Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

I sit julebrev til menighederne (se side 12) fortæller biskop Theodor Suhr, at han på grund af sygdom har måttet bede om, at festlighederne i forbindelse med 25-års dagen for hans bispevielse må blive udsat. Dog har Ugebladet ikke villet undlade at takke biskoppen omkring selve jubilæet for de 25 år, der er gået. Dette nummer er derfor hovedsagelig helliget vor biskops indsats for Kirken i Danmark.

katolsk uge blad

10. JANUAR 1964
112. ÅRGANG

1
2

BISKOP I 25 ÅR

Biskop Suhr i feststemning. Billedet er fra en sammenkomst umiddelbart efter præstevielsen i efteråret.

Pave Paul VI's første julebudskab

Opfordring til samarbejde for freden

»Brødre og sønner, der hører os!« Med denne enkle indledning, der lykkeligt erstatter tidligere tiders højtidelige pavesprog, indleder *Paul VI* sit første julebudskab til verden.

Paven erklærer til indledning, at »han ikke vil nøjes med almindelige og noget indskrænkede ønsker, som dem, der vækkes i os af den folkelige forlystelse, julen efterhånden er blevet til. Vore ønsker må fremfor alt imødekomme menneskenes virkelige og alvorlige behov. »Blandt disse behov, der kan gøre én helt svimmel, så udstrakte, mangfoldige og uoverkommelige de er«, nævner paven *brød* til den sultende verden, internationalt *samarbejde* og *fred*, baseret på tillid og ikke på terrorbalance.

Brød til den sultende verden

»Alle vidste noget om, at sulten eksisterede i verden. Nu har man opdaget den. Ja, det drejer sig nu om en *videnskabelig opdagelse:* Mere end halvdelen af verdens befolkning har ikke tilstrækkelig ernæring. Hele generationer af børn går endnu i vore dage til af sult eller stagnerer i deres udvikling på grund af uhørte savn. Det er ikke velstand, der mangler, men simpelthen det strengt nødvendige. Befolkningstilvæksten i hungerzonerne finder endnu ikke sin modvægt i en tilsvarende økonomisk fremgang, mens den falder sammen med en udbredelse af meddelelsesmidlerne, der skærper bevidstheden om tingenes tilstand og dermed tilskynder til revolution. Sulten kan give anledning til ødelæggende voldshandlinger af uoverskuelig rækkevidde.«

»Over for dette problem fristes mennesker til at bruge midler, der er værre end ondet, man vil bekæmpe, som når de forøver attentat mod selve livets frugtbarhed med midler, som den menneskelige og kristne moral kun kan erklære for ulovlige. I stedet for at sætte mere brød på bordet for den sultende menneskehed, således som den moderne udvikling af produktionen *kan* gøre det, tænker nogle på at reducere antallet af bordfællerne ved midler, der ikke er vor civilisation værdige.«

Internationalt samarbejde

»Derfor erklærer vi os yderst velvillige overfor alt, hvad der i dag gøres for at komme de nødstedte befolkninger til undsætning. Vi beundrer de internationale organisationer, der er opstået de sidste år: de vidner om, at noget ædelt er i færd med at fødes i menneskenes hjerter efter den sidste krigs ulykker. Ligeledes betragter vi med en sympati uden grænser de nye nationer, der i disse år bliver selvstændige. Vi hilser på denne Jesu fødselsfest de unge afrikanske og asiatiske nationer velkommen. Gid broderlighedens ånd måtte erstatte al paternalisme: Videnskabelig og teknisk assistance baseret på solidaritet og venskab må erstatte al egennyttig og ydmygende velgørenhed overfor disse lande.«

Fred på jord

Efter at have mindet om *Johannes XXIIIs* rundskrivelse »Fred på Jord« fortsætter paven: »Freden hviler i dag mere på frygt end på venskab. Den forsvares mere af frygten for de ødelæggende våben end af alliancer og gensidig tillid mellem folkene. Hvordan kan vi fejre jul med en sådan trussel hængende over verdens skæbne? Derfor forvandles vore juleønsker til en indtrængende appel til alle mennesker om at stille sig fredens problem.«

Paul VIs julebudskab slutter med en henvendelse til alle mennesker af god vilje:

»Ved begyndelsen af vort pontifikat og medens det andet Vatikankoncil står på, er vore juleønsker så heftige og så overvældende, at vi har besluttet os til at drage til Palæstina, til denne jord hvor Kristus, Guds Søn, steg ned fra himlen, levede, underviste, led, døde og genopstod for at stige op til himlen. Den *hele* verden vil være os nær på denne rejse. *Ingen* vil blive glemt.«

Katolikkerne forfulgt i Vietnam?

Saigon. Det forlyder, at der i den senere tid i Vietnam har fundet overgreb sted mod katolske kristne fra buddhistisk side. En katolsk præst beretter, at medlemmer af hans menighed er blevet underkastet prygl, forskellige former for terror, og fængslet. Den samme præst har efterhånden et halvt hundrede flygtninge fra omliggende landsbyer boende. Siden angrebene begyndte for en måneds tid siden, har de ikke vovet at vende tilbage til deres hjem. I flere tilfælde er der lagt pres på katolikker, især på konvertitter, for at få dem til at fornægte deres kristne tro. Katekumener er blevet hindret i at fortsætte deres forberedende undervisning. Det er en udbredt opfattelse, at det er bestemte politiske grupper, som er på færde. Gerningsmændene selv påstår, at de handler i novemberrevolutionens og i buddhismens navn. Det militære revolutionsråd har taget afstand fra disse aktioner, hvorimod der fra buddhistiske autoriteters side endnu ikke på nuværende tidspunkt er udtalt nogen fordømmelse af disse aktioner. Fra flere andre steder er der indløbet beretninger om forskellige overgreb mod katolikker.

Frihed og frihed -

Hvor friheden krænkes, sker der noget, som krænker den menneskelige værdighed. At mennesket værner om sin frihed, når den trues, er simpelthen en spontan reaktion. Men pave Paul har for nogen tid siden i en gruppe-audiens påpeget, at denne i sig selv sunde og rigtige indstilling som alt andet kan forvrænges og dermed blive en fare for det kristne liv. Det sker for eksempel, når mennesket af angst for at sætte noget af sin frihed over styr lukker af for Gud. »Et af det moderne menneskes problemer er,« sagde paven, »at det skinsygt ruger over sin frihed og som følge deraf ikke tør overlade Gud herredømmet over sit liv. Og dog er det sådan, at Gud har givet os frihedens gave for at vi i en kærlighedshandling kan give den tilbage til ham.«

Ulykkeligvis opfattes dette afgørende punkt som en uoverkommelig vanskelighed. Man føler på forhånd, at det kræver noget, som man nødigt vil give afkald på. Og dog er netop dette vejen til den virkelige frihed, som Paulus er talsmand for. Hvor modet eller viljen til det afgørende skridt mangler, bliver resultatet, at troen mister sin spændkraft, og man slækker på den religiøse praksis.

Et par dage før sin rejse til Palæstina modtog pave Paul VI patriark Athenagoras' gesandt, ærkebiskoppen af Tiatina, der også hedder Athenagoras, i audiens. Ærkebiskoppens tale til paven var en optakt til det historiske møde, der i mellemtiden har fundet sted mellem paven og patriarken. »Deres Hellighed,« sagde ærkebiskoppen, »vil måske i Deres egenskab af Kirkens øverste biskop og med alle de øvrige patriarkers og kirkelederes samtykke blive i stand til at indkalde til et møde, hvor alle de kristne kirker er repræsenteret.« Paven ses her sammen med ærkebiskop Athenagoras af Tiatina.

Pavens rejse til Palæstina

Dagbladene har allerede bragt fyldige omtaler af pavens rejse til Palæstina, en rejse, der ved redaktionens slutning endnu ikke er tilendebragt. Programmet er hidtil gennemført efter planen. Paven ankom til Amman pr. fly lørdag den 4. januar og kørte straks videre til Jerusalem. Ved Damaskusporten var folkemængden så tæt, at bilkortegen næsten måtte standse. Noget lignende var tilfældet på Via Dolorosa (Lidelsens vej), hvor paven til fods omgivet af politi kun med største besvær kunne bane sig vej fremad. Om aftenen læste paven messen i Den hellige Gravs Kirke.

Næste dag, søndag den 5. januar, kørte paven til Nazaret (hvor han læste messen) og derfra til Tiberias (Genezaret) Sø. Om aftenen mødtes han på Oliebjerget med den græsk-katolske kirkes overhoved, patriark Athenagoras af Istanbul. I næste nummer af Ugebladet bringer vi et referat af dette møde og af hele pavens rejse.

Vatikanet. »Kirken anklages nu og da for at overbetone sin synlige myndighed. Man siger, at den lægger megen vægt på lovforordninger og dekreter, at den er for juridisk indstillet. Men se nu: Koncilet har vist os, at Kirkens højeste autoriteter som det første rettede opmærksomheden mod liturgien og således gav ærespladsen til bønnen, til samtalen med Gud«.

Med disse ord henvendte pave Paul VI sig til en gruppe pilgrimme under den første ordinære onsdags-audiens efter 2. koncilsamlings ophør. Paven sagde endvidere: »At koncilet sluttede samlingen med at promulgere dekretet om den hellige liturgi, er en formaning til os alle om at bede, og bede godt.«

Hvad angår det så ofte diskuterede forhold mellem autoritet og ånd i Kirken, benyttede paven lejligheden til at fastslå, at de to principper ikke modarbejder hinanden. Tværtimod, de hjælper gensidig hinanden. Kirkens love vil, ret forstået, kun denne ene ting: lede mennesker frem til at tilbede i ånd og sandhed.

Paven sluttede med at gentage opfordringen til bøn: »Paven pålægger Dem igen og igen, som også koncilet gør: Bed, bed godt, bed med Kirken.«

(NC)

Udsædvanlig julegave

Tangenyika. Biskop J. Rudin, Tangenyika, har foræret sine medborgere en skole i julegave! Ordet »medborgere« er valgt med overlæg: skolen er nemlig åben for alle, uanset race og religion. Alle, som føler, at de har noget at hente der, er velkomne. Nybygningen rummer de forskelligste »fakulteter« under sit tag: Husmødre og mødre kan komme og lære syning, bagning, sundhedspleje, barnepleje og i det hele taget alt, hvad der hører til et hjems daglige rutine. Ungdommen med interesse for bøger vil finde et velorganiseret og velfyldt bibliotek, samt et læseværelse. De voksne, der endnu er ukendte med læsningens og skrivningens magiske kunst, kan her tilegne sig begyndelsesgrundene, og for de viderekomne er der mulighed for at lære maskinskrivning og bogholderi. Desuden forefindes der et kontor for socialrådgivning. Og når det planlagte kompleks står fuldt færdigt, vil der være dag- og aftenkursus i en række fag som engelsk, matematik, barnepleje, maskinskrivning, syning og teologi!

Desuden er det meningen at indrette en afdeling af skolen som mønsterhus, så folk kan komme og se, »hvordan man gør,« osv.

Begyndelsen til alt dette blev gjort for kun fire år siden med en husholdningsskole ledet af afrikanske ordenssøstre. Det første hold var på kun tolv elever. Søstrene leder stadig skolen, der i sin korte historie har kunnet registrere en så enorm succes. (NC).

▪

Jerusalem. Den før omtalte pilgrimsgruppe bestående af 9 ærkebiskopper og 57 biskopper under ledelse af den melkitiske biskop Georges Hakin, Acre, Israel, fik en hjertelig modtagelse af præsident Schneor Z. Shazar. Præsidenten udtrykte sin glæde over den ånd, der havde præget koncilets arbejde og over de perspektiver, det havde åbnet. »Så store mål når man ikke frem til på én dag, men vi nærer tillid til, at retfærdighed og næstekærlighed vil sejre til slut.«

(NC)

▪

Vatikanet. Vatikanet og den koreanske republik har oprettet diplomatiske forbindelser, hvorefter pavestolen sender en nuntius til Seoul, og Korea lader sig repræsentere i Vatikanet ved en delegat med status som diplomat.

(NC)

Ved et jubilæum

Den 15. januar i år er det nøjagtig 25 år siden, den unge benediktinerpater Johannes Theodor Suhr blev bispeviet i klostret San Girolamo i Rom. Hvad disse 25 år har betydet for den katolske kirke i Danmark vil forhåbentlig træde tydeligt frem i hele dette nummer. Mens vi har forberedt det, og især mens vi i den anledning har gennemgået de sidste femogtyve årgange af Katolsk Ugeblad, har vi lidt efter lidt tydeligt set bispedømmets struktur lægge sig til rette, og dets ansigt udadtil tegne sig, som det fremtræder i dag. Og det takket være biskop Suhrs ledelse og indsats. Vi kan aldrig takke ham nok for alt, hvad han har gjort og været for katolikkerne i Danmark, og for den rolle, han har spillet i bispedømmets historie.

Men når vi i dag forsøger at gøre status over de 25 år, der er gået, er det ikke alene for at have den fornøjelse at se tilbage og gøre op, hvor stort et stykke vej den katolske kirke i Danmark har tilbagelagt i løbet af disse år. Det er snarere for i det, der er gået forud, at finde opmuntring til at gå fremtiden i møde. Det er nemlig indlysende, at der i de år, der kommer, når koncilet er slut, venter os et enormt arbejde, og det gælder både præster, ordensfolk og lægfolk. Det nytter ikke noget, at biskopperne samles i Rom for at ajourføre Kirken, hvis vi ikke alle sammen er besluttede på at følge med i det nye, der kommer. På alle områder af vort kristne liv, hvad enten det drejer sig om liturgien, sjælesorgen, katekesen, vor deltagelse i Kirkens apostolat og i det økumeniske arbejde eller vor forståelse af tiden med dens utallige problemer, venter der os et umådeligt arbejde og store opgaver. Den decentralisering af Kirken, som nu er sat i gang, vil sikkert ikke gøre dette arbejde lettere – tværtimod. Der var engang, hvor det var tilstrækkeligt at afvente direktiver fra Rom. Men de tider er forbi. Nu er det først og fremmest os, initiativet skal komme fra. Og selv om det allerede var svært at være biskop før det andet Vatikankoncil, vil det blive endnu sværere i fremtiden. Samtidig med at biskopperne ved afstemningen den 30. oktober i fjor gav sig selv større myndighed, har de nemlig også givet sig selv flere forpligtelser. Det er noget, vi almindelige jævne kristne ikke må glemme. En af de første opgaver, der venter dem, allerede nu efter kirkemødets anden samling, er at give os en ny liturgi, der – som det hedder i dekretet – »er i overensstemmelse med menighedernes, landenes og folkeslagenes mangfoldighed«, hvilket med andre ord vil sige, at der skal skabes en skandinavisk liturgi for Skandinavien. Hvad det andet dekret – om meddelelsesmidlerne – angår, venter der ligeledes et stort arbejde med at få katolikkerne til at forstå deres ansvar med hensyn til presse, film, radio og TV. Men det er kun begyndelsen. Desuden er der det økumeniske arbejde, missionsproblemerne, hjælpen til de underudviklede lande, osv. osv. Og så er der ikke mindst – foruden disse reformer og dette specielle arbejde – koncilets hovedformål, der består i at få Kirken til at fremtræde mere evangelisk og at få den til samtidig at beskæftige sig mere med denne verdens problemer og at gøre sig mere fri af verden, så den bliver på én gang helligere, fattigere, ydmygere og mere åben og forstående over for vor tids mennesker.

Det er indlysende, at alt dette ikke alene kan være biskoppens opgave. Det er noget, vi alle sammen må løse i fællesskab. Og i denne forbindelse kan det måske være gavnligt at spørge os selv, om vi ikke ofte har en hel forkert opfattelse af biskoppen og hans stilling i bispedømmet, en opfattelse, som beror på en forkert opfattelse af hele Kirken. Er Kirken ikke for os ofte i langt højere grad en juridisk institution end de troendes samfund, hierarkiet i højere grad end menigheden – og altså paven, biskopperne og præsterne i højere grad end lægfolket. En mand som den hellige Augustin ville for eksempel nok have un-

Johs. Theodor Suhr

Født i Nyborg den 24. januar 1896.
1913 student fra Odense Katedralskole.
Farmer i Sydamerika.
Optaget i Kirken i Rom den 17. januar 1926. Samme år indtrådt i benediktinerabbediet Clervaux i Luxembourg.
Præsteviet i Clervaux den 1. april 1933.
1935 prior i benediktinerklosteret San Girolamo i Rom.
Udnævnt til apostolisk vikar for Danmark den 13. december 1938.
Bispeviet i Rom den 15. januar 1939.
Biskop af København — den første efter Reformationen — den 29. april 1953.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

dret sig en hel del over en sådan opfattelse, han, for hvem Kirken først og fremmest var fællesskabet af de mennesker, der beder, faster, gør bod, anråber om nåde, strider åndens kamp og kæmper for at Kristi Ånd skal sejre i dem selv og deres medmennesker. Ud fra denne opfattelse var biskoppen hverken en »superintendent« eller en administrator, ja, ikke engang en lokal præfekt for den romerske kurie. Han var først og fremmest den, der gik i spidsen i den åndelige kamp, og som »opbyggede« sin hjord ved liturgien og forkyndelsen af Guds ord.

Det er naturligvis slet ikke meningen, at vi skal grave tidligere tiders opfattelse af tingene op og gøre den til vor, eller at vi skal omforme bispedømmerne efter det 5. århundredes mønster. Men meget ville være vundet, hvis vi i løbet af de år, der kommer, kunne nå til en faktisk forståelse af og i handling bevise, at Kirken ikke kun er biskoppen og præsterne, men alle de troende, at hele Kirkelegemet har til opgave at tjene Gud og vidne om ham, og at de kristne ikke »hører til« Kirken, men *er* Kirken. Og når vi den 15. januar beder for biskoppen og takker Gud for alt, hvad han ved ham har virket i de forløbne 25 år, vil vi samtidig bede om, at vi i stadig højere grad må erkende, at vi hører sammen i ét stort fællesskab – forsamlet om vor biskop. Forstår vi først det, vil vi måske blive i stand til at skabe en ny epoke i bispedømmets liv, en epoke, hvor alle Kirkens børn – både præster og lægfolk – får medansvar og medindseende, og hvor Kirken i ikke-katolikkernes øjne ikke mere fremtræder som et legeme, der er dannet af hierarkiet alene, men som et legeme, hvor alle kræfter er samlet om det ene mål: at tjene Gud og at tjene menneskene. På denne jubilæumsdag er det vort ønske og vort håb. »Han, som har hjulpet hidindtil, han hjælper nok herefter.«

1939 - 15. januar - 1964

»Her i landet hersker der den forkerte opfattelse, at katolicismen er noget udenlandsk, noget sydlandsk, at man ikke kan blive katolik uden på en måde at svigte sin danskhed. Lige det modsatte er tilfældet. Kirken siger ja til det værdifulde i ethvert folk. Kirken forædler det. Kirken og Danmark har engang i middelalderen været en enhed, havde indgået formæling. Når man bliver katolik, behøver man ikke at nægte sit danske naturel. Det er især de danske katolikkers opgave at vise, at en formæling af dansk ånd og katolicisme er mulig. Den opgave, vi katolikker har, består deri, at hente alle autentiske værdier hjem til Kristus, at integrere dem alle i Kirken, ikke at lade en tøddel af det menneskelige udenfor den forbindelse, hvortil det egentlig er blevet skabt.«

Biskop Suhr
Den katolske Kirke og den økumeniske bevægelse
(1942)

Bispedømmet i 25 år

1939

15. januar — Prioren for benediktinerklosteret San Girolamo, Theodor Suhr (udnævnt til apostolisk vikar for Danmark den 13. december 1938) modtager bispevielsen i Rom.

3. februar — Biskoppen modtages af den danske menighed i Sankt Ansgars Kirke i København.

1. juni — Nordisk Ugeblad og Katolsk Ungdom udkommer under eet som Katolsk Ugeblad.

14. august — En ny skolebygning indvies i Næstved.

September — Liobasøstrene flytter fra Sønderborg til København.

1. oktober — Sct. Hedvig Søstrene overtager hvilehjemmet i Tåstrup.

1940

1. februar — Katolsk folketælling.

15. marts — Sct. Hedvig Søstrene opretter en klinik i Nykøbing F.

1. april — Katolsk Centralskole på Nørrebro i København åbnes.

1. september — Biskoppen flytter fra Valby til Bredgade 64.

15. september — Et kapel indvies i Vordingborg.

29. september — Katolsk Højskole holder åbningsmøde i Grundtvigs Hus i København.

1941

Se s. 10

Biskoppen til børnestævne i Trørød i 1941.

1942

1. januar — Den nye sognedeling i København — 9 sogne — træder i kraft. Sankt Therese Sogn oprettes.

4. januar — Jesu Hjerte Sogn oprettes.

24. januar — Sankt Mariæ Kirke på Frederiksberg indvies.

2. februar — Hoffmanns Minde i Valby indvies.

19. februar — Biskoppen taler i Studenterforeningen om »Den katolske kirke og den økumeniske bevægelse«.

1. april — Fælles sogneblad udkommer for første gang.

Juli — Liobasøstrene flytter til Sct. Kjeldsgade og benediktinerinderne til Aasebakken.

21. august — Vor Frue Kloster på Aasebakken indvies.

6. september — Biskoppen holder et radioforedrag om »Pavestolen og arbejderspørgsmålet«.

8. september — Vikariatets 50-års jubilæum.

20. december — Sankt Vilhelms Kapel i Hillerød indvies.

1943

25. februar — Biskoppen taler i Studenterforeningen om »Moderkirken«.

4. april — Sankt Michaels Kapel i Søborg indvies.

21. april — Biskoppen holder et radioforedrag om »Pavestaten«.

22. august — Første valfart til Æbelholt.

1944

27. februar — »Catholica« udkommer for første gang.

Marts — Søndagsmessebogen udkommer med en ny udgave af salmebogen.

Biskoppen taler i Borgernes Hus om »Tro og samfundsliv«.

1945

21. marts — Jeanne d'Arc Skolen bombes.

1. august — Katolsk kontor for socialrådgivning åbnes.

1946

26. maj — Katolske Menighedsplejer dannes.

1.-8. juni — Academicum Catholicum fejrer sit 50-års jubilæum med første skandinaviske kongres for katolske studenter.

23. juni — Et nyt kapel indvies i Viborg.

1947

Januar — Ungdomsarbejdet organiseres.

31. august — Ungdomsstævnet i Farum.

2. december — Kardinal Griffins besøger Danmark og taler i Odd Fellow Palæet.

1948

26. januar — Biskoppen gennemgår en svær operation efterfulgt af længere rekreationsophold.

5. juni — Ungdomsstævne på Rygård.

1949

13. maj — Kapellet på Ømborgen indvies.
22. maj — Første Mariavalfart til Aasebakken.
2. oktober — Klokkeindvielse i Sankt Ansgars Kirke i København.

1950

Tre officielle pilgrimsrejser til Rom i anledning af Jubelåret.
11. februar — Biskoppen taler i Odd Fellow Palæet om »Jubelår og aflad«.
3. november — Sankt Knud Lavards Kirke i Lyngby flytter til Lyngbygårdsvej.

1951

6. november — Johannes Jørgensen fylder 85 år.

1952

1. januar — »Katolsk Ugeblad« går ind i sit 100. år.
Juni — Katolske Menighedsplejer og Academicum Catholicum erhverver »Klitborg«.
14. august — Den nye skole i Kolding indvies.
Oktober — Et nyt børnehjem indvies i Odense.

1953

26. februar — Biskoppen taler i Odd Fellow Palæet om »Marias optagelse i Himlen«.
29. april — Det apostoliske vikariat for Danmark ophøjes til bispedømme, og Apostolisk Vikar Th. Suhr udnævnes til dets første biskop.
22.-24. maj — Katolsk landsstævne i København. Pave Pius XII taler over radioen til stævnets deltagere.
September — »Jesu små Søstre« kommer til Danmark.
4. oktober — Dominikanerne overtager Sankt Andreas Kirke i Ordrup.
25. oktober — Niels Steensens jordiske levninger overflyttes til et sidekapel i San Lorenzo Kirken i Firenze.

1954

Niels Steensens Gymnasium indvies.
16. august — Sankt Knud Lavards Skole i Lyngby indvies.
November — Sankt Andreas Bibliotek i Ordrup åbnes.

1955

Juni — Sankt Michaels Skole i Randers udvides.
27.-29. aug. — Verdensunionen af katolske Kvindeorganisationer holder kongres i København.
25. november — Hospitalet i Vejle udvides.
Sankt Knuds Skole i Århus udvides.
Niels Steensens Bibliotek åbnes.

1956

28. august — Grundstensnedlæggelse til Sankt Knud Lavards Kirke i Lyngby.
Katolsk Orienterings brevskole starter.
Katolske læger opretter familierådgivning.
De første Don-Bosco-bøger udkommer.

1957

26. januar — Sankt Noberts Skole i Vejle udvides.
15. august — Sankt Knud Lavards Kirke i Lyngby indvies.
Oktober — Første nummer af »Lumen« udkommer.

1958

11. marts — Biskop Th. Suhr udnævnes til kommandør af Dannebrog.
23. marts — Biskop Suhrs 25-års præstejubilæum.
Oktober — Oblatfædrene kommer til Danmark.
Sankt Joseph Søstrene fejrer jubilæum for 100 års virke i Danmark.
Assumptionssøstrene fejrer jubilæum for 50 års virke i Danmark.
Ny katekismus udkommer.

1959

Marts — Første nummer af Pauluskredsens serie »Ånd og Liv« udkommer.
30. marts — Grundstensnedlæggelse til Sankt Nikolaj Kirke i Hvidovre.
Oblatfædrene overtager sjælesorgen i Herlev.

1960

9. april — Sankt Nikolaj Kirke i Hvidovre indvies.
Juni — Biskop Th. Suhr bliver medlem af Centralkommissionen for koncilet.
September — Kongres for lægapostolatet i København.
Efterskolen i Gravenshoved indvies.

1961

Januar — Indvielse af ny kirkesal i Herlev.
Marts — Cistercienserindeklosteret på Sostrup Slot indvies.
April — Klitborg moderniseret.
27. april — Rejsegilde på kirken i Øm.

1962

Februar — Dominikanernes kloster i Ordrup indvies.
24. marts — Kirken på Nordvanggård i Birkerød indvies.
27. maj — Kirken i Øm indvies.
Juni — Grundstensnedlæggelse til Sankt Lioba Kloster på Frederiksberg.
1. september — Katolsk Pressetjeneste oprettes.
Okt.-dec. — Biskoppen deltager i koncilets første samling.

1963

24.-28. januar — Kardinal Augustin Bea besøger Danmark.
Benediktinerindernes kloster på Aasebakken får nyt gæstehus.
Sankt Michaels Kirke i Kolding ombygget.
Krist Konges Kapel i Godthåb, Grønland, tages i brug.
8. september — Sankt Knuds Kloster i Trørød indvies.
Sankt Lioba Kloster på Frederiksberg
18. oktober — indvies.
Sept.-dec. — Biskoppen deltager i koncilets anden samling.

Biskop i 25 år

Af universitetslektor dr. phil. H. Roos S. J.

Samtidig med at vi mindes den dag, da ledelsen af den katolske kirke i Danmark for 25 år siden blev lagt i biskop Theodor Suhrs hænder, er det naturligt at kaste et blik tilbage over den tid, der er gået. Det Apostoliske Vikariat Danmark (1938-53) og Bispedømmet København (efter 1953) er en lokalkirke, d.v.s. en del af den store Kirke, som er udbredt over hele verden. Ligesom den store Kirke har også denne lokalkirke i Danmark en ydre synlig og en indre usynlig side. Den ydre side er denne kirkes samfundsmæssige struktur. Den indre side, den egentlige, er »Guds rige« i menneskenes hjerter. Om denne indre side kan historikeren intet sige. Spørgsmålet om Guds riges indre vækst eller eventuelle tilbagegang er ene og alene forbeholdt Guds dom. Vi kan kun udtale os om bispedømmets ydre historie, dets fremgang eller tilbagegang. Men også her kræves der stor forsigtighed. Al objektiv historieskrivning har som forudsætning en vis afstand fra begivenhederne. Mange af os har oplevet disse 25 års historie. Vi er engageret i den positivt eller negativt. Først en kommende historiker vil »uden vrede og partiskhed« kunne give en fyldestgørende beretning om disse 25 år under Biskop Suhrs hyrdestav. Og denne kommende historiker vil have alle de kilder til sin rådighed, som vi i dag endnu savner.

Vor beretning om bispedømmets historie må derfor nødvendigvis blive til ud fra et vist »perspektiv«. Vi skriver den historie, som vi selv har oplevet. Man kan lade være med at skrive historie, eller man må i hvert tilfælde være sig denne »perspektiviske« begrænsning bevidst. Ting, vi fremhæver, vil af nogle blive anset for uvæsentlige eller irrelevante. Andre vil savne ting, vi ikke nævner.

Prioren i Rom-klosteret San Girolamo, der senere blev katolsk biskop i Danmark.

Kaster vi nu et blik tilbage over de 25 år, som er gået, siden biskop Suhr tog den danske katolske Kirkes ledelse, må vi først og fremmest understrege de historiske forhold, der dannede baggrunden for hans virke. Det var overordentlig bevægede år. Sammenligner man dem med den tid, da biskop von Euch eller biskop Brems virkede i Danmark, træder forskellen endnu stærkere frem. Disse to biskoppers tid var en »fredelig« periode sammenlignet med den tid, hvor biskop Suhr har virket i vort land. Da han kom hertil og som sit valgsprog valgte »Pacem et veritatem« (Fred og sandhed), anede han selv ikke, hvad fremtiden ville bringe. Hans 25 bispeår kom til at ligge i et kaotisk tidehverv. Da han i 1938 af Pius XI blev udnævnt til biskop i Danmark, levede vi endnu i de idylliske førkrigsår. Men så kom krigens onde tid, besættelsen og den dermed følgende isolering af vort kirkeliv; derefter fulgte efterkrigstidens opbygningsarbejde, hele verden rykkede tættere sammen, vi blev faktisk én verden, portene til det store udland blev slået op. Nu lever vi på tærskelen til den »planetariske« tidsalder. Inden for Kirken forløb de 25 år, vi her betragter, under fire paver: Biskop Suhr har endnu kendt Pius XI, som fik øje på ham og gjorde ham til biskop. Pius XII bragte Kirken i forbindelse med den moderne verden og anviste den dens rette plads som hele samfundets livscelle. Johannes XXIII foretog den providentielle åbning af Kirken til alle sider og indledte den konciliære periode, hvis perspektiver vi endnu slet ikke formår at overskue. Paul VI understreger disse tendenser og går om muligt endnu videre. Dertil kommer, at den teologiske tænkning i de forløbne år undergår en vældig udvikling, en udvikling, som er så stærk, at den ældre generation har vanskeligt ved at at holde trit med den. Man løser sig på alle felter fra en forældet og steril tradition og søger nye veje. Alt tages op til fornyet overvejelse. Det er, som om intet står fast, og alting flyder. Alt det-

te må man have in mente, når man bedømmer den danske katolske kirkes udvikling i de sidste 25 år.

Det mest iøjnefaldende træk i Biskop Suhrs ledelse af den katolske kirke i Danmark er vel den kendsgerning, at han har skaffet katolicismen hjemstavnsret i vort lands kulturliv. Man kan ikke sige, at den danske kirke før Biskop Suhrs tid var en udenlandskirke. Der var både danske præster og ordensfolk. Men i sin fremtrædelsesform var den alligevel præget af de kirkemønstre, som fandtes i andre lande, især i Tyskland. En af mine ikke-katolske bekendte, en skarp iagttager af alle Kirkens livsytringer, sagde engang til mig: »Jeg er forbavset over, hvor sikker biskop Suhr er i sin reaktion overfor offentligheden. Han ved, hvordan danskerne reagerer.« Man ved, at det var Pius XI's kongstanke, at nationernes egne børn skulle lede kirken. Han praktiserede især dette princip med hensyn til missionslandene. Men det gjaldt endnu mere i de europæiske lokalkirker. Den eneste dansker, som har været biskop før Theodor Suhr efter reformationen, var Nikolaus Steno. Biskop Suhr var den første katolske biskop af København efter reformationen. Denne kendsgerning forpligter. Disse ting kan ikke måles statistisk. Men ingen nok så kritisk iagttager af forholdene kan benægte, at katolicismen i dag er et dansk foretagende. Kirken optræder ikke i udenlandsk klædebon, – den er rodfæstet i dansk kultur og åndsliv. Og at dette er blevet virkeliggjort, skyldes for en stor del vor nuværende biskop. Den, som har oplevet disse 25 år, må indrømme, at der er sket en kolossal forandring i den brede offentligheds forhold til den katolske Kirke. Denne mentalitetsændring hænger naturligvis også sammen med andre ting. Men at den er blevet en realitet, skyldes for en stor del den mand, der i kraft af sin afstamning og sin uddannelse kender sit land som få andre. Der står respekt og agtelse om vor biskops person. Og denne respekt gælder jo ikke blot mennesket Theodor Suhr, men den katolske biskop i Danmark. Biskop Suhr har altid haft en god presse. Hans forbindelser med kongehuset og regeringen er gode. Men man kommer jo ikke sovende til alle disse ting. Det kunne også

Biskoppen hilser på dronning Alexandrine og den daværende kronprins Frederik ved Sankt Ansgars Kirkes jubilæum i 1942.

være anderledes. Da biskop Suhr i 1951 udgav den »Salme- og bønnebog«, som afløste en tidligere forældet udgave, tog man i den nye udgave for første gang også såkaldte »protestantiske« salmer med. Det var salmer, hvis indhold gjorde det muligt at tage dem med, og som på grund af deres digteriske form fortjente at tages med, fordi de levede i enhver danskers religiøse underbevidsthed. Vi kan i dag næppe forestille os, hvilken modstand denne – dengang dristige – foranstaltning udløste hos adskillige lægfolk og – præster. En af dem udtalte dengang: »En flaske, man engang har fyldt petroleum på, bliver ved med at smage af petroleum, hvor meget man end skyller den.« Fra biskop Suhrs side var det en bevidst handling, som skulle få konsekvenser. Da vi i august i fjor oplevede pater Niels Krogh Rasmussens præstevielse, læste Biskop Suhr de lange formaningstaler, som ellers siges på latin, på dansk – en fremgangsmåde, som efter det andet Vatikankoncils liturgiske dekret nu har fået retsgyldighed. Ingen skal sige, at det er småting. Disse akter skaber tværtimod historie. De er fra vor biskops side – hvis vi dømmer ret – handlinger, som udspringer af en helt konsekvent holdning: det drejer sig for ham om at gøre den katolske kirke hjemmehørende i Danmark. Ligesom Guds evige ord i menneskevordelsen blev et bestemt individuelt menneske, tilhørende en bestemt race og et bestemt folk, således skal også den del af Kristi mystiske Legeme, som er betroet i biskoppens varetægt, »legemliggøres« i dette bestemte lands og folks kultur, mentalitet og livsvaner. Undersøger man Kirkens stilling i dansk kultur ud fra dette synspunkt, vil man gøre mange interessante iagttagelser, som desværre kun kan forstås af de mennesker, som har oplevet perioden før 1938. Antallet af danske præster og ordensfolk er steget. Det ligger betydeligt højere end det tilsvarende tal i Norge og Sverige. I forhold til vor stilling som minoritet er det procentuelle antal af præste- og ordenskald endog særdeles højt sammenlignet med andre landes. Under biskop Suhrs velvillige protektion blev der i de sidste 25 år grundlagt to nye tidsskrifter, »Catholica« og »Lumen«. »Katolsk Ugeblad« er i alle de 25 år stadig blevet forbedret. Man kan desuden nævne Skt. Ansgars Boghandel og Niels Steensens Bibliotek, som blev startet på biskoppens initiativ. Selv om man ikke kan gøre denne indsats fra biskoppens side op i konkrete tal eller andre statistiske underlag, må man nok anse den for den betydeligste, den, som allerede nu har fastlagt udviklingen i en bestemt retning. Den supranationale Kirke skal inkarneres i dansk folke- og åndsliv. Vore danske landsmænd skal mærke, at den universelle kristendom møder dem i et klædebon, som de genkender som deres eget.

Biskop Suhr er ikke nogen »lærd« biskop, men han er en »spirituel« biskop. Man har måske lov til at sige, at han nærer en vis reservation over for alt det organisatoriske. Men han har en vågen sans for tidens problemer. Et af de første offentlige foredrag, han holdt – det var ved et adventsmøde i Academicum Catholicum i 1938 – var om »Babelstårnet og vor kultur«. Det kulturelle har altid ligget ham på sinde. Da man i krigstiden startede en studiekreds i metafysik, sagde biskoppen til en af deltagerne: »Metafysik har altid forekommet mig at være mere spændende end nogen kriminalroman«. Biskoppen er en meget ivrig læser og er vel orienteret om alle åndelige strømninger. I kraft af sine internationale forbindelser og en medført intuition er han på en ligefrem forbløffende måde underrettet om alt det nye, der rører sig i Kirken og i verden. Han er måske ikke en folkelig, men til gengæld en spirituel, en åndelig type. Det gælder naturligvis først og fremmest de teologiske problemer, som i de sidste årtier er kommet frem, og som netop nu danner hovedvægten i koncilets forhandlinger. Man kan derfor med rette sige, at denne biskoppens åndelige indstilling, hans sans for nye problemstillinger og nye horisonter har præget hans ledelse af Københavns bispedømme. Hans internationale rejser før konversionen (Paris, Sydamerika, Rom) og hans ophold i klostrene Clervaux og San Girolamo i Rom har skærpet hans sans for det universelle i Kirken. Kirkens spiritualitet er ikke ensrettet, den rummer plads for mange udformninger af den samme tro. Det er betegnende, at biskoppen til sit bispedømme har kaldt franske dominikanere, amerikanske oblatfædre og nu til sidst amerikanske benediktinere. Dermed skabes der en vis balance mellem de forskellige livsformer inden for den samme katolicisme. Skønt biskoppen selv er ordensmand, kan man ikke sige, at han på nogen måde har favoriseret ordensklerus. Som det er hans pligt, har han først og fremmest støttet sig til sækularklerus og har også på den måde bidraget til at skabe en fornuftig ligevægt imellem de forskellige præster inden for sit stift. Biskoppen selv har især i den første tid af sit virke i Danmark flere gange i offentlige foredrag henvendt sig til et større publikum. Allerede i 1942 holdt han således i Studenterforeningen et foredrag om Den katolske Kirke og den økumeniske bevægelse. Det ligger ikke for biskop Suhr at påtvinge andre sin egen anskuelse, men når han møder et initiativ i sit bispedømme, støtter han det af alle kræfter. Da man i begyndelsen af krigen følte behovet for en større samling i enkelte grupper, skabte han gennem sine familieforbindelser mulighed for at samles på en sommerlejr på Langø. Den unge generation i Academicum Catholicum skabte dermed en lejrtradition, som senere blev ført videre i lejrene på Ømborgen. Begge disse bevægelser, AC og DUK, som har været væsentlige faktorer i dansk katolicismes historie i de sidste 25 år, har altid kunnet glæde sig over Biskop Suhrs velvilje, støtte og hjælp. Kateketkursus, fælleskursus for teologer og præster, et foredragsarbejde for alle søstre i Storkøbenhavn, *flygtningehjælp*, det sociale arbejde, udført af Menighedsplejerne og mange andre initiativer kunne her nævnes. Også den økumeniske samtalekreds mellem protestantiske og katolske teologer kan føres tilbage til hans tilskyndelse. Og som det sidste har vi fået en katolsk lærerforening. Bag alt dette arbejde – vi har langtfra nævnt det hele – står en mand, som me-

1941

– et begivenhedsrigt år i bispedømmets liv

19. januar:	Sankt Knuds Gilderne oprettes.
9. februar:	Sankt Ansgars Kirke proklameres som hoved- og moderkirke i lighed med en domkirke.
13. april:	Sankt Kjelds Kapel indvies i Viborg.
27. maj:	Jysk præstemøde i Århus.
3. juni:	Sankt Ansgars Forlag, Bredgade 67, åbner.
5. juni:	Børnestævne i Trørød.
13. juli:	Stævne i Øm, som for første gang overværes af biskoppen.
12.-21. juli:	A.C.s første sommerlejr på Langø.
August:	Sankt Jørgens Stiftelse erhverver ejendommen »Friheden« i Asserbo.
24. august:	Ungdomsstævne på Rygård.
Efterår:	Katolsk Højskole starter sin 2. sæson.
30. september:	Sankt Knuds Gilderne afholder et stort møde i Odd Fellow Palæet. På dette møde giver biskoppen blandt andet meddelelse om den nye sogneinddeling, der træder i kraft 1. januar.
6. oktober:	Rejsegilde på Sankt Mariæ Kirke, Frederiksberg.
1. december:	Kamillianerne i Ålborg indvier en ny bygning til udvidelse af deres klinik.

Biskoppen på Vejlestævnet i 1939.

get nøje følger med i udviklingen, er lydhør for nye ideer og prøver på at tilpasse dem efter vore hjemlige forhold.

Biskop Suhr er måske ikke organisationens mand, men til gengæld er han en meget praktisk mand. Det er lykkedes for ham lige fra starten at knytte en række dygtige lægfolk til sig, som har været hans rådgivere i administrationen. Ved deres hjælp har han formået at sanere stiftets økonomiske og administrative forvaltning. Her ligger en tredje, meget vigtig indsats, som er karakteristisk for de forløbne 25 år. Skelsættende var den nye sogneinddeling i 1941. Han grundlagde Centralskolen, flyttede benediktinerinderne fra Tilbedelsesklosteret til Aasebakken, gav sin støtte til oprettelsen af Niels Steensens Gymnasium og åbnede den nye kirke på Jens Jessensvej. Til alle disse opgaver krævedes penge. Han skaffede dem dels ved at appellere til de troende og samle dem om Skt. Knuds Gilderne, dels ved at skaffe penge på sine mange udenlandsrejser. Så mærkeligt det lyder, - pengene kom, og der blev bygget to nye kirke i bemærkelsesværdig og utraditionel form: Knud Lavard 1957 og Sct. Nikolaj i Hvidovre 1960. Nogle højdepunkter i denne reorganisation af dansk katolsk kirkeliv, som gav de danske katolikker deres selvtillid tilbage, var pinsestævnet i 1953, som var i stand til at samle henved 10.000 deltagere med mange høje udenlandske gejstlige som gæster. Vi må heller ikke glemme kardinal Griffins besøg i 1948, kardinal Frings' besøg i 1953 og kardinal Beas besøg i 1963. Efterhånden blev dansk katolicisme takket være biskop Suhrs mange rejser og hans deltagelse i møder og kongresser i udlandet også kendt uden for landets grænser. Selv på højeste sted har man lagt mærke til hans indsats: han blev udnævnt til medlem af Centralkommissionen, den komité, som ydede den måske vigtigste indsats ved forberedelsen af det indeværende koncil.

Ser man tilbage på den forløbne tid, kan man kun glæde sig over alt det gode, som er nået. Men biskop Suhr ville ikke have nået det, hvis han ikke havde haft en dygtig stab af medarbejdere ved sin side, præster, ordensfolk og

Biskoppen bærer sakramentet ved børnestævnet i Trørød 1941.

især lægfolk. Det er uden tvivl typisk for vort bispedømme, at lægfolkets indsats hos os er større end i andre lande. Mange af de anførte initiativer er udgået fra lægfolket og er for størstedelens vedkommende blevet båret af lægfolket. Biskop Suhr har gang på gang appelleret til lægfolkets medvirken. Som en dirigent ikke kan udrette noget uden et dygtigt orkester, havde vor biskop ikke kunnet opnå det, der er opnået, uden alle troendes, præsternes, ordensfolkenes og lægfolkets medarbejde.

Naturligvis er ikke alle mål nået. Alt vort arbejde er fragmentarisk. Ved koncilets afslutning melder der sig nye og helt uvante opgaver. Den liturgiske nyordning er for en stor del lagt i biskoppernes eller bispekonferencernes hænder. Hvis man når til en afklaring af bispekollegiets stilling, vil der også dermed opstå nye problemer. Thi det kollegiale lederprincip gælder jo ikke blot biskopperne og paven imellem, men må nødvendigvis fortsætte ud i selve stiftet. Biskop Suhr er sikkert den sidste, der vil benægte dette. Og dertil kræves nye former, som vi endnu ikke ejer, former, hvor måske også lægfolket vil blive repræsenteret. Men de år, som er gået, giver os den fortrøstning, at vi også i fremtiden med Guds hjælp vil kunne løse de nye problemer, som de ændrede forhold og samfundsstrukturer vil rejse for Kirken i Danmark.

H. Roos S.J.

Herre, lad ham være en tro og klog tjener, som du sætter over din husstand, for at han kan give den spise til rette tid og i alt vise sig som en fuldkommen mand. Lad ham være utrættelig i sin omsorg, glødende i ånden. Lad ham hade hovmod og elske ydmyghed og sandhed; lad ham aldrig, forledt ved ros eller frygt, forlade den. Lad ham ikke tage mørket for lys eller lyset for mørke. Lad ham ikke kalde det onde godt eller det gode ondt. Lad ham være de vises og de uvises skyldner, så at han kan høste frugt af alles fremskridt. Giv ham, Herre, den biskoppelige stol til at styre din kirke og det ham betroede folk. Du være hans myndighed, du være hans magt, du være hans styrke. Mangfoldiggør over ham din velsignelse og din nåde, for at han ved din hjælp altid kan være rede til at påkalde din barmhjertighed og ved din nåde leve i fromhed.

(Bøn fra bispevielsen)

Ved redaktionens slutning erfarer vi, at biskop Suhr stadig ligger syg på Sankt Josephs Hospital, men at hans tilstand ikke længere giver anledning til alvorlig ængstelse. Som meddelt vil alle festligheder i forbindelse med biskoppens jubilæum blive udsat indtil videre. Onsdag den 15. januar kl. 20 vil der dog blive læst en reciteret messe i Sankt Ansgars Kirke, hvor katolikker vil få lejlighed til at samles i bøn for vor biskop og til at takke Gud for hans bispegerning gennem 25 år.

Biskoppens julebrev til menighederne

For nogle uger siden blev biskopperne fra de nordiske lande modtaget i audiens af vor Hellige Fader i Rom.

Det blev et møde, som vi aldrig vil glemme. Gennem koncilet er biskopperne fra hele verden kommet hinanden nærmere, vi har lært hinanden at kende, og vi har bedre end før forstået, hvad paven betyder for Kirkens enhed. Derfor var det nu mere end nogen sinde en oplevelse at stå over for paven og at kunne tale med ham om vore glæder og sorger og også om de forhåbninger, som koncilet har vakt hos os. – Pave Paul kom os i møde med ægte faderlig kærlighed, som rørte vore hjerter dybt, og han bad os indstændigt om at bringe sin hilsen og velsignelse overalt, hvor vi kom hen i vor hjemstavn.

Jeg benytter nu julens fest til at lade denne hilsen og velsignelse gå videre til alle, der kommer i kirke for at fejre Jesu fødsel, og også til deres venner og pårørende.

Vi vil i tanke og bøn følge den Hellige Fader, når han drager på sin pilgrimsfærd til Jerusalem. Denne rejse er i sig selv en stor begivenhed, og den viser tydeligere end noget andet, at pave Paul VI vil gå i sin uforglemmelige forgænger pave Johannes XXIII's fodspor for at møde verden, som den er i dag.

I denne jul kan jeg ikke synge midnatsmessen, som jeg har gjort det i mange år, og den festlighed, som man har villet glæde mig med den 15. januar n.å., 25 årsdagen for min bispevielse, må udsættes indtil videre. Jeg holder jul hos de gode Sct. Joseph Søstre i Griffenfeldsgade, og fra min sygeseng sender jeg Dem alle de hjerteligste julehilsener og ønsket om Guds velsignelse i det nye år.

København, d. 21. december 1963.

+ Th. Suhr

Kirkebyggeren

De mange sider af en biskops virke

Den åndelige fader

Kirkens stemme
(ved et pressemøde)

	1939	1963
Sogne		
I Storkøbenhavn	5	10
Uden for Storkøbenhavn	26	26
I alt	31	36
Skoler		
Grundskoler	30	27
Mellemskoler	3	11
Elever	2.332	5.861
Præster		
Danskfødte	30	40
Andre	67	91
I alt	97	131
Søstre		
Danskfødte	122	147
Andre	682	581
I alt	804	728
Katolikker		
I alt	22.000 (?)	26.549
I Storkøbenhavn	?	10.459

Hyrden

BISKOPPEN, ENHEDENS BÅND

Hvad skal vi med en biskop? kan man spørge. Sognepræsten, ham kender vi jo, han hører til hos os, men biskoppen ... – ham ser vi næsten aldrig noget til! Og det er faktisk sandt nok, at det er vanskeligt for biskoppen at have en så nær forbindelse med livet i sognene, som man kunne ønske det, men alligevel er han til stede i alt, hvad der sker i hver eneste menighed. Der forvaltes ikke et sakramente, uden at han er med i det. Da vi blev døbt, salvede præsten os med olier, han havde fået af biskoppen, og det var de samme olier, der blev benyttet ved dåbsvandets indvielse. Da vi var halvvoksne, lagde han hånden på os for at bekræfte, at vi er Kristi vidner. Bliver vi syge, giver præsten os de syges salvelse med olie, der er indviet af biskoppen. Og om søndagen, når menigheden samles for at frembære Kristi ene offer for Faderen, gør den det »sammen med Guds tjenere, vor pave Paul og vor biskop Theodor«. Det menneskelige grundlag for menighedslivet er ikke sognepræsten, men biskoppen.

Hvorfor har vi da sognepræster? Hvor stammer de fra? Der står ikke noget som helst om dem i Det nye Testamente! Nej, det er rigtigt nok, at der i Det nye Testamente og i de allerældste kristne skrifter kun tales om »biskopper«. Men biskopperne blev hurtigt nødt til at indsætte medarbejdere, som de gav del i deres myndighed, og som skulle virke som repræsentanter og vikarer for dem. Oprindelig trådte de dog kun i funktion, når biskoppen ikke selv var til stede. Så sent som i det 3. og 4. århundrede var der i bispestaden kun én søndagsmes-

se, biskoppens, som alle de kristne deltog i. Nu ser vi ikke mere så strengt på det, men præsterne er stadig kun biskoppernes udsendinge. At forkynde Guds ord og at forlade synderne er apostlenes og biskoppernes opgave, og præsterne skal have en særlig bemyndigelse for at kunne prædike og høre skriftemål på biskoppens vegne. Hvis det *skulle* være, kunne et kristent land klare sig uden præster, men ikke uden biskop. Her i Norden kender vi det fra Reformationen, hvor man blot behøvede at jage biskopperne ud af landet for at skaffe sig af med den katolske kirke.

Den gamle nordafrikanske biskop Cyprian, der døde som martyr i 258, siger: »Hvor biskoppen er, der er Kirken.« Hvorfor netop biskoppen? Fordi Kirken ikke er en samling af enkelte jævnsides levende grupper, men en organisk enhed, hvor biskopperne er det bånd, der holder dem sammen. Alle vore præster taler og handler på biskoppens vegne. Han er Kristi stedfortræder iblandt os, den gode hyrde, hvem Husfaderen har betroet sin hjord, for at han skal føre den til Guds rige.

Men vor biskop er ikke alene om at bære ansvaret for os, og han bærer det heller ikke udelukkende for os. Alle biskopperne i fællesskab er ansvarlige for Kirken som helhed og for hele menneskeheden. Koncilet viste dette tydeligt og udtrykte det direkte ved at tale om biskoppernes kollegialitet. For 25 år siden var der tre biskopper, der sammen viede biskop Suhr. Det var et udtryk for hans fællesskab med alle de øvrige biskopper verden over. Og på samme måde er også vi gennem ham i fællesskab med alle kristne i hele verden. Biskoppen er enhedens bånd – ikke alene for sin egen hjord og for sin egen lille del af Kirken. Han er det også, fordi han forbinder sit bispedømme med hele Kirken, ligesom Kirken i sin helhed gennem ham er til stede iblandt os. Ved ham bliver vor lokale kirke til virkeliggørelsen af hele Kristi kirke her på stedet. Hvor biskoppen er, der er Kirken.

Vi tilhører Kirken, men er vi os det bevidst? Vort personlige forhold til vor biskop er en god prøvesten på dette. Betragter vi ham kun som en fjern og højtstående embedsmand, eller er han for os den, der forbinder os med alle vore medkristne både i vort eget land og verden over? Føler vi, at hans problemer også er vore, og at han ikke kan klare dem uden os? Hvis vi i messen bevidst tænker på, at vi beder i fællesskab med vor pave Paul og vor biskop Theodor, kan vi forlade os på, at vi også vil blive bønhørt, – så er det nemlig ikke mere vor private bøn, vi beder, men Kirkens bøn med Kristi legemes røst.

V.D.

Biskoppen »opbygger« bispedømmet ved at forkynde Guds ord (øverst på denne side) og ved at forvalte sakramenterne. Øverst på modsat side: nadveren fejres. Nederst: præstevielsen meddeles.

Alle biskopperne i fællesskab er sammen med paven ansvarlige for hele Kirken. Gennem vor biskop står vi i forbindelse med biskoppen i Rom.

Biskop Suhrs hyrdebreve

1940 Om undervisning i kristendom.
1941 Om søndagspligten.
1942 Om vikariatets 50-års jubilæum (8. sept.)
1945 Om den kristne kærlighed.
1946 Om tidens problemer.
1947 Katolik i en afkristnet verden.
1948 Kristendom og vilje.
1949 Om kærligheden til Guds Moder.
Om bøn og bod.
1950 Om den katolske salme- og bønnebog.
1952 Tilbage til Kristus.
1955 Om liturgien.
1956 I anledning af den kommende stille uge.
1958 Om valfarterne til Aasebakken og Øm.
1960 Om den kristne enhed.
1962 Om koncilet.

»Det kirkelige læreembede er biskopperne samlet om paven, men vi er alle K i r k e n. De mange lemmer udgør tilsammen ét legeme, lærer apostlen os (Rom. 12,5 og 1. Kor. 12,20), og dette legeme er 'Kristi mystiske legeme', nemlig Kirken. Derfor har alle ansvar, og alle skal være medarbejdere på hele legemets, d.v.s. Kirkens opbygning. Det forestående kirkemøde er et anliggende for alle Kirkens børn. Ingen må tænke sig, at det er ham uvedkommende . . .«

Biskop Suhr
Hyrdebrev om koncilet (1962)

Et kapitel i bispedømmets historie

'r. Klar: Polakkerne i Danmark
g deres præst H. Deutscher.
ilfr. Silcowitz Forlag 1963

ogens omslagsbillede viser nogle forverbøjede skikkelser — kvinder — på n roemark. Hos nogle vil der måske vilkårligt melde sig en tankeforbinelse: De polske arbejdere, for det mete roearbejdere, i Danmark. Mest kvinder, for resten — nå ja, det var denang, men nu er det jo for længst en aga blot — kan *det* emne virkelig have nteresse uden for en ret snæver kreds? Vi mener jo. Naturligvis må det i førte række optage de sene efterkommere f dem, som dengang kom herop og nedagde deres slid og møje her og blev er. Dernæst må emnet interessere alle atolikker: Det er et stykke af vor Kires historie, der slår en i møde fra boens blade. For det tredje er det lille ordringsløse arbejde et stykke særpræet kulturhistorie, hvad der giver det lmen interesse. Dertil kommer, at det er n levende illustration til historiens stoe spil med små menneskeskæbner.

Lad det være sagt straks: Bogen er så øgtern, at den umiddelbart føles tør. Den kræver en indsats af sin læser, men il gengæld gives der på de kun 164 siler rig belønning til den, der arbejder ned og sætter sin forestillings- og kombinationsevne i sving. For her gives virkelig kontant materiale at arbejde med. Systematisk, med udhævet overskrift for hvert nyt afsnit, gås der til værks. Først gør pater Klar indgående rede for de polske sæsonarbejdere i en bestemt periode: Hvor mange, der kom; hvorfor; fordeling i landet; arbejdsfelter; vilkår i det hele taget; løn —. Dette blot som et eksempel på det, der er bogens styrke: dens saglige grundighed. Hvert område, der behandles, lige fra lønspørgsmålet — om hvor mange kg kartofler der gennemsnitlig ydedes pr. arbejder pr. uge om en del af lønnen — til tallet på de skriftemål, som pater Deutscher i en bestemt periode hørte på gårdene alene, er delagt med konkrete opgivelser, både i tal- og procentsatser. Ofte forekommer større sammenhængende statistiske oversigter med indtegnede kurver.

Men ind imellem alle disse tal, som ikke er døde tal, kommer så, nøgternt, sentimentalt, de menneskelige træk ind i billedet. Bogen er nemlig mest af alt en beretning om menneskers udholdenhed, tilmod og trofasthed i en umild hverdag med solstrejf af glæder og skygger af sorg og nød. Var der end uheldige elementer (som jo altid straks bemærkes og huskes) blandt de polske arbejdere, flertallet af dem må man bøje sig for i beundring. Det var jo ikke eventyrtrang, som drev de polske bønderpiger og -karle udenlands. Men der herskede arbejdsløshed og direkte nød derhjemme i et land, som havde 150 års mishandling umiddelbart bag sig, og som, for at blive inden for den periode, hvor man søgte til Danmark, den første verdenskrig tromlede ned. Modsætningen mellem de forhold, de unge kom fra, og dem, de kom til, var så stor, at det i virkeligheden var som at komme til en helt anden verden. Selv om det fremmede land bestemt ikke bød dem sin mælk og honning, har forskellen mellem det socialt og erhvervsmæssigt underudviklede Polen og det velhavende Danmark været en slående oplevelse. Endnu mere: De kom fra et gammelt katolsk land og fra et udpræget religiøst miljø til det protestantiske, i religiøs henseende underudviklede Danmark. De var ensomme, og de blev betragtet som tilbagestående og primitive. Mest af alt savnede de Kirken. Med deres evne til sammenhold og til at udnytte foreliggende muligheder kæmpede de for at stå mål med vanskelighederne, og der findes mange vidnesbyrd om, at de ved deres holdning aftvang befolkningen respekt. Dette gjaldt ikke mindst deres trofasthed over for deres kirke.

Men både på den ene og den anden måde og mest af alt, hvad angik det religiøse liv, befandt de polske sæsonarbejdere sig i en konstant krisesituation, der gang på gang skabte akutte tilfælde. Her er det, pater Deutschers skikkelse kommer ind i billedet. Her er det stedet til at indføje, at pater Klars bog består af to dele. Første del »Polakkerne i Danmark«, giver grundlaget for at læse den anden del »Deres præst Heinrich Deutscher« med størst muligt udbytte. — Omvendt udfylder og levendegør anden del første del. Skildringen af pater Deutschers liv og ufattelige indsats har heller ikke fristet forfatteren til afvigelse fra den sædvanlige saglige stil — hvad der kunne have været nærliggende at tro, tilmed da det her drejer sig om en confrater. Pater Deutscher tilhørte jo redemptoristernes orden. Men der findes et virkemiddel, som ikke overgås af noget andet: lige så stille at lade kendsgerningerne tale for sig selv. »Virkeligheden er altings prøve«, er et kendt ord af Jakob Knudsen. Her møder der en intet andet end virkelighed. Mens man sidder og sammenholder kendsgerningerne, der lidt efter lidt fremlægges om pater Deutscher og hans arbejde, fyldes ens sind med stille undren og ærbødighed over for mennesket og præsten pater Deutscher, ikke blot præsten, men netop mennesket, som var medmenneske. Det bliver klart for en, at pater Deutscher først og fremmest har været disse menneskers næste: Den, der utrætteligt og i al slags nød, åndelig såvel som materiel, hjalp overalt, hvor han kunne uden hensyn til, hvad det krævede af ham. Mellem alt det tørtsaglige kommer der gang på gang små levende menneskelige træk ind i skildringen, også af polakkerne. Og ikke mindst de gengivne breve fra taknemmelige polakker til deres præst giver fremstillingen lys og liv.

Man lægger bogen fra sig i taknemmelighed over, at der er rejst et så passende minde over mennesker og tider, som ikke bør gå i glemme, og ristet så smuk en rune over en af dem, der, uden at ville være eller blive synderlig kendt, udfyldte livsdagen lang med trofast, stille, uselvisk virke. *S.H.M.*

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 1877
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 375
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Læsekreds - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 3131

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 349

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13 - Telf. 157
Roskilde

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 1694

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 2777
Aut. leverandør af kirkevine

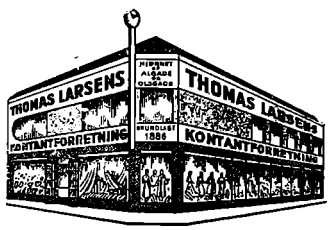

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

B. V. Sennefelder & Co.
Installations- og ing. firma
Fiolgade 12, Helsingør
Telefon 12 14 88
El installationer af enhver art.

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

Kolding

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefoner: 115 - 1533 - 1537
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 35355 - Kolding

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 3343

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 281
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
Telefon 153

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 3210

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 1951 og 1952
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING KB KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 802

En kirkes tilblivelse

I september måned fandt den sidste kirkearbejdslejr sted. Det var en meget lille lejr, men stor nok til at afslutte byggeriet. Enkelte dele af inventaret og udsmykningen nåede vi ikke (lavvande i kassen), men det håber vi at få fuldført i løbet af vinteren. Det drejer sig bl.a. om et pænt harmonium af nyere dato, tabernakel, beklædning af alter med natursten, færdigmøblering af præsteværelset m.m.

Vi kan nu se tilbage på fire dejlige år, der begyndte med planeringen af grunden i efteråret 1959 med et hold på kun 10 mand. Næste lejr var i juni 1960 med et væsentligt større hold, bl.a. var Amager KUK mødt talstærkt op. Her blev hele grundudgravningen foretaget og fundamenterne støbt. Under lejren fik vi tilsagn fra et hold unge tyske studerende om, at de ville komme og hjælpe til med byggeriet. Næste lejr blev så fastlagt til august/september 1960, og det blev den første store internationale arbejdslejr med deltagere fra Tyskland, Schweiz, Belgien og Danmark. På denne lejr blev fundamenter, gulve m.m. færdigstøbt. I løbet af vinteren blev stålbjælkerne til den store tagkonstruktion lavet og stillet op.

Og så kom der rigtig skred i arbejdet, og vore kammerater fra Tyskland mødte fuldtalligt op ved hver lejr. April 1961 kom der tagplader på, og væggene begyndte at rejse sig, og den 27. april var der rejsegilde i overværelse af bl.a. biskoppen og mange naboer og leverandører. I forbindelse med valfarten den 4. juni var der grundstensnedlæggelse. August/september — murerarbejdet blev fuldført, og første lag tagpap kom på, så kirken var klar til at modstå vinteren. — April 1962 blev der fortsat, og på valfartsdagen, den 27. maj, blev kirken indviet, en stor dag for arbejdet på Øm. Der blev endnu to internationale arbejdslejre, nemlig efteråret 1962 og her i foråret 1963, og arbejdet blev altså sluttet for 3 måneder siden. Byggetiden blev i alt 8 arbejdslejre på hver 14 dage.

Der er kommet mange penge og også materialer ind i de fire år, byggeriet har varet, men dog ikke nok til at betale de lån tilbage, som er blevet optaget. Derfor modtages der stadig gaver til kirken på: *Giro nr. 10256 — Øm-Byggefondet, kassereren, Ndr. Strandvej 45, Risskov.* — Husk, gaver til kirken i Øm kan fradrages på selvangivelsen, når de sendes til Den Katolske Kirkes Kancelli, Frederiksgade 7, København K., med påtegning om, at de er til Vor Frue Kirke, Øm. Man vil da modtage kvittering derfor til dokumentation over for skattemyndighederne.

Vi vil herigennem bringe alle bidragydere, både fra ind- og udland vor allerbedste tak for den store økonomiske hjælp, vi har modtaget. Der skal også lyde en ganske speciel tak for arbejdsindsats og godt kammeratskab til alle de unge, som har deltaget i byggeriet.

NB. Alle henvendelser vedr. Vor Frue Kirke, Emborg pr. Skanderborg, bedes rettet til: K. Hammann, Ndr. Strandvej 45, Risskov. Telf. (061) 79474.

Byggeudvalget.

Kirken i Øm færdigbygget.

Under bygningen.

Oplysningsarbejde

Det har været hævdet, at det i Danmark hovedsagelig er akademisk uddannede og/eller mennesker med intellektuelt betonet beskæftigelse, der føler sig tiltrukket af og konverterer til den katolske kirke. En undersøgelse blandt deltagerne i Katolsk Orienterings Brevskole viser, at en sådan påstand er fejlagtig.

Siden Brevskolen blev grundlagt i 1956, har det samlede deltagerantal været ca. 2.000. I arbejdsåret 1962-63 deltog 265, hvoraf en gruppe på 80 ikke havde angivet stilling — blandt dem tilsyneladende mange husmødre og selverhvervende kvinder. Den største gruppe på 96 bestod af 53 håndværkere, 3 ufaglærte arbejdere, 3 med tilknytning til handels- og kontorvirksomhed (kontorbude, kontorassistenter, fuldmægtige, kontorchefer og enkelte direktører) og 5 tjenestemænd.

En tredje gruppe på i alt 86 talte 48 gymnasiaster, studenter, seminarieelever og skoleelever (hovedsagelig fra realklasserne). Desuden 14 lærere, 9 sygeplejersker og 15 med afsluttet universitetsuddannelse eller anden højere uddannelse.

Det er naturligt og glædeligt, at så mange unge under uddannelse er interesseret i oplysning om den katolske kristendom. Ikke mindst blandt den høje procent af håndværkere og handels- og kontorfunktionærer er ungdommen rigt repræsenteret. I øvrigt kan det oplyses, at Brevskolen har haft deltagere op til 80-års alderen.

▪

Kursus I, der omfatter en gennemgang

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Aktieselskab
Kontortid 10-12.30, 14-16
Lørdag 10-12.30
Telefon 72 15 00

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

af katolsk tro og praksis, strækker sig over 5 måneder og tilsendes med et hæfte hver uge. I kursus II gennemgås i ugentlige hæfter messen og katolsk gudstjenesteliv fra advent til pinse. Mange gør endvidere brug af muligheden for gennem korrespondanceafdelingen af få deres egne spørgsmål besvaret i private breve.

Desuden afholdes i vinterhalvåret en række foredragsaftener, som samler en interesseret skare på 60—70 af de deltagere, der bor i Københavnsområdet. Møderne finder sted i en sal på Niels Steensens Gymnasium.

I det sidste års tid er bl.a. følgende emner blevet behandlet: »Skabelsesberetningen og udviklingslæren« (v. mag. art. Arthur Bahnert), »Fællesskab og forskelle mellem luthersk og katolsk lære« (v. pastor O. Rørdam Bonnevie), »Har Kristus stiftet en kirke, eller har han kun givet menneskene en religiøs trang?« (v. pastor Kjeld Geertz-Hansen) og »Skriftemålets betydning« (v. pater, dr. phil. H. Roos).

Økumenisk opgave

Brevskolen får sin tilgang af deltagere dels gennem de foldere med tilmeldingskort, der ligger fremme i alle katolske kirkers våbenhuse, dels gennem annoncering i hovedstads- og provinspressen. Af deltagerne er ca. en tredjedel fra Storkøbenhavn, — resten bor jævnt fordelt over det øvrige Danmark.

Adskillige af Brevskolens deltagere konverterer, mens andre kun har ønsket at få kendskab til den katolske Kirke. En del af disse har skrevet, at selv om de ikke tænker på at blive katolikker, har Brevskolens kursus givet dem en fastere tro på kristendommens sandhed og en helt anden forståelse af den katolske kirke end de tidligere havde.

Brevskolen har derfor ikke blot en opgave over for dem, som ønsker at blive katolikker, men en betydningsfuld økumenisk opgave: at skabe bedre forståelse blandt adskilte kristne.

Til ny leder af Brevskolen har biskoppen udpeget pastor O. Rørdam Bonnevie. Lærer Preben G. Frandsen fortsætter i ledelsen, der også er tiltrådt af cand. theol. Arne Børgesen. Desuden medvirker en kreds af lægfolk, som udfører et fortrinligt praktisk arbejde.

Da kontingentet fra Brevskolens deltagere kun dækker en del af dens udgifter, er der dannet en støttekreds, som sender gaver til Brevskolens drift, en uundværlig hjælp, som dens ledelse er overordentlig taknemmelig for.

Skulle De selv ønske at støtte Brevskolens betydningsfulde arbejde, kan det ske ved at sende et bidrag til følgende adresse: Katolsk Orientering, Lyngbygårdsvej 1, Kgs. Lyngby, giro 103 169.

LÆSERBREVE

»Så juler vi igen!«

Når man har gennemlæst kronikken med denne overskrift af dominikanerpater V. Duclos, er man som dansk, der tilbragte julen 1962 i Frankrig, simpelt hen nødt til at komme med et par randbemærkninger. »Forskellen mellem julen i Frankrig og julen i Danmark ligger ikke så meget i juleaften og julenat,« — så prøv engang, kære pater, at køre gennem Københavns gader i bil eller i sporvogn juleaften kl. 16 eller 17. Det er en betagende oplevelse, som jeg trods travlhed *må* unde mig selv hvert år. Den fred, den forventningens stilhed, den glædens og hjælpsomhedens ånd, der hersker mennesker imellem, kan kun opleves den ene eftermiddag i året.

I Frankrig lukker forretningerne kl. 20 juleaften, — alt er som en hvilken som helst travl og hektisk aften.

Prøv så engang at lukke op for radio og fjernsyn juleaften: i Frankrig et popprogram som i Danmark nytårsaften — program 3 vel at mærke! I Danmark — ja, det kan man jo erfare ved at åbne for en af disse »kasser« juleaften.

Hvad den så højt priste ventetid angår, kunne den da have været brugt til noget bedre end til læsning af Daudet's »De tre stille messer!« Jeg husker tydeligt historien fra min gymnasietid, — den virkede inderlig forstemmende på mig. Den venten, der *der* er skildret, er vist ikke anbefalelsesværdig!

Frankrig kan lære os meget, — men så sandelig ikke at holde jul!

Og så vil jeg bede om, at vi har set det rædsomme verbum: *at jule* for sidste gang. Vi tilgiver gerne en franskmand, men ønsker dog ikke denne profanering af vort dejlige ord: jul. Vi må også ved andre midler kunne forstå og besinde os på P. Duclos' hensigt med at opfinde og bruge denne glose, — og overlader den i øvrigt til ATS i »Politiken«.

Jutta Neergaard

LITURGISK KALENDER

SØNDAG d. 12.: Den hellige Families Fest (s. 76, hvid).

MANDAG d. 13.: Vor Herres Jesu Kristi dåb (s. 83, hvid).

TIRSDAG d. 14.: Hilarius (s. 784, hvid), biskop og kirkelærer. Ihukommelse af Felix af Nola (s. 784), martyr.

ONSDAG d. 15.: Paulus Eremit (s. 785, hvid), eneboer. Ihukommelse af Maurus (s. 785), abbed.

TORSDAG d. 16.: Marcellus (s. 787, rød), pave og martyr.

FREDAG d. 17.: Antonius (s. 788, hvid), abbed.

LØRDAG d. 18.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [87], hvid). Ihukommelse af Prisca (s. 788), martyr.
Eller: Prisca (s. 788, rød), martyr. Ihukommelse af Gudsmoders lørdagsmesse (s. [87], hvid).

SØNDAG d. 19.: 2. søndag efter Helligtrekonger (s. 85, grøn).

Et omtalt bryllup

Et katolsk bryllup, der fandt sted umiddelbart før jul, har vakt en del opsigt i pressen, og Ugebladets redaktion har i denne forbindelse modtaget flere henvendelser.

Vi kan oplyse, at dette bryllup på ingen måde er i strid med den katolske kirkes ægteskabsret, idet bruden var enke og ikke havde indgået nyt ægteskab.

Maleri til salg
Michelangelo, Copi PIETA.
Henv. Ordrup 9282 eft. kl. 15.

VÆRELSE SØGES
Rolig herre søger ugenert, velmøbl. værelse eller klublejlighed snarest. Helst Vesterbro eller indre by. Billet mrk. J. 9. til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

MØBLERET VÆRELSE SØGES
inden 1. februar.
Bernhard Noetzell,
Hoffmannsminde
Valby Langgade 117,
Valby Tlf. 30 11 55

DAME gerne ældre
søges til pasning af 4 børn (½ til 8 år) 1 eftermiddag om ugen og lejlighedsvis om aftenen.
Tlf. 85 14 41 (Virum)

Det nye Testamente
gengivet på dansk af
PETER SCHINDLER
»..Det nye Testamente kan nu påny blive folkelæsning..«
B.H. i Katolsk Ugeblad.
2. udgave. 2 bind på 714 + 336 sider. Hft. kr. 39,50, indbundet i 2 bind kr. 60,50.
Nyt Nordisk Forlag - Arnold Busck.

R.I.P.
Læge
SVEN ERIK CHRISTENSEN
*16/5 1921 — †1/12 1963
Tekla og Hans Christensen
Bed for hans sjæl.

R.I.P.
Min kære mand
JENS NERENST CHRISTENSEN
er afgået ved døden den 25. december 1963.
Ragnhild Christensen
Bed for hans sjæl.

Det ska' være -

Schulstads
maltede

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Skal De flytte?
AMAGER
FLYTTEFORRETNING
Jul. Larsen & Sønner
AMAGERBROGADE 221
* 55 66 47

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alleaftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

ALTERLYS
i alle størrelser
og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art
ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

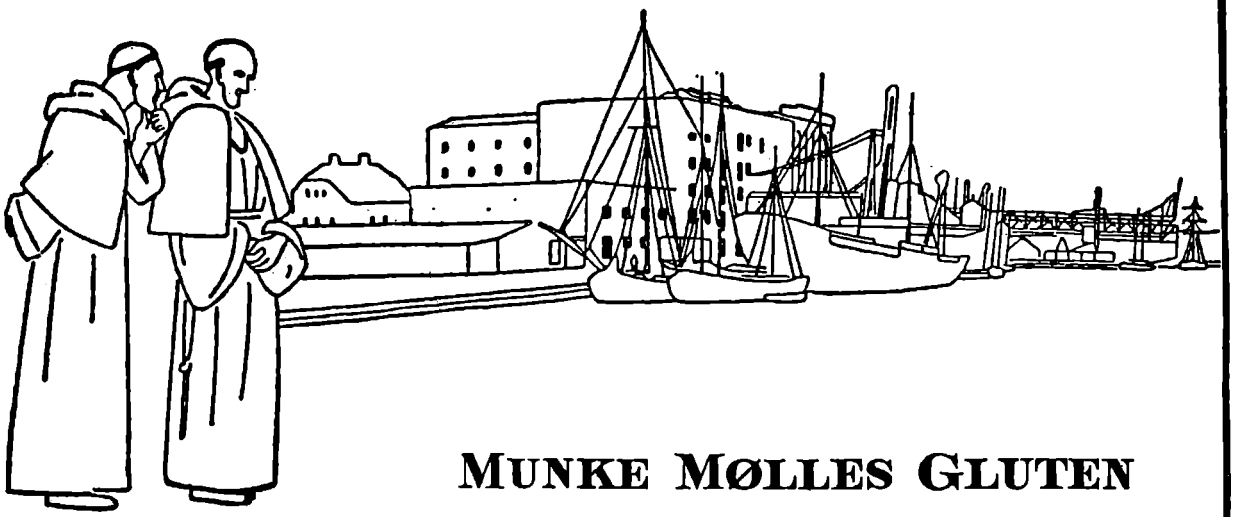

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 693

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

RYBERG's *Bageri & Conditori*
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 588
Filial: Agtrupvej 133
Telefon 4033
Rybergs brød — bid mærke i det!

K. Weber & Co.
Pilegaarden, Hornbæk
Tlf. 911
Gymnastikredskaber af enhver art
Reparationer udføres

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

H. S. Friis
Malermester
Møllemarken 40, Bagsværd
Tlf. 98 38 35

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

Fra vor Romkorrespondent har vi modtaget følgende:

I den reportage fra Vatikankoncilet ved undertegnede, som Ugebladet bragte i sit julenummer, er der under tekstens overførelse fra norsk til dansk sket en meningsforstyrrende ombytning af et par afsnit — noget, som et rodet manuskript måske bærer en væsentlig del af skylden for. En rettelse er derfor nødvendig: De godt tyve linier, der begynder nederst i tredje spalte på side 14 med ordene »Dette lidet vellykkede resultat ...« og afsluttes i den følgende spalte med »... de bedste forudsætninger i den retning«, har intet med religionsfriheden at gøre, men skal udgøre sidste del af afsnittet om massemedierne og altså komme umiddelbart foran afsnittet »Økumenik« på s. 14, sp. 2.

Samtidig vil jeg gerne have lov til at tilføje, at reportagen næppe fortjener den flotte titel, den er blevet udstyret med: »Status efter den anden koncilsamling.« I virkeligheden drejer det sig om en hastig og subjektiv vurdering af de sidste ugers koncilarbejde, nedskrevet samme dag, koncilet blev afsluttet — noget, som da også fremgik af den oprindelige tekst. Et vigtigt sidste afsnit, en slags konklusion, er desuden faldet ud i Ugebladets gengivelse.

Erik Gunnes

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Chr. Wilger & Søn
Glarmestre
Vestergade 2, Kolding.
Tlf. 334.

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Knud Rasmussens Eftf.
Gregers Høeg Boghandel
Vesterbrogade 60, København
vis à vis Bymuseet
Hilda *2055
Leverandør til St. Knuds Skole

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

NYE FILM

Kardinalen

Ved De, hvordan man i den hellige katolske kirke skaber en kardinal? Man tager en friskfyragtig ung mand — helst fra et jævnt hjem (for at vise, at der ikke hersker klassefordomme i Kirken). Man sender ham til Rom, hvor han naturligvis er flittig med sine studier og gør sig bemærket ved sin fremragende begavelse. Når han så kommer hjem igen, sender man ham til det usleste sogn i bispedømmet, — det hærder karakteren. Efter vel overståede prøvelser og på grund af dem bliver han forfremmet til sekretær for biskoppen. Når der så — på det rigtige tidspunkt — kommer et pavevalg, rejser han tilbage til Rom, hvor man hædrer ham og beholder ham i det pavelige diplomati. På det tidspunkt indtræffer den store sjælekrise. Forbliver han fast i troen og vælger kærligheden til Gud, eller vælger han kærligheden til en kvinde? Naturligvis er det Vorherre, der sejrer (ellers ville vor helt jo være afskåret fra at blive kardinal!). Den unge diplomat vender tilbage til sin post og udmærker sig ved at klare forskellige vanskelige opgaver. Han deltager i kampen mod racehadet og viser både klogskab og mod i bekæmpelsen af nazisterne. Endelig er han da moden til at modtage den højeste kirkelige æresbevisning. Han bliver udnævnt til kardinal, — og det er formodentlig udelukkende, fordi han er amerikaner og ikke italiener, at han standser der og ikke ender som pave.

Sådan lyder, lidt forenklet, recepten — made in USA — på, hvordan man laver en kardinal. Hvis det er den eneste måde at blive det på, er der ingen af vore skandinaviske biskopper (selv ikke vor egen biskop Suhr, der dog har 25 års hæderligt slid bag sig), der har chancer for nogen sinde at få overrakt purpuret. Ingen af dem er nemlig indtil nu blevet pisket af Ku Klux Klan eller har indledt forhandlinger med kardinal Innitzer. Men heldigvis er det hverken instruktøren Otto Preminger eller forfatteren Henry Morton Robinson — hvis bog er blevet benyttet som grundlag for filmen — der skal vælge kardinalerne. Kirken har altså trods alt stadig en vis chance for at få biskopper og prælater, der muligvis er lidt mindre optaget af politik og diplomati, men som til gengæld gør lidt mere ud af at forkynde evangeliet.

Men når alt dette er sagt, kan De godt gå hen og se filmen, hvis De har lyst. Den kunne have været meget værre. Selv når Preminger — som det her er tilfældet — viser sig dygtigere som forretningsmand end som kunstner, er og bliver han trods alt en mand, der kan præstere et godt stykke arbejde. Denne hans seneste film byder på underholdning for alle pengene. Der er wienervals, tyskernes indmarch i Østrig, liturgiske ceremonier i Panavision og Technicolor, Mozarts Alleluja og endelig — for at der nu også skal være noget for enhver smag — et par kabaretnumre. De vil måske synes, at det er synd for den unge Stephen Fermoyle, at han er blevet præst og ikke baseballspiller. Men når De har set Romy Schneider, vil det sikkert stå Dem klart, hvorfor han i hvert fald foretrak Vorherre.

M.D.

Instr.: Otto Preminger

En dag kom en kat

En tjekkisk film er en sjældenhed i vort repertoire. Nu har vi lejlighed til at se en af de bedste. *En dag kom en kat* er prisbelønnet med højeste udmærkelse i Cannes, og der er god grund til at glæde sig over det.

Thi for en gangs skyld er det ikke den dybe skildring af livets dystre realiteter, der har fået juryen til at applaudere. Hvad vi ser, er et eventyr, et henrivende eventyr om en utrolig tryllekunstner, en yndig ung dame og en mærkelig kat. Navnlig sidstnævnte er farlig, thi når den ser uden briller (!), får menneskene farve efter deres temperaments art: De forelskede bliver røde, hyklerne violette etc. Man forestiller sig let den ravage, det forvolder i den lille landsby, hvor alle de voksnes hemmelige laster åbenbares. Det bliver en kamp mellem børn og voksne om kattens liv.

Såvidt komedien. Men langt vigtigere er selve den fantasifulde leg, der bærer hele filmen. Vojtech Jasny har på indtagende vis overskredet genrernes grænser. Muntert og ubesværet går vi fra den let drillende afsløring af livet i »Lidenlund« til en inderligt betagende skildring af forholdet mellem den elskede landsbylærer og hans børn, og fra den håndfaste virkelighed til eventyrets uberegnelige verden.

Og som han kan lege med alle de midler, filmen giver ham i hænde! Farverne er lyse, billederne af en sjælden ynde, hvad enten de fører os ind i den idylliske landsby eller i den morgenens eventyrverden, der er rammen om den unge, rene kærlighed. Han »maler« med sit kamera og hans indfald er fornøjelige. Så festlig er selve indføringen i historien, hvor vi sammen med den gamle kustode følger personernes færden højt oppe fra byens tårn.

Som rimeligt er, finder man også små mangler. Lidt træt kan man blive af disse balletter med gule, lilla og røde mennesker. De synes at skulle være som små selvstændige oplevelser for øjne og øren, men det føles lidt langt og ødelægger en gang imellem sammenhængen.

Men det er så lidt. Glad og let til mode forlader man biografen — og stemningen holder sig. For midt i sin leg lykkes det Jasny at få os til at holde meget af børnene, smile de voksnes dårskaber bort og atter tro på menneskers gode hjerte. — Så *han* er en rigtig fortæller!

Bo

Instr.: Vojtech Jasny

I DEN KOMMENDE TID

RELIGIONSUNDERVISNING

På opfordring begynder jeg en undervisning for alle gymnasiaster, seminarieelever, realister og hvem der ellers har lyst til at drøfte problemer om religion og vor tid, og som er i alderen mellem 16 og 25 år. Anden gang tirsdag d. 21. januar kl. 18.30, Nørrebrogade 27. Derefter hver fjortende dag. *Bjørn Højbo*

KATOLSKE ARBEJDERE
PÅ PROVINS-TOURNÉ

Som et led i det kommende års arbejde lægger U.K.A. og K.A. ud med åbenthus møder i forskellige provinsbyer.

KOLDING:
Lørdag den 18. januar kl. 20,00 i St. Michaels kirke, Kralundsgade 2—4.

ODENSE:
Lørdag den 25. januar 1964 kl. 20,00 i den lille sal, St. Albani skole, Adelgade 5.
Emne: *Katolsk Arbejderbevægelse og katolske arbejderspørgsmål*
v/fm for KA, Kemigraf Per Wedell Topp.

ALLE ER VELKOMNE!

1 Kr.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Pavens rejse til Det hellige Land

katolsk uge blad
17. JANUAR 1964
112. ÅRGANG

Under pavens vandring på Via dolorosa (lidelsens vej) i Jerusalem nåede folkets begejstring kulminationen og alle afspærringer faldt. Paven mistede dog ikke noget øjeblik roen. I hvert fald var han sluppet uden om etikettespørgsmålene. Se billedreportagen om pavens rejse side 8-9.

Det historiske møde med patriarken Athenagoras

Pavens taler i Betlehem og i Nazaret

Paven i Kristi fodspor

Overalt, hvor pave Paul VI kom hen på sin pilgrimsfærd til Det hellige Land, slog jubelen sammen om ham. Denne den første rejse til Det hellige Land, som nogen efterfølger af apostlen Peter har foretaget, er verden over blevet fulgt med levende interesse. Heller ikke vore danske aviser har forsømt at give referaterne fra pilgrimsfærden den opsætning, der sømmer sig, når en historisk begivenhed af dette omfang finder sted.

Da Paul VI lørdag morgen den 4. januar forlod Vatikanet i bil, stod romerne i tætte stimer på gaden for at hylde ham. Roms kirkeklokker ringede. Det blev ikke taget som noget dårligt tegn for rejsen, men var tværtimod genstand for megen munterhed, at paven kom for sent til den chartrede jetmaskine på Roms flyveplads. En af årsagerne var, at han havde gjort holdt for at hilse på nogle fanger, som i dagens anledning havde fået lov til at stå foran fængslet for at se paven.

I Amman i Jordan ventede en tætpakket menneskemængde i spænding på det pavelige jetfly, og på flyvepladsen var alt beredt til den helt store modtagelse. Kong Hussein ville lade kanoner salutere med 21 skud, når maskinen landede, og samtidig skulle 15 hvide duer slippes løs som tegn på fred. Skolebørn stod parate med skønne blomsterbuketter. Sammen med kong Hussein ventede førende jordanske politikere og muhamedanske gejstlige.

Det viste sig, at pavens naturlighed og kong Husseins vindende elskværdighed gjorde en ende på de bange anelser, som den trykkede spænding i forbindelse med en begivenhed af denne art naturligvis giver anledning til. Alt var begejstring, da pave og konge sammen skred hen mod den ventende tribune, mens den opstillede æresgarde hilste. Derefter foregik der en række officielle ceremonier i lufthavnens kongehal, og så fik paven som symbol på arabisk gæstfrihed overrakt ægte beduinerkaffe. I en kort, officiel tale hilste kong Hussein pave Paul VI i »alle muhamedaneres og kristnes navn, i alle troendes navn.« Derefter svarede paven og så begyndte køreturen.

Den hjertelige stemning, som paven var blevet mødt med i lufthavnen, slog ham også i møde på køreturen gennem Amman. Gaderne var overalt på pavens rute fyldt til randen med mennesker, der ville se og hylde den »meget høje skriftlærde«, som muhamedanerne titulerer paven.

Paven satte derefter kursen mod Jerusalem, 85 km mod syd.

I udkanten af Amman kørte kortegen gennem et sceneri, der var som hentet ud af Bibelen, skriver »Politiken«s korrespondent. Hyrder med deres flokke af geder og får, en kamelkaravane på vej gennem det trøstesløse landskab, kvinder på æsler med småbørn i armene. Alle gjorde de holdt for at kikke på den »fremmede hellige mand«.

Over bilerne svirrede en helikopter med kong Hussein selv ved styrepinden.

Flyvemaskinen var landet i Amman kl. 13.44 allerede med nogen forsinkelse, og da paven kom til Jordan-floden var man en time forsinket. Paven ville dog ikke undlade at dvæle i de bibelske omgivelser, hvor Jesus i følge overleveringen modtog dåben af Johannes Døberen.

Store skarer hilste paven med hurraråb. Begejstringen var så voldsom, at sikkerhedsbevogtningen var ved at bryde sammen.

Ad en trappe var paven steget ned til flodbredden, hvor han stod barhovedet og så ud over floden.

Ved Emir Abdullah-broen standsede kortegen. Her ventede Jerusalems borgmester og guvernør, og de bød paven velkommen.

I Jordan

Pavens bilkortege ankom til Damaskus-porten i Jerusalem tre timer efter landingen i Amman. Nu var folkemængden så tæt, at bilerne knapt kunne komme igennem. Folk hilste paven med høje velkomstråb og vinkede begejstret til ham. Politi og spejdere skubbede de jublende tilskuere tilbage for at skaffe plads til kortegen, der var på 18 vogne. I 20 minutter forsøgte man at få plads, så paven kunne stige ud, men det var umuligt, og til sidst måtte militærbiler bane vej ad en anden rute.

Paven måtte opgive en tale, han skulle have holdt ved indgangen til Den hellige Stad.

Paul VI fortsatte nu til det sted, hvor *Via Dolorosa* begynder. Mens alle Jerusalems kirkeklokker kimede indledte paven sin vandring til fods ad denne lidelsens vej, som uden tvivl også har været

Pavens tale i Nazaret

Efter at have understreget, hvad byen Nazaret betyder for en kristen, fortsatte paven med i korthed at nævne tre ting, som Nazaret kan lære os:

For det første lærer den os stilhed. Gid vi, som i det moderne livs larm og nervepres er udsat for så megen støj, uro og spektakel, på ny måtte lære at sætte pris på stilheden, som er så herlig og så uundværlig for sjælen. O, Nazarets stilhed, lær os samling og indadvendthed og gør os villige til at lytte til gode indskydelser og til dem, der vil lære os, hvad der er sandt og ret; lær os nødvendigheden og værdien af en god forberedelse, studium, meditation, et personligt indre liv og af den bøn, som Gud alene ser i det skjulte.

Dernæst lærer den os noget om familielivet. Måtte Nazaret lære os, hvad familien er, lære os om dens fællesskab i kærligheden, dens alvorlige og enkle skønhed og dens hellige og ukrænkelige karakter. Lad os lære af Nazaret, hvor mild og uerstattelig den opdragelse er, man modtager i sin familie, og hvilken grundlæggende rolle den spiller for samfundets liv.

Og endelig lærer den os noget om arbejdet. Nazaret, som var et hjem for »tømmermandens søn«. Her er det, vi bedst kan forstå og prise arbejdets strenge, men samtidig forløsende lov. Her kan vi genvinde bevidstheden om arbejdets adel, og her kan vi endnu en gang gøre os klart, at arbejdet ikke kan være et mål i sig selv, men at dets frihed og adel foruden dets økonomiske værdi forlener det med værdier, der giver det et formål. Og endelig ville vi ønske, vi her på dette sted kunne hilse alle verdens arbejdere og vise dem deres store forbillede, deres guddommelige broder, fortaleren for alle deres retfærdige anliggender, Kristus vor Herre.

Paven sluttede med at kommentere saligprisningerne:

Salige er vi, hvis vi i åndens fattigdom forstår at gøre os fri af den bedrageriske tillid til materielle rigdomme og i stedet først og fremmest at sætte vor lid til de åndelige og religiøse goder, og hvis vi har respekt for og kærlighed til de fattige og betragter dem som vore brødre og som levende sindbilleder på Kristus ...

Salige er vi, hvis vi hellere vil være undertrykte end undertrykkere, og hvis vi altid hungrer efter, at retfærdigheden skal vokse.

Salige er vi, hvis vi for Guds riges skyld både her og hisset forstår at tilgive og at kæmpe, at virke og at tjene, at lide og at elske.

Ved Genezaret Sø. Paven har taget vand fra søen og gør korsets tegn med det.

ham til personligt besvær, da mængdens begejstring her grænsede til hysteri. Politi og militær måtte ind imellem gå hårdt til værks for at drive folk tilbage.

Paven gik uforstyrret af de hysteriske scener, der udspilledes omkring ham, hensunken i dyb meditation, som undertiden blev afbrudt af hans velsignelse af de mange mennesker omkring ham.

Endelig nåede han frem til Den hellige Gravs Kirke. Her holdtes messe ved et trælter i umiddelbar nærhed af Kristi grav. Midt under messen var det, den meget omtalte dramatiske begivenhed indtraf: to fjernsynskabler kortsluttede på et stillads inde i kirken og en halv meter lange flammer skød ud fra kablerne, der befandt sig ti meter over kirkens gulv. Det lykkedes ikke at få kablerne skilt fra hinanden, og alt lys i kirken blev derfor slukket. Paven afbrød imidlertid ikke messen på grund af uheldet. Han fortsatte til lyset af alterets kandelabre, og fem minutter efter at ilden var slukket, var messen forbi.

Fra Den hellige Gravs Kirke begav paven sig til fods til Damaskus-porten og han kørte derfra i bil til Den apostoliske Delegation på Oliebjerget. Inden han gik til hvile ville han imidlertid våge en time i Getsemane have, der nu er en velfriseret lille olivenlund.

De ulemper, som forholdet mellem de to lande, det gamle Palæstina er opdelt i, har for enhver pilgrim, der vil besøge de hellige steder, har Peter P. Rohde på en ganske morsom måde stillet op i en ellers noget overfladisk artikel i B.T. Når paven besøger Jesu fødeby Bethlehem, er han i Jordan, skriver han. Ønsker han at se Jesu barndomsby, må han tage til Israel. Vil han se de egne, hvor Johannes Døberen lærte, må han søge dem i Jordan. Vil han besøge de steder som Kapernaum, hvor Jesus lærte, må han tilbage til Israel. Vil han med egne øjne se stedet, hvor Jesus indstiftede nadveren, må han opholde sig i Israel, og hvis han ønsker at dvæle ved korsets fod, må han vandre det par hundrede meter til den jordanske del af Jerusalem.

I Israel

Det var uden tvivl alvorlige tanker, der opfyldte paven da han søndag morgen den 5. januar kl. 9.40 nåede grænseovergangen mellem Jenin og Megiddo uden for Jerusalem, som for første gang i 16 år var blevet åbnet. På det tidspunkt var paven allerede blevet en time forsinket på grund af nye jubelscener i den arabiske del af Jerusalem. Det var FN-soldater, der sørgede for at åbne grænsen for paven, og de lukkede den forsvarligt igen, da kortegen var kørt igennem.

Ved grænsen var der kun en ganske kort velkomst. Først i Megiddo fandt det egentlige møde med de jødiske ledere sted. Præsident Shazar hilste paven med bibelordet: »Velsignet være du« og holdt derefter en tale på hebraisk. Den formede sig som en indtrængende appel om at gøre en ende på enhver form for race- og religionsforfølgelse.

Pave Paul VI svarede på fransk, og sluttede sin tale med den gamle bibelske hilsen: »Shalom«.

Præsident Shazar overrakte derefter paven en pilgrimsmedalje, der var lavet specielt til lejligheden. Den bærer inskriptionen »Elsk din næste som dig selv«. Paven svarede med en gave, bestående af en kandelaber i et hvidt etui med hans monogram.

Fra Megiddo gik turen videre til Genezaret Sø. Her besøgte paven en kirke, der efter traditionen er bygget på det sted, hvor Jesus bespiste 5000 mennesker. Næste stop var Peterskirken, der er bygget på det sted, hvor Jesus befalede sine disciple at gå ud i verden og gøre alle folkeslag til hans disciple. Efter besøget gik paven ned til Genezaret Søens bred, hvor han stod et stykke tid.

Næste mål var Nazareth og her var modtagelsen knap så hjertelig som andre steder. Befolkningen består hovedsagelig af arabiske kommunister, og det israelske politi havde ikke villet løbe nogen risiko. »Man skulle tro, det var Nasser, de israelske myndigheder skulle beskytte,« skriver »Politiken«s korrespondent.

Paven fejrede messe i den endnu ikke færdigbyggede franciskanerkirke, »Bebudelseskirken«.

Derefter foretog han en rundtur i Galilæa og besøgte de bibelske steder der. Endelig vendte han tilbage til Jerusalem — nu til den jødiske del, hvor han blev modtaget af den israelske borgmester, som bød ham på salt og brød som tegn på venskab og gæstfrihed.

Efter et besøg på bjerget Sion kørte paven til Mandeltræsporten, hvor præsident Shazar tog afsked med ham.

Paul VI begav sig nu til Den apostoliske Delegation på Oliebjerget, hvor det historiske møde med patriarken af Konstantinopel, Athenagoras, fandt sted.

Mandag morgen, Helligtrekongersdag, fejrede paven messen i Fødselskirken i Bethlehem. Politiet havde denne gang foretaget så omfattende afspærringer, at det var umuligt at få en gentagelse af det kaos, som kendetegnede pilgrimsfærdens første dag og som flere gange næsten havde bragt paven i livsfare.

Pave Paul havde endnu et møde på Oliebjerget med patriarken Athenagoras. De to kirkeoverhoveder talte sammen i ca. 20 minutter, mens deres medarbejdere forhandlede i et tilstødende rum.

Hjemrejsen

Kort efter kørte paven til flyvepladsen i Amman, hvor han tog hjertelig afsked med kong Hussein, der i sin afskedstale betegnede paven som »den største af alle pilgrimme«, og han lod 12 jordanske jagere eskortere flyvemaskinen over sit lands territorium.

Da paven om aftenen kom tilbage til Rom, ventede ham endnu en strålende modtagelse. Mens Paul VI kørte gennem Den evige Stad lyste faklerne og alle Roms kirkeklokker ringede.

Det israelske dagblad »Jerusalem Post« bragte i en ledende artikel følgende kommentar i anledning af Paul VI's pilgrimsrejse: »Dem, der modtog ham eller blot fik et glimt af ham, kunne ikke undgå at få et indtryk af den menneskelighed og religiøse ydmyghed der prægede den fornemme pilgrim.«

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42

■

Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Pavens tale i Betlehem

Vi lever i den historiske tidsalder, hvor Kristi kirke skal opleve sin dybe og synlige enhed. Vi skal fuldføre vort økumeniske koncil. Vi skal tilføre Kirkens liv nye følelser, en ny vilje og en ny væremåde og få den til at genvinde sin åndelige skønhed i enhver henseende: på tankens og ordets plan, i bønnen og i opdragelsesmetoderne, i kunsten og kirkeretten.

Man kan ikke mere skubbe spørgsmålet om enheden fra sig. Selv under de ganske særlige omstændigheder, vi i dag befinder os i, må vi sige, at et sådant resultat ikke kan opnås på bekostning af trossandhederne. Vi kan ikke være utro mod Kristi arv. Den tilhører ikke os, men ham. Vi er kun dens fortolkere og vogtere. Men — for at sige det endnu en gang — vi er parat til at overveje ethvert fornuftigt middel, der formår at jævne vejen for en samtale — i ærbødighed og næstekærlighed — med henblik på, at vi engang — og Gud give, at dagen er nær — skal kunne mødes med vore kristne brødre, der er adskilt fra os. Døren til folden er åben. Alle venter loyalt og imødekommende. Længselen er stærk og tålmodig. Den plads, der er til rådighed, er stor og bekvem. Vi venter med al vor kærlighed på, at skridtet skal blive taget, og det kan tages med æren i behold og til gensidig glæde og hæder.

Vi vil på ingen måde tilskynde til handlinger, der ikke er frie og foretaget af inderlig overbevisning, det vil sige tilskyndet af Guds Ånd, der blæser, når og hvor den vil. Vi venter på denne lykkelige time. For øjeblikket venter vi af vore adskilte brødre kun det samme, som vi pålægger os selv, nemlig at kærligheden til Kristus og til Kirken skal inspirere ethvert af de skridt, vi måtte tage, for at nærme os hinanden og mødes...

For Kirken beder vi ikke om andet end om frihed til at bekende vor tro og til at forkynde vor religion for dem, der vil modtage den i fuld frihed... Selv om verden føler sig fremmed over for kristendommen, føler kristendommen sig ikke fremmed over for verden. De, der repræsenterer og forkynder den kristne tro, respekterer verden og elsker den. Kristendommens forkyndelse er en forkyndelse af venskab og forståelse mellem alle jordens folk...«

Efter at have sendt en hilsen til alle dem, der tror på den ene Gud, og til alle, der ikke tror, ja endog til dem, der forfølger de kristne, fortsatte paven:

Nu, hvor vi skal til at forlade Betlehem, dette rene og rolige sted, hvor han, som vi i dag beder til som Fredsfyrsten, lod sig føde for tyve århundreder siden, føler vi os forpligtede til at rette en indtrængende appel om at sikre freden i verden til alle statsoverhoveder og til alle dem, der har ansvar for folkenes ve og vel.

Regeringerne skal høre det råb, der stiger frem af vort hjerte. Måtte de fortsætte deres bestræbelser for at sikre menneskeheden den fred, den så brændende længes efter.

Ved afslutningen af sin pilgrimsfærd til Det hellige Land sendte paven samtlige statsoverhoveder og de internationale organisationer (240 i alt) forskellige budskaber, hvori han udtrykte sit inderlige ønske om at se freden herske på jorden. Endvidere sendte paven et budskab til lederne af Kirkernes Verdensråd, Det lutherske Verdensforbund og Det reformerte Verdensforbund, der alle har hovedsæde i Geneve. De fleste, deriblandt de tre sidstnævnte organisationer, har besvaret pavens hilsen.

Nyt fra bispedømmet

Kapellan ved Sankt Andreas Kirke, Ordrup, pater Vagn Hansen O.P., er ved årsskiftet blevet afløst i sin stilling som kapellan af pater Jens Oluf Lund O.P. Pater Vagn Hansens telefonnummer vil herefter være OR 3038 (11-12 og 17-18) og pater Lunds OR 422.

■

Onsdag den 22. januar kl. 20 indbyder A.C. i København til et foredrag i Englesalen, Jagtvej 183 B. Pastor Messerschmidt taler om »Koncilets 2. samling«. Alle er velkomne.

■

Tirsdag den 21. januar afholdes der kirkevandring i København i forbindelse med den internationale bedeuge for de kristnes enhed. Kirkevandringen, der ledes af provst Sven Borregaard, begynder kl. 19 ved Skt. Pauls Kirke.

REDAKTIONELT

I sidste nummer af bladet var indlagt en giroblanket til brug ved indbetaling af abonnementsbeløbet. Vi tillader os at minde abonnenterne om, at prisen – som allerede meddelt – er kr. 11.- pr. kvartal. De almindelige numre koster i løssalg kr. 1.-.

En indholdsfortegnelse for årgang 1963 er under forberedelse og vil blive udsendt som tillæg til et af de førstkommende numre.

Vor mand i Ålborg: *N. K. B.*

Niels Kristian Bernbom

Et blad, der redigeres i København, har tendens til at blive for lokalt præget. Derfor bestræber redaktionen sig på at have antenner rundt omkring i landet, der kan fange nye signaler. Siden 1938 har Ålborgnyhederne f.eks. været signeret N.K.B. Hvem skjuler sig bag denne kodesignatur? Vor mand i Ålborg, *Niels Kristian Bernbom*, der fejrer 25-års jubilæum som medarbejder ved Katolsk Ugeblad. I den anledning kiggede Ugebladet før jul indenfor i Søndergade nr. 60. Før var her hatteforretning i stuen – nu er Brugsen rykket ind i stedet, og hatteforretningens indehaver er flyttet i højden – uden at tage forretningen med. Hr. Bernbom fylder 80 år den 14. december 1964, men trapperne op til lejligheden holder ham i fin form.

Indenfor i stuen. Gennem vinduet udsigt til Ålborg Elektricitetsværks kæmpeskorstene, der ligner måneraketter på deres affyringsramper. På et bord ved vinduet en moderne, stor transistor.

– *De ser ud til at interessere Dem for radio med sådan en flot modtager på bordet.*

– Ja, jeg har været tillidsmand for den katolske radioklub her i byen. Jeg har også haft lejlighed til at optræde i radioen et par gange. I 1962 holdt jeg to foredrag: »En hattemager på valsen« og »Tidsbilleder fra Ålborg i halvfemserne«. Fornylig var *Ole Kühnel* her for at lave en udsendelse om det gamle håndværk i Ålborg og specielt juleminder fra den tid.

– *Det var en jul under petroleumslampens skær?*

– Ja, jeg husker tydeligt, hvordan den lyste på den hvide dug, der i dagens anledning var kommet på bordet. Mit hjem var et arbejderhjem. Min far var født i Ribe, min mor i Rold. Det var hende, der gav julen og også hverdagen et religiøst præg, selv om hun måtte blive hjemme juleaften, mens far gik i Vor Frue for at høre juleprædiken. Min mor havde som ung tjent som kokkepige på en gård i Sdr. Kongerslev i Østhimmerland. Gårdejeren og hans familie var baptister. Mor havde om vinteren set, hvordan der blev slået hul på isen, og voksne mennesker blev dykket ned i det iskolde vand. Så først var de troende rigtig døbt. Min mor blev ikke selv baptist, men forblev lutheraner som den øvrige familie. Jeg selv konverterede i 1911 til den katolske kirke, 27 år gammel. Et år i forvejen var jeg blevet gift med en 18 år gammel konvertit. Hun og jeg stod kun få skridt fra hinanden på gulvet i Budolfi kirke, hvor jeg er døbt og konfirmeret. Min kone fik en knaldende ørefigen af sin mor, da hun fortalte, at hun var blevet katolik.

– *De har altid gået med en journalist i maven?*

– Ja, som håndværker har man jo rejst en del. Det begyndte i Sverige under første verdenskrig. Her hjalp jeg til ved Røde Kors transporter af tyske krigsfanger i transit fra Sibirien til Tyskland. Jeg oplevede her på nært hold krigens rædsler, som disse invalider havde gennemgået. Jeg interviewede dem til blade i Ålborg. Især husker jeg en vogn med sindssyge. Jeg uddelte rosenkranse til invalideme. I denne vogn, hvor der kun var sindssyge, troede de, jeg var præst.

— Det er det historiske, der interesserer mig, siger N.K.B., som bl.a. har skrevet om Helligåndsklostret i Ålborg.

De kyssede mine hænder. Mange gjorde et rystende indtryk. De pyntede deres sko med blomster eller trak armen frem og tilbage, som om de affyrede skud med et maskingevær.

– *Deres reportager er blevet fredeligere med årene!*

– Ja, bortset fra menighedsstoffet her fra byen er det mest det historiske, der interesserer mig. Jeg har lavet reportager om Børglum Kloster, Vitskøl, Øm, Vrejlev, Vestervig og én her fra Ålborg Kloster. En af mine journalistvenner her fra byen sagde forleden til mig: »Det er synd, du er blevet for gammel til at gå rigtig i lære i journalistfaget.« Men det falder mig ikke svært at få tiden til at gå, nu jeg er blevet gammel. Jeg arbejder stadig for de lokale blade som free lance. Havde De spurgt mig, hvor længe jeg ville fortsætte for Ugebladet, ville jeg have svaret: »Så længe jeg kan manøvrere en pen. Men en dag må jeg jo nedlægge den og sørge for en afløser.«

Uden for vinduet puster de store skorstene deres røg op imod himlen. Det moderne Ålborg trækker vejret. Vi glæder os i Ugebladet til at høre regelmæssigt nyt deroppefra.

J.M.

Munkegangen i Helligåndsklostret i Ålborg.

Samvittighedens pris

Det sker gang på gang, at en trosfælle vækker offentlig forargelse. Hvordan skal vi forholde os, når vi måske knap kender vedkommende? Skal vi altid og ubetinget forsvare kirken eller undertiden (også) den pågældende?

Mange føler forpligtelse til at reagere imod forargelsens genstand. Desværre ofte uden at have de rigtige forudsætninger for ret bedømmelse af forholdene, primært en ægte forståelse for, hvad det vil sige at være udstyret med samvittighed. Derfor vil det være klogt, inden man gætter og fantaserer sig ind i beskaffenheden af andres samvittighed, ikke blot først at ransage sin egen, men først at gøre sig klart, hvad samvittighed i grunden er.

Vi kan forbløffes over, at en trosfælle, der regelmæssigt modtager bodens og alterets livsopretholdende sakramente, samtidig opfører sig himmelråbende ukristeligt og endda vil forsvare denne – i vore øjne – oprørende adfærd. Er vedkommende en oplagt hykler? Er mennesket både døvt og blindt? Fatter han/hun slet ikke, hvilken fejl, ja synd, han/hun begår? Sådan kan vi spørge – og er undertiden lidt for raske til også at svare os selv.

Andre gange observeres forargelsens genstand at ophøre at modtage sakramenterne, frivilligt eller som følge af kirkens forbud. I første fald bryder vedkommende selv med disse hellige livskilder, i andet fald udelukkes han/hun fra dem på grund af dyb uoverensstemmelse med kirken i en alvorlig sag. Og forbudet varer så længe som uoverensstemmelsen. Er nu disse kilder til forargelse enten onde eller dumme? Er de blevet totalt samvittighedsløse? Har de aldeles svigtet deres og vor tro? Ved de ikke, det er slemt for os andre, men værst for dem selv?

Sådan kan vi spørge og svare, lige raske til begge dele, og ofte uden at nå længere end til denne svikmølle af spørgsmål og svar, som da blot bringer ved til forargelsens hidsende bål. Videre kan det gå, når man tillige gætter og fantaserer sig ind i beskaffenheden af den pågældendes samvittighed og dertil besnæres af en logik, som trods al sin hjerteløshed dog bevarer et *præg* af sund katolsk tankegang. Så hævder man, at man jo som god katolik aldrig kan tage parti for en person, der taler »Roma midt imod«, at man kraftigt må hævde, at kirken altid og ubetinget har ret mod ham/hende, og at det *må* skyldes en slem fejl eller stor synd fra vedkommendes side. Logikken både starter og ender ofte i den personlige overbevisning, at det jo på ingen måde er nødvendigt at have særligt kendskab til den pågældendes personlige sandhedserkendelse og særlige Gudsforhold, hans/hendes oplevelse og bedømmelse af sin situation samt øvrige forhold og indre bevæggrunde. Da kirken altid og ubetinget har ret, har vedkommende følgelig altid og ubetinget uret. Regnestykket er let. Facit givet forud, fikst og færdigt, passende til enhver person og situation. Der er, brutalt sagt, ikke mere at tale om.

Samme »logik« er både letkøbt og farlig, i hvert fald når den står alene. Så er den hjerteløst umedfølende, forfærdende brutal, og fører kun til at gøre mennesker til et let bytte for den lurende, stærkt smitsomme forargelse. Tilmed tjener den ikke det tilsigtede formål: at forsvare kirken og rense den for en skamplet. Den får ikke givet kirken ret, hvor megen uret den end får læsset over på forargelsens genstand. Tværtimod gør en sådan »logik« både kirken, os, og ham/hende blodig uret. Selv om ofrene for denne tankegang – altså de, der følger den – ganske rigtigt erindrer, at kirken jo forvalter en evig, urokkelig sandhed (realitet), som af alle mennesker fordrer lydighed uden forbehold, fordi det er en af Gud selv given sandhed (realitet), glemmer de desværre uhyggeligt let, at kirken netop i samvittighedsspørgsmål så at sige modarbejder sig selv og lærer, at vi altid og ubetinget bør følge vor egen samvittighed – også selv om vi derved kommer i

tilsyneladende eller åben modstrid med kirken.

Vanskeligheden ligger i at erkende det eksistentielle forhold mellem kirken som sandhedsforvalter med krav på lydighed og det enkelte menneskes levende forhold til samme sandhed (realitet).

Men dette forhold er præcis samvittighedens. Og hvad er det da at have og at følge en samvittighed?

Det er gavnligt at vide, hvad samvittigheden *ikke* er. Den er *ikke* en slags ideologisk aktieselskab, tegnet af enten en kirke, et parti, et miljø, en gruppe udvalgte eller et særlig fremragende menneske, ejheller af den offentlige mening, så at det blot skulle dreje sig om at være i overensstemmelse med aktieselskabet for at have god samvittighed. Men det er muligt at deponere sin samvittighed i sådanne aktieselskaber og derved udsætte sig for den samvittighedsløshed, som opstår, når man for at være i overensstemmelse med aktieselskabets herskende opfattelse i en given situation tilsidesætter sin egen samvittighed. Heller ikke er samvittigheden et i menneskene nedlagt aldeles ensartet og ensrettet organ, som med usvigelig sikker præcision reagerer på alle tilskikkelser og enslydende for alle dikterer, hvad der bør gøres. Begge disse udbredte opfattelser af samvittigheden fungerer dog blandt kristne – mest som *skjulte* forudsætninger for deres udbrud af forargelse.

Oprindelig betyder samvittighed samviden. Underforstået: samviden med Gud. Og det kan tilføjes: med Gud alene. Enhver samvittighed er nemlig noget dybt personligt, for andre mennesker temmelig uigennemtrængeligt og uforståeligt, på det allernøjeste bestemt, som den er, af hver enkelt persons særlige erkendelse og Gudsforhold. Kun delvis og mangelfuldt kan vi delagtiggøres i et andet menneskes samvittighed, undertiden kan kun Gud få indblik i den. Ikke to samvittigheder kan være helt ens. Derfor kan ingen med rette slutte direkte fra sin egen til andres. Hvad der er i modstrid med *min* samvittighed, behøver ikke at være i modstrid med andres, end ikke mine trosfællers, selv om afstandene her turde være mindre, da vi er i forpligtende forhold til de selvsamme åndelige realiteter. Vi opfatter dog disse realiteter på hver sin måde. Andres opfattelse kan være bedre eller dårligere: nærmere eller fjernere fra den objektive realitet, vi alle subjektivt stiler imod, men deres opfattelse forpligter kun dem, ikke mig, undtagen når jeg erkender deres som bedre end min. I samme øjeblik dette sker, forpligtes jeg personligt. Dog er det ikke *deres* opfattelse, som forpligter mig, men naturligvis stadig selve den fælles objektive realitet, som vi søger at nærme os.

At synde er at tænke, tale og handle i modstrid med, hvad der er sandt, rigtigt og godt. At synde bevidst er at tænke, tale eller handle i modstrid med, hvad man har *erkendt* som sandt, rigtigt og godt. Dét lader sig ikke gøre, uden at man selv véd det og deler denne sin viden med Gud – omend man dog nok kan vildlede andre mennesker og dertil gennem selvbedrageriske manøvrer søge at vildlede sig selv. Men hvor ofte har vi om *andre* – hvad de end gør – med vort spinkle eller helt manglende kendskab til deres samvittighed lov til at tro, at de handler mod deres egen samvittighed på denne måde? Vi må huske, det er muligt at synde, *selv om* vi efter evne handler i overensstemmelse med vor samvittighed: vor egen øjeblikkelige opfattelse af, hvad der er sandt, rigtigt og godt. At vi måske for sjældent mener at have dårlig samvittighed, skyldes ikke altid personlig fromhed, men hyppigt, at vi ikke har kunnet eller villet erkende de synder, vi begår dagen lang. Sådanne synder erkendes altså ikke subjektivt som synd, strider altså ikke mod et menneskes samvittighed, men deres på den måde skjulte eksistens er dog et objektivt faktum. At de ikke erkendes, skyldes en mangel på erkendelse og muligvis også på vilje til at lade sig belære og således opnå bedre erkendelse. Der er da noget galt med selve samvittigheden, – man er ikke fintfølende nok, er ikke tilstrækkeligt i overensstemmelse med den samvittighedsforpligtende åndelige realitet, som jo ikke ændrer sig efter vor skiftende opfattelse af den. Dette kan forklare, hvordan det er muligt for et menneske regelmæssigt at modtage sakramenterne og dog fremture med en adfærd, der forekommer (os/de) andre himmelråbende syndig.

Dette betyder i praksis, at vi må være yderst forsigtige med vore domme og aldrig må se bort fra nogens personlige sandhedserkendelse og Gudsforhold, helt personlige oplevelse og bedømmelse af sin situation o.s.v. Det kan være vanskeligt at træffe en afgørelse i vanskelige spørgsmål (f.ex. det militære), men den som har kæmpet sig frem til en sikker overbevisning, der er samvittighedsfor-

Fortsættes side 10

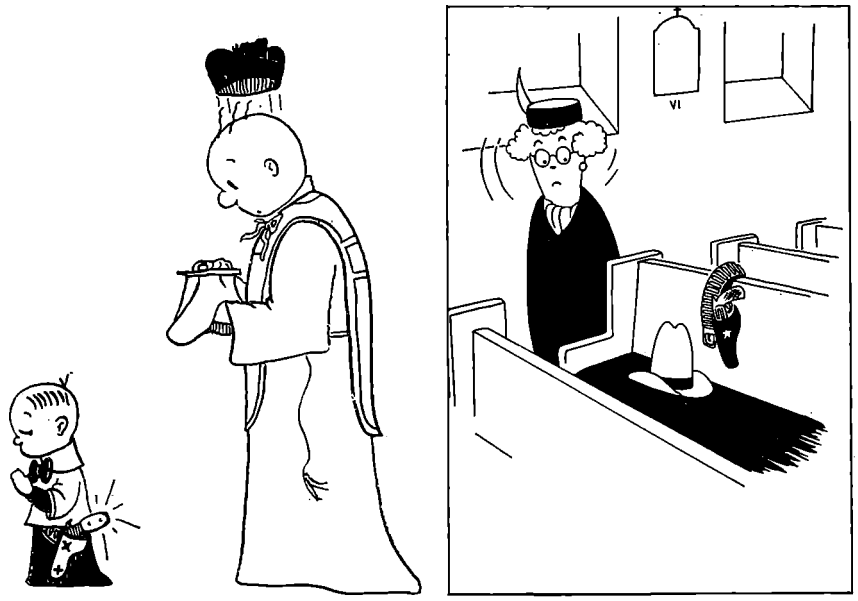

»Det sker gang på gang, at en trosfælle vækker offentlig forargelse . . .«

KRONIK

Af

Bernhard Andersen

Pavens p

Paven flyver fra Rom til Amman

»Vi ønsker, at denne rejse skal være en tilbagevenden til kristendommens vugge . . . , et besøg på de steder, der er helliget ved Kristi liv, lidelse og opstandelse. Det er en pilgrimsfærd i bøn og bod for mere inderligt at få del i forløsningens mysterium og for stadig mere højlydt at forkynde for menneskene, at den frelse, de venter på og længes efter, udelukkende er at finde i Jesu Kristi evangelium.«

Paven modtages i Amman af kong Hussein

»Vi siger til alle: Nedkald sammen med os med jeres ønsker og bønner enighed og fred over dette land, som er enestående i verden, fordi Gud har besøgt det.«

Paven me

Efter deres møde udsendte de

»Ved afslutningen af deres møde i Jerusalem h
pave Paul VI og den økumeniske patriark Atl
nagoras med sin hellige synodes billigelse i fa
lesskab anerkendt den store betydning af den
begivenhed og takket den almægtige Gud, Fad
Søn og Helligånd, fordi han har ledet de
skridt til Det hellige Land, hvor vor Herre K
stus, vor fælles forløser, har levet og lært, hv
han er død og opstanden og opfaren til Himn
len, og hvorfra han har udsendt Helligånden o
Kirken i dens vorden. Dette møde kan kun l
tragtes som en broderlig gestus, inspireret af K
sti kærlighed, han, som efterlod sine disciple
store bud, at de skulle elske hverandre, at
skulle tilgive hinanden syv gange halvfjerds ga
ge, og at de alle skulle være ét.

;rimsrejse

thenagoras

ɛeledere følgende communiqué:

Med øjnene fæstet på Kristus, der sammen Fa-
eren er fredens og enhedens forbillede og stifter,
eder de to pilgrimme Gud om, at dette møde
ıå være et tegn og et forvarsel om de ting, der
ɪal komme til Guds forherligelse og til hans
·oende folks oplysning. Efter så mange århun-
reders tavshed er de nu mødtes i ønsket om at
dføre det, der er Guds vilje, og om at forkynde
en gamle sandhed i hans Evangelium, der er be-
·oet til Kirken.

Disse fælles følelser gives herved til kende for
lle medlemmer af de respektive hierarkier og for
lle troende, for at også de skal tage del i dem
g opsende fornyede bønner til Gud, om at sand-
eden i Kristi ene Kirke og i hans Evangelium,
ɔm er verdens lys og frelse, må fremtræde sta-
ig mere strålende i alle kristnes øjne.«

Paven knæler
i bøn
i Nadversalen

»Her er vi, Herre Jesus. Vi er kommet som forbryderen, der vender tilbage til åstedet. Vi er kommet som den, der har fulgt dig, men som også har forrådt dig . . . Vi er kommet for at slå os for brystet og bede dig om tilgivelse og for at bønfalde om din barmhjertighed.«

Paven modtages ved Megiddo af præsident Shazar

»Fra dette land, som er enestående i verden, hæver vor ydmyge bøn sig op til Gud for alle mennesker, troende som ikke-troende, og vi indbefatter i denne bøn med glæde Pagtens folk, hvis rolle i menneskehedens religiøse historie vi aldrig vil kunne glemme.«

pligtende, må være helt på det rene med, at andre kan være nået til det stik modsatte resultat på lige så oprigtig og ærlig vis. Har man oplevet noget sådant, véd man, at samvittighedernes uoverensstemmelse kan være så stor, at man næsten tvinges af sin samvittighedsforpligtelse til at optræde som den andens svorne fjende – og at dette er samvittighedens pris: ved hele sin holdning, tankegang og adfærd at måtte bringe hinanden modstand, smerte og lidelser samt risikere, at der i et sådant forhold opstår (stærk) mistanke om eller direkte beskyldning for samvittighedsløshed, uærlig tankegang og manglende god vilje til bedre erkendelse. Kort: gives anledning til forargelse.

Vi har to markante bibelske tilfælde til belysning af, hvorledes et menneskes samvittighed kan diktere det handlinger, som umiddelbart forekommer i oprørende modstrid med Guds åbenbarede vilje. I »Frygt og Bæven« har Søren Kierkegaard ypperligt behandlet emnet med en dybtgående overvejelse af Abrahams offer af Isak. Abraham er jo, etisk og almenmenneskeligt forstået, besluttet på at slagte, altså myrde Isak, at begå den frygtelige forbrydelse, som hedder sønnemord ... dikteret hertil af sin samvittighed – sin samviden med Gud alene. Andre forstod ham ikke, kunne ikke forstå ham ... Og hvem gør det nu, i dag?

Det andet tilfælde er Jesus som 12-årig, da han uden forud indhentet tilladelse, helt uden sine forældres viden og samtykke, forbliver i templet og tilsyneladende hjerteløst lader dem lede efter sig i tre dage. Umiddelbart forstået handler Han i oprørende modstrid med det fjerde Guds bud, ligesom Abraham handlede imod det femte. Ja, vi må konstatere, at her *er* et faktisk brud på budet om lydighed mod forældrene. Og dog følger Han betingelsesløst sin samvittighed, sin samviden med Gud og Gud alene. Hans jordiske forældre forstod Ham ikke. Og hvem forstår Ham nu, i dag?

Disse to tilfælde viser åbenbart, at Gud selv opfordrer os til ubetinget at følge vor samvittighed, selv om intet menneske kan forstå vor adfærd, og selv om vi derved skulle komme i tilsyneladende eller åbenbar modstrid med Hans egne alment forståelige og alment forpligtende bud.

Dette er paradokset, på samme tid opløftende og nedslående. Det opløftende er blandt andet, at vi ved i samvittigheden at være bundet til Gud alene har gudsbørnenes herlige frihed over for alle andre og alt andet. Desuden har vi mistet ethvert egentligt grundlag for at fordømme hinanden, eftersom vi er ude af stand til at kende andres samvittighed godt nok til at kunne påstå med fuld ret, at vedkommende handler mod *sin* samvittighed. Således tjener denne forståelse af samvittigheden både frihedens og næstekærlighedens sag, værner os mod farisæisme.

Det nedslående er antydet ovenfor. Dog er det ikke *kun* nedslående, at samvittighederne kan stride i den grad mod hinanden, at det medfører alvorlige konflikter mennesker imellem og undertiden giver anledning til splittelser, offentlige skandaler og megen forargelse. Derved anspores vi også til at lytte til hinanden, overveje problemerne fra mange sider, belære hinanden og belæres af hinanden. For selvfølgelig har vi både ret og pligt til at hjælpe hinanden med at indse, hvor og hvordan vi handler forkert – men i sidste ende er det Gud, og Gud alene, som kan og skal dømme hvert enkelt af os.

Lad os vogte os mod forargelsen. Bliver vi besat af den, lukker vi let os selv ude fra at forstå og hjælpe dem, som ofte har megen forståelse og hjælp behov.

Bernhard Andersen

DE HAR INGEN VIN

På anden søndag efter Epifani tales der i vore kirker og utallige steder verden over om ægteskabet; mange strenge og kærlige, bekymrede og formanende ord vil blive sagt om dette store og hellige mysterium.

Og dog – vi må ikke glemme, at Jesus og hans hellige moder ikke prædikede om ægteskabet, da de var i Kana; de *var* der bare. Også dette fortæller os noget om denne bryllupsfest, og det fortæller os noget om Jesus og hans moder.

Maria var der før sin søn. Det er vanskeligt at få øje på hende: hun *er* der, men hun sidder ikke på nogen hædersplads, hun er ikke klædt i sin blå kjortel med de gyldne kanter; hun er overalt og alle vegne: snart sidder hun og veksler kærlige og moderlige ord med den unge brud, snart taler hun jævnt og stille til den lykkelige brudgom, hun skåler med en gæst, og hun kæler for et barn, der er ved at blive borte mellem alle de mange voksne; men de fleste gange, jeg søgte hende i Kana, fandt jeg hende i køkkenet med forklædet bundet for sin jævne dragt. Hendes øjne er vågne; som en feltherre holder hun udkig over gryder og pander, krukker og hylder. Hun har situationen under kontrol: Hun ser, at alt går rigtigt til, men det undgår ikke hendes praktiske blik, at vinen er ved at slippe op. Nej, det går ikke at fejre bryllup uden vin, – det ville føre til skam og skændsel for hele huset ...

Straks er hun hos sin søn og hvisker: »De har ingen vin.«

Åh, hvor jeg dog elsker dette billede af den omsorgsfulde husmoder Maria. Hvor ville jeg ønske, at det lyst og strålende svævede over alle køkkenborde og alle spisestuer i vore kristne hjem: Billedet af Herrens Moder Maria i hverdagstøj og forklæde. »Hun er som en købmands skib, der bringer brød langvejsfra. Hun står op, medens det endnu er nat, og giver sine husfolk spise og sine piger deres føde ... Hun omgjorder sine lænder med kraft og gør sine arme stærke ... Hendes lampe slukkes ikke om natten« (Visdommens bog). Mon ikke Maria

kendte dette sted i Skriften og prøvede på at realisere det i sin daglige færd?

Jesus forstod at læse i sin bekymrede moders blik, og hans hjerte kunne ikke overhøre den tillidsfulde tone, der svingede med i hendes enkle, beskedne konstatering: De har ingen vin.

Hans første svar er en venlig, men klar afvisning; det kan der ikke være nogen tvivl om. Det, moderen beder ham om, står ikke på hans Messiasprogram. Hans »time« til at gøre dette er endnu ikke kommet.

Alligevel går Maria til husets tjenere og giver dem sit råd; hun kunne aldrig have givet noget bedre råd, noget, der svarede mere til hendes karakter: »Gør, hvad han siger eder.« Hun føler det med moderens sikre instinkt, at den almægtige søn vil gøre en undtagelse, selv om hans »time« endnu ikke er kommet, og hun får ret.

(Jeg må indrømme, at det minder mig om det, som sker, når Herren virker undere på sin mors forbøn i vore dage; også disse undere sker uden for troens og frelsens »officielle« budskab; de er tegn på hans barmhjertighed, der lytter til »Barmhjertighedens moders« kærlige forbøn for sine børn. Det kan være gavnligt for vore sjæle at lade hende det vide, når vore forrådskamre er tomme og triste.)

Jesus var ingen »lyseslukker«. Vi ved, at Jesus, den Hellige, den strenge Mester, også lod sig indbyde til konversionsmiddag hos sin omvendte discipel, at han spiste og drak hos fornemme jøder, hos tolderen såvel som hos farisæeren, at han tog imod en skøges ydmyge hyldest, da han lå til bords hos den »fromme« mand, men at han også kunne dele et tarveligt aftensmåltid med to bedrøvede disciple på påskedag og sidde med trætte fiskere på søbredden og spise brød og fisk med dem.

Som en feltherre holder hun udkig over gryder og pander.

Lige så lidt som han »sparede« på sin almagt, da folket var sultent, og han gav det brød, sparer han ved brylluppet i Kana: ca. 600 liter vand bliver til vin – og den er god. Han siger ikke: Så lad dem drikke vand; han gør et »luksusunder«, som man har kaldt det. Nu skal disse gode småfolk have en ekstra god dråbe – og jeg mener at have set, at Jesus med et skælmsk og hjerteligt smil kvitterede for et taknemmeligt blik, husmoderen Maria sendte sin store, forstående søn.

Det er et meget »civilt« billede af Herren og hans moder, jeg har tegnet her. At dette billede også har sin dybe symbolik, og at det indeholder en indtrængende og håndgribelig belæring om ægteskabets værdi og hellighed, skal ikke bestrides, og heller ikke den kendsgerning, at resultatet af hans under var, at hans disciple blev troende; men fortæller historien om brylluppet i Kana os ikke også noget om det kristne hjem, om kristne familiefesters glade ånd, om rundhåndet gæstfrihed og glade venners hjælpsomhed i en pinefuld situation? Fortæller den ikke noget om, hvor Jesus kan være glad med glade forældre, der fejrer bryllup eller konfirmation for deres rene og gode søn eller datter?

Jeg kan i denne forbindelse ikke lade være med at tænke på nogle ord, der står i vort bryllupsritual: »Kristi fred bo til alle tider i eders hjerter og i eders hjem! Måtte sande venner stå ved eders side i glæde som i sorg! Måtte, hvem der er i nød, finde trøst og hjælp hos eder, og den velsignelse, der er forjættet den barmhjertige, komme i rigeligt mål over eders hus.«

Det er en kristen dyd at være gæstfri, hvad Paulus belærer os om i samme søndags epistel. Det er lige så fromt og lige så vigtigt at glæde sig med de glade som det er at græde med de grædende.

Jesus og hans kloge og praktiske moder har vist os dette i dagens evangelium. *J. Coenen*

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

F. Fechtenburg & Søn
autoriseret installatør
Tlf. 12 86 00
Hjallesvej 46, Odense

Marcussen & Søn
Orgelbyggeri
Grundlagt 1806
AABENRAA

EMMANUEL JENSEN &
H. SCHUMACHER
Murer- og
Entreprenørforretning A/S
Grundlagt 1891
Godthåbsvænge 4, København F
Telefon C. 968

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alleaftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

ABSALON-SKANDINAVIA
samarbejdende FORSIKRINGSaktieselskaber

Pastor d'Auchamps Romrejser 1964

26. gruppe:	*27. gruppe:*	*28. gruppe:*	*29. gruppe:*
11. - 28. maj	29. juni - 21. juli	13. - 31. juli	7. - 25. september
Rom - Assisi	Ravenna - Rom - Assisi	Rom - Assisi	Rom - Assisi
18 dage - kr. 950	23 dage - kr. 1200	19 dage - kr. 1000	19 dage - kr. 1000

Program og alle oplysninger fra revisor Schwartz, Farimagsgade 18, København Ø. Tlf. Øbro 4642 x, efter kl. 18.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

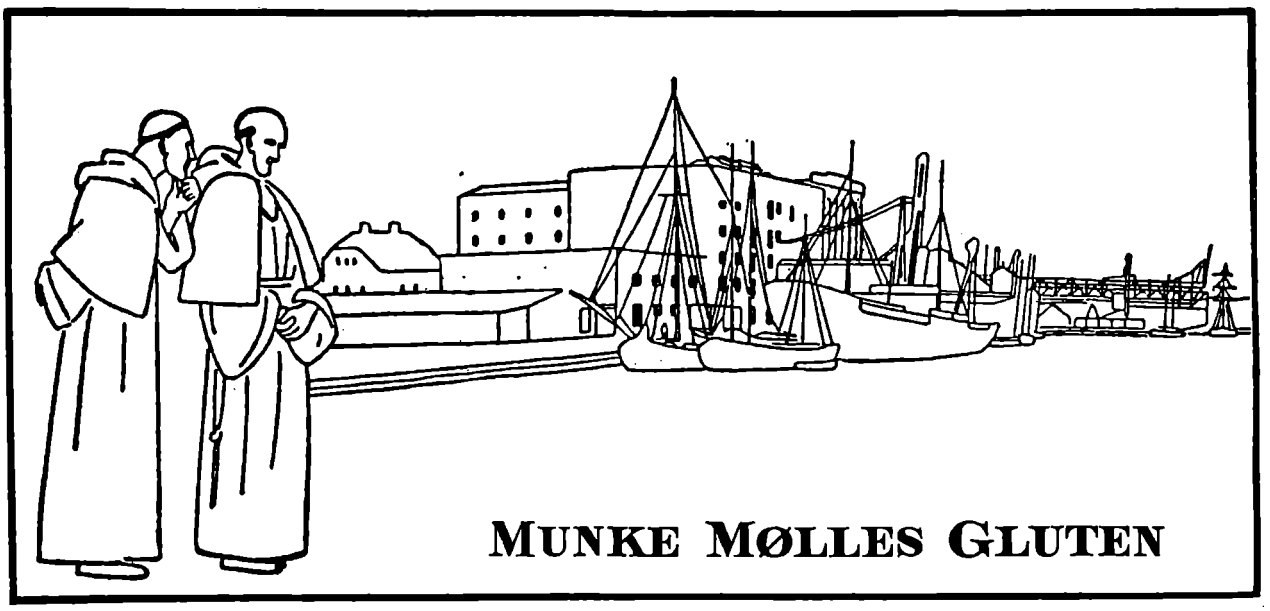

Gaven til biskoppen

På sin jubilæumsdag den 15. januar modtog biskop Theodor Suhr den jubilæumsgave, der var blevet samlet ind til blandt Danmarks katolikker. Det var som bekendt et pengebeløb, som skulle sætte biskoppen i stand til at hjælpe de to sidst til landet ankomne ordenssamfund, Oblatfædrene og Benediktinerne.

Man havde bedt direktør Poul Hjorth overbringe biskoppen danske katolikkers hilsen sammen med den indsamlede gave.

På grund af biskoppens sygdom kunne gaveoverrækkelsen ikke ske under den festlige form, der var planlagt.

Pengegaven blev overrakt biskoppen i en check. Denne lød på kr. 102.000. Regnskabet, revideret af statsaut. revisor Knud Noiesen, er samtidig udsendt til alle, der blev opfordret til at organisere et lokalt indsamlingsarbejde.

Den hilsen, Poul Hjorth bragte, havde følgende ordlyd:

Kære biskop Suhr,

På 25-årsdagen for Deres bispevielse beder katolikker i Danmark Dem modtage vore hjerteligste lykønskninger.

Vi beder om lov til at udtrykke vor taknemlighed for det, De har gjort i Kirken og dermed også gjort for os.

Vi ved, at det ofte er vanskeligt at være biskop. Vi ved, at hævdvunden form for Kirkens liv, at de enkelte menigheders traditioner, den opvoksende slægts ønsker og det daglige arbejdspres — ikke mindst i de sidste år — stiller store krav til en biskop.

Den måde, De har løst denne opgave på, har været alle en opmuntring og inspiration. Den har aftvunget alle respekt og glæde. Deres udholdenhed i tjenesten og trofastheden mod Kirken og hermed mod os har gjort, at vi er dybt taknemlige.

Det er vort ønske, at De endnu mange år må kunne fortsætte denne gerning — at De må få lykke til at løse de mange opgaver, der betinger Kirkens fremtid i vort land, og som er særlige for den tid, vi netop nu lever i.

Vi forsikrer Dem om, at vi i bøn og handling vil støtte Dem af al vor evne, at vi på enhver måde vil søge at hjælpe Dem.

Vi ved, at et af Deres ønsker i dag er at hjælpe de to ordner, som sidst har stiftet ordenshuse i Danmark, Oblatfædrene og Benediktinerne. Som udtryk for vor taknemlighed og vor ærbødighed beder vi Dem modtage en pengegave. Den er beskeden, men vi håber, at den må bidrage til dette ønskes snarlige opfyldelse.

•

Ved redaktionens slutning erfarer vi at biskoppens tilstand stadig er foruroligende og at biskoppen i mandags modtog de syges salvelse.

R.I.P.
Vor kære mor, mormor og oldemor
DAGMAR CRESTA
sov stille hen den 4. januar 1964.
På familiens vegne
Cæci Cilliborg - Tonia Appelt
Bed for hendes sjæl.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG d. 19.: 2. søndag efter Helligtrekonger (s. 85, grøn).
MANDAG d. 20.: Fabian og Sebastian (s. 794, rød), martyrer.
TIRSDAG d. 21.: Agnes (s. 796, rød), martyr.
ONSDAG d. 22.: Vincent og Anastasius (s. 797, rød), martyrer.
TORSDAG d. 23.: Raymond af Pennafort (s. 797, hvid), dominikaner. Ihukommelse af Emerentiana (s. 798), martyr.
FREDAG d. 24.: Timotheus (s. 798, rød), biskop og martyr.
LØRDAG d. 25.: Pauli omvendelse (s. 799, hvid). Ihukommelse af Peter (s. 799), apostel.
SØNDAG d. 26.: Septuagesima (s. 101, violet).

Har Gud brug for vore vokslys?

En dame knæler i kirkens halvmørke. Med sin behandskede hånd tager hun en sølvmønt op af tasken, lægger den i bøssen, tager et vokslys og tænder det foran alteret. Uden for kirken standses hun af flokken af halvnøgne, snavsede børn, der overalt i denne stat i Sydamerika trænger sig frem og tigger. Hun ikke engang ser børnene. Hendes samvittighed er i orden. Har hun ikke lige knælet i andægtig bøn? Og hendes mand, der er en af de største godsejere i landet, skænker han ikke store summer til kirken? Chaufføren jager børnene væk, og den store mørkeblå vogn glider bort i støvet.

Har Gud brug for sådanne vokslys?

Et andet billede fra en anden stat i Sydamerika, som har socialistisk styre. Bogbindermester Z er en politisk aktiv mand; han er opstillet i en valgkreds og går op i alt, hvad der hedder forsorg for de små i samfundet. Men han hader religionen, og hans hjælp til de nødlidende bærer præg deraf. Han siger til dem, der henvender sig på hans kontor om offentlig hjælp: »Har du bedt Gud om hjælp?« og når de svarer: »Ja, men han gav os ikke noget!« lægger han et skema foran dem: »Så bed den socialistiske stat!« Kort efter modtager ansøgeren offentlig hjælp.

Har de fattige brug for en sådan understøttelse?

Spørgsmålene gælder ethvert menneske på jorden, som adskiller og lemlæster det, som er en enhed: at elske Gud og næsten. Fromhed uden kærlighed til næsten er et koldt lys, et falsk lys. Kærlighed uden Gud er en mørk glød, en dyrisk varme. Et sandt menneske er som et lys, der skinner og varmer på én gang, det opbruger sin levetid til Guds ære og næstens gavn i samme handling. Det er derfor, vi brænder de symbolske lys i vore kirker og hjemme foran vort krucifiks.

Men somme tider er det, ligesom der mangler noget. Lyset lyser til Guds ære, men varmen — når den altid ud til dem, der lider nød? Vi ville gerne, at vor andagt skulle have en sand karakter, men hvorledes bærer vi os ad? Vincent-arbejdet, der sætter os direkte i forbindelse med nødlidende og sultende mennesker i U-landene, giver os nu en chance. Det har fremstillet et smukt kronelys, som er dekoreret med en krans af kornaks forneden. For hvert lys, der sælges, går hele fortjenesten — og det er lidt over halvdelen af prisen — ubeskåret til mennesker, der kæmper med sult og sygdom. Hver gang vi tænder et sådant lys i kirken eller foran krucifikset hjemme i stuen, giver vi et hungrende menneske et måltid mad. Har Gud brug for sådanne vokslys?

JA, HAN HAR.

•

Lysene kan bestilles i Sankt Ansgars Boghandel. En æske med 6 lys koster 6 kr. og overskuddet går ubeskåret til U-landene.

Jylland

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS · VAND · VARME · BLIKKENSLAGER · SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Odense

J. T. Halvorsen
Snedkermester
Marienlystvej 8, Odense
Tlf. 12 58 40

1. kl. kød, pålæg og hestekød
Sophus Larsen & Søn
Albanigade 39, Odense. Tlf. 4895

Odense og Omegns
Brugsforening
Grønløkkevej 10, Odense.
Tlf. 11 83 35

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens Restaurant
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Markedsplads 10,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos
Jensen & Olsen
Holbæk . Telf. 365

Holbæk Mejeri A-S
Algade 54 - Telefon 65
Leverandør til hospitalet

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 197
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Tlf. 264

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefoner: 1410 og 172

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 1016

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 2021
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR
TRYKLUFT OG
VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

Nye film

Fortsat fra side 16

men netop derfor gribes man så meget mere af den knugende stilhed, som hviler over Texas vældige natur, og hvori mennesket lever selv bærende på sin egen trøstesløse ørken af egoisme.

Hovedpersonen Hud (Paul Newman) er en øretæveindbydende ung mand, som uden hæmninger tromler frem imod alt og alle og især det svage køn, som finder ham helt uimodståelig. Overfor ham står Huds gamle far Brannon (Melvyn Douglas) som repræsentant for den gamle generation af farmere — hård og ubøjelig i al sin gammeltestamentlige strenghed og moraliseren. Han kan ikke udstå sønnen og hans udsvævende liv, og de to er i et evigt modsætningsforhold til hinanden.

Det er en helt fantastisk kulde og egoisme, som udstråler fra sønnen Hud, men takket være Paul Newmans præstation bliver skikkelsen ikke usandsynlig og ensformig. Midt i Huds følelseskulde og sarkasme fornemmer man glimtvis tragedien og smerten i hans indre og noget af det, som har drevet ham så vidt.

Huds nevø Lan (Brandon De Wilde) er hans diametrale modsætning; han er renhjertet og følsom, og selvom han ved, at Hud har været skyld i hans fars død på grund af spritkørsel, så beundrer han dog Hud grænseløst, men formår tillige at give udtryk for en voksen forståelse af hans problemer.

Gamle Brannons husholderske Alma spilles af Patricia Neal. Hun er for de tre mænd indbegrebet af attråværdig kvindelighed, trods det at livet har tæret hårdt på hende, og hun er den af filmens personer, som giver udtryk for den rigeste menneskelighed.

Der er en enestående harmoni i skildringen af disse fire menneskers liv, den enkle, ja undertiden stagnerende handling og så den pragtfulde billedføring, som er helt blottet for sentimentalitet.

J.B.

Originaltitel: Hud
Instruktør: Martin Ritt

SANKT NORBERTS SKOLE
Vejle
søger til 1. august 1964 en lærer og en lærerinde.
Henvendelse bedes snarest rettet til skolen under adressen Fjellegade 2, Vejle. Telefon 893.

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Georg Larsson
Det danske hospitalsinventar
Fyensgade 6, København N.
Hospitalssenge, madvogne, transportvogne, klinikinventar.
Specialitet: Gummihjul.

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

Brug gymnastikdragter
gymnastiksko
idrætsbeklædning fra
»GYFA«
Glamsbjerg . Tlf. 110
Forlang katalog

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. Am. 2780.

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

RADIO OG TV

Hvad er liv?

Fire aftener har vågne seere kunnet glæde sig over professor H. V. Brøndsteds levende og instruktive udsendelser over emnet »Hvad er liv?«. Mange, der kun ved en tilfældighed kom til at åbne for kassen under en af hans udsendelser, blev hængende, indfangne af professorens pædagogiske form. Jævnt og ligefremt blev indviklede videnskabelige problemer forklaret — efter at der først var peget på, at de overhovedet eksisterede. Det lykkedes ham klogt at vække til undren uden at gøre seerne forpustede.

Alligevel må der fra kristent hold komme en alvorlig indvending imod professor Brøndsted. Den sidste aften besvarede han spørgsmål om sit syn på sjælen og dens udødelighed og på menneskets fri vilje.

Det var med beklagelse, man hørte denne fremragende personlighed overskride sin kompetence på et område, hvor han er så ukyndig som enhver af os andre. Med hele sin autoritet som naturvidenskabsmand afviste han en usynlig, immateriel verden, fordi den ikke lader sig måle og veje i biologens laboratorium. »Livet er kemi, alt stof er elektriske processer«, sagde professoren og tilføjede, at det godt *kunne* forenes med tanken om en skabende Gud. Men i så fald må man spørge: »Hvordan kan denne Gud, så tillade alt det onde?« Det var naturvidenskabsmanden, der spurgte, men spørgsmålet var konstaterende, han søgte ikke svaret i teologien.

Har vi en sjæl, og er den udødelig? Vi fik en forklaring på, hvordan der i vore hjerneceller under ydre påvirkning, såvel som ved arv, dannes et stof, RNA, hvoraf hukommelsen afhænger (tror jeg nok!). Men sjælens udødelighed måtte Brøndsted afvise som videnskabsmand: Der kan ikke foregå kemiske processer udenfor kosmos! Han affærdigede det som en egoistisk tankegang at forvente et evigt liv. Og aldeles urealistisk at regne med en paradistilværelse som belønning for gode gerninger eller helvedes straf for onde. Evigheden lå for ham i slægtens fortsættelse, og på dette plan måtte vi uegoistisk være os vort ansvar overfor næsten bevidst. Ved at vise mangel på omsorg for andre — især i de stærkt påvirkelige barneår — eller ved direkte ondskabsfuldhed sætter vi farlige kemiske processer i gang og udvikler mennesker, der *må* handle ondt (Hitler blev nævnt).

Spørgsmålet om den fri vilje turde Brøndsted ikke tage stilling til, men han understregede dog, at vi lever, som om vi har den, og det forøger vort ansvar overfor hinanden. »Elsk hverandre, børnlille«, citerede han apostlen Johannes og opfordrede indtrængende alle forældre til at skabe gode hjem. Den opfordring, og nødvendigheden af den, kan vi uden videre være enig med professoren i. Men hans konklusion var, at derved vil menneskeheden langsomt forbedres (fordi de rette kemiske processer sættes i gang), indtil vi får en verden, hvori godheden råder!

Hos visse ikke-troende naturvidenskabsmænd møder man en tilsyneladende kynisme, som dog bunder i en realistisk vurdering: Nemlig at store drivkræfter i mennesket er onde og leder til ondskab. Kristne med tro på arvesynden kan ikke afvise dette.

Men professor Brøndsted er ikke kyniker, han er vel heller ikke gudløs, for han har sat mennesket i Guds sted, så sandt han ikke har brug for Guds frelsesgerning — den erstattes i hans verdensbillede af kemiske processer, som vi mennesker selv kan kontrollere! *Ai*

NYE FILM

Miss Marple har mord på hjernen

En »Miss Marple« film er kommet til landet. Beundrere af den gamle skuespillerinde Margaret Rutherford bør reservere en aften for at nyde hende i en ny version af de Agatha Christie'ske mysterier. Denne gang er det »After the funeral«, der har været romanforlæg.

Uforfærdet og evigt nysgerrig traver miss Marple ind i den ene mordgåde efter den anden. Hun har ellers nået den alder, hvor velgørenhedsarbejde bør være hovedindholdet af en enlig, uafhængig kvindes liv. Men når hun, iført slængkappe og mægtigt halstørklæde og med en skrækkelig bør på hovedet, går omkring i byen for at indsamle penge til fængselshjælpefonden — og hvem er vel nærmere til det end hun — skal det nok vise sig, at hun støder på lig. Naturligvis tror politiinspektøren, at der er tale om hjerteslag, og naturligvis tror miss Marple det ikke! Mon vi nogensinde oplever den overrumplende slutning, at politiet har ret, og privatdetektiven uret? I hvert fald ikke denne gang.

Sammen med sin aldrende ven, byens frygtsomme bibliotekar, hvis medfødte forsigtighed kun overgås af hans trofasthed mod hende selv, beslutter miss Marple at lade retfærdigheden ske fyldest. Men før det kan ske, må den gamle dame risikere førligheden ved at stige til hest og ved at danse twist (en ubetalelig scene) og risikere livet ved at sætte sig selv ind som lokkemad foran morderens næse. Det er nu ikke første gang, hun benytter den metode. Vi sensationshungrende »kriminalister« må udbede os fornyelse på dette punkt!

Imidlertid byder genren på så megen spænding parret med komik og veloplagt skuespilkunst, at man håbefuldt ser hen til næste film med Margareth Rutherford som Agatha Christie's talerør. Det er alligevel sjældent, man gerne ser en filmserie fortsat! ***Ai***

Originaltitel: Murder at the Gallop
Instruktør: George Pollock
Tilladt for børn over 12 år

Den utæmmelige

Det var en oplevelse at overvære en western af denne art uden billige knaldeffekter og lokkemad for husarerne. Handlingen er meget enkel, ja ligefrem tynd,

Fortsættes side 15

Ugens TV og radio (19.-25. januar)

SØNDAG	19.30	tv	Peter Dalhoff og Claus Toksvig i FN. Reportage.
	20.15	P2	Hvem skal oplyse Deres barn? Reportage.
MANDAG	20.20	tv	Kvinden i mandssamfundet. 2. Studiekreds.
	22.15	P1	Den kristne kunsts kilder. 3. Ægypten.
TIRSDAG	19.50	P1	Bertolt Brecht: Det tredje riges frygt og elendighed.
	21.00	tv	Spejlet.
ONSDAG	16.20	P1	Her kan vi hjælpe! U-landsproblemer.
	20.10	P1	Kirkens enhed — ønskedrøm eller virkelighed? Samtale hvori bl.a. deltager pater, dr. phil. H. Roos.
TORSDAG	20.20	tv	Den arabiske verden. 3.
FREDAG	21.10	tv	Ekko.
LØRDAG	16.00	P1	Europabilleder. 1. Uds. om året 1871.

1 Kr.

K. LARSEN & SØN • LYNGBY

Efter pavens rejse

Luthersk missionær skriver fra Tanganyika

Enoch Hjorth om en helhedsløsng.

Pater Roos om sceneskiftet i kirkeåret

Nye bøger

katolsk uge blad 4

24. JANUAR 1964
112. ÅRGANG

Efter sit møde med paven, har patriarken af Konstantinopel, Athenagoras, udtalt sig til pressen. Læs herom på side 2.

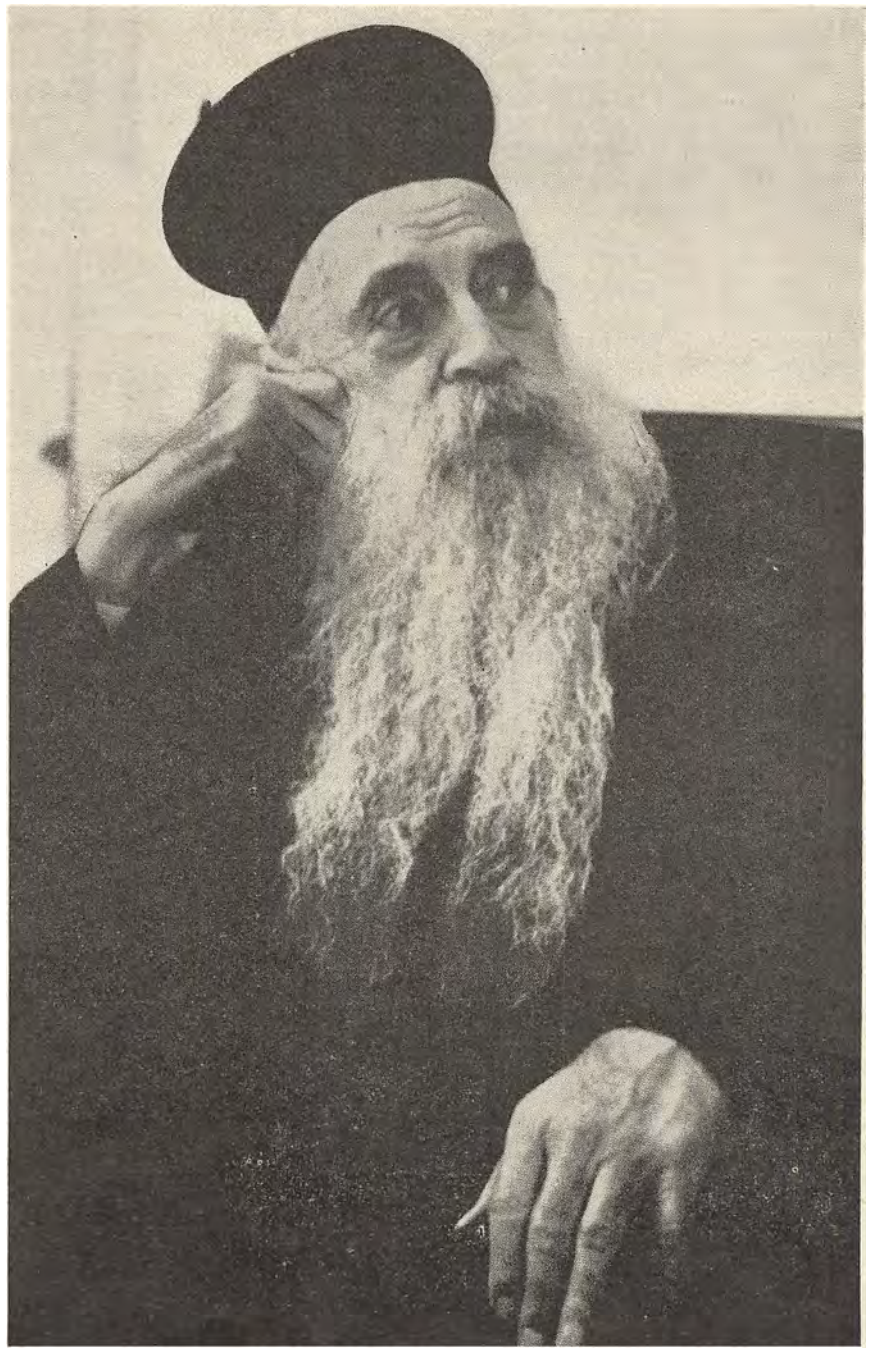

Reaktioner verden over efter pavens rejse

Genève. Man kan iagttage en reserveret holdning over for pavens pilgrimsrejse i visse kredse omkring Kirkernes Verdensråd, der omfatter alle de ikke-katolske kirker indbefattet de ortodokse. Denne reserverede holdning kom til udtryk i det svar, generalsekretæren, Visser't Hooft, sendte paven som svar på hans telegram fra Det hellige Land. Paven havde heri udtrykt sin tak for observatørernes »kristne og broderlige samarbejde på koncilet«. Generalsekretæren svarede herpå med at understrege, at man forhandlede »på lige fod« og sendte derudover kun sin broderlige hilsen. Man frygter i Genève, at den drøm, der i dag næres af mange om en hurtig genforening, risikerer at føre til en ubehagelig opvågnen.

Praha. De czekoslovakiske ungkommunisters organ skriver i en leder i anledning af pavens rejse, at »pave Paul VI fortsætter Johannes XXIII's politik, der placerede Vatikanet blandt fredens forkæmpere«. Prahas radio erklærer ligeledes, at paven er rejst til Den nære Orient som en »fredens budbringer«, og tilføjer, at denne pilgrimsfærd er »en begivenhed af den største vigtighed«.

Athen. Den græske avis »Ethnos«, der sædvanligvis giver religiøse spørgsmål en fremtrædende plads, har givet udtryk for sin bestyrtelse over udtrykket »tilbage til folden«, som paven benyttede under en tale i Det hellige Land. Den ortodokse kirke opfatter ikke enheden som en underkastelse, og det må Vatikanet forstå, hvis det vil undgå enhver misforståelse.

Paris. Præsident de Gaulle har svaret på pavens telegram fra Jerusalem. Han skriver: »Jeg beder Deres Hellighed modtage min tak for det budskab, De har sendt fra Den hellige Stad Jerusalem. På det tidspunkt, hvor Deres Helligheds pilgrimsfærd til Det hellige Land går mod sin afslutning, slutter Frankrig, der i de kristne værdier ser en garanti uden sidestykke for freden, sig til Deres forhåbninger.«

Budapest. Radio Budapest gør opmærksom på pavens appel til alle jordens kirker om at glemme deres gamle stridigheder og erklærer, at mødet mellem Athenagoras I og Paul VI er et vigtigt skridt henimod forskellige kristne kirkers forsoning og enighed. Iøvrigt er pavens pilgrimsfærd fuldstændig blevet ignoreret af radioen i Bulgarien og Rumænien, der er græsk-ortodokse lande. Det samme er tilfældet for Albanien og i Sovjetrusland har pressen kun givet begivenheden meget lidt omtale.

New York. FN's generalsekretær har sendt følgende telegram til paven: »Jeg modtager med varm tak den nye presserende appel for freden, som De har udsendt fra Jerusalem. Eftersom fredens opretholdelse er FN's første mål, ligger det mig på sinde at forsikre Dem om, at vi slutter os til denne appel og at alle mennesker må vie deres anstrengelser til udryddelsen af alle mulige misforståelser og således uden ophør søge frem mod verdensfreden.«

Tokio. Det er noget meget sjældent, at japanske blade beskæftiger sig med kristne spørgsmål. Men pave Paul VI's pilgrimsrejse har ikke desto mindre foranlediget den store japanske avis *Yomiuri* til at anstille overvejelser om formålet med pavens rejse.

Bladet er nået til følgende resultat: Pavens rejse har naturligvis haft et religiøst formål, men også et politisk, for pilgrimsrejsen skulle jo være en bøn for freden, og fredens problem er jo et politisk problem.

Videre hedder det, at pave Paul med denne rejse har handlet i pave Johannes' intention, og at han har gjort et skridt fremad af historisk rækkevidde.

Det ville endnu være for tidligt at sige, at rejsen havde bidraget til større forståelse mellem øst og vest, men den ville sikkert medvirke til at skabe en atmosfære af fred verden over, skriver Yomiuri. »Verden må understøtte pavens bøn om fred,« hedder det til slut.

Rom. Det hellige Officium har offentliggjort et dekret ifølge hvilket præsternes eukaristiske faste føres på linje med lægfolkets. Præsterne skulle hidtil være fastende 3 timer før messens begyndelse. Nu er det ligesom for lægfolkets vedkommende 3 timer før kommunionen, hvad angår fast føde og alkoholiske drikke, en time hvad angår nydelsen af ikke-alkoholiske drikke.

▪

Moskva. Metropolit *Nikodim*, patriarkatets »udenrigsminister« og den russiske kirkes øverste gejstlige næst efter patriark *Alexei*, begav sig julenat sammen med andre høje gejstlige hen i den romersk-katolske Sct. Ludvigs Kirke og overværede midnatsmessen der. En repræsentant for den katolske kirke har gengældt denne visit ved at overvære patriarkens julemesse, der på grund af forskellen i kalenderen falder noget senere.

▪

Strasbourg. I Strasbourg blev fornylig åbnet et protestantisk centrum for økumenisk forskning om Det lutherske Verdensforbund besluttede at oprette på sit møde i Helsingfors i år. Strasbourg, hvis universitet har både et katolsk og et protestantisk fakultet, synes at være et særdeles egnet sted for et sådant institut.

— *Håb,*
siger Athenagoras

»Hans Hellighed Paul VI's godhed, ydmyghed, lærdom og visdom har rørt mig og gjort et dybt indtryk på mig,« siger den ortodokse økumeniske patriark Athenagoras i et interview til en repræsentant for nyhedsbureauet Ansa i Istanbul.

»Det, der især slog mig,« fortsatte patriarken, *»var, at paven fuldstændig har glemt det onde, der har været, og at han har gjort det muligt at begynde en helt ny æra. Paul VI og jeg er blevet dem, der kom til at indlede denne nye æra. Pludselig aftegner der sig på horisonten perspektiver fulde af løfter, håb og tillid.«*

Og endelig svarede patriarken på en forespørgsel om sit forhold til patriark Alexis af Moskva: *»Det er et broderligt forhold, et forhold mellem to brødre, der holder meget af hinanden.«*

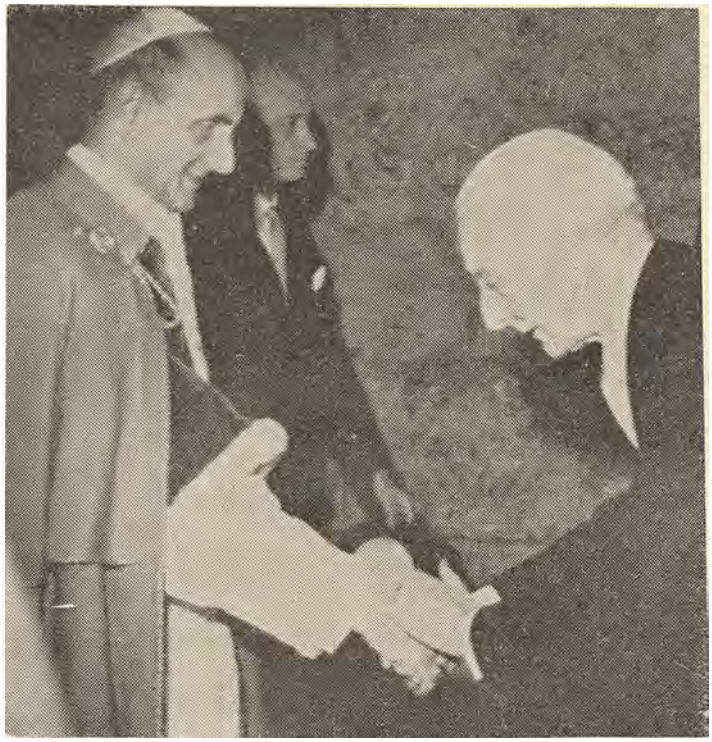

Paven aflægger besøg hos den italienske præsident

Rom. Paven har aflagt besøg i Quirinalet i Rom – den italienske præsident Segnis residens. Der var tale om et officielt statsbesøg.

Paven blev, da han forlod Vatikanets territorium, mødt af en delegation med Italiens udenrigsminister, Saragat, i spidsen. Paul VI var iøvrigt ledsaget af tre kardinaler, nemlig statssekretæren Cicognani samt Pizzardo og Giobbe.

Paven og hans følge blev ved Quirinalet modtaget af præsident Segni, der straks ledsagede Paul VI til det paulinske kapel, hvor de begge knælede i en kort bøn. Kirkeoverhovedet og statsoverhovedet talte derefter privat sammen i Augustushallen, hvorefter de officielle taler blev holdt i alles nærværelse.

Paven takkede præsident Segni, fordi denne var kommet til stede ved kroningen i sommer, og fordi han havde været i lufthavnen både da paven tog afsted til Det hellige Land, og da han kom tilbage igen. Paul VI lagde iøvrigt ikke skjul på, at han betragtede præsidenten som en ærlig og rank personlighed, der havde et klogt og klart syn på den moderne verden.

Idet paven erindrede om den svundne tid, da pavestolen havde haft ansvaret for både forsvaret af Italiens grænser og landets kulturelle og åndelige udvikling, opdraget dets børn til civilisation, medmenneskelighed og social ansvarlighed, forsikrede han om sin fortsatte omsorg for Italien og dets folk. Han havde de bedste ønsker, ikke mindst hvad angik den sociale retfærdighed og verdensfreden. Iøvrigt nærede paven en stor tillid til, at det italienske folk ville bevare sin trofasthed mod den kristne tro.

Dette var det tredie pavebesøg i Quirinalet siden Lateranpagten i 1929 skilte Vatikanet fra Italien. Pius XII besøgte kong Viktor Emmanuel III den 28. december 1939, og Johannes XXIII aflagde statsbesøg dér den 11. maj i fjor — dagen efter at han modtog Balzan-fredsprisen. (NC)

Engelsk messeliturgi klar til pinse?

I USA vil katolikkerne efter al sandsynlighed kunne anvende engelsk i messen fra pinsedag i år, siger biskop Owen N. Snedden fra New Zealand i et interview, der er bragt i et katolsk blad dér. Biskoppen er medlem af den kommission, der arbejder på at give engelsktalende lande en liturgi på modersmålet. Kommissionen er sammensat af repræsentanter fra England, Sydafrika, Australien, Irland, Indien, Canada, Scotland, New Zealand og USA og biskop Snedden lod skinne igennem, at det ikke var uden for mulighedernes grænse, at nogle af de øvrige otte lande kunne tage nye tekster i brug samtidig med USA.

▪

Rom. Paven har gennem sin statssekretær takket verdenspressen for dens arbejde under pilgrimsfærden til Det hellige Land.

Status over en rejse

Da pave Paul VI den 4. december i fjor kundgjorde sin plan om at valfarte til Bibelens hellige steder, kom det som en overraskelse ikke alene for koncilfædrene, men for hele kristenheden. I de sidste halvandet hundrede år havde ingen pave været uden for Italien. Siden de første konciler havde ingen pave været uden for Europa. Siden apostlen Peters tid, d.v.s. i næsten 2000 år, var ingen pave vendt tilbage til Palæstina. Og så lige pludselig – uden forudgående varsel – bekendtgør Paul VI, at han har til hensigt at rejse som en ganske almindelig pilgrim og at besøge Betlehem, Nazaret og Jerusalem. Nej, det var i bogstaveligste forstand noget hidtil uhørt.

Sandt at sige er det mærkelige ved denne rejse nu slet ikke, at Paul VI fandt på at tage til Det hellige Land. Det mærkelige var, at han var *den første*, der fandt på det og faktisk gennemførte det. Der kunne vel ellers næppe være noget mere naturligt og ligetil, end at paven valfarter i Kristi fodspor. Der er bare det ved det, at man indtil de allersidste år i Vatikanet har været fastlåst i en ubevægelighed, der fik selv de enkleste og mest naturlige ting til at virke umulige og utænkelige.

Man kan lige så godt ganske ærligt indrømme, at paven gennem flere århundreder lidt efter lidt havde ladet sig omgærde af konventioner og protokolforskrifter, der efterhånden var blevet til et åg, som det var meget svært for ham at ryste af sig. I det 16. århundrede havde paverne (var det for at trøste sig over det brud, der var sket ved reformationen, og over at halvdelen af kristenheden var blevet skilt fra Rom) rejst Peterskirkens pragtfulde kuppel. De havde trukket sig tilbage til Vatikanets forgyldninger og var fra nu af fanger inden for deres egne mure. Schweizergarden stod vagt ved udgangen og forhindrede dem i at gå ud og blande sig med folket udenfor. I dette barokpalads, der var stivnet i ubevægelighed, kunne Peters efterfølger dårligt komme til at gøre andet og mere end at vogte den

overleverede trosskat. Han vågede over, at ikke det mindste bogstav, ja ikke et komma blev ændret nogen steder. Det var naturligvis allerede meget, og vi har allesammen god grund til at være ham uendelig taknemmelige. Men samtidig og på grund af selve tingenes tilstand hændte det undertiden, at han blev mistænksom, så snart nogen af hans børn, det være sig lægfolk eller præster, viste alt for megen interesse for noget nyt.

Men verden uden for Vatikanet var gået videre, og der var sket visse ændringer. Den havde gjort sig fri af Kirkens formynderskab, og den havde skabt sig sine egne menneskelige idealer, ja, oven i købet sin egen religion. Men jo mere menneskene vendte sig bort fra den, jo større afstand skabte Kirken mellem sig og verden. Efter 1870 indsnævredes cirklen yderligere omkring paven, der nu var erklæret ufejlbar, men som ofte var vrangvillig over for verden og alt for let fordømte dens syn på tingene. Vatikanets bronzeporte var lukket bag ham ligesom dørene i arken bag Noah, da syndfloden oversvømmede verden.

Men så er det, miraklet sker, – det samme, som der tales om i kapitel 12 i Apostlenes Gerninger: »Se, der stod Herrens engel, og lys strålede i fangerummet; han stødte Peter i siden og vækkede ham og sagde: 'Stå hurtigt op!' og lænkerne faldt af hans hænder. Og engelen sagde til ham: 'Bind op om dig og tag dine sandaler på!' Det gjorde han, og engelen siger så til ham: 'Kast din kappe om dig og følg mig!' Og han gik ud og fulgte ham.« Også Paul VI tager sine sandaler på, griber sin kappe og begiver sig på vej. Han kan ikke slå sig til tåls med kun at være prælat og liturg. Nu bliver han pilgrim og missionær. Derved viser han, at Kirken ikke er en institution, der har nok i sig selv. Den er der for hele verden – for at tjene verden. Som han selv siger: »Selv om verden føler sig fremmed over for kristendommen, føler kristendommen sig ikke fremmed over for verden.« De puf og skub, paven fik i trængselen i Jerusalem, har gjort, at noget er blevet anderledes i Kirken. Det er ikke alene en stil, men en mentalitet, der er forandret. Paven er igen blevet et menneske som alle andre. Han er ikke mere kun katolikkernes pave, – han er en kristen, der tjener alle mennesker, alle sine brødre. I stedet for at vente på, at verden skal komme til Kirken, er det nu Kirken, der kommer til verden.

Og det skal tilføjes: Det er også Kirken, der for en gangs skyld er gået sine adskilte brødre i møde. At tage til Jerusalem betyder nemlig at forlade Rom (på samme måde, som man må forlade Konstantinopel eller Genève eller Canterbury for at komme dertil). Det betyder ikke, at man fornægter sine traditioner, men at man forsøger at gøre dem mere smidige og at rense dem, så de harmonerer bedre med de andres. Og i hvert fald betyder det, at man søger tilbage til den fælles kilde, hvor alle problemerne en dag skal løses. Det var sikkert ikke tilfældigt, at mødet mellem Paul VI og Athenagoras kom til at foregå netop på dette sted. »Jeg er parat til at tage til Rom,« sagde patriarken i 1959, »på den betingelse, at Rom på sin side også gør et skridt. Den anden kommer til den første, – det er tingenes orden. Paven er den første blandt biskopperne, og patriarken af Konstantinopel er den anden.« Nu blev det ikke sådan. Det blev endnu bedre. De to kirkeoverhoveder lod både Rom og Byzans bag sig og mødtes i Jerusalem, som af mere end én grund kan kaldes moderen til alle kirker. Efter elleve århundreders adskillelse mellem øst og vest er disse to mænd kommet hinanden i møde. De har besøgt hinanden. De har talt sammen. Sammen har de læst Johannes-evangeliet og bedt Fadervor. Og da de skiltes – begge helt fortumlede over, at mødet havde fundet sted – sagde de ikke »Farvel«, men »På gensyn«. Og hvad var vel også i dette tilfælde mere naturligt og ligetil. Men erfaringen viser, at de ting, som er de mest ligetil, ofte også samtidig er de vanskeligste. Det er dem, der er længst om at spire frem ... I hvert fald er der i begyndelsen af denne januar måned 1964 sket noget helt afgørende på det økumeniske område. Paul VI har plantet. En anden, der kommer efter ham, vil vande. Og hvis vi allesammen beder om det, har vi nu lov til at håbe, at Gud vil give væksten.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42

Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Tak fra biskoppen

Biskoppen har bedt mig bringe alle en hjertelig hilsen fra sin sygeseng.

Alle ved, at biskoppen har været alvorligt syg. Til trods herfor har det været ham en bekymring, at han ikke har kunnet sende hilsener til alle, som har glædet ham med opmærksomhed af den ene eller anden art på hans jubilæumsdag.

Biskoppen har derfor bedt mig bringe en ganske særlig tak til alle katolikker i Danmark for den fælles hilsen, der bragtes ham med den store gave.

Biskoppen har også pålagt mig at udtrykke hans taknemmelighed for de personlige hilsener, der blev sendt til hans sygeseng.

Vi vil fortsætte med at bede for biskoppens snarlige og fuldstændige helbredelse.

København, d. 18. januar 1964.
C. FLANDRUP
Generalvikar

Ugebladet retter en hjertelig tak til alle dem, der i løbet af 1963 har sendt frivillige bidrag til brug ved propaganda for bladet, deriblandt også til uddeling af friabonnementer.

Økumenisk tøbrud i Afrika

Denne beretning, som vi bringer i anledning af den internationale bedeuge for de kristnes enhed, er skrevet af en luthersk missionær i Tanganyika.

Bliver vi enige i dag? Jeg lod blikket glide fra vejen foran os og så spørgende på min sidemand, en katolsk pater, iført en lærredskjortel med rosenkrans. Ja, hvorfor ikke? Jeg nåede lige at se begyndelsen til et smil, før jeg måtte slå et gevaldigt sving for at slippe uden om det hul, en flittig myresluger havde gravet i vejen. Situationen var usædvanlig og ikke mindst med den baggrund, vor rejse havde.

Det er ikke nogen hemmelighed, at katolikker og protestanter støder sammen på missionsmarken, en kamp hvis hårdhed kun den kan ret bedømme, der er ikke-katolik i et land med katolsk flertal. I Buhaya har kampen især været hård på skolefronten. Når langt de fleste børn bliver døbt i skolen, og så at sige alle underskoler i Buhaya drives af katolsk eller luthersk mission, så kan enhver se, at erobringen af en ny skole betyder øget hold på befolkningen. Begge kirker har i årevis haft øjnene rettet mod Nkwenda i det nordlige Karagwe. Det ligger ved en korsvej, og da der er en gravet brønd med rigeligt vand, ved alle, at her vil engang blive et center. Tilflytningen er imidlertid gået meget langsomt på grund af den øde egn, hvor man hverken havde forretninger, hospital eller en større landsby i miles omkreds. Vor økonomi har ikke tilladt os at bygge en skole for en håndfuld børn, når der var nok af børn andetsteds, så både vi og katolikkerne har hidtil kun haft en menighed og samlet småbørnene til børnehave.

Men pludselig viste det sig, at den lejr til permanent ophold for Ruanda-flygtningene, der lige er oprettet ved Kimuli, nogle km fra Nkwenda, er for lille. I løbet af en måned er flere hundrede familiehytter skudt op på Nkwendas dalstrøg, og dermed er kampen blusset op. Vi fandt straks en Ruanda-trænet lærer, der hurtigt åbnede en skole med 60 elever. Katolikkerne svarede med at åbne deres skole med 12 elever og en lærer, der kun havde fire års uddannelse. Patrene lagde pres på de 20 katolske børn i vor skole for at få dem i deres, men forældrene nægtede, så længe vi havde den bedste lærer. Begge kirker forberedte at bygge skolebygninger og bragte sagen for myndighederne.

Til alt held er jeg gode venner med den katolske leder af Karagwe, pater Lindsay, og kontaktede ham i et forsøg på at få et forlig. Det viste sig, at han netop havde »De Hvide Fædres« inspektionshavende (Provincial Father) på besøg, og at denne havde instrukser fra hovedkvarteret i Rom om forsøgsvis tilnærmelse, hvor det var muligt.

Resultatet var denne tur sammen til flygtningelejren i min bil. Flygtningene måbede, da vi stod ud af samme bil og begyndte at hilse kredsen rundt. Overraskelsen blev endnu større, da vi foreslog at lukke begge vore skoler og i stedet bygge på flygtningelejrens grund. Alle udgifter fra bølgeblik til skolematerialer deles ligeligt, hver kirke bringer én lærer, og skolen ledes af et forældreråd. Den allerstørste bombe var, da pater Lindsay bad forældrene lade sine 12 elever læse i vor skole, til skolen i lejren var færdig. Der var en begejstring og trykken hånd, der tydeligere end ord viste, hvor dybt adskillelsen smerter vore kristne – hvor utroligt dette forlig forekom dem.

Dette er kun et forsøg, som de fleste venter vil mislykkes. Det drejer sig kun om en lille skole, der ikke er stor nok til at få regeringstilskud og ikke har lov til at have mere end to klasser. Men den er centralt beliggende, og efter al sandsynlighed kan vi få skolen regeringsanerkendt den dag, vore 2 kirker bringer en fælles ansøgning. Det kan blive en ny skuffelse, men det kan også betyde, at skakkampen om sjæle er ved at nærme sig sin afslutning, – at der er et ærligt remis i sigte.

På hjemvejen fra Nkwenda aftalte pater Lindsay og jeg et møde mellem de katolske patre og vore præster senere i denne måned. Da vi spurgte den høje prælat om, hvor han mente, mødet burde holdes, svarede han med et lunt glimt i øjet: »Vore ensomme patre længes sådan efter det kagebord, en protestantisk præstekone kan stille på benene.«

Finn Allan Petersen

Afrikanske mødre kommer til messe med deres børn.

NYE BØGER

Det lysner

Under overskriften »Mørk middelalder — en fordom slås fast« omtalte vi i nr. 43/1962 en skolebog — nemlig »Historie — 5. skoleår« af *Kirsten Gruelund, Arne J. Nissen* og *Ove Petersen*. Bogen er nu ligesom de tre forfatteres »Historie — 4. skoleår« kommet i 2. oplag. I den anledning skriver hr. Karlheinz Löhrer følgende til redaktionen:

Den 26. oktober 1962 skyndte »Katolsk Ugeblad« sig med at meddele sine læsere, at der var udkommet en skolebog »Historie — 5. skoleår«, hvis forfattere efter anmelderens mening havde fastslået fordommen om den mørke middelalder og — hvad værre var — bragt usandfærdige oplysninger om katolsk lære og trosliv: aflad betyder efter bogen syndsforladelse — og reformationens præster prædikede ikke længere på latin (som om de havde gjort dét før reformationen).

Denne kritik af bogen blev så at sige sat i perspektiv ved kritikerens udtrykte håb om en dårlig forretning.

»Historie — 5. skoleår« af Kirsten Gruelund, Arne J. Nissen og Ove Petersen (Gyldendal) foreligger nu i 2. oplag. Ovennævnte håb synes altså ikke at være gået i opfyldelse. Derimod vil det måske interessere kritikeren (og læserne), at et andet håb — som han ganske vist desværre ikke havde givet udtryk for — er gået i opfyldelse. Forfatterne synes nemlig at have taget den saglige del af kritikken til efterretning, smlgn. side 42-45. Jeg vil her nøjes med at nævne, at de to ovenfor citerede usandfærdige oplysninger er blevet rettet.

Så vidt Karlheinz Löhrer.

Jeg må give brevskriveren ret: Det var afgjort en lapsus, at vi i vor fortrydelse undlod at anvise den udvej, som forfatterne dog lykkeligvis lader til at have fundet uden vor hjælp. Vi har nu modtaget et eksemplar af »Historie — 5. skoleår«, 2. oplag og de sætninger, der var hovedårsagen til, at den katolske kirke kom til at stå for de danske skolebørn i et så mærkværdigt lys, er ganske rigtigt ændret. Det betyder ikke, at vi helt og holdent kan tilslutte os alt det, der står i »Historie — 5. skoleår«, men man kan naturligvis dårligt forlange, at den katolske kirke skal have lov til at give skolebøger for ikke-katolikker i et protestantisk land imprimatur. Dog må man sige, at 2. udgave ligger meget nærmere det, man kan forlange i disse tider, hvor kirkerne prøver at behandle hinanden loyalt, end første udgave gjorde.

Samtidig har vi fået tilsendt 2. udgave af »Historie — 4. skoleår«. Denne skolebog er et klart udtryk for den fremgang, der er sket på ovennævnte område, siden jeg for cirka 22 år siden gik i fjerde klasse. For begge bøgers vedkommende er der tale om et indbydende udstyr. Der er masser af billeder, gode tegninger, som uden tvivl giver et forsvarligt indtryk af det liv, vore forfædre levede — i modsætning til de romantiske reproduktioner, som prægede lærebøgerne i min tid. Pudsigt er det iøvrigt, at man i teksten slet ikke ser marsk Stig Andersens navn i forbindelse med kongemordet i Finderup lade. På nogle punkter kan videnskaben nok gøre det lidt kedeligere at gå i skole, men forhåbentlig kan læreren nogle anekdoter, som for eksempel den med... Nå, der kom jeg vidst for godt i gang.

Og lad da hermed stridsøksen og det fad, som vi i sin tid så gerne så prydet med de tre forfatteres hoveder, være begravet, idet vi glæder os over, at en kritik er blevet modtaget i så god en ånd.

HK

Alsidig bog om »de sidste ting«

De sidste tider
Red. P. Hoffmann
København, Unitas, 1963. 170 sider

Litteratur om eskatologien (læren om de sidste ting) er ikke hverdagskost her til lands, når man ser bort fra diverse publikationer, udsendt af visse yderliggående sekter. Ikke engang vore hjemlige lutherske teologer beskæftiger sig særligt med emnet, selv om det inden for de senere generationer i langt højere grad er blevet behandlet af protestantiske teologer end af katolske. (Vi katolikker er heldigvis nu i færd med at afhjælpe denne mangel, især inden for den tyskprogede teologi; muligvis er det en frugt af den igangværende interkonfessionelle samtale.) Man åbner derfor med interesse og forventning denne bog, hvori Paul Hoffmann har samlet bidrag fra ikke mindre end ti lutherske teologer for at give et så alsidigt billede som muligt af læren om de sidste tider i folkekirken i dag.

Jeg mangler de nødvendige forudsætninger for at kunne bedømme, om billedet ligner. I hvert fald spænder det så vidt, at det er umuligt for en katolik at forstå, hvordan de forskellige forfattere kan tilhøre den samme kirke. En katolik vil være helt enig i det, sognepræst P. H. Lange skriver i sit bidrag (et af de bedste i bogen), men han vil komme med meget alvorlige og dybtgående indvendinger mod den afmytologisering, der forsøges af en discipel af Bultmann, sognepræst M. Lund, Og professor Lindhardts bidrag forekommer mig ikke alene teologisk forældet, men jeg kan ligefrem ikke få det til at passe ind i Det nye Testamentes lære. Man finder dog mangt og meget i bogen, som også vi kan anerkende, og resten kan i hvert fald tjene til at sætte tankerne i sving. Der er meget lidt ligegyldigt eller middelmådigt stof i denne virkelig berigende bog.

To korte bidrag, et katolsk og et jødisk, bidrager yderligere til billedets alsidighed. Det katolske bidrag er naturligvis blevet lagt i hænderne på forfatteren af »Dødebogen«, der behandler emnet på sin velkendte og karakteristiske måde. Det er mærkeligt — og beklageligt — at det jødiske bidrag er næsten ene om at understrege eskatologiens kollektive side. Selv mgr. Schindlers bidrag er præget af den individualisme, der har været fremherskende i den eskatologiske teologi (og ikke bare i den) siden senmiddelalderen. Man kunne have fundet meget om emnet i *de Lubacs* mesterværk »Catholicisme«, hvori denne forfatter for en snes år siden behandlede den kollektive side af den kristne lære. Der er her tale om en dimension, som vor generation er ved at opdage på ny, men som endnu ikke er kommet til udtryk i den foreliggende bog.

For fagfolk kan jeg tilføje, at »millenarismen« ikke er en »katolsk« lære, som cand. mag. Frits Larsen vil påstå, — selv om der ganske vist eksisterer nogle få katolske teologer, der går ind for den.

V.D.

Det nye Testamente
gengivet på dansk af
PETER SCHINDLER
»..Det nye Testamente kan nu påny blive folkelæsning..«
B.H. i Katolsk Ugeblad.
2. udgave. 2 bind på 714 + 336 sider. Hft. kr. 39,50, indbundet i 2 bind kr. 60,50.
Nyt Nordisk Forlag - Arnold Busck.

Et hovedværk i vor tids litteratur

Max Frisch: Jeg er ikke Stiller.
Gyldendal.
358 sider, kr. 33,75.

Max Frisch er et af de helt store navne i vor tids tysksprogede litteratur. Derom vidner hans bog »Homo Faber«, som for et par år siden udkom herhjemme, hans barokke stykke »Biedermann og Brandstifterne«, der sidste år blev vist i København og hans roman »Jeg er ikke Stiller«, som nu er blevet oversat. Man tager ikke munden for fuld, når man siger, at det er en af de mest betydningsfulde »nye« bøger — den er fra 1954 — der i øjeblikket ligger hos boghandlerne.

Til *de* fundamentale spørgsmål, der ustandselig stilles i livet og i kunsten, hører disse: »Hvem er jeg?« »Hvad er et menneske?« og »Hvad er sandheden om universet, om dig og mig og ham og hende?« Netop disse problemer trænger sig på hos Frisch, som de gjorde det hos Dostojefski og andre af verdenslitteraturens store.

Frisch går ud fra nogle ord fra *Søren Kierkegaards* »Enten-Eller«: »See, derfor er det, at Mennesker have så ondt ved at vælge sig selv, fordi den absolutte Isolation er her identisk med den dybeste Continuitet, fordi der, sålænge man ikke har valgt sig selv, er ligesom en mulighed af at blive noget anderledes, enten paa den ene eller paa den anden Maade ... thi naar Frihedens Lidenskab er vaagnet i ham — og den er vaagnet i Valget, ligesom den forudsætter sig selv i Valget — saa vælger han sig selv og kjæmper for denne Besiddelse som for sin Salighed, og det er hans Salighed.«

Citatet angiver bogens hovedtema, og det er jo i sig selv noget væsentligt for den troende, forfatteren her rører ved. I den kristnes åndelige liv melder sig på et eller andet tidspunkt tanken om jeg'ets nedbrydning.

Vi møder i »Jeg er ikke Stiller« en mand, der hedder White. Han skal passere den schweiziske grænse og kommer — bl.a. fordi han er halvfuld — i konflikt med politi og toldere. En mand i toget mener, White er identisk med den kendte billedhugger Stiller, som forsvandt sporløst for nogle år tilbage. Retten ønsker fastslået, om White virkelig er Stiller, hvad han kraftigt benægter, og Stillers nærmeste, først og fremmest hans hustru, den smukke ballerina *Julika*, indkaldes. Stiller har behandlet hende hensynsløst, og White vil nu prøve at bøde på dobbeltgængerens synder (eller måske er White i virkeligheden Stiller?), hvilket ikke forekommer ham svært, da Julika er særdeles indtagende. Hun gengælder tøvende hans følelser — måske først og fremmest fordi hun er overbevist om, at White *er* Stiller, en Stiller, der har forbedret sig — tilsyneladende.

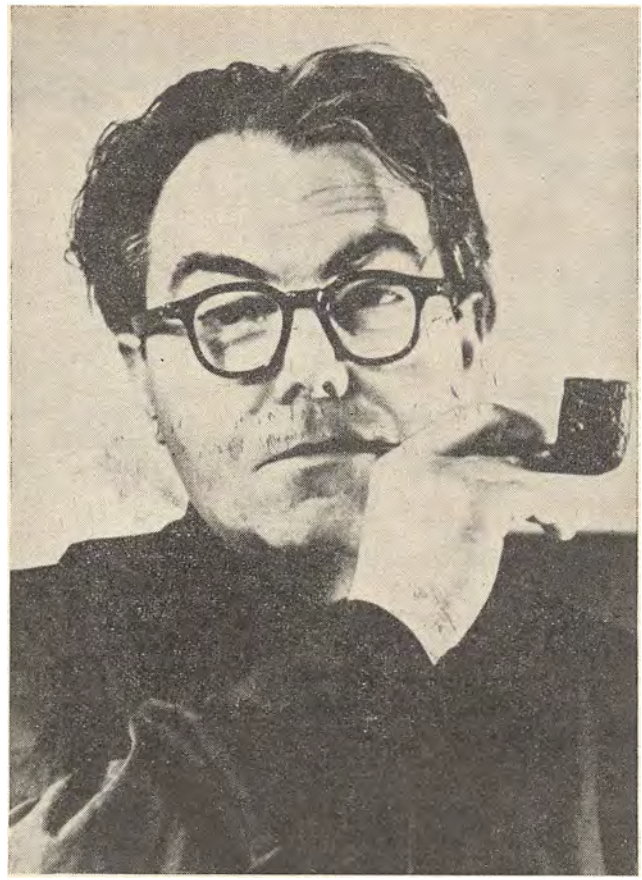

Max Frisch

En af de ting hos Max Frisch, der vidner om et stort talent og samtidig inspirerer til dyb eftertanke over vor tids problemer, er hans brede fortællemåde — noget, han har fælles med sit store forbillede, *Thomas Mann*. Frisch formår at tegne personer med et sammensat sjæleliv for os, så de står klart i vor bevidsthed, og kan holde vor interesse fangen en tyk og tætskreven bog igennem, som var det en kriminalroman, vi havde for os. Så spændende kan han gøre sine — eller rettere sine *personers* — refleksioner over de mange og yderst forskellige temaer, der løber gennem den intellektuelle moderne europæers sind.

Romanen er jo nemlig ikke bare en pikant indførelse i et begrænset antal personers sjæleliv. Det er lige så meget — ja måske mere — en roman om den tid, de og vi lever i. Denne Stiller, som giver bogen navn, er ligesom Max Frisch schweizer. *Den* borgerlige tryghed og *den* indbyrdes harmoni forskellige folkegrupper og konfessioner imellem, der kendetegner kantonstaten, står vel for mange i Europa om ikke som en idealtilværelse så dog som et jordisk mål, der er værd at tragte efter, når man er holdt op med at bygge luftkasteller. Imidlertid stiller en central person i Stillerbogen dette spørgsmål:

»Har Svejts et mål i fremtiden? At bevare, hvad man ejer eller har ejet, er en nødvendig opgave, dog ikke nok; for at være levende behøver man også et mål i fremtiden. Hvad er dette mål, dette uopnåede, som gør Svejts dristigt, som besjæler det, dette fremtidige, der gør det nutidigt? De er enige i ønsket om, at russerne ikke skal komme; men derudover: Hvad er — hvis de bliver skånet for russerne — deres eget mål? ... Deres sidste store og virkelig levende epoke var i midten af det nittende århundrede, den såkaldte otteogfyrre-periode... Dengang havde Svejts en historisk nutid. Har det det i dag? Hjemveen efter i forgårs, som er bestemmende for de fleste mennesker her i landet, er nedslående.«

I det nys citerede er Schweiz altså gjort til syndebuk, men vi andre kan vist roligt stille os solidariske med Wilhelm Tells efterkommere, for ordene passer udmærket på mange andre lande i vor kulturkreds, som man heller ikke kan betræde »uden at få sine tænder ødelagt«.

Både Frisch »Homo Faber« og »Jeg er ikke Stiller« er, hvad den ydre handling angår, først og fremmest kærlighedsromaner, og de analyserer som sådanne både den legemlige og den åndelige kærligheds væsen. Nu har danskeren

Leif Panduro jo netop udgivet en bog, som er inspireret — ikke af Stiller-bogen, som han ikke har læst, men af anmeldelserne af bogen. Det er mærkværdigt at se, hvor forskellige de virkemidler er, de to forfattere bruger, netop hvad beskrivelsen af den fysiske side af kærligheden angår. Panduro går i de mindste detaljer, og mange har kastet hans bog fra sig med væmmelse. Frisch går til problemet med en meget dybere psykologisk indsigt end Panduro, men uden at pensle det ringeste ud. At sammenligne de to forfattere er meget interessant.

»Jeg er ikke Stiller« må betragtes som et hovedværk i vor tids litteratur. Den indeholder et mægtigt kompleks af problemer, men forfatteren giver os ingen patentløsninger. Han lader dem stå til debat langt ud over bogens rammer. Men netop romanens elementære spænding i forbindelse med dens dybe menneskelighed gør, at dens stof arbejder videre i én. Den bør læses af alle, hvem vor tids problemer ligger på sinde.

Helge Kristensen

En gribende og realistisk beretning

Ernest Gordon:
Miraklet ved Floden Kwai
Unitas Forlag. 246 sider.

»Miraklet ved Floden Kwai« er en eneste protest mod krigens meningsløshed, en beretning om ondskab, men også om medmenneskelighed, uden at bogen på nogen måde udarter til en kvalmende forkyndelse af den ene eller den anden art.

Forfatteren Ernest Gordon gjorde under den anden verdenskrig tjeneste som infanteriofficer i Det fjerne Østen. I sin bog skildrer han sine oplevelser i de japanske dødslejre ved floden Kwai.

Sammen med nogle officerskammerater forsøger han at flygte fra Sumatra, der er blevet besat af japanske tropper. Om bord på en skrøbelig fiskerskude forsøger de at sejle tværs over Det indiske Ocean til Ceylon. De opdages imidlertid af en japansk konvoj og bliver som krigsfanger ført til fangelejrene i den thailandske jungle. Fangerne lever her under aldeles umenneskelige forhold. Læseren må igennem nogle krasse skildringer af sygdomsbarakken, også kaldet Dødehuset, samt af japanernes torturmetoder. Gordon skildrer, hvordan fangernes moral synker. De stjæler fra levende såvel som fra de døde og slås vildt om resterne fra japanernes affaldsspande. Efterhånden som sygdommene breder sig, stiger fangernes depression, og håbet om frelse forøges og formindskes, så at de intet har at se frem til, og de søger derfor hjælp uden for sig selv. En stærkt stigende interesse for religionen gør sig gældende. Fangerne opretter en diskussionsklub, diskuterer meningen med tilværelsen, gennemgår det Ny Testamente sammen og bygger en »kirke« midt i junglen, hvor de, uanset hvilken konfession de tilhører, hver søndag holder gudstjeneste. Gennem religionen vender troen på livet i dets egentligste forstand tilbage til fangerne; de får mod og lyst til at organisere hjælpegrupper, der skal hjælpe deres hårdtsårede kammerater, foruden at det lykkes dem at oprette et »universitet« i lejren. Egoisme, had, skinsyge er blevet afløst af selvopofrelse, barmhjertighed og skabende tro, altsammen i Evangeliets ånd. Højdepunktet nås, da Gordon giver læseren en realistisk skildring af, hvordan det til slut lykkes fangerne at nå til det vel nok vanskeligste her i livet: at tilgive sin fjende. Dette sker, da de bringer hjælp til nogle hårdtsårede japanske soldater, der i en frygtelig tilstand er blevet ladt tilbage under de japanske troppers tilbagetog.

Pierre Boulles bog »Broen over Floden Kwai« er blot en underholdende fortælling blandt den aldrig aftagende strøm af glorificerende krigsskildringer i sammenligning med dette gribende og realistiske dokument. Ernest Gordons bog skildrer et rystende og opløftende stykke medmenneskelighed, der under de givne forhold må betegnes som et mirakel.

shr.

Alderdommens problemer

Alf Ahlberg: De sene år
Oversat af Jørgen Årup Hansen
Arne Frost-Hansens Forlag
38 sider. Kr. 5,00

En lille bog om alderdommens problemer i vor moderne tid. Ingen vil være gamle. Alderdommen anses for menneskelivets negative side, og alle vil gerne til det sidste illudere unge. Forfatteren fremhæver især amerikanernes krampagtige forsøg på at gebærde sig som teenagers, selv om de står på gravens rand. Under vore breddegrader er det vel — endnu — lidt anderledes, men tendensen går alligevel tydeligt i den retning. Alf Ahlberg mener meget rigtigt, at alderdommen skulle være »livets skønhed og krone.«

Min kære sognepræst fra Østjylland sagde til mig, da han havde rundet livets middagshøjde, at nu var han »kommet over på solsiden!« Det er den rigtige indstilling!

Aage Dyrkjøb

Det kan måske være af en vis værdi at sætte lyset på det emne, som er nævnt i overskriften. Årsagen er den, at der i vor vestlige kultur synes at være en tilbøjelighed til ensidigt at fæste opmærksomheden ved »detaljen« (d.v.s. de enkeltheder, hvoraf helheden består) og derved glemme at overveje *helheden.*

Lad mig med et eksempel forsøge at forklare, hvad jeg mener hermed. I I. P. Jacobsens roman *Marie Grubbe* forekommer i slutningen en gribende samtale, hvor digteren lader Holberg spørge Marie Grubbe, om hun tror på opstandelsen, – og hun svarer:

»Hvordan skal jeg opstå? som det unge, uskyldige Barn jeg var, da jeg først kom ud mellem Folk og Ingenting vidste Og Ingenting kjendte, eller som den Gang, jeg æret og misundt som Kongens Yndling var Hoffets Zirat, eller skal jeg opstå som den gamle, fattige, håbløse Marie Færgemands, skal jeg? og skal jeg svare til, hvad de andre, Barnet og den livsranke Kvinde de synded, eller skal en af dem svare for mig? Kan I sige mig det, Hr. Magister?«

Her betragter et menneske sit liv. Det har været broget, meget broget. Marie Grubbe har i sit liv ligesom givet mange forskellige roller. Som om hun var mange forskellige mennesker (detaljen), – og dog er hun gennem det altsammen ét og samme menneske (helheden). Og det mærkelige er: Vi tør ikke slå os til tåls med, at vi finder frem til helheden blot ved at lægge enkelthederne sammen. Vi fornemmer næsten umiddelbart, at helheden endog er *mere* end »summen af enkelthederne«.

I vor kulturkreds har vi gennem tiderne været mestre i *at analysere*, d.v.s. *opløse* en helhed i de enkeltheder, hvoraf den består. Selv drengen på 8 år går en dag løs på vækkeuret og skiller det ad for at se, hvordan det er sat sammen. Men formår han at føje delene til hverandre på ny og få uret til at gå? Vi er ikke mestre i *sammenfatning* (syntese), – i hvert

KRONIK

Af

Enoch Hjorth

Helhedsløsning?

fald ikke, når det gælder menneskelige forhold.

Skulle vi bedømme Marie Grubbe som menneske, vil vi let vælge en bestemt fase i hendes liv og komme til at sige: Der kan I selv se. *Sådan* var hun. – Og vi kunne vælge en anden fase og sige: Nej, sådan var hun, hun var ikke et løsagtigt menneske; hun var et menneske, som efter evne stræbte efter at højne sit liv, men ofte kom til kort, fordi overmægtige kræfter udefra og måske også i selve hendes egen natur gang på gang væltede spillet.

I virkeligheden kan vi slet ikke dømme noget som helst om hende. Og hermed stemmer det jo også, at det er blevet os pålagt: *ikke at dømme*. Vi mestrer ikke helheden, vi kan ikke overskue den. Ikke gennemskue den. Og dog må enkelthederne i vort liv opfattes i lyset *netop af helheden*.

Og vi må derfor spørge: Hvad, når det gælder *os selv*? Er vi der stillet bedre? Mon ikke vi må svare: Nej? Ja, men vi kender jo da os selv! Vi er da selv nærmest til at gøre det! Eller er det sådan, at i visse stykker kender vore omgivelser os endog bedre?

Det gælder os selv, som det gælder »de andre«: Oftest vil vi have en tilbøjelighed til at betragte *detaljen* og have vanskeligt ved at danne os et helhedssyn. Og *helheden* siger vel mest om, *hvem* vi er, – detaljen kun noget om, *hvad* vi er. Atter et eksempel (en anekdote): På gaden i Chicago truer en gangster en præst for at få fat i hans tegnebog. Præsten svarer venligt: Jeg er en fattig mand, jeg har ingen penge, – men jeg kan byde Dem en cigaret. Gangsteren svarer: Nej tak, hr. pastor. Jeg ryger ikke i fastetiden.

Detaljen: Pligtopfyldende katolik. Helheden: Noget ganske andet.

Et andet eksempel (fra virkeligheden): En kvinde, som er til stede i »pænt selskab«, bliver af en gæst udpeget som luder. Frelseren svarer: Den, som elsker meget, skal meget forlades. Ikke nogen godkendelse af detaljen, – men lyset sættes på det, som var *det egentlige* ved dette menneske (helheden).

For snart en menneskealder siden spurgte en præst, som var tilknyttet et bestemt idealistisk arbejde, der omfattede både katolikker og ikke-katolikker: Hvordan kan det være? Katolikkerne har ligesom ikke et virkeligt levende forhold til vore idealer. For »de andre« gælder det derimod, at vore idealer i højere grad gennemtrænger dem og former deres personlighed, de lever i dem og med dem, de forsynder sig også imod dem, men udvikler i højere grad *en hjertets dannelse*.

I svaret herpå kom man ind på, at vi katolikker har en ganske særlig tilbøjelighed til at dyrke detaljen. Jeg har opfyldt »loven«! Hvad mere ventes der af mig? – De »andre«: Jeg har måske ikke opfyldt »loven«, – og alligevel håber jeg, at jeg mere og mere må vokse i dens ånd og tjene dens hensigt.

For den nærtagende sjæl, som forledes til at *dyrke* detaljen, kan det vel endog hænde, at det bliver skæbnesvangert for hans sjælelige sundhed. Han løber for det første risikoen for at blive skrupulant. Men lad det blot ligge som det særtilfælde, det er. Han løber også risikoen for at blive en gold farisæer, der omhyggeligt sier alle myggene fra og sluger kamelen. Som ser splinten i sin broders øje, men ikke bjælken i sit eget. – Eller som ser så mange splinter hos sig selv, at han *sammenfattende* vil opleve dem som *en bjælke!*

Disse overvejelser fører os lige ind i en betragtning af vor skriftemåls*praksis*, der vel oftest bygger på skriftespejlet. Skriftespejlet er os en hjælp til at være konkrete, til ikke at betragte vort indre liv og vore handlinger i bred udflydende almindelighed. Til at minde os om, at vort liv er sammensat af højst konkrete *enkeltheder*, – og det er netop i vort forhold til de konkrete enkeltheder, vor personlighed afslører sig som den sjæl, vi *er*. – Men vort liv er som lige nævnt *sammensat* af disse enkeltheder, der som oftest griber ind i hverandre på en sådan måde, at det ikke lader sig gennemskue – *af os*. Skoven består af træer, men træerne er ikke skoven.

Er det ikke en simpel erfaringssag, at forsøg på en sådan gennemskuen, så et skriftemål bliver et sandt skriftemål i egentlig forstand, ofte ligger over vor evne? Og at forsøg på at udtrykke vor sjæls indre tilstand efter skriftespejlets hulkortsystem ofte krænker sjælens værdighed – fordi et sådant forsøg let fordrejer billedet af os selv til en karikatur, altså en

Billedet er hentet fra Sankt Knuds Kirke i Ringsted, hvor den finske kunstnerinde Birgitta Ricksén-Lindholm nu har lagt sidste hånd på kirkens gennemgribende restaurering. Det viser den allegoriske fresko med scener fra Sankt Knud Lavards liv, hvormed Birgitta Ricksén har gjort portalen over hovedindgangen levende og farverig. Ved fremstillingen har kunstnerinden anvendt en aldrig tidligere benyttet teknik med anvendelse af marmorstøv, cement og jordfarver. Hun har desuden skabt et nyt krucifix i hamret kobber til alteret. Krucifixet er udført i samarbejde med sølvsmed C. O. Sørensen.

løgn, som vi ikke vil udsige – endsige kan godtage.

Efter vor tids mentalhygiejniske viden og psykologiske erkendelse ville det derfor måske være både værdigt og ret, om vi mere og mere kom bort fra den traditionelle selvanalyse og opdrog os selv til også i skriftestolen at opleve os selv mere som den *helhed* af en personlighed, vi jo netop med Guds hjælp stræber efter at blive og *forblive.*

Frelseren selv har skildret et skriftemål for os i Lukasevangeliets 15. kapitel. *Vi* kender i den historie godt nok detaljerne i synderens liv – eller nogle af dem – tror vi da. Sunket sammen over for Faderen formår han kun at fremstamme en *helheds*bekendelse: Fader, jeg har syndet imod Himlen og imod Dig.

– Og hjemmets klokker tog på at kime.

Foranstående betragtninger har selvfølgelig ikke ensidigt et psykologisk sigte, men først og fremmest et religiøst. Og de skulle ikke alene have betydning for vor selvopdragelse, men også have deres meget store betydning for børneopdragelsen og udviklingen i ungdomsårene.

En af sjælerne i Kirken har åbenbaret os noget om sin samvittighedsransagelse og om, hvordan han selv forholdt sig til den. Det er Paulus, der siger: Jeg gør ikke det som jeg vil, men det, som jeg hader, det gør jeg. Jeg gør ikke det gode, som jeg vil, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg. Jeg elendige menneske. Hvem skal fri mig fra dette dødens legeme?

Han taler om, at der er givet ham en torn i kødet, en Satans engel, som slår ham. Og han råber til Gud om at blive frigjort herfor, men bliver det ikke. Han får svaret: *Min nåde er dig nok, for min kraft udfoldes i skrøbelighed.* – Derfor er han *vel til mode* i sin skrøbelighed. Det må være, fordi han stadig ved sig under Guds *nåde.*

Han er sig intet bevidst, der *skiller* ham fra Gud. Derfor tør han sige: Jeg dømmer ikke engang mig selv, men den, som dømmer mig, er Herren. – Han er klar over, at han *befinder sig på Guds linje.* Også klar over, at »dermed er jeg ikke retfærdiggjort«.

Han erkender, at han er deltager i en »udvikling« hen imod Gud, en udvikling, der viser sig i fremgang og fald og et hjertets nødskrig efter Gud. Han siger: Brødre. Jeg tror ikke om mig selv, at jeg har grebet det. Men ét gør jeg: Idet jeg glemmer det, som er bagude, og strækker mig ud efter det, som er foran, jager jeg mod målet, til den sejrspris, som Gud har kaldet os til derovenfra i Kristus Jesus.

Løberen på det olympiske stadion er blevet hans forbillede. Han er gået ind i en tilsvarende træning og væddekamp. Han løber. Så godt, han kan. *Men han løber.* Mod målet. Hvis han falder, synker han ikke hen i mismod og opgiver løbet. Han løber videre. Trods knubs og stød. Videre. Det er den vej, du skal! Du må ikke forlade løbet! – Er jeg diskvalificeret? Han lytter måske ængsteligt efter stemmen i dommertårnet. Men nej, han hører intet. Han løber videre. Hvem skal fri mig fra dette dødens legeme? Men han ved med sig selv, at »Guds kraft fuldkommes *i skrøbelighed*«. Han løber mod målet. Efter evne.

Han løber aldrig den anden vej.

Ville det være helt forkert, om det kristne menneske tillod sig at fastholde den samme *frimodighed,* kort sagt: At *se det hele under ét?* Vi kender glæden derved. Men tør vi fastholde den? Er vi ængstelige for, at det ikke er legitimt?

Jeg løber da ikke som på det uvisse, siger Paulus. Jeg fægter ikke som en, der slår i luften.

Han ved, han begår fejl, – men fortvivler ikke over disse enkeltoplevelser, lader sig end ikke standse af dem.

Hvor mange af os har det ikke på samme måde? Vi er med. Vi er Kirkens børn. Vi elsker og ærer Kristi skikkelse på jorden: den ene, hellige katolske og apostolske kirke. Vi længes efter hver søndag at modtage Kristus i den hellige kommunion. Som en forberedelse dertil gør vi »efter evne«, hvad vi kan, på ugens øvrige dage for at forberede os til dette *ugens højdepunkt.* Vi ved godt: Hvis vi standsede og *analyserede* os selv, ville vi finde mange ting, som ikke nærmede os til Gud. Men vi tør ikke stoppe. Vi tør ikke gå ind i en *selv*betragtning. Vi finder en bedre trøst i at betragte *Gud,* når præsten løfter hostien og netop siger disse ord: Se det Guds Lam, som *borttager verdens synder.*

Ved søndagen »Septuagesima« sker der et sceneskifte i den kirkelige liturgi. Den festkreds, der knytter sig til julen og Herrens Åbenbarelse, afsluttes; glædens Alleluja forstummer. Vi vender nu blikket mod påskemysteriet: Herrens død og opstandelse. Denne forberedelsestid opdeles igen i tre etaper: en indledende periode med tre søndage: Septuagesima, Sexagesima og Quinquagesima; med Askeonsdag begynder så den egentlige fastetid; og endelig kommer den Stille Uge som den mest umiddelbare forberedelse til påsken. Som en god moder fører Kirken os langsomt i forskellige etaper til vort kristne livs højdepunkt: Herrens død og opstandelse. Hele denne periode har karakter af en bods- og besindelsestid. »Gloria« bortfalder, og kirkeårets liturgiske farve – den violette bodsfarve – siger os, hvad vi skal tænke på.

På søndagen Septuagesima, som er det første trin på denne lange vandring mod påsken, læser Kirken to tekster for os, som gensidigt supplerer hinanden. I læsningen, som er taget af 1. brev til Korinterne (9,24-27; 10,1-5), tales der med en vis alvor til de kristne om at leve et liv i overensstemmelse med deres kaldelse. Man kan nok sige, at denne læsning er en appel til kristen aktivitet. Det er ikke nok, at vi på grund af dåben hører til »Guds folk«; Kristuslivet må stå sin prøve i kristne handlinger. Men når vi siger dette, er der straks fare for, at vi falder i den anden grøft, at vi »roser« os af vore egne gode gerninger. Denne unægtelig rigtige sandhed om et liv, der viser sig i gerninger, kræver som sin modpol en anden sandhed: alt, hvad vi ejer, er kun en gave fra Gud. Vi kan ikke på grund af vore præstationer stille krav til Gud; vi er som slaven, der ikke kan gøre andet end sin skyldighed. Evangeliet fortæller lignelsen om arbejderne i vingården (Matt. 20,1-16): Gud vil gan-

AT HANDLE OG AT TAGE IMOD

ske vist give den sin løn, der har gjort sin pligt. »Men enhver udregning af fortjeneste og løn afvises; den arbejder, der har ydet sit i den sidste time, modtager samme løn som den, der har arbejdet hele dagen« (R. Bultmann). Al aktivitet må til sidst falde til ro i bevidstheden om, at »alt er nåde«. Den kristne aktivitet og den kristne passivitet er – som man i dag siger – »komplementære« begreber. De kræver hinanden gensidigt, de holder hinanden i balance: den ene kan ikke undvære den anden.

Stedet i brevet til korinterne må ses i forbindelse med et problem, som var opstået i menigheden i Korint, nemlig nydelsen af offerkød. Paulus siger ganske klart, at nydelse af offerkød er tilladt, da afguderne jo ikke eksisterer. Men – siger Paulus - man kan være nødt til at afstå fra denne ret, når man ved at udøve den forarger sin medkristne. Man må indskrænke sin personlige frihed for andres skyld. Paulus henviser til sit eget eksempel. I denne sammenhæng opfordrer han de kristne til »askese«, d.v.s. til selvtugt og selvbeherskelse. Han er klar over, at det kristne liv stadig er truet af anfægtelser og farer. Vi må »kæmpe«, øve os i det kristne liv på samme måde, som en sportsmand træner sit legeme for at vinde en »sejrskrans«. Hvor meget gør verdslige mennesker ikke for at opnå et ønsket resultat! Hvor meget mere må vi kristne ikke gøre for at bevare den nåde, som er givet os i retfærdiggørelsen! Naturligvis er Paulus klar over, at alt dette kan vi kun gøre i, med og under nådens indflydelse. Men det kræver dog også vor medvirken. Ja, han anfører nogle eksempler fra det Gamle Testamente, som viser, at vi kan forspilde Guds frelse, skønt vi tilhører Guds folk. Hele læsningen er en alvorlig påmindelse om, at det kristne liv kræver aktivitet fra vor side. Vi må virke vor frelse i »frygt og bæven«.

Som modpol mod denne alvorlige og uafviselige sandhed, som er grundlagt i det Ny Testamente, står nu den anden, som finder sit udtryk i søndagens evangelium. Mennesket er ikke frit stillet over for Gud. Mennesket kan ikke drage Gud til regnskab. For det moderne menneske med dets udviklede retfærdighedssans er dette evangelium vanskeligt at forstå. Efter vor menneskelige målestok er det ubegribeligt, at den arbejdsmand, som kun har arbejdet én time, får samme løn som den, der har arbejdet hele dagen. Men vi kan ikke gå i rette med Gud. Han er ikke uretfærdig, fordi han giver denne arbejder mere, end han har fortjent. Hans kaldelse og hans fordeling af lønnen er hævet over alt det, vi forstår ved jordisk retfærdighed. Gud er i sin fremgangsmåde den absolut suveræne Herre. Vi kan ikke stille krav til Ham på grund af vore præstationer. Hans nåde er alt. Og hvorfor kan vi ikke stille krav til Ham? Fordi vi er skabninger, der i et og alt er afhængige af Ham. Vi er intet, Han er alt. Vi kan kun tilbede Hans viljes afgørelse. Vi kan kun være passive over for Ham.

»Hvorfor står I her ledige hele dagen?« De svarer ham: »Fordi ingen har lejet os« (Matt. 20,6-7).

Det kristne liv udfolder sig altså i en dobbelt bevægelse: i aktivitet og passivitet. Det synes at være et paradoks. Men således er det kristne livs vilkår. Ignatius af Loyola har engang sagt: »Vi skal virke, som om alt afhænger af vor aktivitet, og intet af Guds nåde. Og vi skal samtidig stole på Guds nåde, som om alt afhang af Hans nåde, og intet af vor egen aktivitet.« I denne samtidighed mellem Guds nåde og vor egen virken, som dog til syvende og sidst er betinget af Guds nåde, ligger det kristne livs dybeste hemmelighed.

H. Roos S.J.

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
1. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Ringvejen 60, Nakskov
Telefon 308

Lollands Bank A/S
Nytorv, Nakskov
tlf. 7
Birket — Horslunde — Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af I.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

København

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Virklund Gymnastik- og Skolemontering A/S
Telefon Silkeborg 2900
Montering af gymnastiksale og alt i løse redskaber
Tilbud uden forbindende

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alleaftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

LÆST OG HØRT

En udfordring til kristne og ateister

I en nytårsartikel i Jyllands-Posten skriver den økumenisk kyndige pastor Gerhard Johs. Pedersen om kirkemødet, der efter hans opfattelse vil gå over i kirkehistorien som noget af det betydeligste, der er sket i vort århundrede.

Pastor Gerhard Pedersen ser kuriereformen og det nye bisperåd som det vigtigste, der er hændt i Rom i dette efterår. Pavens rejse til Det hellige Land bedømmer han først og fremmest som en personlig fromhedshandling.

Dernæst er det pavens hensigt at vise verden, at den gamle myte om pavedømmets bundethed til traditionerne ikke holder stik.

Sammenfattende skriver Gerhard Pedersen til slut:

— Nu er der naturligvis dem, som vil spørge, hvad alt dette dog kommer os ved. Vi er jo ikke katolikker og tillægger ikke pilgrimsrejser nogen åndelig betydning. — Efter min opfattelse er det, som sker i Rom i disse år intet mindre end en *udfordring* til os — hvad enten vi er kristne eller ateister.

Vi er vidner til, at en kirke, som før har været anset for urørlig og uforanderlig, pludselig er kommet i bevægelse, er begyndt at øve selvkritik og spørge efter et nyt forhold til den verden, som omgiver den. Man kan naturligvis afvise den slags med en flot bemærkning, men dermed viser man så blot, hvor indskrænket man er. For historien rummer talrige eksempler på, at når kirken begynder at forny sig, så sker der også noget i verdenshistorien.

Det er dog især den evangeliske kirke, udfordringen gælder. Vi er så vant til at affærdige den katolske kirke ved at henvise til dens mange ydre misbrug. En mængde af disse bliver nu afskaffede, og der er for mig ingen tvivl om, at den katolske kirke i de kommende år vil tage føringen på mange områder af kirkernes liv. Derfor må vi i dag i langt højere grad end tidligere tage denne kirke alvorligt, d.v.s. vi må ind i et opgør med den — ikke om alt det ydre og ofte tilfældige, som skiller os, men om det væsentlige, om troen, dåben, nadveren, embedet og kirken, om forståelsen af Guds ord og et menneskes frelse. Men så ligger der også en forjættelse gemt i dette opgør. For vi tror, at kirkens Herre er én og den samme midt i alle vore opgør, og at det er Ham, som, når han finder, at tiden er inde til det, vil samle alle de spredte kirker til ét.

Hvorfor ingen fredsappel?

I en ledende artikel bedømmer dagbladet AKTUELT pavens rejse ud fra andre aspekter.

— Vel rejste paven til de to stater Jordan og Israel, men selv var han meget omhyggelig med udelukkende at anvende betegnelsen Det hellige Land eller Palæstina — et land, der rent faktisk ikke eksisterer efter FN's godkendelse af staten Israels oprettelse. Men Vatikanet har hidtil ikke villet anerkende den jødiske stat, og under sit besøg undgik paven på enhver måde at bruge ordene »Israel« eller »israelsk«. Selv i sin svartale til præsident Shazar benyttede paven i stedet for begrebet »den israelske regering« kun vendingen »myndighederne«.

I politiske kredse i Israel er dette forståeligt nok blevet modtaget med blandede følelser. Den katolske kirke står jo normalt ikke fremmed over for stillingtagen ud fra politiske vurderinger. Men Vatikanets interesse i de arabiske lande — med katolske mindretal — vejer stadig tungere end det lovende initiativ fra Rom-koncilet om endelig katolsk udsoning med jøderne.

Det håb, der vel blev næret adskillige steder, om at pave Paul under sit ophold i de to lande, mellem hvilke der stadig består krigstilstand, ville benytte anledningen og sin autoritet til at rette en appel om fred netop her, hvor der nu i mere end 15 år har været et stadigt behov for afspænding, blev gjort til skamme.

I virkeligheden gjaldt pavens rejse et land, der ikke længere findes. Det var en pilgrimsfærd næsten 2000 år tilbage i den kristne kirkes historie. I dag er det to andre verdensreligioner, som på denne ældgamle scene opfører et nutidsdrama. Og paven ønskede kun at være tilskuer. Det kan man ikke dadle ham for — men man tvinges til at tage det i betragtning ved en vurdering af den stort iscenesatte rejse.

Johannes Nielsen og paverne

Den nye chef for SAS' danske region, Johannes Nielsen, havde i ni år domicil i Rom som selskabets derværende regional-chef — og skaffede sig en halvdiplomatisk status dernede. Selv mener han, at hvis han var blevet i Italien var han nok endt som et kultiveret menneske...

I en samtale i Politiken med Jørgen Sandvad fortæller Johannes Nielsen bl.a.:

— En ærlig baggrund fik jeg derved at jeg kom ind på livet af pavestaten i nær venskabelig forbindelse med både Pius XII og Johannes XXIII.

— Hvordan bar De Dem ad med det og hvorfor?

— Ved et held og med gode venners hjælp blev jeg introduceret i de kredse, der bestemmer, og så lukkedes de rigtige døre lidt lettere op. Vatikanets rejsende til og fra betyder et meget stort trafikpotentiel — stadig væk, men derudover har det været en stor personlig oplevelse at komme helt ind bag kulisserne.

— En udelukkende positiv oplevelse...

— Ja, udelukkende, jeg har aldrig truffet mere uselviske mennesker end disse højtstående katolske ledere, hvis hovedopgave altid i livet er at hjælpe andre, med få personlige behov. Der kan naturligvis være forskellige meninger, men jeg mener det seriøst.

Pædagogisk uddannet gift katolsk lærer, 33 år, søger stilling 1. februar eller senere. Har som supplerende uddannelse: sløjdlærereksamen, statens 3 måneders tegnelærerkursus samt årskursus fra Lærerhøjskolen i skrivning samt zoologi og arvelighedslære. Har undervist i 7 år både i specialfagene og alm. skolefag ÷ sang. Billet mrk. J. 17 til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

Uengageret undervisning findes ikke

Af de 385 elever på Niels Steensens Gymnasium i København er 30-40 pct. katolikker. Det giver Berlingske Aftenavis (Edmund Frederiksen) anledning til i en samtale med rektor Georg Heggum S.J. at spørge:

— Når der findes så mange ikke-katolikker, er en af grundene så den, at det i et luthersk land som Danmark i visse kredse anses for »fint« at have sine børn gående i en katolsk skole?

— Jeg tror ikke, at der er meget snobberi med i det. Men det er jo sådan, at dels har de katolske privatskoler uddannelsesmæssigt hævdet sig godt, dels er der stadig en del forældre blandt ikke-katolikker, som lægger vægt på den kristelige ånd, som råder her. Det gælder også med hensyn til ikke-katolske gymnasier, såsom Haslev, for at nævne et.

Visse gymnasier er kendt for en kristelig indstilling, men ikke alle. Folk *ved* imidlertid, at det altid er tilfældet med et katolsk.

Jeg har mødt en kendt, radikal kulturpersonlighed, som sendte sine to sønner i katolsk skole, for at de ikke skulle komme til at stå så rådvilde i livet, som han selv havde gjort. Men nogle kommer jo i katolsk gymnasium af andre årsager. Staten har således de sidste år sendt os en hel matematisk klasse, som man ikke havde plads til andre steder.

— Men der opstår vel problemer?

— Hvad religionsundervisning angår, så har vi én for de katolske og én for de ikke-katolske elever. Vi prøver blot altid at få lærere, om hvem vi ved, at de er troende og positive kristne.

— Behøver man at være »troende« for at undervise i religion?

— Så svarer jeg: Er det nødvendigt for at undervise i dansk, at man har dyb indsigt i og kærlighed til sit lands litteratur og sprog. Der er ikke noget, der hedder uengageret undervisning. En lærer kan ikke undervise ordentligt i et fag, hvis ikke han er eksistentielt interesseret i det.

— Men er de forældre, som ikke ligefrem har ønsket at få deres børn i katolsk skole, ikke bange for, at den gør dem til katolikker?

— Jeg havde nær sagt: Gid det var

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

ANDR. KRØYER's BOGHANDEL
Nørrebrogade 18 B, Kbh. C. 6538
Papir . Stort boglager
Fyldepenne

Sparekassen for Lyngby og Omegn

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/S
☆
Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

sådan. De fleste synes at være ligeglade, men nogle er der dog, som kommer og spørger os, hvordan det ligger med det. Vi arrangerede engang et forældremøde med det formål at få en samtale med forældrene om deres børns religiøse opdragelse, men mange syntes af den mening: Nå, ja, det er jo noget, skolen tager sig af. Men det er nu hjemmet, der skal sørge for opdragelsen. Skolens andel er kun at betragte som et supplement.

Biskopperne ville ikke vide af »særegne syn«

En afgangsklasse i et gymnasium i Oslo havde ønsket at få en katolsk præst til inden for faget religionshistorie at give en redegørelse for katolsk kristendom. Det blev der ikke noget af — i første omgang. Elevernes ønske blev nemlig forelagt biskop Johannes Smemo, som mente det var »umuligt å slippe til i timene folk utenfra som skulle redegøre for sine særegne syn«.

Sagen blev debatteret i Arbeiderbladet, hvorefter kirke- og undervisningsdepartementet skyndsomst afgjorde, at der i de højere skoler er fuld adgang til at lade andre trosretninger end den evangelisk-lutherske komme til orde i timerne i den udstrækning, man mener at have tid.

— Jeg forstår ikke, hvorfor sagen blev forelagt biskop Smemo, siger ekspeditionssjef Tønnes Sirevåg til Arbeiderbladet. Det rette forum ville i dette tilfælde være undervisningsrådet. Havde rådet noget ønske om det kunne det have kontaktet biskop Smemo.

*

LITURGISK KALENDER

SØNDAG d. 26.: Septuagesima (s. 101, violet).
MANDAG d. 27.: Johannes Chrysostomus (s. 805, hvid), kirkelærer.
TIRSDAG d. 28.: Petrus Nolasco (s. 807, hvid), ordensstifter. Ihukommelse af Agnes (s. 806), martyr.
ONSDAG d. 29.: Frans af Sales (s. 807, hvid), biskop og kirkelærer.
TORSDAG d. 30.: Martina (s. 807, rød), martyr.
FREDAG d. 31.: Johannes Bosco (hvid), bekender.
LØRDAG d. 1. februar: Ignatius af Antiokia (s. 808, rød), biskop og martyr.
SØNDAG d. 2.: Mariæ renselse (s. 810, hvid).

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

OPLEV PÅSKEN I JERUSALEM!
Flyverejse til ISRAEL - JORDAN - LIBANON 20. marts—4. april 1964.

Rejseleder: PASTOR O. RØRDAM BONNEVIE, SCT. THERESE KIRKE.
På rejsen besøges i:

ISRAEL: Tel Aviv, Jaffa, Kæsarea, Haifa, Karmels Bjerg, Nazareth, Kana, Tiberias, Genesaret Sø, Kapernaum, Tabgha, Huleh-dalen, Nain, Megiddo, Tabors Bjerg, Nye Jerusalem. Desuden besøg i forskellige kibbutzim m.m.

JORDAN: Jerusalem, hvor vi bl.a. deltager i Langfredags-processionen ad Via Dolorosa, Betlehem, Jordan floden, Det døde Hav, Samaria m.m.

LIBANON: Beirut, Byblos, Baalbek m.m.

Pris: Kr. 2.675,- alt inklusive.

Ring eller skriv efter udførligt rejseprogram til:
PASTOR O. RØRDAM BONNEVIE,
Rebekkavej 51, Hellerup.
Telf.: HE 1023 kl. 10—11.
eller
ABSALON, *Nordisk Kristen Rejsetjeneste,*
Vandkunsten 4, 1., København K. Telf.: BY 9108 kl. 9—17.30.

LÆSERBREVE

»Kardinalen«

Efter at have læst anmeldelsen af »Kardinalen« den 10. januar, føler jeg trang til at sige et par ord desangående. Kritik er en udmærket ting, men hvorfor denne ironiske tone? Vel er det en filmatiseret roman, og den er bestemt ikke skrevet for at pynte på katolicismen, men jeg er også meget sikker på, at katolikker såvel som ikke-katolikker er ganske klare over, at det ikke er på denne måde man »skaber en kardinal«. I øvrigt synes jeg, at rollen som pater Fermoyle blev spillet både ærligt og overbevisende, og hvad angår Romy Schneider synes jeg, at hun spillede Annemarie både talentfuldt og diskret. At den unge Stephen Fermoyle så valgte Vorherre fremfor Annemarie, har jo nok andre grunde, end at han, som M.D., foretrækker en anden type.

Trods den hårde dom, har jeg tilladt mig at nyde filmen, hvilket jeg ved, mange trosfæller ligeledes har gjort.

Christa Valet

»Tindrende og inspirende mod«

En opsats under LÆST OG HØRT (»Den lille pige og tryksagerne«) har fremkaldt en indsigelse fra Hélène Magnus-Hansen, der bl.a. skriver:

— Jeg nærer stor beundring for Jehovas Vidners mod, der får dem til at følge Jesu bud og »gå ud og forkynde«. Hvor ville jeg ønske, jeg havde det samme mod, og det samme varme sindelag, der kunne få mig til at banke på — banke på — banke på. Til ikke at lade mig afskrække af uvenlige, kolde, fornærmende, hånfulde afvisninger, og altså også smækkende døre. Og give mig til at fortælle til alle, der ville høre på det, hvilken lykke det er at være katolik og vise vejen til sandheden, komme frem med alle de bibelsteder, som kunne bevise mine påstande og lyse op i mørket hos dem, jeg søgte at gøre delagtige i min lykke.

Men jeg må med skam bekende, jeg har ikke dette tindrende og inspirerende mod, og nøjes med at være taknemmelig for, at der er de lydige J.V., som er mig et godt eksempel. Jeg modtager deres besøg med tak, og når de er gået har jeg altid lært noget, altid blevet beriget, altid fået min mangel på kendskab til Bibelens skatte suppleret. Og en tryg glæde er der ved disse besøg, nemlig, at J.V. vandrer på samme vej som vi, tilbeder den samme Herre som vi og støtter sig til den samme Bibel, som vi.

Jeg bliver af de mig besøgende J.V. aldrig angrebet på min katolske tro, lige så lidt som jeg ville finde på at angribe dem på det, der for dem er hellig overbevisning. Jeg varmer mig blot ved den tanke, at de skillevægge, der er her på jorden, ikke rækker ind i himlen og måske i Guds øjne tager sig ganske overkommelige ud, så længe vi holder fast ved det hellige håb — at vi alle må blive ét.

Svar:

Hvis indsenderen læser den pågældende opsats endnu engang, må hun sikkert konstatere, at vi ikke har anfægtet »vidnernes« adkomst til at drive »forkyndelse« ved dørene — endsige tilrådet at smække samme i. Vi skrev — og gentager gerne:

Det kan dog næppe være med Vagttårnsselskabets billigelse, at der anvendes småbørn som tryksagskolportører. Selskabet bør henstille til sine voksne tilhængere, at de lader deres mindreårige børn blive hjemme.

Hvad angår indsenderens indtryk af Jehovas Vidner i øvrigt, vil vi gerne henvise til Kjeld Geertz-Hansens lille bog »Et katolsk svar til Jehovas Vidner«. Den er udsolgt, men kan lånes på Niels Steensens Bibliotek, Bredgade 67, København K.

Wien. I et interview med wienerbladet »Die Presse« gør kardinal König, Wiens ærkebiskop, nytårsstatus over sit arbejde for kontakt med de katolske kirker i østbloklandene, der blev ham overdraget først af pave Johannes og senere af hans efterfølger, Paul VI. »Visse fremskridt er blevet gjort i denne henseende i den allersidste tid,« siger den østrigske kardinal. »Det er muligt, at det nye år vil bringe os endnu videre ad vejen til normalisering af forholdet til den ungarske kirke. Måske kommer også den dag, da en repræsentant for den katolske kirke vil kunne begive sig til Rumænien og Bulgarien. Vi ved meget lidt om Kirkens liv i disse lande, og det vi kender, er ikke særlig opmuntrende.« Kardinalen sluttede med at fremhæve betydningen af fornyet kontakt med østbloklandene.

▪

Oslo. Norges protestantiske biskopper har på et møde besluttet at opfordre den norske stats filmcensur til at forbyde opførelsen af Ingmar Bergmans nyeste film »Tystnaden«. Vovede erotiske scener er blevet godtaget af den svenske censur, men har vakt skarp kritik i vide kredse. Ingmar Bergman blev fornylig udmærket med det internationale katolske filmbureaus pris for en af sine film (»OCIC-prisen«).

I DEN KOMMENDE TID

Week-end i Slagelse

For KUK'erne fra Fyn og Jylland er der på DUK's initiativ efterhånden skabt tradition for, at man med jævnlige mellemrum samles til week-end stævner — således vil det kommende blive afholdt i Århus 1.-2. februar med hovedtemaet: »Den enkeltes ansvar«.

Den succes og store tilslutning disse sammenkomster har fået fra alle sider har naturligvis affødt spørgsmålet, om noget tilsvarende ikke kunne arrangeres for unge katolikker på Sjælland og Lolland-Falster. Det er os derfor en glæde at kunne meddele, at DUK's østlige afdeling med Slagelse KUK som vært 1.-2. februar har besluttet at afholde en week-end i Slagense for alle unge fra denne del af landet. På dette møde, hvis hovedtema bliver »Den moderne unge katolik«, har man søgt at skabe en lige blanding af foredrag og hyggeligt samvær.

Pastor Højbo indleder, idet han tager sit udgangspunkt i de unges opfattelse af Bibelen, derefter vil pastor Meertens tale om den nyvækkelse, koncilet har bragt og dr. phil. Claus Munk Plum vil afslutte med et oplæg til diskussionen om vor stilling i den aktuelle debat efter »Focus på moral« i TV. Af de mere underholdende punkter på programmet kan nævnes fest med dans lørdag aften og lejlighed til at se Slagelse under kyndig vejledning om søndagen.

KUK-medlemmer og andre interesserede vil kunne få nærmere besked hos de lokale KUK-ledere. Endvidere kan oplysning fås hos undertegnede.

Henning Bender, Ordrupvej 46 A,
Charlottenlund, tlf. OR 1947

▪

Den hellige Frans' 3. orden har møde i Sankt Annæ Kirke, Amager, onsdag den 29. januar kl. 19.30.

▪

Eftermiddagsmessen i Sankt Ansgars Kirke vil fra den 3. marts at regne blive læst *kl. 17.00*. Dette i håb om, at det nye klokkeslæt må være mere velegnet end det hidtidige.

ÆLDRE KATOLKS DAME
søges til madlavning i Sankt Annæ Præstegård, Hans Bogbinders Allé 2, København S.
Personlig henvendelse bedst mellem kl. 17—19.

RADIO OG TV

P. 3:
Radioens eftermiddagsblad

Redaktøren af Musikradioens forholdsvis nystartede udsendelse »Natredaktionen«, *Georg Kringelbach*, har i en artikel sidste år udtalt, at man vel kan betragte P.3 som Radioens eftermiddagsblad. Betegnelsen er rammende, idet man i P.3's programmer kan genfinde flere af eftermiddagsbladenes karakteristika: De *allersidste nyheder* leveret hurtigt og nemt samt en stor portion mere eller mindre værdiløs *underholdning*.

Nyhedsstoffet

For så vidt angår *nyhedsstoffet* har man lige siden Musikradioens start haft nyhedsudsendelser (hver fulde time), hvori nyhederne bliver serveret på en måde, der må tiltale enhver eftermiddagsbladslæser: Nemt og kort — kun overskrifter. Generaldirektør *Hans Sølvhøj* skal ved Musikradioens start bl.a. have udtalt: »Selvfølgelig skal Musikradioen også have en tekst. Den skal have det i nyheder og reportager, men også i kommentarer, diskussioner og meningsbrydninger. Omfanget kan diskuteres, men en musikradio, der kun vender plader, er helt utilstrækkelig.« Disse retningslinier har hidtil knap nok været forsøgt efterlevet, men med udsendelserne »Natredaktionen« (daglig kl. 22.15) og »Klip og kommentarer« (daglig kl. 14.01), der afløser henholdsvis »Mikrofonvagten« og »Aktuelt fra hele landet« har man dog vist vilje til at efterkomme generaldirektørens direktiver om nyheder, kommentarer og meningsbrydninger. Men er det nok? Sveriges radio har nyligt foranstaltet en lytterundersøgelse, hvoraf fremgik, at man krævede udsendelser af mere journalistisk tilsnit i Melodiradioen. Man var træt af at blive underholdt og kun underholdt. Man har vel lov til at antage, at det samme må gælde her i landet. Underholdningsmaskinen trænger til i videre udstrækning at blive betjent af mennesker fremfor af robotagtige pladevendere med klichékommentarer til pladerne. Men andre ord: Flere udsendelser med kommentarer, meningsbrydninger, reportager m.v. var ønskeligt.

»Natredaktionen« er virkelig en slags eftermiddagsavis med aktuelle indslag om døgnets begivenheder, korte kommentarer og interviews og nu og da selvstændig stillingtagen til et problem. (At man kan diskutere betimeligheden af Sven Hazel-afsløringen er en anden sag. Om ikke andet gør det radioen »farlig«.) »Natredaktionen« bragte for nylig efter en tv-udsendelse et hurtigt og kvikt lytterrundspørge om den pågældende udsendelse. Det var underholdende og interessant. Det burde gøres oftere. Det kunne endog være oplysende og vejledende for P.3's redaktion at høre lytternes spontane reaktioner. Sammenlignet med forgængeren, »Mikrofonvagten«, der til sidst var henvist til lørdag aften, er »Natredaktionen« betydeligt mere dybtgående og musikken, der spilles, lødigere.

»Klip og kommentarer« er en mindre farlig og mindre selvstændig udsendelse, der mere består af klip end af kommentarer, men den er ligesom »Natredaktionen« absolut en gevinst for P.3. For begge udsendelser gælder det, at de ikke som udsendelser, der er produceret af P.3's musikmedarbejdere, er belastede med en påtrængende intim og indtrængende tone, men er velgørende professionelle og objektive.

Underholdningsstoffet

Underholdningsstoffet, der jo i P.3 i følge sagens natur hovedsagelig består af underholdningsmusik, falder indholdsmæssigt også godt i tråd med eftermiddagsbladenes tandløse tegneserieunderholdning. Og tilsyneladende er der ingen grund til at forvente det anderledes. Musikradioens chef, Kaj Bruun, har i Årbog for Danmarks Radio bl.a. skrevet: »— (at) det hører til det frie menneskes rettigheder at gå til grunde, hvis de selv vil. Hvis lytterne »vil gå til grunde« så er det vel ingen tragedie, hvis diagnosen for deres vedkommende lyder på, at de har fået for meget P.3 i blodet. Der kan også være for megen omsorg på drengen.« Det lyder temmelig kynisk. Gælder det blot om at underholde for enhver pris uden nærmere tanker om, hvad man underholder med? Her ligger et stort ansvar. Forhåbentlig får P.3's nye chef, hvis udnævnelse er umiddelbart forestående, bedre muligheder for at leve op til det, end den afgående. P.3 er radioens mest aflyttede program. Dets årsbudget overstiger ikke udgifterne til en enkelt lørdagsaften i tv. Er det rigtigt disponeret?

c.m.b.

Ugens TV og radio (26. januar - 1. februar)

SØNDAG	19.30	tv	Krigen i 64. Palle Lauring og Henning Knudsen.
	20.50	tv	Hjemme hos forfatteren Albert Dam.
MANDAG	19.30	tv	Sydeuropas geografi. Industribyen.
	20.20	tv	Skævt ind på livet. 2.
TIRSDAG	19.50	P1	Radiospil af Leopold Ahlsen oversat af H. C. Branner.
	21.00	tv	Horisont.
ONSDAG	16.20	P1	Her kan vi hjælpe! Børn og u-lande.
	19.45	P1	Kristenhedens kirkesamfund. 2. Dåb og nadver.
TORSDAG	21.10	tv	Focus på DE ANDRE.
	22.35	P1	Den kristne kunsts kilder. 4. Ravenna.
FREDAG	20.55	tv	De sindslidende og deres behandling.
	21.20	tv	Filmorientering ved Bjørn Rasmussen.
LØRDAG	16.00	P1	Europabilleder. 2. Tryghedens tidsalder.
	23.00	P2	Gustav Mahler: Das Lied von der Erde.

Filmkavalkade

I januarkvartalet viser Cavalcadeteatret i København mange sjældent gode film. Vi vil gøre Dem opmærksom på følgende:

27.-28. januar: Elektra.
3.- 4. februar: Du skal ære din hustru. (Dreyer)
5.- 6. februar: Vredens dag.
7.- 9. februar: Ordet.
8. februar (kl. 14.30): En ny virkelighed. (Høst film om atomfysik).
10.-16. februar: Klovnen (Sandbergs stumfilm fra 1926).
2.- 3. marts: Panserkrydseren Potemkin (Einsenstein 1926).
4.- 5. marts: Som i et spejl.
9.-10. marts: Jules og Jim.
11.-12. marts: Sort Solskin.
18.-19. marts: Ifjor i Marienbad.

Der er mange gode film. Det er værd at holde øje med spilleplanen.

VÆRELSE
med fuld adg. til køkken (evt. 1-værelses lejl.) gerne på Østerbro el. anden bydel med hurtig forbindelse dertil, søges 1. aug. af rolig, katolsk ung pige fra provinsen. Billet mrk. J. 24. til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

»Net – uden at være pralende,« skriver dagbladet »Vestkysten« om den nye fløj, som Sct. Josephs hospital i Esbjerg har fået. Den nye børnestue vækker almindelig beundring hos besøgende. På billedet ses en af søstrene ved couveuserne. Se artiklen s. 9.

katolsk uge blad 5

31. JANUAR 1964
112. ÅRGANG

Nøden i Guatemala

Paven til Indien og USA?

Tanker om en kirkevandring

Sorte katte, helheste og varulve

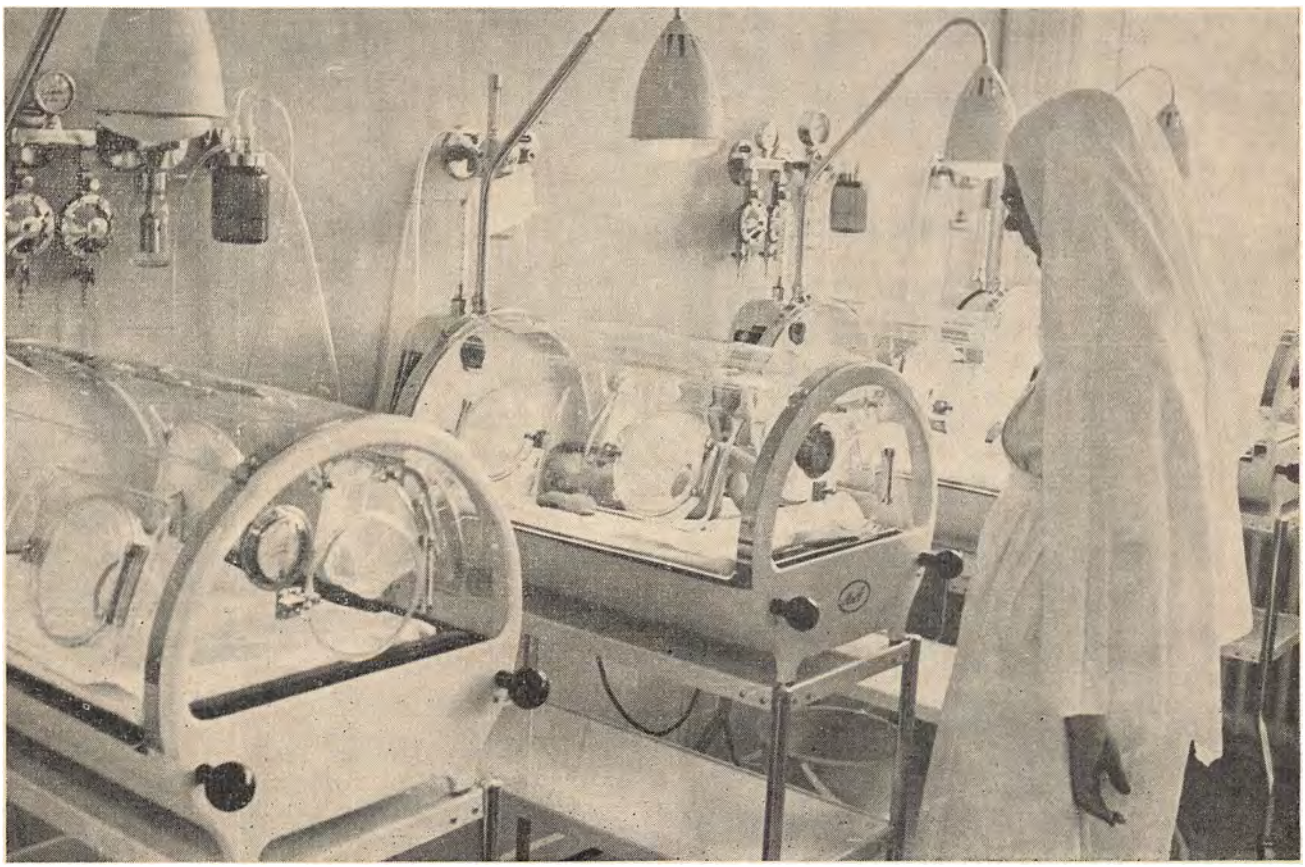

Paul VI forbereder afskaffelse af det pavelige hof

Da pave Paul VI for nylig modtog den romerske adel, der – som det er skik og brug – kom for at udtrykke sine nytårsønsker, svarede han på en tale, der blev holdt af fyrst Colonna, at paven ikke mere – som hidtil – udøver verdslig magt. Derfor har han heller ikke mere hverken beføjelse eller privilegier, der gør, at han har noget at dele ud af. Hans magt skal fra nu af være rent åndelig.

I talen, der supplerer en anden, paven tidligere har holdt til kurien, hedder det blandt andet:

»Vi er, som De ved, ikke mere en verdslig fyrste, der omgiver sig med folk fra de samfundslag, De tilhører. Vi er ikke mere det samme for Dem, som vi har været.

Måske har man indtil nu ikke gjort sig dette helt klart, fordi paven i sin tid mistede sin verdslige magt på en måde, der er Dem alle bekendt, og han alligevel i næsten 60 år har bevaret de traditionelle ydre former, der hørte sammen med den magt, han har mistet. De har i hele denne ubestemmelige og paradoksale periode udvist en beundringsværdig troskab, som De fortjener megen ros for ... Men for at sige det, som det er: historien går videre.

Og selv om paven betragter sin suverænitet over Vatikanstaden som et tegn på, at han er uafhængig af denne verdens myndigheder, hverken kan eller vil han fra nu af udøve anden myndighed end den, der er forbundet med hans åndelige nøglemagt.

Over for Dem som arvinger og repræsentanter for de gamle familier og de ledende klasser i det pavelige Rom og i Pavestaten står vi fra nu af med tomme hænder. Vi er ikke mere i stand til at give Dem de embeder, forrettigheder, privilegier og fordele, der følger med at lede en verdslig stat.

Vi føler os menneskeligt set fattig over for Dem. Trods vor taknemmelighed for Deres hævdvundne troskab og trods vor agtelse og hengivenhed kan vi ikke mere som tidligere nyde godt af et udstrakt samarbejde fra Deres side.

... Den pligt, der påhviler pavestolen, til at tage sig af hele Kirkens styre og til at opretholde en apostolisk dialog med den moderne verden, som i vor tid er påvirket af så dybtgående og hastige omvæltninger, forpligter os til at se realistisk på tingene.«

Paul VI mindede til slut om, at koncilet har sat sig som mål at »ajourføre« Kirken. Og pavestolen skal gøre det samme. Paven appellerede derfor til sine tilhøreres forståelse og erklærede sig overbevist om, at de vil forblive trofaste over for pavestolen og påtage sig de forskellige former for apostolat, som Kirken giver sine børn mulighed for at udøve på de mest forskellige områder.

Tomme ærestitler stryges

Annuario pontificio — den pavelige årbog — for 1964 er udkommet. Interessant — og man kunne tilføje: symptomatisk — er det, at patriarkaterne Konstantinopel, Alexandria og Antiokia er strøget af dens lister.

Ganske vist drejede det sig kun om tomme ærestitler, men indehaverne havde dog forrang for ærkebiskopper og biskopper.

Men der ligger et stykke historie bag, et af de triste kapitler om kløften mellem den østlige og den vestlige kirke, der stadig blev bredere og dybere.

De tre latinske patriarkater i de gamle ortodokse byer skriver sig tilbage til korstogstiden. De fromme korsfarere plyndrede jo Konstantinopel, slet og ret, i året 1204. De var ellers på vej til Det hellige Land for at slås med tyrkerne, men vejen gik om ad Konstantinopel, og desværre for byen stak dens rigdom latinerne i øjnene. Efter plyndringen installerede de et kongedømme, som kun blev af kort varighed. Men pave Innocens III oprettede patriarkatet Konstantinopel med vestlig ritus, noget, som de ortodokse aldrig ophørte at betragte som et udslag af kolossalt hovmod og anmasselse. Historikere betragter pave Innocens' handling som det, der gjorde det skisma, der havde bestået siden 1054, uigenkaldeligt.

Da korstogstiden var et tilendebragt stadium i Europas blodige historie, havde de tre vestlige patriarkater mistet deres reelle betydning, de var kun titulærpatriarkater.

I den sidste halve snes år og mere har ingen båret disse ærestitler: Efterhånden som de sidste indehavere døde, har paverne simpelthen ikke udnævnt nye.

Rom. Man venter den 4. februar offentliggørelsen af et *motu proprio* angående den praktiske udførelse af den nye liturgikonstitution. (KIPA)

▪

Madrid. Kardinal Döpfner har nylig været i Madrid for at indvie en ny fløj i et præsteseminarium samt en tilbygning til et præstekollegium. Begge institutioner har som særopgave at uddanne præster til Sydamerika. Det interessante er, at nybygningerne for en meget stor del er opført for tyske katolikkers penge. Beløbet, som kardinal Döpfner kunne stille til rådighed, var kommet ind ved adventskollekt. De hårdt tiltrængte udvidelser vil nu gøre det muligt for de spanske biskopper at opfylde deres løfte til pave Johannes XXIII om at sende 1500 præster til Sydamerika i løbet af tre år. Det kan tilføjes, at tyske katolikkers adventskollekt 1963 til fordel for Kirkens arbejde i Sydamerika har indbragt 30 mill. DM. (N.C.)

Rejser paven til Indien i november?

Den 38. eukaristiske verdenskongres holdes i Bombay i slutningen af november og begyndelsen af december 1964. Til ordfører for nationalkomiteen er udnævnt kardinal Gracias, Bombay. Den indiske regering har lovet støtte, og man vil stille et til formålet egnet kompleks i nærheden af universitetet til rådighed. Efter kongressens afslutning i 1964 ventes det, at deltagerne vil begive sig til Goa, hvor den hellige Frans Xavier hviler.

Forberedelserne er forlængst begyndt. Fra Vesttyskland venter man, at cirka 5000 deltagere vil komme. De fleste vil nok sejle, og så tager turen 35 dage. Det hidtil billigste pristilbud kommer fra London og lyder på små 4000 kroner. Rejsen foretages med chartrede fly og rejseleder bliver ærkebiskop Heenan af Westminster.

De mest prominente deltagere bliver de katolske bisper, som til den tid netop har afsluttet 3. koncilsamling. Den indiske regering har indbudt paven, men om han kommer er ved redaktionens afslutning endnu ikke klart.

I den 37. verdenskongres, som holdtes i München i 1960, deltog op mod en million katolikker. 20.000 frivillige hjælpere var i aktion. (KIT)

Telegrammer

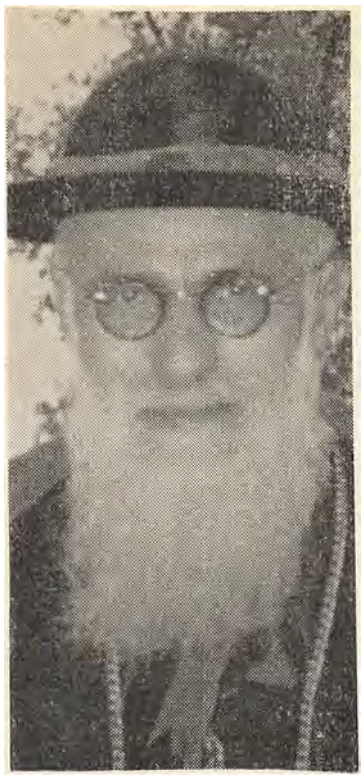

Den 84-årige kardinal Tappouni ligger alvorlig syg. Kardinalen, der er født i Irak, er tillige syrisk patriark af Antiochia. Det tilsvarende latinske patriarkat af Antiokia eksisterer ikke mere. Se artiklen forrige side.

Vatikanstaden. Kardinal Jullien er død — 81 år gammel. Kardinalen var decan (retspræsident) for den kirkelige domstol, »Den hellige romerske Rota«. Han var et af kuriens franske medlemmer, og en af den katolske kirkes fineste jurister. Det var pave Johannes XXIII, der gjorde ham til kardinal, og det skete ved konsistoriet den 15. december 1958. Kardinal André Jullien var iøvrigt medlem af den 30-mands kommission, der arbejder på en ændring af den kanoniske lov.

Ved hans død reduceredes kardinalkollegiet til 79 medlemmer. Heraf er de 20 medlemmer af den romerske kurie. Det højeste antal kardinaler, der på noget tidspunkt har været, er 87. Det var der i foråret 1962. Iøvrigt menes det, at et konsistorium er nært forestående. (NC)

▪

Eisenstadt. Den kendte tyske koncilteolog, professor Hirschmann S.J., har i et foredrag i Eisenstadt sagt, at Vatikan-koncilet på den næste samling vil tage stilling til den moderne verdens højaktuelle spørgsmål i rundskrivelsen »Fred på Jord«s ånd. Professoren nævnte her konkret de ikke-jødiske verdensreligioner, kvindernes rettigheder, den internationale retsorden såvel som spørgsmålet ægteskab og familie, befolkningstilvæksten og fredsproblemet i den atomare tidsalder. (KIPA)

Rom. Under velsignelsen på Petrespladsen kl. 12 forrige søndag udtalte paven i anledning af bedeugens begyndelse: »Vi må i dag bede ganske særligt for de kristnes enhed i Kirkens enhed ... og vi beder om dette med tanke på vort møde med den økumeniske patriark af Konstantinopel på Herrens åbenbarings fest. Vi beder om, at dette store håb en dag må blive virkelighed, men man må have stor tålmodighed, vise megen forståelse, og så vil det store ønske gå i opfyldelse. Vi lader denne bøn gælde også anglikanerne, protestanterne, de gammel-katolske og for de andre kristne, disse store kristne familier, der er skilt fra Kirken.« (KIPA)

▪

Freiburg. I anledning af den internationale bedeuge for de kristnes enhed har den schweiziske biskop Charrière holdt et foredrag på universitetet i Freiburg over emnet »Koncil og Enhed«. I den sidste del af dette foredrag talte biskoppen om klimaet på koncilets anden samling. Han gav herunder udtryk for den smertelige følelse, man måtte nære overfor et mindretal, der var fjendtligt sindet overfor moderatorerne, endskønt disse handlede i overensstemmelse med paven. De utilfredse har villet forsvare »paven mod paven«. Biskop Charrière er residerende biskop i Lausanne, Genève og Freiburg og var i juli måned sidste år pave Pauls udsending til Moskva i anledning af patriark Alexis' jubilæum. (KIPA)

▪

Berlin. De protestantiske kirker vil ikke sige nej til et eventuelt topmøde mellem alle kristne kirker, udtalte den evangeliske biskop af Berlin, dr. Otto Dibelius, i en radioudsendelse over RIAS, Berlin. Biskoppen mente, under henvisning til mødet mellem pave Paul VI og den økumeniske patriark af Konstantinopel, Athenagoras, at der snart ville melde sig røster, som krævede en slags topkonference. (KIPA)

▪

Passau. De liturgiske kommissioner for Tyskland, Østrig og Schweiz holder møde fra den 25. januar til den 1. februar i Østrig. Mødet vil beskæftige sig med den praktiske udførelse af den på koncilet vedtagne liturgikonstitution.

▪

Milano. Efter eksempel fra talrige europæiske byer vil der nu blive oprettet telefonsjælesorg i Milano. Et centrum kaldet »Telefonvennen« vil råde over 150 medarbejdere (præster, læger, jurister og psykologer). Ledelsen ligger i hænderne på dominikanerpater Gelmini fra Milano. (KIPA)

Paven også til USA?

Vatikanstaden. »Det skulle ikke undre mig, om paven rejste til Indien til november og til USA på et senere tidspunkt,« sagde en af de gejstlige embedsmænd, der havde ledsaget pave Paul VI til Det hellige Land.

Udtalelsen fremkom overfor det amerikanske nyhedsbureau NC's korrespondent i Vatikanet, men prælaten – en monsignore – der havde sagt det, foretrak at være anonym. Iøvrigt var han på det tidspunkt godt træt, for han havde været i pavens nærhed overalt, hvor trængselen havde været slem.

Han lagde ikke skjul på, at rejsen havde glædet paven overordentlig meget. Den smukke modtagelse, som både Jordan og Israel gav, havde rørt ham dybt.

Det anses for givet, at denne udenlandsrejse ikke bliver pavens sidste. Allerede da Lateranforliget blev undertegnet i 1929, ventede man, at daværende Pius XI ville foretage en udenlandsrejse, men det pavelige rejseliv kom først rigtig i gang, da Johannes XXIII tog på pilgrimsrejse til Assisi og Loreto, og det var jo en rejse, der foregik indenfor Italiens grænser.

Når man nu netop gisner om en Indiensrejse, så er det jo fordi, der finder en international eukaristisk kongres sted i Bombay fra 28. november til 6. december. Roms biskop (paven) er allerede blevet inviteret.

Hvad USA angår, så har paven modtaget et brev fra præsident Lyndon B. Johnson. Brevet blev overrakt i Jerusalem. Overbringeren var fredskorpsets direktør, R. Sargent Shriver. I brevet foreslog præsident Johnson et møde mellem den katolske kirkes overhoved og USA's præsident. Dog kan det tænkes, at præsident Johnson vil rejse til Europa, så det altså bliver ham, der aflægger besøget, men det udelukker naturligvis ikke, at paven senere rejser til USA. (NC)

Økumenisk balance

Allerede nu – kun et par uger efter det historiske møde mellem pave Paul VI og den græskkatolske patriark Athenagoras – taler man om, at patriarken skal mødes med den anglikanske ærkebiskop af Canterbury. Selv om denne nyhed ikke har vakt særlig opsigt i verdenspressen, er den af umådelig betydning. Vi skal i korthed forsøge at forklare hvorfor.

Den første splittelse mellem de kristne var som bekendt splittelsen mellem øst og vest. Det var et skisma. Og så længe det kun var to grupper af kristne, der stod over for hinanden – som det for eksempel var tilfældet på koncilet i Firenze i 1439 – var problemet angående deres genforening – i hvert fald teoretisk – forholdsvis let at løse. De to kirker havde begge den samme tro og den samme opfattelse af for eksempel Kirkens rolle, sakramenterne og bispeembedet. Årsagen til bruddet var snarere bestemte historiske omstændigheder og uheldige modsætninger på det psykologiske plan end to grundforskellige opfattelser på lærens område.

Men så i det 16. århundrede kom den gennemgribende religiøse revolution, vi kalder reformationen. Denne gang var bruddet langt mere radikalt. Nu var det ikke længere kun forholdet mellem pavens myndighed og Kirken, det drejede sig om, ja det var ikke engang et enkelt punkt i trosbekendelsen som for eksempel, om Helligånden også »udgår fra Sønnen» (Filioque). Det var hele den kristne livsopfattelse, der nu blev gjort til genstand for en omvurdering. Det var opfattelsen af menneskets forhold til Kristus, der ændredes totalt, idet man nu oplevede dette forhold som direkte og umiddelbart og som gående uden om eller ud over Kirkens hierarki og synlige struktur: sjælen alene over for Kristus alene.

Da først denne tredje gruppe var kommet ind i billedet, blev problemet om de kristnes genforening langt mere kompliceret. Så længe man endnu kun er to, er det forholdsvis let at tale sammen, men blander en tredje sig i samtalen, bliver det hele ulige vanskeligere. Det kan nemlig ikke undgås, at to af parterne kommer til at finde hinanden på mere eller mindre afgørende punkter, og deres sammenhold vil da uvilkårligt blive opfattet som rettet mod den tredje. Når protestantiske og ortodokse kristne for eksempel samles til en fælles kongres, som det var tilfældet i New Delhi, kræves der både takt, forsigtighed og kærlighed fra deres side, hvis deres møde ikke skal give indtryk af en tavs afstandtagen fra den katolske kirke, som ikke har deltaget i det. Lige siden den økumeniske bevægelse tog sin begyndelse, har vore protestantiske brødre netop haft brug for en usædvanlig »økumenisk nåde«, for at deres kongresser og de erklæringer, de udsender, aldrig skal blive til protester og ytringer, der ser ud, som om de er rettet mod den katolske kirke.

En lignende vanskelighed falder for øjeblikket i øjnene efter – og som følge af – mødet mellem paven og patriarken. Mange protestanter havde indtil da haft en vis tilbøjelighed til at undervurdere, hvad den katolske og den ortodokse kirke har til fælles. Men efter mødet på Oliebjerget er de nu blevet klar over, at disse to kirkesamfund muligvis ikke står hinanden så fjernt, som de tidligere har troet. Denne opdagelse har naturligvis avlet et vist ubehag for ikke at sige en vis irritation (der for eksempel er kommet til udtryk i en lederartikel i Kristeligt Dagblad). Det viser sig således, at en gestus, der er inspireret af et rent økumenisk sindelag, trods alt kan fremkalde en u-økumenisk reaktion.

I denne sammenhæng er det altså fuldstændig klart, hvorfor patriarkens planlagte besøg hos ærkebiskoppen af Canterbury – så vidt vi kan dømme – er af meget stor betydning. Det viser, at den ortodokse kirke, selv om den gerne vil forhandle med Rom, på ingen måde ønsker at isolere sig fra de protestantiske kirkesamfund. Og hvad mere er: den kan og vil formodentlig i givet fald være en slags mellemmand mellem den katolske kirke og de trosretninger, der er udgået af reformationen. Den har nemlig meget til fælles med den romersk-katolske kirke – både troen og sakramenterne – og den har meget til fælles med protestanterne – bl.a. en udpræget afsky for en vis latinsk juridik og en befriende forståelse af Guds børns herlige frihed. Derfor kunne det se ud, som om den er forudbestemt til i løbet af de kommende år at spille en stadig større rolle i forbindelse med de økumeniske bestræbelser. »Ex oriente lux« – også når det gælder kirkernes enhed, vil morgenrøden muligvis komme fra Orienten.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

S.O.S. nr. 37

Jugoslavisk flygtning – ikke registreret i Dansk Flygtningehjælp – venter her i landet på papirer for at kunne gifte sig med ungarsk emigrant i Australien. Vi hjælper med nødvendigt udstyr.

Hjælp os at hjælpe. Selv små bidrag kan løse store opgaver. Caritas Postgirokonto 439 79.

Kancelliet meddeler:

På opfordring fra biskoppen har generalvikaren d. 24. januar 1964 udnævnt en liturgisk kommission for bispedømmet København med følgende medlemmer: pastor Leif Kayser (formand), pater G. Vian O.P., pater Irenæus Capellen O.F.M., organist B. Husson og cand. theol. J. Rudfeld.

Også en virkelighed -

Beretning fra et land, hvor der hersker både materiel og åndelig sult

Teoretisk har enhver nyfødt 38 år foran sig, men kun de absolut seje naturer kommer ud over barndommens første stadier: Af 100 nyfødte når kun 12 frem til 10-års alderen. Undernæringen berøver legemet enhver modstandskraft. Fem-seks *tortillas* om dagen må forslå til livets opretholdelse for såvel voksne som børn. En *tortilla* er en lille tynd majspandekage så stor som en mokkaunderkop, sparsomt belagt med kogte grønsager. År efter år ingen mælk, intet kød eller bare noget fedtstof af én eller anden art. Overhovedet intet. Sådan ser det ud i bispedømmet Jalapa, Guatemala, Sydamerika. Bispedømmet blev oprettet i 1951. Den dengang 40-årige padre *Garcia y Arauz* stod en skønne dag med en biskops ansvar for et område, hvor sulten hører med til livets vilkår. Dag for dag står på et bestemt tidspunkt hundreder af indianere uden for biskoppens hytte. Hver især håber på, at der *i dag* kan blive lidt mad til ham. Men biskop Arauz er fattigere end den fattigste sakristan i Europa. Han ejer for eksempel kun ét par sko. Hans bisperesidens er en hytte, og hans domkirke minder mest af alt om en stald. Biskop Arauz gør, hvad han kan, for at lindre den værste nød, men han har næsten ingenting at dele ud af.

Engang imellem kommer der levnedsmiddelforsendelser fra USA. Men de når som regel kun frem til kysten. Der rejser sig nemlig det problem for biskoppen: Hvordan skaffe de få hundrede kilo majsmel, det som regel drejer sig om, til vejs ende? Jalapa har en afsides beliggenhed. Vejforholdene er mere end elendige. Transportmidler ejer biskoppen ikke, endnu mindre penge. Hvad han kan gøre, er og bliver det ene: Give ved dørene. Men for det første forslår det jo intet over for de 350.000 sultende mennesker. For det andet – det lyder banalt at sige det – det, der er brug for, er jo ikke *blot* en øjeblikkelig hjælp, (som jo desværre altid er tilfældig hjælp), men en planmæssig hjælp, tilrettelagt efter et program på langt sigt. Hjælp til selvhjælp. Men hjælp. Uden den kan indianerne og *ladinoerne* ikke gøre andet, end hvad de hidtil har gjort: leve videre, eller bedre: *lide* videre i deres elendige reservater.

De gør, hvad de kan, for at afvinde den fattige jord, hvad den kan give, – med metoder og redskaber, der er håbløst forældede. At mene, at de skulle kunne gøre noget selv i retning af fremskridt, ville være det samme som at bede en mand løfte sig selv op ved hårene. Alt stagnerer på grund af sygdom, afkræftelse, underernæring, uvidenhed, analfabetisme. Kun 4 pct. af pigerne og 12 pct. af drengene har fået de første begyndelsesgrunde i læsning og skrivning. Der bliver simpelthen ingen tid til overs fra arbejdet med den karrige jord. Grundbegreber som hygiejne, barnepleje og forebyggelse af sygdomme er befolkningen totalt uvidende om. Man kender heller intet til begreber som jordbundsforbedring og effektive dyrkningsmetoder. Fængslerne er propfulde af analfabeter, som sidder der, fordi de er kommet til at overtræde en eller anden lovparagraf, som de ikke kendte. Således har biskop Arauz i den sidste tid hver uge besøgt talrige arrestanter, som sidder inde af en helt ny grund: Det er ifølge en ny lov strafbart at bære en machete på sig, når man overskrider bygrænsen. En machete er en lang huggekniv, som indianerne bruger til mange nyttige formål. Ikke mindst er den uundværlig, når det gælder at bane sig vej gennem den ufremkommelige jungle.

Den nye bestemmelse kundgøres ved opslag, men hvad skal indianerne, som ikke kan læse, stille op, hvis de ikke advares ad anden vej? Og overtræder de bestemmelsen, er resultatet et halvt års fængsel.

350.000 mennesker har Garcia y Arauz i sin egenskab af biskop det åndelige ansvar for. Til at hjælpe sig har han tyve – ja, tyve – præster. De 14 af dem har han i or-

I Guatemala er der over 3 millioner indbyggere, og man regner med, at 97 pct. er katolikker. Til at varetage sjælesorgen var der i 1930 kun 75 præster ialt, i dag er antallet kun steget til 250. Under sådanne forhold er det ikke mærkeligt, at der hersker megen gammel overtro og afgudsdyrkelse. Det er også værd at hæfte sig ved, at kun 30 pct. af børnene er født indenfor ægteskab.

Billedet viser en moder i bøn med sine børn. Deres påklædning vidner om den store nød, der hersker.

dets egentligste og pinligste forstand tiltigget sig i Europa og USA. Tyve præster, d.v.s. gennemsnitlig kun én pr. 1700 personer. Men hertil kommer, at præsterne uafbrudt må være på farten fra sted til sted i et uvejsomt terræn. Bebyggelsen er meget spredt, og der er langt mellem de bittesmå landsbyer. Præsterne sparer sig ikke, og biskoppen selv går i spidsen med uforfærdet mod. Hver eller hveranden dag sadler han sit muldyr og baner sig vej gennem junglekrat og sumpland eller ad stejle bjergstier for at nå frem til de små afsides beboelser. Men alligevel er det langt fra nok. Det er biskop Arauz' største samvittighedsbyrde at vide, at hundreder af mennesker mellem år og dag dør uden præst; at tusinder kun har mulighed for at deltage i en enkelt messe i årets løb; at det på nogle steder er år siden, der sidst har været en præst – ægteskabelige forbindelser, der skulle bringes i orden, børn, der skulle døbes, skriftemål, der skulle høres – biskop Arauz ved, at der i Jalapa er mennesker, der i et efter de derværende forhold langt liv kun når at modtage ét sakramente, dåben. Og hele den religiøse uvidenhed –, overtroens bedste grobund.

Eget præsteseminarium –? Ja, men hvorfra skal pengene komme? Faktisk har optimistiske hjælpere rejst en lerhytte, der skulle tjene som forskole til præsteseminarium og skole i det hele taget. Men hvorfra skal pengene komme til blot et par lærere? Eller hvor i Jalapa er de forældre, der havde råd til at sende en søn til Mexico for at studere teologi? I de år, biskop Garcia y Arauz har båret embedets byrder, har han ikke kunnet foretage så meget som en eneste præstevielse i sit indianerbispedømme. Og dog er Jalapa såvel som det øvrige Guatemala gammelt katolsk område.

Stedet er på grund af sin beliggenhed alt for vel isoleret fra omverdenen. Er det også glemt? Biskop Garcia y Arauz siger selv med tanke på den tredobbelte underernæring, den materielle, den kulturelle og den åndelige, der omgiver ham: »Jeg synes tit, at det er, som om vi er isoleret fra alt og alle, også fra vore trosfæller på samtlige kontinenter.« Han siger det stille, men alligevel er det et nødråb fra én, der så længe har måttet træde vinpersen alene.

Sorte katte, helheste og varulve

Den mørke middelalder.

Det er en godt indarbejdet betegnelse for tidsrummet mellem ca. 500 og ca. 1500, en epoke på rundt regnet 1000 år.

Man får i tide og utide at vide, at i dette mørke strejfede helhesten rundt med sine gloende øjne. Helhesten, helsoen, varulvene, mærene. Man lagde stål under dørtræet for at undgå besøg af disse lyssky væsener fra overtroens grænseland, og man tegnede pentakler på sengegavlene for at sikre sig en rolig nattesøvn.

Hvad tænkte middelalderens mennesker i grunden? Hvad forestillede de sig ved deres omgivelser og ikke mindst ved sig selv?

For det første må man gøre sig klart, at det, som man i almindelighed henlægger til middelalderen, nåede en langt mere intensiv styrke i tiden efter middelalderen, vel navnlig i det tidsrum, der ligger mellem 1550 og 1650, en periode, som man passende med henblik på, hvad folk i almindelighed og adelen i særdeleshed konsumerede, kan kalde for æderiets og fuldskabens århundrede. Det var ufatteligt, hvad der i det århundrede blev spist og drukket. I det tidsrum nåede heksevanviddet sin kulmination. Man aner en intim sammenhæng mellem hæmningsløs nydelse af ofte helt eller delvis råt kød, imponerende spiritusnydelse og seksuelle perversiteter.

Man må endvidere gøre sig klart, at mennesker til alle tider har været overtroiske. De er det også i dag, men der ligger en betydelig vanskelighed i at kortlægge, hvad der er tro, hvad der er overtro, og hvad der ikke er nogen af delene. Hvad der er tro for en, kan være håbløs overtro for en anden, og samme udtryksform kan for en være indbegrebet af tro, og for en anden – vedkommende måske uafvidende – være total overtro. Vi er meget hurtige til at betegne vikingetidens forestillingsverden som udtryk for håbløs og barbarisk overtro, men så billigt bør vi ikke slippe: Vor drøm om husholdningspengene, der slår til, manifesteredes hos vikingetidens mennesker i fablen om Særimner, grisen, man kunne blive ved at skære af, – det voksede hele tiden ud igen. Odin-Thor-tidens mennesker forestillede sig en brønd med vand, der gav evig ungdom. Vor tids kvinders drøm er fyldt på flasker og krukker og paraderer på toiletbordet. Ringen Drypner, den usandsynlige rigdom, trives hos os i lodsedler og præmieobligationer. Ravnene Hugin og Munin dumper hver dag ind ad brevsprækken duftende af tryksværte eller fosser ud af radio og fjernsyn. Var det overtro? Er det overtro?

Hvor meget lagde middelalderens mennesker i historierne om helhest og helso, varulv, alrune? Vi ved det i virkeligheden ikke – og vi har ikke megen mulighed for at få det at vide, blandt andet, fordi middelaldermennesket ikke er ét menneske, men millioner af mennesker.

For det tredje er middelalderens tankegang omtrent så langt fjernet fra vor, som tænkes kan – og her ligger formentlig den største vanskelighed for os med hensyn til at forstå en tidsepoke, vi på den ene side betegner som mørk og overtroisk, på den anden side indrømmer en kunstnerisk og arkitektonisk udtryksform, som vi overhovedet ikke har mulighed for at komme på højde med, end ikke al vor teknik og viden taget til hjælp.

Middelalderens mennesker lagde en overvældende vægt på menneskets sjæl, mens man, så vidt det var menneskeligt muligt, så bort fra nogen større værdi af den menneskelige krop. Helst ville man have kroppens betydning begrænset til at være et midlertidigt hylster for sjælen – hvormed selvfølgelig ikke er sagt, at man ikke

KRONIK

af kommunelærer

H. Bohn Christiansen

i praksis kunne nyde mere kødelige lyster og værdsætte direkte materielle værdier. I det stykke er mennesket nu engang: menneske.

I vor tid er vi gået i den modsatte grøft. Vi lægger den helt overvejende vægt på menneskets krop. Ikke mindst, når det gælder vurdering af det svagere køn. Da vurderer man – fra begge køns side – ud fra de rent kropslige fortrin og eventuelle mangler. Det indre af personen: karakter, psyke m.v. kommer meget længere nede i rækken. Rent ud stiller man sig helst temmelig skeptisk over for dette ganske uhåndgribelige.

Denne vældige vurderingsforskel de to epoker imellem – middelalderen og vor tid – må gøre det næsten uoverstigelig svært for os at forstå den »mørke« middelalder, men forståelsen af, at denne forskel består, kan alligevel hjælpe os til at forstå mangt og meget bedre. Vi kan forstå, hvorfor man i middelalderen indgik fornuftægteskaber – og erkendte tilstedeværelsen af mere kropsligt betonede sideinteresser, medens man i dag forfægter den store legemligt-betonede kærlighed. Vi kan konstatere tilstedeværelsen i middelalderen af kropslig tortur som normal inden for tidens retspraksis: det gjaldt om at redde sjælen, gik der en krop i løbet, var det uvæsentligt. I dag oprøres vi over legemlig tortur, medens vi affinder os ret sindsroligt med de stedfindende massive ensretningsforsøg, der med større og mindre held praktiseres verden over.

Middelalderens sjælelige interesser kontra vor tids kropslige interesser skulle rent umiddelbart hos middelalderens mennesker, der notorisk ikke havde den viden, vi i dag kan glæde os over, medføre vældige komplekser af overtro. I stedet for at erklære middelalderens mennesker for stærkt hyldet i overtro, må vi nok snarere erkende, at de i virkeligheden var mindre overtroiske, end man rent umiddelbart skulle have regnet med.

Endelig kan man vel også med nogen ret – også uden at blive beskyldt for at føre krigen over i fjendens lejr – spørge, om det ikke er vor fantasiverden, der er fattig. Vi gør spagfærdige forsøg på at befolke de respektive nabokloder med underlige fantasivæsener, men ret meget mere bliver det heller ikke til. Set på baggrund af andre epoker, andre himmelstrøg, andre kulturer, er vi rørende fantasiforladte på såvel troens som overtroens gebeter.

Vi er kropsligt interesserede – og der brænder vi en uhyggelig stor del af vor altså temmelig fattige fantasi af.

Ikke desto mindre er vi overtroiske, som mennesket altid har været og formodentlig altid vil være det: bank under bordet, ikke træde på mellemrummet mellem fliserne, ikke tage hotelværelse nr. 13, mascotten i bilens forrude – nej, det betyder ikke noget, men alligevel.

Den mørke overtroiske middelalder.

Den lige så mørke og lige så overtroiske nutid.

Mennesket er og forbliver nu engang det samme: Menneske på godt og ondt. Heldigvis. Desværre. Eller rettere: Desværre heldigvis.

Kirkeklokken

Nu kalder kirkeklokken,
som den har kaldt engang,
da Knud den Andens bønder
var med til messesang.

Igennem byens lyde
som sol igennem trær,
går denne dybe tone
af det, som altid er.

Og minder morgen, aften
os om Guds kærlighed,
som er i alt til stede
og steg til jorden ned.

Og om at vi er brødre
af samme faderfavn,
i fællesskab er indbudt
at samles i Hans navn.

Og om de rige skatte
i kirkens høje rum,
hvor dagligt, synligt lever
vor tros mysterium.

Vi går i åbne gader
blandt lyd, der vejres hen.
Nu ringer kirkeklokken,
nu kalder den igen.

Lis Thorbjørnsen.

LÆST OG HØRT

En ny humanisme som udfordring til den kristne teologi?

På et møde i Mexico har en kommission under Kirkernes Verdensråd bl.a. drøftet opkomsten af en ny, international humanisme, der ikke bygger på Kristus, men på et rent menneskeligt broderskab. Uden at have spurgt filosofien eller videnskaben om tilladelse har denne ny humanisme udviklet sig som en genoptagelse af de bedste ideer om mennesket fra det 18. århundrede.

Fhv. kirkeminister Arne Sørensen skriver i Berlingske Aftenavis, at snarere end at skulle opfattes som en konkurrent til kirken kunne denne ny humanisme meget vel tænkes at repræsentere en ny udfordring til den kristne teologi, især den protestantiske.

Arne Sørensen mener, at den ny humanismes tanker deles af mange af de bedste statsmænd verden over. Den findes hos Nehru og fandtes hos en katolsk kristen som John F. Kennedy, og er en selvfølge hos mange andre kristne i den vestlige verden.

— Det er, skriver Arne Sørensen, givet, at den også findes hos et meget stort antal europæere og amerikanere, der ikke er kristne. I det sidste tilfælde kunne den siges at være en konkurrent. Kristne teologer kunne med rette fordømme den, kristne kirkesamfund kunne sige, at den hviler på en falsk opfattelse af mennesket; den, at der ingen Gud er til, og at mennesket står alene.

Det er imidlertid svært at se, at denne humanisme kan undværes i verden i dag. I det politiske og økonomiske og menneskelige samarbejde, der nu finder sted mellem nationer af yderst forskellig religion, må der være en menneskeligt formuleret fællesnævner, som kan accepteres også af muhamedanere, hinduer, buddhister og mange andre. Man kan ikke standse De forenede Nationers arbejde, man kan ikke lukke FAO eller UNESCO eller UNICEF, indtil alle er omvendt til kristendommen. Det må være dette, gamle *Johannes XXIII* mente, da han foruden til de kristne henvendte sig til »alle mennesker af god vilje«.

Man orienterer sig energisk

Arbejderbladet i Oslo følger i en artikel om »den nye udvikling inden for den katolske kirke« helt parallelle tankebaner:

— Det, som foregår, er i hvert fall at den katolske kirke energisk orienterer sig i den verden vi lever i. I denne etter Hitler-, etter Mussolini- og etter Stalinverden spiller den jevne kvinne og mann en større rolle enn før. Menneskerettighetene lever sterkere med i bevisstheten, og gir plass for den alminnelige mann — arbeidere og funksjonærer, som i det gamle samfunnet hadde små rettigheter. I noen land er det den socialistiske arbeiderbevegelse som leder samfunnsstyret. — Krustjov orienterer seg i denne nye verden, den amerikanske president orienterer seg, den katolske kirkes pave Johannes og pave Paul orienterer seg.

Vi ser for oss ettervirkninger av den annen verdenskrigs reaksjonære delirium.

Større skolepiger gik kirkevejen

Under denne overskrift fortæller Kristeligt Dagblad om en smuk optakt i København til bedeugen for kirkens enhed. 400 af de største piger i den katolske skole på Østerbro vandrede en formiddag til kirke i to hold. Det ene hold på omkring 200 piger lagde vejen til St. Ansgars Kirke i Bredgade, hvor de overværede messen og næsten alle gik til kommunion. De øvrige piger gik sammen med en af de katolske søstre til Esajaskirken i skolens nærhed, hvor de overværede en i dette tilfælde ekstraordinær højmesse med prædiken.

Arrangementet var kommet i stand på initiativ af skolens forstanderinde, der syntes, at det ville være smukt, at bedeugen fik denne optakt med kirkegang for skolens større piger til henholdsvis en katolsk og en luthersk kirke for henholdsvis elever fra katolske og fra lutherske hjem.

Der er, tilføjer Kristeligt Dagblad, skabt en tradition, som det er tanken at føre videre også i kommende år umiddelbart ved bedeugens begyndelse.

Her på bjerget vil vi næstefter at komplimentere forstanderinden med en udmærket idé udtrykke forventning om at se den taget op på andre katolske skoler. Smidighed vil blive krævet, især på steder, hvor den lokale folkekirkepræst ikke deler de tanker, der ligger til grund for bedeugen. Sådanne eksempler kan vel findes — endnu.

Længere ude i fremtiden tegner sig den mulighed at lade større katolske skolebørn besøge lutherske kirker — og omvendt. Der vil i så fald åbne sig forbløffende muligheder for at studere, hvordan næsten indgroede religiøse adfærdsnormer ytrer sig i et fremmed kirkemiljø. En ting er sikkert: der vil blive noget at tale om efterpå.

De får hinanden påny

Rosalie og Felix Gajda, Knubbeløkke på Vestlolland, fejrede guldbryllup i sidste uge, og genoplevede da bryllupsdagen for 50 år siden. Blot foregik »vielsesceremonien« i den katolske kirke i Nakskov og ikke som i 1914 i Polen.

— Efter polsk skik gentages vielsesceremonien, når et ægtepar har været gift i 50 år, fortæller ægteparret til NY DAG. Det bliver ligesom at blive gift på ny, og der skal rigtig være fest. »Vielsen« foregår kl. 10, og naboer, venner og bekendte skal med i kirken. Kl. 12 bliver der frokost i forsamlingshuset, om aftenen middag og derefter dans. Sådan er det skik i Polen, og sådan vil vi have det på Lolland, hvor vi har boet og virket siden midt i april 1914.

Om 14 dage er bladet et særnummer om sulten

Det skete i Lourdes

Fru Capozzi-Bentzen, der i mange år har måttet undvære synet, tog sidste år sammen med 76 andre syge med fly til Lourdes. I en stilfærdig og forstående gengivet samtale med AKTUELTs medarbejder Robert Corydon fortæller fru Capozzi-Bentzen, at hun og hendes mand ikke var rejst til Lourdes, fordi de regnede med, at der ville ske et mirakel, men fordi de gerne ville opleve grotten, basilikaen og hele rejsen. Næsten modstrædende blev hun af sin mand ført til grotten.

Næste morgen vågnede hun og kunne se.

— Min mand og jeg turde slet ikke tale om det. Det var jo ikke sikkert, at jeg fik lov til at beholde mit syn. Det var måske kun en pludselig tilstand. Senere da vi kom ind på en restaurant kunne jeg tage spisekortet op og læse det...

Jeg havde ikke bedt til Gud om at få mit syn igen... jeg havde blot bedt om at måtte kunne bære min blindhed...

Vi var bange for sensationen. For den rå spekulation i det, der vitterligt var hændt mig. Vi kunne ikke fatte det... det var et mirakel, og vi var dybt taknemmelige.

Vi rejste hjem. Og vi har helst ikke villet tale om det...

Jeg henvendte mig til min øjenlæge:
— Der er sket noget, De må se på det...
— Der er sket et mirakel, sagde han.
— Det er Dem, der siger det, ikke jeg.

Jeg er naturligvis godt klar over, at *mirakel* i hans mund har en anden klang end i min, for ham er der sket en *organisk* helbredelse. En mulighed — ikke større end en promille af et knappenålshoved — har udviklet sig.

Overlæge, dr. Skydsgaard, Blindeinstituttet, siger også, at vi skal se tiden an... synet skal stabiliseres...

Jeg tror selv på, at min helbredelse er en gave fra Gud, og det er vort håb, at vi en dag kan rejse til Lourdes igen og takke...

— Hvordan reagerer Deres omgivelser?

— De var skeptiske, som vi selv var engang. Min datter siger, at mit tilfælde falder ind under psykiatrien. Jeg er et offer for selvsuggestion. Hun lever i et helt rationalistisk miljø, hvor man på forhånd afviser den slags ting... det må hun jo have lov til. Vi har vor tro og respekterer alligevel hinanden. Jeg er lykkelig over, at jeg nu kan se mit oldebarn, der er 1½ år gammelt...

Den 19. november indviedes den nye fløj på Sct. Josephs hospital i Esbjerg ved en lille højtidelighed, hvori deltog sundhedsvæsenets og byens øvrighed.

I den nye fløj findes i underste etage et ambulatorium til fødeafdelingen med smukt indrettede fødestuer. I stueetagen findes en høreklinik og på 1. sal en udvidelse til gynækologisk obstetrisk afdeling. Øverste etage rummer laboratorium, arkiv og værelser til enkelte søstre. Hele bygningen falder smukt ind i den øvrige arkitektur, selv om den er strengt moderne i sin stil. Man må beundre

Hospitaludvidelse i Esbjerg

Den nye fødeafdeling skal dække hele amtet

den fortrinlige udnyttelse af pladsen og den stilfulde indretning af de forskellige rum. Ikke mindst vækker den nye børnestue stor beundring hos alle besøgende. Bag glasvægge findes puslestuen for mødrene, couveusestue samt den store børnestue med alle de smukke børnesenge på rad og række.

På indvielsesdagen faldt mange lovord om søstrenes indsats. Her er givet rammer for videreførelse af den gerning, som søstrene har påtaget sig i Ringkøbing amt, idet afdelingen skal dække hele amtet som fødeafdeling. Der vil kunne skaffes plads til 14-1500 fødsler om året.

Esbjergavisen »Vestkysten« siger under overskriften vedrørende den nye fløj: »Net – uden at være pralende!«: »Skal der siges noget alment om den nye hospitalsbygning på Sct. Josephs hospital, må det have karakter af ros. Den nye bygning er moderne og praktisk indrettet. Tilsyneladende er der intet at kritisere – i hvert fald intet væsentligt – og det er velgørende at se, at nybygningen – selv om den er moderne – ikke er pralende flot. Man har haft for øje, at det var en praktisk bygning, man skulle bruge, og ikke et slot eller palæ. Mange steder i landet er man helt gået amok, når der skulle bygges hospitaler. Man har indtrykket af, at man har skullet bruge noget, man kunne prale med. Den fælde er heldigvis indtil nu undgået i Esbjerg.«

Det øverste billede viser hospitalets nye fløj. I underste etage er der fødestuer, ovenover høreklinik. På første sal er der fødeafdeling, og anden sal rummer laboratorium og søsterværelser. Det nederste billede viser børnestuen og couveusestuen.

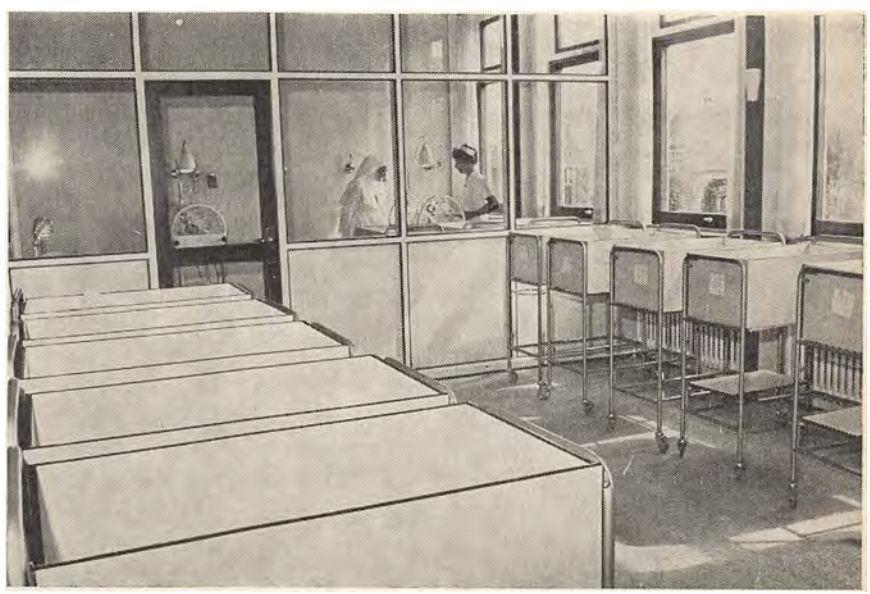

DET SANDE LYS

Midt i Septuagesimatidens alvor fører Kirkens liturgi os endnu en gang tilbage til juletidens mysterier: Vi holder Kyndelmisse. Festen er meget gammel; i Jerusalem rækker den tilbage til 4. århundrede. Der fejrede man den ifølge en gammel pilgrimskrønike med stor højtidelighed og med en festglæde, der mindede om påsken.

I begyndelsen holdt man den 40 dage efter epifani (helligtrekongersdag), kristenhedens gamle julefest; senere – efter Kristi fødselsfests indførelse – blev den henlagt til 2. februar.

Festens ærværdige navn lyder hos grækerne »hypapante«, d.v.s. (Kristi) »møde« med Simeon. Trods dagens i den vestlige Kirke mest anvendte navn »Mariæ renselse« er dens egentlige indhold altså ikke Mariæ opfyldelse af Moselovens bestemmelse, men Kristi åbenbarelse som verdens lys.

Den med festen forbundne procession er egentlig en gammel bodsprocession, hvis oprindelse føres helt tilbage til Roms hedenske tid. Som så mange andre skikke i liturgien er også denne lånt og fyldt med kristent indhold. Processionens oprindelige bodskarakter har indtil reformerne af 1960 været synlig i paramenternes violette farve.

Lysene, som siden 10. århundrede er blevet velsignet, har op til vore dage været et yndet sakramentalie. Man sørgede for, at hvert hus til kyndelmisse fik sin kærte. Denne tændtes, når der var uvejr over landet, når epidemier truede livet, når kvinder lå i barnsnød, når præsten kom til en døende med vandringsbrødet, når dæmonerne syntes at bringe husets fred i fare – i håb om, at den bøn, som præsten havde læst ved lysets indvielse, måtte blive hørt. Det indviede lys betød en kostbar skat i de troendes hjem, trøst i farer og ikke mindst i dødens mørke time.

– et lys, som skal
åbenbares for hedningerne
og en herlighed
for dit folk Israel

Det er klart, at den velsignede kærte ikke må være festens midtpunkt, – Kirken fejrer ikke nogen fest for en ting – men det mysterium, den brændende kærte symboliserer: Kristus, som er den frelse, Gud har beredt for alle folks åsyn, et lys til hedningernes oplysning og til forherligelse for sit folk.

Når vi læser den gamle Simeons profeti om Kristus, mindes vi om Johannesprologens majestætiske budskab om »det sande lys, der var ved at komme ind i vor verden«, »det virkelige lys, som oplyser hvert eneste menneske.«

Vi moderne, som lever vort liv i neonlysets skær, kan næsten ikke mere forestille os, hvad lysets symbol betød for oldtidens mennesker: klarhed, tryghed, vejledning, varme og frugtbarhed.

Vor tids »oplysning« er kold og upersonlig, man kan købe den for penge og kan tjene penge, når man ejer den. Også den religiøse »oplysning« når tit ikke dybere end til det, man kalder interesse.

Jesus er det personlige lys, af Guds lys, som vi bekender i vor trosbekendelse.

Da Maria bar sit barn ind, tændtes der lys i templet, og fra alle sider strømmede lysets venner til; den gamle Simeons øjne så pludselig, hvad han aldrig havde oplevet, men hele sit liv havde håbet på: han kunne tage verdens lys, Guds frelse, på sine arme, og han kunne føle, hvordan hans gamle sjæl blev lys og varm. »Oldingen bar barnet,« siger liturgien, men det var »barnet, der ledte oldingen« (jfr. messens graduale); nu vidste han vejen, han havde set sin frelse, nu kunne han drage herfra i fred og tryghed. Også gamle Anna, der havde levet som

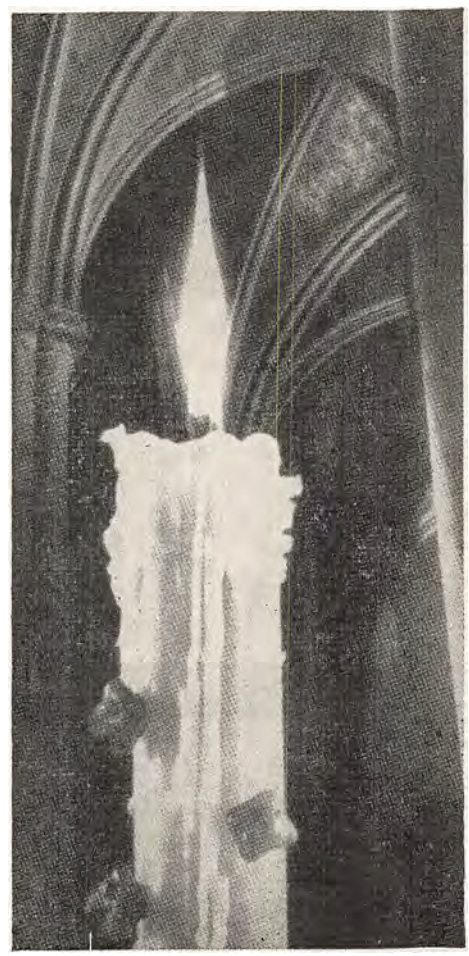

enke i 84 år, og som levede i templet dag ud, dag ind, og dyrkede Gud med faste og bøn, kom til og brød ud i lovprisning til Gud og gav sig til at tale om barnet til alle, som ventede Israels befrielse.

Maria blev grebet af denne strøm af lys, og som et skarpt sværd skar det gennem hendes hjerte, det lys, barnet havde tændt for den gamle profet: »Vid, at dette barn er bestemt til at bringe både fald og oprejsning over mange i Israel: han skal blive et tegn, man skal tage stilling til, for eller imod, – og selv du: en smerte skal gennemstinge din sjæl.« Kirken taler kun om lyset i dag, men korsets skygge begynder allerede at rejse sig høj og sort over Marias sjæl. Skyggen kan dog ikke slukke hendes lys; hun er den stærke stage, der nu bærer julens spæde lys og siden påskenattens store, tunge kærte.

Det er, som om juletiden og påsken rækker hinanden hånden på denne festdag.

Så lad os da ikke nøjes med at fejre kyndelmisse som en stemningsfuld højtid. De brændende lys i vore hænder skal være et udtryk for vor tro på Kristus, der er Lys af Faderens Lys. »Lad jeres lys lyse for menneskene, så de ser det gode, I gør, og priser Faderen, som er i Himmelen.« Som Kristus bragte os Faderens lys og liv, således skal vi bære Kristi lys videre i denne mørke verden. Hvert kristent menneskes liv skal være som en lysstafet; vi må ikke stå stille og lade vor fakkel brænde ud. »Ild er jeg kommet for at kaste på jorden, og hvad vil jeg andet, end at det skal brænde.« Dette Herrens ord om ilden gælder vel også om troens og kærlighedens lys. Der skal blive lyst og varmt dér, hvor kristne dukker op. Der er ikke noget andet lys, der oplyser denne verden, end Kristi lys, – det er dette lys, vi skal vidne om.

J. Coenen

Tanker om en kirkevandring

af reservelæge Claes Flach

Kirkevandringen skulle udgå fra baptistkirken. Det var en villa, som var lavet om til kapel. Jeg var gået derud for at se den, inden selve kirkevandringen skulle foregå. Der stod en opslagstavle med baptistmenighedens månedsprogram udenfor kirken. Programmet rummede også det punkt, der hed »kirkevandring«. Til orientering for menighedsmedlemmerne var det kort forklaret, hvad det drejede sig om. Det blev nævnt, at kirkevandringen var et udslag af de økumeniske bestræbelser. Det drejede sig om, at de forskellige kristne trossamfund var kommet i »nød«, og at de derfor ville møde hinanden i »sang og vidnesbyrd«.

Forklaringen forekom mig meget søgt og noget anstrengt. Hvorfor fremhævede man ikke hellere i denne sammenhæng Herrens ypperstepræstelige bøn om enhed for de troende? Hvorfor henviste man ikke hellere til det faktum, at de forskellige kirkesamfund for tiden på hver sin måde arbejder for at tilvejebringe de kristnes enhed i troen?... Og så med ét slog det mig, hvor rammende udtrykket i virkeligheden var. Der var ikke tale om, at man havde transponeret den økumeniske bevægelse ned i en snæver ideologis former og klicheer. »Nød« var jo i virkeligheden forudsætningen for en alvorlig kristelig samtale. Er splittelsen ikke et udtryk for synd og dermed for nød, som vi ikke selv kan komme ud af? Den ene tanke satte den anden i gang. Er det ikke netop spørgsmålet om virkelig nød, der er afgørende for det enkelte menneskes forhold til Frelseren? »Det er de syge, som har læge behov«. Den der mener, at han selv kan klare skærene, at han nok skal redde sig igennem, har ikke brug for et budskab om frelse. Han vil føle, at evangeliet er noget for svæklinge, at tro er et symptom på menneskelig fallit og nederlag. Og i virkeligheden har han ret. Den, der frelses ved korset, kan ikke påberåbe sig fortjeneste eller ære. Evangeliet er ordet om redning for den hjælpeløst fortabte, den, der er solgt under synden, prisgivet djævelen og på vej mod den evige fortabelse. Her er der ikke plads for stolthed. Det drejer sig om en åndelig fattigdom, der intet kan give i vederlag for sin sjæl. Det er noget med at stå under Golgathas kors med tomme hænder, når det gælder fortjeneste og med en gæld som den gældbundne tjeners. Der er tale om verdens fejeskarn. Guds barmhjertighed er det eneste håb.

Hvis en kristen føler, at slet så galt står det nu ikke til med ham, så har han kun i mindre grad brug for Jesus som frelser. Og hvem skal sætte sig til doms over ham? Men vi katolikker må fremhæve for vore kristne brødre, at vi også kender ordet om den betingelsesløse frelse. Den katolske kirke forkynder evangelium for den, som er ved at opgive ethvert håb. Vi må understrege, at hvor kløften imellem katolsk og protestantisk kristendomsforståelse end tidligere har gået, så er den ikke til stede i spørgsmålet om frelse af nåde. Helt uforbeholdent må vi fremhæve, at Jesu stedfortrædende forsoning er kilden til vort håb. Vi må tone rent flag og bekende os til evangeliet. Kirkevandringer er uden nytte, hvis ikke vi i hjertet bryder op, og giver os på vandring. Hvis ikke vi føler, at vi er i nød, bliver kirkevandring til en fritidsbeskæftigelse for de fromme. Vi må opsøge hinanden, fordi vi foran altret kommer i hu, at vor bror har noget imod os. Vi må søge forligelse med ham, mens vi er på vejen. Vi må gå to mil med ham, hvis han beder os om at gå én, og vi må give ham kappen med, hvis han beder om kjortelen.

Foran Guds alter med det hellige messeoffer er spørgsmålet om enhed hundrede procent aktuelt.

Ungdomsskolen nedlægges

Fra bestyrelsen for Gravenshoved Ungdomsskole har vi modtaget følgende:

Den 9. januar afholdtes generalforsamling for Gravenshoved Ungdomsskole. Det blev her vedtaget at indstille skolens drift med udgangen af indeværende skoleår, idet den skolemæssige udvikling i de senere år har skabt en ny situation, som har ændret mulighederne for tilstrækkelig elevtilgang. Skolens beliggenhed har endvidere vanskeliggjort opbygningen af et lærerkollegium. Disse årsager i forbindelse med den økonomiske situation, der år for år er forværret uden udsigt til bedring, blev taget til efterretning, og det var ikke muligt at få positive forslag.

Det blev derfor vedtaget at nedlægge driften, men at bevare skolekredsen. Det vil således være muligt senere at tage nyt initiativ under iagttagelse af de indhøstede erfaringer.

Sven E. Frederiksen,
formand for bestyrelsen.

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Aktieselskab
Kontortid 10-12.30, 14-16
Lørdag 10-12.30
Telefon 72 15 00

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

S. Steffensen & Søn
Tømrermestre
Nylandsall« 26, Horsens
Tlf. 2 36 70

Odense

VERDEN RUNDT

Jerusalem. Som forberedelse til afspændingen mellem den ortodokse kirke og den med Rom unerede orientalske kirke kræver talrige ortodokse og melkitiske røster omdannelse af det latinske Jerusalem-patriarkat til et bispedømme. I opretholdelsen af patriarkatet ser disse kristelige kredse en latiniseringstendens fra korsfarertiden. De samme kredse betoner, at korsfarernes voldsgerninger, der i lige høj grad var rettet mod orientalske kristne som mod jøder og muhamedanere, stadigvæk ikke er glemt. De andre latinske patriarkater i Den nære Orient, der stammer fra korsfarertiden, er for længst de facto ophørt med at eksistere. Det latinske patriarkat i Jerusalem udøver almindelig sjælesørgervirksomhed overfor de kristne i Det hellige Land, der tilhører den latinske ritus. (KIPA)

London. Biskopperne fra England og Wales tænker på at oprette et nationalt-katolsk fjernsynsstudie. Foreløbig har de opfordret deres respektive bispedømmer til at yde planen økonomisk støtte. Det påtænkte studie skal tilsluttes det allerede bestående katolske centrum for radio, fjernsyn og film, der befinder sig i Middlesex. Biskopperne har fået ideen til dette initiativ fra dekretet om massemidlerne. (KNA)

Durban. I et interview har ærkebiskoppen af Durban ladet forlyde, at koncilet formodentlig vil beskæftige sig med racespørgsmålet i sin tredje samling. Diskussionerne over skemaet om Kirkens stilling i verden vil kunne medføre en højtidelig fordømmelse af racediskriminerингen, sagde biskoppen. Det ville i hvert fald være vanskeligt at forbigå problemet i tavshed. (KNA)

Warschava. Den polske avis »Slowo Powszene« har betegnet kardinalerne Döpfner og Frings som »førende blandt tilhængerne af en kirkereform« og tilføjer: »Disse to tyske kardinalers autoritet og betydning blandt koncilfædrene er i tiltagen.« Flertallet af koncilfædrene er af den mening, hedder det videre, at en reform af Kirken må gå over en reform af kurien. (KNA)

VICEVÆRTSTILLING
RENGØRING
Provinsægtepar, 38 år, smed, søger stilling, begge villige og rutinerede til rengøringsarbejde. Arbejdstid dag og nat. Bolig må forefindes. Billet mkr. F. 7. til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

Fornylig har kardinal Tisserand indviet en ny domkirke i Djibouti i Østafrika. Billedet viser domkirkens facade.

»Die Sammlung« indstiller sin virksomhed

»Die Sammlung« har indstillet sin virksomhed. Som det vil erindres, blev »Die Sammlung«, d.v.s. »Samlingen«, grundlagt for ni år siden. Det var en sammenslutning, som inden for den evangeliske kirke ville arbejde for et indgående kendskab til den katolske kirkes lære. Den har blandt sine medlemmer talt kendte tyske kirkemænd som for eksempel provst *Hans Asmussen,* Kiel, der har været med fra starten som en af grundlæggerne. Inden for Tysklands evangeliske kirke har der været delte meninger om dens virksomhed.

Det særlig interessante er, at bevægelsen indstiller sit arbejde, fordi man mener, at det nu bør fortsættes af *biskopperne* på officiel basis. Tiden må være moden til det, mener provst Asmussen i »Die Sammlung«s sidste bulletin.

Videre hedder det: »Vi er overbeviste om, at vi må etablere en enhed med Rom, — ikke på den måde, at vi vender tilbage til Rom, men ved, at vi igen accepterer visse katolske sandheder.«

Pastor Wolfgang Lehmann, Offenbach, fremsætter sit syn på reformationen og dens betydning: »Reformationen som sådan var ikke et mål, men et middel. Dens opgave var at rense Kristi ene kirke, ikke at skabe særskilte kirkesamfund.« — »Men alle kristne kirker må arbejde på at skabe et helt nyt indbyrdes forhold, og det vil kræve en reform af dem alle.«

Kommission til varetagelse af anglikansk-katolsk forbindelser

Samtalen mellem anglikanere og katolikker fortsætter. Den anglikanske biskop af Canterbury, dr. Ramsey, har planer om at oprette en særlig kommission, der skal organisere »venskabelige diskussioner om teologiske emner«. Det vil erindres, at allerede hans forgænger, ærkebiskop Fisher, i 1960 besøgte pave Johannes XXIII. Den anglikanske kirke har også forlængst optaget forbindelser med patriark Athenagoras af Konstantinopel. (KNA)

Her er 160 punkter
og der er 160 steder i landet hvor
der ydes HANDELSBANK-service

KJØBENHAVNS AKTIESELSKABET HANDELSBANK 1873

HANDELSBANKEN

altid
med i
billedet

OPLEV PÅSKEN I JERUSALEM!

Flyverejse til ISRAEL - JORDAN - LIBANON 20. marts—4. april 1964.

Rejseleder: PASTOR O. RØRDAM BONNEVIE, SCT. THERESE KIRKE.
På rejsen besøges i:

ISRAEL: Tel Aviv, Jaffa, Kæsarea, Haifa, Karmels Bjerg, Nazareth, Kana, Tiberias, Genesaret Sø, Kapernaum, Tabgha, Huleh-dalen, Nain, Megiddo, Tabors Bjerg, Nye Jerusalem. Desuden besøg i forskellige kibbutzim m.m.

JORDAN: Jerusalem, hvor vi bl.a. deltager i Langfredags-processionen ad Via Dolorosa, Betlehem, Jordan floden, Det døde Hav, Samaria m.m.

LIBANON: Beirut, Byblos, Baalbek m.m.

Pris: Kr. 2.675,- alt inklusive.

Ring eller skriv efter udførligt rejseprogram til:

PASTOR O. RØRDAM BONNEVIE,
Rebekkavej 51, Hellerup.
Telf.: HE 1023 kl. 10—11.

eller

ABSALON, *Nordisk Kristen Rejsetjeneste,*
Vandkunsten 4, 1., København K. Telf.: BY 9108 kl. 9—17.30.

BRDR. MEYER

Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre

P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Skal De flytte?

AMAGER FLYTTEFORRETNING

Jul. Larsen & Sønner
AMAGERBROGADE 221
* 55 66 47

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

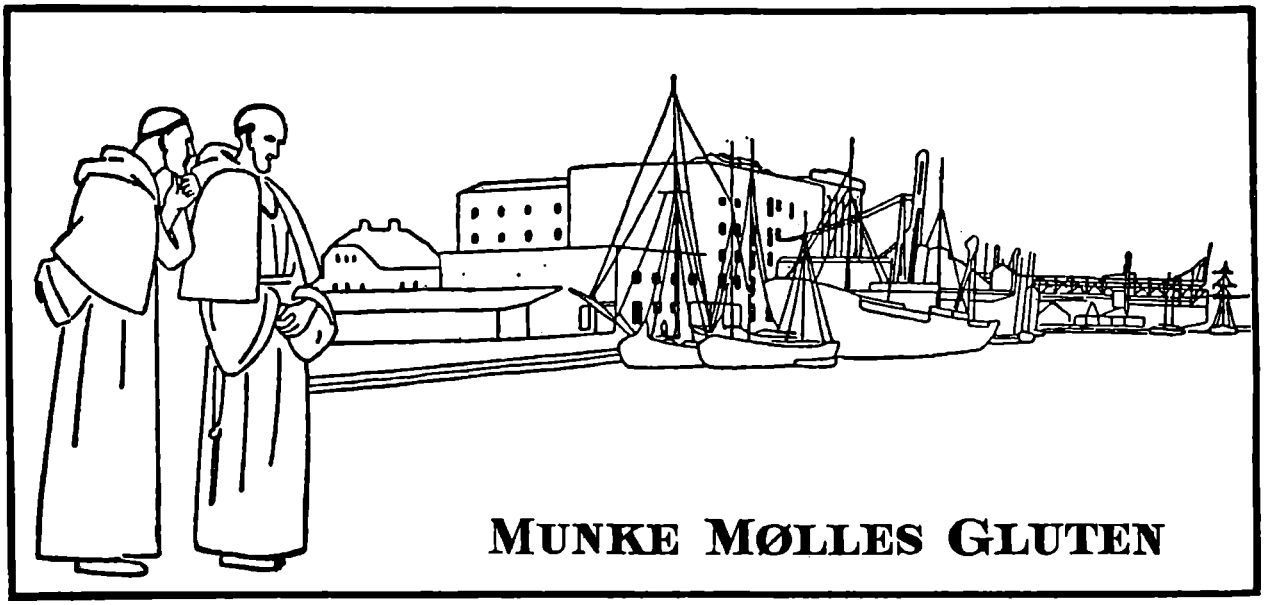

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 2.: Mariæ renselse (s. 810, hvid).
MANDAG den 3.: Ansgar (s. 821, hvid), Danmarks apostel og bispedømmets værnehelgen.
TIRSDAG den 4.: Andreas Corsini (s. 825, hvid), biskop.
ONSDAG d. 5.: Agathe (s. 826, rød), martyr.
TORSDAG den 6.: Titus (s. 828, hvid), biskop. Ihukommelse af Dorothea (s. 828), martyr.
FREDAG den 7.: Romualdus (s. 828, hvid), ordensstifter.
LØRDAG den 8.: Johannes af Matha (s. 829, hvid), bekender.
SØNDAG den 9.: Quinquagesima (s. 112, violet). *I højmessen:* Ansgar (s. 821, hvid), Danmarks apostel og bispedømmets værnehelgen.

I DEN KOMMENDE TID

Onsdag d. 5. februar kl. 20.00 indbyder A.C. i København til et foredrag i Store Sal, Jagtvej 183 B. Dr. phil. Eric Kirkby taler om »Heidegger. Tænkning og videnskab«.

▪

I domkirken højtideligholdes Sankt Ansgars fest søndag den 9. februar med en levitmesse kl. 10. Den traditionelle festandagt om eftermiddagen finder ikke sted i år. Derimod afholdes der en fastevigilie kl. 15.30, hvor Østerbro KUK står som indbyder.

▪

I Sakramentskirkens krypt afholdes møde tirsdag den 4. februar kl. 20.00. Pastor P. d'Auchamp fortæller rejseoplevelser. Alle er velkomne.

BREVVEKSLING SØGES
Selverhvervende kvinde i slutningen af fyrrerne, går til undervisning, er bogligt uddannet, meget belæst, sans for humor, ønsker brevveksling med ligesindet ensomt medmenneske, gerne katolik.
Billet mrk. J. 31.
til bladets annonceekspedition,
Hauchsvej 8, København V.

Nye film

Fortsat fra side 16

og udvikling under krigen »General della Rovere«, som blev så ægte fremstillet af de Sica.

Har man en eller flere af disse i frisk erindring, må man uvægerligt blive skuffet over Nanni Loy's »4 dage i Neapel«, der forekommer ret overflødig. Som krigshistorie kan den måske have en vis værdi, da den uden overdrivelse og meget realistisk giver et rystende billede af de 4 dage, hvor vold og terror blev sluppet løs over Napoli, netop som byens befolkning troede, at krigen var forbi. Kort blev jubelen over marskal Badoglios radiobudskab om kapitulationen, for tyskerne ville statuere et eksempel overfor de svigefulde forbundsfæller.

Man kan beundre den dygtighed, hvormed det er lykkedes instruktøren at genskabe de kaotiske døgn, så man skulle tro, det var autentiske optagelser, men en stor svaghed er de mange forsøg på at trække enkelte typer frem i søgelyset. Her går han helt over gevind i sin begejstring over de brave neapolitanere og bliver sentimental og rørstrømsk, så man ligefrem krummer tæer derved. Han lader kameraet dvæle alt for længe ved sammenbidte og forstenede ansigter og viger end ikke tilbage for at bruge orgeltoner som baggrundsmusik til de mest dramatiske scener.

Noget nyt om krigen siger filmen os ikke og heller ikke noget gammelkendt på en ny måde, så det er lidt svært at få øje på, hvad vi egentlig skal med den.

ebm.

Originaltitel: The Four Days of Naples
Instruktør: Nanni Loy
Forbudt for børn

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alleaftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Pastor d'Auchamps Romrejser 1964

26. gruppe:	*27. gruppe:*	*28. gruppe:*	*29. gruppe:*
11. - 28. maj	29. juni - 21. juli	13. - 31. juli	7. - 25. september
Rom - Assisi	Ravenna - Rom - Assisi	Rom - Assisi	Rom - Assisi
18 dage - kr. 950	23 dage - kr. 1200	19 dage - kr. 1000	19 dage - kr. 1000

Program og alle oplysninger fra revisor Schwartz, Farimagsgade 18, København Ø. Tlf. Øbro 4642 x, efter kl. 18.

RADIO OG TV

Økumenik i radio

Kirkesamfundene mødes nu i Danmarks Radio for åben mikrofon. I en række onsdagsudsendelser vil man under titlen *Kristenhedens kirkesamfund* behandle emnerne: »Kirkens enhed — ønskedrøm eller virkelighed?«, »Dåb og nadver«, »Samarbejde eller konkurrence?«, »Bibel og bekendelse« og »Folkekirke, frikirke, statskirke?«. Under samme titel er udgivet en grundbog redigeret af professsor, dr. theol. *K. E. Skydsgaard* og *Kaj Erik Lindqvist* (kr. 8,75). Bogen er blevet nr. 2 i bestsellerlisten i Berlingske Tidende.

I disse samtaler deltager fremtrædende repræsentanter for en række kirkesamfund, der virker i Danmark. Den første fandt sted onsdag den 22. januar. Heri deltog amanuensis *Johs. Aagaard* (folkekirken), pastor *K. Kyrø-Rasmussen* (baptist) og universitetslektor, dr. phil. *H. Roos*. Udsendelsen var tilrettelagt af programsekretær *Kaj Erik Lindqvist*. Sidstnævnte indledte med at sige, at det i sig selv var en begivenhed, at man i radioen kunne samle en folkekirkekristen, en baptist og en katolik til samtale — ægte samtale og ikke camouflerede enetaler, hvori den ene part blot søger at overbevise de andre om, at han selv har ret. Til samtale blev det, omend man kan give Kristelig Dagblads kritiker ret, når han påpeger, at det mere mindede om spørgsmålsbesvarelse end om gensidig meningsudveksling. Lindqvists bestræbelser for som lægmand hele tiden at konkretisere og gøre de tekniske teologiske begreber forståelige for lytterne var absolut rosværdige, men kunne det ikke have været gjort mere spontant og direkte ved at invitere en lægmand med i samtalen? Så kunne Lindqvist have begrænset sin rolle til ordstyrerens.

Hvad emnerne angår må man sige, at man på den halve time udsendelsen varede kom ind på de vigtigste ting. Først *dåben*, som pater Roos fremhævede som grundlag for enhedsbestræbelserne. Her oplevede man det mærkelige, at katolikker og folkekirkekristne har mere fælles i deres enige antagelse af barnedåben end folkekirkekristne og baptister. Dåben vil blive yderligere gennemdrøftet i næste udsendelse. Opløftende var det, at der var enighed om, at enheden, der tilstræbes mellem kristne, må være synlig. Man kan ikke slå sig til ro med en blot usynlig enhed. Der var også enighed om, at denne synlige enhed må give sig udtryk i en fælles forpligtende *lære* — i et forpligtende *embede*, der skal tjene kirken med forkyndelse af evangeliet og forvaltningen af sakramenterne, og at disse ting igen må være forudsætninger for en fælles *nadver*. Som pater Roos så udmærket sagde: »Vi må være enige om, hvad vi gør«. Derfor advarede pater Roos mod en for billig økumenisk idé. Johs. Aagaard gjorde opmærksom på, at enhed i læren ikke betyder teologisk ensretning, men at der altid har været en teologisk mangfoldighed i kirken. Iøvrigt var sidstnævnte mere optimistisk end pater Roos og nævnte de sidste års kolossale fremskridt, kendetegnet ved de ortodokses tilslutning til Kirkernes Verdensråd og det andet Vatikankoncil. Hvad Kirkernes Verdensråd angik, mente Aagaard, at det havde kirkelig karakter. Man skulle vogte sig for kun at opfatte det som et »fromt UNESCO«. På den anden side er det heller ikke nogen verdenskirke.

Sammensluttende kan man sige, at samtalen var indholdsrig og lover godt for de kommende udsendelser. Blot kunne man ønske deltagelse af en lægmand for at tvinge de deltagende teologer til, så vidt det er muligt, at forklare og anskueliggøre de tekniske, teologiske udtryk, der *er* nødvendige. »Dumme« spørgsmål kan virke mere forfriskende i en sådan samtale og uddybe den end mange udmærkede og aldrig så pædagogiske specialistspørgsmål. Serien henvender sig — eller skulle gerne — til så stort et publikum som muligt. En ortodoks metropolit har sagt: »Det er masserne, der må tvinge den kristne enhed igennem. Teologerne bliver aldrig enige.« Desværre kan man endnu ikke tale om nogen økumenisk bølge herhjemme. Lad os håbe, at radioen kan hjælpe med til at vække den.

j.m.

NYE FILM

Den uheldige frier

En ung frygtsom mand søger sin tvillingesjæl. Under sit forsøg på at finde den, støder han på de mest utrolige hindringer. Det ender med, at han opdager, at det er med kærligheden, som det er med visse matematiske ligninger, og at den enkleste løsning ofte er den bedste.

Denne drejebog underholder Pierre Etaix, der både er forfatter, skuespiller og instruktør, os med i halvanden time. Man har sammenlignet ham med Tati, René og Buster Keaton. Og med rette. Men Pierre Etaix' største fortjeneste består i, at han er sig selv — på én gang fuld af alvor (for det er en alvorlig sag at vælge sig en kone) og af spilopper. Det er hans første film, og man kan ikke forvente, at den skal være et mesterværk. Nogle af hans gags er da også allerede velkendte. Men som helhed er »Den uheldige frier« fuld af charme og poesi, en poesi, der grænser til det drømmeagtige. I disse mørke vinterdage virker filmen som en stråle af forår.

M.D.

Originaltitel: Le soupirant
Instruktør: Pierre Etaix

4 dage i Neapel

Fra Italien er der i efterkrigsårene kommet en, både hvad angår kvalitet og kvantitet, ret anselig produktion af krigsfilm. Alle de store instruktører er fornemt repræsenteret. Man behøver blot at nævne Rossellinis efterhånden klassiske mesterværk »Rom — åben by«, de Laurentiis' »Vej ej tilbage«, der var en sand perle, eller den ypperlige skildring af et enkelt menneskes gribende skæbne

Fortsættes side 15

Ugens tv og radio (2. - 8. februar)

SØNDAG	19.30	tv	Carl Th. Dreyer. Et portræt ved Bjørn Rasmussen.
MANDAG	20.30	tv	Lønningspose eller husholdningspenge?
	21.00	P1	Den 75-årige Carl Th. Dreyer fortæller om »Gertrud«.
TIRSDAG	20.20	P1	Radioteatret opfører Shakespeares Macbeth.
	21.15	tv	Spejlet.
ONSDAG	20.10	P2	Kristenhedens kirkesamfund: Samarbejde eller konkurrence?
	20.50	tv	En inspektør ringer på. Engelsk film fra 1953.
TORSDAG	21.15	P1	Markedsdebatten. Fra folketinget.
FREDAG	17.40	P2	Unge profiler. Besøg hos Ole.
	22.10	tv	Ekko.
LØRDAG	16.00	P1	Europabilleder. 3. Sommeren 1914.
	20.30	tv	Radio- og tv-undersøgelse.

1 Kr.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Omkring Carl Th. Dreyers 75 års fødselsdag

Karl Bjarnhofs nye bog m. m.

Troens kendetegn

FN drøfter religiøs intolerance

katolsk uge blad 6

7. FEBRUAR 1964
112. ÅRGANG

I disse dage hædres Carl Th. Dreyer over hele Danmark. Presse, radio og fjernsyn bringer begejstrede artikler og udsendelser om ham. Filmmuseet har arrangeret en særlig Dreyer-filmuge. Og i morgen afsløres der en buste af ham i Studenterforeningen, der allerede for flere år siden udnævnte ham til æreskunstner. Midt i al denne hyldest vil også Ugebladet komme med et beskedent bidrag. Ugens kronik handler om et centralt spørgsmål i forbindelse med hans værk: Hvad fortæller hans film os om troens problem og om det hinsidige?

FN drøfter religiøs intolerance

New York. 14 mænd kæmper i FN mod problemet religiøs intolerance. Dag efter dag erfarer de, hvordan århundreders tradition og praksis spærrer vejen for en overenskomst. Medlemmer af FN's underkommission for udryddelse af diskriminering har fået til opgave at etablere et udkast til en erklæring om afskaffelse af religiøse fordomme. De er udvalgt som specialister, ikke som nationale talsmænd.

De russiske og polske medlemmer påstår, at religiøs intolerance altid er intolerance vist af religiøse grupper overfor ikke-religiøse. De insisterer i særdeleshed på ateismens rettigheder.

Den ægyptiske repræsentant betragter »intelligent ateisme« som en form for religion og går ind for dens beskyttelse. Men han ser derimod ikke noget tilfælde af forfølgelse af ateismen i verden i dag.

Koncilet vil i sin tredie samling tage spørgsmålet op under behandling af det økumeniske skema. (NC)

▪

New York. To store kristne organisationer, det internationale katolske akademikerforbund, Pax Romana, og Kirkernes Verdensråd har indgivet forslag til FN's kommission for udryddelse af diskriminering. Disse forslag understreger religionens krav på at blive betragtet som ligeberettiget partner i alle menneskelige problemer og til ikke at blive lukket inde bag kirkedøre. De understreger tillige, at religiøs frihed er intimt forbundet med alle andre former for frihed.

▪

New York Den jødiske verdenskongres har over for FN's kommission for udryddelse af diskriminering erklæret, at pave Johannes XXIII's sidste rundskrivelse, »Pacem in terris«, har gjort mere for at bekæmpe religiøs intolerance end nogen eksisterende lovgivning. Derfor opfordrede den jødiske talsmand, rabbi Perlzweig, FN's kommission til at fuldende erklæringen hurtigst muligt under den nuværende samling, idet han påpegede, at »Pacem in Terris« var et eksempel på den moralske slagkraft, en sådan erklæring kan have. Rabbi Perlzweig sluttede med at understrege, at det ikke er nok i en FN-erklæring at sige, at staten ikke må anfægte religionsfriheden. Staten har tværtimod den positive forpligtelse til at sikre og beskytte retten til frihed i sager, der angår religiøs eller ikke-religiøs overbevisning. (NC)

Kompetencestrid mellem Moskva og Konstantinopel

Moskva. Patriarken af Moskva, *Alexis,* der er overhoved for den russisk-ortodokse kirke, har erklæret i et interview: »Pavens møde med den økumeniske patriark af Istanbul, *Athenagoras,* har ikke så stor betydning, at det også vil komme til at indvirke på den ortodokse kirke i sin helhed. Mødet må snarere ses som et konkret vidnesbyrd om den venskabelige atmosfære, der for tiden hersker mellem den katolske kirke og ortodoksien.« Denne forbeholdne udtalelse må ses som et udslag af kompetencestridigheder indenfor den østlige kirke mellem de to patriarker, hvoraf Athenagoras repræsenterer den gamle moderkirke i Konstantinopel, der i dag er af ringe numerisk betydning, medens Alexis repræsenterer en historisk meget yngre kirke, den russiske, der i dag udgør hovedparten af de ortodokse kredse. Man bemærker, at Alexis omtaler Athenagoras som patriark af Istanbul, ikke af Konstantinopel. (KIPA)

5. kolonne

Den fremtrædende østrigske koncilteolog, professor *Karl Rahner* S.J., omtalte fornylig i et foredrag i Køln forskellige smædeskrifter, der under koncilet er blevet rettet mod dettes fremskridtsvenlige flertal. Som et eksempel på disse smædeskrifter nævnte professoren bl.a. en bog »Sammensværgelse mod Kirken«. Denne bog kan ikke fås i handelen, men er i den sidste tid blevet tilsendt adskillige højtstående gejstlige i Tyskland, efter at den nu foreligger i tysk udgave. Den første udgave udkom under koncilets første samling på italiensk under forfatternavnet »Maurice Pinay«. Den tyske udgave er allerede vokset med 11 kapitler udover den italienske og angiver at være redigeret af en gruppe »idealister«, der skal være strengttroende katolikker, og som er overbevist om, at Kirken netop nu gennemløber en af de farligste epoker i sin historie. Koncilets reformfløj fremstilles som »en farlig femtekolonne for en sammensværgelse mod Kirken af jøder, frimurere og kommunister«. Bogen er blevet redigeret på et tidspunkt, da det blev klart, at »fjenden« pány forberedte et fremstød. Dette skulle gå ud på at åbne døren for kommunismen, at forberede den frie verdens sammenbrud og at udlevere Kirken til »Satans synagoge«.

Kendere af enkeltheder om bogen »Sammensværgelse mod Kirken« mener at vide, at bogen og kredsen bag den ikke stammer fra Spanien, hvor bogen ganske vist er indregistreret, men derimod fra Mexico.

Tre oblatfædre dræbt af terrorister

Tre belgiske missionærer, alle oblatfædre, er blevet dræbt ved Kilembe missionsstationen i Kwilu provinsen i Congo. En bande terrorister angreb stationen.

I området er to protestantiske missionsstationer, som var besat af amerikanske og canadiske missionærer, blevet nedbrændt. To protestantiske missionærer blev dræbt.

De tre katolske præster, der er blevet myrdet, er pater Gerard Defever, 43 år gammel, missionsstationens prior, pater Nicolas Hardy, 45 år, og pater Pierre Laebens, der var 44. Som nævnt tilhørte de alle tre oblatfædrenes kongregation.

Den congolesiske regering har erklæret undtagelsestilstand i området, og der er sendt tropper dertil.

Hvad angår uroen i Tanganyika, så frygter man for, at en eventuel omvæltning kan skade Kirken. Den nuværende præsident, Nyerere, er katolik, men styrtes han en dag, vil yderliggående afrikanske nationalister have store chancer for at komme til magten, og det kan — ud fra de erfaringer, man har gjort andre steder — betyde anslag mod de kristne kirker, mener missionærer i landet.

Også hvad angår tilstandene i Zanzibar, nærer man nogen bekymring for den katolske kirkes fremtidige liv. I befolkningen på 300.000 er der dog kun 2500 katolikker og mindre end 500 protestanter. Mere end 95 pct. af befolkningen er muhamedansk. (NC)

Den nye gudstjenesteordning træder i kraft den 16. februar

Osservatore Romano har publiceret ordlyden af det brev af 25. januar med titlen »Sacram Liturgiam«, hvori paven giver forordninger om, hvordan koncildekretet om liturgien skal omsættes i praksis.

Skrivelsen er en kort tekst, bestående af en indledning og 11 ret korte artikler. Paven begynder med at citere et af de smukkeste steder i dekretet om liturgien, nemlig det sted, hvor liturgien her på jorden skildres som en forsmag på den himmelske liturgi. Derefter fremhæver han nødvendigheden af, at alle sætter sig ind i, hvad der står i dekretet, og forbereder sig på at omsætte det i praksis. Han minder om, at biskopperne bistået af præsterne har pligt til at indføre de troende — alt efter alder og kulturel udvikling — i liturgiens rigdomme og at få dem til at tage stadig mere del i den. »Alle er klar over,« siger paven, »at en stor del af koncilets forskrifter angående liturgien ikke kan gennemføres på kort tid, især fordi visse ceremonier skal tages op til revision, og liturgiske bøger skal udarbejdes.« Der vil blive nedsat en kommission for hele Kirken, hvis vigtigste opgave bliver at føre koncilets beslutninger ud i livet. Det er imidlertid pavens ønske, at de ting, der kan gennemføres med det samme, straks skal sættes i gang, for at »de troende ikke skal vente længere på at komme til at nyde godt af de nådens frugter, der kan forventes af ændringerne«. Ifølge pavens bestemmelse må tiden fra forskrifternes vedtagelse til deres ikrafttræden ikke vare længere end til den 16. februar, og han gør nærmere rede for, hvilke forordninger der træder i kraft fra denne dato at regne. Det drejer sig om følgende:

— Artikel I omhandler uddannelsen på præsteseminarier og studieklostre. Det gælder om at give liturgien den plads, der tilkommer den, i de vordende præsters uddannelse, og det skal gøres allerede fra oktober i år.

— Artikel II foreskriver, at der snarest muligt skal oprettes kommissioner i de enkelte bispedømmer. Det drejer sig om tre kommissioner: en liturgisk kommission, en kommission for kirkemusikken og en kommission for kirkekunsten. Disse kommissioner skal under biskoppens ledelse sørge for, at reformen bliver omsat i praksis. De skal arbejde parallelt og kan, hvis så skal være, slås sammen til én.

— Artikel III er et påbud om, at artikel 52 om homilien i messen på søndage og påbudte festdage skal træde i kraft. I artikel 52 hedder det, at homilien, »i hvilken man i løbet af kirkeåret ud fra Skriften forklarer troens mysterier og retningslinierne for det kristne liv,« udgør en del af liturgien og ikke uden alvorlig grund må falde bort på søndage og festdage »i messer, der læses i overværelse af menigheden«.

— Artikel VI påbyder, at bestemmelsen i artikel 71, hvori det hedder, at konfirmationens sakramente *kan* meddeles under messen, skal træde i kraft.

— Artikel V sætter to bestemmelser i kraft fra artikel 78 i forordningen om ægteskabets sakramente. Reglen for brudevielsen skal være, at den finder sted under messen efter oplæsningen af evangeliet og homilien. Hvis vielsen foregår uden for messen, skal den indledes med en kort belæring (af kateketisk art), hvorefter brudevielsens epistel og evangelium læses op, og der sluttes med selve vielsen.

— Artiklerne VI, VII, VIII og XI drejer sig om læsningen af tidebønnerne.

Selv om den egentlige fornyelse af tidebønnerne endnu ikke har fundet sted, er det fra nu af tilladt, »når tidebønnerne ikke læses i koret,« at udelade prim og kun at læse en af de tre »små tider« (terts, sekst og non), alt efter hvilken tid på dagen der passer bedst.

Biskopper og ordensforesatte kan i særlige tilfælde og efter nøje efterprøvelse af motiverne dispensere deres underordnede fra at læse tidebønnerne og eventuelt erstatte denne forpligtelse med en anden.

— Artikel X foreskriver, at de fuldmagter, der er tildelt de forskellige bispekonferencer, der har myndighed over et bestemt område, for øjeblikket skal udøves af de såkaldte »nationale« råd.

— Artikel XI er endelig en påmindelse om, at man — bortset fra de ændringer og på forhånd iværksatte forholdsregler, der er nævnt i dette af paven udsendte brev — skal holde sig nøje til de foreskrevne regler, og at ingen — ikke engang præsterne — har ret til på egen hånd at tilføje, fjerne eller ændre noget som helst i liturgien.

▪

Berlin. Berlins evangeliske biskop, dr. Otto Dibelius, har i en radioudsendelse, »Kirken i tiden«, med henblik på mødet mellem pave Paul VI og patriark Athenagoras I ytret, at der allerede løftede sig røster om realiseringen af en »topkonference« med deltagelse fra samtlige kristne kirker. (KIPA)

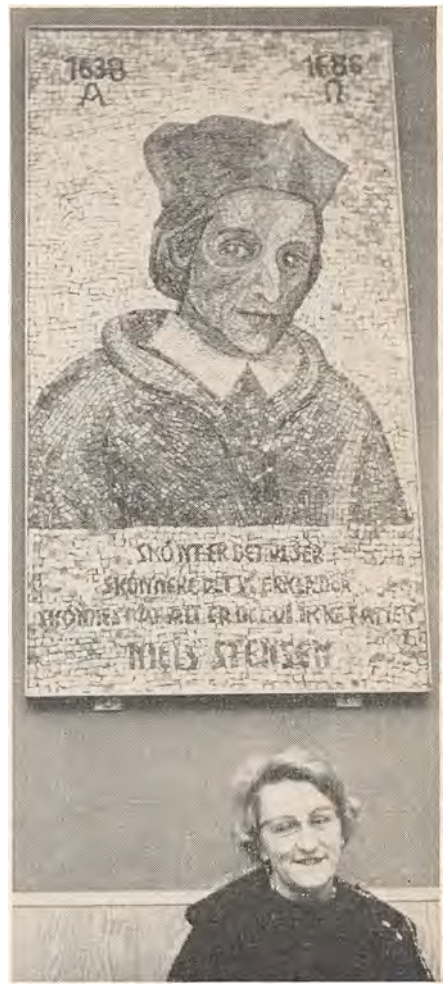

På Sct. Josephs Hospital i København afsløredes i sidste uge et mosaikarbejde til minde om Niels Steensen og hans indsats. Mosaikken er udført af den sydslesvigske kunstnerinde Anna Louise Leichhauer, der her ses foran sit værk.

Rom. »Vejen frem mod dogmatisk enhed, vil blive lang«, sagde patriark Athenagoras i et interview fornylig, »men fra nu af vil vi arbejde for enheden«. Patriarken omtalte sit møde med pave Paul VI og lod forlyde, at den visdom, dannelse, jævnhed og store godhed, han havde mødt »hos dette storhjertede menneske«, havde gjort et uforglemmeligt indtryk på ham.

Patriark Athenagoras har forelagt Den hellige Synode en rapport over sit møde med pave Paul VI. Synoden skal også tage stilling til eventuel oprettelse af en særlig kommission, der kunne repræsentere samtlige ortodokse kirker. (KIPA)

▪

Rom. Metropolit *Athenagoras af Thiatiron* har været i audiens hos pave Paul VI for på patriark Athenagoras I's vegne at takke for mødet i Jerusalem. Også metropolit *Maximos af Ladikæa* har været hos paven. Paven forærede begge metropolitter et læderindbundet fotoalbum med billeder fra det historiske møde med patriark Athenagoras. (KIPA)

NYE BØGER

Chardins nye...

P. Teilhard de Chardin:
Det guddommelige milieu
Jespersen og Pio, 1963
177 sider, kr. 27,75, ib., kr. 39,75

De fleste katolikker herhjemme har allerede haft lejlighed til at stifte bekendtskab med Teilhard de Chardins tankeverden, eftersom hans hovedværk »Fænomenet menneske« udkom på dansk allerede for tre år siden (se K.U. 1960, nr. 47 og 50). Dette nye bind — det femte i den franske udgave af hans værker — er som en religiøs og teologisk pendant til »Fænomenet menneske«. Grundtanken i denne bog er, at der ikke kan eksistere en modsætning mellem vort kald som mennesker og vort kald som kristne, og at »det er vor ret og vor pligt i troens navn at leve lidenskabeligt med i, hvad der sker på jorden«. Bogen er med andre ord et værdifuldt bidrag til en teologisk redegørelse for lægfolkets stilling i verden, en teologi, som vi — selv om vi måske ikke gør os det klart — i højeste grad savner herhjemme.

Ugebladet regner med snart at kunne bringe en fyldigere omtale af denne bog, men allerede nu kan vi på det varmeste anbefale den til alle katolikker, der prøver på at blive sig deres kristne kald bevidst.

M.D.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Norsk novellekunst

Johan Borgen:
Elsk mig bort og andre noveller
Gyldendal. 331 sider. Kr. 29,50

Novellen, som for tredive år siden ikke stod højt i kurs, i hvert fald ikke i bogform, har i de senere år oplevet en renæssance. Johan Borgen når vel nok højest netop i denne genre, og han finder novellens form »udtryksfuld fremfor nogen«.

Den samling, som nu foreligger, repræsenterer et fyldigt udvalg af Johan Borgens bøger, ja, man kan sige, at den egentlig virker for massiv, hvis den skal læses i ét stræk, men det er naturligvis heller ikke meningen.

Der er en lille underfundig historie om et rødt sommerhus, som ligger i en fjeldkløft ud mod havet. Manden, som ejer det, bor derude hver sommer. Han forlader aldrig huset uden at have bragt alt i den skønneste orden, men alligevel bliver han hvert år fyldt af uro for at have glemt noget. Det smerter, som om han begik et forræderi. Og alligevel véd han, »at smerten groede frem af en eneste ting: en sommer til var slettet af forløbet«.

En dag tager han toget tilbage igen, og han opdager da, at et gammelt ægtepar hvert år har boet i huset i en lang periode, efter at han har forladt det. De har holdt alt i nydelig orden, og de elskede stedet. »Det lignede sådan et sted, vi altid lagde planer om før i tiden...«

Den gamle mand spørger, om ejeren har tænkt sig at gøre noget — at melde det til sognefogden? Men manden beroliger dem før sin afsked, ja, nøder dem til fortsat at benytte huset. Det står for ham, som om huset først nu er rigtigt til, når han selv er borte. Før i tiden var det vanskeligt for ham at fastholde det i sin bevidsthed ud over den tid, han boede i det.

»Den vinter nærede han ingen uro for huset — for om det eksisterede eller var i behold... Det udvidede hans liv med en blomst af tryghed, som lyste for ham gennem mørketiden.«

Men da han den næste sommer kom for at tage sin lille ejendom i besiddelse, fandt han et brev på bordet: »Hjertelig tak for Deres gæstfrihed gennem mange år, og for at De ikke meldte os. De må undskylde den frihed, vi har taget os, vi kan slet ikke forstå det nu. Vi kommer ikke igen. De forstår nok, det var mors og min lille hemmelighed.«

Det var hemmeligheden, der betød noget afgørende for det gamle ægtepar. Og for manden selv havde huset heller ikke den samme betydning som før. »En sommer, tænkte han, kommer jeg ikke tilbage — vil huset så være her? Der vil altid komme en sommer uden os. Vil det altsammen være der, hele verden...«

Denne lille perle giver et godt indblik i Johan Borgens kunst, selv om den råder over mange andre kvaliteter. Sædvanligvis er det ikke de ydre handlingsforløb, han skildrer, det store drama. Han samler sig mere om sindets spænding og menneskenes forestillingsverden. Og dog har han også noveller af fabulerende art, groteske, fantastiske, men hans stil en nøgtern og klar, uden staffage af nogen art.

Sin største læserkreds har Johan Borgen utvivlsomt skaffet sig ved romanerne om »Lillelord«, men novellerne er essensen af hans forfatterskab.

Aage Dyrkjøb

Spændende underholdning

Erich Maria Remarque: Nat i Lissabon
Gyldendal, 264 sider
Kr. 28,75 hft, kr. 39,00 indbd.

Vi er i Portugals skønne hovedstad i det strenge år 1942, hvor det meste af Europa er oversvømmet af »Den brune pest«, og hvor flygtningene søger herhen for at slippe bort fra den synkende verdensdel. I løbet af én nat beretter en af disse emigranter til bogens fortæller os sit såre dramatiske liv fra nazismens magtovertagelse og til denne nat, der bliver skæbnesvanger for alle hovedpersonerne.

Et galleri af skæbner toner frem, fra mennesket, der er blevet djævel, til mennesket, der dog har beholdt det gudprægede; forfatterens evne til i få linier at give et portræt fornægter sig ikke — ejheller hans tendens til at skildre idyllen midt i ulykken. Blandt Remarques produktion af bøger hører denne til de bedste.

En fortræffelig og spændende underholdningsroman i et pænt bogligt udstyr, der dog skæmmes af enkelte trykfejl; oversættelsen af Mogens Boisen er i øvrigt fin.

Preben Hahn-Thomsen

Karl Bjarnhof

Dejlig er jorden

Karl Bjarnhof: Livets elskere
Gyldendal, 1963. (Ny omarbejdet udg.)
238 sider. Kr. 24,50. Indb. kr. 32,00.

Bogens første del hedder »Døde skibe«. — »Hvad mener du med, at vi er døde skibe og sejler uden ror«, spørger Martin Stuhr Ragna. — »At ingenting er helligt for os, at vi ikke tror på noget som helst.«

Disse 228 sider er en grufuld rapport. over døde skibes sejlads: Menneskene går stumme forbi hinanden og har dog hver især trods al negativisme en verden at meddele hinanden, hvis blot den anden /de andre ville gøre dem den største tjeneste, nogen kan gøre en anden: At være medmenneske. Den lille pige, der endnu ikke har lært den ødelæggende kunst at abstrahere bort fra virkeligheden og tage sin tilflugt til surrogater, græder, fordi hun har mistet sin pæne gule sten, som alverdens femører ikke kan erstatte, men sikkert lige så meget, fordi de andre, der oven i købet skulle være klogere, nemlig de voksne, ikke forstår hende. Den forhutlede kunstmaler Göth er i samme situation. Han elsker livet for dets egen skyld: »Så fanatisk har jeg hængt ved livet. Forstår du? Nej, hvordan skulle du kunne?« Nej, hvordan! »Men hans blik var altid så talende, så direkte i sit udtryk, som man ellers kun træffer det hos stumme væsener.« Mand og hustru bliver stumme over for hinanden. »Far, hvorfor møder du altid nogen, du kommer til at tale med?« (Faderens sene hjemkomst).

Uinteresserede, uforpligtede, udeltagende eller bare slet og ret hjælpeløse (som lille Naumann) stryger dødssejlerne forbi hinanden. Det eneste, de har fælles, er fortvivlelsens, livsledens og trivialitetens sorte farvande, og så horisonten, som er intetheden selv.

Da intet har nogen betydning og intet er forpligtende, kan Martin Stuhr — alias bogens »jeg« — med samt de andre intet stille op med det mest krævende og givende af alt: Hverdagen omkring dem, deres egen hverdag. Da Martin Stuhr i romanform gør sit ægteskabelige forlis op, vedgår han: »Hverdagene har skuret ganske urimeligt. Ingen af dem har ejet den lykkelige evne at sublimere de jævne tildragelser, fylde dem med eget liv«. Så bliver der kun flugten tilbage: »Der er altid andre ting, han higer efter at nå«. Flugten bort fra den gode nærende hverdag. Hvordan må det nødvendigvis gå? Hvis det er rigtigt, at den virkelighed, mennesket er stillet ind i, er en af dets berøringsflader med Gud, kan flugten bort fra den kun føre ud i tomheden og intetheden.

Ragna, der »tror på døden, som står til min rådighed, når det måtte passe mig«, kan derfor heller intet stille op med den virkelighed, som naturen og dens skønhed frembyder. Hun aner intuitivt, at den skønhed og harmoni, som møder hende her, er udtryk for noget, hun ikke vil bøje sig for. »Naturen er grim«. Færdig. Der er dødens udvej som den sidste flugtmulighed.

Og i mellemtiden drysser man ind til Clas. Eller ud til Emily. Eller et eller andet tredje eller fjerde sted hen. Da man ikke kan grave guld af hverdagen, må man slå den ihjel. Da man intet er i stand til at opleve, eftersom ingenting betyder nogen ting, må man gå efter adspredelse. Og bedøvelse. Da man ikke er i stand til at elske, må man dyrke sex. Emily, der er på vej ud til eventyret, siger:

»Piloten vil give mig det, Robert ikke kan give mig.« (Hvad *det* blev til, skal ikke røbes her). Lille Naumanns kone keder sig. Ingen af dem finder på at spørge: Hvad kan jeg *give* den anden.

Bogens anden del hedder »Livets elskere«. Dødssejlerne har den lykke, at den uudholdelige, selvmodsigende situation, som et liv i tomhed er, for hver især udvikler sig til en krise, som de kommer frelst igennem på én undtagelse nær.

Hovedpersonen, Martin Stuhr, ender med at forsøge selvmord. Det mislykkes. Men han bliver blind. Og han bliver seende. Den blinde Martin Stuhr får øjnene op for, at livet er noget værd, ikke som abstrakt begreb, men i den håndgribelige verden, han har om sig. Solstriben, der varmer en zone af hospitalslagenet, møder ham som en gestus af kærlighed — hvis? — der driver tårerne frem i de blindede øjne under bandagen. Han kan tage imod. Han bliver ydmyg nok til at erkende, at mennesket må kunne tage imod uden grænse. Nu møder han for første gang et menneske, der vil give uden grænse. Ethel elsker givende, uden at spørge, hvad hun selv kan få. Hun kommer i en aura af lys. Sådan opfatter Martin Stuhr hende. Se hende kan han ikke. Men det spiller ingen rolle. Det, der betyder noget, meddeler sig til ham udenom synets verden. Og da han åbner sig for livet og dets gaver, begynder himmelen at rødme af en sol, han aldrig før har kendt: »Elskede, tænker jeg — hvis dette da er kærligheden, der har kastet lys over mit liv og rørt min forstand. Hvis det da ikke er Gud, der har rørt mig med sin finger.« Vi er tilbage ved udgangspunktet: De konkrete hændelsers, de såkaldte »små ting«s — og de store tings — sakramentale betydning.

Nu må man ikke forvente, at bogen slutter som et fromt opbyggelsesskrift! Langtfra. Ovenanførte er så absolut dens religiøse højdepunkt. Men det er en bog, der, selv om den bevæger sig på det dennesidige plan, giver blikket retning mod den anden bred.

S.H.M.

En historie om Amor

Karen Blixen: Ehrengard
Gyldendal. Hæft. kr. 12,75

Kort før Karen Blixen døde, havde hun fuldført fortællingen Ehrengard på engelsk og havde desuden gjort nogle notater som forberedelse til en omskrivning til dansk. Dem har hendes sekretær benyttet i den oversættelse, som nu foreligger.

Handlingen foregår i et af det gamle Tysklands små fyrstendømmer for 120 år siden. Storhertugparret Fugger-Babenhausen har haft en del modgang, først 15 års barnløshed og derefter en prins, som var en livsfjern elsker af kunst og videnskab, hvem tanken om ægteskab var lige så fjern som tanken om døden. Derfor anså storhertuginden det for sin pligt at lægge planer for hans ægteskab, og bistået af den berømte maler og kvindebedårer, geheimeråd Johann Wolfgang Cazotte, får hun arrangeret en kombineret kunstrejse og frierfærd. Prinsen vendte hjem til det fædrene hof, kun opsat på at blive gift med prinsesse Ludmilla. »Frisk og ren som en pæonknop, blid og munter som et barn« var bruden, og kort efter brylluppet meddelte prinsen sin moder, at den hertugelige arving ville komme til at gøre sin entré i verden hele to måneder tidligere, end tugt og ære tillod. Herr Cazotte fik skjult skandalen på et lille yndigt rokokoslot, Rosenbad, indtil den lykkelige begivenhed kunne meddeles folket, og udvalgte generalsdatteren Ehrengard v. Schreckenstein, opdraget i de strengeste lutherske og militære dyder, til at vogte den ophøjede hemmelighed. Med udsøgt omhu iscenesætter han så en forførelse af Ehrengard — dog ikke på den ortodokse gammeldags maner. Han vil bringe hende til at rødme. I en rødmen vil en natur som hendes udlevere sig til kærlighedsguden, som hun hidtil har forkastet og fornægtet. De overraskende situationer og overrumplende begivenheder i forbindelse med planens udførelse skal være reserveret for bogens læsere.

Vi skylder Clara Svendsen tak, fordi hun med sin oversættelse evner at genopfriske mindet om Karen Blixens dristige fantasi og raffinerede fortællemåde. Hun kunne skrive en fængslende historie om mærkelige spil af skæbnen, fordi hun ud af et indviklet og broget spind af skæbner skaber liv. Humoren vipper os fra vor tids meget grålaleri og angstskrigeri op i en verdensorden, der er »et udslag af en verdensånd, som er til overmål opfindsom, glad og lystig, ude af stand til at tilbageholde sine muntre kildevæld af lyksalighed.« I pagt med en så sublim verdensorden vil forfatteriden have os til at indse, at vi mennesker er aktører i et spil, Guds fantasi skaber, og at vi skal have mod til at spille den rolle, Gud har bestemt for os. Forførelseshistorien med Ehrengard anskueliggør hendes tanker om kunstneren og livet. Kunstmaleren Cazotte ofrer sig for at hjælpe Ehrengard til at føle dybderne i livet og udfolde sit inderste væsen, hele sin kvindelighed. »Kunstnerens holdning over for verden omkring ham er helt og holdent forførerens,« røber Cazotte, »hvad betyder vel forførelse, om ikke evnen til med uendelig møje, udholdenhed og tålmodighed at formå den genstand, hvorom man koncentrerer sine tanker, til frivilligt og henrykt at udlevere sit inderste væsen.« Det var i lys af dette billede, Karen Blixen en sidste gang ville forklare sin digtnings tankeverden.

Johan Jensen

Uden de store problemer

Daphne du Maurier: Glasmagerne
Wangels Forlag A/S
334 sider, kr. 22,50

Den engelske forfatterinde Daphne du Maurier behøver ingen nærmere præsentation. Næsten alle hendes romaner er i tidens løb blevet filmatiseret, for eksempel »Jamaica Kro« fra 1936 og »Rebecca« fra 1938, som er de to bøger, der skaffede hende verdensberømmelse. Hendes underholdningsromaners succes skyldes først og fremmest den særegne atmosfære, der hviler over dem, takket være den livlige, anskuelige stil, hvori det spændende stof bliver præsenteret.

Hendes nyeste roman »Glasmagerne« er en bekræftelse af hendes letflydende pen og af hendes talent for at rive læseren med. Bogen er en bredt anlagt skildring af et glasmagerdynastis skæbne i Frankrig på revolutionstiden, d.v.s. fra midten af det 18. århundrede til midten af det 19., denne urolige tid, hvor den ene opstand fulgte efter den anden, hvor det ene massemyrderi afsløstes af det andet.

Daphne du Maurier har i stedet for at skildre familiens medlemmer enkeltvis valgt at lade den sidste, voksne repræsentant for slægten, der uventet er dukket op fra England, hvortil hans fader under revolutionen var emigreret, erfare familiens historie gennem breve, som han modtager af sin tante, der selv har gennemlevet revolutionstiden. Hun blev, efterhånden som revolutionen skred frem, vidne til familiens opløsning. Hendes ene broder, en fantast og opportunist, flygtede til England med royalisterne, to af

Fortsættes side 9

KRONIK

Af Amédée Ayfre

Selv om Carl Th. Dreyers film er meget forskellige med hensyn til emnet, udgør de alligevel et sammenhængende hele; de hører til en fælles verden, hvis karakteristiske træk det er muligt at analysere. Et af de mest fremtrædende af disse træk er, at Dreyer altid beskæftiger sig med grænsetilfælde. Han bevæger sig hele tiden på grænsen af det menneskelige. – »Hvad er det, De vil udtrykke i Deres film,« spurgte man ham engang. »Grænsen mellem det virkelige og det uvirkelige,« svarede han. Og det ser faktisk ud til, at han bestandig prøver på at nå til den menneskelige erfarings yderpunkter for derefter at stille spørgsmålet om, hvorvidt der findes en verden hinsides denne. – Man kunne næsten tale om en opdagelsesrejse, ikke af geologisk eller videnskabelig art, d.v.s. ikke vendt mod tingene, men mod mennesket selv og mod det, der er større end mennesket. Matematikerne og fysikerne taler om en 3. og 4. dimension, men findes der andre og flere? Og hvis det er tilfældet, har de da hjemme i den reelle verden eller kun i en fantasiverden? De er i hvert fald usynlige, disse andre dimensioner, men måske var det muligt at gøre dem synlige eller i det mindste at afsløre dem på en eller anden måde.

Dette er efter min mening Dreyers vigtigste problem og målet for hans fundamentale stræben.

Allerede i hans valg af filmemner kommer denne stræben til udtryk. Alle de film, Dreyer har skabt efter *Jeanne d'Arcs lidelse og død*, og flere fra hans tidligere produktion, handler om tilfælde på grænsen mellem det psykologiske og det metapsykologiske, det normale og det ikke-normale (der ikke nødvendigvis behøver at være abnormt). Jeg tænker her på den mærkelige og fantastiske handling i *Vampyr*, på heksestemningen i *Vredens dag*, på de mystiske kræfter, der spiller ind i *Jeanne d'Arcs lidelse og død* eller på det uhyggelige forræderi i *Blade af Satans dagbog*, et forræderi, der ikke udelukkende kan forklares ud fra Judas' eget sind. I *Ordet*

Carl Th. Dreyers verden

Amédée Ayfre, der er præst og professor i filosofi ved præsteseminariet i Issy ved Paris, er kendt som en af de førende franske filmkritikere. Foruden utallige artikler har han allerede skrevet flere bøger om film, bl.a. »Dieu au cinéma«, »Le cinéma et le sacré«, »Le cinéma et la foi chrétienne«. Han har allerede i flere år samlet stof til en bog om Carl Th. Dreyer, som han snart håber at kunne udgive. På Ugebladets opfordring har han skrevet nedenstående kronik som en hilsen til den verdensberømte instruktør i anledning af hans 75 års fødselsdag.

samles disse temaer: død, galskab, tro og overnatur til en syntese. Selv i de værker, hvor der tilsyneladende slet ikke sker noget mystisk, som f.eks. i *Præsteenken, Mikael* eller *Du skal ære din hustru*, kredsen Dreyer om de ekstreme psykologiske problemer: menneskers magt over hinanden, angst fremkaldt af ubodelig ensomhed, den bitre kamp mellem to generationer. I alle disse tilfælde befinder vi os i en verden, der er præget af rædsel og angst. Man aner, at noget fremmed er til stede, og at der udspiller sig en kamp mellem ukendte kræfter bag personerne i filmen. Dreyer bliver aldrig stående ved tingenes overflade. Hans værker har altid en dybde, der lader os ane noget ukendt, og dette ukendte indgyder os som regel frygt.

En sådan betragtning af Dreyers filmtemaer kan imidlertid føre os længere ind i den særlige verden, der er hans. Fremfor alt er således hans opfattelse af rummet meget speciel. I hans film er det altid forenklet til det yderste. Dekorationerne indskrænker sig til det strengt nødvendige og har aldrig udelukkende til formål at være »dekorative«. Som oftest foregår handlingen i et næsten tomt rum, hvori der befinder sig nogle få, men betydningsfulde og karakteristiske genstande, – som f.eks. uret i filmen *Ordet*. Uret er uløseligt forbundet med begrebet tid og giver fornemmelsen af præcision og klarhed. Selv om der findes en vis clairobscur i Dreyers film, er halvmørket aldrig et resultat af uskarp eller tåget fotografering, selv ikke i en film som *Vampyr*. Konturerne er altid klare, undertiden af en næsten skulpturel strenghed. Tingene er der ligesom for at fylde op i en tom arena, hvor en tvekamp skal finde sted. Det er et lukket rum, og alligevel gennemstrømmes det af usynlige kræfter og magnetiske strømninger, der enten frastøder eller tiltrækker hinanden. Da det f.eks. i *Ordet* forlyder, at Johannes er død, er luften som ladet med elektricitet. Eller det er snarere, som om et kraftfelt holder personerne fast og spærrer dem inde. Og rummet er så enkelt, så rent, netop for bedre at kunne afsløre denne åndelige magnetisme. Det synes, som om instruktøren har forstørret »kampladsen« umådeligt, for at vi som gennem et mikroskop skal kunne følge med i den særlige kamp, der udkæmpes her. Vi står som priviligerede tilskuere, der får indblik i livets hemmeligheder. Jeanne d'Arcs ansigt, da hun står over for sine bødler, Inger i fødselsscenen i *Ordet* og heksens kval i *Vredens* dag er typiske eksempler på de »kirurgiske« afsløringer, vi således kommer til at overvære.

Men Dreyers rumopfattelse er på ingen måde statisk. Hans værker er gennemsyret af tid, forløb og varighed. Men hans opfattelse af tiden er lige så særegen som hans rumopfattelse. Rytmen i hans film er ikke hverdagens, – det er ikke handlingernes og de tusind gøremåls travle forløb. Minutterne er ikke af den slags, der tælles af hastigt tikkende ure. Dreyer viser os sjælens øjeblikke, der ligesom rummet synes at have været genstand for en sælsom udvidelse. Thi også tiden er trukket ud og forlænget for at give bedre mulighed for omhyggelig iagttagelse. Tænk blot på scenen i *Jeanne d'Arc*, hvor pigens svar til dommerne ikke synes at få ende, eller på de mange og lange scener i *Ordet*, hvor man synes at vente på noget, der aldrig kommer. Denne dvælen i tiden virker imidlertid aldrig kedsommelig eller banal, som det kan ske i visse neorealistiske film. Den øger kun spændingen, både når vi venter på det, der skal komme, og når vi betages af øjeblikkets rigdom. Og Dreyers tid er altid nutid. Selv hans historiske film har ikke noget egentligt præg af fortid. Et tidsforløb tages ud af historiens rå stof, udvides og forvandles til nutid. Derefter kan vi ved hjælp af forskellige virkemidler (nærbilleder, langsom rytme etc.) betragte dette tidsrum

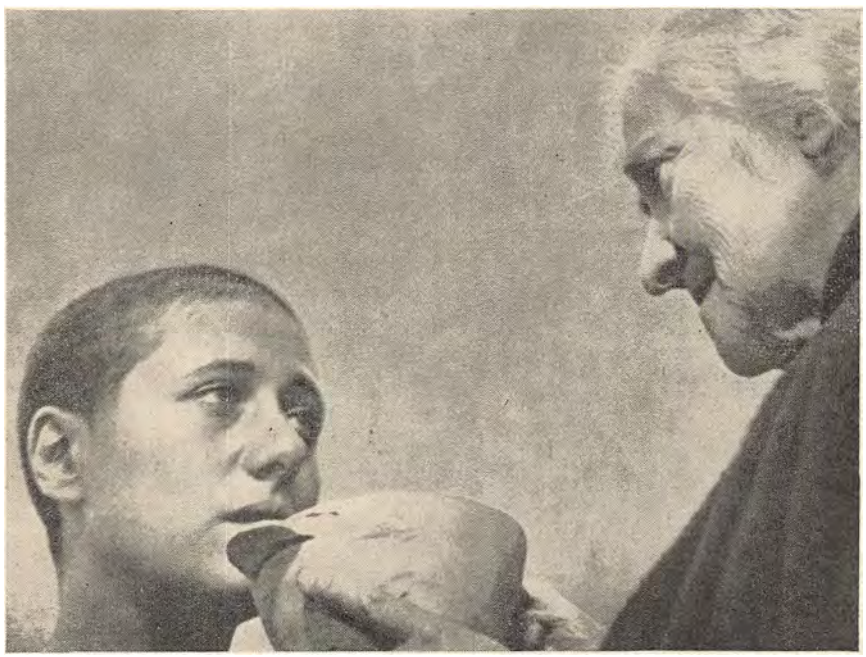

De tre billeder, der illustrerer kronikken, er fra filmen »Jeanne d'Arcs lidelse og død«.

i ro og mag, undersøge dets indhold og iagttage alle de ejendommeligheder, der er ved det. Typiske er i denne forbindelse alle de mennesker, der forekommer i Dreyers film. Det er lige meget, om de er smukke eller grimme, – men de er et tidsforløb. Og mens vi betragter dem, er det, som om vi betragter selve tiden. Fortid er blevet til nutid. (Disse fortidige skikkelser er for resten ofte tyranniske. De kvæler og undertrykker, ja knuser undertiden ungdommen.)

Et sådant udvidet nu med hele fortidens tyngde i sig får os imidlertid til at fornemme noget andet og mere. Vi skimter vældige kræfter i og omkring tiden. Og disse kræfter er evige, hvordan man så end vil opfatte dette begreb. Derfor er tiden i Drevers film aldrig noget tilfældigt eller betydningsløst. Den er fuld af afgørende begivenheder, uigenkaldelige beslutninger. Derfor tynger den os til jorden. Vi aner, at det er en tid, der bringer frelse eller fortabelse, thi døden er altid nær, for ikke at sige nærværende, og bag døden står »nogen« – et evigt vidne, for hvem det slet ikke har nogen hast. Det uskyldige offer, den uskyldigt forfulgte vil en dag få oprejsning. *(Jeanne d'Arc, Vredens dag)*, den onde vil blive fordømt *(Vampyr)*, og livet vil sejre over døden *(Ordet)*.

Men er tiden og rummet, sådan som Dreyer opfatter disse to begreber, noget virkeligt eller noget imaginært? Eller rettere: I hvor høj grad er de virkelige? Hvor hører de hjemme, hvis de overhovedet eksisterer? Lad os straks fastslå, at Dreyers tid og rum ikke har noget at gøre med den tid og det rum, vi færdes i til daglig. I hans film drejer det sig ikke om små »neorealistiske« begivenheder, – ikke engang om de store og usædvanlige. Dreyer færdes ikke til daglig blandt vampyrer, hekse eller synske personer, og han har næppe nogen sinde overværet et mirakel. Og dog er den verden, han åbenbarer for os, ikke udelukkende af psykologisk art (hvad der for øvrigt ikke ville være ensbetydende med, at den ikke var virkelig). Men hvordan det nu end hænger sammen med Dreyers personlige forestillinger om disse ting, så er der i den verden, han har skabt, en sådan logisk sammenhæng, at man vanskeligt kan forklare de mærkelige begivenheder, der foregår i den, som udslag af strømninger i underbevidstheden, som overspændte drømmerier eller som udtryk for en skjult skizofreni. Og det drejer sig endnu mindre om en rent formel æstetisk verden, der kun har værdi i kraft af sin indre sammenhæng og harmoni, af den smukke vekselvirkning mellem lys og skygge, af spændingen i de dramatiske situationer og af rytmens smidige elegance. Dreyer ønsker trods alt ikke kun at bygge skønne, men tomme arkitektoniske vidundere.

Hans filmverden er altså hverken fysisk, psykisk eller formel. Hvad er den da? Hvordan kan vi definere den? Det udtryk, hvormed man bedst kan forklare Dreyers verden, er »formålsbestemthed«. Hans univers er formålsbestemt i den forstand, at det helt og holdent stræber mod noget for sig selv, mod en virkelighed bag universet, og kun *gennem* universet kan vi nå denne virkelighed. Hvad legemet er i forhold til sjælen, hvad sakramenterne er i forhold til nåden, hvad ordet er i forhold til tanken, – det er Dreyers film i forhold til en hemmelig verden, som vi ellers aldrig får adgang til. Hensigten med hans film er kun denne ene: at åbenbare os en virkelighed hinsides vor daglige verden. Og denne virkelighed er til syvende og sidst lige så reel som de ydre fænomener, der afslører den. Derfor føler instruktøren altid trang til – i ordets bogstavelige betydning – at understrege disse ydre tegns realitet. Vi står altid over for *ægte* interiører, over for usminkede ansigter, over for ægte brugsgenstande eller over for helt menneskelige situationer. Blandt mange eksempler skal blot nævnes bondemiljøet og den tunge livsrytme i *Ordet*.

Hvad er det da for hemmelige virkeligheder, Dreyer søger at åbenbare for os? Læg mærke til, at ordet står i flertal. Det drejer sig nemlig ikke om en enkelt virkelighed. Det er ikke et spørgsmål om skæbnen, der leger med mennesket, som vi ser det i de græske tragedier; det er heller ikke et spørgsmål om Gud, der trods vor modstand fører os derhen, hvor han vil, som vi ser det hos Claudel. Hos Dreyer er der efter min mening både tale om en god og en ond virkelighed, både om Gud og om Satan, mens der hos Claudel

Carl Th. Dreyers vigtigste film

Præsidenten (1920)
Blade af Satans bog (1921)
Præsteenken (1921)
Elsker hverandre (1922)
Der var engang (1922)
Mikael (1924)
Du skal elske din hustru (1925)
Glomdalsbruden (1926)
Jeanne d'Arcs lidelse og død (1928)
Vampyr (1932)
Vredens dag (1943)
Ordet (1954)

ikke er ret megen plads for Satan, fordi det onde efter hans opfattelse kun er vrangsiden af det gode, og fordi hans optimisme er urokkelig.

Hos Dreyer derimod ser det ud, som om det onde er en positiv kraft. Dog ikke i den forstand, at der er to principper i verden, for det er kun i og gennem mennesket, det onde kommer til syne. Men så er der også tale om en virkelig besættelse, og de mennesker, der er besat af de onde kræfter, kommer i konflikt med dem, der på tilsvarende måde er blevet »besat« af kærligheden, retfærdigheden, og godheden. Judas står således over for Jesus. Kampen imellem dem er ikke alene af materiel art og har ikke kun til formål at knuse den retfærdige. I sit inderste er den af moralsk art og går først og fremmest ud på at udslette uskyldigheden, at drage den med ind i ondskaben og få den til selv at erklære sig for ond. Dette træder tydeligt frem, da Jeanne står over for sine dommere, under processen mod Martha i *Vredens dag* og i den foragt, der vises Johannes i *Ordet*. Hvis man kunne få de uskyldige til selv at erklære sig for skyldige, ville alt være godt. Så havde man opnået, hvad man ville.

Men den uskyldige står dér – i al sin afmagt. Han bliver besejret af den rå magt og af farisæernes hykleri. Både Jeanne og Martha bliver brændt på bålet, og Johannes bliver spærret inde. Og dog sørger Dreyer hver gang for at vise, at den uskyldige trods sit tilsyneladende nederlag er den virkelige sejrherre. Jeanne helgenkåres, Johannes opvækker den døde. Bag dem står en kraft, der er stærkere end døden. Det, vi her har for os, er altså ikke et blåøjet lyssyn, men snarere noget, man kunne kalde tragisk optimisme. Den uskyldige bliver altid forfulgt, men hans nederlag er ikke det sidste ord i den sag. Hans død er en opstandelse, og det onde skal en dag hylles i uskyldens ligklæde, ligesom lægen i *Vampyr*, der bliver begravet i det hvide mel.

Vi er her såre langt fra de happy ends, som vi kender fra de amerikanske film, hvor sejren er let, og hvor den vindes her og nu. Hos Dreyer er det ondes sejr en tung og bitter virkelighed: Jesus dør, Jeanne bliver brændt ligesom Martha i *Vredens dag*, Inger er død for alvor. Den efterfølgende sejr er en *troens sejr*, som ikke er af denne verden. Den forbliver lige til det sidste et mirakel og et mysterium.

Vi forstår nu, hvorfor Dreyer aldrig overskrider de grænser, vi talte om i begyndelsen. Han fører os til det menneskeliges grænser, – men dér lader han os alene, for at vi selv kan tage stilling til den virkelighed, der ligger hinsides det menneskelige.

NYE BØGER

Fortsat fra side 6

hendes andre søskende samt hendes mand sluttede sig i glødende begejstring til revolutionen, og Daphne du Maurier lader nu alle disse personer afsløre sig for os i deres møde med hinanden, med kærligheden og med krigen.

Romanen er bygget op i situationer, der hver især er skarpt tegnede, men da der ikke er noget klart gennemført handlingsforløb, kan det undertiden knibe med sammenhængen. Bogen vrimler med personer fra alle samfundslag, alle udmærket karakteriseret og anbragt i et sikkert skildret miljø.

På grund af den letløbende stil, de livlige episoder, og især på grund af den prisværdige objektivitet i de historiske skildringer må »Glasmagerne« anbefales for yndere af den sobre, problemløse underholdningsroman.

shr.

Den er kedelig

Niels Aage Barfoed: Brydningstid
Lohses Forlag, 1963. 193 sider.

Virkeligheden skriver dårlige historier, siger Somerset Maugham et sted. Denne sætning kan diskuteres, men egentlig havde det ikke gjort noget, om Niels Aage Barfoed havde tænkt lidt over den, før han gav sig til at skrive sin roman om Poul Helgesen, Danmarks noget krigeriske Erasmus Rotterdamus.

Øverst i de historiske romanskriveres Parnas troner mesteren Alexandre Dumas. Et ypperligt eksempel på, hvordan en historisk begivenhed skal præsenteres i romanform, er hans beretning om Karl I's henrettelse. I et værelse i White Hall foregår det, vi kender fra historien. Uden for vinduet arbejder Dumas' opdigtede helte, de fire musketerer, på kongens skafot, mens de samtidig graver en gang under gulvet — med det formål at frelse Karl. Dumas arbejder med to parallelle historier: en opdigtet og en sand, og de glider sammen i en helhed, et helt og spændende historisk tidsbillede. Ja, det er så spændende, at man er lige ved at tro, at kongen *bliver* reddet og at historien har taget fejl.

Barfoeds roman er netop så fængslende som beretningen om kong Karl i »Tyve år efter« ville være, hvis alt om de fire gæve franskmænd ville blive skåret bort. Barfoed er uden tvivl uhyre loyal mod Danmarkshistorien, men der er ikke noget i hans bog, der fanger læseren. Handlingsgangen havde været forsvarlig, hvis der til erstatning for den ydre spænding havde været en psykologisk dybdeboring i personerne. Men det er der heller ikke tale om.

Det gode, man kan sige om bogen, er,

at både den katolske og den lutherske part i bogen er behandlet med sympati. På dette punkt er romanen up to date, men til gengæld mangler personerne det format, som hovedaktørerne i reformationstidens store drama må have haft. Deres tanker, ord og gerninger gengives i klicheer, der hører børnebøgerne til, men som har vanskeligt ved at fængsle voksne mennesker. Romanen er kort sagt skrup kedelig. At andre også har brækket halsen ved at skrive om Poul Helgesen burde have været afskrækkende for Niels Aage Barfoed, men det har det altså ikke. Desværre. *HK*

Stor bygningskunst

Mogens Krustrup:
Kirker og moskeer i Levanten
104 sider, kr. 8,50
Munksgaards Forlag

Blandt de mange værdifulde bøger, man i vore dage kan få til en billig penge, er som bekendt radioens grundbøger. Men det er også værd at hæfte sig ved en serie, der bringer foredragene fra søndagsuniversitets-udsendelserne i bogform. I denne serie er nu kommet Mogens Krustrups: »Kirker og moskeer i Levanten«, og her gennemgås en række af Det mellemste Østens store bygningsværker. For eksempel er der et kapitel, der hedder »Jerusalem, gravkirke og klippemoske«, der er et afsnit om Simeon Søjlehelgens kirke og ét om den berømte Hagia Sophia, der engang var det østromerske riges åndelige centrum, men som i 1453 blev omdannet til moske.

I samme serie foreligger bl.a. »Kritik til kirken« og Olaf Pedersens »Middelalderens verdensbillede«. Altsammen er det noget for de nysgerrige og de videbegærlige. *HK*

Apostelgraven under Peterskirken

Vår Frälsares Församling i Malmø har udgivet en lille pjece indeholdende en række artikler om udgravningerne under Peterskirken. »Petri Grav« hedder hæftet, hvis fire forfattere er Jan-Christer Hybbinette, Anna Lenah Elgström, Maxim Mauritsson og Erik Cinthio. Iøvrigt indeholder pjecen indlæggene i en avisdebat mellem sidstnævnte forfatter, der er docent ved universitetet i Lund, og redaktør Björn Hallström. Debatten blev ført i »Skånska Dagbladet« i 1961.

Det var jo Pius XII, som satte de videnskabelige udgravninger i Vatikanets grotter i gang. Paven var opfyldt af en brændende lyst til på strengt videnskabelig basis at få så meget som muligt at vide om den katolske kirkes historiske udspring. Det gigantiske arbejde med udgravningerne under Peterskirken tog sin begyndelse på Peters og Pauls fest, den 29. juni 1939, d.v.s. tre måneder efter at Pius XII var blevet valgt til pave. Arbejdets første etape varede i ti år — nemlig fra 1939 til 1949. I 1952 tog man fat igen.

Der hersker som bekendt nogen uenighed om, hvorvidt det virkelig er resterne af Peters knogler, man har fundet. Men dette er, som Pius XII sagde i sin tale ved begyndelsen af jubelåret i 1950, »af underordnet betydning i forhold til den historiske realitet, at Petersdomen rejser sig direkte over den grav, hvori den første biskop af Rom, den første pave blev lagt.«

Gennem det lille hæfte får man et udmærket indblik i det store arbejde, der er udført. Kortene lægges på bordet — gode og spændende kort. *HK*

TROENS KENDE-TEGN

Inden vi begiver os på den lange rejse til påskens Jerusalem, læser Kirken, vor Moder, kærlighedens højsang for os. Som om den ville sige: alt, hvad I gør i fastetiden, som jo er en bodstid, alle ofre, I frivilligt pålægger jer, alle lidelser, I tålmodigt bærer med Kristus, alt dette må ske i kærlighedens ånd. Kærlighed er den største og vigtigste af alle kristne dyder. Uden kærlighed er alt andet forgæves. Uden kærlighed er alt andet tomt. Kærligheden er troens frugt og kendetegn.

Det 13. kapitel af 1. brev til korinterne er et af Det nye Testamentes smukkeste steder. Man burde lære det udenad. Selv i sin sproglige formulering er det et af verdenslitteraturens mesterværker. Det er en hymne til kærligheden. Hvis kristendommen ikke havde frembragt andre dokumenter end dette kapitel, havde den bevist sin enestående magt. Det var jo det nye, som det kristne budskab bragte verden: budet om kærligheden. Det var den unge kristenheds chokerende »nyhedsoplevelse«: elsk din næste som dig selv. Og ethvert menneske er din næste. Alt andet, hvad kristendommen siger, er samlet i det ene: elsk din næste.

Hvis et menneske i troen overgiver, »prisgiver« sig til den Gud, som har åbenbaret sig i Jesus Kristus, åbner han sig for den Gud, som er kærlighed. »Gud *er* kærlighed«. Han er dybest set ikke ånd, magt, kraft, retfærdighed: han er kærlighed. Vi kan kun modtage denne Guds kærlighed, hvis Gud selv frigør vort væsen til denne kærlighed. Det troende menneske er altid også det elskende menneske. Idet den kristne opfylder kærlighedens bud, bliver hans tro virksom, energisk. Ellers forbliver hans tro en verdensanskuelse, noget teoretisk, noget uforpligtende, noget ualvorligt. I kærligheden til næsten bliver vor tro eksistentiel.

Kardinalens korsvej

En korsvejsandagt af kardinal Stefan Wyszynski, den polske kirkes overhoved i en svær tid. Dette giver i sig selv stof til eftertanke. Endnu mere stof til eftertanke er der, når man læser kardinalens klare og smukke betragtninger over Via-Dolorosa-temaet: »I det menneske, som falder, ser jeg en følgesvend på mit livs vej; i den, som rejser sig, ser jeg Gud, som rejser og løfter mig. I ham ser jeg min pligt til at rejse mig, når jeg er faldet.«

»Korsvägsandakt« af kardinal Stefan Wyszynski er udgivet af Petrus de Daciaföreningen, Linnégatan 79, Stockholm Ö. Den er oversat til svensk af Bozyslaw Kurowski og Eva Berg. Hver betragtning indledes med en smuk og enkel tegning af Erik Olson.

Det er en lille værdifuld bog her til fastetiden. Den er på 47 sider og koster 7 svenske kroner. *HK*

»Vor kærlighed til Gud skal vise sig i vor kærlighed til næsten.«
(Skulptur fra det 8. århundrede: Marias besøg hos Elisabeth).

Grunden til den kristne kærlighed til næsten er Guds kærlighed, hvormed han har elsket os selv. Vi skal elske, fordi han har elsket os. »Dette er mit bud, at I elsker hverandre, *fordi* jeg har elsket jer« (Joh. 15,12). Tro og kærlighed danner en ubrydelig enhed. Erkender vi i troen, at Jesus er den guddommelige kærligheds åbenbaring, så modtager vi i troen denne guddommelige kærlighed. Og af denne tro udspringer kærligheden.

Denne kærlighed, som Paulus taler om, retter sig ikke umiddelbart på Jesus Kristus som sin genstand. Der siges: »Vi skal elske hverandre«. Vor kærlighed til næsten er Guds kærlighed inkognito. »Hvordan kan du sige, at du elsker Gud, som du ikke ser, når du ikke elsker din broder, som du ser«. Vor kærlighed til Gud skal vise sig i vor kærlighed til næsten. Ellers er vor tro uvirksom, uden energi, kraftløs. Den er ord, og ikke andet end tomme ord.

I kærlighedsbudet bliver vi ganske konkret henvist til den anden, til »du-et«. Men hvordan kan jeg elske næsten »som mig selv«, når jeg i synden har mistet mig selv. Kristus har i sin frelsende gerning frigjort os til denne kærlighed. Han har frigjort os fra vort eget selv. Han har givet os mulighed for at kunne elske næsten, hver næste, der møder os på vort livs vej. Overrabbiner Melchior har i sit foredrag i *Academicum Catholicum* gjort opmærksom på, at kærlighedsbudet i Det gamle Testamente (III. Mos. 19, 18) har en ejendommelig form. På hebraisk er udsagnsordet »elsk« forbundet med en dativ (»din næste«). Den jødiske teolog M. Buber siger i sin bog »Zwei Glaubensweisen« (Zürich, 1950), at »dette bud ikke udtrykker en følelse, men en måde at forholde os på«. »Elsk din næste« burde i vort sprog oversættes: »Vær kærligt indstillet overfor det menneske, som du nu og her møder på dit livs vej«. Denne kærlige indstilling over for næsten er kristendommens et og alt.

Hvem er nu den »næste«, vi skal elske. Det kan jo ikke være menneskeheden i almindelighed. Vi kan ikke elske menneskeheden så at sige ved at gå uden om det enkelte, konkrete menneske. Schillers ord i hans »Lied an die Freude«: »Vær omslynget millioner« er jo meget luftigt. Det ville være en farlig illusion at sige: jeg elsker hele menneskeheden, hvis jeg ikke elsker det konkrete menneske, som krydser min vej. Vi må heller ikke begå den fejl at mene, at »næsten« er det menneske, jeg føler sympati for og er »for-elsket« i. Den »næste«, jeg skal elske, er ikke det menneske, *jeg* udvælger, men det menneske, som *Gud* udvælger for mig. Den kristne kærlighed er ikke »eros«, men »agape«, d.v.s. kærlighed også til det menneske, som ikke er mig sympatisk og som jeg ikke kan lide. Man må også være forsigtig med at sige, at man skal elske næsten »for Guds skyld«. Så bliver den anden gennemsigtig, mister sin realitet og bliver et middel for min kærlighed til Gud. Den kristne kærlighed tager næsten, som han er, med sine fejl, sine ubehagelige karaktertræk, sine kanter – og elsker ham alligevel, som han er. Eller bedre: den kristne kærlighed elsker ikke næsten, som han nu og her er, men som den, han kunne være, som han ville være, som den fremtidige. »Dette«, siger Bultmann, »gør et menneske glad og giver ham tillid, når han føler, at den anden tager ham som den fremtidige, at den anden kan skue igennem alt det ydre, det banale, det smålige, det ufuldkomne, som enhver af os er behæftet med. At have tillid til et menneske betyder jo netop at tro på hans fremtid. Møder vi en sådan tillid, så gør den lykkelig og glad«.

I vor kaotiske og forvirrede verden slår apologetiske argumenter ikke mere til. De har mistet en del af deres overbevisende kraft. Kristendommen bliver i vor tid kun troværdig gennem ægte, konkret og praktisk kærlighed. Hvis vi har den tro, som kan flytte bjerge, giver almisser i massevis, ja, hvis jeg hengiver mit eget liv for troens skyld, men ikke ejer kærligheden, er alt dette »lydende malm og klingende bjælde«. Uden kærligheden er vort kristne liv intet.

H. Roos S.J.

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 1877
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 375
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Læsekreds - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 3131

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 349

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13 - Telf. 157
Roskilde

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 1694

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 2777
Aut. leverandør af kirkevine

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 693

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefoner: 115 - 1533 - 1537
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 35355 - Kolding

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 3343

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 281
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
Telefon 153

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 3210

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 1951 og 1952
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING
KB
KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 802

LÆST OG HØRT

Vil VI være pionerer - vil VI begynde?

— Hvem begynder, hvem er pioner? spørger højesteretssagfører Vald. Hvidt i den kronik i AKTUELT, hvor han med advokatorisk skarpsyn analyserer det arbejdsprogram, der opstilles i Johannes XXIII's rundskrivelse »Fred på jord«.

Med føje peger kronikøren på, at det er en utopi, der opstilles, men — tilføjer han — en utopi, et formende fællessyn er vel netop det, verden nu trænger hårdt til. Forvirringen og splittelsen skyldtes manglen af et sådant syn.

— Ligesom i FN's menneskerettighedserklæring angives der en række rettigheder og pligter, som tilkommer enhver, og paven fremhæver den enkeltes ansvar for at virke for, at de realiseres i forholdet mellem mennesker og i samfundslivet, og anbefaler, at mennesker efter den konkrete opgaves karakter danner egnede grupper eller sammenslutninger til løsningen. Menneskerettigheder er ikke en regeringssag; det er en universel folkesag, hvis fremgang afhænger af mange enkeltmenneskers arbejde og ofre.

Og så må spørgsmålet være: hvem begynder, hvem er pioner? Det ligger lige for, at dette arbejdsprogram vil være til lykke og fremgang for alle i samme grad, det omsættes i handling. Det afgørende spørgsmål er: er der nogen, som vil omsætte passiv sympati til realisme? Vil først tusinder siden millioner leve op til det? Og her synes jeg, at det store håb og den store mulighed ligger i, at dette arbejdsprogram fremsættes ikke af en filosof som en teori, men af denne mand, hvis redelighed alle havde tillid til, og som var overhoved for 500 millioner troende og med denne autoritet udtrykte et kald til handling til dem.

Evangelisk revolution

I Aalborg Stiftstidende og andre dagblade skildrer Børge Rudbeck de reaktioner, pave Paul VI's rejse har mødt, særlig i Frankrig, »det land hvor den katolske ny-orientering er blevet forberedt med større kraft (og med større teologisk dybde) end i noget andet«.

Med en række citater påviser Rudbeck, hvorledes blade, der hidtil har hørt hjemme blandt de forsigtige, og som ofte politisk hører hjemme på højre fløj, nu anvender ord som »revolution« og »reformation« med en ny, af evangeliet bestemt, forjættende klang.

I et andet blad nævner Rudbeck, at det liturgiske tidsskrift »La Maison Dieu« på fransk og latin har meddelt hele teksten af den koncilvedtagne »konstitution« om liturgiens fornyelse.

— Dette hæfte indledes af professor i liturgi ved det dominikanske universitet Le Saulchoir, Pierre Gy, med et rigt og givtigt forord, af hvilket her kun skal citeres en enkelt passage: »... Kirken (den katolske) skylder sin Herre at integrere alt dét, der var evangelisk gyldigt i reformatorernes opfattelse af liturgien«. Man vil se, at samtidig med, at der i Danmark er udsendt en prøveritualbog, hvor man foreslår genoptaget en del af de liturgiske led, der hører med til den katolske messe, men som efterhånden var gledet ud af folkekirkens gudstjeneste, har man fra katolsk side opmærksomheden henledt på, hvad man på dette område kan lære af reformationen.

Lad det, tilføjer Børge Rudbeck, i denne forbindelse være oplyst, at blandt professor Gys nære medarbejdere er en dansker, den unge dominikaner Niels Krogh Rasmussen, der formentlig om et par år får sin gerning i Danmark. Han har meget præcise meninger om, hvordan en specielt dansk katolsk liturgi kan udformes, med udstrakt anvendelse af modersmålet, således som det nu bliver tilladt, og med rig anvendelse af den uforlignelige danske salmeskat — naturligvis også de salmer, der er skrevne af lutherske digtere, ikke mindst Grundtvig. Den dag er måske ikke så fjern, da det ydre forløb af en dansk folkekirkelig gudstjeneste, koncentreret om nadveren, og en dansk katolsk messe vil være hinanden meget lig. En lille ting måske. Men et tidens tegn.

Hvad tallene kan fortælle

I 1956 begyndte Københavns Statistiske Kontor at udarbejde en årlig oversigt over kirkelivet i hovedstadskommunerne, der rummer ca. 1.364.000 indbyggere. Siden 1959 har man tillige medtaget de anerkendte trossamfund.

I en kronik i Kristeligt Dagblad meddeler provst Vilh. Dickmeiss med tallene for 1962 som baggrund nogle interessante betragtninger ikke alene over den folkekirkelige, men også over den katolske kirkes status i hovedstadsområdet. Vi klipper:

I 1959 var Romerkirkens medlemstal i hovedstadsområdet 10261, i 1960 10280, i 1961 11582, i 1962 11447. Altergæsternes antal ser således ud: 1959 150.000, 1960 173.000, 1961 170.000, 1962 146.300. Når altergæsternes tal er så overordentlig stort i forhold til medlemstallet, hænger det sammen med, at Romerkirkens altergangspraksis er en ganske anden end folkekirkens; den troende katolik går langt hyppigere til alters end det troende folkekirkemedlem.

Ser man lidt nærmere på tallet af katolske kirkemedlemmer, viser et enkelt år, nemlig 1961, en påfaldende stor stigning. 1962 en mindre tilbagegang. Ser man på tallet af altergæster, viser året 1962 en overraskende kraftig tilbagegang, hvad det nu ellers kan skyldes. I 1962 omfatter den katolske kirke i hovedstadsområdet altså som nævnt 11447 medlemmer. I forhold til befolkningstallet, som i 1962 opgives til 1.363.996, kommer vi derved til det resultat, at den katolske kirke i dette område udgør godt 8 promille af den samlede befolkning. Sammenligner man dette tal med den første folketælling her i Danmark, der tager hensyn til de religiøse forhold, kommer man til et for de fleste sikkert overraskende resultat. Denne folketælling, som fandt sted i 1840, opgiver for staden Københavns vedkommende antallet af katolikker til 865 af en befolkningsmængde på 120.000. D.v.s. at den katolske kirkes medlemstal i København i 1840 er på godt 7 promille af befolkningen (tallene fra 1840 er meddelt i »Vækkelser og kirkeliv i København og omegn« af Kaj Baagø, s. 8-10). Vil en kritiker indvende, at der er forskel på staden København og hele hovedstadsområdet, er dette naturligvis rigtigt. Men ingen kan vel forestille sig, at denne forskel i geografisk område spiller nogen væsentlig rolle for det her omhandlede talforhold, eftersom hovedstadsområdet i dag jo stort set er København, der er gået over sine bredder og just derfor kaldes hovedstadsområdet. Tallene for Romerkirken: godt 7 promille i 1840, godt 8 promille i 1962 er næppe til at anfægte. Og disse tal må vel falde overraskende for den del af befolkningen, som taler om en katolsk fare, om katolicismens store fremgang o.s.v. Til dato har fremgangen som vist været yderst beskeden, nemlig godt 1 promille. Romerkirken er trods stor indsats af arbejdskraft — ofte meget dygtig arbejdskraft — og betydelige pengemidler stort set ikke nået videre end til at kunne holde trit med befolkningstilvæksten. Men det er naturligvis også i et befolkningsmæssigt hastigt voksende område et respektabelt resultat.

VÆRELSE SØGES

Ung østrigsk pige i konditorlære søger værelse, indre by eller Frederiksberg mod 2-3 timers husgerning daglig, gerne i familie med børn. Snarest muligt og indtil 1. april. Billet mrk. F. 8 til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

VÆRELSE

med fuld adg. til køkken (evt. 1-værelses lejl.) gerne på Østerbro el. anden bydel med hurtig forbindelse dertil, søges 1. aug. af rolig, katolsk ung pige fra provinsen. Billet mrk. J. 24. til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

Hils igen!

Efter al denne talakrobatik skal vi tilsidst høre om den unge teologiske kandidat, der begyndte sin tale med ordene:

— *St. Paulus hilser eder!*

Han kunne imidlertid ikke huske fortsættelsen, men gentog indledningsordene — desværre med samme resultat. Fortsættelsen var som blæst ud af hans hjerne.

Da kandidaten for tredie gang forsikrede:

— St. Paulus hilser eder! rejste en gammel mand sig op og svarede:

— *Så vær' så go' og hels igjen!*

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Det ska' være -
Schulstads
maltede

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alleaftaler kan træffes i hjemmet
*34 46 01

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. Am. 2780.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Til den daglige betragtning
I FASTEN
foreslår vi
Leo Helbling O.S.B.
FRA ASKEONSDAG
TIL HVIDE SØNDAG
Brudstykke af et større værk af benediktinermunke fra Maria Einsiedeln »Mit Christus durchs Leben«.
Oversat til dansk af A.-E. Møldrup.
Kr. 5,00.
Arne Frost-Hansens Forlag

Støt vore annoncører

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

J. Ingemann Gregersen
Rådg. ingeniør, M. af I.
Bellevuegade 10, Kolding
Telefon 3421

Chr. Wilger & Søn
Glarmestre
Vestergade 2, Kolding.
Tlf. 334.

Pastor d'Auchamps Romrejser 1964

26. gruppe:	*27. gruppe:*	*28. gruppe:*	*29. gruppe:*
11. - 28. maj	29. juni - 21. juli	13. - 31. juli	7. - 25. september
Rom - Assisi	Ravenna - Rom - Assisi	Rom - Assisi	Rom - Assisi
18 dage - kr. 950	23 dage - kr. 1200	19 dage - kr. 1000	19 dage - kr. 1000

Program og alle oplysninger fra revisor Schwartz, Farimagsgade 18, København Ø. Tlf. Øbro 4642 x, efter kl. 18.

GARDINER - BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

I DEN KOMMENDE TID

FASTETIDEN I SANKT ANSGARS KIRKE, KØBENHAVN

Emne: Den individuelle bøn.

Askeonsdag d. 12. februar: Askeindvielse med kort katekese og højmesse.

Onsdag d. 19. februar: Messe med prædiken: »Herre, lær os at bede«, (ved pastor Leif Kayser).

Onsdag d. 26. februar: Messe med prædiken: »Gør alt i den Herres Jesu navn«, (ved pastor Kjeld Geertz-Hansen).

Onsdag d. 4. marts: Korsvejsandagt med prædiken: »Min discipel tage sit kors op«, (ved pastor Jørgen Hviid).

Onsdag d. 11. marts: Rosenkransandagt med prædiken: »Bed for os syndere«, (ved pater Paul Keller S.J.).

Onsdag d. 18. marts: Messe med prædiken: »Han tog et brød, takkede...«, (ved pater H. Roos S.J.).

Alle gudstjenester begynder kl. 20. Der er lejlighed til skriftemål fra kl. 19.30.

KATOLSK ARBEJDERAKTION

afholder åbent-hus møde torsdag den 13. februar kl. 20.00 i Englesalen, Jagtvej 183, København Ø., hvor Morten Lange MF kommer i krydsild.

Hovedtema: Er der plads for kirken i et socialistisk samfund?

Alle er velkomne!

Radio og TV

Fortsat fra side 16

pastor *Svend Simonsen*, der havde forberedt børnene, vi hørte i diskussionen. Han appellerede derfor til hjemmenes ansvar og polemiserede iøvrigt imod den uudryddelige forestilling, at det er børnene, og ikke Gud, der bekræfter troen. Det er rigtigt, men er det nødvendigt af den grund at ofre det andet aspekt, nemlig at børnene også engageres? Er det ikke blot en bortforklaring af den uheldige konfirmationsalder? At folkekirkekristne gennemgående er meget lidt kristent engagerede, løses vel ikke ved kun at sige, at Gud gør det hele og vi andre ingenting. *J.M.*

Innsbruck. I anledning af de olympiske vinterlege i Innsbruck bliver der fra kirkelig side truffet omfangsrige foranstaltninger til at imødekomme opgaver på sjælesorgens område. 15 katolske præster vil til stadighed være til disposition på sportspladsen. Deres kendetegn vil være et ganske enkelt brystkors, som præsterne bærer uden på deres sportsdragt. I selve Innsbruck er der blevet oprettet to katolske informationscentre for olympiadegæsterne. Foruden åbningsgudstjenesten vil der blive en højtidelig afslutningsgudstjeneste den 9. februar for alle deltagerne. Desuden vil alle omkringliggende kirker ændre deres gudstjenestetider, og der vil blive specielle gudstjenester på forskellige sprog. (KIPA)

Nordisk højskoleuge

Til sommer afholdes katolsk højskoleuge 1.-8. august. Alle interesserede voksne fra de nordiske lande, gifte og ugifte, indbydes, og skolen vil som sædvanlig foregå dels på Ledreborg Slot ved Roskilde, dels på det nærliggende feriehjem Borrevejlevig, hvor indkvarteringen finder sted.

Som tema for ugen er valgt: *Kærligheden*, både Guds og menneskets, under alle dens former og i dens forskellige stadier. Ugens leder bliver socialinspektør Gerhard Bungerfeldt, Stockholm; pater Arne Rask O.S.B., Vadstena, bliver skolens præst.

Foredragsholdere bliver: cand. mag. Chr. West, pastor Lars Messerschmidt, stud. theol. Kåre Osorio, mag. art. Elsebet Kieler, pastor Jørgen Hviid, læge Flemming Kieler, sr. Marie-Louise O.P., Oslo, redaktør Gøran Dahlin, Stockholm, og pastor Hubert Messerschmidt.

Som de foregående år bliver der om formiddagen et foredrag i familiesalen på Ledreborg, stille time samt messe i slotskapellet. Timerne midt på dagen er fri til almindeligt samvær, badning m.m. Sidst på eftermiddagen følger det andet foredrag på Borrevejlevig, og dagen afsluttes med rundbordssamtale og komplet.

Prisen bliver, med forbehold for evt. prisstigninger, 120 kr. pro persona. Børn i alderen 1-7 år kan i begrænset omfang medbringes på skolen, hvor de vil blive passet under messen og foredragene. Det vil koste 9 kr. pr. dag for børn fra 1-4 år, 11 kr. for børn fra 4-7 år. For børn over 7 år henvises til den af DUK arrangerede børnelejr i samme uge. For dem, som måtte ønske eneværelser, kan henvises til Motel Roskilde eller Lindenborg kro.

Foldere med detaljeret program vil snarest fremkomme og kan fås hos sognepræsterne eller overlærer H. O. P. Pedersen, Nebs Møllegård pr. Jystrup. Forespørgsler kan også rettes til undertegnede på tlf. (01) 71 63 60 mellem 17 og 17.30.

Povl Egede-Andersen,
viceskoleinspektør

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 9.: Quinquagesima (s. 112, violet). *I højmessen:* Ansgar (s. 821, hvid), Danmarks apostel og bispedømmets værnehelgen.

MANDAG den 10.: Scholastica (s. 830, hvid), benediktinerinde.

TIRSDAG den 11.: Vor Frue af Lourdes (s. 831, hvid).

ONSDAG den 12.: Askeonsdag (s. 117, violet). *Faste- og abstinensdag.*

TORSDAG den 13.: Torsdagens messe (s. 129, violet).

FREDAG den 14.: Fredagens messe (s. 131, violet). Ihukommelse af Valentin (s. 837), martyr.

LØRDAG den 15.: Lørdagens messe (s. 136, violet). Ihukommelse af Faustinus og Jovita (s. 838), martyrer.

SØNDAG den 16.: 1. søndag i fasten (s. 140, violet).

R.I.P.
Vor kære mand, far og morfar
Revisor
SØREN LYNNERUP
er afgået ved døden den 27. januar 1964.
Olga Lynnerup
Grethe og Poul Høyer
Bed for hans sjæl.

R.I.P.
Min kære mand
Bankbestyrer
KAY MORTENSEN
er efter et langt, strengt sygeleje sovet ind den 30. januar 1964.
Estha Mortensen
Bed for hans sjæl.

R.I.P.
Løjtnant
JØRGEN KAA
1941 - 1964
Astrid - Olav
Inge - Øivind
Bed for hans sjæl.

SCT. MICHAELS KAPEL søger »75 Melodier til Søndagsmessebogen ved B. Husson og Carl Worm«. Hvis nogen kunne skaffe os den, ville vi være meget taknemmelige.
Pastor d'Auchamp, præst
Frødings Allé 6, Søborg
Tlf. 69 03 01

Det nye Testamente
gengivet på dansk af
PETER SCHINDLER
»...Det nye Testamente kan nu påny blive folkelæsning...«
B.H. i Katolsk Ugeblad.
2. udgave. 2 bind på 714 + 336 sider. Hft. kr. 39,50, indbundet i 2 bind kr. 60,50.
Nyt Nordisk Forlag - Arnold Busck.

RADIO OG TV

Læg mærke til Familiespejlet!

Det i nogen grad kedelige — og derfor temmelig upåagtede »Kvindernes eftermiddagsprogram« har fået en ansigtsløftning ved nytårsskiftet og er blevet til »Familiespejlet«. Samtidig er en del af udsendelserne blevet henlagt til om aftenen, hvad der må glæde ikke blot mændene, men tillige de stadig flere udearbejdende kvinder. Men det er ikke blot navnet og tidspunktet, der er blevet forandret (mange udsendelser kommer dog stadig kl. 15.30). Det er også indholdet. Det rent »husholdningsrådsmæssige« er gledet i baggrunden til fordel for emner, der interesserer hele familien. Således kommer man også ind på religiøse emner. For eksempel bragtes for nogen tid siden en udsendelse med pastor, cand. psych. *Jørgen Hviid:* »Mythen om barnetroen«. Den vil komme her i bladet om kort tid som kronik.

Skal vi afskaffe konfirmationen?

En anden religiøs udsendelse kom torsdag d. 30. januar. Den var en af »Familiespejlet«s første virkelige fuldtræffere. Først og fremmest på grund af emnet, der interesserer tusinder af familier ud over landet. Dernæst og ikke mindst fordi man i udsendelsen havde ladet de første interesserede i spørgsmålet, børnene selv, komme til orde. Bagefter hørte vi en psykolog og to præster om problemet konfirmationsalder. Måske skulle man også have givet en far og mor lejlighed til at sige deres mening, men det er jo begrænset, hvad man kan proppe ind i en udsendelse, der kun spænder over en halv time. Måske var her stof til en udsendelse nr. 2 om det samme emne, men måske først »post festum«. Man kunne således spørge et lille udsnit af »konfirmationstrætte« forældre om deres indtryk. Om det nu også var alt postyret værd. Men lad os vende tilbage til successen fra d. 30. januar.

Sten, Vivi, Jane og Kims mening

Sten er 12 år, *Vivi* 13, *Jane* 12 og *Kim* 13 år gammel. Af disse fire børn går de tre til præst. Derimod ikke Sten. »Jane, hvorfor går du til præst?« — »For at forberede min konfirmation, hvor jeg jo skal bekræfte, at jeg er blevet døbt, og at jeg tror på Gud — med mine egne ord, altså bekræfte dåben.« — »Har der slet ikke været nogen tvivl i din familie, om at du skulle gå til præst?« — »Overhovedet ikke.«

»Hvordan med dig, Vivi?« — »Jo, vi har været i tvivl. Jeg vidste ikke rigtig, om jeg troede eller ej, men mor ville gerne, at jeg skulle, fordi det er gammel tradition. Og så blev det altså også til det. Men jeg synes, det er for tidligt, at man bliver konfirmeret. Derfor ville jeg vente et år, men det opgav jeg igen ... når nu mine kammerater skal«.

»Og hvordan er det med dig, Kim?« — »Jah, jeg vil konfirmeres, fordi det er noget, der hører sig til. Det er måske ikke så meget for troens skyld — det ved jeg ikke rigtig, men ... jeg mener, jeg vil konfirmeres, fordi andre bliver det.« — »Vil det sige, at I ikke går meget i kirke i jeres familie?« — »Nej, det gør vi faktisk ikke.« — »Har du nogensinde været i kirke?« — »Ja, det har jeg da — et par gange i mit liv.«

Så ligefremt svarede børnene, og hvad mere var: de kunne også diskutere problemet. For eksempel foreslog Jane, at man følger undervisningen i 7. klasse, hvor der er afsat tid til det, men venter for eksempel et år med selve konfirmationen. Hun skulle selv først konfirmeres i 1965. For Sten var der slet ikke noget problem. Han var ikke døbt, og selv om hans forældre havde sagt til ham, at han kunne blive det nu, ville han hverken døbes eller konfirmeres. I parentes bemærket skulle dåben vel være nok, når den finder sted som voksendåb. »Anfægter det dig slet ikke, at du er en af de meget få, der ikke bliver konfirmeret?« — »Nej, det generer mig ikke.« Dernæst blev børnene, der gik til præst, spurgt ud om undervisningen. Den var de åbenbart tilfreds med. Kim syntes endda, at præsten var dygtig. En af pigerne ville vide mere om andre religioner, men det afviste Kim meget snusfornuftigt som tidsspilde. »Skulle man måske blive buddhist«, spurgte han. Derimod ville Kim gerne vide noget om den katolske kirke. Det sidste spørgsmål er interessant. Måske skulle folkekirkens præster tage det økumeniske spørgsmål mere seriøst og give børnene et økumenisk sindelag allerede fra konfirmationsundervisningen. Det ville gavne mere end mange specialistdrøftelser af problemet blandt teologisk indviede, som vi måske har tendens til at nøjes med.

En psykolog og to præsters mening

Cand. psych. *Rasmus Jordan* blev derefter spurgt om sit indtryk af børnenes samtale. Han gav først udtryk for sin forbløffelse over børnenes formåen til klart at stille problemet. Iøvrigt mente han, at konfirmationsalderen er uheldig. Undervisningen bliver let til en slags »goddag mand, økseskaft«. Senere hen vil børnene være immune overfor den religiøse problemstilling. Pubertetsoprøret viser sig mest i de rent praktiske situationer i familien. En virkelig personlig stillingtagen er først mulig i 17-18 års alderen. Det samme mente valgmenighedspræst *Solvejg Bording*, der rent ud ville afskaffe konfirmationen eller i alt fald rykke den frem til selve barneårene — før 7. klasse. Før 13-14 års alderen er børnene endnu modtagelige, og tro er noget, der skal tages imod, mere end det er noget, der skal diskuteres. Efter 6. klasse er der kun mulighed for diskussion, og det endda uden at kunne tage egentligt standpunkt. Er forældrene ikke kristne bliver al undervisning i kristendom en tvivlsom sag. Det samme mente

Fortsættes side 15

Ugens tv og radio (9. - 15. februar)

SØNDAG	19.30	tv	Hjemme hos forfatteren Albert Dam i Silkeborg.
	21.00	tv	Vi møder Osvald Helmuth i hjemmet på Søbakken. 1.
MANDAG	10.15	P1	Shalom, Israel! Jørgen Juulsgaard i Israel. 1.
	19.45	P1	Karl Bjarnhof vært for en aften.
	20.20	tv	Skævt ind på livet. 3.
TIRSDAG	20.25	P1	Radioteatret præsenterer Tyskland efter 1945. 2.
	21.20	tv	Horisont.
ONSDAG	20.10	P2	Bibel og bekendelse. Økumenisk samtale hvori bl.a. deltager pastor Ib Andersen.
TORSDAG	20.00	P2	Kirkeligt magasin.
	20.45	tv	Vi besøger Osvald Helmuth.
FREDAG	20.45	tv	Filmorientering ved I. C. Lauritzen.
	21.25	tv	TV-debat om Danmark i Europas markedspolitik.
LØRDAG	15.00	tv	Transmission fra Nordisk Råds generaldebat.
	22.20	P2	Samme i radio.

1 Kr.

K. LARSEN & SØN • LYNGBY

I onsdags begyndte fastetiden. Der er hermed givet aktuel anledning til at overveje vort ansvar for de milliarder af mennesker, for hvem fasten varer hele livet.

katolsk uge blad 7

14. FEBRUAR 1964
112. ÅRGANG

SULTEN I VERDEN

To tredjedele af jordens befolkning er underernæret

Hvad gør *vi* for dem?

Pavens egen kommentar til Jerusalem-rejsen

Vatikanstaden. Pave Paul VI talte forleden under en modtagelse af de udenlandske diplomater ved pavestolen. Han kaldte sin tale »en meddelelse af mere officiel karakter« end andre kommentarer, han har givet offentligt angående pilgrimsrejsen til Det hellige Land.

Paven erklærede bl.a., at mængdens begejstring på ruten i Det hellige Land havde bibragt ham forståelsen af en ny side af hans embede. Han beskrev denne som det universelle ansvar, som kroningsceremonien udtrykker på sit hieratiske sprog med benævnelsen »Rector mundi«. Paven beskrev sit møde med Athenagoras som »det første skridt på vejen til en forsoning, som alle kristne, der er dette navn værdige, ønsker«.

Paven kom ind på den enorme interesse, som verdensoffentligheden havde vist hans rejse. Var der ikke deri et tegn på, at verden søgte inspiration i de værdier, den katolske kirke står for?

»For vort vedkommende,« sagde Paul VI, »nærer vi en faderlig omsorg — og det siger vi ud af vort hjertes inderste følelser — en faderlig omsorg, der omfatter alle dele af den ventende verden.«

Paven omtalte også den modtagelse, han havde fået, da han vendte tilbage til sit eget bispedømme, Rom. Den hyldest der dér blev ham til del — fra dem, der var ham særlig betroet — havde sat alle begivenhederne på rejsen i et særligt perspektiv.

Paul VI gjorde opmærksom på, at hans ord om det universelle ansvar ikke måtte opfattes i den betydning, som tidligere tider havde tillagt det — de tider der havde formuleret de højtidelige vendinger. Vendingerne udtrykte dog egentlig — når man tog de historiske og psykologiske forandringer med i betragtning — ganske godt den varige karakter, som den opgave at skulle virke på tværs af alle grænser og for hele menneskeheden, indebar. Menneskeheden kunne »i særlige øjeblikke instinktivt hige mod enheden, sandheden og freden.«

Pave Paul gav eksempel på sådanne store øjeblikke i historien. »Vi har, mine herrer, sammen oplevet et sådant stort øjeblik, nemlig under vor store forgænger, Johannes XXIII's pontifikat. Og lige efter dette uforglemmelige pontifikat har vi nu været vidne til en så umådelig akklamation fra offentlighedens side, at det har vakt genklang helt ind i vor inderste sjæl.«

Paul VI's ord var svar på en tale, holdt af ordføreren for det diplomatiske korps, den belgiske ambassadør Prosper Poswick. Diplomaterne havde anmodet om audiens hos paven for at ønske ham velkommen tilbage efter pilgrimsrejsen. (NC)

Rom. Den 29. januar blev den tyske forbundskansler Erhardt modtaget af pave Paul VI i officiel audiens. Forbundskansleren var ledsaget af sin hustru, udenrigsminister Schröder og de øvrige medlemmer af den tyske delegation. I sin velkomsttale mindedes paven Pius XII, der havde haft stor interesse for Tyskland på grund af sit lange ophold som pavestolens repræsentant i Berlin og München. Paul VI omtalte i særdeleshed Pius XII's bestræbelser for med klar og tydelig røst at minde om de moralske forpligtelser, ethvert menneske er bundet af. Måske skal dette tages som en hentydning til Pius XII's stillingtagen overfor nazismens jødeforfølgelser, ligesom det var tilfældet under rejsen til Det hellige Land. Paven gav kansleren et signeret portræt af sig selv tillige med medaljer til minde om pilgrimsfærden til Det hellige Land. Kanslerens hustru fik en rosenkrans. (KIPA)

Se fastebestemmelser s. 19

Rom. Kardinal Bea, der er præsident for sekretariatet for de kristnes enhed har til Vatikanets radio udtalt, at den bedste mulighed for samarbejde mellem protestanter og katolikker ligger på studieområdet. »Jeg tænker her først og fremmest på mulighederne for samarbejde på forskningens område i form af udveksling af bøger og publikationer om emner som eksegese, pastoral og katketisk teologi,« sagde kardinal Bea. Han tilføjede, at det var velkendt, at pavestolen lige siden 1949 havde tilrådet samarbejde med ikkekatolske kristne på alle de områder, der ikke direkte angår troen: velgørenhedsarbejde, forsvar for menneskerettighederne og forsvar af den moralske naturlov. Kardinalens udtalelse er således udtryk for et nyt skridt i retning af samarbejde på områder, der strækker sig ud over det rent praktiske. (SOEPI)

Haag. Det hollandske kongehus har i en officiel bekendtgørelse meddelt, at prinsesse Irene, 22 år, er blevet katolik. Prinsessen har aflagt trosbekendelsen i overværelse af kardinal Alfrink, der er Utrechts ærkebiskop. Ved overgangen til katolicismen opgiver prinsessen sin ret til tronen. En protestantisk skole, der var opkaldt efter prinsessen, har i den anledning taget navneforandring. (KIPA)

Bedre forhold for de spanske protestanter

Madrid. Spaniens 30.000 protestanter har nu udsigt til at få en række rettigheder befæstede ved lov. Et lovudkast udarbejdet af regeringsmyndighederne er allerede gået til Vatikanet til godkendelse, og det forlyder, at Vatikanet har godtaget udkastet. Det har ligeledes været til gennemsyn hos Spaniens katolske biskopper, og under udarbejdelsen blev det protestantiske mindretal spurgt til råds.

En række andre kendsgerninger giver ligeledes grund til at håbe på en gennemgribende klimaforandring. Således har i 1963 13 protestantiske kirkebygninger og andre gudstjenestelokaler fået tilladelse til at genåbne. To baptistkapeller har fået lov til at bekendtgøre deres gudstjenestetider ved opslag på den *udvendige* side af kirkemuren. Det er i sig selv nærmest revolutionerende, da spansk lovgivning hidtil har forbudt andre trossamfund enhver form for offentlig bekendtgørelse af gudstjenestetider.

Et andet skridt i den samme retning er åbningen af en protestantisk grundskole i *Cartagena.* Dog må det også nævnes, at en anden skole i *Algeciras* er blevet lukket efter få måneders virksomhed.

Det britiske Bibelselskab og Det udenlandske Bibelselskab har fået tilladelse til foreløbig at indføre 2000 bibeleksemplarer og 4000 oversættelser af Ny Testamente. Endvidere vil de to nævnte institutioner inden længe åbne nye lokaler i Madrid, og generalsekretær dr. Norman Cocburn vil komme fra London for på stedet at sætte sig ind i forholdene.

Rom. Den 31. januar forsamledes 27 kardinaler – alle fra centraladministrationen – til et møde, hvori blandt andre også deltog kardinal Bea. Om mødet foreligger intet officielt, men man antager, at pavens rejse til Det hellige Land har været hovedemnet. I særdeleshed skal man have drøftet patriarken af Konstantinopels forslag om særlige kommissioner til fremme af de kristnes enhed. Paven var mod forventning ikke til stede ved mødet. (KIPA)

▪

Rom. Paven holder retræte fra 1. søndag i fasten, den 16. februar, til den 22. februar. I retræten deltager centraladministrationens kardinaler og de øvrige af pavens nærmeste medarbejdere. I den tid vil alle audienser falde bort. (KIPA)

▪

Vatikanstaden. Den nye franske ambassadør ved pavestolen, René Brouillet, overrakte forleden pave Paul VI sine akkreditiver. Den nye ambassadør har tidligere været ansat ved Frankrigs ambassade i Vatikanet og har fornylig haft en post som ambassadør i Østrig. (NC)

▪

Bonn. Fra Det lutherske Verdensforbunds side modtager man med skepsis *Athenagoras'* opfordring i Jerusalem til et topmøde mellem de åndelige overhoveder for de store kristne konfessioner. Verdensforbundets generalsekretær, professor, dr. *Kurt Schmidt-Clausen,* advarer mod forhåbninger om, at et sådant møde på højeste plan vil kunne give et effektivt bidrag til kirkernes genforening. De lutherske kirker betragter genforeningen som en langvarig proces og ikke som en sensationspræget kirkepolitisk begivenhed. Denne proces er ikke i første linje et spørgsmål om kirkepolitisk organisation, men derimod et spørgsmål om enhed i sandheden. Netop i sandhedsspørgsmålet følte de lutherske kirker sig særlig nær ved den katolske kirke, der heller ikke vil kunne opgive den dogmatiske lære-enhed som grundlag for det kirkelige liv og den kirkelige forkyndelse. Som et væsentligt institutionelt bidrag til samtale om kristen enhed fremhævede professor Schmidt-Clausen det nylig oprettede institut for økumenisk forskning i Strasbourg, der på Det lutherske Verdensforbunds initiativ vil beskæftige sig med forberedelsen af et møde med den katolske kirke på det teologiske plan. (KIPA)

Uppsala. Den lutherske ærkebiskop af Uppsala, Gunnar Hultgren, har meddelt, at flere katolske personligheder er blevet inviteret til at deltage i festlighederne i anledning af bispedømmets 800 års jubilæum fra den 12. til den 14. juni. Efter reformationen har 34 lutherske præster båret titelen ærkebiskop af Uppsala.

Bombay. Ærkebiskoppen af Bombay, kardinal Gracias, har sendt et cirkulære til lederne af de katolske sociale institutioner i hele Indien. I dette opfordrer kardinalen til at undgå splittelser mellem kristne. Det er absolut nødvendigt, skriver kardinalen, at medlemmer af de forskellige konfessioner samarbejder i det mindste på det sociale område.

Kampala, Uganda. I Uganda er anglikanske og katolske kristne gået ind i et intimt samarbejde. Hvert bispedømme i de to kirker repræsenteres af to delegerede, der samles til regelmæssige møder. Ifølge den anglikanske ærkebiskop i Uganda, Lesley Brown, har dette samarbejde ikke nogen politisk karakter. Rådet er desuden villigt til at optage alle de kirker, der døber deres medlemmer og bekender troen med den apostoliske trosbekendelses ord. Det store flertal af kristne i Uganda er enten anglikanere eller katolikker. (SOEPI)

Metz. Biskop Schmitt af Metz har oprettet et sekretariat for de kristnes enhed i sit bispedømme.

Lægfolk forbereder koncilets tredje samling

En læg observatør på 2. koncilsamling, dr. *Vittorino Veronese,* har i en artikel til det romerske dagblad *Il Quotidiano* ladet sig forlyde med, at kvalificerede lægfolk deltager i det forberedende arbejde før koncilets 3. samling, hvis åbning er fastsat til den 14. september i år. Som bekendt består arbejdet i at forberede skemaer og udkast til dekreter, som koncilsamlingen skal arbejde med.

Dr. Veronese fortæller videre, at det ikke kun er kommissionen for lægapostolatet, der har indkaldt ikke-gejstlige rådgivere. Der er også lægfolk med til at forberede skemaet om økumenik og skemaet om Kirken og den moderne verden.

Vittorino Veronese er tidligere generaldirektør for FAO, en af FN's mange organisationer, fhv. præsident for Italiens Katolske Aktion og for komiteen for verdenskongressen for lægapostolat.

Dr. Veronese kommenterer sin artikel med betragtninger over det behov, vor tids mennesker har for Kirkens vejledning: »I de omvæltninger, vor generation har oplevet, har Kirkens stemme for os været et værn mod de farer, der truede os fra totalitære styreformer, hvad enten de er kommet fra højre eller fra venstre. Og nu i denne for verden som for Kirken så skæbnetunge time må det andet Vatikankoncil behandle spørgsmålet om, hvordan man bedst kan sikre verdensfreden, en fred, som må hvile på retfærdighed og næstekærlighed, og som må opbygges af mennesker af god vilje.«

Vatikanet mindes pavens besøg i Det hellige Land

Meget hurtigt efter pavens besøg i Jordan og Israel udkom fire frimærker: 15 lire sort (med billede af paven), 25 lire rødbrun (med billede fra Betlehem), 70 lire brun (Jerusalem) og *160 lire blå (Nazaret), alle i stort format.*

"Vi hænger i en tråd"

Denne udfordrende påstand er titlen på en kortfilm, som den danske filminstruktør Jørgen Roos har lavet for ca. halvandet år siden. Formålet med filmen, der blev til på opfordring af Statens Filmcentral, er at give os dårlig samvittighed. Ved hjælp af en virkningsfuld billedmontage viser den os på den ene side, hvor ligegyldige vi er over for alt, hvad der sker ude i verden, — hvordan vi kun tænker på at spise, have det godt og more os, mens på den anden side elendigheden råder overalt i verden, og alle tænkelige former for uvejr såsom krig, revolutioner og ødelæggelser kan bryde løs hvert øjeblik. Vi interesserer os ikke for verdenspolitikken, — men verdenspolitikken interesserer sig til gengæld for os. Vi lever på en vulkan, — „vi hænger i en tråd".

Jørgen Roos forsøger med rette at få os til at vågne op. Politiske iagttagere mener nemlig, at den største af de farer, der for øjeblikket truer vor civilisation, ikke — som nogle tror — er atomkrigen, men al den sult og elendighed, som vi ikke bryder os om at beskæftige os med. Den egentlige trussel er med andre ord ikke konflikten mellem øst og vest, men den konflikt, der en dag kan komme til at stille os over for „den tredje verden" i form af de underudviklede lande, der har et langt større fødselsoverskud end vi, og hvis utilfredshed en skønne dag kan eksplodere i et opgør med vor gamle civilisation. Vi spiser for meget og for godt, mens andre sulter. Denne mangel på ligevægt kan en dag frembringe en eksplosion i verden, der er farligere end den, atombomben kan fremkalde, fordi intet da vil formå at standse den.

Disse selviske ræsonnementer skulle i sig selv være nok til at få os til at interessere os for U-landene. Men for os kristne burde dybere og mere afgørende årsager gøre sig gældende, — næstekærligheden kræver det simpelt hen af os. Eller kan vi virkelig spise os mætte hver dag uden at tænke på de to tredjedele af menneskeheden, der ikke får, hvad de behøver? Hvordan kan vi bilde os ind, at vi elsker Gud, når vi ikke elsker vor næste, eftersom vi jo ikke gør noget for at råde bod på den elendighed, der hersker blandt vore brødre i Asien, Afrika og Sydamerika, hvor gennemsnitsalderen ikke er mere end 29 år? Ville det ikke være naturligt, om vi i hvert fald en gang imellem undværede noget for at give lidt til disse millioner af børn, der ser ud som skeletter betrukket med sort, gul eller rød hud? „Bryd dit brød til de sultne," hedder det i en tekst fra Bibelen, der benyttes i messen fredag efter askeonsdag. Det er netop det, der er meningen med fasten. Vi faster ikke alene for vores egen skyld — for at have den fornøjelse at faste. Vi faster for at have den glæde at kunne *give* til andre. „Den dag, hvor du faster," sagde en kristen prædikant i det 2. århundrede, „skal du regne ud, hvor meget du ville have givet ud, hvis du havde spist dig mæt, og det skal du så give til en enke, en faderløs eller en anden trængende. På den måde undværer du, for at en anden kan have gavn af det, du giver afkald på, så han kan blive mæt." Og i det 6. århundrede sagde pave Gregor den Store: „Den, som ikke giver det, han har sparet, til de fattige, faster ikke for Guds skyld, men for sin egen." Den kristne faste er ikke en slags asketisk præstation, der har sit mål i sig selv. Den er et middel, en ny mulighed for at udøve næstekærlighed og for at hjælpe vor broder, som er i nød.

Men hvad kan det nytte, siger De måske! Sulten i verden er så stor, at det langt overstiger mine muligheder at hjælpe. Det, jeg kan yde, står ikke i noget som helst forhold til behovet for hjælp. Men er det nu så sikkert? I hvert fald betyder det noget, om vi hjælper eller ikke. Læs engang evangeliet om brødformeringen. Mængden er blevet sulten, og Jesus mangfoldiggør brødene. Han skaber dem ikke, — han mangfoldiggør dem. Fordi der var én, der gav den smule brød og fisk, han havde, mættede Kristus mængden, som om Gud havde ventet på menneskenes gavmildhed for selv at give sin gave. Ved miraklet vokser og mangfoldiggøres det, mennesket er kommet med. Det er ikke nok at vente på, at der skal ske et mirakel, der løser problemet om sulten i verden! Det første, det gælder om, er, at mennesket i sit hjerte lærer at elske, at give afkald og at give til andre.

PAVE-ORD OM SULTEN

»Vor tids største problem er vel nok forholdet mellem de allerede økonomisk udviklede lande og dem, der først er på vej dertil. De første kan glæde sig over en høj levestandard, de andre lider under mangler og ofte endda nød. Den solidaritet, der knytter alle mennesker sammen til én familie, pålægger de nationer, der har materielle goder i overflod, den pligt, at de ikke er ligegyldige over for de samfund, hvis borgere kæmper mod fattigdom, nød og sult.«

»Der findes lande, som producerer et overskud af forbrugsgoder, især landbrugsprodukter, mens der er andre, hvor store dele af befolkningen døjer under nød og sult. Retfærdighed og menneskekærlighed kræver, at de første kommer de sidste til hjælp. At ødelægge eller bortkaste goder, som er livsnødvendige for andre mennesker, er en krænkelse af retfærdighed og menneskelighed.«

»Det er givet, at nødhjælp er en pligt, som menneskelighed og retfærdighed pålægger. Alligevel er den ikke tilstrækkelig til at afskaffe, ikke engang reducere de årsager, der i så mange lande bevirker en permanent tilstand af nød, elendighed og sult. Disse årsager har frem for alt deres rod i et primitivt eller tilbagestående økonomisk system. De kan ikke fjernes eller overvindes uden ved hjælp af samarbejde under forskellige former, der kan give de pågældende borgere faglig viden og dygtiggørelse og videnskabelig og teknisk uddannelse. Dette samarbejde bør også bestå i at stille til deres disposition den nødvendige kapital til at igangsætte og fremskynde en økonomisk udvikling efter moderne synspunkter og metoder.«

JOHANNES XXIII

(I »Mater et Magistra«)

PAUL VI

»Alle vidste noget om, at sulten eksisterede i verden. Nu har man opdaget den. Ja, det drejer sig nu om en videnskabelig opdagelse: Mere end halvdelen af verdens befolkning har ikke tilstrækkelig ernæring. Hele generationer af børn går endnu i vore dage til af sult eller stagnerer i deres udvikling på grund af uhørte savn. Det er ikke velstand, der mangler, men simpelthen det strengt nødvendige. Befolkningstilvæksten i hungerzonerne finder endnu ikke sin modvægt i en tilsvarende økonomisk fremgang, mens den falder sammen med en udbredelse af meddelelsesmidlerne, der skærper bevidstheden om tingenes tilstand og dermed tilskynder til revolution. Sulten kan give anledning til ødelæggende voldshandlinger af uoverskuelig rækkevidde.«

(Julebudskab 1963)

Blade af sultens dagbog

Caroline-Maria de Jesus er navnet på en negerkvinde, mor til tre børn, der lever af at samle affald i skarnbøtterne. Hun bor i et trist skur i den triste favela (slumkvarteret) Camindé i den store by Sao Paulo i Brasilien. I årevis har hun ført dagbog, 35 skolehæfter i alt. En journalist har læst dagbogen og sørget for, at den blev udgivet. Vi bringer her nogle uddrag af den som vidnesbyrd om sultens grusomhed.

21. maj

Jeg har haft en frygtelig nat. Jeg drømte, jeg boede i et dejligt hus, jeg havde oven i købet badeværelse, køkken, spisestue og et pigeværelse. Det var min lille pige Vera Eunices fødselsdag. Jeg skulle ud og købe de små kasseroller, hun havde ønsket sig så længe. Jeg satte mig til bords for at spise. Dugen var hvid som liljer. Jeg spiste bøf, brød og smør, stegte kartofler og salat. Jeg skulle lige til at tage en bøf til – så vågnede jeg op til den bitre virkelighed! Jeg boede ikke i en villa. Jeg befandt mig igen i *favela'en*. Midt i affaldsdyngerne ved Tieteflodens bredder. Og jeg ejede kun 9 cruzeiros. Jeg har ikke engang noget sukker tilbage. Mens jeg var borte i går, spiste børnene det sidste, der var.

For at styre landet må man ikke alene have gode evner, men også medlidenhed og godhed for folket. De, der styrer vort land, er rige folk, som ikke ved, hvad sult er, og ikke kender de fattiges lidelser og nød. Hvis folkets flertal gjorde oprør, hvad kunne mindretallet så gøre? Jeg lever på de fattiges side, håndens arbejdere. Men disse hænder er underernærede. Vi må befri landet fra disse politikere, der udbytter os.

I går spiste jeg makaroni fra skarnspandene, med skræk for at jeg skulle dø af det. Jeg mindedes, at i 1933, da jeg solgte mit jernskrot nede i Zinho, var der sådan en sød lille negerdreng. Han solgte også gammelt jern. En dag, da jeg kom slæbende med mine sække, gjorde jeg holdt ved Avenue Bom Jardim. Der, ved den »store skarnspand« som stedet kaldes, havde renovationsmændene læsset noget kasseret kød af. Den lille negerdreng gik og fandt nogle bidder. »Tag du også noget, Carolina, det kan godt spises.«

Han gav mig noget. For ikke at gøre ham ked af det tog jeg imod det. Jeg prøvede at få ham fra at spise kødet og det tørre brød, rotterne havde gnavet i. Så sagde han, at han ikke havde spist noget i to dage. Han fik tændt ild, så kødet kunne blive stegt. Han var så forsulten, at han ikke kunne vente, til det var helt stegt. Han spiste det, skønt det dårligt nok var blevet varmt. Jeg gik min vej og tænkte: »Jeg ville ønske, jeg ikke havde set det. Det kan jo ikke være sandt i et land, der er så frugtbart som vort.«

Jeg var fuld af oprørske følelser over for den socialforsorg, der, som det hed sig, var oprettet for at få de tilpasningsvanskelige til at passe ind i samfundet, men som altså ikke interesserede sig for dem, der fører en håbløs tilværelse uden for dette samfund.

Næste dag blev den lille negerdreng fundet død. Hans mave var så oppustet som en gummibold. Tærne strittede ud fra hinanden som en vifte. Han havde ingen papirer på sig. Han blev begravet som en navnløs, en ukendt. Ingen forsøgte at få at vide, hvad han hed. Folk, der lever uden for samfundet, har ikke noget navn.

Hvert fjerde år kommer der nye politikere til roret. Men de kan ikke finde ud af at løse problemet med sulten i *favela'erne* og rundt om i arbejderhjemmene.

Da jeg var henne for at hente vand, så jeg en stakkels kvinde, der var besvimet lige ved brønden. Hun havde måttet gå i seng i går uden middagsmad. Og lægerne, der er politikere, ved besked med alle disse ting.

... Jeg var ude og samle papir. Hr. Samuel vejede det og gav mig 12 cruzeiros. På hjemvejen gik jeg ad Avenue Tiradentes for at samle mere papir. Jeg skulle hen og arbejde hos fru Julita. Hun sagde at jeg ikke skulle gøre mig nogen illusioner med hensyn til mændene, – jeg kunne risikere at få et barn igen, og mænd hjælper ikke til med at opføde børnene. Jeg kunne ikke lade være at smile og tænkte: »Hvad mænd angår, så ved jeg nok, hvad det drejer sig om. Jeg er ikke født i går, – tiden har lært mig at være fornuftig!«

I skraldebøtterne fandt jeg en yamsknold og nogle kartofler. Da jeg kom hjem, var børnene ved at spise noget brød, der var så tørt, at jeg tænkte, man måtte have elektriske tænder, hvis man skulle bide i det.

Fedtstof havde jeg ikke noget af. Jeg satte en stump kød over ilden sammen med nogle tomater, jeg havde samlet op ved fiskekonservesfabrikken. Yamsen og kartoflerne satte jeg over i vand, og da det kogte, kom jeg makaroni i, som børnene havde fundet i skraldebøtterne. Vi *faveladoer* er efterhånden blevet klar over, at hvis vi vil leve, må vi gøre som ravnene. Jeg kan ikke se, hvad nytte socialforsorgen er til for en *favelado*. I morgen har jeg igen ikke noget brød. Så vil jeg koge den store søde kartoffel, jeg har tilbage.

27. maj
Jeg fik ingen kaffe i morges. Jeg følte mig svimmel, mens jeg gik. Det er værre at være svimmel af sult, end fordi man er beruset. Spiritus får en til at synge. Men den svimmelhed, der kommer af sult, får en til at ryste over hele kroppen. Det er en rædselsfuld fornemmelse, når der ikke er andet end luft i maven.

Efterhånden fik jeg en dårlig smag i munden. Så tænkte jeg: er det da ikke nok med at tilværelsen er bitter? Det ser ud, som om skæbnen har bestemt mig til at sulte, lige fra jeg lå i vuggen.

Nu havde jeg samlet hele min sæk fuld af papir. I Paulinogaden var der en dame, der gav mig nogle aviser. De var pæne og rene, så jeg gik hen på depotet med dem. Alt, hvad jeg finder, samler jeg op: jern, konservesdåser, koksaffald – alt kan bruges af en *favelado*. Leo tog imod aviserne og gav mig 6 cruzeiros. Egentlig ville jeg have gemt pengene til at købe tørrede bønner for. Men det kunne jeg ikke, jeg begyndte allerede at få smerter i maven . . .

Jeg bestemte mig til at købe en kop kaffe med fløde og lidt brød til. Det er fantastisk, hvilken virkning mad frembringer i organismen! Før jeg spiste, så alting ud, som om det var gult: himlen, træerne, fuglene, alt. Men da jeg havde spist, fik tingene deres normale farve igen.

Mad i maven er ligesom brændstof på maskinen. Nu kunne jeg arbejde hurtigere. Jeg fik en fornemmelse af, at jeg svævede i rummet. Uden at vide af det begyndte jeg at smile, som om jeg så på et smukt skuespil. Og er der i grunden noget skønnere syn end at have noget at spise? Jeg følte det, som om jeg spiste for første gang i mit liv!

3. juni
Når jeg ikke har ret mange penge, forsøger jeg at lade være at tænke på børnene, der kommer og beder om brød – brød og kaffe. I stedet tænker jeg på himlen: Mon der bor nogen deroppe? Har de det bedre end vi? Er de dygtigere end vi? Er der mange forskellige folk ligesom på jorden? Eller er der kun ét folk? Mon der også er *favelaer* deroppe? Hvis der er det, kommer jeg så til at bo i sådan en, når jeg dør?

8. juli
Når jeg vågner om natten, kan jeg næsten ikke falde i søvn igen. Jeg giver mig til at spekulere over dette liv med alle dets trængsler og husker på pater Luiz, der siger til os, at vi skal være ydmyge. Og så siger jeg til mig selv, at hvis pater Luiz var gift og havde børn og en elendig ugeløn, ville jeg gerne se, om han kunne være ydmyg. Han påstår, at Gud kun synes om mennesker, der kan lide i tålmod. Hvis pater Luiz så sine børn spise halvrådden mad, som ravne og rotter havde gnavet i, ville han nok også gøre oprør!

14. december
Var til messe i morges. Præsten sagde, at vi ikke måtte drikke, for når et menneske drikker, ved det ikke, hvad det gør. Vi skulle kun drikke sodavand og vand. Der var temmelig mange til messen. Præsten sagde, han var glad for at være iblandt os. Men hvis han virkelig levede iblandt os, ville han sige noget helt andet.

25. december
Joao kom og sagde, at han havde ondt i maven. Det er nok, fordi han har spist en vandmelon, der var noget i vejen med. Der blev nemlig smidt et helt vognlæs vandmeloner i floden i dag.

Jeg kan ikke forstå, hvorfor disse handlende kommer og læsser deres rådne varer af her ved *favela'en*, så børnene ser det og ikke kan lade være at spise dem.

. . . Jeg synes, det ser ud, som om grossererne i Sao Paulo morer sig over folket ligesom de romerske cæsarer, når de pinte de kristne. Vor tids Cæsar er bare værre, end de gamle var det. Den tids mennesker blev forfulgt for deres tros skyld. Men vi bliver forfulgt af sulten. Dengang kunne de, der ikke ville dø, holde op med at elske Kristus. Men vi – vi kan jo ikke holde op med at spise.

Hvert syvende menneske er en inder

Indien har over 440 millioner indbyggere. På 10 år har befolkningstilvæksten været 80 millioner. For hver dag bliver der 22.000 flere indere.

Nøden i Indien . . . hvem har ikke hørt om den. Næsten for meget. Egentlig hungersnød er sjældnere nu. Men gennemsnitsindtægten pr. indbygger er stadig utrolig lav: omkring 400 kroner om året. Det giver i hvert fald mulighed for at holde sig i live. Regnet i kalorier: normalt skal man have 2500 om dagen, men i Indien er gennemsnitstallet 1650 pro persona pr. dag.

Indien er med sine 600.000 landsbyer først og fremmest et landbrugsland. Otte ud af ti indere arbejder ved landbruget. Men afgrøden er meget ringe. Kornhøsten giver under halvdelen af, hvad der er normalt i Europa pr. hektar. Rishøsten giver to tredjedele eller halvdelen af, hvad der høstes i Kina.

Landet har 200 millioner okser, men de benyttes ikke til føde. De anses for hellige og urørlige.

Indien med sine kaster, disse lukkede samfundsklasser, skal og må omformes. De fra forfædrene nedarvede skikke, der blokerer udviklingen, må afskaffes. Det drejer sig om forældede arbejdsmetoder, forkert udnyttelse af jorden, bøndernes afhængighed af storgodsejere og pengeudlånere o.m.a.

Inden for industrien er resultaterne noget bedre. Men den er endnu langtfra i stand til at dække landets behov. Det årlige forbrug af stål pr. indbygger er et af de laveste i verden, 5 kilo.

Af alle udviklingslandene er Indien dog sammen med Kina det land, der sætter kraftigst ind på at indhente sin forsinkelse. Det kræver en gigantisk indsats. Der skal meget store midler til, hvis dette umådelig udstrakte land skal kunne hæve sig op til et niveau, hvor fremskridtet virkelig kan mærkes. Vil Indien komme til at disponere over disse midler? Det afhænger af os. Stormfulde tider venter dette land, der har Kina som nærmeste nabo.

Moder Teresa i Indien

For nogen tid siden bragte vi her i bladet et referat af et foredrag, holdt af hjælpebiskoppen af New Delhi, Angelo Fernandez, i AC i København. Ærkebiskoppen understregede i sit foredrag de vanskelige sociale forhold, der den dag i dag hersker i Indien. Blandt de hjælpeaktioner, der fra katolsk side er sat i gang for at bøde på elendigheden, nævnte han med stor beundring og anerkendelse moder Teresas indsats. Vi bringer her en beretning om hendes arbejde, som man for øvrigt kan læse mere om i »Julekærten 1963«, der er udgivet af Pauluskredsen.

Er der i det hele taget noget at stille op? Folk ligger og dør midt på åben gade i den dybeste hjælpeløshed og ensomhed. Deres eneste selskab er fluerne. Nu og da nærmer en vild hund eller en hellig ko sig menneskevraget, snuser til det, slikker det og lister sig bort igen, hvorefter fluesværmen slår sig ned på ny. Der er underernærede og syge børn i alle aldre, der ikke har så mange kræfter, at de kan holde hovedet oprejst. Mange af dem er forældreløse og husvilde. Så er der alle dem, der er ødelagte af sygdomme, europæerne ikke engang kender af navn. Dertil blinde, vanføre og spedalske på alle nedbrydelsens stadier. Elendigheden tilnærmelsesvis gjort op i tal og statistik synes at spotte enhver forestilling om at kunne gøre en indsats af nogen som helst betydning i Calcutta eller i Delhi eller en hvilken som helst af Indiens storbyer.

Men moder Teresa fra Caritas-missionærerne har et andet udgangspunkt og en anden målestok. Ikke for ingenting har hun givet sin kongregation det nævnte navn. Hun grundlagde den for 11 år siden og begyndte at arbejde i Calcutta, og nu driver 99 søstre bl.a. 3 hospitaler, en halsklinik for børn, en fødeklinik og 8 centrer for behandling af spedalske. Det er alt sammen arbejde, der i overvældende grad er brug for, og noget, man har hørt om før. Men desuden har moder Teresa åbnet et hus, hvis særlige opgave det er at tage imod mennesker, der bliver fundet i færd med at dø på åben gade. Huset, der bærer navnet »Hjemmet for husvilde Døende« ligger dør om dør med Kali-templet. »Kali« er ødelæggelsens og opløsningens guddom . . .

Siden hjemmet startede i 1959, har det taget imod ca. 10.000 patienter, samlet direkte op på gaden. De bliver bragt ind af byens ambulancetjeneste, af politiet eller af andre hjemløse. De er syge, snavsede, lasede... De er langtfra allesammen gamle, men alle er de underernærede, og mange af dem er simpelt hen i færd med at dø af sult. Det sker ikke sjældent, at den døende vender tilbage til livet takket være den gode pleje — og især den gode mad. Én af moder Teresas bedste hjælpere der i huset er en forhenværende hjemløs, der blev bragt ind for at dø. Han kom sig, blev der og arbejder nu for en løn af fem »rupees« om måneden plus kost og logi samt glæden ved at hjælpe andre. Han arbejder blandt andet sammen med de søstre, der tager imod dem, der bliver bragt ind: Patienten vaskes, iføres rent tøj og bæres ind i et af de to vagtrum, et for mænd og et for kvinder. Dér forsøger man at give den syge mad, god og nærende føde, i de allerfleste tilfælde det bedste, patienten nogen sinde har fået. Tallene viser da også, at ca. halvdelen af dem, der kommer til hjemmet, vender tilbage til livet. Men så frembyder de et nyt problem for moder Teresa. De har nemlig ingen anden udvej end på ny at vende tilbage til gadens elendighed.

Det er en selvfølge, at huset tager imod alle uanset religion. For øvrigt er lægen muhamedaner, og den mandlige rengøringshjælp er hindu. Det er også i udstrakt grad hindulæger, der uden godtgørelse arbejder rundt omkring på kongregationens mange centrer i byen. Åbenhed præger moder Teresas indstilling over for alt og alle. Enhver har lov at kigge indenfor, hvis han har lyst. »Vi arbejder bare videre,« siger moder Teresa. Men den blinde tallerkenvasker i »Hjemmet for husvilde Døende« har nok at gøre med at holde nogenlunde ryddeligt, for hunde, katte, hellige mænd og andre besøgende går frit ud og ind ad de altid åbne døre.

Elendigheden i hele dens tragik er vel aldrig så dyb og deprimerende som der, hvor en dødssyg far eller mor ligger på fortovet, omgivet af børnene, der står og ser til, mens de er ved at miste det sidste og eneste holdepunkt i deres usikre tilværelse. Et sådant sceneri er en daglig foreteelse i Indiens byer. Er det nu i Calcutta, og bliver den syge bragt til moder Teresas hus, følger børnene med. De bliver så bragt til et af kongregationens hjem for blinde, vanføre, forældreløse eller simpelt hen uønskede børn. Moder Teresa siger: »Vi har børn i alderen fra 2 dage til 16 år. Vi prøver at bortadoptere dem. I det hele taget er det princippet i vort arbejde, at vi prøver på at sætte den enkelte i stand til at vende tilbage til det normale liv så hurtigt som muligt. Kun derfor er vi i stand til at holde åbent hus.« Moder Teresa fortæller videre om arbejdet for de unge: »Vi har også en handelsskole for unge piger. Vi mangler maskinskriversker. Vore elever tjener med lethed 120 rupees om måneden. For øjeblikket har vi 98 piger i skolen. Nogle af dem er kommet hertil fra 'Hjemmet for husvilde Døende'. Den eneste betingelse for at få adgang er nød.«

Foruden de her nævnte institutioner har moder Teresa startet en rullende sanitetstjeneste. Det er en stor hospitalsvogn, der kører ud og parkerer i den nærmere og fjernere omegn og rundt omkring i byens kvarterer. Den medfører mad og forbindingssager, og en slags konsultation kan finde sted omkring den. Folk kommer hurtigere, end det er muligt at tage sig af dem. Især gruppen af mødre med syge småbørn er meget stor.

Det var i juni måned 1959, moder Teresa kom til Delhi sammen med 8 af sine ordenssøstre. På den korte tid, der er forløbet siden da, har de allerede behandlet hundreder af spedalske, og i de fattigste kvarterer i Delhi og New Delhi har søstrene sat et skolearbejde i gang. De har til dato undervist 200 børn fra de usleste forhold, — børn der ellers var vokset op som analfabeter. Og hvad mere er: Moder Teresa har udset sig et hus i Delhi, der skal blive begyndelsen til et hjem for vanføre børn. Men hvor skal pengene komme fra? »Vi skal bruge 25000 rupees til udbetaling, og alt i alt vil købesum og omkostninger løbe op til 160.000 rupees. Jeg aner ikke, hvor jeg skal skaffe blot de første 25000 fra. Men at pengene på en eller anden måde kommer, er sikkert og vist. De kommer altid. Det sørger Gud for.«

I Calcutta har de givet moder Teresa status som hellig kvinde. De kalder hende »Calcuttas helgeninde«. Og sikkert er det, at de hinduer og muhamedanere, der er kommet i berøring med hende og med hendes arbejde, har en forudsætning mere for i det mindste at *forstå* noget af kristendommens væsen: De har lært noget om, hvad *Caritas Christi* kan udrette.

Bidrag til Indien kan sendes til Sankt Vincentgrupperne, Kildehøjvej 13, Birkerød. Postkonto 971 64.

Moder Teresa er kendt over hele Indien for sit arbejde blandt de fattige. Her ser vi hende på en gade i Calcutta, hvor en mand beder om en almisse.

2 ud af 3 mennesker sulter

En kortlæggelse af sulten

Se engang på dette kort, — det er en kortlæggelse af sulten. Inden for alle de områder, der er markeret med sort, er der dels mennesker, der dør af sult og dels mennesker, der ikke får nok at spise. Nogle af landene ligger på den modsatte halvkugle. Der er meget lidt chance for, at vi nogen sinde kommer til at sætte vor fod i dem. Men alligevel er de folk, der lever derovre, vore medmennesker.

Hvor mange er de? Når talere, forfattere, journalister og statistikere taler om dem, der sulter, siger de: »To ud af tre mennesker i verden sulter.« Det giver et indtryk af, hvor omfattende ondet er.

Det er svært at tælle dem

I løbet af de sidste 15 år har FAO to gange sat sig for at tælle dem, der sulter. Den sidste gang var i 1953. Nu tør de ikke rigtig foretage en ny undersøgelse. Hvorfor? Fordi de er bange for, at resultaterne skal vise, at der er sket en forværring. Og desuden fordi det er et vanskeligt foretagende. Vanskeligheden består i, at de sultende ikke giver sig til kende, og i at sult og sult er to ting, fordi der er forskellige stadier og afskygninger af underernæring og forkert ernæring.

Antallet af kalorier kan give et fingerpeg

I deres bestræbelser for at afsløre sulten i verden og for at danne sig en idé om, hvor mange der rammes af den, har eksperterne som udgangspunkt valgt det antal kalorier, der daglig er til rådighed for indbyggerne i de forskellige lande, og det vil sige det samme som det energikvantum, de daglig forsynes med gennem den føde, de får. Et menneske skal normalt have adgang til gennemsnitlig 2750 kalorier pr. dag, hvis det skal få den næring, det behøver, og ud fra denne viden deler fagfolk så jordens befolkning op i dem, der har, hvad de behøver, og de underernærede. Metoden er bekvem, idet den gør det muligt *stort set* at finde ud af, hvilke landes befolkning der sulter mest. Men samtidig er den upræcis. I virkeligheden varierer den kaloriemængde, der i praksis er nødvendig for det enkelte menneske, efter alder, erhverv, stedets temperatur o.s.v. Og for øvrigt er det ikke tilstrækkeligt at tælle det antal kalorier, der findes i den føde, der er til disposition for den enkelte. Man må også regne med det kvantum proteiner og mineralske salte, den indeholder.

Som det vil ses af dette, er det ikke let at tælle, hvor mange der sulter.

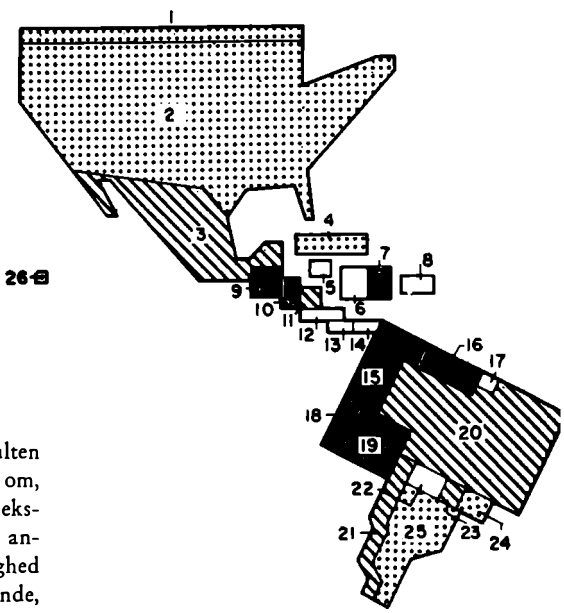

Nogle tal

Men hvis man som basis for udregningen fastholder 2750 kalorier pro persona pr. dag, er det ikke desto mindre muligt at opstille visse tal. Disse tal viser, at 72,2 pct. af jordens befolkning ikke får 2750 kalorier om dagen. Af disse 72,2 pct. lever 12,7 pct. på 2000-2700 kalorier pr. dag. Disse 12,7 pct. er de underernærede. De øvrige, det vil sige 59,5 pct. af menneskeheden, når ikke engang op på 2200 kalorier. Det er dem, der sulter i egentlig forstand.

Konklusionen er, at næppe mere end en fjerdedel (27,8 pct.) af menneskeheden for øjeblikket kan spise sig mæt.

Disse tal er afslørende, og de giver en idé om sultens udbredelse i verden.

I vor del af verden er problemet ikke sult, men følgerne af overernæring.

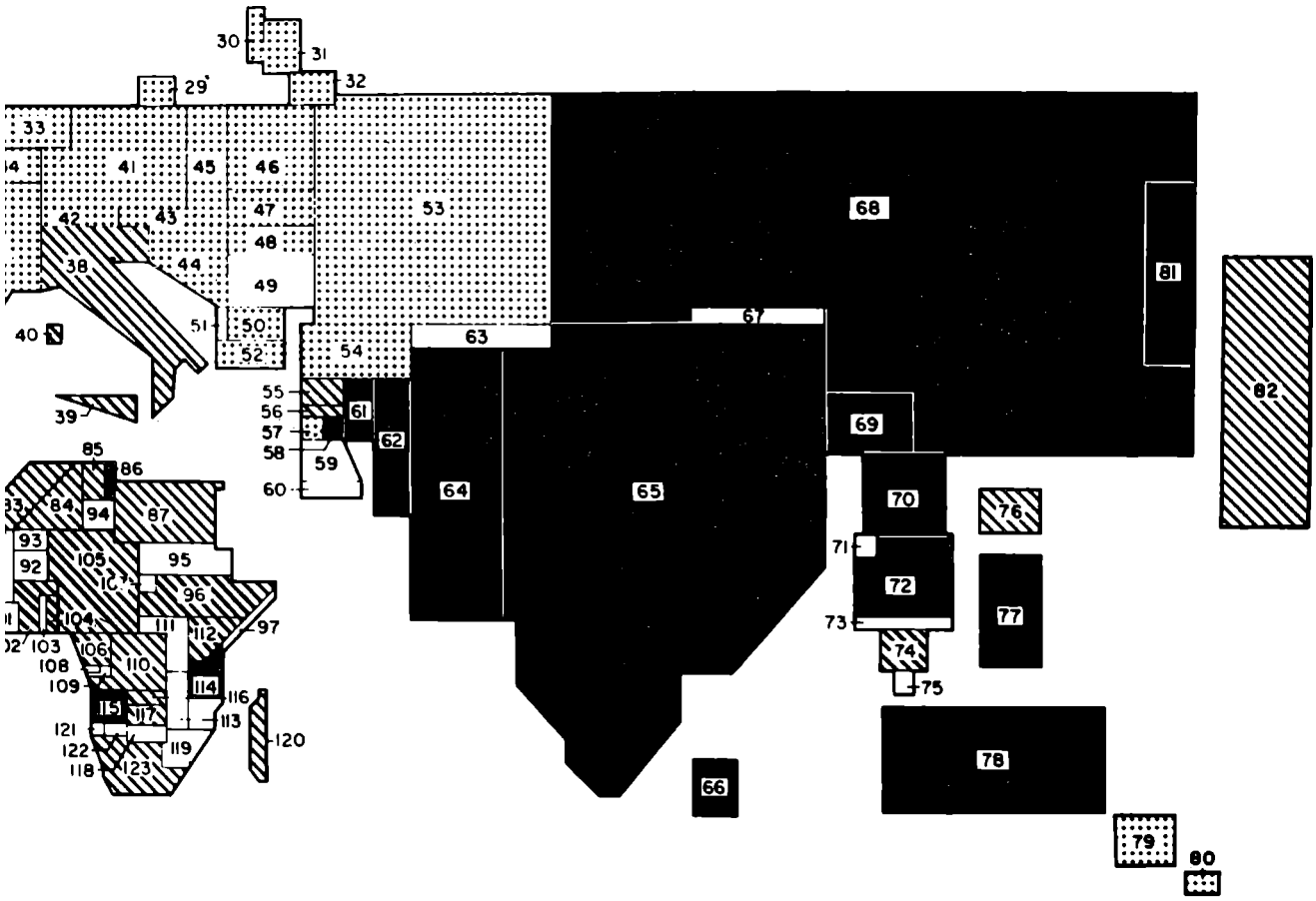

Verdens befolkning opdelt i grupper efter det antal kalorier, der indtages om dagen

1. Canada
2. USA
3. Mexico
4. Cuba
5. Jamaica
6. Haiti
7. Dominikanske Republik
8. Porto Rico
9. Guatemala
10. Salvador
11. Honduras
12. Nicaragua
13. Costa Rica
14. Panama
15. Colombia
16. Venezuela
17. Guayana
18. Ecuador
19. Peru
20. Brasilien
21. Chile
22. Bolivia
23. Paraguay
24. Uruguay
25. Argentina
26. Hawai
27. Irland
28. Storbritannien
29. Danmark
30. Norge
31. Sverige
32. Finland
33. Holland
34. Belgien
35. Frankrig
36. Spanien
37. Portugal
38. Italien
39. Sicilien
40. Sardinien
41. Vesttyskland
42. Schweiz
43. Østrig
44. Jugoslavien
45. Østtyskland
46. Polen
47. Czekoslovakiet
48. Ungarn
49. Rumænien
50. Bulgarien
51. Albanien
52. Grækenland
53. Sovjetunionen
54. Tyrkiet
55. Syrien
56. Libanon
57. Israel
58. Jordan
59. Saudi-Arabien
60. Yemen
61. Irak
62. Iran
63. Afghanistan
64. Pakistan
65. Indien
66. Ceylon
67. Nepal
68. Kina
69. Burma
70. Siam
71. Laos
72. Vietnam
73. Cambodia
74. Malaya
75. Singapore
76. Formosa
77. Filipinerne
78. Indonesien
79. Australien
80. New Zealand
81. Korea
82. Japan
83. Marokko
84. Algeriet og Sahara
85. Tunesien
86. Libyen
87. Forenede arabiske Republik
88. Mauritanien
89. Gabon
90. Senegal
91. Mali
92. Øvre Volta
93. Nigeria
94. Tchad
95. Sudan
96. Ethiopien
97. Somali
98. Guinea
99. Sierra Leone
100. Liberia
101. Elfenbenskysten
102. Ghana
103. Togo
104. Dahomey
105. Nigeria
106. Cameroun
107. Centralafrikanske republik
108. Gabon
109. Congo-Brazzaville
110. Congo-Leopoldville
111. Uganda
112. Kenya
113. Ruanda-Urundi
114. Tanganyika
115. Angola
116. Nord-Rhodesia
117. Syd-Rhodesia
118. Nyasaland
119. Mozambique
120. Madagascar
121. Sydøstafrika
122. Bechuanaland
123. Basutoland
124. Suaziland
125. Sydafrikanske Union

Menneskenes dårskab og håb

For øjeblikket ofrer de vestlige lande over 50 milliarder dollars (ca. 350 milliarder d. kr.) om året på oprustningen. Og de østlige lande bruger lige så meget. Inden for det samme tidsrum bruger USA knap 3 milliarder dollars på at finansiere de organisationer, der skal arbejde på en fredelig udvikling og forbedre menneskehedens kår (sundhed, uddannelse, ernæring o.s.v.).

For øjeblikket sløses der til stadighed, drives sabotage og destrueres masser af fødemidler, som ellers kunne redde millioner af mennesker fra sultedøden.

Og for øjeblikket blokeres de fordelingsveje, ad hvilke de rige landes overskud af fødemidler kunne ledes til de folk, der har brug for dem for at overleve og til sin tid producere, af chauvinisme eller simpelthen af politiske og økonomiske ideologier.

Og dog ville menneskene ved deres arbejde og deres opfindsomhed være i stand til effektivt at bekæmpe sulten. Jorden og havet indeholder ressourcer, der kunne give føde til milliarder af mennesker. Jorden er uhyre stor, og selv om 40 pct. af dens overflade, det vil sige næsten 4 milliarder hektarer, nu henligger som ørken, har man midler i hænde til at inddrage de ufrugtbare områder og gøre dem frugtbare. Derfor er det heller ikke mere en ren og skær utopi, når man taler om at lave Saharas ørken om til opdyrkelig jord, – man er faktisk allerede gået i gang med det. Russerne og amerikanerne har formået fuldstændig at ændre visse floders løb, så de giver frugtbarhed til umådelige landområder. Der dyrkes korn og grønsager i Sibirien og i det nordlige Canada. I Brasilien, Nordafrika, Holland og Israel er millioner af hektarer, hvor jorden tilsyneladende var slidt af helt ned til klippen, blevet fornyet, og samtidig har man indvundet land fra havet. Med hensyn til havet, der dækker 71 pct. af vor klodes overflade, er man nu begyndt rationelt og systematisk at udforske dets ressourcer. Et virkeligt epos om teknikken i industriens og landbrugets tjeneste har taget sin begyndelse. Og alt dette takket være menneskenes skarpsindighed og arbejdsydelse. Denne skarpsindighed og denne arbejdsydelse er de sultendes håb og det, menneskene af i morgen har at fortrøste sig til. Men kun på betingelse af, at de, der er engagerede i denne umådelige indsats for at udforske naturen og bygge op, er besat af en brændende kærlighed til menneskene og af iver for, at retfærdigheden skal ske fyldest. Det er nemlig vanskeligere at besejre den kollektive og den individuelle egoisme og havesyge end at beherske et fjendtligt land.

Stemmer tallene?

I et særnummer om »Kampen mod sulten«, som UNESCO's månedsblad »Le Courrier« udsendte i juli-august 1962, beretter den franske professor Michel Cépède om de misforståelser, der i løbet af de senere år har været med hensyn til de udsendte statistikker over sultens udbredelse i verden.

Den første undersøgelse (der blev foretaget i 1934-38 og offentliggjort af FAO i 1946) viste, at ca. 2/3 af menneskeheden fik mindre end 2250 kalorier om dagen og derfor måtte anses for at sulte.

I dag er disse tal — udregnet i kalorier — blevet betydelig bedre. Derfor hævdede M. K. Bennett i 1954 og efter ham Collin Clark, at det var en ren og skær misforståelse at tale om, at 2/3 af jordens befolkning sulter. En sådan påstand kunne kun være resultatet af en matematisk brøler! I sin artikel i »Le Courrier« bestrider professor Cépède dette, idet han gør opmærksom på, at sult ikke alene er et spørgsmål om manglende kalorier, men også om manglende *animalsk* føde (mælk, æg, kød, fisk o.s.v.). Ud fra dette synspunkt — og i betragtning af, at 1 animalsk kalorie svarer til ca. 7 vegetabilske kalorier — må man regne med, at ca. 6000 vegetabilske kalorier er nødvendige, hvis man skal kunne tale om en sund og normal ernæring. Derfor anser professor Cépède, at det på ingen måde er en overdrivelse at holde fast ved de tal, FAO i sin tid har offentliggjort, og fastslår dermed, at 2/3 af menneskeheden sulter den dag i dag.

Professor Cépède påpeger derefter, at denne situation er så meget mere beklagelig, som jorden rummer næsten ubegrænsede muligheder for at frembringe mad, og han slutter sin artikel med at sige: »Det forargelige ligger netop i det misforhold, at jorden er i stand til at ernære 35 milliarder mennesker, og alligevel sulter i hvert fald 2 af de 3 milliarder, der for øjeblikket lever på den.«

„Giv os i dag vort daglige brød" Det er en bøn, vi har lært af Kristus. Fadervor er meget kort, — og dog er bønnen om det daglige brød kommet med i den. Den står oven i købet først blandt de bønner, der drejer sig om os selv. Vi kan heraf drage den slutning, at maden er noget af det, der spiller den største rolle for menneskene, og at Gud forstår, at den spiller så stor en rolle for os.

Men selv om maden er en Guds gave, betyder det ikke, at vi kun behøver at bede. Så får vi mad.

Menneskene kan ikke komme uden om at arbejde. Det gamle Testamente minder om det ved utallige lejligheder i form af — ofte meget malende — ordsprog: „Ladhed opskræmmer intet vildt, men kosteligt gods får den flittige tildelt."

Eller: „Om efteråret pløjer den lade ikke, han søger i høst, men finder intet."

Og Det nye Testamente siger det samme. Paulus nævner, at der i Tessalonika er folk, der kalder sig kristne, men som ikke arbejder. Dem foreholder han det eksempel, han selv har givet: „I ved jo selv, hvorledes I bør efterfølge os. Thi vi har ikke ført et uskikkeligt liv iblandt jer, ej heller fik vi føden hos nogen uden vederlag, men vi arbejdede under slid og møje nat og dag for ikke at ligge nogen af jer til byrde."

Og han slutter med at sige: „Den, der ikke vil arbejde, skal heller ikke have føden." (2. Tess., 3, 7—10).

Maden er, som der står i en af salmerne, samtidig en gave fra Gud og en frugt af menneskenes arbejde: „Du lader græs gro frem til kvæget og urter til menneskets tjeneste, så du frembringer brød af jorden og vin, der glæder menneskets hjerte." (Salme 104, 14—15).

Enhver kristen ved, at al føde, når det kommer til stykket, er en gave fra Gud. Derfor siger han også til Gud, ligegyldigt hvilket arbejde han har, og hvor indbringende en høstdag han har bag sig: „Giv os i dag vort daglige brød."

"Jeg var sulten og I gav mig ikke at spise"

Kristus har lært os at sige „giv os" og ikke „giv *mig*". En kristen står ikke alene for Guds åsyn. Han siger ikke „Min Fader", men „Fader vor". Og han beder ikke om brød til sig selv alene, men til alle mennesker.

Allerede Johannes Døberen sagde: „Den, som har to kjorteler, skal dele med den, som ingen har; og den, som har mad, skal gøre ligeså!"

Kristus lærer os, at Gud på dommens dag skal sige til dem på den venstre side: „Jeg var sulten, og I gav mig ikke at spise."

Da skal de svare og sige: „Herre! når så vi dig sulten eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i fængsel uden at tjene dig?" Da skal han svare dem og sige: „Sandelig siger jeg Eder: hvad I ikke har gjort imod en af de mindste dér, har I heller ikke gjort imod mig." (Mt. 25, 41—45).

Helgenerne har ikke vendt det døve øre til denne appel. Paulus lod optage kollekt for at hjælpe de brødre i Jerusalem, der led nød. Vincent af Paul uddelte mad til de fattige og syge. „At give dem, der sulter, at spise" er en af de opgaver, Kirken gennem hele sin historie har lagt mest vægt på.

Man kan ikke sige „Giv os i dag vort daglige brød" og så lade det være godt. Fadervor pålægger os en forpligtelse, som er en af de vigtigste tilkendegivelser af den næstekærlighed, vi skylder vore brødre: Vi skal hjælpe dem, der sulter.

Otte hundrede millioner kristne beder daglig Fadervor. Katolikker, protestanter og ortodokse gentager den bøn, Kristus har lært dem: „Giv os i dag vort daglige brød."

Hvor bor disse kristne? Næsten over hele verden, i Indien, i Afrika og i den Fjerne Orient, og de bliver flere dag for dag. En ting står imidlertid fast, og det er, at langt de fleste kristne findes i Europa, Amerika og Australien, det vil sige i de mest velhavende og bedst stillede lande. Tænker de, når de beder deres Fadervor, på de to milliarder ikke-kristne, der sulter?

På Vincent af Pauls tid var der også hungersnød i Indien og i Afrika. Men kommunikationsmidlerne var på den tid så få, og de fungerede så trægt, at Vincent af Paul ikke fik noget at vide om det. Og selv om han havde vidst det, ville det have været umuligt for ham at skaffe hjælp.

Men sådan er det ikke nu til dags. I katastrofetilfælde kan hjælpen nå frem til bestemmelsesstedet på mindre end et døgn. Det har Caritas i adskillige tilfælde bevist.

Men katastrofehjælp vil altid kun være lapperi. Sulten er et kronisk onde. Det kan være nyttigt at komme med levnedsmidler, men i længden er det utilstrækkeligt. Det store problem er, hvordan man skal give de sultende midler i hænde til selv at forøge og forbedre jordens afgrøde.

Nu forstår man bedre grunden til, at Johannes XXIII gav spørgsmålet om sulten i verden så stor en plads i sin rundskrivelse *Mater et Magistra:* Vi er alle sammen i fællesskab ansvarlige for de folk, der sulter ...

Som støtte for denne påstand citerer paven apostlen Johannes, der siger:

„Den, der har jordisk gods og ser sin broder lide nød og lukker sit hjerte for ham, hvorledes kan Guds kærlighed blive i ham?"

Hvad man bør vide om FAO

Siden 1943 har der eksisteret en verdensorganisation, hvis formål det er at bekæmpe sultens svøbe. Denne organisation hedder FAO. Navnet er dannet af begyndelsesbogstaverne i det engelske navn: *Food and Agriculture Organization*, der betyder (De Forenede Nationers) Organisation for Føde og Agerbrug. Alle kristne bør kende denne organisation, der i snart tyve år har kæmpet mod sulten.

— FAO blev oprettet den 18. maj 1943.

— Først havde organisationen sine kontorer i Washington, men nu har den til huse på Aventin i Rom.

— I Rom har FAO over tusinde fastboende ansatte. Tusinder af andre er ude i marken, det vil sige i de områder og de lande, hvor der er brug for deres bistand.

— Organisationens program går ud på at redde verden fra sulten ved at skabe en slags samarbejdende organisation af de forskellige regeringer med det formål at hjælpe de underudviklede lande, især med hensyn til fødemidler og som følge deraf med deres landbrug, men desuden også på andre tekniske og økonomiske områder.

— FAO har foranstaltet to verdensomspændende undersøgelser angående sulten og har derved afsløret de elendige tilstande, to tredjedele af menneskeheden lever under.

Verdenskampagnen mod sult

Som et led i sin bekæmpelse af sulten indledte FAO i 1960 en verdensomspændende kampagne, der efter planen skal vare indtil 1965. Men hvad går denne kampagne ud på?

I sin erklæring af 1. juli 1960 siger generalsekretæren for FAO: »*Ét menneskes sult og elendighed er alle menneskers sult og elendighed. Intet menneske vil virkelig være befriet for elendigheden og sulten, så længe ikke alle mennesker er befriet for elendigheden og sulten.*« Derfor har FAO tilrettelagt denne verdenskampagne, hvis formål det er at »udrydde sulten i enhver eksisterende form og forklædning fra jordens overflade.«

Hvem henvender kampagnen sig til? Til alle mennesker. Det gælder om, at hvert eneste menneske bliver klar over, hvad sulten er, og alt efter sine midler og muligheder tager aktivt del i kampen for dens udryddelse.

Meningen med denne 5-årige kampagne udtrykkes i tre slogans:

1. *Oplysning og uddannelse.* Det gælder først og fremmest om at påvirke den offentlige mening og få alle til at forstå, hvad sulten egentlig er: hvilke årsager, der ligger til grund for den, hvilke følger, den drager efter sig, hvor store ulykker den forårsager o.s.v. Dette sker ved hjælp af kongresser, foredrag, bøger, traktater, opslag, billeder, film, presse o.s.v. Det skal nå ud til alle mennesker lige fra regeringer og internationale organisationer til den jævneste mand på gaden.

2. *Forskning.* Der er endnu meget at gøre inden for såvel den tekniske som den teoretiske forskning både med hensyn til landbruget, ernæringen, udvekslingsforhold o.s.v. Forskningen er blevet intensiveret på disse områder og vil blive det yderligere i løbet af de fem år, indtil FAO's verdenskampagne er afsluttet.

3. *Handling.* I hvert af de 86 lande, der er med i kampagnen, er der nedsat en nationalkomité til sultens bekæmpelse. Komiteerne er hver for sig blevet opfordret til at vælge bestemte emner, de vil tage sig af.

Det ligger i vor hånd, om det skal lykkes

Den kampagne, FAO således har sat i gang, er et gigantisk foretagende. Den kan kun give resultat, hvis alle gør, hvad de kan, og hvis alle både inden for familiens kreds og i det miljø, hvor de i øvrigt lever og arbejder, bidrager til, at den skal lykkes. Kan de kristne lade en sådan lejlighed gå fra sig til at omsætte deres retfærdighedssans og næstekærlighed i praksis?

S.O.S. nr. 40

Fortvivlede forhold i Karmelitpatrenes sogn og modtagelsescentral i Triest kalder på gode menneskers offervilje. Hvem hjælper os? Selv små beløb løser store opgaver. Postgiro 439 79 Caritas, København Brh.

Hvad en sagkyndig har at sige

»Levnedsmiddelsituationen i U-landene er i dag ikke værre, end den var her i Europa for to-tre hundrede år siden eller mindre. Hvis en nationaløkonom dengang havde talt i de samme vendinger, som vi nu gør det, om den frygtelige nød og dyrtid, der på den tid hærgede vor verdensdel, ville han sikkert have sagt, at Frankrig af 1660 (da hungersnøden reducerede befolkningstallet i Paris med en tredjedel) og Irland af 1840 ikke havde nogen som helst mulighed for at spare, at landbrugsproduktionen ikke kunne sættes op, og at befolkningen aldrig ville kunne tilpasse sig livet i byerne og i fabrikkerne. Og i den anden verdenskrigs historie har vi eksempler af nyere dato: England formåede uden varsel ved en kraftanstrengelse at råde bod på en nedgang i levnedsmiddelimporten på 55-75 pct. USA satte sin landbrugsproduktion i vejret med en tredjedel på to år. Det lille Schweiz bragte sin landbrugsproduktion op på det dobbelte ved at forvandle græsgange til agerjord. For øjeblikket er en milliard hektarer, d.v.s. knap 10 pct. af jordens overflade, opdyrket. Ved at opdyrke 20 pct. af den uudnyttede jord i de tropiske lande kunne man indvinde yderligere 400 millioner hektarer, d.v.s. 40 pct. Hvis man overrislede Asiens overbefolkede jord, kunne man der høste to-tre gange om året. Udbyttet af hornkvæg i Europa er fem gange så stort som i Afrika og Asien. I Asien opdyrker man lige så store landområder som i Europa og Amerika tilsammen, men bruger kun 1/30 så meget såkorn. I stedet for at jamre over, at det i dag er umuligt at brødføde jordens tre milliarder mennesker, skulle man derfor hellere gøre sig klart, at der i år 2000 vil være seks milliarder, og at jorden også vil være i stand til at brødføde dem.« *M. Schumann*

Caritas Danmark

Takket være Katolsk Ugeblads mange små SOS'er og ordet om, at »selv små gaver løser store opgaver«, havde Caritas Danmark mange penge til rådighed i året 1963.

Hvad der skulle ske med pengene var et af de problemer, man lettest kunne løse, da der lå bunker af henvendelser fra alle fem verdensdele og det sværeste var at træffe det rette valg.

Først blev danske katolikkers tilskud til det internationale nødhjælpsarbejde (200 dollar) og til det internationale katolske udvandringsarbejde (100 dollar) tilgodeset, og så gav vi vort tilskud til katastrofefonden (100 dollar) for at stå rustet, hvad der så end måtte ske. I 1963 blev vor hjælp brugt i jordskælvsområderne i Jugoslavien og ved brandkatastroferne i Hong Kong.

Så kom turen til de ungarske flygtninge i Østrig (100 dollar) og til den kontrollerede hjælp i selve Ungarn (100 dollar). Ethvert bønskrift — og der kommer adskillige ugentlig — sendes til Wien, hvor en ungarsk præst fører nøje kartotek over brevene og frasorterer alle uretmæssige anmodninger samt sørger for, at den hjælp, vi tilsender ham, bliver anbragt de helt rigtige steder.

På dagen for pave Pauls rejse til Palæstina gik en check på 200 dollar til det pavelige arbejde blandt arabiske flygtninge. Et sogn i Triest, som kæmper en meget hård kamp for at hjælpe ulykkelige flygtninge, fik en check på 100 dollar, og takken var rørende. Julekærten havde omtalt Moder Teresa i Calcutta, og også til hende sendtes en check på 100 dollar — en dråbe i havet, men dog en lille opmuntring til én eller et par ulykkeligt stillede familier.

Så er der vore hjemlige opgaver — der er de tibetanske børn, som fik 1000 kr. — der er flygtninge, som havde svært ved at klare den ene eller den anden vanskelige situation — der er vort eget lille U-landsproblem med starten af to unge pigers uddannelse her i landet og deres rejse fra den fjerne hjemstavn.

Dertil kommer de mange pakker med tøj, bøger og mad til præster, nonner, venner og bekendte i de lande, som endnu ikke har kunnet rejse sig efter den sidste krig. Og så er der recepterne, som passerer Caritas' kontor og via udenlandske kanaler er med til at hjælpe talrige syge bag jerntæppet.

Det er ikke så mærkeligt, at pakkeaktionerne kommer til at stige op over de 10.000 kr., børnearbejdet over 8000, og hjælpen til de forskellige udenlandske og indenlandske opgaver når op over 20.000 kr. Og så står man til sidst over for en tom kasse ved det nye års begyndelse.

Men hvad skulle vi egentlig have gjort, om der ikke i vore menigheder var så stor forståelse for, at også danske katolikker har et fælles ansvar for løsningen af nøden i den store verden. En tak for hjælpen behøver ikke at understreges. En god samvittighed parret med bevidstheden om den glæde, hjælpen overalt mødes med, er mere end en nok så varm tak for gaven, der blev givet.

Knud Ballin,
formand for Caritas Danmark

S.O.S. nr. 39

Hårdt ramt familie i Ungarn — begge forældre invalider — 3 børn under uddannelse — trænger til fødemidler. Hvem hjælper os? Selv små bidrag er med til at løse store opgaver. Postgiro 439 79: Caritas Danmark.

Dansk familie bosat i Polen fortæller om den store nød i landet. Man vil gerne hjælpe et bestemt lille landsogn, hvor præst og nonner kender de enkelte familier. Til videresendelse modtages der snarest *godt* brugt tøj. Henvendelse: Caritas Danmark, Frederiksundsvej 225, Brønshøj.

Sankt Vincentgrupperne

Sankt Vincentgrupperne har siden de startede i foråret 1959 indsamlet omkring 170.000 kroner. Pengene er kommet ind gennem opsparinger ved de enkelte familiemedlemmers personlige ofre. Formålet er at afhjælpe sult og nød i de områder, der har hjælp behov, og såvidt muligt at yde hjælp til selvhjælp. Hjælpen fra de danske Sankt Vincentgrupper formidles gennem et check-system, der kræver et minimum af administration, og det vil sige, at de indsamlede beløb går *ubeskåret* til de nødlidende. Hver måned går for eksempel 200 dollars (små 1400 kr.) til sultende børn i Indien, og der er iøvrigt en aktion i gang for at skaffe får til nødlidende familier. Et får koster 45 kroner og hver familie kan klare sig med 15 får. Vincentgrupperne løser iøvrigt bl.a. opgaver i Congo, Ethiopien og Vietnam. Sankt Vincentgruppernes gironummer er 971 64, adressen er Kildehøjvej 13, Birkerød.

Den danske folkekirkes nødhjælp

Fra folkekirkens menigheder er der i 1963 ydet en udlandshjælp til en samlet værdi af næsten 5 millioner kroner. Hjælpen er sendt til 50 hjælpeopgaver i 21 lande. Langt den største del er ydet i form af varegaver. Den danske folkekirkes nødhjælp har postgiro 528 00. Adressen er Nørregade 11, København K.

Bøger om sulten og om FAO's arbejde

Frihed for sult. Ny udgave 1964. Mellemfolkeligt Samvirke.
Pierre Moussa: U-landene. Det Danske Forlag, 1962.
Thorkild Kristensen (m.fl.): Den økonomiske verdensbalance. Munksgaards Forlag, 1961.
Boyd Orr: Den hvide mands dilemma, føden og fremtiden. J. H. Schultz.
Carolina-Maria de Jesus: Lossepladsen. Fremad, 1961.

Jylland

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

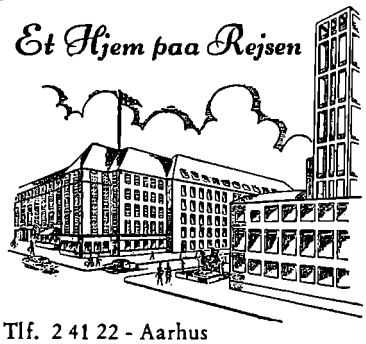

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS · VAND · VARME · BLIKKENSLAGER · SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Odense

J. T. Halvorsen
Snedkermester
Marienlystvej 8, Odense
Tlf. 12 58 40

1. kl. kød, pålæg og hestekød
Sophus Larsen & Søn
Albanigade 39, Odense. Tlf. 4895

Odense og Omegns Brugsforening
Grønløkkevej 10, Odense.
Tlf. 11 83 35

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Holbæk

Axel Smith's Eft.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Markedsplads 10,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos
Jensen & Olsen
Holbæk . Telf. 365

Holbæk Mejeri A-S
Algade 54 - Telefon 65
Leverandør til hospitalet

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 197
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Tlf. 264

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefoner: 1410 og 172

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 1016

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 2021
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Guldbergs afrikanske eventyr

— Jeg glemmer aldrig den tur. Det var en oplevelse, jeg aldrig har turdet håbe på.

Stig Guldberg er vendt hjem efter en ti dages foto-safari i Afrika. Gartner Stormly Hansen, Avedøre (der ejer et stort nellikegartneri i Cape Town) var blevet så begejstret for et Guldberg-foredrag i radioen, at han indlemmede Guldberg i den venneskare, der allerede var inviteret til Afrika.

Efter at have nydt nellikeduften i Cape Town fløj selskabet til Kenya og gik på foto-safari. Alle dyrene mødte op og betragtede danskerne med velvilje.

— En aften samledes vi til te omkring lejrbålet, beretter Stig Guldberg. Den skotske lejrchef havde sin transistorgrammofon med, og han havde til ære for os fremskaffet danske plader. Stor var jublen, da vi opdagede, at det var julesalmer — og en ganske forunderlig oplevelse var det at sidde midt i den afrikanske savannas praftfulde natur med en månebeskinnet, sneklædt Kilimanjaro-tinde som baggrund og drikke te til tonerne af »Julen har bragt«.

Under safarien mødte jeg en lille flok drenge fra en af de primitiveste stammer i Kenya, som kom drivende med en kvæghjord. Jeg steg ud af bilen, og efter et øjebliks stirren flokkedes de om mig med deres pludrende »jambo-jambo«-hilsen. De greb fat i mine »poter«, smilede og snakkede, og vi blev vældig fine venner.

På hotellet i Johannesburg kom det halve af personalet efter tur op på mit værelse for at spørge, om der var noget, jeg ønskede — naturligvis for at have en undskyldning for at se den underlige, hvide mand med det afstumpede udseende! Den sidste af dem var en tyk, moderligt udseende kvinde, der blot stillede sig op midt i værelset og stirrede på mig med tårerne strømmende ned ad kinderne.

Jeg gik ud på verandaen for ikke at komme til at tude med...

Hvem Fader John fløj for

Fra de mere eksotiske himmelstrøg kommer også denne historie, formidlet af det internationale luftfartsmagasin AIR BP:

Praktisk taget al samfærdsel på Ny Guinea må foregå ad luftvejen. Også missionærerne flyver, og en katolsk præst, Fader Brown, er kendt som en erfaren og dygtig pilot.

En dag blev han overrasket af dårligt vejr under flyvning med en passager. På Ny Guinea kan vejret ændre karakter på få minutter: skyhøjden blev lavere og lavere. Situationen var kritisk, for til sidst fløj man lavt over trætoppene og var endnu langt fra en landingsplads. Pludselig spærrede høje træer vejen frem, og det var udelukket at komme over dem.

Fader John gjorde det eneste, der var at gøre. Han tog gas og tænding fra motoren, trak flyets næse i vejret og satte maskinen i toppen af et stort træ. Der hørtes en knagen af knækkede grene og lyden af planlærred, som flængedes, og så blev alt stille.

Fader John var den første, som kom ned på jorden, og lidt efter kom hans passager. Ingen var kommet det mindste til, men passageren var let chokeret.

— Der var sandelig den gode Gud med Dem, Fader Brown, sagde passageren stammende af skræk.

Fader John, som var kendt for sine rappe replikker, svarede omgående:

— Det manglede minsandten også bare — det er jo ham, jeg flyver for!

Folkeskolens kristendomsundervisning

Den tungt henskridende debat om det mere eller mindre betimelige i at gøre kristendomskundskab til eksamensfag i den offentlig skole, fik en uventet drejning i politisk retning, da den konservative fhv. minister Poul Sørensen meddelte, at den konservative folketingsgruppe kunne støtte tanken om eksamen.

I dagbladet FYN spørger redaktør Villy Andersen, om det ikke vil være lige strengt nok at stille troen på linje med børnenes viden om grammatikkens regler eller regnearternes beherskelse.

— Dertil kommer, at der jo også i vort skolevæsen er elever, der opdrages i en anden form for kristendom end folkekirkens. Hvordan skal disse børn stilles i eksamenskravet? Skal de udlægge skriftens ord ud fra katolske eller andre forudsætninger, eller skal de fritages for eksamenskravet?

...Mon dog ikke statens indblanding i den enkeltes måde at tro på bør afvises? Hvis det konservative forslag havde gran af chance for vedtagelse, har vi i folkekirken da til en eksamen lov til at anfægte katolikkernes Mariadogmer eller specielt fremhæve Luthers lære på andre trosretningers bekostning?

Kirkens pindsvinestilling?

Domprovst Jørgen Bøgh, Århus, giver i Jyllands-Posten udtryk for en modsat opfattelse:

— I dag er det »dannet« at være analfabet angående bibelhistorie og kirkehistorie. Hvilken forskel over for f.eks. den angelsaksiske dannelsestradition. Det er jo ejendommeligt, at de fleste danskere skal foretage en rejse i et katolsk land, før de opdager, at de helt igennem er præget af en luthersk tradition, og at en dansk selvforståelse er umulig uden denne forudsætning.

Men nu synes der at ske noget. Der er blevet oprettet et fagligt tilsyn med undervisningen i kristendomskundskab. Og den nye fagskolekonsulent, Søren Borello, er gået til sagens kerne og har udtrykt ønske om, at faget må blive eksamensfag, d.v.s. at det må blive placeret på linje med andre fag, som hører til dansk dannelse.

Lad os ønske, at denne linje må blive videreført, så at kristendomskundskab i stedet for at være kirkens pindsvinestilling i et land, den ellers har måttet rømme, må bliver et fag, som skolen selv føler et ansvar for på linje med alle andre.

Hvor børnene føler sig trygge

Naturligvis behøver man ikke at være et troende menneske fordi man er proppet til halsen med kristendomskundskaber. Skolen kan nok lægge et bål tilrette, den kan dog ikke tænde ilden.

På et »Unge Hjem«-møde i Vestjylland har forstander Jens Marinus Jensen, Århus, sagt nogle besindige ord om hjemmets store betydning for de unges fremtidige livsholdning:

Der er hjem, hvor forholdet mellem forældre og børn kan være så kammeratligt, at overgangsperioden fra barn til voksen knap nok mærkes.

For mange rettelser fra forældrenes side kan virke lige modsat hensigten. De unge kræver tillid, tålmodighed og forståelse, og på ingen gælder bedre ordet: Kald på stodderen, så kommer han, kald på kongen, så kommer han.

Et hjem med en sund, åndelig atmosfære, hvor man regner med og tror på Gud, det er dér, børnene føler sig trygge.

Børnene burde se, at kirken og kristendom er noget, far og mor ikke kan undvære, for fars og mors vidnesbyrd har betydning og vil præge børnene hele livet igennem. Og kristendom kan ikke gå fra slægt til slægt, når børnene ikke kan se det hos far og mor.

Meget forlangt

En causør i svensk radio er ikke blottet for tillid til ungdommen:

— Det er vor tids studerende ungdom, som engang skal bære samfundet, løse de evige gåder om viljens frihed, sjælens udødelighed og parkerings-problemet.

Undskyld

I Ohio blev en præst noteret for at have kørt for hurtigt. Hans undskyldning lød:

— Nu om dage må man køre hastigt, når man skal frelse sjæle.

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

Brug gymnastikdragter
gymnastiksko
idrætsbeklædning fra
»GYFA«
Glamsbjerg . Tlf. 110
Forlang katalog

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6536 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Pastor d'Auchamps Romrejser 1964

26. gruppe:	*27. gruppe:*	*28. gruppe:*	*29. gruppe:*
11. - 28. maj	29. juni - 21. juli	13. - 31. juli	7. - 25. september
Rom - Assisi	Ravenna - Rom - Assisi	Rom - Assisi	Rom - Assisi
18 dage - kr. 950	23 dage - kr. 1200	19 dage - kr. 1000	19 dage - kr. 1000

Program og alle oplysninger fra revisor Schwartz, Farimagsgade 18, København Ø. Tlf. Øbro 4642 x, efter kl. 18.

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff. Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR
TRYKLUFT OG
VACUM
M-A-SKINNER
Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

Støt vore annoncører

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

LITURGISK KALENDER

SØNDAG d. 16.: 1. søndag i fasten (s. 140, violet).
MANDAG d. 17.: Mandagens messe (s. 145, violet).
TIRSDAG d. 18.: Tirsdagens messe (s. 149, violet). Ihukommelse af Simeon (s. 838), martyr.
ONSDAG d. 19.: Tamperonsdag i fasten (s. 153, violet).
TORSDAG d. 20.: Torsdagens messe (s. 158, violet).
FREDAG d. 21.: Tamperfredag i fasten (s. 162, violet).
LØRDAG d. 22.: Petri stol (s. 838, hvid).
SØNDAG d. 23.: 2. søndag i fasten (s. 173, violet).

Fastebestemmelser

I den kommende fastetid er kun askeonsdag og langfredag påbudte faste- og abstinensdage. I øvrigt er der abstinenspligt på samtlige årets fredage og desuden faste- og abstinenspligt den 7. december, dagen før festen for Marias uplettede Undfangelse samt den 23. december som forberedelse til julen.

I fastetiden skal der i alle sognekirker så vidt muligt holdes særlige *fasteandagter* med prædiken over fundamentale trossandheder, og andagterne skal slutte med sakramental velsignelse.

Alle bør i fastetiden efter evne yde en skærv til kirkelige formål. Denne gave nedlægges i bøsser, som med påskriften *Fastealmisse* anbringes i alle kirker og kapeller. Beløbene indsendes til det biskoppelige kancelli umiddelbart efter fastetidens ophør.

I den lukkede tid fra askeonsdag til påskedag samt i advents tiden må *højtidelige* bryllupper (messebryllupper) ikke finde sted.

Modtagelse af *påskekommunionen* finder sted i tidsrummet fra passionssøndag til Kristi himmelfartsdag; for katolikker, der bor særlig langt fra kirke, forlænges fristen til 2. pinsedag. De troende bør opfylde påskepligten i deres sognekirke; hvis de modtager påskekommunionen i en anden kirke, bør de give deres sognepræst underretning derom.

København, den 29. januar 1964.
Theodor Suhr, biskop.

ALTERLYS
i alle størrelser

og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art

ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

I DEN KOMMENDE TID

DANMARKS KATOLSKE LÆRERFORBUND
afholder landsdelsmøde på Sankt Josefs Skole, Roskilde *søndag den 16. februar kl. 10.*

Program: Kl. 10: Deltagelse i højmessen i Skt. Laurentii Kirke. Derefter fælles morgen-frokost på skolen.

Kl. 12.30: Forhandling over samarbejdsproblemer i den katolske skole med kommunelærer Preben Frandsen som indleder.

Kl. 15: Eftermiddagskaffe.

Kl. 16: Andagt.

▪

DANMARKS KATOLSKE KVINDEFORBUND. Storkøbenhavns afdeling.
29. februar-1. marts: Retræte på Åsebakken. Leder er pater Bernth O.S.B. Retræten er tænkt som en indledning til fastetiden og derfor er emnet: »Askese og faste som led i vort religiøse liv«. Da nogle ønsker at kunne samtale om religiøse emner, vil der blive adgang til samtale, idet søstrene har fået indrettet opholdsstue. De, der ønsker tavshed, vil da kunne gå i kapellet eller ud i naturen.

▪

MILITÆRVALFART TIL LOURDES
Både forsvarsministeriet og civilforsvarsstyrelsen har atter i år vedtaget, at tjenstgørende (mandlige eller kvindelige) kan få bevilget orlov til deltagelse i den internationale militærvalfart, som finder sted i dagene fra den 3. til den 11. juni.

For civile pilgrimme, som ønsker at valfarte samtidig med militæret, arrangeres der en pilgrimsrejse fra den 2. til den 12. juni.

Nærmere oplysninger følger i næste nr. af Ugebladet, men tilmeldelse kan allerede nu ske til Vor Frue Sekretariat, Lundemarken 15, Kalundborg.

Ungdomsledere og andre unge mænd
indbydes af monsignore, dr. Holzapfel til at tilbringe påsken i Würzburg. Man ankommer skærtorsdag formiddag til byen og tilbringer skærtorsdag, langfredag, påskelørdag og påskenatten i et benediktinerkloster sammen med tyske unge og derefter er man gæst i byen et par dage. Der arrangeres fællesrejse og alle udgifter overstiger ikke 150 kroner for hver person (rejse og ophold iber.). Man tilmelder sig *snarest* i Skt. Antoni præstegård, Frederikssundsvej 225, Brønshøj.

Kopi af Rubens store billede »Abbed Yrselius« i smuk ramme malet af Bachmann, kr. 400,-.
Tlf. Fasan 2208.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
▪
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. l løssalg 1 kr.

NYE FILM

I nat dør en by

Det er februar 1945. Vi er i Dresden. Endnu er denne by skånet for ødelæggelserne, og alle dens indbyggere føler sig i så henseende sikre, for byen rummer jo Europas fælles kulturarv, — den skal bevares. Og så bliver den dog offer for en gengældelsesaktion. 600.000 allierede bomber udsletter byen på en nat.

Instruktøren, Jan Rybkowsky, oplevede selv bombardementet som polsk flygtning, og det er en slags selvbiografi, han udleverer. Udleverer er ordet, for filmen synes mættet af hans personlige opgør med tyskerne, med krigen.

Der er ikke noget nyt i det. Vi genkender den menneskelige elendighed, rådvildheden, angsten og lidelsen. Selve bombardementet er fremstillet for os i al sin gru, ikke som spekulation i rædsel, men som en dokumentarisk skildring af begivenheden.

Og midt i det hele møder vi så de tre, der ud fra deres vidt forskellige forudsætninger ser på krigen og vurderer den. Den tyske overklassepige kan i bombardementet kun se en forfærdelig og utålelig forstyrrelse af et behageligt liv. Den stilfærdige professor, skønånd og beskytter af de kulturelle værdier, betragter sig ligeledes som udenforstående og vil ikke se sin meddelagtighed i det, der sker. Den tredje er en polsk flygtning, ankommet til byen samme aften. For ham er bombardementet den vederkvægende og retfærdige hævn over dem, der dræbte hans egne.

Det er uden tvivl meningen, at vi endnu en gang skal belæres om, at alle tyskere, alle uden undtagelse, har ansvaret for krigen. Men ved at føre de to, pigen og flygtningen, sammen i et kort fællesskab, viser instruktøren os trods alt, at vi alle er hinandens medmennesker. De to når hinanden, finder en anden slags erkendelse, inden vold og magt igen skiller dem.

Det er ikke megen optimisme, han tillader os, Jan Rybkowsky; egentlig kun overbevisningen om, at menneskets vilje til at overleve såvel som dets længsel efter samhørighed ikke kan dræbes.

Til gengæld virker filmen af samme grund helt ægte, og den støttes i så henseende både af fotografering og skuespillere.

Bo

Instruktør: Jan Rybkowsky
Forbudt for børn

Filmen om Freud

Under den husar-forledende titel »Farlige lidenskaber« gemmer sig amerikaneren John Huston's forsøg på en skildring af psykoanalytikeren Sigmund Freud. Resultatet er ikke tilfredsstillende, men dog ganske interessant.

For Freuds samtid var det en chokerende påstand, at menneskenes underbevidsthed uden at være under forstandens kontrol skulle kunne dirigere deres handlinger. At komme til denne erkendelse og dertil at offentliggøre den, det var et jætteværk, der krævede stor sandhedssøgen af sin mand — og dertil mod til at stå som en udstødt, en latterlig og forargelig kætter iblandt sine lægekolleger. De afsnit i filmen, der berører dette forhold, er både gode og interessante.

Filmen er vel tænkt som en hyldest til Freud; men paradoksalt nok gør den ham både mindre og større end han var, hvorimod så mange andre film, hvori Freuds navn end ikke nævnes, indirekte hædrer ham. Freud arbejdede med neuroser og deres årsager, med ødipuskomplekser, seksuallivets altafgørende betydning, drømmetydning og psykoanalyse. Han åbnede vore øjne for, at vi har meget mere at lære om os selv, end man tidligere havde turdet forestille sig, og de heldigvis mange gange, hvor det er lykkedes på lærredet at skildre en menneskesjæl, så den lever og udfolder sig for os og lærer os en smule mere om livet, har Freud sin del af æren derfor.

Men her, hvor opgaven har været at berette om videnskabsmandens egen, vågnende erkendelse af disse fænomener — der bliver det ikke til liv, men til postulater. Vi følger nogle sygdomstilfælde. Under hypnose eller ved Freuds spørgeteknik fortæller patienten om tildragelser, der ellers lå dybt gemt i underbevidstheden — fortrængt dertil, fordi de engang har været uudholdelige at bære. Montgomery Clift (Freud) ser derefter meget klog og profetisk ud (det gør han virkelig) og drager nu sine overraskende konklusioner. Skridt for skridt overbeviser han sig selv om seksuallivets betydning for menneskets hele adfærd, og at det begynder allerede, mens spædbarnet dier hos sin mor. Det virker ikke overbevisende.

Det ville have været interessant, om filmen havde redegjort for årsagerne til, at man dengang forkastede Freuds teorier. Var det virkelig udelukkende forstokket overbevisning om den menneskelige fornufts eneherredømme — eller var det også, fordi man fandt, at Freud gik for vidt? Det er jo netop et kendetegn for kætteren, at han får fat i en hidtil forsømt side af sandheden, og i sin iver for at få det upåagtede frem i lyset, gør han det til centrum for al erkendelse — ja, han vil ofte, som Freud, være parat til at smide langt større dele af sandheden over bord i forvisning om, at han i sin nye erkendelse har fundet hele sandheden. Denne side af stridstegnet Freud er altså forsømt i filmen. Man giver ham for meget ved at gøre hans modstandere for små. På den anden side giver man ham for lidt ved kun at hæfte sig ved hans seksualteorier. Skønt det kun er et udsnit af Freuds personlighed der tages med — ligesom kun et udsnit af hans liv, nemlig før anerkendelsen kom — så røber det dog et afslørende træk: Han er manden, for hvem had mennesker imellem er en større realitet end kærligheden.

Ai

Originaltitel: Freud — the secret passion
Instruktør: John Huston
Forbudt for børn

Ugens tv og radio (16. -22. februar)

SØNDAG	14.00	P1	Katolsk gudstjeneste. Celebrant og prædikant: pastor Leif Kayser.
	19.55	tv	Osvald Helmuth i projektørlyset. 3.
MANDAG	20.20	tv	Kvinden i mandssamfundet. 4.
	21.15	tv	Kirkeministeren privat.
TIRSDAG	21.15	P2	Galilei fylder 400 år. Hørebillede.
	21.15	tv	Spejlet.
ONSDAG	20.10	P2	Folkekirke, frikirke, statskirke? Diskussion.
	21.10	tv	Er vi på vej mod et kritikerdiktatur? Debat.
TORSDAG	21.00	tv	Harold Pinter: Køkkenelevatoren. Skuespil.
FREDAG	20.45	tv	Osvald Helmuth på rejse. 4.
	21.10	tv	Noahs ark. Børneopera af Benjamin Britten.
LØRDAG	16.00	tv	Ekko.
	20.20	tv	Reportage fra Paris om grafikeren Lars Bo.

K. LARSEN & SØN • LYNGBY

»Ulla Dahlerup er profet for kvindens frigørelse, og kvinden er ikke frigjort, før hun også seksuelt har givet los«, skriver Elsebet Kieler i ugens kronik. Artiklen er et indlæg i en aktuel debat, som Ulla Dahlerup, der ses her, lagde op til i tv.

katolsk uge blad
8
21. FEBRUAR 1964
112. ÅRGANG

Nordens biskopper sender fælles hyrdebrev

Sker der noget med gudstjenesten?

Sex og menneskelighed

Franskrigs biskopper indfører modersmålet i gudstjenesten

De franske biskopper har torsdag den 6. februar udsendt et formelt dementi i anledning af gisninger om, at Vatikanet ikke ville godkende en indførelse af modersmålet i visse dele af messen samt i sakramenternes forvaltning – en reform, der skulle træde i kraft fra 1. søndag i fasten.

For messens vedkommende drejer det sig især om oplæsning af epistel og evangelium direkte på fransk.

Dementiet har følgende ordlyd:

»I anledning af, at forskellige blade (italienske og franske) har ladet formode, at det franske episkopats afgørelse vedrørende liturgireformens ikrafttræden ikke ville blive godkendt af de kompetente myndigheder i Vatikanet, skal vi herved meddele:

1. Anvendelsen af modersmålet i liturgien omhandles i artiklerne 36 og 101 i liturgidekretet. I § 4 af ovennævnte artikel 36 præciseres det således, at oversættelsen der skal bruges i liturgien bør godkendes af den kirkelige myndighed, der er kompetent på det pågældende territorium.

2. Som et telegram fra AFP, dateret i Vatikanet 5. februar kl. 13.30 oplyser, kan man ikke sige at der består nogen modsætning mellem den pavelige bekendtgørelse *(Motu proprio)* af 25. januar og liturgikonstitutionen, promulgeret den 4. december.

3. Når det franske episkopat derfor har udsendt sit dekret (angående konstitutionens anvendelse i Frankrig) har det kun gjort brug af den myndighed, der i øjeblikket tilkommer det.«

Det ansete franske blad »Le Monde« skriver i sin omtale af dette dementi under overskriften »Modsiger Paul VI's *Motu proprio* koncilets afgørelse om liturgien«, at den pavelige bekendtgørelse af 25. januar vedrørende den liturgiske reform ser ud til at være et tilbageskridt i forhold til koncildekretet. Dette gælder især oversættelserne til modersmålet af visse dele af messen. »Under det andet Vatikankoncils debat blev ordet *statuere* sat i stedet for ordet *proponere* som det oprindelige forslag indeholder,« skriver »Le Monde«. »Denne forandring, der blev vedtaget med overvejende majoritet af koncilfædrene og godkendt af paven (ved den endelige vedtagelse af 4. december 1963) er af stor betydning. Det drejede sig om intet mindre end det alvorlige spørgsmål om bispekonferencernes autoritet i forhold til de romerske myndigheder,« slutter »Le Monde«.

De franske biskopper hævder således ud fra koncildekretet deres ret til selv at afgøre i hvor stor udstrækning, der skal gøres anvendelse af modersmålet. Denne ret ligger i det latinske ord *statuere*, der netop blev sat i stedet for *proponere*, som betyder »foreslå«.

Efter de franske biskoppers mening, skal der i Rom kun indhentes godkendelse af den færdige oversættelses ordlyd — ikke dens omfang.

Iøvrigt bekræftes rigtigheden af de franske biskoppers opfattelse af det i deres dementis § 2 omtalte telegram fra Vatikanet. Det hedder nemlig heri, at kun koncilet har autoritet i sagen, og at man ikke bør referere til uklart præciserede kilder. Hvorom alting er, kan der ikke være tale om nogen modsætning mellem Paul VI's *Motu proprio* og liturgikonstitutionen.

En plads i solen

Stockholm. Den stærke udvikling i Stockholms centrum vil give den katolske hovedkirke »en plads i solen«. Den eneste kirke, der i øjeblikket eksisterer i det travle bycentrum, er den 133 år gamle Sankta Eugenia, som ligger i en snæver og vanskeligt tilgængelig sidegade, hvor katolske turister har meget svært ved at finde den. Men det område, som de kommunale myndigheder har foreslået som plads for den nye kirke, ligger ved østsiden af en park lige overfor kongeslottet. Ved siden af ligger Stockholms Opera og det største torv.

Myndighederne har bedt om at den nye kirke måtte blive smuk og nutidig i stil, men se ud som en kirke.

I tilslutning til kirken vil jesuit-fædrene oprette et informationscenter, indrette en boghandel og give menigheden et mødested. Alle bygninger skal være færdige i 1966, når Sankta Eugenia skal nedrives. Det amerikanske nyhedsbureau NC meddeler, at byrådet vil give en sum svarende til 400.000 dollars for den gamle kirke. Den nye grund vil koste de svenske katolikker 1 million dollars og de nye bygninger anslås til at ville koste 2 millioner dollars.

Den amerikanskfødte biskop John E. Taylor af Stockholm udtaler, at projektet vil »blive et vidnesbyrd for kommende generationer.«

Russisk skøn om religionen

Moskva. Et fremtrædende medlem af det sovjetiske kommunistiske partis centralkomité, Iljitschow, har i det ideologiske organ »Kommunist« betegnet den religiøse aktivitet som særlig stærk i Vestukraine, Hviderusland, de baltiske republikker og den moldaviske sovjetrepublik. Det er de områder i Sovjetunionen, der overvejende bebos af katolske og protestantiske kristne.

Antallet af kirker og trossamfund er ifølge beretningen gået stærkt ned, hedder det i beretningen, men ikke desto mindre er antallet af troende endnu »forholdsvis højt«. Til trods for, at der ikke føres statistik over antallet af medlemmer af de enkelte trossamfund i Sovjetunionen, mener Iljitschow, at 70 pct. af alle troende er over 40 år og at 70 til 75 pct. af dem er kvinder.

Den ateistiske opdragelse af børnene støder ofte på vanskeligheder på grund af bedstefædrene og bedstemødrene, der tilsyneladende påvirker børnene for eksempel under skoleferierne. Man har således netop i disse perioder kunnet notere en stigning i kirkebesøget.

▪

Moskva. Tallet på russisk-ortodokse udenlandskirker er efter de nyeste opgivelser steget til 14. Størstedelen af dem er ledet af biskopper, der er udsendt af Moskva-patriarkatet. I selve Sovjet er derimod 17 af de 73 bispesæder ubesat. Hierarkiet i den russisk-ortodokse kirke i selve Sovjetunionen består for øjeblikket af patriarken af Moskva, otte metropolitter, 17 ærkebiskopper og 35 biskopper.

Syv biskopper, der indtager særlig vigtige og i politisk henseende betydningsfulde stillinger, er under 40 år. 58 af de i Sovjetunionen og i udlandet residerende 72 biskopper er blevet indsat efter 1940. Moskva-patriarken Alexei er den eneste biskop, der er blevet konsekreret før oktoberrevolutionen. Han er altså den eneste af Sovjets nulevende biskopper, der har virket i det hierarki, der var før revolutionstiden.

»Bryd dit brød til de sultne«
Caritas Danmark:
Postgiro 439 79
Sankt Vincentgrupperne:
Postgiro 971 64

Princesse Irenes konversion

Det er en kendt sag, at det meget røre om prinsesse Irenes forlovelse og konvension er et spørgsmål om religion og politik i en blanding, der lige i øjeblikket kan være lidt vanskelig at opløse i sine bestanddele.

En ting, der uden tvivl har gjort sagen særlig delikat, er den kendsgerning, at den hollandske grundlov ikke — som den danske — foreskriver, hvilken kirkeretning, den regerende monark skal tilhøre. Den teoretiske mulighed for at få en regerende dronning, der var katolik, forelå således.

Man har tidligere været tilbøjelig til at betragte Holland som en overvejende protestantisk stat, hvori den calvinistiske lære var fremherskende, og nu, hvor den katolske kirke i Holland — ikke mindst på grund af de katolske familiers børnerigdom — har en stor fremgang, ser calvinisterne i kongefamiliens calvinistiske bekendelse fortsat en bekræftelse på, at Holland officielt er en protestantisk stat.

Imidlertid har Holland 4,6 millioner katolikker, og det er et tal, som er ved at se lidt voldsomt ud, når man tænker på, at landets øvrige cirka 7 millioner indbyggere ikke tilhører én protestantisk kirke, men flere. Dertil kommer, at det katolske folkeparti er landets største politiske parti. Det tæller 31,5 pct. af samtlige stemmer mod det næststørste parti, socialdemokraternes 30 pct.

Noget andet, der har været medvirkende årsag til, at konversionen i sig selv forårsagede det store røre, var, at det ikke var fra kongehuset, folket fik meddelelsen om prinsessens konversion, men gennem en reporter, som havde set prinsessen tage del i en katolsk gudstjeneste og modtage nadveren.

Prinsesse Irene

De hollandske aviser var præget af skarpe indlæg fra læsere, som udtrykte deres harme over, at prinsessen var gået over i »fjendtlig lejr« og havde brudt traditionen for kongehusets trofasthed mod den calvinistiske lære. På linje hermed lå en udtalelse fra en fremtrædende kvindelig protestant, frøken Wittewaall van Stoetwegen, som sagde: »Denne nyhed har chokeret mig.« Og lederen af det konservative, calvinistisk orienterede reformparti, C. N. van Dis sagde, at »den nyhed, at et medlem af huset Oranien havde vendt sig fra reformationen«, ville blive modtaget med »stor sorg« af hans parti.

Efter hvad kompetente iagttagere fastslår, giver en udtalelse af lederen af det protestantiske anti-revolutionære parti, J. Smallembroek, meget bedre udtryk for den offentlige mening end det nys citerede. Smallembroek sagde således, at »enhver må have sin frihed, hvad angår trosspørgsmål.«

Flertallet af de hollandske protestanter skal således, hvad konversionen angår, indtage en tolerant holdning, som er i overensstemmelse med den økumeniske ånd, som præger tiden. *HK*

Hvem er paven?

Rom. Under modtagelsen af en gruppe italienske sygeplejere bad paven om deres og de syges forbøn for koncilets tredje samling, der måske bliver den sidste. Paven fortsatte: »Det er ingen hemmelighed, at Peters efterfølger under opfyldelsen af sin mission udsættes for mange bekymringer, der giver anledning til megen bitterhed. Det er kun ved at opløfte sin ånd og sit hjerte til Gud og under påkaldelse af den himmelske moders hjælp, han opnår tilstrækkelig styrke til at overvinde alle disse vanskeligheder.«

Senere under modtagelsen af en gruppe pilgrimme udtalte Paul VI: »Hvem er paven?«

»Man må her ikke se på pavens personlige navn, men kun på det navn, Jesus Kristus har givet til den første af sine disciple og dennes efterfølger: Peter,« sagde Paul VI. »Dette navn symboliserer klippen . . .«

VERDEN RUNDT

Rom. Det meddeles, at den kendte moralteolog, redemptoristpateren Bernhard Häring blev udpeget af paven til at prædike ved en retræte, hvori paven selv deltager tillige med alle kardinaler og kuriens embedsmænd. Häring er kendt som en af koncilets mest fremtrædende eksperter, der ikke er bange for at sige sin mening. Således har han stærkt kritiseret koncildekretet om meddelelsesmidlerne for at være ensidigt moraliserende og offentliggjort denne kritik i en protestskrivelse underskrevet af ham selv i forening med den franske jesuit Daniélou og den amerikanske Time-korrespondent, Robert Kayser.

■

Rom. Ligesom Johannes XXIII vil Paul VI deltage i fastegudstjenesterne i de romerske forstadskirker. Askeonsdag deltog han ifølge en gammel tradition i gudstjenesten i dominikanernes Santa Sabina. Palmesøndag vil paven præsidere ved højmessen i San Paolo fuori le mura.

■

Mainz. Den tredje liturgiske kongres for de tysktalende lande holdes i Mainz fra den 20. til den 24. april 1964.

Både gejstlig og læg er blevet opfordret til at gennemtænke problemerne i forbindelse med gudstjenestespørgsmålet i lyset af koncilets liturgikonstitution, som trådte i kraft 1. søndag i fasten.

Kongressen arrangeres af de liturgiske institutter i Trier, Salzburg og Freiburg (Schweiz) og emnet er »Gudstjenesten efter koncilet«. Man venter indlæg fra de førende teologer i de tysktalende lande. Således ved man allerede, at lederen af det tyske liturgiske institut, Monsignore Johannes Wagner vil ridse den nye situation op og at professor Josef A. Jungmann, Innsbruck, og pater Joseph Pascher, München, vil tale om baggrunden for koncildokumentet.

■

Köln. På et møde i Köln om koncilet udtalte professor Karl Rahner S.J., at koncilets mål ikke kunne være Kirkens selvhævdelse, men derimod udelukkende besindelse på fremtiden og Gudsrigets komme. Hvis koncilet ikke fører til forståelse af troen, håbet og kærligheden, har det forfejlet sin opgave og givet indtryk af at være en slem gang teater og selvforgudelse. Iøvrigt vendte professoren sig mod den énsidige vurdering af styrkeforholdet på koncilet, der kommer til udtryk gennem en opdeling af koncilfædrene i reaktionære og fremskridtsvenlige. Koncilet er evolutionært og ikke revolutionært, sagde professoren.

■

Vatikanet. Pave Paul har udnævnt ærkebiskop Slipyi til medlem af kongregationen for østkirken.

Hyrdebrev for fasten 1964

Nordens biskopper
til vore præster og øvrige troende
hilsen og velsignelse i Herren!

Fastetiden er en selvransagelsens og en eftertankens tid, en tid, da vi går i os selv og i tillid til Guds miskundhed gør status over vort forhold til ham både som individer og som hans folk. Ved begyndelsen af disse uger til besindelse har vi, Nordens katolske overhyrder, i fællesskab villet henvende os til vore bispedømmers præster, ordensfolk og lægfolk med et anliggende, som i disse dage hviler tungt på vort hyrdeansvar, og som vi inderligt håber, at alle troende vil tage til sig som en hjertesag. Ud fra den dybe og taknemmelige bevidsthed om, at Gud har givet netop os, nutidens kristne, at gennemleve en rig og spændende nådetid i Kirkens liv, henvender vi os i glæde og tillid til alle troende for i fastetidens ånd at tale til dem om koncilet og de frugter, vi kan håbe, at det vil bringe. Det er med godt mod og fortrøstning, vi er vendt tilbage fra Rom overvældet af, hvad kirkemødets 2. samling har vist alle af Kirkens tro, livskraft og ungdom. Det er et tøbrud, vi har været vidne til; på alle de områder, hvor Kirkens omsorg for sjælene er virksom, oplever vi i dag bevægelse, reformiver, en glad og modig besindelse på det evangelium, som er kristenlivets grundvold og kraftkilde. Det er os en glæde at vidne om dette og gøre det til en inspirationskilde for alle dem, vi føler ansvar for. For kirkemødet er ikke blot pavens og biskoppernes sag. Det er umuligt at mindes pave Johannes XXIII's gerning — den, som vi skylder så meget — uden samtidig at huske, hvordan hans hjertesag, koncilet, for ham var Helligåndens værk, båret af alle de troendes bøn og tillid til Gud. Utrættelig gentog han: „Bed for koncilet", fordi han med troens klarsyn indså, hvor meget der afhang af dette sindelag: At vi alle er fattige tiggere for Gud, og at sjælens rigdom kommer fra Ham.

Vi har set kirkemødet i arbejde, vi har oplevet store øjeblikke af dristighed og enighed i troen, af samvittighedsfuld eftertanke, af ydmyg indrømmelse, når det gælder menneskers svigten og utilstrækkelighed. Vi har også — over for de vældige og krævende opgaver, kirkemødet må tage op — oplevet øjeblikke, hvor tvivlen, bekymringen og usikkerheden måtte gøre sig gældende. Det er ikke mindst ud fra denne erfaring, vi henvender os til alle, som udgør troens store familie, med formaning og bøn om, at de gør kirkemødet til deres personlige anliggende. Vi kender vort eget tyngende ansvar, men også kirkefolket har et ansvar, og når vi nu igen går ind i den alvorsfulde beredelsestid til påskens frelsesmysterier, er det Guds vilje, at hver enkelt skal kende og leve op til dette ansvar.

Et af Pave Johannes' sidste ord på dødslejet var dette: „Døden er kun en begyndelse." Vi ved, med troens viden, at det var sandt for hans eget vedkommende, og vi ser daglig for vore øjne, at det var sandt også, når det gælder hans gerning. Kirkemødets store tanke døde ikke med ham — den føres videre med ny ungdom og kraft, ikke blot af hans efterfølger, men af hele det troende folk. Vor hellige Fader pave Paul har knyttet sin embedsgerning til gennemførelse af koncilet — i hans tro og overbevisning føres arven videre med stor indsigt og myndighed. I Rom såvel som i Det hellige Land har han i Frelserens ærinde og i Johannes XXIII's fodspor villet bære evangeliet om kærlighed og fred til menneskenes hjerter. En sådan ledelse indebærer for os alle en hellig forpligtelse: Pavens sindelag og gerning er her blot et tegn og en vejviser for det, som må foregå i hver enkelts sind og liv, hvis kirkemødets mange og store håb skal blive til virkelighed.

En verdenskirke er en tung og stor organisme; det er ikke mærkeligt, om den bevæger sig langsomt. Også koncilet behøver tid for samvittighedsfuldt at gennemarbejde sin store og betydningsfulde dagsorden. „Kirken har tålmodighed, for den er evig", sagde de gamle; i en tid med rivende udvikling må også vi befri os fra hastværkets ånd og vise tålmodighed: når Kirken træffer afgørelser, er det ofte for århundreder.

Som det første håndgribelige resultat af koncilets beslutninger offentliggøres nu dekretet om liturgien. Disse nye bestemmelser om vort gudstjenesteliv vil kunne åbne for en grænseløs rigdom i vort åndelige liv. Dekretet muliggør snart sagt enhver af de tilpasninger og reformer, som liturgiske specialister og sjælesørgere har ønsket og håbet på i årevis. Mange troede, at ventetiden ville blive lang, — nu er det blevet virkelighed. Når rammebestemmelserne foreligger 1. søndag i fasten, skal vi — Nordens overhyrder — tage stilling til den brug, der skal gøres af dem i vore menigheder.

Her beder vi præster, ordensfolk og lægfolk komme frem med ønsker og forslag, så at vort arbejde kan få den bredest mulige basis af indsigt og praktisk erfaring. Det er vort ønske, at alt, hvad kærlighed til Frelseren har nedlagt af tro, inderlighed og skønhed i fejrelsen af Hans mysterier gennem tiderne, ikke blot må blive bevaret, men også må blive umiddelbart og direkte tilgængeligt for alle til opbyggelse og bestyrkelse af Guds evige liv i vore hjerter.

De nye og vidtgående muligheder for tilpasning af liturgien til vore hjemlige traditioner og lokale mentalitet

vil medføre adskillige betydelige forandringer i troens udtryk. De ændringer, vi vil beslutte os for, er vi overbevist om, vil blive til velsignelse for troslivet — vi beder derfor alle om at møde dem med åbent sind og god vilje. Kirken er vor moder — gennem den modtager vi det eneste liv, som fører os ud over tiden og det forgængelige. I kærlighed, i taknemmelighed og i lydighed må vi alle tage imod den omsorg, den viser os, for i dens mysterium møder vi Kristus, „vore sjæles hyrde og biskop" (1. Peter, 2—25).

Koncilet har endnu store og vanskelige opgaver foran sig. Det er vort ønske og vor indtrængende formaning, at katolske kristne i den kommende tid beder for kirkemødets arbejde, for paven og biskopperne, så at de må handle under Helligåndens vejledning, at menneskeheden må fatte dette „tegn for folkeslagene" (Esajas 11, 12), som koncilet er, og at såvel katolske som anderledes troende kristne må blive fornyet i ydmyghed, armod og inderlig længsel efter de kristnes enhed.

Vi håber ligeledes, at ikke blot vore præster og ordensfolk, men også lægfolket med levende interesse vil søge oplysning om koncilet og følge det med interesse.

Dette er så meget vigtigere, som vi på mange måder også i vor del af den katolske verdenskirke står ved et vendepunkt. Det ville være tragisk i en tid, hvor katolske kristne verden over med iver og energi optager reformtankerne fra Vatikankoncilet, om de troende netop i vore lande stod tilbage, mere eller mindre upåvirkede af en reformkirke, som beslutsom går fremtiden i møde. Vi vil i denne forbindelse give udtryk for den opmuntring og tillid, vi tog med os hjem efter vor samtale med Den hellige Fader henimod samlingens afslutning sidste år. Den 23. november modtog pave Paul VI os alle i Vatikanet for at tale med os om vore hjemlande og deres katolske mindretal. Paven kom med klogskab og godhed ind på de særlige vilkår, vi lever under her, hvor det kirkelige milieu er lille og fattigt, og hvor omgivelserne ofte viser ringe forståelse for katolsk tro og livsholdning.

Paven udtalte med varme sin forståelse og beundring for de nordiske katolikkers troskab og bad os bringe dem alle sin faderlige hilsen og velsignelse. Denne samtale gav os alle en dyb og taknemmelig glæde over, at vi i Rom har en overhyrde, som både kender og forstår vore forhold, og som har erklæret sig rede til at imødekomme vore særlige ønsker, når det gælder Nordens plads i og bidrag til verdenskirkens universalitet.

Så er det altså „af et godt, ja, et såre godt hjerte" (Lukas 8, 15), at vi i denne fastetid skal åbne os for Guds tale. Vi må føle os ydmygt taknemmelige uden fortjeneste i Guds nåde: Han har givet os at leve vort korte menneskeliv ikke blot i en tid, hvor evangeliet tales rent og klart til os, og hvor den kristne, som vil leve et helstøbt og helhjertet troens liv, kan nære dette af tusinde gode kilder i forkyndelse, belæring og trosfællesskab, men også i en tid, hvor den ydre verdens begivenheder og Kirkens tidløse bidrag til dem er en eneste indtrængende opfordring til tro, håb og kærlighed. Glæden og lykken ved *troens* gave lyser frem på en baggrund af angst og rodløshed. Det kristne håb er en varm flamme i en verden, hvor modløshed og kynisme hærger sindene. Den kristne kærlighed står fremdeles som det stærke værn mellem menneskene og den grusomhed, det had, den ødelæggelsens og dødens vildskab, som vi ved og har set, at menneskehjertet også kan rumme.

Fastetiden er dette: at vi atter stiller os under Jesu Kristi kors og hilser det som vort eget og hele menneskehedens eneste håb. Det kors, som Kristus sejrede ved, og som giver os alle del i Hans sejr.

Den hellige treenige Gud fylde eder alle med sin nåde, sin velsignelse og sin kærlighed til vor hellige Kirke.

+ Theodor Suhr
Biskop af København

+ Jacob Mangers
Biskop af Oslo

+ John E. Taylor
Biskop af Stockholm

+ Guillaume Cobben
Biskop af Helsinki

+ Johann Rüth
Apostolisk Vikar
for Mellemnorge

+ Johannes Gunnarsson
Apostolisk Vikar
for Island

+ Johann Wember
Apostolisk Vikar
for Nordnorge

+ John Willem Gran
Hjælpebiskop, Oslo.

Sker der noget med gudstjenesten?

Det er et spørgsmål, mange danske katolikker stiller i dag. Den 4. december i fjor vedtog koncilet en ny »grundlov« for gudstjenesten, og man var straks i hele verden enig om, at det udsendte dekret var af en sådan skønhed i sin udformning og besad en sådan kraft i sin lære, at det uden vanskelighed kunne måle sig med de bedste tekster fra tidligere konciler. Paven havde selv fastsat den 1. søndag i fasten som datoen for dekretets ikrafttræden. Mange havde derfor ventet, at der på denne dag ville ske iøjnefaldende ændringer i gudstjenesten. Disse forventninger er imidlertid blevet skuffet. Bortset fra et par mindre ændringer i forbindelse med firmelsen og ægtevielsen er der endnu ikke sket noget.

Nogle glæder sig måske. Hvad skal vi med forandringer? Og andre har svært ved at skjule deres utålmodighed. Til begge grupper må det være tilladt at sige et alvorsord.

Først til dem, der på gudstjenestens område holder fast ved den »traditionelle« form. Er denne tradition nu også så uforanderlig og af så afgørende betydning, som De anser den for at være? Hvis dette var tilfældet, hvordan skulle så et koncil kunne vedtage en så radikal fornyelse, som det andet Vatikankoncil netop har gjort? Prøv altså endnu en gang at tænke Deres argumenter igennem? Hvorfor synes De ikke, vi har brug for forandringer? Er det, fordi De selv er tilfreds med liturgien i dens nuværende form? Ja, måske! Men hvad så med alle de andre? Vi tænker hermed på de mange, der ikke har de samme forudsætninger som De selv for at føle sig hjemme i en gudstjeneste, der efterhånden helt var blevet præstens alene. Det var så let med de »stille« messer. Dem »ordnede« præsten. Og så havde man så dejlig ro til privat bøn – helst så isoleret som muligt. Og den »reciterede« messe. Den var et fremskridt, men kun for de få. Børnene og de unge er blevet færre og færre i kirkerne. Det samme gælder mange af *de* voksne, der ikke fra barndommen har været vænnet til uforståelige messer. »Når jeg tænker på de pragtfulde bønner, som jeg lige har læst, og som I ikke har kunnet forstå . . .,« sukkede Johannes XXIII en dag, efter at han lige havde læst messen i en af Roms sognekirker. »De må vel også engang kunne blive tilgængelige for jer!« Kan vi med nogen ret påstå, at det står bedre til her i det høje Nord, end det gør i Rom? Vi må nok snarere sige, at vor nuværende gudstjenesteform er en af årsagerne til, at Kirken stagnerer i Danmark.

Og dernæst til de utålmodige: Lad utålmodigheden komme til udtryk! Det er ikke nok at have en mening. Man må også give den til kende. I det fælles hyrdebrev, som vore biskopper har udsendt til fasten, og som vi bringer på de foregående sider, opfordrer de os til »at fremkomme med ønsker og forslag, så vort arbejde kan få den bredest mulige basis af indsigt og praktisk erfaring«. Dette er ikke alene henvendt til præster og ordensfolk, men også til lægfolk. Og biskopperne tilføjer: »Koncilets afgørelse muliggør snart sagt enhver af de tilpasninger og reformer, som liturgiske specialister og sjælesørgere har ønsket og håbet på i årevis. Mange troede, at ventetiden ville blive lang, - men nu er det blevet til virkelighed.« Så vidt biskopperne. For at være med til at svare på deres opfordring er Ugebladet villigt til at samle »de ønsker og forslag«, der er tale om i hyrdebrevet, og til at bringe dem videre til de kompetente myndigheder. Skriv til os, – gør det straks! Tænk ikke, at det gør de andre. Jo flere der fremkommer med deres ønsker, desto lettere vil det være for vore biskopper at udarbejde og iværksætte reformen. Vi for vor del vil ikke tøve med allerede nu at fremsætte vort første ønske, nemlig at epistlen, evangeliet og de øvrige læsninger – i lighed med, hvad der allerede sker andre steder – må blive læst direkte på modersmålet ved alle de messer (det være sig højmesser eller reciterede messer, søndags- eller hverdagsmesser), hvori der deltager en menighed. Og hertil føjer vi ønsket om, at denne ændring ikke alene må blive indført som noget, der er tilladt, d.v.s. overladt til den enkelte præsts forgodtbefindende, men som noget påbudt og dermed *det eneste normale*.

Det er naturligvis kun et første skridt, men det *er* dog et skridt. Når vi er utålmodige, er det simpelt hen, fordi vi er overbevist om, at de nye bestemmelser angående gudstjenesten – som der står i det fælles hyrdebrev, vore biskopper har udsendt – vil »åbne for en grænseløs rigdom i vort åndelige liv«.

▪

Læs i øvrigt på side 13 den første af en serie artikler om koncilets dekret om liturgien.

▪

Rom. I Rom cirkulerer der for tiden rygter om, at koncilet skulle afsluttes med 3. samlings ophør den 20. november d.å. Men alt i alt er der endnu ingen mulighed for at sige noget som helst med sikkerhed om, hvornår koncilet kan føre arbejdet til ende, siges der fra autoritativ side i Rom. (KIPA)

Svar på biskoppernes opfordring i hyrdebrevet. Send Deres ønsker og forslag angående gudstjenestereformen. Katolsk Ugeblads redaktion, Bredgade 69 A, København K., står gerne til rådighed med at samle brevene og bringe dem videre.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
▪
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

På Klitborg-ferie med hele familien

I mange år havde Liobasøstrene haft succes med de såkaldte mødrelejre på Klitborg. Så fandt den stedse hittepåsomme søster Franciska ud af, at fatter også burde være med. Han hørte dog til familien, hvorfor det smagte af diskriminering at lade ham vansmægte på stenbroen, mens hustru og børn slikkede solskin ved Kattegat.

Kloge hoveder, skolet i arbejdet med familiegrupperne, fandt ideen urealisabel. Det ville blive for besværligt at ha' alle de mænd trampende rundt. Idyllen ville tage skade.

– Vrøvl, sagde søster Franciska.

Eftersom der således ikke var mulighed for at slippe udenom, formerede de kloge hoveder sig i et arbejdsudvalg med direktør H. Guldager som tvangsindlagt leder.

Man var enige om i hvert fald ikke at byde andre, hvad man ikke selv havde prøvet, og følgelig havde den første familieferie eksperimentets karakter. Oplæg til foredrag og diskussioner om familiens problemer blev kritisk gennemgået. Meget blev ændret i form og indhold. Noget sommerakademi var det ikke hensigten at skabe. Karakteren af ferie måtte ikke forflygtiges, og den blev det heller ikke.

Det blev en dejlig uge for 18 voksne og 19 børn.

Da der sidste sommer blev inviteret til familieferie nummer to, deltog 14 voksne og 24 børn. Alt klappede, som det skulle. Forældre og børn var lige begejstrede for dette dejlige feriehjem, som ligger i skov og kun få minutters gang fra Kattegat mellem Nykøbing S. og Rørvig.

I år holdes der familieferie på Klitborg fra 8. til 20. juli.

På spørgsmålet, hvorfor perioden er forlænget til 10 dage, svarer direktør H. Guldager:

– Erfaringen viser, at der går et par dage, inden alle har »fundet melodien« og er blevet fortrolige med stedet og hinanden. Til gengæld har man været meget kede af at skulle skilles efter en uges forløb, bedst som det hele gik så strålende. Nu prøver vi at lægge et par dage til – længere tør vi ikke gå. Det er vel rimeligt, at mange ønsker at reservere nogle dage til andre ferieformål.

Jeg kan fortælle, at deltagerne i de hidtidige familieferier har søgt at finde en form, hvorunder man kan videreføre »ånden fra Klitborg«. Det ville være nærliggende at danne nye familiegrupper, men her støder man på den vanskelighed, at deltagerne kommer fra hele landet. Men selv uden at bevare de personlige kontakter fra Klitborg, har de pågældende der fået hjælp til bedre at kunne realisere troen i hverdagen.

– Hvordan former en dag på Klitborg sig?

– Det må blive en meget summarisk opremsning efter hukommelsen: Dagplanen starter kl. 7 med fælles morgenbøn, og straks efter »morgenfrokosten« styrter ungerne ud til en herlig tumleplads. De mindste har en dejlig indendørs børnehave med voksent opsyn. Fra 9.45-11 er mor og far til foredrag over emner som: Troens praktisering i hjemmet, Det fælles ansvar, Hvordan skaber vi den kristne atmosfære?, Barnet som socialt væsen og Hjem, skole og sogn. Det er emner, som kan interessere alle katolske forældre, og jeg kan forsikre, at foredragene ikke er »tørre«.

— Vrøvl, sagde søster Franciska.

Frikvarter på Klitborg.

Kl. 11 klares opvasken ved smuk arbejdsfordeling, man spiser den frokost, der blev smurt om morgenen, og så har forældre og børn samvær til 15.20. Fra 16-17.30 diskuteres de foredrag, der holdtes om formiddagen, og der bliver sandelig ikke lagt fingre imellem. Derefter får børnene middagsmad efterfulgt af forældrenes kl. 18, og så er der kl. 18.30 aftenbøn for de små. Når de mindre børn er lagt i seng (en familie skal være stor, før den ikke kan rummes i »eget værelse«), er der kl. 21.30 komplet i kapellet. Sidste sommer var pater G. Vian »feriepræst« på Klitborg.

Aftentimerne kan i øvrigt benyttes til udflugter i den dejlige omegn, til fri diskussioner, underholdning m.m., og de større børn er naturligvis velkomne til at være med. Alt er lagt til rette med henblik på en ferie, som alle familiemedlemmer kan få lige glæde af.

I år bliver det ægteparrene Per og Ruth Meyer samt Aagot og Oluf Bohn, der skal forestå familieferiens praktiske og åndelige program. Prisen for at være med er meget lav, og da der ydermere er mulighed for et antal halve eller hele fripladser, skal Klitborg nok blive fuldt belagt også under denne sommers familieferie.

Ideen fik succes – som søster Franciska havde bestemt det . . .

E.D.

Et blik ind i Klitborgs børnestue.

Det er ikke, fordi vor tid har opfundet massemennesket. Massemennesker har der eksisteret til alle tider, og de har altid været i flertal, men mens det i gamle dage kunne føles som en stor social uretfærdighed at tilhøre massen, så føles det i dag i vid udstrækning som en ret, ja pligt, for hvem vil dog være så unormal og illoyal at stikke af fra de andre!

I gamle dage, d.v.s. i 1930'erne, kunne man endnu høre en læge i et af Københavns yderdistrikter sige til sin amanuensis, at den største ulykke i menneskehedens historie var bogtrykkerkunstens opfindelse, for »takket være den har bandarerne lært at læse«. Bandarerne er det navn, Kipling giver abefolket i Junglebogen, og abefolket, det var for den gamle læge alle hans sygekassepatienter, som han iøvrigt var meget god og omsorgsfuld overfor; han kunne bare ikke indse, hvad de skulle tænke med for. »Se, der står de ovre på marken og studerer sociallovgivningen«, sagde han en dag til sin unge kollega, »bare for at finde ud af, hvordan de skal presse flere penge ud af os andre uden at bestille noget.«

Her var det samfundets overklasse, der ud fra et forkert menneske- og samfundssyn ville holde massemennesket nede på bandarstadiet, for nu at bruge Kiplings udtryk; som altså ville nægte det den udvikling af dets åndsevner, som normalt må være forudsætningen for, at man kan klare en personlig indsats overfor sit milieu. Ganske den samme problemstilling har vi i dag i vort forhold til u-landene, som har krav på en hjælp til selvhjælp, før man i den store verdenshusholdning kan forvente en indsats fra dem. Men samtidig oplever vi i den vestlige verden det mærkelige, at skønt alle her praktisk taget har fået mulighed for at kvalificere sig, så er de dog mere overbeviste massemennesker end fortidens underklasse eller u-landenes primitive nogensinde har været, og det ganske uanset, hvilket milieu de tilhører. Selve skellet mellem samfundsklasserne udviskes mere og mere til fordel for en anonym ensartethed i livsstil og væremåde hos den tekniske tidsalders menneskeprodukt.

Samlebånd, massemedier, selvbetjeningsbutikker, supermarkeder, vaskeautomater, cafeterier,

Om massemennesket og menneskelighed

moteller, reklamer, popindustri og meget mere udgør i dag den støbeform, samfundet støber os i. Vi er blevet numre i endeløse kartoteker; »mit liv er et hulkort«, kan man sige i dag, hvor man før i tiden med glød i stemmen ville erklære det for en hel roman. I malerkunsten er den gamle portrætkunst udskiftet med anonyme skikkelser uden ansigt i anonyme rum; »ansigtsudslettelse« er blevet et slagord i den moderne popkultur. I musik og dans følger arme, ben og instrumenter rytmen (og støjen) som stempelslag i en kæmpemaskine. Samfundet er selv blevet sådan en kæmpemaskine, der fanger sine mennesker ind og tvinger dem til at fungere sammen som effektive hjul i et fælles maskineri. At tilpasse sig maskinen, d.v.s. massen, er blevet ensbetydende med at overleve, fordi de fælles livskår, som teknikken har skabt, mere og mere vil gennemtrænge alt og alle.

En tilpasning vil derfor ingen kunne unddrage sig; den indeholder også et tilbud til os om en ny verdensomspændende solidaritet i fred og produktiv indsats, men også en fare for passiv konformitet, uansvarlig medløben, ansigtsudslettelse kort sagt, som afslører massemenneskets egentlige mentalitet: at lade sig bære af sit milieu i stedet for at opbyde den så nødvendige åndskraft for at være med til at bære og videreudvikle det. Følgen er en menneskelig opløsning, som den moderne kunst indtil lede dokumenterer for os, men som hverken kunstnere eller publikum synes at være blevet trætte af endnu.

Tag blot et af de sidste numre af St. Olav, hvor pater Rieber-Mohn anmelder 3 nye film, som hånd i hånd vidner om vor tids massemenneske og dets åndelige nød: Den skrigende tomhed, den manglende personlighedskerne, den svigtende kærlighedsevne, uengagerede mennesker, blaserte, hjerne- og hjertetomme, rodløse... som fisk i et akvarium – det er Antonionis film »Feber«, der er tale om. Eller Fellinis »8½«, hvor selve virkeligheden er gået i opløsning i en normløs verden, og livet er en meningsløshedens ballet. Eller Bergmans »Stilheden«, der handler om den ubodelige ensomhed, mennesker, der råber til hinanden over egoismens afgrund... i det lukkede blykammer, forgiftet af alle kærlighedens og driftens afarter, syge af at se på deres eget spejlbillede. Kort sagt: et hjerteløshedens inferno, mennesket som fange på livstid i sin krops enecelle, uden kontakt med livet og menneskene udenfor – og med Gud (St. Olav, 25. januar).

Den hjemlige sex-debat med Ulla Dahlerup i spidsen er et utvetydigt symptom i samme retning. Hun er profet for kvindens frigørelse, og kvinden er ikke frigjort, før hun også seksuelt har givet los; det medfører selvfølgelig, at hun må lære at beskytte sig overfor manden, så det ikke får følger. Ulla Dahlerup vil være fuldkommen sand, ikke overfor sandheden, men overfor sig selv d.v.s. overfor de kræfter, der bor i hende; man er først helt sig selv, mener hun, når alle disse kræfter slippes løs. I virkeligheden er det en krig mellem kønnene på det rent seksuelle plan. Har visse mænd indtil nu taget sig ret til at tyrannisere kvinden med deres begær, i og udenfor ægteskabet, så kræver visse kvinder nu, da de har midler til at beskytte sig mod svangerskab, den samme ret til seksuelt at triumfere over manden. I begge tilfælde er det massemennesket, der ikke i kærlighedens, men i begærets navn slår alarm i »sin krops enecelle«, og derfor blot fremmer sin egen opløsning, som har sat ind præcis der, hvor kontakten med livet, medmennesket og Gud har været holdt udenfor.

Det er bandarfolkets sag, Ulla Dahlerup taler, abefolket, som selv junglens dyr hos Kipling foragter for dets lovløshed. Det er jo typisk for massemennesket, at den disciplin, som til nød kan holde det i ave, er en ydre tvang eller forholdsregel, mens det indadtil og af egen drift er lovløst.

Behøver det nu at gå så galt? Er massemennesket på forhånd dømt til al den opløsning og livslede, som filmen og det meste af den moderne litteratur vidner om? Er det at være massemenneske ikke noget meget mere harmløst og skikkeligt noget, som hverken gør så forfærdelig meget fra eller til? Jo, men kun i opløbet, så længe det endnu er forbundet med ungdommelig usikkerhed og afmagt overfor tilværelsen.

»Vi vil gerne være ens,« er der mange unge, der har svaret på *fru Wandalls enquête* fornylig; »det er selvstændighed, der mangler, man vil gøre alt i flok, for ingen tør være anderledes.« Man vil ikke kaldes dydsmønster, og skønt man godt kunne tænke sig at være anderledes, har man ikke mod til at vise det. Så skubbes man nemlig ud af kliken, og det er frygteligt, for kliken kanøfler den, der står udenfor. Altså klynger man sig til den, specielt fordi de færreste synes, de har et ordentligt hjem at falde tilbage på. De tilstår også, at de nærer en vis rædsel for at havne i den forkerte klike, fordi det er så svært at komme ud af den igen. Enquêten munder derfor ud i et spørgsmålstegn, ikke så meget ved de unge, som ofte gerne vil det rigtige, men er utrygge og bange for ikke at begå sig, men ved forældrene, de voksnes generation, som skal være så liberal og med på noderne, mens de unge forgæves beder om personlig kontakt, en tryg autoritet, der kan beskytte dem mod det forkerte i dem selv, parret med respekt og forståelse for deres egen person og forventning til livet. De efterlyser også en rent etisk vurdering i seksualundervisningen, hvis teknik de voksne har stirret sig blinde på, og et hjem, som er en

KRONIK

Af

mag. art.

Elsebet Kieler

I teenage-årene findes der også en klar og stærk længsel i én efter at være god og finde godhed hos andre.

virkelig havn, også når de unge fester, og ikke bare et fælles logis for udearbejdende voksne, der er besat af tidens vil-ha'-mentalitet, hypnotiseret af fjernsynet, flosset i kanten af den voksne verdens sorte og hvide løgne – af et liv kort sagt, som barnet så op og frem til, men som alt for tidligt afslører sig for den unge som – simili (Berlingske Aftenavis 31. januar).

Hvad er det da for en udvikling, som de voksne med deres eget liv skal inspirere til, taktfuldt våge over og omsorgsfuldt værne om i vor tids unge?

Ja, når *det lille barn* vokser op, så vil det under opvæksten i sit hjem møde mennesker af enhver slags, og det vil opleve samspillet mellem dem i hverdagens tusinder af situationer og småhændelser. Førend barnet endnu begynder at tænke, vil det på en meget følsom måde indregistrere dette menneskeklima i sin omverden, først og fremmest naturligvis hos sin mor og far, og det vil reagere på det, positivt og negativt, og ud af disse første indtryk og reaktioner vil et *forventningsbillede* til livet stige frem, en forventning om, hvad det vil sige at være menneske. I *6-7 års alderen,* når det vågner til fornuftens brug og dermed til det, vi kalder ansvar, vil ansvaret netop komme til at gælde den videre formning af dette forventningsbillede, som barnet nu også personligt vil arbejde med, idet det danner sig sine drømme, længsler og idealer.

I skolen, mellem lærere og kammerater, fortsætter denne proces, og i *puberteten,* når kønslivet begynder at gøre sig gældende, kommer der en krise, som den unge på en meget følelig måde bliver sig bevidst. Forventningsbilledet munder nu normalt ud i forventningen om én, man engang skal høre sammen med, og som man udstyrer med netop det menneskebillede, man har udklækket i sit eget hjerte. Det sker ikke uden fødselsveer. I forventningsbilledet har *frygten* (næret af de negative erfaringer) og *livsappetitten* mere eller mindre indtil nu holdt hinanden i skak; i puberteten derimod svigter i hvert fald balancen mellem de to, og den unge svinger fra overmodig livslyst og selvsikkerhed til stor personlig usikkerhed og frygt for ikke at kunne magte livet.

Hvad skal da redde ham eller hende igennem de år? Det skal Vorherre naturligvis, gennem det milieu – og her spiller et godt ungdomsarbejde som supplement til hjemmet, skolen og sognet en kapital rolle – *og* det anlæg i mennesket, som han vil knytte til, og som er den stærkeste drift vi har, nemlig *længslen efter at hengive sig i kærlighed.* Den unges livsfrygt skal efterhånden overvindes af denne længsel, og livsappetitten skal disciplineres, så længslen efter godhed og sanddruhed, som er det dybeste i os, kan bryde igennem med en vilje hos mennesket til selv at blive god og sprede lys og varme omkring sig.

Derfor er den unges mål og idealer i teenage-årene af skæbnesvanger betydning, fordi de røber, hvad barnets forventningsbillede indtil nu har udviklet sig til. Er man allerede da ude på at nyde livet *for enhver pris,* da er livsappetitten godt i gang med at voldtage kærligheden; er man usikker og tillukket og uden rigtig tillid til sin egen evne til at elske, da er det livsfrygten, som er ved at voldtage kærligheden; da går man som menneske i sin mor igen og låser sig inde i sjælens ubodelige ensomhed. Men er der, trods fejl og mangler og fadæser af mange slags en klar og stærk længsel i én efter at være god og finde godhed hos andre, at være med til at gøre livet til en stor og varig værdi for sig selv og hinanden, da vil denne menneskenaturens stærkeste længsel, benådet af Gud, forarbejde både frygten og begæret, så den selv kommer til at bestemme farten.

Den næste afgørende etape i den unges udvikling er *valget af livsledsager.* Det valg siger noget afgørende om, hvad ens forventningsbillede overhovedet *kan* udvikle sig til, hvad man altså med andre ord ønsker at få ud af sit liv. Nu ved jeg godt, at forelskelse er noget med, at det er stemmen, håret, næsen eller noget andet, man ikke kan stå for hos den anden; men man skal bare ikke tro, det er hele sagen. Det næsten ekstatiske, der kan være over en rigtig forelskelse skyldes, at man føler sig overrumplet ved at finde et menneske, der i den grad svarer til det, man havde ventet og håbet på. Derfor er der også et moment af genkendelse i forelskelsen: det er, som om man altid har kendt hinanden, og derfor virkelig hører sammen. Men her må man jo passe på og blive sikker i sin sag.

Reagerer pigen normalt, d.v.s. blufærdigt, på drengens tilnærmelser, så vil han gennem sanserusen netop se sig henvist til sit forventningsbillede, som pusler bagved: om hun nu også er så attråværdig, at hun svarer til hans forventning til livet! Ja, han vil endda i 9 af 10 tilfælde føle sig lettet og grænseløst taknemmelig for hendes tilbageholdenhed, fordi han derigennem føler sig beskyttet mod sig selv. Noget lignende vil ske i hende, og d.v.s. at de gennem hinandens ydre mere og mere vil få øje på hinanden, sådan som de er i sig selv. Således kan forholdet afbrydes i tide, hvis det viser sig, at de har taget fejl af hinanden – eller det får en chance for at uddybes, inderliggøres, hvis det viser sig at være rigtigt, sådan at stadig mere af personligheden hos dem begge engageres i det.

Denne proces skal have sin tid. Man skal kunne vente på hinanden for rigtig at finde hinanden – og det er netop det, man har *forlovelsestiden* til. Man skal jo ikke

blot blive sikker i sin sag, før man giver sig helt; man skal også kunne vokse sammen; forventningsbilledet til livet er jo ikke færdigt i nogen af dem, – det er i stadig vækst, forhåbentlig da. Man skal ikke blot finde hinanden i det, så man får en fælles forventning til livet, – man skal også kunne udvikle det i hinanden, kunne lokke de skjulte muligheder frem i hinanden, spille på dem, så man er med til at forme hinanden som menneske. Udvikler det sig i denne retning med de to, og det stadig mere, da kan man trygt bede Vorherre om at velsigne forbindelsen, for da er foreningen af netop disse to i alleregentligste forstand hans affære; han har selv ført dem sammen, fordi han bedre kan fuldende dem som mennesker, når de er sammen, end når de er hver for sig.

Reagerer pigen derimod ikke blufærdigt, men sentimentalt og eftergivende, på drengens tilnærmelser, og er livsappetitten i ham aldrig blevet disciplineret af længslen efter ægte kærlighed, så de i utide indleder et seksuelt forhold til hinanden, underbindes hele denne menneskelige udvikling; forventningsbilledet får ingen mulighed for at gøre sig gældende, men kvæles i et egoistisk begær, som låser dem hver for sig inde i sig selv, og d.v.s. at selve sansen for kærlighed fordærves, og chancen for en menneskelig udvikling forspildes i opløbet. Det kan betyde en grundskade for livet, som der skal en overordentlig indsats til fra både Gud og mennesker for at rette op. Og det er præcis denne grundskade for livet, Ulla Dahlerup inviterer 16-års skolepiger ind i – et liv, hvor selve livssansen er blevet afstumpet i skepsis, kynisme og livslede, hvor selvforagten og foragten for andre derfor før eller siden vil melde sig, og hvor muligheden for at gøre andre fortræd derfor også hele tiden er for hånden.

Men netop dette er menneskets situation. I massemennesket er det kærlighedens indsats over for fællesskabet, der er kvalt i livsnydelse og livsfrygt; og det betyder ikke blot opløsning af det enkelte menneske, men også en opløsning af hele milieuet, hvis der vel at mærke bliver for mange af den slags.

Har kærligheden derimod fået lov til uskadt at følge sin egen sunde længsel efter det, der er godt, ædelt, rent, sandt og varigt – da går den i *ægteskabet* ind i en skole for livet, hvor den ved at forarbejde alle de vanskeligheder og problemer, som her vil dukke op, vil vokse sig stadig stærkere, modnere og mere frugtbar. For vanskeligheder vil der jo komme. De to, som har valgt hinanden og har valgt rigtigt, vil uvægerligt opdage, at der ved siden af alt det rigtige og beundringsværdige også er en masse forkert i dem begge to, som skal renses ud. Egoismen, også en fælles egoisme, en fælles falsk livsappetit i den gensidige beundring, ambition og luksus, en fælles falsk livsfrygt i isolation og væren sig selv nok, vil true deres samliv, hvis ikke de holder sig stadig mere til Gud og er helt, helt loyale overfor mennesket i hinanden.

Men arbejder de rigtigt, så vil viljen til at give sig selv i troskab og udholdenhed kalde Gud selv stadig mere ind i billedet, deres fælles forventningsbillede af livet, og give det en hemmelighedsfuld dybde, så han kan ligedanne det med sin Søn, ham, i hvis billede vi er skabt. Og så er skaberværket lykkedes i os, takket være forløsningsværket i Jesus Kristus.

Virkningen på milieuet vil da også være den modsatte af massemenneskets, for kærligheden vil, i den grad Kristi egne dimensioner går ind i den, sprænge »den ubodelige ensomhed« og nå stadig højere op og videre ud for til sidst at omfatte hele verden.

En afgørende etape i den unges udvikling er valget af livsledsager.

Messe for skandinaver i Paris

Vi minder om, at der i Paris uden for ferietiden fejres en månedlig messe for de skandinaver, som befinder sig i byernes by, hvad enten det er for et længere tidsrum, for et studieophold eller blot »på gennemrejse«. Denne messe finder sted den 4. søndag i hver måned hos dominikanerinderne på *rue de Vaugirard 210 bis (15e)* klokken 10, og efter messen er der lejlighed til at tage kontakt med hinanden ved et morgenbord.

Nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til pater Martti VOUTILAINEN O.P., Couvent Saint-Jacques, 35, rue de la Glacière, Paris 13e, eller til pater Niels KROGH RASMUSSEN O.P., Le Saulchoir, Etoilles par Soisy s./Seine, S. et O., Frankrig.

Pater Krogh Rasmussen vil i øvrigt være taknemmelig for at få opgivet adresser på danske i Frankrig, således at disse kan få tilsendt de regelmæssige indbydelser.

PÅ TABOR

Sidste søndag så vi Jesus på fristelsens bjerg i Judas ørken. Vi må takke Vorherre Jesus Kristus på vore knæ, fordi han gav os indblik i den oplevelse, han havde der; det er en trøst for os fristede, syndige mennesker, at ikke engang den alhellige Guds Søn var fri for djævelens angreb – ikke engang i bønnens og bodens hellige tid.

I anden fastesøndags evangelium finder vi Jesus på et andet bønnens bjerg; også der er han alene med Gud Fader, selv om hans tre særlig udvalgte disciple er med, de tre, som snart skal blive vidner til Mesterens dybe fornedrelse i Oliehavens dødsangst og lidelse.

Jesus tog dem med sig og førte dem afsides op på et højt bjerg. Han tog dem med sig i glædens skole, fordi de skulle være forberedt til at gå gennem lidelsens skole. Mattæus fortæller i det foregående stykke og i det, som følger, hvor svært det var for apostlene, Petrus ikke undtaget, at fatte korsets mysterium; det var i denne anledning, Petrus måtte tage imod den hårdeste irettesættelse fra Jesu side (jfr. Matt. 16,23). Vort evangelium viser os, at Petrus heller ikke var moden til at opleve den helt store glæde. Han ville holde glæden fast, skønt han i sit syn var vidne til Jesu samtale med Moses og Elias om sin lidelse så vel som sin forherligelse (Luk. 9,31). Det lyder så uselvisk: Tre hytter, en til Jesus og en til hver af de to store fra Det gamle Testamente; men ak, kære Petrus, var det ikke mere din egen lykkelige oplevelses hytte, du for bestandig ville bygge på Tabors bjerg?

Jesus svarede ikke engang på disciplens forslag, og Guds Majestæts mægtige krav om lydighed mod Sønnen fik alle byggeplaner til at falde sammen til det rene ingenting, – og lige efter førte Jesus roligt og myndigt sine disciple ned ad bjerget til problemer, kamp og død.

Vi kan godt forstå apostlen: Bygge hytter på Tabor, komme bort fra hverdagen, fra uroen, fra striden, arbejdet, trivialiteten, det får vi også tit lyst til. Stilhed kan ligefrem være en psykisk nødvendighed for os jagede mennesker; det er dog ikke ligegyldigt, om vi trækker os tilbage til ensomhed med os selv, eller om det er Kristus, Gud, vi møder i stilheden. Mange af os frygter ensomheden, fordi de kun møder sig selv, fordi deres indre tomhed bliver særlig påfaldende, når larmen forstummer. Men når det er Gud, vi søger i stilheden, vil vi snart opleve, at dette ikke betyder flugt fra hverdagen, fra livet, men fylde og tryghed; så vil det gå op for os, at vi allerede har fundet Gud, når vi søger ham.

Ganske særligt når man har levet uden rigtig kontakt med Gud, kan det indre livs opdagelse – ved konversion eller ved en personlig omvendelse efter frafald – blive en stor oplevelse, man helst ikke slipper mere. Så siger man: Lad os bygge en hytte, her er godt at være.

Det er nemmest at leve blandt ligesindede, at danne en gruppe, at slutte sig til en klike, ligge i sin egen lille rede, hvor man kan leve sit katolske liv uforstyrret, uden modstand, i åndelig varme, – hvor man er hjemme.

Jesus tog dog ikke sine apostle med på Tabor for hvilens eller lykkens skyld, men for at ruste dem til kampen, til lidelsen, til skuffelsen.

På lignende måde må også al retræte, al kontemplation komme den daglige aktion til gode. Er det ikke tit sådan, at vi kristne er for passive? Ser vi ikke tit i det offentlige liv, at kristne overlader kampen og magten til dem, som ikke tror? Selv de kontemplative ordener har pave Pius XII engang alvorligt og indtrængende opfordret til at lade deres tanker og deres gerning nå ud over klostermuren og stille deres indre livs kraft til rådighed for apostolatet, for kampen om verdens bevarelse og helliggørelse, d.v.s. erobring for Gud. Nej, bønnens liv må aldrig

En dag sad jeg i Himalaya
ved bredden af en flod –
mit blik droges mod en af stenene i vandet –
den var smuk – rund og glat.
Jeg rakte min hånd ud og tog den op.
Da jeg sønderbrød den, var dens indre ganske tørt.
Den havde ligget længe i vandet.
Men vandet var ikke trængt ind i den.
Det mindede mig om menneskene i Europa –
århundreder og århundreder har Kristi lære
lukket sig om dem –
som vandet om stenen i min hånd.
Men den er ikke trængt ind i dem.
For deres hjerters hårdheds skyld.
Så det er klart, at de ikke forstår,
hvad Kristus er.

Sadu Sindar Singh

blive en lukket verden, som ikke har noget med den »syndige« verden at gøre. Inderlighed er ikke et mål i sig selv; kærlighed betyder netop: at være til for andre.

Kristus, Guds Søn er »nedstegen fra Himlen for os mennesker og for vor frelses skyld«. Hvis kristen fuldkommenhed er Kristi efterfølgelse, må vi også efterfølge Kristus i dette: Så må vi kunne »forlade Himlen« for at stige ned til jorden, til menneskene med deres synd og deres begrænsning. Al vor kærlighed, vor inderlighed er kun ægte, er kun Guds værk i den grad, den munder ud i næstekærlighed, i medforløsning af den syndige, gudfremmede verden. Den synlige, daglige verden må ikke devalueres ved at den åndelige verden overvurderes. Gud møder vi ikke blot på Tabor, men lige så meget i hverdagens krav, i tingenes budskab og i Kirkens synlige håndgribelige eksistens. Guds vilje kan åbenbare sig ganske utvetydigt for os i dagliglivet. Vi må lytte til Guds røst, som ikke blot lyder på Tabor, men også i denne verden; så vil det lykkes for os, at finde Gud; så vil den synlige verden ikke blot være en arbejdsmark for os, og bønnen vil ikke blot være den kraftkilde, der står til rådighed for os i en gudløs og gudfremmed verden; nej, så vil den jordiske verden vise sig at være Guds verden; så vil den syndige verden ikke blot få almisser af det indre livs overflod, men så vil vi finde Gud i alle ting, møde ham i alle mennesker; så vil hans ansigt lyse os i møde i synderen, i tiggeren, der trænger til vor hjælp; så vil Kristus til sidst være alt i alle, – og allerede i denne verden vil vort liv være »i Himlen«, fordi vi er borgere i Guds rige, og den »gudløse« verdens mørke vil blive oplyst af vor tro og vor kærlighed, der lader os finde Gud midt i denne verden og alle tings plads i Guds rige.

J. Coenen

Hvortil en liturgisk fornyelse?

Som tidligere meddelt her i bladet er koncilets dekret om liturgien trådt i kraft den 16. februar, 1. søndag i fasten. Herhjemme har vi imidlertid endnu ikke haft lejlighed til at mærke ret megen fornyelse i gudstjenesteformen. Den for nylig oprettede liturgiske kommission har endnu ikke skaffet os tilladelse til at læse messens læsninger (epistel og evangelium) direkte på dansk – en forandring, mange dog er gået ud fra som en selvfølge.

Men selv om tilladelsen omgående var blevet givet, ville denne første forandring kun have været et første og forholdsvis lille skridt på vejen. Koncildekretet går nemlig langt videre end til at åbne mulighed for enkelte mindre ændringer eller for en overfladisk ajourføring af Kirkens traditionelle gudstjenesteordning. Det indeholder i virkeligheden kimen til en så gennemgribende forandring, at det næsten må betragtes som en revolution. Først når der er gået 3-4 generationer vil det være muligt virkelig at bedømme dekretets betydning og den rolle, det forhåbentlig kommer til at spille, hvis vi tager det alvorligt og ikke tier dets bestemmelser ihjel. Gennemførelsen af dette dekret vil nemlig kræve, at der gøres et omfattende arbejde inden for de enkelte bispedømmer, et arbejde, der på et meget væsentligt område vil tvinge os til at forny vort kristne liv og ændre Kirkens ansigt udadtil.

Ugebladets redaktion har ikke anset det for sin opgave at bringe en fuldstændig oversættelse af teksten, — dertil er den både for lang og for teknisk. Vi håber, at andre inden længe vil påtage sig at udgive den i dens fulde ordlyd. Til gengæld vil vi her i bladet i en række artikler gøre vore læsere bekendt med, hvad dekretet i store træk indeholder, hvad det tager sigte på, og — ikke mindst — hvad det kræver af os. Men skal man kunne gøre det med den rette forståelse, må man anbringe teksten i dens sammenhæng og forsøge at bedømme den i historisk perspektiv på baggrund af hele den liturgiske udvikling gennem tiderne. Det første, vi må gøre, er med andre ord at forsøge at bevare følgende spørgsmål: *Hvorfor skal den nuværende gudstjenesteordning overhovedet forandres?*

Den kristne gudstjeneste antog allerede i det 4. og 5. århundrede den form, som den i store træk har bevaret den dag i dag. Den er resultatet af en rig og frodig sammensmeltning af forskellige elementer. Åbenbaringen i den hellige Skrift, som de troende belæres om gennem kirkefædrenes stadige forkyndelse, fæster rod i den tids kultur, som den fremtræder i Middelhavslandene. Kulten, som står i nær tilknytning til kulturen, tager form under indflydelse af tidens retorik og filosofiske tænkning, folkesprogene, samfundsvanerne, kunsten, de symbolske udtryksformer, den fælles sang og de ydre udtryk for bøn. Man behøver blot at læse de tekster, hvor Cyrillus af Jerusalem eller Augustin forklarer katekumerne om sakramenterne, for at blive klar over, hvordan hvert ord og hver gestus i liturgien for den tids kristne var et synligt tegn og et *direkte* forståeligt udtryk for troens usynlige indhold. Sandhed og anskuelighed var de egenskaber, der dengang karakteriserede den kristne gudstjeneste. »Nu — efter at Herren er opstanden,« skriver Augustin, »har vi ikke mere den tunge byrde hvilende på os, at vi skal udføre alle disse ceremonier (hedenskabets og den gamle pagts dunkle og knugende ceremonier), for nu forstår vi dem. De mange ceremonier er blevet erstattet af ganske få, som er meget lette at udføre og meget klare og forståelige, ceremonier, som er blevet os overgivet af Herren selv og gennem apostlenes lære . . .«

Hunnernes fremtrængen i det 6. århundrede betegner den antikke kulturs undergang. Og samtidig betegner den en tydelig tilbagegang fra liturgiens guldalder, den tid, hvor alle de forskellige elementer i gudstjenesten tilsammen dannede et harmonisk hele. Nu døber man de barbariske folkeskarer efter en hastig undervisning, og de kommer aldrig til helt at tilpasse sig et sprog, skikke og ceremonier, som ikke er deres. Nu er liturgien blevet en importvare. Fra det 6. til det 8. århundrede bliver gudstjenesteformerne stadig ved med at udvikle sig, men udviklingen er præsternes og munkenes værk. *Folket er med, men efterhånden glider det mere og mere ud.* Karl den Store styrker den politiske enhed ved at indføre den romerske liturgi over hele sit kejserdømme, men samtidig uddybes kløften dels mellem de ceremonier, der er blevet frankerne påtvunget udefra, og deres eget umiddelbare naturel, og dels mellem præsterne, der er ansvarlige for gudstjenesten, og folket, der nøjes med at overvære ceremonierne uden egentlig at tage del i dem. »Der rejser sig ligesom en tågemur mellem folket og gudstjenesten, og gennem denne mur kunne de troende derefter kun uklart se, hvad der foregik ved alteret« (J. A. Jungmann).

Dette var grunden til, at de troende

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
1. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Ringvejen 60, Nakskov
Telefon 308

Lollands Bank A/S
Nytorv, Nakskov
tlf. 7
Birket — Horslunde — Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af I.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

København

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Virklund Gymnastik- og Skolemontering A/S
Telefon Silkeborg 2900
Montering af gymnastiksale og alt i løse redskaber
Tilbud uden forbindende

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

hurtigt tog deres tilflugt til private andagter for at bøde på gudstjenestens mangler og finde næring for deres personlige fromhed. Da Tridentinerkoncilet satte sig for at reformere de forskellige riter og sammenføje dem til én, var der allerede en afgrund mellem den såkaldte »devotio moderna« (moderne fromhedsøvelser) og gudstjenestens ceremonier. Sakramenterne er ganske vist altid blevet ved med at være den kanal, hvorigennem Kristi nåde formidledes, men selve budskabet i de sakramentale tegn og i liturgiens ord bliver kun en delvis og indirekte næring for menighedens tro og fromhed. Hvis reformationen ikke havde ført til en splittelse i Kirken, og hvis Tridentinerkoncilet på sin side ikke havde iværksat »modreformationen«, er der stor sandsynlighed for, at mange af reformatorernes ideer havde fået indflydelse i Kirken. Dette gælder for eksempel brugen af modersmålet, som katolske missionærer i fjerne missionslande som Kina og Canada, længe har krævet, at man skulle benytte. Men siden det 17. århundrede har man i Kirken holdt så hårdnakket på, at man for enhver pris ville beholde latinen, at man endda gik så vidt som til at forbyde, at messens bønner blev oversat til modersmålet til brug for menigheden.

På den tid begyndte de første bøger om liturgiens historie at dukke op i form af nogle meget lærde værker (Mabillon, Martène, Lebrun), men alligevel kom disse bøger på langt sigt til at bane vejen for den fornyelse, der nu finder sted. Det var det første trin i udviklingen. Det næste indledtes i det 19. århundrede af benediktineren Dom Guéranger. Han gjorde opmærksom på, at liturgien ikke kun er et museumsstykke eller et objekt for videnskabelige undersøgelser, men at den er selve Kirkens bøn. Derfor skulle dens ord og ceremonier også på ny blive en kilde — ja, selve kilden — til fromheden i Kirken. Men denne fornyelse formåede endnu kun at nå ud til en intellektuel elite, nemlig den elite, der var i stand til at holde rede på fastetidens stationer, til at forstå, hvorfor påskevigilien blev fejret påskelørdag om morgenen, og til at nyde de latinske hymners vidunderlige skønhed på originalsproget. Liturgien forblev stadig et priviligeret område for et forholdsvist fåtal af kendere, der som regel samledes omkring benediktinerne.

Men siden Pius X's tid (og især efter hans dekret om den hyppige kommunion) er alt blevet anderledes. Den bevægelse, der er fremme til liturgiens fornyelse, kendetegnes af en helt ny indstilling: hensynet til sjælesorgen. Hvis liturgien, som Pius X udtrykte det allerede i 1903, er »den første og uundværlige kilde til en sand kristen ånd«, må den ikke nøjes med kun at nå ud til nogle få lærde eller til et lille kristent aristokrati, — så skal den ud til hele det kristne folk. Nu begyndte det, der kaldtes »den liturgiske bevægelse«, at tage form i forskellige lande (især i Belgien, Tyskland og Frankrig). Pionererne for denne bevægelse, hvoriblandt kan nævnes Dom Beauduin og P. Jungmann, er — samtidig med at de disponerer over en stadig mere nøjagtig viden om den liturgiske tradition — overordentlig følsomme over for menighedens faktiske behov. De forstår, at den liturgiske tradition er en levende tradition, og derfor forstår de også, at den både kan og skal tilpasses efter de forskellige folk og de forskellige tidsperioder. Denne konvergens mellem sansen for sjælesorgen og sansen for liturgien er et af de træk, der karakteriserer den fornyelse, der er foregået i Kirken i løbet af de sidste tyve år eller mere. Det er denne fornyelse, der nu har vundet officiel stadfæstelse med det dekret, der den 4. december i fjor blev udstedt af det andet Vatikankoncil.

Fortsættes

Folkesocialist i katolsk krydsild

Professor *Morten Lange* MF var et beredvilligt offer i en krydsild arrangeret af Unge Katolske Arbejdere i København i sidste uge. *Harald Guldager* som katolsk arbejdsgiver, *August Melchiors* som katolsk arbejdsleder og *Johannes Jorna* som katolsk teolog sørgede for vedholdende ild ud fra emnet: »Er der plads for kirken i et socialistisk samfund?« Det var der ifølge Morten Lange ud fra princippet om den almindelige ytringsfrihed, mens en speciel religionsfrihed efter professorens mening bragte kristendommen i et dårligt lys. Tale- og tænkefrihed er også forkyndelsesfrihed, sagde Morten Lange. Engels har sagt, at religion er opium for folket. Men opium kan også være et lægemiddel, når man ikke tager overdosis. Især religiøse mindretal burde beskyttes. Har man nogen sinde set fremskridt, der ikke var båret af et mindretal i begyndelsen? Religion bør støttes af samfundet som ethvert kulturelt fænomen, f.eks. kunst. Men man kan ikke støtte trommesalskunst. Derfor sluttede professoren, der erklærede sig selv for ateist, med en opfordring til de kristne om at besinde sig på det væsentlige i deres budskab.

Krydsildsformen viste sig at fungere udmærket også uden for den oprindelige tv-ramme. Alt i alt et møde helt i Johannes XXIII's ånd, som den kom til udtryk i »Fred på jord«. Godt, at der er katolikker herhjemme, der påtager sig at føde en dialog med ikke-troende.

J.M.

NYE BØGER

Det ondes facetter

Tove Ditlevsen: Den onde lykke
Hasselbalch. 1963
125 sider. 19,75 kr.

Med »Den onde lykke« præsenterer Tove Ditlevsen en ny samling noveller. Formen er den for hende særprægede. Flygtigt og stemningsmalende anslår hun et tema; en situation eller et yderst enkelt handlingsforløb — oftest hvor handlingen foregår i sindet — står lysende klart og afslører på samme tid skånselsløst og alligevel kærligt noget dybt menneskeligt.

Titlen »Den onde lykke« leder centralt til novellesamlingens emnevalg. Ond lykke opstår, når kærligheden dræbes, lige meget om dette gøres bevidst eller ubevidst, forskyldt eller uforskyldt. Den onde lykke findes blandt hverdagens mennesker, i ægteskabet og i hjemmet, der hvor kærlighed eller mangel derpå er af mest vital betydning. Tove Ditlevsens menneskeklogskab er umådelig stor, hendes medlidenhed med menneskene og hendes fine ironi ikke mindre, og derfor er hun i stand til at skabe personer, der uforstående ødelægger andres liv, men som gør det ud fra en nødvendighed i deres eget væsen — oftest er grunden angst — og som derfor på en måde har en ret til i selvforsvar at handle, som de gør. Det er tragedie. For så vidt dyb tragedie, men alt sker så stille, så umærkeligt og over så lang en tid for personerne, at tragedie er et for dramatisk ord at anvende. Det meste af livet var gået for kvinden, før hun dybt inde i sin mands øjne skimtede de rustne dele af sin personlighed. Han havde kvalt hende, havde stjålet dem fra hende; men han kunne aldrig give hende dem tilbage igen, for han vidste ikke, at han havde taget dem. Og det hele var sket, fordi hun ikke kunne elske ham fuldt ud, sådan som han var. Nu havde de på en måde »dræbt« hinanden, nu gik de glimrende i spand, og »folk sagde, at det var det lykkeligste ægtepar, de kendte«.

Så enkelt siger Tove Ditlevsen det i »Måden«, og hun gentager det i alle den onde lykkes facetter, at det er så uendelig lidt, der skal til, for at et andet menneske kan leve — blot en lille smule kærlighed.

I »Dolken« påtager manden sig over for sin familie »et køligt og let anklagende væsen, som skulle udtrykke hans holdning over for tilværelsen i almindelighed og bestyrke ham i hans opfattelse af sig selv som et forstandsbetonet menneske, der foragtede alt føleri«. Hjemmet dirrer af usikkerhed og skjult angst,

al glæde er langt væk. Men grunden til at manden overhovedet er nødt til at bestyrke sig i en opfattelse af sig selv er, at han er ensom og usikker, fortvivlet og angst. Han er endog jaloux på det fællesskab, angsten for ham skaber mellem moderen og sønnen. Og på et tidspunkt, hvor et smil eller et kærligt ord fra ham, faderen, kunne have forandret hjemmets verden, da forstår han det ikke, da er han ude af stand til at yde det. Han er i den grad kørt fast i sin onde cirkel, at det overstiger hans menneskelige kapacitet at slippe løs igen.

»Moderen« er en anden perle. Hun er kølig, rigtig og dygtig på ethvert felt. Hendes stående bemærkninger er: »Pjat! Bagateller! Kom til sagen!« Men hele livet rundt om hende er bare bagateller; der er ingen »sag« at komme til. Børnenes verden har ingen eksistensberettigelse, blomsterne smides ud, før de visner, og hver aften sidder moderen og river gamle breve med røde silkebånd i stykker... i stykker... i stykker.

Gang på gang efterlader Tove Ditlevsens noveller et vemodigt stik i hjertet: hvis de mennesker dog blot havde forstået —. Hver enkelt af novellerne har en dybde af psykologisk sans og ironi, af menneskelighed og visdom, alt under et slør af vemodig resignation. Det er en meget smuk bog.

Lone Friisberg

Fagre nye verden -

Giovannino Guareschi:
Don Camillo i Rusland.
Jespersen og Pios Forlag.
København 1963. 164 s.

Don Camillo afleverer sine rammende replikker og do. uppercuts, Peppone registrerer med vanlig tænderskæren sine nederlag, og Smilzo er fræk på afstand.

Men ellers udspiller farcen sig denne gang i Rusland, hvor Don Camillo forklædt som »kammerat« blandt italienske »kammerater« er på delegationsrejse. Der levnes ikke fremskridtets fagre ny verden bag jerntæppet megen ære, og Don Camillo kan hver aften føje mindst en ny til listen over genfundne får. Men »ukammeratlig« anti-propaganda fra den gamle verdens side — *det* ville vist være at tage Guareschi for tungt! Hvad man nu end vil mene — bogen kan i hvert fald læses som en bidende elegant satire over det evigt menneskelige: Det parti-disciplinerede, trykknap-fungerende »nye menneske« har i sig et gehejmt område, en mørk og sumpet undergrund, som er gennemsyret af de personlige følelsers og interessers idé-drænde substrat; her er det, Don Camillo sætter ind — the rest is silence — —.

S.H.M.

LÆST OG HØRT

Langt fra Rom til Slagelse

En stor spejderhat med en lille dreng under søgte forleden i Slagelse katolske kirke efter mulige kongegrave. Omend resultatet var skuffende, fattede drengen dog beslutning om at ville gentage sit besøg. Da han var en høflig lille dreng, ringede han på præstegårdens dør. Husholdersken lukkede op og der udspandt sig følgende samtale:

— Goddag, frue, må jeg godt komme på søndag for at se, hvordan man holder gudstjeneste i en katolsk kirke?

— Naturligvis, min ven, kom du bare.

— Ja, jeg har jo læst, at paven ikke har noget imod den slags, men det ku' jo godt være, at præsten ikke havde læst det!

Smerten over afmagten

I ti sæsoner — fra 1934 til 1944 — var Edouard Mielche førstekraften på Aarhus Teater under direktør Erik Henning-Jensen. Siden spillede han på københavnske scener.

I søndags — efter næsten 20 års forløb — stod han igen på Århus-scenen, denne gang i rollen som Pius XII i Hochhuths »Stedfortræderen«. Aarhuus Stiftstidende bragte inden premieren en samtale med Edouard Mielche, der om sin opfattelse af rollen sagde:

— Ubehagelig rolle, siger De. Vi vil gøre vort til at give stykket en noget anden udformning end den, der blev set i Odense. Henning Carlsens (stykkets instruktør. red.) hovedsynspunkt er, at det ikke er paven, men selve Gud, som den unge prælat til slut går i rette med: at *han* tillod, hvad der skete i nazismens regeringsår.

Jeg er overbevist om, at paven ligesom titusinder af os andre følte den dybeste afsky for misgerningerne mod jøderne — han siger det også direkte hos os — men at han samtidig var den mest bundne af alle: hvad skulle de millioner af tyske katolikker have gjort, hvis paven åbent havde vendt sig imod Hitler? Og følte ikke lige så mange som han angsten for den røde armés fremstormen efter Stalingrad?

Jeg kan ikke forstå dette angreb på paven og mener, at han med rette måtte føle sig kaldet til mæglerens rolle, mellemmanden, der derfor måtte være urørlig — som kongen her til lands.

Jeg spiller ham i hvert fald på smerten over afmagten, og lykkeligt har Henning Carlsen, som jeg har nydt at samarbejde med, været enig med mig. Det er altså et forsvar, jeg leverer, og et højere sigte, anklagen i vor udgave rettes imod.

Psykologisk terror

En anden premiere fandt sted i sidste uge: Filmen om Jehovas Vidner. Ideen til den fik instruktøren Sune Lunde-Sørensen, der oprindelig ville lave en film om diktaturet i alle dets afskygninger, men som så pludselig kom i tanker om, at han som ung havde hørt et foredrag af pastor Paul Vedel, hvori pastoren drog til felts mod sekten. Det blev begyndelsen til et samarbejde, der har resulteret i en 30 minutters dokumentarfilm.

Et af de punkter i vidnernes lære, hvor filmen særlig sætter ind, er spørgsmålet om disciplinen, modstanden mod blodtransfusioner og kvindens stilling. Herom siger pastor Paul Vedel til Sjællands Tidende:

Disciplinen er psykologisk terror, et åndeligt diktatur. Alle synder skal tilgives, blot ikke synder mod Helligånden. Hvem tør sige, at et menneske har forsyndet sig mod Helligånden? Det tør sektens ledere. Det står i vidnernes skrifter, at obsternasige vidner forsynder sig på dette punkt. Det samme gør en kvinde, som ikke adlyder sin mand.

Jeg har ikke noget mod disciplin, det er der også inden for kirken, men det her er en hæslig disciplin.

Blodtransfusioner må ikke gives, fordi blod er sjælen, hævder vidnerne, og dette standpunkt koster hvert år menneskeliv. I Melbourne i Australien blev et vidne idømt 5 års fængsel for manddrab, fordi vedkommende nægtede at lade sit dødssyge barn modtage blod fra donorer.

Kvindens stilling i Jehovas Vidners samfund er absolut underordnet. Lad os tage et eksempel. Et ægtepar er medlemmer af sekten, og der skal være en bibelaften i hjemmet. Manden kommer for sent, og så må hustruen byde velkommen og indlede aftenen, men så snart skabningens herre, manden altså, træder indenfor, skal hun klappe i og lægge den hat, hun siden mødets begyndelse har båret, som et særligt tegn på ærbødighed.

Hustruer, der ikke underkaster sig deres ægtemænd, efterlever Satan og ikke Kristus, skriver vidnerne et sted.

Mærkeligt nok er kvinderne i flertal blandt vidnerne, der i Danmark talte 9.782 i 1962. De er som personificerede støveklude.

Er gåden løst?

Tilværelsen har sine gåder. En af de mindre knytter sig til relieffet over hovedindgangen til Ribe Domkirke. Man ved — eller vidste — ikke, hvad det forestiller. Ifølge B.T. er gåden nu løst af direktør Harald Grau og tømrermester Hans Bjerrisgaard samt pater Frans Vervoort, alle Kolding. Amatørerne mener at kunne føre fuldgyldigt bevis for, at relieffet skal forestille modtagelsen af Dannebrog under felttoget til Estland.

Til minde om -

Tegneren Henry Lauritzen, Aalborg, har haft energi til at samle ikke færre end

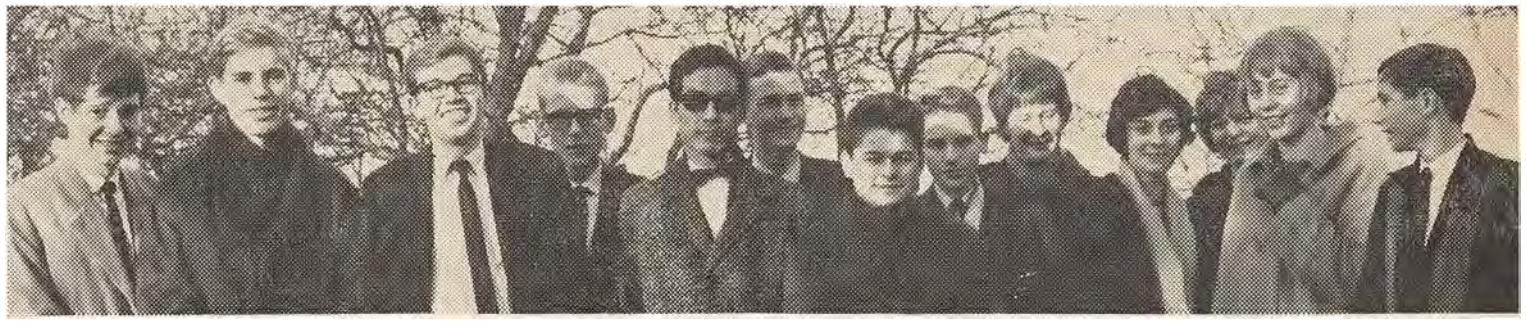

513 kuriøse gravskrifter fra hele verden. Her er en fra Burlington, USA:

— Hun levede med manden i 50 år og døde i tillidsfuld forhåbning om et bedre liv.

Fra Belturbet i Irland:

— Her ligger liget af John Mound. Forlist til søs og aldrig fundet.

I Cripple Creek, Colorado, står en gravsten, der fortæller om livet i det vilde Vesten:

— Han kaldte Bill Smith en løgnhals.

Denne inskription stammer fra Girard i Pennsylvania:

Til minde om Ellen Shannon, fyldt 26 år, der brændte til døde den 21. marts 1870, da en lampe eksploderede fyldt med »R. E. Danforths eksplosionssikre brandvæske«.

På en sten i Pentyn i Cornwall:

Her ligger William Smith, og hvad der er ualmindeligt, er, at han fødtes, voksede op og blev hængt i dette sogn.

Blind vej

Tæt ved Hareskoven nordvest for København ligger Paradisvej. Lige under vejskiltet sidder et andet skilt med teksten:

— *Blind vej.*

»Focus på moral«

Unge til weekend-stævne i Slagelse

»Den unge katolik« var temaet for det weekend-stævne, der har været holdt i Slagelse. Så mange var kommet tilrejsende, at det lokale vandrehjems 70 sengepladser ikke rakte til. Over 30 unge måtte indkvarteres privat.

Første punkt på lørdagsprogrammet var et foredrag af pastor, dr. theol. Bjørn Højbo om bibellæsning og aktuelle liturgiske spørgsmål. Derefter blev præstegårdens inventar hastigt omflyttet, og dansen gik indtil kl. 23.30, da førstedagen sluttede med Komplet i kirken.

Søndag morgen var alle til højmesse, og imens var der blevet dækket morgenbord på Sct. Hedvig Søstrenes børnehjem. I formiddagsprogrammet indgik en byvandring, hvorunder der blev taget kritisk skøn over lokale seværdigheder.

Efter middag på vandrehjemmet talte sognepræst G. Meertens om koncilet og dets betydning — ikke mindst for den ungdom, der er Kirkens fremtid.

Med baggrund i den ikke uomtalte tv-udsendelse »Focus på moral«, lagde dr. phil. Claus Munk Plum derefter op til en diskussion om seksuelle spørgsmål i lyset af den kristne etik.

En enkelt udlænding deltog i stævnet, nemlig Paulus Kim fra Seoul i Sydkorea. Kim studerer landskabsarkitektur hos den svenske professor Svend I. Andersson ved Københavns Universitet.

Stævnedeltagerne sendte i øvrigt en hjertelig hilsen til biskop Suhr med ønske om fortsat god bedring.

Sjællands Tidendes fotograf fik lutter glade smil i focus, da han fangede nogle af stævnedeltagerne. Fra venstre ses her Steffen Schmidt, Henning Bender, Hans Guldager, Frans Lichtenberg, alle København, koreaneren Paulus Kim, og John Grøndahl, København. En enlig Slagelse-repræsentant Aksel Langkilde og Michael Schram Hansen, København, Kirsten og Elisabeth Jensen, Kirsten Jørgensen, Annemarie Rasmussen, og på højre fløj Finn Munsanti, også alle fra København og omegn.

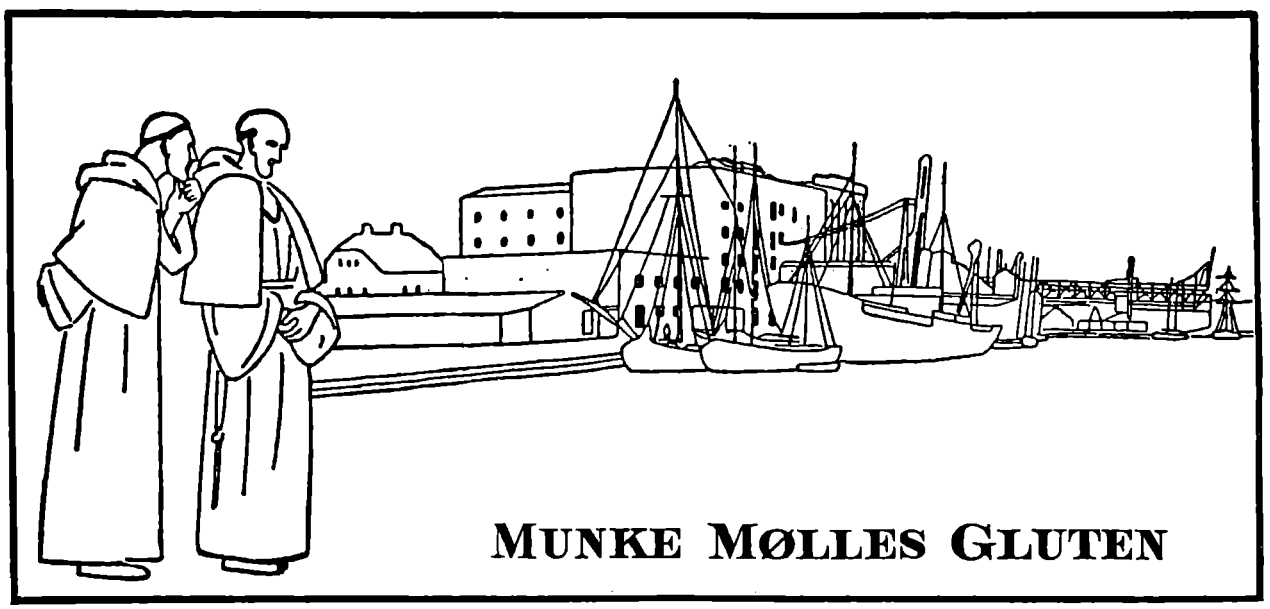

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

ANDR. KRØYER's BOGHANDEL
Nørrebrogade 18 B, Kbh. C. 6538
Papir . Stort boglager
Fyldepenne

Sparekassen for Lyngby og Omegn

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

FORSIKRINGS COMPAGNIET FOR KONGERIGET DANMARK A/S
☆
Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

K. Weber & Co.
Pilegaarden, Hornbæk
Tlf. 911
Gymnastikredskaber af enhver art
Reparationer udføres

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

H. S. Friis
Malermester
Møllemarken 40, Bagsværd
Tlf. 98 38 35

AMAGERBANKEN
AKTIESELSKAB
Banken der dækker hele Amager

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Støt vore annoncører

LÆSERBREVE

»Artige børn«

Fra direktør, cand. polit. Børge Mannov har vi modtaget følgende indlæg:

Målbevidst styrer koncilet i en retning, der kan beskrives som: udadtil forsoning og enhed, indadtil liv og frihed. At genopdagelsen af enheden og friheden og deres indbyrdes sammenhæng var en nødvendighed, kunne allerede fornuften have fortalt os. At koncilet skulle formå at gennemtrænge Kirken med den kraft og dynamik, vi er vidne til, kunne kun troen give os håb om.

Under den friske storm, der blæser gennem verdenskirken, er der imidlertid talrige troende, læge som gejstlige, der befinder sig i en lignende situation som de »artige børn«, der føjeligt har annammet en streng, autoritativ opdragelse med det resultat, at de aldrig rigtig er blevet voksne og har lært selv at klare for sig, og derfor står usikre og famlende, når de udfordres i en situation, hvor den fædrene autoritet tier. Denne usikkerhed gør sig gældende både indadtil — f.eks. når det drejer sig om vor stilling til moralske spørgsmål — og udadtil i vor holdning til den ikke-katolske verden. Den indre usikkerhed er nok mest i søgelyset (jvnf. diskussionen om kontraceptionen), men der kan være grund til også at beskæftige sig med den ydre, der måske endda rummer de alvorligste problemer, fordi de direkte berører vort forhold til ikke-katolikkerne.

Til illustration af problemet kan tjene et møde, der for nylig fandt sted i Academicum Catholicum, hvor overrabbiner Melchior skulle tale om det jødisk-katolske forhold med særlig henblik på Hochhut's skuespil »Stedfortræderen«.

Mødet, der havde samlet en talrig skare af katolske intellektuelle, må af to grunde betegnes som nedslående. For det første på grund af overrabbinerens indstilling, som intet havde til fælles med den økumeniske ånd. For det andet — og dette var for en katolsk iagttager naturligvis det mest rystende — den stemning af begejstring, der prægede forsamlingen, og som gik langt ud over de grænser, som simpel høflighed afstikker, selv her, hvor gæsten var en taler, der præsenterede sig som den, »der gennem 2000 år har været vant til at få øretæverne«.

Overrabbineren bredte sig indledningsvis over 2 fulde timer, hvorved mulighederne for en efterfølgende, saglig diskussion på forhånd effektivt var blevet beskåret. Hvad der måtte have været tilbage, likviderede han selv ved at starte anden, langstrakte omgang med at oplyse, at han ikke tænkte på at gå nærmere ind på diskussionsindlæggene. Det vil forstås, at et egentligt referat er temmelig uoverkommeligt, men det gør også mindre til sagen. Pointen — den fint indpakkede og dygtigt serverede pointe i overrabbinerens foredrag lader sig nemlig gengive yderst kortfattet: *Idet han frikendte personen Pius XII, fordømte han den katolske kirkes lære.* Og de mange »artige børn«, der fyldte salen, hyldede gang på gang, spontant og varmt, overrabbineren af taknemlighed over, at han talte pænt om deres afdøde, strenge, hellige fader. Alle, så det ud til, forstod, at her blev den tidligere Kristi stedfortræder frikendt af overrabbineren. Færre, desværre, syntes at fatte, at det

skete på bekostning af Ham, for hvem han dog kun var stedfortræder. Eller blev det måske fattet alligevel, men er usikkerheden og uselvstændigheden så stor blandt Kirkens »artige børn«, at de troende, nu da det strenge faderlige forbud mod at lege med de andre er blevet ophævet, tror, at det hører med til at være økumenisk at stille tingene på hovedet?

Spørgsmålet står åbent og er en alvorlig påmindelse til os. Ikke om at bremse den økumeniske bevægelse, ejheller om at beskytte vore egne mod alt for drevne retorer. Men om at yde vort yderste for at enhver af os kan leve op til de krav til ansvarsbevidsthed og selvstændighed, som friheden stiller os overfor.

Tidehvervet i Kirken styrer direkte mod dannelsen af et nyt folk af kristne frimænd — og samtidig er dette folks aktive medvirken en forudsætning for dette tidehverv. *Derfor* må forsoning og enhed udadtil ledsages af liv og frihed i stadig vækst indadtil. *Børge Mannov*

DEN KOMMENDE TID

BLOMSTERDAG

Tirsdag den 3. marts sælges »Danske Kvinders Nationalråd«s marguerite, som hvert år sælges til fordel for de tilsluttede organisationers sociale, humanitære og kulturelle arbejde. »Katolske Menighedsplejer« er tilknyttet Danske Kvinders Nationalråd, og er derfor med i salget, som i år finder sted for 14. gang.

Katolske Menighedsplejer har brug for både store og små sælgere af den kønne hvide blomst, så man i år kan blive i stand til at sende rigtig mange mødre og børn på ferie til Klitborg og iøvrigt gøre mere for vanskeligt stillede katolske familier.

Menighedsplejerne opfordrer derfor alle, der har tid og lyst, til at ofre et par timer på at hjælpe.

Se iøvrigt indsamlingens plakat, som formodentlig vil hænge i alle katolske kirkers våbenhuse i den kommende tid. Plakaten angiver nærmeste sted, hvor man kan melde sig. Man kan også skrive til *Katolske Menighedsplejers indsamlingskontor, Bredgade 67 A, 2. sal, København K.*, eller ringe på telefon PA 6936, helst mellem 9 og 12. Endelig kan man henvende sig til fru Bente Nygaard Hansen, der har telefon PA 6936.

SANKT MIKAELS KAPEL

i Søborg meddeler, at der vil blive holdt religionskursus for voksne katolikker og andre interesserede hver torsdag — første gang den 27. februar kl. 20,15 i præsteboligen, Frødings allé 6.

Der vil endvidere blive holdt møde for alle distriktets katolske børn i kapellet, Vandtårnsvej 7, hver sidste mandag i måneden — første gang den 24. februar kl. 15,30. Ved det første møde vil der blive vist lysbilleder af messen. Lærerparret Garvig og præsten håber, at der på denne måde kan knyttes kontakt mellem distriktets børn, af hvilke de fleste går i Københavns katolske skoler, enkelte i Søborgs kommunale skoler.

RADIO OG TV

Er kristendom tabu i TV?

Mange læsere vil sikkert have bemærket, at vi de sidste uger har anmeldt radio hver gang og meget lidt tv. Det skyldes ikke Katolsk Ugeblads særlige forkærlighed for radio, men den kendsgerning, at vi naturligvis fortrinsvis omtaler religiøse og specielt kristne udsendelser. Men gør man det, er man dermed også næsten udelukkende henvist til radioen. Det er forbløffende lidt programtid, der levnes kirken i tv-programmerne. Bortset fra den månedlige folkekirkegudstjeneste og enkelte glimt i andre programmer, f. eks. »Horisont«, er der totalt black-out. Som hæderlige undtagelser vil vi nævne »Focus på tro« i efteråret og en nordvisionsudsendelse om statskirkeformen, der ligger endnu længere tilbage. Der er således ikke nogen fast rubrik i tv-programmet viet religiøse spørgsmål, som der findes i radioen med det udmærkede »Kirkeligt magasin«. Derimod har vi tv-magasiner for snart sagt ethvert andet område, f.eks. udenrigs- og indenrigspolitik, landsbrugsmagasin etc.

Udenlandske eksempler

Denne programpolitik virker mærkelig, når man har lejlighed til at se udenlandske tv-programmer, hvor f.eks. det tyske andet program og det franske program bringer *ugentlige* kirkelige magasiner. Således er der i fransk tv hver søndag en jødisk udsendelse fra kl. 9.30-10.00, en protestantisk fra kl. 10.00-10.30 og endelig en katolsk udsendelse fra kl. 10.30-12.00. Man bedes bemærke de religiøse mindretals fine placering. Af statistikker fremgår det, at 25 pct. af fjernseerne følger disse udsendelser regelmæssigt. De kan altså udmærket klare sig i popularitet med andet stof, især når man tager i betragtning, at det specielt kristne publikum netop på den tid er i kirke og altså ikke kan se det. Det må i denne forbindelse bemærkes, at gudstjenesten ikke altid er det dominerende i programmet, men ofte aktuelle dagligdags problemer behandlet ud fra kristen stillingtagen og i dialog med ikke-troende.

Danske eksempler

Professor *H. V. Brøndsted* har i tv udtalt sig om Guds eksistens, om den frie vilje, om sjælens udødelighed. Denne interessante udsendelse lancerede pludselig rent religiøse problemer for den store offentlighed. Men ingen specialist fra teologiens videnskab kom til orde. Professor Lindhardt svarede i et dagblad. Kunne det ikke have været interessant at få denne debat i tv? Er tv for beskeden til at følge sine egne successer op? Det drejer sig her ikke om »millimeterdemokrati«, men simpelthen om god journalistik, der i al korthed går ud på at følge en debat op. Tv følger i alt for ringe grad problemerne op. Det kan måske forklares ved den tungere og mere komplicerede teknik i tilrettelæggelsen af stoffet. Men det kan måske også skyldes manglende journalistisk grundighed. Lad os tage et andet eksempel. *Ulla Dahlerup* viste sig en aften på skærmen. Debatten om de unge pigers seksualliv har endnu ikke lagt sig. Hvor har vi set specialister tage problemet op, lægerne, pædagogerne, moralteologerne? I pressen. Ikke i tv. Nu har pressen efterhånden opdaget tv's betydning som opinionsdanner, omend der er meget at indhente. Men tv selv? Hvorfor følger tv ikke sine egne »gode historier« op?

Kirken spises af med radio

Det er det indtryk, man får. Den »rummelige svalerede« som P.H. påstår, at pastor *Olsen* har bygget op i radiohuset, ser man meget lidt til i tv. Der er kun enlige svaler. Derimod sværmer underholdningspapegøjerne. Når man nu ifølge tv-direktør *Lawaetz* skal til at leve op til et pludseligt meget kritisk og begavet dansk seerpublikum, der forlanger brød og ikke slik, ville det måske vise sig at være publikumstræffer, om man konfronterede dem med en alsidig meningsudveksling også om religiøse emner. Mange dygtige radiofolk fortjener i denne forbindelse at komme i tv. Eller i alt fald deres ideer, f.eks. »Kirkeligt Magasin« eller »Familiespejlet«. Dansk tv har ikke råd til at være provinsiel ved religiøse black-out. *J.M.*

LITURGISK KALENDER

SØNDAG d. 23.: 2. søndag i fasten (s. 173, violet).

MANDAG d. 24.: Mandagens messe (s. 177, violet).

TIRSDAG d. 25.: Matthias (s. 839, rød), apostel. Ihukommelse af tirsdagens messe (s. 181).

ONSDAG d. 26.: Onsdagens messe (s. 185, violet).

TORSDAG d. 27.: Torsdagens messe (s. 189, violet).

FREDAG d. 28.: Fredagens messe (s. 194, violet). Ihukommelse af Gabriel (tillæg), bekender.

LØRDAG d. 29.: Lørdagens messe (s. 199, violet).

SØNDAG d. 1. marts: 3. søndag i fasten (s. 208, violet).

Den hellige Frans' 3. orden holder møde i Sankt Annæ Kirke på Amager onsdag den 26. februar kl. 19.30.

NYE FILM

Harakiri

Denne japanske film er en tragisk og rystende beretning om to forhenværende krigsfolk, to samurai'er, der er blevet afskediget af deres feudalherre, og som på grund af de fredelige tilstande i landet er dømt til at leve i den yderste fattigdom og elendighed. Helt tilintetgjort af nød og fortvivlelse begår den yngste af de to harakiri hos en anden feudalherre, som har nægtet ham hjælp, da han bad ham om det. Ceremonien finder sted i overværelse af feudalherrens betroede tjener og andre af hans rådgivere under omstændigheder, der er overordentlig ydmygende for den fattige samurai, som har solgt alle sine ejendele og derfor er henvist til at bringe sin plan til udførelse med en bambussabel.

Også den anden krigsmand, der er svigerfar til den første, begår harakiri, men først efter at have fortalt en mærkelig og overraskende historie, som kaster et helt nyt lys over de begivenheder, der er gået forud. Maskerne falder, sandheden kommer frem, og æren falder på et helt andet sted end der, hvor vi havde placeret den.

Denne tilsyneladende meget statiske film, hvor reglen om de tre enheder er overholdt på det strengeste, vender altså på den mest forbløffende måde op og ned på vore begreber og hensætter os i helt uforudset spænding og uvished. Til at begynde med betragtede vi disse højt ansete tjenere og rådgivere som vogtere af en grusom, men grandios æreskodeks. Vi havde allerede i vort indre fordømt den unge samurai, der ikke veg tilbage for at sælge sin ære, og vi havde anset hans dødsdom for grusom, men retfærdig. Men i virkeligheden forholder det sig helt anderledes. Det er dommerne, der er gemene, og de love, de går frem efter, er kun tomme formaliteter. De to samurai'er er de eneste, der har bevaret deres menneskelige værdighed.

Denne krønike fra en svunden tid får således en helt aktuel efterklang. Ens tanker henledes uvilkårlig på en ganske bestemt dyrkelse af »overmennesket« i vor egen tid, og man kan ikke lade være med at tænke på, at nazismen vandt mange tilhængere i Japan. Filmen er nu ikke mere kun en fortælling om to samurai'er, der levede og døde for 300 år siden. Den bliver til historien om menneskets evige kamp mod teorierne, de tomme fraser og de falske ideologier. Gennem sin forherligelse af virkeligt mod og sand æresfølelse minder den os om, at kampen mod løgn og hykleri er en kamp, der går videre i alle lande og til alle tider.

Masaki Kobayashi har her ved hjælp af en meget streng stil (der, som det er blevet bemærket, minder meget om Carl Th. Dreyers) og af pragtfulde billeder skabt en fremragende filmtragedie. Bag de ufølsomme masker og de formfuldendte samtaler raser en voldsom brand i de optrædende personers sjæle. Vi sidder som tryllebundne af disse gådefulde ansigter, der på en gang afslører og dækker over så voldsomme lidenskaber. Hvis De ikke har nerver, der har vanskeligt ved at tåle alt for voldsomme scener, må De absolut se denne film. Den er præget af den samme storhed som de græske tragedier og af den samme overmenneskelige lidenskab som Shakespeares dramaer.

M.D.

Instruktør: Masaki Kobayashi
Forbudt for børn

Tom Jones

Henry Fieldings roman om den kvindekære Tom Jones er en engelsk klassiker. Den er eventyrligt opspind og herlig ønsketænkning fra det 18. århundrede.

Tom er en faderløs ung mand, der som spæd blev lagt i en godsejers seng. Han vokser op på godset, er vellidt af de retsindige, misundt af de mavesure og falske. Han viser tidligt tydelige arveanlæg efter sine øjensynligt letsindige (men altså ukendte) forældre. Alle piger falder for ham, og han tager dem med største selvfølgelighed, hvor de ligger. Men — for vi er i det gode, moralske eventyr — der er én, nabogodsejerens yndige datter Sophie, som han elsker. Hende vil han giftes med, og hende viser han al mulig ridderlig respekt — på nær altså troskab!

Ak, de to unge skal gennem mange genvordigheder, dels på grund af Toms livsappetit, dels fordi godsejerens dydige nevø og arving, fejgt lægger fælder for Tom. Det er nær ved, at Tom bliver hængt, men vi er ikke ved at forgå af spænding (og skal heller ikke være det). Vi glæder os med forfatteren i sikker forvisning om, at noget vil ske, så Tom bliver frelst, og han skal nok også vise sig at være af adelig herkomst, så han kan få sin Sophie til sidst.

Tænk Dem, hvad dette kunne være blevet til i en dansk film! Men nu er vi i England, hvor humoren ikke er forbeholdt de få. Her er kolorit, lune og en næsten frådende landlig appetit på livet, der alligevel holdes i tømme af en afvæbnende diskretion — man bliver ikke plump. Der er blink i øjet, når fortælleren indvier os i intrigen, vi blinker igen og er med på den værste. Det er stor fortællekunst!

En enkelt advarsel: Sæt Dem længere tilbage i salen, end De plejer; der er afsnit i filmen, især nogle jagtscener, hvor tempoet er så fejende hurtigt, at der gør ondt i øjnene.

Ai

Originaltitel: Tom Jones
Instruktør: Tony Richardson
Forbudt for børn

HUSBESTYRERINDE
En kultiveret, venlig dame i moden alder ønsker stilling i pænere hjem — gerne i hus med have i København eller omegn.
Billet mrk. F. 21. til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

Ugens tv og radio (23. -29. februar)

SØNDAG	17.00	P2	Et døgn i en gade. Reportage fra Nørrebro.
	19.30	tv	Med tv-skibet til søs. 2. Reportage fra Østen.
MANDAG	19.45	P1	Hvert 6. menneske er inder. Helaftensudsendelse.
	20.20	tv	Focus på *Boligen.*
TIRSDAG	20.20	tv	Skævt ind på livet. 4.
	21.25	tv	Horisont.
ONSDAG	10.15	P1	Vore dages ordensliv og klosterkald. 1.
	20.20	tv	Kommunist i krydsild.
	20.20	P2	Samme udsendelse over radio.
TORSDAG	20.20	tv	Oppbrud. Norsk tv-teater opfører skuespil.
	21.30	P2	Familiespejlet.
FREDAG	20.35	tv	Filmorientering ved I. C. Lauritzen.
	20.45	P2	Radioteatret opfører Heinrich Böll: En times ophold.
LØRDAG	16.00	tv	Ung lørdag. Kendte og ukendte gæster.

Se radio og TV side 19.

1 Kr.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Ingmar Bergmans meget omtalte film »Stilheden«. I ugens kronik hedder det bl.a.: »Ved synet af denne dreng, der går ensom omkring og i sit hjerte bærer en alt for tung viden, føler man sig hensat til en slags Golgata-vandring.« Drengen spilles af Jörgen Lindström.

katolsk uge blad 9
28. FEBRUAR 1964
112. ÅRGANG

Økumenisk møde i Sovjetunionen

Sjælesørger på Fyn

»Stedfortræderen« i Jylland

Ingmar Bergmans nye film

Økumenisk møde i Odessa

Odessa. Kirkernes Verdensråds eksekutivkomité har fra den 10. til den 14. februar været forsamlet til møde i Odessa i Sovjetunionen. Det er første gang, et af rådets møder finder sted på sovjetisk territorium.

Invitationen var udgået fra den russisk-ortodokse kirke, og i mødet deltog fire af verdenskirkerådets seks præsidenter bl.a. pastor Martin Niemöller fra Tyskland. Hertil kom tretten medlemmer af eksekutivkomiteen, heriblandt ærkebiskop Hultgren fra Uppsala, ærkebiskop Hans Lilje fra Tyskland og metropolit Nikodim fra Leningrad, der leder den russisk-ortodokse kirkes departement for udlandsanliggender. Sidstnævnte udtalte ved modtagelsen af mødedeltagerne:

»Vi håber brændende, at kirkernes store familie må vidne stedse mere om evangeliets sandhed, at den må fremme den broderlige enhed og uden forbehold tjene Jesus Kristus, dens frelser, kærlighedens og fredens Gud.«

I deltagernes navn svarede den amerikanske pastor Franklin Clark Fry, der er præsident for eksekutivkomiteen, med at udtrykke sin taknemmelighed for den russisk-ortodokse kirkes gæstfrihed. Han mindede om, at denne kirke var blevet medlem af Kirkernes Verdensråd på mødet i New Delhi i november 1961. »Vi glæder os over«, føjede han til, »den beredvillighed, som den russisk-ortodokse kirke har lagt for dagen i det økumeniske arbejde, hvori den virker med megen dygtighed.«

Søndag den 9. februar blev mødedeltagerne modtaget af patriark Alexis af Moskva.

På vej til mødet i Odessa gjorde generalsekretæren for Kirkernes Verdensråd, dr. Visser't Hooft, ophold i Leningrad. Her fejrede metropolit Nikodim, biskop Alexis af Tallin og biskop Philaret af Wien liturgien, hvorunder dr. Visser't Hooft prædikede for over 2000 personer med provst Vitali Borovoj, der er observatør ved koncilet, som tolk.

I sin prædiken sagde Visser't Hooft bl.a.:

»Kirkernes Verdensråd har allerede lært at værdsætte den russisk-ortodokse kirkes åndelige rigdomme. Den store østkristne tradition har noget at give til de andre kirker — især påskeglæden og en uforanderlig trofasthed.«

Generalsekretæren sluttede med at sige:

»Vi kan blive til en mægtig kraft til forsoning mellem nationer og racer, bygge broer mellem menneskene, hjælpe verden, der søger efter fred og virkelig retfærdighed, triumfere over menneskehedens fjender: krig og undertrykkelse.«

Menigheden modtog denne prædiken med glæde og gav sin taknemmelighed udtryk ved klapsalver.

På mødet i Odessa beskæftigede man sig bl.a. med at finde en efterfølger til posten som generalsekretær for Kirkernes Verdensråd, idet Visser't Hoof på grund af alder vil trække sig tilbage i 1965.

En af de første rapporter på mødet blev forelagt af den græske professor Nissiotis. Det hed i rapporten, der handlede om Vatikankoncilet, at vedtagelsen af liturgikonstitutionen måtte betragtes som et af kirkemødets største resultater, idet dokumentet fremhæver påskeglæden og opstandelsen, ordets og prædikenens centrale rolle og brugen af modersmålet under fejringen af liturgien — altsammen noget, der vil forøge ligheden mellem den østlige og den vestlige kirke.«

Ved afslutningen af mødet blev der afholdt en pressekonference i Moskva, hvor et fremtrædende medlem af eksekutivkomiteen, Mr. O. Frederic Nolde fra New York, talte om fredelig sameksistens mellem religion og ateisme — et af hovedpunkterne på mødet. Nolde understregede, at retten til såvel religiøs som antireligiøs forkyndelse skulle være garanteret alle mennesker. Ateister har ret til at være ateister, ligesom religiøse har ret til at tro på deres religion, men der er behov for sameksistens mellem de forskellige religioner og mellem dem, der har forskellig tro, så de kan stå overfor hinanden i fredelig konkurrence. De sovjetrussiske love giver i henhold til forfatningen trosfrihed såvel som ret til at drive antireligiøs propaganda. Men der siges intet om religiøs forkyndelse, og i praksis er denne begrænset til kirken.

På pressekonferencen redegjordes endvidere for forholdet til den katolske kirke, specielt problemerne blandede ægteskaber og religiøs frihed. Disse to problemer vil udgøre hovedlinjen i den henvendelse, Kirkernes Verdensråd retter til Vatikanet i forbindelse med genoptagelsen af koncilet til efteråret.

Til slut offentliggjorde eksekutivkomiteen en resolution, der opfordrer stormagterne til at opgive propagandamanøvrer og skinforslag under de nedrustningsforhandlinger, der foregår i Genève.

Før pressekonferencen blev der holdt gudstjeneste i Zagorsk udenfor Moskva, hvortil den katolske og den armeniske kirke, patriarken af Antiokia, baptisterne og jøderne havde sendt repræsentanter. (SOEPI)

Kongeparret i Vatikanet

Når det danske kongepar den 23. april aflægger besøg hos pave *Paul VI*, er det første gang Vatikanstaten får *officielt* dansk kongebesøg. Besøget hos paven sker i umiddelbar fortsættelse af det officielle besøg hos den italienske præsident *Antonio Segni*, der finder sted fra den 20. til den 22. april.

Under det forrige officielle danske kongebesøg i Rom – i december 1920 – var kong Christian X og dronning Alexandrine også hos pave Benedikt XV og besøget havde i virkeligheden officiel karakter, men på dette tidspunkt var Lateranforliget ikke indgået, så man kunne ikke tale om nogen Vatikanstat.

Radioens Aktuelt Kvarter havde bedt landsretssagfører, dr. jur. Erik Brüel, der er kendt som folkeretsekspert, om at kommentere kong Frederiks forestående besøg i Vatikanet. Dr. Brüel kom her ind på spørgsmålet, om ikke den danske stat burde have en fast repræsentant i Vatikanet. Visse protestantiske stater – for eksempel vort nordiske broderland Finland – er således repræsenteret ved udsendinge, og naturligvis har alle katolske lande diplomatisk forbindelse med pavestolen.

I Danmark ved man udmærket, at diplomatposter ved Vatikanet regnes for gode observationsposter, men ikke desto mindre har man helt undladt at tage spørgsmålet i betragtning under de vigtige forhandlinger om udenrigstjenestens nye form. Spørgsmålet ventes heller ikke rejst fra officielt hold, mente dr. Brüel.

VERDEN RUNDT

Mainz. Før sin afrejse til Kirkernes Verdensråds møde i Sovjetrusland blev generalsekretær, Visser't Hooft, interviewet til det tyske fjernsyn. Generalsekretæren betegnede pave Paul VI's og den økumeniske patriarks møde i Jerusalem som en positiv mellemkirkelig begivenhed, idet han dog understregede, at det kun drejede sig om en første begyndelse. Generalsekretæren bemærkede, at dette møde i Det hellige Land flere gange var blevet forkert fortolket. Begge kirkeoverhoveder havde offentligt erklæret, at det kun drejede sig om et møde mellem to pilgrimme og ikke mellem ortodoksien og den romerske katolicisme. Om Kirkernes Verdensråd sagde dets generalsekretær, at det er en absolut spontan bevægelse, der ikke er knyttet til noget kirkeligt eller historisk centrum. »Vi tror, at denne opfattelse af det økumeniske arbejde har en smuk fremtid for sig,« sluttede dr. Visser't Hooft. (SOEPI)

▪

Rom. Pave Paul VI har sendt en lykønskningsskrivelse til biskoppen af Lille i Nordfrankrig, kardinal Liénart, i anledning af dennes 80-års fødselsdag. Paven berømmer heri kardinalens mangeårige arbejde i apostolatets tjeneste og forsikrer ham om sine bedste ønsker for fremtiden og om sin forbøn. Kardinal Liénart er født i Lille, præsteviet 1907 og udnævnt til biskop i 1928. Pius XI udnævnte ham til kardinal i 1930. Liénart er medlem af koncilets præsidium, og det var ham, der på koncilets allerførste møde, forlangte forhandlingerne udsat indtil kirkemødets deltagere havde lært hinanden bedre at kende og blev i stand til selvstændigt at vælge folk til kommissionerne. Denne intervention var af afgørende betydning for koncilets stilling i forhold til kurien. (KIPA)

▪

Utrecht. Den katolske hollandske avis »De Volkskrant« meddeler, at prinsesse Irene ikke blev døbt *sub conditione* — betingelsesvis — ved sin konversion, idet den katolske kirke anerkender den dåb, som prinsesse Irene i året 1940 modtog af en præst for den hollandsk-reformerte kirke. Dåben fandt sted i Buckingham Palace under den kongelige families eksil i England. Derimod havde man på prinsessens opfordring tilføjet katolske ceremonier, som ikke findes i den protestantiske dåb, for eksempel salvelse med indviet olie. Disse ceremonier fandt sted den 9. januar i ærkebiskoppen af Utrecht, kardinal Alfrinks huskapel. (KIPA)

Biskoppen besøger sit bispedømme. Pave Paul VI gentager Johannes XXIII's fastebesøg i Roms forstæder. Her forlader han den moderne Pius X's kirke.

Økumenisk krise i Holland

Haag. Moderatoren for den hollandsk-reformerte kirke har rettet et brev til dronning Juliana i anledning af prinsesse Irenes konversion. Det hedder heri, at det ikke var konversionen som sådan, men den måde, prinsessens overgang til den romersk-katolske kirke havde fundet sted på, der har chokeret de hollandske protestanter. I brevet betones udtrykkeligt, at Hollands protestanter i bevidsthed om deres lands traditionelle samvittighedsfrihed, respekterer prinsessens personlige afgørelse. Derimod truedes de økumeniske forbindelser mellem de protestantiske kirker og den katolske kirke i Holland af det hemmelighedskræmmeri, der har omgivet konversionen. I et andet brev til ærkebiskoppen af Utrecht, kardinal Alfrink, skriver en repræsentant for den protestantiske kirke, van den Hoof, at man må spørge sig selv, om ikke prinsessens konversion, der er blevet udlagt som en økumenisk handling, i virkeligheden åbenbarer en uøkumenisk holdning. For at få alle misforståelser opklaret har van den Hoof bedt kardinalen om en udtalelse. Samme spørgsmål stilles den hollandske kirkes overhoved af katolikker, der ikke synes om den hemmelighedsfulde måde, prinsessen blev katolik på. Om disse spørgsmål mener kardinalens sekretær, at kardinal Alfrinks officielle tavshedspligt har hindret ham i at afgive en erklæring, men han håbede dog, at den snart ville foreligge. Spørgsmålet om hele denne krises udgang afhænger stærkt af, hvilket svar kardinal Alfrink vil give i sin erklæring, der afventes med spænding af både katolikker og protestanter. (KIPA)

Filmcensur eller filmkultur?

Ugebladets filmanmeldere havde for nogen tid siden lejlighed til at deltage i et møde, arrangeret af bladet »Kirke og film«, om emnet: Filmcensur. Formanden for Statens Filmcensur fremkom i et foredrag med en værdifuld redegørelse for censurudvalgets arbejde og for de principper, udvalget lægger til grund for det, hvorefter der for deltagerne var lejlighed til at stille spørgsmål, som foredragsholderen besvarede, og en diskussion kom i gang.

Det var ikke særlig vanskeligt at nå til enighed om berettigelsen af *børnecensur*, og de fleste erklærede sig nogenlunde tilfredse med den nuværende ordning med både en 16-årsgrænse og en 12-årsgrænse. Der rejstes dog det spørgsmål, om det ikke ville være at foretrække at indføre den engelske ordning, der går ud på, at børn i følge med voksne i praksis har adgang til film, der principielt er forbudt for børn. På den måde aktiviseres forældrene, og man tvinger dem til at tage stilling til de film, børnene ser.

Til gengæld var det en hel del vanskeligere at blive enige, da diskussionen blev ført ind på berettigelsen af *voksencensur*. Nogle mente, at vor hjemlige censur ofte svigter på det punkt, og at den for eksempel har handlet helt uforsvarligt ved at frigive en film som Ingmar Bergmans »Stilheden« uden beskæring. Andre mente tværtimod, at censuren burde træde så varsomt som muligt, idet der altid består den risiko, at den vil være uretfærdig i sin bedømmelse af utraditionelle værker, der baner nye veje, og derved kan komme til at stå i vejen for enhver kunstnerisk fornyelse og således komme til at udøve en slags åndeligt tyranni.

Problemstillingen er ikke ny, og i Sverige har den netop i disse dage fået fornyet aktualitet.

Det er vel næppe nødvendigt at pointere, at vi her på redaktionen hælder mere til det andet standpunkt end til det første, idet vi mener, at censuren, hvis den overhovedet skal være der, i hvert fald kun kan være en halv løsning, fordi den i virkeligheden ikke løser de egentlige problemer, men snarere skaber nye.

For det første er det indlysende, at der altid vil være en mulighed for at gå uden om censuren og endda for at gøre når ad den. Vi kan for eksempel tage Amerika som det land i verden, der har den strengeste censur, man overhovedet kan tænke sig, og hvor alt, hvad der ikke må vises på film, på det nøjagtigste er opregnet i den såkaldte »Production Code«. Trods disse talløse paragraffer – nogle siger oven i købet *på grund* af dem – er Amerika det land, der har fremstillet de mest erotiske film i verden.

Og hvad er det for resten, censuren skal forbyde eller lade udgå? Hvis en film i sig selv er dårlig og »nedbrydende«, bliver den ikke bedre, fordi man klipper nogle meter eller måske endda et par scener ud af den. Og er den god, d.v.s. er den et ærligt og ægte kunstværk, er det meget svært at røre ved den. Risikerer man ikke, hvis man rører ved den, at bringe hele filmen ud af balance, og dermed at bringe hele dens åndelige indhold i fare. Det kan aldrig fremhæves stærkt nok, at det farlige i en film ikke er det enkelte billede, – det er ikke det, der vises på filmen (og hvordan skulle vi for øvrigt også være bange for at møde virkeligheden ansigt til ansigt), men *måden*, det vises på, og den *hensigt*, der ligger bag det, der er farlig. Det er det uægte, forløjede og forlorne, der virker nedbrydende. Ud fra dette synspunkt har man lov til at spørge sig selv, om visse rosenrøde film à la Morten Korch i det lange løb ikke er langt farligere for et folks sundhed end en Bergman'sk chokbehandling.

Det eneste effektive lægemiddel mod filmens farlige påvirkning kan i virkeligheden kun være en positiv indsats. Man vil aldrig opnå noget ved at starte en »anstændighedsliga« eller ved at sætte alle mulige beskyttende foranstaltninger i gang. Det, det drejer sig om, er ikke at skærpe censuren, men at gøre en aktiv indsats for at oplyse og opdrage publikum. Dertil savner vi den dag i dag folk og ikke mindst kristne, der er villige til at sætte sig ind i filmkunsten, som man sætter sig ind i de øvrige kulturværdier, d.v.s. for deres egen skyld, folk, der har både tålmodighed og mod, ikke alene til at se film, men også til at analysere dem, granske dem og sammenligne dem, som man for eksempel gør det med litterære værker. Kun ved at forsøge at vurdere filmværkerne indefra (og derved ikke kun at anlægge et moralsk synspunkt), bliver man i stand til at forstå deres virkelige indhold. Dette kræver både hårdt arbejde og en lang læretid, men enhver anden løsning er på forhånd dødsdømt. I en tid, hvor vi kristne taler så meget om vort ansvar for verden, må vi ikke vige tilbage for at konfrontere kulturens verden med troens verden. Vi må én gang for alle lære at forstå, at intellektuel stræben og en indsats på det kulturelle plan også er en form for næstekærlighed, og at det i hvert fald har den åbenbare fordel, at det ikke lader sig forene med åndelig dovenskab.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. 1 løssalg 1 kr.

Har De sendt Deres fastealmisse?
Bidrag til U-landene:
Caritas Danmark
Postgiro 439 79
Sankt Vincertsgrupperne
Postgiro 971 64

Burde præsterne have fælles køreplan?

En sognepræst med interessante ideer

For et halvt års tid siden hævede nationen brynene og skottede til Odense et øjeblik, før den gik videre. Det var dengang, Odense Teater havde Danmarks-premiere på Hochhuts »Stedfortræderen«, og *Katolsk Ugeblads* særnummer om dette emne samtidig var at finde på stolesæderne i teatret – som modgift! Manden bag denne lille elegante gestus, byens katolske sognepræst gennem et par år, pater *Josef Völk,* skutter sig beskedent, da jeg kommer ind på emnet, og synes ikke, hans initiativ er omtale værd.

– Men det var interessante dage i Odense, mens forestillingen løb, siger han, ikke mindst at vejre de stemninger, den afstedkom. De grove anklager mod pave Pius XII har formodentlig fået en del af den bredeste befolkning til at ræsonnere som så, at der ikke går røg af en brand, uden at der er ild i den. Men mennesker med et blot nogenlunde godt kendskab til begivenhederne omkring nazisternes rædselsherredømme ved også i mange tilfælde mere om pave Pius end stykkets forfatter, og på dem har skuespillet virket mod sin hensigt. Blandt visse af byens spidser var det den almindelige opfattelse, at stykket simpelt hen var for negativt til, at det betalte sig at have ulejlighed med at se det!

Grunden til Deres udsendtes visit i Skt. Albani præstegård var nu nok så meget at hjembringe en duft af Fyn, katolsk set, for det er en stilfærdig landsdel, som Ugebladets læsere ikke hører nær så meget fra som fra andre og mere larmende. Og dog har Odense, afslører det sig, landets største katolske ungdomsklub uden for København.

– Det er fremfor alt et resultat af *Ole le Fèvres* fremragende lederarbejde gennem nogle år, siger pater Völk. Han har forstået at lægge et alsidigt program, som ikke engang tv-feberen har kunnet få bugt med, en ligelig fordeling mellem det sjove og det dybe. De ca. 50 KUK'er møder lige tæt op til det hele: baller, litteraturstudier, foredrag, skovture o.s.v. Foreningen har i tre år haft eget månedsblad, men først nu får den foden under eget bord – i et kælderrum, der skal udstyres efter alle kunstens regler.

Vi har også megen glæde af pater Hahns og søster Berchmanns søndagsskole, der bliver ualmindelig flittigt besøgt af sognets børn, små og store, på søndag-eftermiddagene. De bliver underholdt med film og får deres religiøse kundskaber underbygget i en populær form. Ikke mindst forældrene på-

Pater Josef Völk

— Vi trænger til søstre og lægbrødre.

skønner denne måde at få udfyldt søndagen på, noget, som nok kan blive et problem for bybørn.

– Hvor stort et område af Fyn dækker De og Deres confratres, pater Völk?

Den evige tvivl

– Foruden et lille tusinde katolikker i Odense har vi godt 600 fordelt over et opland, der udgør ca. halvdelen af øen og netop når at medtage Fåborg, Assens og Ringe. Resten sorterer under to selvstændige pastorater i Svendborg og Nyborg. I Odense er vi nu et konvent på fire redemptorister, og vi er alle østrigere.

– Hvordan virker den danske mentalitet på en østriger?

– Det påstås, at de to folk ligner hinanden, og vi føler os udmærket hjemme her, – navnlig er vi slået af fynboernes helt overvældende gæstfrihed. Men for en katolsk sjælesørger, der har sit arbejde blandt så mange konvertitter, er det en stadig tilbagevendende vanskelighed at føle sig ind til den lutherske baggrund med dens nagende tvivl om gerningens betydning og berettigelse. Vi østrigere kommer fra et milieu, hvor alt det er ganske selvfølgeligt, så vi må anstrenge os ganske særligt på det punkt. Det samme gælder de skandinaviske folks voksende opfattelse af fødselskontrol som et begreb på linje med hygiejne og komfort. Måske er også dette en logisk følge af Luthers og Calvins lære, fordi hensynet til naturen og naturlovene som norm for sædeligheden havde tabt enhver mening for Luther og Calvin, – de anså jo mennesket for bundfordærvet fra naturens hånd på

Sankt Albani Kirke i Odense.

grund af arvesynden. Ud fra denne synsvinkel er skridtet *imod* naturlovens stemme i menneskehjertet og *for* »loven om kristelig frihed« kun alt for let.

– Føler man sig isoleret i Skandinavien som katolsk præst og udlænding?

– Det kommer da vist meget an på, hvor i Skandinavien man bliver placeret. Men jeg tror, man har en uvurderlig fordel i at være ordenspræst, hvis man har sin post i et ikke-katolsk milieu, fordi ordensreglerne giver dagene en fast rytme af arbejde og bøn, der holder sammen på det hele. Og fællesskabet med ordensbrødrene er som et familieliv, en gensidig støtte og inspiration. En verdenspræst på en isoleret post må have det langt vanskeligere, forekommer det mig. Jeg tror, bispedømmet ville gøre os en stor tjeneste ved at inddrage os alle, verdenspræster og ordenspræster, i en fælles køreplan, som man gør det i langt højere grad i andre lande. Kører vi ikke lidt for meget efter hver sin plan – eller mangel på samme?

Husbesøg og kvindesind

– Jeg tror også, fortsætter pater Völk, der må kunne etableres et virkningsfuldt samarbejde mellem søstrene og præsterne i sognearbejdet. Vi er midt i en overgangstid, hvor det offentlige opsuger flere og flere af de private hospitaler, også de katolske. Skønt Skt. Josephs Hospital i Odense har fået en stor medicinsk afdeling og en øjenafdeling, der foreløbig giver søstrene endnu mere at bestille end hidtil, må også vi se hen til en tid, da hospitalet fortrinsvis bliver et plejested for syge ældre mennesker. Og da ville der være brug for flere søstre i sognearbejdet – de ville bl.a. ofte være meget bedre end vi præster til at undervise de mindre børn i religion. Vi har allerede haft udmærkede erfaringer med søstre, vi har inddraget til husbesøg. De har det kvindesind, som i mange situationer giver dem bedre chance for at føle sig ind i familieproblemer, end det somme tider er muligt for et stakkels mandfolk. Det er navnlig godt, hvis de kan give sig tid hvert enkelt sted og ikke skal jappe igennem så og så mange rutinebesøg på et kvarter eller en halv time hver, – hvem har glæde af det?

– Hvad om søstrene fik lov til at nyde en lille kop kaffe i farten? Er der ikke noget om, at i det mindste værtsfolkene ville føle sig bedre tilpas –?

– Det kan godt være –.

– Hvad ønsker De især for Deres kirke, pastor Völk?

– At vi må få evner til at skabe skønhed over vores gudstjeneste. Vor organist, hr. *Felix Schmidt*, har opnået udmærkede resultater med koret, og vi gør os umage for, at alt, hvad der ses og høres, arbejdes sammen til en smuk helhed. Vi har den glæde, at overordentlig mange ikke-katolikker kommer til messen –! Og så ønsker jeg mig lægbrødre – mange lægbrødre overalt indenfor Kirken. En lægbroders sagtmodige, men så nødvendige arbejde er sørgeligt upopulært i disse tider med de voldsomme intellektuelle ambitioner – det er ikke så mærkeligt, tilgangen har været dårlig. Men billedet er begyndt at vende. Der er voksende forståelse for, at også lægbrødrenes vilkår må holde trit med udviklingen. I udlandet begynder de at melde sig igen. En dag vil strømningen vel også nå hertil! *I.L.*

Søstrene har det kvindesind, som i mange situationer giver dem bedre chance for at føle sig ind i familieproblemerne. (Sankt Hedvig Søstrenes børnehave i Odense.)

»Stilheden«

Når vi i dag bringer en kronik om denne meget omdiskuterede film, er det ikke, fordi vi uforbeholdent kan råde vore læsere – især ikke de unge – til at se den. Men da filmen nu engang findes og i de nærmeste uger vil blive set af mange mennesker her i landet, har vi foretrukket at henlede opmærksomheden på det positive, der trods alt findes i dette ægte kunstværk. Se i øvrigt lederartiklen side 4.

Ingmar Bergmans nyeste film hedder *Stilheden*, og den fortjener dette navn. Lydeffekterne er få, – nogle sirenehyl, nogle få musiktakter, i enkelte tilfælde lidt gadestøj, – det er faktisk det hele. Og der tales meget lidt i det halvandet døgn, handlingen omfatter. Vi overværer korte, ordknappe samtaler, bortset fra to længere hen imod slutningen; men selv dette synes at være for meget, eftersom den ene af hovedpersonerne bebrejder sig selv, at hun taler for meget: »Jeg snakker . . .« Den første episode, som er ret lang, er næsten uden ord. To søstre, Ester og Anna samt Annas niårige søn Johan er på vej hjem gennem et ukendt land. De sidder i kupeen, udmattede af den forfærdelige hede, måske især Ester, der lider af en vidt fremskreden tuberkulose. De er tavse. Stemningen er trykkende. Det føles som en befrielse, da Johan peger på et opslag og spørger: »Hvad betyder det?« Men tante Ester, den intellektuelle professionelle oversætter, må indrømme: »Jeg ved det ikke.« Det er det hele.

De rejsende gør ophold i en fremmed by og tager ind på et hotel. Næsten hele filmen foregår der. Indtrykket af stilhed forstærkes yderligere ved, at ingen af de tre forstår det fremmede sprog – de tvinges til at meddele sig gennem tegn – og ved at de to søstre hader hinanden. Drengen er henvist til at flakke om i de uendeligt lange tyste og tomme korridorer, der minder os om Alain Renais' *I fjor i Marienbad.*

Stilheden kunne lige så godt hedde *Ensomheden.* Søstrene føler sig ensomme hver på sin måde. Ester, den kantede, maskuline, lidet tiltrækkende og desuden dødsdømte akademiker, er uhyggeligt ensom; hun forsøger uden held at bryde den onde cirkel ved hjælp af alkohol, tobak og masturbation. Den kønne buttede og sanselige Anna, der er fraskilt, lider også under ensomheden. Et tilfældigt eventyr kan ikke tilfredsstille hendes erotiske begær. Drengen overlades helt til sin egen skæbne af denne rodløse mor. Den gamle opvarter, der er enkemand, føler sig også isoleret og ene. Og de eneste hotelgæster, som viser sig, er en dværgetrup, der optræder på en varieté ude i byen. På grund af deres vanskabthed står også de »udenfor«.

Den ydre verden, som kun anes, er lidet tiltalende. Hvad man ser fra tagvinduet er et fattigt landskab, en række kampvogne på et modgående tog – og endelig en rangerstation. Findes der noget mere forladt? Den ene gang, Anna forlader hotellet, går hun et par skridt ned ad en grim smal gade, hvor hun møder udtryksløse, ret fattige mennesker. Hun havner først i en trist bar og siden i et tredjerangs varietéteater. Og hvad den dødtrætte Ester kan se fra sit vindue, er et intetsigende gadehjørne mellem en bar og en stilløs kirke samt en overlæsset vogn trukket af en spøgelsesagtigt mager hest. Om natten patruljerer en ensom kampvogn. Gaden er øde. Kirken er lukket. Gud tier. Kun menneskelig vold råder.

Indtrykket af at være lukket inde eller lukket ude nærmer sig grænsen for det uudholdelige . . . Alle døre er gået i baglås. Den temmelig mislykkede udenlandsrejse er næsten forbi. Esters krampagtige bedøvelsesmidler kan ikke bedøve tilstrækkeligt. Tilbage er kun erotikken.

I sine tidligere film har Bergman analyseret forskellige former for kærlighed: et ægteskabeligt samliv, afbrudt af kvindens død eller af hendes mentale sygdom *(Som i et spejl)*, eller et frit kærlighedsforhold, hvor den gensidige hengivenhed i det mindste i begyndelsen spiller hovedrollen *(Nadvergæsterne)*. I sin nyeste film skildrer han flere former for abnorm eller rent dyrisk kærlighed: onani, homoseksualitet (Ester, dværgene, som klæder drengen Johan i pigetøj), perverteret samleje (i varietéteatret) og et kærlighedsløst forhold (Anna og bartenderen, som end ikke forstår hinandens sprog).

Mange tilskuere har undret sig over, at så realistiske scener er sluppet gennem censuren. Docent T. Eklund fra den svenske biografcensur forklarer sagen således: »Svensk censur vender sig mod brutalitet, sadisme, vold og destruktive kræfter omkring os. Omgang mellem kønnene er ikke noget kriminelt. Erotikken er jo en livsfremmende kraft.« Den sidste udtalelse er en sandhed med modifikation. I den foreliggende film er erotikken langt fra at være livsbekræftende. Det er netop den, Bergman vil brændemærke ved at gøre den så frastødende som muligt. Og det ville være interessant i detaljer at analysere, hvorledes Bergman neutraliserer hvert nøgenbillede og hver »vovet« scene. Han berøver dem enhver æggende virkning ved at sætte dem i kontrast til drengens drillende latter og uskyldige løjer (de få morsomme indslag i dette inferno), til Esters sygdom eller til den afsmag, de fremkalder, selv hos den erotomane Anna. I denne kunstneriske afstandtagen, der kommer til udtryk i selve den filmiske behandling, kan man se Bergmans egen indstilling. Den lange kærlighedsnat mellem Anna og bartenderen mister på forhånd sin erotiske spænding på grund af en komisk effekt – den utålmodige elskers kluntede forsøg på at få døren til værelset op. Den neutraliseres i endnu højere grad, ved at drengen kort efter gennem nøglehullet

KRONIK

Af dominikanerpater Jean Paillard

følger sin mors fornedrelse, og endelig ved opgøret med Ester den følgende morgen, hvor Annas hysteriske latter ender i fortvivlet gråd. Den rent dyriske kærlighed, en kærlighed, som opleves uden hengivenhed og uden ansvar for andre, ses i sin tragiske konsekvens om aftenen, da drengen, oprevet og rystet, gemmer sig i de øde korridorer, mens uhyggelige sirener høres langt borte. Ved synet af denne dreng, der går så ensom omkring og i sit hjerte bærer en alt for tung viden, føler man sig hensat til en slags Golgatavandring. Er det tilfældigt, at drengen standser et øjeblik netop der, hvor de to korridorer mødes, og deres tæpper danner et kors, dækket af et rundt rødt tæppe, der leder tanken hen på en glorie? Og er formålet, at man her skal tænke på et uskyldigt Guds lam?

En hårdere dom over hensynsløs erotik kan næppe fældes. Selv om mange tilskuere ikke bemærker det, indgår også de »dristige« scener i en helhed. Og så spørger man alligevel sig selv, om det er nødvendigt, at de er så udpenslede i deres brutale realisme. En Fellini kunne have skildret det samme med langt enklere og mere antydende midler. Antydningens kunst er jo netop i høj grad filmisk.

Imidlertid forstår den tilskuer, som ikke lader sig distrahere af filmens mest udpenslede scener, at hovedmotivet er den indre ensomhed, en ensomhed forbundet med rædsel. Johan er bange for heste. Anna forstår, at hun længe har været bange for Ester. Ester indrømmer senere, at hun er bange for Anna, og under sin dødskamp vedgår hun over for sig selv, at hun ryster for døden. Og manden i Mester Jakelteatret slår sin kone ihjel, »fordi han er bange«, forklarer den lille regissør.

Disse følelser af ensomhed, angst og fortvivlelse suggereres frem ved hjælp af så udtryksfulde billeder, at det hverdagsagtige, det beskrivende, sprænges, og alt får metafysiske dimensioner. En del kritikere synes ikke at kunne tilgive Bergman hans religiøse grublen. Således skriver f.eks. Mauritz Edström: »Den fundamentale kunstneriske fejl, Bergman begår, er at skildre syge mennesker og give indtryk af, at det drejer sig om tro og tvivl... De menneskelige problemer, Bergman tager op, burde forelægges lægen og psykiateren, men han drager dem frem for præsten og for Guds domstol, og det er et galt forum.« Mener Edström, at en moralsk svaghed, en seksuel perversitet, en usædvanlig intensiv lede ved og angst for livet og døden ikke samtidig kan være en psykisk sygdom og en metafysisk erfaring? Personlig er jeg tilbøjelig til at mene, at den psykisk ødelagte, den perverse, ja forbryderen nu og da kan nå længere end vi andre. De ser skarpere på menneskenes begrænsning og vilkår.

Bergman trodser dem, der vil forbyde ham at tumle med religiøse problemer, og introducerer allerede i begyndelsen af filmen et såvel filosofisk som religiøst begreb: tiden. Som tidligere nævnt er lydeffekterne få, men af stor betydning. Den første hører vi i toget – et urs tikken. Lyden kommer igen, da barnet tegner og taler beroligende til sig selv, og høres til slut i en af de sidste scener, umiddelbart før opvarteren, der vågner under Esters dødskamp, omhyggeligt trækker sit guldur op – en handling, som afslører en dybere mening.

Hvem er denne mand, tidens herre? Hvor fører tiden hen? Findes der en anden verden end den, vi kender, eller den surrealistiske verden, som de spanske dværge – rene Goyafigurer – repræsenterer, især da de om natten kommer helt lydløst hjem og svæver forbi Ester i hotelkorridoren? Ved deres blotte nærværelse er de en tavs, men bitter anklage mod Gud. Men er han til?

I denne næsten helt stumme film er der meget få personer, alt i alt er der kun fire. Den tavseste, men slet ikke den ubetydeligste, er opvarteren. Han er lang og mager, næsten som en karikatur. Og man stiller ham spontant i modsætning til de spanske dværge, selv om Bergman undgår enhver billig kontrastvirkning, – han viser dem aldrig sammen, ikke engang umiddelbart efter hinanden. Opvarterens utrolige længsel understreges yderligere af, at han altid fotograferes nedefra. Hans rynkede ansigt svæver i rummet ligesom hævet over menneskenes verden. Man fristes til at kalde ham »den højeste«.

Hvem er denne skikkelse, klædt i sort som en præst? Hvad er denne lidt uvirkelige skikkelses inderste væsen? Han ligner på én gang en mumie, der har overlevet sig selv, et uhyre, der et øjeblik skræmmer Johan, og en ceremonimester fra l'Ancien Regime. På den ene side er han forsynet med det store, professionelle overblik, god, men nok lidt dum eller i hvert fald sløv. Han kender og elsker Bach, den mest overjordiske og religiøse af alle tonedigtere. Når alt kommer til alt, er denne bedrøvede enkemand en ret uskyldig skabning. Derfor finder han vel også sammen med det eneste fuldkommen uskyldige men i denne forsumpede verden, nemlig Johan. På den anden side har den gamle sine små svagheder. Han nægter ikke sig selv adskillige trøstende bægre ved sit ensomme måltid. Måske er han en gang imellem ondskabsfuld? For at more drengen, som lever midt mellem drøm og virkelighed, improviserer han en slags dukkespil under måltidet. Han svøber varsomt en pølse ind i et salatblad, som en mor svøber sit barn, og Johan fascineres af at se på det. Pludselig bider opvarteren til Johans rædsel hovedet af »barnet«. Hans ukendte modersmål og hans manglende kendskab til fremmede sprog bidrager desuden til at gøre ham utilnærmelig og hindrer ham i virkelig at nå de andre. Forgæves forsøger han at forklare noget for Johan. Forgæves bliver han hos den syge Ester. Hans lidt køligt forekommende væsen, hans tilbageholdenhed og hans alder gør, at han ikke formår at bryde hendes ensomhed. Og under hendes dødskamp er hans eneste reaktion magtesløse gebærder.

Hvem er denne hvidhårede mand om ikke en personifikation af Gud? Bergman ved visselig alt for godt, at et levende symbol bør være mangetydigt. Hans film er ingen letfattelig allegori. Og dog ledes tanken af sig selv til det magtesløse forsyn, som vil hjælpe, men ikke kan.

Her møder vi igen Bergmans religiøse problematik. Eksisterer Gud? Eksisterer han ikke? Han nævnes en eneste gang i filmen, da Ester under et særlig voldsomt kvælningsanfald råber: »Gode Gud, hjælp mig, at jeg dog i hvert fald må dø derhjemme!« Men adjektivet *gode* skurrer kraftigt mod Esters smerte. I øvrigt er filmen yderst fattig på religiøse rekvisitter. De to klokkeringninger har snarest til hen-

Ingrid Thulia som den syge Ester.

sigt at melde nattens og daggryets komme. Og den kirkefacade, gæsterne ser fra deres vindue, er næppe andet end en kulisse. Den findes, men er neutral, næppe aktivt nærværende. Forbi kirken passerer desuden ved to forskellige lejligheder en gammel udmagret hest, en stakkels spøgelsesagtig krikke, som trækker et umenneskeligt stort læs. Hesten er – efter sammenhængen at dømme – et direkte symbol på den magre udslidte Ester, men man kan ikke undgå i den at se den hele menneskehed. Man kan ikke komme bort fra spørgsmålet: Hvis Gud er til, hvordan kan der så eksistere så megen elendighed?

Altså, Gud er ikke til? Og hele tilværelsen er ikke andet end et mareridt? I så fald er *Stilheden* en rent nihilistisk film, og Bergman giver i den udtryk for sin absolutte fortvivlelse. Jeg er imidlertid slet ikke så sikker på, at det forholder sig sådan.

Filmen hedder *Stilheden.* Den begynder i fuldkommen tavshed. Og da Ester første gang tager ordet, er det for at indrømme, at hun ikke er i stand til at oversætte en tekst fra det fremmede sprog. Allerede her anes den mangel på kontakt mellem mennesker, som er filmens hovedmotiv. Allerede her finder man tegn på den ensomhed, som filmen igennem plager alle dens personer. Men hvordan slutter denne film?

Da Anna og Johan tager afsked med Ester, giver hun Johan et brev og siger: »Det er vigtigt. Du vil forstå det senere.« Og kort efter tilføjer hun to gange: »Vær ikke bange!« Senere ser vi mor og søn i toget. Johan åbner sit brev. Det består af en ordliste, som tilskueren ikke når at læse. Ester, som allerede aftenen før lærte sin søstersøn, hvad »ansigt« hedder på det fremmede sprog, har skrevet en hel række ord, og hvordan de skal oversættes. Det forseglede sprog begynder at blive forståeligt. I mellemtiden er vejret slået om. Den trykkende hede, som i over et døgn har plaget de rejsende, bliver mindre. Det regner. Anna åbner kupévinduet og lader den forfriskende regn køle sit ansigt. Også hun, den sensuelle, oplever på sin måde en afspænding både fysisk og psykisk. Og det sidste billede, vi får at se, er Johans ansigt, roligt nu, efter at han har læst brevet, – det samme ansigt, som i begyndelsen var belyst af den opgående sol.

Filmen er altså ikke helt negativ. Er den religiøs? Jeg mener: Er det endelige indtryk sådan, at Guds eksistens er antagelig – trods alt?

Her er det nødvendigt at bemærke to ting:

For det første bør man fremhæve filmens dobbelttydighed. Som jeg allerede har påpeget, er intet i den entydigt. I mangel af bedre tidsfordriv leger Johan – eller går og hopper – på hotellets rigt ornamenterede tæpper. Motiverne i dem er yderst brogede, lige så vanskelige at tyde som f.eks. tapetet i *Som i et spejl.* Desuden kan en og anden replik tolkes på to måder. »Valget er frit,« hvisker Ester i en af de sidste scener. Og det særlige runde tæppe, hvor hotellets fire gange mødes, det med glorie forsynede kors, har i midten et dobbelt tegn ∃ E. Kan ikke hele filmen og spørgsmålet om Guds eksistens tolkes i to modstridende retninger?

For det andet spørger jeg mig selv, om vi virkelig står over for to jævnbyrdige alternativer, som vi kan besvare med et klart ja eller nej? Og jeg har svært ved at dele Ellen Lilliedahls opfattelse, efter hvilken Bergman »er nået til absolut fornægtelse af ethvert gudsbegreb«. Gud er jo til. Vi ser ham, opvarteren, den højeste. Han er stadig nærværende eller inden for rækkevidde. Men han er blodløs, hjælpeløs. Ingmar Björksten synes at være kommet Bergmans hensigt nærmere, når han skriver: »Denne mand er i så fald en Gud, som findes, men som ingenting kan gøre for at ændre menneskets situation, som ikke forstår deres sprog, og som kun kan gøre sig selv forstået ved hjælp af spredte brudstykker af ord og sætninger. Gud er til, synes Bergman at være nået til med *Stilheden.* Men det er en Gud, der ikke betyder noget, og som i lige grad savner kontakt og fællesskab med de mennesker, han engang har skabt. Altså er han ubrugelig, undtagen som julenisse.«

Nu håber jeg bare, at ingen kristen tilskuer vil vove at tale om gudsbespottelse. Bergman er ikke en forkynder af en færdig lære. Han stiller spørgsmål. Han siger, hvordan han føler det. Hans sidste værk giver måske i endnu højere grad end de foregående stof til eftertanke. Er det Guds fejl, eller er det vores, d.v.s. de kristnes, når krigen hærger verden, når både folkeslag og individer har svært ved at finde hinanden, når visse følsomme, men ustadige naturer drages til at søge en udvej i perverse eller i hvert fald meget ufuldkomne former for menneskeligt samkvem. Det modsatte af tavshed, isolation og ensomhed er tale, nærværelse og ansigt, – alt sammen realiteter, som kendetegner Kristi mystiske legeme. Forkynder præsterne den kristne lære på en lige så gribende måde, som Bergman udråber sin smertelige ensomhed? Og vidner de kristne

Hvortil en liturgisk fornyelse?

2.

I sidste nummer af bladet stillede vi spørgsmålet: Hvorfor skal gudstjenesten forandres? I over tusinde år har de kristne stort set benyttet de samme ceremonier som i dag. De har benyttet det latinske sprog og den gregorianske sang, og hvad de andre liturgiske former angår, er de de samme bortset fra ubetydelige forandringer i løbet af de sidste fem hundrede år. De kristne, der er gået forud for os, har ikke følt trang til større liturgiske reformer. Den romerske gudstjeneste har efterhånden udviklet sig hen imod en stadig større ensartethed, og fordelene ved denne ensartethed var indlysende. Hvorfor skal vi da nu røre ved dette monumentale værk, der har vist sig at være både solidt og værdifuldt?

Den hastige historiske oversigt, vi sidste gang ridsede op, giver svaret på dette spørgsmål. Det er hverken Kirkens mission eller Kristi befaling om, at vi skal modtage sakramenterne, der har forandret sig. Det er simpelt hen menneskenes livsform og de religiøse vilkår, der er blevet anderledes. Ligesom der fra oldtiden til middelalderen skete umådelige forandringer i Kirken, hvad de ydre former angik, idet verden fra at være hedensk blev til den såkaldte »kristenhed«, oplever vi nu en tilsvarende forandring. Kristenheden er alle vegne enten forsvundet eller i færd med at forsvinde, og Kirken står i dag som en *diaspora-kirke* i den moderne verden. Det vil sige, at det i dag ikke længere er hele folk, hele lande eller andre store sociologiske enheder, der er kristne. *Det er de enkelte mennesker.* Derfor må liturgien nødvendigvis tilpasses efter disse nye vilkår. Vi skal prøve at belyse dette ved hjælp af forskellige eksempler.

Liturgien er i sig selv med sine tekster og handlinger en appel til troen og en stadig forkyndelse af frelsens mysterier. I en verden, hvor troen var en selvfølge, ateismen var et ukendt fænomen, og evangeliets budskab på alle tænkelige måder nåede ud til de døbte, var det forholdsvis underordnet, om liturgien var umiddelbart forståelig eller ikke, og at de kristne kun i meget begrænset omfang kunne deltage i den. I middelalderen var selve samfundet af en sådan beskaffenhed, at de enkelte individers dagligliv ligefrem gennemtrængtes af kristen ånd og evangeliets lys. Livet i sognene med dets utallige fester, beretningerne om helgenernes liv, almuekunsten og kirkernes statuer og glasmalerier mindede alt sammen middelalderens mennesker om Gud og om frelsens mysterier. Det overnaturlige indgik næsten som et led i dagliglivet. Med modreformationen fulgte behovet for en mere systematisk undervisning i form af for eksempel katekismus og »missionsuger«, men den forudsatte den samme samfundsordning som i middelalderen, hvor kristendommen indgik som en integrerende del af samfundets struktur. Man kan uden at overdrive sige, at den tid nu er forbi. Hverken erhvervsliv, arbejde, fritid, videnskab, kunst eller kultur står længere under Kirkens indflydelse. Selv om man på alle disse områder stadig kan spore reminiscenser (skikke, sædvaner o.s.v.), der kan føres tilbage til en kristen fortid, drejer det sig dog som regel kun om død overlevering, der ikke længere er et udtryk for levende tro. Man kan for eksempel udmærket gå rundt i en domkirke, se en film om Rom eller lytte til gregoriansk musik uden af den grund at føle sig påvirket eller draget af den kirke, Kristus har stiftet. Visse sociologiske grupper som for eksempel arbejderklassen lever i en sfære, hvor Kirkens indflydelse slet ikke mere når dem. Selv de troende drukner i hverdagen i en verden af indtryk, tanker og påvirkninger, der kun i overordentlig ringe grad bærer vidnesbyrd om evangeliets gærende kraft. Hvad enten vi synes om det eller ej, er både institutionerne og det moderne samfund i sin helhed holdt op med at være kristne. *I en sådan verden bliver det altså et spørgsmål om liv eller død for den enkeltes tro, om den hele eller halve time, den kristne helliger Gud om søndagen, virkelig bliver et møde med ham eller ikke.* Det vil sige, at det er af vital betydning, om den liturgiske gudstjeneste giver ham tilstrækkeligt lys og kraft, til at hans tro kan forblive levende i den verden, han lever i, — så den ikke alene formår at holde stand over for åndelig luftmangel, men også er stærk nok til at vidne om Guds sandhed og kærlighed.

Hvis ordet forkyndes på et uforståeligt sprog i dunkle og ubegribelige vendinger, hvis præstens og menighedens bøn kun er rent mekanisk, og de knap nok er sig dens indhold bevidst, hvis de synlige handlinger, hvorved Frelserens usynlige gaver formidles til menigheden, virker som tomme ceremonier, der ikke formår at trænge ind i selve mennesket, og hvis sangen kun virker ved sin rent æstetiske skønhed, — hvis hele den religiøse handling kort sagt kun bliver til en samling formler og ceremonier, der ikke direkte angår os, kan man med rette sige, at liturgien er blevet til en tom skal. De religiøse handlinger er »gyldige«, men de forbliver uden frugt. De er blevet som en kostbar skat, der ikke mere har praktisk betydning, — det er som at dø af sult ved siden af et veldækket bord.

Mange præster har formodentlig mere end én gang oplevet den umådelige afstand mellem de skønne ceremonier, Kirken pålægger dem at udføre, og den stemning af passiv ligegyldighed, høflig resignation eller — i bedste fald — utilfredshed, disse ceremonier vækker hos mange af de tilstedeværende. Og så har de sikkert følt det samme som Johannes XXIII, da han udstødte det allerede tidligere citerede hjertesuk: »Når jeg tænker på de pragtfulde bønner, som jeg lige har læst, og som I ikke har kunnet forstå . . . De må vel også engang kunne blive tilgængelige for jer.«

Selvfølgelig har man — især i løbet af de sidste 50 år — på mange måder forsøgt at gøre liturgien mere forståelig og tilgængelig for alle. Man har opfordret folk til at anskaffe sig messebøger, hvori de kunne læse oversættelserne af messens tekster og få en forklaring på, hvad der foregår. Mange steder har man en »kommentator«, der hjælper menigheden at tage del i gudstjenesten ved at komme med korte forklaringer og oversætte præstens bønner. *Men disse hjælpemidler understreger netop det paradoksale i den nuværende gudstjenesteform, nemlig at handlinger og bønner, der har som eneste formål at udtrykke mysteriet og formidle det usynlige, selv må formidles og oversættes til et sprog, menigheden forstår.*

Det andet Vatikankoncil har med sin vedtagelse af dekretet om liturgien villet bøde på dette paradoks og opfylde et af de største behov inden for troslivet af i dag. Næste gang skal vi gøre rede for, hvordan.

Fortsættes

---

ved deres livsførelse om en glæde, der kan opveje Bergmans tragedie? Er vor forkyndelse af håbet ikke naiv, som om håbet, den sværeste af alle dyder, ikke netop var det samme som en sejr over fortvivlelse? Jeg efterlyser stadig en kristen forfatter eller kunstner, der kan skildre de kristnes indbyrdes samhørighed med samme styrke og intensitet som Bergman, når han taler om tavshed og tomhed.

Jean Paillard O.P.

DEN STUMME ÅND

Den tekst, som Kirken i evangelielæsning »proklamerer« for os i dag (Lukas 11,14-28), består af fire dele: for det første fortælles der om et mirakel. Jesus uddriver en stum ånd og gør et menneske talende. For det andet berettes i denne sammenhæng et afgørende Jesusord, som viser den alt afgørende stilling, han indtager. Den, som ikke er med ham, er imod ham. For det tredje gøres der opmærksom på, at vi, så længe vi lever, stadig er udsat for den onde ånds angreb og anfægtelser; og for det fjerde siges der, hvori den sande lykke består, nemlig i at »lytte til Guds ord og bevare det.«

Der var et stakkels menneske, der var besat af en ond ånd, som gjorde det stumt. Jesus uddrev den onde ånd og gjorde dette menneske talende. Han gav det sproget tilbage. I sine mirakler genopretter Jesus den oprindelige skabelsesorden, som blev forstyrret ved synden. Han er jo kommet for at besejre synden og syndens følger. Mennesket er et talende væsen. Således er det skabt af Gud. Der siges, at dette menneske fik sin talegave tilbage, men der siges intet om, hvorledes han i fremtiden brugte den kostelige gave, som Jesus skænkede ham. Tænker vi på, at sproget ikke blot er en gave, men også en opgave? Sproget er det instrument, hvormed vi træder i forbindelse med vore omgivelser, det vil sige med andre mennesker. Sproget har mange funktioner: det kan blot være et meddelelsesmiddel, men det kan også gribe dybt ind i vort liv. Et truende eller et kærligt ord kan forandre hele vor tilværelse. Det, at vi kan tale og med vor tale ramme et andet menneske, betyder, at vort sprog har et moment af ansvar. Vi er ansvarlige for vore ord. I Jakobsbrevets 3. kapitel formanes vi til at være »forsigtige« med vor tale. Den, som behersker sin mund, er et fuldkomment menneske.

I tilknytning til selve miraklet berettes der om en diskussion mellem Jesus og hans modstandere. Nogle bebrejder ham, at han uddriver de onde ånder i Satans navn, dæmonernes fyrste. Jesus viser denne indvending tilbage. Han uddriver de onde ånder i Guds navn, thi ellers ville Satans rige jo være splittet, da man jo også i den gamle Pagt kender uddrivelser af onde ånder. Han gør sine magtfulde tegn ved »Guds Finger«. Den ældste tradition ser i dette udtryk et navn på Helligånden. Jesus er netop kommet for at besejre Satans rige. Den kendsgerning, at han uddriver de onde ånder, er netop et tegn på, at Guds Rige er kommet.

»Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det.« (Moses fremviser lovens tavle — bronzestatue af E. F. Reuter).

Derefter anføres det ord af Jesus, som er hele vor teksts centrum og nøgleord: »Den, som ikke er med mig, er imod mig, og den, som ikke samler med mig, spreder alt.« I denne korte sætning siges der noget om Kristi alt beherskende stilling i tilværelsen. Alt afgøres i forhold til ham. Han er hele tilværelsens midte. Vor eksistens hviler ikke i sig selv, men i Kristus. Vor stillingtagen til alle mulige ting er i sidste instans afhængig af vor stillingtagen til Kristus.

I det tredje afsnit vender evangelisten tilbage til den »onde ånd«. Jesus gør opmærksom på, at vi ikke skal slå os til tåls med den kendsgerning, at den onde ånd en gang for alle er uddrevet af vort hjerte. Denne uddrivelse sker jo i dåben. Men den onde ånd vender tilbage til det sted, hvorfra han er fordrevet. Han vil atter bosætte sig der, hvor han »fordum« havde det så godt, nemlig i vort hjerte. Hvis vi oversætter disse ord til en moderne forståelse, betyder de, at vi stadig må regne med den onde ånds angreb og anfægtelser. Vi er ikke »helgarderede«, vi kan stadig falde, og vort hjerte kan, hvis vi ikke er forsigtige, atter blive et sted, hvor den onde ånd sætter sig fast. Denne formaning til årvågenhed, nøgternhed og kamp passer godt til fastetiden.

Da folket hørte Jesus tale og så hans mirakler, blev de glade og fulde af beundring. En kvinde gjorde sig til mængdens talerør og udtalte sin beundring på orientalsk vis, idet hun priste Herrens Moder. Han afviste ikke denne beundring, men gjorde opmærksom på, at den egentlige glæde og den virkelige lykke ligger i noget helt andet, nemlig i at »lytte til Guds ord og bevare det i sit hjerte«. Guds Ord til menneskene er Jesus selv i sin person. Al lykke, al glæde består i at slutte sig til ham i troen og kærligheden.

H. Roos S.J.

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Aktieselskab
Kontortid 10-12.30, 14-16
Lørdag 10-12.30
Telefon 72 15 00

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 21888
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

Odense

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

LÆST OG HØRT

ved E. D.

»Stedfortræderen« i Århus

Århus Teaters opførelse af Rolf Hochhuts skuespil »Stedfortræderen« er blevet den hidtil største kunstneriske succes under direktør Allan Fridericias ledelse af teatret. Anmelderne har stort set været enige om, at den debuterende sceneinstruktør Henning Carlsen glimrende har forløst stykkets dramatiske egenskaber og ideologiske pointer.

I Jyllands-Posten skriver Erik Bendt, at det »blev en stærk og gribende forestilling med flere overraskende gode præstationer og en instruktør, som sandelig ikke er uinteressant«. I Politiken slutter Carl Johan Elmquist sin anmeldelse med at fastslå, at Århus-opførelsen af »Stedfortræderen« godt kan gå hen og blive en mærkedag for dansk teater. I Berlingske Tidende kalder Svend Kragh-Jacobsen det »en betagende fremførelse«, mens Svend Erichsen i Aktuelt bruger superlativerne »en helstøbt forestilling, rig på artistisk spænding og kraft«.

Som de fleste af sine kolleger afstår Erichsen fra at tage stilling til selve angrebet på Pius XII: »Det kan man ikke på grundlag af en dramatikers fortolkning«.

Katolikkernes propagandamateriale

En kuriøs undtagelse i så henseende danner dog en af de yngste på anmelderbænken, bibliotekar Karl V. Thomsen. Ind i sin anmeldelse i Århus-bladet Demokraten fletter han polemiske kommentarer til det særtryk af Katolsk Ugeblads artikler om skuespillet, som — hvad også var tilfældet i Odense — er indlagt i det trykte program. Han skriver bl.a.:

»Katolikkerne uddelte velskåret propagandamateriale til anmelderne, så er der balance i foretagendet. Men i iveren efter at forsvare Pius glemmer de katolske propagandister, at det væsentlige i stykket ikke er pavens person, men appellen til den enkelte om ansvaret over for medmennesket — uanset religion og race.

Den katolske propaganda søger navnlig at nedskrive Hochhuts litterære værdi (han er jo desuden bare boghandler, protestant og tysker), men at ville frakende ham dramatisk talent er den rene forblindelse. Og det er dog en — også litterær — fortjeneste at kunne få titusinder af mennesker til at standse op en stund og eftertænke et af de mest nedværdigende afsnit af vor nyeste historie.

Katolikkerne bebrejder også forfatteren, at det er for frisk og aktuelt stof, han har bragt på scenen med 'virkelige personer'. Mon ikke snarere vi burde have flere aktuelle skuespil og flere af tidens store mænd og skurke op på brædderne til debat?

Århus Teater burde have snydt katolikkerne ved at skære paven helt ud af stykket! Selvom hans scene er vidunderlig. Det havde måske virket endnu stærkere og vi havde haft tid til flere præmisser.«

»Man er prisgivet dramaet«

Den folkekomedieagtige svaghed i »Stedfortræderen« — at gøre personerne enten sorte eller hvide — er stærkest påvist i Kristeligt Dagblad, hvor professor Johannes Sløk om stykkets hovedanliggende — de fejge skurke — bemærker:

»Polemik er en kunst, der stiller høje krav til sin udøver. Intet kræver som den fair play. Vil man angribe en mand, må man angribe nøjagtigt det, han er. Man må på det pinligste være korrekt i fremstillingen af ham, af hans karakter, hans motiver og hans handlemåde. Det er den billige polemiks banaleste kneb at digte manden om, at fremstille en ynkelig, holdningsløs og halvvejs tåbelig figur. Lykkes det at bilde folk ind, at denne skikkelse er identisk med den mand, der skal angribes, går resten af sig selv.

Men her skulle det helst ikke lykkes. Pius og hans kardinal var ikke små og latterlige personager, og den afgørende scene i pavens audienssal forekommer mig så forrygende uretfærdig, at det efter min mening får hele angrebet til at falde sammen. Hvad man end mener om Pius og hans politik: han var en kølig og højtbegavet mand og langt borte fra det dyb af fromt hykleri, vi ser på scenen.

Men det skal indrømmes, at fremstillingen i alle sine faser og afskygninger er virkningsfuld. Man kan ikke undgå at blive berørt på det ubehageligste; anmassende trænger stykket sig ind på tilskueren, overvælder med sine pågående scener, efterlader ikke den ringeste mulighed for at slippe fri af de emotionelle rystelser; intetsteds holdes man så meget på kunstnerisk afstand, at man har chance for virkelig at tilegne sig dramaet, bearbejde dets indtryk og nå frem til en uddybet indsigt. Man er prisgivet dramaet som det veltilrettelagte stykke propaganda, det i virkeligheden er.«

Edouard Mielche som Pius XII

Hvad vi kunne have fået

Johannes Sløk er iøvrigt enig i den opfattelse, at Århus Teaters opførelse af »Stedfortræderen« er værd at stifte bekendtskab med. Om hvad skuespillet *kunne* have haft at sige, skriver han:

»Vi kunne have fået en debat om kirken, dens væsen og funktion, thi hvilke vanskeligheder gemmer der sig ikke i på én gang at være en ydre magtfaktor og et sted for forkyndelse? Eller analysen kunne have uddybet det problem, som en akut krisesituation kan gøre synligt og uomgængeligt, men som er til stede overalt i livet: i hvilken forstand har vi ansvar for hinanden? Kan det ene menneske i skyld og lidelse være stedfortræder for det andet, og i hvilken grad har man ret til at afvise en fordring som uvedkommende? Spørgsmål af den art kunne vi formulere mange af, og enhver, der kan kaste lys over bare ét af dem, vil man lytte til med taknemmelighed.«

Katolske begravelser

Benzon

Aut. KATOLSK BEDEMAND København

Alle aftaler kan træffes i hjemmet

* 34 46 01

Viggo Høgsgaard

Landsretssagfører

Studiestræde 15, København

Minerva 6761

Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Her er 160 punkter
og der er 160 steder i landet hvor
der ydes HANDELSBANK-service

HANDELSBANKEN

altid
med i
billedet

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

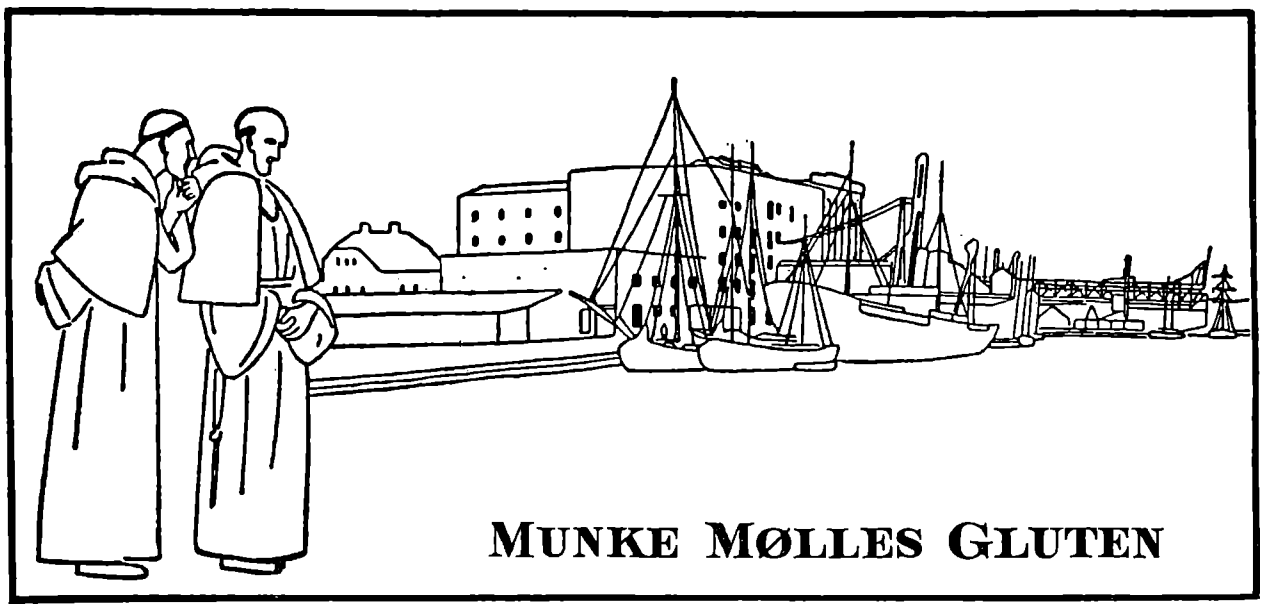

LÆSERBREVE

Den glemte del af menigheden

Med stor interesse har alle fulgt beretningerne om koncilet og dets resultater, og sidst læser vi i Katolsk Ugeblad, at fra den 16. februar træder første nyskabelse af messen i kraft: Homilien, en udlægning fra Skriften af troens mysterier og retningslinierne for det kristne liv. Ingen søndagsmesse uden prædiken er dekretet, og for alle voksne er det en både god og sikkert meget nødvendig nyhed. Men hvad med alle de børn, der dog udgør en ikke helt ringe bestanddel af menigheden? Den katolske kirke fastsætter 7 år som alderen for kirkepligtens begyndelse, og hvem tror, at børn fra 7 til ca. 12 år forstår og fatter meget af en almindelig prædiken endsige en udlægning af troens mysterier. Mon ikke vi er mange, der husker de endeløse søndagsmesser, hvor en pligtopfyldende far og mor prøvede at forklare messens dele og tyssede på en under prædikenen, mens det, man mest tænkte på, var, hvor lang tid der endnu var tilbage, og om de rødkjolede ministranter klarede at flytte bogen uden at tabe den. Heldigvis var der stillemessen, som var kort, men til gengæld endnu kedeligere, da ingen musik eller sang oplivede den.

I min barndom var der én månedlig børnemesse, en helt rigtig idé, da den aktiviserede børnene, men i dag, da min ældste pode har nået den kirkepligtige alder, findes noget sådant ikke mere — i hvert fald ikke her i sognet; måske fordi det er et børnefattigt sogn. Spørgsmålet er altså, hvad vi skal gøre med vore børn. Selv en god messebog med billeder og nogenlunde hæderlig tekst formår ikke at fange den 7-åriges interesse ret længe, og opfordringen til at bede pænt til Gud hjælper de to minutter, det tager at bede Fadervor og Hil dig Maria, og hvad så?

Er det ikke for farligt, at vore børn i de første 4-6 år af deres kirkegang tvinges til ganske simpelt at kede sig og kun anse kirkegang for en pligt, som gerne skulle overstås hurtigst muligt.

Selvfølgelig hjælper det faktum, at vi lever i et protestantisk land, ikke på det, da legekammeraterne er fri for al kirkepligt, og et 7-års barn har svært ved at forstå, hvorfor der er forskellige religioner. Netop fordi vi lever i et protestantisk milieu, burde Kirken gøre sig langt større anstrengelser for at aktivisere den »glemte del af menigheden«. I skolerne gøres der alt for at interessere børnene i de forskellige fag ud fra den rigtige opfattelse, at børn helst beskæftiger sig med noget, der interesserer dem, og derved hurtigere tilegner sig stoffet; burde Kirken så ikke sætte alle sejl til for at fange børnenes interesse?

Tænker præsterne aldrig på problemet, fordi det ikke er dem, der skal sidde ved siden af børnene og prøve at gøre dem interesserede, eller mener de, at normale børn burde have et sådant åndeligt liv, at de af sig selv kan fordybe sig i Guds lære og messens dele. Det sidste, tror jeg desværre, er en fejltagelse for de fleste børns vedkommende.

Forhåbentlig vil indførelsen af dansk som sprog i store dele af messen hjælpe noget, selv om teksterne nok ikke bliver meget mere forståelige for børn af den grund, men kunne man ikke også indføre mere salmesang eller simpelt hen lave en sangmesse hver søndag. Børn, og voksne med for den sags skyld, elsker at synge og lærer mange salmer i skolen. Måske kunne man så også én gang om måneden arrangere en decideret børnemesse, — det kunne sikkert ikke skade de voksne at ofre sig for børnene den ene gang, og de kan jo også vælge en anden messe, men jeg tror, vi er mange forældre, der vil skrive under på en bøn om, at der gøres noget for vore børn.

Mor til tre urolige unger.

I DEN KOMMENDE TID

Eftermiddagsmessen i Sankt Ansgars Kirke bliver fortsat kl. 16.30. Planen om at lægge messen en halv time senere er opgivet.

▪

PÅSKERETRÆTE

Assumptionssøstrene indbyder til påskeretræte på Rygaard, Bernstorffsvej 54, Hellerup, fra onsdag den 25. marts kl. 18 til lørdag den 28. marts kl. 11. Unge piger over 17 år er velkomne. Retræten ledes af pastor H. Leenders S.J. Tilmeldelse modtages indtil 19. marts på HE 7578 kl. 10-11 og kl. 16.30-17.

JUBILÆUM

I anledning af 60-årsdagen for Sankt Vincent Søstrenes ankomst til Danmark afholdes der lørdag den 29. februar kl. 19.00 en levitmesse i Sankt Vincent Kirke i Helsingør. Efter messen vil menigheden ved en sammenkomst i menighedssalen få lejlighed til at takke søstrene for deres virke i byen og for Kirken.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 1. marts: 3. søndag i fasten (s. 208, violet).

MANDAG den 2.: Mandagens messe (s. 213, violet). Ihukommelse af Karl den Gode (s. 842), martyr.

TIRSDAG den 3.: Tirsdagens messe (s. 218, violet).

ONSDAG den 4.: Onsdagens messe (s. 222, violet). Ihukommelse af Casimir (s. 845), prins af Polen, og af Lucius (s. 845), pave og martyr.

TORSDAG den 5.: Torsdagens messe (s. 227, violet).

FREDAG den 6.: Fredagens messe (s. 231, violet). Ihukommelse af Perpetua og Felicitas (s. 846), martyrer.

LØRDAG den 7.: Lørdagens messe (s. 238, violet). Ihukommelse af Thomas af Aquin (s. 846), kirkelærer.

SØNDAG den 8.: 4. søndag i fasten (s. 247, violet eller rosa).

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

RETRÆTE

Alle interesserede indbydes til en retræte, som under ledelse af pater J. Simons S.J., afholdes på Rygaard, Bernstorffsvej 54, fra lørdag d. 14. kl. 16.30 til søndag d. 15. marts kl. 17.00 (passionssøndag). Der er børnepasning og prisen for deltagelse er 10 kr. for voksne, 5 kr. for børn (aftensmad, morgenmad, frokost og te). Tilmelding til H. Heinemeier, Markskellet 5, Vanløse. Tlf. 74 13 05 (kl. 18-19).

Fire Josefssøstre begraves på én måned

For fjerde gang i én måned ringede dødsklokkerne, da en gammel Josefssøster blev båret ud fra hospitalskirken i København. Den enkle højtidelighed var forbi — så enkel og selvudslettende, som hele livet havde været, og navnet — ja, det bevares i arkivet og står på gravstenen til tidens tand også udsletter det. Og dog er der nogle navne, som man ikke kan lade være med at standse ved, og som vel — når Josefssøstrenes historie i vore dage skal skrives — vil blive bevaret for eftertiden. Den sidste af de fire søstre hed Maria Ludmilla. Og der er ikke mange lidt ældre præster og ikke mange lidt ældre katolikker, der ikke ved at høre dette navn, forestiller sig en stout westfalsk kvinde med megen myndighed og endnu mere kærlighed. Mère Ludmilla var den fødte organisator og den dygtige leder af sine søstre og af det store hospital, hun gennem mange år ledede i Randers. Det var en af de anerkendte institutioner, myndighederne med stor sorg og skuffelse så glide ud af søstrenes hænder på grund af den katastrofale mangel på ordenskald.

Det gør ligefrem godt at standse op ved en sådan lejlighed og tænke på, hvad vore store ordenshuse har betydet ikke blot for vor kirke, men også for vort land. Hvor mangen en læge kan ikke takke St. Josef søstrenes eller andre ordenssøstres mod og indsigt for, at de fik lov at udvikle sig og fik lov at lære, hvad der så senere skulle blive mange syge i vort land til gavn. Og hvor mange sogne skylder ikke et ordenshus sin tilblivelse og sin levende religiøse kerne. Jeg tror, der er mange, som i ærbødighed vil bøje hovedet og bede en bøn for Mère Ludmilla — et forbillede for mange, mange andre, der ligesom hun kom til vort land for at øve kærlighed og leve et liv i forsagelse og aktiv indsats.

Sognepræst

NYE FILM

Noahs Ark da capo?

Aldrig så snart har man ytret sig pessimistisk om kristendom i dansk tv — jævnfør sidste nummer — før ens udtalelser om ikke dementeres — det skal der mere til — så dog relativiseres. Focusfolkene går ikke udenom de svære opgaver. Således gik *Mogens Vemmer* lørdag den 22. februar løs på Benjamin Brittens børneopera »Noahs Ark«. Forbilledet var det middelalderlige kirkespil, der hermed beviser sin levedygtighed selv i moderne tv-udgave. Scenen var henlagt til Vor Frue Kirke i Århus og udførelsen betroet Århus Katedralskole og Folkemusikskolen bistået af dygtige solister.

Vi har spurgt to små katolske seere hvad de fik ud af denne moderne version af Noahs Ark. Bent er 9 år. Hans lillesøster, Anne, 6 år.

»Havde I hørt tale om Noahs Ark før?« Anne ryster på hovedet: »Nej, men mor og far forklarede os om det, mens vi kiggede.« Bent: »Vi har hørt hele historien i religionstimen. Søster Angelica fortalte om det.«

»Kunne du genkende historien?« — »Jah, undtagen måske det med alle dyrene. I begyndelsen så vi børnene sidde på første række, og jeg troede bare det var udklædte tilskuere. Da så Noah kom gående op ad gulvet, troede jeg først, det var Gud Fader. Det var det bare ikke. Gud så man ikke. Man hørte ham bare. Hans stemme var mørk og voldsom. Men jeg blev ikke bange. Jeg kunne jo heller ikke forstå, hvad han sagde. Det vidste jeg heldigvis fra bibelhistorien.«

»Hvad skete der så?« — »Børnene kom slæbende med økser og andet værktøj til at bygge arken med. Den havde jeg forestillet mig som et stort hus. Det blev det også hurtigt til. Men mens Noah byggede, sad hans kone og pjattede og drak vin, som om der ingen stormflod kom.«

»De sang også, ikke?« — »Ja, Kyrie eleison som vi synger det i kirken om søndagen. Det var til en marchmelodi nærmest, mens alle børnene med dyrehoveder gik ombord i procession. Nogle var svære at genne ind, særlig kattene og de store St. Bernhardshunde. Imens spillede de trompet oppe fra orglet. Til sidst peb dyrene kyrie eleison, men Noahs kone drak bare videre med alle sine veninder.«

»Hvad betyder kyrie eleison?« — »Herre, forbarm dig« Men det hjalp ikke. Vandet kom nærmere, og Noahs børn bad så inderligt deres mor om at komme med i arken. Men til sidst måtte de slæbe hende op i arken, mens hendes veninder blev skyllet med af bølgerne. Så blev hun så vred, at hun langede Noah en ordentlig lussing.«

»Kunne man se, at de sejlede?« — »Ja, de sad og gyngede frem og tilbage og blev søsyge — en hund så så syg ud.«

»Hvor lang tid sejlede de? — »40 dage og 40 nætter. Ligesom Jesus var 40 dage og 40 nætter i ørkenen. Imens bad alle dyrene sammen med Noah og hans familie — allesammen med oprakte hænder.«

»Hvordan kunne de vide, at sejladsen var forbi?« — »Duen kom tilbage, men ikke ravnen. Duen kom med en frisk gren. Så vidste de, at vandet var sunket. Alle dyrene gik ud i procession, mens Gud Fader sendte regnbuen, sol, måne og stjerner på himlen. De hang på en lang pind, som nogle mænd gik med bagved. Så så vi alle dyrene i nærbillede. De sang Halleluja. Da vores lillebror Kjeld så katten, sagde han 'mjav'.«

Børnenes indtryk viser, hvor vellykket udsendelsen var. Musikken var en nydelse. Især sang de små solister forbløffende godt. At de professionelle også gjorde det, giver jo sådan set sig selv. I det hele taget var der et fint sammenspil mellem amatører og professionelle, mellem børn og voksne. Det var fint klaret i betragtning af de 200 medvirkende. Det er mange at holde styr på. Hermed en stor kompliment til Århusskolerne og ikke mindst til Børne- og ungdoms-TV med Mogens Vemmer i spidsen. Jyderne kan — og Focusfolkene kan. Lad os håbe, det må smitte rigtig meget af på resten af dansk tv. Det er der chancer for, idet *Niels Jørgen Kaiser* den 29. februar påbegynder et kursus i Århus for danske fjernsynsfolk. Med Benjamin Brittens opera har børne- og ungdomssektionen igen vist vejen. Vi håber på en genudsendelse!

J.M.

Ugens radio og TV (1. - 7. marts)

SØNDAG	20.00	tv	Med tv-skibet til søs. 3.
	20.30	tv	Planctus Mariae. Liturgisk drama fra Siena.
MANDAG	20.20	tv	Den unge familie. 1. Vi gifter os.
	21.30	P2	Unge diskuterer tv-udsendelsen om den unge familie.
	20.50	tv	Arthur Miller: Et minde om to mandage. Skuespil.
TIRSDAG	20.20	tv	Storbyens dilemma. 1.
	21.25	tv	Spejlet.
ONSDAG	10.15	P1	Højmessens udvikling. 1. Tradition.
	16.20	P1	Her kan vi hjælpe. U-landsproblemer.
TORSDAG	20.45	tv	Tre kvinders hemmelighed. Amerikansk film fra 1950.
FREDAG	21.05	tv	Ekko.
LØRDAG	16.00	tv	Tjekkoslovakisk filmeftermiddag.
	20.45	tv	Bergen, Uppsala og Århus i trekamp.
	21.00	P2	Gertrud von le Fort: Havets dom. Novelle.

Så er der lys igen!

Mange har i de senere år købt de specielle påskelys, der sælges til fordel for katolsk presse. Overskuddet blev i fjor ca. 1800 kr., som blev fordelt til katolske publikationer, og vi er så optimistiske at tro, at beløbet atter i år vil vokse stærkt.

Lysene, der har samme inskription som kirkens påskelys, kommer i år i tre størrelser: lille til kr. 1,50 (æske med 4 stk. kr. 6,-), mellemstørrelse til kr. 2,00 (æske med 4 stk. kr. 8,-) og stor til kr. 2,50 (æske med 4 stk. kr. 10,-).

Påskelyset kan foruden som gave i påsketiden benyttes ved dåb, trosbekræftelse og sygekommunion eller som midtpunkt i en blomsterdekoration i årets løb.

Lysene kan bestilles gennem Sankt Ansgars Boghandel, Bredgade 64, København, som dog ikke kan påtage sig at ekspedere postforsendelser på under en æske. Større partier bedes rekvireret direkte fra »Vesta Lys«, Svenstrup J. Tlf. 3. Bestil venligst i god tid inden påske.

1 Kr.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Kirken på klippen

Heinrich Bölls bodsprædiken

Ulla Ryums nye bog

De syges valfart til Lourdes

Liturgireformer i udlandet

katolsk uge blad
10
6. MARTS 1964
112. ÅRGANG

»Hvem bruger ikke sminke?« er den kommentar, den franske maler Rouault selv har knyttet til klovn-billedet, som vi bringer nedenfor. Billedet stammer fra hans berømte serie »Miserere«. Ikk blot det enkelte menneske, men også samfundsgrupper og kirker prøver at spille et dobbeltspil ved at tage maske på. Mod dette fælles hykleri vender den tyske forfatter, Heinrich Böll, sig i sin bog »En klovns ansigt«, som ugens kronik gør rede for.

Liturgireformer i udlandet

Hofheim. De tyske biskopper har på deres forårsmøde i Hofheim besluttet følgende angående liturgien:

1. I alle messer, der fejres i overværelse af folket, skal skriftlæsningerne forkyndes umiddelbart på modersmålet. Ligeledes skal den særligt bøn for kirkens og verdens anliggender ved offertoriet bedes på modersmålet.

2. Som tyske oversættelser bliver foreløbig messebøgerne udgivet af Schott og Bomm anerkendt. (KIPA)

St. Maurice, Schweiz. Den schweiziske bispekonference har besluttet følgende angående liturgien:

1. Læsningerne skal i alle messer forkyndes umiddelbart på modersmålet. Indtil en officiel fælles tekst foreligger, skal man bruge de gængse messebøger.

2. Læsningerne skal forkyndes af præsten eller en lektor, der har ansigtet vendt mod menigheden.

Ved forvaltningen af sakramenter og sakramentalier skal modersmålet benyttes. (KIPA)

Lourdes. Biskop Theas af Tarbes og Lourdes har truffet følgende bestemmelser for liturgien på det store valfartssted:

1. Når en stille eller sunget messe bliver fejret med pilgrimme fra det samme land, skal det sprog, som landets bispekonference har bestemt, bruges.

2. Når to sproggrupper af omtrent samme størrelse deltager i messen, skal epistlen læses på det ene sprog og evangeliet på det andet.

3. Når mere end to sproggrupper deltager, skal epistel og evangelium læses på latin.

4. Ved alle sungne messer skal *Gloria, Credo, Sanctus* og *Agnus Dei* synges på latin. (KIPA)

Ottawa. Den canadiske bispekonference har holdt møde i Ottawa, hvor man beskæftigede sig med en nyordning af gudstjenesten. Hvad de franske tekster angår, vil den i Paris 1960 udgivne »Lectionnaire français« være forpligtende, mens der for gudstjenester på engelsk skal anvendes tekster udgivet af »Confraternity of Christian Doctrine«. (KIPA)

Haag. Det hollandske episkopat har foreskrevet modersmålet til alle læsninger, epistel og evangelium.

London. »Britannia rules the Waves, but not Liturgy« (Britannien behersker bølgerne, men ikke liturgien) er overskriften på et KIPA-telegram angående det engelske episkopats beslutning om for tiden ikke at ændre noget i liturgien. Epistel og evangelium skal fortsat læses på latin indtil en officiel oversættelse er tilvejebragt og anerkendt af pavestolen.

Rom. En international sammenslutning for kirkemusik er blevet grundlagt af pave Paul VI i Rom. Det tilsvarende dekret er blevet offentliggjort i »Osservatore Romano« og bærer datoen 22. november, den hellige Cæcilies fest. Præsidenten for den nye sammenslutning er kardinalpræfekten for den romerske rituskongregation. Dens formål er at koordinere de forskellige initiativer til fremme og udbredelse af den liturgiske sang i overensstemmelse med den nye liturgikonstitutions ånd og normer. (KIPA)

Anglikanske messetekster i katolsk gudstjeneste?

London. Det engelske katolske ugeblad »The Tablet« har forelagt det engelske episkopat et forslag om at overtage den anglikanske messeformular til brug i den katolske gudstjeneste. Dette forslag er fremkommet indenfor rammerne af en diskussion om den liturgiske fornyelse foranlediget af koncilet. »Man skal ikke studere de anglikanske tekster længe for at konstatere, at de står den katolske tradition nærmere end nogen ny oversættelse nogensinde vil komme til at gøre det,« hedder det i artiklen. »I den anglikanske kirke står en omfattende litteratur og meget økumenisk arvegods til vor disposition. Tilmed kan denne kirke opvise en stor musikalsk tradition. Vi er fuldstændig enige med pave Paul VI når han siger: Med ærbødighed ser vi på det liturgiske arvegods, som vi har fælles med andre og som vore brødre har bevaret så godt og endda udviklet.« Tidsskriftet ser i overtagelsen af de anglikanske messetekster til brug i den katolske kirkes engelsksprogede områder en økumenisk handling af første rang. Det henviser til, at disse tekster allerede har været i brug i 400 år, og på alle punkter fortjener betegnelsen »værdifulde«. (KIPA)

»Den økumeniske bevægelse er gået ind i en ny periode«

Odessa. Kirkernes Verdensråds eksekutivkomité vedtog på sit møde i Odessa en erklæring om den økumeniske situation. Den bærer titelen: »Den kristne enhed – dens aktuelle fase.« Erklæringen vil blive udsendt til de 209 medlemskirker for at klargøre de principper, der har inspireret arbejdet i rådet.

Erklæringen fremhæver, at den økumeniske bevægelse er gået ind i en ny periode. Næsten alle kirker erkender det økumeniske arbejdes presserende karakter og engagerer sig aktivt i arbejdet for de kristnes enhed.

»Vi glæder os i særdeleshed over den opmærksomhed, den romersk-katolske kirke har vist den økumeniske sag under det andet Vatikankoncil,« står der i dokumentet. Det hedder endvidere: »Man må glæde sig over de hyppige møder mellem førende personligheder fra de forskellige kirker. Ikke desto mindre ligger det økumeniske problems kærne i forholdet mellem selve kirkerne. Derfor er det vigtigt, at enhver kirke beholder sin ret til at iagttage den indstilling, der er karakteristisk for den. Det, Kirkernes Verdensråd forsøger at fremelske, er et samarbejde, hvori kirkerne gør nye erfaringer ved at bede og handle i fællesskab. I dette fællesskab anerkender de hinanden indbyrdes ved at bekende den samme Herre, modtage den samme dåb og tage del i den lære, der er udgået fra den eneste Gud, Fader, Søn og Helligånd. Vi søger ikke en enhed, der karakteriseres ved ensartethed eller ved administrativ ensrettethed. Selvom den enkelte kirke kan udtrykke forbehold overfor de andre kirkers forståelse af kirkens væsen, så er de dog i stand til at føre samtalerne videre i fuld ligeberettigelse. Man venter af dem, at de lytter lige så meget som de taler, at de modtager lige så meget som de giver og sidst, men ikke mindst skyr enhver form for relativisme, hvad angår troen, og frimodigt undersøger årsagerne til divergenser i tro og lære og til den spændte atmosfære mellem forskellige grupper.« (SOEPI)

Praha. Forhandlingerne mellem repræsentanter for den czekoslovakiske regering og Vatikanet, der blev afbrudt mod slutningen af december, er pany genoptaget. Det drejer sig specielt om ærkebiskoppen af Praha, Beran, og de øvrige indehavere af bispesæderne i landet. På grund af forhandlingernes hemmelige karakter er de blevet forlagt til en hovedstad i et tredie land. (KIPA)

▪

Rom. Biskop C. J. van Melkebeke, der er blevet fordrevet fra et bispedømme i Kina, betegnede den franske godkendelse af det kommunistiske regime i Peking som et »positivt element indenfor rammerne af den udstrakte hånds politik.« Biskoppen, der for tiden residerer i Singapore som apostolisk visitator for de sydøstasiatiske lande, går for at være en af den katolske kirkes bedste Kina-kendere.

Iøvrigt går redaktøren af det sinologiske fagtidsskrift »Monumenta serica«, pater dr. Heinrich Busch, i en artikel ind for en videre intensiv videnskabelig beskæftigelse med kinesisk kultur. Kontakten med det 700 millioner store kinesiske folk, der indtil for nylig var genstand for de største katolske missionsbestræbelser, må ikke mistes, siger pater Busch. Det er derfor nødvendigt at forberede et nyt frugtbart møde mellem kristendommen og den kinesiske kultur. Dette er ikke muligt uden et grundigt kendskab til det kinesiske folk. Ikke begrundede angreb må roligt og sagligt tilbagevises. Faktisk begåede fejl må ærligt indrømmes, thi kun på denne måde er det muligt at undgå at skulle begynde helt forfra med missionen. Man må om muligt erstatte de forældede metoder med nye og bedre. (KIPA)

VERDEN RUNDT

Rom. Den italienske avis »La Stampa« har fornylig bragt et interview med en hollandsk gejstlig, der erklærer, at prinsesse Irene ikke vil blive modtaget i audiens af paven, og at det heller ikke vil være ønskeligt om hun – i det mindste i nogen tid – søgte om en sådan audiens. »Jeg kan sige,« fortsatte præsten, »at kardinal Alfrink flere gange har rådet prinsessen fra at blive katolik. Den økumeniske bevægelse trænger ikke til enkeltkonversioner. Tværtimod arbejder vi for en tilnærmelse og en gensidig forståelse mellem den katolske og den protestantiske kirke – altså progressiv tilnærmelse mellem grupper. Især gælder dette ungdomsgrupper og denne tilnærmelse skal ske på en sådan måde, at den ene religion ikke behøver at ydmyge sig og vige for den anden.«

Denne meddelelse bragte »La Stampa« under følgende to-spaltede overskrift: »Kardinal Alfrink har rådet prinsesse Irene fra at blive katolik.« (KIPA)

▪

Lausanne. Med billigelse af de forskellige konfessionelle myndigheder vil der i Lausanne blive foranstaltet et hebraisk bibelkursus fra den 6. til den 11. april. Jøder, katolikker og protestanter vil her kunne studere Det gamle Testamente på originalsproget. Kurset ledes af rabbiner Vadny, professor Barthelemy O.P. og professor Keller. (KIPA)

Rom. Vatikanets radio har i det forløbne år daglig sendt gennemsnitlig i 15 timer og på 30 sprog. Dette fremgår af en årsberetning, der nu foreligger. Vatikanets radio har i året 1963 stået i tre historiske begivenheders tegn: pave Johannes XXIII's død, Paul VI's valg og koncilets anden samling. Således udsendte man under Johannes XXIII's sidste sygeleje hver time bulletiner. Under Paul VI's valg bistod man 27 radiofonier i hele verden med teknisk bistand til deres udsendelser fra Rom. Under koncilets anden samling optog man samtlige debatter i Peterskirken på bånd. Desuden satte man mere end 350 koncilfædre i stand til at informere deres bispedømme gennem særudsendelser.

▪

München. »Et fjernsynsapparat i enhver præstegård«, hedder det som overskrift på en artikel i et tidsskrift for katolske præster. Artiklen beskæftiger sig med, hvilke opgaver fjernsynet stiller sjælesorgen overfor. Sjælesørgerne opfordres til at opgive deres intellektuelle fordomme overfor fjernsynet. Som særlige opgaver nævnes den at informere menigheden om vigtige udsendelser og desuden at foretage en systematisk opdragelse af menighedens medlemmer til en bedre fjernsynsforståelse. Således anbefaler man at der for ældre, skolepligtige børn gennemføres en studiekreds over fjernsynsproblemer. Hvad angår de kristne lægfolks virke indenfor tv, hedder det, at man ikke skal vente sig af dem, at de laver en religiøs folkehøjskole ud af fjernsynet. Kun kritiske og alsidige ånder kan slå sig igennem. De sædvanlige ideer om at vinde indflydelse på presse, film og fjernsyn må stryges på dagsordenen.

I mange lande er biskoppernes kollegialitet allerede blevet omsat i praksis. De franske kardinaler og ærkebiskopper holdt således for nylig et møde, der strakte sig over flere dage, og inden længe vil alle Frankrigs biskopper holde en fælles konference, blandt andet for at tage nye skridt til gennemførelse af den liturgiske reform. På billedet over disse linier ses forskellige franske kardinaler, deriblandt kardinal Gerlier af Lyon (nr. 2 fra venstre) og kardinal Liénart af Lille (nr. 3 fra venstre).

Økumenik på Grønland

I disse år tales der meget om økumenik. Det har imidlertid vist sig, at det er betydelig lettere at tale om det end at leve op til det. En ægte økumenisk ånd forudsætter nemlig en kombination, der sjældent findes, og som dels består i fuld respekt for den andens overbevisning og dels i fuld troskab over for det, man selv anser for sandt. Det er en vanskelig kunst at forene disse to former for kærlighed, kærligheden til Guds ord og kærligheden til den anderledes troende, uden at gå på akkord. En diskussion – for ikke at sige en polemik – der for tiden er i gang på Grønland, og som antydes i en artikel her i bladet, er et nyt bevis på dette.

Indtil 1952 har man i Grønland levet efter det middelalderlige princip: »Cujus regio hujus religio«. Var man grønlænder, var man også som en naturlig konsekvens medlem af folkekirken. Da religionsfriheden blev indført, kom der imidlertid flere frikirker til landet, og i 1959 kom der desuden katolske præster. Hvis disse præster nu udelukkende var kommet for at tage sig af de danske og udenlandske katolikker, der i forvejen boede på Grønland, ville det ikke have vakt særlig opsigt, og man ville uden tvivl have taget pænt imod dem. Men præsterne lagde ikke skjul på, at de også var kommet for grønlændernes skyld. Denne kamel var straks vanskeligere at sluge, og man stemplede omgående deres komme som en handling, der var i modstrid med den økumeniske ånd. Kunne man på den ene side kalde grønlænderne »adskilte brødre« og på den anden side begynde at »missionere« deroppe, som om de var hedninger?

At vi betragter folkekirkens medlemmer som vore medkristne burde være hævet over enhver tvivl. Vi er døbt med den samme dåb, vi læser Guds ord i den samme hellige Skrift, vi lever af det samme Gudsliv. Men når vi har så meget til fælles, hvorfor er vi så ikke ét? Det er vi ikke, fordi vi på visse – om ikke fundamentale, så dog væsentlige – punkter opfatter Guds ord forskelligt. Og hvis vi er overbevist om, at det vi tror på (for eksempel med hensyn til sakramenterne eller læreembedet) er væsentligt for troen, har vi ikke lov til at beholde det for os selv. Så skylder vi både sandheden og vore kristne brødre at vidne om det, vi anser for sandt. Og er vore ikke-katolske medkristne til gengæld overbevist om, at den katolske lære for eksempel om embedet er en vranglære, er også de for deres del forpligtet til at vidne om det.

Det beror nemlig ikke på et personligt skøn, om vi vil forkynde åbenbaringen – og *hele* åbenbaringen – eller ikke. Det er en pligt, fordi det er en tjeneste, som næstekærligheden tvinger os til. En troende – hvad enten han er katolik eller protestant – kan ikke give sig tilfreds, så længe han ved, at andre kristne – selv om de er i god tro – lever i en vranglære. Den økumeniske ånd åbner vore øjne for alt, hvad Gud har skænket vore brødre, og for alt, hvad vi har til fælles, men den kan ikke føre os så vidt, at vi kalder en vranglære for sandhed. Ordet kættersk bør for altid forsvinde fra vor sprogbrug – Gud alene ransager hjerte og nyre – men det ændrer ikke, at en vranglære er og bliver en vranglære.

Vi nordiske kristne anser det for et selvfølgeligt krav, at protestanterne skal have lov til at åbne kirker i Spanien, for at de skal kunne vidne om deres lutherske arv midt iblandt de spanske katolikker. For os katolikker må det på samme måde være en selvfølge, at vi har ret til at bringe katolicismen til Grønland. Begge steder er der sikkert nogle, der vil anke over en sådan fremgangsmåde, fordi de anser den for stridende mod den kristne enhed. Men kan man ubetinget kalde religiøs ensretning eller et kirkeligt monopol, der for en stor del hviler på historiske eller politiske omstændigheder, for et gode? De splittelser, eventuelle konversioner vil føre med sig, er til syvende og sidst et skridt på vejen til den endelige enhed – en enhed, der ikke skabes af grænsegendarmer, men som udelukkende hviler på troen.

Vi er for øvrigt overbevist om, at denne konfrontation mellem adskilte brødre allerede nu vil vise sig frugtbringende for begge kirker. Det har for eksempel vist sig at være tilfældet i Sydamerika, hvor de ikke-katolske kristnes virksomhed til dels er årsag til den vækkelse, den katolske kirke begynder at opleve i disse også religiøst underudviklede lande. Ved at udfordre hinanden og vidne over for hinanden hjælper vore kirker hinanden indbyrdes til at være tro imod det fælles kald, som består i at tjene menneskene og bringe dem evangeliet. Samtalen imellem os kan undertiden være præget af en vis heftighed – også troende kristne er mennesker, og det sker, at de glemmer, at de ikke er kaldet til at herske, men til at tjene. Men det er vort håb, at selv disse stridigheder til syvende og sidst kan og vil »samvirke til gode for dem, der elsker Gud«.

Har De sendt
Deres fastealmisse
til U-landene?

Caritas Danmark
Postgiro 439 79

Sankt Vincentsgrupperne
Postgiro 971 64

Kancelliet meddeler:

Biskop Theodor Suhr er efter sit sygeophold på Sct. Josephs Hospital i København taget på nogle måneders rekreation i Schweiz.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

En rundtur i sognet - 3000 km!

Pater Wolfe om sit arbejde på Grønland

Højt oppe på en knold i den nordøstlige kant af Godthåb, Grønlands hovedstad, ligger der nu en bygning, som i folkemunde hedder »Klostret«. Navnet skyldes en bekvem betegnelse opfundet af arkitekten til praktisk brug under projekteringen. Men da arbejdet blev udbudt i offentlig licitation under det samme navn, fængede det i befolkningen, og det er ikke til at forandre. Hvad det egentlig drejer sig om, er oblatfædrenes præstebolig med tilknyttet kapel. Kapellet hedder »Krist Konge«.

Da kapellet blev taget i brug for første gang pinsedag 1963 (huset var endeligt færdigt den følgende september), var det noget af en historisk begivenhed. Det er den første katolske kirke, der er bygget i Grønland i over 500 år. Det første kapitel af Grønlands europæiske historie dækker en 500-års periode, som begynder kort før året 1000 med Erik den Rødes »landnam«, og i lighed med den øvrige middelalderkultur er tæt sammenknyttet med den katolske kirke. I Grønland kendes der fra den tid mindst 23 kirker iberegnet en domkirke og to klostre (rigtige klostre!), en bisperække, som strækker sig over 250 år, og en forholdsvis livlig forbindelse med kirken i Skandinavien — i alt fald i de første århundreder. Men alt dette forsvandt med nordboernes gådefulde forsvinden hen mod året 1500, og der er nu ikke andet tilbage end ruinernes tavse vidnesbyrd.

Det nye »kloster« var under planlægning og opførelse i over tre år. Arkitekten var Ole Johannessen, chef for Grønlands Tekniske Organisations rådgivende sektion i Godthåb. G.T.O.'s byggetjeneste i Godthåb stod for opsynet og administrationen, mens håndværksarbejdet blev udført af fire private håndværksmestre i Godthåb. Omkostningerne, iberegnet et beskedent inventar, har beløbet sig til ca. kr. 300.000,-, hvoraf en tredjedel er kommet fra hovedcentralen for Selskabet for Troens Udbredelse i Rom, hvor fader (nu biskop) Taylor »gik i forbøn« for Grønlands sag. De øvrige penge stammer hovedsagelig fra private bidrag fra oblatfædrenes amerikanske venner og andre interesserede, kirkeindsamlinger og honorarer for arbejde som vikarierende feltpræster på amerikanske baser i Grønland og i Tyskland. Det er let forståeligt, hvor taknemmelige oblatfædrene er for den store interesse og gavmildhed, som gjorde foretagendet muligt.

Præsteboligen er stor og rummelig — beregnet til at opfylde gæstfrihedens krav og fremtidens behov. Der er plads til 3-4 præster. Kapellet derimod er ikke stort. Der er plads til 30-35, hvad der er rigeligt for tiden, men det kan nemt udvides. Som det kan ses af billederne, er kapellet indrettet på en måde, der giver udtryk for og levendegør liturgien som en menighedshandling. Altret er omringet af menigheden på tre sider og står i det samme niveau. Det er kirken, d.v.s. de troende, som fejrer nadverofret ved hjælp af »tjener-præster«, som står midt i menigheden og med ansigtet vendt mod den. Altret, som er bygget af tykt egetræ, er massivt nok til at virke som et offerbord, men udformet til at minde om et spisebord. Kapellet er dog ikke helt færdigt endnu. Døbefonten er kun en forsøgsmodel, udført af masonitplader, og det enkle kors bagved altret skal erstattes af et krucifiks, som er skænket Grønlands første kirke af den apostoliske delegat i Skandinavien, mgr. Bruno Heim. Det er på vej. Endevæggen er hvid og kan eventuelt smykkes med en diskret fresco. De øvrige vægge er malet i en ubeskrivelig rosa farve, hvorom der er delte meninger hos dem, der er vant til Danmarks hvide kirkerum, men grønlænderne synes godt om den.

De store katastrofer

For tiden er der ca. 40 katolikker (koner og børn iberegnet) med bopæl på Grønland, alle sammen »udsendte« ansatte ved en eller anden af den danske stats mange virksomheder. De stammer dog ikke alle fra Danmark. Frankrig, Tyskland, Skotland, England, Færøerne og Amerika er også repræsenteret. Desværre er de spredt ud over en 1700 kilometer lang kyststrækning i Vestgrønland, og desuden er der én på østkysten. Det besværliggør den kirkelige betjening. En tur »rundt om i sognet« med udgangspunkt i Godthåb udgør en rejse på over 3000 km! Det kan ikke siges om mange andre sogne i verden. Desuden er den nordlige del afskåret i vintermånederne på grund af is og mørketid. Oblatfædrene har en 30 fods dieseldreven motorbåd, med hvilken fader Killeen har besøgt katolikkerne i den

Det nye »kloster« i Godthåb. Til venstre Krist Konges Kapel.

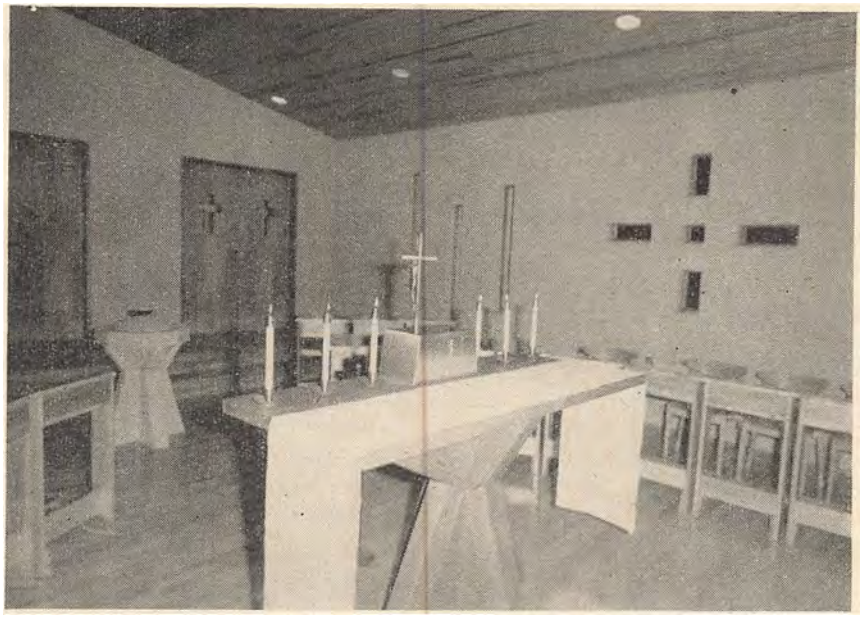

Kapellet er indrettet på en måde, der levendegør gudstjenesten.

nordlige del i efteråret, og han vil prøve igen til foråret. Om sommeren har det været fader Wolfe, der i de sidste tre år har sejlet den for at betjene katolikkerne i den sydlige del, og som også bruger den i forbindelse med arkæologisk arbejde. For nylig er fader Alex Kons kommet fra Herlev til Grønland, og han får nok sin tur med den lille, men trofaste »Gardar«, som båden hedder. Men der er snart brug for en anden og større båd for at være helt uafhængig af de sparsomme eller upraktiske befordringsmidler, der for tiden findes i Grønland, selv om de forbedres betydeligt i disse år. Bedre ville det selvfølgelig være, om menigheden kunne samles noget mere i Godthåb, hvor der er mulighed for regelmæssig kirkegang og undervisning for børnene. Men det kan næppe forventes, dels fordi den stilling, man måske ønsker, ikke er ledig i Godthåb, dels fordi man hellere vil »opleve Grønland« andetsteds end i »storbyen« Godthåb.

Grønland byder nemlig på store kontraster. De, som vil se noget af »Knud Rasmussens Grønland«, skal ud til de ganske små udsteder og bopladser — og helst i de nordligste egne. Der kan man stadig opleve slædeture, sælfangst og nogle steder endda jordhyttelivet. Men i »byerne«, hvor den største del af befolkningen nu er koncentreret, er livet mere og mere præget af, hvad man kender i Danmark: asfalterede gader, moderne etagehuse, butikker, der byder på de nyeste varer o.s.v. Der har været så meget røre om Grønland i pressen, radioen og fjernsynet i Danmark for nylig, at det for alvor synes at være ved at gå op for folk »derhjemme«, hvilken rivende udvikling der er i gang i Grønland.

Den lutherske arv

Retningslinierne og fremgangsmåden i denne udvikling er emner for store diskussioner — diskussioner, som fra grønlændernes side mere og mere bliver præget af eftervirkningerne af 200 års kolonitid og en nu stedfindende forskelsbehandling i lønpolitikken, der i psykologisk henseende har fostret en afstandsindstilling — for ikke at sige fjendtlighed — hos den brede befolkning over for mange danskere og den danske stat.

Midt i dette røre — har man fremhævet — står grønlændernes kirke som det eneste ståsted og faste holdepunkt. Men den lutherske kirke i Grønland er lige som den katolske kirke hele verden over underkastet tilpasningens krav. Fra Herrnhutmissionen forlod landet ved århundredskiftet, til de første sekter viste sig kort efter indførelsen af religionsfriheden i 1952, var folkekirken enerådende i Grønland. Måske har dette gjort sit til at gøre folkekirken ikke til et fast ståsted, men til blot at blive stående, mens samfundet og den enkeltes liv er i voldsom bevægelse. I hvert fald har man mærket en betydelig nedgang i kirkegangen i byerne, hvor udviklingen er stærkest, og hos de unge møder man tit en ligegyldighed over for kirken, der heroppe ofte er ensbetydende med ligegyldighed over for kristendommen. I det sidste par år har folkekirken haft en ledelse, som er klar over det store tilpasningsbehov, og som har sat energisk ind på at imødekomme dette behov. Kun fremtiden vil kunne svare på, om der er sat ind på de rigtige steder og på den rigtige måde. Men trods sine store problemer er den traditionelle kirke stadig så godt som enerådende i Grønland, og den hviler på en tradition, der er over 200 år gammel.

Det er på baggrund af Grønlands stærke samfundsudvikling og ærværdige lutherske arv, den katolske kirkes forhold til den grønlandske befolkning må ses.

Det er en kendt sag, at den vestlige verden før i tiden praktisk talt identificerede kristendommen med sin egen europæiske kultur, og at dette har givet bagslag, ved at andre kulturer er blevet fremmede over for det evangeliske budskab. Det er altid farligt at sætte sig til doms over for fortidens mennesker, men man behøver heller ikke at gentage deres fejl. Hvad den katolske kirke i Grønland angår, står man over for en næsten enestående chance for ikke at begå denne fejl, men for derimod at iklæde katolicismens væsen landets egen kultur og tankegang. Det kræver et solidt kendskab til og en sikker sans for, hvad der er katolicismens væsen. Som aldrig før i moderne tider er dette arbejde blevet lettet af den kraftige fornyelse inden for den katolske kirke, som giver sig til kende i og bliver udformet af det andet Vatikankoncil. På den anden side kræves der en gennemgående viden om og forståelse af de kulturelle værdier, grønlænderne har arvet fra deres forfædre eller tilegnet sig udefra. Det betyder kendskab til de gamle eskimoers levevis og tankegang og til landets sprog og historie og ikke mindst en vågen opmærk-

Dette skelet stammer fra domkirken i Gardar. Pater Wolfe har deltaget i Nationalmuseets udgravning af Thjodhilds Kirke — den første kirke i Grønland (stammer fra ca. år 1000).

Også på Grønland fejres der fastelavn. Her ses pater Killeen med et par små venner.

somhed over for nutidens hastige udvikling og problemer. Noget af det kan erhverves fra bøger og studier. Men noget af det kan kun erhverves ved at tage del i samfundets liv og stræben, fordi den nuværende grønlandske kultur ikke er en museumsgenstand, men et liv præget af stærk vækst, indre spænding og ydre forandringer. Det tager tid og kræver erfaring.

Økumenisk forståelse?

Den katolske kirkes holdning over for den lutherske kirke på Grønland er den samme som i Danmark og alle andre steder i verden. Den betragter den med respekt, anerkender og glæder sig over den sandhed, som hører til den fælles kristne arv, og beundrer de værdier, som lutherdommen har formået at fremhæve og udvikle bedre, end tilfældet har været i den katolske kirke siden reformationen. Men ud over denne positive holdning mener den katolske kirke, at lutherdommen ikke har holdt fast ved hele den evangeliske arv, og derfor nærer den et naturligt og konsekvent ønske om, at den kristne tro, som lutheranerne har fået i arv, vil lade sig berige og fuldbyrde i den katolske tro. (Som katolik forstår man, at for ikkekatolikker er dette »en hård tale; hvem kan holde ud at høre på den?« Men det gør det des mere påtrængende nødvendigt at gennemføre denne fornyelse, som vil befri den katolske kirke for de træk, der skygger for dens egentlige væsen.) Med hensyn til Grønland betyder dette to ting. For det første må det gøres muligt for grønlænderne at lære den katolske kirke at kende. Dens liv og lære skal gøres tilgængelig, og ud over betjeningen af de katolikker, der befinder sig på Grønland, er dette grunden til, at der nu befinder sig tre katolske præster på Grønland. For det andet betyder det, at den katolske kirke i Grønland må lære den lutherske arv at kende, sådan som den har udformet sig og indlevet sig i det grønlandske liv. For lige så sandt det er, at grønlænderne må have mulighed for at gøre sig fortrolige med den katolske tro, før de kan ønske at lade sig berige af den, lige så sandt er det også, at den katolske tro må gøre sig fortrolig med det, den skal berige. I praksis medfører det en forpligtelse til den største diskretion og respekt — en forpligtelse, der i øvrigt har sin rod i den kristne kærlighed. Som tilfældet var, hvad de kulturelle værdier angår, er det også, hvad angår forståelsen af de religiøse værdier: det kræver tid og erfaring.

Disse to baggrundsspørgsmål er værd at fremhæve. Det er ingen hemmelighed, at den katolske kirkes tilstedeværelse på Grønland betragtes med modvilje fra folkekirkens side. Denne modvilje begrundes med religiøse såvel som samfundsmæssige indvendinger. Folkekirkens ledelse i Grønland lægger — trods et venligt forhold på det rent personlige plan — heller ikke skjul på, at den ville glæde sig ved at se de tre katolske præster pakke samme og tage hjem til Danmark. Der presses på i økumenikkens navn. Men fordi den katolske kirke — trods forventninger og spådomme — ikke har »invaderet« landet og skabt uro og forvirring i samfundet, og den heller ikke har angrebet Luther eller Hans Egede, har dens stilfærdige fordybelse i grønlandske forhold og dens ærbødige holdning over for grønlændernes religiøse arv været mistænkeliggjort som en slags hemmelig aktivitet af en femte kolonne, d.v.s. som uærlig og lysskyg. Hvor beklagelig denne mistanke end er, er den dog heldigvis begrænset til en forholdsvis snæver kreds. Hos den brede befolkning og hos myndighederne har man kun mødt venlighed og velvilje. På sin vis er det forståeligt, at den lutherske kirkes ledelse bekæmper alt, hvad der kan true dens over 200 år gamle kirkemonopol. Det ville dog være mere forståeligt, hvis denne modstand holdt sig på et sagligt og rent religiøst plan.

Det må være indlysende, at den katolske kirke ikke er interesseret i Grønland for at »forøge sin magt«. Alene det ubetydelige befolkningstal gør dette klart. Det skyldes alene den overbevisning, at den selv har fået en enestående rig gave, som den også vil give grønlænderne del i. Men den ved, at denne gave kun har værdi, når man selv ønsker at tage imod den. Den tilbydes derfor med diskretion og respekt for den enkeltes samvittighed. Kirken ved også, at denne gave først får dyb og varig betydning, når den kan modtages og leves i en form, der er tilpasset landets eget kulturelle særpræg. Disse to ting er *væsentlige* betingelser. Hvor længe det tager at opfylde dem, er underordnet.

M. Wolfe O.M.I.

Pater Wolfe: »Hyttelivet havde sin charme.«

Virkelighedens skræmmende kærner

Når man skal beskæftige sig med den tyske katolske forfatter Heinrich Böll – og det er der al god grund til i disse måneder, hvor diskussionen omkring hans nye roman »En klovns ansigt« går med uformindsket styrke – er det værd at hæfte sig ved en artikel af *Henrik Lange* om Bölls roman »Hvor var du, Adam«. Omtalte artikel er at finde i en for litteraturinteresserede meget nyttig bog »Den moderne roman«, som forlaget Fremad har udgivet i samarbejde med Danmarks Radio. Den er blandt andet tænkt som supplement til radioens litteraturudsendelser, men har et videre sigte, og kan som antydet anbefales alle, der gerne vil følge med i tidens skønlitteratur, uanset om læserne hører radio eller ej.

Lange fortæller i sin artikel om et morsomt og dybsindigt lille digt af Jacques Prévert. Det handler om kunstneren og virkeligheden, – »Picassos spadseretur« hedder det. På en tallerken har en naturalistisk maler anbragt et æble, som nu i naturtro gengivelse skal overføres til hans lærred. Men æblet driller, roterer om sin egen akse – hører måske ikke dets bagside med til dets virkelighed? Opgaven er uløselig, og værre bliver det, da alle vor kulturs æbleassociationer vælter ind over maleren: Adam og Eva, Wilhelm Tell, Isaac Newton o.s.v. Maleren falder til sidst i søvn over det alt sammen. Og så kommer Picasso forbi, smiler ad naturalistens forehavende, spiser æblet, smadrer tallerkenen og går. Da kunstneren vågner. sidder han ene tilbage mellem skårene med »virkelighedens skræmmende kærner«.

Modernismens tilskud til naturalismens landvinding er så at sige Picassos bid i æblet, viljen til at nå ind til kærnen, fastslår Lange, der til belysning af sin opfattelse af Heinrich Bölls forfatterskab lader endnu én kunstner komme til orde, nemlig den store schweizer *Max Frisch*. Borgeren, siger Frisch i sin dagbog, forlanger, at kunstneren skal beskæftige sig med det skønne. Er det måske, tilføjer han ondskabsfuldt, for at han skal lade være med at beskæftige sig med borgeren?

Endelig konkluderer Lange selv: Man kan betragte Bölls hidtidige forfatterskab som ét vedvarende forsøg på i det aktuelle at afdække det virkelige, kærnen. Böll vedkender sig dermed den opgave, som Villy Sørensen har kaldt digterens: at *fortolke virkeligheden*.

Så vidt Henrik Lange.

Max Frisch' ord om borgeren – og her er spørgsmålet, hvor langt videre han går end til den borger, der betegnes med det af kunstnere så højt skattede udtryk *spidsborgeren* – er nok værd at holde sig for øje, netop når det drejer sig om diskussionen omkring Bölls »En klovns ansigt«, der jo nok må siges at have sat den kristelige del af det tyske borgerskab på den anden ende. Romanen om klovnen er fortalt i jeg-form, og hvis man betragter fortælleren – »jeg'et« – som Bölls talerør, må man også sige, at det er artige ting, den katolske forfatter har at sige dels om de trosfæller, der er toneangivende i den offentlige debat, dels om dem, der støtter de toneangivende, og endelig om de protestanter, der gennem deres støtte til det kristeligt-demokratiske parti er i forbund med katolikkerne. Anlægger man nys nævnte syn på bogen, kan den nok give anledning til nogen panderynken, da vi jo har en pæn række beviser for, at tysk katolicisme tegner sig for ikke få af de markante synspunkter, der i så rigt mål er kommet frem på koncilet.

Romanens hovedperson, Hans Schnier, er af en velhavende og indflydelsesrig protestantisk familie. Hans broder er konverteret til katolicismen, men selv tror han ikke på noget. Det er i øvrigt så som så med faderens tro. Gamle Schnier taler nok om Gud og fædreland, når han er indbudt til at causere for fjernseerne, men det afholder ham ikke fra – selv om han gerne ønsker at gå for en god ægtemand og borgerdydernes vogter – at holde en veldrejet elskerinde – en pige af den type, der er kultiveret nok til ikke at volde for meget besvær. Fru Schnier er aktiv i kristeligt arbejde, men også hun er vist en art karrieremager på sit felt.

Hans Schnier har som ganske ung forført en jævnaldrende pige, der er troende katolik. Der er det at sige til hans forsvar, at han elsker pigen, Marie, oprigtigt. Hun vil naturligvis giftes, og han har heller ikke noget imod at blive gift med hende, selv ikke i en katolsk kirke. Det, han har noget imod, er, at den *borgerlige* lov kræver, at han på rådhuset skal underskrive en erklæring om, at han vil lade børnene opdrage katolsk. På det punkt er Schnier hverken til at hugge eller stikke i, til trods for at den klike af fremskridtsvenlige katolikker, som Marie er inde i, prøver at lægge pres på ham.

I mellemtiden er Hans Schnier kommet ind i klovnefaget. Han er lidt af en mester på sit felt og bliver hurtigt ret berømt. Men en skønne dag vil Marie ikke leve sammen med ham mere. Hun gifter sig med en fremtrædende person inden for tysk katolicisme, og klovnen er helt slået ud. Han betragtede Marie som sin hustru trods manglende velsignelse fra kirke og stat. I hans øjne begår Marie og hendes mand, der har begge former for anerkendelse af ægteskabet, hor. Han betragter sig selv som monogam, og kan ikke elske andre end Marie. Han pines resten af sin jordiske tilværelse på grund af det, der er sket. Han bestormer kliken omkring Marie og hendes mand med trusler og forbandelser og stempler den som umoralsk, hyklerisk og farisæisk.

En ganske interessant problemstilling: den ikke-troende, som uden for ægteskabet har levet sammen med en pige, er en puritaner, der vender sig mod de troendes overbærenhed med »den menneskelige natur«. Netop denne problemstilling har skabt forvirring i det danske korps af kritikere. Der er indbyrdes uenighed om, hvorvidt bogen skal være et angreb på katolicismen, fordi den er for puritansk, eller fordi den er det modsatte – for overbærende.

Da Marie forlader Schnier, går det ned ad bakke for ham. Hono-

KRONIK

Af redaktør

Helge Kristensen

rarerne bliver mindre og mindre, og til sidst må han ty til sin rige familie. Romanen foregår i et ganske kort tidsrum i denne periode, og vi oplever så alt det øvrige i filmiske »tilbageblik«. En særlig effekt opnås fra forfatterens side ved, at han lader os møde personerne i den anden ende af en telefontråd, – nemlig når Schnier ringer dem op enten for at true eller trygle.

Det er, som de fleste af vore hjemlige kritikere ganske rigtigt har fået fat på, for at forstå bogen nødvendigt at komme på det rene med, hvad fortælleren – klovnen Schnier – egentlig er for én.

Han er et sort får af en velset familie. Der er ingen tvivl om, at der er noget galt med denne familie, men det er jo ikke noget indicium for, at der ikke er noget galt med ham også, selv om han gør oprør. Han er nok udstyret med gode egenskaber, men også skrupforkælet, og i virkeligheden mangler han rygrad til at tage modgang. Han er en paradoksmager, og det er tydeligt, at han er vant til at vende op og ned på al ting – så vant til det, at hans dømmekraft måske er blevet noget svækket. Og hvad har han egentlig gjort for at holde på Marie? Lavet scener, truet, tryglet, men ikke bragt et eneste offer?

Personen er i virkeligheden en af de bedst tegnede hos Böll, og det til trods for, at der fra forfatterens hånd ikke er givet objektive anvisninger på, hvordan han selv ser på Schnier. Det overlades helt til læserens egen dømmekraft. En ting kan vi bare være sikre på: Hvor megen medfølelse vi end kan have og bør have med klovnen: Hans vidnesbyrd er ikke og skal ikke være til at lide på.

Böll lader Schnier sole sig i sin ulykke. Han drømmer sig ind i en tilværelse – en noget banal tilværelse som den klassiske klovn, ham vi for eksempel kender fra Leoncovallos gamle operatraver »Bajadser«, klovnen Canio, der må le for sit publikum, skønt han ved, at hans hustru er ham utro med en elsker netop i samme øjeblik.

At Schniers rival ikke er nogen landjunker, men en top-katolik, gør i klovnens øjne ingen forskel, hvor megen borger- og kirkeret top-katolikken end har på sin side.

»Jamen, når forfatteren nu lader en person, der er al god grund til at tage forbehold overfor, fortælle, hvor er så virkelighedens skræmmende kærner?« vil nogen måske spørge. Så er bogen og alt røret om den jo bare sensation og kejseren i sine nye klæder.

Lad os lige kaste et blik tilbage på de gode gamle dage, hvor bøgerne var det, der stod i dem, og forfatteren mente det, han sagde. Lad os kaste et blik på vor kære David Copperfield, hvis liv i modgang, sorg og arbejdsomhed bærer lønnen i sig selv i denne jordiske tilværelse. Det er jo en kendt sag, at bogen i vid udstrækning er blevet betragtet som en selvbiografi, men skårene ligger på gulvet den dag, man læser en Dickens-biografi, der ikke er skrevet af ham selv.

At læse bøger af den gode gammeldags slags er som at stå på en højtliggende udsigtspost og se ud over en smuk by – som for eksempel at se Firenze fra Piazzale Michelangelo. Byen breder sig under én, og skønne og mindre skønne partier går op i en harmonisk helhed, med det skønne virkende som en surdejg. Vi ved imidlertid, at dette billede ikke er byens virkelighed, selv om vi ser det med vore egne øjne. Faktisk kommer vi aldrig helt på det rene med virkeligheden, men vi vil dog komme den nærmere ved at leve blandt byens indbyggere i længere tid. Når vi har lært en række af byens menneskeskæbner at kende, vil byen ikke være den by, vi så fra højderne. Vor opfattelse af virkeligheden vil være mere usikker, men også mere sand.

Mange af de moderne forfattere har taget konsekvensen af den moderne usikkerhed over for virkeligheden, Max Frisch, for eksempel – og altså også Böll. Læseren skal ikke vente at finde virkeligheden sort på hvidt i bogens blade. Men man kan komme den nærmere ved at læse med eftertanke, debattere med bogen.

Vi har slået fast, at klovnen ikke er til at lide på, men naturligvis er der et gran af sandhed i den kritik, han for eksempel retter mod bogens Monsignore Sommerwild, modeprælaten, der hol-

Heinrich Böll

der prædikener for fulde huse og bagefter tager mod det mondæne borgerskabs hyldest og i øvrigt spiller kort sammen med den levemand, der er Schniers fader. Men Sommerwild er også et menneske. Lige så vel som vi hurtigt får øje på klovnens mindre heldige egenskaber, må vi slutte, at prælaten også har sine gode.

Tyskland er delt i to lejre: de, der i Bölls bog ser den »hjælpende kritik«, og de, der bare ser et smædeskrift i smag med Hochhuts »Stedfortræderen«. Jeg har sluttet mig til den første gruppe. For mig at se skal bogen opfattes som noget i retning af en *apokalypse*. Hvis vi lægger Monsignore Schindlers forklaring på ordet til grund, får vi dette ud af det: Hvis I gør sådan og sådan, vil det gå sådan og sådan. Overført til Bölls bog: En mand, der forstår lidt af katolicismen (klovnen Schnier) og kender lidt til katolikker (udtrykkelig: *lidt*), er kommet i det skævest mulige forhold til visse katolikker. Han vil uvægerligt generalisere og dømme uden skånsel. Netop han er vor næste. Netop hans tilfælde kræver, at vi opbyder al den evangeliske ånd, vi kan – viser, at vi er lemmer på Kirken og ikke medlemmer af en stor Rotary-klub. Det afgørende er ikke, at de, han revser, selvfølgelig hverken er værre eller bedre end han selv. Det afgørende er, om vi – når vi står over for sådan et menneske – trods hans surhed, hans spidsfindighed, hans ubehagelige sigen det, han mener, op i vort åbne ansigt ser vor næste i ham, kender vor besøgelsestid. Hans dom er den afgørende i hans eget tilfælde, men også i vort. Sådan er virkelighedens bedske kærner.

Romanen er som roman levende kød og blod, men den er samtidig en prædiken, der maner til bod. Ikke sådan en prædiken, der siger, at vi katolikker heldigvis ved bedre end den store gemene hob og de fæhoveder, der sidder ved roret, men tværtimod at moral først og fremmest er noget, der gælder én selv. Det vil jeg ikke kalde smædeskriveri, men »hjælpende kritik« – opbyggelighed i dette ords gode betydning.

Heinrich Böll: En klovns ansigt
Grafisk Forlag, 230 sider, kr. 24,50
Den moderne roman, Forlaget Fremad, 258 sider, kr. 8,50

Ulla Ryum
- katolsk modernisme

Ulla Ryum: Natsangersken
Arena 1963

Med »Natsangersken«, udkommet året efter den af kritikken vel modtagne debutbog »Spejl«, har Ulla Ryum slået sit navn fast som forfatter. Blandt den megen publicity, hun har haft, kan nævnes, at hun har optrådt i fjernsynet; i *Politiken* er Klaus Rifbjerg gået uforbeholdent ind for hende: »Bevægende, barok, øm, rig, mærkværdig, varm, opløftende er denne roman«, *Aktuelt* (bladet) har bragt et interview med hende som Årets succesforfatterinde, og lyrikeren Jørgen Sonne har i *Vindrosen* skrevet en »kritisk gennemgang af Ulla Ryums forfatterskab« — et forfatterskab, der til nu består af to bøger og enkelte spredte digte, noveller og artikler.

Det meget interessante er, at denne succesforfatterinde er katolik; det er dybt bevægende at se, hvordan hun har kunnet bruge modernismens stil til at behandle en katolsk problematik, der helt selvfølgeligt fremgår af modernismens stof.

Hendes succes kommer naturligvis ikke direkte af den katolske baggrund for hendes forfatterskab. Men af hendes store talent og af at samtiden føler dette talent sig vedkommende. Hendes modernistiske »uforståelighed« er ikke så uforståelig endda for den tid, den er blevet til i og blevet til for. »Natsangersken« har været på boghandlernes lister over månedens mest solgte bøger, og Ulla Ryum har privat modtaget mange breve fra »natsangersker«, der har følt sig berørt af bogen, og altså må have kunnet læse den.

»Natsangersken« handler om en kvinde i forfald, der lever sin tilværelse på små beværtninger i storbyen. Kvinden selv og miljøet er givet med intens naturalistisk atmosfære, med nervespændte lyriske passager og ofte aforistisk prægnans, og med eventyrets sublime enfold, en enkelt af figurerne mod byzantinsk gylden og blå grund med indre dimension og dybde i stedet for ydre perspektiv.

Kendskab til miljøet har Ulla Ryum på første hånd, hun er uddannet servitrice. Hun kommer ikke fra samme samfundslag som de fleste af sine kolleger, hendes fader er kontorchef. At hun, skønt hun valgte læreår i hotelfaget fremfor læreår ved universitetet, er belæst, fremgår med særlig tydelighed af hendes første bog, »Spejl«, der i sit slutspil bærer præg af Lorca og Eliot; den er endnu elevarbejde, hvad der jo er ganske naturligt for en debutbog. — Ulla Ryum rejser meget og er for øjeblikket på besøg i Moskva.

I sin gennemgang i *Vindrosen* af Ulla Ryums forfatterskab finder Jørgen Sonne dette forfatterskab snævert, og den motivverden, han optrævler, *er* da virkelig også snæver, ja værre end det, ubehagelig, ulidelig. Således ser hendes forfatterskab ud, når man holder sig udelukkende til det psykologiske plan.

Men Ulla Ryums katolske tro og sociale indstilling er den videre og dybere sammenhæng, der bærer hendes forfatterskab.

Drengen med det ene øje halvt opædt af grå stær er et centralt punkt i Ulla Ryums (hidtidige) forfatterskab (der altså foreløbigt behandles på grundlag af to bøger og spredte digte, noveller og artikler). Også i en af novellerne findes en person med grå stær i øjet. Da drengen bliver opereret og normal, almindelig, er han uden interesse. *Hvorhen skal jeg flygte fra dit ansigt*, er en tilbagevendende sætning i »Natsangersken«. Ulla Ryum er fascineret af det hæslige, ikke nogen makaber dragning, men beskyttertrang overfor det hæsliges værgeløshed, en dyb ømhed. Hvorhen skal jeg flygte fra dit ansigt? Så er det ansigt, hun ikke kan flygte fra, dog også Guds ansigt. Set i hans usleste skabning. Intet er udenfor Gud, alt er i Gud og tilhører Gud. »Natsangersken havde fundet den første af sine duer og stod som fortabt i beskuelse. 'Velsignet være den hånd, som har skabt al jordens flyvende skarn.' Hun tav brat. Udtalelsen kom bag på hende, skønt hun egentlig nød dens forunderlige formulering.« Her er ingen kampholdning overfor den, som skabte, kun forvisning om, at Gud har taget alt dette til sit hjerte.

Såvidt metafysisk.

Socialt bliver denne ømhed for det værgeløst grimme til ømhed for de mest sølle og forkomne, dem der ikke engang tilhører nogen klasse, er udstødte af samfundet. Når Natsangersken (citeringsmåden her må ikke misforstås, som om hun er identisk med forfatterinden) går rundt og klapper sine gæster på kinden og armen, er det et kejtet udtryk for stor ømhed. Ulla Ryum véd, deler sin tids erfaring for, hvor vanskeligt det er for mennesker at finde hinanden i individuel kærlighed (Paola-temaet), i venskab og forståelse, gennem »de små

Ulla Ryum

snævre døre, der fører fra menneske til menneske«, »grænserne er sat om os«, men under dette psykologisk komplicerede findes hos Ulla Ryum en enkel ømhed for mennesker, en ømhed som blandt andet udløses i humor. Hun er ikke nogen anstrengt opfindsom overfladehumorist, humoren udspringer af hendes livsfølelse. Således som ømheden retter sig mod de elendige og forkomne, er den hos Ulla Ryum beslægtet med Dostojevskis og Maxim Gorkis, når han levede med og fandt menneskeværdigheden hos samfundets udskud, på landeveje og i Natherberget. Det er i høj grad en social tagen-parti, for de svage. Ledsaget af aggressiv holdning overfor det velbjærgede, selvgode borgerskab.

Den sidste scene i »Natsangersken« minder underfundigt og spøgefuldt om sidste digt i Tove Ditlevsens første digtsamling, hvor Tove Ditlevsen lader elleve søde korpiger steppe afsted med sit lig; og om Det nye Testamente. Til festen på tørreloftet kommer der »mange. Ukendte for Natsangersken udover at hun sikkert havde set dem mange gange på gaden eller i kvarterets små beværtninger.« Det minder os om, at Kongen, da gæsterne gav hver sin grund for ikke at komme, bød sine tjenere gå ud på gader og veje og indbyde alle, de traf. Hos disse mennesker fra gaderne og vejene er Ulla Ryums hjerte, ikke hos de først indbudte; hos syndere og toldere, ikke hos farisæere; hos den fortabte søn, ikke hos den ældste, »retfærdige«.

På det etiske plan bliver ømheden for det værgeløst grimme ganske selvfølgeligt til ømhed for de psykisk forkomne, de svage *sjæle*. Med skarp front imod de »retfærdige«, som hun er overbevist om, er lige så store syndere; hvis det ikke erkendes, er det kun på grund af hykleri og selvbedrag. Hun er, uden at Brorson nævnes nogetsteds, helt på linje med ham: »Forhærdede tidselgemytter, så stive som torne og støtter, hvi holde I eder så ranke, I stoltheds fordærvede tanke. — Ak, søger de ydmyge steder, i støvet for frelseren græder.« Hendes mistillid til muligheden af en god tanke og en god gerning er så ekstrem, at den er ganske luthersk — ikke derfor antikatolsk. Alle har behov for Guds nåde. Og gennem hvad Ulla Ryum har skrevet, går en tryg forvisning om, at denne Nåde findes, uendelig og uudtømmelig.

I lige så høj grad som Ulla Ryum stilistisk er udtryk for sin tid ved at være modernist, er hun det gennem sin indre holdning, ved den — hvis det kan siges således — *måde* hun er katolik på.

Viljen til ærlighed placerer kunstnerisk Ulla Ryum i den antiviktorianske strømning, der — flere generationer gammel — stadig af en sækulariserende kultur fornemmes som det moderne, dét der er brug for, og med hver generation fornyes af nye kunstnere; et sted i »Natsangersken« trækker Ulla Ryum en kort linje til Genet. Hos den katolske kunstner giver influerethed af denne strømning sig udtryk som tillid til, at der ikke er nogen modsætning mellem viden og tro, mellem sandhed og Sandhed; frygten for blasfemi kendes ikke, ja, selve begrebet er elimineret fra forestillingskredsen, ikke af respektløshed overfor, men i tryg tillid til det hellige. Her er Ulla Ryum i samme åndelige situation som den franske maler Rouault.

Det sociale og mellemfolkelige engagement, der indirekte, men umiskendeligt, mærkes i hende skønlitterære produktion og direkte fremgår af artikler, hun har skrevet, er på linje med abbé Pierre og pater Pire, med Firenzes borgmester La Pira — hele den orientering, som pave Johannes XXIII var inspirerende og prægende eksponent for, og som tydeligt føres videre af Paul VI.

Hendes antiklerikalisme svarer til den moderne katolske kirkes kraftige betoning af lægmandsbevægelsen.

Nåde-begrebets centrale plads i hendes trosliv stemmer, som kunne det være bestilt, med den moderne økumeniske teologi, der får katolske tænkere til at søge og til at understrege alt, hvad der i teologien *ikke* skiller protestanter og katolikker.

Ganske vist kan hendes centrale optagethed af begreberne synd og nåde, sammen med hendes eksistentielle og solidariske livsholdning, føre hende til en psykologisk farlig problemstilling. »Du må åbne øjnene og elske skyggen af din undergang« hedder det i det »lesbiske« kapitel i »Natsangersken«.

Ulla Ryums to bøger er sprængfyldte af uløst personlig problematik, så når hertil kommer hendes klare sociale engagement og hendes religiøse problematik — også det ambivalente forhold til kirken, som den fremtræder her og nu, repræsenteret af mennesker — så er der nok for hendes talent at tage fat på fremefter. Snæver er hun ikke.

Lis Thorbjørnsen

Mod, kraft og ironi

Sven Holm: Nedstyrtningen.
Gyldendal. 148 sider. 18,50 kr.

Med »Nedstyrtningen« har den unge forfatter Sven Holm udsendt sin anden bog. Som debutbogen »Den store fjende« fra 1961 er den en novellesamling med forunderlige indslag af den folkelige traditions stilfigurer. Fablen og eventyrets verden ligger forfatteren nær, og hans forsøg på at trænge ind til tilværelsens urkræfter, dens dybeste og mest dæmoniske elementer, er fascinerende.

Novellen »Tyvenatten« genoptager debutbogens tema: den indre splittelse, der fører til selvudslettelse. Denne gang opfattes udslettelsen som et fald, dels et rent fysisk, hvor figuren styrter om, dels et blandet fysisk-psykisk, en dødelig synken ned gennem tilværelsens rammer, ud i intetheden.

I titelnovellen »Nedstyrtningen« er det ikke intetheden, men ondskabens dæmoniske uhyrer, der manes frem. Et kirketårn, der symboliserer en forstenet og traditionsdræbt orden, styrter i havet. Præstens bønner, der tidligere gennem spiret var steget mod himlen, går nu mod havbunden, som spiret har boret sig ned i. Ved præstens bønner om frelse myldrer havuhyrerne op. De er på dette tidspunkt de eneste, hans sjæl kan afspejle sig i, de eneste, i hvem han kan genfinde sig selv.

Samlingens bedste novelle »Min operaverden« er at betragte som et forsøg i retning af en ny virkelighedserkendelse. Teaterverdenen symboliserer den virkelige. Instruktøren mener at kunne betvinge tilværelsens elementer, bringe dem ned på et overskueligt plan. Men pludselig er han selv overmandet af og indespærret i den verden, han har skabt sig. Han står på den ene side som menneske aktivt engageret i situationen, på den anden side som kunstner betragtende udenfor. Alt indtil han gør blindt oprør og i et desperat forsøg på at nå ind til det virkelige, det essentielle i livet sprænger sin operaverdens skintilværelse i stumper og stykker.

Der er noveller med mod, kraft og ironi. Sven Holm er i det hele taget en ironiens mester. Han kender alle dens afskygninger fra den underfundige til den mest splintrende, skærende. Der er noveller med fabuleren og stilkunster. Der er gode og dårlige noveller. Men alt i alt afslører »Nedstyrtningen« en forfatter med et stort talent og en stor udvikling foran sig.

Lone Friisberg

Vi vandrer til Herrens hus!

LÆTARE, en glædessøndag midt i fastetiden? En fornøjet dag, inden vi går ind i den strenge, smertefulde passionstid? En anden fastelavnssøndag, en afslappelse, inden alvoren bliver særlig dyb? Selv om nogle vil opfatte »midfastesøndagen« på denne måde, – og dette ville ikke engang støde an mod katolsk livsopfattelse, ja, det ville være psykologisk ganske forståeligt – så er denne forståelse af Lætare-søndag dog ikke den af liturgien tilsigtede.

Man kommer den sande mening nærmest, når man engang har mødt glade konvertitter, som er blevet troende og efter en lang undervisningstid strømmer over af glæde, fordi de kun har ét i tankerne: Om et par uger skal jeg optages! De tæller dagene, som skiller dem fra den længselsfuldt ventede dag og deres første kommunion. Atter og atter gentager de salmens ord: »Jeg glæder mig over, hvad der blev sagt til mig: Vi drager til Herrens hus. Så står vore fødder da ved dine porte, Jerusalem, Jerusalem, bygget som staden, hvor folket samles; thi didop drager stammerne, Herrens stammer« ... (Sl. 122, 1-4). I gamle dage var det Israels folk, der jublende drog op til Jerusalem, alle dets længslers mål; nu er det Kirkens, det ny Jerusalems børn, stadig nye skarer af dåbskandidater, der glæder sig til dåben, nye konvertitter, der med frydefuld utålmodighed ser deres optagelse i møde. Kun, når man ved, hvad den nyopdagede Kirke betyder for de nye katolikker, aner man denne liturgiske dags glæde og forventning.

Men hvad med os andre, der ikke er »nye«? Er det virkelig muligt, at nogen glemmer, hvilken glæde det er at tilhøre Kirken?

»Jerusalem, glemmer jeg dig, da visne min højre; min tunge hænge ved ganen, om ikke jeg ihukommer dig, om ikke jeg sætter Jerusalem over min højeste glæde!« (Sl. 137, 5 f.) Kan enhver af os ærligt skrive under på disse ord, med hvilke Israels børn i fangenskab mindedes deres by og dens tempel? Der må aldrig komme en tid i vort liv, hvor lykken over at tilhøre Kirken bliver fremmed i vort hjerte – glæden over at være hjemme i Herrens hus. Er vi virkelig glade over at være børn af »den frie kvinde«, som Paulus i dagens epistel kalder vor Moder, Kirken, moderen, der ejer forjættelsen, den jomfruelige, der har flere børn end den tilsyneladende så frugtbare »Hagar«.

Hvor mange kristne fejrer deres fødselsdag med fest og gaver, mens de glemmer den dag, de fødtes åndeligt af Kirken, den jomfruelige moder?

Føler vi glæde over at eje den overflod, der gemmes bag Kirkens tårne, og den fred, der hersker i dens borg (Graduale)?

Står vi fast og trygt i det Jerusalem, der aldrig skal rokkes, i den Kirke, der er bygget på klippen (jfr. Tractus)?

Vi har al grund til at glædes over den fylde af liv og næring, der findes i Kristi Kirke; i dagens evangelium mindes vi om denne rigdom, når vi læser om brødunderet, som jo kun er et symbol på og en forjættelse af nadverens hellige mysterium. Må vor glæde over vandringen til Guds Kirke ikke også, ja ganske særligt, gælde dette sakramente? Lokker påskekommunionen, børnenes førstekommunion ikke mange til kirken, som til daglig ikke er ivrige kirkegængere? De vandrer til Herrens hus, – nogle tøvende og med mange betænkeligheder, nogle med forventning, nogle for at opleve påskens glade salmer og børnenes »rørende fromhed« på deres kommunionsdag. Det kan ske, at påsketiden bringer kirkeglæden tilbage til kolde kristne, – men hvor er denne kristne glæde til daglig?

Der bør være festglæde, noget af en valfarts syngende glæde over »Herrens stammer«, over det katolske folk, når det »drager didop«, til sin kirkes nye Jerusalem, der modtager de troende med klokkeringning (dog kun, når de kommer rettidigt!). Ja, det er sandt, at vi i vort land kun sjældent rigtig oplever den søndagsstemning, der plejer at herske i en katolsk by eller landsby ved messetid, når Guds folk er på vandring til sin kirke, hver med sin salmebog eller messebog i hånden; men kan ikke også den enkelte her under vore forhold personligt realisere denne stemning – eller lad os hellere sige: denne glæde – ved at komme til messe med feststemt sind?

Hvor er den hos dem, der kommer styrtende til messe under prædikenen, eller dem, som tøvende og slukørede kommer »vandrende til Herrens hus« på et tidspunkt, hvor menigheden med sang og glæde bereder sig til det hellige offer, ved hvilket de troende skal få del i Herrens rundhåndede gave, som uendeligt overstiger den overflod, evangeliet beretter om! Er det ikke betegnende for disse forsinkede kirkegængere, at de ikke deltager i messens introitus, som siger: »Fryd dig, Jerusalem, og saml eder, alle som elsker det. Glæd eder og frydes, I, som er bedrøvede, at I må juble og mættes af trøstens rigtflydende strømme.« Stakkels fattige kristne, som aldrig af et fuldt hjerte har sunget Israels gamle sang: Jeg glæder mig over, hvad der blev sagt til mig: Vi vandrer til Herrens hus.

Vore biskopper i Norden har for nogle »hverdags--festers« vedkommende taget forpligtelsens byrde fra os. Hvad er resultatet? Der kommer færre! Mine kære, skal festglæden blive mindre, skal Herrens stammer skrumpe ind til halvdelen, fordi festdagens pilgrimstur til messe er blevet en helt frivillig sag? Hvor er dog den kristne festdags glæde blevet af hos dem, der kan komme, når de forpligtes, men mangler, når forpligtelsen lempes? Man får lyst til at råbe ind i disse menneskers sjæle, hvad Paulus skriver i dagens epistel: »Vi er ikke slavindens, men den frie kvindes (= vor Moder Kirkens) børn i kraft af den frihed, hvormed Kristus har frigjort os.« Og et andet sted (2. Kor. 3,17): »Hvor Herrens Ånd er til stede, der afløser frihed loven.« Vi må aldrig begrave glæden over at være kristne og over at kunne leve som frie kristne. Kristne uden glæde er sørgelige kristne! Denne verden kan knuge også os; »vi knuges ned af, hvad vore egne gerninger fortjener« (siger Kirken i dagens bøn); men vi beder dog Gud om at »forunde os, at vi må drage ånde ved hans nådes trøst«.

Lad så den forestående påsketid blive en stor valfart til Jerusalem, til Kirkens hellige stad, så den kan fryde sig og samle Herrens spredte stammer, der kommer vandrende og fylder den med påskejubel.

J. Coenen S.J.

Liturgisk fornyelse - men hvordan?

I to forudgående artikler (se nr. 8 og 9) har vi forsøgt at påvise, hvorfor en fornyelse af gudstjenesten er tiltrængt, – og hvorfor den netop er det i vor tid. Den moderne verden og strukturen i det samfund, vi lever i, gør, at Kirken næsten overalt er en diaspora-kirke. De kristne lever deres liv i et afkristnet samfund og udgør – selv her i Europa – kun et forholdsvis lille mindretal. Derfor er det også et spørgsmål om liv og død for deres tro, om gudstjenesten formidler dem en levende og personlig kontakt med Gud. Hvordan har koncilet tænkt sig en fornyelse af liturgien med dette for øje? Det er det spørgsmål, vi nu vil forsøge at besvare.

Det er vanskeligt at resumere en tekst, der er så indholdsrig som den, koncilet har skænket os i det liturgiske dekret, der blev vedtaget den 4. december i fjor. De syv kapitler, det indeholder, har nemlig intet med tørre juridiske bestemmelser at gøre. De fleste af tekstens 130 afsnit er præget af en så dyb telogisk indsigt, og det sprog, hvori de er affattet, er så meningsfyldt, at der her virkelig er tale om et dekret, der er et koncil værdigt. Det er helt gennemtrængt af ånd og inspiration. Ånden vil naturligvis komme til udtryk, ved at der sker mange væsentlige ændringer i selve gudstjenesten, men *den er først og fremmest en opfordring til os alle sammen til at ændre vort syn på liturgien.* Den stiller os over for kravet om at gå over fra en juridisk til en mere »åndelig« opfattelse af gudstjenesten. Den kræver en mentalitetsændring af os. Hvis en »ajourføring« af liturgien udelukkende var et spørgsmål om at lave om på eller forny visse ceremonier, ville det hele være forholdsvis let. Men samtidig ville det heller ikke føre til noget. *Den egentlige ajourføring skal nemlig være af åndelig art,* og det er denne åndelige side af sagen, vi først og fremmest skal have opmærksomheden henvendt på.

Et af de vigtigste led i koncildekretet er den afgørende rolle, Guds ord for fremtiden kommer til at spille i hele den liturgiske gudstjeneste. Den kristne religion og kultus hviler helt på forkyndelsen af frelsesbudskabet, som det er åbenbaret i Kristus. Men samtidig skal gudstjenesten være Kirkens (og dermed de enkelte kristnes) svar på denne forkyndelse. »I liturgien taler Gud til sit folk,« står der i dekretet (§ 33). »Kristus forkynder sit evangelium for os, og folket svarer Gud med sang og bøn.«

En af de »almene bestemmelser«, der danner indledningen til dekretet, udtrykker det endnu klarere:

»Den hellige Skrift spiller en overmåde vigtig rolle i liturgien. Det er fra den, de tekster er taget, der bliver læst op, og som udlægges i homilien, og det samme gælder de salmer, der synges. De liturgiske bønner, kirkebønnerne og hymnerne er sprudlet frem, inspireret og påvirket af Skriften, og såvel handlinger som symboler får deres indhold fra den. For at skabe en forbedring, fornyelse og tilpasning af liturgien må man derfor fremme den dybe og levende sans for den hellige Skrift, som traditionen inden for såvel de østlige som de vestlige riter bærer vidnesbyrd om.« (24).

Et andet sted omtales de måder, på hvilke det glade budskab kommer til udtryk i gudstjenesten (35). For det første sker det gennem de bibelske læsninger. Derfor vil man for fremtiden benytte dem i større udstrækning end hidtil. For

det andet sker det gennem prædikenen, der er et organisk led i og en integrerende del af den liturgiske handling. Homilien skal »først og fremmest øse af den kilde, som findes i liturgien og den hellige Skrift, eftersom den er forkyndelsen af Guds underværker i frelseshistorien. Og denne historie er ikke noget andet end Kristi mysterium, som den dag i dag er nærværende og virksomt iblandt os — især i gudstjenesten«. Og for det tredje kommer budskabet til orde i »katekesen«, d.v.s. i de korte forklaringer og kommentarer, der skal indgå i selve gudstjenesten.

Disse principielle bestemmelser medfører forskellige ændringer. I messen med dens to dele, ordets gudstjeneste og nadvergudstjenesten, skal de skatte, der findes i den hellige Skrift, gøres mere tilgængelige, for at de troende i højere grad skal få lejlighed til at hente næring fra ordets bord. Man vil derfor — ved at indføre flere tekstrækker, fordelt over et vist åremål — drage omsorg for, at en større del af Bibelen, end det nu er tilfældet, bliver læst op ved gudstjenesten (51). Sideløbende hermed skal prædikenen (homilien) være en forklaring til den tekst (eller de tekster), der er blevet læst op, og en udlægning af denne teksts betydning for vort praktiske liv som kristne (52). Også for tidebønnernes vedkommende vil der blive foretaget en bedre og bredere fordeling af de bibelske læsninger (92). Fastetiden skal på en særlig måde helliges bønnen og forkyndelsen af Guds ord (109). Hvad kirkemusikken angår, skal den i sangen være »knyttet til ordene« (112), så ånd og røst bliver forenet i lovprisning og bøn (11, 90).

Tilsyneladende er der ikke noget revolutionerende i disse bestemmelser. Og dog fornemmer vi den afstand, der skiller det ideal, der her ridses op for os, fra vort gudstjenesteliv, som det i virkeligheden former sig.

Indeholder de fleste af disse bestemmelser ikke en direkte fordømmelse af vore nuværende skikke og sædvaner? Vi hentyder her ikke alene til den uvane, mange kristne efterhånden betragter som en selvfølge, nemlig først at komme til messe, når ordets liturgi er forbi (d.v.s. under eller efter prædikenen). Og heller ikke til den abnormitet, mange præster den dag i dag stadig affinder sig med, og som består i at høre skrifte under selve gudstjenesten. Det, vi nærmest tænker på, er den plads, der normalt tildeles Guds ord i vore gudstjenester. Er den ikke for ringe? Har vi i realiteten ladet bibellæsningen og forkyndelsen få den fremtrædende plads, der tilkommer den? I århundreder har præsten læst eller sunget Guds ord, men det har været på et sprog, de troende ikke forstod. Når oversættelsen blev læst op, foregik det altid ved siden af eller bagefter som en slags indskud og ikke som en integrerende del af gudstjenesten. Selvfølgelig opfordrede man de troende til at læse oversættelsen i deres messebog, men »at læse« hver for sig er ikke det samme som i fællesskab »at høre« Guds *ord*. Når den enkelte kun læser det for sig selv, tager han ikke imod det som en levende henvendelse, som et levende ord, som Gud her og nu retter til sit folk, der er forsamlet i kirken. For resten er der mange og væsentlige passager i Bibelen, der aldrig er kommet med i vor nuværende ene tekstrække. Og prædikenen var for sin del ofte uden direkte forbindelse med nogen af dagens tekster. Når den ikke var moraliserende — eller ligefrem begrænsede sig til at være en opfordring til at besøge sognets basar — var den i bedste fald ofte kun af mere eller mindre opbyggelig karakter. Den var meget sjældent — som den for fremtiden bør være det — en direkte kommentar — vers for vers — til Bibelens tekst. Og hvad vore katekismusbøger angår er de stort set mere præget af en teologisk end af en bibelsk tankegang. Sproget i dem er kun i meget ringe grad det samme som det, vi finder i den hellige Skrift. Under disse omstændigheder er der ikke noget mærkeligt i, at de kristnes private bøn ikke kunne blive et spontant ekko af de dristige nødråb og lovprisninger, vi finder i Davids salmer, men snarere har været præget af fromme udtryk fra diverse andagtsbøger. Hvordan skulle det også være anderledes, når disse skønne salmer, som hver eneste kristen burde kunne udenad, kun blev sunget af koret under søndagens gudstjeneste — og så endda på et fremmed sprog? De højtidelige påmindelser om Guds underværker, der så ofte ihukommes af præsten i de liturgiske hymner og bønner — blandt andet i præfationen — når kun indirekte ind til tilhørerens bevidsthed, — hvis de da overhovedet når den...

Vi står altså stadig over for det samme paradoks. På den ene side gør liturgien Kristus nærværende iblandt os her og nu. *»Det er Kristus selv, der taler, når den hellige Skrift forkyndes i Kirken, og han er personligt nærværende, når Kirken beder og synger« (7).* Men på den anden side er der stadig mange troende, der overværer gudstjenesten uden at tage del i den. Deres tro forbliver underernæret, fordi de ikke får styrke af Guds ords livgivende kraft. Mange kristne går til alters, til skrifte, bliver gift o.s.v., men bliver trods alt ved med at være uvidende om meget af det mest elementære i troen. *Det er simpelt hen, fordi forkyndelsen i liturgien slet ikke når dem, — de »hører« den ikke.* Gjorde de det, ville det være umuligt for dem at deltage i gudstjenesten søndag efter søndag uden efterhånden at lære de vigtigste passager i Bibelen at kende og uden at tilegne sig i hvert fald det væsentligste af troens indhold.

Fortsættes

I lørdags kunne Sankt Vincent Søstrene i Helsingør fejre 60-årsdagen for deres komme til Danmark. Ugebladet ønsker hjertelig til lykke med jubilæet. Vi har haft en samtale med en af søstrene og bringer i et af de kommende numre en artikel, der fortæller lidt om søstrenes virke i Helsingør gennem de 60 år.

To katolske kirkesangere hædret af paven

Kirkesang er en kirketjeneste, der som regel udøves anonymt og skjult for menighedens blikke. Derfor er det særlig glædeligt og opmuntrende, at to herrer, som i over 50 år har gjort tjeneste som kirkesangere ved Jesu Hjerte Kirke, har fået det pavelige fortjenstkors »Pro Ecclesia et Pontifice« (For Kirken og Paven) som anerkendelse for deres trofaste og dygtige indsats.

De to herrer er politiassistent Aage Aagaard og fuldmægtig Henning Messerschmidt, som begge indtrådte i kirkekoret i 1912.

Ærestegnet »Pro Ecclesia et Pontifice« er en af pave Leo XIII i 1887 stiftet korsmedalje i guld.

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Efterspil til operation mudder

Chefen for Jyske Ingeniørregiment i Randers, oberst Schøller, har fået brev fra Cistercienserordenens generalabbed i Vatikanet. Årsagen er den hjælp, som ingeniørtropperne i efteråret gav ordenssøstrene på Sostrup Slot. Nationalmuseets bygningskyndige hævdede, at slottet — som søstrene overtog for få år siden — først ville komme til sin ret, hvis dets voldgrave blev ryddet. Beboerne var ikke uenige heri, men havde på den anden side ikke råd til at bekoste et større entreprenørarbejde.

Ingeniørregimentet i Randers fandt ud af, at her var en egnet øvelsesopgave, og gik i krig med voldgravens mudder. Til søstrenes tak er nu føjet generalabbedens, der skriver, at han er blevet gjort bekendt med regimentets arbejde, og dette samarbejde har glædet ham meget.

— Vi troede naturligvis, da vi lavede arbejdet, at det var noget rent dansk, og at det var for beskedent til at nogen udover nonnerne og Nationalmuseet ville bemærke det, siger oberst Schøller.

De Randers-soldater vil iøvrigt ikke hvile på gravkøerne, men er gået i gang med at anlægge en civil flyveplads ved Viborg — også i dobbelt forstand pr. honnør.

Uforsætligt

»Dominique« er titlen på en sang, der priser Dominikanerordenens grundlægger, og gør det på fransk. Solister er fire belgiske nonner, hvoriblandt sangens komponist og tekstforfatter, søster Luc Gabrielle. Teenagere i mange lande synes, at den sidder lige in the eyes, og lad så være, at vor egen kære Musikradio udtaler titlen med vesterbrosk accent: »Dumme Nik«.

Og så var det endda uforsætligt, at de belgiske dominikanersøstre kom ind i popbranchen. I Fichermont-klostret havde man længe trallet viser, lavet af Luc Gabrielle. Nogle unge piger hørte viserne og ville gerne betale, hvad det kostede at få dem optaget på plade til gavebrug. Man skulle blot bruge et par hundrede stykker.

Da Philips produktionschefer i Bruxelles hørte sangene, blev de så begejstrede, at de satte tryk på den største pladeмaskine, og snart var succesen hjemme. Under navnet »Søster Smil« røg søster Luc Gabrielle til vejrs på hitlisterne. På et par uger var der solgt 400.000 plader i USA, og det kan ikke undre, at selv Elvis Prestley måtte stramme sig gevaldigt an for ikke at ryge bagud af konkurrencen.

Vort hårdtprøvede øre måtte forleden udholde en kanonade på 1000 decibel, affyret af »The Beatles«. Derpå kom de belgiske søstre med »Dominique«, og det var som at få et øreomslag med rødgrød.

Stilheden måtte vi søge i Bror Kalles Kapel.

Ulla Dahlerup om sig selv

— Jeg vil så nødigt blive opfattet som en af de professionelt frisindede. Det var et rent tilfælde, der fik mig til at ytre en mening så stærkt i sin tid, at jeg nu for mange står som en art sexsymbol — sex i utide endda.

Det er vor forside-pige, Ulla Dahlerup, der siger dette til B.T., netop hjemvendt fra Ægypten.

— Det hænder, man bliver identificeret med en sag, man har påtaget sig at tale, tilføjer hun. Mogens Wieth blev engang kaldt dyrplager, fordi han havde skrevet en kronik om tyrefægtning. Jeg har selvfølgelig også måttet finde mig i, at man visse steder på forhånd anså mig for at være en mindre pæn pige privat. Der har været mænd, der gik lidt for rapt til værks, men de har nu været de letteste at afvise. Det er mest kvinder, der har været stædigt forargede.

Jeg *har* følt mig nidstirret og talt om, når jeg gik igennem en restaurant, men til gengæld har jeg også opnået gode og positive kontakter med en masse mennesker, og min post har i overvejende grad været positiv. De syge telefonopringninger, jeg fik i begyndelsen, er helt holdt op.

Er dansk ånd ghettopræget

I en anmeldelse i Information af Gunnel Vallquist: Dagbok från Rom, anstiller cand. polit. Tove Rasmussen indledningsvis betragtninger over det forhold, at svensk opinion har været mere lydhør overfor, hvad der er sket på koncilet, end den danske. Tove Rasmussen skriver:

Selvom man må sige, at den danske presse — med enkelte undtagelser, bl.a. Berlingske Tidende i København — har vist journalistisk flair for Vatikankoncilets publikumsinteresse, så kan den danske journalistiske aktivitet ikke komme op på højde med den vedvarende strøm af kronikker, artikler og kommentarer som f.eks. den stockholmske presse har lagt frem for sit publikum.

Nu er Sverige antalsmæssigt større end Danmark, men det er næppe hele forklaringen — en væsentlig del af forklaringen er nok den, at interessen for religiøse anliggender er større og vel især, at man er mindre ghettopræget åndeligt set. Man interesserer sig for strømninger ude i den store verden — og det er nok især det, der giver forklaringen på, at et forlag som Bonniers, som bestemt ikke gør noget af idealisme, men nok skal vide at bedømme, om der er penge at tjene eller ej, nu har udsendt Gunnel Vallquists bog »Dagbok från Rom«.

Longe pulcherrima, quae ignorantur

— Langt det skønneste er det, vi ikke fatter, sagde Niels Steensen. Men han havde jo heller ikke læst følgende skrivelse fra socialministeriet, gengivet i seneste nummer af Købstadsforeningens Tidsskrift:

Socialministeriet udtalte overfor et amt, at der ved beregningen af folkepension til N.N. (der som medlem af en katolsk søsterorden underviste på ordenens skole), efter ministeriets opfattelse som arbejdsindtægt måtte medregnes den timeløn, som hun selv ville have oppebåret, hvis hun ikke var undergivet søsterordenens reglement (hvorefter hun som vederlag alene fik frit ophold m.v. og et mindre beløb). Såfremt sådan arbejdsindtægt overstiger værdien af kost og logi m.v., anses disse (af ordenen præsterede) ydelser for betalt med arbejdsindtægter; værdien af ydelserne vil i så fald ikke være at medregne ved pensionsberegningen. Er arbejdsindtægten mindre end denne værdi, må en til arbejdsindtægten svarende del af værdien af kost og logi m.v. anses som betalt med indtægten, medens det overskydende beløb må medregnes i overensstemmelse med bestemmelsen i invalide- og folkepensionslovens § 5, stk. 3, nr. 2b.

Rørende og tragisk

Jeg husker, jeg var i Japan og besøgte en modeforretning, hvor alle voksfigurerne havde amerikanske ansigter.

Jeg spurgte ekspedienterne, hvorfor de ikke lod dem se ud som japanske kvinder. Og de sagde, at det ikke ville have den samme prestige eller den samme salgsværdi. Er det ikke mærkeligt? Og da jeg engang gæstede negeruniversitetet i Tuskeegee i USA, hvor negrene absolut er herrer i deres eget hus, gik vi ind i kapellet. Vestvinduet illustrerede bibelhistorien fra Adam og Eva og videre frem. Adam og Eva var sorte, profeterne var sorte og ligeledes apostlene; men Kristus selv var hvid. Det er rørende, det er tragisk, at de ikke havde mod til at gøre Ham sort. Det forekommer mig helt galt. Det viser, at i den sidste ende ønsker de selv at blive hvide.

(Den engelske forfatter *Arnold Toynbee* i en engelsk bogserie, anmeldt i Højskolebladet.)

K. Weber & Co.
Pilegaarden, Hornbæk
Tlf. 911
Gymnastikredskaber af enhver art
Reparationer udføres

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 1877
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 375
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Læsekreds - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 3131

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 349

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13 - Telf. 157
Roskilde

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 1694

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 2777
Aut. leverandør af kirkevine

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 693

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefoner: 115 - 1533 - 1537
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 35355 - Kolding

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 3343

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 281
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
Telefon 153

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 3210

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 1951 og 1952
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK KOLDING KB 1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 802

De syges valfart til Lourdes 2.-7. september 1964

I lighed med tidligere år arrangeres i september 1964 en flyverejse til Lourdes. Formålet er i første række at gøre det muligt for et antal syge og svagelige, som ikke på anden måde ville kunne foretage en sådan rejse, at blive delagtiggjorte i den store oplevelse, en pilgrimsrejse til Lourdes altid vil være.

Men rejsen er ikke udelukkende beregnet for syge, idet det ligfrem er en betingelse for rejsens gennemførelse, at alle flyvemaskinens pladser bliver udnyttet. Af denne grund er pilgrimsrejsen ligesom tidligere år baseret på tilmeldelsen af et meget stort antal raske deltagere.

Prisen er ansat til *kr. 790,-*, hvilket beløb dækker samtlige udgifter.

For deltagere, som på grund af sygdom eller invaliditet har adgang til at blive indlogeret på hospitalet »Asile Notre-Dame« i umiddelbar nærhed af grotten, er prisen *kr. 690,-*.

Turens gejstlige leder bliver i år pater Jac. Adams, C.ss.R.

Afrejsen finder sted onsdag den 2. september kl. 10.00, og hjemrejsen mandag den 7. september kl. 24.00. Flyvetid ca. fire en halv time i begge retninger. Opholdet i Lourdes bliver således seks dage.

Selv om rejsen først og fremmest arrangeres for katolikker, er der intet i vejen for, at også ikke-katolikker kan deltage.

Tilmeldelsesblanket og nærmere oplysninger fås ved henvendelse til et af nedenstående komitémedlemmer:

Pater Jac. Adams (gejstlig leder), Hans Bogbinders Allé 2, København S.
Fru Lena Samson, Barsehøj 25, Hellerup. Tlf. GE 6341.
C. Lerche Nielsen, Bredgade 69, 3., København K. Tlf. PA 2539.

STØT DEN KATOLSKE PRESSE
KØB PÅSKELYS

Lysene, der har samme inskription som kirkens påskelys, kommer i år i tre størrelser: lille til kr. 1,50 (æske med 4 stk. kr. 6,-), mellemstørrelse til kr. 2,00 (æske med 4 stk. kr. 8,-) og stor til kr. 2,50 (æske med 6 stk. kr. 15,-).

Lysene kan bestilles gennem Sankt Ansgars Boghandel, Bredgade 64, København, som dog ikke kan påtage sig at ekspedere postforsendelser på under en æske. Større partier bedes rekvireret direkte fra »Vesta Lys«, Svenstrup J.

Bestil venligst i god tid inden påske.

LÆSERBREVE

»Quousque tandem - !«

Hvis jeg ikke på forhånd betragtede det som »spildte Guds ord på Balle-Lars«, kunne der være en del at sige til direktør Børge Mannovs indlæg »Artige børn« (K.U. nr. 8). Derfor kun dette spørgsmål: *Troede* direktøren da, at overrabbineren var katolik?

Jutta Neergaard

Overrabbineren i AC

I et forsøg på at psykoanalysere det katolske lægfolk tager direktør Børge Mannov sit udgangspunkt i et møde med overrabbiner Melchior i AC og stiller diagnosen »artige børn« (Katolsk Ugeblad 21. 2. 64). Det er måske den lange tid, der efterhånden er gået siden mødet den 4. december, der har fået ham til at fejltolke tilhørernes reaktion. Foredraget var blændende godt: Skulle man så gøre sig for lille til at anerkende dette faktum? Mange af tilhørerne husker selv nazisternes jødeforfølgelser: Måtte det ikke lade dem møde en jødisk taler med en særlig sympati? En og anden har måske dertil tænkt på de nye signaler i teologien, som betoner, at både jøder og kristne er Abrahams børn, og som går ind for at medtage jøderne i koncilskemaet *de oecumenismo*.

Når jeg har indbudt Københavns overrabbiner til at tale i AC, var det naturligvis i bevidstheden om, at han er jøde og ikke katolik. Han havde fuld frihed til at være uenig med os, hvad han var med noblesse og ikke uden sympati. På samme måde havde direktør Mannov, der fik ordet under diskussionen, fuld frihed til at være uenig med overrabbineren.

Kaspar Kallan

Billedforargelse

Vi blev meget chokeret, da vi modtog Ugebladet for 10. januar med forsidebilledet: Biskop i 25 år (hører vi til de underudviklede lande?). Men da vi nu modtog Ugebladet for 21. februar med forsidebilledet af Ulla Dahlerup, så blev vi det endnu mere og jeg kan forsikre Dem for, at mere af den slags kan vi ikke tage (er det kulørte hæfter?). Hvem står dog for billedstoffet?

Oline Pedersen

R. I. P.

Torsdag den 20. februar døde på Sankt Annæ Hjem i Sundby, broder Altmann Minnich, 89 år gammel. Lige siden 1907 virkede han som redemptorist-lægbroder her i Danmark, først i Odense og siden 1919 ved Sankt Annæ Kirke på Amager. Her var han som sakristan kendt og afholdt af hele menigheden. De sidste år var han nødt til at tilbringe på Sankt Annæ Hjem, men han var trods tiltagende svagelighed åndsfrisk i sin høje alder.

Med ham har redemptoristerne i Danmark mistet en god lægbroder, og han var indtil videre den sidste.

Det ska' være -

Schulstads
maltede

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. Am. 2780.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Chr. Wilger & Søn
Glarmestre
Vestergade 2, Kolding.
Tlf. 334.

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

RYBERG's *Bageri & Conditori*
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 588
Filial: Agtrupvej 133
Telefon 4033
Rybergs brød — bid mærke i det!

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Katolske begravelser
Benzon Aut. KATOLSK BEDEMAND København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

OPLEV PÅSKEN I JERUSALEM!
Flyverejse til ISRAEL - JORDAN - LIBANON 20. marts—4. april 1964.

Rejseleder: PASTOR O. RØRDAM BONNEVIE, SCT. THERESE KIRKE.
På rejsen besøges i:

ISRAEL: Tel Aviv, Jaffa, Kæsarea, Haifa, Karmels Bjerg, Nazareth, Kana, Tiberias, Genesaret Sø, Kapernaum, Tabgha, Huleh-dalen, Nain, Megiddo, Tabors Bjerg, Nye Jerusalem. Desuden besøg i forskellige kibbutzim m.m.

JORDAN: Jerusalem, hvor vi bl.a. deltager i Langfredags-processionen ad Via Dolorosa, Betlehem, Jordan floden, Det døde Hav, Samaria m.m.

LIBANON: Beirut, Byblos, Baalbek m.m.

Pris: Kr. 2.675,- alt inklusive.

Det er NU De bør sikre Dem plads til denne enestående rejseoplevelse. Derfor ring eller skriv allerede I DAG efter specialbrochure til:

PASTOR O. RØRDAM BONNEVIE,
Rebekkavej 51, Hellerup.
Telf.: HE 1023 kl. 10—11.
eller
ABSALON, *Nordisk Kristen Rejsetjeneste,*
Vandkunsten 4, 1., København K. Telf.: BY 9108 kl. 9—17.30.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 8.: 4. søndag i fasten (s. 247, violet eller rosa).
MANDAG den 9.: Mandagens messe (s. 252, violet), Ihukommelse af Francisca af Rom (s. 848).
TIRSDAG den 10.: Tirsdagens messe (s. 257, violet). Ihukommelse af de 40 martyrer i Sebaste (s. 849).
ONSDAG den 11.: Onsdagens messe (s. 262, violet).
TORSDAG den 12.: Torsdagens messe (s. 270, violet). Ihukommelse af Gregor den Store (s. 850), pave og kirkelærer.
FREDAG den 13.: Fredagens messe (s. 274, violet).
LØRDAG den 14.: Lørdagens messe (s. 281, violet).
SØNDAG den 15.: Passionssøndag (s. 286, violet).

80-års fødselsdag

Den 2. marts fyldte Montfortanernes ældste i Danmark, pater J. M. Quaedvlieg, 80 år.

Pater Quaedvlieg kom hertil fra Holland i 1914 og har været sognepræst både i Roskilde, Ringsted og Slagelse. Overalt, hvor han har virket under sit 50-års ophold her i Danmark, har han været højt respekteret og elsket. Han har været drevet af en utrættelig energi og en dyb tro. Pater Quaedvlieg nyder sit otium hos søstrene på Sct. Mariæ Hospital i Roskilde. Ugebladet sender de bedste lykønskninger.

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Præstejubilæum

Lørdag den 7. marts kan pater Fr. Bender, Aalborg, fejre sit 50-års præstejubilæum.

Pater Bender er kendt for sin hjertevarme og den utrættelige energi, hvormed han virker for katolikkerne i Nordjylland. Jubilaren bygger nu i sit 75. år en kirke i Frederikshavn, og det er vist ikke indiskret på nuværende tidspunkt at lade sive ud, at man i anledning af jubilæet har samlet ind til fordel for den nye kirke.

Da selve jubilæumsdagen falder i fastetiden, vil der blive arrangeret en festaften 2. påskedag, hvor menigheden har lejlighed til at hylde pater Bender. Ugebladets redaktion sender jubilaren de hjerteligste lykønskninger.

I DEN KOMMENDE TID

RADIO OG FJERNSYNSFORBUND

Katolsk Radio og Fjernsynsforbunds hovedkasserer minder dem af de lokale afdelinger, der endnu ikke har afregnet, om, at dette forhold af hensyn til årsopgørelsen snarest bør bringes i orden. *Sidste frist er 1. april.* Gironummeret er 419 47. Kvitteringshæfter kan rekvireres hos kassereren, F. Næsholdt, Badstuestræde 12, Horsens.

KLITBORG

Sommerens lejre:

11/6 — 24/6: 1. ældrelejr
8/7 — 17/7: familielejr
21/7 — 3/8: 1. mødrelejr
5/8 — 18/8: 2. mødrelejr
21/8 — 3/9: 2. ældrelejr

Henvendelse vedrørende lejrene bedes snarest muligt sendt til:

Feriehjemmet Klitborg
Valby Langgade 117 A, Valby
eller telefonisk:
30 13 64 (10-13) - 71 48 72 (17-18)

NYE FILM

Fortsat fra side 20

Hovedpersonernes lidet komplicerede karakterer umuliggør enhver form for drama, og filmen bliver derved ret interesseløs, da den fortrinsvis er baseret på karakterspillet.

Hvis en masse havde været anderledes, ville det have været en god film. Dette være ikke sagt som en alt for dårlig vittighed, men for at understrege at det alligevel er en film med ambitioner, selvom de er nok så uindfriede, og at det kan være, at Werner Hedmanns næste film bliver bedre, for skjult under et lag af fejltagelser ligger der vist et talent.

Lone

Instruktør: Werner Hedmann
Forbudt for børn

Hvilken glæde at leve

Denne fransk-italienske film skildrer en ung forældreløs italieners oplevelser i årene efter den første verdenskrig. Den unge mand (Alain Delon) er splittet mellem anarkisterne og sortskjorterne, men det eneste, der interesserer ham, er hans udkårnes (Barbara Lass) strålende øjne. Men pigen er datter af en anarkist og selv anarkist, og vor helt bliver nødt til at give sig ud for noget, han i virkeligheden ikke er, og sætte en hel del på spil, for at hun skal blive forelsket i ham.

Bag disse uskyldige hændelser får vi serveret nogle fornøjelige betragtninger over friheden. »Nu er du fri,« siger præsten til Alain Delon, da han forlader hjemmet for forældreløse for at lade sig indrullere i militæret. »Nu er De fri,« siger officeren, da han forlader kasernen uden en rød øre i lommen ... Anarkistbedstefar har i over 20 år levet indelukket på et loft for at bevare sin frihed, og han nægter at vaske sig. Hvad det fængsel angår, hele familien bliver anbragt i, er det snarere symbolsk end virkeligt, blandt andet er det forsynet med en underjordisk gang, som alle mennesker kender. Det vigtigste er for øvrigt ikke at gøre brug af den, men at vide, at den er der. Den højeste frihed består i at benytte »Silvestrihullet«, som gangen kaldes, til at vende tilbage til fængslet: sand frihed kommer indefra.

Under den lette overflade udløser René Cléments film en virkelig glæde over livet og en optimistisk tillid til mennesket. Filmen er på en gang fornøjelig, lystig, alvorlig og opstrammende.

M.D.

Originaltitel: Che Gioia Vivere
Instruktør: René Clément

RADIO OG TV

Brug skoleradioen

Undervisning i religion er vanskelig. Det gælder både undervisning af børn og voksne. Desværre er det jo næsten udelukkende børnene, der optager præsternes og søstrenes og de læge kateketers tid. Det er ikke meningen her at gå ind på dette forhold. Det er et andet forhold i religionsundervisningen, der er skævt. Det er spørgsmålet om undervisningsmaterialer. Diskussionen er her indtil nu — os bekendt — kun gået ud på hvilke *bøger* og andet bogligt og skriftligt materiale, man skulle bruge. Det er selvfølgelig vigtigt at fremhæve Bibelens plads i undervisningen og katekismens plads som lærerens håndbog. En sådan diskussion skal heller ikke føres her. Derimod vil vi gerne i denne radiospalte sige et par ord om de andre meddelelsesmidlers brug i undervisningen, specielt *radio og båndoptager.*

Indvendinger

Indvendingerne myldrer frem på præsters og søstres og lægfolks læber. For det første er skoleradioen beregnet på protestantiske elever først og fremmest. Vi kan altså ikke bruge dens religiøse udsendelser. For det andet passer tiderne aldrig. Vi kan ikke lave om på skemaet. Vi kan heller ikke besøge børn på landet eller få børn til at komme hos præsten på de tidspunkter. Forældre kan ikke høre udsendelserne sammen med deres børn midt i skole- og arbejdstid. For det tredje er det en »mekanisk« og derfor »død« undervisning, der aldrig kan erstatte en levende lærers personlige tale til børnene. Vi risikerer at forflygtige undervisningens kvalitet og spilde tiden med at »være moderne«.

Indvendingerne er reelle nok. Hvad kan man svare på dem? Lad os tage dem én for én. Skoleradioen er beregnet på protestanter. Det er den naturligvis. Men den er også gennemgående uhyre økumenisk. Sikkert mere end nogen anden form for religionsundervisning i dette land. Som eksempel kan nævnes to udsendelser om ordensliv: *I fattigdom, kyskhed og lydighed* (26. og 28. februar). Eller udsendelser om liturgi: *Højmessens udvikling* (4. og 18. marts). I begge de nævnte udsendelser medvirker katolske præster. Det er klart, at man på forhånd må høre udsendelserne igennem for at dømme om deres egnethed til katolske elever. Det kræver en båndoptager. En sådan bør altid supplere en katolsk pædagogs udrustning.

Det gælder også indvending nr. 2, nemlig at skoleradioens tidspunkter aldrig passer ind i skemaet. Her må båndoptageren være det nødvendige mellemled. På den måde kan man også oprette et helt »båndbibliotek«, så at de gode udsendelser kan bevares fra år til år. Der findes i øvrigt en båndcentral i København hvor skolerne kan henvende sig og få bånd tilsendt. Forældre med børn og unge, der er så lykkelige at have båndoptager, burde aktivisere børnene og de unge til at bruge båndoptageren til religiøs opdragelse og orientering.

Hvad den tredje og sidste indvending angår — der er måske flere, vi her har overset — så er det sikkert den alvorligste. En båndoptager på et bord risikerer at gøre religionsundervisningen mekanisk og død. De i forvejen distræte eller urolige børn vil være endnu vanskeligere at fængsle. Her savner vi tv-undervisning også i religiøst stof. Men selv med den mere abstrakte radio kan man nå gode resultater ved at introducere udsendelserne på den rigtige måde. Man kan også aktivisere eleverne ved at lade dem give et skriftligt referat af udsendelsen, medens den står på. Båndoptageren tillader at afpasse tempoet efter børnenes evner — endog at repetere vigtige passager. Allerbedst er det at køre videre med børnene direkte efter udsendelsen og foran mikrofonen at lade dem udtale sig om, hvad de har fået ud af det — evt. med støtte i deres notater under udsendelsen. Børnene lærer kolossalt af at høre deres egne svar bagefter. Man kan på denne måde opdrage dem til kritisk sans også overfor andre radioudsendelser — ja, ligefrem gøre dem til små anmeldere. Man skal lære at høre radio, som man skal lære at stave og skrive. En sådan opdragelse til rigtig brug af de moderne meddelelsesmidler — presse, radio — opfordres der netop til i koncilets dekret om meddelelsesmidlerne. Her har vi en tilskyndelse fra kirkens ledelse — blot vi ved, at den kun bliver effektiv gennem vor egen opfindsomhed og initiativ.

J.M.

NYE FILM

Måske i morgen

I den nye danske film »Måske i morgen« har instruktøren Werner Hedmann ønsket at gå bag avisernes overskrifter om trafikulykker for at bringe den menneskelige forhistorie frem i lyset.

Han viser to juridiske studenters bilkørsel i påvirket tilstand. De kommer ud for en ulykke, som ingen nok så ædru ville kunne have undgået. Alligevel flygter de fra den påkørte vel vidende om, at de ville blive dømt for spirituskørsel, hvis de blev fanget, og at hele deres karriere dermed ville være ødelagt.

Instruktøren ønsker på denne måde at konfrontere os med skæbnens lunefulde spil og store uretfærdighed; men det går i fisk for ham. Personernes karakterer er for skematisk opbygget, deres kontraster er for hidsigt understreget, og alt virker så uendeligt konstrueret. Til tider undres man over, at replikker virkelig kan lyde så hult og banalt på dansk, når de dog var så alvorligt ment.

Fortsættes side 19

Ugens tv og radio (8. - 14. marts)

SØNDAG	17.00	P2	Børnene i Nyskoven. 1. Hørespil efter Kaptajn Marryats roman.
MANDAG	19.45	P1	Jacob Paludan vært for en aften.
	20.20	tv	Den unge familie. Det materielle grundlag.
	21.30	P2	Unge diskuterer tv-udsendelsen om familien.
TIRSDAG	21.10	tv	Horisont.
	21.45	tv	Opera i en akt af Francis Poulenc.
ONSDAG	19.30	tv	Fra megafon til Telstar.
	21.25	tv	Kremls mindesmærker.
TORSDAG	10.15	P1	Jørgen Juulsgård i Israel. 2.
	21.30	P2	Familiespejlet.
FREDAG	20.45	tv	Filmorientering ved Bjørn Rasmussen.
	22.15	P1	Kulturmagasinet.
LØRDAG	20.45	tv	Stokholm, Oslo og København i trekamp. Sidste runde.

1 Kr.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad
13. MARTS 1964
112. ÅRGANG
11

Ti år efter

ARBEJDERPRÆSTERNE

Een blandt mange

Foråret var kommet for tidligt

Arbejdets adel

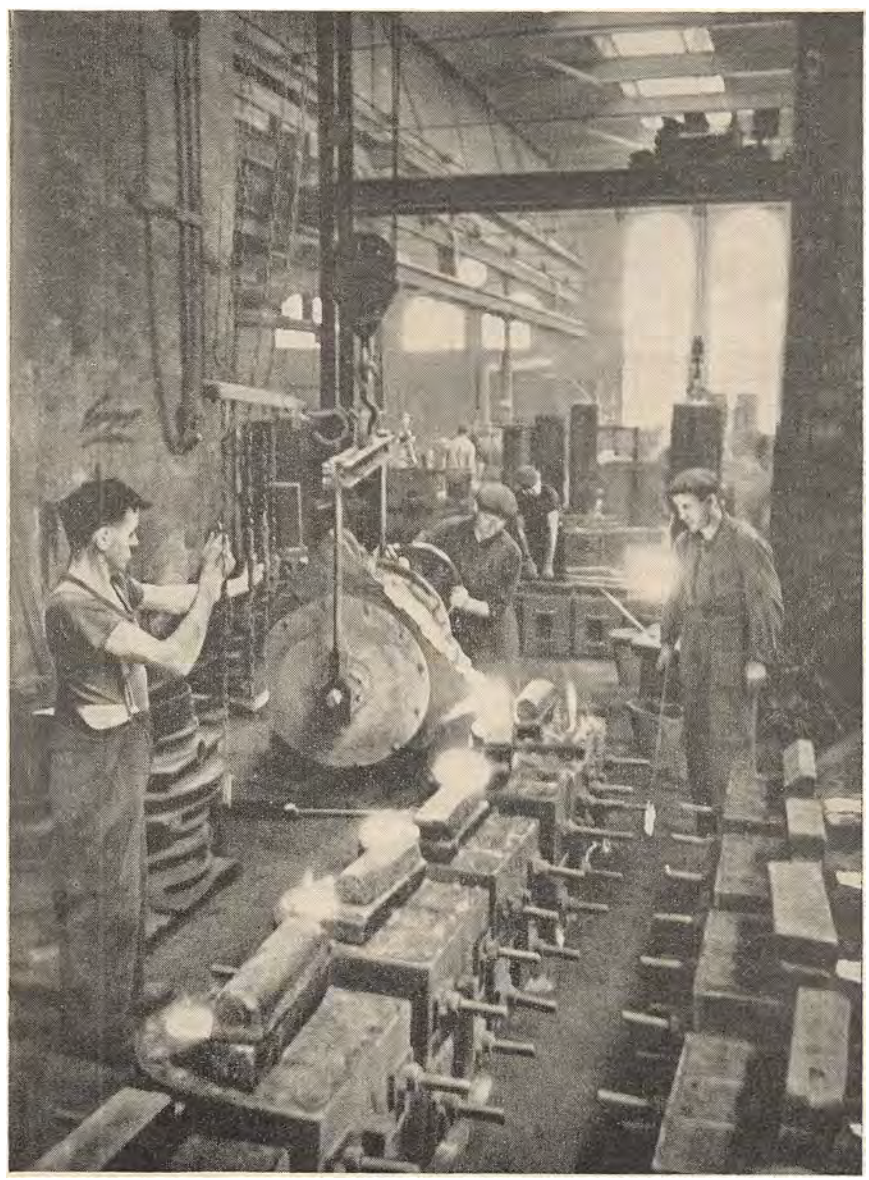

Baskiske præster skriver til koncilet

»I en ikke-katolsk stat skades kirkens anseelse ikke, når menneskerettighederne ignoreres. I en stat, der officielt er katolsk og får støtte fra en væsentlig del af den højere gejstlighed, får Kirken en dårlig anseelse, når det samme sker. De troende bliver fremmede for kirken, og verden tager anstød,« hedder det i et brev, som 400 baskiske præster ved anden koncilsamlings begyndelse lod tilgå kirkemødet. Brevet er først blevet offentliggjort nu.

Fire biskopper, der er af baskisk herkomst, men tilhører det spanske episkopat, havde af de 400 baskiske præster fået overdraget hvervet at overrække koncilet og pavestolens statssekretariat skrivelsen, der — som det fremgår af det ovenfor citerede — indeholder en kritik af Francoregimet og den snævre forbindelse mellem den katolske kirke og regeringsmagten i Spanien. De baskiske præster beder biskopperne have brevet i erindring, når de på koncilet skal drøfte forholdet mellem kirke og stat.

Det er ingen tilfældighed, at denne åndelige modstandsytring mod Francoregimet kommer fra baskernes land. Franco havde således under borgerkrigen modstandere af vidt forskellige kategorier. Hovedmassen af de regeringstro bestod for størstedelen af forskellige grupper, der stort set havde antiklerikalismen tilfælles, men mod Franco kæmpede også baskiske og kataloniske autonomister og separatister. Baskien og Katalonien er de i industriel og social henseende bedst udviklede områder i Spanien og de mest kirketro. Gennemsnitsindkomsten i provinsen Biscaya er det dobbelte af, hvad gennemsnittet er for hele Spanien, og det samme forhold gør sig gældende, hvad angår deltagelsen i søndagsmessen.

Det er mærkeligt at tænke på, at Guernica, der som et led i Francos »korstog« blev bombet sønder og sammen af nazityske flyvemaskiner, er kendt for ubrydelig troskab mod kirken.

De baskiske præster slår i deres brev til koncilet fast, at der i løbet af de sidste 27 år har åbnet sig en bred kløft mellem Spaniens kirke og det folk, der er betroet til dens sjælesorg. Årsagen skal — som nævnt — søges i den snævre forbindelse mellem Kirken og det politiske regime. Statsmagten begrænser ikke blot gejstlighedens frie virke, — den kompromitterer den også ved for eksempel at betragte enhver opposition som illegal, forbyde enhver strejke og undertrykke strejker, som alligevel udbryder, med vold. De rettigheder, som det enkelte menneske ifølge forfatningen er tilkendt, har i det faktiske borgerlige liv ingen gyldighed og byder ingen sikkerhed. Der er ingen pressefrihed, skønt en sådan ellers gentagne gange er stillet i udsigt. At kirken gøres til medansvarlig i alt dette, skyldes for en stor del konkordatet af 27. august 1953 og en overenskomst mellem den spanske stat og pavestolen af 1941, mener de baskiske præster. Staten kan ud fra aftalens bestemmelser føre en vidtgående kontrol med besættelsen af embederne i den spanske kirke, hvis biskopper — bortset fra enkelte undtagelser — af folket betragtes som statens lydige redskaber.

De baskiske præster gør imidlertid samtidig opmærksom på, at der i den senere tid hos det spanske folk har været en øget tillid til Kirken at spore. At kløften er blevet mindre skyldes først og fremmest følgende kendsgerninger: En skrivelse af 30. maj 1960, som 339 præster sendte til deres biskopper. Offentliggørelsen af den pavelige rundskrivelse om de sociale spørgsmål »Mater et Magistra«. Den linje, Vatikankoncilet har fået. Den pavelige rundskrivelse om verdensfreden »Pacem in terris«. Den beslutsomhed og redelighed, hvormed Johannes XXIII gjorde sunde og kristne grundsætninger gældende. Valget af Paul VI, som i hele verden har vakt de største forhåbninger. Den i højere grad evangeliske holdning, som i alle bispedømmer slår igennem hos de præster, der har kontakt med folket. Og endelig, at der i baskernes land er blevet udnævnt en baskisk biskop for et baskisk bispedømme — en bekræftelse på, at pavestolen viser beslutsomhed i ønsket om at føre sin vilje igennem.

Skrivelsen fra de 400 baskiske præster slutter således:

»Koncilfædre! Dette er vore erfaringer vedrørende den aktuelle situation i Spanien. Vi forelægger dem til overvejelse. Når De nu på koncilet skal drøfte forholdet mellem kirke og stat, beder vi Dem indtrængende om at forkynde princippet om hele Kirkens frihed, når der er tale om bispeudnævnelser og afskaffe statsmagtens medbestemmelsesret, thi deraf afhænger den spanske gejstligheds frihed til at udøve sit embede.«

De baskiske præsters brev til koncilet ligger på linje med den skarpe kritik mod Francoregimet, som abbeden for det berømte spanske kloster Montserrat, dom Escarre, har fremsat over for det franske blad »Le Monde«.

Nu har den Franco-venlige abbed Perez-Santion fra klosteret »De faldnes Dal« imidlertid taget til genmæle og udtalt, at dom Escarre burde gå af som abbed. Også andre højtstående gejstlige skal have opfordret dom Escarre til at trække sig tilbage. Dom Escarre siges at have svaret, at sådanne begæringer skal fremsættes skriftligt, ikke mundtligt. 407 kataloniske gejstlige, der sympatiserer med dom Escarre, har underskrevet et brev, der af iagttagere opfattes som en modvægt mod demissionskravene.

Efter Odessa-mødet

Hamburg. En tysk teolog, professor Helmut Thilige fra Hamburgs Universitet har i en artikel om Kirkernes Verdensråds møde i Sovjetunionen i »Die Welt« skarpt kritiseret professor Nolde for hans erklæring angående sameksistens og fredelig kappestrid mellem ateisme og kristendom. Professoren beklager brugen af udtrykkene »fredelig sameksistens« og »fredelig kappestrid«, der var nøgleordene i Odessa-mødet. »Selvom man udmærket forstår de særlige vanskeligheder, Kirkernes Verdensråd har haft, når man skulle udtrykke sig på sovjetisk territoriur, mener jeg ikke, at disse udtryk dækker kirkens omhu for 'de vildfarne får'. Man går snarere ind på tankegangen om anerkendelsen af en magtbalance, der er baseret på selvopholdelsesdriften. Det er yderst beklageligt, at kirkens mænd spekulerer i politiske terminologier,« mente professor Thilige. Ordet »tolerance« dækker efter hans mening meget bedre de kristnes holdning over for ateisterne.

Biskop Hans Lilje af Hannover, der selv er medlem af Kirkernes Verdensråds eksekutivkomité, siger ved sin tilbagekomst fra Odessa, at komiteens erklæring skulle ses på baggrund af kirkens vilkår i Sovjetunionen. Det drejer sig i realiteten om en åndelig kamp mellem ateismen og den kristne tro i dette land. Det er en kamp, der føres med lige våben. »Under ingen omstændigheder må man tage vor erklæring som et udtryk for, at vi løber fra vort missionære ansvar,« sagde den lutherske biskop.

(SOEPI)

Koncilets forberedelse koncentreres om skema 17

Zürich. Forberedelserne til koncilets tredie samling, som finder sted til efteråret, er i fuld gang. Hovedemnet vil blive Kirkens forhold til den moderne verden. Det behandles i det berømte »skema 17«.

En kommission under ledelse af biskoppen af Livorno, Guano, har været samlet i Zürich i begyndelsen af februar for at redigere den tekst, der skal forelægges koncilfædrene. Man venter sig meget af dette skema, som skal — om ikke svare på alle brændende spørgsmål i den moderne verden, så dog vidne om, at Kirken tager del i menneskenes håb og lidelser.

I et interview med det schweiziske tidsskrift »Orientierung« siger biskop Guano om skemaet:

»Det drejer sig om Kirkens stilling til samfundsproblemerne, som de udvikler sig i dag. Der tales om Kirkens forhold til en verden, der bygger sig selv op og gennemgår en progressiv udvikling henimod enhed. Skema 17 beskæftiger sig ikke med denne verdens evangelisering. Det behandler heller ikke mødet med de andre verdensreligioner eller det pastorale og missionære problem, der består i at søge at tilpasse Kirken og dens sprog til en verden, der tænker i teknik og videnskab. Selv om vi altså ikke har til hensigt at behandle disse opgaver i skemaet, har vi dog alligevel følt nødvendigheden af at tale et sprog, der ligger så nært vor tids menneskers måde at tænke og føle på som muligt. Vort skema vil vise at Kirkens virkelig *interesserer sig* (inter esse: være i blandt) for, hvad der sker i verden, at Kirken går fremad hånd i hånd med verden. Kirken bør for at forblive kirke altid holde øje med de perspektiver i verden, der lidt efter lidt åbner sig.

Skema 17's forhold til de øvrige koncilbeslutninger

Skemaet skal blive til en konstitution helt for sig selv — hverken strengt teologisk eller diciplinært juridisk. Vi vil undgå to yderligheder: på den ene side at udarbejde en teologisk afhandling om forholdet mellem kirke og verden, på den anden side at gå ind på detailspørgsmål, der må henvises til en særskilt erklæring. Vi vil på den anden side heller ikke nøjes med et 'budskab til verden'. Det drejer sig snarere om en teologisk fortolkning af, hvad der sker i verden i dag, og den måde hvorpå kristen aktivitet kan udfolde sig her.

Vi har for det første drøftet forholdet mellem Kirkens suverænitet og de verdslige staters suverænitet. Her støder man på spørgsmålet om den religiøse frihed, bl.a. den vanskelige opgave at definere dette begreb. En anden serie problemer har været drøftet. hvordan forene de to fundamentale krav om menneskets frihed på den ene side og på den anden side den sociale retfærdighed i verden af i dag med dens sult, dens umådelige trang efter et højere livsniveau og kulturel udvikling, befolkningsspørgsmålet o.s.v.

Skemaets struktur

Skemaet er bygget op på følgende måde: Efter en introduktion følger et første kapitel, der behandler menneskets kald og rettigheder og verdens enhed. Kapitel 2 er viet 'Kirken i Guds og verdens tjeneste'. Tredie kapitel handler om de kristnes aktivitet i verden. Det fjerde og sidste kapitel går ind på de store og aktuelle begreber, såsom garantier for menneskets værdighed, tilfredsstillelsen af menneskets vitale behov, sultproblemerne, familie, kultur og folkenes fællesskab.

Alle disse problemer vil blive udbygget i sær-dokumenter.

Forretningsgangen for det videre arbejde

Efter dette møde i Zürich vil skemaets fire 'redaktører', redemptoristpateren Häring, dominikanerne Sigmond og de Riedmatten og jesuitten Tucci, samles i Rom for at udarbejde et endeligt forslag på basis af det arbejde, vi har gjort i Zürich. I løbet af marts måned vil der blive afholdt et plenarmøde, hvori 60 personer deltager — koncilfædre og eksperter. Hele forslaget vil derefter gå til koncilets samordningskommission,« sluttede biskop Guano.

Det er tredie gang, man forsøger at redigere det vanskelige skema 17. Det første udkast blev udarbejdet mellem den første og den anden samling — af den gamle kommission bestående af medlemmer af den teologiske kommission og af kommissionen for lægapostolatet. Dette første forsøg viste sig at være for omfangsrigt, og kardinal Suenens blev bedt om at forkorte det. Den forkortede version viste sig så imidlertid at være for abstrakt og svarede ikke til det, man ventede sig af skemaet. Man besluttede derfor at lade hovedparten af indholdet i det første forslag blive behandlet i særdokumenter i tilslutning til det nye skema, som biskop Guano omtaler ovenfor. Kun dette nye skema skal diskuteres og forelægges til afstemning hos koncilfædrene. I udarbejdelsen af det sidste forslag har foruden biskop Guano og de nævnte fire redaktører: biskopperne Hengsbak (Tyskland), Ménager (Frankrig), Blomjoos (Tanganyika), Ancel (Frankrig), McGrath (Panama), Schröfer (Tyskland) og Wright (USA) deltaget.

Istanbul. Patriarken Athenagoras af Konstantinopel har besluttet at indkalde til en pan-ortodoks konference på øen Rhodos allerede før påske. På konferencens dagsorden står drøftelse af konsekvenserne af mødet mellem patriarken og pave Paul VI i Jerusalem. Endvidere skal der på denne konference tages skridt til beslutninger, der er egnet til at få dialogen med Rom i gang. (KIPA)

▪

Rom. Medlemmerne af sekretariatet for de kristnes Enhed har været forsamlet i Arriccia ved Albanersøen syd for Rom under forsæde af kardinal Bea, der er sekretariatets præsident og med deltagelse af sekretariatets eksperter. Mødet har varet fra den 24. februar til den 7. marts. (KIPA)

▪

London. BBC har på sit påskeprogram en udsendelse i fjernsynet, hvis stjerne endnu ikke er født. Det drejer sig om en reportage fra påskevigilien under hvilken et nyfødt barn vil blive døbt.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)

Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055

Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222

Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65

Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42

▪

Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. 1 løssalg 1 kr.

Ti år efter

Man kan beskæftige sig med fortiden på mange måder. Man kan interessere sig for den for dens egen skyld. Eller man kan granske den for bedre at forstå sin egen tid.

Når dette nummer for en stor del handler om arbejderpræsterne, er det ikke, fordi vi kunstigt vil forsøge at kalde det, der har været, til live igen, men fordi det drama, disse mennesker gennemlevede for nøjagtig 10 år siden, den dag i dag må interessere enhver kristen, der overhovedet gør sig tanker om de problemer, vor egen tid stiller os. Det er et drama, der angår os alle.

Som de fleste vil huske, blev eksperimentet med arbejderpræsterne standset den 1. marts 1954 under omstændigheder, man kan læse nærmere om i ugens kronik. Efter de 10 år, der siden er gået, kan det ikke undre os, at afslutningen kom så brat, som den gjorde. I dag indser vi klart, at en del af disse præster manglede såvel den teologiske som den åndelige forberedelse – og måske også den overnaturlige ballast – der skulle til for at klare den umådelige opgave, de havde sat sig for at løse. Desuden er der ingen tvivl om, at nogle af dem gik for vidt med hensyn til at engagere sig politisk, – og at det skete på bekostning af deres præstelige virksomhed.

Men selv om det står fast, at nogle af de præster, der tog opgaven op, var dårligt forberedt, er det lige så indlysende klart, at resten af Kirken var endnu dårligere forberedt, og at dette var i høj grad medvirkende til at fremkalde de dramatiske begivenheder i 1954. Biskopperne (på nogle få undtagelser nær), de traditionelle menigheder og de gode almindelige kristne – vi alle sammen – manglede på det tidspunkt den missionsånd, der skulle til for at acceptere et så radikalt og alarmerende eksperiment.

Når man dengang standsede arbejderpræsternes virksomhed, var det slet ikke, fordi det var faldet dårligt ud, men – paradoksalt nok – netop fordi det stort set var gået alt for godt. Disse hundrede præster havde nemlig opnået, hvad der ikke tidligere var lykkedes for nogen, og hvad ingen længere havde turdet håbe: at blive fuldstændig optaget i arbejdermilieuet og at blive helt solidariske med det. Det var så nyt i Kirken, at man ikke kunne tilgive dem det, – det blev dem simpelt hen forbudt at fortsætte.

Men så skete der noget, som ikke kan undre nogen, der kender en lille smule til evangeliet: Arbejderpræsternes nederlag forvandledes til en triumf. Det var nemlig lykkedes dem at gøre, hvad ingen teolog og ingen prædikant har formået at gøre dem efter i samme grad: De har åbnet de kristnes øjne og givet hele Kirken en dårlig samvittighed. Selv om de holdt op med at virke som arbejdere blandt arbejderne, var problemet – takket være dem – blevet stillet en gang for alle – og det står der stadig! Man kan afvise en forkert løsning, men man kan ikke uden videre afvise et problem, når det først er der. Dette specielle problem gik ud på, hvordan evangeliet kunne og skulle bringes til de fattige, og hvordan Kirken skulle inkarnere sig i arbejdernes og teknikkens for ikke at sige i hele det 20. århundredes verden. Arbejderpræsterne har indirekte og uden selv at vide af det lagt op til koncilet. De har på sin vis nødvendiggjort det.

Og på et andet område har de vundet en afgørende kamp. De har – ikke med teologiske afhandlinger, men med det vidnesbyrd, de har aflagt med deres eget liv – mindet os om, hvad en præst i den nye pagt er og bør være. At hans opgave ikke først og fremmest består i at tage sig af de kristne og uddele sakramenterne til de troende, men at han er sendt til de vantro for at forkynde evangeliet for dem. »Gå ud, forkynd evangeliet for alle folkeslag, døb dem.« Forkyndelsen går *forud* for dåben. Præsten er missionær, før han er sjælesørger.

Om arbejderpræsterne foreligger desuden:
P. Grégoire. De franske arbejderpræster. Catholica 1954, s. 160-170.
Børge Rudbeck. Arbejderpræster. Kirkens Verden 1959, s. 257-263.

Og alt dette angår direkte alle os danske katolikker. Der arbejder ca. 130 præster her i bispedømmet. Hvor mange af dem forkynder evangeliet for vantro? Hvor mange bekymrer sig om at gå til dem, der er længst væk? Hvor mange har viet deres liv til at bringe det glædelige budskab til de fattige eller til blot at arbejde i umiddelbar kontakt med ateismen? Vi må ikke bedrage os selv. At 97 pct. af danskerne er døbt, betyder på ingen måde, at Danmark er et kristent land. Og selv om mange i folkekirken bliver ved med at lukke øjnene for ikke at se kendsgerningerne i øjnene, er det på ingen måde en undskyldning for os til at gøre det samme. I virkeligheden ser det slet ikke bedre ud i Danmark, end det gør i Frankrig og alle mulige andre steder i verden. Der er hele samfundslag, milieuer og samfundsgrupper, der aldrig har været i berøring med Kristi lære. Skal Kristi ånd trænge ind der, er lægfolkets indsats ikke nok og det af den meget simple grund, at der overhovedet ikke eksisterer kristne lægfolk på de steder. Derfor er man nødt til at begynde med begyndelsen og forkynde evangeliet helt forfra. Og det kan kun en præst klare.

Dette problem angående missionsvirksomheden er et spørgsmål om liv og død for den kristne kirke. Kirken er nemlig som ilden, – den kan kun leve videre, hvis den breder sig. Derfor kan vi med sikkerhed sige, at så længe vi ikke har en arbejdermission herhjemme og – hvorfor ikke – et par præster hos B&W, mangler der noget væsentligt i bispedømmets liv og endda noget, der er lige så vigtigt, som de kontemplative klostre er det på deres vis. Indtil da vil menigheden blive ved med at leve et kristent liv, som uden tvivl er både fromt og trofast, men som er lukket inde i sig selv uden kontakt med verden af i dag og med dens utallige udfordringer til os kristne.

»Ve mig, hvis jeg ikke forkynder evangeliet,« sagde Paulus. Kun ved en energisk indsats for at bringe evangeliet til dem, der er længst væk, vil vi være i stand til at bevise, at der ikke er noget i vejen med vor kristne kærlighed, og at vi virkelig tager Kristi befalinger alvorligt og betragter det andet bud som værende det første lig.

Een blandt mange

Jesuitten, som arbejderne valgte til deres tillidsmand

»Præst blandt tvangsarbejdere« var overskriften på en artikel, tidsskriftet »Catholica« bragte i 1946. Her offentliggjordes nogle uddrag af pater Perrins dagbog fra den tid, hvor har var præst for franske tvangsarbejdere i Tyskland. Nu får vi hele hans historie.

Ungdommen

Henri Perrin stammer fra en god kristen arbejderfamilie i Vogeserne. Herfra havde han uden tvivl sin dybe kærlighed til livet, trangen til at være sammen med mennesker og en stor personlig redelighed.

Og så en stærk afsky for krig. Hans far faldt i den første verdenskrig, just samtidig med at han selv blev født. Tidligt meldte sig hos drengen ønsket om engang at blive præst. Han var nok from, men kunne udmærket lave drengestreger. Da han først havde sagt ja til kaldet til at blive præst, holdt han trofast ved og satte hele sin sjælskraft ind på at følge den vej, der efterhånden åbnede sig for ham. De breve, han skrev i sin studietid, vidner om hans behov for at leve sin kristne tro helt og fuldt. Han var også klar over, hvad det kunne komme til at kræve af heroisme. Det accepterede han på forhånd.

Studierne på præsteseminariet fik ham ikke til at glemme interessen for at være sammen med andre unge. I ferien drog han på landet og dyrkede lejrliv med ungdommen: spejdere, unge arbejdere, unge landboere. Han organiserede lejre, diskuterede, vågede og holdt bøn med de unge — når han da ikke fulgte dem på de lange landevejsture. Sådan blev han ved at være. Kristendommen skulle gennemtrænge hele livet, — den skulle leves også ude i naturen og i samvær med andre mennesker. Hvor alt dette siden skulle føre ham hen, vidste han dengang ikke.

Sin værnepligt aftjente Henri Perrin i Beirut (Libanon), som dengang hørte under Frankrig. Samtidig virkede han som lærer hos jesuitterne på stedet. Han benyttede også lejligheden til at besøge Det hellige Land og Ægypten.

I oktober 1938 blev han præsteviet. Men hvor skulle han placere sin præstegerning? Foreløbig bad han om et studieår i Paris. Her lærte han storbyen at kende, dens skæbnesvangre indflydelse på alle, som lever i den, de fleste af dem uden tro på Kristus. Henri Perrin er klartseende, han mærker også i sig selv menneskets svaghed. Engang da han havde hørt et foredrag af Mauriac, skrev han i et brev: »Jeg kender det instinktive had, der er i os alle, til fattigdom og kyskhed.« Og dog havde han lovet både fattigdom og kyskhed. Det var han stadig besluttet på, og det skulle være i glæde og i forening med andre.

Krigsårene

Så brød den anden verdenskrig ud. Henri Perrin blev indkaldt til et regiment af algierske skytter. Kammeraterne fik ikke straks at vide, at han var præst. Han ville ikke skille sig ud fra de andre. Men kaptajnen opdagede hans hemmelighed og anbragte ham straks i soldaterfoyer'en. Om livet her fortæller han i et brev til sin kusine, der var karmeliternonne, og som han hele livet korresponderede med: »Jeg er sammen med folk fra Paris, Troyes, Vogeserne og Midtfrankrig. Et tusind stykker i alt. Hvor mange af dem har en rigtig forestilling om, hvad Gud kræver af dem? Hvor mange har et ærligt ønske om at være trofaste mod Gud? 30-40 måske. Så vidt jeg ved, har ca. 10 pct. modtaget påskesakramenterne, i nogle enheder kun 5 pct. Stakkels Frankrig!«

Henri Perrin

Efter Frankrigs nederlag i 1940 trådte Henri Perrin ind i et jesuiternoviciat i Sydvestfrankrig. Krigen er ikke glemt. Men nu gælder det at forberede sig til gerningen som missionær, og Jesu Selskabs strenge og høje spiritualitet skal hjælpe ham at administrere de rige gaver, Skaberen har skænket ham.

Det blev flere frugtbare år for den unge præst, og de fulgtes af et år med litteraturstudium i Lyon.

Arbejder i Tyskland

Derefter meldte Henri Perrin sig frivilligt til at følge med de franske tvangsarbejdere, der måtte rejse til Tyskland for at arbejde i fabrikkerne der. Det var forbudt dem at have præster med, men ledelsen af de franske fængselspræster sørgede alligevel for, at der kom nogle med forklædt som arbejdere.

Da Henri Perrin havde arbejdet nogle uger på en fabrik i Leipzig, blev han opdaget. Han sad i fængsel i flere måneder, før han blev hjemsendt.

Atter en gang havde han kunnet leve midt i det jævne folk og dele hverdagen med arbejderne. Med forfærdelse så han, hvilken afgrund der skilte disse unge fra Kirken. Den var endnu dybere, end han havde tænkt sig. Han kom fra et menighedsliv i sognet og måtte her konstatere, at den surdej, der virkede i masserne, ikke var evangeliet, men marxismen eller måske blot trangen til at gøre noget ved menneskets nød ved hjælp af de midler, der bød sig til. Opdagelsen gav ham anfægtelser, så meget mere som der foruden ham var nogle unge præstestuderende, der var ude af stand til at skabe nogen kontakt. Den uddannelse, de havde fået, havde ikke udrustet dem dertil.

Henri Perrin selv var derimod som skabt for apostolatet. Han oprettede

»Vor Frue af Banegården«

I »Socialt tidsskrift« januar-februar 1956 har en dansk sociolog, Arne Christensen, fortalt om »*Quartier de la Gare*«, banegårdskvarteret, og om et møde med en af præsterne ved »Notre-Dame de la Gare«:

— *Jeg tør ikke med bestemthed sige, at der ikke findes arbejderpræster i la Gare, men jeg traf i hvert fald ingen (foråret 1955). Derimod stiftede jeg bekendtskab med en af kirkens præster, der i sin sociale indstilling havde memet tilfælles med arbejderpræsterne. Hans politiske overbevisning kender jeg ikke, vi kom i samtalens løb kun ind på sociale emner. Han lever befolkningens liv og bor i en af de fattigste gader i en to værelsers lejlighed, en tidligere butik med et lille bagværelse. Forværelset er meget spartansk møbleret, og væggene domineret af store oversigtskort med detaljerede oplysninger om kvarterets forskellige sociale problemer. Her holder han møder og sammenkomster med de fattige og gamle, og et par gange om ugen har han social og personlig rådgivning for kvarterets beboere, og så er der næsten altid mange i forværelset. Én gang om ugen er også en af retshjælpens jurister til stede (Frankrig har gratis retshjælp for ubemidlede ganske som her). Hovedparten af hans arbejde ligger dog ude i kvarteret og blandt dets beboere, og det er ikke alene båret af en dybt følt social indstilling, men også underbygget af et særdeles grundigt kendskab til de forhold, kvarterets beboere lever under. Jeg hørte også kun lovord om hans virksomhed, og det både af private og på forskellige offentlige kontorer. Jeg ved ikke, om han betragtede sig som hørende til den katolske kirkes venstrefløj, men efter hans udtalelser at dømme, efter de kommentarer han fremsatte til de forskellige sociale misforhold, er det naturligt at betragte ham som en af de mange repræsentanter for denne, med hvem han havde ikke så få synspunkter til fælles.*

»venskabsgrupper« for at få fat på de unge ved hjælp af det, de havde til fælles med ham selv. Når dagens arbejde var slut, og han havde en ledig stund, tænkte han på Frankrig. Han prøvede at forestille sig, hvordan en ny kristenhed skulle være. Han var ked af, at der ikke mere var nogen rigtig sang i kirken. Hvordan kunne man finde frem til en liturgi, der udsprang af folkets hjerte? Han længtes efter, at den religiøse følelse skulle genopstå. Men når han så på de kammerater, han havde udvalgt sig, og på, hvad de i realiteten interesserede sig for, kunne han ikke rigtig tro på, at noget apostolat kunne lykkes, om det så var aldrig så tilpasset til situationen. Samtidig gjorde han den opdagelse, at den kristne på forunderlig måde kan bevare sin åndelige frihed selv i omgivelser, der er præget af synd og ulykke.

Disse stunder blev afgørende for ham. Under sit arbejde i Tyskland spurgte han engang en tjekkisk kammerat, om han var kristen, og fik det svar: »Åh, hvad betyder religionen, — vi er alle arbejdere.« Ord, der på én gang var rystende og beundringsværdige. Pater Perrin glemte dem aldrig. Nogle år senere sagde han: »Arbejderne er ikke mere afkristnede end andre.«

I dette år i udlændinghed lærte Henri Perrin, hvor vigtigt det var for Kirken med præster, der ikke var klerikale, og med en menighed af virkelig kristne lægfolk, der ved deres eksempel kunne vidne om Kristus over for de andre.

Efter krigen organiserede pater Perrin missionslejre i Tyskland. Så ofte han kunne, mødtes han med ungdommen fra den anden side af Rhinen. Her omkring lejrbålene blev grunden lagt til en forsoning mellem de to nabofolk. Freden er en vigtig sag, og alle Europas folk har samme åndelige behov.

Det var denne unge jesuit, der første gang rejste kampen for aftenmesse. Han skrev til Rom og bad om, at der måtte blive givet tilladelse hertil. Her som på andre felter var han pioner.

Arbejderpræst

Henri Perrin havde set den moderne verden, sådan som den er. Han havde erkendt, hvor fjernt den var fra Gud. Nu ville han prøve at plante Kirken ud, uden for de traditionelle sogne, midt ud i de nye arbejdende og kirkefremmede, men dynamiske befolkningslag.

Først fik han sine overordnedes tilladelse til at tage arbejde på en fabrik. I 1947 bosatte han sig blandt arbejderne i 13. arrondissement, La Gare, »banegårdskvarteret«. Samtidig fik han den opgave at sikre forbindelsen med de andre arbejderpræster på stedet og med det lokale sogn, *Notre-Dame de la Gare*. En dag om ugen brugte han til åndelig samling. Ellers arbejdede han på forskellige fabrikker. Han lærte det folkelige parisiske liv at kende. Han måtte tænke over, hvorfor præsterne skulle leve i cølibat. Han var jo en mand som andre. Han indrømmede, at han havde truffet kvinder, som han gerne ville have delt sit liv med. Men Kirken havde bedt ham vælge, og han forstod meningen med dette offer og søgte at forklare det for de andre.

De 60.000 beboere i 13. arrondissement var overvejende småfolk. Her var også nordafrikanere. Midt i det hele levede der en lille flok aktive kristne. Dem søgte pater Perrin at samle om sig. Han blev vært i en lille café ,for her havde han mulighed for at kontakte alle, der kom, og i den tilstødende sal kunne der holdes møder.

Henri Perrin havde været flere måneder på isolatorfabrikken, før han røbede, at han var præst. Det vakte stor glæde hos de katolske arbejdere på fabrikken. Kommunisterne var først skeptiske, men siden blev han så gode venner med dem, at han måtte forlade fabrikken, fordi han ikke kunne have for mange møder udenfor.

Selv om pater Perrin var kommet på den anden side af barrikaden, var han dog stadig præst og jesuit. Og Jesu Selskab vågede over ham. Han skulle nu have sit »tredje år«, men ville nødig holde op med sin tilværelse som arbejder og bad derfor om udsættelse. Senere, da han var færdig med dette studieår, trådte han ud af ordenen i bedste forståelse med sine overordnede, fordi de ikke kunne love ham, at han som jesuit stadig kunne arbejde på fabrik. Derefter tog ærkebiskoppen af Sens sig af ham, og han blev som arbejderpræst sendt til et dæmningsbyggeri, der var i gang i Sydøstafrika. Her havde han i to år arbejde ved gravningen af Isère-Arc-tunnellen.

Fra 1952 til 1954 var Henri Perrin kammerat, ven og rådgiver for de flere hundrede arbejdere, som var ansat ved bygningen af tunnelen, der var et led i det store vandkraftværk. Da det var færdigt, udgav CGT (den kommunistiske fagforening) et billedværk herfra, hvor Henri Perrin havde skrevet teksten. Han havde nemlig ikke været der ret længe, før han blev tillidsmand og fagforeningsmand, ikke fordi han troede på noget økonomisk system, men af medfølelse og for at hjælpe arbejderne til at få deres rettigheder respekteret.

Med i strejken

I barakker på stedet boede 400 arbejdere af alle mulige nationaliteter, og lige så mange var der ved den anden ende af tunnelen.

Da pastor Perrin var ankommet sidst i 1951, gik han straks op og hilste på den lokale sognepræst. Så fandt han sit logi i en barak. Herom skrev han til en ven:

»Jeg kom som nummer fem på en

stue, hvor der egentlig kun skulle være fire. Der var gloende varmt, og på væggen var der pin-upper. De fire er en hyggelig lidt ældre spanier, en mestits og to unge fyre fra Romans. Vi var tre, der holdt jul sammen i går. Jeg underholdt med min guitar, og vi spiste din chokolade, drak likør til, og så sov vi. I tre dage har jeg sovet kolossalt, — jeg var helt udkørt, da jeg kom. Nu er jeg glad for, at jeg har en lang tid foran mig, så kontakterne kan komme langsomt og på naturlig måde. I disse dage har jeg en frygtelig fornemmelse af, at man må være gal for at gøre dette. Det er virkelig sandt. Da jeg rejste herned, sagde en ven til mig, at jeg ikke havde begge ben på jorden. Men hvem vil da påstå, at Kirken har begge ben på jorden, når den beder os om at gøre dette.«

Arbejdsugen er på 51 timer. Inde i tunnelen er terrænet ubehageligt. Arbejdernes bonus falder til nul, og utilfredsheden stiger. Fagforeningen opstiller 24 krav, som afvises. En skønne dag bryder strejken ud og den kommer til at vare 42 dage. Kravene er berettigede: ordentlig betaling, ordentlige boliger, ordentlige beskyttelsesforanstaltninger.

Henri Perrin med sin uddannelse har muligheder for at hjælpe. Han kunne ikke afslå at lade sig vælge til tillidsmand. Han kom i strejkekomiteen, skrev opråb og redigerede meddelelser. Så afslørede politiet, at han var præst. Kammeraterne støttede ham. Det blev ham, der kom til at begrave den syvende arbejder, der omkom på grund af de manglende sikkerhedsforanstaltninger.

Også hos biskoppen af Moutiers fandt Henri Perrin støtte. Endvidere søgte han at virke for aktionsenhed mellem den kommunistiske og den kristelige fagforening.

Strejken endte med, at arbejderne delvis opnåede, hvad de havde krævet.

I de måneder, der nu fulgte, udfoldede Henri Perrin en stor og betydningsfuld aktivitet. Det var netop sådan, han havde ønsket, det skulle gå: han var præst, og han arbejdede med sine hænder. For de 700 arbejdere, han havde at gøre med, og for de trofaste venner, han sendte breve til, blev han et vidnesbyrd om en kristendom, der for ramme alvor havde inkarneret sig i den moderne verden. Han var tillidsmand og medlem af samarbejdsudvalget på arbejdspladsen. Alt dette hindrede ham ingenlunde i at tænke, bede og deltage i studiedage sammen med andre arbejderpræster.

»Alt er nåde«

Hans indflydelse var altså overordentlig stor. Så stor, at virksomhedens ledere ville fyre ham. Det gav anledning til en ny arbejdsnedlæggelse, der kom til at vare 22 dage i juni og juli 1953. Der blev sendt gendarmer ud for at opretholde ro og orden, og de blev vidne til et forbløffende og uforglemmeligt scenerі: aktivister fra den kommunistisk prægede fagforening CGT gik strejkevagt for at forsvare en præst!

Det var netop i tiden fra juli 1953 og til november samme år, at den katolske kirke tog en række forholdsregler, der skulle ordne arbejdermissionen og begrænse risikoen for dens præster. Det var jo ikke alle, der havde Henri Perrins styrke. Var Kirken her for forsigtig?

For Perrin som for de andre arbejderpræster rejste Kirkens holdning frygtelige problemer. For ham selv blev det en foreløbig løsning, at tunnelarbejdet blev færdigt, så arbejdspladsen lukkede 1. marts 1954. Men han var jo gået meget vidt i sit apostolat på dette område og var ligesom koncilet senere klar over, at det måtte og skulle opdyrkes. Han var blevet en præst, sådan som disse menneskers behov for en præst var. Hans tro rokkedes ikke i denne krise, det skrev han til sine venner. Men det var ham ikke muligt at se, hvordan han kunne vedblive at være præst, uden at han samtidig levede midt ude blandt arbejdende mennesker.

Abbé Perrin var dybt oprevet, da han vendte tilbage til Paris. Hans biskop gav ham lov til at gennemgå et kursus for elektrikere. Derved kunne han for en tid forblive i kontakt med jævne mennesker og med det arbejdende milieu. Men det bragte jo ingen virkelig løsning på problemet. Så skrev han et brev, hvori han bad Rom om at blive overført til læg stand, således at han stadig var præst, hvis tilladelsen blev givet, selv om han ikke var i funktion. Dette brev viste han til sin skriftefader. Men det blev liggende uafsendt fjorten dage i hans lomme. Han kunne ikke bestemme sig. Da traf Gud selv afgørelsen den 25. oktober 1954. Han styrtede med sin motorcykel på vej til sit kursus og var død på ste-

Omkring Henri Perrins kiste står hans kammerater — nogle af de parisiske arbejderpræster.

det. Alt var godt. Alt er nåde.

Få dage efter blev han begravet fra kirken Notre-Dame de la Gare, her, hvor hans arbejderapostolat var begyndt. En stor forsamling af venner og kammerater var til stede. Da præsten skulle give absolutionen, opfordrede han de tilstedeværende præster til at komme op og stille sig rundt om kisten. Da så man en snes arbejderpræster med brede skuldre og barkede hænder træde frem og sammen med ordenspræsterne fra koret slutte kreds om deres døde kammerat. Enheden mellem de to former for præstegerning trådte her klart frem for dagen. Denne enhed er siden blevet bevaret »under jorden«. Indtil den atter en skønne dag kan træde frem i lyset.

J.B.

Bør vi have præster i dansk industri?

Dette var emnet for et møde, som Katolsk Arbejderaktion havde arrangeret for nylig. En dansk folkekirkepræst, pastor Bent Sørensen fra Avedøre, var indbudt som indleder. I et meget interessant og veldokumenteret foredrag opridsede pastor Sørensen først den historiske baggrund for situationen i Danmark, som den nu er, hvad angår arbejdernes forhold til Kirken. Derefter fortalte foredragsholderen om andre landes forsøg på at komme i kontakt med arbejdermilieuet. I England og Tyskland har man »industripræster«, der visse steder kommer i henholdsvis te- og frokostpausen, og som arrangerer studiekredse og spørgetimer efter arbejdstiden. I Frankrig har man forsøgt en mere radikal løsning, nemlig arbejderpræsterne. Pastor Sørensen mente dog, at ingen af de pågældende løsninger uden videre kunne overføres til Danmark. Han udtrykte sin personlige mening således: »Vi behøver ikke præster i dansk industri, men til gengæld trænger vi til sognepræster, der er følsomme over for arbejdernes særlige problemer og vilkår.«

I den efterfølgende diskussion blev der rejst mange spørgsmål, blandt andet om man den dag i dag stadig kan tale om et særligt arbejdermilieu, om dette milieu kan betragtes som fuldstændig fremmed og fjernt fra Kirken o.s.v. Pastor Sørensen gav udtryk for en vis optimisme med hensyn til den samhørighedsfølelse, han den dag i dag mente at kunne spore mellem arbejdermilieuet og Kirken. Det så dog ud til, at de to katolske præster, der deltog i mødet, havde svært ved helt at dele dette synspunkt. Spørgsmålet er altså, om folkekirkens nuværende struktur, hvor der udelukkende lægges an på sognearbejdet, ikke står hindrende i vejen for en mere udpræget missionsindsats.

Ma.

Foråret var kommet for tidligt

Den 1. marts var det ti år siden, den frist udløb, som det hellige Officium havde givet de franske arbejderpræster til at ophøre med deres virke, der just havde varet i en halv snes år.

Ti år er ikke noget langt tidsrum. Alligevel er der i den katolske kirke sket så meget siden 1954, at de dramatiske begivenheder omkring kardinal Suhards dristige eksperiment, »Parisermissionen«, nu fremtræder i en helt ændret belysning. To paver har lukket vinduer op i Kirken, og alverdens biskopper har fået et nyt syn på forholdet til den moderne verden. De tanker som spirede i de katolske avant-garde-kredse i Frankrig, er nu blevet ledende i Rom og i verdenskirken.

Når brydningen mellem tilhængere og modstandere af reformer på koncilet var så skarp, er det ikke til at undres over, at de fremsynte franske biskoppers kamp for ti år siden mod det hellige Officium for at få lov til at opretholde de arbejdende præster måtte ende med nederlag. Som det er sagt af en af vore egne teologer, pastor Hubert Messerschmidt: det, som nu det reformfjendtlige mindretal på koncilet fastholder, det var jo indtil for nylig Kirkens almindelige holdning. Det hellige Officium kunne ikke have noget andet syn i 1954, end det havde. Derfor måtte det gå med arbejderpræsterne, som det gik.

Lad os kort ridse arbejderpræsternes skæbne op. Det kan gøres ud fra et nyudkommet grundigt tysk værk, Gregor Seifers *»Die Mission der Arbeiterpriester«*, der er blevet modtaget med stor glæde også i Frankrig, hvor man ikke rigtig har haft mod på en sådan opgave selv.

Seifer finder mange tråde, der fører frem til arbejderpræsterne, især Emmanuel Mounier og hans personalisme i bladet »Esprit« samt arbejderungdommens katolske aktion. Helt præcis har Simone Weils forelæsninger hos dominikanerne i Marseille 1941 peget på fabriksarbejdets hårde vilkår. Kort tid derefter begyndte en af disse dominikanere, pater Loew, sin tilværelse som havnearbejder i Marseille.

Mest afgørende var det dog, at da franske arbejdere i 1943 blev tvunget til at tage arbejde i Tyskland, blev der sendt unge præster med, forklædt som arbejdere. En af dem var pater Perrin, hvis dagbog fra Tyskland senere skulle vække så stor opsigt. I 1943 udkom tillige den bog af præsterne Godin og Daniel, *»France, pays de mission«* (Frankrig som missionsland), der virkede som en bombe midt i den borgerlige franske katolicisme med sin påvisning af, hvor fremskreden afkristningen var ude i den brede befolkning.

Som følge af pastor Godins rapport og på initiativ af kardinal Suhard åbnes kort efter *»Mission de Paris«*, der fik sit centrum i abbé Godins lille lejlighed i rue Ganneron i det nordlige Paris' arbejderkvarter. Da var Godin selv død ved et ulykkestilfælde kort forinden. Godin havde ikke regnet med arbejdende præster. Men nu begyndte syv præster at tage arbejde i industrien i Paris, og andre kom snart til i provinsens store byer. I 1952 var der 350 arbejderpræster og 250 under forberedelse.

Alt syntes lovende og i bedste gænge, skønt en vis uro i Rom hurtigt rygtedes. Men så kom året 1947 med starten af den kolde krig mellem øst og vest, hvori alt blev inkorporeret. Fredsbevægelsen trådte frem, arbejderne demonstrerede mod Nato. Naturligvis stod kommunisterne bag, men også »progressive« katolikker i Frankrig sluttede sig til – til forargelse for flertallet af deres trosfæller. Vi, der dengang skrev un-

KRONIK

af cand. mag.

Ellen Nielsen

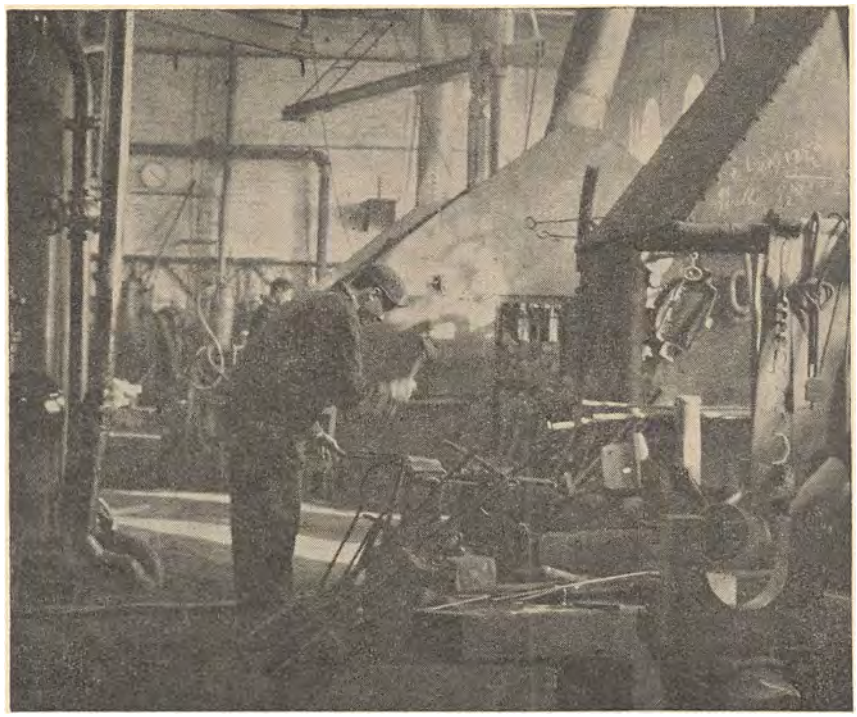

Henri Godin

Blandt de pionerer, der efter den anden verdenskrig arbejdede med på den religiøse vækkelse i Frankrig, skal først og fremmest nævnes pastor Henri Godin. Med sin berømte bog »Frankrig som missionsland« tvang han de franske katolikker — og især de kirkelige myndigheder i Frankrig — til at se i øjnene, at det var en form for selvbedrag at leve og drive apostolat, som om Kirken stadig havde kontakt med tiden og med den brede befolkning. I virkeligheden er der en mur, mellem de kristne og dem uden for Kirken, ikke mindst mellem Kirken og arbejderklassen.

Med støtte af den gamle kardinal Suhard, der selv var en pioner og en biskop med fremadskuende evner, startede pastor Godin den såkaldte »Mission de Paris«. Dagen efter det grundlæggende møde den 17. januar 1944 blev han imidlertid dræbt ved et ulykkestilfælde, kun 38 år gammel. Tyve år senere kan man nu se, at den sæd, han sammen med mange andre har sået, ikke alene har båret frugt i Frankrig, men i hele Kirken. Et af koncilets hovedtemaer er netop Kirkens ansvar for de fattige og dens missionsvirksomhed i den moderne verden.

der på Stockholm-appellen, talte ikke for højt om det! Der var også i Danmark næstekærlige folk, som fik sognepræsten til at aflægge besøg hos trosfæller, der holdt »Land og Folk« ... I Frankrig kom fra 1950 den tragiske Indokinakrig til, der ligesom den senere Algierkrig delte katolikkerne i to lejre.

Arbejderpræsterne levede sig helt ind i alle deres kammeraters problemer, også de politiske. De fandt, at en sag kunne være retfærdig, selv om kommunisterne gik ind for den. De fik hverv i fagforeningen trods dens kommunistiske ledelse. De var med i demonstrationer, bl.a. mod den amerikanske general Ridgway, hvor politiet kom til at arrestere to af dem. Typisk, at kommunistpressen benyttede denne lejlighed til at falde arbejderpræsterne i ryggen. Pressen greb sensationen. Bogen *»Les saints vont en enfer«* (Helgener stiger ned i helvede) fik en vældig udbredelse. Den er bygget over arbejderpræsten abbé Depierre og hans virke i Montreuil. Depierre er nu leder for, hvad der er tilbage af arbejderpræsterne. Når man i 1964 hører nyt om dem fra Frankrig, er det altid med den tilføjelse: »der må ikke skrives i bladene«. Erfaringerne skræmmer.

Alt dette blev omhyggelig rapporteret til det hellige Officium i Rom fra de katolske kredse, der i Frankrig betegnes som »integrister«: de er bange for enhver forandring i Kirken og besat af en panisk skræk for kommunismen.

Ventede man i Rom en storkrig med snarlig sovjetisk besættelse af Europa? I hvert fald skærpede Pius XII sin holdning over for nye tanker netop på dette tidspunkt. Den daværende mgr. Montini forlod statssekretariatet og blev ærkebiskop i Milano. Det hellige Officium advarede Kirken i Frankrig. Der kom brev fra kardinal Ottaviani, og de franske biskopper måtte forhandle til begge sider. Kardinal Suhard var død i 1949.

For alvor tilspidsedes kampen i 1953, da den hidtidige nuntius, senere Johannes XXIII, afløstes af mgr. Marella.

Nu var det kardinal Pizzardo, der greb ind over for arbejderpræsternes seminarium, og kardinal Piazza rejste tre uger rundt til de franske biskopper og undersøgte forholdene på stedet. Tre franske kardinaler drog derefter til Rom. Alt var forgæves. Tragedien måtte fuldbyrdes. Det hellige Officiums betingelser for arbejderpræsterne var sådan, at de praktisk taget umuliggjorde en fortsættelse – trods tapre forsøg.

Da skæringsdatoen 1. marts 1954 kom, var der 40-50 af de daværende ca. 100 arbejderpræster, der erklærede, at de af samvittighedsgrunde ikke kunne adlyde Kirkens ordre i denne sag. Enkelte forlod Kirken helt. Men flertallet bøjede sig. Det betød for mange en Gethsemanekamp, og der var dem, som brød sammen under den.

Siden blev der stilhed, bortset fra at kardinal Pizzardo så sent som i 1959 fandt det påkrævet at sende et brev til kardinal Feltin med definitivt forbud mod præsters arbejde i industrien.

Foråret var kommet for tidligt. De grønne spirer frøs bort.

Eksperimentet var trods alt lykkedes: Arbejderpræsterne var blevet ét med den arbejdende befolkning, de havde »inkarneret« sig. Paradoksalt nok var det jo denne succes, der blev årsag til deres fordømmelse.

Men Kirken havde lært noget. Prisen var høj, men ofret var ikke forgæves. Hvad modstanderne kaldte en »maskerade i overall« blev til mønsteret på en ny kristen eksistensform i Kirken og i verden, skriver Gregor Seifer i sin konklusion. Man opdagede, hvad industriarbejderens daglige virke-

lighed er. Man blev også klar over, at arbejderpræsterne kun kunne være et eksperiment, fordi Kirken i sin helhed ikke var moden, ikke var fulgt med i den moderne verdens udvikling. Ligegyldigheden over for Kirken blandt arbejdere var ikke større end ligegyldigheden hos borgerlige katolikker over for arbejderne – og vi kan nu ti år efter tilføje, at dette gælder ikke blot for arbejdere, men for hele det moderne samfund og dets kultur, der jo alle vegne, også i Danmark, er næsten totalt kirkefremmed. Man kunne afskaffe arbejderpræsterne, men man kan ikke afskaffe problemet: Kirkens pligt til at leve også *i* den moderne verden. Atter og atter må Kirken inkarnere sig på ny i tiden og historien, anvende troens krav på nye livsformer.

Gregor Seifer citerer dominikaneren Bartolomeo de Medina (1577) og hans lære om det »nye«s ret i Kirken (probabilismen): frihed har mere ret end den gamle lov. Her slutter nu den moderne jesuit Karl Rahner op med kravet om en »moderne probabilisme«. Virkelig kristen forsigtighed, *prudentia*, består ikke i at lade være med at handle, men i at handle med omtanke. Det er ikke så værdifuldt, som mange tror, at kunne kunsten at undgå, koste, hvad det koste vil, enhver lejlighed til synd. Også det at forholde sig passiv har sociale konsekvenser. Vi må bort fra det systematiske nejsigeri, træde ud af det individualistiske puppehylster for at leve livet med andre mennesker, engagere os, påtage os ansvar for andre – som arbejderpræsterne gjorde det.

Nu er Kirken ved at forstå, hvad den ikke forstod før, og den gør sig rede til at møde ikke blot arbejderne, men *hele* vor tids konkrete virkelighed. Den måde, hvorpå pave Paul fik en så uforudset og voldsom dukkert i menneskehavet i Jerusalems snævre gader, bliver dermed symbolsk, ligesom Kristi dåb i Jordan. Arbejderpræsternes frygtløse dukkert ned i industriarbejderens risikofyldte tilværelse må, hvad enten eksperimentet genoptages eller ej, være forbilledet for enhver af os, vi, som sammen med vor pave, vore biskopper og præster er Kirken, den som skulle og stadig skal *gå ud i alverden.*

Ellen Nielsen

ARBEJDETS ADEL

Af Victor Dillard S. J.

I over et halvt år har jeg nydt det umådelige privilegium i så fuldt omfang, som det var muligt, at leve en arbejders liv. Jeg siger i så fuldt omfang, som det var muligt, fordi jeg i virkeligheden ikke var og ikke kunne være arbejder. Jeg blev klar over det af de andres måde at være på, fordi de aldrig rigtig kom til at betragte mig som en af deres egne. Jeg fik aldrig Meko, den russer, jeg arbejdede sammen med som elektriker, til at sige du til mig, – der var et eller andet, der gjorde, at han aldrig kunne få sig selv til det. Og efterhånden forstod jeg, at de andre havde ret. Man bliver ikke pludselig arbejder, bare fordi man vil det. Der findes en arbejderkultur, der ikke kan måles med den samme alen, som vi benytter på det, vi ellers i almindelighed kalder kultur. Jeg ved nu, hvad »arbejdets adel« betyder på en anden måde, end jeg tidligere havde vidst det fra taler og digtning.

Hvis jeg skulle have været arbejder, skulle min krop have været dannet og formet til det brug. Arbejderen arbejder ikke alene med sine hænder. Hele hans krop er med i kampen – denne betagende entusiastiske kamp med stoffet. Når mine øjne sved af det skærende lys fra svejseflammen, når mine ører havde vænnet sig til den øredøvende larm fra maskinerne og til værktøjets hamren, og mine ben og mine knæ var blevet vant til den halsbrækkende klatren på jernbjælkerne, og alle mine muskler var spændt for at stramme en bolt eller for at sætte et borestål fast, og mine lunger var flået indvendig af at indånde metalstøvet, der trænger helt ind i en, og jeg fik gigt i hele kroppen af den usunde træk og havde mærker af sår og stød alle vegne, forstod jeg, at hvis jeg havde levet på den måde, siden jeg var barn, ville jeg ikke have været den, jeg nu er, og at hele mit sind da ville have været et helt andet. Man må have oplevet og personligt have været med i det hele for at forstå, at man ikke kan have rene hænder og ulastelige negle, når man har arbejdet med maskinolie hele dagen. Jeg har læst messen derhenne med snavsede, men sejrsstolte hænder. Man kan ikke bruge et lommetørklæde, når ens hænder ser sådan ud. Så bliver man nødt til at tørre næsen med fingrene. Jeg lærte at forstå, at det at spytte på gulvet var et instinktivt selvforsvar fra organismens side, at hygiejne var en rosværdig luksus, og at den for mange var noget så godt som uopnåeligt. Gamle Dory, som jeg arbejdede sammen med ved autogensvejsningen, kunne røre ved dråber af smeltet metal uden at brænde sig, for det havde han gjort hele sit liv.

Hvis ånden er afhængig af vore sanseindtryk, er der ikke noget mærkeligt i, at der eksisterer en arbejdermentalitet, en tankegang, som er speciel for arbejderne, men som altid vil være fremmed for filosoffer og studerede folk. Og denne mentalitet tager yderligere form af det, den beskæftiger sig med. Man må have arbejdet med sine hænder for at kunne forstå stoffet med dets skønhed, mysterium og liv. Stoffet er nemlig levende. Det vidste jeg heller ikke før. I mit fag som elektriker trådte dette liv måske tydeligere frem end i andre fag. Men jeg tror, at mine kammerater fornemmede det på samme måde som jeg selv. En maskine har en sjæl. Den har sine egne udtryksmidler. Den har sin egen raslen, som ikke kan opfattes af nogen anden end den, der

passer den. Og den har sin egen klage, sine skavanker, sine luner og sine fikse ideer. Der hersker en stiltiende forståelse mellem maskinen og dens herre, – de har deres gensidige vaner, – der er et samarbejde imellem dem, som ord ikke kan udtrykke. Arbejderen arbejder ikke med et hvilket som helst stykke værktøj, ligegyldigt hvor enkelt det er, – han arbejder med *sit* værktøj, det værktøj, som lige fra første færd har lagt sig til rette i hans hånd.

Nu vil man måske sige, at det er min fantasi, der spiller mig et puds, og at alt det der kun er poesi. Men jeg tror, der er mere i det end det, og at det ikke var tilfældigt, at Kristus selv valgte at blive arbejder. Han holdt af træet, for han kendte alle dets hemmeligheder, efter at han i tyve år havde arbejdet intimt sammen med det. Han var født på træet i krybben, og han valgte at dø i et blodigt favntag med sin ven og broder, træet. Havde han levet i vor tid, ville han måske have elsket jernet, som han dengang elskede træet. Han ville have arbejdet lidenskabeligt med svejseflammen og drejebænken og justeringen, og han ville derigennem være blevet intimt forenet med dette stof, som han kendte lige så godt helt ind i dets inderste væsen, som han kendte vinden, stormen og fiskene i søen. At reparere en maskine er en kilde til de samme glæder som kunstnerisk skaben. Jeg kan huske en elektrisk svejsemaskine – et sæt bestående af transformator, motor og dynamo – der havde sprængt fortøjningerne på en transport over en rullebro og var faldet ned fra 10 meters højde. Der lå den, hvilende på sine små baghjul, som en syg hund, så Meko vred sig af latter, da han så den. Vi arbejdede stående i tre dage uden pause og reparerede det hele stykke for stykke: styrestangen, hjulene, chassiset, skroget, aksen, spolerne, strømkredsene, modstandskasserne, kondensatorerne, afbryderne o.s.v o.s.v. Den blev monteret fuldstændig om, og så prøvede vi forsigtigt at kalde den tilbage til livet ved at koble den til den elektriske strøm. I begyndelsen gik det ikke, og så gik det, men ikke særlig godt. Meko, der kendte maskinen ud og ind, stillede så på den, indtil resonanserne stemte nøjagtig overens, og buen var ganske præcist indstillet på svejseflammen. Og da den så endelig brummede, som den skulle, var det en helt ufattelig glæde for os begge to, at vi havde bragt nyt liv i det kadaver, og at have denne fornemmelse af, at vi havde været årsag til, at der nu var et liv mere i fabrikken, ligesom når et barn er blevet født. Denne faderfølelse hos arbejderen er måske en af de stærkeste, jeg nogen sinde har kendt. Jeg tror, at hvis jeg kom tilbage efter mange års forløb, ville jeg lige med det samme se efter, om den sikkerhedskontakt, jeg lavede til boremaskinen, den trolley, jeg lavede til rullebroen, og de strømledninger, jeg satte op til sirenen, stadig fungerer, fordi det alt sammen er mine børn, og jeg ikke kan tænke på dem uden en følelse af umådelig stolthed, arbejderens stolthed. Jeg forestillede mig, at Kristus, når han senere kom tilbage til Nazaret, ikke kunne lade være med at kaste et blik på det ene og det andet tømrerarbejde, som han havde lagt særlig meget af sig selv i, og at han spurgte Jakob og Gideon, hvordan det stod til med den plov, han havde lavet.

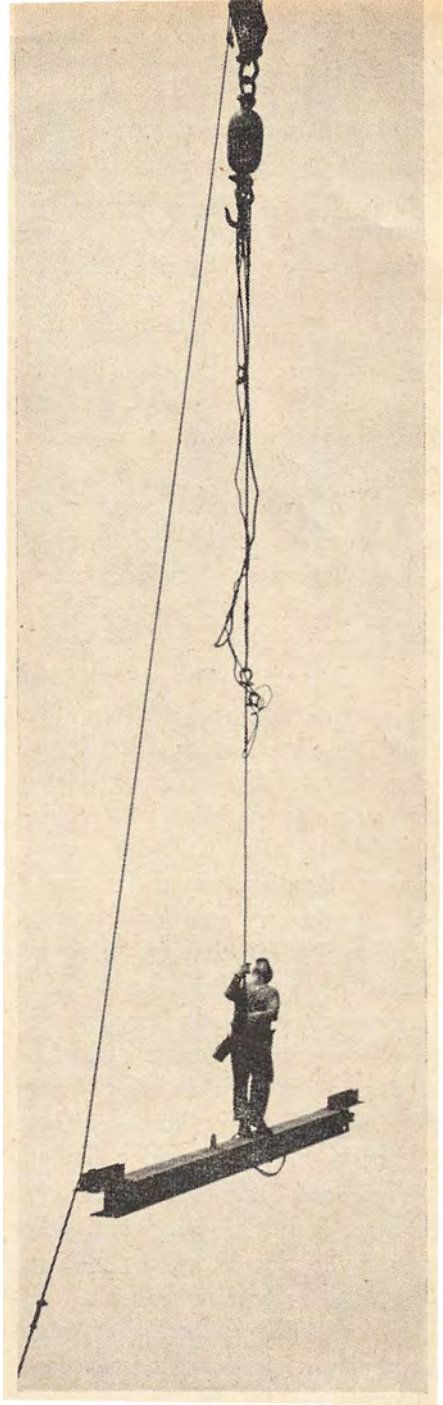

Før har jeg altid undret mig over, hvordan disse uoverskuelige internationale fabrikker i

Pater Dillard

var født i 1897 som nummer otte af ti børn. Han deltog som officer i den første verdenskrig og indtrådte derefter i 1919 i jesuiterordenen. Sideløbende med sine teologiske studier læste han nationaløkonomi. Som økonom og sociolog rejste han rundt i hele Europa og Amerika, og i 1941 tog han den juridiske doktorgrad. Under den anden verdenskrig meldte han sig som frivillig arbejder til Tyskland for på den måde — inkognito — at få lejlighed til at virke som præst blandt de unge franskmænd, der blev tvunget til at arbejde for den tyske krigsindustri. I april 1944 blev han imidlertid arresteret, og i november samme år blev han sendt til koncentrationslejren Dachau, hvor han døde den 12. januar 1945. Det var under sit ophold i de tyske fængsler, han blandt andet skrev de sider om »arbejdets adel«, som vi her bringer i dansk oversættelse.

Tyskland fungerede, hvor der arbejdede en blandet skare af russere, serbere, polakker, italienere, franskmænd o.s.v. Men da jeg først selv kom til at arbejde på en fabrik, forstod jeg, at det, der bandt alle disse mennesker sammen, ikke var formålet med deres arbejde (som de ganske bestemt ikke kunne være enige om), men simpelt hen den kollektive samhørighed med stoffet, noget i retning af et legeme, der fik liv af at arbejde. Engang gik jeg gennem værkstederne og så, hvordan tre arbejdere, en russer, en tysker og en franskmand, sammen var ved at nitte noget, og jeg kunne ikke lade være med at beundre, hvordan de samtidig udførte nøjagtig de samme bevægelser, og hvor harmonisk de fulgtes ad i den samme rytme. Det fik mig til at tænke på, hvordan der hinsides deres forskellige Weltanschauungen og til trods for, at de ikke forstod hinandens sprog, må eksistere en solidaritet i arbejdet, der virkelig betyder noget, og at de bånd, materien skaber, måske kan være lige så stærke som dem, ånden skaber. Arbejdernes Internationale er ikke bare et foster af den marxistiske ideologi, – den er også en realitet, der er til at tage og føle på. Det, der skulle til, var, at Kristus kom som arbejder og inkarnerede sig i det eukaristiske stof. Så ville dette stof ikke mere være genstridigt, og den materielle samhørighed ville blive til kærlighedens kommunion. Hvis han ikke er med, standser menneskene nemlig ved stoffet som sådant uden at forstå dets sjæl. Ligesom de har formået at nedværdige det mod dets natur for at trælbinde det og gøre det til dødbringende våben, formår de også at nedværdige det og berøve det dets forsonende virkning og i stedet sætte det i hadets og splittelsens tjeneste. Og det er en helligbrøde, for stoffet er helligt.

Denne opdagelse af stoffet og dets enhedsskabende funktion har fået mig til at forstå, at der eksisterer en værdiskala, som jeg hidtil kun har haft en meget svag anelse om. Arbejdets hierarki er ikke kun et spørgsmål om ydelse og myndighed, ja, ikke engang om dygtighed. Det har en i en vis forstand ontologisk værdi. Jeg taler her ikke om det alment vedtagne hierarki af værkførere, ingeniører o.s.v. Jeg taler om de folk, man inden for fabrikken anser for gode arbejdere. Deres løn er ikke altid et udtryk for deres værdi. Uden for arbejdet er de muligvis ikke i besiddelse af nogen særlige menneskelige egenskaber, – de kan tværtimod være tølpere, drukkenbolte eller på anden måde umoralske. Men ved arbejdet på fabrikken er det, som om de undergår en fuldstændig forvandling: det er dem, der ved besked med, hvordan tingene skal gøres. Hverken materiale eller værktøj rummer nogen hemmeligheder for dem, – de gør mirakler i retning af præcision, påpasselighed og akkuratesse, som man selv må have overværet for at kunne tro på, at det arbejde er gjort med menneskehånd. Deres diagnoser er ufejlbarlige, og de er så sikre på hånden som en førsterangs kirurg eller en mester i fleuretfægtning, de er kunstnere, metallets store kunstnere. Jeg kan endnu se Meyer for mig, tykke Meyer, som var en champion, når det gjaldt svejsearbejde, og som blev hentet fra den ene ende af fabrikken til den anden, når der var et rigtigt vanskeligt arbejde, der skulle gøres. Det var ham, der svejsede nogle alt for korte kobbertråde sammen for mig, så man overhovedet ikke kunne se svejsningen, – ikke engang arrene var synlige. Så var der også den elektriker hos Huhau, der tid efter anden dukkede op på fabrikken og i en håndevending forbandt de mest indviklede ledninger i højspændingsnettet. Og jeg kunne nævne mange, mange andre. Alle disse mennesker fortjener en respekt, som man kun sjældent viser dem uden for den snævre kreds, hvor man ser dem arbejde. Det er de oversete, de socialt miskendte, – det er mennesker, som man undertiden frakender enhver menneskelig værdi. Andre, som har rene hænder og ulastelig flip, pynter sig med titler, er overhængt med ordener og omgiver sig med publicity. Men disse arbejdere og deres dygtighed forbliver ukendt af deres venner, ja, selv af deres koner og sønner, fordi deres eneste virtuositet består i, at de forstår at omgås det materielle stof. Som om arbejdet ikke adlede, og som om ikke også det var en skaben, og der til tider oven i købet stod et geni bag det.

Man må have oplevet alt dette for at forstå, at Gud selv valgte at blive tømrer.

Victor Dillard S.J.

Pater Loew

Pater Loew, der er født i 1908, er døbt i en katolsk kirke, men opdraget som protestant. Han studerede først jura og nedsatte sig som sagfører i Nice. I en alder af 24 år fandt han vejen tilbage til den katolske tro og indtrådte i dominikanerordenen, hvor han blev præsteviet i 1939. Fra 1941 til 1954 arbejdede han som havnearbejder i Marseille. Han var den første arbejderpræst. Siden 1955 har han været sognepræst i et arbejdersogn i nærheden af Marseille, og desuden har han stiftet en ny lægmands- og præsteorden »Peters og Paulus' arbejdermission«, der under andre former forsøger at videreføre grundtanken i arbejderpræsternes bevægelse.

RETRÆTE

Alle interesserede indbydes, som tidligere meddelt, til en retræte, der under ledelse af pater J. Simons S.J., afholdes på Rygaard, Bernstorffsvej 54, fra lørdag den 14. kl. 16.30 til søndag den 15. marts kl. 17.00 (passionssøndag). Der er børnepasning og prisen for deltagelse er 10 kr. for voksne, 5 kr. for børn (aftensmad, morgenmad, frokost og te). Tilmelding senest lørdag kl. 9.00 til H. Heinemeier, Markskellet 5, Vanløse. Tlf. 74 13 05.

Liturgisk fornyelse - men hvordan?

2.

I sidste uge understregede vi, hvordan det er hensigten med liturgikonstitutionen på ny at give forkyndelsen af Guds ord den centrale plads, den har krav på i gudstjenesten. Forkyndelsen er imidlertid ikke alt. Menigheden skal også svare på den. Det gør den ved sin tro og ved sin synlige deltagelse i den liturgiske handling.

Det er klart, at formålet med gudstjenesten først og fremmest er »Guds større ære«. Liturgiens mål er i første række Gud og ikke menneskene (se Guardini: Liturgiens ånd, s. 46 fg.). Men når dette er sagt, skal det straks tilføjes, at liturgien kun kan nå sit mål, hvis den er en gudsdyrkelse » i ånd og sandhed«, d.v.s. hvis de mennesker, der fejrer gudstjenesten, ikke gør det rent automatisk, men engagerer sig i handlingen med både sjæl og legeme. Denne side af sagen, som kunne kaldes den »pastorale«, er blevet stærkt understreget i de sidste 20 år og gør sig kraftigt gældende i liturgikonstitutionen. Den går faktisk som en rød tråd igennem den. »Præsterne skal ikke alene drage omsorg for, at de liturgiske forskrifter overholdes i gudstjenesten, men også for at de troendes deltagelse i den bliver både bevidst, aktiv og frugtbringende« (11).

Bevidst, aktiv og frugtbringende deltagelse! I disse fire ord ligger spiren til en så radikal omvæltning af hele vort syn på gudstjenesten, at vi knap kan forestille os de konsekvenser, det efterhånden kan føre med sig. Fornemmer vi for eksempel for øjeblikket, hvad en bevidst deltagelse kræver af os, hvad både de liturgiske bønner og handlinger angår?

Under koncildebatten har man flere gange citeret et tekst fra 1. brev til korinterne: *»Hvis I ikke med jeres tunge fremfører tydelig tale, hvorledes skal man da kunne forstå, hvad I siger? I står jo så og taler hen i vejret. Der er i verden, hvem ved hvor mange slags sprog, og der er intet af dem, der ikke har sine bestemte lyde. Hvis jeg nu ikke er inde i sproget, vil jeg stå som en fremmed for den, der taler, og den, der taler, som en fremmed over for mig ... Jeg takker Gud for, at jeg taler mere i tunger end alle I andre. Men i en menighedsforsamling vil jeg hellere tale fem ord med min forstand, for at jeg kan undervise andre, end ti tusinde ord i tunger.«* (1. Kor. 14,9-11, 18-19).

Paulus reducerer i denne tekst talen og sproget til deres rent logiske indhold, idet han jo netop skriver om en taleform, der er inspireret af Helligånden. Men han holder på, at alt, hvad der foregår i forsamlingen, skal ske på en sådan måde, at menigheden opbygges (1. Kor. 14, 26). Men så må menigheden også kunne forstå det. Og på samme måde er det i gudstjenesten, hvor menigheden skal svare *Amen* både på præstens bøn og på Guds henvendelse til den i Skriften. Det er altså ikke ligegyldigt, om man forstår det, der læses og bedes. Det er tværtimod en absolut nødvendig forudsætning, hvis liturgien skal komme til at bære de frugter i form af personlig nåde, som den har til formål at formidle.

Når koncilet slår dørene op for folkesprogene i liturgien, har vi altså ikke lov til at betragte det som en form for demagogi eller som en indrømmelse til tidens smag eller en hensyntagen til en for øvrigt beklagelig mangel på kultur hos vor tids kristne. Det er simpelt hen den direkte konsekvens af en dybere indsigt i, hvad den kristne gudstjeneste er, og hvad den indebærer, nemlig en åbenbaring og en formidling af Guds frelsesgerning. Det er altså både nødvendigt og rigtigt, at Guds ord forkyndes for det kristne folk på det sprog, det bedst forstår. Det er godt og nyttigt, at det beder og synger med ord, det umiddelbart kan tilegne sig og gøre til sine. Efterhånden vil det også virke som en selvfølge, at den fælles bøn, præsten beder på alles vegne, er umiddelbart forståeligt for menigheden uden oversættelser og kommentarer. Og hvordan skulle alle disse oversættelser kunne være os en erstatning for, at den mest indholdsrige og udtryksfulde forkyndelse af det kristne mysterium, som vi har i messens kanon, som det nu er, ikke når de troendes ører og hjerter ved selve præstens mund, således som det er tilfældet i de orientalske kirker. Det må være en umiddelbar konsekvens af koncilets bestemmelser, at vi engang skal nå til at få messens kanon læst højt eller sunget på modersmålet.

Selvfølgelig vil Kirken gå varsomt frem på det punkt. Den støder nemlig på ikke så få vanskeligheder i sit forsøg på at gøre liturgien mere og mere tilgængelig. For det første kan man ikke fra dag til dag inden for de forskellige folkesprog skabe et sprog, der i sakral henseende kan måle sig med det latinske. For det andet er der for øjeblikket alt for få præster, der er i stand til og har lært sig at læse en tekst eller at bede en bøn højt på en samtidig værdig, levende, ærbødig og inspirerende måde, fordi de hidtil altid har gjort det på latin. For det tredje er troen hos mange kristne for slap eller for passiv til at de uden

»Hvis I ikke med jeres tunge fremfører tydelig tale, hvorledes skal man da kunne forstå, hvad I siger?«

videre kan tåle en så brat omkalfatring af deres religiøse vaner. Hvor mange kristne savner for tiden *virkelig* en liturgi, der er renset for alt stivnet og konventionelt, en liturgi, som på ny har kraft nok til at virke som en udfordring? Men at de gør det, er faktisk betingelsen for, at koncildekretet ikke skal forblive død bogstav . . .

Det er ligeledes med tanken på at gøre gudstjenesten mere tilgængelig, at koncilet har bestemt, at ceremonierne skal forenkles. Alt for mange handlinger og ceremonier er i tidens løb blevet så komplicerede og er kommet til at stå vor tids mentalitet så fjernt, at de kun kan forstås i lyset af videnskabelige historiske forklaringer. Sådanne ceremonier skal ifølge koncilets ønske enten afskaffes eller fornyes. Dette gælder for eksempel mange af de højtidelige former, man har lånt direkte fra Byzans eller fra det romerske kejserhof, foruden visse underordnede — og i dag uforståelige — handlinger i messens kanon og forskellige private bønner, der i tidens løb er blevet føjet til messens oprindelige struktur. Alle disse ekstra vedhæng og tilføjelser bidrager til at skjule og tilsløre det væsentlige. Liturgidekretet fastlægger derfor følgende retningslinier: »Ceremonierne skal være enkle og stilfulde, de skal være overordentlig korte, og man skal undgå unødige gentagelser. De skal være tilpasset efter de troendes muligheder og må så vidt muligt ikke kræve lange forklaringer for at blive forstået« (34).

Den stille uges liturgi, som den nu former sig, og især den smukke og sobre langfredagsgudstjeneste giver os allerede nu en forsmag på, hvad der kan blive ud af liturgien i fremtiden, når den engang er blevet renset for alt unødigt og påklistret. Men er det nok med den slags udrensninger og forbedringer? Opfordrer koncilet os ikke til at gå mere dristigt til værks? Det vender vi tilbage til i en senere artikel.

Fortsættes

Katolske Menighedsplejer

meddeler:

Rådgivningskontoret

er åbent

tirsdage og fredage 15-17

Bredgade 69 A — Palæ 2323

Skandinaviske stille dage i Clervaux

Også i år vil der blive arrangeret en retræte for skandinaver i Clervaux ved sommerferiens begyndelse. Man kan vel næppe tænke sig en bedre start på en udenlandsrejse end at kombinere den med et ophold i et stort og ærværdigt abbedi, der oven i købet som dette har tilknytning til de skandinaviske lande. Abbediet St. Maurice i Clervaux, Luxembourg, ligger centralt i et herligt landskab med bekvem forbindelse både med Skandinavien over Liège og med Frankrig, Schweiz o.s.v. (byen ligger syd for Liège på jernbanelinien Ostende-Basel, og alle eksprestog standser der).

Retræten afholdes i dagene fra fredag den 26. juni (ankomst torsdag den 25. i løbet af eftermiddagen) til og med søndag den 28. juni. Foredragene holdes på dansk af pater P. Grégoire O.P. Alle — også ikke-katolske deltagere — er velkomne.

For herrernes vedkommende finder indkvarteringen sted i abbediets gæstefløj, mens damerne indlogeres i en pension i umiddelbar nærhed af klosteret. Prisen bliver pr. deltager belg. frs. 100,- (ca. d. kr. 14,-) pr. dag for herrer og belg. frs. 138,- (ca. d. kr. 20,-) for damer. Da deltagerantallet af pladshensyn er begrænset, bedes man venligst melde sig til pater P. Grégoire, Kollegievej 2, Charlottenlund, så snart man har bestemt sig til at deltage i retræten.

Militærvalfarten til Lourdes 3. — 11. juni

Tjenestegørende under hærens forskellige våbenarter og under civilforsvaret kan deltage i den internationale militærvalfart, som finder sted i dagene fra den 3. til den 11. juni. For dem, der kan lægge deres ferie i de dage, er der ikke noget problem; de øvrige må selv ansøge om orlov på det sted, hvor de gør tjeneste, og de har ret til at få denne orlov bevilget, mod at de bliver så mange dage længere i tjenesten, som valfarten varer.

Ved speciel imødekommenhed fra den internationale organisation af militærpræster koster valfarten for tjenstegørende i uniform ikke mere end kr. 175. Ægtefælle eller forlovet kan tage del i valfarten, men for dem koster rejsen kr. 525. Andre civilpersoner kan ikke længere få lov til at rejse med det hollandske militærtog. Vi arrangerer derfor en valfart direkte fra København til Lourdes i dagene fra den 2. til den 12. juni, således at pilgrimme får et 7-dages ophold i Lourdes. Denne rejse koster kr. 700.

Da både forsvarsministeriet og udenrigsministeriet skal kontakte udenlandske myndigheder, anmoder vi eventuelle deltagere om ikke at vente til sidste øjeblik med deres ansøgning og tilmeldelse. Fristen udløber den 1. maj, men vi ved af erfaring, at en og anden kasernekommandant kan sætte fristen tidligere. Oplysninger og ansøgningsskema fås ved henvendelse til Vor Frue Sekretariat, Lundemarken 15, Kalundborg, tlf. 148.

Fra en tidligere militærvalfart til Lourdes.

Også i Congo bliver alting dyrere

Sankt Vincentsgrupperne har fornylig fået brev fra pater Ampe, hvis station ligger i Songololo, Congo.

Kære venner!
Tak for Deres sidste brev. Jeg er meget glad for, at De er begyndt på en indsamling af tøj til mine folk her. Det er virkelig ikke til at få noget som helst. En almindelig tarvelig barnekjole koster 4-500 francs. Derfor — send endelig, hvad De kan — hvis De også har penge til at betale transporten. Jeg kan ikke gøre det, jeg har gæld nok i forvejen. Alt bliver dyrere her. Nu koster en liter benzin allerede 30 francs. Heldigvis har landroveren dieselmotor, og olien koster endnu kun 10 francs pr. liter. (Landroveren er ambulancen, som pater Ampe har fået fra Danmark. Red.) Så De kan se, at den er praktisk.

Fornylig skete der ellers noget alvorligt.

Henimod aften kom jeg til en negerlandsby et sted i Formazaribjergene i nærheden af grænsen til Angola. Jeg var dårlig nok ankommet, før de stod der allesammen, mine sorte venner, men med dårligt nyt. De fortalte, at en hel flok angolesiske flygtninge var kommet over grænsen (henved 10 kilometer derfra) — flygtninge med mange kvinder og børn, adskillige nøgne, medbringende et par lig og en mængde sårede. De var løbet på miner.

Portugiserne har lagt miner ud mange steder i urskoven op mod grænsen. De lægger stadig nye ud for således at standse den »angolesiske ungdom«, som vender tilbage til deres land for at kæmpe med våben fra Congo. Det er ikke første gang, at så mange flygtninge løber på miner, og at de kommer med en hel del sårede over grænsen.

Men der var især én, fortalte man grædende og jamrende. Ham kunne de umuligt bære videre. Allerede for en uge siden var han løbet på en mine.

Det var nødvendigt, at jeg tog med.

I forvejen var jeg 40 kilometer inde i urskovens dyb og altså langt borte fra den asfalterede vej. Og nu er regntiden begyndt. Mudder overalt, vejene underminerede og broerne skyllet væk o.s.v.

Men vi drog afsted, kun en time før aftenen faldt på. Jeg tog 5 stærke mænd med. De kunne i givet fald trække landroveren op af mudderet.

Vi nåede ikke ret langt. Vejene var for dårlige og hele tiden blev jeg advaret: »Pater, kør ikke videre, ellers skyder portugiserne på os. De sidder her lige i nærheden.«

Så videre til fods gennem urskoven. Den unge mand, vel 30 år gammel, havde fået den ene fod sprængt af allerede for 8 dage siden. Såret var dækket af mudder og helt betændt. Ingen medikamenter, intet forbindstof — de havde bare viklet et par bananblade om det. Koldbrandstadiet var allerede nået. Prøv at forestille Dem det: Alle de congolesiske insekter, man kan tænke sig, samt den forpestende stank fra det frygtelige sår.

Jeg turde overhovedet ikke røre ved såret, men anbragte med det samme patienten på en båre. Afsted hen til ambulancen, to mand ved siden af den syge, og så gik turen gennem natten, midt i et skrækkeligt uvejr, hvor tordenen brage-de. De 50 kilometer gennem urskoven til den asfalterede vej varede — tro mig om De vil — fra 7 aften til kl. 9 næste morgen.

Tre gange måtte vi over vand, broerne var skyllet væk. De to gange måtte vi trodse 1 meter højt vand. Hvor har det menneske dog lidt!

Da vi nåede asfaltvejen, gik resten som en leg. De 70 kilometer kørte jeg på en time. Doktoren sagde: »Hvordan er det muligt, at dette menneske stadig er i live?«

Begge ben blev amputeret, og nu er han i bedring. Blodinfektionen er overstået. Der er negre, der ikke er til at slå ihjel. En hvid mand havde forlængst været død.

Men i tre dage blev stanken hængende i vognen.

Kære venner! Deres arbejde er ikke forgæves. Men nu må jeg af sted igen. Man venter på mig... *R. Ampe*

Om sommeren kan denne påklædning gå, men om vinteren...

Bidrag til pater Ampe kan sendes til Sankt Vincentsgrupperne, Kildehøjvej 13, Birkerød. Postkonto 971 64.

Nyt eller brugt tøj (dog rent og godt) til børn og voksne – især vintertøj – samt tæpper bedes sendt til pater J. Adams, Hans Bogbinders Allé 2. Kbhvn. S.

ENGELSK DANSK FAMILIE (bestående af to voksne og ét barn) på orlov fra Indien og Nepal søger passende bolig ca. 15/9 - 15/12 1964. Møbleret villa eller møbleret lejlighed i Kgs. Lyngby foretrækkes, men alt har interesse. Skriv venligst til:

Major D. M. Phillips,
B. G. R. D.
P. O. Jogbani
Dist. Purnea, Bihar
India

Sød ansvarsbevidst dame søges til pasning af lille pige (6 mdr.) foran på Frederiksberg, onsdag, torsdag, fredag, beg. 1. april.
Henv. VE 5295 x om aftenen.

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Jylland

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

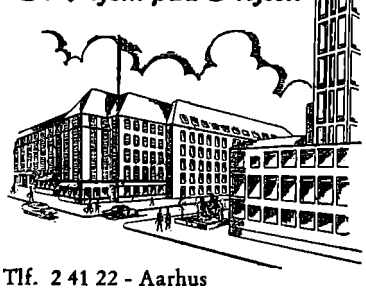

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Odense

J. T. Halvorsen
Snedkermester
Marienlystvej 8, Odense
Tlf. 12 58 40

1. kl. kød, pålæg og hestekød
Sophus Larsen & Søn
Albanigade 39, Odense. Tlf. 4895

Odense og Omegns Brugsforening
Grønløkkevej 10, Odense.
Tlf. 11 83 35

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Markedsplads 10,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos
Jensen & Olsen
Holbæk . Telf. 365

Holbæk Mejeri A-S
Algade 54 - Telefon 65
Leverandør til hospitalet

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 197
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Tlf. 264

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefoner: 1410 og 172

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 1016

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 2021
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

LÆST OG HØRT

Da Hækkerup glemte at tænke sig om

Skønt vidt berejst har udenrigsminister Per Hækkerup endnu aldrig haft ærinde i Vatikanstaten. Årsagen er den umiddelbart indlysende, at han intet har haft at komme der efter. Vatikanets indbyggertal tangerer vel så knappeligen, hvad der er ansat i det danske udenrigsministerium, og som afsætningsmarked for æg, flæsk, maskiner og cement er Vatikanstaten ikke en flybillet værd. Samme diminutive stat ses ejheller steppedanse foran indgangen til hverken De Seks eller De Syv, og er altså kort sagt en let kuriøs foreteelse, hvorom en dansk udenrigsminister ikke behøver at kere sig.

Alt ville forsåvidt have været i skønneste orden, om ikke det danske kongepar havde efterkommet en indbydelse til at aflægge et officielt besøg i Vatikanstaten i forbindelse med et ligeledes officielt besøg i Italien. Og forsåvidt som meddelelsen herom ikke havde givet folkeretseksperten, dr. jur. Erik Brüel, anledning til i radioens Aktuelt Kvarter at fundere over mulige folkeretslige konsekvenser i retning af udveksling af diplomatiske repræsentationer mellem Danmark og Vatikanstaten.

Erik Brüel gjorde opmærksom på, at pavestaten anser sig selv for suveræn, og er anerkendt som sådan af en lang række stater, hvorfor det forestående besøg måtte ses som et møde mellem to suveræne staters overhoveder.

Da Kristeligt Dagblad spurgte udenrigsminister Per Hækkerup, hvordan han stillede sig til de Brüel'ske teorier, fik man det svar, at Danmark ikke anerkender den katolske kirke som stat, og at kongeparrets officielle besøg hos paven ikke får indflydelse på dette spørgsmål.

Man spørger sig, hvor udenrigsministeren har haft sine tanker, da han svarede sådan. Hvad vil det sige, at Danmark ikke anerkender den katolske kirke som stat? Den katolske kirke er ikke nogen stat. Dens jordiske centralorgan, pavestolen, er derimod placeret i Vatikanstaten, hvis folkeretslige suverænitet i enhver henseende er uomtvistelig.

Er det da Vatikanstaten, Danmark ikke anerkender? Heller ikke. Anerkendelse eller ikke-anerkendelse af Vatikanstaten har aldrig været et spørgsmål for nogen anden nation end den italienske i 1929. Den kirkestat, af hvilken den nuværende Vatikanstat blev skåret, går så langt tilbage, at selv Gorm den Gamle må have hørt om den som dreng.

For igen at tale nutid: Hvis Danmark på et eller andet tidspunkt vitterligt *havde* besluttet ikke at »anerkende« Vatikanstaten, hvorledes ville det da have været folkeretsligt muligt at lade det danske kongepar aflægge et *officielt* besøg der? Det havde simpelthen ikke været muligt efter hidtidig praksis.

Fakta er da også følgende: Kongeparrets officielle besøg i Vatikanstaten gælder pave Paul VI som overhoved for Det Romersk-Katolske Kirkesamfund og som overhoved for den suveræne Vatikanstat. Disse oplysninger vil udenrigsminister Per Hækkerup, om vi ikke gætter forkert, allerede have fået tilhvisket af sine embedsmænd.

Den danske udenrigsminister er en sårre venlig mand, der gerne har et svar på rede hånd. Det ønskede han også at have i denne sag, hvor det desværre fik præg af en første indskydelse. Det rette svar burde have lydt:

Danmark og Vatikanstaten har ikke udvekslet diplomater, og kongeparrets officielle besøg hos paven får ingen indflydelse på dette spørgsmål.

Det svar, der blev givet til Kristeligt Dagblad, var ikke alene ufuldstændigt, men — for at tale nudansk — »fel«.

Filmcencur af hensyn til mentalhygiejnen

Det er vold og erotik, som først og fremmest er årsagen til, at den danske filmcensur forbyder en film for børn. For et par år siden fik man efter censorernes indstilling en ny aldersgrænse, så nogle film nu forbydes for børn under 12 år og andre for børn under 16 år. Det diskuteres stadig, om disse grænser er de rette. Ugebladet berørte problemets mere principielle sider i en artikel med aktuel anledning i Bergman-filmen »Stilheden«.

I Juridisk Forening i Århus har den tidligere filmcensor, nuværende byretsdommer Asbjørn Grathe, oplyst, at 70 procent af de film, som bliver forbudt for børn her i landet, bliver det på grund af voldsomheder, mens 30 procent er for erotisk prægede.

Når censuren en sjælden gang nedlægger forbud mod, at en film også vises for voksne, skyldes det næsten altid, at der er tale om voldsfilm, som kan forlede til forbrydelse, gangsterfilm, hvori forbryderen forherliges, eller overdrevent makabre film — i overvældende grad af amerikansk oprindelse.

Det er uhyre sjældent, man skrider ind overfor erotisk prægede scener. Men det må fortsat en sjælden gang ske, så længe man har bestemmelsen om, at film ikke må krænke ærbarheden.

Asbjørn Grathe finder ikke, at filmcensuren er i strid med grundloven. Han understreger, at man ikke skal have en politisk betonet filmcensur, men en censur, der arbejder efter mentalhygiejniske principper. En sådan censur vil ikke skade demokratiet — den kan tværtimod være med til at modvirke udviklingen af en voldsmentalitet, som kan blive en fare for vort demokratiske system.

Pastor Bartholdy om de »nye signaler«

— Så længe jeg lever, vil jeg gale, skal Indre Missions stifter, Vilh. Beck have sagt. IM's formand fra 1934 til 1959, pastor Chr. Bartholdy, er, skønt fyldt 75, endnu ikke ophørt med at følge det Beck'ske eksempel. Han bor i Kolding, og farer i sin bil rundt til møder i Jylland og på Fyn. Nogle profeterede, at Indre Mission ville dø, når han trådte tilbage som formand. Det morer ham meget, at profetierne ikke har holdt stik.

En medarbejder ved Frederiksborg Amts Avis har gæstet Bartholdy, og det blev til en lang samtale, hvorunder journalisten bl.a. bemærkede, at den katolske kirke synes at have ændret signaler.

— Vi har, svarer Bartholdy, altid betragtet den katolske kirke som en massiv klods... hvor der ikke kunne ske noget. Den havde indtaget sin faste dogmatiske stilling til reformationen. Når den katolske kirke nu begynder at ændre signaler, er det ikke ensbetydende med, at den er på vej over imod den evangeliske kirke.. i hvert fald ikke på anden måde, end at den rækker sin hånd frem imod os andre. Dette er i sig selv gribende. Alene det, at den katolske kirke nu arbejder for at gøre lægfolket interesseret i at læse Bibelen, er overraskende. Det har den katolske kirke aldrig tidligere haft ønske om... snarere tværtimod. Der er i den katolske kirke en strømning, der for alt i verden ikke ønsker svælget uddybet mellem den katolske og den evangeliske kirke. Man vil slå bro. Også det er overraskende.

Forklaringer

— Tror De ikke, indskyder journalisten, at noget af forklaringen kan være, at også den katolske kirke må gøre sig tanker om sin status?

— Utvivlsomt. Den katolske kirke er blevet klar over, at også den — som vi andre — står hjælpeløs nu her i vor tid, hvor den moderne kultur har løsrevet sig fra det kristne grundlag. De nye signaler fra den katolske kirke hænger også nok sammen med, at de to kirker i de sidste årtier har følt sig i samme båd... det gjaldt i det nazistiske Tyskland og nu bl.a. også i de kommunistiske lande. Der er i hvert fald skabt en ganske anden atmosfære. Katolicismen besjæles ikke længere af den voldsomme afvisning af reformationen. Hele denne udvikling optager mig meget. Den katolske kirke er ydmyget ligesom os andre. Dens selvbevidsthed og storhed har lidt knæk. Jeg har set, hvor ked pave Johannes var af at blive *båret* ind i Peterskirken.

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

EN BANKBOG
åbner alle muligheder
- indsæt Deres penge i
LANDMANDSBANKEN

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR
TRYKLUFT OG
VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Støt vore annoncører

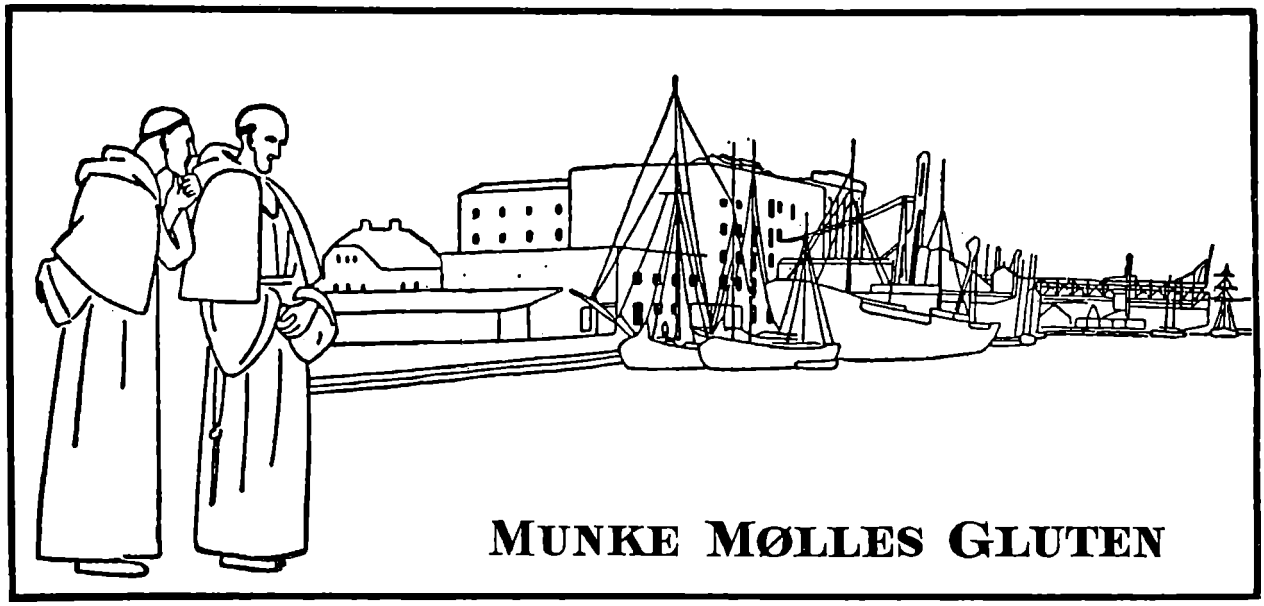

Angående Ulla Dahlerup

Det er næsten *for* beklemmende at møde den indstilling, Oline Pedersens læserbrev i Ugebladet i sidste uge gav udtryk for: at et forsidebillede af den herostratisk berømte Ulla Dahlerup skulle bringe skår i danske katolikkers moralske habitus. Jeg vil gerne spørge, om samme frøken Dahlerup ikke i øjeblikket er symbolet på den totale sex-forvirring her på bjerget? Om hun derfor ikke bedre end noget andet sted hører hjemme uden på Katolsk Ugeblad som optakten til en klog, indfølende og fremfor alt dybt menneskelig artikel om dette det smerteligste og mest brændende problem herhjemme? Jeg er bange for, at et sådant læserbrev er med til at anrette mere fortræd end syv Ulla Dahlerup-kronikker om ungdom og fordærv. For ud af Ulla Dahlerups konfuse fremstormen taler de unge pigers nød. Men ud af den hellige forargelse taler kun mangel på vilje til at se situationen i øjnene i al dens barskhed, og før man samler mod til det, har man ikke gjort det første skridt til at skabe forbedringer. Hvad vi end gør, så lad os dog frem for alt lade være at lulle os ind i den livsfjendske og dødsensfarlige vrangforestilling, at det sjette bud er det ene og store. Jeg er sikker på, at Ulla Dahlerup, ansigt til ansigt er et langt mere værdifuldt menneske end mangen en kirkeflittig og uangribelig borger eller borgerinde inden for alt det pænes plankeværk. Hun skal ikke fordømmes, hun skal hjælpes, og det er forresten også det, hun selv bad om i den kronik i Berlingske Tidende, hvormed hun fornylig påkaldte sig opmærksomheden så overdådigt.

Med venlig hilsen til fru eller frøken Oline Petersen.

Inger Lauridsen

Præstejubilæum

Den 18. marts kan pastor Olaf V. Sørensen fejre sit 25 års præstejubilæum. Pastor Sørensen er som bekendt sekretær ved det biskoppelige kancelli, men han er på ingen måde nogen »skrivebordspræst« i dette ords noget nedsættende betydning. Han har i en årrække været i centrum af sjælesorgen, hvilket naturligvis kommer ham til gode på den vigtige post i bispedømmet, han beklæder.

Som tidligere ingeniør har han god forstand på tal, og mon ikke det er ham vi skal takke for, at den katolske kirke i Danmark i dag har et godt statistisk materiale at arbejde med? I det hele taget er kancellisekretæren en alsidig ånd, der efter at have passet sine forskelligartede gejstlige pligter søger den gode og sunde rekreation i Nordsjællands dejlige natur. Han er jo rektor for søstrene i Mikkelborg ved Kokkedal og herfra søger han som jæger ud i mark og skov — ikke bevæbnet med morderiske instrumenter, men med opbyggende og bevarende remedier som fotografiapparat, lærred og pensel — ting, han kan benytte med fantasi og talent.

Men vi må heller ikke glemme pastor Sørensens elskværdighed og aldrig svigtende oplagthed, når det gælder om at gøre en anden en tjeneste. Det er noget, vi, der har lejlighed til at se ham til daglig, har lært at sætte pris på.

Ugebladets redaktion ønsker pastor Olaf V. Sørensen hjertelig til lykke.

DANMARKS KATOLSKE LÆRERFORBUND

indbyder sine medlemmer samt alle interesserede til at deltage i landsmødet i Århus *søndag den 15. marts.*

Programmet samler sig om to ting:

Læge Hanne Gregersen vil tale om det skolepsykologiske arbejde og om mulighederne for hjælp til særlig vanskelige eller neurotiske børn.

Skolepsykolog Erik Livbjerg vil holde et foredrag om specialundervisningen i hovedskolen, med særlig henblik på de forpligtelser, også friskolen har i så henseende.

Begge emner er af stor betydning for alle, der virker ved katolske skoler.

Mødet afholdes på Skt. Knuds Skole, Ryesgade 24 og indledes med højmessen kl. 10.

KATOLSK STUDENTERGRUPPE

holder retræte på Åsebakken fra fredag den 20. til søndag den 22. marts. Leder bliver pater J. O. Lund O.P.

SCT. ANSGARS KIRKE

Tirsdag den 17. marts begynder pastor Kjeld Geertz-Hansen på 2. afsnit i sine forelæsninger over emnet »Den katolske kirkes lære og praksis«. 2. afsnit handler om nåde og sakramenter og vil vare omtrent til midten af juni.

PÅSKEFORBEREDELSE

Lørdag den 21. marts 1964 afholdes en påskeforberedelse under ledelse af pater dr. phil. H. Roos S.J. i lokalerne: store sal og privatkapellet, Jagtvejen 183 A. Der begyndes kl. 14.30 og afsluttes efter komplet kl. 18.30. Ved en pause omkring kl. 16.30 kan medbragt mad spises, kaffe og the vil kunne købes. Korte foredrag afvekslende med meditation over påskeugen danner rammen om dette fællesskabsmøde, hvortil alle — mandlige og kvindelige — interesserede er velkomne. Indbyder til arrangementet er Danmarks katolske Kvindeforbund.

RETRÆTE FOR ÆGTEPAR

vil blive afholdt på Sostrup Slot fra fredag den 17. april kl. 11 til søndag den 19. kl. ca. 16. Lederen bliver pastor Jørgen Hviid, København. Temaet er »Kærlighedens udvikling i ægteskabet«, arrangørerne: Vor Frues Familiegrupper i Århus. Deltagelsen koster kr. 80,00 pr. ægtepar, og tilmelding må ske omgående til *Lise og Finn Sørensen, Randersvej 20, Ry, telefon Ry nr. 141.* Allerede nu er der dog kun få pladser tilbage, oplyser arrangørerne.

SØNDAG den 15.: Passionssøndag (s. 286, violet).

MANDAG den 16.: Mandagens messe (s. 291, violet).

TIRSDAG den 17.: Tirsdagens messe (s. 295, violet). Ihukommelse af Patrick (s. 852), Irlands apostel.

ONSDAG den 18.: Onsdagens messe (s. 300, violet). Ihukommelse af Cyrillus af Jerusalem (s. 852), biskop og kirkelærer.

TORSDAG den 19.: Josef (s. 853, hvid), Jomfru Marias brudgom og Kirkens værnehelgen.

FREDAG den 20.: Fredagens messe (s. 310, violet). Ihukommelse af Jomfru Marias syv Smerter (s. 866).

LØRDAG den 21.: Lørdagens messe (s. 314, violet). Ihukommelse af Benedikt (s. 854), stifter af benediktinerordenen.

SØNDAG den 22.: 2. passionssøndag (palmesøndag) (s. 319, rød og violet).

Den hellige Frans' 3. orden har møde i Sct. Annæ Kirke på Amager onsdag den 18. marts kl. 19.30.

PÆNT MØBLERET VÆRELSE
er til leje for ung katolsk studerende. 200 kr. pr. måned.
Tlf. 87 46 06.

Til Førstekommunion og Trosbekræftelse

Søndagsmessebogen kr. 12,00
sort, rødt, grønt skind ..... kr. 46,00
svineskind ..... kr. 51,00

Salme- og Bønnebog kr. 13,75
sort, rødt, grønt skind ..... kr. 48,50
svineskind ..... kr. 53,50

SANKT ANSGARS BOGHANDEL
BREDGADE 67 · KØBENHAVN · PALÆ 4777

RADIO OG TV

Vinder Vejles gruppe 207?

Gruppe 207? Ja, det lyder ligeså hemmelighedsfuldt og forjættende som koncilets nye skema 17, ikke sandt? Det er selvfølgelig »talnavnet«, der gør det. Vor moderne elektrontidsalder, der accepterer alt, blot det får et nummer, har skabt en ny talmystik. Det er således blevet almindeligt med »taltitler«. Tænk blot på Fellinis film 8½ eller på Lars Görlings filmatiserede roman 491. Navnet »gruppe 207« står her for Sct. Norbert Skoles studiekreds i u-landsproblemer. Den katolske Vejle-skoles gruppe er kun nr. 207 ud af over 400 grupper, der landet over deltager i Danmarks Radios u-landsarbejde under ledelse af programsekretær *Jørgen Silberg*, som vi bragte et interview med i julenummeret. Dengang efterlyste vi, om der var deltagelse af katolske skoler. Siden da har vi fået flere breve fra skolen i Vejle, hvor protestantiske og katolske børn i alderen 11-12 år samarbejder om radioens børnehaveprojekt i Lagos, hovedstaden i Nigeria. Det er således ikke blot »talnavnet« der er fælles for gruppe 207 og koncilets skema 17, men tillige selve *sagen*, idet skema 17 blandt sine vigtigste emner har u-landsproblemet.

Når 11-12 årige kan hjælpe u-landene . . .

Mange kristne taber let modet overfor de store verdensproblemer, hvis politiske og økonomiske sider synes at gå menigmand over hovedet. Men her kan man lære af børnene. Ugebladet talte i sidste uge med gruppe 207's formand *Peer Hvass*, der ses her på siden. Telefonen genlød af verdenspolitikkens tekniske forkortelser: UNO, UNESCO, WHO, FAO, ILO, UNICEF . . . altsammen på uimponeret jydsk i en 11-årig drengs mund. Ikke tøvende og usikkert, men kvikt og rapt som én, der ved, hvad han taler om. Man skulle have troet, man talte med en korrespondent fra »Le Monde« eller en medarbejder i udenrigstjenesten. Det har sin forklaring.

Forklaringen

Forklaringen er ganske enkelt det store arbejde, der ligger bag. Hver uge samles gruppen til studiekreds, og Peer medbringer radioens udsendelser optaget hjemme på båndoptager. Børnene har desuden gjort aktivt arbejde med indtjening af penge til udstyr til børnehaven i Lagos. Man har lavet inventarliste til en sådan ved at besøge Sct. Mariasøstrenes børnehave i Vejle. Sidst har man udarbejdet en pjece på 16 sider om u-landsarbejdet. Udkastet er afsendt til radioen, hvor det nåede ind som flot nr. 1 i alt fald i rækkefølgen af indsendte manuskripter. Resultaterne er endnu ikke bedømt, men den 5. april vil den endnu ukendte vinder af konkurrencen om det bedste manuskript blive fejret i Radiohusets koncertsal.

— *Tror du I vinder, Peer?*

— Vi hører til de yngste deltagere i konkurrencen, hvori der deltager unge indtil 17 år. Så jeg tror det ikke.

— *Men Jørgen Silberg sagde sidst, at de yngste kan sige tingene »moderligt charmerende og kortfattet«?*

Peer trækker på det: — De fire sider af vor pjece handler om vor gruppe — de andre tolv om UNICEF og dens arbejde. Vi har stykket det sammen af

Peer Hvass

flere forskellige bidrag. Vi har opdaget, at én kan ikke det hele, men vi må hjælpes ad. Det hele skal være skrevet, så at børn på vor egen alder kan forstå det.

— *Opfatter I det som et kristent arbejde?*

— Nej, egentlig ikke. Vi arbejder på det, protestanter og katolikker i fællesskab. Der er for resten flest protestanter, og jeg selv er af protestantisk familie. Men det er ikke i religionstimen, vi har fået ideen. Den er udgået fra vor klasselærer, fru *Edith Steffensen.*

— *Ved du, at befolkningen i Lagos er sammensat både af katolikker og protestanter ligesom på jeres skole?*

— Nej, det har vi ikke hørt noget om. Men vi glæder os til udsendelserne dernede fra, når vor indsats begynder at tage praktisk form.

Vi ønsker her fra Ugebladet en københavnertur til gruppe 207 den 4., 5. og 6. april. De har fortjent at vinde. Og vi andre kan lære af dem. Skema 17 står for døren.

J.M.

Ugens tv og radio (15. - 21. marts)

SØNDAG	19.30	tv	Mindeudsendelse om John F. Kennedy.
	21.55	tv	Besøg hos maleren Oluf Høst.
MANDAG	20.20	tv	Den unge familie. Hvad med børnene?
	21.20	P2	Unge diskuterer tv-udsendelsen om familien.
	21.30	tv	Nordens hjælp til u-landene. Debat i Nordvision.
TIRSDAG	19.30	tv	Her kan De hjælpe. Kennedy-indsamlingen.
	22.25	tv	Seksualoplysning. Orientering for forældre og lærere.
ONSDAG	10.15	P1	Højmessens udvikling. 2. Liturgi og teologi imellem tradition og fornyelse. I udsendelsen medvirker bl.a. dr. phil. H. Roos.
	20.45	tv	Antonioni: En kærlighedshistorie. Italiensk film.
TORSDAG	20.30	tv	Shakespeare i tv. Som man behager. Komedie.
FREDAG	21.05	P2	Berthe Quistgaard, Olaf Ussing og Jørgen Ryg i fransk radiospil: Edouard og Agrippine.
LØRDAG	17.30	P2	Haydns »Schöpfungsmesse« med Københ. drengekor.

Næste nummer af bladet udkommer på grund af påsken som et dobbeltnummer (nr. 12-13) fredag den 20. marts. Det følgende nummer (nr. 14) udkommer først den 3. april. Meddelelser, der ønskes optaget i nr. 14, må være os i hænde senest den 23. marts.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk ugeblad

12-13

Liturgien: 400 årig tradition brudt

Rom. Som bekendt var der store fortolkningsvanskeligheder, hvad angik det pavelige dokument om koncilets liturgikonstitution. En bekendtgørelse udstedt den 25. januar — et såkaldt »Motu Proprio« — viste sig at være i modstrid med koncilets bestemmelser.

Pave Paul VI har nu ændret teksten, der i sin definitive skikkelse er udkommet i »Acta Apostolicae Sedis«, som er pavestolens officielle organ i modsætning til »L'Osservatore Romano«, hvori den første tekst fremkom. Sidstnævnte blads halvofficielle karakter udelukker åbenbart ikke tendentiøse fortolkninger.

I den første redaktion hed det:

»Konstitutionens artikel 101 autoriserer modersmålets anvendelse i stedet for latin. Vi gør herved opmærksom på, at de forskellige oversættelser til modersmål, der *foreslås* af den kirkelige autoritet, som har kompetence på det pågældende territorium, *skal revideres og godkendes af den apostoliske stol.*«

Den nye redaktion lyder således:

»Konstitutionens artikel 101 autoriserer modersmålets anvendelse i stedet for latin. Vi gør herved opmærksom på, at de forskellige oversættelser til modersmål skal *udarbejdes og godkendes af den kirkelige autoritet, der har kompetence på det pågældende territorium* i henhold til paragrafferne 3 og 4 i konstitutionens artikel 36. De bestemmelser, denne myndighed dekreterer, skal forelægges, d.v.s. ratificeres af den apostoliske stol i henhold til paragraf 3 i artikel 36.«

Med andre ord tilkom det ifølge 1. version pavestolen at korrigere de oversættelser, biskopperne foreslog. Ifølge den definitive tekst er redaktionen udelukkende biskoppernes opgave. Hvis en oversættelse foretaget af et episkopat bliver ratificeret af Rom, skal vedkommende episkopat selv foretage den nødvendige omredigering.

Hvad skal man forstå ved »den kirkelige autoritet, der har kompetence på det pågældende territorium«? Svaret herpå ligner en lille juridisk rebus.

Den myndighed, der tales om i artikel 36, er nærmere præciseret allerede i artikel 22 af samme konstitution. Koncilet har nemlig bestemt, at den kompetente myndighed, hvad angår det liturgiske sprog, skal være den territoriale bispekonference. Men koncilet har endnu ikke oprettet disse bisperåd. Forslaget har kun været diskuteret på koncilets anden samling under behandlingen af skemaet »De Episcopis«. Skulle man derfor holde sig strengt til koncilets bestemmelser, ville man ikke kunne indføre moderne sprog i liturgien, eftersom de kompetente myndigheder endnu ikke er nedsat. For at tillade en øjeblikkelig anvendelse af koncilets liturgibestemmelser har pave Paul VI i artikel 10 af »Motu Propio« bestemt, at den kompetente myndighed foreløbig skal være den *nationale* bispekonference, hvis sammensætning og måde at virke på er nærmere præciseret i dokumentet. Disse dispositioner er ikke blevet truffet enevældigt af paven, men de eksisterer som forslag i skemaet »Om biskopperne«.

»Gennem 400 år har al magt i liturgiske spørgsmål været reserveret pavestolen«, siger pater Bugnini, der er sekretær for den nye postkonciliære kommission for liturgien. »Biskoppernes opgave bestod blot i at årvåge, at de liturgiske love blev overholdt. Koncilkonstitutionen bryder denne århundredgamle barriere. Kirken giver i dag den territoriale myndighed (dette udtryk er med vilje elastisk formuleret) mulighed for at afgøre en række liturgiske spørgsmål — herunder bl.a. indførelse, brug og grænser for modersmålets anvendelse i gudstjenesten«.

Hildesheim. I bispedømmet Hildesheim skal Den hellige Skrift nu indtage samme faste plads i kirkerummet som for eksempel tabernaklet, idet Bibelen eller søndags-evangeliebogen skal befinde sig på en dertil bestemt pult i koret. Ligeledes er det bestemt, at epistel og evangelium ikke mere skal læses ved alteret, men i koret vendt mod menigheden. Dette er det første skridt i retning af at flytte »ordets liturgi« bort fra alteret. Herved vil »nadverens liturgi« træde tydeligere frem som det, den er, nemlig offeret, der bringes på alteret.

Også indledningsordene til epistel og evangelium vil nu blive fremført på modersmålet. Præsten hilser menigheden med »Herren være med jer.« I alle messer, hvor der er menighed til stede — ud over ministranterne — skal der bedes for kirke, regering, syge o.s.v.

Reformer af blivende karakter er der dog ikke uden videre tale om, men snarere om overgangsforanstaltninger, indtil der foreligger almengyldige retningslinier fra samtlige tyske biskopper. (KNA)

Ærkebiskop må »tænke om igen«

»Demokrati er ikke den eneste form, hvorunder man kan regere et land,« og »teorien om raceadskillelse er ikke i sig selv umoralsk,« har den sydafrikanske katolske ærkebiskop Whelan sagt i et interview, som har vakt enorm opsigt ikke alene i Sydafrika, men i det meste af den katolske verden.

I Sydafrika har udtalelsen skabt forvirring, og den har resulteret i en resolution fra den sydafrikanske bispekonferences plenarforsamling, hvori biskopperne fastslår, at den katolske kirkes officielle syn på sagen er det, der kom frem i biskoppernes erklæringer af 1952, 1957, 1960 og 1962, hvori enhver diskrimination på grund af hudfarve fordømtes. Skulle en enkelt biskop have et særstandpunkt, måtte dette stå for hans egen regning.

Ikke desto mindre er ærkebiskop Whelan af Bloemfontein selv af den opfattelse, at hans udtalelse har officiel karakter, idet han er leder af de sydafrikanske biskoppers departement for radio, tv og film.

Den katolske kirkes stilling i spørgsmålet er imidlertid klar nok. Den er bl.a. understreget af Vatikanets dagblad, »L'Osservatore Romano«, der i 1960 beskrev forholdene i Sydafrika som det »værste eksempel på racediskrimination i mands minde«. I et af de dokumenter, som den sydafrikanske bispekonference nu stadfæster — 1957-erklæringen — fordømmes apartheid — raceadskillelsen — som værende »af det onde«. Man slår fast, at den er baseret på en »blasfemisk tankegang«.

Ærkebiskop Whelans udtalelser har vakt megen vrede i den katolske verden — ikke mindst i de engelsktalende områder. For eksempel skriver den kendte britiske ugeavis »Catholic Herald« i en ledende artikel under overskriften »Bloemfonteins nye moral«, at ærkebiskoppen skulle »tænke om igen«. »Catholic Herald« understreger, at Whelans udtalelser er et forræderi mod folk som ærkebiskopperne Hurley og McCann, der i årevis har ført en nådeløs kamp mod raceadskillelsen i Sydafrika, og mod USA's biskopper.

Mange er i ærkebiskop Whelans udtalelse tilbøjelig til at se et forsøg på at føre en privat kirkepolitik med en snævrere økumenisk forbindelse med Sydafrikas hollandsk-reformerte kirke som mål. Den hollandsk-reformerte kirke i Sydafrika støtter således apartheid.

Har indflydelsesrige katolikker lettere ved at få ægteskab omstødt?

Det er nu blevet offentliggjort, at fyrst Stanislaus Radziwills og fyrstinde Caroline Lee Radziwills ægteskab blev stadfæstet i den katolske Westminster Katedral, London, i juli sidste år. Fyrstinden er søster til Jacqueline Kennedy, enke efter USA's afdøde præsident, John F. Kennedy. Ved højtideligheden i Westminster Domkirke gjorde mgr. Gordon Wheeler, der nu er blevet udnævnt til biskop af Middlesbrougt, tjeneste.

For nogle uger siden kom det til offentlighedens kundskab, at den katolske kirkes øverste ægteskabsdomstol i Rom, den såkaldte *Rota*, havde erklæret fyrstindens tidligere ægteskab for ugyldigt. Hun var således i en alder af 20 blevet viet til Mr. Michael Canfield, som var ikke-katolik. Før ægteskabet var blevet erklæret for ugyldigt af rotaen, havde parret fået borgerlig skilsmisse.

Den romerske rota offentliggør kun udfaldet af en sag og ikke dens præmisser, idet der jo ofte spiller forhold ind, som helt tilhører privatlivet, men det er almindeligt kendt, at ægteskabet var ugyldigt, fordi Mr. Canfield ønskede, der ikke skulle være børn i ægteskabet.

Fyrst Radziwill, der er polsk af fødsel, men nu britisk statsborger, har været gift to gange, før han ægtede den nuværende fyrstinde. Hans første ægteskab – det var med en czekisk pige – blev i sin tid erklæret for ugyldigt efter katolsk kirkeret. Hans andet ægteskab blev indgået borgerligt, og kunne således – da Radziwill jo er katolik – ikke anerkendes af den katolske kirke. Allerede i 1961 giftede hans anden kone sig igen, og vielsen fandt sted i en katolsk kirke.

Radziwill-sagen har vakt stor opsigt – ikke mindst i den engelsktalende del af verden, og som det har været tilfældet før omkring ægteskabssager af denne art, er den påstand blevet fremført, at »indflydelsesrige katolikker har lettere ved at få deres ægteskaber erklæret for ugyldige end almindelige dødelige«. Imidlertid er det sådan, at 45 pct. af de sager, som kommer for rotaen, drejer sig om personer, der ikke har råd til at betale omkostningerne. Kirken afholder derfor hele betalingen. Sagerne tager ofte meget lang tid, og det er velkendt, at katolikker, der har »større indflydelse« end fyrst Radziwill, venter på 13. år på en afgørelse, skriver det engelske blad »Catholic Herald«. Endelig må det tages i betragtning, at det netop kun er de »indflydelsesrige« personer – altså dem offentligheden, pressen, beskæftiger sig med, man hører om. Og endelig opnår jo kun de »mondæne« sager, der afsluttes med, at et ægteskab erklæres for ugyldigt, omtale af betydning.

Ny liturgikommission

Rom. Den 11. marts forsamledes i Santa Martha-Palæet i Rom den nyudnævnte kommission for udførelsen af koncilets bestemmelser i liturgien, en såkaldt postkonciliær kommission. Denne kommission tæller ialt 42 medlemmer. Dens præsident er kardinal Lercaro, ærkebiskoppen af Bologna, og dens sekretær er pater Bugnini. Dens sammensætning er i nogen grad forskellig fra den kommission, der i sin tid udarbejdede koncilkonstitutionen om liturgien. Således er pavens ceremonimester, ærkebiskop Enrico Dante, gledet ud, mens kardinal Bea er nyudnævnt medlem. Iøvrigt kommer medlemmerne fra 26 forskellige lande. (KIPA)

Filmet økumenik

Offenburg. Benediktinermunken Krysostemus Dahm fra Maria Laach driver økumenisk virksomhed på en meget original og effektiv måde. Sammen med en kameramand har han specialiseret sig i optagelse af farvefilm og farvefoto, der sendes til brug indenfor den østlige ortodokse kirke. Således har munken optaget den eneste eksisterende film om Athos-klostret. Filmen vises i græsk version indenfor den ortodokse kristenhed. Pater Dahm har også ledsaget paven på pilgrimsfærden til Det hellige Land. Han optog her en film, der er blevet opført første gang i midten af februar. (KIPA)

Har De sendt
Deres fastealmisse
til U-landene?

Caritas Danmark
Postgiro 43979

Sankt Vincentgrupperne
Postgiro 97164

VERDEN RUNDT

Uppsala. Den lutherske ærkebiskop af Uppsala, Gunnar Hultgren, udtaler ved hjemkomsten til Sverige fra mødet i Odessa, at han er forbavset over det gode økumeniske samarbejde, der eksisterer i Sovjetunionen mellem den ortodokse kirke og de andre kristne konfessioner, for eksempel baptisterne. Ærkebiskoppen meddelte endvidere, at en delegation fra den russisk-ortodokse kirke vil komme til Sverige til sommer i anledning af 800-året for ærkebispesædet Uppsalas indstiftelse. (SOEPI)

▪

Moskva. I et interview med det sovjetrussiske pressebureau Novoski, har metropolitten af Leningrad og Ladoga, Nikodim, udtalt:

»Vi er overbevist om, at de kristnes enhed må ske på basis af alle kirkers lighed over for Gud. Som man vil vide, er dette princip hovedhjørnesten i Kirkernes Verdensråds arbejde. Den russisk-ortodokse kirke ønsker i øjeblikket at undgå al utidig optimisme og skuffelse.«

Metropolitten tilføjede, at patriarkatet i Moskva i år vil modtage repræsentanter for kirker på alle kontinenter og at flere af dets egne medlemmer vil sige ja til indbydelser fra andre kirker. (SOEPI)

▪

Alexandria. Ærkebiskop Elias Zoghby fra det unerede melkitiske patriarkat har i en nylig udgivet bog foreslået, at de såkaldt unerede kirker vender tilbage til den ortodokse kirke. Fra ortodoks side bliver et sådant skridt betragtet som en væsentlig forudsætning for en kommende kristen enhed. (KIPA)

▪

München. Kardinal Döpfner har foranstaltet seks foredrag for sine præster for at informere dem om koncilets arbejde. Kirkemødet var også emnet for en tale, kardinalen holdt for Det katolske Akademi, der var forsamlet til årsfest i det tyske museum i München. Kardinal Döpfner opfordrede her præster, lægfolk og ordenssamfund til sand reformiver for at føre det arbejde videre, der er begyndt på koncilet. Denne opfordring gjaldt også den katolske presse.

ivets ophav dræbte I.

Disse Peters ord til jøderne straks efter pinsedagen rummer i al deres knaphed noget helt ud over det sædvanlige. At dræbe livets ophav! Er det ikke et paradoks? Og dog er det dette paradoks, vi skal fejre i ugen, der kommer. Livets ophav, han, som sagde om sig selv: »Jeg er Livet,« er blevet korsfæstet og dræbt. Men han kunne ikke forblive dødens fange. Det vers i salmen er blevet fuldbyrdet, hvori der står: »Du lader ikke din hellige skue graven.«

Langfredagens kors og opholdet i graven påskelørdag er ikke afslutningen. Det er en påske, d.v.s. en overgang, der bebuder og forbereder påskemorgens gry, hvor kvinderne så de to engle i den tomme grav, der sagde til dem: »Hvorfor leder I efter den levende blandt de døde?«

Det er mysteriet i denne overgang fra døden til livet, overgangen fra denne verden til Faderen – vi i dette nummer vil forsøge at illustrere og betragte, så godt vi kan. For en gangs skyld ser vi næsten helt bort fra det aktuelle, men det skinner alligevel frem overalt. Vi ved nemlig, at Kristi mysterium gentager sig og lever videre i Kirkens mysterium. Også Kirken gennemlever til stadighed overgangen fra døden til livet. Den kan i et eller flere slægtled forsvinde her og der i et land eller endda i en hel verdensdel, men før eller siden vil den altid fødes igen eller slå rod i andre lande, som hidtil har været fjendtligt indstillet over for den.

For øjeblikket har den ateistiske propaganda og religionsforfølgelserne sat ind med fornyet kraft i Sovjetunionen, men samtidig afholdes der et økumenisk møde i Odessa, som bekræfter, hvad vi allerede vidste i forvejen: at den ortodokse kirke i Rusland langtfra er afgået ved døden. Selv om Kina er afskåret fra Rom, har landet den dag i dag tre millioner katolikker. I Polen har Kirken trods alt formået at leve videre efter tyve års kommunistisk styre. I Mexiko blev katolikkerne for fyrre år siden skudt under påkaldelse af Krist Konge. I dag lever og trives de i en tolerant republik.

Man behøver imidlertid slet ikke at gå så langt tilbage i tiden. Også nazisterne ville undertrykke Kirken, og allerede før krigen havde de oprettet koncentrationslejren i Dachau for at have et sted, hvor de kunne anbringe de præster, der ikke ville makke ret. Men hvor er Hitler i dag? Og hvor er SS-lederne? De tyske biskopper spåede rigtigt, da de i 1937 skrev: »Man kan fængsle den kristne sandhed, og man kan hudstryge den... Man kan dømme den til døden og korsfæste den på et tysk Golgata. Men den vil snart genopstå og med et sejrrigt blik betragte den grav, man havde beredt den, og de grave, der for altid har lukket sig over dem, der bekæmpede dem«.

Det er med Kirken som med Kristus, – den stiger ned i graven, og den opstår på ny. »De, som sår med gråd, skal høste med frydesang.« Livet vil altid til sidst sejre over døden. Det er hele Kirken, der fejrer påske ved at leve med i Kristi mysterium.

Bladets forside er tegnet af Ejgil Vedel.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. 1 løssalg 1 kr.

Fra skærtorsdag til påskemorgen

I den nye konstitution om »Den hellige Liturgi«, som det andet Vatikankoncil har udgivet, omtales vor forløsning ved Kristi død og opstandelse flere gange som »mysterium paschale«. Den tyske oversættelse bruger her ordene: »das Pascha-Mysterium«. Vi er så heldigt stillet, at vi ligefrem kan oversætte dette begreb med »Påske-mysterium«. Thi det danske ord »påske« går over den middelalderlatinske form »pascha« direkte tilbage til det hebræiske ord: »passah«. Den jødiske »passah« var en fest til minde om det udvalgte folks udfrielse af Ægypten. Jøderne fejrede hvert år dette udtog *(exitus)* fra Ægypten ved et liturgisk mindemåltid. Under et sådant påskemåltid indstiftede Jesus det nye påskemåltid til minde om sin egen »overgang« *(transitus)* til Faderen. Johannes har i sin beretning om fodtvætningen (13. kap.) tydeligt markeret denne forbindelse mellem det gamle påskemåltid og det nye. »Det var

Burde den stille uge ikke snarere hedde påskeugen? spørger man sig selv, når man læser pater Roos' betragtning over den kristne påske. Ligesom jødernes påske er den en overgang fra trældom til frihed – fra døden til livet.

før påskehøjtiden. Jesus vidste, at hans time var kommet til at gå bort fra denne verden til Faderen; og som han havde elsket sine egne her i verden, elskede han dem til det sidste« (13,1). Dette påskemysterium begynder skærtorsdag og slutter påskemorgen: det omfatter Kristi lidelse, død og opstandelse. Og alt dette sammenfattes i den sakramentale handling, som Jesus selv har indstiftet: den hellige nadver, hvor selve forløsningen bliver nærværende, hver gang vi mindes hans død og herlighedsfulde opstandelse.

Dette påskemysterium, som vi højtideligholder i de tre hellige dage i den »stille« uge, har et tredobbelt perspektiv: det viser tilbage til den gamle pagt; det finder sin opfyldelse i Kristi død og opstandelse, der er nærværende i messen; og det peger frem til den fuldstændige forløsning, når Han kommer igen og vi alle atter er samlet med Ham i paradiset.

Begivenhederne i den gamle pagt, som jøderne fejrede i deres passahmåltid, var et »forspil« (liturgidekretet) til den egentlige forløsning ved Kristi død og opstandelse. Den politiske befrielse fra en slavetilstand til et selvstændigt folk var kun et billede på den virkelige frigørelse fra synden til nåden, som skete i Jesus Kristus. For jøderne var *passah* en sejrsfest. De mindedes deres egen befrielse og håbede samtidig på en endelig og åndelig befrielse, hvor Gud og menneskeheden på en helt ny måde skulle blive en enhed i en ny pagt. Når allerede påskefesten var en sejrsfest for jøderne, hvor meget mere må den så ikke være det for

Også i vor tid har menneskene oplevet dødsenglens gang og landflygtigheden — men uden det sikre håb om at nå Det forjættede Land.

de kristne? Kristus har i sin død og opstandelse besejret synden, døden og de onde »magter«, som holdt menneskene bundet i deres trældom. Der, hvor Kristus er, er der altid håbet og en fremtid. Der, hvor Kristus er, er der altid glæde. Der, hvor Kristus ikke er, er der fortvivlelse, mørke, en lukket fremtid, pessimisme, angst og ingen ægte kærlighed. Den, som har set den svenske film »Tystnaden«, forstår meningen med disse ord. Men er de kristne glade? Eller gælder Nietzsches ord ikke stadig: »De kristne taler så meget om forløsning, men hvor er de triste«? Påskemysteriet skal ikke overvælde os med sine mørke sider, – det skal tværtimod give os håbet tilbage, glæde og tryghed i Guds tilsagn. Gud er med os. Thi han har elsket os i sin Søn.

Ser vi på påskemysteriet i dets historiske forløb, Kristi lidelse, hans død og opstandelse, som altid danner en enhed, kan vi ligefrem forvirres af de mange ting, som sker i disse tre dage. Vi kan fordybe os i enkelthederne. Især i middelalderen har man med næsten barnlig kærlighed betragtet passionsmysterierne. Vor egen tid er blevet lidt mere tilbageholdende. Vi har oplevet så meget ondt, så grusomme ting, så forfærdelige rædsler, at vi næsten kvier os ved at fordybe os for meget i disse »blodige« begivenheder. Men vi kan jo også trænge ind til sagens kærne. Det er jo ikke »bogstaven«, det kommer an på, men »ånden«, der skjuler sig under den. Hvad er det ledemotiv, ud fra hvilket vi skal betragte påskemysteriet? Dette mysterium begynder jo i nadversalen. Men de første ord, Jesus sagde til sine apostle, da de var forsamlet til påskemåltidet, var følgende: »Jeg har hjerteligt længtes efter at spise dette påskemåltid med jer, før jeg skal lide« (Lk. 22,15). Bag alle de til dels frygtelige ting, der skete i Kristi passion, står Jesu kærlighed. Kristi lidelse og død er en åbenbaring af Kristi kærlighed. Hele dette påskemysterium må ses under mottoet: »Han elskede *mig* og gav sig selv hen for *mig*« (Gal. 2, 20). Og bagved Jesu menneskelige kærlighed ser vi Guds evige kærlighed, den absolutte kærlighed: »Således elskede Gud (Faderen) verden, at han gav sin Søn, den enbårne, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv« (Joh. 3,16). Påskemysteriet er dybest set en åbenbaring af Guds grænseløse kærlighed. Guds magt og herlighed *(doxa)* viser sig netop i hans selvhengivelse. Hans almagt viser sig i afmagt, hans styrke er blevet til svaghed. Men alt dette har kun ét formål: at få os til at begribe, at hans inderste væsen er kærlighed. Hvis man søger en fællesnævner, der i sig samler alle de forskellige begivenheder, der fortælles om i Kristi passion, kan det kun være: kærlighed. Guds absolutte kærlighed, som har åbenbaret sig i Sønnens billede. Alt i den hellige passion taler jo kærlighedens sprog: hans udbredte arme, hans gennemstungne hænder, hans bristende øjne, hans åbne hjerte. Han, ved hvem Faderen har talt til os, »hvem han har indsat som arving til alle ting, ved hvem han også har skabt verden; han, som er hans herligheds afglans og hans væsen udtrykte billede, og som bærer alt ved sit mægtige ord« (Hebr. 1-3), – han »ydmygede sig selv og blev lydig til døden, ja døden på et kors« (Fil. 2,8). Derfor er også kærligheden, og intet andet, den kristnes miljø. Thi hvor inderlig kærlighed er, dér er Kristus. Man kan ikke tolke kristendommen som en viden eller en gnosis; den er ikke et asketisk system eller en autogen træning som yogasystemet eller Zen-buddhismen, – den er i sit væsen kærlighed, – Guds kærlighed er altid det forud-satte. Vor kærlighed er svaret. Thi vi har troet på hans kærlighed. Når en moder i mange dage og uger har smilet til sit barn, får hun en skønne dag barnets smil som svar: Guds kærlighed til os er så stor, at han vækker vor kærlighed til sig.

Men påskemysteriet peger også ud i fremtiden. Den endelige forløsning blev allerede i den gamle pagt fremstillet under billedet af et måltid, hvor de troende sidder til bords med Gud selv. Ikke uden grund valgte derfor Jesus som ydre tegn for sit påskemåltid, den nye pagts offer, et måltid. Vi må jo aldrig glemme, at messens ydre, sakramentale struktur er et måltid. Under disse ydre tegn, ord og handlinger opdager troen noget helt andet: tilstedeværelsen af Kristi forløserkærlighed og samtidig dermed Faderens kærlighed. Messen, hvis indstiftelse vi højtideligholder skærtorsdag, er et symbol på Kristi og Faderens kærlighed, et symbol, som tillige er en virkelighed. Ethvert sakramente er jo et realsymbol, og dette gælder i højeste grad messen. Men i messen har vi alligevel endnu Guds reelle kærlighed skjult under de ydre tegn. Der skal komme den dag, hvor vi skal se Vor Frelser ikke mere som i et spejl og i et tilsløret billede, men ansigt til ansigt. Vi skal se Ham, ansigt til ansigt, således som han virkelig er. Først når dette stadium er nået, vil hele forløsningens historiske proces være afsluttet. I påskemysteriet, som er messen, mindes vi ikke blot Herrens lidelse, død og opstandelse, og modtager vi ikke blot Herrens forklarede legeme, men i det samme måltid gives os også et pant på vor kommende opstandelse. I messen er hele fremtiden åben, eftersom den peger frem mod den evige påske, når tiden afsluttes, og evigheden for alvor begynder. Her i tiden fejrer vi påskemysteriet i dets mest fortættede form i det hellige messeoffer, »indtil Han kommer«.

H. Roos S.J.

Skærtorsdag i Ravello

Det var mænd fra landsbyen klædt i hvide kutter og med et hvidt hovedklæde bundet på østerlandsk vis med en lang snip ned ad ryggen. Solen var gået ned bag de blåviolette bjergkamme, og den lille gyde, der mellem grå, forvitrede stenmure fører op til Santa Chiara klosteret, henlå i tusmørke, da de første kom gående med lygter i hænderne. Tavse alvorlige mænd, unge og ældre. Det flakkende lygteskær glimtede i de mørke øjne og gav ansigterne, der var indrammede af det hvide lin, et gyldent skær. En af dem bar et sort trækors, hvorpå der var hæftet seks symboler — en stige, en hånd, en hammer, en knibtang en økse og et bæger. Symboler på tømrerarbejdet, skovhugsten og vinhøsten. Hverdagens symboler.

Da de første hvidkutter var drejet ned ad stien mod San Francescokirken blev der ganske stille, så tyst at man kunne høre trin af nøgne fødder på den stenede sti. Ensom kom han gående iført en hvid kjortel og et rødt lændeklæde, bærende på sit store tunge trækors, Kristus med tornekronen på sit hoved. Det lange hår skjulte hans ansigt, årerne på hans hænder var røde og opsvulmede af grebet om det svære kors. Ene bar han det på sin ryg, med langsomme slæbende skridt gik han gennem den lille bys stejle støvede trappegader. Bag Kristus kom flere kutteklædte mænd, en af dem med en lang stav, som øverst endte i en økse.

Processionen standsede midt i gyden, for at Kristus kunne hvile, og medens han stod der, foroverbøjet, stadig med sit kors på skuldrene, sang hvidkutterne en elegi, der fortalte om Kristi hudflettelse og korsvandring til Golgata. Melodien var tydeligt arabisk og stammer fra det 11. årh., hvor Sicilien og kystbyerne omkring Amalfi blev stærkt præget af saracenerne. En af mændene sang for med høj stigende stemme nogle monotone abrupte strofer, hvorefter de andre faldt i med dybe stemmer. Den ejendommelige sang gentoges nogle gange, inden processionen atter satte sig i bevægelse.

Hele den lille bjergbys befolkning var med i processionen, unge kvinder, som havde små, trygt sovende tøjbylter på armen, småpiger, der bar på mindre søskende og gamle kvinder hyllede i tykke sorte sjaler, med falmede bomuldsklæder om hovedet og rosenkransen knuget i de magre solbrunede hænder. Processionen gik ind i San Francescokirken til sidealteret, graven, der var pyntet med et hav af blomster, hvoraf de færreste dog var ægte. Der gror ikke mange blomster på de fattige vinbønders terrasser, dertil er jorden for kostbar, så kunstige blomster anvendes meget. Til højtiderne, når kirkerne pyntes, stikkes disse kunstfærdigt udførte blomster ned i store græspuder, der anbringes på klinkerne foran alteret.

I kirken var der trods de mange børn så stille, at man hørte flagermusene pibe over kirkepladsen. Der var ingen gejstlige til stede; traditionen bød, at processionen skulle bestå af mænd fra egnen, og de valgte selv den iblandt sig, der skulle være Kristus. De kutteklædte sang akkompagneret af spinkle orgeltoner frembragt af uøvede hænder. Omgivet af de syngende mænd stod Kristus stadig bærende på det store trækors. Processionen drog videre ned ad bjergskråningen ad en ujævn sti, der gennem små, hvide husklynger fører til den lille kirke San Pietro. Monte dell' Avvocata's takkede bjergkam aftegnedes skarpt mod den måneblege himmel, og ude i den stille bugt lå fiskerflåden med blus. De stærke karbidlamper kastede gyldne stråler ud over det mørke hav og gav vandet under bådene en stærk søgrøn farve. Der blev ikke sunget i San Pietro; tavs stod processionen i det lille halvmørke kirkerum, der kun var oplyst af olielamper. Et skydække var gået for månen, og ved skæret af blafrende vokslys bevægede processionen sig videre op ad bjerget, bølgende og bumplende som en fåreflok for at undgå de mange huller på stien. Ind imellem standsede Kristus for at hvile, og den samme monotone sang gentoges. Alle kirker og små kapeller blev besøgt, og først efter flere timers gang sluttede processionen i Duomo di Ravello. Hvidkutterne sang elegien, og Kristus bar korset til sakristiet. Stille forlod man kirken og forsvandt i mørket ad små gyder.

Gudrun Krag

KOMMUNION

I Gud, sand Treenighed,
Skaber, Frelser, Helligånd;
med Maria og alle helgener,
med Kirken fra aposteldage til verdens sidste time,
med hver, der kristnedes i dåb,
med hver en sjæl, som Gud har skabt,
med alskabelsen fra mindste blomst til stjerners kreds,
med tid og evighed
kommunion
i brødet, Jesu legeme,
i kalken, Jesu blod.

Lis Thorbjørnsen

I de latinske lande indgår ofte en bodsprocession gennem byens gader som et led i den stille uges gudstjenester. Her ser vi en sådan procession i byen Uriz i den spanske provins Navarra.

HAN SVAREDE DEM IKKE

Når vi hører beretningen om Kristi lidelse, kan vi ikke undgå at blive slået af en vis forundring! Disse kapitler i evangelierne har nemlig et helt andet præg end det øvrige. Den Kristus, vi her står over for, virker helt anderledes, end han plejer at være. Vi ser ikke mere den store rabbi, Guds Søn, der taler med myndighed og gør underværker, men kun et menneske, et hjælpeløst menneske, der tilsyneladende bliver knust af sin skæbne uden at kunne gøre modstand. Det er, som om Kristi guddom pludselig ikke mere kommer til syne, – som om han her udelukkende viser sig fra sin menneskelige side.

Allerede Augustin konstaterer denne forskel. Han, der altid er så følsom over for alt, hvad der i de evangeliske tekster kan hjælpe os til at få øje på Ordets, d.v.s. Guds Søns karakteristiske træk og egenskaber, kan ikke komme udenom, at disse træk træder så lidt frem i beretningen om Kristi lidelse, at de slet ikke er til at få øje på. »Kristi time,« skriver han, denne time, der er højdepunktet i Kristi liv og i hans kamp mod Satans magt, hans lidelses time, »er samtidig den time, hvor Kristus kun viser sig som menneskesønnen, født af en kvinde.«

Thomas af Aquin, der hele livet igennem med sit skarpe teologiske blik læste og udlagde de bibelske tekster, kommer til det samme resultat: I lidelsens stund sker der noget helt nyt og ejendommeligt i Kristi sind. Det er, som om forholdet mellem hans menneskelighed og hans guddom pludselig er helt forandret. Den bevidsthed om at være Guds Søn, som Kristus hidtil har haft, trækker sig tilbage og forsvinder. Hans menneskelige natur er ikke mere under indflydelse af hans guddommelige natur. Lidelseshistorien afslører en slags løsrivelse eller selvstændiggørelse af alt det menneskelige i Kristi person. Derfor er hans dødskamp i Getsemane så frygtelig og så bitter. »Min sjæl er bedrøvet til døden.« Derfor føler Kristus sig så forladt på korset i dødsøjeblikket: »Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?« Og derfor er hele lidelseshistorien præget af en så tung og dyster stemning. Her bliver lidelsen til ren og skær lidelse og forladthed. Den trøst, der ligger i forvisningen om, at han er Guds elskede enbårne Søn, er helt forsvundet ud af Kristi bevidsthed!

Det forklarer også, at disciplene svigter ham. Alt, hvad der sker, virker, som om Kristus pludselig har mistet al myndighed og anseelse i deres øjne. Han, der så sent som i går var deres elskede Herre og Mester, bliver til en ligegyldig – næsten fremmed – person. »Jeg kender ikke det menneske,« siger Peter om ham, og Judas forråder ham, – sælger ham, som man sælger en slave. Kristi imponerende kraft og myndighed virker ikke mere på hans omgivelser. »Aldrig har noget menneske talt, som dette menneske taler,« havde jøderne i sin tid sagt om ham. Nu taler han, men det er, som om hans ord ikke mere har nogen kraft. Han taler til Kaifas og til Pilatus om sit kongedømme, men det gør ikke noget indtryk på dem! Han taler om sandheden: »Hvad er sandhed?« svarer Pilatus med et skuldertræk. Tidligere har han ofte med et enkelt ord eller en håndbevægelse udøvet en umiskendelig indflydelse på sine tilhørere. Det var, som om en kraft strålede ud af ham. »Hvis jeg får rørt, om det så kun er ved

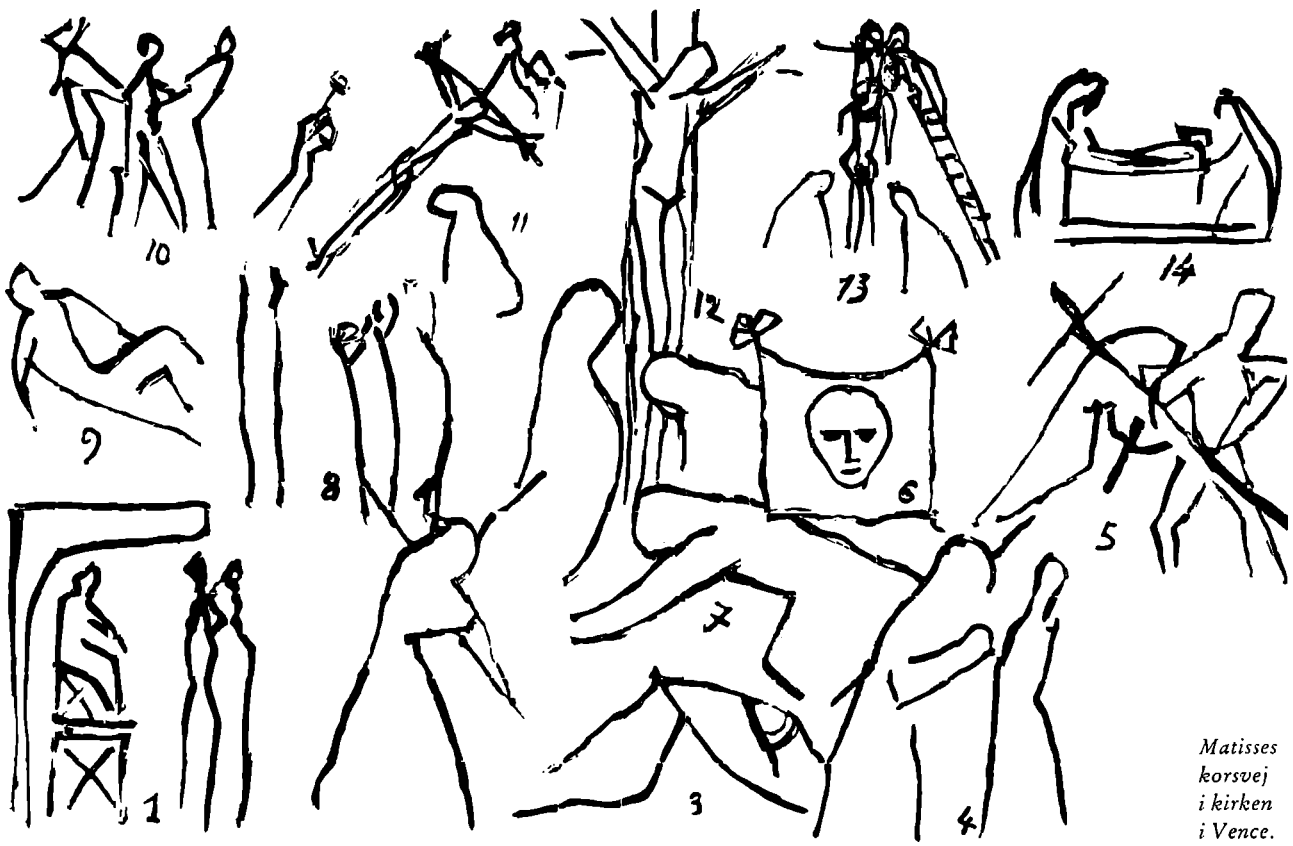

Matisses korsvej i kirken i Vence.

hans klæder, bliver jeg frelst,« siger den blodsottige kvinde om ham! En anden gang går han sin vej midt iblandt sine modstandere: ingen tør røre ham. Og i Getsemane have er det tilstrækkeligt, at han siger: »Det er mig«, til at soldaterne viger tilbage og falder til jorden. Men det var *før* i tiden, – før hans dom og hans lidelse. Nu går det ikke mere på den måde. Den kraft, han udstrålede, er væk. Han udfører de samme handlinger, siger de samme ting, men uden resultat. Det er, som om strømmen er afbrudt! Der er sket et brud i ham mellem det guddommelige og det menneskelige. Det er, som om kun det menneskelige er blevet tilbage . . .

Og jøderne mærker det bevidst eller ubevidst – og drager fordel af det. Aldrig før har de i den grad vist ham deres had og foragt. Alle kneb gælder: falske vidner, falske beskyldninger, psykologisk pres både på folket og på dommeren – der er alt, hvad menneskelig ondskab kan udpønse, når den har sat sig et mål og vil nå det! Og jøderne triumferer: De tror, at Kristus nu endelig viser sig, som han i virkeligheden er. Facaden er styrtet sammen. Han har tabt ansigt. Endelig er hans sande skikkelse afsløret, og han fremtræder blottet for den lånte personlighed, som de aldrig har kunnet tåle. Nu kan man se, hvem han er, og hvad han er værd: et lam, et frygtsomt lam, som bræger, når man fører ham til slagtebænken. Jøderne er sikre i deres sag. De håner og spotter ham: »Andre har han frelst, sig selv kan han ikke frelse. Han er jo Israels Konge! Lad ham nu stige ned fra korset, så vil vi tro på ham!«

Og Kristus lader sig håne og spotte uden at svare et ord. Det ville have været let for ham at gøre det, og han havde ikke engang behøvet at bruge usædvanlige midler. Han kunne blot have taget sin naturlige myndighed til hjælp. Det har han gjort før. Da han en dag kom ind i templet og så alle de fromme forretninger, vekselererne og duekræmmerne gjorde i helligdommen, tog det ham ikke lang tid at jage dem ud ved hjælp af en svøbe, han havde gjort sig af reb! »Mit hus skal kaldes et bedehus for alle folkene. Men I har gjort det til en røverkule.« Og en anden gang, da han

PAVE PAULS BØN VED KRISTI GRAV

Kære brødre og sønner.

Nu er stunden inde, da vort sind må vækkes, vor tanke oplyses og alle vor sjæls kræfter samles under Kristi lysbringende blik.

Lad os da i oprigtig smerte komme alle vore synder ihu. Vore fædres synder, fortidens synder, og synden i vor tid, i den verden, vi lever i.

For at vor smerte skal være ydmyg, uden hverken at være fej eller ubehersket, for at den ikke skal være fortvivlet, men tillidsfuld, ikke passiv, men en brændende bøn, vil vi forene den med Vor Herres Jesu Kristi bøn, han som var tålmodig indtil døden og lydig indtil korset. Vi ihukommer med bevæget sind mindet om ham og bønfalder om hans barmhjertighed, der kan frelse os.

Vi tilbeder dig, Kristus, og vi lovpriser dig, fordi du ved dit hellige kors har forløst verden.

Her, hvor du, Herre Jesus, den uskyldige, blev anklaget, du den retfærdige blev dømt, du den hellige blev fordømt, du, Menneskesønnen, blev pint, korsfæstet og ihjelslået. Du, Guds søn, blev bespottet, forhånet og fornægtet. Du, som selv er lyset, lærte mørket at kende. Du, vor konge, blev hængt op på et kors. Du, livet selv, måtte underkaste dig døden. Du, der døde, genopstod til livet. Vi kommer dig ihu, Herre Jesus, vi tilbeder dig, Herre Jesus, vi påkalder dig, Herre Jesus.

Lad os da samle os og overveje.

På dette sted, Herre Jesus, blev din lidelse en offergave, du havde forudset og accepteret. Den blev et offer. Du var slagtofret. Du var præsten. På dette sted blev din død udtryk og målestok for menneskets synd, et heroisk offer, løsepengene til den guddommelige retfærdighed. Den blev et vidnesbyrd om kærlighed i højeste potens. Her stod kampen mellem liv og død. Her vandt du sejren, Kristus, da du døde og genopstod for os. Hellige Gud, stærke Gud, hellige og udødelige Gud, forbarm dig over os.

Her står vi, Herre Jesus. Vi er kommet ligesom forbryderen, der vender tilbage til gerningsstedet. Vi kommer som den, der fulgte dig, men også forrådte dig. Vi har været tro, men også utro mange gange. Vi kommer for at bekende den hemmelighedsfulde sammenhæng mellem vore synder og din lidelse, mellem vort og dit værk. Vi kommer for at slå os for brystet, bede dig om tilgivelse og bønfalde om din barmhjertighed. Vi kommer, fordi vi ved, at du kan og vil tilgive os, fordi du har sonet for os. Du er vor forløsning, du er vort håb, du Guds Lam, som bærer verdens synder.

Forlad os vor synd, Herre.

Herre Jesus, vor Forløser, væk i os længsel og fortrøstning til din tilgivelse. Styrk vor vilje til at omvende os og være tro. Giv os at fornemme visheden om din milde barmhjertighed. Herre Jesus, vor Frelser og Mester, giv os kraft til at tilgive andre, for at vi selv virkelig kan finde tilgivelse hos dig. Herre Jesus, vor Frelser og Hyrde, nedlæg i os evnen til at elske, som du vil, at vi efter dit eksempel og med din nåde må elske dig og alle dem, der er vore brødre i dig.

Herre Jesus, vor Frelser og vor fred, du som har åbenbaret os dit inderste ønske, »at alle må være ét«, opfyld dette ønske, som vi gør til vort, og som nu også er vor bøn: »At vi alle må blive ét«.

Herre Jesus, vor Frelser og Formidler, gør du, at vor bøn må blive hørt hos vor Fader i Himlen, når vi nu beder til ham i Helligånden.

Kære brødre og sønner, lad os da bede:

Almægtige evige Gud, du, som har åbenbaret din herlighed for alle mennesker i Kristus, bevar din barmhjertigheds værk, for at Kirken må nå ud til hele verden og med en stærk tro holde fast ved bekendelsen af dit navn . . .

Almægtige evige Gud, du, som ikke vil syndernes død, men at de skal leve, hør nådigt vor bøn: fri alle fra at forblive i vildfarelser og foren dem med din hellige kirke til ære og lovprisning af dit navn.

stod over for farisæerne og deres groteske hyklerier, var han heller ikke bange for at sige sin mening: »Ve jer, I er ligesom kalkede grave.« Og formodentlig har han ikke sagt det sagtmodigt, men opfyldt af hellig vrede.

Men i dag, hvor han er midt i sin lidelse, reagerer han ikke mere. Han tier! Han er faktisk som et lam, Guds Lam, der bærer alle verdens synder, og som frivilligt tager imod spot og forhånelser. Tiden er nu ikke mere inde til vrede, men til sagtmodighed. *»Elsk jeres fjender, velsign dem, som forbander jer, gør godt imod dem, der hader jer, og bed for dem, som forfølger jer«*, havde Kristus sagt til disciplene. Nu er tiden inde til at foregå dem med sit eksempel. Det er ikke mere tiden til at forsvare Guds ære, men til at elske og frelse!

Her har vi netop hemmeligheden ved Kristi indre holdning under hans lidelse. *Kristus tillader, at Guds ære krænkes.* Han tillader endog, at sandheden for en tid tilsløres, og at hans guddom ikke alene bliver miskendt, men også ringeagtet og glemt. Hvorfor det? For at konflikten ikke skal tilspidses, – for ikke at ophidse sine modstandere og muligvis for at der skal lades en vej åben for dem, så de kan komme tilbage. Han gør som faderen til den fortabte søn, der ikke diskuterer med ham, men lader ham gå for ikke at ødelægge muligheden for, at han engang skal omvende sig og komme tilbage til faderens hus. Kristus har her valget mellem to muligheder: på den ene side at forsvare Faderens og sin egen herlighed og på den anden side at tåle alt, alle ydmygelser og krænkelser, af kærlighed til sine fjender. Kristus vælger det sidste. Og ved et af de paradokser, vi er vant til fra evangeliet, er det netop i det øjeblik, han giver afkald på sin herlighed og sin egen ære, at han får den tilbage. Thi der findes for Gud ingen større ære og herlighed end at blive ved med at elske til det sidste, – at føre kærligheden til dens yderste konsekvens ...

Vi kristne skal tage Kristus som eksempel. Vi kan ikke lade være med at sammenligne hans væremåde med vor egen. Når vi i dag befinder os i den situation, vi gør, når kristenheden er splittet i hundreder af trossamfund og sekter, er det måske, fordi vi ikke har fulgt Kristus efter, i hvert fald ikke langt nok, d.v.s. *til det stadium, hvor kærligheden fører til ydmygelse.* Hvis vi kristne havde gjort som Kristus, – hvis vi havde elsket i stedet for at diskutere og forsvare os, ville vi formodentlig ikke have stået, hvor vi står. Reformationen ville formodentlig ikke have fundet sted! Naturligvis havde vi katolikker gode grunde til at handle, som vi gjorde, og de grunde har vi den dag i dag. Vi skulle forsvare Guds herlighed og sandhedens ret! Vi har handlet »ad majorem Dei gloriam« – til Guds større ære. Men vi har måske glemt, at Guds største ære ikke består i, at hans børn polemiserer og siger *nej* til hinanden. Den består i, at de først og fremmest siger ja, – i, at de elsker hinanden, og alle sammen i fællesskab forsøger at overvinde de splittelser, der opstår ... Sandheden er ikke det eneste gode. Den er intet værd, hvis den ikke forkyndes i kærlighedens ånd.

Kristus har aldrig talt *imod* sandheden. Men han har på den anden side heller ikke ment, at sandheden skulle være et våben til at slå modstanderne i ansigtet med. Han har endog tilladt, at en del af sandheden – hans guddomsskikkelse – for en tid skulle forblive tilsløret, fordi kærligheden krævede det. Han havde tilstrækkelig tillid til sandheden til at vide, at den til sidst ville sejre!

»Det være langt fra mig at rose mig af noget andet end Vor Herres Jesu Kristi kors.« Sådan taler Paulus i Galaterbrevet i en tekst, som vi netop synger som indgangsvers til messen skærtorsdag. Selv plejer vi at rose os af alt muligt andet end det. Vi praler af, at vi er katolikker, eller tværtimod af at vi ikke tilhører pavekirken med alle dens dogmer og dens disciplin. Vi glemmer, at det eneste, vi har lov til at prale af, er, at Kristus er død for os, at han har elsket os til det yderste, at han har givet sit liv for verden! og at han har kaldet os til at gøre det samme! Kun den ydmyge (og om nødvendigt: den ydmygede) kærlighed kan løse problemerne i forbindelse med den splittede kristenhed. Kun korset kan samle os, fordi det er ved korsets fod, vi finder den kærlighed, der samler Guds adspredte børn sammen til ét.

M.D.

Vore

Af Vagn Hansen O.P.

Ofte hører man den bebrejdelse, at den katolske kirke betragter legemet som en fjende, som noget ondt. Og dog kan man konstatere, at Kirken i sin liturgi ofte beder såvel for sjælens som for legemets helbredelse. Fra de ældste tider har Kirken da også søgt at bekæmpe den fysiske lidelse, ja, man må endog sige, at indtil den nyere tid var Kirken den eneste institution, der hjalp de syge. Endnu den dag i dag er de mange katolske hospitaler et vidnesbyrd om de mænd og kvinder, der har viet deres liv til næstekærlighedens tjeneste.

Derved søger Kirken at efterligne Kristus, der helbredte de syge. »Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser: blinde ser og lamme går, spedalske renses og døve hører, døde står op, og evangeliet forkyndes for de fattige.« (Mt. 11,5). Når Kristus helbredte de syge, var det *tegn* på, at nu var Guds Rige kommet til menneskene. Guds Rige er et kærlighedens rige, hvis vigtigste lov forpligter os til at hjælpe vor næste i hans lidelse.

Lidelsen er en kendsgerning i vort menneskelige liv, og hvad vi end gør, vil vi aldrig udrydde den helt og holdent. Lidelsen stiller os et spørgsmål, på hvilket der ikke gives noget svar uden for vor kristne tro. — Det drejer sig ikke om at give de syge en fattig trøst. Vi skal også pleje dem og pleje dem så godt som muligt. Men vi skal også hjælpe dem til ikke at resignere overfor lidelsen, der da betragtes som noget uundgåeligt. Vi må hjælpe de syge til at forstå lidelsens mening og betydning.

Kristus sagde ikke til de syge: I skal blot resignere og finde jer i det, nej, han har søgt at oplyse deres forstand, for at de skulle få en større forståelse af mysteriet. »Og Jesus så en mand, som havde været blind fra fødslen. Hans disciple spurgte ham og sagde: »Rabbi, hvem har syndet, han selv eller hans forældre, siden han er født blind?« — Jesus svarede: »Hverken han eller hans forældre har syndet, men det er sket, for at Guds gerninger skal åbenbares på ham.« (Joh. 9,1-3).

Det mysterium, som de skulle lære at forstå, og som Jesus ikke blot forklarede med ord, men som han selv levede, var Korsets mysterium: den frelsende lidelses kærlighedsmysterium.

Gang på gang opfordrer Jesus sine disciple til at følge ham efter på den vej, der fører frem mod Korset. »Den, som ikke tager sit kors og følger efter mig, er

lidende brødre

I Lourdes forstår man, at de syge har en særlig plads i Kristi efterfølgelse.

mig ikke værd.« (Mt. 10,38), »Hvis nogen vil gå i mit spor, skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig.« (Mk. 8,34). Markus præciserer, at Jesus forinden havde tilkaldt folkeskaren tillige med disciplene. Derfor er disse ord henvendt til enhver af os. Og disse ord bør ikke gøre os modløse eller bange, thi vi ved, at Korsets vej fører frem til sejren. »I Verden har I trængsler, men vær frimodige, jeg har overvundet Verden.« (Joh. 16,33). »Burde ikke Kristus lide og så indgå til sin herlighed«. (Joh. 24,26). Og Jesus forsikrer **os om, at han** vil føre os frem til glæden, som ikke er Verdens glæde, men *hans* glæde: »Dette har jeg sagt til jer, for at min glæde skal være i jer, og jeres glæde kan blive fuldkommen.« (Joh. 15,11).

Kristus stiller altså ikke resignationen, men glæden op over for lidelsen. — Og dog ved vi af egen erfaring, hvor vanskeligt det er at acceptere lidelsen, og endnu vanskeligere synes det at skulle tage imod lidelsen med glæde.

I virkeligheden er det det modsatte, der er sandt. Det er lettere, fordi det er mere menneskeligt, at åbne sit hjerte for glæden end at lukke det til i en resignation, der udspringer af bitterhed, og fordi man nu ikke kan gøre andet. Resignation findes hos den, der underkaster sig, — glæden hos den, der forstår at bringe et offer, fordi han elsker. Og kærligheden lader os træde ind i selve Gudsmysteriet, fordi Gud er kærlighed. Lidelsen er lagt i vore hjerter for at give næring til kærligheden. Der er ingen kærlighed uden offer, uden lidelse, kærligheden står ikke fremmed overfor korset, men støtter sig til korset. Og korset står i centrum af det kristne mysterium, fordi dette mysterium er et kærlighedsmysterium, den forløsende kærligheds mysterium.

Det er kærligheden til Gud, der får Paulus til at sige: »Nu glæder jeg mig over det, jeg må lide for jer.« (Kol. 1, 24). Paulus er altså overbevist om, at hans lidelse vil være til nytte for dem, som han vil vinde for Kristus. Netop i lidelsen finder han kraft og styrke for den kamp, der skal udkæmpes for Guds Rige, thi han har hørt Gud sige: »Min nåde er dig nok, thi i magtesløshed udfolder min kraft sig helt.« (2. Kor. 12,9). Og Paulus fortsætter med det kristne paradoks: »Når jeg er magtesløs, da er jeg stærk.« (12,10). Han erkender fuldt ud den rolle, som lidelsen spiller for verdens frelse, og han henter ikke blot styrke i denne overbevisning, men hans hjerte fyldes med glæde over, at Gud vil bruge ham som et redskab i dette frelsesværk. »Vi priser os lykkelige over vore trængsler, da vi ved, at trængslen virker udholdenhed, og udholdenhed prøvet fasthed, og den prøvede fasthed håb, og håbet gør ikke til skamme, thi Guds kærlighed er udgydt i vore hjerter ved Helligånden, som blev os givet.« (Rom. 5,3-5).

Det kristne menneskes lidelse er en deltagelse i Kristi lidelse, i den lidelse, som er det store vidnesbyrd om den kærlighed, hvormed Frelseren elskede os. — Paulus skriver: »Nu glæder jeg mig over det, jeg må lide for jer, og hvad der mangler af Kristus-trængsler, udfylder jeg i mit kød til bedste for hans legeme, Kirken.« (Kol. 1,24). Med disse ord vil Paulus selvfølgelig ikke hævde, at han føjer noget til forløsningen ved Jesu Kors, der jo har en uendelig værdi. Men det, der mangler, i Kristi lidelse, er at blive modtaget af os syndere som et frelsesmiddel. Også gennem lidelsen skal vi følge Kristus efter. Og da ved vi, at Kristus vil støtte os og give vore lidelser en forløsende værdi, fordi han forener dem med sit eget korsoffer. Og da vil de ikke ligge som en byrde på vore skuldre, men som en gave fra Guds barmhjertighed, og de vil være den vej, der fører os frem til Gud.

Lidelsen er et middel til helliggørelse, — ikke et middel, man kan bruge eller lade ligge, men et nødvendigt middel. Der er ingen helliggørelse uden for deltagelsen i Korsets mysterium. Gud har en plan med hvert enkelt menneske, og i denne plan har lidelsen sin plads. Det er på denne måde, at vi er aktive i forløsningen. Hvis vi giver nåden lov til at virkeliggøre sit forløsende værk i os, arbejder vi på verdens forløsning. Nåden, der er en frugt af Kristi korsoffer alene, og som han alene har fortjent for os alle, vil da udfolde sig i hans mystiske legeme, Kirken. Jo mere den forløsende nåde lever i os, jo større er vort fælles ansvar, og det tilkommer os at gøre denne nåde nærværende i den verden, den vil frelse.

I denne Kristi efterfølgelse har de syge en særlig plads. — Naturligvis har de syge lov til at bede om at blive helbredt. Og hele Kirken beder sammen med dem for ved Guds nåde at opnå legemets og sjælens helbredelse. Men vi må på den anden side erkende, at hvor den menneskelige visdom som højeste ideal satte: en sund sjæl i et sundt legeme, dér lærer den kristne åbenbaring os at skimte en endnu højere fuldkommenhed, der måske kan udtrykkes således: en sjæl fuld af kærlighed i et legeme, hvor lidelsen har sin plads.

Derfor skal vi lære at tage imod den lidelse, der kommer til os, som en nådegave fra Gud, og kun han kan dømme om, hvor tungt et kors vi kan bære.

Vi skal lære at sige som Jesus: Fader, din vilje ske, — og at sige disse ord ikke i håbløs resignation, men i et brændende ønske om, at Guds vilje må fuldbyrdes i os, og at hans forløsningsværk må virkeliggøres i denne verden. Da vil vi kende en fred, som Verden ikke kan give os, da vil »Kristi fred råde i vore hjerter. Til den blev vi kaldede som lemmer på samme legeme« (Kol. 3,15), thi da vil vi have forstået, at »alle ting samvirker til gode for dem, som elsker Gud« (Rom. 8,28), og at alt er nåde. Da vil påskens lys, Kristi forløsende kærligheds sejr, lyse i vore hjerter, og da vil hele verden kunne samles omkring denne levende kærlighedsflamme, som lidelsen, Korset, har tændt i os.

o

JØDERNES OG KRISTI PÅSKEFEST

Hvad fejrede jød
ved deres påske?
Og hvad har det

»Hvorfor er denne nat så forskellig fra alle andre nætter?«

Sådan spørger den yngste deltager ved det jødiske påskemåltid. Og den ældste svarer med beretningen om udtoget af Ægypten: »Engang var vi Faraos slaver i Ægypten, men Herren, vor Gud, førte os bort derfra . . .« Herren førte os fra slaveri til frihed, fra mørke til lys og fra sorg til glæde.

Mindet om denne begivenhed fejres hvert forår i de jødiske Israelsfamilier i henhold til beretningen i 2. Mosebog, kapitel 12. Der berettes om slaveriet i Ægypten, anskueliggjort ved de bitre urter, der spises med *Cheroses*, en blanding af revne æbler og kanel, der symboliserer leret, Israels børn blev sat til at lave mursten af til Faraos forrådsbyer.

Der tales om Moses, anføreren og profeten, Gud sendte for at hjælpe Israel. Og der tales om de ti plager, som Gud lod vederfares ægypterne for at få dem til at lade Israel drage bort. Så længe, templet i Jerusalem stod, ofredes og tilberedtes et lam til minde om det lam, der blev slagtet ved udtoget af Ægypten, og hvis blod blev strøget på dørkarmen og dørstolperne, som Gud havde befalet, for at kendetegne israelitternes hus, når dødsenglen drog gennem Ægypten for at slå alle de førstefødte ihjel. Da skulle kendetegnet beskytte Israels førstefødte. Der står *mazzot* på bordet, de usyrede brød, der erstatter det sædvanlige brød i hele den uge, den jødiske påskehøjtid varer. Det skal tale til alle festens deltagere om den hast, hvormed israelitterne blev drevet ud af Ægypten. Der var ingen tid til at lade brøddejgen hæve.

Men det er langt mere end en mindefest. Også dette antydes i den ældstes svar. Han taler om dengang, da »vi« drog ud af Ægypten, vi, de nulevende i vore fædres skikkelse. I dette »vi« forbindes fortid med nutid, ja med fremtiden, fordi det er højst sandsynligt, at også de kommende slægter vil sige, »da vi drog ud af Ægypten«. Denne enhedsbevidsthed samler ikke blot det over hele kloden spredte Israel til en helhed i rumlig forstand, men skaber også en folkets enhed og en helhed i tiden. Det historiske udtog af Ægypten er med tiden og ned gennem tiden blevet til et symbol på enhver overgang fra slaveri til frihed, fra mørke til lys, fra sorg til glæde.

I landflygtigheden i Babylon hjalp mindet om udfrielsen af Ægypten med til at holde modet oppe, og det samme skete, hver gang der kom svære tider for Israels børn. Da var det folket som helhed eller den enkelte for sig.

»Velsignet være Du, Herre, vor Gud, konge over altet, Du, som har holdt os i live og i god behold og givet os at nå denne festtid.«

Det er, som om disse ord fra den jødiske påskefest har fået genklang i »Jeg har hjerteligt længtes efter at spise dette påskemåltid med jer, før jeg skal lide.«

Det var med velberåd hu, Gud lod Kristi »time« falde i sammenhæng med påskehøjtiden.

Vist indskrives det jødiske Israel pány i livets bog på den store forsoningsdag, og det føres fra syndens slaveri til frihed. Vist er tempelvielsesfesten, *Hannuka*, festen, der vidner om lysets sejr over mørket, og vist er løvsalsfestens sidste dag, *Simhat Thora*, en glædesfest i anledning af Guds lov, men påsken rummer alle tre aspekter under ét.

Fra slaveri til frihed

Nu skulle Kristus gennemføre det sande udtog af Ægypten. Verdensordenen, ret og retfærdighed, skulle genoprettes, den orden, Gud havde skabt ved at sætte mennesket til at tjene sig gennem herredømmet over den skabte verden, den orden, mennesket havde ødelagt ved at give sig ind under en skabning, djævelen, og ved at tjene den onde med sit herredømme over den skabte verden.

Da Kristus gav sine apostle brødet og vinen, han havde forvandlet til sit legeme og blod, blev apostlene inkorporeret i Kristus. Og da Kristus overdrog apostlene at forvandle brød og vin til sit legeme og blod og bød dem at overlevere denne fuldmagt til dem, Kristus ville kalde til dette hverv i al fremtid, da tilbød Herren Israel og hele menneskeheden at blive kød af hans kød og blod af hans blod, da fik alle kommende slægter tilbud om at blive »inkorporeret« i Kristus. Havde Herren ikke gjort apostlene og os i dem til ét med sig, så var vi ikke døde og begravede med ham og var heller ikke genopstået med ham. Hans sejr var ikke blevet vor uden en ny indgriben fra Guds side, denne sejr, der består i, at den ondes plan så langt fra kom til at tjene hans onde hensigt, at den tværtimod kom til at tjene Guds frelsesplan, idet Herrens kærligheds kraft og visdom åbenbaredes derved. Ved denne tjeneste, djævelen mod sit ønske kom til at yde Gud, blev hans magt brudt, og vi kan nu i Kristus bruge djævelens anslag mod os til åbenbarelse af Guds herlighed. Derved er verdensordenen nyskabt, den orden der går ud på, at

os?

alskabningen ved mennesket tjener Gud. Det er den frihed, Kristus førte os til: I Guds kærligheds fællesskab at have magt til at samle altet med og gennem Kristus i den hellige Treenighed.

Kristi sidste måltid med sine apostle, det sande og egentlige opbrud fra slaveri til frihed, har alle opbrud, der i tiden ligger forud for det, som forbillede. Både udtoget, opbruddet fra Ægypten, hjemkomsten fra Babylons landflygtighed og på det åndelige plan for eksempel kong Josias af Judas reform i året 622 f. Kr. er sådanne forbilleder.

Når de opbrud, der tidsmæssigt ligger forud for Kristi sidste påskemåltid, er forbilleder på det, så er ethvert opbrud i tiden derefter en genspejling af det. Enhver nødvendig reform i tiden derefter er en genspejling af det. Enhver nødvendig reform i Kirken, hver dåb, hvert skriftemål, ja, hver gang vi vælger at lade os lede af Guds vilje, genspejler noget af dette udtog fra slaveri til frihed. Det er en åbenbaring af det vedvarende opbrud fra slaveri til frihed, der begyndte med Gud-mennesket Jesu Kristi handling hin nat, da han blev forrådt.

Fra mørke til lys

Det var ikke alene en overgang fra slaveri til frihed, Kristus gennem sin person og i sin gerning indledte i dette påskemåltid. Det var også overgangen fra mørket til lyset.

»Jeg kalder jer ikke længere tjenere, thi tjeneren ved ikke besked med, hvad hans herre gør, men jeg har kaldt jer venner. Thi alt det, jeg har hørt af min Fader, har jeg kundgjort jer.« (Joh. 15,15).

Havde Herren inkorporeret os i sig ved brødets brydelse uden at oplyse om, hvad han gjorde, så var vi som umælende dyr blevet båret med på Kristi kors.

Evangelisterne understreger rigtignok, at de tolv langtfra fattede alt det, der lå i Kristi ord og handlemåde i forbindelse med dette sidste påskemåltid. Men aftenens hændelser må have prentet sig så dybt i apostlenes sind, at de, da Helligånden kom for at fylde dem med Kristi ånd, blev i stand til at se meningen med det hele i lyset af en stor klarhed.

De skulle komme til at se, at deres herre og mester ikke blot var den, der havde udvalgt og kaldet dem til at fejre denne aften med sig som deres vært. Herren havde ikke blot udvalgt lammet og ladet det slagte. Han selv var lammet, Gud Fader havde udvalgt til slagtning. Hans blod, som han ville udgyde for dem, skulle være deres værn, som lammets blod i Ægypten var Israels værn. Kristi blod skulle værne dem mod at blive myrdet med deres mester før Kristi sejr over døden. De skulle se profeten Esajas' sange gå i opfyldelse. De skulle se, at denne aftens hændelser også havde betydning for det folk, der skulle fødes Herren, når han havde grebet ind. Da ville underet fra tempelvielsesfesten i Judas Makkabæus' dage forlænges til et dagligt nyt under. Thi da ville olien, der var beregnet til ét døgns brug, ikke blot forslå i otte dage til templets lysestage, men da ville det begynde at ske, hvorom det i Esajas kap. 60, 19-20 hedder:

»Ej mer skal solen være dit lys eller månen skinne for dig: Herren skal være dit lys for evigt, din Gud skal være din herlighed. Din sol skal ej mer gå ned, din måne skal ej tage af. Thi Herren skal være dit lys for evigt, dine sørgedage har ende.«

De skulle komme til at se, at

deres herre og mester havde udrustet dem til at være hans medarbejdere ved fuldbyrdelsen af Guds frelsesplan.

Da skulle de se, at påskens lys, Herren, der om sig selv siger: »Jeg er verdens lys,« ville tilbyde at oplyse enhver, der gennem dåben ønskede at inddrages i hans livsfællesskab.

Ja sandelig, Kristi lys brød frem for at sprede mørket i vor sjæl og vort sind, hin nat da han for sidste gang spiste påskemåltidet med sine disciple.

Fra sorg til glæde

Hvad under, at disse store hemmelighedsfulde begivenheder fylder hele det kristne Israel, Kirken, med en glæde, der overgår den jødiske glædesfests glæde over lovens modtagelse i samme grad, som Kristus, Ordet, er ophøjet over døde bogstaver.

»Denne er dagen,
som Herren har skabt
dagen for alle de dage.
Nu har vi fundet den skat,
som var tabt;
ingen vor glæde kan tage.
Kristus har livet i hænde
aldrig hans rige får ende.
Denne er dagen,
som Herren har skabt,
dagen for alle de dage.«

»Ingen vor glæde kan tage,« fordi det er den kristne glæde. Glæden, om hvilken salmisten siger: »Du vendte min sorg til dans.« Glæden, som er en frugt af sorg, glæden, der lader os synge: »Se, takket være korsets træ er der kommet glæde over alverden«.

Ganske vist er »Denne er dagen . . .« en påskesøndagssalme, og man kan spørge, hvorfor den skal sættes i forbindelse med skærtorsdags hellige aftensmåltid. Den kan sige os noget om, at Herren vor Gud i en sådan grad er blevet menneske og er gået ind i tid og rum, at vor forløsnings mysterium, som er af en uendelig enhed og helhed, sattes i gang i løbet af en hel uge, så at hændelserne fulgte *efter* hinanden, bundet til tid og rum.

Skærtorsdag førte Kristus apostlene og os i dem ved fodtvætningen gennem Det røde Hav, så hele Kristi Israel blev rent. Derpå gav Kristus apostlene og os i dem den nye manna, brødet fra Himmelen, som er Herren selv, at spise, så at hele Kristi Israel blev ét med sit hoved og sin herre.

Kristi handlen uddybes langfredag. I hans blod er hele det kristne Israel, Kirken, tvættet ren.

Ved Herrens død dør vor uimodståelige hang til at tjene djævelen. Vi bliver frie til i, med og på grund af Kristus at tjene Gud. I Kristi opstandelse opstår vi til begyndelsen af et helligt liv, og Kristi tilsynekomst blandt sine disciple påskesøndags aften er et pant på, at Gud vil være med os indtil tidernes ende.

Forskerne fortæller os, at slagtningen af et lam brugtes i offerkulten hos oldtidens hyrdefolk, og frembærelse af brød og vin var agerdyrkernes kulthandling. Kristus, som er vort påskelam, inddrager os i sit livs fællesskab ved at række os brød og vin som sit legeme og blod. Derved forener Herren nomade og fastboende: hyrde og bonde – Kain og Abel.

Denne forening har tegnets karakter. Tegnet på den hellige Treenigheds ønske og mål med alskabningen. at alle måtte være ét, ligesom Faderen og Sønnen er ét i den ene Helligånds kærlighed. Det er et tegn og samtidig et pant på, at denne enhed er mulig på grund af Kristi overgang fra sorg til glæde, fra mørke til lys og fra slaveri til frihed. Mulig for os, hvis vi er rede til at betale, hvad det koster. Rede til at holde ud i Kristus, indtil han vender vor sorg til dans. Rede til at vandre med Herren, som der står i salme 117:

Både gennem: »Hårdt blev jeg ramt, så jeg faldt . . . Herren tugted' mig hårdt, men gav mig ej hen i døden . . .« og gennem: »Min styrke og lovsang er Herren . . . Herrens højre øver vælde . . .«

Måtte vi ønske at vandre med Kristus, i Ham og på grund af Ham, indtil vi i enhver situation kan sige:

»Lovpriser Herren, thi han er god. Hans miskundhed varer evindelig.«

Søster Simone, O.S.B.

Påske vi holde
alle vide vegne,
varme og kolde,
lune himmel-egne
samtlig berømme som bedst
opstandelsens fest!

Udråb fra taget
rygte tusindmundet:
Død tabte slaget,
liv har sejer vundet,
han, der så enlig sov hen,
kom talrig igen!

Og soldaterne flettede
en tornekrone
og satte den på hans hoved.
(Joh. 19,2)

Og jeg så en hvid sky,
og på skyen sad der en,
som lignede en Menneskesøn,
med en gylden krone
på sit hoved.
(Joh. Åbenb. 14,14)

BURDE KRISTUS

Han sig har svunget
fra, hvor orme vrimle,
evig besunget,
over alle himle;
dødninger mange i grav
han livet og gav.

Nu fra hans øje
stråler guddoms-glansen,
og fra det høje
han med sejerskransen
dages som dommer på ny
i guldbræmmet sky!

Krist! fra dit sæde,
højre-håndens trone,
send du os glæde,
sang med engletone,
livet for os du jo lod,
for os du opstod!

Flyv da til Himlen,
hjerte! rod at fæste,
så ej med vrimlen
Helved du skal gæste,
men til din frelser på ny
opfare i sky!

(N. F. S. Grundtvig)

Tornekrone (Manessier, 1959).

IKKE LIDE DETTE OG SÅ INDGÅ TIL SIN HERLIGHED?

Korsvejen uden ende

Hvordan kan vi lette byrden for de landflygtige fra Ruanda?

Ruanda, der ligger i Afrikas hjerte, grænser op til Congo, Tanganyika, Burundi og Uganda. Landet har en befolkning på omkring 2.600.000 indbyggere, der er delt op i tre stammer: Bahutuerne, der udgør 80-84 pct. af befolkningen, batutsierne, der anslås til 15-18 pct., og batwaerne, der når op mod 1 pct.

De sidste års politiske uroligheder har bragt de to hovedgrupper i et stærkt modsætningsforhold til hinanden. Efter en revolution i 1961 er magten, der oprindelig var batutsierne i hænde, gået over til bahutuerne.

Denne revolution har resulteret i, at batutsierne har måttet flygte i massevis. I september 1962 regnede man med, at mere end 150.000 batutsier havde forladt landet, og i dag er tallene meget større, specielt efter at bahutuerne i løbet af de sidste måneder har foranstaltet et sandt folkedrab på de batutsier, der havde vovet af forblive i Ruanda.

Problemets oprindelse

Batutsiernes udvandring fra Ruanda tog fat, da den spændte politiske situation mellem de to største stammer eksploderede, og håndgribelighederne begyndte.

Batutsierne, der er høje og slanke af bygning, stammer efter al sandsynlighed fra Ætiopien, hvorfra de indvandrede til Ruanda for henved 600 år siden. Skønt de var forholdsvis få og stadig i vore dage kun udgør omkring 15-18 pct. af befolkningen, oprettede de i Ruanda såvel som i nabolandet Burundi et feudalt styre underlagt to konger, de såkaldte »Mwami«. I det 20. århundrede har de to landes sociale struktur undergået store forandringer på grund af den øgede oplysning, og dette har blandt andet ført til en frihedsbevægelse, der har resulteret i, at Ruanda efter at have været under belgisk styre er blevet en selvstændig republik i juli 1962. Burundi derimod har til alles tilfredshed bevaret kongedømmet.

I Ruanda bestod adskillelsen mellem de to befolkningsgrupper længere end i Burundi, og batutsierne, der på grund af deres højere kultur udgjorde den regerende klasse, blev til sidst identificeret med den traditionsbundne konservative regering.

Efter kongens afsættelse i 1962, da republikken oprettedes, har de politiske stridigheder udartet sig til en veritabel stammekrig. Tusinder af mennesker er blevet dræbt (de sidste dages aviser nævner for batutsiernes vedkommende tal som 15-25.000), landsbyer og afgrøder er blevet brændt ned og kvæg slået ihjel.

I september 1962 ansloges tallet på flygtningene fra Ruanda til henved 150.000. I en artikel i »Courrier de l'UNESCO«, januar 1963, fortæller Stanley J. C. Wright, at de har slået sig ned i landene omkring Ruanda: 60.000 i provinsen Kivu i Congo; 40.000 i Burundi; 35.000 i Uganda og 15.000 i Tanganyika.

Nogle af disse flygtninge, specielt de, der drog til Uganda, havde held til at få deres kvæg med sig, men langt størstedelen af dem måtte flygte over hals og hoved for de af bahutuerne foranstaltede massakrer, så de reddede absolut intet.

Flygtningeproblemet

Flygtningeproblemet er yderst kompliceret. Det politiske resultat vil afhænge af de anstrengelser, ruandeserne selv gør sig, og det vil i den sidste ende afhænge af, om de stridende stammer vil acceptere hinanden, således at begge parter kan respektere den forfatning, Ruanda har givet sig selv.

Den økonomiske og sociale side af problemet kan kun løses ved fremmed hjælp, ved at der gives et minimum til de flygtninge, der har mistet alt, således at de kan blive i stand til at begynde forfra.

Den psykologiske side af problemet kan afbødes ved at man påbegynder foretagender, der kan vise de nødstedte, at andre mennesker bekymrer sig om deres ulykkelige situation. Denne interesse kan komme fra deres egen gruppe fra folk, der er lidt mindre fortvivlende stillet end de selv; eller den kan udvises af de nationale myndigheder og sidst, men ikke mindst, af enkeltmennesker eller grupper af mennesker fra andre lande.

Konkrete forsøg på at hjælpe dem

Fra 1961 har forskellige organisationer som FN, Røde Kors og diverse missioner forsøgt at hjælpe Ruanda-flygtningene. Men enhver, der har lidt kendskab til flygtningeproblemer, ved, at der ikke findes nogen hurtig og let måde at afhjælpe vanskelighederne på, især ikke, hvis det skal gøres forsvarligt og definitivt. Der er altid specielle og vanskelige tilfælde at løse. FN har kaldt dem »Hard core« eller »Residue«, et udtryk, der dækker de ulykkeligt stillede såsom gamle og syge, store familier og folk, der er ude af stand til at udføre legemligt arbejde. Disse tilfælde er vanskelige at

Af Lone Friisberg

hjælpe; men en ting er fælles for alle, nemlig at der ikke er nogen patentløsning, hvorved de kan få deres tabte fædreland tilbage eller få et nyt og lige så elsket i stedet. Der skal en hel generation til, før en flygtningetragedie mindskes. Det er derfor af stor betydning at finde udveje, der er så velegnede som muligt til at løse Ruanda-flygtningenes mange og store problemer.

Hvad kan der gøres nu?

For øjeblikket består det væsentligste problem i at give de unge flygtninge en uddannelse, der på længere sigt kan sætte dem i stand til at hjælpe deres familier og fremme udviklingen i de lande, de kommer til at opholde sig i. Desuden vil forbedrede uddannelsesmuligheder være et middel i kampen mod ungdomskriminaliteten, der blomstrer op under de fortvivlede kår.

1. Med hensyn til elementær skoleuddannelse (primary school) har man oprettet skoler i flygtningecentrene. Der undervises af kvalificerede flygtninge, og der skal en økonomisk støtte på 50-100 dollars til pr. år for at kunne undervise et barn på dette trin.

2. Videre skoleuddannelse (secondary school) gives på to flygtningecentrer i Kivu. For hver elev vil det på dette stade være nødvendigt med en støtte på 100-140 dollars pr. år.

3. Studenter, der ønsker videre uddannelse, kan indtil videre optages på universiteter i Congo, men det er uvist, hvor længe dette er muligt, da flygtningenes antal er i stadig stigen. Desuden tager Louvain universitetet i Belgien også imod flygtningene, men her har congoleserne førsteret til at blive optaget. Indtil videre har dette dog ikke været noget problem, og man håber inderligt, at det heller ikke vil blive det foreløbig. Støtte til universitetsophold er meget varierende, alt efter hvilken statsstøtte den enkelte opnår, men i det store og hele er det meget bekosteligt og kan anslås til et sted mellem 900-1400 dollars pr. år.

Fadderskaber

Efter den anden verdenskrig hjalp pater Pire utallige flygtninge ved oprettelse af fadderskaber. Man kunne tegne et fadderskab for et enkelt menneske; man fik den pågældendes adresse gennem pater Pires kontor og kunne derefter korrespondere personligt med ham og sende ham så megen materiel hjælp, som det var én muligt.

Denne ordning, der viste sig at gå så glimrende med de europæiske flygtninge, synes med held at kunne overføres på flygtningene fra Ruanda. Det bedste ville her være at adoptere et barn og sikre dets uddannelse. Det sker på den måde, at man binder sig for ét år ad gangen. Hvis summen er for stor for en enkelt, kunne det tænkes, at en familie, en skole eller en anden gruppe slog sig sammen om at hjælpe. Endelig kan man også sende penge uden at binde sig for en personlig kontakt, og pater Pires kontor vil så sørge for, at de går videre til rette sted. Men det skal understreges, at den personlige kontakt betyder uendelig meget for et menneske, der har mistet måske sine nærmeste, sit fædreland og sine ejendele. Penge betyder meget i en sådan situation, men det, at et andet menneske tænker på én og bekymrer sig om én, betyder lige så meget om ikke mere, fordi man i så fald ikke er reduceret til et nummer hjulpet af en organisation, men er ophøjet til et menneske hjulpet af et medmenneske.

Alle, der er interesserede i at hjælpe, bedes skrive på engelsk, tysk, fransk eller italiensk til:

Pater Dominique Pire,
»Aide aux Ruandais«,
35, rue du Marché,
Huy, Belgien.

Den ondes stedfortræder

Både herhjemme og ude i Europa er debatten om Hochhuts »Stedfortræderen« ført på en sådan måde, at Pius XII er blevet placeret som stykkets hovedperson. Derved afledes opmærksomheden fra andre personer, som i lige så høj grad er »stedfortrædere«. Hvis der skal søges noget symbolsk i hele spillet, kunne man opfatte paven som symbol på Gud Fader, der gådefuldt tier over for al verdens ondskab, mens pater Riccardo kunne være billedet på Kristus, der steg ned for at dele menneskers lidelser.

Men så er der »doktoren«, som i al sin gru optræder i sidste akt, hvor ofrene sendes til gaskamrene. Han er den uhyggeligst tænkelige stedfortræder for Guds modstander, den onde selv. Det er næppe tilfældigt, at Hochhut lader ham have studeret på præsteseminarium. Konfrontationen mellem ham og Riccardo genkalder billedet af Jesu fristelse i ørkenen. Doktoren er ikke utilfreds med, at Riccardo kalder ham en djævel — han er i hvert fald en »teologisk natur«, siger han. Som Lucifer erklærer han, at han svor, han ville provokere »den gamle herre« så grænseløst, at han måtte give ham svar. Men der har ikke lydt ét suk fra himlen i de femten år, han har »sendt turister på himmelfart« i dødslejren.

Nu skal pater Riccardo være hans partner, hans »huskapellan«, hjælpe ham i laboratoriet, hvor han eksperimenterer med små børn — så skal det nok til sidst vise sig, at han blæser sin tro et stykke. Men det går anderledes. Riccardo prøver at få en jøde til at flygte i sit sted, og selv bliver han skudt.

Men denne doktor lever endnu, — han er ingen fantasifigur opfundet af Hochhut. Han hedder dr. Josef Mengele og nåede at undslippe til Sydamerika efter krigen. »Dødsenglen fra Auschwitz« blev han kaldt. Under processen mod de 22 anklagede vogtere fra Auschwitz, der i februar i år begyndte i Frankfurt, beretter vidnerne om de grufulde ting, der skete i lejren. Her hører man gang på gang om »den smukke djævel«, der forstod at skjule sin ondskab under et muntert og charmerende væsen.

En kvindelig østrigsk læge, dr. Lingens, som var blandt fangerne, fortæller om den lille pige Dagmar, ved hvis fødsel i lejren hun havde hjulpet. Dagmar døde, efter at dr. Mengele havde givet hende indsprøjtninger i øjnene for at se, om man kunne ændre deres farve. Med den største venlighed lovede han børnene »dejlig budding«, før de skulle gasses. Især var han optaget af studiet af tvillinger, — dem dissekerede han, når de var aflivet. De spæde børn døde ikke altid af gassen, og vidner fortæller, at det hændte, de var levende endnu, når de blev brændt.

Det var dr. Mengele, der skulle udtage fanger, som var modne til gaskamrene. En anden overlevende kvinde beretter, hvordan han stod elegant svingende med sin lille stok som en dansemester og pegede så én, så en anden ud blandt de nøgne udmagrede skikkelser, der defilerede forbi og søgte at se så kvikke ud som muligt for at gå fri. De, der gemte sig, blev hentet frem med ridepisk. Når nye vognladninger jøder ankom til stationen, var dr. Mengele til

De venter på gaskammeret.

stede og spurgte deltagende folk, der var udmattede af rejsen, om de følte sig syge. De, der svarede ja, rørt over den elskværdige mands pludselige godhed, kom omgående i gaskammeret.

Om mange af Hitlers bødler hedder det, at de personlig var gode og rare mennesker og ofte udmærkede familiefædre. Det siges ikke om dr. Mengele Ingen af fangerne var i tvivl om, hvad der gemte sig bag hans maske. Han bliver vred, når pater Riccardo antyder, at han må være ulykkelig. Om det er et virkeligt træk, når Hochhut lader ham sige, at »kedsomheden plager mig konstant«, kan ikke vides. Men en anden tysker, der en tid har kendt Mengele i Sydamerika, siger, at han ofte havde svære anfald af melankoli. Den blasfemiske vise, doktoren synger for nazisterne i Jägerkeller (denne scene er udeladt i flere opførelser af stykket, f.eks. i Basel), ender i vildt had:

»Jer hænger himlen endnu fuld af violiner,
Mig hænger sjæl og tunge ud
Af halsen som på korsets Gud ...«

Ondskaben som en realitet er en afgrund, vi ikke fatter og viger tilbage for. I mellemkrigsårene hørte vi ofte profeter hævde, at det var uden mening at tale om ondt og godt. Al moral var relativ. Men hvad der skete i dødslejrene, gjorde det klart som dagen for alle mennesker, at det onde var en virkelighed, der ikke mere kunne benægtes.

Men er det onde også virkelig en *magt*? Dets frygtelige manifestationer netop i kz-lejrene kan bringe en på den tanke, at de snarere er udslag af en *af*magt. Guds modstander raser, netop fordi han ved sig besejret og kun har en frist. Et fortvivlelsens raseri. Det bryder især ud over for mennesker, der viser deres tro på Gud.

Et af vidnerne fra Auschwitz fortæller, at en gruppe franske modstandsfolk, deriblandt en katolsk præst, var blevet overrasket af SS-vogterne, mens de bad sammen på vej til gaskammeret. »Vogterne rev korset på præstens bryst af og trampede på det i sølet. Derefter pryglede de præsten, til der kun var en blodig masse tilbage, inden de førte hele gruppen til gaskammeret.«

Gud svarede ikke dr. Mengele, siger han i stykket. Men tavsheden betød ikke, at han var fjern. Siden Kristus døde på korset, er enhver menneskelig lidelse indoptaget i hans lidelse. Og opstandelsens herlighed kan når som helst slå igennem. »Jeg kan huske«, sagde en kvinde fra Auschwitz, »en lille dreng helt nøgen, der sagde til mig: Jeg er ikke bange. Der er så frygteligt her. Jeg er sikker på, jeg vil få det bedre i Himlen.«

E.N.

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Notre Dame fylder 800 år

I maj fejres Notre Dame Kirkens 800 års jubilæum. Egentlig burde jubilæet have været markeret sidste år, for netop da var det 800 år siden, at pave Alexander den Tredje lagde grundstenen til den, men på grund af pave Johannes XXIII's død sidste år, blev festlighederne udsat til de sidste fire dage i maj i år.

Kirkens dramatiske historie skal ikke fortælles her. I dagbladet Vestkysten beklager »erik c«, at de fleste af kirkens mange kunstværker er skjult af det mørke, som råder i det store kirkerum. De fortjener vitterligt bedre kår, skriver man, men tilføjer derpå:

Vi nordboere finder ofte, at kirkerne og katedralerne sydpå er både mørke og skumle, til tider også uhyre snavsede og støvede. De bliver jo benyttet. Stolene slides, knæskamlerne ligeså — og også om hverdagen. I Syden er befolkningen »dus« med kirken.

Det er vi ikke. Derfor er vi vant til rene kirkerum. Kirker, som ikke bærer overvældende præg af slid. Måske fordi de bliver for lidt benyttet.

Dykker reddede kirken

I denne måned placeres i Winchesters Katedral i England en bronzestatue af dykkeren Bill Walker. I fuldt dykkerudstyr med hjelmen under armen ses Bill Walker mellem billedhuggerværker, der forestiller James den Første. Charles den Første, kong Knud og Jeanne d'Arc.

Dykker Walker blev i 1905 anmodet om at redde den 900-årige kirke fra at synke ned i en tørvemose, som den var bygget på. Under stor personlig risiko arbejdede han under kirkens fundamenter i seks år og erstattede stump for stump de ældgamle bøgekævler, som var kirkens oprindelige fundament, med beton. To gange var han nær død under arbejdet, da lufttilførslen svigtede, men da han i 1911 deltog i en takkegudstjeneste i anledning af arbejdets afslutning sagde han blot til kong Georg den Femte: »Arbejdet var lidt ensformigt og ensomt«.

Senere forsvandt Bill Walker, ingen ved hvorhen. Nu æres han med en statue fordi han vitterligt er mellem de store skikkelser i katedralens historie.

Focus på seksualmoral

Det vakte opsigt, at et stort antal svenske læger for nogen tid siden i en fælleserklæring advarede mod de manglende tøjler i den seksualmoralske opdragelse af ungdommen. Heldigvis lykkedes det at sandsynliggøre, at en del af underskriverne havde sympati for bevægelsen Moralsk Oprustning, hvorefter det mere autoriserede frisind åndede lettet op. Læger, der ligefrem har et åndeligt ståsted, kan man selvfølgelig ikke tage alvorligt. Det karakteristiske ved disse frisindsapostle er jo nemlig, at folk for deres skyld må mene hvad som helst — blot ikke noget, der tilfører debatten mere irrationelle momenter. Et menneske består af krop, og skam få den, der blander ånd med i sagen.

Nu har 300 danske sygeplejersker underskrevet en henvendelse til undervisningsministeren, uden at det hidtil har været muligt at få dem alle gjort suspekte.

De udtaler i deres henvendelse, der som baggrund bl.a. har TV-udsendelsen »Focus på moral«, at skolernes seksualundervisning må bygge på samme etiske og kristne principper, som er hovedretningslinjen i »Den blå betænkning« om folkeskolen.

De pågældende sygeplejersker er foruroligede over det tiltagende moralske skred, som har givet sig udslag i krav om, at folkeskolen skal undervise i brug af præventive midler. Denne undervisning vil, hedder det, medføre en stigning i veneriske sygdomme og antallet af

Til Førstekommunion og Trosbekræftelse

Søndagsmessebogen **kr. 12,00**
sort, rødt, grønt skind ..... kr. 46,00
svineskind ..... kr. 51,00

Salme- og Bønnebog **kr. 13,75**
sort, rødt, grønt skind ..... kr. 48,50
svineskind ..... kr. 53,50

SANKT ANSGARS BOGHANDEL
BREDGADE 67 · KØBENHAVN · PALÆ 4777

aborter, uønskede svangerskaber, psykiske lidelser og afsporede skæbner. Desuden vil hospitalsvæsenets kapacitet blive belastet.

Derfor henstiller sygeplejerskerne, at skolerne skal understrege det monogame ægteskabs stilling som eneste normale basis for seksuelt samliv, og at seksualundervisningen skal bygge på etiske og kristne principper. En sådan seksualundervisning vil medvirke til at mindske sygeligheden i vort land, bidrage til at skabe sunde hjem og forberede unge kvinder til deres senere ansvar som mødre, erklærer de 300 sygeplejersker.

Musikalt

Efter *Søster Smils* forrygende succes er der flere pop-sangerinder der i fuldt alvor overvejer at tage sløret, oplyser Politikens »At tænke sig«.

Jens og bien

Solen falder varmt og dejligt ind i skolestuen og sladrer om foråret. Vinduet står på klem. En bi, der for tidligt har forladt kuben, slipper indenfor og giver luftsaltomortaler med 30 par barneøjne hæftet på sig. Endelig — endelig noget andet end de tørre lektier.

Også søster på katederet følger den lille forårsbebuder og griber lejligheden til at meddele børnene forskelligt om biernes interessante liv. Uden bier får vi hverken æbler, pærer eller kirsebær, oplyser hun. Derfor skal vi være gode mod de små bier.

Jens, klassens barske dreng, indskyder her, at fluer er ligeså gode til at bestøve frugtblomster som bier.

Søster svarer, at bier nok er de bedste, men at fluer ganske rigtigt også kan klare den opgave.

Jens er imidlertid ikke tilfreds: En flue er fuldtud så ferm som en bi til alt andet end at lave honning!

— Nåh ja, så siger vi det, afslutter søster, hvis erfaring siger hende, at Jens v i l have ret. Måske h a r han det tilmed i dette tilfælde. Hun giver besked på, at man må videre med lektierne. Bien har gjort sig usynlig.

Lidt efter lyder et skingrende hyl. Jens springer op og fægter med venstre hånd. — Den har stukket mig! Den har stukket mig! Den sad på væggen og så ville jeg fange den, og så stak den. Kan man dø af det?

— Nej såmænd kan du ej, siger søster. Men inden jeg trækker brodden ud kan du måske fortælle mig, Jens, om der mellem bien og fluen er mere til forskel en honningen . . . ? Nu er du måske blevet klog af skade?

Jens nikker sammenbidt — og sutter på en smertende finger. Hvorfor skulle bien netop vælge at stikke ham? Så uretfærdig verden dog er!

LÆSERBREVE

Liturgireformen

Fra skoleinspektør Erling Tiedemann, Vejle, har vi modtaget dette indlæg:

I Ugebladets nummer 8 gives der på forfriskende ligefrem måde udtryk for den skuffelse, som har grebet mange, da de opdagede, at den megen tale om en liturgireform pr. 16. februar til dels var »øregas«, og samtidig opfordrer man alle til at give utålmodigheden udtryk.

Derom kan jeg slet ikke være uenig med Ugebladet; mange er virkelig blevet skuffede, — måske ikke mindst mange af dem, som ved de ugentlige skolemesser for børn har stået over for en håbløs religionspædagogisk opgave, — men jeg tror, det vil være godt, om vi — bl.a. for at undgå flere skuffelser — ser meget realistisk på mulighederne for øjeblikkelige reformer.

Sådanne muligheder foreligger nemlig ikke uden videre! Sagen er jo, at det katolske Danmark er vågnet af begejstringen over det vedtagne liturgidekret med en ubehagelig bevidsthed om, at såre lidet er forberedt. Og uden virkelig forberedelse intet godt resultat!

Vel vidende, at man med rette vil bebrejde mig grov forenkling, vil jeg *af pladshensyn* tillade mig at sige, at det siden pave Johannes XXIII's bekendtgørelse af beslutningen om at indkalde til koncilet har kunnet ses, at væsentlige forandringer ville komme, og man har, i hvert fald siden koncilet bekendte kulør, måttet være både blind og døv for ikke at kunne ane, at modersmålet ville blive indført i liturgien.

Alligevel er næsten intet forberedt gennem de år, der har været til rådighed. Først nu nedsættes en liturgisk kommission, hvis medlemmer i forvejen har — og formentlig vil blive ved med at have — nok at bestille.

Det må derfor være realistisk at sige, at egentlige reformer ikke kan gennemføres foreløbig, hvis det skal gøres ordentligt!

Så vidt jeg kan se, er der imidlertid ikke noget i vejen for at gennemføre »nødreformer«, d.v.s. ændringer, som ikke er så gennemarbejdede, som man må forlange det af en virkelig reform, og som derfor mere skal optræde som dispensationer end som nyordninger.

Som sådan kan man se Ugebladets enkle forslag om, at skriftlæsningen ved messen foretages alene på dansk; dét kan bestemmes fra i dag til i morgen, — og i mange sogne med et frimodigt præsteskab vil det jo ikke blive nogen revolution . . . , — men det må ikke betragtes som en reform; en egentlig reform, som genindfører modersmålet i liturgien, forudsætter nemlig helt nye oversættelser, ofte et helt andet tekstvalg, en ny kirkemusik etc. etc. — og her skulle betydningen af forberedelse vel være klar!

På samme tid som man altså midlertidigt tillader mange af de ting, som en del præster helt eller delvis har praktiseret (og som Ugebladet rigtigt antyder: ikke bare *tillader*, men *påbyder* dem), må liturgikommissionen begynde det egentlige arbejde med en fart og en målbevidsthed, som kan opveje, hvad der har manglet i forberedelse.

Dette arbejde måtte i første række bestå i en præcisering af kommissionens opgaver; hvis Ugebladet ville bringe en sådan præcisering, ville det også være lettere for os andre at indsende forslag til kommissionen.

Dernæst kunne man tænke sig, at de præster, som skal arbejde med sagen, — eller i hvert fald en del af dem — blev fritaget for alle andre opgaver, således at de kunne hellige sig det liturgiske reformarbejde fra 8 til 16 hver dag.

Det kunne også være godt at udvide kommissionen med flere lægfolk og søstre og at styrke den religionspædagogiske kompetence, *ligesom man måtte tilknytte flere personer med virkelig flair for det danske sprog og med forsvarlig forankring i det nationale tankesæt;* dette være foreslået uden stik til kommissionens nuværende medlemmer og alene ud fra ønsket om at supplere og styrke en allerede eksisterende kompetence.

Da flere som bekendt når mindre, burde man sikkert arbejde med et forretningsudvalg og underudvalg, som hver for sig forberedte den fælles behandling af problemerne. Det ville også være godt, om forretningsudvalget sammen med lignende udvalg fra andre nordiske bispedømmer kom til at udgøre en fællesnordisk liturgikommission.

Jeg tror, at øjeblikkelige, men midlertidige ændringer (hvoraf nogle skal og må være bevidste prøveballoner) i forening med et meget intensivt og målbevidst kommissionsarbejde vil være den eneste farbare vej. Hvis ikke begge dele gøres, vil resultatet blive ét af to:

Enten får vi, fordi vi ikke tager os den fornødne tid, en dårlig, usammenhængende reform, som kun vil føre til usikkerhed og kævl (og det har vi nok af i forvejen), — eller også venter vi i årevis på den helt perfekte reform, som så kommer på et tidspunkt, hvor horsemor længst er død i nogle sogne, mens det liturgiske anarki totalt har splittet andre.

Erling Tiedemann

Bladets næste nummer udkommer den 3. april

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
1. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Lollands Bank A/S
Nytorv, Nakskov
tlf. 7
Birket — Horslunde — Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af I.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

København

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Virklund Gymnastik- og Skolemontering A/S
Telefon Silkeborg 2900
Montering af gymnastiksale og alt i løse redskaber
Tilbud uden forbindende

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

NYE FILM

Mondo Cane

Efter al sandsynlighed ville vi slet ikke have omtalt denne film, hvis den ikke såvel af vor hjemlige filmkritik som af det københavnske publikum var blevet forholdsvis godt modtaget, — hvad vi absolut ikke fatter.

Hvad går den da ud på? På at vise os en samling smagsprøver på alt, hvad der findes i menneskenes verden af uappetitligt, frastødende, grotesk og latterligt. Instruktøren påberåber sig »sandhedens ret«, og i en tekst i begyndelsen af filmen siger han noget lignende som: »Nu skal De ikke blive chokeret. Alt, hvad De nu skal se, er rene og ægte dokumentarbilleder.« Det er muligt, at han har ret, — selv om der ganske vist er scener, der nok kan give én god grund til at betvivle denne ægthed.

Men så er spørgsmålet, om det uappetitlige, det groteske og det latterlige virkelig *er* »sandheden«. Vi så for nogle måneder siden i »Øjet« *(The Savage Eye)* en række dokumentariske scener fra det amerikanske samfund. Var det »sandheden« om Amerika, vi så?

Den samling billeder, der vises i *Mondo Cane*, og som fører os fra det urmenneskelige samfund (papuerne på Ny-Guinea) til det overciviliserede Amerika og de skøre turister på Hawaii Øerne, tjener tilsyneladende intet andet formål end at få os til at væmmes ved menneskeslægten — barbarisk, dyrisk, latterlig og degenereret som den er. Faktisk føler man sig rigtig skidt tilpas efter at have set filmen, og man skammer sig i smug over at tilhøre en så dum og ondskabsfuld race.

Kunne man så i det mindste regne med det samme resultat, som spartanerne tilstræbte, når de viste deres børn en fordrukken træl, nemlig at give dem afsky for drukkenskaben. Men er der virkelig nogen, der tror, at en alkoholiker holder op med at drikke, fordi han i et eller andet usselt øltempel i Hamburg har set nogle menneskevrag, der er i færd med systematisk at drikke sig ihjel? Eller tror man, at en gourmet vil holde sig fra gåseleverpostej, fordi han får kendskab til den modbydelige metode, man benytter ved opfodringen af gæssene i Elsass? Eller at amerikanerne og russerne vil holde op med at smide atombomber, fordi skildpadderne dør af det i Bikiniområdet, eller fordi fiskene må søge ly i træerne mod vandets dødbringende radioaktive udstrålinger?

I virkeligheden tjener det ikke noget fornuftigt formål at fremvise alle disse uhyrligheder. De vises simpelt hen for deres egen skyld ud fra en tydelig spekulations- og sensationstrang hos instruktøren udelukkende i den hensigt at fremkalde små sadistiske gys hos os, mens vi samtidig lader os berolige af, at vi væmmes ved det.

Nej, sandheden er bestemt ikke tjent med denne trang til principielt kun at vise det usleste og nedrigste hos mennesket. »Mennesket,« siger Pascal, »er kun et menneske: det er i stand til lidt og til meget, til alt og til intet. Det er hverken engel eller dyr, men menneske.«

Det er hverken hæderligt, sundt eller sandt således at kompromittere det menneskelige, og at forvrænge vort eget billede ved kun at vise os i vor mest dyriske nedværdigelse!

M.D.

Originaltitel: Mondo Cane
Instruktør: G. Jacopetti
Forbudt for børn

Paradis retur

Denne danske film er først og fremmest anderledes. Den ligger lige langt fra platheden i »støv-filmene« og fra den passive frigjorthed i »Week-end«.

Paradis retur er snarere i familie med italiensk neo-realisme. Den er forsøget på at vise menneskets kår i den hårde verden. Temaet understreges ved, at vi befinder os på livets losseplads hos havarerede eksistenser, der lever deres kummerlige liv i nogle træskure yderst på Islands Brygge og med den virkelige losseplads i umiddelbar nærhed. Hos disse mennesker, der er skrællet for al »pænhed«, ser vi jo klarere både ynkeligheden og medmenneskeligheden, hvor den findes.

Og dette er gjort helt uden den forlorenhed, der ellers kan præge dansk film. De fængsler os, alle de typer, vi ser i kortere eller længere glimt. I midten står Poul Reichhardt som Tonnemann, der i sin ungdom søgte at bryde op, men blev hængende på grund af et skørt, og siden alene måtte klare tilværelsen for sig og sønnen Tom. Han er det helt dækkende udtryk for den jævne, brave mand, roligt hvilende i sig selv og derfor med en myndighed, der gør ham til en slags leder af kolonien. Hvor er han dog en dygtig og sympatisk skuespiller! Man hæfter sig ligeledes ved Leerdorf-Rye, »skuespiller« kaldet, lidt gal og med den ubeskrivelige blanding af kunstnerhovmod og frygtsom sagtmodighed i sit sind; man mindes Johannes i *Ordet*. Men egentlig burde alle nævnes, for det er sjældent at se en så gennemført god skuespilkunst i vore danske film.

Tidsforløbet spejles i de to unge, Tom og Mona, der finder hinanden som børn, oplever den første kærlighed med hinanden — og skilles. Der er meget sandhed og sødme i deres historie og i dens vemodige afslutning. Intet varer ved, ungdommen er forbi — og vi går videre.

Man er for så vidt glædeligt overrasket ved at se en dansk film af den art. Alligevel er der noget galt. Den falder fra hinanden i lidt for mange facetter, brudstykker, glimt af fortid og nutid akkompagneret af skrigende måger. Måske er manuskriptet lidt for flimrende, måske er det Gabriel Axel, der ikke har formået at samle brudstykkerne til en helhed med sin personligheds stempel. Som filmen er nu, bæres den af de mange dygtige skuespillere, ikke af instruktøren.

Bo

Instruktør: Gabriel Axel
Forbudt for børn

Den stille uges tv og radio

SØNDAG	17.00	P2	Børnene i Nyskoven. 3. Hørespil.
	19.55	tv	Eurydike. Skuespil af Jean Anouilh.
MANDAG	19.45	P1	Bibelen. Et helaftensprogram.
	20.20	tv	Den unge familie. Studiekreds.
	21.30	P2	Unge diskuterer tv-udsendelsen om familien.
TIRSDAG	18.00	tv	Niels-Jørgen Kaiser i Tokyo. Genudsendelse.
	21.40	tv	Horisont.
ONSDAG	10.15	P1	I fattigdom, kyskhed og lydighed. Genudsendelse.
	16.30	tv	Buster Keaton. To film.
TORSDAG	20.00	P1	Frank Martin: Golgota. Oratorium.
	21.10	tv	Kristusbilledet gennem to årtusinder.
	21.35	tv	Johannespassionen i Eurovision.
FREDAG	16.40	tv	Dommen. Et langfredags-oratorium.
	20.00	tv	Påske. Skuespil af Strindberg.
LØRDAG	10.15	P1	I fattigdom, kyskhed og lydighed. 2. Genudsendelse.
	17.45	P2	Skolebørn synger påsken ind i Tønder.

Her er 160 punkter
og der er 160 steder i landet hvor
der ydes HANDELSBANK-service

HANDELSBANKEN

altid
med i
billedet

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Skal De flytte?
AMAGER
FLYTTEFORRETNING
Jul. Larsen & Sønner
AMAGERBROGADE 221
* 55 66 47

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

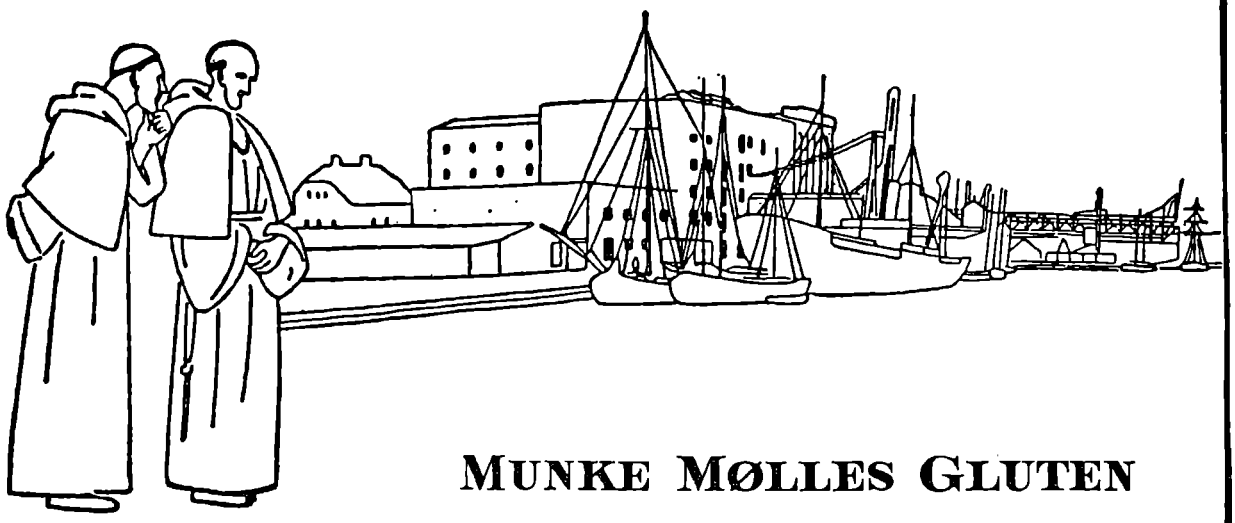

MUNKE MØLLES GLUTEN

Påsketidens gudstjenester i Storkøbenhavn

Forkortelser: H = højmesse; St. = stille messe; R = reciteret messe P = pontifikalmesse;
L = levitmesse Pa = palmevielse; T = tenebræ; V = vesper.

	Palmesøndag	Skærtorsdag	Langfredag	Påskelørdag	1. påskedag	2. påskedag
Sankt Ansgars Kirke	8 St. 10 Pa 11.30 St.	9 P 17H	15	22.30	8 St. 10 H 11.30 St.	8 St. 10 H
Sankt Andreas Kirke	7 R 8 R 10 Pa 11.30 R	7 T 19.30 H	7 T 15	7 T 22.30	8 R 10 H	7 R 8 R 10 H 11.30 R
Sankt Annæ Kirke	8.30 R 10 Pa 11.30 St	17 H	15	22.30	8.30 R 10 L 11.30 St.	8.30 St. 10 H
Sankt Antoni Kirke	8 Pa 11 R	18 L	15	22.30	9 R 11 H	9 H
Jesu Hjerte Kirke	6, 7, 8.30 St. 9.30 Pa 11.30, 20 St.	17 L	15	22.30	6, 7, 8.30 St. 10 L 11.30, 20 St.	6, 7, 8.30 St. 10 H
Sankt Knud Lavards Kirke	8 St. 9.30 Pa 11.30 St. 17 St.	17.30 H	15	22.30	8 St. 9.30 L 11.30 St. 17 St.	8 St. 9.30 H
Sankt Mariæ Kirke	8 St. 10 Pa 11.30 St. 16.30 V	17 H	15	22.30	8 St. 10 L 11.30 St. 16.30 V	8 St. 9 St. 10 R 16.30 V
Sakramentskirken	8.30 St. 10 Pa 17 R	17 H	15	22.30	8.30 St. 10 H 17 R	8.30 St. 10 H 17 St.
Sankt Therese Kirke	7.30 R 9 Pa 11 R	17 H	15	22.30	7.30 R 9 H 11 R	8 R
Immaculatakirken	7 St. 9.30 H	17 H	15	23.00	10 H	9 H
Sankt Augustins Kirke					8 St. 9 R	
Sankt Josephs Kirke	6.45 St. 9 Pa	18 H	15	22.30	6.45 St. 9 H	5.40 St. 6.45 St. 9 H
Den hellige Families Kapel	8 Pa	16.30 H	15	23.00	10 R	8 H
Vor Frue Kapel, Herlev	8 Pa 11 R 12.15 R 17 R	17 H	15	22.30	8 H 11 R 12.15 R 17 R	7.30 R 9 H
Sankt Nikolaj Kirke, Hvidovre	10 Pa	17 H	15	22.30	8 St. 10 H	10 H
Sankt Mikaels Kapel, Søborg	9.30 Pa 17 R	18 R			8 R 9.30 R 17 R	9.30 R
Birkerød	8 R 10 Pa	17 H	15	22.30	10 H	8 R 10 H
Hillerød	10 Pa	19.30 St.			10 H	10 H
Hørsholm	8.30 Pa	19.30 St.			8.30 H	8.30 H

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Aktieselskab
Kontortid 10-12.30, 14-16
Lørdag 10-12.30
Telefon 72 15 00

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

Odense

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

ANDR. KRØYER's BOGHANDEL
Nørrebrogade 18 B, Kbh. C. 6538
Papir . Stort boglager
Fyldepenne

Sparekassen for Lyngby og Omegn

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

FORSIKRINGS COMPAGNIET FOR KONGERIGET DANMARK A/S

☆

Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 22.: 2. passionssøndag (palmesøndag) (s. 319, rød og violet).
MANDAG den 23.: Mandag i den stille uge (s. 354, violet).
TIRSDAG den 24.: Tirsdag i den stille uge (s. 358, violet).
ONSDAG den 25.: Onsdag i den stille uge (s. 373, violet).
TORSDAG den 26.: Skærtorsdag (hvid).
FREDAG den 27.: Langfredag (sort).
Faste- og abstinensdag.
LØRDAG den 28.: Påskevigilie (hvid).
SØNDAG den 29.: PÅSKE (s. 547, hvid).
MANDAG den 30.: 2. påskedag (s. 550, hvid).
TIRSDAG den 31.: 3. påskedag (s. 555, hvid).
ONSDAG den 1. april: Onsdag efter påske (s. 559, hvid).
TORSDAG den 2.: Torsdag efter påske (s. 563, hvid).
FREDAG den 3.: Fredag efter påske (s. 568, hvid).
LØRDAG den 4.: Hvide lørdag (s. 572, hvid).
SØNDAG den 5.: Hvide søndag (s. 575, hvid).

Obs.

Vi tillader os at henlede abonnenternes opmærksomhed på, at det er postvæsenet, der har ansvaret for uddelingen af bladet. Reklamationer over leveringen bedes derfor stilet til postkontoret, hvortil meddelelser om adresseforandring også bedes sendt.

F. Fechtenburg & Søn
autoriseret installatør
Tlf. 12 86 00
Hjallesvej 46, Odense

I DEN KOMMENDE TID

SCT. ANSGARS KIRKE
meddeler, at det er biskop *John Gran*, Oslo-bispedømmets koadjutor, der i år vil indvie olierne ved pontifikalmessen skærtorsdag klokken 9. Biskop Suhr er som bekendt bortrejst på rekreation efter sit sygeleje på Sct. Josephs Hospital i København.

▪

ACADEMICUM CATHOLICUM
har fra torsdag eftermiddag den 23. april til søndag den 26. april *Store Bededagslejr på Klitborg*. Man skal drøfte den nye vigtige konstitution om liturgien, som koncilet vedtog i efteråret. Lejren ledes af Ruth og Claus Munk Plum. Lejrpræst bliver pater H. Roos S.J. Pris for deltagelse: kr. 30,00. Halv friplads kan dog søges. Tilmelding sker til *dr. Ruth Plum, Dr. Christiansensvej, Dianalund, senest den 15. april.*

Georg Larsson
Det danske hospitalsinventar
Fyensgade 6, København N.
Hospitalssenge, madvogne, transportvogne, klinikinventar.
Specialitet: Gummihjul.

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

ALTERLYS
i alle størrelser
og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art
ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

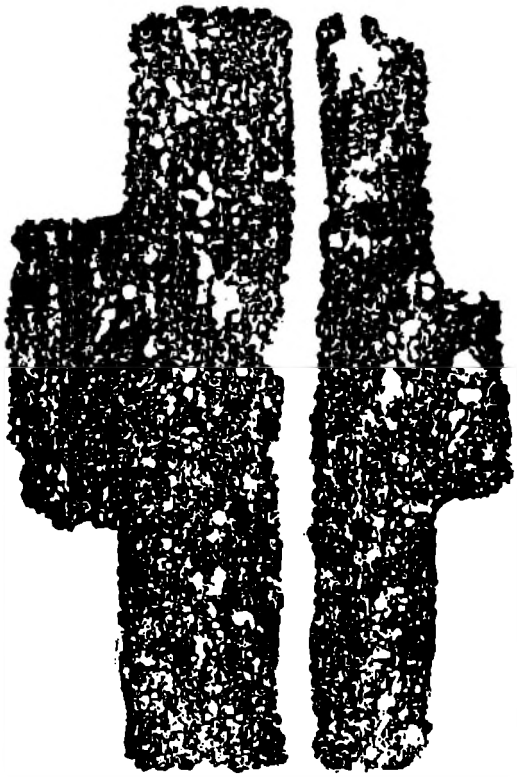

Jødisk kvinde i kz-lejr.

Alle, som vandrer forbi,
giv agt og se,
om der gives
en smerte som den,
der er tilføjet mig.

(Fra langfredags tidebøn)

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad
14
3. APRIL 1964
112. ÅRGANG

Psykolog om barnetroen

Missionærer udvist af Sudan

Kardinal Bea om skema 17

Peter Schindler om latin - for 20 år siden

"Kirke, skole og forældre" til debat i Lyngby

60 år er gået siden Sct. Vincent Søstrene kom til Danmark og begyndte deres virke i Helsingør. Her blev søstrene populært kaldt »flyvemaskinerne« på grund af deres karakteristiske hovedbeklædning. På side 4–5 bringer vi en samtale med en af søstrene. Hun var blandt de første, der kom hertil i 1904.

Kardinal Bea om skema 17

Problemerne i forbindelse med »Kirkens dialog med den moderne verden« er blandt de mest kritiske, der endnu venter det andet Vatikankoncil, erklærer kardinal Bea i et eksklusivt interview med det amerikanske nyhedsbureau NC.

Den tyskfødte bibelforsker, der leder sekretariatet for de kristnes enhed, udtrykte også almindelig tilfredshed med koncilets fremskridt til dato, i særdeleshed med det klima, der er fremkaldt ved biskoppernes diskussioner. Hvad den tredje samling angår, udtalte kardinalen, at der jo allerede ligger et antal udarbejdede forslag på koncilets bord såsom skemaet om åbenbaringen og om Kirkens natur. »I tilslutning til de spørgsmål, der allerede er blevet diskuteret, men ikke færdigbehandlet, tror jeg, at de mest kritiske problemer, der stadig venter koncilet, er spørgsmålet angående dialogen mellem Kirken og den moderne verden«, sagde han. Som eksempler nævnte han »befolkningsspørgsmålet, fredsspørgsmålet og mange andre indeholdt i det velkendte 'skema 17'«.

Han tilføjede, »at hertil kommer desuden spørgsmålet om religiøs frihed, om forholdet mellem katolikker og jøder, der måske vil blive behandlet i forbindelse med forholdet til monoteisterne og de ikke-kristne i almindelighed. Sidst men ikke mindst er der spørgsmålet om vor stilling over for de millioner af mennesker, der lever uden religion, ofrene for praktisk eller teoretisk ateisme. Til spørgsmålet om, hvor mange samlinger der vil blive nødvendige for at føre koncilets arbejde til ende, sagde den 82-årige kardinal, at »for at give et svar på et sådant spørgsmål ville det være nødvendigt at kende mange ting, der for en stor del unddrager sig al menneskelig kundskab«. »Jeg er imidlertid overbevist om, at man må gøre alt for at undgå at tage mere end absolut nødvendigt af biskoppernes tid, så meget mere som de tidligere samlinger har hjulpet biskopperne tilstrækkeligt til at kende Kirkens og verdens nuværende situation.«

Kardinal Bea bemærkede, at »det er vanskeligt at komme uden om det indtryk, at visse spørgsmål kunne være blevet løst hurtigere«. Men samtidig bemærkede han, at man i denne forbindelse også må tage i betragtning, hvorvidt dette ville have været muligt i så stor en forsamling uden et vist indgreb i diskussionsfriheden. Det forekommer mig virkelig, at koncilets resultater for 60 pct. vedkommende består i det nyttige i biskoppernes diskussion, der også fremover vil hjælpe biskopperne i deres arbejde.

Kardinalen blev spurgt, hvad han mente om at lade den tredje samling blive den sidste og fortsætte arbejdet gennem postkonciliære kommissioner og pr. post. Han svarede: »Jeg forstår fuldt ud bekymringerne angående de store udgifter, der er forbundet med koncilet, og især vanskeligheden ved at holde biskopperne så længe borte fra deres bispedømmer. Jeg tvivler ikke om, at visse sager også kan behandles pr. post eller gennem postkonciliære kommissioner, der skulle udføre bestemmelserne og følge koncilets angivelser.« Imidlertid tilføjede han, at »det er nødvendigt på samme tid at forstå den store værdi, der ligger i den levende udveksling af ideer i diskussionerne, hvor koncilfædrene deltager personligt. Korrespondance pr. post og kommissionsmøder ligger ikke på samme niveau som koncilsamlingerne.«

Om planlægningen af den kommende tredje samling af koncilet sagde kardinalen, at »selv om dette arbejde påhviler de af paven udnævnte organer, må det betragtes som logisk, at koncilet begynder igen, hvor det slap, nemlig ved behandlingen af den religiøse frihed«. Han sagde, at han ikke var i tvivl om, at det spørgsmål vil blive diskuteret. »Desuden ser den religiøse frihed ud til at være et tema, der er Kirken kært og af stor betydning for vort forhold til ikkekatolske brødre, ja, til kristne i almindelighed. Derfor tror jeg, at det vil blive vedtaget med bred støtte.« I forbindelse hermed nævnte kardinalen mange amerikanske biskoppers interesse for og støtte til dette kapitel. Det samme gjaldt spørgsmålet om Kirkens forhold til jødedommen.

Kardinal Bea sagde videre, at han har tiltro til, at der i skema 17 vil blive indføjet et kort, men bestemt afsnit om raceproblemet. Han sagde, at en udtalelse om så vigtigt et problem ville være i overensstemmelse med pave Johannes XXIII's radiobudskab i september 1962 — en måned før koncilets åbning og med koncilets første budskab til verden i 1962 på den første samling.

Om reformen af den romerske centraladministration (kurien) sagde kardinalen, at den var blevet højtideligt forkyndt af paven. Men måden afhænger helt af paven, og koncilet kan ikke begrænse paven. Om de gifte diakoner sagde kardinal Bea: »Jeg tror ikke, at koncilet vil tage særlige beslutninger i denne sag af den simple grund, at situationen varierer så meget fra land til land, at en fællesløsning ikke er mulig. Det vil derfor være nødvendigt, at lade spørgsmålet stå åbent for yderligere udvikling. På et senere tidspunkt kan det så overlades til de nationale bispekonferencer.«

Med dette nummer følger en giroblanket til brug ved indbetaling af abonnementsbeløbet for april kvaltal. Bladets pris er kr. 11,- pr. kvartal.

Åbent brev fra danske katolske arbejdere

Katolsk Arbejderaktion, Danmark, og Unge katolske arbejdere har sendt et åbent brev til Arbejdernes Fællesorganisation, Socialistisk Folkeparti og Danmarks kommunistiske parti.

Det åbne brev har følgende ordlyd:

Idet vi erindrer om vor 1. maj-hilsen 1963, hvori vi opfordrede de tre store maj-demonstrationer i København til at forhandle om en fælles 1. maj-demonstration i år, stiller vi herved et konkret forslag om, at alle arbejdere finder sammen under Fællesorganisationen, hvor vi jo alle er medlemmer. Derfor bør der være tre talere, som repræsenterer de tre arbejderpartier.

Motto: Enhed om social retfærdighed.

Lad os forsøge at praktisere det reelle bag de forslidte fraser om »Fred og Frihed« og søge enhed på trods af uenighed i dansk fagbevægelse.

Vi opfordrer arbejdere overalt til at finde sammen på tværs af politiske og ideologiske nuancer den 1. maj i år!

Ovenstående er vedtaget på danske katolske arbejderes hovedbestyrelsesmøde den 3. marts 1964. Det åbne brev er signeret af typograf *Karl Erik Stadler* og kemigraf *Per Wedell Topp* på henholdsvis Unge katolske arbejderes og Katolsk Arbejderaktions vegne.

Missionærer udvist af Sudan

De tog parti for negrene

Rom. 85 katolske ordenssøstre og 50 præster og lægbrødre landede i begyndelsen af marts i Roms lufthavn. Det var de sidste af de ialt 180 italienske missionærer, der er blevet udvist af Sudan.

Kardinal Agagianian var mødt op for at modtage dem, og senere blev de modtaget af pave Paul, der over for dem citerede Davids-salmens ord: »De, der sår i tårer, skal høste i jubel.«

Missionærerne der kommer fra den italienske by Verona, havde måttet forlade Sudan kun medbringende det, de kunne have i mapper og plasticposer. Andre missionærer tilhørende Millhill-fædrene er ankommet til London efter en tilsvarende udvisning. Også protestantiske missionærer er blevet udvist. Alle beskyldes for at have anstiftet oprør og sammensværgelse mod regeringen.

Kirkernes Verdensråd har afvist denne beskyldning og en talsmand for rådet siger, at bevismateriale for 2 eller 3 individer bruges til at kaste mistanke over det store flertal af missionærer, der har været loyale over for det sudanesiske folk og den sudanesiske regering.

Baggrunden for udvisningen af kristne missionærer, der alle har virket i den sydlige del af Sudan, er den bestående strid med det overvejende muhamedanske Nordsudan, der tæller dobbelt så mange indbyggere – ca. 8 millioner. Muhamedanerne i Nordsudan prøver at omvende de 4 millioner indbyggere i Sydsudan til deres tro, for således at skabe en muhamedansk enhedsstat. Dette er i særlig grad gået ud over de 600.000 kristne i området.

Modsætningen mellem Nord- og Sydsudan har også en racepolitisk forklaring, idet befolkningen i nord hovedsagelig består af arabere – i modsætning til befolkningen i syd, der består af negre. Disse var oprindelig slaver, og da den britiske overhøjhed ophørte begyndte araberne atter at behandle den sydlige befolkning som slaver.

Rom. 60 franciskanerinder, der har gjort tjeneste som sygeplejersker i Colombo på Ceylon, har måttet forlade øen efter ordre fra myndighederne. Ialt har 250 søstre måttet opgive deres virksomhed på Ceylons offentlige hospitaler siden 1959. (Kipa)

▪

Montreal, Canada. En katolsk gejstlig, dominikanerpateren Poirier, har i fastetiden holdt prædikener hver uge i den anglikanske Christ Church Katedral i Montreal. Katedralen har aldrig været så fuld som ved disse fasteprædikener. (Kipa)

To udviste missionærer modtages her ved deres ankomst i Rom af en ung sudanesisk præst, der blev præsteviet i julen og som fuldender sine studier i Rom.

VERDEN RUNDT

Rom. Før påske udkom i Rom pave Johannes XXIII's dagbog under titlen »En sjæls dagbog«. Bogen, der måske vil vise sig at være enestående i verdenslitteraturen, omhandler den afdøde paves liv lige fra præsteskolen til 1 år før hans død i 1963. Oversættelser er allerede blevet solgt til USA, Canada, England, Tyskland, Frankrig og Finland. Spanske, portugisiske og hollandske udgaver forberedes. Ordenssøstre har skrevet teksten ned efter en stabel notesbøger, som paven overlod sin privatsekretær, Monsignore Capovilla. Kardinal Lercaro sagde under en pressekonference, at det var første gang i historien, man således kunne følge en paves levnedsløb, fra han var 14, til han blev 81.

▪

Moskva. Det ateistiske sovjetiske månedstidsskrift, »Nauka i Religia« beskylder pave Paul VI for at have bragt pave Johannes XXIII's »fornuftigere kurs« i stilstand og for at genoplive den gamle idé om den katolske kirkes »altomfattende rolle«. »Allerede under den sidste koncilsamling,« hedder det videre, »gik alle Paul VI's bestræbelser ud på at styrke sin egen magt og autoritet.«

▪

Rom. 5000 pilgrimme fra byen Trento, hvor Tridentinerkoncilet blev holdt for 400 år siden, blev fornylig modtaget af pave Paul VI. Under audiensen udtalte paven: »Kirkens lære er gyldig i dag, som den var det i går, og vil forblive det i fremtiden. Vor tilslutning til dens tro og lære steriliserer ikke fri tænkning og hindrer os ikke i at forstå og tilegne os, hvad den moderne kultur frembringer.«

Paven mindedes derefter »det store vanskelige spørgsmål, der blev behandlet på Tridentinerkoncilet, uden at man nåede nogen løsning« (reformationen).

Paven fortsatte: »Byen Trento blev valgt dengang for at skabe mulighed for kontakt, for at virke som en bro og for at tilbyde fred ved forsoningens venskab. Byen så ikke dengang opfyldelsen af denne glæde, men den bør ønske det i dag sammen med hele den katolske verden. Ønsket om kristen enhed er mere levende end nogensinde i de kristnes tålmodige bøn. Denne skal åbne døre. Den skal ikke slutte en dialog, men holde den åben. Den bebrejder ikke andre deres fejl, men søger moralsk styrke og sandhed. Den *venter* ikke på det, der ikke skete i 400 år, men den går ind i broderlig søgen efter det. Det er, hvad det nye koncil, der fortsætter det gamle, har til hensigt at fuldføre med himlens bistand,« sluttede paven.

Trods sin høje alder er søster Vincent stadig i fuld aktivitet.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42

Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Et træk i byens ansigt

Søster Vincent fortæller om starten i Helsingør for 60 år siden

Mangen en provinsbo drømmer om at komme til København, men ikke så få københavnere – især de, der er kommet til at bo i de nyanlagte forstæder, som endnu har langt til patinaen – higer efter stemningen i en af vore fornemme gamle provinsbyer. At bilkøen fra hovedstaden er særlig tæt op ad Strandvejen om søndagen, skyldes da nok ikke udelukkende Øresunds blå bølger, men at vejen ender i sundtoldbyen, hvis højdepunkt er det prægtige Kronborg.

Det var nogle verdslige betragtninger. Men Helsingør har også åndelige traditioner, og det er naturligvis ikke bare ud fra administrative hensyn, at folkekirken har placeret en ny biskop netop i denne by, hvis kristenliv ikke var mindst blomstrende, da messesangen og tidebønnerne lød under karmeliterklosterets hvælvinger. Frem af den kreds af skikkelser fra Danmarkshistorien, der har tilknytning til Helsingørs ærværdige bygninger, træder ved siden af Hamlet, der vist lige så lidt som Holger Danske har haft noget med Helsingør at gøre, *Poul Helgesen.* I karmeliterklosteret hvæssede han sin pen, der blev brugt først mod Christian II, senere mod Hans Tausen, hvis anklager han blev.

Den dag i dag bor der ordensfolk i Helsingør, men man beskæftiger sig ikke med politiske begivenheder, og man forbereder ingen processer. Ej heller er hvælvingerne særlig imponerende, men der lugter af gode danske stegte sild, da jeg træder ind ad døren hos Vincentsøstrene, for det er fredag, og en sød lille gravhund dikker med halen.

I det hele taget mærker man en god atmosfære, der vidner om det jævne og muntre kristenliv, som Grundtvig taler om — her forvalter man ikke konventioner, men fører troens principper ud i livet. Der er ikke nogen Madame-la-Supérieure-manerer over priorinden, som kommer ud af sit lille kontor ved siden af taleværelset og siger goddag. Her er nok hovedtøjerne stivede, men ikke omgangsformerne.

Man går for at hente søster Vincent, for det er hende jeg skal tale med.

Sct. Vincent Søstrene har jo nemlig 60-års jubilæum, og det har søster Vincent også, for hun var blandt de fire søstre, der i 1904 gjorde rejsen Paris-København-Helsingør. Siden da er søstrene i deres særprægede ordensdragt blevet en ufravigelig del af sundtoldstadens bybillede.

I begyndelsen af århundredet var der en grevinde Moltke Huitfelt til Glorup, som havde for vane hvert år at tilbringe nogle vintermåneder i Paris. Her var hun kommet til at nære respekt for Vincentsøstrenes arbejde for de nødlidende, og hun fandt, at der også var behov for et virke af denne art i Danmark. Grevinden drøftede sagen med biskop von Euch, og man blev enig om, at søstrene skulle påbegynde et arbejde i Helsingør. Greven og hans hustru betalte omkostningerne i forbindelse med de fire søstres flytning fra Frankrig til Danmark, og de støttede huset i Helsingør i mere end 10 år. Moderhuset i Paris sørgede for inventar, paramenter til kapellet og skolebænke til undervisning. Greveparret havde sørget for, at søstrene fik en villa i Marienlyst Allé 17, men efter tre års forløb kunne man købe ejendommen Nygade 8, og dér har Vincentsøstrene haft til huse siden.

Nu er søster Vincent kommet til, og priorinden sørger for præsentationen. Man mærker straks, at det er en personlighed, man har for sig. Selv mener søster Vincent ikke, det sømmer sig for en ordenssøster at være midtpunkt, men hun har bøjet sig for den kendsgerning, at hun er den eneste, der er tilbage af de søstre, som var med fra begyndelsen. Nu hentyder man jo ikke til en dames alder, men det er nok værd at tænke på, at 60 års jubilæet i Helsingør i år efterfølges af et 70 års ordensjubilæum til næste år. Trods sin høje alder giver søster Vincent stadig religionsundervisning til de små, og man tvivler ikke om, at hun er afholdt af dem!

— Det var vel vanskeligt at være katolsk søster i Danmark så langt tilbage som i 1904?

— Ja, især børnene var lidt besværlige. De ringede ustandselig på vor dør, og når vi så lukkede op, var de borte. Og så gjorde de nar ad vort sprog. Modstand mod katolicismen var der også. Vi mærkede det ikke mindst, da vi skulle købe ejendommen i Nygade. Først ville man ikke sælge til os, men til sidst lykkedes det da.

Hvem er Sct. Vincent Søstrene?

Sct. Vincent Søstrene tilhører et ordenssamfund, som blev grundlagt i Paris i 1633 af den hellige Vincent af Paul. I dag er det det største kvindelige ordenssamfund i verden, idet det tæller over 43.000 søstre fordelt på 4000 huse. Sct. Vincent Søstrenes opgave består udelukkende i at tage sig af fattige og nødlidende mennesker.

— *De nævnede sprogvanskeligheder.*

— Ja for eksempel navnene. Det var ikke til at finde ud af alle de Hansen'er og Jensen'er, der jo virkede fremmedartet på os. Men så klarede vi os ved at kalde dem efter de vendinger, der var karakteristiske for dem. Der var for eksempel slagteren, som — når han skulle vise et stykke kød frem — plejede at sige: »Det er et dejligt stykke.« Han blev til »Hr. dejligt stykke.« Og en håndværker, der skulle give os forklaring, blev på grund af sit »Sådan og sådan skal De gøre« til »Hr. sådan og sådan«. Imidlertid var vi så heldige at komme i forbindelse med nogle lærerinder, der tilbød at læse dansk med os, mod at vi læste fransk med dem. Det var en god ordning, som kom os til nytte.

— *Deres sociale arbejde for de fattige og nødlidende gjorde vel, at De efterhånden blev accepteret.*

— Ja, det er rigtigt, og der var også meget at tage fat på. Der var megen fattigdom i de tider, hvor man ikke havde så mange gode sociale foranstalninger. Mange børn og ikke så få voksne måtte gå i træsko og med lappet tøj, og man gik tit på lånekontoret for at skaffe penge. Så måtte vi, så langt som vore midler rakte, løse sagerne hjem. Endvidere henviste vi husmødre til nogle købmænd, vi havde en særlig aftale med. Husmødrene afleverede nogle kort, som vi havde givet dem, og så kunne de få varer hos købmændene. Endelig uddelte vi medicin og brugte beklædningsgenstande. Gode mennesker hjalp os til at hjælpe — ikke mindst de trofaste katolikker.

Så kom første verdenskrig. Greven havde mistet sine penge, og på grund af krigen kunne vi ikke få forbindelse med moderhuset i Paris. Vi vidste ikke vore levende råd. Da viste Helsingør by meget stor hjælpsomhed, og vi forstod, at vi var accepteret. Private personer sendte os bidrag, og de handlende tog ikke noget for varerne et stykke tid. Det var en ualmindelig smuk gestus, som vi aldrig glemmer.

Dengang plejede vi franske soldater, der var blevet syge under krigsfangenskabet i Tyskland. De lå ude på Marienlyst. Det var en streng tid. Mange af dem døde...

— *Hvordan klarede De Dem ellers økonomisk?*

— Vi har altid holdt en årlig basar. Også her har Helsingør hjulpet os på en enestående måde. I forbindelse med basaren erindrer jeg en morsom tildragelse, der må have fundet sted i 1908 eller 1909. En kat hoppede ned fra et plankeværk — lige for næsen af prinsesse Marie. Hun købte den omgående for 25 kroner, og det var mange penge dengang.

— *Og så var der skolen!*

— Ja, vi tog os af en del forældreløse børn og børn fra meget fattige hjem. Vi oprettede et hjem for disse børn. De fik både ophold og skoleundervisning. Til at begynde med havde vi kun piger. Det skyldtes, at kateket Jensen — en tidligere luthersk præst, der var gået over til katolicismen — holdt skole for drenge i sin lejlighed i Sudergade. Da kateket Jensen døde, overtog vi drengeskolen. Biskop Suhr ønskede at lukke skolen i begyndelsen af 50'erne, og nu så det mørkt ud for os igen. Det var på nippet, at vi måtte tage tilbage til Paris, for vi kunne ikke se noget formål med at blive i byen. Da samlede hele Helsingør underskrifter på en henvendelse til biskoppen om, at vi måtte få lov til at blive, og efter forhandling med Helsingør kommune og vort moderhus i Paris kom man til det resultat, at vi skulle åbne et hjem for ældre svagelige damer. Socialkontoret her i byen sendte så en del kvindelige folkepensionister, som der ellers ikke kunne skaffes plads til andre steder, til vort hjem og betalte for deres ophold. Ligeledes får vi årlig støtte fra kommunen i form af tilskud.

Vi har nu 25 ældre damer boende hos os, og da vi kun er 8 søstre, hvoraf en del er kommet op i årene, mærker vi savnet af nye ordenskald...

— *De har set nogle mennesker i Deres tid.*

— Folk her i Helsingør har været meget hjælpsomme og gode ved os. Vi må heller ikke glemme den lille katolske menighed, der var her, da vi kom. Der var familien Durafour, kateket Jensen, som jeg allerede har nævnt, og nogle andre.

Søster Vincent kan fortælle meget endnu om Sct. Vincent Søstrenes virke i den gode stad Helsingør, i hvis bybillede de er gledet naturligt ind — og har taget de gamle katolske traditioner op.

Søster Vincent har i øvrigt et ønske, som vi må håbe går i opfyldelse, når hun næste år kan fejre 70-års ordensjubilæum, og det er at komme en tur til moderhuset i Rue du Bac i Paris.

HK

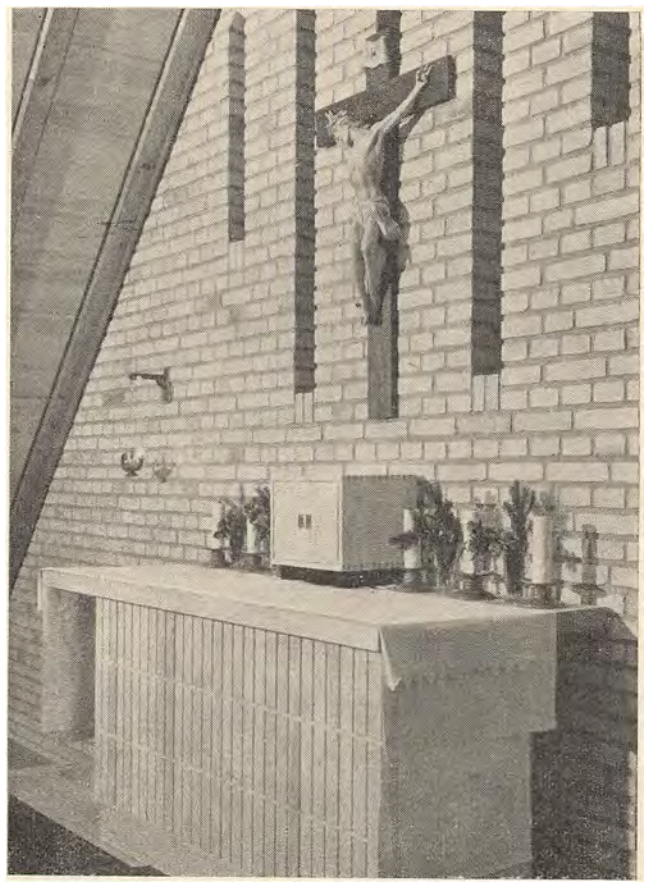

For tre år siden har søstrene i Helsingør fået et nyt kapel.

Myten om barnetroen

Denne kronik blev oprindelig holdt som foredrag i Danmarks Radio i magasinet »Familiespejlet«. Kronikøren gør katolske læsere opmærksom på, at foredraget henvender sig til et bredt publikum og derfor ikke kommer ind på specielt katolske forhold, f.eks. sakramenternes betydning for barnets religiøse opdragelse.

Man hører somme tider bemærkningen: »Han har bevaret sin barnetro«, og dermed mener man, at den pågældende har bevaret sin religiøse overbevisning.

I mange tilfælde har voksne virkelig en barnlig tro, d.v.s. den samme indstilling til religionen, som de havde, da de var 10-12 år. Den øvrige personlighedsudvikling er i det store og hele fulgt med alderen, – man har gået i skole, har fået en uddannelse, har gjort sine erfaringer i livet, man er blevet moden, – men den religiøse overbevisning er meget ofte den samme, som da man var barn. I sådanne tilfælde er barnetroen en mangel på modning i det religiøse liv. Den religiøse udvikling må følge den almindelige menneskelige vækst, og den religiøse opdragelse af børn må ske i takt med den øvrige opdragelse.

Barnetroen er utilstrækkelig for en voksen, men den er meget vigtig for barnet, fordi den normalt er grundlaget for den senere modne religiøse overbevisning. Der er forældre, som ikke ønsker at påvirke deres børn i nogen retning, – de vil overlade det til børnene selv at træffe en afgørelse med hensyn til religionen, når de engang bliver voksne. Tanken kan være fristende, men den kan ikke gennemføres i praksis. Man kan ikke vente med at opdrage børn, til de bliver voksne, – de må allerede fra ganske små lære, hvordan man lever i et samfund med andre mennesker. Man kan heller ikke vente med den religiøse opdragelse, til barnet er blevet voksent, – så er det for sent. Forældrene må bestemme for barnet. En række sociologiske undersøgelser viser, at der er nøje sammenhæng mellem hjemmets religiøse indstilling og børnenes religiøse overbevisning, når de bliver voksne. I Frankrig foretog man i 1958 en undersøgelse blandt unge mellem 18 og 30 år. Det viste sig, at de fleste aktive kristne kom fra hjem, hvor begge forældre selv var overbeviste kristne. De unge, der ikke interesserede sig for religion, kom fra hjem, hvor ingen af forældrene eller kun den ene af forældrene interesserede sig for religiøse spørgsmål. Undersøgelser, som er foretaget i andre lande, viser ligeledes en temmelig stor overensstemmelse mellem forældrenes og børnenes religiøse indstilling, og dette forhold varer ved, selv efter at børnene er blevet voksne. Det vil sige, at forældrene faktisk ikke kan stille barnet frit – deres egen indstilling præger børnene. Det er et stort ansvar, og det er ganske interessant at se, at mange unge ægtefolk tager deres religiøse overbevisning op til revision, når de får et barn.

Normalt følger den religiøse interesse barnets naturlige vækst. På et vist tidspunkt begynder det lille barn at stille spørgsmål – om alt og alle. Det kan være en prøvelse for forældrene og for andre, men man gør sit bedste for at besvare alle spørgsmål så godt som muligt. Det er jo på den måde, barnet lærer om den verden, det lever i. I samme alder begynder de religiøse problemer at stille sig for barnet. Den amerikanske psykolog Gesell har vist, at der allerede fra 3-4 års alderen kan være en forholdsvis stor interesse for Vor Herre, for aftenbøn og for religiøse handlinger i al almindelighed. To andre psykologer undersøgte 1200 amerikanske børn, og det viste sig, at mange under skolealderen havde en forbavsende forståelse af Gud, Himlen, og Kristus. En ægyptisk undersøgelse viser, at religiøse forestillinger begynder at udvikle sig i 5 års alderen hos mange børn i Ægypten. Det er vigtigt at udnytte den naturlige interesse hos barnet, hvis man ønsker, at det skal have et positivt forhold til religionen. Børns spørgsmål om religion kan være vanskelige at besvare, men det er ikke nok at give et ligegyldigt eller overfladisk svar – det kan bevirke, at barnet ikke mere kommer og spørger, men i stedet går og grunder over disse vanskelige problemer på egen hånd. Barnet har ikke behov for en teologisk udredning, men for et ganske enkelt og ærligt svar – på samme måde, som man forklarer, hvor solen er henne om natten. I visse tilfælde må man være tilstrækkelig ærlig til at sige til barnet: »Det ved jeg ikke.« Det er langt bedre end at give én eller anden søforklaring. Børn tager vore bemærkninger alvorligt, – hvad enten vi fortæller, at Gud aldrig har eksisteret, eller vi siger, at Gud straffer uartige børn. Barnets religiøse interesse må behandles med megen finfølelse og forståelse.

Børn under skolealderen spørger, og de er nysgerrige. De vil opleve verden og alle de vidunderlige ting, som findes i den. De vil røre ved alt og se alt. Barnet har lyst til at opdage religionen, – det vil gerne se billeder eller blade i salmebogen. Børn vil også gerne gå rundt og se, hvad der er i kirken, eller gå en tur på kirkegården. Barnet skal have lov til at opdage religionen på samme måde som alle de andre spændende ting, der findes i verden. Religionen er ikke bare en belæring, – den er en opdagelse og en udvikling som alt andet i barnets liv.

Én af de vanskeligste opgaver er at hjælpe børn med at danne samvittigheden. Allerede som ganske lille får barnet at vide, at man ikke må smide sin tallerken på gulvet. Senere lærer det, at man tørrer benene af på måtten, og at man bukker eller nejer, når man siger god dag. Det bliver efterhånden helt automatiske reaktioner –

KRONIK

af pastor, cand. psych.

Jørgen Hviid

Der er sandsynligvis nøje sammenhæng mellem hjemmets religiøse indstilling og børnenes religiøse overbevisning, når de bliver voksne . . .

man bliver »velopdragen«. Når barnet lærer de religiøse normer at kende, bliver de let opfattet som noget, der hører med til at være velopdragen. Man må ikke lægge albuerne på bordet, man må ikke lyve, – man må ikke have huen på inde i stuen, og man må ikke stjæle. Det er vigtigt, at barnet lidt efter lidt forstår, hvorfor man ikke må lyve og stjæle. De religiøse forskrifter skal ikke være automatiske reaktioner – de må forstås i perspektivet: Kærlighed til Gud og mennesker. Barnet må efterhånden lære at skelne imellem, hvad høfligheden fordrer, og hvad Gud forlanger. Det er forskellen mellem gode manerer og samvittigheden.

At barnet let identificerer høflighed og samvittighed hænger også sammen med en tendens til at identificere forældrene og Gud. Årsagen er meget enkel: Forældrene fortæller barnet, at det har en far i himlen, som holder af det. Barnet kan kun forestille sig Gud som noget i retning af sin egen far eller mor. Gud er almægtig, kan alt, – og for barnet er forældrene også mere eller mindre almægtige. Man behøver bare at tænke på børn, som siger: »dét kan min far«. Gud ønsker, at man skal gøre visse ting, og at man ikke skal gøre andre ting. Det gør far og mor jo også. Gud og forældrene har mange lighedspunkter, og tit er man selv med til at skabe identifikationen ved at være langt mere optaget af, om børnene er artige, og om de siger sgu, end om de plager livet af en kammerat nede på gaden ved trusler, drillerier og klø. Barnet må forstå, at Guds bud gælder både voksne og børn – ja, selv far og mor, – og at Gud ikke alene er barnets far i Himlen, men også forældrenes. Efterhånden bliver barnet i stand til at udvikle et personligt gudsforhold, som er uafhængigt af forholdet til forældrene.

Når barnet begynder i skolen, oplever det en helt ny verden. Det får nye kammerater, det skal lære at læse, skrive og regne, og efterhånden får det en hel række andre fag. Det er en ny udvikling, som begynder, og den religiøse overbevisning skal følge med. Det er ikke altid let for barnet at komme fra hjemmets beskyttede milieu til det nye milieu, der hedder skolen. Dér er man ikke midtpunktet, – der er mange andre børn, som man må lære at tage hensyn til. Man skal vænne sig til at leve i et større fællesskab. Barnet lærer at modtage og at give – det er princippet i ethvert menneskeligt samfund. Den religiøse opdragelse må følge denne naturlige udvikling; religion skal ikke blot være noget »derhjemme« eller »henne i kirken«, men noget som har indflydelse på barnets forhold til andre børn, således at det f.eks. ikke altid insisterer på at få sin egen vilje trumfet igennem, og således at det lærer at dele med andre, – at tage hensyn til andre. Det er nogle af aspekterne i budet om at elske sin næste. Barnet har en vis tendens til at sætte sig selv i centrum og til at reducere Gud til en maskot, der påkaldes, hver gang man vil have et eller andet. Livet i skolen hjælper barnet til at forstå, at der er mange andre mennesker i verden, – alle sammen forskellige, hver med deres sorger og glæder.

Børnene lærer religion i skolen, men det er ikke altid lige let for dem at forstå, hvad de hører. Misforståelser viser sig f.eks., når børn skal genfortælle salmevers. En julesalme blev til »i kimono til julefest«. En linie fra en anden salme lyder: »at en konge uden mage«, og den blev til: »atten konger uden mave skulle fødes på vor jord«. Linien: »du kvæger i ørkenen den tørstende sjæl« blev til: »du kvæler i ørkenen den tørstige sjæl«. Det er sikkert ikke nogen god løsning at lave en speciel religion for børn. Det er heller ikke nogen god idé at lave om på de religiøse sandheder, for at børnene lettere skal kunne forstå dem. Man konstruerer ikke en speciel fysik for børn i mellemskolen eller en form for eventyr til brug i historieundervisningen i de små klasser. Derimod fremstiller man stoffet på en sådan måde, at barnet forstår det – i alt fald i store træk. Det gør ikke noget, at et barn ikke forstår et problem helt til bunds, men det, som barnet lærer og opfatter, må ikke være meningsløst og selvmodsigende.

Efterhånden som barnet vokser op, skal dets religiøse overbevisning blive mere og mere personlig og uafhængig af hjemmet. Ved 13-14 års alderen sætter puberteten ind, og barnet begynder at blive mere selvstændigt, at finde sig selv og at danne sig sine egne meninger. Det vil ikke længere være barn, men voksen. Det er en ganske naturlig vækst; den religiøse overbevisning må også gennemgå denne udvikling for at modnes, – barnetroen afløses af en mere voksen indstilling til de religiøse problemer. Det er en udviklingsproces, som kan medføre temmelig store vanskeligheder. Hvis barnet har identificeret hjemmet

...men skolen har også sit ansvar for troens harmoniske vækst.

og religionen for meget, og der så opstår et modsætningsforhold til forældrene, kan det ske, at den unge mand eller unge pige kommer i et modsætningsforhold til religionen. De vil ikke acceptere forældrene og derfor heller ikke deres religion. – Når barnets religiøse indstilling ikke følger den øvrige menneskelige udvikling, opgiver det let religionen, når det bliver voksent, fordi religion er noget, som hører barndommen til – ligesom eventyrene.

En anden grund til, at man opgiver religionen, kan være en konflikt mellem, hvad man gør, og hvad man burde gøre. Et religiøst ideal kan ikke realiseres fra den ene dag til den anden, og hvis man prøver, kan det skabe uovervindelige konflikter. Det er en velkendt sag, at visse unge mennesker fra religiøse hjem bliver voldsomt anti-religiøse, og det skyldes tit, at de er kommet i en konfliktsituation – de har ikke altid kunnet leve op til de idealer og normer, som hjemmet har givet dem og ment, at de skulle realisere. Det gør ikke noget, at børn lærer høje idealer at kende, men de må samtidig forstå, at man kun gradvis kan udvikle sig hen imod dem. En religiøs overbevisning er ensbetydende med en vækst, som varer hele livet.

Det er en myte at tro, at den såkaldte barnetro er velegnet for voksne. Den religiøse overbevisning må følge den øvrige menneskelige vækst, – ellers bliver der let tale om en naiv umoden religiøsitet, der ikke har megen værdi for det voksne menneske. Men barnetroen er vigtig for barnet, – og forældrene har en afgørende indflydelse på, om barnet skal have en religiøs overbevisning eller ej. Hjemmet har den vigtigste rolle i denne opdragelse, og hvis hjemmet svigter, kan hverken skolens religionsundervisning eller konfirmationsforberedelsen gøre meget.

Hvad enten barnet skal have en religiøs opdragelse eller ej, er det forældrene, som må tage stilling.

Nordisk højskoleuge

1.-8. august indbydes interesserede voksne fra hele Norden, gifte og ugifte, til en højskoleuge på Ledreborg Slot-Borrevejle Vandrehjem ved Roskilde. Som tema for ugen er valgt: Kærligheden.

I foredrags- og samtaleform vil følgende spørgsmål blive drøftet: Hvad vil det sige at elske? Har den følsomme her et forspring for andre mennesker? Er kærligheden alene en personlig indsats, eller er den også betinget af arv og milieu? Er den kun det at give eller hører det at modtage også med? Kan man elske en, man ikke kan lide? Er kærligheden mellem mand og kvinde et kompromis mellem Guds kærlighed og vor egen? Gives der mange slags kærlighed eller former den ægte kærlighed sig ens hos alle? Har den lov at gøre forskel på mennesker? Hvordan skal vi arbejde med os selv for at vokse i kærlighed? — Problemerne vil blive belyst, såvel inden for det enkelte menneskes livsløb som inden for familiens, Kirkens og hele verdens fælles liv.

Prisen er 120 kr. Børn i alderen 0-7 år kan i begrænset omfang medtages. Børn over 7 år henvises til DUK's børnelejr i Bastrup i samme uge. Foldere med detaljerede oplysninger kan fås hos sognepræsterne eller ved skriftlig henvendelse til overlærer H. O. P. Pedersen, Nebs Møllegård, Jystrup, som også modtager tilmeldinger — inden 1. maj. Eventuelle forespørgsler om skolen kan rettes til undertegnede, tlf. (01) 71 63 60, mellem kl. 17 og 17.30.

Povl Egede-Andersen,
viceskoleinspektør.

Studentervalfarten til Chartres

Da der i år er en god del unge skandinaver i Paris, vil man forsøge at arrangere, at der (ligesom i 1957 og i 1960) bliver et skandinavisk hold på den store studentervalfart til Chartres i weekenden 25.-26. april. Alle unge fra Danmark — også ikke-katolikker — der ønsker at deltage, er velkomne.

Det er en forholdsvis trættende tur: der er 40 km fra Rambouillet til Chartres, men fordelt på to dage og med hvilepauser undervejs er det til at overkomme! Og en gang i sit liv at have deltaget i »pélé de Chartres« gennem forårets Beauce-slette er en oplevelse, man ikke så let glemmer...

Nærmere oplysninger om valfarten kan fås ved henvendelse til *Hanne Wiese,* 16, av. de la Bourdonnais, Paris 7e, eller til *pater Niels Krogh Rasmussen O.P.,* Le Saulchoir, Etiolles par Soisy s/Seine, S. et O.

Liturgisk fornyelse - men hvordan?

3.

I to tidligere artikler har vi behandlet de to grundlæggende principper, der går som en rød tråd gennem hele koncilets dekret om liturgien, nemlig at Guds ord for fremtiden skal have en mere central plads i gudstjenesten, og at menigheden på ny skal tage aktivt del i liturgien. Men for at den gave, Gud skænker os i gudstjenesten, skal være tilgængelig for alle troende – ikke alene i de latinske lande eller i den vestlige verden, men under alle himmelstrøg, er det klart, at liturgien må have mulighed for at tilpasse sig efter alle kulturer og efter de forskellige folks mentalitet og udtryksmåde. Man kan ikke forlange, at en japaner eller en congoleser skal bede på samme måde som en europæer.

Her kommer vi faktisk ind på et problem, der går langt dybere end spørgsmålet om det liturgiske sprog. Det drejer sig ikke kun om at *oversætte* den latinske liturgi, men om at omforme, ja genskabe den eller eventuelt indpode den på de enkelte landes og folkeslags kultur. Vi kan her nævne et konkret eksempel. I 1949 fik de kinesiske biskopper tilladelse til at benytte mandarinsproget (et kinesisk sprog) i messen — undtagen i kanon. Dengang var en sådan tilladelse allerede et meget stort skridt. Men alligevel er der stadig ikke udkommet en kinesisk messebog på modersmålet. Hvorfor ikke? Simpelt hen fordi det er komplet umuligt at oversætte de latinske begreber og den latinske terminologi til mandarinsproget... Problemet er ikke nyt for missionærerne, og mange steder, for eksempel i Asien og Afrika, er det faktisk brændende. Det er et spørgsmål, der går langt dybere, end vi sædvanligvis forestiller os. Det kan formuleres således: Kan kristendommen udtrykke sig på andre måder end gennem den græsk-latinske kultur? Kan den give sig nye teologiske og religiøse udtryk i for eksempel en animistisk, buddhistisk eller shintoistisk verden? Kan den indpodes på andre stammer end den vestlige? Hvis man for eksempel oversætter Treenighedens præfation til modersmålet, og de indfødte så alligevel ikke forstår, hvad det drejer sig om, fordi vore begreber er dem fuldstændig fremmede, kan man jo ikke sige, at der er opnået meget ved det. Man må altså gå meget mere radikalt til værks og åbne mulighed for at udtrykke kristendommens mysterier i forbindelse med andre filosofier og i andre tankebaner end dem, der bygger på Platon og Aristoteles. Det er naturligvis en kæmpeopgave, som det vil tage århundreder at gennemføre, og som går langt dybere, end en række liturgiske reformer kan gøre det. Men det er en opgave, man ikke må lade ligge, og som vi ikke uden videre har lov til at afvise! På samme måde som kristendommen i sin tid antog forskellige former i Palæstina, Grækenland og Rom, skulle den nu også kunne iklæde sig en kinesisk, afrikansk eller indisk form, både hvad teologien og liturgien angår. Det er simpelt hen en nødvendighed, hvis vi virkelig tror på, at Kirken skal være katolsk, d.v.s. universel, og på at Kirken er kommet for at frelse alle racer og alle folkeslag.

Der kan ikke være nogen som helst tvivl om, at koncilfædrene har haft øje for disse umådelige perspektiver, da de redigerede liturgidekretet. I en af artiklerne står der nemlig:

»På de områder, der ikke berører troen eller hele det kristne samfunds fælles vel, ønsker Kirken ikke — selv ikke i liturgien — at forlange af de troende, at de skal føje sig ind i den stive form, som en enhedstekst frembyder, — den ærer og udvikler tværtimod de forskellige folks særlige gaver og egenskaber. Den ser med velvilje på alt i deres skikke og sædvaner, som ikke er uløseligt forbundet med overtro og vildfarelser, og hvis den kan, sørger den for, at det bliver bevaret i sin fulde udstrækning. Og undertiden går den oven i købet med til at bevare det i selve liturgien, hvis det kan bringes i samklang med en sand og ægte liturgisk ånd« (37).

For resten må vi ikke glemme, at dette princip — selv om det aldrig tidligere er blevet så klart formuleret — på ingen måde er nyt i Kirken. Den romerske (eller latinske) ritus er ikke den eneste eksisterende. Det er ganske vist den mest udbredte, men trods alt er den kun én af de mange. Koncilfædrene har under de to koncilsamlinger flere gange haft lejlighed til at stifte bekendtskab med gudstjenesteformer, der var dem fuldstændig ubekendte, og som ofte virkede særdeles overraskende på dem, som da de for eksempel i Peterskirken overværede en ætiopisk gudstjeneste med trommespil og hellige danse. Det er derfor slet ikke noget nyt, koncilet indfører, når det åbner vejen for eventuelle nye gudstjenesteformer. Afrikanerne med al deres sprudlende vitalitet kan ikke udtrykke deres fælles bøn på samme måde som kontemplative og indadvendte orientalere — og for øvrigt heller ikke som europæerne med deres juridiske tankegang og vane ved klare begreber. Og det er også et spørgsmål, om en ung dansker af 1964 rent umiddelbart kan føle sig hjemme i en gudstjeneste, hvis form i det væsentlige blev fastlagt for mere end 1000 år siden — selv hvis denne gudstjeneste fejres på hans modersmål.

Her kommer vi igen ind på et meget vanskeligt problem, som vi naturligvis hverken har kompetence eller mulighed for at løse. Adskillige danske katolikker er tilfredse med gudstjenesten, som den nu er. Mange andre vil slå sig til tåls, så snart vi har fået liturgien på modersmålet. Men er det nok? Har vi så løst, hvad vi skulle? Bør vi ikke i endnu større omfang lade os påvirke af dansk liturgisk tradition og sætte ind på at give vor gudstjeneste et mere nordisk præg? Og hvad mere er: Er det ikke vor pligt at tænke på de kommende slægtled, der uden tvivl vil ønske en enklere, mere umiddelbart forståelig og især mere evangelisk liturgi?

I et sådant forsøg på at gøre liturgien til det sted, hvor nutidsmennesker kan møde evangeliet (og er det ikke dens egentlige eksistensberettigelse), vil kunsten og især musikken komme til at spille en væsentlig rolle. Dette forudsætter igen, at man ikke for enhver pris klynger sig til fortidens musikformer, men at man har mod til at indføre mere tidssvarende former. I dag ville det være den rene anakronisme at forsøge at bygge kirker i romansk eller gotisk stil. Og på samme måde er det kun ret og rimeligt, at man søger nye veje for gudstjenesten og i denne forbindelse også for kirkesangen. Som der stod i et læserbrev, vi bragte i sidste nummer af bladet, kan alle disse problemer ikke løses fra den ene dag til den anden. Men netop fordi det vil tage tid at løse dem, er det nødvendigt, at vi begynder med det samme. Og det vigtigste af det hele er, at vi lige fra begyndelsen trænger til bunds i problemerne og gør os klart, at den opgave, der venter os selv og vore nordiske liturgikommissioner, ikke er løst med nogle overfladiske reformer og en vis tilpasning, men at det vil kræve en *skabende indsats*, hvis vi skal opnå at få en liturgi, der både er i overensstemmelse med den nordiske tradition og opfylder moderne menneskers berettigede krav. Således — og kun således vil liturgien virkelig komme til at svare til sin funktion, så den bliver et levende udtryk for Kristi frelsesgerning og det sted, hvor menigheden her og nu møder sin opstandne Herre.

M.D.

EFTER PÅSKE

Joh. 20,19-31

Vi står ved slutningen af to alvorlige, både smertefulde og saliggørende retræteuger, vor Moder, Kirken har fejret med os.

Vore tanker er i Jerusalem, i nadversalen, hvor apostlene er forsamlede som en flok skræmte børn, der er blevet faderløse, førerløse, som har mistet overblikket, som er helt forvirrede efter alt det, de har oplevet. For to uger siden syntes de, at glædens og magtens store dag var kommet; deres mester var redet ind i byen som en triumfator, omgivet af jublende og palmesvingende skarer. De havde slet ikke rigtig lagt mærke til, hvor beskedent og fattigt hans indtog trods alt var, de havde næsten overset de tårer, Herren græd midt i al denne begejstring; og da Jesus med flammende øjne og bidende ord, med pisken i hånd drev al uværdig handel ud af sin Faders hus, havde de set til som begejstrede unge, der er vidner til, at deres helt vinder en mægtig sejr på kampladsen, og det var forekommet dem, som om dommedagen var kommet over denne syndige verden.

Få dage efter havde de siddet i nadversalen med ham: Han havde lært dem at knæle ned for hinanden og tjene, han havde givet dem sit legeme og blod til at spise og drikke, og de havde fået en anelse om, hvad det vil sige at være ét med Kristus, han i os og vi i ham.

Og dog var alt det, Jesus havde bygget op, styrtet sammen for dem, da de så den store mester blive bundet og ført fra domstol til domstol, da de så korset stå på Golgata som et smertens og nederlagets tegn, som et træ, der var vokset op af syndens gamle rod og nu kun bar en eneste frugt: deres elskede mesters døde krop. Så var han blevet lagt i graven, og deres tro havde fulgt ham, ja, den var blevet begravet med ham, og de havde følt det, som om den aldrig mere skulle vende tilbage.

Så flammer opstandelsens lys pludselig og uventet op over troens grav: Jesus står midt iblandt dem. Ingen har banket på, ingen dør har åbnet sig; han er der bare, som et bud fra en fremmed verden, fra Livet, fra Gud, et budskab om fred, om tilgivelse. Som et skabelsens ord lyder det pludselig over håbløshedens kaos: Fred være med jer! Modtag Helligånden! Det var for dem, som om de oplevede skabelsens første morgen, da Guds Ånd svævede over tomhedens mørke og sagde: Det blive lys! »Hvem I forlader synderne, dem er de forladte, og hvem I nægter forladelse, dem er den nægtet«, lyder det fra Herrens mund.

Korsfæstelsen og opstandelsen (kalkmaleri fra Østerlars Kirke på Bornholm).

Mener du os? spørger deres øjne og deres forskrækkede hjerter; skal vi forlade synder, vi, der har svigtet? Vi, som selv trænger til forladelse? Ingen bebrejdelse, ingen formaning! Kun den store påskegave: Fuldmagt til at tilgive på Herrens vegne. Jesus er den store realist. Han kender de mennesker, som skal være hans Kirkes lemmer.

Han bygger sin Kirke på apostlenes grund, disse svage mænd, denne Petrus, der i sin angst havde været i stand til at bande og sværge på, at han aldrig havde set, aldrig havde kendt Jesus. Han vidste, at hans menighed ikke ville komme til at bestå af »de sidste dages hellige«, men af syndere, der har tilgivelse og omvendelse behov. Vi kan aldrig takke Herren nok for, at han tænkte på dette på sin opstandelsesdag.

Thomas, Tvillingen, var ikke sammen med dem, da Jesus kom. Han var en af dem, der går deres ensomme veje, når de er mis-

fornøjede, når deres hjerte bløder – i stedet for at stå sammen med deres kammerater. Han var anderledes, men sikkert ikke mere »vantro« end de andre apostle. Man bliver let tvær og ubehagelig, når man trist og ensom kommer hjem til en glad flok... Han vil se, føle, røre ved den opstandnes vunder, – ellers vil han ikke tro. Før havde også de andre været »vantro«, men nu havde de set. Kunne deres glæde ikke have været bevis nok for ham? Jo, det kunne den vel; men han ville ikke indrømme det; han ville selv se. Ligner han ikke mange af os?

Jesus kom igen, otte dage efter, på samme måde – og sejrede over Thomas' vantro: »Ræk din finger frem, se, her er mine hænder, og ræk din hånd frem, og stik den i min side, og vær ikke vantro, men troende!« Så megen imødekommenhed havde Thomas ikke ventet. Hans ansigt må have brændt af skam, og hans øjne har sikkert strålet af taknemmelig lykke. Vi ved ikke, om Thomas fik sit krav opfyldt – eller om Herrens kærlighed var ham nok. At vide, at hans kærlighed har sejret, er vigtigere end alle andre beviser; hvad ville troen være uden denne kærlighed? denne kærlighed, som gav genklang i hans hjerte, der var blevet hårdt af smerte: Min Herre og min Gud! Findes der en skønnere bøn end denne tilbedende ydmyge bekendelse?

Jesus tager imod den; og vendt til Thomas og med et blik på os, der tror fra det fjerne, siger han: »Fordi du har set mig, tror du; salige er de, som ikke har set og dog tror!« Dette er Jesu sidste ord til os i denne påskeuge. Og som et Amen til Herrens ord tilføjer hans discipel Johannes i dagens epistel: »Dette er den sejr, som overvinder verden, vor tro!«

»At han er opstanden, sandelig vi vide.
Vær os nådig, stærke Christ og blide.«

J. Coenen S.J.

Stor ståhej om latinen

I 1945 bragte Ugebladet et kort referat af nogle udtalelser, François Mauriac var kommet med om messen på modersmålet. Disse udtalelser vakte dengang tilsyneladende meget røre herhjemme og gav anledning til forskellige indlæg, som fremkom i senere numre af bladet (s. 443, 466 o.s.v.). I anledning af denne debat skrev Peter Schindler i Amager KUK's medlemsblad »Vi og vort« følgende artikel, som blev aftrykt i Ugebladets nr. 43. Nu – 20 år senere – har artiklen praktisk talt ikke mistet noget af sin aktualitet.

Vort alderstegne og såre besindige Ugeblad bragte fornylig en virkelig sensationel kirkelig nyhed — uden kommentarer og med samme uforstyrrelige ro, som havde det drejet sig om kaffebord i Skælskør: *Man har læst messe på fransk i Frankrig.*

Tænk om en udenforstående, der ikke kender vor ritus, havde læst nyheden; han ville da vist sige: Ja, selvfølgelig — på hvilket sprog skulle man ellers læse den i Frankrig, så franskmænd kunne forstå den?

Ikke således med en række indsendere; på dem virkede nyheden som en atombombe i en hønsegård; stor ståhej! Og nogen forargelse, som dog nok vil fortage sig, såfremt den kirkelige øvrighed selv — uden at spørge de damer og herrer — skulle ville gå den vej i disse nye tider, hvor så meget ændres.

Lad os først slå fast, at en messe er en messe, hvilket sprog den så læses på — selv har jeg hørt messer på en halv snes katolske sprog, og det i selve pavens Rom! Lad os slå fast, at man ikke er eller bliver mere katolsk af at holde på latinen end af at holde på modersmålet. Og endelig, at det latinske patriarkat ikke har messe de fleste steder på latin for at lette repræsentant Petersen, stud. mag. Larsen eller letmatros Sørensen deres messegang i Berlin, Paris og Honolulu — didhen rejser de jo kun, fordi de kan sprogene, hvad skulle de der ellers? Det har latin til hovedsprog, fordi det er det *latinske* patriarkat, som Antiokia har syrisk og Alexandria koptisk, fordi disse sprog er disse patriarkaters modersmål. Og så har det latinske patriarkat endda skiftet sprog en gang tidligere — så det er ikke nogen absurd idé, at det kunne skifte igen — og af samme grund. Oprindelig læste Rom nemlig messen på græsk, fordi græsk var hvermands sprog, men da latin afløste det, oversatte Rom sin messeformular til latin. Sådan handler også de østerlandske kirker: hver gang de missionerer et nyt sprogområde, oversætter de deres messe til dette nye sprog.

Ville oversættelsen af messens latin til dansk ikke forringe teksterne?

Utvivlsomt; der er for eksempel orationerne i fastetiden, der ikke kan fordanskes uden at forlænges, så knugende fulde af mening i fortættet form er de. Men da de nu slet ikke kommer folket til gode, gjorde det ikke så meget, om de tabte lidt skønhed ved at blive brugbare. Desuden har vi jo filologiske og digteriske eksperter til hjælp.

Men messen kan da ikke tænkes sunget på koralmelodi, når den er på dansk! Hvorfor ikke? Jeg har hørt vor messe sunget på engelsk på vor egen toneart, og jeg har hørt vesper på polsk, rent gregoriansk! Vanskeligheden vil jo ikke blive stor de mange steder, man — i ulydighed mod pavens ønske — synger danske salmestumper under en latinsk stillemesse (eller hvor det eneste, der synges på latin, er præstens »parti«, mens resten er danske salmer af ikke for høj værdi).

Hvorfor blev man da stående ved latin, da latin afløstes af folkesprogene (italiensk, fransk, spansk, portugisisk, rumænsk), mens man i oldtiden skiftede, da latinen afløste græsken som hvermands sprog? Fordi latinens overgang til de nyere sprog (modsat græskens ret bratte overgang til latin) skete så langsomt og umærkeligt — og fordi latinen, selv da den ikke mere var dagligtale, forblev alle læse- og skrivekyndiges andet modersmål: bogsproget, og det gennem mange hundreder af år. Man simpelthen glemte at skifte, før det var for sent — det vil sige, før reformationen ved hævdelse af folkesproget i gudstjenesten tvang os ind i protest ved hævdelse af latinen. Var vi bare kommet først!

Lad mig slutte med at sige, at det ville være mig et smerteligt tab: ikke at skulle læse messen på latin. Men mit eget jeg er ikke normen for Guds kirke, og det må ikke egoistisk stå i vejen for dens udvikling, såfremt den skulle gå i denne retning (hvad vi slet ikke ved, om den gør). Den eneste norm må være: hvordan gøres det muligt for det størst mulige antal af menigheden med Kirkens egne ord at tage del i det hellige offer, så det bliver »mit (præstens) og Eders«

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. Am. 2780.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Chr. Wilger & Søn
Glarmestre
Vestergade 2, Kolding.
Tlf. 2 03 34

K. Weber & Co.
Pilegaarden, Hornbæk
Tlf. 911
Gymnastikredskaber af enhver art
Reparationer udføres

J. Ingemann Gregersen
Rådg. ingeniør, M. af I.
Bellevuegade 10, Kolding
Telefon 2 34 21

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

ABSALON-SKANDINAVIA
samarbejdende FORSIKRINGS aktieselskaber

(som det hedder i *Orate fratres*). Ikke blot for de latinkyndige og medlemmer af studiekredse (de ganske få), men for den lille kone, for den raske svajer, for den travle håndværker, for den gamle mand — for de 98 pct. af menigheden.

Vil nogen vide hvad *apostolisk* følelse overfor dem er, da læse han Romerbrevet kap. 9, vers 1-5; i vers 4 er der også tale om »gudstjenesten«, og med den mener Paulus det, vi kalder »den hellige messe«.

Peter Schindler

Det ska' være -
Schulstads
maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

LÆST OG HØRT

ved E. D.

En stor og vanskelig tid at leve i

Ved sin afgang som biskop over Lolland-Falster Stift er Halfdan Høgsbro blevet interviewet af Fyns Tidende. Biskoppen føler, som han selv siger, ingen overflod af dybsindigheder trænge sig på, nu da han står med hånden på dørklinken. Alligevel får han sagt væsentlige ting om det at være præst i folkekirken. Har han end for nogle år siden i en ordinationstale karakteriseret præstestanden som »en i det store og hele forsagt flok«, ville han selv være præst hver gang, om han havde haft ti liv.

Ydre Mission og fælleskirkeligt arbejde har altid stået biskop Høgsbros hjerte nært. Han udbryder da også i samtalen:

— Er det dog ikke en mærkværdig luftforandring, der har fundet sted mellem den katolske kirke og de evangeliske kirker i de sidste år? Det er helt forbavsende, hvad der er sket! Vi holder hver vor gudstjeneste, men man begynder da også nu og da at holde gudstjeneste sammen. Bare hernede på den anden side vandet, i Lübeck og andre tyske byer. Hvilket glimt af fællesskab har der ikke vist sig derigennem? Selv om ting, man er uenig om, har jeg indtryk af, at man kan tale på en frugtbar måde.

Vi må, siger biskoppen, se at komme ud af vore angstkomplekser, som spiller så mægtig en rolle på begge sider, se at komme til at forstå, at vi trods uenighed om mangt og meget dog har meget at sige hinanden alligevel. Det er virkelig en stor tid, vi lever i — og vanskelig, føjer biskop Høgsbro til, vanskelig på mange måder. Pessimismen, fortvivlelsen sidder jo så dybt i den moderne kunst og kultur — og samtidig sker der på det kirkelige område disse mærkelige ting af fornyelse.

Kvikke ho'der

Nogle 17-18-årige New York-studenter fik stillet nogle spørgsmål vedrørende Bibelen, før de begyndte deres universitetsstudier.

Blandt besvarelserne var følgende: Sodoma og Gomorra var to elskende ... De fire evangelier er skrevet af Matthæus, Markus, Luther og Johannes.

Mon ikke noget tilsvarende kunne indtræffe, hvis danske studenter blev stillet over for en sådan opgave? spørger Aarhuus Stifttidende.

Lutheransk observatør om koncilet

Den ene af Det lutherske Verdensforbunds to observatører ved koncilet, professor dr. George A. Lindbeck, Yale, gør i en kronik i Kristeligt Dagblad status over kirkemødets anden samling. Han opholder sig ikke mindst ved spændingerne mellem de såkaldt »konservative« og »reformvenlige« koncilfædre og mener, at man bør undgå såvel overdreven optimisme som overdreven pessimisme. Sammenfattende skriver professor Lindbeck:

— På den ene side bør vi huske, at de reformer, der nu finder sted, er strengt begrænsede. De underkender intet af de dogmer, som protestanterne med rette kritiserer, selv om reformerne ganske vist kan medføre, at der sker en bemærkelsesværdig ændring i forklaringen af de pågældende dogmer. Og rent menneskeligt udtrykt gør reformerne det heller ikke mere sandsynligt end før, at der indenfor en overskuelig fremtid kan blive tale om kristen enhed, selv om de måske nok vil føre til, at forholdet mellem konfessionerne bliver i høj grad forbedret. Og dog — på den anden side betyder dette koncil en opmuntring for en bibelsk indflydelse både i gudstjeneste og i teologi, ligesom det tilskynder til en økumenisk indstilling, til religiøs frihed og til mere evangeliserende missionsarbejde og tjeneste for verden som helhed.

Det er umuligt at tvivle om, at Helligånden virker med kraft i vor tid indenfor den romersk-katolske kirke. Det bør vi takke Gud for og fremdeles bære frem for Gud i bøn.

Tre mænd i sneen

Provst A. Westin i Helsingborg har fortalt denne lille historie, som er god at få forstand af: Tre mænd vandrede i en bjergegn. Det var snestorm og frygtelig koldt. En af mændene blev så udmattet, at han segnede.

— Vi kan ikke tage ham med, for så forgår vi alle, sagde en af de andre.

— Jeg bliver hos ham, svarede den tredie.

Og så gik nr. to alene videre. Men den tredie tog den bevidstløse kammerat på ryggen og sled sig videre frem igennem snestormen. Efter en lang og streng vandring fandt han ved vejkanten ham, som var gået alene forud. Han var frosset ihjel. Med sin syge ven kæmpede den anden sig videre frem med ukueligt mod. Den store anstrengelse med at bære kammeraten gav ham varme, og denne måtte have meddelt sig videre til den syge, som han bar, så denne kvikkede op, så han efterhånden med lidt støtte selv kunne gå, og således reddede de to sig.

I al fortrolighed

Mellem de mere eller mindre opfindsomme historier, der knyttes til Jurij Gagarins rumrejse, hører denne efter vor ringe mening til de trestjernede. Den gengives i Information med det franske blad Le Rire som kilde:

— Hvad gjorde størst indtryk på dig deroppe, kammerat Gagarin, spurgte Nikita Krushchev — så du noget usædvanligt?

— Jeg kan betro dig, kammerat Nikita Sergejevitj, at jeg så både Vorherre og engle deroppe!

— Det var som pokker, sagde Krushchev og kløede sig bag øret. Hør, kammerat Gagarin, jeg vil bede dig om noget. Lov mig, at du beholder dette for dig selv og ikke nævner et ord om det til nogen.

— Det lover jeg, kammerat ministerpræsident.

Nogle uger senere blev kosmonauten modtaget i Vatikanet af paven. Den hellige Fader spurgte:

— Sig mig, min søn, da du var oppe i himlen, så du da ikke Vorherre og englene?

Gagarin nølede, men huskede så sit løfte til Krushchev.

— Nej, sagde han. Nej, jeg så dem ikke!

— Synd, sagde paven eftertænksomt. Men lov mig én ting, min søn: Hvis det er sandt, at du hverken så Vorherre eller engle, så lov mig, at du ikke fortæller det til nogen.

Kirkevandring i Køge

Den første kirkevandring i Køges historie indledtes tirsdag aften den 10. marts i Køge Kirke og sluttede i den katolske kirke i Bjerggade. Tilslutningen overtraf selv de dristigste forventninger.

De 400 siddepladser i den store middelalderkirkes midterskib var alle besat, da pastor Dam-Jensen bød velkommen til de mange både protestanter og katolikker, der var mødt op. Pastor Dam-Jensen sagde blandt andet, at man med stor glæde havde taget imod initiativet til kirkevandringen, der var kommet fra pastor Jorna, og at hensigten med denne fælles vandring ikke var at sammenligne, men at være sammen og at bede sammen for de kristnes enhed.

Under den korte andagt blev der læst et stykke af Jesu yppersteprælestelige bøn (Joh. 17). Derefter holdt pastor Dam-Jensen en prædiken, hvor han blandt andet sagde: »Hånden består af fem forskellige fingre med hver sin funktion, men bag hele hånden er der kun én hjerne og én vilje. Det samme gælder for Kirkens vedkommende: vil man være stærk, må man stå sammen.«

Efter en bøn for kirkens enhed bad de tilstedeværende Fadervor i kor, hvorefter der blev sunget en salme, og den aronitiske velsignelse blev lyst over forsamlingen.

»Dagbladet« i Køge skrev efter kirkevandringen: »Det var et ret imponerende syn at se de flere hundrede mennesker dukke frem i Køges gader en sen aftentime, og der var også meget store vanskeligheder med at få alle til at være i den lille smukke kirke i Bjerggade.«

I denne kirke var bænkene fjernet, og

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Læsekreds - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

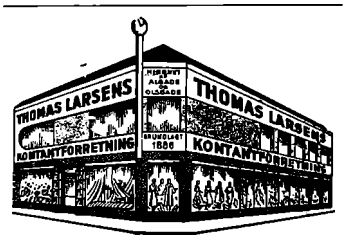

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING KB KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

deltagerne stod tæt pakket også i dåbskapellet, i våbenhuset og på trapperne. Efter pastor Jornas velkomstord blev der læst 4. kapitel af brevet til efeserne. Så fulgte en fem minutters prædiken, hvori sognepræsten blandt andet sagde: »Skal talen om kristenhedens fællesskab og genforening — der jo i dag lyder oftere og oftere — blive andet end et slagord, så skal det være en religiøs tale, der begynder og ender med Jesus, som er 'Vejen, Sandheden og Livet'.« Pastor Jorna nævnte i denne forbindelse professor Skydsgaards indlæg på et møde, der blev holdt i Rom under koncilet, og hvor også observatørerne blev opfordret til at fremkomme med deres synspunkter. Professor Skydsgaard sagde i sit indlæg, at man i diskussionen om tilhørsforholdet til Kirken og om sakramenternes og de kirkelige myndigheders plads i det, ikke måtte glemme, at Kirkens enhed også har et dynamisk aspekt: jo nærmere vi nemlig hver især kommer Jesus Kristus, jo nærmere kommer vi også hinanden.

Efter prædikenen bad pastor Jorna kardinal Newmans bøn for de kristnes enhed, hvorefter alle i fællesskab fremsagde den apostoliske trosbekendelse, og aftenen sluttede med en salme og velsignelsen.

Lidelseshistorie på dansk

Langfredag blev der i Sct. Antoni Kirke sunget en passion på dansk, tilrettelagt og delvis komponeret af kirkens organist, Sv. E. Werner. Der benyttedes til selve evangelieteksten en række melodiformler, der ikke ligger langt fra den latinske passion. For at engagere alle i gudstjenesten var der yderligere indlagt en række egnede koralvers, som det betroedes menigheden at synge på centrale steder i evangeliehandlingen. Der var således ikke tale om nogen nydannelse, men om et forsøg på at vende tilbage til en af renæssancetidens passionsformer.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 5.: Hvide søndag (s. 575, hvid).
MANDAG den 6.: Mariæ bebudelse (s. 858, hvid).
TIRSDAG den 7.: Søndagens messe (s. 575, hvid).
ONSDAG den 8.: Søndagens messe (s. 575, hvid).
TORSDAG den 9.: Søndagens messe (s. 575, hvid).
FREDAG den 10.: Søndagens messe (s. 575, hvid).
LØRDAG den 11.: Leo den Store (s. 873, hvid), pave og kirkelærer.
SØNDAG den 12.: 2. søndag efter påske (s. 580, hvid).

„Kirke, skole og forældre"
til debat i Lyngby

Det er ikke blot indenfor folkekirken, der er debat om skolens religionsundervisning. Problemet er også i høj grad aktuelt i katolske kredse. Det viser bl.a. det initiativ, som Danmarks katolske Kvindeforbund har taget ved at sammenkalde til et offentligt møde i Lyngby mandag den 6. april. Under en rundbordssamtale vil to repræsentanter for forældrene (en »fader«, hr. *Heinemeier* — en »moder«, fru *Bjørrild)* stille spørgsmålet: »Er der *grund* til at sætte vore børn i katolsk skole?« Pater *Heggum* S.J. vil svare på præsternes vegne — fru *Tesch* på de læge katolske læreres vegne — søster *Gisela* og *Mère Anne* på henholdsvis Sct. Joseph Søstrenes og Assumptionssøstrenes vegne. I anden runde vil debatten blive udvidet til at omfatte hele salen, således at interesserede forældre og lærere kan få lejlighed til at tale ud om problemet. Det er ikke meningen at mødet skal udvikle sig hverken til et »rive- eller rosegilde«, med ved offentlig debat at tillade utilfredse at »afreagere« og dernæst at nå frem til positive forslag til forbedringer.

Baggrunden

Baggrunden for debatten er en diskussion, der har været ført i Danmarks katolske Lærerforbunds medlemsblad. Pastor *Jørgen Hviid* og pater *Dorn* S.J. har her fremhævet hjemmets og forældrenes indflydelse på børnenes religiøse opdragelse. »Får et barn en god religiøs opdragelse hjemmefra, skal der mere til end et par timers dårlig undervisning hver uge for at underminere dets tro«, siger pater Dorn. Hertil svarer et forældrepar *V.* og *E. Guldager:* »Ja, kunne vi være sikre på, at det var så vel. Men vi føler os ikke overbeviste. Kan det så i det hele taget betale sig for os at sende vore børn i katolsk skole? Får vi nu at vide, at det religiøst set betyder meget lidt — hvorfor skal vi så påtage os, henholdsvis pålægge vore børn disse vanskeligheder ved at sende dem i katolsk skole?«

Det er dette synspunkt debatten vil uddybe udfra den tanke, at der »må være noget om det«, når katolske forældre på denne måde sætter spørgsmålstegn ved den katolske skoles religionsundervisning. Hvilke krav må vi stille til denne undervisning? Hvad kan vi gøre for at forbedre den? Er den katolske skole ikke bagud på det allervigtigste punkt, nemlig religionsundervisningen, efter at man for andre fags vedkommende har hævet standarden og nået så smukke resultater, at protestantiske børn er ved at komme i flertal på vore skoler? Bør vi stile mod en ny motivering for disse skoler: at de er *kristne* skoler, som katolikker har taget initiativet til?

Mødet finder sted på Sct. Knud Lavards Skole, Lyngbygårdsvej 1, Lyngby, mandag d. 6. april kl. 20.

Hjælp videre

»Caritas Danmark« har fra Moder Teresia — kendt som »de døendes engel« — i Calcutta, Indien, fået et brev, hvori det hedder:

»Det var mig en stor gælde at modtage 100 dollar. Tak for den store kærlighed, De har vist de fattige i Kristus. Nu er der 56 novicer, som forbereder sig til at blive Kristi medarbejdere i Calcuttas slumkvarterer, og nu er vi nødsaget til at bygge et eget hus for søstrene. Derfor faldt Deres penge på et tørt sted, således at vi kan gå i gang med vore planer. Gud velsigne Dem og alle, som så beredvilligt har villet støtte vort arbejde.«

På grund af Katolsk Ugeblads nummer om sulten i verden og af hensyn til den hårde nød, som netop er størst i Calcutta, har vi omgående kunnet sende Moder Teresa yderligere 200 dollar (ca. 1400 kr.), siger pastor Knud Ballin, der er leder af »Caritas Danmark«.

Hjælp videre. På beløb over 50 kr. bliver der sendt skattefradragskvitteringer. Giro 439 79: Caritas Danmark.

Polen har allerede fået en stor sending, og om 14 dage går den næste bil med tøj til fattige i det polske sogn, slutter pastor Ballin.

Monsignore Peter Schindlers adresse er fra den 6. april, indtil han flytter ind i egen bolig, Sct. Josephs Hospital, Griffenfeldsgade 44, København.

N. K. M. Oppermann:
Guds henvendelse til os
Kortfattet troslære. 2. udg.
8,50 kr.
Det jødiske Himmerige
10 af Jesu lignelser. 6,00 kr.
Det glade budskab
Advent og jul i kirkeåret. 6,50 kr.
Til Golgatha
Korsvejen i historie, bøn, betragtning og billeder. 9,75 kr.
Fås i boghandel
eller direkte fra
Katolsk Pastorat, Horsens

RADIO OG TV

Skrivende tv-folk

To af de yngste og dygtigste repræsentanter for dansk tv-kunst: *Claus Toksvig* og *Niels-Jørgen Kaiser* har vist, at de ikke blot kan lave tv, men også kan skrive bøger. Det er sket med udsendelsen af henholdsvis *»Tv-reporter«* hos Chr. Eriksen og *»Det knælende Japan«* hos Gyldendal. Begge bøger er dateret 1963. De er begge et fornemt svar på den reaktionære påstand, at tv var kulturens undergang. Mange intellektuelle af den gamle skole sidder endnu standhaftigt tilbage med en tv-tom stue, mens deres børn forgæves plager dem for at få det eftertragtede tv-apparat. Måske kunne man tilråde sådanne at købe disse to bøger. Her føres man nemlig, på gammeldags boglig vis, ind i den nye måde at opleve verden på, som tv er.

Toksvig tv-reporter

Den første af bøgerne, Claus Toksvigs »Tv-reporter«, fører os ind i tv-journalistens daglige arbejde. »På to afgørende punkter indvarsler fjernsynets fremmarch en ny tid for journalister, en helt ny form for journalistik, skriver Toksvig på side 1 i sin bog. »For det første kan en nyhed nu leveres til publikum i lyd og billede, *mens den sker*. For det andet har journalisten adgang til et langt større publikum end nogensinde før. Man behøver blot at anstille en sammenligning mellem f.eks. det politiske månedsprogram »Horisont« og et hvilket som helst dansk dagblad. Hvis vi for nemheds skyld regner med 900.000 tv-apparater, og hvis vi anslår, at der i gennemsnit sidder fire mennesker ved hvert apparat, får vi et maksimalt seertal på omkring 3,6 millioner mennesker. Selv i det ret usandsynlige tilfælde, at kun halvdelen af apparaterne er tændt, og at der kun sidder ét menneske ved hvert, bliver »Horisont« set af 450.000 mennesker. Til sammenligning tjener, at kun tre dagblade i Danmark har oplag på over 100.000, og at kun én søndagsavis når op over de 300.000 eksemplarer.«

Disse tal som Toksvig remser op som en indledning til sin bog er i stadig vækst. Alene i januar og februar måned dette år blev der her i landet tilmeldt 10.204 nye tv-modtagere. Og det på et tidspunkt, da man troede det danske tv-marked var dækket. På denne baggrund er tv-journalistens arbejde og ansvar nok værd at beskæftige sig med. Toksvigs bog er den første og hidtil eneste behandling af emnet på dansk. Bogen nævner »dansk fjernsynsjournalistiks to vigtige begrænsninger, som har formet dens udvikling, og som er specielt danske. For det første må kun Pressens Radioavis sende egentlige nyheder. Æterens nyhedsstof er privat jagtrevir. For det andet er redaktionelle kommentarer i form af »ledende artikler og reportager« bandlyst. Danmarks radio som sådan har ikke lov til at have meninger.«

Toksvig rører her ved noget væsentligt og tager ikke med handsker på spørgsmålet, når han ligeud erklærer, »at det derved bliver umuligt at gennemføre en minimumstandard for programmerne«. Det er jo netop det med »holdningen«, der er så alt afgørende for et program. Dette er kun ét af de mange tv-problemer, Toksvig kaster ud til læserne i dette første danske forsøg på at »tænke tv«. Alligevel er bogen ikke nogen tør teoretisk afhandling, men let læst, fordi den er skrevet af en mand, der er vant til skærmens klarhed og knaphed. Gode fotografier og tydelig stor typografi gør bogen ikke blot læseværdig men — som det sømmer sig for en tv-bog — *seværdig*.

Kaisers »knælende Japan«

Seværdigheden gælder i ikke mindre grad Gyldendals fornemt farveudstyrede udgave af *Niels-Jørgen Kaisers* tv-reportage fra Japan under titlen »Det knælende Japan«. Her drejer det sig ikke om »illustrationer« til en tekst, men bogens fotografier, lavet af tv-fotografen *Poul H. Hansen*, er selvstændige bidrag til bogen: en lille bog inden i den store. De er anbragt som helsider i sort-hvidt og i farver med forklarende tekst på siden overfor, således at billede og billedbeskrivelse udgør en helhed, der typografisk adskiller sig fra bogens løbende tekst. Der er i virkeligheden glimt af en tv-serie fastholdt i bogudgave, det farvestrålende resultat af en tv-rejse Japan rundt. Som sådan fremtræder bogen som en nyskabelse — et møde mellem den gamle bogkultur og den nye billedkultur. Man må sige, at det er en fornem debut. En genspejling af den forfinede højæstetiske orientalske verden, der netop i Japan konfronteres med den nye tids industrialisering. Et mærkeligt udslag heraf er de mange nye religioner, der skyder op som paddehatte på industrikulturens mørke bagside.

Det er også en bog med »holdning«. Forfatteren er klart kristisk indstillet overfor disse menneskeskabte religioner, der som Marx udtrykker det, er opium for folket. Alligevel er det en bog skrevet i respekt for den religiøse følelse, selv når den afspores og misbruges. Man føler næsten en »religionsafvænnet« danskers søgen efter Gud. Er bogen sundt kritisk indstillet overfor det religiøse, er den tillige åben overfor værdier, der ikke hører denne verden til. Men først og fremmest er den reportage. Vi *ser* en masse. Netop herved er den så tydeligt skrevet af en tv-mand. Det store spørgsmål man sidder tilbage med, er så dette: Kan den nye tv-kultur også få menneskene til at se det usynlige?

J.M.

Offentligt møde om
KIRKE, SKOLE OG FORÆLDRE
den 6. april kl. 20.

Indbyder: Danmarks katolske Kvindeforbund. *Sted:* Salen ved Knud Lavards Skole, Lyngbygårdsvej 1, Kgs. Lyngby.

I mødet, der vil forme sig som en rundbordssamtale, deltager repræsentanter for katolske lærere, ordenssøstre, forældre og præster. Der vil blive adgang til at stille spørgsmål til deltagerne i rundbordssamtalen. Entre: 1 kr.

Ugens tv og radio (5. - 11. april)

SØNDAG	20.25	tv	Min barndom. Donskojs filmtrilogi over Gorkis erindringer. 1.
	22.15	P1	Ein deutsches Requien. 1.
MANDAG	19.30	tv	Fra filmens værksted. 1.
TIRSDAG	21.30	tv	Spejlet.
ONSDAG	16.20	P1	Her kan vi hjælpe. Konference i radiohuset.
	20.45	tv	Mellem fremmede. Donskojs filmtrilogi. 2.
TORSDAG	20.20	tv	Storbyens dilemma. 6.
FREDAG	21.20	tv	Ekko.
LØRDAG	20.20	P2	Hvorfor er vi ikke til at drive ud af folkekirken?

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Pavens påske-budskab

Latin-Kirkens modersmål?

Ansgars gamle kirke

Apropos en protest-skrivelse

»Selvmords-skolen«

katolsk uge blad 15

10. APRIL 1964
112. ÅRGANG

Den kendte koncilteolog, Hans Küng, der har vakt enorm opsigt med sine bøger, ses her på billedet under en forelæsning på universitetet i Tübingen. Küng er kun 35 år gammel, men hans bøger er ikke desto mindre af stor betydning for den moderne teologi. Nævnes kan bl.a. »Rechtfertigung« om Karl Barths teologi, »Koncil og Genforening« og »Kirken i Koncilet«. Vi bringer som ugens kronik et kapitel fra sidstnævnte bog.

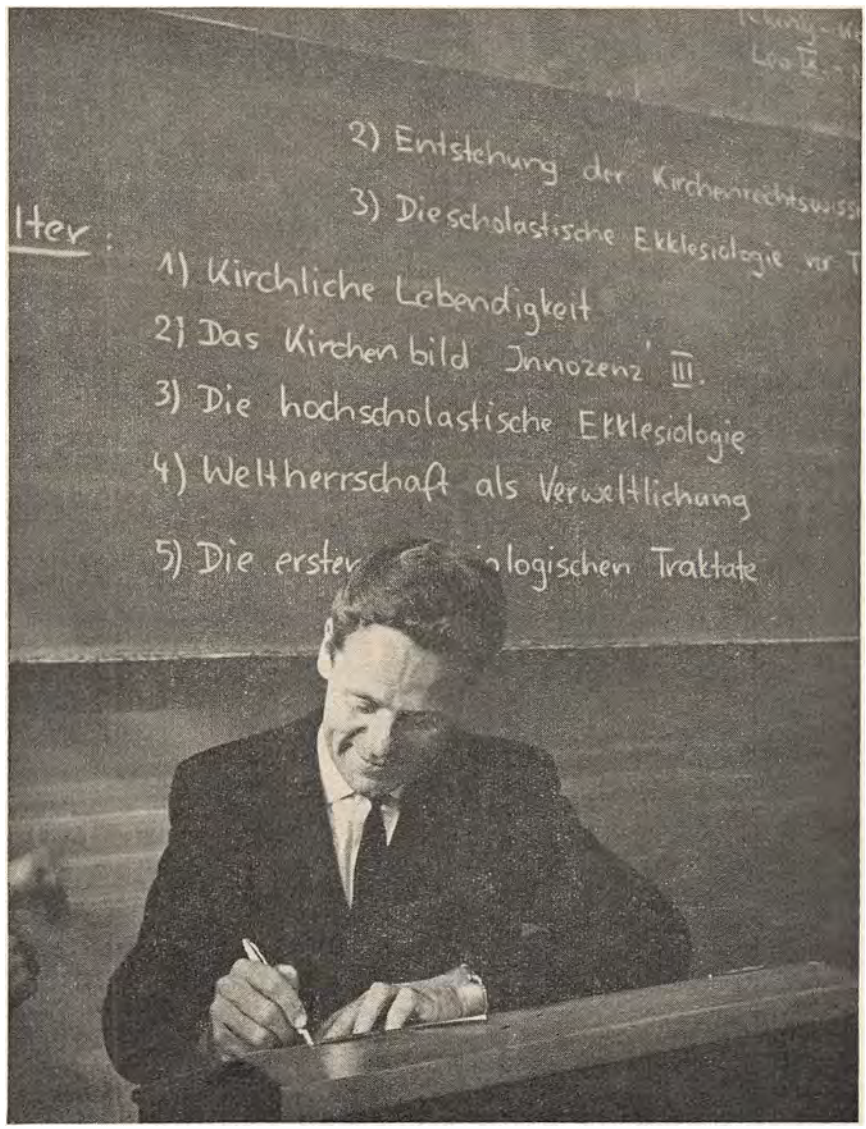

Paul VIs påskebudskab

Påskedag kl. 12.30 rettede pave Paul VI et påskebudskab til verden. Det blev transmitteret fra Peterskirken i Rom i Eurovision og desuden udsendt over Vatikanets radio, der i dagens anledning var tilkoblet 18 europæiske og oversøiske radiostationer. Paven betonede Jesu opstandelses betydning for hele menneskeheden og kom i den forbindelse ind på den nuværende religiøse krise. Paven forkyndte opstandelsen for alle uanset hvilken stilling, de måtte indtage overfor religionen, og sluttede med at give sin velsignelse til såvel troende som ikke-troende. Påskebudskabet lyder således i uddrag:

Brødre og sønner i Rom og i hele verden.

Lad det lyde endnu en gang i århundredernes løb ud over jordens overflade i dette nådens år 1964, det andet økumeniske Vatikankoncils tredje år — lad det lyde fra denne by, hvor den menneskelige civilisation mødes med Guds plan for verdens frelse — lad det genlyde dette magtfulde og lykkelige budskab: Kristus er opstanden. Jesus, der fødtes i Bethlehem af Jomfru Maria — Jesus, der blev forkyndt af profeterne, — Jesus, der blev en lærer i sit folk Israel — Jesus, der blev anerkendt og elsket af nogle, afvist af mange, derefter forhånet, dømt, korsfæstet og som døde og blev begravet — denne Jesus er opstanden, han er virkelig opstanden om morgenen på den tredje dag. Han har genoptaget et sandt, nyt, overnaturligt liv. Han har triumferet for altid over den store fjende, døden. Han er opstanden.

Hvordan kan vi lade et sådant budskab genlyde i verden? Brødre og sønner, vi er vidner om denne kendsgerning. Vi er den røst, der lyder igen år efter år i historien. Vi er den røst, der hæver sig i verden i stadig større cirkler. Vi er den røst, der gentager det uigendrivelige vidnesbyrd, der kommer fra dem, der som de første så ham med deres egne øjne, rørte ved ham med deres egne hænder og som bemærkede det nye og virkelige i den kendsgerning, der ikke lader sig gendrive til trods for alle forestillinger fra vor naturlige erfaring. Vi giver videre fra den ene generation til den anden, fra det ene folk til det andet dette livets budskab om Kristi opstandelse. Vi er en røst af den kirke, han grundlagde og som han har udbredt til menneskeheden — den kirke, der kæmper, lever og håber ved ham, og som ved ham er parat til at bekende sit eget ord med sit eget blod. Det er troens budskab, der som englens trompet, endnu i dag genlyder i himlen og på jorden: Han er opstanden, Kristus er opstanden.

Brødre og sønner. Kristi opstandelse vedrører hans historie, som er evangeliet. Den vedrører hans liv, som har vist sig menneskeligt og guddommeligt, levende i Guds Ords person. Men opstandelsen vedrører også os. I Jesus Kristus virkeliggøres Guds plan: mysteriet, der var skjult i århundreder. Menneskehedens frelse er åbenbaret. I Kristus er vi frelste. I Kristus koncentreres vore skæbner, i ham løses vort drama, i Kristus forklares vore lidelser, i ham ser vi vort håb.

Men Herrens opstandelse er ikke noget isoleret fænomen. *Den vedrører hele menneskeheden. Fra Kristus breder opstandelsen sig ud til hele verden. Opstandelsen har en kosmisk betydning.* Og det vidunderlige er, at denne enestående begivenhed indvirker på ethvert menneske, der fødes til denne verden. Den har mange forskellige og dramatiske konsekvenser. Den når ind til hele menneskehedens stamtræ. Kristus er den nye Adam: han indfører et nyt livsprincip i det naturlige menneskelivs svagelige og dødelige kredsløb. Dette princip er ufatteligt, men virkeligt, et nyskabende og rensende princip, en kim til udødelighed, et livsfællesskab med ham, Kristus.

Vi må tænke meget over denne Kristi opstandelses universelle værdi. Herudfra kommer det menneskelige dramas udløsning, løsningen på det ondes problem. Herudfra fødes en ny form for liv, der netop kaldes kristendommen... Så snart vi har opdaget vor solidaritet med Kristi opstandelse, følger heraf mange store og vidunderlige konsekvenser: For eksempel genoprettelsen — man kunne næsten sige genopstandelsen — af den religiøse sans i menneskenes bevidsthed. På Kristi opstandelses solide kendsgerning grunder sig den religion, der fra ham modtager sit navn og sin eksistens. Og det lys, den styrke, den lykke, den hellighed der springer ud af denne tro, der tændes af Kristus i verden, er af en sådan art, at den kristne religion ikke blot byder fred og glæde til dem, der bekender den oprigtigt. Den breder også omkring sig en appel, vækker et ønske, afstedkommer en uro, tilbyder et mål. På denne måde vil det religiøse problem altid forblive stillet i verden.

Vi burde her minde om den krise, som den religiøse sans gennemgår hos mange mennesker i vor tid på grund af motiver, der tværtimod burde stimulere denne sans. Det er for eksempel det kulturelle, videnskabelige, tekniske og sociale fremskridt, der har beruset det moderne menneske, og som har forårsaget den overbevisning — der allerede er blevet til en skuffelse — at mennesket kan være sin egen herre og frelser og således ikke har brug for nogen til at løse de fundamentale problemer i livet — problemer, der endnu er uløste, og som bliver stadig vanskeligere...

Hvilken holdning man end måtte indtage overfor religionen som moderne menneske, henvender vi os til alle, der hører os. Fra det højeste punkt, hvor den kristne påske placerer os, opfordrer vi alle mennesker til at tage imod det lysets budskab, som Kristi opstandelse nedsender over verden.

Bisperåd overtager gennemførelsen af liturgireformen

Rom. Pave Paul VI har understreget modersmålets nytte i liturgien i en tale til deltagerne i et internationalt møde for sprogforskere. »Vor religion er jo en religion, der bygger på et guddommeligt budskab udtrykt i menneskeord. Derfor må man fra det ene århundrede til det andet gøre sig nye anstrengelser for at videreføre dette budskab på en sådan måde, at det gøres tilgængeligt og forståeligt for alle mennesker og samtidig gengiver den oprindelige mening,« sagde paven bl.a.

Han fortsatte: »Koncilet har derfor indrømmet modersmålet en plads i gudstjenesten. Samtidig opretholder Kirken den latinske tradition i sine officielle akter.« (KIPA)

Mindszenty og Beran til Rom?

Wien. »Jeg håbede at kunne være i Rom den 15. marts,« erklærer Prahas ærkebiskop, Beran, til wienerbladet »Neues Österreich«, »men som De ser er jeg stadig i Murakou — ca. 30 km fra Praha, så der må være opstået nye vanskeligheder. Dog håber jeg at kunne tage af sted i midten af april,« tilføjer ærkebiskoppen.

»Under alle omstændigheder vil jeg deltage i koncilets tredie samling, og jeg håber at møde paven senest i september,« sluttede han.

Iøvrigt vil også kardinal Mindszenty, der fornylig fyldte 72, efter forlydende kunne rejse til Rom. Man forventer kardinalens afrejse fra den amerikanske legation i Budapest, der har været hans tilflugtssted siden den 4. november 1956, i nær tilknytning til Krushchevs besøg i Budapest. Kardinalen vil i så tilfælde blive rehabiliteret.

Biskop Imre Szabo er blevet udnævnt til generalvikar for Mindszentys ærkebispesæde, Esztergom. Dette er sket efter forhandlinger mellem den ungarske regering, den ungarske bispekonference og Vatikanet. Fra pavestolens side har man for nylig præciseret de ønsker for Kirkens frihed i Ungarn, som er nøje forbundet med løsningen af Mindszenty-spørgsmålet. Udnævnelsen af en generalvikar ses som et udtryk for en begyndende normalisering af forholdet mellem stat og kirke i Ungarn.

Rom. En første begyndelse til det biskoppelige råd omkring paven – en af frugterne af koncilets drøftelser – er nu gjort. Der er her tale om et råd, som står direkte under paven og over kurien, og som skal beskæftige sig med gennemførelsen af liturgireformen.

Rituskongregationen har måttet afgive sit materiale til rådet, der skal tage stilling til de forslag, som bispekonferencerne har indsendt. Man vil holde regelmæssige møder og kan tage bindende beslutninger. Præsident er kardinal Lercaro og sekretær pater Bugnini. Det drejer sig om den liturgikommission, Ugebladet omtalte i sit påskenummer og som altså er meget mere end en kommission, nemlig et første udtryk for biskoppernes kollegiale ansvar for Kirken også efter koncilets ophør. (KIPA)

Nazareth, Israel. Den israelske statsminister, Levi Eshkol, besøgte fornylig Nazareth. Det er første gang, et israelsk regeringsoverhoved besøger denne by, som ligger i det arabisk-beherskede område. Præsident Eshkol blev budt velkommen af den melkitiske biskop Georges Hakim, Acre.

Ved den efterfølgende frokost, hvor byrådet var vært, udtalte statsminister Eshkol håbet om, at dette besøg måtte betegne et skridt på vejen frem mod freden mellem israelere og arabere, og til et bedre forhold mellem Israel og de arabiske stater.

Biskop Hakim tilføjede, at statsministerens løfte om finansiel støtte til byen ikke var af mindre betydning end de personlige kontakter. Inden afskeden gav den melkitiske biskop den ortodoks-jødiske statsminister og hans hustru sin velsignelse. (NC)

Søndag den 12. april afholdes på pavens initiativ en bededag for præste- og ordenskald over hele verden

VERDEN RUNDT

Madrid. I Spanien findes der i øjeblikket ikke færre end 20.000 kontemplative kvindelige ordensfolk, fordelt i 962 klostre. Statistisk set vil det sige, at ikke mindre end 40 pct. af samtlige kontemplative nonner inden for Kirken lever i Spanien.

▪

Huddersfield, England. Et smukt eksempel på interkonfessionelt samarbejde meddeles herfra: 2000 studenter fra 4 forskellige trossamfund, heriblandt også katolikker, har netop afsluttet en 5-dages konference, hvis emne var kristendommen og dens bidrag til løsningen af verdensomspændende problemer. (NC)

▪

Utrecht. Biskoppen af Groningen, Nierman, har i anledning af det røre, prinsesse Irenes konversion afstedkom, opfordret både protestanter og katolikker til at ændre holdning. Protestanterne har reageret for heftigt, mener biskoppen, men katolikkernes forbitrede mod-aktion har været mindst lige så pinlig. Han slutter med en henstilling til de to trossamfund om at slutte »konfessionel fred!«

▪

Geneve. Den protestantiske teologiprofessor, dr. Meinhold, har til fremme af den økumeniske virksomhed foreslået, at katolikker, ortodokse og protestanter opretter gesandtskaber hos hverandre i deres respektive hellige byer: Rom, Konstantinopel og Genève.

▪

Hamburg. Nordens katolikker kan næste år fejre 1100-årsmindet om Ansgars død. Således er der planlagt en række jubilæumsfestligheder, som skal finde sted i Hamburg i tiden 17.-20. juni 1965. Ansgar var den første indehaver af ærkebispesædet i Hamburg, som hele Norden i kristendommens første tid på vore breddegrader hørte ind under. (KIT)

▪

Utrecht. De katolske biskopper i Holland har gennemført en fasteaktion for u-landshjælp i samarbejde med det reformerte kloster Taizé i Frankrig. Hjælpen skulle koncentreres til det nordøstlige Brasilien, hvor biskop A. Fragoso har taget initiativet til et andelsjordbrug.

Impulsen til det katolsk-reformerte samarbejde har de hollandske biskopper fra to hollandske ordensbrødre, som tilhører Taizé, men som siden januar har virket blandt universitetsstudenter i Utrecht, hvor de har oprettet et økumenisk centrum. Taizé har tidligere haft hjælpeaktioner i gang i Sydamerika. (KIT)

Ja og nej til sex-appellen

For øjeblikket er kulturdebatten gået lidt i stå, men til gengæld er der på det sidste opstået en ikke mindre heftig diskussion om ungdommens seksualmoral og om skolernes seksualundervisning. En udsendelse i skolefjernsynet har givet anledning til en klage til ombudsmanden, og de mennesker, der stod bagved klagen, plus en hel del andre opfordrer nu »alle ansvarsbevidste danske til med deres underskrift at tilslutte sig en henvendelse til regering og folketing«. I henvendelsen opfordres de pågældende instanser blandt andet til at drage omsorg for, at seksualundervisning gives ud fra den forudsætning, at seksuelt samliv hører hjemme inden for det monogame ægteskab, der hviler på livsvarigt ansvar for hinanden og for børnene«.

Det er klart, at vi – både ud fra vor personlige overbevisning og i overensstemmelse med Kirkens lære – ikke på nogen måde vil anfægte denne resolution. Tværtimod! På det principielle plan er den nøjagtigt og på alle punkter i overensstemmelse med, hvad vi selv betragter som ønskeligt og rigtigt. Men selv om vi *principielt* kun kan slutte os til skrivelsens *indhold*, har vi svært ved at tilbageholde visse betænkeligheder med hensyn til det faktum, at den overhovedet er blevet affattet.

Lad os nemlig være ærlige! Hvorfor er det netop dette spørgsmål, der får os til at vågne af vor slummer? Er der i denne april måned 1964 ikke andre – og måske lige så påtrængende – problemer, der også kunne have krav på vor opmærksomhed? Dagen før den omstridte fjernsynsudsendelse havde seerne lejlighed til at følge en udsendelse – en diskussion – over Nordvision, hvor det afsløredes, at Danmark ikke yder mere end 0,12 pct. af sin nationalindkomst til U-landshjælpen (hvilket er endnu mindre end Norge og Sverige, idet disse to lande yder henholdsvis 0,17 og 0,20 pct.). De tre skandinaviske lande gik i sin tid ind for at yde 1 pct. af nationalindkomsten til dette formål. Men er der nogen, der efter denne udsendelse har sat en protestskrivelse i gang for snarest muligt at standse, hvad der i den anledning blev kaldt »et fromt bedrageri«? At kristne forældre og lærere føler sig »dybt foruroligede« over de unges mangel på moral er helt i sin orden, og vi skal sandelig være de sidste til at undervurdere situationens alvor. Men ville det ikke være på sin plads også at føle sig foruroliget over, at 2 af 3 mennesker i verden i dag lider sult, over at 20 pct. af menneskeheden *(vi selv* indbefattet) for egen del opbruger 80 pct. af alle jordens goder, over at de rige nationer fortsætter deres atomoprustning, mens halvdelen af jordens befolkning endnu ikke har adgang til den mest elementære skoleundervisning, og over at man på ny har startet en antireligiøs kampagne i Rusland og har lukket 10.000 kirker i løbet af de sidste 3 år. Men om alt dette skriver bladene intet eller så godt som intet . . .

Vi behøver imidlertid slet ikke at gå så langt. Hvordan kan vi for eksempel tillade os at klage over de unges umoral, så længe vor familie- og boligpolitik er sådan indrettet, at den for en stor del fremmer denne umoral, – hvis den da ikke ligefrem er den direkte årsag til den? Hvordan kan folkekirkepræster tillade sig at gå til angreb på en enkelt fjernsynsudsendelse, når de til daglig uden videre affinder sig med, at religionsundervisningen rundt omkring i skolerne gives af lærere, der ikke selv er troende kristne? Er det ikke en helt utrolig inkonsekvens?

Men, vil man måske sige, den ene protestaktion udelukker ikke den anden. Vi er nødt til at begynde et sted, og vi må løse vore egne problemer, før vi kan tage fat på at løse de andres. Dertil kan vi kun svare: Evangeliet lærer os, at kun ved at løse de andres problemer bliver vi i tilgift i stand til at løse vore egne. Den ene protestaktion er en forudsætning for den anden. Det, ungdommen af i dag mangler, er nemlig ikke først og fremmest moral, men et *livssyn*. Så længe vi voksne endnu ikke har gjort os fri af vor provinsielle indstilling og kollektive egoisme, så længe vi ikke har givet vore unge klar besked om, at deres fremtid ikke afgøres her i Danmark, ja ikke engang i Europa, men i U-landene, og så længe vi ikke har opdraget dem til »verdensborgere«, har det ingen mening at prøve på at løse deres moralske problemer. En forkert kønsmoral kan ikke bekæmpes direkte, – den er kun et symptom, *symptomet* på et onde, der går langt dybere. Aldous Huxley, der vel dårligt beskyldes for at være en kristen forfatter, skriver et sted: »Koncentrer opmærksomheden om den seksuelle tilfredsstillelse, og erotikken kommer til at indtage en umådelig plads og mobiliserer en enorm sum af energi. Vælg en anden opfattelse af individet og et andet livssyn, – så vil den menneskelige energi skaffe sig afløb på en anden måde, og det erotiske vil komme til at fremtræde som noget forholdsvis uvigtigt!« Det, de unge i dag har brug for, er ikke først og fremmest, at vi diskuterer deres seksuelle problemer (men de for resten ikke selv efterhånden er blevet lidt trætte af al den ståhej), men at vi giver dem et livsindhold, et ansvar i verden og et livsmål, – hvilket i parentes bemærket kræver lidt mere end at skrive under på en resolution, der blot endnu en gang vil bidrage til at give offentligheden det indtryk, at vi kun kommer frem af vort hi, når det er sex, det gælder, og at vi endnu en gang reducerer kristendommen til kun at være en morallære og moralen til kun at være det 6. bud!

Men hvad så nu? Nu må enhver af os – som Skriften siger – prøve sig selv og handle efter sin egen samvittighed. Vi ønsker her hverken at kritisere dem, der vil skrive under på resolutionen, eller at påvirke dem, der ikke mener at kunne gøre det. Det eneste, vi vil opfordre til, er ikke at vende op og ned på tingene, ikke at forveksle et middel med målet og især ikke at skaffe sig en god samvittighed ved at ty til en alt for letkøbt løsning. En kristen er ikke et menneske, der først og fremmest kæmper for en bestemt kønsmoral, men et menneske, der kæmper for, at der må komme til at herske større retfærdighed og mere menneskeligt broderskab i verden.

Katolik i Norden efter reformationen

Helmut Holzapfel:
Ansgars gamle kirke.
Pauluskredsens Forlag, 1963.

Pauluskredsen har ikke været længe om at få stablet en dansk udgave af mgr. Helmut Holzapfels »billedbog«, *Nordische Kirche unter dem Kreuz*, på benene. Bogen har allerede tidligere været omtalt her i Ugebladet. Originaludgaven kom frem i Tyskland i 1963, og i november samme år lå den danske udgave færdig til udgivelse. Pauluskredsens flittige stab har udvist et tempo, som vi øvrige medarbejdere i bispedømmet udmærket kan tage ved lære af.

Det er overflødigt at præsentere dr. Holzapfel for Ugebladets læsere, der alle ved, at denne myreflittige Würzburger-prælat og chefredaktør, som for nylig kunne fejre sit 25-års præstejubilæum, hører til de nordiske katolikkers allerbedste venner — en mand, der uden at unde sig rast eller ro arbejder for Ansgars gamle kirke. Han er samtidig en kender af vore landes katolske kirkehistorie, og til nærværende bog har han fremskaffet et særdeles spændende billedmateriale, som udgør de 72 af bogens 120 sider.

Bogen, der på dansk har fået titlen »Ansgars gamle kirke«, fortæller Nordens katolske kirkehistorie fra år 1500 til 1800. Ordet »Bildbuch« viser, at vægten ligger på illustrationerne, og de godt 40 sider tekst er da også holdt i en knap, næsten lakonisk form, der har lighed med en filmsynopsis og egentlig gør stoffet spændende. Det står levende for én, selv om man først kikker på billederne bagefter. Egentlig foreligger her i rigeligt mål et godt arbejdsgrundlag for en skønlitterær forfatter med historiske romaner som speciale (men Dumas'er eller bare Lauring'er hænger jo ikke på træerne. Historiske romaner i vore dage er oftest nogle kulørte affærer)!

Det er naturligt nok, at den tid, da protestanternes bannerfører i trediveårskrigen, den folkekære Christian IV, regerede, førte til martyrium for en række katolikker, som virkede i Norden. Kongen har ikke været nær så hyggelig som i »Elverhøj«, da han overværede forhøret over købmand Arnold Weisweiler i torturkammeret. Købmanden havde huset både dominikanere og jesuitter, og en skønne dag gik det galt. Man havde dog allerede dengang en mistanke om, at det ikke så så godt ud at lade folk lide døden for deres tros skyld, så man greb derfor til den også i vore dage så velkendte metode at anklage ham for uhæderlige transaktioner.

Også Sveriges Gustav Adolf lod til at nære ønske om, at kong Filip II af Spaniens trosfæller ikke kom til at dø i synden, og bl.a. resulterede strenge forhør, som han selv overvågede, i, at to katolikker blev henrettet for at have arbejdet sammen med en jesuit. En ting må man sige om metoden: den har været effektiv. Propagandakongregationen opgav at sende flere jesuitter til Norden.

I øvrigt er det interessant at tænke på, at vi danske — som ofte stiller for eksempel England og Spanien i gabestokken for deres blodige retshistories skyld — i tidligere tider har vakt forargelse i udlandet på grund af vor egen. Christian IV's behandling af Weisweiler er et eksempel, Struensees og Brandts henrettelse så sent som i 1770'erne et andet.

Men lad os ikke nøjes med at fortabe os i de blodige begivenheder, selv om det oftest er dem, der vækker størst opmærksomhed.

Vel var Christian V's danske lov streng mod alle, der drev katolsk virksomhed i kongens lande, men netop i slutningen af det 17. århundrede begyndte de dannede klasser i Norden atter at trække sydpå for opdragelsens skyld. Det gjaldt blandt andet den danske kronprins, den senere Frederik IV (ham med Tordenskjold). Kronprinsen kom under sit Italiensophold på venskabelig fod med paven, og han studerede for eksempel kirkearkitektur og kirkemusik i jesuitternes kirker, ligesom han fulgte sæd og skik på valfartsstedet i Loreto.

»Ansgars gamle kirke« er *fordansket* efter Holzapfels »Nordische Kirche . . .«, står der at læse på side 2. Jeg vil foretrække vendingen *oversat*. Oversættelsen er aldeles fortræffelig — overlæge K. F. Meldahls værk. Og den korrekte oversættelse er måske netop en af de få ting, man skal anke over. Man må nemlig tænke på, at mgr. Holzapfels tyske forlæg er beregnet for en ikke-nordisk læserkreds, for hvem vore skandinaviske landes historie ikke er nogen hjertesag. På vore breddegrader *kan* en omtale af Gustav Vasa under overskriften »Nor-

Monsignore, dr. Helmut Holzapfel ses her yderst til venstre sammen med et selskab af unge danske katolikker, der er samlet omkring biskoppen af Augsburg, dr. Joseph Stimpfle. De unge danskere, der bl.a. talte repræsentanter for KUK og Unge Katolske Arbejdere, var af mgr. Holzapfel indbudt til at tilbringe påsken sammen med tyske katolske studerende. Billedet er taget fra modtagelsen hos biskop Stimpfle.

dens Stalin« få nogle til at knurre. Tyske katolske bøger har jo nemlig nok i en katolsk læserkreds, mens vi vel også altid bør tænke på ikke-katolske læsere. Hermed antydes på ingen måde, at der i oversættelsen er anvendt en form, der tangerer det økumenisk ansvarsløse, men visse apologetiske enkeltheder kunne nok have været undgået.

Dog skal anmelderen være den første til at indrømme, at det er svært at holde sig i skindet, selv om han måske ikke ville tale så meget om »den gamle kirke«, men hovedsagelig om »den katolske kirke« slet og ret. Ikke desto mindre er han af den mening, at Holzapfels »Ansgars gamle kirke« bør supplere Danmarkshistorien i ethvert katolsk hjem. Og han er slet ikke tilbøjelig til at tro, at ikke-katolikker ville ærgre sig over at have den stående.

HK

Emmy Göring fortæller -

Emmy Görings Erindringer.
Wangels Forlag 1963.
På dansk ved Jørgen Rothenborg.
Kr. 28,50 og 38,50.
Hft. kr. 28,50, indb. 38,50.

Enken efter Det tredje Riges rigsmarskal har udgivet sine erindringer. Meget nyt vil man ikke kunne hente ved læsningen. Fra sammenbruddets dage bemærker man en udtalelse af Göring: Jeg kan absolut ikke forestille mig, at vi taber. Et eller andet har han bestemt i baghånden, ganske bestemt. — »Han« er naturligvis Hitler. Så stor var hans magt over dem, der burde have vidst bedre. Efter familien Görings arrestation på samme Hitlers ordre og den truende henrettelse, kommer så meddelelsen om førerens død. Og hertil kan rigsmarskallen kun sige: Nu kan jeg ikke mere retfærdiggøre mig over for ham, — jeg vil aldrig kunne sige ham ansigt til ansigt, at han har gjort mig uret.

Emmy Göring selv er gået grænseløst naiv gennem tilværelsen, også den tilværelse, der førte hende til samfundslivets top. Uden ringeste forståelse af det brutale politiske spil har hun nydt de selskabelige glæder, det bragte. Med kun spredte indtryk af rædslerne har hun søgt at hjælpe i enkelttilfælde. Det er alt. Men altså nok til at skrive en bog. Derimod ikke nok til at ændre historiens dom. For øvrigt er der forbløffende få nøglehulsberetninger, og det skal hun ikke lastes for.

Hendes gode vilje kan næppe betvivles. Men man lægger bogen fra sig med en trist følelse: Med så lidt indsigt kan man stille sig tilfreds, — så ringe vilkår har de gode viljer.

Paul T. Kaare-Frederiksen

Latin - Kirkens modersmål?

Besynderligt nok er der få reformproblemer, der i den grad bringer sindene i oprør, som spørgsmålet om latin som liturgisk sprog har formået at gøre det. Både de, der forstår latin, og de, der ikke gør det, hidser sig voldsomt op til fordel for latinen, – men de gør det ganske vist altid på deres eget sprog!

De grunde, der fremføres til støtte for latin i liturgien, er ofte mere af kulturel og æstetisk end af sjælesørgerisk art. Men samtidig glemmer man tit, at ikke *alle* de argumenter, et studieråd kan anføre til gunst for bibeholdelsen af latin i gymnasiet, uden videre lader sig overføre på bibeholdelsen af latin i Kirkens gudstjeneste.

En mængde faktorer af følelsesmæssig art synes at spille ind i denne sag, og spørgsmålet om latin i liturgien kommer derfor ikke til at fremtræde i de rette perspektiver og proportioner. Argumenterne får ofte et anstrøg af overtro, og diskussionen flyttes op på et næsten dogmatisk plan. Talrige er de slagord, der bliver kastet ind i debatten: latin – Kirkens sprog, latin – enhedens bånd, latin – sproget i *mysterium tremendum*, latin katolicismens hellige sprog, latin – katolicismens esperanto o.s.v. o.s.v. Hvad skal man nu svare på alle disse store ord?

Det bedste er – og i forbindelse med koncilet er det absolut påkrævet – her engang ganske nøgternt at henlede opmærksomheden på forskellige fuldstændig indlysende ting. Vi kan for eksempel begynde med det slogan, der indbefatter alle de øvrige: »Latin – Kirkens modersmål.«

Hvis latin skulle opfylde de betingelser, der må stilles til et modersmål, skulle det have været talt i Kirken fra gammel tid, det skulle have været almindeligt anvendt, og det skulle have været forstået af alle gennem alle tider.

Latin har ikke været talt fra gammel tid

a) Her må man ikke overse det indlysende og selvfølgelige, men alligevel afgørende faktum, at Jesus Kristus, Kirkens grundlægger og hoved, hverken talte, bad eller prædikede på latin (som romerne, der også var ham bekendt) eller på græsk (som de helleniserede præster i templet, der i udstrakt grad havde mistet kontakten med folket) eller på hebraisk (Det gamle Testamentes »hellige sprog«, som han forstod), men på aramaisk, altså på det sprog, folket talte til daglig.

b) Latin var heller ikke modersmålet i kirken i Jerusalem, moderkirken for alle jordens kirker, ikke engang til gudstjenestebrug. Det var igen folkesproget, aramaisk. Også det kan være os et eksempel.

c) Heller ikke vor kirkes hellige skrifter er skrevet på latin, men på det romerske imperiums hverdagssprog, koinæ-græsk.

d) Den romerske kirkes ældste liturgiske sprog var heller ikke latin, men græsk: de ældste romerske messetekster (der stammer fra Justin og Hippolyt) er overleveret på græsk. Først omkring år 250 sker der en gradvis overgang til det latinske sprog, øjensynlig på forlangende af menigheden, som nu i stadig større omfang talte latin.

e) Selv de øvrige urkristne menigheder fejrede ikke liturgien på et særligt latinsk gudstjenestesprog, men på folkesproget.

Hvordan skulle et sprog være Kirkens »modersmål«, når det ikke har været benyttet som Kirkens sprog hverken af Kirkens grundlægger og hoved eller i dens hellige Skrift eller af dens ældste menigheder eller af de romerske menigheder eller af nogen som helst anden urkristen menighed? Dengang følte man slet ingen trang til at have et »sakralsprog«, der kun var forståeligt for de »indviede«. Tværtimod gjaldt det for Kirken netop om at være til for de »små« og de »ulærde« – at være græker for grækerne og barbar for barbarerne.

KRONIK

af professor

Hans Küng

Det var ikke almindeligt at tale latin

Påstanden om, at det latinske kirkesprog som et »enhedens bånd« forbinder alle dele af verdenskirken, er urigtig.

Thi:

a) Kirken i de første århundreder virkeliggjorde på strålende vis den kirkelige enhed, uden at latinen i denne forbindelse spillede den allermindste rolle. Ikke engang ved den i vid udstrækning føderative opbygning af datidens kirke var latin altså nødvendig for at tilkendegive Kirkens enhed.

b) Den gamle kirke havde, både før og efter at det latinske kirkesprog forholdsvis sent var dukket op i Rom (hvor det kun i sin egenskab af folkesprog kunne blive gudstjenestesprog), en hel del officielle kirke- og kultsprog, der ligeledes alle var folkesprog: aramaisk, græsk, syrisk, ægyptisk, d.v.s. koptisk og ætiopisk, gammelslavisk, armenisk o.s.v.

c) Alle disse sprog er den dag i dag officielt anerkendte liturgiske sprog i den katolske kirke. Det latinske gudstjenestesprog er kun ét af mange, – selv om det ganske vist talmæssigt er det mest udbredte. I Rom foregår skriftlæsningen ved den pavelige højmesse den dag i dag – som en rest af den oprindelige græske paveliturgi – ikke alene på latin, men også på græsk. For mange pilgrimme er den største oplevelse af den katolske enhed i Peterskirken ikke det på latin sungne *Credo* (hvorunder de ikke-latinske katolikker må forholde sig tavse – og hvoraf de »latinske«, men ikke længere latinforstående katolikker kun aner indholdet, men ikke – og dette gælder også gennemsnitsitalieneren! – kan oversætte dets nøjagtige ordlyd). Det, der griber dem, er – foruden de mange farver, der er repræsenteret på katolikkernes ansigter – snarere det *Fadervor*, der ved de store offentlige audienser bliver bedt på hovedsprogene, og salmerne på de mange forskellige sprog.

d) Ved genforeningen med den adskilte østkirke forlanger Rom netop ikke, at den skal antage det latinske sprog som gudstjenestesprog – heller ikke under hensyntagen til den højtbesungne enhed. Lige siden Pius XI har man tværtimod i særlig grad søgt at støtte og bevare de øvrige sprog i gudstjenesten. Man mindes kun alt for vel, at det netop var forsøgene på en (ikke kun sproglig) latinisering, der kom til at spille en væsentlig rolle ved adskillelsen fra østkirken og ved den senere uddybelse af denne spaltning – især på korstogenes tid.

e) Så sent som i 1615 blev det for Kinas vedkommende tilladt at fejre hele liturgien (inklusive breviarbønnen) på kinesisk. Dette dekret er aldrig officielt blevet trukket tilbage. I 1949 blev der på ny givet tilladelse til at fejre messen (med undtagelse af kanon) på kinesisk. I Israel har enkelte præster fået tilladelse til at læse messen på hebraisk.

Kirken har kort sagt ikke brug for en ydre rent formel enhed, der kendetegnes ved et fælles liturgisk sprog. Dens enhed er først og fremmest en åndelig enhed i én Herre, én Ånd og én tro, én dåb, én nadver, én kærlighed, ét håb – og én ledelse. Altså netop en enhed i mangfoldigheden. Én kirke med *mange* sprog – *det* er pinseunderet.

Latin er ikke forståeligt

a) Latin afløste græsk som romersk gudstjeneste- og kirkesprog, fordi folk ikke mere forstod græsk. I den østlige del af riget blev græsk – fordi det nu kun var gængs blandt de *lærde* – ligeledes afløst af syrisk, armenisk, koptisk o.s.v., som var folkesprog, – alt sammen for at liturgien skulle være forståelig for alle.

b) Den arkan-disciplin, der en tid lang blev udøvet i Kirken for at beskytte det kristne kultmysterium, var ikke en skillelinie mellem gejstligheden (d.v.s. de oplyste, som forstod) og det kristne folk (d.v.s. de uoplyste, som ikke forstod), men derimod mellem kristne og *hedninger*. Af hensyn til forståelsen vendte endog biskopper og paver (Ambrosius, Augustin, Gregor den Store), der selv var i besiddelse af klassisk dannelse, sig udtrykkeligt mod brugen af *klassisk* latin og godkendte et sprog, folket var fortroligt med, uden at det derfor var simpelt eller vulgært.

c) Dengang var messen og dens enkelte dele klart og rent bygget op og ikke overlæsset med sekundære elementer, handlingerne forstod man uden forklaring, og de liturgiske bønner var en hel del enklere, folkeligere og mere ligetil. Dengang improviserede præsten jo ofte bønnerne. Alt dette bidrog kun til forståelsen af det talte ord og af hele gudstjenesten.

d) Nu til dags – det vil sige siden middelalderen – er det kun en stadig mindre kreds af akademikere og præster, der forstår latin. Og også for dem kniber det mere og mere. Hvor mange *akademikere* forstår i dag hvad som helst i Pauli breve blot ved at høre det læst op på latin? Og hvor mange præster forstår uden det mindste besvær en hvilken som helst vanskelig læsning af kirkefædrene i breviaret? I den henseende kan latin virkelig sammenlignes med det sprog, esperanto, man har skabt, for at alle skal kunne forstå hinanden. Der tales meget om det, men det er kun få, der kan tale det. Ser man bort fra enkelte sakristier, vil man overalt i verden, hvor man på gaden ville stille et spørgsmål på latin, kun få et uforstående ansigt til svar.

e) I vore dage hører man et stadig voksende antal beklagelser fra mange mennesker over de uforståelige messetekster. I forbindelse med den tiltagende udbredelse af bøn- og sangmesser fornemmer menigheden i stadig højere grad latinen som dårligt anbragt. Man skulle blot engang igen forsøge at forrette en begravelse eller et bryllup udelukkende på latin, – så skulle man nok høre! Når katolikkerne beundrede Pius XII, var det ikke, fordi han holdt sådan nogle strålende latinske taler (det var ved den slags lejligheder nedslående at se, hvordan italienerne snakkede og lo på Petersplads uden at forstå et ord af, hvad der blev sagt), men fordi han kunne gøre sig forståelig over for de forskellige nationer på deres eget sprog. Og på samme måde er det jo overhovedet skik overalt i verdenskirken – fra Peterskirken til den mindste landsbykirke – *i hvert fald ikke* at bruge latin, når man siger et eller andet, som man gerne vil have, at folk skal forstå (for eksempel ved anmeldelsen af kollekten). Ingen kan bestride, at vort folk ikke forstår latin, og selv om man måske har en dunkel anelse om indholdet, kan man så sige, at man »forstår« det? Hvis der er nogen, der har lyst til at hævde det modsatte, skulle de først spørge forskellige både unge og voksne, hvad enkelte løsrevne trossætninger netop fra *Credo*,

som jo dog skal være en trosbekendelse, betyder. Man kunne for eksempel tage: »Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus est per prophetas.« Hvorfor skulle det netop ved bekendelsen af troen og i den tilbedende, takkende og anråbende samtale med Gud være ligegyldigt, om man nøjagtig forstår det, man selv siger, eller i hvert fald kun dunkelt aner det? Hvad er der så blevet af »tilbedelsen i ånd og sandhed«?

f) Man synes helt at have glemt den uhyre kateketisk-missionære betydning, messen tidligere har haft. I mange århundreder udgjorde den praktisk talt hele den kristne belæring, folket fik. Tidligere *forklarede* messen troen. Nu skal der utallige timers religionsundervisning til for – stadig på ny – at forklare messen for børn *og* voksne i den komplicerede og ikke mere umiddelbart forståelige form, den har nu til dags. Og der er sikkert ingen, der vil bestride den norm, der er opstillet af fagfolk inden for liturgien, og som går ud på, at den gudstjeneste er den ideelle, som kræver et minimum af supplerende forklaring, men som på den anden side formidler et maksimum af kristelig belæring og omsætter den i bøn. En gudstjeneste, der – for at man helt skal kunne forstå den – desuden forudsætter, at man har studeret et dødt fremmed sprog, kan derfor ikke betegnes som ideel. De fra tid til anden fremsatte opfordringer til at opdrage kirkefolket til at forstå latin – der er endda idealister, der har ment, at man kunne sende latintimer over Vatikanets radio! – forekommer ikke så lidt naive. Har vore præster måske ikke allerede nok at gøre med at bringe evangeliet videre til vor tids mennesker, foruden at de også skal være nødt til at plage dem med latin?

g) Endnu værre end i Europa ser det ud med latinen i landene uden for Europa, hvor de absolut ikke har nogen latinsk tradition, og hvor sproget i enhver henseende er vidt forskelligt fra latin og ikke hører til den indoeuropæiske sprogstamme. En romersk visitator fortalte mig engang, at han i Japan havde truffet præster, der havde sagt, at det var værre for

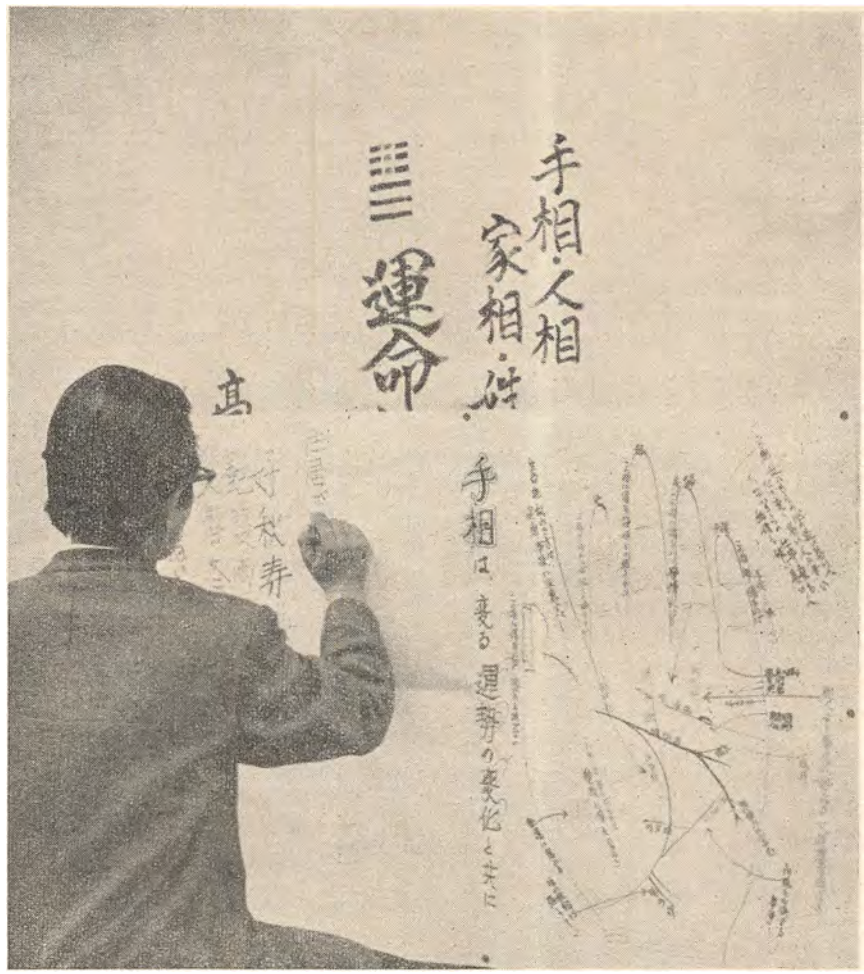

Tænk hvis Peter eller Paulus først var kommet til Tokio!

dem at bede breviaret på latin end at udføre en hvilken som helst form for hoveriarbejde. Ja, sagde han, tænk, hvis Peter eller Paulus først var kommet til Tokio! Hvad mon *vi* ville have gjort, hvis *vi* i vor officielle samtale med Gud skulle have benyttet et sprog, som japanerne havde talt for ca. 2000 år siden, og som nu var dødt? Det bedste ville være, om alle latinbegejstrede europæiske kristne kunne blive forpligtet til et helt år at bede og deltage i gudstjenester på et japansk (henholdsvis old-japansk) sprog (med tilsvarende skrift!). Den uhyre stødkraft i den tidligste kristne mission, der arbejdede med de mest primitive midler, lå for en væsentlig del i den let forståelige liturgi, der lod sig tilpasse efter forholdene. Vor tids missionærer arbejder med den største hengivelse og med de mest moderne midler, – men stort set er resultatet meget ringe: I Indien er kun 1,4 pct. af befolkningen katolikker, i Kina 0,5 pct., i Japan 0,23 pct. I tiden fra 1880 til 1958 er den katolske del af jordens befolkning kun vokset med 0,14 pct! Der er kompetente folk, der ikke udelukkende lægger skylden for dette sørgelige og mislykkede resultat på missionen i Asien, men som i høj grad tilskriver det den manglende liturgiske tilpasning. Ingen ringere end kardinal Celso Constantini, der i mange år har været sekretær for Kongregationen til Troens Udbredelse, skriver i Osservatore Romano for den 25. januar 1940: »Missionærerne i de første kristne århundreder skaffede Kirken fast grund under fødderne ved hjælp af et indfødt hierarki, og i liturgien betjente de sig simpelt hen af det sprog, de forefandt på stedet, hvad enten det var syrisk-kaldæisk, græsk, latin, slavisk, eller hvad det nu kunne være. Vi har forsøgt at sætte Orienten i gang med latin og med et udenlandsk hierarki. Men Orienten er ikke kommet i gang.« Det er også Constantini, der er ophavsmand til ordet om, at det ikke er den kinesiske, men den latinske mur, der har hindret missioneringen af Kina. Ganske vist er

det netop i missionslandene forbundet med mange specielle vanskeligheder at indføre modersmålet, fordi der – indtil videre! – ikke eksisterer noget fælles nationalsprog. Også her kunne det gælde som regel, at evangeliet skal forkyndes (og gudstjenesten fejres) på det sprog, på hvilket kollekten og andre ting, der skal *forstås,* bliver bekendtgjort.

h) Også i vort i så vid udstrækning afkristnede Europa kunne liturgien have en ganske anden missionerende kraft. Kirkens levende liturgi er jo aldrig en blot og bar abstrakt kulthandling til Guds ære. Den er altid og samtidig en handling, der skal tjene de troende til opbyggelse og helliggørelse. Foruden sin fundamentale kultiske betydning har liturgien samtidig en stor kateketisk og pastoral opgave. Og her er det liturgiske sprog af afgørende betydning. Naturligvis afhænger det ikke *kun* af modersmålet, om folk kommer til gudstjeneste eller ikke. Det kommer an på, hvordan troen efterleves, og på hele Kirkens almindelige forfatning. Men det afhænger også og i høj grad af, om vi har en liturgi, der er *forståelig og tilgængelig* for menigmand. En sådan liturgi kan meget vel oplive og styrke en sløv og skrøbelig tro. Kommentatoren, der læser teksterne op på modersmålet, er kun en nødvendig, men forbigående løsning. Han forsvinder, når *præsten* igen som før i tiden *selv* får lov til fra alteret at tale til menigheden på et sprog, som alle kan forstå.

i) Hverken turister eller udenlandske arbejdere, der begge er undtagelseskategorier, må være bestemmende for reglen om, hvilket liturgisk sprog, man skal vælge. Det ville ikke være rigtigt, om man af hensyn til enkeltpersoner formente den faste menighed en forståelig gudstjeneste, – især ikke, eftersom disse enkeltpersoner lige så lidt forstår gudstjenesten der, hvor de hører hjemme, som der, hvor de er på besøg. Det højtbesungne »følen-sig-hjemme-overalt« går i grunden ud på, at man alle vegne forstår lige lidt af, hvad der foregår. For at modvirke denne fundamentale mangel, afholdes der da også i mange byer med en aktiv sjælesorg gudstjenester på forskellige sprog. Hvad der ikke er på sin plads over for et sognebarn i hans egen menighed, kan man med føje byde en tilfældigt tilstedeværende turist, nemlig at man giver ham en oversættelse.

Latin er ikke nogen trossag

Men vil en udstrakt anvendelse af modersmålet nu ikke medføre stor liturgisk forvirring? Det er klart, at ingen fornuftig sjælesørger ønsker et liturgisk kaos. Men er der virkelig alvorlig fare for det – med den efter Tridentinerkoncilet indførte rubricering af messen? Faren ligger snarere i noget helt andet. J. A. Jungmann, den liturgiske videnskabs mester, skriver: »Kirkens gudstjenesteliv er gået lutret og afklaret ud af nyordningen i 1570. Men fordi den nye messebog ikke alene blev indført overalt som en forpligtende norm, men også blev unddraget de forskellige lokale kirkers initiativ, er den romerske messe indtrådt i en vis stivhedstilstand, uden at den ganske vist derfor behøver at være stivnet for altid. I stedet for en videreudvikling af det foreliggende er trådt en juridisk-kasuistisk omskrivning af det en gang fastlagte, og med henblik på dette har man dannet en særlig videnskabsgren, rubristikken. Man har derfor karakteriseret den periode i liturgiens historie, der begynder med Pius V, som »stilstandens eller rubristikkens tidsalder«.

Det er ikke godt, når alle subjektivt oplevede værdier og al individuel mangfoldighed, der tidligere havde hjemme i messens liturgi, forflygtiges i forskellige andagter. Man må her forsøge at finde middelvejen mellem kaotisk vilkårlighed og livsfjern ensformighed – netop enhed i ægte katolsk mangfoldighed. Eller som Hofinger har udtrykt det: »En ægte 'katolsk' gudstjeneste skal ikke alene give udtryk for Una Sancta's strålende enhed, – den skal også give plads for det særprægede og mangfoldige hos de mange, som alle sammen skal finde et virkeligt hjemsted i den ene kirke. Trods al fundamental enhed skal det folkelige særpræg alligevel på en eller anden måde komme til udtryk i gudstjenesten. *En sammenligning med enheden i troen* er nok den bedste måde at klarlægge det på. Der kan naturligvis kun være én katolsk tro inden for den katolske kirke, en tro, der er den samme for såvel tyske som kinesiske katolikker. Men for at en kinesisk katolik skal være en rigtig katolik, behøver han ikke først at aflægge sit kinesiske særpræg for så at antage den katolske tro. Han tror som kineser, han fordyber sig i troen som kineser, og han reagerer som kineser på den kristne åbenbaring. Når han skal forkynde den, vil og må hans egenart som kineser stille sig i den kristne åbenbarings tjeneste. Er det samme ikke også tilfældet, hvad den kristne gudstjeneste angår?«

Latin som liturgisk sprog er ikke nogen trossag, men et spørgsmål om, hvorvidt det er *formålstjenligt i den praktiske sjælesorg.* Dette spørgsmål kunne man i tidligere tider have besvaret til fordel for latinen, men i dag er det ikke mere muligt. Allerede Tridentinerkoncilet udtrykte sig – trods reformatorernes stormfulde tidsalder og deres til dels overilede reformer – meget forsigtigt på dette punkt. Den første redaktion af det pågældende kapitel indeholdt en henvisning til, at latin i sig selv er velegnet som sprog, fordi det er det samme overalt og ikke mere er underkastet nogen udvikling. I det dekret, der senere blev vedtaget, nøjes man med at konstatere, at det ikke ville være gavnligt, om messen blev fejret »passim« (= i flæng uden en fast ordning) på modersmålet, og at den »hævdvundne ordning« dermed blev opgivet.

Men det er måske allerede overflødigt at sige alt dette. På det andet Vatikankoncil er messen jo så mangen en morgen blevet fejret i en anden ritus og på et andet sprog. På den måde har alle koncilfædrene ved selvsyn kunnet forvisse sig om, hvordan enheden i den ene tro og den ene nadver giver sig til kende i en mangfoldighed af forskellige riter, former og sprog. Netop denne gentagne oplevelse af liturgisk katolicitet har afgørende bidraget til at vække og fremme koncilfædrenes forståelse for en liturgisk fornyelse, også hvad det liturgiske sprog angår. Når man betænker, at det er en mere end tusindårig sædvane, der her skal brydes med, vil man sikkert finde det forståeligt, at koncilet bevæger sig i skridtgang og har overladt til de forskellige landes biskopper at træffe de enkelte afgørelser inden for en alment fastlagt ramme.

...FOR AT INDGÅ TIL SIN HERLIGHED

Den fare, der til stadighed truer os, er ikke så meget vantroen. Det er snarere afgudsdyrkelsen. Gud har skabt os i sit billede, og vi gør gengæld. Vi skaber os en gud i vort eget billede. Ligesom jøderne, da de støbte guldkalven, støber vi vor egen guddom, en guddom, der på forhånd er et svar på vore spørgsmål og vort religiøse behov. Enhver religion er jo på en vis måde et svar på menneskets længsel og på dets angst og usikkerhed over for livets gåde.

Men det karakteristiske ved kristendommen og det, der adskiller den fra alle andre religioner, er, at den ikke giver noget svar. Man kan snarere sige, at den stiller et spørgsmål. Den svarer på *vore* spørgsmål med et nyt spørgsmål, med en udfordring. Og denne udfordring er hverken af doktrinær eller af moralsk art. Kernen i kristendommen er en begivenhed, en historisk begivenhed. Det er Kristi opstandelse fra de døde i Palæstina en søndag morgen for ca. 2000 år siden. Og denne begivenhed bærer i sig og overgår alle de andre historiske handlinger, Bibelen fortæller om, de gerninger, hvorved Gud utallige gange har hjulpet sit folk og frelst det ud af dets nød. Og fordi kristendommen først og fremmest er et historisk faktum, det glade budskab om Kristi opstandelse, kan den ikke laves om. Den kan aldrig blive bedre! En lære, en moral eller en livsanskuelse kan stadig udtrykkes bedre. Den kan forandre sig, udvikle sig, tilpasse sig de forskellige tider og de forskellige lande. Men en begivenhed kan ikke forandre sig. Den kan ikke laves om. Derfor er vor tro i dag den samme, som den allerede var for 2000 år siden hos apostlene og de første kristne generationer. Kernen i den er troen på Kristi opstandelse som historisk realitet. »Er Kristus ikke opstået, så er det kristne budskab jo tomt og vor tro er også tom . . . Så er vi endnu stadig i vore synder«. (1. Kor. 15,14-17).

Men hvis opstandelsen er en historisk kendsgerning, et faktum, hvorfor er der da tale om tro? Man tror jo ikke på en kendsgerning. Man konstaterer den, og det er nok!

Her må vi lægge mærke til noget, som vi alt for ofte overser: at Kristi opstandelse er en begivenhed, men en begivenhed af en særlig art, af en *mystisk* art. På den ene side er det givet, at denne opstandelse er en legemlig opstandelse. Den Kristus, der viser sig for Maria-Magdalena, for disciplene fra Emmaus eller for apostlene, er hverken et spøgelse eller en ånd. Lukas for eksempel understreger gang på gang, at Kristus selv har givet klare beviser på, at hans *legeme* er opstået. Kristus spiser sammen med disciplene, han viser naglemærkerne i sine hænder og sårmærket i sin side. »Se på mine hænder og mine fødder, at det er mig selv. Føl på mig og se. En ånd har jo ikke kød og ben, som I ser, jeg har!« Det er altså Kristi *fysiske* legeme, det legeme, der for tre dage siden led, døde og

Da Simon Peter nu hørte, at det var Herren, tog han sin fiskerkjortel over sig og kastede sig i søen (Joh. 21,7). (Maleri af Jens Nielsen).

blev begravet, der nu er opstået.

Men på den anden side er dette legeme af en helt anden art end før. Det er et åndeliggjort legeme. Kristus går igennem mure, han viser sig pludseligt og forsvinder lige så pludseligt. Hans krop synes at være hævet over de love, materien sædvanligvis er underkastet... Det viser sig også, at man vanskeligt genkender ham. Man tror, at han er en ånd. Maria-Magdalena forveksler ham med gartneren, og disciplene fra Emmaus mener, det er en udlænding. Det er først ved hjælp af visse tegn, at man genkender ham, som for eksempel da han bryder brødet... Set fra dette synspunkt er Kristi opstandelse af en helt anden art end for eksempel Lazarus' opvækkelse. I Lazarus' tilfælde er processen meget enkel: Han lever, dør, lever pånyt. Det liv, han har genfundet, er af samme slags som det liv, han havde mistet. Men i Kristi tilfælde går det helt anderledes. Kristus genfinder ikke sit tidligere liv: han kommer ind i et *nyt* liv, et herliggjort liv. »Hvad der sås i forkrænkelighed, skriver Paulus, opstår i uforkrænkelighed. Hvad der sås i vanære, opstår i herlighed. Hvad der sås i svaghed, opstår i kraft. Der sås et sjæleligt legeme, der opstår et åndeligt legeme.«

Den proces, der finder sted ved Kristi opstandelse, er altså ikke den, man sædvanligvis forestiller sig: *liv, død, tilbagevenden til livet*. Den er en helt anden, af en enestående art, som kun Kristus har oplevet: nemlig *liv, død og herliggørelse*. Den opstandne Kristus er altså meget mere end Jesus af Nazareth, der lever pånyt. Han er den herliggjorte Herre, der allerede sidder i sin herlighed ved Faderens højre hånd.

Derfor er Kristi opstandelse ikke blot en begivenhed, den er et mysterium. Den er ikke blot et svar, et svar på menneskets spørgsmål om og frygt for det hinsidige. Den er selv et spørgsmål, en udfordring. Den appellerer til vor tro. Selv apostlene, der var vidne til opstandelsen, der kunne konstatere dens historiske realitet, blev nødt til at tro på den. Hvad de troede på, var noget andet, end hvad de kunne se. De *så* Jesu legeme, mærket af lidelsens sårmærker, men de *troede* på den herliggjorte Herre, der allerede hørte Guds verden til; og denne verden stod uden for den menneskelige erfarings rækkevidde. Derfor var den – og er den dag i dag – genstand for tro. Kristi himmelfart indleder altså på ingen måde en ny fase i Kristi overjordiske liv: den markerer blot afslutningen på hans forskellige åbenbarelser for disciplene. Den er selv den sidste af disse åbenbarelser. Men det er ved *opstandelsen*, at Kristus går ud af historiens og tidens verden for at indtræde i evighedens. Opstandelsen deler den menneskelige historie i to dele. Ved den begynder noget afgørende nyt: den er berøringspunktet mellem vor verden og Guds verden, mellem den gamle og den nye skabelse, mellem tiden og evigheden, mellem vor forkrænkelighed og herlighedens verden.

De kristnes Gud er altså på ingen måde en Gud, der kun svarer til menneskenes religiøse længsel og behov, en Gud, der kun opfylder vort ønske om at finde et svar på vore problemer, en Gud, der endelig giver os en tilfredsstillende forklaring på verden og dens gåde, en Gud, der trøster og beroliger os. Måske gør han også det! Men han gør det i tilgift. Vor Gud er hverken religionernes eller filosoffernes Gud. Han er den levende Gud, Jesu Kristi Gud, der opvækker sin Søn fra de døde for derved at åbne herlighedens porte for sin skabning. Det svar, han giver os, er et nyt liv, en ny fødsel. I Kristus er døden besejret. En ny verden er grundlagt.

M.D.

LÆST OG HØRT

ved E. D.

De soner begge

Samvittighedsnag med baggrund i krigens frygtelige begivenheder vil endnu i dag være en pinlig realitet for millioner af mennesker. En af de mest ulykkelige skæbner repræsenteres af den amerikanske major Claude Eatherly, manden, der fra sin maskine udløste atombomben over Hiroshima.

Eatherly, der i dag er 45 år, har været indlagt på sindssygehospital. Han er blevet skilt fra kone og børn og har i årene siden krigen begået en række ganske meningsløse lovovertrædelser i den hensigt at komme i fængsel. Ifølge hans psykiater fordi han mener kun derved at kunne sone den skyld, han pådrog sig ved at udslette en by.

At der findes en anden vej til soning vidner en af Eatherlys flykammerater om. Group captain Leonard Cheshire var med på det første atom-togt som observatør for den engelske regering. Noget direkte ansvar har han altså ikke.

Politiken fortæller, at Cheshire efter krigen lå 18 måneder på hospital og kæmpede mod en tuberkulose-sygdom. De 18 måneder gav ham tid til at tænke. Han gjorde op med sig selv og kom til den overbevisning, at han kunne gøre det skete godt igen ved at hjælpe andre.

Cheshire lod sig omvende til katolicismen og gik ud i Londons fattigkvarterer. Han tog sig af gamle og syge og unge, der var på vej ud i ulovligheder.

Hans arbejde har vakt opsigt og omtale verden over. Den tidligere group captain, der havde en af de fineste karrierer inden for Royal Air Force med 100 bombetogter mod Tyskland og vandt Victoria-korset, blev en fredens apostel.

Både Cheshire og Eatherly ønsker at sone. Men de søger målet ad vidt forskellige veje. Cheshire ved at hjælpe, Eatherly ved at sætte sig op imod loven for at komme i fængsel.

Begge gør det vel i bedste overbevisning og regner med at få fred på deres måde. Forskellen er blot, tilføjer Politiken, at Cheshire har fået fred. Eatherly ikke.

Kardinal Bea om »den sorte liste«

— Han er lille og spinkel og kroget og storslået ud over alle grænser, bemærker Ninka om den snart 84-årige kardinal Augustin Bea, med hvem hun har haft en samtale i Rom. Som sædvanlig er Politiken i den misundelsesværdige situation at kunne give spalteplads.

Ninka er gået til samtalen med vanlig veloplagthed og mange spørgsmål på

Jylland

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

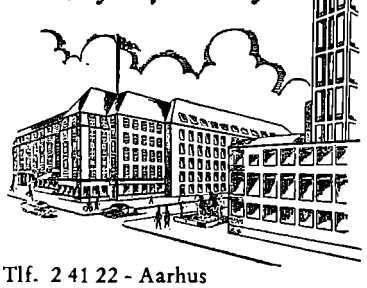

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vestebro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS · VAND · VARME · BLIKKENSLAGER · SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Odense

J. T. Halvorsen
Snedkermester
Marienlystvej 8, Odense
Tlf. 12 58 40

1. kl. kød, pålæg og hestekød
Sophus Larsen & Søn
Albanigade 39, Odense.
Tlf. 12 48 95

Odense og Omegns Brugsforening
Grønløkkevej 10, Odense.
Tlf. 11 83 35

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens Restaurant
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Markedsplads 10,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos
Jensen & Olsen
Holbæk . Telf. 365

Holbæk Mejeri A-S
Algade 54 - Telefon 65
Leverandør til hospitalet

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

blokken. En række emner strejfes: den bibel-liturgiske bevægelse, forholdet til den protestantiske kirke, kontakten med ikke-kristne religioner, cølibatet, Kirken og kommunismen og Kirkens omsorg for de præster, der sidder fængslet bag Jerntæppet.

Mod samtalens slutning bringer Ninka, hvad hun kalder den katolske kirkes eget jerntæppe, »Indeksen«, på tale. — Er det ikke et middelalderligt levn, når man i et moderne samfund vil forbyde den enkelte at se og læse, hvad han har lyst til?

Kardinal Bea svarer:

— Lad os straks slå fast: man må skelne nøje mellem den konkrete form, hvorunder omsorgen for troens renhed og bevarelse udøves, og denne omsorg i sig selv.

Omsorgen selv er bestemt ikke middelalderlig, men altid og til enhver tid højaktuel og pligtbetonet. Det er ikke middelalderligt at tage en fører med på bjerg- eller ørkenture, når man ikke selv er tilstrækkelig kendt! Det er heller ikke middelalderligt at forbyde mennesker, hvis helbred ikke tåler det, en bjergvandring eller en rejse gennem ørkenen.

Selvfølgelig står det enhver frit at begive sig ud på en sådan selvmorderfærd, akkurat som enhver, trods alle forbud og advarsler, kan læse en bog, der står på »den sorte liste«. Men det ville være vildført kærlighed, hvis lægen af den grund undlod at fremsætte sine advarsler med al mulig alvor og eftertryk. Det må tilføjes, at der for os kristne står noget overmåde kostbart på spil, noget langt værdifuldere end det blotte liv.

Et helt andet spørgsmål er, hvordan man, under vore dages betingelser, skal forme denne orientering og advarsel. Det er indlysende, at den sorte liste i dag kun omfatter den mindste del af de mere farlige bøger og publikationer, ligesom den også tit er blevet gjort lovlig sent opmærksom på dem. Hertil kommer, at den sorte liste ikke beskæftiger sig med det mægtige område, som udgøres af dagspressen, biografen, radioen o.s.v. Hvad skal man altså gøre?

For det første må man mere og mere bestræbe sig på en sund offentlig kritik. Det drejer sig jo ikke kun om advarsel og forbud, men om at give mennesker begrundet ledelse og hjælp, så de bliver i stand til at orientere sig og træffe afgørelse på egen hånd. Dette bliver det første og virksomste, så at sige allestedsnærværende, tilsyn og »politi«. Mangt og meget kan sund kritik korrigere eller bidrage til at forhindre.

Men selv den bedste kritik er, lige så lidt som noget forbud, nok i sig selv. Den forudsætter menneskets selvopdragelse. Mennesket må overbevise sig selv om kostbarheden ved de goder, det har fået betroet, det må tænke fornuftigt og beskedent om sine egne muligheder for at skelne mellem rigtigt og forkert, mellem godt og ondt. Det må blive sig sine egne skranker bevidst.

Mennesket må derfor søge efter fornuftig og ansvarlig vejledning, det må også være herre over sin nysgerrighed og sine tilbøjeligheder. Her drejer det sig ikke kun om forstandsspørgsmål, men om hele menneskets vel — mennesket, som kun har alt for stor tilbøjelighed til at udsætte sig for farer, det ikke kan stå mål med. Mennesket må reagere med forståelse og ansvarsbevidsthed på de forhold, som indvirker på det. Så vil alt, hvad der omgiver mennesket — også farerne — medvirke til at forme dets karakter og danne en i dom og handlemåde virkelig uafhængig personlighed.

Da søster Marie nægtede at køre med herrer alene

At Sct. Vincent Søstrene i Helsingør er populære, har de i rigt mål fået beviser for ved 60-års jubilæet. Priorinden, søster Louise, er endnu en smule stakåndet ovenpå de mange taksigelser, selv om hun har kunnet læse, at hun mere ser ud til at være i fyrrerne end de 70, hun påstår, hun nærmer sig.

Til brug for dagbladet Aktuelt har Ellen Nielsen endog fået søster Louise til at fortælle om dengang, hun sad i fængsel. Under krigen var Helsingør jo overfartssted for transporter til Sverige af dem, der flygtede for tyskerne. Søster Louise har siddet i fængsel først på Kronborg og siden i Vestre, indtil tyskerne lod hende slippe ud på den betingelse, at hun ikke opholdt sig ved *vand.*

— Der var en ung mand, som hele dagen havde siddet i kirken her ved siden af, og da vi skulle til at lukke, viste det sig, at han var belgier og flygtet fra den tyske fangelejr i Struer. Det var farligt for ham, at han ikke kunne tale dansk, så jeg sagde, han kunne komme og få undervisning hos os. Imens kørte de tyske patruljer uden for huset og råbte, at vi skulle melde alle fremmede til dem. Vor belgier flygtede til Sverige, og ligeså nogle franskmænd. Nogen må have meldt os til tyskerne: De kom den 15. november 1944 og hentede søster Marguerite-Marie og mig. Søster Marguerite-Marie anede ikke, hvad det drejede sig om, og da en tysker sagde, hun skulle ud og køre en tur, svarede hun rapt: »Jeg kører ikke med herrer alene!« Hun er fra Schweiz, og hun kom snart ud ved den schweiziske konsuls hjælp. Da krigen var forbi, tog vi fat her i Nygade igen.

Vagabondens gravtale

Landevejens farende svende skal stå for gudstjenesten i Blovstrød Kro søndag den 19. april. En af vagabonderne taler over dagens tekst: »Nu taler du frit ud og bruger ikke billedtale«, og andre vagabonder vil synge de selvvalgte indgangs- og udgangssalmer, sluttende med »Altid frejdig, når du går«. Efter gudstjenesten har pastor Søbye inviteret alle til kaffe på Blovstrød Kro.

Dette Søbye-initiativ giver anledning til at genopfriske, hvad en vagabond sagde ved sin kammerats begravelse:

»Jeg véd, at vi to var syndere for Vorherre, og jeg husker nok om aftenen, når vi bad Fadervor sammen, så skulle du altid sige 'Forlad os vor skyld' to gange. Jeg véd ikke, om du var bange for, at det ikke skulle blive hørt første gang, eller om du syntes, at du trængte så meget til at bede denne bøn. Jeg er lige ved at tro det. Og så vil jeg også sige, at selv om de kaldte dig en stodder og en bisse og en vagabond og sommetider også en spritter, så var du alligevel et godt menneske inden i.

Jeg véd godt, at du ikke kan lide, jeg siger sådan noget, men nu skal det alligevel siges, inden de lægger den sorte dynge på dig. Børn og hunde kunne godt lide dig, og det er jeg glad for, for de er tit klogere til at vurdere et menneske end så mange andre. Måske er det, fordi de står Vorherre nærmere, hvad véd jeg om den ting?

Ja, ja, Jens, jeg skal ikke prøve på at placere dig i himlen på forhånd, for det har jeg ingen fuldmagt til, men jeg vil bare ønske dig god nat og sov godt. — Og så skulle det forresten ikke undre mig, om Vorherre en skønne dag kom og prikker dig i siden og siger: 'Kan du så komme på højkant, Jens, for nu skal vi ind og synge morgensang i himlen.'«

ALTERLYS

i alle størrelser

og i øvrigt

stearinlys og vokslys

af enhver art

ASP-HOLMBLAD

STEARINLYSFABRIKER

København

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR
TRYKLUFT OG
VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Støt vore annoncører

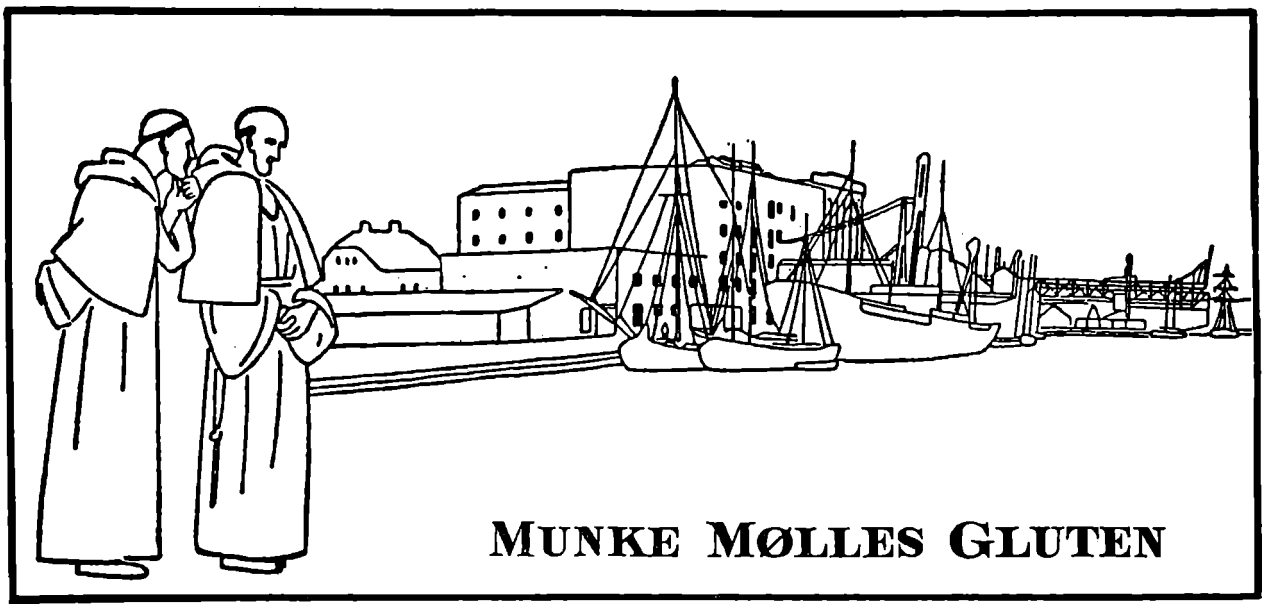

I DEN KOMMENDE TID

Katolsk Radio- og Fjernsynsklub for Storkøbenhavn afholder ordinær generalforsamling torsdag den 17. april kl. 20 i Biblioteksalen, Bredgade 69, K. Gratis kaffebord. Tilmeldelse til fru Solberg, GO 1037.

Monsignore Peter Schindlers adresse er fra den 6. april, indtil han flytter ind i egen bolig, Sct. Josephs Hospital, Griffenfeldsgade 44, København.

Mindelegat

Der vil være at uddele nogle portioner af C. M. Hinné og hustru Friedericke født Noltes mindelegat. Efter stiftelsens bestemmelser skal legatet tildeles ældre i København og tilgrænsende kommuner bosiddende mennesker, som hører til den katolske kirke og sidder i små forhold, navnlig sådanne som tidligere har været bedre stillede.

Skemaer til ansøgning afhentes på St. Ansgars Kirkes regnskabskontor, Bredgade 69, st., o.g., åbent alle hverdage, lørdag undtagen, kl. 13-15, og afleveres samme sted senest 22. april.

LÆSERBREVE

Latin - dansk

Spørgsmålet er så ligetil at løse. De, der elsker latinen så meget og forstår den, kan jo blot læse alt på latin under messen, medens præsten læser teksterne på dansk for de 99 pct., som ikke kan latin.

Præst

Dødsfald

N. K. Bernbom er død. Alle, der bare har holdt bladet i en kortere årrække, ved, hvem der er tale om: Niels Kristian Bernbom i Ålborg — en mand der gennem 25 år hørte til Ugebladets mest trofaste medarbejdere. N. K. Bernbom ville den 14. december 1964 være fyldt 80 år. Han konverterede til den katolske kirke i 1911.

Bernbom var hattemager af profession og var i sine unge dage på valsen. Han havde evne til at give sine oplevelser mundtligt og skriftligt udtryk, hvad jo bl.a. *Ugebladet* kom til at nyde godt af, og på sine gamle dage holdt han nogle radioforedrag, ligesom hans navn var at finde i de lokale blade. Iøvrigt var — ved siden af Kirken — hans store interesse historie, og det var til historiske beretninger, han helst lånte sin pen. *Ugebladet* bragte iøvrigt i nr. 3/1964 et interview med N. K. Bernbom i anledning af hans 25-års jubilæum som medarbejder. På det tidspunkt var han allerede hårdt mærket af sygdom, og meddelelsen om, at han udåndede skærtorsdag på Kamillianer klinikken i Aalborg, kommer for så vidt ikke uventet. Med ham har vi mistet en trosfælle af de gode og de trofaste.

Red.

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Danmarks unge katolikker sommeren 1964

BØRNELEJRE: Vejlby Fed (Fyn) — 25. juni til 3. juli — 7-14 år.
Ømborgen — 3. juli til 11. juli — 7-14 år.
Ømborgen — 20. juli til 27. juli — 7-14 år.
Bastrup (Sjælland) — 31. juli til 8. august — 7-10 år.
JUNIORLEJREN: Ømborgen — 25. juni til 2. juli — 14-17 år.
SOMMERSKOLER: Dansk sommerskole (Øm) — 11. juli til 19. juli — 18-30 år.
Økumenisk sommerlejr (Øm) — 3. aug. til 8. aug. — 18-35 år.
Sekretariat: Fjellegade 2, Vejle, tlf. 893 (18.30-19.30).
VANDRETURE: Østrigs bjerge — 27. juni til 18. juli (Hinterbärenbad).
— 27. juni til 18. juli (Sölden).
— 19. juli til 9. august (Hinterbärenbad).
Oplysninger og evt. tilmelding: H. Van Schaik, Stenosgade 4, København K.
Alle oplysninger fås i præstegården, i skolen og ved ungdomslederne i sognet.

LÆRER
evt. lærerinde søges pr. 1. august. Løn- og reduktionsforhold som ved det stedlige kommunale skolevæsen.
Ansøgning med eksamensresultat m.v. indsendes til
Sankt Knud Lavard skole
Toftebæksvej 30, Lyngby

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 12.: 2. søndag efter påske (s. 580, hvid).
MANDAG den 13.: Hermenegild (s. 873, rød), martyr.
TIRSDAG den 14.: Justinus (s. 874, rød), martyr. Ihukommelse af Tiburtius, Valerian og Maximus (s. 874), martyrer.
ONSDAG den 15.: Søndagens messe (s. 580, hvid).
TORSDAG den 16.: Søndagens messe (s. 580, hvid).
FREDAG den 17.: Søndagens messe (s. 580, hvid). Ihukommelse af Anicetus (s. 878), pave og martyr.
Eller: Anicetus (s. 878, rød), pave og martyr.
LØRDAG den 18.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [89], hvid).
SØNDAG den 19.: 3. søndag efter påske (s. 583, hvid).

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

NYE FILM

Selvmordsskolen

Da Knud Leif Thomsen debuterede med *Duellen*, var alle kritikerne enige om, at der her var tale om et gennembrud i dansk film, både med hensyn til indhold og form, selvom ikke alle fandt filmen helt vellykket. Sikkert er det, at instruktøren havde noget at sige; han ville minde os om menneskets værdighed.

Det vil han også i *Selvmordsskolen*, blot er udgangspunktet og genren blevet helt anderledes. *Duellen* gik ud fra spørgsmålet om forskellen mellem dyr og menneske og må nærmest kaldes en tragedie. *Selvmordsskolen* viser forholdet mellem eneren og velfærdsstatens folk, og er en fantastisk og barok komedie (med den lille sørgmodige undertone, der gør komedien til mere end et stort grin). Men begge stiller os spørgsmålet om, hvem og hvad vi er.

Her drejer det sig nu i korthed om en lidt ynkelig morsdreng (Jørgen Ryg), der vil begå selvmord og konsulterer selvmordsklinikken for at få hjælp til den sikreste metode, men siden bestemmer sig til at leve og være lykkelig »som de andre«. Han søger nu alle velfærdsstatens hjælpemidler: Psykiatrien, den frie, den meget frie kærlighed, kunsten, filmen, kirken, forlystelseslivet m.m. Overalt forfølges han af Djævelen (Axel Strøbye) i mange forklædninger; denne prøver forgæves at føre ham til fortabelsen = døden gennem verdens fristelser. Slutningen, der afslører sandheden for ofret selv, er en kvik og dybsindig lille pointe. Nået dertil er man holdt op med at le. En vis eftertænksomhed bemægtiger sig tilskueren.

Men undervejs får vi sandelig lov til at more os! Filmens styrke er dens utrolig mange og sjove påfund, fortalt i et virkningsfuldt billedsprog og ved hjælp af festlige skuespillere. Konsultationen hos selvmordsspecialisten er et af de bedste. Alt er taget med. Judy Gringer er livsledens klinikdame i et iskoldt, formgivet konsultationsværelse (farverne er en vel anvendt faktor i filmen), Axel Strøbye den elskværdigt-fortrolige rådgiver, der med et velvilligt smil anbefaler denne eller hin metode til selvmord. Det er barsk humor, men det er meget morsomt.

Og slag i slag præsenteres vi så for vor egen vidunderlige verden. Det gibber i os, når vi overværer »bevægelse i kunsten« eller den danske »mellembølgefilm«; Knud Leif Thomsen smiler sataniske til os gennem »præstens« tale og bilforhandlerens anbefalinger. Han rammer hårdt og præcist. Og er det hele end fortegnet og forstørret indtil det groteske, så når han alligevel at ramme os alle lidt med snerten, for — »der er jo noget om det«.

Kun meget få steder glipper instruktørens sikre tag på historien, som derved går over gevind og bliver idiotisk. Eksempelvis: Bodil Udsen er et fund af en håndfast sundhedsplejerske, men scenen med hende er ikke vittig, kun farceagtig i sin overdrivelse.

Uden tvivl er denne film meget mere »færdig« og veldrejet end *Duellen*. — Alligevel savner man noget. Et så velrettet spark til alt og alle i velfærdsstaten Danmark kunne have haft større virkning, dersom glimt af noget andet havde sat tingene i relief. Det *er* jo mest taknemmeligt at bryde ned, og det sker sandelig på en yderst festlig facon, — men hvad skal vi sætte i stedet? Derom sagde *Duellen* i al sin ungdommelighed alligevel mere. *Bo*

Instruktør: Knud Leif Thomsen
Forbudt for børn

Kniven i vandet

Af de film, der har haft premiere omkring påske, er denne polske film uden tvivl en af de mest originale og en af de mest interessante for alle, der virkelig holder af filmkunsten.

Det er svært at referere handlingen, fordi billederne er så indholdsrige, at det, når alt kommer til alt, faktisk er dem, der giver filmen dens værdi. Vi vil derfor indskrænke os til at fortælle, at den begynder med, at et ægtepar, der er på biltur, næsten imod deres vilje tager en ung student, der rejser på tommelfingeren, med op at køre. Ægteparret har tænkt sig at tilbringe weekenden i sejlbåd på en sø. Efter nogle overvejelser inviterer ægtemanden studenten med på turen. Så skal disse tre mennesker, som vi fra starten ikke ved noget som helst om, altså tilbringe 24 timer sammen på en båd. Hvordan vil de hver for sig tage den situation?

Det er det velkendte tema med den isolerede verden, de lukkede døre. Men til forskel fra Sartre hengiver den unge polske instruktør sig ikke til filosofiske betragtninger, og han dyrker heller ikke som Hitchcock i *Lifeboat* (Redningsbåden) de dramatiske situationer. Han betragter simpelt hen sine personer udefra. De døde intervaller, pauserne, er lige så vigtige i filmen som de mere dramatiske scener og de pludselige udbrud i ord og bevægelser. Lidt efter lidt afslører instruktøren personernes indre for os, og gennem dem viser han os konflikten mellem to generationer og mellem to måder at leve livet på: den rige borger i sikre kår og studenten, hvis eneste rigdom er hans springkniv. De to mænd søger gensidigt at besejre hinanden. Kvinden, der til at begynde med kun er tilskuer, træder til sidst ind i spillet uden dog af den grund at bryde den dystre cirkel, de alle tre er lukket inde i. — Denne strenge og pessimistiske film er trods alt meget fængslende, fordi den genspejler, hvordan den unge generation i Polen ser på livet. Roman Polanski, der selv kun er 30 år gammel, afslører sig med denne film som en meget talentfuld instruktør.

M.D.

Instruktør: Roman Polanski
Forbudt for børn

Ugens tv og radio (12. - 18. april)

SØNDAG	17.00	P2	De tre musketerer. Hørespil efter Alexandre Dumas.
	20.00	tv	Tronfølgeren om sin rejse til Østen.
	21.15	tv	Til husbehov. Film og diskussion om byggeriet.
MANDAG	19.30	tv	Fra filmens værksted. 2.
	19.45	P1	Forfatterinden Ulla Ryum vært for en aften.
TIRSDAG	19.45	P1	Radioteatret opfører Shakespeare: De muntre koner.
	20.20	tv	Selvmordspræsten privat: Haldor Hall.
	21.25	tv	Horisont.
ONSDAG	20.45	tv	Mine universitetsår. Donskojs filmtrilogi over Gorkis erindringer. 3.
TORSDAG	21.20	tv	25-års Franco. CBS-reportage fra Spanien.
FREDAG	20.20	tv	Udsendelsesrække om Japan. 1.
	20.35	P2	Dostojevskij: Krokodillen. Radiospil.
	21.15	tv	Filmorientering ved I. C. Lauritzen.
LØRDAG	20.30	tv	Montage om Dybbølsdagen.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk blad

16

17. APRIL 1964
112. ÅRGANG

Verdens-handelen til debat i Genève

Før Sonningprisen:

Pater Pire i ugens kronik

Før kongebesøget i Rom:

Historien om en skriftestol

Før liturgireformen:

Den historiske baggrund

– Som katolik har jeg aldrig følt nogen modsætning mellem tro og viden, siger opfinderen, ingeniør Ole Bent Rasmussen, med hvem vi bringer en samtale. Her ses den unge opfinder med et plastic-produkt, der har vakt international interesse. Hans første opfindelse var en lilleputby – for harer!

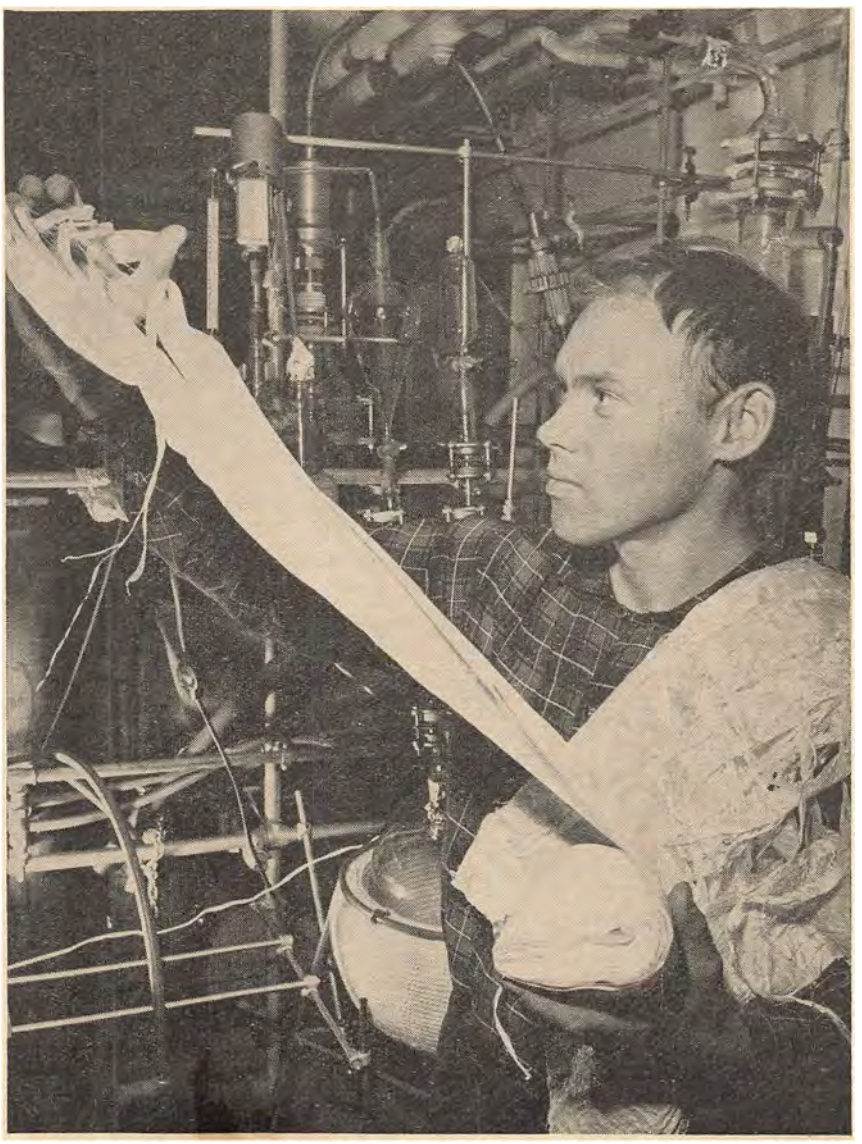

Verdenshandelen til debat i Genève

Genève. I den store verdenshandelskonference, der for tiden finder sted i Genève, deltager også fem repræsentanter for pavestolen. Et medlem af den pavelige delegation, den franske dominikaner Lebret udtaler på delegationens vegne:

»Den, der kender forberedelserne til denne konference, vil ikke være forbavset over pavestolens deltagelse. De forberedende forhandlinger fandt sted sidste år og pavestolens ja til at deltage i konferencen blev afgivet i tiden mellem offentliggørelsen af to vigtige rundskrivelser, »Mater et Magistra« og »Pacem in Terris«, der begge er udtryk for pavestolens bekymring for retfærdighed for alle medlemmer af den menneskelige familie.«

Pater Lebret citerede endvidere pave Paul VI's julebudskab som et udtryk for verdenshandelskonferencens ånd og mål. Det hedder heri:

»Vi ved, at de nye nationer med rette er stolte over deres suveræne frihed, og at de ikke mere kan tåle andre staters herredømme, men vi ved også, at de endnu ikke er i stand til at nyde et moderne samfunds kulturelle og økonomiske fordele. Vor indsats over for disse lande kan derfor ikke længere bestå i en ydmygende og egennyttig velgørenhed, men derimod i en videnskabelig og teknisk understøttelse og venskabelig solidaritet i den internationale verden. *Broderlighed må afløse formynderskab.*«

Pater Lebret fortsatte: »Disse sætninger tjener til vejledning for pavestolens delegation, der ikke skal gribe ind i debatter af ren politisk natur, men give grundlaget for principper til udarbejdelsen af en international etik. Konferencens hovedtema er udvikling (af de underudviklede lande). Handel og vareudveksling er her af den største betydning, idet de mindre begunstigede lande her ser en afgørende hindring for deres fremgang. Disse lande er i høj grad afhængige af verdensmarkedets priser på råvarer, der ofte er deres eneste rigdom.«

Det pavelige statssekretariat har sendt et budskab til konferencen, hvori der gives udtryk for, at dette problem ikke kan løses med ensidige midler, som for eksempel absolut frihandel eller absolut planøkonomi. Handel med udviklingslandene må imidlertid over alt stå i solidaritetens og retfærdighedens lys. Handelsudvekslingen er kun en del af den almindelige udveksling mellem folkene og må som sådan undergives en international etiks krav.

Vatikanets initiativ må ses i forbindelse med forberedelsen af koncilets næste samling, hvor udviklingsproblemet vil blive taget op i det såkaldte »skema 17«. Pater Lebret er fornylig blevet udnævnt til koncilekspert på dette område.

Belgrad. Den jugoslaviske diplomat Vito Dobrila har i den senere tid ført forhandlinger med Vatikanet om muligheden for en genoptagelse af de diplomatiske forbindelser mellem den katolske kirke og den jugoslaviske stat. Dobrila, der er ansat ved den jugoslaviske ambassade i Rom, er fornylig vendt tilbage til Belgrad for at redegøre for sine forhandlinger. Kort før sin afrejse konfererede Dobrila med ærkebiskoppen af Agram, Zepher, der opholder sig i Rom for at forberede koncilets tredie samling. Ærkebiskoppen har på sin side aflagt beretning over for Vatikanet om den jugoslaviske kirkes stilling og det jugoslaviske episkopats ønske om en forbedring af forholdene mellem regeringen i Belgrad og Vatikanet. Det fremgår, at der i Jugoslavien er over 6 millioner katolikker ud af en samlet befolkning på 18 millioner. Der er 3600 præster, der assisterer 5 ærkebiskopper, 16 biskopper og to apostoliske administratorer. Der findes 46 katolske skoler med ca. 4000 elever og den katolske presse har et samlet oplag på 3,5 millioner.

Frem og tilbage er lige langt

Den sovjetiske og den polske regering har inden for det sidste år adskillige gange forsøgt at få diplomatiske forbindelser med Vatikanet i stand. Dette til trods for at den antireligiøse kampagne i de kommunistiske lande atter går for højt blus, hævdes det fra kredse omkring De forenede Nationers hovedkvarter i New York.

Den nye politik over for den katolske kirke skal være udarbejdet af sekretariatet for det sovjetiske kommunistparti i efteråret 1962, da den russisk-ortodokse kirke lige før åbningen af det andet Vatikankoncil var blevet opmuntret til at søge kontakt med Rom. I november 1962 aflagde *Gomulka* fra Polen et 24 timers besøg hos *Krushchev*, og sidstnævnte har efter al sandsynlighed foreslået, at man skulle anvende de katolske biskopper i Polen som mellemled mellem kommunismen og Vatikanet. Gomulka har ikke været glad for et sådant forslag, idet han er af den opfattelse, at de katolske biskopper i Polen af princip er fjendtligsindede over for kommunismen. Han har anset det for utænkeligt, at den katolske kirke i Polen skulle arbejde med på at realisere statsmagtens planer.

Ikke desto mindre fik ti polske biskopper, fem dage efter at Gomulka var kommet hjem, pas, så de kunne rejse til Rom, hvilket tidligere var blevet nægtet.

I foråret 1963 fik Rom besøg af et antal ledere af forskellige polske katolske organisationer, som var tolereret af den kommunistiske regering i Polen. Til Rom kom også *Zenon Kliszko*, der anses for at være Gomulkas højre hånd og iøvrigt er den ledende figur i det polske kommunist-regimes politik overfor den katolske kirke.

Kliszko havde møder med forskellige medlemmer af Vatikanets statssekretariat, og han havde også samtaler med den polske kirkes overhoved, kardinal Wyszynski, og andre biskopper.

Det er det ansete franske blad *Le Mondes* korrespondent ved De forenede Nationer, *Philippe Ben*, der har fået fat på enkelthederne i forholdet mellem Sovjet, Polen og Vatikanet. Han skriver i en kommentar, at de katolske grupper fra Polen, der havde besøgt Rom, ikke lagde skjul på, at de »troede, man vidste«, at deres regering var indstillet på at underskrive et konkordat med Rom, at acceptere, at en pavelig nuntius fik sæde i Warschava og at der stort set blev arbejdet hen imod en fredelig sameksistens mellem den katolske kirke og den kommunistiske verden. De lod også skinne igennem, at et konkordat med Polen ville blive efterfulgt af en særlig aftale med Moskva.

Det ser ud til, at alle disse forslag gjorde et ubestrideligt indtryk på Rom,

men en følgende begivenhed svækkede betydningen af de polske forslag noget i Vatikanets øjne.

I et lukket møde har Klizsko, som troede, der kun var kommunister til stede, nemlig sagt, at de polske følere i Rom kun havde en taktisk betydning. Kampen mod den katolske kirke i Polen ville ikke blive svækket, fordi et konkordat blev underskrevet, men den ville tværtimod blive fornyet.

Kort tid herefter traf den polske centralkomites tredie plenarforsamling nye forholdsregler mod den katolske kirke. Følgerne heraf blev en alvorlig spænding mellem regeringen og den katolske kirke, og det er her ud fra ikke overraskende, at der i Vatikanet kun er blevet talt lidt om en overenskomst med Polen, siger *Le Mondes* korrespondent. Det er højst tænkeligt, at Krushchevs samtale med Gomulka skal ses i sammenhæng med forskellige udenrigspolitiske begivenheder, som kan have givet de to politikere grund til nogen ængstelse. Hvad indenrigspolitikken i Polen angår, kan tankerne om et konkordat og eventuelt besættelsen af det ledige ærkebispesæde Krakow hos kommunisterne udmærket være affødt af et ønske om at få svækket kardinal Wyszynskis autoritet. Kardinalen anses for at være det kommunistiske samfunds fjende nr. 1. Det ser foreløbig ud til, at den eneste følge af bestræbelserne på at skabe en tilnærmelse mellem stat og kirke i Polen har været, at forholdet er blevet dårligere. Kommunistiske ledere i Polen anklager nu kardinal Wyszynski for at have saboteret en aftale der — som det hedder — »praktisk talt var i orden«.

Officielt russisk kirkebesøg i Danmark

En delegation fra den russiske ortodokse kirke har for nylig aflagt officielt besøg i Danmark som den danske folkekirkes gæster. Delegationen var på fem mand og var ledet af metropolitten *Pimen*, der repræsenterede patriarken af Moskva, *Aleksis*. Blandt delegationens øvrige medlemmer var der biskop *Aleksej* fra Tallinn i Estland, førstepræst *Pavel Krasnotsvetov* og to lægfolk: *Kudinkin* fra den russiske kirkes udlandsafdeling og tolken *Gordejev*. Delegationen blev modtaget i lufthavnen af biskopperne *Westergaard Madsen*, *Fuglsang-Damgaard* og *Erik Jensen*. Besøget må ses som et led i en udveksling, der tog sin begyndelse med en dansk kirkedelegations besøg i Sovjetunionen i 1955.

Blandt begivenhederne i anledning af besøget kan nævnes den højtidelige vesper i Københavns Domkirke med efterfølgende reception i bispegården. Den smukke gudstjeneste var opbygget efter anglikansk forbillede og foregik dels på dansk, dels på russisk. Pastor *Bugge*, der er sjælen i modtagelsesprogrammet, fungerede som tolk. Metropolitten udtalte, at delegationen var kommet til Danmark for at lære den danske kirke at kende og for at dele påskeglæden med de danske kristne. Han insisterede især på nadverens betydning som udtryk for Kristi vilje til enhed og udtalte sin glæde over at se de mange børn i kirken. Det var drengekoret, der sang pragtfuldt under gudstjenesten. Han mindede om Kristi ord om at blive som barn igen og sagde, at barnesindet nok kunne tiltrænges i det økumeniske arbejde.

Ved den efterfølgende reception i Bispegården var den katolske kirke repræsenteret ved pater *Jens Oluf Lund* fra dominikanerne i Ordrup, der den næste dag var værter for delegationen i Sankt Andreas Kloster. Her blev de russiske gæster modtaget af viceprovincialen for dominikanerne i Norden, pater *Grégoire*, der udtrykte sin glæde over besøget som et tegn på den venskabets ånd, der nu råder mellem kirkerne, og som en anerkendelse af klosterets økumeniske indsats. Derefter bad man i fællesskab Fadervor i kirken på dansk og russisk. Efter omvisningen i klosteret udtalte biskoppen af Tallinn, *Aleksej*, sin glæde over at have modtaget dominikaneren *Dumont*, der sidste sommer ledsagede biskoppen af Genève, mgr. *Charrière*, til Moskva i anledning af patriarkens 50-års jubilæum som biskop. De var pave Pauls specielle udsendinge ved denne vigtige dato i den nye tilnærmelse mellem Moskva Patriarkatet og Rom. Johannes XXIII har skabt helt nye forhold, hvad angår kirkernes enhed og freden i verden, sagde han. Biskoppen sluttede med at sige, at dette besøg også var et af de mange skridt på vejen frem mod kristen enhed.

Derefter fortsatte delegationen til Diakonissestiftelsen, efter en times tid at have underholdt sig med dominikanerne og med de ledsagende repræsentanter for folkekirken, hvoriblandt sås provst *Alf Johansen*, der er kendt for sin bog om den russiske kirke, og pastor *Bugge*, der igen var helt uundværlig som tolk. Desuden repræsentanter for Københavns Kirkefond og som katolsk lægmand, den russiskkyndige adjunkt *Christian Høltzer*. De russiske gæster så ud til at føle sig hjemme i de klosterlige omgivelser, hvilket ikke kan forbavse nogen, når man ved, hvilken rolle det monastiske liv spiller i den ortodokse kirke. Her ligger sikkert forklaringen på den overordentlig hjertelige karakter, dette besøg fik.

Biskop Aleksej fra Tallin (til højre) og metropolitten Pimen fotograferet i bispegården i København.

Omkring besøget hos paven

»Gik ned til St. James' Park om aftenen for at se dem fejre V.E.-dagen. Der var meget stille ved siden af det projektørbelyste vand mellem Horse Guards og slottet. Der var ingen, som råbte eller sang eller drak sig fulde. Folk sad i græsset to og to med hinanden i hånden. Jeg tænkte, de var lykkelige, fordi dette var freden, og der ikke ville falde flere bomber... Så kom kongefamilien ud på balkonen, og folk sang, som det sig hør og bør. De kongelige var ikke førere som Hitler, Stalin, Churchill og Roosevelt, det var bare en familie, som ikke havde gjort nogen mennesker fortræd.«

Ovenstående linjer er skrevet i England – der, hvor man ellers blandt mange dyder har enkelte træk, som ikke helt harmonerer med vor opfattelse af god tone som for eksempel at lade det blive forsidestof, når dronningen – som enhver anden hustru – siger en spids bemærkning til sin mand, fordi hans hat er fløjet af i folks nærværelse. Graham Greene har lagt sin moderne heltinde, Sarah, de linjer, vi indledningsvis citerede, i pennen i den smukke roman, »Enden på legen«, og hans ord dækker vist meget bedre vor opfattelse af kongefamiliens rolle, end mange politiske og juridiske forklaringer.

I spidsen for Danmarks familier står en dansk familie, der samtidig er de danske familiers repræsentant. Uden som sagt at tænke så meget over juraen og politikken kan man vel fastslå, at *den* rolige rytme og *den* fredelige udvikling, der præger vort samfundsliv, og som vi – og mon ikke med rette – sætter pris på, blandt andet skyldes vor moralske forfatning. Embedet som statsoverhoved er ikke kronen på en karriere eller en valgkampagne. Til gengæld koster dette at være folkets udvalgte repræsentant og at være genstand for den særlige respekt den reelle magt. Denne ligger hos ministre og folketing, som til gengæld må være indstillet på at stå for skud og oftest kun at få utak. Balancen synes imidlertid at være sund.

Med kong Frederik IX og dronning Ingrid har vi fået et kongepar, der repræsenterer de danske familier ud fra en naturlig evne til at forene rigets traditioner med frugten af den udvikling af samfundslivet og omgangsformen vi har nået, i 1964. Og vi ser tillige, at rækken af danske statsoverhoveder i lyset af den internationale etik har gennemgået en udvikling, der netop svarer til den, som er blevet samfundet til del. Fra at være samlingspunkt for de udpræget nationale i romantikkens dage er kongen nu vor talsmand, hvor der er tale om at række de øvrige af verdens nationer hånden i broderlighed.

Når vi så sætter det, vi nys har fremført, i forbindelse med vore dages udvikling på det kirkelige område, er det naturligt også at tænke på Frederik IX som overhoved for den danske folkekirke, selvom der jo den 23. april, hvor den danske konge aflægger officielt besøg hos paven, først og fremmest er tale om et møde mellem to statsoverhoveder. Under alle omstændigheder må man dog, som antydet, se besøget som et led i rækken af møder på højt plan, der – hvor formelle de end er – dog er udtryk for følelser, der rører sig hos en betragtelig del af de mennesker, lederne repræsenterer. Vigtigst var nok mødet mellem ærkebiskoppen af Canterbury og pave Johannes (dette blev efterfulgt af et besøg hos paven af Elisabeth af England og prins Philip) og mødet mellem patriark Athenagoras og Paul VI. Interessant i denne forbindelse var også mødet mellem den i alle lejre populære pave Johannes og Krushchevs datter Rada og hendes mand Adzubei, selvom man muligvis har været tilbøjelig til at overvurdere konsekvenserne, og de tyske socialdemokraters samtale med Paul VI, som til gengæld godt kan få vidtrækkende følger.

Af samme betydning er det danske besøg hos paven vel ikke, men det er ikke desto mindre et tegn på den glædelige udvikling, der er sket i forholdet mellem den katolske kirke og kredse, som tidligere har stået den ret fjernt. Det syntes allerede helt naturligt, at danske protestantiske prælater og landets kirkeminister sad på første række i Odd Fellow Palæet, da kardinal Bea, pavens nærmeste medarbejder talte dér sidste år, og det var jo en dansker – professor K. E. Skydsgaard – der holdt talen til Paul VI, da denne under koncilets anden samling modtog de ikke-katolske observatører.

Og interessant og glædeligt er det, at der ikke har rejst sig nogen kritik, efter at man har offentliggjort kong Frederiks og dronning Ingrids meddelelse om det forestående besøg hos paven. Det anses ganske simpelt for en naturlig ting.

Pastor Cay Benzon, Sakramentskirken i København, er søndag den 12. april pludselig afgået ved døden. Begravelsen finder sted fredag den 17. kl. 10 fra Sakramentskirken. Redaktionen af Ugebladet stod umiddelbart foran sin afslutning, da meddelelsen om dødsfaldet indtraf. En nekrolog over pastor Benzon kan derfor først fremkomme i næste nummer af bladet.

Komiteerne for valfarterne til Øm og til Aasebakken søndag den 24. maj er i år kommet overens om som emne og intention at vælge »familien i dag«. Under messen i Øm vil pater Dekkers S.J. prædike over dette emne, mens pater Langsted C.ss.R. vil prædike over det under messen på Aasebakken.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. 1 løssalg 1 kr.

Ingeniør Ole Bent Rasmussen fortæller om en opfinders kamp med opgaverne - og om glæden ved at gå på opdagelse i de skabte ting

- Der er en højere fornuft bagved alt

For nogle år siden fik en katolsk præst besøg af en ung mand, som op af inderlommen halede nogle stumper plastic, der så ud, som havde de været i nær berøring med et rivejern. Den unge mand lagde det tilsyneladende så mistrøstige materiale på bordet og bad om at få det velsignet.

— Har De noget imod først at fortælle, hvad det er for sager? spurgte præsten, der let bekymret betragtede velsignelsesobjektet.

— Naturligvis ikke. Jeg er ingeniør og arbejder med en del opfindelser på plasticbasis. Hvad De her ser, er det foreløbige resultat af mit arbejde. Jeg har brug for at få Guds velsignelse lagt til, hvad jeg selv formår. Så skal arbejdet nok lykkes!

Plasticstumperne blev velsignet

Tiden gik, og en dag kunne presse og radio fortælle, at den 36-årige danske ingeniør Ole Bent Rasmussen havde fremstillet et nyt fibermateriale, udvundet af plastic. Nyheden havde den tilføjelse, at opfinderen havde solgt patentrettighederne uden for Europa til et amerikansk foretagende for 1.750.000 kr.

Spurgt om, hvad han ville stille op med en så respektabel sum penge, svarede Ole Bent Rasmussen, at den ville sætte ham i stand til at blive et antal kreditorer kvit — til lige glæde for begge parter.

Lederen af Dansk Textil Industri, civilingeniør Erling Franck, kommenterede: Han er uden tvivl et af disse sjældne opfindergenier, og man vil givet komme til at høre mere fra ham. Derfor har det heller ikke været svært for ham at skaffe midler til sit arbejde. Han har et godt tag om tingene, og derfor har han fra forskellig side fået hjælp og støtte.

Mellem kolber og glas

Og så står vi da i Farum over for et blåstemplet opfindergeni. En lyslevende Ole Opfinder, iført knickers, rød sweater og sandaler. Trindt om koger og bobler det i glaskolber, akkurat som det bør være i et rigtigt laboratorium, om vi ellers tør forlade os på fjernsynets »Kemi for millioner«.

Ole Bent Rasmussen viser rundt, mens vi lytter til med en grimasse, der kan passe. Laboratoriet her er ikke hans. Han har lejet sig ind hos et par gamle studiekammerater, der eksperimenterer med mangefarvede vædsker, som ikke har et hak med plastic at gøre. Man hjælper hinanden og sparer tid og penge.

I en hyggelig stue, blottet for eksplosionsfare, byder Ole Bent Rasmussen til sæde. Der er noget næsten rørende imødekommende over hans fremtræden. En åbenhed, der kan virke drengeagtigt troskyldig, om man ikke vidste, at troskyldighed næppe er mellem de befordrende egenskaber hos udøverne af et så exceptionelt fag. Lad høre, hvad han — stærkt provokeret — kan fortælle om sig selv:

Kritikeren Johannes Jørgensen

— Min far, Svend Aage Rasmussen, var godslæge på Tranekær på Langeland. En mærkelig titel ja, men under Tranekær hørte dengang store dele af øen, så der var nok for en læge at gøre. Far var i øvrigt sammen med digteren Johannes Jørgensen medstifter af Academicum Catholicum.

Da jeg blev født, var far midt i halvtredserne, og jeg var kun syv år, da han døde.

Det hændte at Johannes Jørgensen, min gudfader, besøgte os på Langeland, og fra et af disse besøg har jeg en pudsig erindring. Jeg var syv år, men var dog målbevidst gået i gang med at forfatte en roman, hvori en hund skulle være hovedpersonen. I mit stille sind var jeg godt klar over, at min roman havde handlingsforløb til fælles med en bog, jeg havde fået læst højt, men det betød ikke, at jeg på nogen måde ønskede min digteriske originalitet anfægtet.

Gudfar bad om at måtte se stilehæftet, og efter at have læst en side mente han at burde give en nådig kritik. Dog tillod han sig, vist nærmest i distraktion, at rette en smule på ortografien, hvorefter mor udbrød:

— Det er ellers flovt, at din gudfar, der har boet tredive år i udlandet, må lære dig at skrive dansk, som dog har levet her siden du kom til verden!

En opfinder i svøb

Om jeg ville være opfinder allerede som barn? Ja, sandelig ville jeg det! Som fi-

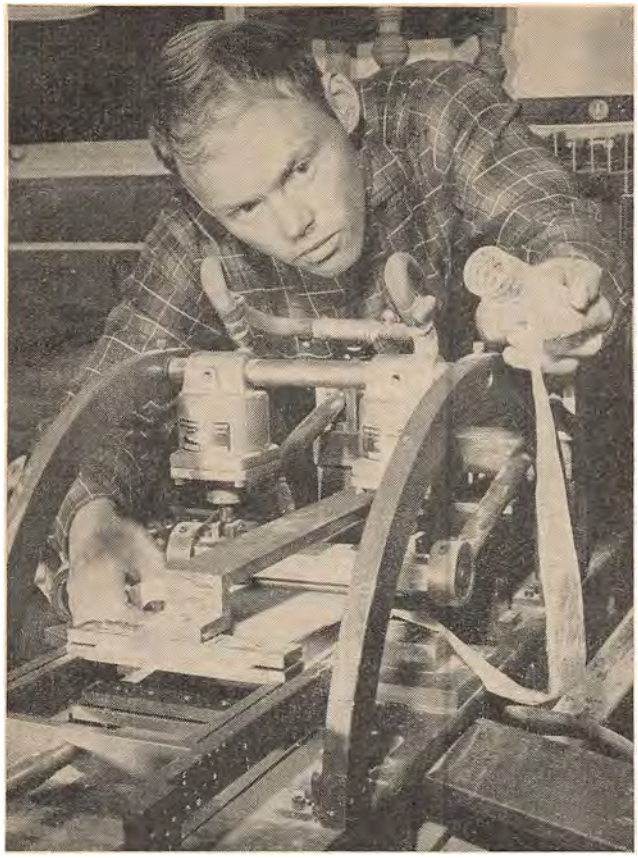

— Det falder mig ikke ind, at mit arbejde kan være ligegyldigt, siger Ole Bent Rasmussen, der her arbejder med »kryds-plast« — også en af hans opfindelser.

reårig arbejdede jeg intenst med at konstruere en lilleputby tiltænkt harer. Her var tænkt på alt, hvad en hare kan begære, inklusive et lille tog, hvis ene waggon var forsynet med skinner på taget, så den i ulykkestilfælde kunne transportere en anden waggon —. Kun én fejltagelse gjorde jeg mig skyldig i: På trods af nok så mange forsøg var jeg ikke i stand til at fange de harer, hvem herligheden var tiltænkt.

Jeg havde det i blodet at arbejde med teknik. Som tolvårig fandt jeg ud af, hvordan lyd kunne overføres til et magnetbånd, og det var vel at mærke, før de første båndoptagere kom på markedet herhjemme. Det skuffede mig, at Valdemar Poulsen ifølge leksikonet havde gjort samme opdagelse som jeg — blot tyve år tidligere og på et tidspunkt, hvor der endnu ikke var tekniske forudsætninger for at gøre den praktisk anvendelig.

Da far døde, flyttede vi til Virum. Årene gik, jeg blev elev på Holte Gymnasium, og kort efter studentereksamen tog jeg fat på at realisere mit første mål: at blive kemisk ingeniør.

Studieårene gav dog tid til andet end læsning. Jeg blev sekretær i Academicum Catholicum og deltog i det internationale studenterarbejde gennem DIS. Efter eksamen var jeg — afbrudt af militærtjenesten — et par år ansat i forskningsfirmaet Haldor Topsøe.

Mange vanskeligheder

Jeg ville dog ikke forske, men opfinde — det er der forskel på. I første omgang koncentrerede jeg mig om at finde nye anvendelsesmuligheder for det olieprodukt, der hedder plastic. Jeg havde en sikker overbevisning om, at det på en eller anden måde måtte være muligt at sprænge dette råmateriale til fibre, som yderligere kunne behandles på en måde, så det kunne erstatte i hvert fald visse former for tekstiler.

Der var vanskeligheder i mængde at overvinde. Skulle jeg opremse dem alle, ville det få karakter af et jammersminde. Det koster penge at eksperimentere, mange penge, og jeg havde ingen. Det gjaldt altså om at sandsynliggøre overfor rette vedkommende, at jeg ikke bare var bidt af en gal idé. Rektor Anker Engelund ved Polyteknisk Læreanstalt udvirkede, at jeg fik et lån af Handelsministeriet på 100.000 kr. Det var kun begyndelsen. Efterhånden som projektet begyndte at antage virkelighedskarakter, blev det lettere at få lån her og i udlandet.

I 1954 havde jeg i princippet fundet de rigtige metoder. Jeg tog følgelig nogle af de første vareprøver i lommen og gik til en præst, tilfældigvis blev det en, jeg ikke kendte. Han velsignede mit arbejde, så jeg trøstigt kunne fortsætte, optimistisk med hensyn til resultatet.

Siden da har jeg udtaget en mængde patenter, og flere er på trapperne. Jeg er i fuld gang med at montere egen fabrik i Søborg, og den kan vi køre over og studere nærmere, hvis De har lyst.

Ånd og materie

Nå, jeg har siddet her og snakket, og jeg er virkelig ked af, hvis det lyder selvoptaget. Men det var jo mig og ikke min onkel, De ville høre om —.

— Blot en ting, Ole Bent Rasmussen. De er opfinder, videnskabsmand. Der findes en »videnskabelig« holdning, hvorefter sansningens verden med dens faste love og objekter er det hele. Den mener ikke at have velsignelse behov ...

— Dertil kan jeg svare, at der ikke findes nogen »videnskab«, kun videnskabsmænd, hvoraf nogle er kristne, andre ikke.

Forholdet: tro contra videnskabelig erkendelse er jo en gammelkendt problematik. Engang havde mennesket en helhedsopfattelse, hvorefter videnskaben og teologien var led i samme system. Der var vel uoverensstemmelser, men ingen væsentlige. I dag er der et dybt skel. Videnskaben er blevet så utroligt udstykket, specialiseret. Der er flere nulevende forskere og videnskabsmænd, end der har eksisteret fra kulturens begyndelse og op til vor tid. Vor erkendelse er stykket ud i småbidder, og ingen kan rumme det altsammen.

Ikke mindst i dag ligger det dybt i forskeren, at han må være skeptisk overfor, hvad han ikke kan fatte med sin forstand. Han må interessere sig for objektive facts, og det kan forlede til den fejlslutning, at han følgelig også bør indtage en antireligiøs holdning. Den materialistiske anskuelse må udelukke åndelige faktorer.

Personlig har jeg forvisning om, at man engang på, hvad man kan kalde et rent videnskabeligt grundlag, vil finde ud af, at der er et sammenspil mellem ånd og materie.

Arbejdet ikke ligegyldigt

Som katolik har jeg aldrig følt nogen modsætning mellem tro og viden. Jeg viger heller ikke tilbage for at påstå, at troen har været mig til gavn under arbejdet. Den irreligiøse må, vil jeg tro, aldrig kunne blive den tanke kvit, at hans liv er noget tilfældigt og han selv og hans arbejde dermed ligegyldigt.

Jeg er opdraget som katolik og dermed til at have et grundlæggende optimistisk syn på menneskelivet. Jeg føler, at det er Guds vilje, at jeg skal gå på opdagelse i de skabte ting. Det falder mig ikke ind, at noget sådant kan være ligegyldigt. Der er en højere fornuft bag det alt sammen, og derfor er det dejligt at leve.

E.D.

Sammen til månen?

Nedenstående kronik er et uddrag af en tale, holdt i Folkets Hus' Store Sal i Oslo den 25. oktober i fjor. I den første halvdel af talen understregede pater Pire nødvendigheden af at vække menneskene til ansvar for verdensproblemerne og gøre dem til »verdensborgere«, og han fortsatte:

På den ene side står da den bydende nødvendighed af at vække menneskenes forståelse af deres verdensomfattende ansvar. På den anden side står afstumpetheden, egoismen og hovmodet, der holder så mange fangne i deres tilvante tanker og handlinger. Hvad skal vi da gøre for at løse problemet? Det logiske må være at nedbryde de mure, der adskiller menneskene.

Rent teoretisk er der tre muligheder: Man kan tromle de andre ned, opgive sine egne forudfattede meninger eller føre en ægte samtale, som hverken betyder underkastelse eller underkuelse.

Ingen nedtromling

Det må vi se bort fra én gang for alle. Det er en metode, der benyttes af dem, der enten med list eller med vold vil tvinge andre til at tænke og handle som de selv. For at tage nogle eksempler: Når en af de »udviklede« skal skildre de »underudvikledes« stilling, taler han almindeligvis om sult, fysisk sult. Men der eksisterer også en *hjertets sult*, der er langt mindre kendt og omtalt, men som ikke desto mindre er langt den væsentligste. Sultproblemet, det, der gælder den sultne mave, og som er genstand for så mange bekymringer og resolutioner, er nemlig i virkeligheden kun den synlige side af et meget større problem: Disse sultende mennesker anser sig for mennesker nøjagtigt som vi, og de venter på, at vi skal nå så langt, at vi betragter dem som sådanne. Men hvad man så end mener, er dette endnu langtfra tilfældet. Måske ved De, at præsident Bourguiba har sagt: »Det er ikke først og fremmest frihed, vi længes efter, det er værdighed.« Og at abbé Pierre har sagt: »Det er lettere at tåle sult end ydmygelse«. Den fysiske sult, mange af jordens folkeslag lider af, har således sin årsag i en syg moral hos de industrialiserede folk. Vi har ønsket at kolonisere fremmede folkeslag og ønsker nu, at disse – der er under udvikling – skal organisere sig ligesom vi. At forlange at de skal gøre det ud fra vore motiver og med vor opfattelse og endog gøre det til en betingelse for yderligere hjælp, løser ikke udviklingslandenes problemer, men vore. Vi må ikke gøre hjælpen betinget af, at de antager vort livsmønster. Det, vi kommer og tilbyder, kan være nok så godt og rigtigt for os, men de er anderledes og har derfor andre ønsker. Vi må være opmærksomme på, at det, vi kan tilbyde, og som af os opfattes som et gode, måske slet ikke er noget gode, når det løsrives fra sin oprindelige sammenhæng.

De farvede i Amerika er et andet problem, der viser, at nedtromlingsmetoden ikke er nogen løsning. Hør engang, hvad negerlederen James Baldwin skriver i sin bog »The fire next time«: »De hvide i Amerika har som alle andre hvide svært ved at gøre sig fri af den forestilling, at de besidder en ganske speciel værdi, som negrene er blottet for, men særdeles gerne ville opnå. Dette postulat gør løsningen af negerproblemet til et spørgsmål om, hvor hurtigt de farvede er i stand til at godtage og anvende de hvides normer. I de hvides adfærd viser dette sig på tusinde måder lige fra Bobby Kennedy's udtalelser om at i løbet af 40 år vil en neger kunne blive præsident i USA, til den sårende, venligt opmuntrende tone, som så mange ellers fordomsfri mennesker anvender, når de taler med deres farvede ligemænd. Sandt nok er det den farvede, der er blevet deres ligemand – et faktum, der både viser det opmuntrende, at udholdenhed ikke er afhængig af hudfarve, men som desværre også i høj grad bestyrker følelsen af, at den hvide *har* den omtalte værdi, en værdi, der dog ikke bekræftes af noget som helst andet. Der er særdeles få ting i den hvide mands liv, hvad enten det er det private eller det offentlige, man har lyst til at efterligne, og inderst inde er de hvide klar over dette.

Så lad os da i det mindste håbe, at voldshandlingernes tid er ved at være forbi; thi intet, hverken din religion, din hudfarve, din rigdom, din såkaldte kultur eller din samfundsorden berettiger dig til at tvinge andre til at efterligne dig.«

Men heller ingen underkastelse under den »anden«

Selvopgivelse, opgivelse af ens egen mening, kan nemlig heller ikke bidrage til at fremme en verdensorienteret indstilling. Målet for den ægte samtale er at forsøge at forstå den andens synspunkt, selv om man ikke deler det, og endelig at leve sammen i fred. Et orkester består ikke af én slags instrumenter, der alle giver den samme tone. Opgaven er jo netop at skabe dissonans om til harmoni. Og det betyder ikke at undertrykke, men at samordne de ulige toner.

En ægte samtale

Adjektivet »ægte« forudsætter, at der også kan være uægte samtaler. Og de er efter min mening langt farligere, end hvis der slet ingen samtale er. En fransk specialist på dette område, Jean Lacroix, skriver i sin bog »Le Sens du Dialogue«: »Betegnende for mennesker, der behersker den ægte samtales kunst, er, at de lytter lige så godt som de taler, ja, måske endog bed-

KRONIK

af dominikanerpater Dominique Pire

Pater Dominique Pire, O.P.

re«. Og videre: »Ifølge Hegel er udviklingen den, at mennesket starter med sin egen helt personlige mening, det befinder sig på enetalens, monologens stadium, – men meningerne rejser sig snart mod hinanden . . . monologerne brydes. Dette stadium fører under en eller anden form til en sejr for magten. Men det hænder også, at folk i stedet for at påtvinge andre deres mening med vold stiller de forskellige opfattelser op over for hinanden og drøfter dem. Dette er vejen fra enetale til ægte samtale, fra monolog til dialog. Diskussionen betegner overgangen fra barbar til filosof, fra uudviklet til fuldt udviklet menneske. Man tvinger ikke længere den anden til at tænke som man selv. Man anstrenger sig derimod for at overbevise ham, og man ønsker, at han skal give sin tilslutning af egen fri vilje. Samtidig med at samtalen fører fra det individuelle til det universelle, er den således en anerkendelse af friheden. Ved at behandle den anden som sin »partner«, sin medarbejder på spørgsmålets løsning, erstatter man kamp med respekt«. Det er også Lacroix, der har skrevet: »De mennesker, der ikke praktiserer den ægte samtale, er fanatikere. De viser lige så stor ringeagt for sig selv som for andre.« Og til sidst definerer han samtale således: »Samtale er at åbne sig for den anden, det vil sige at åbne sit sind for forståelsen af dem, der er anderledes end vi.«

Professor Dondeyne fra universitetet i Louvain definerer samtale således: »Et gensidigt forsøg på at nå til den andens tanker og følelser.« Og han tilføjer: »At tale uden først at have lyttet er enetale«.

Den tilsyneladende samtale

Der findes uægte samtaler. Jean Lacroix taler om monologer, der står uformidlet over for hinanden. Den ægte samtale finder sted mellem to personer, når den ene tager den anden, som han er, og omvendt. Men der kan være andet mellem to mennesker, to racer, to partier, to religiøse grupper end samtale. Der kan for eksempel være tale om en monolog, hvis de to hver for sig giver udtryk for deres opfattelse uden at gøre sig umage for at forstå den andens. Det ser ud til, at en hel del af de mange politiske, nationale og internationale diskussioner er sådanne dobbelte monologer. Det er det, der sker, når en delegeret ikke prøver at forstå »den andens« synspunkt, men lader sig nøje med simpelt hen at fremstille sin egen gruppes eller sit eget lands syn på sagerne. Det værste er, hvis man bilder andre og måske også sig selv ind, at en sådan dobbelt monolog er en ægte samtale. Det er en uægte samtale, og det er usandhed at foregøgle nogen noget andet.

Og endelig har vi samtalen mellem døve. Den første forudsætning for al ægte samtale mennesker imellem må være at skabe et fælles sprog, det vil sige at give de samme ord den samme betydning overalt, hvor de bruges, eller i det mindste at nå til, at alle er enige om, at ordene betyder det og det hos de og de forskellige personer og grupper. En samtale mellem døve foreligger, når den påståede meningsudveksling sker ved hjælp af ord, som de enkelte deltagere tillægger forskellig betydning.

Fredelig sameksistens og ideologisk sameksistens

Faktisk vrimler det med uægte samtaler. Jeg skal her anføre to eksempler, som nogle særdeles gerne ville lade passere for ægte. Jeg sigter hermed til den fredelige sameksistens og den ideologiske sameksistens.

Det er af vigtighed at få klarlagt dette, og derfor er det klogt at skelne mellem: den kolde krig, den fredelige sameksistens, den ideologiske sameksistens og den ægte samtale.

I den *kolde krig* bruges alle våben med undtagelse af dem, der forårsager direkte blodsudgydelse (for eksempel den økonomiske krig, som godt kan fremkalde så alvorlige sociale rystelser hos modstanderen, at de ligefrem fører til revolution og borgerkrig).

Under den *fredelige sameksistens* giver man afkald på den kolde krigs virkemidler, dog med en undtagelse: den ideologiske krigsførelse. Man prøver ikke længere at ramme den andens velfærd direkte, men man prøver at få ham til at tro, at han snarere vil opnå sit eget bedste med andre metoder end dem han anvender, og at han har dårlige ledere, som han burde skille sig af med.

Den *ideologiske sameksistens* betyder simpelt hen: eftersom jeg indser, at jeg ikke kan opnå at få den anden til at tie stille uden at anvende midler, der lige så godt kan blive brugt imod mig selv, la-

der jeg stå til og finder mig i at høre på ham. Men det er samtidig at lade stå til og at finde sig i en skurrende disharmoni.

Den *ægte samtale* mellem parter af forskellig opfattelse (dialogue fraternel) betyder derimod en aktiv søgen efter harmoni og en tro på, at det er muligt at opnå den. Ideologisk sameksistens er et »koldt« begreb, uengageret og uden kærlighed. »Dialogue fraternel« er derimod en mobilisering af samvittigheden.

Vejen til ægte samtale

Hele menneskeheden må lære at forstå tanken om et verdenssamfund. Og det er den ægte samtale, der skal føre os derhen. Men hvordan skal man anvende den ægte samtale i praksis? Spredte forsøg gøres her og der, især gennem skolerne, ved de internationale sammenslutninger og møder, ved fadderskabsbver og børneudveksling, men også ved det Fredsuniversitet, som jeg startede i 1960, og som gør gode fremskridt. Universitetet ligger i mit fædreland. ikke af chauvinistiske grunde, for jeg betragter mig snarere som verdensborger end som blot og bar borger i mit eget land, men fordi jeg kan arbejde der.

Bygningen af Fredsuniversitetet nærmer sig langsomt sin afslutning, og alt er blevet 100 pct. finansieret ved gaver fra private. Vi har allerede holdt 8 møder med arbejdende grupper af unge kvinder og mænd fra mere end 50 lande og med de mest forskellige politiske og religiøse anskuelser. Fra 1964 regner vi med at være i virksomhed så godt som hele året rundt. Dette fredscenter tager imod mennesker, ældre og yngre, mænd og kvinder, fra ethvert milieu, kort sagt, alle der ønsker at være med til at nedbryde murene mellem menneskene ved hjælp af den ægte samtale.

Den store utopi

Grundprincippet, når det gælder om at gøre den ægte samtale, dialogue fraternel, til en levende virkelighed er: »Menneskene lærer at kende og respektere hinanden, når de i fællesskab arbejder hen imod et nyttigt og betydningsfuldt mål.« Og kunne man nævne en bedre fælles opgave for mennesker, der har forskelligt livssyn, men som

Hvem er pater Pire?

Efter at have modtaget Nobels fredspris i 1958 skal pater Pire nu have Sonningprisen. Det sker ved en højtidelighed den 20. april kl. 15 på Københavns Universitet.

Den belgiske dominikanerpater, der har viet sit liv til at hjælpe dem, andre ikke vil hjælpe, er en skikkelse, der er kendt over hele verden, og ingen her i landet vil vist benægte, at det er et heldigt valg, Københavns Universitet, der administrerer Sonningfonden, har truffet. Prisen skal således hvert år gives til en mand eller en kvinde, dansk eller ikke-dansk, som har gjort en fremtrædende indsats til gavn for europæisk kultur.

Dominique Pire er født i 1910. Hans morfar blev skudt af tyskerne i 1914, og det er ikke forkert, når det er blevet sagt, at Pire allerede som barn lærte, hvad det vil sige at være flygtning. På grund af krigen måtte hans forældre flygte fra Belgien til Frankrig, og de kom således til at bo i Bretagne under første verdenskrig. Atten år gammel lod Dominique Pire sig optage som novice i dominikanerklosteret i Huy, men først 20 år efter tog han for alvor fat på det, der skulle blive hans livsgerning. Han stod således en dag i 1949 og manglede en foredragsholder til et møde for spejdere. Ved en tilfældighed kom han på sporet af en amerikaner, som havde trukket sig tilbage fra det officielle arbejde for Europas flygtninge, idet han mente, at den internationale organisation interesserede sig mere for den rent administrative og forretningsmæssige side af sagen end for de mennesker, det gjaldt. Amerikanerens foredrag gjorde et dybt indtryk på pater Pire. Han fik af den tidligere flygtningelejrleder navn og adresse på et halvt hundrede mennesker, der var stedt i nød. Han sørgede for, at hver enkelt af disse kom i forbindelse med et menneske, der påtog sig at være dets ven og fadder.

Endvidere lykkedes det pater Pire at få adgang til flygtningelejrene, selv om han ikke var velset af myndighederne. Men han tog sig netop af dem, som autoriteterne anså for at være kørt så langt ud, at det syntes umuligt at få bare nogenlunde gode samfundsborgere ud af dem.

Pater Pire gik dog videre end til at få fadderskaber i stand og tage sig af ulykkelige enkeltpersoner. Han lagde grunden til sine flygtningelandsbyer, hvoraf den første blev åbnet ved Aachen i maj 1956. Da han havde modtaget Nobelprisen, så han mulighed for at udvide arbejdet til lande uden for Europa. Værd at nævne er bl.a. det arbejde, han har i gang i Pakistan.

Imidlertid har pater Pire også indset værdien af, at de rent praktiske erfaringer fra arbejdet i de ulykkeliges tjeneste ses i et mere teoretisk perspektiv. Han har derfor startet sit »Gandhi-universitet« eller »Fredsuniversitetet«. Her forsøger man at lære mennesker fra alverdens lande — mest unge, der samles til sommerkurser, hvad livet rummer af værdier for den, der vil være med til at bygge freden op ved næstekærlighedens eksempel. Et første skridt på vejen må være at sætte sig ud over forskellene i nationalitet, race og religion.

Pater Pire siges at have gjort den erfaring, at den absolutte medmenneskelighed er meget sjælden. Man bygger alt for ofte skranker op, og har kun ønske om at hjælpe mennesker af egen konfession eller nationalitet, eller man har særlige sympatier eller antipatier.

Pater Pire er ikke anti-. Han er pro, siger han: *for* mennesket.

Grundstenen til pater Pires »Europa-landsby« ved Wuppertal i Tyskland nedlægges. Landsbyen er opkaldt efter Anne Frank, hvis fader ses stående yderst til højre.

ønsker at føre den ægte samtale ud i livet, end netop i fællesskab at bringe hjælp til mennesker i nød, hvad denne nød så end skyldes?

På verdensfredens plan er det nødvendigt at sætte verdens to største forbandelser, splittelsen og sulten, op imod hinanden og prøve på at få dem til gensidigt at afhjælpe hinanden på en sådan måde, at alle enkeltpersoner og alle grupper forener sig for sammen at kæmpe imod hungersnøden, samtidig med at en sådan fælles kamp virker i retning af at ophæve splittelserne menneskene imellem.

Ville det ikke være vidunderligt, hvis splittelse og sult kunne blive ophævet ved hinandens hjælp? For øjeblikket er det dog kun en utopi.

Og dog gør jeg indtrængende opmærksom på det faktum, at i forholdet mellem individer og endnu langt videre kan et arbejde, der gøres af mennesker med forskelligt livssyn i den hensigt at lindre andres nød, føre til umådelige resultater.

Man fristes derfor til at tro, at en indsats i fællesskab for at lindre andres nød er en forsynets gave, der gør det muligt at virkeliggøre det første stadium af den ægte samtale.

Sammen til månen?

Befolkningerne i de nye lande, de fattige lande, disse millioner af mennesker, »der har for lidt til at leve af det og for meget til at dø«, disse mennesker bliver i stadig højere grad indstillet på at tænke selvstændigt. Men hvad vil de ikke sige, når de hører om de to stormagters planer om at ofre astronomiske summer på at sende folk på en kostbar rejse til månen på et tidspunkt, hvor 80 pct. af menneskeheden ikke har adgang til mere end 20 pct. af verdens ressourcer? Jeg vil ikke sige som Fidel Castro om de fattige lande: »Giv dem mad, ellers æder de jer«, for jeg er fuldt og fast overbevist om, at frygten ikke er en tilstrækkelig bevæggrund til en samtale mellem brødre. Det tilstrækkelige motiv kan hverken være frygt, udbytte, omvendelse (politisk, religiøs eller nogen som helst anden) og heller ikke ønsket om at vække taknemmelighed. Det eneste gyldige motiv må være *uselvisk kærlighed.*

Omkring kongeparrets officielle besøg hos paven

Iagttagere har god grund til at vogte opmærksomt på, hvad der sker torsdag den 23. april omkring Peterskirken i Rom. For det første fordi det er noget af en historisk begivenhed, når det danske kongepar aflægger officielt besøg hos pave Paul VI, idet det er det første officielle besøg nogen dansk konge aflægger i Vatikanstaten. Men det *kan* også være, om ikke sidste gang, så dog én af de sidste gange, pavestolen lader det traditionelle hofceremoniel omkring fyrstebesøg komme til udfoldelse. Pave Paul har ladet skinne igennem, at en gennemgribende forenkling forestår.

Kong Frederik og dronning Ingrid vil på det sted, hvor Roms Via della Conciliazione munder ud i Petersplads, blive modtaget af Vatikanets guvernør, idet »tærskelen« til Petersplads en er Vatikanets statsgrænse. Grænsebomme er der jo ikke tale om, og det er det italienske politi, som ifølge en gensidig overenskomst sørger for at regulere færdslen på piazzaen.

Bag guvernøren står den pavelige borgervæbning — palatinergarden i uniformer fra forrige århundrede — opmarcheret. Efter at have modtaget gardens honnør kører den kongelige kortege videre ind i Vatikanet til Cortile San Damaso — Damaso-gården. Her står schweizergarden opmarcheret, og her modtages kong Frederik og dronning Ingrid af den katolske kirkes og Vatikanets øverste embedsmænd med pavestolens udenrigsminister, kardinalstatssekretær Cicognani i spidsen. Disse herrer ledsager — eskorteret af schweizergardister — de kongelige gæster til pavens gemakker.

Det er skik, at paven og det statsoverhoved, der er på besøg, først udveksler officielle taler under traditionelle former, hvorefter paven trækker sig tilbage til biblioteket med sine gæster og dér underholder sig privat med dem en tyve minutters tid.

Efter at have taget afsked med paven plejer katolske statsoverhoveder at aflægge besøg i Peterskirken og tilbringe nogle minutter ved apostelgraven, og man har ikke så sjældent set ikke-katolske statsoverhoveder gøre det samme.

Når kongeparret, der hidtil kun har været på privatbesøg hos paven, kører op ad Via della Conciliazione mod Petersplads en, passerer de den lille kirke, Santa Maria in Transpontina, som har særlig tilknytning til Danmark og ikke mindst til en begivenhed, som udspillede des i 1920.

Det var i dette år, Danmark ved de allieredes hjælp fik Sønderjylland tilba-

Christian X og Dronning Alexandrine i Vatikanet i 1920.

ge, og efter genforeningen fandt kong Christian X det passende at foretage en rejse for at takke Englands, Frankrigs og Italiens statsoverhoveder for det smukke bevis på deres venskab over for Danmark. Sidste etape på kong Christian X's og dronning Alexandrines rejse var besøget hos den italienske konge. På den tid bestod der endnu officielt et modsætningsforhold mellem kongen, som residerede i Quirinalet — det palæ, paven betragtede som sin retmæssige ejendom, ligesom han betragtede sig selv som Roms og de omliggende landskabers lovlige herre, og paven, som derfor havde nægtet at modtage katolske statsoverhoveder, der havde sat deres ben hos den italienske konge. Den katolske kirkes overhoved var dog ved at tage denne tanke op til revision, og i virkeligheden var grundlaget for en løsning af det romerske spørgsmål, som blev klaret ved Lateranforliget af 1929, ved at blive lagt, hvilket resulterede i, at de katolske regenter allerede fra det følgende år frit kunne besøge både konge og pave.

Selv om paven ikke lagde noget moralsk pres på ikke-katolske statsoverhoveder, prøvede mange af disse at bevise den »frivillige fange« i Vatikanet deres sympati på en måde, der kunne hædre begge parter — kongen i Quirinalet og kirkeoverhovedet bag Vatikanets mure.

Kong Christian X ønskede under sit besøg i Rom at møde pave Benedikt XV — den mand der troligt under hele verdenskrigen havde arbejdet på at forlige de stridende parter uden at få andet end utak. Pavens bestræbelser var som bekendt endt i fiasko, men der var en tragisk storhed over hans nederlag.

Det danske kongepar begav sig således den 15. december 1920 til den danske ambassade i Rom, så man kunne komme til paven *fra dansk område*. Kong Christian iførte sig her garder*galla*, og modtagelsen hos Benedikt XV fik på den måde i virkeligheden karakter af officielt besøg. Kong Frederik IX's besøg hos pave Paul VI bliver det første officielle besøg, en dansk konge aflægger i den i 1929 oprettede *Vatikanstat*, men kong Christian X's besøg hos Benedikt XV må nok anses for at være det første officielle danske kongebesøg hos *paven* siden reformationen.

Det var undervejs til Vatikanet, de kongelige aflagde et besøg i Santa Maria in Transpontina. Det andet kapel til højre er Knud den Helliges. Kong Christian X nedlagde en krans med Danmarks farver på alteret og skænkede siden kirken en skriftestol, som bærer kongeparrets navne. Dette resulterede iøvrigt i, at Transpontina-kirken i tiden fremover sørgede for at fejre Danmarks værnehelgens fest med større regelmæssighed. (Det er Knud den Helliges fest den 19. januar).

Kong Frederik IX forlader Sankt Ansgars Kirke efter sørgegudstjenesten for pave Johannes XXIII. Yderst til højre den apostoliske delegat, ærkebiskop Bruno B. Heim.

Christian X kom til at nære stor respekt for Benedikt XV's personlighed, og da paven nogle år efter døde, ønskede den danske konge at overvære mindegudstjenesten, som den katolske biskop von Euch holdt i Sankt Ansgars Kirke i Bredgade, og det har siden da været tradition, at Danmarks konge overværer den officielle sjælemesse for en afdød pave. Det gode forhold mellem det danske kongehus og pavestolen er holdt ved lige. For eksempel forsømte pave Pius XII aldrig — når han talte med danskere — at spørge til den kongelige familie.

At en monark fra et protestantisk land aflægger et officielt besøg hos paven er ikke noget, der i 1960'erne vækker så stor opsigt. Da dronning Elisabeth af England, der ligesom den danske konge er overhoved for den officielle kirke i sit rige, for et par år siden sammen med prins Philip besøgte Johannes XXIII, havde ærkebiskoppen af Canterbury allerede været der et år tidligere, og for vort eget lands vedkommende er det nok værd at erindre, at det var en dansker — professor K. E. Skydsgaard, der holdt talen til Paul VI, da paven modtog observatørerne under koncilets anden samling. Kong Frederiks besøg hos pave Paul VI er i pagt med tidens ånd, men kong Christian X har i økumenisk henseende afgjort været forud for sin tid.

Det kollegiale synspunkt

Innsbruck. Inden for den fælleskristne enhed, som forhåbentlig engang bliver en realitet, skulle de enkelte konfessioner have ret til at bruge deres sædvanlige riter og til at opretholde deres egen disciplin, mener den førende østriger-biskop Paulus Rusch, Innsbruck. Den dybeste årsag til adskillelsen mellem den katolske og de ortodoks-katolske kirker ligger således i de to konfessioners hinanden modsatte opfattelser af autoritetens placering inden for Kirken, siger biskoppen. Østen ser den kirkelige disciplin ud fra et kollegialt synspunkt, d.v.s. at myndigheden er fordelt hos biskopperne og patriarkerne, mens Vestens tendens er gået i retning af at flytte al myndigheden over på én centralfigur: paven — et forhold, der også har bidraget til kløften mellem protestanter og katolikker.

Men enhed er ikke ensartethed. Og nødvendigheden af, at de kristne konfessioner finder sammen i enhed, vokser i takt med den fremadskridende sækularisering. Verden deles nu i to modsatte lejre, understreger biskop Rusch, de, der tror, og de, der går ind for total og radikal sækularisering. Det må ikke glemmes, at enhver kløft mellem de kristne nedsætter troværdigheden af deres vidnesbyrd.

Det er endnu påsketid i søndagens messe; men det er også, som om vi fornemmer et stænk af vemod i teksterne om den »liden stund«, tiden fra skærtorsdag til påskemorgen, der blev så lang for apostlene, og den liden stund, der fulgte efter himmelfarten, den liden stund, der ikke er forbi endnu, og som falder os så lang, så lang.

Fordi tiden er så lang, er fristelsen stor til at bruge den forkert, til at gå den forkerte vej. Derfor beder vi i kirkebønnen Gud, som viser de vildfarende sin sandheds lys, for at de må kunne finde tilbage på retfærdighedens vej, om at give alle kristne »både at afsky, hvad der er kristennavnet imod, og at eftertragte, hvad der passer med det«.

I dagens læsning forelægger Kirken os et stykke af Peters første brev. Det er skrevet fra det nye »Babylon« – sådan betegnede urkirken det romerske riges centrum, der også var alt hedenskabs, al gudløsheds samlingspunkt–som nu var blevet Kirkens centrum i stedet for det Jerusalem, der havde forgrebet sig på »Herrens broder« Jakob, og som Peter kun ved et mirakel var sluppet fra med livet i behold.

Det er så velgørende at læse, hvad den gamle fisker, som nu er blevet hyrde over Kristi hjord, skriver til fårene, som lever spredt i en verden, der er fjendsk og mistænksom over for dem, fordi de er anderledes end de andre, der hører denne verden til.

Hvor er han dog praktisk og realistisk, denne Peter, der selv er gået gennem syndens og nederlagets såvel som Jesu nådes skole! Man føler det næsten håndgribeligt, at intet menneskeligt er ukendt for ham. Alt, hvad han siger, er lige så hjerteligt, som det er myndigt. De kristne, han skriver til, har det på mange måder som vi; de er »Guds Folk«, der lever spredt som »udlændinge og tilrejsende« blandt vantro og anderledes troende, som har borgerret i Himlen og derfor er som et mindretal af »fremmede« i denne verden; men hans formaninger, der rammer os lige midt i vor egen situation, er sandelig ikke »verdensfremmede« af denne grund.

Apostlen Peter (billede fra katakomberne i Rom, omkring år 200 e.Kr.)

»Modstå sådanne naturlige lyster, som strider mod sjælen.« Var det ikke det, vi blev spurgt om i påskenatten, og er det ikke dette krav, der stilles til vore unge, når de i disse uger fornyer dåbspagten? Tusinder af unge og gamle kristne lover det: Ja, vi forsager Djævelen og al hans gerning og al hans pragt og herlighed; vi vil give ånden ret i en verden, der tit kun kender kroppens værdier; vi hævder vor renhed, når vi fristes til utugt, vi vil være retfærdige, når vi møder uret, lydige, når oprørsånden er over os, ærlige, når løgnen breder sig, kærlige, hvor had og egoisme regerer. *»Lad dem ikke se jer gøre noget andet, end hvad godt er, netop mens de går og bagtaler jer som forbrydere; når så turen en gang kommer til dem, skal de komme til at prise Gud netop for det smukke, de har set hos jer«*. Peter ved, hvad han taler om: Det er tit så svært at være anderledes end de andre, fordi de andre ikke fatter det, fordi de betragter os troende som fredsforstyrrere (Peter bruger ordet: forbrydere). Bare vi ikke er særlinge! Hvorfor bliver kristne så tit sære? Mon ikke, fordi det overnaturlige endnu ikke har fundet sin rette plads i deres personlighed, fordi de benytter »dyden« som krykker i stedet for at lade den forme deres liv. Et »retskaffent liv« vil også hedningen anerkende; men det virker latterligt og uægte at bruge kristendom som »fjer i hatten«, som unyttig pynt.

Derpå kommer Peter ind på spørgsmålet: Den kristne i samfundslivet.

»I skal underordne jer enhver menneskelig ordning for Herrens skyld« (ikke fordi I bliver tvunget til det), *»hvad enten det nu drejer sig om kejseren som den øverste, eller embedsmænd, han ansætter til at straffe forbrydere og til at fremme lovlydige menneskers færd«*. Dette lyder måske ikke »demokratisk« i en tid, hvor al magt udgår fra folket, men hvor man glemmer, at det kun er indehaveren af autoritet, der ud-

EN LIDEN STUND -

og dog -

peges af mennesker, mens selve »magten« kommer fra Gud, fra hvem al autoritet har sit indhold, sin grænse og sin målestok. Kejseren hed Nero i Peters dage; men dette hindrer ikke apostelen i at tilskrive ham guddommeligt krav på underordning og lydighed. Peter kendte også sin Mesters ord til Pilatus: »Du havde ingen magt over mig, hvis den ikke var givet dig ovenfra.« Denne udtalelse fra Kristi højeste autoritet begrunder den jordiske autoritets retmæssighed, men viser også dens grænse; det er givet, at en kristen, ja ethvert menneske, ikke kan være bundet til at overholde love, som er i modstrid med Guds lov. Peter tog snart efter den blodige konsekvens af denne grundsætning for kristen forståelse af lov og ret. *»Gud venter af jer, at I, ved at gøre, hvad ret og rigtigt er, skal lukke munden på tåbelige menneskers uforstandige snak; vis da lydighed som fribårne mænd, der ikke benytter sig af friheden til skalkeskjul for ondskab, men redeligt tjener Gud.«* Den kristnes levned skal altså være sådan, at man straks kan se, at det er hans samvittighed, og ikke opsætsighed, der skaber uoverensstemmelse med skik og sædvane i mangt og meget. Den store biskop Ketteler har engang sagt: Som religion trænger til friheden, sådan behøver friheden religionen.

Til slut en viis leveregel, der også giver os en målestok for næstekærlighed, der er fornuftig: *»Giv alle mennesker den ære, der tilkommer dem, giv brødrene i troen jeres kærlighed,«* og så et gammeltestamentligt ordsprog (Ordspr. 24,21): *»Frygt Gud, hold kongen i ære!«*

Den sidste formaning gælder dem, der er i tjenende stilling (gælder det ikke os alle?): Vi skal være vore overordnede underdanige og vise dem respekt, ikke bare de rimelige og venlige, men også dem, det er svært at gøre tilpas. Hvor ville samfundslivet blive venligt og fredeligt, om dette princip blev overholdt. *»Det er noget, Gud synes om«*, siger Peter, hvis man af samvittighedsfuldhed over for Gud finder sig i genvordigheder, selv om man lider med urette. Hvem af os tænker i hverdagens ubehageligheder på, at det, vi ærgrer os over, lige så godt kunne være korsvejsstationer, vi lægger bag os på vor vej til den evige påske? Vi ved, at Peters sidste korsvejsstation kom til at ligne den sidste på Jesu vej; – Peter var på flugt fra den; men da Herren ville det, tog han den med storm, som man måtte forvente det, når man kender denne apostels sind, der så tit skiftede fra angst og fejhed til stormende begejstring.

Lad os tage den næste sætning med: *»Hvad ros fortjener det, om I tålmodigt finder jer i at blive straffet for jeres fejltrin? Nej, når I finder jer i at lide, skønt I gør det gode, da er I under Guds nåde. Det er jo det, I er kaldede til, for Kristus selv har jo lidt for jer og efterladt jer et eksempel. Det er i hans fodspor, I skal gå!«*

Det var hård tale, kære apostel! Men tak fordi du turde tale sådan til os.

J. Coenen, S.J.

SPØRGE-HJØRNET

Hvad med religionsundervisning?

En katolsk familie flytter fra storbyen til den lille by, hvor der hverken er katolsk skole eller kirke (endnu). Børnene, som hidtil har gået i katolsk skole, skal nu frekventere en kommuneskole.

Så er spørgsmålet: Skal man lade dem tage del i religionsundervisningen? I forvejen vil de utvivlsomt være at betragte som særegne dyr, på grund af deres hovedstadssprog og -adfærd. Når dertil kommer, at de ikke deltager i religionsundervisningen, ja så vil deres isolation være fuldstændig.

Kan man — under disse omstændigheder — ikke godt »forsvare« at lade dem være med i kommuneskolens religionsundervisning på lige fod med de andre elever? Selvfølgelig på betingelse af, at forældrene bygger det op i deres katolske tro, som måtte blive nedbrudt.

En fader

— — —

På et så konkret og individuelt spørgsmål kan man ikke give et generelt svar. Man kan kun nævne nogle af de synspunkter, forældrene må tage i betragtning, før de træffer den endelige beslutning.

Grundene, der nævnes i spørgsmålet, er meget forståelige, men overordentlig farlige. Det er et beklageligt faktum, at man endnu ikke overalt har opdaget, at en katolik kan være lige så normal en dansker som en lutheraner, men vi må ikke falde for fristelsen til at ville være fuldstændig som de andre. De fleste danske katolikker af polsk oprindelse er nu frafaldne netop af den grund. Vi bliver desværre nødt til en lille tid endnu at finde os i, at det betragtes som lidt sært at være katolik.

Virkningen af religionsundervisningen i skolen må ikke overvurderes. Hvis hjemmet ikke samarbejder med skolen på det punkt, forbliver den næsten uden virkning. Den egentlige religiøse opdragelse foregår i familien. Er familien levende katolsk, bliver der ingen vanskeligheder på grund af religionstimerne i skolen.

Hvad indholdet af disse timer angår, må vi ikke glemme, at det drejer sig om en kristendom, vi for en stor del har fælles med protestanterne. Og opdager så børnene, at forældrene og lærerne er uenige på nogle punkter, vil det kun være sundt for dem. Man vinder ikke noget ved at opdrage dem til at leve i en ghetto. De skal lære at leve i et religiøst pluralistisk samfund. Derfor er det kun godt, at de personlig får øjnene op for splittelserne mellem de kristne. Og det samme kan for øvrigt også være gavnligt for de andre børn i klassen.

V.D.

Bjørn Højbo:

Den kristne liturgis baggrund

1.

I Nestors russiske krønike fortælles det, hvordan den russiske fyrst Vladimir omkring 980 sendte en delegation ud i verden for at se på gudstjenester. Der står følgende at læse i teksten: »De (fyrsten og hans mænd) udvalgte gode og forstandige mænd, ti i tallet, og sagde til dem: »Gå først til bulgarerne og udforsk deres tro og gudstjeneste.« Og de gik og kom og så deres hæslige gerninger og deres tilbedelse i moskeen. Og de kom tilbage til deres land og Vladimir sagde: »Gå nu også til tyskerne og giv ligeledes agt, og gå derfra til grækerne.« Og de kom til tyskerne, og da de havde set deres gudstjeneste, gik de til Konstantinopel og kom ind til kejseren. Og kejseren spurgte dem ud, hvorfra de var kommet, og de bekendte for ham alt, hvad der var sket. Og da kejseren hørte det, blev han glad og gjorde stor ære af dem den dag. Og den næste morgen sendte han bud til patriarken og lod sige: »Her er kommet russere for at lære vor tro at kende. Hav kirken og koret vel beredt og klæd dig selv i højtidsdragt, at de kunne se vor Guds herlighed.« Da patriarken hørte dette, befalede han at sammenkalde koret. De holdt tjeneste efter de store højtidsdages skik, brændte røgelse og anstillede sange og kore. Og en mand gik med russerne til kirken, og man gav dem en god plads og viste dem kirkens skønhed og lod dem høre sangen og forklarede dem biskoppens tjeneste og diakonernes tjeneste og betydningen af det hele. Og de var i henrykkelse og beundring og priste denne gudstjeneste. Og kejserne Basilios og Konstantin kaldte dem til sig og sagde: »Nu kan I rejse hjem,« og han sendte dem hjem med rige gaver og stor ære. Og de kom hjem til deres land, og fyrsten sammenkaldte sine bojarer og de ældste. Og Vladimir sagde: »Se, nu er vore udsendinge kommen tilbage. Lad os nu høre af dem, hvorledes det er gået.« Og han sagde til dem: »Tal nu her i mine mænds nærværelse.« De sagde: »Vi kom til bulgarerne og så, hvorledes de tilbede i deres tempel eller moské. Der står de uden bælte, og en bøjer sig og sætter sig på hug og drejer øjnene hid og did, som var han gal, og det er der ingen fornøjelse ved, men kun sorg og stor stank. Deres religion duer ikke. Så kom vi til tyskerne og så dem udføre megen gudstjeneste i deres kirker, men skønhed så vi ikke noget til. Men så kom vi til grækerne, og de førte os derhen, hvor de tjene deres Gud, og vi kunne ikke sige om vi havde været i himlen eller på jorden, thi sådan herlighed og skønhed findes ellers ikke på jorden, og vi tænkte ikke at fortælle det, men det ved vi kun, at dér er Gud til stede blandt menneskene, og deres gudstjeneste overgår alle landes. Vi kan aldrig glemme den herlighed, thi når et menneske engang har fået smag på noget rigtigt sødt, så finder han siden alt andet bedsk, og således vil det også gå os her.«

I modsætning til den latinske kirke har de østlige kirker i flere tilfælde bevaret sakramenternes oprindelige form. Her ses en dåb, hvor barnet neddykkes helt tre gange.

Det er en kendt sag, at der for øjeblikket i Rusland foregår en fornyet aktivitet for at fremme gudløsheden. Det interessante ved det er, at et af de områder, hvor der gøres en stor og vigtig indsats, er liturgiens. Man ønsker at skabe en statsliturgi, der kan afløse den kirkelige, når det gælder dåb, konfirmation, ægtevielse og begravelse. Man vil gerne finde frem til noget, der virkelig kan tage konkurrencen op med det kirkelige, hvad angår højtidelighed og værdighed. Den ortodokse, byzantinske gudstjenesteform er en farlig konkurrent til statsgudløsheden. Dette forhold kan måske bedre end noget få os til at fatte, hvor betagende den gudstjeneste var, de udsendte russere så, som der blev fortalt om i det ovennævnte stykke. Hos os forholder det sig vist ikke således. Vi ville vistnok blive meget overraskede, om den danske fritænkerbevægelse begyndte at lave ateistisk liturgi for at få noget, der kunne sættes op mod de kirkelige handlinger, hvad enten disse så foregår i katolske eller protestantiske kirker. Selve tanken forekommer os totalt fremmed og urealistisk og ikke svarende til noget behov.

Under den sidste samling på koncilet blev den daglige messe kun læst to gange efter latinsk-romersk ritus, nemlig den første og den sidste dag. Alle de andre dage foregik messen efter andre bevarede vesterlandske riter som f.eks. mozarabisk ritus fra Toledo i Spanien eller ambrosiansk ritus fra Milano. Men de fleste gange var det efter orientalske riter, østsyrisk, vestsyrisk, koptisk (Ægypten), etiopisk, byzantinsk o.s.v. Den ritus, der gjorde mest indtryk på koncilfædrene, var netop den byzantinske der hedder Chrysostomosliturgien, og det var også denne, omend i en noget mere primitiv form, som de russiske udsendinge havde mødt i Konstantinopel. Det nye liturgiskema bærer stærkt vidnesbyrd om den orientalske indflydelse, fædrene har været ude for. Man skal bruge folkesprog i vid udstrækning, så man umiddelbart kan forstå, hvad der siges og ikke skal drive studier med oversættelsesmidler ved hånden i Kirken. Desuden er den atmo-

sfære, der skal hvile over liturgien, i høj grad inspireret af Østen. Hele den opstandelsesfest, hele den bevidsthed om samhørighed med den herliggjorte Kristus, teksten taler om, bærer vidnesbyrd om Østen. Ikke at alt dette ikke findes i de romerske tekster, men disse tekster spiller ikke den rolle i det folkelige liv, som lignende tekster har gjort i Østen gennem århundrederne lige siden Oldkirkens dage.

I virkeligheden er den liturgiske krise et vesterlandsk fænomen, og den findes både hos de romerske katolikker af latinsk ritus, d.v.s. hele Vesteuropa og Sydeuropa, og hos protestanterne d.v.s. hele Mellemeuropa og Nordeuropa. Krisen går fra Nordkap til Sicilien, selv om den har forskellige former og årsager. Hos katolikkerne skyldes den for en stor del, at gudstjenesten er blevet reduceret til en ritualgudstjeneste. Når visse ting skal gøres, er det først og fremmest for at gøre dem. Blot de bliver gjort, så er det mindre vigtigt, om de forstås, gøres godt eller bliver noget indholdsrigt. Derved synker det hele ned til ritualisme og forstener til noget, der skal gøres, noget som i sig selv er virkningsfuldt. Det vil sige, at vi nærmer os en form for magi. Hos protestanterne er det ikke denne fare, der er den overhængende, men den modsatte, om man så må sige. Det hele opløses i en privat affære, der er så inderligt personligt, at man ikke mere når til at fatte fællesskabets værdi. (Noget, der heller ikke er romerske katolikker ukendt.) Dertil kommer, at hele budskabet kun kommer til at vedrøre mig og min synd. Man stiller sig i centrum med negativt fortegn. (Et fænomen, der heller ikke er ukendt for katolikkerne.)

Skal vi lave en liturgisk reform, må vi derfor ikke indskrænke os til blot at lave om på nogle rubrikker, tilføje nogle led og ændre lidt hist og lidt her. Alt dette er overfladeværk. En god liturgisk ånd kan udmærket leve videre med nogle mærkelige ting i behold. Dette viser den byzantinske liturgi til fulde. Den har gennem århundrederne fået nogle gevækster her og der, som man nu arbejder på at rette, men de står virkelig ikke over for den kæmpeopgave, vi er stillet overfor i Vesten: at skulle forny hele liturgien ved først og fremmest at indgyde ny forståelse og ny ånd i den.

For at alle kan være med i dette arbejde, vil vi i to følgende artikler prøve at gøre os klart, hvad der er baggrunden for den liturgi, vi har, og som den er vokset frem på, og hvad det er for tanker, den oprindelig skulle gøre levende hos mennesker. Uden denne baggrund bliver vort reformarbejde overfladisk, og vi vil om få år stå nøjagtigt, hvor vi er i dag.

B. Højbo

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Efter fire måneder i Polen

Et århusiansk studenter-ægtepar Ulla og Svend Terkelsen er vendt hjem, mættet med indtryk efter en begivenhedsrig tid i Polen. De to unge har udnyttet et fire måneders udvekslingsstipendium til litteraturstudier ved Warszawas universitet.

I en samtale med »Demokraten« fortæller ægtefællerne, hvordan kulturlivet i Polen blomstrede op efter 1956, da systemskiftet kom med Gomulka, og stalinisterne forsvandt.

— Før den tid var der begrænset ytringsfrihed, siger Ulla Terkelsen, som dog tilføjer, at der i juni sidste år var tale om en stramning af den kulturelle frihed, friheden til at male, som man ville, for eksempel.

Mod enden af samtalen viser det sig, at Ulla Terkelsen i løbet af sine fire universitets-måneder også har fået færten af, at der ikke er tale om fuldstændig idyl mellem stat og kirke i Polen. Der hersker uenighed om seksualundervisning og adgangen til præventive midler.

— Denne forskel i opfattelsen har bevirket strid mellem stat og kirke, som ellers ikke har haft modsætningsforhold til hinanden, slutter Ulla Terkelsen.

Efter et liv i Polen

»Som ellers ikke har haft modsætningsforhold til hinanden« står der. Det er altså det indtryk, et par unge danske har dannet sig efter i fire måneder at have frekventeret visdommens højborg i Warszawa. Så ved vi det.

Samme dag, denne samtale stod at læse i »Demokraten«, gengav »Information« et Reuter-telegram fra Warszawa. Det drejede sig om gengivelse af et brev, Warszawas biskop, Zygmunt Choromandskij, har sendt de venstreorienterede kræfter indenfor kirken. Biskoppen motiverede, hvorfor den katolske kirke i Polen har måttet meddele de kommunistiske myndigheder, at den ikke kan deltage i festlighederne i år, der markerer 20-års jubilæet for oprettelsen af »folkets Polen«. I sit brev skriver biskoppen:

»Religionsfriheden i Polen er blevet til en kultisk frihed indenfor et meget begrænset felt. Ikke alle kan bede i kirkerne. For højere embedsmænd, lærere og militære betragtes det som noget mistænkeligt, hvis de går i kirke. Selv børn i sommerlejre får forbud mod at gå til messe eller fremsige bønner. Religionsundervisningen er blevet forbudt i skolerne. Præster idømmes bøder, og ofte fratages de deres personlige ejendele for overtrædelse af statens regler for religionsundervisning udenfor skolerne. Kun fem katolske skoler drives endnu af katolske ordener — formodentlig med det formål at vise dem frem for udenlandske besøgende«, hedder det i biskoppens brev.

Han fortsætter: »Den eneste højere katolske undervisningsanstalt, det katolske universitet i Lublin, har svære vanskeligheder. Det pålægges millioner af zloty i skat og opretholdes kun gennem frivillige bidrag fra troende. Mindre uddannelsesanstalter er blevet nedlagt og andre er i fare. Nonner har ikke tilladelse til at arbejde i hospitalerne til trods for, at der er mangel på sygeplejersker«. Hvem er nu bedst underrettet: biskoppen af Warszawa eller Ulla og Svend Terkelsen? Der synes i alle tilfælde at være langt fra universitetet i Warszawa til det katolske universitet i Lublin. Måske lige så langt som fra Århus til Warszawa.

Afstemning om dåbsenglen?

En karetmager havde lavet en dåbsengel, der blev opstillet i en kirke ved Vejle. Den havde en arm fremme, hvorpå håndklædet kunne hænges. Sognets beboere var begejstret for den. Alle eksperter var enige om, at den var rædsom, og det samme var biskoppen. Den blev omsider fjernet.

Kunsthistorikeren Broby-Johansen mener, at det var galt. Det vedrører ikke sagen, at dåbsenglen ikke var videre kunstnerisk udført. Den rigtige måde at gå frem på mener han havde været, om man havde afholdt møder i forsamlingshuset, hvor man også hørte eksperterne. Sagen skulle have været under debat og senere være afgjort ved almindelig afstemning, men på den måde var den jævne mand blevet aktiviseret.

Da Skive Folkeblad overfor Broby-Johansen bemærker, at den dårlige smag trods alt ville sejre, svarer han:

— I første omgang, ja. Samtidig ville den dårlige smag kunne ses i al sin nøgenhed. Jeg tror, at det ville ende med, at den jævne mands kunstneriske sans ville blive udviklet. Det ville ikke kunne undgås, at man i omtalte sogn ville blive interesseret i kirkekunst. Det er ikke nok bare at bøje sig for autoriteter.

— — —

Vi har ikke set den så omstridte dåbsengel og tør ikke tage parti. Dog kunne vi tænke os, at selve den omstændighed, at dåbsenglen havde en såre nøgtern praktisk anvendelse var en torn i øjet på »autoriteterne«, derunder Broby-Johansen. Er det aldeles latterligt at tænke sig, at en figur som den omstridte på en gang kunne være såvel kunstnerisk forsvarlig som tjene til nytte? Hvad er det for en ugudelig tanke, at en træengel skulle have noget imod at holde et håndklæde . . .?

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
1. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Lollands Bank A/S
Nytorv, Nakskov
tlf. 7
Birket — Horslunde — Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af I.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

København

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

Kunstneriske billedbøger?

I et forsøg på at få hele familien med til gudstjeneste prøver sognepræst Niels Storebjerg, Seest, at holde de mindste kirkegængeres opmærksomhed fanget ved hjælp af billedbøger.

Bøgerne, der har bibelske motiver, er i præstens to kirker anbragt ved siden af de fremlagte salmebøger. De skal af de mindste kunne studeres under prædikenen, der efter præstens erfaring er »det døde punkt« for de mindre børn.

En sælsom oplevelse

I en samtale i »Berlingske Tidende« fortæller den mangeårige medarbejder ved »Flensborg Avis« i Aabenraa, Herman Hunger, en sælsom oplevelse fra den 1. verdenskrig.

Herman Hunger fortæller om en skyttegravskamp ved Verdun, hvor granater var slået ned, og han længe lå begravet under et jordskred. — Splinterne bankede på hans stålhjelm, og han troede, at alt var forbi. Da råbte han i sin kvide:

— Cathrine, Cathrine, Cathrine.

Tre gange råbte han navnet på den, der stod ham nærmest af alle. Og tydeligt hørte han hende svare:

— Ja, nu kommer jeg!

Da var angsten forbi.

Det var i foråret 1916. Da han senere fortalte sin kone om de frygtelige øjeblikke på slagmarken, kunne hun fortælle, at hun i deres hjem i Aabenraa var blevet vækket en nat ved, at han kaldte på hende. Tre gange hørte hun sit navn. Og uvilkårlig havde hun svaret: — Ja, nu kommer jeg. — Akkurat som han havde hørt det i skyttegraven og var blevet beroliget ved det.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 19.: 3. søndag efter påske (s. 583, hvid).

MANDAG den 20.: Søndagens messe (s. 583, hvid).

TIRSDAG den 21.: Anselm (s. 879, hvid), ærkebiskop af Canterbury, kirkelærer.

ONSDAG den 22.: Soter og Cajus (s. 879, rød) paver og martyrer.

TORSDAG den 23.: Søndagens messe (s. 583, hvid). Ihukommelse af Georg (s. 880), martyr.

Eller: Georg (s. 880, rød), martyr.

FREDAG den 24.: Fidelis af Sigmaringen (s. 881, rød), martyr.

LØRDAG den 25.: Markus (s. 882, rød), evangelist. Ihukommelse af bededagen (s. 594).

SØNDAG den 26.: 4. søndag efter påske (s. 587).

—— MENNESKER ——

Den belgiske forfatter *Lambert Swerts* har i en bog »Spejlgalleriet« blændet op for en serie interessante katolske personligheder fra mange egne og tidsaldre, ikke mindst fra vor egen urolige tid. Med forfatterens tilladelse bringer Ugebladet i den kommende tid et udtog af disse mangefarvede skæbner. Vi starter med et rids af

Borgmesteren på strømpefødder

Han var lappeskomager, født 1904 på sydspidsen af Sicilien. Han sang til sit arbejde, og ind imellem læste han også bøger og beskæftigede sig med alvorlige spørgsmål. Så greb bøgerne ham, og han tog til Messina for at studere jura. Da han skulle forsvare sin doktorafhandling i Florens, begyndte han med ordene: »I den hellige Treenigheds navn —«. Det var, har han siden fortalt, to år efter, at han var blevet kristen.

Lappeskomageren var nu advokat, en meget politisk interesseret advokat. I de kommende år bevægede han sig omkring på rangstigens øverste halvdel, snart som arbejdsminister og snart som borgmester i Florens. Hans navn var *Giorgio La Pira,* og han er siden blevet kendt af verden som en af tidens mærkeligste rangspersoner. Hvis De var borgmester, ville De så give Deres sko til en sølle fyr midt på gaden og gå hjem på strømpefødder? Det har La Pira gjort flere gange, og det var ikke så meget, fordi han havde penge nok til at købe sig et par nye for. Når han havde nogen, gav han dem væk — engang midt under sin politiske karriere måtte han ty til portnerens sko i San Marco Klostret, hvor han boede i en celle i nogle år, indtil han blev minister. Som regel var hans månedsløn lovet bort, inden han fik den. En dag i et frygteligt regnvejr traf han en af sine politiske forbindelser, Rastelli, der lånte ham sin regnfrakke, — han havde ikke engang en hat. Men med amoralsk flothed skænkede La Pira den videre til en endnu mere besiddelsesløs fyr, han mødte på vejen hjem, og kom gennemblødt tilbage.

— Køb dig en anden, sagde han til Rastelli. Det kan *du,* — den anden stakkels djævel kan ikke!

Ministerpræsident Gaspari forærede en dag La Pira tre slips, for at han ikke længere skulle se ham slipsløs i parlamentet. Men han blev ved at møde uden slips. Han havde knap fået dem ind ad døren, før han gav dem videre.

Kommunisternes fører, Togliatti, ville have skilsmisse tilladt i den nye italienske grundlov. Men La Pira ville ikke, og han vandt.

— Hvor i alverden har I fisket den karl? spurgte Togliatti forbitret de Gaspari, uvant som han var med at blive besejret.

Da La Pira første gang havde ladet sig opstille som de kristelige demokraters kandidat til borgmesterembedet i Florens, var han den eneste af kandidaterne, der gik i seng på valgaftenen og sov roligt natten igennem. Han blev vækket klokken seks næste morgen, ved at nogle af hans venner kom for at fortælle ham, at han var valgt med stort flertal. Nu er han for anden gang Florens' borgmester efter en pause, da oppositionen havde besejret ham. Hele den civiliserede verden ved, hvordan han har benyttet sit embede til at afskaffe arbejdsløshed og bolignød og skaffe flest mulige mennesker et hæderligt eksistensgrundlag. Men man ved mindre om, hvordan han i den mellemliggende tid benyttede lejligheden til at vende tilbage til de fattige, leve deres liv og kæmpe for dem med hele sin dynamiske arbejdsindsats.

Måske er det La Pira, der har inspireret forfatteren til »Don Camillos lille verden«. For La Pira stod — og står — en endnu større berømthed model: Frans af Assisi. Men det *havde* De formodentlig gættet!

*

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Sparekassen for Lyngby og Omegn

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

FORSIKRINGS COMPAGNIET FOR KONGERIGET DANMARK A/S

☆

Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

NYE BØGER

De går i dybden

Ånd og Liv

»Den kristne glæde« er emnet for *Ånd og Livs*« hæfte nr. 21, der lige er udkommet.

Skriftet indleder med en betragtning af kardinal Saliège, der døde i 1956. Kardinalen slår fast, at tristhed er en fornægtelse af dåbspagten. En kristen bør skabe glæde som en bi avler honning, erklærede kardinal Saliège.

Derefter følger i et afsnit, der har fået titlen »Glædens evangelium« nogle karakteristiske skriftsteder, som handler om »livets glæder«, »glæden over pagten«, »glæden over evangeliet« og »glæden over det nye liv«.

Hovedartiklen er af Pierre Grégoire O.P., der — idet han går ud fra Pauli brev til filipperne (4,4) — under overskriften »Glæd jer . . .« — taler om »glædens forargelse«, »frelsens glæde«, »troens og håbets glæde«, »kærlighedens glæde« og »den fuldkomne glæde«.

Hæftet slutter med et udvalg af betragtninger. Man træffer her navne som Augustin, Pascal, Søren Kierkegaard og Anne Frank.

»Ånd og Liv« er som bekendt en række små bøger, der udgives af Pauluskredsen. Hensigten med hæfterne er bl.a. at bidrage til at føre troen tilbage til de levende kilder: Bibelen, Kirkens og kirkefædrenes tradition, helgenernes levned og skrifter. Hver gang behandles et emne fra det religiøse hverdagsliv, belyst af flere forfattere ud fra forskellige synspunkter, skriver »Ånd og Liv«s redaktion, der består af P. Grégoire O.P., Vagn Hansen O.P., Hans L. Martensen S.J. og cand. theol. J. Rudfeld.
(40 sider, kr. 2,75).

Lumen

Det katolske teologiske tidsskrift »Lumen«s nr. 19 indeholder et foredrag af Yves M.-J. Congar. Det har titlen »Mystikernas språk og teologernas språk« og blev holdt ved Taulerkongressen i Strasbourg 1960.

Derefter følger et bidrag af F. R. Refoulé: »Jesusbönen och den icke-kristna mystiken«, og der er en artikel af pater J. Jong: »Maria mellem Israel og Kirken«, som bl.a. giver en baggrund for læren om Marias optagelse i Himlen.

Blandt anmeldelserne sidst i hæftet findes en omtale af Niels Skyum-Nielsens bog »Kirkekampen i Danmark 1241 -1290« af Walter Dalland og iøvrigt omtales festskriftet til K. E. Skydsgaard: »Evangelium og Sakramente«.

Iøvrigt er det værd at bemærke, at en gruppe folkekirkepræster og katolske præster har besluttet at påbegynde udgivelsen af en serie hæfter, »Dialoger«, hvori det er hensigten at samle bidrag fra teologer fra forskellige trossamfund om et fælles emne. »Dialoger« udgives af »Lumen«, men er en selvstændig publikation, som fra folkekirkelig side redigeres af sognepræst Gerhard J. Pedersen og pastor Arne Bugge og fra katolsk side af sognepræst Ib Andersen og pater V. Duclos. Den sidstnævnte er ansvarhavende.

»Dialoger« udkommer ikke med regelmæssige mellemrum, men redaktionen håber at kunne udsende ca. to numre om året.

Catholica

De to første artikler i det nye nummer af »Catholica« er helliget koncilets anden samling. Først gør pater Hans L. Martensen S.J. status og derefter følger en gennemgang ved pater Jens Oluf Lund O.P. af dekretet om massemedierne.

Så følger to digte af Miguel de Unamuno, oversat af Johannes Lundbo, og der er en artikel af Jan Pinborg om Simon Dacus — den ene af de fire danske filosoffer, der virkede ved Pariseruniversitetet i den sidste halvdel af 1200-tallet.

Særlig aktuel er L. B. Fabricius' Katolske glimt fra 1864 — en interessant redegørelse for de tanker man fra katolsk side gjorde sig ved krigens udbrud. Hæftet slutter som sædvanlig med en række anmeldelser. Der er alt i alt tale om interessant og for størstepartens vedkommende meget aktuel læsning.

Et stort materiale

William James: Religiøse Erfaringer Jespersen og Pios Forlag 1963.

William James' bog om religiøse erfaringer er ikke nogen egentlig nyhed på bogmarkedet. Den udkom nemlig første gang i 1902, og forfatteren døde i 1910. Der er løbet meget vand i stranden siden dengang, og hvad mere er: der har været to verdenskrige, som med hård hånd har knust den glade optimisme fra århundredets begyndelse.

James er (eller rettere var) amerikansk religionspsykolog. Han underviste i årtier ved universitetet i Harvard og ansås for at være en af banebryderne for den empiriske religionspsykologiske forskning. Det er også en empirisk undersøgelse, han forelægger i sin bog om de religiøse erfaringer. Det er religionen som rent menneskeligt fænomen, han vil behandle. Hans materiale var stort. Amerikas mylder af sekter og samfund kunne nok give noget at tage fat på. Men hans baggrund er fattig. Hans filosofi

og teologi (hvis dette ord ikke er for stærkt i denne sammenhæng) er ligeså fladbundet, som den er optimistisk. Sandheden har kun værdi, for så vidt som den er nyttig, — dens værdi består deri, at den kan bruges. En forestilling er sand, hvis dens konsekvenser er gavnlige i det lange løb. Det er en idés »cash-value« (sic!), der afgør dens sandhed. Der bliver ikke megen teologi ud af det. Gud er ikke den hellige, ophøjede og almægtige, nej, han er den nyttige, han er en mægtig forbundsfælle for vore idealer.

På den baggrund skal bogen om de religiøse erfaringer forstås. En videnskabsmand løber ikke fra sit udgangspunkt, og allermindst en religionspsykolog, der beskæftiger sig med et så vanskeligt tilgængeligt emne som religiøse oplevelser, og allermindst da når det sker i denne videnskabs barndom.

Er bogen da helt uden værdi? Ikke helt. Dens betydning i 1902 var at fastslå, at det religiøse sjæleliv er mangfoldigt, og at der derfor ikke kan gives en recept på, hvordan det retteligt skal forløbe, sådan som visse religiøse bevægelser ofte har forsøgt det. Det var hans påvisning af de to religiøse hovedtyper »the once-born« og »the twice-born« (vækkelsestypen), der gjorde hans bog til en klassiker. Om denne sondring er holdbar, er en anden sag. De fleste vil nok betvivle det i vore dage.

Domprovst, dr. theol. Villiam Grønbæk har forsynet den nye forkortede danske udgave med et lille forord. Så mener forlaget vel, at den glider bedre ned. Bogmarkedet er vist for tiden temmelig umætteligt, hvad »kulturlitteratur« angår. Der er måske en fremtid i at grave filosofiske og teologiske lig op og sælge dem efter en mindre afpudsning. Det vil vise sig. Måske bliver dette (undskyld: denne bog) solgt, men næppe læst til ende af ret mange. Kort sagt: et råd (naturligvis kun et råd): Hvis De vil ofre penge på en forholdsvis stor og dyr bog, så køb en anden. *Jørgen Rudfeld*

LÆRER
evt. lærerinde søges pr. 1. august. Løn- og reduktionsforhold som ved det stedlige kommunale skolevæsen.
Ansøgning med eksamensresultat m.v. indsendes til
Sankt Knud Lavard skole
Toftebæksvej 30, Lyngby

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

LÆSERBREVE

TV-apparatet

Læst i K.U. nr. 14: »Mange intellektuelle af den gamle skole sidder endnu standhaftigt tilbage i en tv-tom stue, mens deres børn forgæves plager dem for at få det eftertragtede apparat.«

Hermed være enhver, der kan leve uden et tv-apparat placeret. I Frankrig ville de vel falde ind under begrebet: »Son et lumière«!

Desværre for J.M. kommer denne domfældning en postgang for sent. Mange børn er nemlig allerede også blevet »reaktionære«, når nyhedens interesse for det »eftertragtede apparat« har sat sig.

Jutta Neergaard

»En anmeldelse«

For nogle dage siden modtog jeg Pauluskredsens første publikation i indeværende år. Helmut Holzapfels: »Pavens Pilgrimsrejse i tekst og billeder«.

»Værket« omfatter 29 sider tekst, 49 sider fotos og 5 sider diverse foruden et omslag. De fotografiske optagelser er glimrende, og papirkvaliteten er imponerende. Med en hovedrysten spørger man sig selv, om de ansvarlige ledere af Pauluskredsens forlag fuldstændig fattes forståelsen for, hvad man i det Herrens år 1964 kan være bekendt at udsende til kristne mennesker, det være sig katolikker eller protestanter. Den foreliggende publikation er et enestående eksempel på katolsk pop, pavedyrkelse, pladdersentimentalitet og pengespild og bør anskaffes af alle forældre med børn for at kunne anvendes i den pædagogiske opdragelse som et skoleeksempel på, hvad katolsk kristendom ikke er. Sagt på en anden måde, lige så prisværdig og nødvendig pavens pilgrimsrejse til det hellige land har været, lige så overflødig er den efterfølgende udsendelse af en publikation som denne.

H. Holm-Nielsen
cand. jur.

P.S.
I en følgeskrivelse fra forlaget til abonnenterne, dateret marts 1964, hedder det: »Hæftet egner sig til gave til katolikker og ikke-katolikker af alle aldre«.

Af mine ovenstående bemærkninger turde det fremgå, at dette ikke er nogen god idé! *H. H.-N.*

Overraskende fremgang for bispedømmets fasteaktion

Både CARITAS DANMARK og SANKT VINCENTGRUPPERNE har, hvad bidrag indkommet i fastetiden angår, kunnet notere en meget betydelig stigning fra, hvad der kom ind i det tilsvarende tidsrum sidste år.

For Caritas' vedkommende viste opgørelsen for fastetiden 1963 kr. 1888,06 for 1964 kr. 10.540,85!

Vincentgrupperne modtog i fastetiden 1963 kr. 7.200,00, men i fastetiden 1964 19.550,00!

Ugebladet har med særlig glæde bemærket ovenstående, som viser, at der med »fastealmissekampagnen« ikke er talt for døve ører. Som bekendt blev omtalte kampagne indledt med særnummeret »Sulten i Verden«, der udkom umiddelbart efter Askeonsdag.

Lederen af Caritas Danmark, pastor *Knud Ballin,* oplyser, at det frem for alt er nøden blandt araber-flygtningene, i Hongkong samt i Calcutta, man vil prøve afhjulpet med de danske bidrag. Iøvrigt har Caritas Internationalis i Rom gjort opmærksom på et projekt i Brasilien. Vi har endnu ikke modtaget materiale vedrørende dette arbejde, men håber at kunne orientere læserne om spørgsmålet inden længe.

Endvidere fortæller pastor Ballin, at Katolsk Ugeblads aktion har affødt en speciel interesse i St. Georgs Gildernes blad, og dette har igen foranlediget en aktion i Odense, og så er iøvrigt en storaktion i Aalborg med en 14 dages indsamling dirigeret fra Aalborg Stiftstidende løbet af stabelen. Man tænker på især at støtte Moder Teresa fra Calcutta.

For resten har Danmarks Unge Katolikker — DUK — støttet og vil et stykke frem i tiden støtte »Svalerne«, som vi omtalte i nr. 46/1963. »Svalerne« er som bekendt en forening, der er baseret på Emmaus-bevægelsens grundtanke, og dens formål er bl.a. at samle unge til studie- og arbejdsgrupper, at sprede kendskabet til nøden i verden, og at udvælge og optræne unge, som er villige til at gøre ulønnet arbejde i u-lande i mindst 18 måneder.

At anbefale de tre organisationer, som vi har omtalt ovenfor, til læsernes fortsatte omsorg skulle vel for så vidt være overflødigt, men alligevel...

Interessant er det iøvrigt at bemærke, at de gode tal ikke mindst skyldes en mængde små bidrag.

ET ÅR I HUSET
er et vigtigt led i vor datters uddannelse. Hun er 17 år, vant til at hjælpe til i husførelsen i en stor familie med mange små børn. Et godt værelse og velordnede forhold, herunder klar adskillelse mellem arbejde og fritid er en betingelse.
Tilbud *Fru Mannov,*
Monradsallé 15, Valby.
Tlf. 30 26 29

H. S. Friis
Malermester
Møllemarken 40, Bagsværd
Tlf. 98 38 35

RADIO OG TV

Hvorfor er vi ikke til at drive ud af folkekirken?

Således lød den noget provokerende og derfor meget spændende titel på et foredrag af universitetsadjunkt pastor Per Salomonsen i program 2 lørdag d. 11. april. Ikke mindre spændende var radioens udmærkede pressetjenestes forhåndspræsentation af udsendelsen. Det hed heri: Et forsøg på en skildring af den »livsanskuelse«, der ligger til grund for *den almindelige danskers tilhørsforhold til folkekirken.* Udlændinge undrer sig ofte over den overvældende medlemsprocent, som alle nordiske kirker kan prale af. Disse kirker er procentvis de største i verden. Men når udlændinge så hører, at vor kirkegang er den mindste i verden, undrer de sig endnu mere. Hvorfor er danskeren medlem af folkekirken? Hvorfor lader han altid sine børn døbe ind i den? Hvorfor vil han begraves med en præsts medvirken? Hvorfor vil han iøvrigt have så lidt som muligt med kirken at gøre?... Forskningsleder Per Salomonsen, der arbejder med religionssociologiske undersøgelser på Københavns Universitet, forsøger i sit foredrag at besvare disse spørgsmål.«

Spændingen blev ved titlen og præsentationen. Den forandredes endda til skuffelse og ærgrelse efterhånden, som foredraget skred frem. Ganske vist sikrede Per Salomonsen sig i begyndelsen af foredraget ved at sige »at man ikke behøvede at være forsker for at besvare spørgsmålet«. Det må da også siges, at de fire svar, vi fik præsenteret i form af fire »hypoteser«, ikke havde ret meget med forskning at gøre. I alt fald ikke med forskning af danske forhold. Det eneste videnskabelige sociologiske materiale, der blev citeret i foredraget var taget fra finske og svenske undersøgelser, som foredragsholderen selv indrømmede vanskeligt kunne overføres direkte på danske forhold. Ville det ikke have været mere ærligt fra begyndelsen af at have indrømmet, at dansk religionssociologisk forskning over folkekirkefænomenet er så godt som ikke-eksisterende? Og hvad der er endnu vigtigere: *at det er selve manglen på denne forskning, der er en væsentlig grund til folkekirkens dårlige stilling i dag.* Det kræver mod at se sig selv, som man er.

Det viser sig ikke blot herhjemme, men også i udlandet, hvor en intensiv religionssociologisk forskning har været den drivende årsag til kirkelig fornyelse. Man tænkte blot på hvilken forargelse og hvilket chok, det var for kirkelige kredse i Frankrig, da *H. Godin* og *Y. Daniels bog:* »La France, pays de mission?« fremkom i 1943. Og så havde man endda fromt sat et spørgsmålstegn bag titlen: »Frankrig, et missionsland?« Det var en rød klud, der blev stukket i næsen på en borgerliggjort kirke, der levede videre på en fiktion om et kristent Frankrig, hvor imidlertid arbejderklassen var et religiøst eller i alt fald kristent tomrum. Bogen gav stødet til eksperimenterne med arbejderpræsterne og satte gang i den sociologiske forskning i den franske kirke. Den har været kilden til talrige lignende initiativer udenfor Frankrig og selvom arbejderklassen også i Frankrig har udviklet sig kolossalt siden bogens fremkomst, viser det sig at bogen stadig er aktuel, fordi de vanskeligheder, evangeliseringen af arbejderklassen mødte, i hovedsagen er de samme, der i dag møder evangeliseringen af den nye tekniske og videnskabelige verden, kommunismen og U-landene. Bogen har skabt fornyelse selv på det teologiske område ved at provokere en ny skabelses- og forløsningsteologi, hvori den profane verden indgår som en selvstændig og fuldmyndig størrelse helt frigjort fra en klerikaliseret og verdensfravendt kirke. Det er bl. a. en af dens frugter, når koncilet på sin tredje samling til efteråret vil koncentrere sig om det berømte »skema 17«, der behandler disse spørgsmål.

Det mindste man kan sige om Per Salomonsen er, at han ikke er nogen dansk Godin eller Daniel. Tonen var så tilpas frigjort, at man nærmest havde indtryk af, at det var en eller anden fortidig stamme, hvis mærkelige religiøse adfærd blev beskrevet. Der var ikke noget af Godins eller Daniels ængstelse og tilbageholdte passion. Indholdet var de før omtalte fire teser. For det første folkereligionens magt over sindene. Man vil sikre og betrygge tilværelsen ved de vigtige passager i livet, f.eks. fødsel og død. Derfor benytter man sig af folkekirkens service. For det andet er der inertiens magt. Man gider ikke melde sig ud, eller rettere sagt: man ser ikke nogen tilstrækkeligt tvingende grund til at gøre det. For det tredje er der det sociale pres, der i foredraget blev personificeret ved »tante Sofie«. For det fjerde og sidste er der »billedet« eller »myten« om kirken og præsten. Der er her en blanding af sympatiske og antipatiske træk, der eksisterer samtidig i det samme menneske. På én gang synes man at forestille sig præsten som den naturlige garant for behovet for autoritet og moral og som en hykler og et vrøvlehovede. Svenske konfirmander rangerer præsten nederst blandt forskellige stillinger i samfundet, som man bad dem klassificere. Alt i alt synes den religiøse følelse og indstilling at være det, der er mest afhængigt af ens øvrige følelser og indstillinger, og ikke omvendt.

Såvidt Per Salomonsen. Foredraget var ikke uinteressant at lytte til på grund af det vigtige emne. Behandlingen af emnet var ikke helt i overensstemmelse med problemets alvor. Religionssociologi er i den moderne verden mere end et uengageret universitetsstudium. Det er et spørgsmål om at berede vejen for evangeliet. Folkekirken trænger efter dens bedste repræsentanters egne ord til en ny reformation. Hertil vil sociologien kunne give en tiltrængt håndsrækning i lighed med, hvad der har været tilfældet i udlandet. Hvis man altså tør og vil. *J.M.*

Ugens tv og radio (19. - 25. april)

SØNDAG	19.30	tv	Hamlet. Nordvision.
MANDAG	19.00	tv	Fra filmens værksted. 3.
	20.30	P2	Vesttyskland i dag. 1.
	21.35	tv	Reportage om optagelserne af »Hamlet« i Helsingør.
TIRSDAG	21.30	tv	Spejlet.
	22.15	P1	Videnskab, religion, økonomi og politik.
ONSDAG	19.45	P2	Kirkeligt magasin.
	22.00	tv	Verdensudstillingen i New York. Mondovision.
TORSDAG	19.00	P2	Helaftensprogram om Shakespeare.
FREDAG	20.00	tv	Ekko.
	20.45	tv	Brecht og Eisler. Ballader, sange og digte.
	21.40	tv	Reportage fra japansk buddhistkloster.
LØRDAG	20.00	P2	UNICEF Festival m. bl.a. Ingrid Bergman.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Skisma i Kina?

Brasiliens kirke i dobbelt ild

Før koncilets 3. samling

Ved sognepræst Cay Benzons død

Katolske skoler til debat

katolsk uge blad 17

24. APRIL 1964
112. ÅRGANG

Kina er for øjeblikket i rampelyset. Dets regering er for nylig blevet anerkendt af Frankrig, mens Krushchev til gengæld retter skarpe angreb på Maos politik. Der lever i Kina 600 millioner mennesker, og de 3 millioner er katolikker. Hvad er der blevet af dem? Det hører man meget spældent om. Imidlertid bringer vi i dette nummer et interview med en katolsk biskop, der beretter om Kirkens vilkår bag bambustæppet.

Kirkens stilling i Ungarn

Da kardinal Mindszenty's ærkebispesæde, Esztergom, nu har fået en generalvikar – det er biskop *Imre Szabo,* der har fået embedet overdraget, efter at der er ført indgående forhandlinger mellem den ungarske regering og Vatikanet – synes en væsentlig hindring for kardinal Mindszentys afrejse fra den amerikanske legation i Budapest, som har været hans tilflugtssted siden den 4. november 1956, at være ryddet af vejen.

Ifølge det italienske dagblad »Il Popolo« er parterne nået til enighed om, at kardinalen skal beholde sine titler som Ungarns primas og ærkebiskop af Esztergom, men at Mindszenty så skal komme til Rom, når den endelige aftale foreligger. På denne måde skulle ærkebispesædet ikke blive besat på ny, så længe Mindszenty lever, men på den anden side vil den reelle myndighed komme til at ligge hos generalvikaren, biskop Szabo.

Forhandlingerne mellem pavestolen og Ungarn har nu stået på næsten et år, idet de blev indledt i maj 1962. Måneden før havde Wiens ærkebiskop, kardinal König været på besøg i Ungarn for at danne sig en mening om forholdene. I marts måned i år blev forhandlingerne henlagt til ungarsk territorium, idet en af Vatikanets mest betroede folk, Monsignore Casaroli og en anden fremtrædende embedsmand ankom til Budapest med flyvemaskine den 13. marts. Efter hvad velinformerede kilder oplyser, har de pavelige udsendinge haft møder både med repræsentanter for den ungarske regering og kardinal Mindszenty selv. Resultatet skal have været lovende, uden at man dog kom til nogen endelig løsning. Alt tyder på, at forhandlingerne havde været — som det siges — »uhyre vanskelige og delikate«.

Efter en kort pause vil samtalerne blive fortsat. I mellemtiden har en repræsentant for den ungarske regering, Gyula Kállai, holdt en tale for Den patriotiske Folkefront i Ungarn. Han kom ind på forholdet mellem den socialistiske stat og kirkerne og betegnede dette som godt. Ganske vist var der, mente han, folk som forsøgte at udnytte deres indflydelse i religiøse anliggender og folks religiøse overbevisning i kampen mod socialismen, men der var al god grund til at rose de bestræbelser, pave Johannes XXIII havde gjort sig for at nå til en *modus vivendi* mellem Vatikanet og de socialistiske lande. I hvert fald var Ungarn på sin side rede til at gå ind i en normalisering af forholdet mellem kirke og stat. I særlig vanskelige spørgsmål lå man allerede på linje, nemlig hvor det gjaldt bestræbelserne for at opnå fred i verden. Dette samarbejde skulle kunne overføres til andre områder, sluttede Kállai.

Det tyske nyhedsbureau KNA skriver i en kommentar, at hverken Vatikanet eller kardinal Mindszenty selv er indstillet på, at sagen bare ordnes ved, at regeringen giver kardinalen tilladelse til at forlade landet. Tværtimod er selve betingelsen for en overenskomst, at kardinal Mindszenty rehabiliteres fuldt ud, og at de restriktioner, man fra regeringens side har lagt på den katolske kirke i Ungarn, hæves.

Det er kun et lille antal af Ungarns præster, der sidder i fængsel for tiden, men til gengæld er antallet af præster, som af myndighederne er tvunget ud af præstegerningen større end tidligere beregnet, skriver det norske blad «St. Olav«. Antagelig er det mellem 1200 og 1400 præster, der i dag er blevet tvunget ind i fabrikkerne som »ufaglært arbejdskraft« med strengt forbud mod overhovedet at øve præstegerning — dér eller andre steder. Til trods for at præsterne bliver nøje overvåget, for at de ikke skal drive forkyndelse eller sjælesorg, er deres position usædvanlig stærk. Paradoksalt er det således, at »arbejderpræsterne« er tvangsindført i Ungarn af kommunisterne, siger »St. Olav« i en kommentar.

Brasiliens kirke i dobbelt ild

Sao Paulo. I det af politiske kriser hjemsøgte Brasilien står den katolske kirke i dobbelt ild. På den ene side forsøger en aktiv gruppe kommunister at udnytte folkets utilfredshed og at opnå deres revolutionære mål. På den anden side står en gruppe velhavende kapitalister, der forsøger at bevare deres priviligerede stilling og de dermed følgende sociale og økonomiske misbrug.

Under urolighederne, der fornylig førte til præsident Goularts fald, påberåbte begge grupper sig den katolske kirkes støtte. Forsøget på at drage Kirken ind i politik kom særlig til udtryk i en tale, som præsident Goulart holdt i midten af marts, i hvilken han forkyndte sociale reformer inklusive konfiskation af privat ejendom. I denne tale erklærede Goulart blandt andet. at rosenkransbøn alene ikke befordrede reformer, men at der også måtte handling til. Med denne bemærkning støttede han sig til en erklæring fra Katolsk Aktion i byen Belo Horizonte. Kort før præsidentens tale var nemlig en gruppe katolikker gået i demonstrationstog igennem byen for med rosenkrans i hånden at demonstrere mod jordreformen. Efter demonstrationen offentliggjorde byens Katolsk Aktion støttet af den stedlige ærkebiskop, Costa, en erklæring, i hvilken demonstrationen blev fordømt med den begrundelse, at det ikke gik an at misbruge religiøse følelser til politisk virksomhed.

Af denne erklæring sluttede Goulart og hans venstreorienterede tilhængere, at den katolske kirke stod bag hans reformer.

Goularts bemærkning om rosenkransen blev nu misbrugt af hans fjender til at udnytte folkets følelse for rosenkransen til politiske mål. I Sao Paulo opfordrede de befolkningen til at gå i massedemonstration for at genoprette rosenkransens ære. Foranstaltningen fik navnet »Familiernes march med Gud for friheden«. Dens ophavsmænd betonede at protestmarchen var nødvendig i kampen mod kommunismen. En stor kampagne finansieret af et par industrifolk fra Sao Paulo blev sat ind over radio, fjernsyn og presse, og 300.000 mennesker rettede sig efter appellen, især da byens guvernør, der selv er en velhavende industrimand, erklærede demonstrationsdagen for fridag.

I betragtning af den åbenbare misbrug af religionen i denne masseforanstaltning offentliggjorde de kirkelige myndigheder en resolution i hvilken de fastslog, at den eneste sande katolske stillingtagen var den, der kom til udtryk i de brasilianske biskoppers hyrdebrev af 1963. »Det er i samklang med den brasilianske bispekonferences enstemmige erklæring, at vi stræber efter en strukturreform i vort land,« hed det i resolutionen. Biskoppernes hyrdebrev er det første nationale udtryk for at få ført principperne i Johannes XXIII's rundskrivelse »Fred på jord« ud i livet (KIPA)

Før koncilets 3. samling

Ifølge den spanske Katolsk Aktions blad »Ecclesia«, der citeres af det franske »La Croix«, lå der 12 udkast på samordningskommissionens bord, da den samledes den 16. april i Rom.

De fem hovedemner

Fem af disse koncil-skemaer er særlig vigtige: Skemaet *Om Kirken,* der blev gennemdrøftet på anden samling, *Om Åbenbaringen,* som blev sendt til omredigering af Johannes XXIII, skemaet *Om Kirken og den moderne verden, Om lægapostolatet* og *Om det økumeniske spørgsmål,* der kun blev delvis gennemdrøftet på anden samling. Af disse fem skemaer er det skemaet om Kirken og den moderne verden, populært kaldet »skema 17«, som vil blive tredie koncilsamlings hovedtema. Det er endnu ikke helt færdigt, men man regner med, at den teologiske kommission og kommissionen for lægapostolatet vil afslutte forberedelsen ved et fælles møde inden sommeren. Man mener, at det vil blive genstand for langvarige drøftelser.

Derimod skulle diskussionen om Åbenbaringen blive kort. Man arbejder endnu på den delikate formulering af forholdet mellem Skrift og Tradition, og skemaet om Kirken er blevet fuldstændigt omarbejdet. I sin nye form vil det på mere præcis måde behandle kollegialiteten d.v.s. biskoppernes fælles ansvar for Kirken. Det vil endvidere indeholde en passage om »de fattiges kirke« og et nyt kapitel om »de helliges kirke«. Dette sidste kapitel er blevet redigeret på grundlag af et udkast på Johannes XXIII's foranledning omhandlende Kirkens eskatologiske aspekt — Kirken i Himlen. Kapitlet, der skal handle om Jomfru Maria, er under udarbejdelse og et udkast vil blive forelagt den teologiske kommission i maj. Skemaet om lægapostolatet er nært knyttet til ovenstående skema om Kirken, der har et kapitel viet lægfolket. Det er også nært knyttet til »skema 17« og vil måske blive diskuteret samtidig med dette. Skemaet om det økumeniske spørgsmål vil indeholde de tre kapitler, der blev færdigbehandlet på anden samling og problemet religionsfriheden vil udgøre kapitel 4. Afsnittet om jøderne, vil efter hvad der forlyder, blive omdannet til et appendiks.

Direkte til afstemning

Syv skemaer, der ikke vil blive diskuteret, men som går direkte til afstemning efter at ordførerne har præsenteret den nyredigerede tekst, er *Om biskopperne og bispedømmernes administration, De orientalske kirker, Om sakramenterne, Om præsterne og det kristne folk, Om de religiøse ordener, Om præsteseminarierne* og *Om missionerne.*

Det første skema *Om biskopperne* vil få tre kapitler: Om bispekollegiet og dets forhold til pavestolen, biskoppernes indbyrdes forhold — i særdeleshed bispekonferencerne og biskoppens opgaver i bispedømmet og dettes forhold til den universelle kirke. Denne nye tekst indeholder de væsentlige elementer af skemaet om sjælesorg, der forsvinder som selvstændigt skema. Udkastet om de orientalske kirker vil omhandle de forskellige riter, patriarkernes stilling og spørgsmål vedrørende de unerede kirker. Skemaet om sakramenterne vil gå ind på det vanskelige spørgsmål om blandede ægteskaber. Det indeholder desuden en hel del punkter, der sikkert vil blive oversendt til kommissionen for revidering af den kanoniske ret. Skemaet om præsterne vil blandt andet gå ind på præsternes fordeling ud over verden. Skemaet om ordenssamfundene er blevet reduceret til femten punkter, og det samme er tilfældet, hvad angår skemaet om præsteseminarierne, der også vil omhandle de skoler, som forbereder drenge til uddannelse på seminarierne. Skemaet om missionerne er allerede blevet sendt ud til biskopperne.

Som man ser, er koncilets program stadigvæk meget stort. Mange forandringer vil sikkert forekomme, men i alt fald synes det vanskeligt at få de ti uger til at slå til, hvis man skal nå igennem det hele.

Engelsk i messen

New York. USA's liturgikommission har afholdt et afsluttende møde. Det ligger fast, at det engelske sprog vil få en fremtrædende plads i messen, men i hvor vid udstrækning vil først blive offentliggjort, når reformerne er blevet ratificeret af pavestolen. Reformerne skal træde i kraft ved det nye kirkeårs begyndelse, idet man regner med at kunne have nye messebøger klar til den tid, oplyser det engelske blad »The Tablet« under overskriften »Engelsk i messen — men i USA«, som tilsyneladende er en hentydning til, at de katolske blade i Storbritannien, ligesom biskopperne i USA, har større mod på snarlige reformer end de ansvarlige myndigheder i England.

VERDEN RUNDT

Helsinki. Den katolske biskop af Helsinki, Cobben, har overrakt den finske præsident, Urho Kekkonen, det første eksemplar af den svenske udgave af »Pacem in Terris«. En finsk oversættelse af dokumentet er under forberedelse. (KIPA)

▪

Madrid. Den 15. april mødtes de spanske biskopper under forsæde af kardinal Pla y Daniel, der er Toledos ærkebiskop og den spanske kirkes overhoved, for at træffe beslutning vedrørende anvendelsen i praksis af koncilets beslutninger, navnlig hvad angik liturgikonstitutionen. (KIPA)

▪

Rom. Fra den 14. til den 16. april var de italienske biskopper forsamlet i Rom for at drøfte de praktiske spørgsmål med henblik på at få principperne i koncildokumenterne om liturgien og massemedierne ført ud i livet. (KIPA)

▪

Augsburg. I bispedømmet Augsburg har man med held prøvet at lægge påskenatsliturgien tidligt på morgenstunden påskedag — nemlig fra 3.30 til 4.30. Gudstjenestebesøget var således større i år end sidste år, hvad angår påskenatsliturgien. (KIPA)

▪

Melbourne. I Melbourne vil der i dagene 11.-13. maj blive afholdt et økumenisk stævne, hvor kirkeledere fra adskillige konfessioner vil mødes. Hovedtaleren bliver den katolske biskop Leonard Raymond fra Nagpur, Indien. (NC)

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
▪
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Hvad er der blevet af dem?

I Kina lever der 600 millioner mennesker, hvoraf de 3 millioner er katolikker. Hvad er der blevet af dem? Herom udtaler biskop Van Melckebeke sig i et interview til »La Vie Catholique Illustrée«. Mgr. Van Melckebeke er 67 år og har i tredive år, fra 1922 til 1952, opholdt sig i Kina. Han har været fængslet af kommunisterne, men er stadig titulær biskop af bispedømmet Ning-Hsia, hvor man ikke har udpeget nogen efterfølger i embedet i stedet for ham. Hans højeste ønske er at kunne vende tilbage til sit elskede Kina. For øjeblikket opholder han sig i Singapore, hvor han tager sig af de 15 millioner kinesere, der lever spredt over hele verden uden for deres eget land. Han besvarede alle interviewerens spørgsmål meget åbent og uden den ringeste bitterhed, og han har ikke opgivet håbet om bedre tider.

– *Tror De, der er tale om et virkeligt skisma i Kina?*

– Det er svært at forklare, hvad der går for sig derovre. Vi, der har opholdt os 20-30 år i Kina, og som kender og elsker kineserne og kender præsterne og biskopperne, kan slet ikke tro på et skisma. På den anden side er det en kendsgerning, at der er blevet viet kinesiske biskopper uden samtykke fra Rom. Vi tror, at det skyldes en vildfarelse, en fejlvurdering, der beror på, at den katolske kirke i Kina har været isoleret så længe, og på indoktrineringen. På grund af de enorme vanskeligheder, vi har haft at kæmpe med, har vi i Kina mistet kontakten med Rom.

Men Kirken skal leve videre. Dertil behøves præster, messe og nadver. Det er det væsentlige. Derfor begår man i god tro – og jeg er sikker på, at det er i god tro – fejltagelser, hvorved man forsynder sig mod den kanoniske lov, og som kan give indtryk af, at Kirken i Kina er skismatisk.

Men det er ikke nogen skismatisk kirke. Ganske vist er der biskopper, der er ulovligt viet, fordi de er blevet viet uden pavens tilladelse. Men deraf behøver man ikke at slutte, at de er skismatiske. Det er noget helt andet. At være skismatisk vil sige, at man bevidst og med vilje vil skille sig fra Rom. Nej, vi tror ikke, at det forholder sig sådan. Det er muligt, at det er sådan for små gruppers og enkelte menneskers vedkommende, men det gælder bestemt ikke for den store masse. Og ganske bestemt ikke i et antal, der gør det berettiget at sige, at Kirken i Kina er skismatisk.

– *Nej, det er for resten rigtigt nok, – Paul VI har aldrig talt om skisma.*

– Paul VI har aldrig benyttet det ord, og Johannes XXIII siger ordret i et brev til kardinal Tien, da kardinalen vendte tilbage til Taipeh, at han »til trods for, at der sker smertelige ting i Kina, ikke på nogen måde vil betegne det som alvorligt«.

– *Man har undertiden kunnet læse i aviserne, at Kirken i Kina skal vende tilbage til evangeliet, og at den måske vil rive sig løs fra Rom, men ikke på det trosmæssige område. Hvad mener De om det?*

– Den marxistiske doktrin kræver undertrykkelse af al religion. Det er det ideal, der tilstræbes. Men kommunisterne er lige så kloge, som de er forsigtige. De undgår at angribe nogen åbenlyst. Støder de på hindringer, venter de tålmodigt. Det kan måske forklare, hvorfor det, som det for øjeblikket er tilfældet i Kina, en tid tillades at holde kristen gudstjeneste. Der er i hvert fald i nogle bispedømmer messe og uddeling af sakramenterne om søndagen. Der er stadig her og der institutioner, der betegnes som præsteseminarier. Ganske vist ved vi ikke nøjagtig, hvad det dækker. Vi ved, at forskellige præster er ansat der, fordi vi nu og da får nyheder fra Kina uden kommentarer af nogen art. Det er breve, der bliver sendt fra lægfolk eller præster til venner og bekendte i Manilla og i Hongkong. Eller rejsebeskrivelser. Det er alt sammen meget spredt, men det indeholder alligevel nyttige fingerpeg.

– *Men hvad skal man under sådanne omstændigheder lægge til grundlag for sin bedømmelse, når man ikke har andre kilder? Alt det andet er jo kun indtryk . . .*

– Så lader man simpelt hen være med at dømme. Ja, man skal afholde sig fra at dømme. Vi ved alt for lidt. Alt for lidt til at lade os forlede til at fordømme noget.

Det er forbudt at døbe de små børn

– *Hvor mange katolikker er der?*

– Der var og er rundt regnet 3 millioner katolikker.

– *Er der stadig 3 millioner?*

– Vi har ingen grund til at tro, at der har været tale om massefrafald. Det er der aldrig nogen, der har sagt, – ikke engang kommunisterne.

– *Hvor mange kirker kan der være i Peking for øjeblikket?*

– Tidligere var der en femten stykker. Jeg ved ikke, hvor mange af dem der er åbne i dag, men det er sikkert meget færre.

– *Folk, der har rejst derovre, siger, at der kun er tale om voksendåb, og at de små børn ikke bliver døbt.*

– Ja, men sådan er det sikkert også. Ifølge kommunisternes forskrifter må man ikke døbe de nyfødte. Børnene skal have nået skelsår og alder.

– *Det er da mærkeligt, at kommunisterne tager sig af forskrifter af den art.*

– Nej det mærkelige – ja, det helt utrolige – er, at det ganske ubetydelige mindretal af kinesere, der er katolikker, er forblevet trofaste. 3 millioner af 600 millioner er faktisk meget lidt. Gå engang ned ad Champs-Elysées og tag 600 personer ud, hvoraf de tre er katolikker. Det er måske en gammel kone og et par smådrenge. Og efter femten års systematiske og meget hårde forfølgelser er de der stadig. Det er det, der er mærkeligt, – det er det, der er miraklet!

– *Er de alle sammen kinesere?*

– Ja, de er alle sammen kinesere. Og hvis der så samtidig her og der er et par præster eller en biskop, der gør et eller andet, der ikke stemmer med den kanoniske lov, er der ikke noget mærkeligt i det. Kirken – den er der stadig. Personlig er jeg overbevist om, at når man senere engang skriver historien om Kirken i Kina i denne periode, bliver den simpelt hen strålende. Jeg ved besked om en masse kendsgerninger. Man kan hverken fortælle om dem eller trykke dem af skræk for, at man kommer til at kompromittere dem, der stadig er derovre.

– *Hvor megen lid skal man fæste til, hvad man hører af folk, der har rejst derovre, om Kirkens situation i Kina?*

– Da jeg opholdt mig i Kina i 1949, 50 og 51, kom der endnu rejsende igennem. Jeg traf nogle af dem, og samtalen imellem os formede sig omtrent således:

– Nå, hvordan går det?

– Jo tak, det går.

– Har De det godt?

– Ja tak, jeg har det udmærket.

– Og hvordan er det med regimet?

– Jo tak, det går.

Og så tog de hjem til Europa og sagde: »Det går udmærket med Kirken i Kina.« Men forstår De, jeg ville gerne blive i Kina. Jeg ville gerne blive hos mit folk. Og hvad skulle jeg så sige til dem?

– *Gik det da virkelig?*

– Alt er relativt. Vi troede det første år, i 1950, at det måske kunne gå. I 1951 sagde vi til hinanden: »Det kommer ikke til at vare ret meget længere.« Og i 1952 sad jeg i fængsel.

– *Men der var da også mange, der kom i fængsel allerede i 1951?*

– I 1951 var jeg arbejder et år. Jeg meldte mig som frivillig arbejdskraft.

– *Hvor?*

– Der, hvor jeg boede i Nordøstkina. Jeg betroede en kinesisk præst at varetage mit embede i bispedømmet som generalvikar med fuldmagt til at handle på mine vegne. Jeg overlod ham mit værelse og tog selv et lille værelse på det stedlige kollegium. Jeg var en arbejder som de andre og gik på mit arbejde hver morgen.

– *Var De ikke blevet indoktrineret, for at De skulle gøre det?*

– Nej, ikke endnu. Det var ganske normalt. Alle mennesker arbejdede på det tidspunkt. Alle præster arbejdede. Alle ordenssøstre arbejdede. Og hvorfor ikke? Det er ikke nogen skam for en præst selv at tjene til livets ophold. Og eftersom det af kommunisterne ikke anses for ret og rimeligt at leve af gaver og messestipendier, levede vi af vores arbejde. Det forhindrede os ikke i at passe vort embede, selv om vi måtte indskrænke det til det absolut nødvendige. Vi havde fri om søndagen.

Kina er et af de lande i verden, der i forhold til den samlede befolkning har det største antal unge. Man regner iøvrigt med, at der i 1975 vil være 1 milliard kinesere. Hele landet er for tiden engageret i en kæmpemæssig indsats for at øge nationalindkomsten og nå op på det samme niveau som de vestlige lande.

Jeg var bonde i et år

– *De var altså kort sagt arbejderpræster?*

– Ja, arbejderpræster! Det var vi alle sammen. Jeg arbejdede sammen med en gruppe på fem præster på en gård, de havde fået tildelt af den kommunistiske regering.

– *Var De sammen?*

– De ved nok, at man i Kina har foretaget en fordeling af jorden. Regeringen har beslaglagt den

15 år i trængsler

1. oktober 1949: Kommunisterne overtager magten.

1951: Forkyndelsen af den »tredobbelte uafhængighed«. Den pavelige nuntius, mgr. Riberi, udvises af landet. Forfølgelserne tager til.

1952-54: Muhamedanerne, buddhisterne og protestanterne organiserer sig i forening og går ind på den »tredobbelte uafhængighed«.

April 1957: Taoisterne følger deres eksempel.

Juli-august 1957: Oprettelse af »Sammenslutningen af katolske patrioter i Kina«, som erklærer, »at de afbryder den økonomiske og politiske forbindelse med Vatikanet, men at de holder fast ved lydigheden over for den religiøse lære og de kirkelige forskrifter«.

1958: Udnævnelse af 20 biskopper uden godkendelse fra Rom, der erklærer disse udnævnelser for ulovlige.

1960: Dom over de to sidste biskopper, der er udnævnt af Rom: en kineser, mgr. Kung, og en amerikansk missionær, mgr. Walsh.

jord, der tilhørte storgodsejerne, de umådelige områder på tusinder af hektarer, hvor disse mennesker var konger i en sådan grad, at de ifølge loven endog rådede over bøndernes liv og død. Alt det blev afskaffet af kommunisterne. Jorden blev delt op i så og så mange hektarer pro persona, heri indbefattet de kinesiske præster rundt omkring i landet. Som fremmed havde jeg ikke selv ret til at få jord, men jeg havde ret til at arbejde.

På det tidspunkt var vi, så vidt jeg ved, et halvt hundrede præster og ordenssøstre. Vi havde opnået af regeringen, at alle vore jordlodder blev lagt sammen til én blok med et lille hus midt i. Det udgjorde tilsammen en gård, en slags »kommune«, før ordet fik den betydning, det nu har i Kina. Vi arbejdede sammen. Jeg selv havde specialiseret mig i at dyrke grønsager. Jeg havde oven i købet lært at plante tomater. Jeg kan godt sige Dem, at jeg var meget stolt af mine tomater.

– *Var De lykkelig dengang? Havde De trods alt indtryk af, at de kunne udøve Deres præsteembede?*

– Ja, den tid tænker jeg tilbage på med glæde.

– *Hvor længe varede det?*

– Hele året. Fra det tidspunkt hvor man – i slutningen af februar – begynder at sprede gødningen, til man kunne sigte melet med hænderne. Det er ti måneder uden ophold. De kan prøve at regne ud, hvad det koster at fremstille et kilo mel med hånden. Det er et forfærdeligt arbejde, når man skal gøre det hele med håndkraft lige fra at sprede gødningen til at sigte melet. Men alligevel tænker jeg med glæde tilbage på det år.

– *Men havde De ingen kontakt med de troende?*

– Jo, det havde vi da rigtignok. De kom og besøgte mig. Vi læste messen hver morgen. I den sidste tid var det i et særligt hus for sig selv. Jeg var altid sammen med præsterne. Folk kunne til hver en tid komme og besøge mig. Om aftenen tog jeg tilbage til den biskoppelige residens.

– *Havde De på det tidspunkt noget imod det kommunistiske styre?*

– Jeg var ked af alt det onde, der var blevet gjort imod Kirken. Alt det arbejde, der havde været spildt. Jeg havde især ondt af de unge. Men jeg hverken hader nogen eller bærer nag. Heller ikke nu. Jeg er parat til at vende tilbage. Vi er hverken opfyldt af had eller nag eller af nogen som helst tanke på hævn.

– *Ville De så slutte Dem til den patriotiske kirke?*

– Ved De hvad, for øjeblikket tror jeg knap nok, man taler om det mere. Med tiden er den sikkert på en eller anden måde blevet til en kirke, der lever under kommunistisk styre ligesom i Polen, Ungarn og flere andre steder. Spørgsmålet om den »tredobbelte uafhængighed« eksisterer slet ikke mere.

– *Frankrig har netop anerkendt Den kinesiske Folkerepublik. Tror De også, at Vatikanet en dag vil anerkende Kirken i Kina?*

– Jeg er ikke profet, men som jeg allerede har sagt Dem: det mærkværdige er, at Kirken i Kina har overlevet trods femten års forfølgelser. Der er altså meget store chancer for, at den også vil holde ud i fremtiden. Hvordan vil den kommunistiske regering forholde sig over for den? Det er det umuligt at sige noget om. Det eneste, jeg kan sige Dem, er, at det er bedre at have kontakt end ikke at have det.

– *Ved De noget om, hvad der er blevet af de ca. 3000 kinesiske og europæiske præster, der opholdt sig i landet, da kommunisterne tog magten?*

– Kineserne er der stadigvæk. De fortsætter deres virksomhed som præster.

De »tre uafhængigheder«

Følgende »tre uafhængigheder« er blevet opstillet af den kommunistiske regering som gældende for alle religioner i landet:

1. »Uafhængighed med hensyn til ledelsen«: Kirken i Kina skal selv rekruttere de præster, den skal bruge.

2. »Økonomisk uafhængighed«: Kirken i Kina skal ikke tage imod nogen form for støtte udefra.

3. »Apostolisk uafhængighed«: Kirken i Kina skal selv udbrede kristendommen på et sprog og med en liturgi og en teologi, der er kinesisk.

Man arresterede mig, fordi jeg havde givet husly til 15 præster

– *Er der mange i fængsel?*

– I fængsel? Nej, det er der ikke. Man ved ikke rigtig, hvor mange der er anbragt i lejrene. For en fem-seks år siden talte man om 300-400 eller muligvis 500. De regner slet ikke med os. Der er nogle, der afsoner deres straf. Det var dem, der blev dømt til 5, 7 eller 10 års fængsel, dengang vi blev stillet for domstolene.

– *Kommunisterne er altså ikke alene fjendtligt indstillet over for Vatikanet, eftersom de ikke alene har forfulgt europæerne, som alle sammen er blevet udvist med undtagelse af mgr. Walsh, der lever under bevogtning i Shanghai, men også de kinesiske præster. Hvad har Peking med rette haft at bebrejde de kinesiske præster?*

– De grunde, der blev angivet ved anholdelsen, var aldrig af religiøs art. Det drejede sig altid om noget økonomisk eller socialt, for eksempel at man havde været godsejer, eller at man havde udbyttet håndens arbejdere. En af de mange grunde til min egen anholdelse var, at jeg i mit bispedømme havde givet husly til femten præster, der var eftersøgt for at have »konspireret med imperialisterne«. Det var en kristen pligt, men i kommunisternes øjne var det en forbrydelse.

Kristendommen vil sikkert en dag både på det økonomiske og på det sociale plan acceptere de organisationsformer, der råder i det kommunistiske samfund. Grunden til, at kommunisterne hidtil har bekæmpet de kristne, er, at de ikke har kunnet komme overens om, hvem der har myndigheden. Biskopperne og præsterne havde stor indflydelse på folk, og det førte undertiden til, at der var nogle, der ikke ville rette sig efter de borgerlige myndigheder. Der var for eksempel forbudet mod at arbejde om søndagen. Det betød i kommunisternes øjne 52 arbejdsdage om året, der gik tabt for produktionen.

Den periode er nu et afsluttet kapitel i Kina. Men der er en meget alvorligere hindring, der gør, at kommunisterne, hvis de ikke forandrer sig, ikke vil være i stand til at tåle de kristnes tilstedeværelse i Kina i tiden fremover.

Kommunismen er ateistisk. Og for os er der, når det kommer til stykket, kun én ting, der tæller, og det er troen. Dertil kommer, at begge disse ideologier har som mål at sprede sig over hele verden og at gælde for alle folk. Teoretisk synes en konflikt altså at være uundgåelig.

Befolkningen ansøgte om benådning for mig hos Mao Tse-Tung.

– *De har selv været i kinesisk fængsel. Kan De fortælle noget om det?*

– I hele det år, hvor jeg arbejdede som »arbejderpræst« på en gård, havde myndighederne forsøgt at få befolkningen til at rette anklager imod mig. Men det nyttede ikke noget. Folk svarede altid: »Men han har jo plejet de syge, og han har givet det væk, han havde. Hvad ondt har han da gjort?« I begyndelsen af 1952 bestemte politiet at gribe ind på egen hånd uden befolkningens bistand. I anklageskriftet, der fyldte 400 sider, blev jeg beskyldt for enogtyve »forsyndelser«. Det lykkedes mig at afvise de to.

Jeg blev spærret inde i en lille bitte celle i Shenpa sammen med fem medfanger – alle sammen kinesere. Jeg var den eneste præst. To gange om dagen fik vi en stor skål kogt hirse. Vi satte os meget højtideligt rundt omkring den, hvorpå alle mine medfanger bøjede hovedet og sagde: »Tchingtching – De skal begynde.« Jeg var den ældste af gruppen. Det varede i syv måneder. Syv måneders savn, afkald og indoktrinering – personligt blev jeg ikke underkastet tortur – men også syv måneders glimrende kammeratskab.

Tidligt om morgenen den 16. september 1952 kom vogteren ind i vor celle før spisetid. Han pegede på mig og sagde: »Rejs dig!«, og så fik jeg håndjern på. Udenfor i korridoren stod min sekretær og ventede på mig. Vi fik besked på at stige op i en lastvogn, som førte os gennem byen. Selv var vi overhovedet ikke i tvivl om, hvad der nu skulle ske: vi skulle skydes. Et par kilometer fra byen blev vi sat af uden for en skole. I skolegården stod en halv snes mennesker i dyster tavshed. Det var folkedomstolen.

To mænd tog ordet, den ene med frygtsom stemme, den anden med tordenrøst. Ord som »folkets fjender, imperialistiske forrædere« og meget andet regnede ned over hovederne på os. Men med taknemmelighed opdagede jeg, at man i hver eneste af talerne kunne skelne en lille genert sætning, der syntes at være en bøn om nåde for os. Så blev dommen forkyndt for os: »Wang Cheou-li (det er mit kinesiske navn) og hans sekretær skal tilbage til fængslet. I morgen vil de blive overført til N.« Det var det hele. Man havde ikke været i stand til at finde mere ihærdige vidner til at anklage os. Senere fik jeg at vide, at befolkningen havde sendt bønskrifter til

I det kommunistiske Kina er man endnu langt fra bare et jordisk paradis. Selv de gamle må arbejde hårdt.

En af de femten millioner kinesere, der lever uden for deres land. Hun beder for sine landsmænd.

Mao Tse-Tung (regimets højeste myndighed) med anmodning om benådning for os.

Den næste morgen, da vi havde taget afsked med vore cellekammerater, havde vi den umådelige glæde at finde en af vore tidligere opsynsmænd foran fængslet. Det var en ung bonde, som vi satte stor pris på. Med ham, der snarere var som en god søn, som »bevogtning« – i byerne lod han os ofte holde sin revolver, mens han besørgede et eller andet ærinde – gennemrejste vi så hele det nordlige Kina fra vest til øst til fods, i lastvogn og pr. bus. Vi spiste og sov i fængslerne.

Efter adskillige ugers forløb ankom vi ødelagte af træthed, forsultne, snavsede og mere eller mindre syge til Pekings havneby Tientsin. Først der fik vi at vide, at vi ikke skulle længere.

På et lille kontor modtog en politiofficer mig med ordene: »Der venter et skib, som skal føre Dem til Hongkong, og derfra kan De så tage tilbage til Deres eget land.«

»Jamen det her er jo mit eget land,« sagde jeg. »Jeg vil blive i Kina. Jeg skal nok rette mig efter jeres love, og jeg skal også nok respektere landbrugsreformen. Hvad jeres disciplin angår, nå ja, jeg forstår jer i hvert fald. Den var nødvendig, hvis man skulle få Kina ud af elendigheden.«

Politimanden så lidt sørgmodigt på mig:

»Hør nu her! Hvis jeg ville sige til Dem: Jeg skal nok hjælpe

de fattige og komme til messe og gå til skrifte hver uge, men jeg tror ikke på Gud, og jeg kommer heller ikke til det, – ville De så tage imod mig i Deres kirke? Nej, det ville De ikke! Altså! Det samme er tilfældet med Dem. De bliver aldrig en god kommunist. Så kan De lige så godt tage hjem, hvor De hører til.«

– *Holder De meget af Kina?*

– Ser De, jeg har jo levet hele mit liv i det land. Jeg kom dertil i 1922 som ung missionær med en soutane, en kuffert og lidt værktøj. I løbet af de tredive år, der er gået, har jeg lært at respektere landets befolkning. Det er ikke alle, der er klar over det, men kineseren er et menneske med en høj moral. De fire vigtigste søjler er for ham: medmenneskeligheden, retfærdigheden, de religiøse ceremonier og visdommen, som han aldrig drager i tvivl.

Kommunismen har ikke ændret noget ved denne dybe harmoni. Jeg har allerede fortalt Dem, hvordan dommerne, da jeg i sin tid blev stillet for domstolen, og en ung præst og jeg begge ville påtage os ansvaret for at have oprettet en afdeling af Marialegionen i mit bispedømme, sagde, at jeg skulle rejse mig op og selv stående højtideligt erklærede: »I kristne har en god ånd.«

– *Hvis De havde været kineser, ville De så være blevet i Kina? Ville De så nu have været medlem af »Sammenslutningen af katolske patrioter i Kina«?*

– Ja, det ville jeg afgjort. For øvrigt regner jeg fuldt og fast med en dag at komme dertil igen. De må jo ikke glemme, at jeg stadig er biskop af Ning-Hsia.

– *Har man da ikke udnævnt en anden i stedet for Dem?*

– Nej! De 42 biskopper, der er blevet valgt af katolikkerne i Kina, er blevet indsat i ledige embeder. Der er altså aldrig, som nogle tror, to biskopper for det samme bispedømme, – en, der lever i landflygtighed, og en, der er på stedet som medlem af den patriotiske kirke.

De kan sige, at der kun er én kirke i Kina, men at en del af præsterne opholder sig i udlandet. Jeg kan for øvrigt forsikre Dem om, at de næsten alle sammen ligesom jeg selv ville vende tilbage dertil, hvis de havde mulighed for det.

M.T.

Sognepræsten på Nørrebro

Solen var knapt gået ned på »den gode hyrdes søndag«, før budskabet om pastor Cay Benzons pludselige død spredtes over Storkøbenhavn.

Der er noget særligt ved denne dag for en præst, som står midt i sin sognegerning. Det er vist ikke sjældent, at man glæder sig til den dag midt i den fortravlede hverdag og synes, at nu må man da have fortjent en lille hvile efter påskens strenge arbejde og børnenes og de unges forberedelse til den første hellige kommunion og trosbekræftelse i menighedens midte ved de festlige gudstjenester. Men der var vist ingen der havde troet at den hvile, Vorherre ville skænke pastor Benzon efter disse dage skulle blive, hvad vi ofte kalder »den evige hvile« og som i virkeligheden er det mål, vi dag efter dag stræber hen imod.

Det var en legemlig træt præst, som søndag aften sank sammen netop som han — den gode hyrde — skulle dele glæden med sine trofaste sognebørn. Pastor Benzon havde grund til at være træt. Hans liv var fra først til sidst arbejde i Herrens vingård. Det er ikke små beskedne ting, som kransede hans vej og som kaldte på de evner og den idealisme, han var i besiddelse af.

Det er umuligt at regne alle de minder op, som vælder ind over en, når man skal tegne et billede af præsten og vennen Cay Benzon. Jeg husker den glade spejderpræst, som endnu inden han begyndte studiet i Paris bragte os drenge et af disse uforglemmelige indtryk af ligevægt mellem religion og liv. Vi holdt af ham, fordi han var en kammerat, der ikke var bange for i dagens løb at dele både surt og sødt med os og ved bålets ild gav os uforglemmelige og glade timer. Hvor var det velgørende at besøge ham i præsteseminariet i den alt andet end komfortable bolig i Rue de Vaugirard i Paris; dér fik han den fromhedens skoling, han fik lov at beholde i sit lange liv. Der var idealisme, der var kærlighed til Kirken, der var flid i studierne, men en ofte næsten irriterende ro og beherskelse, som sikkert var optakten til den gerning, som blev øvet i næsten 40 års virke uden at bryde sammen, uden at tabe tråden.

Pastor Benzon kom til at virke gennem hele sit præsteliv i samme sogn. Det er vist ret enestående. Sin første messe fejrede han i Sakramentskirken og ved samme kirke blev han kapellan, indtil sognet trængte til hans hjælp i den vestlige del, hvor mange katolikker allerede dengang havde slået sig ned. I Brønshøj blev der begyndt småt, men lidt efter lidt voksede den lille skare og et Guds-

hus måtte bygges. Det var Sakramentskirkens grundlægger, den sagnomspundne kæmpeskikkelse, pastor Anton Neuvel, hvis navn man valgte til det nye kapel, som stadig hørte ind under Sakramentskirken. Og få år derefter byggede man både skole og præstebolig. Og så udspandt der sig noget, som stadig har sin betydning i St. Antoni sogns trivsel. I præstegården i Brønshøj var der fester, som der gik rygter om. Der var unge i sognet og mangesteds fra i København, der her fik en katolsk ungdomsoplevelse, som de aldrig har glemt. Der var mange gode katolske ægteskaber, som spirede frem i disse omgivelser, og der var ikke få, som fandt vejen til den rolige præst, der aldrig havde travlt, skønt mange og svære opgaver i tidens løb blev lagt på hans skuldre.

Sakramentskirkens sognepræst, pastor Ronge, trak sig 1940 tilbage og nu vendte Cay Benzon tilbage til hovedkirken i det udstrakte sogn, og dér skulle det vise sig i en næsten 25-årig gerning, at det stille virke som kapellan havde modnet ham til at tage den store, ansvarsfulde opgave op og fylde pladsen ud og samarbejde med præster af mange forskellige typer til gavn for en hjord, som satte pris på deres sognepræst. Også her — på et af Københavns mest urolige områder — sad en præst, som formåede at rive mennesker ud af travlheden og lære dem i stilhed og ro at finde vejen til Gud. Pastor Benzon har i sine mange præsteår læst meget og med det store sprogkendskab kunne han berige sig med tanker fra nær og fjern, men var altid en flittig lytter til foredrag og samtaler. Man fik klart fornemmelsen af, at han aldrig har sagt til sig selv: Så nu har jeg lært nok — nu kan jeg nøjes med at nyde, hvad jeg har fået.

Cay Benzon hørte ikke til de store intellektuelles kreds. Hans tankegang var enkel og ligetil og måske var det hans lykke og hans introduktion til talrige menneskers hjerter. Han kunne godt virke noget fraværende — ja mange forstod ikke hans ro og mangel på begejstring i det ydre — men man behøvede ikke at sidde mange timer ved hans side, før man så, hvor rigt et liv han levede — hvor mange store og ædle tanker, der havde fæstet sig i hans sind. Jeg skal aldrig glemme, hvad han kom til at betyde for mig personlig i en ferie, han tilbragte hos en ensom præst i en lille fynsk købstad. Jeg havde med en vis nervøsitet ventet ham som en af mine første gæster på ferieophold, og det blev nogle af de rigeste minder i min ensomhed. Han lærte mig først og fremmest kunsten at holde ferie, og det har jeg altid beundret, når jeg så ham efter endt ferie, hvor han virkelig frisk og fornyet vendte tilbage til sin gerning. Og dernæst forstod han at gengive så meget af det, han læste, og dele det med os andre.

Det vil være ganske umuligt at tælle alle de gerninger op, som på en stilfærdig måde blev udøvet af præsten på Nørrebro og i Brønshøj. Men nogle stikord skal tegne lidt af den indsats, han har øvet i vort bispedømme. *Katolsk Ungdom* havde ikke blot en ven i Cay Benzon, men også en af sine største forkæmpere. Gennem mange år redigerede han *Katolsk Ungdomsblad*, og der kom hans evner til at tale enkelt og forståeligt og hans dybe fromhed gang på gang klart frem i rampelyset. Han var redaktør for *Julekærten* gennem mange år og formåede også her at trænge ind i mange danske katolske hjem, hvad der slet ikke er så let. Pastor Benzon har fra starten og indtil aprilnummeret 1964 været *Katolsk Sogneblads* redaktør. Det er vel den tryksag, som er kommet i de fleste hjem, og det forstod han, og det førte til, at mange gode ægte katolske tanker kom netop der, hvor de hårdest tiltrængtes — i den grå hverdag.

Der er meget andet, som burde tilføjes. Der er arbejde for unge og gamle, der er utrætteligt arbejde for konvertitter og for unge ægtefolk, der er modig bekendelse og principfasthed, som lokkede vor beundring frem.

Det er en streng arbejdsdag, som er endt — og må der så ved hans båre stå ordene, som mesteren selv har sagt: Velan du gode og tro tjener, efterdi du har været tro over lidet, vil jeg sætte dig over meget: Gå ind til din Herres glæde.

Knud Ballin

NIELS STEENSENS
BIBLIOTEK
Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19
Lukket i juli og august måned.

Katolske begravelser

Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København

Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Den gamle sognepræst

Så blev han kaldt hjem, den gamle sognepræst. I fyrretyve år havde han sin gerning ved samme kirke. Ikke en gerning, der begyndte og sluttede på klokkeslæt. Ikke heller en gerning, der levnede ham fridage til at slappe af og samle nye kræfter. Hvor er den præst, der lukker sin dør, når der kaldes på ham? Søgn eller hellig, tidlig eller silde – altid kunne der blive kaldt.

Småbørn, der næppe kunne titte over kirkebænken, så ham stå deroppe foran det massive alter. Farverne i hans præstekjole skiftede som kirkeårets gang, men børnene var allerede nået til alderen for deres første kommunion før de kom ham tæt ind på livet. Nænsomt lærte han dem om deres far i himlen, og hvad Han ønsker, at vi skal gøre. De syntes, at sognepræsten var så rar og ville gerne søge at følge hans råd.

Årene gik. Børnene voksede til og blev unge mennesker med en helt anden verden end barnets. Nogle gik deres egne veje, og det skete vel, at de for vild. Hvor sognepræsten så blot den svageste mulighed for at hjælpe, var ingen vej ham for lang. Han ledte ofte og fandt ofte.

Bryllup og fest, fødsel og død, snart på knæ i skriftestolen og snart til vejrs på prædikestolen. Altid optaget af at prise Gud, forkynde ordet og række sakramenterne.

Blev han aldrig træt?

Jo, det anedes, at han blev træt, men aldrig fik alderens trathed ham kuet. Man så ham til det sidste på bænken ved skriftestolen, hvidhåret som en patriark, måske med smerter, som kun han selv kendte, men med lige rige gaver til den, der ville tage imod. Hans milde og kloge blik så dybere, end som så. Intet menneskeligt var ham fremmed efter disse

fyrretyve år. Han var en trøster og en læge.

Nu har den gamle sognepræst nået alle sine ønskers mål. Han vil fortsætte med at bede for mennesker og prise Gud, men vi kan ikke længere se ham og høre ham. Han er i den del af Kirken, som vi alle skal se engang, om vi følger den vej, der blev os vist af den gamle sognepræst.

Lad os følge den!

Også en bøn

Der er mange slags bønner. Ifølge det amerikanske organ »Aging« citeres denne ofte af New Yorks tidligere guvernør Thomas E. Dewey:

»Herre, du ved bedre end jeg selv, at jeg bliver ældre, og at jeg en dag vil være gammel.

Bevar mig fra at blive snakkesalig og især fra den skæbnesvangre tro, at jeg absolut skal sige noget om alting og ved enhver lejlighed.

Fri mig for trangen til at ville ordne andres anliggender.

Bevar mig fra at gå til bunds i detaljer — giv mig vinger, så jeg kan nå til det væsentlige.

Giv mig hjertelighed nok til at lytte til beretninger om andres lidelser. Hjælp mig at udholde dem med tålmodighed.

Men sæt segl for mine læber med hensyn til mine egne smerter og lidelser — de tiltager, og som årene går, finder jeg stadig mere behag i at fortælle om dem.

Lær mig den værdifulde lektie, at der er mulighed for, at jeg lejlighedsvis tager fejl.

Lad mig blive et sødt og rart menneske — inden for rimelighedens grænser.

Gør mig tankefuld, men ikke tungsindig; hjælpsom, men ikke dominerende.«

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 26.: 4. søndag efter påske (s. 587, hvid).

MANDAG den 27.: Petrus Canisius (s. 158, hvid), kirkelærer.

TIRSDAG den 28.: Paul af Korset (s. 885, hvid), stifter af passionisternes orden.

ONSDAG den 29.: Petrus Martyr (s. 889, rød), dominikaner.

TORSDAG den 30.: Katharina af Siena (s. 890, hvid), dominikanerinde.

FREDAG den 1. maj: Den hellige Josef, arbejdernes værnehelgen (s. 890, hvid).

LØRDAG den 2.: Athanasius (s. 897, hvid), biskop og kirkelærer.

SØNDAG den 3.: 5. søndag efter påske (s. 590, hvid).

DET SPLITTEDE

Når præsten i bønnens gudstjeneste under messen har hilst menigheden i Herrens navn, samler han de troendes ønsker og længsler i én fælles bøn. De enkelte troende sammenfatter deres anliggender i én bøn, som derfor også kaldes kollekt. Men det drejer sig ikke om en fri bøn. Bønnens indhold og form er skabt af Kirken. Den ved bedre, end vi selv gør, hvad vi skal bede om. Også bønnens form skal man lægge mærke til. Den er af en betagende enkel skønhed: ikke et ord for meget. Hele sætningen er klart opbygget og udfolder sig i rolig rytme. Disse bønner er ældgamle. Mange af dem stammer fra folkevandringstiden. Den ene generation efter den anden har bedt dem. De er ærværdige i deres indhold og form. På de søndage, som følger efter påskehøjtiden, beder Kirken om de væsentlige ting i det kristne liv. Hvis vi var overladt til os selv, ville vi uden tvivl bede om personlige ting, der spiller en rolle i vor egen eksistens. Om vi bliver bønhørt i disse for os selv presserende ting, ved vi ikke, thi vi kender ikke Guds forsyn. Men når vi beder om de ting, som Kirken lægger på vore læber, kan vi med sikkerhed regne med bønhørelse. Thi her drejer det sig om Guds planer med vort liv. Disse kirkebønner efter påsken er en lille »summa« af det kristne liv. Her beder vi om det, der er nødvendigt for os alle i vor kristne eksistens. Søndagens kirkebøn består af tre dele. Først fastslår bønnen en kendsgerning: *»Gud, som giver de troendes sind at have én vilje«*. Derefter udtales en bøn: *»forund dit folk at elske dine bud og længes efter dine forjættelser«*. Til slut nævnes det ønskede resultat af denne bøn: *»for at vore hjerter under de jordiske omskiftelser må være fæstede der, hvor de sande glæder findes«*. Om alt dette beder vi i Herrens navn, d.v.s. i inderlig forening med Ham, som med Faderen og Helligånden råder i al evighed.

"Gud, du som giver de troendes sind at have én vilje«. Meningen med denne sætning er vist ikke den, at alle de troende, som tager del i messens mysterium, skal have én vilje, at de altså skal danne en enhed. Meningen er tværtimod den, at hver enkelts sind skal være »ens-rettet«, det vil sige samlet i en enhed. Men denne enhed er ikke noget, som skal ske. Denne enhed er allerede en kendsgerning. Denne kendsgerning er bevirket af Gud selv. Kirken minder os altså om, at vor splittelse allerede *er* overvundet ved Guds suveræne indgreb. Gud selv har samlet vor vilje til en enhed. Denne samling af vore splittede kræfter er sket i dåben. I dåbens sakramente har Gud i sjælens dyb bundet vore kræfter til sig. Ved tro, håb og kærlighed er vi bundet til Gud. I det overnaturlige liv er vi allerede en enhed i Kristus. Udenfor Kristus er mennesket splittet. Det forstår ikke sin egen handlemåde. »Jeg gør jo ikke det, jeg vil, men det, jeg hader, det gør jeg« (Rom. 7,15). Og selv i det kristne menneske er endnu en rest af denne splittelse. »Thi kødet begærer imod ånden og ånden imod kødet; de to ligger nemlig i strid med hinanden, så I ikke kan gøre det, som I gerne vil« (Gal. 5,17). Men til trods for denne kamp i vort indre er der alligevel allerede skabt en enhed. Vor vilje er rettet imod Gud. Gud har bøjet den genstridige vilje til sig selv. Gud har i dåben bevirket, at vi dybest set ejer denne hjertets renhed, som er at ville ét. Denne

SIND

kendsgerning glemmer vi ofte. Vi lader som om den ikke eksisterede. Men Kirken minder os om denne overnaturlige sandhed, at vor væsens midte er samlet om ét, nemlig Kristus.

Men Kirken minder ikke blot os om denne kendsgerning; den minder også Gud om den. Fordi du allerede har skabt denne enhed i os, så lad os også leve efter denne enheds mønster. Giv i din nåde, at »vi elsker dine bud og længes efter dine forjættelser«. Det gør vi jo ikke. Ikke sjældent hader vi Guds bud. De irriterer os og bringer os i oprør mod Gud. Hvis vi elskede det, som Gud befaler, ville alt være anderledes. Så ville vor indre tilbøjelighed og vor pligt falde sammen. Så ville der være harmoni i vort liv. Så ville, som salmisten siger, »Guds lov være i vort hjerte«. Den tilstand, hvor vi elsker det, som Gud kræver af os, kalder vi hellighed. Kirken beder altså i denne bøn om hellighed. Hvor vi ikke mere knurrer imod Guds anordninger, men accepterer dem med indre glæde. Hvor vor vilje og Guds vilje danner en uløselig enhed. Men det er noget, vi ikke kan opnå af os selv. Gud må give os det. Og derfor beder vi i denne bøn om denne Guds nådegave. Vi skal endvidere »længes efter Guds forjættelser«. Vi længes efter så mange jordiske ting. Men de ting, som Gud har forjættet os, mister vi af syne. Hvad har Gud forjættet os? I hele det Gamle og det Nye Testamente er der én ting, som Gud ustandselig forjætter os. Han vil give os sig selv. Vi skal se Ham, som Han er, ansigt til ansigt; og vi skal elske Ham, og i denne kærlighed blive grænseløst lykkelige. Dette er vort livs egentlige forjættelse: den ubeskrivelige lykke hos Gud i Kristus sammen med hele det udvalgte Guds folk. Længes vi efter disse forjættelser?

Når vort liv bygger på denne Guds enhedsskabende virken i vor sjæl, og er i harmoni med Guds vilje og Guds forjættende ord, bliver resultatet, at vort liv er »rodfæstet« i Gud. Vort liv er omskifteligt, udsat for mange forandringer. Vort liv er som et lykkehjul, hvor vi snart er ovenpå, snart langt nede. Midt i denne livets omskiftelighed skal vort liv være »fæstet« der, hvor de sande glæder findes. De sande glæder findes i det overnaturlige liv, hvor Gud er. Alt andet skuffer, alt andet bliver med tiden afsløret som pynt. Alt andet forgår og holder ikke. Gud alene er nok.

H. Roos, S.J.

De katolske skoler til debat

Ca. 150 katolikker fra Storkøbenhavn var den 6. april forsamlet i Sankt Knud Lavards Skole i Lyngby for på Det danske katolske Kvindeforbunds initiativ at gennemdrøfte hele problemkomplekset omkring den katolske skole. Drøftelsen formede sig som en rundbordssamtale mellem repræsentanter for de implicerede parter: forældrene var repræsenteret ved en »fader« og en »moder« — lærerne ved to ordenssøstre, en læg lærerinde og en præst.

Første runde i samtalen blev introduceret udmærket af dirigenten: Megen kritik er rettet mod katolske skoler. Hvorfor? Desværre svarede de efterfølgende indlæg fra forældre og lærere ikke helt til det klare oplæg. »Faderens« indlæg var ikke udtryk for nogen kritik, men et for tidligt svar på denne. »Moderen« var mere kritisk og anklagede den katolske skole på tre punkter: For det første er katolske skoler autoritets- og traditionsbelastede i en sådan grad, at børnenes personlighed ikke respekteres fuldt ud. Børnene bliver ikke behandlet som selvstændige personer. For det andet ledes skolerne af ordensfolk, der på grund af deres lukkede miljø ikke er i stand til at dialogere med forældrene. For det tredje er disse ordensfolk tillige ofte udlændinge og den katolske skole herhjemme skulle gerne være dansk.

Mens Danmark er oversået med ligene af katolske foretagender, lever skolerne uforstyrret videre.

En ordenssøster svarede på dette ved at erklære i alt fald det første punkt for forældet. Den katolske skole mener ikke at ligge på toppen, hvad det faglige og religiøse angår. Alt kræver tid og gode vækstbetingelser. En læg katolsk lærerinde sagde i sit indlæg, at den katolske skole er blevet en hovedpude for forældrene. Mange af disse tænker: »Det med Vorherre må præsterne og søstrene klare«. Men vi er jo voksne katolikker og har derfor ret og pligt til at se på skolen med kritiske øjne. Ofte er det børnene, der er forældrenes referenter. Det ville være bedre om der overalt var mulighed for direkte kontakt igennem regelmæssige forældremøder. Men vil man lade sig belære? Præster og ordensfolk er så vant til altid at få ret.

En katolsk præst, der tillige er skolemand, kom ind på det mere principielle. Skal kirken sikre skolerne? Det bliver vanskeligere og vanskeligere at få den fornødne arbejdskraft frem, idet de undervisende ordenssamfund har mangel på kald. Disse mennesker er tillige meget kostbare i uddannelse, idet de praktisk talt skal gennemgå en dobbelt uddannelse som teolog og som pædagog. Mange er ca. 40, når de er færdige. Hvorom alting er: De katolske skoler, der drives af ordenssamfund, viser en enestående stabilitet. Mens Danmark er oversået med ligene af katolske foretagender, lever disse skoler uforstyrret videre. Iøvrigt svarede præsten på den fremførte kritik og mente, at man skulle bestræbe sig for at stille forældrene så frit som

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 21888
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

Odense

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

muligt overfor de katolske skoler. Alle skal komme *frit*.

I anden runde kiksede et forsøg på at inddrage salen i debatten ved hjælp af skriftlige spørgsmål. Der fremkom dog forskellige indvendinger: Hvordan kan ordensfolk, der lever adskilt fra verden, opdrage børnene rigtigt? Hvorfor kan ordenssøstre ikke besøge hjemmene noget mere? Hvorfor skiftes ordensfolk så meget om, så at børnene hele tiden skal skifte lærer? Men det var først da ordet blev givet frit, at der kom noget væsentligt frem. En katolsk far mente at kunne sige efter 9 års erfaring, at katolske skoler ingen berettigelse har, sådan som de er for øjeblikket. Skoler, hvor hovedparten af lærere og elever er protestanter, kan ikke siges at give noget katolsk miljø. Det er kirken og ikke skolen, der skal give religionsundervisning i stærk tilknytning til hjemmenes indsats. Det er til syvende og sidst hjemmene, der skaber den kristne ånd. En ung katolik tilsluttede sig dette synspunkt ved at sige, at den katolske skole ikke forberedte børnene til at modstå det ateistiske pres på arbejdspladserne. En katolsk lærer kritiserede, at de katolske skoler mangler en fælles målsætning. Er de i det hele taget en gren af kirken? Vi savner et katolsk skolevæsen.

I forbindelse hermed efterlyste en katolsk far en rejseinspektør, der kan koordinere de katolske skolers undervisning fra København til Esbjerg og mente ikke, at man som katolske forældre kunne acceptere den nuværende tilstand af tilfældigheder. En anden katolsk lægmand var også inde på strukturproblemerne og mente, at ordensskolerne var fjernstyrede fra udlandet, og at forældrene ingen indflydelse kunne få, fordi de ansvarlige ledere ikke var kompetente til at træffe afgørelse på vigtige punkter.

En præst mente, at kritikken mod de katolske skoler først og fremmest var en kritik af religionsundervisningen, der stadig ikke har frigjort sig fra katekismens abstraktion, selvom den nye katekismus er fyldt med bibelcitater. Ofte kan man endda ikke støtte sig til disse bibelcitater, fordi børnene ingen bibel har. De har regnebøger og danskbøger, men bibler har de ikke. Bibelen er endnu ikke slået igennem i religionsundervisningen. Apropos religionsundervisningen konkluderede dirigenten mødet med at henstille, at man oprettede et institut til uddannelse af religionslærere. Denne uddannelse skulle omfatte både lægfolk, søstre og præster.

I det følgende nummer bringer vi et indlæg fra en sognepræst, der vil tage flere af de spørgsmål, der blev rejst på mødet, op.

LÆSERBREVE

Sex-appellen

Lærerinde Grethe Livbjerg har bedt om plads for følgende indlæg:

Man sidder med en underlig flov smag i munden, når man har læst lederen i Katolsk Ugeblad den 10. april: »Ja og nej til sex-appellen«.

Man får det indtryk, at lederskribenten slet ikke har læst teksten til den folkeadresse, han skriver om, men kun har sit kendskab til den på anden hånd, nemlig fra den del af pressen, der formentlig bevidst har ønsket at misforstå og give læserne et indtryk af, at det drejer sig om en »sex-fortielseskampagne«.

Det er en direkte misforståelse, at folkekirkepræster går til angreb på en enkelt fjernsynsudsendelse. Det er ikke overlæge Henrik Hoffmeyers seksualvejledning som sådan, man angriber, men det principielle i, at en sådan udsendelse kan bringes i fjernsynet.

Da omtalte adresse var planlagt, inden man vidste noget om denne fjernsynsudsendelse, er det indlysende, at den ikke kan være rettet mod den, men som ordlyden i adressen siger, går man imod hele den tendens, der ytrer sig på forskellig måde og inden for forskellige områder udbreder en »moderne« fri kønsmoral, og ganske særligt mod, at dette moralsyn har fået en så dominerende placering i radio og fjernsyn.

Der er noget vist besnærende ved, som forfatteren af Katolsk Ugeblads leder gør det, at trække alle de store problemer frem og derved afvise de nære og aktuelle. — Når man i årevis har hørt en vis del af danske folkekirkepræster prædike et »evangelium«, der ganske ligner slutningen på denne leder: »En kristen er ikke et menneske, der kæmper for en bestemt kønsmoral, men et menneske, der kæmper for, at der må komme til at herske større retfærd og mere menneskeligt broderskab i verden«, så kender man indtil trivialitet denne melodi i alle dens små variationer. Man er blevet overbevist om, at den slags prædikener i høj grad har været med til at underminere moralen i folkekirkekredse. Dette at prædike næstekærlighed kan meget let blive en teori, afskåret fra en konkret omsorg for mennesker. Man kan nemlig ikke sætte disse ting op som modsætninger. Prædiker man om menneskeligt broderskab, må man også have så megen kærlighed, at man (også) bekymrer sig om sin »broders« moral, og dette må vel i særlig høj grad være påkrævet, når det som her er de ganske unge, der er tale om.

Vi bør som katolikker — og som kristne sammen med vore medkristne — foretage en kollektiv samvittighedsransagelse, og da har forfatteren ret i, at alle de problemer, han nævner, plus mange flere må tynge vor samvittighed.

Når vi i vor personlige samvittighedsransagelse opdager mange fejl hos os selv — og jo mere vi betragter dem, jo dybere ser vi, at ondet går — overvældes vi let, får ikke begyndt at bekæmpe en eller anden fejl, og dermed er samvittighedsransagelsen faktisk spildt, for den førte kun til en konstatering af tingenes tilstand og derefter opgiven.

Vi skulle nødig overføre denne fejl til vor fælles selvbesindelse, så vi ved synet af de store problemer ignorerer dem, der umiddelbart omgiver os. Man kan også »skaffe sig en god samvittighed ved den letkøbte løsning«, at man afviser et initiativ til bekæmpelse af et påtrængende onde ved at henvise til større og fjernere problemer.

Det er rigtigt, at det ville være letkøbt bare at døve sin samvittighed med en underskrift, og det ville være forkert, hvis kristne betragtede moralen som kun omfattende det 6. bud. Hvis man læser indholdet af denne adresse, kan man også meget vanskeligt få det indtryk, at de mennesker, der har udformet ordlyden, har denne indstilling.

Man ønsker heller ikke »at klage over de unges moral«. Hvis denne aktion absolut skal kaldes en protestaktion, hvad ingen af ophavsmændene ønsker, så kan det aldrig blive en protest mod de unge, men mod de voksne og ansvarlige, der ikke har sørget for, at de unge har fået en ydre baggrund, der kunne fremme en sund kønsmoral.

Det forekommer mig at være den omvendte verden, at »så længe vi ikke har opdraget dem til verdensborgere, har det ingen mening at prøve på at løse deres moralske problemer«. Det er dog en kendsgerning, som de fleste psykologer og sikkert alle sjælesørgere vil skrive under på, at de moralske problemer binder personligheden, så den ikke er fri til at tage ansvar for andre. Den kan måske nok spekulere over verdens problemer, men ikke konstruktivt, mere som en flugt for det nærliggende. Det med moralske problemer belastede menneske vil være et selvcenter og usocialt væsen. — Derfor bliver vi nødt til meget konkret at beskæftige os med moralske problemer, hvis vi som nation skal tage ansvar for U-landene.

Det er rigtigt, at hele verden i dag er knyttet sammen i et skæbnefællesskab, der tvinger os til at interessere os for U-landene, og selvfølgelig må vi gøre vore unge klart, at »deres fremtid ikke afgøres i Danmark, ja ikke engang i Europa, men i U-landene«. — Som kristne er det dog ikke denne kendsgerning — eller burde ikke være det — der vækker vor interesse for de andres problemer, men Kristi kærlighed viser os vor næste, både ham ved vor side og ham, der er os fjern i afstand.

I lederen siges det: »Evangeliet lærer os, at kun ved at løse de andres problemer bliver vi i tilgift i stand til at løse vore egne«. Jeg gad vidst, hvor i evangeliet forfatteren har fundet det? Kristus havde ikke spor travlt med at sende sine disciple ud at løse verdens problemer. Han lærte dem først at løse deres egne. Betragter vi i N.T. de store skikkelser, der virkelig løste andres problemer, så er det fælles for dem, at de måtte igennem en modningsproces, før de var i stand til at tage sig af andre.

Jesus sagde til den rige unge mand: »Sælg først alt, hvad du har, og giv det til de fattige og kom så og følg mig«. Der har vist i Kirken været en tendens til kun at anvende dette ord i forbindelse med ordenskald. Det gælder dog i lige så høj grad alle kristne, at vi, før vi er frie til at følge Kristus i kærlighed til vor næste, må frigøres fra uordentlige ønsker og krav, fra afhængighed af det, vi har. Dette gælder selvfølgelig ikke bare det seksuelle, men alle steder, hvor egoismen vil råde.

I »Det Guddommelige Milieu« beskæf-

Viggo Høgsgaard

Landsretssagfører

Studiestræde 15, København
Minerva 6761

Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK

Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold

Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

KBK

Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

MEJERIET Vestebro

Aarhus by's førende

TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

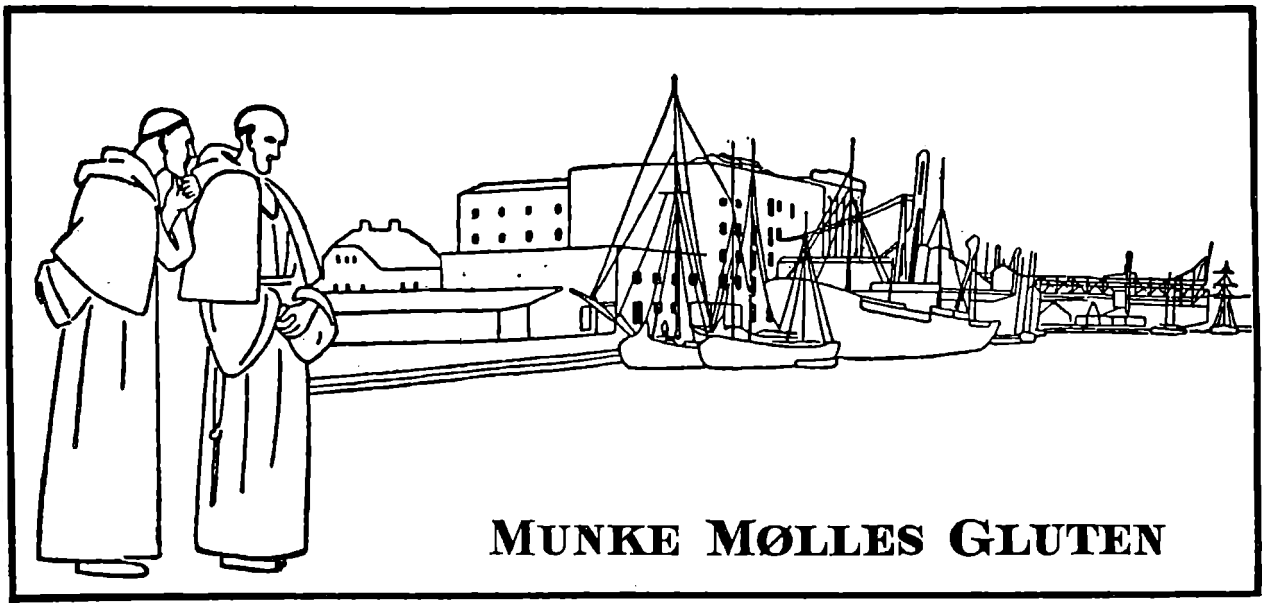

tiger Pierre Teilhard de Chardin sig med det Guddommelige Milieus udvikling i en sjæl, ene i verden i Guds nærværelse. Han forestiller sig, at læseren vil spørge: »Og de andre, hvad med dem? Hvad er det dog for en kristendom, der gør krav på at bygge sig op uden for næstekærligheden?«

Chardin svarer: »Før man beskæftiger sig med andre (for overhovedet at kunne beskæftige sig med de andre) må den troende sørge for sin egen helliggørelse, ikke af egoisme, men med en stærk og rummelig overbevisning om, at enhver af os for en lillebitte og umeddelelig dels vedkommende har den hele verden at guddommeliggøre.«

Jeg synes, konklusionen af dette må være, at vi ikke kan skille »livsindhold, et ansvar i verden og et livsmål« ud fra dannelsen af en moralsk personlighed. Derfor må vi bekymre os for de unges moral.

Det giver ikke nogen løsning at skrive under på en resolution, men en kollektiv påvirkning af den offentlige mening og de ansvarlige myndigheder kan dog virke ind på, hvad der fra radio, fjernsyn og hele forlystelsesindustrien bydes vore børn og unge. — En vares art og kvalitet vil altid rette sig efter aftagernes ønsker.

Grethe Livbjerg,
lærerinde, Århus.

Et par facts

Et andet indlæg om det samme emne:

Der har i den senere tid været ikke alene en heftig debat, men også en energisk aktivitet i forbindelse med spørgsmålet om »nedbrydningen af vort samfunds kønsmoral«. Aktiviteten har bl.a. givet sig udslag i protestskrivelser, som sendes rundt til hele landet — bl.a. også til katolske sogne. Til de katolske kredse ledsages skrivelsen af en varm anbefaling om at underskrive, da »vi som katolikker fuldtud bør støtte denne sag«.

Selve de kristne moralske grundprincipper kan selvfølgelig ikke diskuteres; men en protestskrivelse i den foreliggende form må være noget, som hver enkelt personligt må tage stilling til, idet man undersøger, hvad hele aktionen har til hensigt og kan få til følge, samt hvilke motiver der ligger bag en sådan henvendelse til regeringen, fremfor blot at fæstne sig ved de katolske navne, man genkender blandt medunderskriverne.

Der er to ting, jeg gerne vil komme frem med i den forbindelse — to ting, som man vist nok må tage med i sine eventuelle samvittighedsovervejelser, før man går ind for protesten.

Vi var to — og desværre kun to — katolikker, der nærmest ved et tilfælde var til stede på det møde her i København i Kingoskirkens menighedssal, hvor protestaktionen blev sat i gang, og skrivelsens udformning endelig vedtaget. Vi kom til mødet med en absolut positiv indstilling til at slutte os til forslaget om at hindre misbrug af skolelovens bestemmelser vedrørende oplysning om præventive midler i skolens undervisning. Men desværre måtte vi gå derfra uden at have kunnet give vores stemme til vedtagelsen af den skrivelse, der sendtes ud senere, fordi denne kun beskæftigede sig med ondets symptomer, men ikke angreb det ved roden! Vi var ganske vist enige i det berettigede i at protestere mod den form for seksualundervisning, der var blevet praktiseret i radioens udsendelse »Sur, sur, lille bi« (fjernsynsudsendelsen, der nu debatteres livligt, kom jo først tirsdag *efter* søndagens møde, men blev af mødeledelsen brugt som forhåndsskræmmebillede og begrundelse for hurtig aktion). Derimod fandt vi det urealistisk, at protesten ville gribe ind i det almindelige kulturelle liv med krav om en slags censur og om, at det kristne synspunkt skulle være eneherskende. Som det danske samfund er i dag, kan man ikke blot ved en protest forhindre, at de unge konfronteres med problemer som prævention.

Vi mente derfor, man skulle koncentrere sig om at fremsætte ønsket om i seksualundervisningen at give det kristne synspunkt sin retmæssige plads. Enkelte talere fremførte synspunkter på denne linie, men de fandt ikke gehør for deres ændringsforslag til punkt 1 og 2, og forslaget om at koncentrere sig om protestens punkt 3 blev hurtigt nedstemt.

Man følte med nogen ængstelse, at man stod over for en vis fanatisme, hvor man mente, at ungdommens forfejlede moralske opdragelse kunne reddes gennem denne demonstration. Det er denne opfattelse, der bliver så udmærket imødegået i »Katolsk Ugeblad«s leder d. 10. april 1964, hvor det bl.a. fremføres, »at det, ungdommen af i dag mangler, er ikke først og fremmest moral, men et livssyn«. Og det skabes ikke af en sådan landsomfattende indsamling af protestunderskrifter.

Vi forsøgte da også på mødet at fremføre, at rigtigere og mere frugtbart ville det være, om alle gode kræfter blev sat ind på et fælles kristent samarbejde om positiv familieundervisning (f.eks. kunne man starte familiekursus for unge i tilslutning til aftenskolerne o.s.v.). Heller ikke dette forslag vandt tilslutning; man fastholdt ønsket om protestskrivelsens udsendelse i dens fulde uændrede form.

Det var grunden til, at vi gik fra mødet, uden at vi syntes, at vi som katolikker kunne acceptere en protest mod den offentlige moral i den foreliggende udformning og fremføring.

Det andet, jeg gerne ville, at man skulle tage med i sine personlige overvejelser som katolik, er dette: Kan vi med god samvittighed bebrejde »de andre« deres form for seksualundervisning? Ved »med god samvittighed« forstår jeg her: Har hjemmene, skolerne, gejstligheden og lægfolket i den danske katolske kirke gjort, hvad de kunne, for at vore katolske unge har fået en positiv kristen livsholdning, som også præger deres syn på kønsmoral? Jeg mener, at to erfaringer, jeg selv har gjort, får svaret til at blive nej:

1) Flere forgæves forsøg og meget arbejde er gjort for at få startet en eller anden form for ægteskabskursus for unge vordende ægtefolk. det være sig som almindeligt kursus eller brevkursus. Et udkast hertil blev forelagt bl.a. på et præstemøde i en efterårsferie, men det blev aldrig ført ud i praksis. Der eksisterer ingen dansk katolsk bog, som kan hjælpe forældre og unge med denne side af opdragelsen.

2) I to år arbejdede et af biskoppen nedsat udvalg bestående af præster, lærere, læger og forældre på at udarbejde en ret omfattende disposition for familiekundskabsundervisning i de katolske skoler, fordi faget var nyt, og fordi man mente, at dette fag netop gav os katolikker en chance for i de katolske skoler at gøre noget særligt på dette vigtige område. Materialet blev forelagt på et efterårskursus for landets religionslærere og -lærerinder, og — tror jeg — sendt ud til samtlige katolske skoler med bøn om at efterprøve det og give kritik og oplysning om, hvordan det fungerede.

Ikke én skole har skrevet, og der er nu gået 3 år siden da. Ikke én skole har, så vidt jeg ved, virkelig brugt denne disposition. Jeg ved godt, at man er begyndt at gøre mere ud af seksualundervisningen i katolske skoler, men gør vi det, som der står i protestskrivelsen, »som et led i en større sammenhæng, som led i familiekundskabsundervisningen«? Eller bliver det bare til nogle få timer i de større klasser?

Hvis vi skal være ærlige, synes jeg, at først når vi katolikker har gjort det arbejde, som disse spørgsmål stiller os overfor, kan vi med god samvittighed gå ind for at protestere mod »den karakter- og moralnedbrydende« påvirkning, vore unge udsættes for. Måske ville en sådan protestaktion så — for vort vedkommende — være overflødig...

Kirsten Bjørrild

I DEN KOMMENDE TID

SANKT ANSGARS KIRKE
Fredag den 1. maj udstilles det højhellige til tilbedelse fra kl. 12 indtil messen kl. 16.30. Kl. 19.30 indledes majandagterne med procession, prædiken og andagt. Majandagt afholdes på alle *hver*dage kl. 19.30 og varer en halv times tid.

•

A.C., KØBENHAVN,
indbyder til et diskussionsmøde om Spanien onsdag den 29. april kl. 20 i Store Sal, Jagtvej 183 B. Indledere. docent, dr. fil. Jarl Gallén fra Helsingfors Universitet og cand. mag. Ellen Nielsen.

•

KATOLSK ARBEJDER AKTION
afholder sin halvårlige retræte onsdag den 7. maj og Kristi himmelfarts dag på Aasebakken. Retræteleder: V. Duclos, O.P. Tilmelding og yderligere oplysninger hos formanden, RY 9064. Alle — også ikke-katolske — arbejdere er velkomne.

LEJLIGHEDER TIL LEJE

Store 4 og 5 vær. lejligheder udlejes til snarlig indflytning i højhus i Helsingør.

Alle moderne bekvemmeligheder forefindes.

Henvendelse tlf. (03) 21 19 00 kl. 10-16 (ikke lørdag og søndag).

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

RADIO OG TV

Hvad skal vi bruge tv til?

Verdensfjernsynet er født. Det skete herhjemme torsdag den 16. april kl. 22.05 med en vellykket direkte transmission af billede og lyd fra Japan over den amerikanske telekommunikationssatellit »Telstar II«, der over Frankrig var koblet ind på Eurovisionsnettet. Hidtil kendte vi kun Nordvision og Eurovision. Ved Kennedys begravelse oplevede vi Atlantvision. Nu er Mondovision altså en realitet. Det var kun et beskedent spring på 5000 km, det drejede sig om at gøre denne gang, idet man nåede op på 10.000 km sendeafstand — det dobbelte af afstanden til USA. Claus Toksvig var i studiet, som altid når der er verdenspremierer af en eller anden art i tv. Toksvig hører som bekendt til de få herhjemme, der ikke nøjes med at indregistrere tv som en kendsgerning i vor daglige tilværelse, men som også forsøger at tænke over dets konsekvenser og muligheder, jvf. hans bog »TV-Reporter«, vi for nylig anmeldte her i bladet. Det var derfor ikke uventet, at samme Toksvig i denne anledning kastede os alle sammen et spørgsmål i hovedet: *»Nu har vi fjernsynet — hvad skal vi så bruge det til?«*

Se ind i fremtiden

Det var i allerbogstaveligste forstand, vi i den første verdensfjernsynsudsendelse så ind i fremtiden. Mens vi herhjemme beredte os til at gå til ro, sad vi og så morgenduelige japanere begynde den nye dag. Fredag aften så vi lørdag morgen. Som en japansk minister udtrykte det: »Fjernsynet tvinger os til at forandre vore begreber om tid og rum«. Ja, tv forandrer vort verdensbillede på samme revolutionerende måde, som i sin tid Kopernikus. Men som dengang har vi også nu svært ved at indstille os på det nye, og vort tankesæt er mange år bagefter den tekniske udvikling. Herom vidner den mentalitet, der hos mange mennesker kommer til udtryk over for fjernsynet, — især de bogintellektuelles vanskeligheder ved at acceptere den nye tv-kultur, der nu famlende søger at udtrykke sig. Blot de ville forstå, at det også var en teknisk opfindelse, nemlig Gutenbergs, der gav stødet til bogkulturen. Måske der også på Gutenbergs tid var mennesker, der ihærdigt holdt fast ved de gode gamle illuminerede håndskrifter, og som i strenge vendinger fordømte de nye maskinfremstillede bøger. Men det var disse bøger, der bar udviklingen videre. I dag bliver tv lidt efter lidt den kulturskabende faktor nr. 1. Ja, det kan endda bruges med held til at lære de sidste analfabeter at læse. For det er jo slet ikke sagt, at tv skal afløse bogen eller avisen. Der er blot tale om en forskydning i kulturformidlingen, så at den *ledende* faktor bliver fjernsynet.

Det 21. århundredes koncil og tv

Den katolske kirke har hidtil kun haft et koncil pr. århundrede. Men det 21. koncil — det andet Vatikankoncil — har sat tv på sit program tillige med de øvrige af samfundets meddelelsesmidler. Det interessante i denne forbindelse er det positive syn, kirken her anlægger på tv. Ikke blot tales der ikke om »massemidler«, dette amerikanske udtryk, der leder tanken hen på umyndighed og fordummelse, men man taler om *meddelelsesmidler* i samfundet. Dette at meddele sig til en anden er noget af det mest ophøjede i den menneskelige natur. Dialogen er udtryk for personens værdighed og for, at man gensidig respekterer hinanden. At disse midler kaldes »sociale« eller »samfundets« hentyder til, at den menneskelige person finder sin værdighed i et organiseret samfund — i et kollektiv. Ikke i nogen isoleret individualisme, hvor personen går til grunde på grund af manglende tilknytning til omverdenen. Vi må altså bandlyse ordet »massemidler« som en afskrækkende karikatur af de kollektive meddelelsesmidler. Det er dette udtryk — og det misbrug, der skjuler sig bag det — der er fjernsynets fare. Massemidler vil vi for enhver pris undgå. Meddelelsesmidler trænger vi derimod til. Et væsentligt aspekt af u-landenes problem er manglen på kommunikation, f.eks. i form af radioer, tv-apparater og presse.

Realisere koncilets tanker

For at føre koncilets tanker om tv og de øvrige meddelelsesmidler ud i livet har pave Paul VI fornylig udsendt en skrivelse »In fructibus«. Heri advarer paven imod at overse meddelelsesmidlerne til fordel for liturgien. Begge dele var koncilets frugter — deraf titlen. Og paven minder om, hvordan han i sin afslutningstale den 4. december ved den anden samlings slutning sammenlignede de to første koncildokumenter: »De to dokumenter viser, at Kirken er i stand til at forene det indre liv og det ydre liv, kontemplationen og det aktive liv, bøn og apostolat.« I konsekvens heraf har paven dannet en ny kommission, direkte underordnet statssekretariatet. Denne kommission for meddelelsesmidlerne skal ikke behandle film, radio og tv, men får også som arbejdsområde den skrevne presse. Også her er Kirken forud for sin tid ved at henlægge det skrevne ord under en kommission, der i sin vorden kun omfattede radio og tv. Der ligger heri en anerkendelse af tv og radioens førende position indenfor meddelelsesmidlerne, men tillige en understregning af disse midlers organiske enhed. Kommissionens opgaver bliver at aktivisere de enkelte bispedømmer jorden over, hvor der skal dannes lignende kommissioner til koordinering af meddelelsesmidlerne. Lægfolk og præster bør gå aktivt ind for dette arbejde. Her ligger nøglen til det samfund, vi lever i. Fornægter vi meddelelsesmidlerne, f.eks. tv, fornægter vi også dermed vor omverden og gør os til mindreværdige associale individer. Vi gør Kirken stum. Foreløbig stammer Kirken mange steder. Det er da altid en begyndelse. Men vi må have en kommission for meddelelsesmidlerne, som vi har en liturgikommission. Det ene er ikke mindre vigtigt end det andet, men to sider af Kirkens væsen: den indre og den ydre side.

J.M.

Ugens tv og radio (26. april - 2. maj)

SØNDAG	20.30	tv	Skønheden og dragen. Japansk film fra 1955.
MANDAG	19.30	tv	Fra filmens værksted. 4.
	19.45	P1	Ole Wivel vært for en aften.
TIRSDAG	21.15	tv	Horisont.
ONSDAG	19.45	P2	Post til præsten.
	21.00	tv	Russiske balletstjerner.
TORSDAG	20.20	tv	Focus.
	21.20	tv	Egnsudvikling i Italien. Reportage.
FREDAG	15.00	tv	1. maj-mødet i Fælledparken.
	20.35	tv	Wilson, Deferre, Brandt. Interviews.
	21.05	tv	Filmorientering.
LØRDAG	20.15	P2	Ulla Ryum causerer.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Billedet viser en situation fra det danske kongepars besøg hos paven, der forløb i den hjerteligste stemning. Fra venstre til højre ses prinsesse Benedikte, dronning Ingrid, kong Frederik og pave Paul VI. Paven modtog et smukt lavabosæt i sølv som gave, og han tildelte den danske konge ordenen »Den gyldne spore«.

katolsk uge blad 18

1. MAJ 1964
112. ÅRGANG

Kommer økumenik *os* ved?

Portræt af en kulturpave

Bog af en kulturminister

Kongebesøg hos paven

Kongebesøg hos paven

Under udfoldelse af det traditionelle ceremoniel, der satte hjertelighe-den i de udvekslede taler i relief, mødtes pave Paul VI og det danske kongepar torsdag den 23. april i Vatikanpalæet i Rom.

Kong Frederik og dronning Ingrid var ledsaget af prinsesse Benedikte, ministrene Per Hækkerup og Julius Bomholt og nogle damer og herrer fra det danske hof.

Kongeparret medbragte et smukt lavabosæt i sølv som gave til paven. Paul VI gjorde kong Frederik til ridder af »Den gyldne spore« og gav ham en kostbar kopi af værket »Codex resta de Milano« samt et signeret fotografi af sig selv, mens dronningen og prinsessen fik hver en guldmedalje. Hækkerup fik et skrivebordssæt og Bomholt et pragtværk om Vatikanets kunsskatte.

De officielle taler blev holdt på engelsk og var — som nævnt — meget hjertelige.

Paven fremhævede det danske folks flid og dygtighed samt den sociale forsorg og den gode levefod i Danmark. Han fandt også anledning til at nævne den hjælp, der ydes her fra til u-landene, og vor hjælp til for eksempel nationer, der er hjemsøgt af naturkatastrofer.

Kongen talte om det gode forhold mellem folkekirken og den katolske kirke i Danmark og lagde ikke skjul på, at man her i landet med megen opmærksomhed og sympati følger det arbejde, der — ikke mindst under pave Johannes og pave Paul — fra den katolske kirkes side er gjort for at skabe fred og forståelse mellem folkene.

Paul VI fulgte sine gæster til tronsalens dør, og her fandt en meget hjertelig afsked sted — endnu en bekræftelse på det gode forhold mellem pavestolen og det danske kongehus.

Det kollegiale princip på bispedømmets og sognets plan

Eisenstadt. I det østrigske Klerusblatt har et medlem af domkapitlet i Eisenstadt, mgr. Wilhelm Grafl, taget stilling til det kollegiale princip på bispedømmets og sognets plan. Det hedder i artiklen:

»Biskopperne af i dag ligner ikke mere feudalherrerne fra i går, der kun ønskede brave undersåtter, som var nemme at regere. Netop i dag er det en nødvendighed, at præsterne bliver draget mere og mere ind i bispedømmets arbejde som selvstændige og ansvarsbevidste medarbejdere, der ikke blot skal være med til at rådgive, men også til at træffe afgørelser. Det er almindelig bekendt, at nogle koncilfædre har været bekymret over, at man ikke på koncilet talte om præsterne. Der blev sagt meget om biskopperne og lægfolket, men præsterne blev sjældent nævnt. Man må antage, at det foreliggende skema om Kirken vil blive udvidet med et kapitel om præstedømmet. Det vil ikke være dogmatisk rigtigt at overføre bispekollegiets forhold til paven direkte på præsternes forhold til biskoppen i det enkelte bispedømme. Bispekollegiet er som efterfølger af apostelkollegiet af guddommelig oprindelse. Dette kan man ikke sige om præstekollegiet, selv om biskopper og præster allerede i Det nye Testamente ses i nært samarbejde. Ja, det er endog svært at se forskellen mellem dem i enkeltheder. Men man må ikke overse, at det kollegiale princip allerede eksisterer på bispedømmets plan i den gældende lovgivning. I alle bispedømmer findes der talrige indretninger, der tjener dette formål. Mange steder findes et konsistorium af erfarne sjælesørgere og i alle østrigske bispedømmer er der et arbejdsudvalg, hvori også sidder lægfolk fra Katolsk Aktion. Der findes menighedsråd i sognene — bestående af erfarne præster og lægfolk. Der findes et domkapitel, der fungerer som biskoppens råd og senat. Det er derfor ikke nødvendigt at skabe nye organer, men det er af afgørende betydning, at de eksisterende udfører deres opgave. Derfor må disse organer sammensættes af de bedst egnede præster og lægfolk, der har mod til at give deres overbevisning udtryk. Kirken kan ikke være tjent med ja-sigere, der nok kritiserer bagefter, men som ikke på behørig tid og sted vovede at sige deres mening på grund af menneskelige hensyn.

Dette gælder også på sognets område. Her findes menighedsråd og forskellige udvalg for Katolsk Aktion. Det ligger endnu os præster stærkt i blodet, at Kirken igennem århundreder har været en præstekirke, hvor lægfolket ikke spillede nogen aktiv rolle. Så længe folket endnu var umyndigt manglede det tilskyndelse til at ændre sin holdning. De umyndige katolikker er jo glade, når præsterne selv laver det hele, mens de lunkne og uinteresserede troende står ligegyldigt over for dette spørgsmål. Ikke blot vi, men alle døbte har ansvaret for Guds rige. Hvad hindrer os i at gennemføre det kollegiale princip inden for sognet? Blot må man passe på at vælge de bedst egnede — ikke præstens personlige venner eller folk, som er »lette« at samarbejde med. Man må håbe, at den nye kirkeret vil sige noget konkret herom.« (KIPA)

Obs.

Næste nummer af Katolsk Ugeblad kommer først den 15. maj, der altså er vort pinsenummer og til gengæld et dobbeltnummer. Ugen efter – den 22. maj – følger i anledning af den sovjetiske ministerpræsident Kruschevs besøg et særnummer om den ortodokse kirke i Rusland.

Tyske socialdemokrater

Freiburg. En delegation af tyske socialdemokratiske politikere er fornylig blevet modtaget i audiens af pave Paul VI. Formanden for partiets folketingsgruppe på Forbundsdagen, Fritz Erler, udtaler i den anledning:

SPD-politikernes besøg hos paven må ses i lyset af den indenrigspolitiske udvikling i Tyskland. Et vigtigt moment i denne udvikling var det socialdemokratiske Godesberger-program. Det var også dette program, der især var genstand for pavens interesse under audiensen. Derfor blev der heller ikke talt om rigskonkordat, konfessionsskole eller om Hochhuts »Stedfortræderen«. Man talte derimod om de pavelige rundskrivelser og pavens pilgrimsrejse til Det hellige Land. Som konklusion erklærede Erler, at paven med denne audiens havde haft til hensigt at skaffe sig førstehåndsinformation om, hvorledes man på ansvarligt hold inden for SPD forestiller sig den videre udvikling i partiet.

Godesberger-programmet betyder et brud med den marxistiske ateisme og har allerede ført til et bedre forhold mellem socialdemokrater og den protestantiske kirke i Tyskland, og Erler håbede nu, at klimaet mellem socialdemokrater og katolikker også måtte forbedres. »Vort besøg hos paven var et forsøg på at tale fornuftigt om fornuftige problemer mellem fornuftige mennesker,« sluttede Erler.

- Tiden arbejder ikke for os,

siger paven til de italienske biskopper

Rom. De italienske biskopper har fornylig været forsamlet til bispekonference i Rom. Emnet var den praktiske udførelse af koncilets hidtidige to resultater: liturgikonstitutionen og dekretet om meddelelsesmidlerne. De ca. 300 biskopper har nedsat en kommission for hvert af disse to arbejdsområder.

Hvad liturgien angår, enedes biskopperne om at forenkle messens ceremonier for eksempel ved udeladelse af det sidste evangelium. Endvidere skal *Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus* og *Agnus Dei* bedes på modersmålet, og der skal indføres højtidelig forbøn for Kirkens anliggender før offertoriet. Ligeledes skal sakramenterne forvaltes på italiensk.

Den nye kommission for meddelelsesmidlerne skal foruden med film, radio og tv også beskæftige sig med pressens problemer.

Ved bispekonferencens åbning henvendte pave Paul VI sig til biskopperne, idet han trak linjerne op for koncilet og Kirkens stilling i Italien.

»Hvad skal vi sige om koncilet,« sagde paven. »Den langsomhed, hvormed det arbejder, og når frem til konkrete konklusioner, fremkalder en vis træthed, og en vis utålmodighed. Vi vil imidlertid afholde os fra at gribe ind i koncilets nuværende fase, for eksempel hvad angår de emner, der skal diskuteres under næste samling. Vi har villet give koncilfædrene og de forskellige bispekonferencer fuldstændig frihed og mulighed for at diskutere. Det andet Vatikankoncil viser katolicismens mest brændende ønske om at tage stilling til vor religions fremtid over for den moderne verden. Det er 'Herrens forbigang' i Kirkens og verdens historie.«

Paven gik derefter over til at tale om den italienske kirkes stilling.

»Vore problemer — for eksempel det moderne livs udvikling, kommunismen og afkristningen, der bringer Kirkens stabilitet og effektivitet i fare i Italien — løses ikke ved det gamle middel, der består i, at man lader tiden gå. *I tingenes nuværende tilstand arbejder tiden ikke for os. Vore problemer løser sig ikke af sig selv,* og man må ikke tro, at tilliden til det guddommelige forsyn befrier os — de ansvarlige — for pligten til at gøre alle anstrengelser, der er nødvendige for at forsynet kan udøve sin barmhjertige indgriben.«

Det er første gang, at de italienske biskopper har været forsamlet til konference uden for koncilet. Det er endnu en manifestation af det kollegiale princips fremmarch inden for Kirken.

Kardinal Lercaro er en af de førende skikkelser blandt de italienske biskopper. Han er desuden formand for det nye biskoppelige liturgiråd. Her er han fotograferet fornylig under en folkefest.

VERDEN RUNDT

Rom. På særlig foranledning af paven har koncilkongregationen givet de lokale biskopper mulighed for at fritage de troende for abstinensen den 1. maj, der i år falder på en fredag. 1. maj fejres som bekendt festen for Den hellige Josef, Arbejdernes forbillede. (KIPA)

▪

Wien. Præsidiet for den europæiske kirkekonference, der tæller medlemmer fra såvel den protestantiske, anglikanske og ortodokse kirke har været forsamlet til møde i Wien for at drøfte tilrettelæggelsen af fjerde europæiske kirkekonference i Nyborg til oktober. Det blev her besluttet, at der skulle inviteres to katolske observatører. Det er første gang, en sådan indbydelse sendes til Nyborg-møderne. Konferencen vil beskæftige sig med emnet: Leve sammen — kontinenter og generationer imellem. Man vil her især beskæftige sig med Europas ansvar over for de andre kontinenter og de gamle og de nye generationers samarbejde. (KIPA)

▪

Budapest. Præstekaldenes antal er i stadig stigning i Ungarn. Således forekommer der efter de nyeste opgørelser i ærkebispedømmet Kalosca et så stort antal nye kald, at kun lande som Irland og Holland kan opvise noget tilsvarende. (NC)

▪

Rom. Kardinal Siri, Genua, der er kendt for sin støtte til de mere traditionsbundne grupper af prælater, er af helbredsgrunde trådt tilbage som formand for den italienske bispekonference. Han afløses af kardinal Roncallis — Johannes XXIII's — efterfølger som patriark af Venezia, Urbani. Til sekretær for konferencen er valgt biskop Guano af Livorno, som har en fremtrædende post i forberedelsen til koncilets tredie samling. (KIPA)

▪

Rom. Lærere og elever fra NATO's forsvarskollegium, alle højtstående officerer, blev fornylig under et besøg i Rom modtaget af pave Paul VI, som under sin tale til dem sagde, at han ikke havde nogen særlig kompetence til at udtale sig i politiske, videnskabelige og militærtekniske spørgsmål. Hans embede tillod ham ej heller at tage parti i spørgsmål, der drejede sig om rent jordiske problemer, men han havde pligt til at tage mod enhver, der bankede på hans dør. Han pålagde iøvrigt de militære personer altid at have kærlighed til menneskene for øje — alle mennesker. (KIPA)

Hvad har vi gjort af »Pacem in Terris«?

Vi har i den forløbne måned kunnet fejre 1 års dagen for Johannes XXIII's rundskrivelse »Fred på jord«. Rundskrivelsen blev undertegnet den 9. april 1963 og offentliggjort skærtorsdag den 11. april. Rundskrivelsen kom som et lyn fra en klar himmel. Johannes XXIII havde kun nævnt den en enkelt gang så sent som den 21. marts samme år under et besøg i kvarteret San Basilio i det romerske forstadsområde. I løbet af maj måned skulle alle forstå pavens hast og 2. pinsedag satte Johannes XXIII sit segl på rundskrivelsen med sin egen død. Fra nu af var »Fred på jord« blevet den afdøde paves testamente til verden. Herhjemme i Danmark var den eneste udsendelse, der ikke blev afbrudt ved meddelelsen om pavens død, netop en diskussion om »Fred på jord« mellem en kommunist, en protestant og en katolik foranlediget af Knud Poulsen.

Hvad har vi så gjort af »Fred på jord« i det forløbne år? Fornylig overrakte den katolske biskop af Helsinki den finske præsident, Urho Kekkonen, det første eksemplar af den svenske udgave af rundskrivelsen. En finsk oversættelse er under forberedelse. I det protestantiske kloster Taizé i Frankrig indviede man på årsdagen klosterets største klokke, der bærer indskriften »Pacem in Terris«. Den skal modtage alle, der kommer til klosteret med budskabet om fred og forsoning. I sin tale til paven udtalte Hans Majestæt kongen under audiensen i Vatikanet: »Det er med forventning, at vi i Danmark følger pavestolens anstrengelser for at bevare og konsolidere verdensfreden. Må jeg her særligt henvise til det budskab, der indeholdes i den pavelige rundskrivelse »Pacem in Terris«. Vi er også i Danmark dybt overbeviste om nødvendigheden af med ethvert til rådighed stående middel at afværge en ufredelig udvikling i forholdet mellem landene.«

Disse tre eksempler taget fra den sidste måneds aktualitet viser tydeligt, at rundskrivelsen lever stadig i folkenes bevidsthed. Den er slået igennem overalt i verden hos alle mennesker af god vilje, omend der er langt endnu til virkeliggørelse af dens tanker. Derimod kan man vanskeligt sige, at rundskrivelsen for alvor er slået igennem i dansk katolsk kirkeliv. Bortset fra en enkelt studiekreds hist og her har der været stille om »Pacem in Terris«. Dette er så meget mere beklageligt som denne rundskrivelse helt i Johannes XXIII's ånd netop indeholdt et afsluttende femte kapitel med pastorale opmuntringer især angående pligten til at deltage i det offentlige liv. Det var også her, den berømte opfordring til samarbejde med anderledestænkende om fælles problemer stod at læse. Er vi danske katolikker i det forløbne år blevet mere politisk engagerede? Når man færdes rundt om i menighederne får man ikke det indtryk. Jo, der er en undtagelse, der bekræfter regelen. Ja, to endda. Den første er en katolsk lægmands kronik i *Aktuelt* en gang i vinter, hvor der spurgtes angående »Pacem in Terris«s program: Hvem begynder – Hvem er pioner? Det andet initiativ er Katolsk Arbejderaktions og Unge katolske Arbejderes opfordring igen i år til en fælles 1. maj-demonstration.

Sådanne katolske initiativer bør hilses med glæde. De bør følges op uden frygt af andre initiativer i fredsrundskrivelsens ånd. Netop nu forbereder koncilet sig på at gøre det såkaldte skema 17 om forholdet til den moderne verden til næste samlings hovedtema. En god måde at følge koncilet op på dette vigtige punkt ville være at slutte op om »Fred på jord«s program. Enhver katolik må have et eksemplar af rundskrivelsen og inspirere sig af den i det daglige. Præsterne må nævne den i deres prædikener. De unge må tage den op i deres arbejde. Hvem bekymrer sig om deres politiske opdragelse? Hvem udsender resolutioner om ungdommens manglende politiske moral? Danske katolikker bør vise kristne og ikke-kristne brødre i dette land et eksempel, som Johannes XXIII var det.

Rom. I basilikaen *San Paulo fuori le mura* i Rom har der for første gang indenfor latinsk ritus fundet en koncelebration af messen under fire prælaters deltagelse sted. Det skete i forbindelse med indsættelsen af en ny abbed for det til basilikaen hørende benediktinerkloster. Foruden den nye abbed, Franzoni, deltog kardinal Confalonieri og abbederne Nicolini og Rea. Ved forvandlingen hævede kun kardinalen hostien og kalken, men de øvrige prælater sagde forvandlingsordene med. Ved kommunionen kommunicerede de hver for sig. Pave Paul havde givet en speciel tilladelse til lejligheden. Messen havde fået sin særlige form med henblik på at få virkeliggjort liturgikonstitutionens principper. (KIPA)

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

PORTRÆT AF EN KULTURPAVE

Leif Panduro: Fern fra Danmark
Gyldendal 1963.
175 sider, kr. 19,75

Suset fra Kalveboderne og brølet fra Idrætsparken er lige ved at være for lidt at regne i sammenligning med den larm, der er i gaden, når den hjemlige kulturdebat starter i et nyt hjørne. Som nu for nylig da de gæve kæmper *Rifbjerg* og *Henningsen* samledes hos viseværten *Panduro*, der rundhåndet sørgede for, at ganerne blev fugtet med af seerne uidentificerede høkerbajere.

Det vidner da også om nogen dumdristighed hos en anmelder, som går for at høre til de sure, at indkalde en lige så sur kritiker samt en af de syrlige til at vise deres kunnen for åbent kamera. For selv om d'herrer havde præsteret noget, der havde været nogenlunde, var de alligevel blevet skudt på — om ikke andet så for at få statueret et eksempel for øjnene af deres chefredaktør, som med disse linjer gerne må få at vide, at de er ved at redigere en af landets bedste aviser, og at ovennævnte triumvirats tilstedeværelse nok også er med til at opfylde de krav om nuancer, som man i vore dage stiller til et blad, men at de tre samfundsrevseres fedten hinanden op og ned ad ryggen samtidig efterlader en kedelig plet, som man skulle se at få fjernet. Og nu præsterede de ikke engang noget, der var nogenlunde. Det var mildest talt skrupkedeligt. Reaktionen var det til gengæld ikke. PH gik fra det syrlige over i det sure, og egentlig havde man vel undt denne ærlige gamle stridsmand en bedre skæbne, men da han efterhånden fik fattet sig, kom han nok til den erkendelse, at lutter beundrere formodentlig havde kedet ham endnu mere. Rifbjerg havde man ikke ondt af, og Panduro . . .

Måske har en og anden, der ligesom jeg ikke tænkte på at fare i blækhuset over vise-pjanket, måske benyttet lejligheden til at fundere lidt nærmere over fænomenet Leif Panduro, hvis bog »Fern fra Danmark« netop er blevet læst i denne sæson og i øvrigt har været genstand for behandling i en af tv's litterære udsendelser. En leverandør til Ugebladets spalter må vel erkende, at moralister har det med at pirre ens nysgerrighed — det være sig med en positiv eller negativ reaktion til følge. Allerede i den meget særprægede debutbog »Rend mig i traditionerne« åbenbarede Panduro et talent for det samfundsrevsende. Bogen var afvæbnende morsom og er med rette ved at være en klassiker i vor litteratur, og det var med interesse, man gik i gang med hans næste bøger. Men det viste sig her, at han faldt i den for moralister så farlige faldgrube at blive bigot og ydermere faldt for fristelsen til at rive ned på alting, hvorved han forspildte den nødvendige mulighed for at stille noget positivt op i stedet. Det afsløredes med al tydelighed for den, der til daglig havde lejlighed til at se hans tv-spalte. Hans skarpe blik for hellige køer affødte en ren tyrefægtermani med dertil hørende prikken og slagten. Jeg vil udsætte mig for faren for at blive anklaget for konfessionel smålighed og erindre om hans nedvurdering af tv-aktuelts interesse for katolske verdensbegivenheder. »Noget for dem, der nu interesserer sig for den slags . . .« (citeret efter hukommelsen).

Men som understreget må vi hele tiden holde os for øje, at Panduros hensigt er god nok. Han ønsker, at læseren skal være på vagt over for de én gang vedtagne konventioner. Han provokerer til stadig revision af begreberne, men der er bare det ved det, at en forfatter og en kritiker og en forfatter, der er kritiker, ikke udelukkende skal have andenmands (læsernes og publikums) og tredjemands (den man kritiserer) selvbesindelse for øje. Forfatteren og kritikeren må også tænke på sin egen. Her er vi ved et nyt punkt.

Leif Panduros debutbog havde nogle bizarre påfund, som fik læserne til at reagere positivt, men i »De uanstændige« gik han for vidt, hvad angik behandlingen af Danmarks frihedskamp. Jeg tvivler ikke om, at det er i moralens navn. Flagene på halv og de to minutters stilhed må ikke suggerere os til at glemme vor sunde dømmekraft, det er sandt, men barnet må på den anden side heller ikke ryge ud med det snavsede badevand, for så er vi også ude i klicheernes fede olie. Hvad »Fern fra Danmark« angår, har Panduro for åbent kamera og klar mikrofon lige ud sagt, at han ville prøve at se, hvor langt han kunne gå, hvad angår udpenslingen af erotiske scener, og læseren kan bekræfte, at udtalelsen dækker de faktiske forhold, hvilket betyder, at vi er ude i det betænkelige.

Det er, som tidligere nævnt her i Ugebladet, Max Frisch' mesterlige »Jeg er ikke Stiller«, der har inspireret Panduro til »Fern fra Danmark«. Hovedpersonen er en mand, der er indlagt på en neveklinik. Han har hukommelsestab, og man siger til ham, at han hedder Martin Fern, skønt han hele tiden nægter, at han er bemeldte Fern. Bogens jeg bliver interesseret i at få at vide, hvad den person, man vil have ham til at være, er for én — hvordan han har levet — og én side af Ferns tilværelse kommer han meget tæt på, idet Ferns hustru accepterer ham sim sin mand. I disse situationer balancerer Fern og Panduro mellem moral og umoral, idet forfatteren lader sin hovedperson opfyldes af en vis følelse af noget upassende ved, at en gift kone indlader sig med en mand, der ikke mener at være gift med hende. Men åbenbart har Ferns følelser ikke afskrækket Panduro, der oven i købet omgiver situationerne med et skær af groteskhed. Om det er, fordi han på én gang vil uddele ris og ros til pubertetseroterne, skal være usagt. Blæse med mel i munden?

Handlingen kommer dog i gang igen, og læseren er i nogen grad interesseret i, hvad det er for noget med Fern, men opklaringen skuffer.

Pornografi eller ikke pornografi, så er det, som om Panduro med sin sidste bog er kommet så langt ud i effektjageriet, at debutbogens gode sider snart ikke kan dække over ham længere. På den anden side kan man ikke komme uden om et meget bevidst og ærligt ønske hos ham om at afdække den megen tomhed, der findes i tiden. I hans film for eksempel («Harry og Kammertjeneren« og »Støvsugerbanden«) har vi da også tydeligere set positive sider af hans talent. Hans fjernsynsspil »En af dagene« var meget rigtigt — en skånselsløs afsløring af den golde søgen efter tomme glæder.

Panduros flittige virke tegner altså en såre ujævn kurve. Han rammer ud efter tomme konventioner og effekter og falder selv i samme grøft. Han vil gerne bygge op, men stopper ofte efter nedrivningen. Man kan som katolik bakke ham op på nogle punkter, mens han i andre tilfælde provokerer til skarp protest. Og tiden vil vise, om varigheden af hans stilling i vort kulturliv kommer til at svare til det reklamebrøl, han for tiden frivilligt eller ufrivilligt er inde i.

HK

En pilgrimsrejse

Helmuth Holzapfel: Pavens pilgrimsrejse
Pauluskredsens forlag. 1964
På dansk ved K. F. Meldahl

Pauluskredsen bereder nu og da sine læsere en lille overraskelse i form af en uventet bog. Sidst har det ellers fortræffelige forlag udsendt en billedbog med megen tekst om pavens pilgrimsrejse.

Tanken er vel egentlig rigtig nok. Det er utvivlsomt bogens hensigt at få os til at forstå, at denne begivenhed er noget enestående og i dyb sammenhæng med den ånd, der også er koncilets: Længslen efter enheden, efter fællesskab med vore brødre i og uden for den kristne kirke.

For at understrege dette er medtaget mange af pavens egne ord, hans hilsener og taler til statsoverhoveder og kirkeoverhoveder, hans bøn på de hellige steder. Det er i høj grad bevægende og tankevækkende læsning, og man fyldes af taknemmelighed og håb. Vi synes at lære paven lidt at kende gennem hans ord, der bestandig appellerer til vor egen tro på Kristus og vort eget ansvar i og med Kirken.

Men dette er desværre kun én side af bogen. Uheldigt er det, at dette billedhæfte samtidig giver udtryk for en persondyrkelse, som vi håbede var et overstået fænomen, og som — det føler vi os overbevist om — er ganske imod pave Pauls ønske. Det er jo desværre umuligt for paven at få lov til at rejse uden nogen ståhej og som almindelig pilgrim, men man burde i hvert fald gøre alt for at støtte hans ønske herom. I stedet får vi nu, som ved en hvilken som helst prominent persons rejse, orientering om al den ydre glans og herlighed. Det volder ingen glæde at se paven som genstand for verdslig hyldest, at høre om alle de fornemme rangspersoner, der fulgte ham, om æresporte og korteger. Det er trist, at hele den ramme er nødvendig, når Roms biskop ønsker at foretage en pilgrimsrejse, og hvor er det unødvendigt og forkert at forevige den. Tænk om man havde nøjedes med udgivelsen af pavens korte taler og indholdsrige bøn fra rejsen. *Så* var det virkelig blevet en bog, man med glæde ville give sine ikkekatolske venner.

De mange fotografier er glimrende, men også her ville et udpluk være tilstrækkeligt. Alene de meget smukke billeder af pavens møde med patriarken Athenagoras havde været nok til at udtrykke pilgrimsrejsens ånd og hensigt, thi disse to ansigter fortæller i lige høj grad om tro, ansvar og broderlig hengivenhed.

Bogen kan således kun anbefales til katolikker, fordi disse formodentlig kan se evangeliets ånd lyse gennem den alt for iøjnefaldende facade.

Bo.

For kort tid siden var der her i Ugebladet en notits, der meddelte, at medlemmerne af det velkendte sekretariat for de kristnes enhed havde været forsamlet et sted uden for Rom for uforstyrret at drøfte forskellige ting. Uden tvivl har det kommende skema om økumenik og den økumeniske dialog haft en stor plads på dagsordenen.

Ja, alt det med økumenikken og samtalen konfessionerne imellem – er det ikke noget, som kun angår teologerne og muligvis også, til hjælp for dem, en række andre fagfolk – eller er det noget, som vi alle skal være med i – og i så fald hvordan?

Lad os engang se!

I sit foredrag om katolikkerne og de adskilte kristne, som har været trykt i »Una Sancta«, og som danner udgangspunktet for nedenstående overvejelser, giver professor Jérome Hamer O.P. følgende eksempel på praktisk økumenik til overvejelse:

En ung katolsk pige lader sig uden betænkeligheder af nogen art vie til sin protestantiske forlovede i en protestantisk kirke. Da hendes hidtidige sognepræst gør indsigelser, svarer hun med store, blå øjne: Jamen, når nu vores katolske præst går ud og ind hos den protestantiske pastor, så er det da et bevis på, at katolikker og protestanter er et og det samme.

Ja, der kan man se, – var det ikke netop det, der var at frygte, selv om det måske ikke altid går så galt som i dette tilfælde, men er der ikke en fare for, at linjerne udviskes, og at de klare begreber, de hidtil klare begreber, bliver noget tågede – det er omtrent, hvad der kan dukke op af betænkeligheder midt i glæden over det nye gode forhold mellem trossamfundene. Desuden: Er den katolske kirke ikke i besiddelse af hele sandheden, og er den ikke denne sandheds vogter? Er det ikke dens opgave »at gå ud i alverden«? Hvad skal vi så med al den snak – undskyld: dialog!

Allerførst: Hvad betyder egentlig ordet »dialog«? Blandt de mange ord, der dækker begrebet samtale, indtager »dialog« en fin plads; det har en duft af lødighed over sig. Parterne i dialogen vil møde hinanden uden forudindtagethed, uden fordomme eller skepticisme – så vidt det er menneskeligt muligt. Man er indstillet på

Angår det kun teologerne?

redelighed og saglighed, og derfor både tør og skal man sætte tingene klart op mod hinanden. Og da det ikke på nogen måde gælder det personlige her, men udelukkende det saglige, har man lov til at forvente, at drøftelserne kommer til at foregå i et klima af gensidig høflighed og respekt. Beredvillighed, åbenhed, lydhørhed, saglighed, det er, hvad parterne i dialogen venter af hinanden. Deres fælles hensigt er hjulpet af hinandens forskellige synspunkter at trænge frem til stadig dybere forståelse. Derfor er den enkelte deltager ubrødeligt forpligtet over for sandheden. Her er ingen plads for kompromisløsninger.

Det er således klart, at den dialog, der for øjeblikket udspinder sig mellem den katolske kirke og de øvrige trossamfund ikke har til formål at lægge et røgslør over skillelinjerne.

Noget helt andet er imidlertid, hvad vi, det store lægfolk, kan få ud af det, hvis vi ikke bliver klar over nogle helt elementære principper.

Alene af ovenstående skulle det fremgå, at der aldrig kan blive tale om at ændre eller afsvække bare ét eneste dogme. Hvert eneste af dem har Kirken defineret i lydighed over for sin Herre. Og de betyder hver især en indsigt i frelsesmysteriet, som er indvundet i Kirken af Kirken ved Helligåndens lys. Her er det på sin plads med professor Hamer at citere kardinal Bea: »Både i øst og i vest er man absolut forpligtet til at holde fast ved og tro det, Kirken lærer, det trosindhold, den har modtaget af Kristus. Grunden er meget ligetil: Kirken er ikke herre over den lære, den har modtaget fra Kristus; den forvalter den kun med pligt til at bevare og videregive den ren. Der er kun én sandhed. Det, Kirken engang har forkyndt om Kristus som trossandhed, har den forkyndt ved Helligåndens hjælp. Helligånden er altid nærværende i Kirken med en særlig nåde. Kirken kan altså ikke fra i morgen erklære, at dette eller hint er forkert, og at man i fremtiden ikke mere skal tro det.«

Synes alt dette nu ikke at understrege, at den økumeniske dialog er noget, der kun angår teologer og måske grupper af andre fagfolk som hjælpere? De rent teologiske spørgsmål og problemstillinger og de historiske og sociologiske faktorer er det naturligvis de respektive videnskabsgrenes sag at udrede. Men, som professor Hamer påviser det i sit foredrag, påhviler der alle, altså også lægfolket, en meget stor opgave på det praktiske livs plan. Der er nemlig noget meget kostbart, som ikke kan undværes i den sammenhæng; man kunne kalde det økumenisk ånd eller holdning. Professor Hamer bruger endog udtrykket »vort livs økumeniske vidnesbyrd«. Hvad vil det nu sige? I et så udpræget diasporaland som vort er forholdet særlig klart: Hvem træffer ikke daglig – i sit arbejde, i sin fritid, ja til og med inden for familien – »i troen adskilte brødre«. Om de andre nu er aktive kristne eller teoretiske eller /og praktiske materialister er i den forbindelse ligegyldigt, men en ting står fast, og det er, at de altid danner sig et indtryk af den katolik, de har for sig. Og ud fra dette indtryk vil de mere eller mindre bevidst vurdere det, han står for. Denne proces er så alment menneskelig, at man slet ikke kan komme uden om den. Her er det, at vi, det katolske lægfolk, har vor helt afgørende rolle at spille. Her er det, vi aflægger »vort livs økumeniske vidnesbyrd«, – hvad enten vi vil eller ej. »Når jeg tænker på vort livs økumeniske vidnesbyrd,« siger professor Hamer, »så tænker

Den økumeniske dialog vedkommer ikke blot de ledende skikkelser inden for kirkerne, men os alle.

KRONIK

Af søster

Hildegard O. S. B.

jeg først og fremmest på vor kærlighed til næsten, på vor bøn, vor ydmyghed. Men jeg tænker også på vor beredvillighed til selv at lade os belære, på det, vi må gøre for at bringe os selv på højde med tiden. Det er jo det, Kirken selv stræber efter på ethvert område, det, den kalder aggiornamento, ajourføring.«

Næstekærlighed, bøn, ydmyghed, selv at ville lade sig belære – det er ord, som kræver, at man standser ved dem for at blive sig deres indhold helt bevidst. Og for vort emne er det noget væsentligt: De begreber, de dækker, skaber det særlige beredskab i sindet, som er mere nødvendigt end noget andet, nemlig åbenheden. Ser man nøjere til, viser det sig, at der eksisterer en fin indre sammenhæng mellem de udhævede ord: Ægte lærevillighed kræver ydmyghed; ydmyghed vokser kun gennem inderlig bøn, og kun den, der møder sin næste med enkel oprigtig velvilje kan bede.

Når det kommer til stykket, er

det økumeniske vidnesbyrd altså hverken mere eller mindre end vidnesbyrdet om et sandt kristent liv. Man kan lige så godt vende det hele om og sige: Et ægte kristenliv kan slet ikke undgå at være et økumenisk vidnesbyrd. Der er altså her ikke tale om noget særlig fint og dyrt, men om at være det, enhver i følge sin dåb er forpligtet til at være: en kristen.

Lærevillighed, åbenhed til begge sider, både over for sin egen kirke og over for anderledes troende er, som vi i det følgende skal se, to ting, der hører sammen.

Ajourføring er koncilets store anliggende. Skal den enkelte leve op til at deltage i denne ajourføring, kan det kun ske ved at være åben og lydhør over for Kirkens røst. Her vil jeg pege på to ting, som Kirken i dag lægger alle stærkt på sinde: Ivrig læsning af den hellige Skrift og medleven i kirkeårets liturgi. Nærmere betegnet taler vi jo i dag om den bibelske og den liturgiske fornyelse. Og mon ikke de slægtled, der kommer efter os, vil se på det som et umådelig lykkeligt sammentræf, ja, som et udslag af Helligåndens virke i Kirken, at den katolske kirkes deltagelse i den økumeniske bevægelse skulle falde sammen med den bibelske og den liturgiske bevægelse inden for denne samme kirke? For en frugtbar fortsættelse af den økumeniske dialog må det nemlig være af den allerstørste betydning, idet begge disse bevægelser leder direkte til troens og det kristne livs kilder, og det betyder igen, at det åndelige klima i Kirken – vi kunne også sige: enhver lydhør katoliks holdning – vil blive stadig stærkere præget af den oprindelige fælles kristne og evangeliske ånd. Uden at opgive en brøkdel af det, der er sandt kristent og katolsk, kommer katolikkerne derved de andre nærmere, ved at de selv trænger dybere og dybere ind i det, der er katolicismens inderste væsen.

Vi, lægfolket, kan altså ikke gøre noget bedre for at være med i den økumeniske dialog end selv at blive mere og mere rodfæstede i vor tro. I sit foredrag kommer professor Hamer også ind på, at den største hindring for katolicismen af i dag er de mennesker, der ikke prøver at gøre noget for at bringe sig selv på højde med tiden religiøst og menneskeligt set. Det første skridt, understreger professor Hamer, må være, at enhver efter de muligheder, han nu har, prøver at uddybe sin egen forståelse, at lære sin egen kirke og dens tankegang bedre at kende og at stræbe efter at nå til helt klare begreber. »Uden dette,« siger professoren, »har vor tro ikke den nødvendige rod, og vor økumeniske holdning bliver kun noget rent og skært følelsesbetonet.« Man behøver blot at tænke på det i indledningen nævnte eksempel på økumenisk forvirring – selv om det er grelt, er det ikke uden grund i virkeligheden. Vi må altså lære vor egen rigdom at kende, og dernæst skal vi *leve* denne rigdom ud i vort daglige liv. Det sidste er en uomgængelig konsekvens af det første. Den evangeliske glæde skal gennemtrænge vort sind. Er det nødvendigt at påpege, at dette så helt igennem kristne »fænomen« har en økumenisk side: De andre vil kende det igen fra sig selv. De vil føle sig mere trygge, og deres – begrundede eller ubegrundede – angst for katolske »ejendommeligheder« vil blive mindre.

Solidt forankret i vor egen kirke, dybere og dybere engageret i Skriftens frelseslære, levende med i denne kirkes liturgi – kan vi altså trygt mødes med de andre for at lære dem at kende. Det, vi

Pater Jérome Hamer har i sin tid været rektor for det dominikanske universitet Le Saulchoir i Frankrig, han er nu medlem af sekretariatet for de kristnes enhed.

møder, der er fælles, kan vi uden betænkeligheder hilse med genkendelsens glæde. Og det, der er anderledes, kan vi i hvert fald respektere. Under alle omstændigheder kan vi opelske i os og bede om at få en sand kristen broderånd. Stimulerende er det også at tænke på de mange vigtige områder, hvor mennesker af de forskelligste konfessioner og religioner arbejder sammen i fællesskab. Og i den almindelige jævne hverdag, hvor de fleste af os lever vort liv, er der uanede muligheder for at mødes – ikke først og fremmest som katolik og protestant, men som kristne, eller, hvor vi står over for mennesker af en anden religion, eller måske uden: som medforløste.

Enhed – hvornår mon? spurgte man for kort tid siden kardinal Bea. Naturligvis var det ham umuligt at sige noget om det, så han nøjedes med at svare: Forhåbentlig inden for det næste århundrede. Her er vi ved det sidste punkt: Vi, lægfolket spiller ikke mindst vor rolle i den økumeniske dialog ved tålmodighed og udholdenhed. Her gælder ordet om, at én sår og en anden høster. Men i trofasthed og utrættet lydhørhed forbereder vi det klima, hvor enheden engang kan blive et faktum. På den ene side er enheden noget, teologerne og kirkens folk af alle kategorier taler om i økumeniske samtaler, teologiske drøftelser og så videre, men på den anden side, og mest, er enheden noget, der forberedes i det praktiske liv. Derfor er vi alle med i den store økumeniske samtale – eller måske bedre i denne forbindelse: økumeniske bevægelse. Derfor skal vi have ydmyghed, lydhørhed, åbenhed, for »engang i fremtiden skal vi mødes i et punkt, ingen af os har nået endnu«, som pave Paul VI engang udtrykte det.

»Hvordan skal vi nærme os den verden vore adskilte brødre lever i?« spørger professor Hamer til slut, og han fortsætter: »Som svar på dette spørgsmål har jeg ikke stillet Dem over for usædvanlige præstationer, intellektuelle mærkværdigheder eller akrobatik. Jeg gentager blot endnu en gang: Vær helt igennem loyale overfor Deres tro, Deres tid og de nye dimensioner i verden. Gå så langt, som De kan, på erkendelsens, videnskabens og livets vej. Udvid Deres horisont. Elsk! Lev!«

Katolsk skole og religionsundervisning

Ved det møde, som DKKF fornylig afholdt i St. Knud Lavards Skole i Lyngby om skole, kirke og hjem, lød enkelte indlæg for ikke-anbringelse af katolske børn i katolske skoler. Begrundelsen var en for tryg atmosfære, som senere gjorde børn ude af stand til at klare kampen for deres religion blandt arbejdskammeraterne, indflydelsen fra ordenssamfundene, som ville forme de unge sådan, som ordenen nu engang så idealet i livet etc. etc. — Man henviste til, at religionsundervisningen var Kirkens sag og skulle foregå i kirken. Hvorom alting er, regner sådanne forældre med, at det er sognegejstlighedens pligt at undervise børnene og betragter denne form for værdifuldere end den religionsundervisning, som gives i de katolske skoler.

Vi, som arbejder i sognene, kunne jo alene af denne grund meget let få store tanker om vore evner til at undervise børn, og hvis man så dertil føjer, at vi på en time om ugen skal kunne nå så meget stof, som katolske børn i gennemsnitlig tre ugentlige timer — bortset fra hvad der gennem skolemesser og på anden vis tilflyder eleverne i forskellige fag — så bliver vi næsten indbildske.

Det kunne vist være meget gavnligt at se lidt nærmere på den religionsundervisning, som foregår uden for vore katolske skoler. Først og fremmest gives den for det meste af præster, som nok har haft nogen undervisning i kateketik, men som ikke selv har gennemgået en pædagogisk uddannelse, hvilket er den store fordel, man altid har med præster, ordenssøstre og læge lærerkræfter ved vore katolske skoler, der har fået en sådan uddannelse. Dertil kommer, at der hviler et vist tryk over undervisningen uden for skolen, da den finder sted på et tidspunkt, hvor børnene har krav på at være fri. Og når man så dertil føjer de øgede forpligtelser, der påhviler skolebørn i dag, bliver der ikke megen tid til fritidsbeskæftigelse. — Hvis vi præster forsøger en undervisning på lige fod med den, der gives i vore katolske skoler, skulle vi gerne komme op på tre undervisningstimer om ugen, hvilket tidsmæssigt ikke er let at gennemføre, da også andre opgaver skal løses, og man jo ikke kan samle børn af alle aldersklasser til fælles undervisning, men må danne flere grupper. Hvis man så dertil regner børnenes transport til og fra religionstimerne, bliver det et ret betydeligt antal timer, der lægges til børnenes skolegang. Hertil kommer så fastlægning af undervisningstiderne, som ikke må kollidere med skolens undervisning, ikke med dans og sportsundervisning og ikke med børne- og ungdomsorganisationers foranstaltninger. Enhver kan se, hvor vanskeligt det er at tilrettelægge timerne, og det er ikke underligt, at der er mange skuffede både blandt forældrene og børnene. — Hertil kommer endelig, at de gruppedannelser af børn, som skal undervises, nødvendigvis må blive sammenstillet af børn fra hjem, som har interesse for religion, men af en eller anden grund har måttet se bort fra anbringelse af deres børn på katolsk skole, og af børn fra religiøst intetsigende hjem; tallet af de sidstnævnte er det væsentligt største. Enhver far og mor vil kunne forstå, at deres børn på et sådant hold ikke har chancer for at lære ret meget, idet de fleste af børnene mangler de mest elementære kundskaber til religion og derfor bremser den udfoldelse, som ellers kan gøre en religionsundervisning til det helt store.

Dette er kun nogle af de punkter, forældre bør tage med i deres overvejelser, når de mener at gavne deres børn ved at sende dem i ikke-katolske skoler og lade dem nøjes med religionsundervisningen uden for skolen.

Det skal naturligvis tilføjes, at der fra mange præsters side udfoldes meget store anstrengelser for at gøre disse timer så gode som muligt, og at der her og der er energiske lægfolk, som med stor idealisme aflaster præsterne i deres gerning på dette område. Men enhver præst eller læg kateket kender til de meget vanskelige vilkår, en sådan undervisning står overfor.

Knud Ballin, sognepræst

Økumenisk sommerlejr

Danmarks økumeniske Ungdomsråd indbyder i år for anden gang til en økumenisk sommerlejr. Stedet bliver Danmarks Unge Katolikkers lejr »Ømborgen« ved Mossø, Jylland.

Til lejren indbydes unge i alderen 18-35 år fra alle kirkesamfund, oplyser formanden, *Aksel Nielsen*. Formålet med lejren er at fremme den fælleskirkelige samtale blandt unge.

Lejrlederne bliver pastor *Per Nørgaard*, Baptistsamfundet, adjunkt *Walter Dalland*, den katolske kirke og pastor *Palle Dinesen*, folkekirken. Tilmelding til den økumeniske sommerlejr skal ske senest den 15. juli 1964 og stiles til pastor Dinesen, hvis adresse er *Birkholmvej 30, Vanløse*.

Den økumeniske sommerlejr holdes i tiden mandag den 3. august til lørdag den 8. august 1964. Vejen dertil går med tog til Ry station og derfra med taxa til lejren — ca. 9 kr. Prisen for deltagelse er pro persona 70 kr., der betales ved ankomsten.

Programmet omfatter foredrag ved bl.a. Palle Dinesen, Walter Dalland, Bjørn Højbo, Niels Højlund og professor, dr. theol. Kaj Baagø fra Bangalore, Indien. Der vil desuden blive holdt en daglig bibeltime. Med i arrangementet er også en tur til Øm Kloster og omegn.

AT HØRE OG AT GØRE

Ingen af os, som oplevede befrielsens aften for 19 år siden og den efterfølgende søndag morgen – det var 5. søndag efter påske – læste Introitus, vil kunne glemme de ord, gudstjenesten begyndte med: »Forkynd det glade budskab, og lad det høres! Forkynd det lige til jordens yderste grænse: Herren har befriet sit folk! Alleluja, Alleluja!«

Det var, som om Guds kærlige forsyn havde sparet fredsbudskabet op til os netop til denne dag, der sætter glæden over vor frihed som motto over vort kristne liv. Og dagens kirkebøn passede som et under til denne dag: »Gud, fra hvem alt godt kommer (også freden var en af Guds gaver), giv os, at vi ved din indgivelse må kunne tænke, hvad der er ret, og under din ledelse må fuldføre det . . .«

Sjældent har vi været så opfyldt af gode forsætter som dengang, da krigens trussel standsede ved vor grænse, og da ufrihedens lænker løste sig og faldt til jorden.

Man har tit siden hine idealismens store dage spurgt – både offentligt og i sit stille sind – om alle de gode tanker og forsætter, der dengang var så ærlige, er blevet til virkelighed. Jeg er bange for, at vi med skam må bekende, at meget er forblevet ved tanken. Er det ikke en svaghed hos mange af os, at vi boltrer os i smukke tanker, forsætter, gode råd, at vi føler os som religiøse, kristeligt tænkende mennesker – uden dog selv at omsætte tankerne i gerning.

Da lyder Jakobs brev som en meget praktisk og aktuel belæring i vore øren og vore hjerter: »Vær ordets gørere, ikke blot dets hørere; ellers bedrager I jer selv.« Jesus selv siger i slutningen af bjergprædikenen (Matt. 7,24 og 26), at den, der hører hans ord og handler derefter, ligner en klog mand, der bygger sit hus på klippegrund, mens enhver, der hører ordet og ikke handler derefter, ligner en dåre, der bygger sit hus på sand. Apostlen Jakob bruger en rammende sammenligning: Den, der blot hører og tænker uden at handle, ligner en mand, der ser sig i spejlet og så med det samme går hen og glemmer, hvordan han så ud. Det er flovt, ikke?

Det samme kan man sige om at læse ordet, om skriftlæsningen. Hvor tit hører vi ikke evangeliet læst op; et personligt kendskab til Kristus erhverver vi os kun ved at høre og læse evangeliet. Evangeliet med det billede af Kristus, det giver os, er vort bedste kristenspejl, tusind gange bedre end så mange skriftespejl, man læser i bønnebøger. Går det ikke med dem, som med det, manden i dagens læsning så sig i – »og han glemte straks, hvordan han så ud«. Se ofte i Skriftens sjælespejl! Det fortæller meget mere ubestikkeligt end det kendte »lille spejl på væggen«, hvad der er i os, hvad vi er værd, hvor meget og hvor lidt der er i os af Kristi lys.

Apostlen opfordrer sine læsere til at fordybe sig »i frihedens fuldkomne lov«. Er det ikke et vidunderligt navn for Guds frelsesbudskab? Der findes kristne, som fornemmer Kristi budskab som en byrde og en lænke, der gør ufri, der »binder« os; de vil til nød indrømme, at den kristne tro er et strålende luftkastel, et »ideal«, som dog er uopnåeligt for normale, fornuftige mennesker. Det er for meget forlangt at ville realisere det, mener de. Jakob belærer dem om noget andet. Det er netop denne apostel, der var den mest »jødiske« af dem alle, og som var så kendt for sin trofaste overholdelse af Det gamle Testamentes tunge og trælse lov, at endog hans ikke-kristne landsmænd kaldte ham den »retfærdige«, som har formuleret det tilsyneladende paradokse ord om »frihedens fuldkomne lov« og dermed skabt en af de smukkeste betegnelser for vor forløsnings glade budskab. Hvor et menneske bliver en elskende »gører« af Kristi lov, vil man ikke mere føle det som en byrde at være kristen. Hvor sjælen spørger sin herre: »Hvad vil du, Herre, at jeg skal gøre?«, vil den ikke beklage sig over noget krav, selv om det er nok så stort. Hvor Kristi lov er en kristens inderste vilje, hans liv og hans lyst, vil Kristi budskab og krav aldrig blive betragtet som en trældom, man må bøje sig under, men som en udfoldelse af vort liv, som en glad ytring af vor kærlighed til Kristus, som en fri og tryg hengivelse til ham, der er vort livs skaber, bærer og fuldender. Menneskene vil aldrig få en fuldkommere lov at følge end Kristi evangelium. Endog den store humanist, digteren Goethe, har sagt: »Ved Bibelen vil hver slægt forynges; og målestokken for et folks liv og kraft vil altid være dets stilling til Bibelen.« For den, der virkelig lever sig ind i Kristi lov og tanke, vil der aldrig opstå konflikt mellem »skal« og »vil«; Kristi lov vil være hans vilje, og hans vilje vil i frihed omfatte, hvad den skal. Er den kristne »gerning« ikke selvfølgelig for den, der har den kristne »tro«? Når man med kærlighedens øjne fordyber sig i Kristi lov, vil man uden indre konflikt blive en fri »gerningens gører« og aldrig nøjes med at være en »glemsom hører«, og man vil blive »salig i sin gerning«.

Grå er al teori, siger man; også al teoretisk kristendom er grå, kun praktisk kristendom stråler af liv, kun praktisk kristendom er missionerende og virker opbyggende.

En ren og ubesmittet gudsdyrkelse er at besøge enker i deres trængsel.

Urkirkens biskop i Jerusalem, Kristi »broder«, nøjes dog ikke med at sige nogle ting i al almindelighed; han er en praktisk sjælesørger, der ved, hvor skoen trykker. »Hvis nogen mener at dyrke Gud og ikke tøjler sin tunge, men bedrager sit hjerte, hans gudsdyrkelse er intet værd.« Han ved, at Det gamle Testamentes visdom er Guds ord – også for Den nye Pagts børn: »Ved megen tale undgås ej brøde, klog er den, der vogter sin mund« (Ordspr. 10,17). »Den, som har kundskab, tøjler sin tale, mand med forstand er koldblodig. Selv dåren, der tier, gælder for viis, forstandig er den, der lukker sine læber« (Ordspr. 17,27 f.). Også Paulus anmelder sit besøg i Korint bl.a. med følgende ord: »Jeg kommer snart til jer, om Herren vil, og da vil jeg spørge, ikke efter de opblæstes ord, men efter deres kraft. Thi Guds rige består ikke i ord, men i kraft« (1. Kor. 4,19 f.). Hvem ved ikke, hvor megen snak og sladder kristne lægger tunge til – ofte foran åbne kirkeporte og ved mange »kristne« møder. Hvor mange kirkepolitiske stortalere og selvbestaltede moralprædikanter ville ikke have godt af at læse Jak. 1,26 en gang ugentlig. Måske ville mange unyttige og syndige ord forblive usagt.

Efter at have sagt, hvad der ikke er foreneligt med ægte religion, siger apostlen: »En ren og ubesmittet gudsdyrkelse for Gud, vor Fader, er dette: at besøge faderløse og enker i deres trængsel og bevare sig selv uplettet af verden.« Derefter følger en lang belæring om praktisk kristenliv. Hvor mange af os spørger: Hvordan skal man leve som kristen? Mon ikke det bedste resultat af denne skriftlæsning i 5. påskesøndags messe ville være: engang at læse hele dette brev, som Luther ville have fjernet fra Det ny Testamente! Vi ville derved opdage, at kristenliv ikke betyder en masse »trosproblemer« og dybsindig spekulation, men levet, aktiv tro. Denne måske ældste af alle nytestamentlige bøger, som man har kaldt Det ny Testamentes Visdomsbog, lærer os på den mest originale måde, hvori aktivt kristenliv består. Også mange af vor nye tids brændende problemer finder et svar i dette kristne oldtidsskrift. Det er højst aktuelt. Læs Jakobs brev og bliv viis!

J.Coenen, S.J.

MENNESKER

Nonnen, alting gik skævt for

Mange mennesker synes at være født med at komme dårligt fra alting. Ligegyldigt hvad de begynder på, går det skævt, og der kommer ingenting ud af det. Til dem hører fantasterne, bygmestrene af luftkasteller, de storhedsvanvittige... Men til dem hører også typer som *Filippine Duchesse*, — en kvinde, som drømte store drømme og til slut måtte se sin afmagt i øjnene, men som alligevel...

Fra sin barndom havde Filippine Duchesse dromt om at gå i kloster. Men først da hun var 29 år, lykkedes det hende at virkeliggøre sin drøm. Hele livet igennem drømte hun om at komme til at undervise indianerbørn. Men hun kom aldrig så langt, for hun kunne ikke få deres sprog banket ind i hovedet. Efter at hun havde levet 34 år blandt indianerne, kunne hun stadig ikke sige en sætning på deres sprog.

Hun blev sendt til Amerikas indianere for at grundlægge et kloster inden for sin orden. Søstrene af Det hellige Hjerte. Men hun overholdt sine ordensregler så bogstaveligt, at hendes omgivelser ikke begreb hende. Hun krydsede Atlanten sammen med en konvertit, en af de skønne damer fra kejser Napoleons hof. Det tog elleve uger, — en frygtelig storm undervejs forsinkede skibet. Kaptajnen skottede mistroisk til nonnerne, han havde om bord, som om det var dem, der havde nedkaldt uvejret over hans fartøj. Og da flokken omsider ankom til St. Louis med Filippine i spidsen, kunne de ikke finde nogen steder at bo og måtte drage videre til St. Charles. Her vakte deres bestræbelser absolut ingen genklang hos indianerne, som tilgiveligt nok ikke kunne få ind i hovedet, hvorfor de hvide søstre absolut ville undervise deres døtre. Undervisningsmaterialet fra Frankrig, som var lovet dem, kom ikke! Børnene løb barfodet omkring — også om vinteren, når vejene var spejlglatte af is. Der var ingenting at fyre op med i klasseværelset, og omsider måtte de give op.

Søstrene drog derefter til Florissant,

en anden by i Missouri. Her gik det bedre til at begynde med. Men en stormflod væltede resultatet af alle deres anstrengelser over ende. De manglede penge, og omgivelserne var fjendtligt stemt, — og så gav de op også her. I mellemtiden var det gået op for Filippine, at samvittighedsløse hvide havde ødelagt indianerne på sjæl og legeme med spiritus og slået dybe skår i deres menneskeværdighed. Hun skrev til sin foresatte i Frankrig: »Send mig jesuitter, der kan gøre dem til mennesker. Bagefter vil vi prøve at gøre dem til kristne!«

Der blev sendt jesuitter til hende, deriblandt pater *De Smet*, der senere blev kendt som »Apostlen fra Rocky Mountains«. Han og Filippine korresponderede med hinanden indtil hendes død.

Da hun var 72 år, lykkedes endelig noget for hende. Hun blev sendt til Patawatomi-indianerne, og endelig skulle hendes drøm fra barneårene gå i opfyldelse. Af disse mennesker blev hun pludselig modtaget som en dronning og måtte trykke 700 hænder. Hvorfor? Fordi rygtet om hende var ilet i forvejen som »kvinden, der altid beder«. Og det gjorde hun. En eneste ting mislykkedes ikke for hende livet igennem: hun bad! Den sidste sætning i hendes sidste brev lyder sådan: »Når Gud nægter mig det, jeg ønsker, kan jeg kun bede om, at Hans vilje må ske!«

Dette er hele hendes livshistorie. Hendes foresatte inden for ordenen var den hellige *Magdalena Sophia Barat*. Og den 12. maj 1940 blev Filippine saligkåret af pave Pius XII.

Lambert Swerts

*

Rom. Paul VI modtog fornylig ca. 500 personer, der deltog i tre forskellige økumeniske pilgrimsrejser: en engelsk, en australsk og en hollandsk gruppe. Paven talte til pilgrimmene på engelsk, og sagde, han havde den største agtelse for deres tro og deres opfattelse. Paven føjede til:

»Vi vil fra vor side aldrig blive trætte af at begunstige alt, hvad der kan gøres for at befordre enhed i Kristus. Vi håber, at sådanne møder må finde faste og blivende former.«

Det er så vidt vides første gang, at de økumeniske kontakter på højeste plan også omfatter lægfolk.

Bjørn Højbo:

Den kristne liturgis baggrund

2.

Den gudstjeneste, vi er vant til at overvære under navnet »messe«, er sammensat af to oprindelig vidt forskellige dele. Den første afdeling, som vi kalder katekumenmessen, stammer fra synagogegudstjenesten. Den anden del, som vi kalder »de troendes messe« stammer fra det jødiske påskemåltid. Allerede tidligt smeltede de sammen til en enhed — selv om de til langt op i tiden kunne forrettes hver for sig.

Da jødefolket var i landflygtighed i Babylon under kong Nebukadnezar, fik de for vane at samles på sabbaten og sammen synge Sions sange (d.v.s. omtrent vore Davidssalmer) og sammen læse op af de skrifter, som vi kalder Bibelen (i den form naturligvis og i det antal bøger, der stod til deres disposition på daværende tidspunkt). Denne skik blev stærkt indgroet og blev bevaret, da de kom tilbage til Palæstina. Nu indrettede man efterhånden også ligefrem huse til at afholde denne sabbatsgudstjeneste i, de såkaldte synagoger. Qahal, d.v.s. synagoger på hebræisk, betyder først og fremmest forsamlingen af jødefolket, dernæst det sted, man var forsamlet, og endelig de dér forsamlede mennesker, som udgjorde en del af Israels folk og repræsenterede hele folket. Man udøver altså sin funktion som folkelem ved at tage del i synagogegudstjenesten. Denne opfattelse blev af evangelisterne oversat på græsk med ordet »ekklesia«, den myndighed havende, udøvende og lovgivende folkeforsamling i Athen eller andre græske bystater. Også her betyder ordet den forsamling, der repræsenterer det hele, handler på det heles vegne. Guds ekklesia, som Paulus siger f.eks., Guds kirke, vil altså sige: forsamlingen af kristne på et sted, som repræsenterer helheden, og virker i denne helheds navn (liturgi betyder netop offentlig virksomhed, hverv). Først derefter er navnet gået over på bygningen, kirken, kirkehuset. At være til gudstjeneste er altså at udøve sin funktion som medlem af kirken, Gudsfolket, at tage del i den fælles funktion. Man kan ikke leve et isoleret kristenliv, man kommer til Gud direkte, personligt, men aldrig isoleret, afsondret fra »de andre«. Dette at høre Guds ords forkyndelse, Guds ord der læses op for alle i fællig, er et mysterium og kan *ikke* erstattes af privat bibellæsning, denne være så god, den være vil. Privat bibellæsning er en *nødvendig* forudsætning for at få det fulde udbytte af, hvad der læses, men er ikke den egentlige læsning, der foregår i fællig. Heraf ses også, hvor vigtigt det er, at læsningen foregår tydeligt, højt og på et forståeligt sprog. Tænk på, hvad der foregik i vore kirker under det gamle påskeritual før 1954. 12 læsninger på latin, der blev læst hurtigt igennem, fordi der stod i rubrikkerne at de skulle læses. Sammenlign med den atmosfære, der er over den byzantinske gudstjeneste skærtorsdag aften, hvor 12 stykker fra evangelierne læses på forståeligt sprog. Det er en stille meditation, hvorved man synker dybt ned i mysteriet. Sammenlign også med den udmærkede idé påskenatten at læse de 4 profetier højt på dansk. Man hører efter helt anderledes nu end i gamle dage.

Gudsordet spiller en langt større rolle, end folk almindeligvis forestiller sig. Vi bygger op af Ordet, vi underernæres, hvis vi ikke fordyber os i Ordet, og sakramenterne kan ikke komme til deres fulde ret og få deres fulde virkning i os, hvis de ikke »fortættes« med mening som Ordet giver dem og fylder dem med. Vi spørger altid, hvor længe den eller den ikke har været til sakramenterne. Vi burde også — og i langt højere grad — spørge, hvor længe det er siden, at vedkommende har hørt og læst og beskæftiget sig med Guds ord. Sakramenterne er kun en fortætning af Ordet og kan aldrig stå alene. Men man kan frelses alene ved den tro, Ordet giver og nærer, om galt skulle være.

Synagogegudstjenesten opfattes af jøderne som et Ordets og bønnens offer, der erstatter den rigtige tempelgudstjeneste. Derfor er synagogebygningen indrettet som et tempel en miniature. Til det allerhelligste svarer skabet med skriftrullerne. Til det hellige den forhøjning, som rabbinerne står på under deres funktion, og hvor der er anbragt lysestager. »Skibet« svarer til de troendes forgård i templet. Bønnerne erstatter de ofre, der fandt sted i templet. Vi har lov til i kirkebygningen og i den gudstjeneste, der her foregår, at se en videreførelse af den gamle tempeltjeneste ifølge Kristi ord til den samaritanske kvinde: Den tid kommer, hvor det hverken er her eller i Jerusalems tempel, der skal tilbedes. De, der skal tilbede, skal tilbede i ånd og sandhed. Kirkegang er vor tempelgang.

Synagogegudstjenesten har dannet mønster for den katekumenmesse, vi fejrer. I synagogen består gudstjenesten af

en række lovsange og bønner og nogle skriftlæsninger, to i tallet, først af Loven og så af profeterne. De kristne overtog dette skema. De begyndte deres sammenkomster med at hilse (Dominus vobiscum) og læste så op. Oprindelig først af loven og profeterne ligesom jøderne (senere blev dette til én gammeltestamentlig læsning), derefter af apostlenes breve og endelig et stykke af evangeliet. De to sidste læsninger er blevet bevaret. Men mon det ikke ville være godt at indføre et stykke af Det gamle Testamente? Det er såre rige tekster og danner forståelsesbaggrund for hele Det nye Testamente og for Kristi virke og forkyndelse. Uden Gammel Testamentes baggrund bliver Kristusskikkelsen så underligt bleg og lidt indholdsløs. Kristendommen bliver let overfladisk.

Efter at man havde læst og prædiket, blev de tilstedeværende ikke-kristne sendt bort, og derefter kunne de, der var døbt, bede i Jesu navn. Dette var den store bøn for alt og alle, Kirken og verden, folk og fæ, om fred og enhed og velsignelse over alt lovligt og godt. Denne bøn er det meningen atter at indføre, hvor den hører hjemme, nemlig efter Dominus vobiscum efter prædikenen. Man kan se en måde at udføre den på ved de store forbønner langfredag. At høre Guds ord og at bede for verden og Kirken er den kristnes privilegium og pligt som medlem af Guds kirke og deltager i hans folkeforsamling.

Denne gudstjenesteform stod oprindelig alene, som hos jøderne. Først senere blev den forbundet med den eukaristiske del. Men vi kan nok spørge os, om den ikke egner sig til at være en selvstændig gudstjenesteform ved særlige lejligheder, — jeg tænker på aftenerne før de store fester samt ved indledningen til faste og advent. Vi mangler faktisk gudstjenester med indhold, hvor man ikke skal skynde sig videre til »det egentlige«, men hvor det hele samles om Guds budskab som en forberedelse til den følgende dags hovedgudstjeneste, for at denne kan blive så indholdsfyldt og den sakramentsmodtagelse så »fortættet« og »indholdsmættet« som muligt. Med andre ord, en ypperlig erstatning for andagter. Den latinske ritus er jo ikke så rig på tekster, der virkelig lægger op til festerne og deres mysterium, så det var måske en idé at forberede disse i ro og mag med en indholdsmættet gudstjeneste, bygget op over Guds ord.

Vi kunne her i langt højere grad benytte de tre eneste elementer, hvor vesterlandsk kultur virkelig har været nyskabende. På det liturgiske område: Davids salmesangen med skiftende kor, de nationale (i vort tilfælde danske) salmer og til slut den sakramentale velsignelse.

Bjørn Højbo

Hos jøderne har skriftlæsning den dag i dag en central plads — ikke blot i gudstjenestelivet, men også som et led i opdragelse og undervisning.

Noget om livsbetingelser

»De standsede begge foran et vindue med balloner. De runde hoveder, der var fastgjort til snore, var røde af anstrengelse. De ville til vejrs, — opad, opad, — og vidste ikke, hvorfor de ville det. De rykkede utålmodigt i snorene og havde hverken øjne eller øren... og tumlede mod hinanden... og virrede rundt. De stakkels blinde hoveder.«

I Julius Bomholts nyeste bog, »Hvor er du?«, er der lagt op til det helt store. Den fremtræder som et opgør med tidens værkende onder: den enkeltes ensomhed i en verden, hvor enhver har så travlt med sit, samt materialismen i alle dens manifestationer: den hovedløse dyrkelse af tingenes verden, prestige, sex, adspredelse, og hvad dermed følger.

Heroverfor er der søgt at fremstille den modsatte holdning, nemlig uselvisk godhed, medmenneskelighed.

Hovedpersonen er den lille åndssvage mandsling Anders. Vi følger ham fra det sted, hvor han er i privatpleje, tilbage til anstalten og ud igen til andre plejesteder med mellemliggende ophold på anstalten. Dette er den ydre ramme om handlinger, hvis indre sammenhæng består i, at Anders søger »en bror«. »Hvor er du?« er Anders' talte eller uudtalte spørgsmål til enhver, han møder. På de 327 sider vises der nu, hvordan menneskene stort set reagerer på dette fundamentale spørgsmål. Anders er ikke forfatterens eneste talerør, »Drømmeren« på anstalten siger på sin måde det samme: Kan cirkler og firkanter aldrig forenes?

Men den travle verden beskæftiger sig med andre problemer. Vi ser, hvordan Anders' første og anden husbond kun spørger om én ting: Hvad der bliver bestilt. Man skal nemlig frem i verden, tjene penge, avancere, øge omsætningen og meget andet. »Effektivitet, mine damer og herrer, eller ud til venstre — hvis orkestret standser bare fem minutter, er det ikke til at indhente salget igen.« Man kan ikke lade være med at tænke på ballonerne i vinduet: ansigtsløse, blinde, døve. »Hvor er Maria Magdalones bror,« spørger Anders i balsalen. — »Lad ham efterlyse i radioavisen. Frelsens Hær kan også bruges. Vi er her for at feste«. Og der larmes, så huset gi'r sig. At en ung pige bryder sammen, vækker kun ærgrelse, for man er her for kollektivt at overvinde »denne meningsløshed — det er ikke til at få bugt med den«. Men i den milde sommeraften udenfor »gik solen ned i et svimlende bål. En kile af fugle kom svirrende frem af den røde himmelvæg, som var

de født af ild. Det var skønt at gå i den kølige luft, som nu strøg ind over heden. Det sukkede i lyng og ris. Det ensomme land sank tilbage i sin ensomhed«.

Man må se det helt konkret for sig: Her fredfyldt hvilen i sig selv, dér kaos, larm, magtkamp, gabende tomhed. Man har gjort midlerne til mål. Og ethvert middel, der »ophøjes« til mål, bliver dybest set dødbringende. Det gælder for eksempel *arbejdet,* som vi her får at se. Anders' første husbond, for at nævne et karakteristisk eksempel, kan aldrig få bestilt nok. Det kan aldrig gå hurtigt nok, hverken med Anders eller med den lille magre hest. Det føles både på den ene og den anden måde absolut logisk, at han kommer af dage ved en løbskkørsel, da han endelig engang har fået hesten til at strække ud. Men som menneske var han død, længe før han døde. Verden var for ham kun noget, man *tilegnede* sig, og følgelig var hans hænder altid lukkede for at holde fast på vindingen eller knyttede for at slå løs. Landsbysmeden går kun til sit arbejde i blindt raseri: Det skal fra hånden, så han kan komme i gang med det næste, o.s.v. Han har en søn, der ligner ham. Men sønnen er trods alt kun en dreng endnu og ville for eksempel ønske, at han kunne fløjte, men hvor meget han end anstrenger sig, evner han ikke at frembringe én tone; han får kun munden fuld af luft. Eller der er husbonds kone, som er utroligt grim. Grimheden kommer indefra. Den er afbilledet af et sind, der er hårdt og ufølsomt. Andres nød har hun ikke tid at tage sig af, for man skal frem i verden. Det er målet. »Se at få bestilt noget.«

Det er indlysende, at det må gå galt. Den første livsbetingelse for mennesket er, at det bliver klar over, *hvad* der er dets sidste og endelige mål, nemlig Gud selv, — og intet mindre. Det næste bliver så at tage konsekvensen heraf, d.v.s. at orientere alt andet i tilværelsen i retning af dette mål. Den modsatte holdning er dødbringende og udsletter det menneskelige i mennesket, som vi her ser det, og som vi får det at se endnu skarpere ved mødet med Anders' stuekammerater på anstalten.

På én undtagelse nær er de havnet dér som følge af grådighed over for livet og det, der kunne være dets goder. Den ene fra denne kategori er der dog som følge af forældrenes misbrug, men det er jo kun en forskydning i tid — sagen selv er den samme. »Han er lige så klog som vi andre«, siger overlægen. Og det gode hoved bruger sine færdigheder på de andres bekostning, hvad der fører til to menneskers definitive undergang. Heroverfor står for eksempel den

Kulturminister Julius Bomholt

gamle enkekone Maria Magdalone og Anders. De er fælles om at være uden for begærlighedens, magtstræbets og selvhævdelsestrangens verden. De lever. Det er værd at lægge mærke til, hvor frie de står i den verden, der syder omkring dem. De er frie, fordi de ikke kan drages med ind i diverse onde cirkler. Anders er en »outsider« på grund af sin defekt, og det er hans lykke. De andre kan tage ham og flytte ham som en brik, og en Maria Magdalone kan ikke forhindre det, men de kan i virkeligheden ikke gøre ham noget. Da han ikke reagerer på ondskaben, kan den ikke besejre ham. Den kan kun ramme ham som en klam berøring, men ikke få ham i sin vold. Han er, uden at vide det, suverænt fri.

Hvad Maria Magdalone angår, repræsenterer hun en holdning af uforanderlig ro og åbenhed over for alt og alle. Når hun frit kan formidle sin personlighed til dem, hun møder, er det vel, fordi der ikke står nogen usynlig mur af privatinteresse og egennytte mellem hende og omverdenen. Er det derfor, hun hedder Maria Magdalone? Skal navnelighedens med Bibelens Maria Magdalene antyde en »omvendelse« — fra jeg-betonethed til uselvisk væren? Den omstændighed, at hun venter på »sin bror«, kunne tyde på det: I virkeligheden har hun aldrig haft nogen bror. Senilitet, mener de andre. Javel, men så er det betegnede, at seniliteten har forårsaget, at den afdøde ægtefælle omtydes til »en bror«.

Stor skønhed præger fremstillingen af, hvordan Anders som ordnende princip i sin omtågede forestillingsverden har dette ene: Maria Magdalones godhed. Hans hukommelse er som et sold, men hvad han møder af fint og godt og nænsomt, minder ham om hende. Det gamle rolige asketræ på plænen i anstaltens have har noget af hendes væsen i sig. Parken selv minder i den stille sommernat om Maria Magdalone. På kirkegården i et helt andet sogn, hvor Anders kommer i pleje, finder han en anden Maria Magdalones grav; Anders tror det er »hans« Maria Magdalone, der ligger under tuen, og »han så Maria Magdalones ansigt mere tydeligt end de ting, der skulle forestille at være de virkelige. Hun var i graven og oven over graven — og hun ville stå lyslevende ved lågen, når han vendte tilbage. I denne stund var hun her, og hvad havde hun at sige ham? En rødlig stribe trængte sig ind i himmelvidden i nordøst i flere kirketårnes højde, og der blev så ufattelig tyst, som om Vor Herre var til stede — Du, som er i himmelen, mumlede han«. Er det ikke det særegne ved virkelig godhed, at den peger ud over sig selv, som vi her ser det?

Hvad er det, der gør omverdenen til et helvede eller til et paradis? I bilfabrikkens larmende inferno er den lille Anders ved at gå til på grund af støjen, og så det, at ingen kerer sig om ham undtagen for at sætte ham i sving. Da sker det, at en mand kommer hen og siger nogle gode ord til ham, »og der var i ordene en venlighed, der pressede fabrikkens lyde på afstand, så der dannede sig et hulrum af fred om ham.« En anden gang er det Anders, der vender sig til ham: '— Du må hjælpe mig,' siger Anders. — Et par roligt seende øjne tog ham ind til sig.«

Eller hvorfor er det fattige aftensmåltid i den enlige Marias armodige stue et herremåltid? Mon ikke, fordi der hersker fred og harmoni mellem menneskene der — som noget ganske selvfølgeligt, det er ikke noget, man sidder og filosoferer over dér, — det er der ved den måde, man er over for hinanden på, men det kaster en usynlig stråleglans over alting, så Anders mener, at »her er næsten for pænt«, alt imens han nyder »smagen af brød, der er skåret med omhu«. Ja, det er, som om tingene selv er draget med ind i samstemmigheden: den rundelige, blå kaffekande »strakte hals for at se med«, og »bordet løftede sig for at vise sine blomster.«

Bærer jeg-betonetheden, egoismen, døden i sig, er uselviskheden livgivende. Marias lamme søn sidder og stirrer på en for længst visnet gren, som en fremmed en gang for længe siden bragte ind i stuen som grøn og frisk. I det mørke kælderværelse har sådan en grøn gren været noget af et mirakel for en dreng, der var lænket til stolen der, og senere holder han hårdnakket fast ved, at grenen en skønne dag vil løfte sig med friske blade. Anders synes ganske spontant, at det er synd, at drengen skal sidde og kigge på den visne pind, og mens drengen sover, sætter han i stedet en frisk gren i vasen, som han har plukket dagen før, fordi han kunne lide den. Da drengen så vågner, tror han, at underet nu er sket; han må omgående hen og røre ved det: Han rejser sig — og går!

Er Jul. Bomholts nye bog en af årets sensationer? Absolut nej. Som allerede nævnt i indledningen her, og som det vel også fremgår af de overvejelser, den har inspireret anmelderen til, har den en virkelig høj intention. Men man engageres ikke i den.

Hvad er der da i vejen?

For det første rummer bogen en meget iøjnefaldende indre selvmodsigelse: Romanen bevæger sig og vil helt og fuldt bevæge sig på den realistiske virkelighedsfremstillings plan. Men dens hovedperson, som jo også skal befinde sig på dette plan og heller ikke er tænkt anderledes, falder uden for rammen. Den åndssvage Anders er selvfølgelig »anderledes« på grund af sin psykiske defekt, men forfatteren er kommet til at fremstille ham som værende uden nogen menneskelig plet og lyde — vi står altså over for det første syndefri menneske siden Adam før syndefaldet! Man kan heller ikke uden videre finde den gamle Maria Magdalone og tømreren, to meget centrale skikkelser i bogen, helt overbevisende. I den måde, de fremtræder på, er der noget, som er for billigt, selv om de bedre kan gå an end Anders. De gode er altså meget gode, u-troligt gode, de andre med få undtagelser ensidigt »onde«. Sort og hvidt. Og endelig er der ødslet ganske usandsynligt med guldkornene, som tit er af de 24-karats, det må medgives. Men for megen visdommelighed gentaget for hyppigt, omend med variationer, ender med at føles som noget meget trættende. Resultatet bliver, at det, der skulle og kunne have virket ved et fuldbåret kunstværks logik, konsekvens og mådehold, synker ned på den bedre opbyggelses plan.

Men på den anden side: At bogens forfatter er faldet for fristelsen til kun at bruge sort og hvidt, berettiger ikke dens anmelder til at begå samme fejl. Det er glædeligt at kunne tilføje, at i mange, mange tilfælde har forfatteren haft en virkelig lykkelig hånd, for eksempel når det gælder med få streger at skildre ren og enkel natur og herigennem formidle en intuitiv oplevelse af fred og harmoni. Det samme gælder de skønne billeder af enkel menneskelig godhed og nænsomhed, og de mange steder, hvor ting ses og fremstilles med symbolsk betydning af stor virkning samtidig. Det indtryksfulde billede af de røde ballonhoveders stumme nikkedans hører således til denne kategori.

Men alt i alt: Men denne bog placerer Bomholt sig *ikke* på parnasset, men i lægprædikanternes rækker. En lægprædikant, der har noget på hjerte. *S.H.M.*

Jul. Bomholt: Hvor er du?
Forlaget Fremad, 1963. 327 sider.
Hft. kr. 27,75; indb. kr. 37,50.

Katolikker fejrer Dybbøldagen

Man kunne have undt de mænd, der hin aprildag 1864 omsider måtte vige for overmagten, at opleve mindehøjtideligheden på Dybbøl 100 år efter. De fik ikke megen tak, mens de levede; og dog var deres heltmodige forsvar af disse små skanser — over hvis ringe størrelse man undres, når man ser dem — en bedrift, der vil blive stående i historien, og som af en mand som marskal Foch stilledes på linie med forsvaret af Thermopylæ og Verdun. Uden Dybbøl havde der næppe heller været nogen genforening med Nordslesvig i 1920. Det, der i sig selv var et klart militært nederlag, blev en enestående inspiration for det danske folk og først og fremmest for sønderjyderne. Dybest set er det vel den ægte katolske tanke om *offerets* betydning og værdi, der ligger bag — en tanke, der heller ikke burde være fremmed for os, der har oplevet modstandskampens betydning under den tyske besættelse 1940-45.

Højtidelighederne begyndte allerede dagen før, fredag den 17. april, med kransenedlægning på krigergravene og mindegudstjenester i Dybbøl kirke og i kirkerne i Sønderborg. Også sognepræsten for den katolske menighed i Sønderborg, pater Irenæus O.F.M., havde fredag aften foranstaltet en smuk og værdig mindegudstjeneste i St. Pauls kapel, hvis intime stemning passede så godt til lejligheden, med prædiken af sognepræsten for den katolske menighed i Horsens, pastor N. R. M. Oppermann. Messen var votivmessen »Pro Pace« (for fred), hvis evangelium er taget fra Johs. 20,19-23, der fortæller om Herrens Åbenbarelse for apostlene påskedags aften, da de var samlede bag lukkede døre. Pastor Oppermann talte om hundredårsmindet i tilknytning til messens evangelium og sagde bl.a.: Efter langfredagens gru og påskemorgens jordskælv og vennernes forfærdelse over den tomme grav kom Sejrherren i den stille aftenscene med freden og lagde fundamentet for fredens videregivelse i syndernes forladelse. Hans rige blev fredens og livets rige, men et rige som ikke skulle være »af denne verden«. Dog blev der siden så ofte tænkt menneskeligt om gudsriget. Man mente at vinde fred ved at sejre og herske og frihed ved at overvinde andre. Ofte blev menneskene dog ved krig og ødelæggelse mindet om, at de havde taget fejl; og krigen lærte dem, at sejr udspringer af nederlag, fred af at tjene, og frihed af at overvinde sig selv. Sådan må det da også være, når Gud netop med Kristus har sagt os alt. Han var jo menneskeligt set nederlagets mand, hvis sejr det var at tjene indtil tilintetgørelse, og som vandt livet gennem døden. Kun på den baggrund fatter vi lidt af historiens tale.

Pastor Oppermann sluttede sin prædiken med disse ord: Det er godt med en 100-årsdag som denne, som ikke er et minde om menneskelig sejr, men om hengivelse og offer. Dermed bliver den netop en tale til vor tid, hvis karakteregenskab det er at ville kræve og nyde. Gid vore øjne må åbnes for offerets værdi, thi et offer, hvilket det så end er, har aldrig været forgæves. Vi gør i disse dage vore overvejelser i påskens lys og beder i denne aftens stilhed Kristus besøge os med sin fred og lære os at kende vor besøgelses tid, at gøre bod og derved blive befæstet i syndsforladelsens fred. I forbindelse med Sønderjylland er der ofte talt om grænse og grænseskel, og på den baggrund kunne vor bøn i hundredåret passende være Thor Langes fra Lyrskov hede: »Gud Helligånd vogt Danmark vel, ryk fremad lysets grænseskal!« Lad os bede om et skarpere skel mellem lys og mørke, vort elskede fædreland, og for os alle om, at vi altid må kunne skelne mellem, hvad der er Guds, og hvad der er denne verdens rige. Måtte vi gennem vort livs hele hengivelse til Gud i tro vinde frem til hjerternes fred!

Lørdag formiddag den 18. april afholdtes det store folkemøde på Dybbøl banke, mellem skanse 4 og Dybbøl mølle, der blev disse indholdsrige dages højdepunkt. De mange hundrede rød-hvide korsfaner fra hele landet, der blafrede i den friske sydøstenvind, med møllen og det storslåede panorama over hele egnen som baggrund og omgivelser — udsigten fra skanserne på Dybbøl kan ikke beskrives, den skal opleves — dannede en næsten overvældende helhed. Skal man prøve at samle dagens indtryk i ét ord, må det vist blive i ordet: *taknemmelighed* — taknemmelighed mod dem, der satte alt ind, så vi nu kan leve i et frit land, hvor vi kan tale vort eget sprog og leve vort eget liv — men uden nogen som helst chauvinisme. At følelsen af taknemmelighed stadig er en levende realitet, også i det stille, fandt jeg et rørende vidnesbyrd om, da jeg om morgenen, inden den officielle højtidelighed begyndte, vandrede rundt i skanserne. Ved en af de mange smukke natursten, der er anbragt diskret rundt om i terrænet, med indskrifter om, hvem der faldt det pågældende sted, og hvilken dag det skete, i skanse 1, der jo ligger

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter -
Billedbøger - Skønlitteratur - Papir
Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

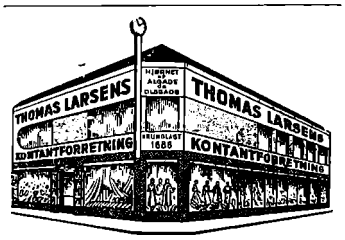

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør-
& Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk
og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING KB KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

nærmest ved stranden, lå en beskeden blomsterbuket med to påskrevne pigenavne — antagelig to piger fra egnen, som på denne måde har villet vise deres følelser.

Uden at ville forklejne nogen af de øvrige talere, der sagde mange udmærkede ting, må man sige, at den, der bedst forløste det, der rørte sig i hjerterne, var kong Frederik, hvis oldefar, kong Christian IX, også var den, der fremfor nogen viste soldaterne i 1864 sin kærlighed og taknemmelighed, som det bl.a. så smukt kom frem i biskop Dons Christensens tale. Ved mødets slutning rejste kongen sig spontant og besteg helt uden for programmet talerstolen, tydeligt bevæget. Hans tale var kort; men det var ord, der kom fra hjertet, og derfor også gik til hjertet. De kunne ikke have været sagt med samme vægt af en præsident og viste betydningen af kongen som udtryk for rigets og folkets enhed, hævet over partistridigheder og småligt kævl. Med rette foranledigede de pater Irenæus til i sin prædiken under messen den følgende dag at fremhæve disse ord fra dagens epistel, der var skrevet til lejligheden: »Ær alle, elsk broderskabet, frygt Gud og hold kongen i ære«.

L. B. Fabricius

UNG PIGE TIL SCHWEIZ

med kendskab til fransk som iøvrigt kan læres dernede kan få stilling i huset.

Oplysninger hos Paul Uttenthal
Nærum. Tlf. 80 05 09

LEJLIGHEDER TIL LEJE

Store 4 og 5 vær. lejligheder udlejes til snarlig indflytning i højhus i Helsingør.

Alle moderne bekvemmeligheder forefindes.

Henvendelse tlf. (03) 21 19 00 kl. 10-16 (ikke lørdag og søndag).

FJERDE SØ

Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

Pater Pire modtager Sonningprisen

Karakteristisk for den interesse, der også herhjemme er for pater Dominique Pire og hans arbejde, var det, at der ved højtideligheden omkring overrækkelsen af Sonningprisen på Københavns Universitet mandag den 20. april var mange unge til stede.

Den smukke fest blev indledt med de to første satser af Joseph Haydns strygekvartet i d-moll, opus 76 nr. 2 og derefter talte kirkeminister Bodil Koch. Hun gik ud fra en oplevelse, hun havde haft i Afrika under sit ophold dér for et stykke tid siden. Hun havde mødt en mand på vejen. Han havde en bibel i hånden. Og hun spurgte ham da, om han var prædikant. Næh, det var han ikke, svarede han, han var bare »a Christian walking along the road« (en kristen, der gik på vejen). Det var denne karakteristik, Bodil Koch anvendte på pater Pire, som hun ønskede alt muligt held i fremtiden i hans »ædle gerning«, som hun udtrykte det.

Herefter fulgte endnu en hyldesttale, som blev holdt af Rektor Magnificus, professor Carl Iversen, der overrakte pater Pire prisen på kr. 115.000. Så kom pristageren på talerstolen, og idet han udtrykte håbet om, at hans skandinaviske venner, som nu anden gang hædrede ham med deres tillid, ikke kom til at fortryde deres valg, takkede han for prisen. Talen fortsatte i et personligt budskab, hvori der advaredes mod anonymiteten, der er en af menneskehedens store farer. De moderne stater og store institutioner — kirken ikke undtaget — har således svært ved at fatte, at hvert eneste menneske er enestående, og at det derfor ikke kan sættes i bås. Pater Pire mente iøvrigt, at det ikke var tilfældigt, at han fik en pris i det land, som tæller de fleste gamle elever i hans Fredsuniversitet. Fordi han i sit arbejde havde givet afkald på enhver national, politisk eller religiøs bagtanke, var størstedelen af de nationale, politiske eller religiøse døre, han kunne banke på for at sikre det materielle grundlag for Fredsuniversitetet, lukket for ham.

Både de to hyldesttaler og pater Pires budskab blev modtaget med stort bifald af den store forsamling i universitetets festsal.

Højtideligheden sluttede med de to sidste satser af Haydn-kvartetten.

Blandt de tilstedeværende var foruden de allerede nævnte professor K.E. Skydsgaard, andre kendte professorer, den belgiske Chargé d'Affaires og viceprovincial Pierre Grégoire O.P., som repræsenterede den apostoliske delegat, der var rejst med kongeparret til Italien.

Pater Dominique Pire

Ved et pressemøde senere på eftermiddagen mødte pater Pire iøvrigt en ung dame, fru Lene Halvorsen, der tilbød at tage sig af organisationen i Danmark af hjælpen til de nødlidende.

BEKENDTSKAB

38-årig herre søger venskab evt. ægteskab med katolsk dame, der vil hjælpe ham at komme til troen. Billet mrk. A. 24 til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

SCT. MICHAELS SKOLE

Kolding, søger pr. 1. aug. 1964 et lærerpar + en lærerinde (gerne en småbørnslæi. el. en læi., der har interesse for gymnastik).

Skolen er fuldt udbygget med hovedskole, 8-9 kl. og realafdeling. Elevtallet er ca. 275. Skolen er i god udvikling, og en ny fløj med mod. særlokaler er under opførelse.

Fagområde efter aftale.

Skolen stiller en moderne villa til rådighed som bolig for de ansatte.

Ansøgning bedes sendt til
skolebestyrer K. Gullaksen,
Sct. Michaels skole,
Kralundsgade 2-8, Kolding
tlf. (055) 2 28 34 - 2 31 04

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. Am. 2780.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Chr. Wilger & Søn
Glarmestre
Vestergade 2, Kolding.
Tlf. 2 03 34

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Det ska' være -
Schulstads
maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 3.: 5. søndag efter påske (s. 590, hvid).
MANDAG den 4.: Monika (s. 904, hvid), enke.
TIRSDAG den 5.: Pius V (s. 905, hvid), pave.
ONSDAG den 6.: Vigilie til Kristi himmelfarts dag (s. 598, hvid).
TORSDAG den 7.: Kristi himmelfarts dag (s. 600, hvid).
FREDAG den 8.: Messe som Kristi himmelfarts dag (s. 600, hvid).
LØRDAG den 9.: Gregor af Nazianz (s. 908, hvid), biskop og kirkelærer.
SØNDAG den 10.: Søndag efter Kristi himmelfart (s. 604, hvid).
MANDAG den 11.: Filip og Jacob (s. 894, rød), apostle.
TIRSDAG den 12.: Nereus, Achilleus, Domitilla og Pancratius (s. 909, rød), martyrer.
ONSDAG den 13.: Robert Bellarmino (hvid), kirkelærer.
TORSDAG den 14.: Messe som Kristi himmelfarts dag (s. 600, hvid).
FREDAG den 15.: Johannes Baptist de la Salle (s. 911, hvid), ordensstifter.
LØRDAG den 16.: Pinselørdag (s. 607, hvid).
SØNDAG den 17.: Pinse (s. 616, rød).

BEKENDTSKAB
Ung katolsk sygeplejerskeelev, 22 år, lys, 178 cm høj. ønsker korrespondance med katolsk ung mand. Interesse: Friluftliv, bøger, musik og andre katolske ting samt hjælpe andre mennesker.
Alle breve besvares. Foto ønskes. Billet mrk. A. 18. til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

LÆSERBREVE

Latin — Kirkens modersmål?

Som semitisk filolog med speciale i judaica kan jeg ikke lade være med at gøre indsigelse imod professor Hans Küngs påstand om, at Jesus ikke bad på hebraisk (se Katolsk Ugeblad nr. 15). Ud fra den kendsgerning, at de Jesusord, som er blevet os overleveret i uoversat tilstand fremtræder på aramaisk, kan vi *måske* slutte, at han privat bad på aramaisk. Men det liturgiske sprog i de palæstinensiske synagoger såvel som i templet var på Jesu tid det hellige sprog, hebraisk. Den liturgiske situation var omtrent som vor i dag: Hovedbønnerne læstes på hebraisk, skriftlæsningerne ligeledes på hebraisk, medens samtidig en såkaldt meturgeman (oversætter) oversatte dem sætning for sætning til folkesproget, aramaisk.

Jesus forstod ganske sikkert (som professor Küng da også siger) hebraisk, og vi må vel have lov til at formode, at han gjorde det, fordi han havde sat sig til at lære det, ligesom han også havde lært at læse og skrive. Han var sikkert lige så flittig med bog o~ pen, som han var det med sav og høvl.

Kirsten Pedersen

Tak til pastor Ballin

I Katolsk Ugeblad nr. 16 fandtes et læserbrev kaldet »en anmeldelse« af »Pavens pilgrimsrejse i tekst og billeder«, forfattet af H. Holm-Nielsen. Jeg var ikke glad for den, ikke fordi jeg tror, at kritikken deri vil få større betydning, men fordi den bar vidnesbyrd om de unge akademikeres stærke tilbøjelighed til at betragte alt fra et ensidigt akademisk synspunkt, men menigheden, ja, størsteparten af menneskesamfundet består nu engang af mere eller mindre »ueller halvstuderede røvere«.

For mit eget vedkommende, der som så mange andre ikke har fjernsyn, har det været en glæde at følge pavens rejse ved hjælp af dette hæfte.

Kan man med rette kalde denne publikation for pop, dette misbrugte ord, der tankeløst hæftes miskrediterende på snart sagt alt? Er den »et skoleeksempel på, hvad katolsk kristendom ikke er«? Nej, den er måske et eksempel på, hvad katolsk kristendom *også* er. En billedreportage f.eks. af en af Krushchevs rejser er heller ikke et eksempel på, hverken hvad kommunismen er eller ikke er. Hvad viser billederne os faktisk? De viser os en frigjort og uforfærdet pave ombølget af en broget menneskemasse, de viser os den katolske kirkes øverste leder, der trods sit middelalderlige pavelige skrud, ydmygt knæler og ærbødigt kysser den jord, som Jesus, vor Herre og Gud, skal have betrådt, de understreger for os, at Jesus både er en historisk og guddommelig person, og frem for alt viser de os det gribende historiske øjeblik, da efter ca. 525 års adskillelse lederne af de to største katolske kirkeafdelinger atter mødes. Der er ingen teatralske scener — kun en broderlig omfavnelse og et lille bevæget smil, som lader ane den indre grebethed.

Har de kristnes splittelse, såvel i det små som i det store, naget én i årevis og været en hæmsko, så er man glad for at eje dette lille, fine hæfte til minde om det for os katolikker, ja, for alle kristne store historiske øjeblik, der føles som et vårtegn på en frembrydende større kristen enhed.

Derfor en tak til pastor Knud Ballin, som har formidlet det.

Paula Heide

*

Wien. Ifølge *Kathpress,* det østrigske katolske nyhedsbureau, har det tyrkiske indenrigsministerium erklæret, at det for fremtiden kun vil være muligt for studenter af tyrkisk nationalitet at få adgang til Konstantinopel-patriarkatets teologiske akademi på øen Halki. Udenlandske studenter har fået ordre til straks at forlade øen. Det tilføjes, at udvisningen skulle have været iværksat i september sidste år, men at patriark Athenagoras havde opnået udsættelse. (NC)

Msimbazi, Tanganyika. I det passionsspil, som to herværende capucinerfædre havde skrevet og instrueret i anledning af den nu overståede påskefest, blev der med stort held medtaget ægte lokal-folkelige elementer såsom — for øvrigt velkendte — *mourning songs,* trommer og religiøs dans. Der var stuvende fuldt til alle tre friluftsforestillinger. (NC)

I DEN KOMMENDE TID

Valfarterne til Øm og Aasebakken finder i år sted søndag den 24. maj. Det fælles tema for valfarterne er – som tidligere nævnt: Familien i dag.

For ØM-VALFARTEN foreligger programmet nu. Det ser sådan ud:

Valfartsvandringen er på 2½ km og varer ifølge komiteens folder ca. 3 kvarter. Senest kl. 10.45 samles alle på pladsen overfor kirken. Kl. 10.45 er der fælles procession til kirkepladsen. Kl. 11.00 fejres messen, hvis prædikant bliver pater A. Dekkers S.J. Fra slutningen af messen indtil kl. 14.00 udstilles det Allerhelligste i kirken. 12.00-14.00 er der middagspause, og kl. 14.00 taler skoleinspektør Erling Tiedemann, Vejle, over emnet: Far, mor og børn. Umiddelbart derefter er der afsluttende andagt og kl. 15.15 er der i kirken en orientering af ca. 3 kvarters varighed for alle interesserede om familiegruppearbejde.

Man er med til at bære valfartens udgifter ved at købe et valfartsmærke, der koster 50 øre.

▪

KATOLSKE MENIGHEDSPLEJERS forretningsudvalg har indkaldt til ordinært repræsentantskabsmøde. Det afholdes *lørdag den 9. maj 1964 kl. 14* på Rygaards franske Skole, Bernstorffsvej 54, Hellerup. Der vil blive serveret en kop kaffe, og man anmodes om at anmelde deltagelse til fru *Bente Nygaard Hansen,* PAlæ 6936 eller skriftligt til Katolske Menighedsplejers indsamlingskontor, Bredgade 67 A, 2. sal. Indsamlingskontorets gironummer er 203 22.

▪

A.C., KØBENHAVN indbyder til et foredrag »Hvilke opgaver har en apostolisk delegat i Skandinavien?« onsdag den 5. maj kl. 20 i Store Sal, Jagtvej 183 B. Foredragsholderen er vor egen apostoliske delegat, ærkebiskop Bruno B. Heim. Foredraget holdes på tysk.

▪

KATOLSK ARBEJDER AKTION og UNGE KATOLSKE ARBEJDERE indkalder herved til ordinær generalforsamling lørdag den 23. maj kl. 19.30 i salen ved Skt. Augustins Kirke, Jagtvej 183 B. Dagsorden ifølge lovene. Provinsfolk vil kunne overnatte hos medlemmer i København. Ring RY 9064.

Alle arbejdere er velkomne. Der er indmelding ved indgangen.

Ugens tv og radio (3. - 9. maj)

SØNDAG	20.25	tv	William Saroyan: Mit hjerte er i højlandet. Skuespil.
MANDAG	20.30	P1	Frøslevlejren. Reportage.
	21.30	P2	En måned i klip. Broget magasin for de unge.
TIRSDAG	21.20	tv	Spejlet. Magasin for litteratur og kunst.
ONSDAG	20.40	tv	Zizi Jeanmaire, Roland Petit og Y.Saint-Laurent: Historien om en dag i en cirkusfamilie.
	21.10	tv	Ekko. Et indenrigsmagasin.
TORSDAG	20.35	tv	Bolsjoj Teatrets orkester og kor i operafilm.
FREDAG	20.45	P2	Brenda Behan: Det store hus. Radiospil.
	20.20	tv	Per Federspiel og Per Hækkerup diskuterer markedsdeling.
LØRDAG	20.35	P3	Fra en anden vinkel. Adolph Rasten og Eva Rée.

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Forstår vi at lytte?

Pastor Haldor Hald (om kort tid formentlig biskop på Lolland-Falster) var i fjernsynet forleden, og som rimeligt er, måtte han især fortælle om Nicolaj-tjenestens virksomhed.

På ganske kort tid er her på folkekirkelig grund skabt en mere systematisk og givetvis længe savnet form for sjælesorg. Lad være, at det blot og bart mentalhygiejniske falder mest i øjnene, her er dog tale om et ærligt forsøg på at hjælpe det enkelte menneske, hvor det står — er det end i en fjernere afstand fra de pæne kredse.

I tv-udsendelsen sagde Haldor Hald, at ensomheden er nutids-menneskets største problem. De mange præster og lægfolk, der solidarisk arbejder i Nicolaj-tjenesten, må først af alt lære at lytte, lytte og lytte igen.

I en lille opsats i »Vestkysten« spørger eric c. med baggrund i »selvmordspræstens« erfaring: Hvad med os selv?

»Lytter vi, når vi snakker med vore medmennesker, eller sidder vi blot og tænker på os selv og på det øjeblik, hvor vi igen kan få lov til at høre os selv snakke?

Gider vi i det hele taget lytte?

Eller slår vi os til ro med, at vi har mere end rigeligt i vore egne problemer. At vi såmænd har nok at tænke på i forvejen. Nok at klare.

Netop ja. Sådan ligger landet!

Men det kunne jo ske — endda meget nemt — at hvis vi prøvede at være lidt for andre, lytte til dem, at vi så opdagede, at vore egne problemer er det rene ingenting i sammenligning med deres. Og det var da ingen dårlig lære.

Vi er mange, der hyler op om, at vi er bange for at være alene, bange for ensomheden. Men meget af den snak er det rene nonsens. Vist er den så. Der er altid mennesker omkring os. Vi venter faktisk på hinanden. Men vi er blot så rædde — så tudeangst — for selv at lukke lidt af vort eget jeg op for dem. Derfor føler vi, at vi er muttersene med vore problemer.

Hvis vi lærte at lytte til hinanden, ville dagene blive lettere for os. Også for vore medmennesker. Så fik vi for alvor noget ud af tilværelsen.

Hvorfor nøler vi mon?

Skal det virkelig være sådan herhjemme, at de, der har det svært, kun har ét sted her i landet, hvor de kan henvende sig?«

Mens der ventes

»Hvad forstår jeg ved at være kristen« var titlen på et foredrag, professor N. H. Søe holdt ved »Den kristne Lægmandsbevægelses« møde på Nyborg Strand.

Professor Søe mente ikke, at det at være medlem af den kristne menighed betyder, at man skal presses ind i en ganske bestemt form. Alle udtryk for kristenlivet skal komme frem. Vi skal have lov at bære os forskelligt ad. — Vi bliver ikke hørt i Luthers lille katekismus ved Himmerigs port, sagde professoren beroligende, og så fortalte han iøvrigt en lille historie:

Der kom engang en lutheraner til Himmerigs port. Sankt Peter var imidlertid optaget andetsteds, så der var kun en lille beskeden engel til at tage imod. Stillet over for lutheraneren sagde han: »Ja, det ved jeg ikke rigtig hvad er!«. Så kom der en metodist, som blev modtaget på samme måde, bagefter en baptist, og endnu flere. Englen, som ikke kunne klare deres særlige udtryk, bad dem efterhånden sætte sig hen på en bænk og vente. Mens de sad der, var der en af dem, som sagde til de andre: »Skal vi ikke synge: 'Du Herre Krist . . .'« Og da englen hørte det, sagde han: »Ja, men det kunne I jo have sagt straks, så havde jeg lukket porten op!«.

Professoren udlagde følgende morale af historien:

Heri finder man udtryk for det centrale, at jeg ikke kender til noget andet sted at gå hen end til Jesus Kristus. Thi han er frelseren. Det stemmer med, hvad en tysk teolog engang sagde: »Jeg ved ikke, om jeg tror, men jeg ved, på hvem jeg tror!«

Det hvide hus med de grønne skodder

For år tilbage rejste forfatteren Hakon Mielche den tanke, at det hus i Assisi i Italien, hvor digteren Johannes Jørgensen havde sit hjem gennem 40 år, burde komme i dansk eje. Digterboligen, der har litterært og kulturhistorisk ry, skulle derefter stilles til rådighed som refugium for danske kunstnere og videnskabsmænd.

Nu er muligheden kommet for at erhverve »det hvide hus med de grønne skodder«, idet et barnebarn af digterens italienske værtinde, Concette, vil sælge huset og har udtrykt ønske om, at det kommer på danske hænder.

Planen om refugiet er fremsat af rektor ved Nørre Gymnasium, dr. phil. Jørgen Andersen, der har boet og studeret Johs. Jørgensen i Assisi. Han vil i givet fald deltage i starten af en landsindsamling, der skal sikre midler til købet.

Når kulturminister Bomholt deltager i den danske uge i Rom, vil han tage spørgsmålet om forkøbsrettens mulige udnyttelse op til undersøgelse.

Apropos: opfindelser

Opfinderen Ole Bent Rasmussen, hvem læserne stiftede bekendtskab med i forrige uge, fik fiasko, da han som fireårig konstruerede en idealby for harer.

Han havde løst ethvert problem med undtagelse af ét: Hvordan fange en hare med lasso?

Den private opfinders job er ikke misundelsesværdigt. Han har kun sin egen hjerne og må på sit felt kæmpe med vældige tekniske laboratorier, der råder over hundreder af medarbejdere. Får han endelig stort bid på krogen, har han det som Hemingways gamle mand på havet. Han skal være glad, hvis han får sin fangst bugseret hjem med mere end skelettet i behold.

At den private opfinders tid alligevel ikke er forbi, kan Patentdirektoratet tale med om. Opfindsomheden blomstrer, ofte med særdeles særprægede vækster. Det hindrer ikke, at nogle af dem en skønne dag kommer til ære og værdighed.

I Nürnberg har været holdt en opfindermesse. Her vistes bl.a. en skumgummipude, beregnet til at bæres på brystet af langtursbilister. Skulle føreren komme til at nikke, så hans hage falder ned på puden, giver den sig til at ringe som et vækkeur, og bilisten skulle straks blive lysvågen, hævder opfinderen.

Og så var der opfinderen Jensen, der spurgte kollega Petersen, om han havde fundet noget op for nylig.

— Ja, jeg har fundet en musefælde op.

— En musefælde. Hvordan virker den?

— Ser du, først jager man alle de mus, man vil fange, ind under et stort skab, og så saver man benene af skabet.

— Og hvad så?

— Ja, hvad så, hvad så . . . Ja, så kan de ikke få luft!

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

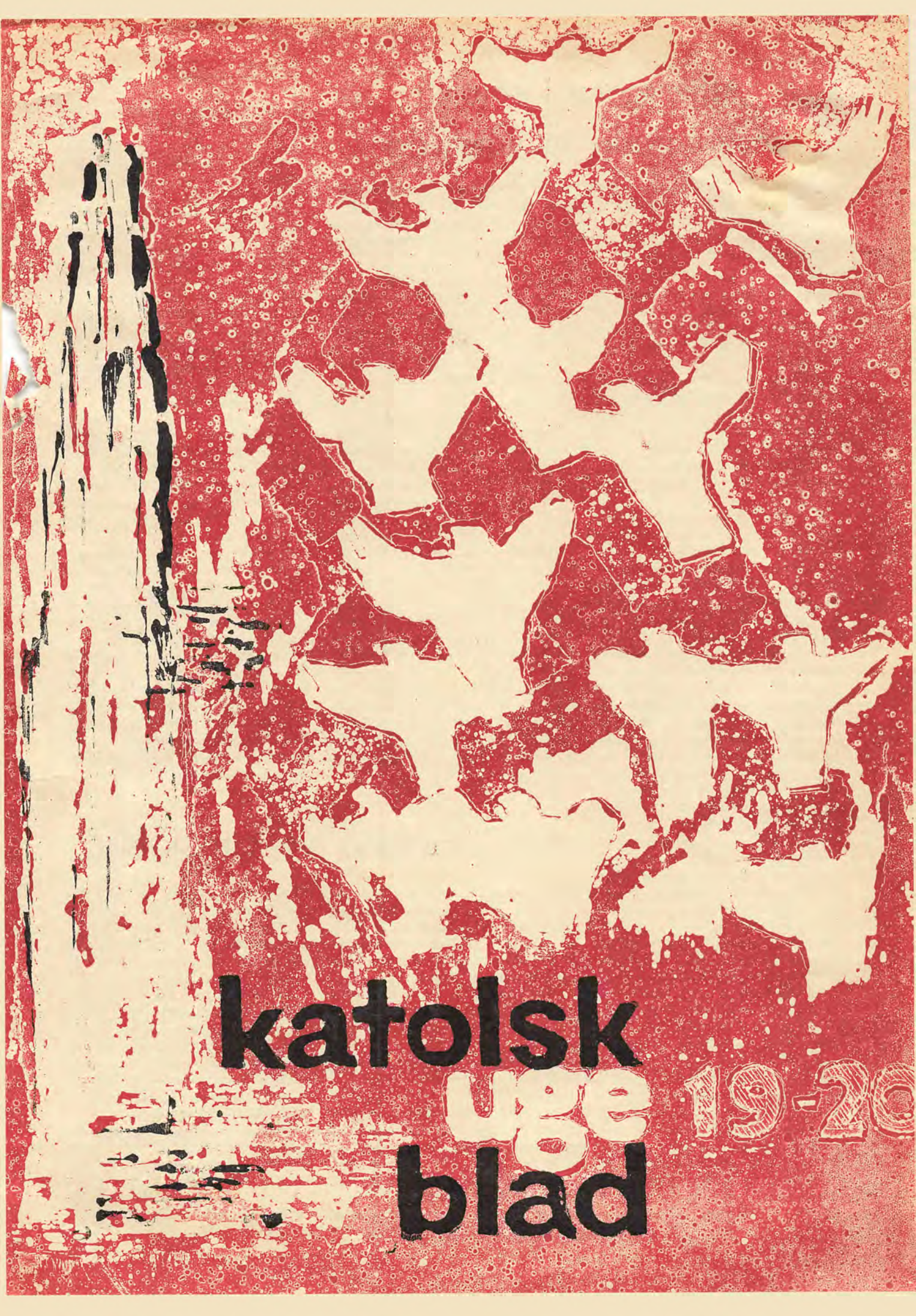
katolsk
ugeblad
19-20

Athenagoras i konflikt med tyrkiske myndigheder

Istanbul. De tyrkiske angreb på den økumeniske patriark, Athenagoras af Konstantinopel, der som bekendt mødtes med pave Paul VI i Jerusalem i begyndelsen af januar måned, er i højere grad anti-græske end de er anti-kristelige. Sanktionerne er uden tvivl en direkte følge af begivenhederne på Cypern.

Patriarken selv står som et magtfuldt symbol på hellenismen i hjertet af Tyrkiets største handelsby og ydermere er han det rige græske mindretals virkelige *Etnarchis* (afledt her af *Makarios)* d.v.s. førstemand.

Hensigten med det pres, man fra de tyrkiske myndigheders side lægger på patriarken af Konstantinopel, er uden tvivl at forberede verden på en eventuel udveksling af mindretal: grækerne i Tyrkiet skulle flyttes til Cypern, mens Tyrkiet så ville modtage de tyrkiske cyprioter.

Grækenland har med al tydelighed erklæret, at sådan en plan i princippet var uantagelig, men i virkeligheden har en evakuering af grækerne i Konstantinopel stået på siden 1955. En udveksling af mindretal ville derfor kun betyde, at en naturlig proces ville blive fremskyndet med vold.

For patriark Athenagoras' vedkommende begyndte begivenhederne for alvor at tage en truende vending den 14. april, idet de tyrkiske myndigheder da lod ham vide, at hans hovedkvarter, Phanar, der er beliggende i den nordlige del af Istanbul, måtte rives ned for at give plads til en ny gade. Den 16. april udviste den tyrkiske regering to græske præster med den begrundelse, at deres tilstedeværelse var en fare for statens sikkerhed. Den ene af præsterne var 75 år og den anden 85! De havde begge trukket sig tilbage fra praktisk virke. Den 17. april blev to biskopper frataget deres tyrkiske statsborgerskab og beordret til at forlade landet senest den 21. april. Begge prælater, biskopperne Emilianos af Seleukia og Iakovos af Philadelphia, tilhører den hellige synode og var altså patriarkens nære medarbejdere. De tyrkiske myndigheder har også lukket patriarkens lille trykkeri, som fremstiller »Apostolos Andreas« — patriarkatets officielle blad.

Ifølge forlydende fra Istanbul tør de 60.000 grækere i byen dårligt gå ud, når det er mørkt, eller lade deres børn gå alene nogen steder. Ej heller tør man tale græsk på gaden. Tyrker vover ikke længere at gøre indkøb i græske butikker af frygt for at blive slået ned af andre tyrker.

Det har i forbindelse med den nuværende situation vakt megen opmærksomhed, at Paul VI har sendt en delegation til Istanbul med pavens påskelykønskninger. Den ortodokse påske falder som bekendt senere end påsken i Vesten.

Delegationen blev ledet af ærkebiskoppen af Rouen, Martin, og endvidere deltog prælaterne Willebrands og Duprey fra sekretariatet for de kristnes enhed.

Delegationen overbragte også hilsener fra paven til patriarken for de armeniske ortodokse i Istanbul, Kalustion.

I det brev fra Paul VI, som delegationen havde med til Athenagoras I, hedder det, at paven håber på en uddybelse af den kontakt mellem Rom og Konstantinopel, hvis realitet de to kirkeoverhoveders møde på Oliebjerget i Jerusalem var en bekræftelse på.

Patriark Athenagoras har på grund af den forværrede situation måttet aflyse en rejse til London. Han skulle have besøgt ærkebiskoppen af Canterbury, dr. Ramsey.

I en udsendelse, hvori den dybe ærefrygt, man i Rom nærer for patriarkens person, blev fremhævet, talte Vatikanets radio Athenagoras' sag, idet man stærkt beklagede de skridt, den tyrkiske regering havde taget.

Krisen slut

Haag. Ved prinsesse Irenes bryllup med Don Carlos synes i hvert fald krisen mellem kirkerne i Holland at stå foran sin afslutning.

Dette skyldes også nok i vid udstrækning den forståelse, hvormed generalsynoden for Den hollandsk-reformerte Kirke har modtaget en skrivelse fra kardinal Alfrink, hvori den hollandske katolske kirkes overhoved beklager, at han har ladet prinsesse Irene døbe betingelsesvis, før han optog hende i den katolske kirke. Han beklagede endvidere, at han havde måttet holde dåben og konversionen hemmeligt over for den reformerte kirke, hvilket imidlertid var sket efter henstilling fra kongefamilien, som selv ønskede at udsende en offentlig erklæring. Hvad dåben angik, sagde kardinal Alfrink, at der først senere var tilgået ham oplysninger, som viste, at den dåb, prinsessen havde modtaget i London i 1940, også efter katolsk opfattelse var fuldtud gyldig.

Generalsynoden svarede kardinalen, at man naturligvis stadig beklagede, at kardinalen havde ladet prinsessen døbe betingelsesvis, idet hun jo allerede havde modtaget dåben, men at det på den anden side var glædeligt at modtage en erklæring om, at prinsessen *ikke* var blevet døbt betingelsesvis, hvis man i tide havde modtaget oplysninger om enkelthederne ved den reformerte dåb i 1940. Det hed iøvrigt i svaret til kardinal Alfrink: »Vi forstår udmærket, at De under de givne omstændigheder ikke kunne handle anderledes, end De gjorde.«

Uro i Holland om katolsk blad

Haag. Tre jesuitter, der er medlemmer af det hollandske katolske ugeblad »De Nieuwe Linie«s redaktion, er af deres ordensgeneral i Rom blevet beordret til at forlade bladet. Det hedder i den erklæring, som er udsendt fra de hollandske jesuitters hovedsæde, at bladets linje ikke harmonerer med den, som er fastlagt af Jesu Selskabs øverste leder, pater J. B. Janssen i Rom, og at denne derfor er blevet nødsaget til at anmode de tre jesuitter om at forlade redaktionen.

Som svar har »De Nieuwe Linie«s ledelse offentliggjort en erklæring, hvori man meget beklager den situation, der er opstået. Bladet, hvis chefredaktør er en lægmand, havde haft megen gavn af det forbilledlige samarbejde mellem præster og lægfolk — ikke mindst af samarbejdet med jesuitterne i Holland. Det var altsammen noget, der var udtryk for den ånd, der kendetegnede den nederlandske katolske kirke. Bladets linje ville dog ikke blive ændret, selvom man mistede de tre redaktører.

»De Nieuwe Linie« har været i nogen modvind, efter at man for nylig offentliggjorde en artikel, hvori to katolske præster satte et spørgsmålstegn ved nytten af præsternes cølibat. Stiftets biskop meddelte de to præster, at de i fremtiden måtte have hans specielle tilladelse, før de offentliggjorde artikler.

»De Nieuwe« er et hollandsk modstykke til det belgiske »De Linie«, som også var stærkt præget af jesuitter. Bladet blev lukket sidste år efter en — hvad der blev kaldt »administrativ beslutning« fra Jesu Selskabs side. (NC)

Paul VI's ord til pinse

Rom. I anledning af pinsen har pave Paul VI udsendt et brev til alle patriarker, ærkebiskopper og biskopper i den katolske verden. Dokumentet er dateret den 30. april og opfordrer til forbøn for koncilet, idet paven minder om sin forgænger, Johannes XXIII's ord om, at koncilet skulle betyde en ny pinse indenfor Kirken. »En begivenhed af så stor betydning kræver Helligåndens overstrømmende kraft for at sindene må fyldes med lys og viljerne blive forstærkede til gennemførelse af nye planer,« skriver paven, der iøvrigt allerede giver udtryk for at han glæder sig til snart igen at se biskopperne forsamlede i Rom. »Så snart de forskellige koncilkommissioner er færdige, vil de forskellige forslag blive tilsendt koncilfædrene, for at de i ro kan læse og studere dem. Samtidig vil man også meddele dem, hvilken fremgangsmåde, der vil blive anvendt ved behandlingen af de forskellige skemaer.« *Paven slutter med at opfordre alle troende til at ledsage koncilarbejdet med deres bøn og frivillige bodsgerninger.* De skal især holde sig underrettet om koncilemnerne, for eksempel ved pressens hjælp og dertil egnet undervisning.

Sig din mening!

München. I bispedømmet München har en katolsk lægmandsaktion startet en kampagne for at få de passive katolikker til at tage stilling til meddelelsesmidlerne op til revision. Ved hjælp af plakater opfordrer man folk til at sige deres mening om presse, radio og fjernsyn. Aktionen kaldes »et postkort er nok«. Hans Wagner fra den katolske aktions informationsbureau erklærer i denne forbindelse: »Katolikkerne må holde op med den generaliserende forkætring af meddelelsesmidlerne. Vi må også høre op med at indskrænke vort ansvar til kun at gælde den katolske presse og således bygge mure mellem os og offentligheden. På den anden side drejer det sig heller ikke om at erobre magtpositioner ved hjælp af en kæmpende katolicisme, men derimod om at arbejde med på skabelsen af det samfundsmæssige og politiske liv som ansvarsbevidste kristne borgere, der følger demokratiske spilleregler.« (KIPA)

Ærkebiskop Helder Camara

Brasiliansk ærkebiskop om samarbejde med kommunisterne

Sao Paulo. En af de mest fremtrædende skikkelser i den katolske sociale aktion i Brasilien, ærkebiskop Helder Camara af Olinda og Recife, er blevet stærkt kritiseret af en kandidat til posten som Brasiliens præsident, guvernør Carlos Lacerda i staten Guanabara.

Lacerda var en af hovedfigurerne i oprøret fornylig, ved hvilket den socialt indstillede præsident Joao Goulart blev drevet bort. Om ærkebiskop Camara sagde den højreorienterede Lacerda, at han sådede »elendighed, som andre sår urter«.

Ærkebiskop Camara har netop taget sit nye ærkebispesæde, Recife, i besiddelse. I området lever 25 millioner mennesker, der hører til de mest forarmede i Brasilien.

Camara blev modtaget af tusindvis af mennesker, da han stod ud af flyvemaskinen i Recifes lufthavn og det samme var tilfældet, da han kom til byens centrum. Hans tale til folkemængden formede sig som et ønske om sociale reformer. Talens indhold svarede iøvrigt til et særligt budskab, hvori 17 andre brasilianske biskopper fra landets nordøstlige del opfordrede de ansvarlige myndigheder til at gå effektivt til værks i bestræbelserne for at opnå social retfærdighed. De nye magthavere opfordredes til at vise mådehold i deres antikommunistiske taktik og blandt andet fremhævedes det værdifulde i det arbejde, fagbevægelsen udførte blandt landarbejderne. I ærkebiskoppens tale til folkemængden indgik en række slogans, som var blevet anvendt af kommunisterne og andre venstreorienterede grupper. Camara kommenterede selv dette ved at slå fast, at man ikke kunne afstå fra at benytte midler, der i sig selv var nyttige, bare fordi de var anvendt af forkerte hænder.

»Den sande udvikling,« sagde han, »ligger hverken i det arbejde, der udføres af en klasse eller af en gruppe. Jeg er ikke tilfreds med at bede arbejdsgiver og arbejder, rig og fattig, venstre eller højre, troende eller ikke troende om slet og ret at holde våbenhvile... For at holde de undertrykte fra at bruge vold — en fremgangsmåde der kun er gold og nedbrydende — er det nødvendigt at få en *dialog* i gang. Lad os ikke gå fra arbejdsgivernes misbrug af de fattige til arbejdernes misbrug af de fattige. Dialogen forudsætter gensidig respekt, tillid og god vilje.«

Ny form form kommunionsuddeling

Ifølge pavens bestemmelse har Rituskongregationen den 25. april i år udsendt et dekret om, at præsten for fremtiden ved uddelingen af kommunionen i stedet for den hidtil benyttede formel kun skal sige »Corpus Christi«. *De troende svarer hver for sig »Amen«*, inden de modtager hostien, for på den måde at bekræfte deres tro på Kristi tilstedeværelse. Ved dekretet, der trådte i kraft med øjeblikkelig virkning, opnås således en ny form for aktiv deltagelse fra de troendes side.

Støt den katolske presse ved den årlige kollekt på søndag

En katolsk præst fortalte for nylig, at en af de ærkebiskopper, der har været med til at udarbejde rapporten om »Kirken og de fattige«, engang havde sagt til ham: »Under krigen, da kamphandlingerne nærmede sig Rom, greb jeg mig i at bede: Min Gud – lad en bombe eller to træffe Vatikanet, så lidt af al den forgyldning kan falde af! Efter krigen forstod jeg imidlertid, hvor dum jeg havde været – jeg forstod, at hvis det var sket, ville alverdens Rockefellere øjeblikkelig være strømmet til med alle deres penge for at bygge de ødelagte kirker op igen. Nej – bomben skulle komme i n d e f r a. Og den kom . . .« Ærkebiskoppen hentydede hermed til det andet Vatikankoncil.

Hvis der er noget billede, der passer på Kirkens liv i disse år, er det vel netop dette: en bombe, en eksplosion! Siden Johannes XXIII og Vatikankoncilets begyndelse har vi levet i en kirke, der befinder sig i eksplosionstilstand.

Dette er sandt at sige ikke noget nyt. Det var den samme oplevelse, apostlene kom ud for pinsemorgen. De var forsamlet i salen ovenpå – bag lukkede døre. Men pludselig fængede en gnist – tunger af ild, siger teksten i Apostlenes Gerninger – og alt eksploderede. Apostlene, der var frygtsomme og indtil da aldrig havde været i kontakt med udenforstående, begyndte at tale i andre tungemål og at forkynde evangeliet for folkemængden. De var ude af sig selv. Man spottede dem og troede, at de var fulde af sød vin. Men denne beruselse fik dem til at gå til verdens ende, lide martyrdøden og med deres liv og deres død vidne om evangeliets sandhed og om Åndens uimodståelige kraft.

Siden da har ingen kunnet standse denne bevægelse. En slags kædereaktion var sat i gang. Den samme proces gentager sig regelmæssigt som i en eksplosionsmotor. En slags indre tvang får Kirken til at gå ud af salen ovenpå og de kristne til at gå ud af deres egoisme, – derfor er verden heller ikke mere helt den samme som før: den er gået et skridt videre på vejen til Guds rige. Helligånden er nemlig, som vi ved, ikke alene blevet givet til os for vor egen skyld, men også for de andres. »Kristi kærlighed tvinger os.« Ligesom apostlene på pinsedagen sprænger vi vor egen begrænsning og vore egne skranker for at vende os til de andre og stille os i deres tjeneste.

Sådan virker den omvæltning, kristendommen bringer med sig: i modsætning til synagogen, der kun var til for jødernes skyld, er Kirken ikke udelukkende til for de kristnes skyld, men for alle mennesker. Den er til i verden for verden, i dens tjeneste, for at bringe menneskene den sandhed, der gør fri. Derfor må en kristen på ingen måde leve uden kontakt med sin samtid eller bundet i en fortid, der nu er forbi. En kristen skal leve med sine samtidige midt i sin tid og være levende engageret i alt, hvad der sker i verden. Intet menneskeligt må være ham fremmed.

Det er – som vore læsere vil have bemærket – ud fra dette perspektiv, »Katolsk Ugeblad« forsøger at arbejde. At åbne ikke alene vinduerne, men også dørene, at afskaffe ikke alene den uægte forgyldning, men også skillevæggene, at vække katolikkernes bevidsthed om Kirkens og verdens problemer – om Kirkens problemer i forhold til verden – d e t er vort program og vor eksistensberettigelse. Fra vort beskedne stade ønsker vi intet andet end at hjælpe vore læsere til i stadig højere grad at lade sig gennemtrænge af pinsens Ånd.

Derfor ønsker vi Dem i dag i en særlig forstand en god pinse. Gennem os kristne og i os vil Helligånden stadig forny jordens skikkelse.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. l løssalg 1 kr.

JØDERNES OG DE KRISTNES PINSE

Til alle tider har det for mange mennesker været svært at fatte, at Vorherre Jesus Kristus var en lyslevende personlighed, — ja, at Han ikke blot *var* det, men at Han fremdeles *er* det. Men der er endnu flere, der ikke kan stille noget op med den kristne påstand, at også Helligånden er en levende person. Derfor bliver pinsen, festen for Helligåndens komme til Kirken, så mærkeligt vag og konturløs. Og det bliver ikke lettere af, at også vor opfattelse af selve Kirkens karakter og væsen er temmelig tåget.

Måske kan det hjælpe os at forsøge at finde frem til de forudsætninger, apostlene havde, for at fatte, hvad der skete med dem på pinsedagen.

Israel havde i århundreder kendt en pinsedag, en pentecoste, den 50. dag, SHAVUOT. Denne fest samlede to begivenheder under ét. Det var på denne dag, den 50. dag efter udtoget af Ægypten, at Israel modtog de 10 bud på Sinajbjerget, og det var taksigelsesdagen for kornhøsten 50 dage efter det første negs frembærelse 2. påskedag.

Shavuot som takkefest for modtagelsen af de ti Guds bud

Når apostlene som alle andre troende israelitter tænkte på Guds lov, på de 10 bud, blev en hel verden af tanker, tak og jubel levende i dem. De havde fra barnsben lært, at det første af de 10 bud er: »Jeg er Herren, din Gud, som førte dig ud af Ægyptens land, af trællehuset; du må ikke have andre guder end mig.« Denne grundlov havde bevaret sin fulde betydning af forjættelse for disciplene, en forjættelse som til dels er gået tabt for os, som efter Kirkens versinddeling begynder de 10 bud med: »Du må ikke have andre guder end mig.« (2. Mosebog 20,2-3). Det hørte med til Israels lov at tro på en Gud, der havde taget sig af hver enkelt i hele folket, og som var hver og ens personlige Gud, der i sin omsorg havde ført hver enkelt i hvert eneste slægtled ud af Ægypten, ud af trællehuset. Det var den levende Gud, en lyslevende person, der havde givet disse 10 bud til alle Israels børn, og som var forskellig fra en nok så ophøjet guddom, der hverken kunne eller ville nære personlig omsorg for alt og alle i al evighed.

Disse 10 bud var i tidens løb blevet udbygget med en hel række bud, som skulle tolke grundloven for de forskellige situationer i Israels liv i dagligdag og fest. Alt dette kendte apostlene. Når de derfor efter Helligåndens komme begyndte at organisere den kristne urmenighed med det mønster i tankerne, som Ezras havde opstillet for Israel, da det vendte tilbage fra det babyloniske fangenskab, ligger det nær at antage, at de for sig har set Gudsfolket, der var blevet til Guds menighed og levede i opfyldelsen af Guds lov. Måske tænkte apostlene med et lille suk tilbage på denne tid, for det var et mærkeligt videreforløb, den hjemvendte Guds menigheds liv havde taget. Fra at loven var til for *folkets* skyld, var det op mod Kristi tid nærmest blevet til, at folket var til for *lovens* skyld. Lovenes mangfoldighed havde indtaget lovens plads — var blevet som selve Guds åbenbaring. Derved blev overtrædelsen af selv den mindste lov til en krænkelse af Gud selv, en krænkelse, der i stadig højere grad udvidede kløften mellem Skaberen og skabningen. Og dog vovede apostlene, skønt de havde kendskab til denne skæve udvikling, alligevel at bruge Ezras mønster. De vovede det, fordi pinsen havde lært dem noget nyt.

Indlemmede i Kristus, som disciplene var blevet det ved nydelsen af Kristi legeme og blod i nadversalen, blev de nyfødte, nyskabte gennem Kristi lidelse, død og opstandelse. De blev det nyskabte, det kristne Israel. I dem var profeten Ezekiels profeti gået i opfyldelse (Ez. 36,25-27): »Da stænker jeg rent vand på Eder, så I bliver rene; jeg renser Eder for al Eders urenhed og alle Eders afgudsbilleder. Jeg giver Eder et nyt hjerte, og en ny ånd giver jeg i Eders indre; stenhjertet tager jeg ud af Eders kød og giver Eder et kødhjerte. Jeg giver min Ånd i Eders indre og virker, at I følger mine vedtægter og tager vare på at holde mine lovbud.« Og denne nye lov, der var skrevet på deres hjerters tavler og ikke mere indridset på stentavler, var Kristi lov (Joh. 13,34-35): »En ny befaling giver jeg jer, at I skal elske hverandre. Derpå skal alle kende, at I er mine disciple, om I har indbyrdes kærlighed.« Denne kærlighed skulle være det levende vands kilde i deres indre. Kristi egen kærlighed skulle bo i apostlene; Kristi egen Ånd skulle være levende i dem, så de levede i denne Ånd; Guds hellige Ånd, Gud Helligånds liv levet i deres eget liv. Og Helligåndens liv i dem skulle være værnet, garantien for, at Kristi nye lov ikke med tiden kunne blive til død bogstav, forkalket og forstenet til et vrængbillede af sig selv.

Når vi hører om disse store ting, har vi også lyst til at sukke, ligesom apostlene, når de tænkte på skriveren Ezras værk, — ikke så meget, fordi vi synes, at Helligåndens liv af og til pulserer meget trægt i Kirkens årer, men endnu mere, fordi dette ophøjede liv ofte kommer til at svæve på et for os uopnåelig højt plan, højt oppe over vor lille hverdag. Dette er faktisk vor egen skyld, for når vi har læst »Børnlille, elsk hverandre« eller urmenighedens »se, hvor de elsker hinanden«, så lukker vi Bibelen og synes, at den slags kun er for professionelt religiøse mennesker. Hvorfor læser vi dog ikke videre? Så ville vi hurtigt se, at der ikke er tale om en kærlighed som den, man oplever i hvedebrødsdagene, en kærlighed, der hverken kan holde til noget, eller man selv kan holde ud i længden. Den kærlighed, der her er tale om, er en kærlighed, der kan bære enhver belastning. Det er en kærlighed, der hverken levner én rast eller ro, som holder ud i omsorgen for den anden, og som kun ønsker den andens og helhedens vel, fordi — og til tider *alene* fordi — den derigennem bringer *Guds* omsorg videre til den anden, Guds omsorg, der er det bærende i ens eget liv. Guds omsorg, Guds kærlighed, Guds Ånd, Helligånden er ikke blot grundpillen i apostlenes liv, — den er det også i vort, eftersom vi er bygget op på

Hvad fejrede jøderne ved deres pinse? Og hvad har det at sige os?

apostlenes og profeternes grundvold og har selve vor Herre Jesus Kristus til hovedhjørnesten, Herren, som gennem sin Ånd vil forme os til Guds bolig. Gud Helligånd, der er udgydt i vore hjerter, tilskynder os langt snarere til at opdage, opleve og erfare os til det liv, Skaberen har nyskabt os til at have del i, end til at opfinde et religiøst system og konstruere en matematisk logisk tankerække, der peger mod et eller andet ophøjet mål. Som for apostlene og urmenigheden har Helligåndens tilskyndelse til at opleve og erfare sig til livet *med, i* og *ved* Gud også for os to komponenter: 1. Guds inspiration, som den er nedfældet i den hellige Skrift og tolket i Kirkens tradition, og 2. Guds inspiration til den enkelte her og nu. Skriftens og traditionens garanterede overensstemmelse med sandheden skænker den enkelte og hele Kristi mystiske legeme mulighed for også i vor tid at skelne mellem Gud Helligånds vejledning, vor egen fantasi og djævelens ondskabsfulde påhit. Gud, som er af evighed, har inspireret den hellige Skrift og Kirkens tradition, og Helligåndens vejledning er i overensstemmelse med denne inspiration. Derfor er alt, hvad der står i de hellige Skrifter, skrevet til vor belæring, for at Guds liv skal være levende og livgivende i vort liv.

Ligesom det jødiske Shavuot er takkefesten for lovgivningen på Sinajbjerget, er det nyskabte, kristne Israels pinse takkefesten for modtagelsen af Guds levende kærligheds Ånd i vore hjerter.

Shavuot som takkefest for hvedehøsten

Som hos alle folkeslag og til alle tider var også Israels vel afhængigt af høstens udfald og ganske særligt af kornhøstens udfald. Derfor var det ganske naturligt, at man fejrede høstens afslutning med tak til giveren, med lovsang og jubel. 50 dage gik forud for denne glædens dag, der samlede folket oppe i Jerusalem. 50 dage, der efter loven taltes en for en gennem den såkaldte Omertælling fra 2. påskedag, hvor man satte seglet til kornet.

Måske har Vorherre videreført denne lov, da Han brugte Omertiden til at modne disciplenes sind, idet, som det hedder i Apostlenes Gerninger, »han viste sig for dem i 40 dage og talte om, hvad der hører Guds rige til.« 2. påskedag havde man frembåret det første neg for Gud, nu, til Shavuot skulle der gives så mange frivillige gaver, man kunne, alt efter Gud Herrens velsignelse (jfr. 5. Mosebog 16,10). Sammen med det første neg blev der ofret lam, nu, til Shavuot ofredes syv lam. Det må have ligget nær for apostlene, vænnet, som de var til symboler, deri at se en opfordring til dem til at træde i Kristi, Gudslammets fodspor, nu, de var modnet gennem disse syv uger. Dermed blev den første pinsefest også Kirkens første høstfest, hvor høsten var det første hold fuldvoksne medarbejdere til Kristi vedvarende forløsergerning.

At Vorherre undte sine disciple denne modningstid på 50 dage er for os såvel noget betryggende og opmuntrende som en alvorlig påmindelse. Apostlene har lært urmenigheden og dermed hele Gudsfolket, at der skal tid til troens vækst, til håbets vækst, til kærlighedens vækst. Dåben er ingen slutsten, — den er spiren, begyndelsen til et stadig voksende liv i Gud. Firmelsen er spiren til et stadig intensere virke med Gud, ved ham og i ham, og den hellige Eukaristi og Bodens sakramente er næring for dette spirende liv. Hertil må dog føjes den hellige Skrift og Kirkens tradition, for ligesom menneskets naturlige vækst hæmmes og forkvakles gennem ensidig næring, kan det åndelige menneske heller ikke vokse og modnes til frugtbarhed ved ensidig overnaturlig næring — og dog er modningen til frugtbarhed Guds ønske for os, en frugtbarhed, der viser sig ved åbenhed og modtagelighed for Helligåndens vejledning til i tro og tillid at forstå og dermed gå i gang med dét, Gud ønsker af hver enkelt her og nu; til i tro og tillid at tåle og bære, hvad man med Helligåndens hjælp erkender og anerkender som Guds byrde til én, og til i tro og tillid at ville lade være med det, der er uønsket af Gud.

Det er derfor en stor trøst for os, at Guds ønsker ikke kræves opfyldt på vor dåbsdag, vor firmelsesdag, trosbekræftelsesdag eller eventuelt på dagen for vor konversion. Det er en opmuntring for os, at Gud er parat til at yde os al den hjælp, vi behøver, hvis vi skal kunne opfylde hans ønsker; men vi må ikke glemme vor del i dette: at være beredte til villigt og med åbent sind at tage imod Guds hjælp.

Om det dog måtte ske, at Gud hvert år til pinse kunne høste bare en smule mere åbenhed for sin Hellige Ånd, en smule mere modnede sind for, hvad der er hans i hele Kristi mystiske legeme, Kirken, det nyskabte kristne Israel. Da vil Joëls profeti blive ved med at gå i opfyldelse; at Guds Ånd bliver udgydt over alt kød, og at enhver, som påkalder Herrens navn, skal frelses.

Søster Simone O.S.B.

I Johannesevangeliet berettes et Jesus-ord, som viser den indre sammenhæng mellem opstandelsen, himmelfarten og pinsen. Jesus siger: »Det er gavnligt for Jer, at jeg går bort. Hvis jeg nemlig ikke går bort, vil Trøsteren ikke komme til Jer. Men når jeg går herfra, vil jeg sende Ham til Jer« (Joh. 16,7). Den herliggjorte Herre, som er vendt tilbage til Faderen, sender Helligånden, som udgår fra Faderen og Sønnen, til sin Kirke. Han unddrager os sin legemlige nærværelse, for at Han i sin Ånd kan være hos os, indtil Han selv vender tilbage. Pinsefesten er det led i forløsningen, som forbinder Herrens legemlige og historiske eksistens med Hans åndelige eksistens i Kirken. Paulus siger: »Herren er Ånden« (2. Kor. 3,17). Ja, han roser sig ligefrem af, at han ikke kender Herren »efter kødet« (2. Kor. 5,16). Med Kristi himmelfart afsluttedes hans historiske eksistens. Med pinsen begynder Kirkens æra, hvor Herren er i sin menighed ved Ånden. Denne Kirkens tid varer ved, indtil Herren selv vender tilbage for at dømme de levende og de døde; og derefter skal Gud være alt i alle.

Med pinsen højtideligholder kristenheden Åndens sendelse og Åndens blivende nærværelse i Kirken som fuldendelse af Kristi forløsergerning. At fejre pinsefesten betyder at anerkende og bekende, at forløsningens nuværende form består i, at Ånden bor i vort hjerte. I urmenigheden var der et lighedstegn mellem det at være kristen og det at have modtaget Helligånden i dåben. Det, som vi nu kalder »nåde«, kaldes i den Hellige Skrift meget ofte »ånden«. Og det, vi nu kalder »kristelig«, kaldes dér »åndeligt«. Først ved i dåben at modtage Ånden, bliver mennesket »åndeligt«, og først som »åndeligt menneske« bliver det kristent. I den hellige Paulus breve betyder et »åndeligt« menneske et menneske, som har modtaget Helligånden, og som følge

ÅNDENS SENDELSE

deraf præges og formes af denne Helligånd. Det er det, vi højtideligholder på selve pinsefesten. I denne »Ånd« bliver mennesket en »ny skabning«. Og derfor bliver for dette åndelige menneske også hele skabningen fornyet, fordi denne verdens meningsforstyrrende overmagt er overvundet i Ånden. Ånd og magt behøver ikke at være modsætninger. Men faktisk er de det ofte. Den brutale magt, som står i forbindelse med »denne verdens fyrste«, er besejret. *Kristendommen er i sit væsen en åndelig magt.*

Ånden blev på pinsedagen sendt til hele Kirken, og Ånden er med Kirken, så længe den består. Derfor vil helvedes porte ikke overvinde den. Men Kirken er som åndelig fortsættelse af Kristi forløsergerning hele Kirkens ursakramente. Den formidler os Åndens person og Åndens nådegaver i sine sakramenter. Pinsefesten er Kirkens fødselsdag. Da Kirken blev konstitueret ved Helligåndens sendelse, må den nødvendigvis også i hele sin eksistens og fremtrædelsesform være »åndelig«. Vi må ærligt indrømme, at den ikke altid har været det. Men at den kristne må være et åndeligt menneske, burde i dag være klart for alle.

Fordi pinse er Kirkens fest, fejres den i liturgien med overmåde stor glæde. Jublende bekender kristenheden: »Udsend din Ånd, og alt vil blive nyt«. Hymnen »Veni Sancte Spiritus«, »Kom, Hellighedens Ånd« giver ikke blot udtryk for, at Ånden kommer vor egen skrøbelighed til hjælp. Den er tillige det måske tydeligste udtryk for den kendsgerning, at det kristelige er det åndelige. På ingen anden fest bedes der på lignende måde som på pinsedagen: »Quapropter profusis gaudiis totus in orbe terrarum mundus exsultat.« – »Derfor jubler hele jorden i overstrømmende glæde.«

Thi det væsentlige og varige i Åndens sendelse består i, at de troende i den grad er opfyldt af bevidstheden om Kristi forløsergernings virkelighed og magt, at de erkender denne forløsning som Guds store gerning, at de bekender den i taknemmelighed, at de er trøstet i denne verden og allerede nu i denne verden bliver vidner om denne forløsningens magt. Ikke *at* de talte på de mange sprog, er det afgørende ved pinsen, men *det*, som de talte om. At Guds forløsergerning for dem var et håndgribeligt bevis på Herrens magt.

Med Åndens sendelse erklærer Kristus urmenigheden, Kirken og hver enkelt troende for fuldt udrustet til en tilværelse midt i denne verden og til alle kristne funktioner i denne verden. Og denne udrustning ældes ikke, den varer ved indtil tidernes afslutning. Noget principielt nyt kommer ikke til. Der vil ikke komme en ny »Helligåndens« tid, som spiritualisterne mente i middelalderen. Guds rige har med Helligåndens komme fået sin endelige skikkelse. Kirkens væsen forbliver uforandret gennem alle tider. Dens grundstruktur er fastlagt, og dermed også den kristnes struktur i denne verden. Åndens sendelse stiller ikke blot opgaver, men løser dem tillige. Den opfylder de troende med den forvisning, at Gud har sejret, og på grund af denne overbevisning er de trøstet i denne verden, således at de kan blive vidner om denne sejr. Det, at de talte i mange tungemål, er ikke en kuriositet, men det betyder, at de troende skal være Kristi værdige vidner i hele verden, sendt til alle folkeslag og til alle sprog.

Helligånden kaldes i den Hellige Skrift også »Trøsteren«. Det er ikke let at blive »trøstet« i denne konkrete verden. Den ærlige konfrontation med denne verden, som den er, og med det, som sker i den, kan, som man plejer at sige, »tage mælet fra os«, kan i det mindste i forhold til Gud få os til at forstumme. Der findes hos mennesket en forstummen, som er ud-

tryk for fortvivlelse og resignation. Onde ånder gjorde, som Skriften beretter, en gang imellem menneskene stumme. Det er ikke let nøgternt at se tingene som de er og ikke forstumme af pessimisme, afsky og ligefrem væmmelse.

Men den troende behøver ikke mere at forstumme. Thi i troen, d.v.s. i levende tilslutning til Kristus har han allerede nu, midt i denne forgængelige verden, andel i Kristi magt, som overvinder alt, selv døden. Derfor er den kristne altid trøstet. Derfor kan han altid sige tak. »Lad os takke Herren, vor Gud. Det er i sandhed værdigt og ret, passende og frelsende altid og overalt at sige Dig tak, hellige Herre, almægtige Fader, evige Gud, ved Kristus, vor Herre.«

Pinse er festen, hvor vi mindes Åndens sendelse. Pinse er festen, hvor Kirken blev født. Pinse er festen, hvor Kirkens tunge bliver talende i jublen over Herrens store gerninger. Pinse er festen, hvor Kirken mindes, at den er trøstet, da »Trøsteren« er i dens midte. Pinse er festen, hvor det kristne vidnesbyrd tager sin begyndelse.

Pinse er derfor også den kristne, den overnaturlige optimismes fest. Man har sagt, at der med Johannes XXIII's initiativ og med det af ham indkaldte koncil er kommet en ny pinse over Kirken. Denne »nye« pinseånd burde forny alle ting, ikke blot i Kirken som helhed, men også i os, de enkelte troende. »Udsend din ånd og alt vil blive nyskabt« er tidens program. Til os alle siger den Hellige Skrift i dag: »Udsluk ikke ånden« (1. Tess. 5,19). En ny pinseånd burde gribe os alle. Den burde bortjage al pessimisme, al sløvhed, al splittelse og personkult. Thi hvor Ånden er, der er der fred, kærlighed og glæde. Veni Sancte Spiritus. Kom Hellig Ånd og forny alt, Din Kirke, os, de troende, og gennem os hele verden.

H. Roos S.J.

Bjørn Højbo:

Den kristne liturgis baggrund

3.

Den anden del af messen, den såkaldte »de troendes messe«, har en ganske anden oprindelse end den første del. Første del stammer, som vi så, fra synagogegudstjenesten, der atter var at betragte som en lille tempeltjeneste. Denne anden del stammer fra det måltid, Kristus holdt med sine apostle den sidste aften, han var sammen med dem, før han skulle lide. I vore messebøger deler vi dette afsnit af messen op i tre dele: offertoriet, Canon og kommunionen. Her vil vi tale om den første del for sig og slå de de to dele sammen, som naturligt hører sammen, Canon og kommunionen.

Offertoriet er en liturgisk udbygget simpel forberedelse af »elementerne«, brød og vin, der skal bruges til konsekrationen, forvandlingen. Men den kan få os til at overveje, hvad vi forstår ved et offer? For det hele kalder vi jo efter gammel skik for messeofret. Hvad er et offer? Vi er vant til at sige, at et offer er noget ubehageligt, eller noget direkte lidelsesfuldt. Man opofrer sig for et eller andet. Dette medfører en mærkelig opfattelse af Kristi offer på korset. Hvis det virkelig er tilfældet, at det egentlige ved et offer er det ubehagelige, er der jo ingen grund til at være så forarget på Pilatus eller de jødiske autoriteter, der lod Kristus lide og altså satte ham i stand til at ofre sig for verdens frelse. Hvis ofret bestod i Kristi død, så må vi sige, at vi i vor tid har frembragt alle tiders sonoffer ved at slå de 7 millioner jøder ihjel under krigen. Aldrig har Europa frembragt så stort et offer! Selve tanken er absurd og oprørende. Selvfølgelig har Kristi død været Gud en vederstyggelighed. Vi må gå til de primitive folkeslag for at forstå, hvad et offer er. Som navnet angiver, betyder at ofre, af latinsk »offerre«, at tilbyde, nemlig sig selv, at åbne sig. Og for hvad? For død og udslettelse? Nej, for livets kræfter naturligvis. For de primitive mennesker er det at spise og drikke f.eks. et offer, fordi man derved indoptager livskræfter i sig, åbner sig for det livgivende. Derfor er nadveren også et offer, fordi mennesket ved dette måltid indoptager livskræfter i sig, nemlig selve gudslivets kræfter, den opstandne Kristi liv. At ofre sig vil altså sige at stille sig til disposition for Guds livskræfter, at engagere sig i gudslivet og være med til at udbrede dette. Kristi korsoffer må derfor bestå i, at han ikke kunne vristes bort, trods lidelse og død, fra at holde sig til Gud, være åben overfor Gud, disponibel for Gud. Offertoriet er altså et symbol for os, hvorved vi antyder vor åbenhed overfor Gud, vor beredvillighed til at stå på livets og lysets og glædens side.

Vi kan tolke det endnu dybere, hvis vi griber til den indiske tankegang om ofret. Så må offertoriet ses som en symbolsk handling, hvorved vi bliver os bevidst, at alt er skabt af Gud og eksisterer i Gud og ved Gud og for Gud, og at vi egentlig skylder ham hele vor eksistens, er totalt afhængige af ham. Vi kan aldrig være autonome over for Gud og behandle ham som ligemand, selv om vi nok er tilbøjelige til at anerkende ham som en noget stærkere magt, vi nok må regne med, når alt kommer til alt. Vi er totalt afhængige af Gud, både med hensyn til vort naturlige liv (brødet) og med hensyn til vort overnaturlige liv (vinen med vandet i). At ofre sig er at stå helt på Guds side og at erkende, at man er helt afhængig af Gud i sit væsens grund og i alle dets kræfter og evner.

Dernæst kommer selve den del, der er arvet fra den sidste aftens måltid. Selve måltidet er forsvundet tidligt i kirkens liv, antagelig allerede mellem ca. 55 og 70. Man fejrede så måltidet for sig i nogle århundreder, men havde skilt ud derfra det, som Kristus havde lagt særlig mening i, nemlig brødbrydelsen og taksigelsen over kalken. Hvad var det nu for et måltid, Kristus holdt med sine apostle, aftenen før han led? Som så ofte i semitisk og jødisk tankegang kan det ikke siges med et begreb. Det var en polyvalent handling, en handling med flere betydninger, som Kristus udførte og ville skulle fortsættes af hans disciple efter hans død.

Det var først og fremmest et chaburah-måltid, et broderskabsmåltid. Sådanne fejredes og fejres hos jøderne den dag i dag, hver uge, når husfaderen forsamler sin familie omkring sig på sabbatsaftenerne, eller en lærer sine elever. Det var dette sidste, der jo var tilfældet med Kristus. Men nu var det ikke en helt almindelig aften og et helt almindeligt måltid de fejrede. Det var påskemåltidet. Dette fejrede jøderne til minde om udfrielsen af Ægypten. Således som Yahve havde befriet folket fra ægypterne, ville han også befri det i fremtiden.

Altså et måltid, der satte de deltagende i samme situation som dem, der oprindelig var bleven befriet. Man takkede Gud, for at han havde ført jøderne »fra slaveri til uafhængighed, fra bitterhed til glæde, fra sorg til festens dage, fra dybets mørke til det strålende lys, fra trældom til frihed.« Dette måltid, med dets rige indhold, har Kristus benyttet til at få disciplene til at forstå, hvad han bringer. Ved at holde nadver bliver vi delagtige i Kristi forløsning. Måltidet, nadveren, er til minde om, hvad Kristus gjorde, og det gør nærværende for dem, der tager del i dette måltid, hvad Kristus gjorde og stadigvæk gør, og er et pant på, at han vil gøre sådan til verdens ende. Fortid, nutid og fremtid er forbundet i denne nadver, som de var forbundet hos jøderne i deres måltid. Vi er forsamlede om den opstandne Kristus, som er midt iblandt os og giver os sit liv til del. At ofre sig vil altså sige at blive meddelagtig i den opstandnes liv.

Men dette måltid var også for Kristus og apostlene et afskedsmåltid. Sådan som den gamle Isaak spiste og velsignede Jacob, før han døde, gjorde Kristus nu. At velsigne ville for de gamle sige at indoptage i den velsignendes stilling. Jacob fik Isaaks stilling som overhoved for stammen. Apostlene og derefter vi alle fik og får den stilling, som Kristus har hos Faderen, at være sønner og børn af Gud, at være genstand for Guds omsorg og velsignelse. Som Kristus er opstanden fra de døde, er vi allerede opstandne ved dåben.

Desuden var dette måltid at opfatte som et bryllupsmåltid. Kristus optog et tema, der allerede fremkommer hos profeten Hoseas, og som han hentyder til flere gange: han er brudgommen, apostlene er brudesvendene, Johannes Døberen er brudgommens ven. I Johannes' evangelium er brylluppet i Kana et billede på nadveren. Kirken er Kristi brud, siger Paulus og Johannes (i sin åbenbaring). At drikke sammen af den fælles kalk, som er en hovedceremoni ved det jødiske bryllup, betyder fællesskabet i glæde og sorg. Det er dette fællesskab mellem sig selv og de kristne, Kristus antyder. Herhen hører, hvad han siger i sin store tale i Johannesevangeliet.

Endelig er det et messiansk måltid. I Gamle Testamente er de messianske tider ofte fremstillet som et stort måltid, en banket, og den samme tanke finder vi i Ny Testamente, hvor der tales om at sidde til bords med Abraham, Isaak og Jacob i Himmeriges rige. Nadveren er en forsmag på denne himmelske tilstand af salighed, d.v.s. fællesskab med Gud og fællesskab med hinanden.

Hele det jødiske måltid og hele den jødiske religion viser os, at virkelig taknemmelighed består i at tage imod, hvad Gud vil give os. Man takker og velsigner ved at tage imod tingene fra Guds hånd, ved at tage imod dem som gaver fra Gud. Vi vil altså kunne vise den samme taknemmelighed ved at tage imod det, Kristus vil give os, nemlig sit liv som den opstandne Kristus, og det fællesskab, han vil oprette imellem os. At det også er disse tanker, det ligger koncilfædrene stærkt på sinde at lade os få del i, kan ses af det liturgiske skema. At være lydhør overfor koncilfædrenes røst vil altså sige at engagere sig i livet, glæden, friheden og fællesskabet og at være rede til om søndagen i fællesskab at samles om den opstandne for at få del i hans liv og glæde.

Taler vi om en liturgisk fornyelse, må vi gøre os klart, hvad vi mener. En fornyelse, der kun fører til ændringer af nogle rubrikker, vil meget hurtigt føre til samme sterile tilstand, vi allerede for

Et broderskabsmåltid i kibbutzen.

Brødets brydelse i messen er også et udtryk for samhørigheden.

en del har befundet os i. En virkelig fornyelse vil medføre en helt anden grundindstilling. Hvordan kan vi virkeliggøre den hos os selv og hos de andre?

Sidder vi lige så isolerede i Kirken, som sad vi i en biograf, hvor vor sidemand ærlig talt ikke kommer os stort ved? Alterets sakramente er jo communio, fællesskab, ikke alene med Gud, men det fællesskab Gud skaber mellem os, der tager del i hans legeme og blod! Er det dette vi oplever? Er vi kirke, folkeforsamling, eller dyrker vi privatfromhed? Bliver vi fyldt med glæde, så vi kan vidne om den opstandne, eller sidder vi blot en messe af, for at være i orden med Gud og opfylde Kirkens love og ikke få vrøvl?

Dette med hensyn til vor indstilling. Nu med hensyn til selve den liturgiske handling. Vi må sørge for, at to ting ikke sker: fornyelsen må ikke ende i rod, enten det så betyder, at hver kirke kan gøre, som den behager, eller det betyder, at det, der skal gøres, ikke er tilstrækkelig gennemtænkt og historisk bundet. Vor vesterlandske liturgiske forhistorie giver os ikke alt for meget håb om, at vi evner selv at skabe det helt store, så vi skal nok være meget varsomme med at ændre for meget, gøre det »enkelt«. Og derfor det andet: vi må passe på, at det hele ikke virker kedeligt. Man kan ikke fejre den opstandne Kristus uden med glæde og fest, uden med rige tekster og værdige former. Lad os være lige så kræsne i valget af former og tekster, som vi her i landet ville være med valget af musik og orgel. Der ville vi bestemt ikke være puritanere eller småborgerlige eller »jævne« eller »enkle«.

Bjørn Højbo

Den lukkede låge

Da hovedpersonen i George Bernanos' *En katolsk præsts dagbog* stilles over for nabopræstens ord om, at ethvert menneske har sin sande plads et eller andet sted i evangeliet, går det op for ham, at han altid har fundet sig selv i Getsemane have i det øjeblik, hvor Jesus i sin dødsangst lægger hånden på Peters skulder og spørger: Sover I?

Lige så nøje kan det sted angives, hvor Tove Ditlevsen befinder sig. Ikke i Det nye Testamente, men i Det gamle: 1. Mosebog, kapitel 4, vers 1-12. Kain slår øjnene op i en verden, hvor lågen til Paradisets have er lukket, stadig skælver luften svagt af braget, da det skete, og glansen fra Haven skimtes mellem lågens tremmer.

Dette har intet at gøre med kirken på hjørnet af barndommens gade. De enkelte gange, Tove Ditlevsen i sit forfatterskab omtaler (ikke kristendom men) religion som tilværelsesgrundlag, gør hun det overbærende: noget, mennesker søger trøst og tilflugt i, når de ikke kan klare livet. De spredte skikkelser, der smutter ind ad kirkedøren, er optaget af sig selv og vedkommer ikke gaden.

Barndomsgadens brosten,
jeg selv og mine brødre,
som vi levede, dengang vi var små:
lange røde næser,
og hæse skrigestemmer,
og lege der var farlige og rå.

Spark over skinneben
og grådsorte kinder,
hugge flasker og sælge dem igen.
Planke den i Kristkirken,
nappes af en kordegn
og få lussinger af store, voksne mænd.

Fra mennesker, der tilhører kirken, har hun og hendes brødre i gaden intet positivt modtaget. Det understreger hun besk og drastisk i romanen *Man gjorde et barn fortræd* ved at lade lokkeren være – søndagsskolelæreren.

Søndag – hedder det i et digt fra Tove Ditlevsens sidste digtsamling – er den kedeligste dag i ugen. Ørkesløs, udhulende lang. En forbandet dag. Men alligevel glæder vi os alle sammen til søndagen, har forventninger; det må altså have været anderledes engang – hvornår? Ikke i skoleårene, for allerede da lød kirkeklokkerne sørgeligt og gråt som regn og død. Allerede da var de voksnes stemmer fattige og klangløse, som famlede de forgæves efter søndagsordene... Men hvornår da? Et sted før erindringen.

Indledningsdigtet i denne seneste mesterlige digtsamling *(Den hemmelige rude,* 1961) fortæller om familieudflugt til Søndermarken. Mor og far var glade, gik hen ad gaden som muntre børn. Og det var søndag. Alle fliser klang af smældet fra fars spadserestok, mor bar sin lyse kjole som til fest, åbnede Søndermarkens tremmedør og lo. Let sommervind hen over græsset, en lykke steg fra græssets skarpe duft, fra øl og sodavand og æggemad. En dag at huske. I barndomsårene sidenhen var far tavs og grå, mor altid sorgfuld af hemmelige savn.

Og kun i mindet finder hjertet fred.
Min mor var ung. Det så jeg aldrig før.
Min far var glad. Og lykken bor et sted
bag Søndermarkens grønne tremmedør.

Vi er uden for lågen, ved Adams og Evas skyld – i Tove Ditlevsens forfatterskab oplevet som forældrenes manglende evne til at gøre deres unge forelskelse til dyb og varig kærlighed mellem to mennesker og til at fastholde den første umiddelbare varme og ømhed, som det lille spæde barn, før erindringen, mødte hos sin mor.

Men også ved vor egen skyld.

Syndefaldet er ikke blot en historisk éngangs-begivenhed, vi intet har kunnet gøre ved, færdig og afsluttet. Det oprindelige syndefald gentages på ny med hvert eneste menneske.

KRONIK

Af

Lis Thorbjørnsen

Arvesynden er en smertelig realitet. Hun bøjer sig over sit sovende barn:

Et gammelt sagn om synd og sorg og fare
står allerede tegnet om din mund.

Menneskets ja til synden af egen fri vilje har Tove Ditlevsen beskrevet i sin første digtsamling *Pigesind* i et digt, der er kunstnerisk umodent, men psykologisk set rystende ved identiteten med det allerførste syndefald i menneskehedens historie. Hun beder sin elskede om ikke at elske hende slet så meget, for alt, hvad man dyrt betror hende, glider fra hende; hun fortæller ham om en vase, de havde hjemme, som det var hende strengt forbudt at røre, og så en dag, da far og mor ikke var hjemme, tog hun den alligevel i sine hænder, ægget af spændingen ved det forbudte, og blev angst, fordi hun mærkede, at hun gerne ville tabe den. I eviglange spændende sekunder stod hun og kæmpede med den onde stemme, der hviskede: »Gør nu noget rigtig farligt i dag, hvor du er helt alene hjemme.« – Og stærke magter tvang mig til at slippe. Nu bliver verden ond og uden glæder. Ti tusind skår kan aldrig mere heles. De gode engle vender sig og græder.

I et andet af digtene fra denne første samling hedder det: »For hundred år tilbage har jeg leget med stjerner ved en solbeskinnet kyst, hvor ingen nat var til og intet mørke, men alt var ungt og levende og lyst.« Udelukkelsen fra det tabte land er historisk, men den er også samtidig, til stede, den sker på ny i det enkelte menneskesind som et nej til virkeligheden.

I en artikel *Jean Paul Sartres fornektelse* i tidsskriftet *Edda* (1954) nævner Hans Aaraas et i Sartres forfatterskab exceptionelt sted, hvor en person med ét oplever, at »træerne og blomsterne smilede, og smilet *betød* noget. Dette var eksistensens sande hemmelighed.« ... »Jeg følte med lede, at jeg ingen mulighed havde for at forstå. Ingen som helst mulighed. Men alligevel var det der, afventende, det lignede et blik.«

Virkeligheden, tingenes inderste væsen, kalder på ham; men han afviser. Skønt han her, i øieblikkets klarere syn, irriteret har mærket en mening, som han står udenfor, nægter han at have noget med det at gøre, at anerkende tingenes kommunicering og sammenhæng, forbliver ved deres meningsløse eksistens, tilværelsens absurditet.

»Skærmende lægger Gud hånden over den gode jord, han skabte i sin glæde. Lyt, Guds milde røst er vindens sagte susen, og evighed er lagt i blomsterånde – nu sænker Gud sit ansigt over jorden.« – Således står der i Tove Ditlevsens første digtsamling *Pigesind.* Men allerede her er det »et øjeblik, jeg tabte og lod stå.« På grund af miljøets hævden af meningsløsheden, tomheden, som realitet – sandheden er ikke smuk. Og på grund af hendes egen frie vilje.

Med det samme fører fortrængningen, viljens fornægtelse af virkeligheden, til angst, – af barnet oplevet som angsten om aftenen alene i det mørke soveværelse, lukket ude fra forældrenes lyse stue, af den unge pige som en angst, hun ikke kan forstå, hvorfra kommer. Hun vågner i natten: Hvorfra disse bølger af angst, der bliver ved og ved at skylle ind over mig? Det eneste, hun er klar over, er, at det har at gøre med, at »noget ondt har sat sig fast ved mit hjerte.«

I *Barndommens gade* er den halvvoksne unge pige en eftermiddag på vej til sin plads og møder en veninde, som hun gerne vil sludre med, og så slår det ned i hende: »Jamen jeg kan jo lade være med at vende tilbage til min plads, jeg behøver ikke at gøre det.« Hun lader være og griber derefter til løgn for at klare situationen.

I denne episode skildrer Tove Ditlevsen den unge piges første bevidste oplevelse af fri handling – som et oprør mod forældrene og også oprør mod dét i hende selv, som, da hun var barn, gjorde det umuligt for hende at være den af de to veninder, der skulle hugge i butikkerne – hun kom til at stamme og rødme, hendes hænder kunne ikke.

Nu er den frie handling der. Dette: jeg kan bare lade være, som siden gentages på ny og på ny. Når noget bliver besværligt, kan man blot forlade det.

For 25 år siden udgav Tove Ditlevsen sin første bog, digtsamlingen »Pigesind«. I kronikken gives et indblik i forfatterindens produktion og livssyn.

Tegning af Erik Worm Reinhardt.

I den halvvoksne unge piges oplevelse den eftermiddag af viljens frihed kommer *løsrivelsen* til fuld bevidsthed, men selve løsrivelsen ligger forud for denne handling, *er* sket. Også som en konsekvens af det, forældrene har givet hende at leve på, skønt de ikke selv har draget denne konsekvens.

»Et øjeblik, jeg tabte og lod stå.« Når nærheden ikke fastholdes, når der ikke handles i den, bliver den handling, hvorved man mærker, at man er til, har et jeg, en personlighed, til et nej, den onde handling.

Det åbne og tydelige,
det gennemsigtigt klare,
kunne jeg aldrig elske
eller bevare.

Jeg elsker det mørke og svære,
der spænder en ukendt kraft
og volder en sødme, lykken
aldrig har haft.

Adskiltheden fra Gud medfører ubønhørligt adskilthed mellem mand og kvinde.

Splittelsen mellem sjæl og legeme, »og de så, at de var nøgne«, opleves til bunds i en sækulariseret verden, hvor ægteskabets sakramente er tabt.

Primært opleves det som mandens svigten af ansvaret for kvinden.

I *Det første møde* (novellesamlingen *Den fulde frihed)* fortæller Tove Ditlevsen om en ganske ung pige, der en aften tager med sin jævnaldrende ven i Dyrehaven i den tro, at det, hun har sagt ja til, at de skal gøre, betyder, at de herefter hører sammen for hele livet: ægteskab, dagligdag, børn. Mens det for ham simpelt hen betyder at få gjort dét, som de andre halvvoksne fyre snakker om – en éngangs-begivenhed, et isoleret samleje.

– Jeg er nu lidt bange, sagde hun med en lille hjælpeløs latter, der standsede brat og blev hængende i skælven mellem dugdråberne i skovbunden.

– Der er fanme ingenting at være bange for, sagde han og jog en klam hånd ned i lommen om det knitrende, det er jo ganske naturligt.

I romanen *Vi har kun hinanden* stempler Tove Ditlevsen promiskuiteten i såkaldt frisindede kredse som overgreb mod de unge piger. »De gjorde sig umage for at virke »nemme« og fordomsfri, og de lod sig troskyldigt og regelmæssigt misbruge i et aldrig slukket håb om, at en mand en dag ville se, de var fulde af husmoderlige dyder og evne for moderskab, kærlighed og borgerlig idyl.«

Kvinden reduceres til kønsvæsen. Piger i cellofan. Film sælger bedre, når så og så megen kvindelig anatomi er udstillet. »Noget kød, der buler ud hist og her, for at naturen kan opfylde sin bestemmelse,« tænker hustruen i romanen *To som elsker hinanden.* Det er, hvad der bliver tilbage, når adskillelsen mellem legeme og sjæl er fuldbyrdet.

Hvad er en Kvinde til, naar Tiden dræber
de varme Øjne og de friske Læber...

Også selv om manden gifter sig med kvinden, svigter han sit ansvar for hende, ægteskabet bliver til så og så mange samlejer, og uden for dem adskilthed, bortset fra et praktisk-materielt fællesskab. Brev på brev til damebrevkasser (Tove Ditlevsen er selv redaktør af en) fortæller om manden, der kommer hjem fra arbejde, lægger sig på sofaen og sover.

Mig søger han, sådan som trætte dyr
ved aftentide vender hjem til stalden.

Det primære var, i Tove Ditlevsens skildring, mandens svigten af kvinden. Hun søgte et menneske og fandt en elsker. »Så ondt et vårbrud... vi lever endnu i dets skygge.«

Men herefter følger rigtignok, så det forslår, kvindens svigten af manden.

Hun svigter ved *ikke at turde* mere sætte sig selv helt ind. »Og alt, hvad du siden elsked og led, har grænser som viljen sætter.« Hun har bygget en mur »af kolde og hårde sten for at skåne det røde hjerte.«

Ved at *acceptere*, at situationen er sådan, som manden har forelagt den for hende:

At forstå er at træde for nær.

Det kommer kun an på at elske.
Det kommer kun an på begær.
I dine arme, min elskede,
har jeg håndgribeligt værd.

Ved at *bruge* denne splittelse mellem sjæl og legeme til at opnå øjeblikskontakt med mænd. »Vi var begge bundet af andre relationer og ville eventyret uforpligtende og straks.« »Jeg har fanget et menneske.«

Ved at *søge uden om* manden med behovet for sjælelig kontakt. Venskab mellem kvinder bliver en svigten af manden, når det leves som en erstatning for venskabet med manden. Tove Ditlevsen skildrer »min kærlighed og mit venskab« som to søstre, der forgæves går om i verden og kalder på »én, der behøver dem begge«. Ved at placere venskabet hos en anden kvinde fuldbyrder kvinden selv spaltningen. Og kan hun ikke udholde at leve i en sådan spaltethed, kommer det måske dertil, at hun vender sig til en kvinde også med sin kærlighed. Tove Ditlevsen er så optaget af spændingen ved splittelsen mellem mand og kvinde, at dette andet motiv kun strejfes, men det fine og smukke digt *Veninder* giver forklaring på, hvorfor nogle kvinder bliver lesbiske.

Tæt ved et køkken, klokkeslet, og tæt
ved mandens groft udspændte årenet,
og tæt ved manden selv, hans hjerteslag,
hans inderste forventning nat og dag

må dette hvide venskab inderligt,
unævnet, stå og dirre som et digt,
der bærer mellem linjerne et savn,
digteren intetsteds har kaldt ved navn.

At der er tale om forræderi mod manden fremgår af udsagnet om »hans inderste forventning nat og dag«. Disse ord fortæller, at der altså dog måske var en mulighed, der med vilje opgives som for besværlig.

Når nærheden er opgivet og dermed også handlingen i og ud fra nærheden, bliver konsekvensen den onde handling.

Rettet ånder mennesket op efter løsrivelsen fra Gud: jeg behøver ikke at være min broders vogter! jeg kan nøjes med ansvaret for mig selv! I den tyveårige Tove Ditlevsens første samling digte stod et vers: »Der var engang en mand, der led for andre, – det sker ej mer, det er den store trøst. Din lidelse kan aldrig blive større, end den kan rummes i dit eget bryst.«

Så er problemet sat på plads. Men det slipper hende ikke. Fremover i hendes bøger dukker kravet om efterfølgelsen op, som konturer af den profane helgen, mennesket, der uden tro bruger sin frihed til et ja til Gud. Klarest i Karsten i *For barnets skyld*. Hans vilje til at give sit liv, hans oplevelse af samhørighed med det inderste i tilværelsen, mystikerens erkendelse.

Novellen *Æggesnapsen* – et mesterværk, her er Tove Ditlevsen bag den fordringsløse naturalisme klar og dyb som H. C. Andersen – handler om en enlig fabriksarbejderske og hendes datter, hvis indbyrdes kontakt truer med at briste oven en pludselig misforståelse; datteren ser sit livsgrundlag, samhørigheden med moderen, på nippet til at bryde sammen; da finder moderen – uden om alle forklarende ord – den forløsende genoprettelse af kontakten. »Hun ved ikke, at den, vi elsker, kan vi altid hjælpe.«

Den elskende handling. Vejen er ikke glemt. Får blot lov at henligge ubetrådt – »et øjeblik, jeg tabte og lod stå« – fordi den er besværlig, så det er lettere at gå ud fra, at den ikke kan bruges.

I essaysamlingen *Besværdelsen* (1960) analyserede Thorkild Bjørnvig i »Den æstetiske idiosynkrasi« det menneske, i hvem fællesskabet med medmennesket synes totalt ødelagt. Uden for den lukkede låge hos Tove Ditlevsen

er fællesskabet ikke ødelagt, kun forstyrret.

Når der er halvmørkt i restauranten, på grund af optræden, føler den unge pige i en af romanerne fællesskab med de andre tilstedeværende; når lyset tændes, bliver de fjerne. I digtet *Søndag* sidder den voksne »stiv og flad som en papfigur i børnenes øjne«.

Intet fællesskab, når lvset er tændt. Meninger og diskussionsemner, hvad enten det drejer sig om freudianisme eller om tal på afstanden til stjernerne, er – finder Tove Ditlevsen – drengeleg.

»I den sidste uge af juli måned 1954 var der i hele Danmark én arbejdsløs murersvend.« Hun smiler – i *Stjerner og statistik* (i *Flugten fra opvasken).* Hvor uvigtigt.

Men hvor vigtigt, at denne murersvend lever, et ganske bestemt sted i landet, med kone og børn, og i dette øjeblik ser op mod Karlsvognen og oplever noget derved, han aldrig før har kendt.

Tove Ditlevsens digtning udtrykker en meget stærk ømhed for mennesker, for det fattige, ordløse, forsvarsløse. Den gamle mand, der kun har sine bøger. Barnet (børnebogsoversættelsen *Lille Bjørn),* med troskyldig ærbødighed for hverdagens ting:

Nu øser jeg op
i de fine skåle,
og bærer bakken
uden at spilde.

Det nyttede ikke, at *Pigesinds* unge digterinde satte sig for at ville leve let og overfladisk, ikke skrive med sit hjerteblod. Hvor gerne hun end ville, kunne hun ikke slippe for den erfaring, at vi bærer hinandens byrde.

Som en erfaring om personlig skyld. At det, vi gør, griber ind i andres liv. Friheden for den enkelte til at forlade, gå videre, betyder at gøre andre mennesker ondt. Når nærheden ikke kan handle, bliver eneste mulighed den onde handling.

Miljøets skyld – »Man gjorde et barn fortræd«, »jeg blev selv engang forladt« – fritager ikke for ansvar.

Din broders blod råber mod himlen. Som forfærdende begivenheder i nationernes liv. Og i ens egen lilleverden: det ufødte barn, hvis liv blev taget.

Med selverkendelse, der ryster

Kom alle lyse Drømme
og læg jer om min Tanke,
at ikke jeg skal høre
mit eget Hjerte banke.

Kom alle Himlens Stjerner
at lyse ved min Side,
det er saa ondt at leve,
det er saa tungt at lide.

den læsende, skildrer Tove Ditlevsen sit eget sind, så Kains træk træder frem i klare omrids.

En orm har gnavet på min hjerterod,
en fremmed brøde vandrer i mit blod.
Jeg nægter at bevogte andres glæde.
Min sti er hård og stenet at betræde.

I sit forfatterskab har Tove Ditlevsen vist megen mistillid til muligheden for selverkendelse, – hendes bøger er fulde af mennesker, der handler uden at vide, hvorfor de gør det; mennesker med rodet sjæleliv; mennesker, der har svært ved at finde sig selv, fordi de tager farve efter omgivelserne; mennesker, der bruger selverkendelsen på en sådan måde, at de standser ved det selvbedrag, der passer dem (Robert i *For barnets skyld),* ja som oven i købet mener, at selverkendelsen som sådan er tilstrækkelig indsats, – således er man, og det er der altså ikke noget at gøre ved.

Men imens er hun selv nået dybere og dybere i selverkendelse. *Den gale bogholder* hedder det centrale digt i hendes foreløbig sidste digtsamling. I årevis sidder han bøjet over sit regnskab uden at kunne finde fejlen, skønt han ved, den er der. Tove Ditlevsen kender sandelig til at holde dommedag over sig selv.

Og til længsel efter frelsen. »Kun den, der holder af mig, kan befri mig«, hed det i digtsamlingen *Blinkende lygter.* I romanen *Barndommens gade* skildrede hun, hvordan en ung pige ødelægger forholdet til sin forlovede, fordi hun vil elskes helt ud, som hun er, på godt og ondt. Et ønske om samme tilgivende kærlighed, som den fortabte søn mødte. Eventyrdigtene sidst i *Den hemmelige rude* – med motiv fra Grimm, de bliver klassiske i dansk litteratur – springer ud af ønsket om at blive befriet fra det onde i hendes eget sind. Længsel efter Frelseren, udtrykt på menneskeligt plan.

Tårnet i skoven er borte,
men hjertet bevarer
et blændende syn,
en umistelig virkelighed.

En blå efterårsdag går jeg over Bellahøj. Under træerne ved hækken omkring græsplænen ligger et gulnet og forrevet bladark, fra et julehæfte ser det ud til. Jeg bøjer mig og tager det op. På den ene side en novelle af Karl Larsen, på den anden side et digt af Vilhelm Krag – det må være fra omkring århundredskiftet, det ses også af tegningen. *Al denne sorte himmel* – hedder digtet. Det begynder med et vers, forældet i udtryksmåden, men situationen er den samme som i dag, som fæstnet blandt andet af Tove Ditlevsen. »Alt dette grå, der famler, alt dette sære, som sukker – Herre min Gud, er det *dette,* menneskene kalder liv«, – og det fortsætter med at beskrive den menneskelige

ensomhed: »Ene, med sløve øjne, raver vi videre rastløst...«, som i vor tid de absurde dramatikere fremstiller i den yderste konsekvens, at menneskene på scenen ikke taler til hinanden, men forbi hinanden, lukket inde i hvert sit snævre rum.

»Ensom blandt mennesker« hedder en bog af Sartre, udsendt på ny her i efteråret. »Ensomhedens fugl« hed en film, fjernsynet nylig har vist, om den franske maler Braque. »Titlen er inspireret af Braques kendteste og mest yndede motiv – den fuglelignende figur, som dominerer en stor del af hans senere billeder, og som for ham symboliserede den menneskelige ensomhed.« Motto for Hjalmar Söderbergs skuespil Gertrud, fra 1906, var: »Jeg tror på kødets lyst og sjælens ubodelige ensomhed.« Et fin-de-siècle slagord, som vi i vort århundrede ikke er kommet ud over, men stadig gennemlever – skuespillet filmatiseret til foråret af vor store filminstruktør Dreyer – og som vi udbygger med nye slagord. Det er blandt boganmeldere i kurs at tale om forfatterens univers, hver forfatter sit.

I Vilhelm Krags digt følges linjerne om den menneskelige ensomhed umiddelbart af to linjer, som fortæller grunden dertil: »Solen er slukt, og Jehovah selv ligger død inde i mørket.« Nietzsche: »Gud er død.« Af Guds fravær, adskiltheden fra Gud, følger også adskiltheden mellem mennesker, vi er ikke længere brødre af samme fader, ét i et mystisk legeme, én menneskehed. Dette – et billede på menneskets vilkår, udjaget af Paradiset, uden Kristus – er samtidig en historisk situation, startet i renæssancen, skarpt tilspidset og skærende kommet til menneskers bevidsthed i sidste halvdel af forrige århundrede. Nietzsche var ikke ophavsmand til situationen, han beskrev den blot, slog fast.

Vi er endnu, åndshistorisk, i samme bølge. Januar 1963 opførtes på Thorvaldsens museum en kammeropera med titlen »Aslak«, af en ganske ung komponist, Mogens Winkel Holm. Hovedpersonen i denne opera kalder forgæves på sin elskede, hun kan ikke blive til for ham, ikke blive virkelig, fordi han har ladet sig friste af døden. Hvorfor ikke af djævelen? spurgte en anmelder, der i sujettet kun så en musikalsk anvendelig fabel. Men for kunstneren, enten han ved det eller ikke, er der mere. Komponisten har skildret sin tids, vor tids fristelse: døden. Det ondes forførende realitet har rystet vor generation som en konsekvens af den metafysiske fristelse: eksistensfornægtelsen, fraværet, døden.

Hvornår vil Han komme? spørger Vilhelm Krag fortvivlet i sit digt fra århundredskiftet. »Vi venter på Godot«, hedder det med Samuel Becketts ord.

4. oktober 1963 – den hellige Frans af Assisis dag – bragte Politiken en anmeldelse af Tove Ditlevsens nye novellesamling, *Den onde lykke*. I anmeldelsen hedder det: »Er det nu sandheden og intet uden sandheden? Vi kunne måske nærme os svaret på dette spørgsmål ved at nævne, at der i to af novellerne forekommer en telefon, og i begge tilfælde er telefonen lukket, fordi regningen ikke er betalt. Tove Ditlevsen tror sikkert ikke, at alle menneskers telefon før eller senere bliver lukket af denne grund.« Kritikeren antyder med sine ord, at Tove Ditlevsen er tilfældig, at hun psykologisk interessant beskriver et lille udsnit af menneskelivet. Men hun er en langt større, langt dybere gående kunstner, end dét ville være. Hendes fakta er ikke kuriosa.

For tyve år siden udgav Jean Sartre en enakter, *Lukkede døre*, hvis grundtanke var: Helvede, det er de andre. Det er nok ikke tilfældigt, men væsentligt, når Tove Ditlevsen i *Den onde lykke* ikke blot i én, men i to noveller har som motiv: mennesker, der har fået telefonen lukket.

Paa Skillelinien mellem Lys og Skygge
ved Skovens Grænse staar et ensomt Træ
og hvisker stille om en svunden Lykke.

...og fine Blade, gennemsigtigt hvide
af Lysets Skønhed, skælver som i Længsel
mod Mørkets sorte mystisk-dunkle Side.

(Billedteksterne er taget fra digtsamlingen »Pigesind«)

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Mennesket og universet

— Det er en kendsgerning, at kristendommen stadigvæk gynger på de bølger, som Kopernikus fik sat i gang, skriver sognepræst L. Kolpen, Orø, i en artikel i Sjællands-Tidende: »Verdensbilledet og den kristne tro«.

Pastor L. Kolpen finder det af mindre betydning, at Skriftens astronomi — »Den flade jord« o.s.v. — på rekordtid blev forældet. Vanskelighederne kommer af, at jorden blev så usselig lille og blev henvist til en udkant af universet. Gud kom ligesom mere på afstand.

Kristendommens fremtid er, fortsætter pastor Kolpen, ikke afhængig af, om Første Mosebog kan fortolkes à la Einstein eller ej. Det afgørende er, om mennesket kan få sin plads som skabningens centrale skikkelse tilbage, om mennesket igen kan blive Guds mening med verden. For hvis mennesket med endegyldig virkning bliver placeret et andet sted end i midten, så er kristendommens dage talte. Er der så nogen som helst chance for, at det nye verdensbillede vil tillade en genfødelse og genopdagelse af Bibelens menneskevurdering?

Kolpen siger videre, at er mennesket andet og mere end et stykke fysik og er dette mere det væsentlige ved os, så kan det ikke tillades, at forandringer i verdensbilledet har nogen virkning på vor vurdering af mennesket.

— At kristentroen vaklede, da det gamle verdensbillede faldt sammen, skyldtes formodentlig, at teologerne på den tid var dårlige tænkere. De forstod ikke at forhindre den tankemæssige kortslutning, der lå i, at forandringerne i det fysiske verdensbillede slog over på vurderingen af mennesket som menneske. Når katolikkerne er sluppet billigere fra det end protestanterne, kan det skyldes, at de måske er bedre tænkere. Skulle vi prøve at indhente det forsømte, må vi begynde med det rimelige behov, at kvantitet og kvalitet ikke må rodes sammen under vurderingen af mennesket. Betydningen af et menneskeliv kan i al videnskabelighedens navn ikke måles med lysår. At vi af det moderne verdensbillede blev henvist til udkanten af universet, gør hverken fra eller til hvad vor gamle centrale stilling i skabningen angår, for den var, er og bliver religiøs og etisk, den gælder mennesket som åndsvæsen.

Da paven tog imod

Under det danske kongepars officielle statsbesøg hos pave Paul VI blev der udvekslet andet end taler. Kongeparret medbragte et sølvfad og en sølvkande til paven, som til gengæld forærede gæsterne en kopi af værket Codex resta de Milano samt et signeret fotografi af sig selv. Paven gjorde kongen til ridder af »Den gyldne spore«, medens dronningen og prinsesse Benedikte hver modtog en guldmedalje. Til udenrigsminister Per Hækkerup var der et skrivebordssæt og til kulturminister Bomholt et værk om Vatikanets kunstskatte.

Senere kom paven ud i tronsalens forværelse og hilste på den halve snes danske pressefolk. Han mindede om, at hans egen far var journalist. — Det var, sagde paven, også meningen, at jeg skulle have været journalist, men nu blev jeg altså i stedet pave! Derpå gav paven hver af pressefolkene en nøglering af sølv med ipræget pavemonogram:

— Blot en lille bitte synlig erindring fra Deres besøg hos mig.

Blandt pressefolkene var Ekstrabladets lystige Bro Brille, hvis omtale af paveaudiensen krydredes med diverse pudsigheder. Da han aftenen forinden ved en fest hos den italienske præsident fortalte en dame, at kulturminister Bomholt var indbudt til at deltage i besøget hos paven, udbrød hun:

— Gud, det må da være Bomholt, der modtager paven.

En dame i følget havde forud spurgt pavens ceremonimester, hvor dybt man skulle neje for paven, og han sagde med et smil:

— Den hellige Fader ser gerne, at en dame ikke nejer dybere end hun er i stand til at rejse sig igen ved egen hjælp!

En smuk og rigtig gestus

Berlingske Tidende kaldte i en ledende artikel kongeparrets ceremonielle besøg hos paven for en smuk og rigtig gestus.

— Der lå deri en dansk anerkendelse af de mere tolerante tendenser, som pave Paul og hans forgænger, pave Johannes, har næret i den romersk-katolske kirke, og et håb om, at de må bære frugt til gavn for kristenheden.

Bladet omtaler den økumeniske bevægelse og dannelsen af Kirkernes Verdensråd i 1948:

— Den romersk-katolske kirke holdt sig udenfor og ignorerede alt rådets arbejde. Men den varme og åbenhed, hvormed først pave Johannes og siden pave Paul på Vatikanets koncil har talt og arbejdet for en ny indstilling til de kristnes enhed, har skabt håbet om, at et vendepunkt dog er nået i forholdet mellem kirkerne.

Uanset alle modsætninger er der i Danmark dyb sympati for de bestræbelser, pave Paul udfolder for at bringe den katolske kirke frem til en bredere forståelse af den moderne verdens politiske og sociale problemer, og den tolerance og fredsvilje, der er sjælen i hans virke, kan kun deles af hele vort folk.

Sandbæk og helgenlæren

De prøvelser, provst Harald Sandbæk måtte udstå i vort lands tunge år, har han — forekommer det os — forlænget frivilligt ved at påtage sig at redigere en »Kirkelig brevkasse« i dagbladet Aktuelt. Som nu forleden, hvor han blev spurgt:

— Kan De forklare mig, hvorledes et normalt begavet menneske kan tro på sådan noget som helgener. Jeg har en slægtning som...

Inden vi citerer provst Sandbæks svar forudskikker vi vor enighed med ham i bedømmelsen af den nævnte bog. Den ønsker vi læst af mange, der ikke kan »fordrage Romerkirken«.

— Jeg vil, skriver Sandbæk, være meget ked af det, hvis det, jeg skriver om den romersk-katolske kirke, skulle give indtryk af, at de var dårligere begavet, end vi er, i vor folkekirke! Jeg er snarest bange for, at gennemsnittet her i landet vil veje ned til fordel for de katolske, fordi de vel næsten alle er nogle, som har tænkt over tingene og ikke følger den store flok. Hvad helgenlæren angår, må jeg give afkald på i denne spalte at prøve at forklare den, og det er da heller ikke min opgave at være defensor for denne lære, som jeg bestemt ikke finder særlig kristelig.

Men med *begavelse* har alt dette intet at gøre!

Der kom for nylig en roman, der fortæller om en undersøgelse forud for en helgenkåring. Bogen er af en australier, der hedder Morris L. West, og dens titel er »Djævelens advokat«. Jeg har ikke i lang tid læst en så spændende bog. Måske skulle nogle, der ikke kan fordrage Romerkirken, læse den. Det er i alt fald altid bedst at kende disse »medkristne«, som de jo dog er, selv om vi på mange måder er uenige med dem, der, hvor de er bedst. Man falder da i øvrigt heller ikke så let for dem, hvis man ikke på forhånd har undervurderet dem!

At gøre lykke

For nogle mennesker betyder det alverden, om de gør lykke. De tænker ikke så meget på, om det, de udretter er noget virkelig godt, om det er af værdi, men om det gør lykke.

Hvis en skuespiller høster stort bifald uden at spille sin rolle kunstnerisk godt, uden at give alt, hvad han har af talent, og han så er tilfreds med blot bifaldet, så er det galt, for han skal vide, at bifaldet alene er uden sand værdi. Øjeblikkeligt bifald er nemlig en lige så dårlig målestok som det øjeblikkelige mishag.

Vi skal slet ikke jage efter at gøre lykke. Vi skal virke på en sådan måde, at vi fortjener at gøre lykke, selv om det kun bringer os spot. Det øjeblikkelige bifald — eller mishag — er ganske ligegyldigt, og det, vi arbejder og virker for, har kun den værdi, som det har i sig selv.

Hvorfor går vi på valfart?

Hvad en valfart bør være, var temaet for pastor Kjeld Geertz-Hansens prædiken på Åsebakken sidste år. Prædikanten har været så venlig at stille manuskriptet til prædikenen til rådighed for os. Vi bringer det her som en forberedelse til valfarterne til Øm og Åsebakken, der begge afholdes søndag d. 24. maj.

Valfarten til Vor Frue af Åsebakken har nu været afholdt i så lang en årrække, at de unge, der vokser op, har kendt den altid, og de lidt ældre forlængst har set den lagt i faste rammer.

Øjeblikket er derfor gunstigt til, at vi sammen ser lidt på, hvad indholdet er. Hvad er det egentlig, vi foretager os?

Det må ikke komme dertil, at valfartsdagen er en begivenhed, vi kan li' – sådan i al almindelighed.

Det hedder valfart, fordi man går på sine ben, og fordi man går sammen. Vi bekender vor kristne tro – ikke teologisk eller i formler, men ved bøn. For vandrer vi bedende gennem landet, så er det dog åbenlyst, at vi er sikre på, at bøn er en særdeles effektiv foranstaltning. Og det er en vigtig opgave at fortælle vore landsmænd, at bøn har praktisk betydning for folks trivsel. Bøn er ikke et slag i luften.

Vi har valgt at afholde valfart i maj måned, når skoven er skønnest, men vort formål er ikke at komme på skovtur. Derimod går vi gennem skoven for at nedkalde Guds velsignelse over det land, vi lever i og har ansvaret for. Vi forsøger at vende Guds milde blik mod vort land. Og så vil vi gerne, at det præsenterer sig så smukt som muligt, for at Gud kan genfinde en afglans af sit skaberværks oprindelige skønhed – før han måtte jage mennesket ud af Paradisets have.

Fordi vi er *katolske* kristne, opgives der ofte et særligt formål for vor bøn, et formål der går ud over vor nationale horisont. Gør vi vor valfartsbøn så alvorlig, som dette formål kræver, eller er det kun en etikette, der sættes på valfarten, fordi den nu engang skal hedde noget? Er vor valfart en bevidst vandring hen imod Gud i erkendelse af, at det er det eneste sted, hvor det gælder om at komme hen? Og er vor bøn et råb om nåde, fordi vi tror, at uden Guds barmhjertige gunst *er* Kirken intet – *kan* Kirken intet?

Vi er sikkert alle enige om, at messen er valfartens højdepunkt, men bunder denne ellers rigtige fornemmelse kun i, at messen derude er festligere at se på, end den kan være det i vor egen beskedne sognekirke – blandt andet, fordi det er spændende at være så mange, eller har vi den katolske opfattelse, som martyrbispen Polykarp af Smyrna giver udtryk for i sit brev til menigheden i Efesus ca. år 107:

»Lad ingen bedrage sig selv: at holde sig borte fra offerstedet er at miste Guds brød. Hvis en bøn af to, som er forsamlede, har så stor magt, hvilken magt må da ikke magten være i biskoppens bøn, når han er forenet med hele sin kirke« (V. 2).

Denne fornemmelse af at være *kirke* må ikke forflygtiges, når diakonen har sunget »Ite, missa est«, og biskoppen har givet sin velsignelse. På grund af vor uåndelighed hænder det alt for let, at den kirkelige handling på kirkeårets store dage ender med at blive en stemningsfuld indledning til en rent verdslig glæde. (Tænk blot på, hvordan det er gået med den såkaldte »danske« jul!) Vort måltid bagefter må ikke betegne afslutningen på valfarten, der så omsider betragtes som lykkeligt »overstået«. Men sammen og familievis skal vi glade bryde brødet, for at vi kan være rede med fornyede kræfter, når der atter kaldes til bøn. For med bøn og salmesang må og skal en valfart klinge ud. Vi skal gå herfra med *tonen fra himlen* i vort hjerte.

Når valfartens alvorlige karakter her er understreget så stærkt, skyldes det, at vi må tage vort ansvar som katolikker alvorligt. Tænk om biskopperne, der mødes i Rom i omtrent samme antal, som vi udgør på Åsebakken på valfartssøndagen, tog sig møderne i Peterskirken let. Og om man fik det indtryk, at de betragtede møderne i og uden for Peterskirken som noget, der skulle overstås, så man bagefter kunne hygge sig i fred? Så ville vi blive forargede – og med rette!

Vort ansvar er ikke mindre end deres. Dette ansvar for Kirken må ikke én af os, der kommer med på valfart, løbe fra.

Derfor er det godt, at vor valfart er en Mariavalfart. Hvor stor en kærlighed må Jomfru Maria ikke have til Kirken, hendes søns værk. Ved korsets fod så hun, hvad det kostede hendes elskede søn at give Kirken liv: den fødtes af hans hjertevunde. Den, der på valfartsdagen kommer til Åsebakken, må være klar over, at han vover sig ind på Vor Frues enemærker. Hun har ret til at forvente, at vi deler hendes omsorg for Kirken. Ellers må vi hellere blive hjemme eller gå tur i Rude Skov. Lad afstanden mellem hendes hellighed og *din sjæls* tilstand være aldrig så stor: Jomfru Maria og du er dog medlemmer af den samme kirke: Jesu Kristi kirke. Hun er medlem af de helliges samfund. Hun står hverken over det eller udenfor det.

Er du beredt til at tage imod disse mine ord, så fattige de end er, i et såre godt hjerte, så de kan spire og sætte frugt, vil din valfart ikke være forgæves.

Kjeld Geertz-Hansen

DE SYGES VALFART PR. FLY TIL LOURDES

fra 2. til 7. september 1964.

Afrejse fra Kastrup om onsdagen kl. 10.00.
Hjemrejse fra Lourdes den efterfølgende mandag kl. 24.00.
Pris med fuld pension i 6 dage, incl. skatter og forsikringer:
på hotel ..... kr. 790,-
på sygehjemmet ..... kr. 690,-

DE SYGES KATOLSKE FORBUND

Fru L. SAMSON
Barsehøj 25, Hellerup
Tlf.: GE 6341

Valfartskomiteen:

C. LERCHE NIELSEN
Bredgade 69, Kbhvn. K.
Tlf.: PA 2539

Dette billede er — som det fremgår — ikke fra en dansk valfart, men fra den sidste studentervalfart til Chartres. Her var der 15.000 deltagere, bl.a. et lille dansk hold.

Valfarten til Aasebakken

Foråret er kommet — det er maj måned, Guds Moders måned. Maria har skænket os Kristus, verdens liv. Derfor drager vi på valfart for at forny vort kristenliv gennem de strabadser en valfart kan medføre til glæde og opbyggelse for os alle.

Vi håber og beder til, at vejret må blive godt, men selv om det bliver dårligt vejr, aflyses valfarten *ikke*. Da dårligt vejr nu engang afholder mange — især ældre og svagelige — fra at deltage, vil komiteen meget bede både deltagere og ikke-deltagere om en særlig forbøn for valfartens intention, som i år er: »Familien i dag«. I Sct. Ansgars Kirke afholdes en valfartsforberedelse med bøn, skriftlæsning og katekese onsdag den 20. maj kl. 19.30. Komiteen håber på bilejeres hjælp til at bringe ældre og svagelige helt eller halvvejs til Åsebakken (man kan støde til valfarten ved Bethlehem); disse bilejere bedes melde sig snarest til undertegnede. Alle andre motorejere beder vi om at lade køretøjet blive hjemme og *gå* med på valfarten; parkeringsproblemerne er blevet så vanskelige, at komiteen må indskærpe dette meget kraftigt. *Ingen* motorkøretøjer må køre ind på valfartsområdet, altså indenfor klosterporten, da de blokerer valfarten. Et særligt arrangement vil blive truffet for de vogne, der bringer syge eller invalider til klosteret; de syge kan sættes af, men vognene må køre væk straks efter.

Valfarten afgår fra Holte Station præcis kl. 8.30. Det sidste rettidige tog er S-tog linie B, der afgår fra Københavns Hovedbanegård, perron 5, kl. 7.50.

Sidste bus (linie 184) fra Hans Knudsens Plads kl. 7.40; fra Lyngby St. kl. 7.56; ankomst til Holte St. kl. 8,12.

På Holte Stationsplads stilles op sognevis straks efter ankomsten. Skilte med sognets navne er opstillet; ikke-tilmeldte sogne stiller op under »Udenbys«.

Bagage kan for kr. 0,75 pr. stk. bringes fra Holte St. til Åsebakken; husk at få kvittering.

Såfremt man ønsker at tilslutte sig valfarten midtvejs (ved Bethlehem), kan dette nås med linie 184 fra Hans Knudsens Plads kl. 8.40; ankomst til Bethlehem kl. 9.20.

Valfarten ankommer til Åsebakken mellem kl. 10.30 og 10.50. Ved klosterporten tælles kommunikanterne ved håndsoprækning.

Levitmessen (muligvis pontifikalmesse) begynder straks efter sidste gruppes ankomst. Prædikant er pater Tage Langsted C.ss.R.

Efter messen kan der til den medbragte frokost købes sodavand, lyst øl, is m.m.; kaffe vil ikke kunne købes mere, da forretningen gav underskud. Stole kan lejes for kr. 1,50 pr. stk.

Den afsluttende andagt med sakramental velsignelse og procession finder sted kl. 14.30. Vi beder alle om at komme, så snart der kaldes; det har ofte knebet på dette punkt!

Kl. 15.30 afgår lejede busser direkte fra klostret til Holte St. og de kører så længe der er passagerer. Vi beder Dem lade de første busser være forbeholdt ældre og svagelige. Prisen er ca. 2,- kr. pr. person. Billetter kan købes straks efter andagten ved klosterporten.

Komiteen gør opmærksom på at transportable radioer *ikke* må benyttes på Åsebakken, da det er valfartsområde.

Endvidere gør vi opmærksom på, at *alt* salg (også lotteri) er forbudt på Åsebakkens grund.

Husk: at medbringe valfartssangbogen (kan dog købes på Holte St.), at tage faner (ikke bannere) med, at eukaristisk faste begynder kl. 8.30, at fremlysning af fundne sager sker i Katolsk Ugeblad for 5. juni.

På gensyn!

Valfartkomiteens adresse er: Aage Meyer, Reverdilsgade 4, København V, telefon EVa 7501.

Aage Meyer

NB! *Hjælpere* skal der bruges mange af både lørdagen før valfarten og på selve valfartsdagen; også til oprydning bagefter. De bedes snarest melde sig til Aage Meyer (se ovenfor), for det haster. *Sangere* er der også hårdt brug for. De bedes melde sig til organist Erling Rasmussen, Frederikssundsvej 83, København NV. Tlf. Taga 452. Også dette haster nu.

Valfarten til Øm

finder sted den 24. maj med følgende program:
Kl. 10.45 fælles procession til kirkepladsen.
Kl. 11.00 fejres messen. Pater A. Dekkers S.J. prædiker.
Efter messen indtil kl. 14.00 er der tilbedelse i kirken.
Kl. 14.00 taler skoleinspektør Erling Tiedemann, Vejle, over emnet: »Far, mor og børn«. Derefter afsluttende andagt.
Kl. 15.15 orientering for alle interesserede om familiegruppearbejde.

Jylland

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 ?7 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Odense

J. T. Halvorsen
Snedkermester
Marienlystvej 8, Odense
Tlf. 12 58 40

1. kl. kød, pålæg og hestekød
Sophus Larsen & Søn
Albanigade 39, Odense.
Tlf. 12 48 95

Odense og Omegns Brugsforening
Grønløkkevej 10, Odense.
Tlf. 11 83 35

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens Restaurant
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos

JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Alt i bandager & sygeplejeartikler
Holbæk Materialhandel
Telefon 32
Kaj Andersen
Lev. til Sct. Elisabeth Hospital

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Katolsk debat i Tyskland

Den katolske debat i Tyskland i det sidste års tid kunne fremvise nogle interessante faser. Det var for det første Hochhuts »Stedfortræderen«, som der fra katolsk side stort set har været enighed om — katolikker, der har støttet Hochhut, har stort set haft et horn i siden på Pius XII af andre årsager — men drejer det sig til gengæld om Heinrich Bölls »En klovns ansigt« har debatten derimod kunnet fremvise stærkt divergerende synspunkter, katolikker indbyrdes. Ved siden af stormen omkring disse to litterære arbejder står så en hændelse, der ikke har fundet sted i Tyskland, men som så sandelig alligevel har vakt opsigt der, nemlig de tyske socialdemokratiske lederes besøg hos pave Paul VI.

Selv om det er forkert at betragte klovnen Schnier i »Ansichten eines Clowns« som Bölls talerør, hvad angår det ensidige billede af førende kredse inden for katolicismen i Tyskland, så er der dog en skarp snert i bogen, som er blevet modtaget med stærkt bifald hos »venstre-katolske« intellektuelle. Dette i forbindelse med de irriterende reaktioner fra de tyske biskoppers side har været et krisesymptom i den tyske katolicisme. På den anden side har de tyske biskopper på koncilet gjort sig til talsmand for en socialt, kulturelt og økumenisk åben katolicisme, og det er tydeligt, at kontakten mellem de ansvarlige kirkeledere og en gruppe af de mest begavede og selvstændige lægmænd er ved at øges.

Der er ved at komme et nyt klima i Vesttysklands katolske debat.

For at forstå de kritisk indstillede »venstre-katolikker« må man holde sig for øje, at de i almindelighed i politisk henseende er modstandere af Det kristeligt-demokratiske Parti i Tyskland — CDU — og således opfatter kirkens massive støtte til partiet som et misbrug af den religiøse autoritet. Støtten til CDU, mener de, udspringer af den tyske katolicismes faste forankring i det borgerlige miljø — dens væren sig selv nok.

Ud fra en anden synsvinkel får man imidlertid et billede, som ikke helt svarer til det, »venstre-katolikkerne« maler på væggen. Man vil nemlig også kunne se CDU som et udtryk for den tyske katolske kirkes åbenhed. I Hitler-tiden indledte katolikkerne jo nemlig et samarbejde med protestanterne — og det spillede en afgørende rolle, da CDU grundlagdes. I det katolske Centrumparti, som gik ind efter nazisternes magtovertagelse, fandtes også en social-radikal strømning, der ligeledes overførtes til CDU, men det er på den anden side en kendsgerning, at den har haft svært ved at gøre sig gældende i partiet. Og CDU's radikale lønmodtagerfløj under den stridbare Hans Katzen består næsten udelukkende af katolikker. CDU har tilsyneladende få vælgere blandt ikke-katolske arbejdere, og den katolske kirkes socialetik er en naturlig basis for en økonomisk politik, der nok både er radikal og social, men ud fra helt andre grundprincipper end socialismens.

En fremtrædende venstrekatolsk kritiker er professor Walther Dirks, som i det katolske, politiske og kulturelle organ »Frankfurter Hefte« publicerede en artikel »I Rom og Fulda«, hvori han påstod, at der herskede et misforhold mellem de tyske biskoppers åbne modstand mod konservative kredse i Rom og deres stillingtagen i indenlandske spørgsmål.

Dirks' kritik var ikke uden virkning, og der foranstaltedes på det katolske akademi i München en diskussion mellem Dirks og en anden fremtrædende venstrekatolik, Amery, på den ene side og den kendte koncilteolog Karl Rahner og en anden jesuit, Semmelroth, på den anden side. Til stede var desuden et stort opbud af gejstlige og lægfolk med kardinal Döpfner i spidsen. Når man tager den hidtidige bitterhed i debatten i betragtning, må det siges, at man nåede til en forbløffende enighed. I virkeligheden har teologen Rahner jo på sit felt været i samme modsætningsforhold til autoriteterne i Rom som venstre-katolikkerne i Tyskland til *deres* biskopper, og dette har nok været medvirkende årsag til, at man nåede frem til et forhandlingsgrundlag, som for eksempel kardinal Döpfner, Münchens ærkebiskop, kunne bifalde.

Det var da også en af kardinalens nære medarbejdere, monsignore Karl Forster, der er direktør for akademiet i München, som understregede, at man måtte sætte sig *det* mål, at den katolske kirke kom til at stå neutral i forholdet mellem CDU og det tyske socialdemokrati, SPD. (Derimod anses »de frie demokrater« fra et kirkeligt synspunkt for at være et mere tvivlsomt foretagende — til trods for at partiet er i koalition med CDU).

De tyske socialdemokratiske lederes besøg hos pave Paul VI var skyld i nogen opstandelse i CDU-kredse, og det er da også en kendt sag, at den katolske kirke har været meget afvisende over for socialdemokraterne i Tyskland og Østrig på grund af kulturpolitiske spørgsmål. I overensstemmelse med gammel tradition har de tysk-østrigske socialdemokrater således på deres program haft bekæmpelsen af den kristelige indflydelse på skolerne — en indflydelse, der naturligvis er særlig stærk, hvor CDU har majoritet.

I begyndelsen af 1957 mødtes fremtrædende socialdemokrater imidlertid med repræsentanter for socialt indstillede katolske kredse, og man viste fra begge sider god vilje til at søge en forbedring af forholdet mellem parterne.

Resultatet fra mødet har sat sit spor i det kendte Godesbergerprogram af 1959, hvori det hedder, at socialdemokratiet ikke vil drive nogen forkyndelse, hvad angår de »evige sandheder«. Partiet nærer agtelse for menneskers religiøse standpunkter, over hvilke »hverken noget politisk parti eller staten har noget at bestemme«.

En sådan udtrykkelig inkompetenceerklæring var noget ganske nyt for det marxistisk prægede tyske socialdemokrati. Naturligvis hænger den ændrede holdning sammen med ønsket om at få brudt den kirkelige modstand, der altid ville være en hindring på vejen mod den politiske majoritet, men der var også tydelige tegn på et ønske om at følge den udvikling i forholdet mellem kirken og de politiske partier, der kendes i alle velfærds- og velstandsstater.

I 1960 udtalte en kendt tysk socialdemokrat, ideologen Arndt, at en katolik, der var socialdemokrat, ville kunne virke for konfessionsskoler både indenfor og udenfor partiet — uden fare for at blive ekskluderet af dette.

På den anden side har akademidirektøren i München, monsignore Karl Forster, udtalt, at neutralitet fra Kirkens side er betinget af endnu tydeligere udtalelser i skolespørgsmålene.

HK

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
1. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af I.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

København

AMAGERBANKEN
AKTIESELSKAB
Banken der dækker hele Amager

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

NYE BØGER

Dr. Strangelove

Angsten for atombomben har mere end en gang inspireret forfattere og filmskabere. Herhjemme har vi allerede set to film: Stanley Kramers *På stranden* og Ray Millands *Måske i morgen*. Begge film fortalte om situationen efter bombens fald, men ingen af dem lykkedes helt, thi de rummede for megen sentimentalitet og melodrama.

Det kan man bestemt ikke sige om *Dr. Strangelove*. Den er tværtimod en makaber og besk gyser. Den fortæller om de uhyggelige to timer, der går, fra de amerikanske bombemaskiner forlader deres base og til en af dem lader sin første megatonsbombe falde i Rusland. Hovedpersonen er den sindssyge general Ripper, hvis sygelige fantasi tager en farlig vending på grund af kommunistskrækken, og som med en enkelt ordre sætter atomkrigen i gang. Og så sindrig er den af krigsministeriet tidligere lagte angrebsplan, at kun generalen selv kan kalde flyverne tilbage, og han er utilgængelig, da han har sat sin base i krigstilstand. Resultatet bliver det højst ejendommelige samarbejde mellem ministerpræsident Kissof i Rusland og det amerikanske krigsråd. Maskinerne må for enhver pris skydes ned, før katastrofen indtræffer.

I stadige skift følger vi nu den gale general på hans befæstede base, det rådløse krigsråd og en af maskinerne, der er på vej til Rusland. Spændingen bølger op og ned, og vi iagttager hændervridende sagens udvikling alle tre steder.

Imidlertid er spændingen slet ikke det væsentlige. Og selv om situationen er bygget op, så alle brikker passer, er det heller ikke tanken om en kommende virkelig situation af den art, der optager os. Det, som momentvis får os til at fryse i rædsel, er det vanvid, man bliver vidne til, ikke blot hos generalen, men hos hele den menneskehed, der i et frygtens kapløb er nået til at stå på kanten af sin egen selvødelæggelse. Dette mareridt af en sandhed lyser ud af hele filmens sprog. Alle interiører er som i uhyggelige drømme, sort-hvide, nøgne og iskolde, og billederne er taget fra de mest groteske vinkler; det er en fordrejet og forvrænget verden vi ser ind i, — og tilsyneladende alligevel virkelig.

Stanley Kubrick gør ingen forsøg på realisme i almindelig forstand. Man er efter filmen ret ligeglad med, om det egentlig *kunne* ske (og vi bliver i et forord på forhånd beroliget i så henseende), men det lykkes til fulde instruktøren at lade filmen med frygt og galskab. Heller ikke personerne er rigtig levende mennesker, men pågående og virkelige som i en styg drøm.

Vanviddet kulminerer i Dr. Strangeloves afsluttende tale. Han er videnskabsmanden, en åndelig og legemlig krøbling, der gør rede for, hvorledes menneskeheden skal føres videre, ved nogle tusinders liv under jorden i hundrede år. Nazismens ideer blomstrer i fuldeste flor: udvælgelse efter frugtbarhed, fysisk og intellektuel kraft, ti kvinder til hver mand, for at man kan være russerne overlegne, når jorden atter bliver beboelig. Enkelte af krigsrådets medlemmer synes næsten oplivede ved tanken!

Filmen er således nærmest at betegne som en grufuld vision. Den er ren konstruktion, en intelligent og besk leg med »dommedag« i overensstemmelse med den særlige form for humor, der for tiden ofte er den intellektuelles holdning over for katastrofen.

Der er noget skræmmende ved den kynisme. Endnu en gang skal man vel i beskheden og den kolde latter se et forsøg på at vække verden til erkendelse.

Men man har ingen optimisme i behold, når man forlader biografen.

Bo

Instruktør: Stanley Kubrick
Forbudt for børn

Hænderne op - eller bukserne ned

Der har i Ugebladets spalter ofte været efterlyst virkelig lødige børnefilm, som forældre med glæde kunne sende deres poder hen at se — eller endnu bedre: selv gå med dem og være fælles om en god oplevelse. Det var derfor efter dagspressens positive omtale med en vis forventning og håb om endelig at kunne anbefale en sådan, at man overværede den franske drengefilm om de to nabolandsbyer, hvis drenge ligger i evig strid med hinanden.

Håbet dalede imidlertid ret hurtigt og veg pladsen for en flad fornemmelse, efterhånden som det viste sig, at det »hylende grinagtige« bestod i, at de to stridende bander råbte slemme fy-fy-ord til hinanden. Meget slemme. Så slemme, at de ikke egner sig til at citeres.

At nogle voksne mennesker kan le højt over de i filmen anvendte gloser, tyder på, at de kun er blevet voksne af år og iøvrigt befinder sig på pubertetsstadiet med dertil hørende fniseri i krogene. Paradoksalt nok betvivler jeg, at de, der af alder befinder sig på dette stadie, vil more sig.

NYE FILM

Dialoger

I et forord til det første nummer af den nye skriftserie DIALOGER, der udgives af *Lumens Forlag* og som tidligere nævnt har til formål at bringe bidrag fra teologer fra forskellige trossamfund, skriver professor *K. E. Skydsgaard*, at det er hans ønske, at serien må være udtryk for sand og ægte samtale, »i åbenhed og fasthed, i oplagthed og tydelighed, og at den dermed vil vise, at en dialog virkelig er mulig — også hos os. Dialogen er hverken polemik eller apologetik, dialogen er ikke en resigneret eller ganske tilfreds konstatering af modsætninger, men den er til syvende og sidst altid et *møde* mellem to parter, der er på vej sammen, og som uløseligt er knyttet til hinanden.«

Det første nummer af DIALOGER handler om Det eukaristiske Offer og indeholder bidrag af den danske professor *Regin Prenter* og dom *Laurentius Klein*. Den sidstnævnte tilhører kardinal Beas medarbejderskab i sekretariatet for de kristnes enhed.

De to foredrag, der udgives i DIALOGER's første hæfte, blev holdt den 22. januar 1963 ved et økumenisk møde i abbediet St. Maurice de Clervaux, hvis abbed, dom *H. de Sainte-Marie*, præsenterer de to forfattere for læserne. Professor Prenter aflagde i sommeren 1962 et besøg i Clervaux og tog ved den lejlighed imod en opfordring til at tale ved det næste økumeniske møde om et dogmatisk spørgsmål efter eget valg. Professor Prenter foreslog at tale om sin opfattelse af det eukaristiske offer. Det blev så dom L. Klein, der kom til at redegøre for den katolske opfattelse. Abbeden lægger i sin introduktion ikke skjul på, at man i de to foredrag vil mærke de vanskeligheder, som endnu skal overvindes for at nå til den genforening, som alle kristne i dag så levende ønsker.

Filmen er iøvrigt dygtigt drejet, og typerne er gennemgående gode, hvilket kun forhøjer ærgrelsen over, at så gode kræfter er mobiliseret for så lidt. Uden på nogen måde at være blevet forarget — det hører vel egentlig også pubertetsstadiet til — er man blot blevet lidt beskæmmet ved at konstatere, at vi altså har et ret stort publikum, der labber suppen i sig og som kællingen synes, at »den smager af fugl, selv om det kun er krageeskrementer, den er kogt på.«

ebm.

Originaltitel: La guerre des boutons
Instruktør: Yves Robert

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR TRYKLUFT OG VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Støt vore annoncører

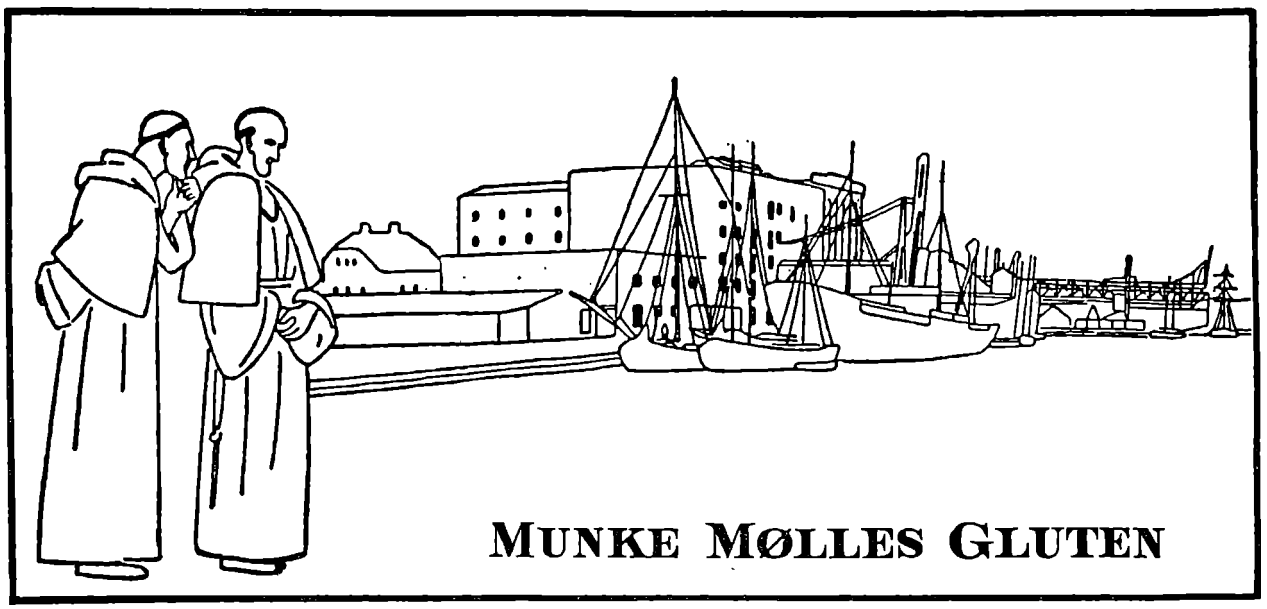

Pastor d'Auchamps Romrejser 1964

28. GRUPPE: 13. - 31. juli Rom - Assisi 19 dage kr. 1000

29. GRUPPE: 7. - 25. september Rom - Assisi 19 dage kr. 1000

Program og alle oplysninger fra revisor Schwartz, Farimagsgade 18, København Ø. Telefon Øbro 4642 x, efter kl. 18.

UNG PIGE SØGES

evt. ældre dame, der er glad for børn — må kunne påtage sig lettere husarbejde i 2 værelses lejlighed og passe 2 børn på 5½ og 1 år og skal kunne bo hjemme.

Husmoderen er udearbejdende, børnehavelærerinde. God løn gives.

Henv. *Lise og Mogens Rasmussen,* Bordskrivervej 7, 1. sal tv. København NV.

LEJLIGHEDER TIL LEJE

Store 4 og 5 vær. lejligheder udlejes til snarlig indflytning i højhus i Helsingør.

Alle moderne bekvemmeligheder forefindes.

Henvendelse tlf. (03) 21 19 00 kl. 10-16 (ikke lørdag og søndag).

Drost & Rye Petersen

Heimdalsgade 4-6, København N

Tlf. Taga 5353

Centralvarme

Sanitet - Vandanlæg

FORSIKRINGS COMPAGNIET FOR KONGERIGET DANMARK A/S

☆

Hovedkontor:

St. Kongensgade 68, København K

Telefon Central 10.093

Marcussen & Søn

Orgelbyggeri

Grundlagt 1806

AABENRAA

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 17.: Pinse (s. 616, rød).

MANDAG den 19.: 2. pinsedag (s. 621, rød).

TIRSDAG den 19.: 3. pinsedag (s. 624, rød).

ONSDAG den 20.: Tamperdag (s. 627, rød).

TORSDAG den 21.: Torsdag i pinseugen (s. 632, rød).

FREDAG den 22.: Tamperfredag (s. 633, rød).

LØRDAG den 23.: Tamperlørdag (s. 637, rød).

SØNDAG den 24.: Trefoldigheds fest (s. 644, hvid).

I DEN KOMMENDE TID

HUSK PRESSEKOLLEKTEN PÅ SØNDAG

▪

SCT. ANTONI KIRKE, BRØNSHØJ

Monsignore Peter Schindler prædiker i Sct. Antoni Kirke pinsesøndag ved messerne kl. 8 og kl. 11.

▪

DAMERNES RETRÆTE

afholdes på Dalum Kloster fra den 24. til den 28. august. Alle nærmere oplysninger fås hos fru Clara Jensen, Kapelvej 18, Odense.

▪

RETRÆTEN FOR MÆND PÅ DALUM KLOSTER

bliver i år en efterårsretræte (værelserne godt opvarmede) og finder sted fra mandag aften den 28. september til fredag morgen den 2. oktober. Retræten ledes af pater Jan Wesch, OSB.

Nærmere oplysninger og tilmeldelse som sædvanlig hos Henry Schultz, Mariabo, Tøndervej, Kolding. Telefon (055) 2 15 52.

Georg Larsson

Det danske hospitalsinventar

Fyensgade 6, København N.

Hospitalssenge, madvogne, transportvogne, klinikinventar.

Specialitet: Gummihjul.

KBK

Aktieselskab

KØBENHAVNS BRÆNDSELS KOMPAGNI

Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Katolske begravelser

Benzon

Aut. KATOLSK BEDEMAND

København

Alle aftaler kan træffes i hjemmet

* 34 46 01

BRDR. MEYER

Blikkenslagermestre

aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre

P. Skramsgade 27

Byen 7920 - Am 1248

Per Meyer 94 33 66

Holger Dall

Malermester

Paludan Müllersvej 1,

København V.

Tlf. Eva 4151

Viggo Høgsgaard

Landsretssagfører

Studiestræde 15, København

Minerva 6761

Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

ALTERLYS

i alle størrelser

og i øvrigt

stearinlys og vokslys

af enhver art

ASP-HOLMBLAD

STEARINLYSFABRIKER

København

Hvad kan vi gøre i Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund efter koncilet?

3.500 danske katolikker er medlemmer af Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund. Denne landsomfattende forening er således Danmarks største katolske forening. Foreningen tog sin begyndelse i København i 1930 og var i sin første tid tilknyttet en større lytterorganisation, der endnu eksisterer: Dansk Lytter- og Fjernseerforening. I 1952 blev den katolske forening imidlertid selvstændig på initiativ af den nuværende formand, A. Thomsen, Århus. Som sådan blev den officielt anerkendt af ministeriet og optaget på lige fod i Danske Lytteres og Fjernseeres Fællesforbund, der blev oprettet under besættelsen, for at kæmpe mod totalitært misbrug af radioen. Den katolske forening blev samtidig optaget i den internationale katolske radio og tv-organisation UNDA, der har sit hovedsæde i Fribourg i Schweiz. Danske katolikker har således gennem deres lytter- og seerorganisation mulighed for et bredt samarbejde ikke blot på det nationale plan indenfor Fællesforbundet, men også på det internationale plan. De har endvidere mulighed for at opstille kandidater til Radiorådet, selvom den nye radiolov i 1958 bestemte, at kun foreninger med over 10.000 medlemmer kunne opstille kandidater. Det skyldtes her igen den dygtige landsformands indsats, at der ved lovens formulering åbnedes adgang for nationale og religiøse mindretal til også at opstille. Således var bl.a. universitetslektor, dr. phil. pater H. Roos foreningens kandidat ved sidste valg til radiorådet.

Nye muligheder efter koncilet

Koncilet vedtog som bekendt på sin sidste samling et dekret om meddelelsesmidlerne, herunder radio og tv. Pave Paul VI har fornylig som omtalt her i bladet udsendt en skrivelse, der gør opmærksom på koncilets dekret, som han opfordrer til ikke at overse til fordel for liturgien. Derfor har paven nedsat en kommission for meddelelsesmidlerne. Denne kommission skal bistå de enkelte bispedømmer i den praktiske udførelse af koncilets resultater på dette område, ligesom der er nedsat et råd til at udarbejde de nye former for gudstjenesten. Således forberedes der en pastoral instruks, der nærmere vil redegøre for, hvad man kan gøre af indsats for radio og tv i de enkelte bispedømmer. Koncildekretet har her allerede lagt de store linjer fast. Præster og lægfolk opfordres til at gøre deres mangeartede kompetence gældende indenfor radio og tv. Der lægges vægt på det opdragende arbejde med at aktivisere katolske kristne fra barnealderen af i den rette brug af meddelelsesmidlerne. Således nævnes der betydningen af en indsats allerede i katekismusundervisningen for at oplære børnene til kritisk brug af radio og tv. Børnene lærer at læse og skrive. De må også lære at se tv og høre radio på en sådan måde, at disse meddelelsesmidler ikke skader deres menneskelige og religiøse udvikling, men tværtimod kan hjælpe dem til en sund udvikling indenfor samfund og kirke. For at tage dette arbejde op må der uddannelse til. Derfor opfordrer koncilet til uddannelse af præster og lægfolk som specialister på dette område. Der appelleres til også at gøre den fornødne finansielle indsats for meddelelsesmidlerne på lige fod med, hvad der sættes ind på f.eks. katolske skoler.

Et ubrugt redskab?

Hvad angår opdragelsen til brug af meddelelsesmidlerne — både den passive og den aktive — har vi i Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund et allerede eksisterende redskab, der kun ligger og venter på at blive brugt. Foruden at repræsentere katolske lyttere og seere overfor offentligheden ville det være ønskeligt, om foreningen rundt omkring i det lokale sognearbejde tog dette arbejde op f.eks. ved at organisere forældre-studiekredse om børnenes brug af tv eller ved at engagere de unge katolikker i den offentlige debat ved at lægge deres mødevirksomhed til rette efter egnede emner i radio og tv. Der findes også her religiøse studiekredse, hvor katolikker har medvirket.

Nogle præster er allerede begyndt at vie f.eks. et kvarter om ugen af religionsundervisningen til en gennemgang af, hvad børnene har hørt eller set i den forløbne uge i radio eller tv med særligt henblik på emner, der berører kristendomsundervisningen. F.eks. var en tv-film fornylig et udmærket udgangspunkt for behandlingen af skriftemålet. Børnene kan også lære at læse avis og medbringe til hver time et udklip om religiøse spørgsmål. På denne måde får de en indførelse i en kirke, der lever her og nu — ikke blot i et abstrakt læresystem. De opdrages også til senere som voksne at holde sig underrettet om kirkelige forhold og interessere sig for emnernes behandling i presse, radio og tv og eventuelt tage stilling til dem på arbejdspladsen eller i hjemmet. Det er på den måde, vi må forsøge at skabe levende katolske kristne, der er engageret i deres samfund med deres tro. Det er sikkert noget i den retning, koncilet ønsker. Her er en opgave for Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund sat i »koncilberedskab«.

J.M.

I anledning af det forestående repræsentantskabsmøde i Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund opfordrer formanden herved alle danske katolikker til at indsende forslag angående foreningens virksomhed. Det gælder ikke blot valg af ny formand og sekretær, men også forslag til praktisk arbejde i foreningen ud over landet i de forskellige sogne. Forslagene skal være foreningen i hænde senest 1. juni.

A. Thomsen, formand
Finsensgade 62, 2. sal, Århus N.

Ugens tv og radio (18. - 23. maj)

SØNDAG	17.00	P2	Pinseferie i Vendsyssel. Radioekspedition. 1. dag.
	20.00	tv	17. maj. Nordvision.
MANDAG	19.45	P1	Norske værter for en aften.
	22.35	P2	Den gammel-israelitiske gudsopfattelse. 2.
TIRSDAG	21.20	tv	Spejlet. Magasin om litteratur og kunst.
ONSDAG	16.20	P1	Pinseferie i Vendsyssel. 2.
	22.15	P1	Mosaik. Magasin for litteratur.
FREDAG	20.20	tv	Ekko. Indenrigsmagasin.
	22.15	P1	Kulturmagasinet.
LØRDAG	16.00	tv	Ung lørdag slutter af. Ungdomsprogram.
	21.15	P2	Karen Blixen og hendes digtning.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Kr. 1,50

Før Khrustjofs besøg i Skandinavien:

katolsk uge blad 21

22. MAJ 1964
112. ÅRGANG

Den nye anti-religiøse kampagne i Sovjet-unionen

- Iljitschof-rapporten
- Kampagnens to faser
- Hvordan reagerer de kristne?

Den 400-år gamle Basilius-katedral, som blev bygget under Ivan den Grusomme og er besunget af store digtere som Pushkin, Lermontof og Tolstoj, er bare en af de mange russiske kirker, som er blevet lukket af staten siden revolutionen i 1917. I årene efter 2. verdenskrig var der en stilstand i den antireligiøse kampagne, men siden 1959 har der raset et nyt uvejr mod Kirken i Sovjetunionen. Herom handler dette nummer.

Dette særnummer af Katolsk Ugeblad kommer sikkert som en overraskelse for de fleste af vore læsere. Forholdet mellem Sovjet og Vesten er for øjeblikket præget af afspænding og fredelig sameksistens, og der føres fra begge sider en smilets politik som et led i bestræbelserne for at fremme den gensidige forståelse mellem stormagterne.

Mellem den russisk-ortodokse kirke og de øvrige kirkesamfund er de samme bestræbelser og et lignende forsøg på tilnærmelse i gang. Moskvas patriarkat søger kontakt med de øvrige kristne trossamfund. Den russisk-ortodokse kirke har sendt observatører til koncilet i Rom. I juli 1963 modtog patriark Alexis i Moskva biskoppen af Lausanne, mgr. Charrière, og pater Dumont som repræsentanter for Vatikanet i anledning af sit 50 års bispejubilæum. På den russisk-ortodokse kirkes initiativ har Kirkernes Verdensråds centralkomité været samlet i Odessa fra den 11. til den 14. februar i år. Det er første gang, et internationalt religiøst møde af denne art har været afholdt i Sovjetunionen. I sidste måned aflagde en delegation for den russisk-ortodokse kirke besøg i Danmark. Og inden længe rejser en lignende delegation til Uppsala ...

At den sovjetiske regering og den russisk-ortodokse kirke således handler efter de samme retningslinier synes at tilkendegive, at forholdet mellem kommunismen og religionen, selv om det endnu ikke er særlig godt, dog er væsentligt forbedret! Turister og andre, der rejser i Sovjet, er samtidig betaget af russernes venlighed og grebet af gudstjenestens pragt, fromheden i klostrene og de fulde kirker.

Midt i denne almindelige afspænding – som ministerpræsident Khrustjofs svigersøn Adzubeis besøg hos pave Johannes XXIII var en slags symbol på – er der formodentlig ikke mange, der har bemærket den frygtelige forfølgelse, hvormed man i Sovjet er faret hårdt frem mod de kristne siden 1959, det år, hvor den sovjetiske regering bestemte sig til at rette et nyt – og om muligt afgørende – slag mod de religioner, der stadig ikke så ud til at forsvinde af sig selv.

Som vi nærmere skal gøre rede for i dette nummer, er den russisk-ortodokse kirke, som for udlændingene at se til lever i bedste velgående, på ny i færd med at gå under jorden.

Stillet over for denne kendsgerning er vi udsat for to fristelser. Den første går ud på en gang for alle at erklære, at der altså overhovedet ikke er noget at stille op med disse mennesker, at de alle sammen er i dårlig tro, at de altid vil være inkarnerede fjender af al religion, og at ethvert håb om, at det skal blive anderledes, på forhånd er dødsdømt. Men vi må ikke give efter for denne fristelse! En sådan godtkøbs antikommunisme er ikke en kristen værdig. Vi må prøve på at forstå, at kommunisterne i kraft af selve deres ideologi er lænket i stadige modsigelser, der ofte først og fremmest rammer dem selv. Vi skal senere i vor omtale af den foreliggende situation forsøge at gøre rede for denne modsætning.

Desuden må vi ikke glemme, at pave Johannes XXIII i sin rundskrivelse *Fred på jorden* har lært os at skelne mellem »falske filosofiske teorier om naturen og om verdens oprindelse og mål« og »de historiske bevægelser, der henter deres inspiration fra disse læresætninger«. Teorierne ændrer sig ikke, men bevægelserne kan muligvis ændre sig. Når man læser visse anti-religiøse sovjetiske propagandatekster, kan man ikke komme udenom, at de undertiden røber, at deres forfattere nærer en kærlighed til menneskene og til friheden, der kalder på vor respekt. En af dem skriver således: »Det er et ædelt og ærefuldt kald at være ateist og at hjælpe menneskene at finde vejen til åndelig frihed. Det er et vanskeligt hverv, som kræver en stor indsats af tid og åndelige kræfter.« Det fremgår klart og tydeligt, at det, mange af disse ateistiske frontkæmpere kæmper imod, simpelt hen er en karikatur af religionen. Hvis den virkelig var, som de forestiller sig den, ville de gøre ret i at bekæmpe den. Derfor har man lov til at håbe, at de en dag vil komme til sandhedens erkendelse.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Men det er noget, vi skal hjælpe dem til, og derfor må vi heller ikke give efter for den anden fristelse, nemlig at tie. Ganske vist ved vi jo meget godt, at en kamp- og forfølgelsestid ikke altid er det farligste, Kirken kan komme ud for. En Konstantin er farligere for den end en Nero. Og en anti-religiøs kampagne kan føre til en fornyelse af Kirken, fordi den gennem en sådan kampagne i højere grad forpligtes til at leve op til sit egentlige væsen. Men den kan også kvæle den og få den til fuldstændig at forsvinde. Og det kan vi ikke være med til, – vor solidaritet over for vore kristne brødre forbyder os det simpelt hen! Vi kan ikke finde os i, at væsentlige sider af den personlige frihed som for eksempel friheden til at tro på Gud og til at bekende denne tro trues eller antastes i en ulige kamp. For hvis hensynet til frihed og tolerance byder os at acceptere, at den ateistiske tænkning får lov at eksistere, stiller hensynet til ret og retfærdighed et ikke mindre bydende krav om, at de troende skal have lov til at forsvare sig på lige fod og til at udtrykke sig lige så frit som deres modstandere. Dette er desværre ikke tilfældet i Sovjet, og kommunisterne roser sig ligefrem af, at det er lykkedes dem at kvæle friheden til at forsvare og forkynde religionen.

Vi har ikke lov til at tie over for en sådan uretfærdighed. Før ministerpræsident Khrustjofs besøg i de skandinaviske lande betragter vi det som vor pligt at sige, hvad vi ved, at lægge kortene på bordet og at oplyse den offentlige mening i det beskedne omfang, vi kan. Det er ikke med et glad hjerte, vi har redigeret dette nummer. Vi ved nemlig meget godt, at der er folk (selv katolikker), der vil benytte det i en politisk hensigt, der ligger helt uden for det, vi har villet med det, – som en begrundelse mere for at prædike korstog mod kommunismen og for at modarbejde enhver form for møde og samtale med kommunisterne. Vi foretrækker imidlertid at udsætte os for denne risiko fremfor slet ikke at undsige uretfærdigheden. »Når de korsfæster Kristus i Moskva, og han udstøder et højt skrig på korset, kan det høres i Paris,« sagde François Mauriac for nylig. »Og vi må ikke sove, mens det sker.«

Selv om Khrustjof formodentlig ikke er modtagelig for argumenter, der hviler på et menneskeligt og kristent fællesskab, vil han, som den politiske situation ser ud for øjeblikket, sikkert være modtagelig for et andet, nemlig for den bølge af indignation og protest, som den sovjetiske presses egen tilståelse af den nye anti-religiøse kampagne allerede har udløst i Vesten. Vi for vor del tror, at man kun vil gøre realisten Khrustjof en tjeneste ved – som La Pira allerede har gjort det – i selve denne realismens navn indtrængende at opfordre ham til at befri sit land for det ateismens ådsel, der i dag forpester luften i Sovjetrusland lige så stærk som i Stalins værste dage for 25 år siden.

M.D.

Khrustjofs datter og svigersøn, Alexei Adzhubei, var i marts 1963 på besøg i Rom og blev ved den lejlighed modtaget i audiens af pave Johannes XXIII. Besøget blev på det tidspunkt betragtet som et udtryk for en vis tilnærmelse mellem sovjetregimet og de kristne. Hvad der siden er blevet afsløret om de religiøse forhold i Sovjet, har desværre vist, at dette langtfra var tilfældet.

Bibliografi

A. Wenger: To rækker artikler i *La Croix*, februar og marts 1964.

N. Struve: Les chrétiens en U.R.S.S. Paris, Le Seuil, 1963. 373 s.
Chrétiens d'U.R.S.S. à l'épreuve, i *Les Etudes*, april 1964, s. 524-537.

R. Girault: L'église orthodoxe russe, i *Lumière et Vie*, nr. 55, s. 74-98.

»Missi« nr. 8, 1963 om »Det hellige Rusland«.

»Informations catholiques internationales«: nr. 104 om de ortodokse kristne i Sovjetunionen; nr. 115 om den kæmpende ateisme i Sovjet; nr. 168 om de ateistiske centrer i Sovjetrusland; nr. 186 om den ukrainske kirke; nr. 211, oversættelsen af Iljitschof-rapporten; nr. 214 om jøderne i Sovjet.

— »Det hellige Rusland« opstod på følgende måde: I 988 bliver Wladimir døbt i Kief og hele hans folk med ham. Og samtidig fødes det russiske folk og den russiske kirke. I begyndelsen går det fremad med stormskridt, idet Rusland på mindre end et århundrede dækkes af prægtige kirker og klostre, der udstråler kristent liv.

— Rusland, der har modtaget kristendommen fra Byzans, bliver naturligvis draget med ind i det østlige skisma. I 1442 forkyndes en ganske kortvarig forening med Rom, men den er næsten forbi, før den er begyndt. Derefter organiserer den russiske kirke sig som en uafhængig (selvstyrende) kirke, og efter at Konstantinopel er faldet i 1453, betragter Moskva sig som »det tredje Rom«.

— Ivan IV (den Grusomme) drager konklusionen af denne ærgerrighed. Siden hans tid er den russiske kirke mere eller mindre knyttet til den russiske zar (som oftest mere end mindre), og den mister derved en stor del af sin åndelige frihed. I 1721 ophæver Peter den Store patriarkatet og sætter den hellige synode i stedet, og dermed bliver zaren personlig overhoved for den ortodokse kirke i Rusland. Fyrre år senere — i 1764 — ophæver Catharina II (den Store) over halvdelen af landets klostre.

— Revolutionen i 1917 fører til en genoprettelse af patriarkatet, men samtidig og ikke mindst bliver den indledningen til en rasende undertrykkelse af Kirken, der betragtes som knyttet til en fortid, der nu uigenkaldeligt er vendt op og ned på. Den 20. januar 1918 fratages Kirken alle sine rettigheder.

— Fra 1923 til 1926 bliver et halvt hundrede biskopper henrettet ved skydning eller dør i landflygtighed. Forfølgelsen koster adskillige tusinde præster, munke og ordenssøstre livet. Patriark Tikon dør 1925, der udnævnes ingen efterfølger. Kirker, præsteseminarier og klostre lukkes. Ikke desto mindre bliver der ved at være en vis kultfrihed (men det er ikke tilladt at drive religiøs propaganda). Grundloven af 1936, som stadig er i kraft, indskrænker sig til at sikre indbyggerne *»frihed til at holde gudstjeneste og til antireligiøs propaganda«* (§ 124). Fra 1937 til 1940 udbryder en ny forfølgelse. Lige før krigsudbruddet er hele kirkens synlige struktur næsten totalt udslettet. Af 54.000 kirker er kun ca. 100 åbne. Præsteskabet (70.000 præster) er likvideret, og 107 biskopper er henrettet.

— Krigen med Tyskland 1941-1945 bringer en ny vending i situationen: de kristnes patriotisme kan dårligt forenes med, at man beskylder dem for at være fædrelandets »fjender«. Forfølgelsen mildnes. Biskopperne løslades fra fængslet. Den 4. september 1943 modtager Stalin metropolit Sergej af Moskva, der ledsaget af metropolitterne af Kief og Leningrad, kommer for at bede ham om bemyndigelse til at vælge en ny patriark. Den 8. september vælges metropolit Sergej til »patriark over alle russere«. Inden for regeringsmaskineriet oprettes et råd for den ortodokse kirkes anliggender. Afspændingen begynder langsomt at øve sin virkning; der begynder at udkomme et »Tidsskrift for patriarkatet Moskva«, en del kirker, klostre og præsteseminarier åbnes på ny. I maj 1944 dør patriark Sergej, og den 2. februar 1945 efterfølges han af metropolit Alexis af Leningrad.

— En oversigt, der i 1958 blev udsendt af patriarkatet Moskva og oversat til 7 forskellige sprog, giver et optimistisk billede af Kirkens stilling: Der er på det tidspunkt 73 biskopper, 69 klostre, 8 seminarier og 2 teologiske fakulteter. Af forskellige undersøgelser synes det at fremgå, at der må have været ca. 35.000 præster til at betjene 20.000 sogne, hvor man regner med, at der har været ca. 30-50 millioner troende af en samlet befolkning på 200 millioner indbyggere.

— Desværre er situationen siden 1959 stærkt ændret! Et nyt uvejr er brudt løs over den russiske kirke. Dette bekræftes officielt af Iljitschof-rapporten.

Efter Iljitschof-rapportens offentliggørelse kan ingen mere være i tvivl om, at den ateistiske propaganda i Sovjetunionen har fået karakter af en kampagne — for ikke at sige kamp. Rapporten er vigtig ud fra tre synspunkter:

1) Siden november 1954, da det kommunistiske partis centralkomité udsendte en resolution angående »de grove fejl, der var begået i den ateistiske propaganda«, er det første gang, en fremtrædende person inden for partiet i detaljer behandler den antireligiøse kamp i Sovjetunionen.

2) Rapporten indeholder oplysninger, der fra offentlig side bekræfter, hvad man allerede vidste, om at den antireligiøse kampagne i Sovjetrusland er taget op med fornyet styrke.

3) I redegørelsen antydes det, at kampen er gået ind i en ny fase. Nu er det slut med halve forholdsregler; kampen skal organiseres på alle fronter og med alle midler og skal overgå til åben aktivitet.

Rapporten er så vigtig, at vi bliver nødt til at gøre indgående rede for den, før vi går videre.

Den 26. november 1963 blev den holdt som foredrag på et to-dagsmøde i det kommunistiske partis centralkomités ideologiske kommission i Moskva. Den 17. januar 1963 blev den offentliggjort i nr. 1, 1964 af det ideologiske tidsskrift *Kommunist,* der trykkes i Moskva, og den 1. marts i år bragte *Informations Catholiques Internationales* en fuldstændig oversættelse af den til fransk.

Rapportens forfatter L. F. Iljitschof var i sin tid chefredaktør for Pravda i Stalins sidste regeringsår. Senere blev han chef for udenrigsministeriets pressetjeneste og er nu medlem af sekretariatet for det kommunistiske partis centralkomité og formand for den ideologiske kommission. Han må altså praktisk taget siges at være den, der giver tonen an inden for intelligensen i Sovjetunionen. I virkeligheden anses han dog ikke for at være noget lys. For ganske nylig kaldte en anonym sovjetisk skribent ham et

Iljitschof-rapporten

»fjols«, og det samme ry nyder han blandt intellektuelle kommunister i Vesten. Der er da heller ikke i rapporten noget, der svækker denne karakteristik af ham. Fremstillingen er planløs og fuld af modsigelser og vidtløftige og unøjagtige formuleringer. Disse ydre egenskaber ved teksten genspejler til fulde den velkendte stil fra sovjetisk journalistik og propaganda. Desuden er den et vidnesbyrd om den intellektuelle fattigdom, der kendetegner den ateistiske propaganda, og om den ynkelige forestilling, ateisterne gør sig om troen.

Videnskaben mod religionen

Iljitschof indleder med at sige: »Vort parti har, tro imod Lenins forskrifter, altid aktivt bekæmpet den religiøse ideologi... Den religiøse ideologi er fra ethvert synspunkt og under enhver form fremmed for vort samfund.« Hvorfor? »Fordi den videnskabelige og den religiøse opfattelse i verden er i så dyb modstrid med hinanden, at de er uforenelige... Den videnskabelige og den religiøse udviklings historie vidner om, at religionen altid er blevet distanceret af de videnskabelige sandheder.« Denne kamp mellem videnskab og religion er nu trådt ind i sin sidste fase, som kendetegnes ved aktivitet på alle fronter. Faktisk er der i dag ikke mere noget, der er uforklarligt for videnskaben: alle mysterier er løst, også når det gælder livets opståen, mennesket og historien. Tidligere forklarede menneskene alt det, de ikke kunne forstå, ved hjælp af religionen — ved Forsynet. I dag er mirakler og undere jaget på flugt takket være Sputnikken og kemien, som er »en af vor tids mest ateistiske videnskaber«, ikke blot fordi man ikke længere tror på religionen, men fordi vi nu har fået en videnskabelig forklaring på naturen, mennesket og historiens forløb. »Videnskabens fremgang,« siger Iljitschof videre, »har definitivt revet grunden væk under det traditionelle religiøse verdensbillede.«

Religionen forsøger at tilpasse sig

Kirkens folk forsøger i dag at modernisere religionen. De taler et nyt sprog, idet de skelner mellem videnskaben, hvis objekt er »kendsgerningerne«, og religionen, der beskæftiger sig med mysterierne. De søger på den måde at bringe de to områder i overensstemmelse med hinanden. Men, siger Iljitschof, selv om ordene er nye, er melodien velkendt. »Teologerne klistrer en etikette med påskriften »uerkendeligt« på alt, hvad der endnu er uudforsket. Videnskaben ved endnu ikke alt, men hvad den ikke ved i dag, vil den få at vide i morgen.«

Også på det sociale område forsøger religionen at tilpasse sig. Man kan ikke mere med rette betragte alle kirkens folk som reaktionære. Den gamle reaktionære ånd er ganske vist stadig levende. Det har man kunnet se på koncilet, hvor adskillige af koncilfædrene i stærke vendinger har angrebet den ateistiske materialisme. Men der er også fremskridtsvenlige folk i Kirken, der forsvarer, hvad de kalder den »kommunistiske kristendom«. »Man må gøre sig klart, at teologernes arbejde for at modernisere Kirken, og den kendsgerning, at Kirkens folk tager del i kampen for freden, fører til en vis konsolidering af Kirkens stilling.« Dette var tilfældet under Johannes XXIII, som ikke ville fordømme, men overbevise og få kommunismen til at »skifte mening«. Man må ikke overse den politiske og taktiske nyorientering blandt de kirkelige ledere i Vesten, som på deres måde vidner om den store indflydelse, den kommunistiske tankegang udøver på den moderne verden, siger Iljitschof.

Krigen har støttet religionen

Efter disse almene betragtninger gennemgår forfatteren situationen i Sovjetunionen. Han konstaterer med bitterhed, at Kirkens loyale holdning over for regeringen har styrket dens indflydelse på de troende og beredt en gunstig jordbund for spredningen af den religiøse ideologi. Religionen, der ved den anden verdenskrigs udbrud næsten var forsvundet fra Sovjetunionen, fik nyt liv på grund af de vanskelige tider, nazisternes invasion, usikkerheden og uroen for de nærmestes skæbne. Folks ulykke virker altid til gunst for religionen. Kirkens aktivitet er vokset betydeligt. Dette burde have fremkaldt en så meget stærkere reaktion fra antireligiøs side. Men det modsatte var tilfældet. Siden krigens slutning var kampen mod religionen næsten standset.

I de senere år er de leninistiske principper angående adskillelsen mellem kirke og stat og retten til at holde gudstjeneste atter blevet ført ud i livet med fuld styrke. Kirkens folk er blevet frataget de privilegier og begunstigelser, der var blevet dem tilstået i modstrid med loven. Og dog ligger en stor del af befolkningen stadig under for religionens indflydelse. Man befinder sig for øjeblikket i den situation, at antallet af kirker og religiøse sammenslutninger bliver mindre og mindre, men at antallet af dem, der tager del i de religiøse ceremonier, stadig er relativt højt.

Iljitschof angiver meget få tal. Han nøjes med at nævne, at religionen er stærkt udbredt i de vestlige dele af Ukraine og Hviderusland samt i Moldau og de baltiske republikker, som først senere er blevet socialistiske. Ifølge hans angivelser er 70 pct. af de troende folk på over 40 år, og 70-75 pct. af dem er kvinder. En sociologisk analyse viser ifølge Iljitschof, at størstedelen af dem er folk med ringe kundskaber, ufaglærte arbejdere og folk, der ikke arbejder i de kollektive virksomheder.

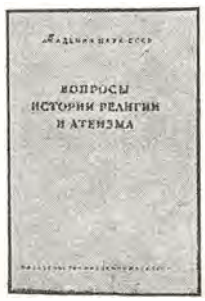

Antireligiøse skrifter. Fra v. til h.: »Bibelen for de troende og de vantro« af Jaroslavski; »Er Gud til?« af Kolman; »Judas medkæmper« af Melnitstjuk; »Har Kristus eksisteret?« af Voropaeva; to tidsskrifter: »Problemer om religionens og ateismens historie«, »Videnskab og religion«.

Religionen er en ulykke

Hvilke metoder skal den antireligiøse kampagne gå frem efter, hvis den skal være effektiv? Hertil svarer Iljitschov, at man stadig på ny kraftigt må fastslå, at religion og kommunisme er uforenelige. »Kirken er officielt loyal mod det sovjetiske styre. Det er indlysende, at denne holdning fra Kirkens side er opstået af situationen... Men hvor meget man end fikser op på religionen, ændrer det ikke dens natur... Nu som før fører religionen ikke menneskene mod fremskridtet, — den hæmmer dem. Den gør dem til slaver af Gud, passive væsener, som kun formår at ligge på knæ for ham og tigge om hans nåde. Det er indlysende, at en sådan holdning ikke kan undgå at være helt i strid med de moralske principper, de mennesker må gå frem efter, der vil opbygge det kommunistiske samfund.«

Religionen er således ikke alene et bedrag og en vildfarelse, som det 18. århundredes franske materialistiske tænkere anså den for at være. Den er en *ulykke* for den enkelte og for samfundet, — en illusion, et opium. Den afholder først og fremmest folk fra at arbejde, »den nedsætter arbejdet i de troendes øjne, fordi den lige fra deres fødsel indgiver dem den absurde idé, at alt, hvad der er jordisk, er forgængeligt og uden værdi«. Den antireligiøse kampagnes væsentligste formål må altså være at vise menneskene ikke alene, at de tager fejl, men at de gennem religionen bliver ulykkelige og skader det kommunistiske samfund. Det er ikke nok at angribe de troende, man må angribe de anti-videnskabelige ideer og selve den religiøse ideologi.

Ungdommen skal vindes

Rapporten angiver derefter de nærmere retningslinjer, hvorefter det antireligiøse fremstød skal foretages: Det kulturelle niveau skal højnes, og børnene skal opdrages til ateister. Kendsgerningerne viser, siger Iljitschof, at familien er det vigtigste arnested for bevarelsen af de religiøse ideer. Religionen er næsten altid afhængig af familiens påvirkning. Derfor er skolens og lærernes opgave af afgørende betydning. »Vi kan ikke tillade, at blinde og uvidende mennesker opdrager deres børn i deres eget billede og fordærver dem.«

En anden grund til, at religionen har overlevet, er den åndelige trøst, den yder menneskene, når de er ulykkelige. Kirken forstår nemlig at trøste. Nu er det vor opgave, siger Iljitschof, at fratage den denne rolle og at påtage os omsorgen for ensomme, syge og ulykkelige mennesker. Kampagnerne mod religionen går ud på at overbevise menneskets fornuft, men religionen forstår at vinde dets hjerte. Hvad har vi gjort, spørger forfatteren, for at de nye dåbs- og ægteskabsceremonier skal virke smukke og storslåede? Hvad har vi gjort for at give den antireligiøse propaganda et levende indhold og for at producere antireligiøse film? Ateismen skal tage alle kunstarter i sin tjeneste.

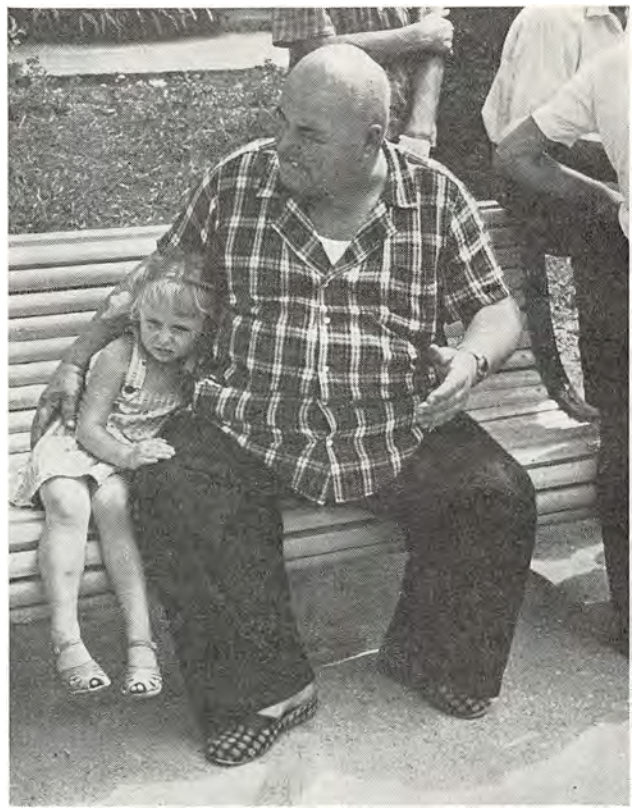

Familien er det vigtigste arnested for bevarelsen af de religiøse ideer. Vi kan ikke tillade, siger Iljitschof, at blinde og uvidende mennesker opdrager børnene i deres eget billede og fordærver dem.

I de senere år er den antireligiøse aktivitet over for de unge blevet styrket og kronet med held. »Religionens forsvarere er overordentlig foruroligede over denne situation... Det vigtigste i vort arbejde er at opdrage børnene til ateister. Hvis vi kunne opnå, at hele den unge generation blev opdraget i den videnskabelige verdensopfattelses ånd — og vi *skal* nå så vidt — ville den religiøse ideologi snart have udspillet sin rolle her i landet.«

Som afslutning på sin rapport opregner forfatteren de initiativer, der er taget fra regeringens side: oprettelsen af antireligiøse lærestole, udgivelse af håndbøger og oprettelse af særlige ateistiske propagandacentrer.

Men disse forholdsregler er ikke tilstrækkelige. Det ateistiske arbejde skal organiseres, og »alle ideologiske kræfter skal mobiliseres i kampen mod overtroen og de religiøse ideer... Det ville være forkert at bedømme den ateistiske opdragelse efter samme målestok som en hvilken som helst anden kampagne. Den er et af de strategiske punkter på den ideologiske front«.

Betydningen af Iljitschofs rapport

Når man læser rapporten, opdager man snart, at den ikke bringer ret meget nyt på det ideologiske område. Ganske vist er den kæmpende ateisme ikke blevet mindre i årenes løb, men den har i hvert fald ikke vundet i åndrighed. Dens argumenter er stadig lige forenklede og forældede. Den modsætning, der her opstilles mellem videnskab og religion, var ny på den videnskabelige positivismes tid, d.v.s. i slutningen af forrige århundrede. I dag er der ikke mere nogen i den vestlige verden, der kan tage den alvorligt, — i hvert fald ikke i den her anførte form.

Men selv om Iljitschofs skrift ikke kan betragtes som epokegørende på det ideologiske plan, er den det desværre på det praktiske. Den belærer os faktisk fra pålidelig kilde om:

1) at der for øjeblikket er en ny antireligiøs kampagne i gang, og

2) at denne kampagne skal indtræde i en ny fase, som Iljitschof betegner som aggressiv, og som han desuden ønsker skal være afgørende.

Med støtte i denne rapport og med andre supplerende kilder som hjælp vil vi nu behandle disse to punkter.

Kampagnens skjulte fase

Iljitschof fremstiller flere steder i sin rapport den igangværende kampagne som en »tilbagevenden til det normale«: »Som bekendt har man i de senere år gennemført bestemmelserne fra Lenins dekret om samvittighedsfriheden, og samtidig har man ophævet de bestemmelser, der giver adgang til en vis overbærenhed over for folk, der tilhører Kirken.« Hvor paradoksalt det end lyder, er *loven* altså det vigtigste af de våben, man for øjeblikket har taget i anvendelse for at bekæmpe og kvæle Kirkens liv. Vi har ingen skade af at få at vide, hvordan den fungerer og dermed, hvad den nuværende sovjetiske lovgivning angående religionen går ud på.

Den lov, der lægges til grund på dette område, er dekretet af 8. april 1929 om religiøse sammenslutninger. Den blev vedtaget på et tidspunkt, hvor kampagnen mod religionen var i sit fuldeste flor, og var i sig selv et væsentligt element i denne kampagne. Siden 1945 har den faktisk ikke været bragt til anvendelse i praksis. Men i 1961 forlangte Sovjetunionens ministerråd af den ortodokse kirke, at man i fuldt omfang skulle vende tilbage til dekretet af 1929. Patriark Alexis sammenkaldte i den anledning de russiske biskoppers råd, der vedtog en ny statut for sognene i overensstemmelse med det sovjetiske dekret. Statutten blev offentliggjort i *Tidsskriftet for patriarkatet Moskva* i august 1961. Desuden bragte tidsskriftet *Videnskab og religion* en vejledning i form af spørgsmål og svar angående den sovjetiske lovgivning om religiøs virksomhed. Dermed har vi det fornødne materiale, der skal gøre det muligt for os at anbringe den igangværende kampagne i dens juridiske sammenhæng.

»De 20«

For at opnå ret til at udøve deres religion skal de troende slutte sig sammen i foreninger eller grupper, som de skal anmode om at få indregistreret hos de borgerlige myndigheder. Grupperne skal mindst omfatte 20 medlemmer af det samme trossamfund. Visse sekter (som f.eks. Jehovas Vidner, Pinsebevægelsen, Den sande ortodokse Kirke, Adventisterne m.fl. ...) er på forhånd udelukket fra retten til at danne grupper, da deres virksomhed betragtes som anti-kommunistisk og asocial. Det er en direkte forsyndelse mod loven overhovedet at tilhøre disse trossamfund.

Når gruppen er indregistreret, får de troende tilladelse til at benytte en kirke eller et andet lokale, hvor de kan holde gudstjeneste. Mindst 20 medlemmer af gruppen underskriver en kontrakt, hvorved de i fællesskab påtager sig ansvaret for den bygning, de benytter til gudstjenesten. Gruppen er forpligtet til at bære alle nødvendige omkostninger ved bygningens vedligeholdelse og drift. De borgerlige myndigheder kan til enhver tid (dog ikke i gudstjenestetiden) inspicere lokalerne. Et sogns eller en kirkes økonomiske ressourcer fremkommer udelukkende ved frivillige gaver fra de troende. Loven i Sovjetunionen forbyder at optage kollekt blandt de troende. Dertil kommer, at pengene ikke må anvendes til velgørende formål eller til understøttelse af kirker og klostre, som ikke opretholdes af *de* troende, der hører ind under dem. Patriarken kan som følge deraf ikke bruge pengene fra mere velhavende sogne til understøttelse af de fattige sogne. Dette er en hyppig årsag til, at kirkerne må lukke.

Gejstligheden må endvidere på ingen måde blande sig i gruppens liv eller i administrationen af dens ejendom. Blandt gruppens medlemmer vælges et menighedsråd på tre medlemmer og tre revisorer til at varetage administrationen. De kirkelige embedsmænd (biskopperne og præsterne) kan ikke udelukke nogen fra dette hverv, men det kan til gengæld de borgerlige myndigheder.

Hvordan man tager livet af et sogn

Bestemmelserne er, som det vil ses, alle i statens favør og har allerede gjort det muligt at nedlægge hundreder af kirker, især i de vestlige dele af Sovjetunionen, i Ukraine og i Hviderusland. Der er derfor ingen grund til at gribe til særlige midler, — det er tilstrækkeligt at overholde loven. I 1961 gjorde tidsskriftet *Filosofisk videnskab* (nr. 3, 1963) rede for grunden til, at man alene i den ukrainske republik allerede havde lukket 500 ortodokse kirker: »... fordi de religiøse sammenslutninger er begyndt at udøve virksomhedsformer, som ikke hører ind under deres kompetence, og som ligger uden for de religiøse ceremoniers rammer, idet man forbinder disse med forskellig virksomhed af underholdende eller velgørende art, eller man blander sig i både troendes og ikke-troendes privatliv. Man arrangerer religiøse processioner uden tilladelse fra de stedlige myndigheder, og der holdes gudsjeneste og religiøse ceremonier hos private.«

De i tidsskriftet nævnte 500 kirker dannede kun en foreløbig opgørelse! Nogle måneder senere offentliggjorde *Komsomolskaja Pravda* (den 14. juni 1960) de nyeste resultater, man ved hjælp af kampagnen havde opnået i visse dele af den ukrainske republik: I Tcherkasi-området var 40 kirker blevet lukket, og i Volynien 180. Og den 20. februar 1962 lagde det russiske satiriske tidsskrift *Krokodille* ikke skjul på sin forbløffelse over, at 777 kirker stadig var åbne i Tanopil-området, mens der i de øvrige områder ikke var mere end 20-30 stykker.

Andre steder greb man til en taktik, som allerede i 1930 havde vist sig overordentlig effektiv, og som gik ud på at kvæle sognene ad økonomisk vej. I 1959 blev det ved et dekret, der støttede sig på loven om bopæl og erhverv, forbudt præsterne at have flere indtægtskilder på en gang, hvilket i praksis betød, at de ikke mere kunne betjene flere sogne ad gangen. De kirker, der på dette grundlag blev berøvet deres sognepræst, blev erklæret for ikke levedygtige og blev lukket. Samtidig fik gejstligheden, som hidtil havde betalt de samme skatter som den øvrige arbejdende befolkning, pålagt enorme skatter, som skulle forhindre dem i at leve af de såkaldte »frie« erhverv (håndværk, som næppe eksisterede i praksis), og som androg indtil 83 pct. af indtægten. En præst, der får 400 rubler af sit sogn, har altså i virkeligheden kun de 68 tilbage, når skatten er betalt. Hvis præsten skal have mulighed for at leve et anstændigt liv, må sognet altså forhøje sin ydelse til det tredobbelte. For yderligere at berøve sognene en del af deres indkomst, blev den indtægt, der fremkom ved salget af kærter, erklæret for ulovlig og sidestillet med spekulation. Ifølge beregninger, foretaget af en korrespondent ved tidsskriftet *Videnskab og religion* (nr. 8, 1963), skulle sognene derved miste op til 75 pct. af deres indtægter.

Hvis de troende ved deres gavmildhed forpurrer denne økonomiske underkuelse, finder man på andre påskud. I byerne påberåber man sig hensynet til trafikken og byplanlægningen. Andre steder hævder man, at kirker, der ligger for tæt ved en skole, strider mod loven om

adskillelse af kirke og stat. Atter andre steder fratager man de troende en kirke under påskud af, at den er et historisk mindesmærke og som følge deraf bør være hele det russiske folks ejendom. Endelig er der steder, hvor myndighederne benytter sig af et dødsfald inden for »de 20« til at forbyde, at der vælges et nyt medlem, og erklærer, at kirken skal lukkes på grund af manglende menighed.

En anden fremgangsmåde består i at forlange, at et sogn uopholdelig skal foretage umådelige restaurations- og reparationsarbejder, som i virkeligheden slet ikke er nødvendige. Enten går sognet med til det, og så nægter man det de nødvendige materialer, eller også er det så fattigt, at det er ude af stand til at bekoste arbejdet. I begge tilfælde bliver kirken inddraget.

Et endnu enklere middel består i, at man nægter tildeling af brændsel til kirkerne, hvorefter man lukker den under påskud af, at den ikke opfylder de sanitære krav, man kan stille til offentlige bygninger.

Disse eksempler viser, hvor vanskeligt det er at bestemme grænsen mellem det vilkårlige og det lovlige. Lovgivningen er i sig selv for en stor del vilkårlig, grænsen mellem det ene og det andet er næsten umærkelig, og det så meget mere som den regering, der giver lovene, og det parti, der administrerer dem, når alt kommer til alt er identiske.

10.000 kirker lukket

Resultatet af alle disse »administrative« forholdsregler er overvældende. I løbet af kun fire år er det lykkedes myndighederne at reducere antallet af kirker til det halve. Ifølge en officiel sovjetisk kilde (N. Judin) var der i 1962 kun 11.500 ortodokse kirker tilbage af de 20-22.000, der havde været før 1959, og bestræbelserne er ikke blevet mindre siden da.

En gruppe turister, der i 1963 besøgte Sovjetunionen, har skildret deres indtryk således: »I Tiflis så vi en hel del kirker, der var lavet om til gymnastiksale, værksteder og biblioteker. Det ser ud til, at 10-11 kirker tilhørende forskellige trossamfund endnu er åbne... Præstesemi-

nariet i Odessa er for nylig blevet lavet om til elektronforskningsinstitut. De kors, der tidligere var anbragt på kirkens kupler, er taget ned. En anden kirke er lavet om til bibliotek... I Lvof så vi kirker, der i den senere tid er blevet lukket og lavet om til museer, bogmagasiner, gymnastiksale og en tekstilfabrik. Og vi så kvinder, der lå på knæ og bad foran døren til en af de lukkede kirker... I Ukraine sagde man flere steder til os: 'Kirken hænger i en tråd. Udbred det. Fortæl det. Vi bliver forfulgt, men vi er gode borgere. Vore kirker bliver pludselig lukket midt om natten. Hver dag venter vi det værste, og i det sidste år er det kun blevet værre og værre'«.

Hertil kommer, at en hel del af de lukkede kirker simpelt hen er blevet revet ned for at forhindre, at de eventuelt skal blive åbnet på ny, og for at de nedlagte kirker ikke skal stå som tavse vidnesbyrd om troen. Denne vandalisme, der minder om den, der fandt sted i trediverne, skåner ikke de historiske mindesmærker. I 1961 blev således en kirke fra det 12. århundrede revet ned i Vitebsk, og det samme var tilfældet med en katedral i Leningrad fra det 18. århundrede (*Literaturnaija Gazeta*, 8. februar 1962). Der er tale om, at Åbenbarelseskirken i Moskva, som er patriarkens domkirke, skal rives ned af hensyn til byplanlægningen. Hvis tanken bringes til udførelse, vil det på grund af den pågældende bygnings symbolske karakter være et alvorligt slag for Kirken, da det faktisk er en af de få kirker i hovedstaden, der blev skånet under Stalins frygtelige forfølgelser. Det var i denne kirke, metropolit Sergej den 21. juni 1941, fire dage efter fjendtlighedernes udbrud, holdt den historiske tale, hvori han opfordrede folket til at gøre modstand mod den indtrængende fjende.

Det sker også, at myndighederne er så brutale, at de lader lukning og nedrivning følge umiddelbart efter hinanden. Om aftenen er menigheden til Vesper i kirken, og den næste morgen er der kun tomten tilbage. I nattens løb har militssoldater lukket kirken, sprængt den i luften, ryddet murbrokkerne væk og planeret terrænet med bulldozer. Et sted 12 km fra Potchaijef nøjedes myndighederne ikke med at rive kirken ned — de sprængte også den klippe i luften, hvor kirken havde ligget.

5 præsteseminarier af 8 lukket eller affolket

En anden ting, som de sovjetiske myndigheder med alle midler prøver på at forhindre, er, at der bliver uddannet nye præster. De otte præsteseminarier, der fandtes før 1959, var ikke nok til at modtage alle dem, der meldte sig til uddannelse. Aspiranterne måtte undertiden vente i flere år, før de kunne blive optaget på seminariet. Derfor var det kun byerne, der kunne nyde godt af et kvalificeret præsteskab, mens præsterne på landet blev indsat uden særlig forudgående teologisk uddannelse. Ikke desto mindre udtrykte den sovjetiske presse gentagne gange sin uro over den alt for store tiltrækning, seminarierne udøvede på ungdommen, og da forfølgelserne på ny brød ud, startede man en særlig hårdhændet og effektiv bekæmpelse af seminarierne. Allerede i 1960 blev de bygninger, hvor seminarierne i Kief, Stavropol, Saratof og Odessa havde til huse, konfiskeret af myndighederne. Kun seminariet i Odessa lykkedes det at føre videre, idet man flyttede det til Maria Optagelses Kloster, som var patriark Alexis' sommerresidens. Tidsskriftet *Filosofiske Problemer* beretter, hvordan der forud for lukningen af seminariet i Stavropol gik en kampagne, hvor man øvede individuelt pres på de præstestuderende: »Resultatet var, at 14 af dem forlod seminariet i 1959, og 5 andre fulgte deres eksempel i begyndelsen af 1960. Endvidere blev de unge mænd, der havde besluttet at lade sig optage på seminariet, bearbejdet enkeltvis med det resultat, at der hele sidste år ikke var en eneste, der meldte sig til uddannelse.«

Andre steder har myndighederne forsøgt at tømme seminarierne ved at inddrage de studerendes opholdstilladelse (f.eks. mens de var på ferie hos deres familie), eller ved at indkalde dem alle sammen på en gang til militærtjeneste. Derved fremkalder man det indtryk, at der ikke mere er nogen, der ønsker at gå på seminariet. På den måde er 5 seminarier af 8 enten blevet lukket eller affolket. I Minsk (i Jirovitzi Klosteret, der ligeledes trues af lukning) er der nu kun seks elever tilbage i sidste klasse. I Lutsk i Volynien, hvor man er gået særlig kraftigt til værks, er der ikke mere end 5 andet års studerende. Og i Leningrad har der i 1962 kun meldt sig 8 til seminariet i modsætning til 1959, hvor der meldte sig henved 30.

	1914	1939	1959	1962
Biskopper	163	7	74	63
Præster	51.105	500 (?)	30.000	14.000
Kirker	54.174	100	20.000	11.500
Præsteseminarier	57	0	8	5 (?)
Klostre	1.025	0	67	32

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Milton Blomster
Østergade 29, Næstved
Telefon 72 12 28

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 21888
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

Øjvind Teilmann
Horsens - Tlf. 25 999

EBM
ENGELSK BEKLÆDNINGS MAGASIN
Christian Walther
HORSENS

S. Steffensen & Søn
Tømrermestre
Nylandsall« 26, Horsens
Tlf. 2 36 70

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 24.: Trefoldigheds fest (s. 644, hvid).
MANDAG den 25.: Gregor VII (s. 916, hvid), pave. Ihukommelse af Urban I (s. 916), pave og martyr.
TIRSDAG den 26.: Filip Neri (s. 917, hvid), ordensstifter. Ihukommelse af Eleutherius (s. 917), pave og martyr.
ONSDAG den 27.: Beda den Ærværdige (s. 919, hvid), kirkelærer. Ihukommelse af Johannes I (s. 919), pave og martyr.
TORSDAG den 28.: Kristi Legems fest (s. 652, hvid).
FREDAG den 29.: Maria Magdalena af Pazzi (s. 922, hvid), jomfru.
LØRDAG den 30.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid). Ihukommelse af Felix I (s. 922).
Eller: Felix I (s. 922, rød), pave og martyr. Ihukommelse af Gudsmoders messe (s. [90]).
SØNDAG den 31.: 2. søndag efter pinse (s. 658, grøn). Ihukommelse af Maria, vor Dronning.

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Katolske begravelser

Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Den Katolske Kirkes Kancelli flytter den 25. maj 1964 til Laurids Bings Alle 16, København F. Telf. Godthåb 4895.

Niels Steensens Bibliotek
Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19
Lukket i juli og august måned.

Pastor d'Auchamps Romrejser 1964

28. GRUPPE:	*29. GRUPPE:*
13. - 31. juli	7. - 25. september
Rom - Assisi	Rom - Assisi
19 dage kr. 1000	19 dage kr. 1000

Program og alle oplysninger fra revisor Schwartz, Farimagsgade 18, København Ø. Telefon Øbro 4642 x, efter kl. 18.

LÆRER
i naturhistorie søges til enkelte timer ved seminarium.
Nordisk Montessori Kursus for Børnehavelærerinder
Hellerupgårdsvej 13, Hellerup
(1 min. fra Hellerup station)
Telefon Helrup 7894

UNG PIGE
som evt. vil være sygeplejerske kan få plads 15. juli el. 1. aug. til pasning af 7 mdrs. barn samt husgerning 8 timer daglig. Aften og week-end fri - må bo hjemme.
Sygeplejelærerinde H. Dahlerup,
Australiensvej 34 st. th.,
København Ø. Tlf. 29 45 08

LEJLIGHEDER TIL LEJE

Store 4 og 5 vær. lejligheder udlejes til snarlig indflytning i højhus i Helsingør.

Alle moderne bekvemmeligheder forefindes.

Henvendelse tlf. (03) 21 19 00 kl. 10-16 (ikke lørdag og søndag).

I DEN KOMMENDE TID

KATOLSK ARBEJDERAKTION
UNGE KATOLSKE ARBEJDERE
gør herved opmærksom på den ordinære generalforsamling i morgen aften, lørdag den 23. kl. 19.30, Jagtvej 183 B. Alle kristne arbejdere er velkomne, kontorfolk, butiksfolk, landarbejdere og industriarbejdere. Indmelding kan finde sted ved indgangen.

▪

Den hellige Frans' 3. orden har møde i Sct. Annæ Kirke på Amager onsdag den 27. maj kl. 19.30.

▪

CARITAS DANMARK
ekspederer alle gavepakker til de østlige lande. Oplysninger og brochurer ved henvendelse til Frederikssundsvej 225, Brønshøj.

Alt overskud samles til nye forsendelser til nødlidende.

Den apostoliske delegat, ærkebiskop Bruno B. Heim, vil på valfartsdagen, den 24. maj, overrække det alterkors, som han har ønsket at skænke kirken i Øm. Iøvrigt er det den apostoliske delegat, der i år synger valfartsmessen.

▪

SCT. ANSGARS KIRKE
har på Kristi Legems Fest levitmesse med procession kl. 20. Iøvrigt er der messe kl. 8 og kl. 16.30.

Sparekassen for Lyngby og Omegn

Ugens tv og radio (24. - 30. maj)

SØNDAG	20.00	tv	Stormen. Komedie af Shakespeare. Nordvision.
	20.45	P1	Stig Guldberg fortæller.
MANDAG	21.25	tv	Winston Churchills memoirer som tv-serie.
TIRSDAG	15.30	P1	Familiespejlet. Børn og religion.
	18.00	tv	Frikvarter. Børneprogram.
	20.45	tv	Horisont. Udenrigsmagasin.
ONSDAG	16.20	P1	Her kan vi hjælpe. Børn og u-landsproblemer.
TORSDAG	20.50	P1	Kirkeligt magasin.
	21.30	P2	Familiespejlet.
FREDAG	20.05	P1	Mindeudsendelse om John Kennedy.
	21.15	tv	Filmorientering ved Bjørn Rasmussen.
	22.15	P1	Kulturmagasinet.
LØRDAG	19.30	P2	Hvad dækker etiketterne? 1. Professor Lindhardt.

VERDEN RUNDT

Vatikanstaden. Pavestolen får nu en permanent observatør ved FN i modsætning til tidligere, hvor Vatikanet kun har været repræsenteret lejlighedsvis.

I en skrivelse til generalsekretær U Thant har Vatikanets statssekretær, kardinal Cicognani således meddelt, at man har udnævnt monsignore Alberto Giovannetti som efterfølger for afdøde biskop James Griffith. Som nævnt skal Giovannetti — såfremt udnævnelsen godkendes af FN — i modsætning til Griffith være permanent observatør. (KIT)

▪

New York. Fra den 18.-20. februar 1965 vil der i New York blive holdt et internationalt møde til studium af rundskrivelsen »Fred på jord« og dens betydning for verdensfreden. Robert M. Hutchins, der er initiativtager til mødet, siger, at statsoverhoveder og førende videnskabsmænd fra alle kontinenter vil blive indbudt. Ideen med mødet, der kun skal være for særligt indbudte, er allerede blevet hilst med glæde af FN's generalsekretær U Thant og af mange medlemmer af de talrige udenlandske delegationer ved FN. U Thant var af den mening, at rundskrivelsen om freden var for lidt kendt, og han ville være glad for personlig at være med til at bøde på dette.

▪

Rom. Den apostoliske nuntius i Brasilien, Lombardi, er pludselig død i en alder af 59 år. Efterretningen om dødsfaldet bekræftes af det pavelige statssekretariat, men nærmere enkeltheder kendes endnu ikke. Lombardis navn er i de sidste måneder ofte blevet nævnt i forbindelse med spørgsmålet om en efterfølger for den nuværende statssekretær, Cicognani. Posten som apostolisk nuntius i Brasilien har i den sidste tid været særdeles vanskelig som følge af de politiske omvæltninger og den indre uro i den brasilianske kirke. Således er ærkebiskoppen af Sao Paulo — et af verdens største bispedømmer på over 4 millioner katolikker, kardinal Motta, blevet forflyttet til et mindre embede som biskop i Aparecida, der kun tæller 67.000 katolikker. Denne forflyttelse må ses i forbindelse med præsident Goularts tilbagetræden. Kardinal Motta havde ofte i det sidste år taget til orde for at støtte de venstreorienterede politikere og beskytte dem mod uretfærdige anklager gående ud på, at de skulle være forklædte kommunister. Den nye brasilianske regering har muligvis forlangt hans tilbagetræden. (KIPA)

Budapest. I den ungarske hovedstad går der rygter om, at sagen mod kardinal Mindszenty skal genoptages, skriver det tyske nyhedsbureau KNA. For nogle måneder siden foreslog regeringen i Ungarn kardinalen at søge amnesti, hvilket han afslog. Mindszenty hævder nemlig, at de anklager for højforræderi, han i sin tid blev dømt på, er grebet ud af luften.

KNA mener, at en kommission allerede er i gang med at studere sagens akter. Formålet menes at være, at kardinalen skal have oprejsning uden at de ungarske myndigheder mister ansigtet. Rygterne siger også, at de nye bestræbelser er et resultat af mødet mellem Krushschev og Kadar fornylig, under hvilket mulighederne for et bedre forhold til Vesten blev drøftet.

Regeringen i Ungarn har fortsat lagt svære restriktioner på den katolske kirke. Der er lagt stærke bånd på biskoppernes aktivitet, og de religiøse ordener har ingen muligheder for at udføre karitativt arbejde.

Mere international i tonen

Chicago. Ærkebiskoppen af Malines-Brüssel, kardinal Suenens, er for tiden i USA som gæst hos kardinal Meyer, Chicago, og kardinal Cushing, Boston. Kardinalen er på en tre ugers foredragsrejse, hvor han behandler koncilets forberedelse af næste samling, der åbnes i september. Han efterfølger en anden af koncilets moderatorer, kardinal König, Wiens ærkebiskop, som holdt foredrag om koncilet over hele USA og fik en begejstret modtagelse her i forrige måned.

Kardinal Suenens sagde i et foredrag på universitetet i Chicago, at det ville blive nødvendigt med en fjerde koncilsamling for at fuldføre koncilets arbejdsprogram. Kardinalen, der er kendt som en af de bedste talsmænd for fornyelse inden for Kirken, forlangte nye metoder i det katolske apostolat, der alt for ofte har været karakteriseret af tilfældigheder og improvisationer.

»Vi har ingen ret til at lade os lede af tilfældige indskydelser eller bruge afdankede metoder, som ingen kontakt har med virkeligheden,« sagde han. I denne forbindelse kom kardinalen ind på to hovedspørgsmål, som koncilet må tage stilling til, nemlig genoplivelsen af diakonatet som varig stilling inden for Kirken — også for gifte, og en reform af præsteuddannelsen. Han udtrykte håbet om, at koncilet ville give de regionale bispekonferencer frihed til at afgøre, om de på deres territorium vil indføre gifte diakoner. Hvad præsteuddannelsen angår, sagde kardinalen:

»Vi trænger til seminarier, der helt og holdent ser problemerne i sjælesorgens perspektiv. Kirken må organisere en form for egnet kontakt med hver enkelt sjæl i bispedømmet eller i sognet,« sagde han. »Hvis arbejdet er organiseret, vil der være bestemte opgaver til hver enkelt. Man vil drage omsorg for, at arbejdsresultatet er tilfredsstillende og en vis kontrol må udøves. En god vilje, der blusser op fra tid til anden uden nogen særlig form for organisation, er ikke tilstrækkelig.«

Kardinal Königs rejse

Blandt de mange foredrag, som kardinal König holdt under *sin* Amerikarejse, var en forelæsning på »The Catholic University of America«. Kardinalen påpegede, at koncilet har rettet mange misforståelser angående Kirken. For mange syntes den at være en verdensomspændende sammensværgelse, der skulle have til formål at slavebinde menneskets ånd og oprette pavens verdensherredømme, som alle katolikker måtte adlyde blindt. Koncilet, ventede man, ville blive et stort opsat show, en demonstration af maskinel disciplin, en forsamling af ja-sigere og underdanige lakajer. Det forløb, koncilet imidlertid virkelig fik, sagde König, var et chok for disse mennesker. På koncilet var der absolut meningsfrihed, fuldstændig fri diskussion, der kunne sættes op som eksempel for den moderne verden, der ofte lider af en vis intellektuel mathed. Og paven, som man troede skulle være den absolutte hersker over sindene, ledede ikke engang selv diskussionen — ja tog end ikke del i den, undtagen for at sikre fri diskussion. Et positivt resultat af koncilet var, sagde kardinalen, at det havde gjort Kirken mere international i tonen. Før så man på Kirken som et europæisk eller vestligt foretagende, men, tilføjede han, Kirken er ikke bundet til nogen bestemt race, civilisation eller økonomisk og politisk system. Kirken og koncilet, konkluderede kardinalen, kan betragtes som et mønster for alle anstrengelser for international forståelse.

Kardinal König kom 30 minutter for sent til mødet, fordi han havde sagt ja til en invitation om at bede en bøn ved senatets åbning. Han læste her en bøn, der oprindelig blev skrevet af George Washington. (NC)

Her er 160 punkter
og der er 160 steder i landet hvor
der ydes HANDELSBANK-service

KJØBENHAVNS AKTIESELSKABS HANDELSBANK 1873

HANDELSBANKEN

altid
med i
billedet

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK

Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Skal De flytte?
AMAGER
FLYTTEFORRETNING
Jul. Larsen & Sønner
AMAGERBROGADE 221
* 55 66 47

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

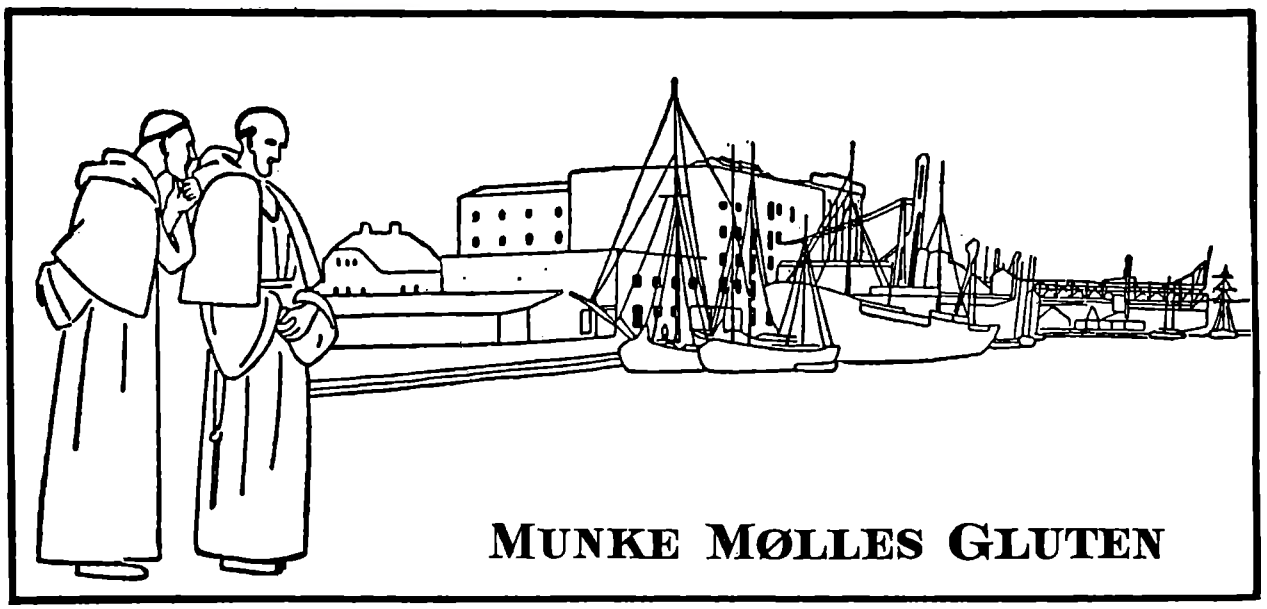

Munkene forjages

Hidtil har man tolereret klostrene (hvoraf der er i alt 67), men nu forsøger man at blive dem kvit, og her har myndighederne let spil, fordi der ikke er nogen lov, der beskytter dem. Klostrene eksisterer ikke for loven med undtagelse af Zagorsk Klosteret, der er direkte anerkendt. Det første, myndighederne har gjort, er at berøve munkene enhver mulighed for at skaffe sig det nødvendige til livets ophold. I klosteret i Potchaijef har de f.eks. kun ladet munkene beholde deres celler og kirkebygningen. Endog brugsretten til deres køkkenhave har man frataget dem... Ikke desto mindre består en del af munkesamfundene stadig takket være hjælp fra de troende, der i smug kommer med mad til dem. Hvor alt andet er virkningsløst, forsøger man at nedbryde modstandskraften hos selv de mest robuste ved at lade dem underkaste lægeundersøgelser. En protestskrivelse fra de troende, der hører til Maria Optagelses Klosteret i Potchaijef, giver os et begreb om de midler, der benyttes: »Munkene i klosteret forjages med magt, ved at man konfiskerer deres pas, inddrager deres opholdstilladelse og forlanger, at de rejser derfra... De ældste munke sendes uden varsel til lægeundersøgelse, hvorefter de med magt indlægges på hospitalet. En gruppe munke, der psykisk er fuldkommen normale, er således blevet tilbageholdt på sindssygehospitalet i Potchaijef... Militsen har på den måde reduceret klosterets beboere, så der nu kun er 36 munke tilbage af de oprindelige 140.« Ifølge det sovjetiske tidsskrift *Ogoniok* (november 1963) har man i byen Lvof i det vestlige Ukraine for nylig afsløret tre hemmelige klostre med katolske søstre af ukrainsk ritus. Der anslås nu kun at være ca. 30 klostre tilbage, hvoraf de fleste befinder sig i de sidste krampetrækninger (se *Videnskab og religion*, august 1962).

Det, der imidlertid gør det største indtryk på alle russiske kristne, er at valfartsstederne bliver lukket. For øvrigt er det ikke gået for sig uden vanskeligheder. I begyndelsen tvang troppeafdelinger pilgrimmene til at gå hjem og truede dem med fængsel, hvis de kom tilbage. Man kunne dog ikke til stadighed stille betydelige politistyrker til disposition for dette formål. Myndighederne besluttede derfor i flere tilfælde at sløjfe selve valfartsstedet. St. Nicolaj Højen i provinsen Ulianovsk blev planeret med bulldozer og lavet om til stadion. I en rejsebeskrivelse fortæller René Girault (der vil være danske læsere bekendt fra sin bog »Henimod en evangelisk katolicisme«) om sit besøg i det berømte kloster ved grotterne i Kief, som er det

Et af de mange lukkede klostre, Ijatef-klosteret i Kostroma (grundlagt i 1330).

ældste kloster i Rusland (det blev grundlagt af den hellige Theodosius i det 11. århundrede), og den russiske fromheds vugge: »I fjor (1960) blev det øvre kloster lukket 'på grund af reparation', mens det nedre kloster, der er bygget på de grotter, hvor de første asketer, Theodosius havde samlet omkring sig, bad deres bønner, stadig er åbent. Den unge russiske pige, der fungerer som rejsefører, fortæller os, at der ikke er sket nogen ændring i situationen, men at vi i aften ikke har tid til at besøge dette nedre kloster. Vi insisterer på at se det, men får atter afslag. Det er for langt og for sent, og vejene er dårlige! Så beslutter vi at gå derhen alene. Naturligvis finder vi døren lukket. Et opslag på klosterporten fortæller, at det på grund af jordskred og grotternes forfaldne tilstand er forbudt at besøge klosteret. Det ser dog ikke ud til, at de mange beboere i de tilstødende huse er sig nogen fare bevidst...«

Man kan godt forstå, at de troende protesterer over for disse talrige påfund. I et brev, hvis indhold er kendt i Europa, skrev de russiske kristne for nylig til ministerpræsident Khrustjof: »Vi bor i et land, hvor grundloven og centralkomiteens bestemmelser garanterer os fuld frihed, men det er alt sammen kun på papiret. Vi er genstand for chikane, ydmygelser, forhånelser og trusler af enhver art. Vi står uden for loven. Man gør med os, hvad man vil. Vore klager når aldrig frem til regeringen, og hvem skal vi for øvrigt henvende os til? Både myndighederne, de offentlige organisationer og de kæmpende ateister har genindført reaktionære metoder til bekæmpelse af de troende og ødelægger med pisken i hånd vor religiøse kultur, idet de sløjfer og profanerer vore hellige steder. De leninistiske principper om trosfrihed og lovene om tolerance over for de ortodokse troende bliver overtrådt, nedtrampet, latterliggjort og tilsølet. Ydmygelserne går nu så vidt som overhovedet muligt.«

Har disse desperate henvendelser nu lettet situationen for de troende? Tilsyneladende ikke! Kampen mod religionen er tværtimod i de sidste måneder trådt ind i en ny fase, som vi nu skal berette om.

Den åbenlyse kampagne

Iljitschof-rapporten, som først fremkom i tidsskriftet *Kommunist*, har desuden været publiceret i januarnummeret 1964 af *Videnskab og religion*. Det pågældende nummer indeholder desuden en redegørelse for den debat, der er gået forud for og har efterfulgt rapporten samt teksten til nogle af de mere betydelige indlæg. Derved bliver det på en vis måde muligt for os at følge den diskussion, der fandt sted på den ideologiske kommissions møde i dagene 25.-26. november 1963, og derigennem at få et samlet overblik over den igangværende kampagne.

Mange kommunister, siger en af deltagerne i diskussionen, er altid ivrige efter at undertrykke religionen og plage de troende ved hjælp af administrative forholdsregler. I en skilsmissesag tilkendte domstolen i Minsk således faderen, som er en notorisk drukkenbolt, ægteparrets tre børn, skønt moderen klarede deres opdragelse udmærket, — men hun var baptist. Og dog ville hun ikke sætte sig imod, at børnene blev opdraget ateistisk, fordi hun gerne ville have, at de skulle være som de andre. »Der vil altså altid være nogle, der helst vil føre kampen mod religionen ved hjælp af administrative midler, mens *den eneste fremgangsmåde i virkeligheden bør være at overbevise*«, siger forfatteren beklagende.

Dette er tilsyneladende det nye element, der kendetegner den fase, den igangværende kampagne nu er gået ind i. Selvfølgelig kan det være meget godt at sløjfe kirkerne, lukke præsteseminarierne og opløse munkesamfundene, men det sker også, at den slags forfejler sin virkning. Dette indrømmede tidsskriftet *Videnskab og religion* allerede i oktober 1961, hvor bladet skrev: »Selv om man sløjfer en kirke eller udsletter en religiøs sammenslutning, betyder det på ingen måde, at de troende i samme øjeblik bliver ateister. Ofte er det det modsatte, der sker. Når kirkerne bliver lukket på grund af pres fra administrativ side, fører det ikke til en svækkelse af folks religiøse bevidsthed, — den styrkes tværtimod.« Det første mål må derfor være at udrydde troen af folks sind og at »omvende« dem til ateismen. Det kan man kun opnå ved at henvende sig direkte til dem. »Forudsætningen for, at det skal lykkes, er, at man arbejder med de troende enkeltvis,« skriver Iljitschof i sin rapport. Et medlem af den ideologiske kommission oplyser således, at man i Moldau arbejder på at få de enkelte medlemmer af baptistmenigheden til at vakle. Når man så endelig har fået dem »overbevist« om deres vildfarelse, opfordrer man dem til at udtale sig i radioen og den lokale presse. Dette, siger agitatorerne, er altid et virksomt middel til at få dem til at opgive troen. I Ukraine arbejder 70.000 agitatorer på denne måde med enkeltindivider eller små grupper.

Skolens betydning

Det sted, hvor den ateistiske propaganda virker mest effektivt, er dog naturligvis i skolerne. Dette siger Iljitschof ganske åbenlyst i sin rapport: »At opdrage børnene til ateister er den allervigtigste del af vort arbejde . . . Det er i skolen, grunden til en videnskabelig og ateistisk verdensanskuelse bliver lagt.« Heller ikke der er det tilstrækkeligt at chikanere børnene og øve administrativt pres eller, som en deltager i mødet den 26. november udtrykker det, »at skaffe sig af med børnene ved at overføre dem fra én skole til en anden, fordi de er troende... på den måde giver man dem nemlig i praksis i hænderne på deres troende forældre og på præsterne«. Nej, man må tage sig af dem og give dem en ateistisk opdragelse. Den samme referent kritiserer også de lærere, der hævder, at det er nok at udelukke alt, hvad der vedrører religionen, fra undervisningen, og at man skulle kunne skabe en ateistisk mentalitet, blot ved at al undervisning foregår i en rent materialistisk ånd. Det er en misforståelse, siger forfatteren. Al opdragelse skal være *positivt ateistisk*.

Vi kan gøre os en idé om, hvordan det skal foregå for fremtiden, ved i *Pravda* for den 2. marts 1964 at læse, hvordan man vil gå til værks: »Det er med henblik på en forbedring af børnenes ateistiske opdragelse blevet besluttet, at den antireligiøse tendens i undervisningen skal øges, især hvad de sociologiske emner angår, og at der til brug for lærerne skal udgives håndbøger i praktik om den antireligiøse opdragelse i skolerne. Skal man opdrage eleverne ateistisk, bliver man nødt til i vid udstrækning at tage muligheder i brug, der ligger uden for skolen og skoletiden: klubber og studiekredse for unge ateister, orienteringstimer, foredrag, klubaftener, udflugter, biograf- og teaterbesøg med kulturelt sigte o.s.v.«

Hvis der er elever, der ikke vil være med til denne »videnskabelige« opdragelse, er det kun til skade for dem selv! I tidsskriftet *Videnskab og religion* for juni 1963 kan man f.eks. læse, hvordan det gik Sergej Gorbatof, der var elev i sidste klasse i skole nr. 648 i Moskva. Han var en aktiv, dygtig og intelligent komsomol og en strålende skakspiller. Men han var troende. Da dette ved et tilfælde kom frem, protesterede hele skolen: En troende komsomol, — havde man hørt noget lignende! Han måtte ekskluderes! Det varede ikke længe, før Gorbatof selv ønskede at trække sig ud af det kommunistiske ungdomsforbund. Dette medførte kun, at lærerne blev endnu mere fjendtligt indstillet over for ham. Et helt år forsøgte man at få ham til at opgive troen. En frafalden præst blev oven i købet kaldt til hjælp. I en naturhistorietime stillede man ham med overlæg et spørgsmål angående menneskets oprindelse. »Jeg kan ikke svare ud fra det, der står i bogen,« sagde han. Det blev hans sidste skoletime. Et par uger senere sad Gorbatof på anklagebænken. Han blev lovformeligt anklaget for snylteri. Og det blev han med rette, siger referenten i *Videnskab og religion*, for tænk, han er 18 år og studerer hverken det ene eller det andet...

Samfundet

Er det ikke lykkedes skolerne at omvende de unge til ateismen, byder militæret på en ny chance for at »få tag i dem«. Der arrangeres kurser til omskoling af dem, der stadig tror. »Det er de overordnedes og de politiske instruktørers samt de militære partiorganisationers pligt at sørge for, at hver eneste soldat forlader tjenesten som en overbevist ateist. De sjældne tilfælde, hvor en ung mand stadig er troende, når han forlader militæret, er hver især et udtryk for, at vort arbejde er mislykkedes,« skriver *Videnskab og religion*, januar 1964.

Det er for øvrigt hele samfundets pligt at hjælpe de unge, når der er fare for, at det milieu, de er vokset op i, stadig skal kunne få en religiøs indflydelse på dem. På den ideologiske kommissions møde i november i fjor fortalte en ung maskinarbejder, Robert Maloznof fra Leningrad, om sine personlige erfaringer i den retning. »Vores forældre var fanatikere,« sagde han, »og de ville opdrage os ni børn til fanatikere. Hver dag gentog de for os, at det egentlige liv først begynder efter døden. Det vig-

tigste, man havde at foretage sig her i livet, var derfor at bekymre sig om at frelse sin sjæl. De forbød os at gå i biografen og at læse bøger og aviser, ja, selv at høre radio.« Konflikten nåede sit højdepunkt, da den unge mand købte et fjernsynsapparat. »I er ikke mere vore børn. I kan gå, hvorhen I vil,« sagde hans mor. Så gik børnene hjemmefra og dannede med kommunisternes hjælp en lille »kommune«. Den ældste ansøgte derefter domstolene om at få tilkendt myndigheden over de seks børn, der endnu var mindreårige. »Folkedomstolen imødekom mit andragende, og selv om vi ikke bor hos vore forældre, er vi ikke forældreløse.« Hermed tilkendegav den unge mand betydningen af den støtte, samfundet havde ydet dem ved at erstatte dem deres forældre. »Se det var en rigtig oplyst ateist,« siger Iljitschof i sin rapport, hvor han opstiller ham som mønster for andre. »Det var den slags, vi skulle have mange flere af.«

De nye ceremonier

Af referatet af det ovennævnte møde fremgår endvidere, at man regner stærkt med, at de nye socialistiske ceremonier skal få de troende til at tage afstand fra de religiøse. I en af udtalelserne fortælles der om den indsats, man i Leningrad har gjort for at gøre de nye ceremonier ved dåb, bryllup og på de socialistiske festdage tiltrækkende for folk. Endnu i 1959 blev 25 pct. af de unge mennesker i Leningrad viet i en kirke, men efter at en særlig bygning til indgåelse af ægteskaber (et såkaldt »bryllupspalæ«) var blevet opført, og man havde indført det borgerlige ritual, faldt antallet af kirkelige ægteskaber i 1962 til 0,24 pct. Man kan faktisk sige, at kirkebryllupperne tid er forbi, skriver artiklens forfatter, eftersom nu kun ét af 400 bryllupper finder sted i en kirke. Hvis disse tal ikke lyver, er de udtryk for, at den ortodokse kirke befinder sig i en tragisk situation. Vi foretrækker dog at tro, at det er tal, man krampagtigt har fabrikeret af propagandamæssige grunde...

Succes'en er mindre iøjnefaldende, når det gælder dåben. Det er endnu ikke lykkedes kommunisterne at skabe et ritual, der er tilstrækkelig tiltrækkende, når det gælder om at markere, at en ny borger er født i det socialistiske samfund. Som det nu er, overrækker man forældrene et fødselsdiplom og en medalje. Dette foregår »under banale former og i en meget ufestlig atmosfære,« indrømmer selv Iljitschof. »Vi må sætte alt ind på at skabe et nyt borgerligt ritual... Hvorfor holder vore digtere, komponister og kunstmalere sig tilbage? Det er dem, der har ordet, og her er en nyttig opgave for dem.«

Også kosmonauterne (her Valentina Terechkova og Valeri Bikovski) skal bidrage mere aktivt til kampagnen mod religionen. De fandt nemlig ikke Gud på deres fart ud i rummet.

Indsatsen skal koordineres

Selv om kunstnerne tilsyneladende ikke er så villige til at påtage sig dette arbejde, er der til gengæld andre fremstående personer, der føler det som en ære at engagere sig fuldt og helt i kampen mod religionen. Her kan f.eks. nævnes akademimedlemmet Oparin, der har skrevet en bog om livets opståen, og kosmonauten Titof, der begge talte på den ideologiske kommissions møde. »Vi kosmonauter gør ikke så stor en indsats, som vi burde, på dette område,« sagde Titof. »Efter vore rumture har vi haft lejlighed til at træffe mange mennesker, og man har, især i udlandet — sjældnere herhjemme — spurgt os: Så I Gud? Vi plejer at svare: Nej, det gjorde vi ikke! Og dermed færdig. Men det har ikke nogen særlig betydning for den ateistiske propaganda, idet man, efter hvad Kirkens folk siger, ikke kan se Gud.« Titof rejser derefter spørgsmålet om, hvad kosmonauterne eventuelt kunne gøre for at bidrage til kampagnen mod religionen. Han foreslår, at de skal foretage en stor ekspedition ud i himmelrummet, — formodentlig for at udforske det i alle kroge og fastslå, at Gud virkelig ikke er at finde i det.

Blandt de mange indlæg, der fremkom på det pågældende møde, kan vi nævne en tale af Ossipof, en frafalden præst, som i dag er en overordentlig aktiv ateistisk journalist. Han fremhævede nødvendigheden af at koordinere anstrengelserne og understregede, at de ateistiske publikationer ikke burde gøre sig skyldige i misforståelser, når de talte om religionen. På grundlag af den allerede citerede artikel i *Pravda* (2. marts 1964) forstår vi i dag bedre, hvad denne »koordinering af anstrengelserne« betyder. Det drejer sig i virkeligheden om en uhyre omfattende plan, hvis hovedlinjer vi her skal gøre rede for.

Der vil ved Akademiet for de sociale videnskaber blive oprettet et videnskabeligt ateistisk institut, som får til opgave at lede og koordinere hele arbejdet på dette felt. Fra skoleåret 1964-65 og fremefter vil en del af de studerende ved de historiske og filosofiske fakulteter ved universitetet og de højere skoler få ateisme som speciale. Det er meningen, at der skal oprettes lærestole i videnskabelig ateisme ved en række universiteter og højere læreanstalter. Fra og med næste år vil bogen *De grundlæggende ideer i den videnskabelige ateisme* komme til at indgå i et korrespondancekursus og i samtlige politiske optræningskurser. Foreningen »Kundskab«, Komsomol og kulturministeriet arrangerer møder med propagandalektioner. Inden for partikomiteerne søger man at finde midler til at inddrage videnskabsmænd, professorer, lærere, læger, forfattere, journalister og studerende m.fl. i den ateistiske propaganda. Endvidere vil følgende tidsskrifter komme til at indeholde særlige sektioner med ateistisk stof: *Agitatoren, Politisk skoling, Filosofiske problemer, Historiske problemer, Videnskab og liv, Kundskab er magt, Naturen, Sandheden, Den kvindelige arbejder, Den kvindelige landarbejder, Vagtskifte* m.fl., og det samme gælder de tilsvarende tidsskrifter i forbundsrepublikkerne. Den ideologiske sektion inden for centralkomiteen skal lade afholde seminarer til undersøgelse af, hvordan man individuelt og kollektivt skal tage kampen op mod de forskellige kategorier af troende. Partiorganisationerne og kernegrupperne skal foretage en undersøgelse af den ateistiske propagandas situation inden for

alle samfundslag og alle dele af befolkningen. Hvad arbejdet blandt de troende såvel på arbejdspladsen som i hjemmet angår, må det lægges i hænderne på mennesker, der nyder autoritet og er fortrolige med de pågældende menneskers levevis. Antallet af foredragsholdere skal forøges, og til dette arbejde skal indkaldes kommunister fra troende familier — også kvinder. I byer og landsbyer, hvor der er religiøse sammenslutninger, skal der dannes ateistiske grupper, der skal påtage sig det individuelle arbejde inden for de enkelte religiøse sammenslutninger.

Som det fremgår af ovenstående, er det ikke nogen lille krigsmaskine, der her er sat i gang. Det drejer sig om med alle midler at øve pres på de troende og at forfølge dem under alle livets forhold, i hjemmet, i skolerne og på arbejdspladserne, for at få dem til at opgive deres tro, — og alt dette uden at man giver dem den ringeste mulighed for at forsvare sig eller for at svare på angrebene. Og sker det trods alt, at en og anden holder ud over for dette sociale pres, viger man ikke tilbage for at gribe til midler af endnu mere radikal art.

Cirkulæret af april 1963

I det russiske *Statstidende* for juli 1962 blev der nemlig bekendtgjort en lov, hvoraf vi her gengiver en af paragrafferne: »Hvis nogen opretter eller leder en gruppe, der arbejder under dække af, at den forkynder en religiøs lære og fejrer religiøse ceremonier, og hvis virksomhed kan formodes at skade *befolkningens sundhed* .. samt hvis han *hverver mindreårige* til en sådan gruppe, henfalder vedkommende til frihedsberøvelse for et tidsrum af højst 5 år, eller til landsforvisning af samme varighed med eller uden konfiskering af sin ejendom.« Det er ikke svært at forstå betydningen af denne paragraf. Og meningen springer endnu mere i øjnene, når man samtidig får at vide, at selveste sundhedsministeren for nylig har udtalt, at dåbens sakramente, som hos de ortodokse formidles ved neddykning i dåbsvandet, kommunionen ved kalken, hyldningen af ikonerne og endda det at kysse præstens hånd frembyder lige så mange muligheder for at pådrage sig sygdomme og sprede epidemier. Det er simpelt hen endnu et middel til direkte at underminere gudstjenesten.

Det værste af det hele er efter vor mening slutningsklausulen, hvori det stemples som en forbrydelse at hverve mindreårige til en religiøs sammenslutning, der indirekte er skadelig for befolkningens sundhed. Denne klausul virker som lovhjemmel for det for nylig udstedte forbud mod, at børn og unge mennesker fra 3 til 18 år tager del i gudstjenester eller overhovedet går ind i en kirke.

Dette kan præciseres nærmere ved hjælp af følgende oplysninger: I april 1963 blev der til samtlige biskopper udsendt et hemmeligt regeringscirkulære. Under påberåbelse af adskillelsen mellem kirke og skole blev det påbudt præster og menighedsrådsformænd ikke at give børn i skolealderen adgang til kirkerne og især ikke til nadveren. De fik oven i købet påbud om med magt at forhindre børnene i at gå ind i kirken. I forbindelse med dette cirkulære blev det pålagt biskopperne som en pligt at sammenkalde provsterne, og disse skulle så for deres del sammenkalde samtlige sognepræster for at gøre dem bekendt med cirkulærets indhold og opfordre dem til at bringe det til udførelse. Dernæst blev menighedsrådsformændene indkaldt, men mange af disse krævede at få tilstillet en skriftlig ordre, hvis de skulle føre cirkulærets indhold ud i livet. »Ellers vil folk gøre oprør imod os, hvis vi jager børnene ud af kirken, og hvis vi ikke giver dem adgang til nadveren,« sagde de. Man svarede dem, at der ikke ville blive givet skriftlige ordrer, men at de alligevel skulle handle efter instruksen.

Dette er allerede sket mange steder. Mange adlød således ordren for ikke at pådrage sig vanskeligheder, der kunne blive skæbnesvangre for sognets eksistens. Især i bispedømmet Minsk ser det ud til, at denne forholdsregel er blevet håndhævet på det strengeste. »Regeringens tillidsmand, Lavrienko, har taget opstilling ved indgangen til domkirken i Minsk for at forhindre børnene i at gå ind i kirken. Hvis han opdager, at nogle børn alligevel er gået derind, sender han dem menighedsrådsformanden Sila Velitchko på halsen. Denne, der er en tjener af Antikrist, tager børnene i kraven og dunker deres hoved mod muren,« skriver russiske troende i et klageskrift, de har sendt til de orientalske patriarker af Jerusalem, Antiokia og Konstantinopel m.fl.

Dåben

Formidlingen af dåbens sakramente bliver også forbundet med stadig større vanskeligheder. Indtil 1961 kunne ligegyldigt hvilken slægtning, moderen, en tante eller en bedstemoder tage barnet med sig i kirke og fremstille det for præsten. Han døbte det så uden spørgsmål af nogen art, — det blev ikke engang indskrevet i kirkebogen, og han tog ikke imod noget honorar, hvis den, der kom med barnet, var fattig. Under påskud af, at man vil fritage præsten for at beskæftige sig med materielle anliggender, forlanger man nu, at folk, der ønsker at få et barn døbt, skal henvende sig til menighedsrådsformanden. Samtidig forlanges det, at barnets far skal have udfærdiget en erklæring, som begge forældrene har skrevet under på. En hjemstavns- eller arbejdsattest skal på forhånd være udstedt af de stedlige myndigheder.

Resultatet er, at forældre, der ønsker at lade deres barn døbe, direkte udsætter sig for de overtalelsesmanøvrer, der omgående bliver sat i gang af de aktive ateister. Desuden får de myndigheder, der alt for let udsteder attesten, øjeblikkelig vanskeligheder med pressen og partiorganisationerne ... Borgerinde B, skriver regeringsbladet *Izvestja* (nr. 221, 1963), havde besluttet at lade sit barn døbe. I kirken sagde man til hende: De må fremskaffe den behørige attest, som loven foreskriver. Administratoren for

Hvad med jøderne?

Et antisemitisk skrift af en vis T. K. Kitchko: »Den usminkede jødedom«, der for nylig udkom i Kiej, har vakt voldsomme protester overalt i den vestlige verden, selv blandt kommunisterne. Denne uventede reaktion har fået centralkomiteens ideologiske kommission, hvis formand er Iljitschof, til at tage afstand fra den pågældende brochure og til blandt andet at erklære, »at den indeholdt alvorlige fejltagelser«, og at illustrationerne var »prætentiøse og på et så lavt kunstnerisk plan, at de kun kan virke frastødende på de troende«.

Skriftets eneste »fortjeneste« har bestået i at henlede offentlighedens opmærksomhed på jødernes vilkår i Rusland. Ifølge udtalelser af rabbineren Levin fra den store synagoge i Moskva skal der i Rusland for øjeblikket ikke være mere end 96 synagoger mod 450 i 1956. I den eneste rabbinerskole er der nu kun 4 elever under uddannelse.

Tallene er foruroligende, men er de mere uforuroligende end de tal, vi kender fra den ortodokse kirke? Det ser ud til, at jøderne under den igangværende ateistiske forfølgelse hverken bliver behandlet værre eller bedre end de kristne.

befolkningsgruppe nr. 2 ved den kemiske fabrik i Tambo udstedte uden videre den nødvendige attest til hende. Derved har administratoren handlet forkert, og han har straks modtaget en reprimande. Han har ikke alene krænket loven (om adskillelsen mellem kirke og stat), men han har heller ikke gjort noget for at overtale borgerinde B. til ikke at lade sit barn døbe.

Dette åbenlyse pres har virket skræmmende på folk. Hvor man tidligere døbte i hundredvis af børn, døber man nu kun nogle få stykker.

Når en kampagne bliver så omfangsrig og føres med så underfundige og så ihærdige metoder som dem, vi her står overfor, er det et spørgsmål, om man stadig kan tale om trosfrihed for slet ikke at sige samvittighedsfrihed. Man kan faktisk ikke komme uden om, at det, der foregår, er en ren og skær krænkelse af menneskerettighederne.

Trods den antireligiøse kampagne er kirkerne som regel propfulde den dag i dag, når der er gudstjeneste. Vi må dog ikke glemme, at mange af dem er lukkede. I Moskva er der kun 40 åbne kirker mod 657 i 1917 og i Leningrad kun 17 mod 462 samme år.

Hvad skal denne kampagne tjene til?

På grundlag af alle disse kendsgerninger melder der sig følgende spørgsmål: Hvorfor fører den sovjetiske regering denne politik? Hvad skal dette dobbeltspil tjene til? På den ene side gør den nemlig, hvad den kan, for udadtil at give indtryk af, at den politik, den fører i religiøse anliggender, er mere liberal, end den i virkeligheden er. Man giver sit bifald til kende over for Vatikanets åbningspolitik, man roser Johannes XXIII's indsats for freden, man går med til at sende observatører til Vatikankoncilet, og man indbyder Kirkernes Verdensråd til at holde møde i Odessa. Men indadtil sætter partiet en krigsmaskine i gang, hvis formål det er simpelt hen at udslette religionen. Bag de bestikkende kulisser foregår der en kamp på alle fronter, som klart og tydeligt går ud på at tilintetgøre »alt, hvad der endnu er tilbage af religion«. Hvortil denne selvmodsigelse?

Det er ikke noget, vi kan besvare med sikkerhed, men vi kan i hvert fald fremkomme med en hypotese. Denne hypotese går ud på, at de ledende folk i Sovjetunionen har opdaget, at religionen slet ikke behøver at være rettet mod revolutionen. Og denne opdagelse får dem paradoksalt nok til at føre én politik udadtil og den stik modsatte indadtil.

Hvad forholdet udadtil angår, har det ikke været svært for Moskva at finde ud af, at de troende i de kapitalistiske lande udgør en fredsfaktor i verden, og fred er nødvendig for Rusland i dag, hvis det skal blive i stand til at udbedre en økonomi, som langtfra svarer til tidligere tiders optimistiske forventninger. En revision af 7-årsplanen (1958-65) har for nylig lagt en dæmper på visse løfter — især hvad boliger og lønforhøjelser angår. Det kan derfor — som situationen er for øjeblikket — muligvis betale sig at opretholde et godt forhold til de kristne kirker i udlandet. Denne taktik kan måske bidrage til at underbygge mulighederne for fred i verden, og Rusland vil som følge deraf kunne tillade sig at sætte de penge, der kan spares på oprustningskontoen, i civile foretagender.

Indadtil er situationen en helt anden. Den ortodokse kirke kan påberåbe sig, at den i så vid udstrækning, det overhovedet har været den muligt, har været loyal over for landet. Patriark Sergejs holdning, da han i de vanskelige tider, da tyskerne angreb Rusland, opfordrede de troende til at sætte alt ind på at kæmpe for fædrelandets sag, har i lange tider været bestemmende for forholdet mellem Kirken og staten, idet staten, tvunget af de kristnes loyalitet, har været nødt til at behandle dem med en vis tolerance, og den dag i dag virker erindringen om denne loyalitet i prøvelsernes tid lidt generende på den antireligiøse ideologis ledere. Efter fredsslutningen har de troende fortsat båret deres del af de fælles opgaver. Khrustjof har personligt rost dem for deres samfundssind (det kommunistiske partis centralkomités resolution af november 1954). Selv Iljitschof har da også måttet indrømme, at propagandisterne ikke er i stand til at besvare det vigtigste af de spørgsmål, de troende stiller dem: Hvorfor er religionen skadelig? — og det ikke mindst nu, hvor socialismen har sejret, og kampen for kommunismen er gået ind i sin afsluttende fase...

Ifølge marxistisk logik skulle sejren i virkeligheden have ført til religionens udslettelse, idet religionen for en marxist kun er resultatet af en forkert økonomisk samfundsstruktur og et udslag af, at mennesket er kommet i et forkert forhold til naturen og samfundet. Efterhånden som menneskene besejrer naturen, og den sande retfærdighed kommer til at regulere menneskenes indbyrdes forhold, skulle religionerne forsvinde af sig selv. Men de sovjetiske ledere har faktisk måttet konstatere, at sådan er det ikke! De erfaringer, man har gjort i Rusland, tjener ikke til at bekræfte den kommunistiske teori. Allerede en undersøgelse i 1961 viste således, at 60 pct. af børnene i Riazan var døbt — en overvældende procentdel i et land, der officielt er ateistisk. Iljitschof nævner desuden i sin rapport, at der er mange intellektuelle, »der på deres arbejdsplads giver sig ud for at være ateister, men som hjemme overholder religiøse ceremonier, går i kirke, lader deres børn døbe og lader deres ægteskab velsigne af

en præst.« Ligegyldigt hvad den officielle propaganda vil hævde, er den kristne tro stadig i høj grad levende i Rusland — og det ikke alene blandt børn og gamle koner. Den umådelige genopblomstring, der har gjort sig gældende inden for den russiske kirke i årene 1947-1959, viser tilstrækkelig tydeligt, at ilden hele tiden har ulmet under asken. Det er netop denne livskraft hos Kirken, der volder de sovjetiske ledere hovedbrud, fordi den er i direkte modstrid med de marxistiske teorier. For at afværge dette alt for skrigende misforhold forsøger man nu at bringe kendsgerningerne i overensstemmelse med teorierne . . .

De fornyede angreb mod religionen svarer sikkert også til et behov i selve systemet for i kampen for kommunismens gennemførelse hele tiden at finde noget bestemt at rette angrebene imod. Dagspressen kan indtil trivialitet gentage, at »en mere intensiv *kemisering* med henblik på en fuld udnyttelse af gødningstofferne er partiets og hele folkets opgave« — det fænger ikke! Emnet er simpelthen for kedsommeligt i sig selv. Skal den slags ting ophidse én til dåd, må man være i besiddelse af en helt utrolig entusiasme. Det er ikke alle mennesker, der formår at besidde den! Derfor forsyner den »videnskabeligt-ateistiske« propaganda befolkningen med et objekt, der — for at citere Iljitschof egne ord i indledningen til hans tale — i højere grad »appellerer til dens kamplyst.« Det er en »kamp«, et »angreb på alle fronter«, men som allerede påvist, kommer man ikke uden om også at kæmpe sig frem fod for fod: »Der skal kæmpes om hvert eneste menneskes samvittighed altid og overalt, — man skal sejre ved sit livs ægthed, ved sin overbevisnings styrke og ved næstekærlighed.«

Hvor mange sovjetborgere og hvor mange partimedlemmer har nu sluttet sig til dette korstog for at »befri samvittigheden« for religionens åg? Det kan der sikkert skrives bøger om, men den dokumentation, der indtil nu foreligger fra sovjetisk side, kunne tyde på, at denne skumle bevægelse tæller mange klodrianer, nølere og forrædere i sine rækker. Alene Iljitschofs tale vrimler med den slags pinlige indrømmelser. Det er svært at opildne til fremgang uden samtidig at foretage en opgørelse over sine nederlag, — og disse har vist sig at være både svidende og mangfoldige.

Det er sikkert disse nederlag i den ideologiske kamp, der har undermineret propagandisternes tålmodighed og fået partiets øverste myndigheder til at tolerere og ligefrem provokere de forholdsregler, vi har omtalt ovenfor.

Hvordan reagerer de

Hvordan reagerer nu de kristne i Sovjetunionen over for denne udløsning af voldshandlinger? Hvordan besvarer den ortodokse kirke den chikane og de angreb, der rettes imod den?

Først og fremmest ved offentlige protester. Metropolit Nicolaus udsendte i den sidste tid, han levede, adskillige protester mod de stadig talrige hindringer, der blev lagt i vejen for den frie religionsudøvelse. Også patriark Alexis har gentagne gange ladet sin stemme høre i protest mod de forhold, der bydes Kirken. I en tale i 1960 (hvoraf vi bringer et uddrag et andet sted i bladet) på Fredsbevægelsens møde i Kreml, gør han op med de anklager, der rettes mod den ortodokse kirke. Kirken, siger han, arbejder i overensstemmelse med Det gamle og Det nye Testamentes lære uegennyttigt for fred og enighed i samfundet. Et par måneder tidligere (den 30. dec. 1959) havde han uden at vakle offentligt ekskommuniceret tre frafaldne præster, der havde givet anledning til forargelse, deriblandt den noksom bekendte ærkepræst Ossipof, der senere er blevet en meget aktiv ateistisk journalist.

Den slags bedrifter lader sig dog vanskeligt gentage under et styre, der gør, hvad det kan, for at underkue Kirken og bringe den til tavshed. For øvrigt er det nu år og dag siden, man har hørt om den slags protester, — formodentlig fordi det efterhånden er blevet umuligt at fremsætte dem.

Men de troende har også andre måder at reagere på. De har hverken offentlige domstole, radioudsendelser eller aviser til deres rådighed. De har ikke engang lov til at arrangere foredragsaftener. Men ét middel har de stadig, — de kan indsende protestskrivelser. Vi har allerede omtalt og citeret nogle af disse breve, hvoraf det vigtigste er det bønskrift, »samtlige menigheder og ortodokse pilgrimme i hele Rusland har sendt til de orientalske patriarker i Jerusalem, Antiokia, Konstantinopel og flere andre byer«. Et lille tidsskrift, der udkommer i Paris under patriarken af Moskvas jurisdiktion, bragte fornylig et andet af disse protestbreve, — det drejede sig denne gang om et brev fra de russiske troende til de præster og lægfolk, der har forladt Kirken. Redaktionen forklarer med følgende ord, hvorfor den har valgt at offentliggøre netop dette brev: ». . . for at man ikke skal få indtryk af, at de russiske ortodokse kristne har forholdt sig tavse i en tid, hvor man bespotter Guds navn, og hvor Kristus på ny er blevet forrådt af nye Judas'er.« Brevet begynder med at afvise de argumenter, de frafaldne har fremført mod Guds eksistens, og det fortsætter med en lovsang til Kristus og Kirken, der helt er i den ortodokse kirkes ånd: »Kristus er et levende menneske, kristendommen er den sande menneskelighed, og hvor vi møder den, skuer vi Guds lys.« Kristendommen er ikke noget, man kan læse sig til. Den er selve livet. En gudfrygtig moder, hele menneskets daglige og dunkle higen, uegennyttig kærlighed, venskab, mod under prøvelser, troskab og ærlighed, overhovedet alt det, der er os helligt og dyrebart her i livet, — det er kristendommen: den er jordens salt og luften, vi indånder. Ingen anden end han, som selv var Gud, Jesus Kristus, har oplevet kristendommen i hele dens fylde. De, som har elsket Kristus som menneske i hans lidelser og død, er blevet hans brødre for evigt. De udgør én familie, hvis medlemmer alle elsker hinanden indbyrdes. Denne familie er hele den ved Kristus forløste menneskehed, — det er Kirken, Kristi mystiske og udødelige legeme, som han selv har løskøbt med sit blod. De, som hører Kirken til, skal ikke gå tabt i al evighed . . .

Hvad der også tjener den ortodokse kirke til ære, er den indsats, den i de senere år har gjort for at uddanne et værdigt og pålideligt præsteskab. Patriark Alexis forpasser ingen lejlighed til at minde biskopperne om det alvorlige ansvar, der påhviler dem ved valget af deres præster. Man bør her heller ikke undlade at nævne, at der findes et *Tidsskrift for patriarkatet Moskva,* der udkommer med 80 sider månedlig. Den ortodokse kirke fik efter krigen tilladelse til at udgive dette tidsskrift, og trods alle angreb fra de kæmpende ateisters side, bliver den ved med at udgive det, og tidsskriftet bliver stadig bedre og bedre. Det afsætter stadig større plads til teologi, økumenik og til behandling af samtalen mellem de kristne kirker i fredens og menneskehedens tjeneste.

Til de positive sider hører endvidere, at den ortodokse kirke stadig mere effektivt deltager i de kristne kirkers enhedsbestræbelser, f.eks. ved møder mellem de ortodokse, i Kirkernes Verdensråd og på Vatikankoncilet. Denne deltagelse er ganske vist altid betinget af regeringens tilladelse og dermed af dens politik på det pågældende tidspunkt, men repræsentanterne for den ortodokse kirke får, ved at de på den måde møder andre kristne, et bedre kendskab til de

kristne?

øvrige kristne kirker og en mere udpræget fornemmelse af det fællesskab, der består mellem dem selv og deres medkristne over hele verden.

Disse få lyspunkter er dog kun en ringe trøst i en situation, der for øjeblikket ikke alene er foruroligende, men som menneskeligt set virker direkte håbløs. De kommunistiske ideologer har bedyret, at religionen før eller siden vil afgå ved en blid og rolig død! Efter at de kristne i flere år har haft grund til at tro, at forfølgelsernes mareridt en dag ville ophøre, ser de sig nu atter nødsaget til at søge tilflugt i katakombernes mørke. Man har allerede frataget dem enhver mulighed for at lade deres røst høre. Men så må vi gøre det i deres sted. Vi må protestere på deres vegne. Det ville være et utroligt hykleri at arrangere flere og flere økumeniske møder og samtidig at tie om de forhold, man faktisk byder vore medkristne i Sovjetunionen. Hvad enten vi er katolikker, protestanter eller ortodokse, er det vor pligt at bede for vore forfulgte brødre, men samtidig er det også vor pligt at forsøge at vække den offentlige samvittighed. De faktiske forhold, vi her har skildret, stiller os ansigt til ansigt med et mysterium, nemlig de retfærdiges lidelser og korsets mysterium — uløseligt forbundet med opstandelsen. Men samtidig er det, der opruller sig for vore øjne, en forargelse for hele menneskeheden. Ve den, ved hvem forargelsen kommer! Men ve også den, der er skyld i, at den fortsætter . . .

Nikita Khrustjof.

Brev fra La Pira til Khrustjof

Som følge af Sovjetregeringens nye fremstød mod religionen har Firenzes borgmester, Giorgio La Pira, den 4. marts i år skrevet følgende brev til ministerpræsident Khrustjof:

De nyheder, der i dag er blevet bekendtgjort i »Pravda« om et nyt fremstød mod religionen, har vakt stor forbløffelse og gjort et pinligt indtryk på folk i Firenze, i Italien og formodentlig over hele verden. Det drejer sig sikkert om angreb fra stalinisterne, som er Deres fjender, og som er fjender af freden og den broderlige sameksistens mellem folkene. Som vi sagde for nogle dage siden før den internationale ungdomskongres i Firenze, er den statslige ateisme, når den optræder som et tegn på diskrimination, intolerance og borgerlig og politisk undertrykkelse, på en gang et tegn på videnskabelig og kulturel infantilisme og på historisk og politisk senilitet. Den er passivet i den arv, det 19. århundredes kapitalistiske og ateistiske borgerskab har efterladt os. Den er ude af stand til at forstå de store historiske forhåbninger hos de nye slægtled i det sovjetiske folk og i hele verden. Den er det laveste udtryk for den stalinisme, som gjorde, hvad den kunne, for brutalt at fravriste et så stort kristent folk som det russiske de dybeste og livskraftigste værdier i dets religiøse, kunstneriske og civile historie. Desuden er den en meget svær anstødssten på folkenes vej mod freden. Så længe stenen ikke er fjernet, vil den stadig være en stor hindring på denne vej.

Jeg skriver dette til Dem, dybt bekymret over de smertelige og negative virkninger, som dette nye og uforudsete angreb på religionen sikkert vil få i Firenze, i Italien og på det mellemfolkelige forhold, ikke mindst til folkene i U-landene. Jeg har altid næret stor agtelse for Dem. Derfor håber jeg, De vil tillade mig til det sovjetiske folks bedste og til gavn for den broderlige fred og det broderlige samkvem mellem folkene i al oprigtighed at sige: Fjern ateismens kadaver fra russisk jord, ligesom De fjernede Stalins jordiske levninger. Det er et ådsel, der forgifter atmosfæren. Det russiske folk kan ikke mere udholde stanken af det. Lige fra Pasternak til Tendriakof er der tusinde tegn, der ganske tydeligt peger på det ønske om befrielse, der besjæler det russiske folk i dets inderste sjæl. Hvis De fjerner ateismens ådsel, renser De ikke alene luften i Sovjetunionen, men også for de socialistiske folk og i andre dele af verden, og De yder et umådeligt bidrag til fredens opbyggelse, som er den største af de opgaver, der påhviler alle jordens folkeslag. Jeg er sikker på, at min henvendelse ikke vil forblive uden positivt resultat.

Den kærlighed til Deres folk, der har udrustet Dem med en sådan styrke til at udrydde stalinismen, vil give Dem endnu større styrke til at udrydde ateismen. De vil dermed fuldføre den største åndelige og historiske handling i verdenshistorien. Det bliver den største eksplosion af åndelige og politiske kræfter, og den vil kunne føre menneskehedens historie i dag ind i en helt ny bane. Sid ikke denne henvendelse overhørig. Den udspringer af et uselvisk og venligsindet hjerte. Den er dikteret af ønsket om sand fred, sandt fremskridt og sand højnelse af det sovjetiske folk og af alle folk i hele verden. Alle folk og alle generationer i alle verdensdele og i alle lande vil bevare Dem i velsignet erindring på grund af den handling, De udfører for at skaffe dem af med ateismens ådsel og for således at bringe de store værdier, der ligger i det sande liv, som kommer fra Gud, til at blomstre, dette nådens liv, som skaber civilisationen, skønheden og bønnen og får dem til at vokse og trives. Vi venter af Dem, at De foretager denne befrielsesakt, som vil blive hilst med glæde i Himmelen og på jorden.

I februar 1960 tog patriark Alexis ordet på et af Fredsbevægelsen arrangeret møde i Kreml, hvor alle førende personligheder i Moskva var til stede. Patriarken sagde blandt andet:

»Det er den russiske ortodokse kirke med dens millioner af ortodokse kristne her i landet, der taler til jer gennem min mund.

Af historien kan vi se, hvad Kirken har betydet. Den har styrket familiens og kvindens rettigheder, og den har fordømt slaveri og udbytning. Det er den, der har rejst de kulturmindesmærker, som endnu den dag i dag er vor nations stolthed. Den har i splittelsernes og opløsningens tid været det bånd, der knyttede Rusland sammen til en enhed. Den har forudset, at Moskva ville blive landets borgerlige og religiøse hovedstad. Den har været folkets tilflugt, når barbarerne trængte ind i landet under urolighederne og under invasionen i 1812. Den har altid stået på folkets side, og dette har den vist så sent som under den sidste krig. Den har kort sagt til enhver tid bidraget til at opbygge vort folk moralsk, og tidligere har den tilmed bidraget til at opbygge det politisk.«

Derefter mindede patriarken om den russiske ortodokse kirkes deltagelse i Fredsbevægelsen, og han understregede kraftigt, at tanken om verdensfreden har sin kilde i Bibelen. Videre sagde han:

»Men trods alt dette må Kristi Kirke, der som mål har sat sig det, der tjener menneskene til gode, lide både angreb og bebrejdelser fra menneskenes side. Ikke desto mindre opfylder den sit hverv og kalder menneskene til fred og kærlighed. Det bedste er dog, at denne holdning fra Kirkens side frembyder en stor trøst for de troende. Hvad kan alle den menneskelige fornufts anstrengelser stille op imod kristendommen, når dens totusindårige historie taler for sig selv, og når alle de fjendtlige angreb er forudsagt af Kristus, som har lovet sin kirke, at den ikke skal rokkes, da han gav den det løfte, at helvedes porte ikke skal overvælde den.«

Den hellige Treenighed.
Ikon fra det berømte kloster i Zagorsk (ca. 1400).

Vore betragtninger over lidelsen får os til at tænke på de vilkår, store dele af Kirken endnu må leve under, vilkår, der både er sørgelige, og som krænker det menneskerettighedernes ideal, den moderne civilisation ønsker at forfægte. Kristi legeme korsfæstes endnu den dag i dag i åndelig, men ikke mindre reel forstand i mangfoldige dele af verden. Tavshedens kirke er stadig den lidende kirke, smertens kirke, og visse steder den knuste kirke. Jesus ville den dag i dag med rette kunne spørge sine drevne moderne forfølgere: »Hvorfor forfølger du mig?« Dette er bedrøveligt, for de mennesker, der er genstand for en så uretfærdig behandling. Det er uværdigt for dem, der plager dem, selv om de skjuler deres plagerier bag en hyklerisk facade af lovlydighed. Men vi er sikre på, at denne langvarige lidelse vil blive husvalet ved Guds hjælp, og at den vil blive lindret af både vor og hele menneskehedens medfølelse.

Paul VI's tale langfredag 1964.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Kr.

katolsk uge blad 2

29. MAJ 1964
112. ÅRGANG

Læserne erindrer sikkert de to unge piger fra Cameroun, som vi fortalte om for et halvt års tid siden. De er nu i fuld gang med den uddannelse til sygeplejersker, som de skulle have på Sct. Josephs Hospital. På billedet ser vi dem dikke i fødeafdelingen, hvor de er i fuld aktivitet. Læs interviewet på side 5-6.

J. D. Salinger og hans succesroman

Familieplanlægning til debat

Valfarterne til Øm og Aasebakken

Sorte piger i hvide dragter

Findes der også demokrati inden for Kirken?

Wien. På et møde for Katolsk Aktion i Steiermark holdt ærkebiskoppen af Wien, kardinal König, et foredrag, hvori han blandt andet kom ind på emnet »Kirke og demokrati i dag«.

Kardinalen sagde: »Det er ikke Kirkens primære opgave at tilstræbe ændringer i de samfundsmæssige forhold. Lige så lidt er det dens opgave at modsætte sig sådanne ændringer. Kirken er opstået i antikkens absolutistiske kejserstat. Den har udbredt sig til lande, hvor den germanske feudalisme var fremherskende. Den har levet og virket i senmiddelalderens byrepublikker og søgt sig en plads i det 17. og 18. århundredes enevældige fyrstestater. Kirken har kæmpet for sin eksistens under liberalismen. Den lever i dag sammen med demokratiske lande. Men den lever også, og må på nøjagtig samme måde leve i lande med et kirkefjendtligt kommunistisk diktatur.

Von Seipel skal have sagt, at Kirken i dag for det meste lever 'modo capitalistico'. Uforstandige eller forud indtagne kritikere har udlagt denne udtalelse, som om Seipel havde ment, at Kirken i sig selv var 'kapitalistisk' eller følte sig bedst hjemme inden for kapitalismen. Men Seipel kan ikke have ment andet, end at Kirken i en kapitalistisk omverden ikke har nogen anden udvej end at leve under denne omverdens fremherskende system. Kirken har levet i feudalismens tidsalder på feudalistisk maner, i kapitalismens tidsalder på kapitalistisk måde. Den lever i det industrielle massesamfunds tid efter denne tidsalders former, og den vil i de kommende tidsaldre komme til at leve under de former, der svarer til disse tidsaldre. Hvad nutiden angår, finder vi for første gang et paveligt dokument, nemlig Johannes XXIII's »Fred på Jord« en klar og bestemt stillingtagen til demokratiet. I denne rundskrivelse bekender paven sig udtrykkeligt til borgernes pligt til deltagelse i det offentlige liv.«

»Findes der også demokrati inden for Kirken,« sluttede kardinalen med at spørge. »Jeg vil her gerne fremhæve to ting,« fortsatte han, »for det første muligheden for en demokratisering af Kirkens ledelse. Pavens primat og dogmet om ufejlbarheden bestrides ikke i dag. Lige så lidt bestrides ønsket om, at paven i sin regeringsudøvelse ikke blot betjener sig af kurien — altså et embedsmandsapparat med gamle rodfæstede traditioner — men at der også ved hans side må stå et råd af biskopper, der bedre kan repræsentere en international verdenskirke. Hermed menes ikke en romersk institution nr. 2, der snart vil stivne i apparatet. De biskopper, der står ved pavens side, skal bevare tilknytningen til deres bispedømmer.

Det andet er spørgsmålet om lægfolket. Katolsk Aktion er en bevægelse, både *af* lægfolk og *ledet* af lægfolk. Det er præstens opgave at virke som gejstlig rådgiver. For mange, og frem for alt for mange udenforstående som vi jo vil vinde gennem Katolsk Aktion, ser det ofte ud som om, Katolsk Aktion var en klerikal bevægelse, som præster havde opfundet, programmeret og kommanderet og hvor lægmanden ofte kun spillede en rolle som fyld. Og det er ikke meningen med Katolsk Aktion«, konkluderede kardinalen.

Biskoppekonference i Østrig

Innsbruck. Tredie pinsedag trådte biskopper fra Østrig, Tyskland, Schweiz og Skandinavien sammen til et møde, hvor man drøftede spørgsmål vedrørende tredie koncilsamling. Mødet blev ledet af kardinal Döpfner fra München og der var også fagteologer fra koncilet til stede. Bemærkelsesværdigt var det, at også det østrigske episkopat kunne deltage i mødet. Det drejer sig foruden om biskoppen af Berlin, ærkebiskop Bengsch, der som bekendt residerer i Østberlin, om biskopperne fra Meissen, Görlitz, Magdeburg, Schwerin og Erfurt. Det vides ved redaktionens afslutning ikke med bestemthed, hvilke biskopper fra Skandinavien, der deltog.

Nyt sekretariat for de ikke-kristne religioner oprettet pinsedag

Rom. Under den højtidelige gudstjeneste pinsedag i Peterskirken meddelte pave Paul VI, at der er blevet oprettet et særligt sekretariat for de ikke-kristne religioner. Det drejer sig om en permanent organisation i lighed med sekretariatet for de kristnes enhed. Det vil sige, at dete sekretariat vil fortsætte også udover koncilet. Dets sekretær er kardinal Marella, tidligere nuntius i Tokio og Paris, hvor han i 1953 efterfulgte den daværende nuntius Roncalli, senere Johannes XXIII. Foruden Paris, hvor alle religioner mødes i et broget virvar, er det især tiden i Tokio fra 1933 til 1948, der gør kardinal Marella særdeles kompetent til et arbejde, hvor ikke blot jødedom og Islam, men også de talstærke asiatiske religioner vil stå i centrum.

Det var ikke noget tilfælde, at meddelelsen om denne nyskabelse indenfor kirkens centraladministration, blev givet pinsedag. Pave Paul fejrede her for første gang en højmesse uden det sixtinske kapels medvirken, således at der kun tre måneder efter liturgikonstitutionens ikrafttræden var tale om direkte deltagelse af de mange tilstedeværende, især mange præstestuderende fra alle mulige lande, der jo er rigt repræsenterede ved de romerske universiteter. Der var ingen adgangskort trykt, så alle kunne frit gå ind. I sin homilie, d.v.s. udlægning af dagens tekst, prædikede paven over epistlen, der er taget pinsedag fra Apostlenes Gerninger kapitel 2. Her beskrives pinseunderet med de mange folkeslag, der hører apostlene forkynde ordet på de forskellige folks egne modersmål. Paven kom her ind på Kirkens katolske karakter. Dette ord plejer vi at bruge for at skille os ud fra de andre kirkesamfund. I virkeligheden betyder katolsk imidlertid også *universel*. I denne betydning har Kirken været katolsk fra begyndelsen af som noget medfødt — hvad pinsedagen viste. Men i dag lider Kirken alvorligt af mangel på at være ægte katolsk, idet den største del af menneskeheden endnu ikke har modtaget apostlenes pinsebudskab, sagde paven, der fortsatte: »Det er dette savn af det katolske, der i dag fylder Kirkens sejl og driver den fremad mod de andre.« Derfor oprettes nu dette sekretariat for de ikke-kristne religioner ligesom pave Johannes XXIII oprettede sekretariatet for de kristnes enhed pinsedag 1960.

Paven nævnte intet om en fælles religiøs front vendt mod den moderne ateisme. Det er en kommentar fra »Osservatore Romano«.

Nyt fra Moskva

Moskva. Den sovjetrussiske ministerpræsident Nikita Khrustjof har fornylig offentliggjort en artikel om freden og den fredelige sameksistens i Moskva-tidsskriftet *Kommunist*. Det hedder heri: »Vi byder enhver, der går ind for fredens sag, velkommen, selv når vedkommende fremfører opfattelser, der er forskellige fra vore. Endskønt Kirken må betragtes som den videnskabelige kommunismes ideologiske modstander, har vi kommunister for ikke længe siden understøttet udtalelser fra den katolske kirkes overhoved, pave Johannes XXIII, og vi understøtter nu fremdeles pave Paul VI's udtalelser angående fredens bevarelse og pavens opfordring til en løsning af internationale stridsspørgsmål ved forhandling.«

Kineserne ikke skismatiske

Augsburg. Det kinesiske folk er blevet mere modtageligt for det kristne budskab efter at have oplevet kommunismen, sagde den kinesiske eksilbiskop Vitus Chang i en tale til kinesiske studenter, der lever i landflygtighed i Augsburg, hvor der fornylig åbnedes en udstilling om Kina. Biskop Chang beklagede udgivelsen af en rejsebeskrivelse om det kommunistiske Kina (Herder-forlaget), hvori det påstås, at der i Kina ikke mere skulle findes »ægte« biskopper, præster eller troende. Biskoppen forsikrede, at den kinesiske kirke ikke var blevet skismatisk, selv om også enkelte medlemmer var blevet et offer for deres menneskelige skrøbelighed. Som den vigtigste opgave i fremtiden nævnte biskoppen den sammensmeltning af kristendom og kinesisk kultur, som indtil nu trods 400 års historie ikke var lykkedes. Biskop Stimpfle fra Augsburg gav på udstillingen udtryk for håbet om, at man i det andet Vatikankoncils kølvandsstribe undgik de psykologiske fejl, som netop i Kina har hindret den kristne forkyndelses tilpasning til den nationale kulturskat.

München. Den verdensberømte dogmehistoriker, professor Karl Rahner i Innsbruck, har modtaget det bayerske kulturministeriums tilbud om at afløse professor Romano Guardini som indehaver af lærestolen i kristen verdensanskuelse og religionsfilosofi i München. (KIT)

Moskva. Moskva-patriarkatets blad giver i sin sidste udgave en liste over teologiske skoler og seminarier. Ved en gennemgang af de opgivne adresser viser det sig, at seminariet i Minsk er blevet lukket. Der er altså nu kun de fire seminarier i Moskva, Leningrad, Odessa og Lutsk tilbage, hvortil kommer de to akademier i Moskva og Leningrad.

Kommunist-dilemma

Moskva. Det sovjetiske fagforeningsorgan, *Trud*, beretter om en »til himlen råbende mangel på fasthed i principperne« i anledning af, at en ateistisk propagandist i nærheden af Riazan har ladet sin datter døbe. Manden blev draget til ansvar af de lokale kommunister og »udelukket af deres rækker«. Vedkommende havde afgivet følgende erklæring til den stedlige præst: »Jeg, S. I. Orlof, der er overbevist ateist og som kæmper mod religionen, men jeg på samme tid bestræber mig på ikke at såre de troendes og kirkegængernes følelser, tillader herved min kone, Sinaida Ivanovna, at lade min datter, Galina, døbe, idet det er efter min kones ønske. Jeg deltager stadigvæk i den videnskabelig-ateistiske propaganda og betragter mig som aktiv i den ideologiske kamp for den videnskabelige-materialistiske verdensanskuelse.«

Har Mauriac ret?

Moskva. Det sovjetiske regeringsorgan, *Izvestja*, forsøger at imødegå den franske forfatter François Mauriacs ord om, at Kristus ligger i dødskamp i Moskva ved at gengive et interview med metropolitten Nikodim. Denne har i et interview med den franske avis *L'Humanité* udtalt, at den franske forfatters påstand var en helt igennem urigtig fremstilling af de kristnes situation i Sovjetunionen. Der findes et stort antal troende, der står fast på deres kristne overbevisning. Den ortodokse kirke fører et aktivt liv. Det store flertal af de ikketroende indtager ikke blot en kritisk stilling over for religionen, men bekæmper også denne. Dog kun i det omfang, man bekæmper et »idésystem«. Det er fuldstændig naturligt, slutter metropolitten, at en sådan kamp føres mellem tilhængere af to modsatte ideer.

VERDEN RUNDT

Jerusalem. Den unerede ægyptiske ærkebiskop af Galilæa, Hakim, har sammen med 50 præster og ordenssøstre indmeldt sig i det israelske fagforeningsforbund, Histadrut. Dette skridt skal ikke fortolkes politisk, men må ses i forbindelse med medlemsskab af forbundets sygekasse. Ærkebiskoppen skrev i sin ansøgning under rubrikken »uddannelse«: præst, og »udøvet erhverv«: biskop.

▪

London. To koncilteologer er i Dublin, Irland, blevet forhindret i at holde forelæsning. Ifølge »Catholic Herald« drejer det sig om pater Gregory Baum fra Canada og pater John Courtney Murray S.J. fra USA. Begge skulle have talt til lærerkollegiet på universitetet i Dublin. Man formoder, at forbudet er udgået fra ærkebispedømmet Dublin. (KIPA)

▪

Hamburg. I et interview med dagbladet »Die Welt« udtaler pastor Martin Niemöller, præsident for den protestantiske kirke i Hessen-Nassau, at tanken om en kirkelig enhed på organisationsplan ikke vil kunne realiseres. Hverken protestanter eller katolikker ønsker en sådan enhed. Det, de søger i dag, er klart at vise verden deres forening i troen. Pastor Martin Niemöller er en af de seks præsidenter for Kirkernes Verdensråd. (SOEPI)

▪

München. Chefredaktøren for Münchens katolske kirkeavis kritiserer Kirken for at bruge for mange penge til kirketårne og klokker i stedet for til uddannelsescentre. Denne kritik gjaldt især den bayerske bondebefolkning, hvis ungdomsgrupper mangler katolske ledere. Der findes i dag ikke nogen fredede reservater til beskyttelse af bayerske bondetraditioner og katolsk tro. Troen må bevares i nye omgivelser og under nye samfundsformer, mente redaktøren.

REDAKTIONELT

Den 1. juli trækker Ugebladets ansvarhavende redaktør, pater Martin Drouzy O.P. sig tilbage fra bladets redaktion. Årsagen er overanstrengelse. Biskoppen har endnu ikke udnævnt nogen ny ansvarhavende redaktør. Det menes, at redaktionens to øvrige medlemmer fortsætter ved bladet.

Katolsk debat om familieplanlægning

Den svangerskabsforebyggende pille, der så første gang på det farmaceutiske marked i 1956 i Puerto Rico, har givet ny næring til den katolske debat om begrebet fødselsregulering. Emnet har i nogen tid optaget sindene på fastlandet, og nu er diskussionen med stor kraft blusset op blandt Englands katolikker.

Stor opmærksomhed har en udtalelse, som ærkebiskop Thomas Roberts er kommet med, vakt. Roberts var tidligere overhoved for den katolske kirke i Indien, men da landet blev selvstændigt, trådte han efter eget ønske tilbage, for at ærkebispesædet kunne blive besat med en inder.

Ærkebiskop Roberts har nu sagt, at han, hvis han var anglikaner, ville acceptere den anglikanske kirkes standpunkt, der går ud på, at prævention i visse tilfælde kan forsvares. Udtalelsen blev fremsat over for udgiveren af bladet »Search«, grev Michael de la Bedoyere, som tidligere redigerede den ansete engelske katolske ugeavis »Catholic Herald«. I interviewet sagde ærkebiskoppen iøvrigt, at han fuldstændigt bøjede sig for den katolske kirkes autoritet, men at han havde svært ved med fornuftige argumenter at forsvare den uforbeholdne fordømmelse af kunstige midler til børnebegrænsning. Her måtte være tale om et fortolkningsspørgsmål.

Den tidligere ærkebiskop af Bombay, der oprindelig var jesuit-missionær, er nu rådgivende i de engelske jesuitters hovedkvarter i Farm Street i London. Prioren for Farm Street-konventet, pater Thomas Corbishley, sagde i en kommentar, at ærkebiskop Roberts' udtalelse var interessant som den første britiske erklæring om disse spørgsmål. »Det er for tidligt at udtale sig om, hvor vidt man er enig med ham eller ej, men det er uden tvivl sandt, at den katolske kirkes stilling til fødselskontrol måtte tages op til fornyet overvejelse,« sagde prioren.

Samtidig har de katolske blade i England haft en strøm af indlæg, der behandler den katolske kirkes traditionelle syn på fødselsbegrænsning ud fra alle mulige synspunkter, og ikke mindst er det blevet diskuteret, hvor vidt »The Pill« — »pillen« som den kort og godt hedder i debatten — er et middel, der kommer ind under begrebet »unaturlige metoder«.

Biskopperne af England og Wales har derfor set sig nødsaget til at udsende en fælles erklæring, hvori det hedder, at kunstig fødselsbegrænsning er »imod Guds lov« og derfor ***ikke*** er et spørgsmål, der står åbent til debat. I erklæringen følger man de hollandske biskoppers eksempel og betegner pillen som et kunstigt middel til fødselsbegrænsning af samme art som hidtidig kendte midler.

De katolske biskopper i Storbritannien vil dog ikke på egen hånd tage stilling til, om brugen af en pille i den medicinske regulering af andre biologiske funktioner end de børnebegrænsende — for eksempel til netop at forøge muligheden for svangerskab — er i modstrid med naturlovene.

Biskopperne forsikrede de troende om, at Kirken var fuldt på det rene med de problemer, katolske ægtefolk havde at slås med. På den anden side var prælaterne overbevist om, at de svigtede deres kald som sjælesørgere, hvis de tav i spørgsmål af fundamental betydning. Når der netop nu er særlig mange diskussioner om den katolske kirkes stilling til begrebet fødselskontrol skyldes det, at man ønsker, at koncilet skal tage spørgsmålene op. Biskopperne i England og Wales var imidlertid af den opfattelse, at end ikke koncilet på dette punkt kunne diskutere frit, da der som nævnt var tale om en lov, der stod skrevet i selve den af Gud skabte natur.

Uden at der blev nævnet navne, vil man altså her kunne se understreget, at for eksempel ærkebiskop Roberts udtalelse om, at der skulle være tale om et fortolkningsspørgsmål, af biskopperne i fællesskab blev betragtet som et særstandpunkt, som måtte stå for hans egen regning. Katolikker, der har indtaget et standpunkt som Roberts' i diskussionen, har været af den opfattelse, at Kirkens stilling til fødselskontrol er foranderlig ligesom for eksempel holdningen over for rentetagning, der på det strengeste var forbudt i middelalderen, men som nu anses for én for det økonomiske liv nødvendig funktion.

Der findes flere pavelige rundskrivelser, som belyser den katolske kirkes standpunkt vedrørende familieplanlægning. Et vigtigt element i diskussionen har været, om disse dokumenter er at betragte som udtryk for pavens ufejlbare myndighed, eller om de bare er vejledende for de troende i den tid, de er skrevet i.

De britiske biskoppers erklæring har vaks enorm opsigt i den engelske offentlighed og den er blevet indgående behandlet i presse, radio og tv. Flere ikkekatolske kommentatorer, der var uenige med biskopperne, var imponeret over den fasthed og klarhed, der prægere erklæringen, mens der på den anden side var katolikker, som stillede sig meget kritisk til dokumentet.

Under sit ophold i USA er den kendte belgiske kardinal Suenens ved en pressekonference kommet ind på spørgsmålet. Han var af den opfattelse, at den katolske kirke ikke kunne ændre sit syn på begrebet prævention, men at man på den anden side altid måtte være i stand til at se en uforanderlig lære i relation til den givne situation. »Videnskaben er ikke langt fra at kunne fremstille en pille, der giver mulighed for familieplanlægning inden for de rammer, den katolske kirkes lære afstikker,« sagde kardinalen i følge det amerikanske nyhedsbureau NC. Suenens mente, at der i virkeligheden var to spørgsmål at tage hensyn til:

»Det ene er af lægevidenskabelig art, det andet rent moralsk,« sagde kardinalen. »Spørgsmålet er for det første, om pillen er direkte steriliserende eller om den blot regulerer de naturlige funktioner, så en kvinde to eller tre dage i forvejen kan vide, hvornår hun er i stand til at undfange et barn. Det moralske spørgsmål er afhængigt af det lægevidenskabelige svar. Naturligvis kan direkte sterilisering ikke accepteres, men man har sagt mig, at der snart findes en pille, der ikke virker steriliserende.«

Kardinal Suenens udtalelser har en vis vægt, fordi kardinalen er en af de mest markante personligheder inden for den katolske kirkes reformarbejde og ydermere en af Vatikankoncilets fire moderatorer.

HK

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Sorte piger i hvide dragter

En blæsende kold novemberdag 1963 stod Lambertine Noah og Jeanne Menge i Kastrup Lufthavn og skuttede sig i tynde bomuldskjoler. Få timer forinden havde de været som andre 18-årige piger i Cameroun: ikke til at skelne fra mængden under Ækvators sol. Nu befandt de sig pludselig i en anden verden, i et afsides land, om hvis indbyggere de ikke vidste stort mere, end at de hovedsagelig ernærede sig af kartofler.

Slet ikke let for Lambertine og Jeanne!

Heller ikke let for deres danske værter, der havde påtaget sig den opgave i løbet af få år at uddanne Lambertine og Jeanne til statsautoriserede sygeplejersker, velegnede til at rejse hjem og oplære afrikanske medsøstre i moderne sundhedspleje.

Først om fire-fem år tør det siges, om forhåbningerne kan indfries af virkeligheden. Om dette lille U-landsprojekt bliver en succes, til glæde for de direkte implicerede og til gavn for den nye selvstændige stat Cameroun.

Et er åbenbart: Det halve år under vore barske himmelstrøg har ikke kølnet de unge gæsters lattermilde væsen. På Sct. Josephs Hospital har livsglæden ganske vist altid haft gode kår, uden at man dog har haft for vane at betragte enhver hændelse fra en mere humoristisk synsvinkel. Sådan ikke med Lambertine og Jeanne. Intet er så galt, at det ikke er en god latter værd, og den skal være meget tungsindig anlagt, som lades helt uberørt af pigernes boblende fryd.

Jeanne og Lambertine fra Cameroun uddannes til sygeplejersker i Danmark - og finder, at der er masser at le ad.

Naturligvis kunne de ikke et ord dansk, da de kom her til landet. I Camerouns hovedstad Yaounde (50.000 indbyggere) havde de været veninder og begge havde modtaget en efter forholdene og deres køn begunstiget skoleuddannelse, resulterende i, hvad der svarer til dansk realeksamen. De ville gerne være sygeplejersker, men hvordan realisere ønsket i et land, hvor der ikke findes nogen organiseret sygepleje-uddannelse?

Hvad der gik forud

Af Camerouns ca. 4 millioner indbyggere er omkring 30. pct. kristne — deraf de fleste katolikker. Sidste sommer var en ung Cameroun-præst, Manga, inviteret til København, hvor han en tid vikarierede ved Sct. Ansgars Kirke, og desuden satte sig ind i danske sociale forhold.

Socialministeriet i Cameroun havde bedt ham undersøge, om der var mulighed for, at et par unge piger kunne blive modtaget i Danmark som sygeplejeelever. Formanden for Caritas Danmark, pastor Knud Ballin, kontaktede forstanderinde, søster Benedicte på Sct. Josephs Hospitals store sygeplejeskole, der erklærede sig rede til at modtage et par stipendiater — hvis de ville følge uddannelsen ganske på linje med skolens henved 100 øvrige elever.

I Cameroun fandt socialministeriet og de kirkelige myndigheder frem til de to skoleveninder, hvis rejse til Danmark betales af Caritas og det danske udenrigsministeriums sekretariat for samarbejde med U-landene.

Lambertines og Jeannes første og næppe mindste vanskelighed er at få lært at læse, skrive og tale dansk. Hjemme talte de en af de mange afrikanske dialekter samt fransk — den forhenværende kolonimagts sprog. Uden rimelige kundskaber i dansk kan de umuligt følge undervisningen på sygeplejeskolen. Pigerne har lagt sig vældigt i selen for at lære det mærkelige nordbosprog, som der næppe er store chancer for, at de vil få brug for i deres hjemland.

De går på sprogskole, får privatundervisning og er allerede efter et halvt år i Danmark i stand til at føre en mere enkel konversation. Afrikanske studerende synes mærkeligt nok at have lettere ved at få stipendier i andre lande end i de tidligere kolonimagter, hvor de dog kunne undgå et alvorligt sprogproblem.

Hjemme i Cameroun

Spørger man dem om forskellige forhold i deres hjemland, må man med tålmod afvente svaret, der udformes efter megen indbyrdes diskussion og latter.

En gennemsnitsfamilie i Cameroun har 8-12 børn, men børnedødeligheden er stor. Sidste år hærgede en koppeepidemi, og omkring 40 pct. af de angrebne børn døde. Af sygdomme knytter de største

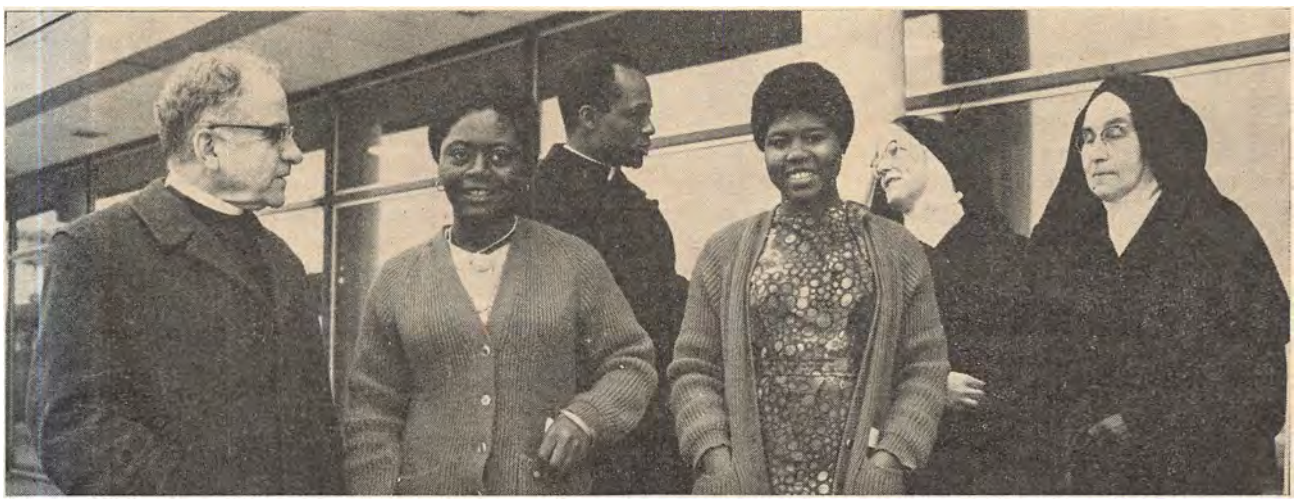

En blæsende kold novemberdag i Kastrup Lufthavn.

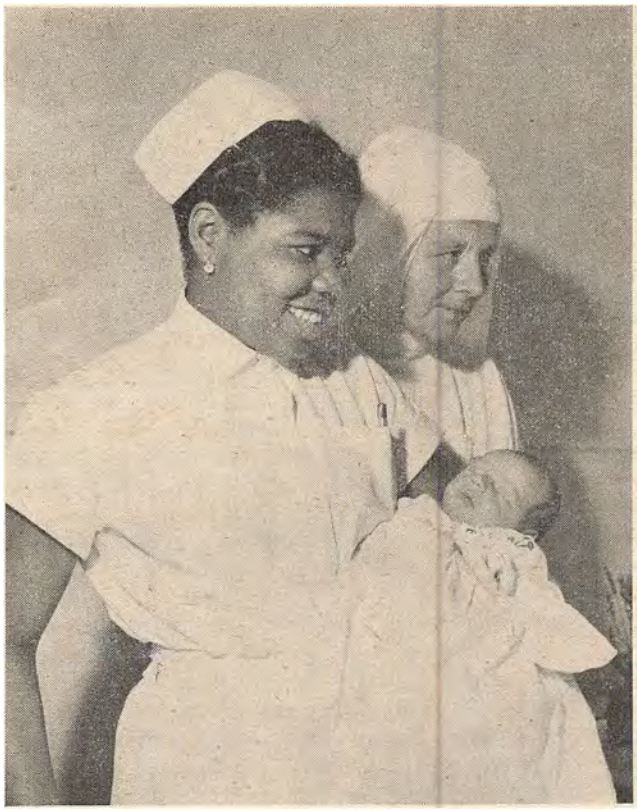

Lambertine, søster Canisia og en baby, der endnu ikke har fået navn.

problemer sig til spedalskhed, tuberkulose, kopper og forskellige øjensygdomme. Enhver har mulighed for at blive indlagt på hospital, men kun den, der kan betale, er sikker på at blive hjulpet i bedst mulig udstrækning. Skolepligt eksisterer ikke. Lambertine og Jeanne mener dog, at omkring 70 pct. af befolkningen i hovedstaden kan læse og skrive mod 50 pct. i landdistrikterne.

Hvad de vidste om Danmark inden de sad i flyvemaskinen på vej hertil?

Jo, i skolen havde de lært, at der var vand omkring Danmark, at klimaet var koldt og at indbyggerne hovedsagelig levede af katofler. Hvad kartoflerne angår, har der været en smule vanskelighed med tilvænningen, men efterhånden er de accepteret som en skæbnens tilskikkelse — noget til at le ad.

Den vanskelige omstilling

Endnu har Jeanne og Lambertine ikke ganske fået sig omstillet til det disciplinære fodtrit, der hører en mere systematisk uddannelse til. Der er så forfærdelig meget at skulle kunne, inden man overhovedet får lov at begynde den egentlige sygeplejeuddannelse. I heldigste fald slipper de ind på forskolen til efteråret.

De mange jævnaldrende danske elever er ivrige for at hjælpe og vejlede, men hvordan f.eks. få Jeanne og Lambertine til helt at fatte, hvorfor det er nødvendigt at læse kemi for at blive en god sygeplejerske. De er kvikke og intelligente nok — ingen tvivl om den sag — men, men . . .

På hospitalets store fødeafdeling befinder Jeanne og Lambertine sig strålende. Her er ingen sprogvanskeligheder. De bader og skifter de små, som pludrer og forstår dem. Mødrene finder, at det er vældig morsomt, og det samme gør de lidt større børn, der kommer på besøg. Når de spærrer øjnene op i forundring over de mørke damer, der pusler lillebror, må Jeanne og Lambertine le, så al deres hvide tandpragt skinner.

Hvis alt går efter planerne, skal de kunne tage den afsluttende eksamen i efteråret 1967. Måske bliver der tale om en videre uddannelse på skoler her eller i Frankrig, så de kan virke som instruktører i deres hjemland. Man vil også lægge vægt på at give Jeanne og Lambertine udvidet undervisning i barselpleje. Her i Danmark er uddannelse til jordemoder 3-årig, selvstændig, men der er ingen uddannede jordemødre i Cameroun og børnedødeligheden er forfærdende stor, især ude i jungledistrikterne.

Så kort de har været her i landet, har Jeanne og Lambertine allerede fået mange venner. Mange katolske hjem har åbnet sig for dem, hvilket utvivlsomt fremmer deres uomgængelige tilpasning til danske forhold. De er kommet her til Danmark for at se og lære, og der vil gå lange tider før de genser deres pårørende. De er i nye og helt fremmede omgivelser, skal først finde sig til rette og begår naturligvis fejl.

Ingen, der har mødt de charmerende afrikanere er i tvivl om, at de selv vil være de første til at le ad deres fejltagelser. *E.D.*

Jøder - protestanter - katolikker

De virkeliggør den store jødiske filosof Martin Bubers ord: »I dag er tolerance ikke nok. Det er ikke nok at finde sig i hinanden. Det er i samarbejdet religionerne imellem, at vor sidste chance ligger.«

Men er det det eneste formål, de har, de unge tyskere, der har meldt sig til ulønnet frivilligt arbejde ved opførelse af synagogen i Villeurbanne?

Nej, de vil noget mere. Hochhuts noksom bekendte drama har under alle omstændigheder kastet ny aktualitet over et af de mørkeste kapitler i Tysklands, i menneskehedens historie.

»Ja, sådan gik det til,« sagde den gamle mand, »det er ikke opdigt.« Hans tilhørere nikkede uden at tage hænderne op af bukselommerne. Det var en kølig formiddag på den jødiske kirkegård i industribyen Villeurbanne i nærheden af Lyon. Stående mellem gravstenene fortsatte han: »— og man drev dem ind i en kælder, hældte dem over med benzin og satte ild på.«

Den gamle, ældet før tiden i det fremmede, er kun én af de mange tros- og racefæller, der søgte beskyttelse i Frankrig dengang. I Villeurbanne som så mange andre steder opstod der en jødisk menighed.

Men det siges, at byens jødiske familier med stor gæstfrihed åbner deres døre for de unge tyskere, der for tiden kommer til Villeurbanne i repræsentativt antal for at bygge en ny synagoge til menigheden, et stykke arbejde, de vil gøre ulønnet for deres fædres misgerningers skyld.

Ideen til den organisation, som har sendt disse unge til Villeurbanne, »Aktion Sühnezeichen«, er udgået fra evangeliske kredse i Tyskland, men den er blevet et mødested for protestanter og katolikker, der inden for dens rammer mødes i praktisk samarbejde.

En særlig note har arbejdet i Villeurbanne fra starten haft derved, at det var en i offentligheden fremtrædende person, nemlig forbundsrepublikkens generalkonsul i Lyon, der satte det i gang. Efter at have set de hidtil anvendte lokaler, henvendte han sig til ovennævnte organisation af bodsgørere, og nu er arbejdet altså for længst i gang.

Fra den jødiske menigheds side betones det, at de unge tyskeres hjælpearbejde påskønnes i overordentlig høj grad, og hvad mere er: det siges at have betydet meget for såvel jødiske som franske kredses indstilling til Tyskland. Man har ligesom lettere ved at tro på Tysklands gode vilje. ★

Den unge amerikaners lidelser

J. D. Salinger og hans succesroman

J. D. Salinger er født 1919 i New York af jødisk-irske forældre. Han har gået på tre colleges uden at tage eksamen. 1942-46 var han soldat, deraf 2½ år i Europa. Hans afstamning og udvikling giver sig tydeligt til kende i hans bøger.

Romanen *Forbandede Ungdom*, der blev så stor en succes, udkom i Amerika i 1945 under titlen *The Catcher in the Rye*. Første danske udgave kom 1953, en billigbogsudgave (i 35.000 eksempl.) 1962. Originaltitlen er taget fra et digt af Robert Burns »Coming through the Rye«, gendigtet af Jeppe Aakjær under titlen »Jenny i Rugen«.

I *Forbandede Ungdom* står der som forklaring på bogens titel: »Men jeg forestiller mig altså denne her rugmark, hvor der løber en hel masse drenge og piger rundt og leger. Der er flere hundrede, og der er ingen til at passe på dem – ingen voksne altså – kun mig. Og jeg står henne ved kanten af en eller anden tosset afgrund. Jeg står dér for at fange hver eneste lille dreng eller pige, der løber henimod afgrunden – de løber jo sådan rundt uden at se sig for – men jeg står der hele tiden og kommer frem og griber dem, så de ikke falder ned. Jeg bestiller ikke andet hele dagen. Jeg står bare dér i rugmarken og passer på. Jeg ved godt, det lyder tosset, men det er det eneste, jeg har lyst til. Jeg ved godt, det er tosset.«

Forbandede Ungdom handler om en 17-årig skoledreng, Holden Caulfield, der netop er blevet hældt ud fra sin fjerde skole, Pencey i Agerstown i Pennsylvania. Han er dumpet i fire fag, har kun bestået i engelsk og har derfor fået at vide, at han ikke skal komme tilbage efter juleferien, som begynder om et par dage.

Holdens far er en velhavende sagfører, åbenbart ret streng. Moderen er temmelig nervøs. Der er en ældre broder, som betegnes ved initialerne D.B. Han er forfatter og bor i Hollywood. »Han er fuld af penge nu. Det var han ikke tidligere ... Nu er han i Hollywood, D.B., og sælger sig selv. Er der noget, jeg hader, så er det film. Tal ikke til mig om film.«

Desuden har Holden haft en broder, Allie, 2 år yngre end Holden, »men han var halvtreds gange så intelligent ... Ham ville De ha' syntes om.«

Endelig er der Holdens lillesøster, Phoebe, 10 år, som han elsker og giver livlige beskrivelser af. »De skulle se hende. De har aldrig set en unge, der er så sød og køn. Og så dygtig. Hun får altid ug i skolen. Jeg er i virkeligheden den eneste i familien, der er dum.« Phoebe kan forøvrigt godt være næsvis, men på en morsom måde, og »hun ved altid, hvad det er, man snakker om.« På en måde er hun barnlig, på en måde alt for voksen til sine 10 år. Hun kan godt sige Holden sandheden, for eksempel: »Du kan nemlig ikke holde nogen ting ud nogen steder.«

Holden bestemmer sig til at flygte fra skolen, et par dage før han egentlig skulle rejse, og bogen handler derefter om hans oplevelser og indtryk i dette interval, indtil han ved Phoebes mellemkomst tager hjem og møder opgøret.

Romanen er fuld af iagttagelser, som man hele tiden nikker genkendende og bekræftende til. Meget ofte er beskrivelserne uimodståelige komiske.

Dykker man lige ned i bogen, finder man den måske i første øjeblik hårdkogt, men man kommer ikke mange sider hen, før man opdager, at det er den slet ikke. Heller ikke Holden Caulfields sprog, fyldt med eder og slang i hver linie, virker egentlig simpelt eller råt. Man kunne næsten sige, at lige så ubehageligt, overflødigt og plat det som regel lyder, når folk bander, ligeså naturnødvendigt synes det næsten her. Det virker nemlig på ingen måde bespotteligt, men er en slags ekstragloser, fordi sprogets almindelige ordforråd ikke rigtig strækker til i Holdens situation. Også de skal dække over de mange modstridende følelser, som rører sig i ham, først og fremmest over hans usikkerhed og søgen efter kontakt.

Noget lignende kan siges om hans hårrejsende overdrivelser, der minder om et lille barns, men alligevel er noget mere end et barns trang til at overdimensionere ting og begreber. Hans broder D.B. har en »Jaguar«, der løber trefire hundrede kilometer i timen – mindst! Han har mindst halvtreds tanter. Hans skolekammerat har gloet på et billede af en af Holdens veninder mindst fem tusinde gange, og kammeraten er flere timer om at gøre sig færdig til en biograftur. I en hotel-foyer lugter der af fem tusinde cigaretter. Han synes, det er halvtreds år siden, han har fået en sandwich. En film handler om alle de mange tusind år i et gammelt ægtepars liv.

Holdens usikkerhed giver sig også til kende i hans trang til at fortælle frit opfundne historier. En ukompliceret iagttager ville måske kalde ham løgnagtig, men det ville i hvert fald ikke dække hans situation. Årsagen til hans skrøner er snarere en trang til at hævde sig, en indbildningsevne, måske også undertiden en vis medfølelse med dem, hvem den nøgne sandhed ville gøre ondt.

Holden kalder sig ateist, men man har indtryk af, at det nærmest er, fordi han nu synes bedst om den etikette. Han møder på en restaurant, hvor han spiser morgenmad, et par nonner, som han snakker en del med, og han giver dem 10 dollars til deres indsamling og viser sig i det hele hjælpsom over for dem. »Jeg svarede, at jeg osse havde været mægtig glad for at snakke med dem. Og det mente jeg. Men jeg ville alligevel ha' haft mere fornøjelse af det, hvis jeg ikke hele tiden havde været bange for, at de skulle spørge, om jeg var katolik. Katolikker prøver altid at finde ud af, om andre også er det.«

KRONIK

Af hospitalsinspektør

Aage Dyrkjøb

Han fortæller om sin bror Allies begravelse, og hvordan der er på kirkegården. »Jeg ved godt, at det kun er hans krop, der ligger på kirkegården, og hans sjæl er i himlen og alt det sludder, men jeg kunne alligevel ikke holde det ud. Jeg ville ønske, han ikke lå der. De kendte ham ikke. Hvis De havde kendt ham, ville De forstå, hvad jeg mener.«

Hen imod bogens slutning, da det hele er ved at bryde sammen for ham finder han pludselig hjælp ved at lade, som han snakker med Allie og får den døde bror til at passe på sig. Han siger for øvrigt også på et tidligere tidspunkt, at han somme tider giver sig til at sludre med Allie, når han er meget deprimeret.

Holden siger også et sted: »Jeg kan skam godt lide Jesus, men ellers bryder jeg mig ikke om ret meget af det, der står i Bibelen. Som nu for eksempel disciplene. De har ærgret mig . . ., hvis De vil høre min ærlige mening. De var såmænd gode nok, efter at Jesus var død, men mens han levede, havde han søreme ikke megen fornøjelse af dem.«

Holden fortæller, at han ikke er overtroisk, men temmelig erotisk. »Erotik er noget, jeg aldrig blir klog på . . . Jeg blir ved med at lave mine egne leveregler med hensyn til erotik, men jeg overtræder dem altid med det samme.« Da han overnatter på et hotel, tilbyder en utiltalende elevatorfører at skaffe ham kvindeligt selskab, og uden at han egentlig vil, går han med til det. Det hele ender i ingenting, og Holden siger her: »Hvis De vil vide sandheden, så er jeg altså uskyldig. Det er virkelig sandt.«

»De skulle se min lillesøster . . .«

Danmarks Radio har haft en serie om »Den moderne roman«, hvori også Salingers *Forbandede Ungdom* indgår. I den til serien hørende grundbog findes et udmærket essay af Klaus Rifbjerg, og Anders Bodelsen og Elsa Gress diskuterede bogen i en radiosamtale, der dog virkede meget spredt. Der indvendes, at bogens hovedperson er en »lukket« person, uden evne til at vende sig udad og konfrontere sig med andre mennesker. Holden kan i sin følsomhed og selvoptagethed gælde for en ætling af »den unge Werther« eller lignende skikkelser, og Holdens bog er en »helteroman« efter gammel opskrift. –

Man kan naturligvis ikke fragå, at *Forbandede Ungdom* ikke er nogen helt realistisk skildring. Det er nok kun en mindre part af amerikanske skoledrenge, der er som Holden Caulfield. Bogen er uimodståelig morsom, fuld af glimrende iagttagelser, elegant, men et stænk af sentimentalitet er der – men forøvrigt kan mennesket vel ikke leve uden, og allermindst i denne meget unge periode i vort liv!

Det er rigtigt, at Holden er lukket og indadvendt. Bogen i sig selv, sin lange dagbog, ville han aldrig rette til andre direkte. Han taler først og fremmest med sig selv og med noget i sig selv. Han er opfyldt af ensomhedsfølelse, taler ustandselig om, at han er deprimeret. Men det er ingen fejl og bliver aldrig nogen fejl at beskrive mennesket som enkeltvæsen. Menneskene lever i samfund, i familiefællesskab, i kirkefællesskab, er uløseligt knyttet til hinanden. Men i den yderste konsekvens er mennesket en ener, og dets egentlige væsen vender indad – ikke alene indad mod sig selv, men først og fremmest indad mod Gud.

Salinger har villet give udtryk for ungdommens isolation, usikkerhed og utilfredshed med den bestående verden. Men *Forbandede Ungdom* er ingen negativ bog. I elendigheden findes netop kimen til noget bedre. Holden hører ikke til de lunkne. Han erkender villigt sine fejl, og hans sympatier og antipatier er reelle nok. Hans kærlighed til lillesøsteren er helt igennem ægte, og vi er ikke i tvivl om, at den dag, han finder den rigtige pige, vil hun være som en åbenbaring for ham. Og måske Holden også en dag virkelig møder helten fra Golgatha, hvis disciple han synes er temmelig uværdige. Alene i den indstilling ligger der noget dybt positivt.

LÆST OG HØRT

ved E. D.

N. F. S. Nykøbing . . . ?

Pudsigt at tænke sig, at grundtvigianerne kunne være kommet til at hedde nykøbinganerne.

Midt i det 17. århundrede syntes daværende medlemmer af slægten, at det ville være rart med et mere særpræget navn end de sennavne, de havde i forvejen. To brødre til Grundtvigs tipoldefar antog navnet Nykøbing, mens Grundtvigs tipoldefar var mere beskeden og nøjedes med at tage navn efter den fjerding af byen, slægtens gård lå i, nemlig Grund Vig, hvilket blev til det kendte slægtsnavn.

Det er viceskoleinspektør Anton Birch, der har gjort rede for sammenhængen i »Holbæk Ants Venstreblad«. Fra slutningen af 1500-tallet til år 1700 havde Grundtvigs forfædre meget stor betydning for Nykøbing i Odsherred.

At N. F. S. Grundtvigs åndelige betydning blev enorm, vil ikke mange bestride i hans fædreland. Derimod kunne en kliché-forveksling i Sæby Avis tyde på, at kendskabet til hans markante ansigt er svindende. Avisen bragte et billede af Grundtvig med underskriften: Pave Paul.

Bror og søster

For første gang i den katolske kirkes historie vil en nonne fra dominikanernes orden få tilladelse til at bevæge sig uden for klostrets mure. Det vil ske i Oslo, skriver Berlingske Tidende med det norske dagblad Verdens Gang som kilde.

Denne i sig selv forkerte oplysning føjes til en rigtig meddelelse om, at søster Sunniva, en af dominikanerinderne i Oslo, vil overvære ordinationen af Hamar bispedømmes ny biskop, Alex Johnson. Hun er biskoppens søster. Det er, tilføjer Berlingske Tidende, en ganske særlig tilladelse, som bliver givet søster Sunniva, og sandsynligvis udelukkende, fordi hun er den eneste nonne i den katolske kirke, der har en bror, som er biskop i den lutherske kirke.

Salmesang i søgelyset

Er den danske salmesang en til alle tider gyldig og umistelig værdi? spørger organist Ulrich Teuber i en anmeldelse i Præsteforeningens Blad af en fransk publikation, der belyser de moderne sprogs muligheder inden for de liturgiske nydannelser. I det pågældende skrift refereres nogle af de samtaler, den franske bevægelse Association Saint Ambroise, har foranlediget mellem fagfolk fra en række lande.

Et særligt kapitel beskæftiger sig med hymnodien — salmesangen — på modersmålet, og hertil bemærker Ulrich Teuber:

— Vi er straks tilbøjelige til at spørge os selv, om dette overhovedet er noget problem. Katolikkerne behøver jo blot at overtage den lutherske salmesang, der siden reformationen har kunnet bære vore menigheders gudstjenestelige aktivitet. For katolikken ligger sagen imidlertid ikke helt så enkelt, og vi vil sikkert kunne lære en del af de analyser af protestantisk kirkesang, der i disse år foretages fra katolsk side. Også katolikken fremhæver vor salmesangs rigdom og positive værdier, men man er på den anden side heller ikke blind for, at den metriske strofeform — al sin popularitet i det 16. og følgende årh. til trods — muligvis har overlevet sig selv, idet den ikke længere synes at svare til vor tids øgede krav om korrekt diktion og sproglig flexibilitet. Lige meget om man kan være enig i denne kritiske vurdering eller ej, burde man også fra vor side ofre dette problem større opmærksomhed og ikke som hidtil betragte det som givet, at vi i vor salmesang ejer en til alle tider gyldig og umistelig værdi.

Anmelderen finder, at man i den aktuelle diskussion inden for folkekirken om de forestående ritualændringer burde drage lære af andres beskæftigelse med ganske tilsvarende problemer.

Der kan, tilføjer han, næppe være tvivl om, at vi gennem en bredere og gerne økumenisk drøftelse af disse ting vil kunne lære at se klarere og mere fordomfrit på vore problemer og muligheder.

Hvad skal barnet hedde?

Den lille navnehåndbog »Hvad skal barnet hedde« er udsendt i 3. udgave af Politikens Forlag. Afsnittet om navngivning og dåb er ajourført med de seneste bestemmelser om børns ret til moders slægtsnavn, adoptivbørns navneret, mellemnavne, brug af bindestreg m.m. Og selve navnelisterne er udvidet med en række navne, som er kommet i brug i de senere år; for drengenes vedkommende f.eks. grønlandske *Augo*, det irske *Brian* eller *Bryan*, det hollandske *Pieter*, det norske *Nordahl*, og det latinske *Sylvest*.

Af nye pigenavne er der adskilligt flere, og her ser det ud til, at franske navne er ved at blive særlig populære: *Brigitte, Claire, Desirée, Diane, Lisette* og *Nicolette*. Men der er også en del som sikkert er opstået på hjemlig grund, såsom *Bonna, Kersti, Lissen, Nette, Susse, Lærke* og *Vibe*. Ved hvert af den morsomt illustrerede lille bogs 15-1600 navneforslag får man besked om navnets betydning eller oprindelse, og i reglen tillige eksempler på kendte bærere af navnet. Alle navnene er godkendt til anvendelse her i landet.

Bager Paulus på frierfødder

Ægteskabsannoncer er ikke noget, som hører vort århundrede til. I Hjørring Avis fra 1859 kan man finde følgende:

Jeg, Paulus, forpagter af Høgholt Mølles Bageri, kom året 1855 i kondition hos forpagter Lassen, for hvem jeg bestyrede bemeldte bageri indtil 1857, fra hvilken tid af jeg selv overtog samme i forpagtning af hr. godsejer Riis.

Ved Guds bistand er det lykkedes mig at drive min forretning på bedste måde, og er det som følge deraf bleven mig en trang også på anden måde at udvide mine borgerlige rettigheder. Jeg tror således, at det er Guds vilje, at jeg skal gifte mig, hvorfor jeg søger til livsledsagerinde en jomfru, som er bleven den luthersk-apostoliske kirke tro, som kan fremstå for Gud og menighed, og som kan bestyre en borgerlig husholdning med orden og økonomi. Liebhaverinder kunne daglig enten personlig eller gennem frankerede breve melde sig.

Hermed Gud befalet. — Høgholt Mølle i Hørmested Sogn, den 14. april 1859.

Undervejs

Under Åsebakke-valfarten fik syvårige Jens en tid uventet følgeskab af et par jævnaldrende gutter, der ønskede klaring på, hvad dette var for noget. Af replikkerne opsnappede vi disse:

— Hvoffor demonstrerer I . . . ska' I te' Blovstrød?

— Nix, te' Åsebakken.

— Er'et atomerne, I er gale på?

— Hvaffor atomer?

— Så'n atomer, der springer i luften. Ska' I gå i flere dage?

— Nix, vi ska' bare gennem skoven og så er vi der.

— Er hvor?

— På Åsebakken, som jæ' sagde før.

— Hva' ska' I der?

— Spise og te' messe og ha' sodavand.

— Får man gratis sodavand . . . er der osse is?

— Sæ'føli' er der osse is, men de koster noget.

— I ka' godt få is på denne side af skoven. Gi'r du, ska' vi vise dig et hus — kom bare. Har du penge?

— I ka' da nok forstå, at jæ ikke så'n bare ka' stikke af fra min far og mor og alle de andre. Vi er jo på valfart.

— På hva'?

— Valfart, dit øg. Ved I ikke, hva' valfart er?

— Nix . . . hva' er'et?

— Gider ikke sige det.

— Årh hva' . . . forresten er vi også ligeglade, ikke osse, Tom?

— Nemlig ja, kom . . . vi glider.

Jens traver en stund i dybe tanker, så mumler han halvhøjt hen i luften:

— Gratis is . . . sikke et par oddere!

HAV MIG UNDSKYLDT

Der er få ting, der er så smertefulde som det at blive krænket ved afvisning, mistillid, foragt; som det at få at vide, at man er nummer to, at der ikke er tid, ikke er hjerterum for én, – og dog har ingen af os krav på at blive sluppet ind først. Kun Gud har ret til at banke på vor dør og forvente, at vi følger, så snart hans indbydelse har nået os.

Er ikke hele vort liv en indbydelse fra Gud, en indbydelse til det helt store eventyr? Kan man indbyde til noget, der er større og lykkeligere end det: at blive elsket af Gud, – selv om denne kærlighed kan være smertefuld – at blive hjemført af hans Søn til det store bryllup, til at bo i hans hus og blive den treenige Guds fortrolige i evighed?

Gennem århundreder har Gud bejlet til det gamle Israels kærlighed og lydighed; han havde jo kåret det til at være hans ejendomsfolk. Profeterne tryglede på hans vegne om folkets troskab; folkets lov og dets særprægede levesæt havde kun ét formål: at bevare folkets udelte kærlighed til Jahve. Efter mange andre forsøg sendte Gud sin egen Søn; »han kom i sin ejendom, men hans egne tog ikke imod ham«, siger Johannes. Så svært var det at få afleveret Guds indbydelse til menneskeheden; det kostede den store budbringer livet at aflevere sin indbydelse.

Kristi budskab gik videre til hedningerne. Også hans sendebud kom det til at koste blod og tårer at bringe indbydelsen ud til gæsterne. Er det ikke en af missionshistoriens smerteligste kendsgerninger, at næsten alle de store apostle, både Jesu første og alle de andre, som fulgte i deres spor, bærer martyrtitlen? Og når de slap med livet, som apostelen Johannes eller vort eget lands apostel, Sankt Ansgar, måtte de finde sig i afvisning, mishandling, spot og hån.

Går det bedre, når Gud sender bud efter de enkelte sjæle? »De begyndte alle til hobe at undskylde sig«. Jeg tør ikke, – jeg kan ikke, – jeg kan ikke tænke mig, – jeg ville hellere blive, hvor jeg er. Er det ikke de undskyldninger, Guds sendebud atter og atter har måttet høre?

Hvordan står det til med os katolikker, når Gud dækker sin nådes bord for os? Vi taler så tit om de »andres« tomme kirker; men hvor mange mangler der ikke hver søndag, når klokkerne indbyder til Herrens store nadver i messen? Undskyldninger er der sikkert nok af, i hobevis: Jeg har købt mig et sommerhus og må nødvendigvis gå ud og bese det (sådan sagde allerede lignelsens indbudte). – Jeg har købt en bil (dengang var det okserne) og går hen for at prøve den. – Jeg har fået mig en kæreste, jeg kan ikke lade hende vente; derfor kan jeg ikke komme. (Mon ikke kæresten eller hustruen kunne lide at være med til festen også?) Ak, undskyldningerne er så ærligt ment; men de er bare tit så svage og lidet overbevisende i Guds øren.

Det er i ugen efter Kristi Legems fest nærliggende at tænke på Herrens indbydelse til Nadverens hellige Sakramente. Er ikke hver messe en indbydelse til at komme, til at forenes med Kristus? Kommunionen er dog en væsentlig del af messen. Når man så ser den fyldte kirke om søndagen og ser de mange, som ikke deltager fuldt og helt i offeret ved at blive ét med Kristus, har man lyst til at spørge: Hvorfor kommer du ikke til nadveren? Hvorfor kommer du ikke til »det hellige måltid, i hvilket Kristus modtages, hvor mindet om hans hellige lidelse fejres, sindet fyldes med nåde, og der gives os et pant på den tilkommende herlighed«.

Hvad ville værten sige, hvis du var indbudt til middag, men sagde: Jeg deltager i middagen, men jeg spiser ikke med. Er der ikke mange, som sidder i messen og ser på de andre, der går til kommunion uden dog selv at slutte sig til dem? Hvad kan grunden være? Måske er de ikke fastende; men var de 2-3 timer før messen så uoverkommelige? De føler sig måske ikke værdige; men ak, hvem er værdig? Er det ikke Herren selv, der må sige det rensende og styrkende ord, som gør vore syge sjæle raske? Så lad være med at opsætte skriftemålet! Hvor mange opsatte skriftemål er ikke skyld i, at der er tomme pladser ved Herrens bord! Eller er et ulovligt ægteskab eller noget andet uopretteligt grunden til, at vejen til kommunionsbænken er spærret? Så bekend din synd for Herren og fortæl ham om din længsel og din smerte over at måtte blive borte – og han vil berede et andet nådens måltid for din fattige sjæl, selv om du ikke kan sidde til bords med de andre ved Kirkens dækkede taffel.

Der er jo også dem, som ikke gider komme, som ikke har lyst til at ofre den tid, det koster, som hellere vil sidde hjemme i slåbrok og morgensko og »høre« gudstjenesten i radioen, eller de andre, som hellere deltager »i ånden« og følger den ved et festligt dækket morgenbord med rundstykker og skinkemad; eller også dem, der opfylder deres »søndagspligt« ved at starte deres bil, når trosfællerne allerede sidder i kirken og lytter til prædikenen, for lige at nå at runde kirkegårdens hjørne på to hjul i det øjeblik, hvor messetjeneren giver klokketegnet til offertoriet. Nej, ved du hvad? Så vil jeg dog tusind gange hellere se dig blandt dem, der i mulm og mørke cykler af sted ad en snavset landevej og møder rettidigt i Herrens hus i regndryppende tøj og med trætte ben, men dog med et hjerte, der er jublende glad over at være blandt de indbudte og føler sig hjemme, når kirkedøren lukker sig bag dem. De oplever det jo gang på gang, at husets Herre modtager dem med åbne arme, også når de kommer trætte og forpjuskede.

»Gå på byens gader og stræder og før fattige og vanføre herind!«

Vi må være lykkelige over og sige husfaderen tak for, at han ikke nøjes med at være vred på dem, som udebliver, men at han også sender bud efter gadens fattige, efter dem ved vejene og ved gærderne. Hvor mange af os, der følger kaldet, hører ikke til denne gruppe af gæster? Mon ikke alle?

Man har engang imellem undret sig over, at så mange, der ikke kunne føle sig vel i andre religiøse samfund, finder fred og åndelig næring i den katolske kirke. Mennesket med det trætte sind, mennesket med det ensomme hjerte, mennesket med det syge legeme, som ingen mere kan trøste i dets smerte, syndere, som ikke kan finde sig til rette i »hellige« sekter, de søgende, der søgte svar, men kun fandt nye spørgsmål, hvor de kom frem, så mange, der fandt Bibelen, men ikke livet efter Bibelens lov, alle disse sultende og trætte. Ja, også synderne? Hvad skal Herren da bruge dem til ved sin nadver? Han vil give dem styrkende liv til at kunne høre op med at være syndere. Kirken må være et hjem, der åbner sig for synderne, for at Kristus kan gøre sin frelsergerning ved dem gennem Kirken. Helgenernes kirke står ved nadverens afslutning; ved begyndelsen er alle syndere. Er det ikke de »fattige i ånden«, som sulter og tørster mest efter Guds retfærdighed? Det er både de fattige og de tørstende, Herren har lovet salighed.

Derfor er vi i godt selskab, når vi føler, at vi er blandt dem, Herren lod hente på gaden og ved hjørner. De førstbudne var for mætte; derfor kom de ikke. Det er de sultne, som var mest ivrige til at fylde Herrens hus.

Så lad os juble, os, der er indbudte: »Jeg vil synge for Herren, thi han har givet mig gode gaver; jeg vil lovprise den højeste Herres navn.« (Kommunionsvers).

J. Coenen S.J.

MENNESKER

Violinens betvinger

I 1957 døde i Rom en ældgammel nonne, søster *Maria af Jesus*. Hun var halvfems år og i sin dødsstund et ganske ukendt medlem af søstrene af den evige tilbedelses orden. Og dog havde dronningen af England, dronningen af Spanien, kejserinden af Østrig og zaren af Rusland, for blot at nævne et par eksempler, i sin tid sat en ære i at indbyde hende til deres hof og lytte til tonerne fra hendes violin. Søster Maria af Jesus var den i sin tid verdensberømte stenrige violinvirtuos *Theresa Tua*, ikke alene hædret af verdens store, men elsket af utallige ukendte, af nødlidende, forstødte og elendige —. Theresa Tua var på sin kunsts højdepunkt populær som få. Da hun engang i Berlin kom ud af sit hotel, var hun på et øjeblik omringet af en menneskemængde, der tryglede hende om at spille. Hun tog violinen og af kassen, og midt på gaden gav hun en koncert for alle dem blandt sine ukendte venner, der ikke kunne betale en billet!

Da den første verdenskrig havde hærget Europa i et år, kunne Theresa Tua ikke længere udholde at fortsætte sin karriere, mens elendigheden voksede. I 1915 gav hun sin sidste koncert bortset fra de gange, hun siden greb sin violin for at spille i velgørenhedens tjeneste. Endnu på dette tidspunkt var hun overordentlig velhavende, men hendes midler sad løst, — da hun en dag fik at vide, at et præsteseminarium i Rom stod for at skulle lukke på grund af økonomiske vanskeligheder, solgte hun sine juveler og sendte beløbet til det romerske seminarium. Det viste sig, at der var penge nok til at opretholde tolv tilsvarende institutioner! Men hendes store hudløse hjerte blev ved at diktere hendes handlinger. Hun gav bort af sin rigdom, til hun var fattig som en kirkerotte, og i 1940 trådte den dengang 74-årige kunstnerinde ind i den evige tilbedelses orden og lod verden glemme Theresa Tua. Den glemte hende så grundigt, at man i 1951 stiftede en klub i Sverige med hendes navn for at hædre hendes minde i den tro, at hun forlængst var død. Så meget mere overrasket blev hendes svenske be-

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. Am. 2780.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Det ska' være -
Schulstads
maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

undrere, da de en dag opfangede et radiobudskab fra hende. Det var henvendt til en ung italiensk violinist.

— Spil, spil til Guds ære, sagde hun til ham. Alt andet er forfængelighed!

Dette var hendes testamente — det sidste, offentligheden hørte fra en ældgammel nonne, som havde besteget tinderne, men fundet de ydmyge steder lunere —.

Lambert Swerts

Nordisk katolsk højskoleuge
1.— 8. august
Borrevejle — Ledreborg

Ugens tema er *Kærligheden*, og programmet ser således ud:

1. *Hvad er kærlighed?* 1. foredrag: Menneskets kærlighed (adjunkt Chr. West.) 2. foredrag: Guds kærlighed (pastor Lars Messerschmidt).
2. *Kærligheden er en gave og en opgave* (3. og 4. foredrag v. stud. theol. Kåre Osorio og mag. art. Elsebet Kieler).
3. *Mangfoldigheden i kærlighedens verden:* 5. foredrag: Apostlene Peter, Johannes og Paulus (Elsebet Kieler). 6. foredrag: Typer, skæbner og karakterer (pastor Jørgen Hviid).
4. *Kald i kærlighedens verden:* 7. foredrag: Den ægteviede kærlighed (læge Flemming Kieler). 8. foredrag: Den gudviede kærlighed (cand. psych. sr. Karen Marie C.S.J.).
5. *Fællesskabet i kærlighed:* 9. foredrag: Kirken som kjærlighetssamfund (sr. Marie-Louise O.P.). 10. foredrag: Värden — föremål för kyrkans kärlek (utenlandssekretär Göran Dahlin).
6. *Væksten i kærlighed:* 11. foredrag: Kærlighed og kontemplation og 12. foredrag: Stadier på kærlighedens vej (pastor Hubert Messerschmidt).

Skolens leder er socialinspektör Gerhard Bungerfeldt, Stockholm. Skolens præst pater Andreas Rask O.S.B., Vadstena. Praktisk leder: skoleinspektør Povl Egede Andersen, København, hvortil forespørgsler kan rettes på telefon (01) 71 63 60 mellem 17 og 17.30.

Formiddagens program foregår på Ledreborg Slot med foredrag, stille time og messe.

Eftermiddagen tilbringes i Borrevejle med siesta (lejlighed til badning), foredrag, rundbordssamtale og komplet.

Alle interesserede voksne indbydes. Pris: 120 kr. Tilmelding snarest til overlærer H. O. P. Pedersen, Nebs Møllegård, Jystrup. Foldere med udførligere oplysninger kan fås hos sognepræsterne.

Povl Egede Andersen,
skoleinspektør

Valfarterne til Øm og Aasebakken

- *nu en fast tradition i Danmark*

Både valfarten til Øm og valfarten til Aasebakken fandt sted i søndags, og man havde fælles anliggende: Familien i dag. De fynske og jyske katolikkers valfart blev i særlig grad festliggjort ved, at den apostoliske delegat skænkede Øm-kirken et smukt alterkors, som er blevet fremstillet af en betydelig tysk kunstner, Egino Weinert fra Køln.

Da delegaten, ærkebiskop Bruno Heim, sidste år for første gang så den kirke, som unge mennesker fra Danmark og Tyskland i samarbejde havde bygget, fik han den tanke at ville skænke et eller andet til yderligere forskønnelse af valfartskirken. »Jeg kom så til at tænke på et smukt kors til forherligelse af Vor Herre og Frelser Jesus Kristus, der er formålet med hele Marias tilværelse, og som er ophav til den betydning og den nåde, der er blevet hende til del, og uden hvem, hun ikke ville være mere end enhver anden hellig kvinde,« sagde den apostoliske delegat.

Krucifikset skal hænge i kirken, men det kan, når man fejrer gudstjeneste i det fri, anbringes foran kirken. De kolorerede emaljebilleder, som smykker korsets bjælker, forestiller fire for vor tro centrale begivenheder: Jesu fødsel, Jesu dåb, Jesu aftensmåltid med de to disciple fra Emmaus og Helligåndens komme.

Ærkebiskop Bruno Heim sang pontificalmesse i Øm og pater Dekkers S.J., Århus, prædikede over emnet ***Familien i dag***.

Pateren sagde indledningsvis, at der er en stærk tendens, ja en forbavsende vending i gang i Kirken i dag gående ud på at tage verden alvorligt. En søgen efter en mere verdens- og livsnær kristendom og kristen fuldkommenhed. Det verdsliges autonomi. De kristnes engagement.

Ægteskabet og familielivet er det område, hvorpå nys nævnte tendens på afgørende måde kan bestå sin prøve, fortsatte pater Dekkers. Her kan værdien bevises. Mand og hustru står midt i verden, hvor de skal virkeliggøre og levendegøre evangeliet. Ægteskab og familie er ikke noget verdensfjernt og heller ikke nogen negativitet. Det kristne ægteskabs og den kristne families fornemste og egentlige opgave er at erkende og finde Kristus i ægteskabet og familien og at bringe ham til denne verden.

Det kompleks af menneskelige værdier, der kan betegnes med ordene *sexus, eros, amor* når sin fuldendelse og modenhed i den kristne kærlighed, og der er ingen tvivl om, at vor tids problemer omkring ægteskab og familie — herunder de spørgsmål, der debatteres så kraftigt netop i dag — skal løses ud fra dette perspektiv.

Navnlig da autoritetstro ikke længere føles som fyldestgørende, og vægten lægges på den enkeltes ansvarsbevidsthed, sagde pater Dekkers.

Senere på dagen talte skoleinspektør Erling Tiedemann, der som emne havde det praktiske familieliv såsom forholdet mellem forældre og børn, og økonomi.

Aasebakken

Både sidste år og i år blev Åsebakkevalfarten gennemført i alle tiders vejr. Sidste år var det det værst tænkelige, i år det bedst tænkelige. Cirka 2500 deltog, heriblandt talrige repræsentanter for f.eks. menighederne i Helsingør, Maribo og Nykøbing F.

På grund af biskoppens sygdom var det generalvikaren, monsignore Flandrup, der sang messen — assisteret af pater Tage Langsted C.ss.R. og pater Georges Vian O.P. Pater Langsted prædikede.

Desværre har valfartskomiteen et alt for lille budget at råde over, og det har ikke været muligt at få installeret et tilfredsstillende mikrofonanlæg. Kun et begrænset antal af de tilstedeværende fik derfor et godt udbytte af prædikenen.

Prædikanten understregede, at der i de fleste familier totalt mangler en dialog mellem forældre og børn. For eksempel er faktorer som radio og tv, der på væsentlig måde *kunne* bidrage til udbytterige samtaler i hjemmet, med til at splitte i stedet for at samle. Én ting, hjemmene også savner, er fælles bøn.

Ved andagten havde pastor Kjeld Geertz-Hansen et lille alvorsord at sige. Han opfordrede til en mere aktiv deltagelse i varfarten og berørte her et stadig tilbagevendende problem: at alt for mange betragter dagen som en halvt verdslig udflugt, hvor man selv under de kirkelige handlinger sidder og snakker hyggeligt sammen i grupper.

Pastor Geertz-Hansen påpegede iøvrigt, at det nok var på sin plads at forberede valfarten bedre i sognene — for eksempel ved at holde vigilier eller lign. ved hvilke man passende kunne samles om det tema, som årets valfart var helliget.

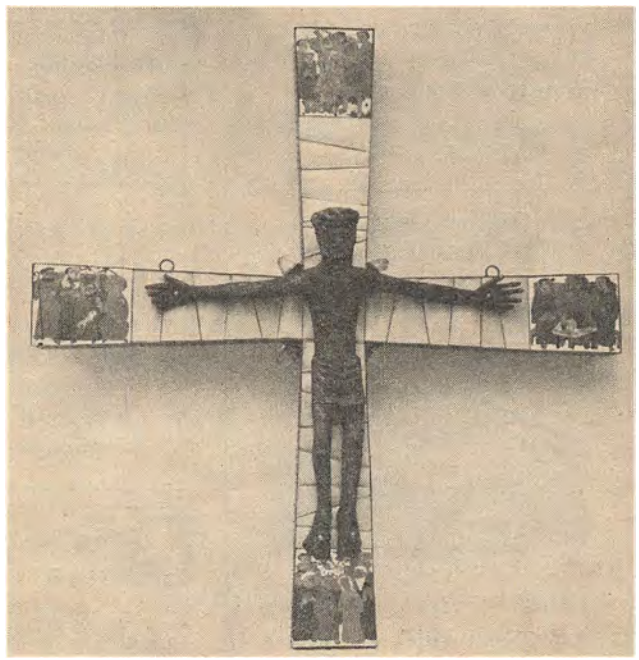

Det nye alterkors, som i søndags blev skænket til kirken i Øm.

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Billedbøger - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

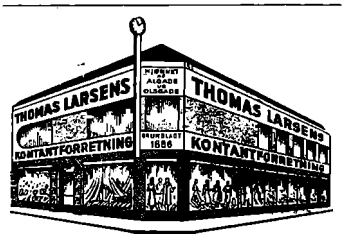

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING KB KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

Kateketkursus 1964-1966

Man husker måske, at kateketkursus blev holdt i København i årene 1960-1962. 34 elever (20 ordenssøstre og 14 lægfolk) bestod de sidste prøver og fik attest for deres teologiske kvalifikationer. For de flestes vedkommende er disse nu aktivt engagerede i det apostoliske arbejde.

Et nyt kateketkursus bliver oprettet og begynder i september 1964. Lige som det forannævnte kommer dette kursus til at vare 2 år med 4 timers undervisning hver uge (kl. 19.00-21.00 hver tirsdag og fredag). Men undervisningen bliver meget fornyet derved, at halvdelen af timerne bliver reserveret til den egentlige kateketiske forberedelse: foredrag om psykologi, pædagogik og sociologi under ledelse af pastor cand. psych. J. Hvid og især praktiske øvelser under ledelse af pastor G. Kreienbühl.

Det vil sige, at det nye kateketkursus i endnu højere grad end det foregående sigter på at uddanne kateketer, som vil og helst er i stand til at gøre en indsats ved undervisning af børn, eller voksne i sognet, i skolen o.s.v. eller ved andre opgaver af lignende art.

Der er faktisk et stort behov for en sådan hjælp, og det er givet og bekræftet af erfaringen, at kvalificerede lægfolk i samarbejde med præsterne ofte kan nå et meget bedre resultat end præsterne alene.

Kateketkursus ledes af de forannævnte præster, pastor I. Andersen, dr. theol. pastor B. Højbo, pater J. Simons S.J. og undertegnede (som sekretær). Sekretariatets adresse er: Kollegievej 2, Charlottenlund.

P. Grégoire O.P.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 31.: 2. søndag efter pinse (s. 658, grøn). Ihukommelse af Maria, vor Dronning.

MANDAG den 1. juni: Angela Mericia (s. 923, hvid), jomfru.

TIRSDAG den 2.: Søndagens messe (s. 658, grøn). Ihukommelse af Marcellinus, Petrus og Erasmus (s. 927), martyrer.

Eller: Marcellinus, Petrus og Erasmus (s. 927, rød), martyrer.

ONSDAG den 3.: Søndagens messe (s. 658, grøn).

TORSDAG den 4.: Franciscus Caracciolo (s. 928, hvid), ordensstifter.

FREDAG den 5.: Jesu Hjertes fest (s. 924, hvid).

LØRDAG den 6.: Norbert (s. 933, hvid), ordensstifter.

SØNDAG den 7.: 3. søndag efter pinse (s. 662, grøn).

Skandinaviske stille dage i Clervaux

Der er endnu mulighed for at melde sig til denne retræte, som fra den 26. juni (ankomst den 25. om aftenen) til og med den 28. bliver holdt hos benediktinerne i Clervaux (Luxemburg) ved pater P. Grégoire O.P. Emnet bliver: *Vor personlige indre fornyelse i koncilets ånd.* Man bedes venligst melde sig til P. Grégoire, Kollegievej 2, Charlottenlund.

»FRIHEDEN«

Som det vil være læserne bekendt, har skoleinspektør *H. D. T. Kierulff* og hans familie hvert år i umindelige tider sørget for, at børn fra de københavnske gader blev hentet ud til sol og sund luft i ferietiden.

Vi erindrer således om den katolske centralskoles feriekoloni *Friheden* og anbefaler Ugebladets læsere at støtte den gode sag.

Bidrag modtages af Katolsk Centralskoles kassererkontor, Laurids Bings Allé 16, København F, gironummer 1471, Den Katolske Kirkes Kancelli.

Brdr. Clement
Blikkenslagermestre
Vesterbrogade 59, Kolding
Telefon 2 25 24
Aut. sanitet, vand, gas og varme

J. Ingemann Gregersen
Rådg. ingeniør, M. af I.
Bellevuegade 10, Kolding
Telefon 2 34 21

RYBERG's *Bageri & Conditori*
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 588
Filial: Agtrupvej 133
Telefon 4033
Rybergs brød — bid mærke i det!

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

LÆRER
i naturhistorie søges til enkelte timer ved seminarium.
Nordisk Montessori Kursus for Børnehavelærerinder
Hellerupgårdsvej 13, Hellerup
(1 min. fra Hellerup station)
Telefon Helrup 7894

Pastor d'Auchamps Romrejser 1964

28. GRUPPE:	*29. GRUPPE:*
13. - 31. juli	7. - 25. september
Rom - Assisi	Rom - Assisi
19 dage kr. 1000	19 dage kr. 1000

Program og alle oplysninger fra revisor Schwartz, Farimagsgade 18, København Ø. Telefon Øbro 4642 x, efter kl. 18.

BREVVEKSLING
Ung katolsk pige, 24 år, blond, 169 cm høj, ønsker korrespondance med ung katolsk mand. Har interesse for naturen og musik. Alle breve besvares. Gerne foto.
Billet mrk. M. 21
til bladets annonceekspedition
Hauchsvej 8, København V.

CARITAS DANMARK
ekspederer alle gavepakker til de østlige lande. Oplysninger og brochurer ved henvendelse til Frederikssundsvej 225, Brønshøj.
Alt overskud samles til nye forsendelser til nødlidende.

RADIO OG TV

En ny orden fødes

Omkring jul blev der holdt en ikke helt almindelig retræte i Lisieux, Therese af Jesusbarnets fødeby i Nordfrankrig. Der var 20 deltagere, mest unge. Efter retræten meldte fire af disse unge sig til et forsøg på at starte en ny orden: en radio- og tv-orden. I juli måned flytter disse fire unge mennesker sammen i et hus i Lisieux for under en præsts ledelse at påbegynde deres noviciat. Deres første opgave bliver at rejse Frankrig rundt med en film, der hedder »Grâce... à la Télévision« d.v.s. »Takket være... fjernsynet«. Det er en film, der viser hvad fjernsynet betyder for Kirken i Frankrig og i hele verden bl.a. med optagelser af Pius XII's første tale i tv og Johannes XXIII's valg. Med denne film håber disse unge mennesker at vække interesse for deres idé og få nye kald til deres orden. På samme tid begynder et ungt ægtepar i Rwanda i Afrika et lignende eksperiment.

Et eksperiment baseret på erfaring

Det er ikke nogen skrivebordsidé, der ligger bag dette forsøg, men et pionerarbejde, der for radioens vedkommende går tilbage til trediverne og for fjernsynets vedkommende til halvtredserne. Julenat 1948 udsendte de franske katolikker den første messe over fjernsynet. Det var 6 timer før de amerikanske katolikker, der udsendte midnatsmessen i New York. Nogen tid efter begyndte regelmæssige religiøse udsendelser i det franske fjernsyn med halvanden times sendetid hver søndag. Dette program løber stadig og repræsenterer i sig selv en kraftpræstation, når man tager i betragtning de primitive forhold, man har måttet arbejde under.

Kontakt med sognearbejdet

Et væsentligt handicap ved disse udsendelser i tv var den manglende kontakt med sognearbejdet rundt omkring. Selv halvanden times udsendelse hver søndag er ikke nok, når det drejer sig om at give en fuldstændig undervisning. Og selvom prædikanten i tv gennemsnitlig har 25 pct. af seerne — det vil i Frankrig sige 4 millioner — og således råder over landets største prædikestol, er det ikke tilstrækkeligt. Der er ved at opstå en krise i katekismusundervisningen. Skolefjernsynets fremtrængen og børnenes daglige tv-dosis hjemme gør dem uimodtagelige for et budskab, der udelukkende præsenteres bogligt. Derfor vil de katolikker, der hidtil har lavet programmer i fjernsynet udvide deres virksomhed til også at omfatte det direkte sognearbejde. Det skal ske gennem den nye orden, der vil få til opgave, at sætte et sådant arbejde i gang. Det drejer sig ikke blot om film, men også om lysbilleder kommenteret på båndoptager. I Afrika vil man lade lysbilleder kommentere over radio og således realisere en ny form for fjernsyn, som man kalder radiovision. Den skal være en forløber for det rigtige fjernsyn de steder, hvor dette endnu ikke eksisterer.

Samarbejde med statsfjernsynet

Hidtil har man haft det bedste samarbejde med det officielle franske fjernsyn, der vederlagsfrit har stillet sendetid til rådighed. Men man skal ikke forvente, at det statsdrevne fjernsyn vil påtage sig et kristent skolefjernsyn med undervisning i religion. Dertil er skolespørgsmålet i Frankrig stadig for vanskeligt, idet der består en kamp mellem de private og de offentlige skoler. Man må også se i øjnene, at der kan komme en ny regering, der ikke længere vil tolerere religiøse udsendelser i tv. Man forbereder sig altså på at »gå under jorden« ved at aktivisere det lokale arbejde med undervisning af børn og voksne ved hjælp af billeder. Men man mangler endnu meget i erfaring med hensyn til at »skrive Bibelen om« i billeder. Det drejer sig jo ikke om en illustration i sædvanlig forstand, men om en ny form for oversættelse.

UNG PIGE SØGES
til familie med fire børn fra 2-12 år snarest eller til 1. juli.
Jean Langwadt
Biografen
Løgumkloster. Tlf. 4 36 20

Forståelse hos forældrene

En anden ting man vil opnå ved at knytte forbindelse til sognearbejdet er en bedre forståelse blandt forældrene for arbejdet med radio og tv. De franske katolikker ofrer betydelige summer hvert år på katolske skoler. Budgettet her kom op over det franske radio- og tv-budget, der dog er på 898 millioner. Men det gør katolikkerne kun fordi det drejer sig om noget lokalt, siger biskopperne. Drejer det sig om hjælp til Katolsk Aktion på det nationale plan f.eks., er de ikke nær så offervillige. Det samme er tilfældet med financieringen af de religiøse programmer i radio og tv. Men når man nu lægger arbejdet ud i sognene, håber man at kunne skabe en lignende interesse for den nye religiøse undervisning som for de katolske skoler i almindelighed. Netop i Frankrig gøres der meget for at aktivisere forældrene til selv at undervise deres børn i kristendom. Både på land og i by uddannes der kateketer, så at undervisningen kan foregå i familier rundt omkring, hvor børnene fra nabolaget samles. Disse »katekismusfamilier« skal nu gøres fortrolige med det nye undervisningsmateriale, og man håber her at kunne øse af mange fleres ideer og initiativ, som også vil komme det religiøse radio og tv til gode. Kontakt med basis er nødvendig.

J.M.

Ugens tv og radio (31. maj - 6. juni)

MANDAG	19.45	P1	Helaftensudsendelse: Karl Marx og marxismen.
	21.35	tv	Vietnam. Reportage.
TIRSDAG	20.20	tv	Den russiske revolution og Danmark. 1. Reportage.
	21.25	tv	Spejlet. Magasin for litteratur og kunst.
ONSDAG	20.20	tv	George Dandin: Komedie af Molière.
	21.20	tv	Dunkerque. Tredje og fjerde afsnit af Churchill-filmen.
TORSDAG	20.00	P1	Skabelsen. 1. del. Oratorium af Haydn.
	20.20	tv	Film efter fortælling af Gorki.
FREDAG	17.00	tv	Fjorten landes børnetimer fejrer Eurovision.
	20.10	P2	Bertolt Brecht: Undtagelsen og reglen. Radiospil.
	21.00	P1	Ungarn. 1. Villy Reunert laver udsendelsesdække.
	21.50	tv	Ekko. Indenrigsmagasin.
LØRDAG	17.00	P2	Juni kryds og tværs. Jørgen Silberg.
	20.20	tv	Eurovisionen fejrer 10 års jubilæum.
	21.00	P2	Montage om Østtyskland i litteraturens spejl.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Lidt uden for Lund ligger Skt. Dominikus stiftelse, der på en gang er kloster og gæsterefugium. En af søstrene har mulighed for at fortsætte sin kunstneriske skaben inden for klosterets mure. På billedet ser vi hende foran et par af sine værker. Læs artiklen på side 5.

katolsk uge blad 2

5. JUNI 1964
112. ÅRGANG

Biskop Suhr ønsker at trække sig tilbage

En kristen boligpolitik

Gipsstatuer og ægte fromhed

Søstrene i Röglebäck

Er Kirkernes Verdensråds dage talte?

Köln. Har Kirkernes Verdensråd afsluttet sin pionergerning? Kan man sige, at initiativet, hvad angår bestræbelserne for at opnå kristen enhed, er blevet frataget rådet af den romersk-katolske kirkes nye dynamisme? Er rådets dage talte?

I et foredrag i den nordtyske radio pinsedag betegnede pastor W. A. Visser't Hooft, generalsekretær for Kirkernes Verdensråd ovennævnte spørgsmål som »farlige forenklinger af den virkelige situation«, der hvilede på »en forkert opfattelse af rådets arbejde«. Titelen på foredraget var »Genève mellem Konstantinopel og Rom?« og den, understregede han, havde kun gyldighed som et spørgsmål. Thi de nævnte tre instanser kunne ikke sammenlignes.

»Til forskel fra Rom, der er et administrativt centrum for en kirke, som er udbredt over hele verden og til forskel fra Konstantinopel, der er sæde for en relativ lille kirke og samtidig samlingspunkt for forskellige store nationalkirker, er Genève ikke centrum for nogen kirke, men en mellemkirkelig instans uden juridisk eller administrativ autoritet og uden nogen selvstændig tradition,« sagde generalsekretæren.

»Kirkernes Verdensråd er alle kirkers tjener og i særdeleshed for de kirker, der er rådets medlemmer. Genève er altså *imellem* Konstantinopel, Canterbury, Berlin, Moskva, New York og Calcutta. Men også imellem regionale kirkelige centrer som for eksempel Jaffna, hvad Asien angår og Mindolo, der er sæde for de afrikanske kirkers fælles sekretariat«. »Ydermere,« præciserede Visser't Hooft, »indtager Genève en fuldstændig forskellig holdning over for henholdsvis Konstantinopel og Rom.« »Man glemmer alt for ofte,« fortsatte han »at den ortodokse kirke ikke er en 'arbejder fra den 11. time, men fra den første time' indenfor Kirkernes Verdensråd. Patriarken Athenagoras er ikke blot en ven, han er en grundlægger af rådet. Det er sandt, at der eksisterer dybe forskelle mellem ortodokse og protestantiske kristne, og at visse af disse forskelle er lige så dybtgående som dem, der eksisterer mellem katolikker og protestanter. Men det er også sandt, at hvad angår opfattelsen af Kirkens væsen, der er afgørende for forholdet mellem kirkerne, har de ortodokse og protestanterne et standpunkt, hvor enhed er mulig, medens der derimod for begges vedkommende viser sig næsten uoverkommelige vanskeligheder, hvad angår forholdet til den romersk-katolske kirke. Katolikker og protestanter søger et fællesskab, i hvilket enhver kirke kan bevare sin autoritet og sine ejendommeligheder. Den ene siger ikke til den anden: »Betingelsen *sine qua non* for enheden er, at din kirke stiller sig ind under min kirkes jurisdiktion.«

Visser't Hooft understregede, at Rom i øjeblikket udfolder en økumenisk aktivitet præget af stærk dynamik. Han ser her et tegn på koncilets forslag til og debat om økumenikken. Spørgsmålet bliver imidlertid stående åbent, om den romersk-katolske kirke kan samarbejde på samme måde som de andre kirker. Den katolske økumenik er så intimt forbundet med den katolske opfattelse af det romerske pavedømme, at dette forsøg — trods anstrengelserne og den ærlige hensigt i retning af at tage de andre alvorligt — altid ender med en indbydelse til at slutte sig til den enhed, der allerede eksisterer under pavens autoritet, og dette er en vej, som er ganske forskellig fra den, Kirkernes Verdensråds medlemmer føler sig kaldet til at følge.

Kirkernes Verdensråd, konkluderede Visser't Hooft, er kun et instrument for Kirkens enhed. Rådet vil i sin aktuelle form være kaldet til at forsvinde, så snart denne enhed er virkeliggjort. Men indtil da er der meget at gøre, og hvordan skulle det være anderledes, eftersom rådet endnu ikke har eksisteret i 20 år. Det tilkommer Gud i sin visdom at afgøre, hvornår flokken vil være samlet om én hyrde. Det er os nok at vide i hvilken retning, vi skal gå. (SOEPI)

Biskop Suhr ønsker at fratræde

Den katolske kirkes overhoved i Danmark, biskop Treodor Suhr, har på grund af sygdom planer om at trække sig tilbage og agter i den nærmeste fremtid at anmode paven om tilladelse hertil.

Som læserne vil huske, blev biskop Suhr i december måned indlagt på Sct. Josephs Hospital i København, hvilket skete umiddelbart før hans 25 års bispejubilæum. Festlighederne i forbindelse med jubilæet den 15. januar blev derfor aflyst. Biskoppen har i de sidste måneder været på rekreation i Schweiz, men er for få dage siden vendt tilbage til København.

Se i øvrigt lederartiklen på side 4.

Rom glemmer ikke lutheranerne til fordel for de ortodokse,

siger kardinal Bea

Rom. I et interview med de italienske jesuitters tidsskrift »La Civilta cattolica« svarer kardinal Bea på følgende spørgsmål, der ofte bliver stillet efter pavens rejse til Det hellige Land: Skal man frygte, som man allerede gør det i visse ikke-katolske kredse, at den katolske kirke forsøger at gøre sig selv til centrum for det økumeniske arbejde ved at prøve at løsne den ortodokse verden fra Kirkernes Verdensråd?

Det var helt naturligt, siger kardinalen, at der i Det hellige Land var kontakt med de ortodokse kirker, der eksisterer på disse kanter og at disse kirker benyttede lejligheden til at begynde virkeliggørelsen af deres projekt som var blevet til ved mødet på Rhodos om at gå ind i en dialog med den katolske kirke. Men, understreger kardinalen, disse møder i Det hellige Land betød ikke, at Rom nu havde til hensigt at glemme lutheranerne og de reformerte i Vesten. Enhver ven af de kristnes enhed er Kirkernes Verdensråd taknemmelig for alt, hvad de har gjort og gør for enhedens store sag. Sekretariatet for de kristnes enhed har lige fra begyndelsen af sin virksomhed søgt at samarbejde med rådet, og det vil det også gøre i fremtiden. De ortodokse kirkers nærvær i rådet er af meget stor betydning for enheden, og man kan ikke se, hvorfor den katolske kirke skulle søge at løsne dem fra rådet. (SOEPI)

Kirkens liturgiske råd arbejder hurtigt

Paris. Ifølge det franske »Informations Catholiques Internationales« arbejder det nyudnævnte biskoppelige råd for liturgifornyelsen hurtigt. Få dage efter det første møde har rådet nu holdt sin anden plenarforsamling. Dette er bemærkelsesværdigt, eftersom det ved rådets indstiftelse var blevet sagt, at det kun skulle samles to gange om året til plenarforsamling (og to gange om måneden for udvalgenes vedkommende). Men dets medlemmer vil med det samme forberede det størst mulige antal projekter. 40 studiegrupper, der hver har ti medlemmer, gør det grundlæggende arbejde. Dette forelægges dernæst 40 internationale eksperter til undersøgelse og præsenteres så for rådet som diskussionsgrundlag.

Hverken pressen eller præsterne har talt meget om dette råd, om den uhørte nyhed, det repræsenterer, og om den rækkevidde, dets arbejde kan få for virkeliggørelse af koncilets bestemmelser for gudstjenesten. Man har underkendt dets betydning, men de troende bør alligevel vide, at liturgireformen går uendelig langt videre end til blot at indføre modersmål ved oplæsning af epistel og evangelium, skriver det franske blad. Det er ikke sjældent for øjeblikket at høre dem udtale deres skuffelse: Var det virkelig umagen værd at vise så megen begejstring for koncilets afgørelse, når det kun drejede sig om så lille en forandring? De tager fejl, fortsætter »Informations Catholiques«. Efter hvad det forlyder, vil rådet kunne vedtage en temmelig udbredt brug af modersmålet: ikke blot i læsningerne, men også hvad angår *Fadervor*, menighedens kommunion og de bønner, til hvilke folket svarer *Amen*. Hvad angår de bevægelige tekster er linjen mindre tydelig, men man skulle nemmere kunne opnå brug af modersmål, hvad angår de reciterede messer end i de sungde messer. Måske vil man således i de reciterede messer kunne bede *Gloria* og *Credo* på modersmålet.

Hvad de andre sakramenter angår, ser det ud til, at rådet ikke vil modsætte sig, at de fejres helt på modersmålet, hvis de nationale bispekonferencer finder det opportunt. Trinbønnen vil blive forenklet eller afskaffet, og det er muligt, at man i temmelig nær fremtid — endnu inden en ny messebog kommer frem — vil se slutningsevangeliet afskaffet, således at messen, som det normalt burde være, kan slutte med »Ite missa est«, der følger efter præstens velsignelse. Nogle mener endog i Rom, at hvis modersmålet bliver anvendt i mere udstrakt grad, vil det være nødvendigt, at der overalt indføres fejring af messen vendt mod menigheden. Rådet forbereder en instruktion om liturgireformen. Denne vil foreligge inden tre eller fire måneder og omfatte såvel en reform af messen som af præsternes breviar og et forslag til nadver under begge skikkelser, slutter bladet.

Hjælpebiskop i Finland

Rom. Paven har udnævnt pater Paul Verschuren, der tilhører Jesu Hjerte-kongregationen, til titularbiskop og koadjutor for biskoppen af Helsingfors med ret til at efterfølge denne. (KIPA)

Et glimt fra valfarten til Aasebakken. Billedet er taget under eftermiddagsandagten. Den seneste optælling viser, at deltagerantallet var 3.200.

Forkert citat

Haag. Det forlyder, at biskopperne af England og Wales i deres hyrdebrev om den katolske kirkes stilling til prævention har citeret de hollandske biskoppers erklæring forkert. Det hedder i det pågældende afsnit af det engelske hyrdebrev:

»Men, som de hollandske biskopper fornylig erklærede: 'Den nye antikonceptive pille, som der nu gøres reklame for, kan ikke være mere acceptabel til løsning af ægtefolks problemer end de børnebegrænsende midler, man hidtil har kendt.'«

Fra Holland oplyses det, at der i den erklæring, som kardinal Alfrink på alle de hollandske biskoppers vegne udsendte, i virkeligheden stod (her oversat fra tysk efter KIPA):

»Selv om forebyggende midler i pilleform — den såkaldte 'anti-baby-pille' — lige så lidt som de hidtil gængse forebyggende midler frembyder nogen almengyldig løsning af ægteskabelige problemer, diskuterer katolske moralteologer for tiden, hvor vidt brugen af pillen kan tillades i bestemt situationer.«

Sagen har givet kardinal Alfrink nogle ubehageligheder, idet han er blevet angrebet i den nederlandske protestantiske avis »Trouw« (Sandhed). Bladet spørger således i en kommentar, hvorfor kardinalen ikke tør stå ved i udlandet, hvad han har sagt i sit eget land. (KIPA)

▪

Athen. Den græsk-ortodokse kirkes ledelse har for kort tid siden oprettet et sekretariat, hvis mål og opgave det er at pleje og udbygge kontakter med selvstændige kirker inden for ortodoksien, såvel som med andre kristne konfessioner. Sekretariatet, der allerede har begyndt sit arbejde, står under ledelse af den kendte græske professor i teologi, Alivisatos. Et lignende sekretariat blev som bekendt oprettet forrige år af den russisk-ortodokse kirke. Forbilledet for begge sekretariater er Vatikanets sekretariat for de kristnes enhed. (KIPA)

▪

Slesvig. Katolicismen har under det andet Vatikankoncil været strengere mod sig selv end mod andre, erklærede professom K. E. Skydsgaard, København, på et luthersk-evangelisk konvent i Slesvig fornylig. Professoren sagde iøvrigt, at katolicismen i dag er i en slags åndelig undtagelsestilstand, som de ikke-katolske kirker dårlig kan stå ligegyldige overfor. (KIPA)

Mennesket spår, Gud rår

Meddelelsen om, at biskop Suhr ønsker at trække sig tilbage fra sin bispegerning, kommer næppe som nogen overraskelse for katolikkerne herhjemme. Efter den alvorlige hjertesygdom, der i begyndelsen af dette år tvang biskoppen til at aflyse festlighederne i forbindelse med hans 25 års bispejubilæum, vidste vi, at hans helbred var svækket. Selv om hans kræfter siden da er kommet tilbage, mener biskoppen alligevel ikke at være i stand til at genoptage sin gerning. Han foretrækker at fratræde. Ved at træffe denne beslutning vidner biskop Suhr påny om den lydighed over for begivenhedernes gang – og altså over for Vor Herres vilje – som er karakteristisk for hele hans levnedsløb.

»Sandelig, sandelig siger jeg dig: da du var yngre, bandt du selv op om dig og gik, hvorhen du ville; men når du bliver ældre, skal du række dine hænder ud, og en anden skal binde op om dig og føre dig derhen, hvor du ikke vil.« Disse Kristi ord til apostlen Peter kan betragtes som en slags motto for biskop Suhrs livshistorie. Denne historie er nemlig et konkret vidnesbyrd om, at Herrens veje er uransagelige, og at et kald er en kaldelse, hvor Gud har hele initiativet. Da den unge student fra Odense Katedralskole i sin tid forlod Danmark for at rejse til Sydamerika, drømte han næppe om, at han dér ville komme i kontakt med den katolske kirke for selv nogle år senere at blive katolik. Og da han som 32-årig i Rom blev optaget i den katolske kirke, var han måske knap nok klar over, at han nogle få måneder senere skulle indtræde hos benediktinerne i Clervaux. Men sådan gik det! Han indtræder dér for at vie hele sit liv til bønnen og til den liturgiske gudsdyrkelse. Men endnu en gang »fører en anden ham derhen, hvor han ikke vil«. I 1935 bliver den unge Dom Suhr udnævnt til prior for San Girolamo-klostret i Rom. Det er nu forbi med den uforstyrrede ro og med »vacatio animi«: nu må han påtage sig ansvar af både åndelig og materiel art.

Og det er ikke alt. Tre år senere bliver han udnævnt til apostolisk vikar for Danmark, d.v.s. at man simpelthen tager ham ud af klostret for at gøre ham til biskop. Man står altså over for den mærkelige situation: en ung munk, der ifølge sit kald er viet til det kontemplative liv, og som aldrig før har haft kontakt med den katolske menighed i sit eget land, kommer tilbage for dér at være intet mindre end den lokale kirkes overhoved og for at styre et bispedømme. Ad mange omveje var det dér, Vor Herre ville hen. Som et portugisisk ordsprog siger: Gud skriver lige med krumme streger.

Hvad biskop Suhrs ledelse har betydet for katolicismen i Danmark, har vi fornylig behandlet i et særnummer af bladet: »Biskop i 25 år«. Her vil vi blot nævne et enkelt træk, som for øvrigt også fremhævedes i hovedartiklen: Det er biskop Suhr, der har skaffet katolicismen hjemstavnsret i det danske kulturliv. »Her i landet«, skrev han selv i 1942, »hersker der den forkerte opfattelse, at katolicismen er noget udenlandsk, noget sydlandsk, at man ikke kan blive katolik uden på en måde at svigte sin danskhed. Lige det modsatte er tilfældet. Kirken siger ja til det værdifulde i ethvert folk. Kirken forædler det.... Det er især de danske katolikkers opgave at vise, at en formæling af dansk ånd og katolicisme er mulig.« Ved hele sit væsen og sin personlighed har biskop Suhr vist os, at denne formæling ikke blot er mulig, men også er en selvfølge. Dette er hans uerstattelige indsats, som det fra nu af vil være os umuligt at svigte.

25 år er gået og Vor Herre synes endnu ikke at ville slippe ham. Han bliver ved med at forstyrre hans planer. Omkring jul sidste år forberedte bispedømmet sig på at fejre biskoppens jubilæum: En uventet sygdom tvang ham til at aflyse det hele. Denne sygdom var af så alvorlig karakter, at han nu betragter det som sin pligt at trække sig definitivt tilbage – og det nøjagtigt på det tidspunkt, da han havde regnet med at flytte ind i sin nye bolig på Frederiksberg, hvor kancelliet allerede har indrettet sine kontorer. Endnu en gang må man sige: Mennesket spår, Gud rår.

Det er formodentlig ikke uden vemod, at biskoppen har truffet sin beslutning om at fratræde. Det er heller ikke uden vemod, de danske katolikker ser deres biskop forlade sin gerning. 25 år er lang tid og skaber stærke bånd mellem en hyrde og hans hjord, mellem en fader og hans sønner. På nuværende tidspunkt er det en trøst for os at vide, at disse bånd dog ikke skal brydes. For biskop Suhr vil – selv om han ikke længere er biskop af København – blive ved med at være medlem af bispekollegiet, og som sådan vil han utvivlsomt stadig føle et særligt ansvar for kirken i Danmark. Måske tør vi håbe – for vor egen skyld – at hans fremtidsplaner ikke nødvendigvis går ud på at rejse fra Danmark, men at vi får lov til at beholde ham iblandt os. I hvert tilfælde vil vor bøn ledsage ham i den nye etape af hans liv. Og eftersom vi ved, at vor biskop ikke bryder sig særlig om at være midtpunkt for større festligheder, må vi bede Vor Herre overraske ham endnu en gang og give os lov til om nogle år at fejre hans 70 års fødselsdag. Ved den lejlighed vil vi gentage, hvad vi i dag ønsker at sige ham: En hjertelig tak for de 25 år, der er gået, hvor han for vor skyld har båret dagens byrde og hede og vist sig at være Herrens gode tjener, der har været tro både over lidt og meget.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund, tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Gammel bondegård som refugium

De fleste af os længes nu og da efter lidt stilhed og ensomhed. Vi mærker, at vi nedbrydes af støj, larm og uro. Vi søger et »refugium«.

Et sådant er at finde på Aasebakken eller i Sostrup. Men det er også at finde i dominikanerindernes lille kloster i Röglebäk uden for Lund. En gammel bondegård er bygget om og gjort i stand, og den tilhørende æbleplantage drives nu af otte flittige søstre, der lever et kontemplativt liv i bøn, studier og manuelt arbejde, men som samtidig ønsker, ved at at »åbne dørene« lidt mere, at lade lægfolk få del i klosterlivets fred og glæde.

Dominikanerinderne tilhører en lille og ung kongregation. Moderhuset ligger i Montpellier i Sydfrankrig. Det stammer direkte fra Prouille, dominikanerordenens første kloster, grundlagt 1215 af Dominikus selv.

Herfra drog i 1898 en lille gruppe på seks søstre til Montpellier for at grundlægge et datterkloster. Men man mødte store vanskeligheder i de følgende år, fordi en bølge af antiklerikalisme gik over landet lige efter 1900. Søstrene holdt imidlertid ud, og efter en uendelig flytten fra sted til sted kunne de omsider i 1916 slå sig til ro i »Les Tourelles«.

Da man nu nåede til at skulle gennemføre den strenge klausur, viste det sig, at det lille søstersamfund havde gennemgået en udvikling, der stod i nøje forbindelse med Kirkens nye behov, men som ikke lod sig forene med den oprindelige klosterregel.

For det første ønskede søstrene indført intellektuelt arbejde ved siden af det manuelle, og for det andet ville man forsøge et apostolat ved at gøre det kontemplative liv mere tilgængeligt for dem, der stod uden for klosteret.

Der gik nogle år, før disse tanker nedfældedes i en konstitution, men i 1931 blev »Les Tourelles« en selvstændig kongregation, hvis mål det er at bevare det kontemplative liv, der er arven fra den ældste tid, men samtidig, så vidt det er muligt, at åbne klosteret for lægfolk, der søger en mere naturlig og umiddelbar kontakt med søstrene.

For øjeblikket tæller ordenen 100 søstre fordelt på 4 klostre, to i Frankrig, ét i Libanon og ét i Sverige. I Röglebäck bor otte søstre fra seks forskellige lande, og tre novicer, en svensk, en norsk og en dansk, forbereder sig i moderhuset på at slutte sig til det lille samfund.

Her har nu dominikanerinderne skabt et fristed for alle, katolikker som protestanter, der trænger til lidt ensomhed og til at leve i en åndeligt klima så helt anderledes end hverdagens. Her er mulighed for kontakt med andre gæster og med søstrene, hvis man ønsker det, men man har også fred til at gå sine egne veje og være alene, hvis det er det, man trænger til. Skt. Dominikus stiftelse er fra søstrenes side tænkt som et hjem, hvor alle er velkomne, og som et lille centrum for økumenisk samtale.

Gæstehuset er åbent hele året, og adressen er: Dominikanerinderne, Röglebäck. Pl. 615, Lund (Sverige).

Kapellet er indrettet i laden og alterets fundament er fremstillet af store sten, der er samlet i omegnen. Søstrenes vigtigste indtægtskilde er æbleavl, men de driver også et hønseri.

En kristen boligpolitik!

Denne kronik er resultatet af drøftelserne i en studiekreds, hvori følgende unge katolikker deltog: Stud.jur. René Albeck, stud.polit. Svend Bang, cand. polyt. AxelDonsby, stud.scient. Martin Ghisler, stud.med. Peer Jansson, stud.mag. Ove Kreiberg, stud.mag. Sven Rossel og stud.pharm. Knut Wolffbrandt.

Det kan næppe siges at være en speciel kristen problemstilling at betegne den aktuelle boligsituation som fuldstændig uholdbar. Store grupper af boligsøgende har uhyre svært ved overhovedet at få bolig, mens andre befolkningsgrupper bor i lejligheder, som er urimeligt dyre i forhold til beboernes indtjeningsmuligheder. Desuden er en del af boligmassen direkte saneringsmoden, og fra et samfundsmæssigt synspunkt er en stor del af resten yderst utilfredsstillende, hvad størrelsen og kvalitet angår.

Naturligvis er der ikke en entydig sammenhæng mellem en befolknings boligforhold og dens sociale, kulturelle og moralske status. Ikke desto mindre kan boligsituationen efter vor opfattelse være af helt afgørende betydning for den enkeltes mulighed for rimelig menneskelig udfoldelse, og man må derfor også kunne opstille visse fundamentale krav til samfundet om husrum til den enkelte, krav, der er så fundamentale, at de praktisk talt ikke bør vige for andre hensyn. Blandt disse fordringer er: et tilstrækkeligt antal boliger, tilstrækkelig plads og en vis kvalitet i boligen samt en rimelig husleje.

Vi mener altså, at det må være helt klart, at ethvert menneske og enhver familie har krav på en bolig, og der må derfor uden hensyn til rentabilitet m.m. sørges for det nødvendige antal boliger.

Dernæst er der spørgsmålet om rummelighed. I dansk statistik betegnes en lejlighed som overbefolket, hvis der er flere end to personer pr. værelse. Dette er meget moderate fordringer til en lejligheds størrelse. Ikke desto mindre bor i den aktuelle situation 11 pct. af samtlige børn her i landet i overbefolkede lejligheder.

Ved den sidste boligtælling i 1960 opgjordes antallet af overbefolkede lejligheder. Opgørelsen viser følgende resultater, her suppleret med tal for 1945:

Overbefolkede lejligheder med:	1945	1955	1960
1 værelse	5.450	4.730	3.080
2 værelser	22.600	27.850	21:690
3 værelser	4.760	7.680	7.580
4 værelser	790	1.280	1.240
5 eller flere værelser	100	120	100
I alt	33.700	41.660	33.690

Samtidig viser den samme undersøgelse, at et betydeligt antal store lejligheder, i alt 36.400 4- og 5-værelsers lejligheder, kun bebos af enlige. Tallene alene giver en antydning af, at boligproblemet i høj grad er et spørgsmål om den rette fordeling.

Nu bør problemet, om en lejlighed er overbefolket eller ej, ikke være et statistisk spørgsmål. Det burde snarere være sådan, at en kreds af sagkyndige, herunder læger og psykologer, fik til opgave rent konkret at finde frem til, hvad man med rimelighed kan kræve af plads for en sund fysiologisk og psykologisk udfoldelse.

Det ligger langt uden for denne kroniks rammer at beskæftige sig med de moralske problemer i forbindelse med anvendelsen af præventive midler, men det må i hvert fald slås fast, at man ikke kan tolerere en boligsituation, hvor manglen på boliger i første omgang opmuntrer til utidig graviditet for overhovedet at få lejlighed, og derefter på grund af den manglende plads i boligen stimulerer anvendelsen af præventive midler.

Den spekulation og det profitmageri, der finder sted ved opførelsen af for små lejligheder, må altså ophøre og bygherrerne må indrette deres byggeprojekter efter det samfundsmæssige behov.

Fra et samfundsmæssigt helhedssynspunkt kan man heller ikke være interesseret i de tendenser, der gør sig gældende inden for visse byggekredse, hvor man på den ene side opfører huse, der i henseende til kvalitet er ganske uacceptable for et moderne menneske, og på den anden side opfører andre boligkomplekser af overdreven luksus.

Her gælder igen, at en bolig bør tilfredsstille visse fordringer om rimelig komfort samt indeholde nødvendige sanitære foranstaltninger. Ligesom ved fastlæggelsen af lejlighedens størrelse burde det være en gruppe af sagkyndige, læger, psykologer m.m., som fastlægger kriterierne for, hvad der må anses for rimelig kvalitet. Kvalitetskravene skal naturligvis med et vist mådehold tilpasses tiden. Hvad der er luksus i dag er måske nødvendighed om 10 år.

Indtil nu har vi kun beskæftiget os med boligen som en menneskerettighed, men i et samfund som helhed har den enkelte borger også pligt til efter evne at være medvirkende til, at enhver kan sikres denne ret. Dette gøres i et demokratisk samfund normalt ad politisk vej. Her har den enkelte mulighed for gennem udøvelsen af sin stemmeret på afgørende måde at indvirke på det lovgivende organs politiske sammensætning.

Skal man som kristen stemme på en folketingsmand (resp. et parti), der går ind for en liberalisering af boligmarkedet, eller på en (resp. et), der vil nationalisere hele boligmassen?

Kirken kan ikke på forhånd give et svar på dette spørgsmål! Det er overladt til den enkeltes vurdering, hvilken fremgangsmåde der i den aktuelle situation synes at indebære den største chance for at tilgodese vore fundamentale krav. Det er her værd at bemærke, at Kirken *ikke* lærer, at den private ejendomsret er en absolut naturret, men kun en relativ, i den forstand, at den ubetinget må underordnes sin sociale funktion, nemlig hensynet til det alme-

ne vel. Hverken en løsning ved liberalisering eller en løsning ved socialisering er således muligheder, der på nogen måde strider mod Kirkens lære.

Det er overordentlig vigtigt, at man her træffer sin afgørelse helt uden hensyn til særinteresser eller fordomme! Selv om en folketingsmand er overbevist kristen, har man jo ikke dermed nogen garanti for, at han eller hans parti er i stand til at udforme en tilfredsstillende lovgivning om boligspørgsmålet, og selv om man måske med rette mener, at nationalisering er et probat middel mod udbytning på helt andre områder, behøver det ikke at være en god løsning af boligproblemet.

Men har den kristne da overhovedet ikke nogen retningslinier at gå efter ved den praktiske løsning af boligspørgsmålet?

Naturligvis er der visse retningslinier, men det er indlysende, at lige meget hvilken løsning man vil foreslå, vil der være visse karakteristiske træk, som må forekomme i enhver ordning, der tilfredsstiller de fundamentale kristne krav. Ud fra en nationaløkonomisk betragtning må det være muligt at finde frem til det beløb, der skal bruges for at sikre landet en betryggende boligstandard. Dette beløb vil naturligvis svare til en vis procent af det samlede private konsum i Danmark og må ligesom skatterne indbetales af borgerne. Problemet bliver nu, hvorledes beløbet skal tilvejebringes. Det må være klart for enhver på baggrund af naturretten og Kirkens lære, at enhver familie må have en bolig, der svarer til dens behov. Til gengæld må det være rimeligt at forlange af familien, at den betaler husleje efter evne. Den enkelte families bidrag må fastsættes på en sådan måde, at de samlede indbetalinger af husleje udgør den bestemte procentdel af det private konsum, som vi ad nationaløkonomisk vej er nået frem til.

En retfærdig og effektiv ordning må omfatte hele landets befolkning, altså også de grupper, der bor i eget hus. Vi kan ikke her sige noget principielt om den praktiske gennemførelse, men man kan f.eks. tænke sig en tilpasset beskatning af værdien af egen bolig, hvis man ikke vil gå til så drastiske foranstaltninger som nationalisering.

Den objektive vurdering, som vi lagde til grund for boligbyggeriet, var lagt an på sagkyndiges udsagn om en rimelig standard, der ikke indbefattede ekstra luksus. Derudover må der i boligplanlægningen tages hensyn til den nødvendige sikring af det frie forbrugsvalg, således at den enkelte får mulighed for at ofre mere end den fastsatte huslejeprocent på sin bolig og dermed opnå en luksus på dette felt, mens han indskrænker sine krav på andre områder.

Spørgsmålet om, hvem der skal bygge, altså det meget aktuelle politiske spørgsmål, hvorvidt det sociale boligbyggeri skal fremmes på bekostning af det private eller omvendt, har vi slet ikke berørt i det foregående ud fra den betragtning, at det er et rent teknisk og administrativt spørgsmål, hvordan den forhåndenværende byggekapacitet bedst udnyttes. Det må dog fastslås, at hvis det private byggeri skal bibeholdes, må det ske inden for de rammer, der afstikkes ved hjælp af prognoser og analyser af det fremtidige boligbehov.

Når sociologer, psykologer, kriminologer, læger og præster m.v. hævder, at vore skandaløse boligtilstande er en af de vigtigste årsager til så mange af samfundets misforhold, må det være en moralsk pligt for enhver kristen at gå aktivt ind i debatten.

Boligen er rammen om familiens tilværelse, om børnenes opvækst til sunde og harmoniske borgere, om ægteskabets trivsel, kort sagt om det centrale grundlag for vort samfunds levedygtighed. Det er ikke nok, at man kun passivt har en mening om dette vigtige indenrigspolitiske problem. Man må også søge at få sine standpunkter gjort gældende gennem aktiv politisk indsats, pressen og de øvrige moderne meddelelsesmidler.

I dansk statistik betegnes en lejlighed som overbefolket, hvis der er flere end to personer pr. værelse.

LEGAT

Efter at Danmarks katolske Kvindeforbund har modtaget til administration og uddeling det af restauratør Christen Krogh og hustru oprettede legat til fordel for katolske børns sommerferieophold skal man hermed meddele, at der af nævnte fond vil være at uddele 4 legatportioner. Legatet vil kunne søges af såvel private familier som af foreninger, institutioner eller andre, der på en eller anden måde virker for katolske børns sommerferieophold. Med fornøden dokumentation for hensigten med anvendelsen af en legatportion, der almindeligvis vil blive uddelt i portioner af — for tiden — 200 kr., vil ansøgning være at indsende til forbundets formand: ekspeditionssekretær, cand.polit. Tove Rasmussen, Willemoesgade 76, 2., København Ø., inden 1. juli 1964.

LÆRER

i naturhistorie søges til enkelte timer ved seminarium.

Nordisk Montessori Kursus for Børnehavelærerinder

Hellerupgårdsvej 13, Hellerup

(1 min. fra Hellerup station)

Telefon Helrup 7894

Bjørn Højbo:

Liturgiens opbygning. I

Der diskuteres meget mand og mand imellem om, hvorledes den fremtidige gudstjeneste skal være, hvad der skal bevares, hvad der skal ændres, og hvad der helt skal udgå. For at give »almindelige troende« mulighed for at følge med i drøftelserne og måske selv tage del i dem og i hvert fald forstå, hvad det drejer sig om, vil jeg gerne i tre artikler gøre kort rede for, hvorfra de enkelte liturgiske led stammer, hvad deres oprindelige form var, og hvad deres funktion har været, eventuelt stadig er. Denne gang vil vi hellige os Ordets del af gudstjenesten, den såkaldte katekumenmesse.

Kærnen i denne del er læsningerne. Hos jøderne, under synagogegudstjenesten, hvorfra opbygningen af denne del stammer, var der og er der stadigvæk to læsninger, den første fra Moseloven og den anden fra en af de andre bøger i Det gamle Testamente. Lovteksten regnes for den grundlæggende og den vigtigste, — den anden tekst ses som en kommentar til loven. Hos de oldkristne tilføjede man en oplæsning af et apostelbrev, Apostlenes Gerninger eller Åbenbaringen og endelig et stykke fra et af de fire evangelier. Eftersom Loven ikke spiller den rolle som hos jøderne, men det snarere var Det gamle Testamente som helhed, der ansås for en forberedelse til og baggrund for Kristus, indskrænkede man snart læsningen til tre, en fra Det gamle Testamente og de to, vi har bevaret. Først senere udelod man læsning af Det gamle Testamente, i Rom først i 6. århundrede.

Mellem disse læsninger sang man vers fra Davids salmer. Nemlig: et Allelujavers før evangeliet, som vi nu stadig gør det i påsketiden, og et traktusvers mellem de to første læsninger. Da man indførte den store fastetid i liturgien i 4.-5. århundrede, afskaffede man Allelujaverset og sang på dets sted traktusverset. Man indførte så gradualet til at indtage traktusversets plads mellem de to første læsninger. Da den første læsning forsvandt, optog man den praksis, vi nu kender: gradualet i almindelighed, traktus i faste- og bodstider, Allelujavers i påsketiden.

Denne kerne var omgivet af følgende: Indledningsvis hilste celebranten folk med »Herren være med eder«, en hilsen, vi ved, jøderne brugte, når de skulle læse loven højt. Ellers brugte man det mere almindelige »shalom«, Fred være med eder. Med denne hilsen begyndte gudstjenesten. Man talte jo hyggeligt sammen i kirkebygningen, som jøderne stadig gør det i synagogen, og for at meddele at nu begyndte gudstjenesten hilste man på denne måde.

Straks derefter begyndte man på den første læsning. Når læsningerne og de indskudte salmevers var ovre, fulgte en prædiken. Derefter blev de ikke-kristne tilhørere sendt af sted, for nu skulle der bedes i Jesu navn for alt og alle, den såkaldte »Store bøn«. Stedet, hvor den fandt sted i den latinske liturgi, er bevaret. Efter *Dominus vobiscum* ved offertoriets begyndelse siger celebranten: *Oremus,* hvorefter der intet sker. Her skulle bønnen være. Denne bøn kunne have flere former. En af dem er bevaret i langfredagsbønnerne. Man må ønske, at den kommer tilbage, men ville det være formasteligt at ønske, at den fik forskelligt indhold og form i advent og fastetid, i påsketid og juletid, i pinsetid og på de store festdage? Ensformighed kan på et moderne menneske godt virke sløvende, og der er tekster nok at tage af i Kirkens store liturgiske arv fra øst og vest.

Om læsningerne skal lige gøres et par bemærkninger. De skal læses højt og tydeligt vendt mod menigheden. Kunne man tænke sig, at kommunistmøder begyndte med, at mødelederen efter at have budt velkommen stillede sig med ryggen til folk og læste op af Lenins skrifter på russisk, mens de forsamlede med oversættelsesmateriale i hånden prøvede at forstå, hvad der foregik? Eller — som en fransk præst så slående har udtrykt det: Så kommer det store øjeblik, evangeliet skal proklameres, frelsesbudskabet skal lyde, Guds ord skal forkyndes... og alle rejser sig, mens præsten med ryggen til menigheden mumler latin ind mod en pille eller mod væggen!

Biskoppen sad i oldtiden i korrundingen, og evangeliet blev læst ud mod folket på hans højre side, den ærefulde, altså til venstre for folket, nede i kirkeskibet fra en ambon. For at alle, også i koret, skulle kunne høre, læste man lidt skråt vendt imod koret. Derfor står bogen ved evangelielæsningen stadig skråt. Resten af læsningen samt bønnerne foregik direkte vendt mod folket. Derfor står messebogen stadig lige på epistelsiden, biskoppens venstre side set fra koret's runding.

Efter den konstantinske kirkefred i 313 begyndte en udvikling, der indførte flere elementer. Man ville gerne gøre det hele mere højtideligt.

Lige efter *Dominus vobiscum* indføjedes en bøn, den såkaldte kirkebøn. Denne måde at begynde messen på stammer fra Alexandria.

Den græske indledning blev også optaget i den latinske ritus. Denne består af højtidelig indgang med sang (indgangsvers), litani (Kyrie) og hymne (Gloria). Indgangsverset, Introitushymne, stammer fra kejseraudienser. Sådan indledtes disse.

I middelalderen satte man foran alt dette den oprindelig private forberedelse for præsten, trinbønnen.

Vi har således i den nuværende messe en tredobbelt indledning: en latinsk, en græsk og en alexandrinsk. Men det er alt i alt blevet en meget pæn enhed trods de meget forskellige oprindelser.

Lad os se på nogle enkeltheder. Salmen *Judica* er først blevet obligatorisk i 1570. Den blev oprindelig bedt på vej til alteret. *Confiteor* fik først i senmiddelalderen sin nuværende skikkelse med de mange navne. Indgangsverset stammer som sagt fra oldtiden og er indført af pave Celestin I, der døde i 432. Det

ALTERLYS

i alle størrelser

og i øvrigt

stearinlys og vokslys

af enhver art

ASP-HOLMBLAD

STEARINLYSFABRIKER

København

Messens første del, Ordets gudstjeneste, bør læses vendt mod menigheden.

bestod oprindelig af en Davidssalme med en antifon til indledning. Man sang af Davidssalmen så meget som der var brug for. Først senere er man gået over til kun at bruge et enkelt vers og dernæst at strække dette ved hjælp af de lange gregorianske melodier, der ærlig talt gør tekstforståelsen mindre, da man kun vanskeligt opfatter ordene.

Kyrie eleison er svaret på de latinske påkaldelser, som nu er faldet bort. Denne bøn stammer i romersk liturgi i hvert fald fra pave Gelasius' tid. Han døde i 496. Det stammer fra Antiokia og blev hurtigt en uhyre populær form for bøn, fordi et sådant litani i allerhøjeste grad aktiviserer folket. Man skal ligefrem høre det sunget i den oprindelige form ved en byzantinsk gudstjeneste for at kunne værdsætte det helt. Da bønsintentionerne faldt bort, blev det jo noget træls at synge det samme i en uendelighed, og man fandt da på at udskifte nogle af påkaldelserne med *Kriste eleison.* Vi kunne sagtens indføre det i den oprindelige skikkelse, for vi har selve Gelasius' bøn bevaret. Det lød altså for eksempel som følger: »Lad os bede for Guds kirkers vel og for alles enhed i troen«, synger diakonen eller præsten, og alt folket svarer: Kyrie elesion. Lad os bede for rejsende til lands og til vands — Kyrie eleison. Lad os bede for de syge og de fangne og for dem, der lider nød — Kyrie eleison o.s.v.

Gloria stammer fra den græske morgenbøn og er indsat i den byzantinske matutin. Det består blandt andet af en række akklamationer til Kristus og er uhyre gammelt, i hvert fald fra det fjerde århundrede. I Vesten blev det allerede indført af Hilarius af Poitiers ca. 360, men i den romerske liturgi holdt det sit indtog under pave Symmacus, der døde 514. Han beordrede nemlig, at det skulle synges hver søndag og på martyrfester, men det varede noget, inden det blev almindeligt. I lang tid blev det af almindelige præster kun brugt påskenatten. Vor nuværende brug slog først igennem i det 11. og 12. århundrede.

Vi har nu set, hvorledes den romerske liturgi er nået til den nuværende form. Ser vi det ikke mere historisk, men systematisk, får vi altså følgende resultat: Trinbønnerne, af latinsk og sen oprindelse. Indgangsverset, fra senest 432, Kyrie fra senest 496, Gloria fra senest 514. Indgangsvers, Kyrie og Gloria danner den græske indledning, som man altså optog lidt efter lidt i sin fulde form. Kirkebønnen blev indført ca. 450 og danner sammen med hilsenen den alexandrinske indledning. Hele indledningen fra indgangsvers til kirkebøn medregnet stammer fra perioden 430 til 530, d.v.s. højst 100 år.

Dernæst kommer de langt ældre dele, læsningerne og de mellemskudte sange, alt stort set overtaget fra synagogegudstjenesten. Endelig har man vort *Credo,* der først vandt indpas i den romerske messe i 1014, og sluttelig den store bøn, der er faldet ud, men som nu genoplives flere steder, for eksempel i St. Ansgars Kirke, hvad der nok må siges at være en opfordring til os alle, eftersom gudstjenesten dér vel er en model for hele bispedømmet.

Hermed slutter Ordets gudstjeneste, der altså oprindelig var en selvstændig gudstjeneste, og som også i vore dage vil kunne danne en fortrinlig form for aftengudstjeneste på aftenen før de store festdage. Men hvad skal vi i vor generation bevare eller fjerne eller ændre, for at alt kan blive lige så levende, som det var for de fjerne slægter, der skabte det hele og bestemt ikke havde tænkt sig, at det bare var noget, der skulle gøres, men mente, det var noget, der skulle opbygge eller — for at citere Grundtvig: »Hjertet så du fæste til Vor Herres tale, at han os kan gæste i de dybe dale.« Men det kan Gud ikke, hvis vi mumler eller japper eller taler i et uforståeligt tungemål eller hvis vi synes, at alt dette blot er noget, der skal overstås, inden det egentlige kommer.

Bjørn Højbo

LÆSERBREVE

Bjerget barslede — og fødte en mus!

Fra pastor Palle Burla, Torshavn, har vi modtaget:

2000 biskopper har efter lange forhandlinger for nu 1½ år siden vedtaget liturgireformer, og for et halvt år siden blev de promulgerede med højeste myndighed og højtidelighed med alverden som tilskuere i tv. Der er skrevet snesevis af artikler i Katolsk Ugeblad, — og alt, hvad der hos os hidtil er kommet ud deraf, er et lille Amen.

I Tyskland, Østrig, Frankrig, Belgien og Holland blev læsningerne på modersmålet alene indført allerede i februar; i Tyskland selv i pontificalmesser, og bl.a. *Dominus vobiscum* før evangeliet synges på tysk. Men hos os er intet sket.

En gennemgribende fornyelse og især tilpasning af tekst og sang er et vanskeligt og langvarigt arbejde. Men lige så let er det straks at få tilladt læsninger uden latin først. Vi har jo »Messebogen«. Og hvorfor ikke i reciterede messer og søndagsmesserne, også orationerne, *Gloria, Credo* og *Fadervor?* Det har jo været gjort af »menigheden« i børne-, ungdoms- og kongregationsmesser i mere end en menneskealder. Det er blot, at liturgikommissionen tager sig sammen og får lov at arbejde de par timer, det tager, i fred for kværulanter, der vil gøre det hele mere indviklet, end det er.

Vi ved af erfaring at højst halvdelen af menigheden har en messebog og færre tager den med. Hvorledes skal den ifølge koncilets allerede ikrafttrådte bestemmelse gøres aktiv, hvis den ikke forstår? Endelig — og hos os ikke at glemme — hvordan vil vi gøre os håb om at få den øvrige befolkning interesseret i katolicismen og i vor messe? Vi har altid slået på, at de katolske teologer brillerer ved deres eminente logik, intelligens og tilpasningsevne og at Kirkens organisation garanterer en enestående handlekraft. Hvorledes skal vi få folk til at interessere sig blot for koncilets arbejde, når de hører at bjerget buldrer og brager, — og så bliver der kun født et stakkels lille Amen.

Palle Burla

— — —

Vi har forelagt dette brev for liturgikommissionens fungerende formand, pater Vian O.P., som svarer følgende:

Liturgikommissionen har indtil nu intet at bebrejde sig og den kan heller ikke klage over »kværulanter«. Tværtimod erfarer den en utålmodighed, sådan som den udtrykker sig i ovenstående brev. Men liturgikommissionen har ingen myndighed. Selv om teksterne er parate til indførelse af modersmålet for læsningerne, kan et sådant dekret ikke træde i kraft, så længe biskoppen ikke har godkendt og underskrevet det. Vi beklager derfor vor biskops sygdom, som har gjort det umuligt at indføre mere end det lille »Amen«, som er blevet indført af paven selv.

G. Vian

SYMBOLET

Gipsfigurer à la Thorvaldsens Kristus, andenrangs olietryk, drivende sentimentalitet, et sprogligt umuligt forsøg på at personificere den menneskelige anatomi: alt dette er Jesu-Hjerteandagten, siger nogle. Et levn fra barokkens, pietismens og individualismens fromhed! Men på den anden side: Det nye Testamente! Johannes, den symbolrigeste af alle evangelister, skriver i slutningen af det 1. århundrede: »En af soldaterne stak ham i siden med et spyd, og straks flød der blod og vand ud. Og den, der har set det, har vidnet om det – og hans vidnesbyrd er sandt, og han véd, at han taler sandt – for at også I skal tro. Thi dette skete, for at det skriftord skulle gå i opfyldelse: Intet ben skal sønderbrydes derpå (d.e. på påskelammet)! Og endnu et andet skriftord siger: De skal se hen til ham, de har gennemstunget.« Johannes beretter med disse ord ikke en faktisk begivenhed, der står i forbindelse med Kristi død, en interessant kuriositet. Når man læser disse ord i hele evangeliets sammenhæng, opdager man, at de er mættet med symboler. Her er denne »ophøjelse« gået i opfyldelse, som Kristus tidligere har talt om (3,14; 8,28): »Når jeg er blevet ophøjet fra jorden, vil jeg drage alle til mig« (12,32). Den hos Faderen ophøjede Kristus drager ved sine på korset vidt udstrakte arme hele verden, ja hele kosmos til sig. Her har vi Kirken. Thi der kan ikke være tvivl om, at »blod og vand« i Johannes' sprogbrug er symbolet på Kirkens sakramenter: »badet og bordet«, sakramenternes udgangspunkt, dåben, og højdepunkt, Herrens legeme og blod. Og her har vi symbolet på forløsningens inderste kærne: det gennemstungne hjerte. »Gud er kærlighed« (1 Joh. 4,8).

For mere end hundrede år sagde Friedrich Schlegel (før sin konversion): »Det, vi trænger til, er en ny mytologi«. Han tænkte ved disse ord vel på den græsk-romerske mytologi, som allerede den gang var forældet, og slet ikke mere siger noget til vor tids mennesker. Men på det store liturgiske møde, der for en måned siden blev holdt i Mainz, talte man også om de kristne symboler, som anvendes i Kirkens gudstjeneste. Uden tvivl findes der i liturgien symboler, som ikke mere er umiddelbart forståelige og er blevet fremmede for det moderne menneske. Hvem forbinder endnu noget umiddelbart forståeligt med »pelikan«-symbolet? Man må først drive litterære studier og gå tilbage til det græske, natursymbolske skrift »Physiologus« (4. århundrede) for at forstå dette symbol. Derimod findes der i den kirkelige liturgi symboler, som kan forstås af alle og enhver. Vand, brød og vin, aske, olie, vej, liv, håndspålæggelse er sådanne symboler. Men der er ét symbol, hvis betydning forstås af simpelthen alle mennesker. *Det er hjertets symbol.* Ikke blot Det gamle Testamente benytter sig af dette symbol for at betegne personens inderste kærne, ikke blot har Det nye Testamente overtaget samme symbol, men det er kendt overalt, hvor der findes mennesker. Hjertet er det sted, hvor følelserne udgår fra, hvor alle beslutninger modnes; hjertet er kærlighedens sæde. Selve det menneskevordne Ord har brugt dette symbol. Den nytestamentlige teologi har lært os, at de enkelte evangelister har deres særlige terminologi, og at de udtrykker den samme overleverede lære i hvert deres symbolsprog. Men det er ikke en evangelist eller Paulus, som har skabt hjertets symbol. Det er Jesus Kristus selv, som lod sit hjerte åbne. Derfor står vi her overfor et symbol, der samtidig er reel åbenbaring, der har sit grundlag i Herrens suveræne vilje. Det gennemstungne hjerte er ikke noget, som en evangelist, en teolog eller en senere helgen eller helgeninde har opfundet. Det gennemstungne hjerte er en del af selve Jesu person. Det gennemstungne hjerte findes også i Herrens ophøjede og forklarede legeme (Joh. 20,21).

Det fænomen, som er Kristus Jesus, kan kun læses, når vi forstår det som kærlighed. Enhver anden forklaring svigter. Ganske vist er han »Logos« (d.v.s. Ordet), men han er det kun ved at åbenbare Faderens kærlighed. Han er i sin person intet andet end den guddommelige kærligheds åbenbaring. Men kærlighed er altid (hvis den er ægte) en vej væk fra sig selv og hen til den anden. Kristus fastholdt ikke sin guddomsvælde, men fornedrede sig selv og blev lydig til døden, ja døden på et kors (Fil. 2,6-8). Skønt menneskene slog og slår ham med knyttet næve i ansigtet, håner ham, gør nar af ham, jager ham ud af deres byer, så at han dør »udenfor byen«, undskylder han dem og forfølger han dem med sin kærlighed. Han går til den yderste grænse i denne sin kærlighed, en grænse, i hvis nærhed vi mennesker aldrig ville vove at komme. Det er ikke tilfældigt, at motivet i mange af G. Rouaults billeder er klovnen og *Ecce homo.* Selv når menneskene behandler ham som en klovn, bliver han ikke vred og opfarende. Mottoet over hans liv er: »Han var i verden, og verden er blevet til ved ham, og verden kendte ham ikke. Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham« (Joh. 1,10-11). Han døde for os, da vi endnu var hans fjender.

At elske betyder at være til for andres skyld, at leve i andre, at stå til rådighed for andre. Den er en bevægelse væk fra sig selv og hen til den anden. Kærlighedens fryd er det at give – ikke blot gaver, men sig selv. Hvis man vil anskueliggøre en sådan abstrakt idé i et konkret billede, kan man tage sit udgangspunkt i ideen og derefter lede efter et symbol, der fremstiller den. Man kan f.eks. fremstille retfærdighedens idé ved en kvinde, der har bind for øjnene og en vægtskål i hånden. Denne fremgangsmåde kalder vi allegori. Men man kan også med ét blik omfatte ideen og det konkrete billede – eller bedre sagt: ideen *i* billedet, det universelle *i* det konkrete. I dette tilfælde taler vi om et realsymbol, hvor det betegnende billede er en del af den betegnede virkelighed, hvor begge dele danner en uløselig enhed. Det gennemstungne hjerte er et sådant realsymbol, hvor billedet (hjertet) ikke blot peger på noget andet (Guds kærlighed), men omfatter selve denne virkelighed. Jesu kærlighed, udtrykt i hans hjerte, er Guds kærlighed. »Den, som ser mig, ser Faderen«. I Jesu hjerte rører vi bogstaveligt talt ved Guds kærlighed.

Hvad siger dette realsymbol os? Det siger os, at nøglen til forståelsen for tilværelsens dunkle hemmelighed er ikke ånden eller logos, ikke magt eller sexus, ikke videnskab eller eros, men kærlighed. »Således elskede Gud verden, at han gav sin Søn den enbårne, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv« (Joh. 3,16).

Al kærlighed er noget skrøbeligt og fragilt. Den kan let gå i stykker. Men al kærlighed er også noget stærkt og uovervindeligt. Alt dette er udtryk i Jesu gennemstungne hjerte.

»De skal se hen til ham, de har gennemstunget.«

Vi burde måske i en vis tidsperiode slet ikke mere fremstille Jesu hjerte. Kun den helt store kunstner formår det. Måske burde man overhovedet ikke fremstille dette hellige symbol. Det burde måske kun leve i vore egne hjerter. Mange symboler har en større udtrykskraft i ordet end i det ydre materiale. Derfor kan en roman udtrykke mere end et teaterstykke, og et teaterstykke mere end en film. Men med stor ærbødighed burde enhver kristen se op til det hjerte, som i sig selv samler Guds og hele skabningens kærlighed.

H. Roos S.J.

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Med aktuel anledning

Meget ville have været lettere, om Guds menneskevordelse var sket et par tusinde år senere!

I så fald tør man formode, at Jesu jævnligt havde været at se i fjernsynets Aktuelt, hans taler havde været optaget på lydbånd, og hans udseende fastholdt af pressefotografernes kameraer.

Ikke færre end tre stenografer nedskriver hvert ord, der lyder fra Folketingets talerstol, så man senere kan sammenligne referaterne og sikre sig mod enhver nok så lille fejl. Men da Jesu talte på Bjerget var der hverken stenografer, tv-folk eller radioreportere tilstede.

En time efter, at den sovjetiske ministerpræsident sætter foden på dansk grund, vil alverden vide besked med, om hans første ord var BØH eller BUH. Hvis han kl. 17 tørrer sveden af panden, vil millioner af fjernseere kl. 20 kunne erkyndige sig om, at han har haft det en smule varmt. Hvert skridt, han tager, og hvert ord, han siger, bevares, så man om to tusinde år kan rekonstruere alt på det nøjeste.

Hvis nogen ellers gider!

Ja, tænk om man på hin tid havde . . .

STOP!

Sidder man ikke her og fumler halvvejs med en bebrejdelse til Gud, fordi hans søn måtte nøjes med et æsel, hvor vor tid ville have budt på såvel helikopter som jetfly? Funderer over ulige betingelser fordi Jesus valgte at lade sine ord bære videre af en håndfuld apostle og evangelister, hvoraf ingen i dag kunne være kommet i besiddelse af et pressekort? Beklager, at han ikke havde adgang til et eneste af de hjælpemidler, hvormed vi i dag kan meddele ord og billeder til hinanden?

Hvorfor dog gå i rette med Gud om tid og sted? Hvor tåbeligt! Ja, tåbeligt, men dog vist så menneskeligt til alle tider at spørge: Hvorfor?

Velkommen da, Khrustjof! Dine ord og dit billede vil blive gemt i vore arkiver, og kun der. Dit moderne evangelium derimod vil være glemt i morgen, fordi det er af denne verden.

Deri forskellen!

Aarhus

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vestebro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10
Kul - Koks - Olie

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Toldbodvejens frugt, blomster og kranse
v/ Bent Høj
Svendborg. Tlf. 579.

Ure og optik
»Balancen«
v/ Knud Petersen
Møllergade 46,
Svendborg . Telf. 1920

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos
JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Alt i bandager & sygeplejeartikler
Holbæk Materialhandel
Telefon 32
Kaj Andersen
Lev. til Sct. Elisabeth Hospital

Odense

F. Fechtenburg & Søn
autoriseret installatør
Tlf. 12 86 00
Hjallesvej 46, Odense

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens Restaurant
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

Støt vore annoncører

Fotograf for Mattæus

Eftersom vi alligevel ikke er i stand til at skaffe samtidige illustrationer, begyndte vi for nogle år siden i dette blad at illustrere bl.a. prædiken med moderne billedmateriale. Man kan diskutere — og det er også blevet gjort! — om billedet altid på smukkeste måde understøtter teksten. Tør vi håbe, at der i hvert fald af og til har været god harmoni til stede?

Den unge århusianske præst Herluf Andersen har nu udgivet en bog, der rummer Mattæusevangeliet. Et halvt hundrede fotografier, taget af ham selv, går ind som illustrationer til bibelordene suppleret med gengivelser af avisudklip. Pastor Herluf Andersen fortæller til B.T.s Hjalmar Havelund, at han for nogle år siden under et besøg i Italien fik den tanke at illustrere Bibelen med fotografier fra den overlevende fortid.

— Jeg begyndte at samle materiale, men fandt ud af, at historisk korrekte illustrationer ikke ville bringe nutidsmennesker nærmere i kontakt med ordet. Det var vor egen hverdag, jeg skulle have fat i.

— Sædemanden i bogen er et par mand med en traktor og en såmaskine. Det har man dog set på søndagsturen.

B.T. gengiver nogle af de illustrerede bibelord. Under et fotografi af en på knallert ventende »læderjakke«: Hvad skal jeg sammenligne denne slægt med? Den ligner børn, som sidder på torvene. — En mand, der sover på en parkbænk: Jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig. — En mand, der pusler sin bil: Hvor din skat er, vil også dit hjerte være. — Under en demonstrationsplakat med påskriften »Ikke luksuskirker men boliger«: Disciplene blev vrede og sagde: Hvad skal al den ødselhed til for? Det kunne jo være solgt for mange penge og givet til de fattige.

På spørgsmålet, hvad han tror Mattæus ville have sagt til billederne, svarer pastor Herluf Andersen:

— Jeg håber, han ville anerkende mine fotografier og udklip som en oversættelse af hans ord og situationer. Mattæus var tolder, på den tid det samme som en skrivekyndig mand, og da han netop skrev sit evangelium for at folk skulle få et førstehåndskendskab til Jesu liv — Mattæus var en af de apostle, som virkelig var sammen med Jesus — så tror jeg, han ville blive glad for, om man læste ham.

85.000

Så er papirkrigen 1964 ved at ebbe ud. Gruppen bag folkeadressen vedrørende skolens former for seksualundervisning og tidens spekulation i sex, fik samlet 85.000 underskrifter. Om det er mange eller få kan diskuteres. Man tænker på, at der i Sverige for ikke længe siden blev samlet 2 millioner underskrifter på en adresse, der protesterede mod planer om indskrænkning af skolernes kristendomsundervisning.

Kristeligt Dagblad opregner nogle af de sandsynlige grunde til, at der trods alt ikke kom flere end de 85.000 navne. En del af forklaringen kan have været manglende organisatorisk effektivitet hos initiativtagerne, en del kan skyldes adressens formulering, men bladet mener, at mange flere end de 85.000 vil have været enig i adressens sigte.

— Forklaringen kan kun være den, at skønt enig i hovedindholdet, føler mange ubehag ved underskriftaktioner af denne art. Sligt passer ikke for dansk mentalitet. Det virker for »billigt«. Som én sagde: Havde det kostet 10 kr. at underskrive, og var pengene gået til et godt formål, så havde det været en anden sag. — Ikke mindst den yngre generation fandt ubehag ved det forslag, man havde valgt. For mange har det vel også spillet en rolle, at man ikke syntes, en sådan underskriftaktion løste noget problem. Det, der skal skabes, er et andet *klima*.

Er aktionen så uden værdi? Nej. Den har for det første været med til at skabe en debat, som var nødvendig. Alt for længe har man i kirken undladt princippielt at gennemtænke de problemer, adressen omtaler. Dernæst viser de 85.000 underskrifter, at en stor gruppe i vort folk er parat til at reagere, hvis den finder, at der kastes vrag på hævdvunden moral.

Politikere og ansvarlige — bl.a. i radiohuset — har god grund til at notere sig dette, slutter bladet.

Da formanden for Folkeligt Oplysnings-Forbund, sognepræst Paul Honoré, på forbundets repræsentantskabsmøde gav oplæg til en idédebat, kom han også ind på folkeadressen. For at forklare, hvad han mener, citerede han, hvad han kaldte »sexdebattens bedste indlæg« — en kronik i Information af pater V. Duclos:

— Man kan, hed det i kronikken, ikke reducere mennesket til udelukkende at fungere som fysisk kraft, og vi tror, det hænger sammen med skaberværket. Det unaturlige er, at hverken den forstand eller den vilje, som er en del af den menneskelige natur, er med i det, der sker. Det umoralske er, at mennesket ikke handler som menneske. Seksuel omgang i flæng er for mennesker lige så unaturligt, som det er at fremstille børn i reagensglas. I det første tilfælde regner man kun med naturen fra bæltestedet og nedad, og i det andet tilfælde standser man ved kraniegulvet, men kan man kalde et menneske, som kun består af underkrop eller af hjerne, for et menneske?

Søndagsskolen

— Når jeg ikke må få lov at komme i rigtig skole, så vil jeg med Marianne og Birgit i søndagsskole — i hvert fald. Frøkenen siger selv, at alle veninder må komme med, og så kan vi tage til messe bagefter — i hvert fald.

Femårige Susanne (-i-hvert-fald-Susanne, som hun p.t. kaldes i søskendeflokken) får sin vilje, og da hun en timestid senere vender hjem fra søndagsskolen, har hun masser at fortælle. Hun har set rigtige lysbilleder, og det var — i hvert fald — meget sjovere end det dumme fjernsyn, for alle billeder stod helt stille, så det var let at se, hvad der var på dem. Og så har de sunget en sang, som hun ikke kunne, men hun skal snart få den lært — i hvert fald.

Næste søndag — klokken er henad seks morgen — stiller Susanne ved mors seng for at få flettet sine rottehaler. Hun er ikke den, der ønsker at komme for sent til søndagsskolen, tre timer senere. Let pinlig scene, før hun igen ligger i sin seng.

Dagen slår desværre skår i søndagsskole-idyllen. — Frøkenen sagde, at jeg i hvert fald ikke må knæle og gøre korstegn, fordi Marianne og Birgit også gør det. De kender heller ikke »Hil dig, Maria«. Det er mærkeligt — i hvert fald. Og så har de ikke engang vievand i søndagsskolen!

Susanne mente dog at ville gøre endnu et forsøg. Imidlertid kom hun hjem efter en halv times forløb. — Hvorfor? Jo, det var kommet frøkenen for øre, at Susanne frimodigt havde inviteret nogle af sine nye bekendte med til messe, så de ved selvsyn kunne konstatere, at der i en katolsk kirke virkelig er »et lille vandkar til at dyppe fingeren i«.

Nu hersker troens endrægtighed igen i søndagsskolen.

Det hjalp!

Denne historie er ganske med urette stedfæstet til Knud Lavards Kirke i Lyngby:

Sognepræsten var efterhånden blevet ked af, at folk trampede rundt på græsplænen langs kirken. Så slog han et lille skilt op med inskriptionen:

Advarsel: På denne plæne har cramineæ bredt sig stærkt.

Det hjalp. Herefter havde han sin plæne i fred.

Såvel som sit cramineæ.

Hvad iøvrigt betyder *græs*.

EN BANKBOG
åbner alle muligheder
- indsæt Deres penge i
LANDMANDSBANKEN

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR TRYKLUFT OG VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

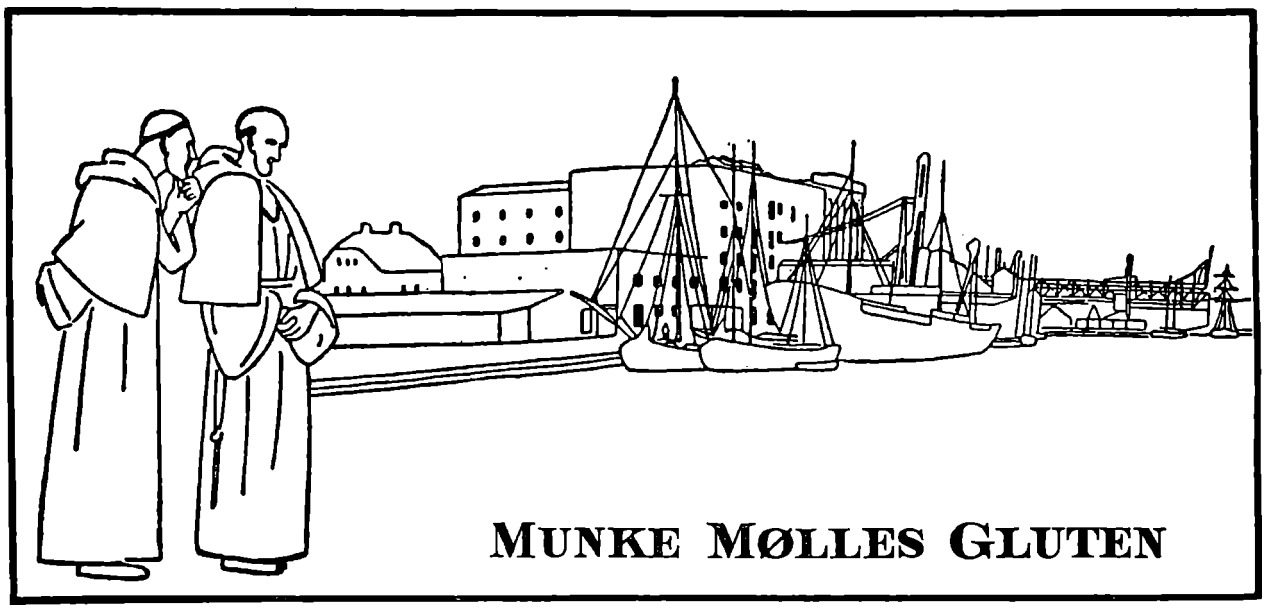

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 7.: 3. søndag efter pinse (s. 662, grøn).
MANDAG den 8.: Søndagens messe (s. 662, grøn).
TIRSDAG den 9.: Søndagens messe (s. 662, grøn). Ihukommelse af Primus og Felican (s. 934), martyrer.
ONSDAG den 10.: Margrethe af Skotland (s. 936, hvid), enke.
TORSDAG den 11.: Bafnabas (s. 936, rød), apostel.
FREDAG den 12.: Johannes af St. Facundo (s. 940, hvid), bekender. Ihukommelse af Sasilides og hans lidelsesfæller (s. 940).
LØRDAG den 13.: Antonius af Padua (s. 941, hvid), bekender og kirkelærer.
SØNDAG den 14.: 4. søndag efter pinse (s. 666, grøn).

I DEN KOMMENDE TID

AC's ORDINÆRE GENERALFORSAMLING

AC indkalder på ny til ordinær generalforsamling mandag den 15. juni 1964 kl. 20 i Englesalen, Jagtvej 183 B. Den 13. maj trak generalforsamlingerne for studentergruppen og akademikergruppen nemlig så længe ud, at man ikke kunne nå at afholde AC's ordinære generalforsamling.

▪

AC's SOMMERLEJR PÅ KLITBORG 27. JUNI - 6. JULI

AC's sommerlejr foregår fra lørdag eftermiddag den 27. juni til mandag middag den 6. juli på Klitborg i plantagen ved Kattegatkysten mellem Nykøbing S. og Rørvig.

Dagene bliver præget af ferie og kammeratligt samvær. Fem minutters gang fra huset har man en dejlig sandstrand (privat). Aftenerne får som emne: Kirken. Emnet får en særlig aktualitet, fordi netop kirkeskemaet kommer til at stå i centrum for forhandlingerne på koncilets kommende tredje samling. — Dagen begynder med reciteret messe og slutter med komplet.

Lejren ledes af Ruth og Claus Munk Plum. Lejrpræst er P. Roos S.J. Pris for deltagelse er kr. 90,-, for russer kr. 45,-. Også andre kan søge om halv friplads. Tilmelding sker til dr. Ruth Plum, Dr. Christiansensvej, Dianalund, senest den 11. juni.

Vor kære medsøster
SØSTER MARIA EUDOXIE
(Melania Bellens)
fhv. generalforstanderinde
hensov stille i nat den 26. maj.
Maria Søstrene, Vejle

Efterlysning

Efterlysning af glemte sager på Aasebakken ved valfarten den 24. maj 1964:

Manchetknap. Krucifiks til en rosenkrans. Sæde eller ryglæn til en stol. Nøglering med 2 stk. yalenøgler. Kjole til ministrant. Rochet. Chiffontørklæde.
Henvendelse: Aage Meyer, tlf. Eva 7501.

Jubilæum

Uppsala-stiftets 800 års jubilæum er allerede fejret af svenske katolikker, nemlig den 18. maj — 2. pinsedag — på Sct. Eriks fest. Erik var den konge, der indførte kristendommen i Sverige. Biskop Taylor sang pontifikalmesse i en lejet sal, idet det stedlige katolske kapel var for lille til at rumme den store forsamling — for en stor del katolske akademikere, der kom fra alle dele af landet. Senere på dagen blev Uppsalas domkirke ved lutheranernes velvillighed åbnet for katolikkerne, som holdt eftermiddagsgudstjeneste i katedralen.

Kirke og stat i Spanien

Hos spanske katolske intellektuelle er der tegn på stigende misfornøjelse over forholdet mellem kirke og stat i nutidens Spanien, fremgår det af et rundspørge, som generalsekretæren for spansk Katolsk Aktion, Miguel Benzo Bestre, har foretaget blandt sine elever. Mestre underviser i religion for matematik- og fysikstuderende ved universitetet i Madrid.

409 mandlige og 200 kvindelige studenter blev spurgt. 83 pct. mandlige og 97 pct. kvindelige adspurgte var overbevist om Guds eksistens. På Kristi guddom troede henholdsvis 72 og 90 pct., på pavens ufejlbarhed i trossager henholdsvis 58 og 84 pct. 64 pct af mændene havde inden for det sidste par år været til skrifte. For kvindernes vedkommende var procenttallet 91.

På spørgsmålet om hvorvidt den spanske stat, som den er det nu, burde være katolsk eller neutral svarede 72 pct. af mændene og 57 pct. af kvinderne, at de ville foretrække en stat, der var neutral religiøst set. 21 pct. af mændene og 37 pct. af kvinderne var tilfredse med forholdet mellem kirke og stat, som det var. (KIT)

UNG PIGE ELLER FOLKEPENSIONIST
søges i skolebørnenes sommerferie til at sove hos 2 børn 5 gange om ugen.
Jørgen Nielsen
Funkiavej 7 st., København S.

Pastor d'Auchamps Romrejser 1964
29. GRUPPE:
7. - 25. september
Rom - Assisi
19 dage kr. 1000 19 dage kr. 1000
Program og alle oplysninger fra revisor Schwartz, Farimagsgade 18, København Ø. Telefon Øbro 4642 x, efter kl. 18.

CARITAS DANMARK
ekspederer alle gavepakker til de østlige lande. Oplysninger og brochurer ved henvendelse til Frederikssundsvej 225, Brønshøj.
Alt overskud samles til nye forsendelser til nødlidende.

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

RADIO OG TV

Ungdommens moral og de danske farvande

Fornylig bragte et københavnsk formiddagsblad en omtale af en resolution udgået fra en lytter- og seerforening. Det drejede sig om den nystiftede »Lytter- og Fjernseerunion«, der er en sammenslutning af fire mindre foreninger: Den jydske Lytter- og Fjernseerforening (21.564 medlemmer), Dansk Lytter- og Fjernseerforening (20.629 medlemmer), Odense Radioklub (15.904 medlemmer) og Lytterforeningen »Sydslesvig« (11.241 medlemmer). Disse foreninger krævede bl.a. mulighederne undersøgt for indførelse af reklame i radio og tv. Det er et krav, som hidtil kun en enkelt mindre forening »Fjernseerforbundet« havde gjort sig til talsmand for. Vi skal ikke her beskæftige os med spørgsmålet om reklame eller ikke i radio og fjernsyn. Det interessante i denne forbindelse er *det principielle i lytter- og fjernseerorganisationernes arbejde*. Er de fredelige sammenslutninger til værn af lytternes og seernes demokratiske rettigheder indenfor ledelsen af radio og tv eller er de i virkeligheden farlige »pressionsgrupper«, der med alle midler forsøger at tvinge egoistiske særinteresser igennem ved at øve pres?

Det mente omtalte formiddagsblad åbenbart, idet man bragte omtalen af eklame-resolutionen under overskriften: »Pres mod tv for reklame — pressionsgrupperne rykker frem.« I denne forbindelse omtaler bladet andre eksempler på pressionsgrupper bl.a. den pression, som en gruppe af kirkens og Moralsk Oprustnings folk rettede mod Danmarks Radio for at stoppe fjernsynets seksualoplysningsprogram. Der nævntes også den gruppe med »modsat fortegn«, der anføres af forfatterinden Ulla Dahlerup, og som kræver større og bedre sex-oplysning. Der nævntes også udenlandske eksempler, f.eks. en engelsk pressionsgruppe, der fik gennemtrumfet tv-reklamen i England. Den arbejdede fortrinsvis i det skjulte. Mængder af falske læserbreve, indsmuglet i dagblade var kun et lille led i de succesrigt gennemførte operationer. En anden stor gruppe arbejder i Sverige med samme formål. Det såkaldte »TV-Främjandet« har støtte på højt niveau i Riksdagen og arbejder langsomt, men ihærdigt. Bladet skelner derefter mellem pressionsgrupper, »hvis arbejde ikke tåler dagens lys« og grupper, »som arbejder for fornuftige formål«. Som eksempel på det sidste nævnes bladets egen aktion for indsamling af underskrifter til regering og folketing for at søge standset forureningen af danske farvande.

Pressionsgrupper et sygdomsfænomen?

Efter læsningen af omtalte artikel sidder man tilbage med et stort spørgsmål: »Er den hektiske opblomstring af pressionsgrupper i samfundet ikke et sygdomstegn?« På hvad da? På demokratiets forfald under de nuværende former med repræsentation af folket gennem valgte repræsentanter i folketinget. I virkeligheden er alle disse mere eller mindre privat foranstaltede aktioner jo et mistillidsvotum til disse repræsentanters arbejde. Der synes at være opstået en kolossal afstand mellem befolkningen og dens valgte repræsentanter. Årsagerne hertil er mange, men mon ikke en af de væsentligste er den tiltagende afpolitisering af gennemsnitsborgeren. Denne overlader det politiske ansvar til »eksperterne«, hvis arbejde ikke interesserer, og når man så pludselig begynder at interessere sig for et enkelt problem, så må man starte en protestaktion. Resten interesserer ikke. Det, der kendetegner de forskellige pressionsgrupper, er jo netop deres meget begrænsede interesseområde: f.eks. ungdommens moral eller forureningen af de danske farvande.

En katolsk pressionsgruppe?

Spørgsmålet interesserer ikke mindst os katolikker herhjemme i Danmark. Vi er et mindretal, og som sådant er vi mere end andre udsatte for tilløb til »pressionsgruppementalitet« og for udslag af tilsvarende »pressionssyge«. Det kommer ofte til orde i katolske grupper, når man f.eks. taler om »at vinde indflydelse« på det eller det område.

Lad os tage et aktuelt eksempel. Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund står over for sit årlige repræsentantskabsmøde i Radiohuset i denne måned. Spørgsmålet stiller sig nu: Er vi katolikker i denne forening en religiøs pressionsgruppe i stil med andre pressionsgrupper, f.eks. reklamegruppen, der fornylig kom til orde gennem resolutionen udsendt af Dansk Lytter- og Fjernseerunion? Hvor går grænsen mellem pressionsgruppeaktivitet og demokratisk ansvar og samarbejde? Den er ikke nem at trække. Men én ting kan vi i alt fald sige, at pressionsgruppementalitet takket være biskop Suhrs indsats og foreningens ansvarlige ledelse gennem de sidste ti år, den har været selvstændig, har ligget os fjernt. Det bør den også gøre i fremtiden. I Johannes XXIII's ånd, som den kommer til udtryk f.eks. i rundskrivelsen »Fred på Jord«, *skal vi være parate til at tage et ansvar op for radio og tv i samarbejde med anderledes tænkende*. Vi skal ikke være medlemmer af Katolsk Lytter- og Fjernseerforbund blot for at pleje særinteresser, som f.eks. de fire årlige gudstjenestetransmissioner. Det er vor *ret* som mindretal at være med også her, men det er også vor *pligt* at gøre et stykke arbejde for de almene problemer, der knytter sig til radio og tv. Disse er jo netop *samfundets* meddelelsesmidler, som koncilet siger i sit dekret herom. Derfor er det som aktive og ansvarsbevidste samfundsborgere, vi bør støtte den frie meningsudveksling — ikke som pressionsgruppe.

J.M.

Ugens tv og radio (7. - 13. juni)

SØNDAG	20.00	tv	Danmark på verdensudstillingen i New York.
MANDAG	21.00	tv	Har vi et teenager-tyranni? Nordisk debat.
TIRSDAG	21.15	tv	Horisont. Udenrigsmagasin.
ONSDAG	20.25	tv	Sovjetunionen og Danmark. 2. Reportage.
	21.15	tv	Et sted i mørket. Danmarkspremiere på amerikansk film.
TORSDAG	21.20	tv	Den politiske situation. Diskussion.
FREDAG	21.00	tv	De tapre år. 3. Churchills memoirer.
	22.15	P1	Kulturmagasinet.
LØRDAG	16.30	tv	Transmission fra Uppsala Domkirke i anledning af 800-årsdagen. Nordvision.
	22.10	P2	Ungarn i dag. 2. Willy Reunert-reportage.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad 24

12. JUNI 1964
112. ÅRGANG

Liturgireformen i USA

Den sovjetiske kvinde

Vægtigt bidrag til sex-debatten

Kirken og den moderne verden

For 400 år siden fødtes Galilei. Hans skikkelse er den dag i dag genstand for en levende interesse, hvilket fjernsynsopførelsen fornylig af Bert. Brechts stykke vidnede om. Vil Kirken i det 20. århundrede vise sig mere forstående over for sin samtid og dens nye tanker, end tilfældet var i det 16. århundrede? Kirkens forhold til den moderne verden er det vigtigste problem, som koncilet skal behandle under næste samling nu til efteråret. For at uddybe forståelsen med hensyn til det berømte skema 17 (om »Kirken og den moderne verden«) bringer vi i dette nummer og de to følgende baggrundsartikler af Olaf Pedersen. Forsidebilledet er hentet fra en tysk opførelse af Brechts »Leben des Galilei«.

Liturgireformen i USA

Der foreligger nu detaljer om indførelse af engelsk i gudstjenesten i USA. Af de to dekreter, som blev vedtaget den 2. april og stadfæstet af det internationale bisperåd for liturgiske spørgsmål, fremgår det, at der er tale om særdeles vidtrækkende fornyelser, der går ud over, hvad der hidtil er blevet gennemført i de europæiske lande.

Praktisk talt indføres engelsk i hele gudstjenesten – herunder forvaltningen af alle sakramenterne. Den eneste undtagelse er messens Canon.

Ifølge det engelske katolske blad »The Tablet« vil den nye messeliturgi blive som følger:

Trinbønnen, der er præstens personlige forberedelse til messen, forbliver på latin. *Indgangsvers, Kyrie* og *Gloria* bliver på engelsk. *Kirkebønnen* bliver på latin, *Epistel* og *Evangelium* læses vendt mod menigheden på engelsk, *Graduale, Homilie* (udlægning af de læste skriftord), *de højtidelige forbønner* og *Trosbekendelsen* altsammen på engelsk.

Hvad angår nadverens liturgi bliver *offergangsverset* på engelsk, men *de andre bønner til og med præfationen* forbliver latinske.

Sanctus bliver på engelsk, men hele *resten af Canon* på latin, *Fadervor* med tilhørende indledning bliver på engelsk, *Agnus Dei* ligeså. *Kommunionen* vil også foregå på engelsk, *Bortsendelsen* og *Velsignelsen* ligeså. *Det sidste evangelium* bliver på latin.

De nye oversættelser afskaffer den forældede tiltale »Thou« og »Thee« (du og dig) og bruger kun fællesformen »You« (De – eller om man vil »du«). Datoen for indførelsen af disse forandringer afhænger af trykkeriernes ekspeditionstid. Mange eksperter mener, at det ikke vil blive før til november. Eftersom mange af forandringerne er overgangsfænomener, vil man ikke fremstille nye messebøger, men trykke løse blade til indføjelse i de gamle. Det forudses også i de nye dekreter, at andre sprog end engelsk vil kunne blive tilladt efter den lokale biskops bestemmelser. For eksempel vil spansktalende menigheder kunne fejre messe på spansk.

Det er bemærkelsesværdigt, at også samtlige sakramenter – for eksempel *Skriftemålet* vil blive forvaltet på engelsk. For at gennemføre disse vidtgående ændringer planlægger det amerikanske episkopat en grundlæggende reform af hele pastoralteologien, uden hvilken liturgireformens mål ikke vil blive nået. Når man stadig har bevaret messens Canon på latin, skyldes det også et ønske om at give præster og lægfolk en dybere liturgisk dannelse, inden man skrider til nye reformer.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K.
tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund
tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K.
tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42

Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Genève. Tre observatører vil repræsentere Det lutherske Verdensforbund ved koncilets næste samling til efteråret. Udnævnelserne foreligger nu. Det drejer sig om en amerikaner, *Warren A. Cuanbeck,* der underviser i systematisk teologi på det lutherske seminarium, Saint Paul, i Minnesota og en svensker, biskoppen af Västerås, *Sven Silén;* den tredie observatørpost bliver skiftevis besat med pastor *Wilmos Wejta,* der leder Det lutherske Verdensforbunds teologiske afdeling i Genève, professor *Skydsgaard* fra København og professor *Lindbeck* fra det økumeniske forskningscentrum i Strasbourg, oprettet i 1963. (SOEPI)

Bevare enheden

Rom. Det hellige Officiums leder, kardinal *Alfredo Ottaviani,* har udtalt, at hans departement almindeligvis ikke bryder sig om, at lokale autoriteter — det være sig biskopper eller kardinaler — offentliggør doktrinære udtalelser vedrørende spørgsmål, der stadig er under diskussion.

Kardinal Ottavianis udtalelser blev fremsat i et interview, han gav til det italienske blad »Vita«, og da samtalen drejede sig om fødselsregulering, kan man forstå, at der var tydelig adresse til de britiske biskopper og den belgiske kardinal Suenens. Som bekendt udsendte ærkebiskoppen af Westminster fornylig på de engelske og walisiske biskoppers vegne en erklæring i anledning af debatten om »pillen« og kardinal Suenens kom ved en pressekonference under sin USA-rejse ligeledes ind på spørgsmålet. I begge tilfælde har der været tale om stor opmærksomhed fra offentlighedens side.

Kardinal Ottaviani anbefalede alle, der på en eller anden måde kunne bidrage til klarlæggelse af problemerne omkring »pillen«, at meddele Det hellige Officium deres tanker, så departementet havde et nuanceret materiale til rådighed, når sagen skulle vurderes fra et juridisk, medicinsk og moralsk synspunkt.

Iøvrigt betonede Ottaviani, at de direktiver, der udgik fra den katolske kirkes administrationscentrum, var vigtige at tage vare på ud fra nødvendigheden af at bevare enheden i tænkning. (KIPA)

Kristne under Islam

Cairo. Ægyptens præsident, Nasser, har modtaget den melkitiske patriark Maximos IV Saigh (en af de markante skikkelser på koncilet). Præsidenten havde ønsket at stille patriarken nogle spørgsmål vedrørende den katolske kirkes stilling i Den forenede arabiske Republik. På dagsordenen var forskellige problemer, som katolikkerne i Ægypten er stillet overfor under den nye forfatning, der har Islam som priviligeret statsreligion. Ikke mindst er der tale om forskellige økonomiske spørgsmål, idet mange katolikker har måttet forlade deres hjemegn på grund af arbejdsdiskriminering, ligesom man møder mange vanskeligheder, når det drejer sig om kirkebyggeri. Endelig er de kristne udsat for hårde angreb i den ægyptiske presse. (KIPA)

Orienter Dem om koncilet

Fribourg. Med henblik på koncilet indgik forskellige europæiske katolske pressebureauer i et samarbejde med en fælles redaktion i Rom, der sendte koncilstof over en permanent ledning til KIPA i Fribourg, Schweiz, der så pr. fjernskriver fordelte nyhederne til Wien, Bruxelles, Haag o.s.v. Disse koncilberetninger foreligger nu i bogform: Seibel/Dorn, »Koncildagbog«. Undertitelen er: Den anden samlings arbejde. Bogen udsendes af Johann Michael Sailer Verlag, Nürnberg und Eichstätt. Beretninger i denne form var ikke mulige under første samling på grund af forskellige børnesygdomme i koncilets informationstjeneste. Kardinal König har skrevet forord og anbefaler bogen som opslagsværk til daglig brug, men også senere som kilde for historieforskningen. Som bekendt opfordrede pave Paul i sit pinsebudskab katolikkerne til at orientere sig om koncilets arbejde. Her er et redskab for dem, der kan tysk.

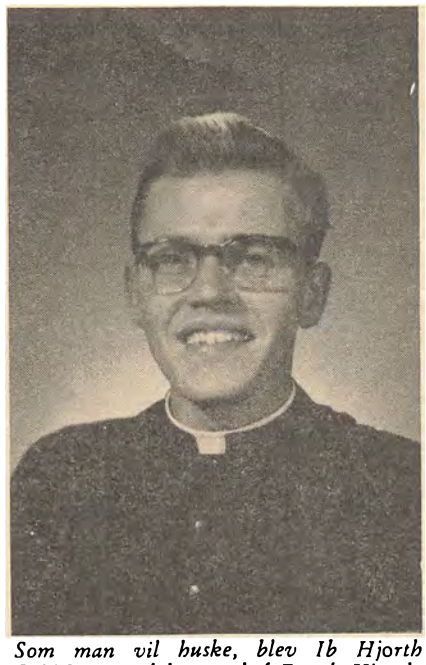

Som man vil huske, blev Ib Hjorth O.M.I., søn af kontorchef Enoch Hjorth, Hellerup, den 21. december i fjor præsteviet i Pine Hills, Pass Christian, Mississipi, USA. Den unge præst er for tiden på et kortere ophold i Danmark og i søndags sang han højmessen i Skt. Therese Kirke, Hellerup. Mgr. Peter Schindler holdt festprædikenen.

Russiske nonner til Johannes Døberens fødeby

Jerusalem. Ti unge russiske nonner er ankommet til det russisk-ortodokse kloster i Ain Karim, Johannes Døberens fødeby. Klosteret, der ligger i den israelske del af Palæstina, er undergivet den russiske patriarks jurisdiktion og tæller for tiden omtrent 30 nonner. Klosteret er det største af sin art i Israel. Den russisk-ortodokse kirkes centrum i Det hellige Land er Trefoldighedskirken i Jerusalem. I Jordan foregår der i øjeblikket forhandlinger, der går ud på at give de kirkelige indretninger og besiddelser i den arabiske del af Palæstina tilbage til den russiske kirke. Hvis det lykkes, vil det kun være et spørgsmål om tid, hvornår russiske munke og nonner også kan sendes til denne del af Palæstina. Den russiske kirkes bestræbelser bliver fulgt med noget mishag af de græsk-ortodokse dignitarer — især da den russiske kirke vinder stadig større sympati blandt den arabiske befolkning. Frem for alt føler de græsk-ortodokse arabere det som en fornærmelse, at de højere gejstlige altid udvælges blandt grækere, mens araberne må give sig tilfreds med ubetydelige stillinger. (KIPA)

Cand. theol. pr. brevskole

Moskva. Til efteråret begynder ifølge Moskva-patriarkatets officielle blad teologisk undervisning pr. brev. Studiet omfatter 4 år og deles i 2: et grundkursus for kandidater, der ikke har kunnet finde optagelse på præsteseminarium og et kursus til videreuddannelse af præster og diakoner. De gejstlige fortsætter deres arbejde under kurset.

De teologiske brevskolers oprettelse må ses på baggrund af de stærkt begrænsede muligheder for optagelse på de to akademier i Moskva og Leningrad, der svarer til vore teologiske fakulteter. Hvad optagelsesbetingelserne angår, kan mænd i alderen fra 18 til 35 år optages til en grunduddannelse på de fire præsteseminarier. Kandidaterne må være i besiddelse af højere skoleuddannelse og desuden have kendskab til gammelslavisk, der er den russisk-ortodokse kirkes bibel- og gudstjenestesprog. Vil man optages på de to akademier eller modtage den tilsvarende højere uddannelse pr. brev, skal man have aflagt eksamen i eksegese (Gamle og Nye Testamente), dogmatik, kirkeret, moralteologi, liturgi og homilitik (prædikenlære), kendskab til de russiske sekter, almindelig og russisk kirkehistorie og statsborgerkundskab. (KIPA)

VERDEN RUNDT

København. Fornylig gæstede en russisk kirkedelegation — indbudt af den danske folkekirke — Danmark. Besøget har i høj grad bidraget til at forbedre forholdet mellem de to kirker. Blandt mulighederne for fornyede kontakter er udsendelsen af russiske teologer til de danske teologiske fakulteter, udveksling af studenter og oprettelsen af en teologisk korrespondance. (SOEPI)

▪

Belgrad. Efter at den russisk-ortodokse kirke har opnået medlemskab af Kirkernes Verdensråd som den første af de ortodokse kirker, har nu også den serbiske kirke bedt om optagelse. Den serbiske kirke tæller omtrent 7 millioner troende og står under ledelse af en selvstændig patriark, Germanos, i Belgrad. Anmodningen vil blive behandlet på Kirkernes Verdensråds centralkomitemøde i januar 1965. Rådet omfatter i øjeblikket 213 protestantiske, anglikanske, gammel-katolske og ortodokse kirker fra ialt 80 af jordens lande. (KIPA)

▪

Würzburg. Chefredaktøren for bispedømmebladet i Würzburg, monsignore Helmut Holzapfel, der vil være de fleste danske katolikker bekendt på grund af hans store interesse for Kirken i Skandinavien, har i sit blad skrevet en bemærkelsesværdig artikel om det polsk-tyske forhold. Dr. Holzapfel bemærker, at tyske katolikker helt bør frigøre sig fra en snæver tysk-preussisk opfattelse. Alt for ofte ser man i tyske blade billeder af ruiner i Polen ledsaget af hentydninger til, at her var tale om »tidligere tyske øst-områder« — nu misrøgtet af polakkerne. »Tværtimod er det meget beundringsværdigt, at man i Polen — uden Marchall-hjælp og anden Dollar-regn har kunnet give størstedelen af de byer, som de tyske tropper havde lagt i grus, deres gamle skønhed tilbage,« skrev monsignore Holzapfel, der slog fast, at man burde vogte sig vel for en diskriminering af Polen.

▪

Rom. Den 12. marts var det 25-års dagen for Pius XII's kroning. I den anledning afslørede pave Paul VI en statue af pave Pius XII i Peterskirken. Statuen står i den hellige Innocens XI's kapel i basilikaens højre side. Den er ca. 5 m høj og udført i bronze af den italienske billedhugger Francesco Messina. Pave Paul, der selv var en af den afdøde paves nærmeste medarbejdere, sagde under højtideligheden: »At mindes Pius XII er en from handling og at være ham taknemmelig er retfærdigt.« (NC)

Den sovjetiske kvinde

Nedenstående artikel er et uddrag af en bog om Sovjetrusland, skrevet af Léon Zitrone – en af de mest populære tv-reportere i Frankrig. Vi bringer denne artikel af to grunde: For det første fordi vi altid trænger til at lære de andre bedre at kende og eventuelt at få revideret visse indgroede fordomme. For det andet fordi den er en konkret illustration af, hvad Aldous Huxley skrev engang: »Koncentrer opmærksomheden om den seksuelle tilfredsstillelse, og erotikken kommer til at indtage en umådelig plads og mobiliserer en enorm sum af energi. Vælg en anden opfattelse af individet og et andet livssyn – så vil den menneskelige energi skaffe afløb på en anden måde, og det erotiske vil komme til at fremtræde som noget forholdsvis uvigtigt!«

Hvis vi føler trang til at stille ministerpræsident Khrustjof nogle spørgsmål om en vis Iljitschof-rapport, kan det måske hænde, at Khrustjof ved sit besøg i Skandinavien også vil føle lyst til at stille os nogle andre spørgsmål – f.eks. om sex-dyrkelsen og om den sjælelige sundhed i de kapitalistiske lande.

Jeg er tit blevet stående på fortovet for at følge en køn pige med blikket og se hende dybt i øjnene.

Men i Sovjetrusland blev et vedholdende blik gengældt med en hel række forskellige udtryk i pigens øjne, og det fremherskende af dem var den naive overraskelse over at være genstand for en så pågående opmærksomhed fra en mands side. Det var, som om min interesse fik en vægtstang til at dirre. Den sovjetiske kvinde er blufærdig.

Under en tre måneders rejse, hvor jeg endda ofte var i kontakt med temmelig robuste mænd, hørte jeg så godt som aldrig nogen sjofle bemærkninger. Underkuelsen af instinkterne i arbejdstiden har lidt efter lidt medført en sådan selvbeherskelse, at de sovjetiske mænd har glemt, hvordan man gør kur. Den sovjetiske kvinde synes ikke mere at forstå, at man kan interessere sig for hendes ydre, og når en fremmed betragter hende, reagerer hun med en uforstilt forbavselse. Hun besvarer nok ens blik, men ikke med andet end høflighed.

I Moskva er der to kategorier af hoteller. I nogle — men de er meget få — kan man have besøg på sit værelse indtil klokken 23, hvis der findes et rimeligt påskud. Men på de allerfleste hoteller hersker et drakonisk reglement. Man kan ikke uden skriftlig tilladelse fra administrationen tage mod besøg, og da slet ikke af en person af det andet køn. Det hændte, at en franskmand fra byen Lille var på gennemrejse, og han havde inviteret en dame, der ikke længer var gift, til at komme og få en time i fransk på hans værelse. Lærer og elev tog fat, men da der var gået tyve minutter, ringede hustelefonen. Det var oldfruen på etagen.

— De har en gæst, kammerat?

— Ja, det stemmer, kammerat.

— Vær så venlig at bede hende gå.

— Vi studerer bare grammatik.

— Samkvem er forbudt, kammerat. De har fem minutters respit.

— Men hvad sker der ellers?

— De kunne få ubehageligheder. Deres personlige gæst ville ikke længere blive betragtet som hotellets gæst.

Jeg understreger, for at det ikke skal misforstås: Det var ikke fordi hun var gæst hos en udlænding, at hun måtte gå, men fordi principper nu engang er til for at blive respekteret.

Engang skulle der optages en fransk-sovjetisk film i Moskva. Et større antal franske skuespillere var kommet og skulle være med. Men da et par uger var gået, var deres begejstring dalet betydeligt. I Frankrig ville man have været imødekommende. Men det ville have været i højeste grad stridende mod gode sæder i Moskva, at man i en sådan situation hjalp de unge mennesker med ikke at komme til at kede sig. »Det muntre Moskva« eksisterer ikke.

En meget vigtig ting må understreges på det bestemteste: ikke under noget påskud eller nogen omstændighed vil det kvindelige hotelpersonale vise sig imødekommende over for gæsterne. Det ville betyde øjeblikkelig afsked både fra hotellet og fagforeningen, ja måske partiet. Dette forbud er så strengt og respekteres så ufravigeligt, at der ikke mig bekendt findes nogen undtagelser.

Livet i parkerne? Der er høje bøder for ukorrekt adfærd, og hvis ukorrektheden er alvorlig, vil ubehagelighederne også være det. Man må altså nøje sig med lange promenader, og så er det, at man kommer til at snakke litteratur.

Hvis den russiske kvinde skulle karakteriseres i tre ord, ville ordet »blufærdighed« absolut være det ene af dem. Ærbarheden holdes højt i ære i Sovjetunionen. En kvinde ville dø af skam, hvis hun kom til offentligt at vise et knæ eller et par kvadratcentimeter bryst.

Når man går ind på Krusk-banegården i Moskva, kommer man ind i en enorm ventesal. Jeg har aldrig noget sted i verden set noget lignende. Her kan om aftenen være samlet 1500 men-

nesker, der har indrettet sig for natten. De fleste er kvinder, og de er iført enten lange bukser eller tyrkiske skørter, der sluter fast om benet forneden. Så føler de sig sikre på, at de ikke ved deres bevægelser i sovende tilstand risikerer at støde de forbipasserendes sømmelighedsfølelse.

I Sovjetunionen skal man aldrig tale om kærlighed. Ikke noget med komplimenter med fysisk adresse eller med beundrende fløjten. Kom ikke med kommentarer eller bemærkninger om en pige med et usædvanlig charmerende ydre. De ville blive anset for en plump person. Hos folkene i Sovjetunionen, der er så helt igennem høflige og taktfulde, kan en anklage for upassende opførsel aldrig glemmes.

Når Khrustjof rynker panden ved synet af de afklædte danserinder i Hollywood, når sovjetiske besøgende i Paris forarges over kabaretternes strip-tease, er det ikke snerpethed. Forholdet er simpelthen det, at hos dem er kvinden mandens lige. Man må ikke drive spas med hende, og der accepteres ikke noget som helst, som kunne nedværdige hende. Føle behag ved at se på hendes buste er en fornærmelse, og at sige til hende, at hun har pæne ben, er oprørende uelegant.

Vogt Dem endelig for frivole spøgefuldheder. De vil krænke alle omkring Dem. Man vil stivne, hvis De kommer med en letfærdig eller skæmtefuld drøj bemærkning. Alt hvad der har med kroppen at gøre er tabu. Jeg traf i svømmebadet en dejlig pige. Vi diskuterede naturligvis — om Stendhal og Picasso. Hun var i bikini. Så sagde jeg: »De har meget smukke ben.« Jeg så hende aldrig mere.

Ung pige fra Sibirien.

Det er klart, at i et samfund, hvor den unge pige har lige så mange rettigheder som den unge mand, må erotik, udtryksmåde og hele forholdet mellem de to køn blive sundere og renere end i Vesten. Den unge sovjetiske pige er til sinds at finde en mand, hun kan lide. Denne mand, som hun vil knytte sig til for livet, vil hun bringe sin fysiske uberørthed som en gave. Man kan naturligvis ikke på dette meget delikate område foretage nogen statistik, men det forekommer mig, at der i Sovjet er en særdeles stor procent af »rene unge piger«. Det kan naturligvis synes paradoksalt i et land, der længe har været den frie kærligheds hjemsted.

Selvfølgelig flirter den mandlige ungdom med pigerne i Sovjet som alle andre steder, og ikke altid med reelle hensigter. Men det første bud kræver, at der begyndes ud fra det sjælelige, inden man kommer til det legemlige. Kun én kompliment bliver vel modtaget: den, der henvender sig til hjerte og sind.

Russisk familie i cirkus.

Han døde for freden

For tyve år siden — altså i foråret 1944 — faldt den katolske præst, *Max Josef Metzgers* hoved for bødlens økse i tugthuset Brandenburg-Goerden. Dr. Metzger var grundlægger af »Una Sancta«-broderskabet — en katolsk bevægelse, der arbejder for de kristnes enhed — og de tyske katolikkers fredsforbund.

Den 14. oktober 1943 var dr. Metzger blevet dømt til døden af en af naziregimets såkaldte folkedomstole. Anklagen havde to punkter: 1) »Tvivl om at det tyske rige ville gå ud af krigen som sejrherre«. 2) »Arbejde for freden«.

En af underdommerne ved denne skændige proces var en vis *Hans Rehse*, som bor i Slesvig og modtager en månedlig pension på 638 DM. Rehse undertegnede, efter hvad Flensburger Oberstaatsanwaltschaft på forespørgsel har meddelt, i sin tid 80-100 dødsdomme, oplyser den katolske pressetjeneste i Tyskland, KNA. I talrige domme foreligger der fra Rehses hånd begrundelse for straffen, dette gælder foruden dommen over dr. Metzger den katolske præst fra Tyrol, Jacob Georg Gapp og en gejstlig fra bispedømmet Hildesheim, Joseph Müller. Hans Rehse var indtil november 1941 hjælpedommer i Berlin. Så blev han forflyttet til folkedomstolene. Knapt et år senere — i oktober 1942 — blev han udnævnt til kammerretsråd. Han er indtil i dag ikke ved nogen domstol blevet draget til ansvar for de forbryderiske dødsdomme, han har afsagt, skriver KNA. Overstatsadvokaturet i Flensburg indstillede i sin tid undersøgelserne mod Rehse, idet man ikke fandt, at der var bevismateriale nok til bekræftelse af, at Rehse personligt var gået positivt ind for dødsdommene. Foruden Rehse var der kun én jurist til i den pågældende folkedomstol, nemlig en mand ved navn Roland Fleiser, der skal have begået selvmord sammen med hele sin familie i Berlin. De øvrige medlemmer af folkedomstolen var »lægfolk« — fremtrædende personer indenfor det nazistiske parti og repræsentanter for værnemagten. Det synes at være vanskeligt at skabe et juridisk holdbart grundlag for en bedømmelse af, hvilken indstilling det enkelte medlem af den nazistiske »ret« skal have haft i hver enkelt sag. Dog skal der, efter hvad overstatsadvokaturet i Flensburg oplyser, ved en indsats fra den tysk-amerikanske jurist dr. Robert Kempner nu være fundet nyt materiale, der belyser Rehses virksomhed, så meget tyder på, at undersøgelserne kommer i gang igen.

Dr. Max Josef Metzger, der den 17. april 1944 blev overgivet til en af naziregimets skarprettere, fødtes den 3. februar 1887 som søn af en lærer i Schofheim. Han blev præsteviet i 1911 og deltog i 1. verdenskrig som feltpræst. Han fik en inderlig afsky for krig og var fra 1921 en kendt person på de internationale kongresser i Europa, hvor han talte fredens og fredsbevægelsernes sag. I 1938 grundlagde han »Una Sancta«-bevægelsen, idet han anså et samarbejde mellem de forskellige kristne konfessioner for en nødvendighed under de givne forhold i Tyskland. I 1943 udarbejdede han et memorandum, som han ønskede at sende til biskop Eidem i Uppsala, der var hans gode ven. I dokumentet gav Metzger udtryk for den opfattelse, at nazisterne stod foran sammenbruddet, og han bønfaldt den lutherske biskop i det neutrale Sverige om at arbejde for, at Tyskland så fik menneskelige fredsbetingelser. Som bekendt blev Metzger henrettet nogle få måneder før, der for alvor blev gjort en indsats for at gøre hans profeti til virkelighed ved det mislykkede attentat den 20. juli 1944. Metzger overlod dokumentet til en svensk kvinde, der boede i Tyskland, så hun kunne lade det komme i rette vedkommendes hænder. Han havde tillid til hende, fordi hun tilsyneladende havde vist hans økumeniske ideer interesse. Hun var imidlertid agent for Gestapo og dr. Metzger blev arresteret.

Til trods for, at han måtte bære håndjern lige fra det øjeblik, dødsdommen var afsagt, til henrettelsesøjeblikket, fik Metzger skrevet en hel del i fængslet, bl.a. flere digte. En fængselspræst, dr. Buchholz, der i påskeugen 1944 besøgte Metzger i fængslet, sagde, at det ikke var ham, der kom til at trøste den dødsdømte, men omvendt. Vejen til skafottet gik dr. Metzger alene som den sidste af tre dødsdømte. Han var ikke engang ledsaget af en præst, men hans holdning var rank og hans gang rolig. Til besøgende i fængslet sagde han umiddelbart før sin død, at han var glad for at dø for freden og de kristnes enhed.

HK

Athen. De økumeniske bestræbelser i Grækenland, der netop i dette land havde de største vanskeligheder at overvinde, synes i den sidste tid at opleve et noget gunstigere klima. Således fandt der fornylig en offentlig diskussion sted i Athen mellem en katolsk og en ortodoks gejstlig. Diskussionen har vundet stærkt gehør i offentlighed. Dog blev der i salen, hvor den fandt sted, uddelt flyveblade, som fordømmer patriarken Athenagoras af Konstantinopels forsoningspolitik.

Kirken og den moderne verden

Denne kronik, der fortsætter i bladets to kommende numre, er – i let omarbejdet form – indholdet af et foredrag holdt den 23. februar 1964 i Katolsk Forum i Århus. Forfatteren gør opmærksom på, at det alene drejer sig om et forsøg på at give et bidrag til klargørelsen af en række problemer uden noget som helst forsøg på at løse dem.

Kirken og den moderne verden er et stort og indviklet kompleks af problemer, som ikke kan belyses fyldestgørende inden for rammerne af et kort foredrag. I det følgende vil vi derfor ikke forsøge at give en oversigt over disse problemer, endsige løse dem. Formålet er derimod at finde et alment grundlag, på hvilket sådanne spørgsmål kan drøftes med udbytte, medens de konkrete tilfælde kun vil blive berørt i forbigående eller som illustrerende eksempler. Foredraget indeholder derfor følgende tre hovedafsnit:

1. En analyse af den moderne verdens situation med påvisning af nogle typiske træk, ved hvilke den adskiller sig fra tidligere tider.
2. En påvisning af de krisesituationer, der opstår for Kirken, fordi verden ikke længere er som før (se næste nummer).
3. En skitsemæssigt udformet teori om det »normale« forløb af sådanne kriser i den hensigt at finde frem til en rationel holdning over for dem (se nr. 26).

Det bemærkes, at begreberne »den moderne verden« og »Kirken« i det følgende anvendes i deres ordrette betydning. *Den moderne verden* er simpelthen den kultur, hvori vi lever midt i det 20. århundrede, kristne og ikkekristne tilsammen; den er vor fælles verden – ikke kirkens modpol i teologisk forstand. *Kirken* betyder på samme måde hele Kirken – gejstlighed, ordensfolk og lægfolk tilsammen. Er der tale om en enkelt af disse grupper, vil denne blive betegnet ved andre, mere indsnævrende udtryk.

Vi lever ikke længere i middelalderen

Når vi skal prøve at finde frem til nogle karakteristiske træk ved nutidens verden, er det rimeligt at begynde med at sammenligne den med middelalderen. Dette skyldes ikke blot, at det foregående foredrag i denne serie sluttede med en omtale af senmiddelalderens religiøse liv. Det er også betinget af, at middelalderen for os kristne indtager en særlig stilling på i hvert fald to måder.

a) For det første fik Kirkens teologiske sprog i vid udstrækning sin udformning i middelalderen. De store teologer i det 13. århundrede benyttede sig af den aristoteliske filosofis begreber under deres bestræbelser på at formulere troens indhold på en sådan måde, at det var forståeligt for deres samtid.

Det er let at finde eksempler herpå. Brødet og vinen siges i messen at undergå en *transsubstantiation*, hvorved der sker en *substantiel* forvandling. Hvert sakramente har sin særlige *form* og sin særlige *materie*. – Sjælen er legemets *form*. – Ægteskabet har et *primært* og et *sekundært* formål. – De troende siges i messen at være *delagtige* i Kristi offer.

Alle de her fremhævede begreber er filosofiske kunstudtryk, som middelalderens teologer fandt det bekvemt at benytte sig af, fordi de i forvejen sagde folk noget. De er siden blevet stående inden for katolsk teologi og benyttes stadig som nøgleord, eftersom f.eks. Thomas af Aquins teologiske system endnu på mange måder har en normgivende karakter inden

for den teologiske uddannelse.

b) For det andet er det uden tvivl sådan, at middelalderen endnu i manges øjne står som en slags kristelig glansperiode – en tid, hvor troen var levende i alle, hvor der herskede harmoni mellem teologien og videnskaben, og hvor Kirken havde magt i samfundet.

Man skal ikke kende meget til de faktiske forhold i middelalderen for at vide, at denne romantiserede opfattelse er falsk. Ikke desto mindre er det et faktum, at den er meget udbredt både blandt katolikker og andre. Den megen tale om »sækulariseringen« er jo for en stor del blot en umiddelbar og ukritisk beklagelse af, at forholdene ikke længere er som i middelalderen.

Sagen er imidlertid, at vi ikke længere lever i middelalderen. Hvad enten vi synes om det eller ej, er verden på mange punkter blevet anderledes, og vi skal nu prøve på at præcisere nogle af de mere væsentlige træk, der skiller den moderne verden fra den, der gik under i renæssance og reformation. I parentes bemærket er det her kun muligt at påpege disse forandringer, medens det vil føre for vidt at prøve at finde frem til deres årsager. Vi vil her samle os om fire iøjnefaldende træk.

a) *Vor viden er vokset*

Siden middelalderen er menneskehedens viden forøget på snart sagt alle punkter takket være videnskabens stadige arbejde på bedre at beskrive og forstå verden omkring os. Dette kan der let nævnes eksempler på.

For det første er vort *verdensbillede* udvidet og ændret afgørende.

Universet er ikke længere en lille kugle med den faste jord i midten og Guds og de saliges boliger yderst ude på loftet oven over fiksstjernerne. Jorden er blevet en ubetydelig klode, der blot ledsager solen på dens vej gennem et stort set tomt verdensrum, hvis grænser endnu ingen har kunnet påvise. Indførelsen af det kopernikanske system var blot det første skridt på vejen mod dette udvidede verdensbillede.

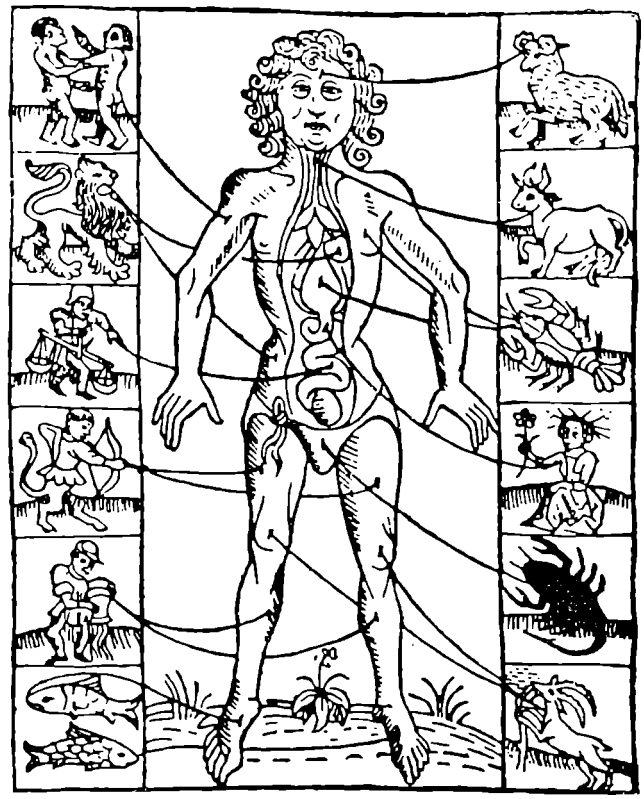

Middelalderligt mikrokosmosbillede. Yderst til venstre og til højre ses symbolet på de tolv himmeltegn, der ved streger er forbundet med de organer i legemet, som de hver især antages at have særlig indflydelse på.

For det andet er der sket en tilsvarende forøgelse af vort kendskab til *universets mindste detailler*. Vi lever i dag i en mikroverden, hvis eksistens middelalderen ingen anelse havde om.

Stoffet er ikke længere en simpel forening af de fire elementer ild, luft, vand og jord, men opløst i molekyler og atomer, der atter er sammensat af ufatteligt små elementarpartikler.

Anatomien kender ikke blot legemets synlige organer, men også de milliarder af mikroskopiske celler, hvoraf de er opbyggede.

Medicinen har i bakterier og virus fundet årsagen til de fleste af vore sygdomme.

Arvelighedsforskningen har afsløret de kromosomer og gener, der bærer de arvelige anlæg fra den ene generation til den næste.

For det tredie er *tiden* kommet ind i vor verdensopfattelse på en helt ny måde. Ikke blot udforskes menneskehedens historie stadig mere og mere, men vi forstår også i stadig højere grad os selv som led i en historisk proces.

Gennem udviklingslæren har selve livets historie fået form, og vi er vågnet til bevidsthed om det fundamentale slægtskab mellem alt levende, således at mennesket fremtræder som det »sidste« led i en kæde, der for millioner af år siden begyndte som primitive encellede organismer.

Den historiske geologi har på samme måde afsløret jordens udviklingshistorie for os og dermed givet os den tidsskala, hvori den biologiske udvikling må indpasses.

Endelig er selve universets oprindelse og udvikling i tiden blevet et problem, der omsider begynder at blive genstand for videnskabelig udforskning.

For det fjerde har en række nye videnskaber afsløret nye sider af vor *eksistens som mennesker* og som menneskelige personer.

Neurofysiologien begynder at løfte sløret for hjernens og sansernes virksomhed i et nyt lys, der ophæver tidligere tiders alt for håndfaste skel mellem sjæl og legeme.

Psykologien er blevet eksperimentel og har derigennem fået langt fastere grund under fødderne. Psykoanalysen har afsløret sider af vort indre liv, som vi ikke kendte, og påvist seksualitetens fundamentale karakter.

Der er intet der tyder på, at denne almindelige forøgelse af vor viden vil standse foreløbig. Den megen tale om »videnskabens begrænsning« betyder ikke, at vi efterhånden får mindre at vide, tværtimod – hovedparten af det, vi ved i dag, stod ikke at læse noget sted, da vi var børn. Den videnskabelige erkendelse ophober

KRONIK

Af

Olaf Pedersen

sikkert og støt sine resultater, der lige så sikkert forvandles fra at være sensationelle nyheder til at blive trivielle bestanddele af vor dagligdags begrebsverden eller sunde fornuft. Tilmed ser det ud til, at tempoet i denne udvikling for øjeblikket er voksende. Noget talmæssigt mål for den har man ikke, men det ser ud til at antallet af videnskabsmænd gennem det sidste par århundreder er fordoblet ca. hvert tiende år, hvilket også kan udtrykkes sådan, at 90 procent af alle videnskabsmænd endnu lever.

b) *Vor viden er mere udbredt*

Vor viden er imidlertid ikke blot vokset i omfang og dybde – den er også trængt ud til stadig videre kredse i et omfang, som middelalderen ikke tilnærmelsesvis kunne opvise magen til.

For det første er *folkeoplysningens princip* blevet almindeligt anerkendt. I middelalderen fik kun et lille antal præster, læger og jurister og enkelte fyrstesønner en teoretisk uddannelse på skoler og universiteter, og kun få af håndens arbejdere indviedes i den tekniske traditions bevogtede hemmeligheder gennem håndværkerlaugene. I dag er analfabetismen ukendt i Europa uden for Balkan og Italien, og det anses for selvfølgeligt, at uddannelse ikke bør være et klasseprivilegium. At videnskabens og teknikkens metoder og resultater bør være offentlige anerkendes også i princippet.

Som konsekvens heraf har begrebet lægfolk mistet sin oprindelige mening. En lægmand var i middelalderen simpelthen en mand af folket og derfor uden uddannelse og analfabet. Modsætningen var en boglærd mand, hvilket i praksis var næsten ensbetydende med en præst, en læge, en jurist eller en velhavende amatør. I vore dage kan en lægmand kun opfattes som en person, der ikke hører til gejstligheden, medens der ingen forskel er på de to gruppers faglige kompetence.

For det andet har *Europas videnskab og teknik* bredt sig ud over hele verden, som derigennem har fået et hidtil ukendt enhedspræg. Russerne skriver stadig digte med deres eget alfabet, men når de skriver matematiske og fysiske formler, bruger de vore latinske bogstaver.

Der findes kun én teknisk-videnskabelig tradition af betydning i verden: den europæiske, Udbredelse af denne er forudsætningen for en højnelse af levestandarden i de underudviklede lande, hvor den imidlertid støder sammen med nationale kulturer, der ofte er meget forskellige fra vor. Dette giver anledning til spændinger mellem Europa og de øvrige verdensdele, idet den importerede videnskab og teknik i praksis viser sig vanskeligt forenelige med de fremmede kulturtraditioner.

c) *Vor viden finder større anvendelse*

Hertil kommer, at vor forøgede viden også finder langt større anvendelse end tidligere. Det er ikke sådan, at teknikken er noget nyt fænomen, i modsætning til hvad der ofte hævdes. Ingen kultur har nogensinde eksisteret uden en vis teknisk basis, og også middelalderen var vidne til en betydelig teknisk udvikling med nye kraftmaskiner (vandmøller og vindmøller) og nye kemiske produkter (syrer, krudt, alkohol o.s.v.).

Det nye er derimod det forhold, at der mellem teknikken og den »rene« videnskab er opstået et hidtil ukendt nært samarbejde. Teknikken udnytter videnskabens resultater, og videnskaben benytter teknikkens fremskridt i udforskningen af naturen.

Den kemiske forskning har skænket os en række nye stoffer (plastic o.a.), der ikke er opdaget tilfældigt, men fremkommet gennem systematisk arbejde på at konstruere nye stoffer med bestemte ønskede egenskaber. Mange nye lægemidler er blevet til på samme måde.

Elektroteknikken gav os i forrige århundrede telegrafen og telefonen, dynamoen, elektromotoren og det elektriske lys.

Elektroteknikken har i vort århundrede på lignende måde været forudsætningen for radioen, fjernsynet, radaren, det interkontinentale kommunikationsnet, elektronregnemaskinerne og den automatiske fabrik.

Rækken af eksempler kunne fortsættes længe endnu. Men dette er ikke hele historien – kun begyndelsen! Thi i takt med den tekniske udvikling forandres vort daglige liv, både hvad den enkelte og samfundet angår.

Nye produktionsmidler ændrer samfundets struktur, hvilket man må give marxisterne ubetinget ret i. Konsekvensen bliver før eller siden forandringer af samfundets politiske institutioner. Den private ejendomsret til produktionsmidlerne har ført til private magtkoncentrationer i samfundet, hvis økonomi derfor ikke nødvendigvis tjener det almene vel, idet rigdommene koncentreres hos nogle få, uden at fattigdommen hos de mange afhjælpes. Resultatet er en omvæltning, hvor en tidligere indflydelsesløs klasse overtager kontrollen med samfundets organer gennem revolution eller gennem mindre voldelige fremgangsmåder på basis af fagbevægelsens organisationer.

På samme måde har det medicinske fremskridt bevirket sociale forandringer af en anden art, idet det gennem den voksende hygiejne har formindsket børnedødeligheden og forøget gennemsnitslevealderen, således at befolkningstallet i verden for øjeblikket vokser som aldrig før. Idet levnedsmiddelproduktionen knapt nok formår at holde trit hermed, har sultproblemet i verden ikke fået en mindre, men en mere alvorlig karakter.

Ganske vist ville det være muligt gennem teknikken både at forøge produktionen af levnedsmidler mere, at sørge for en bedre fordeling og et mindre spild og at formindske stigningen i befolkningstilvæksten. Midlerne hertil er for en stor del kendte allerede i dag, men kan vanskeligt bringes i anvendelse af forskellige grunde – manglen på teknikere i de underudviklede lande, den generelle uvidenhed i de brede befolkninger sammesteds samt politisk og ideologisk modstand i de højtudviklede lande, der ser deres økonomiske førerstilling eller deres traditionelle politiske og økonomiske system truet af en for stærk ophjælpning af den øvrige verden.

d) *Vor moralske bevidsthed er vokset*

Det er ikke blot menneskehedens videnskab og teknik, der har gennemgået en udvikling siden middelalderen. Også dens *moralske bevidsthed* er vokset. Om dens moralske adfærdsvaner er forbedrede, er for så vidt et andet spørgsmål, som der sikkert kan være delte meninger om. Men at selve vor moralske vurdering af begivenheder og forhold er blevet

renere, kan der næppe herske tvivl om. Det er kun udslag af en bevidst fastholdt fordom, hvis man vil lukke øjnene for, at der på mange områder spores en ny forståelse for menneskeværd.

Vi straffer ikke længere forbryderen for at tage hævn over ham, men for at opdrage ham til at kunne genindtræde i fællesskabet, og for at beskytte dette, indtil han er nået så langt.

Vi mener ikke længere, at de svage i samfundet (gamle, syge, studerende o.s.v.) skal være overladt til sig selv eller til almisser, men vedkender os vort fælles ansvar over for dem.

Vi anser ikke længere personer af anden race, religion eller menneskelig habitus for samfundsskadelige væsener hjemfaldne til straf. Tolerancen er ikke resultatet af indifferentisme, men af en ny forståelse for det enkelte menneskes ret og værd som menneske.

Vi tror ikke længere, at kvinden er bestemt til at indtage en ringere plads, men at mænd og kvinder er ligeværdige menneskelige personer, hvis traditionelt forskellige stilling i samfundet strider mod deres fundamentale ligeret.

Vi tror ikke længere, at det skal være nødvendigt at besidde fast ejendom eller at have en vis indkomst for at have ret til at gøre sin mening gældende om samfundets fælles anliggender på valgdagen.

Vi tror heller ikke mere, at menneskeværd fortrinsvis nedarves i bestemte familier eller racer. Vi nærer ingen overtro om den såkaldte »blodets renhed« eller om racens fordærv gennem raceblanding, ligesom adelens tidligere privilegier nu fremtræder som simple klasseprivilegier uden nogen begrundelse i religion eller moral.

Det er let at indvende, at disse ideale principper dagligt krænkes verden over: Hitler udryddede syge og svage, fordi de var til besvær, og dræbte 6 millioner jøder, fordi deres blod var »urent«. De elementære menneskerettigheder krænkes i Sydafrika. Kommunister forfølges i Spanien og USA, og socialdemokrater på den anden side jerntæppet. Ja, – men selv om alt dette sker, viser opinionen dog, at sådanne ting vurderes på en anden måde end tidligere, hvilket netop vil sige, at den moralske bevidsthed er højere udviklet end i middelalderen. *Fortsættes*

Bjørn Højbo:

Liturgiens opbygning. II

Kærnen i den anden del af messen, den såkaldte »Troendes messe«, består af præfation og Canon. Disse dele er en direkte videreførelse af bønnerne i det jødiske påske- og sabbatsmåltid. Den store taksigelse efter måltidet begyndte med ordene: Lad os takke (hvis der var under 12 til stede), Lad os takke Herren (hvis man var mellem 12 og 20) og Lad og takke Herren vor Gud (hvis man var mellem 20 og 100). Det er denne sidste formel, der er bevaret hos de kristne, og som iøvrigt findes i alle liturgier. Den er altså af såre stor ælde og højst ærværdig, eftersom den er af apostolisk tradition.

Dernæst kom selve taksigelsesbønnen, der var formet som tre bønner. Først en tak for måltidet og for føden. Denne faldt væk, da de kristne skilte måltidet fra det sakramentale. Dernæst en takkebøn for udfrielsen af Ægypten. Den lød sådan: »Vi takker dig, evige Gud, fordi du har givet vore fædre i arv et ønskværdigt, godt og stort land og fordi du, evige Gud, har ladet os drage ud af Ægypten og har frigjort os fra slavehuset; fordi du har beseglet din pagt i os, fordi du har lært os din lov og har lært os dine bud at kende; for helse, velvilje og gunst du har velsignet os med, og for den føde du altid opretholder os med og styrker os med, hver eneste dag, hver eneste årstid og hver eneste time. For alt dette, evige Gud, takker vi dig, og velsigner vi dig. Velsignet være dit navn af alt levendes mund, al tid og i evighedernes evighed.«

Til sidst kom en bøn for Israels folk, Jerusalem, Sionsbjerget og templet.

Det var dette ritual, Kristus benyttede, da han indstiftede Alterets sakramente. At gøre dette til hans ihukommelse vil altså sige at tage brød og vin og over dette takke Gud for hans velgerninger. De første kristne opfattede det som at takke Gud for den nye udgang af Ægypten, d.v.s. Kristi død, opstandelse og himmelfart og vort fællesskab med ham, og dernæst at bede for hans nye Israel, Kirken. Det er da også dette træk, der går igennem alle de først kendte liturgier. Først senere (hvornår ved vi ikke helt bestemt, måske allerede i apostolisk tid eller i den første tid efter apostlene) føjede man en beretning til om selve nadverstiftelsen, men vi har bevaret en østsyrisk ritus, hvor der ingen indstiftelsesberetning er, taksigelsen gør det ud for det hele. Vor Herre havde jo heller ikke sagt: Sig dette til minde om mig, men: Gør dette til minde om mig, nemlig: takke Gud.

De kristne formede ofte deres takkebøn meget bredt, — den blev til en taksigelse for selve skabelsen, dernæst for frelsen og til sidst for helliggørelsen. Der var oprindelig næppe en fast tekst, men biskoppen varierede over et fast skema bønnens form fra søndag til søndag. Den ældste form, vi kender fra Rom, er fra ca. 215, den såkaldte »Hippolyts Canon«. Den bruges mærkeligt nok den dag i dag hos abessinierne i etiopisk ritus. Den udmærker sig ved at være ældre end indførelsen af »Sanctus«, der først kan konstateres i Alexandria ca. 230. Sanctus blev hurtigt meget populær og holdt sit indtog i så at sige alle liturgier. Man kan endnu ofte se, hvorledes den sprænger den oprindelige tekstrytme. Men denne sang er af bibelsk oprindelse og bør bevares, — den viser en udmærket liturgisk reform allerede i det 3. årh.

I Canon bedes der for Guds kirke og dens ansvarlige ledere . . .

Den nuværende romerske Canon (egentlig rettesnor, nemlig for hvad der skal bedes, skema) er, i hvert fald hvad enkelte dele angår, fra senest 370, nemlig: *Vere dignum, Te igitur* og *Per ipsum*. Forbønnerne for de levende og de døde samt de helliges navne er indført nogle århundreder senere. Disse ting bryder også den oprindelige rytme. Men stort set har vi bevaret det oprindelige skema. Præfationen (hvilket i parentes bemærket ikke betyder indledning men tale til Gud og den forsamlede menighed, som oprindelig var benævnelsen på alt det, vi nu kalder Canon), er den gamle takkebøn. Den var oprindelig længere, men blev i tidens løb, det vil navnlig sige i den tidlige middelalder, skåret ned, ved at der blev delt op i passende stykker til påske, Kristi himmelfart og pinse samt jul og Epifani. Man havde i øvrigt en mængde af disse formularer, meget ofte af stor skønhed, og man må beklage, at de er gået ud af brug. Enkelte har man genindført, f.eks. den meget smukke fra sjælemessen, som man gennem århundreder havde erstattet med den »almindelige«, d.v.s. rammen uden indhold. Efter præfationen kommer så Canon, der efter nogle historiske udviklingstrin, som det vil føre for vidt at komme ind på, i sin nuværende skikkelse svarer godt til den gamle jødiske bøn for Israel. I Canon bedes der for Guds Kirke og dens ansvarlige ledere, Roms biskop og den stedlige biskop. Så følger nogle indskud for levende, nogle bønner, der desværre ender med slutformlen: Ved vor Herre Jesus Kristus, og som derved røber deres sene herkomst, og det hele munder så ud i indstiftelsesordene. Den franske skik fra slutningen af det 12. årh., at brød og kalk løftes op til tilbedelse, har gjort, at Canon i de troendes bevidsthed så at sige er spaltet op i to dele. Oprindelig var der kun én opløftelse, elevation, nemlig den ved slutningen af Canon, og kun én slutning, nemlig den ved Canons slutning. Efter indstiftelsesordene følger en ældgammel bøn, hvor man ihukommer Kristi død, lidelse, opstandelse og himmelfart og sædet ved Faderens højre hånd (Unde et memores), og dernæst en bøn om at disse gaver må blive modtaget af Gud (Supra quæ), og til sidst om at vi, der tager del i disse gaver, må få del i al Guds velsignelse (Supplices). Her endte Canon oprindelig, men senere tilføjede man bønnerne for de afdøde og mindedes de hellige, hvis navne ikke kunne finde plads i den første række af oprindelig 12 apostle og 12 martyrer; her nævntes 7 hellige mænd og 7 hellige kvinder. Disse navneopråb virker lidt trættende på os, der ærlig talt har et yderst platonisk forhold til flere af de nævnte personer, mestendels af den grund at vi ikke ved ret meget mere om dem end navnet. Canon, der altså har bevaret den oprindelig kærne fra sabbatsmåltidet for os, ender så med den store slutning og menighedens kraftige: »Amen«, — det vil sige, at menigheden står sammen med præsten og gør hans ord til sine. Det er nemlig ikke en forsamling af mennesker, der overværer noget, men et Guds folk, der øver præstegerning og offertjeneste igennem sin præst og biskop.

Til denne kærne er der i tidens løb kommet forskelligt. Først og fremmest selve altergangsforberedelsen. Den indledes med *Fadervor*, som det blev almindelig skik overalt i kristenheden i hvert fald fra det 4. årh. at regne. *Agnus Dei* stammer fra det 7. årh. og de tre bønner før kommunionen fra 10.-11. årh. Disse tre bønner er af germansk oprindelse og om de to sidste kan man i hvert fald sige, at de langt fra kan måle sig med østlige eller oldkirkelige bønner i skønhed eller teologisk vægt.

Selve kommunionsmodtagelsen foregik stående. Man fik brødet i højre hånd og dækkede denne med venstre. Først når alle havde fået, spiste man sin del (jfr. ved middage, hvor suppen serveres efterhånden, men alle venter med at spise til der gives tegn af værtinden). Formlen, der brugtes, var den, der lige for nylig blev indført igen: *Corpus Christi*, (Kristi legeme), hvortil man svarer: *Amen*.

Efter kommunionen indførte man tidligt en slutningsbøn, og derefter sagde diakonen: *Ite, missa est*, d.v.s. gå, der er bortsendelse — et udtryk fra de kejserlige audienser. Velsignelser fandt oprindelig kun sted i gudstjenester, der ikke havde altergang, ud fra den opfattelse, at man ikke kunne velsigne mere, når Kristus selv i sakramentet var til stede og velsignede. Da altergangsgæsternes antal mindskedes, begyndte man at velsigne, for at alle dog skulle have »noget med sig hjem«. Den nuværende formel er fra det 17. årh. og er noget tørt juridisk sammenlignet med de langt rigere bibelske og orientalske formler. Først efter 1570 kommer Johannesevangeliets første kapitel til som fast led i messen. Det må man beklage. Det er umuligt at holde denne tekst frisk i slutningen, når alle er trætte, navnlig når det tilmed er den samme altid. Den var oprindelig tænkt som en velsignelsestekst for folk og fæ.

Før den store taksigelse finder håndtvætningen sted. Alle jødiske måltider begyndte med håndtvætning, og det er denne, der er bleven bevaret. Den hører altså i virkeligheden med til Canon. I middelalderen begyndte man at bede,

Fortsættes side 12

FAR

Det var en vidunderlig oplevelse for Simon og hans kammerater efter en lang og resultatløs arbejdsnat at kunne sidde stille og lytte til Herrens glade budskab. De glemte al deres træthed og var helt betaget af den himmelske og dog så ægte menneskelige visdom, der strømmede fra Jesu mund.

Petrus og hans venner var gået bort for at skylle deres garn, siger evangeliets beretning. Han har vel været forbavset, da han kom tilbage og fandt sit skib, sit arbejdsredskab, beslaglagt af Jesus; Herren ville vise ham, hvordan man bærer sig ad med at være »menneskefisker«. Den gode fisker kunne slet ikke forstå, hvorledes det gik til, at denne lærde rabbi fængslede hans hjerte og rev det løs fra alt det håndgribelige, han hidtil havde værdsat mest i denne verden: Søen og skibet, fiskene og de penge, han tjente. Det forekom ham så ligegyldigt ved siden af alt det skønne, han hørte og så. Mesteren fangede mennesker med sine ord, – og han selv? Et snavset garn, ingen fisk, ingen fortjeneste, spildt tid og spildte kræfter, det var det eneste, en nats arbejde havde indbragt ham.

En uventet kommando vækker ham op af hans tavse betragtninger: *»Far ud på dybet* og kast eders garn ud til fangst«. Ak, Herre, hvad kender du til fiskeri? Det er håbløst at begynde forfra! Men Petrus tager sig i det og siger behersket (uden dog helt at kunne skjule en vis irritation): »Mester, vi har arbejdet hele natten og intet fanget; men på dit ord vil jeg udkaste garnet«. Det lyder, som om han vil gøre mesteren en tjeneste; det er rigtignok unyttigt, men mesterens dejlige prædiken er nok en lille ekstra ulejlighed værd – og underet sker! Netop det under, fiskeren havde brug for!

UD PÅ DYBET

Mon ikke det også vil kunne ske for os?

Vi kan være trætte, – af mislykket arbejde, af besværlige mennesker, af kamp uden sejr, af smertefulde skuffelser. Og kan sjælens nat og ensomhedens mørke ikke gøre livets besværlige kamp endnu besværligere for os?

Hvad så, om Jesus en dag kommer og sætter sig i vor båd, beslaglægger den til sig selv og kræver det helt urimelige af os, – så vi har lyst til at indvende: Nej, Herre, alt andet, bare ikke det! Ikke så langt ud; der bliver jeg bange! Ikke derud på det sorte dyb, hvor der kun er afgrund under mig og den fjerne blå himmel over mig.

Lad os adlyde og sejle ud på det dybe, helt derud, hvor forstanden ikke kan bunde mere, hvor kun troen kan bevare os for druknedøden, – og det skal ske, det, vi aldrig har turdet vente, det, vi aldrig selv har kunnet: Guds nåde vil fylde vort tomme garn og forunde os en fangst, der overstiger vore dristigste forhåbninger! Hvorfor griber Guds forsyn så sjældent ind i vort liv og giver os den store fangst? Mon ikke, fordi vi så sjældent begiver os ud på de store dybder i tillid til, at Gud er med i båden?

Er vi ikke tit alt for forsigtige, alt for tilbageholdende, alt for meget indstillet på, at egne kræfter og egen kunnen skal opnå resultatet, eller at vore fejl må forhindre det? Ville udsigten til uventet fangst ikke være meget større, hvis vi lod Herren bestemme vort livs fart og retning? Ville ikke Guds almagt og vise forsyn opnå alt det, som vor planlægning og alle vore egne forsøg ikke formår? »På dit ord«, Peters svar på Herrens befaling, var det eneste rette ord i denne situation: lydighedens ord, der åbnede vejen til miraklet.

»Frygt ikke!
Fra nu af
skal du fange
mennesker.«

Og nu stod Peter foran sin overfyldte båd og betragtede den overflod, som Herrens almagt og godhed havde bredt ud foran ham. Så overvældet var han af al den uventede rigdom, at han faldt ned for Jesu fødder og udråbte: »Gå bort fra mig, Herre; thi jeg er et syndigt menneske!« Forbavselsen blev til oplevelsen af det guddommelige, blev til tilbedelse, til absolut beredvillighed til at følge Herren i hvad som helst. Det var ved denne lejlighed, Jesus tog Peter ved ordet; Peter fik sit kald til at være menneskefisker, som Herren senere vil udvide med det andet kald: at være hyrde for Herrens hele hjord. Peter – og med ham hans venner – følger villigt. Var det ikke et nådens under, at disse jævne folk fulgte kaldelsen så ubetinget, lige ind i det uvisse? Ja, sikkert et under, der kunne måle sig med fiskeunderet.

»De førte deres skibe til land, forlod alt og fulgte ham.« Det lyder så enkelt! Og dog, hvem kan udgrunde, hvad Peter og hans venner i denne stund har måttet kæmpe igennem af tanker og beslutninger! Ja, nu var de først rigtigt kommet ud på de dybe vande: Nu havde Herren ikke blot taget deres båd, han havde ikke blot taget dem i arbejde, Herren havde taget dem selv. Man kan ved denne bibelske historie studere, hvorledes Kristus bærer sig ad, når han kalder et menneske til sin tjeneste: Først trænger han ind på dette menneskes område, derefter beder han om en tjeneste, han fordrer en højhjertet beslutning; denne fører

til oplevelsen af Guds store nåde, denne igen til ægte ydmyghed og lydighed – og kronen på hele værket er: at den kaldede forlader alt,, hvad han ejer, for at følge Kristus alene.

Ja, næsten havde jeg sagt: Der er en risiko ved at indlade sig villigt og lydigt med Kristus! Det begyndte med båden og det endte med, at Herren tog Simon og hans venner helt. Og dog – burde ikke flere og flere vise sig villige, når Herren kalder? Er det ikke denne villighed, Herren efterlyser, er det ikke denne højhjertede lydighed, dette kristne »vovemod«, der af Kristus selv lader sig lokke ud »på det værste« – er det ikke det, alt apostolat, alt fremskridt for Guds rige er afhængigt af?

»Frygt ikke«, når Herren tager plads i dit livs båd og dirigerer dig ud. »Far ud på dybet«; det vil give fangst og gevinst, – og giv ham alt dit og dig selv til eje. »Han er dit faste værn, din tilflugt, din befrier og din hjælper« (Messens kommunionsvers).

J. Coenen S.J.

Liturgi

Fortsat fra side 10

mens man foretog håndtvætningen. Til Canon hører ligeledes den såkaldte stillebøn, hvilket er en forkert oversættelse af *Secreta*, der betyder: de (af et samlet hele) udskilte ting, d.v.s. det er en bøn over det til altergang bestemte brød og vin. Den burde derfor siges højt. Almindeligvis begynder nemlig romerske taksigelsesbønner (præfationer, dåbsvandsindvielse, olieindvielse o.s.v.) med en bøn, og det er en sådan, vi her har bevaret. Også den hører altså til Canon.

Selve offertoriet indskrænkede sig til op i middelalderen til de rene gestus. Man foretog simpelt hen det nødvendige for at forberede brød og vin til alterhandling. Først senere, og endda i senmiddelalderen, er den skik opstået, at man ledsager handlingerne med bønner.

Vi har da følgende skema, systematisk opsat: Formessen slutter med *Oremus* og den dertil svarende bøn, om en sådan siges. Offertoriet består af brøds og vins frembærelse (altså tilberedelse) og slutter med velsignelsen af disse elementer. Canon begynder med håndtvætning og bønnen over offergaverne, den såkaldte *Secreta*. Dernæst kommer opfordringen til at takke og den store taksigelsesbøn, der følges af bønnen for kirken. Til denne er føjet de senere indskud med bøn for de levende og ihukommelse af helgener. Alt dette munder ud i indstiftelsesberetningen. Efter denne følger en ihukommelse af de store frelsesstiftende begivenheder i Kristi liv og vor bøn om at få del i dem. Endelig et par indskud med bøn for afdøde og helgenihukommelser for så til sidst at munde ud i den store »doxologi«, lovprisning. Kommunionen forberedes med *Pater noster* (med den smukke opfordring til at bede til Gud støttende sig på hans ord — Præceptis salutaribus moniti — og på dåben — divina institutione formati) og fortsætter med *Agnus Dei* og de tre bønner før altergangen. Efter denne kommer så slutningsbønnen, bortsendelsen og de til dette senere føjede stykker, nemlig velsignelsen og sidste evangelium.

Også for denne del gælder det, at vi må gøre os klart, hvad der er oprindeligt og umisteligt, hvad der er senere tilkommet, hvad der bør ændres, og hvad der ikke bør ændres. Kun ved et sådant studium kan vi være sikre på at lave noget, som vore efterkommere ikke vil rynke på næsen ad. Vi kan naturligvis godt lave noget om, men det skal være for at den oprindelige linie kan blive trukket skarpere op, så det, Kristus ville, rigtig kan komme til sin ret. Kun en sådan reform er reform, alt andet er fusk og dilettanteri og romantisk forandringslyst.

B. Højbo

LÆST OG HØRT

ved E. D.

— Donnerwetter! sagde den døve kone til biskoppen

Da Frode Beyer i 1924 blev sognepræst i Rinkenæs ved Flensborg Fjord var en fjerdedel af menigheden tysk. For dem måtte der en gang om måneden holdes gudstjeneste på tysk. Religionsundervisningen var i mange år på tysk, mens dagligsproget var dansk.

Fra den tyske skoletid lå det meget dybt i mange mennesker, at gudstjenestens sprog var tysk. Nogen tid efter at Frode Beyer i 1956 var blevet biskop over Haderslev Stift, besøgte han en gammel døv kone. Da hun fik gjort det forståeligt, at det var biskoppen, udbrød hun: »Donnerwetter!«, og så snakkede hun løs på tysk. De pårørende var meget forbavsede. Ellers talte hun altid dansk. Men nu var der ligesom lukket op for noget, der angik Kirken, og så meldte ordene sig på tysk.

Biskop Frode Beyer, der 1. juli træder tilbage på grund af alder, siger til Jyllands-Posten (Erik Bostrup):

For mig blev det en rig oplevelse at erfare, at der er noget, der er større end alt det, der skiller os ad menneskeligt set.

Det er værdifuldt, at vi får øje for, at med alle vore forskelle er der noget, der hedder: ét i Kristus.

Det er jo også baggrunden for hele den økumeniske bevægelse.

— De har deltaget i det økumeniske arbejde?

— Ja, jeg har deltaget i det nordisk-tyske kirkekonvent, hvor jeg med tyske teologer drøftede også grænsespørgsmålene. Og det var en oplevelse for mig under kirkedagen i München i 1959 at være gæst hos den katolske kardinal Wendel, for dér oplevede jeg også, at to mennesker med meget forskellig indstilling kan række hinanden hånden på kristent grundlag.

For at være ét er ikke det samme som at være ens.

— Hvordan skal man forstå udtrykket: at være ét?

— Tænk blot på udtrykket: ét Europa. Det er, hvad vi ønsker, men det betyder jo slet ikke, at vi skal prøve på at udslette de nationale forskelle. — Det er jo karakterrigdommene.

At være ét i Kristus vil sige, at bag alle vore menneskelige forskelligheder er der noget, der er så stort og rigt og hænger sammen med det inderste i vort liv, at det kan få os til at række hinanden hånden.

Det er, som min forgænger i embedet og min ven igennem årene, biskop Ammundsen, engang sagde:

— Under korset rækker vi hinanden hånden.

Fadervor i skolerne

Efter genforeningen i 1920 begyndte man at bede Fadervor ved morgensangen på Aabenraa Statsskole. Det gør man ikke længere. Med skolenævnets tilslutning har rektor Georg Buchreitz besluttet at afskaffe den fælles morgenbøn på statsskolen.

En kreds af forældre var utilfredse med ophævelsen af den tradition, og protesterede på skolens forældremøde.

Rektor Buchreitz svarede, at det var en principsag for ham at få morgenbønnen afskaffet, og en deltager i drøftelserne sagde, at man ikke kunne forlange en skoleleder til at fremsige Fadervor, når man vidste, at det intet betød for skolelederen selv. Han gav derfor rektor ret i, at Fadervor er afskaffet. Bønnen bør bedes andre steder end netop på en offentlig skole som begyndelse på hver enkelt skoledag.

Sjællands Tidende er ikke enig med rektor Buchreitz:

— Vi ved ikke, hvor mange skoler, der har afskaffet Fadervor, men vi ved jo nok, at der er andre end den i Aabenraa, og almindelig forældresløvhed vil vel efterhånden bevirke, at Fadervor afskaffes i skolerne — dog næppe helt: der vil være personligheder blandt skoleledere og lærere, som ikke engang ville rette sig efter et forbud, om et sådant kunne tænkes i Danmark (man skal såmænd intet forsværge).

Om Fadervor betyder noget eller ej for den eller den rektor eller lærer, er underordnet i forhold til, hvad det kan betyde for børnene og mange andre med denne smukke tradition. Ville rektor ikke selv bede bønnen, var der vel en anden lærer eller lærerinde, som ville. Og skulle der være børn, som tog skade, kan de jo komme de to minutter for sent. Der behøver ingen åndelig tvang at være. Men god orden og tone i børneskolen burde forældre kunne forlange.

Mod til at bede

Vel uden forbindelse med Aabenraa-afskaffelsen af morgenbønnen har domprovst Poul Schou, Haderslev, skrevet en opsats i Jyllands-Posten: Mod til at bede.

— Får man først begyndt at bede, fører alting til bøn; alt, hvad der sker i ens tilværelse, kalder bønnen frem. Oplever man noget glædeligt og lykkeligt, takker man Gud. Er man ude for modgang og ulykke, betror man sig til Gud. Lider man nederlag over for den onde, beder man Gud om tilgivelse og tager på ny kampen op. Er man bekymret for nogle af sine kære, fortæller man det til Gud. Alting fører til bøn.

Hvad betyder så det? kan man spørge. Det betyder ikke, at man bliver anbragt i en fæstning, hvor ingen angriber kan trænge ind, eller at man bliver forsynet med en slags åndelig faldskærm, så man er sikker på aldrig at falde hårdt til jorden og støde sig. Det betyder ikke, at man efterhånden bliver forvandlet fra menneske til en slags engel, der kan fly-

ve, hvor mennesker må gå eller kravle, eller til en helgen, i hvis sind den ondes fristelser aldrig giver genlyd. Men idet man ved Jesus Kristus stadig føres ind i den tillidsfulde bøn til Gud, sker der det, at ens tilværelse får en anden farve og et andet indhold. Den bliver på en gang præget af frygt og tillid, af uro og fred, af ansvarlighed og frimodighed. Så meget betyder det, gennem Kristus at få det kendskab og den tillid til Gud, som under alle forhold får én til ganske uvilkårligt at bede.

Man må høre meget

Et apparat, som frembringer en let støj er blevet brugt i en lang række kirker i New York. De lette bygningsmaterialer, der er moderne, bevirker, at husene bliver for lidt isolerede, så uvedkommende kan høre hvad der sker i skriftestolen.

Godt ord igen

Mange vendelboer rykker i denne tid ud af hus og hjem for at krybe i vaskehuset og overlade sommergæsterne stuerne med de behagelige senge og andre bekvemmeligheder. Der kan jo komme mangt et hygsomt sammenstød mellem jysk og københavnsk lune ud af det, men en af de brave vendelboer måtte alligevel melde pas forleden, da hans sommergæst fortalte, at hans kone, hun var »gelænderdrossel«.

Det viste sig, at damen sang i et kirkekor.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 14.: 4. søndag efter pinse (s. 666, grøn).

MANDAG den 15.: Søndagens messe (s. 666, grøn). Ihukommelse af Vitus, Modestus og Crescentia (s. 943).
Eller: Vitus, Modestus og Crescentia (s. 943, rød), martyrer.

TIRSDAG den 16.: Søndagens messe (s. 666, grøn).

ONSDAG den 17.: Gregor Barbadigo (s. [34], hvid), biskop.

TORSDAG den 18.: Efræm (s. 945, hvid), kirkelærer. Ihukommelse af Marcus og Marcellianus (s. 946), martyrer.

FREDAG den 19.: Juliane af Falconeri (s. 947, hvid), ordensstifterinde. Ihukommelse af Gervasius og Protasus (s. 947), martyrer.

LØRDAG den 20.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid). Ihukommelse af Silverius (s. 947).
Eller: Silverius (s. 947, rød), pave og martyr. Ihukommelse af Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90]).

SØNDAG den 21.: 5. søndag efter pinse (s. 670, grøn).

»Sagens kerne«

Ordenskald. Ånd og Liv, nr. 19
Pauluskredsens Forlag, 39 sider, kr. 2,75

»Ordenskald«, nummer 19 i Pauluskredsens fine serie »Ånd og Liv«, er et ganske imponerende stykke arbejde. Formatet er det sædvanlige beskedne, men den yderst begrænsede plads har ikke hindret de fire forfattere i at få sagt vist nok alt det væsentlige, der kan siges om emnet.

Pater H. L. Martensen S.J. lægger for med en bibelsk-teologisk betragtning over Kirkens natur og dens vilkår i denne æon mellem Kristi synlige tilstedeværelse her på jorden og hans genkomst og henter herudfra motiveringen for ordensstanden: Kirken her og nu befinder sig i et spændingsforhold: »Verden er skabt og skænket os af Gud; og alligevel er den ikke Guds rige og vil aldrig blive et jordisk paradis —.« Faren består i, at Kirken og den enkelte kristne kan gå hen og på en vis måde indrette sig som hin rige bonde, d.v.s. tabe målet af sigte, om end ikke i teorien, så dog i praksis. Men heroverfor består den kendsgerning, at Kirkens og den enkelte kristnes liv ifølge sin natur og sin bestemmelse er en venten på brudgommen i ubrødelig troskab, en nattevagt som i lignelsen om brudejomfruerne. Ordensstandens helt eksklusive rolle bliver da den *i* Kirken og *over for* Kirken (og verden) at vidne om, *hvem* Kirken og den enkelte kristne er.

Efter at fundamentet for den rette forståelse af fænomenet ordenskald og ordensliv således er lagt med pater Martensens indlæg, har læseren nu lov at forvente en nærmere redegørelse for enkelthederne. En sådan følger også — og på samme høje plan. Her må særlig fremhæves dominikanerpater M. Drouzys opsats, der fjerner basis for de i og uden for den katolske verden gængse fejlvurderinger af ordenslivet. Enkelt og klart påvises det, at ordensstanden *ikke* er en eksklusiv livsform for førsterangs kristne, og at de andre »ude i verden« *ikke* er en slags minimumskristne, der bjerger sig det evige liv til nedsat pris! Nej! De to grupper har samme målsætning, nemlig den at leve op til de ti buds fuldbyrdelse i kærlighedsbudet med det heraf følgende uophørlige krav om fortsat stræben efter et liv i *mere* kærlighed (d.v.s. fuldkommenhed).

Hvilken plads tilkommer der da de evangeliske råd: fattigdom, lydighed og kyskhed? Svar: De er for de kaldede vejen til dette *mere*. Midler kun, ikke mål.

Men ved nærmere eftertanke er det, som pater Drouzy påviser, indlysende, at enhver, der vil leve som kristen, i virkeligheden mere eller mindre vil komme

»en eksklusiv livsform . . .«

til at leve i hvert fald efter rådenes *ånd* og også tit nok efter deres bogstav. Et menneskeliv er jo ret beset en proces af fremadskridende afkald lige indtil det sidste og største: døden.

Hvori består da ordensfolks særstilling? Deri, at de ved løfte har *bundet* sig til at leve efter rådene, hver dag, de herefter lever. De har bevidst, med åbne øjne, givet afkald én gang for alle.

Sluttelig sammenfattes pater Drouzys indlæg i samme konklusion som pater Martensens: Ordensstanden er et profetisk tegn i Kirken over for Kirken og verden om, hvem Kirken er.

At vælge ordensstanden, bedre sagt at acceptere kaldet til ordensstanden, er altså ikke en bleg venden-sig-bort fra noget, men en åbnen-sig for kærligheden i hele dens fylde, hvorved visse midler (rådene) bevidst tages i anvendelse. »Kærlighed til Gud er drivkraften i klosterkaldet«, fastslår sr. Benedicte, C.S.J. i sine »Tanker om ordenslivet«, der også indeholder forskellige overvejelser af mere praktisk natur, hvorved en række forhold, der tit kan give en udenforstående anledning til at sætte spørgsmålstegn, begrundes og sættes ind i den rette sammenhæng.

Personlig begejstring og idealisme præger hæftets mindste og eneste subjektivt farvede indlæg. Så inspirerende og stærk en glæde, det er gennemlyst af, må man alligevel som anmelder anholde »B« for følgende passus: »— uden dem (d.v.s. ordensfolkene) eksisterede Kirken slet ikke.« Man kan kun sige så meget: Uden biskopper eksisterede Kirken ikke.

Sobert, lødigt, indholdsrigt! Et hæfte, man må have i sit håndbibliotek, og som man i vore økumeniske tider kan glæde alle ikke-katolikker »af god vilje« med.

SHM

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
1. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted, aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Farvemessen
Vestergade 21, Maribo
Telefon 989

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

København

AMAGERBANKEN
AKTIESELSKAB
Banken der dækker hele Amager

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

Vægtigt bidrag til sex-debatten

Som støtte for folkeadressen om seksualundervisning m.m., som samlede omkring 85.000 underskrifter og som overraktes statsministeren den 29. maj, er der blevet udsendt en pjece »Samfundet og det seksuelle«, i hvilken der appelleres til fornuftig besindelse i hele dette spørgsmål.

Pjecen blev den 29. maj omdelt i folketinget til hvert enkelt medlem og desuden har en række enkeltpersoner og institutioner, der berøres af den aktuelle seksual-debat, fået pjecen tilsendt. Bag udsendelsen står faginspektør *P. Egede Andersen,* kontorchef cand. psych. *Hans Jørgen Johansen,* direktør, cand. polit. *Børge Mannov,* overlæge *K. F. Meldahl,* lærerinde, fru *Bente Nielsen,* kommunelærer *Kai Nielsen,* forstander, dr. phil. *Claus Munk Plum* og skolebestyrer, cand. psych. *Johs. Samuelsen.*

Det hedder i pjecen, at den henvender sig til ethvert selvstændigt kritisk tænkende menneske, for at vedkommende uanset sin religiøse overbevisning og alene ved fornuftens brug kan indse rigtigheden i de principper, som folkeadressen bygger på, og de krav, den stiller.

Pjecen kan stærkt anbefales, idet den er et af de få indlæg i hele sex-debatten, som man læser uden at få en dårlig smag i munden. Den er hverken »Dahlerupsk« eller snerpet i tonen. Ej heller forarget (som selve appellen) eller for frisk. Den er tværtimod saglig, nøgtern og fuldstændig blottet for det sentimentale og polemiske. For en gangs skyld blandes ikke alle ingredienser sammen: det moralske, det juridiske, det kristelige. Den anvender heller ikke de sædvanlige billige argumenter og klicheer (som for eksempel »Danmarks kristne arv«). Man appellerer — som antydet — udelukkende til den sunde fornuft på en klar, velovervejet og overbevisende måde.

Det er for så vidt synd, at teksten ikke er blevet offentliggjort noget tidligere, så en større kreds med bl.a. Ugebladet i kunne have bakket den op. For Katolsk Ugeblads vedkommende ville dette kunne være sket uden forbehold. Man kommer næsten til at nære et håb om, at pjecens udgivere kunne gå sammen om at arbejde videre med stoffet og — hvorfor ikke? — redigere en skolebog i seksualundervisning.

Da pjecen blev trykt i et mindre oplag og ikke kan fås i handelen, overvejer Ugebladet muligheden af at offentliggøre teksten.

I DEN KOMMENDE TID

DAGEN FOR DE SYGE
PÅ RYGÅRD

Denne dag, der i år finder sted for niende gang, afholdes søndag den 21. juni 1964.

Kl. 9.30 er der messe i St. Therese Kirke, Hellerup. Celebrant er pastor Ib Andersen, prædikant monsignore P. Schindler. Det bedes bemærket, at kommunionen først vil blive bragt til de syge og svagelige, der er anbragt på stole forrest i kirken, hvorefter der gives adgang for de øvrige messedeltagere. Der vil være lejlighed til skriftemål før messen. Kollekten går til dækning af dagens udgifter.

Kl. 11 er der frokost. Der serveres kaffe og the. Madpakke bedes medbragt, medens øl og sodavand kan købes på stedet. Efter frokosten hyggeligt samvær i den smukke park.

Kl. 14 taler pastor A. Strange og kl. 15 er der eftermiddagskaffe eller -the. Hjemkørsel ca. kl. 16. Deltagere, som måtte ønske det, kan naturligvis blive bragt hjem på et tidligere tidspunkt efter aftale.

Alle, som har lyst til at deltage, bedes henvende sig til deres sognepræst. Der er stadig brug for velvillige bilejere, til at afhente de syge. Henvendelse herom bedes venligst foretaget til fru *M. Lerche Nielsen, Bredgade 69, K. Palæ 2539.*

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

Chr. Hjorth
Frugt og grønt
Østerbro 64, Aalborg
Telefon 3 46 72

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/S
☆
Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093

Sparekassen
for Lyngby og Omegn

H. S. Friis
Malermester
Møllemarken 40, Bagsværd
Tlf. 98 38 35

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

RADIO OG TV

Tre paver i tv en lørdag aften

Eurovisionen fejrede lørdag den 6. juni sit 10-års jubilæum. Dansk tv var med, idet man transmitterede en tysk-produceret reportage over de 10 års europæisk tv-samarbejde: »Billeder uden grænser«. I denne udsendelse genså man i glimt ikke mindre end tre katolske paver, nemlig Pius XII, Johannes XXIII og Paul VI. Disse glimt var måske tilfældige. Det gjaldt jo om at skrive det unge fjernsyns første historie. Altså valgte man, at lade seerne se tilbage over de 10 års Eurovisionsprogrammer. Og nu faldt det altså sådan, at der mellem disse mange programmer, der som regel genspejler de største begivenheder i de forløbne år, også var katolske begivenheder såsom Pius XII's medvirken i den første Eurovisionsudsendelse pinsedag 1954, Johannes XXIII's begravelse og Paul VI's rejse til Jerusalem. Tilfældigt, ja. Men ikke mere tilfældigt, end at netop et tilfældigt tilbageblik over 10 års Eurovision viser et for os katolikker meget betydningsfuldt fænomen. Nemlig at 10 års tv-historie også kommer til at vise 10 års kirkehistorie. Dette kunne være et tilfælde, men i lige så høj grad som det skyldes lykkelige omstændigheder, skyldes det en indsats. Det er denne katolske indsats i tv og specielt Eurovision, vi her gerne vil omtale i anledning af jubilæet.

Pius XII foregangsmand

Det første katolske glimt vi så i Eurovisionsreportagen lørdag den 6. juni var et bevægende gensyn med Pius XII. Især må det have gjort indtryk på de mange af os, der ikke i hans regeringstid var den lykkelige ejer af et tv-apparat, og som derfor kun kendte den store pave fra fotografier. Her var han pludselig foran os i færd med at forklare os meningen med tv: »... at folkene må komme hinanden nærmere og nå til gensidig forståelse i den fælles opdagelse af den menneskelige værdighed.« Det var en optagelse fra den første Eurovisionsudsendelse pinsedag 1954, hvori indgik en reportage fra Vatikanet. Paven talte på flere forskellige sprog. Vi hørte ham på engelsk. En ny og ganske realistisk udgave af pinseunderet, som det står beskrevet i Apostlenes Gerninger, kapitel 2 vers 8: »Hvordan kan det gå til, at vi hører dem tale, hver på vort eget modersmål?« Ligesom det i radioens barndom faldt i Pius XI's lod at tage imod radioen — det skete i en højtidelig henvendelse til »alle nationer og al skabningen« (Markus 16,15) over Marconis sender den 12. februar 1931 — således blev det Pius XII, der kom til at holde fjernsynet over dåben. Det skulle der en fremsynet pave til. Det var Pius XII. Allerede i 1949 talte paven i det franske og det amerikanske tv i anledning af påsken. I 1950 installerede franske teknikere en tv-sender i Vatikanet på et tidspunkt, da fjernsynet endnu ikke eksisterede i Italien. Blandt andet etableredes en tv-forbindelse mellem Castel Gandolfo og Vatikanet. Det er sikkert denne første direkte kontakt med fjernsynet, der blev bestemmende for Pius XII's meget optimistiske syn på tv, som det f.eks. kommer til udtryk i rundskrivelsen »Miranda Prorsus«, hvis første ord karakteristisk nok betyder »vidunderlig«. Vatikanet var efter England og Frankrig den tredje europæiske stat med eget tv. Imidlertid blev de franske installationer med 819 linier senere erstattet med italienske, der bruger den europæiske standard. Dansk tv kan således modtage direkte fra Vatikanet til forskel fra England og Frankrig, der må bruge omsættere til henholdsvis et lavere og et højere linieantal.

Johannes XXIII, »fjernsynspaven«

Det næste glimt i jubilæumsudsendelsen var fra Johannes XXIII's begravelse. Man havde ønsket igen at opleve ham levende. Men det blev nu engang hans død, der kom til at stå som apoteosen på denne paves helt usædvanlige forhold til journalisterne i presse, radio og tv. Det er ikke ved enhver offentlig persons bortgang at den internationale presse udsender en fælles kondolence. Det gjorde journalisterne ved Johannes XXIII's død. Også herhjemme oplevede vi, hvordan en pave, fra at være en fjern og romantisk person dernede i Rom, pludselig blev én af vore. Det gjorde han takket være tv. Og det i den grad, at den danske offentlighed hædrede ham med det danskeste sen-navn: »pave Johansen«, for at udtrykke hans ligefremhed, der lå dansk mentalitet så nær. I tv's historie blev det ham, der indledte verdensvisionen eller Mondovisionen, som man siger parallelt med Eurovisionen. Det skete den 23. juli 1962 med en optagelse over »Telstar« til Amerika med et »Veni Creator Spiritus« i det sixtinske kapel for koncilet, der skulle åbnes.

Paul VI og tv's fremtid

Da Pius XII første gang optrådte i tv stod en vis mgr. Montini ved hans side. Denne var også Johannes XXIII's bedste ven. Tillige er han søn af en journalist, og skulle selv have været det, som han fornylig betroede det til en dansk journalist, der ledsagede kongen under besøget i Vatikanet. Paul VI ser selv tv-aktuelt hver aften. Hvor mange katolske præster gør det? Den samme pave opfordrede os til ikke at glemme koncilets arbejde med meddelelsesmidlerne, der nu skal helt ud i sognene og hjemmene. Paul VI nedsatte en kommission hertil for nylig. Det er den katolske indsats. Hvor er vor egen?

J.M.

Ugens tv og radio (14. - 20. juni)

SØNDAG	14.00	tv	Med Claus Toksvig 50 m under vandet. Eurovision.
MANDAG	19.50	P1	Helaftensuds. om Sovjetunionen. Slut 23.00.
	21.05	tv	Sovjetunionen — status 64. Reportage.
TIRSDAG	9.45	tv	Claus Toksvig kommenterer Khrustjofs ankomst. Eurovision.
	22.05	tv	Glimt fra og kommentarer til statsbesøget.
ONSDAG	21.10	tv	De officielle taler ved middagen på Christiansborg.
	21.40	tv	Kiev-balletten i København.
TORSDAG	20.30	tv	Samuel Beckett: Glade dage. Skuespil.
	22.15	P1	Kirker bag jerntæppet.
FREDAG	15.00	tv	Bellahøj-reportage.
	20.15	tv	Khrustjof i Studenterforeningen.
LØRDAG	17.00	P2	God sommerferie. Jørgen Silberg præsenterer sommerprogrammet for piger og drenge.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Kardinal Alfrink om talefrihed i kirken

Indvielse på Frederiksberg

Kirken og den moderne verden

FN-rapport om Sydvietnam

katolsk uge blad 2

19. JUNI 1964
112. ÅRGANG

På søndag er det et år siden, pave Paul VI blev valgt. Pave Paul har allerede i dette korte tidsrum tydeligt vist, at han ønsker at føre Kirken ad den vej, som pave Johannes anviste. Midt imellem de store begivenheder i hans regeringstid, som for eksempel rejsen til Det hellige Land og koncilsamlingerne giver han sig også tid til at tage mod pilgrimsgrupper. Her giver han velsignelse til et hold cykelryttere, der deltager i »Giro d'Italia«-løbet.

Kardinal Alfrink om talefrihed i Kirken

To kendte skikkelser i historien, videnskabsmændene Galilei og Kopernikus, blev draget frem som eksempel i et bemærkelsesværdigt foredrag, den hollandske kardinal Alfrink fornylig holdt for nogle katolske videnskabsmænd. Emnet var *talefriheden* i Kirken.

Om Kopernikus og Galilei sagde kardinal Alfrink, at det godt kunne se ud, som om de på rent videnskabelig basis var gået imod Kirkens tro, men i virkeligheden gik de kun mod det »man *formodede*, var Kirkens tro«. Alfrink fortsatte med at sige, at Kirken selv – efter mange besværligheder – erkendte, at der ikke her var tale om trosspørgsmål, men om problemer af rent videnskabelig karakter.

Iøvrigt sagde kardinalen, at talefrihed inden for Kirken efter hans mening var en yderst værdifuld ting – en skat, som Kirken dårligt kunne undvære.

Denne frihed, fortsatte kardinal Alfrink, måtte dog være afgrænset af troens rammer. For den, der taler mod troen, forlader Kirken, erklærede kardinalen, der også gjorde opmærksom på, at nye ideer, som bringes til torvs i en overdreven frimodig form, ofte chokerer ældre mennesker. Derfor må man, når man kæmper for talefriheden i sig selv, vise jævne mennesker, der endnu ikke er i stand til at fatte samtlige nuancer, et særligt hensyn, ligesom man ikke må glemme respekten for Kirkens autoritet. Talefriheden skulle være »opbyggelig med henblik på Kristi mystiske legeme.«

Talefriheden i Kirken er meget vigtig, ikke bare hvor det gælder om at vække de troendes interesse for Kirken og religionen eller sætte de kirkelige autoriteter i stand til at holde sig underrettet om, hvad der optager de troendes sind, sagde kardinal Alfrink. Talefriheden kunne også vække den offentlige mening, som under særlige omstændigheder – gennem Helligåndens inspiration – udtrykker selve Kirkens tro.

I en kommentar til kardinal Alfrinks tale skrev det hollandske katolske dagblad »De Volkskrant«, at Kopernikus og Galilei ikke var enkelttilfælde. Man måtte stille sig det spørgsmål, om der ikke fandtes mange andre videnskabsmænd, der måtte lide under Kirkens bestemmelser – ja lide endnu mere. Kirken havde ofte undladt at anerkende den betydning, som mangen en forskning havde haft for troen og videnskaben. Der gives mange andre Galileier, hvis lys kommer under hætte – og også i vor tid, slutter bladet.

(NC, KIPA)

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K.
tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund
tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K.
tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42

Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

FN-rapport om Sydvietnam

Mysteriet om de buddhistiske munke i Sydvietnam, som brændte sig selv til døde under konflikten mellem buddhisterne og Diem-regeringen, synes nu at være opklaret.

En rapport foreligger nu fra den *FN-kommission*, som blev nedsat efter at 16 nationer havde fremført klager mod Diem-regeringen. Kommissionen bestod af repræsentanter for Afghanistan, Brasilien, Costa Rica, Dahomey, Marokko, Ceylon og Neapel. Rapporten, som er på 88 sider, udmunder i den konklusion, at »anklagerne for massiv forfølgelse af den buddhistiske religion i bedste fald er stærkt overdrevne, hvis de da ikke ganske simpelt bunder i en bevidst upålidelig propaganda.«

Ambassadør Volio Jimenez fra Costa Rica, der selv var en af dem, der pressede på for at få en undersøgelse i gang efter at have fulgt referater af begivenhederne i Sydvietnam, meddelte efter to ugers undersøgelsesvirksomhed i Vietnam, at de anklager, som var blevet fremført i FN's generalforsamling, ikke tålte at blive efterprøvet.

Kommissionen, som allerede indledte sin virksomhed under Diem-regimet, har kunnet bevæge sig fuldstændig frit i landet. Bl.a. var det muligt at holde forhør over et antal buddhistledere, som man ude omkring i verden anså for myrdet af Diems folk.

Af særlig vigtighed var imidlertid nogle udtalelser, som blev fremsat af en yngre buddhistmunk, der var udset til at lade sig brænde til døde. Man havde givet ham den urigtige oplysning, at hundreder af trosfæller var blevet ombragt, og at Xa-Loi-pagoden var blevet raseret. Munken havde fået løfte om, at der ville blive givet ham stærke bedøvelsesmidler, og til sidst forelagde man ham tre afskedsbreve til underskrift. I brevene stod den forklaring, at han gav sit liv i protest mod forholdene. Han blev imidlertid hentet af politiet, før planen kunne iværksættes.

FN-rapporten stemmer overens med en erklæring, som den katolske ærkebiskop af Hué havde uddelt til journalister i Rom. Man satte imidlertid ikke så stor lid til deklarationen på grund af ærkebiskoppens nære slægtskab med præsident Diem, men nu er oplysningernes ægthed blevet bekræftet. Ærkebiskoppen skriver:

»Således bar bonzoerne (de ledende buddhistmunke) sig ad: de udvalgte tre gamle gode bonzoer og afgjorde ved lodtrækning, hvem der skulle brændes. De gav ham et stærkt bedøvelsesmiddel og hældte benzin over ham, så han kunne brænde. I Hué hørte vi skrigene fra de bonzoer, der var udset til at blive brændt foran Tu-dam-pagoden, som er centrum for buddhisternes virksomhed. Munken vægrede sig ved at lade sig dræbe, og så slog de andre ham med stave — det var anledningen til de skrækkelige skrig. I flere uger nægtede munkene at udlevere de brændte munkes lig til myndighe-

Meddelelser

I overensstemmelse med de retningslinier, som angives i Constitutio de sacra Liturgia den 4. december 1963 og i Motu proprio af den 25. januar 1964, bekendtgøres hermed følgende bestemmelser, som træder i kraft øjeblikkelig:

1. I messer, hvor epistlen og evangeliet læses eller synges på dansk, bortfalder den latinske tekst.

2. Den, som læser teksten på dansk, står vendt mod menigheden. Når epistlen læses af en lektor, sætter præsten sig og lytter.

3. Det tilkommer sognepræsten, resp. kirkens rektor, at afgøre, i hvilke særlige tilfælde et andet sprog end det danske kan anvendes.

4. Til epistlen og evangeliet kan følgende oversættelser anvendes: Den danske Messebog, Søndagsmessebogen og Det danske Bibelselskabs officielle oversættelse: 1931-udgaven for Det gamle Testamente og 1948-udgaven for Det nye Testamente.

5. Bønnerne efter messen falder bort.

+ Theodor Suhr
Biskop

København, den 13. juni 1964.

derne, der ville lade ligsyn afholde. Myndighederne måtte tilsidst opgive deres forehavende, for at det ikke skulle se ud, som om man provokerede fanatikerne.« Ærkebiskoppen oplyste, at en af de munke, der var blevet brændt, havde haft hustru og børn fra den tid, da han ikke var munk. Nu havde en af sønnerne indgivet retslig anklage mod buddhistforbundets ledere. Anklagen lød på mord.

Det fremgår af FN-kommissionens rapport, at buddhistmunken Tchich Tri Quang, som ledede aktionen i Diems tid, nu også har fremført skarpe anklager mod den *nuværende* regering, som beskyldes for at forfølge buddhister, tvinge buddhistiske studenter til militærtjeneste, ja direkte overgå den styrtede regering i bekæmpelsen af buddhismen. Indenrigsministeriet i Saigon har tilbagevist anklagerne, og i denne forbindelse er det værd at holde sig for øje, at den nuværende regering i Sydvietnam er overvejende ikke-kristen. Statsoverhovedet, generalmajor Duong Van Minh, og premierministeren, generalmajor Nguyen Khanh, er for eksempel buddhister.

I et flertal af Sydvietnams provinser har der iøvrigt i den senere tid været sammenkomster mellem de mere besindige tilhængere af de forskellige religioner. Hensigten er at forbedre det fjendtlige klima, der har kendetegnet de forskellige konfessioners indbyrdes forhold de senere år — noget, der bl.a. har medført blodige uroligheder. Man håber at kunne skabe en atmosfære af gensidig tillid og samarbejde. (KIT)

▪

Rom. Det er ikke udelukket, at pressefolk vil få adgang til visse møder på koncilets tredie samling. Således siger tyske journalister, der i øjeblikket befinder sig på studierejse til Italien.

Kirkens stilling til ligbrænding

Rom. Ifølge det franske pressebureau, AFP, har Det hellige Officium udsendt en instruktion til alle biskopper med en mildning af den nuværende kirkelige lovgivning vedrørende ligbrænding. Denne lovgivning er ikke blevet fornyet siden 1897.

Lovgivningen forbød formelt ligbrænding, fordi datidens antireligiøse bevægelser gjorde ligbrænding til en offentlig bekendelse af ateismen — en benægtelse af kødets opstandelse. I henhold til de nye bestemmelser vil ligbrænding kunne tolereres i visse tilfælde, uden at det dog drejer sig om en almindelig tilladelse til ligbrænding. Men visse steder og under særlige omstændigheder — f.eks. af økonomiske eller hygiejniske grunde — kan ligbrænding erstatte begravelse. I disse tilfælde vil kristne, der ønsker at blive brændt efter deres død, kunne modtage Kirkens sakramenter og få en kirkelig begravelse.

Ligbrænding er ikke i sig selv i modstrid med noget dogme og ikke forbudt ved nogen guddommelig lov. Jordefærd har blot været århundredgammel praksis inden for Kirken. Således har Kirken aldrig sagt, at ligbrænding var noget ondt i sig selv. I et dekret fra 1926 tillod Det hellige Officium ligbrænding i tilfælde af epidemier, under krigsforhold o.s.v. Ligbrænding er kristen skik i Japan, hvor katolikkerne bliver brændt og deres aske opbevares i Kirken i urner, der står her et år eller to, før de bliver begravet, beretter det katolske nyhedsbureau NC. Det drejer sig om øen Hunshu.

Foruroligende udvikling i Brasilien

Rom. Fornylig modtog paven ærkebiskop Helder Camara, Recife, Brasilien. I betragtning af den spændte situation mellem kirke og stat i Brasilien må modtagelsen af Camara betragtes som betydningsfuld.

De brasilianske biskopper har fornylig udsendt en erklæring, hvori de tilbageviser det nye brasilianske styres beskyldninger mod biskopper, præster og lægfolk som værende under kommunistisk indflydelse eller for at være kommunist-sympatisører. Meget få informationer er sluppet ud af Brasilien angående disse beskyldninger, men i landets store aviser kan man for eksempel læse trusler mod hjælpebiskoppen af Rio, der er ansvarlig for Katolsk Aktion. Avisen skriver: »I de nordlige områder er der blevet uddelt radioer og trykkerier, der er kommet i hænderne på et præsteskab, der til dels består af Castro-venlige elementer.« Man har forøvrigt ikke holdt sig til trusler alene, idet de revolutionære myndigheder har konfiskeret radiostationen Olinda, der ejes af ærkebispesædet Recife. Præster og medlemmer af Katolsk Aktion er blevet arresteret. Her og der er Katolsk Aktions lokaler blevet genstand for husundersøgelse eller hærværk, især i Belo Horizonte.

De brasilianske biskoppers erklæring slutter med en advarsel: »Oprettelsen af social orden består ikke i en teoretisk fordømmelse af kommunismen eller i en politiske forfølgelse af samme. Man må udrydde den sociale uretfærdighed. Desuden bør de kristne traditioner, respekten for familien og for folkets religiøse følelser ikke tjene som dække for dem, der forvansker sandheden, ødelægger moralen eller udleverer sig til den liberale kapitalismes misbrug.« Der er her en tydelig adresse til den fornylig organiserede »familiernes march for Gud og friheden«, som visse højreekstremistiske grupper havde organiseret under dække af et religiøst forsvar for rosenkransen.

Samme dag, som paven modtog ærkebiskop Camara, var også kardinal Bea i audiens — inden afrejsen til USA.

▪

Rom. Kardinal Augustin Bea, der er præsident for sekretariatet for kristen enhed, forlod fornylig Rom for med fly at begive sig til Boston, USA. Kardinalen vil opholde sig en uge i De forenede Stater. Udspurgt om formålet med sin rejse svarede kardinalen, at dette foreløbig måtte forblive hemmeligt. (KIPA)

De bedste ønsker for Lioba Hjemmet på Frederiksberg fra håndværkere og leverandører

KAJ F. FJORDING *murermester*
Christiansholmsvej 2 A, Klampenborg
Telefon Ordrup 5722

A. BARTHOLDY & SØN *tømrermester*
Junggreensvej 8, København
Telefon 71 18 09

LÜTZHØFT HANSEN *snedkermester*
Christiansholms Maskinsnedkeri
Clarasvej 10, Charlottenlund
Telefon Ordrup 5211

A. H. DENCKER & SØNNER *blikkenslagermestre*
Beatevej 5, Valby
Telefon Valby 3842

PLATE PETERSEN & SØN *malermestre*
Rødkildevej 36, København F.
Telefon Fasan 2718

C. L. CHRISTIANSEN & SØNNER *glarmestre*
Kronprinsensvej 33, København F.
Telefon Fasan 468

ERNST GRELL & CO. *aut. elektroinstallatører*
Smallegade 4, København F.
Telefon Godthåb 2638 og 2678

DANSK GULVENTREPRISE A/S
Studiestræde 15, København K.
Telefon Byen 5800

DROST & RYE PETERSEN *centralvarme - sanitet - vandanlæg*
Heimdalsgade 4-6, København N.
Telefon Taga 5353

Ikke en institution men en stor familie

– Fremfor overvejende at tale om ældre menneskers særlige problemer, burde man i højere grad søge at fremme deres muligheder. De fleste ældre mennesker har nemlig ikke flere, men snarere færre problemer end de yngre. Det store flertal ældes heldigvis på en måde, så de i det store og hele kan klare sig selv, og samfundet kan kun være interesseret i, at de ældre medborgere længst muligt bevarer eget hjem.

Da kontorchef Nygaard Hansen fra Københavns kommunes sociale forvaltning forleden talte ved indvielsen af Pleje- og Alderdomshjemmet Sankt Lioba Hjemmet på Frederiksberg, sagde han med henblik på de ca. 4 procent ældre, der på grund af sygdom må bytte deres naturlige hjem med et plejehjem, at det ofte er vigtigere for dem at måtte medbringe kanariefuglen end at få taget blodtryk tre gange daglig.

— Der må være noget, som knytter forbindelsen til fortiden. Lad så være, at medbragte personlige møbler og skilderier måske ikke altid falder i smukkeste harmoni med plejehjemmets øvrige indretning. Det er vigtigt, at et plejehjem opfylder nutidens krav, men vigtigere er det at beboerne mærker ægte kærlighed og omsorg. Det var den katolske kirke, der fra de første tider tog sig af de syge og svage. Jeg er ganske sikker på, at Lioba-søstrene i dette nye og smukke plejehjem vil bygge videre på de gode traditioner.

Festlig indvielse af Sankt Lioba Hjemmet på Frederiksberg

Efter at have gratuleret Lioba-søstrene med det ny plejehjem og takket arkitekt og håndværkere, fremdrog Nygaard Hansen Københavns kommunes gave til hjemmet: et stort dannebrogsflag.

Et smukt og godt hjem

Et par hundrede gæster var kommet til stede ved den officielle indvielse af Sankt Lioba Hjemmet, der allerede blev taget i brug omkring årsskiftet. Den liturgiske indvielse var inden gæsternes ankomst foretaget af biskop Th. Suhr, der skønt mærket af sin hårde sygdom talte hjertevarmt til Lioba-søstrene:

— Vi ved alle, hvor udpræget mangelen på plejehjem er. Fra samfundets side sættes der i disse år meget ind på at indhente det forsømte. Det hjem, vi i dag gratulerer Lioba-søstrene med, er blot som en dråbe i havet. Men vi er glade for at kunne yde dette beskedne bidrag. Det er et smukt og godt hjem, en velegnet ramme omkring et menneskes livsaften. Jeg vil ønske, at de forsætter, søstrene har haft med at bygge dette hjem, må opfyldes til glæde ikke blot for dem selv, men først og fremmest for dets beboere. Måtte Guds rige velsignelse altid hvile over dette sted.

Efter at arkitekt Carl R. Frederiksen og formanden for hjemmets bestyrelse, Irs. Viggo Høgsgaard, havde haft ordet, takkede priorinden, moder Lioba:

— Sidste efterår kunne biskoppen indvie vort nye kloster. I dag er turen kommet til plejehjemmet. Tilsammen er der tale om en stor gave, der fylder os med dyb taknemmelighed. Indenfor disse rammer skal ikke trives en institution, men én stor familie. Tak ikke mindst til biskoppen, der altid har været os nær med støtte og opmuntring. Til de kommunale myndigheder bør rettes en tak for udvist forståelse og for den tålmodighed, hvormed man fra tid til anden har påhørt vore besværinger, og sidst men ikke mindst tak til arkitekt og håndværksmestre for veludført arbejde.

Dyrt at bygge plejehjem

Så kunne man endelig tage festens genstand i nærmere øjesyn. Omkring 1,7 mill. kr. er håndværkerudgifterne opgjort til. Det er dyrt at bygge et plejehjem, der ikke blot som her omfatter enkeltværelser til 29 personer, men også af

Det øverste billede viser biskop Theodor Suhr og forstanderinden for Sankt Lioba Hjemmet, moder Lioba, foran den nyindviede bygning, hvis arkitekt er Carl R. Frederiksen. Nederst en af de hyggelige stuer i hjemmet.

hensyn til det særlige formål må være forsynet med en række specielle bekvemmeligheder og sanitære installationer.

Bygningens fire etager dækker 2100 kvadratmeter. Kælderen rummer bl.a. det stålskinnende centralkøkken, depotrum og vaskeri. I stueetagen findes en del værelser for de mest gangbesværede og et dejligt spiselokale, der alt efter det ønskede formål kan opdeles ved hjælp af to forskydelige vægge. Her er også lægeværelse, sygestuer og kontor. Værelserne i de øvrige etager er af forskellig størrelse, men alle med særskilt toilet og håndvask, samt mange indbyggede skabe. Overalt smukke farver.

Det går fint fremad

Men hvordan er der at leve her? Vi banker på en tilfældig dør og hygger os en stund med den 72-årige Rosalie Jensen.

— Om jeg har det godt... ja, sandelig så godt som man kan ha' det når man nu engang må tilbringe det meste af dagen i sygestol. Som De ser har jeg telefon for og fjernsyn bag, og vil jeg høre musik, hiver jeg bare i snoren her. Forleden, da jeg sluttede fælleshøjttaleren til, var den ved at falde ned fra væggen. Det var disse hersens Beatles, der vrælede op. Jeg fik lukket af, for det er nu slet ikke så nemt, når man har haft en hjerneblødning. Det går ellers fint fremad. Det siger doktoren også. Jeg er da kommet så vidt, at jeg kan stavre alene ud i spisestuen, blot jeg bliver lidt hjulpet. Jo, man har det så godt, som man kan forlange det, når man ikke helt kan klare sig selv.

Venstre-politikerens datter

Længere henne ad den lyse gang falder vi i snak med en dejlig pige på 92 år, Maren Busk Mikkelsen. Til vor uforstilte overraskelse viser det sig, at vor slagfærdige værtinde er datter af den gårdejer, Jens Busk, der allerede 1876 i Ribe blev valgt til medlem af folketinget, og som under forfatningskampen i 90'erne blev en af forgrundsfigurerne i Venstres rækker. I 30 år — til han døde i 1908 — var han en ivrig talsmand for landbrugsreformer, endog af en meget vidtgående karakter. Det vakte en ikke ringe opsigt, da Jens Busk blev katolik, men når man bed af ham af den grund var han mand for at svare igen i et ganske kraftigt sprog.

I dag sidder hans datter og diskuterer med hvem som helst i Sankt Lioba Hjemmet på Frederiksberg.

— Jeg fulgte såmænd med, da vi flyttede hjemmet her fra de små forhold i Valby, og jeg befinder mig da så knagendes godt. De skal være velkommen til at besøge mig, når jeg bliver 100 år!

E.D.

Det aktuelle forhold mellem Kirken og verden

I det foregående (se sidste nummer) har vi betragtet nogle af de omstændigheder, der gør, at vi ikke længere lever i middelalderens verden. Verden i dag er blevet en anden, og spørgsmålet er nu, hvorledes dette har påvirket forholdet mellem Kirken og verden.

I al almindelighed viser historien, at næsten alle de fundamentale forandringer i verden har givet sig udslag i tilsvarende kriser for Kirken. Nogle af disse kriser er pludseligt brudt ud, uden at nogen tilsyneladende har været klar over, hvad det trak op til. Andre har fra første færd været åbenbare for enhver. Om dem alle gælder det, at de har været alvorlige belastninger for forholdet mellem Kirken og verden, således at det er rimeligt at forsøge en lidt nærmere analyse af deres forskellige særegenheder, deres forløb og – for nogles vedkommende – deres overvindelse.

a) At *vor viden er vokset* har til stadighed forårsaget vanskeligheder. Ofte har man opfattet videnskabens fremskridt som lige så mange anslag mod troens område, der kan se ud til at formindskes efterhånden som forskningen lægger stadig flere områder af tilværelsen ind under sit domæne.

Således forekom det nye kopernikanske verdensbillede så fremmedartet for det 16. århundredes mennesker, at blot tanken om jordens bevægelse blev erklæret for kættersk i bund og grund i 1616 gennem en formel afgørelse af Det hellige Officium. Dette førte ikke blot til personlig forfølgelse af Galilei, men også til at de bedste videnskabsmænd forlod de katolske lande. Derved sænkedes den videnskabelige standard blandt katolikkerne, og i andre kredse blev troen på Kirkens principielle fjendtlighed over for videnskaben mere og mere udbredt.

På lignende måde medførte den geologiske og biologiske udviklingslære i forrige århundrede en lignende konflikt, fordi den stred mod den traditionelle bogstavelige fortolkning af Bibelens skabelsesberetning. Denne konflikt har endnu langt fra fundet sin løsning, og man træffer endnu ofte katolske forfattere, der mener at kunne afvise udviklingslæren på grund af forudfattede, uvidenskabelige standpunkter. Mistænksomheden over for den moderne psykologi og psykoanalyse er for en del udsprunget af den samme tendens.

Disse konkrete konflikter er imidlertid ikke de eneste og næppe heller de alvorligste. Det er af langt mere skæbnesvanger betydning, at den stadige udvikling af tænkningen og de filosofiske begreber efterhånden har gjort Kirkens teologiske sprog uforståeligt. Jeg hentyder her ikke til det ofte fremsatte ønske om, at præsterne bør prædike, så folk kan forstå det, eller til det ejendommelige faktum, at latinen engang blev indført for at give romerne en liturgi på deres modersmål, men blev hængende længe efter, at det var blevet et dødt sprog for menigmand. I vore dage står vi over for en langt mere kritisk situation, der er fremkaldt af, at mange af teologiens traditionelle begreber simpelthen i ordets egentligste forstand har mistet deres mening.

I det 13. århundrede kunne man uden videre tale om f.eks. en substantiel forvandling ved konsekrationen i messen – fordi mennesker dengang var vant til at operere med substantielle forandringer på mange andre områder. F.eks. forklaredes kemiske processer dengang som substantielle forandringer af de fire elementer ild, luft, vand og jord. Det var derfor kun rimeligt at benytte samme filosofiske sprogbrug i teologien, idet tidens mennesker (eller de dannede iblandt dem) uden videre forstod begrebet.

I dag forstår vi ikke længere dette begreb, fordi vi opfatter kemiske processer på en helt anden måde. Situationen er derfor ikke den, at vi må oversætte begrebet »substantiel forvandling« til et udtryk med en mere moderne og umiddelbart forståelig klang. Si-

tuationen er den, at begrebet har mistet sin mening, ligegyldigt hvilket sprog det oversættes til.

At begreber således kan miste deres mening kan forekomme mærkeligt, men er et tegn på menneskeåndens stadige udvikling, der medfører, at vi til stadighed må justere vort begrebsapparat og bortkaste de udslidte dele.

Der er flere væsentlige konsekvenser heraf.

For det første er det klart, at hvis Kirken vedblivende benytter sig af dette gamle begrebsapparat, bliver det vanskeligere og vanskeligere at få nutidens mennesker i tale. Det er ikke nok at benytte de traditionelle begreber i det håb, at meningen efterhånden går op for folk – for der er ingen mening. Store dele af den apologetiske litteratur er af denne grund helt forfejlede. »Troen kommer af det som høres,« siger Paulus, »ikke af det, som tales.« Ord alene gør det ikke – de må høres, opfattes, forstås, d.v.s. de må have en mening ved i forvejen at høre hjemme i det sprog, hvori nutiden udtrykker sin erkendelse.

Denne vanskelighed ved at forkynde evangeliet betyder, at det på mange måder slet ikke bliver forkyndt – trods alle prædikener, apologetiske skrifter og »katolsk filosofi«. Forkyndelsen har ingen resonans, hvilket er let at se: evangeliet kaldes det glade budskab – men hvis ingen bliver glade, kan det altså ikke være evangeliet, de er blevet præsenteret for.

Dertil kommer, at denne nye situation også medfører en skæv udvikling inden for Kirkens egne rammer. Ved at fortsætte med at anvende det traditionelle begrebsapparat gør vi os til genstand for en illusion – vi tror vi forstår noget, som vi i virkeligheden ikke forstår, fordi vore teologiske overvejelser fremsættes i et filosofisk sprog, der ikke på anden måde er knyttet til vor almindelige erkendelse. Troen bliver på denne måde til et særligt aflukket departement i bevidstheden, ikke en organisk del af det hele menneske.

KRONIK

Af

Olaf Pedersen

I det 13. århundrede kunne man uden videre tale om »transsubstantiation« ved konsekrationen i messen. I dag forstår vi ikke længere dette begreb.

b) At *vor viden er mere udbredt* har først og fremmest bevirket en krise inden for Kirken udtrykt i et voksende misforhold mellem gejstlighedens og lægfolkets indbyrdes stilling. Forholdet mellem disse to grupper reguleredes i alt væsentligt i middelalderen, da lægfolket som før nævnt var uvidende og inkompetent, og alene præsterne havde en vis uddannelse. Det ejendommelige er, at forholdet mellem de to grupper er det samme i dag, hvor lægfolkets dannelsesmæssige niveau ikke står tilbage for gejstlighedens. De umiddelbare anledninger til krisen udspringer heraf og ytrer sig på flere måder:

For det første er hele Kirkens administration endnu i hænderne på gejstligheden. Denne har hermed fået en stor arbejdsbyrde, som ikke er logisk begrundet i dens gejstlige status, men bare et levn fra gamle dage, da præsterne måtte tage dette arbejde på sig, fordi ingen andre kunne. At det pastorale arbejde lider herunder er selvklart.

Tillige har århundreders tradition på dette område medført en falsk ideologisk forestilling om, at disse områder ifølge sagens natur må være forbeholdt gejstligheden – hvilket sikkert er grunden til det mærkværdige forhold, at lægfolket ikke som en selvfølge kræver at overtage forvaltningen af Kirkens økonomiske midler, som dog for hovedpartens vedkommende stilles til rådighed af lægfolket selv.

Endelig medfører denne tradition, at Kirken ikke har lært at gøre brug af lægfolkets nye fag-

Allerede i det 16. århundrede lykkedes det Thomas More som lægmand at forene et aktivt engagement i verden med et kompromisløst kristenliv.

lige kompetence, hvilket uundgåeligt fører til, at det kirkelige arbejde ikke bliver nær så effektivt som det kunne være, samtidig med at lægfolkets fornemmelse af at være en nytteløs passiv gruppe vokser i takt med dets dygtighed og kompetence.

Denne praktiske spænding mellem gejstlighed og lægfolk er alvorlig nok, men værre er det, at den omtalte udvikling medfører en skævhed i selve det åndelige liv, der er Kirkens egentlige tilværelsesform. Dette er vanskeligere at forklare, men meningen er følgende:

Kirken er et trossamfund, hvis fælles tro søges formuleret så godt som muligt gennem teologien. Teologien må derfor så at sige *leve* af Kirkens tro, hvilket forudsætter, at teologerne er vågne over for hele det åndelige liv i hele Kirken til enhver tid. Men tidligere var kun præsterne (på grund af deres højere almene dannelse) i stand til at gøre rede for deres tro, medens lægfolket savnede intellektuelle forudsætninger herfor. Dette betød, at teologien i praksis kom til at drage næring af, hvad man kunne kalde den gejstlige stands trosbevidsthed alene. Denne situation består den dag i dag, selv om der er sket en enorm udvidelse af den kreds, der har intellektuelle forudsætninger for at kunne gøre rede for sin tro.

På visse områder har dette betydet en skæbnesvanger indsnævring af grundlaget. Der er næppe nogen tvivl om, at diskussionen om den rette forståelse af ægteskabet og det seksuelle i høj grad har lidt under, at de på dette område egentlig kompetente (gifte lægfolk) aldrig for alvor har været inddraget i debatten.

Skævheden har imidlertid udviklet sig endnu videre. Når lægfolket i middelalderen var uden mund og mæle, måtte præsterne overtage rollen som lægfolkets intellektuelle talsmænd og så at sige fortælle menigmand, hvad han egentlig troede. Derved kom det til at se ud, som om præster og teologer *bestemmer* over troen, medens lægfolk passivt *modtager belæring* om den. Dette er en forvanskning af synet på Kirkens læreembede med det resultat, at der i dag på mange måder konstateres en spænding mellem den officielle formulering af trossandhederne og de troendes religiøse bevidsthed.

Dette er egentlig en ond cirkel. På den ene side mister teologien forbindelsen med de troendes store masse. På den anden side sløves denne masse ved passivt at lade gejstligheden eller teologerne tage vare på det åndelige livs grundlag og ytringsformer. Dette virker tilbage og formindsker gejstlighedens respekt for lægfolkets åndelige habitus og selvstændige rettigheder.

Hele denne udvikling må betragtes som noget yderst alvorligt og mane til stor forsigtighed i vurderingen af aktuelle forhold i Kirken. Man kunne vove det paradoks, at mange tilsyneladende frafald formentlig er en slags ubevidste konversioner, fremkaldt af at vedkommende har opnået f.eks. et renere gudsbegreb end det, han er blevet præsenteret for.

c) At *vor viden finder større anvendelse* har stedvis ført til skepsis over for den tekniske udvikling, der af nogle opfattes som et attentat på naturen eller som menneskenes forsøg på at sætte sig i Guds sted. Disse spørgsmål skal jeg her lade ligge, da de er behandlet i anden forbindelse. Derimod kan vi ikke lukke øjnene for den krise, der på det sociale og politiske område er opstået mellem Kirken og verden på grund af de nye produktionsmidler og de deraf fremkaldte ændringer i samfundsformerne.

Takket være en overfladisk opfattelse af den private ejendomsret – der ret forstået kun siger, at man ikke må berøve folk udbyttet af deres eget arbejde – kom industrialiseringen i Europa til at foregå i en kapitalistisk ramme. Ejendomsretten blev retten til at besidde de produktionsmidler, hvormed andre mennesker tjener deres brød, med store økonomiske magtkoncentrationer til følge. Dette gik ud over de økonomisk svage (sultelønninger, slumkvarterer), men også over samfundets almene vel, og klassekampen skærpedes i en række lande indtil revolution. Kirken mistede næsten hele arbejderklassen, og troen på Kirkens alliance med de besiddende og med de reaktionære kræfter fik rig næring.

Det er ikke rigtigt, at disse spørgsmål har fundet deres løsning, selv om dette ofte hævdes. Ganske vist har Leo XIII, Pius XI og Johannes XXIII i rundskrivelser kritiseret det bestående samfund og slået til lyd for begrebet *det almene vel* som rettesnor for det sociale liv. Men de praktiske konsekvenser heraf viser sig kun langsomt og som regel kun efter en direkte aktion fra arbejderklassens side.

I denne forbindelse må vi også forstå den ideologiske debat om religionens stilling i samfundet, der for øjeblikket foregår. I landene bag jerntæppet hævder den officielle ideologi, at religionen er dømt til at forsvinde sammen med de samfundsformer, den menes at være knyttet til. Denne anskuelse opstod hos Marx i forrige århundrede ved en betragtning af tidens borgerliggjorte kirke og er for så vidt forklarlig. Heraf kommer flere problemer. På den ene side bestræber de troende i østlandene sig på at vise, at deres tro ikke er en social eller politisk ideologi, og at dens eksistens ikke er betinget af et bestemt samfundssystem. På den anden side har de socialistiske regimers syn på religionen slået tilbage og dels forhindret mange i den øvrige verden i at anerkende det positive i den marxistiske samfundskritik eller i det nye syn på ejendomsretten, dels forstærket manges overleverede opfattelse af religionen som en garant for det bestående samfund, hvilket er det 19. århundredes misforståelse om igen. Men katolikker opfører sig i praksis, som om marxisterne har ret i teorien, nemlig ved at søge at spænde troen for en eller anden politisk vogn. De reducerer dermed sig selv fra at være troende (på dette område) til at være klassebestemte ideologer.

d) At *vor moralske bevidsthed er vokset* medfører igen kriser af en anden art. Den vigtigste af disse er for så vidt den vanskelighed, mange føler ved overhovedet at anerkende dette faktum. Gamle anskuelser om den menneskelige bevidstheds principielle uforanderlighed stiller sig stadig hindrende i vejen for en virkelig frugtbar kontakt mellem Kirken og nutidens verden, hvad nogle eksempler tydeligt viser.

I forrige århundrede var de fleste franske katolikker endnu hildet i forestillinger om blodets mystik og den deraf følgende tro på det arvelige monarki som den kristne samfundsform fremfor nogen. Hele den franske kirkes historie i denne periode er beretningen om en forgæves kamp for at få tronen genoprettet i alliance med alteret, – som om republikken ikke var en acceptabel ramme om de troendes liv.

I vor egen tid kender vi på samme måde den kamp, der er ført mod tolerancen på det religiøse område, hvor det har knebet at forstå, at mennesker med en afvigende tro ikke af den grund kan udelukkes fra fuld borgerret i samfundet. Middelalderens drøm om samfundet som et religiøst fællesskab lever videre f.eks. i Spanien og forhindrer dels den samling om de fælles samfundsopgaver, situationen kræver, dels den atmosfære af åndelig frihed, der er forudsætningen for enhver ægte bekendelse til Gud. Troens valg forudsætter, at man frit kan vælge ikke at tro, således at religionsfriheden ikke er noget, der nødtvungent kan indrømmes andre, men selve forudsætningen for, at troen kan leve i sandhed og oprigtighed.

Det er også et spørgsmål, om ikke de midler, hvormed vi bekæmper nøden i verden, tyder på for ringe forståelse af problemernes sande karakter. Vi giver almisse og øver barmhjertighedsgerninger, og ikke et ondt ord om alle de små bidrag i bøsserne! – men vi kan ikke længere nøjes med denne traditionelle metode. Lukker vi øjnene for de reformer på det politiske, økonomiske og sociale område, der alene kan angribe ondet (f.eks. sultproblemet) ved roden, har vi dermed blot afsløret, at vi ikke moralsk har nået samme stade som verden omkring os.

Fortsættes

Bjørn Højbo:

Liturgiens opbygning. III

Før vi slutter disse bemærkninger om liturgien, må vi se på nogle praktiske former.

Vi har i flere hundrede år været vant til, at præsten læste messen med ryggen til folket undtagen i de store romerske basilikaer, hvor paven altid har læst med front imod folk. I den grå oldtid læste man selvfølgelig med front imod folk. Eftersom messen stammer fra et måltid, er det jo selvfølgeligt, at den, der forestår måltidet, husfaderen, ikke vender ryggen til gæsterne eller familien. Det gjorde man ikke hos jøderne og gør ikke den dag i dag. Og heller ikke hos romerne vendte man ryggen til gæsterne ved det store bord i forhallen. (Jfr. Vettiernes hus i Pompei.) Først da man fandt på i almindelige sognekirker at udelade biskoppens sæde lige bag alteret og flyttede alteret op til væggen i korrundingen for at vinde plads i koret, var man tvunget til at anbringe præsten foran alteret med ryggen mod folk. Skikken har det mærkværdige ved sig for det første, at præsten skygger for Kristus selv i alterets sakramente og bliver en hovedperson ved gudstjenesten i stedet for at betjene Kristus, og for det andet, at præsten bliver tvunget til at vise brød og vin ved at løfte det op over hovedet, hvad der er en ret underlig foranstaltning. Eftersom messen egentlig er et fællesskabsmåltid, kan man blot overføre det hele på et almindeligt familiemåltid, og man vil straks se, hvor mærkeligt det hele er. Jeg skal ikke udmale det i enkelheder.

På alteret stod der lys eller rettere, omkring alteret stod der 6 lys, ligesom i kirken i Hvidovre. Disse var naturligvis alle tændt. Havde man ikke brug for så mange tændte lys (fordi det ikke var fest f.eks.), stillede man dem simpelt hen slet ikke frem. Vor uskik med at have utændte lys på alteret kendte man ikke. Vi sætter jo heller ikke utændte lys på et middagsbord.

Man stod op under messen — i hvert fald fra ca. 320 at regne. Om man har siddet ned før den tid, ved vi ikke rigtigt. Det ville dog være naturligt at sidde ned under læsningerne, fordi det trætter at høre efter stående. Men i hvert fald knælede man kun i bodstider. Et dekret fra koncilet i Nicæa fra 325 fastsætter, at man *skal* bede stående alle søndage og i hele tiden mellem påske og pinse. Man gør *ikke* bod i den tid, der specielt er forbeholdt mindet om påskesejren og påskeglæden.

Endelig et par bemærkninger om påklædningen. Vi er vant til at anse præstens »paramenter« eller »ornat« for noget særligt kirkeligt. Dette er en misforståelse. De første kristne klædte sig, ja hele oldtiden igennem klædte man sig, som man gjorde i romerriget på 3-400 tallet, når man skulle til fest. Og dette gjaldt både præst og menighed, der alle bar den samme dragt — stort set den, vi nu kender som »messeklæderne«. Vi har bevaret et billede, der forestiller pave Gregor den Store og hans far og mor. De er alle i det, vi kalder »messeklæder«. Den eneste forskel er, at paven bærer embedsskærfet, stolaen. Vi har også bevaret to dekreter fra Rom, der tordner mod »helligskrud«, der var noget, som jødiske og hedenske præster brugte, medens kristne præster værsågod havde at benytte det tøj, der hos os ville svare til kjole og hvidt eller jaket.

Da herremoden omkring 800 ændrede sig, beholdt Kirken den gamle måde at klæde sig på, ligesom den holdt fast ved den gamle skik med at være glatraget og kronraget, oprindelig antaget, for at man *ikke* skulle være anderledes end de andre. Nu blev det til et kendetegn på, at man *var* anderledes, og klæderne blev til et liturgisk skrud. Der er næppe grund til at ændre den oprindelige klædning, der er festlig og smuk, hvad man ikke kan sige om den moderne herredragt.

Skulle man »klædes på« i den senere tid af oldtiden, foregik det på følgende vis: Først badede man naturligvis og salvede sig med vellugtende salver. Så tog man en underbeklædning på, en skjorte, der nåede til albuer og knæ. Dernæst tog man en »alba«, en hvidklædning på, — en lang kjortel, der nåede fødder og håndled. Under kjortelens halsudskæring havde man anbragt en amict, en skulderdug, der skulle forhindre sveden fra halsen i at ødelægge kanten. Var man militærperson, omgjordede man sig med et bælte for at samle stoffet om sig. Så var man faktisk færdig. Var det koldt, tog man yderligere en tunika på. Den var forsynet med halværmer og nåede til knæene. Var man embedsmand, tog man en dalmatika på. Den lignede tunikaen i facon, men var en rigt broderet embedsuniform. Var man privatperson og skulle til hoffet eller til fest, iførte man sig i stedet for disse to ting en casula, en messehagel ville vi sige, en stor møllehjulsformet klædning med hul i midten til hovedet.

Den var hvid — og med purpurbræmme, hvis man var senator. Endelig holdt man i hånden et »lommetørklæde«, manipel, der benyttedes til at give tegn eller tage på ting med.

Vi har her forklaringen på både præstens, diakonens (dalmatika) og subdiakonens (tunika) klædedragter. Det har set pragtfuldt ud med en hel basilika fuld af mennesker således klædt.

Biskoppens mitra, stav og ring er senere kommet til og falder uden for vort emne her, — de stammer alle fra den begyndende middelalder.

Vi har nu set på, hvorledes messens former er opstået, og dette er nødvendigt for os, hvis vi skal forandre noget. Givetvis skal noget forandres for at virke tidssvarende, men det gør vel heller ikke noget, at man kan mærke en kulturbaggrund for vor gudstjeneste, — at Kirken ikke er fra i går. Lad os være på en gang radikale og forsigtige, for at vi ikke skal blive beskyldt af kommende slægter for at have været religiøse barbarer, der kastede barnet ud med badevandet. Det, vi skal lave, skal være fornemt, stort, ædelt, af karat, historisk bundet og forståeligt for et nutidsmenneske, der er historisk bundet til sin fortid og i denne fortid henter værdier, han vil bevare og videregive sammen med det, han selv i sin generation har skabt. Det er lige vulgært at kaste alt over bord og at bevare alt.

Det er hverken religiøst barbari, der knuser alt på sin vej, vi vil, eller religiøs arkæologi, der bevarer alt, hvad der kan bevares, blot for at bevare. Det kultiverede menneske sejler mellem Skylla og Karybdis ved at bevare det, der bør bevares. For at kunne gøre dette sikkert må vi lade os dybt inspirere af klassisk katolsk trosliv, som det udfoldede sig i de store århundreder, der har skabt dels vor teologi og dels vor liturgi. At forny vil ikke sige at kaste bort, men at lade sig befrugte og inspirere af fortiden for at skabe fremtiden.

Bjørn Højbo

•

Eisenstadt. Biskoppen af Eisenstadt, Laszlo, har indledt et forsøg på at inddrage præster og lægfolk i det apostoliske ansvar ved at oprette et råd, der skal bistå ham i sjælesorgens aktuelle spørgsmål. Som særlige opgaver, der venter sjælesorgen, nævnte biskoppen den praktiske udførelse af de nyere resultater i moderne bibelforskning, der endnu ikke er slået igennem i religionsundervisningen, konfrontering med koncilets resultater og forslag til en opbygning af missionerende sogne og indførelse af lægfolket i liturgikonstitutionens ånd. (KIPA)

I KIRKENS BØN

Kirkebønnen på den 5. søndag efter pinse er naturligvis først og fremmest en bøn, men den er tillige en katekese »en miniature«. Idet vi i fællesskab beder denne bøn, belæres vi om en vigtig side af vort kristenliv. En gammel sætning siger: »Lex orandi, lex credendi.« I Kirkens bøn afspejles Kirkens tro.

Til at begynde med fastslås i bønnen en kendsgerning, som vi skal huske, da vi altid er i fare for at glemme den: »Gud, du giver dem, der elsker dig, usynlige goder«. Det er ikke os, der ved vore moralske anstrengelser, skaffer disse »usynlige goder« til veje. Det er Gud, som giver os dem. Bønnen er opstået på et tidspunkt, da Kirken kæmpede mod en vranglære, som kaldtes »pelagianisme«. Denne hæresi gik ud på, at vi ved vor egen anstrengelse, vor askese og moralske heroisme kunne opnå Guds frelse. Imod denne forkerte anskuelse understreger Kirken Det nye Testamentes lære, at »alt er nåde«. Alt initiativ kommer fra Gud. Han har »i forvejen«, forud for vore anstrengelser og gode gerninger nedlagt disse usynlige goder i os til vor frelse. Tænker vi på, at det, Gud har bestemt os til, er »usynlige goder«? Når vi hører dette ord »usynlige« goder, studser vi lidt. Vi mennesker, som består af kød og blod, er straks skeptiske, når der tales om noget usynligt. Men med udtrykket »usynlige goder« skal i streng forstand forstås den kendsgerning, at Gud vil give os sig selv. Hele lønnen er ikke et jordisk paradis, som Islam forestiller sig det. Hele lønnen er Gud selv, den Treenige: Faderen, Sønnen og Helligånden, som vi skal forenes med i evig kærlighed. »Vi skal se Ham, som Han er.« Dette er livets mål og intet andet. Denne gave giver Gud naturligvis kun dem, der sætter pris på den. Han tvinger os ikke. Derfor hedder det i teksten: Han giver denne uudsigelige gave til dem, »der elsker Ham«. At elske Ham betyder at være bundet til Ham. Kærligheden har altid en retning hen mod den elskede. Den, som elsker, hviler ikke i sig selv, men er med hele sit væsen hos den elskede. Den indre betingelse for at modtage den gave, som er Gud selv, er vor kærlighed til Ham.

Men hvordan opnår vi denne kærlighed til Gud? Er *den* da i det mindste et resultat af vor egen anstrengelse og vor egen moralske aktivitet? Den næste sætning besvarer dette spørgsmål, idet den afviser enhver form for moralisme. Det er Gud, som må give os denne kærlighed til sig selv. Vi kan det ikke. Og *derfor* den inderlige bøn: »indgyd i vore hjerter din kærligheds varme«. Du må selv give os denne kærlighed. Vore hjerter er kolde som sten. Hvis du ikke giver os kærligheden til dig, kan vi ikke opnå den. Af os selv er vi intet og kan intet. Det eneste, vi kan gøre, er at bede om denne kærlighed. Og selve denne bøn er atter din gave. Således har mennesket intet, det kan »rose sig af«.

Men den kærlighed, som Gud giver os, hvis vi beder Ham om den, gør os ikke inaktive. Når Gud giver en gave, gør Han ikke vold på sin skabning, – Han frigør den. Idet Gud virker i os, gør

han os selv virksomme. Hvori består denne vor virksomhed, som i sig selv er Guds virksomhed og tillige vor egen virksomhed? At vi elsker Dig »i alt og over alt«. I de to udtryk »i alt« og »over alt« er der givet et motto for hele vort liv. Vi *kan*, og vi *skal* elske Gud i alle ting. Man kunne komme til den anskuelse, at kærlighed til Gud betød en venden sig bort fra Guds skabning for ene at elske Gud med udelukkelse af skabningen. Men den kærlighed, Gud ønsker af os, er en kærlighed til Ham i alle ting. Når vi vender os til Ham og siger: »Jeg elsker Dig alene«, tager Han os ved hånden og fører os mildt og blidt til sin skabning og siger til os: Elsk mig i min skabning! Som Frans af Assisi, der elskede Gud i vandet, i blomsterne, i fuglene, i broder sol og søster måne og først og fremmest i vor broder mennesket. Men i denne kærlighed til tingene, Gud

Som Frans af Assisi kan vi og skal vi elske Gud i hans skabning . . . (Fresko af Giotto)

AFSPEJLES KIRKENS TRO

har skabt, kan der naturligvis også ligge en fare nemlig den, at vi glemmer Gud. Derfor siger bønnen, at vi skal elske Gud *i* alt, men *over* alt. »Over alt« det vil sige: mere end alt andet. Det betyder, at vi i hvert fald må være indstillet på at give afkald på alt, når Gud i sin uransagelige visdom kræver det af os. De to udtryk: »i alt« og »over alt« danner en dialektisk formel; de er komplementære. Understreger man ensidigt den tanke, at man skal elske Gud »over alt«, kan man let komme til en supranaturalisme, der negligerer Guds skabning, en holdning, der ikke engagerer sig i de jordiske realiteter. Understreger man på den anden side ordene »i alt«, kan man let komme til en ensidig naturalisme og overfladisk filantropi. Først når man holder begge sider af den ene virkelighed sammen, elsker vi Gud på den måde, som Han selv vil, vi skal elske Ham.

I den sidste sætning vender bønnen tilbage til sit udgangspunkt: »så opnår vi dine forjættelser, som overgår alle vore længsler«. Nøgleordet i denne lille sætning er ordet »forjættelser«. Gud handler altid med os ved sit forjættelsens ord. Det, Gud har forjættet os, er vore synders forladelse og det evige liv. Elsker vi Gud her på jorden på denne måde, opnår vi disse forjættelser allerede her på jorden, og de fuldbyrdes i det evige liv hos Gud. Forjættelserne kan naturligvis kun gribes i troen. Forjættelse og tro hører sammen. Og det, Gud forjætter, overgår alt, hvad vi kan forestille os. Menneskets længsel er uendelig. Mennesket, dette grænseoverskridende væsen, er umætteligt i sin længsel. Uroligt er vort hjerte, thi i sidste instans længes vi efter Gud, den uendelige. Og Gud vil mætte dette umættelige hjerte. Kun når Gud fylder vort hjerte, bliver dets bevidste og ubevidste længsel efter kærlighed og lykke, efter fylde og rigdom opfyldt. Kun i Gud kommer mennesket til sig selv. Denne bøn er således en lille traktat om meningen med menneskets eksistens, en kristen antropologi »en miniature«.

H. Roos S.J.

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Milton Blomster
Østergade 29, Næstved
Telefon 72 12 28

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

Øjvind Teilmann
Horsens - Tlf. 25 999

EBM
ENGELSK BEKLÆDNINGS MAGASIN
Christian Walther
HORSENS

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Mange plejehjem — men stadig for få

Der er pludselig kommet fart i oprettelsen af plejehjem for ældre. Samme mandag den 8. juni, hvor Sankt Lioba Hjemmet på Frederiksberg blev officielt indviet af biskop Th. Suhr, engagerede Københavns kommune sig alene i tre nye hjem. Et bliver placeret på Amager, et andet på Vester Fælledvej og et tredje i Husum.

Yderligere nedlagde prinsesse Anne-Marie samme dag grundstenen til Dansk Blindesamfunds nye kollektivhus i Vigerslev Allé. Det vil formentlig koste omkring 10 mill. kr., så i sammenligning hermed må man sige, at Sankt Lioba Hjemmets byggeudgifter på ca. 1,7 mill. kr. er blandt de mere overskuelige.

Boligminister Carl P. Jensen sagde ved grundstensnedlæggelsen, at der i det finansår, der begyndte 1. april, landet over skal opføres plejehjem for ialt 60 mill. kr. Heraf skal godt 12 mill. kr. anvendes i København, hvilket yderligere vil skaffe ca. 220 pladser. Det er et skridt på vejen, men jeg er klar over, sagde boligministeren, at det ikke dækker de aktuelle ønsker om byggeri af denne art.

Ærespris til Leif Kayser

Bestyrelsen for Carl Nielsen fonden har tildelt komponisten Leif Kayser fondens ærespris for 1964 på 1800 kroner. Bestyrelsen består af formanden for Dansk Tonekunstnerforening, redaktør Axel Kierulf, og direktør Knudåge Riisager, Det kgl. danske Musikkonservatorium.

Leif Kayser, der som bekendt er kapellan ved Skt. Ansgars Kirke i København, har skrevet kompositioner for symfoni- og harmoniorkester (bl.a. fire symfonier), for soloinstrumenter og for kor. Videre har han komponeret film- og teatermusik og arrangeret værker af bl.a. Schubert, Buxtehude, Chopin og Carl Nielsen. Sin grundlæggende musikuddannelse fik Kayser på musikkonservatoriet 1936-41. Han blev præsteviet i 1949. Carl Nielsen-prisen fik han fire dage før han fyldte 45 år — en fornem fødselsdagsgave.

Dagens gæst og Bibelen

Bibelen er stadig verdens mest oversatte bog, men skrifter udsendt af dagens gæst Khrustjof (Nikita Sergeyevich Khrushchev) har nu passeret Lenins og ligger på andenpladsen.

Ifølge den oversigt, som hvert år udgives af UNESCO, »Index Translationum«, blev der i 1962 udsendt 221 oversættelser af Bibelen mod 246 i 1961 og 258 i 1960. Khrustjofs skrifter udkom i 204 oversættelser i 1962 og Lenins værker, der ellers i mange år lå på andenpladsen, udsendtes i 182.

Desværre er vi ikke i stand til at oplyse, om Khrustjof har læst Bibelen. Sikkert er det, at var Khrustjof blevet udfrittet desangående på det lykkeligt aflyste pressemøde, ville spørgsmålet være blevet opfattet som såvel uforskammet som provokerende — i hvert fald af mødets officielle arrangører.

Og *måske havde de haft ret* —.

En kristen boligpolik

De unges kollektiv-kronik her i bladet »En kristen boligpolitik« citeres og kommenteres i Kristeligt Dagblads leder:

— Er man kritisk, kan man godt sige, at den ikke indeholder noget epokegørende nyt. Hvor skulle den også det, når talen er om et så gennemdrøftet problem. Men den er så klar og dygtig og i al sin saglighed så indtrængende, at den fortjener opmærksomhed langt uden for de kredse, der normalt læser »Katolsk Ugeblad«. Især må det håbes, at den finder vej til de ansvarlige politikeres, også kommunalpolitikeres, bord.

Kristeligt Dagblad samtykker i kronikkens sigte og argumenterer og tilføjer flere for egen regning.

— Her er (imidlertid) heldigvis et felt, hvor kristne gnidningsfrit kan samarbejde med en lang række retsindige mennesker, der siger nej til det kristne budskab eller ikke vil lade sig bestemme af det. Og der er heller ikke tale om særlig katolske synsmåder, som skulle hindre protestanter i at slutte op. Med næsten overraskende klarhed slås det fast, at de kristne ikke ud fra kristne synsmåder kan afgøre, om man bør gå ind for en liberalisering af boligmarkedet eller en nationalisering af boligmassen. Men man understreger, at hvis man ikke vil gå til så drastiske foranstaltninger som nationalisering, må der tilstræbes ret radikale metoder, f.eks. en »tilpasset beskatning af værdien af egen bolig«. Noget sådant kan selvfølgelig blive byrdefuldt nok for ældre mennesker, der gerne vil beholde et hus eller en lejlighed, der egentlig er større, end hvad de nu har brug for. Men noget i den retning, bør sikkert effektiviseres, vel at mærke sådan, at provenuet kommer boligbyggeriet til gode.

Kristendom og frikadeller

— Hvis frikadeller og specielt tilberedningen af denne yndede spise virkelig udgør en del af visse menneskers daglige tilværelse på denne jord, så har det i allerhøjeste grad noget med kristendom at gøre.

Det er sognepræst Eigil Petersen, der siger dette i en artikel i Demokraten: Kristendom og frikadeller. Den kunne godt have heddet: Kristendom og boligpolitik.

— Skal der, skriver Eigil Petersen, overhovedet være nogen mening i, at vi kalder os kristne, så må kristendommen være en del af vores hverdag. Kristendommen er ikke noget, vi bare møder om søndagen, når vi engang imellem tager os sammen til at gå i kirke. Den er ikke et hjørne af tilværelsen, hvor vi kan pleje vores religiøse interesser ved højtidelige lejligheder, mens forretningen, og hvad vi ellers beskæftiger os med, leves på egen hånd og i egen magtfuldkommenhed. Kristendommen er heller ikke sådan et fredlyst sted, hvor vi kan flygte hen fra hverdagens mange videre værdigheder og slikke vores sår eller få Vorherre til at forbinde de skrammer, vi har skaffet os på grund af vores selvsikkerhed og egenrådighed.

Nej, kristendom er slet ikke noget af alt det. Kristendom er tro på, at den Gud, som er himlens og jordens almægtige skaber, i dåbens stund har gjort os til sine børn. Og det må nødvendigvis sætte sit præg på os. Det må få betydning for vores daglige liv — ja, det må betyde, at der slet ikke er noget — ikke den mindste lille smule — i vores daglige liv, som ikke har noget med Gud at gøre.

Gammel kirke

En graver i en nordjysk landsbykirke viste sin kirke frem og forklarede bl.a. turisterne, at kirken var over 3000 år gammel, beretter Aarhuus Stifttidende.

— *Jamen, indvendte en af turisterne, så må den jo være ældre end kristendommen?*

— *Det skal nok passe, lød det frejdige svar — den er også helt fra katolsk tid!*

Egen melodi

For at blive i hovedlandet repeterer vi den om de to koner, der talte sammen efter kirkegang.

Den ene sagde: »Det war da grow, som do gåelt op i æ kjerk unde sist salm, o det wa endda en gal melodi, do brugt, æ dejn ku nejsten et hol æ town for dæ.«

Den anden svarede: »Jamen, den melodi a sang, lie a no så grov godt, o nie der owen øwe stoe egen melodi, så håe a lov te og brugen.«

Niels Steensens Bibliotek

Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19
Lukket i juli og august måned.

Her er 160 punkter
og der er 160 steder i landet hvor
der ydes HANDELSBANK-service

HANDELSBANKEN

altid
med i
billedet

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK

Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Skal De flytte?
AMAGER
FLYTTEFORRETNING
Jul. Larsen & Sønner
AMAGERBROGADE 221
* 55 66 47

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

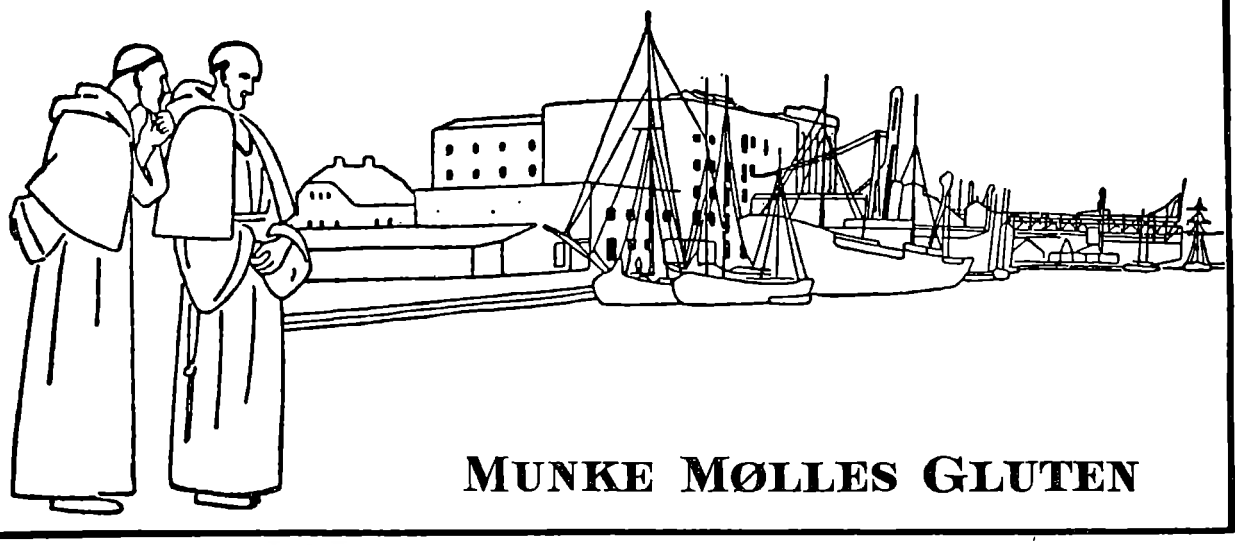

MUNKE MØLLES GLUTEN

NYE BØGER

Aktuelt emne

Ferie. Ånd og Liv, nr. 22
Pauluskredsens Forlag, 40 s., kr. 2,75

Det nye nummer af »Ånd og Liv« handler om noget, der i disse uger er ved at blive aktuelt for de fleste af os: Ferie. Hæftet er redigeret af pater P. Grégoire O.P. og allerede indledningen — en tale, pave Paul VI holdt den 15. august 1963 på festen for Jomfru Marias optagelse i Himlen for de turister, der besøgte ham i Castel Gandolfo — angiver sigtet. Paven sagde bl.a.: »Det fænomen, vi kalder sommerferie... fremmaner for vore øjne billedet af en verden, der er træt af sine sædvanlige — ofte hektiske — gøremål, og som længes efter et øjebliks befrielse, glæde, lykke og belønning efter den daglige tvang, som arbejdet i vor tid med dets metodiske, organiserede, undertiden tyngende og plagsomme aktivitet udøver på den.«

Hæftet om ferie er virkelig holdt i en afslappet ferie*tone*, som harmonerer med den rette ferie*ånd*. Det er en række værdifulde betragtninger, der er samlet her — hvadenten det nu er skriftstederne eller de andre citater, eller det, der er forfattet af skriftets redaktør. Sidstnævnte har måske ind imellem dyppet den brede sommerhuspensel *lidt* for dybt i malerbøtten et par steder: »Ordet ferie er et nøgleord i vor tids civilisation, et nøgleord, der åbner døren til vore hjerter, og som ved selve den kraft, det udøver, svagt lader os fornemme, hvad der er vor dybeste attrå...« men måske er det netop denne glidende strøm, der er med til at give hæftet den tone, der inspirerer til rekreation på rette vis.

»Ferie« kan i hvert fald anbefales på det varmeste.

HK

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

Chr. Hjorth
Frugt og grønt
Østerbro 64, Aalborg
Telefon 3 46 72

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

I DEN KOMMENDE TID

SCT. ANSGARS KIRKE
KØBENHAVN

Eftermiddagsmesserne i Sct. Ansgars Kirke bortfalder fra den 1. juli til den 14. august inclusive.

•

3. ORDEN

Den hellige Frans' 3. orden har møde i Sct. Annæ Kirke på Amager onsdag den 24. juni kl. 19.30.

Buenos Aires. Ærkebiskoppen af Buenos Aires, kardinal Caggiano, har oprettet et teologisk fakultet for lægfolk. De første forelæsninger bliver om de kristnes enhed, aktuelle koncilspørgsmål og de to koncilbeslutninger: Om liturgien og Om meddelelsesmidlerne.

•

München. Efter forlydende har der været meget heftige diskussioner ved en kongres i München i maj måned over emnet »Katolik og kristent parti«.

CDU (det kristeligt-demokratiske parti) får af pisken — SPD (det socialistiske parti) bliver opmuntret, hed det i CDU-kredse på kongressen. Denne reaktion fremkom i forbindelse med indlæg fra to jesuitter, Simmel og professor Wallraff, der efterlod det indtryk, at SPD blev ombejlet. »Jesuiterordenen synes i færd med at overhale SDU ved at køre venstre om,« sagde nogle deltagere i kongressen. Hovedindtrykket er, at der er stærke bestræbelser i gang for at stille katolikkerne frit i deres stillingtagen til de to partier. (KIPA)

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 21.: 5. søndag efter pinse (s. 670, grøn).
MANDAG den 22.: Paulinus (s. 951, hvid), biskop.
TIRSDAG den 23.: Vigilien til Johannes Døberens fødsel (s. 953, violet).
ONSDAG den 24.: Johannes Døberens fødsel (s. 957, hvid).
TORSDAG den 25.: Vilhelm (s. 960, hvid), ordensstifter.
FREDAG den 26.: Johannes og Paulus (s. 961, rød), martyrer.
LØRDAG den 27.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid).
SØNDAG den 28.: 6. søndag efter pinse (s. 673, grøn).
Højmessen: Peter og Paul (s. 971, rød), apostle. Ihukommelse af søndagens messe (s. 673).

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*34 46 01

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

TIL BYEN
FRA BYEN
-i byen
smut ind i
Banegårdens Restaurant
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

Lensbaron og lensbaronesse Stampe Charicius' legat

til fordel for ældre og yngre katolske kvinder, gifte og ugifte, til støtte i trange kår og til hjælp til faguddannelse.

Legatportioner på 100—500 kr. kan søges ved henvendelse inden 1. juli 1964 med fyldige oplysninger og sognepræstens påtegning til formanden for Stiftelsen Mariahjemmet,

landsretssagfører G. Garth-Grüner, Bredgade 25, København K.

Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund retter resolution til Radiorådet om TV-avis

Lørdag den 6. juni var repræsentantskabet for Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund forsamlet i Radiohuset til det årlige møde. På mødet vedtoges en udtalelse til Radiorådet. Resolutionen blev udsendt over Ritzaus Bureau og havde følgende ordlyd:

Repræsentantskabet for Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund forsamlet til møde i Radiohuset henstiller til Radiorådet, at fjernsynets »Aktuelt«, der er TV's populæreste udsendelse, udvides til en halv time, og at nyhedstjenesten forbedres, nu da Danmarks Radio selv overtager ansvaret for denne. Forbundet forventer således, at der skabes en virkelig TV-avis i lighed med, hvad der eksisterer i andre landes TV.

Forbundet konstaterer med tilfredshed den økumeniske debat, der har været ført i radioen, og udtrykker håbet om, at en sådan debat også må føres i TV.

Til ny landsformand valgtes direktør Harald Guldager, København. Han efterfølger A. Thomsen, Århus, der efter 12 års formandsskab ikke ønskede genvalg.

Opfordring til den katolske ungdom

Efter valg af skolebestyrer Erling Tiedemann, Vejle, til dirigent og en diskussion om Københavnerforeningens repræsentation aflagde den afgående formand, A. Thomsen, beretning. Formanden indledte med at mindes pastor Cay Benzon, der havde været forbundets gejstlige rådgiver indtil sin død i år, og N. K. Bernbom, Ålborg, der har været kredsrepræsentant i en årrække, og som ligeledes er afgået ved døden siden sidste møde. I sin beretning, som formanden betegnede som sin »svanesang«, fremkom denne med en kraftig opfordring til den katolske ungdom om at slutte op om forbundet. Danmarks Unge Katolikker var repræsenteret på mødet tillige med Unge katolske Arbejdere, idet alle katolske landssammenslutninger har møderet til repræsentantskabsmødet. Forbundet står overfor en intensivering af sit arbejde og behøver ungdommens støtte. Formanden nævnte, at han kunne se tilbage på 50 års foreningsliv. Han var selv begyndt som tyveårig.

Som min gamle ven Stauning sagde . . .

Alt for mange katolikker er for tilbageholdende, når det gælder deltagelse i det offentlige liv, fortsatte formanden. En politisk indsats er efterhånden blevet til en mistænkelig sag blandt danske katolikker. Jeg kan kun sige, at min egen indsats på dette område overalt er kommet mig til nytte også på andre områder f.eks. i arbejdet for Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund, hvis formand jeg nu har været i 12 år siden forbundets start. Måske nogle vil hævde, at mit arbejde har været helt uortodokst i mange retninger. Men som min gamle ven Stauning sagde: »Én spurv i hånden er bedre end ti på taget.« Vi er jo småfolk sammenlignet med de store lytterorganisationer, men jeg har altid sagt til dem: »Kan I møde med de samme procenter hvad angår tilslutning?« Iøvrigt har forbundet været i stadig vækst siden starten, mens alle andre stagnerer eller går tilbage med undtagelse af Kristeligt Lytterforbund, der også har haft fremgang. Det katolske forbund tæller nu ca. 3500 medlemmer. Heraf kommer de to tredjeparter fra provinsen og den sidste tredjedel fra København.

Livlig debat og nyvalg

I den efterfølgende diskussion deltog bl.a. Preben Jørgensen, Tønder, der nævnte den lille plads den kristne kirke fik i dansk tv i sammenligning med, hvad der er tilfældet i tysk tv, der er meget populær i Sønderjylland. Per Wedell Topp fra Katolsk Arbejderaktion udtalte en kompliment til hr. Thomsen for det udførte arbejde og nævnte spørgsmålet om reklame i radio og tv. Det må vi fordømme af kulturelle grunde, sagde han. Topp slog endvidere til lyd for en kommission på bispedømmets plan for at løse problemerne vedrørende de kollektive meddelelsesmidler, presse og radio i overensstemmelse med koncildekretet. Erling Tiedemann lovede ungdommens støtte til arbejdet. Tiden er sikkert moden, sagde han, men er vi modne? Vi må give katolske præster og lægmænd en faglig uddannelse og kompetence i brugen af meddelelsesmidlerne.

Efter debatten fulgte valg til ny hovedbestyrelse. Blandt de fire kandidater til formandsposten blev direktør Harald Guldager valgt med overvældende majoritet. Hr. Thomsen indvilligede i at fortsætte i bestyrelsen som næstformand. Sekretæren, pastor Lønskov, Århus, ønskede ikke genvalg, derimod genvalgtes overassistent Hein Jensen, København, til bestyrelsesmedlem. Som suppleant genvalgtes ligeledes maskinarbejder A. Pedersen, Odense.

Mødet, der holdtes i rådssalen i Radiohuset, sluttede med, at man stående hyldede den afgående formand for de 12 års arbejde og med vedtagelsen af omstående resolution. Det vedtoges også at henstille til biskoppen, at pater Jens Oluf Lund O.P. udnævnes til ny gejstlig rådgiver for foreningen efter pastor Benzons død. Organist John Lundorf fortsætter som biskoppens konsulent for de kirkelige udsendelser.

J.M.

Ugens tv og radio (21. - 27. juni)

SØNDAG	20.15	tv	Värmlänningarna. Svensk tv-teater. Nordvision.
MANDAG	15.30	P1	Familiespejlet. Børn og unges rejsemuligheder.
	20.20	tv	Besøg hos forfatteren Halfdan Rasmussen.
	21.30	P1	Dansk ungdom i tjeneste i U-lande.
TIRSDAG	19.20	P2	Mennesker i Vorherres havgus. Thyborøn.
	20.40	tv	Horisont. Udenrigsmagasin.
ONSDAG	20.55	tv	Hjem eller opbevaringsanstalter. Reportage og diskussion.
	21.15	P1	Bogkronik.
TORSDAG	19.45	P1	Kirkeligt magasin.
	22.15	P1	Kirker bag jerntæppet. Østtyskland og Tjekkoslovakiet.
FREDAG	20.05	P2	Interessegrupperne og det politiske demokrati.
	21.10	tv	Churchills memoirer. 5.
LØRDAG	21.15	P2	Poetisk rundskue. Lyrisk magasin.
	22.10	P2	Simone de Beauvoir. Portræt og interview.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Denne pige fra Algeriet har på væggen malet Fatmas tegn som udtryk for sin muhamedanske tro. Hun er en af de to milliarder mennesker, der ikke har hørt evangeliet. Har Kirken gjort, hvad den burde, for at komme i kontakt med alle disse? Læs om dette spørgsmål i artiklen side 4.

katolsk uge blad 2

26. JUNI 1964
112. ÅRGANG

Den polske kirke taber ikke hovedet

Får vi engang »søndagsmesse« om lørdagen?

Kirken og den moderne verden

»Søndagsmesse« om lørdagen?

Rom. De pressemeddelelser, ifølge hvilke den romerske koncilkongregation efter ansøgning fra visse biskopper skulle have tilladt som *almindelig regel* at man har opfyldt søndagspligten, hvis man har været til messe lørdag aften, betegnes af Vatikanet som unøjagtige. En sådan lettelse i opfyldelsen af søndagspligten er ikke den almindelige regel, siger Vatikanet.

Den koncilkongregation, der har med disse sager at gøre, har allerede for nogen tid siden givet tilladelse til, at de troende skulle have mulighed for at opfylde deres søndagspligt ved at deltage i en messe lørdag aften. Det tilkommer biskopperne at præcisere de nærmere omstændigheder, hvad angår tid og sted, men der kræves særlige grunde, hvis man skal opnå en sådan tilladelse.

Efter hvad det forlyder i Rom, er denne tilladelse givet for hele staten Israel, hvor den kristne søndag ikke helligholdes. Desuden har enkelte biskopper i Italien, Schweiz og Argentina givet en sådan tilladelse. Også i Rom gælder den nye bestemmelse for opfyldelsen af søndagspligten. Kardinal Micara, der er biskoppelig generalvikar i byen, har givet tilladelse til, at man aftenen før søn- og helligdage fejrer messen i kapellet på Roms hovedbanegård og i seks kirker ved de romerske hovedudfaldsveje.

Det bemærkes, at det ikke drejer sig om at indskrænke søndagens helligholdelse, men tværtimod om at udvide den. Søndagen begynder for øvrigt, liturgisk set, allerede med vesperen lørdag aften. Det er en gammel jødisk skik at regne helligdagen fra solnedgang til solnedgang. Således begynder sabbaten fredag aften og slutter lørdag aften. Endelig er det jo allerede skik med søndagen over alle søndage, nemlig påskedag, at vigilmessen dækker søndagspligten. Men endnu er det som sagt ikke almindelig regel, med mindre biskoppen giver besked herom.

Kommission for meddelelsesmidler

Rom. Pave Paul VI har for nylig udnævnt en række nye medlemmer til den nyoprettede pavelige kommission for meddelelsesmidlerne. Det drejer sig om 17 biskopper og ærkebiskopper fra 15 forskellige lande, heriblandt biskoppen af Lausanne, Genève og Fribourg, mgr. Charrière. Denne biskop er en af pavens mest betroede mænd og blev som sådan sendt som pavens repræsentant til patriarken af Moskva Alexis' jubilæum sidste sommer. Mgr. Charrière har desuden gennem 20 år været gejstlig rådgiver for det internationale katolske radio- og fjernsynsforbund UNDA.

Blandt de mange nyudnævnte er også denne organisations præsident, mgr. Haas fra Lausanne. Kommissionen bevarer som formand den amerikanske ærkebiskop Martin John O'Connor, der er rektor for det pavelige nordamerikanske præstekollegium i Rom. Det var ham, der til alles tilfredshed bar hovedansvaret for nyhedsformidlingen ved koncilets anden samling. Som sekretær forbliver den italienske mgr. Albino Galletto, mens undersekretæren er den polske mgr. Deskur.

Den pavelige kommission for meddelelsesmidlerne oprettedes den 2. april i år ved dekretet »In fructibus multis«. Den hidtidige pavelige kommission for film, radio og fjernsyn blev herved udvidet, idet dens kompetence udstraktes til også at omfatte den skrevne presse. Som den skrevne presses repræsentant er udnævnt Osservatore Romanos chefredaktør, professor Raimondo Manzini, der er præsident for den katolske presses verdensforbund, der har sit sæde i Paris.

Kommissionen er sammen med det biskoppelige råd for udførelsen af liturgikonstitutionen det første efterkonciliære organ i den romerske centraladministration (kurien). Som sådan vil kommissionen fortsætte også efter koncilets ophør. Den vil få til opgave at sørge for den praktiske gennemførelse af koncilets bestemmelser angående meddelelsesmidlerne og vil komme til at arbejde intimt sammen med de lokale bispedømmers tilsvarende kommissioner. Mange af de nyudnævnte biskopper er netop deres respektive landes ansvarlige på dette område. Kommissionens første opgave bliver at udarbejde en såkaldt pastoralinstruktion, der skal vejlede de enkelte bispedømmer i arbejdet med meddelelsesmidlerne. Kommissionen vil under udarbejdelsen af denne instruktion søge bistand hos en lang række eksperter i forskellige lande, hvorved lægfolkets indsats på dette område vil komme til udfoldelse. I selve kommissionen sidder kun fire lægfolk, hvoriblandt den tidligere direktør for UNESCO, professor Vittorino Veronese.

Børn, ferie og messe - i Polen

Warszawa. De polske biskopper har forleden søndag ladet oplæse et fælles hyrdebrev om feriekolonierne. Biskopperne begyndte med at rose myndighederne for den indsats, de havde gjort, ved at sende to millioner polske børn på ferie. Derefter hedder det: »Men det forbydes børnene at praktisere deres religion, hvilket er forkasteligt. Der træffes oven i købet forholdsregler over for de ledere, der giver børnene lov til at overvære gudstjenester. Dette er i strid med menneskerettighedserklæringen og med de love, der sikrer borgerne religionsfrihed.«

I hyrdebrevet minder biskopperne om, at den, der forhindrer en anden i at praktisere sin tro, skal straffes med fem års fængsel. Samtidig råder biskopperne forældrene til ved afrejsen at give børnene et brev med, hvori de forlanger, at børnene skal have lov til at gå til messe. Dagen før oplæsningen af hyrdebrevet sagde kardinal Wyszynski blandt andet i en prædiken i franciskanerkirken i Warszawa: »Det er de polske biskopper, der forsvarer den polske Folkerepubliks grundlov, og ikke embedsmændene i ministeriet for kirkelige anliggender, der tværtimod misbruger deres myndighed til at gennemføre en afkristning af vore børn ved hjælp af tvungne og muligvis undertiden frivillige feriekolonier.«

Kardinalen meddelte ved samme lejlighed, at myndighederne fra 1957 til 1963 havde tilbageholdt 50.000 bibler, som Pius XII havde skænket ham, og som det havde taget ham 6 år at få igennem tolden.

▪

Strasbourg. 30 tusind unge katolske arbejdere fra 14 europæiske lande ventes den 1. og 2. august til et stort møde i Strasbourg. Deltagerne begiver sig i små grupper på en forberedende studierejse gennem 2 eller 3 lande for at studere de unge arbejderes situation på stedet inden det fælles møde, der er arrangeret af den kristne arbejderungdom JOC. Grundlæggeren og den åndelige leder af den kristne arbejderungdom, belgieren monsignore Joseph Cardijn er fornylig blevet modtaget i privataudiens af pave Paul VI. (KIPA)

- Mennesket er det vigtigste,

siger paven til arbejdsgiverne

Rom. Pave Paul VI udtalte sig for nylig i anerkendende vendinger om arbejdsgivernes indsats i det moderne samfund, men satte samtidig et kraftigt spørgsmålstegn ved det økonomiske system, de arbejder under. Det skete, da paven den 8. juni modtog medlemmerne af Italiens kristne arbejdsgiverforeninger.

Paven sagde bl.a.: »Vi nærer stor respekt for Dem i Deres egenskab af repræsentanter for erhvervslivet, som arbejdsgivere, direktører og producenter. De organiserer moderne virksomheder inden for handel, industri, landbrug, administrationen og andre områder inden for samfundslivet. De skaffer altså arbejde og ansættelse, sørger for oprettelse af faglige skoler og giver på den måde en mængde arbejdere og medarbejdere brød og beskæftigelse. Derved ændrer De samtidig samfundet ved at sørge for udfoldelse af de kræfter, der af videnskaben, teknikken og den industrielle og administrative struktur stilles til rådighed for det moderne menneske. Sammen med lærerne og lægerne hører De til de erhvervsgrupper, der i særlig grad er med til at forme samfundet, har den største indflydelse på menneskenes levevilkår og åbner nye og uanede muligheder for dem. Hvilket synspunkt man så ellers vil anlægge på Dem, må man anerkende Deres dygtighed og styrke og se den kendsgerning i øjnene, at den stand, De repræsenterer, er uundværlig. De har indlagt Dem store fortjenester og sidder inde med et stort ansvar...

De, der i dag — som mange gør det — taler om kapitalismen i vendinger, der hører det forrige århundrede til, er ikke fulgt med udviklingen. Det er dog en kendsgerning, at det økonomisk-sociale system, Manchesterliberalismen skabte, den dag i dag spiller en rolle, hvad angår opfattelsen af den ensidige besiddelse af produktionsmidlerne, og af et erhvervsliv, der først og fremmest tager sigte på det private udbytte. *Der vil ikke blive noget fuldkomment samfund, ingen fred og ingen retfærdighed, så længe dette system stadig deler menneskene op i klasser, der står uforsonligt overfor hinanden, og så længe samfundet hærges af en sådan dyb og uovervindelig spaltning*, der ganske vist tilsløres af loven og af den øjeblikkelige våbenstilstand, visse overenskomster har medført i den ellers systematiske og ubønhørlige kamp, der skal føre til den ene klasses undertrykkelse af den anden.

De har forstået det, der altid understreges i de pavelige rundskrivelser, om at den religiøse faktor er nødvendig, hvis det skal lykkes at forbedre menneskenes vilkår i de industrielle foretagender. *Denne religiøse faktor skal ikke simpelt hen tjene som en sikkerhedsventil, der skal sikre paternalistiske arbejdsgivere mod arbejderklassens voldsomme og revolutionære eksplosioner. Derimod skal den tjene til at afsløre de fundamentale mangler ved et system, hvor man ser de menneskelige vilkår, der opstår ved industrialiseringen, ud fra sit eget økonomiske synspunkt* og tror at de automatisk regulerer sig selv. Den religiøse faktor skal gøre klart, hvilke andre forhold, systemet må optage i sig, ja ligefrem forny, så de kommer til at svare til den kristne livsopfattelse, som går ud på, at mennesket er det vigtigste, og at alt andet kommer i anden række. Vor religion, der forkynder Guds overherredømme over alle ting, forkynder netop derfor også menneskets overherredømme på det jordiske plan. Det er en glæde at se, at dette overherredømme, der sikres ved anerkendelsen af Guds overhøjhed og hans faderværdighed over for alle mennesker, er tilskyndelsen til og retfærdiggørelsen af den sociale dynamik og det menneskelige fremskridt, industrialiseringen fører med sig.

De har således forstået mange ting, sluttede paven, ting der på én gang er ubekvemme og forløsende. De har forstået, at vi må ud over den industrielle æras begynderstadium, hvor det ensidige egoistiske profitjageri beherskede systemet, og hvor man forventede, at den sociale harmoni skulle opstå af den til enhver tid gældende økonomiske situations uomgængelige love. De har forstået, at den katastrofale tilstand, der er opstået ved, at man udelukkende og fortrinsvis har søgt en menneskelig velstand, der hvilede på materielle goder og jordisk lykke, netop er vokse frem af en sådan materialistisk livsopfattelse. Det er ikke alene dem, der har lagt den gamle dialektiske materialisme til grund for en bedrøvelig sociologi, der er ansvarlige for denne materialistiske opfattelse. Det er også alle dem, der har givet guldkalven den plads, der rettelig tilkommer Herren over himmel og jord, der er skyld i den. Og endelig har De forstået, at det betyder et offer for Dem, at tage imod det kristne budskab, som, mens det for de ikke-besiddende klasser er et budskab om lykke og håb, for Dem er et budskab om ansvar, afkald og uro.

De er i Deres egenskab af repræsentanter for erhvervslivet de pionerer, der former det moderne industrielle, tekniske og økonomiske samfund. Men som kristne arbejdsgivere kan De gøre mere end det. De kan med særlig indsigt og friske kræfter virke som pionerer, der skaber et fredeligere, retfærdigere og mere broderligt samfund.«

»Jesu små Søstre«

Rom. Ved et dekret af 25. marts 1964 har paven officielt anerkendt kongregationen »Jesu små Søstre« og godkendt deres konstitutioner. Kongregationen er herefter pavelig, og dens moderhus vil blive forlagt til Rom. »Jesu små Søstre« er stiftet i 1939 i Touggourt i Sahara af Charles de Foucauld med søster Madeleine de Jésus som det første medlem. Den 13. juni 1947 gjorde ærkebiskop Charles de Provenchere af Aix i Provence dem til biskoppelig kongregation.

Kongregationens medlemmer stammer fra 46 forskellige nationer. Der er 745 søstre og mere en 150 novicer og postulanter. Kongregationen er inddelt i 30 regioner fordelt på alle fem verdensdele.

REDAKTIONELT

Efter pater Martin Drouzys fratræden som ansvarhavende redaktør for Katolsk Ugeblad den 1. juli 1964, vil bladet blive redigeret af Egon Duvå, pastor Jørgen Hviid og Helge Kristensen – med sidstnævnte som ansvarhavende. Det bemærkes, at der for Helge Kristensens vedkommende kun er tale om en midlertidig ordning, idet han i forvejen er ansvarhavende for Katolsk Pressetjeneste.

▪

Ligesom tidligere vil Katolsk Ugeblad også i år i sommertiden udkomme med et dobbeltnummer hver fjortende dag. Det vil sige, at næste nummer af bladet kommer den 10. juli og derefter den 24. juli og den 7. og 21. august. Med nummeret den 28. august vender vi igen tilbage til den normale rytme.

▪

Med dette nummer følger en giroblanket til brug ved indbetaling af abonnementsbeløbet for juli kvartal. Bladets pris er kr. 11,- pr. kvartal.

Kirken og verden

I dette nummer bringer vi den sidste af tre baggrundsartikler om »Kirken og den moderne verden«. Det er ikke vanskeligt at få øje på, at de problemer, der behandles i disse artikler, er af umådelig rækkevidde. Vil den kristne kirke formå at tilpasse sig sin egen samtid? Vil det lykkes de kristne at være jordens salt i en verden, der udvikler sig efter sine egne love? Har vi overhovedet kontakt med den verden, vi lever i? Af de konkrete svar, vi vil kunne give på disse spørgsmål, afhænger ikke blot Kirkens, men også kristendommens fremtid.

I denne forbindelse kan det måske være gavnligt at gøre opmærksom på nogle enkelte foruroligende kendsgerninger.

Ifølge de nyeste statistikker (fra februar i år) findes der i verden for øjeblikket 381.500 katolske præster, hvoraf 249.417, d.v.s. de to tredjedele, virker i Europa, hvor der således findes en præst for hver 930 indbyggere. I Afrika er der til gengæld kun 13.108 præster (én for hver 13.000 indbyggere), og i Asien er der 130 gange færre end i Europa i forhold til befolkningstallet, idet der er 12.533 præster, d.v.s. en for hver 127.000 indbyggere. Misforholdet i fordelingen er indlysende.

Men det er ikke alt. Næsten 350.000 præster betjener 540 millioner katolikker. Kun 33.000 arbejder i egentlige »missionsområder« og kan dermed betragtes som »missionærer« i egentlig forstand, sendt til 2 milliarder ikke-kristne (d.v.s. én for hver 66.000). Men ifølge nøgterne og troværdige missionstidsskrifter regner man med, at de allerfleste af disse 33.000 i virkeligheden er fuldt optaget af den direkte eller indirekte sjælesorg for katolikkerne (menighederne, skolevæsenet, administrationen o.s.v.). Som følge deraf findes der i verden kun ca. 1000 egentlige missionærer, der som hovedopgave har den direkte forkyndelse af evangeliet for ikke-kristne (d.v.s. én for hver 2 millioner).

Alle vegne står man altså over for den samme fristelse, nemlig fristelsen til at glemme det bredere udsyn, d.v.s. befolkningen som helhed, og til i praksis udelukkende at tage sig af den lille inderkreds. Problemet er heller ikke ukendt herhjemme. Det er nemlig en kendsgerning, at præsternes bedste kræfter i vort katolske bispedømme er forbeholdt sognearbejde, sjælesorg, katolske skoler o.s.v. At folkekirken i denne henseende befinder sig i nogenlunde den samme situation som vi kan ikke være os til trøst. Tværtimod! For hvem tager sig af de mennesker, der ikke hører til den lille kreds af trofaste kristne? Ganske vist har katolikkerne brug for al den sjælesorg, præsterne kan yde dem. Men den almindelige erfaring går ud på, at de kristnes krav er uendelige, og at omsorgen for dem som oftest gør blind for de andres behov. Vil man henvende sig til den ikke-kristne verden, er det fuldstændig illusorisk at regne med de kræfter, man får tilovers efter først at have sørget for de kristne. Disse overskydende kræfter findes simpelt hen ikke! De tal, vi her har anført, viser det tydeligt: Omsorgen for det ene får afleder hele vor opmærksomhed fra de 99 andre...

Men, vil man måske sige, situationen er i virkeligheden ikke så dramatisk, som De vil gøre den til. Problemet er nemlig forkert stillet. I Kirken er der som bekendt ikke alene præster, men også lægfolk. Er det ikke netop lægfolkets opgave at bevare den direkte kontakt med verden og at vidne om evangeliet over for den?

Hertil kan man svare både ja og nej. Ja, fordi det er fuldstændig rigtigt, at det først og fremmest er lægfolkets opgave at være jordens salt midt i en hedensk eller afkristnet verden og, som det understreges i ugens kronik, at efterprøve både nye veje og nye tanker for egen regning og risiko. Erfaringen har imidlertid (bl.a. i forbindelse med de forskellige missionssektorer, man har startet blandt arbejderne) vist, at lægfolk alene har svært ved at finde disse nye veje. Præsterne kan for resten heller ikke finde dem alene. Til en fyldestgørende løsning af enhver missionsopgave behøves både præster og lægfolk – begge kategorier i fællesskab og i samarbejde. Derfor virker det så foruroligende på os, når vi ser, at så få præster – også herhjemme – vier deres tid og deres kræfter til at udbrede evangeliet blandt dem, der står længst væk. Der er nemlig stor risiko for, at lægfolk så heller ikke vil kunne gøre det.

»Kristus har ikke sendt mig for at døbe, men for at forkynde evangeliet – Ve mig, om jeg ikke forkynder det!« Disse Pauli ord burde danne udgangspunktet for en sund og tiltrængt besindelse. De burde få os til at foretage en gennemgribende omvurdering af alle vore arbejdsmetoder, bl.a. af vort katolske foreningsliv. Og som følge deraf burde de også få os til at foretage en mere formålstjenlig fordeling af arbejdskræfterne i vort bispedømme. Hvad enten vi vil det eller ej, kan vi dårligt komme uden om en sådan ajourføring. Det, der her står på spil, er simpelt hen vor opfattelse af Kirken og af dens vigtigste opgave: Er den kun til for de kristnes skyld, eller skal den tage sig af alle mennesker? Er den en lukket sekt, eller står den i hele verdens tjeneste?

Årene, der kommer, vil blive afgørende på dette punkt og vise, om vi er i stand til at give svaret på disse spørgsmål, et svar, der er i overensstemmelse med evangeliets mest uomgængelige krav.

Redaktion:
Egon Duvå, Helge Kristensen og Martin Drouzy (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K.
tlf. MI 9055
Sekretariat:
Kollegievej 4, Charlottenlund
tlf. OR 3222
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K.
tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Kristus hænger i klædeskabet

Når polakkerne i år markerer 20-året for den polske folkerepubliks oprettelse, vil en betydelig samfundsfaktor ikke deltage i festlighederne. Den polske kirkes primas, kardinal Wyszynski, har erklæret, at katolikkerne vil afholde sig fra at deltage i jubilæumshøjtidelighederne, og at Kirken må tage afstand fra enhver form for festivitas.

Kardinalens holdning ærgrer myndighederne, der gerne så en gensidig respekt mellem stat og kirke demonstreret ved denne lejlighed. Men Wyszynski argumenterer, at katolikkernes stilling er konsekvensen af den adskillelsespolitik, som staten i årevis har ført over for Kirken.

— De kristne forfølges, lyder hans anklage. Det åndelige liv bygger på en trosfrihed, der ikke eksisterer. Vi har intet at glæde os over, og ingen skal tvinge os til at hykle glæde over dette jubilæum.

Wyszynski er en oprører, og i hans kirke trives det eneste legale oprør mod regimet. Fra alteret i Johanneskatedralen i Warszawa udslynger kardinalen sine bandbuller mod systemet, og han taler ikke for døve øren. Hans stemme høres helt ud på gaden, når katedralens højttalere er i funktion. Selv vagten ved statsrådets bygning i nærheden må kunne høre ham.

Kardinalen nægter at følge de kredse i Rom, som kræver, at han skal komme overens med staten. Og han demonstrerer sin uvilje mod regimet ved at rette Kirkens hyrdebreve til det polske folk — ikke til de kristne. Hans appel skal også omfatte kommunisterne.

— 80 procent af befolkningen er praktiserende katolikker, siger en præst.

Myndighederne benægter, at tallet er så stort. Ingen ved, hvor stort det er. En embedsmand ryster på hovedet. Den slags føres der ikke statistik over.

— Men der er fuld religionsfrihed i Polen, siger han. De har jo selv set, at kirkerne er fyldte.

— Går De i kirke?

— Jeg er ateist, og som medlem af partiet kan jeg ikke.

— Hvor længe har De været partimedlem?

— Siden 1947.

— Gik De i kirke før den tid?

— Ja, men mest for min kones skyld.

— Hvad gør hun nu.

— Ingenting. Jeg fik at vide, at man helst så, vi ikke gik i kirke, eller at vore børn blev undervist hos præsten. Og den slags kan jo siges i en tone, som ikke tillader misforståelser.

— Og så holdt De op?

— Ja, men min kone har stadig et lille krucifiks hængende på indersiden af døren til klædeskabet...

Da Warszawa på Hitlers personlige ordre var udslettet og omdannet til en stenet mark, hvis niveau i gennemsnit knap nok hævede sig en meter over det omliggende land, kunne kun de færreste tro, at en ny og strålende by ville vokse frem i løbet af næste generation.

Men Warszawa i dag er en strålende metropol med vældige husblokke, snorlige gader og sindrigt beregnede parker. 20.000 mennesker venter endnu på at få en lejlighed, men det er et lille tal i betragtning af, at 80 procent af byen blev ødelagt under den anden verdenskrig.

I denne by er næsten alle kirker genrejst. Johanneskatedralen er et smukt eksempel på en gennemgribende restauration, der tager hensyn til fortidens arkitektur uden at glemme nutidens krav. Dens massive tårnformationer rejser sig over det udbombede kongeslot og lader sig se fra byen, landet og floden.

Den polske kirke bøjer nakken, men taber ikke hovedet i kampen mellem katolicisme og kommunisme

Foran alteret i en polsk landsbykirke (foto: Claus Ørsted).

Fra tidlig morgen til portene lukker om aftenen, trænges en stadig strøm af andagtssøgende gennem dens rum. De knæler foran altrene, beder i sidegange og småkapeller eller deltager i de regelmæssige messer.

Og denne søndagmorgen er katedralen fyldt. Flertallet af de besøgende er kvinder, som har taget deres børn med. Men også mændene er repræsenteret. Og det er ikke fattige mennesker. Tværtimod er mange velplejede og elegante. Børnene er i stiveste puds, mange med hvide handsker.

Kontrasten mellem dette syn og en udbombet landsby 500 km mod nord er forfærdende. De hvide handsker er blevet til klude om forrevne arbejdshænder. Det fine tøj er reduceret til snavsede laser — og kirken står som en uoverstigelig bunke rødbrune mursten.

Foråret har kastet sig over et glemt og isoleret landsbysamfund og truer nu med at drukne det i en pøl af smeltevand og mudder. Det er det grusomme forår med

Biskoppernes protest

Den 28. august i fjor, før den anden koncilsamlings begyndelse, rettede de polske biskopper i fællesskab et brev til deres præster. Brevet er for nylig i sin fulde ordlyd blevet offentliggjort uden for Polen. Det indeholder nøjagtige og pålidelige oplysninger om Kirkens vilkår i Polen og om de vanskeligheder, den har at kæmpe med. Vi gengiver her et kort resumé af brevet.

»Vor regerings høflige ord og holdning over for Johannes XXIII fik os til at håbe på muligheden af, at man kunne finde en modus vivendi mellem kirke og stat i Polen. Kendsgerningerne har desværre vist, at dette håb ikke er gået i opfyldelse. Der eksisterer »en facade til ydre brug«, bag hvilken »den katolske kirke i Polen systematisk nedbrydes i største hemmelighed«, skriver de polske biskopper.

Biskopperne hævder, at de højere embedsmænd i ministeriet for religiøse anliggender og det hemmelige politi i stedet for at benytte sig af »åbenlyse og brutale forfølgelser handler anonymt og i det skjulte«.

»Man griber den mindste lejlighed til at påberåbe sig, at man sætter tolerancen i højsædet og ikke ønsker at forgribe sig på borgernes samvittighed. Det lyder meget smukt, men hvordan ser det ud i virkeligheden?« spørger biskopperne. Som svar på dette spørgsmål opregner de en lang liste over »udspekulerede repressalier« over for Kirken og over de chikanerier, den er genstand for.

Biskopperne beklager sig over »manglende loyalitet og over hykleriet hos vore offentlige myndigheder, der vel vogter sig for at handle åbenlyst, men som dækker deres krænkelser af loven under et slør af løgn«. De hævder endvidere, at de, der kæmper mod Kirken, er sig fuldstændig bevidst, at de kun kan nå deres mål med fordækte midler. Som følge heraf gør de, hvad de kan, for at forvrænge sandheden. Dette var således formålet med en pressekampagne, hvorunder de polske biskopper blev beskyldt for »ikke at kende rundskrivelsen Pacem in Terris og for at handle imod de deri angivne retningslinier«.

Det billede, biskopperne i deres brev tegner af den religiøse situation i Polen, er mørkt, men de ser fremtiden optimistisk i møde og understreger, at »der ikke er nogen grund til at tabe modet«.

De opfordrer præsterne til »ikke at regne øje for øje og tand for tand, til ikke at benytte sig af metoder, der er imod evangeliet, og til ikke at tillade, at vore hjerter bliver opfyldt af vrede eller had«.

»Vi skal ikke alene lære at være retfærdige i vor kamp, men også at være barmhjertige. Lad os lære at tilgive — især der, hvor vi skimter det mindste gran af god vilje. Vi må for enhver pris undgå at »miste vor sjæl«, eller at den bliver ringere. En dag skal folket og dets præster og biskopper gå rensede og åndeligt berigede ud af denne kamp. Det er på det punkt, vi skal sejre.«

kolde nætter og milde dage, med Østersøens havgus på mugne mure, med ensomhed og håb i en håbløs hverdag.

Kirkens indre er så nøgent som en klippehule. Her har ikke været råd til genopbygning, for her kommer ingen fremmede, og landsbyens beboere skal arbejde — ikke bede.

Det blev kun til et hastigt glimt af den sønderskudte ruin. Men i al sin vælde blev den nedbrudte bygning et symbol på Polens kirke. Nok bøjer den nakken, men den taber ikke hovedet.

— Vi står stærkere end på noget tidspunkt efter krigen, siger en præst. De troede vi ville bukke under for presset. Men deres tryk affødte modtryk, og de, der blev tilbage, var sig deres tro mere bevidst end nogen sinde. Vi kender de kristne bedre i dag end for halvtreds år siden.

Men præsten er ikke synderlig optimistisk med hensyn til Kirkens fremtidsmuligheder. Præsteseminarier inddrages, katolske skoler lukkes, og en ny ungdom vokser op vel vidende fra barndommens undervisning, at staten og ikke Kirken har noget at tilbyde.

Myndighedernes kamp mod Kirken udspringer af ønsket om at bryde med fortiden og erobre hele befolkningen for staten. Fronten er trukket op på mange felter, men den er tydeligst på undervisningsområdet. Kampen gælder ungdommen — ikke de gamle, som alligevel glider ud indenfor en overskuelig årrække.

Kardinal Wyszynski, den polske kirkes primas.

Så meget mere overraskende er derfor den dobbeltstilling, som staten indtager til de kristne. Myndighederne ser gerne Kirken repræsenteret ved de forestående festligheder i anledning af statsjubilæet — i givet fald ville det være en prestigegevinst. Og da en overvejende del af befolkningen bekender sig til katolicismen, ville Kirkens tilslutning til jubilæet betyde, at så mange flere helhjertet kunne deltage i højtidelighederne omkring årsdagen.

En præst fortalte mig, at myndighederne lukkede de sidste katolske mellemskoler i Polen i løbet af 1963. I alt er der kun fem katolske gymnasier tilbage, sagde han, og han fortsatte: De holdes åbne af hensyn til turisterne.

Mere end seks måneder er gået, siden kardinal Wyszynski havde sit sidste møde med kommunistlederen, Wladyslaw Gomulka.

— Dialogen mellem stat og Kirke er brudt sammen, siger begge parter med oprigtig beklagelse. Katolikkerne begrunder bruddet med myndighedernes fortsatte angreb i en periode, der skulle have været kendetegnet af våbenhvile. Og staten kaster skylden på kardinal Wyszynski for hans stejle holdning.

I en mindre kirke nær Johanneskatedralen findes »den halve Kristus«. Det er et krucifiks, som styrtede ned og blev begravet under de brændende ruiner, da tyske bombefly lagde kvarteret øde for tyve år siden. Af den gamle kirke overlevede kun krucifiksets nederste halvdel, der blev forsynet med en dristigt udtænkt stålkonstruktion som overfelt. Nu hænger krucifikset i den nye kirke og vidner om en kontinuitet, der er ubrudt gennem århundreder.

Vil kontinuiteten fortsætte? Kun fremtiden kender svaret.

Per Nyholm

Om at leve i kriser

I det følgende skal vi ikke søge nogen teoretisk løsning på disse kriser mellem Kirken og den moderne verden.* Det er for det første ikke muligt i et foredrag, og for det andet er der en række spørgsmål, som må gennemtænkes, før vi kan begynde at arbejde på de konkrete problemer. Vi vil derfor blot forsøge helt alment at undersøge nogle typiske træk ved sådanne krisesituationer. Hvoraf kommer de? hvorledes forholder vi os til dem? hvordan forløber de? og på hvilken måde kommer de holdbare løsninger til verden?

Krisernes årsager

Det mest påfaldende er her, at sådanne kriser i de fleste tilfælde kommer bag på os. Vi mærker dem ikke, før de er over os, selv om vi bagefter godt kan se, at de har været undervejs længe. Er dette nu, fordi vi lever med blikket så fast rettet mod det himmelske lys, at vi ikke lægger mærke til, hvad der foregår hernede? eller er det, fordi vi til stadighed falder i søvn igen, hver gang en vanskelighed er overvundet, og glemmer, at der kommer en ny?

Det er vel lidt af begge dele. Men det er dog på sin plads at pege på en bestemt fare, der synes at være knyttet netop til kristendommen og hele tiden truer med at afspore den. Til alle tider har det været en fristelse for den troende at ignorere begivenhederne i denne verden, fordi vi inderst inde ikke anser den for den egentlige. Den er jo kun et forstadium til himlen, og under evighedens synsvinkel betyder det ikke så meget, hvad der foregår i tiden. Engang er verdensløbet til ende, Guds rige bryder frem, og alt vil blive anderledes. Hvorfor så engagere sig så stærkt i den nærværende verden?

Vi kender alle denne form for ræsonnement og har måske endda tilbøjelighed til at se den som udtryk for en særlig form for fromhed. Men det er let at se, hvor dårligt den harmonerer med Jesu forkyndelse og Det nye Testamentes opfattelse. »Guds rige er allerede inden i jer,« siger Jesus, og Johannes anvender hele to kapitler på at vise, at kærligheden til Gud er ensbetydende med kærlighed til medmennesket: »Thi den, der ikke elsker sin broder, som han har set, hvorledes kan han elske Gud, som han ikke har set?« Livsresultatet er derfor ikke bestemt af vort forhold til det hinsidige, men af vort forhold til Kristus, sådan som han viser sig for os i hvert menneske, der kommer på vor vej. Denne verden *er* derfor den egentlige, og der er ingen genvej til en hinsidig lyksalighed, som vi intet konkret forbinder med. Det kristne liv er ikke en flugt ind i åndeligheden, og vi kan ikke installere os i himlen ved at ignorere de helt kontante problemer, som vort liv i verden stiller os overfor.

Denne pseudo-fromme orientering mod det hinsidige er uden tvivl skyld i mange forsømmelser over for verden fra vor side og derfor skyld i mange af kriserne. Men hertil kommer, at selv når vi prøver at få et reelt forhold til verden, strander vi alt for ofte på et andet skær. Vi er tilbøjelige til at opfatte verden som stillestående. Når en krise er overstået, ånder vi lettet op og mener at kunne slå os til ro i en periode af uforanderlighed. Forandringer står for os som uorden, der bringer forstyrrelser i vore tankebaner, som næsten af naturen synes at være indstillet på det uforanderlige. Men heller ikke dette stemmer med den bibelske opfattelse. At »denne verdens skikkelse forgår«, vil jo ikke sige, at verden går til grunde, men at dens *form* stadig ændrer sig. Verden i dag er aldrig helt den samme som verden i går. Verden er på vej, og vi kan ikke holde forbindelsen vedlige med den ved at sætte os ved vejkanten og ignorere forandringerne. Gør vi det, er vi inden længe ude i en ny krise.

KRONIK

Af

Olaf Pedersen

Vor holdning til kriserne

Takket være verdens fundamentale foranderlighed i forening med vor tilvante forkærlighed for det stillestående følger kriserne til stadighed hurtigt efter hverandre, og på en måde må vi derfor betragte krisesituationen som Kirkens normale situation i verden. Problemet er derfor, hvorledes vi reagerer på kriserne. Vi kan her skelne mellem flere forskellige holdninger.

a) Vi kender alle den *åndeligt dovne* indstilling, der nægter at se problemet eller at erkende dets alvor. Den, der tænker i sådanne baner, er tilfreds med at vide, hvad Kirken allerede har sagt engang i fortiden, og tager det ikke så nøje, selv om omstændighederne nu ikke er helt de samme som dengang. Han behøver f.eks. blot at gå hjem og slå op i sin »Syllabus« og læse, at Pius IX i 1863 fordømte socialismen, for at vide, at han ikke kan stemme socialdemokratisk næste gang. Han tænker ikke dybere over problemet og er derfor i bund og grund uengageret i sin egen tid. Derfor er han også en dødvægt i Kirken og en af de værste hindringer for den ægte dialog mellem Kirken og verden, d.v.s. for den samtale der ønsker at finde bag om ordenes pålydende til deres mening i den aktuelle situation. Han tror på Abrahams, Isaks og Jakobs Gud – men overser, at dette ikke berettiger ham til at gå rundt med Abrahams, Isaks og Jakobs øvrige forestillinger og moralske begreber for at spille dem ud mod en verden, der dog er kommet et stykke ud over nomadetilstanden.

b) Derefter er der den *interesserede* holdning, som oftest repræsenteret af den intellektuelt vågne katolik, der virkelig ser sig om i verden og dens problemer i det håb, at han hist og her kan finde noget, han kan bruge – til hvad? Til at forskanse sig i Kirkens hidtidige positioner. Når eksistentialisterne får mennesker i tale, peger han stolt på, at allerede St. Thomas Aquin var en slags eksistentialist. Han er derfor mere interesseret i at vise, at Kirken har haft ret i fortiden, end i at hjælpe

* Se nummer 24 og 25.

den med at finde vej ud i fremtiden. Han kan være levende, klog, oprigtig, men opnår næppe stort andet end at irritere sin samtid ved at score billige points, der ikke har noget med sagen at gøre.

c) Endelig er der den *engagerede* holdning, der for en overfladisk betragtning kan ligne den foregående. Men den virkeligt engagerede kristne tænker adskiller sig dog afgørende fra den blot interesserede apologet. Det er ikke på skrømt, han ønsker at lære verden af i dag at kende. Han er ingen sjover, der omgås letfærdigt og åndfuldt med problemer, som er liv og død for hans medmennesker, kristne eller ikke-kristne under ét. For ham eksisterer problemerne ikke, for at han kan tage anledning af dem til at drage interessante sammenligninger med fortiden og vise, at Kirken har været i salveten. Problemerne eksisterer i hans øjne for at blive løst – for menneskenes skyld.

Det er i denne forbindelse rimeligt at strejfe spørgsmålet om St. Thomas Aquin, hvis tænkning jo på mange måder har fået en særlig stilling, ikke mindst efter at Leo XIII gjorde undervisning i thomistisk filosofi obligatorisk på præsteseminarierne. Derved er alle katolske tænkere i dag blevet fortrolige med Thomas' tanker, – men det må være tilladt at sige, at de i det store og hele ikke af den grund er blevet særlig ivrige efter at følge hans eksempel. Thomas levede i en tid, hvor der var sket et afgørende filosofisk gennembrud. Han formåede at optage den nye tænkemåde i sig og bruge den i sin teologi, således at de nye tanker hos ham blev et middel til at *pege på Kristus*. I dag synes det, som om katolske tænkere ikke er så meget optaget af at benytte vore dages tænkning til det samme formål som af at tage Thomas' gamle filosofi og benytte den til at *pege på Thomas*. Er det så mærkeligt, at mennesker ikke vil høre på dem?

Undertiden karakteriseres den engagerede katoliks opgave med ordene »At tænke med Kirken«. Dette udtryk er imidlertid ikke så klart, som det kunne se ud til. Thi det vil jo ikke sige loyalt at reproducere traditionelle eller vedtagne meninger. Det vil sige at leve sig ind i *troens holdning*, lære at tænke ud fra den og derefter vove sig ud i verdens problemer for egen regning og risiko uden nogen formel garanti for at komme frelst i land. Risikoen for fejltagelser er åbenbar, – men også uløseligt knyttet til muligheden for en rigtig løsning. At »tænke med Kirken« er selv at tænke de tanker, der om kortere eller længere tid bliver selvfølgelige for alle.

— Ikke en grænsepæl, men et fyrtårn, blev der engang sagt om Thomas af Aquin.

Endnu i 1905 udkom der teologiske værker, som efter tidens skik advarede folk mod at gå hyppigt til kommunion. I 1907 kom Pius X's opfordring til at gå hyppigt til kommunion. – Hvem tænkte nu i året 1905 »med Kirken«: de, der gengav den alment udbredte traditionelle anskuelse (Kirkens lære), eller de, der i det stille risikerede et brud med denne anskuelse og gik ind for den praksis, som få år senere skulle blive officielt og alment anerkendt?

Krisernes forløb

Situationen er altså den, at intet opnået resultat, ingen teologisk landvinding og ingen formel løsning kan dispensere os fra at tænke videre. Dette bliver endnu mere klart, når vi nu betragter, hvad man kunne kalde det typiske forløb af en krise mellem Kirken og verden. Det følgende er for så vidt blot en hypotese, som dog ser ud til at have en vis grund i vor historiske erfaring. Vi ved jo nemlig, at der har været kriser, som blev overvundet; vi kan studere dem i kirkehistorien. Det virker da slående, at der synes at være et fællesskema for deres forløb. Blandt mange mulige eksempler vil vi her kun betragte to.

a) I middelalderen opstod der i Sydfrankrig en række kætterbevægelser, af hvilke katharerne er de mest kendte. De var så opfyldt af tanken om denne verdens fundamentale syndighed, at de siges at have kvalt deres småbørn i puder for at forskåne dem for besmittelse af verden. En videre konsekvens var en asketisk indstilling, der gik langt videre end Kirkens og tvang katharerne ud af denne. Reaktionen mod sekten var først af meget håndfast karakter, idet man søgte at udrydde den med sværdet – med det resultat, at den blomstrede endnu mere op. Løsningen på problemet kom først med dominikanermunkene, der dels prædikede i katharernes byer, dels med deres eget asketiske levned viste, at man kan forsage verdens goder uden at betragte dem som djævelens værk og altså uden at skille sig ud fra Kirken. Det er tiggermunkenes personlige afkald, der er forudsætningen for problemets løsning gennem kætternes omvendelse.

b) Som før nævnt blev det kopernikanske verdensbillede i 1616 erklæret for kættersk, og i 1633 blev Galilei som følge heraf tvunget til at afsværge sin tro på en videnskabelig sandhed. Men det

nyttede ikke – astronomerne blev alligevel kopernikanere, og i 1820'erne lykkedes det katolske astronomer at få dommen af 1616 omstødt, så de nu kunne være kopernikanere med god efter længe at have været det med dårlig samvittighed.

Disse to eksempler er meget forskellige: i det første tilfælde er Kirkens standpunkt holdbart og føres til sejr, i det andet tager domstolen fejl og må revidere sin dom. Alligevel er der i de to kriser et fælles forløb, karakteriseret ved to faser:

Den første fase består i, at man giver problemet en hurtig, konkret og letfattelig afgørelse: man slår katharer ihjel, man erklærer en bestemt anskuelse for kættersk eller en bestemt praksis for utilladelig.

Den anden fase består derefter i, at visse bestemte katolikker så at sige *tager problemet på sig*, tager det ind i deres personlige tilværelse og sætter deres eksistens ind på at finde frem til den varige løsning.

Jeg tror, at dette skema er gyldigt i overordentlig mange tilfælde. Den første fase, den nemme løsning, er nok uundgåelig i et samfund, der som Kirken har særlige organer til at tage stilling til nyopdukkede foreteelser. Men det er den anden fase, der leverer *livets eget bevis* for løsningens gyldighed eller ugyldighed – og intet levende samfund kan nøjes med mindre.

For en historisk betragtning er der ingen grund til at tro, at vore dages kriser mellem Kirken og verden eller inden for Kirkens egne mure, vil finde deres varige løsning på anden måde. Jeg nævner i flæng spørgsmål som ejendomsretten til produktionsmidlerne, det socialistiske samfund, de blandede ægteskaber, præventionen i ægteskabet eller Kirkens forhold til staten.

Prisen for en løsning

Hvis det er rigtigt, at den varige løsning på en krisesituation altid er betinget af, at visse bestemte, særligt implicerede personer *tager problemet på sig* for at gennemleve det, forstår vi, hvorfor alle kriser ser ud til at have medført lidelser og ofre. Vi forstår også, at vi på forhånd intet teoretisk kan sige om den varige løsnings karakter – den fremkommer jo kun gennem frie menneskers personlige engagement. Derimod kan vi se, at der er visse almene betingelser, som må bringes tilveje, før vi kan tage *vore* egne problemer på os og leve dem igennem. Eller sagt på anden måde – der er en række gængse påstande, som vi må gøre og med for at få grunden ryddet for den rette tilnærmelse til problemerne.

a) »Kirken *har* svar på alle spørgsmål!« – nej, den har ikke! Kirken *får* svar på alle spørgsmål, efterhånden som tiden er moden, og de implicerede personer får levet sig igennem vanskelighederne. Indtil dette sker, må vi indrømme at være lige så rådvilde som alle andre. Kun i denne rådvildhed er der frelse – den falske tryghed og den letkøbte afgørelse er kun hindringer for den varige, dyrt betalte, men holdbare løsning.

b) »Kirkens lære er uforanderligt den samme!« – nej, den er ikke! Kirkens *tro* er uforanderligt den samme. Men hver gang vi forsøger at udtrykke denne tro i menneskelige ord og begreber, må vi benytte et sprog, der til stadighed må justeres. Hænger vi os fast i en engang fastslået formulering, er vi før eller siden fortabt – frelsen ligger i den tillid til det uudsigelige »mysterium« bag formlen, der gør det muligt at skifte denne ud for en bedre.

c) »Uden for Kirken er der kun vildfarelse!« – nej, der er ikke! »Alt, hvad der er sandt, kommer fra Helligånden,« sagde St. Thomas Aquinas, og »Ånden blæser, hvorhen den vil,« sagde Vorherre. Og kan vi ikke høre dens tale, hver gang videnskaben gør en ny opdagelse, teknikken et nyt fremskridt, eller menneskehedens moralske bevidsthed gør et spring opad – så lever vi i en snævrere og ringere verden end den, der rører sig omkring os og gang på gang løber forbi os.

Alt dette vil sige, at prisen for at komme igennem kriserne er høj.

Vi må opgive vor falske tryghed, acceptere vor fundamentale rådvildhed og lade problemerne tale med den myndighed, de har i sig selv.

Vi må fra tid til anden acceptere at leve ud af en tro, som vi savner midler til at give adækvate udtryk i samtidens sprog.

Vi må gå i os selv og række hånden ud til dem, vi er bange for, for af deres mund at høre den sandhed, som er skænket dem, men endnu ikke os.

Men først af alt må vi opgive at forstå tilværelsen som et venteværelse og os selv som passive tilskuere. Det er ikke ligegyldigt, om vi ligner Kirken ved den trygge havn eller ved et skib midt iblandt skærene. Foranderlighedens lov er over os alle, og vi er med verden på vej. Mener vi at have en klarere forestilling om målet end andre, må det være vor pligt at gå foran.

Sandheden er, at det er vi simpelthen ikke i stand til i øjeblikket. Hvordan skal det blive anderledes?

Olaf Pedersen

NYE BØGER

En aktuel bog

Niels H. Gadegård:
De fremmede religioner
J. Fr. Clausens Forlag, 112 s., kr. 14,50

Niels H. Gadegårds lille smukke bog om de fremmede religioner kommer netop på et tidspunkt, hvor den katolske kirke har oprettet et sekretariat for de ikkekristne religioner — en permanent organisation i lighed med sekretariatet for de kristnes enhed. I denne begivenhed ligger der også en opfordring til os — lægfolket — om at gå *de andre* i møde med åbent sind, og det første skridt på vejen må være at vide, hvad »de andre« egentlig står for. En udmærket støtte for dem, der som begyndere træder ud i denne nye form for økumenik, er Gadegårds bog.

Forfatteren er sognepræst i Mørkhøj og kendt som en habil kirke- og religionshistoriker. Han behandler i »De fremmede religioner« hinduisme, buddhisme, kinesisk universisme, jødedom og muhamedanisme, ligesom han også medtager et afsnit om primitiv religion.

Teksten er kort og fyndig, meget levende i sin udtryksmåde, og den suppleres godt af det usædvanlig fine fotomateriale, hvoraf rejsebogsforfatteren Jørgen Bitsch har æren for en hel del.

Økumenisk hæfte

»Verdens kirker mødes« er titlen på et lille smukt hæfte, som Det økumeniske Fællesråd i Danmark har udgivet i anledning af sit 25 års jubilæum. Biskop H. Fuglsang-Damgaard har skrevet forordet og i øvrigt skyldes teksten fællesrådets sekretær, pastor H. Talman.

Der fortælles i hæftet om de *rammer*, som den økumeniske bevægelse arbejder under, og om de tanker, der bærer denne

bevægelse. Der fortælles om Kirkernes Verdensråd og de begivenheder af økumenisk betydning, der gik forud for dannelsen af rådet. Forfatteren glemmer ikke den betydning, Vatikankoncilet har haft for den økumeniske bevægelse og blandt andet citeres den tale, professor K. E. Skydsgaard holdt for pave Paul VI under anden samling. Af økumeniske begivenheder på vore breddegrader nævnes bl.a. stævnerne på den katolske ungdomslejr Ømborgen, hvor katolikker og protestanter har lejlighed til at mødes.

Det danske Bibelselskab fyldt 150

I maj måned kunne Det danske Bibelselskab fejre sit 150 års jubilæum, og man markerede begivenheden ved at udsende en illustreret udgave af Apostlenes Gerninger med titlen »Ud i al verden«.

Der er tale om et hæfte i »magasinformat« og i samme udstyr som et ugeblad. Da man kun tager fremstillingsprisen — 1 kr. pr. stk. — skulle der være chancer for, at oplagets 100.000 eksemplarer kunne blive solgt.

Det ville for så vidt være synd andet, for der er tale om et både smukt og spændende blad med et fortræffeligt billedmateriale til belysning af de bibelske begivenheder. Der er fotografier af de hellige steder, af oldkirkelige skrifter o.s.v. og det er alt sammen føjet ind i en helhed, der fryder øjet.

Nye tidsskrifter

Det sidste nummer af LUMEN indeholder en artikel af Raymond E. Brown S.S.: »Enhet og mangfold i Det nye Testamentes ekklesiologi«. Derefter behandler Hans L. Martensen Tridentinerkoncilets behandling af frelsesvisheden. Endelig bringes et foredrag af Wilhelm Köster: »Teologien möter Heidegger«. Som sædvanlig sluttes med boganmeldelser. Denne gang drejer det sig om nyere Grundtvig-teologi og »Kierkegaardiana IV«, som udgives af Søren Kierkegaard Selskabet.

▪

Det svenske katolske tidsskrift CREDO nr. 2 i år behandler først og fremmest 800-årsmindet for oprettelsen af ærkebispesædet i Uppsala. Hovedartiklen i anledning af denne begivenhed skrives af Lars Rooth S.J., hos hvem festjubelen er overskygget af en vis pessimisme og en vis betænkelighed, hvad angår den jubilerende statskirke. Blandt de øvrige bidrag bør nævnes en artikel om koncilet og liturgien af Josef A. Jungmann S.J. samt et uddrag af »Dagbok från Rom« af Gunnel Vallquist. Der er en artikel om lægfolket og Kirkens fremtid af

Fortsættes side 15

HAN TOG DE SYV BRØD, TAKKEDE OG BRØD DEM

To gange fortæller evangeliet om et brødunder – og det forekommer os, som om Kristus ødsler sin almagts gaver bort på mennesker, som slet ikke fortjener dem. Tusinder spiste af syv brød og nogle fisk, og resterne fyldte syv kurve. Ja, det var sandelig ødselhed! Og dog er det kun måden, der fylder os med undren. Gå engang ud på marken i denne skønne sommertid og se brød og frugt og kvæg mangfoldiggøres! Oplev skabelsens under i menneskeslægtens vækst – trods menneskenes ihærdige forsøg på at gribe ødelæggende ind! Det er alt sammen den samme Guds skaberværk: Da Gud kastede verdenerne ud i rummet og lod dem finde deres baner, da Kristus skabte brød til det sultende folk, og når Danmark er et livets under i denne sommertid!

Menneskenes ofre har altid været en tak for de skabelsens undere, de betaget bærer i deres egne hænder, en glad hyldest til Faderen, der ikke sparer på sin rundhåndede kærlighed til sine børn. Det må have været lykkelige tider, da menneskene endnu rigtigt forstod, hvad det var at bringe Gud et offer: Deres markers og havers førstegrøde, det bedste lam af deres hjord, moderskødets førstefødte, som de frembar i deres tempel; ja, i Skriften læser vi endog om vandofre som en tak for regnens livskabende gave! Det var festdage, disse mennesker fejrede, når de bragte Skaberen en andel af det, han havde skænket dem. Guds gave blev til et takoffer i det religiøse menneskes hånd.

Der står intet i dette evangelium (6. søndag efter pinse) om, at nogen takkede Gud eller Jesus selv for det brød, de fik i overflod. »De spiste,« siger Markus, »– og blev mætte.« Kun om én siges der, at han »takkede«; det var Jesus selv. For ham var også det en gudstjeneste: at uddele brød til folket, som sultede.

For os er brødet blevet en fabriksvare som så mange andre af vore livsfornødenheder. Når vi har betalt den hygiejnisk indpakkede Guds gave, tænker vi ikke mere på, at dette brød for ikke så længe siden stod som gyldne aks på marken derude og bølgede blidt i sommerens varme vind.

Tænk på det, når du nu tager på ferie eller udflugt og ser Guds skønne sommerunder ske derude på vore marker! Lad være med bare at nyde det og »blive mæt« af al skønheden i Guds natur; lad dig ikke nøje med at sidde og regne ud, hvad høsten giver i penge og fortjeneste; Hør, hvad Israel fik at vide, da det stod på tærskelen til sit skønne land i Moses' dage: »Når du spiser dig mæt, skal du love Herren din Gud for det hellige land, han gav dig. Vogt dig for at glemme Herren din Gud, så du ikke holder hans bud, lovbud og anordninger, som jeg i dag pålægger dig. Når du da spiser dig mæt og bygger gode

»Når I kommer til det land, jeg vil give eder, og høster dets høst, skal I bringe præsten førstegrødeneget af eders høst.« (3. Mos. 23,10).

huse og bor i dem, og dit hornkvæg øges, og alt, hvad du ejer, øges, lad så ikke dit hjerte blive hovmodigt, så du glemmer Herren din Gud, som førte dig ud af Ægypten ... Og sig ikke ved dig selv: Det er min egen kraft og min egen hånds styrke, der har skaffet mig den rigdom« (5. Mos. 8,10 ff.).

Det er takken – eukaristien – Gud efterlyser hos sit folk; takken for Guds gaver er noget af det dybeste i al religion. Religion, tilbedelse er jo ikke blot et produkt af menneskets frygt for Guds overmagt – engang imellem kan man desværre møde denne opfattelse endog hos troende katolikker – men den taknemmelige anerkendelse af Gud som alle gode gavers giver.

Man kan ikke som kristen tænke på brødets hellige gave og på den tak, vi skylder Skaberen for alt det, hvormed han opretholder vor eksistens, uden at vore tanker går til ham, der blev Gud Faders største gave til sin skabning, Guds egen Søn, der i menneskevordelsen fuldendte Faderens værk, idet han sammenfattede al skabningen i sin person. Er det ikke en kendsgerning, som giver os noget at tænke på, at Jesus fortsætter sit brødunder på endnu vidunderligere måde ved at dække nadverbordet for os? Det er ikke bare en from fortolkning, når vi sætter nadveren i forbindelse med dette under. Selv om søndagens evangelium ikke siger noget om denne sammenhæng, så ved vi dog fra Johannes' beretning om brødenes mangfoldiggørelse og om den tale, som Jesus holdt til folket dagen efter, at Jesus selv havde nadverbrødet, »livets brød«, i sine tanker, da han gav folkeskarerne det »daglige« brød. Så er det altså også naturligt for os at tænke både på legemets føde og på »det evige livs brød«, når vi hver dag i den hellige messes Fadervor som indledning til nadverbrødets modtagelse beder: Giv os i dag vort daglige brød. Herren glemmer ikke nogen af delene; han har magt til at mætte sultne sjæle såvel som sultne legemer. Thi »han ynkes over folket«, og han vil ikke, at nogen af dem skal »vansmægte på vejen«.

Når vi ved Canons slutning siger, at Herren ved Kristus altid »skaber, helliggør, levendegør, velsigner og skænker os alle goder«, så er det altså ikke blot messeofferets hostie, vi hentyder til, men hele vor menneskelige eksistens, som vi i og sammen med Kristus frembærer for Gud i messens offer. Derfor kan vi heller ikke takke Gud bedre for alt vort end ved at løfte messens offergave taksigende op til ham med de ord (nogle af de skønneste og dybeste, vi kan udtale om vor Herre og midler Jesus Kristus, som i menneskevordelsens mysterium gav sig til os): »Ved ham, og med ham og i ham tilkommer der dig, Gud Fader den Almægtige, i Helligåndens enhed al hæder og ære i alle evigheders evighed. Amen.« Kristus er Guds gave, livets brød, der er givet os; derfor skal også al tak for alle livets gaver vende tilbage til Gud ved Ham.

Det var måske ikke umiddelbart indlysende, at evangeliet om brødets mangfoldiggørelse i ørkenen ville føre os ind i messens – eukaristiens, det store taksigelsesoffers – hjerte, i messen, hvor Guds gaver og skabningens tak foreløbig har nået deres højdepunkt, som kun overtræffes, når det fuldkommes i evighedens himmelske liturgi.

Lad da også i disse ferieuger, hvor Skaberen igen dækker bordet for sit folk, nadverens offer yde gengæld, ikke blot *med* tak, men *som* tak – ved Ham, i hvem Gud har skænket os alt, men som også er vor gave til Gud: et rent offer, et helligt offer, et uplettet offer, det evige livs hellige brød og den evige frelses kalk (fra messens Canon).

J. Coenen S.J.

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Billedbøger - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

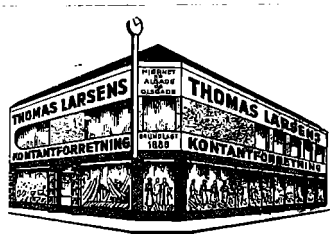

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK KOLDING KB 1873 KOLDING

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

LÆST OG HØRT

ved E. D

Femtenårige Ofelia

— Jeg har afgivet et helligt løfte til Ann Mari's far. Hvis det virkelig var noget seriøst, hvis jeg følte, at der var en mening bagved det, skulle hun have lov at prøve.

Danmarks yngste skuespillerinde, den 15-årige Ann Mari Max Hansen, står på scenen, når Helsingør-revyen i aften har premiere. Birgit Rasmussen, der har udspurgt hende til dagbladet Aktuelt, tør vædde på, at selv nitterdrenge bliver blide og drømmende ved synet. Senere på året springer Ann Mari lige fra revyen over i Shakespeare som Det danske Teaters Ofelia i »Hamlet«-sorg og vanvid og død i Elsinore.

Ann Mari's mor ønsker ikke, at man skal se på datteren som et lille forrykt vidunderbarn med næsen i Shakespeare hele tiden:

— Hendes far begyndte jo også tidligt. Da han var tolv år sang han i de små kabaretter i München for en portion gullasch og en bukseknap, der skulle have været en pfennig. Han forberedte også Ann Mari på, at der er mange øretæver at hente, og kan man ikke tage dem, er man ikke voksen nok til at stå på en scene. For fire år siden, som elleveårig, spillede Ann Mari den blinde pige i »Miraklet«, skuespillet om Helen Keller, siden Anne Frank i »Anne Franks Dagbog«.

Det ligger dog ikke til Ann Mari at blive tragedienne. Hun vil gerne spille i en musical eller operette, noget med sang i. Det begyndte såmænd med, at hun spillede skolekomedie på Rygaards franske Skole i Hellerup — det var »De røde sko« og samtidig spillede Max Hansen på Helsingborg Statsteater.

— Det næste, der skulle op, var »Miraklet«, og så bad far direktøren om at tage over og se på mig. Det gjorde han og så fik jeg rollen.

På spørgsmålet, om man ikke bliver lidt gammelklog, når man er så meget sammen med voksne, svarer Ann Mari!

— Man bliver vel nok lidt hurtigere moden, men jeg kan både omgås voksne og jævnaldrende. Jeg tror, jeg er god til at omstille mig. I vinter er jeg kommet meget i den katolske ungdomsklub, som både min storesøster og jeg har været medlemmer af, og dér synes man da ikke, jeg er *anderledes*.

Eksemplets magt i Congo

Jacob Raft, den danske overlæge på Røde Kors' undervisningshospital i Congo, har netop været et smut hjemme for bl.a. at engagere flere læger, sygeplejersker og anden medhjælp til hospitalet. At personalet ikke går ind til nogen drivertilværelse fremgår til fulde af den samtale, overlæge Raft har haft med Knud Poulsen:

Hvad vi kan og skal lære congoleserne, må gøres med eksemplets magt. Anden pædagogisk metode gives ikke. Skal vi tale om moral, så findes der ikke bedre moralsk pression, end når den indfødte befolkning ser en dansk pige ligge på knæene med bagen i vejret og skure gulv. Jeg skal se bort fra, at det også kan være et nydeligt syn, væsentligere er, at det er tillidsindgydende, fordi det umiddelbart og slående fremgår, at vi er kommet derned for at bestille noget og ikke for at lede og herske og sætte de sorte til det arbejde, vi ikke selv vil udføre.

Det har, fortæller Jacob Raft senere i Aktuelt-interviewet, også vakt tillid, at vi selv har taget koner og børn med derned; det bliver betragtet som beviser på, at vi tror på landets stabilitet.

Hvad sagde De? Hvordan vi får ungerne undervist? Min dreng går på et jesuiterkollegium, og han lærer mere, end hvis han var gået på Metropolitanen om dagen og Borgerdyden om aftenen. Tror De, at dansk undervisning er den bedste i verden? Kom til Congo, min far.

Og lad mig nu, vi er ved det, gøre et muligvis forgæves forsøg på at aflive myten om, at afrikanerne er dummere end andre. De er fejlernærede, lider af indvoldsorme og malaria, og deres blodprocent er for lav, og hvis De, min herre, havde en blodprocent på 30, 40 eller 50, så ville De også være sløv som en okse. Vi skal ikke tale om intelligens — ved De, at congolesiske børn, der har gået i skole i Europa, har ligget i den øverste tredjedel?

Men det tager tid; det tager måske lang tid. Når man er dernede, så synes man, at ikke øst-vest, men nord-syd er morgendagens store problem.

Hos søstrene på Emborg

Kvinder fra 47 nationer er at finde indenfor den ganske unge orden »Jesu små søstre«. Det er ikke forblevet upåagtet, at fire søstre har slået sig ned i en ejendom »Emborg« ved Øm, få hundrede meter fra den katolske ungdomslejr. Til ejendommen hører 48 tdr. land, udlagt med rug, kartofler og græsning til en halv snes jerseykøer. En maskinstation tager sig af den maskinmæssige del af markarbejdet. God hjælp får man også af en landbrugskonsulent.

Landboforeningernes blad »Landsbladet« har haft Inger Lauridsen på besøg ved Mossø for at se nærmere på søstrenes virke. Hun beretter veloplagt, at de malker, kalker og hvidter, så det er en lyst, renser roer, fodrer og muger. — Livet er jo dejligt! siger alting på deres personer.

— Vi mener, vi er sat her i verden for at elske Gud og mennesker, siger en af de fire søstre. Det er naturligt at begynde med sine nærmeste, og derudfra breder næstekærligheden sig som ringe i vandet — til de næstnærmeste — til dem lidt længere borte. —

— Og hvordan skal naboerne få gavn af det?

— *Indenfor vor orden lever vi aldrig flere sammen end 4-7 personer, en gennemsnitsfamilies størrelse. Vi sætter alle vore kræfter ind på at praktisere det kristne familielivs hjælpsomhed, glæde, velvilje og overbærenhed. Det er ikke så meget noget, vi gør. Det er noget, vi lever. Vi har så flinke naboer, de er aldrig bange for at give os en håndsrækning — selv hjælper vi naturligvis med største glæde, hvis de har brug for det på et eller andet område, og vi besøger hinanden ind imellem, når der er tid.*

På Vesterbro i København bor en anden gruppe af »Jesu små søstre«. De har en lejlighed i Dannebrogsgade og tjener til livets opretholdelse ved fabriksarbejde.

Kun De og jeg

Da præsident Lyndon B. Johnson fornylig talte til en stor forsamling af forretningsdrivende sagde han:

— Jeg er kommet her for at anmode Dem om at hjælpe mig i mit arbejde. Men jeg ønsker ikke, I skal svare mig som den mand, der altid sov under prædikenerne i min gamle landsbykirke.

Han satte sig hver søndag på første række og faldt omgående i en dyb søvn. Til sidst blev det præsten for meget og en søndag sagde han, mens fyren snorkede højlydt, med hviskende stemme til menigheden:

— Alle I, der ønsker at komme i himmelen, rejs jer op!

Alle rejste sig, undtagen den sovende. Hvorpå præsten med stentorstemme råbte:

— Alle, der ønsker at komme i helvede, skal nu rejse sig op!

Manden sprang op, vækket af støjen. Han så sig om og opdagede, at alle — også hans kone, hans børn og hans børnebørn — sad ned, hvorpå han med et lidt forbløffet blik så op på præsten og sagde:

— Kære pastor, jeg ved ikke, hvad det er, vi stemmer om, men De og jeg synes at være de eneste to, der går ind for det...

Store krav

Af sin sognepræst forlanger man, at han skal have talegaver som en Churchill, charme som en filmstjerne, takt som et kongehus, hud som en flodhest, organisationstalent som en industrimand, visdom som en Sokrates og tålmodighed som en Job. Det er derfor, folk så ofte skuffes over Kirken.

George Gray,
sognepræst i Yalding,
England.

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. Am. 2780.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Det ska' være -
Schulstads maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Brdr. Clement
Blikkenslagermestre
Vesterbrogade 59, Kolding
Telefon 2 25 24
Aut. sanitet, vand, gas og varme

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 28.: 6. søndag efter pinse (s. 673, grøn).
Højmessen: Peter og Paul (s. 971, rød), apostle. Ihukommelse af søndagens messe (s. 673).
MANDAG den 29.: Peter og Paul (s. 971, rød), apostle.
TIRSDAG den 30.: Pauli ihukommelse (s. 976, rød), apostel. Ihukommelse af Petrus og bøn for paven.
ONSDAG den 1. juli: Jesu dyrebare blod (s. 978, rød).
TORSDAG den 2.: Mariæ besøgelse (s. 980, hvid). Ihukommelse af Processus og Martinian (s. 982), martyrer.
FREDAG den 3.: Irenæus (s. 964, rød), biskop og martyr.
LØRDAG den 4.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid).
SØNDAG den 5.: 7. søndag efter pinse (s. 677, grøn).
MANDAG den 6.: Søndagens messe (s. 677, grøn).
TIRSDAG den 7.: Cyrillus og Methodius (s. 990, hvid), biskopper.
ONSDAG den 8.: Elisabeth af Portugal (s. 992, hvid), enke.
TORSDAG den 9.: Søndagens messe (s. 677, grøn).
FREDAG den 10.: Felicitas' 7 sønner (s. 993, rød), martyrer.
LØRDAG den 11.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid). Ihukommelse af Pius I (s. 994).
Eller: Pius I (s. 994, rød), pave og martyr. Ihukommelse af Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90]).
SØNDAG den 12.: 8. søndag efter pinse (s. 680, grøn).

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

NYE BØGER

Fortsat fra side 10

Stig Lindholm og noget om katolikkernes vilkår i den karolinske epoke i svensk historie (1600-1700). Derefter nogle betragtninger over begrebet religionsfrihed og til slut boganmeldelser.

Adressen på CREDO's redaktion er *S:t Johannesgat. 5 B, Uppsala.* Hæftet udkommer 5 gange om året og løssalgsprisen er 5 kr. En hel årgang koster 20 kr. Studerende kan få årgangen for halv pris.

En nyttig folder om dåben

Pater Josef Völk i Odense har udgivet en lille fortræffelig folder om alt, hvad der vedrører dåben i den katolske kirke i Danmark. Der er både praktiske vejledninger (attestskriveriet, anmeldelser o.s.v.) og en redegørelse for sakramentets karakter og betydning. Og så er der hele dåbsritualet i let tilgængelig form, samt en redegørelse for såvel forældrenes som faddernes opgave og pligter. Folderen er en udmærket lille ting, der så afgjort er at foretrække for en bønnebog, når det gælder om at give dåbsfølget en vejledning om, hvad der sker — først og fremmest af den grund, at folk så får noget, de kan »tage med hjem«.

Folderens forside er tegnet af Seeger-Gorissen og tilladelsen til at bruge tegningen skyldes velvillighed fra »Beuroner Kunstverlag«.

Den lille nyttige folder kan fås hos pastoratet i Odense og i Sct. Ansgars Boghandel i København for 30 øre. Skoler og præster, som rekvirerer større oplag, skal kun give 25 øre pr. stk.

Liturgikonstitutionen udgivet på norsk

Gudstjenestens fornyelse.
Konstitusjonen »De sacra liturgia«.
St. Olav Forlag, Oslo 1964.
60 sider, d. kr.: 5,-.

Den første frugt af koncilets arbejde, konstitutionen om liturgien, er et betydeligt element i *den* indre fornyelse af Kirken, koncilet tager sigte på. Ordet »konstitution« kan måske virke afskrækkende på nogle. Det drejer sig imidlertid ikke om et »juridisk dokument, som skaber ny kirkeret«, som der fejlagtigt står i det sidste nummer af *Catholica* (1964, 2). Det er Kirkens læremyndighed, der taler i det. Derfor drejer det sig ikke så meget om konkrete reformplaner som om principielle erklæringer og om en formulering af liturgiens væsen, som i virkeligheden er noget helt andet end det, ceremonimestrene hidtil har bildt os ind. Disse principielle betragtninger angående liturgien skal ikke alene danne grundlag for specialisternes videre arbejde med at udforme fremtidens gudstjeneste. De skal også præge alle de troendes liv og holdning, idet selv de bedst begrundede liturgiske forandringer ellers kun kan blive overfladiske og frugtesløse ændringer.

I betragtning af tekstens værdi og betydning må man mildest talt forbavses over, at man ikke fra kompetent side har sørget for at gøre den tilgængelig for de danske katolikker. Et prisværdigt privat initiativ har til en vis grad bødet på denne forsømmelse, idet det sidste nummer af *Catholica* indeholder en oversættelse af dens vigtigste dele. Man savner dog en oversigt over de udeladte afsnit, og hvis oversætteren havde indføjet nogle undertitler, ville det have været til stor støtte for læseren. Havde § 2 ikke været udeladt, ville jeg have anbefalet oversættelsen. Det er en skønssag, som altid kan diskuteres, hvilke stykker man vælger at oversætte, men man kan dårligt forsvare at udelade § 2, der omhandler liturgiens plads i Kirkens mysterium. Denne paragraf indeholder nemlig de principper, hvorpå hele resten er bygget.

Danske læsere, der ønsker at få et virkeligt indblik i denne vigtige tekst, må tage deres tilflugt til den hjælp, vore broderlande har ydet os. Den svenske Katolsk Informationstjänst (KIT) har udgivet en duplikeret oversættelse, og nu foreligger der desuden en norsk oversættelse, udgivet af Oslo katolske bispedømmes liturgiske kommission. Denne fine lille bog kan varmt anbefales til alle. Vi kan kun håbe, at mange præster vil benytte den, når de skal forberede deres prædikener og liturgiske kommentarer, at mange søstre vil bruge den som hjælp til deres betragtninger, og at mange ungdomsgrupper vil gennemgå den i deres studiekredse. Teksten er forfattet i et sprog, der er så gennemvævet af direkte eller skjulte citater fra Bibelen, og den er i al sin korthed så fuld af belæring og samtidig så alment tilgængelig, at enhver med udbytte kan arbejde med den. Vi takker vore norske brødre. som har gjort det muligt for så mange at øse af den livgivende kilde, koncilet her har åbnet til Kirkens fornyelse.

V.D.

Rom. Paven har udnævnt monsignore Jan Willebrands, Enhedssekretariatet, til titulærbiskop af Mauriana, (KIPA)

Sct. Annæ Hostel på Amager

Kender De det? Familiens unge skal en tur til udlandet og vil gerne finde et sted at bo, hvor det ikke er for dyrt og under betryggende forhold, men hvor?

København har det samme problem og for at afhjælpe dette, har Sct. Annæ Kirke og Skole bestemt sig til at oprette et hostel, hvor unge katolikker fra ind- og udland kan tilbringe mindst 8 dage.

For en pris af 5,00 kr. kan De overnatte i den nye skole på Otto Ruds Vej, hvor en del klasseværelser vil blive indrettet til formålet. Et sted, der er centralt beliggende med gode parkeringsforhold i smukke og rolige omgivelser. — Herfra er der gode forbindelser til talrige seværdigheder i København.

Det er en selvfølge, at overnattende gæster værner om vor skole, overholder reglementet samt medbringer sovepose.

Om ønskes serveres morgenkaffe med brød til en billig pris, og hostellet er åbent fra 26. juni til 10. august, begge dage inklusive.

Man bør i egen interesse reservere plads snarest muligt. Adressen er Otto Ruds Vej, København S. Tlf. 58 05 35.

KATOLSK UGEBLAD OG KATOLSK PRESSETJENESTE søger som midlertidig assistance en velkvalificeret kontordame, der skriver et korrekt og flydende dansk, er rutineret i maskinskrivning og har en god telefonstemme, og som i øvrigt kan påtage sig alt forefaldende kontorarbejde. Arbejdstid – mindst 20 timer ugentlig på timelønsbasis – efter aftale. Løn efter kvalifikationer.

Henvendelse på MI 9055 – redaktør Helge Kristensen – fra mandag den 29. juni.

RADIO OG TV

Hvorfor en tv-avis?

Som omtalt i sidste nummer af Katolsk Ugeblad udsendte Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund den 13. juni en resolution, der i form af en officiel henvendelse til radiorådet, henleder dettes og offentlighedens opmærksomhed på nødvendigheden af en virkelig tv-avis til erstatning for det nuværende »Aktuelt«. Mange læsere af Ugebladet og måske især mange medlemmer af radio- og fjernsynsforbundet vil sikkert være interesserede i en nærmere redegørelse for motiverne til denne henvendelse. Hvorfor ønske ændringer i en af fjernsynets populæreste udsendelser? Når »Aktuelt« er så populært, er det vel, fordi udsendelsen er godt lavet. Hvad er det i det hele taget man ønsker lavet om? Hvad skal man forstå ved en »virkelig« tv-avis?

Ingen nyheder i tv-aktuelt

Det første og afgørende svar på disse tilsyneladende berettigede spørgsmål og indvendinger er den massive kendsgerning, at tv som sådant ikke har — og efter den gældende ordning ikke må have — en selvstændig nyhedstjeneste. Principielt må der i tv-aktuelt kun bringes kommenterende stof til nyheder, der allerede er bragt i den skrevne presse eller i denne skrevne presses såkaldte »Pressens Radioavis«. Det berømteste eksempel på dette utidssvarende monopol var pave Johannes XXIII's død sidste år. Straks nyheden indløb nogle minutter i hel var tv-aktuelt parat til at »gå ned i sort« for at bringe den, men måtte pænt vente til »Pressens Radioavis« havde haft sin udsendelse over Musikradioen kl. hel. Det er situationen i en nøddeskal. Og det er jo meget mere end blot et spørgsmål om at komme først med nyhederne. Det er hele formen på tv-aktuelt, der trænger til at ændres. Men det væsentlige er allerede sket, idet Danmarks Radio fra 1. juli selv overtager ansvaret for nyhedsformidlingen. Muligheden for en tv-avis er dermed til stede, ligesom nyhederne i radioen fra nu af får navnet »Radioavisen« i stedet for det gamle »Pressens Radioavis«.

Et monopols historie

Hele denne strid er i sig selv et interessant eksempel på det gamles mistillid til det nye. Når tv i øjeblikket ikke må bringe direkte nyheder skyldes det den enkle kendsgerning, at tv er den yngste i meddelelsesmidlernes store familie. Som den lille sidstankomne har tv arvet et urimeligt formynderskab, der allerede blev radioen til del, da den kom til verden. Den første nyhed blev oplæst i radioen herhjemme den 23. juni 1923. Den berømte journalist Cavling var cyklet ud til Lyngby Radio for at speake ved en udsendelse. I lommen havde han meddelelsen om Landmandsbankens krak. Pludselig fik han den idé, at det måske kunne interessere lytterne. Han rev sedlen op af lommen og læste den foran mikrofonen. Han fik 200 breve fra lytterne i den anledning, og snart havde hele tre københavnske dagblade hver deres nyhedsudsendelse. Da radioen nogle år senere gik over på det offentliges hænder lykkedes det bladudgiverne at bevare deres monopol på nyhedsformidling i radioen. Det sikredes gennem forhandlinger med den nye statsradiofoni, og resultatet blev et nyt organ: Pressens telegramudvalg. Det trådte i funktion den 1. september 1926 og har altså i år eksisteret i 38 år. Den skrevne presse var bange for den nye radios overlegne muligheder for nyhedsformidling. Man ønskede i alt fald selv at kontrollere de strukturændringer, som den nye teknik medførte. Desværre må det siges at være gået langsomt.

Retten til information

Det er på denne baggrund Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund udsendte sin resolution på repræsentantskabsmødet i Radiohuset. Tiden er moden til en virkelig tv-avis. Det nye meddelelsesmiddel må ikke sinkes i sin selvstændige udvikling og vækst. Tv må ikke ofres på underholdningens alter. Vi har mere end

Næste nummer af bladet udkommer den 10. juli

nogensinde brug for tv som kulturskaber. Hertil hører i første række objektiv information. Pave Johannes XXIII proklamerede retten til information som en menneskeret i rundskrivelsen »Fred på Jord«. Her har tv et umådeligt ansvar ikke mindst overfor de unge, der i stigende grad synes at acceptere radio og tv som eneste nyhedskilde. Det er en kendt sag, at avisernes oplagstal de senere år er stagneret i forhold til befolkningstallet. Men dette problem løser den skrevne presse ikke ved mistænksomhed overfor de nyere tilkomne meddelelsesmidler. Læser de unge ikke aviser er det sikkert ikke tv's skyld alene. Ligesom tv har bragt bibliotekernes udlån i vejret gennem litteraturudsendelser skulle tv også kunne bringe avisernes oplag op ved en sund konkurrence. Det kræver blot, at man ikke ignorerer tv, men accepterer det nye meddelelsesmiddels førende rolle i opinionsdannelsen og følger nyheder og problemer op i fællesskab og konkurrence med tv. Efterhånden vil de enkelte meddelelsesmidlers egenart træde tydeligere frem og kunne supplere hinanden.

Det er dette synspunkt, der har været koncilets synspunkt. I dekretet om meddelelsesmidlerne sammenfattes presse, radio og tv i én problemstilling. Det er også kommet til udtryk i sammensætningen af den nye pavelige kommission for meddelelsesmidlerne, der omtales andetsteds i bladet. I denne kommission sidder repræsentanter for både presse, radio og tv. *J.M.*

Ugens tv og radio (28. juni - 4. juli)

SØNDAG	20.00	tv	Arthur Miller: Alle mine sønner. Skuespil.
	22.15	P2	Duke Ellington fortæller sit folks historie.
MANDAG	19.00	P1	Til kirkefest i Dubrovnik. Reportage fra Jugoslavien.
	19.45	P1	Helaftensudsendelse om Mexico.
TIRSDAG	20.35	P1	Med klassikerne på ferie. Musikudsendelse.
	21.25	tv	Mennesket og religionen. To kortfilm.
ONSDAG	20.20	tv	Amerikansk jazzfilm fra 1960.
	20.45	P2	Familien i Europa. Rumænien.
TORSDAG	21.05	P2	Med Karen Blixens folk på Karen-House.
	22.15	P1	Kirker bag jerntæppet. 3. Ungarn og Polen.
FREDAG	17.40	P2	Ungdomsudsendelse om ferie og sommer.
	21.00	tv	Ekko.
LØRDAG	20.20	tv	4. juli i Rebild Bakker.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad
10. JULI 1964
112. ÅRGANG
27
28

Fra den nye verden:

Spænding i Brasiliens kirke

Valfart i USA

Fra den gamle verden:

En svensk koncil-dagbog

Er en lægbroder hverken fugl eller fisk?

Paven om fødselskontrol

Rom. I anledning af pavens navnedag på Johannes Døberens fest, fejrede man tillige årsdagen for pavens valg, og pave Paul VI modtog kardinalkollegiets hyldest. I sin svartale kom paven ind på flere vigtige emner, blandt andet forholdet til den græsk-ortodokse kirke og fødselsbegrænsningen.

Angående forholdet til den græsk-ortodokse kirke sagde paven, at man vil imødekomme den ortodokse metropolit Konstantin af Patras' ønske og give »en relikvie af uvurderligt værd«, nemlig apostelen Andreas' hoved tilbage til Patras. Paul VI betegnede denne gestus som et vidnesbyrd om sin ærbødighed overfor den græsk-ortodokse kirke og sin vilje til at komme den i møde med broderlig kærlighed. Relikvien vil efter den tredje koncilsamling blive bragt til Patras af en særlig delegation. Paven mindede om, at den hellige Andreas' hoved den 12. april 1462 under specielle historiske omstændigheder var blevet overgivet til pave Pius II i den hensigt, at den kostbare relikvie skulle opbevares ved siden af apostelen Peters grav, og at den ved lejlighed skulle sendes tilbage.

Paven betegnede derefter problemerne angående fødselskontrollen, som på den ene side drejer sig om befolkningsforøgelsen og på den anden side om ægteskabsmoralen, som overordentlig komplicerede og vanskelige. Kirken er fuldstændig klar over problemets mangesidige natur og anerkender ægtefolkenes frihed, samvittighed, kærlighed og pligt. Men på den anden side må Kirken henvise til Guds bud og forkynde disse i lyset af de videnskabelige, sociale og psykologiske sandheder. Kirken følger såvel den teoretiske som den praktiske udvikling på dette område og søger at trænge helt til bunds i problemerne. Paven udtalte håbet om, at det team-work, der udføres af mange fortrinlige forskere på dette område, snart vil være afsluttet. Paven ville i nær fremtid på passende måde gøre rede for resultaterne af dette arbejde. Imidlertid foreligger der ingen tilstrækkelig grund til at betragte de af Pius XII i denne henseende angivne retningslinjer som forældede og ikke længere forpligtende. I hvert fald, sagde paven, måtte disse retningslinjer være gældende så længe, »vi ikke føler os forpligtede i vor samvittighed til at ændre dem«. For øvrigt synes det at være det bedste, at katolikkerne i et så vigtigt spørgsmål følger én og den samme lov, som Kirken med sin myndighed forkynder. Ingen burde derfor ytre sig om dette emne på en måde, der ikke stemte overens med de gældende retningslinjer.

Paven kom til slut ind på den 38. Fukaristiske Verdenskongres, der afholdes i slutningen af november i Bombay. Han så med stor interesse frem til denne begivenhed, der forekom ham at være som et forvarsel om nye tider, som man ligefrem kunne betegne som »messianske«.

▪

Redaktion:
Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K.
tlf. MI 9055
Redaktionssekretær:
Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055)
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K.
tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
▪
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

110 mænd og kvinder i USA har i de sidste tre måneder forpligtet sig til at arbejde som »pavelige frivillige hjælpere i Latinamerika«. Deres indsats ydes fra missionsstationer, og der er for tiden 285 hjælpere i gang. 50 bliver snart hjemsendt efter at have gjort tjeneste i tre år.

Benediktinere koncelebrerer

Rom. Forrige fredag fejrede nitten benediktinermunke sammen med abbed Benno Gut en pontifikalmesse i form af en koncelebration i kirken San Anselmo i Rom. Denne fælles fejring af messen var inspireret af Rådet til Liturgikonstitutionens Gennemførelse, der ledes af kardinal Lercaro, Bologna. Rådet var i forrige uge samlet i Rom. Dets medlemmer, deriblandt biskopperne Spülbeck (Meissen), Volk (Mainz) og Zauner (Linz), deltog i messen.

Den ritus, man fulgte ved koncelebrationen, var specielt udarbejdet med henblik på denne messe. Formodentlig vil den blive retningsangivende for fremtidige koncelebrationer. Messens første del — ordets liturgi — foregik efter den ritus, man plejer at benytte ved pontifikalmesser. Ved offertoriet begav abbed Gut sig sammen med fire assistenter hen til alteret, der var vendt mod menigheden, mens de øvrige femten koncelebrerende præster stillede sig i halvcirkel bag ved alteret og fremsagde samtlige bønner sammen med hovedcelebranten. Man så med særlig interesse frem til, hvordan koncelebrationen af messens Canon var udformet. Hovedcelebranten bad den første bøn i Canon (Te igitur) alene, mens koncelebranterne stod med udstrakte hænder på den gamle bibelske facon, der kaldes »semikah«. Den første assistent bad bønnen for de levende, og den anden bad ihukommelsen af helgenerne (Communicantes). De øvrige bønner indtil forvandlingen, selve forvandlingsordene, anamnesis (Unde et memores), samt bønnerne om at offeret må blive modtaget (Supra quae og Supplices te rogamus) fremsagdes af alle koncelebranterne i fællesskab. Bønnen for de afdøde blev bedt af den tredje assistent.

Ved kommunionen tog hver af de 20 koncelebrerende en del af den konsekrerede hostie, der var større end sædvanlig. Præsterne drak desuden alle sammen af én stor kalk. »Osservatore Romano« kommenterede begivenheden og betegnede den anvendte ritus som »temmelig fuldkommen«.

▪

Santiago. Ifølge et dekret fra kardinal da Silva af Santiago er nye liturgiske bestemmelser trådt i kraft. Nu skal ikke alene epistel og evangelium, men også trinbønnen bedes på spansk. Liturgieksperten, pater Leon Toloza O.S.B., skriver i tidsskriftet »Teologia y vida«, at biskopperne i en ansøgning til Rom har anmodet om, at hele messen må blive læst på spansk.

Frankrig bag af dansen?

Er Frankrig, der tidligere har været den liturgiske bevægelses bannerfører, ved at gå bag af dansen, hvad de liturgiske reformer angår? spørger Patrick Riley, det amerikanske nyhedsbureau NC's korrespondent i Paris, i en artikel, hvori han behandler de liturgiske reformer, der har fundet sted og skal finde sted i Frankrig.

Visse iagttagere skal nemlig have antydet, at det for »manden på gaden« næsten ser ud som om, at de franske biskopper kun har stadfæstet reformer, som allerede var indført i forvejen. I et svar på Rileys spørgsmål svarer en af de ansvarlige for, hvad der sker bag kulisserne, pater Claude Roguet O.P., imidlertid, at det ville være en forkert fremgangsmåde at indføre ændringerne med et slag. Hvis man indførte noget, som folk ikke først havde fået den fulde forståelse af, ville man være lige langt, og så var der ikke tale om nogen reform. Det nye måtte gro organisk frem.

Det kan anses for sikkert, at de faste dele i messen, som bedes af fenigheden, Kyrie, Gloria o.s.v., skal bedes på fransk. Det kan også forventes, at dele, der synges af koret, vil blive sunget på fransk: Introitus, Graduale o.s.v. Også kollekterne — kirkebønnen o.s.v. — ventes at blive på modersmålet, men det vil tage tid at oversætte disse bønner, idet man, før man tager noget nyt i brug, vil være sikker på, at det er umiddelbart forståeligt. Mange af kollekterne har en ret indviklet struktur.

For Fadervors vedkommende er der det økumeniske problem at tage stilling til. Den oversættelse, franske katolikker anvender, er meget forskellig fra den, franske protestanter bruger, og man ville gerne nå frem til at kunne bede Fadervor sammen. Katolikkerne er indstillet på at konsultere protestanterne, hvad dette spørgsmål angår, idet protestanterne jo har større erfaring, hvad angår bøn på modersmålet. I Frankrig har man heller ikke nogen tradition med hensyn til Bibelen på modersmålet, som det er tilfældet i England, Tyskland og Danmark. Man mangler derfor i vid udstrækning et grundlag, hvorpå man kan bygge en liturgi på fransk, siger Patrick Riley, der i øvrigt oplyser, at de fleste franske bibeloversættelser stammer fra dette århundrede.

▪

Frankrig har dog stadig sine rebeller på det liturgiske område, men mange franskmænd er af den opfattelse, at liturgikonstitutionen har overflødiggjort fransk førerskab.

(NC News Service)

VERDEN RUNDT

Istanbul. Den græsk-ortodokse patriark Athenagoras vil, når den tredje koncilsamling begynder til efteråret, opholde sig i Moskva, hvor han vil forhandle med patriarken Alexsej, der er den russisk-ortodokse kirkes overhoved. Pavestolen, der med interesse ser frem til dette møde, har givet den apostoliske internuntius i Tyrkiet, mgr. Lardone, instruks om at drøfte sagen med patriarken Athenagoras. Derefter vil mgr. Lardone rejse til Rom for at aflægge beretning.

▪

Firenze. Ærkebiskop Florit af Firenze har indbudt patriarken Athenagoras af Konstantinopel til at komme til Firenze. Den økumeniske patriark har i en svarskrivelse udtrykt sin glæde over indbydelsen og meddelt, at han meget gerne vil tage imod den, når han skal besøge pave Paul i Rom. Athenagoras har dog ikke udtalt sig om, hvornår dette besøg, ved hvilket han håber at uddybe sin personlige kontakt med paven, skal finde sted. Når kontakten mellem det ortodokse patriarkat og pavestolen er blevet uddybet vil enheden ikke længere være langt borte, sagde patriarken. Enheden kan nemlig kun komme i stand, hvis den forberedes ved personlige kontakter.

Firenze er gennem sin historie særlig knyttet til den ortodokse kirke. Det var på koncilet i Firenze i det 16. århundrede, der tilvejebragtes en midlertidig genforening mellem Rom og den græsk-ortodokse kirke.

▪

Biskopperne i Ækvatorialafrika har i et fælles hyrdebrev peget på de dårlige sociale tilstande og opfordret alle kristne til at tage kampen op mod sult og elendighed.

Kvinderne og lægapostolatet

München. På et møde i München i Det tyske katolske Kvindeforfunds bayerske afdeling sagde professor Karl Rahner S.J. for nylig: »Alt hvad Kirken i dag forkynder angående lægapostolatet, det almindelige præstedømme og lægfolkets verdensomfattende mission må også gælde direkte og på samme måde for kvinderne.«

Rahner mente, at ingen mere i dag teoretisk ville bestride kvindernes ligeberettigelse, men dens omsættelse i praksis lod stadig meget tilbage at ønske. Således havde man for eksempel ganske vist givet lægfolk adgang til koncilet — men ikke kvinderne. Man kunne i det hele taget stadig spore mange levn af den patriarkalske indstilling i gejstlighedens holdning over for kvinderne. Spørgsmålet om kvindernes adgang til de hierarkiske embeder gennem meddelelse af vielserne kunne man »tålmodigt stille i bero, fordi der også på andre områder stadig er nok at tage fat på med hensyn til kvindernes ligeberettigelse indenfor Kirken«. Den officielle kirke skulle vogte sig for kun at forkynde kvindens ligeberettigelse i ord, og den skulle gøre sig fri af den fordom, at de opgaver, der kan overlades lægfolket, kun skal varetages af mænd. På grund af præstemangelen var Kirken i dag tvunget til også at kalde kvinder til deltagelse i det hierarkiske apostolat, det være sig indenfor katekesen, i diakonien eller i sjælesorgen. Man måtte dog i højere grad end hidtil passe på, at præsterne ikke kun betragtede disse embeder som en underordnet hjælpevirksomhed, når de blev udøvet af kvinder. Man måtte inden for disse opgaver tilstå kvinderne lovhjemlet selvstændighed, værdighed og personligt ansvar.

Romersk ros til Rahner

Rom. Den tyske teologiprofessor Karl Rahner S.J., som nu har overtaget Romano Guardinis lærestol i filosofi og teologi i München, er blevet rost af Vatikanets søndagsblad »L'Osservatore della Domenica«. Bladet beskriver ham som en lærer, »for hvem det er lykkedes at kaste alle teologiens gamle illusioner over bord, samtidig med at han har holdt sig nøje til den rene lære og har givet beviser på en inderlig kærlighed til Kirken.«

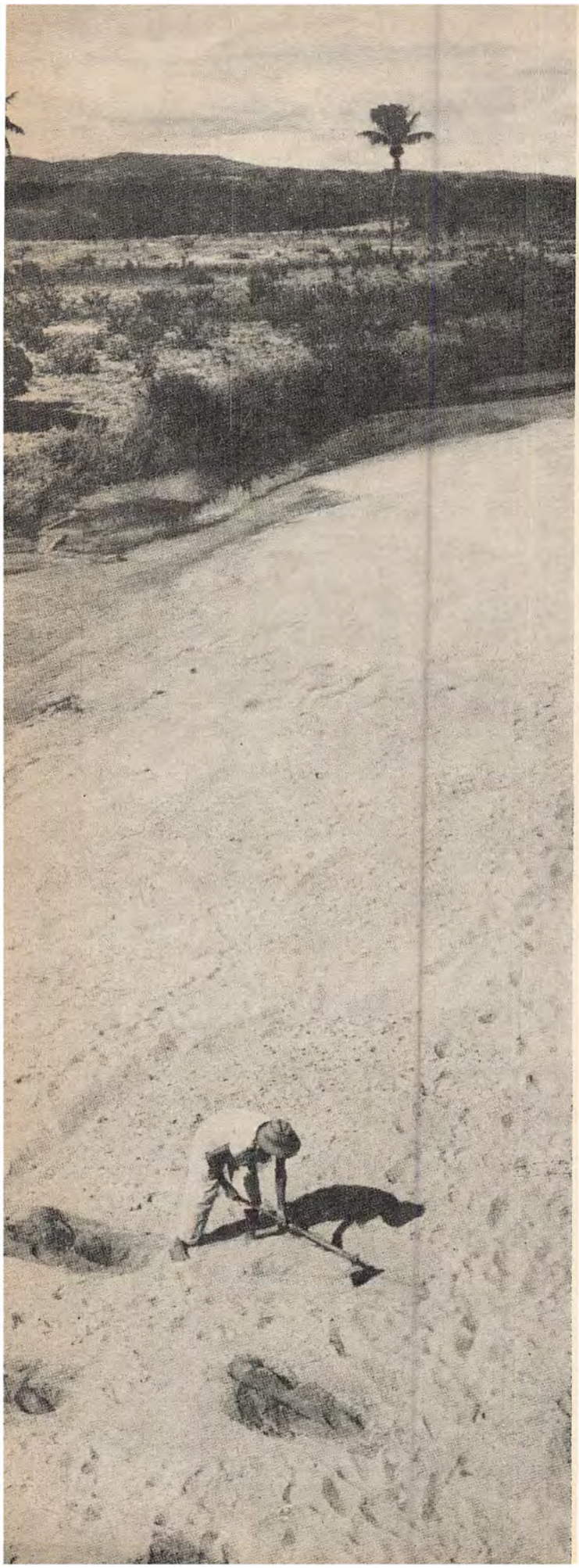

». . . at man ikke vil slukke det håb, som folkemasserne nærer . . .«

Forholdet mellem kirke og stat i Brasilien har taget en foruroligende vending, ligesom der er tale om en vis indre spænding i kirken Her bringer vi baggrunden for udviklingen

»Vi håber – og det er et meget dybt ønske hos os, båret frem af vore inderligste bønner – at Deres land . . . ikke blot må udvikles i urokkelig ro og ledes mod en fremtid for alle, i fred, i trivsel, i retfærdighed, i gensidig forståelse og i et gensidigt sammenhold, der omfatter alle borgere, og at det ikke må opleve, at der kommer nogen standsning på denne vej mod gennemførelsen af de nødvendige sociale reformer; at man ikke vil tøve med at tage de forholdsregler, som er nødvendige, for at de arbejdende klasser kan få deres lovlige krav opfyldt; at man ikke vil slukke det håb, som folkemasserne nærer, om at få en retfærdig økonomisk-social orden, hvor de ledende tager tilbørligt hensyn til de fattiges behov, til folkets undervisning og uddannelse, til social og sanitær hjælp til de små i samfundet, til behovet for at få bygget boliger til de hjemløse i de store byer og i de hærgede områder i den nordvestlige og i andre dele af Deres umådelige land, til behovet for en reformering af landbruget, til planerne vedrørende industrien o.s.v.«

Det nys citerede er et afsnit af en tale, pave *Paul VI* holdt den 30. april i det brasilianske kollegium i Rom i anledning af kollegiets 30-års jubilæum. Til stede var en række kardinaler, udenlandske ambassadører og kollegiets lærere og elever. De læsere, der erindrer et interview, Ugebladets og Katolsk Pressetjenestes korrespondent i Rom, dominikanerpater *Erik Gunnes*, under den anden koncilsamling havde med den brasilianske biskop *Helder Camara*, eller som på anden måde har fulgt denne snart verdenskendte

Spændingen i Brasiliens kirke

prælats virke for at skabe bedre vilkår for de små i det brasilianske samfund, vil kunne se, at paven og Camara, der nu er blevet ærkebiskop, ønsker den samme linje fulgt i disse spørgsmål. Ligesom mgr. Camara gør Paul VI opmærksom på det nødvendige i, at der indføres reformer, *før* kommunisterne får fast greb om tøjlerne, for selv om man er enig med kommunisterne i, at der skal gås radikalt til værks, hvis det skal gavne noget, må man jo hele tiden være opmærksom på, at *ateisme* og *bekæmpelse af religionen* er uadskilleligt forbundet med den løsning, kommunisterne anviser.

Pavens lange tale afslører de vanskeligheder, den katolske kirkes overhoved har at tage hensyn til, når det drejer sig om Sydamerika i almindelighed og Brasilien i særdeleshed. Der er den himmelråbende fattigdom og den uretfærdige fordeling af goderne, den store befolkningstilvækst og analfabetismen. I Brasilien ejer f.eks. 62.000 personer 117 millioner hektar, mens 1 million småbønder tilsammen ejer 7,4 millioner hektar, og 50 pct. af befolkningen er analfabeter. Og så er der den politiske situation i Latinamerika, som er meget vigtig at have rede på – ikke mindst når det drejer sig om Brasilien. Ved en konference på det kristelig-demokratiske partis akademi Eichholz i Vesttyskland for nogen tid siden redegjorde en ledende katolsk politiker fra Latinamerika for sin opfattelse af situationen og den fremtidige udvikling: Stort set findes der i Latinamerika fire politiske magtgrupper: de konservative, det demokratiske venstre, kommunisterne og de kristelige demokrater. De konservative repræsenterer rene gruppeinteresser og er hovedansvarlige for de nuværende forhold. Konservatismen har ingen berettigelse i Latinamerika, da der ikke findes noget, der er værd at konservere, mente den katolske politiker. Det demokratiske venstre – de liberale – har haft deres chance og forspildt den. De anses almindeligvis for at være støttet af USA og for at gå USA's ærinde. De kristelige demokrater vil ligesom kommunisterne ændre samfundet i bund og grund, men i modsætning til kommunisterne ad lovlig vej. Til hinder for en reform ad lovlig vej er dog følgende blandt andet. Analfabeternes udelukkelse fra valgretten i visse stater (Peru). Kun de priviligerede er altså stemmeberettigede – d.v.s. de, der er interesserede i at bevare de nuværende forhold. Massemedierne beherskes af de styrende, og folket holdes derved i uvidenhed om årsagen til elendigheden. Ethvert regime, det være sig korrupt eller tyrannisk, som vil afhjælpe den forfærdelige arbejdsløshed, kan regne med støtte. De kirkeledere, som støttet af kristne politikere arbejder for en ændring af samfundsstrukturen, kæmper – netop fordi de for dem eneste acceptable muligheder er dem, *freden* og *loven* byder – med enorme vanskeligheder. En af de største er de besiddendes egoisme.

For den katolske kirke er Brasilien et ganske særlig kompliceret problem, idet de seneste begivenheder i landet har afsløret, at der består svære meningsforskelle mellem grupper af landets biskopper indbyrdes. Under anførsel af kardinal-biskoppen af Sao Paulo, Carlos Vasconcellos Motta, og den nu til ærkebiskop af Recife udnævnte Helder Camara ydede en række biskopper en solid offentlig støtte til den nu styrtede præsident Goulart og hans styre. Til gengæld havde ærkebiskoppen af Rio, kardinal Jaime de Barros Camara (der altså ikke må forveksles med den nye ærkebiskop af Recife) ved en – som han selv siger – »demonstrativ gestus« bevidnet Goularts modstander, den tidligere præsident, marchal Dutra, sin sympati ved at aflægge et officielt besøg i hans hus.

Meningsforskellene mellem grupperne af biskopper havde endog gadedemonstrationer til følge, og man så både ivrige katolikker, der demonstrerede mod udtalelser fra Goularts mund, og ikke mindre ivrige katolikker, der demonstrerede mod, at man demonstrerede mod Goulart.

Det brændende spørgsmål for katolikker i begge lejre er og har været, hvilken politisk, social og videnskabelig linje der var forenelig med den katolske socialetik og kunne anvendes i Latinamerika. Man kunne i den forbindelse i et blad, der udkommer på et katolsk universitet og redigeres af katolske studenter, se en artikel med overskriften »Kristne og marxister forenet i kamp for menneskehedens befrielse«. Et andet sted i bladet sås billeder af pave Johannes XXIII og Karl Marx side om side. Og mens en del af biskopperne anså Goulart-regeringens foranstaltninger for både politisk ansvarlige, lovlige og i overensstemmelse med principperne i den kristne sociallære, fandt andre biskopper, at de radikale forholdsregler og reformer var udtryk for en betænkelig fremgangsmåde, som ville have en styrkelse af de kommunistiske grundsætninger og det kommunistiske parti til følge. De samme grupper påstod endvidere, at Goularts foranstaltninger kun var af ren magtpolitisk karakter, og at de hverken kunne bringe Brasilien ud af den økonomiske eller af den sociale krise.

Pavestolen stod med hensyn til de indre forhold i den brasilianske kirke over for et såre vanskeligt problem, som ikke blev mindre, da Goulart blev styrtet, og hans modstandere kom til magten. Sao-Paulo-kardinalen, Motta, der utvetydigt var gået ind for Goulart, stod på den dårligst mulige fod

med det nye styre, og det samme var vel for en stor del tilfældet for biskop Helder Camaras vedkommende. Vatikanet havde dog en repræsentant i Brasilien, som var i stand til at gribe fat om problemerne, nemlig den apostoliske nuntius Armando Lombardi – en mand, der var kendt som en af pavestolens mest drevne diplomater, og som af mange blev anset for at være arvtager til posten som Vatikanets statssekretær, når kardinal Cicognani trak sig tilbage. Resultatet blev, at Sao Paulo-kardinalen – overhovedet for et bispedømme med 4.200.000 katolikker – blev forflyttet til et område med 67.450 katolikker. Hans nye stift er imidlertid i religiøs henseende særdeles vigtigt, da det indeholder Brasiliens vigtigste valfartssted. Helder Camara blev ligeledes forflyttet, men han blev fra at være hjælpebiskop i Rio forfremmet til ærkebiskop af Recife.

Det *kan* se ud, som om kardinal Motta er blevet offer for pression mod Vatikanet fra de nye magthaveres side, men det må også tages i betragtning, at der gennem lange tider er strømmet klager ind til pavestolen på grund af kardinal Mottas åbenlyse indblanding i politik. Endelig kan man ikke se bort fra, at Motta selv er blevet led og ked af det hele og har ønsket en post, hvor det væsentlige i bispegerningen – det religiøse – kunne passes nogenlunde uforstyrret.

Den pavelige nuntius i Brasilien får ikke at se, hvad fremtiden vil bringe. Han er nemlig pludselig død i en alder af 59 år.

Endnu er situationen langt fra afklaret. Der hersker stadig stor uenighed om, hvad Goulart egentlig stod for, ligesom man endnu ikke ved ret meget om, hvad den nye regering vil foretage sig for at afhjælpe den store nød i det af politiske, økonomiske og sociale kriser så hjemsøgte Brasilien.

Helge Kristensen

Næste nummer af bladet udkommer den 24. juli

Svensk pige i Rom

Kardinal Ottaviani og Ruffini tager en taxa til koncilet. De sidder og snakker om højlærde ting og tænker ikke nærmere over, hvor de kører. Men så opdager de pludselig, at de er kommet ud på den anden side af Ponte Milvio. »Hvad er meningen,« spørger de chaufføren. »Deres Eminencer skulle jo til koncilet. Jeg er på vej til Trient!« lød svaret.

Det var en af de anekdoter, der verserede i pressekredse i Rom under første koncilsamling. Vi kan lige tage en til:

I en storm går et skib under. Om bord befinder sig kardinalerne Ottaviani, Ruffini og Siri. De drukner. Hvem bliver reddet? — Kirken!

Især den sidste, der er lige ved at være over stregen, er skrap kost, og den kendte svenske journalist og forfatterinde, Gunnel Vallquist, lægger ikke fingrene imellem i sin »Dagbok från Rom«. Hun skriver selv i forordet, at bogen ikke skal gå for at være nogen udtømmende eller fagmæssig redegørelse fra Vatikankoncilet, hvis første samling hun fulgte som journalist i Rom i efteråret 1962. Gunnel Vallquist gør således udtrykkelig opmærksom på, at det skete ikke fremstilles objektivt, men som det tager sig ud gennem forfatterens briller. Skildringen er farvet af hendes sympatier og antipatier.

At Gunnel Vallquist netop blandt andre små pudsigheder har de to anekdoter, som vi bragte indledningsvis, fortæller meget om, hvem hun har sympati for, og hvem hun ikke har sympati for. Selv om anmelderen til en vis grad — i princippet — deler disse hendes sympatier og antipatier, må det dog understreges, at man på nogle punkter må tage afstand fra en meget for overdreven generaliseren, som Gunnel Vallquist gør sig skyldig i: »England er stokkonservativt, Polen ligeså ... — de 'store' i det franske episkopat er fremskridtsmænd, de øvrige spiller ingen rolle.« Det er, som læserne vel forstår, de nationale grupper af koncilfædre, der her er blevet talt om.

Men som sagt har Gunnel Vallquist i sit forord gjort opmærksom på sin stilling som partigænger, og hvad hendes målsætning iøvrigt angår, må man sige, at det i højeste grad er lykkedes den begavede dame at få sin læser til at fornemme *den* specielle atmosfære, der kendetegner konciltidens Rom.

Det er det komplette sammenbrud på pressetjenestens kontorer — allerede varslet af institutionens chef, monsignore Vallainc, som skal have sagt: »Vi behøver ikke pressen.« Journalisterne kommer til at hungre efter oplysninger med kød på, men man spidses af med intetsigende bulletiner »udarbejdet under Felicis opsigt: 'Forskelligartede meninger kom til udtryk — noget der vidnede om forskellige skoler og forskelligartede erfaringer.'«

Man må med et citat fra en folkevise sige om Gunnel Vallquist at hun »skåner som nælden ej ven eller fjende«. Om de reformivriges kære kardinal Beas »pressekonference« skriver hun, at der ikke var meget at gå på. Teksten blev delt ud, og han læste den. Ingen spørgsmål og svar. Et foredrag.

Men der dannedes efterhånden på barerne omkring Peterskirken og i de små restauranter en uofficiel pressetjeneste, og det viste sig, at langtfra alle prælater delte kuriens opfattelse af, hvad det tilkom offentligheden at få at vide.

Forfatterinden fortæller om de små hyggelige frokoster, ved hvilke journalister mødtes med den og den koncilteolog eller biskop — navnene nævnes ikke, men vi får en masse at vide om de pågældendes meninger. Samtidig følger vi koncilet fra dag til dag, og vi får koncentrater af de vigtigste indlæg — så vidt man kan skønne såre loyalt refereret. Det er virkelig en koncildagbog, selvom forfatterinden jo må have fået det altsammen på anden hånd.

Naturligvis står der ikke så lidt — og det er ikke skrevet *mellem* linjerne, men *på* linjerne — som man for ikke så mange år siden ville have kaldt respektløst, når man tog i betragtning, at det var en tro Kirkens datter, der skrev det, og bogen vil i hvert fald chokere i

Selv om man ikke kommer indenfor, kan man godt være velorienteret.

kredse, hvor rettroenhed består i at opdele alt i ortodoxi og kætteri, og hvor det at gøre autoriteterne opmærksomme på tvivlsomme synspunkter hos en medbroder eller en medsøster regnes for en from handling. Læseren vil måske også finde, at negative synspunkter dominerer i overvættes grad, men, som forfatterinden gør opmærksom på, er *det* i et kirkemøde, som man kan »tage og føle på«, først og fremmest *debat*, og størstedelen af en bog om et kirkemøde må derfor handle om denne debat. Og så er selve koncilets arbejdsform jo *kritik* af forelagte udkast, »schemata«, som kirkemødet skal tage stilling til, og indlæggene må derfor ofte formuleres negativt.

Gunnel Vallquists bog om første koncilsamling kan altså anbefales på det bedste. Man *skal* tage de forbehold, som hun selv anviser, og man gør klogt i at tage et par stykker til, men læser man så bogen kritisk og debatterer med den, vil man virkelig kunne få et godt udbytte — ledsaget af en følelse af at have fulgt den første koncilsamling på nært hold. Spændende læsning er det ofte. Hvem kan for eksempel undgå at rives med af beretningen om debatten om »Åbenbaringens kilder«, da denne var i sin mest sprængfyldte fase...

HK

Gunnel Vallquist: Dagbok från Rom.
Bonniers Forlag, Stockholm.
162 sider, sv. kr. 21,50.

Forståelse mellem katolikker og frimurere?

Et fremtrædende katolsk dagblad i Schweiz har gjort sig til talsmand for en, som det hedder, »udveksling af synspunkter mellem repræsentanter for den katolske kirke og frimurerne.«

Således skrev den kendte skribent *Karl Wick* i en ledende artikel i bladet »Vaterland«, at mange frimurere ikke længere bekender sig til de ideer, der var kendetegnende for logerne i forrige århundrede, selvom han dog var opmærksom på, at situationen var forskellig fra land til land. Dr. Wick støttede sig bl.a. til en bog, der er udgivet i Frankrig: »Vore adskilte brødre — frimurerne«.

Jesuitternes blad i Rom, »Civilta Cattolica«, har fornylig givet udtryk for den opfattelse, at katolikker fortsat har grund til at være på vagt over for frimureriet.

De ovennævnte udtalelser må ses på baggrund af den traditionelle antikatolske holdning (svarende til Ku-Klux-Klans i USA), der har kendetegnet frimurerlogerne i lande som Frankrig, Spanien, Portugal og Mexico og, som det for eksempel var tilfældet for Mexicos vedkommende, ikke sjældent gav sig udtryk i voldelig forfølgelse, idet vigtige regeringsposter var besat med frimurere.

Især i Frankrig har der de senere år været tegn på en betydelig bedring af forholdet mellem frimurere og katolikker. I Danmark er fjendskabet mellem logerne og den katolske kirke praktisk talt et ukendt begreb.

•

H a a g . De nederlandske biskopper har planer om en revision af en i 1954 udsendt erklæring, ifølge hvilken katolikker ikke kunne deltage i de socialistiske fagforeninger eller være tilsluttet det socialistiske parti. I en udsendelse i det hollandske fjernsyn den 3. juni, blev det bekendtgjort, at biskopperne ville ændre det tidligere hyrdebrev på flere punkter og tilpasse det de ændrede forhold. Biskoppen fra Den Bosch, Bekkers, har bekræftet denne meddelelse. Han sagde, at erklæringen var blevet indhentet af udviklingen, således at en revision nu var uundgåelig, (KIPA)

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

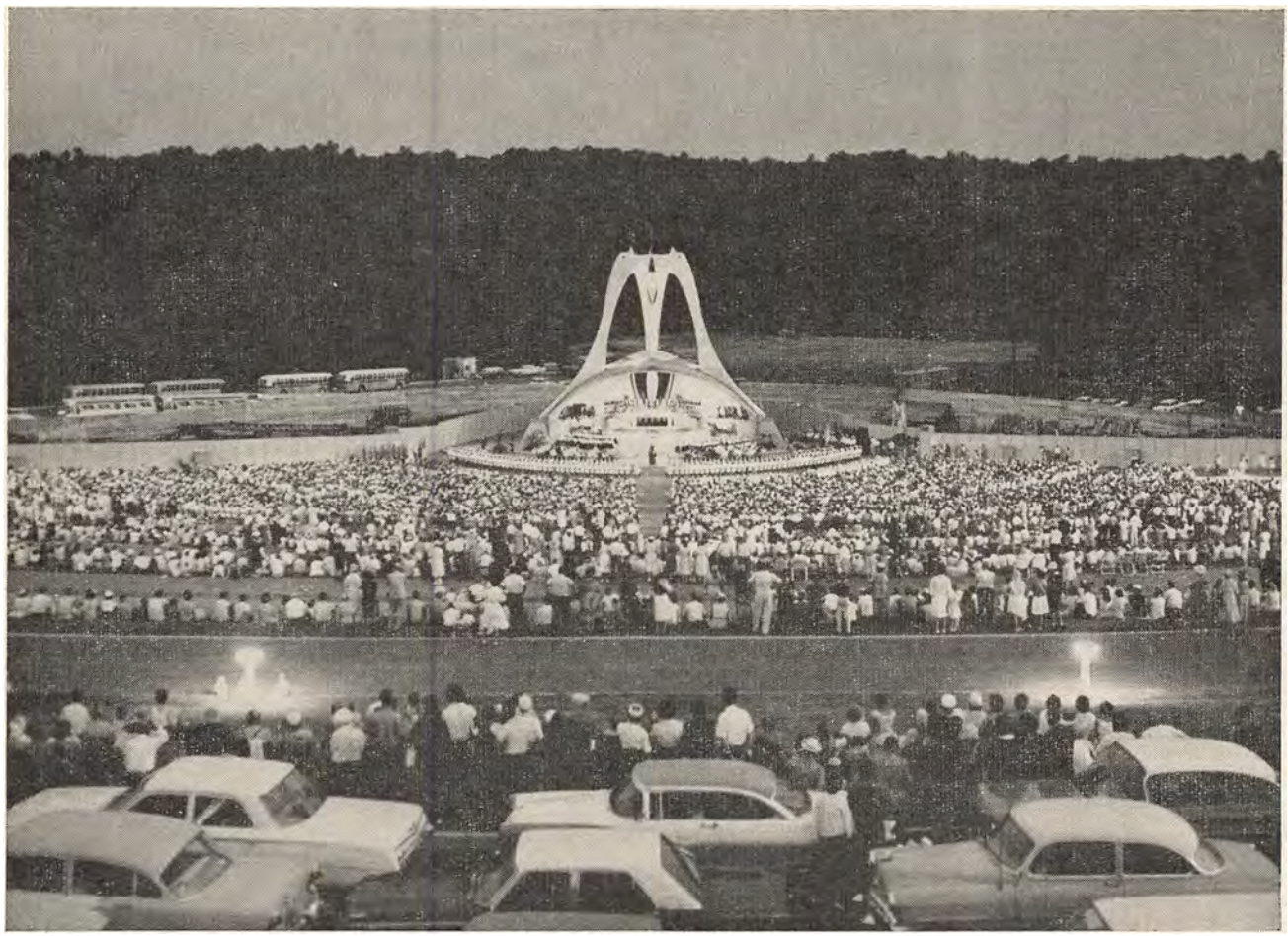

Det sande. Det skønne. Det gode.
Giv skønheden en chance!
Glæden en mulighed!
Hvordan kan dette ske,
når vi tænker på alt det,
som omgiver os?
Alt det, vi langsomt og møjsommeligt
søger at arbejde os ud af som af en sump.
Det, vi kalder *tiden*.

▪

Vi kørte nordpå med toget. Op i fastlandets indre. The Mid-West. Og selvom vi kørte 100-120 km i timen, var det, som kom vi ingen steder. Landskabet var tidelig det samme. Sump og atter sump. Åbent, stillestående vand. Træer midt i vandet. Udgåede træer, kvalt af væde og det spanske mos, der i lange guirlander slyngede sig fra træ til træ i sælsomme drømmegardiner. Ingen huse. Ingen mennesker. Alligatorer, slanger og moskitoer, — ja, hvis det havde været sommer. Men det var vinter. Vinter og frost. Kun en enkelt ådselgrib sås nu og da mod den blege vinterhimmel.

Er der da ingen ende på dette landskab!

Omsider kørte vi gennem beboede områder. Gennem småbyer. Bogstavelig langs ad gaden, hvor vi sagtnede farten. Til venstre huse, hvor der boede folk, der havde deres udkomne. Til højre faldefærdige skure, hvor negerbørnene stod udenfor og vinkede smilende til os. Old black Joe stavrede af sted med sin stok, »hearing their gentle voices calling«.

Jeg ved, vort mål er The Shrine, sagde jeg. Vor Frue af Sneen's Shrine. Men jeg ved ikke, hvad »the shrine« er. Fortæl mig det.

Wait and see, lød svaret.

Og toget kørte videre. Hundreder af kilometer ind i fastlandet.

Vi kom til Belleville sent om aftenen og gik i seng på motellet. Og næste morgen tidligt kørte vi i en bil ud ad highway'en mod vest halvvejen til St. Louis. Landskabet havde forlængst ændret karakter. Forlængst havde vi *fast land* omkring os, men hele tiden den umådelige slette. Nu blev terrainet bakket. Her var smukt.

Venlige høje og skovklædte bakker.

Bilen drejer til venstre bort fra highway'en. Vi kører ind i en høj, lys verden, hvor Guds hånd mildt har formet jordsmonnet og siden har befolket det, men før Han befolkede det, — beåndede Han det.

De kender H. C. Andersens *Nattergalen*. Også De har i barnedrømme vandret i Kejseren af Kinas haver, indåndet deres skønhed, drukket af deres kilder og hørt blomsterne ringe som spæde klokker.

Nu var vi der. I vore drømmes have.

Bilen kørte langsomt gennem terrainet ad slyngede veje op og ned ad bølgende bakker. Underligt at køre i bil i eventyrets verden et sted mellem himmel og jord. Vi taler stadig vort vanlige sprog. Det må alligevel være vor verden, vi er i.

Men hvilken verden!

I FISKENS TEGN

Nogle vil måske finde, at valfartsstedet for Vor Frue af Sneen er lovlig fremmedartet men at også en katolik fra den gamle verden kan opbygges - derom vidner dette stemningsbillede

Vi står ud af bilen og vandrer til fods. Det er morgen, en klar og let frost. Solen er oppe over skovene, og vi vandrer den i møde ad slyngede stier op ad højen i ensomheden, i stilheden.

Dybt under os må verden være, sådan føles det. Vi kan røre ved himlens kuppel, hvis vi løfter vor hånd.

Der er en sø heroppe. En lille sø, og op af søens vande vokser fremmedartede bronceblomster. De skyder sig op over vandet som sære, store frugtkapsler, og inden i dem, under dem, hænger store klokker og mindre klokker lavt over søen, der vil tone som krystalhimlen, når klokkerne tager på at ringe.

Lad mig forklare det, siger præsten, der ledsager os. Ved middag, når klokken er tolv, vil I høre klokkerne ringe. Når solen står op ringer de, ved middag, og når solen går ned. — Men lad mig forklare det hele. For jeg kan se, I ikke forstår det. Endog I ikke burde være spor forundrede.

Vi er drejet bort fra vejen. Vi er gået ind i *Nådens* verden. Derfor er alting anderledes. Senere vil vi gå ud på vejen igen bærende i os og med os dette steds mysterium.

Kan I huske: Nede i dalen kom vi forbi klippegrotten. Den hellige Jomfru stod i grottens åbning til højre for alteret ved klippens fod. Et milieu fra Lourdes, sagde I sikkert. Det kan I godt sige, men så har I været hastige, været banale, stedets stilhed har endnu ikke besejret jeres stemmer. På dette sted fejrer vi mysteriet, som begivenhederne i Lourdes peger hen på: Jomfru Marias ubesmittede undfangelse. For i den begivenhed begyndte forløsningens mysterium i konkret virkelighed. Vor gang over jorden gennem årtusinder havde været tung og vanskelig. Men længslen i vor sjæl havde aldrig ophørt at leve, vort håb var aldrig sygnet hen. Det flammede op i menneskeslægtens profeter og største digtere. Gud *talte* til sine mennesker. Men i Jomfru Marias ubesmittede undfangelse begyndte Han at *handle*. I hende begyndte Han konkret indfrielsen af sine løfter.

Derfor kom vi der forbi.

Den næste station på vejen er den, hvorved vi står nu. Her kan vi høre Himmerigs klokker ringe af fryd, da

»som lyn indtræder Gabriel
med et: Hil sæl!«

og bebuder, at jomfruen skal føde en søn, hvis navn skal være: Frelser.

Og jomfruen fødte en søn og fulgte Ham ad smertens stier. Om lidt vil vi med hende som fører fordybe os i den korsvej, på hvilken hun først af alle fulgte sin søn.

Og vi vil finde, hvor den korsvej fører os hen.

Ad en vej mellem højene vandrer vi den lange vej fra billede til billede, den lange, lange lidelsens vej, og standser og beder ved de fjorten smertens stationer.

Og nu står vi ved målet, siger præsten.

Ser I det! Det, som er centrum i menneskelivet, det enkelte menneskes liv, historiens liv, — frelsens kulmination: Det evige Golgata!

Og vi ser ud over den svagt skålformede skråning mod frelsens vartegn.

Vi er tavse. Vi ser længe. Det arbejder inden i os. Hvor er vi? Et sted mellem himmel og jord. Mage til syn så vi aldrig. En arkitektur, som er digtning og musik i ét. Hvor universet bliver os bevidst i blot et blik, hvor ting hænder af dramatisk vælde. Dramaernes drama. Verdens skabelse påny.

I fiskens tegn.

•

Usynlige linjer i luften lader os fornemme en ligesidet trekant, lige meget hvor vi står. En usynlig, trekantet pyramide, symbolet på Den hellige Treenighed, i hvem alting sker.

De synligt udspændte sfærer brister, sprænges udefra. — Som en pil fra Guds buestreng nedfarer Hans kærlighed til jorden, åbner den enorme guldkalk, så vi skuer ind i Hans kærligheds bæger og ser dens brændende lue og midt i flammen: Jomfruen bærende Gudsbarnet, som kom til os og på mystisk vis stadig lever i kalken og rækkes os, så vi om lidt konkret kan modtage Ham selv.

Og se, det nådens bæger, bag hvilket nordlysene flammer, kan ikke rumme, hvad der er det betroet. Det går over sine bredder, og Guds kærlighed strømmer ud over alt. Vi ser det synligt for os som i et flor, et gyldent fiskenet, der holder os fast i sine masker.

Og inden i os siger det:

Han lader mig ligge i grønne enge. Han leder mig til hvilens vande. Du dækker bord for mig lige for øjnene af mine fjender. Du salver mit hoved med olie. Mit bæger flyder over. Bare godt og miskundhed skal efterjage mig alle mit livs dage, og jeg skal bo i Herrens hus gennem lange tider.

Og for at jeg aldrig skal falde i tvivl om det nye liv, opdager jeg, som Noah opdagede regnbuen: at de bristede sfærer danner et stort M, navnet på den første frelste, den første, Gud ophøjede.

I arkitekturens midtpunkt stod alteret. Det mystiske Golgata. De gyldne lysestager bestråler overflødighedens flor, som fortsætter i grundens stenbelægning og går som bølger imod os, da vi knæler ved kommunionsskranken.

Herhen førte Vor Frue af Sneen os, så vi blev fanget i Guds net. Hvor vi vender os, er vi omsluttet af to buede linjer, som danner oldkirkens Kristustegn. Vort øje møder det i den opretstående arkitektur, i udsmykningen, i terrainets kurver. Overalt.

Vi er fanget i fiskens tegn. Opslugt deraf som Jonas.

Og finder os siden landsat på Ninives strandbred. Mærket for livet.

Ja. Siden er man ikke den samme som forhen.

Derfor driver længslen mange til Our Lady of the Snow's Shrine.

Helligstedet begyndte oblatfædrene at forme for fire år siden, og mennesker valfarter nu dertil fra hele Amerika. Der er travlhed i sommermånederne fra april til november. I fjor var pilgrimmenes antal 700.000.

Vi selv kom igen dag efter dag.

Og fandt ned i krypten, hvor Det Allerhelligste har til huse. Mellem profeter gik vi ind, mellem evangelister gik vi ud. Deres ærværdige og milde skikkelser hilste os fra sølvdørenes relieffer. Rummet var *et skrin*, et apokalyptisk forværelse til Himmeriges Rige, hvor keruber og serafer omsvævede Guds telt på jorden.

Da vi forlod stedet sidste gang, sang vi salmen:

Glæde og lys med dem komme til bys,
blomstre lad muld, hvor de træde!
Styrke og mod bringe svaghed på fod,
trøst finde alle, som græde!
Ved evangeliets milde røst
miskundhed vågne i hvert et bryst!

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/S

☆

Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093

Sparekassen
for Lyngby og Omegn

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Karsten og Guldberg-skolen

Et af børneværelserne på Guldberg-skolen i Kramnitze på Lolland hedder Karsten. Forklaringen er, at en lille dreng med dette navn hvert år sendte et par kroner til opførelsen af denne skole for fysisk eller psykisk handicappede børn. For nogen tid siden omkom han ved en ulykke, 13 år gammel. I hans efterladenskaber fandt hans forældre kvitteringerne for sønnens private Guldberg-hjælp, som de ikke kendte noget til. To andre værelser har drengenavne – som et minde om børn, der har været i forbindelse med Stig Guldbergs arbejde, men som nu ikke lever mere.

Dette er blot enkelte eksempler på den opofrelse, der har været vist Guldberg-skolen, hvis første tre pavilloner nu er taget i brug.

▪

Det er et helt igennem usædvanligt byggeri. Unge tyske bygningshåndværkere, lærlinge og ingeniørstuderende har i de sidste tre-fire år tilbragt deres ferier i Kramnitze. De unge tyskere samlet i organisationen »Dortmunder Guldberger Hilfe« har selv betalt de mange rejser frem og tilbage, mens de sled med byggeriet. Byggematerialerne er derimod for størstedelens vedkommende skænket af danske virksomheder, der har ønsket at støtte Guldbergs internationale børnehjælpsarbejde. På den måde er komplekset, som senere skal suppleres med endnu en én-etages pavillon, opført helt uden offentlig støtte eller belåning. Når skolen formentlig til næste år er fuldt udbygget, kan den rumme 60 handicappede børn, som takket være en række specielle indretninger stort set kan klare sig rundt uden hjælp. De første 40 børn er allerede rykket ind på skolen.

▪

I skolens grundstensdokument læses, at dens opførelse er et forsøg på fra den unge tyske generations side at tilbagebetale den gæld, som nationen pådrog sig under den anden verdenskrig.
Som stiftamtmand Lundsteen sagde ved skolens indvielse: — Alt kan gøres. Det har Stig Guldberg bevist. Blot man får hjælpen til at blive et menneske.

Carl Th. Dreyers Jesus-opfattelse

Den danske filmmester Carl Th. Dreyer har haft den skæbne at måtte vente umenneskeligt længe mellem hver opgave. Han har fået det ene projekt efter det andet forkastet af producenterne. Nu er han omsider — efter en halv snes års pause efter »Ordet« — i gang med sin nye film »Gertrud«.

— Selvfølgelig har ventetiden været frygtelig, siger Dreyer i et interview med Henrik Stangerup i Information. — Producenterne har det ligesom katolikkerne: hvad der ikke kan nås i dette århundrede, det kan nås i det næste.

▪

Dreyer fortæller, at hvor »Ordet« er en religiøs film, bliver »Gertrud« en psykologisk-etisk film. Det er en film om erotik, ikke om sex, en kærlighedshistorie, der skildrer den evige konflikt mellem manden som arbejdsegoist og kvinden, for hvem kærligheden er alt. Det spændende ved kærligheden er ikke den første tid, erobringen, romantikken — det spændende og konfliktfyldte er tiden efter erobringen. Hvordan parterne kan leve sammen. Hvordan man kan undgå at isolere sig fra hinanden i ægteskabet.

▪

— De har i årtier arbejdet på Deres Jesusfilm. Hvilket syn vil De anlægge på Jesus, hvis De får frie hænder til at gå i gang?

— Man skal være meget modig for at have en forudfattet mening om Jesus. Så modig er jeg ikke. Jeg ved kun, hvem Jesus var gennem det, han sagde og gjorde. Om han er Guds søn i ordets bogstaveligste forstand ved jeg ikke. Det interesserer mig heller ikke så meget. Men skikkelsen Jesus har altid betaget mig. Han var også en stor realist, og han kendte menneskene. »Du skal miste livet for at vinde det«, er det ikke en psykologisk sandhed, vi støder på hele livet igennem? Dette, at tingene kommer til en, når man mindst venter det? Jesus forandrede også det gamle jødiske ord: »Gør ikke mod andre, hvad du ikke ønsker, de skal gøre mod dig« til det positive: »Vær mod andre, som du ønsker, andre skal være mod dig.« Hensigten med Jesusfilmen er desuden at vise, at ikke jøderne, men romerne, slog Jesus ihjel. Jesus kan ikke isoleres fra sin tids politiske situation. Israel befandt sig i en situation, der svarede nøjagtig til Danmarks eller Frankrigs under den tyske besættelse. Der fandtes værnemagere, en stærk undergrundsbevægelse, et valent borgerskab, og midt i det hele optrådte Jesus og havde den dristighed at komme til Jerusalem som »urostifter« under påskehøjtideligheden.

Med Borchsenius i USA

— Jeg har fået min sans for proportioner revideret i betragtelig grad, siger pastor Poul Borchsenius, Randers, til Folkebladet efter netop at være vendt hjem fra en tre måneders foredragstourné gennem USA. Han har besøgt 22 stater, holdt 38 foredrag, været 20 gange i TV og radio og var til sidst begyndt at tænke på amerikansk. Turen var arrangeret af B'nai B'rith, den største jødiske organisation med over 500.000 mennesker. 5,5 mill. af jordens 12 mill. jøder lever i USA. Turen har bl.a. givet Borchsenius tilskyndelse til en ny bog, der kommer til at hedde »To veje«, nemlig jødedommen og kristendommen som veje til himlen.

— Jeg besøgte 12 universitetsbyer hvor der alle steder var arrangeret en lunch med mellem 20 og 30 præster fra forskellige trossamfund. Der herskede en meget kammeratlig tone mellem disse præster. Der var ingen, der forsøgte at stjæle fra hinanden. Jeg har været præst i 41 år og ved lidt om, hvordan danske præster forsøger at stjæle tilhørere, vielser, konfirmationer og begravelser fra hinanden.

— De siger tingene lige ud?

— Jeg har mange hårde ord at sige, men f.eks. var jeg gæst på et jesuiteruniversitet, og her blev vi modtaget positivt og åbent. Og så har jeg endda flere gange udtalt: Jeg finder, at folk finder sjælefred ved at blive katolik, er i orden, men jeg håber ved min Gud aldrig, at de bliver flertallet. For hvor den bliver en faktor er frihed og tolerance dødsdømt.

Og det gælder forresten flere andre trosretninger.

Med Ellen Nielsen i USA

»Demonstration Mass in English« hedder et spændende liturgisk eksperiment, der forsøges i USA i kraft af det nye liturgidekret. Herom fortæller Ellen Nielsen i Kristeligt Dagblad:

— Ophavsmanden er den 27-årige komponist Dennis Fitzpatrick. Denne engelske messe, han har komponeret, er opført rundt om i staterne, bl.a. ved kollegier og universiteter og vækker overalt kolossal interesse.

I Chicago var en »menighed« på 1200 personer medvirkende, en organist iført messetøj fungerede som »præst«, og et kor støttede »menighedens« forsøg på at synge på engelsk. Også selve nadverens indvielsesord, Canon, blev sunget højt af præsten i stedet for, som nu, at hviskes. Ved uddelingen af nadveren sang menigheden med både på vej op til alteret og tilbage. Unægtelig vil dette chokere mange af os individualistiske troende, der plejer at bruge de øjeblikke til at tale fortroligt med Vorherre! I Chicago indbefattede eksperimentet uddeling af nadveren under begge skikkelser: hostien dyppedes i vinen og raktes til den modtagende, der ikke knælede men stod op og svarede »Amen« til præstens ord »Corpus Christi« — som det allerede nu sker i alle katolske kirker verden over. Brød og vin var sammen med pengegaver bragt op til alteret af nogle repræsentanter for menigheden. Af andet nyt var der den »tredje læsning«, et stykke fra det gamle testamente, foruden epistel og evangelium.

De 1200 reagerede med levende optagethed, og bagefter gik diskussionens bølger højt. Det viste sig, at overordentlig mange præster og især præstestuderende længtes efter at kunne bruge deres modersmål, når de stod foran alteret.

Fitzpatricks engelske demonstrationsmesse kan også fås på plade (4,95 dollars hos »Friends of the English Liturgy«, 3501 Hillside Rd., Evanston, III., USA).

Så langt som i dette eksperiment er man jo ikke nået endnu i den katolske kirke. Men målet er angivet i forsøget, og Fitzpatrick har fået ros fra alle sider for sin indsats, også ved opførelsen på Missouri-Synodens lutherske universitet i Valparaiso.

Den lille hedning

Mor, er det sandt, at lillebror er en hedning, fordi han endnu ikke er blevet døbt?

— Ja, min dreng, men på søndag ved du jo, at lillebror skal døbes.

— Ja, men mor, synes du egentlig ikke, at det er mærkeligt, at nu ligger lillebror der og tror på Odin og Thor.

✳

Der er lige så stor sandsynlighed for, at livet er opstået ved et tilfælde, som at der skulle kunne skabes et stort leksikon ved en eksplosion i et trykkeri.

Biologen Edwin Conklin

✳

Om hvordan danskerne tager sig ud set med fremmede øjne har man netop kunnet læse i New York Times. Her fortælles, at »domprovst Johnson var særlig imponeret over de danske begravelsesskikke. I Danmark er vejret almindeligvis elendigt, forklarer han, ved selve graven reciterer præsten derfor kun tre sætninger:

— Af jord er du kommet o.s.v. og slutter med et amen, hvorpå alle deltagerne går hjem og varmer sig på en schnapps . . .«

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

Chr. Hjorth
Frugt og grønt
Østerbro 64, Aalborg
Telefon 3 46 72

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

Marcussen & Søn
Orgelbyggeri
Grundlagt 1806
AABENRAA

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af I.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

Georg Larsson
Det danske hospitalsinventar
Fyensgade 6, København N.
Hospitalssenge, madvogne, transportvogne, klinikinventar.
Specialitet: Gummihjul.

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 12.: 8. søndag efter pinse (s. 680, grøn).
MANDAG den 13.: Søndagens messe (s. 680, grøn).
TIRSDAG den 14.: Bonaventura (s. 996, hvid), biskop og kirkelærer.
ONSDAG den 15.: Henrik (s. 996, hvid), bekender.
TORSDAG den 16.: Søndagens messe (s. 680, grøn). Ihukommelse af Vor Frue af bjerget Karmel (s. 997).
Eller: Vor Frue af bjerget Karmel (s. 997, hvid).
FREDAG den 17.: Søndagens messe (s. 680, grøn). Ihukommelse af Alexius (s. 1000).
Eller: Alexius (s. 1000, hvid), bekender.
LØRDAG den 18.: Kamillus af Lellis (s. 1001, hvid), ordensstifter. Ihukommelse af Symphorosa og hendes syv sønner (s. 1001), martyrer.
SØNDAG den 19.: 9. søndag efter pinse (s. 684, grøn).
MANDAG den 20.: Hieronymus Æmiliani (s. 1003, hvid), ordensstifter.
TIRSDAG den 21.: Laurentius af Brindisi (hvid), kirkelærer. Ihukommelse af Praxedes (s. 1007), jomfru.
ONSDAG den 22.: Maria Magdalena (s. 1008, hvid).
TORSDAG den 23.: Apollinaris (s. 1011, rød), biskop og martyr. Ihukommelse af Liborius (s. 1011), biskop.
FREDAG den 24.: Søndagens messe (s. 684, grøn). Ihukommelse af Christine (s. 1014).
Eller: Christine (s. 1014, rød), jomfru og martyr.
LØRDAG den 25.: Jakob (s. 1014, rød), apostel. Ihukommelse af Christoffer (s. 1015), martyr.
SØNDAG den 26.: 10. søndag efter pinse (s. 687, grøn). Ihukommelse af Anna (s. 1017), Jomfru Marias moder.

Ugebladet gratulerer

Nye monsignorer

Sognepræsten ved Sankt Ansgars Kirke i København, pastor Kjeld Geertz-Hansen, er af pave Paul VI blevet udnævnt til gejstlig pavelig kammerherre og præsten for den italienske koloni, pastor Silvio Porisiensi, har modtaget en lignende udnævnelse. Begge præster bærer herefter titel af monsignore.

Børge Rudbeck

Den 13. juli fylder forfatteren, redaktør Børge Rudbeck 60. I februar var det 10 år siden han blev optaget i den katolske kirke i Le Saulchoir af pater Vian, der siden kom til Ordrup.

Andre vil hylde Børge Rudbeck for mange års indsats som kyndig formidler af fransk ånd og kultur til sine landsmænd, ikke mindst i den guldgrube af en bog, der hedder »Dage i Paris«. Her vil vi have lov at pege på den side af Børge Rudbecks virke, man kunne kalde »presseapostolatet«.

Det ligesom lå og ventede på ham i 1954. Med al den uro og grøde, der allerede da prægede fransk katolicisme, måtte en skrivende konvertit føle det som et kald at bringe det frugtbare nye videre. Siden fulgte de store kirkelige begivenheder: pave Johannes, koncilet og den nyorientering i Kirken, Børge Rudbeck i en kronik i Sjællands Tidende har kaldt »Den katolske reformation«.

I den lange række af kronikker og artikler, der i denne halve snes år så lyset i danske og andre nordiske blade har det katolske nybrud ofte været Børge Rudbecks emne. General de Gaulle har en idé om det afgørende i, at et menneske i rette øjeblik møder netop den situation, der har brug for ham — og omvendt. Det passer på Børge Rudbeck. Det traf sig jo så lykkeligt, at der i disse år verden over og også i Danmark opstod en levende interesse for paven og for at høre om, hvad der foregik i den katolske kirke. Ingen var placeret bedre for at imødekomme dette behov end Børge Rudbeck. Takket være ham er en lang række danske blades læsere blevet informeret på fremragende vis om Vatikankoncilet og reformbestræbelserne. De folkekirkelige læsere har med undren set en artikel konkludere således: »Den dag kommer, da det bliver mere korrekt at tale om den evangelisk-universelle kirke end om den romersk-katolske«. Eller ved en anden lejlighed har de kunnet læse om »evangeliske katolikker«, det vil sige »den marcherende fløj« af Kirken, som man siger i Frankrig. Med særlig glæde fortæller Børge Rudbeck om de store franske teologer, som efter i lang tid at have mødt skepsis og mistanke i Rom ved koncilet kom frem i første række. Flere af dem er dominikanere. Børge Rudbeck er selv »frère Emmanuel« i Sct. Dominicus' tredje orden, der i Frankrig tæller adskillige skrivende folk, deriblandt chefredaktøren for »Le Monde«, Hubert Beuve-Meury. Skribentvirksomhed er en højt vurderet funktion hos prædikebrødrene.

Selv om fr. Emmanuel stadig har sit hjerte hos dominikanerne i Le Saulchoir og den lille gruppe af skandinaver der, har han sin arbejdscelle i et gammelt château ved benediktinerabbediet Saint-Benoit-sur-Loire. Et par dage om ugen tilbringes i abbediets portnerloge med den besked fra munkene, at »de ulykkelige skal modtages med særlig bevågenhed«. Resten af tiden deles mellem Kirken og skrivemaskinen. En lykkelig tilværelse, vil mange venner, måske også ikke-katolikker, mene.

Børge Rudbeck har med ære taget en arv op i dansk presse efter Johannes Jørgensen, ligesom Peter Schindler på anden vis har gjort det. Tre yderst forskellige konvertitter — men alle tre pennens ydmyge og stolte tjenere. Det er tjenersindets glæde og tak over denne gerning, Schindler har givet udtryk for i sin lille »Bøn efter Arbejdet«:

Tak, Du gode Helligaand,
at det blev min Lod i Livet:
kun med Ord og Aand at virke,
og at Du til Aandens Dyst
og til Gærning i Din Kirke
rev en Fjer af eget Bryst
og har lagt den i min Haand!

Ellen Nielsen

Ebbe Simonsen

Pastor Ebbe Rudolph Hansted Simonsen, Sct. Marie Kirke, Mariegade 8, Haderslev, fyldte tirsdag den 7. juli 50 år.

Pastor Simonsen er født i København og var oprindelig kontoruddannet, før han under krigen begyndte præstestudiet efter at være konverteret en halv snes år tidligere. Sin uddannelse modtog han på Collegium Athenaeum Urbanum i Rom, og efter præstevielsen virkede pastor Simonsen først som kapellan ved Sakramentskirken på Nørrebrogade i København, indtil han af biskop Theodor Suhr i 1958 blev forflyttet til Haderslev som sognepræst ved Sct. Marie Kirke.

Gennem årene er der udfoldet et livligt og godt virke i den lille menighed, der har kendt større dage, hvad angår

ABSALON-SKANDINAVIA
samarbejdende FORSIKRINGS aktieselskaber

KATOLSKE MENIGHEDSPLEJER

meddeler:

Rådgivningskontoret er lukket
i juli og august

Pastor Simonsen

menighedens antal. Med den ildhu, som kendetegner præsten, gik han straks i gang med at skabe skønnere rammer om gudstjenesterne, end man hidtil havde haft. At målet endnu ikke er nået, skyldes det altid påtrængende hensyn til pengepungen, men overordentlig meget er nået på det forholdsvis korte åremål.

Men ikke blot rammerne er blevet smukkere. Også den egentlige præstegerning har båret frugt, så Haderslev-menigheden finder, at de har en god sognepræst. Hans prædikener er en oplevelse, formet i en så naturlig tankefølge og med så glad et sind, at der søndag på søndag er noget at hente i forkyndelsen. Hans største sorg er, at ungdomsskolen i Gravenshoved, der lå i Haderslev-området, måtte opgives. Kort tid efter oprettelsen i 1960 syslede han ellers straks med planerne om en nybygget sal, der både skulle kunne bruges som kapel og som plads for legemsøvelserne. Men andre har nu holdt indtog i skolebygningerne.

Haderslev menighed har ønsket at fejre deres sognepræst ved en festlig sammenkomst, så han kunne modtage hilsener og hyldest fra både menigheden og fra dens venner rundt om.

d.

Ib v. Benzon

Den 2. juli fejrede den katolske bedemand Ib v. Benzon sin 60. fødselsdag. Det foregik sikkert ganske stille derhjemme på Frederiksberg, Virginiavej 10, for bedemanden kan ikke lide at blive hædret. Dog vil vi ved denne lejlighed ikke glemme, at rette en velment *tak* til vor bedemand.

Der er sikkert ikke få præster, som ved et dødsfald har hørt folk sige: »Han er vel nok flink, den bedemand. Når han var gået og havde ordnet alt, hvad der skulle ordnes, var vi langt mere rolige — og trøstede.« Eller det andet, som jeg selv flere gange har hørt: »Det gik så nemt altsammen, med denne bedemand!« Ja, han forstår at berolige folk — og at trøste dem.

Gennem mere end 34 år har hr. Ib v. Benzon tjent Kirken her i København og omegn indenfor dette sit specielle felt og vi er sikre på, at han har kunnet hjælpe mange sorgfulde mennesker gennem den svære tid, der følger efter et dødsfald.

Egentlig skulle han slet ikke have været bedemand, men det skete tilfældigt. En af familiens bekendte, som ejede en begravelsesforretning, spurgte den unge Ib en dag, om han ikke kunne tænke sig at være med i foretagendet. Det kunne han godt, og så var sagen afgjort.

Ib er den yngste af en flok på 5 børn (pastor Cay Benzon var den tredje!). Efter mors død kom Ib på Skt. Andreas Kollegiet i Ordrup, hvor han forblev indtil skolen blev lukket i 1920. Den oprindelige mening var, at han skulle fortsætte sine studier på Metropolitanskolen, men en alvorlig ørelidelse forhindrede hans planer. Så kom der flere års merkantil uddannelse indenfor skibsfart og handel... og til sidst havnede han i den gerning, som blev hans livsarbejde og som i 34 år har været den katolske kirke i Danmark til stor hjælp.

Vi ønsker vor bedemand endnu mange skønne år, — og siger *hjertelig til lykke* med de første 60!

En sognepræst

Billedstorm i det 20. århundrede

I reformationstiden var det i en del lande blevet skik at storme kirkerne og ødelægge helgenbillederne. Ved disse lejligheder gik mange uvurderlige kunstværker tabt. For nylig har vrede indbyggere i den lille by Sanza i Italien også stormet deres kirke — på grund af et helgenbillede. Ved den lejlighed blev præstegården raseret, og man øvede hærværk mod sognepræstens bil.

Stormen på kirken var ikke iværksat for at ødelægge det omtalte helgenbillede. Tværtimod ønskede de vrede sognebørn at give deres præst en lærestreg, fordi han var gået med til at kirkens smukke statue fra det 18. århundrede »Vor Frue i sne« blev udnyttet til et i kunstnerisk henseende tvivlsomt formål. Nogle mennesker fra landsbyen, som var udvandret til Amerika, havde således ønsket, at der blev fremstillet en kopi af den kære statue. Man forstår udmærket sognets vrede på dets præst, som havde givet tilladelse til kopieringen. Kopien skulle nemlig være af *plastic*.

■

Augsburg. Biskop Stimpfle af Augsburg i Tyskland har udnævnt et råd af lægfolk, der skal vejlede ham i alle spørgsmål vedrørende Kirkens forhold til den moderne verden.

LÆSERBREVE

En anke

I indlægget »Vægtigt bidrag til sex-debatten« i denne uges ugeblad anbefaler De en pjece og skriver bl.a., at den hverken er »Dahlerupsk« eller snerpet i tonen.

De har her på en letsindig måde ladet vort familienavn stå som synonym for det Ulla Dahlerup'ske »sex-frisind«. De bør betænke, at familien Dahlerup gennem tiden har — og stadig gør sig bemærket på forskellige og som regel betydeligt mere positive måder, end den kære Ulla for tiden gør det.

At lade det Dahlerup'ske navn, uden angivelse af fornavn, være synonym for en bestemt sag lader sig derfor ikke gøre, og det virker tilmed i denne sag ret krænkende, idet De vil finde flere Dahlerup'ske underskrifter i folkeadressen — og dermed forkæmpere blandt familien Dahlerups medlemmer for en bedre moral.

Harriet og Joost Dahlerup

Glædeligt initiativ

Det var med stor glæde, jeg så, at en gruppe unge katolske akademikere i fællesskab havde sat sig for at undersøge et alvorligt dansk samfundsproblem (En kristen boligpolitik, Ugebladet nr. 23). Mon ikke det er første gang en gruppe unge akademikere virkelig er gået i gang med en dansk opgave og samtidig har henvendt sig til offentligheden med deres resultat? Indtil nu har det i alt for høj grad været præget af enkelte katolikker; jeg vil håbe, at eksemplet danner skole.

Oluf Bohn,
adjunkt, cand.mag., Horsens

Bliv abonnent Det betaler sig for Dem

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
1. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Farvemessen
Vestergade 21, Maribo
Telefon 989

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

Mathias Christensen
ABSALONSGADE 14
AALBORG

København

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

HVERKEN FUGL ELLER FISK

Det er ejendommeligt at bemærke, hvordan mange mennesker ser på en ordensbroder. Han er i manges øjne en mærkelig person, én, der svæver mellem præst og læg. Med en søster forholder det sig anderledes, hun bliver accepteret, som det hun er, nemlig ordenssøster. Måske kommer det af, at vejen til præsteskabet er udelukket for en kvinde. Men for en mand er der flere muligheder: at blive præst eller ordensmand, eller endelig at blive ordenspræst.

I øjeblikket taler man fra sagkyndig side om, at man i tidernes løb har overvurderet præsteskabet og undervurderet den ordensmand, som ikke modtog nogen vielse. Disse tre muligheder i et kald bragte hurtigt en standsforskel med sig. Mest agtede blev verdenspræsterne, efter dem kom ordenspræsterne og endelig i ærbødig afstand, ordensbroderen.

Tidligere, og desværre også mange steder i vor tid, var brødrene en slags tjenestefolk for patrene. Men disse forhold er ikke ens i de forskellige ordener og kongregationer. Mange brødre måtte (og må) bygge deres åndelige liv på rosenkransbøn og andre andagter, da man belærte dem om, at deres arbejde også var bøn. At ordensfolk i sig selv er en stand indenfor Kirken, gjorde man sig næppe klart. Man betragtede ofte en broder som en mand der ikke kunne lære tilstrækkeligt til at blive præst, derfor blev han »bare« broder. Eller man forestillede sig en ung mand, som man gerne ville anbringe i et beskyttet miljø, hos patrene. Disse anskuelser hører heldigvis, på få undtagelser nær, fortiden til. Men mærkeligt er det, at man den dag i dag ikke kan forstå, at en ung mand med gode evner kan gå i kloster uden at ville blive præst.

Bevidstheden om, at en broder er mere end blot en nødvendig arbejdskraft, en tjener eller hjælper, gror heldigvis indenfor de fleste ordener og kongregationer, i hvert fald på vore breddegrader. Broderens plads i munkelivets historie kaster lys over hans stilling i dag. Fra begyndelsen af blev klostersamfundene dannet af lægbrødre. De var munke, og de valgte en munk af deres egen kreds, som fik pålagt præstegerningen, og som levede som præst iblandt sine brødre. (Thomas Merton skriver i sin bog »The Silent Life«, at der i 1950 i USA, Mount Savion, blev grundlagt et benediktinerkloster, som følger den oprindelige observans. Dette kloster blev grundlagt af Dom Damasus Winzen, og består af kormunke, et par patre og ingen lægbrødre). Men efterhånden som tiden går, bliver antallet af præster i klostrene større, og lægbrødrene kommer i mindretal og daler i agtelse.

I midten af det nittende århundrede opstod de forskellige broderkongregationer, hvad man måske kan kalde en fornyelse af det gamle munkeliv. Medlemmerne af disse kongregationer, fratrene, udførte et bestemt arbejde i skoler eller sygehuse. Nu mener mange, at dette arbejde ikke mere er nødvendigt, da staten sørger for skoler, sygehuse, børnehjem o.s.v., men man glemmer at se på den idé, der besjælede stifterne af disse kongregationer. Det væsentlige er selve klosterkaldet den fuldstændige hengivelse til Gud, som bliver realiseret i de tre evangeliske råd om fattigdom, kyskhed og lydighed, og gennem et liv i fællesskab. Herigennem indtager man en særlig stilling indenfor Kirken, enten man er præst eller læg.

Navnlig de ældre i og udenfor klostrene ser på en broder som en hjælper for patrene. En ældre broder sagde engang: »Jeg ser det som min opgave at stå ved præsternes side og ved mit arbejde gøre dem fri til at arbejde for sjælene.« Man kan da stille spørgsmålet, om de unge har den samme mening. — Næppe. — Har man ikke tidligere overset noget meget vigtigt? At vi alle ved vor dåb er kaldet til at være vidner, apostle. Ligesom diakonerne oprindelig havde en selvstændig stilling i Kirken, har også en ordensbroder en selvstændig stilling, nemlig den almindelige kristne kaldelse til at virke for Kirkens udbredelse. Naturligvis er der forskel på gaver og talenter, ligesom der er forskel på opgaver. Men de, som vil gøre sig klart, at en ordensmand har en selvstændig stilling i Kirken, må indrømme, at det ikke behøver at være den, der er ringest udrustet med talenter, som vælger et liv som ordensmand uden at være belastet med en præstelig stilling. Det drejer sig om to forskellige kald. En ordensmand kan blive præst, og modtager herfor de forskellige vielser. Men han kan også få en anden opgave, og hertil må han have den fornødne uddannelse, f.eks. som lærer, læge, ingeniør eller lignende. Men det er et spørgsmål, om man i fremtiden ikke også skal kunne uddanne lægbroderen, så han kan give katekese og forkynde Guds ord, hermed tænkes på en stilling i Kirken som diakon. I det øjeblik man skulle give en uddannelse, som svarer til tidens krav, skal man også se med andre øjne på ordensbroderen. Og desuden vil man tydeligere kunne se, at Gud også har kaldet lægbroderen til at arbejde i og for Hans kirke.

Ansgar Jensen O.F.M.

Billedet er taget på kamillianerklinikken i Aalborg. Broder Hanisch behandler en patient.

Aarhus

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 ?7 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS · VAND · VARME · BLIKKENSLAGER · SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10
Kul - Koks - Olie

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Toldbodvejens frugt, blomster og kranse
v/ Bent Høj
Svendborg. Tlf. 579.

Ure og optik
»Balancen«
v/ Knud Petersen
Møllergade 46,
Svendborg . Telf. 1920

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos
JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Alt i bandager & sygeplejeartikler
Holbæk Materialhandel
Telefon 32
Kaj Andersen
Lev. til Sct. Elisabeth Hospital

Odense

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

Støt vore annoncører

ØKUMENIK I MIDDELALDEREN

500 år siden Cusanus døde

Vi har vist en tilbøjelighed til at mene, at det er vor egen tids privilegium at være banebrydende. Mange regner således med, at vi i vor tid — for at drage et aktuelt emne frem — særlig kendetegnes ved at være tolerante og ved at besidde en økumenisk indstilling. Men heri tager vi grumme fejl, — ret beset kan vi højst sige, at vi i vor tid *taler* meget om tolerance og økumenik, men *tænker* og *handler* vi tolerant og økumenisk?

Begge disse to ting lå imidlertid middelalderens tænkere meget stærkt på sinde, og da de magtede stringent tænkning, kan vi finde værdifulde tanker at hæfte vor egen tale op på, hvis da ikke sproglige vanskeligheder stiller sig hindrende i vejen. Ikke mange behersker i dag latinen, så det er fortjenstfuldt, at nogle idealistiske nordmænd på privat basis har sat sig for at udgive vanskeligt tilgængelige skrifter og forfatteres tanker fra en svunden tid. Det er det under ægteparret Høghs ægide ledede forlag SERVOLIBRIS, Oslo, der har vist dette initiativ. Man har allerede — i 1961 — udsendt Johannes Keplers skrift »Stjernen og tanken«, en i 1962 udkommet kommentar til Teilhard de Chardins liv og værk under titlen: Lyset og øiet. Kommentator er den Aasmund Brynildsen, som ikke mindst fortjenstfuldt har lagt møje og pen til den bog, der her skal omtales: Nicolaus Cusanus: »Om den skjulte Gud« (De Deo Abscondito), udsendt sent på året 1963.

Dette skrift er på mange måder aktuelt, fordi det dels gengiver en — på fiktiv måde opbygget — samtale mellem en hedning og en kristen, dels fordi det behandler et emne: Gudserkendelsen, som også vedrører vor tid. Hvordan kan hedningen og den kristne råbe hinanden op på dette punkt? Vel er Gud den skjulte Gud for hedningen, der ikke kender til den guddommelige åbenbarings meddelelse om Gud, — det er jo dette, der for de kristne er et væsentlig element i Kristi frelsergerning. Gud er ikke mere som i Det gamle Testamente den skjulte Gud, men den åbenbarede Gud, *Deus absconditus*, er afløst af *Deus revelatus*. Og dog er Gud, det understreger Cusanus, fortsat en skjult Gud, også for de kristne, fordi de ikke helt kan rumme fylden af en viden om eller et kendskab til Gud. Men graden af denne manglende viden er forskellig hos de to, — og om denne forskel drejer samtalen sig da, ført med en nænsom tone, som vidner om tålsomhed og et kærligt sind.

I anledning af, at det i år er 500 år siden, Cusanus døde, er der i Norge udkommet en bog »Om den skjulte Gud«, som dels er en oversættelse af Cusanus' skrift De Deo abscondito, dels rummer en fortrinlig kommentar til Cusanus' litterære og teologiske indsats.

Det var også dette tålsomme sind, der kendetegnede Cusanus, når han som repræsentant for kirkefyrsten Ulrich von Manderscheid deltog i reformkoncilet i Basel (begyndt 1431), hvor bl.a. hussitterne og deres trosopfattelse eller rettere deres trosreformbestræbelser var på tapetet. Ikke for ingenting havde Cusanus været discipel i den lægmandsorden, der hed »Brødrene af det fælles liv« — i Deventer — og hvis grundlægger var Geert (Gerhard) Groote (død 1384). Geert Grootes tanker kender vi gennem den af Thomas af Kempis kompilerede bog »Kristi Efterfølgelse«. Gennem denne religiøse skoling oplærtes Cusanus i dyb religiøs fromhed og i humanistisk tænkning. Fred og kærlighed kom til at præge Cusanus og hans virke. Derfor måtte også hans indsats både på det nævnte reformistiske Baselerkoncil og ved senere opgaver, bl.a. i Byzans med den græske kirke, blive en enhedens og forsoningens indsats — omend resultatet ikke kom til at svare til den gode vilje og hensigt. Det lykkedes nemlig ikke at nå til en løsning i fredens ånd, hverken med hussitterne eller med den græske kirke.

Men for Cusanus blev det en tilskyndelse til at skrive skriftet »De pace fidei« (1453). I dette skrift om trosfred får vi indblik i det grundsyn, der prægede Cusanus' økumeniske indstilling: at der kun er én Gud og én religion, og at alle religioner er forskellige veje til det samme mål, fordi der er forskellige grader af delagtighed i Sandheden. Dette er i øvrigt en opfattelse, der også præger nutidige katolske forfattere, — man læser jesuitten DANIELOU's bog »Dieu et Nous« (Paris 1956).

For øvrigt kunne man ønske, at også dette skrift om trosfred kom til at foreligge på et skandinavisk sprog, — vi har allerede nogle ganske små smagsprøver på dansk af Cusanus' skrift »Om den oplyste uvidenhed« (De docta ignorantia) i bd. 3 i serien »Livsanskuelser gennem tiderne«, men det er så lidt, at det næsten er at gøre grin med læseren — både oversætter og kommentator H. C. Huus og Cusanus selv havde fortjent bedre. Det er på tide, at ikke bare Cusanus, men også andre af middelalderens store navne bliver kendt i vort land.

Også i skriftet om trosfred er det samtaleformen, som Cusanus anvender: Repræsentanter for forskellige religioner samtaler, og samtalen munder ud i en beslutning om at mødes igen — i Jerusalem — for at nå frem til vedtagelsen af en verdensomfattende religion, som kan danne grundlaget for en fred på troens område. Iøvrigt bygger Cusanus også i dette skrift på den tese, at det første skridt på vejen til en sand viden er en erkendelse af, at vi intet ved om det absolutte, og at de forestillinger og billeder, vi ud fra vor begrænsede sfære danner os om det uendelige, er *billeder* og ikke den ene og eneste sandhed.

Lad os til både for en og anden tv-kommentator slutte med dette citat fra Cusanus' skrift »Om den skjulte Gud«:

»Hedningen: Jeg forstår ikke dette, at sandheden ikke kan fattes på anden måde end i kraft af sig selv.

Den kristne: Mener du da, at den skulle kunne fattes ved og i noget andet?

Hedningen: Ja det mener jeg.

Den kristne: Da tager du åbenbart fejl. For uden for sandheden er der ingen sandhed, uden for det cirkulære ingen cirkel, uden for menneskeheden intet menneske. Altså findes der ingen sandhed uden for sandheden selv, hverken ved eller i noget andet.

•

Der gives kun én sandhed, fordi der kun er én enhed. Og sandhed og enhed falder sammen. Ligesom vi i et hvilket som helst tal altid kun finder den ene enhed, således er der også kun den ene sandhed i alt det mangfoldige . . .«

Tove Rasmussen

EN BANKBOG
åbner alle muligheder
- indsæt Deres penge i
LANDMANDSBANKEN

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR
TRYKLUFT OG
VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

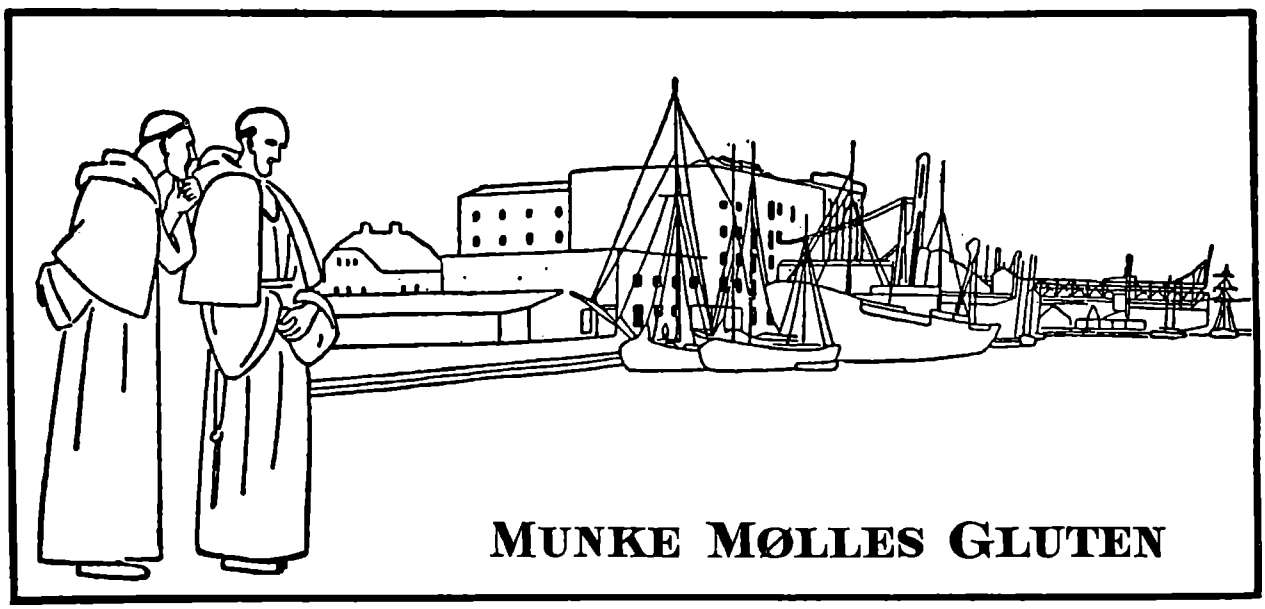

Paven fejrer Peters og Pauls fest

Paven, der sidder på Peters stol og bærer apostelen Pauls navn, fejrede på apostlene Peters og Pauls fest, som er den helt store festdag i Rom, offentlig messe. Pave Paul prædikede selv for de tusinder, der i dagens anledning var mødt op i Peterskirken. I sin prædiken henviste paven til dagens evangelium, i hvilket der fortælles om det øjeblik, hvor Peter modtager nøglemagten. Teksten indeholder to åbenbaringer, sagde Paul VI. Peter opdagede, hvem Kristus var, og nøglemagten blev ham lovet. Der åbenbaredes altså både en sandhed, der altid havde været, og én, som ikke havde eksisteret før. – I forbindelse med apostelfesten havde paven iøvrigt besøgt Peterskollegiet i Rom. På billedet ser vi ham med nogle af studenterne.

Kirkens kår i Østeuropa

Budapest. Efter hvad det tyske nyhedsbureau KNA meddeler, skal forhandlingerne mellem den ungarske regering og pavestolen have nået det punkt, hvor der skulle være muligheder for at nå til en konkordatlignende aftale. Aftalen vil dog kun komme til at omfatte en brøkdel af de problemer, der er blevet drøftet. Hvad Mindszenty-sagen angår, skal regeringen have nedsat en kommission af jurister, der skal gennemgå spørgsmålet »meget nøje«, men det er udelukket, at aftalen kommer til at sige noget om kardinalens fremtidige stilling. Ej heller anses det for sandsynligt, at de biskopper, der blev løsladt fra internering sidste år, vil kunne vende tilbage til deres bispesæder. På den anden side skal regeringen være indstillet på at yde Vatikanet vidtgående indrømmelser, hvad angår nybesættelsen af de vakante bispesæder. I det hele taget skal regimet i Ungarn have vist god vilje inden for visse rammer til at søge en normalisering af forholdet mellem kirke og stat.

•

Rom. Ærkebiskop Bukatko af Belgrad og ærkebiskop Sheper af Zagreb var for nylig i Rom. Man mener, at prælaterne har underrettet det pavelige statssekretariat om forløbet af de forhandlinger, der er i gang mellem regeringen i Jugoslavien og de derværende biskopper. Der arbejdes på at nå frem til en *modus vivendi*. Samtidig har nogle jugoslaviske præster fra Slovenien foretaget en pilgrimsrejse til Lourdes. De understregede, at der ikke fra de hjemlige myndigheders side var blevet lagt dem hindringer i vejen for rejsen.

Internationalt teologi-tidsskrift

Haag. 200 kendte teologer fra 15 lande skal være medarbejdere ved et »Internationalt Tidsskrift for Teologi«, der er grundlagt på initiativ af det hollandske forlag Paul Brand. Blandt de pågældende teologer kan nævnes hollænderen E. Schillebeeckx O.P., professor, dr. Karl Rahner S.J., München, professor, dr. F. Böckle, Bonn, og professor Murphy S.J., USA. Tidsskriftet vil blive udgivet på seks sprog af ni forlag. Efter udgivernes ønske skal de teologiske emner ikke behandles alt for videnskabeligt, men fremstilles i en form, der er alment forståelig. I Tyskland udgives tidsskriftet af Matthias-Grünewald-Verlag i Mainz. Det første nummer udkommer i januar 1965. Et forhåndstryk vil allerede under koncilets tredje samling blive overrakt pave Paul VI.

Koncilet, Israel og araberne

Fortsat fra bagsiden

de ikke er alt for interesseret i at diskutere noget jødisk spørgsmål. Derfor ser man også på koncilet østlige prælater, der i andre spørgsmål har vist særdeles fremskridtsvenlige synspunkter, udtrykke de mest konservative opfattelser, når det »jødiske spørgsmål« kom på bane – uanset, hvad deres personlige opfattelse end kan være..

Som nævnt diskuteres alle disse spørgsmål brændende i Israel, hvor man offentligt har set det spørgsmål fremsat, om ikke kardinal Bea, der jo er tysker, i virkeligheden har ladet dokumentet om jøderne affatte for at komme en følelse af medskyld til livs. Andre ser i kapitlet et forsøg på at bøde på en eventuel undladelsessynd fra Pius XII's side.

Man må dog gå ud fra, at en positiv tilkendegivelse fra koncilets side, hvad angår kapitlet om jøderne, vil føre til en mindre nuanceret, men til gengæld overvejende velvillig indstilling i Israel over for den katolske kirke.

ORIENTERING

Koncilet, Israel og araberne

Den israelske presse har vist Vatikankoncilet stor opmærksomhed, og bladene har i vid udstrækning kommenteret begivenhederne på kirkemødet. For øjeblikket samler opmærksomheden sig i særlig grad om forholdet mellem katolicismen og jødedommen, hvilket for en stor del skyldes det initiativ, kardinal Bea har vist ved at indføre kapitlet »De Judæis« (Om jøderne) i udkastet »Om økumenik«. Som bekendt er meningen med kapitlet om jøderne, at det skal slås fast en gang for alle, at disse ikke har nogen kollektiv skyld i Jesu død.

I Israel diskuteres spørgsmål af denne art mere intenst med andre steder i den jødiske verden. Israels befolkning er 90 pct. jødisk, og ethvert problem, der angår jøder, får derfor en særlig dimension. Dette gælder for eksempel jødernes forhold i Sovjetunionen, nazisternes forbrydelser mod menneskeheden og debatten omkring Hochhuths »Stedfortræderen«. Af stor interesse for befolkningen i Israel er det, hvordan forholdet er mellem jøder og kristne rundt omkring i verden og specielt, om der nogle steder er tale om diskrimination af jøderne fra de kristnes side. I denne forbindelse vogter man med særlig interesse på den katolske kirke, hvis holdning over for jøderne i middelalderen endnu ikke er glemt.

Det må anses for givet, at man i Israel ikke vil give meget for den »nye ånd«, som Vatikankoncilet respekterer, medmindre der bliver tale om en klar fordømmelse af antisemitismen, og der er røster, som hævder, at kardinal Beas dokument kun udtrykker en halv indrømmelse, hvad angår den katolske kirkes medansvar for den stadig eksisterende diskrimination af jøderne. Der er dem, der påpeger den enorme betydning, kapitlet »Om jøderne« ville få, hvis det blev ophøjet til lov. I et land som Argentina, hævdes det, er de katolske gejstlige stærke tilhængere af antisemitismen.

Endelig er der i Israel en stærk tendens til at tvivle på, at en resolution fra koncilets side – en fordømmelse af antisemitismen, ville betyde noget som helst for løsningen af det i diplomatisk henseende så vanskelige Jerusalemspørgsmål, som ligger den nye stat så stærkt på sinde. Vatikanet har været en af de varmeste tilhængere af internationaliseringen, og i denne forbindelse har man ymtet om, at Vatikanet er et af de mest antisemitiske steder i verden. Dog ser man i Israel med venlige øjne på de tendenser, der er, til at decentralisere den katolske kirkes styrelse. Man føler sig uden tvivl mere tryg ved at forhandle med en lokal gejstlighed end med et departement i Vatikanet. At det latinske patriarkat er blevet omdannet til almindeligt bispedømme er blevet hilst med almindelig tilfredshed.

I trekantsituationen De arabiske Stater-Israel-Vatikanet ser i det hele taget de to af parterne ud til at være enige – om én ting: at mangle en hel del forståelse, hvad angår den tredie part, Vatikanet. Hverken araberne eller Israel synes at have nogen klar opfattelse af, hvad begreber som *den katolske kirke, koncilet* og *pavestolen* dækker over. Blandt andet er man tilbøjelig til at tillægge pavestolen en magt, en indflydelse og nogle kapitalressourcer, som den ikke har, skriver det engelske blad »The Tablet«s Israel-korrespondent i en artikel, der behandler den bekymring, man i Israel nærer for kapitlet »De judæis« skæbne. Den lige nævnte opfattelse af den katolske kirke er uden tvivl også en af de faktorer, man skal lægge til grund, når man stilles over for udtalelser af den art, som den arabiske presse fra tid til anden fremkommer med. Kardinal Beas initiativ er blevet kaldt »et zionistkomplot«, og man har påstået, at »progressive« kredse i den katolske kirke er blevet bondefanget af amerikanske jøder, som går Israels ærinde. Stærke vendinger af denne art er almindelige i Det nære Østen, hvor politik og religion er så nøje forbundet.

Katolikkerne i Det nære Østen har ofte indtaget en antisemitisk holdning, der til en vis grad bunder i den religiøse praksis. Prædiken og liturgi i de østlige kirker er for en stor del baseret på tekster, der skylder Johannes Chrysostomos og andre kirkefædre deres oprindelse. Teksterne er ofte antijødiske, fordi det i kristendommens første århundreder var nødvendigt at skelne klart mellem synagogen og kirken. Man må dog ikke stemple kirkefædrene som antisemitter, men man kan ikke komme uden om, at nævnte tekster i vore dage får et antisemitisk fortegn.

De kristne i Det nære Østen følte sig – for at kunne blive accepteret i de arabiske stater – kaldet til at gå ind for den arabiske nationalisme, hvilket imidlertid ikke har forhindret araberne i at slå på tromme for Islam som den eneste acceptable statsreligion. De østlige katolikker er så stærkt afhængige af den stærkt bevægelige hobs nåde og barmhjertighed, at

Fortsættes side 19

KATOLSK UGEBLAD OG KATOLSK PRESSETJENESTE
søger som midlertidig assistance en velkvalificeret kontordame, der skriver et korrekt og flydende dansk, er rutineret i maskinskrivning og har en god telefonstemme, og som i øvrigt kan påtage sig alt forefaldende kontorarbejde. Arbejdstid – mindst 20 timer ugentlig på timelønsbasis – efter aftale. Løn efter kvalifikationer.
Henvendelse på MI 9055 – redaktør Helge Kristensen.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

I vor glæde over kontakten med de ortodokse kirker i øst må vi ikke glemme den anglikanske kirke i vest, som vi har meget til fælles med, ligesom katolikkerne i Storbritannien har problemer, som vi bør tage stilling til. Englands kirkehistorie er interessant, men blodig. Billedet nedenfor er hentet fra filmen om martyren Thomas Becket.

katolsk uge blad
29
30
24. JULI 1964
112. ÅRGANG

Storbritannien og økumenikken

Den engelske tone

Den anglikanske kirke

Den blodige vej

Spaniens protestanter

Vatikanet. Pavestolen og de spanske biskopper har nu meddelt den spanske regering, at de ikke har nogen indvendinger mod det lovforslag, der skulle sikre de spanske ikke-katolikkers rettigheder. Vatikanets godkendelse skulle indhentes i henhold til konkordatet med Spanien af 1953.

Der er omkring 30.000 protestanter i Spanien, og deres aktivitet har været begrænset — ofte afhængig af de lokale myndigheders forgodtbefindende.

I nogle år har den spanske udenrigsminister, Castiella, som tidligere var ambassadør ved pavestolen, arbejdet på at skaffe de spanske protestanter større frihed, og det er ham, der har stået i spidsen for udarbejdelsen af lovforslaget. Castiella var blevet inspireret dels af Pius XII, som han var god ven med, og dels af de erfaringer, han som udenrigsminister havde gjort gennem sin kontakt med ikke-katolske lande. Udenrigsministeren har under udarbejdelsen af lovforslaget arbejdet sammen med fremskridtsvenlige elementer inden for det spanske hierarki, og han er gået radikalt til værks i sin kamp for at sikre de spanske protestanter en fair behandling.

Ikke alle katolske biskopper i Spanien har set med milde øjne på Castiellas bestræbelser. I et hyrdebrev for nylig fordømte biskop Antonio Pildain, De kanariske Øer, lovforslaget. Den pavelige nuntius, ærkebiskop Riberi, bad ham imidlertid omgående i utvetydige vendinger tilbagekalde hyrdebrevet.

Også med de protestantiske ledere har Castiella haft snæver kontakt. Man har allerede for længe siden set resultater af disse drøftelser, idet der inden for de sidste to år er åbnet et antal protestantiske kirker.

Det vides endnu ikke med sikkerhed, hvad lovforslaget som helhed indeholder, men det menes at imødekomme protestanternes væsentligste ønsker, hvad angår åbning af kirker og skoler. Det ser dog ikke ud til at omfatte yderliggående sekter som for eksempel »Jehovas Vidner«.

Artiklerne om Storbritannien er skrevet og tilrettelagt af Helge Kristensen, der takker Den britiske Ambassade, British Council, Rev. H. L. Hertzler og Filmaktieselskabet Paramount for velvillig assistance. Som grundlag for artiklerne er bl.a. anvendt radiogrundbogen »Kristenhedens Kirkesamfund«, Hubert Foss' »Ralph Vaughan Williams« og materiale fra Katolsk Informationstjänst, Uppsala.

UNG PIGE

16-18 år — helst med realeksamen — kan 1. eller 15. aug. få plads i moderne villahjem i udkanten af Århus. Husmoderen udearbejdende den halve dag. Tre børn, 11-15 år. Megen fritid og god mulighed for deltagelse i kursus.

Grethe Livbjerg, lærerinde
Thyregodvej 1, Åbyhøj

Biskop Gran om økumenik og nordmænd

New York. Oslo-biskoppens koadjutor, biskop John Gran, der i disse dage vender tilbage til Oslo efter et tre måneders ophold i De forenede Stater, er blevet interviewet af det amerikanske nyhedsbureau NC. Biskop Gran, der har prædiket rundt omkring i staterne, fortalte pressetjenestens korrespondent, mr. George Gent, lidt om den katolske kirkes kår i Norge.

Til sammenligning fortalte biskoppen mr. Gent, at der ikke er flere katolikker i hele Norge, end der er i et almindeligt amerikansk sogn — nemlig 8000. Til at betjene disse 8000 katolikker er der 65 præster. 50 af disse befinder sig i bispedømmet Oslo, der rummer 7000 af landets katolikker. 15 præster tager sig af sjælesorgen blandt de resterende 1000 katolikker, som er fordelt på to apostoliske vikariater. 5000 af katolikkerne i biskop Grans fædreland er nordmænd, resten er ungarere, czekker og polakker, som er flygtet fra deres respektive hjemlande i årene efter den anden verdenskrig.

»De fleste af disse emigranter har intet ønske om at vende tilbage til deres fædreland,« sagde biskop Gran. »De er trofaste katolikker. Derimod er deres børn et alvorligt problem. Som de fleste emigrantbørn ønsker de at blive mere norske end de indfødte nordmænd. I den forbindelse må man huske på, at Norge er 96,4 pct. luthersk, og at den lutherske kirke er statskirke.

»Der lægges ikke noget direkte pres på katolske børn, for at de skal blive protestanter,« fastslog biskoppen, der imidlertid påpegede nogle indirekte årsager til frafald. Miljøet er således protestantisk, og skolerne er protestantiske. Desuden er det vanskeligt at skabe en ægte katolsk atmosfære for de unge.

Biskop Gran var af den opfattelse, at den økumeniske bevægelse i Norge kun havde opnået få praktiske resultater. Ganske vist havde en personlighed som Johannes XXIII gjort et stærkt indtryk på nordmændene, der for eksempel også nærede stor beundring for kardinal Bea, men talsmændene for den lutherske kirke er uvillige til at tage standpunkt undtagen som enkeltpersoner.

»I modsætning til Danmark, som er nærmere Europa og mere åbent for påvirkninger af denne art, er den lutherske kirke i Norge tilbøjelig til at være sig selv nok, og fra kompetent protestantisk side har ingen vist sig villig til at give udtryk for det standpunkt, at der burde søges kontakt med katolikker,« sagde biskop Gran.

»Nordmænd, der konverterer til katolicismen, tilhører i uforholdsmæssig høj grad den intellektuelle verden. De repræsenterer altså ikke gennemsnitsnordmandens holdning over for den katolske kirke. Mange af disse konvertitter kom til at holde af Kirken, som den var ved deres konversion, og er modstandere af de ændringer, som koncilfædrene foreslår,« sagde biskoppen i øvrigt.

•

Rom. Da pave Paul VI for nylig måtte aflyse alle audienser for et kortere tidsrum, resulterede det i nogen ængstelse for pavens helbred.

Fra kompetent side benægtes det imidlertid på det kraftigste, at Paul VI skulle være syg. Han er bare træt og overanstrengt, hedder det.

Pavens normale arbejdsdag er fra 7 morgen til 1.30 nat, men det var blevet mere og mere almindeligt, at han arbejdede til ud på morgenstunden.

•

Rom. Ifølge Vatikanets dagblad, »l'Osservatore Romano«, kan der eventuelt blive tale om en saligkåring af kardinal Newman — den store engelske skribent og tænker. Det var den franske filosof, Jean Guitton, som bragte spørgsmålet på bane. Guitton var af den opfattelse, at ånden i Newmans livsværk lå tæt op ad den ånd, der kendetegner det andet Vatikankoncil.

De syges valfart

2. - 7. september

Valfartskomiteen har hvert år kunnet glæde sig over en stadig stigende interesse for denne Lourdesrejse. Syge og svagføre, som ikke ville kunne tåle en lang togrejse, ser her en mulighed for at virkeliggøre et længe næret ønske om at komme til Lourdes, og rejsen i år er da godt på vej til at være fuldt tegnet.

I betragtning af det store deltagerantal var det imidlertid ønskeligt, om der ville melde sig endnu en eller to præster, ligesom det ville være en fordel, især af hensyn til kommende år, at flere katolske læger ville tage del i denne pilgrimsrejse.

Der er endnu nogle ledige pladser i det store DC-6B fly, men nu haster det! Prisen for raske deltagere, som bor på hotellet, er kr. 790,- alt iberegnet. Blanketter kan rekvireres hos »De Syges Katolske Forbund«, Bredgade 69, København K., eller hos valfartskomiteen, Barsehøj 25, Hellerup, ligesom valfartens gejstlige leder, pater Adams, C.ss.R., Hans Bogbinders Allé 2, København S., gerne giver nærmere oplysninger.

▪

Rom. Pave Paul VI har bekræftet, at koncilets tredje samling skal begynde den 14. september, oplyser Vatikanets statssekretær, kardinal Cicognani. Der nævnes ikke noget om, på hvilken dato koncilet slutter, og man regner derfor med, at en fjerde samling bliver nødvendig.

Engelsk i messen

London. De katolske biskopper i England og Wales har nu offentliggjort deres beslutning om, i hvor vid udstrækning modersmålet skal afløser latinen i messen og sakramentsforvaltningen. Offentliggørelsen fandt sted, efter at Vatikanets nye liturgikommission havde godkendt reformerne.

Hele formessen — ordets tjeneste — bliver på engelsk eller walisisk, mens hele *Canon* inklusive *Sanctus* forbliver på latin. Det samme gælder *Pater noster* og *Agnus Dei*. Ved kirkefolkets kommunion vender man tilbage til modersmålet. *Ecce Agnus Dei, Domine non sum dignus, kommunionsvers, slutningsbøn, bortsendelse, velsignelse* og *slutningsevangelium* bliver således på engelsk eller walisisk.

I den øvrige sakramentsforvaltning indføres modersmålet, og det samme gælder lysvielsen ved kyndelmisse og askevielsen ved fastens begyndelse. Præsterne kan søge tilladelse til at læse breviaret på modersmålet.

I en artikel i »The Tablet« gør ærkebiskoppen af Birmingham, Francis Grimshaw, rede for de tanker, der har ligget til grund for biskoppernes dekret. Ærkebiskoppen beklager, at det under arbejdet med reformerne ikke havde været muligt at delagtiggøre offentligheden i forløbet. Biskopperne havde dog fulgt diskussionen uden for deres egen kreds med den største opmærksomhed og noteret sig hver eneste ting af interesse. I denne forbindelse siger ærkebiskoppen lige ud, at det tit var hårdt at måtte tie, når man netop sad inde med den oplysning, som måske kunne tilfredsstille en og anden skumler.

Ærkebiskop Grimshaw lægger ikke skjul på, at katolikkerne i England står over for en anglikansk liturgi med tekster og musik af meget høj kvalitet — gudstjenesteformer, der er baseret på århundreders erfaringer. Katolikkerne har i deres latinske liturgi og gregorianske sang hidtil haft et respektabelt modstykke. Men hvordan vil det blive i fremtiden?

Umiddelbart efter ærkebiskop Grimshaws artikel bringer »The Tablet« en kommentar af en lægmand, Lancelot Shepard, der taler om kirkefolkets rolle i gudstjenesten. Han fremhæver, at lægfolket bør være sig sin aktive rolle i liturgien bevidst. I denne forbindelse betegner han liturgireformerne i England som et godt skub i den rigtige retning. Han er dog utilfreds med, at biskopperne ikke har givet lov til, at Fadervor i messen bedes på modersmålet.

. . . men anglikanerne vil have latin!

London. Medens den katolske kirke i England gør forberedelser til at anvende modersmålet i dele af messen, søger den anglikanske statskirke at udvide brugen af latinen.

I virkeligheden er der dog tale om noget, som i praksis er ført ud i livet, men som man nu ønsker anerkendt som hørende til det officielle ritual. Ifølge den engelske statskirkes forfatning skal der i så tilfælde vedtages en lovændring, og derfor er sagen kommet for i parlamentet, hvor den har forårsaget en sand storm. Forskellige underhusmedlemmer tordnede således over den anglikanske kirkes »drift mod Rom«.

I det ene tilfælde er der tale om en ritualbog, der har forskrifter vedrørende liturgiske klæder o.s.v. I det andet tilfælde drejer det sig om »The Common Prayer Book«, nærmere betegnet nogle afsnit, der udelukkende har med liturgiske forskrifter at gøre.

En lille gruppe af protestantisk orienterede parlamentsmedlemmer vil gå mod forslagene med næb og klør. En af dem har udtalt, at begyndte man først at legalisere stenaltre, messeklæder, brugen af usyret brød til kommunionen og brugen af latinen, havde man faktisk givet den katolske kirkes former det blå stempel.

Med hensyn til det usyrede brød står der i den nuværende lov, at der til kommunionen skal anvendes brød af den art »man almindeligvis spiser«. I det nye lovforslag hedder det imidlertid, at man bør anvende syret eller usyret brød efter behag, men i alle tilfælde brød af det finest mulige mel.

Et forslag om messeklæderne skulle bl.a. gøre stolaen obligatorisk. Stolaen bruges almindeligvis af præster i den anglikanske kirke, men i virkeligheden er den forbudt ifølge en lov af 1558. (NC)

Redaktion:
Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K.
tlf. MI 9055
Redaktionssekretær:
Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055)
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K.
tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
▪
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Mordet på Becket fra filmen »Becket«.

den blodige vej

Den britiske katolske kirkes overhoved, ærkebiskop Heenan af Westminster, har skrevet til pave Paul VI og bedt ham fremskynde kanonisationsprocessen vedrørende de fyrre martyrer, der måtte lade livet under dronning Elisabeth I af England. Ærkebiskoppen indviede nemlig fornylig et nyt valfartssted i England på det sted, hvor »de 40« måtte lade livet – henrettelsespladsen Tyburn i London. I forbindelse med indvielsen udtalte ærkebiskop Heenan, at mange jo var af den opfattelse, at den megen tale om de fyrre martyrer var uklog i disse tider, hvor det netop kom an på at lægge bitterheden på hylden. Fordybelse i martyrernes lidelser var ikke fremmende for den økumeniske tanke, mente man i de kredse, hvis tanker ærkebiskoppen kom ind på. »Jeg forstår denne frygt,« erklærede de engelske katolikkers primas. »Imidlertid vil kanonisationen i sig selv kun fremme den økumeniske sag.« Og han fortsatte: »Der er jo ingen, der siger, at alle katolikker i hine svære tider var ulastelige, og at alle protestanter – mænd eller kvinder – var grusomme. På begge sider gav folk deres liv for det, de anså for sandheden.«

I sin tale har ærkebiskoppen af Westminster rørt ved to problemer, som man øjeblikkelig støder på, hvad enten man fordyber sig i forgangne tiders engelske kirkehistorie eller i den aktuelle situation. For selv om man er på det rene med, at den danske kirkehistorie, hvad angår såvel selve reformationstiden som årene, der fulgte, er blodigere end vor barndoms skoleundervisning lod ane, og selv om man for eksempel har taget sig de oplysninger til indtægt, som er at finde i monsignore Holzapfels bog om Ansgars gamle kirke – så gyser man dog kendeligt, når man dykker ned i Englands kirkehistorie. Selv englænderne gyser over det, hvad enten de nu er katolikker, anglikanere eller protestanter. Og dette er en af årsagerne – men vel at mærke ikke dem alle – til at det går noget tungere med de økumeniske bestræbelser i England end andre steder – ikke mindst hvad den katolske indsats angår.

Når vi har valgt at lade en betydelig del af dette nummer af Ugebladet handle om kirkerne i Storbritannien, er det imidlertid ikke af disse nys antydede negative grunde. Det er tværtimod, fordi der sker ting i det engelske kirkeliv, som er værd at hæfte sig ved i mere opbyggeligt øjemed. Og det er, fordi vort blik i sin søgen sydpå måske lidt for ofte undlader at dvæle i vest, hvilket er lidt beklageligt, da vi på grund af mentalitetsfællesskabet har særlige forudsætninger for at bedømme det, der sker netop dér, og endelig fordi vi direkte kan lære af vor kirkes situation i Storbritannien, fordi den katolske kirke i England, Skotland og Wales – ligesom her – er en mindretalskirke, der dog er *så* stor, at vi kan se mange af vore problemer forstørret op. Og i det hele taget ville vi forsømme vor pligt som kronikør ved at undlade at gøre opmærksom på, at de britiske kirkeproblemer indgår i *den* interne og interkonfessionelle dialog, som er uadskilleligt forbundet med den ajourføring, der er vor tids hovedbegivenhed.

Men lad os endnu en gang standse op ved det noget makabre tema, som vi indledningsvis istemte. Renæssancekongen par excellence, Henrik VIII, ønskede på grund af sine huslige problemer at bryde med Rom. Det engelske parlament, der var præget af de tiders uvilje mod munke og præsteskab og ikke mindst af ærgrelse over de pengesummer, som i en stadig strøm gled til Rom, var ikke svært at få til at anerkende kongen som den engelske kirkes overhoved. På den måde dannedes den engelske statskirke – den anglikanske kirke, som den kaldes – et kirkesamfund, der i vore dage ikke er begrænset til England alene, men som dog har ærkebiskoppen af Canterbury som åndeligt overhoved. Bruddet med Rom gik ikke stille af. Blodet flød, og blandt de katolske ofre var som bekendt ædle skikkelser som biskop John Fisher af Rochester og kansleren Thomas More – en ven af Rotterdamus og ved siden af ham nok den tids største humanist. Katolikkerne tog revanche under Maria den Katolske, som protestanterne kalder Maria den Blodige, og derefter tog ikke-katolikkerne til genmæle under Elisabeth I, som katolikkerne kaldte Elisabeth den Blodige.

Men også i middelalderen – før splittelsen i Kirken – havde voldsomme begivenheder sat deres blodige spor som for eksempel, da kong Henrik II lod ærkebiskoppen af Canterbury, Thomas Becket, myrde. Netop Becket er der grund til at hæfte sig ved i denne tid, da den amerikansk finansierede engelske film bygget over franskmanden Anouilhs skuespil »Becket« snart får premiere herhjemme.

I det 17. århundrede gik det ligeledes hårdt til. Under Cromwell prøvede man med alle midler at gøre England protestantisk, hvorefter Stuart'erne vendte tilbage

opløftet af tanken om at gøre landet katolsk. Det 18. århundrede bragte fred til den anglikanske kirke, men også freden havde sin pris: åndelig dvaskhed. Som reaktion herimod opstod en række vækkelsesbevægelser. Bl.a. dannedes metodistkirken, der nu – i det 20. århundrede – er på vej tilbage til en union med den anglikanske kirke. Det 19. århundrede var præget af den store højkirkelige bevægelse, den såkaldte »anglokatolske bevægelse«. At navnet nok ikke var helt ved siden af, viser den kendsgerning, at bevægelsens markanteste skikkelse, *John Henry Newman,* og med ham en række andre højkirkelige gejstlige, gik over til den katolske kirke, selv om udvandringen ganske vist ikke blev katastrofal for den anglikanske kirke. Man tog fat på at reformere gudstjenestelivet, så det fik den værdige og højtidelige form, det har i dag.

•

For den katolske kirke i England, der længe havde ført en skyggetilværelse – tynget af restriktioner – blev det en glædens dag, idet man nu så sig i stand til at genoprette hierarkiet. Som den engelske katolske forfatter Evelyn Waugh skriver et sted, ville Challoner, den fromme katolske leder af det 18. århundredes England, have anset det for en forrykt spådom, hvis nogen havde fortalt ham, at børnebørnene af hans svage og modløse lille flok skulle opleve at se biskopper genindsat og de religiøse ordener blomstre i alle dele af landet. Men det skete. For Newman selv blev der ikke før meget sent tale om nogen ydre triumf. Det officielle England betragtede ham som en forræder, og hans nye trosfæller – deriblandt den stokkonservative ærkebiskop af Westminster, kardinal Manning, – så skævt til ham på grund af, hvad man anså for manglende stivhed i dogmatikken. En skønne dag gav Rom ham dog oprejsning, og han modtog kardinalhatten. En tom titel, vil nogle måske sige, men dog i realiteten et tegn for eftertiden på, at Newman trods alt var én, man kunne bygge videre på.

I hine dage kom Robert Hugh Bensons bøger frem, og dermed lagdes grunden til *den* ny-katolske litteratur på engelsk, som har betydet så meget for vor tids katolske kultur. Noget tilsvarende skete jo i Frankrig med Claudels konversion. Benson må siges at være forældet i dag, men til gengæld har hans efterfølgere – der dog har valgt helt andre stier (hermed tænker jeg på Waugh og Greene) – tilkastet den moderne verden handsken med et brag, hvis ekko endnu ikke er forstummet. Graham Greene og Evelyn Waugh repræsenterer hver for sig to vidt forskellige sider af katolsk åndsliv – henholdsvis den progressive og den konservative, men skam få den, der ikke hæger om begges værk! Waugh har med sin tørre britiske humor taget ikke så få hellige køer ved hornene, og samtidig har han med sin lyrisk smukke »Gensynet med Brideshead« sat de gamle engelske katolske familier et monument, der ikke bare fremhæver facaden, men som også – uden et øjeblik at forlade det menneskeligt medfølende – tager skyggesiderne med. Graham Greene er det på sin side lykkedes at få det helt brede publikum i tale – dels fordi han har valgt spændingsromanens form, og dels fordi han på et tidligt tidspunkt har opdaget filmkunstens muligheder. I instruktøren Carol Reed fandt han en åndsbeslægtet og sammen lavede de nogle film, der vakte beretiget opsigt over hele verden på grund af deres konsekvente og klare behandling af det menneskelige stof. For eksempel »Den tredie mand« er således at betragte som en af filmkunstens klassikere.

Vi må heller ikke glemme Chesterton, filosoffen, paradoksmageren, Father Browns geniale skaber. Chesterton – denne den frodigste skikkelse i sin tids engelske åndsliv – har for eksempel i sin bog om Shaw (en bog, der i sig selv er et paradoks, idet vi her har en katolsk englænder, der skriver om en ikke-katolsk irlænder), til trods for at Chesterton selv var stokkonservativ, givet vore mere økumeniske tider en lektion i, hvordan man bør behandle en anderledestænkende. Han påpeger englændernes mangel på selvkritik og beviser netop derved, at de er i stand til at betragte sig selv med kritiske øjne:

»Sammenlignet med en englænder, der lever i en konstant tilstand af selvsmiger, er næsten enhver irlænder en anti-irlænder. Og her har den forkelige evne til at sætte ord på tingene igen fejret en triumf. Den særdeles velopdragne og velhavende protestantiske kile, der er drevet ind i Irland via Dublin og andre lokaliteter, er det ikke let blot overfladisk at karakterisere og beskrive. Det er ikke nok at tale om den som et blot og bart protestantisk mindretal, for et mindretal betyder i denne forbindelse en del af en nation – den del, der er blevet erobret. – Men her har vi jo at gøre med et mindretal, som *har* erobret – og dette mindretal er ikke sådan uden videre en del af nationen.«

Forfattere som Chesterton, Waugh og Greene har haft afgørende betydning, idet de har været med til at skaffe katolicismen hjemstavnsret i deres land. Deres betydning ligger ikke alene i, at de har bidraget væsentligt til den katolske kultur, men også – og det er meget væsentligt – i at de har bidraget til selve landets kultur, hvilket har fået ikke-katolikkerne til at indse, at katolicismen fra en torneroselignende søvn i forrige århundrede er trådt frem på selve dagens arena. Mærkeligt nok har Storbritanniens katolikker som helhed ikke lige i øjeblikket haft øjnene åbne for de økumeniske muligheder i den aktuelle situation, eller måske har de haft øjnene åbne uden at kunne se disse mulighedersværdi.

Det blev den katolske kirke som helhed, der tog konsekvensen. Hvis vi fremdrager en mand som Evelyn Waugh som et enkelt eksempel, ser vi, at han tilsyneladende ikke er sig nogen økumenisk interesse bevidst. Ikke desto mindre er hans tilstedeværelse i Englands og i hele den vestlige verdens kulturliv en af de (omend små) spirer, der varslede den modning, som det andet Vatikankoncil er et udtryk for.

Den anglikanske kirke har altså først og fremmest søgt økumenisk kontakt på det europæiske fastland, og vi må ikke – i vor glæde over pavens møde med den økumeniske patriark – glemme det vigtige møde mellem Johannes XXIII og ærkebiskoppen af Canterbury. Den blodige vej i Englands kirkehistorie er forlængst til ende, men ud fra den gik fortsat en bitterhedens vej, som dog ser ud til at være mundet ud i et frugtbart område.

DE BRITISKE KATOLIKKER

Det andet Vatikankoncil er den første chance, de katolske biskopper i hele verden har fået til at udarbejde et konkret program for Kirkens enhed. Udsigterne til at udarbejde et sådant program er strålende. Aldrig før har forbindelserne mellem katolikker og ikke-katolikker været så nære og så hjertelige. I England vil det økumeniske arbejde uden tvivl få nye impulser fra koncilet. Der er mennesker, som hidtil har holdt sig tilbage ud fra den opfattelse, at et samarbejde mellem alle kristne ville føre til indifferentisme. Mange troende er faktisk blevet bestyrtede over de nye retningslinier, som er udgået fra den økumeniske bevægelse.«

Disse ord stammer fra en pressekonference, som de britiske katolikkers overhoved, ærkebiskoppen af Westminster, John C. Heenan, holdt lige før afslutningen af koncilets 1963-samling. I mgr. Heenans diplomatisk-optimistiske vendinger aner man en erkendelse af, at økumenik ikke er det artigste ord blandt de sjæle, der er betroet til hans omsorg. Er befolkningen i Storbritannien konservativ i almindelighed, er katolikkerne dér det så afgjort i særdeleshed. Dette skal ikke forstås, som om anglikanere og katolikker i Hendes Majestæts riger og lande er på fjendtlig fod. Men uden at træde sandheden for nær, kan man dog vist godt tillade sig at sige, at det gensidige forhold er præget af visse fordomme.

Evelyn Waugh

For cirka 40 år siden rettede man fra anglikansk side henvendelse til en belgisk biskop med ønsket om at indlede en økumenisk dialog med den katolske kirke. Den daværende ærkebiskop af Westminster, kardinal Bourne, siges at have kommenteret dette med en udtalelse om, at han påtænkte at nedsætte en undersøgelseskommission, som skulle prøve det flamsk-vallonske problem. Han havde sandt at sige forstået lige så meget af dette, som hans belgiske embedsbroder forstod den anglikanske kirkes situation. Siden da har meget ændret sig. Det økumeniske klima er blevet mildere, men alligevel indtager de engelske katolikker fortsat en køligere holdning over for deres ikke-katolske medkristne end deres trosfæller i andre lande. Kendere af situationen i Storbritannien antyder, at ikke-katolikker dér foretrækker at henvende sig til katolikker på fastlandet, når de ønsker økumenisk kontakt. Dette undrer så meget mere, når man tænker på den åbenhed, den anglikanske kirkes overhoved, ærkebiskop Michael Ramsey, har vist over for Rom.

Når man ser bort fra et vist antal tyske, polske og italienske indvandrere, består den katolske kirke i England af tre befolkningsgrupper. En lille gruppe af gamle katolske familier, som gennem vanskelige tider, hvor der ikke var religionsfrihed, under store ofre og prøvelser har bevaret troen, er overvældende tolerant. Den talmæssigt største gruppe af katolikker stammer fra irske familier, som for det meste er vokset op i gamle traditioner og sætter præsteskabet højt i ære. Irere og folk af irsk afstamning er — tro imod gammel tradition — ret forbeholdne over for det officielle England, da de ikke har glemt de engelske godsejeres udbytning af irske småbrugere og landarbejdere og englændernes håndfaste forsøg på at indføre den anglikanske kirke som officiel kirke i Irland. For irerne blev trofasthed mod den katolske kirke et symbol på patriotisme, hvorimod man betragtede de irere, som lod sig skræmme af de bøder, der blev pålagt alle, der ikke deltog i statskirkens gudstjenester, som forrædere.

Endelig tæller katolikkerne i Storbritannien en lille, men indflydelsesrig skare engelske konvertitter. Mange af disse er åbne for økumenisk dialog, men på den anden side er der også tradition for, at der findes konservative elementer i deres rækker. Her tænkes for eksempel på den første ærkebiskop af Westminster, dronning Victorias samtidige, kardinal Manning — en af de »store victorianere«. Og der er kendte forfattere som Evelyn Waugh og Arnold Lunn.

Men når man som allerede nævnt tager i betragtning, at den hårde kerne af katolikker på de britiske øer er irsk præget, ser man et yderligere historisk be-

stemt og forståeligt grundlag for de britiske katolikkers konservatisme. Meget beklageligt er det dog, at der den dag i dag i Irland findes præster, som forbyder deltagelse i anglikansk bryllup og dåb, og at det i England ikke går an at organisere interkonfessionelle gudstjenester, selv om man nok kan arrangere økumeniske sammenkomster (uden gudstjenestepræg).

Og dog er meget ændret i de sidste fem år. Det nye overhoved for den katolske kirke i England, ærkebiskop Heenan, var allerede som biskop af Leeds kendt for sin usædvanlig åbne holdning. Som ærkebiskop af Liverpool blev han en god ven af dr. Ramsey, der dengang var ærkebiskop af York. Ærkebiskop Heenan har sammenkaldt til en katolsk konference, der skal behandle spørgsmålet om de kristnes enhed, og han beflitter sig på at skabe et godt klima for et samarbejde mellem katolikker og ikkekatolikker, hvad angår den fælles interesse for presse, radio, tv og film. Ellers er den katolske befolkning i England og Wales (i Skotland er den økumeniske interesse blandt katolikkerne større) i vid udstrækning kun interesseret i at samarbejde med de øvrige kirker på det karitative og sociale område. Man savner den økumeniske begejstring og er stadig tilbøjelig til at lukke sig inde i en religiøs ghetto.

Biskopperne er derfor i en vanskelig situation. De engelske prælater er blevet stærkt påvirket af de nye toner fra koncilet, og samtidig må de tage tilbørligt hensyn til stemningen hjemme i deres stifter. En ting, der giver dem hovedpine, er den anglikanske kirkes naturlige lyst til at søge økumeniske kontakter på fastlandet. De katolske bisper har af denne grund prøvet at få koncilet til at vedtage en beslutning om, at den økumeniske dialog skal foregå inden for de respektive landes grænser og under de stedlige biskoppers ledelse. Heri er også inkluderet ønsket om, at de troende gennem en foranstaltning som den lige nævnte må få øjnene op for værdierne i de økumeniske tanker og opsuge dem ved en jævn proces.

Man kan dog ikke sammenligne økumenikkens vilkår i Storbritannien med situationen på fastlandet. Her er forudsætningerne anderledes. På fastlandet havde de kristne jo nemlig lært at holde sammen under nazisternes og kommunisternes forfølgelser. I koncentrationslejrene kom de forskellige konfessioners præster ind i et snævert sammenhold, og i de udbombede byer enedes man smukt om at bruge de samme kirkebygninger...

Storbritanniens biskopper må udnytte deres evne til at balancere til det yderste — også fordi man for eksempel i Storbritannien har en dygtig uafhængig katolsk presse, der ledes af fremskridtsvenlige folk, som hverken dølger deres mening eller er bange for at lade diskussioner om vanskelige spørgsmål løbe i bladenes spalter. I denne forbindelse har det vist sig, at det engelske kirkefolk — trods stærk slagside til det traditionsbundne — ingenlunde er umodent. Der diskuteres — med englændernes indgroede sans for fair play — sagligt om vanskelige problemer, senest den katolske kirkes stilling til fødselskontrol og »pillespørgsmålet«. Den stærke spænding mellem de konservative og de progressive synspunkter kan dog undertiden føre til situationer, som katolikker på fastlandet kan have svært ved at forstå, når de ikke er helt på det rene med baggrunden. Her tænkes for eksempel på de britiske biskoppers tilbageholdenhed, hvad liturgireformerne angår, og på det skarpe hyrdebrev om familieplanlægningens problemer.

Men også andre forhold kan give årsag til hovedpine:

Antallet af konversioner i England viste i 1963 en kraftig nedgang — nemlig fra 14.174 til 13.280. Katolsk Informationsbureau i Liverpool foretog en undersøgelse desangående, og i sin rapport anførte forstanderen for instituttet, pater Francis Ripley, tre hovedårsager til nedgangen, nemlig *Vatikankoncilet, præsteskabets ligegyldighed* og *katolikkernes dårlige eksempel.*

Ifølge rapporten skulle begivenhederne på kirkemødet efter mange katoliserende anglikaneres opfattelse have åbnet perspektiver, som ikke udelukkede en union mellem Rom og andre kirker. Det formodedes derfor, at mange havde foretrukket »to wait and see« — i håb om en korporativ sammenslutning mellem kirkerne.

Pater Ripleys rapport lod endvidere forstå, at et betragteligt antal adspurgte havde været af den opfattelse, at katolske præster havde vist større interesse for fodboldkampe og pengeindsamlinger end for hvervning af sjæle. Præsterne blev desuden betegnet som ligegyldige, når det drejede sig om at besvare spørgsmål fra dybttænkende katekumener.

Endelig var der — stadig ifølge pater Ripleys rapport — katolikkernes dårlige eksempel. Visse katolske skandaler blev nævnt, forekomsten af katolikker i fængslerne og de mange katolske mødre med børn uden for ægteskabet.

Det engelske katolske blad »The Universe« nægter i en skarp kommentar at anerkende undersøgelsens resultater, selv om bladet i princippet understreger værdien af, at ovennævnte spørgsmål er taget op til debat. »Universe« er af den opfattelse, at Ripleys rapport, der er baseret på 312 svar, skønt flere millioner læsere af katolske blade blev spurgt, ikke kan være repræsentativ. Det er også, mener bladet, blevet en hel modesag at gøre Vatikankoncilet til syndebuk. Ej heller vil »Universe« acceptere, at der netop i vore dage skulle være flere »katolske skandaler«, end der altid har været og altid må være, når man tager den menneskelige natur i betragtning. Det samme synspunkt anlagde bladet med hensyn til »de sløje katolske præster« i England.

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

Graham Greene

og virkeligheden

I novellesamlingen »På sporet af virkeligheden« uddyber Graham Greene de tanker, der lå til grund for hans store roman »Udbrændt«, som vi læste for nogle år siden.

»Udbrændt« lignede jo ikke helt de Greene-romaner, vi var vant til. Der *var* tale om en vis elementær spænding, men først og fremmest hæftede man sig ved en vemodig, næsten melankolsk tone, som fik mange til at gisne om, at Greene var den »udbrændte«, hvem nidkære og ofte skrupirriterende fromme havde givet nok af troen.

▪

I »På sporet . . .« har de, der hældede til den anskuelse, vi lige redegjorde for, fundet ny næring for deres gisninger, hvilket især gælder novellen »Et besøg hos Morin«, der handler om en af de såkaldte progressive teologer (han nægter ganske vist selv at være teolog) – en mand hvis bøger for ikke længe siden var skjult under disken hos de katolske boghandlere, der imidlertid nu – i vore »oplyste« tider – har dem stående fremme i vinduet. Overfladisk bedømt vil man nok kunne slutte, at Morin har tabt troen, men jeg synes ikke, man skal gå ret langt i dybden for at se, at novellen vil sige noget helt andet: at de måder, troen manifesterer sig på, ofte er mærkelige. Egentlig er den facon, der argumenteres på i novellen, noget bastant, selv om der er meget rigtigt og tankevækkende i den. Vi er på sporet af virkeligheden, men gør ikke så meget ud af sporet.

Mere stof til eftertanke er der i den sidste novelle »Et fund i skoven«, der handler om nogle børn, der tror at have fundet Noahs ark. Eller måske er det netop meningen, at vi først i sidste fortælling skal nå en mindre sløret erkendelse af det ufuldkomnes forhold til mysteriet?

▪

Graham Greene er i de fire noveller sig selv, hvad angår hans vid, skarphed og situationsfornemmelse, men man kan ikke komme uden om, at bogen ved første læsning skuffer noget. Men læser man så en enkelt novelle eller to igen, finder man en detalje her og én der, som giver en ny drejning og stiller tingene i et klarere lys. En Graham Greene-samling vil trods alt være mangelfuld uden denne bog, der oven i købet giver lyst til at vende tilbage til værker, man ellers har været igennem et pænt antal gange.

HK

(Graham Greene: På sporet af virkeligheden. 160 sider, kr. 19,75. Hasselbalchs Forlag.)

Den fremtræden, som stort set kendetegner den anglikanske kirke i dag — en liturgi, hvis form ligner den katolske kirkes, men som — det skal indrømmes — ofte udføres med langt større værdighed, end det er tilfældet for den katolske liturgis vedkommende i de såkaldte katolske lande, denne fremtræden, som sagt, har kun eksisteret i cirka 100 år og er i virkeligheden opstået som følge af en *fordybelse* i den katolske arv og en derpå følgende debat.

Englands kirkehistorie i det 19. århundrede var præget af den såkaldte anglokatolske bevægelse, hvis førende skikkelse var John Henry Newman, der understregede bispeembedets og liturgiens betydning. Newman gik imidlertid ligesom en række andre åndsbeslægtede over til katolicismen, men størstedelen af de højkirkelige engelske gejstlige forblev i »Church of England«, hvor deres iver for at give den anglikanske kirke et »katolsk« præg (som dog ikke skulle stille nogen union med Rom i udsigt) skabte et frugtbart postyr. Der oprettedes anglikanske munke- og nonneklostre, og man søgte at skabe en fornyelse af gudstjenesten, missionsarbejdet og sjælesorgen.

Den *yderliggående* højkirkelighed i Storbritannien udgør kun en lille del af den anglikanske kirke, men bevægelsen har sat sit præg på den anglikanske kirke som helhed.

Selve ordet *anglikansk* er egentlig blot den latinske glose for *engelsk*, men i tidens løb har ordet fået en speciel klang, så man nu kun bruger det om det kirkesamfund, *Church of England*, som siden reformationen har været Englands nationalkirke, og som tillige har en lang række større og mindre datterkirker jorden over. De findes dels i de lande, der hører eller har hørt til det britiske statssamfund, dels dér, hvor der har været anglikansk ydremission.

Den anglikanske kirke afgiver et broget billede. Man kan groft opdele den i tre retninger, nemlig lavkirkeligheden, bredkirkeligheden og højkirkeligheden. De lavkirkelige ligger nær de reformerte og kalder sig protestanter, de bredkirkelige er luthersk prægede, og de højkirkelige er som antydet påvirket af den katolske kirke. Dette kan man læse hos Svend Borregaard i artiklen om den anglikanske kirke i Danmarks Radios fortræffelige grundbog »Kristenhedens Kirkesamfund«, hvis katolske bidrag i parentes bemærket er skrevet af pater Hans L. Martensen S.J.

I *det egentlige England* er den anglikanske kirke den officielle kirke, men ikke desto mindre er kun cirka halvdelen af befolkningen anglikanere, mens resten dels tilhører den katolske kirke,

dels en række forskellige frikirker af reformert tilsnit. I *Wales* er forholdet nogenlunde som i England, og i Skotland er kun nogle få procent anglikanere, idet skotterne har stor uvilje mod *bispeembedet,* der er et af den anglikanske kirkes karakteristiske træk. I det katolske *Irland* fremtræder den anglikanske kirke, der kun omfatter en ringe del af befolkningen, som en protestantisk kirke. I USA kaldes den anglikanske kirke for »den protestantiske biskoppelige kirke«. Andre datterkirker til »Church of England« er »Canadas anglikanske kirke«, »Englands kirke i Australien«, »New Zealands kirkeprovins« og »Sydafrikas kirkeprovins«. Hertil kommer en række kirkeprovinser i forskellige oversøiske lande som Indien, Kina og Japan og nogle bispedømmer, der ikke er tilsluttet nogen kirkeprovins. St. Albans engelske kirke i København hører til et område i Central- og Nordeuropa, der står under tilsyn af en af London-biskoppens koadjutorer, som bærer titlen biskop af Fulham. Det samlede antal anglikanere i verden er cirka 40 millioner, fordelt på 350 bispedømmer, hvoraf de 43 er i selve England. Ærkebiskoppen af Canterbury betragtes som det fælles overhoved, og han samler hvert tiende år alle anglikanske biskopper fra hele verden til den såkaldte *Lambeth-Conference,* der har sit navn efter ærkebiskoppens gamle borg i London. Dette møde har ingen besluttende myndighed, men dets drøftelser og udtalelser tillægges meget stor betydning inden for den anglikanske kirke — og andre kirkesamfund lytter med stor opmærksomhed til, hvad der siges i Lambeth, skriver Svend Borregaard.

Som nævnt lægger den anglikanske kirke i almindelighed megen vægt på bispeembedet, og den apostoliske succession spiller i særdeleshed en stor rolle for den højkirkelige bevægelse.. De gamle biskopper, der efter reformationen viede de nye anglikanske overhyrder, måtte imidlertid betjene sig af et ritual, der både efter ortodokses og katolikkers opfattelse er såre tvivlsomt. Begge kirker har derfor sat et meget stort spørgsmålstegn ved de anglikanske biskoppers værdighed som »rigtige« biskopper, mens de højkirkelige anglikanere har svært ved for eksempel at anerkende de lutherske biskopper, siger Borregaard, der i øvrigt påpeger, at de anglikanske biskopper i selve England har en meget høj position, og at der lyttes til dem, også når de udtaler sig om samfundsforhold. Ærkebiskoppen af Canterbury har rang lige efter dronningen. Den nuværende ærkebiskop af Canterbury, som står på en særdeles god fod med pavestolen, hører til de højkirkeliges liberale fløj.

Den anglikanske kirke i England har — i modsætning til for eksempel den danske folkekirke — i udstrakt grad beholdt det gamle kirkegods, og dette er en af grundene til, at der i England ikke er noget, der hedder kirkeskat. Der indsamles i øvrigt — ligesom i den katolske kirke — kollekter under gudstjenesten.

Hovedhjørnestenen i engelsk gudstjenesteliv er »Book of Common Prayer« (Den almindelige bønnebog) — den engelske alterbog, som blev udformet af ærkebiskop Cranmer (1489-1556), der blev henrettet på grund af sine reformatoriske synspunkter. Cranmer, skriver Svend Borregaard, var en fremragende stilist, der formåede at forme det engelske sprog på en måde, der på én gang var naturlig og værdig. Common Prayer Book bygger helt igennem på gammelkirkelige ritualer, således at den liturgiske vekselsang og kirkeåret med dets faste bønner og tekster er bibeholdt. Cranmer var dog til en vis grad påvirket af Zwingli, hvilket kom til at præge *indholdet* af adskillige af bogens bønner. Bibelen benyttes flittigt ved den anglikanske kirkes gudstjenester, og der læses op af den både ved morgen- og aftengudstjenesten. Davids salmer har ligesom i den katolske kirke en fremtrædende plads.

I de fleste sognekirker er der mindst én daglig gudstjeneste, i domkirkerne tre: morgengudstjeneste, nadvergudstjeneste og aftensang.

Hvad læren angår, er den anglikanske kirke tilsyneladende snarere præget af Zwingli og Calvin end af Luther. Dette ses af de såkaldte *39 artikler,* som enhver anglikansk præst skal aflægge løfte på. Artiklerne udlægges imidlertid på stærkt varierede måder, og i den seneste tid er diskussionen om det betimelige i aflæggelsen af løftet blusset kraftigt op. Højkirkelige kredse fører naturligvis an i oppositionen.

I det hele taget går bølgerne ofte højt i den anglikanske kirke, hvilket er naturligt, når man tager meningsforskellene inden for dette kirkesamfund i betragtning. Man har været ude for, at en biskop måtte ledsages til en kirke, hvor alt for »katolske« ceremonier skulle udføres.

Kardinal Bea besøger ærkebiskop Ramsey.

Den anglikanske kirke

Den engelske tone

For os, der voksede op under den tyske besættelse – og med »os« menes det musikglade lægfolk, der bare lytter og ikke er spor fagmusikalsk – for os var den engelske musik, som vi pludselig efter den 5. maj 1945 kom til at høre så meget af, et møde med en ny verden, som havde sin helt personlige duft og atmosfære, der dog ikke desto mindre omgående tiltalte én og indbød til et venskab for livet.

Når vi indledningsvis hentydede til musiklivet under besættelsestiden, skal det ikke forstås sådan, at musikdirektørerne herhjemme – først og fremmest de ansvarlige inden for radioen – havde stopfodret os med Wagner og Richard Strauss, for det var ingenlunde tilfældet. (Og mon ikke Wagner i det hele taget ville have frabedt sig den tvivlsomme ære at levere »åndelig« næring til racefanatikere og gangstere, hvis han havde levet?) Men vi følte os til en vis grad i spændetrøje, selv om det var klassikerne, Smetana og vore egne nordiske komponister, der gik igen for vore ører som Tordenskjolds soldater – hvor kære de end alle sammen er os.

•

For igen at komme frem til de gode tider efter den 5. maj 1945, så var det lige i øjeblikket lidt vanskeligt at forklare, hvori det karakteristiske ved den engelske musik lå. En landeplage i de dage var for eksempel Elgars militærmarch nr. 1 med det sangbare tema »Land of Hope and Glory«. Marchen hedder »Med pomp og pragt« og har selvfølgelig – sit navn tro – afsnit, som udtrykker et ceremonielt barbari, hestgarden, der trækker op med lanser, vimpler og faner. Men i de centrale afsnit sporer vi en tone, der er så vidt forskellig fra den, vore sydlige naboer satte så stor pris på at brovte i. Op fra krigstummelen og paradehalløjet i den engelske march steg nemlig håbet om fred

Den engelske musik er præget af blide landskaber og ædle katedraler. Selvom den engelske kirkesang har sin helt personlige atmosfære, kunne enkelte ting måske alligevel passe ind i en dansk liturgi.

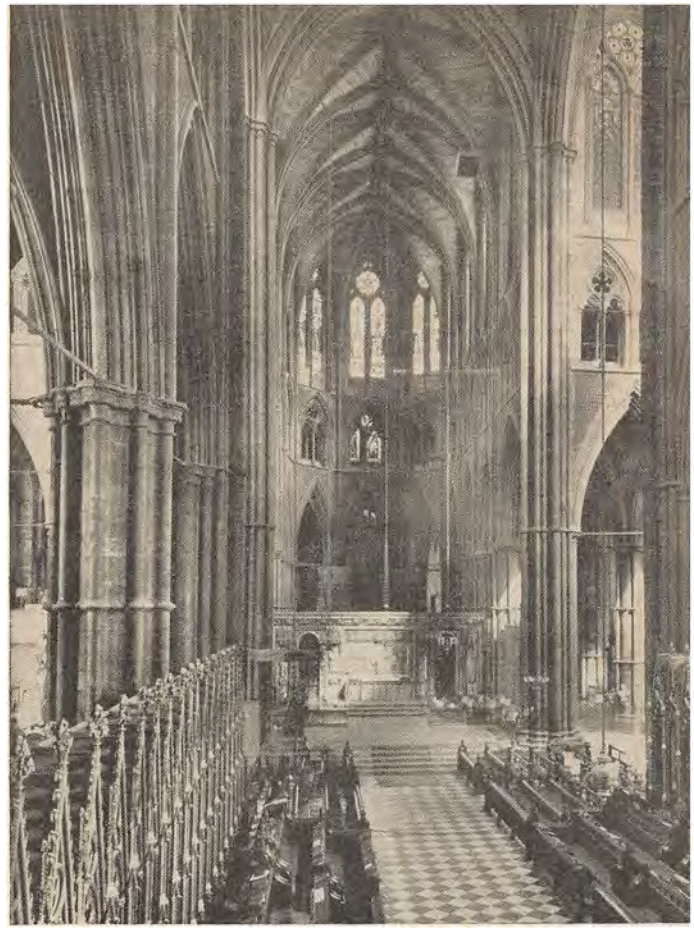

og en inderlig bøn for dem, der havde måttet lade livet.

Den engelske tone, der netop har fundet sig selv i tider, hvor man kunne tale om et imperium – da monarken lod sig krone som kejser af Indien – har i virkeligheden intet triumfalistisk over sig. Den er nok national, som vore egne komponister, for eksempel Gade og Carl Nielsen, er nationale. Men det karakteristiske ved den alvorlige engelske musik er en mediteren over det *pastorale*, der i denne forbindelse vil sige det landlige, og over det *kirkelige*. I et af de værker, der kan virke som en nøgle til forståelsen af den nyere tids engelske musik, Ralph Vaughan Williams' også herhjemme ret kendte »Fantasi over et tema af Thomas Tallis«, ser vi, hvordan de to inspirationskilder forenes i en harmoni, hvis sidestykke i skønhed det kan være svært at finde. Temaet, Vaughan Williams har lavet sin strygerfantasi over, er en salme (eller en »modal tune«, som det hedder i England, hvor »salmer« jo er Davidssalmer), som renæssancekomponisten Thomas Tallis komponerede til ærkebiskop Parkers psalter 1567. Efter en kort introduktion på nogle takter præsenterer Vaughan Williams os for Tallis' ædle tema, der fremføres med en rolig værdighed, som på én gang minder om en roligt flydende strøm, der snor sig gennem et blidt landskab, og om pilgrimmenes højtidelige procession. I variationerne over det tema, der følger efter, viser Vaughan Williams sin dybe kærlighed til den engelske folkesang, der igen er præget af landskabet med dets vidtstrakte heder og bløde grønne rundinger.

Ved at nævne Ralph Vaughan Williams, der blev født i 1872 og døde for et par år siden, har vi bragt en komponist på bane, der er for England, hvad Carl Nielsen og Thomas Laub i forening er for Danmark, Sibelius for Finland og Bartok og Kodaly for Ungarn. Om han er dette århundredes største engelske komponist, er naturligvis et spørgsmål – andre kan have deres favoritter, først og fremmest Britten, og Walton og Bax kan også komme i betragtning. Vaughan Williams er dog nok den mest engelske af dem. Lad os derfor holde os til ham.

Men hvortil al denne snak om musikken i det anglikanske England? Jo, af to årsager!

For det første for at tænke lidt nærmere over et forslag, som det engelske katolske blad »The Tablet« kom med en gang i vinter: at de engelske katolikker nu, hvor man skulle til at have modersmål i messen, skulle anvende den anglikanske kirkes ritual, idet dette repræsenterede en ubrudt national tradition, som havde dybe rødder i den katolske tid.

For det andet fordi det anglikanske England har været igen-

Den engelske tone

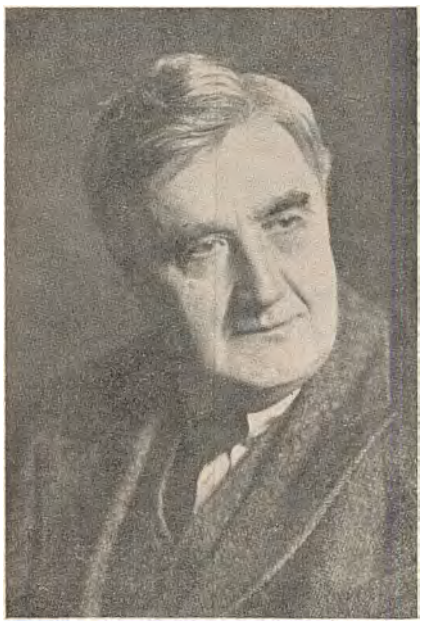

Ralph Vaughan Williams

nem en liturgisk reform eller en liturgisk krise, om man vil (ja, strengt taget står krisen jo stadig på), selv om det, der skete i den anglikanske kirke, egentlig var det modsatte af, hvad der sker hos os i den katolske kirke: man indførte mere højtidelige ceremonier, mens vi jo prøver på at forenkle vore. På den anden side behøver at forenkle jo ikke at betyde at gøre mindre højtidelig, lige så lidt som at højtideliggøre behøver at betyde at gøre mere indviklet. Så hvordan man nu end ser på spørgsmålet, er der tegn i sol og måne på, at vi katolikker vil kunne lære noget af, hvad anglikanerne har lært hos os.

En ting burde vi i Danmark med det samme tænke alvorligt over: hvor værdigt og ret det er at rejse sig, når man skal synge en salme. I folkekirken bliver man demonstrativt siddende, og hos os ved man ikke, om man skal sidde, knæle eller stå.

Vaughan Williams' virke ligger i forlængelse af de begivenheder i det forrige århundrede, som førte til den liturgiske restauration i den anglikanske kirke. Hans medfødte interesse for Englands kirke og dens tro gjorde ham selvskreven til en indsats på kirkemusikkens område, men af størst betydning for hans udvikling er vel nok studierne over og kærligheden til den britiske verdslige folkesang. Endnu en ting har dog været af afgørende betydning for, at Vaughan Williams' musik har det særpræg, den har, nemlig hans brug af Tudortidens flerstemmige form. Grunden til denne blev lagt under kong Henrik V, der selv skal have været en fremragende musiker. Det var som bekendt ham, der vandt over franskmændene i det navnkundige slag ved Azincourt, som Shakespeare har skrevet et skuespil om – et stykke, der har vundet særlig berømmelse i vore dage på grund af Laurence Oliviers fremragende filmatisering. Som det også fremgik af filmen, var kong Henrik V, der »elskede Frankrig så højt, at han ikke kunne slippe en bid af det«, en from mand, som lod de engelske præster, der fulgte med hæren, istemme et »Miserere«, før deres landsmænd skulle ud og slagte franskmændene. Bagefter, da sejren var vundet, fortælles det, samlede kongen sine mænd, og han sang selv for på en improviseret takkesang »Deo gratias, Anglica, redde pro victoria«.

Jo, i hine krigeriske dage havde kirkemusikken gode kår, og der er for den følgende Tudortid (opkaldt efter den slægt der kom på tronen) tale om en af de store epoker i musikkens historie i det hele taget.

Når man hører Vaughan Williams' musik, slår det én omgående, at der ikke er noget forældet over den brug, han gør af fortidens landvindinger. Ej heller er der tale om noget krukket og sødladent eller om verdensflugt. Vaughan Williams søgte tilbage til kilderne netop for at se nutiden i lyset af de erfaringer, der er gjort gennem tiderne.

Netop her er der grund til at stoppe op og tænke efter, når vi står for at skulle reformere vor liturgi og på én gang skabe noget nyt, noget, der bygger på vor katolske tradition, og noget, der samtidig er i overensstemmelse med den danske tradition, der ikke er katolsk.

Vaughan Williams' indsats på kirkemusikkens område ytrede sig først og fremmest i, at han komponerede hymner – altså det, vi på dansk vil kalde salmer. Det lå ham fjernt at bygge videre på det, romantikkens, victorianismens hymnekomponister havde frembragt. Han måtte også her tilbage til en tidligere Church of England, til en mindre sleben udtryksform, til en på én gang dybere og enklere tænkning. Samtidig lå det ham stærkt på sinde at tale i et tonesprog, som var umiddelbart forståeligt for lægmand, idet han altid ønskede at understrege hymnens plads som liturgiens mest demokratiske led – det, hele kirkefolket skulle kunne synge med på.

Der foreligger fra komponistens hånd en række hymnesamlinger. Nævnes bør »The English Hymnal«, »Songs of Praise« og »The Oxford Book of Carols«. Det skal her slås fast, at denne artikels forfatter ikke har til hensigt at foreslå engelsk liturgi overført til dansk. Vi må jo skabe helt vort eget. Det har kun været hans hensigt at antyde, *hvilke principper*, der *kan* ligge til grund, når man skal gøre sin egen stilling op. Men

på den anden side må vore hjemlige liturgister – hvis vi da har nogen – heller ikke være blinde for, at der hos en komponist som Vaughan Williams kan ligge et og andet, som harmonerer med vor danske tradition. Danskere og englændere har jo ikke så lidt til fælles. At vi for eksempel kan le ad de samme ting, er jo noget væsentligt!

Af Vaughan Williams' større kirkemusikalske værker skal her fremhæves »Services in D Minor« – musik til dagens tre gudstjenester i den anglikanske kirke: morgensang, nadvergudstjeneste og vesper. Der er en messe i g-moll fra 1922, et »Te Deum« fra 1928 og et aldeles prægtigt »Te Deum«, komponeret til kroningen i 1937.

Men også i sine »profane« værker afslører Englands Carl Nielsen en udtalt kærlighed til sit fædrelands ædle katedraler og den ånd, de repræsenterer. Som for eksempel i hans London-symfoni, hvor vi efter at have oplevet en musikalsk karakteristik af storbyens larm og tummel pludselig befinder os i Westminster Abbey, hvor stemningen fra Tallis-fantasien gengives på en ny måde. Og i hans 6. symfoni, hvor han, inspireret af krigens gru, synger de faldne et requiem og giver de sørgende et håb.

Den engelske musik åbenbarer i det hele taget en verden af skønhed, som de fleste her på bjerget lod gå i glemmebogen, da den første jubel efter de allieredes sejr var forstummet. Det er egentlig lidt trist. Og den liturgisk interesserede kan slet ikke komme uden om den rigdom, som den anglikanske kirkemusik indeholder, – når man vel at mærke har siet nogle meget sentimentale ting fra. Men man skal tage den verdslige musik med dens af landlig friskhed duftende folketone med.

Det betaler sig.

»Englændere og danskere kan grine ad de samme ting.« Billedet er en af Storm P.s illustrationer til Jerome K. Jeromes »Tre mand i en båd«, der nu er kommet som billigbog. Vi ser onkel Potger gøre nytte.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 26.: 10. søndag efter pinse (s. 687, grøn). Ihukommelse af Anna (s. 1017), Jomfru Marias moder.

MANDAG den 27.: Søndagens messe (s. 687, grøn). Ihukommelse af Pantaleon (s. 1018), martyr.
Eller: Pantaleon (s. 1018, rød), martyr.

TIRSDAG den 28.: Nazarius og Celsus, martyrer, Viktor I, pave og martyr, og Innocens I, pave (s. 1018, rød).

ONSDAG den 29.: Olav (s. 1021), konge af Norge, martyr. Ihukommelse af Martha (s. 1020), jomfru, og af pave Felix II og hans lidelsesfæller (s. 1020), martyrer.

TORSDAG den 30.: Søndagens messe (s. 687, grøn). Ihukommelse af Abdon og Sennen (s. 1021), martyrer.
Eller: Abdon og Sennen (s. 1021, rød), martyrer.

FREDAG den 31.: Ignatius af Loyola (s. 1022, hvid), jesuiterordenens stifter.

LØRDAG den 1. august: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid). Ihukommelse af de makkabæiske brødre (s. 1024), martyrer.
Eller: De makkabæiske brødre (s. 1024, rød), martyrer. Ihukommelse af Gudsmoders lørdagsmesse.

SØNDAG den 2.: 11. søndag efter pinse (s. 691, grøn).

MANDAG den 3.: Søndagens messe (s. 691, grøn).

TIRSDAG den 4.: Dominikus (s. 1029, hvid), dominikanerordenens stifter.

ONSDAG den 5.: Maria i Sne (s. 1030, hvid).

TORSDAG den 6.: Kristi forklarelse (s. 1030, hvid). Ihukommelse af Xystus, Felicissimus og Agapitus (s. 1030), martyrer.

FREDAG den 7.: Cajetan (s. 1033, hvid), ordensstifter. Ihukommelse af Donat (s. 1033), martyr.

LØRDAG den 8.: Johannes Maria Vianney (s. [46], hvid), sognepræsten fra Ars. Ihukommelse af Cyriacus, Largus og Smaragdus (s. 1034), martyrer.

SØNDAG den 9.: 12. søndag efter pinse (s. 694, grøn).

EBM
ENGELSK BEKLÆDNINGS MAGASIN
Christian Walther
HORSENS

Niels Steensens Bibliotek
Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19
Lukket i juli og august måned.

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

S. Steffensen & Søn
Tømrermestre
Nylandsall« 26, Horsens
Tlf. 2 36 70

J. Ingemann Gregersen
Rådg. ingeniør, M. af I.
Bellevuegade 10, Kolding
Telefon 2 34 21

RYBERG's *Bageri & Conditori*
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 588
Filial: Agtrupvej 133
Telefon 4033
Rybergs brød — bid mærke i det!

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. Am. 2780.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Det ska' være -
Schulstads
maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Brdr. Clement
Blikkenslagermestre
Vesterbrogade 59, Kolding
Telefon 2 25 24
Aut. sanitet, vand, gas og varme

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

TO MENNESKERS BØN

Det var en lignelse, Jesus fortalte om farisæeren og tolderen. Der må altså være tale om to typer, ikke om to konkrete personer. Fortællingen har adresse til »nogle, som tiltroede sig selv at være retfærdige og foragtede andre«.

Farisæeren er en af de »retfærdige«, de »udskilte«, dydsmønstre, som føler sig højt hævet over den gemene hob. Tolderen er en unational foragtet »værnemager«, der støtter den romerske besættelsesmagt ved sit arbejde. Således vurderedes de i folkets omdømme, men — som vi ser — ikke i Herrens tanker. I Jesu omdømme er tolderen den, som står retfærdiggjort over for Gud, — farisæeren dumper trods al sin indbildte dyd.

Hvad er det da, der får Jesus til at bedømme disse to mænd stik modsat den mening, de har om sig selv?

De går begge to i kirke — farisæeren naturligvis på forreste række; »han stiller sig op«, siger Jesus. Tolderen holder sig beskedent i baggrunden. Det er dog ikke det, der er det karakteristiske ved de tos kirkegang. Også synderen er velkommen på første række i Guds hus. (Hvor kan man som præst blive ked af det, når en del af menigheden, skønt der er god plads foran, indtager »tolderens plads« bag i kirken! Vi kommer for at samles omkring alteret til en fælles gudstjeneste — og det er ikke rart at skulle råbe over en gabende afgrund, når man henvender sig til de tilstedeværende.) Ja, tolderen kunne godt have indtaget sin plads ved siden af farisæeren; de kom jo begge for at bede. Begges bøn var ærligt ment. Ja, også farisæerens. Farisæeren er virkelig fri for alle de afskyelige synder, han optæller, og han *gør* virkelig det gode, han nævner for Gud. Han har virkelig noget at tilbyde Gud, mens tolderen kun har sit fattige og syndige hjerte. Farisæeren tilbyder sin gerning, tolderen beder om nåde.

Men, hvad er der da så galt ved farisæerens bøn? Ikke positionen, ikke indholdet, men hans sindelag. Nok siger han tak, men denne tak er ikke rettet til Guds Du som al godheds kilde. Den er en selvtilfreds lovprisning af det egne jegs retfærdighed. Hans øjne er ikke rettet på den himmelske Faders godhed, der har bevaret ham for det onde. De ser foragteligt over skulderen på denne synder, der står langt tilbage — afstanden er ikke kun målt i skridt, men også, og ganske særligt i en dyd og fromhed, som slet ikke kan måle sig med hans egen!

Ingen må lade sig friste til at forveksle lovlydige, pligtopfyldende mennesker med denne farisær; og det er en uskyldig fornøjelse at have sin bestemte plads i kirkens første rækker. Det ville være meget ønskeligt, om vi havde flere kristne, der overholder Guds bud, også de svære, lige så trofast som farisæerne

Jeg takker dig, fordi jeg ikke er . . .

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Milton Blomster
Østergade 29, Næstved
Telefon 72 12 28

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

Øjvind Teilmann
Horsens - Tlf. 25 999

MEJERIET Vestebro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

gjorde det. At være »liberal« på Guds bekostning er hverken tiltalende eller moderne. Det har altid været billigst og lettest at følge sin egen lyst, men bedre og skønnere er livet ikke blevet af det. Det er ikke farisæerens lydighed mod Guds og menneskers lov, der gør ham så utiltalende, både i Guds og menneskers øjne, men hans hovmod, hans selvforherligelse og hans foragt for det faldne medmenneske.

Farisæernes parti er ikke dødt endnu; det lever også blandt kristne, og enhver af os må spørge sig selv, om han ikke til tider eller i visse situationer er smittet af dets ånd. Vi var alligevel bedre i vor ungdom, siger de ældre om de yngre; vi tænker mere liturgisk, vi er mere med på noderne, siger de unge om de ældre. Jeg nøjes ikke med søndagsmessen, tænker Hans om Jens; og jeg går oftere til skrifte, siger Lise om Trine. »På deres frugter skal I kende dem,« hørte vi forleden. Det gælder vel også, når man skal bedømme et menneskes kristne gerning og væremåde. Det er ikke altid den fromme tale, der er et sikkert tegn på et fromt sind, ja ikke engang de fromme gerninger, hvis de ikke gøres med et ydmygt sind. »Hvo sig selv ophøjer, skal fornedres,« er Jesu sidste ord om farisæeren, der tænkte så godt om sig selv.

Men hvad med den stakkels synder dernede i den mørke krog? »Han ville ikke engang opløfte sine øjne mod Himlen,« siger Jesus. »Gud, vær mig synder nådig,« var det eneste, hans fattige hjerte fik sig selv til at sige, da han i bønnen tænkte på den alhellige Gud. Er man da bedre stillet over for Gud, når man er en synder, end når man har opfyldt Guds hellige lov? Nej, det var naturligvis hverken hans syndige liv eller hans syndsbekendelse, der stillede tolderen i et bedre lys. Tolderen kender sin åndelige fattigdom og bekender den for Gud, han lægger sit syndige liv i Guds barmhjertige hænder, han venter ikke på den fortjente løn med en liste over gode gerninger i hånden, han har intet andet end sin tillid til Guds barmhjertighed, sin ærlige bøn om Guds ufortjente nåde. Derfor gælder den første af Bjergprædikenens saligprisninger ham. Hans fattigdom venter sig alt af Guds rigdom, han

. . . som de andre mennesker.

åbner sit syndige sind i ydmyg tilbedelse for den alhellige Guds renselse og livskabende lys, han nægter ikke sin synd og fortvivler ikke over den, men udleverer sig selv til Gud, »som især åbenbarer sin almagt ved at skåne og forbarme sig« (som det hedder i denne søndags kirkebøn). Denne synder har fattet, at »Gud ikke vil synderens død, men at han skal omvende sig og leve«. Han ved, at »der er større glæde i Himlen over en synder, som gør bod, end over de nioghalvfems, som ikke har omvendelse behov«. En oprigtigt angrende synders sind er tit mere åbent for den kristne grundsandhed om Guds afgrundsdybe barmhjertighed end den, som ikke er sig nogen synd bevidst. Det er ikke uden grund, at mænd som Paulus og Augustin er blevet nådens teologer, fordi de i deres egen sjæl havde oplevet, hvad det er at møde Guds tilgivende forløsende nåde. Som kristne er vi alle sammen forløste, der skylder Kristi forløserværk vor frelse. Derfor er også den syndsbevidsthed, der i tillid knæler ned foran alteret, foran Herrens kors, så nær ved Kristi hjerte, så nær ved det centrale, ved kristenlivets egentligste centrum.

Ikke farisæeren, der mener, at *han er* god nok i kraft af sin egen gerning, går retfærdiggjort hjem, men den offentlige synder, der stoler på, at det er Herrens *nåde*, der *gør* ham god igen.

Det er med dette sindelag, vi bør sige »jeg arme syndige menneske«, når vi indleder vort skriftemål, og »Herre, jeg er ikke værdig«, når vi forbereder os til den hellige kommunion. Disse ord er nemlig mere end et fromt buk for Guds hellighed. De er en troendes bekendelse af, at Gud er en nådig Gud, og at vi kun »ved hans nåde er, hvad vi er«. Uden denne indstilling ville hele vort kristenliv være uægte og usandt.

Evangeliet er altså ikke blot en rammende skildring af to bedende menneskers karakter, men også en alvorlig belæring om den kristne sandhed, at al hellighed og frelse er NÅDE.

J. Coenen S.J.

Næste nummer af bladet udkommer den 7. august

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter -
Billedbøger - Skønlitteratur - Papir
Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

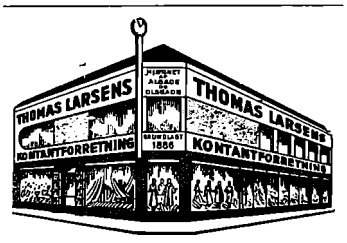

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør-
& Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk
og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

Eva Rèe i P. 3

For et par måneder siden fik Musikradioen ny leder. Eva Rèe afløste Kaj Bruun. Selv om den nye chef ikke ved sin tiltræden afgav løfter om ændringer eller fornyelser i P.3's programmer, havde man alligevel ventet visse nyheder eller forandringer i forbindelse med chefskiftet. Nyheder har der ganske vist været i den forstand, at gamle traditionelle udsendelser fik nye navne, men revolutionerende nyheder eller ændringer af den linje, Kaj Bruun ved P.3's start havde lagt, har der ikke været tale om. Rejste mon Kaj Bruun med alle ideerne?

Pop og P. 3

Radioens nyudnævnte underholdningschef, Niels Jørgen Kaiser, har til et blad udtalt, at der skal være mening med enhver underholdningsudsendelse. Man skal ikke blot underholde for underholdningens skyld. Underholdningsudsendelser må ikke svæve frit i luften. De skal have en vis jordforbindelse, f.eks. kan visse aktuelle ting danne grundlag for en udsendelse. Derfor må der også luges kraftigt ud i den traditionelle popmusik, der ofte er meningsløst og helt tilfældigt anbragt i programmerne. Popmusik er naturligvis ikke altid værdiløs — og anbragt i de forskellige programmer med omtanke heller ikke meningsløs.

P.3 hører ikke ind under underholdningschefens kompetenceområde, men en kursændring vedrørende P.1 og P.2's anvendelse af pop- og pigtrådsmusik bør kun smitte af på P.3. Det er tiltrængt, men det er svært, når P.3 tilsyneladende redigeres ud fra princippet, at folk skal ha', hvad de kan li', og da mange børn og unge mennesker godt kan lide pigtrådsmusik, har det i visse sogne her i København vist sig vanskeligt at samle børn til religionsundervisning om eftermiddagen, da der på samme tidspunkt er en udsendelse (»Efter skoletid«) hvori de værste popidoler bliver præsenteret.

Forslag til P. 3

Hvis P.3's chef er i idénød, kunne man tænke sig at fremkomme med følgende forslag:

1) En *TV-rubrik* hver aften efter fjernsynstidens ophør. I denne rubrik kunne man, som det gøres af et middagsblad ringe et par tilfældige seere op (eventuelt særlige sagkyndige), høre deres mening om en udsendelse og eventuelt konfrontere udsendelsens producer med kritikken. Det ville være underholdende og belærende for seerne/lytterne og tillige vejledende og lærerigt for TV-folkene. Det er prøvet en enkelt gang tidligere, men hvorfor ikke gøre det til en fast rubrik, eventuelt som en del af Natredaktionen, som ville være velegnet til dette formål.

2) En *litterær rubrik* savnes i P.3. Bortset fra »Bogmærket«, der kun har 5 minutters sendetid daglig, findes der ingen litterære tilløb i P.3. Der kan helt ses bort fra en kriminalnovelle lørdag aften. En halv time daglig med en novelle, lyrik, boganmeldelser og lignende ville gøre sig glimrende i P.3. Hvor er »Dagens digt« blevet af? Det var som skabt for P.3.

3) *Nyhedsformen.* Der burde kunne skabes en særlig P.3-stil for nyheder. Det er i det lange løb utilstrækkeligt med den nuværende nyhedsform: 1 minuts oplæsning af overskrifter hver time. Man kunne tænke sig en daglig spidsartikel, en kronik eller lignende.

4) *Serviceradio:* Ved Musikradioens start lovede Svend Pedersen, at Musikradioen blandt andet skulle være en serviceradio. Hvad der så end ligger i ordet, har man ikke mærket meget til det. For det kan da vel ikke være den daglige udsendelse med madopskrifter (»Velbekomme«), der var tænkt på? I Frankrigs radio er der etableret en ordning, hvorefter radioen for eksempel på store udflugtsdage oplyser bilisterne om, hvilke veje der er mest fremkommelige, hvor der er vejarbejder etc. Det er service. Lignende må kunne gennemføres i P.3.

5) Et specielt *religiøst program* ville jo nok være for meget forlangt af en musikradio. Ikke desto mindre kunne der måske etableres en vis kontakt med den såkaldte Nicolai-tjeneste, der i sin form, blandt andet med telefonisk hjælp til religiøst og psykologisk nødstedte kunne minde om P.3's form. Hvad med en fast linje til Nicolai? Det ville jo også være en slags serviceradio.

P.3, de øvrige programmer (og for den sags skyld også fjernsynet) bør have in mente, at den tid, hvor man kunne slække lidt på programmernes lødighed, fordi det var sommer, og lytterne var på ferie, er forbi. Nu, hvor så godt som alle har radio (TV-apparat) i sommerhuset, har radio med i skoven o.s.v., er behovet for radioaflytning lige så stort om ikke større end resten af året.

I denne forbindelse var det også af betydning, om man snart fik udfyldt de radiomæssigt døde formiddagstimer. Lyttere med ferie i regnvejr, hjemmegående husmødre, syge og bilister på langfart har alle behov for radioaflytning også om formiddagen. *cmb*

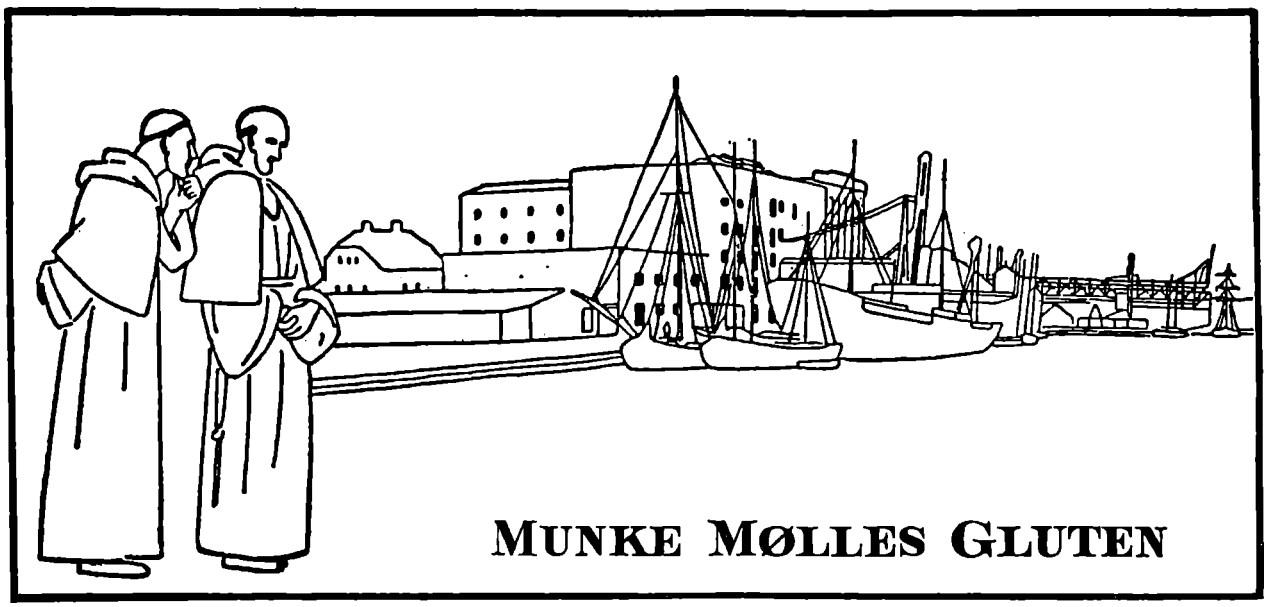

Filmen om Becket

»Catholic Herald« noterer med glæde, at en alvorlig og tankevækkende film som »Becket«, bygget over franskmanden Anouilhs også herhjemme opførte skuespil, er en af dette års ti største kassesuccesser i USA.

Filmen blev udmærket modtaget af den katolske presse i London, der har fremhævet, at dens ydre pragt og masseopsætning ikke tager livet af det dybt menneskelige drama mellem Canterbury-ærkebiskoppen og hans tidligere ven, kong Henrik II af England.

I virkeligheden burde titelen på skuespillet også indeholde kongens navn, for hans rolle er uden tvivl den mest spændende, og instruktøren, Peter Glenville, har da også ladet den besætte med en så fremragende karakterskuespiller som Peter O'Toole. Som Becket selv ser man Richard Burton og i en mindre rolle Englands store Shakespeare-fortolker, Sir John Guilgud.

Mange vil nok chokeres over filmens optakt: kong Henrik og den senere helgen i lystigt drikkelag, fjasende med piger. Ved nærmere eftertanke vil man dog nok acceptere dette, da mange helgener jo før deres omvendelse har været syndere af en vis målestok. Om nævnte scener har noget med historien at gøre skal være usagt. Anouilh forklarer selv i et forord til teaterudgaven, at hans hensigt ikke har været at lave et historisk stykke.

Ikke desto mindre skal filmens hoveddel vise en loyal hensynstagen til de faktiske begivenheder. Som bekendt ønskede kong Henrik, at hans gode ven, den pragtsyge Becket, skulle være ærkebiskop af Canterbury. Henrik II forbløffedes imidlertid snart, for Becket tog sin nye værdighed meget alvorligt.. Den tidligere verdensmand forsagede nu denne verdens goder og prøvede på alle måder at følge Kristus efter. Han veg heller ikke en fodsbred, når det drejede sig om at forsvare Kirkens rettigheder, lige meget mod hvem — noget, der snart kom kongen meget på tværs, idet han jo netop havde ønsket en føjelig mand i spidsen for Englands kirke. Becket gjorde efterhånden Henrik II, hvis tidligere venskab efterhånden var blevet til had, livet så broget, at kongen en dag i nogle hofmænds nærværelse udtalte, at han ønskede, Becket var død. Hofmændene tog kongen på ordet. De fældede ærkebiskop Becket for foden af alteret i Canterbury Cathedral. Historien slutter imidlertid ikke med Beckets død, men med kongens anger og bodsvandring til det sted, hvor den fromme prælat kom til at lide døden for sin trofasthed mod Kirken.

Som tidligere nævnt siges filmen at være særdeles flot sat op, uden at dette går ud over de kunstneriske hensigter. Filmen skal ved siden af det meget smukke billedværk »El Cid«, som vi så for nogen tid siden, være den film, der bedst gengiver vore romantiske forestillinger om en farverig middelalder — og samtidig et drama om mennesker af kød og blod.

For kuriositetens skyld kan det nævnes, at man i stedet for at optage filmen ude på de »rigtige« steder, som man ellers i vid udstrækning gør nu til dags, når det drejer sig om historiske film, har opbygget til de mindste detaljer korrekte kopier af for eksempel domkirken i Canterbury, kongeborgen, pavens slot i Vatikanet og den franske konges borg i studiet. Filmhistorisk udmærker »Becket« sig ved at indeholde den længste dialog i en enkeltscene, som man har set i nogen film til dato: mødet mellem ærkebiskoppen og kongen, der begge er til hest.

Filmen om Becket viser os et af de interessante, men også blodige kapitler i Englands historie. En del billeder til dette nummer af Ugebladet er hentet fra filmen, som snart får premiere herhjemme.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Portræt af en journalist

Claudel på dansk

Samfundet og det seksuelle

Fra Guldberg-lejren

katolsk uge blad
7. AUGUST 1964
112. ÅRGANG
31
32

Kærligheden forlanger en fast og varig enhed, som kun ægteskabet kan give, står der i pjecen »Samfundet og det seksuelle«, hvis fuldstændige tekst findes i dette nummer. Pjecen var et af de vægtigste bidrag til sex-debatten fornylig.

Koncilet strammes

Forberedelserne til den tredie koncil-samling er i fuld gang. Biskopperne i hele verden har i disse dage fået endnu fem udkast, som forinden er blevet bearbejdet af de stedlige komiteer. Desuden er der blevet dem tilstillet en pavelig forordning, der bevirker, at koncil-debatten bliver hurtigere afviklet. Den tredie samling skal begynde den 14. september.

Det andet Vatikankoncil måtte fra begyndelsen kæmpe mod det problem, at bringe hver enkelt biskops talefrihed i harmoni med en rask afvikling af drøftelserne. Det er indtil nu ikke lykkedes i tilstrækkelig grad. Mange diskussioner blev trukket utilbørligt i langdrag.

Nu har pave Paul forordnet følgende:

1. Hver koncil-fader, der vil tale i plenarforsamlingen, må aflevere sin tale fem dage forinden til de fire moderatorer.

2. De fire moderatorer skal da sammenkalde de biskopper, der ytrer samme mening, for at de kan blive enige om en talsmand.

3. Den, der ikke har overholdt femdages-fristen, kommer kun til orde, hvis han kan fremvise navnene på de 70 andre koncil-fædre, på hvis vegne han taler.

4. Hele dette reglement gælder også for kardinalerne, som indtil nu har haft visse forrettigheder.

5. Uden styrelsens tilladelse må der ikke omdeles skrifter i koncil-aulaen (dette skete lejlighedsvis tidligere især fra stærkt konservativ side).

Som første punkt på dagsordenen kommer i september skemaet »Om Kirken«, der allerede i foråret delvis blev behandlet. Det er imidlertid blevet udvidet med to kapitler: »Om vort kalds eskatologiske karakter og vor enhed med den himmelske kirke«, og »Om den allerhelligste Jomfru Marias, Guds moders plads i Kristi og kirkens mysterium«.

Forsamlingen fortsætter med at drøfte supplementer til udkastet om »Biskoppernes hyrdepligter« og skemaet om forholdet til de adskilte kristne.

Det fuldstændigt nye udkast »Om den guddommelige åbenbaring« (det første udkast gik man som bekendt bort fra) vil sikkert blive grundigt diskuteret. Det samme gælder skemaet om lægapostolatet og »Skema 17« om Kirkens virke i verden af i dag (som på grund af forkortelse i stoffet imidlertid er blevet rykket frem på 13. pladsen).

Nogen afgørelser i dogmatisk henseende venter man sig ikke af koncilet. Dette blev betonet af kölnerærkebiskoppen, kardinal Frings, i en forelæsning for studenter forrige uge. Som midtpunkt vil stå sjælesorgsproblemer. Derfor skal man ikke så meget stræbe efter fordømmelse af dem, der tager fejl, men som pave Johannes har sagt det, »gennem barmhjertighedens lægemiddel at mestre Kirkens øjeblikkelige opgaver.«

Redaktion:
Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K.
tlf. MI 9055
Redaktionssekretær:
Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055)
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K.
tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Økumenik pr. radio

Søndag den 16. august kl. 8.05 transmitterer Danmarks Radio en messe fra Katolsk Vor Frue Kirke i Århus. Da Kirkernes Verdensråd samme dag begynder en teologisk konference i Århus, vil pater Anton Dekkers S.J. celebrere messen »For de kristnes enhed. Prædikant er pater Niels Kiær S.J., og ved orglet sidder organist Jens Bjerg.

Observatører fra Rom ventes til Kirkernes Verdensråds møde i Århus. I øvrigt arrangerer det katolske pastorat i Århus en udflugt til Øm for deltagerne.

Ved denne lejlighed vil pater Laurence Dorn S.J. fortælle lidt om den katolske kirke i Danmark.

Maltas nye forfatning

London. Det engelske underhus gav fornylig ved afstemning Malta uafhængighed og gik ind på en forfatning for denne overvejende katolske middelhavskoloni.

Forfatningen, som blev godkendt af regeringen og vedtaget af parlamentet, modificerede Kirkens priviligerede stilling på Malta, som var forlangt i udkastet til forfatningen, fremsendt af øens katolske statsminister, Giorgio Borg Olivier. Men den gør den katolske kirke til statskirke på Malta.

Såvel paven som kirkemyndighederne på Malta blev rådspurgt af den britiske regering, før den ændrede udkastet og indskrænkede nogle af Kirkens privilegier.

Ministeren for kolonierne, Duncan Sandys, som forelagde den modificerede forfatning for underhuset, sagde, at »de indskrænkninger, der var foretaget for at styrke tilvejebringelsen af menneskerettighederne, fuldt ud er tiltrådt af de kirkelige myndigheder på Malta.«

Den nye forfatning fastslår, at »religionen på Malta er den romersk katolske apostoliske religion, Staten garanterer den romersk katolske apostoliske kirkes ret til frit at udøve sine egne åndelige og kirkelige funktioner og pligter og at ordne sine egne indre anliggender.«

Men i kapitlet om fundamentale rettigheder og den enkeltes frihed slettede regeringen i det Borg Olivierske udkast et helt afsnit, som satte Kirken over den verdslige domstols bestemmelser.

Udkastet til forfatningen blev vedtaget på Malta ved en folkeafstemning den 3. maj med 65.714 stemmer for og 54.919 stemmer imod. Der var 9.016 blanke eller ugyldige stemmesedler.

Maltas opposition, arbejderpartiet, der ledes af den tidligere statsminister Dom Mintoff, havde sat en kampagne i gang imod den foreslåede forfatning, fordi dens bibeholdelse af en særstilling for Kirken ville belemre Malta med en »klerikal form for kolonialisme«.

Ca. 98 pct. af Maltas 330.000 indbyggere er katolikker, og i udkastet til forfatningen, der blev vedtaget ved afstemningen den 3. maj, var borgerlig vielse ikke tilladt.

Den forfatning, der blev vedtaget af parlamentet, siger, »at enhver skal have fuld frihed over sin egen person, og enhver skal nyde godt af den frie ret til at holde gudstjeneste efter deres skik og overbevisning.« Det tilføjes, at der ikke vil ske diskrimination på grund af race, herkomst, politisk overbevisning, farve eller tro.

Som nævnt konsulterede regeringen — før den ændrede lovforslaget — Vatikanet, som skal have bedt malteserne mildne deres krav om priviligeret stilling for Kirken.

Der er endnu ikke fastsat nogen dato for Maltas uafhængighed, men man forventer, at det bliver i slutningen af september. Den nye nation vil ansøge om medlemskab i det britiske statssamfund og forblive et monarki under dronning Elisabeth II. Dronningen, som er verdslig overhoved i den anglikanske kirke i England og den presbyterianske kirke i Skotland, vil blive den retslige beskytter af den katolske kirke på Malta. (NC)

Nordiske unge i Travemünde

For kort tid siden afholdtes det 2. Nordiske Katolske Ungdomsmøde i Travemünde. Foruden et par hundrede unge katolikker fra de fire nordiske lande deltog medlemmer af forskellige katolske ungdomsgrupper i Travemünde samt en del unge sydtyrolere, der var indbudt i samme anledning, og som bidrog til at give mødet et mere europæisk præg.

Ud over det egentlige mødeprogram havde byen Travemünde tilrettelagt forskellige arrangementer for de unge.

Allerede den første dag foretog mødedeltagerne en heldagsudflugt til Mölln og Nütschan. I Mölln var Hellig Kors Kirken til ære for gæsterne smykket med de nordiske flag. Ved et overdådigt — ligeledes flagsmykket — »smørgåsbord« i den tilhørende menighedssal talte den stedlige sognepræst, pastor Moschner, på svensk om byens historie fra vendertiden til den nuværende diasporasituation. Derefter talte pater van Schaik S.J., København, om friheden fra et kristent synspunkt. Om eftermiddagen samledes de unge til messe i kirken.

Så gik turen til benediktinerklosteret »St. Ansgar« i Nütschan, hvor klosterets prior, pater Amandus Eilermann, og endnu en pater med ægte benediktinsk gæstfrihed modtog gæsterne ved klosterporten og førte dem rundt fra selve klosterbygningen til det moderne retrætehus, landbruget og de store arealer af marker og skov, der hører til klosteret. Efter at have indtaget en forfriskning deltog de unge derefter i klosterets vesper, hvorefter den begivenhedsrige dag sluttede med kammeratligt samvær og sang på de forskellige gruppers sprog.

Afskeden blev fejret med en strålende fest i Travemündes nye kurhotel, hvor kurorkestret efter afskeden og den festlige underholdning spillede op til dans for de henved 400 unge, der havde deltaget i mødet.

»Vi ses igen!« — »Wo werden wir uns wiedersehen?«, lød det fra alle sider, og så var det slut indtil det 3. Nordiske Ungdomsmøde finder sted i 1966.

De unge katolikker fra Lübeck, der allerede i maj 1961 var på besøg i København, var dog blevet så glade for deres nordiske gæster, at de bestemte sig til, at deres sommerlejr 1965 skulle afholdes i Finland.

Vatikanet og Sudan

Vatikanet. Den sudanesiske regering, som i marts måned udviste alle missionærer af landet, vil i nær fremtid give de kristne missionærer tilladelse til at vende tilbage, oplyser Libanons udenrigsminister Fouad Ammoun.

Ammoun har påtaget sig at mægle mellem Vatikanet og Sudan og han blev den 20. juli modtaget af paven i Castelgandolfo. Udenrigsministeren ankom til Rom efter et besøg i Sudans hovedstad Khartoum. Ved en pressekonference umiddelbart efter privataudiensen hos Paul VI sagde Ammoun, at *den* neutrale status Libanon har i Det mellemste Østen tillod hans regering at virke som mellemmand mellem pavestolen og Sudan. Det var Libanons præsident, Fouad Chebhab, der havde foreslået mæglingen.

»Jeg er glad for at kunne meddele, at kristne missionærer snart kan vende tilbage til Sudan,« erklærede udenrigsministeren overfor pressen. »For ikke at der skal gives næring til den mistanke, at et enkelt land eller en gruppe europæiske nationer kommer til at dominere i Sudan, må missionærerne tages fra forskellige lande.«

Her blev hentydet til det faktum, at langt det største antal katolske missionærer, der var blevet udvist fra Sudan, havde været italienere. I henhold til Ammoun ville tre seminarier i Sudan blive genåbnet for missionærerne. Dette ændrer dog ikke noget ved den situation, der allerede opstod i Sudan *før* man begyndte at udvise missionærerne og at forfølge de kristne for alvor, mener iagttagere i Rom. For allerede dengang var det umuligt for de katolske skoler at arbejde, ligesom næsten enhver apostolisk aktivitet blev standset.

Libanons mægling skal have ført til en aftale, efter hvilken Sudan menes at have forpligtet sig til at yde indrejsetilladelse til 1000 missionærer — mindre end en trediedel af de missionærer, katolske og protestantiske, der er blevet udvist af Sudan over et tidsrum af 2 år. (NC)

Familieplanlægning

Rom. Som pave Paul fornylig bebudede, er eksperter begyndt at beskæftige sig med spørgsmålene omkring »pillen« i lyset af den katolske kirkes lære om fødselsbegrænsning.

Man har bragt i erfaring, at professor i moralteologi ved Roms universitets medicinske fakultet, Antonio Nalesso, arbejder sammen med dr. Nino Pasetto — en fremtrædende gynækolog og biokemiker. Pasetto har i forvejen drøftet spørgsmålet med den kendte koncilekspert, Bernhard Häring C.ss.R. Det forlyder, at Häring forbereder en rapport, som skal forelægges koncilet under dets behandling af emnet: »Kirken og verden«.

Det afgørende i sagen lader til at være, om »pillen« er steriliserende eller ikke, og hvad dette i teologisk henseende indebærer.

Skt. Andreas' relikvier

Patras. Da den ortodokse metropolit Konstantin af Patras hørte, at pave Paul VI havde til hensigt at give Patras Sankt Andreas relikvier tilbage, sagde han: »Lovet være Gud! Jeg takker Hans Hellighed pave Paul VI som — inspireret af Helligånden — har besluttet at give os Sankt Andreas' relikvier tilbage.« Beslutningen er resultatet af forhandlinger mellem sekretariatet for de kristnes enhed og metropolit Konstantin.

■

Ifølge traditionen blev Andreas, Peters broder, korsfæstet i Patras år 60. Hans relikvier blev senere delt mellem Patras og Konstantinopel. Da de katolske korsfarere plyndrede Konstantinopel, tog de Andreas hovedskal med sig som krigsbytte.

Præstevielse

Søndag den 23. august kl. 17 præstevier biskoppen diakon Kåre Osorio i Sankt Ansgars Kirke i København.

Mandag den 24. august kl. 20 fejrer den nyindviede præst den hellige messe i kirken på Sct. Josephs Hospital.

Borte med blæsten?

En leder i Vatikanets søndagsavis, »L'Osservatore della Domenica«, udtrykker ikke så lidt af den betænkelighed, man her i Europa nærer med hensyn til valget af *Goldwater* som den ene af USA's to præsidentkandidater. Den aktuelle anledning til »L'Osservatore«s kommentar var Barry Goldwaters egen udtalelse om, at man i De forenede Stater ikke brød sig om, at udlandet blandede sig i USA's interne forhold. De færreste af os er imidlertid i tvivl om, at »næsen« fra Vatikanerbladet har et langt dybere sigte.

Det er en kendt sag, at Goldwater for en stor del støtter sig til de stærke kræfter, der har prøvet at forhindre vedtagelsen af den borgerretslov, som sort på hvidt gør det klart, at et demokratisk samfund ikke bør tolerere forskelsbehandling på grund af hudfarve.

Det er også en kendt sag, at først blandt de ivrigste fortalere for lovens indførelse stod USA's katolske biskopper, men sålangt fra alle de sjæle, der var betroet til deres omsorg som hyrder. Det er i spørgsmål af denne art, de ansvarlige kirkelige myndigheders pædagogiske evner kommer på en alvorlig prøve.

Men det drejer sig jo ikke udelukkende om raceproblemerne. Man må også tænke alvorligt over Goldwaters planer om at lægge ansvaret for brugen af atom- og brintbomberne over på de militære myndigheder. »Osservatore« skriver med henblik på Barry Goldwaters kritik af udlandets indblanding i USA's affærer, at senatoren ville have haft ret, hvis det ikke bare var fordi hele menneskeheden var afhængig af USA's politik.

Vesteuropa er bundet til USA med meget stærke bånd, og Vesteuropa er derfor til en vis grad medansvarlig for USA's verdenspolitiske handlinger. Spørgsmålet er naturligvis, hvor megen indflydelse Europa i virkeligheden har, men én ting er sikkert: at vore demokratiske landes presse ville svigte deres ansvar og vort venskab med USA, hvis ikke man med alle midler prøvede at vejlede broderfolket på den anden side Atlanten. Og det er helt som det skal være, når Vatikanets avis lader sin røst lyde blandt andre. Til trods for, at »Osservatore« ikke er pavens talerør, skal der nok blive talt om kirkelig indblanding i politik. Men selv om der også var tale om kirkelig indblanding, ville denne kunne forsvares, da vi tilsyneladende står overfor spørgsmål af fundamental moralsk karakter.

Endelig skulle vi jo ikke gerne – kun et år efter det meningsløse mord på Kennedy – opleve, at den store præsidents værk var borte med blæsten. Det ville give vind i sejlene til dem, der mener, at Vesteuropa burde være sig selv nok.

Næste nr. udkommer den 21. august.

Den 4. august var det to år siden, den fremragende journalist *Bene Larsen* døde 65 år gammel. Det var et stort tab for dansk journalistik. Før jul i fjor kom bogen *»Glimt fra 40 års journalistik af Bene Larsen«* (Berlingske Forlag 1963, 190 s., 15 kr.) Her findes 30 af hendes gamle artikler kronologisk fordelt over årene 1925 til 1962.

»Bene« var et kælenavn og skribentmærke for Benedicte. Hun var præstedatter, kom af god, gammel dansk familie og havde levet, rejst og arbejdet i mange lande. Bene Larsen havde stor viden og omfattende belæsthed. Hun var præget af dansk kristen kultur og fin dannelse. Hun følte stærkt og blev let begejstret eller forarget, var nok en del hudløs, men ejede også lun humor.

Bogens stykker, udvalgt af Bene Larsens brødre, kan jo desværre kun give en lille brøkdel af hendes store rige produktion. Men godt, at i hvert fald dette er bevaret og tilgængeligt. Som Tage Taaning skrev i sin anmeldelse 20. oktober 1963 i Berlingske Tidende: »Disse artikler synes endnu bedre ved lagringen og uden avisens urolige ramme.« Han kalder dem »Perler på snor«.

I 1948 blev Bene Larsen katolik. Den lige citerede anmelder skriver så rigtigt: »Da hun konverterede, var det med udsigt til nye horisonter uden at bryde broerne af til barndommens land«.

Denne mindebog er afvekslende og god læsning. I et herværende kloster havde søstrene stor glæde af at høre den som bordlæsning. Det er svært at fremhæve nogle af stykkerne fremfor de andre. Betydeligst er dog nok personskildringerne, enten det nu er interviews eller karakteristik. Hun var en portrætkunstner.

Bene Larsen dyrkede gennem årene særlige felter som serien »Torvekurven«, kirke-, skole- og universitetsstof, brugskunst, Holland og Finland. Men hun skrev faktisk reportage, portrætter, litterære og historiske studier m.m.; hun var en meget flittig fintfølende all round-journalist. De mange store artikler – ofte skrevet med korteste varsel – kostede hende som regel et voldsomt slid. Det var mere i indsamlingen og tilegnelsen af stoffet end i den ende-

NYE BØGER

lige udformning. Der havde hun en let pen eller vel snarere en »rap maskine«. Bene Larsen betalte dyrt, også sundhedsmæssigt, for sit dygtige arbejde. En række år til sin død havde hun sit elskede hjem på *Farumgård*. Det betød meget rejseri, tidligt ind og ofte sent hjem. Men freden og skønheden på den gamle gård og ånden hos søstrene var for hende en livsbetingelse.

Af bogens artikler vil jeg fremhæve skildringer fra Bene Larsens unge arbejdsår i London: en farverig søndagsudflugt på Themsen og den rystende beretning om en nat på Frelsens Hærs hjemløseherberg. Der er øjebliksbilleder fra Danmarks historie som i stykket om Tietgen, hun havde oplevet som barn, og »Familien Hansen i Nansensgade« fra udlevering af rationeringsmærker under krigen. Herlige portrætter tegner hun af professor Hans Brix (»75 år – hvabehar?«) – de var gode kolleger i den berlingske højborg – og af departementschef Kristian Kofoed (»Hvordan det gik lille Kristian fra Østermarie, der var så

Bene Larsen

PORTRÆT AF EN JOURNALIST

flink til at regne«). Meget fint skildrer hun Martin A. Hansen på en aftenlig tur ind under jul som en fredens modsætning til julehalløjet inde i hovedstaden. Bene Larsens kirkelige fortid præger bogens to smukke præstebilleder af »Eneren Hans Koch« og Thorvald Balslev (»En gammel præst glædes over sine roser«). Hun maler tindrende portræter af portrætmaleren Jørgen Ambye og af den russiske forfatterinde Elena Popovna (»Lammet, landflygtig, blind kalder sit liv interessant«). Hendes evne til at skildre mennesker er ikke mindre, når det gælder jævne, af de fleste ukendte mennesker som »Ringeren« ved Finnerup Kirke og »Falkeøje«, en meget dygtig og lige så original tjener for Nationalmuseets forskninger i marken. – Katolikker vil vel med særlig interesse læse stykket om father Martindale. Bene Larsens blad »Aftenberlingeren« ville fejre hendes 40-års journalistjubilæum med at sende hende som reporter til koncilet. Hendes pludselige død forhindrede dette.

Gribende er Bene Larsens korte mindeord over hendes nære veninde, Magna Hartvig, der døde nede i sin kibutz i Israel (»Hun så sig aldrig tilbage«) ... »Hun nåede at få opfyldt det, der var hendes bestemmelse i livet, og en bedre lykke gives ikke«.

▪

Mindebogen har også et par ikke før udgivne fordringsløse digte. Lad mig citere et par strofer, for eksempel af det fine; »Med en koralkæde – ved Tine T.'s dåb«.

»Kære lillebitte Tine!
Se, korallerne er dine.
Du skal bære dem, du søde,
som en krans af purpurrøde
perler på den hvide, fine
kjole, som er svøbt om Tine.«

og fra det tunge vemodige »Træet«:

»Høsten blev de døde blades hob.
Ene, fattig som en Job
på min aske brun og grå
skal jeg stå,
medens stammerne omkring mig faldt røved alt.
Og en stormnat fik jeg selv et knæk.
Straks der råbes:
Vi er livet, hug det gamle væk!
Alting fra min vår
ser jeg nu forgår.
Blot det nøgne liv består.
Det er efterår.« (11. oktober 1947).

Et helt stykke erindringsliv og fædrelandshistorie oplever Bene Larsen ved at se ud ad familiehjemmets vindue ned i Nathalie Zahles skolegård. Det var hendes egen barndoms skole. – Den sidste artikel i bogen er skrevet en halv snes dage før Bene Larsens bratte død. Det gælder en vældig fornøjelig samtale med redaktøren af den store danske ordbog, Jørgen Glahder (»København en Øresunds-dialekt«).

Mange savner Bene Larsen i Berlingske Aftenavis og adskillige andre steder. Hun er lyslevende her i sine »Glimt«. Det er vel ikke en udpræget »katolsk bog«, men en kristen og dansk bog. Det er en dejlig levende og klog bog. Læs den!

O. J. Ballin

Til glæde for mange, men . . .

Mit barn går til præst,
redigeret af K. E. Lindqvist.
Søndagsuniversitetet bd. 52.
Munksgaards forlag, kr. 8,50.

En nydelig lille bog. Som i de andre bøger af denne serie har man her samlet en række korte radioforedrag. Fremstillingen bærer tydeligt præg af den mundtlige form. Det er kvalitetsfolk, der er blevet sat til denne opgave. Det manglede også bare. Når folkekirken får en chance for at tale til alle landets konfirmandforældre gennem radioen, må man lade de bedste folk komme til orde. Det er folk, der er habile som teologer, pædagoger og sjælesørgere, — de kan deres ting, og de ved, hvad de har med at gøre. Resultatet er blevet godt og vil være til glæde for mange. Bogen vil blive læst med udbytte og af mange blive bevaret som en erindring om de radioforedrag, man var så glad for at høre.

Altsammen ros. Og så sidder man alligevel tilbage med en knugende fornemmelse af, at alt dette ikke rammer der, hvor det egentlig sigter. Det er så rigtigt altsammen, men bliver det hørt ud over den kreds, som i forvejen har øre for at høre den slags? Man taler somme tider om »rigtighedens afmagt«. Er denne bog et smukt eksempel på dette? Det er nemt at kritisere. Hvem kan gøre det bedre? Men det er jo ved at være sådan, at en stor del af vort lands kristne ikke er til at råbe op mere, når den kristne forkyndelse fremsættes i den form, den hidtil har haft, og som den trods alt også har i denne bog. Det siger dem simpelt hen ingen ting. Der er vist mange konfirmandforældre, som overhovedet ikke kunne tænke sig at bekymre sig om den åndelige side af deres barns konfirmationsforberedelse. De læser næppe denne bog, og hvis de tilfældigvis skulle komme til at læse den, vil den lade dem aldeles upåvirkede. Og hvad med de forældre, for hvem det virkelig er et alvorligt anliggende, at barnet skal blive påvirket af det, som det lærer hos præsten? De vil smile overbærende ad de velmente bestræbelser, der kommer til udtryk på bogens sider. Ingen bog kan nå alle — denne naturligvis heller ikke. Men mon forfatterne er klar over, hvor lille en kreds de taler til? Uden for den befinder sig et meget stort antal (og det er vel at mærke kristne mennesker), som intet kan høre eller intet vil høre af dette.

Det er ikke modstanden mod kristendommen, der er den farligste i vore dage, det er den omsiggribende åndelige sterilitet. Over for den vil »Mit barn går til præst« næppe udrette noget.

J.R.

30'ernes kriseår

Leck Fischer: Kontormennesker.
Nyt Nordisk Forlag, kr. 19,75.

I samarbejde med Nyt dansk Litteraturselskab har Nyt Nordisk Forlag udsendt en 3. udgave af Leck Fischers roman »Kontormennesker« fra 1933.

En introduktion til romanen er skrevet af fhv. statsminister Viggo Kampmann, der kort og åndfuldt giver et overblik over Leck Fischers forfatterskab og dets problematik, samt en historisk belysning af 30'ernes kriseår.

Lone

■

Overfor al vrøvleriet i hendes tidsalder kom hun med én jævn og enfoldig kendsgerning. Og dér alene ligger håbet.

Evelyn Waugh

(om den romerske kejserinde Helena i romanen »Helena«.)

Paul Claudel: Middagshøjde - Silkeskoen.
105 sider + 303 sider.
Med træsnit af Sigurd Vasegaard.
Oversættelse ved Frans Lasson.
Forlag: Poul Kristensen, Herning.

Da den franske digter Paul Claudel døde i 1955, skrev en af vore førende litteraturkritikere, at Claudel var alt for katolsk til nogen sinde at vinde indpas i Skandinavien. Hermed mente han, at Claudels bøger var alt for særprægede og specielle, til at de ville blive forstået og værdsat andre steder end netop i de latinske lande. Efterhånden som tiden er gået, har denne profetiske forudsigelse imidlertid vist sig at være uholdbar, katolsk kan nemlig betyde to ting. Det kan betyde: at tilhøre et særligt og som følge deraf afgrænset kirkesamfund. Dette giver sig ofte udslag i en begrænsning, i et sekterisk præg. Det var dette, man kunne befrygte, at Claudels værk ville komme til at afspejle. Men katolsk kan også betyde: at tilhøre den universelle kirke, at føle sig hjemme overalt, at opleve sit personlige kald som et led i verdens og universets udvikling, at være lige så optaget af og begejstret for de usynlige ting som for de synlige. Det er dette universelle præg, der med årene træder stadig stærkere frem i Claudels værker og blandt andet i hans skuespil. Og det så meget, at man i dag ikke længere viger tilbage for at sammenligne ham med de største teaterdigtere i verdenslitteraturen, med en Aischylos, en Lope de Vega, en Shakespeare. Man bliver mere og mere klar over, at han er kommet til at indtage en plads i første række.

Paul Claudel

Smuk dansk oversættelse af

CLAUDEL-SKUESPIL

Indtil for nogle år siden var det vanskeligt for en dansk katolik der ikke var særlig stiv i fransk, at stifte bekendtskab med den digter, som T. S. Eliot har kaldt »det største skabende geni inden for vort århundredes poetiske drama«. Nu er det heldigvis blevet lettere. I 1956 udgav dominikanerpater Hallvard Rieber Mohn en kort, men meget indholdsrig introduktion til Paul Claudels værk (udgivet af »Det Norske Studentersamfunds Kulturudvalg«). I 1956 opførte Det kongelige Teater Claudels stykke »Jeanne d'Arc på bålet« med Ingeborg Brams i hovedrollen. Danmarks Radio har desuden et par gange transmitteret »Budskabet, der bragtes Maria«. Og nu foreligger på dansk to andre og væsentlige skuespil af Claudel, nemlig »Middagshøjde« og »Silkeskoen«. At forlæggeren — eller oversætteren — netop har valgt disse to stykker kan ikke overraske. De handler begge to om et og samme emne — et emne som kan betegnes som centralt for Claudels tankeverden: kærligheden mellem mand og kvinde, ikke blot den erotiske kærlighed, men en kærlighed, der udgår fra Gud og hvileløst søger tilbage til sit udspring i Gud. Begge stykkerne behandler dette tema, hver på sin måde. Det første som en personlig bekendelse, koncentreret og fuld af psykologisk spænding (der er kun 4 personer i alt). Det andet som et kosmisk drama, hvor jord og himmel mødes, hvor mennesket flygter fra sted til sted over jordens vande, og hvor den højeste lyrik ligesom i Shakespeares skuespil afbrydes af komiske indfald. Gennem disse to skuespil får man en karakteristisk smagsprøve på Claudels skrivemåde; man ser, hvor vidt hans geni strækker sig, hvormeget den er i stand til at rumme.

Den danske oversættelse er ikke alene beundringsværdig, den er ligefrem en bedrift, som Frans Lasson har æren af. Oversætteren har været omhyggelig med sit arbejde, præcis og næsten altid meget rammende. En umulig opgave, der nu er virkeliggjort! Bent Mohn og Sam Besekow har forsynet de to skuespil med hvert sit forord, der på en meget vellykket måde letter læseren adgang til Claudels tematik og udtryksmåde. Som introduktion anbefaler vi også gerne mag. Emil Frederiksens udmærkede artikel i »Berlingske Tidende«, en artikel, der er blevet gengivet i det norske St. Olav nr. 12 (4. juli 1964). I det samme nummer af St. Olav får vi at vide, at et af Osloteatrene allerede har planer om at sætte »Middagshøjde« på sit program i næste sæson. Nu venter vi utålmodigt på, at en dansk scene også snart skal få mod og lade sig friste til at spille et af disse to stykker. Det ville sikkert tjene den ansvarlige teaterdirektør til ære, og blive en enestående teaterbegivenhed.

M.D.

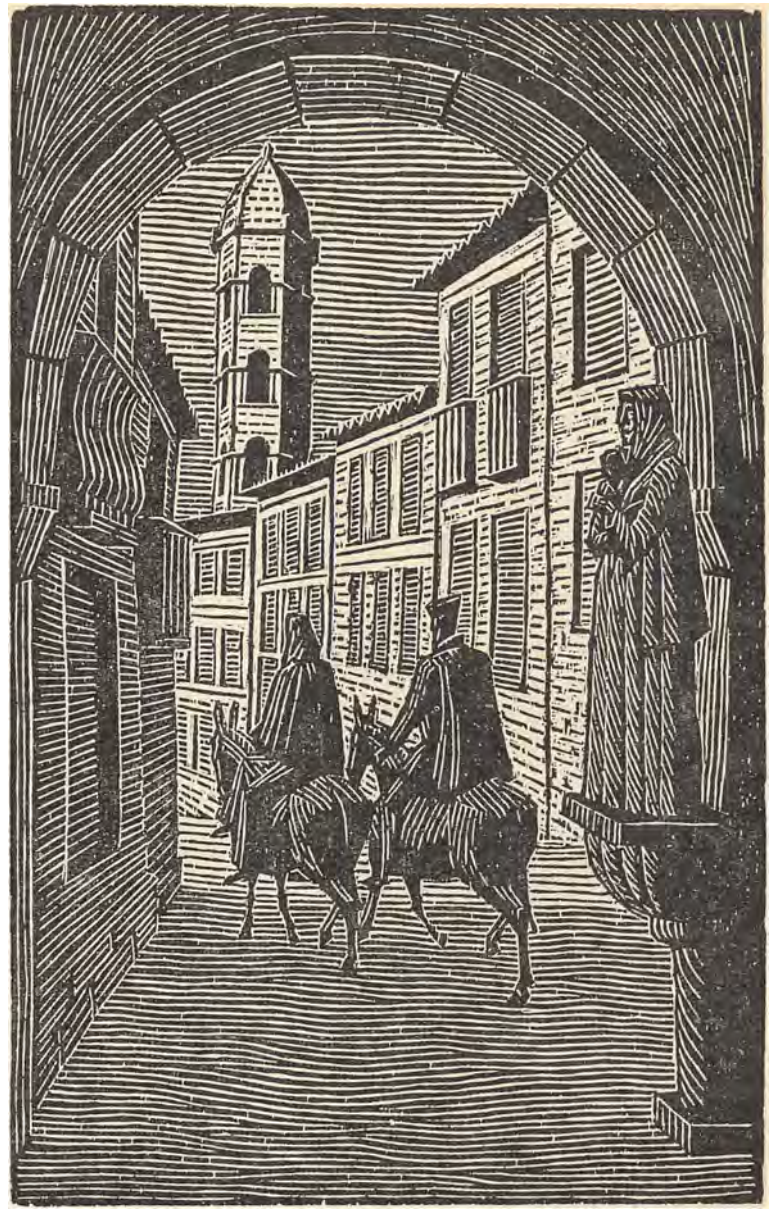

Et af Vasegaards træsnit til Claudel-bogen.

Hvert år foretages her i landet ca. 15.000 illegale svangerskabsafbrydelser, som i mange tilfælde medfører sterilitet. Hvert år ser tusinder af unge sig nødsaget til at indgå ægteskab på grund af graviditet, men samtidig er skilsmisseprocenten højere, jo yngre parterne i ægteskabet er. Endvidere har vi i de seneste år konstateret en betydelig stigning i antallet af kønssygdomme, navnlig blandt de unge.

Disse ulykkelige forhold på det seksuelle område er et blandt mange tegn på, at den sjælelige sundhed i vort samfund lader meget tilbage at ønske.

Bestræbelserne på at komme ungdommen til hjælp gennem saglig oplysning om kønslivet og om kønslivets rolle i personligheds-udviklingen, i samfundet og i familielivet må derfor hilses velkommen som en rigtig og fornuftig reaktion.

De personer, der påtager sig denne betydningsfulde opgave, må imidlertid have opmærksomheden henledt på to særdeles vigtige ting. For det første kan den blotte viden om kønslivets fysiologi og psykologi aldrig erstatte, endsige danne det etiske grundlag, ud fra hvilket enhver seksuel handling må vurderes, hvis der overhovedet skal være tale om menneskeligt ansvar. For det andet er selv de bedste motiver om menneskelighed og socialt ansvar ikke meget værd, hvis man iøvrigt bygger seksualundervisningen op på en mangelfuld erkendelse eller ensidig betragtning af menneskets kønsliv.

En nøgtern og fordomsfri bedømmelse af den seksualundervisning, som blandt andet er udbredt gennem de offenlige meddelelses-midler, TV og radio, vil netop gøre det klart for enhver, at man trods de redeligste motiver og en sobert virkende fremstillingsform alligevel kun vil nå til en skinløsning af problemerne omkring de unges kønsliv. Grunden til dette er, at man har overset væsentlige sider af kærlighedsforholdet mellem mand og kvinde og dettes samfundsbærende funktion.

Den henvendelse, som en kreds af danske kulturpersoner med støtte fra mange tusinde danske hjem har rettet til regering og folketing, har derfor krav på den allerstørste opmærksomhed. Den må ikke opfattes som en blot negativ protest eller moraliserende afstandtagen fra seksualundervisning som sådan. Tværtimod har den et positivt sigte, og den bør i samfundets egen interesse imødekommes, således

at Danmarks Radio ikke stilles til rådighed for karakter- og moralnedbrydende udsendelser,

at seksualundervisning gives som led i en større sammenhæng ud fra den forudsætning, at seksuelt samliv hører hjemme i ægteskabet, og at afholdenhed ikke er skadelig, samt

at skoleundervisning i kunstig prævention ikke tillades.

SAMFUNDET OG DET SEKSUELLE

Fornylig blev pjecen »Samfundet og det seksuelle« omdelt i folketinget, idet udgiverne var af den opfattelse, at rigsdagens dør var den rigtige at banke på, når det drejede sig om et spørgsmål af almen interesse. Teksten, som vi her bringer i sin fulde ordlyd, er forfattet af kontorchef, cand psych. Jørgen Johansen i samarbejde med direktør, cand. polit. Børge Mannov, overlæge K. F. Meldahl og skolebestyrer, cand. psych. Johs. Samuelsen S. J.

Den ubetingede værdi, der er indeholdt i disse retningslinier, er indlysende for mennesker med en kristen livsholdning, men skal de forpligte alle i det danske samfund, må de også kunne begrundes alene ved en appel til fornuften.

Denne orienterende artikel henvender sig derfor til ethvert selvstændigt og kritisk tænkende menneske, for at vedkommende uanset sin religiøse overbevisning kan indse rigtigheden i de principper, som henvendelsen til regering og folketing bygger på, og de krav, den stiller.

Tendentiøs seksualundervisning - en trussel mod familielivet

Ud fra en social betragtning må seksualundervisningen selvfølgelig bidrage til samfundets stabilisering og trivsel. Her er der grund til at minde om det enstemmige resultat, man kom til i 30'ernes befolkningskommission, hvor det blev fastslået, at det danske samfund bygger på familien som grundpille, og at børnene for at blive veludviklede mennesker må opdrages i hjemmet af far og mor.

Denne opfattelse er til fulde bekræftet af den moderne sociologi, der fremhæver familien som det primære livsfællesskab, mennesket fødes ind i, og som derfor er det bedste og sundeste grundlag for menneskets tilværelse.

Det naturlige bånd mellem forældre og børn danner et ægte oprindelses- og afhængighedsforhold mellem familiens medlemmer, – noget der ikke genfindes i andre sociale dannelser. Familien er derfor i enestående grad skikket til at udvikle børnenes personlighed i etisk henseende og til i bogstavelig forstand at fremelske de sociale idealer som tjenstvillighed, offervilje, medmenneskelig kærlighed og sansen for andre menneskers værdighed – uden hvilke et samfund umuligt kan bestå.

Familien har således det naturlige ansvar for menneskets etiske og sociale opdragelse, – og staten har således en naturlig interesse i og pligt til at anerkende, agte og støtte familien og til at indrette samfundet således, at familie-nedbrydende tendenser ikke opmuntres – heller ikke gennem tendentiøs seksualundervisning.

Det seksuelles rolle i kærlighedslivet

De familie-nedbrydende tendenser karakteriseres bedst i relation til den ægteskabelige kærlighed. Kærligheden mellem mand og kvinde er det virkeligt gyldige motiv for ægteskab og dermed for familiegrundlæggelse, – og denne kærlighed finder netop sin opfyldelse i ægteskabet.

Følelser og drifter spiller naturligvis en betydelig rolle i kærligheden mellem mand og kvinde, men

SAMFUNDET OG DET SEKSUELLE

At reducere kærligheden til seksualitet er en alvorlig tænkefejl.

kærligheden kan ikke bestå på noget så flygtigt som en følelse. Det er heller ikke seksualdriften, der bærer kærligheden, men kærligheden, der benytter seksualdriften som udtryksform og som middel til erotisk nydelse.

Driften taget i sig selv er rettet mod en seksuel tilfredsstillelse alene på det biologiske plan og gør partneren til et blot middel for dette. At reducere kærligheden til seksualitet er derfor en alvorlig tænkefejl.

Kærligheden mellem mand og kvinde erfares som et personligt engagement – en betagelse, der når det inderste eller højeste i mennesket, og byder, at den elskede skal være, skal trives og glædes, fordi det er godt, at hun eller han er til. Fremfor at være følelse eller drift er kærligheden derfor snarest en erotisk farvet viljes-holdning over for et bestemt, uforvekseleligt »du«, hvis menneskelige værdi fordrer en hel og fuld hengivelse og omsorg. Netop på grund af den hele og fulde hengivelse, der ligger i kærligheden, forlanger den en fast og varig enhed, som kun ægteskabet kan give, – og den nødvendige harmoni og stabilitet i ægteskabet fordrer på sin side en hel og fuld selvhengivende kærlighed mellem ægtefællerne.

En seksualundervisning, der metodisk begrænser sig til det seksuelle alene, kan meget let give de unge det indtryk, at seksualiteten er værd at stræbe efter, uden at man er dybt personligt engageret, – eller at et seksuelt forhold kan anerkendes som en uforpligtende selskabsleg.

En seksualundervisning, der ikke udtrykkelig betoner sammenhængen mellem seksualitet, kærlighed, ægteskab og familie, er derfor familie-nedbrydende.

Faren ved seksuel adfærd uden sammenhæng med kærligheden

Tager man i seksualundervisningen for let på sammenhængen mellem seksualitet og kærlighed, kan det iøvrigt medføre, at mange unge i seksualdriften ser noget udelukkende biologisk, der ikke berører personligheden som helhed. Eller seksualdriften opfattes som noget den unge i misforstået moralitet ikke vil kendes ved og oplever som syndigt eller moralsk slet.

Disse fejl-opfattelser kan kun imødegås ved at understrege seksualitetens intime sammenhæng med kærligheden – den højeste og mest værdifulde sjælelige egenskab hos mennesket.

Det anførte stemmer nøje overens med, at man inden for mentalhygiejnen lægger så stor vægt på at beskrive mennesket som en psyko-somatisk enhed. Herved skal forstås, at legeme og sjæl er tæt forbundet i samvirke og gensidig afhængighed. Derfor må mennesket altid betjene sig af det legemlige for at give udtryk for det sjælelige. Derfor er kønsaktens umiddelbare funktion netop at legemliggøre den ægteskabelige kærligheds længsel efter enhed med den elskede.

En seksualundervisning, der direkte eller indirekte tilskynder den unge til seksuel adfærd løsrevet fra den indre sammenhæng med kærligheden, eller anbefaler dette som en nødløsning uden for det ægteskabelige kærlighedsforhold, bidrager til en mental kortslutning i den unges sjæleliv.

Meget i vor tids voldsomme ungdoms-aggression mod samfundet kan uden tvivl føres tilbage til en dyb skuffelse over, at kærligheds-længslen ikke opfyldes blot med seksualdriftens tilfredsstillelse.

Respekt for den menneskelige tilblivelse

Mange ser det som et fremskridt, at man f.eks. i seksualundervisningen kan tale åbent og neutralt om det seksuelle i modsætning til tidligere tiders puritanske holdning, – men er det et virkeligt fremskridt? Vil en neutralisering af det seksuelle ikke meget let blive til banalisering og dermed forfladigelse eller faktisk nedvurdering?

Den rette modsætning til en puritansk holdning er næppe en neutral, men snarere en blufærdig, en ærefrygtig eller respektfuld holdning. Det er forkert at opfatte de fleste unges umiddelbare skamfølelse eller tilbageholdenhed over for det intime som noget negativt. Uden blufærdighed svækkes det fascinerende og tiltrækkende ved det erotiske, og det er ægte menneskeligt at indtage en respektfuld holdning over for de forunderlige ting i tilværelsen.

Ingen tør vel benægte, at der til kønsakten netop er knyttet noget forunderligt – tilblivelsen af et nyt menneske. Dette forplantnings-faktum har virkelig krav på at blive mødt med respekt. Mennesket har ikke selv lagt dette ind i kønsakten, men forefinder det som et væsentligt træk i sin biologiske natur. Den selvsamme kønsakt tjener ved sin fylde menneskets forplantning, samtidig med at den er kærlighedens legemlige udtryk. Her er mand og kvinde i bogstaveligste forstand nået ud over egeneksistensens grænser og sikrer menneskeslægtens fortsatte udvikling ved at give livet videre til næste generation.

Om man mener sig berettiget til ved kunstige præventive midler at blokere den naturlige forbindelse mellem kønsakten og barnets undfangelse er et alvorligt spørgsmål, som hvert enkelt ægtepar i det mindste må afgøre med deres egen samvittighed.* I hvert fald har ingen seksualvejleder autoritet til at fastslå brugen af præventiver som almindelig norm og derved afskære de unge lejligheden til personlig stillingtagen. Det ville være en for demokratiet ganske fremmed og diktatorisk fremgangsmåde.

Er prævention et virksomt middel mod illegale aborter?

Den første forudsætning for officielt at fastslå brugen af præventive midler som norm måtte iøvrigt være, at landets borgere var almindeligt enige herom, – og at en udstrakt og konsekvent anvendelse af prævention virkelig var et samfundsmæssigt gode. Det er imidlertid ikke tilfældet, og de argumenter, der hidtil er fremført for præventionens samfundsmæssige gavnlighed, er ikke holdbare. Dette gælder også med henblik på de to hyppigst fremhævede problemer – overbefolkningen og svangerskabs-afbrydelserne.

I Danmark som i de fleste europæiske lande er det ikke spørgsmålet om overbefolkning, der har været eller vil blive et samfundsmæssigt problem i en overskuelig fremtid. Tværtimod er manglen på arbejdskraft og en utilstrækkelig befolkningstilvækst flere steder den faktor, der mere end nogen anden hæmmer det økonomiske fremskridt.

Heller ikke en henvisning til det foruroligende store antal svangerskabsafbrydelser gør spørgsmålet om kunstig prævention mindre problematisk. Det synes at være en alvorlig misforståelse, når mange mener, at øget kendskab til præventive midler vil formindske aborternes antal.

Her kan vi tage ved lære af Japan, som er det land i verden, hvor propaganda og oplysning om præven-

(Fortsættes side 17)

* Vi katolikker har jo i så henseende Kirkens klare regler at gå efter.

Han hed Christian

Christian var et rigtigt ønskebarn, og han var ventet med længsel, da han endelig en tidlig morgen besluttede sig til at blive født i Paris. Månedlang forventning havde omgærdet den lille fyrs ankomst med en nimbus af lykke og glade forhåbninger.

Efterhånden som drengen voksede op, begyndte moderen dog at lægge mærke til, at det var, som om hun ikke rigtigt kunne tale til sin dreng — ikke kunne råbe ham op. Faderen havde sikkert også lagt mærke til noget i den retning, men han talte ikke om det — man holdt bekymringerne for sig selv.

De par år, der gik, inden man følte sig helt overbevist om det, havde dannet ligesom en cirkel udenom familiens lille kreds — en beskyttende ring, som skulle værne mod andre menneskers nysgerrighed og utidige indblanding. Det var, ligesom man kune tænke sig, at man stod i forsvarsstilling, hver gang en fremmed kom ind ad døren.

Man valgte så det ganske enkle at begrænse sig til dette ene barn og koncentrere hele tilværelsens tilrettelægning ud fra hans handicap. Christian var døvstum.

Man skånede og værnede ham i en sådan grad, at man også holdt ham borte fra skolen, for det gik simpelthen ikke — ja, man tog ham ikke engang med i kirken om søndagen, fordi man var bange for, han skulle forstyrre den hellige handling. Mor og far koncentrerede sig om at beskæftige ham derhjemme, så han i videst omfang kunne få sin dag til at gå. Han var meget temperamentsfuld, men som familien sagde: — Hvem ville ikke være det med sådan et handicap.

Vore kontakter i Paris fandt denne dreng og skrev til os for at høre, om vi turde tage ham med i en lejrskole i Danmark i sommer. Selvfølgelig turde vi, det er dertil, vi er der — og Christian ankom sammen med en gruppe på 19 andre franske børn repræsenterende alle arter af handicap.

Den første aften lagde man egentlig ikke rigtig mærke til Christian — han var rejsetræt sådan som alle de andre, og han blev lagt temmelig tidligt til ro.

Det skulle ikke vare længe, før Christians stilfærdighed blev brudt. Allerede næste morgen ved morgenbordet, hvor han sad sammen med tre kammerater fra værelset, tog han fat for alvor.

Han havde aldrig siddet til bords med fremmede før, og han forsøgte med det samme at rive sin nabo ned af stolen — og det lykkedes.

Derefter ville han absolut hælde mælk op til de andre, så tallerkenerne svømmede over af mælk. Han larmede, og han gryntede med sin mærkelige toneart, således at alles opmærksomhed vendte sig mod ham. Det kunne han slet ikke stå for. Han følte sig pludselig i centrum og optrådte derefter.

Det er jo således med sådan en lille døvstum fyr — man kan ikke bruge de sædvanlige omgangsreplikker. Man kan ikke kalde dem til orden og ro — bare ved at lukke munden op og sige nogle kloge ord. Man må prøve at gøre sig begribelig på alle andre måder — begribeligt hvorledes man kan tillade sig at opføre sig, hvis man vil tolereres af sine omgivelser.

Der blev givet ordre til, at særlige problemer med Christian skulle løses af staben, hvilket vil sige, at han ofte kom

til at sidde på bænken udenfor mit kontor — for blot på denne præventive måde at lære ham lidt om ret og rimelighed i omgang med kammeraterne.

Når børn tumler imellem hinanden i leg, og en kommer til at stå i vejen for de øvrige, så bliver der brølet: — »Gå væk«, og retter den pågældende sig ikke derefter, simpelthen fordi han — som Christian — ikke kan høre, ja, så bliver han nøflet.

Resultatet bliver, at han får en over nakken og bliver skubbet væk. Det avler trods hos den lille fyr, og inden længe er spillet gående.

En af de alvorlige episoder indtraf, da Christian kastede en mindre sten i hovedet på en kammerat. Der var ikke sket noget alvorligt derved, men den lille franskmand havde fået en bule i panden, og Christian blev bragt op til os. Jeg sad ved bordet og drak en cola sammen med et par besøgende i lejren. Derfor bød jeg også Christian en cola — men opdagede med det samme, at drengen ikke ville lade sig købe og derfor lod cola'en stå urørt. Jeg tror, det tog halvanden time at gøre ham forståeligt, at man ikke må kaste med sten. Måske var det første gang, han havde haft en sten i hånden i denne situation, for i byen, hvor han boede, var der ikke så let adgang til at finde løse småsten, man kunne kaste med. Omsider gik vi sammen ned til den lille kammerat, der havde været udsat for attentatet, og de to stak hinanden på næven — og så skulle den sag vel være ude af verden.

Vi måtte tage hensyn til, at Christian meget ofte fik skyld for ting, han slet ikke havde lavet. Hans reaktioner på de andres drillerier var derfor ofte meget eksplosive, og vi måtte isolere ham ved at lade ham komme op på kontoret. Denne isolation var dog hver gang begrænset til kun at sidde på forundringsbænken ved kontoret, indtil roen igen var indtrådt.

Direktør Benneweiss inviterer hvert år børnene fra Guldberg-lejren i cirkus. På side 12 ses fra venstre til højre direktør Eli Benneweiss, den blinde Mustapha fra Algeriet og Stig Guldberg.
Ovenfor: Højdespring i Guldberg-lejren. *Foto: Chr. Erichsen*

En undersøgelse fastslog, at Christian var normalt begavet — det er altid rart at vide, så har man da et udgangspunkt for de krav, man senere skal stille til ham. For at beskæftige ham satte vi ham igang med at hjælpe vor altmuligmand, som har en særlig flair for den slags ting. Men inden længe opdagede vi, at Christian, når han kom med stole, hvor et ben manglede eller ryggen var gået løs, sikkert ofte havde bidraget til at tingene var kommet i den forfatning — for bare på den måde at få lejlighed til at reparere brøstfældighederne.

En dag fik vi brev fra en offentlig myndighed i Tyskland med udtrykkelig forespørgsel om, hvorvidt en dreng som Christian virkelig hørte hjemme i en lejrskole mellem normale børn. Et par tyske børn havde skrevet hjem og beklaget sig i dramatiske vendinger.

Når vi tager i betragtning, at de såkaldt normale børn mere eller mindre havde psykiske problemer, så faldt den henvendelse os en lille smule for brystet. Den menneskelige tolerance er jo en mærkelig faktor. Tolerante er vi jo alle — men der må være en grænse. Den dag, problemet træder os på vor ømmeste ligtorn, så er der ikke plads for tolerance — men kun for forargelse, og der var virkelig ofte mange — også af de voksne — der af og til følte sig forargede — velsagtens grundet irritation.

Så nærmede tiden sig, hvor Christian efter fem ugers ophold skulle tilbage til Paris. Psykologen Jørgen Hviid og jeg drøftede indgående, om det ville være klogt at holde Christian endnu en periode. Man kan nu engang ikke på 5-6 uger lave alt om, som er nedbrudt hos et sådant barn i tolv år. Vi kaster ikke sten efter moderen og faderen — de handler ud fra ganske almindelige motiver, som er forståelige, omend de sommetider er urigtige. *(Forts. n. side)*

1. juli åbnedes den nye Guldberg-skole ved Kramnitze på Lolland. For øjeblikket opholder der sig på skolen tyske, franske og danske børn - heriblandt en gruppe grønlandske. I Guldberg-lejrene har man siden 1950 taget sig af børn med fysiske og psykiske handicap. Her fortæller Stig Guldberg om en fransk døv dreng, der kom til Danmark.

Aarhus

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 97 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10
Kul - Koks - Olie

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Ure og optik
»Balancen«
v/ Knud Petersen
Møllergade 46,
Svendborg . Telf. 1920

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos

JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Alt i bandager & sygeplejeartikler
Holbæk Materialhandel
Telefon 32
Kaj Andersen
Lev. til Sct. Elisabeth Hospital

Odense

FF
F. Fechtenburg & Søn
autoriseret installatør
Tlf. 12 86 00
Hjallesvej 46, Odense

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— kun Taxa fører grøn frilygte

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens Restaurant
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

Støt vore annoncører

Christian

Vi besluttede omsider at beholde Christian i endnu fem uger sammen med et hold unge mennesker på seksten til nitten år, som skulle på studieophold i Lejren i Nr. Lyngvig. Nogle af de medarbejdere, som skulle blive til næste periode — og som tilfulde havde lært Christian at kende — drog et dybt suk ved tanken om, at han i endnu en periode skulle skabe problemer for dem.

Da det ny hold unge var kommet, gjorde vi dem opmærksom på, at vi betragtede dem som voksne, men også at vi til at være voksen syntes der hørte, at man kunne tolerere de problemer, som kunne opstå — bl.a. hvis en dreng som Christian skulle virke irriterende, fordi han ikke kunne forstå, hvad der blev sagt til ham. Vi havde i løbet af de næste fem til seks uger en strålende hjælp af de fleste af disse unge mennesker, som altid forstod at lægge en dæmper på Christian, inden han eksploderede totalt.

Gradvis havde vi fornemmelsen af, at han dæmpedes lidt ned — hans reaktioner var ikke slet så kraftige. Men en dag, da en ung vesttysk socialrådgiver, psykologen og jeg sad i børnenes spisestue for at tilrettelægge eftermiddagens program, kom Christian pludselig brasende ind ad døren — han kom aldrig gående ind ad en dør. Han forsøgte at sætte borde og stole tilrette, hvilket selvfølgelig gav en kolossal larm, som drengen ikke selv var i stand til at opfatte, men som gjorde det umuligt for os andre at få ørenlyd. Jeg gik hen til Christian, tog ham under armen og søgte lempeligt at få ham ud af spisesalen. Han reagerede og protesterede kraftigt. Han blev meget vred, men der var ikke andet at gøre end at fortsætte gangen hen mod dobbeltdøren, og jeg førte ham ud på rampen, der går op til spisesalen. Herude vendte han sig om og rakte tunge ad mig — jeg lukkede døren efter ham, men i det samme kom en midaldrende tysk dame, der var medarbejder i lejren, styrtende ud fra køkkenet, og i berettiget — følte hun i hvert fald — forargelse på mine vegne udbrød hun: »Det er dog for galt, det kan han ikke tillade sig.«

Jeg havde lidt travlt og sagde derfor til hende, at det havde hun sikkert ret i. »Men så gå ud og sig det til ham!« Derpå lukkede jeg døren efter hende. Nu stod de overfor hinanden, og hun opfattede pludselig, at hun var ude af stand til at forklare drengen noget som helst. Resultatet blev, at han også rakte tunge ad hende. Så så jeg hende skæve til højre og venstre for at se, om andre var i nærheden, og pludselig rakte hun også tunge ad ham. Hun stod med et i den samme situation som Christian — ude af stand til at gøre sin indflydelse gældende — og greb altså trods sine 48 år til de samme midler som drengen på de 12.

Det lykkedes os at få arrangeret, at Christian efter det sidste ophold hos os kom direkte til en kostskole for døvstumme, således at han under koncentreret form kunne nå at indhente det, som de sidste fem seks års manglende skolegang havde sat ham tilbage. Vi nærer et meget stort håb om, at Christian nok skal komme til at klare sig indenfor rammerne af det, der er muligt for en døvstum. Vi ser ham gerne igen til næste år, fordi hos os må og skal der være lejlighed til at reagere anderledes.

Derfor må jeg slutte med en bøn til alle forældre, som får et barn med et eller andet problem, om, så snart det er muligt, at drage nytte af den viden, det kendskab, man har til løsningen af sådanne problemer for derigennem at være medvirkende til, at man så hurtigt som muligt kan starte den behandling af ens barn, som er betingelsen for en fremtidig lykkelig tilværelse den dag, far og mor ikke mere kan lægge en beskyttende ring om deres barn.

SCT. MICHAELS SKOLE,
KOLDING

På grund af lærers forfremmelse bliver der en stilling ledig til 1. aug. eller senere for en dimissionsvant lærer eller lærerinde.

Skolen har 1.-9. kl. + realafdeling. Klassekvotient: 15-20.

Fag efter aftale.

Yderligere oplysninger fås ved skriftlig eller personlig henvendelse til skolens kontor, Kralundsgade 2, tlf. 2 28 34.

sr. M. Benedicta
skoleleder

Kantor og organist
søges til Sct. Antoni Kirke pr. 1. september. Henvendelse til sognepræsten.

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

Chr. Hjorth
Frugt og grønt
Østerbro 64, Aalborg
Telefon 3 46 72

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/s

☆

Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093

Sparekassen
for Lyngby og Omegn

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
1. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

AMAGERBANKEN
AKTIESELSKAB
Banken der dækker hele Amager

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen —
og det bedste til Bøffen

Mathias Christensen
ABSALONSGADE 14
AALBORG

København

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

tion er ført mest intensivt i den sidste snes år. Skønt anvendelsen af præventive midler er steget fra 1/3 af befolkningen i 1950 til lidt over halvdelen i 1955, – så er antallet af legale svangerskabs-afbrydelser i samme tidsrum steget fra ca. 1/2 million årligt til ca. 1,2 millioner.

Ifølge de seneste oplysninger fra Japan er der ganske vist efter 1955 indtruffet en langsomt nedadgående tendens i antallet af legale aborter. Dette afspejler dog snarere myndighedernes skærpede holdning til svangerskabs-afbrydelserne og ikke et aftagende pres fra befolkningens side, eftersom antallet af illegale aborter fortsat stiger. Embedsmænd i det japanske velfærds-ministerium anslår således de illegale aborters antal i 1955 til 480.000 og i 1961 til 700.000. Andre sagkyndige hævder, at det korrekte tal er langt højere og nu ligger mellem 3 og 5 millioner om året.

En seksualundervisning, der omfatter brugen af kunstige præventive midler, er således slet ikke ønskelig – hverken ud fra en samfundsøkonomisk eller socialt-etisk betragtning.

Tværtimod må man forudse, at en systematisk udbredelse af præventive midler blandt de unge ikke vil bidrage til en løsning af abort-problemet, men snarere få antallet af illegale aborter til at stige yderligere.

Uden indre frihed perverteres mennesket

Det er imidlertid ikke mindre vigtigt at se spørgsmålet om kunstig prævention i lyset af det enkelte menneskes personlighedsudvikling.

I vor kulturkreds hævder vi med rette den personlige frihed som et uomtvisteligt gode. Det kommer blandt andet til udtryk i FN's deklaration om menneskerettighederne, som Danmark naturligvis går ind for. Her opfattes mennesket som et væsen med fornuft, samvittighed og fri vilje – netop de egenskaber, der adskiller mennesket fra dyret.

Den personlige frihed kan dog ikke blot trues af ydre tvang i form af vold, pression eller tryk udefra. Friheden er også i fare, hvis mennesket ligger under for indre tvang, f.eks. fra et ubehersket driftsliv. Jo hyppigere og lettere en drift tilfredsstilles, desto mere vil den dominere i det menneskelige sjæleliv og til sidst præge tankegang og adfærd i en sådan grad, at friheden bliver illusorisk. Den moderne psykologi karakteriserer ligefrem dette fænomen som et neurotisk personlighedstræk.

Anvendelsen af kunstig prævention allerede fra den tidligste ungdom, hvor seksualvanerne fæstnes, vil netop tillade seksualdriften at udvikle sig uafhængigt af viljen eller på bekostning af den frie vilje. Herved perverteres sjælelivet, – menneskets indre frihed går tabt, fordi driften i stigende grad vil beherske personen. En sund personligheds-udvikling karakteriseres ved det omvendte, – nemlig at mennesket i stigende grad behersker driften og derved bevarer den indre frihed, som er en nødvendig forudsætning for at tillægge mennesket et personligt ansvar.

Når visse seksualvejledere belærer ungdommen om, at man lever op til sit menneskelige ansvar ved at anvende præventive midler, – og at det er direkte ansvarsløst ikke at benytte disse, – så åbenbarer de pågældende, at de ikke er nået til bunds i sagens rette sammenhæng og ikke forstår de forpligtelser, der her gælder for alle mennesker.

Hvis seksualundervisningen skal hjælpe de unge til en sund personligheds-udvikling, så må det fremhæves, at mennesket både kan og skal lære at beherske seksualdriften som alle de øvrige drifter. Tiden fra kønsmodenhedens indtræden og til man er giftefærdig er netop den træningstid, hvor afholdenhed skal indlæres. Har man ikke lært at beherske sin seksualdrift, så er man heller ikke egnet til ægteskab, hvor flere måneders afholdenhed ofte er på sin plads – ja, fysiologisk nødvendig i forbindelse med svangerskabet.

Myndighederne må skærpe kursen mod spekulation i sex

Den vigende holdning, som myndighederne indtager over for pornografi og anden form for spekulation i sex, kan kun tages som udtryk for en manglende forståelse af de etiske princippers almengyldighed. Tillader myndighederne en fortsat udbredelse af sexdyrkelsen, autoriserer man en holdning, der ikke tager hensyn til børnene og de unge, men kun til visse voksnes interesser og adspredelser.

Det er en vigtig psykologisk og pædagogisk erfaring, at de unge kun kan hjælpes til at beherske driftslivet, når de ved at give afkald på driftens tilfredsstillelse er sikre på at høste opdragerens, deres medmenneskers og samfundets velvilje, ros og anerkendelse. En sådan positiv holdning over for de unge lader sig ikke forene med en indrømmelse til dem, der forretningsmæssigt spekulerer i sex.

En skærpet kurs fra myndighedernes side over for spekulationen i sex er derfor uomgængelig nødvendig for at sikre den opvoksende generation en sund personlighedsudvikling og for at forhindre, at kløfterne mellem seksualitet, kærlighed, ægteskab og familie uddybes til yderligere skade for samfundet som helhed.

EN BANKBOG
åbner alle muligheder
- indsæt Deres penge i
LANDMANDSBANKEN

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR TRYKLUFT OG VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

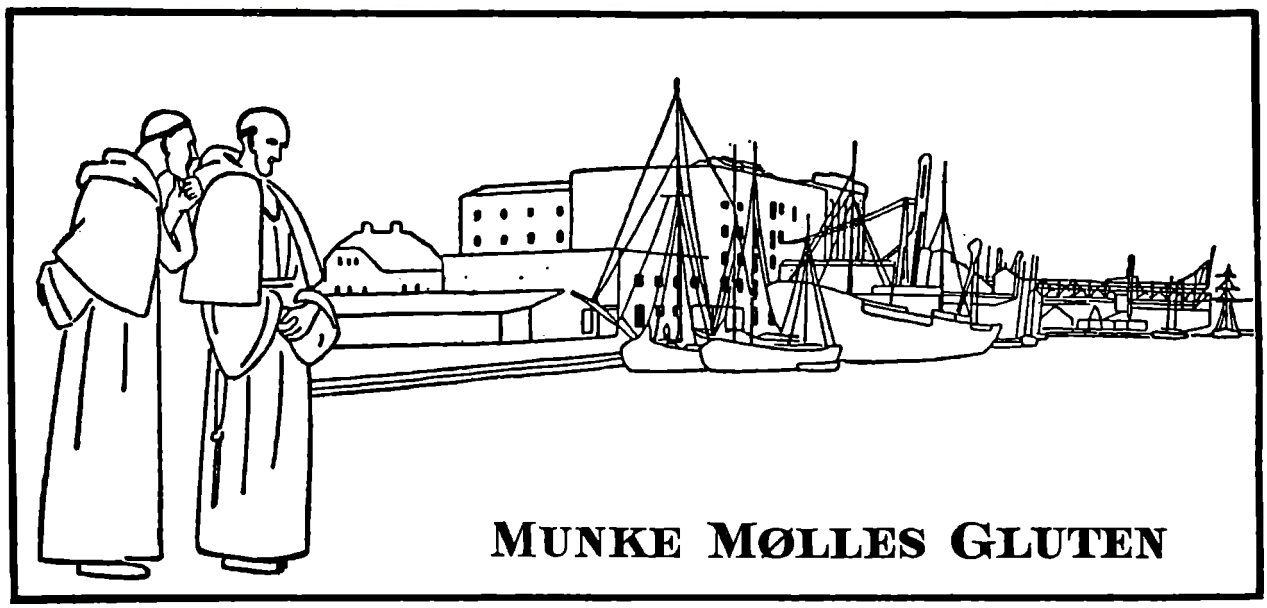

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 9.: 12. søndag efter pinse (s. 694, grøn).

MANDAG den 10.: Laurentius (s. 1036, rød), martyr.

TIRSDAG den 11.: Søndagens messe (s. 694, grøn). Ihukommelse af Tiburtius og Susanne (s. 1041), martyrer.
Eller: Tiburtius og Susanne (s. 1041, rød), martyrer.

ONSDAG den 12.: Clara (s. 1042, hvid), klarisserordenens stifter.

TORSDAG den 13.: Søndagens messe (s. 694, grøn). Ihukommelse af Hippolyt og Cassian (s. 1042), martyrer.
Eller: Hippolyt og Cassian (s. 1042, rød), martyrer.

FREDAG den 14.: Vigilien til Marias Optagelse i Himlen (s. 1043, violet). Ihukommelse af Eusebius (s. 1043).

LØRDAG den 15.: Marias Optagelse i Himlen (s. 1044, hvid).

SØNDAG den 16.: 13. søndag efter pinse (s. 699, grøn). Ihukommelse af Joachim (s. 1047), Jomfru Marias fader.
Højmessen: Jomfru Marias Optagelse i Himlen (s. 1044, hvid). Ihukommelse af søndagens messe (s. 699).

MANDAG den 17.: Hyacinthus (s. 1049, hvid), dominikaner.

TIRSDAG den 18.: Søndagens messe (s. 699, grøn). Ihukommelse af Agapitus (s. 1050), martyr.
Eller: Agapitus (s. 1050, rød), martyr.

ONSDAG den 19.: Johannes Eudes (s. [46], hvid).

TORSDAG den 20.: Bernhard af Clairvaux (s. 1050, hvid), abbed og kirkelærer.

FREDAG den 21.: Johanne Francisca Fremiot af Chantal (s. 1051, hvid), ordensstifter.

LØRDAG den 22.: Marias uplettede hjerte (tillæg, hvid). Ihukommelse af Timotheus, Hippolyt og Symphorian (s. 1052), martyrer.

SØNDAG den 23.: 14. søndag efter pinse (s. 702, grøn).

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Pater Zoetmulder

Den 10. august fejrer pater Theodor Zoetmulder O.P. sit 50-års præstejubilæum i Sambeek i Holland, hvor han er rektor for et søsterhus. Men de fleste år af sin præstegerning har han tilbragt i Danmark. I 37 år virkede han som sognepræst i Åkirkeby og derefter var han i 10 år hospitalspræst på St. Joseph.

Den pragtfulde Rosenkranskirke, bygget af ham i Åkirkeby, er den dag i dag et varigt minde om pater Zoetmulders utrættelige indsats for den katolske menighed på Bornholm. Da han begyndte, bestod denne menighed næsten udelukkende af polskfødte katolikker som arbejdede på gårdene. Disse har haft svært ved at leve sig ind i dansk miljø, og ikke sjældent var de udsat for uretfærdig behandling. I pater Zoetmulder fandt de ikke blot en ivrig sjælesørger, men tillige en myndig mand, der også kunne forsvare og vejlede dem på mange andre områder. Ved sit levende temperament og sin sans for humor opnåede han også nær kontakt med talrige protestanter. Der gives ikke så få anekdoter om denne Dominikanermunk, som endnu er levende i folks minde. Pater Zoetmulder står ved sine breve stadigvæk i forbindelse med en del af sine forhenværende sognebørn. Disse og også mange andre vil med oprigtig taknemlighed huske pater Zoetmulder på denne hans festdag og ønske ham Guds velsignelse for de kommende år.

■

Polens primas, kardinal Wyszynski, rejser i det kommende år til USA.

■

Den spanske statschef, general Franco, har betegnet det franske tidsskrift »Informations Catholiques Internationales« der også læses i Spanien, som kommunistisk påvirket.

Læst og hørt

Fortsat fra bagsiden

»Gud giver os humør til at acceptere, hvad vi ikke kan ændre, og mod til at forbedre, hvad der lader sig forbedre – og visdom til at se forskellen.«

Nødstedte skotter

Da den fødte skotte, sognepræst Thomas King i Lyngby, nylig fyldte 60 år, blev der anledning til at pudse støvet af et par skottehistorier. En af dem lød:

To englændere var med MacAber ude at sejle, da det blev et frygteligt uvejr, som truede med at kæntre båden. Mac Aber rådede englænderne til at bede en passende bøn, men ingen af dem kunne komme på nogen.

— Ja, et eller andet kirkeligt må vi gøre, sagde MacAber. Jeg tror, at jeg vil indsamle en kollekt.

Farvemessen
Vestergade 21, Maribo
Telefon 989

H. S. Friis
Malermester
Møllemarken 40, Bagsværd
Tlf. 98 38 35

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

ALTERLYS
i alle størrelser
og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art
ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Økumenisk »dialog«

I hestehandel er det som bekendt sædvane, at sælger og køber henholdsvis skamroser og dadler det uskyldige objekt, idet begge parter stiltiende erkender, at sandheden må søges så nogenlunde midtvejs. Der mødes man så og er godt tilfreds.

Det er ikke enestående at møde mennesker, som mener, at dette hævdvundne prangerprincip burde være anvendeligt også hvor trosspørgsmål diskuteres. Hellere gå på kompromis end risikere at måtte stå helt uden resultat.

Andre går til den modsatte side. De hævder, at åndelige spørgsmål – det gælder især religiøse – blot forplumres ved at blive diskuteret. Den, der mener at have fundet en sandhed, lader sig dog ikke rokke af stedet, så hvorfor overhovedet kere sig om, hvad andre mener. Dialog tjener intet formål.

Endelig er der dialoger, som i virkeligheden er camoufleret enetale. I et forord til Lumens første udgivelse i serien »Dialoger« (R. Prenter og L. Klein: »Det eukaristiske offer«) lægger den økumeniske specialist, professor K. E. Skydsgaard ikke skjul på sin angst for denne sidste faldgrube. Dialogen forudsætter, bemærker Skydsgaard, nemlig ikke bare fasthed, men også åbenhed. »Uden åbenhed er den løgnagtig, uden fasthed er den som en bevægelse uden mål«.

I sin anmeldelse i »Information« af publikationen spørger Jørgen K. Bukdahl, om professor Skydsgaard ikke fuldstændig overser det afgørende ved en mellem-konfessionel dialog, som Bukdahl derpå påtager sig at resumere:

— Dens forudsætning må være at hver part mener at besidde sandheden. Den kan derfor ikke være nogen slags ydmyg bevægelse hen mod en sandhed, der endnu ikke er fundet, men må være en *polemik* mod det løgnagtige, som modparten siger. — »Dialogens« mål må være at omvende den anden til sandheden, ikke at nå til nogen enighed ved gensidige »indrømmelser« etc. Talen om, at enheden er givet på forhånd i troen — som Skydsgaard med rette bifalder — kan *ikke* på nogen måde relativere ens egen opfattelse af sandheden. Hvis hver part ikke mener, at de repræsenterer den absolutte sandhed, er det hele noget pjat, thi så er ens trosbekendelse kun en kær anskuelse, man da gerne vil værne og også gerne vil »supplere« (K. Kleins udtryk) med værdifulde momenter fra modparten.

Reformationen fortsættes

— Han har endnu ikke helt vist sit ansigt. Men han har mere end ladet ane, hvor han vil hen, skriver Børge Rudbeck i en kronik i »Sjællands-Tidende« om pave Paul VI's første år.

— Han har ikke sin forgængers spontanitet, han er en reflekteret intelligens, der først handler efter moden overvejelse og intens kontemplation i bønnens samvær med universets princip. Og den reformation, der er påbegyndt, er af et sådant omfang, får sådanne konsekvenser, så der hviler et sådant ansvar på kirkens leder, at det må forekomme forståeligt, at han ikke vil handle overilet.

... Der er ingen grund til utålmodighed: den katolske kirke fortsætter sin reformation. Med Paul VI sker det langsommere og grundigere end med Johannes XXIII. I sine lange arbejdsnætter forbereder han enkeltheder. Hver aften, hver nat, står der mennesker på Petersplads en og ser op mod et oplyst vindue i pavens arbejdsværelse. De går ikke hjem, før der bliver slukket, og det er sjældent, de får fri før klokken halvtre morgen. Klokken seks, tre en halv time senere, begynder han sin næste arbejdsdag.

Og skulle en og anden biskop synes, at det går for langsomt, har koncilet vist, at de 80-årige kan sætte fart i de yngre. Johannes XXIII var lige ved 80, da han begyndte sin historiske gerning. Kardinal Bea er 83. De to kardinaler, der på koncilets første samling satte det hele i gang, franskmanden Liénart og tyskeren Frings, er omtrent på samme alder. Og de har endnu deres kampmod. For et par dage siden fik den, der skriver dette, brev fra Liénart. Og de franske kardinalers 80-årige doyen slutter dette brev med at udtale håbet om, at han »med den Helligånds hjælp fortsat på koncilet må *arbejde for kirkens fornyelse*«.

UNG PIGE eller FRUE
søges ca. 15. august som medhjælper ved halvdags børnehave i Gentofte.
Ferie som skolerne.
Tlf. Søborg 6375 efter kl. 18.

Billigere og billligere

Det svenske blad »Vår Kyrka« bringer følgende interessante »prisliste« over, hvad en bibel op gennem tiderne har kostet:

— I tidligere middelalder gav man et gods i bytte for et bibelhåndskrift.

— År 1400 kostede en bibel nogenlunde, hvad man i dag betaler for en bil.

— I 1454 kostede et eksemplar af Gutenberg bibelen det samme, som man i dag giver for tre TV-apparater.

— I 1522 kostede Luthers oversættelse af Ny Testamente som et køleskab i dag.

— Og i 1964 findes der bibeludgaver, der kan købes for samme pris som en teaterbillet, medens Ny Testamente foreligger til samme pris som en pakke cigaretter.

Ikke netop billigbøger

10.000 kr. i ægte hundredkronesedler forlanges for et fornemt bogværk, der netop er ankommet til Boghallens Antikvariat på Rådhuspladsen i København. Det drejer sig om otte overordentlig smukt udstyrede bøger, en art religionsleksikon, som pave Pius IV skænkede som gave — til hvem vides ikke. Titlen er »Trésor du Sacré-Coeur de Jesus«, og som udgivere står »La Compagnie de Jésus«. Trykkestedet er Paris.

Ekstrabladet finder, at det drejer sig om nogle af de mest fantastisk udstyrede bøger, der nogensinde er set herhjemme. Et vidunder i fransk bogkunst og en oplevelse for elskere af bøgers udstyr.

Kassetten med bøgerne (i rødt maroquin forsynet med beslag og håndtag i drevet metal) blev bragt herop af boghandler Ole Dam, som fandt værket i Paris og sikrede sig det efter en hård økonomisk kamp med boghandlere fra mange lande.

Da bladet bemærker, at katolske bøger næppe kan være i så høj kurs i Danmark, svarer boghandleren: Netop fordi Danmark ikke er katolsk, og fordi værket er så usædvanligt, har vi købt det. Og jeg er ikke i tvivl om, at det vil finde sin køber.

Kloge ord i gæstebogen

En klog mand har engang skrevet i en gæstebog, som skal findes i Ditmarsken:

(Fortsættes side 19)

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

I dette nr. bl. a.:

PAUL VI'S FØRSTE RUNDSKRIVELSE

▪

VI ADOPTEREDE TRE MULATBØRN

▪

VALFART TIL OSKARSTRÖM

▪

SORT ISLAM *(Se billedet)*

katolsk uge blad

33
34

21. AUGUST 1964
112. ÅRGANG

I fred, tålmodighed og ædelmodighed

Paul VI's første rundskrivelse

Paul VI's første rundskrivelse: »Ecclesiam suam« lægger eftertrykket på »den levende kirkes« dialog med verden.

Rundskrivelsen, der har været imødeset med den mest levende interesse, blev mandag den 10. august ved middagstid udsendt af Vatikanet. Den består af henved 18.000 ord og har, som det er skik, fået navn efter de første ord i den latinske tekst »Ecclesiam suam« (Hans kirke).

Rundskrivelsens første afsnit omhandler »Kirkens bevidsthed«, — hvormed menes nødvendigheden af, at Kirken uddyber sin bevidsthed om sig selv. Paven går derefter over til at tale om »Kirkens fornyelse«, som han, med et udtryk, han har taget fra sin forgænger, Johannes XXIII, betegner som en »ajourføring«. Han nævner to ting, der er af afgørende betydning for denne fornyelse, nemlig fattigdommens ånd, der dog ikke betyder, at man tager afstand fra udviklingen på det rent menneskelige plan, og næstekærligheden. Rundskrivelsens tredje afsnit, der nok bliver det mest kommenterede, omhandler den »dialog«, som den levende kirke skal føre med hele menneskeheden. Dette sidste afsnit indeholder adskillige betydningsfulde henvisninger til forholdet mellem erhvervslivet og det kristne liv i Kirkens dialog med verden omkring sig, med kommunisterne, med de ikke-kristne religioner og med de øvrige kristne kirker.

Dialogen skal have fire egenskaber. Den skal være klar, mild, tillidsfuld og præget af klogskab, og den må ikke stå i vejen for sandhedens forkyndelse.

Endelig indeholder rundskrivelsen en »fredserklæring«, hvoraf det fremgår, at paven på ingen måde vil forholde sig passiv over for de tvistigheder, der truer verdensfreden. Paven udtrykker endvidere sin beredvillighed til at føre en samtale med de ikke-kristne religioner med det formål at forsvare de fælles idealer.

Paul VI henviser adskillige steder til sine forgængeres rundskrivelser, især til Pius XII og Johannes XXIII, og han understreger gentagne gange, at han med vilje undlader på nogen måde at fremkomme med en personlig stillingtagen til de læresætninger, det er det andet Vatikankoncils opgave at tage stilling til som »forsynets redskab til Kirkens fornyelse«. Stilen i rundskrivelsen er alt i alt ret forskellig fra den, vi møder i Johannes XXIII's rundskrivelser. Den er især ikke så direkte som »Fred på jorden«, bortset fra det tredje afsnit. Paul VI benytter sjældent første person. På det punkt henleder »Ecclesiam suam« tanken på Pius XII's rundskrivelser.

Ikke reform, men ajourføring

I indledningen til sin rundskrivelse siger Paul VI: »Vort formål er i stadig højere grad at vise hele verden, dels hvor vigtigt det er for hele menneskehedens frelse, og dels hvor stærkt det ligger Kirken på sinde, at Kirken og menneskeheden mødes, lærer hinanden at kende og finder hinanden i gensidig kærlighed.«

Rundskrivelsens første afsnit, der bærer titlen »Bevidstheden«, er en opfordring til selvbesindelse.

»Før Kirken giver sig ud på at studere nærmere afgrænsede spørgsmål af den ene eller den anden art,« siger Paul VI, »og før den overvejer, hvilken holdning den skal indtage over for den verden, der omgiver den, skal den først og fremmest besinde sig på sig selv for at blive bestyrket i sin viden om Guds plan med den, for at få mere lys, ny kraft og større glæde til at fuldføre sin særlige mission og for at finde ud af, hvilke midler der er de bedst egnede, når det gælder om at skabe en nærmere, mere effektiv og mere frugtbar kontakt med den menneskehed, som den selv tilhører, selv om den adskiller sig fra den ved visse kentetegn, som udelukker enhver forveksling.«

En sådan selvbesindelse fra Kirkens side og en tilbagevenden til evangeliets kilder er så meget mere påkrævet i dag, hvor de omvæltninger, der finder sted i verden, »river Kirken med og udsætter den for rystelser«.

»Faren for forblindelse, ubesindighed og vildfarelse kan rokke ved dens styrke og få mange mennesker til at acceptere de mest besynderlige tanker, så de er nær ved at mene, at Kirken burde tilbagekalde sine oprindelige meninger og antage en helt ny og hidtil uset livsform.«

I rundskrivelsens andet afsnit, der bærer titlen »Fornyelsen«, minder paven om, at Kirken skal stræbe efter fuldkommenhed »der, hvor den står, og i hele sit liv her på jorden«.

Den reform, der skal finde sted, tilføjer Paul VI, kan ikke på nogen måde komme til at berøre hverken forestillingen om den katolske kirkes væsen eller dens grundlæggende struktur.

Det drejer sig ikke om »at se Kirkens fuldkommenhed i, at der ikke rokkes ved de ydre former, den i århundredernes løb har tillagt sig, og idealet består heller ikke i at undgå en tilnærmelse til tidens tanker og praktiske adfærd på de punkter, hvor de kan accepteres af Kirken.«

Det er rigtigere at tale om en »ajourføring« end om en reform af Kirken, siger paven, idet han her benytter det udtryk, der vandt hævd under Johannes XXIII.

Dialogen med verden

Rundskrivensens tredje og sidste afsnit handler om den dialog, Kirken skal stræbe efter at få i gang med »den verden, den lever i«.

»Denne overmåde vigtige faktor i Kirkens liv, som det former sig for øjeblikket, er som bekendt genstand for et særlig omfattende studium fra koncilets side . . .« Paven understreger dog, at han ikke personlig vil fremkomme med praktiske anvisninger på dette område, da han ønsker, at koncilfædrene skal være helt frit stillet i deres behandling af det. Og han fortsætter: »Vi beder Dem blot om forud for dette studium at foretage visse overvejelser, for at de motiver, der tilskynder Kirken til denne samtale, de metoder, der skal gås frem efter, og de mål, der skal nås, må træde tydeligere frem. Det, vi vil, er at berede sindene, — ikke at behandle emnerne i sig selv.

Vi kan ikke handle anderledes i vor overbevisning om, at samtalen skal kendetegne vort apostoliske hverv, arvinger, som vi er, til en praktisk holdning og en

pastoral indstilling, som vi har overtaget fra vore forgængere.

Har vor seneste forgænger, Johannes XXIII, måske ikke netop i sin belæring yderligere understreget den omsorg, vi skal udvise, for i så høj grad som muligt at lære at kende og forstå verden af i dag? Har man ikke — og med rette — oven i købet ønsket at give koncilet et pastoralt sigte for på ny at indpasse det kristne budskab i den tankeverden, de udtryk, den kultur, de sædvaner og de tilbøjeligheder, der præger menneskeheden, som den i dag lever og færdes på jordens overflade? Før vi omvender verden eller rettere sagt for at omvende den, må vi nærme os den og tale med den...«

»Dialogen er altså et middel til at udøve Kirkens apostoliske sendelse... Den har følgende kendetegn: 1. Den skal først og fremmest være *klar*. Det krav, man kan stille til en samtale, og forudsætningen for den er, at man forstår hinanden. Den er en formidling af tanker og en opfordring til mennesket om at tage sine højeste evner i brug. Dette skulle være tilstrækkeligt til at klassificere den blandt de ypperste udtryk for menneskelig kultur og aktivitet. Dette første krav er tilstrækkeligt til at vække vor apostoliske iver efter at revidere vort sprog på alle områder og spørge os selv: Er dette forståeligt, er det tilgængeligt for alle, er det velvalgt? 2. Et andet af samtalens kendetegn er, at den skal være *mild* og *venlig*. Det er det, Kristus vil, at vi skal lære af ham, når han siger: »Lær af mig, thi jeg er sagtmodig og ydmyg af hjertet« (Mt. 11,29). Samtalen er ikke hovmodig, den er ikke sarkastisk, og den er ikke sårende. Dens vægt kommer indefra, fra den sandhed, den giver udtryk for, fra den næstekærlighed, den spreder, og fra det eksempel, den afgiver. Den er ikke nogen befaling, og den er ikke bydende. Den er fredelig, den undgår voldsomme udtryk, den er tålmodig, og den er ædelmodig. 3. *Tillid* såvel til ordenes kraft som til tilhørerens evne til at tage imod dem. En sådan tillid kalder på venskab og forståelse. Den får de to partneres ånd til at mødes i fælles tilslutning til et gode, som udelukker ethvert egoistisk formål. 4. Og endelig er der den pædagogiske *klogskab*, der tager vidtgående hensyn til tilhørerens psykologiske og etiske kvalifikationer (jfr. Mt. 7,6), alt efter om det drejer sig om et barn, om en voksen uden boglig dannelse og forkundskaber eller om en person, der er mistroisk eller fjendtligt indstillet. Klogskaben tilsiger en desuden at forsøge at finde ud af den anden parts måde at reagere på og at rette sig efter den, så godt det lader sig gøre, samt at tilrettelægge sin fremstilling, så den ikke virker stødende eller uforståelig på ham.«

■

Til Bombay på knallert

Otte personer fra Madrid vil tage til Bombay til den eukaristiske verdenskongres på knallert. Den yngste er 18, den ældste 44 år. De otte har tænkt sig at tilbringe julen i Betlehem.

Redaktion:
Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K.
tlf. MI 9055
Redaktionssekretær:
Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055)
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K.
tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42

■

Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Nyt kateketkursus begynder 1. september

Kateketkursus 1964-1966, der allerede tidligere har været omtalt her i bladet, begynder 1. september på Sct. Joseph-Søstrenes skole på Østerbro. På kursus er optaget 30 elever — ordenssøstre og lægfolk — samt en del elever fra det tidligere kateketkursus (1960-1962), som vil tage del i de praktiske øvelser, der denne gang kommer til at indgå som et led i undervisningen. Formålet med disse øvelser er under en stab af kvalificerede læreres og instruktørers vejledning at forberede eleverne til en effektiv indsats på religionsundervisningens mangfoldige områder. Eventuelle ansøgninger om optagelse på kursus kan endnu indsendes til sekretariatet, Kollegievej 2, Charlottenlund.

Finlands nye koadjutor bispeviet

Biskop Verschuren

Som tidligere meddelt har paven udnævnt pater *Paul Verschuren* til hjælpebiskop for biskop *C. Cobben* af Helsingfors. Bispevielsen fandt sted i søndags i St. Henrikskyrkan i den finske hovedstad.

Paul Michael Verschuren er født i 1926 i Breda, Holland. Han indtrådte i 1943 i Jesuhjertepræsternes noviciat. I 1950 blev han præsteviet og efter præstevielsen fortsatte den unge præst sine teologiske studier i Rom. Han har været docent både ved det pavelige universitet »Angelicum« i Rom og ved præsteseminarier i England og Holland. Desuden har han bl.a. øvet sjælesorg blandt italienske og spanske arbejdere i Breda.

Den nyudnævnte biskop, der kom til Finland den 18. juli 1964, er allerede godt i gang med at lære det finske sprog.

Pater Roos' fødselsdag

På pater H. Roos' 60-års fødselsdag onsdag den 26. august synges komplet kl. 19.30 i St. Augustins Kirke, Jagtvej 183. Derefter, ca. kl. 20, vil der være lejlighed til at gratulere pater Roos i biblioteket. *Se endvidere side 13.*

Et personligt budskab

Nøgleordet til Paul VI's første rundskrivelse, »Hans Kirke«, er *dialog*. En anden, meget væsentlig ting, man må gøre sig klart, er, at dokumentet er pavens *personlige* budskab, hvilket han selv med megen tydelighed understreger. Rundskrivelsen er ikke af dogmatisk art, for Paul VI vil ikke foregribe begivenhederne på koncilet, men hans ord til såvel de ikke-katolske kristne som til de ikke-kristne troende viser dog, at han stiller sig klart på de reformivrige katolikkers side. I denne forbindelse er det værd at lægge mærke til, at rundskrivelsen er dateret på festen for Kristi Forklarelse og ikke på Maria-festen den 15. august.

Så dybt alvorlige og gennemarbejdede dokumenter som de pavelige rundskrivelser kan dog ikke tolkes med nogen vægt, lige når de udkommer. Deres værdi må ses på længere sigt, de skal først fordøjes. Dette viser blandt andet de indbyrdes modstridende referater, som aviserne herhjemme har bragt. I ét hovedstadsblad har man kunnet læse, at pave Paul følger den forsoningens kurs overfor kommunismen, som pave Johannes lancerede. Ved at læse en anden københavneravis får man nærmest indtryk af det modsatte.

Under alle omstændigheder må man se rundskrivelsen i sammenhæng med det, der ellers er sket under pave Pauls førerskab. Kaster man et blik på begivenhederne i det sidste år, vil man se, at der gøres alle mulige bestræbelser på at frigøre den katolske kirke fra snævre nationale hensyn og politiske systemer. På den anden side mener paven ikke, at der skal føres diskussion for diskussionens skyld eller med parter, man ikke til fulde kan tage alvorligt. Men han opfordrer Kirkens medlemmer til at tjene verden i kærlighedens, ydmyghedens og sandhedens ånd, hvilket naturligvis også må gælde i forholdet til idealistisk indstillede ateister. Det er hans håb, at de aktive tilhængere af religionsfjendtlige systemer en dag må være i stand til at indlede en mere positiv dialog med Kirken, end den man nu må begræde og beklage.

Ved at kalde sin rundskrivelse et personligt budskab går Paul VI forud med et godt eksempel, hvad den rette dialogens ånd angår: Han rækker os først og fremmest et dokument, der skal tjene til grundlag for frugtbar samtale.

Vi skal ikke bare lytte i tavshed med bøjet hoved.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 23.: 14. søndag efter pinse (s. 702, grøn).

MANDAG den 24.: Bartholomæus (s. 1053, rød), apostel.

TIRSDAG den 25.: Ludvig (s. 1056, hvid), konge af Frankrig.

ONSDAG den 26.: Søndagens messe (s. 702, grøn). Ihukommelse af Zephyrinus (s. 1059), pave og martyr.

Eller: Zephyrinus (s. 1059, rød), pave og martyr.

TORSDAG den 27.: Josef af Calasanza (s. 1059, hvid), ordensstifter.

FREDAG den 28.: Augustin (s. 1060, hvid), biskop og kirkelærer. Ihukommelse af Hermes (s. 1061), martyr.

LØRDAG den 29.: Johannes Døberens halshuggelse (s. 1062, rød). Ihukommelse af Sabina (s. 1062), martyr.

SØNDAG den 30.: 15. søndag efter pinse (s. 706, grøn).

Mange ægtepar kunne tænke sig at give et eller flere forældreløse mulatbørn et hjem. Men hvilke problemer er der? I denne artikel prøver vi at besvare et par af spørgsmålene.

Vi

Barnløse ægtepar kan godt tabe modet, når de hører, hvor lang ventetiden er, når man skal adoptere børn gennem de hjemlige institutioner. Men så er det, man kommer til at tænke på de muligheder, der ligger uden for den slagne landevej, som er så lang som en Europavej. Og da kan tanken om mulatbørn dukke op.

Så er det, folk kan spørge sig selv: Tør vi det? Kan vi påtage os ansvaret for at tage disse børn ud af børnehjemmet, bag hvis skærmende vægge, man ikke skænker dette at være »anderledes« nogen tanke? Kan vi leve op til at give disse børn en fordomsfri opdragelse, og sidst, men ikke mindst,

adopterede tre mulatbørn

egner vi os i det hele taget som forældre? Det sidste gælder i almindelighed for ægtepar, der tænker på at adoptere, men det må i særdeleshed gælde for dem, der tænker på at blive fader og moder til børn, som selv i et samfund, der roser sig af at være særdeles fordomsfrit, uvægerlig vil komme ud for andre problemer end *det* altovervejende flertal, der går for at være normen.

Vi står her overfor spørgsmål af almen interesse, og for at få dem nærmere belyst har Ugebladet bedt et københavnsk ægtepar, Lizzie og Peter Gårsdahl Andersen, for hvem det lykkedes at komme i forbindelse med adoptionsfrie mulatbørn i udlandet, fortælle os lidt om de problemer, der har været.

▪

For naturligvis har der været problemer, siger ægteparret. Først og fremmest dem, der er med børn i almindelighed. Dernæst det, at børnene skulle omstille sig til det at have en fader og en moder, og at far og mor skulle omstilles til at have børn.

Børn, der fra fødslen har været på børnehjem, er »børnehjemshæmmede«, mener ægteparret. »Det er vort indtryk, at de nu, da de har fået en fader og en moder, ubevidst søger at indhente det afsavn, de som spæde har lidt ved ikke at blive puslet om af en moder.«

Hr. og fru Gårsdahl Andersen fortæller videre:

»Vi er i den situation, at det største af børnene er i den alder, hvor man normalt skal i skole, og så er problemet jo at få ført barnet frem til sit alderstrin, uden at man skal gå for strengt til værks. Børnene kan til tider vise lidt mere temperament, end man er vant til hos danske børn, men det er dog kun en biting – noget som også kan have sin charme.«

Hvad med Deres omgivelser?

»Ja, her ligger faktisk det største problem. Her tænkes ikke på fordomme på grund af børnenes hudfarve. Det har vi kun mødt enkelte gange og da mest udenfor

København. Nej, det er det, at folk har svært ved at betragte vore børn som ganske almindelige børn. Som for eksempel, når de er nede at lege i gården. Så kan de andre beboere godt finde på at kysse dem og tage dem med op i lejlighederne. Og de bliver inviteret til at gå med hen til snoldemor. Det til trods for, at de selv protesterer, fordi de ved, at de ikke må gå ud på gaden. Men de bliver altså overtalt, og det af forældre, som vi i forvejen ved, opdrager deres egne børn til lydighed.

Går vi med børnene på gaden, bliver vi antastet af mangen en ubekendt, der stryger hånden gennem børnenes hår med kommentaren: 'Hvor er I søde, og sikke fine krøller I har.' For den størstes vedkommende har dette givet sig udslag i, at han har stillet sig op foran et spejl, set forelsket på sig selv og sagt: 'Er jeg ikke sød mor, og er det ikke nogle fine krøller jeg har?'

Vi mener, at det er noget, børnene ikke i længden har alt for godt af. Vi betragter dem som vore børn. Vi skal give dem en opdragelse, så de en dag kan stå på egne ben, kan stå rustet til at tage de knubs, som livet vil give dem.

Det er vort mål at give dem en opdragelse, der om muligt kan ligge et hestehoved foran *den*, gennemsnittet får, ikke mindst på grund af det de kan komme ud for på grund af deres hudfarve.

Og det resulterer altså i, at vi kan virke lidt strenge, når andre mennesker er lidt for meget optaget af vore børn.

Men ellers er vi en *meget* lykkelig familie . . .«

Næste nummer af bladet udkommer den 28. august

Denne søndags evangelium lyder som en tone fra himlen, og det er, som hørte vi alle de små blomsterklokker derude ringe og himlens fugle synge Halleluja og hvert lille ukrudt på marken klappe sit bifald, når dette evangelium forkyndes for en verden fuld af skeptikere og vantro.

Er evangeliet om Guds forsyn ikke et dejligt eventyr, fortalt af en uforbederlig idealist?

Jesus siger: Ingen kan tjene to herrer; verden siger: Lad os nyde livet, – så er det ligegyldigt, hvem der hersker over os.

Jesus siger: Vær ikke bekymrede for jeres liv; men hele verden er fuld af farer, der truer vort liv.

Jesus siger: Vær ikke bekymrede for, hvad I skal spise og drikke og tage på; men statistikerne fortæller os, at en stor del af jordens befolkning både sulter og fryser og er hjemløse, ja at tusinder går til grunde i fattigdom og elendighed.

Jesus siger: Søg først Guds rige; men vi ved, at tusinder i vore dage har mistet hjem og stilling, frihed og liv, fordi de har været trofaste mod Guds lov og rige.

Så let går det ikke!

»Han giver dem føde og klæder dem i sommer- og vintertøj . . .«

Havde Jesus da fuldkommen glemt den rå virkelighed? Har han virkelig ret til at kalde os lidettroende, når vi føler angst for, hvad der kan komme, når vi sørger for vore familier, når vi sparer og samler sammen for at sikre vor egen og vore børns fremtid? Skal vi virkelig leve som blomster og fugle, ubekymrede om tidens nød, uvidende om alt det, der truer vor eksistens? Og samler ikke endog dyrene føde for vinteren?

Ja, det er en lære, der kommer fra en anden verden; det er Guds egen Søn, der taler således. Hvis nogen forekommer os naive i denne forbindelse, ja, så er det vel de mennesker, som mener, at Guds Søn ikke kender virkeligheden, men at de er så kloge og forudseende, at vi må takke dem for al verdens velstand. Det lyder egentlig også ganske fornuftigt, at økonomisk *planlægning* er mere effektiv end bøn og fromhed, når det gælder om at skaffe menneskene føde og klæder; men lad os være ærlige: Hvilken realitet har mad og drikke og klæder i sammenligning med den store realitet, Jesus påberåber sig, realiteten over alle andre, Gud, som Jesus kender af egen oplevelse? Vejer Guds virkelighed, hans almagt og forsyn ikke uendeligt meget tungere i troens og fornuftens vægtskål end al den omsorg, vi mennesker kan ødsle bort, når det gælder dagens små fornødenheder?

Går det så ikke op for os, selv for den største tvivler, at Jesus ikke var en verdensfjern eventyrfortæller, da han fortalte dette evangelium, men realisten over alle realister. Han kender vore bekymringer som ingen anden. Var det ikke ham selv, der sammen med Faderen og Helligånden i tidernes morgen havde lyst forbandelsen over det første syndige menneskepar: »Med møje skal du skaffe dig føde alle dit livs dage« (1. Mos. 3,17) og »I dit ansigts sved skal du spise dit brød, indtil du vender tilbage til jorden« (1. Mos. 3,19). Og da han fødtes, fik han sit første hvilested i staldens krybbe, senere tjente han sin føde som daglejer, dag for dag, så længe han levede i sin moders beskedne hjem i Nazareth – og måtte han ikke erklære over for en mand, der var villig til at følge ham: Ræve har huler, og fugle har reder; men Menneskesønnen har ikke det sted, hvor han kan lægge sit trætte hoved til hvile? Ja, Jesus vidste, hvad han talte om, da han advarede os mod at lade os overmande af dagens bekymringer. Det var hans lyse blik, der gav ham ret til at tale som han talte, det var hans dybe kendskab til Faderens planer, hans barnlige tillid til Faderens aldrig svigtende godhed, hans dybe viden om Faderens forsyn, der ved, hvad vi har behov.

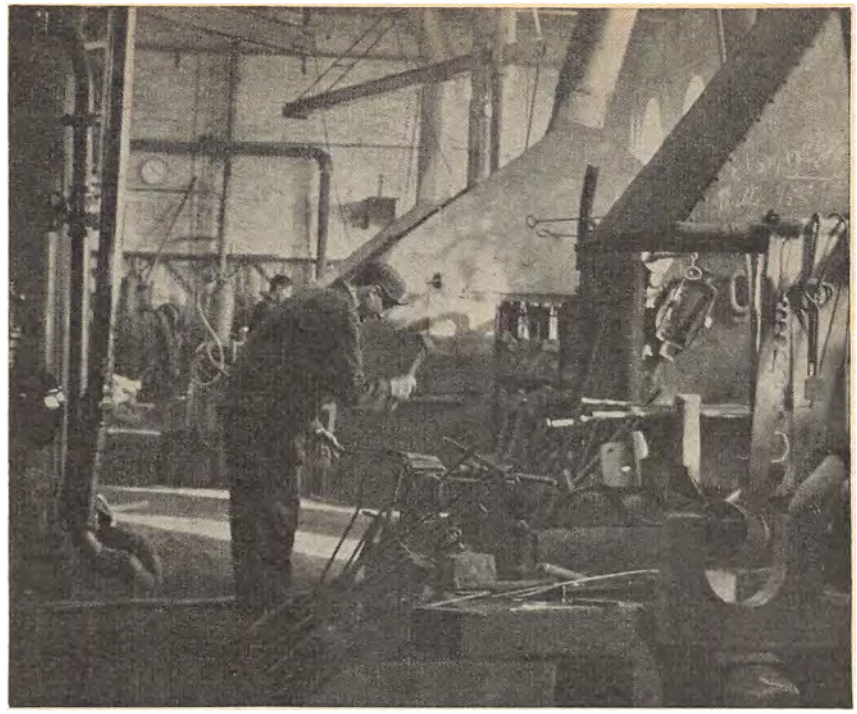

». . . men så let går det ikke for os mennesker.«

Vort liv er ikke bygget på naturlovenes ubøjelige nødvendighed, ikke på fastlagte planer, det ikke kan nytte at prøve på at krydse. Sådanne love har Skaberen nedlagt i stumme planter og umælende dyr. Dem har han sørget for, så de kan leve deres liv uden at planlægge, uden at arbejde og så og samle i lade. Han giver dem føde og klæder dem i sommer- og vintertøj alt efter deres behov. Og blomsterne står glade og pyntede i deres fineste stads, der oven i købet vokser med dem efter alder og størrelse (hvor mange mødre kunne ikke ønske sig deres børns tøjproblem ordnet så nemt og så praktisk!). Ikke engang Salomon i al sin pragt og rigdom har været klædt som en af dem.

Så let går det rigtignok ikke for os mennesker. Grunden er omtalt ovenfor. Gud har givet os vor frie ansvarsbevidste vilje, – og han vil, at vi skal bruge den.

Som et ubønhørligt krav til vor vilje lyder det: »Søg først Guds rige!« Når mennesket er enigt med Gud om »riget« og dets »retfærdighed«, vil alt andet ordne sig, lover Jesus os. Ting og mennesker vil antage en anden orden, Guds orden, når mennesket i frihed omformer verden, sin omverden, og giver plads for Guds råden.

Tro på Guds forsyn er altså ikke resignation og passivitet, men højeste indsats, en gerning, der er mennesker værdig, – ligesom også fuglen må gøre sin lille gerning for at finde føde.

Tro på Guds forsyn betyder ikke, at der ingen smerte er mere,

(Fortsættes side 15)

I menneskealdre har negrene i Amerika tiet – undtagen i deres, ikke-aggressive, salmer – og tålt. Racehad og overgreb har været på de hvides side.

Nu læser vi i aviserne også om voldshandlinger begået af negre. Overfald på ganske tilfældige hvide.

Den åndelige drivkraft bag denne aggressivitet er sort Islam.

Hvordan kan muhamedanisme vinde fremgang i en kristen befolkning?

Sort Islam repræsenterer en udvikling af samme art, som da de europæiske arbejdere gennem den ateistiske marxisme løsrev sig fra kristendommen for at iværksætte klassekamp. Fordi den kristne overklasse havde undladt at praktisere kristendom.

SORT ISLAM

Når kristne ikke handler som kristne mod dem, der er givet i deres magt, forråder de kristendommen, leder den underordnede *fra* Gud i stedet for *til* Gud. Den underordnede mærker efterhånden, føleligt på sin krop, at hvis *han* følger kristendommens bud til underordnede, og den overordnede ikke følger kristendommens bud til overordnede, vil den underordnede kastes ud i stadig nye lidelser, uden håb om menneskelige kår, prisgivet. Hvem har givet solen til de rige, for at svøbe mørket om de små? spurgte Jeppe Aakjær.

I den alvorlige appel, negerforfatteren James Baldwin i 1962 skrev til hvide amerikanere, »Næste gang« (engelsk: The fire next time, herhjemme kommet 1963 og som billigbog 1964) fortæller han i hovedafsnittet »Ved korsets fod« om sin barndom og første ungdom i Harlem mellem fattige negre. Engang, da han endnu var barn, tog en kammerat ham med ind i sin baptistkirke (hans fader var lægprædikant i en anden). Han stod overfor kirkens kvindelige præst. »Og da præsten med sit prægtige smil spurgte mig: 'Hvis lille dreng er du?' svarede mit hjerte straks: 'Jamen jeg er jo Deres.'« Han blev, endnu kun halvvoksen, lægmandsprædikant i sekten, men fortæller videre om, hvordan hans tro allerede et års tid efter smuldrer. »Når jeg stod overfor en forsamling, begyndte det at kræve al min styrke ikke at stamme, ikke at bande, ikke at bede dem smide deres bibler væk og at holde op med at ligge og knæle og gå hjem og organisere for eksempel en lønstrejke. Når jeg så alle børnene, hvis bronzefarvede, brune og flødefarvede ansigter stirrede på mig, mens jeg underviste i søndagsskolen, følte jeg, at jeg begik en forbrydelse, når jeg talte om den milde Jesus, og når jeg sagde, at de skulle forsone sig med deres elendighed her på jorden for at vinde det evige livs krone. Var det kun negrene, der skulle vinde den? Var himmerige da kun endnu en ghetto?«

Det er forståeligt, hvis den u-kristeligt behandlede underordnede kommer til at opfatte kristendommen som et våben i magthavernes hænder til undertrykkelse. Negrene var længe om at gøre det; deres tålmodighed kan forekomme os ufattelig; med vold taget til fange af kristne, og af kristne ført til Amerika sammenstuvet i lasten på skibe, hvor halvparten

James Baldwin: »Var himmerige da kun endnu en ghetto?«

af de transporterede døde under overfarten, af kristne solgt som slaver, tog de imod den kristne tro og levede gennem menneskealdre i kristelig sagtmodighed under herrer, som for dem at se kun var kristne i ord, ikke i gerning.

Fordi det er en bestemt afgrænset epoke, som vi kan følge fra dens opståen, er forløbet så tydeligt, at man fristes til at sige: så *er* der dog forskel på racer! hvilken sjælsstyrke! hvilken beundringsværdig race!

Men vor egen europæiske almue – som vi ikke på samme måde kan se udefra, fordi vi er den så nær, og de fleste af os har slægtsrødder i den, har jo i århundreder levet i samme sagtmodighed og tålmodighed, inden den i den store franske revolution vendte sig fra kristen*tro* – men kun for i menneskerettighedserklæringen at understrege den kristne *etik:* at vi er brødre.

Vore danske hovbønder behøvede ikke dette oprør mod kristendommen, de nåede ikke til kamp mod magthaverne; deres slaveri blev forinden løst fra oven, af overordnede, konge og godsejer, som måske ellers hver for sig kan have været skrøbelige mennesker, men her praktiserede kristendom. Derfor kom det ikke på dette tidspunkt til brud mellem folket og kristendommen, og det nittende århundrede herhjemme kunne blive så rigt på folkelig religiøs vækkelse.

■

Også Kennedy ønskede frigørelse iværksat ovenfra. Her drejer det sig aktuelt om frigørelse af et mindretal, den sorte race, mens et flertal af befolkningen, de hvide, skal slippe privilegier. Det er der også hvide, som vil være med til, ligesom der herhjemme på stavnsbåndsløsningens tid var godsejere, som frivilligt slap privilegierne. Ja, en del af det priviligerede hvide befolkningsflertal i Amerika antager sig aktivt det undertrykte mindretals sag, nogle med livet på spil, således »frihedsstudenterne fra nord.« De, der ikke vil give

Når den kristne overklasse undlader at praktisere kristendom, vender de undergivne sig en skønne dag - ikke blot mod arbejdsgiverne, men også mod kristendommen, mener forfatterinden Lis Thorbjørnsen, der her fortæller, dels om den alvorlige appel, negerforfatteren James Baldwin har rettet til de hvide amerikanere, dels om de såkaldte »sorte muhamedanere«, hvis oprør har sidestykke andre steder i verden og i andre perioder i historien - også hvor der ikke er tale om racekamp.

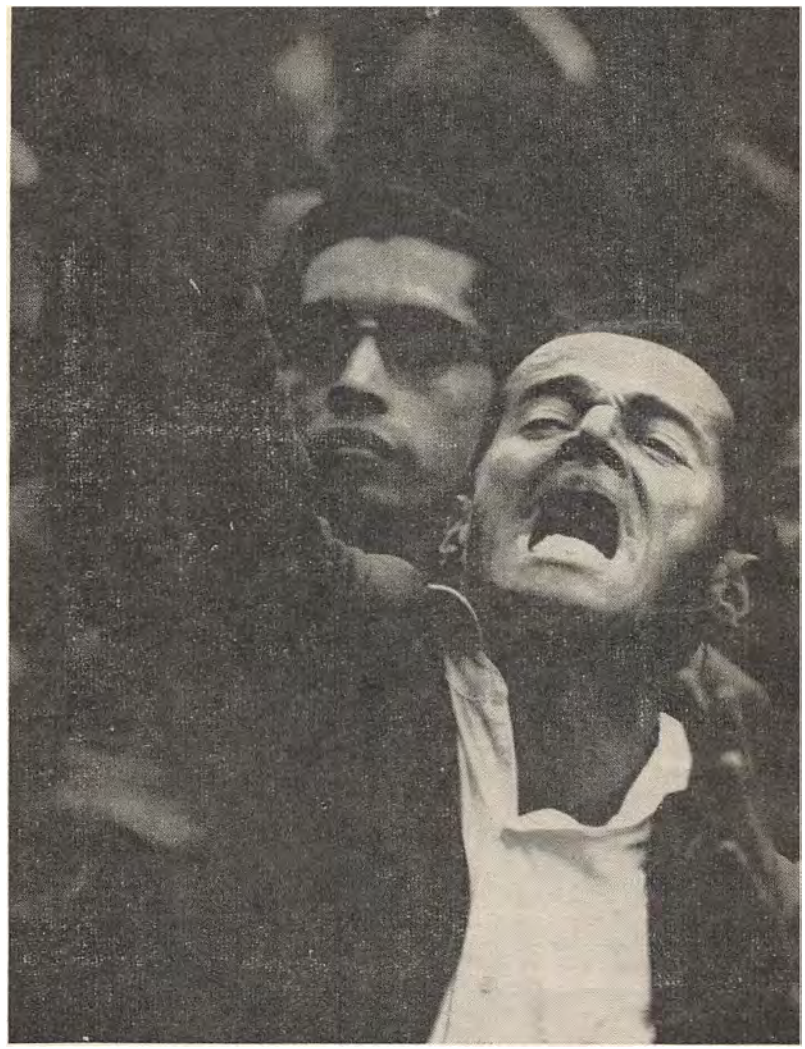

afkald på magtmisbruget, men fortsætte at kompensere personlig utilstrækkelighedsfølelse og skuffelser ved selvhævdelsen i at være »overlegen race«, er troende kristne ligesom negrene (bortset fra de negre, der nu gennem sort Islam har løsrevet sig fra kristendommen), i hvert fald går de i kirke om søndagen og hører næstekærlighedens evangelium. Mon også de, der har brændt »sorte« kirker, går i deres egen »hvide« kirke næste søndag? med følelsen af at være gode kristne borgere?

Hvide mennesker var og er forbløffede over vandalismen i Tyskland,« siger James Baldwin i »Næste gang«. »De vidste ikke, at de kunne opføre sig på den måde. Men jeg tvivler meget om, at sorte folk var forbløffede – i hvert fald ikke på samme måde.«

James Baldwin fortsætter: »Tunesierne havde ganske ret i 1956 – og det var et betydningsfuldt øjeblik i Vestens (og Afrikas) historie, – da de mødte franskmændenes argumenter for at blive i Nordafrika med spørgsmålet »Er *franskmændene* modne til selvstyre?«

Det ser for de sorte ud, som om kristendommen er gået de koloniale erobreres ærinde. »Evangeliets udbredelse var, uanset nogle af missionærernes motiver eller personlige hæderlighed og heroisme, absolut nødvendig for at plante kolonisatorernes flag. Præster og nonner og skolelærere hjalp med til at beskytte og helliggøre den magt, der blev udnyttet så hæmningsløst af folk, som sandelig søgte en stad, men ikke en himmelsk og en, som tydeligt nok skulle bygges ved hjælp af deres fanger. Selv den kristne kirke – igen må man skelne mellem den og nogle af dens præster – indviede flagets erobringer og jublede over dem og opmuntrede, omend ikke formelt, den tro, at erobringer, som resulterede i den vestlige befolknings relative velstand, var bevis på Guds nåde.«

James Baldwin siger om den sorte muhamedanske bevægelses stifter: »Det væsentligste i Elijahs ansigt er smerte, og hans smil vidner derom – en smerte så gammel og dyb og sort, at den kun bliver personlig og hans egen, når han smiler.«

Elijah Muhamed skildres af James Baldwin som i besiddelse at et vindende, overfor sine egne mildt og kærligt væsen, og det er da heller ikke ham, som er den drivende kraft bag voldstaktikken overfor de hvide. Det er en af hans tilhængere, Malcolm X – X, fordi de sorte muhamedanere kaster de efternavne bort, de i sin tid har fået af deres hvide herrer. Malcolm X har brudt med Elijah Muhamed, fordi han ikke finder ham hård og hensynsløs nok.

Omsider går også de amerikanske negre (nogle af dem) hadets og voldshandlingernes vej.

»Elijah Muhamed fik sit kald, da hans fader blev lynchet for øjnene af ham, da han var en dreng på seks-syv år,« fortæller James Baldwin. Hans lære går ud på, at der er én Gud, og han er sort. Og at alle hvide mænd er djævle. Når hans tilhængere prædikede på gadehjørner, »brugte de ikke megen

Katolske begravelser

Benzon

Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København

Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

UNG PIGE
på studenterkursus (dagstuderende) tilbyder et par timers hushjælp ugentlig mod billigt værelse i København. Kendskab til almindelig husførelse.
Billet mrk. A. 21 til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

RETRÆTE FOR MÆND
PÅ DALUM KLOSTER
fra mandag aften den 28. sept. til fredag morgen den 2. oktober.
Leder: Pater Jan Wesch OSB.
Nærmere oplysninger og tilmeldelse hos Henry Schultz, Mariabo, Tøndervej, Kolding. Telf. (055) 2 15 52.
Vel mødt på Dalum!

Gevinster udtrukne ved Sanct Vincent Søstrenes basar: *Lodsedler:* 5257 - 296 - 3250 - 5263 - 3742 - 396 - 3907 - 3544 - 1045 - 2067 - 4495 - 1256 - 2914 - 1536 - 2719 - 4635 - 3873 - 5240 - 5501 - 5328 - 4295 - 2550 - 782 - 1587.

Amerikansk lotteri: Grønne sedler nr. Lyserøde sedler nr. 67.

Hvor mange bønner: Svar: 963. Nærmeste 975.

Til alle, der ved gaver og bidrag eller på anden måde har hjulpet til at støtte vor basar, bringer vi vor hjerteligste tak.

St. Vincent Søstrene,
Nygade 8, Helsingør

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. 55 57 80.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

VI SØGER VÆRELSE
til vor datter (20 år) der skal opholde sig i København nogle år for videre uddannelse. Evt. med adgang til tekøkken og gerne under betryggende forhold. Henvendelse til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København K.

SORT ISLAM

tid på teologi; for man behøvede ikke at bevise for en tilhørerskare i Harlem, at alle hvide mænd var djævle. De var bare glade for omsider at få guddommelig bekræftelse på deres egne erfaringer, at høre – og det var storslået at høre – at man havde løjet for dem i alle disse år, gennem generationer, og at deres fængselstid snart var endt. Om ti, femten år ville de hvides herredømme være forbi. Negeren er den eneste grund, Allah har til, at De forenede Stater har eksisteret så længe; den hvide mands frist var udløbet i 1913; men det er Allahs vilje, at denne fortabte sorte nation, de sorte mennesker i dette land, skal frelses fra deres hvide herrer og vende tilbage til den sande tro, som er Islam. Indtil dette er sket – og det vil meget snart ske – udsættes en fuldstændig tilintetgørelse af den hvide mand. Den hvide mand kender udmærket sin egen historie, ved at han er en djævel, og at hans tid er ved at være omme.«

Samtidig med denne profeti om Harmagedon har de sorte muhamedanere også et program for sameksistens med den hvide mand. Dette består i, at seks-syv af de amerikanske stater overlades negrene, bliver helt og holdent sorte.

De sorte muhamedanere går ind for raceadskillelse, og har således, som Chr. Braad Thomsen påpeger i en kronik i Kristeligt Dagblad den 17. juli i år, mere fælles med yderliggående hvide race-fascistiske organisationer som Ku-Klux-Klan og John Birch Society end med negerpræsten Martin Luther Kings ikke-voldelige integrerende bevægelse.

Da James Baldwin blev inviteret på besøg hos den sorte muhamedanske leder, fordi man ønskede at vinde ham over på sin side, blev han grebet af Elijah Muhameds personlighed. Så meget, at det velkomstsmil, hvormed Elijah modtog ham »førte mig næsten fireogtyve år tilbage til det øjeblik, da præsten smilede til mig og sagde: 'Hvis lille dreng er du?' Jeg svarede ikke nu, som jeg havde svaret dengang; for der er ting (ikke mange desværre), som man ikke kan gøre to gange.«

Han havde dengang, som barn, sagt ja til evangeliet. For hele livet. Et indre ja til Kristus, fastholdt trods brud med baptistkirken. Det var tragisk nok netop dette ja til Kristus, som fik ham til at vende sig bort fra kristen tro. Fordi han heller ikke i sin egen »sorte« baptistkirke fandt kristen kærlighed realiseret. »Menneskene, tænkte jeg, burde elske Gud, *fordi* de elskede ham og ikke fordi de var bange for at komme i Helvede.«

»Min bedste ven var jøde. Han kom med mig hjem engang, og bagefter spurgte min fader, som han spurgte om alle mennesker: 'Er han kristen?' – hvormed han mente: 'Er han frelst?' Jeg ved ærlig talt ikke, om mit svar var uskyldigt eller giftigt, men jeg sagde koldt, 'Nej, han er jøde.' Min fader drev mig et slag i ansigtet med sin store hånd, og jeg gav mig til at tænke over, om man ventede af mig, at jeg skulle være glad over, at min ven eller en hvilken som helst anden skulle pines i helvede for bestandig, og jeg kom pludselig til at tænke på jøderne i et andet kristent land, Tyskland. De havde ikke været så langt fra ildovnen, når det kom til stykket, og min bedste ven kunne have været en af dem. Jeg sagde til min fader: 'Han er en bedre kristen end du', og gik min vej.«

Han fandt, også i sin »sorte« kirke, en snæverhed, der stod i modsætning til evangeliet. »Helligåndens forvandlende evne var forbi med gudstjenesten, og frelsen hørte op ved kirkedøren. Når man sagde os, at vi skulle elske alle mennesker, havde jeg troet, at det betød *alle*. Men nej. Det gjaldt kun dem, der troede ligesom vi, og det gjaldt overhovedet ikke hvide mennesker. Jeg fik for eksempel at vide af en præst, at jeg aldrig under nogen omstændigheder skulle rejse mig for en hvid kvinde i noget offentligt befordringsmiddel. Hvide mænd rejste sig aldrig for negerkvinder. Det var selvfølgelig sandt nok for det meste – jeg forstod, hvad han mente. Men hvad var meningen, formålet med *min* frelse, hvis den ikke tillod mig at elske andre, ligegyldigt hvad de gjorde mod mig? Hvad de andre gjorde, måtte de stå til regnskab for og svare til, når dommedagsbasunen lød, men hvad *jeg* gjorde, stod *jeg* til ansvar for, og jeg måtte også svare –«

Om sin egen svaghed og sine egne fejl taler James Baldwin ærligt og ubesmykket, så der er intet selvretfærdigt i konklusionen, at det er de kristnes slette eksempel, deres mangel på kærlighed, der fik ham til at bryde med kristen tro og kirke.

Evangeliet er dog hans inspiration, når han afviser en sort bevægelse, der bygger på had mod de hvide, og når han mener, at den virkelige kamp for negrenes rettigheder ikke er politisk, men moralsk: kampen i de hvides eget sind.

Han er nået til samme erkendelse, som når pater Pire siger, at den fred, der består i at kanonerne tier, kun er en negativ fred, fravær af krig, men at det drejer sig om en sindelagsændring, om at menneskene virkelig accepterer og respekterer den, der er anderledes end de selv, som medmenneske og broder.

■

»Alt er nu i vore egne hænder,« slutter James Baldwin sin appel. »Hvis vi – og nu mener jeg de relativt fornuftige hvide og relativt fornuftige sorte, der ligesom elskende må stræbe efter at finde frem til eller vække de andres bevidsthed – ikke svigter vor pligt nu, så kan vi, så få vi er, gøre en ende på racemareridtet og skabe et fædreland og forandre verdenshistorien. Hvis vi ikke har mod til at forsøge alt, så er opfyldelsen af den profeti over os, som genskabtes fra Bibelen i en slaves sang: *Gud gav Noah regnbuen til tegn: Næste gang kommer ilden, i stedet for regn!*

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Det ska' være -
Schulstads maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Brdr. Clement
Blikkenslagermestre
Vesterbrogade 59, Kolding
Telefon 2 25 24
Aut. sanitet, vand, gas og varme

I DEN KOMMENDE TID

VALFARTEN TIL OSKARSTRÖM

Rosenkransvalfarten til Oskarström finder sted i år *søndag den 30. august.*

Denne svenske valfart — hvis intention i år er: Flere præstekald og Kirkens fremgang i Norden — har i de forløbne syv år samlet flere og flere katolikker fra selv fjerne egne af Sydsverige og har også kunnet glæde sig ved pæn tilslutning fra dansk side.

Valfarten udgår som sædvanlig fra Fjelgime rastplads (nordøst for Halmstad) og går ad meget smukke stier gennem mark og skov til Skt. Mariakirken i Oskarström. Hele strækningen er ca. 6 km, men det lader sig også gøre kun at deltage på de sidste 3 km fra startplads 2. Valfarten begynder kl. 11, og messen i Mariakirkens have finder sted kl. 13. Efter messen spises den medbragte mad. Varme pølser, sodavand, kaffe og kager m.m. kan købes hos søstrene. Kl. 17 er der andagt og afslutning.

Det er lykkedes valfartskomiteen i år at skaffe meget fine muligheder for dansk deltagelse.

Deltagere fra Helsingør tager med DSB-færgen kl. 8.05 til Hälsingborg, hvor bussen står klar til at modtage dem.

Fra København foregår afrejsen fra Tuborg Havn kl. 7.00, og den videre rejse sker med store moderne liniebusser fra Landskrona. Hjemkomst kl. 21.40.

Prisen for deltagelse er i år ualmindelig fordelagtig, nemlig *kun kr. 16,- for hele turen*, både skib og liniebus. Man håber og forventer, at den meget lave pris vil bidrage til en endnu større tilslutning end tidligere.

Henvendelse om deltagelse fra København sker til Per Wedell Topp, Ved Klosteret 8, Kbhvn. Ø. Tlf. Ryvang 9064.

BILLEDERNE ER TAGET VED EN TIDLIGERE VALFART NEDERST SES BL. A. DEN APOSTOLISKE DELEGAT OG BISKOP TAYLOR

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

Pater Roos fylder 60

Den 26. august fylder pater H. Roos S.J. 60 år. At han skulle komme til at øve sin manddomsgerning i Danmark var ingen selvfølge: Han er født og opvokset i det katolske Rhinland, og åndeligt blev han i sin ungdom til den, han er, i mødet dels med den tyske katolicismes forbavsende og forunderlige vårbrud på næsten alle åndslivets områder i årene lige efter landets nederlag i første verdenskrig — navnlig studenterbevægelsen Neu-Deutschland og Romano Guardini har præget ham — dels med jesuiterordenen. Det var ordenen, der opfordrede ham til at slå sig ned i København. Nu er han forlængst dansk, men har bevaret det europæiske udsyn.

Pater Roos studerede ved Københavns Universitet og blev her mag. art. Til sin senere videnskabelige indsats valgte han et dansk emne, som hidtil ingen herhjemme havde rørt ved, ja ingen kendte: en række middelalderlige danske sprogfilosoffer, som i samtiden havde europæisk rang, men som siden var hjemfaldet til total glemsel i forskellige europæiske bibliotekers støv. I samarbejde med sin medbroder, pater Otto, gravede pater Roos deres værker frem af denne glemsel. De udkommer nu i en fornem videnskabelig udgave, bekostet af den danske stat, og gengiver os en hel dansk filosofisk tradition. Pater Roos blev i 1952 dr. phil. på dette arbejde og er nu lektor ved Københavns Universitet, knyttet til instituttet for græsk og latinsk middelalderfilologi.

Pater Roos er imidlertid i udpræget grad et mundtligt menneske. Hans ånd befrugtes ved mødet med mennesker. Dette kom måske i højere grad til sin ret, da han i nogle år var universitetslektor i tysk litteratur og begyndte med at forelæse i et lille auditorium, men måtte flytte over i stadig større, fordi de sidst ankomne studenter måtte sidde på gulvet. Hans officielle titel var dr. Roos, men han betegnedes spøgefuldt af studenterne som pater noster.

I alt dette finder vi filologen og universitetslæreren. Men pater Roos er tillige teolog, en af de mest velorienterede, moderne og åbne, Kirken har herhjemme. Det er betegnende, at han har mødt protestantiske teologer med den størst mulige åbenhed, længe før den økumeniske holdning blev de manges anliggende, men at han altid har kendt både de katolske og de protestantiske positioner godt nok til at vide, hvor de væsentlige uoverensstemmelser ligger, som man ikke kan overvinde blot ved at sløre de klare begreber. Pater Roos har en fremtrædende plads i de økumeniske samtaler med folkekirkelige teologer.

Da pater Roos efter afslutningen af sine teologiske studier var vendt tilbage til København for at blive, fik han i 1940 af biskop Suhr den opgave at tage

Dr. H. Roos S.J.

sig af de katolske studenter som studentersjælesørger. Det er karakteristisk for ham, at han ikke forsøgte at opbygge noget helt nyt og forudsætningsløst, men gik ind i den foreliggende situation og stillede sig til disposition for Academicum Catholicum. I en årrække kom han således til at investere mange af sine bedste evner og kræfter i AC, hvis åndelige rådgiver han også i dag er. Han mødte ikke på forhånd op med et abstrakt program, som nu skulle føres ud i livet, men i et forbilledligt samarbejde med AC's valgte og ansvarlige ledelse og med de unge studenter fandt man efterhånden den vej, man skulle gå. Når man nu ser på det, som er nået, kan man deri finde en bestemt holdning, en livsstil, som — bevares — ikke er uforanderlig, men som var og er så moderne, at den har bevaret sin gyldighed i en tid, hvor udviklingen i Kirken går frem med syvmileskridt. Pater Roos har i dette aldrig søgt at hævde den meget stærke stilling, som studentersjælesørgeren har i mange lande. Men meget af det, som fandt sin form i et team-work, gik tilbage til en inspiration fra ham. Derfor ved man noget væsentligt om ham, hvis man kender de væsentlige træk i den holdning, som en generation af AC'ere har taget med sig som et ideal.

Kernen i denne holdning er det religiøse liv og en stor kærlighed til Kirken, den mystiske Kristus. Det religiøse liv forstås ikke som en tilfældig enklave i personligheden, men som det livsprincip, der bestemmer den. Liturgien spiller lige fra de første sommerlejre på Langø under krigen en stor rolle, og den indstilling til liturgien, som koncilet nu har skabt for hele Kirken, var her foregrebet, dengang som en revolution. På samme måde betragtes Kirken med et vigtigt ord af Pius XII som »det menneskelige samfunds livsprincip«. Pater Roos har altid villet hjælpe AC til at finde sin plads der, hvor Kirken og den moderne kultur mødes. Idealet var at opdrage myndige lægfolk, som ikke i enhver situation var henvist til at spørge en autoritet, men som selv kunne tage stilling, fordi deres instinkter var i orden, — som kunne lægge et koordinatsystem ud i den virkelighed, de møder. Dette betyder ikke, at der til ethvert problem kun er én løsning, der er katolsk. Men det betyder mere end blot det Brandes'ske at sætte problemer under debat. Det ses, at denne holdning i de senere år er blevet om muligt endnu nødvendigere end før.

Samme holdning har pater Roos villet give sine mange konvertitter, og han har villet realisere den ved sit medarbejde i Catholicas redaktion fra dette tidsskrifts begyndelse. Når man dertil føjer, at former, som har vist livskraft i AC, siden er blevet brugt som inspiration også andre steder, ser man, at mange har grund til at hylde pater Roos på hans runde fødselsdag og ønske ham endnu mange år til de opgaver, som ligger foran ham.

Kaspar Kallan

KATOLSKE FREDS-PILGRIMME

Paris. Den katolske fredsbevægelse PAX CHRISTI, hvis formand er den franske kardinal *Feltin*, står bag et originalt initiativ, som først i august er taget i Lille. En bus er startet fra byen, medførende en snes unge mennesker, mest studenter, for i løbet af august at besøge ni europæiske lande og der gøre propaganda for pave Johannes' rundskrivelse »Fred på jorden«. De har med sig et nummer af PAX CHRISTI's blad redigeret på fire sprog, der skal vække den europæiske opinions opmærksomhed for en atomkonflikts farer. Når bussen gør holdt, bliver forskelligt materiale udstillet, deriblandt den franske biskop *Guilhems* hyrdebrev om atomfaren, og gæster opfordres til at indskrive deres navn i en »gylden bog for freden«. Alle underskrifter vil til slut blive oversendt til regeringerne i USA, England, Frankrig og Sovjet samt til pave Paul VI og FN. Når disse »fredens pilgrimme« vender hjem, vil de have tilbagelagt 6000 kilometer.

Støt vore annoncører

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens *Restaurant*
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

EBM
ENGELSK BEKLÆDNINGS MAGASIN
Christian Walther
HORSENS

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

Skal De flytte?
AMAGER
FLYTTEFORRETNING
Jul. Larsen & Sønner
AMAGERBROGADE 221
* 55 66 47

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Niels Steensens Bibliotek
Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19
Lukket i juli og august måned.

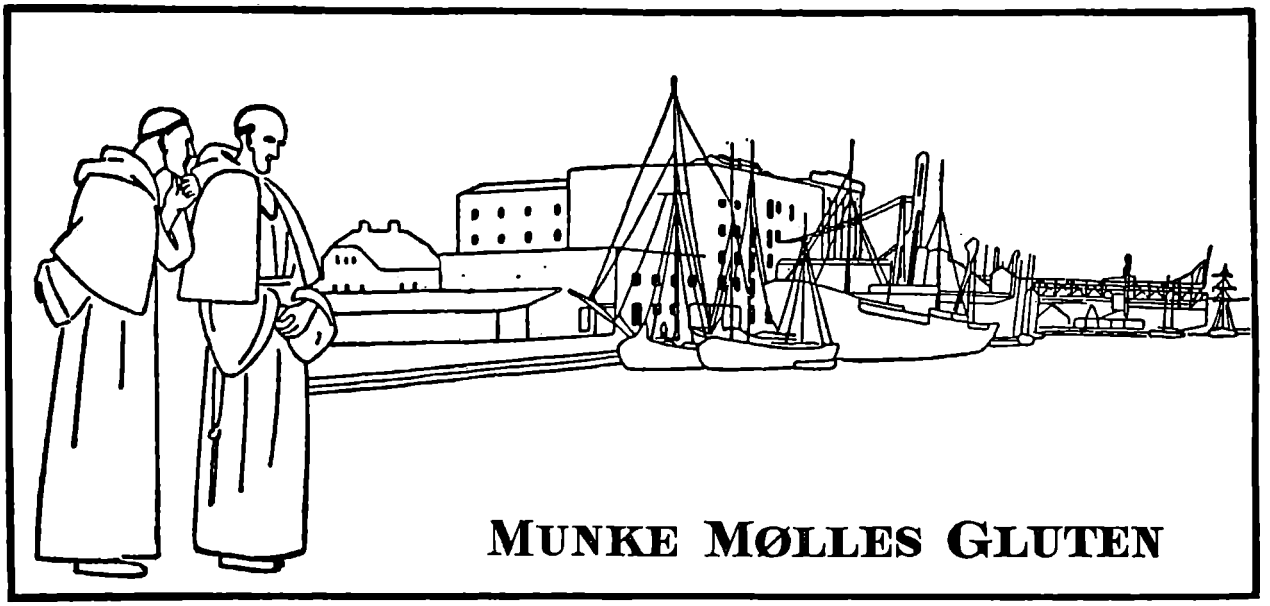

Så let...

Fortsat fra side 7.

ingen fattigdom. Tænk på Jesus selv; han har haft rigeligt af begge dele, selv om ingen vil beskylde Gud Fader for at have glemt sin Søn. Jesus siger selv: Min byrde er let, mit åg er sødt. Han indrømmer, at han ikke tager korset fra os, men lægger det på os. Og dog vil Guds forsyn, Guds faderkærlighed ordne alt for os, hvis vi *først* søger Guds retfærdighed. Alt vil tjene os til det bedste, når vi elsker Gud, siger Paulus, alt, også sygdom, nød og død.

Tro på Guds forsyn er heller ikke: at stole på vore erfaringer. De synes jo netop mange gange at belære os om det modsatte. Det er netop *tro*, der kræves af os, tro på Guds ord, tro på den virkelighed, der er mellem Gud og os midt i vort daglige liv, en virkelighed, vi må vove os ind i trods »erfaring« og hjertets protest og tvivl. Først ved tidernes ende vil det gå op for os, at vejen var rigtig, selv om vi nu tit må vandre og arbejde i en tæt tåge. Vi må modigt og trygt gå frem efter planen, efter vort livs klart erkendte plan (og kan vi ikke finde ud af planen, må vi tage erfarne og troende mennesker med på råd), så lover Herren os, at vi vil nå frem til målet.

Allerede i dette liv vil vi komme ud for mange situationer, der viser os styrelsen bag begivenhederne; ja, Guds forsyn vil åbenbare sig for os netop der, hvor vi søgte Guds Rige, ikke ved at lade alle vanskeligheder forsvinde og paradisets døre åbne sig på vor jord, men ved at give os evne til at *bære* byrderne og overvinde vanskelighederne uden at lide skade på vor frelse.

Prøv på først – efter evne – at søge Guds rige, opfylde Guds vilje, så vil *Gud* give dig at finde løsningen på livets gåder; om det så gør ondt eller føles sødt, er ligegyldigt, – alt andet vil ordne sig, hvis du først søger Guds Rige.

J. Coenen S.J.

BERNHARD AF CLAIRVAUX

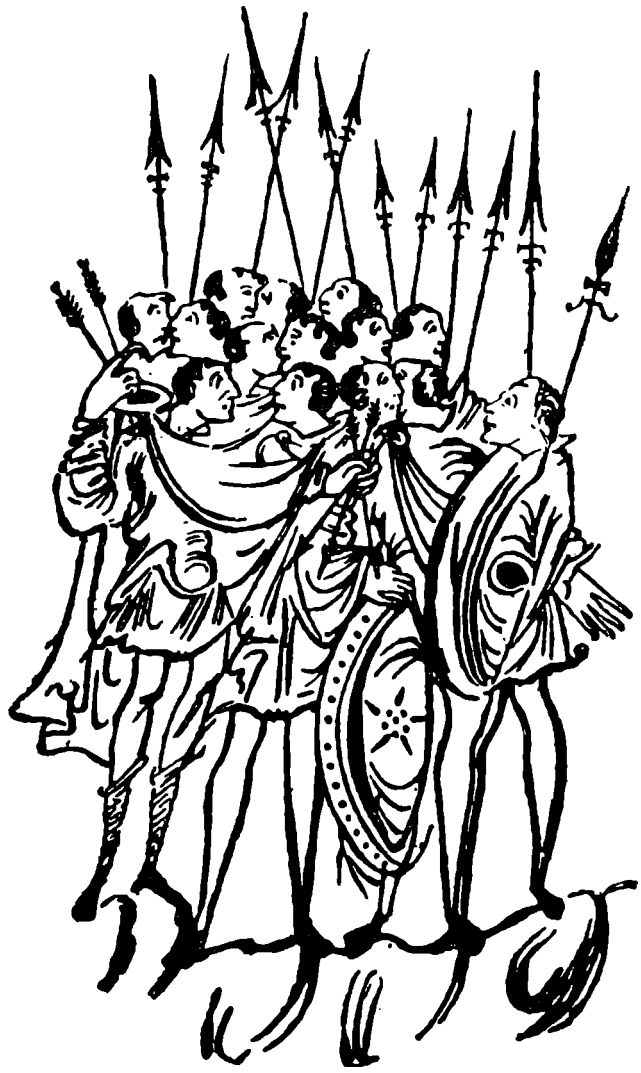

Der var allerede gået år,
siden de, syngende, var draget ud af landet.
Stadig kom spredte bud om deres skæbne
som pile af smerte til hans sind.

Nat efter nat lå han på cellens gulv
i pine.
»Det var mod hedninger, vi samled våben
og satte kors på vore skjold.
Var det da ikke Dig, som ville dette?

Giv mig en gerning. Vis mig, hvor Du er.«

Så banked det en dag på klostrets dør:
»Ved Froidemont står hertugen af Lothringen
med sine mænd, klar til at hugge ned for fode,
og folk fra byen Metz står overfor ham
med sværd og spyd;

du Herrens mand, stift fred!«

Lis Thorbjørnsen

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

MEJERIET Vestebro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Bliv abonnent
Det betaler sig
for Dem

Ikke for skolen, men for livet...

Et af de seneste skud på den stamme, der hedder Katolsk Presse i Danmark, er Danmarks katolske Lærerforbunds blad, hvori der føres en fri og frugtbar debat i overensstemmelse med tidens krav. Nedenstående artikel af søster Johanne er hentet fra bladets juni-nummer.

Det være først sagt, at der næppe er et fag, hvor man i den grad føler sin ufuldendthed som på religionsundervisningens område, velsagtens fordi det mål, man tilsigter, er så stort og ophøjet.

Kristendomsfaget er ikke et fag, der meddeles som et hvilket som helst andet fag og bliver heller ikke modtaget som et sådant. Den intellektuelle viden, enten hos den, der taler, eller hos den, der lytter, kan være tilstrækkelig på de rent menneskelige videnskabers plan. Hvis kristendomsundervisningen skulle gives som på ethvert andet fags plan, ville det hele være enkelt, og man behøvede kun at være en udmærket kateket, forsynet med papirer.

Al undervisningslære vil vise vejen ind til fuld tilegnelse af stoffet. Kristendomskundskaben skulle i så fald vise vejen ind til fuld tilegnelse af evangeliet, men denne tilegnelse foregår ved troen. Tro er ikke noget, der skabes ved menneskelig kunst eller pædagogik. Det er virkningen af Guds ånd og ord. Faget er ikke kun et »stof«, som skal behandles, omend med respekt, men en åbenbaring, *noget, som kommer til os.* I ethvert andet fag er stoffet et objekt, som vi behandler; i kristendomsundervisningen er stoffet, Guds ord, subjektet, der handler med os. Vi færdes her i områder, der har med tro at gøre, og ikke kun med kunnen og viden.

Vor opgave er ved ordet at hjælpe børnene til at tro. Det er forkyndelse ud fra et grundlag, mere end en forkyndelse med sigte på et bestemt mål. Det gælder om at befæste, give næring og grobund, hjælpe barnet til at tilegne sig den arv, det har modtaget i dåben. Troen giver Gud, når og hvor han vil, væksten er på én gang åndens gerning og et værk af den kristnes fri vilje. Hvad end det kristne hjem og skolens kristendomsundervisning giver af positive værdier, så skal den enkelte selv indføje disse i sit eget menneskelige liv. Vi er kun Guds medarbejdere og redskaber til at forberede vejen for lyset og livet, men resultatet er hverken Apollos' eller Paulus' — ingen af os.

Vi har kun »spirerne at ånde på«; den egentlige udfoldelse, den krisefyldte tid, falder for de flestes vedkommende efter skoletiden. Da kommer den tid, hvor de ikke mere »tror for talens skyld«, men søger en mere sammenhængende forståelse og personlig tilegnelse af barnetroen. Det er naturligt og ønskeligt, at den unge begynder at tænke selvstændigt. Lige så lidt som moralen kun skal være en vane, lige så lidt kan man ønske, at de religiøse sandheder kun skal være tillærte. Som den unge skal »opdage« de moralske love, se deres værdi og nå frem til at elske det gode for det godes skyld, sådan skal den unge helst have tænkt over de store spørgsmål om livets årsag og mening. Tvivlen melder sig på et eller andet tidspunkt; men netop denne tvivl må opfattes som en overgang til den tro, som er et menneskes personlige eje. Oplever eleverne disse perioder, medens de endnu går i skole, kan man forsøge at hjælpe dem, men gennemlever de disse kritiske ungdomsår i irreligiøse omgivelser, falder ofte den svage ufuldendte bygning over ende.

•

Det er ikke fuldfærdige kristne, der forlader skolen. Det kristne liv er i fortsat vækst. Gudsriget er et fund eller en langsom søgen frem (Math. 13,44), som hver enkelt modnes til med sine egne forudsætninger. Der fører mange veje til riget. For nogles vedkommende er vejen markeret netop af erfaringen af egne svagheder og fejl, der måske kan føre til en fremadskridende opdagelse af Guds nådes værk. Den kristne hellighed er ikke en sport, hvor heltene sejrer, men en åbenbarelse af barmhjertighed, der netop bliver de ydmyge tildelt.

At de unge svigter, kommer ofte af, at livet ikke svarede til deres forventninger, de blev skuffede i deres religiøse liv. Der må være glæde og optimisme i den tro, de unge skal føle sig draget af. Men vi kan ikke i vor kateketiske indførelse i kristendommen komme udenom vor tilværelse som en syndefaldstilværelse. Konflikten mellem Gud og det onde i kampen om mennesket går gennem hele åbenbaringshistorien, og vi omsluttes selv af denne kamp. Overgiver vi budskabet i dets helhed? Den kristne er ved dåben indlemmet i Kristi mysterium, der ikke kun indbefatter opstandelsen, men også korset som en overgang dertil.

Evangeliet er et frelsesbudskab, der giver udtryk for en befrielse. Men *er* kristendommen ikke en moral, *har* den en moral, der ikke optræder som en række meningsløse forskrifter, men som har værdi, fordi de er vejen til Guds kærlighed. Kristendommen kan være ubekvem og griber på mange måder forstyrrende ind i den kristnes harmoni, men giver samtidig en fred, der ligger på et andet plan, og som ofte ledsages af en sund uro. Den kristne finder sin frihed i sin bundethed til Gud. Hvis vor kristendomsundervisning er baseret på kærlighed, vil denne bundethed ikke virke knugende, men frigørende. Vi hjælper vore unge til frihed ved at lære dem lydighed mod Guds livslove. Det er frigørelsens første stadium: loven. Men frigørelsen fuldkommes gennem kærlighedsordet: evangeliet.

Vort ansvar som religionslærere er stort, men vi bærer ikke dette alene, både hjem og lægfolk er inddraget i dette ansvar.

Hjemmet har indenfor sine rammer en religionsundervisning at give: Da forældrene ved dåben bad om troen til deres barn, engagerede de sig til at svare på de krav, som troens sakramente stiller. Ved at leve og åbenbare det kristne mysterium giver de deres religionsundervisning. Ægteskabets sakramente gør hver kristen familie til en celle i Kirken og giver den kraft til at udfylde denne opgave.

•

Men også lægfolket har et ansvar: Ved deres vidnesbyrd åbenbarer de, hvorledes troen skal oplyse og levendegøre det konkrete liv. De medvirker desuden til at fjerne hindringerne, som modsætter sig religionsundervisningen, ved at stræbe efter at omdanne mentalitet og milieu.

Vor opgave som religionslærere er at lade de unge møde kristendommen i sådanne former, som passer til deres udviklingstrin. Vi må intenst søge frem til nye veje, ad hvilke vi kan overbringe vore unge ordet. Kirken og verden er i stadig udvikling. Gudslivet griber ind i hele menneskelivet. Vi skal arbejde frem mod en syntese, der kan forene det fysiske og det metafysiske. I vor personlige bearbejdelse af faget hører levende agtpågivenhed til overfor de rørelser i vor egen tid, der kan kaste lys over faget.

De unge skal opdrages til at leve i verden af i dag. Derfor må vi arbejde sammen med alle de kristne, som vidner ved deres tro i de forskellige milieuer, hvor de unge senere skal leve. Kun et samarbejde med hele det kristne fællesskab kan føre til en fuldstændig religionsundervisning.

Søster Johanne

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Billedbøger - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

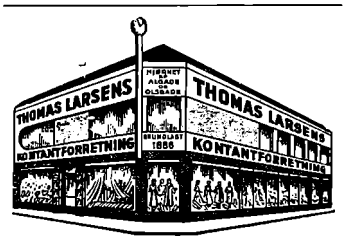

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING
KB
KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

Li Li Hua - en filmstjerne

Filmsstjerner er filmsstjerner. En hastig kometfart henover himlen. Og pst-borte. Sådan plejer det at gå. Men nogle stråler klarere end andre undervejs, i Europa, i Amerika — ja, og i Asien!

Li Li Hua blev født i Shanghai 1927. Hun var datter af et kunstnerpar, der spillede kinesisk drama for landets aristokrati. Hun blev opdraget i Konfutzes lære, skønt begge forældre var katolikker. Hendes mor satte en ære i at holde denne tradition i ære, fordi hun selv var en direkte efterkommer af Konfutze. Li Li Hua var højt elsket af sine forældre og hele familien. Da hun var gammel nok, sendte forældrene hende til en skuespillerskole i Peking, hvor en ung pige i endnu højere grad end i Shanghai kunne opnå vestlig viden, samtidig med at Peking er indgangsporten til Kinas historie og antikke kultur. Li Li Hua, som i sin katolske dåb var blevet opkaldt efter den hellige Therese af Lisieux, studerede fire år igennem ivrigt den gamle kinesiske dramaturgi side om side med den klassisk-europæiske. Men da hun vendte hjem til Shanghai, var hun alt andet end tilfreds med sig selv. Hun følte sig langt mere tiltrukket af filmen end af scenen. En dag lod et filmsselskab hende prøvefilme med det resultat, at man spåede hende en strålende løbebane som filmsskuespillerinde — hun beherskede teknikken, og hun var en stor skønhed.

Men kort efter at hun havde sluttet sig til et filmsselskab i Hongkong, gik det op for hende, at selskabet ikke bestilte stort andet end at udføre mere eller mindre maskeret propaganda for kommunismen i alle dens former. Hun forlod selskabet og vendte dermed kommunismen ryggen, uden had, men i utrættelig bøn for sine kommunistiske landsmænd. Og fra nu af blev hendes levende kristendom askesen, hvorom hele hendes kunst drejede sig. Hun grundede selv et filmselskab, »Li Hua Motion Picture Co.«, hvor hun udelukkende producerede film, som er i samklang med hendes overbevisning. Her indspilledes blandt andet hendes film »Den store murs tragedie«, der havde succes på filmfestivalen i London 1954. Denne film er indirekte rettet mod det politiske regime i Kina. Men langt mere betydningsfuld er denne store skuespillerindes overbevisende kunst, som henrykker utallige dag for dag. Hun har stillet sit talent i sin idés tjeneste — Li Li Hua, en filmstjerne —.

Lambert Swerts

Kantor og organist
søges til Sct. Antoni Kirke pr. 1. september. Henvendelse til sognepræsten.

Redaktionelt:

Vi henleder læsernes opmærksomhed på, at sekretariatet i Charlottenlund er nedlagt. Al henvendelse bedes rettet til redaktionen.

ALTERLYS
i alle størrelser

og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art

ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

Raggare

Den svenske film kom oprindelig frem i 1959, men dengang i beklippet udgave. Efter de mange hårde angreb på censuren har man altså her lejlighed til at se en film, som for blot fem år siden blev anset for uegnet til forevisning i den form, instruktøren havde givet den.

Der lokkes i annoncerne med de efterhånden intetsigende gloser »ungdom, fart og sex«, og det er på en måde synd for filmen. Den fortjener nemlig at ses af et alvorligt publikum, som måske netop på grund af disse fraser vil vrage den i den tro, at det drejer sig om en spekulationsfilm. Så langt fra at være det skildrer den tværtimod med stor ærlighed i en nærmest dokumentarisk tone en »ganske almindelig aften« blandt de berygtede raggare — de meget unge bilejere, som i deres protest mod samfundet sætter sig ud over alle vedtagne regler og normer i en voldsom trang til frihed. Frihed til at være sig selv og være anderledes end forældrene, der har svigtet som opdragere. Og her er det, man går lige til sagens kærne — ikke med den højt løftede pegefinger, men blot nøgternt konstaterende. Det er nemlig ikke, som mange ønsker at forestille sig, kun børn fra de såkaldte »dårlige« hjem med drikfældige forældre el. lign., der findes blandt raggarne, men i lige så høj grad overbeskyttede børn fra de hjem, hvor forloren pænhed og en anstændig maske dækker over alskens råddenskab.

I en meget hudflettende scene ser man netop en mor med maske (i både bogstavelig og overført betydning) blive kaldt ned af sin fortvivlede 15-årige datter, der med vilje har ladet sig forføre og nu slynger hende sandheden lige i ansigtet — »ja, pas nu på din maske, at den ikke sprækker«, råber hun, og dette udbrud kunne stå som en anklage fra alle de unge i filmen til de voksne.

En ikke uinteressant lighed påvises mellem de »almindelige« raggare og en anden gruppe eskapister: tilhørerne i »vækkelsesteltet«. Den religiøse popsanger med vejen-til-frelse-opskriften har sine hysteriske ofre i sin hule hånd på samme måde, som juke-boxens sexforkynder i raggar-baren har let ved at fascinere de unge ubefæstede sjæle.

Der præsteres forbløffende godt spil af faktisk alle de medvirkende, men en svaghed er der dog: slutningen, der virker banal og melodramatisk, og navnlig gør det vanskeligt at acceptere, at »det er en ganske almindelig aften« som speakerens kommentar lyder.

ebm.

Instruktør: Olle Helbom.
Forbudt for børn.

NYE FILM

Døden kommer til middag

Der er dem, der mener, at dette jordeliv er for kort til, at man spilder tiden på ren underholdning, blandt andet fordi det virkelig seriøse — den gode litteratur, den rene kunst — faktisk i sig selv *er* underholdende, fordi den sande indlevelse i menneskeligt stof ikke kan være andet end spændende. Og så er der dem, der vender sætningen om og siger, at den *gode* underholdning, hvadenten det nu er bøger, teater eller film, uvægerlig må blive til kunst, da skaberne har beflittet sig på at gøre det hele så menneskeligt som muligt.

Kriminalfortællingerne udgør et særligt afsnit i betragtninger af denne art, da de for mange, der beskæftiger sig med de højeste materier, ganske simpelt er blevet til en nødvendig form for rekreation. Conan Doyle er forlængst trådt ind i litteraturhistorien. Og mange åndsfyrster under også Dorothy Sayers og Agatha Christie en plads dér. For ikke at tale om belgieren Georges Simenon.

Og da det var film, vi egentlig skulle snakke om, er det så afgjort på sin plads at nævne de fremragende Maigret-film, hvori den store Gabin har fået sit livs rolle som Simenons hjertensbrave og menneskekloge politikommissær.

Nu har vor drevne lystspil-mager, Erik Balling, der ejer en tyrkertro på underholdningsfilms værdi og vel at mærke siden sin debut som vidunderbarn på 29 for 11 år siden et antal gange har vist, at troen hvilede på et solidt grundlag ligesom han i en islandsk produktion har vidnet om sine evne som skaber af det seriøse; nu har Balling, som sagt, lavet en dansk kriminalfilm — efter en roman af Peter Sander. Der er skumlere, som hævder, at det nordiske miljø ikke klæder kriminalfortællinger. Disse skal foregå i London eller på et engelsk herresæde med mindst et halvt årtusind på bagen. Maria Lang fra Sverige er ved at gøre dogmet til skamme og minsandten om ikke også filmen »Døden kommer til middag« støtter hende. Spændingen trives fortræffeligt i Jylland — i nærheden af Århus.

Så er der det, som tv's kriminalserier minder os om: at det at skrive en kriminalfilm slet ikke er det samme som at skrive en kriminalroman. Seeren kan ikke blade tilbage til scene 12 for at orientere sig endnu engang, når han vil arbejde med på løsningen, som den interesserede læser af en kriminalroman jo gør. Alt dette lader for eksempel Perry Masons skabere hånt om, og resultatet er da også, at man helt opgiver at følge med.

Balling derimod giver sig i »Døden kommer til middag« god tid. Han kæler for billede og atmosfære — med held. Det lykkes ham at skabe den hygge, der i den slags historier er nødvendig, for at uhyggen kan komme i relief, og samtidig får vi tid til eftertanke, selvom der må ankes over, at indledningen før fortæksterne er blevet for lang. Lystspilinstruktøren undlader ikke at stikke hovedet frem hvert øjeblik, og man ler meget og erindres herved om, at man ikke skal tage det hele *for* tungt. Ubefæstede Beatle-hårede får ikke gangsterlyster af den historie.

Instruktøren støttes på fortræffelig vis af vore fine skuespillere. Poul Reichhardt gør en vittig figur som amatørdetektiven, Helle Virkner er ikke mindre skæg som hårdkogt journalistpige med tynd Maria Marcus-stemme og fyldig frisure, og tilpas forbeholdne er de stedlige Maigret'er, Stegger og Kern. Og i en meget vigtig rolle ser man drengen Jan Priiskorn Schmidt, der gang på gang tager kegler hjem på sin manér. Han er stort set meget naturlig, selvom det måske kniber lidt med at sige de grimme fy-ord, så man tror, de kommer helt fra leveren.

»Døden kommer til middag« er en dansk underholdningsfilm, der er lidt af et lyspunkt i en sæsonstart, der ellers har været præget af ret traditionelle affærer som »Slottet« og »Alt for kvinden«.

HK

Instruktør: Erik Balling.
Forbudt for børn.

Fortsættes side 19

Jan tager kegler hjem.

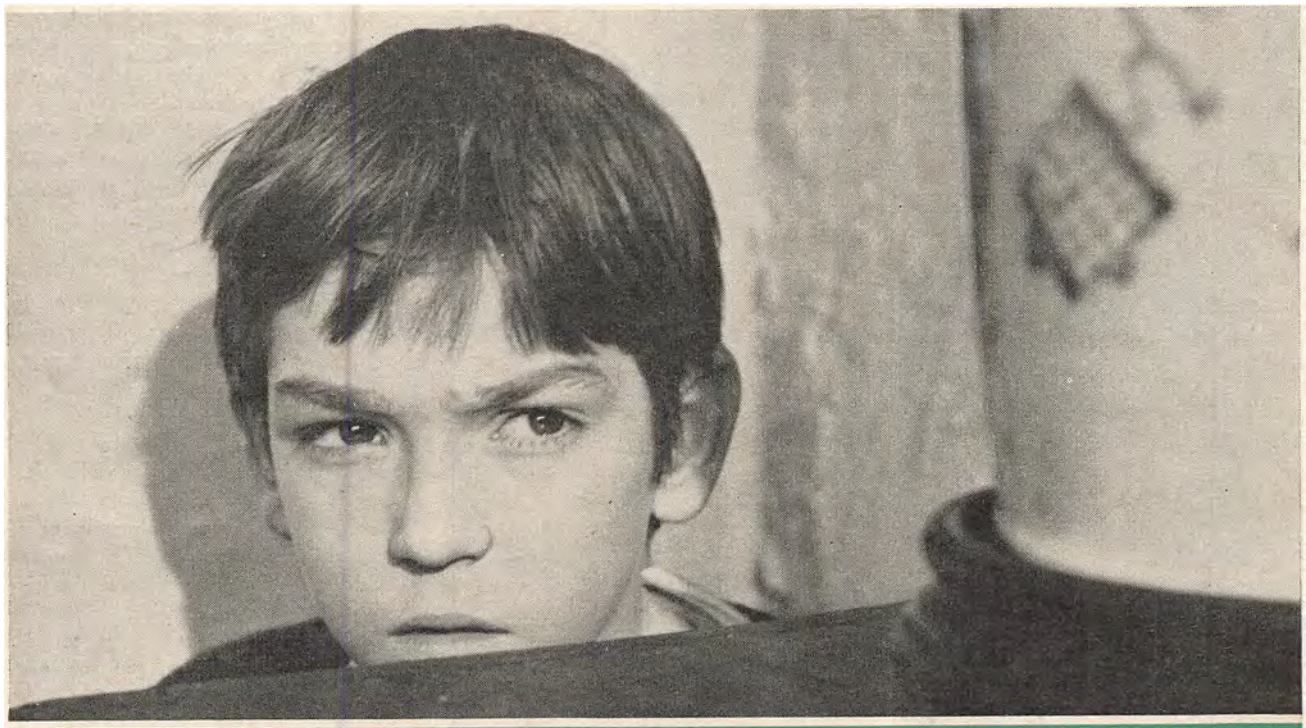

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Da 1. verdenskrig udbrød for 50 år siden levede endnu den romantik omkring krigerhåndværket, som nedenstående uniformsprangende billede udtrykker. Billedet stammer fra filmen »For Englands Ære« som er bygget over Alfred Tennysons berømte digt »Den lette brigades angreb«. Men to fremtrædende personer så dybere end de fleste, nemlig paverne Pius X og Benedikt XV. For den sidste især blev troen på freden en tragedie. Herom handler dette nummers hovedartikel.

katolsk uge blad

28. AUGUST 1964
112. ÅRGANG

3

Lærerpar tager til Afrika

Pater Roos om det store ansvar

Lutherske biskopper i fjernsyns-krydsild

Benedikt XV's kamp mod krigen

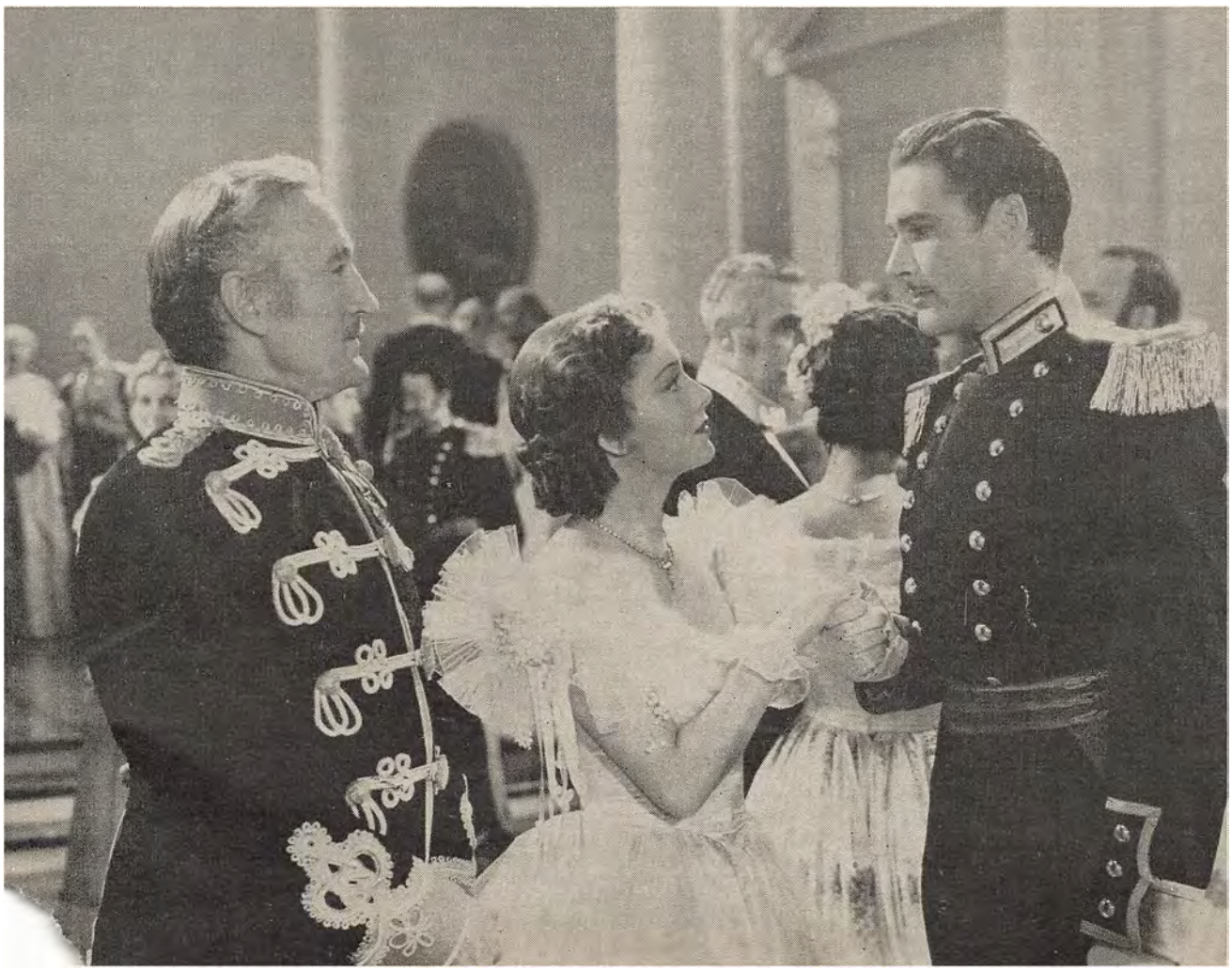

„Der må handles nu!"

siger generalsekretær Visser't Hooft på mødet i Århus

I dagene 15.–27. august har Kirkernes Verdensråd afholdt et vigtigt møde i Århus. Det drejer sig om en kommission, der i særlig grad beskæftiger sig med dogmatiske spørgsmål angående de forskellige kirkers tro og organisation. Dette ligger til grund for kommissionens engelske navn »Faith and Order«, der betyder »Tro og Kirkeforfatning«.

Århus Universitets aula danner en smuk og værdig ramme omkring mødets daglige gudstjenester. Et enkelt alter er opstillet i den stilfulde sal, der rummer en broget skare teologer fra hele verden i vidt forskellige gejstlige dragter. De kan dog ikke fylde salen, fordi kun 70 medlemmer af »Faith and Order« er mødt op i Århus. Med femten andre deltagere bliver det samlede antal 85. Blandt disse femten sidste er også de romersk-katolske observatører: Mgr. J. Vodopivec, Jugoslavien, der er knyttet til Kongregationen til Troens Udbredelse i Rom, og pater J. Long S.J. fra sekretariatet for de kristnes enhed.

Mødet åbnedes søndag den 16. august i det teologiske fakultets store auditorium. Den tyske lutherske professor E. W. L. Schlink bad en bøn til Helligånden om at deltagerne i mødet måtte få indsigt til at skelne det væsentlige fra det uvæsentlige på vejen mod enhed i Kristus. Formanden, Paul Milnear, aflagde en rapport, der var et frejdigt og vidsynet overblik over situationen. Blandt de fremskridt, der i den sidste tid er sket, nævnede formanden den større kontakt med katolikkerne.

Domprovst J. Bøgh bød velkommen på Århusbiskoppens vegne. Han gav i enkle og åbne ord et overblik over dansk kirkeliv, og påpegede kontrasten mellem den mangfoldighed og problematik, der prægede dette møde og folkekirkens ensartede fremtoning og næsten enerådende position her i landet.

Sidste møde i Danmark i 1935

Man skal helt tilbage til 1935, før man træffer på et andet »Faith and Order«-møde her i landet. Dengang som nu var dr. Visser't Hooft til stede. Dr. Visser't Hoof't, der snart fratræder sin post som generalsekretær for Kirkernes Verdenråd, er en veteran, der har arbejdet i bevægelsen helt siden Lausanne-konferencen i 1913.

I 1913 troede man på en hastig vandring mod enheden, i 1937 i Edinburgh indså man nødvendigheden af en mere indirekte fremgangsmåde, der skulle bestå i at udforske de til grund for splittelsen liggende teologiske forskelle. Man indså endog, at der ikke ville ske nogen fremgang, før alle de store emner i kristen teologi var blevet taget op til drøftelse. Her truer dog en anden fare, som består i, at man hæfter sig ved de teologiske uenigheder, der kun er meningsforskelle blandt fagfolk, i stedet for at beskæftige sig med dem, der står i vejen for foreningen i én synlig kirke. Det ville for eksempel være ønskesløst og ren teori at drøfte meningsforskelle angående læren om vor forsoning med Gud ved Kristus, eftersom alle kirker i grunden er enige om denne forsonings væsen, mens adskillige af de meningsforskelle, der findes på dette område, eksisterer side om side inden for de samme kirkesamfund og altså ikke splitter enheden.

En dyb og langvarig teologisk drøftelse vil ikke desto mindre være påkrævet, før man kan nå til kristen enhed, siger dr. Visser't Hooft, men han opfordrer — som altid — til at handle *nu* ud fra den indsigt, man er nået til, og til at samles om fælles og positiv handling overalt, hvor splittelsen ikke stiller sig hindrende i vejen. Han erklærede, at de deltagende kirker burde forene den praktiske indsats med den teologiske, og være mere skabende i deres aktivitet: Der kan allerede nu gøres meget. Dr. Visser't Hooft fremhævede endvidere de »opmuntrende« og også en gang imellem »nedslående« aspekter, som de øvrige kirkers forhold til den romersk-katolske kirke frembyder. Taleren understregede betydningen af Vatikankoncilets forestående tredje samling, hvor man vil genoptage drøftelserne af skemaet angående den katolske kirkes forhold til de øvrige kristne. Der var meget i det, der her blev foreholdt Verdensrådets medlemskirker, som også vi katolikker kunne lære noget af.

De følgende dage gik mest med diskussioner i kommissionerne om skabelsens og forløsningens teologi. Da det drejer sig om et lukket møde vil vi ikke få meget at høre om resultatet af forhandlingerne, men vi vil udefra følge studiearbejdet med vor interesse og forbøn.

■

Redaktion:
Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.)
Redaktionskontor:
Bredgade 69 A, København K.
tlf. MI 9055
Redaktionssekretær:
Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055)
Annonce-afdeling:
Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65
Abonnementsafdeling:
Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser,
Sankt Annæ Plads 28, Kbhvn. K.
tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42
■
Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

ØKUMENIK I ØRESUND

Genf. De europæiske kirkers fjerde møde vil finde sted i dagene 5.-10. oktober om bord på det danske skib »Bornholm«, der ved den lejlighed vil krydse omkring i Østersøen. Arrangørerne af mødet har truffet denne bestemmelse for at gøre det muligt for 15 delegerede fra Den tyske demokratiske Republik (Østtyskland) at deltage i konferencen. Mødet skulle oprindelig i lighed med de foregående år have fundet sted på Nyborg Strand. Politiske vanskeligheder umuliggjorde imidlertid denne plan. Pastor Williams, der er mødets sekretær, erklærer, at kirkerne har til opgave at overvinde de vanskeligheder, der opstår af politiske konflikter, og således medvirke til, at kristne fra Øst og Vest kan mødes. (SOEPI)

■

KATOLSK ORIENTERING

Fra den 1. august 1964 forestår kommunelærer Preben Frandsen den daglige ledelse af Katolsk Orienterings Brevskole, Lyngbygårdsvej 1, Lyngby. Brevskolens bestyrelse består som hidtil af pastor O. Rørdam Bonnevie, cand. theol. Arne Børgesen og Preben Frandsen.

Hvordan verden modtog pave Pauls 1. rundskrivelse

Pave Paul VI's første rundskrivelse »Ecclesiam suam« er blevet kommenteret livligt i verdenspressen, til trods for at offentliggørelsen faldt sammen med de bevægede dage omkring de internationale kriser i Tonkinbugten og på Cypern.

Reaktionerne er i almindelighed velvillige omend mindre entusiastiske end ved Johannes XXIII's udsendelse af »Pacem in Terris«. Det var Johannes XXIII, der for første gang fik den hele verden til at lytte til en pavelig rundskrivelse. Derfor lytter man også nu med interesse til hans efterfølgers henvendelse til verdensoffentligheden. Johannes XXIII henvendte sig udtrykkelig til alle mennesker af god vilje. Paul VI anslår et lignende tema med sin energiske opfordring til dialog med anderledestænkende. Det er derfor af interesse at kaste et blik på de forskellige reaktioner, denne opfordring har udløst rundt omkring i verden. Særlig interessant er den kommunistiske og den protestantiske verdens modtagelse af rundskrivelsen.

Hos kommunisterne

Allerede dagen efter rundskrivelsens offentliggørelse forelå den første kommunistiske bedømmelse i en kommentar udsendt over Moskva Radio. Man noterede med tilfredshed pavens nye fordømmelse af erobringskrige og hans opfordring til fred. Det var så meget mere aktuelt, som verdenspressen netop i de dage på ny talte om muligheden af en ny verdenskrig. Derimod var den russiske kommentator mere reserveret, hvad angik pavens stillingtagen til den marxistiske doktrin. Man noterede sig dog pavens udtrykkeligt formulerede håb om en dialog også med marxismen. I samklang hermed skrev det franske kommunistiske blad L'Humanité med en flerspaltet overskrift på første side: »Fra forkætring til dialog.«

Derimod har der uden for den kommunistiske verden været foretaget meget tendentiøse fortolkninger af netop dette vigtige afsnit i pavens rundskrivelse om dialogen med kommunisterne. Under store overskrifter som for eksempel »Paven fordømmer kommunismen« bragte mange blade ensidigt orienterende artikler, der helt fordrejede Paul VI's meget fine og nuancerede analyse af ateismen. Dette gælder også katolske blade som for eksempel det engelske »The Universe«, mens dets katolske kollega »Catholic Herald« mere behersket skrev som overskrift »Pave Paul tilbyder at mægle mellem nationerne — ateismen analyseret«.

Hos protestanterne

En af de første protestantiske kommentarer til »Ecclesiam Suam« kom fra den nylig fratrådte generalsekretær for Kirkernes Verdensråd, dr. Visser't Hooft. Generalsekretæren indleder sin bedømmelse i tre punkter:

1) Det er opmuntrende, at pave Paul VI så stærkt fremhæver nødvendigheden af en dialog med kristne, der ikke tilhører den romersk-katolske kirke.

2) Opfattelsen af denne dialog, som den er fremstillet i den nye rundskrivelse, er dog ikke helt den samme som den opfattelse, vi i mange år har haft og praktiseret i den økumeniske bevægelse. Ifølge rundskrivelsen er dialogen hovedsagelig en form for videregivelse af den sandhed, som den romersk-katolske kirke repræsenterer. Vi forstår derimod dialogen som en form for meningsudveksling, i hvilken alle modtager og giver, og i hvilken alle bliver beriget og lader sig forvandle.

3) Rundskrivelsen understreger kraftigt, at pavens primat er nøgleproblemet, hvad angår forholdet mellem den romersk-katolske kirke og de andre kirker. Dette gælder både spørgsmålet om troen og om kirkens struktur. Det er nyttigt for klarheden og ærligheden i den mellemkirkelige debat, at dette bliver slået så grundigt fast. Men det viser samtidig, at vi endnu er langt fra den dag, da den fuldkomne enhed vil oprinde. Ingen af de ikke-romerske kirker kan jo gå med til, at anerkendelsen af pavedømmets universelle jurisdiktion skulle være en ufravigelig betingelse for kirkernes genforening.

»Med andre ord«, slutter generalsekretæren sin kommentar, »hjælper denne rundskrivelse til at gøre det klart, at det, vi i dag kan gøre, snarere består i at forbedre forholdet mellem den romersk-katolske kirke og de andre kirker, end i fremskridt på vejen til en virkelig genforening mellem den romersk-katolske kirke og de andre kirker.«

Pavens egen kommentar

Ligesom Johannes XXIII's modtagelse af Khrustjofs svigersøn, chefredaktøren for det sovjetrussiske partiorgan, Adjubei, i sin tid var den mest talende kommentar til rundskrivelsen »Fred på jorden«, har også pave Paul VI gjort en lignende gestus, der mere end mange ord viser pavens indstilling til anderledestænkende. Det var, da han på Mariæ Optagelsesfest den 15. august opfordrede til at bede ikke blot for den syge præsident Segni, men også for den italienske kommunistfører Togliatti, der under et besøg på Krim var blevet ramt af et slagtilfælde. Denne gestus er da også mange steder i verden blevet hilst som et udtryk for sand evangelisk kristendom.

■

Billedet: Efter at have undertegnet den nye rundskrivelse »Ecclesiam suam«, der opfordrer til dialog med den moderne verden, slapper Paul VI af med en tur i helikopter til byen Orvieto 130 km nordøst for Rom, hvor paven læste messe og prædikede. Skal det utraditionelle befordringsmiddel være symbolsk for pavens vilje til dialog med den moderne verden?

Paven og Cypern

Castel Gandolfo. Pave Paul VI har til regeringerne i Grækenland, Tyrkiet og Cypern sendt tre enslydende telegrammer, hvori han udtrykker sin bekymring for de smertelige begivenheder på Cypern. Disse begivenheder rammer i særdeleshed Cyperns befolkning, men betyder også en fare for verdensfreden, erklærer paven. Paven slutter med at udtrykke håbet om, at fredelige forhandlinger må kunne føre til en tilfredsstillende løsning af stridighederne. Dette anliggende gør paven i særlig grad til genstand for sin bøn. (KIPA)

En lyttende Kirke

Der har været nordisk bispemøde i Løgumkloster og Danmarks Radio har benyttet sig af lejligheden til at stille de lutherske biskopper nærgående spørgsmål. Det skete i en tv-krydsild organiseret af Kaj Erik Lindqvist med bistand af journalister fra de fire nordiske lande. De gik lige på og hårdt uden skelen til de højærværdige gejstlige autoriteter, det gik ud over. Således lød det første spørgsmål: »Hvad kommer der så ud af det bispemøde? Burde man ikke have udsendt en resolution om de problemer, der optager menneskene i dag?«

Dermed var det væsentlige spørgsmål stillet, som også var udsendelsens ledetråd og titel: Kirkens røst. Er det biskopperne? Og hvis det er det, hvorfor hører vi så gennemgående så lidt til dem? Biskop, dr. theol. Henning Høirup lagde først ud med et generelt svar, der virkede temmelig skuffende. Kirkens røst lyder i gudstjenesten. Skuffende, fordi en begrænsning af kirkens røst til kun at lyde fra prædikestolen og fra alteret uvægerlig må være ensbetydende med et nej til enhver form for mission. Man indskrænker sig til at tale til kirkegængerne, de i kirken hjemmevante. Men det er vel netop typisk for en indstilling, for hvilken de nordiske lande er en kristenhed, hvor alle betragtes som kristne, fordi de er døbt.

De nordiske lande frembyder en interessant luthersk parallel til den katolske kristenhed, som vi for eksempel møder den i visse katolske lande. Også der ser den officielle kirke på missionen som noget, der kun kan foregå i Afrika eller i Asien. Og det til trods for, at nyere sociologiske undersøgelser har vist, at for eksempel arbejderklassen er så godt som uden forbindelse med kirken. Og dog fortsætter man med kun at lade kirkens røst lyde i kirken, denne bygning, hvor netop store dele af arbejderklassen ikke kommer. Dette forhindrer dog ikke, at man til stadighed med bekymring taler om »Tavshedens Kirke«, hvormed naturligvis altid menes den af kommunismen forfulgte kirke i øst, der netop er henvist til kun at tale fra prædikestol og alter. Man glemmer i disse lande, at der også er en »Tavshedens Kirke« inden for deres egne grænser, fordi Guds Ord ikke længere forkyndes uden for kirkerummet. Hvad dette angår, synes de lutherske biskopper i de nordiske lande slået af den samme blindhed som deres katolske kolleger sydpå.

Resten af udsendelsen var et eneste forsøg på at provokere biskopperne til at give konkrete svar på konkrete spørgsmål. Racespørgsmål, atomkrig, folkemoral, statskirke. Dette forsøg prellede dog af på grund af den manglende grundindstilling til kirkens missionære opgave. Eneste lyspunkt: Lindqvists afsluttende bemærkning om nødvendigheden af en »lyttende kirke«. I en dialog må man lytte, før man taler. Men hvem lagde mærke til, at det afsluttende billede netop var Kristus som Guds Ord med det tveæggede sværd? Skal dette Ord kun lyde i kirken?

Et ungt lærerpar rejser en af dagene til Burundi. I en samtale med Ugebladets medarbejder Svend Bang fortæller Bente og Christian West om, hvorfor man giver et års arbejde til et u-land.

Verden af i dag er præget af to hovedproblemer: den stadig tilbagevendende krigstrussel og forholdet til ulandene. I det første tilfælde er det begrænset, hvad menigmand kan gøre, men hvad det andet angår, kan vi i hvert fald hjælpe både med penge og udsendt arbejdskraft.

Det er meget vigtigt, at man ikke bare stopper op ved den økonomiske hjælp. Det kan såre indbyggerne i de unge nationer, som alt for længe stod i et herretjenerforhold til de europæiske kolonister, at modtage noget, der ser ud som en almisse.

Om det nys fremførte skrev pave Johannes i sin rundskrivelse »Fred på jorden«:

»Det må igen og igen fremhæves, at man bør hjælpe disse nationer på en sådan måde, at deres fremtid bliver respekteret, og de må selv føle sig som de egentlige ansvarlige, der skal virkeliggøre deres egen økonomiske og sociale udviklingsplan.«

Og pave Paul VI kom i sit julebudskab ind på det samme, meget vigtige spørgsmål, idet han understregede, at begrebet formynderskab i forholdet til ulandene måtte afløses af broderlighed. Bl.a. sagde paven, at de nye nationer jo

»Man skal ikke rejse ud, bare fordi man har bisselæ'r i sålerne.«

Vi skal undervise i Afrika

med rette var stolte over deres suveræne frihed, og at de ikke mere kunne tåle andre staters overherredømme. Dog var de endnu ikke i stand til at nyde et moderne samfunds kulturelle og økonomiske fordele. »Vor indsats over for disse lande kan derfor ikke længere bestå i en ydmygende og egennyttig velgørenhed, men derimod i en videnskabelig og teknisk understøttelse og venskabelig solidaritet i den internationale verden,« erklærede Paul VI.

Lærerægteparret *Bente* og *Christian West* har draget konsekvensen af dette syn på problemerne. De rejser om få dage til Afrika, nærmere betegnet Burundi, og her skal de arbejde ved en realskole, han som leder, hun som lærerinde.

Deres rejse til kongeriget Burundi, der er en af de afrikanske stater, som fik uafhængighed i 1962, sker som et led i Danmarks bilaterale bistandsprogram, og udsendelsen sker via udenrigsministeriet. Der er altså ikke tale om noget katolsk projekt.

UGEBLADET har til hensigt at følge lærerparret, som nu rejser ud for at dele kår med dem, de gerne vil hjælpe til selvhjælp. Læserne vil derfor træffe Bente og Christian West igen i fremtiden, og det er vort håb at kunne give et levende indtryk af deres tilværelse i det fremmede.

— Hvad er Deres motivering for at tage af sted? spørger vi adjunkt, cand. mag. Christian West.

— Det er jo en udpræget pædagogisk opgave, også set i forhold til vort arbejde herhjemme. Blandt de gymnasieelever, jeg har undervist, findes der en vældig interesse for u-landene, ikke blot abstrakt, men som et konkret ønske om for eksempel at høre nærmere om de forskellige muligheder for at blive udsendt. Skal denne interesse vare ved og underbygges, så flere rejser ud for at undervise og hjælpe, er det en nødvendig forudsætning, at også nogle af deres lærere tager ud. Dette gør sig i høj grad gældende for min kones vedkommende, idet hun på den måde ikke alene vil få nyt materiale at arbejde med i orienteringsfagene i 8. og 9. klasse, men også vil få en ganske anden baggrund for denne undervisning.

Skolen er indrettet efter det belgiske skolesystem, men omsat til danske forhold kan man sige, at vi ud over den undervisning, der allerede gives, skal opbygge et gymnasium i samarbejde med

den afrikanske lærer, der allerede arbejder ved skolen.

— Hvordan synes De, forståelsen for u-landenes problemer er herhjemme?

— Mærkværdigt ringe. Og det er synd, for vi har normalt en fin goodwill i u-landene, der er klar over, at vi herhjemme har en ringe klassedeling og gode sociale forhold. Men før vi når op på en bedre repræsentation, skal der nok en mentalitetsændring til. For øjeblikket tror de fleste vist, at når man rejser ud, så er det for at rive et år ud af kalenderen, komme ned og se nogle bjerge, kort sagt at man rejser af eventyrlyst, eller fordi man har bisselæ'r i sålerne. Intet kan være mere forkert. Hvis arbejdet skal bære frugt, må det være nøgternt præget. Der er brug for saglig oplysning og kvalificeret arbejdskraft og ikke for romantiske forestillinger.

— Hvordan er i det hele taget indstillingen over for u-landene herhjemme?

— Danskerne har vel i almindelighed en ganske naturlig interesse for at rejse ud, men derudover er det mærkeligt, at vi, der har nået et så højt socialt stade herhjemme, ikke tænker mere globalt. Vi, der harmes over social nød inden for landets grænser, er ret så kolde over for nød i udlandet. Et af de første mål, som vi meget snart burde nå, er det yderst beskedne at yde blot 1 pct. af vort nationalprodukt til bistandsprogrammerne for u-landene.

Så vidt adjunkt West, dør synes, at det så afgjort er på sin plads at anbefale andre danskere at tage af sted. Når man vel at mærke antager sig de principper, som her er ridset op.

Og så venter vi på nyt. Fra Burundi i Afrika.

I FÅ ORD

Den katolske kirke har nu 71 negerbiskopper. Blandt disse er der 1 kardinal og 15 ærkebiskopper. Det er i år 25 år siden, den første negerbiskop modtog sin vielse.

▪

Tanganyikas vicepræsident, Abeid Karume, har krævet to katolske skoler på Zanzibar lukket. 95 pct. af befolkningen på den østafrikanske ø, Zanzibar, der er forenet med Tanganyika, er muhamedanere.

Det store ansvar

På Kristi Forklarelses fest, 6. august 1964, har Paul VI udsendt sin første store rundskrivelse, som begynder med ordene »Ecclesiam suam« – »Hans Kirke«. Rundskrivelsens indhold er Kirkens mysterium; hvad Kirken ifølge stifterens vilje skal være »indadtil«, og hvad den i det tidsskifte, vi oplever, skal være »udadtil«. Paul VI taler ikke så meget om Kirkens indre væsen og dens strukturer. De ligger jo fast. Han taler om Kirkens veje i vor tid. Han tegner en tredobbelt vej: Kirken må komme til en dybere erkendelse af sit eget væsen, Kirken må forny sig i evangeliets ånd, Kirken må komme i en samtale – en dialog – med den moderne verden. I den tyske oversættelse omfatter hver af de to første dele rundt regnet 9 sider, medens den sidste del indtager næsten 19 sider, altså omtrent halvdelen af hele skrivelsen. Vi må nu i den kommende tid opmærksomt og nøjagtigt fordybe os i pavens rundskrivelse, som uden at foregribe koncilets afgørelser giver vigtige retningslinier for Kirkens stilling i den moderne verden. Men én ting er allerede givet: både det andet Vatikankoncil og Paul VI's første rundskrivelse har anslået det motiv, som vil stå over den kommende tids teologiske tænkning og praksis: *Kirken.* Kirken er Kristi nærværelse i tid og rum. I Kirken møder vi Kristus.

Medens Paul VI's rundskrivelse begynder med ordene »Hans Kirke«, er nøgleordene i søndagens kirkebøn: »Din Kirke«. Kirken lægger os ikke nogen individuelle bønner på læberne. Den beder om én ting: at Herrens »stadige barmhjertighed må rense og beskytte sin Kirke«. Kirken har bestået, før vi blev til. Den vil bestå, efter at vi forlængst er gået bort. Kirken er Herrens gang gennem denne verden. Den er Herrens brud, hans elskede. Men denne Kirke består af mennesker, af os alle. Men dér, hvor der er mennesker, er der altid fare for, at menneskelige fejl og skrøbeligheder sniger sig ind. Derfor bønnen, at Gud må »rense« sin Kirke. Ikke blot for den protestantiske kirke gælder det, at »den stadig må reformeres«. Det samme gælder også den katolske kirke. Misbrug må fjernes, Kirkens og dens medlemmers fejl udryddes. Teologerne skal i en stadig konfrontation med evangeliets ånd arbejde på, at Kirkens væsen træder klarere frem. Vi alle, som er Kirken, må være årvågne, at vi ikke forveksler Kristi ånd med denne verdens ånd. For lever vi end i denne verden, er vi dog ikke af denne verden. Derfor søndagens bøn, at Herren selv »renser« sin Kirke. Det, som koncilet gør, kan jo betegnes som en »udrensning« af Kirken. Der spores en reformvilje i den nuværende Kirke, som sjældent før er blevet set. Men denne »renselse« må ikke blot foregå i Kirken som institution, men i enhver af os. Vi må forny os i Bjergprædikenens ånd. Paven gør i sin rundskrivelse især opmærksom på to ting, som burde præge den moderne katolik: fattigdommens ånd og kærlighedens ånd. »Herre, rens din Kirke, og rens også min egen sjæl!«

Men bønnen beder ikke blot om, at Gud må rense sin Kirke, men også, at Han må »beskærme« den. I den latinske tekst er disse to ord forbundet ved et bogstavrim »mundet et muniat«. Kirken er sårbar, den bliver forfulgt. Der er »sat fjendskab« mellem den og Guds modstander. Djævelen skal »hugge den i hælen«. Kirken falder ikke til i denne verden. Den er en anstødssten, et »tegn, som vil blive modsagt«. Men endnu farligere end den ydre modstand, er de farer, som truer Kirken indefra. Vi er i fare for, at vi tilpasser os denne verden og accepterer dens målestok. Vi har al grund til at bede, at Kirken må beskærmes i dette tidehverv, hvor det rigtige og det fejlagtige ikke sjældent indgår en farlig syntese. Måtte Herrens stadige barmhjertighed også i denne time »rense og beskærme« sin Kirke.

I den næste korte sætning kommer nu en vigtig tanke frem: »Uden din hjælp kan den ikke bevares frelst«. Alt er nåde. Dette gælder ikke blot den enkelte kristnes private vej til Gud, det gælder også hele Kirken. Som solstrålerne er intet uden solens varmende og lysende kraft, således er Kirken intet uden en stadig, uafbrudt og aktuel afhængighed af Herren. Det er ikke således, at den, efter at være indstiftet af Kristus, »kører videre« af egen kraft. Kirken er intet uden de nådens kræfter, som stadig udgår fra dens usynlige hoved. Den jordiske Kirke står med tomme hænder foran Herren. Af sig selv er den intet. Men med Ham er den alt. »Uden Ham« er den et nul. Som Nikolaus af Kues, hvis dødsdag vi lige har fejret 400-året for, siger: Kun hvis Kristus sætter sit tal foran dette nul, bliver det til en virkelighed. Måtte Gud »beskærme« sin Kirke i denne tid, hvor dæmoniske magter med fysiske og åndelige våben truer dens eksistens! Måtte den gå »frelst« igennem dette uvejr!

Man kan en gang imellem blive helt bange ved tanken om det ansvar, der er lagt på biskopperne.

Men har vi denne indstilling, forventer vi alt af Guds nåde, kan vi trygt stole på, at »den altid styres ved din nådegave«. En gang imellem kan man næsten blive bange ved tanken om det store ansvar, som er lagt på de biskoppers skuldre, der på det indeværende koncil måske for århundreder skal fastlægge Kirkens kurs. Er de virkelig egnede til denne opgave? Kender de tidens krav? Er de ikke delte i deres opfattelser? Nu ved vi godt, at en kirkeforsamling ikke kan forandre Guds åbenbaring og endnu mindre føje noget til den åbenbarede sandhed. Koncilets ufejlbarhed er noget andet end den hellige Skrifts inspiration. Men alligevel vil koncilets afgørelser have en overordentlig vægt i den kommende udvikling. Vi må ustandselig bede for, at det må træffe de rigtige afgørelser. Men dybest inde ved vi, at Kirken »altid styres ved Herrens nåde«. Han er Kirkens Herre. Han har lovet den sin bistand til tidernes ende. Kirkens fremtid ligger i Kristi hænder. Thi Helvedes porte vil ikke overvinde den.

H. Roos S.J.

Kantor og organist

søges til Sct. Antoni Kirke pr. 1. september. Henvendelse til sognepræsten.

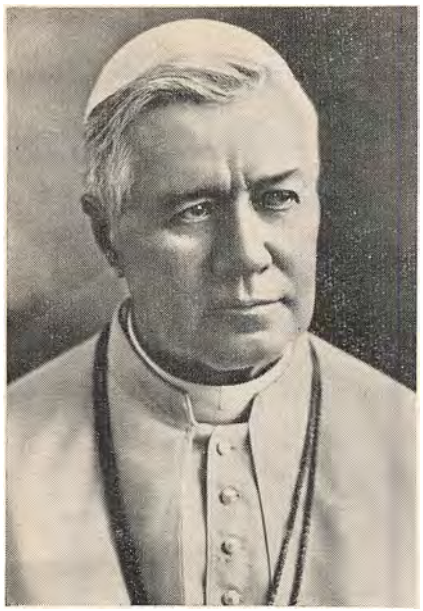

Pius X

I

TVEKAMP MED KRIGEN

»Jeg synes, det er synd for min efterfølger,« sagde Pius X på dødslejet. Han havde de sidste uger af sit liv set ind i en ny og ondere verden. Gennem mobiliseringsordrer var Europas gamle kulturlande som ved et trylleslag blevet forvandlet til militærlejre. Snart skulle en stor del af dem blive til ruinparker – med endeløse krigskirkegårde.

Men endnu jublede alle Europas hovedstæder i krigsbegejstring. Under faner og klingende spil, i uniformspragt, blev de unge sendt til fronterne. Den nye pave, Benedikt XV, så foreløbig bare ét lyspunkt: Italien havde indtil videre erklæret sig neutral. Det var tilsyneladende en svag og frygtsom mand, der skulle føre Kirken i denne vanskelige tid. Della Chiesa var lille og spæd af vækst. Hans ene skulder var skæv, gangen haltende. Men de, der havde valgt ham, vidste, hvad der boede af sjælsstyrke i denne svage krop. Han var nemlig i besiddelse af en aldrig svigtende retfærdighedssans, han var frygtløs og ung af sind.

Et billede fra krigen. Den unge pige græder over sin søster, som er ramt i hovedet af en granatsplint.

1964 er præget af to dystre jubilæer: 50-året for 1. verdenskrigs udbrud og 25-året for 2. verdenskrigs begyndelse. Nogle få dage efter krigsudbrudet 1914 kom Benedikt XV på pavestolen. Han var en utrættelig forkæmper for freden. Det blev hans tragedie...

Benedikt XV

Alt dette fik han brug for. Han kom til at opleve, at alle de store krigsførende lande i løbet af de næste år bagvaskede ham og angreb ham efter tur som »fjendens medløber«.

Benedikt XV definerede sin politik således: »Paven er ikke neutral – han er upartisk.« Han nægtede at indtage netop de to holdninger som både Berlin, Wien, Paris og London ville have affundet sig med: at han forblev »neutralt« tavs – eller blev partisk – på deres egen side.

Som en anden pave 25 år senere var Benedikt XV imidlertid en mand med dybe kulturens og hengivenhedens rødder i begge de krigsførende lejre. Han valgte og *kunne* kun vælge ét parti: fredsslutningens. Det var ikke populært – før begge parter var udmattede.

Intet sted føles vanviddet ved verdenskrigene så stærkt som i Vatikanet. De katolske kristne i begge lejre overgav sig alt for ofte til tidens vidtgående nationalisme. Under det tyske stormløb fandt det splittede franske folk, katolikker og kirkefjender, straks sammen i *l'union sacrée* – »den hellige enhed« – i kampen mod invasionsmagten. I Tyskland støttede det katolske centrumparti uden betænkning kejserens krigspolitik og erklærede: »Enhver kritik er nu blevet umulig.« Præster og lægfolk var ofte lige ukritiske ofre for propagandaen.

Udviklingen fyldte pave Benedikt med harme og angst. Han *måtte* forsøge at standse denne massive fornægtelse af det kristne sindelag, påvirket og udnyttet af politikere, som ofte, bare nogle uger før, havde foragtet og forfulgt Kirken.

Fra den første krigsmåned forsøgte Vatikanet alt for at bilægge konflikten. Til pavens offentlige fredsappeller og formaninger kom talløse demarcher rundt om i verden, i de krigsførende såvel som i de neutrale lande, gennem det pavelige diplomati for at få stormagterne gjort forhandlingsvillige. Benedikt ønskede ikke blot, at krigshandlingerne skulle afbrydes. Han ville have forhandlinger, der gik i dybden – en stabilisering af freden og fredspolitikken ud fra en bedømmelse af folkenes legitime krav. Han håbede at kunne bryde *den* onde cirkel, der spændte over begreber som triumf, nederlag og revanche – noget, der især var betegnende for forholdet mellem Frankrig og Tyskland.

Hans første rundskrivelse kom kun en måned efter krigsudbruddet, og allerede i november samme år fulgte »Ad beatissimi«. I begge dokumenter blev principperne for pavens fredspolitik slået fast. I dag kan vi værdsætte dem. Dengang talte paven for døve ører.

Et år senere – i 1915 – gjorde Benedikt XV et nyt fremstød mod krigen. En pavelig delegation kontaktede både Berlin og Washington. Forhandlinger kom endog i gang, et håb tændtes. I tyske regeringskredse var man nemlig noget betænkelig ved, at Frankrig ikke havde ladet sig løbe over ende i efteråret 1914. Desuden var råstofsituationen truende, og dertil kom, at man ikke rigtig stolede på, at Italien ville forblive neutral. Gennem den pavelige statssekretær, kardinal Gasparri, sendte tyskerne følere, som formidledes til den franske regering gennem rektoren for Institut Catholique i Paris, mgr. Baudrillart. Tyskerne var villige til at rømme alle besatte områder samt *Elsass-Lothringen,* som havde været deres siden sejren i 1871. Men tilbudet blev afslået, – hvorfor og af hvem får man vel først at vide, når Vatika-

I TVEKAMP MED KRIGEN

nets arkiver for denne periode til sin tid bliver åbnet for historikerne.

En mislykket fredsoffensiv er noget som virker lammende for længere tid i politisk henseende. Benedikt XV opgav imidlertid hverken håbet eller viljen. Kun mødte han gennem længere tid en kold skulder hos de krigsførende. Først to år senere – i 1917 – vendte han stærkere tilbage i sit mest kendte mæglingsforsøg. Nu skulle udsigterne til at få en kompromisfred være gunstigere end i 1915. Begge parter var krigstrætte, tabene havde været forfærdelige, i Østrig-Ungarn og i Tyskland var sulten og underernæringen alvorlig, i Frankrig havde hele regimenter gjort mytteri i skyttegravene, og den russiske kejserstat vaklede og styrtede sammen i revolution. På den måde fik centralmagterne en fjende mindre, men til gengæld fik de straks en ny på en anden front, idet USA trådte ind i krigen.

Og så var der desuden det væsentlige, at den østrigske kejser ville ud af krigen. På dette punkt fik han støtte af sin generalstab. Vatikanet mente derfor, at øjeblikket var kommet.

Den 14. august 1917 modtog alle de krigsførende magter en pavelig note, som indbød dem til at slutte fred og trak retningslinjer for forhandlingerne.

Paven foreslog, at alle okkuperede territorier skulle rømmes af de krigsførende. Havenes frihed skulle genoprettes, så hungersnøden kunne bekæmpes. Alle parter skulle gensidig give afkald på skadeserstatninger bortset fra enkelte tilfælde, hvor der var tale om ødelæggelser i særlig udstrakt grad. Alle stridsspørgsmål skulle gøres til genstand for forhandling.

Men Benedikt XV's note gik endnu længere. Den foreslog, at en »stabil og retfærdig fred« skulle sikres ved midler, som dengang virkede ret revolutionerende: folkeretslige forpligtelser til at forhandle, når der opstod strid mellem nationerne, et afviklingsprogram for oprustningerne og internationale sanktioner mod stater, der gjorde sig skyldige i angreb o.s.v. Da præsident Wilson senere udformede sine berømte »14 punkter«, var indholdet stort set det samme.

Pavens fredsforslag fik trods sit klare program og sin grundige forberedelse en krank skæbne. Ingen af parterne bestred pavens ret til at tage et sådant skridt. Men begge parter var bange for at vise sig som den svage – den som tiggede om fred. Centralmagterne – Berlin og Wien – nøjedes med at takke korrekt for forslaget og udtrykte et uforpligtende fromt ønske om, at pavens råd måtte blive fulgt. Men selv tog de foreløbig ikke det mindste skridt i den retning. De vest-allierede, som modtog noten gennem den eneste sendemand, de havde ved Vatikanet på det tidspunkt, nemlig den engelske minister, underrettede underhånden paven om, at de overhovedet ikke ville svare officielt. Så vidt regeringerne.

Men den offentlige mening lod sig ikke nøje med det. I begge de kæmpende lejre mente presse og opinion, at paven havde brudt sin neutralitet. Hos centralmagterne larmedes der op om, at paven kun kunne tillade sig at have nogen mening om krigen, hvis han fordømte de allierede. Hos de allierede mente man, at paven ikke havde nogen ret til at udtale sig om krigen, hvis han ikke ensidigt fordømte centralmagterne.

Stillet overfor disse anklager tog BenediktXV til orde og sagde:

»Vi fordømmer enhver krænkelse af ret og retfærdighed, uanset hvor den har fundet sted... Tiden er endnu ikke inde til at skelne mellem sandt og usandt i virvaret af modstridende anklager. Vatikanet er ikke nogen forhørsdomstol.«

Hans ord vakte et sandt raseri i begge lejre.

I Frankrig omtalte Clemenceau offentligt Benedict XV som »hunner-paven« (le pape Boche), mens den for sin voldsomhed berygtede katolske digter Leon Bloy, kaldte

PÅ HØJENE VED VERDUN

Og i dybet lå der et feltlazaret,
og den sårede kunne forstå,
på sit dødsleje strakt ved den silende væg,
at han her var i gravkamret lagt.

Tre hundrede nætter og dage på rad
hamred trommeildhelvedet løs —
og da var det i grunden hip som hap,
hvem der fik det forbandede fort!

Der har tyskeren drømt
om sin elskede Rhin,
og briten om brænding og blæst,
og pariseren trøsted pr. feltpostbrev
sin grisette med kærlige ord.

Alle var de jo korsfæstet her
ved en korsvej i jordens dyb,
og en sælsom ildevarslende larm
slog mod pansret på Fort Doumont.

Nikolaj Tikhonov
(gendigtet af Georg Sarauw.)

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

RETRÆTE FOR MÆND
PÅ DALUM KLOSTER
fra mandag aften den 28. sept. til fredag morgen den 2. oktober.
Leder: Pater Jan Wesch OSB.
Nærmere oplysninger og tilmeldelse hos Henry Schultz, Mariabo, Tøndervej, Kolding. Telf. (055) 2 15 52.
Vel mødt på Dalum!

VÆRELSE SØGES
til vor datter, der skal på Danmarks biblioteksskole i København i tiden den 1. januar til 30. juni — gerne møbleret, evt. delvis.
Grosserer E. Glob Berthelsen
Ved Stranden 3, Aalborg
Telefon (081) 2 75 72

ham »Judas XV«, og en kendt dominikaner, pater *Sertillanges,* for en propfuld Madeleinekirke i Paris talte pavens fredsvilje midt imod.

I Tyskland brugte general Ludendorf og andre fremtrædende krigsledere et tilsvarende hadsk sprog.

En fredsslutning netop på det tidspunkt kunne måske have reddet Tyskland fra det fuldstændige sammenbrud og Europa, ja hele verden fra Versailles-fredens frygtelige følger. For, som forholdene blev, skabtes klimaet for folk som Hitler og hans bande. Noget helt andet er, at det i 1917 for alle – og altså også for Vatikanet – kunne se ud, som om en fortsættelse af krigen ville betyde en tysk-østrigsk sejr.

Benedikt XV's mislykkede fredspolitik var en tragedie – for menneskeheden og for ham selv. Han var en af de få, som – i korte tidsrum – synes at have haft en vis mulighed for at standse vanviddet, og som gjorde, hvad han kunne.

I øvrigt må vi ikke glemme hans indsats for krigens ofre. Fra 1915 fik han de krigsførende til at gå med til en udveksling af hårdt sårede krigsfanger. Han organiserede – med Vatikanet som central – et gigantisk hjælpearbejde for krigsfanger, flygtninge og statsløse. Sammenlignet med hans drøm om at blive fredsstifteren i Europa var dette »små resultater«. Men det betød livet og redningen for tusinder af mennesker.

Det blev ham kun forundt at lede Kirken i fire omtumlede fredsår efter de fire oprivende krigsår. Man er ofte tilbøjelig til at glemme Benedikt XV's korte smertelige pontifikat, som ikke desto mindre var præget af de største af kristenlivets egenskaber: Næstekærlighed, tro, håb, ansvarsfølelse og virkelighedssans.

DEN LETTE BRIGADES ANGREB

Cannon to right of them,
Cannon to left of them,
Cannon behind them,
Volley'd and thunder'd,
Storm'd at with shot and shell,
White horse and hero fell,
They that had fought so well,
Came thro' the jows of Death,
Back from the mouth of Hell,
All that was left of them,
Left of six hundred.

When can their glory fade?
O the wild charge they made!
All the world wonder'd.
Honour the charge they made!
Honour the Light Brigade,
Noble six hundred!

KRIG OG ROMANTIK

Set i forbindelse med et realistisk digt som Tikhonovs »På højderne ved Verdun« virker Alfred Tennysons digt, der beskriver en episode fra Krim-krigen i midten af 1850'erne, næsten anstødeligt. Digtet, som vi her bringer et par vers af, og som iøvrigt i litterær henseende er noget af et mesterværk, udtrykker imidlertid ganske godt den krigsromantik, der endnu var fremherskende, da 1. verdenskrig brød ud for 50 år siden, men som sandelig snart uddøde, da skyttegravs- og gaskrigen kom i gang. Da 2. verdenskrig brød ud for 25. år siden, kendte menneskeheden krigens spøgelse til bunds, og det var kun, hvor propagandaen havde pisket stemningen op, at man gik ud til fronten i feststemning. Billedet stammer fra filmen »For Englands Ære«, der er bygget over Tennysons digt om de »ædle 600« — en engelsk lansenérbrigade, der havde fået en forkert ordre. Brigaden skulle være rykket tilbage, men rykkede frem i stedet, og blev derfor mejet ned af overmagten. Et billede af krigens meningsløshed, der af digteren sættes op som eksempel til efterfølgelse. Der findes desværre ikke nogen tilgængelig dansk oversættelse af »Den lette brigade«, så vi har derfor tilladt os at bringe et par vers på originalsproget.

Billederne fra »For Englands Ære« er velvilligst stillet til rådighed af »Skandinavisk Film«. På forsiden ses Errol Flynn, Olivia de Havilland og Donald Crisp. Øverst her: Errol Flynn.

Aarhus

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

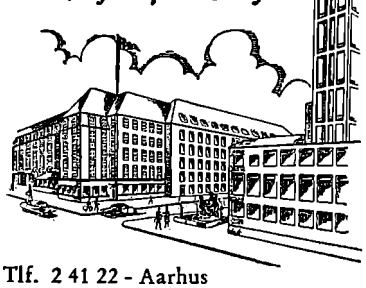

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vestebro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 ?7 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10
Kul - Koks - Olie

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Ure og optik
»Balancen«
v/ Knud Petersen
Møllergade 46,
Svendborg . Telf. 1920

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos

JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Alt i bandager & sygeplejeartikler
Holbæk Materialhandel
Telefon 32
Kaj Andersen
Lev. til Sct. Elisabeth Hospital

Odense

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

Støt vore annoncører

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR
TRYKLUFT OG
VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. ½
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

LÆST OG HØRT

ved E. D.

- Hvordan er I, når I er hos jer selv?

Monsignore Peter Schindler er vendt tilbage efter 19 år i Rom for at bosætte sig i en villa på Frederiksberg. Den skal indrettes som en gammel præstegård på landet med merskumspiber og det hele. Kollegiet i Rom skulle rives ned og bygges op, og monsignoren havde med sine 72 år ikke lyst til at vente og se, hvordan det kom til at se ud. Han vil nu arbejde på et værk om Roms reformator, Filip Neri, en passende afslutning på serien om dage i Rom. Senere kommer et tredie bind erindringer, der passer godt ind i sammenhængen »Vejen til Rom«, »Tilbage til Rom«, »Hjem fra Rom«.

I en samtale i Kristeligt Dagblad med den hjemvendte spørger Mogens Poulsen bl.a.: — Er opgaven i dag at stå sammen mod sækulariseringen, bortfaldet af det religiøse instinkt, forpøblingen, eller er den at hverve konvertitter fra hinanden?

— Begge dele. Finder nogen større værdier i en kirke end i en anden, hvem i alverden skulle så forbyde vedkommende at konvertere? Men det er noget andet end proselytmageri og propaganda.

— Vatikanet har også åbnet et kontor for samtale med andre religioner?

— Ja, vi må lære at behandle hinanden som eksisterende faktorer. Vi må ind på en høflig omgangstone — den er meget kristelig. Vi må spørge den anden part: Hvordan er I, når I er hos jer selv? Svaret skal modtages, uden at man skal afgive en værdidom.

Vi skal ikke kaste uviljens atombomber mod hinanden, men fra katolsk side vil vi gerne understrege, at protestantisme dog ikke er nogen entydig størrelse. Den er blevet opsamlingsbegreb for alt mellem to yderpunkter: Hedenskab og katolicisme.

Det 3. koncil bliver det interessanteste

Da Schindler gæstes af Max Lybeck Sørensen fra Kristeligt Pressebureau falder talen på koncilet, om hvilket Schindler bemærker, at det interessante bliver det 3. koncil. — Det siddende koncil kan nemlig ikke nå mere end at fiksere visse hovedpunkter, trække de store linier op, hvilket vil medføre en vis uro i kirkelivet — som jo enhver fornyelse vil medføre en uro i organismen.

Først når det nye er trængt helt ud i Kirkens yderste forgreninger og blodkar, de lokale menigheder, kan man se, hvad af det nye, der har blivende betydning, og hvad der var øjebliksbestemt. Først det 3. koncil kan lægge en roligere retning.

— Hvornår kommer det 3. koncil?

— Antagelig om en menneskealder, fordi en del af det nyes modstandere først må afgå ved døden på grund af alderdomssvækkelse...

— Da pave Johannes XXIII offentliggjorde sine hensigter, kaldte De det i en meget omtalt artikel for »tøbruddet i Vatikanet«.

— Ja, og jeg fastholder udtrykket — det ser tilmed ud, som tøbruddet er gået over i et forår...

- Læs ham bare teksten!

Det gode kammeratskab indebærer, at ægtefællerne retleder hinanden, siger overrabbiner, dr. phil. Marcus Melchior i en samtale med »Alt for Damerne« om ægteskabet og familien. Det er, tilføjer han, en kvindes pligt at sige sin mand imod, når han trænger til det.

Den hustru, som ikke er sin mands korrektør, bliver i stedet hans karikatur.

I 1. Mosebog står der:

— Jeg vil gøre ham en medhjælp, som passer til ham.

Disse ord er ikke helt korrekt oversat, for i den hebraiske grundtekst hedder det:

— Jeg vil gøre ham en medhjælp, som er ham imod.

Og det vil netop sige en, der ikke er bange for at sige ham sin mening.

Forening for de afgjorte

Det måtte jo komme: Statstidende meddeler, at der herhjemme er stiftet en »Forening for afgjort Kristendom«. I vedtægterne hedder det bl.a.

»Foreningens formål er på et bestemt kristent trosgrundlag at virke for at udvide kredsen af sande Jesu Kristi disciple og i denne ånd komme nødstedte mennesker til hjælp, yde støtte til det missionsarbejde i udlandet, der hviler på samme bibelske grundlag samt i det hele at virke for den afgjorte kristendoms udbredelse.«

Voltaire var åbenbart ikke kendt med danske tilstande, da han gjorde opmærksom på, at Frankrig havde 100 slags sovs, men kun én religion, mens England havde 100 religioner, men kun én slags sovs. I USA er man heller ikke bagud. Her findes 210 forskellige trossamfund med over 50.000 medlemmer.

Brevveksling om raceproblemet

Nobelpristageren, pater Dominique Pire har sammen med den amerikanske forfatter John Howard Griffin planlagt at sætte europæere i forbindelse med USA-negre for at udbrede kendskabet til raceproblemerne. Kontakten skal foregå gennem brevveksling, og interesserede kan skrive til R. P. Pire, Postal Box 10, Bruxelles, Belgien.

John Howard Griffin, der er forfatter af bogen »Black like Me«, er hvid, men anlagde i nogle uger negroide træk for at opleve race-skellet personligt, og dette gav ham grundlaget for bogen.

- Ja, sådan tror jeg!

— Der er ganske vist kun 27.000 katolikker i Danmark, men de synes at fylde meget mere, anfører Nan Henningsen i Information, i hvis agurketidsserie »Veje til salighed« hun bl.a. har afhørt pater Hans Martensen S.J. På intet tidspunkt under forhøret ses delinkventen at have mistet det tålmod, han i rigt mål har brug for som præst og gymnasielærer. Læs blot:

— Eksisterer Gud?

— Ikke som vi gør det her på jorden.

— Har Gud en krop?

— Sikkert ikke.

— Men vi er dog skabt i hans billede.

— Gud har skabt os som personer, der kan elske hinanden og overvinde vor selviskhed.

— Hvad er så en person efter Deres opfattelse?

— En person har et bevidst samkvem ud over sig selv, en erkendelse og en vilje med et frit ansvar.

— Og Jesus?

— Er Guds søn.

— Men der er kun én Gud?

— Ja, Jesus er Guds søn og Gud selv. Gud er Gud i tre personer: Faderen, Sønnen og Helligånden. Jesus viste sig for apostlene efter genopstandelsen. Han var ikke kun ånd, men også krop.

— Hvor kan De tro det?

— Det er betydeligt mere rasonnabelt at tro det end at lade være. 12 apostle så ham. For mig er det bevis nok.

— 8 vidner så Mormons tavler.

— Bare rent *historisk* kan de to ting ikke sammenlignes. Jesus bragte os et budskab, der lever den dag i dag, og med korset var det ikke forbi.

— Sådan *tror* De?

— Ja, sådan tror jeg.

En oplysning om, at pater Martensen skriver på en afhandling om Martin Luther, afføder spørgsmålet:

— For at bevise, at Luther havde uret?

— I hvert fald ikke. For at prøve at trænge ind i reformationstiden indefra.

— Er det muligt at trænge ind i en anden religion indefra?

— Ja, det håber jeg.

— Det er ikke noget, katolikker plejer at beskæftige sig med?

— Nej, egentlig ikke, men der vil ske meget i fremtiden, som vil være nyt.

— En større anerkendelse af andres tro?

— Ja, måske.

Ikke andet

Englænderen: — I London har vi en kirke, der er så lang, at det tager en halv time at gå fra indgangen til prædikestolen.

Amerikaneren: — Ork, ikke andet! Vi har en kirke i New York, der er så bred, at en dreng, der bliver båret ind ad den vestlige indgang for at blive døbt, kommer ud ad den østlige som konfirmand!

Støt vore annoncører

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens *Restaurant*
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Skal De flytte?
AMAGER
FLYTTEFORRETNING
Jul. Larsen & Sønner
AMAGERBROGADE 221
* 55 66 47

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

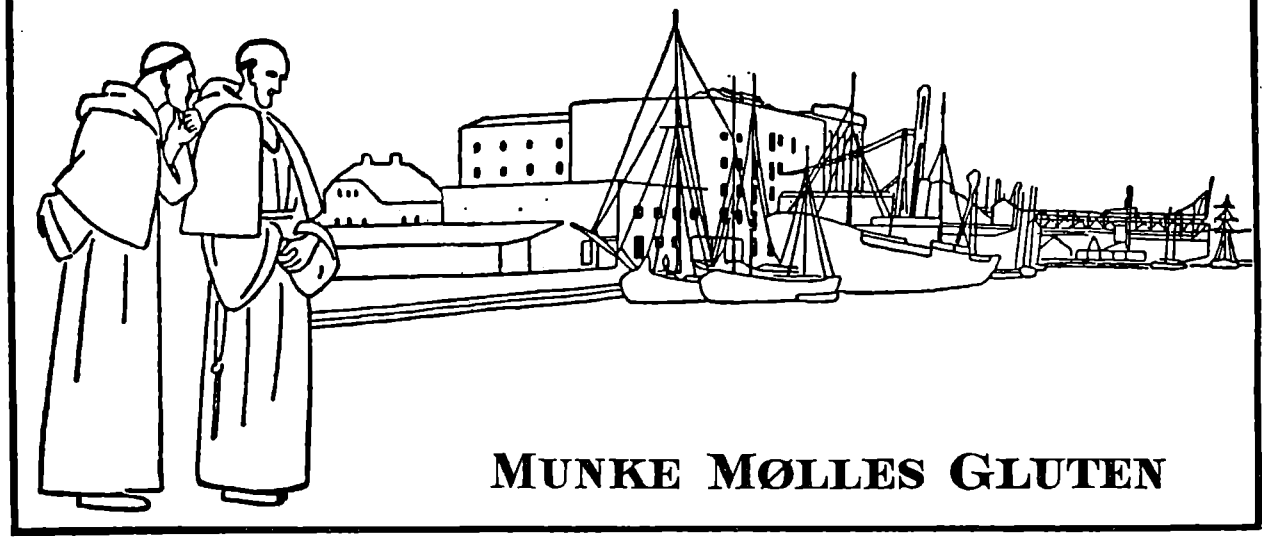

I DEN KOMMENDE TID

Monsignore *Kjeld Geertz-Hansen* gentager sin forelæsningsrække om den katolske kirkes lære og praksis. Der begyndes tirsdag den 1. september kl. 20 med emnet: Hvad betyder ordet »tro«? Forelæsningerne henvender sig såvel til katolikker som til ikke-katolikker.

■

Immaculatakongregationen i Jesu Hjerte Kirke har møde tirsdag den 1. september kl. 19.30.

FORLOVELSE

Forlovelse er i Sct. Andreas Kirke indgået mellem malerinde, frøken Susanne Høgsgaard, datter af landsretssagfører V. Høgsgaard, og stud. tekn. Stig Fjording, søn af murermester Kaj Fjording.

Søndag den 6. september skal vi alle til sommermarked ved Skt. Antoni Kirke i Brønshøj. Mgr. Peter Schindler prædiker ved 8 og 11 messen.

Georg Larsson
Det danske hospitalsinventar
Fyensgade 6, København N.
Hospitalssenge, madvogne, transportvogne, klinikinventar.
Specialitet: Gummihjul.

NYE FILM

Den bedste mand

»Den bedste mand« blev skrevet som teaterstykke og opførtes 1960 på Broadway. Derefter gik man i gang med filmatiseringen, så den kunne være færdig til udsendelse tidligt i 1964. Begge år er valgår i Amerika. Man kan glimrende forestille sig, at producenterne fra mange sider blev advaret af velmenende og bekymrede venner, idet filmen faktisk er en kritik og et alvorligt memorandum til den amerikanske indenrigspolitik.

Handlingen er i al sin enkelhed denne: To præsidentkandidater kæmper om Amerikas præsidentpost, og det drejer sig om mænd, der i hele deres væsen og handlemåde er diametrale modsætninger. Udenrigsminister William Russell (Henry Fonda) er den intellektuelle, nervøst betonede type, og hans modkandidat er den jævne, hårde og pågående senator Joe Cantwell (Cliff Robertson), hvis politiske moral ikke er den allersarteste. Den politiske valgkamp er glimrende skildret; hektisk og nådeløst tages alle det politiske maskineris mere eller mindre hæderlige midler i brug, og lidt efter lidt afsløres personernes indre og deres konflikter for os. Den reflekterende Russell formår ikke at sætte sig ud over sin samvittighed og benytte sig af samme våben som sin modstander, selv om han derved ville være den sikre vinder. Han trækker sig tilbage fra valgkampen, og en helt tredje kandidat modtager præsidentposten.

Som en af det politiske dramas vigtige personer må nævnes den gamle ekspræsident Hockstader (Lee Tracy), som yder strålende spil. Hans refleksioner, humor og beske ironi sekunderer de to præsidentkandidater til den bitre ende med ordene: »I kan gå ad helvede til begge to.« Det er hårdt sagt, men som tilskuer må man give ekspræsidenten ret; ingen af de to kandidater var »den bedste mand« til præsidentposten.

Man er i den grad indfanget af hele valgstemningen og af det i filmen uløste problem: Hvilke menneskelige egenskaber kræves der af en præsident?

Filmen er i alle henseender velspillet, og problemstillingen er næsten uhyggeligt aktuel. Man undgår i den forbindelse ikke visse foruroligende tanker angående vort vestlige demokrati og bevarelsen af dette. »Den bedste mand« må siges at være et modigt stykke arbejde.

Jytte Bonnesen

Instruktør: Franklin Schaffner.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 30.: 15. søndag efter pinse (s. 706, grøn).

MANDAG den 31.: Raymund Nonnatus (s. 1067, hvid), bekender.

TIRSDAG den 1. september: Søndagens messe (s. 706, grøn). Ihukommelse af Ægidius (s. 1067), abbed, og af de tolv brødre (s. 1067), martyrer.
Eller: Ægidius (s. 1067, hvid), eneboer. Ihukommelse af de tolv brødre (s. 1067), martyrer.

ONSDAG den 2.: Stefan (s. 1068, hvid), konge af Ungarn.

TORSDAG den 3.: Pius X (tillæg, hvid), pave.

FREDAG den 4.: Søndagens messe (s. 706, grøn).

LØRDAG den 5.: Laurentius Justiniani (s. 1069, hvid).

SØNDAG den 6.: 16. søndag efter pinse (s.. 710, grøn).

ALTERLYS
i alle størrelser
og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art
ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

Tv-ferie

Det er dejligt at holde tv-ferie. Det er som en helt ny luksus, og den er oven i købet ganske gratis. Velfærdssamfundet giver os mulighed for at holde ferie fra velfærdssamfundet. Ligesom der i sommerhuset eller på rejse ikke er nogen vaskemaskine, er der som oftest heller ikke noget tv-apparat. Man får tid til at bruge hænderne og hvile de tv-sløvede øjne. Man får tid til at tænke nærmere over, hvad tv i grunden er for noget i vor daglige tilværelse. Man får det hele på afstand og bliver filosof.

Tv ta'r tid

Det første man bliver klar over i sommerhuset eller på rejsen er den enkle kendsgerning, at tv ta'r tid. Tv æder vor dagligdag i store næsten ens portioner på to-tre timer. Man mærker det på ferie. Igen har man tid til at snakke med andre — til at gå ture — til at være menneske. Man er befriet for den uhyggelige indvoldsorm, der ernærede sig af det kostbareste, det moderne menneske råder over — dets tid: dets timer, minutter og sekunder. Og vel at mærke en særlig kostbar tid. Det er jo ikke arbejdstimerne, der bliver ædt af fjernsynet, men derimod den lille kostbare rest, der bliver tilovers til samværet med familien. En fars og en mors samliv med hinanden og med børnene. Der var ingen tid til at tale sammen indbyrdes mellem voksne — ingen tid til at lege med de små — ingen tid til at tale med de større af børnene.

Hvor mange unge mennesker flygter ikke ud på gader og veje om aftenen for at undgå samværet med den påtrængende og allestedsnærværende gæst, der hver aften har det første og ofte tillige det sidste ord. »De gamle« forstår os ikke. De har ikke tid til at snakke med os, fordi de skal se tv. Sådan er de unges reaktion.

Tv gør adspredt

En anden ting, man bliver klar over på ferie, er fjernsynets adspredende virkning. Ordet adspredt skal her tages i sin oprindelige betydning, d.v.s. sprede ad. Hvad er det da tv spreder ad? Det er vor opmærksomhed — sansernes og tankens koncentration. Med andre ord: sindets samling. I denne henseende virker en tv-ferie næsten som en mentalhygiejnisk foranstaltning.

Hvem har ikke prøvet den i bogstaveligste forstand »sønderrivende« oplevelse at skulle kæmpe med et tv-apparat om opmærksomheden, når man af en eller anden grund var tvunget til at skulle føre en konversation med et tv i funktion i baggrunden? Med opmærksomheden flænget op i to halvdele mellem den, man taler med, og apparatet i baggrunden, bliver svarene, man får, let distræte. Øjnene skeler. Al virkelig dialog er umulig. Det er jo også en »trialog«, der går for sig med apparatet som tredje partner.

Et af de værste eksempler i denne forbindelse er den ikke sjældne foreteelse, at man spiser, mens man ser fjernsyn. Eller den endnu værre og heller ikke sjældne foreteelse i overbefolkede lejligheder, at børn læser lektier, mens fjernsynet går. Boligproblemet gør jo i det hele taget fjernsynets adspredende virkning til en daglig foreteelse i mange små hjem.

Lærerne konstaterer en stadig større mangel på koncentrationsevne hos børnene, fordi de hjemme efterhånden vænnes til at leve med et halvt øre og et halvt øje. Tv tager den anden halvdel. Således tager tv ikke blot materiel tid. Det øver også sin indflydelse på hele den øvrige tid uden for de egentlige udsendelsestider.

Når tv ferien er slut

Ferien er forbi. Børn og voksne er vendt tilbage. Ikke blot til skole og arbejde, men også til tv. Det er et godt tidspunkt at stille sig hele tv-spørgsmålet på ny. I de allerfleste hjem er den første tv-rus jo også overstået. Tiden er gunstig til at »gøre noget«. Hvad kan man da gøre? På et møde for skolefolk i Århus i begyndelsen af august talte Danmarks Radios generaldirektør, *Hans Sølvhøj*, om massemediernes betydning for opdragelsen. Generaldirektøren nævnte her to ting, som vi gerne vil gentage: Overforbruget af radio og fjernsyn på den ene side — efterbehandling af stoffet fra massemedierne i hjem og skole på den anden side. Om »overforbruget« sagde Sølvhøj, at »stoffet fra radio og fjernsyn alt for ofte glider ind som en strøm, uden at der sker den nødvendige udvælgelse«. Her i bladet vil vi efter ferien fortsætte med den ugentlige udvælgelse af stof fra radio og fjernsyn. Denne rubrik er naturligvis kun ment som et forslag. Det vigtigste er, at forældrene selv tager sig tid til dagen i forvejen at fastlægge et tv-skema, gerne i fællesskab med børnene. Et sådant dagligt »programmøde« i hjemmene ville allerede være et skridt på vejen til rigtig brug af tv.

■

Men også efter udsendelsen må man for de vigtigere udsendelser vænne sig til at »efterbehandle« det sete. »Det er uhyre vigtigt, at stoffet fra massemedierne bliver efterbehandlet i hjem og skole,« sagde Sølvhøj. En sådan efterbehandling finder sted i mange hjem, mente generaldirektøren. Vi tror, det hører til sjældenhederne. Ofte må børnene på hovedet i seng, så snart det sidste glimt af udsendelsen er forbi. Dagen efter har man andet at tænke på. Her må der gøres noget for at hjælpe forældrene. Derfor påtænker Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund at starte et eksperiment i dette efterår med en »Tele-Club« på sognebasis. Hvis en sådan »prøvekørsel« lykkes, vil eksperimentet kunne generaliseres. Også her vil Ugebladets tv-kritik gerne være en igangsætter af en samtale om de vigtigste udsendelser. Tv-ferien er forbi. Nu må vi gøre noget ved sagen.

J.M.

Ugens tv og radio (30. aug. - 5. sept.)

SØNDAG	17.00	P1	Sæsonen præsenteres for piger og drenge.
	19.00	tv	Vælgernes spørgsmål. Hver dag i denne uge. Også P1.
MANDAG	18.00	tv	Nu skal I se! Efterårets børne-tv.
TIRSDAG	20.55	tv	Horisont. Udenrigspolitisk magasin.
ONSDAG	16.20	P1	Ny serie om piger og drenge i alverdens egne.
	20.50	tv	Fin de Fiesta. Argentinsk film.
TORSDAG	16.30	P1	I Thøger Larsens fodspor.
	20.20	tv	Glimt fra »Lysthus«-sæsonen i Gilleleje.
FREDAG	21.15	tv	Filmorientering ved Bjørn Rasmussen.
LØRDAG	16.35	tv	Juniorkampen i fodbold Danmark-Sverige.

Kr. 1,00

N. LARSEN & SØN - LYNGBY

En gruppe på atten deltagere i det økumeniske møde i Århus, det såkaldte Faith and Order-møde, var under en pause i forhandlingerne gæster i byens katolske præstegård. På billedet nederst ses pater Anton Dekkers S.J. sammen med Father Paul Verghese, direktør for afdelingen for økumenisk aktion i Kirkernes Verdensråd, Genève, og mgr. J. Vodopiveć, Vatikanets observatør.

katolsk uge blad 36

4. SEPTEMBER 1964
112. ÅRGANG

Hvor billigt kan man bygge eget hus?

»Faith and Order«-mødet i Århus

100 års jubilæet i Flensborg

Familielejren på Klitborg

Racediskrimination i klostre?

Cincinnati. Ved en kongres for racelighed i den amerikanske by Cincinnati berettede søster Maria Mercedes, som i dag beklæder en ansvarsfuld post i et ordenssamfund af negersøstre, om de vanskeligheder, der på grund af hendes sorte hudfarve mødte hende i hendes bestræbelser for at blive søster. Søsteren, der nu tilhører en franciskansk kongregation, fortæller således, at hun uden held havde gået pilgrimsgang fra moderhus til moderhus. Overalt havde de forskellige ordener afvist hende under alle mulige påskud såsom manglende forkundskaber og erhvervsuddannelse o.s.v., indtil det gik op for hende, at hun blev afvist på grund af sin hudfarve.

Selv efter sin indtræden i et kommunitet, der udelukkende bestod af sorte søstre, kunne hun føle det ubevidste mishag fra hvide medsøstre i andre kongregationer, erklærede hun på kongressen, i hvilken hun deltog med samtykke fra sin ordens ledelse. (KIPA)

Paulisternes jubilæum

Rom. Paulistordenen, der beskæftiger sig med presseapostolat, fejrede for nylig halvtredsårsdagen for sin grundlæggelse. Præsidenten for den katolske presseforening i Italien, Raimondo Manzini, sendte ved denne lejlighed et lykønskningstelegram til selskabets generalforstander og grundlægger, Don Alberto Alberione. Don Alberione, der fyldte 80 i april, grundlagde selskabet i 1914 i Alba (Piemont). Selskabet har i løbet af de 50 år udviklet sig med forbløffende hast. Det er repræsenteret i 23 lande og har rundt regnet 10.000 medlemmer fordelt på 400 klostre. Selskabet leder fem radiostationer, producerer og udlejer film, redigerer og trykker nogle tusinde tidsskrifter på hovedsprogene og udgiver gennemsnitlig mere end 1000 bøger om året.

»Vor Gud han er så fast en borg«

Cincinnati. Martin Luthers salme fra reformationstiden, »Vor Gud han er så fast en borg«, findes blandt de nye salmer i en katolsk salmebog, der står foran udgivelse i USA med imprimatur af biskop Leibold fra Cincinnati. Salmen blev skrevet af Luther i 1529 som en parafrase over Davids 45. salme. Den foreligger nu i oversættelse til moderne engelsk.

Økumenisk te-selskab hos jesuitterne i Århus

Århus. Den økumeniske bevægelse må begynde at beskæftige sig mere med spørgsmål, der kan besvares med konkrete afgørelser, og som kan finde konkret anvendelse i kirkernes menighedsliv, siger pastor Lukas Vischer, som er sekretær for Faith and Order, der for nylig holdt møde i Århus. Bemærkningen faldt under et foredrag for mødets 150 deltagere, der repræsenterer delegerede fra 82 kirker i 44 forskellige lande. »Vi kan ikke blive ved med at tale om møder, samtaler og bedre gensidig forståelse«, forsatte han. »Kommer vi ikke frem til synlige resultater, vil den glæde, som den økumeniske bevægelse har fremkaldt, vendt sig til skuffelse. Kommissionen for tro og kirkeforfatning (Faith and Order) må fortsætte sit arbejde — ikke blot på de teologiske fagkonferencers plan, men tillige på det lokale plan. Man kunne således tænke sig tosidede forhandlinger på regionalmøder mellem for eksempel ortodokse og ikke-ortodokse kirker eller mellem lutherske og reformerte kirker. »Pastor Vischer foreslog også, at studiekommissionernes bemyndigelser blev nærmere præciseret, og at kommissionernes rapporter skulle redigeres i form af korte teser. (SOEPI)

Dr. Visser't Hooft trækker sig tilbage - efterfølges af skotte

Århus. Kirkernes Verdensråd skal have ny sekretær. Dr. Visser't Hooft, der har været generalsekretær siden stiftelsen i 1949, har ønsket at trække sig tilbage i 1965 eller i begyndelsen af 1966, og allerede nu har man udpeget en kandidat til posten, meddeler Kristeligt Dagblad. Det er lederen af kommissionen for tro og kirkeforfatning (Faith and Order), der i disse dage har holdt møde i Århus, pastor Patrick C. Rodger. Pastor Rodger er skotte, født i 1920. Han er den første anglikaner i en ellers presbyteriansk familie. Pastor Rodger har studeret i Oxford og Cambridge. Under krigen lærte han russisk i hærens signalkorps, og han har to gange besøgt Rusland. Hans stilling som anglikaner og hans kendskab til russisk menes i kirkelige kredse at have stor betydning for det fremtidige arbejde i Kirkernes Verdensråd, hvor nu også den russiske ortodokse kirke er medlem. Pastor Rodger har i lang tid været medlem af broderskabet Sankt Alban og Sankt Sergius, der går aktivt ind for bedre forståelse mellem den anglikanske og den russiske kirke.

»Et broderligt mindretal«

Århus. En gruppe på atten deltagere i det økumeniske møde i Århus var under en pause i forhandlingerne gæster i byens katolske præstegård. Blandt de indbudte sås bl.a. dr. E. J. F. Arndt fra den Amerikanske sammenslutning af kristne Kirker, en kendt ortodoks teolog og skribent fra Paris, dr. P. Endokimov, sognepræst J. Chr. Basse fra Møllevangskirken i Århus, Hiroshi Shinmi, en japansk funktionær fra Kirkernes Verdensråds hovedkvarter i Genève, og broder Max Thurian, en kendt teologisk forfatter, fra det protestantiske kloster i Taizé. Hensigten med mødet i præstegården var at præsentere de udenlandske gæster for den lille katolske menighed i byen. St. Josefsøstrene bød på te i præsternes bibliotek. Men så her en protestantisk munk fra Frankrig i meningsudveksling med en assumptionssøster, mens en gråhåret professor fra den evangeliske kirke i Tyskland lod sig belære af en ung katolsk præst om vore hjemlige forhold.

Monsignoren fra Vatikanet og repræsentanten for Kirkernes Verdensråd kunne her bytte roller: det var den sidstnævnte, der nu fik lov til at iagttage og gøre sine erfaringer. I et kort velkomstord blev dansk katolsk kirkeliv præsenteret for gæsterne ved hjælp af nogle statistiske tal og en redegørelse for katolikkernes stilling i det danske økumeniske arbejde.

Efter halvanden times hjertelig og utvungen samtale takkede father Paul Verghese, en udsending fra Vest-Indiens syriske kirke, for den venlige modtagelse og udtrykte sin glæde over at se den katolske kirke som et levende og broderligt mindretal midt iblandt det store folkekirkelige flertal. Father Verghese ønskede samme fredelige eksistensmuligheder for andre kristne mindretal rundt om i verden.

(Egen korrespondent)

▪

Ved en beklagelig fejltagelse skrev vi i forrige nummer, at Lausannekonferencen fandt sted i 1913. Den var i 1927.

Mr. Dodds tager alting med knusende ro. Her taler han med Vatikan-observatøren, pater Long (tv.). Foto: Erik Jepsen.

En stilfærdig amerikaner

Samtale med en deltager i Århus-mødet

»Jeg udøver for tiden ikke noget direkte sjælesorgsarbejde, fordi jeg i min stilling må rejse så meget,« siger dr. Rob. C. Dodds fra USA. Ved denne bemærkning får man uvilkårlig ondt af ham, når man ser hans tårnhøje skikkelse sidde foran sig i Århusuniversitetets svalegang. Der er jo den historie om amerikaneren, der var så høj, at han ingen steder kunne finde et hotel, hvor man havde en seng svarende til hans længde. Men dr. Dodds ser ud til at tage også dette besvær med knusende ro. Det føles ligefrem som en hvile at sidde overfor denne mand og lade ham fortælle og forklare, roligt og klart, om de kristne kirkers imponerende samarbejde inden for »National Council of Churches in USA«.

Dette fællesråds oprindelse kan spores tilbage til det 19. århundrede, og allerede hen imod den anden verdenskrig talte man ni samarbejdsorganisationer, der spændte over de fleste kristne kirker. I 1950 blev disse slået sammen til én stor organisation, der fik navnet »National Council of Churches of Christ«. Betingelsen for deltagelse er, at medlemskirkerne har eksisteret tilstrækkelig længe til at kunne blive anerkendt som kirkesamfund, samt at de bekender Kristus som Herre og Frelser.

– Hvilke kirker kan på dette grundlag deltage i Det nationale Råd?

– I 1950 blev 34 kirkesamfund optaget i rådet. De fleste protestantiske kirker er med foruden de ortodokse kirker, for eksempel den armenske, græske, russiske, syriske og andre orientalske kirker. Udenfor står for eksempel unitarerne, en sekt, der ikke tror på Treenigheden.

– Kan katolikker også være med?

– Rådets organisation frembyder mange muligheder for samarbejde med den katolske kirke. Hver stat i USA har et særligt råd, og i mange byer er der lokale råd, der har løs tilknytning til det nationale råd. I Oklahoma, hvor katolikkerne udgør et meget lille mindretal, deltager to romerskkatolske præster i møderne med biskoppens tilladelse.

– Samarbejdet kan altså bedst ske på det lokale plan?

– Der er også mulighed for kontakter med selve Det nationale Råd. Hvis for eksempel den katolske kirke i USA ville starte en undersøgelse, lad os sige om skolerne, ville den kunne søge kontakt med mit kontor. Jeg er direktør for afdelingen for mellemkirkeligt samarbejde. Vi har mange forskellige arbejdsformer, deriblandt ydre og indre mission.

– Hvilke resultater opnår man så?

– Vi slår bro over mange nationale modsætninger. Det var jo naturligt, at for eksempel de indvandrede danske og svenske lutheranere dannede deres egne nationale kirker. Men efter to-tre slægtled var sprogets skillevægge faldet, og man nåede til enhed med andre lutherske kirker. Således falder antallet af tilsluttede kirker inden for Det nationale Råd, idet der hvert år sker nye sammenslutninger på denne måde.

I 1960 sagde dr. Eugen Black i San Francisco, at tiden nu var inde til at slutte de episkopale, de presbyterianske og de metodistiske kirker sammen til én kirke, der skulle være »virkelig reformert og virkelig katolsk.« Disse kirker ligger nu i forhandling om sammenslutning.

– Dr. Dodds, hvad ønsker De selv at sige til afslutning?

– Jeg er taknemmelig for den danske gæstfrihed og specielt for den gæstfrihed, vi mødte ved modtagelsen i den katolske præstegård forleden. Jeg har nu lært både folkekirken og det katolske mindretal nærmere at kende og som dr. Verghese udtrykte det i sin tale, er også jeg glad for den åndelige levedygtighed, der viser sig begge steder.

KATOLSK UGEBLAD

Normer for lykke

Hos os moderne mennesker finder man ofte en meget stereotyp opfattelse af, hvad normerne er for at opnå en lykkelig tilværelse. Lykke, det er at have fjernsyn, køleskab, bil, sommerhus, rigtigt hus. Lykke, det er at have to børn, men ikke fem eller ét. O.s.v.

For nylig blev der afholdt en international kongres i København – en kongres, der beskæftigede sig med mennesker, som ikke er i stand til at følge de rettesnore for lykke, som vi andre er bundet til. Det er kort sagt den meget omtalte kongres, der beskæftigede sig med de evnesvages problem, vi her tænker på.

Det må hilses med glæde, at kongressen i sit værtsland blev mødt med stor velvilje og interesse. Og det er ikke mindre glædeligt, at de fyldige referater i dagspressen afspejlede, at der blandt mennesker med indbyrdes vidt forskellige livssyn var at finde en fælles respekt for det enkelte individs ret. Her var der kun tale om de åndssvage, men tanken går naturligt videre til for eksempel thalidomidbørnene, de kronisk syge og andre, hvem det ikke er beskåret at leve en såkaldt normal tilværelse.

Det er rigtigt, at åndssvage ofte er en belastning for samfundet. Dertil kommer, at man, når det drejer sig om dybt åndssvage, vanskeligt kan sige, om deres tilværelse her på jorden er til megen glæde for dem selv. For os katolikker gælder imidlertid den klare lære, at hvert enkelt menneske har sin værdi. De evnesvage er os derfor en påmindelse om, at ethvert menneske er en Guds skabning. Der er, hvad værdien som mennesker angår, ingen forskel på de evnesvage og os andre.

De evnesvage har ret ikke blot til livet, men til en tilværelse, der er om muligt lige så rig på muligheder som den, andre mennesker har krav på. Derfor gælder det ikke blot om at *lade* de evnesvage leve, men om at forsøge at skabe en tilværelse for dem, som er *værd* at leve.

Ikke så lidt tyder på, at de principper, vi lige har ridset groft op, også gør sig gældende hos de ansvarlige i den danske åndssvageforsorg. En udtalelse, som forsorgschef Bank-Mikkelsen kom med på kongressen, var i hvert fald af betydning i denne forbindelse, idet han sagde, at begyndte man først at slå dybt åndssvage ihjel, var man ikke langt fra nazisternes metoder.

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro nr. 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Vi har en vis tilbøjelighed til surhed i dette land. For nogle år siden var det bilerne, vi var sure over — altså naboernes. Det er vi ikke mere, for i dag har vi næsten alle sammen biler. I stedet er vi så sure over det dyre byggeri, som nogle tillader sig, mens andre ikke har noget sted at bo eller bor i dårlige boliger.

Hvorfor denne surhed? Hvorfor ikke hellere konkludere som så: Lad *dem* bygge dyrt, som har lyst til det — og som har råd. Det er ikke nogen forbrydelse at tjene penge, det er heller ingen forbrydelse at bruge de penge, man tjener, som man har lyst. Hvorfor skulle vi forbyde det — lad os holde op med al den megen surhed og al den megen talen om de dyre boliger og i stedet bygge nogle, der er billigere — så billige, at vi har råd til at bo i dem.

— I stedet for at opstille en række restriktioner, fortsætter stadsingeniør Preben Hendriksen, Maribo, sin tankerække, — i stedet for at drage en mængde sammenligninger og beregne en sum af gennemsnitspriser for at finde frem til, hvor billigt boliger i dag *burde* bygges, skulle myndighederne selv kaste sig ud i konkurrencen og vise, at det også *kan* lade sig gøre.

Stadsingeniør Hendriksen er manden bag Maribo kommunes boligbyggeri og dermed bag T.F.M.-huset 1962 — en byggeform, det kan være interessant at se nærmere på i en tid, hvor boligproblemet er et af samfundets største problemer, og hvor derfor intet nyt forsøg på at finde en løsning bør gå upåagtet hen.

— Baggrunden for projektet er, fortæller Preben Hendriksen, at vi ønskede at medvirke til løsningen af kommunens boligproblem ved at bygge et hus til en pris, der var overkommelig for folk med jævne indtægter.

Vi ønskede at finde frem til en pris, som en arbejdsmand med helårsbeskæftigelse havde råd til at bo i — ud fra den betragtning, at hvis ikke det kunne lade sig gøre, var der noget galt med velstanden — det har man nemlig altid kunnet gøre før.

— Vi satte os fra starten det mål, at pladsforholdene skulle være tilfredsstillende og opfylde både sundhedsmæssige

og psykiske krav, hvorfor vi straks besluttede os til at gå helt op på 110 kvadratmeter, der er det højeste tilladelige, når man skal opnå driftstilskud.

Derpå gik vi i gang med projekteringen. Rent praktisk blev det grebet an ved en række drøftelser med en gruppe håndværkere, som i forvejen arbejdede med et byggeri for Teknisk Forvaltning. Ved at lave tegningerne i så nært samarbejde med håndværksmestrene fra de forskellige brancher, opnåede vi næsten 100 procent at undgå materialespild, nemlig ved i så vid udstrækning som muligt at benytte de dimensioner, som materialet har fra leverandørerne.

— Og hvilken tegning nåede De så frem til?

— T.F.M.-huset indeholder en opholdsstue, soveværelse, to kamre, køkken, forstue, badeværelse med bruser, håndvask og W.C. samt hobbyrum med fyr. Der er desuden centralvarme med varmtvandsinstallation.

Efter vores mening er det en sund, solid og rummelig bolig, der står mål med de krav, man i dag må stille. Vi byggede et prøvehus i 1962.

Det kom til at stå i ca. 60.000 kr. i samlet anskaffelsessum. Beløbet er således fordelt: Grundudgift 6000 kr. (Grunden var af indenrigsministeriet godkendt til salg for 8 kr. pr. kvadratmeter), hegn m.v. 1500 kr., håndværkerudgifter 44.500 kr., hertil kom så 2100 kr. til omkostninger samt kurstab.

Med et indskud på 7000 kr. sidder husejerne i de huse, der er bygget, i dag for ca. 380 kr. pr. måned. Når herfra drages driftstilskud og børnetilskud, kan man komme ret lavt ned.

Det skal dog indskydes, at husene ved opførelsen i dag står i ca. 66.000 kr. på grund af kurstab, øgede grundpriser, m.v., således at man vil komme til at sidde for ca. 400 kr. i normal månedsydelse.

— Så billigt kan det altså gøres...

— Jeg er sikker på, at mange slet ikke aner, hvor billigt et hus i virkeligheden kan opføres. Byggeriet er i dag på mange måder skruet op i et for højt plan. Førkrigstidens håndværkerhuse kendes ikke mere. Der er i dag en mængde ekstraudgifter selv på et almindeligt parcelhus.

For ikke så længe siden bragte Ugebladet en artikel, hvori nogle unge mennesker redegjorde for deres syn på begrebet: En kristen boligpolitik. Artiklen vakte en del opmærksomhed. Vor medarbejder, Ejv. Bjørnkjær følger her sagen op i et interview med stadsingeniøren i Maribo, der fortæller om

Preben Hendriksen

ET HUS VI ALLESAMMEN HAR RÅD TIL AT BO I

De 2100 kr. vi har haft i omkostninger, ville under normale omstændigheder løbe op i 5-6000 kr. Der er noget lidt komisk i, at man i dag absolut må have arkitekt til at tegne et parcelhus, som på grund af love og forordninger næsten ikke kan blive andet end et typehus, der kunne have været bygget efter et projekt fra en bog med 100 forskellige, som man kunne have købt for få kroner.

Det er blot en af de ting, der fordyrer et byggeri i dag. Det er den slags ting, man må have for øje. Og er man opmærksom herpå, vil man hurtigt finde frem til, hvor meget der egentlig kan skæres fra udgiftssummen.

— Hvad mener håndværkerne om Maribo kommunes billige boligbyggeri?

— De håndværkere, vi har arbejdet med, har været begejstrede, deres avancer

»Det kan betale sig for alle parter.«

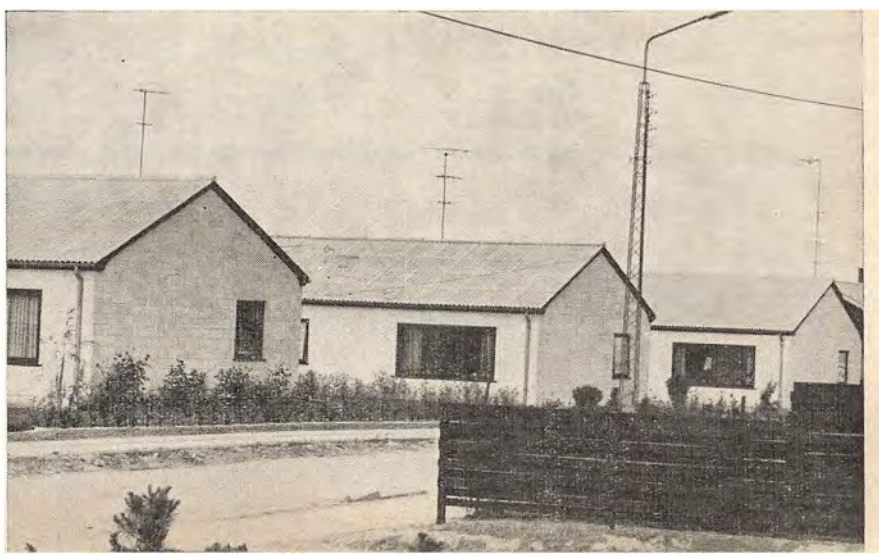

har været normale — og svendene har været tilfredse med akkorderne.

Flere håndværkere gav udtryk for, at de faktisk havde gået og tænkt sig noget i den retning — det havde bare knebet med at finde sammen om det.

Efter at vi nu fra kommunal side har bygget 19 huse, som alle er solgt, har håndværkerne overtaget tegningerne — og byggeriet kører hermed videre på deres hænder, uden kommunal indblanding. De er i øjeblikket i fuld gang med fem nye huse, og om kort tid støbes til endnu fem.

Denne interesse viser klart, at avancerne må være tilfredsstillende. Vi har ikke på noget tidspunkt ønsket at drive filantropi, men at bygge, så det betaler sig for alle parter — hvis ikke, kunne det jo kun gå en vis tid.

— Er der betingelser ved køb?

— Det første hus, vi byggede, blev vurderet til 78.000 kr., så for at undgå spekulation har kommunen betinget sig forkøbsret til salgspris på husene de første ti år. Denne betingelse er fulgt med tegningerne — og fuldt accepteret af håndværkerne, naturligvis.

— Fra visse sider har man kritiseret T.F.M.-huset som skrabet byggeri...

— Den kritik har jeg hørt flere gange, og den tager jeg mig let. Jeg er fuldt på det rene med, at der mangler udstyr for 10.000 kr. i at huset er tip-top moderne, der mangler indbyggede skabe, el-komfur, vaskemaskine, o.s.v.

Men der er i alle tilfælde afsat fornøden plads hertil, så det uden vanskelighed kan monteres, efterhånden som man ønsker det og økonomisk kan bestride det.

Boligproblemet kan vi kun bygge os ud af — hellere skrabet, men sundt og fornuftigt, end slet ikke. Jeg kan ikke se rettere, end at det må være det væsentlige i den sag...

Ejv. Bjørnkjær

RETRÆTE FOR MÆND
PÅ DALUM KLOSTER

fra mandag aften den 28. sept. til fredag morgen den 2. oktober.
Leder: Pater Jan Wesch OSB.
Nærmere oplysninger og tilmeldelse hos Henry Schultz, Mariabo, Tøndervej, Kolding. Telf. (055) 2 15 52.
Vel mødt på Dalum!

kan voksenhaver løse de voksnes kontaktproblemer?

Der er alt for mange voksne, som i deres åndelige udvikling går og træder vande, mens de spiller Mesterjakel for sig selv og os børn.

De enkelte forældrepar føler sig så alene i verden som et havregryn, der er faldet ved siden af en tallerken grynimælk. Det nytter ikke at strø sukker på. De må op i tallerkenen til de andre igen.

Vores far har det ikke for godt. Han havde jo lovet vores trylle-præst, pastor Hviid på »Klitborg«, at han nok skulle skrive en artikel til Ugebladet om familielejren i sommer.

Men det blev ikke til noget, og så sagde mor, at jeg skulle cykle til købmanden og hente nogle pilsnere. Det plejer at hjælpe, sagde hun. Og så lukkede vi far inde på hans værelse med pilsnerne og skrivemaskinen og hundrede stykker hvidt papir.

Vi kunne høre udenfor, at han begyndte at skrive. Han skrev i to timer, men så blev der helt stille. Da vi låsede op, sad far ved skrivebordet med hovedet på armene og sov, og alle flaskerne var tomme. Han havde skrevet på 42 ark papir, men der stod kun en enkelt sætning på hvert, og det

Far kunne ikke klare ærterne og så måtte Ole, Henrik, Teit og Bo træde til. De kommer her med nogle betragtninger om forældre - en gennem de senere år noget tilsidesat samfundsgruppe. Pater Willem Wuyts har prøvet at redde de voksnes ære ved at levere tegningerne.

var oven i købet den samme, der stod på dem alle sammen.

Mor blev meget gal og vækkede far, men han sagde, at han ikke havde det så godt, og han måtte hellere gå i seng, og så sagde mor, at vi kan da ikke skuffe den flinke pastor Hviid, og så må I drenge hellere se at skrive den artikel til Ugebladet, når det nu haster så meget.

Men vi synes nu, det var lidt synd for far, for han var bare begyndt forkert, og så kunne han ikke komme videre. Det er noget, der kan ske for alle mennesker og for den sags skyld også for voksne.

På alle papirerne stod der øverst: »Ikke siden Jesu Kristi dage ...« Ja! Hvad mener De selv? Hvis De havde været så uheldig at få begyndt på den måde, hvordan ville De så klare at komme videre?

Så vi vil simpelt hen begynde på en anden måde, nemlig med at spørge om, hvad det var, som var så dejligt ved at være på familielejr i ti dage med far og mor.

Først og fremmest det, at vi slap for at underholde far og mor nogle timer om dagen, hvor de var til foredrag og diskussion, og for det andet, at der må være foregået noget ved de der diskussioner, som har gjort, at de nu er lidt nemmere at omgås, end de var før.

Forældre er jo vanskelige at opdrage og få med i et godt og sundt familieliv. Det er nemmere med os børn, fordi det ligesom falder mere naturligt for os. Det er jo vores hjem, det drejer sig om, og det er i hvert fald for de mindste af os hele vores tilværelse.

Særlig vanskeligt er det naturligvis, når det drejer sig om forældre i små familier, hvor man ikke er nok børn til at holde dem beskæftigede. Resultatet bliver meget ofte, at de får alt for megen tid til at tage sig af sig selv og af det, som de kalder deres problemer.

Vi drøftede ofte disse vigtige spørgsmål på legepladsen og fik snakket ud om en hel masse af vore vanskeligheder med forældrene. Det bliver for langt, hvis vi skal skrive om det altsammen, men vi kan jo nævne nogle af hovedpunkterne.

For det første blev vi enige om, at vi børn gennemgående giver os for lidt tid til at snakke med far og mor. Vi lader dem ikke ofte nok læse for os (der findes jo

sindssygt mange gode katolske bøger, der er gode til oplæsning, når familien er samlet lige før den fælles aftenbøn) og gøre ting sammen med os. Det er kedeligt, for vi har erfaring for, at de voksne nemmest glemmer deres såkaldte problemer, når de har travlt med at tage sig af deres børn.

Desværre ligger mange af problemerne i tiden og dens indflydelse på vore forældre. Det er, ligesom de tror, at det er noget, der betyder noget, hvis de arbejder hårdt og længe for at tjene penge til at købe fjernsyn og motorplæneklippere og fotoudstyr og havegrill – for slet ikke at tale om oksesteg og pilsnere og cigaretter.

Det mærkelige er jo, at hvis vi ville fortælle dem, at det var deres pligt at tjene mange penge, så at vi drenge kunne få masser af teknobiler og sodavand og lakrids, så ville de med det samme kunne se, at der var noget galt, men når det gælder om at skaffe sig selv legetøj, så siger de, at de gør det for familiens skyld.

På en måde ligger dette jo i, at vi nu til dags opdrager vore forældre mere frit. En far og en mor har ikke mere så faste regler at gå efter, som man havde før i tiden. Det har medført, at mange forældre føler sig rundt på gulvet og hverken ved ud eller ind. De synes, at de føler deres ansvar for familielivet meget stærkere, end man gjorde før i tiden.

Ansvar er jo kun noget, man føler, når man samtidig synes, at man ikke kan klare det. Det ansvar, som man er sikker på at kunne klare, kan man slet ikke mærke, man har.

Der er jo desværre mange forældre, som tror, de kan bekymre sig til en orkesterplads i Himlen for deres børn. Hvis de bare ville gøre det så godt, som de kunne, så skulle vi børn og Vorherre nok klare resten.

Det gale ved forældre er, at de faktisk gør alt for lidt for at skaffe sig legekammerater. Derfor tror de, at de er de eneste fædre og mødre i hele verden, men det er vores erfaring – og det fik vi bekræftet ved samtaler med de andre børn på »Klitborg« – at voksne har noget så godt af at komme sammen med andre voksne en gang imellem.

Selvfølgelig er det ikke lige meget, hvem de kommer sammen med, men vælger de inden for det katolske milieu, så er man da så nogenlunde sikker på, at man ikke bare finder toldere, men også syndere, eller hvad det nu hedder.

De voksne ved godt, at børnehaver er noget, man skal have, og at børn også er mennesker, som de selv siger, men hvis det passer, at voksne også er en slags mennesker, hvorfor skulle man så ikke have voksenhaver, men selvfølgelig skal de hedde noget andet, for det eneste man ikke må sige til voksne, er, at de har godt af at lege en gang imellem, så lad os simpelt hen kalde det familielejre, familiekredse eller sådan noget.

▪

Mon ikke det er derfor, at familielejrene er blevet så stor en succes. Her kan de voksne snakke med andre voksne. Mødrene bliver klar over, at det også tit sker, at andre mødre sender deres børn i seng med sorte tæer, og fædrene finder ud af, at de andre fædre ser åndssvage ud, når de forveksler deres egen morgensurhed med Guds retfærdighed og begynder at spille kong Gulerod over for os. Det er nemlig meget lettere at se de andres fejl og tage ved lære af dem end at få det hele indvendig fra.

Derfor vil vi anbefale alle børn at tage deres forældre med i familielejr, hvis der bliver sådan en til næste år.

Vi må jo være klar over, at det ikke er alle problemer, vi kan løse for vores far og mor.

De trænger faktisk til at være med i et fællesskab mellem andre på deres eget alderstrin.

Ole, Henrik, Teit og Bo.

PS: Det er de ældste af os, der har skrevet, men vi har alle sammen snakket om, hvad der skulle stå. Lille Bo, som kun er trekvart år, har ikke sagt noget, for han kan ikke snakke endnu, men flere gange når vi har nævnt de voksne, er han kommet med et bøvs. Vi ved ikke, hvad han mener med det.

Efterskrift: Det barnepjat, som drengene her har lavet, kan De naturligvis ikke trykke i Katolsk Ugeblad. Jeg sender det blot til Dem, for at De kan se, hvor frække nutidens børn er. Ikke siden Jesu Kristi dage har man set mage. Nå, der var fortsættelsen, men nu kan det jo være lige meget.

Sven O. Arlif

Familielejrene er nok blevet en stor succes fordi de voksne her kan snakke med andre voksne. Alle børn anbefales at tage forældrene med.

100 års jubilæum i Flensborg

I år har vi på mange måder fejret minddet om 1864 som skæbneåret, der skilte Danmark fra hertugdømmerne Slesvig og Holsten og blev et vendepunkt i vort folks historie. Men de færreste forbinder vel dette 100 års minde med den katolske kirkes historie, skønt det også fik sin betydning for de små katolske menigheder syd for Kongeåen.

Den grundlov, som i 1849 med ét slag gav fuldstændig religionsfrihed i Danmark, kom ikke til at gælde for hertugdømmerne. Stridspunktet var jo, at Danmark ønskede sin grundlov gældende også for Slesvig, medens slesvig-holstenerne krævede en forfatning, som skulle gælde for de to hertugdømmer. Foreløbig blev altså alt ved det gamle dernede.

Det blev derfor preussernes sejr i 1864, der blev grundlaget for, at den katolske menighed i Flensborg i år kan fejre sit 100 års jubilæum. I virkeligheden er det et dobbelt jubilæum, for det gælder også det store katolske sygehus, St. Franziskus Hospital.

▪

Krigen i 1864 var vist den første krig, hvor det nystiftede Røde Kors trådte til for at mildne de såredes lidelser. En særlig katolsk afdeling, den internationale malteserorden, oprettede et lazaret i Flensborg, hvor sikkert også mange danske soldater for første gang i deres liv kom i berøring med katolsk barmhjertighedsarbejde.

Efter krigen bad byen om, at lazarettet måtte fungere videre som hospital. Det drives nu af St. Antoniussøstre og hedder St. Franziskus Krankenhaus. Malteserordenens kors pryder dog stadig facaden på den imponerende bygning.

Det bør i denne forbindelse ikke glemmes, at St. Joseph søstrene også på dansk side tilbød at tage til fronten for at pleje de sårede, men fik afslag. Man havde endnu ikke vænnet sig til de katolske søstres eksistens i Danmark.

Ligesom Flensborg by voksede også menigheden i den kommende tid mest ved tilflyttere sydfra. I det samme smalle stræde, hvor den danske protestantiske Helligåndskirke ligger, byggedes en stor St. Marie Kirke i tidens maskingotik, men nu smagfuldt fornyet i det indre. Nye sogne udskiltes, således i 1908 Haderslev, medens Sønderborg var under forberedelse, da første verdenskrig brød ud, og med genforeningen i 1920 kom hele Flensborgs nordlige opland til Danmark, og ansvaret for de derboende katolikker overgik til det apostoliske vikariat for Danmark.

Mellemkrigsårenes stagnation blev fulgt af en eksplosiv tilvækst af flygtningeskarerne østfra, og nu, hvor der er faldet ro over forholdene igen, tæller Flensborgs katolikker ca. 10.000, hvortil kommer, at byen atter er blevet garnisonsby, og at mange af soldaterne

St. Marie Kirke, Flensborg.

kommer fra katolske egne. Nye kirker er blevet bygget: St. Ansgars Kirke i Mørvig, St. Mikael i Weiche, og i omegnen et kapel i Tarp og en St. Laurentius Kirke i Glücksborg ved det store katolske rekreationshjem for børn. De tre sidstnævnte kirker er blevet indviet i dette år.

En dansk katolik ville måske undre sig over, at der trods denne udvikling ikke findes nogen katolsk skole i Flensborg. Der har ganske vist været en lille sogneskole, men den er revet ned for at give plads for en parkeringsplads.

Sagen er, at der i landet Slesvig-Holsten ikke gives tilladelse til oprettelse af konfessionsskoler. Derimod gives der præster og religionslærere, altså også katolikker, adgang til at give religionsundervisning i kommuneskolerne, og udgifterne afholdes af det offentlige. Man kan mene om løsningen, hvad man vil, men Flensborgs katolske præster er i hvert fald ikke utilfredse med denne ordning.

Ebbe Simonsen

VERDEN RUNDT

ØKUMENIK OG BRYLLUP

Saint-Louis. Ærkebiskoppen af Saint-Louis i USA, kardinal Ritter, har givet tilladelse til en ny form for brylupsceremoniel ved indgåelse af blandede ægteskaber. En anglikansk præst blev indbudt til at deltage i ægtevielsen på lige fod med den katolske præst. Brylluppet fandt sted i den katolske kirke. Bruden var anglikaner og brudgommen katolik. Man benyttede tekster fra såvel det anglikanske som det katolske ritual. Den katolske præst velsignede ringene, mens brudefolkene efter anglikansk skik lovede hinanden troskab. Endelig lovede den anglikanske brud at opdrage børnene i den katolske tro.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at der ikke er noget mærkeligt i, at der i den katolske kirke bruges et anglikansk ritual. Dette ritual går nemlig helt tilbage til tiden før bruddet med den katolske kirke.

Det er heller ikke første gang, en sådan blandet ceremoni har fundet sted. Det amerikanske blad »Time« meddelte for nylig, at man havde oplevet en lignende ceremoni i Holland. I Amsterdam medvirkede en hollandsk jesuit således ved en vielse i en luthersk kirke. Det var den lutherske præsts datter, der blev viet til en katolik. Mgr. Bekkers i Holland har ligeledes to gange givet tilladelse til at reformerte præster medvirkede ved indgåelsen af blandede ægteskaber. I begge tilfælde havde ægtefællerne lovet at opdrage børnene katolsk.

I Frankrig viede en katolsk præst en ung katolsk pige og en ung hollandsk protestant. Umiddelbart derefter overrakte en protestantisk præst fra Amsterdam ægteparret en bibel og holdt en kort prædiken, hvorpå den katolske og den protestantiske præst bad Fadervor sammen med de tilstedeværende.

▪

Athen. Kirken i Grækenland har besluttet at tage del i den tredie pan-ortodokse konference, som er indkaldt af den økumeniske patriark af Konstantinopel. Hovedemnet skal være »forberedelse til en dialog med den katolske kirke«. Grækenland har hidtil repræsenteret de mindst økumenisk sindede kredse i den ortodokse kirke, og man skal ikke skrue forventningerne for højt, hvad angår en græsk omsindelse i disse spørgsmål, skriver det engelske blad »The Tablet«s Athen-korrespondent. Mødet forventes at finde sted på Rhodos i det tidlige efterår.

Ligesom apostlene ifølge den hellige Skrift ordinerede deres medarbejdere ved håndspålæggelse, knytter også biskoppen ved den samme handling en ny medarbejder til sig, og de tilstedeværende præster tilkendegiver – ligeledes ved håndspålæggelse – at de modtager en ny broder i deres midte.

Præstevielse i Skt. Ansgars Kirke

Invitatorium: »Lad os sammen med biskoppen takke Gud, fordi han i sin kirke har villet indsætte præster som biskoppernes medarbejdere, ligesom han tidligere har givet Moses et råd af ældste, Aron hans to sønner og apostlene deres disciple.«

Biskoppen har koncelebreret messen med den nyviede præst. Her uddeler de side om side kommunionen.

Søndag den 23. august viede biskop Theodor Suhr i Skt. Ansgars Kirke diakon Kåre Osorio til præst. Pastor Osorio er født i København, 32 år og konvertit. Han har studeret ved Saint Sulpice-seminariet i Paris og skal nu komplettere sine studier i Rom, inden han begynder sit endelige virke i Danmark.

Processionen forlader domkirken. Foran den nyviede præst går to subdiakoner, der under den samme messe har modtaget deres vielse, nemlig Jeronimus Hanus O.S.B. og Nicolaus Nitter O.S.B., Conception Abbey, U.S.A.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 6.: 16. søndag efter pinse (s. 710, grøn).

MANDAG den 7.: Domkirkens indvielsesdag (s. [77], hvid).

TIRSDAG den 8.: Jomfru Marias fødsel (s. 1069, hvid). Ihukommelse af Adrian (s. 1069), martyr.

ONSDAG den 9.: Søndagens messe (s. 710, grøn). Ihukommelse af Gorgonius (s. 1072), martyr.
Eller: Gorgonius (s. 1072, rød), martyr.

TORSDAG den 10.: Nikolaus af Tolentino (s. 1073, hvid), augustinereremit.

FREDAG den 11.: Søndagens messe (s. 710, grøn). Ihukommelse af Protus og Hyacinthus (s. 1073, rød), martyrer.
Eller: Protus og Hyacinthus (s. 1073, rød), martyrer.

LØRDAG den 12.: Jomfru Marias navnefest (s. 1074, hvid).

SØNDAG den 13.: 17. søndag efter pinse (s. 714, grøn).

Hvad vil vi egentlig?

Katolske lærere mødes

Katolske lærere samt deres ikke-katolske kolleger ved katolske skoler mødes den 6. september på Sct. Albani Skole i Odense for at drøfte den katolske skoles målsætning.

Mødet er arrangeret af Danmarks katolske Lærerforbund. Det begynder med højmesse i Sct. Albani Kirke kl. 10. Derefter er der fælles frokost (medbragt). Drikkevarer (øl, kaffe og the) kan købes på stedet.

Kl. 12 begynder det egentlige møde, som vil forme sig som en forhandling med to indledere: Arkitekt Peter Hjorth, som vil indlede over emnet: »Hvad venter vi os af den katolske skole?« og cand. psych., søster Karen Marie C.S.J. over emnet: »Hvad kan den katolske skole give?«

I betragtning af den forhåndsinteresse, der er om emnet, og som bl.a. kom til udtryk ved Danmarks katolske Kvindeforbunds offentlige møde den 6. april i år i Lyngby, håber man i lærerforbundet, at mødet kan bidrage til en afklaring af problemerne omkring målsætningen i den katolske skole.

Monsignore Peter Schindler bor fra 1. september N. Jespersensvej 25, København F. Telf. GO 7147. Fredag 11-12, mandag 17-18.

Kristen hverdag

Er det tilladt at helbrede de syge på en sabbat?

Det kan forekomme os, at evangeliet, det »glade budskab«, er rigelig hverdagsagtigt, at det fortæller os selvfølgeligheder. Men – ville det ikke være kedeligt og urealistisk, hvis Kristus, Guds menneskevordne Søn, havde levet et menneskeliv her på jorden, var blevet vor lærer, vor vej, vort eksempel på tusinde måder, uden dog at være vejviser gennem vort konkrete menneskeliv?

Det ville være et tegn på alvorlig uoverensstemmelse med Jesu liv og eksempel, hvis vi ikke fandt meget af det, han lærer os, selvfølgeligt!

Jesus er gæst hos en farisæer. Mon vi ikke gætter rigtigt, når vi antager, at Jesus ikke brød sig særlig meget om det selskab, han var indbudt til. Gæsternes opførsel virkede ikke tiltalende. Men han kom alligevel, selv om han ikke »havde lyst«, selv om han vidste, at man ville ligge på lur for at finde noget hos ham, man kunne kritisere. Det kræver kristent mod og kristen ydmyghed at være indbudt gæst på denne måde. Kan det ikke ske for os alle, måske når det er os mindst belejligt? Der findes en kristen gæstfrihed, men også en kristen måde at tage imod på. Det er også kristen dyd at sige et stille, men ærligt »ja, tak« til en uønsket indbydelse.

Det var på en sabbat. Farisæerne omfattede denne dag med en lidenskabelig lydighed, der nærmede sig slaveri. Kærlighed til sabbaten kunne man vist ikke tale om. Det var heller ikke kærlighed til Gud, der var grunden til denne lovlydighed, og endnu mindre kærlighed til menneskene. Det var, som om disse lovens mænd fuldkommen havde glemt, at Gud selv havde indstiftet hviledagen af kærlighed til menneskene. Mennesket er ikke til for sabbatens skyld, men sabbaten for menneskenes skyld, sagde Jesus engang. Også dette er egentlig den mest selvfølgelige sag i verden.

Men farisæerne tænkte anderledes. Loven var det magiske ord, der bestemte alt i deres liv. Og ak, vor kristne søndag? Lider den ikke tit samme skæbne? Er det overdrevet, når man siger, at mange kristne kun holder den, fordi man »skal«, fordi det er »pligt«? Kan vi ikke se det – gang på gang – hvordan gudstjenesten affolkes, når »pligten« bortfalder? Og »hviledagen«? Enten betragter man dagen som sovedag, dagen, der er prisgivet al slags tidsfordriv, eller – og det er ikke engang det værste – som en reserve-arbejdsdag, på hvilken man samler alle de ting, man ikke kan nå i ugens løb. Stakkels søndag! Skal vi ikke slå et slag for igen at gøre den til bønnens dag, til lovprisningens dag, til besindelsens dag, til sjælens og hjertets dag frem for alle andre? Resten af ugen er opfyldt af kroppens og hjernens arbejde for de fleste af os; men hvad er menneskets krop og hjerne, hvis legemets gerning ikke levendegøres og får sin menneskeværdighed, og hvis åndens værk ikke får sin guddommelige glans ved søndagens hellige møde med Gud.

Farisæerne holdt sabbaten for dens egen skyld. Jesus går til angreb mod denne opfattelse. »Er det tilladt at helbrede denne syge på en sabbat?« Selvfølgelig! råber

det i os. Men de tilstedeværende farisæere turde ikke svare sådan; de tav i stedet. Jesus svarede selv ved at gøre underet. Han ville lære dem og os alle, at kærligheden, hjælpsomheden, er den øverste lov, der bryder alle andre. Barmhjertighed vil jeg, ikke offer, står der et sted i Skriften. Hvorfor i alverden skulle Herrens dag også udelukke Herrens største bud? Heller ikke dets anden del: Du skal elske din næste som dig selv! – Selvfølgeligt, men vigtigt!

Og Jesus så, hvordan gæsterne udsøgte sig de bedste pladser ved bordet. Det er en ejendommelig fornemmelse, visse mennesker lider af: At de altid hører hjemme på den første plads. At være glemt, at være tilsidesat, det er noget af det frygteligste, menneskets forfængelighed kan føle sig udsat for. Jesus kendte det – og han så denne trang udfolde sig på den mest tydelige måde i dette selskab. Vi ved ikke, hvor Jesus sad; mon husets herre ikke havde set sig forpligtet til at give ham ærespladsen? I hvert fald tør Jesus åbne sin mund og irettesætte alle disse forfængelige personer, han er omgivet af, og give dem en belæring om den rette ydmyghed. Denne belæring kunne have fået en fremragende plads i enhver lærebog i takt og tone. For os kristne burde den være en selvfølge – bare fordi vi sætter vor næste højere end os selv, fordi vi ved, at kærlighed er en nåde, hvor vi møder den, en nåde, vi må modtage med tanken: Jeg er ikke værdig. Andres kærlighed og gavmildhed »indkasserer« man ikke som noget, der tilkommer os, men som noget ufortjent, som en gave. Sådan ser Jesus åbenbart på det. Jesus var ydmyg og ærlig nok til selv at kunne sidde på den første plads og belære sine bordfæller om, at man skulle sætte sig på den sidste. Man *kan* også sætte sig på den sidste plads for at virke ydmyg, beskeden. Denne hyklede ydmyghed er ækel og uægte. Virkelig storhed kan vente, fordi den er ydmyg, fordi den ikke vurderer sig selv i forhold til de andre, men overlader gæstgiveren at bestemme vor plads.

Jesus giver ingen moralsk begrundelse; han forudsætter, at ethvert menneske med takt og ydmyghed ganske naturligt fornemmer rigtigheden af hans princip.

Vi må takke Herren, fordi han viser os, hvad kristen menneskelighed er, både her og ved mange andre lejligheder, og vi må takke Lucas, lægen og humanisten blandt evangelisterne, at han her (og mange andre steder i sit evangelium) viser os Kristus som den, der fremfor alle andre ved, hvordan mennesket efter Guds hjerte skal tage sig ud.

Jesus er Guds Søn, der er blevet menneske – en kristen er et benådet menneske, opfyldt af Guds Ånd, og derfor strålende af Guds menneskekærlighed.

J. Coenen S.J.

Der findes en kristen gæstfrihed, men også en kristen måde at tage imod på, skriver pater J. Coenen i ugens prædiken. Det kan også være en dyd, at sige ja til en uønsket indbydelse . . .

At være glemt, at være tilsidesat, det er noget af det frygteligste, menneskets forfængelighed kan føle sig udsat for.

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Lær dem at bede

»Protestantisk skole i katolske lokaler« konstaterer en overskrift i Frederiksborg Amts Avis. Den katolske præst i Gladsaxe-Søborg, Paul d'Auchamp, søger kontakt med protestantiske mænd og kvinder, der har erfaring i søndagsskolearbejde. Han vil stille lokaler til rådighed for en søndagsskole.

— Det er mit indtryk, siger pastor d'Auchamp, at mange forældre ikke magter at lære deres børn at bede. Jeg har en lille menighed og store lokaler, og det forekommer mig at være en almindelig kristen pligt at tilbyde forældrene en søndagsskole. Grundelementerne i den kristne tro er jo de samme. Børnene lærer at bede og lærer om Jesus. Det er først for de voksne, der bliver forskelle.

Den katolske menighed arbejder ivrigt med planer om en ny kirke på Vandtårnsvej i Søborg, hvor kapellet nu ligger. Man håber at komme i gang til foråret, og kirken skal opføres ved hjælp af frivillig arbejdskraft. Det er muligt, at unge tyske katolikker kommer op for at hjælpe med.

Kirken, der får plads til i alt 170, tegnes af arkitekt Holger Jensen.

Vogt dig for -

Vogt dig for at begære alt, hvad du ser, tro alt, hvad du hører, sige, alt hvad du ved, og gøre alt, hvad du kan, lyder indskriften på franciskanerklostret i Lyon.

De gjorde som Anne-Marie

I søndags fyldte prinsesse Anne-Marie 18 år og den 18. september bliver hun Grækenlands dronning. En usædvanlig ung brud, hedder det, og dog er det en kendsgerning at ikke færre end 9245 så unge piger indgik ægteskab herhjemme i 1962. Den gennemsnitlige alder for »teenagerbrude« på 15-19 år var 18,79 år.

For den, der ønsker Amors kapricer mere statistisk belyst, er der oplysning at hente i Statistisk Årbog 1963-64. Her ses, at det store flertal af danske brude efter aldersklasse var de 18.701, der blev gift i alderen 20-24 år med 22,16 år som den gennemsnitlige vielsesalder. Ved første ægteskab var den gennemsnitlige vielsesalder for alle mænd 25,53 og for alle kvinder 22,59.

Langt de fleste af de 9245 brude på kun 15-19 år blev viet til unge mænd på 20-24 år, mens 1141 fik ægtefæller på blot 18-19 år.

Der var en enkelt teenager-brud, som blev gift med en mand på over 50, mens 7 sagde ja til brudgomme på 45-49 og 31 til brudgomme på 40-44 år.

En dame på under 29 tog en ægtemand på over 70 år, mens to damer på godt 25 giftede sig med mænd i folkepensionsalderen. Omvendt viedes en dame på over 70 til en ægtemand på godt 40 år.

Ialt giftede i 1962 42 damer på 70 sig, men flertallet fik mænd i samme aldersklasse eller i hvert fald kun en lille smule yngre.

Der blev her i landet indgået ialt 37.513 ægteskaber mod 33.364 året før, mens antallet af skilsmisser gik lidt ned: 6409 mod 6606.

73 teenager-hustruer på 15-19 år fik skilsmisse og 47 mænd på over 70. For de skilte hustruers vedkommende var 1310 i alderen 25-29, 1046 i alderen 20-24 og 1005 i alderen 30-34 for at nævne kvindelige aldersgrupper med de største tal for forliste ægteskaber.

Ægteskab og storpolitik

I det oldenborgske-glückborgske dynasti, der er over 500 år gammelt, bliver Anne-Marie den sjette, der gifter sig med et fremmed statsoverhoved. Politiken har i den aktuelle anledning slået efter i de historiske annaler og forudskikker den oplysning, at man tidligere ved sådanne lejligheder gerne ville slå flere fluer med ét smæk og benytte lejligheden til at få ordnet eller repareret udenrigske problemer. Bladet skriver:

Da Frederik II's datter, Anne, i 1589 blev bortgivet til den senere Jakob I af England, var det således i håb om at lette en ældre pantsætningsaffære vedrørende Orkneyøerne. Da Christian V i 1680 accepterede, at hans søster, Ulrikka Eleonore, blev gift med den svenske Karl XI (og to år senere blev mor til Karl XII), var tidspunktet heller ikke tilfældigt. Nu skulle den skånske krig og svenskernes nederlag ved Køge Bugt få år forinden være evigt glemt. Det blev dog ikke desto mindre trang til ny udsoning med arvefjenden, der i 1766 fik Frederik V til at lede sin stilfærdige datter, Sofie Magdalene, ind i et glædesløst ægteskab med »Tjusare-konungen«, Gustaf III. Så standsede hofleverancerne i næsten 100 år, indtil Christian IX i 1863 skænkede sin purunge datter Alexandra til dronning Victorias søn, den senere Edward VII. Årstallet indicerer en tydelig dansk interesse i at skabe engelsk sympati i den optrækkende 1864-situation. Tre år efter drog søsteren, Dagmar, til Rusland som den senere zar Alexander III's gemalinde. I dette sidste tilfælde var der dog næppe noget, som skulle klinkes.

En glæde i modgangen

— Midt i de mange sorger og vanskeligheder i en præsts liv med modgang og skuffelser er det en glæde at konstatere, at der er vind i sejlene for de økumeniske bestræbelser, siger sognepræst Eyvind Strengberg til Frederiksborg Amts Avis. Efter 30 års præstegerning, deraf de 17 i Slangerup i Nordsjælland, trækker han sig nu tilbage.

Pastor Strengberg mener ikke, der bliver hørt færre prædikener i vore dage. Radiogudstjenester aflyttes flittigt og også fjernsynsgudstjenester har stor betydning. Han kan ikke forstå den skriftmæssige begrundelse for modstanden mod de kvindelige præster, og mener ikke, der kan laves dogmatiske slutninger ud fra den.

— Der må stadig ske ændringer og yderværker kan ændres, tilføjer han. Selv den katolske kirke viser jo en udstrakt hånd til kirkelige enhedsbestræbelser. Det er et glædeligt tegn med de økumeniske tankers store vækst og ikke mindst, at den romersk-katolske kirke har forstået værdien af dem. Den danske kirke har i kraft af sit medlemstal ret til mere plads i radioen, men har givet adgang for andre, og den katolske kirke har vist hensyn og arbejdet helt anderledes sagligt. En katolsk præsteven afviste i første omgang et menneske, der ville konvertere, og bad vedkommende først komme igen efter en vis tids forløb. Vi kan vise Dem, hvad vi har, sagde han, men vent med at tage stilling, indtil De har fuld klarhed over spørgsmålet. Og vi har da her i præstegården haft konvent med en katolsk præst som foredragsholder.

■

Tilsidst blot den om Hansen, der var så ualmindelig ferm til at hitte rede i den kongelige stamtavle. En dag fandt hans ven, Jensen, på at spørge:

— Måske ved du også, hvem vores allesammens stamfar var? Gør du virkelig ikke? Det var naturligvis Gorm den Gamle.

— Nej, der må du længere tilbage. Det var ikke Gorm den Gamle, men Adam.

— Nåh ja, når du endelig vil regne udlændinge med!

Alle breve og manuskripter til Ugebladet bedes stilet til Katolsk Ugeblads redaktion og ikke til enkeltpersoner

Fuldt hus - til højskoleugen!

På *Nordisk katolsk Højskoleuge* arbejdede man i år, i 1. uge af august, med det store problem: Kærligheden. Skolen havde fuldt hus, d.v.s. 100 deltagere — lægfolk, søstre og præster — fra de 3 nordiske lande, foruden de sædvanlige småfolk, der var fulgt med far og mor, og som med kyndigt tilsyn fra 3 børnepassere nød ferien på det store grønne område ved Borrevejlevig, en gren af Roskilde Fjord.

Lærerne arbejdede hånd i hånd, således at foredragene greb ind i, supplerede og uddybede hinanden. Der var lagt et stort forhåndsarbejde i dem, så stort, at en deltager forbløffet bemærkede, at man ellers, når man var på højskole, plejede at være færdig med et foredrag, når det var hørt til ende, mens der her var rigeligt at arbejde videre med. Men det er også tilsigtet fra skolens side; netop derfor duplikeres foredragene hvert år og sendes ud til deltagerne til videre forarbejdning, privat eller i grupper.

Sådanne sommermøder er jo en sparsom, men nødvendig impuls for levende og aktive katolikker, både til deres personlige arbejde med sig selv og til det fællesskab mellem dem, som man allerede sporer på skolen, og som kan blive kimen til mange gode kontakter bagefter, privat og i arbejdet for andre.

Trods sin brogede flok af gifte og ugifte, unge og ældre, ordensfolk og lægfolk fra mange forskellige ordener, samfundsgrene og katolske organisationer, plus, som vanligt, nogle få ikke-katolske sympatisører — var skolen i år dog sjældent harmonisk. Vejret stod på frisk solskin, og det gjorde samværet også. Der var liv og engagement i de daglige rundbordssamtaler, og den gensidige sympati og tillid var stor nok til, at man fra starten kunne tage bladet fra munden for ved fælles hjælp at komme til bunds i problemerne.

Katolsk Ugeblad, som stak næsen indenfor en dag for at snuse til det hele, fandt, at dette frimodige broderskab burde åbne sig for alle bladets læsere og fortsætte også blandt dem. Vi bringer derfor i november et særnummer om denne højskoleuge og dens tema: *Kærligheden.*

NYE BØGER

Karel Capek:
Historier fra den ene lomme.
Gyldendal, kr. 18,75.

Igen har Else Westh Neuhard oversat en af Karel Capeks bøger. Denne gang er det en samling historier, der i en roligt afbalanceret fortællestil, tilsyneladende ligefremt, men i virkeligheden yderst kunstfærdigt, bringer læseren ind på livet af politi- og dommerkredsens oplevelser i 1920'ernes Praha.

Karel Capek lader fortælleren såvel som oplevelsens centrum være placeret på »rettens« side, men med uendelig fin humor eller bidende skarp satire viser han gang på gang, hvor vilkårligt retfærdighedens udøvelse må ske, og hvor ofte de »retfærdige« har fejl, der ligger på linie med eller måske langt overgår delinkventernes.

Karel Capek er en psykolog af de helt store. Behændigt formår han med en lille bemærkning at lade læserne ane et helt univers; klogt forstår han ikke at afsløre for meget. I alle historierne spiller livets forunderlige uhåndgribelighed ind, og dette giver en uvurderlig dybde i menneskeskildringen.

Det er en morsom, underholdende og værdifuld bog.

Dette billede er taget i højskoleugen. Vi bringer senere på året en række artikler fra N. K. H. - 64.

Så er der sommermarked i Brønshøj

Søndag den 6. september holdes det store årlige sommermarked til fordel for St. Antoni sogn. Markedet begynder efter 8 messen og er åbent hele dagen. Der er i år usædvanlig mange fine ting i salgsboderne, og De bør ikke snyde Dem selv for at aflægge et besøg på loppetorvet. Den hyggelige restaurant er berømt for sin gode kaffe og sit fine smørrebrød.

Der er forskellig underholdning fra friluftsscenen, og kl. 14.30 tryller pastor Jørgen Hviid, ligesom der er en speciel trylleforestilling kl. 16.30.

Markedet holdes som sædvanlig i haven bag kirken, Frederikssundsvej 225. Linie 5 kører lige til døren. Kom nu den 6. september og tag familien med til en hyggelig dag, så glæder De samtidig Sct. Antonius.

Vi kan iøvrigt fortælle Dem, at monsignore Peter Schindler prædiker i St. Antoni Kirke i 8 og 11 messen den 6. september.

Festkomiteen

Muhamedansk-kristen pilgrimsfærd

Paris. I Bretagne har henved 1000 personer fra Frankrig, Tyskland og Belgien deltaget i en muhamedansk-kristen pilgrimsfærd, hvor kristne og muhamedanere i fællesskab har bedt for enhed og forståelse mellem folkene. Den muhamedanske delegation bestod af deltagere fra Marokko, Tunis og Algeriet, der var bosat i Paris.

Muhamedanske og katolske spejdere har ligeledes deltaget i en fælles sommerlejr i Sydvest-Frankrig.. Flere af disse muhamedanske drenges forældre bærer endnu mærker efter tortur under Algierkrigen.

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
I. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

København

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes I hjemmet
*** 34 46 01**

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

Kvinder i Vatikanets skygge

Vi lever midt i et reformkoncil. Dette indebærer uanede muligheder for overraskelser. Ikke mindst for koncilet selv og — for at nærme os foreliggende tilfælde — også for de mere eller mindre intime cirkler omkring det. De, der blandt andet har den ikke udelt misundelsesværdige opgave at få det hele til at glide.

Hvad skal man for eksempel som sidste ansvarhavende instans, d.v.s. når man er den, der *ikke* kan lade Sorteper gå videre, altså hvad skal man stille op med et så splinternyt fænomen som kvindelige konciljournalister, for hvem ikke engang selve koncilaulaen synes at besidde hellig utilnærmelighed? Her svigter for en gangs skyld både Skrift og tradition! Ikke engang Tridentinerkoncilet kan være behjælpelig med så meget som en fodnote, der kunne afgive grundlag for fremsættelse af en normgivende udtalelse om måden at forholde sig til fænomenet på.

Hvad med Paulus?

Ganske vist kendes og citeres selv i indifferente kredse Pauli ord om, at en quinde ikke må oplade sin røst i nogen kristelig forsamling. Men stop! En journalist kommer jo ikke for at tale, men for at lytte. Hvilket kvindelige journalister også er i stand til at praktisere, selv om der var en biskop, der ytrede betænkeligheder angående dette punkt. Og endelig: En journalist er vel også qva journalist medlem af Guds Kirke —? Så altså, Paulus' udtalelse kan vist ikke bruges som rettesnor her.

Derimod har kardinal Suenens i et af sine veltalende indlæg betonet, at ikke mindre end halvdelen af den katolske kirkes lydige børn er kvinder (vi vover i parentes at mene, at kardinalen sikkert har en lille smule uret her, for alle andre steder plejer kvinderne at være i overtal, så mon rent statistisk set ikke også her?)

Sådan set er det altså ikke underligt i vore dage, at fromt-nysgerrige pilgrimme, der i tiden 29. september—5. december 1963, begge dage inklusive, stak næsen

Fortsættes side 18.

R.I.P.
Min kære søster
Fru MATHILDE LOHRER
døde den 11. august 1964.
Paula Perch
Bed for hendes sjæl.

Hos benediktinerne i Gerleve, Westfalen

»Salve, Regina, mater misericordiae«, skolede, velklingende mandsstemmer følsomt akkompagneret af orglet lyder betagende i det store kirkerum som afslutning på dagens sidste tidebøn — komplet. Andægtigt lyttende sad vi der — feriegæster fra Ludgerirast — gæstehuset, der kun ligger ca. 100 m fra klostret — turister fra forskellige egne, blandt andet en husmoderforening, der ankom i fire store busser med deres sognepræst som rejseleder — en del unge mennesker fra ungdomsherberget, der ligger ca. 100 m fra gæstehuset — forskellige i sind, forskellige i nationalitet, men fælles i tro.

Ora et labora — bed og arbejd — i denne rytme efter den hellige Benedikts regel begyndte munke fra Beuron deres arbejde i Gerleve i 1904. I dag er der 75 munke, hvoraf de 40 er præster. Abbediet Sct. Josef i Gerleve ligger 6 km fra Coesfeld — 6 km fra Billerbeck og ca. 15 km fra Dülmen, hvor vi har den stigmatiserede Anna Katharina Emmerichs grav.

Går vi ind i klosterkirken, fanges vort blik straks af alteret og i apsis Kristus fremstillet i pudsmosaik. Koret er meget stort med to rækker korstole i begge sider.

I tårnet — på hver side af indgangen — er der to små kapeller. I det nordlige står et i træ udskåret Jesu Hjerte alter og i det sydlige en udsmykning forestillende Mariæ bebudelse.

Går vi fra kirken over den store kirkeplads kommer vi til »Ludgerirast« — en smuk bygning, hvoraf en del er kloster for Sct. Josef-Søstrene, som passer den øvrige del, der bruges til retræter og lignende. I det meste af ferietiden juli-august modtager Ludgerirast feriegæster. Huset har en kapacitet på ca. 50 senge, fordelt på henholdsvis enkelt- og dobbeltværelser, alle med rindende vand. Gæsterne indtager måltiderne i den lyse og venlige spisesal, hvor man sidder tre til fem sammen ved småborde.

Hele driften hviler i hænderne på den dygtige priorinde — moder Ignatia, der for øvrigt medio august fejrede sit 25 års ordensjubilæum.

Har man besluttet sig til at besøge Gerleve, bør man standse op undervejs og besøge benediktinerprioratet Sct. Ansgar, Nütschau, der ligger ca. 35 km nord for Hamborg ved landevejen Kiel-Hamborg.

I 1951 grundlagde et lille antal munke fra Gerleve prioratet i et gammelt slot — Nütschau. Et omfattende restaureringsarbejde er i fuld gang, og i løbet af få år skulle det være muligt at gøre prioratet til abbedi.

I modsætning til Gerleve, hvor lægfolk kun lyttede til munkenes sang, bliver de i Nütschau aktiviseret og beder i fællesskab med munkene både vesper og komplet.

Når man vender tilbage fra et sådant ferieophold, kan man virkelig sige, at man er blevet styrket både på sjæl og legeme.

Bent Bothager

Billedet forestiller Benediktinerklosteret i Gerleve, Westfalen

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/S
☆
Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093
Minerva 6999

Sparekassen
for Lyngby og Omegn

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

Farvemessen
Vestergade 21, Maribo
Telefon 989

Alt i gulvbelægning
Dansk Gulventreprise A/S
Studiestræde 15
Tlf. Byen 5800 og 5151

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af 1.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

ROM 15/10 til 25/10
På en iøvrigt lukket grupperejse er der nogle få ledige pladser i tog og på pension. I Rom er De Deres egen herre. Pris 900 kr. Henvendelse og yderligere oplysninger: pastor Paul d'Auchamp, tlf. (01) 69 03 01, eller adjunkt P. Rude, tlf. (063) 2 14 83.

I Vatikanets skygge . . .

indenfor i pressebureauet, konstaterede, at der faktisk var kvinder imellem. Ganske vist ikke i et antal, der svarede til de suenenske talangivelser. Men de, der var der, har til gengæld haft al mulig god grund til at føle sig som pionerer. Hør bare, hvad en af dem beretter:

»En dag kom en benediktinerpater hen til mig og gjorde mig opmærksom på et foredrag, der lovede at redegøre for 'kalvinistisk vurdering af skemaet om økumenik'. Glad blev jeg, og fuld af forventning stilede jeg til fastsat tid hen mod mødesalen, åbnede døren — og fandt mig foran et lokale tæt besat med biskopper, ordensmænd og lægmænd, og mig selv altså som eneste kvindelige væsen. Mild forundring for ikke at sige mere lyste ud af alle blikke, sikkert også ud af mit eget! I hvert fald gjorde jeg ikke et skridt frem, men skyndte mig at fortælle den nærmestsiddende ordensmand om grunden til min nærværelse. Og han var netop kommet sig så meget af sin overraskelse, at han kunne råde mig til at ty op på balkonen. Hvorved en vis orden under alle omstændigheder var genoprettet!«

Med pressekort i hånden

Hun fortæller videre:

»Med pressekortet i hånden havde jeg faktisk, d.v.s. rent juridisk, en chance for en gang eller to under samlingen at overvære en messe i koncilaulaen. Jeg sagde til mig selv, at jeg ville gøre noget ved sagen! Det skulle nok vise sig, at det slet ikke var så ligetil!«

Hvad det heller ikke var. Vor ufortrødne dame blev mødt med fjendens allerfarligste våben: uopslidelig elskværdighed. Men altså nej! Dog i tilgift et godt og gammelt råd: tålmodighed. Det ku' altså ikke uden vilede lå' sig gøre? Hvorfor ikke??! Svar: Mange — men det mest saglige: En dame i koncilaulaen —? Et aldrig før set og helt uforudset tilfælde . . .

Men rådet om tålmodighed viste sig at være godt, for til sidst kronedes anstrengelserne med held. Og sejrherreinden mener, at de implicerede nu ved mere end før om, hvad det indebærer at leve under et reformkoncil.

S.H.M.

Den hellige Families kapel

Den hellige Families Kapel er fortsat lukket på grund af reparation.

NYT I FÅ ORD

Rom. Det hellige Officium har givet to jesuitter lov til at genoptage deres undervisning i eksegese ved Det pavelige Bibelinstitut i Rom. Det drejer sig om pater Lyonnet fra Frankrig og pater Zerwick fra Tyskland. Begge blev for to år siden afsat som lærere uden nogen officiel begrundelse. Siden er denne fremgangsmåde som bekendt blevet stærkt kritiseret. Det formodes, at det nu er kardinal Bea, der har gjort sin indflydelse gældende. Kardinalen blev for nogen tid siden af pave Paul VI udnævnt til medlem af Det hellige Officium.

▪

Oslo. Det norske katolske ugeblad St. Olav støtter i en artikel den lutherske kirkes forslag om at tildele negerlederen Martin Luther King Nobels fredspris for 1964. Bladet siger, at dette forslag har vakt fortjent forståelig opmærksomhed, og det tilføjer: En fredspris til pastor King netop nu — det er så rigtigt, at det næsten ser ud som en nødvendighed.
(KIPA)

▪

Rom. Det italienske kommunistpartis ledelse har i et communiqué takket pave Paul VI for »de ønsker og de ord«, hvormed paven betænkte partiets formand, Togliatti, på dennes sygeleje.
(KIPA)

▪

Rom. Valget af Charles Hélou til Libanons nye præsident blev modtaget med velvilje i kirkelige kredse i Rom. Man minder om, at Hélou, som i marts 1947 blev udnævnt til Libanons ambassadør ved pavestolen, var den første udsending ved Vatikanet fra et arabisk land.
(KIPA)

SCT. ANTONI KIRKE

Søndag den 6. september flyttes højmessen igen til kl. 11 og den reciterede messe til kl. 8. Samme søndag prædiker monsignore Schindler i begge messer.

RELIGIONSTIMER FOR UNGE

Alle unge mellem 16 og 25 år — gymnasiaster, realister, kursister, seminarister, eller unge, der iøvrigt blot er interesseret i en sådan undervisning — indbydes til en række religionstimer hver 14. dag. Første gang den 10. september kl. 19 til 20, Nørrebrogade 27 A, fysiklokalet.

Bjørn Højbo

Har Gud brug for vore vokslys?

En dame knæler i kirkens halvmørke. Med sin behandskede hånd tager hun en sølvmønt op af tasken, lægger den i bøssen, tager et vokslys og tænder det foran alteret. Uden for kirken standses hun af flokken af halvnøgne, snavsede børn, der overalt i denne stat i Sydamerika trænger sig frem og tigger. Hun ikke engang ser børnene. Hendes samvittighed er i orden. Har hun ikke lige knælet i andægtig bøn? Og hendes mand, der er en af de største godsejere i landet, skænker han ikke store summer til kirken? Chaufføren jager børnene væk, og den store mørkeblå vogn glider bort i støvet.

Har Gud brug for sådanne vokslys?

Et andet billede fra en anden stat i Sydamerika, som har socialistisk styre. Bogbindermester Z er en politisk aktiv mand; han er opstillet i en valgkreds og går op i alt, hvad der hedder forsorg for de små i samfundet. Men han hader religionen, og hans hjælp til de nødlidende bærer præg deraf. Han siger til dem, der henvender sig på hans kontor om offentlig hjælp: »Har du bedt Gud om hjælp?« og når de svarer: »Ja, men han gav os ikke noget!« lægger han et skema foran dem: Så bed den socialistiske stat!« Kort efter modtager ansøgeren offentlig hjælp.

Har de fattige brug for en sådan understøttelse?

Spørgsmålene gælder ethvert menneske på jorden, som adskiller og lemlæster det, som er en enhed: at elske Gud og næsten er et koldt lys, et falsk lys. Kærlighed uden Gud er en mørk glød, en dyrisk varme. Et sandt menneske er som et lys, der skinner og varmer på én gang, det opbruger sin levetid til Guds ære og næstens gavn i samme handling. Det er derfor, vi brænder de symbolske lys i vore kirker og hjemme foran vort krucifiks.

Men somme tider er det, ligesom der mangler noget. Lyset lyser til Guds ære, men varmen — når den altid ud til dem, der lider nød? Vi ville gerne, at vor andagt skulle have en sand karakter, men U-landene, giver os nu en chance. Dem med nødlidende og sultende mennesker i, hvorledes bærer vi os ad? Vincent-arbejdet, der sætter os direkte i forbindelse har fremstillet et smukt kronelys, som er dekoreret med en krans af kornaks forneden. For hvert lys, der sælges, går hele fortjenesten — og det er lidt over halvdelen af prisen — ubeskåret til mennesker, der kæmper mod sult og sygdom. Hver gang vi tænder et sådant lys i kirken eller foran krucifikset hjemme i stuen, giver vi et hungrende menneske et måltid mad. Har Gud brug for sådanne vokslys?

JA, HAN HAR.

▪

Lysene kan bestilles i Sankt Ansgars Boghandel. En æske med 6 lys koster 6 kr. og overskuddet går ubeskåret til U-landene.

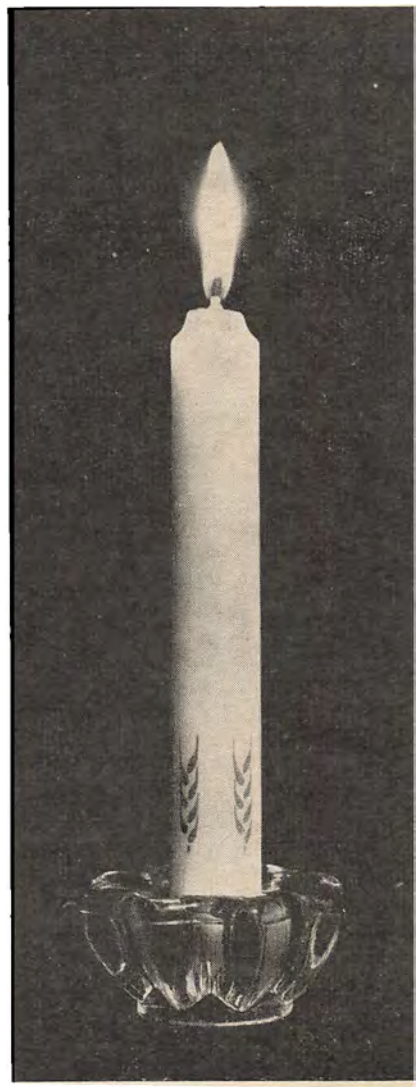

RADIO OG TV

En kristen profet i radio og tv.

Den sidste tids kirkelige begivenheder i tv og radio herhjemme var så afgjort *Martin Niemöller.* Vi fik et kort glimt af ham i Tv-Aktuelt og dernæst lejlighed til at uddybe bekendtskabet med ham i en 50 minutter lang udsendelse i radioen lørdag den 22. august. De fleste danskere har jo nok kun set det lille glimt i Aktuelt. Det har i så fald været ét af disse ubehagelige øjeblikke, hvor »vor ven i nøden« svigtede seerne, og hvor den daglige uforpligtende underholdning i lænestolen erstattedes af hård og bister tale om vor virkelige situation i verden i dag. Den gamle 72-årige biskop fyldte stuen med sit åndelige nærvær. Opfylder vi kristne af i dag vort ansvar? Eller tier Kirken over for de virkelige problemer, som den tav i trediverne over for Hitler? Således spurgte den mand, der ikke tav dengang, men som talte, og som måtte igennem koncentrationslejren fra 1937 til 1945 for sine ord. Og som også i dag i sit eget land taler for døve øren, hvis man da skal tro ham selv.

Martin Niemöllers anliggende

Martin Niemöllers store tanke er enkel og ligetil — og dog tilsyneladende uigennemførlig. Vi må standse øst-vest-konflikten og koncentrere os om den egentlige konflikt, der ikke så meget er en konflikt mellem kommunisme og kapitalisme som en konflikt mellem rige og fattige lande, mellem industrilande og udviklede lande. De penge, der ødsles på oprustning i dag både i øst og i vest, må anvendes til udvikling af de fattige lande i Asien og Afrika — vel at mærke på en sådan måde, at disse lande *selv* sættes i stand til at udvikle sig. Selv under risiko for, at de skal kunne konkurrere med os. Hellere sænke vor levestandard end risikere alles udslettelse. Verden er i dag blevet så lille, at det ikke længere er muligt, at store befolkningsgrupper kan leve ved siden af hinanden — eller imod hinanden — de må leve for hinanden. Men der er kolossal ulighed i verden. Den hvide mands gennemsnitsindtægt ligger på mindst 1000 dollars i forhold til for eksempel kineserens gennemsnitsindtægt på mellem 10 og 20 dollars. Hver dag dør over 100.000 af sult verden over. Hertil kommer befolkningstilvæksten, der netop finder sted i de sultende lande. Det vil sige, at de sultendes tal daglig vil vokse.

Et kristent anliggende

Er dette nu de kristnes problem? Hertil svarer Niemöller: Menneskelivet står under Skaberens dobbelte bud — elsk Gud og elsk din næste. Mens kristendommen tidligere var optaget af det første af disse to bud, overså man det andet. Derfor svigtede Kirken i klassekampen. Den frembrydende arbejderbevægelse fandt ingen støtte hos Kirken og blev derfor kirkefjendsk, ja til dels ateistisk. Denne klassekamp er i vore dage blevet til den store modsætning mellem øst og vest. I disse konflikter har Kirken svigtet. Den skal ikke blot forkynde fred med Gud, men også fred mellem mennesker, og vise vej til denne fred. Denne vor klode, hvor over halvdelen af menneskene lever på grænsen mellem sult og død, er i århundreder blevet styret af hvide, der kaldte sig kristne, men udnyttede de andre racer til egen fordel. Den hvide kristne race har styret den øvrige verden i 500 år og med hvilket resultat? Millioner af mennesker sulter! Men nu kommer de farvede i flertal, og ved århundredskiftet vil de beherske verden. Den hvide races lederrolle er udspillet. Så står vi i den utro husholders situation: »Hvad skal jeg dog gøre, nu da min herre tager min bestilling fra mig?« Og Jesus giver os dette råd: »Skaf jer venner ved hjælp af det uretfærdige mammon, for at de, når det er forbi med det, kan tage imod jer i de evige boliger.« Derfor skal vi indstille den kolde krig. I øjeblikket bruger vi tusinder af millioner dollars til våben uden at løse et eneste problem, og imens lader vi millioner af mennesker sulte ihjel. For Kirken betyder det, at kristne mennesker må give en del af deres liv til tjeneste i udviklingslandene, og de nødvendige midler hertil må skaffes. Kirken behøver sådanne moderne missionærer, så dens budskab, som den selv har kompromitteret, atter kan blive troværdigt. Vor generation må i hvert fald blive venner med folkene i udviklingslandene, før Gud sætter os fra husholdningen, så vi kan hjælpe med til at opbygge en fredelig og fredselskende verden.

Tv's anliggende

Så mange var ordene. De burde have været i tv i stedet for udsendelsen for nylig med biskopperne. Det lille glimt i Tv-Aktuelt var udmærket og tjener de nye redaktører til ære, der, som Hans Jørgen Jensen skrev for nylig i en kronik i Kristeligt Dagblad, vil gøre tv til en kilde til virkelig information og oplysning om den virkelighed, vi lever i. Kronikken hed »Massemediernes opgave i et demokratisk samfund«. I denne forbindelse kan man heller ikke lade være med at tænke ved sig selv: Den Niemöller-udsendelse burde have været placeret klods op ad fjernsynets valgpremiere med regeringens og oppositionens ledere. Så ville man ikke have kunnet undgå at sige til sig selv: »Der manglede noget i det valgoplæg. Hvem taler virkelighed om verden i dag som Niemöller?«

Ugens tv og radio (6. - 12. sept.)

SØNDAG	20.00	tv	Shakespeare: Henrik IV. Nordvision fra Sverige.
MANDAG	18.00	tv	Børnetimernes 10-års jubilæum.
	21.20	tv	Ungdommen og valget.
TIRSDAG	20.45	P1	Bertolt Brecht: Undtagelsen og reglen. Radiospil.
ONSDAG	19.00	P1	Valgets hovedspørgsmål. Hver dag i denne uge.
	20.20	tv	Grækenland mellem to krige. Dokumentarfilm.
	22.10	P3	Politik i P3. Hver dag i denne uge.
TORSDAG	21.10	tv	Før folketingsvalget. 1. Hver dag præsenteres et parti.
FREDAG	20.35	tv	Kiev Balletten.
	22.00	tv	Kongeparrets ankomst til Athen.
LØRDAG	15.00	tv	Møde med de første børnetimers medvirkende.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

På mandag indtager biskopperne atter deres plads i Peterskirken for at påbegynde koncilets tredie samling. De ikke-katolske kirkesamfunds observatører, hvoraf vi ser udsnit på billedet forneden, vil muligvis få at se, at koncilets arbejde glider lettere fra hånden, idet en ny forretningsgang skulle lette proceduren. Ugebladet vil igen i år følge kirkemødets arbejde fra uge til uge.

katolsk uge blad 37

11. SEPTEMBER 1964
112. ÅRGANG

Pavens fredsbudskab

Før koncilets tredje samling

Før valget til folketinget

EFTER ÅRHUSMØDET

BECKET-filmen har haft premiere

Valfart til Haraldsted

Indtrængende fredsappel fra pave Paul VI

Knap tre uger efter udsendelsen af rundskrivelsen »Jesu Kristi Kirke«, der indledtes med pavens tilbud om mægling i internationale stridigheder, har Paul VI fornyet sin fordømmelse af krigen og indtrængende opfordret til en indsats for freden. Det skete ved generalaudiensen i Castel Gandolfo onsdag den 26. august.

Som motivering for sin nye henvendelse til verdensoffentligheden om spørgsmålet krig og fred angav paven 50-årsdagen for den første og 25-årsdagen for den anden verdenskrigs udbrud. »Begge krige brød ud på denne årstid. Den første i begyndelsen af august, den anden i begyndelsen af september. Men også i dag eksisterer der brændende stridsspørgsmål mellem forskellige lande. Disse stridsspørgsmål har allerede ført til blodsudgydelser og lader ane uheldssvangre ting,« sagde paven.

Paverne og de to verdenskrige

Paul VI mindede først om Pius XII's fredsappel om aftenen den 24. august 1939: Paul VI stod dengang ved pavens side, mens budskabet blev oplæst i radioen. Pius XII talte den aften som en Guds profet til folkene og deres ansvarlige ledere. Han sagde: »Retfærdigheden baner sig vej ved fornuftens kraft, ikke med våbenmagt. De riger, der ikke er grundlagt på retfærdigheden, bliver ikke velsignet af Gud. En fra moralloven løsrevet politik forråder dem, der har villet det således. Faren truer, men der er endnu en frist! Intet er tabt ved freden — alt kan tabes ved krigen. Måtte menneskene besinde sig og igen begynde at forhandle . . .«

Disse ord forblev upåagtede af dem, der drømte om en hurtig og afgørende krig, der skulle føre dem til magt og ære, sagde Paul VI. En uge senere brød krigen ud. Det var den anden verdenskrig. Havde man da intet lært af den første, hvis 50-årsdag vi for nylig mindedes? spurgte Paul VI. Havde de mange millioner dødsofre, forkrøblede og sårede, alle de forældreløse børn og de uoverskuelige ødelæggelser været forgæves? Ganske vist havde man også efter den første verdenskrig gjort ædle og stort anlagte forsøg på at samle folkene i et fredsfællesskab, men man var endnu ikke tilstrækkelig gennemtrængt af den tillid til sandhed og kærlighed, der må beherske sindene i det internationale samkvem, hvis menneskene skal kunne mødes som brødre og i fællesskab skabe en verden, der er opbygget på gensidig agtelse og almindelig velstand.

Også før den første verdenskrigs blodige skuespil havde vore forgængere indtrængende hævet deres stemme for at formane og besværge, fortsatte Paul VI. Det er forkert og simpelt hen uhistorisk, når man vil give en så mild og menneskevenlig pave som den hellige Pius X medskylden for krigsudbruddet i 1914. Men selv det har man vovet at skrive. Alle, der har gennemgået denne krig, vil mindes Benedikt XV's bekendte og så frygteligt sande ord om krigen som et »nytteløst massemord«.

Magtbalancen i dag en illusion

Dengang fandt Kristi stedfortræders ord kun et sparsomt og ufrugtbart ekko hos dem, der bar regeringsansvaret og bestemte den offentlige mening. Og det til trods for at disse ord var som talt ud af folkenes hjerte, men først sent fandt genklang hos de lærde og historikerne. Den mangel på tillid, som pavernes formaninger er stødt på, kan dog ikke fratage os modet til at forny vore advarselsråb for freden, når som helst det historiske tidspunkt og vort apostoliske embedes ansvar kræver det. De højtidelige og overbevisende ord, som vor umiddelbare forgænger pave Johannes XXIII har rettet til verden i sin rundskrivelse »Fred på jorden«, har ikke lydt forgæves. Verden har fornemmet visdommens og godhedens dobbelte gave i disse ord. Skulle ikke netop årsdagene for begge verdenskrigene, der har farvet vort århundrede med deres blod, være en anledning til at tage imod disse fredsbudskaber og til at holde os deres levende og indtrængende formaning for øje?

Vi er i dag vidne til en udvikling, der må vække bekymring. Man opgiver de fundamenter, hvorpå freden skal bygges, og som man formodede var blevet menneskenes faste eje efter de tragiske erfaringer de havde gjort i de to verdenskrige. Samtidig er man vidne til, at visse farlige forestillinger genoplives og på ny fører til en kortsynet jagen efter en magtbalance, der ikke kan være andet end en usikker våbenstilstand nationerne og ideologierne imellem. På ny fordunkles opfattelsen af menneskelivets helligbed og ukrænkelighed. På ny vurderer man menneskene i tal og efter deres egnethed som krigspotentiel og ikke efter deres værdighed, behov og broderlige samhørighed.

På ny står vi over for en genoplivelse af spaltninger og modsætninger mellem folkeslag, stammer og kulturer. Denne genoplivelse næres af overdreven national stolthed, prestigehensyn, kapoprustning og sociale og økonomiske modsætninger. Igen opstår illusionen om, at man kun kan bygge freden på massemorderiske våbens frygtelige magt. Og mens man på den ene side skrider til storsindede, men svævende afrustningsforhandlinger, udvikler og perfektionerer man på den anden side den militære ødelæggelseskapacitet.

Frygt og afsky for krigen som et middel til voldelig løsning af internationale problemer bliver stadig svagere, mens krigeriske konflikter antændes forskellige steder i verden. Disse konflikter gør, at mæglingsorganernes egnethed til at bevare freden og til at fremme frie og ærefulde forhandlinger bliver stadig ringere.

Paven slutter med at sige: Selv om folkenes sikkerhed endnu stadig må bero på en legitim kollektivindsats af våbenmagt, må vi dog minde om, at denne sikkerhed langt bedre vil kunne bygges på gensidig forståelse, på storsindet gensidig tillid og på samarbejde til gensidig fordel og til gensidig hjælp — især til udviklingslandene.

Ny appel fra paven

Søndag den 30. august velsignede paven pilgrimmene i Castel Gandolfos gård og udtalte: Freden er ikke blot politikernes sag. Freden angår os alle. Den er ikke alene et politisk, men også et moralsk anliggende. Vi bør alle arbejde for fredens sag. Det kan vi gøre på to måder: For det første ved at opdrage os selv til en mentalitetsændring, hvorved vor tænkemåde formes efter fredens program og mål. Vi må give vor hele måde at tænke på, at leve på, at opfatte de sociale og internationale forhold på en evangelisk retning, der er broderlig, d.v.s. menneskelig, åben for alle løsninger, der ikke går ud på vold eller drab af den broder,

VALFART TIL HARALDSTED

Valfarten til Haraldsted finder sted den 19.-20. september. Der er afgang fra Københavns Hovedbanegård med Kalundborgtoget lørdag den 19. kl. 13.43 og deltagerne mødes i afgangshallen kl. 13.30. Valfarten — en tur på ca. 30 km — begynder straks ved ankomsten til Valsø kl. 14.38. Ca. kl. 17.15 ankommer man til Lille Eigtvedgård, hvor der spises aftensmad og er adgang til skriftemål. Indkvartering i laden. Søndag kl. 8 går valfarten videre til kapelruinen, hvor messen læses. Derefter er der hvil, frokost og besøg i Haraldsted Kirke, og kl. 12.30 går turen tilbage til Valsø, hvorfra der er afgang med toget kl. 16.14. Ankomst til København H. kl. 17.11.

Valfarten ledes som sædvanlig af mgr. Kjeld Geertz-Hansen.

---

vi ikke er enige med. Det drejer sig her ikke om en pacifisme, der er en fornægtelse af et folks rettigheder eller en lydighedsnægtelse over for en lovlig myndighed. Den anden måde at kæmpe for freden på definerede paven således: Vi bør betragte freden ikke blot som menneskeværk, men som en gave fra Gud.

Kommentarer til fredsappellen

I en leder i anledning af pavens fredsappel bemærker *New York Times*, at paven erklærer magtbalancen for en illusorisk sikkerhed og fortsætter: »Skrækbalancen er sikkert det bedste håb, stormagterne i øjeblikket har om at undgå en krig. Gengældelsesprincippet er hverken ophøjet eller moralsk, men praktisk. Ingen vestlig statsmand vil benægte værdien af Paul VI's ord, men ingen vil på den anden side reducere sit lands våben i en verden, hvor demokraterne er i mindretal. Det betyder dog ikke, slutter bladet, at Paul VI's fredsbestræbelser skulle være forgæves. Verden har brug for røster som pavens til at advare og give håb.«

Det jugoslaviske »*Borba*« skriver i en kommentar, at paven placerer kampen for freden over alle ideologiske stridigheder. Paven fordømmer ikke blot krigen, men også alle bestræbelser på at sikre freden ud fra magtpositioner. Bladet minder om, at paven taler i »sin Guds navn«, og at senator Goldwater gør det samme. Bladet konkluderer: »Det ser til syvende og sidst ikke ud til, at de to mænd tror på den samme Gud.«

Efter Århus-mødet

»Hvad kom der ud af de kristne teologers møde i Århus?« Det er nærliggende at stille dette spørgsmål, når man, som enhver oprigtig kristen, længes efter enhed i troen. Især når man på nært hold har oplevet disse alvorlige, yderst vanskelige og møjsommelige forsøg på at nå et større eller mindre skridt fremad mod enheden — eller i det mindste mod en indbyrdes forståelse. Men næst efter »la passion de l'unité« — begejstringen for Kristi Legemes enhed — har den økumenisk sindede kristne imidlertid brug for tålmodighed. Da den økumeniske bevægelse begyndte, troede man, at enheden ville være nær forestående. Men optimisterne fra datidens Lausanne- og Edinburgh-konferencer i 1927 og 1937 er nu blevet til Kirkernes Verdensråds besindige og vise fædre. Det er dem, der må minde os om, at vi ikke skal vente den fulde forsoning i løbet af vor levetid. Det ville dog være utaknemmeligt, hvis man lukkede øjnene for alt det, Helligånden virker i kirkerne. Der sker meget nu, og der skete også noget denne gang i Århus.

I skyggen af sidste års Montrealmøde

Århusmødet lå i forlængelse af — og tillige i skyggen af — den store verdenskonference i Montreal i fjor. Det væld af initiativ, ny indsigt og fremgang, der blev udløst i Montreal, skal nu i de kommende år kanaliseres i regelmæssige studier. Hvad der i Montreal endnu var uoverskuelig og forvirrende mangfoldighed, antager nu fastere former. Det er i dette perspektiv, man må se Århusmødet. Dette møde var ikke planlagt med henblik på noget øjeblikkeligt resultat i form af genforening mellem kirkerne. Faith and Order er en underkommission under Kirkernes Verdensråd, hvor teologer fra alle medlemskirker arbejder med de teoretiske problemer, som kirkernes genforening stiller på længere sigt. På konferencen mellem de 500 teologer i Montreal blev retningen for studierne afstukket. Nu gælder det om at forberede Kirkernes Verdensråds næste generalforsamling i 1968.

Monsignore Peter Schindler bor fra 1. september N. Jespersensvej 25, København F. Telf. GO 7147. Træffes 11-12, mandag 17-18.

Vi beklager, at vi tidligere har meddelt, at træffetiden var fredag.

(Red.)

Kirkens forhold til verden

Blandt de emner, der blev forelagt i Montreal, og som det er hensigten at uddybe nærmere i de kommende år, kan nævnes teologien om skabelsen og frelsen. Adskillige gruppemøder i Århus beskæftigede sig med disse emner. Det kan ved første øjekast synes at være et alt for teoretisk arbejde fjernt fra de praktiske problemer angående kirkernes genforening. Men man må ikke glemme, at Kirken er Guds Rige midt i denne verden, og netop denne kendsgerning giver anledning til mange forskellige opfattelser af forholdet mellem Kristi Kirke og verden. Disse opfattelser spænder fra nogle protestanters mening om, at den synlige kirke kun er en rent midlertidig og rent jordisk sammenslutning af troende, til de ortodokse kirkers opfattelse af kirken som en foregriben af Himmeriget her på jorden. Studiet af skabelsens plads og værdi er således nødvendig for den indbyrdes forståelse kirkerne imellem på et højere plan.

Noget lignende gælder frelsen, idet kirken er stedet, hvor verden frelses. Men er det en frelse *ud af* denne verden eller *i* verden? I lyset af alle disse overvejelser har man i Århus ændret titlen for denne del af studieprogrammet til »Skabelse, nyskabelse og Kirkens Enhed«. Det sidste led blev foreslået af professor Skydsgaard. Og det er sandelig et centralt problem: Hvis hele målet er de kristnes enhed, *hvilken enhed* er det så, man efterstræber?

I denne forbindelse kan nævnes et andet problem. I 1952 havde kommissionen på sit møde i Lund opkastet spørgsmålet om, i hvilken forstand eukaristien, d.v.s. messen, er et offer. Nu er tiden måske inde til at studere eukaristien som *enhedens sakramente*. Sådan forstås det i øvrigt i Det nye Testamente. Den største skandale inden for kristenheden er, at netop enhedens sakramente markerer skillevæggen mellem kirkerne. Det springer i øjnene, når man overværer adskilte brødres gudstjeneste, som man f.eks. havde lejlighed til det ved mødet i Århus.

Af andre emner kan nævnes Helligåndens virke i kirken, specielt hvad angår kirkernes forfatning og struktur, og Helligåndens virke i forhold til embedet i kirken. Der foreligger endvidere forslag

Fortsættes side 19

KATOLSK UGEBLAD

Vort ansvar

Vi står overfor to vigtige begivenheder, der hver på sit plan kræver vor fulde medleven. Her tænkes på åbningen af koncilets tredie samling den 14. september og folketingsvalget den 22. september.

De færreste af os er vel i tvivl om, at valgdagen er en af de lejligheder, ved hvilken den skoling, som vort kristne liv forhåbentlig også betyder for os, kommer på en prøve. Det betyder ikke, at vi som katolikker skal føle os moralsk forpligtede til at sætte kryds ved en ganske bestemt liste. Tværtimod er det helt i orden, at vore kryds for eksempel både vil kunne findes på de konservatives og folkesocialisternes lister, bare for at nævne et par af de mange muligheder.

Den tanke at oprette et kristeligt-demokratisk parti her i Danmark er der ikke noget realistisk grundlag for, og det er vist også godt det samme, da sporene jo skræmmer visse steder. Det kan nemlig let komme til at betyde bånd både på det i vort sind, der repræsenterer det kristelige, og på det, der repræsenterer det demokratiske, og faktisk virke hæmmende for den harmoniske forening af to begreber, der i virkeligheden klæder hinanden så godt.

Faktisk er staten meget bedre tjent med, at vi – som det antydes i en artikel andetsteds her i bladet – de forskellige steder vi er sat, gennem en samvittighedsfuld indsats viser, at vi er os vort kristne ansvar bevidst. Vi vil på denne måde være med til at virke samlende på de forskelligartede kræfter, som et demokratisk samfund uvægerlig må bestå af – således at staten på den mest effektive måde kan tjene den enkelte borger. For staten, det er os.

Og lige så lidt som statens og samfundets vel bør ligge i et fåtals hænder, skal Kirkens og koncilets sag være en byrde, som hviler på biskopper og præster alene. Vi må støtte med vor forbøn (som i parentes bemærket heller ikke er spildt, når det gælder det politiske liv), men også gennem samvittighedsfulde studier, der i koncilets ånd er ledet af ønsket om at komme til at skelne mellem indgroede vaner og evige sandheder. Også for koncilets vedkommende må vi *alle* være os vort ansvar bevidst. Fordi Kirken, det er os.

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

En række fornemme skuespillere fører i forening med instruktør, fotograf og komponist »Becket« frem til sikker kunstnerisk sejr, mener Helge Kristensen, der betegner den engelsk-amerikanske film som en stor oplevelse

Kun kort tid efter verdenspremieren har filmatiseringen af Anouilhs skuespil »Becket« haft sin førsteopførelse i Danmark. Filmen kommer hertil med stort ry, og lad det være sagt med det samme: den skuffer ikke, den er en stor oplevelse.

Som bekendt handler skuespillet om venskabet mellem normannerkongen Henrik II og hans angelsaksiske hofmand, Thomas Becket, som først gøres til Englands kansler og senere efter kongens befaling til ærkebiskop af Canterbury. Henrik har håbet at få en eftergivende prælat som den engelske kirkes primas, men han skuffes sørgeligt, for Becket tjener nu Gud og Kirken med samme trofasthed, som han før tjente kongen, og da der bliver tale om åben konflikt, viger Becket ikke en fodsbred. Kongen vil ham til livs gennem falske anklager, og Becket er nødt til at flygte til Frankrig for derfra at kunne føre sin sag frem for paven. Denne er indstillet på en fredelig løsning og opfordrer Becket til at blive i et kloster i Frankrig. Den mægtige ærkebiskop finder sig ydmygt i at passe klosterets stald. Der er bare det ved det, at han føler sig alt for lykkelig her, livet bliver ham alt for let. Det kan ikke være Guds mening med ham. Ved den franske konge kommer der et forlig i stand mellem Henrik og Thomas Becket, der kan vende tilbage til sit ærke-

Peter O'Toole som Henrik II og Richard Burton som hans kansler, Becket.

Den sublime skinsyge

bispesæde. Hans tilstedeværelse i England er imidlertid kongen en stadig pinsel og under et drikkelag lader Henrik skinne igennem, at han gerne så Becket død. Nogle tomhjernede krigsfolk tager deres herre på ordet og myrder ærkebiskoppen foran alteret i selve Canterbury-domkirken. Men i døden sejrer Becket. De underkuede angelsaksere rejser sig mod normannerne og for at redde tronen må kongen gå Canossagang til Beckets grav i Canterbury-katedralen.

Filmen begynder med kongens bodsvandring, og allerede i de første billeder mærker man, at det er en virkelig kunstner, nemlig instruktøren Peter Glenville, der har stået i spidsen for det filmiske masseapparat, som ellers ikke så sjældent virker hæmmende for den virkelige kunst. »Becket« er en af de flotteste film, vi har set til dato, men pragten er kun en ramme om det dybt alvorlige, menneskelige drama — og hvilken ramme! Først og fremmest er der Canterburykatedralen, der er rekonstrueret i studiet — et vidunderligt rum af fornem renhed. Og der er de dejlige engelske landskaber, grønne og friske, der er den uendelige strandbred, hvor Henrik og Becket har deres sidste møde, og der er prægtige middelalderbyer — i visse scener vist i et fantastisk panorama. *Laurence Rosenthal* har komponeret en ledsagemusik, som er meget engelsk i tonen. Han gør megen brug af gregoriansk koral, og sangen klinger godt i de smukke scener.

Anouilh selv, der har god forstand på film, skal være godt tilfreds med manuskriptet, som da også yderst loyalt følger grundteksten. Anouilh har jo en omfattende produktion bag sig, og den kurve, man kan tegne over den, er vel noget ujævn, men der er så sandelig arbejder blandt hans stykker, der er det helt sublime teater, »Ornifle« for eksempel og »Becket«. Hans styrke ligger i den klare, vittige replik, og vi har da heller ikke siddet så længe i biografen, før latteren runger over gnistrende vittige replikker.

Hvad den politiske side af historien angår, er der lagt vægt på modsætningen mellem sakserne og normannerne (det er noget vi kender til bunds, når vi kan vor »Robin Hood« og »Ivanhoe«!). I psykologisk henseende er der tale om Henrik II's dybe kærlighed til Thomas Becket. Denne kærlighed kan naturligvis tolkes forskelligt, men i filmen er der fra Henriks side tale om en platonisk venskabsfølelse, selvom han dog med en egen sadisme tager netop den kvinde, som elsker Becket. Henriks venskab for Becket er under alle omstændigheder af en egen lidenskabelig art. Becket er en lysende intelligens, der både kan klare kongens modstandere i statsrådet og indtage byer uden et sværdslag. Han følger troligt Henrik på jagt, hvad enten det er efter piger eller efter råvildt. Og han kan sige netop det rigtige ord, når kongen på grund af sine huslige problemer er tynget af livslede.

Henriks rolle er uden tvivl den, der har interesseret Anouilh mest, og måske har han i den rastløse, kyniske og desillusionerede normannerkonge fundet noget af sig selv. I hvert fald har Henrik

Fortsættes side 13.

Biskopperne indtager atter deres pladser i Peterskirken . . .

På mandag begynder Vatikankoncilets tredje samling. En mere effektiv tilrettelæggelse skulle sikre, at arbejdet gik lettere fra hånden, men det menes dog, at endnu mindst en samling skulle blive nødvendig. Her bringer vi en oversigt over de emner, tredje samling skal behandle.

Mandag den 14. september åbnes i Peterskirken Vatikankoncilets tredje, men næppe sidste samling, som vil vare til først i november. De mange koncilfædre er atter stævnet til Rom, blandt dem også biskop Suhr, fulgt af vor forbøn om, at alt må forløbe godt.

Kirken har ved koncilet taget to skridt frem ad selvbesindelsens og fornyelsens vej, sådan som det også er Paul VI's ønske, klart udtrykt i hans rundskrivelse »Ecclesiam suam«. Nu skal der tages et nyt skridt. Der vil i de to efterårsmåneder blive arbejdet mere effektivt end før som følge af en mere rationel tilrettelæggelse af arbejdet, hvorved tidsspilde og gentagelser undgås.

Kommissionerne har arbejdet ihærdigt sommeren igennem. I foråret fik funktionærer og eksperter besked på at bevare tavshed om forberedelserne til tredje samling, og især måtte de ikke fremsætte deres egne meninger om spørgsmålene. Koncilfædrene skal have arbejdsro og stå så frit som

FORAN VATIKAN KONCILETS TREDJE SAMLING

muligt. Selv pave Paul har understreget, at han i sin rundskrivelse ikke ville foregribe noget af, hvad koncilet måtte bestemme. Paven ønskede at opmuntre uden dog at undlade at fremhæve nødvendigheden af visse ting, deriblandt »fattigdommens ånd«, så kirken kan fremtræde i større beskedenhed og mere i sin stifters ånd, og paven venter, at koncilfædrene går i spidsen og giver et godt eksempel.

Det vældige stof, der var tilbage selv efter to koncilsamlinger, er nu blevet sigtet og koncentreret. Ved afslutningen af anden samling var der 17 skemaer. Af dem er der nu kun 6. Det øvrige stof er fordelt på 6 »forslag«, som vil komme til afstemning, medmindre biskopperne bestemmer noget andet.

Disse 6 forslag drejer sig om de orientalske kirker, missionerne, ordnerne, præsterne, præsteuddannelsen og de katolske skoler.

Endelig vil der blive et »votum« om ægteskabets sakramente.

Det skema, der skal begyndes med, er det, der hedder »Om Kirken«. Seks af dets kapitler blev drøftet sidst. Nu er to nye kommet til, et om Jomfru Maria og et om Kristi genkomst og Kirkens eskatologiske karakter. Som det vil huskes, var der oprindelig planlagt et særskilt skema om Gudsmoder, og det er der stadig biskopper, som kunne have ønsket.

Så følger skemaet om biskopperne og deres hyrdegerning i Kirken. Her vil der blive stemt om ændringsforslag til de allerede behandlede kapitler.

Tre af kapitlerne i det »økumeniske skema« blev allerede drøftet under anden samling. Nu skal der føjes to »erklæringer« til. Den enes emne er religionsfriheden, – den anden angår jøderne. Det er to ting, som observatørerne med spænding ser hen til. Fra arabisk side har der været givet udtryk for ængstelse for det med jøderne. Man har villet opfatte det som en art tagen parti for staten Israel. Fra Vatikanet er de arabiske henvendelser imidlertid blevet besvaret med en forsikring om, at der udelukkende er tale om noget religiøst.

Om skemaet, der nu hedder »Om den guddommelige åbenbaring«, gik debattens bølger som bekendt højt, og det forelagte skema blev forkastet på første samling. Nu undgår man udtrykket »åbenbaringens to kilder« (Skrift og tradition). Kardinal Beas sekretariat for Kirkens enhed har været med til at redigere en ny tekst, og der ventes ikke hindringer for skemaets vedtagelse i den nye form.

Skemaet om lægfolkets apostolat nåede lige at blive forelagt i sidste samling. Nu skal det drøftes. Her vil de læge observatører følge ekstra godt med (og måske ønske, at der blev talt andre sprog end latin). Vil der denne gang også være kvinder iblandt dem? Der er i mange kredse en voksende stemning for det.

Endelig det så ofte omtalte og med så mange vanskelige spørgsmål ladede »Skema 17« om »Kirken i den moderne verden«. Det er blevet redigeret om og om igen. Det synes, som om teksten nu hovedsagelig indeholder udtalelser af almindelig karakter. Skemaet omfatter desuden 5 afsnit: den menneskelige person i samfundet, ægteskab og familie, kulturen, det økonomiske og sociale liv, de internationale forhold og freden. Disse 5 tekster synes at skulle sættes under afstemning i aulaen uden forudgående diskussion – det vil sige, at denne må være sket forud i kommissionen. Der indgår meget eksplosivt stof i indholdet: jordreformer, markedsproblemer, militære spørgsmål og atomproblemet. Her gør de yderst forskellige forhold rundt om i verden sig gældende, og det synes at skulle være en løsning, at de lokale biskopper selv fremover skal afgøre problemerne ud fra de almindelige kristne principper, som skemaet slår fast. Der er dog en del »reformvenlige«, som kunne ønske, at der

i den tekst, der kommer til afstemning, blev givet *lidt* mere detaljerede anvisninger, just fordi visse problemer presser så stærkt på: den økonomiske udvikling i verden, familiens problemer, ejendomsproblemet f.eks. Det sidstnævnte problem finder de oversøiske biskopper, at man ser lovlig meget i vesteuropæisk lys. Tavshed herom kunne tolkes som manglende vilje til at vække de kristnes samvittighed og ansvarsfølelse.

Forudsat altså, at det nye »Skema 17« overhovedet når frem i tredje samling... Tiden er kort, blandt andet fordi den eukaristiske kongres i Bombay finder sted 10. november, og et stort antal biskopper skal deltage i den.

Ellen Nielsen

FREDERIK WILHELM KRAFTS LEGAT

Direktør Frederik Wilhelm Krafts Legat meddeler, at legatuddelingen vil finde sted den 5. december 1964. Bevilligede legatportioner vil gennem Bikubens Forvaltningsafdeling blive fremsendt i første halvdel af januar måned 1965.

Legatets formål er at yde støtte til ordenssamfund, stiftelser og institutioner henhørende under den katolske kirke i Danmark til fremme af den katolske kirkes arbejde her i landet.

I henhold til legatfundatsens § 7 skal ansøgninger om støtte fra legatet indsendes til legatbestyrelsen »med udførligt motiveret angivelse af det eller de bestemte formål, hvortil støtte søges, og legatbestyrelsen har pligt til at påse, at eventuelle bevillinger fra legatet anvendes til de angivne formål, ligesom legatbestyrelsen normalt bør kræve specificeret regnskab for bevilligede beløbs rette anvendelse indsendt inden en vis frist og forbeholde sig krav om tilbagebetaling, såfremt tilfredsstillende regnskab ikke rettidigt indsendes og såfremt bevilligede beløb ikke anvendes efter deres formål indenfor en efter bestyrelsens skøn rimelig og passende tid.«

Ansøgninger må være legatbestyrelsen i hænde senest den 1. november 1964. Legatets adresse er: Direktør Poul Hjorth, Købmagergade 13, København K.

De mange bud - og det ene

Moderne ateister, der med en vis nysgerrighed studerer kristendommen, siger ikke sjældent: »Hvor er den religion dog indviklet!« Disse mange dogmer, anskuelser, teorier og meninger... Det er jo slet ikke til at finde ud af. Læren om Treenigheden, om Kristus, om Maria, om Kirken, om sakramenterne, skærsilden, aflad og så videre: denne brogede mangfoldighed kan forvirre. Findes der da ikke ét princip, der forklarer hele den tilsyneladende usammenhængende fylde af religiøse sandheder?

Samme vanskelighed viser sig, når det drejer sig om katolicismens moral. Der findes de 10 Guds bud og Kirkens 5 bud, men dertil kommer desuden de mange kirkelige forordninger og regler, for slet ikke at tale om den kirkelige retsbogs over 2000 paragraffer. Hvis man dertil føjer, at hele dette kompleks af moralregler er blevet gennemarbejdet af moralteologerne, som har tolket det, ofte på forskellig vis, står den jævne kristne over for en ligefrem forvirrende fylde af bud og forbud. Spørgsmålet »Hvad må man, og hvad må man ikke?« er ikke altid let at besvare. Det israelitiske folks forfaldsperiode kendetegnedes ved en voldsom og unaturlig forøgelse af den slags moralske bud og forbud. Men Kirken er også udsat for denne fare. Hvor er evangeliets enkle klarhed i denne ofte forvirrende mangfoldighed?

Det var omtrent situationen, da en af de »lovkyndige« stillede Jesus det underfundige spørgsmål: »Hvilket bud i loven er det største?« Den mand, som stillede dette spørgsmål, var »moralteolog«. Han vidste sikkert besked om alle problemer, kunne løse alle vanskeligheder og havde sine egne meninger om netop dette problem. Men han stillede spørgsmålet ikke af indre nød, men fordi han ville fange Jesus. Han var en dialektiker, der kunne diskutere og snakke om problemerne; en, der havde læst om de nyeste teorier. Han var ikke en praktiker, der virkelig ville hjælpe menneskene. Havde Jesus nævnt et bestemt bud i loven, ville han sandsynligvis have spillet et andet bud ud mod det af Jesus angivne. Der havde udviklet sig en diskussion, en tom snak uden indhold og personlig afgørelse. Hvordan klarer Jesus denne konkrete situation? Han skærer lige igennem. Han foretager en genial tilbageføring. Han reducerer de mosaiske loves forvirrende og brogede mangfoldighed til en enhed og en bærende grundpille. Kærlighed til Gud og kærlighed til menneskene: det er det hele, det er alt. Alt andet indeholdes i dette ene. Alt andet er kun en udfoldelse af dette enkle og ene. Som frugten findes i blomsten, således er al moral skjult til stede i budet om kærligheden. Og ser man nøjagtigere efter, drejer det sig ikke engang om to bud, men kun om ét. Thi kærlighed til Gud og kærlighed til næsten er som to sider af én medalje. De kan ikke skilles ad, – de hører uadskilleligt sammen. Kærligheden er hele det moralske livs prægekraft og form. Derfor kan Augustin også sige: »Hav kun den virkelige kærlighed, så kan du

»Kærlighed til Gud og kærlighed til menneskene, det er alt . . .«

gøre, hvad du vil!« Hvis du virkelig har denne enkle og ægte kærlighed, vil du næsten instinktivt gøre det rette i alt, hvad du gør.

Jesus er den geniale forenkler. De mosaiske loves komplicerede og forgrenede system reduceres af ham til noget ganske enkelt: Elsk Gud og din næste. Disse to centrale steder findes i Det gamle Testamente ikke i samme tekst. Men Jesus tager dem ud af deres respektive sammenhæng og samler dem til en enhed. Denne to-enhed (= kærlighed til Gud og til menneskene) er den kristne livsførelses inderste kærne. De to ting kræver hinanden. Uden kærlighed til Gud bliver al menneskekærlighed let til tom humanisme. Uden kærlighed til mennesket bliver Gudskærlighed til sublim egoisme. Men denne to-enhed burde være den livgivende form i al vor moralske adfærd. Uden den bliver vi til »legalister«: vi opfylder måske i det ydre Guds bud, men vort hjerte er ikke med. Det bliver til moralsk tomgang. Maskinen drejer og bevæger sig, men mennesket er fraværende. Kærlighed til Gud med sit totale krav: »af hele dit hjerte, af hele din sjæl og af hele dit sind«. I stedet for det sidste ord har den hebraiske urtekst »styrke«. Men Det nye Testamente har brugt den græske oversættelse, hvor der i stedet for »styrke« står »sind«. Som om det ville sige: også vort »sind«, vor »tanke«, skal være gennemtrængt af kærlighed til Gud. Vort intellektuelle liv kan ikke adskilles fra vort forhold til Gud. Denne kærlighed til Gud er et »bud«: vi »skal« elske Gud. Denne »pligt« til at elske Gud er et resultat af Guds kærlighed til os. Vor kærlighed til Ham er et svar til den Gud, som har elsket os først. Vort an-svar er et svar på Hans kalden. Men denne kærlighed til Gud må udmøntes i kærlighed til menneskene: du skal elske næsten som dig selv. Det er det »nye« bud, som Kristus har bragt. Vor kærlighed til Gud skal vise sig i kærlighed til næsten, til enhver næste. Helt forståeligt bliver dette »nye« bud først, når vi tænker på Guds åbenbaring i Jesus Kristus. »Således elskede Gud verden, at han gav sin Søn den enbårne, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv.« Kærlighed er derfor kristendommens nøgleord. I vor tid kaldes Kirken til en dialog med verden. Hvordan skal vi gøre vor tro forståelig og antagelig i denne verdsliggjorte verden? Der kan kun gives ét svar. Troværdig alene er kærligheden.

H. Roos S.J.

Det er svært at vælge

Det har siden krigen været et åbent og ofte diskuteret spørgsmål, hvor meget de danske vælgere i grunden interesserer sig for det danske folkestyre og for valgene; men da det nu meddeles, at der er indkommet mellem 10-15.000 spørgsmål til fjernsynets valgudsendelser, kan det næppe benægtes, at interessen er stor, og at der er meget, vælgerne gerne vil have besked om.

Vi katolikker i Danmark skulle helst ikke føle os uden for alt dette. Vi lever i Danmark lige så meget som alle andre, og de politiske problemer er vore i samme grad, som de er vore landsmænds.

Ligegyldigt hvad vi er, gårdmænd eller husmænd, funktionærer, direktører, arbejdere, håndværkere eller lærere, så stiller vort liv og vort arbejde en række problemer, som skal løses. Det kan være lønproblemer, sikring af alderdommen, spørgsmålet om at skaffe penge til at begynde sin egen virksomhed eller blot noget så enkelt som at få en passende bolig. Alle disse problemer har vi fælles med alle andre danske, og det skulle bestemt ikke være sådan, at vi følte os sat udenfor, fordi vi var katolikker.

Imidlertid må det heller ikke være sådan, at vi er tilbøjelige til at tro, at alle de politiske stridsspørgsmål, vi hører og læser om, skyldes, at landets befolkning ikke er katolsk, sådan at alle politiske problemer ville være til at overse, hvis blot den blev det.

I det øjeblik vi skal træffe et valg om, hvor vi vil stemme, må vi, og skal vi, gøre os klart, hvad der er *vore* problemer, hvad *vi* hver især gerne så blive anderledes, og dernæst se på, hvilket parti af de 11, der indtil nu har meldt sig, der synes nærmest til at kunne hjælpe os.

Men vi er også kristne og bør lade os lede af troen fuldt så meget som af de rent menneskelige problemer, der optager os.

Vor tro skal altså være med til at lede os, når vi skal vælge parti.

Vi ved, at vi som kristne skal have omsorg for andre, men mere direkte får vi vejledning gennem de pavelige rundskrivelser og pavens taler.

Med de erfaringer, jeg selv har gjort, er jeg overbevist om, at alt for få danske katolikker sætter sig ind i disse rundskrivelser, for eksempel pave Johannes XXIII's »Mater et magistra« og »Fred på jorden«. Det er imidlertid nødvendigt, at vi gør det, hvis vi skal kunne sige, at vi nogenlunde rimeligt lader os lede af troen også i det politiske valg.

■

Også vor nuværende pave, Paul VI har allerede i en tale her i sommer udtalt sig om en række økonomiske problemer.

Der gives ingen brugsanvisning, kun retningslinier i de pavelige rundskrivelser, og dem må vi så følge i vores egen situation og anvende på bl.a. dette valgs konkrete spørgsmål.

Lad os tage nogle ganske enkelte punkter frem fra den forrige paves rundskrivelser. I »Mater et magistra«, p. 28, citeres Pius XI: »*Det er helt igennem fejlagtigt, hvis man i kapitalen alene eller arbejdet alene ser den eneste årsag til alt, hvad deres forenede anstrengelser producerer. Det ville være helt uretfærdigt, hvis den ene af dem frakendte den anden dennes indsats og krævede hele udbyttet for sig selv.*«

Blandt de emner, der er oppe i tiden, selv om de måske ikke vil blive omtalt direkte under selve valgkampen, er arbejdernes medbestemmelsesret. Om dette emne skriver rundskrivelsen (p. 32): »*Vi går nu videre efter vore forgængeres linier og peger på det rimelige i arbejdernes stræben efter at tage aktiv del i livet i de foretagender, hvor de er ansat og arbejder ... Et menneskeligt syn på foretagendet vil uden tvivl opretholde den nødvendige myndighed og effektivitet i*

Ved det kommende valg vil vi blive stillet over for en lang række forslag fra partierne angående kildeskat, boligpolitikken, tillægspensionens udvidelse til alle borgere, u-landshjælp og NATO for blot at nævne nogle, skriver adjunkt, cand. mag. Oluf Bohn i denne artikel om vort politiske ansvar. Det er væsentlige problemer, og de kan ikke blot afgøres ud fra egne interesser, mener artiklens forfatter.

én ledelse. Men de daglige medarbejdere kan ikke reduceres til blot at være stumme udførere af ordrer, uden mulighed for at gøre deres erfaring gældende, og være totalt passive over for de bestemmelser, der regulerer deres arbejde.«

Rundskrivelsens indhold dækker nok stort set andre lande bedre end Danmark, men dens ånd kan i høj grad virke inspirerende på læseren. Der er imidlertid et emne, som absolut kan tale til os i dag (p. 53): *»Vor tids største problem er vel nok forholdet mellem de allerede økonomisk udviklede lande og dem, der først er på vej dertil... Den solidaritet, der knytter alle mennesker sammen til én familie, pålægger de nationer, der har materielle goder i overflod, den pligt, at de ikke er ligegyldige over for de samfund, hvis borgere kæmper mod fattigdom, nød og sult og ikke engang nyder de elementære rettigheder, den menneskelige person har krav på.«*

Endelig vil jeg til slut citere fra afslutningen (p. 80): *»Når man i borgerlige sager og institutioner er lydhør for åndelige værdier og overnaturlige mål, kan det ikke undgå at have en gavnlig virkning også for de særlige borgerlige formål. Den guddommelige Mesters ord bevarer stadig deres gyldighed: 'Søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt andet gives jer i tilgift.'«*

Pave Johannes' åndelige testamente er nok »Fred på jorden«, og også herfra kan vi hente god inspiration. *»Som individer og ved hjælp af sammenslutninger er mennesker forpligtede til at arbejde for det fælles vel, hvilket først og fremmest medfører, at deres egne interesser må tilpasses andres behov, og at de må tilrettelægge deres indsats efter de retningslinier myndighederne har truffet efter retfærdighedens principper... De handlinger, en ansvarlig regering påbyder, bør være af en sådan art, at de... direkte fremmer samfundets vel.«* (p. 21).

Der kunne citeres meget mere, men allerede det nævnte vil være en vigtig ledetråd ved valget den 22. september.

Ved dette valg vil vi blive stillet over for en lang række forslag fra partierne angående *kildeskat, boligpolitikken, tillægspensionens* udvidelse til alle borgere, *u-landshjælp* og *NATO* for blot at nævne nogle.

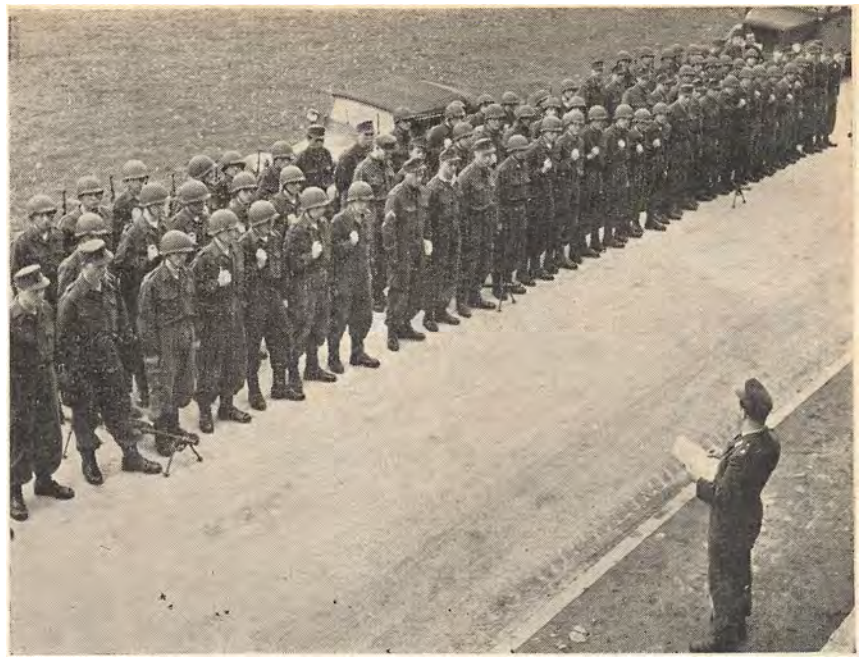

NATO er et af de spørgsmål, partierne stiller os over for.

Dette er væsentlige emner, og de kan ikke blot afgøres ud fra egne interesser. Her må vi tænke som kristne mennesker.

Kildeskat vil sige en skattebetaling, hvor skatten afkræves samtidig med, at lønnen udbetales. Sagen drøftes meget energisk, men det er efter min mening et valg imellem to afgørende forhold, der vil være bestemmende for, om man går ind for den opkrævningsform, eller er imod den. Kildeskat vil have den virkning, at en husmoder kan holde op med at arbejde den dag, det er mest praktisk for hende. Skatten af hendes løn er betalt, så hun behøver ikke som nu at fortsætte enten for at spare det hele op til skatten, eller fordi skatten vil blive så høj, at hun ikke kan tillade sig at holde op.

Imod kildeskatten taler, at administrationen af skatten — efter hvad mange kyndige fra alle partier siger — vil blive meget dyrere, og denne fordyrelse skal betales af alle skatteborgere i det mindste i den form, at skatten ikke vil kunne sættes ned. Imellem disse to ting, skal der vælges.

Et andet stort spørgsmål er *boligproblemet*. Antallet af færdiggjorte boliger har siden krigens ophør hinket bag efter antallet af dem, der søger bolig. Årsagerne er mange og flere grunde er velforståelige, for eksempel at den voksende levestandard sætter borgernes boligønsker i vejret. Men når man betænker, hvilken produktionsindsats vort land i øvrigt kan opvise, må man utvivlsomt komme til det resultat, at der kunne have været ydet meget mere for at opnå bedre boligproduktion.

Men for at forholdene skal blive bedre, må der løses en lang række spørgsmål, som virkelig er alvorlige. Skal den lave husleje i det ældre byggeri forhøjes stærkere end nu, og pengene gennemgående bruges til at billiggøre nyere byggeri? Skal vi blot bygge os ud af boligmiseren? Kan man det? Eller skal alle murermestre og -svende gå ind for industrialiseret byggeri med udstrakt anvendelse af ufaglært arbejdskraft?

Der er nok at spørge om, og svarene er vanskelige.

Et spørgsmål, der er oppe i tiden, er, om alle de mange *organisationer*, der findes for de forskellige grupper lønmodtagere (de mange fagforeninger, de statsansattes og funktionærernes foreninger) skal ledes gennem LO, eller om man bør modarbejde en så voldsom koncentration af lønmodtagerne.

Alle partierne er i princippet enige om, at hele vort *undervisningsvæsen* skal udbygges mest muligt (skoler, teknikum, handelsskoler, universiteter o.s.v.). Der

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

EBM
ENGELSK BEKLÆDNINGS MAGASIN
Christian Walther
HORSENS

Bliv abonnent Det betaler sig for Dem

Det er svært at vælge

synes imidlertid at herske nogen uenighed om, hvor hurtigt det skal gå, for det koster jo penge. Skal dette byggeri fremmes, selv om det vil betyde nogen forsinkelse i udbygningen af alderdomsforsorgen? Er det sådan, at en udvikling af undervisningsvæsenet hurtigt vil blive indvundet gennem højere produktion og dermed give mulighed for at hjælpe de gamle, eller skal hensynet til de gamle absolut gå først?

Hvad de udenrigspolitiske spørgsmål angår, er de store partier langt mere enige. Men hvad hjælpen til *u-landene* angår, synes det at mangle på vilje til at øge denne effektivt. Som katolik må man ønske en hurtigere stigning i hjælpen, men denne stigning må afvejes mod en vurdering af, om vi ikke forsømmer noget vigtigere herhjemme, for eksempel udbygningen af den højere uddannelse, som også kan komme u-landene til gode i form af studieophold her og udsendelse af dygtige danskere.

Der kunne nævnes meget mere: *ejendoms- og grundspekulation, lønningernes størrelse, renteniveauet* o.s.v. Men det, der allerede er nævnt, har forhåbentlig været tilstrækkeligt til at vise, at valget i virkeligheden er svært. Vil man ikke let komme i den situation, at man kan være enig med et parti i løsningen af kildeskatspørgsmålet, mens man må give et andet ret i for eksempel boligspørgsmålets løsning? Eller kan det ikke ske, at man i et spørgsmål føler sig tvunget af sin samvittighed til at give retten til et parti, som i øvrigt vil skade ens almindelige situation og stilling i samfundet?

Imidlertid vil et resultat af læsernes overvejelser afgjort føre til, at de vil stemme på de forskellige partier og ikke blot støtte et og det samme. Det skyldes de almindelige problemer, vi hver især har, og at vi vurderer løsningerne forskelligt.

Hvad er der så vundet? Vi danner jo ikke nogen kristen enhedsfront.

Idet vi husker på, at vi ikke er ret mange katolikker i Danmark, er der vundet det, at vi som kristne har truffet vort valg. Afgørelsen vil betyde, at vi ikke står hadske over for vore modstandere, og at vi, hvis vi er medlemmer af et parti, i partiforeningen kan gå aktivt ind for forslag, som andre partier gør ret i at fremsætte. Afgørelsen vil også bevirke, at vi er præget af et vist medansvar for alle, og det vil afgjort påvirke vore omgivelser. Hvis vi tilmed har kunnet få os selv til på vælgermøder eller i et brev at fortælle et eller flere partiers kandidater, hvad vi hver især mener, så har vi gjort lidt til at ændre klimaet i den politiske verden og gjort politik mere alvorlig og forhåbentlig mere ærlig.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 13.: 17. søndag efter pinse (s. 714, grøn).
MANDAG den 14.: Korsets ophøjelse (s. 1074, rød).
TIRSDAG den 15.: Marias syv smerter (s. 1077, hvid). Ihukommelse af Nicomedes (s. 1077), martyr.
ONSDAG den 16.: Cornelius og Cyprian (s. 1078, rød), martyrer. Ihukommelse af Euphemia og lidelsesfæller (s. 1078), martyrer.
TORSDAG den 17.: Søndagens messe (s. 714, grøn). Ihukommelse af Frans af Assisis sårmærker (s. 1079).
Eller: Frans af Assisis sårmærker (s. 1079, hvid).
FREDAG den 18.: Josef af Cupertin (s. 1080, hvid), franciskaner.
LØRDAG den 19.: Januarius og lidelsesfæller (s. 1081, rød), martyrer.
SØNDAG den 20.: 18. søndag efter pinse (s. 734, grøn).

BECKET *(Fortsat fra side 5)*

nok de bedste replikker, og i *Peter O'Tooles* fremstilling er kongen blevet et helt menneske, en på én gang vittig galgenfugl og én, der mærker, at han ikke slår til, én der må have en ven ved sin side. Peter O'Toole præsenterer her fremragende skuespilkunst.

Richard Burton forsvarer Becket, en måske mindre taknemmelig rolle, da han skal repræsentere det overjordiske, eller rettere den, der må stå med det ene ben på jorden og det andet i evigheden. Men efter min mening slipper Burton særdeles godt fra det, måske blandt andet fordi han ikke forsøger at give udtryk for nogen »omvendelse« hos Becket. Denne er Henrik en trofast tjener. Han forsøger at være den, Henrik ønsker, han skal være, da han jo skylder kongen den for en mand af ringere stand så eftertragtede stilling som rigets næstfornemste person. Men Becket er en søgende sjæl, der leder efter den virkelige sag, han kan tjene. Kongen er jo bare et menneske blandt andre, og dette går op for ham, da han aftenen før bispevielsen bespiser de fattige og giver sit gods bort.

»Tilgiv mig, Herre,« siger han i sin bøn, »men jeg har aldrig moret mig så godt. Jeg tror ikke, du er en bedrøvelig Gud. Min glæde over at ribbe mig selv for alt må være et led i dine planer... Herre, er du vis på, at du ikke frister mig? Det synes mig alt for let.«

Hans autoritet var der allerede, da han irettesatte bisperne på kongens vegne. Nu, da han må irettesætte kongens tilhængere på Kirkens vegne — for at hævde Guds ære, som han kalder det — er han blot kommet derhen, hvor han selv har ønsket at komme, skønt han forinden forudså katastrofen for Henriks vedkommende: at han vil blive skinsyg på Gud. Becket lægger hele sin personlighed ind, hvor det drejer sig om at kæmpe for Kirkens sag: En af filmens stærkeste scener er den, hvor han bandlyser en af Henriks tilhængere. Her taler Becket i Burtons skikkelse med en autoritet, der får det til at løbe én koldt ned ad ryggen.

I andre roller ser man den store Shakespeare-fortolker Sir John Gielgud, som giver en herlig konge af Frankrig, Sir Donald Wolfit som en tilpas ubehagelig biskop af London, Beckets fjende, Paulo Stoppa som en menneskeklog og fredselskende pave, Gino Cervi, der her har byttet borgmester Peppones røde kommunisttørklæde om med kardinal-purpuret og David Weston som en entusiastisk ung munk. På spindesiden viser Sian Philips (Mrs. O'Toole) et smukt og ædelt ansigt som Gwendolyn, der foretrækker døden for vanære, og Pamela Brown er en syrlig dronning Eleanor.

Jo, »Becket« er en stor oplevelse, og ser man kun én film om året, er det den man skal se. Selv i en opførelse efter premieren blev den hilst med klapsalver.

Helge Kristensen

Støt vore annoncører

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens Restaurant
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

MEIERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

Her er 160 punkter
og der er 160 steder i landet hvor
der ydes HANDELSBANK-service

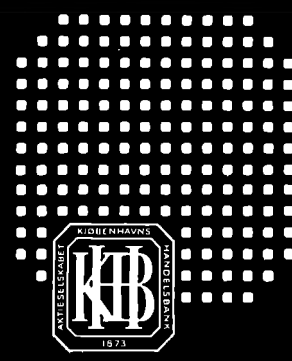

HANDELSBANKEN
altid
med i
billedet

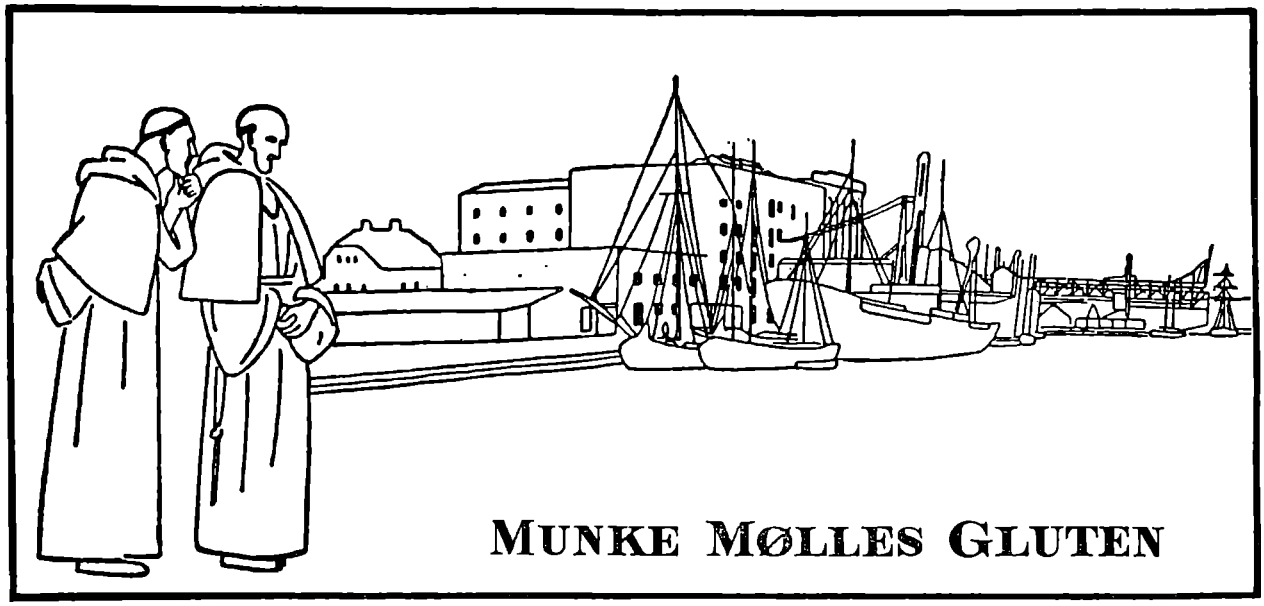

Århus-mødet

(Fortsat fra side 3)

om at studere fortolkningen af Bibelen: Hvordan stiller vi os med hensyn til Bibelens sprog — hvordan forstår vi Bibelens beretninger? Endvidere var forholdet mellem Skrift og tradition genstand for opmærksomhed på kongressen.

Koncilet og pavens sidste rundskrivelse

Endelig bør nævnes forslaget om at studere de økumeniske koncilers. Især vil man drøfte koncilbeslutningernes vedtagelse, offentliggørelse og modtagelse rundt om i de forskellige kirker, — det vil med andre ord sige: Koncilernes arbejdsform mere end deres teologiske indhold, der jo har været drøftet af teologer i århundreder.

Også det nuværende koncil blev drøftet i Århus. Nogle af observatørerne ved koncilets to hidtidige samlinger var til stede og aflagde rapport. Også her gør forskellige opfattelser sig gældende med hensyn til den katolske kirke, men så meget kan vel nok siges på grundlag af de reaktioner, man opfanger hist og her: Alle forstår, at den katolske kirke ikke er så uforanderlig, at kontakter med den er nytteløse. Men der er betydelige meningsforskelle, når det gælder om at bedømme den udvikling, der sker i den katolske kirke. Pavens sidste rundskrivelse, der blev offentliggjort kort før Århusmødet, har vakt nogen uro og utilfredshed i økumeniske kredse. Det er beklageligt, at netop ét enkelt afsnit i en rundskrivelse, der ellers så udførligt beskæftiger sig med samtalen med vore medkristne, har kunnet give anledning til forstemthed. Man har nemlig tydet pavens ord derhen, at anerkendelsen af pavens primat skulle være en forudsætning for enhver økumenisk samtale mellem romerske katolikker og andre kristne. Det er naturligvis ikke meningen. Vi ønsker kun respekt for vort standpunkt og håber, at både protestanter og ortodokse ved deres studier må nå frem til en dybere forståelse af det pavelige primats betydning for de kristnes enhed. På den anden side må det katolske bidrag bestå i en tilsvarende uddybelse af primatets funktion, således at det kommer vore medkristnes ønsker og måske berettigede behov i møde uden at forråde den katolske sandhed.

SUDAN

Den sudanske regering vil efter Kinas forbillede kræve en nationalkirke, der ikke hører under Rom. Sudanske gejstlige skal i nærmeste fremtid foretage studierejser til Kina på statens regning for at lære den af Peking tålte »nationalkirke« at kende.

Et spørgsmål om stil

(Fortsat fra bagsiden)

Kristi kirke sømmer en overdreven pragt sig ikke, så længe der lige uden for dens porte lever mennesker i sult og nød.

Vi katolikker kan ikke være uenige i denne tankegang. Her i landet ville vi trods velfærden for alle heller ikke rigtig kunne forsone os med, at der eventuelt skulle bruges uforholdsmæssigt store summer til kirkebygning, så længe så mange af vore unge trosfæller må lede forgæves efter en lejlighed, hvor de kan begynde et familieliv og have rimelig plads til børn. Det påfaldende er paradoksalt nok, at der her i vort jævne folk på byggeriets område udfoldes en »triumfalisme«, som faktisk er forargelig: så meget af byggeriet er udstyret med mange nye finesser og unødvendig luksus, som de fleste gerne ville undvære, blot de fik tag over hovedet.

Tør man håbe, at de af vore trosfæller, som på en eller anden måde har med byggeri og lejligheder at gøre, vil tage ved lære af koncilfædrenes manende ord om værdien af jævnhed og beskedenhed, for ikke at sige ligefrem fattigdom?

Ellen Nielsen

DEN NYE ENGELSKE LITURGI I RADIO OG TV

London. Engelsk fjernsyn og radio har givet tilsagn om at transmittere den første katolske messe efter indførelsen af den nye engelske messeliturgi. Ifølge biskoppernes bestemmelser træder den nye gudstjenesteform i kraft fra og med første søndag i advent i år. Eftersom gudstjenesten i overvejende grad bliver fejret på modersmålet, bliver der ikke længere i så høj grad brug for en kommentator til at oversætte de liturgiske tekster. Kortere forklaringer vil dog stadig være nødvendige.

INDFØRELSE I TALER- OG MØDETEKNIK

Katolsk Arbejder Aktion afholder praktisk kursus med båndoptager og filmoptagelse over følgende aftener: torsdag d. 17. sept., torsdag d. 24. sept., torsdag d. 1. okt., torsdag d. 8. okt. samt torsdag d. 22. okt. kl. 20-22.30 i Englesalen, Jagtvej 183 B.

Tilmelding og indtegningsgebyr kr. 5,- hos formanden Per Wedell Topp, tlf. RY 9064, kl. 17-19, senest tirsdag den 15. september.

Katolske begravelser

Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Niels Steensens Bibliotek
Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19
Lukket i juli og august måned.

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

VÆRELSE SØGES
af veterinærstuderende fra Nigeria, katolik, hos katolsk familie, helst i nærheden af landbohøjskolen. Henvendelse til Jesu Hjerte Sogns kontor, EV 6580 (9.30-11) eller skriftligt, Stenosgade 4 A, snarest.

Et spørgsmål om stil

Vi kan i Danmark føle os noget fremmede over for den megen tale om, at Kirken skal være »fattig«. Vi har jo så godt som ingen fattige mennesker mere her i landet, og vi kan ikke ønske, at når vi selv nyder alle fremskridtets og velfærdsstatens goder, skal Kirken — og dens præster — leve i fattigdom og dermed utryghed.

Det er naturligvis heller ikke meningen. Når udtrykket »fattig« i hele denne debat omkring koncilets reformplaner bruges i udlandet, hænger det i nogen grad sammen med, at der findes meget stor fattigdom i mange lande, hvor Kirken har en fremtrædende plads, selv i Europa, og at den kirkelige »triumfalisme« synes forargelig for de fattige her, eller måske snarere for de mennesker, der har engageret sig for at drage de fattige ud af deres fattigdom, give dem en menneskeværdig tilværelse og dermed give dem mulighed for selv at blive aktive og ydende medlemmer af samfundet — og Kirken.

Vi kan vel imidlertid godt acceptere »fattigdom« også når det gælder Kirkens fremtræden, blot ordet er ret forstået. Vi kan oversætte det i et dansk perspektiv og sige: beskeden, jævn, fordringsløs, prunkløs. At Kirken skal frigøre sig for fortidens »triumfalisme«, udtrykkes godt ved at sige, at den i hvert fald til daglig skal være prunkløs. Ingen unødvendig pragt i kirkebygninger, i kirkelige institutioner, i klostre, i biskoppers og præsters klædedragt (deres levevis er for de flestes vedkommende forlængst bragt ned på et særdeles beskedent niveau). Kirken kan få tilstrækkelig store udgifter endda med vor tids prislag.

Denne prunkløshed forhindrer jo ikke, at kirker kan være smukt bygget og udsmykket og gøre brug af moderne kunsts bidrag. Det er mere et spørgsmål om stil. Forargelsen over kirkepragt er vistnok aldrig kommet til orde over for den katolske kirke, som den tager sig ud her i landet — det er de rigdomme, fortiden har efterladt sig i Rom og de sydlige katolske lande, der frastøder gæster fra Norden. De samme mennesker forarges jo imidlertid ikke, når de i museer beser lige så kostbare sager, så de må have en fornemmelse af, at netop for

Fortsættes side 19

Fra den nye domkirke i Coventry, England: et smukt udtryk for anvendelsen af moderne kunst.

Ugens tv og radio (13. - 19. sept.)

SØNDAG	19.20	P3	Kom ind, Berlin.
	21.10	tv	Før folketingsvalget. Hver aften i denne uge.
	21.30	P3	Aftengæsten. Fru Vera Skalts, Mødrehjælpen.
MANDAG	16.30	P1	I fin form. Ny serie om idræt. Børnetime.
	19.45	P1	Odyssé 64. Helaftensudsendelse om Grækenland.
TIRSDAG	18.00	tv	I børnetimernes filmarkiver — 10 år efter.
	19.00	P1	Valgets hovedspørgsmål. Hver aften herefter.
	20.05	P1	Dürrenmatt: Romulus den Store. Komedie.
ONSDAG	20.20	tv	Hellas fester. Transmission fra Athen.
TORSDAG	22.15	P1	Martin Niemöller i Danmark.
FREDAG	8.55	P2	Brylluppet i Athen. Reportage.
	18.00	tv	Eurovisionen transmitterer brylluppet.
LØRDAG	16.45	tv	Under Australiens himmel. Engelsk film fra 1946.
	20.20	tv	Danny Kaye Show.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad
38
18. SEPTEMBER 1964
112. ÅRGANG

I anledning af brylluppet i Athen:

Den ortodokse kirke rykker nærmere

Sogneliv i Grækenland

Hvem er Athenagoras?

I anledning af koncilåbningen:

En protestant ser på tredje samling

Paven og biskopper koncelebrerer

I dag vies prinsesse Anne-Marie til kong Konstantin i Athen, og med ét rykker den ortodokse kirke os nærmere. Derfor er en del af dette nummer helliget dels Grækenlands kirke, dels den ortodokse kirkes overhoved, patriark Athenagoras af Konstantinopel, som først på året mødtes med pave Paul VI i Jerusalem. På billedet nedenfor ses prinsesse Anne-Marie, der under et besøg i katedralen i Saloniki, kysser Bibelen. Bagved ses kong Konstantin.

En protestant ser på koncilets tredje samling

Kirkemøde med nye fortegn!

Den protestantiske teolog, dr. P. Meinhold, der er professor ved Kiels universitet, er af det katolske nyhedsbureau KIPA blevet opfordret til at udtale sig om koncilets tredje samling, der netop er begyndt. Professoren ser den nye koncilsamling i lyset af tre vigtige begivenheder: *1. Den panortodokse kirkekonference på Rhodos i denne måned. 2. Pave Paul VI's nye rundskrivelse i sidste måned. 3. Den nylig offentliggjorte strammere arbejdsplan for koncilet.*

Rhodos

Hvad den første af disse begivenheder angår, mener professor Meinhold, at den panortodokse konference på Rhodos uden tvivl vil sætte vigtige ting på programmet. De ortodokse kirker vil først og fremmest præcisere deres forhold til Vatikankoncilet og dermed til den romersk-katolske kirke, og de ortodokse observatører, der har været med på koncilets to hidtidige samlinger, vil aflægge rapport. Disse observatører var som bekendt udsendt af Moskva-patriarkatet, mens både Konstantinopel og Athen var mere tilbageholdende. Professor Meinhold mener dog, at mødet mellem patriarken af Konstantinopel og pave Paul VI i Jerusalem vil spille kraftigt ind til fordel for en virkelig tilnærmelse mellem de to kirker. Den græske patriark Chrysostomos vil ikke kunne opretholde sin afvisende og negative holdning over for enhedsbestræbelserne. Mødet på Rhodos vil vise det. Det er af så meget større betydning, netop før koncilet, der på sit arbejdsprogram har forholdet til østkirkerne, begynder sin tredje samling.

Pavens rundskrivelse

Som den anden vigtige begivenhed, der vil kaste sit lys over koncilets efterårssamling, nævner professor Meinhold pave Paul VI's nye rundskrivelse »Jesu Kristi Kirke«. Denne rundskrivelse behandler emnet: Kirken i dialog, d.v.s. i samtale med den profane verden, med de fremmede religioner, med de adskilte kirker og endelig kirkens dialog med sine egne medlemmer. Selv om paven udtrykkelig har sagt, at han på ingen måde vil foregribe koncilets arbejde, men lade koncilfædrene få »fuld frihed til studium af problemerne og til at udtale sig om dem«, mener professor Meinhold dog, at koncilet ikke vil kunne undgå at praktisere dialogen med de andre meget mere, end det har været tilfældet på de to tidligere samlinger.

Den nye strammere arbejdsplan

Som den tredje vigtige begivenhed før koncilets efterårssamling ser Kielerprofessoren offentliggørelsen af den nye arbejdsplan for koncilet. Den er resultatet af en dertil særlig nedsat kommissions arbejde. Ifølge de nye regler for forsamlingerne på koncilet skal alle indlæg i debatten forelægges fem dage før, således at de såkaldte moderatorer får lejlighed til at koordinere indlæggene og eventuelt opfordre deres ophavsmænd til at vælge en fælles talsmand, hvis indlæggene viser sig at gå ud på det samme. For at få ordet efter femdagesfristens ophør må man stille med mindst 70 biskoppers underskrift for således at tale i deres navn. Dette vil naturligvis fremskynde debatten. Dog er der den fare, at specialkonferencerne mellem koncilets deltagere kan udvikle sig til »småkonciler«, mener professoren.

Koncil med nye fortegn

De tre førnævnte begivenheder vil gøre, at koncilet i virkeligheden kommer til at begynde sin efterårssamling med nye fortegn. Desuden er de forslag, der vil komme til behandling, meget vigtige, ikke mindst fordi de kondenserer koncilets hidtidige arbejde og nu efter grundig revision i overensstemmelse med koncilfædrenes kritik vil give endegyldige resultater. Den nye samling kommer til at stå i dialogens tegn: dialog med den profane verden, med de fremmede religioner, med de adskilte kirker og med kirkens egne medlemmer.

Koncilets dialog med den profane verden

Koncilets pressetjeneste har offentliggjort dagsordenen for efterårssamlingens forhandlinger. I den lange række af skemaer, d.v.s. forslag til vedtagelse, står nederst på listen skemaet om »Kirken og den profane verden«. Dette skema er udtryk for den katolske kirkes vilje til dialog med den moderne verden. Det er en dialog, som også Kirkernes Verdensråd bestræber sig på at føre, skriver professor Meinhold. Kirken må vise, at den er nærværende i denne verden, og at kirkens tjenere har til opgave at virkeliggøre Jesu Kristi eget nærvær i verden. Et sådant skema har efter de ikke-katolske observatørers opfattelse ikke nogen mening, hvis det blot skal vise, at kirken også er »med på noderne«. Det må vise, at kirken ikke lader verden alene i dens gudsfjendtlighed, men at Kristus også er nærværende i verdens nød og vanskeligheder. Kirkens tjenere må ikke alene gøre verdens problemer til deres egne, men også tilbyde en løsning på disse problemer. Vel at mærke en løsning, der ikke udspringer af verdslige motiver og en udelukkende dennesidig opfattelse. Netop dette sidste skema på dagsordenen burde stå under mottoet: »Last, but not least.«

. . . med de adskilte kirker

Professor Meinhold går derefter over til at behandle skemaet »Om den guddommelige Åbenbaring«. Dette skema gav anledning til en af koncilets første kriser. Pave Johannes XXIII måtte gribe ind og lade forslaget omarbejde af en blandet kommission bestående af medlemmer fra den teologiske kommission, der var »fader« til forslaget, og fra kardinal Beas sekretariat for de kristnes enhed. Resultatet af deres arbejde foreligger nu i form af et helt nyt udkast. Et anset medlem af kommissionen skal have udtalt til professoren, at man er nået frem til et resultat, som alle medlemmer kunne underskrive med »udelt hjerte«. Eftersom skemaet behandler forholdet mellem Skrift og tradition, vil man forstå, at netop ikke-katolske kristne imødeser behandlingen af det nye udkast med særlig interesse.

Dette gælder naturligvis også skemaet »De Oecumenismo« — »Om det økumeniske spørgsmål«. I forbindelse med dette skema vil man drøfte religionsfriheden og problemer vedrørende jøderne og de fremmede religioner. Ifølge det nye udkast begrundes religionsfrihed som en principiel menneskelig rettighed og tolerancespørgsmålet løses ikke ud fra skepsis eller resignation over for sandheden, men man søger grundlaget for tolerancen i Guds eget væsen, som det åbenbares i Jesus Kristus. Professor Meinhold udtrykker sin tilfredshed med, at spørgsmålet om religionsfrihed og om jødernes og de fremmede religioners stilling holdes ude fra skemaet om de økumeniske spørgsmål. Disse angår kun forholdet mellem de kristne indbyrdes, siger han.

Skemaet »De Ecclesia« — »Om kirken« — vil give de ikke-katolske kristne

»Den afskyelige økumenik«

Metropolit Chrysostomos af Argolis, som er en af de metropolitter, der skal repræsentere den græske kirke på den panortodokse konference på Rhodos i november, tager i en indberetning til ærkebiskop Chrysostomos af Athen udtrykkelig afstand fra »enhver for for dialog mellem Grækenlands ortodokse kirke og de heterodokse.« Det hedder videre: »Vi fordømmer forsøget på ud fra artikel 4 i communiqueet (som for øvrigt endnu ikke er vedtaget) at skabe kontakt mellem den græske kirke og heterodokse eller kættere.« Metropolitten opfordrede biskopperne og alle, der elsker den »hellige græske kirke«, til at være på vagt over for de fjender, der truer den ved deres ønske om at overgive den til en »afskyelig økumenik«. (Ordet »hesterodokse« tager især sigte på den romerskkatolske kirke.)

▪

Husk valfarten til
Haraldsted
19. - 20. september

---

et billede af, hvordan den katolske kirke opfatter sig selv. Derfor nævner professor Meinhold også dette skema under rubrikken: Dialog med de adskilte kirker. Man kan ikke tale om Jesu Kristi Kirke uden at tage hensyn til de adskilte kirker. Professoren udtrykker sin glæde over, at dette nu for første gang er kommet til udtryk i pave Pauls rundskrivelse om kirken. Det er et stort fremskridt, siger professor Meinhold, at Mariaspørgsmålet er blevet inddraget i selve kirkeskemaet og ikke længere udgør et selvstændigt dokument. Dette muliggør en dialog med såvel de ortodokse som de protestantiske kirker om Maria.

Kirken i dialog med sine egne

En hel række forslag viser, at kirken også står i dialog med sine egne. Det gælder især skemaet om lægfolket. Det er jo lægfolket, der på ganske særlig vis er kaldet til at gøre Jesus Kristus nærværende på de mest forskellige af livets områder, idet lægfolket repræsenterer kirken »udadtil« i dens tjeneste. Der er en mangfoldighed af nådegaver i kirken, og denne mangfoldighed skal komme til udtryk i en bestandig udveksling mellem kirkens forskellige medlemmer. Derfor er spørgsmålet om ordenslivet og om præsteuddannelsen af stor vigtighed. Skemaet om biskoppernes ansvar vil her få en nøglestilling. Professoren slutter med at ønske, at også de blandede ægteskaber tages op til debat

I september udskifter 45.000 Vincentsøstre deres hidtidige dragt, der stammer fra 1633, med en ny. Det omfangsrige hovedtøj erstattes med et ganske enkelt og mindre besværligt slør. Den oprindelige dragt var simpelt hen tidens klædedragt. Så radikalt er søstrene dog ikke gået til værks i dag.

Biskopper koncelebrerer med paven

Det meddeles fra Rom, at åbningsgudstjenesten ved koncilets efterårssamling fandt sted efter de nye retningslinier, der blev vedtaget på sidste samling. Det drejer sig om en helt ny måde at fejre messen på, idet paven celebrerede med 24 biskopper ved sin side. Denne kollektive måde at celebrere messen på skal fremhæve præstedømmets enhed. Det drejer sig i virkeligheden om en ældgammel gudstjenesteform, der endnu holdes i hævd i den østlige kirke, men som efterhånden helt var forsvundet i den vestlige kirke. Genindførelsen af denne gudstjenesteform må derfor tillige betragtes som et væsentligt skridt på vejen frem mod kirkernes enhed.

Håndværkerne har været travlt beskæftiget med at ombygge pavealteret i Peterskirken — det berømte »bekendelsesalter« over apostelen Peters grav. Til Koncelebrationen, som den nye gudstjenesteform kaldes i det liturgiske sprog, kræves et firkantet alter, der tillader de celebrerende præster at stå rundt om alteret på alle fire sider. Ved åbningshøjtideligheden stod seks koncilfædre på hver af alterets fire sider sammen med paven. Forud for denne koncelebration er der gået mange hurtigt gennemførte eksperimenter i særligt udvalgte kommuniteter jorden over f.eks. i klostre, hvor der er mange præster samlet på ét sted. Ligeledes ved kirkelige kongresser, som f.eks. den vesttyske »Katholikentag« i Stuttgart i begyndelsen af september, har der været koncelebration. Den nye gudstjenesteform imødekommer også en væsentlig luthersk kritik af de såkaldte »privatmesser«.

▪

Som det første kirkemusikalske bidrag til de gudstjenesteformer, der kom i gang med det andet Vatikankoncil, har den østrigske komponist, professor Gerhard Track, komponeret en engelsk messe med titlen »Mass in Honour of Vatican Council II«. Messen fik sin uropførelse ved en international kirkemusikkongres i Windsor, der ligger i den canadiske provins Ontario. Komponisten dirigerede selv det 250 mand store kor, der udførte messens fem satser.

▪

Koncilets pressetjeneste vil nu også få en kinesisk sektion. Hidtil har man betjent sig af fransk, italiensk, engelsk, tysk, spansk, portugisisk, polsk og arabisk.

KATOLSK UGEBLAD

Den ortodokse kirke rykker nærmere

I dag går de danskes tanker til Athen, hvor prinsesse Anne-Marie bliver viet til kong Konstantin. Vi kan fuldt ud slutte os til de varme ord, der er blevet udtrykt fra alle sider – i skrift som i tale. Heller ikke må vi glemme den bekymring, der midt i al glæden er at spore i kongens og dronningens ansigter. Dels er det jo sin sag at give en attenårig pige bort og lade hende rejse til et fremmed land, dels bliver der pålagt denne pige meget større pligter og byrder, end vi vel egentlig kan forestille os. Og endelig er det ikke noget roligt hjørne af Europa, vor prinsesse bliver dronning i.

Når vi i fjernsynet har overværet brylluppet i Athen, vil den ortodokse kirke pludselig være rykket Danmark nærmere. På os katolikker virker mødet vel ikke så fremmedartet, da vi allerede gennem længere tid har haft interessen samlet om vore adskilte brødre i øst, og netop i disse år er der vel set flere lyspunkter i forholdet mellem ortodokse og katolikker, end tilfældet har været i århundreder tilsammen.

Dette skyldes naturligvis først og fremmest, at der i spidsen for den ortodokse kirke og i spidsen for den katolske kirke i en kort periode samtidig stod så ædle personligheder som Athenagoras og Johannes, og at sidstnævnte efterfulgtes af en mand som pave Paul VI, der med varme kunne videreføre, hvad forgængeren havde begyndt.

Nok repræsenterer Athen den del af den ortodokse kirke, som ikke ser alt for mildt til Konstantinopels ønske om forsoning, men det betyder langtfra, at der ikke sker ting i Grækenlands kirke, som vi bør følge med interesse.

Når den ortodokse kirke og Grækenland er på tale, er der endnu et navn, vi standser op ved, nemlig ærkebiskop Makarios, Cypern-kirkens primas og statens præsident. I Cypern-krisen har det land, som prinsesse Anne-Marie er blevet dronning for, vist en glædelig besindighed, og Makarios er blevet sat på plads. I denne forbindelse skriver »Kristeligt Pressebureau« i en kommentar: »Det var en lidet flatterende rolle, ærkebiskop Makarios optrådte i i Cypern-krisen. Den næse, han fik fra den ham ellers venligt sindede græske regering, var velfortjent. Om han med sin stridbare natur vil tage ved lære af ydmygelsen, skal fremtiden vise. Men hvad han ikke kan løbe fra, er den skygge, han med sin hele optræden har kastet over den gejstlige stand. Han indgår som den nu foreløbig sidste i den lange række af kirkefyrster, som beruset af deres ydre magt har vakt berettiget forargelse hos kristne og ikke-kristne.«

Prinsesse Anne-Marie kommer fra en familie, der hører til FN-tankens varme fortalere. Måtte dette være et godt varsel for den del af verden, hun nu er rejst til!

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

— EUROPA RUNDT —

Italien

Rom. Den tidligere sovjetiske præsident, Leonid Breschnev, der nu er vicesekretær i centralkomiteen for Sovjetunionens kommunistiske parti, har inkognito besøgt museerne i Vatikanet. Breschnev, der under besøget var ledsaget af Sovjetunionens ambassadør i Italien, var kommet til Rom for at deltage i den italienske kommunistleder Togliattis begravelse. Den prominente gæst interesserede sig især for det sixtinske kapel og for Rafaels værker i Vatikanets Pinakotek.

Tyskland

Berlin. Den amerikanske negerleder og baptistpræst, Martin Luther King, har lovet at tale ved en protestantisk højtidelighed i Berlin. I samme højtidelighed deltager det berømte »Black Nativity«-kor fra USA. Temaet for højtideligheden er: »Kain og Abel findes overalt«.

▪

Stuttgart. Tre evangeliske biskopper har deltaget i den festlige åbning af den 80. tyske »Katholikentag«. Denne kongres samler katolikker fra hele Vesttyskland. Ligeledes har ærkebiskoppen af Paderborn, dr. Lorenz Jäger, boet hos den protestantiske biskop i Württemburg, dr. Erich Eichele. Ærkebiskoppen har derved efterkommet en indbydelse fra biskoppen, der allerede for lang tid siden tilbød at huse en af deltagerne i den katolske kongres. Den evangeliske biskop har med sin indbydelse givet sin tilslutning til den skik, der har bestået i flere år, at de evangeliske biskopper ved »Katholikentagen« sørger for de katolske mødedeltagere, mens katolske biskopper til gengæld tager sig af de evangeliske gejstlige ved evangeliske »Kirchentagen«. (KIPA)

England

Manchester. De engelske katolikker udnytter ikke fuldt ud de chancer, radio og fjernsyn giver Kirken, siger direktøren for det engelske, katolske radio- og fjernsynsarbejde, pater Angelus Andrew O.F.M. Pater Andrew understregede vanskeligheden ved at nå ud til den del af befolkningen, der ingen tilknytning har til Kirken, eller som står i modsætningsforhold til den. Kirken må opsøge muligheden for en dialog med mennesker, der tænker og taler anderledes end den selv. Dette gælder ikke blot for det katolske radio- og fjernsynsarbejde, men også for katolske præster og lægfolk i almindelighed. Vi må finde den rigtige tone, sagde pater Andrew, og ikke forskanse os bag store ord.

Meget mere end blot og bar belæring...

KATEKETKURSUS 1964-66 STARTET - SØSTRENES RELIGIONSKURSUS FORTSÆTTER PÅ 3. ÅR

Tirsdag den 1. september indledtes Kateketkursus 1964-1966 med et åbningsmøde i festsalen hos St. Josef Søstrene på Østerbro i overværelse af biskoppen, som tog ordet og understregede, hvor nødvendigt det er for Kirken af i dag, at den disponerer over en stab af trænede lægfolk, der er parate til at gøre en virkelig indsats i apostolatet. Derefter holdt formanden for Religionspædagogisk Udvalg, pater L. Dorn, et indledende foredrag om »nogle strømninger i moderne katekese«. Pater Dorn fremhævede, at religionsundervisningen på alle stadier er noget helt andet og meget mere end en blot og bar belæring. Den er en meddelelse af et levende og virksomt budskab, hvis centrale indhold er Herrens opstandelse og Åndens sendelse til Kirken (jfr. Peters første tale i Jerusalem, Apostlenes Gerninger 2). Det er derfor ikke nok, at religionsundervisningen gives som rent systematisk teologi. Den skal have sit udgangspunkt i Guds Ord og sit udtryk i liturgien, og samtidig skal den være et personligt vidnesbyrd. Det er dette, kateketkursus 1964-1966 vil forsøge at arbejde hen imod. Der er optaget 34 elever på kursus, deraf 12 ordenssøstre og 22 lægfolk, som fredag den 4. begyndte deres egentlige arbejde med to timers psykologi ved cand. psych., pastor J. Hviid og cand psych. søster Michelle C.S.J.

Kursus for søstrene

I USA — hvor alting er »the biggest in the world« — har en skandinavisk præst og biolog i sommer haft den store oplevelse at give timer i biologi og naturvidenskab til søstre fra flere kongregationer i et stort kloster, hvor *1300* ordenssøstre var forsamlede til studiedage af forskellig art. I Amerika er såvel de teologiske studiecentre for søstre som de »High Schools«, hvor søstrene underviser, legio. Forholdene dér er vidt forskellige fra dem, vi kender her til lands! Men alligevel er ordenssøstrene også her

Fortsættes side 10

På billedet øverst hilser biskoppen på en af eleverne på kateketkursus, fru Connie Probst. På samme billede yderst til højre: sekretæren for kursus, viceprovincial P. Grégoire O.P. Nederst: Biskoppen sammen med lærere og elever på søstrenes religionskursus.

Pastor Pirounakis i industribyen Eleusis, ca. 20 miles uden for Athen, driver en forretning med brugt tøj, så han kan hjælpe de fattige i byen, når de fryser om vinteren.

Han har organiseret en komité af lægfolk, der en gang månedlig optager kollekt, som anvendes til at skaffe 200 af byens fattige et måltid varmt mad.

En anden komité sørger for et aftensmåltid til unge, som har dagen besat med fabriksarbejde, og som tilbringer aftenen på skole.

Sidste sommer samlede pastor Pirounakis 53 fattige, såkaldte »hårde« børn fra sognet i en feriekoloni sammen med sine egne otte børn. Resultaterne var forbløffende gode.

■

Flugten fra land til by har skabt et nyt problemkompleks i det kirkelige liv i Grækenland. Bønder, som tidligere boede i små landsbysamfund med måske 500 indbyggere, er nu, tiltrukket af industrien, med hustru og børn plantet om til storbyer. Mennesker, som før var stærkt knyttet til deres sognepræst, kender ham nu næppe, – de ser ham kun ved søndagens messe, eller når de skal have ham til at underskrive en attest.

Det må uvægerligt føre til en vis løsrivelse fra kirken, og det betyder en stor fare for, at den folkeskare, der strømmer til byen, synker ned i religiøs ligegyldighed, en fare, storbyens talrige menneskelige problemer yderligere forstærker alvoren af.

Talrige grækere føler, at de har opfyldt deres kristenpligt, når de har aflagt et ugentligt besøg i deres kirke, har købt et lys, tændt det og slået en række korstegn for brystet.

En lille håndfuld præster i Athen-Piraeus-forstæderne har forstået, at de kirkelige problemer kræver en ny løsning i dag.

Pastor Pirounakis er en af dem. Han er fremskridtsvenlig, moderne og energisk. Hans arbejde er ikke tænkt som en form for midlertidig eller vilkårlig filantropi. Han ønsker kun på realistisk basis at gøre sit sogns beboere forståeligt, at de har et fælles ansvar – for hinanden. Ikke blot i bønnen . . .

Men pastor Pirounakis er én ud af en alt for lille gruppe præster

Sogneliv i Grækenland

Den græske kirkes problemer er naturligvis ofte anderledes end vore, men derfor kan vi godt lære et og andet af det, der foregår på Balkanhalvøen.

af den type. Det vil tage tid, før sognelivet – og det kirkelige liv i øvrigt – i Grækenland bliver det, den fremskridtsvenlige gruppe kunne ønske, for problemerne er store og komplicerede.

Der er to slags præster i Grækenland. Der er de universitetsuddannede teologer, som har gennemgået en fem-års uddannelse ved universitetets teologiske fakultet i Athen eller Saloniki. Kun 220 af disse teologer arbejder i sognene, – resten forbliver lægmænd og underviser på gymnasierne.

De universitetsuddannede præster arbejder næsten udelukkende i storbyerne – og oftest i velhavende centrum-sogne. De har et pænt supplement til gagen i de 50 procent, de får af honorarerne for bryllupper, dåbshandlinger m.v. i deres kirker. Det er i disse kirker, den skik er opstået, at man fejrer 1., 2., 3. og 4. klasses bryllupper, hvor antallet af medvirkende præster, korets størrelse, antallet af tændte lys m.v. afgør ceremoniens »klasse«. En vielse af biskopper er dyrest, og blandt athenienserne er det efterhånden blevet et statussymbol at holde et 1. klasses-bryllup i en af centrumkirkerne.

At der her er tale om en uheldig tendens, kan naturligvis ingen være uenige i, og især da ikke de græske forstadspræster, som jo derved berøves en del af deres indtægter, mens pengene strømmer ind til centrumpræsterne, der har mindst brug for en sådan forstærkning.

Det anses imidlertid for naturligst, at en akademisk uddannet præst får embede i et rigt sogn i centrum, så snart lejlighed gives, ja, faktisk optages det temmelig fornærmeligt, hvis det ikke er tilfældet.

En ung universitetsuddannet præst i et landsogn nær Volos i Nordgrækenland udtrykker således direkte indignation over den »tilsidesættelse«, han har været genstand for: Det er dog ganske uhørt, at en mand med fem års teologisk uddannelse må vansmægte i en landsby, og han venter så sandelig snarest at blive forflyttet til Volos, Grækenlands fjerdestørste by!

Og alt imens talrige universitetsuddannede teologer forgæves søger at få stilling ved skolerne, hvor man ikke kan bruge dem alle, har storbyernes 2½ million indbyggere kun 220 tilstrækkeligt uddannede sognepræster til deres betjening.

▪

Behovet for bypræster er stadig voksende, teoretisk skulle bysognene kun have teologisk uddannede præster, men der er ikke nok af dem, og flere og flere af de embeder, der bliver ledige i Athen-Piraeus-området, besættes af ambitiøse, midaldrende landpræster, som har formået at trække i de rette tråde gennem deres biskopper, eller som har forstået at indynde sig hos de rette personer i kirkeministeriet.

Problemet bliver tosidet. De aldrende landpræster kan ikke klare de store bysogne, og de landembeder, de forlader, bliver ledige. 700 landsbyer i landets bjergrige egne, især i Nordgrækenland, mangler sognepræster. Visse af dem besættes midlertidigt med munke, men heller ikke her kan behovet tilfredsstilles.

Det er hensigten, at den anden kategori af græske præster, de seminarieuddannede, skal dække sognene i de små købstæder og i landsognene, men seminarierne har for få elever til at embederne kan besættes, efterhånden som de bliver ledige.

De seminarieuddannede præster udgør langt størstedelen af Grækenlands gejstlige. Der er 8000 præster i landet, hvoraf som nævnt kun 220 er universitetsuddannede.

De øvrige klassificeres som 2. klasses præster, og det er foruroligende, at mange af dem kommer fra landets mest tilbagestående provinser, hvilket giver en vis formodning om, at en del af dem bliver præster, fordi deres landsbyer er så fattige, at den kirkelige vej er deres eneste mulighed for at opnå noget, der minder om en indtægt. *(Forts. næste side)*

Sogneliv i Grækenland

Der er da også mange præster, der blot udfører deres »job« i landsbyen som kæmneren og sognefogeden gør det. De læser deres messer, udfører de forskellige ceremonier, hæver deres gage og dermed færdig.

En landsbypræst i egnen Boøtien bor således med sin hustru og sine børn i købstaden fem miles fra sit sogn. Sædvanligvis besøger han kun sognet om søndagen. Han føler ikke, han har noget nyttigt at foretage sig dér om hverdagen. Og skulle der endelig være hårdt brug for ham, kan man da altid komme i forbindelse med ham pr. telefon! Den lokale telefonforbindelse er ganske vist kun åben de elleve af døgnets timer! Nåja...

Der er da heller ikke meget at sige til, at den traditionelle opfattelse af en »pappá« er en uvidende landsbypræst, der kommer ridende på et æsel. Dette billede er i den grad gået ind i befolkningens bevidsthed, at man endog ser det anvendt i annoncer!

På denne baggrund er det da heller ikke ganske uforståeligt, at tilgangen til præsteseminarierne svigter. Den unge græker opdrages i dag til at se uddannelse som nøglen til succes. Det er næppe sandsynligt, at den dygtige energiske ungdom vil flokkes om præstekaldet, før den ikke-teologiske præst er blevet undtagelsen, der bekræfter reglen, mod at han i dag er den absolutte regel.

En anden væsentlig årsag til præstemangelen er de dårlige udsigter til at stifte familie på en gage, der for en præst af 2. klasses vedkommende ligger på kun 367 kr. månedligt, hvortil kun kommer de yderst beskedne indtægter, honorarer ved bryllupper og dåbshandlinger m.v. i en landsby kan give. Der er ingen tvivl om, at dette forhold afholder mange unge mænd, som ellers havde muligheden for at blive gode præster, fra at gå ind i den gejstlige stand.

Således tegner en række af problemerne sig i det græske sogneliv. Men en kilde til opmuntring er den energiske indsats, man trods alt støder på – i mere og mere udstrakt grad – ikke mindst i forstæderne til storbyerne – og især til Athen-Piraeus.

Et par steder er man i gang med at bygge menighedsklubhuse med mødelokaler, biblioteker, musik- og filmlokaler og forskellige andre sociale foranstaltninger ud fra den betragtning, at flere mennesker vil føle sig draget til at praktisere deres religion, hvis kirken i højere grad indtager en position i samfundslivet.

En anden side af den indsats, der gøres for en opblomstring af Grækenlands kristelige liv, ydes af de to store broderskaber Zoi og Sotir, hvis kerner er mænd, som lever en klostertilværelse under kyskheds-, fattigdoms- og lydighedsløfte. Så godt som alle er de universitetsuddannede teologer, og omgivet af lægfolk fra alle samfundslag arrangerer de søndagsskoler, bibelstudiekredse, religiøse møder m.v. i såvel storbyer som landsbyer på tværs af stifts- og sognegrænser.

Deres omfattende virksomhed har ganske naturligt skabt gnidninger i forholdet til det officielle hierarki, men de mere vidsynede biskopper indser i høj grad behovet for broderskabernes arbejde.

Billedet på side 6 viser en lille kirke i en græsk bjerglandsby. Kirken blev ødelagt under krigen, men er nu nødtørftigt repareret. Penge har bjergbønderne ingen af, men om søndagen tager de korn i skæppevis med til gudstjenesten og hælder det i sække, som med dette formål for øje er anbragt under orgelpulpituret. Landsbypræsten fortæller, at indtægten fra kornet skal bruges til kirkens genopbygning. Billedet på denne side viser præsten siddende i et gæstgiveri, hvor også bønderne kommer. De hilser og sætter sig ved siden af deres sognepræst med en selvfølge, der viser, at præst og menighed her ikke indskrænker sig til at mødes søndag formiddag.

HVEM ER ATHENAGORAS?

Pave Paul VI er den 261. efterfølger af den hellige Petrus, patriark Athenagoras I er den 261. efterfølger af den hellige Andreas, der ifølge traditionen regnes for at være grundlæggeren af Kirken i området omkring Konstantinopel.

Antallet af ortodokse kristne er ca. 150 mill. Deraf har patriarken af Konstantinopel kun direkte jurisdiktion over ca. 2 mill. ortodokse, der lever dels i Tyrkiet, dels på de dodekanesiske øer og i USA. Men hvad han mangler i reel magtindflydelse, opvejer han i en vis forstand ved sin personligheds nimbus. Ikke kun derved, at han med sine 188 cm er en imponerende skikkelse, men det ligger i dette udefinerlige, som vanskeligt lader sig beskrive. »Han er en ganske usædvanlig mand«, mente en Vatikanembedsmand, »og en, der vil modernisere kirken ligesom Johannes XXIII«.

Men hvem er patriark Athenagoras I i øvrigt?

Atristokles Spirou, alias patriark Athenagoras, kom til verden i landsbyen *Vasilikon* i Nordgrækenland i 1886. Det var dengang, Nordgrækenland endnu stod under Tyrkiets herredømme. Allerede som 17-årig blev den unge Spirou optaget på præsteseminariet på øen *Chalki*, der ligger tæt uden for Istanbul. Ved diakonvielsen var det så, at han tog navnet Athenagoras. I 1922 blev han biskop og fik bispedømmet Corfu. I 1930 udnævntes han til ærkebiskop og kom året efter til USA som overhoved for de ortodokse kirker i Nord- og Sydamerika. Han tog amerikansk statsborgerskab, og efter japanernes angreb på *Pearl Harbour* i 1941 ville den 55-årige ærkebiskop lade sig indrullere i den amerikanske hær, noget, der dog blev ham nægtet under henvisning til hans ikke helt unge alder.

Så gik årene til 1948. Dette år skulle føre ærkebiskop Athenagoras frem til den ortodokse kirkes højeste embede. Den 1. november valgtes han til patriark af Konstantinopel. Men han overtog først embedet i 1942.

Før han forlod Den ny Verden, ville han endnu en gang gæste menighederne i Nord- og Sydamerika, samt sætte sin efterfølger, ærkebiskop *Michael* fra Korinth ind i forholdene.

Hvad angik Athenagoras' forgænger i Konstantinopel, Maximos VI, så havde denne nedlagt sit embede på grund af sygdom. Thi patriarken af Konstantinopel beklæder et af kristenhedens allervanskeligste embeder. For det første gør de andre patriarker ham ikke opgaven let. Man kan med et mildt ord betegne disses holdning over for deres *moralske* overhoved som kritisk. Han kan kun sjældent tillade sig at træffe nogen afgørelse uden først at spørge samtlige patriarker til råds, og omvendt betragter *de* det tit som fordelagtigt at svække hans autoritet. Konstantinopel-patriarkens betydeligste modspiller er den russisk-ortodokse kirke, der tæller mere end en tredjedel af samtlige ortodokse kristne. Grækenlands ortodokse kirke nærer også delte meninger om Athenagoras I's måde

Patriarken af Konstantinopel beklæder et af kristenhedens vigtigste embeder - Også af denne grund var mødet i Jerusalem mellem Paul VI og Athenagoras en milepæl i historien.

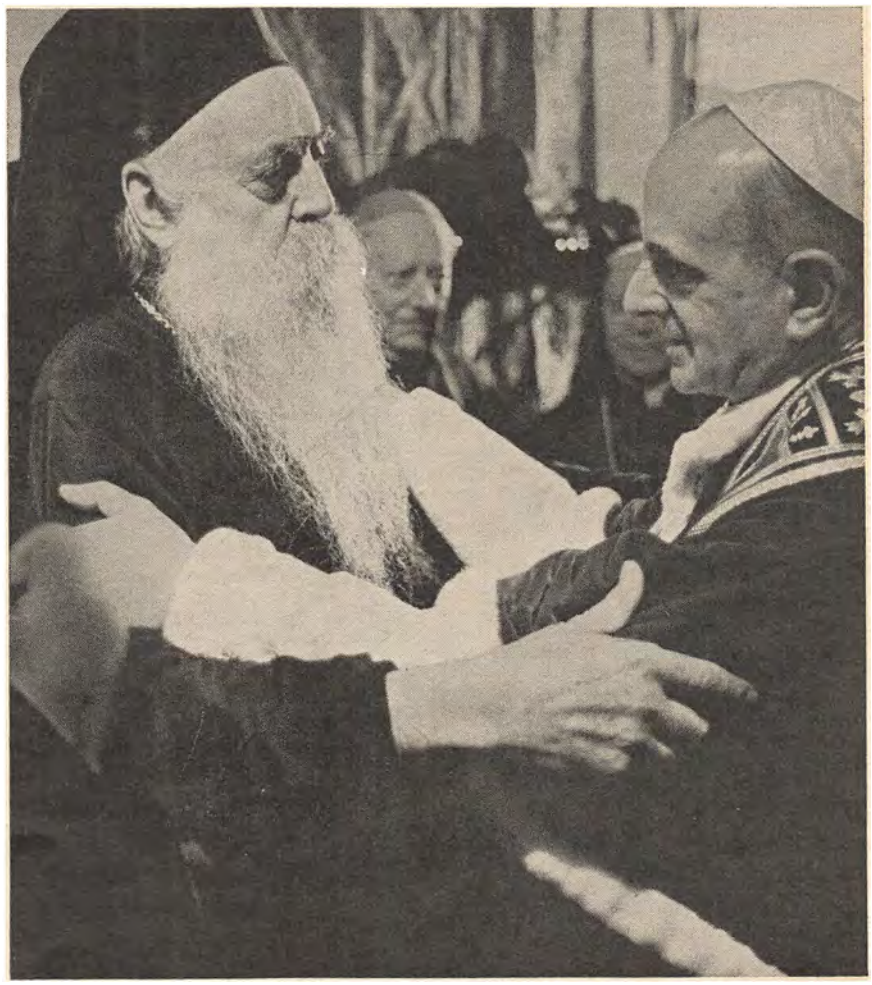

at forholde sig på i kirkelige og økumeniske spørgsmål. Således har ærkebiskop Chrysostomos af Athen betegnet patriarkens rejse til Det hellige Land som »overilet«. Og at det græske patriarkat har sit sæde netop i Istanbul, øger heller ikke Athenagoras I's bevægelsesfrihed. Derimod er den lavere gejstlighed og størstedelen af lægfolket fulde af beundring over for deres patriark og stiller sig noget kritisk til den holdning, som Grækenlands »Hellige Synode« lægger for dagen.

For det andet må patriarken af Konstantinopel også på det politiske plan udfolde kløgt og opfindsomhed for at klare sin kurs frelst uden om de diplomatiske skær. Der er det spændte forhold mellem Tyrkiet og Grækenland på den ene side og det åbne fjendskab fra de tyrkiske muhamedanere på den anden. Ikke mindst ved den opblussende Cypern-krise er situationen blevet tilspidset. Således har den tyrkiske presse rettet skarpe angreb mod patriark Athenagoras I, fordi han nu under urolighederne på Cypern ikke har udtalt nogen fordømmelse af de græske cyprioter. De tyrkiske muhamedaneres fjendtlige holdning kommer også til udtryk i en ting som den, at regeringen har forbudt den ortodokse gejstlighed at vise sig på gaden i den sædvanlige karakteristiske dragt. Den eneste, som indtil nu er undtaget fra denne bestemmelse, er patriarken, en indrømmelse, der heller ikke kan koste regeringsmyndighederne alt for meget.

Den gamle patriark går kun sjældent ud. Den allermeste tid tilbringer han i residenspalæet, som ligger i en af Istanbuls ældste bydele, et sted, hvor hver sten kunne fortælle verdenshistorie. Her er det, at den gamle patriark sidder og udformer sine moderne ideer. En af dem — ja vel den, der ligger ham mest på hjerte — er at føre den ortodokse kirke frem til samtale med de andre kirker. Beslutningen om at mødes med paven i Jerusalem fik hele den ortodokse verden til at stå stille og holde vejret, og selv om der var nogle, der ytrede misbilligelse, sagde patriark Athenagoras I før afrejsen til Jerusalem: »Isen er brudt«. Med blikket rettet mod fremtiden betonede han, at mødet med den katolske kirkes overhoved ville indlede en ny epoke i historien og i kristenheden, og at de kristne kirkers nye opfattelse af sig selv og deres indbyrdes forhold ville blive *deres* bidrag til verdensfreden.

LÆSERBREVE

»En dybsindig konklusion«

Pater Joseph Mesters S.M.M., Kalundborg, har sendt os følgende:

Ugebladet glæder sig over, at pave Paul i sin rundskrivelse »stiller sig klart på de reformivrige katolikkers side« fordi »rundskrivelsen er dateret på festen for Kristi Forklarelse og ikke på Mariafesten den 15. august«. Denne dybsindige konklusion kunne få en til at glæde sig over, at det blev den 6. og ikke den 5. august, selv om man måske kunne have tydet det som en udsøgt venlighed mod koldere egne!

Ugebladet mener, at pave Paul ud fra økumeniske hensyn vil holde Guds Moder udenfor dialogen. Endnu før jeg selv havde læst Ugebladet og rundskrivelsen, fik jeg med samme post to breve, som begge gør opmærksom på Ugebladets besynderlige udtalelse, mens en svensk ung mand i et 3. brev skriver: »med verklig glädje läste jag att nåven i avslutningen av andra huvudstykket mynnar ut i 'Mötet med Guds Moder'.« Jeg er ikke i stand til at drage nogen konklusion ud fra dateringen, men i det afsnit, som glæder denne svensker, tager pave Paul Jesu moder med i dialogen. Han skriver, at Maria har virkeliggjort det kristne ideal som ingen anden, og derfor har han søgt inspiration til rundskrivelsen hos Guds moder.

Ugebladet bringer vel næppe dette afsnit om Guds moder, og derfor gør jeg opmærksom på, at det kommer i hele sin ordlyd i oktobernummeret af det nordiske Maria-blad AVE MARIA, som kan fås ved henvendelse til Vor Frue Sekretariat, Lundemarken 15, Kalundborg. En virkelig dialog forudsætter, at de implicerede parter er med. Pave Johannes har aldrig vist nogen tilbøjelighed til at holde Guds moder udenfor. Det er ikke nødvendigt at søge en bevisførelse ved de forskellige data for kirkemødet o.a. Mange gange har han i sin korte periode som Kirkens leder ved det talte og skrevne ord understreget Jomfru Marias betydning og opfordret Kirken, så indtrængende som nogen pave har gjort det, til at bede rosenkransen og angelus-bønnen. Pave Paul har heller ikke i sinde at holde Guds moder udenfor, og det ville vel også være utænkeligt, eftersom han er stedfortræder for Kristus og det synlige overhoved for det legeme, som er født af Jomfru Maria.

Da det kristne budskab første gang blev forkyndt på jorden, var det en dialog mellem Gud og menneskeheden, repræsenteret af Jomfru Maria. På Guds vegne begyndte englen dialogen med »Hil dig, velsignede blandt kvinder!« Eftersom Jomfru Maria svarede positivt, er evangeliet dateret den 25. marts. Mens man nu vil have kvinder med i dialogen, både ordenssøstre og repræsentanter for den katolske aktion, skulle det så virkelig være de reformivriges mening, at de fremmer dialogen ved at holde den velsignede blandt kvinder udenfor. Ifølge evangeliet var det netop hende, Gud begyndte sin dialog med, og ved hendes svar blev Guds Søn menneske som vi, for at vi derved skulle blive Kristi legemes lemmer. Næppe var Guds nåde blevet menneskenes frelse i Maria, førend hun begyndte at virke som nådelivets moder, og ved hendes dialog med Elisabeth, blev Johannes Jesus var, så han begyndte at juble, skønt han endnu ikke kunne tale. Da Elisabeth gav udtryk for *det*, som Johannes selv ikke kunne sige, svarede Maria: »Alle slægter vil prise mig salig for det, Gud har gjort mod mig.«

Vi håber ligesom Ugebladet, at pavens dokument må »tjene til grundlag for frugtbar samtale«, men så bør samtalen føres videre på det grundlag, som Gud har bestemt ved bebudelsen og menneskeblivelsen, det vil sige: ikke uden Maria.

J. Mesters

Sex-appel og fodnoter

Dir., cand. polit. Børge Mannov, der har arbejdet med på pjecen »Samfundet og det seksuelle«, hvis tekst vi fornylig bragte, har bedt om plads for en protest. Red. må beklage, at det ikke var anført i bladet, at fodnoten var Ugebladets tilføjelse.

Det hedder i pjecen blandt andet, at spørgsmålet om, hvorvidt man anser sig for berettiget til at anvende prævention, »er et alvorligt spørgsmål, som hvert enkelt ægtepar i det mindste må afgøre med deres egen samvittighed.« I Ugebladets version er der hertil knyttet en fodnote af følgende ordlyd: »Vi katolikker har jo i så henseende Kirkens klare regler at gå efter.«

Der er for mig væsentlige grunde til, at jeg må gøre opmærksom på, at denne fodnote ikke fandtes i — og ikke kunne tænkes at befinde sig i — den af mig medunderskrevne pjece.

Børge Mannov

(Forkortet af redaktionen.)

Meget mere . . .

(Fortsat fra side 5)

hos os ivrige efter at få så god en uddannelse som muligt. Foruden Søstrenes Fælleskursus i Storkøbenhavn (med foredrag hver 14. dag fra oktober til april) og kateketkursus, hvor adskillige søstre deltager, er der i København et religionsaftenkursus for yngre søstre med et program, der strækker sig over tre år med to timers undervisning pr. uge. Fredag den 4. september indledte dette kursus sit tredie år med et møde på St. Josefs Hospital, hvor biskoppen præsiderede og i en tale til de 25 elever udtrykte sin glæde over deres indsats og ønskede dem held og lykke med deres religiøse uddannelse.

Ikke blot dengang

Jesus var i »sin stad«, Kapernaum, hvor han plejede at holde til under sin første galilæiske virksomhed. Da bragte de en lam mand til ham. Folket så først og fremmest en syg i ham, der trængte til omsorg og helbredelse. Jesus derimod så dybere: Han så hans synd, der kaldte på Frelserens omsorg.

Sådan var det ikke blot dengang; også i vore dage tager man sig mere af sygdommen end af synden. At det var ved synden, død og sygdom kom ind i verden, glemmer man gerne, hvis man ikke foretrækker helt at benægte syndens eksistens og henregne den til den mørke middelalders nu længst besejrede overtro.

Man ser på synden som et socialt problem, et psykologisk problem. Man søger syndens årsager i miljø, familie, arveanlæg. Man spørger om syndens skader hos synderen selv, om de skader, der rammer samfundet, for eksempel når synden kommer til at koste samfundet penge. Man straffer synden, med bøder i det små, med sanktioner, når det er hele nationer, der synder mod andre, fordi man ser et angreb på menneskerettighederne i synden, på den personlige frihed, på landets, familiens og den enkeltes vel. Vi dæmmer op for syndens virkninger ved politi, militær, ved pagter og ved oprustning. Der er endog dem, som synes, at synden, forbrydelsen, kan afskaffes, ved at man afskaffer love, ved at tillade, hvad før var forbudt (er det ikke komisk?). Man mener, at en synd, som begås af størsteparten af folket, i demokratiets navn skal kunne tillades alle. Ja, nogle går endda så vidt, at de siger: Synd kan og bør tilgives. Man prædiker fred og forsoning, fordi den syndige ufred piner os, forstyrrer os, fordi vi ikke kan undvære freden i det menneskelige samfund. Man vil forløses, fordi synd og skyld tynger sindet, hæmmer glæden, svækker arbejdskraften!

▪

Når en lille hund er syg, siger man, at det er »synd« for den. Når et menneske sætter renhed

Ikon med den hellige Georg

Ikoner omgives i østkirken med stor ærefrygt. De findes ikke alene i kirkerne. I hvert eneste hus finder man en eller flere ikoner med en lampe foran. De er ikke kun »billeder« af Gud og helgener. De personer, der fremstilles på billedet, er simpelt hen til stede i det på mystisk vis. Johannes af Damascus siger om dem, at »Guds og hans venners navne har gjort dem til et stof, der er ladet med guddommelig energi og nåde«.

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

J. Ingemann Gregersen
Rådg. ingeniør, M. af I.
Bellevuegade 10, Kolding
Telefon 2 34 21

RYBERG's *Bageri & Conditori*
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 588
Filial: Agtrupvej 133
Telefon 4033
Rybergs brød — bid mærke i det!

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. 55 57 80.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

og ære på spil, synes man, at det er »synd« for ham eller hende. Men – hvem stiller spørgsmålet om synden som en krænkelse af Guds majestæt, af Guds skaberkærlighed? Her tænker jeg på den virkelige synd: Ulydighed mod Gud Fader, som skabte os, fornægtelsen af Gud Søn, der forløste os, krænkelsen af Gud Helligånd, der ved sin kærlighed viede mennesket til at være sit tempel!

For mange er synd noget, man fremkalder ved snaps og piller, noget, man kan kurere med piller eller hypnose.

For andre er det onde virkelig noget alvorligt, så alvorligt, at det er uopretteligt, en uret mod Gud, som man ustandselig taler om, som man afskyer (tit ikke blot synden, men også synderen). Mange går og grubler over deres synd, – de fristes til selvmord, til frafald, fordi fristeren hvisker til dem, at så dårlig en kristen dog ikke kan frelses!

Jo, det er rigtigt, at døden kom ind i verden ved synden, at megen synd er blevet til sygdom (det var jo derfor, Jesus gav os de syges salvelse!), og det er derfor, sygepleje er en ægte kristen gerning, – den kæmper jo i Guds kærligheds navn mod syndens bitre følge.

Og lige så rigtigt er det, at selve synden er en krænkelse af Guds skaberherlighed og skaberkærlighed, en knyttet næve mod Faderens ansigt, et oprør mod ham, hvem al magt er givet i Himlen og på jorden.

Det er derfor også fuldkommen rigtigt, at hverken vi selv eller noget andet menneske kan genoprette vort gode forhold til Gud, når synden er kommet imellem. Vi må derfor også give farisæerne ret, når vi ser dem blive forargede ved Jesu ord »Dine synder er dig forladte«. Farisæerne så jo kun mennesket i Jesus. Trods al deres åndelige snæverhed var deres syn på Gud dog mere ægte og betydelig dybere end så mange kristnes »Vorherre«-karikatur!

Vi bekender og indrømmer det: Kun Guds afgrundsdybe barmhjertighed kan hente mennesket op af den afgrund, synden har styrtet det ned i. Kun en guddommelig almægtig skaberakt kan genoprette den ruin, den tilintetgørelse, synden har bragt over sjælen. Derfor legitimerer Jesus sig over for folket ved at gøre helbredelsens under. Skønt helbredelsen som realitet betragtet er noget meget ringere end syndsforladelsen, var Jesus dog som menneskekender klar over, at det synlige mirakel virkede mere overbevisende på hans omgivelser end hans syndsforladende ord.

Det var på den dag, Jesus havde gjort underet over alle undere, på sin opstandelsesdag, at han betroede sine apostle, sin Kirke, fuldmagt til at forlade synder.

Vi må takke Kristus, vor Herre for, at han har lagt denne fuldmagt i menneskehænder, at han har givet det menneskelige element så stor en plads i tilgivelsens guddommelige, skabende under..., at Jesus har givet os lov til at finde os en skriftefader, der som fader, ven og broder kan tage sig af vor syge sjæl, at synden, der har så dybe rødder i skabningens skrøbelighed, ikke skal bringes helt op til Guds egen uopnåelige trone, men kan lægges ned i skriftesto-

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

lens mørke, i en tilgivende mors, vor Kirkes, skød, i et medfølende menneskes hjerte, – og at vi alligevel ved med en sikkerhed, der er så stor som Herrens ord er sandt og pålideligt, at det er Menneskesønnen, verdens dommer, der siger sit genskabende og forløsende ord gennem præstens mund – på samme måde, som da han skabte guddommeligt liv i os ved dåbens vand og ord, hvem det så end var, der udtalte dem på Kristus, vor midlers vegne.

Siden den dag, Gud lod sin nåde stige ned til vor jord i sin Søn, vor Herre Jesus Kristus, må det ikke undre os, at himmelske gaver gives os ved menneskehænder, at vi skal ty til skriftemålets sårе menneskelige domstol, når vi føler trang til at lægge al vor elendighed ned i Guds skød.

For Jesus var det lige let at tilgive synder og at helbrede en lam mand ved at sige til ham: »Tag din båre og gå hjem!«, – men folkemassen blev opfyldt af frygt, da den oplevede det. Det kan også falde let at bekende sin synd; men det må aldrig ske uden dybeste ærefrygt for den barmhjertige Gud, der er nærværende i sakramentets mystiske realitet. Skulle vi nogen sinde fristes til at gå ind i skriftestolen med et letfærdigt sind, må vor samvittighed råbe det ord ind i vor bevidsthed, som Moses hørte ved den brændende tornebusk: »Kom ikke nærmere... thi det sted, du står på, er hellig jord!« (2. Mos. 3,5). Skriftemålet er jo et møde mellem os og Gud fra Sinaj, de ti buds Gud, og tillige Gud fra Golgata, der stiftede den ny pagt og beseglede den med sit eget blod. Frygten må dog aldrig jage tilliden og frimodigheden ud af vort hjerte. »Da Jesus så deres tro, sagde han til den lamme: Vær frimodig, søn, dine synder forlades dig.« Denne frimodighed harmonerer i et troende sind godt med den rette gudsfrygt. Både Mattæus, Markus o. fortæller om denne helbredelse, nævner udtrykkeligt, at Jesus »så deres tro«. De to sidstnævnte fortæller i øvrigt, at menneskenes iver var så stor, at de »gik op på husets tag og firede den syge tillige med båren ned mellem tagstenene, midt i skaren lige foran Jesus«. Jeg tænker mig, at Jesus måtte smile, da han så båren med den syge komme svævende ned fra loftet. Det kunne han ikke stå for; uopfordret helbredte Jesus både hans syge legeme og hans syndige sjæl. Der er ingen tvivl om, at Jesus lige så villigt vil tage sig af vor sjæl, når vi i tro og tillid – alle menneskelige hindringer, både ydre og indre, til trods – breder al vor nød ud foran ham..

Han vil også sige til os: Vær frimodig, dine synder forlades dig.

J. Coenen S.J.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 20.: 18. søndag efter pinse (s. 734, grøn).

MANDAG den 21.: Mattæus (s. 1083, rød), apostel og evangelist.

TIRSDAG den 22.: Thomas af Villanova (s. 1085, hvid), ærkebiskop. Ihukommelse af Mauritius og lidelsesfæller (s. 1085), martyrer.

ONSDAG den 23.: Tamperonsdag (s. 717, violet). Ihukommelse af Linus (s. 1086), pave og martyr.

TORSDAG den 24.: Søndagens messe (s. 734, grøn). Ihukommelse af Maria, de fangnes Befrielse (s. 1087).
Eller: Maria, de fangnes Befrielse (s. 1087, hvid).

FREDAG den 25.: Tamperfredag (s. 722, violet).

LØRDAG den 26.: Tamperlørdag (s. 725, violet). Ihukommelse af Cyprian og Justina (s. 1087), martyrer.
I konsekrerede kirker (med undtagelse af domkirken): Kirkevielsesfest (s. [77], hvid).

SØNDAG den 27.: 19. søndag efter pinse (s. 737, grøn).
I konsekrerede kirker (med undtagelse af domkirken) er højmessen i dag: Kirkevielsesfest (s. [77], hvid).

Biskoppen meddeler

at paven har opfordret alle katolikker til at fejre tampurdagene den 23., 25. og 26. september som fastedage eller i det mindste at pålægge sig et eller andet afsavn som bod og bøn for koncilet.

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Det ska' være -
Schulstad's
maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Brdr. Clement
Blikkenslagermestre
Vesterbrogade 59, Kolding
Telefon 2 25 24
Aut. sanitet, vand, gas og varme

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Billedbøger - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING KB KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Tlf. 2 08 02

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Kirkens rolle har aldrig været politisk

José Maria Castillo Navarro hedder en 34-årig spanier, der har skrevet ti bøger, et skuespil og et tv-spil. Tre år har han boet i Frankrig, et år i Italien og et år i Tyskland. To af hans bøger er totalt forbudt i Spanien, men udgivet i Frankrig, syv af de resterende er mere eller mindre beskåret af censuren før udgivelsen. Skuespillet er netop antaget til opførelse på »Comédie Française« i Paris og tv-spillet blev sidste år udsendt i italiensk fjernsyn.

Under et ophold i Sydspanien har en medarbejder ved dagbladet Aktuelt, Per Wilmann Nielsen, haft en lang og alvorlig samtale med Castillo Navarro, hvis inspirationskilde fremfor noget andet har været den sociale uretfærdighed i hans hjemland.

»Elsker man sit hus trods roderiet, bliver man boende og giver sig til at rydde op«, siger den unge forfatter, der erklærer hverken at være Francotilhænger eller kommunist. Han anser den åbne debat og den fri kritik for den eneste farbare vej.

— De er katolik. Det er man jo i Spanien?

— Mit lands religion er katolicisme. Og *min* religion er katolicisme.

— Kan Deres liberale synspunkter forenes med den spanske katolske kirkes synspunkter?

— Hvorfor ikke? Katolicismen kræver selvkritik, og ingen bør kalde sig katolik uden at være kritisk indstillet over for sig selv og andre.

— Der er dem, der mener, at den spanske kirke har været en afgørende faktor i det francistiske diktatur. At uden Kirkens støtte ville Franco ikke have været i stand til at føre den politik, han har ført og som han vel stadig fører?

— Jeg tror ikke på påstandene om den spanske kirkes voldsomme politiske indflydelse. Hverken personlige erfaringer eller historiske studier bekræfter dem. Men ét kan jeg sige: Hvis den katolske tros ledere nogen sinde officielt vil anerkende diktaturet, så er jeg ikke katolik længere.

— Er 25 års accept ikke det samme som officiel anerkendelse?

— Hvem siger, Kirken har accepteret? Efter min mening er den tro mod sine dogmer. Dens rolle har aldrig været politisk. Dens opgave har været at lindre og at hjælpe, en opgave, der har været hårdt brug for.

Maria - socialismens mor og kvinde

Efter sin afskedigelse som præst i folkekirken er »Blovstrødsagen«'s hovedperson, Harald Søbye, i gang med at organisere en frikirke, hvor han vil prædike, hvad han forstår ved aktuel socialisme, mod kapitalen, magthaverne og den danske folkekirkes organisation. I samme anledning har Harald Søbye fundet det formålstjenligt at udråbe Jomfru Maria til socialismens kvinde og mor.

I sit kampskrift »Råb det fra tagene« giver Søbye sin kommende menighed en slags motivering for denne ophøjelse. Det kan næppe overraske, at den Søbye'ske udlægning også i dette tilfælde bygger på en grov misforståelse:

— Intet kvindenavn bliver i den religiøse sprogbrug nævnt så ofte som navnet »Maria«. Desværre har hun fået en sådan glorie og er gjort til himmeldronning på en sådan måde, at det menneskelige er trængt i baggrunden. Tænk bare på udtrykket »Den ubesmittede Maria«. Hvilket hæsligt udtryk som om det at en kvinde bliver frugtsommelig ved almindeligt samleje skulle have noget med besmittelse at gøre. Det skulle ikke gerne være religionens eller Kirkens opgave at tage det menneskelige bort fra os.

Oh, Maria! hvor er Kirken kommet langt bort fra din revolutionssang, og dog tillægges du disse strofer: »Herren har øvet vælde med sin arm, han har splittet dem, der er hovmodige i deres hjertes tanker, stormænd har han stødt fra troner og løftet småfolk op i højhed, hungrige har han mættet med gode gaver, men sendt rige tomhændede bort«. (Luk. 1,51). Andægtigt kunne vi måske finde på at lytte til denne sangs ord og udbryde: »Velsignet være du dejlige socialismens kvinde og mor, Maria!«

Hvad om vi nu lod tanken og fantasien bevæge sig ind i fremtiden, og det billede trådte frem, hvor katolikker og andre trossamfund rakte hinanden hånden over denne forståelse af Mariaskikkelsen. Vi kan ikke gøre det, som det er nu, hvor Maria udstyres med guld, glimmer og juvelbesat krone, og forvildede sjæle i opgejlet fromhed og ekstase kommer krybende på de bare knæ for at tilbede hende. Men som socialismens kvinde, vær hilset Maria!

Socialisme og kristendom

I anledning af det Søbye'ske lighedstegn mellem socialisme og kristendom gør pastor Johs. Møllehave i Helligåndskirkens blad opmærksom på, at der er stor forskel på den socialistiske retfærdighedslære og Jesu tale om kærligheden. Møllehave skriver bl.a.:

Hvorledes man politisk vil arrangere sig med hinanden, ud fra hvilke idealer man vil opbygge sin kultur, og ud fra hvilke systemer, man vil styre sit samfund, bliver et spørgsmål af ren human karakter. I kristendommen finder man ikke løsninger af denne art. I kristendommen finder man kun det ubetingede krav om kærlighed til næsten. Hvis man sætter lighedstegn mellem kristendom og socialisme, flyttes ubetingetheden fra kravet over i en ydre løsning. Men retningen er indefter: spørgsmålet er, om jeg virkelig handler i selvforglemmende kærlighed. Derfor hedder det ikke kun som i et socialistisk manifest, »at du skal elske din næste«, men: »du skal elske din næste som dig selv«, d.v.s. i stedet for dig selv.

Samfundsordningerne og det socialistiske program er virkelig afgørende størrelser, men ikke for evangeliet, der handler om den måde, vi svigter hinanden på, uanset systemer og programmer, om den skyld, vi indvikler os i, og om den tilgivelse, der er den eneste mulighed. Hvis man tror, man bliver mindre skyldig ved at have et sæt meninger og løsninger og verdensforbedringer og retningslinier for de andre, fortjener man ikke at blive taget mere alvorligt end manden, der sagde til Storm Petersen, at han ville udrette noget »stort og rent«.

»Så kan De jo vaske elefanten i Zoologisk Have,« sagde Storm P.

Religionstimer for unge

Alle unge mellem 16 og 25 år — gymnasiaster, realister, kursister, seminarister, eller unge, der i øvrigt blot er interesseret i en sådan undervisning — indbydes til en række religionstimer hver 14. dag. Næste gang den 24. september kl. 19 til 20, Nørrebrogade 27 A, fysiklokalet.

Bjørn Højbo

St. Antoni sogn

Alle velgørere, besøgende og medhjælpere ved sommermarkedet bedes her modtage en hjertelig tak. Der blev på sommermarkedssøndagen lagt over 7000 kr. på markedet og i kirken. Tak til alle!

Amerikansk lotteri: Husholdningskurv gul 90, do. rød 155, vinkurv grøn 144 og dukke blå 110. Den store lodseddel sælges indtil 1. oktober og resultatet offentliggøres den 9. oktober.

PÅLIDELIG DAME
ønskes til pasning af Annette (11 mdr.) mandag, onsdag, fredag kl. 9-17, gerne med kendskab til engelsk. Ørting, Schlegels Allé 3, tlf. VE 5295 x.

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

RADIO OG TV

TV OG KATOLSK FORENINGSLIV

I disse dage lægges der ud med aftenskoler og studiekredse landet over. Også i den katolske kirke herhjemme lægger præster og menigheder planer for vinterens og forårets møder. De fleste sogne samler regelmæssigt de unge til underholdnings- og foredragsaftener. Desværre er det jo blevet sådan efterhånden, at vor foreningsvirksomhed er skrumpet ind til overvejende at omfatte de unge. Så snart de unge stifter hjem, viser det sig umuligt at samle dem. Rent undtagelsesvis forsøger man her og der at starte familiegrupper, der samler unge par om fælles problemer. Også de egentlige sognemøder med rent religiøst program er de fleste steder noget, der hører fortiden til. Det ser ud, som om de geografisk bestemte sogne falder fra hinanden i mange forskellige »småsogne«, hvis grænser går på tværs af de traditionelle sogne. Folk grupperer sig mere efter erhverv, milieu og interesser end efter kvarterer. Arbejdspladsen eller fritidsstedet kan ofte betyde mere end postadressen, der ofte kun er det sted, hvor man sover — eller måske ser tv! Derfor er de traditionelle sogne ofte kun formalitetssogne, hvor man får udfyldt dåbsattester, bliver gift og begravet. For de mere traditionsbundne måske også stedet, hvor man opfylder sin søndagspligt. Men noget interessefællesskab eller anden form for fællesskab ser man lidt til på det plan. Man kan blot betragte den måde, folk overværer messen på: så isoleret som muligt og derfor tilfældigt spredt ud over kirken. Til møder med debat og meningsudveksling om fælles problemer kommer man i alt fald ikke. Derfor er den offentlige mening i vore menigheder lig nul. Den har ikke noget forum på sogneplan mere.

HVORFOR ER FOLK MØDETRÆTTE?

Der er mange grunde til den ovenfor skitserede mødetræthed. Den bedst kendte, som trætte sognepræster og menighedsmedlemmer gentager i uendelighed, er den sentimentale, at »det jo ikke er som under krigen«. Det er over tyve år siden krigen holdt op, men begrundelsen gives stadig. Måske mangler vi i dag den livets alvor, som dramatiske begivenheder f.eks. krig og besættelse kan fremkalde. Men dels mangler dramatiske begivenheder stadig ikke til at mane til fornyet alvor, dels kom de fleste mennesker under besættelsen vel lige så meget eller mere til møder på grund af mangel på sædvanlig underholdning, end de kom på grund af usædvanlig alvors- og ansvarsfølelse. Den øgede levestandard gives også som grund til mødetrætheden. Man har travlt med at tjene penge og skulle jo også gerne have tid til at bruge dem. Men samtidig er det da f.eks. nemmere at komme til et møde i egen bil, hvor der er betydelige afstande at overvinde. Det er nok snarere den endnu lange arbejdsdag, forlænget ved de store afstande folk ofte har til arbejdespladsen, der får dem til at foretrække at blive hjemme ved tv-apparatet. Og hermed er vi fremme ved vor moderne verdens foretrukne syndebuk. Når folk er mødetrætte, er det fordi de er blevet tvsløve eller tv-passive.

ER DET TV'S SKYLD?

Ja, må man vel sige. Og det på mange måder. Det skyldes nemlig både tv's gode og dårlige sider, at mødetrætheden florerer som en folkesygdom. Lad os tage de dårlige sider først. Det er således uden tvivl rigtigt, at et tandløst underholdnings-tv, der kun serverer de seriøse ting efter kl. 22, kan bidrage til passivitet i befolkningen. Sykursus plejer ikke at befordre den offentlige meningsdannelse. Heller ikke kryds- og bolle-stilen, der ligesom kryds og tværs tillader folk at vide næsten alt om ingenting. Men ofte er det ikke tv i sig selv, der skaber passivitet. Det er seerne selv. Kvaliteten af tv-udbyttet står i forhold til kvaliteten af familien, der ser tv sammen hver aften. Glider alting ned med aftenkaffen, selv de mest igangsættende programmer, og bliver disse ikke »efterbehandlet« i fælles samtale og meningsudveksling — er ditionelle mødestil angår. I tv har vi landets største mødesal med landets bedste talere. De er ikke nemme at konkurrere med. Og så kommer den farlige og udbredte indstilling frem: Hvad kan jeg »almindelige« menneske sige om de ting! Eller man foretrækker en ofte bedre tv-taler hjemme end en ringere ude. Det er der ikke noget at sige til. Det er altsammen tv's skyld — både fordi det er så meget bedre — og på sin vis så meget farligere — end hvad vore møder kan bringe.

HVAD SÅ?

Vi må gøre os klart, at vort arbejde som præster og menigheder har fået helt nye betingelser at udfolde sig under. Den vigtigste af disse nye betingelser kan resumeres i ét ord: tv. Ligesom den skrevne presse i dag med nogen forsinkelse anerkender tv som den førende opinionsdanner — det sker med kniven på struben — således må vi gøre det i foreningsarbejdet i sognene landet over. Ligesom et stort københavnsk dagblad reklamerer med spørgsmålet: Hvad er der i tv? må vi spørge vore menigheder: Hvad var der i tv? Derudfra kan vi opdrage og forme den offentlige mening i vore menigheder. Vi kan sige fra eller gå imod tv — udenom kan vi ikke gå. Derfor er vor første opgave at tage tv-opdragelsen med ind i vor opdragelse. Vågen kritik er nødvendig, ligesom vi må være positivt med, hvor debatten føres. Det er den vi må opdrage vore sognemedlemmer til, hvad enten det drejer sig om børn eller unge eller gifte eller ældre. Mødeprogrammer, prædikener og katekismusundervisning må kobles ind i en ny tv-pædagogik, der er et af den moderne sjælesorgs mest påtrængende problemer. Hvordan? Herom nærmere i næste nummer i form af et par praktiske forslag. *J.M.*

Ugens tv og radio (20. - 26. sept.)

SØNDAG	21.10	tv	Før folketingsvalget. Sidste udsendelse.
	23.30	tv	Svensk valgaften.
MANDAG	21.35	tv	Spejlet. Magasin om litteratur og kunst.
TIRSDAG	21.00	P2	Valgaften i radioen.
	20.50	tv	Valgaften i tv.
ONSDAG	6.30	tv	Valgets resultater. Gentages kl. 7.30 og 8.30.
	20.20	tv	Mozarts opera »Tryllefløjten«. Eurovision.
TORSDAG	19.00	P1	Kristelig Lytter- og Fjernseerforenings landsmøde.
	20.20	tv	Rapport fra Kina. 1.
FREDAG	19.30	P1	Kirkeligt magasin.
	20.40	tv	Valgets resultater til debat.
LØRDAG	17.30	P2	Prismet. Ny serie for de unge.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN • LYNGBY

»Pavens centrale stilling i Kirken forringer ikke de øvrige biskoppers stilling, men styrker den tværtimod«, sagde Paul VI i sin åbningstale ved tredie koncilsamlings begyndelse, og hermed angav han temaet for 1964-sessionen. På billedet ses pave Paul, mens han taler til forsamlingen. Bag paven ses ceremonimesteren, ærkebiskop Dante.

katolsk uge blad 39

25. SEPTEMBER 1964
112. ÅRGANG

Første aftale mellem Vatikanet og kommuniststat

HANS HENRIK, CARSTEN, MERETE OG DERES MOR

INGMAR BERGMANS »LYS I MØRKET« OG DENS SKÆBNE

Sådan åbnedes koncilets 3. samling

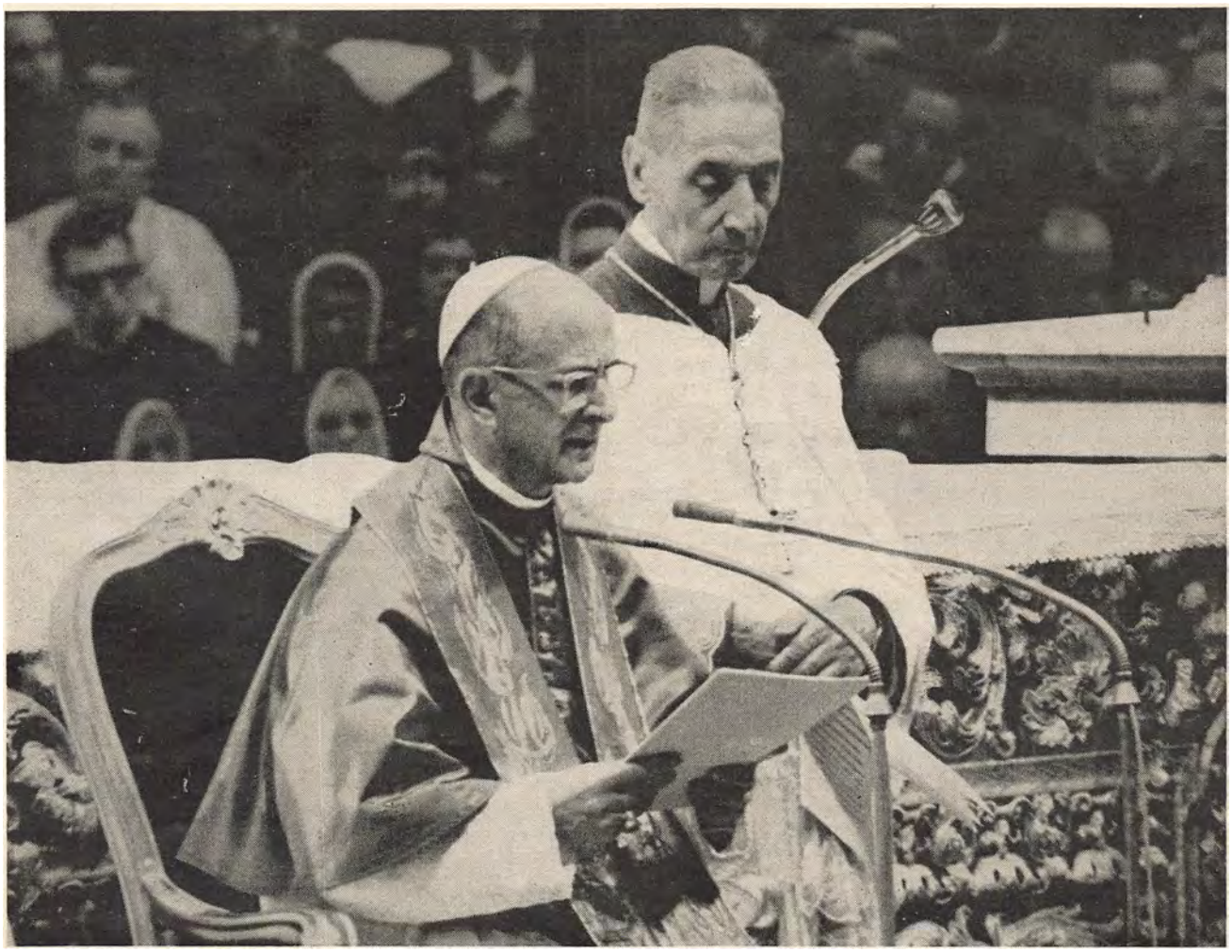

Sådan åbnedes koncilets 3. samling

Så er det andet Vatikankoncil på ny forsamlet i Peterskirken. Håndværkerne havde lige nået at blive færdige med ombygningen af pavealteret over apostelen Peters grav til den store åbningsgudstjeneste mandag den 14. september.

Til alles overraskelse havde pave Paul VI i sidste øjeblik besluttet selv at give Kirken et eksempel, hvad angår hurtig og resolut fornyelse af den katolske gudstjeneste. Hvad der blev gennemdrøftet på den første samling i 1962 og højtideligt vedtaget på den anden samling i 1963 er altså nu virkelighed på den tredje samling, nemlig den nye kollektive måde at fejre messen på, der i det liturgiske sprog kaldes koncelebration.

Den nye gudstjenesteform

Paven stod ved det ombyggede pavealter omgivet af 24 bispekolger med fire på hver side af det nu helt kvadratiske alter. 2513 andre koncilfædre fyldte midterskibet. Der sås denne gang ingen hvide bispehuer eller gyldne bispestave. Alle var mødt i »arbejdstøjet«, hvilket for biskoppernes vedkommende vil sige i deres daglige violet. Paven havde holdt sit indtog båret på den transportable tronstol, men der var denne gang hverken baldakin eller strudsfjervifter. Under selve gudstjenesten gav paven afkald på at benytte sin trone og sad på en ganske enkel stol. De tusinder af lysekroner, der plejer at illuminere Peterskirken ved højtidelige lejligheder, var ikke tændt. På selve alteret stod kun et lille kors og seks lys i skåle. 10 europæere, seks amerikanere, fem asiater, to afrikanere og en australier – alle iført messehagel – bad trinbønnen sammen med paven.

Indgangsvers, Kyrie, Gloria blev reciteret af den tusindtallige forsamling i fællesskab og paven sluttede denne indledende del af gudstjenesten med at synge kollekten. En af de koncelebrerende biskopper læste epistlen, en anden evangeliet, efter at man havde sunget graduale og allelujavers. Alle sang med på trosbekendelsen, hvorefter forsamlingen i fællesskab bad for kirkens enhed og fred i verden.

Derefter gik alle 25 celebranter op til alteret for at frembære brød og vin: tre store hostier og én stor kalk til de koncelebrerende koncilfædre, i hvis rækker man også så to ikke-bispeviede, nemlig en svejtsisk benediktinerabbed og en romersk præst.

Paven tog imod brød og vin – der var også hostier til menighedens altergang – og forrettede alene, men med høj og tydelig røst bønnerne over de frembårne gaver. Menigheden sang med på Sanctus, og derefter blev messens faste bønner bedt skiftevis af de koncelebrerende biskopper. En undtagelse dannede forvandlingsordene og de efterfølgende bønner til og med »Supplices«, der blev fremsagt af alle celebranter i fællesskab. Så fulgte bønnerne vekselvis på ny indtil det højtidelige »Per ipsum«, der på ny blev bedt af samtlige koncelebranter i kor. Fadervor blev bedt af alle i kirken og de efterfølgende bønner af paven alene indtil Agnus Dei, der blev sunget. Imens delte paven de tre hostier i 25 stykker, og hver af koncelebranterne trådte frem midt for alteret, tog et stykke og lagde det på sin patene. Alle nød kommunionen på samme tid. Kalken var fælles. Alle sang under altergangen.

Pavens tale

Efter denne højtidelige fejring af messen i form af koncelebration, hvor »de mange præster fremstiller den ene Kristus«, som Thomas af Aquin skriver, talte paven. Pavens tale var i samklang med det, forsamlingen lige havde set demonstreret under messen, nemlig at paven vil gøre alt i fællesskab med sine bispekolleger. Det var deres stilling i forhold til paven, der var hovedpunktet i talen. »Det er biskopperne, der, som apostlenes efterfølgere forsamlet omkring Peters grav, holder Kirken samlet udadtil. Indadtil er det Helligånden, der holder sammen på Kirken,« sagde paven. »Nu er tiden kommet – historiens urskive viser det – da Kirken må besinde sig på sit væsen. Ligesom det første Vatikankoncil har fastslået biskoppen af Roms primat som Peters efterfølger, må det andet Vatikankoncil bestemme de andre biskoppers stilling som apostlenes retmæssige efterfølgere. Pavens centrale stilling i Kirken forringer ikke de øvrige biskoppers stilling, men styrker den tværtimod,« sagde paven. »Dette gælder både for den enkelte biskop og for biskopperne betragtet som et kollektivt organ. Biskopperne har brug for paven og paven har brug for biskopperne,« sluttede Paul VI.

Talens modtagelse i Rom

Pave Paul VI har med sin tale klart antydet, at koncilets hovedemne bliver episkopatets stilling i Kirken. Således nævnte paven ikke med ét ord Kirkens forhold til den moderne verden, der er behandlet i det med forventning imødesete »Skema 17«. Nu vil forhandlingerne vise om biskopperne vil få tid eller tage sig tid til også at behandle dette emne, uden hvilket verdens forventninger til koncilet vil blive skuffede. Iagttagere i Rom peger i denne forbindelse på muligheden af en ny paverejse, denne gang til Bombay. En sådan rejse til et af verdens fattigste lande ville have samme velgørende indflydelse på den profane verden som i sin tid pavens rejse til Jerusalem havde det på det økumeniske spørgsmål. Men nu er det først koncilet, der har ordet.

Koncilets første arbejdsdag

Tirsdag den 15. september begyndte efterårssamlingen sit arbejde. Paven følger forhandlingerne fra sine private værelser i Vatikanet ved hjælp af internt tv. Paven har i øvrigt ladet sin bolig modernisere og udskiftet de røde tapeter og barokke møbler med moderne i svensk stil. Er det ment som et eksempel til efterfølgelse andre steder i Vatikanet? Også på koncilet mærkes nye toner. Således opfordrede kardinal Tisserant koncilet til intenst og hurtigt arbejde. Kardinalen opfordrede også til større diskretion angående koncilets arbejde og sagde, at mange biskopper havde været for letsindige med deres interviews. Koncilets generalsekretær Felici advarede desuden mod udbredelsen af propagandaskrifter og dokumenter inden for og uden for Peterskir-

ken. Eksperterne på koncilet fik besked om, at de ville miste deres post som eksperter, hvis de begik indiskretioner. Man spørger sig i Rom, om denne advarsel betyder en tilbagevenden til den første samlings mere lukkede karakter. Det var på pave Pauls egen foranledning, at koncilet blev mere tilgængeligt for offentligheden.

Efter disse mere formelle spørgsmål gik man over til første punkt på dagsordenen, nemlig drøftelsen af de to sidste kapitler i skemaet om Kirken, der omhandler Kirkens endemål i livet hos Gud og Jomfru Marias stilling. 14 talere fik ordet. Kardinal Ruffini fra Sicilien åbnede debatten med en kritik af forslagets bibelske indhold. Sammen med andre talere kritiserede han, at forslaget ikke omtalte den enkeltes dom og undlod at tale om fordømmelsen. Andre biskopper, især fra de unge kirker i Asien og Afrika, beklagede gennem deres ordfører, den franske biskop Elchinger fra Strasbourg, at forslaget var ensidigt individualistisk og ikke gik nok ind på hele Kirkens fælles eskatologiske bestemmelse. Eskatologisk betyder »det, der har med de sidste tider og verdensdommen at gøre«. Det moderne menneskes arbejde i verden kommer alt for lidt til udtryk i forslaget som noget, der »modner« verden til endemålet hos Gud. »Hele skabelsen og hele menneskeheden har en kollektiv fremtid,« sagde Elchinger.

Opfordring til bøn for koncilet

Paven har gennem dekanen for kardinalkollegiet rettet en indtrængende opfordring til alle biskopper, præster, ordensfolk og lægfolk om bøn for koncilet.

Søndag den 20. september skulle der i alle messer bekendtgøres, at paven havde tilrådet enhver, som var i stand dertil, at helligholde efterårets tamperdage onsdag den 23., fredag den 25. og lørdag den 26. september ved faste, bod og bøn for koncilet.

Endvidere bestemmer paven, at søndag den 27. september over hele verden skal være en bededag for koncilets lykkelige udfald, og at alle i fællesskab beder et Fadervor i denne intention.

C. Flandrup
Generalvikar

Første overenskomst mellem Vatikanet og kommunistisk stat

Samtidig med åbningen af det andet Vatikankoncils tredje samling meddeler Vatikanet, at der i Budapest er indgået en aftale med folkerepublikken Ungarn om forholdet mellem stat og kirke i Ungarn. Aftalen blev undertegnet af minister Prantner fra Ungarn og mgr. Casaroli fra Vatikanet. Aftalen betyder en række lettelser i de ungarske katolikkers stilling. Meddelelsen fra Vatikanet nævner ikke kardinal Mindszentys stilling. Denne lever som bekendt i Budapest med politisk asyl i den amerikanske ambassade.

Kardinal König fra Wien, der har spillet en vigtig rolle i forhandlingerne, siger under et ophold i Milano på vej til koncilet (se billedet), at der er forhandlinger i gang om kardinalens udrejsetilladelse. »Jeg kan ikke sige alt, hvad jeg ved,« sagde kardinalen, »men vi er nået et godt stykke fremad«. Det er således muligt, at kardinalen vil kunne tage del i koncilets forhandlinger i Rom i dette efterår.

Samtidig med meddelelsen om aftalen, der er historisk for så vidt, som det er første gang, Vatikanet slutter aftale med en kommunistisk regering, foreligger der meddelelse om udnævnelse af fem nye ungarske biskopper, der betegnes som hørende til den »fremskridtsvenlige fløj« af den ungarske kirke. Ifølge aftalen har Vatikanet ret til at udnævne biskopper, men udnævnelserne skal godtages af den ungarske regering. Biskopperne skal ligeledes aflægge en loyalitetserklæring overfor den ungarske stat. Minister Prantner betegner underskrivelsen af aftalen som et udtryk for en mere realistisk holdning fra Vatikanets side over for den ungarske politik og som et resultat af de kommunistiske landes voksende prestige i verden.

»Jeg kan ikke sige alt, hvad jeg ved,« sagde kardinal König.

KONSTANTINOPEL SENDER OBSERVATØRER - ATHEN STADIG TILBAGEHOLDENDE

Rom. Patriarken af Konstantinopel, Athenagoras, har besluttet at sende tre observatører til koncilets tredje samling. Det drejer sig om to teologiske professorer fra det teologiske fakultet i Boston, USA, og rektoren for den græsk-ortodokse kirke i Rom. Ved de to første samlinger var Konstantinopel ikke repræsenteret på grund af uoverensstemmelser med patriarkatet i Athen. Indehaveren af dette sæde, den græske patriark Chrysostomos, er en stejl modstander af enhver kontakt med Rom. Kun patriarkatet i Moskva har været repræsenteret på de foregående samlinger og vil også være det på den tredje samling. Der kommer to professorer fra Leningrads teologiske fakultet og to gejstlige fra den russiske kirkes menigheder i Schweiz og Italien. Patriarken af Athen, der jo i øvrigt viede den danske prinsesse Anne-Marie til kong Konstantin, er således den eneste ortodokse kirkeleder, der nægter at lade sig repræsentere ved koncilet.

KATOLSK UGEBLAD

Journalist på ferie om biskopper i arbejdstøjet

I sin åbningstale til koncilets tredje samling fastslog pave Paul sessionens hovedtema: biskoppernes stilling i Kirken. Kirkemødet løber på tredje år, og stadig synes der langt til enden, hvis det mål, pave Johannes i sin tid satte, vel at mærke skal nås. Men det kan ikke være anderledes. Kirkens indre forhold må ajourføres, før man kan tage fat på det, der *er* og uvægerlig *må* blive konsekvensen: Kirkens forhold til verden.

Også de rent teologiske spørgsmål, man foreløbig stort set har holdt sig til, er dog spændende nok – ikke blot for katolikker, men også for bl.a. ortodokse og anglikanere, der ligesom vi lægger stor vægt på bispeembedet.

Der er da også små to tusind journalister i Rom for at få så meget som muligt med. Selv vort hjemlige og hyggelige B.T. har minsandten haft en korrespondent i nærheden af Vatikanet, men det var nu, fordi han tilfældigvis var på ferie i Italien. Det er naturligvis forståeligt, at han ikke har ønsket at bruge ret megen tid af sin ferie til at tyre tungt stof igennem, men så må man bare se i øjnene, at resultatet bliver derefter.

B.T.'s ellers så habile og redelige udenrigsmedarbejder Hamar fortæller nemlig hele det frokostgumlende Danmark, at Paul VI nu sørger for at slutte kirkemødet »i en begrænsning af det stof, som skal behandles«. »Blandt andet vil han (paven) undgå enhver diskussion om pavens ufejlbarlighedsdogme, som der var optræk til i de tidligere afdelinger af kirkemødet i 1962 og navnlig i 1963,« skriver Hamar, der bl.a. har set bort fra den simple kendsgerning, at hverken paver, biskopper eller koncilet kan ændre en tøddel i noget dogme. Når en så elementær viden mangler, bliver enhver artikel om emnet det rene nonsens.

Derimod har »Frankfurter Allgemeine«s lederskribent været i arbejdstøjet ligesom koncilfædrene. Han understreger, at Paul VI lige siden sit valg til pave utvetydigt har givet udtryk for, at han ligesom koncilet ønsker en uddybelse af læren om bispeembedet, og derfor skulle vejen til at træffe en beslutning være banet for koncilet.

Nøglen til forståelsen af alt det, der for tiden sker i Kirken, ligger stort set i programmet for biskoppernes kollegialitet. Før dette er vedtaget af koncilet, vil paven næppe kunne skride til en så vidtrækkende reform som at lade et permanent bisperåd i Rom oprette, mener Frankfurter-bladet. (Se endvidere »Læst og hørt« på bagsiden.)

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Hvordan giver man troslivet videre« står der som overskrift over de studiedage, Religions-pædagogisk udvalg arrangerer 19.-21. oktober på den franske skole i København. I indbydelsen bemærkes, at disse studiedage ikke kun har bud til præster og religionslærere, men til alle – og da navnlig til forældre – der er interesseret i den kommende generations religiøse opdragelse.

Blandt deltagerne vil være fru Birthe Klovborg Jacobsen, som har tre motiver til at være med: 2-årige Hans Henrik, 6-årige Carsten og 8-årige Merete.

Hans Henrik promenerede en flot næseskramme den dag, vi besøgte hans mor. Han går i halvdagsbørnehave, også fordi det er skralt med legemuligheder ved den store boligkarré overfor Politigården i København. Carsten kommer hjem og bliver her på 5. sal, nøjagtig så længe det varer at stille den værste sult. Merete derimod tager sig bedre tid. Skoledragten lægges til side, der rapporteres om dagens mere betydelige hændelser, og der nettes og spejles, inden også hun – vips – er borte.

– En kop til...? Nåh, den smule plet... skidt med det, dugen skulle til vask alligevel. Hvad var det nu vi talte om..., jo, det var vist om religionslærerens betydning. Måske er det lidt flovt, at jeg ikke selv føler at kunne magte den opgave at give ungerne en god religiøs opdragelse. Jeg ved godt, hvordan jeg ønsker, de skal udvikle sig, og i teorien er det alt sammen let nok. Men i praksis kan det være, ja rent ud pokkers svært. Det er ikke gjort med aftenbønnen alene.

Da Merete kom i børnehave – der ligger en menighedsbørnehave her i nærheden – kom hun en dag hjem og var helt skrækslagen. Hvad var der dog sket? Såmænd det, at en børnehavelærerinde havde sagt, at man kom op i himlen, når man døde. For Merete antog dette med himlen en helt konkret

Hjemme hos Hans Henrik, Carsten og Merete

- og deres mor, som gerne vil drøfte, hvordan man giver troslivet videre til sine børn

form. Jeg tror, at hun forestillede sig, at hun skulle skydes op som en sputnik. I sin aftenbøn bad hun om, at hendes kære morfar måtte komme med på luftturen, – hvis det ikke kunne være andet.

Når en mor opdager, at den slags tanker spøger i hovedet på hendes barn, må hun spørge sig, om hun nu også kender sit eget afkom. Man kan selvfølgelig mene, at et barns forældre tidligst muligt bør indvie det i troens mysterier, men hvad kan børnehaverollinger til syvende og sidst forstå? Har de ikke nok at tumle med i deres små hjerner?

Jeg spurgte en af vore gode præstebekendte, hvad han mente om den sag. Han sagde: Gem det til senere! Når børn bliver syvotte år, vågner også deres religiøse nysgerrighed. De vil vide hvorfor og hvordan. Så er de modtagelige for belæring.

Nu tales der om, at forældre selv skal kunne forberede deres børn til første kommunion. Der vil jeg virkelig gerne have religionslærerens hjælp. I kraft af sine pædagogiske evner og erfaring kan han – eller bør han gerne kunne – undervise de mindre børn på en måde, der svarer til, hvad de behøver på deres bestemte alderstrin.

Selv er jeg opvokset i et katolsk hjem. I mit miljø var det en selvfølge, at man var katolik. Jeg gik i katolsk skole, hvor jeg tilmed fik en glimrende religionslærerinde, nu afdøde søster Clara. Men fordi min egen religiøse vækst er foregået på en problemløs måde, er det ikke dermed givet, at jeg

På disse sider kan De læse, hvorfor en katolsk mor mener at kunne høste gavn af de studiedage, der arrangeres i dagene 19.-21. oktober på Institut St. Joseph i København med emnet: Hvordan giver man troslivet videre. Her vil forældre, præster og religionslærere mødes til foredrag med efterfølgende gruppediskussion. Hver dag begynder med fælles messe kl. 8 og slutter kl. 15. De spørgsmål, der sættes under debat, har følgende formulering:

»Er vor religion en lære eller et liv?«, »Hvordan udtrykker dette liv sig i kirken?«, »Børns psykologi«, »Hvorledes giver man troslivet videre i hjemmet?« og »Hvorledes giver man troslivet videre gennem religionsundervisning?«. Religions-pædagogisk udvalg har med disse studiedage skabt et arrangement, der fortjener stor tilslutning. Gebyret for deltagelse er kun 20 kr., og tilmeldelse kan ske til Michael Halatyn, Æblevænget 9, Kgs. Lyngby. Giro 133 080. Vi skal senere bringe det detaljerede program.

---

kan gøre det lige så godt for mine egne børn.

Min man er ikke katolik. Selv om han er nok så positivt indstillet over for børnenes religiøse opdragelse, vil den dag komme, hvor børnene begynder at spekulere over, hvorfor forældrene på dette punkt ikke er en enhed. De mener altså ikke helt det samme – er det da mor eller far, der mener noget forkert. Kan begge have ret?

Jeg ved godt, at jeg springer noget i min fremstilling, men mon ikke de fleste forældre giver mig ret i, at hele dette problem har så mange sider, at man virkelig har brug for hjælp. Hvad jeg først og fremmest ønsker af skolens kristendomsundervisning er, at den skal være gennemsyret af medmenneskelighed og tolerance. Det er meget farligt, hvis børnene får den opfattelse, at kristendom simpelt hen er en række påbud og forbud.

Da jeg gik i skole, rådede den opfattelse, at fastetiden helst burde overholdes på en mere bogstavelig måde – f.eks. ansås det for rimeligt, at vi skolebørn afholdt os fra eskapader i retning af slikpinde og honningkager.

Hvad blev resultatet? Såmænd at vi samlede på lager og holdt et større smovsegilde, så snart »karantænen« udløb. Det må da vist siges at være en for bogstavelig opfattelse af fastetidens mening.

Da Merete gik i 1. klasse, og vi nåede til fastetiden, bemærkede vi, at hun begyndte at lægge en næsten påfaldende tjenstvillighed for dagen. Hun var så venlig, at det virkelig var en lyst. Da vi forsigtigt efterforskede grunden, viste det sig, at religionslærerinden havde sagt, at hun skulle prøve på at være rar og venlig – i hvert fald i fastetiden.

Jeg synes, der her er ramt noget rigtigt. Ideen med fastetiden er gjort positiv på en måde, som børn umiddelbart forstår. Lad så være, at englevingerne »dagen derpå« antager de vanlige, blakkede farver.

Når kirke og skole siger, at den religiøse opdragelse af børnene først og fremmest er forældrenes ansvar, er det naturligvis rigtigt. Men kan de fleste forældre gøre andet end skabe en god jordbund, gøre barnet modtageligt for skolens mere eksakte belæring – og så først og sidst bede Gud tænde det bål, vi med vor ringe formåen lægger til rette?

Som De kan forstå, står jeg usikker over for mangt og meget, og når jeg har sagt ja til at deltage i studiedagene, er det, fordi jeg ønsker at lytte til andres erfaringer. Jeg vil gerne mødes med andre katolske forældre, med præster og lærere, for at vi mere systematisk kan drøfte, hvordan man giver troslivet videre.

■

2-årige Hans Henrik gør sin entre efter i en times tid at have hvilet sin skrammede næse. Nu er han i legehumør, og så har mor værsgo' at lade hele verden dreje sig om ham.

Nede på fortovet hinkes der ruder. En af Rådhuspladsens duer skridter over gaden. Solen skinner, så den giver sig god tid. Ud for 5. sal flakser et par af dens venner og titter gennem ruden til Hans Henrik, der bliver visset af mor og har det dejligt.

E.D.

I FÅ ORD

Pastor Andersen skal til søs - som observatør

København. Ifølge Kristeligt Dagblad er pastor Ib Andersen blevet udpeget til romersk-katolsk observatør ved Den europæiske Kirkekonference, der af politiske grunde må holde sine møder ombord på M/S Bornholm. Bladet tilføjer, at det så vidt vides er første gang, at sekretariatet for kristen enhed i Rom har udpeget en dansk katolsk præst som observatør ved et internationalt økumenisk møde. Pastor Ib Andersen er delegeret sammen med mgr. Gianfrancesco Arrighi, der er sekretær for sektoren for vesteuropæiske kirker i kardinal Beas sekretariat.

Katolsk udmærkelse til Martin Luther King

Det katolske råd for samarbejde mellem racerne, der har sit sæde i Chicago, har tildelt den protestantiske negerpræst Martin Luther King John F. Kennedy-prisen for 1964. Den prominente forkæmper for racelighed har fået udmærkelsen som anerkendelse for sit arbejde i kampen »for menneskeheden«.

KATOLSKE MENIGHEDSPLEJER

Katolske Menighedsplejer har indkaldt til ekstraordinært repræsentantskabsmøde, som afholdes *tirsdag den 6. oktober kl. 19.30 i Bibliotekssalen, Bredgade 67, København.*

Det blev i maj 1963 besluttet at nedsætte et udvalg til at foretage en undersøgelse af og fremkomme med en betænkning om, hvorvidt og hvorledes KM vil kunne løse rådgivningsopgaver i overensstemmelse med de nye retningslinier, således som de forudsættes i revisionen af børne- og ungdomsforsorgsloven, altså særligt om forebyggende arbejde blandt børn og unge og det familiepædagogiske forsorgsarbejde.

Udvalget har nu på grundlag af bl.a. svarene fra et spørgeskema, der blev udsendt til sognene, skoler, børnehaver m.v. stillet et forslag, efter hvilket foreningens specielle rådgivningsarbejde, herunder adoptionsarbejdet foreløbigt bør indstilles og foreningens rådgivningskontor i Bredgade lukkes, ligesom adoptionsautorisationen skulle søges deponeret i justitsministeriet.

Det såkaldte stående udvalg skulle fortsat fungere og så vidt muligt tage sig af behandling af akutte sager eller i hvert fald sørge for, at disse henvises til andre instanser.

Endelig bør der med biskoppens godkendelse nedsættes et udvalg af repræsentanter for de kredse og grupper indenfor bispedømmet, der arbejder med social- og familiepædagogiske opgaver. Udvalget skal bestå af personer med særlig indsigt i disse problemer. Det skal bl.a. have til opgave at koordinere alle igangværende bestræbelser på dette felt, samt at udarbejde en helhedsløsning for det social- og familiepædagogiske arbejde i bispedømmet med planlægning af den fremtidige udvikling af dette arbejde og skal herunder særlig interessere sig for problemerne vedrørende udvælgelsen og uddannelsen af egnede personer til varetagelse af arbejdet, hedder det til slut i forslaget.

Forretningsudvalget har vedtaget at følge de retningslinier og henstillinger, som er blevet givet af revisionsudvalget, idet man dog vil henstille, at det under e) nævnte udvalg vil se det som sin første opgave at søge en form for rådgivning genoptaget.

Menighedsplejerne vil gerne understrege, at den ændring, der nu sker af arbejdet, har til hensigt at effektivisere den socialpædagogiske indsats, der bør gøres i bispedømmet.

Endvidere vil man erindre om, at KM også har andre opgaver i hele landet, herunder rent karitative, ligesom institutionen »Klitborg« stadig vil være afhængig af støtte fra KM.

»Der vil således stadig være brug for det arbejde, som kan gøres i KM, og vi beder Dem derfor slutte op om KM,« hedder det i en meddelelse, som Katolske Menighedsplejer for nylig har udsendt.

Religionsundervisning

for voksne (katolikker og ikke-katolikker) hver torsdag kl. 20.15. Første gang den 24. september i præstegården, Andersen Nexø Vej 10, Søborg, efter aftenmessen kl. 19.30 i kapellet, Vandtårnsvej 7.

Pastor d'Auchamp

MED FLY TIL LOURDES

Årets valfart blev en stor oplevelse

Også i år blev den valfart til Lourdes, som De Syges Katolske Forbund havde arrangeret, en stor oplevelse for alle, oplyser nogle af deltagerne. Rejsen blev foretaget med fly.

Maskinen rummede 96 deltagere og 3 kom med tog. Foruden pilgrimsrejsens gejstlige leder, pater Adams, deltog 2 andre aktive præster, nemlig pastor Vick fra Nykøbing F. og pater Leo Drzal fra Sankt Annæ Kirke på Amager. Endelig deltog monsignore Lajos Kada, tidligere sekretær ved den apostoliske delegation i Vedbæk, nu tjenstgørende i Bonn. Mgr. Kada var på ferie her i landet og benyttede lejligheden til at deltage i valfarten.

•

23 deltagere indkvarteredes på Asile Notre Dame. Her er man fra tidlig morgen til sen aften i allernærmeste kontakt med det, som er det egentlige Lourdes. Ikke mindre end tre læger og fire dygtige sygeplejersker samt endnu flere flinke sygepassere (allesammen valfartsdeltagere) tog sig af de svagelige deltagere, for hvem valfarten jo i første række er arrangeret.

På Asile Notre Dame er man i nærmeste kontakt med det egentlige Lourdes.

LYS I MØRKET

Det være retfærdigt eller ej, men de nordiske lande har ikke ord for at vise kristendommen eller religionen i det hele taget særlig opmærksomhed. Ikke desto mindre har vi i denne kølige del af verden fostret to kunstnere, som har fået kristne mennesker verden over til at vise den ellers i mange kredse så forkætrede filmkunst stor opmærksomhed, nemlig *Carl Th. Dreyer* og *Ingmar Bergman*. Og tiden vil vise, om endnu én kan komme med i betragtning: »Duellen«s, »Selvmordsskolen«s og »Tine«s instruktør: *Knud Leif Thomsen*.

Man bedes bemærke, at vi ikke har udskreget ovennævnte kunstnere som kristne forkyndere. Vi kan så afgjort føle os opbygget af Dreyers »Jeanne d'Arc« og »Ordet«, men når vor store landsmand, der gerne så sit livsværk kronet med en Kristusfilm, har udtalt sig om sit syn på religiøse emner, er han ofte kommet med nogle såre uortodokse meninger; Knud Leif Thomsen har betegnet sig selv som skeptiker og Ingmar Bergman ... ja, det er ham, vi skal beskæftige os med her. Lad det dog være sagt med det samme: når kunstnere som ovennævnte har så meget at sige os, er det måske netop fordi de ikke præsenterer et færdigt livssyn, men den ofte bitre kamp for at få ét.

Der er på Gyldendals forlag kommet en billigbog — en såkaldt »Uglebog« — om Bergman. Den er skrevet af finnen *Jörn Donner*, der er en af den unge generations mest markante navne i Skandinavien, både som forfatter og filmkritiker. »Djævelens Ansigt« hedder bogen, for efter Donners mening lurer djævelens sendebud i skiftende skikkelse på personerne i Ingmar Bergmans film. »Personerne søger deres ansigt, deres livsmuligheder. De er på jagt efter deres rette identitet. De ønsker et øjebliks lykke. At blive sig ondskaben og verdens farlighed bevidst er et skridt mod lykken,« skriver Donner.

»Djævelens Ansigt« slutter tilfældigvis med en gennemgang af »Lys i mørket« (Nattvardsgästerna), der fornylig havde premiere her i København og meget for hurtigt måtte af plakaten. I sin omtale af filmen går Donner ind for *den* negative fortolkning, som også kendetegnede store dele af den danske presses omtale af filmen. Efter Donners mening skildrer Bergman i »Lys i mørket« en række ideers sammenbrud, en psykologisk trusel, som udløses i selvødelæggelse; at han fortsætter ad en vej, der ikke ender noget sted, så vejene og mulighederne efter denne film er lige så mange som før. Donner skriver imidlertid også:

»For Bergman har filmkunsten aldrig, undtagen i nogle uvæsentlige tilfælde, været en leg med billeder. Derfor har det været muligt for ham at nå frem til bønnens alvor, bekendelsens styrke.«

Kan Bergmans tro diskuteres, er hans kald i hvert fald klart: kunstens. Og om disse to emner drejer sig efterhånden hele hans filmiske produktion: kunsten og troen.

Når man læser Donners gennemgang af Bergmans værker slår det én, hvor mange muligheder for fortolkning, der ligger i en virkelig kunstners værker. Man er altså ofte uenig med den unge kritiker i hans opfattelse af Bergmans forskellige film, men ikke desto mindre er hans gennemgang af den store svenske instruktørs produktion særdeles værdifuld, idet man hjælpes til at samle sine indtryk af den kæde af Bergman-film, man har set siden »Forfulgt« i 1944. I det følgende skal vi derfor tage nogle eksempler frem — ganske få bliver det. De læsere, hvis yndlingsfilm måske netop savnes, bedes derfor have os undskyldt, og det bliver vor egen opfattelse snarere end Donners, vægten lægges på.

Med manuskriptet til »Forfulgt« om den sadistiske gymnasielærer og hans ofre placerede den unge Ingmar Bergman sig

Billederne på denne side er fra »To mennesker« og »Ved vejs ende«. I baggrunden på billedet fra »To mennesker« ses Bergman selv siddende.

Ingmar Bergmans »Lys i mørket«, der er et af den store svenske filminstruktørs hovedværker, fik en krank skæbne på det københavnske premiereteater. Bergman hører jo imidlertid til de få filmskabere, for hvem kristendommen er et spørgsmål af fundamental betydning, og vi skylder ham derfor en betydelig opmærksomhed. Her behandler først Helge Kristensen en bog om Bergmans mange film, Aino Tesch gennemgår derefter handlingen i »Lys i mørket« og endelig konkluderer Ellen Nielsen med nogle kommentarer til de danske kritikeres behandling af denne film, hvis originaltitel er »Nadvergæsterne«.

som en af Sveriges førende filmskabere. På dette tidspunkt var Bergman først og fremmest samfundskritiker, men man aner dog i hans betænkelighed ved tilværelsen en længsel efter et åndeligt ståsted. Bergman var dengang en udpræget »fyrtiotalistisk« kunstner, en af sin tids »vrede unge mænd« — med eller uden vrede.

»Forfulgt« (Hets) kan set med erindringens øje godt give det indtryk, at Bergman på vej mod erkendelsen af det guddommelige (og så er spørgsmålet, hvor langt han nu er kommet på vejen) først stødte på dets modpol: den inkarnerede ondskab. Men samtidig kunne man få det indtryk, at Bergman ønskede, at vi faktisk skulle have en vis medlidenhed med ondskabens repræsentanter. For det var trods alt i »Forfulgt« ofrene, der sejrede i deres ulykke, mens deres plageånd lå tilbage som et ynkeligt vrag.

I 1950 støder vi på »To mennesker« eller »Til glæde«, som filmen egentlig burde hedde. Den handler om en selvoptaget kunstner, der gennem sorg og fornedrelse må lære en væsentlig side af livet — den dybe, alvorlige glæde, selv i sorgen, som den er udtrykt i Beethovens 9. symfoni, der spiller en afgørende rolle i filmen. Den symfoni, ved hvis skabelse musikken ikke var Beethoven nok, hvor han måtte ty til ordet, Schillers »An die Freude« — ode til glæden — og han bekender sig til troen på broderskabet mellem alle mennesker af god vilje.

En af de film, hvori Bergman tydeligst optræder i rollen som forkynder, er »Livets under« efter et manuskript af Ulla Isaksson. Den inderlighed, hvormed Bergman har skabt denne i øvrigt meget stærke film om kvinder på en fødeklinik, viser, at han her tolker tanker, han selv fuldkommen kan gå ind for. En ung pige skal have et barn udenfor ægteskabet og ønsker abort, men samværet med de andre kvinder — ikke mindst med to, for hvem abort er en ulykke, indgiver hende den beslutning at føde barnet. En ukompliceret film af en egen skønhed.

»Ved vejs ende« regnes af mange for Bergmans betydeligste film, og her er han da også uden tvivl nået meget langt ned i dybden af menneskesjælen i sin analyse af ensomhedens problem.

»Det syvende segl« inspireret af Johannes' Åbenbaring blev hans første middelalderfilm. Den var meget raffineret i sin ydre opsætning, men skuffede noget, hvad indholdet angik. Det er film af denne art, der får onde tunger til at ymte om, at Bergman fra tid til anden ikke når meget længere end til diskussionerne i gymnasiets skolegård.

Den anden middelalderfilm, »Jomfrukilden«, var efter vor opfattelse mere livsnær i sin behandling af problemerne, her uskyld, brøde, hævn og anger. Der er anket stærkt over denne films krasse realisme — over at Bergman ved siden af at vise voldtægt i detaljer øver åndelig voldtægt mod sit publikum. Man kan da heller ikke komme uden om, at man ved at overvære denne film gennemlever hele følelsesskalaen. Men det er netop Bergmans hensigt at holde tilskueren fangen i følelsernes skruestik for at man til fulde skal forstå angeren efter den onde dåd: ridderens blodhævn på grund af mordet på datteren, en blodhævn, der ikke blot kommer til at omfatte de skyldige, men en lille dreng, som ved et tilfælde overværede forbrydelsen. Intentionen er dybt moralsk.

Og således er den lange række af Bergman-film en kæde af spørgsmål — spørgsmål vi engang imellem får besvaret, oftere må tage selvstændig stilling til, men under alle omstændigheder spørgsmål af fundamental betydning.

(Forts. næste side)

Svensk landskabsidyl før katastrofen i »Jomfrukilden«, samt gøglerparret sammen med ridderen i »Det syvende segl«.

Hvad handler »Lys i mørket« om?

I 1961 fremkom Ingmar Bergman's film »Som i et spejl«, 1962 kom »Nattvardsgästerna« (på dansk: »Lys i mørket«), og først i 1963 afsluttedes trilogien med »Stilheden«.

Mens den første og den sidste forlængst er vist i Danmark, har man indtil for kort tid siden vægret sig ved at tage »Nadvergæsterne« på programmet. At det ikke er en urimelighed ses klart af det faktum, at filmen kun gik en uge på premiereteatret. Det københavnske publikum, som strømmede til »Stilheden« i flere måneder — om ikke andet så for bagefter at kunne svælge i, hvor væmmelig den var, og hvor forbudt den burde være — har ikke kunnet afse tid og interesse for »Nadvergæsterne«, men i den er der heller ingen erotik, ingen perversiteter — den er bare sær! Ikke desto mindre er det en film, man ikke har lov at springe over, hvis man får chancen for at se den.

Handlingsforløbene i de tre film er så forskellige som vel muligt, men det er dog de samme problemer Bergman slås med i dem alle; den samme søgen, samme tvivl, samme forundring over Gud: Hvis han er til, hvorfor så altid så skjult, så tavs en tilskuer til menneskelig ondskab, fornedrelse og uformåenhed.

I »Nadvergæsterne« udspilles handlingen en råkold novembersøndag i Dalarne i tidsrummet fra præsten Thomas slutter højmessen i sin sognekirke, til han begynder eftermiddagsgudstjenesten i en anden kirke.

I højmessen deltager en halv snes mennesker, og heraf går de fem til alters. Allerede før nogen har sagt et ord, har vi en klar forståelse af, at dette ikke er mennesker, der er fælles om noget som helst — og da slet ikke fælles om et kærlighedsmåltid. Der er den gudhengivne kone med de fromt samlede hænder og det forargede sideblik til landsbylærerinden. Der er den unge gravide kvinde og hendes søvngængeragtige mand, som begge møder op hos præsten bagefter. Det er hende, der må forklare hans problem: Jonas har læst i avisen, at kineserne snart kan fremstille atombomber, og nu frygter han, at de også vil bruge dem. Hun selv tager livet, som det kommer, uden dybere refleksioner og kan ikke hjælpe sin mand. Her må præsten træde til med sin tro og tillid til Gud.

Men præsten orker kun at tale om sig selv og sin egen tvivl. Han tør ikke tage sin Gud med uden for kirken; hvis Gud blev konfronteret med denne verdens ondskab, nød og elendighed, kom han jo til at ligne en edderkoppegud! (Vi genkender motivet fra »Som i et spejl«). Til gengæld oplever Thomas altså Guds tavshed, og det er alt, hvad han formår at videregive til Jonas, der må gå tomhændet bort. Lidt efter bliver han fundet død. Han har skudt sig.

Blandt altergæsterne er også lærerinden Märta (Ingrid Thulin), kejtet, nærsynet og ufiks, men Thomas hengiven som en hund. Han er enkemand, og hun har (vi aner: i mangel af bedre) været hans elskerinde, indtil en eksem i hendes ansigt fratog ham lysten til at fortsætte forholdet.

Nu, da hun atter er rask, beder hun ham om dog bare at bruge hende, hvis han ikke vil gifte sig med hende. Livet bliver alt for svært, hvis man ikke kan leve for nogen. Men han, som hidtil har talt om kærligheden som et tegn på Guds eksistens, er ikke selv i stand til at elske nogen. Netop i dag har han, stående over for Jonas, måttet erkende sin afmagt. Märtas ydmyghed, samtidig med at hun aldrig har troet på hans tro, får et fortvivlelsens raseri til at vælde op i ham. Samtidig med at han gør sit yderste for at såre hende, taler de dog nu sammen som to mennesker, der står hinanden nær, og han beder hende tage med til gudstjenesten om eftermiddagen.

Her, i en ellers tom kirke, møder de den femte altergæst fra om formiddagen; det er den pukkelryggede klokker, som gerne vil tale med præsten om Kristi lidelser. Han har tænkt på, at Kristi legemlige smerter vel ikke kan have været det værste — klokkeren kender selv til den uafbrudte smerte — men ensomheden, da Kristus følte sig forladt af Gud, det må have været næsten ikke til at bære.

Samtidig beder Märta for Thomas og sig selv: Kunne jeg blot lede ham ud af tomheden, væk fra hans løgnegud. Kunne vi blot finde tryghed, så vi vovede at vise hinanden ømhed. Kunne vi blot tro . . .

(Fortsættes side 13)

På denne side en scene fra »Lys i mørket«, samt et billede fra »Livets under«.

Skal Sigrid Undsets berømte hjem »Bjerkebæk« sælges?

Samtale med forfatterindens søn

En artikel for nylig i »Gudbrandsdalen Turist-Inform« afslørede, at *Sigrid Undsets* søn, *H. B. Undset Svarstad,* agter at sælge familiens berømte hjem *»Bjerkebæk«* i Lillehammer. I et interview i anledning af salgsplanerne fortæller sønnen, den nuværende ejer, om livet på »Bjerkebæk«, mens moderen levede, og om de tanker, han har gjort sig om ejendommens fremtid; indtil videre en uvis ting. By og amt ønsker at sikre »Bjerkebæk«s kulturelle værdi — eventuelt gennem indretning af et museum, der skulle administreres af *»Maihaugen«*, Norges næststørste friluftsmuseum, der har til huse i byen. H. B. Undset Svarstad ser gerne sit barndomshjem bevaret på denne måde, men han nævner den tanke, at her tillige kunne indrettes et studiecenter for den katolske kirke, som Sigrid Undset tilhørte.

Ingen kan vel give en bedre karakteristik af forfatterinden og nobelpristageren Sigrid Undset end Hans Benedict:

— Mor var streng, men kærlig, fortæller han. Hun havde ikke megen tid til overs til os tre børn, men hun interesserede sig uhyre meget for, hvordan vi gik klædt — og for, hvilke karakterer vi fik i skolen. Da hun i 1921 købte »Bjerkebæk«, var der kun en bygning på ejendommen og en meget stor have, hvor hun tilbragte meget af sin tid. Nogle år senere købte hun et laftetømmerhus fra Nordre Dalseg i Sør-Fron, og siden opførtes endnu et udhus, hvori blandt andet indrettedes atelier til far, maleren *Anders C. Svarstad.*

Til at begynde med, mens vi var små, trivedes mor godt her på »Bjerkebæk«, men min søster var syg, og dette hvilede tungt på mor. Jeg tror også, hun syntes, husene her blev lidt for besværlige at holde i stand. I sine sidste år længtes hun bort fra Lillehammer, hvor hun var genstand for megen opmærksomhed. Hun elskede anonymitet. Selskabelighed interesserede hende ikke. En af årsagerne, til at hun ville flytte, var hendes religiøsitet. Hun havde planer om Hamar, hvor der var en katolsk kirke.

Men hun var blevet så nært knyttet til Gudbrandsdalen. Her skrev hun jo både »Kristin Lavransdatter« og »Olav Audunssøn«, hvor dalen spillede en meget stor rolle som hendes inspirationskilde.

Hendes største fornøjelse var at køre med droske op over dalen. Så fik vi børn lov at være med. Madkurven blev pakket med skinke, koteletter og kaffe, som blev kogt i det fri. Mor var umådelig interesseret i naturen — i blomsterne og i sangfuglene. Hun købte på sine udenlandsrejser planter, som ellers ikke gror heroppe, og haven blev på den måde en attraktion. Hun var meget fornøjet, da en nattergal, som ellers ikke ruger så langt nordpå, byggede rede i haven.

— Mange af hendes bøger er dystre og tunge?

— Sådan kunne mor også være. Hun var lidt indesluttet og samvittighedsfuld i rigt mål. Og beskeden.

En dag, far og hun sad i køkkenet og drak kaffe, ringede telefonen. Mor gik ind for at tage den, kom tilbage og sagde blot: »Jeg har fået nobelprisen,« hvorefter hun satte sig og drak videre.

Bøgerne blev til i de sene nattetimer. Når vi var lagt i seng, og huset var gjort ryddeligt og pænt, gik mor i seng en timestid, men stod så op og arbejdede. Til afveksling fra skriveriet kunne hun lide en biografture; især cowboyfilm morede hende. Gary Cooper var hendes filmhelt.

Karakteristisk var det, at mor sjældent talte om sit arbejde med bøgerne. Heller ikke i kollegers selskab. Da jeg engang ville tale med hende om hendes historiske romaner, erindrede hun ikke detaljer i dem. Bøgerne interesserede hende tilsyneladende ikke mere, når de var skrevet færdige.

— Hvorfor vil De sælge »Bjerkebæk«?

— Et så digert hus passer ikke for et barnløst ægteskab, og skal jeg være helt ærlig, ønsker jeg kun at tilbringe et par uger om året i Norge.

— Kan her skabes et museum?

— Hidtil har ejendommen ikke officielt været tilgængelig for turister, men mange har ringet og spurgt, og ingen fået nej, såfremt vi har haft tid til at

Aarhus

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 [illegible] 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10
Kul - Koks - Olie

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen 2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

F. Fechtenburg & Søn
autoriseret installatør
Tlf. 12 86 00
Hjallesvej 46, Odense

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos

JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Alt i bandager & sygeplejeartikler
Holbæk Materialhandel
Telefon 32
Kaj Andersen
Lev. til Sct. Elisabeth Hospital

Odense

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

Støt vore annoncører

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR TRYKLUFT OG VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

Lys i mørket

Fortsat fra side 10

— Og Bergman lader Thomas gå ind i den tomme kirke, op foran altret og begynde gudstjenesten: Hellig, hellig, hellig er Herren . . .

Jeg tror ikke, der er én falsk tone i denne film; intet overflødigt, men alt indtil den mindste detalje er med til at udtrykke en pinefuld følelse af tomhed. Var det hele blot tomhed, så ville alt være problemløst og let, men nu er det altså pinefuldt, og så er tomheden altså Gud, der åbenbarer sig, når og som han vil.

Debatten om Bergman

Hvad vil Ingmar Bergman sige med »Nadvergæsterne« (Lys i mørket)? Dagspressen var i vildrede. Den kunstneriske kvalitet anerkendtes enstemmigt. Men indholdet, budskabet, opfattes som helt negativt. Bergman er »uden tro, uden håb eller trang til tro« (Knud Voeler i Aktuelt). Det er »tvivlen, tomheden, fortvivlelsen, som dominerer«, Bergman »svarer ikke på noget spørgsmål med sin film« (Sv. Kragh Jacobsen i Berl. Tid.). »Tomas har svigtet mennesket og dermed sig selv. Derfor vil Gud ikke tale til ham« (Rifbjerg i Politiken). Hvem vil da, kristne eller ikke-kristne, se en sådan film? Ikke ret mange.

Fortolkningen er imidlertid efter min mening forkert. Der *er* lys i mørket (denne titel har Bergman selv givet til eksport af filmen). Gud taler faktisk til Tomas, nemlig i kirketjenerens skikkelse, i hans ord om Kristi forladthed på korset. Dette er filmens vendepunkt. Præsten møder her Kristus, måske for første gang. Han forstår, at det Gudsbillede, han hidtil har haft, er for snævert. Det holdt kun, så længe han ikke havde modgang. Nu føler han sig helt forladt af Gud, men gjorde Kristus, hans mester, ikke også det? Disciplen kan ikke vente at have det bedre. Man ser på Tomas' ansigt, at en helt ny indsigt dæmrer for ham, samtidig med at han ser sin egen fattigdom og kærlighedsløshed — og et spinkelt håb tændes. Dette er troen i mørket, »natten«, som mystikerne siger. Troen renses og opdrages, hvis mennesket accepterer. Og det gør Tomas. Derfor kan han slutte med — og det er aldeles ikke ironisk, som en anmelder mener — at istemme Sanctus foran alteret: Hellig, hellig . . . himmel og jord er fulde af din herlighed.

Under formiddagens gudstjeneste hænger et krucifiks over alteret. Om eftermiddagen i annekskirken er der et billede af Maria med barnet. Tilfældigt? Næppe. Herfra går der fine tråde til den tapre fiskerkone omgivet af sin børneflok, til lærerinden Märtha, der deltagende spørger til en syg dreng, mens præsten ikke har én tanke for ham, og atter til Märtha, da hendes blik hviler på Madonna over alteret, mens hun hvisker sin bøn om tro for sig selv og for Tomas.

Det er måske uvist, om Ingmar Bergman helt vil skrive under herpå. Men han siger i hvert fald om »Nadvergæsterne« i Vilgot Sjömans bog »Dagbog om Ingmar Bergman« (citeret af Olov Martman i Kristeligt Dagblad 9. sept.): »Jeg gør op med faderguden, selvsuggestionen som gud, tryghedsguden.« Det er jo et skæbnefuldt øjeblik, da Tomas begriber, at denne mand, Algot Frövik (kirketjeneren), i sin naivitet har forstået Kristus langt dybere. Og så har han desuden forstået endnu en ting, nemlig det at Kristus har lidt i en rystende grad på en langt mere skæbnetung måde end den, hvorpå Tomas Ericsson nogensinde har lidt. Han forstår, at Kristus virkelig har taget menneskenes elendighed på sig, at han har lidt al menneskelig lidelse.«

Bergman forklarer endvidere, hvor Tomas religiøst set befinder sig i slutscenen: »Spejlet er klart. Der står et renvasket kar, der har mulighed for at fyldes af nåde.«

Filmen og Bergmans kommentar får to navne til at dukke op i ens tanker: Graham Greene og Dag Hammarskjöld. Læseren kan selv sammenholde de tre.

Når Bergman tier i filmen, er det måske, som når Gud selv tier: for at vi mennesker selv skal lytte til det, der synes os tavshed, og i kærlighedens længsel og tro gætte, hvad Gud brænder efter at sige os.

Selv om filmanmelderne ikke helt har gættet, har Bergman dog fået dem til at lytte — ja, Rifbjerg indrømmer endog, at han må gå til Canossa og erkende, at han før har miskendt denne film.

■

Det forsøges nu at få »Lys i mørket« frem endnu en gang på et af de københavnske repriseteatre. Vore læsere skal nok få besked! En anden gang må der slås mere på tromme. Når en sådan film kommer op, må vi være vågne og møde frem. Det vides foreløbig, at filmen vil blive vist i Lyngby fra 26. oktober.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 27.: 19. søndag efter pinse (s. 737, grøn).
I konsekrerede kirker (med undtagelse af domkirken) er højmessen i dag: Kirkevielsesfest (s. [77], hvid).

MANDAG den 28.: Wenceslaus (s. 1089, rød), martyr.

TIRSDAG den 29.: Michael (s. 1089, hvid), ærkeengel.

ONSDAG den 30.: Hieronymus (s. 1091, hvid), kirkelærer.

TORSDAG den 1. oktober: Søndagens messe (s. 737, grøn). Ihukommelse af Remigius (s. 1092), ærkebiskop.
Eller Remigius (s. 1092, hvid), ærkebiskop.

FREDAG den 2.: Værneenglene (s. 1093, hvid).

LØRDAG den 3.: Therese af Lisieux (s. [194], hvid), karmeliterinde og missionernes skytshelgen.

SØNDAG den 4.: 20. søndag efter pinse (s. 741, grøn).

Rolig fastansat dame, katolik søger lejlighed eller 1-2 værelser med køkkenadgang i København eller nærmeste omegn.
Billet mrk. S. 23 til bladets annonceekspedition Hauchsvej 8, København V.

R.I.P.
Vor kære søster og faster
THYRA BECH HANSEN
sov stille hen den 19. september 1964.
Familien
Bed for hendes sjæl.

Bjerkebæk *Fortsat fra side 11*

vise »Bjerkebæk« frem. Der er givetvis behov for den slags museer. Moders ting bliver tilbage, når vi flytter. Hvis haven tillige sættes i stand, vil her være mange muligheder. Besøgende kommer det næppe til at skorte på.

-tiki

Støt vore annoncører

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

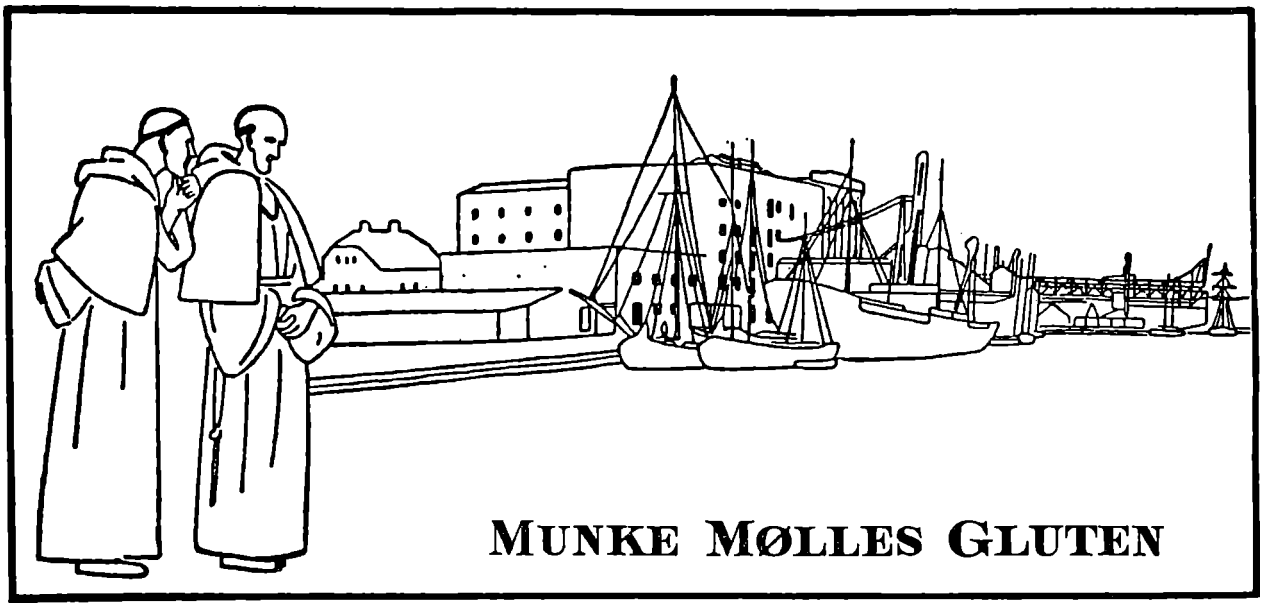

Fin radioreportage om koncilet - fra Luxembourg

Paris. Den kendte radiosender »Radio Luxembourg« har lavet en helt enestående koncilreportage. To aftener i træk før koncilets åbning havde man helaftensudsendelser om koncilet. De bedste teologiske eksperter, deriblandt dominikanerne Congar og Roguet, deltog tillige med franske biskopper. Lægfolk blev interviewet på gaden om deres syn på koncilet og såvel protestanter som ortodokse kristne kom til orde, ligesom man udspurgte ikke-kristne og ateister. Også teknisk var reportagen et mesterstykke, idet det drejede sig om en såkaldt »duplex«-udsendelse hvor man på én gang kunne høre Rom og Paris i direkte transmission. Radio Luxembourg er herhjemme kun kendt af teenagere på grund af senderens karakter af »musikradio«. Dagbladet »La Croix« har bragt uddrag af udsendelsen på tryk. Det er et interessant eksempel på samarbejde mellem meddelelsesmidlerne, der her er kommet til udtryk.

Ugens tv og radio (27. sept. - 3. okt.)

SØNDAG	20.00	P1	Københavns drengekor synger Haydn: Messe, B-dur.
	20.05	tv	En udsendelse om Erik Knudsens digtning.
MANDAG	21.15	tv	100 årsdagen for Internationales grundlæggelse.
	22.15	P1	Peter P. Rohde: Graham Greene fylder 60.
TIRSDAG	21.10	tv	Horisont. Udenrigsmagasin.
ONSDAG	20.00	tv	BBC laver det danske tv-program for en aften.
TORSDAG	20.00	P1	Benjamin Britten: War Requiem. Fra Kbh.s domkirke.
	20.20	tv	Flemming Madsen portrætterer Gustav Pedersen.
FREDAG	20.45	tv	Filmorientering ved Bjørn Rasmussen.
	22.15	P1	Kulturmagasinet.
LØRDAG	16.00	tv	Vi unge. Et nyt lørdagsprogram: jazz, viser og film.
	21.00	P2	Morfars by. Montage efter Albert Dam.
	21.25	tv	Anton Tjekov: Onkel Vanja. Skuespil.

St. Antoni Sogn

Alle velgørere, besøgende og medhjælpere ved sommermarkedet bedes her modtage en hjertelig tak. Der blev på sommermarkedssøndagen lagt over 7000 kr. på markedet og i kirken. Tak til alle!

Amerikansk lotteri: Husholdningskurv gul 90, do. rød 155, vinkurv grøn 144 og dukke blå 110. Den store lodseddel sælges indtil 1. oktober og resultatet offentliggøres den 9. oktober.

Religionstimer for unge

Alle unge mellem 16 og 25 år — gymnasiaster, realister, kursister, seminarister, eller unge, der i øvrigt blot er interesseret i en sådan undervisning — indbydes til en række religionstimer hver 14. dag. Næste gang den 24. september kl. 19 til 20, Nørrebrogade 27 A, fysiklokalet.

Bjørn Højbo

▪

Den hellige Frans' 3. orden har møde i St. Annæ Kirke, Amager, onsdag den 30. september kl. 19.30.

BREVVEKSLING ØNSKES
af enlig dame, katolik, med ældre katolsk præst for at uddybe troen.
Billet mrk. S. 39 til
bladets annonceekspedition
Hauchsvej 8, København V.

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Anlægsgartner
L. Suvalski
Hovedgaden 23,
Hedehusene
Telefon 161
Alt vedr. haver overalt

SKUMGUMMI HYNDER
AARHUS SKUM-GUMMI
Vor specialfabrik fremstiller hynder og sæder til såvel nye som gamle kirkebænke og -stole i enhver forarbejdning efter Deres ønske.
Benyt Dem af vor gratis faglige vejledning. Vi kommer — uden forbindende — over hele landet og måler op og giver tilbud eller fremsender prøvehynde.
De skal blot skrive eller ringe til
SPECIALFABRIK
Vestergade 45, Århus
TLF. (061) 2 12 60

ALTERLYS
i alle størrelser
og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art
ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Ikke rigsdag, men kirkemøde

Muligheden for en genforening af de adskilte kristne kirker er vel lige så usikker som kommunismens evne til atter at kunne sammenføjes, når russere og kinesere har slået den i stykker, ræsonnerer B.T.s udenrigskommentator HAMAR (Ole Killerich) i anledning af koncilets tredje samling.

I en forhåndsreportage peger han på, at den moderne verdens stærkt politiske anskuelsesmåde kan have forledt journalisterne til stærke overdrivelser og fortegninger af, hvad det egentlig er, der sker på kirkemødet.

— Konservatisme og liberalisme, reformangst og reformiver bliver ikke det samme i et kirkemøde som i en rigsdag, fastslår Ole Killerich, der finder, at den protestantiske teolog Karl Barth langt bedre har forstået at trække en enkelt streg under det, som sker:

Romerkirken er i færd med at genskabe sin magt over sindene så dynamisk, at den kunne tænkes at ville lade alle andre kristne kirkesamfund langt bagefter i denne nye store romersk-katolske marchorden.

Det er fornyelsen af romerkirken, mere end det er foreningen af de kristne kirkesamfund, der skal anskues, for i fornyelsen har romerkirken sin vældige appel til menneskeheden og mulighed for at møde ligegyldigheden og ateismen med ny overtalelsesevne.

Efter at have resumeret koncilsamlingens arbejdsprogram søger Killerich at opridse kirkemødets videre perspektiver:

Når romerkirkens generobring af den åndelige magt, Karl Barth taler om, er lykkedes vil foreningen af de kristne kirker kunne komme til praktisk diskussion mellem de katolske kirkefædre og de andre trosretningers repræsentanter, men heller ikke før.

Nu er det romerkirken selv, der former *sin* slagorden og åbner den kristne offensiv for at vinde menneskeheden fra gudløsheden og først opfylde Kristi befaling til at gøre *alle* folkeslag til *hans* disciple.

En ny frihed

I Informations tilsvarende analyse ved Per Nyholm hedder det bl.a., at den vigtigste virkning af koncilet ikke er de reformer, som begynder at præge den katolske kirke i fem verdensdele.

Langt vigtigere er den ånd, der spores i relationerne mellem de kirkelige samfund. En ny frihed har holdt sit indtog, og en økumenisk samtale af vide perspektiver er taget op. For første gang siden den ortodokse kirkes adskillelse i 1054 og reformationen i det 16. århundrede eksisterer reelle muligheder for en samling af alle kristne omkring det oprindelige kultcenter, Rom.

Grund til forargelse?

I en ledende artikel i samme blad »Koncilet i dag« (hvori for øvrigt flere gange anvendes et sælsomt fund fra sprogets køkkenmødding: Papisterne) udtales stærk mistro til drømmen om kirkernes enhed.

— Selv om koncilet skulle nå at blive færdigt i løbet af 1965, vil det næppe bringe romerkirken mange skridt nærmere til en forståelse med reformationens kirker, mens forholdet til de ortodokse kirker, der ikke er slet så ortodokse som de romersk-katolske, synes at have bedre muligheder.

For en lille måned siden var nogle økumenikere samlet i Århus til en såkaldt »Faith and Order«-kongres, hvorfra man også længselsfuldt spejdede ned mod Rom i håbet om, at de nye toner snart ville samle sig i en stor hymne til fællesskabet, foreningen, den verdensomspændende forbrødring. Man fik da også svar, thi netop i de dage skete det, at paven i Rom udsendte en encyklika, hvoraf det fremgik, at intet lå ham mere på sinde end just kirkens enhed. Paul VI havde intet højere mål.

Blot var det en betingelse for den katolske kirkes forening med de andre kristne i verden, at disse kristne først blev katolikker. Når det var sket, ville man mødes i skøn samhørighed. Generalsekretæren for Kirkernes Verdensråd udtrykte sig meget skarpt herom i en udtalelse til Information, men vi må tilstå, at vi har svært ved at dele hans forargelse over paven. Paul VI vil ikke opgive sin magt og det, han tror på som sandt, for en tilsyneladende forening med folk, han ikke er virkelig enig med. Det er yderst respektabelt. Mener de protestantiske kirker ikke det samme som den katolske, skulle de heller ikke prøve at skjule uenigheden. Der er noget at lære af katolikkerne . . .

Koncilets linie kan fortsættes

Kristeligt Dagblad finder, at samme encyklikas retningslinier for kirkens selvforståelse og den tilstræbte fornyelse såvel som for kirkens »dialog« med dem, der står udenfor, i nogen grad føles bindende for biskoppernes forhandlinger og beslutninger, fordi det er paven, der har skitseret dem. Det hedder videre i bladets ledende artikel:

Selv om encyklikaen er betydelig mere »katolsk« i traditionel forstand, end hvis den var skrevet af Johannes, er de principper, den går ind for, imidlertid udformet på en sådan måde, at linien fra koncilets to første samlinger skulle kunne føres videre. Dens stærke fremhævelse af den katolske kirkes centrale lære og liv som en uforfalsket arv fra apostlene er forenet med en klar erkendelse af, at en fornyelse er nødvendig. Og understregningen af pavens primat som en uopgivelig del af den sande kristne kirkes væsen følges af et stærkt ønske om fortsat samtale, fællesskab og samarbejde med de andre kristne kirker.

I de kommende to måneder skal store spørgsmål afgøres. Dokumentet om kirkens væsen skal gøres færdigt, man skal tage stilling til spørgsmålet om religionsfrihed og om forholdet til de andre kirker, og det betydningsfulde skema om lægfolkets plads i kirken skal behandles.

Hvordan disse og andre spørgsmål afgøres, er af vidtrækkende betydning ikke bare for katolikkerne, men for hele den kristne kirke. Derfor må også koncilets tredie samling kalde på vor forbøn.

Stilhedens forjættelse

Som bekendt har trappistmunke ikke for vane at tale hinanden et øre af — en særegenhed, der selvfølgelig har givet grobund for diverse historier. Den seneste og ikke mindst bizarre har vi sanket i dagbladet Bornholmeren:

Tre trappistmunke i et fransk kloster spurgte, om der kunne gives dem tilladelse til at tale sammen bare én gang om året.

Efter lang overvejelse fik de svaret. En gang om året — den 15. august — må en af jer sige en sætning. Og holder I fast på, hvad der er blevet sagt, kan det efterhånden blive til en samtale.

Den 15. august oprandt, og den ældste af munkene sagde.

— Jeg elsker tapiocasuppe.

Et år svandt hen — og nu kom turen til den næste:

— Jeg synes også godt om tapiocasuppe.

Og efter endnu et år fik den tredje ordet.

Han så lidt muggent op.

— Jeg er ærlig talt blevet ked af al den snak om tapiocasuppe.

Sidste frist for aflevering af manuskripter til et bestemt nummer af bladet: 3 uger før bladet udkommer. Kortere manuskripter: 14 dage før!

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad

2. OKTOBER 1964
112. ÅRGANG

40

I dette nummer bringer vi den anden af tre artikler om den græsk-ortodokse kirke. Denne gang beskæftiger vi os med den fornyelse, der er ved at finde sted i den ortodokse kirke, som ligesom de øvrige kristne kirker i disse år forsøger at gennemføre en ajourføring, så det er muligt at komme på talefod med moderne mennesker. Nedenstående billede er taget fornylig i Athen.

Kirkemødets akutte problem

NOGET OM AT GØRE SIG ULEJLIGHED

HVAD KAN MAN SLUTTE AF BUDAPEST-AFTALEN?

Er Makarios typisk for den græske kirke?

»Genforeningen er noget uudgrundeligt«

Pave Paul VI's åbningstale

I sin tale ved åbningen af koncilets tredje samling talte paven om det, der i virkeligheden er koncilets hovedemne, nemlig læren om Kirken. Mange kommentatorer har først og fremmest hæftet sig ved pavens udtalelser om forholdet mellem Peters efterfølger og efterfølgerne af de øvrige apostle. Disse udtalelser kan imidlertid kun forstås i lyset af pavens ord om Kirken som frelsesmiddel. Pave Paul kom i sin tale gang på gang ind på Kirkens plads som formidler mellem Kristus og verden. Dette var blandt andet også emnet for hans første rundskrivelse, som her i landet desværre ikke blev mødt med den opmærksomhed, den fortjener. Kirkens opgave går ud på at fortsætte Kristi historiske virksomhed her på jorden til menneskenes frelse. »Der er som bekendt to virkemidler, han på forskellig måde har lovet og indstiftet, for at hans værk skal fortsættes, for at det rige, han har grundlagt, skal blive udstrakt over hele jorden og gennem alle tider, og for at den forløste menneskehed skal danne hans kirke, hans mystiske legeme, hans fylde, mens vi afventer hans endelige og sejrrige genkomst ved tidernes ende. Disse to virkemidler er Kirkens apostoliske struktur og Helligånden. Den apostoliske struktur er det ydre objektive virkemiddel, som former, hvad man kan kalde Kirkens materielle legeme, og sørger for dens synlige og sociale opbygning. Helligånden er det indre virkemiddel, der inspirerer, levendegør og helliggør såvel den enkeltes inderste sjæl som hele menigheden.« Man genfinder her de to faktorer, som siden Amsterdam-mødet i 1947 har præget den økumeniske samtale om Kirkens væsen, nemlig Kirken som begivenhed, d.v.s. som frugten af Guds indgriben her og nu, og Kirken som institution, d.v.s. som en fortsættelse af menneskevordelsen. I den anførte tekst viser pave Paul klart, hvordan begge disse elementer danner grundlaget for Kristi sande kirke. Det institutionelle tjener Guds indgriben her og nu, begivenheden, som vore evangeliske brødre lægger så stor vægt på, men som ikke er noget særegent for de protestantiske kirker. En del af koncilfædrene har udtrykt deres beklagelse over, at man ved at tale alt for meget om det institutionelle har givet Helligånden en alt for ringe plads i koncilets tekster. Paven har således bødet på en alvorlig skævhed i den måde, hvorpå læren om Kirken hidtil har været udtrykt.

Paven fortsætter med at tale om institutionen — især om hierarkiet, der altid fremstilles som en tjeneste. Det andet Vatikankoncil skal fuldende, hvad det første har begyndt, ved at definere biskoppernes stilling i forhold til paven. Paul VI kommer ikke nærmere ind på dette forhold, som det bliver koncilets opgave at præcisere. Han nævner dog visse principper, der må tages hensyn til ved en sådan definition. I denne forbindelse citerer han Pius XII's ord om det af Gud indstiftede primat og en udtalelse af pave Gregor den Store (†604) om biskoppernes værdighed. Ved at læse følgende passus får man et nogenlunde fyldestgørende indtryk af denne del af pavens tale: »For at bevare Kirkens lære i sin helhed kræves det nu, at den uddybes, så biskoppernes stilling og mission kommer til at træde tydeligere frem i harmonisk overensstemmelse med læren om pavens primat. Koncilet skal udtrykke deres stilling og mission og skal i denne forbindelse ikke bryde sig om noget som helst andet end at fortolke Kristi lære ud fra kilderne og vor erkendelses ufejlbare udvikling. Allerede nu glæder Vi os over at betragte biskopperne som Vore brødre og sammen med apostelen Peter at kalde dem »seniores« — de ældste — og over for Vor egen del at kunne gøre krav på den tilsvarende titel »consenior« — medældste — (1. Pet. 5,1) som Vi personlig sætter stor pris på. Vi har den trøst at kunne henvende Os til de mmed apostelen Paulus' ord som Vore fæller både i trængsel og i trøst (jfr. 2. Kor. 1,7). Vi for Vor del føler et brændende behov for at forsikre dem om Vor respekt, Vor agtelse, Vor kærlighed og Vor solidaritet Det er Vor pligt at anerkende dem som det kristne folks lærere, hyrder og præster, »som tjenere og husholdere over Guds hemmeligheder« (jfr. 1. Kor. 4,1) som evangeliets vidner, tjenere for den nye pagt, en afglans af Herrens herlighed (jfr. 2. Kor. 3,6-18). Når Vi som Peters efterfølger pludselig har fået overdraget fuldmagt over hele Kirken og, skønt uværdig, har fået pålagt at være jeres overhoved, er det ikke for at fratage jer den myndighed, der tilkommer jer. Vi er tværtimod den første til at anerkende den.«

▪

Paven slutter sin tale med en række hilsener til de katolske kristne, til medlemmerne af de øvrige kristne kirker og til hele menneskeheden. At det ikke kun er smukke talemåder, ser man tydeligt, når man læser den hilsen, paven har sendt til observatørerne og deres kirker. Tilhørerne bemærkede, at paven, da han nåede hertil i sin tale, ytrede sig med særlig iver og fasthed, og at han til sidst havde svært ved at skjule sin bevægelse. Som afslutning bringer vi her denne tekst i dens fulde ordlyd. Det er

KONCILKALENDER

Plenarmøde	Dato		Emne
	MANDAG	14.	Koncilet åbner med ny gudstjenesteform (koncelebration) og pavetale om bispeembedet i Kirken.
80.	TIRSDAG	15.	Forhandlingerne åbnes med debat om kapitel 7 i skemaet om Kirken: Den jordiske kirkes forhold til den himmelske.
81.	ONSDAG	16.	Man går over til kapitel 8 om Jomfru Marias stilling i Kirken. Afstemning om skemaets 1. kapitel: Om Kirkens mysterium.
82.	TORSDAG	17.	Fortsættelse af debatten om Mariakapitlet. Afstemning om kapitel 2 i skemaet om Kirken: Om Guds folk.
83.	FREDAG	18.	Kardinalerne Frings og Alfrink slutter debatten om Maria. Man påbegynder drøftelserne af skemaet om biskoppernes ansvar og opgaver.
	LØRDAG	19.	Intet plenarmøde.
	SØNDAG	20.	Intet plenarmøde.
84.	MANDAG	21.	Fortsættelse af debatten om bispeembedet. Afstemning om kirkeskemaets kapitel 3: Om Kirkens styreform.

Paven koncelebrerede sammen med 24 bispekolleger ved 3. samlings åbning.

værd at lægge mærke til, at paven baner nye veje ved den måde, hvorpå han udtrykker sig om enhedens genoprettelse.

»Til slut hilser Vi Dem, højtærede observatører, som endnu en gang har indvilliget i at komme til stede her på koncilet. Vi hilser Dem, Vi takker Dem, og Vi bekræfter Vor beslutning og Vort håb om en dag at kunne rydde enhver hindring, enhver misforståelse og enhver form for mistillid af vejen, der endnu forhindrer os i at føle os som 'ét hjerte og én sjæl' (Ap. Gern. 4,32) i Kristus og hans kirke. Vi for Vor del vil gøre alt, hvad der står i Vor magt, for at nå dette mål. Vi forstår, hvor alvorlig en sag det er at genoprette denne enhed, og Vi vil ofre al den tid og al den omhu, der skal til for at gennemføre det. Det er noget helt nyt, når man tænker på den lange og smertelige historie, der er gået forud for de forskellige splittelser, og Vi vil tålmodigt vente på, at forholdene modnes, så det bliver muligt i gensidigt venskab at nå til en positiv løsning. Genforeningen er noget uudgrundeligt, der helt er skjult i Guds hemmelighedsfulde plan. Vi vil ydmygt og tillidsfuldt forsøge at blive værdige til så stor en nåde.

Vi kommer her til at tænke på apostelen Paulus' ord, da han tilbød alle folkeslag evangeliets gave og forsøgte at være 'alt for alle' (1. Kor. 9,22) med en eftergivenhed, som vi i dag ville kalde praktisk pluralisme. Vi mindes ligeledes, at den samme apostel har besværget os om at 'bevare Åndens enhed i fredens bånd', fordi der er 'én Herre, én tro, én dåb, og én Gud, alles Fader' (Efes. 4,2 og 5-6). I troskab mod Kristi kirkes udelelighed forsøger vi at sætte os bedre ind i og at tage imod alt, hvad der er af ægte, alt, hvad vi kan sige ja til inden for de forskellige kirkesamfund, som er adskilt fra os. Samtidig beder vi de andre, om de vil sætte sig mere ind i den katolske kirkes liv og lære og om at betragte vor opfordring til dem til at lade dem indlemme i sandhedens og kærlighedens fylde ikke som en fornærmende gestus, men som en broderlig og ærbødig handling. Det er på Kristi befaling, Vi har fået den ufortjente lykke og det frygtelige ansvar at vogte denne kærlighedens og sandhedens fylde, som vil komme endnu stærkere til udtryk, når enheden bliver genoprettet mellem alle dem, som bekender sig til Kristi navn.

Derfor sender Vi gennem Dem, Vore højtærede gæster og observatører her på koncilet, Vor hjertelige hilsen til hvert enkelt af de kristne kirkesamfund, De repræsenterer. Lad os håbe, at Vor ærbødige hilsen også må nå dem, som ikke er repræsenteret her. Vi indbefatter i Vor bøn og Vor kærlighed alle medlemmer af Kristi mystiske legeme, som endnu er adskilt fra dets fulde åndelige og synlige enhed. Og midt i Vore bestræbelser for at vokse i kærlighed og hengivenhed vokser også Vort håb og Vor smerte. Ak, I kirker, som er Os så fjernt og dog så nær! Ak, I kirker, som Vi oprigtigt længes efter! Ak, I kirker, som Vi brænder efter at mødes med! Ak, I kirker, som Vi græder over, og som Vi ønsker, at Vi kunne vise Vor ærbødighed ved at omfavne dem i sand kærlighed til Kristus. Måtte dette Vort hjertelige tilråb nå ud til jer fra dette enhedens centrum her ved apostelen og martyren Peters grav og fra dette fredens og broderskabets økumeniske koncil. Måske er der endnu en stor afstand, der skiller os. Måske vil det endnu vare længe, før det endelige og fuldstændige møde imellem os kan finde sted. Men I skal vide, at Vi allerede nu omfatter jer med Vor kærlighed. Måtte den barmhjertige Gud understøtte så stort et håb og så stor en længsel.«

Se endvidere koncilkronikken på side 10 og bagsiden.

Ingen fordømmelse af kommunismen

Kardinalkollegiets dekan, den franske kardinal Tisserant, har over for journalister i New York givet udtryk for sit håb om, at koncilet ikke vil fordømme kommunismen, der er en politisk bevægelse, men begrænse sig til ateismen. Koncilet skal ikke beskæftige sig med politik, sagde kardinalen.

•

Efterårsskolen i Øm

holdes fra søndag den 18. til lørdag den 24. oktober kl. 15.00. Skolechef bliver Dieter Timmermann. Skolepræst pater Wuyts. Øvrige lærere Elsebet Kieler, Sven Bang og pastor Hubert Messerschmidt. Pris kr. 75,00, alder 17-30 år eller skolegang i 10. klasse, 3. real eller 1. g. Tilmeldelsesblanket fås hos den stedlige KUK-leder eller hos sognepræsten. Tilmelding senest den 10. oktober.

KATOLSK UGEBLAD

Budapest-aftalen

Da pave Paul VI's første rundskrivelse »Hans Kirke« blev offentliggjort, gisnede adskillige kommentatorer om, at forholdet mellem Vatikanet og landene bag jerntæppet nu ville blive forværret. Ikke desto mindre blev vi kort tid efter, at dokumentet var udkommet, vidne til den første aftale mellem pavestolen og en kommuniststat. Det er endnu på ingen måde klart, hvor megen frihed, der i virkeligheden vil blive den ungarske kirke til del, men udnævnelsen af fem biskopper skulle i hvert fald betyde, at kirkelivet i Ungarn er på vej ind i en mere normal periode.

Imidlertid må man være opmærksom på, at der kun i ét tilfælde er tale om en residerende biskop. Til gengæld har denne prælat – biskop Hamvas – også opnået fuld anerkendelse som de ungarske biskoppers talsmand. Mgr. Hamvas er således blevet forflyttet fra Csanád og udnævnt til ærkebiskop af Kalocsa, men der er ikke udpeget nogen efterfølger til bispestolen i Csanád. Ej heller er mgr. Pál Brezanoczy, der har administreret ærkebispesædet Eger, blevet udnævnt til residerende ærkebiskop, men til titulærbiskop. Også det vakante bispesæde Pecs får en titulærbiskop som administrator. Alt dette giver aftalen et provisorisk præg, og det tyder på, at endnu en del forhandlinger skal finde sted mellem kirke og stat i Ungarn.

Interessen samler sig nu om kardinalærkebiskop Mindszentys person. Det ventes, at kardinalen ligesom metropolit Slipyi fra Ukraine vil tage ophold i Vatikanet. Spørgsmålet om hans efterfølger står åbent, og det anses for lidet sandsynligt, at ærkebiskop Hamvas skal forflyttes til Esztergom – kardinalens ærkebispesæde – umiddelbart efter, at han har overtaget posten i Kalocsa.

Under alle omstændigheder vil en stor del af ansvaret for Kirkens fremtid i Ungarn komme til at ligge på den mand, der skal varetage administrationen af ærkebispesædet Esztergom, hvad enten han nu (i tilfælde af kardinal Mindszentys fratræden) bliver residerende ærkebiskop eller kardinalens koadjutor.

Spørgsmålet er nu, om man kan se frem til en lignende overenskomst for Czekoslovakiets vedkommende. Her er situationen den samme som den, der indtil for nylig kendetegnede Ungarn. Der er således et antal vakante bispesæder, der venter på at blive besat, ligesom landets kirkeprimas, ærkebiskop Beran af Praha, er *persona non grata* hos regeringen, der end ikke vil give ham lov til at rejse til koncilet.

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Den græske gejstlighed præges af en nidkær vågen over sin kirkes uafhængighed, men en religiøs fornyelse lover dog godt for et økumenisk samarbejde i fremtiden, mener cand. mag. Ellen Nielsen, der her skriver om græsk-ortodoks fornyelse.

I forbindelse med de sidste års intensivering af den almindelige stræben efter kristen enhed og for os danske den græske konges bryllup med prinsesse Anne-Marie er den ortodokse form for kristendom rykket nærmere ind på os. Hvad ved vi egentlig om de ortodokse og specielt om den græsk-ortodokse kirke, som den græske dronning skal tilhøre?

Alexander Nevsky-kirken i Bredgade i København er jo russisk-ortodoks, og det er fortrinsvis den russiske ortodoksi, vi har mødt her i landet, blandt andet ved kirkevandringerne i bedeugen i januar. Men hvor mange af os har i koncilets ånd søgt at kontakte den lille danske-ortodoks-kristne menighed ved Bredgade-kirken? Russiske gejstlige har besøgt dominikanerne i Ordrup. Russiske observatører har hidtil været ene om at repræsentere ortodoksien ved koncilet. Mødet i Jerusalem mellem Paul VI og den økumeniske

Ærkebiskop Makarios, den uudgrundelige, er her hyggeligt bænket sammen med Danmarks statsminister, Jens Otto Krag, fru Helle, folketingsformand Gustav Pedersen og dennes frue, samt udenrigsminister Per Hækkerup med frue. Man venter på bruden . . .

Er Makarios typisk for den græske Kirke?

patriark Athenagoras af Konstantinopel var dybt bevægende. Om de andre ortodokse patriarker hører vi mindre bortset fra den famøse ærkebiskop Makarios på Cypern, som er sin egen herre.

Makarios er græsk-ortodoks. Men er han typisk for den græske kirke? Hvorledes tager denne kirke sig ud i Anne-Maries nye fædreland?

Stejl og national holdning

Det fremherskende træk hos de græske biskopper må vist siges at være deres stærkt nationale holdning, der er en naturlig følge af, at kirken under tyrkernes herredømme var den eneste nationale institution, folket havde at klynge sig til. Dette fænomen har også kunnet konstateres i Polens historie og i Spanien under maurerkrigene. Men idet de græske biskopper og præster følger Grækenlands skarpe holdning over for Tyrkiet, skærpes den tyrkiske regerings forholdsregler også over for de græske gejstlige. I foråret udvistes to biskopper, metropolitterne Jakovos og Emelianos, fra Konstantinopel. Sidstnævnte blev knyttet til Kirkernes Verdensråds kontor i Genève og har i øvrigt for nylig besøgt Danmark. I flere europæiske lande er der fuldt af græske arbejdere, som hjemlandet ikke glemmer, og sjælesorgen for dem varetages nu af en græsk-ortodoks biskop i Bonn. Eventuelle grækere i Danmark hører også ind under ham.

Den græske gejstlighed præges desuden af en nidkær vågen over den græske kirkes selvstændighed og absolutte uafhængighed. Man nægter stadig at være med til at sende ortodokse observatører til Vatikankoncilet. Den økumeniske bevægelse betegnes som »afskyelig«, og modviljen gælder navnlig Rom – hvad der måske har en vis forklaring i den måde, katolsk mission har optrådt på i Balkan-

landene. Senest har Athens ærkebiskop Chrysostomos henstillet til de græske metropolitter ikke at deltage i festlighederne i Patras, når apostlen Andreas' relikvier nu gives tilbage, som pave Paul har lovet. Dette er kun en manøvre fra pavens side, mener Chrysostomos.

Lægkateketen

Alligevel er der andet end stivhed og traditionalisme at finde i den græske kirke. De læge professorer i teologi ved universiteterne i Athen og Saloniki er langt mere åbne end biskopperne. Lægteologerne har en forening, »Zoe« (liv), som er overordentlig virksom i den teologiske og pastorale fornyelse, der sker i nutidens Grækenland. En anden faktor af stor betydning er den ortodoks-kristne ungdomsunion, der under ledelse af en hovedstadspræst, fader Nissiotis, holder et net af religionsskoler i gang, som samler 80-100 pct. af de græske skolebørn.

Fader Nissiotis er gift, som de fleste græske sognepræster er det. (I folkesproget hedder præsten pappas og hans kone pappadia.) Han har en søn, som er en kendt lægteolog og virksom i det økumeniske ungdomsarbejde. Fader Nissiotis disponerer over 400 lægkateketer. De unge kommer en gang ugentlig til møde i 230 sektioner, hvor der er prædiken og bibelstudium. Sektionerne har kapel, bibliotek og mødelokaler og udgiver blade (i oplag på nær 500.000) og bøger (især kirkefædrene og helgenbiografier). Man har også egen radiostation.

Skriftefaderskole

Fader Nissiotis er stadig lærer ved missionsskolen »Apostoliki Diakonia«, der ledes af en lægmand. Skolen hører under synoden og er relativt ny, idet den blev til som en mere officiel forlængelse af den private forening »Zoe«. Desuden rummer Pendeli-klostret en officiel kateketskole, hvortil de enkelte bispedømmer sender lærere. Ved samme kloster findes også en særlig skriftefaderskole. Hver anden måned sendes en præst til kursus her af biskopperne. Mens sognegejstligheden i reglen er gift, foretrækkes gerne munke som skriftefædre. Man er dog også begyndt at uddanne de almindelige præster hertil.

Foreningen eller broderskabet »Zoe« har en central rolle i hele den religiøse fornyelse i lægfolket og står i forbindelse med en lang række af lokale og milieubestemte grupper rundt om i landet. »Zoe« blev stiftet i slutningen af 19. århundrede af en munk, fader Eusebios, der ville gøre noget for at komme den religiøse uvidenhed til livs. Fader Eusebios allierede sig med en lægmand Makraka, der ledede en missionsskole »Logosskolen«. Der oprettedes små grupper, som blev udsendt i mission rundt om i landet. Virksomheden kom imidlertid i modsætning til biskopperne, hvis levevis den kritiserede. »Logosskolen« blev landsforvist, og fader Eusebios måtte trække sig tilbage til et kloster. Men den græske synode tog deres sag op, og de kunne atter vende tilbage og tage fat. Nu er man holdt op med at kritisere biskopperne – det gøres i vor tid af den græske presse! I 1911 stiftede fader Eusebios så »Zoe«. En del af medlemmerne, der fandt metoderne her *for* moderne, brød ud og dannede en anden bevægelse, *»Soter«* (frelser), men der hersker et godt forhold imellem de to bevægelser.

Professorer og arbejdere

At missionsvirksomheden således er taget op af lægfolk, fordi biskopperne forsømte den, har bevirket, at der stadig hersker en omend aftagende spænding mellem lægfolk og kirkeledelse. Den førnævnte »Apostoliki Diakonia« har virket som mellemled, og der er etableret et samarbejde med »Zoe«.

I »Zoe«s grupper mødes universitetsprofessorer og arbejdere, læger, sygeplejersker og præster. Lægteologerne prædiker hver søndag i kirkerne, navnlig de afsidesliggende ude på landet. De kontakter bønderne, hjælper dem i landbruget og samler ungdommen til film o.s.v.

Denne religiøse fornyelse gør stadig fremskridt hos de græsk-ortodokse. Den lover trods alt godt for håbet om, at de skillende mure en dag kan nedrives, så den tabte enhed kan genoprettes. Alle grene af kristendommen har jo et fælles problem: Hvordan komme på talefod med det moderne samfunds mennesker?

Også den græsk-ortodokse kirke arbejder for fuld kraft med dette problem.

Ellen Nielsen

Artiklen i nr. 38 om sogneliv i Grækenland og ovenstående artikel efterfølges af endnu en artikel i et kommende nummer om forholdet mellem de tre kirkecentre: Athen, Konstantinopel og Rom.

NYE FILM

To

Klaus Rifbjerg og Palle Kjærulff-Schmidts seneste film kaldes en moderne filmkomedie... hvad jeg ikke rigtig kan få til at harmonere med min opfattelse af den — snarere ville jeg kalde den en tragedie omend i lommeformat. For det må da siges at være tragisk eller i hvert fald sørgeligt, når to holder af hinanden, men ikke kan finde melodien. Og det glipper unægtelig for Niels og Lone. Hvilket ikke forundrer, efterhånden som man får indblik i de tos vidt forskellige temperamenter: Han er en rastløs flakke og rodløs fantast, hensynsløs i sin egoisme, mistroisk, indbildsk og fandenivoldsk. Hun derimod hører hjemme i et roligt og velordnet miljø i pæne omgivelser og med en pæn — indtil det kedsommelige pæn — omgangskreds og et pænt job.

Kombinationen er altså mildest talt usædvanlig. Lone er da også i vildrede med sig selv, for hver gang, hun har været sammen med ham, er hun blevet skuffet — skuffet over at han aldrig bliver voksen, samtidig med at det vel netop er hans noget pågående drengede charme, der tiltrækker hende.

Fortsættes side 11

Pater Pires Fredsuniversitet, som allerede i nogle år har været en højt skattet institution, er nu helt fuldført, hviket blev markeret ved en højtidelighed den 27. september. Her fortæller Kaare Ørhuus om et ophold på universitetet.

»Alle var mødt glade op, og enhver gjorde sit.«

Jeg var 14 dage på pater Pires Fredsuniversitet

Det var efter lang tids overvejelse og med både positiv og negativ forventning, jeg i foråret ansøgte om et 14-dages ophold på pater Pires Fredsuniversitet i Huy. Fra aviserne ved vi alle, at pater Pire har gjort utrolig meget for freden, at han har bygget flere europalandsbyer for flygtninge, fået Nobels fredspris i 1958, grundlagt en »Island of Peace« i Østpakistan i en egn, hvor alt hvert år ødelægges af oversvømmelser og med passende intervaller tilmed af cykloner. Og det er ikke mange måneder siden, han selv var i København for at modtage vor hjemlige Sonningpris. Dengang blev han da også interviewet af vore største dagblade, og jeg tror, at de fleste katolikker herhjemme ved, hvad pater Pire står for. Derfor var det – naturligvis – med stor glæde, at jeg fik meddelelse om, at jeg var optaget på universitetet.

Men på den anden side – freden! Ville hans Fredsuniversitet ikke være på samme idealistiske og teoretiske plan som langt de fleste såkaldte fredskonferencer og fredsmøder? Ville han ikke blot placere sig selv som den sidste i en lang række af store personligheder, der alle har uddybet deres mere eller mindre teoretiske tanker om fred? Dette universitetsophold kunne altså – for mig personlig – blive både en stor succes og en stor skuffelse. Det blev en succes, men at udpege én hovedårsag lader sig næppe gøre. Som jeg i det følgende vil forsøge at skildre, var der mange forskellige faktorer, der skabte en ideel atmosfære for drøftelse af fred og fik deltagerne til at føle, at »menneskeheden er en enhed af forskelle«.

Lad mig straks slå fast, at pater Pire er en stor idealist, men samtidig også (hvad der er sjældent) en meget praktisk betonet mand. Det kunne man måske have gættet på forhånd, når man ser lidt nærmere på hans resultater, men dog opdager man først den fulde konsekvens i denne enhed, når man skal arbejde sammen med ham.

For pater Pire er den tilstand, vi i dag har i Europa og for den sags skyld i hele verden, ikke fred, og man kan derfor ikke tale om »bevarelse af freden« eller »angreb på freden«. Situationen er en krigstilstand, og krig er ikke blot geværer, men lige så meget den økonomiske og politiske boykot og rivalisering. »Fred er ikke blot kanonernes tavshed« – siger han – »(det ville være en negativ fred, der blot ville betyde krigens fravær), men det er at åbne sig selv for de andre, en hjerternes sameksistens, og at respektere de andre, der er forskellige fra os.«

Ud fra den betragtning, at den sikreste og letteste vej til freden er den medmenneskelige dialog, blev i 1960 grundstenen nedlagt til et Fredsuniversitet, hvor unge mennesker fra hele verden blev indbudt til at »studere fred«.

Selve universitetet er placeret i de bedst mulige omgivelser i udkanten af en lille belgisk provinsby og opført efter le Corbusiers ideer som et moderne funktionalistisk etplans atriumhus. Røde guldfisk svømmer langsomt og roligt rundt i deres bassin midt i gården. Grønne plæner omgiver huset til alle sider. Man føler, at arkitekten virkelig har udført sin opgave mesterligt. Der er idyl og ro overalt, – en ro, der kun afbrydes nogle gange hver dag af et tog, der suser forbi hinsides floden og paradoksalt nok undertiden også af en jetjagers dundren.

Hvem var det så der deltog? Ja, universitetet var ikke katolsk (og

Hver dag lyttede vi til foredrag om vor tids problemer og om muligheden for at opnå fred.

skal heller ikke være det!), når man ser bort fra, at 60 pct. af deltagerne var katolikker. Det var et blandet selskab: buddhister, muhamedanere, katolikker, lutheranere, calvinister og ateister. 45 deltagere i alderen fra 19 til 28 år fra ikke mindre end 20 lande, fordelt over hele jorden. Alle var mødt glade og venlige op, og enhver gjorde sit, for at opholdet skulle blive en succes for alle. Men det var ikke – som en tilfældig forbipasserende kunne få indtryk af, når han så en del unge mennesker more sig med hinanden på terrassen – et vandrehjem. Det var et sted, hvor der arbejdedes. »Arbejde i fællesskab« som det første trin på den medmenneskelige dialogs vej hedder. Ganske vist var det manuelle arbejde reduceret til det minimale. Det bestod hovedsagelig i rengøring af stuer og rum, servering ved måltider og opvask.

Men desuden var der det åndelige arbejde: de daglige foredrag og diskussioner. Hver dag fra klokken halv ti til halv et blev der af faguddannede og højt begavede mennesker talt om de forskellige problemer angående verden i dag og om muligheden for opnåelse af fred. Foredragsholdere, der talte om deres synspunkt, og hver ud fra sin specialviden ligefrem belyste ét aspekt af vejen til hjerternes sameksistens. Lad mig lige – en passant – nævne et par af dem.

Pater Pire holdt den første dag et foredrag om »Positiv fred og principperne for den medmenneskelige dialog«, en juridisk professor fra Bruxelles om »Menneskets rettigheder og pligter«, en fremtrædende kirurg talte om »De handicappedes psykologi«, direktøren for det belgiske folkeoplysningsforbund om »Klassefordomme« og pater Pires højre hånd – en landbrugsingeniør – om »Vigtigheden af gensidig forståelse til hjælp for udviklingslandene«, et foredrag der naturligvis samlede stor interesse, ikke mindst fra de afrikanske og asiatiske deltagere. Dette var blot nogle af de 16 foredrag, der blev holdt i de to uger, men de giver ligesom ånden i dem alle.

Efter hvert foredrag var der så en halvanden til to timers diskussion om dagens emne, diskussioner, der alle var henlagt til om eftermiddagen, så enhver i ro og mag kunne nå at studere emnet nærmere (ofte med hjælp i det lille bibliotek, der var indrettet i en af endefløjene). Disse diskussioner havde stor betydning, ikke mindst for os nordboere. Belgiere og portugisere så for eksempel u-landsproblemerne i et helt andet lys, end vi er vant til. Afrikanerne og asiaterne så dem i et helt tredje. Det var synspunkter, der undertiden kunne være vanskelige at forstå, men som kan være lige så rigtige som vore egne.

Når man har opholdt sig på Fredsuniversitetet, er der en ting, man ikke kan undgå at omtale, og som jeg allerede har nævnt et par gange, nemlig den medmenneskelige dialog, der kan føre til sand fred og nedrustning. At menneskeheden kan pacificeres, så længe der eksisterer indbyrdes mistillid, er en utopi. »En mistillid mere, et våben mere; et våben mere, en mistillid mere.« Derfor må vi først skabe et egnet klima, før nedrustningen kan begynde. Og dette klima er gensidig forståelse og respekt, der kun kan etableres gennem den medmenneskelige dialog.

Men man kan ikke uden videre praktisere denne form for dialog, – den må læres og kræver utroligt meget af sine udøvere. »At åbne sig for dem, der er forskellige fra en selv.« Ikke at sige: Jeg kan ikke forstå, men: Det er vanskeligt at forstå og alligevel vil jeg prøve...

I sit foredrag kom pater Pire ind på denne dialog og dens efterligninger. Der er først – sagde han – en enkel monolog, som vist ikke behøver nærmere omtale. Dernæst er der en, vi kan kalde en »dobbelt monolog«, en samtale, hvor de to parter kun taler om deres egne problemer og kun vil forstå deres egne, således som vi ser det i FN. Begge disse former for monolog udelukker dialogen. Men inden vi kommer til den sande medmenneskelige dialog, er der den »ensidige dialog« og »dialogen mellem døve«. Begge betegner næsten det samme. Den første er en samtale, hvor den ene part taler mere end den anden, den sidste repræsenterer en dialog, hvor ingen af parterne forstår hinanden, skønt de gør deres bedste. Kendetegnet på den medmenneskelige dialog er, »at man lytter lige så meget, som man taler, ja måske mere.« Denne medmenneskelige dialog har tre etaper: Den første er »at arbejde i fællesskab«, det vil sige at stifte organisationer, hvor mennesker med forskellige religiøse, politiske eller filosofiske opfattelser sammen arbejder hen imod et nyttigt mål. Den anden er, »at man forstår hinanden ved at åbne sig«. Først når dette stadium er nået, kan en effektiv nedrustning indledes, først da har vi det ideelle grundlag for en pacificering. Det tredje punkt er vel nok det sværeste at praktisere. Det består i »at give sig selv til dem, der lider, at give sit hjerte«. For at bruge en middelalderlig terminologi: »at se Kristus i de lidende og fattige.«

Man kan nu stille spørgsmålet, om dette virkelig kan realiseres? Da jeg håber at komme tilbage til dette emne senere – i en seperat artikel om den medmenneskelige dialog – vil jeg her undlade at besvare det nærmere. Jeg vil blot spørge: Hvorfor ikke? og overlade det til hver enkelt læser at overveje det med sig selv. Jeg skal her blot nævne tre eksempler: Efter et ophold på Fredsuniversitetet har en ung araber startet en gruppe bestående af jøder, muhamedanere og kristne, en irsk pige har oprettet en arbejdsorganisation af katolikker og protestanter, og som et sidste eksempel kan jeg nævne pater Pires egen »Island of Peace« i Østpakistan, hvor muhamedanere, hinduer, kristne og ateister arbejder sammen for at bringe landet op på det samme økonomiske niveau som vore lande og give befolkningen samme lighed og menneskeværd som alle andre mennesker. Dette er kun dialogens første stadium, de øvrige er naturligvis sværere at praktisere. Der kan gå lang tid – måske generationer – før den ideelle basis er etableret, men »hvis verden eksploderer i morgen, er det, fordi du har levet i splid med din nabo i dag«.

▪

Og ikke mindst var det livet uden for foredragene og diskussionerne, der fik den store betydning for opholdets succes og det venskab, der skabtes. Det var et højst uhøjtideligt liv. Sang, folkedanse og samtaler om helt andre ting end dem, vi var kommet for. Forskellige improviserede parodier på filmskikkelser og nationale særheder. Det var situationer, der kendes – tror jeg – af alle unge, der har deltaget i internationale lejre og lignende. Vi var alle kommet enkeltvis og uden at kende hinandens eksistens, men vi drog derfra med 45 nye venner. Det var alle mennesker, man kom til at holde af og respektere trods de enkeltes særpræg.

▪

Det var et internationalt universitet, hvor unge mennesker mødtes for at more sig med hinanden i fritiden og arbejde alvorligt sammen for det problem, der optager verden mere end noget andet, men fremfor alt var universitetet et træningscenter i den medmenneskelige dialog, og at dialogere vil sige at have »åbne øjne og åbent hjerte«. *Kaare R. Ørhuus*

Færre ringer på klokken

DERFOR NYORDNING I BREDGADE

Naturligvis kan det åndelige liv i et bispedømme langt fra bedømmes ud fra statistik, hvilket dog ikke betyder, at man helt skal frakende tallene den egenskab at kunne fortælle om et eller flere karakteristiske træk ved sognene.

Man mener i de senere år at have konstateret en nedgang i antallet af skriftemål, mens der fortsat synes at være et smukt antal kommunioner. På grundlag af disse erfaringer har præsterne ved Sankt Ansgars Kirke i København besluttet at udvide den tid, de koncentrerer sig om at være til rådighed for skriftesøgende, til også at omfatte fredag. Vi har i den anledning bedt domkirkens sognepræst, monsignore *Kjeld Geertz-Hansen* fortælle os lidt om baggrunden for denne nyordning.

»Om ordningen vil blive opretholdt afhænger af, i hvor vid udstrækning den viser sig at tjene sit formål,« siger mgr. Geertz-Hansen, der ikke udelukker, at årsagen til nedgangen i antallet af skriftemål kan skyldes en beklagelig tendens til at tage bodens sakramente mindre højtideligt. »Uden tvivl spiller den kendsgerning også ind, at week-end'en for flere og flere begynder fredag aften,« siger sognepræsten. »Her er i hvert fald et punkt, hvor man rent praktisk kan sætte ind, og vi præster ved Sankt Ansgars Kirke har derfor besluttet at stille os til rådighed for skriftesøgende også fredag aften — nemlig fra kl. 16 til 20.30 — samtidig med, at vi fortsat er indstillet på at høre skriftemål om lørdagen fra kl. 10 til kl. 20 og om søndagen i *god tid* før messerne.

Det understreges, at det ikke altid er muligt for alle tre præster at være til stede i præstegården på samme tid. Iøvrigt er det også på sin plads at gøre opmærksom på, at præsternes tid i de øvrige af ugens dage er så besat med de andre præstelige funktioner, at man langt fra altid kan løbe an på, at der bliver reageret på skrifteklokken. Endelig bedes de skriftesøgende give sig tid til at vente på præsten, der for eksempel må have tid til at afslutte en telefonsamtale, før han kan komme til stede i skriftestolen.«

»For et skriftemål er jo en alvorlig ting,« siger monsignore Geertz-Hansen med et smil. »Og det kræver i hvert fald, at man gør sig lidt ulejlighed!«

Man må godt gøre sig lidt ulejlighed, siger mgr. Geertz-Hansen. *Se i øvrigt side 15 nederst.*

✳

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 4.: 20. søndag efter pinse (s. 741, grøn).

MANDAG den 5.: Søndagens messe (s. 741, grøn). Ihukommelse af Placidus og lidelsesfæller (s. 1098), martyrer. *Eller:* Placidus og lidelsesfæller (s. 1098, rød), martyrer.

TIRSDAG den 6.: Bruno (s. 1098, hvid), karteuserordenens stifter.

ONSDAG den 7.: Vor Frue af Rosenkransen (s. 1099, hvid). Ihukommelse af Markus (s. 1099), pave.

TORSDAG den 8.: Birgitta (s. 1102, hvid), birgittinerordenens stifter. Ihukommelse af Sergius, Bacchus, Marcellus og Apuleius (s. 1099), martyrer.

FREDAG den 9.: Johannes Leonardi (hvid), ordensstifter. Ihukommelse af Dionysius, Rusticus og Eleutherius (s. 1102) martyrer.

LØRDAG den 10.: Franciskus Borgias (s. 1105, hvid), jesuit.

SØNDAG den 11.: 21. søndag efter pinse (s. 744, grøn). Ihukommelse af Marias Moderværdighed (s. [197]).

Bønnen til Helligånden

genoptages nu på pavens foranledning hver mandag, onsdag og fredag, så længe koncilet er inde. Den udelades dog på de større fester (1. og 2. Klasse) og i højmessen, samt hvor det tilladte antal bønner ellers ville overskrides.

KONCILKRONIK:

Rom, den 18. september 1964.
Det første emne på den tredje samling drejer sig om kirkeskemaet, nærmere bestemt om de to sidste kapitler i dette skema. Kapitel 7 handler om Kirkens og dens medlemmers eskatologiske, d.v.s. himmelske bestemmelse til evig fuldkommenhed og kapitel 8 handler om »den salige Jomfru og Gudsmoder Maria i Kristi og Kirkens mysterium«. Ingen af disse kapitler var blevet behandlet i det forgangne år. Kapitel 7 er en tekst, der er udarbejdet på Johannes XXIII's ønske, og som nu forelægges koncilet i en for anden gang omarbejdet form. Kapitel 8 blev udarbejdet *efter* den eksplosive afstemning den 29. oktober 1963, hvorunder et selvstændigt Mariaskema blev afvist med et knapt flertal på 40 stemmer, og Marialærens indbygning i kirkeskemaet blev bestemt.

▪

Før man går nærmere ind på at behandle indholdet af denne diskussion, er det vigtigt at henlede opmærksomheden på et akut *koncilproblem*, der i disse dage tegner sig i al sin skarphed. Koncilets tempo er blevet forceret på en direkte foruroligende måde, og koncilfædrenes utilfredshed med dette spores tydeligt. Var der tidligere tale om en for slap ledelse af koncilets forhandlinger, synes pendulet i dag at være svinget helt over i modsat retning, og diskussionsfriheden indirekte at være blevet alt for stærkt begrænset. Allerede i velkomsttalen ved samlingens åbning var kardinal Tisserant fremkommet med om ikke en henstilling så dog et ønske om, at koncilet måtte slutte med denne tredje samling. De første koncildage viste derefter, at en fremskyndelse af arbejdet iværksattes under højtryk. Plenarforsamlingens daglige arbejdstid er blevet forlænget til kl. 12.30, mens koncilets bar, der populært går under det bibelske navn »Bar Jona«, til gengæld først bliver åbnet kl. 11. Og hvad der er mere alvorligt: koncilfædrene er ved at drukne i papir. Desuden må de daglig tage del i afstemninger — ofte over en hel række punkter. Og endelig bliver tilmeldingsfristerne for talerne stadig kortere. Den 16. september udløb for eksempel fristen for anmeldelse af taler i forbindelse med skemaet om biskopperne. I dag, den 18. september, udløb fristen for tilmeldelse af indlæg vedrørende jødespørgsmålet og religionsfriheden. Hertil kommer den sommerlige hede, der stadig hviler over Rom. Med al forståelse for en nødvendig stramning af forretningsordenen spørger man sig selv, hvordan biskopperne overhovedet skal finde tid til rolig overvejelse og mulighed for at tage stilling til de mangfoldige spørgsmål, der følger slag i slag. Kun ved roligt og intenst arbejde og under stadig debat kan forslagene vokse frem til virkeligt modne koncildokumenter.

Netop de sidste dages diskussion viser, at fremragende indlæg på plenarforsamlingerne kan medvirke til vigtige forbedringer og tilføjelser til forslagenes tekst. I den korte halvanden dags diskussion om kirkeskemaets kapitel 7 nåede biskop Elchinger fra Strasbourg således at henlede opmærksomheden på, at udkastet var alt for ensidigt individualistisk affattet. Man savnede udtalelser om eskatologiens kollektive, kosmiske og frelses-

KIRKEMØDETS AKUTTE PROBLEM

Var koncilet tidligere præget af en for slap ledelse, er tempoet nu ved at blive forceret på en foruroligende måde, skriver vor Romkorrespondent dr. H. Seiler S. J., i denne koncilkronik.

historiske sider. I denne sammenhæng giver åbenbaringen endvidere svar på spørgsmålet om arbejdets betydning for den endelige frelse. Arbejdet har i denne verden ikke alene en asketisk-moralsk værdi, — det har i sig selv betydning også for det hinsidige. Netop det moderne menneske har brug for et svar på dette spørgsmål. Så må man blot håbe, at sådanne indlæg bliver tilstrækkeligt tilgodeset ved den endelige redaktion af koncildokumenterne.

Mariakapitlet i skemaet om Kirken

Allerede under den anden plenarforsamling — den 81. talt fra koncilets begyndelse — begyndte debatten om kapitel 8 i kirkeskemaet. Dermed kom koncilet ind på et brændende emne, idet dette kapitel omhandler Maria. Allerede ved debattens begyndelse gjorde to modstridende synspunkter sig gældende. Naturligvis drejer det sig her ikke om en stillingtagen for eller imod Maria og en sund katolsk Mariadyrkelse. Det drejer sig heller ikke om et kvantitativt mere eller mindre, ligesom overhovedet udtrykkene maximalisme og minimalisme her er forkert anbragt, som kardinal Alfrink da også sagde det i et fremragende indlæg ved debattens slutning, hvor han ekstraordinært fik ordet i 124 europæiske, afrikanske og sydamerikanske biskoppers navn. Heller ikke modsætningen mellem romansk og ikke-romansk er her dækkende. Det drejer sig snarere om forskellige perspektiver og holdninger, som jeg i det følgende skal forsøge at skitsere.

Den ene tendens — en af talsmændene for den var kardinal Wyszynski, der talte i 70 polske biskoppers navn — ønskede bl.a. en ufejlbar definition af Marias åndelige moderskab i forhold til Kirken samt en demonstrativ indvielseshandling af koncilet til Maria som Kirkens beskytterinde. Ligeledes blev der fra den side fremsat ønske om, at Mariakapitlet måtte blive indføjet i skemaet om Kirken lige efter det første kapitel. Og endelig lagde denne retning stor vægt på titlen »Mediatrix« (midlerinde) og ønskede, at den ret tilbageholdende tekst om dette punkt skulle forstærkes.

Den anden retning, der især var repræsenteret af kardinal Bea fra sekretariatet for de kristnes enhed, kardinal Leger fra Montreal samt kardinalerne Frings, Döpfner og Alfrink, talte i det væsentlige forsonligt *for* kapitlet. På enkelte punkter gav de dog udtryk for ønsker og forbehold. Disse ønsker gik især ud på, at man skulle anvende en mere nøgtern sprogbrug, hvori også bibelske tekster skulle anvendes på en fra et eksegetisk synspunkt mere sober måde. Hvad indholdet angår, mener man, at titlen »Mediatrix« er vanskelig at udlægge teologisk, og desuden er den omstridt. Den behøver en forklaring for ikke at blive misforstået af såvel katolikker som ikke-katolikker. Udtrykket burde derfor undgås i et koncildokument.

•

Forfølger man nu disse standpunkter helt tilbage til deres udgangspunkt, kan man vel sige følgende: Den første retning udvikler en hjertets Marialære og ville gerne bringe den til gennembrud i Kirken. Denne retning er derved på en vis måde kortsynet overnaturlig, idet den spontant venter, at en uddybelse af det marianske samtidig vil uddybe det kristne og derved skabe en bro til de adskilte kirker. Den anden retning derimod betoner stærkere en mere sober teologisk formulering af det marianske, støttet på Bibelen. Den advarer mod en alt for stærk »konklusionsteologi« på det marianske område — noget, der for eksempel er østkirkerne ganske fremmed. Og sluttelig er den meget mere opmærksom på visse farer ved en ensidig Mariadyrkelse helt bortset fra et hvilket som helst økumenisk synspunkt.

I denne situation manede kardinal Frings koncilet til enighed. Kapitlet opfyldte ikke alle ønsker fra højre og fra venstre, men fulgte en middelvej mellem de forskellige meninger og kunne således anses for et kompromis. Han foreslog at godkende teksten med visse rettelser. Kardinal Alfrink udtalte sig noget skarpere og satte fingeren på et ømt punkt: Der synes at herske en vis forvirring om formålet med dette Mariakapitel. Det drejer sig ikke om at definere Mariadyrkelsen, heller ikke om at fremstille teologiske meninger, — det drejer sig først og fremmest om en læreudtalelse, der skal være forpligtende for alle, altså om en trossandhed. Man måtte skelne skarpt mellem *titlen* »Mediatrix« og den lære, der kommer til udtryk i denne titel, og som ikke er tydeligt fastlagt. Hvis koncilet virkelig skulle være pastoralt, måtte man derfor alvorligt tage stilling til, om titlen skal bibeholdes i teksten.

Nogen entydig klarhed med hensyn til koncilets stillingtagen i disse spørgsmål vil man ikke nå til, før de kommende afstemninger om Mariakapitlet er foretaget. De kan trække ud en tid endnu. I mellemtiden får den teologiske kommission sikkert en del besvær med at holde kursen mellem Skylla og Karybdis.

NYE FILM

Fortsat fra side 6

Men til sidst går han for vidt i sin psykopatiske optræden, og da han føler, at han er ved at miste hende, hævner han sig ved at slynge hende de værste ord i ansigtet, en kvinde kan få at høre af den, hun har hengivet sig til af kærlighed — eller måske det snarere var af medlidenhed.

Det hele er sådan set ret banalt: et tilfældigt bekendtskab, der er dødsdømt fra starten, men det er skildret, så man alligevel bliver engageret og lever med i hans og hendes glæder og sorger, forhåbninger og skuffelser. Tonen er helt igennem ærlig, og sproget — ja, det er rifbjergsk — meget nudansk!

En vis sammenhæng med »Week-end« kan spores gennem ligheden mellem Niels og ungkarlen Lars (forresten også fremstillet af Jens Østerholm) — de repræsenterer samme type, den amoralske og asociale, i hvis kølvand følger fortræd og splittelse.

Tilbage er blot at rose såvel Jens Østerholm som debutanten Yvonne Ingdal for deres udmærkede samspil, og Georg Oddner fortjener også at blive nævnt for de storartede billeder, der er en poetisk hyldest til hverdagens København. *ebm.*

Instruktør: Palle Kjærulff-Schmidt
Forbudt for børn

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/S

☆

Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093
Minerva 6999

Sparekassen
for Lyngby og Omegn

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

AMAGERBANKEN
AKTIESELSKAB
Banken der dækker hele Amager

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

Farvemessen
Vestergade 21, Maribo
Telefon 989

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Anlægsgartner
L. Suvalski
Hovedgaden 23,
Hedehusene
Telefon 161
Alt vedr. haver overalt

Marcussen & Søn
Orgelbyggeri
Grundlagt 1806
AABENRAA

H. S. Friis
Malermester
Møllemarken 40, Bagsværd
Tlf. 98 38 35

Virklund Gymnastik- og Skolemontering A/S
Telefon Silkeborg 2900
Montering af gymnastiksale og alt i løse redskaber
Tilbud uden forbindende

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

ABSALON-SKANDINAVIA
samarbejdende FORSIKRINGS aktieselskaber

GRATIS TEKNISK VEJLEDNING VED VALG AF
ALLE MÆRKER OLIEFYR
DANMARKS FORDELAGTIGSTE FINANSIERING
K K K K
ISLANDS BRYGGE 22, S — TELF. ASTA 6300

Han åndede lettet op

At bede om miraklet er vigtigere end at se miraklet. (Billede fra Lourdes.)

Den kongelige embedsmand fra Kapernaum åndede lettet op, da han nåede Kana, og en følelse af lykke og tryghed greb hans hjerte, da han endelig stod over for den store undergører Jesus. De 33 kilometers ridetur var forekommet ham som et væddeløb med døden; men endnu vidste han ikke, om han havde vundet det. Han troede på underet, og denne tro var hans sidste håb, for hans dreng var døende, da han tog hjemmefra.

Han havde været så lykkelig, da han hørte om Jesus og hans undergerninger; det var jo kun et under, der kunne redde drengens liv, og dette under ville han nu bede om. Egentlig undrede han sig selv over, at han havde været stærk nok til at forlade sin døende søn, sit ét og alt – hans kone havde rystet på hovedet og set meget bebrejdende på ham, da han sadlede sin hest. Hverken hun eller de andre i huset kunne forstå, at han turde tro på et under ... men han havde trodset både deres vantro og deres bebrejdelser. På hele vejen til Kana havde han bedt og bedt: Herre, lad det lykkes, lad underet ske! Hvorfor skulle Jesus ikke hjælpe mig, når han har hjulpet så mange andre? »Kom ned, Herre, og helbred min søn; han ligger for døden!« havde han råbt undervejs, mens hesten galoperede af sted ad den stenede vej. Det var, som om han måtte øve sig i at bede om det ufattelige, om det umulige: Livets under, netop nu, da døden allerede havde lagt sin iskolde hånd på drengens blege pande.

Nu stod han over for Jesus. Øjeblikket var kommet, hvor bønnen skulle blive alvor. Han kunne næsten ikke få sig selv til at sige det, men kærligheden drev ham til at udtale den bøn, han havde lært udenad på vejen, bønnen om det umulige: »Herre, kom ned og helbred min søn; han ligger for døden«. Han formåede kun at fremstamme disse ord, og med hamrende hjerte ventede han på svaret. Men Jesus sagde til ham: »Hvis I ikke får tegn og undere at se, vil I ikke tro.« Det lød hårdt – og faderen følte, hvordan blodet næsten gik i stå i hans krop.

Vi må dog også forstå Jesu menneskelige reaktion: Daglig mødte han disse mennesker, der kun kom til ham for at se undere og tegn, for at drage nytte af Jesu almagt, for at opleve noget spændende. En sidste gang skete det, da Jesus stod over for Herodes, embedsmandens kongelige herre, i en af sit livs sidste timer. Lukas beretter derom: »Han (Herodes) havde i lang tid gerne villet se ham, fordi han havde hørt om ham, og han håbede på at se ham gøre et tegn« (Luk. 23,8). Levemanden Herodes fik intet under at se; men også ellers kunne Jesus somme tider sætte menneskers tro og gode vilje på prøve, idet han tøvede med at hjælpe. Også nu afviser Jesus tilsyneladende den ulykkelige faders bøn; men denne lader sig ikke forstyrre og gentager ganske enkelt og stille, om muligt endnu mere indtrængende: »Herre, kom, før min lille dreng dør« – som om han ville sige: Jeg er jo ikke kommet for at se et under – nej, det er kun kærligheden til mit barn, der drev mig hertil. Ikke noget under, Herre, kun hjælp beder jeg dig om! Min drengs liv er i dine hænder; lad ham ikke dø! Bønfaldende strækker han sine hænder ud som en tigger og beder tillidsfuldt om den store gave: Drengens liv, Herre! Intet andet!

Da siger Jesus til ham: »Gå hjem! Din søn lever.« Manden tror det ord, Jesus siger til ham,

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

L. Madsens Eftf.
Slagtermester
Mariagade 5, Maribo
Telefon 740.
I. kl. kød og pålæg.

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER
som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted,
aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

København

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. Nora 8536
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

og går... Hvorhen? Raser han hjem for at se, om det passer? Nej, han går til herberget for at hvile sig – han under sig selv og sin trætte hest en rolig aften og en nat i fred. At han tør! Ja, han tør, fordi han tror.

Først næste morgen tager han af sted igen og rider hjem, rolig i sindet, fordi Jesus har sagt: Han lever. På hjemvejen møder han sine tjenere, der kommer ham i møde med det gode budskab, at drengen er blevet rask. »Hvornår var det, det blev bedre med ham?« spørger faderen spændt. »I går, kort efter middag, ved 1-tiden blev han pludselig feberfri.« Det er det svar, han har ventet. Han forstår, at det skete netop i den time, da Jesus sagde til ham: »Din søn lever.« Og han selv og hele hans husstand kommer til troen – nu tror han ikke mere kun på miraklet, nu tror han på Jesus, Frelseren. Han er blevet en af de »troende«.

Det er gribende at se denne mands tro gro frem: Først troede han på miraklet, så troede han på Jesu ord, og nu tror han på Jesu person, på Jesus, Guds Søn. Det er denne personlige tro, Jesus efterlyser hos sine troende.

Der findes mange mennesker i vor tid, der ellers er så fattig på tro, for hvem *mirakeltroen* er det vigtigste. De er ude efter sensationer, åbenbaringer, de venter på det usædvanlige. Jo mindre troen på Guds ord bliver, desto større plejer overtroen tit at være. Når sensationslysten ikke tilfredsstilles af den almindelige kristne tro, bygger man på overtro, på det fantastiske, det uægte, og til sidst falder man for Satans »undere« (2. Thess. 2,9 f. og Åbenb. 13,13 f.), for løgn og »Satans pragt og herlighed«.

At *bede* om miraklet er i hvert fald betydelig bedre og vigtigere end at *se* miraklet. Når vi beder i tro, må vi gerne bede Herren om underet; men vi må overlade til Guds visdom, om han vil bønhøre os eller ej. Det er ikke bøn i Jesu navn, når vi stiller Gud et ultimatum, når vi gør vor tro afhængig af bønhørelsen. Ikke engang Jesus selv blev bogstaveligt bønhørt, da han bad til sin Fader skærtorsdag aften; men Jesus tilføjede også i ægte sønlig lydighed: Ikke min vilje ske, men din! Vi kan bede Gud om, hvad vi vil, – bare vi giver hans visdom og kærlighed frie hænder i bedømmelsen af vor bøns indhold og opportunitet. Det er ikke nok at tro på Jesu almagt, hvis vi ikke også stoler på hans vise kærlighed, der ved bedre end vi selv, hvad der tjener til vor frelse.

Underet fører til erkendelsen af Jesu almagt, og almagt er et tegn på hans guddommelighed. Det er simpel logik; men tro kræver mere end logik. Den er personlig hengivelse, tilslutning til Jesu person. Det troende menneske tror ikke blot, *at* Jesus er Guds søn, vor Forløser, – det tror på *Ham selv*. Manden i evangeliet troede på denne måde: Han troede ikke blot på, at Jesus *kunne* hjælpe; han regnede også med (al menneskelig erfaring og tvivl til trods), at Jesus i sin godhed *ville* hjælpe. Det kristne menneskes tro må ikke stå alene; den er kun helt ægte, når den er ledsaget af håbet og af den kærlighed, der hengiver sig uden forbehold.

Tro er ikke logik, men nåde. Nåde kan man kun bede om og forberede sig til, fordi den er gave. Skulle det ske for os, at bønnens evne synes død i os, så lad os bede om bønnens nåde. »Herre, lær os at bede,« bad apostlene engang. Det lyder som et paradoks; men det er det ikke! Ligesom man lærer at leve ved at leve, som man lærer at tale ved at tale, sådan må vi også lære troens bøn og den bedende tro ved at tro – ved at kaste os i bønnens afgrund – ligesom faren i evangeliet!

I bønnen erfarer vi nemlig, at vi er skabninger; og hvor er skabningen mere på sin plads og mere sikker end i den levende Guds, vor Skabers hænder!

Er ikke det: troende at finde hvile i Gud, et større under end at opleve det syge barns helbredelse? Da er troen på underet blevet til troens under!

J. Coenen S.J.

■

Rom. Frøken Marie-Louise Monnet, der er præsident for den franske katolske kvindebevægelse, er som den første kvinde blevet udnævnt til lægmandsobservatør ved koncilet. Paven gav selv meddelelse herom under en søndagsmesse i Peterskirken, hvor frøken Monnet var til stede. Hun er en søster til den tidligere franske minister Monnet. Hun blev efter udnævnelsen modtaget i audiens af paven.

Træffetider ved Sankt Ansgars Kirke

Præsternes kontor: daglig 11-12 og 17-18 (juli og august: daglig 11-12 og tirsdag og torsdag 17-18)	*PA 3762*
Sognepræst, monsignore Kjeld Geertz-Hansen: 11-12 og 17-18 undtagen mandag og torsdag	*PA 3762*
ellers	*PA 59*
Kapellan Jørgen Ebbe Hansen: mandag og torsdag 11-12 og 17-18	*PA 3762*
ellers (og bedst onsdag og fredag 18.30-19)	*PA 5583*
Kapellan Jørgen Hviid: bedst tirsdag og torsdag 18.30-19	*PA 58*
Sognesøster Maria Magdalene træffes bedst mandag, onsdag og fredag 9.30-10	*PA 3762*
Regnskabsfører Johannes Hansen: 13-15 undtagen lørdag	*PA 1429u*

For at give bedre muligheder for at komme til skrifte, indføres fra 1. oktober følgende ordning: Fredag kl. 16-20.30. Lørdag kl. 10-20. Søndag i god tid før messerne.

KONCILNOTER

Afstemning om kollegialiteten

Under plenarforsamlingen mandag den 21. september stemte koncilfædrene om det vigtige kapitel i skemaet om Kirken. Passagen angår biskoppernes stilling, som pave Paul selv har betegnet som det vigtigste punkt på koncilets program.

Der blev afgivet 2.166 stemmer for og 53 imod den første paragraf, der udtaler, at der ingen uoverensstemmelser er mellem det første og det andet Vatikankoncil, hvad angår pavens og biskoppernes respektive beføjelser. Danske blades overskrifter i den anledning – som for eksempel »Paven afgiver magt« – er således ikke rigtige. Den anden paragraf i forslaget, der omhandler bispekollegiet som efterfølger af apostelkollegiet, fik følgende stemmetal: for 2.012 – imod 191 – 3 ugyldige.

Tirsdag morgen blev der stemt om den vigtigste paragraf, der siger, at ligesom Peter udgjorde et kollegium med de andre apostle, således udgør paven i dag et kollegium med biskopperne. Hermed er det første Vatikankoncils ensidigt monarkistiske styringsform, krystalliseret i læren om Peters primat, kompletteret med den kollektive eller kollegiale form, der nu højtideligt skal forkyndes af det andet Vatikankoncil. I virkeligheden har man kun præciseret, hvad der altid under skiftende omstændigheder har været katolsk tro og praksis. Paven har således altid konsulteret sine bispekolleger før vigtige afgørelser, for eksempel forkyndelsen af dogmet om Marias optagelse i Himlen.

▪

Rom. De ungarske biskopper, der skal tage del i koncilets tredje samling er kommet til Rom med fly fra Budapest. Det drejer sig om den nye ærkebiskop af Kalocsa, Endre Hamvas, der blev udnævnt for nylig sammen med flere andre i fuld overensstemmelse med Vatikanet og den ungarske regering. Ærkebiskop Hamvas er formand for den nationale ungarske bispekonference. En af de nyudnævnte biskopper har over for repræsentanter for pressen erklæret, at den nylig undertegnede overenskomst mellem Vatikanet og den ungarske regering var blevet hilst med stor tilfredshed af de ungarske katolikker. Den prokommunistiske romerske avis »Paise sera« mener at vide, at de ungarske biskoppers rejseomkostninger er blevet dækket af den ungarske regering.

▪

Rom. Den nye ærkebiskop af Kalocsa, Endre Hamvas, der er 74 år gammel, meddelte forleden i Rom, at han sammen med fem andre udvalgte gejstlige ville tage til den eukaristiske verdenskongres. Ærkebiskoppen vil dog forinden flyve tilbage til Budapest for den 28. oktober at vie de nyudnævnte ungarske biskopper.

Fra koncilets korridorer

Der kunne naturligvis være meget at berette om afstemningerne på koncilet, men Katolsk Ugeblads læsere er sikkert allerede til en vis grad underrettet om disse ting gennem dagspressen. I hvert fald kommer koncilets elektronhjerne i den kommende tid til at snurre på højtryk for at kunne klare de i alt 40 afstemninger om kirkeskemaet. Koncilets generalsekretær har derfor opfordret koncilfædrene til ikke at sinke apparatets virksomhed ved besøg i elektronhjernerummet.

Vigtigere er det, at de teologiske eksperter — de såkaldte »periti« — ved koncilets begyndelse er blevet opfordret til »ikke at oparbejde nogen stemning for bestemte teologiske anskuelser, ikke at give nogen interviews, ikke at ytre nogen personlige meninger om koncilet og ikke at kritisere koncilets arbejde«. Det var ikke med urette, man specielt fra pressens side i denne henstilling så en unødvendig besværliggørelse af journalisternes arbejde til skade for koncilet selv. Der blev desuden ytret klager over oversættelsen af pavens åbningstale til de moderne sprog. Her bliver savnet af et virkeligt pressekontor i tilknytning til det pavelige statssekretariat åbenbar.

Et senere verificeret rygte, lanceret af det romerske dagblad »Espresso«, skal specielt nævnes i denne forbindelse. Liturgirådet, der har fået til opgave at føre koncilets allerede vedtagne bestemmelser om gudstjenesten ud i livet, havde så tidligt som for nogle måneder siden forberedt et dokument, der indeholdt en række bestemmelser angående denne reform. Rituskongregationen lagde sig imidlertid imellem og har indtil i dag forhindret dokumentets offentliggørelse. Her kommer en farlig kompetencestrid til udtryk, om hvilken man kun kan ønske, at den snarest må blive standset ved en utvetydig afklaring af de forskellige kirkelige organers myndighedsområder. Det er i denne forbindelse utvivlsomt Liturgirådet, der er ansvarligt for koncilbeslutningernes gennemførelse. I mellemtiden håber man, at dette pinlige modsætningsforhold hurtigst muligt må blive bragt ud af verden ved en klar og bestemt indgriben fra paven selv.

Ugens tv og radio (4. - 10. okt.)

SØNDAG	21.05	P1	Dagens debat. Mellem valget og folketingets åbning.
	20.05	tv	Den lange varme sommer. USA's raceproblem.
MANDAG	19.45	P1	Karl Bjarnhof: Vært for en aften.
	20.45	tv	En slem dreng. Japansk film fra 1961.
TIRSDAG	20.20	tv	Folketingents åbning. Sendes også i P2.
	21.15	tv	Spejlet. Magasin om litteratur og kunst.
ONSDAG	20.20	tv	Eugene O'Neill: Måne for de mislykkede. Skuespil.
	22.15	P1	Mosaik. Hanne Marie Svendsen og Jørgen G. Brandt.
TORSDAG	19.00	P1	Niels Jørgen Kaiser i Japan. Sendes også i P3.
	20.45	tv	Rapport fra Kina. 15 år efter revolutionen.
FREDAG	20.20	tv	Møde i rum sø. Den 4. europæiske kirkekonference.
	21.05	tv	Ekko. Et indenrigsmagasin.
LØRDAG	16.00	tv	Leonard Bernstein: Hvad er en melodi?
	16.50	tv	Ynglingefodbold Danmark-Norge.
	22.30	tv	Olympiaden begynder. OL-Satellitprogram.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Vi håber i næste nummer at kunne bringe en rapport fra den 4. europæiske kirkekonference, der af storpolitiske grunde må holdes uden for dansk territorium om bord på M/S Bornholm, som De ser på vort forsidebillede. Det gamle symbol på kirken – et skib – er for alvor blevet aktuelt.

katolsk uge blad 41

9. OKTOBER 1964
112. ÅRGANG

Kronik om Camus og det absurde

Koncilet om religionsfrihed

Er sygeplejen et kald?

Konference til søs

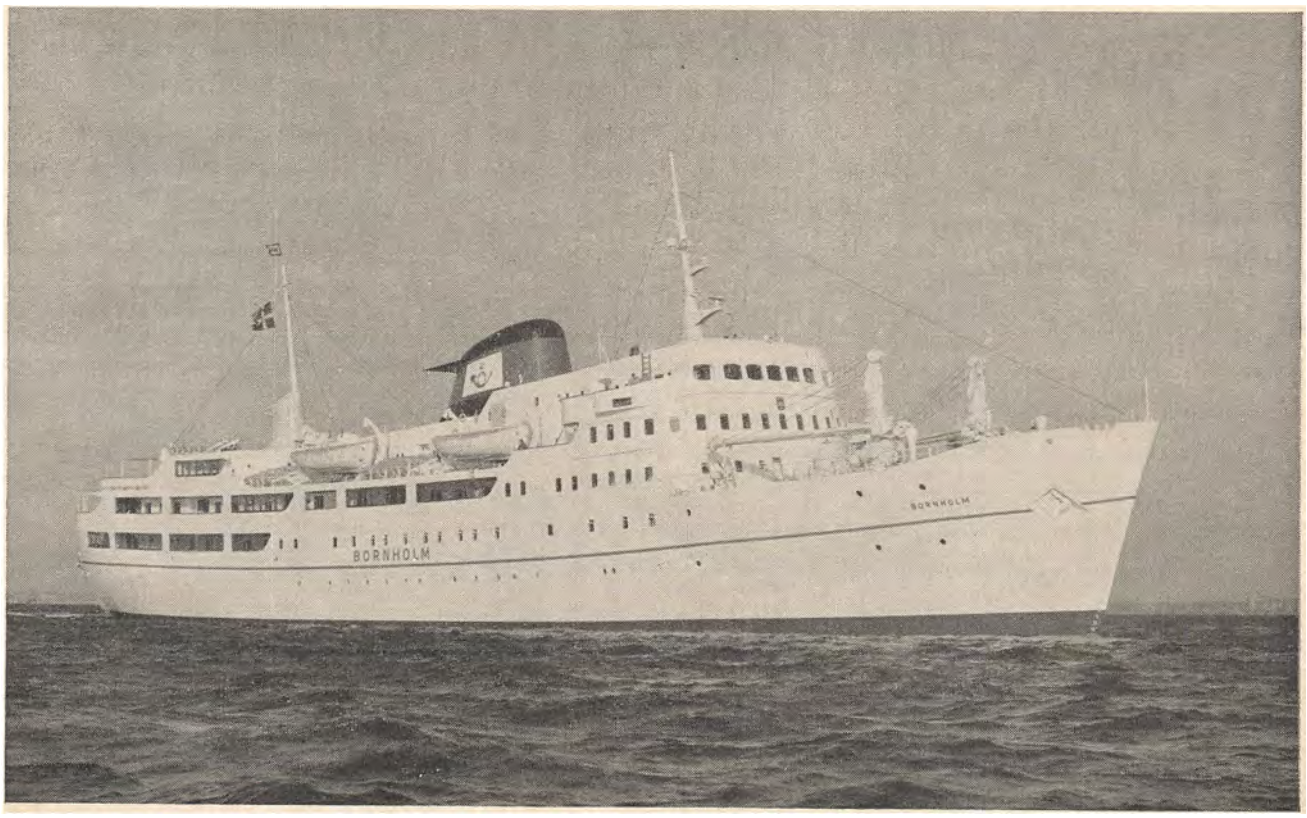

KONCILKRONIK:

EN AFGØRENDE FASE I KONCILET

Fra vor Rom-korrespondent dr. H. Seiler S. J.

Koncilet gennemløber i sin anden uge en afgørende fase. Forhandlingerne er i denne periode først og fremmest præget af afstemningerne om kirkeskemaets tredje kapitel, altså af spørgsmålet om biskoppernes kollegialitet og om deres forhold til det pavelige primat, om diakonatet o.s.v. Sideløbende med disse afstemninger i plenarforsamlingerne drøftes skemaet om biskoppernes pastorale pligter og behandlingen af tillægget til det økumeniske skema, nemlig erklæringen om religionsfrihed og om jødernes og de ikkekristnes stilling. Alt dette er meget på én gang, og det er ikke let at give hvert af disse vigtige punkter den behandling, de hver især fortjener.

Men først og fremmest vil jeg kort komme ind på, hvad jeg kunne tænke mig at kalde for dette koncils »dybere lag«. I disse dage kommer disse »dybere lag« nemlig endnu en gang klart til syne. Ganske vist oplever man også hver dag, hvad man kan betegne som koncilets alt for menneskelige side: dette kæmpeapparats tunge maskineri med dets over 2000 deltagere og talrige baggrundsfigurer bestående af eksperter, sekretærer, journalister o.s.v. De til dels intetsigende eller meget lidt sigende indlæg, der dukker op på arbejdsmøderne. De små eller mere betydende bagtrappehistorier med kardinaler, der intervenerer direkte hos paven og alt det, der er betegnende for den romerske atmosfære. De komiske, ja naragtige træk, der her og der kommer til syne. Menneskelig politik og taktik, der også kan spille ind på et koncil. Ekspertudtalelser og memoranda, der svirrer gennem luften, og som i sidste øjeblik søger at øve indflydelse på koncilfædrene. Ved siden af alt dette en virkelig kostelig (og sand) anekdote: For nogle uger siden var den hellige apostel Andreas' hovede, der skulle sendes tilbage til Grækenland ledsaget af en delegation under ledelse af kardinal Bea, pludselig forsvundet fra Peterskirkens sakristi. Da den første skræk havde lagt sig, kom det for lyset (efter Peterskirkens sakristans egen beretning), at paven personlig havde hentet den kostbare relikvie i Peterskirken for selv at sørge for et passende skrin til den.

Men alt dette er kun anekdotestof og går ikke i dybden. Det er forbavsende, hvordan der bag dette apparat hele tiden dukker dybereliggende ting op, der kun er synlige for den opmærksomme og skarpe iagttager. Daglig kan man høre både det ene og det andet fremragende indlæg i koncilaulaen. Ved afstemningerne ytrer biskoppernes dybe ansvarsfølelse sig. Når et forslag viser sig ikke at være tilfredsstillende, sætter en sej teologisk og pastoral kamp ind for at uddybe spørgsmålene. Og det mest forbavsende: Her og der, hvor man mindst skulle vente det, dukker en udtalt god vilje op til ikke at lukke sig for bedre indsigt, der måtte komme til orde. Det indlæg, ærkebiskop Parente på den 84. plenarforsamling kom med *for* biskoppernes kollegialitet, var simpelthen slående og udløste et spontant bifald i forsamlingen. Man må også se på denne side, for ikke at blive stående ved koncilets overflade, men forsøge at nå frem til dets kerne.

Afstemningerne om kirkeskemaets tredje kapitel

I det øjeblik denne ugeoversigt skrives, er der kun foretaget 24 af de i alt 40 afstemninger. Men tendensen er éntydig. Kun i enkelte detailspørgsmål, som for eksempel spørgsmålet om gifte diakoner, vil man kunne forvente nogen tilbageholdenhed hos koncilfædrene. Ellers er sidste års linje trængt overraskende klart og bestemt igennem (trods en intervention hos paven i sidste øjeblik fra 20 kardinaler). Hos minoriteten (ved den 10. og 11. afstemning nåede den et maksimum på 322 og 313 stemmer) var det ganske tydeligt ét bestemt udtryk, der vakte uro, nemlig det hvor der tales om »et kollegium af biskopper sammen med paven«. Lad os se noget nærmere på disse afstemninger, som man har kaldt for koncilets afgørende vendepunkt, og forsøge at sætte dem ind i en større sammenhæng.

Den åndelige udvikling, der ligger bag dette kapitel 3, som det nu fremtræder, kan man kun bedømme rigtigt, hvis man ser på hele udviklingen og den dynamiske åbning, der er sket siden koncilet begyndte. Dette gælder også bedømmelsen af den fremadskridende udvikling, dette

KONCILKALENDER

Plenarmøde	Dato	Emne
84.	MANDAG 21.	Drøftelsen af Kirkens styreform fortsætter. En mand fra centraladministrationen (kurien), monsignore Parente, forsvarer biskoppernes medbestemmelsesret (kollegialiteten).
85.	TIRSDAG 22.	Man vedtager ved afstemning koncilets måske vigtigste resultat: Ligesom apostelen Peter styrede Kirken sammen med de øvrige apostle, således er det i dag bispekollegiet med dets chef, paven, der er ansvarlig for Kirken.
86.	ONSDAG 23.	Man afslutter debatten om biskoppernes stilling og går over til at behandle religionsfriheden.
87.	TORSDAG 24.	Kardinal König taler om religionsfriheden i de kommunistiske lande: Kultfrihed er ikke religionsfrihed.
88.	FREDAG 25.	Man afbryder debatten om religionsfriheden. Kardinal Bea forelægger en udtalelse om jøderne og de ikkekristne religioner, inden han flyver til Grækenland i vigtig økumenisk mission: modtages i Athen af Chrysostomos.
	LØRDAG 26.	Ingen plenarforsamling. Paven fylder 67 år lørdag
	SØNDAG 27.	den 26.
89.	MANDAG 28.	Fortsat debat om jødernes stilling: Ingen kollektiv skyld i Jesu død. Afstemning om diakonatet.

kapitel kan komme til at befordre i Kirken i fremtiden.

En af det nuværende koncils ledende ideer har fra begyndelsen været at fuldstændiggøre det første Vatikankoncils primatlære med en tilsvarende lære om bispeembedet. Denne idé manglede heller ikke i de første udkast fra 1962. To tanker kom allerede dengang tydeligt til orde: For det første bispevielsens karakter af sakramente og for det andet begrebet »bispekollegium«, om hvilket man sagde, at det var en efterfølger af apostelkollegiet. Denne sidste idé blev dog udhulet ved to samtidige indskrænkninger:

1) Man hævdede, at bispekollegiet kun kunne udfolde sin magt på et koncil og aldrig udenfor.

2) Som medlemmer af kollegiet betegnede det daværende udkast kun de residerende biskopper.

Det sidste betød altså, at tilhørsforholdet til kollegiet skulle komme i stand ved en pavelig retsakt. Til syvende og sidst betragtede man altså bispekollegiet som en udelukkende menneskelig indretning, der helt afhang af pavens vilje.

På dette punkt opstod der en diskussion, der førtes fremad skridt for skridt. Denne diskussion understregede følgende: Kristus har ganske vist givet Peter en særlig opgave og på en særlig måde udvalgt ham til den. Men den samme opgave har Kristus desuden tildelt de Tolv i fællesskab med Peter og uden at ophæve dennes særstilling. Heri ligger modellen til Kirkens blivende struktur, hvori der findes en særlig opgave for paven, som det første Vatikankoncil har beskrevet, men der findes desuden et kollektiv af biskopper, som i fællesskab med paven er bærer af den øverste magt i Kirken.

Men hermed var spørgsmålet om begrundelsen for den enkelte biskops tilhørsforhold til dette bispekollegium ikke løst. Bygger dette tilhørsforhold på en pavelig juridisk handling (udnævnelsen) eller har det sin grund i noget dybere? De vanskeligheder, der således blev fremhævet, gennemtvang, at man på ny måtte gennemtænke spørgsmålet, og dette førte til et nyt fremskridt i erkendelsen. Gik således det gamle forslag fra 1962 ud fra juridiske begreber, så fastslog det nye forslag fra 1964, at man bliver medlem af kollegiet »i kraft af den sakramentale vielse og fællesskabet med kollegiets hoved og lemmer«. Man fremhæver altså nu en dobbelt rod til kollegialiteten:

1) En sakramental rod i selve bispevielsen, der ikke blot angår den enkelte som enkeltperson, men som betyder optagelse i en fælles tjeneste. På denne baggrund får selve bispevielsen også en langt dybere betydning.

2) Deraf følger umiddelbart, at den enkelte biskop står i fællesskab med de øvrige biskopper og med paven.

Biskoppernes kollegialitet har altså sin rod i selve sakramentet, og bispekollegiet har sit grundlag i Kirkens indre sakramentale struktur. Hermed baner også en dybere forståelse af biskoppernes magt (til at indvie og styre) sig vej. Bispevielsens sakramente er nu ikke længere noget udefinerligt, der hemmelighedsfuldt bestemmer og præger den enkelte biskop. Jurisdiktionen synes heller ikke længere kun at være en ydre retsorden, men bispevielsens sakramente er allerede en indføjelse i fællesskabet af dem, der tjenende forvalter Guds kirke, og jurisdiktionen er den konkrete måde, hvorpå denne sakramentale tjeneste bliver bestemt. Paven beholder her éntydigt sin ordnende og forenende rolle. Således bliver enhedens opgave og rolle i Kirken suppleret med retten til mangfoldighed inden for Kirken, og dermed skabes nye muligheder for fremtiden.

Hvad betyder nu dette konkret for Kirken?

Jeg skal her indskrænke mig til at gøre rede for to tanker, der imidlertid synes mig at være af den største betydning for Kirken. Naturligvis må man først gøre opmærksom på, at en sådan konciltekst behøver tid til at få kød og blod og til at udfolde sig i alle sine konsekvenser. Gennem dette »kollegialitetsprincip« vil biskopperne og den lokale kirke på ny genvinde deres betydning i Kirken. Ja, man kan måske sige, at der langsomt vil opstå »patriarkale områder« i Kirken, også i den latinske. Hermed menes landområder, der har egne overleveringer og former, som udtrykker mangfoldigheden inden for den fælles kirke. Praktisk set vil man måske snart opleve noget sådant, hvad angår den afrikanske kirke, den indiske kirke og en gang vel også den nordiske kirke, for eksempel på det liturgiske eller andre områder. Dette vil være af uhyre betydning ikke blot for den lokale kirkes rodfæstelse i hjemstavnens jord, men også og ikke mindst for den økumeniske samtale med de adskilte kirker og med de ikke-kristne religioner.

Hvad et andet punkt angår, vil jeg komme ind på det under omtalen af skemaet om biskoppernes ansvar.

I store træk må man vel sige, at kirkeskemaet måske ikke formåede at tilfredsstille alle ønsker. Man havde således gerne set, at kollegialitetens princip var blevet videreført, også hvad angår lægfolket. Her havde man kunnet befrugte teologien om lægfolket på afgørende vis. Men på det nuværende historiske tidspunkt har skemaet sikkert opnået et godt mål af praktisk opnåelig formulering, som man har grund til at glæde sig over. Her ser man uden tvivl noget af Kirkens indre fornyelse dukke op.

Skemaet om biskoppernes pastorale ansvar

Drøftelsen af dette skema frembød allerede i starten visse vanskeligheder. Da forhandlingerne begyndte, manglede man endnu grundtanken, idet man endnu ikke havde foretaget afstemning om kapitlerne om Kirken, som omhandler kollegialitetsprincippet. Hele diskussionen svævede derfor i de første dage i luften. Man manglede ikke bare grundlaget, men selve teksten gav anledning til alvorlig kritik og til ændringsforslag. Dette skyldes delvis, at dette skema blev til ved en sammensmeltning af skemaet om biskopperne og bispedømmernes ledelse med en del af skemaet om sjælesorgen. Netop her ville det have været vigtigt at sætte skemaets hovedretningslinie under diskussion, før man gik over til enkelthederne. Det synes imidlertid umuligt at nå til en sådan fremgangsmåde i så stor en forsamling.

Lad os begynde med de mest karakteristiske ønsker i forbindelse med dette skema. Det blev gang på gang påtalt, at fremstillingen af biskoppen og hans opgave endnu var for statisk, for juridisk præget, for gammeldags og for paternalistisk, og at man i stedet burde gå ud fra evangeliet og fra nutidens behov. Man mærkede, at biskopperne af hele deres hjerte kæmpede for at uddybe denne fremstilling og for at indrette deres embede, så det kan opfylde tidens krav på en både overnaturlig og realistisk måde. Man drøftede, hvordan man bedst kunne opnå en livlig kontakt og et virkningsfuldt samarbejde mellem biskopper, præster og lægfolk, og biskoppernes pligt til at skaffe sig et dybtgående kendskab til nutidens levevilkår og sociologiske forhold i almindelighed. Man påpegede skemaets mangler, hvad angår indlemmelsen af ordensfolks aktivitet i hele Kirkens og bispedømmets sjælesorg. Man kan kun håbe, at der ved den endelige afstemning vil blive taget hensyn til alle disse ønsker.

Bortset fra alle disse mangler indeholder dette skema imidlertid noget, der er af afgørende betydning for Kirkens fremtid: det konkretiserer nemlig den så vigtige kollegialitet mellem paven og biskopperne. I punkt 5 udtrykkes ønsket om, at der ved siden af paven må blive oprettet et biskoppeligt senat, sammensat af repræsentanter fra hele verden. Paven har selv bidraget til at denne paragraf kom med i skemaet. Det er givet, at dette ønske vil blive opfyldt inden for en overskuelig fremtid. *Fortsættes side 7*

KATOLSK UGEBLAD

Svar på sulten - rifler og ammunition

Berlingske Tidende meddelte for nylig, at politiet i staten Bihar i Indien åbnede ild mod 1000 demonstranter, som protesterede imod de få fødevarer og de høje priser på samme. Dette er blot et enkelt eksempel på en række optøjer, der i den senere tid har været i Indien som følge af befolkningens sult og underernæring. Politiet har dræbt mindst 5 mennesker, der forsøgte at plyndre fødevarelagre, og har arresteret flere tusinde, fortæller Berlingske Tidende. Til trods for at amerikanerne hver måned sender 600.000 tons hvede til Indien, er det ikke nok.

Disse oplysninger kan nok give stof til eftertanke, især når man læser om nogle af de anstrengelser, der er blevet gjort for at løse et af verdens største problemer: sulten. Det franske tidsskrift *Fiches Documentaires de C.L.E.R*, som udgives af en række eksperter, der beskæftiger sig med overbefolkningsproblemer og familieplanlægning, fortæller, idet man citerer dr. G. M. Phadke fra *The Family Welfare Bureau of Bombay*, at den familieplanlægning, man hidtil har prøvet at gennemføre i Indien, ikke har vist sig at være effektiv. Man har forsøgt at lære befolkningen brugen af antikonceptionelle midler, men uden held, og derfor er der kun ét middel, der kan hjælpe: en sterilisering af manden og kvinden ved et kirurgisk indgreb.

Det er ganske givet, at vi står over for et overbefolkningsproblem, som vi må forsøge at løse. Vi står ligeledes over for det faktum, at de såkaldte velhavende lande bliver mere og mere velhavende, mens de såkaldte fattige lande bliver fattigere og fattigere. Det er vanskeligt at se, hvorledes problemet skal kunne løses, men at forsøge en løsning ved hjælp af rifler og sterilisation synes ikke at være i overensstemmelse med De forenede Nationers erklæring om menneskerettighederne. – En dag vil udviklingslandene kræve de mere velhavende nationer til regnskab, hvis ikke der gøres et alvorligt forsøg på at bringe dem hjælp. Skal vi kunne overbevise den sultende verden om vor ærlige og gode vilje, kan vi sikkert ikke nøjes med at læse om mennesker, der bliver skudt ned, fordi de forsøger at få noget at spise, alt imens vi stikker den sidste bid af morgenkrydderen i munden, inden vi haster af sted til dagens gerning.

De katolske biskopper vil få problemet tæt ind på livet, når de sidst i november begiver sig til Bombay for at overvære den eukaristiske verdenskongres. Rejser paven selv derned?

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Klokken var 6 om morgenen. Jeg var løbet over gården for ikke at komme for sent på afdelingen. Det var i sidste øjeblik, og jeg håbede, at alt ville gå glat, så jeg kunne være færdig med mit morgenarbejde til den fastsatte tid. Da jeg kom på afdelingen, begyndte jeg på en 6-sengsstue. Patienterne plejede her at sove så længe som muligt, og jeg blev meget forbavset, da jeg henne fra hjørnet hørte følgende spørgsmål fra en gammel mand på 93: »Jeg kunne ikke sove i nat, og så lå jeg og tænkte på, hvorfor unge piger nu om dage bliver sygeplejersker. Da jeg var ung, sagde man, det krævede et kald, men hvad siger unge piger nu til dags? De bruger vel ikke mere at have den slags gammeldags følelser?«

Der var ikke megen tid til at tænke, for jeg skulle videre med arbejdet, men den gamle mand havde nu i flere timer vendt og drejet dette spørgsmål, så det krævede et ærligt svar. Mange mennesker har spurgt mig om det samme, men jeg har altid slået det hen uden at svare direkte, og nu stod jeg altså der og skulle svare hurtigt og ærligt. Jeg svarede det, der dengang forekom mig at være mit svar – min egen mening – på hans spørgsmål: »Hvis De med kald mener, at man betragter sit arbejde som en gave, man er glad for, og som en opgave, man skal løse, så tror jeg, at enhver ung pige, der har med sygeplejen at gøre, vil sige, at hun har kald til netop dette arbejde, for jo mere man beskæftiger sig med det, jo mere må man erkende, at det er en gave og en opgave.«

En ung mand ville give sin mening til kende: »Det med opgaven kan jeg forstå, men er det ikke en lidt sadistisk tankegang at føle det som en gave at se mennesker lide.« Der kom nu en ivrig diskussion i gang, som fortsatte i løbet af dagen, og spørgsmålene blev mange, men før dagen var gået, var hele stuen enig i, at sygeplejen er et

Betragter unge piger af 1964 sygeplejen som et kald, er det spørgsmål, vi har stillet en ung sygeplejeelev, Kirsten A. Brink. Her bringer vi hendes svar.

Frøken, er sygeplejen et kald?

hårdt arbejde, der kræver piger med dyb menneskelig viden, og som er lidt hårde og har let til latter på samme tid.

Til dette vil jeg til enhver tid sige nej. Efter nu at have været på hospitalet 1½ år vil jeg derimod sige: Sygeplejen er et hårdt arbejde, hvor man lærer at se livets realiteter i øjnene, somme tider på en brutal og overraskende måde. Man lærer om venlighed og ufølsomhed, om sorg og glæde. Man ser mennesker græde af smerte eller angst, og man ser mennesker le af lykke. Man ser mennesker fødes og mennesker dø.

Der er mange ting fra den nu overståede tredjedel af min elevtid, jeg tænker tilbage på med glæde, men mon ikke den største dag var den, hvor vi efter 6 måneders teoretisk undervisning skulle have kapper på og være rigtige elever. Iført vore hvide uniformer med kraver så stive, at vi knap turde dreje hovedet, samledes vi i skolestuen, hvor forstanderinden ved en lille festlighed gav os kappen på hovedet, mens de øvrige lærerinder ønskede os til lykke.

Nu var vi elever, nu skulle det store til at begynde, det som mange af os havde drømt om, fra vi var ganske små. Stolte over vor egen betydning skulle vi nu endelig til at være noget for andre.

Ja. – Det varede ikke længe, før vi forstod, at før vi kunne være noget for andre, måtte vi lade andre være noget for os. Der var tider, hvor vi stod i skyllerummet og tænkte, at sygeplejen måske var det forkerte valg. Man tænkte, det var et slid og et slæb, hvor man løb rundt, til man var segnefærdig, for så at gå op på værelset og forberede sig til ugens skoledag – indtil man gik i seng med den tanke, at i morgen var det lige sådan: servere, rede senge, vaske patienter, vaske op – og forfra igen. Var det virkelig det, vi havde drømt om og ønsket os så brændende.

Efterhånden blev dette rutinearbejde virkelig rutine for os, og vi fik lov at være med ved behandlinger og undersøgelser, men da lærte vi at indse, at rutinearbejdet egentlig er noget af det vigtigste. Mens man er hos patienten og gør ham eller hende i stand, kan man trøste en dårlig patient og måske berolige eller opmuntre en nervøs patient, alt mens man gør stuen i orden og gør den ren og hyggelig.

Måske er jeg nu kommet lidt langt bort fra de tre punkter, der skulle besvares, de tre punkter, patienterne på min stue havde stillet op som norm for unge piger, der vil være sygeplejersker, men . . .

Piger, der ønsker at være sygeplejersker, er ikke anderledes end piger, der går på kontor, men når man dag for dag ser mennesker, der står uforstående over for deres smerter og lidelser, mennesker, der er ved at bukke under sjæleligt som legemligt, så prøver man, så godt man kan, at hjælpe

Fortsat fra forrige side

disse mennesker. Ofte er det kun et venligt ord, et smil eller en tår vand at drikke på det tidspunkt hvor patienten ikke kan løfte sit glas og netop er mest tørstig, der skal til.

Det er disse ting, jeg vil kalde for opgaven, og mens man er ved opgaven, kommer gaven. Hvis man nu mener, jeg synes, det er enestående at gøre noget for andre, er det en fejltagelse. Hvad vi gør, ville enhver i vort sted gøre, men vi får lov at høre om patientens liv og baggrund, og så er det, man kan synes, man næsten får lov at se ind i dette menneskes inderste væsen. På samme tid kan man blive bange. Bange for at komme til at såre patienten og derved forvolde mere skade. Så er det, man må gøre sit bedste og lade Vorherre ordne resten.

Det er i sådanne timer, man lærer noget om menneskene og livet. Man lærer, at man egentlig er så uendelig lille – og vel allermest, når man står over for døden, – så ser man fuldt ud sin egen utilstrækkelighed.

Lad mig fortælle om fru Hansen. Fru Hansen er bare en skæbne blandt mange, men det kan måske give et lille indtryk af, hvad jeg mener.

Fru Hansen led af en uhelbredelig sygdom. En sen aften, da jeg kom ind for at se, om hun sov, sagde hun sagte, men tydeligt: »Frøken, skal jeg dø.« Jeg var rystet. Ingen havde før spurgt mig om noget sådant, og jeg glemte fuldstændig, hvad man bør svare, og hvad der ville være rigtigst at svare, så jeg sagde hurtigt og flot: »Det går jo meget godt fru Hansen, så hvorfor skulle De dø. De bliver nok snart rask og kommer hjem.« Hvor var det et dumt svar, og det fik heldigvis ikke lov at blive ved det, hvad jeg den dag i dag er taknemmelig for. Fru Hansen var gammel og meget syg, men sygdommen havde lykkeligvis ikke skadet hendes forstand. Hun spurgte: »Frøken, tror De på Gud.« Hertil måtte jeg svare ja. »Så kan De heller ikke svare mig sådan, – så må De være ærlig. Jeg ved, De tænker, jeg er en sur gammel kone, men jeg har levet næsten 70 år, og når jeg tænker tilbage, har mit liv været fyldt med sorger og glæder. Nu ville jeg pludselig ønske, der havde været en mening med det hele. Jeg er bange for at dø. Jeg har aldrig tænkt på Gud, siden jeg var barn.«

Jeg bad fru Hansen tale med søsteren næste dag og eventuelt bede hende sende bud efter præsten, men fru Hansen ville ikke. Det skulle være nu. Så talte vi lidt om det, – det eneste, hun huskede, var Fadervor. Så foldede fru Hansen og jeg vore hænder i mørket og bad Fadervor sammen, og fru Hansen lovede at tale med søsteren næste morgen. Hun lagde sig derefter trygt til at sove.

Der har været andre fru Hansen'er. De fleste er blevet raske og er forlængst rejst hjem, – andre lever ikke mere, men af hver og en lærer man en lille smule om mennesket og dets syn på tilværelsen. Man lærer, at folk ikke er gode eller onde. Det, et menneske er blevet til, er det ikke blevet alene takket være sin egen vilje, men også gennem de omstændigheder, livet har budt det. Der er altså altid en grund til, at folk er, som de

Fru Hansen er bare en skæbne blandt mange.

er. Til bemærkningen om, at vi er mere hårde og samtidig ler mere end andre piger, vil jeg også sige nej. Naturligvis føler vi med patienterne, men hvis vi satte os ned og gav patienterne ret i alt, vil jeg gerne spørge – hvem skulle så få en patient i gang igen, hvordan skulle han eller hun blive rask?

Det er hændt, at jeg på vej ud fra en stue har hørt en patient sige til en anden: »Den elev har en klump is i stedet for et hjerte.«

Ja, måske bliver vi kølige og ler på de forkerte steder, men for os er det ofte nødvendige sikkerhedsventiler, der regulerer tåreapparatet. Hvem af os har ikke stået i skyllerummet og knust en tåre over en patients, en sygeplejerskes eller en læges hårde ord, men efterhånden lærer man at le. Det kan også blive en vane. Man ler hysterisk eller hjerteligt, alt efter situationen.

I forbindelse med latteren er der en begivenhed, jeg husker, som var det i går. En af vore patienter skulle gennemgå en speciel operation på et andet hospital. Jeg skulle følge med og fik lov at se på. Iført det fremmede hospitals tøj, med maske for ansigtet og med tørklæde om håret, syntes jeg, at enhver måtte kunne se, at her stod en elev, der var meget betydningsfuld for dette foretagende. Ak ja!

Da det hele var parat, kom overlægen og begyndte at operere, og midt under det hele, da alle var travlt optaget, så han bestemt på mig og sagde: »Et håndklæde.« Jeg så mig forvildet omkring. Det var første gang, jeg var på en operationsstue, og jeg anede intet om tingenes plads. Efter nogen søgen fandt jeg håndklædet. Lidt efter lød det: »Bring mig den skål derovrefra.« Jeg gik efter skålen. Endelig en opgave, jeg kunne udføre hurtigt og korrekt. – Ja, og hvor korrekt. Med skålen i hånden vendte jeg mig, snublede og tabte skålen med et brag. Overlægens eneste kommentar var: »Frøken, tror De, De hører til her?« Han mente åbenbart, jeg var uegnet til sygeplejen. Først senere gik det op for mig, at han troede, jeg var en af 3.-årseleverne fra hans eget hospital. Forhåbentlig har han opdaget fejltagelsen og moret sig lige så meget som jeg over det pudsige i bemærkningen.

Jeg kunne nævne mange andre eksempler på, hvordan det er at være sygeplejeelev, men dette skal ikke være nogen underholdende beretning, kun et forsøg på at vise, at vi er som alle andre piger, blot har vi været så heldige at få et arbejde for og med mennesker. Det er et tilfælde, at det ikke er os, der ligger i sengene, men nu er vi altså dem, der ikke gør det.

Hvis nogen igen spørger mig, om unge piger i 1964 stadig betragter sygeplejen som et kald, vil jeg svare, at når man tænker efter, så er sygeplejen – trods alt – en gave og en opgave, altså et kald.

Kirsten A. Brink

FRA KONCILET

Rom. I koncilets korridorer ler man i disse dage meget over følgende virkelig stedfundne begivenhed: En anonym biskop eller præst havde for nogle dage siden anbragt et skilt på Rituskongregationens bygning, hvorpå der med store bogstaver stod: Til leje.

Skiltet hentyder til den strid, der har stået mellem Rituskongregationen og det nye liturgiske råd angående en reformering af den katolske gudstjeneste. Rituskongregationen havde »syltet« et reformforslag, der allerede skulle have været sendt ud for flere måneder siden. Paven har nu grebet ind i striden og tilkendegivet det liturgiske råds præsident, kardinal Lercaro, sin fulde tillid og bekræftet det nye liturgiske råds kompetence med hensyn til udførelsen af koncilets bestemmelser om gudstjenesten. Deraf den anonyme biskops vittige påhit.

▪

Rom. Man kender endnu ikke listen over de kvindelige »auditores« der har fået lov til at overvære koncilets møder. De vil få deres specielle plads i Peterskirken. Foreløbig har man erstattet koncilets sygepassere med søstre. Forhåbentlig kommer deres hverv ikke til at virke alt for distraherende, hvis det er meningen, at de også skal kunne følge forhandlingerne.

Koncilkronik *Fortsat fra side 3*

Dette påtænkte bispesenat er et nyt navn for noget, der allerede tidligere har eksisteret. Det er i virkeligheden kun en tilbagevenden til de ældste traditioner. I Konstantinopel fandtes en »Synodus endemusa«. Patriarkerne kunne ikke træffe større afgørelser alene, men måtte handle i samråd med biskopperne. I middelalderen blev synoden erstattet af kardinalernes konsistorium. Nu til dags er konsistoriets møder kun en tom og indholdsløs ceremoni; men indtil pave Sixtus V — altså helt ind i den nyere tid — spillede det stadig en virkelig rolle og havde ofte alvorlige meningsudvekslinger med paven. Det var Sixtus V, der indførte enevælden og erstattede den hidtil gældende ordning med en centraladministration, kurien.

I praksis ser det ud til, at det påtænkte biskoppelige råd ikke bliver identisk med kardinalkollegiet, uden at dette sidste dog af den grund vil blive tilsidesat. Det vil formodentlig — af historiske grunde — komme til at bestå af patriarkerne, kardinalerne og repræsentanter for bispekonferencerne over hele verden.

På denne måde vil bispekollegiet blive føjet sammen med den romerske centraladministration. Det er endnu for tidligt at afgøre, hvordan dette samarbejde skal forme sig i fremtiden. Man kan dog allerede nu begynde at fastlægge nye retningslinier for udviklingen.

Koncilet er endnu ikke færdigt med at diskutere erklæringen om *religionsfriheden.* Drøftelserne af dette emne har antaget helt uoverskuelige dimensioner. Af hensyn til spørgsmålets meget store betydning vil vi først behandle emnet i en senere artikel.

TIL LYKKE

Universitetslektor, dr. phil. Heinrich Roos S.J., der fornylig fejrede sin 60-årsdag, blev på den 3. internationale kongres i La Mendola, Italien, valgt ind i præsidiet for »Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie Médiévale«. Præsidiet består af 10 professorer, alle højt kvalificerede videnskabsmænd, som i øvrigt skal tilhøre forskellige nationaliteter. Det er glædeligt, at Danmark også på det pågældende område kan hævde sig så smukt, men det er ikke mindre glædeligt, at dr. Roos, der i en årrække har været en kendt person inden for dansk videnskab og åndsliv, har fået en international position.

Billedet er fra Samuel Beckets absurde teaterstykke: »Vi venter på Godot«.

Hvorfor lever jeg? Hvorfor går jeg egentlig her?« og man kunne tilføje, som Samuel Becket: »Hvad venter vi på? Vi venter på Godot!« Det lyder absurd. Men, siger Camus, ved at stille disse spørgsmål, viser vi, at vi har accepteret det absurde. Det er nemlig absurd at spørge, for der kommer intet svar.

Albert Camus er det absurdes digter. I sin bog OPRØRET, der er udkommet på dansk, konfronterer han os med det absurde i mennesket og i den verden, der omgiver det.

Ved ordet »absurd« forstår Camus: det meningsløse, det fornuftstridige, det uden håb og mål. Og midt i denne sump står mennesket uden at vile anerkende den som virkeligheden, – tværtimod er det kun opfyldt af ønsket om at se den bedre, end den er. Det er ikke sådan, at verden i sig selv er absurd, – den *er* blot, – men den bliver det i samme øjeblik, mennesket møder dens irrationelle tilstande. Det irrationelle er uigennemtrængeligt for menneskets evige trang til vished og forståelse – og da en sådan forståelse ikke er mulig, bliver det usikkert og rodløst og tyer til illusioner og håb, hvorunder det kan skjule sig, mens det forsøder den ellers uudholdelige tilværelse. En form for narkomani. Så vidt Camus.

Men ordet »absurd« kan også defineres på en anden måde, f.eks. hos Søren Kierkegaard – som Camus for øvrigt selv citerer flere steder. I »Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift« spørger han: »Hvilket er nu det absurde? Det absurde er, at den evige sandhed er blevet til i tiden, at Gud er blevet til, er født, har vokset o.s.v.; er blevet til aldeles som det enkelte menneske, ikke til at skelne fra et andet menneske . . .« Det er unægtelig en anden opfattelse. Hvori ligger så egentlig denne forskel? Svaret må blive: I troen på den absolutte Guds eksistens. Og vel også i, at det enkelte menneske efter Kierkegaards opfattelse kan eksistere og erkende på forskellige planer: det æstetiske, etiske og religiøse plan. Men for mennesket som enkeltindivid, der sikkert ikke bevidst tænker i planer, vil der opstå et stort men – nemlig konfrontationen med alt det, vi ikke forstår, ikke kan sanse og næppe kan nå med vor erkendelse og alligevel er tvunget til at acceptere som en væsentlig bestanddel af vor virkelighed: det grusomme, den meningsløse handling, for eksempel den metafysiske smerte, krigen og koncentrationslejrene eller den politiske terrors overgreb og meget andet. På alt dette findes kun svaret: Det er absurd!

På den slags reagerer mennesket kun på to måder: det begynder at lyve, eller det gør oprør som Camus. I sin bog forsøger han at gennemanalysere menneskets forskellige former for oprør gennem

Det absurdes oprør

Vi hører så ofte ordet »absurd«, ikke mindst hvis vi beskæftiger os med teater og anden digtning. Men hvad forstår man egentlig ved absurd i denne forbindelse? I sin artikel om Albert Camus' »Oprøret« behandler Erik Worm Reinhardt spørgsmålet.

tiderne. Det sker ad tankens vej, han filosoferer, men er uden det format i tanken som for eksempel Kierkegaard og Sartre. Han er ikke genial, men til gengæld ejer han evnen til at placere sine tanker i et almenmenneskeligt perspektiv. Han er stadigvæk digteren, som kæmper med og for sig selv og dermed for sin tids mennesker, der jo naturligt nok må have de samme problemer bevidst eller ubevidst. Der findes to slags forbrydelser, siger han i sin indledning, de affektbetonede og de logisk udtænkte. Straffeloven skelner uden vanskelighed mellem dem ud fra synspunktet: overlæg eller ikke. Vi lever i overlæggets og den fuldkomne forbrydelses tid.. denne afhandlings hensigt er endnu engang at acceptere øjeblikkets virkelighed, som er den logiske forbrydelse, og nøje at undersøge dens argumenter.«

Vi er med andre ord ofre for eller slaver af denne forbrydelsens tidsalder, og som slaver har vi endnu ikke nægtet at udføre nogen ordre. Endnu er der ikke tegn på noget oprør, intet tegn på, at vi kunne finde på at svare nej. Vi skjuler os fortsat bag illusionernes rosenrøde slør, hvor vi nærer os med alle former for falske håb.

Og endelig en dag siger slaven nej. Nu kan det være nok! – og »trællen, der før levede i kompromis'er, opstiller nu pludselig det absolutte alternativ: alt eller intet (for således er det . . .). Bevidstheden fødes sammen med oprøret.«

En sådan bevidsthed har fået Camus til ad tankens vej at sætte en art lighedstegn mellem kunstneren og oprøreren, således at han definerer oprør mere som en skaberakt end som destruktion og kunstens funktion som den creative kraft i det sande oprør. Dertil kan indvendes, at dette jo ikke er nogen ny tanke, idet al sand kunst altid har været et oprør, en søgen frem mod ny erkendelse. At denne søgen har krævet nedbrydning af visse bestående normer gennem tiderne er vel naturligt nok. Her tænkes naturligvis ikke på kunst som skønhed, men på kunst som udtryk for usminket sandhed.

Bogen er som helhed vanskelig læsning og ikke uden en vis tørhed. Det virker her og der, som om det omfattende stof har hæmmet digterens friskhed. Det ville sikkert være en hjælp at læse den noget mindre og mere personligt engagerede bog SISYFOS-MYTEN. Denne lille essaysamling er Camus' egentlige brud med nihilismen og det absurde, og den er på sin vis stærkere på grund af sin koncentrerede form. I OPRØRET har han taget ideen op igen og ført den langt videre i en i detaljen minutiøs udformning.

Til trods for det noget deprimerende billede, Camus præsenterer os for, er man ikke et øjeblik i tvivl om, at det er et positivt menneske, der af al sin kraft forsøger at finde en eller anden form for mening – og det er jo beundringsværdigt, når han inderst inde ved, at verden i sin altoverskyggende absurditet for ham vil være et lukket og fremmed land fuldt af meningsløshed.

Om sit liv har han engang skrevet: »Jeg har levet nihilismen, modsigelsernes, voldens og ødelæggelsens afsind. Men samtidig har jeg hyldet evnen til at skabe og storheden til at leve.«

OPRØRET er et slet skjult angreb, ikke på kristendommen eller på religionen, men på enhver form for pseudoreligiøsitet – og er det ikke med en vis ret? I langt de fleste tilfælde har vi jo blot udviklet os til et stort passivt og vanebetonet instrument for omstændighederne, dikteret af vor opdragelse. Hvor mange kan med hånden på hjertet sige, at de endnu kan præstere nogen karakter eller begejstring for ikke at tale om en ydmyg hovedbøjning, der svarer til den, Camus giver udtryk for i sin pris til menneskets fri vilje, friheden, jorden og lyset.

». . . På denne smertelige jord er glæden det uudryddelige græs, den bitre næring, den hårde vind fra havet, det gamle og det nye morgenlys.« Man har kaldt ham den tragiske humanist. Det er sikkert sandt, men han havde en stærk tro. Han kunne blot ikke finde det rette navn til den.

Men den kristne er jo også en del af dette verdensbillede. Han kan ikke sige sig fri for den samme følelse af at det absurde kaster bold med ham. Han kan i høj grad føle sig rodløs og uden tilknytningsforhold til den verden, der omgiver ham. Hvad kan det vel skyldes, – han burde da føle sig stærkere på grund af sin tro. Når vi erindrer, hvad det absurde betyder for Camus, den meningsløse handling, det destruktive m.v., kan man måske sige, at det kristne menneske har glemt at tro på det ondes eksistens og dets absolutte indgriben i hverdagen. Man må formode at uden tro på, at den evige kamp står mellem det gode og det onde i disse ords egentligste forstand, er der slet ingen tro. En klar erkendelse af denne strids tilstedeværelse betinger vor stilling som mennesker, og uden den er det ikke muligt at tro på det gode. En halv tro er enten naiv eller slet ingen tro. Hvis dette er sandt, må vi konkludere, at det er nødvendigt at acceptere det absurde (hvori det onde ligger gemt) for at kunne tro på den absolutte Gud.

Det må vel være vigtigt for os at få bevist, at vor tro ikke er et resultat af en opdragelse eller et

Fortsat fra forrige side

samfundssystem, der lige så vel kunne være det ene som det andet, alt efter hvor vi var blevet født og opvokset. Er den det, kan der ikke være nogen væsentlig forskel på den og enhver anden form for opdragelse. Det er da blot en art færdselslære gennem livet frem til døden, og vor påstand om et liv efter døden er en illusion, som holder os på afstand af den eksisterende virkeligheds ubehageligheder. Camus' opfattelse af det moderne menneske, der står alene i en absurd verden, er muligvis ikke sand for alle – og burde i hvert fald ikke være det for det kristne menneske. Men troen, er den virkelig så indlysende? Er det ikke blot en gennemsnitstro, en form for autoritetstro, som underkaster sig mere eller mindre betydningsfulde anordninger uden et øjeblik at tænke en selvstændig tanke. En udvandet rest, der ikke evner mere end konstant at bede om forbedringer og fremsætte ønsker om at blive skånet for lidelser og mindre ubehageligheder. En bedre nervepille, der har fået karakter af Gud.

Det viser sig hurtigt under læsningen af OPRØRET, at den bringer spørgsmål på bane, der er til at blive nøgtern af – og der er ingen tvivl om, at emnet har stor betydning for mange både unge og ældre – også for gejstligheden, der ser sin menighed svinde ind, uden at den magter at få den i tale, fordi den taler et andet sprog. Det er sikkert ikke helt galt, når det påstås, at begyndelsesvejen til en inderlig tro i dag går over saglig viden – og ikke over en snæversynet og indskrænket katekismus. Man skal have en stærk tro i forvejen for at kunne forlige sig med den.

Den kristne kalder sig Guds barn. Camus går ikke så vidt. Han foretrækker at benævne os som Kains børn og siger blandt andet: »Det samme menneske, der med så megen vildskab tog uskyldens parti, som skælvede ved synet af et barns lidelser, som med 'sine egne øjne' ville se lammet græsse ved løvens side og ofret omfavne sin morder – fra det øjeblik, hvor han forkaster den guddommelige sammenhæng og prøver at finde sin egen lov, anerkender han mordets berettigelse.« Da Kristus blev korsfæstet, blev vi konfronteret med denne absurditet. Mennesket fik muligheden forærende – og slog ihjel. Men den Gud, der lod det ske, kan så opfattes som en morderisk Gud, hvilket Camus fremhæver ud fra Ivan i Dostojevskijs »Brødrene Karamassof«.

»Ivan gør oprør mod en morderisk Gud, men så snart han logisk reflekterer over sit oprør, konkluderer han i mordets lov. Hvis alt er tilladt, kan han dræbe sin fader eller i det mindste tåle at han bliver dræbt. Hans lange overvejelser over vor (menneskets) stilling som dødsdømt kan kun munde ud i en retfærdiggørelse af forbrydelsen... Ivan hader dødsstraffen (da han beretter om en henrettelse, udbryder han heftigt: – Hans hoved faldt i Guds nådes navn! –) og anerkender samtidig i princippet forbrydelsen... Han tvinger sig selv til at gøre det onde for at være konsekvent. Han tillader ikke sig selv at være god. Det er nihilisme, men den er ikke blot fortvivlelse og fornægtelse (af vedtagne normer og af Gud) – den er fremfor alt vilje (fri vilje) til at fortvivle og fornægte... Ivan lader, som om at udødeligheden ikke findes, mens han i virkeligheden kun har sagt, at han ville afvise den, selv om den fandtes.« Han står med andre ord midt i et dilemma, som han må tage stilling til, og han accepterer det, for som Camus siger: »Man kan være ulogisk og dydig eller logisk og forbryder.«

Det er nok udtalelser, der kan vække til omtanke, men man skal prøve på at lytte rigtigt til Camus. Han er ikke blind for, at oprøret er et ønske om frihed, og at udøvelsen af denne frihed i de vestlige samfund begunstiger en tilsvarende utilfredshed. »Den faktiske frihed er ikke vokset proportionalt med menneskets bevidsthed om frihed.« Heraf følger, at det kun er det oplyste menneske, der er sig sine rettigheder bevidst, der gør oprør. Til gengæld ved han også, at der eksisterer samfund, hvor oprørets problem er løst af en tradition, som har givet svaret: »det hellige«.

»At man i religiøse samfund ikke støder på oprørets problem, skyldes, at der ikke findes reelle problemer der, idet alle svar er givet én gang for alle. Metafysikken erstattes der af myten. Her er der ingen spørgsmål, kun svar og endeløse kommentarer, som for den sags skyld godt kan være metafysiske. Men før menneskets indtræden i det hellige, og for at han kan indtræde, eller efter at han er trådt ud, og for at han kan træde ud, må der gives spørgsmål og oprør. Oprøreren er et menneske, der lever før eller efter verdens helliggørelse, og han er opsat på at kræve en menneskelig orden, som giver rent menneskelige svar på alle spørgsmål, d.v.s. fornuftigt formulerede svar. I samme øjeblik er alle spørgsmål, alle ord oprør, mens alle ord i den helliggjorte verden kommer af nåde. Således kunne det lade sig påvise, at der for en menneskelig bevidsthed kun er to mulige verdener, den helliggjorte (nådens verden) og oprørets verden. Når den ene forsvinder, dukker den anden op, selv om det sidste undertiden sker under forvirrende former. Her finder vi igen fordringen om *alt eller intet.* Oprørets problem er blevet aktuelt, udelukkende fordi hele samfundet i dag tager afstand fra det hellige. Vi lever i en verdsliggjort tidsalder.« I en fodnote tilføjer han: »Selvfølgelig er der et metafysisk oprør ved roden af kristendommen, men Kristi opstandelse, løftet om Kristi genkomst og Guds rige, forstået som et løfte om et liv efter døden, er et svar, som gør det overflødigt.«

Camus graver dybt i mennesket, og det, han trækker frem, er ikke altid lige behageligt at skue, men det er nødvendigt og hans begrundelse er positiv. »Det er ikke tilstrækkeligt at kritisere sin tid,

CAMUS

man må også forsøge at give den en form og en fremtid,« skriver han et sted.

Da jeg tidligere benyttede udtrykket »blind for« om Camus, henviste det også til, at det bevidste menneske rent generelt ikke er blindt – tværtimod ser det til tider næsten for klart, og denne klarhed – der dog skulle være et gode – bliver dets tragiske skæbne, idet dets fornuft efterhånden får overtaget og helt dominerer følelseslivet, bortskræller enhver anelse af intuition. Huxley siger et sted i »Kontrapunkt« nogenlunde således: det er betydeligt lettere at være intellektuel og at kunne forklare og udlægge alt end at elske sin kone. Den intellektuelle klarhed truer altså det spontane følelsesliv og dermed også den religiøse åbenhed og hengivelse, blandt andet fordi ydmyghed er en egenskab, som strider mod sund fornuft. Samtidig vil det ikke stride mod fornuften at sige, at der må skabes et sted, hvor de to kan mødes, et balancepunkt, hvor erkendelsen af verdens absurditet vil styrke den religiøse hengivenhed (eller forståelse).

Ved modtagelsen af nobelprisen sagde Camus blandt andet: »Uanset vore personlige mangler vil adelskabet i vor gerning altid være baseret på disse to vanskelige forpligtelser: at afslå at lyve om det, man ved, og at gøre modstand mod undertrykkelsen.«

Denne ærlighed skal og må respekteres, hvilket pave Paul også udtrykker meget klart og utvetydigt i sin første og nylig udsendte rundskrivelse. »Ateisterne er mange gange besjælet af storsind og bærer på en drøm om retfærd og fremskridt, der skal føre frem til et idealsamfund. De er måske oprørte over det snæversyn og den egoisme, som trives i vide kredse i samfundet, og Kirken selv giver ikke altid på rette måde udtryk for det hellige, den skal bringe budskab om.« Paven beder de kristne om at sætte sig ind i deres tankegang og deres motiver, og han anerkender til en vis grad deres forsøg på at give en forklaring på universet. Selve rundskrivelsen er rettet til alle mennesker i den moderne verden. Altså til det menneske, som Camus behandler i OPRØRET.

Erik Worm Reinhardt

Albert Camus: Oprøret
Gyldendals Forlag

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Hensynet til de mindreårige

Pastor L. C. Kaldau i Struer er blevet, hvad man i Vestjylland kalder ret så brølendes harm på pave Paul VI. Anledningen er at finde i pavens rundskrivelse »Ecclesiam Suam«, hvori paven rækker hånden ud ikke blot til ikke-katolske kristne, men også til monoteistiske religioner som jøder og muhamedanere i respekt for de åndelige værdier, de rummer.

Til værn mod den militante ateisme ønsker paven at stå sammen med dem i at fremme og forsvare fælles idealer og religiøs frihed, menneskeligt broderskab, sund kultur, social velfærd og borgerlig frihed.

I sit »Kirkeligt Rundskue« i den socialdemokratiske provinspresse skriver pastor Kaldau, at »den, der hævder at sidde på apostelen Peters stol og være Kristi vikar på jorden, bejler til de religioner, blandt hvilke vi kun har ét at gøre, drive mission. Jeg vil gerne sige dette meget skarpt, men dels lever vi ikke på Luthers tid, dels ville redaktøren næppe bryde sig om udtrykkene. Derfor, kære læser, tænk selv dette igennem og sig så indad, hvad de tænker. (Indad, for der kunne jo være mindreårige i stuen!)«.

På den således givne foranledning gik vi i tænkeboksen med lås for mund, uden dog at kunne opnå den tilsigtede verbale forløsning. Det er vel så os, der er at ligne ved en åndelig tremmekalv. Derimod kom vi — og det var pinligt — til a tænke på, hvad bondekonen sagde til folkemindesamleren Evald Tang Kristensen, der mildt bebrejdede hende de mange svovlende eder, hun brugte i børns påhør:

— Jo før, æ børn får lær' å band', jo før får de lær' å snak' ren!

Rom-Mekka-Moskva

Kristeligt Dagblad omtaler samme rundskrivelse og glæder sig over den meget broderlige tone, hvori paven omtaler forholdet til ikke-katolske kristne. Den åndelige samfølelse mellem alle monoteistiske religioner, som paven peger på, forsyner bladet dog med følgende spørgsmålstegn:

— Når man ved, at det i hvert fald er lettere at blive bekendende kristen i kommunistiske lande end i de udpræget muhamedanske, og at selv et så tolerant land som Nehru's Indien er meget tilbageholdende med at give kristne missionærer adgang, virker en udtalelse som denne ejendommelig, men Romerkirken har jo en udpræget tilbøjelighed til at mene, at når blot mennesker tror på noget guddommeligt, står de kristendommen nærmere, end erklærede ateister gør. Man skulle dog ellers tro, at det også måtte veje til, at man i kommunistiske lande, ofte langt mere end i de fleste muhamedanske, møder den af det kristne evangelium befrugtede ideale stræben efter bedre sociale kår, som encyclikaen altså selv omtaler. Og kristeligt set kan det da ikke være det, om man tror på en Gud eller noget guddommeligt, der er afgørende, men om man bekender Jesus som Herre og Frelser. Dette ved selvfølgelig Romerkirken meget vel. Men så skulle det også være klart, at afstanden til Mekka muligvis er mindst lige så stor som afstanden til Moskva.

Fra Holland til Danmark

En ung, hollandskfødt franciskaner, pater Michael Bastiaansen, har det sidste årstid boet i København for at lære dansk og orientere sig om danske samfundsforhold. Nu rejser han til Århus for i et halvt år at assistere med sognearbejdet og følge forelæsninger på universitetet. Hans fremtidige gerning vil nok blive lagt i Sønderjylland. Som han siger i Demokraten til Lis Thorbjørnsen:

— Jeg har lov at tro, at det sted, hvor min superior sender mig hen, er det sted, hvor Gud ønsker, jeg skal være, og vil bruge mig.

— Deres superior er kun et menneske.

— Og kan tage fejl. Det kunne jeg også, hvis jeg bestemte selv.

— Hvis De nu sættes til noget, De ikke har lyst til?

— Det hænder for eksempel at en mand bliver franciskaner, fordi han gerne vil i missionen, og så hele sit liv bliver beskæftiget med administration, fordi også dét skal gøres. Men det almindelige er naturligvis, at der bliver taget hensyn til den enkeltes ønsker og anlæg. De giver jo ofte et fingerpeg om, hvad Guds mening med et menneske er.

— Ordet franciskaner vækker en umiddelbar sympati hos danske, lige meget hvor lidt vi kender til franciskanere.

— Måske der er tale om beslægtet mentalitet. I middelalderen var her i Danmark *mange* franciskanerklostre. Det er ikke noget nyt og fremmed.

Jungletelegrafen 1964

Da en missionær nåede frem til den afrikanske boplads, hvor han skulle arbejde, mødte han medicinmanden, som slog vældigt på tromme.

— Hvorfor gør du det? spurgte missionæren.

— Vi mangler vand.

— Og nu anråber du jeres regngud?

— Nej, jeg kalder bare på blikkenslageren.

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

EBM
ENGELSK BEKLÆDNINGS MAGASIN
Christian Walther
HORSENS

Bliv abonnent
Det betaler sig
for Dem

MØBL. VÆRELSE SØGES
af ung mand (katolik) fra provinsen i København eller forstæder fra 1. november eller tidligere.
Arne Pedersen
Vendersgade 27, 4. sal
København K.

21. søndag efter pinse

VI ER BITRE

Den moderne franske maler Bernard Buffet med sit billede: Veronika.

At tilgive: Det er et af evangeliets absolutte krav, og det er et krav, som vi oftest har sværest ved at opfylde. Det er ikke let at tilgive den uret, som er begået overfor os. Hvor ofte har vi ikke hørt, ja, hvor ofte har vi ikke selv sagt: Jeg vil ikke gengælde det onde med det onde, men jeg *kan* heller ikke tilgive. Vi bærer nag i vort hjerte, vi er bitre.

Og dog siger Jesus Kristus til os: Du skal tilgive.

En dag kom Peter hen til Jesus og sagde: »Herre, hvor ofte skal jeg tilgive min broder, når han forsynder sig imod mig? Er syv gange nok? Jesus siger til ham: Jeg siger dig: ikke syv gange, men halvfjerdsindstyve gange syv.«

Dette synes dog, når vi skal være helt ærlige, at overgå vore menneskelige kræfter. Men hvad der er umuligt for os alene, det er muligt for os *sammen* med Gud, *ved* Guds nåde. Hvis Jesus har stillet dette krav, er det jo, fordi han vil give os sin hjælp.

Lad os da gøre den hellige Augustins ord til vore, når han ydmygt siger til Gud: »Herre, giv mig styrke til at udføre, hvad du befaler, og befal mig, hvad *du* vil.« – Ja, Gud beder *os* om at gøre, som *han* gør, og vi ved, at Gud er barmhjertig. Når vi er barmhjertige, når vi tilgiver, handler vi derfor, som Gud handler. »Herre, giv mig styrke til at udføre, hvad du befaler, og befal mig, hvad du vil.«

Hvis det af og til lykkes for os at tilgive, lad os da ikke blive vigtige og tilfredse med os selv, thi vi giver jo blot, hvad vi selv har modtaget, nemlig Guds barmhjertighed og tilgivelse. Kan vi da tage mod en gave med den ene hånd og nægte at give med den anden?

Det er denne tanke, som belyses i søndagens evangelium. På dette punkt, som på mange andre, er Jesus ikke kommet for at nedbryde den gamle Lov, men for at gøre den fuldkommen. Allerede i Det gamle Testamente opfordrer Gud os til at tilgive vor næste, for at vi selv kan håbe på at blive tilgivet. Således finder vi i Ordsprogenes bog: »Tilgiv din næste den uret, han har begået, og når du da beder, vil dine synder blive dig tilgivet. Mennesket bevarer vrede mod et andet menneske, og dog beder han Gud om helbredelse. Han har ikke medlidenhed med sin næste, og dog bønfalder han Gud om tilgivelse for sine synder.« (28,1-5). – I disse få ord fra Det gamle Testamente ser vi, hvor tåbeligt og ulogisk det er at nægte at tilgive, når vi selv har brug for tilgivelse.

I denne dags lignelser ser vi en konge gøre regnskabet op: en af hans ministre skylder ham et beløb, der sikkert ville svare til mange millioner kroner. Han kan ikke betale, og kongen befaler, at han skal kastes i fængsel. Ministeren bønfalder ham om at have tålmodighed, og kongen ynkes over ham og sletter hele gælden. Vi kan måske tænke, at dette ikke er nogen god økonomisk politik for en konge, men i en lignelse er det jo ikke enkelthederne, det kommer an på, det er selve det, som lignelsen vil *lære* os. Og hvad vil den lære os? At Gud handler på denne måde med *os*. Således er Guds barmhjertighed mod os! Hvis vi i vort hjerte – oprigtigt og angerfuldt – beder Gud om tilgivelse, da kan vi sige som profeten Esajas: »Du skånede min sjæl for undergangens grav, thi alle mine synder kastede du bag din ryg.« (Esajas 38,17).

Men tjeneren ville ikke handle på samme måde, som kongen havde gjort, og da kongen hører dette, straffer han ham. Og, tilføjer Jesus, sådan skal også min himmelske fader gøre med jer, hvis ikke enhver af jer af hjertet tilgiver sin broder.

Støt vore annoncører

Bliv børnehavelærerinde!

Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet

Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

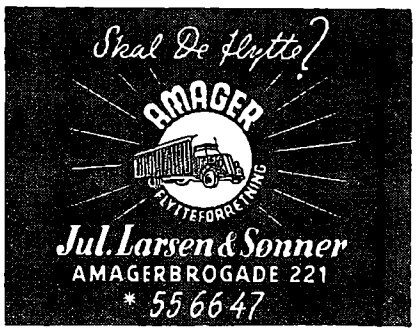

MEJERIET Vesterbro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

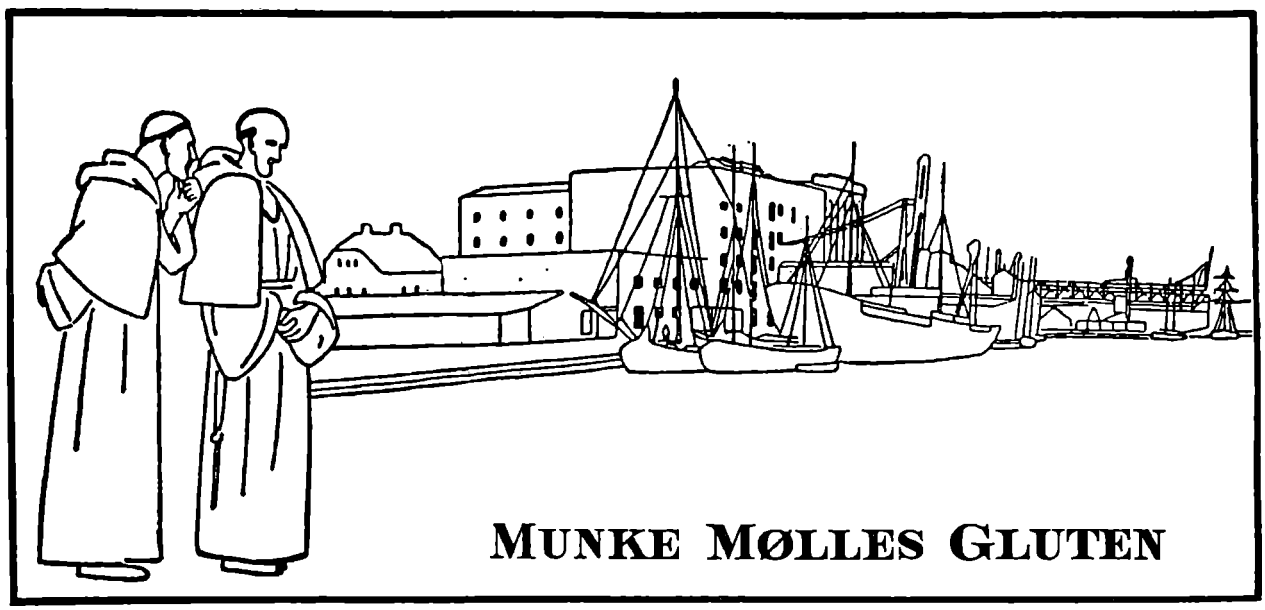

I Brevet til Efeserne (4,32) sammenfatter Paulus denne lære i ordene: »Vær gode mod hverandre og barmhjertige, så I tilgiver hverandre, ligesom Gud har tilgivet jer i Kristus.«

I Fadervor har Jesus lært os at bede: Forlad os vor skyld, som og vi forlader vore skyldnere. Hver dag beder vi Gud om tilgivelse, og hver dag siger vi til Gud, at også *vi* tilgiver. Er det blot tomme ord for os. Hænder det for os, at Gud ligesom i dette evangelium bliver nødt til at bruge *vor* målestok, eller *lever* vi virkelig disse ord, som Jesus har sagt til os: Vær barmhjertige ligesom jeres Fader er barmhjertig. Tilgiv, så skal der gives jer tilgivelse. (Luk. 6,36-38). *Dette* er Kristi målestok. Det er ikke en menneskelig målestok. Vor bøn bør være: Giv os nåde til at kunne tilgive, som du tilgiver. – Var det ikke Kristus, der sagde på korset: Fader, tilgiv dem, thi de ved ikke, hvad de gør. Her hører vi kun kærlighedens stemme, og her ligger nemlig tilgivelsens hemmelighed: tilgivelsen har sin rod i kærligheden.

At tilgive er også at glemme, og megen kærlighed er nødvendig for at viske alt ud.

Ja, salige er de barmhjertige, thi dem skal der vises barmhjertighed.

x

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 11.: 21. søndag efter pinse (s. 744, grøn). Ihukommelse af Marias Moderværdighed (s. [197]).
MANDAG den 12.: Søndagens messe (s. 744, grøn).
TIRSDAG den 13.: Edvard (s. 1106, hvid), konge af England.
ONSDAG den 14.: Callistus (s. 1106, rød), pave og martyr.
TORSDAG den 15.: Terese af Avila (s. 1107, hvid), karmeliterinde.
FREDAG den 16.: Hedvig (s. 1108, hvid), enke.
LØRDAG den 17.: Margrethe Maria Alacoque (s. 1108, hvid), jomfru.
SØNDAG den 18.: 22. søndag efter pinse (s. 748, grøn). Ihukommelse af messen for troens udbredelse.

VALGET I USA

Atlanta. Ærkebiskoppen af Atlanta, mgr. Hallinan, har i et interview erklæret, at han håbede, katolikkerne ikke ville stemme på en katolsk kandidat, blot fordi han havde samme religion som de, men at de ville stemme efter deres overbevisning på den kandidat, de anså for den bedste. Talrige katolikker inden for USA's offentlige liv har advaret de to store amerikanske partier mod at opstille katolske kandidater blot som et blikfang for katolske vælgere. Kirkelige blade beskæftiger sig ligeledes med dette spørgsmål, der er blevet aktuelt ved nomineringen af den republikanske vicepræsidentkandidat Miller, som er katolik. Syv gejstlige, der er ansvarhavende redaktører for katolske blade, har taget stilling til de rygter, der går, om at det demokratiske parti skulle have set sig tvunget til at nominere en katolik ved Johnsons side. I en skrivelse til det demokratiske nationalkonvent betoner disse redaktører, at det ikke er i overensstemmelse med sandheden, når man påstår, at katolikkerne skulle have forlangt at figurere som religiøs gruppe på valglisten.

RADIO OG TV

Fortsat fra bagsiden

nødvendige foranstaltninger. Det er en naturlig forudsætning, at man er medlem af Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund, der enten har eller i den nærmeste fremtid vil få en repræsentant i hvert sogn til at bistå med råd og vejledning. Men Tele-Clubberne er først og fremmest tænkt som en service fra Forbundets side til gavn for sognene og de lokale foreninger. Vi har alt for længe diskuteret tv-problemer i det abstrakte. Her er en glimrende lejlighed til praktisk indsats.

J.M.

Katolske begravelser

Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København

Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Niels Steensens Bibliotek
Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19
Lukket i juli og august måned.

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

S. Steffensen & Søn
Tømrermestre
Nylandsall« 26, Horsens
Tlf. 2 36 70

SCT. ANNÆ REJSER 1965

Palæstina: Påsken — 5.-20. april — 16 dages flyverejse til Israel (Tiberias) — Jordan (Jerusalem) — Hjemrejse via Damaskus, Baalbek, Beiruth. Pris: Kr. 2565 — incl. udflugter. Rejseledere pater T. Langsted og Annie Rastrup.

Italien: 23. juni-10. juli — 18 dages togrejse — Rom — Sorrento (besøg på Monte Cassino, Capri, Amalfi) — Firenze. Pris: Kr. 1135 — incl. sovevogn og udflugter. Rejseledere pater Leo Drzal og Annie Rastrup.

Lourdes: 3.-10. august — 8 dages flyverejse til Lourdes. Rejsen er beregnet for raske. Pris: Kr. 825. Rejseledere pater Jacob Adams og Annie Rastrup.

Program og alle oplysninger fås hos Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, København S. — Telefon Sundby 86.

RADIO OG TV

Nu må der gøres noget i praksis!

Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund har afholdt hovedbestyrelsesmøde i Radiohuset i København lørdag den 26. september. Mødet var det første under ledelse af den nye landsformand, direktør Harald Guldager, Charlottenlund. Der blev truffet flere vigtige afgørelser, hvoriblandt kan nævnes en snarlig oversættelse til dansk af koncilets dekret om meddelelsesmidlerne, der blandt andet indeholder Kirkens direktiver angående ikke alene radio og tv, men også angående bogudgivelse, presse, film og teater. Dette koncildekret vil blive af afgørende betydning for Kirkens indsats på disse felter i den kommende tid — også herhjemme. En anden vigtig afgørelse på hovedbestyrelsesmødet var beslutningen om at gøre et forsøg på at aktivisere danske katolikker til en mere bevidst stillingtagen til det førende af meddelelsesmidlerne: tv. Dette skulle ske gennem dannelsen af såkaldte Tele-Clubber over hele landet.

Hvad er en Tele-Club?

En Tele-Club er et forsøg på at etablere direkte kontakt mellem seerne og tv-producerne, d.v.s. de mennesker, der laver tv-udsendelserne. Det drejer sig om noget helt nyt, der så vidt vides endnu ikke har været forsøgt herhjemme. Lykkes ideen vil det kunne få en gavnlig indflydelse — også udenfor vor katolske kreds. Meget vil derfor afhænge af vort eksperiment. Det går i korthed ud på følgende:

1) En kreds af seere (børn, unge, voksne, ældre) samles et par dage efter en tv-udsendelse, som man er blevet enig om at sætte på Tele-Clubbens program, gerne en serie udsendelser. Man formodes at have set udsendelserne hjemme.

2) Udsendelsen diskuteres igennem under ledelse af Tele-Clubbens sekretær, der har dokumenteret sig om udsendelsen forinden, eventuelt ved direkte kontakt med produceren eller ved besøg på biblioteket. Diskussionen og eventuelle spørgsmål optages på bånd. En båndoptager er således en forudsætning for Tele-Clubbens eksistens. Men disse apparater er efterhånden så udbredte, at det ikke vil være nogen uoverkommelig hindring.

3) Båndet indsendes til Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund, der eventuelt foretager en redigering, så overflødige passager klippes bort. Forbundet præsenterer dernæst båndet for tv-produceren, der i forvejen har erklæret sig villig til at høre det igennem og knytte kommentarer til diskussionen blandt seerne. Der svares også på seernes spørgsmål.

4) Ved næste møde i Tele-Clubben afspilles båndet med tv-producerens bidrag. Derefter går man videre med næste udsendelse. Og så fremdeles.

Et tilbud fra Danmarks Radio

Danmarks Radio har for nogen tid siden udsendt en pjece om »TV-mandage«. Det drejer sig om 5 studiekredsserier, der sendes i sæsonen 1964-65. De ialt 21 udsendelser sendes alle kl. 20.20 og varer hver 25-30 minutter. De søges tilrettelagt med hovedvægten på seernes muligheder for iagttagelse og efterfølgende selvvirksomhed i form af overvejelser, diskussioner, læsning m.v. Der vil blive udarbejdet nærmere studievejledninger til de enkelte serier i løbet af efteråret og vinteren. Disse kan ligesom den ovenfor citerede pjece fås på bibliotekerne. Programmet ser således ud:

19. okt.—9. nov.: *Værnepligtig.* Serien behandler problemer omkring forsvaret, som den værnepligtige møder dem i løbet af sin tjenestetid.

16. nov.—14. dec.: *Vore børns skole.* I fem udsendelser ser man på problemer og forhold omkring vore børns skole, først og fremmest som forældre efterhånden vil komme ud for dem.

11. jan.—1. febr.: *Hvad gør vi ved naturen?* Serien behandler naturfredning, rovdrift på naturværdier og råstoffer o.s.v., herunder også internationale problemer.

8. febr.—1. marts: *Mange gode år.* Behandler i 4 udsendelser de ældres problemer.

8. marts—29. marts: *De unges foreningsliv.* Serien belyser foreningslivets krise og forsøger at vise nye veje. Den nye ungdoms- og aftenskolelov tages op til gennemgang.

Kan vi gennemføre det i praksis?

I ovenstående program ligger der mange muligheder for Tele-Clubber. En af radioens folk, der står bag dette initiativ, og som selv laver udsendelsesrækken »Vore børns skole«, hr. *Bent Pihl,* der også er radioens kontaktmand til de kulturelle og folkeoplysende organisationer, har lovet at medvirke ved en Tele-Club om sin udsendelsesrække. Skulle nogen familiegruppe eller andre grupper af forældre rundt omkring i sognene være interesserede, er de velkomne til at skrive til Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund til formandens adresse: *Direktør H. Guldager, Ejgårdsvej 26, Charlottenlund.* Forbundet vil så formidle kontakten med radioen og yde bistand ved oprettelsen af Tele-Clubben. Skulle nogle være interesserede i andre udsendelser, er vi også parate til at hjælpe. Det siger sig selv, at det ikke blot er de ovennævnte udsendelser, der kan komme på tale. Også andre serier, for eksempel børnetimerne eller ungdomsudsendelserne, vil kunne sættes på programmet. Tele-Clubber kan dannes helt selvstændigt, men vil også kunne tjene som et godt initiativ for allerede bestående foreninger rundt omkring i bispedømmet. Nogle har allerede vist interesse for sagen og er ved at træffe de

Fortsættes side 15

Programmet for studiedagene,

arrangeret af Religions-pædagogisk Udvalg, der holdes i dagene 19., 20. og 21. oktober 1964 foreligger nu. Sidste frist for tilmelding er lørdag den 10. oktober. Sammen med tilmeldelse, der skal stiles til Michael Halatyn, Æblevænget 9, Kgs. Lyngby, bedes man sende gebyret, kr. 20. Gironummeret er 13 13 80. Forældre, der mener sig ude af stand til at deltage i studiedagene på grund af manglende hjælp til børnepasning, gøres opmærksom på, at børnene i begrænset omfang kan medtages på skolen, hvor de vil blive passet. Det daglige program begynder kl. 8 med messe og slutter officielt kl. 15. Mandag den 19. oktober taler skoleinspektør Erling Tiedemann over emnet: »Er religion en lære eller et liv?« Derefter taler pater A. Dekkers S.J. om, hvordan dette liv udtrykker sig i Kirken. Tirsdag den 20. taler pastor Jørgen Hviid om børns psykologi, og Preben og Vivian Frandsen taler om, hvordan man giver troen videre i hjemmet. Onsdag den 21. står emnet »Hvorledes man giver troen videre gennem religionsundervisning« på programmet. Talere er pastor G. Kreienbühl, søster Johanne og pater van Schaik S.J. Tirsdag aften kl. 19.30 indbydes deltagerne til et uformelt møde, hvor repræsentanter for ungdomsorganisationerne taler om, hvorledes disse bidrager til troens udvikling hos børn og unge.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN • LYNGBY

Så er flaget med de fem ringe hejst over det olympiske stadion i Tokio. Vi er jo ikke alle lige sportsinteresserede, og én og anden ærgrer sig nok over, hvor megen plads, sporten optager i radio, tv og aviser. Men ofte er sportsreferaterne menneskelige dokumenter. Herom berettes der på side 4.

katolsk uge blad 42

16. OKTOBER 1964
112. ÅRGANG

Koncilet og de brændende spørgsmål

HVORFOR SIGER GRÆKERNE »IKKE FOR IVRIG«?

HVAD SKETE DER PÅ DET GODE SKIB »BORNHOLM«?

Vi bringer sporten

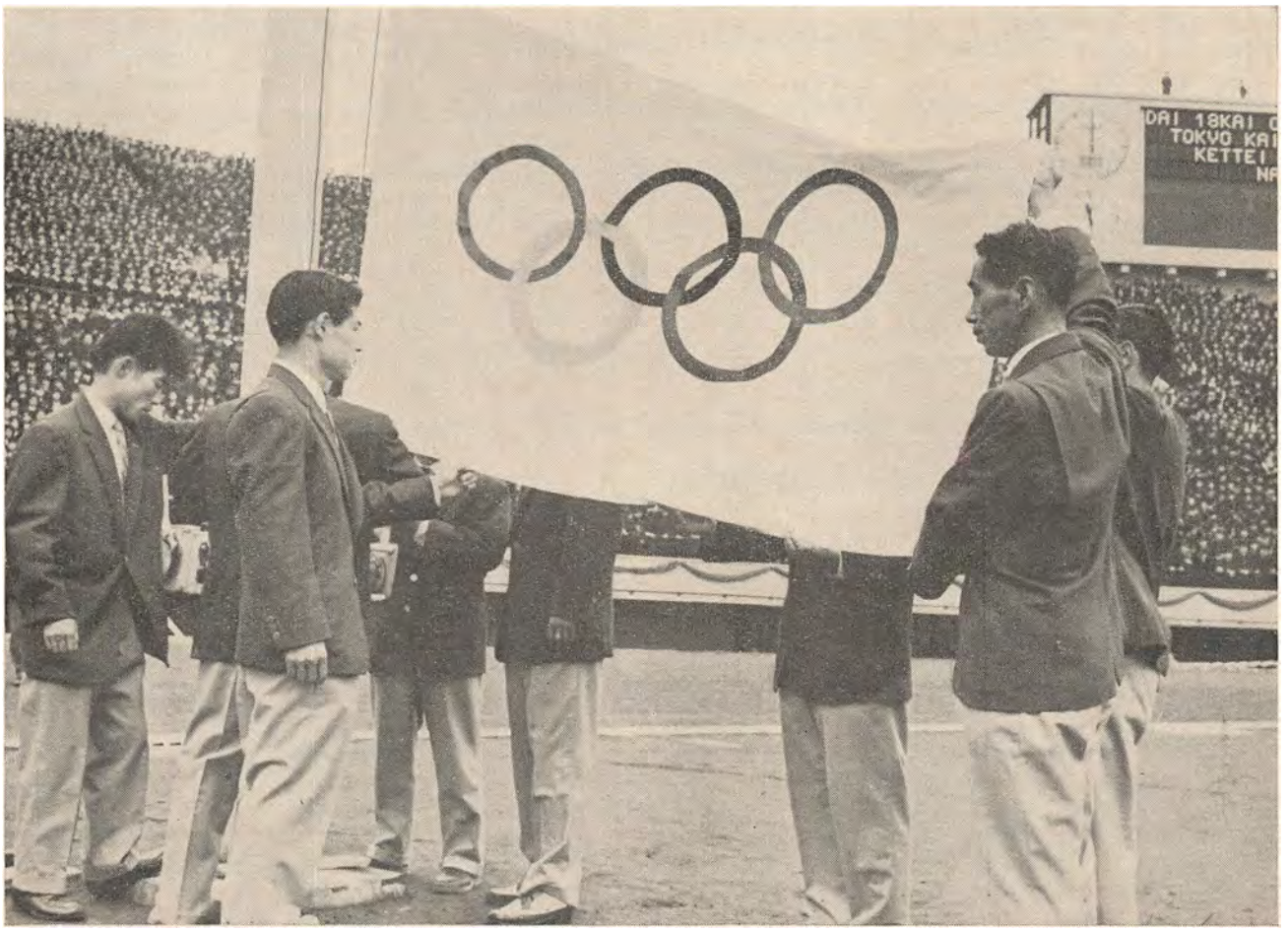

Kristne Kirker trodser landegrænserne

Når Katolsk Ugeblad i sidste nummer bragte et forsidebillede af skibet »Bornholm«, var det ment som en hyldest til Den IV europæiske Kirkekonference, der måtte ty til denne usædvanlige udvej for at afholde sit møde her i Danmark, omend i eksterritorialt farvand. Denne konference er nemlig sensationel ikke blot på grund af mødestedet. Det er første gang, det er lykkedes at samle repræsentanter i fuldt antal fra Europas kirker lige fra Oural i øst til Atlanterhavet i vest og fra Island i nord til Spanien i syd. Det vil altså sige ikke blot på tværs af alle geografiske landegrænser i det gamle Europa, men også på tværs af alle politiske, ideologiske og konfessionelle grænser. Som et eksempel på det sidste kan nævnes den talrige ortodokse repræsentation og de romersk-katolske observatører: Mgr. Arrighi, der er en af kardinal Beas nærmeste medarbejdere i sekretariatet for kristen enhed, og pastor Ib Andersen.

Emnet for mødet var: »At leve sammen som kontinenter og generationer«. Generalsekretæren i Kirkernes Verdensråd, dr. Visser't Hooft indledte mødet med en behandling af den første del af dette emne: Hvad betyder det for os som kristne europæere at leve sammen med andre kontinenter? »Europa er det kontinent, som har skabt de vældige kræfter, som nu er i færd med at omforme alle dele af verden,« sagde Visser't Hooft og føjede til: »I denne henseende er der ingen væsentlig forskel mellem Øst- og Vesteuropa. Begge repræsenterer afkristnede kulturer, og begge optræder over for Asien og Afrika, som eksportører af ideer og teknik, som afstedkommer hurtige sociale og kulturelle tidsskrifter. Kirkerne har endnu ikke stillet sig ansigt til ansigt med denne situation. De er stadig i det store og hele optaget af at søge at bevare den gamle kristne kultur. Der er ligefrem en længsel efter det gamle kristne Europa, skønt vi netop overværer finalen af symfonien, der spilles mellem kristendommen og europæisk kultur. Vi må se det nye Europa og den nye verden som en verden, der er vokset op og står på egne ben.«

Visser't Hooft understregede, at »kirkerne i denne situation må opgive drømme om at besidde privilegier eller magt. I denne henseende er drøftelsen af religiøs frihed ved det andet Vatikankoncil af stor betydning. Denne ændrede holdning betyder intet mindre, end at den romersk-katolske kirke, som så længe har set på fortiden, nu indser, at dens holdning til verden må gå ud på tjeneste mere end på herredømme. Og dette vil kunne drage den romersk-katolske kirke og de andre europæiske kirker tættere sammen. De fattige lande kræver social retfærdighed af den gamle kristenheds velhavende lande. I den situation må vi gøre os til talsmænd for gensidighed og deling af verdens rigdomme, ikke kun for nødhjælp,« sluttede Visser't Hooft sin tale.

Rejser paven til Bombay?

Rom. Ærkebiskoppen af Bombay, den indiske kardinal Gracias, meddelte den 2. oktober, at han i de nærmeste dage ville forlade Rom og flyve tilbage til Bombay. Her ville kardinalen helt hellige sig de sidste forberedelser til den Eukaristiske Verdenskongres, der åbnes den 28. november. Kardinalen sagde videre, at paven fulgte disse forberedelser med den største interesse og blandt andet havde stillet et større beløb til rådighed for indkøb af klæder og levnedsmidler til Bombays fattige.

Den indiske regering har officielt indbudt Paul VI til et besøg i Indien i anledning af verdenskongressen. Hvis paven tager imod tilbuddet, vil han ad luftvejen kunne være i Bombay otte timer efter starten fra Rom.

Kardinal Gracias' afrejse til Bombay har været sat i forbindelse med rygter om en eventuel udsættelse af den Eukaristiske Verdenskongres. Årsagerne til udsættelsen skulle dels søges i den kritiske levnedsmiddelsituation i Indien i øjeblikket — dels i et ønske fra koncilets side om at få mere tid til afslutningen af arbejdet, der i så fald eventuelt kun-

FILMSERIE OM KIRKENS UDVIKLING

Wien. Det østrigske fjernsyn forbereder for tiden en serie på seks film, der med henblik på koncilet i Rom skal beskrive Kirkens udvikling fra den allerførste tid indtil afslutningen af det syvende almindelige koncil. Serien fremstilles af et internationalt selskab med medlemmer fra Østrig, Schweiz, Bayern, Belgien og Holland. Blandt de teologiske rådgivere nævnes professor Hammer fra universitetet i Nijmegen og professor Karl Rahner fra München. Den første film, som den 26. december bliver udsendt i det østrigske fjernsyn, får titlen »Martyrernes kirke«.

KONCILKALENDER

Plenarmøde	Dato	Emne
89.	MANDAG 28/9	Debat om jøderne: Ingen kollektiv skyld i Jesu død. Koncilet vedtager at genindføre diakonatet i den vestlige kirke.
90.	TIRSDAG 29/9	Paven modtager observatørerne og forkynder oprettelsen af et fælleskristent institut i Jerusalem, foreslået af professor Skydsgaard. Koncilet vedtager gifte diakoner.
91.	ONSDAG 30/9	Koncilet påbegynder drøftelsen af skemaet om den guddommelige Åbenbaring d.v.s. spørgsmålet om forholdet mellem Skrift og Tradition.
92.	TORSDAG 1/10	Polsk biskop forlanger koncilerklæring om dialog med ateismen, der ikke blot fornægter den guddommelige Åbenbaring, men Gud selv.
93.	FREDAG 2/10	Koncilet drøfter kapitel 3 i skemaet om den guddommelige Åbenbaring. Dette kapitel omhandler Bibelens inspiration og fortolkning.

ne finde sted inden jul, og dermed undgå en ny fjerde samling til foråret. Det forlyder imidlertid nu, at verdenskongressen i Bombay vil begynde som fastsat den 28. november.

Afstemningerne om diakonatet

Rom. Blandt det hurtigt arbejdende koncils sidste betydningsfulde resultater må regnes afstemningerne om diakonatet. Den tekst, der var til afstemning, er en del af kapitel 3 i skemaet om Kirken. Dette kapitel omhandler som bekendt Kirkens hierarkiske styreform og altså ikke blot biskopperne, men også deres medarbejdere præsterne og diakonerne. I det tidligere udkast til kirkeskemaet var der kun meget lidt om disse sidste, mens den nuværende tekst indeholder en stærkt udvidet omtale af dem.

Fire spørgsmål blev forelagt koncilfædrene til afstemning:

1) om diakonatet i den latinske kirke skal genindføres som en livsvarig tjeneste i Kirken (hidtil har det kun været et formelt trin på vejen til præstevielsen)?

2) Om de territoriale bispekonferencer skal have kompetence til at beslutte en genindførelse af diakonatet på deres lokale område?

3) Om diakonvielsen skal kunne gives til mænd i moden alder, selv om de er gift?

4) Om denne vielse også skal kunne gives til unge mænd uden forpligtelse til at leve i ugift stand?

Afstemningens resultat vil allerede være læserne bekendt. Det var til at forudse, at det sidste punkt ville finde ivrige fortalere i Afrika og Sydamerika, men at det til bengæld ville støde på vanskeligheder for eksempel i Europa, hvad der egentlig ikke er noget at sige til. En velvillig fortolkning af punkt 3 synes trods alt at give mange muligheder for at åbne døre dér, hvor det vil vise sig at være nødvendigt af pastorale grunde.

Endnu vigtigere er dog noget, der indtil nu kun er blevet meget lidt omtalt i pressen, nemlig at et sådant diakonats opgave på nogle væsentlige punkter er blevet udvidet ud over, hvad der hidtil har været skik i den latinske kirke. Diakonen kan således døbe på højtidelig liturgisk vis opbevare og uddele nadveren, velsigne ægteskaber, give vandringsbrødet til de døende, prædike og undervise som kateket, lede Ordets gudstjeneste (den første del af messen), meddele sakramentalier, holde begravelser og udøve karitativt og administrativt arbejde. Hermed er der givet det fornyede diakonat et stort arbejdsområde med mange muligheder, og man har lov til at være spændt på, hvad det vil komme til at betyde for Kirken — ikke blot i de såkaldte missionslande. I hvert fald er der her åbnet døre for en udvikling inden for Kirken.

Den 30. september fulgte samlede afstemninger om kirkeskemaets kapitel 3, 4. 5 og 6. Alle kapitler blev vedtaget med stort flertal. Blandt disse er kapitel 4 om *lægfolket* af største vigtighed. Dette punkt vil Ugebladet redegøre for senere i sammenhæng med referatet af behandlingen af skemaet om lægfolket, der vil komme under debat.

Se endvidere koncilkronikken på side 8.

Pave Paul fører Skt. Andreas' relikvier ud af Peterskirken, for at de kan blive givet tilbage til de ortodokse.

Kardinal Bea i Athen

Kardinal Bea, der er leder af sekretariatet for de kristnes enhed, er mandag den 28. september blevet modtaget i audiens af Athens ærkebiskop Chrysostomos. Modtagelsen havde karakter af et »privat besøg«, men kommer alligevel som en overraskelse, når man kender den græske kirkes stejle holdning til enhver samtale med Rom, som især ærkebiskopken har været eksponent for. Iagttagere sætter den ændrede holdning i forbindelse med den russiske patriark Aleksejs besøg i Athen under kongebrylluppet.

Kardinal Beas besøg i Athen må imidlertid først og fremmest ses i lyset af den økumeniske gestus, som pave Paul har gjort over for den græske kirke ved at tilbagegive denne en kostbar relikvie af den hellige apostel og martyr Andreas. Kardinal Bea var kommet til Grækenland for i spidsen for en officiel delegation at overbringe relikvien. Til stede ved den højtidelige modtagelse af delegationen i Patras var bl.a. den græske statsminister Papandreou, prinsesse Irene og en talrig gejstlig repræsentation, dog uden ærkebiskoppen af Athen. Kardinal Bea oplæste ved overrækkelsen af relikvien et budskab fra pave Paul. Budskabet var affattet direkte på græsk, hvilket er usædvanligt for pavelige dokumenter, der plejer at være affattet på latin og derefter oversat. I budskabet hedder det bl.a.: »I det guddommelige forsyns plan er timen nu kommet for denne relikvies tilbagevenden til Grækenland, hvor apostelen Andreas led martyrdøden. Måtte det være et tegn på, at fredens og samdrægtighedens ånd på ny må lyse efter de mange års bitre adskillelse. Måtte det være et tegn på kærlighed og enhed.«

Betydningen af denne pavelige gestus ligger i betoningen af den græske kirkes apostoliske oprindelse, der er lige så ærværdig som den romerske. Paven mindede endog om, at »det jo var apostelen Andreas, der kaldte sin broder Peter til at følge Kristus, som det står beskrevet i evangeliet.«

KATOLSK UGEBLAD

»Jeg anklager!«

To-dages debatten om den historiske erklæring angående Kirkens forhold til det jødiske folk sluttede på koncilets 90. plenarmøde, hvor et overvældende flertal af dagens 21 talere gik ind for en stærkt positiv koncilerklæring.

Enhver af os, som har oplevet det ragnarok, der førte til Det tredje Riges fald, og som bagefter var vidne til de helt usandsynlige afsløringer af menneskelig ondskab, må hilse koncilets beslutning med største bifald. I øvrigt kan det undre, at der, netop hvad dette vigtige spørgsmål angår, er opstået vanskeligheder bag kulisserne. Sagen synes jo helt oplagt.

Ganske vist er det rigtigt, at de strømninger i Europas historie – fra renæssancen til Bismarck – som førte til de forfærdelige massemord for 20-30 år siden, ikke havde noget element med katolsk fortegn i sig, men på den anden side begyndte de antisemitiske rørelser jo i den helt katolske middelalder. Og der er vist ikke så få eksempler på, at katolikker har holdt sig passive – som for eksempel da Zola efter Dreifus-dommen løftede røsten med sit: »Jeg anklager!« Og ganske vist er den katolske kirkes lære klar, når det drejer sig om racediskrimination i det hele taget, men man kan ikke komme uden om, at der, hvad de kristnes forhold til jøderne angår, er uhyre vægtige grunde, der taler for, at det største kristne kirkesamfunds øverste lovgivende forsamling giver jøderne en særlig stilling og én gang for alle sætter tingene på deres rette plads. Mon ikke de i mange tilfælde så højsindede muhamedanere i det lange løb skulle kunne acceptere dette, når der ydes beviser for, at der her er tale om et spørgsmål af religiøs betydning og ikke om nogen stillingtagen, hvad angår det vanskelige politiske spørgsmål omkring staten Israel og de omliggende lande.

I en bemærkelsesværdig tale på en pressekonference i Rom understregede ærkebiskop Heenan af Westminster, at det var med rette, at forslaget om, at erklæringen om jøderne kun skulle *advare* mod at give vore dages jøder skyld i Kristi lidelser, havde vakt skuffelse og forbitrelse hos jøderne. Hvis erklæringen skulle have vægt måtte man anvende den form, der blev brugt i det oprindelige skema, hvori det hed, at Kristi død (historisk set) *ikke blev forvoldt af et helt folk – og endnu mindre af et folk, der lever i dag.* Man må dog tage i betragtning, at *de* jøder, som overgav Kristus til domfældelse og død, naturligvis hverken troede eller vidste, at det var Guds Søn, der var tale om. Alt dette synes indlysende.

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Meddelelsesmidlerne er i Olympiadetiden i endnu højere grad end sædvanlig domineret af sporten. At sportsånden repræsenterer sande værdier - derom vidner litteratur fra sportsfolks hånd, siger forfatterinden Lis Thorbjørnsen her.

I samme samfund, lige op ad hinanden, lever vi ofte i lukkede ghettoer. Naturvidenskabsmandens og humanistens verden er skarpt adskilt, og de, der ikke er sportsentusiaster, blader forbi sportssiderne i avisen som dødt fyldstof og overhører arrigt radioens sportsnyheder, hvis den må holdes åben af hensyn til en ventet udsendelse.

Sportssidernes levende menneskelige dokumenter er måske nok for besværlige at gå i gang med for den, der ingen forudsætninger har, for tidskrævende at følge med i, hvis ikke man dyrker sport. Men mange fremtrædende danske sportsfolk har skrevet om deres liv – uden litterære prætentioner og fuldstændig tilgængeligt for alle, der på grund af manglende viden og manglende evne er ude af stand til at fatte saglige sportslige enkeltheder. Disse bøger handler om mennesker.

Også andre sportsgrenes udøvere har skrevet selvbiografier, men det er især fodboldspillerne, i de seneste år for eksempel Arne Sørensen, Ole Madsen, Mogens Olsen, Jens Peder Hansen og Harald Nielsen.

Jeg vil her vælge en enkelt af dem, Poul Pedersen: Landskamp-

Vi bringer sporten

rekorden, 1962, som repræsentativ for træk, der med individuel nuancering går igennem dem alle. Det drejer sig om værdier. En indstilling over for mennesker (andre og en selv), hvori katolikker vil føle sig hjemme.

Vi begynder med kammeratskabet. Under en landskamp, hvor Poul Pedersen har kværuleret, siger dommeren:

– Så har De en advarsel, Poul Pedersen!

»Advarslen kunne jeg acceptere, men jeg blev godt irriteret over, at han sagde De til mig, når vi altid havde været du's. Med en hovedrysten udtrykte jeg mit syn på den sag, og så fik jeg ordre til at forlade banen.«

Men *du* er naturligvis kun en ydre manifestation; det væsentlige er kammeratskabets indre realitet. Kammeratskab også med rivaler. »Jørgen Hansen havde været en af mine hårdeste konkurrenter til pladsen som højre wing på landsholdet, men det gør intet skår i kammeratskabet,« lyder teksten under et fotografi, hvor de to sidder fortroligt sludrende og drikker kaffe sammen.

Medspilleres indsats og evner anerkendes. »Jens Peter Hansen er den mest farverige spiller i dansk fodbold. Jeg misunder ham især evnen til hele tiden at kunne præstere det overraskende. Man ved aldrig, hvor man har Jens Peter på en fodboldbane. På sine bedste dage kan han det hele med en fodbold og tåler uden videre sammenligning med verdensstjernerne. Han er hurtig, skyder godt, dribler eminent og afleverer præcist.

Tag ikke fejl af hans indolente facon. Han tager fodbold mere alvorligt, end man er tilbøjelig til at tro, og vi har haft de festligste stunder sammen. Han forstår at værdsætte mange glæder og at løse problemer i en håndevending.«

Og man under andre også det, man ikke selv kan opnå: »Jeg får ikke nogen mulighed for at sætte verdensrekord, men krydser tommelfingrene for Thorbjørn Svensson i den henseende.«

Kammeratskabet inden for det enkelte hold viser sig som disciplin og vilje til sammenspil. »Vi holdt taktik-møde om eftermiddagen før kampen, og landstræner Arne Sørensen gjorde klart for os, at vi skulle spille defensivt.« Også selv om det betyder, at den enkelte bliver brugt anderledes, end han selv ønsker. »Jeg har altid gerne villet spille 'normal' højre wing – det vil sige som angriber – men i rundt regnet halvdelen af landskampene har systemet været sådan, at jeg har været halvvejs forsvarsspiller. Kun i landskampen mod Vesttyskland i Düsseldorf fik jeg direkte besked på at koncentrere mig om neutraliseringen af modstandernes

Fortsættes side 12

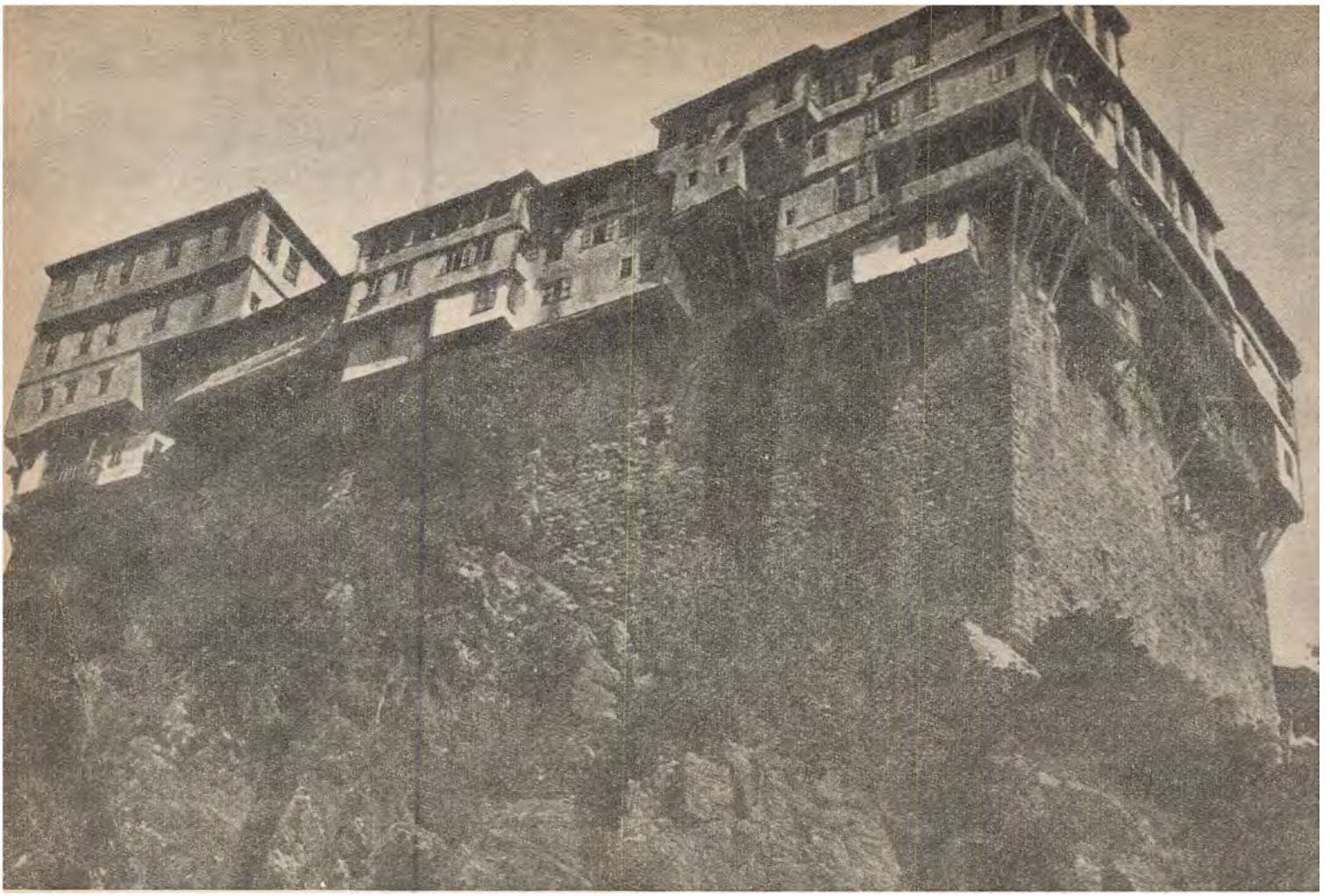

Dionysios-klosteret på de ortodokses hellige bjerg, Athos.

Grækenland er i den senere tid ved at dukke op i folks bevidsthed. Opdagelsen af Rhodos som rejsemål, krisen om Cypern, det kongelige bryllup og Paul VI's møde med Athenagoras har alt sammen bidraget hertil. Imidlertid er det en kendt sag, at den nationale græske kirke stiller sig noget tøvende og skeptisk over for patriarkens enhedsbestræbelser, og der skal i det følgende forsøges at kaste en smule lys over enkelte mulige grunde hertil.

Da Konstantinopel var faldet i 1453, og hele Grækenland omkring 1458-60 var blevet erobret, lykkedes det grækerne at overleve som folk under mere end 350 års fremmedherredømme. Det er næsten overflødigt at bemærke, at kirken med sin græsksprogede liturgi og sine græske gejstlige med mere her har spillet en stor rolle. Kun på Cypern fandtes også efter tyrkernes erobring i 1570 noget, der kunne ligne kontinuitet med det byzantinske rige, idet den øverste biskop fra gammel tid repræsenterede den øverste verdslige magt på øen. Derfor kunne han underskrive med den kejserlige farve — rødt — en skik, ærkebiskop Makarios bruger. Da frihedskrigen (1821-29) brød ud, tog gejstligheden naturligvis del i den, og nogle kom da også til at lide den skæbne, enhver modstandsmand udsætter sig for. Sidenhen har tyrkerne været arvefjenden. Den store forfatter Niko Kazantzakis lader således Zorbas i »Spil for mig, Zorbas« sige om sin gamle tyrkiske musiklærer, at »hvis Gud slipper hundene ind i paradis, så lukker han sikkert også Retsep Effendi ind«. Og dette eksempel kan suppleres med mange fra det virkelige liv. Alt dette er vigtigt at erindre, når talen er om Cypern i nutiden; men det er lige så betydningsfuldt at tænke på stormagternes angst for at fornærme Tyrkiet af NATO-hensyn (de strategisk vigtige Dardaneller). Endvidere er den cypriotiske befolkning 75-80 pct. græsk, medens forfatningen gennemført opererer med dobbeltorganer, ét græsk og ét tyrkisk, hvilket naturligvis virker meget hæmmende, når der skal træffes afgørelser. Denne forfatning blev garanteret af England, Grækenland og Tyrkiet; man forstår derfor Makarios' ønske om at få den ændret, samt at han ønsker cyprioternes samtykke til den ordning af Cyperns forhold, der vil komme. (Befolkningen blev ikke spurgt ved vedtagelsen af den nuværende forfatning.)

Den nationale græske kirke har altså kun været selvstændig i godt 130 år, og det meste af denne tid er gået med at vågne af de 350 års Tornerosesøvn. Det *er* ikke let at falde i søvn i 1460 og vågne i 1830. Først i den allerseneste tid er man fra ortodoks side ved at danne sig et klart billede af kirkens indhold. I diskussioner har man tidligere imødegået katolikkerne med protestantiske argumenter, og over for protestanterne har man brugt katolske argumenter uden at gøre sig klart, hvilke ortodokse argumenter der var relevante. Det kan også nævnes, at præsternes uddannelse ofte er utilstrækkelig, og at klostertugten mange steder er temmelig ringe. (Der findes naturligvis undtagelser.)

KONSTANTINOPEL, ATHEN OG ROM

Når det drejer sig om den økumeniske dialog med Rom, er man i Grækenlands kirke tilbøjelig til at sige »Ikke for ivrig«. Men hvorfor? Den tredje af vore artikler om den ortodokse kirke prøver at give svaret.

Af og til kan man høre betegnelsen »phanariot« brugt om en græker fra Istanbul. Phanar er nemlig den gruppe gejstlige, der svarer til den romerske kurie, og som — foruden patriarken — består af en på livstid valgt synode af 12 titulærbisper, der igen vælger patriarken. Direkte under Phanar'ens jurisdiktion står selve staden Istanbul, Kreta og Dodekanesien (bl.a. Rhodos), de 4 ærkestifter i Vesteuropa samt ærkestiftet Australien og ærkestiftet Nord- og Sydamerika. Da synodens medlemmer skal være tyrkiske statsborgere, er den ikke særlig repræsentativ for det underlagte område. Patriark Athenagoras' tidligere karriere bøder dog noget på dette, selv om man må sige, at hans lange ophold i Amerika både er hans svaghed og hans styrke. Svaghed, fordi det vides, at hans personlige ven, daværende præsident Truman, overtalte ham til at modtage patriarkatet (i 1948) af hensyn til en kristen enhed over for kommunismen. Og styrke, fordi han kender forholdene i en vigtig del af sit nuværende virkefelt (der er knap 2 millioner ortodokse i ærkestiftet Nord- og Sydamerika). Mens vi taler om Phanar'en, må vi ikke glemme det teologiske fakultet på øen Chalcis, hvis lærere er Phanar'ens »grå eminencer«, idet de fleste af dens medlemmer har fået deres uddannelse dér.

I økumeniske anliggender synes Phanar'en at stå bag patriarken, der fra forskellig side møder nogen uvilje mod sine enhedsplaner, som er at forstå derhen, at han ønsker samarbejde med Rom om løsningen af praktiske spørgsmål, for eksempel socialt arbejde, og først længere borte i det uvisse ser han enhed (dogmatisk etc.). I en forenet kirke ville patriarken af Konstantinopel være den fornemste gejstlige efter paven.

Patriarkens primat over de ortodokse kirker består i dag af 4 rettigheder: a) ved koncelebration af gudstjenesten sammen med andre patriarker har Konstantinopel forrang, b) Konstantinopel har voldgiftsret i tilfælde af strid mellem to ortodokse kirker (sidst anvendt i 19. årh.), c) kun Konstantinopel kan indkalde til fælles-ortodokse konferencer (genoplivet ved Rhodos-konferencerne 1961, 1963 og 1964), d) Konstantinopel har ret til at repræsentere ortodoksien over for de »heterodokse«, i den aktuelle situation den katolske kirke. Rhodos-konferencen 1963 gav patriarken mandat til at indlede en dialog med Rom. Denne bliver sikkert ført i et langsomt tempo, idet patriarken til stadighed må sikre sig, at han bakkes op af de enkelte kirkers synoder. Navnlig den russiske og den nationale græske kirke går deres egne veje, idet for eksempel ingen af dem anså Athenagoras for hele ortodoksiens repræsentant ved mødet med paven.

Set med vestlige øjne er noget af det mærkeligste ved den græske kirke dens tilknytning til staten. Patriarken af Konstantinopel regnedes i byzantinsk tid for indehaveren af det højeste embede under kronen. Dette forsvandt med Østroms fald i 1450'erne, men man kan stadig se rester af denne opfattelse. Da den anden verdenskrig nærmede sig sin afslutning, udnævnte kong Georg II, der havde indvilget i, at der skulle afholdes en folkeafstemning om hans tilbagevenden til tronen, ærkebiskop Damaskinos til regent. Og et endnu mere slående eksempel har vi jo i det så aktuelle Cypern.

Den nationale græske kirke er selvstyrende, men er naturligvis i sidste instans underlagt Konstantinopel. Den ledes af den hellige synode af biskopper, hvoraf de tolv permanent opholder sig i Athen. Ved sin tronbestigelse aflægger kongen sin kongeed i overværelse af regeringen, den hellige synode, de i hovedstaden tilstedeværende deputerede og de øvrige højere myndigheder. Kongen — og tilsvarende en eventuel regent — skal bekende sig til »Kristi østlige ortodokse kirke«. I parentes bemærket synes det, som om det græske monarki ser sig som efterfølger af det byzantinske (diskussionen, om den nuværende konge skulle være Konstantinos II eller XIII). Kongen er således hellenernes og ikke kun Grækenlands konge, og i USA beder man både for præsidenten og for den græske konge ved de ortodokse gudstjenester.

Også i den lavere og den mellemste skoleundervisning ser man kirkelig indflydelse. Man sigter på en »etisk og oplyst undervisning og på en udvikling af ungdommens nationale bevidsthed på basis af den græske kristne kulturs ideologiske principper« (1952 — forfatningens § 16). En sådan opdragelse forfejler sjældent sit mål, i hver fald er de fleste grækere temmelig nationalbevidste.

Først nu er vi fremme ved det økumeniske spørgsmål, som — det er i hvert fald mit indtryk — i Grækenland let kobles sammen med spørgsmålet om fremmed indblanding i græske forhold.

Grækenland har som officiel religion »Kristi østlige ortodokse kirke«, men hylder i øvrigt religionsfrihedens tolerante princip, dog med en meget aparte klausul, der næppe kan forstås anderledes, end at det er forbudt at hverve tilhængere blandt den officielle kirkes troende (1952 — forfatningens §

Fortsættes side 12

De brændende spørgsmål

Koncilets kalender, der angiver tidsfristerne for dets arbejde, er hårdt belastet. Den 30. september var der afstemning om kirkeskemaets kapitel 3 taget under ét og tillige om samme skemas kapitel 4, 5 og 6 (om lægfolket, Kirkens kald til hellighed og om ordensstanden). I dag den 2. oktober udløber fristen for at indskrive sig til indlæg vedrørende skemaet om lægapostolatet og den 5. oktober for indlæg til skemaet om Kirken i den moderne verden (skema 13). Hvad angår de seks skemaer, der er blevet forkortet til »udtalelser« (propositiones) — om de østlig kirker, Kirkens mission, ordensstanden, præsterne, præsteseminarierne, ægteskabets sakramente og de katolske skoler — forudser man på koncilfædrenes indtrængende henstilling »ganske korte«, d.v.s. velsagtens én-dags-debatter. Også her udløber fristerne for tilmeldelse på talerlisten imellem den 10. og den 16. oktober. Ganske vist synes teksten til skema 13 om Kirken i den moderne verden for tiden endnu at være under ny bearbejdelse, da de hidtidige forslag ikke var rigtig tilfredsstillende. Hertil kommer, at der fra forskellig side, for eksempel fra de afrikanske biskopper, kommer utilfredshed til orde over, at et så brændende emne som missionen, der jo i det hele taget angår hele kristenheden, kun får en summarisk behandling o.s.v. Således står foreløbig endnu mange spørgsmål åbne hen, såvel hvad angår fristerne for arbejdet som for den måde, det skal behandles på.

Men der er ingen tvivl om, at det for en uge siden så ud til, at stærke kræfter gjorde sig gældende for at bringe koncilprogrammet under tag i det alt væsentlige i løbet af den indeværende tredje samling, om det så skulle ske ved at »trumfe« det igennem. Koncilet stod tydeligt under et vist tryk. Årsagerne hertil var mangeartede og fremspringer af forskellige og til tider hinanden modsatte motiver, der dog alle synes at pege frem mod det samme slutresultat, nemlig at tilendebringe koncilet indenfor en overskuelig tid. I mellemtiden — det var under behandlingen af erklæringerne om religionsfrihed og om jøderne og de ikkekristne religioner — er koncilets rytme igen faldet ind i et roligere leje, hvad der kun har været til fordel for en uddybelse af de problemer, der stod til debat.

Men problemet om koncilets ledelse er nu som før meget vanskeligt, og det er endnu ikke løst på éntydig og klar måde. Et kommende koncil vil på dette område have meget at lære af de nuværende vanskeligheder.

Religionsfrihed — ikke blot tolerance

En første tekst om religionsfriheden var allerede forelagt koncilet på den anden samling i november 1963 — dengang som kapitel 5 i skemaet om det økumeniske problem. Trods en dengang afgiven forsikring kom forslaget dog ikke mere til afstemning under denne samling. Man afgjorde ikke engang ved afstemning om forslaget i det mindste kunne tjene som grundlag for videre diskussion. Det betød en udsættelse, der, som vi snart skal se, kun havde gunstig indflydelse på udkastet. En ny tekst er i mellemtiden blevet udarbejdet. Denne indeholder betydelige forbedringer, der er af stor rækkevidde.

Efter ønske fra koordineringskommissionen er dokumentet blevet taget ud af skemaet om det økumeniske spørgsmål og optræder nu som en »erklæring«, der er vedføjet dette skema som dets første anneks.

Diskussionen om det nye forslag i koncilaulaen har i det store og hele været overraskende positiv. Kardinal Ottavianis kritik af forslaget var mådeholden og begrænset til detailspørgsmål. Ganske vist forekom der også helt afvisende indlæg. Men de fleste kritiske røster kredsede om mere eller mindre indgribende forbedringer — og ændringsforslag til den forelagte tekst. Dette er så meget mere overraskende, som den nu foreliggende tekst på 5 sider repræsenterer et væsentligt fremskridt i forhold til det udkast, der blev forelagt koncilet på den anden samling sidste år. Det drejer sig især om religionsfrihedens begrundelse og om statens inkompetence i religiøse anliggender og kirkernes dermed forbundne ret til frit at bestemme i religiøse anliggender.

Hvad nu angår *begrundelsen* for religionsfriheden, stod man ved redaktionens begyndelse overfor et valg. Man kunne enten gå ud fra princippet om, at sandheden alene har eksistensberettigelse og at man derfor blot må tåle, tolerere fejltagelser. Ud fra dette synspunkt har staten ikke blot ret, men også pligt til at respektere de mennesker, der i deres samvittighed måtte tage fejl. Det er den borgerlige tolerance i religionsspørgsmål. Men man kunne også gå ud fra et andet synspunkt, nemlig at alle mennesker er kaldet til at tjene Gud ifølge deres egen samvittighed. Naturligvis er mennesket afhængigt af Gud, og samvittighedsfriheden betyder ikke menneskets radikale selvbestemmelsesret overfor dets skaber. Men menneskets frie svar til Gud må ikke fremtvinges af nogen menneskelig instans. Ellers ville dette svar være ødelagt i sit inderste væsen. Denne religiøse frihed er en fundamental menneskerettighed. Ikke blot det enkelte menneske besidder denne ret, men også de religiøse samfund og kirker, og denne ret består ikke blot i at kunne praktisere og bekende sin tro, men også i at kunne udbrede denne, når dette sker uden såkaldt »proselytisme«. Uden at tøve har man til det nye forslag valgt den sidste begrundelse for religionsfriheden. Det kommer allerede til udtryk i titlen: »Om religionsfriheden, d.v.s. om den menneskelige persons og det menneskelige samfunds ret til frihed i religiøse spørgsmål«. Her er der sket et gennembrud, der er usædvanligt. Det var ikke til at undgå, at denne begrundelse her og der blev anset for »alt for ny« og derfor ikke moden til en koncilafgørelse. Men i det store og hele synes det nye grundlag

Koncilet har drøftet to spørgsmål, hvis behandling verden har vogtet på med megen opmærksomhed, nemlig teksten om religionsfriheden og erklæringen om jøderne. Her fortæller vor Rom-korrespondent, dr. H. Seiler S.J. om den skelsættende debat.

Vi må gøre århundredgamle uretfærdigheder mod jøderne gode igen. (Billedet er fra grædemuren i Jerusalem.)

for religionsfriheden at være slået igennem på koncilet, og der blev oven i købet føjet noget væsentligt til i forbindelse med denne tankegang. Biskop Colombo — der i Rom anses for at være pavens personlige teologiske rådgiver — bemærkede således, at søgen efter sandheden må ske i stadig dialog med andre meninger. Mennesket er jo i sin natur et socialt væsen. Hermed følger også retten til at *fremlægge* sine tanker offentligt. Ud fra dette synspunkt synes overgangen fra en rent individuel måde at betragte religionsfriheden på til dens sociale virkeliggørelse i samfundet mere indlysende.

Hvad *staten* angår, har denne ganske vist til opgave, at give regler for religionsfriheden. Men dens opgave indskrænker sig til at beskytte og fremme de praktiske muligheder for udøvelse af religionsfriheden. Derimod er staten inkompetent til at udtale en direkte dom om en religions sandhed eller falskhed, for det er ikke statens opgave at give regler for forholdet mellem skabningen og Skaberen. Endnu mindre har staten ret til at undertrykke eller forfølge nogen religion. Her anerkendes altså princippet om statens og kirkens adskillelse. Men at der også under en sådan adskillelse foreligger muligheder for at ordne bestemte landområders forhold til Kirken gennem de såkaldte »konkordater« ligger egentlig i sagens natur. For som ærkebiskoppen af Durban (Sydafrika) med rette bemærkede, betyder adskillelse mellem stat og kirke ikke, at staten skal være fuldstændig »religionsfri«.

Det sidste spørgsmål angår *retten til at udbrede* sin egen tro, hvad enten det nu er et enkelt menneskes eller et helt samfunds tro, der er tale om. Dette spørgsmål er endnu uden løsning for eksempel i Spanien, selv efter de nye loves ikrafttræden fornylig. Koncilets nye forslag synes den eneste mulige vej henimod en grundlæggende løsning af spørgsmålet. Her anerkendes enhver religions ret til at forkynde sit budskab. Også en stat med katolsk flertal som Spanien kan ikke indskrænke denne ret, for som vi før sagde, er staten inkompetent, hvad angår direkte indgriben på det religiøse område. Teksten tilføjer dog en væsentlig indskrænkning i denne ret, idet den skelner mellem forkyndelse af troen og udbredelsen af en sekterisk proselytisme, der anvender illoyale og ærekrænkende midler. Forkyndelsen af Kristi evangelium består ikke i at rive medlemmer ud af andre religiøse samfund, men derimod i at opmuntre hinanden gensidigt til Herrens tjeneste.

Dette er de betydeligste punkter i teksten om religionsfriheden. De er udtryk for en langsom historisk modningsproces i den katolske kirke, hvis sidste etape fremfor alt er blevet forberedt ved Johannes XXIII's rundskrivelse »Fred på jorden«. Koncildebatten har bekræftet disse punkter på eftertrykkelig vis og uddybet dem, og der er næsten ingen tvivl om, at forslaget vil blive vedtaget under de kommende afstemninger med visse forbedringer, der er fremkommet under debatten.

I dette dokument har man et eksempel på, at koncilet i et grundlæggende spørgsmål, der berører Kirkens forhold til den moderne verden, har erkendt tidens krav og været parat til at drage de nødvendige konsekvenser heraf. Kirken går med dette dokument ind i en ny epoke, hvor den på én gang i fuld bevidsthed påtager sig tros- og samvittighedsfrihedens storhed og risiko, men også en ubeskyttet tilværelse i en stat, der principielt må være adskilt fra Kirken.

Erklæringen om jøderne og de ikke-kristne

Ved siden af forslaget om religionsfriheden var erklæringen om jøderne og de ikke-kristne religioner imødeset med stor spænding. Ligesom erklæringen om religionsfriheden drejer det sig her om et anneks til skemaet om de økumeniske forhold. Kardinal Bea forelagde erklæringen for koncilet i en fremragende forelæggelsestale, og da efterhånden en hel falanks af kardinaler, ærkebiskopper og biskopper tog ordet til fordel for erklæringen, herskede der en næsten andægtig stilhed over kirkeskibet i Sct. Peter.

Denne tekst har en bevæget forhistorie, der ikke er helt klar i alle sine faser. Johannes XXIII havde udtrykkelig givet enhedssekretariatet til opgave at udarbejde et forslag, der oprindelig var tænkt som kapitel 4 i skemaet for et år siden. Men der opstod vanskeligheder fra forskellig side, så at teksten — ligesom den om religionsfriheden — ikke kom til afstemning. Biskopper fra muhamedanske lande havde gjort gældende, at muhame-

danerne ville føle sig krænkede, hvis man på koncilet kun talte om jøderne. Biskopper fra buddhistiske og hinduistiske lande ønskede også en omtale af de ikke-kristne religioner. Enhedssekretariatet imødekom imidlertid disse indvendinger og føjede en ny passage til, der handlede om de ikke-kristne og specielt muhamedanerne. Man må ganske vist indrømme, at denne tilføjelse i grunden ikke var helt konsekvent. Motiverne for denne erklæring var jo ikke politiske, men den væsentlige grund lå i jødernes særlige tilknytning til kristenheden — en tilknytning, der ganske vist i de senere år havde fået en særlig brændende betydning for verdensoffentligheden. Ligeledes er erklæringen ikke udtryk for nogen samtale, som den katolske kirke fører med jøderne eller de ikke-kristne, men erklæringen er vendt indad d.v.s. til katolikkerne selv.

I løbet af den sidste vinter blev denne tekst så endnu en gang omarbejdet — ikke af enhedssekretariatet men af andre instanser, der forkortede den på en sådan måde, at det stødte på modstand fra koncilets side. Man fremhævede fremfor alt under debatten to indvendinger mod forslaget i den nu foreliggende tekst:

For det første, at man ikke brændemærkede udtrykket, der er blevet anvendt om jøderne, at de skulle være et »gudsmorderfolk«. Det er en kendsgerning, at Jesus Kristus er blevet dømt til døden af synedriet. Men her ud af kan man ikke uden videre slutte til påstanden om, at synedriet var sig bevidst, at de dømte *Guds Søn*. Ej heller kan Kristi død lægges det daværende jødiske folk som helhed til last, og endnu mindre kan man tale om nogen skyld hos det jødiske folk af i dag. Her forlangte kardinal Bea såvel som andre koncilfædre en klar og åben udtalelse fra koncilet.

Den anden indvending mod den omarbejdede erklæring havde især jødiske klager til baggrund og kan sammenfattes under stikordet »proselytisme«. Citatet fra Romerbrevet kapitel 11 vers 25 i teksten blev misforstået og udlagt derhen, at hovedmotivet for en inddragen af jøderne i skemaet om de økumeniske spørgsmål skulle have været et ønske om at omvende dem. Også her blev det klart fastslået i koncilaulaen, at det fremfor alt drejer sig om de kristnes ærefrygtige kærlighed til det jødiske folk — at det drejer sig om at gøre århundredgamle uretfærdigheder gode igen og endelig at det drejer sig om, at det udvalgte folk også engang må nå til erkendelse af Kristus.

Det var egentlig en fornøjelse at høre på disse forhandlinger. Igen og igen lød det igennem koncilaulaen, at fædrene måtte tale et ædelt og kraftfuldt sprog til verdensoffentligheden, at det gjaldt om at nedbryde mure af århundredgamle fordomme og komplekser og frem for alt at det her til syvende og sidst drejede sig om et religiøst og åndeligt spørgsmål, der rører ved Kirkens inderste væsen. Derfor måtte det vokse frem som en moden frugt af Kirkens forståelse af sin egen hemmelighed. Ingen tvivl om, at der også her har fundet et virkeligt gennembrud sted på koncilet i denne uge i retning af en ajourføring.

Dr. Hermann Seiler. Rom.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 18.: 22. søndag efter pinse (side 748, grøn). Ihukommelse af messen for troens udbredelse og af Lukas (side 112), evangelist.
MANDAG den 19.: Petrus af Alcantara (side 114, hvid), franciskaner.
TIRSDAG den 20.: Johannes af Kenty (side 115, hvid), bekender.
ONSDAG den 21.: Søndagens messe (side 748, grøn). Ihukommelse af Hilarion (side 1118), abbed, og af Ursula og lidelsesfæller (side 1118), martyrer.
Eller: Hilarion (side 1118, hvid), abbed. Ihukommelse af Ursula og lidelsesfæller (side 1118), martyrer.
Eller: Ursula og lidelsesfæller (side 1118, rød), martyrer. Ihukommelse af Hilarion (side 1118), abbed.
TORSDAG den 22.: Søndagens messe (side 748, grøn).
FREDAG den 23.: Antonius Maria Claret (hvid), bekender.
LØRDAG den 24.: Rafael (side 1118, hvid), ærkeengel.
SØNDAG den 25.: Krist Konges Fest (side 1130, hvid).

»MARTIN LUTHER« HOS PAVEN

Rom. Den amerikanske negerpræst Martin Luther King fra baptisternes menighed i Atlanta, Georgia, er blevet modtaget i privataudiens hos paven. Pastor King gav paven en udførlig rapport over negrenes nuværende situation i De forenede Stater og bad om pavens støtte i kampen mod racediskriminationen. Efter audiensen erklærede Martin Luther King, at samtalen med paven ville få stor betydning for negrenes sag. Paven har givet ganske klart udtryk for, at såvel han selv personlig som den katolske kirke vil understøtte gennemførelsen af borgerrettighederne, og at han er tilhænger af en anerkendelse af negrenes rettigheder. Paven mindede om Gandhis eksempel og udtrykte sin beundring for denne store skikkelse.

Ordet »mission« har en dårlig klang i mange menneskers øren. Men for den, som hører med et troende hjerte, er der sejrstoner i kaldet til mission; mission, sendelse, minder os om Kristus, der på sin himmelfartsdag træffer sine sidste dispositioner og sender sine – ak, så hjælpeløse – apostle ud i al verden til en gerning, der på pinsedag antager et format, som er bestemt af Pinseåndens storm og ild.

Ild er jeg kommet at kaste på jorden, og jeg vil, at den skal brænde, har Jesus sagt. Det er programmet for Kirkens missionsgerning. Siden Himmelfart og Pinse hører mission til Kirkens væsen, er dens eksistens. Kirken er simpelt hen Guds budskab til denne verden, og vi, dens lemmer, er ikke kød af dens kød og ånd af dens ånd, så længe vi kun er budskabets modtagere uden at føle en trang og en uafviselig pligt til at bringe det videre.

Vor firmelses time var også vor sendelses time; dengang blev vi viet af selve Gud Helligånd til at gøre »præstegerning« i og ved vor verden. Og messens afsluttende »Ite, missa est« er så sandelig langt fra blot at være en opfordring til at pakke sine sager og komme af sted, fordi messen nu er forbi; er denne »bortsendelse« ikke tusind gange mere en »udsendelse«? Beriget med Guds gaver, fyldt med hans liv og ledsaget af hans velsignelse skal vi fra messen gå ud til vor »lille gerning«, som i virkeligheden er stor og hellig, fordi den sker i så stor en Herres tjeneste og på hans befaling. Ja, vi har »en mission« i denne vor verden.

Men – jeg kan og skal da ikke rejse ud til hedninger, døbe hedningebørn og bygge urskovshospitaler! Det er heller ikke nødvendigt. Heller ikke apostlene begyndte deres missionsgerning i urskoven. Deres mission begyndte uden for deres gadedør. Petrus holdt sin første mission i Jerusa-

GÅ UD I AL VERDEN

»Vi må gøre vore begreber om mission fri for al negerbørns- og urskovsromantik.«

lem; men den ild, han tændte, bredte sig snart og hurtigt. Begynd du selv i din dagligstue, i dit soveværelse og i dit køkken, i din forretning og på din arbejdsplads; så har du startet din missionsgerning. Du missionerer mere ved det, du er, end ved det, du prædiker. Jesus har rigtignok engang sagt om farisæerne, at man nok skulle gøre, hvad de siger og kræver, men ikke handle efter deres gerninger; men vi ved også, at han kaldte dem hyklere, fordi de ikke selv levede efter deres egen lære. Når vi først lader Kristi udsendte budskab bære frugt i vort eget indre, bliver vi skikkede til selv at være missionærer. »Indre« mission er forudsætningen for al »ydre« mission.

Vi må gøre vore begreber om »mission« fri for al negerbørns- og urskovsromantik. »Som Faderen har sendt mig, sådan sender jeg jer«. Missionen begynder altså i den evige Faders hjerte, med hans evige Søns, »Ordets«, udsendelse til verden. At bringe dette Ord til alle mennesker og at gøre alle delagtige i dets liv, det er Kirkens sendelse, det er dens mission.

»Ve mig, hvis jeg ikke prædiker Kristus,« siger Paulus. Dette ord skal stå skrevet med flammende bogstaver i ethvert kristent menneskes hjerte. Kirken vil aldrig og må aldrig komme til at sidde stille og hvile i besiddelsen af Guds åbenbarede sandhed. Enhver generation, ethvert folk, hver eneste sjæl skal tilegne sig sandhedens skat; men hvordan skal de tro, uden at der bliver prædiket, og hvordan skal der prædikes, uden at nogen bliver sendt? Kirken er altid på missionens stadium, og den vil aldrig før ved verdens ende høre op med at være det.

Så længe der er et menneske i denne verden, som ikke kender Kristi sandhed, så længe splittelsens forargelse vedvarer i kristenheden, så længe der er et medmenneske, der ikke er døbt, så længe der fødes børn på jorden, så længe er Kirkens missionsopgave aktuel.

»Mission« er ikke blot, hvor der er farvede mennesker, eller i nyopdagede egne; mission er overalt, hvor der ikke er »Kirke« endnu, ja, endog i Kirken, i hver eneste sjæl, hvor Kirkens anliggende endnu ikke fuldt ud er nået. Hvor noget endnu ikke hører Kristus til, hvor noget endnu ikke er helligt, hvor Kristi vilje endnu ikke er sket, der står missionsbefalingen stadig ved magt.

Det gælder os alle, ikke blot præster; tit er lægfolk opgaven nærmere end præsten. Lad os dog ikke glemme, at »opgaven« ikke blot består i katekese, i propaganda og belæring; alt dette ville være fuldstændig forgæves, hvis bønnen manglede. Sandhedserkendelse og tro er nåde, og nåde må vi bede om. Jesus selv har engang lært os at bede om, at Gud må sende arbejdere til sin høst; thi også missionskaldet er nåde. Missionskaldet tager sin begyndelse i et godt hjem med forældre, der forstår at lægge spiren til præste- og ordensliv i deres sønners og døtres hjerter. Vi har brug for forældre, som i uselvisk kærlighed til Kirken og Guds rige er rede til at give afkald på deres børn og støtte deres missionstanker. Også disse forældre må vi indeslutte i vor apostoliske bøn. Bøn for missionen var den hellige Therese af Jesusbarnets store missionsidé. Hun fik aldrig selv lejlighed til at drage ud i verden med det kristne budskab; men fra sin fattige celle i karmelklosteret gjorde hun ved forbøn, offer og bod en missionsindsats, der senere foranledigede Kirkens højeste myndighed til at give hende titlen: Missionernes værnehelgen – i lighed med den store missionær Frans Xaver, der gjorde sin apostelgerning i det fjerne Indien og Japan og døde i Kina.

Fortsættes næste side

Missionskollekten« på søndag, missionssøndag, der forener hele den katolske verden i en økonomisk kraftanstrengelse i missionsarbejdets tjeneste, er selvfølgelig en nødvendighed. Kirkens gerning i den store verden kan ikke undvære denne håndsrækning. Vi her i Danmark er ikke uvidende om, hvor store midler »mærkedage« kan skaffe til sociale og kulturelle formål. Missionssøndag, sidste søndag før Krist Konges fest, er hele den katolske verdens »mærkedag«. Det er naturligvis overladt til den enkeltes samvittighed at afgøre, hvor meget han kan yde på denne »offerdag«, især da vi om to uger har vor egen hjemlige offerdag – for slet ikke at tale om de mange andre små og store »ofre«, der kræves af vor pengepung! Vi skal bare ikke indbilde os, at vi har opfyldt vor »missionspligt«, fordi vi har lagt en 25-øre eller en tier i offerbøssen! Så ville vi være usle medlemmer af den Kirke, Jesus har sendt ud »i al verden« for at forkynde evangeliet for »al skabningen«. Missionsdagen skal udvide vor horisont; vi hører til den Kirke, der er »hjemme i hele verden«, derfor skal også hele verden være hjemme i vort bedende hjerte, vor forbøn skal være »katolsk«.

J. Coenen S.J.

KANCELLIET MEDDELER:

Pastor Ebbe Simonsen, sognepræst ved Sct. Marie Kirke, Haderslev, er udnævnt til sognepræst ved Sakramentskirken, København.

Pastor Engelbert Boekenoogen, rektor ved Sct. Ansgars Kirke, Aabenraa, er udnævnt til sognepræst ved Sct. Marie Kirke, Haderslev.

Pater Michael Bastiaansen O.F.M. Conv., overtager stillingen som præst ved Sct. Ansgars Kirke, Aabenraa.

Pastor Boekenoogens indsættelse finder sted søndag den 18. oktober og pastor Simonsens søndag den 25. oktober.

KONSTANTINOPEL ATHEN OG ROM

Fortsat fra side 7

1). Det er ikke her stedet til at gå nærmere ind på denne bestemmelses tilblivelse; men véd man, at Frankrig fra gammel tid har haft store interesser i det østlige Middelhavsområde, at Frankrig, England og Rusland garanterede for det efter frihedskrigen etablerede Grækenland, at Athens katolske domkirke byggedes i 1840'erne, og at man dér — i hvert fald i dag — synes franskpræget i liturgien, begynder der at tegne sig noget, der ligner et mønster.

Men måske vigtigere end dette er problemet, om den græske kirke er moden til økumenik? Visse dele af kirken er faktisk konservative; man behøver blot at nævne, at indførelsen af den gregorianske kalender i 1923-24 medførte, at en række personer brød ud, navnlig i årene op til 1937. Denne gruppe bevarer den julianske kalender; thi »der er ét rige på jorden og ét i Himlen. Efter den nye kalender falder for eksempel festen for Agios Charalambos 13 dage tidligere her end i Himlen,« som en sognepræst af denne fraktion udtrykte det.

Man moderniserer dog også, ikke blot i Konstantinopel, men også i Athen, hvor ærkebiskop Chrysostomos har bestemt, at gudstjenesten højst må vare 3 timer (den lange gudstjeneste skyldes, at man først læser eller synger tidebønnerne). Denne reform har imidlertid også sine modstandere. Endnu et eksempel, endda meget aktuelt, kan man pege på, nemlig brudevielsen, der også i den ortodokse kirke er et sakramente. En sammenligning med den katolske brudevielse vil sikkert være af interesse. Epistelen var tilsyneladende den samme (jeg tager mit udgangspunkt i TV-transmissionen af det kongelige bryllup), mens grækerne som evangelium havde fortællingen om bryllluppet i Kana over for det katolske rituals stykke om ægteskabets bindende karakter (Matt. 19,3-6). Den største forskel lå dog i det symbol, der ligesom beseglede ægteskabet. I den katolske kirke »låner« man hertil alterets sakramente, medens det kongelige brudepar drak vin af samme bæger (hvoraf vistnok også celebranten og brudevidnet drak). I visse græske stifter bruger man dog til brudevielser alterets sakramente på sædvanlig vis, hvilket i den ortodokse kirke vil sige under begge skikkelser.

I en situation som den nævnte, hvor man står over for en sammensmeltning af symbolerne, forstår man, at nogle maner til forsigtighed, før man vover sig for langt væk fra det overleverede. Og det forekommer mig ikke usandsynligt, at netop forhold som dette samt de rent politiske vilkår — de fleste økumenisk indstillede ortodokse kirker er mere eller mindre under pres fra arabere, russere eller tyrkere, mens den græske kirke ikke er truet — forklarer ærkebiskop Chrysostomos' holdning. (Som særlig vigtige hindringer for en forening med den katolske kirke har jeg hørt nævne »filioque-tilføjelsen« og pavens stilling. Man vil anerkende ham som den fornemste patriark, men næppe ret meget mere). Men det er jo kun glædeligt, at Rom og Konstantinopel nu er på talefod; blot må man forstå, hvorfor grækerne siger med den store statsmand Talleyrand: »surtout pas de zèle« — ikke for ivrig.

SPORTEN

Fortsat fra side 5

venstre wing, men i mange af de andre kampe har jeg måttet operere på egen banehalvdel. Det har især været tilfældet i de kampe, hvor vi har spillet med »spydspidser«, det vil sige med fremskudt centerforward og innerwing.

Olympiade-turneringen viste, at denne taktik gav bonus, og jeg kan godt se fornuften i, at vi anvendte den. Men ærgerligt har det været at se, at en del af DBU's ledelse og en del af sportspressen gav udtryk for utilfredshed med Jørn Sørensens og min præstation. »Du spiller ikke wing, fordi du ikke går til baglinjen og afleverer,« har vi ofte måttet høre. Særlig slemt har det været for mig på højre fløj. Når venstre innerwing og centerforward lå fremme på banen og agerede spydspidser i angrebet, trak højre innerwing ned bag dem. Det måtte naturligvis besværliggøre spillet i højre side.

Jeg vil gerne understrege, at jeg selvfølgelig ikke går rundt og fø-

Fortsættes side 14

Når bonden om foråret slipper kvæget ud, giver det sig til at galopere; det kan ske at hegnstråde sprænges og tøjr rives op af de kåde dyr, som af glæde over friheden løber ind hvor de ikke skulle være. Men sådan er naturen. Når en ting har haft for lille rum og har været lukket for meget inde, så kommer eksplosionen. — Det er lige som med krudtet: jo mindre kammer og jo større modstand — des større knald og des stærkere gennemtrængelsesevne.

Det kan ikke undgås at der i den kommende tid i vort kirkelige liv vil være adskillige, der gør rebet længere og sætter grænserne for det tilladelige længere ud end det var tænkt. Der er mange spørgsmål der så længe har været afskåret fra diskussion, at det må sige knald, når der åbnes for dem. Heri er der intet farligt. Jo, tidspunktet måske. Ikke at der åbnes for diskussion, men at der åbnes for sent. Og skulle en eller anden integrist, der med skræk observerer at »alting flyder«, give sig til at ønske at der ikke var blevet åbnet, så bør han betænke, at en kristendom der ikke gærer, der ikke sprænger sin skal, den er som de små pæne nødder man finder under hasselbuskene i marts — de er upåklagelige i formen, men de er for lette. Og når man ser efter, er der ikke kærne men støv indeni. Se det er farligt. Det gør ikke noget det flyder, bare det flyder i den rigtige retning.

Det kan dog ske, at katolikker rystes, når de ser hvor meget der forandres i Kirken. Et ældre menneske, der gennem et langt liv har døjet træthed og hovedpine ved at skulle gå fastende til kommunion i en kirke, der lå langt væk, ser med undren på, at man nu kan indtage kaffen og morgenkrydderen et par timer før messen. Og når sakramentet rækkes med danske ord, og hostien er tyk som knækbrød, så man må tygge den — hvad der visse steder før i tiden omhyggeligt blev indprentet som synd — så kan én og anden fristes til at spørge sig: er det virkelig Kristi legeme?

Man tænker sig, hvad folk vil sige, hvis det bliver tilladt præster at være gift: er det mon så rigtige præster? Eller som en student skal have sagt ifølge en diskussion i Katolsk Ugeblad om liturgien på modersmålet: »Hvis latinen tages bort fra messen, hvad er der så tilbage?« Kardinal Ottaviani skal have udtalt, at han håbede at dø i en kirke der endnu var katolsk.

At sådanne tanker kan opstå er som sagt ikke kærnens skyld, hvis natur det er at vokse, men en fremherskende mening i kirkelivet, der foretrækker støv fremfor en revne i skallen som følge af frugtbar vækst. En mening der gjorde

Er nogen mon blevet rystet, fordi der er kommet kvinder i koncilaulaen? Her modtager paven en af de kvindelige auditores, frøken Monnet, en søster til den franske politiker Monnet.

Trosuro i en konciltid

»Den katolske boganmelder« er et blad, der trods sin lidenhed giver et udmærket indblik i tidens rørelser — hovedsagelig gennem kritisk vurdering af den religiøse litteratur. Ikke mindst de nye toner fra koncilet har bladets bevågenhed. Nærværende artikel, der er skrevet af »Boganmelderen«s redaktør, forlagsboghandler Sven Damsholt, er hentet fra det nysudkomne nummer.

former og vedtægter til selve religionen i stedet for noget der kunne beskytte og indeholde kærnen, så længe det tiltrængtes, og som måtte erstattes med nyt, når vækst og vilkår fordrede det. Vi må se i øjnene, at i de kommende år vil for mange katolikker tilhørsforholdet til deres kirke rokkes, fordi de havde disse former og vedtægter til grundlag for deres tro og ikke det liv de indeholdt.

Det er imidlertid næppe integristen, der vil falde fra. Hans indstilling er således, at lige meget hvad der siges fra højeste sted — om det så var det modsatte af, hvad der blev sagt i går — vil han falde til føje (omend med en indre forvisning om, at Kirken var mere katolsk før i tiden end nu). Hans tro er knyttet så stærkt til det ydre apparatur, at det indre ikke kan forurolige ham til bunds. Det er kun den, der kan tænke, der kommer i fare. Koncilbeslutninger, som fraviger, hvad der hidtil har været hævdet som værende »kirkens lære« og altså guddommelig åbenbaret sandhed, vil naturligvis få dem til at spekulere over, hvorledes begge dele kan være sandhed. Enten må det tidligere eller også det nuværende være forkert. Og eftersom koncilet med biskoppen af Rom er Kirkens højeste autoritet, må det være de tidligere bestemmelser, der har været forkerte. Sådan kan det se ud.

Nu har det kirkelige embede blandt andet to funktioner: at vogte den åbenbarede sandhed og at lede og opdrage de

troende til at leve efter den. De er begge forordnede af Jesus selv og altså ved guddommeligt mandat, men det for de troende forpligtende ligger på to forskellige steder. For det førstes vedkommende er vi forpligtede på *indholdet* af den guddommelige åbenbaring, der ganske vist er afsluttet, men hvis indhold kommer til syne i dogmernes formulering alt som tiden skrider frem. For det andets vedkommende ligger det forpligtende i *lydigheden* mod hyrdeembedets forordninger. Selv om disse forordninger kan være forkerte i sig selv — for eksempel bero på en fejlvurdering af situationen — skal de, hvis de da ikke ligefrem strider mod samvittigheden, efterkommes for Kristi forordnings skyld og for sammenholdet i Kirken. I en familie skal børnene jo også rette sig efter forældrenes formaninger, selv om disse undtagelsesvis kan være forkerte, ellers ender alt i kaos. Men det er vigtigt at gøre sig forskellen klar: i det første tilfælde er de troende forpligtet til at holde for sandt hvad Kirken vogter som åbenbaret sandhed — i det andet tilfælde er de forpligtet til at lyde forordninger og formaninger uden derfor nødvendigvis at anse dem for guddommelig åbenbaret sandhed.

Det er klart, at det alle dage har været en fristelse i katolsk opdragergerning at låne autoriteten fra åbenbaringens indhold og trække den som en flig hen over de kirkelige forordningers indhold, så også de fremtrådte som »Kirkens lære«. Derved skaffede man ro om sagen og disciplin i rækkerne. Mange ivrige troende har i from imødekommenhed været parate til at tage alt for Guds røst, som udgik fra det kirkelige embede. Men den letteste vej er ikke altid den bedste, og overdrivelser bliver ikke til sandhed fordi de udspringer af et fromt sind. Regningen forfalder en dag til betaling, og terminen er just sådanne tider, hvor der skal ændres i forordningerne og rettes i formuleringerne, så de gøres tidssvarende — med andre ord når hele laget af betingede sandheder skal bringes i overensstemmelse med de ubetingede, de skal dække. Så kan der gå panik i mennesker, der er opdraget til at tro, at alt hvad der har været doceret har været ubetinget sandhed. De fristes nu pludselig til at drage alt i tvivl — også den urokkelige åbenbaring — og så ser man den ulykkelige følge af at ville være mere katolsk end paven, som man siger. Mennesker for eksempel, hvis begreb om pavens ufejlbarhed har haft slagside, så de tillagde enhver pavelig udtalelse forpligtende karakter af åbenbaret sandhed, vil, når de ser en anden formulering hos paven end den hans forgænger benyttede, svinge over til at benægte, at paven overhovedet har nogen autoritet. Det er overdrivelsens pris.

Sven Damsholt

SPORTEN

Fortsat fra side 12

ler mig forudettet. Det er jo noget afgørende i holdidræt, at den enkeltes interesse må vige for helhedens. Og jeg har glædet mig lige så meget som de andre, når spydspidssystemet gav succes. Men forklaringen må afgjort med i vurderingen af mine præstationer på landsholdet.«

Ansvarsfølelsen over for holdet betyder imidlertid ikke fjendtlige følelser over for modstanderne, heller ikke i landskampe. Sportschauvinismen findes hos tilskuerne. »Forfølgelsen af Parling var lige så meningsløs, som den var forkastelig. Man ynder at kalde Idrætsparkens publikum for landets mest sagkyndige, men det kniber med sagkundskaben, når vi spiller mod de blå-gule. Så ser publikum kun rødt og hvidt.« »Gang på gang har jeg oplevet, at f.eks. Sigge Parling, Lennart Wing og andre fremragende svenske fodboldspillere meningsløst og unfair er forfulgt af ophidsede danske tilskuere. I svensk-danske fodboldopgør udvises ofte på tilskuerpladserne en mentalitet, der hører hjemme på en tyrefægterarena.« Om landskampen mod irerne i 1957 siger han selvironisk: »Vi burde nok have taget ved lære af tilskuernes skydefærdighed. De præsterede nemlig at ramme Godwin i nakken med en ølflaske og fem æbler . . .!«, men han tilføjer, at »intet kan berettige et publikum til at opføre sig på den måde,« heller ikke selv om et hold spillere provokerer, som irerne i denne kamp.

Der er ingen uvilje mellem spillere fra forskellige nationer. Om landskampen mod Curacao: »Da Enoksen havde erobret sejrsmålet, og Lundell fløjtet kampen af, kastede vore modstandere sig ned på banen i fortvivlelse, men ved banketten bagefter var der heldigvis ikke noget i vejen med deres humør.«

Modstanderne anerkendes. »*Russerne* brillerede med en eventyrlig boldbehandling og kropsbalance. De spillede fra mand til mand med førstegangsafleveringer i et tempo, vi ikke kunne følge med i, og med et større taktisk overblik, end man kunne vente af et hold, der i spillestil slægter sydeuropæerne på.« »*Jugoslavernes* 3-1 sejr i finalekampen var absolut fortjent. Vi kunne ikke så få dage efter toppræstationen mod Ungarn på ny spille op til vort bedste. Vi kom til at virke langsomme, stive og ubeslutsomme mod de levende og letbenede sydlændinge, der spillede strålende og tænkte hurtigere, end vi gjorde.« »Jeg tror ikke, et dansk landshold har mødt en stærkere modstander end Ungarn i 1955 i København. Vi blev slået 6-0, og *ungarerne* lavede den skønneste fodboldopvisning, man kan tænke sig. Vi så detaljer i spillet, som vi aldrig tidligere havde oplevet og fik en lektion, som jeg aldrig vil glemme.« »*De engelske forsvarere* tacklede hårdt og kontant, men spillede aldrig direkte unfair. Jeg er og har altid været en stor beundrer af engelsk fodbold.« »I øvrigt var vi ikke handicappet af turen. Vi tabte, fordi *nordmændene* var bedre end os på det tidspunkt.« »Mens vrede seere lavede vrøvl over den gang bras, de havde fået på skærmen med transmissionen af landskampen, var alle vi spillere enige om at beundre *svenskerne*. Da vi talte om Bengt Berntsson, havde hans modstander, Børge Bastholm, ikke mange kommentarer. Den sjællandske humørspreder udbrød:

– Det er meget godt, at I siger han løb hurtigt, men det kender jeg ikke noget til. Jeg så ham i hvert fald ikke . . .

Vi manglede fantasi, gennembrudskraft og i det hele taget fodboldkunnen til blot at score et enkelt mål mod det svenske hold,

der havde verdensklasse.«

Den vågne selvkritik udelukker ikke, at man også konstaterer sine egne gode sider. Det gælder, i ærlig åbenhed, simpelthen om at finde frem til den rette vurdering, for kun den kan der arbejdes ud fra. Og den lidenskabsløse, saglige kritik fra modstandere, man lige har spillet imod, er derfor en større hjælp end overdreven ros. »Når en ung spiller ser sin præstation omtalt med superlativer i massevis, tror han ofte, at der ikke er mere at lære.« Men »problemer løses ikke ved, at man ignorerer dem.« »Man har været så elskværdig at fortælle mig, at jeg har talent for fodbold, men talent alene gør det ikke. Vi har i AIA som i alle andre klubber mistet store talenter på halvvejen. De troede, de kunne komme op blandt de bedste uden arbejde.« Selvtræning er nødvendig. Og at kunne lære, også af nederlag. »Vi bør lære af de øretæver, vi har fået, for vi behøver ikke uden videre at tage dem i den rækkefølge, de kommer.«

»Jeg nærer den dybeste beundring for Henry From. Hans karriere på AGF's divisionshold startede som fiasko. Den var så slem, at ingen – heller ikke jeg – drømte om, at han nogensinde skulle blive landsholdsmålmand. Men From lærte af hver eneste fejltagelse, blev klogere hver gang han »droppede« et skud eller to og spekulerede over årsagen, når han måtte gå den tunge gang ind til nettet efter bolden.«

Selvdisciplin, der i perioder, hvor det skønnes nødvendigt, grænser til askese. Og krav til sig selv, også med hensyn til det alment menneskelige, karakteren, for en fremtrædende sportsmand må også her være et eksempel, kan ikke være etisk underlødig. Hvorfor ventes det?

Poul Pedersen har ikke noget imod, hvis han et stykke tid kan blive solgt til Italien, men skriver samtidig: »Jeg ønsker ikke at propagandere for professionel fodbold i Danmark. Udregninger har jo vist, at det ikke kan lade sig gøre, medmindre ungdomsafdelingerne mindskes eller helt nedlægges, og det skal de ikke.« Ungdomsafdelingerne i klubberne kan kun bestå, hvis stjernespillerne betaler. Hvis de, der yder mere, end de behøver for sig selv, hjælper dem, der yder mindre.

På avisernes sportssider og i sportsfolkenes bøger er der kun nøgtern, sober fremstilling af de menneskelige faktorer, der umiddelbart vedrører sportsudøvelsen, intet om grundlaget for menneskers tilværelse. Men stumheden har sin tydelige tale:

Vi bringer sporten – som et offer til den ukendte Gud.

Lis Thorbjørnsen

Hvad er RPU for noget?

Det er allerede blevet meddelt her i bladet, at Religions-pædagogisk Udvalg i dagene d. 19.-21. oktober afholder studiedage over emnet »Hvordan giver vi troen videre?« Der er måske nogen, der spørger: Hvad er RPU for noget? Udvalgets mangeårige formand, pater J. Wolfisberg S.J. giver her en kort redegørelse for udvalgets opståen i 1951 og dets virke indtil 1962, da det gik ind under Danmarks Katolske Lærerforbunds ægide.

Det viser sig umuligt på grundlag af de foreliggende arkivalier at fastslå den nøjagtige fødselsdag for RPU, da fødslen trak ud gennem hele året 1951, i hvert fald til oktoberferien. Ved religionslærerstævnet i oktoberferien blev det forberedende udvalg af hele forsamlingen anmodet om at fungere videre og arbejde med de under stævnet drøftede opgaver.

I året 1950 havde direktør Paul Westh Hansen indkaldt til et møde for alle katolske skolers ledere og religionslærere i Storkøbenhavn. Dette møde holdtes den 24. november 1950 og blev gentaget den 19. januar 1951, den 27. februar, den 16. marts, den 27. april, den 18. maj og den 4. december 1951. Skolernes ledere viste da megen interesse for at fremme og ajourføre undervisningen i religionsfagene. Den 16. marts enedes man om at vedtage 1) et børnestævne i Trørød — det var dog ikke det første af disse stævner — og 2) i oktoberferien skulle der holdes en »kongres« for religionslærere i København og provinsen med en indbudt udenlandsk taler. Desuden blev der på samme møde i diskussionen stillet forslag om at anmode biskoppen som øverste myndighed om at pålægge alle religionslærere at benytte samme undervisningsplan for at opnå enhed. Dette forslag fandt såvel ved dette som også ved senere møder almindelig tilslutning, men om der allerede dengang blev gjort skridt til at føre det ud i livet, vides ikke. Nogle år senere tillod den daværende formand for *udvalget* sig at stille forslaget til biskoppen — mundtligt —, men fik aldrig noget svar.

I de kommende år blev der gennemført flere stævner eller studiedage, således i årene 1951, 1954, 1958, 1960, 1962. Af udenlandske talere ved disse stævner bør nævnes oratorianerpater Schreibmayer, München, desuden sognepræst Allgeier, Westfalen, som døde få år efter. De senere stævner blev bestridt af vore hjemlige talere og religionslærere og -lærerinder. Fra Norge og Sverige kom der enkelte ikke-betalende gæster til stævnerne. De danske deltagere betalte et kontingent, 10-15 kr. til dækning af de uundgåelige udgifter i forbindelse med arrangementerne.

I tidens løb afgik flere af de oprindelige medlemmer af udvalget. Således afgik pastor Knud Ballin 1957, pastor Ebbe Simonsen, da han forflyttedes til Haderslev, sr. Clara døde 1959; da det oprindelige udvalg 1962 blev et led i Danmarks Katolske Lærerforbund, trak følgende sig tilbage, dels på grund af alder, dels på grund af andet arbejde: Frk. Ulla Andersen, der havde fungeret som udvalgets sekretær, sr. Maris Stella C.S.J., pater Tage Langsted C.ss.R., pater J. Wolfisberg S.J.

Indtil 1962 virkede udvalget under navnet Religions-pædagogisk Arbejdsud-

Fortsættes næste side nederst

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. 55 57 80.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

Brdr. Clement
Blikkenslagermestre
Vesterbrogade 59, Kolding
Telefon 2 25 24
Aut. sanitet, vand, gas og varme

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

Det ska' være -
Schulstads maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

FORNY DERES ABONNEMENT

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Det er hillemænd en helmisseøg —!

1. november falder i år på en søndag. Var den faldet på en hverdag ville det nyvalgte folketing alligevel have været folketomt, for 1. november er skiftedag, så den dag må husbond være hjemme på gården for at sige sine gamle tjenestekarle farvel og byde afløserne velkommen. Sådan har traditionen været siden grundlovens skabelse og sådan byder den stadig, skønt kun 29 af tingets 179 medlemmer er landmænd.

At aflive gamle traditioner sker ikke fra dag til dag, heller ikke i det verdslige samfund.

Det var Struensee, der i 1770 aflivede Mikkelsdag den 29. september som et af de to tidspunkter, hvor tjenestefolk skiftede plads, hvor man skulle betale renter o.l. — den tilsvarende forårstermin var påsken. Først i 1791 blev skiftedagene henlagt til 1. maj og 1. november, og den sidste af disse kom således til at falde sammen med et andet af ofrene for Struensees udrensning, allehelgensdag.

I Berlingske Tidende har Jørgen Bang forsøgt en historisk udredning af, hvordan de katolske helligdage stadig lever videre i vort sprog:

I den katolske tid fejredes den 1. november alle martyrerne og de hellige mænd (de sidste overlever rent sprogligt i udtrykket »hillemænd«); dagen efter var det allesjælesdag til ihukommelse af de afdøde almindelige kristne, og i de katolske lande er dette stadig den store dag for besøg på kirkegårdene. Reformationen afskaffede allesjælesdag, fordi den lutherske lære ikke anerkender troen på skærsilden, men bibeholdt indtil 1770 allehelgensdag, også som mindedag for Luthers brud med den katolske kirke i 1517.

Allehelgensdag blev i daglig tale også kaldt »helmis(se)« (= hellig messe), og dette folkelige udtryk overlever endnu i ordet *helmisseøg* som betegnelse for en gammel udslidt krikke. Det var nemlig almindeligt at købe udtjente heste — billigt — til brug ved høstarbejdet, og når de havde gjort deres nytte, lod man dem skøtte sig selv (som »udgangsøg«), hvis man ikke ligefrem slog dem ned.

»Pikkelhuen« i Sporskifte

530.000 D-mark er prisen for den nye katolske St. Michael Kirke i Sporskifte ved Flensborg. Den har plads til 300 og halvdelen af byggesummen er bragt til

RPU

valg, siden da hedder det Religions-pædagogisk Udvalg; dette betyder dog ikke, at det er hørt op med at arbejde, hvilket man vil kunne overbevise sig om ved at deltage i studiedagene d. 19.-21. oktober.

veje af det vesttyske forbundsværn. Halvdelen af menigheden er nemlig personel fra panservåbnets kaserne i Sporskifte, og de kommer flittigt i kirken.

Kirken, der blev indviet for tre måneder siden er meget særpræget. Kirkerummet er halvkugleformet, og det fritstående klokketårn er bygget som en obelisk, der går op i en spids. Tænker man sig klokketårnet anbragt oven på kirken forstår man godt, at hele byggeriet under ét har fået betegnelsen »pikkelhuen«.

— Vi kirkearkitekter må finde på noget originalt, hvis kirken skal blive set, siger bygmesteren, arkitekt Paul Johannbroers.

I løbet af det sidste år er der blevet bygget tre katolske kirker i nærheden af militære kaserner i området lige syd for grænsen, nemlig foruden Sporskifte i Lyksborg og Tarp.

Op til 23 kirker i samme militærlejr

Disse kirker og mange andre er udtryk for, at det vesttyske forbundsværn ikke glemmer sit ansvar overfor de værnepligtige katolikker sydfra som kommer til at forrette tjeneste i nordligere ikkekatolske egne.

Skønt man i Vesttyskland har en udmærket fungerende feltpræsteordning har Det lutherske Verdensforbund sendt sognepræst J. Warring, Haarslev i Sydvestsjælland, på en tre måneder lang rejse gennem USA. I seksten stater har han sat sig ind i det amerikanske forsvars felt- og orlogspræsteordning. Noget af det materiale, han har hjembragt, vil blive brugt, når Danmark som det sidste NATO-land skal opbygge egen feltpræsteordning.

Efter hjemkomsten fortæller pastor Warring i Aalborg Stiftstidende om sine amerikanske erfaringer. Der er jo den store forskel, at vi herhjemme har en folkekirkeordning, mens der i USA er mere end 250 kirkelige retninger. Feltpræsteordningen indgår som led i hele det militære apparatur. Enhver indkaldt soldat konfronteres med en feltpræst den første dag, han er inde.

På spørgsmålet, om deltagelsen i gudstjenesterne er frivillig, svarer pastor J. Warring:

— Selvfølgelig er al gudstjenestedeltagelse frivillig indenfor værnene, men soldaterne vil gerne både deltage i og hjælpe til ved gudstjenesterne, for eksempel synger de i kirkekorene. Når de gerne vil være med, skyldes det, at kirken som helhed i USA er genstand for en uhyre popularitet, og når noget er meget populært og meget omtalt, er det også noget, *alle* amerikanere interesserer sig for.

— Har værnene kirker?

— Jeg har været i nogle militærlejre, hvis størrelse er det halve af Bornholm, med op til 23 kirker, hvor der er gudstjenester næsten non-stop. Kirkerne er sådan indrettede, at de kan bruges af alle trossamfund. Alteret kan drejes på en drejeskive, og krucifikset kan vendes, eftersom det er lutheranere eller katolikker, der har gudstjeneste, og når jøderne skal bruge kirken, skiller man af med forhæng.

— Hvordan ser trossamfundene på feltpræste-ordningen?

— For den katolske kirkes vedkommende har kardinal Spellmann givet hele det amerikanske feltpræste-system sin støtte, og han er selv biskop for de katolske felt- og orlogspræster. Man har i det hele taget fra alle sider vist sagen vældig forståelse, så de forskellige præster ikke dyrker egne, teologiske særmeninger og missionsvirksomhed i feltpræste-arbejdet.

Det, der har betaget mig mest, er i det hele taget den økumeniske, fælleskirkelige, linje som vi her i Europa for øjeblikket taler så meget om. Hvor jeg har mødt de amerikanske felt- og orlogspræster, har jeg set den være brudt igennem, set den virke og set den kunne leve.

Da uheld var ude

Apropos militæret kommer vi til at tænke på den ældre dame, der klagede til kasernekommandanten over det sprog, et par menige af telegraftropperne havde anvendt uden for hendes vindue. Kommandanten fik fat i den ene af gutterne, som gav følgende forklaring.

— Melder hr. kommandanten, at 45 og mig arbejdede ved den pæl uden for den dames hus. — Og 45 var lige kravlet op i pælen med en gryde flydende bly, da han kom til at tabe den ned i hovedet på mig, og alt blyet løb ned ad nakken på mig og ned under skjorten. Og så var det, at jeg kiggede op på ham og sagde:

— Det må du altså ikke gøre en anden gang, 45.

Knallertkørsel som skolefag

Den katolske skole i Kolding, Sct. Michaels Skole, har taget et nyt fag på undervisningsplanen. Man vil lære de ældste elever, hvordan man korrekt kører på knallert. Der bliver tale om et supplement til undervisningen i lydefri cykelkørsel.

Det er senere end du tror

Efterhånden er kun én ting sværere end at klare sig i trafikken: at finde en parkeringsplads. Her møder man parkometrene, hvorom den erfarne herre sagde:

— Man bør ikke laste myndighederne fordi de opstiller parkometre. De har både religion og moral på deres side, for lærer de ikke bilisterne, hvor flygtig tiden er.

Jerusalem contra Viborg

Lone var, fortæller Aarhuus Stifttidende, begyndt i skolen, hvor frøkenen viste en plan over templet i Jerusalem og beskrev dets vidunderlige og uhørte pragt.

Da var det, at Lone rejste sig og sagde:

— Undskyld frøken, men har De ikke set Viborg Domkirke.

To krigsenker på koncilet

Blandt de 7 kvindelige lægfolk, der har fået adgang til at overvære koncilets drøftelser, er der to krigsenker. Det officielle communiqué præciserer, at de to kvinder specielt er blevet valgt for at ære den smerte, de repræsenterer, og som i sig selv er en fordømmelse af krigen og et symbol på koncilets vilje til en indsats for freden. Det drejer sig om fru Amalia Cordero Lanza, der er præsident for en soldater-velfærdsorganisation i Italien og fru Iduccia Marenco, der er præsident for Det italienske katolske Kvindeforbund. Resten af de i alt 15 kvindelige »auditores« er ordenssøstre. Hvad de 15 kvinders nationalitet angår kommer fire fra Italien, tre fra Frankrig, 2 fra Spanien, mens Australien, Holland, USA, Ægypten, Libanon og Tyskland hver har én repræsentant.

Det samme communiqué giver meddelelse om 8 nye lægmænd, der får adgang til koncilet. Deres antal kommer således op på 21. Kvinderne ser altså ikke ud til at kunne klare konkurrencen rent talmæssigt. Blandt de 8 nye lægmænd er præsidenten for den internationale katolske arbejderbevægelse, englænderen Keegan, og præsidenten for den tilsvarende ungdomsbevægelse U.K.A., brasilianeren Bartolo Pérez. Der er lejlighed til kontakt med koncilfædrene under og efter udarbejdelsen af koncilforslagene. Denne kontakt foregår dels gennem et sekretariat, som lægmændene selv har nedsat — dels gennem besøgene på koncilets bar, selv om denne først åbner kl. 11 af hensyn til de mange afstemninger, der foregår på den tredje samling.

Retræte

Der indbydes til en retræte på Åsebakken fredag d. 30. okt. - søndag d. 1. nov. Leder pater Roos S.J.

Tilmelding senest d. 28. okt. til frk. Inga Jensen, Skt. Jakobs Plads 3, Ø, telefon Øbro 323.

»Meditatio«, som ledes af pater Roos finder sted den første fredag i hver måned kl. 20 pr. i Niels Steensens Kollegiums huskapel, Jagtvej 183 B, Ø. Nye deltagere er velkomne.

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter - Billedbøger - Skønlitteratur - Papir Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

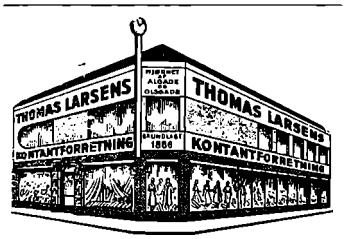

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør- & Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING
KB
KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

PATRIARKEN AF MOSKVA OVER ATHEN TIL LONDON

Genève. Den russisk-ortodokse kirkes overhoved, patriark Aleksej af Moskva, ankom forleden til Genève med fly fra Athen, hvor patriarken var gæst ved det græske kongebryllup. Patriarken skal videre til London, hvor han skal gengælde et besøg, som ærkebiskoppen af Canterbury aflagde i Moskva i 1962.

Under opholdet i Genève aflagde Aleksej et besøg i Kirkernes Verdensråd, der har sit hovedkvarter her. Generalsekretæren dr. Visser't Hooft betegnede i sin velkomsttale den 87-årige patriark som en stor ven af den kristne enhedsbevægelse. Patriarken var den første, der trådte ind i Kirkernes Verdensråds splinternye bygning, der endnu ikke er officielt indviet. Til stede ved modtagelsen var repræsentanter for den svejtsiske regering og Sovjetunionens ambassadør Lotschakov. Patriarken tildelte generalsekretæren Sct. Vladimirordenen og udtalte, at det var et stort tab for Kirkernes Verdensråd, at Visser't Hooft ville trække sig tilbage fra posten som generalsekretær. Patriarken gav endvidere udtryk for sin tilfredshed med rådets arbejde og dets holdning i spørgsmålet om kristen enhed. Rådets arbejde for menneskehedens forsoning var af største betydning for verden, sluttede Aleksej.

I sin takketale understregede Visser't Hooft betydningen af den russiske kirkes indtræden i Kirkernes Verdensråd og gav udtryk for sin taknemmelighed over den faste delegation, som den russiske kirke opretholder i hovedkvarteret i Genève. Det er en stor ting, at kirkerne fra øst og vest nu kan genoptage forbindelsen. I en stadig mere sækulariseret civilisation måtte man bestræbe sig for, at konfrontationen mellem de kristne kirker og alle andre livsopfattelser måtte komme til at forme sig som en loyal konfrontation, hvorfra alle negative og positive tvangsforanstaltninger måtte udelukkes. Det drejer sig om menneskets virkelige frihed til at kæmpe for sin inderste overbevisning. Dette krav gjaldt dog ikke blot, når det gælder om at forsvare kirkens interesser, men også når det gælder kampen for fred og forsoning mellem folkene. Uden denne fred kan der ikke eksistere nogen gensidig tillid, og uden gensidig tillid kan der ikke eksistere nogen virkelig agtelse for menneskene og deres overbevisninger, sluttede generalsekretæren.

Patriarken af Moskva flyver videre til London med det sovjetrussiske fly, der er stillet til hans disposition. Patriarken er uhyre populær i Rusland på grund af sin uforfærdede holdning ved Leningrads belejring under den anden verdenskrig, hvor han var byens metropolit. Aleksej ledsages på rejsen af Leningrads nuværende biskop, metropolitten Nikodim, der almindeligvis regnes for den kommende patriark af Moskva. Han blev sidste år i september måned modtaget af pave Paul VI i audiens, efter at paven havde sendt en speciel delegation til Moskva i anledning af Aleksejs 50-årsjubilæum.

Det meddeles ved redaktionens slutning, at den apostoliske delegat i Storbritannien, ærkebiskop Cardinale, vil være til stede ved en messe, som patriarken af Moskva celebrerer i London. Den engelske katolske ærkebiskop, der er i Rom til koncilet, vil også sende en repræsentant.

OG SÅ VAR DER . . .

Rom. En katolsk biskop var kommet for sent til bussen, der skulle føre ham fra hotellet til Peterskirken. Da koncilets møde snart skulle begynde, besluttede han at forsøge sig med autostop. Det lykkedes ham også at standse en vogn. Undervejs erfarede han, at hans meget høflige chauffør hed Giancarlo Pajetta og var medlem af Italiens kommunistiske partis centralkomité. Biskoppen blev kørt lige til Peterskirkens trappetrin.

•

Med sidste nummer fulgte en giroblanket til brug ved indbetaling af abonnementsbeløbet for juli kvartal. Bladets pris er kr. 11,- pr. kvartal.

Katolske begravelser

Benzon

Aut. KATOLSK BEDEMAND København

Alle aftaler kan træffes i hjemmet

* 34 46 01

Fiskehuset PARCEL

Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Anlægsgartner
L. Suvalski
Hovedgaden 23,
Hedehusene
Telefon 161
Alt vedr. haver overalt

GRATIS TEKNISK VEJLEDNING VED VALG AF

ALLE MÆRKER OLIEFYR

DANMARKS FORDELAGTIGSTE FINANSIERING

K K K K

ISLANDS BRYGGE 22, S — TELF. ASTA 6300

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

SKUMGUMMI HYNDER

AARHUS SKUM-GUMMI

Vor specialfabrik fremstiller hynder og sæder til bænke, stole og knæskamler udfærdiget i nøjagtige individuelle mål — eller efter Deres ønske.
Benyt Dem af vor gratis faglige vejledning. Vi kommer — uden forbindende — over hele landet og måler op og giver tilbud eller fremsender prøvehynde. De skal blot skrive eller ringe til

SPECIALFABRIK
Vestergade 45, Århus C.
TLF. (061) 2 12 60

NYE FILM

I går og i dag — og i morgen

Vittorio de Sica er manden bag de tre kvindeportrætter: Adelina fra Napoli, Anna fra Milano og Mara fra Rom. Tilsyneladende har de tre film intet med hinanden at gøre, men en hyldest til kvinden synes dog at gå som en rød tråd gennem dem alle. Hun er »sejrherren« i det ældgamle og evigtunge spil:

Som den ukuelige Adelina, der for at undgå en fængselsstraf for sortbørshandel sørger for at være gravid, hver gang betjentene kommer for at hente hende, idet hendes sagfører har fortalt hende, at hun er »fredet«, så længe hun venter barn og et halvt år efter fødselen. Altså må hendes stakkels mand »redde« situationen, hver gang fristen er ved at være udløbet, indtil han simpelt hen kollapser efter det syvende barn. Adelina må vandre i fængsel, men lykken står den kække bi, og alt ender i fryd og gammen.

Også som societykvinden Anna er hun den, der går af med sejren, selv om den elsker, hun tager med ud i sin »Rolls«, erkender, at han var bedst tjent med sit nederlag. Denne lidt hårde og beske fortælling om en overflødig luksuskvinde er hentet fra en novelle af Alberto Moravia.

Og endelig Mara — manicuredame med lidt mere indbringende nebengeschäft — uimodståelig forførende, men samtidig hjertensgod og naivt from. At røbe indholdet ville være synd og skam — for hendes sejr er virkelig overraskende og skal have lov at være det.

Det er ren underholdning, men takket være de to strålende kunstnere, Sophia Loren og Marcello Mastroianni, hæver den sig alligevel over gennemsnittet i genren. Man kunne fristes til at sige »ingenting bundet op med roser«.

ebm.

Instruktør: Vittorio de Sica

Balkonen

Handlingen foregår i Madame Irmas (Shelley Winther) bordel i et eller andet land, hvor revolutionen raser, og vi føres fra den larmende og blodige opstand ind bag bordellets skudsikre og lydisolerede port ind til illusionernes verden. Herinde kan det desillusionerede og åndeligt forhutlede menneske forny sin livsløgn og de illusioner, som det uden for bordellets fire vægge ikke kan få lov til at udspille.

Madame Irma våger som en dronning over sit hus og sine kartoteker, hvorfra vi får tre prøver på, hvad madame kan gøre for sine kunder. Disse scener på åndelig prostitution er fremragende spillet, og da vi ser tre »små« mænd med megen pondus folde sig ud i illusionernes verden som henholdsvis biskop (Jeff Corey), dommer (Peter Brocso) og general (Kent Smith), fyldes vi af en isnende gru. Disse tre får endog lejlighed til at spille deres rolle for den hylende menneskemængde udenfor og kan således bedrage alt folket med. I sandhed en bitter parodi på magtmisbrug og løgn.

Hvor fremragende disse scener end er spillet, mangler den amerikanske filmversion af Genet's teaterstykke en indre sammenhæng. Menneskets sære tilbøjeligheder udleveres med bidende kulde, og henimod stykkets slutning nærmer filmen sig det farceagtige. På den baggrund bliver Madame Irmas finaletale direkte henvendt til publikum uden mening, og den snert af sandhed, som skulle fornemmes i opfordringen til at gå hjem hos os selv og se, hvor tomt og forlorent det hele er, virker slet ikke.

J.B.

Originaltitel: The Balcony
(efter Jean Genet's skuespil)
Forbudt for børn

Sommer i Tyrol

Vi står med »Sommer i Tyrol« over for endnu et bidrag til den lange kæde af danske underholdningsfilm, som har til formål at fornøje. Hvad det at gavne angår, så er der onde tunger, der hævder, at vore hjemlige filmskabere helt har overladt til aktionærer og andre pengemænd at tolke den anden vigtige del af sentensen om kunstens sande væsen. Der foreligger dog ikke nogen bekræftelse af rygterne.

I hvert fald er dette første danske forsøg på at genskabe en international operette i international filmstil såre vellykket — og så kan man jo afgøre med sig selv, om der er noget som helst fortjenstfuldt i hensigten. Vore fortræffelige skuespillere får stort set gode figurer ud af de kendte roller, idet man balancerer behændigt mellem det traditionelle og det opfindsomme, og der synges og musiceres, så det er en lyst. Fabricius Bjerre og Glindemann fortjener ros for arrangementet af musikken, som de har lavet i fællesskab.

Af skuespillerne bør først og fremmest nævnes Lone Hertz, der er aldeles uimodståelig som fabrikantdatteren med talefejl (zaftzuzeme'). Man havde undt hende en bedre skæbne end den Sigismund, som Ove Sprogøe portrætterer, men det kan godt være instruktøren, Erik Ballings skyld, idet denne lader til — med en vis mands vold og magt — at ville holde ham i den bås, hvor han i tidligere film har anbragt ham. Men som antydet trækker Passer ikke læsset alene, og i det hele taget er der nok at se og høre på for dem, der kan lide den gode gammeldags, ærbare, hyggelige og festlige måde at more sig på — og det er vist ikke så få efter køerne foran billetlugen at dømme. Blev profitten så brugt til at gøre skumlerne til skamme — da var alt såre godt.

H.K.

Ugens tv og radio (25. - 31. okt.)

SØNDAG	20.35	tv	Tobias og englen. Tv-ballet med motiv i Det gamle Testamente.
	22.30	tv	De olympiske lege via satellit. Hver aften ved denne tid.
MANDAG	19.45	P1	Frank Jæger vært for en aften.
	20.50	tv	Værnepligtig — hvorfor og til hvad. Studiekreds. 1.
TIRSDAG	15.45	tv	Jean og Zaira. Tv-rejse til Korsika.
	21.50	tv	Spejlet. Magasin om litteratur og kunst.
ONSDAG	20.20	P1	Jeg sætter min hat som ? vil. Unge diskuterer frihed.
	21.15	tv	Blues festival. Transmission fra Falkonér Centret.
TORSDAG	16.00	tv	Filmrejsen på Korsika fortsætter.
	20.00	P2	Kirkeligt magasin.
	21.35	tv	Narkose. Tv-spil af Niels Locher.
FREDAG	21.00	P2	Auktionen. Polsk radiospil.
	21.40	tv	Ekko. Indenrigsmagasin.
LØRDAG	20.15	P2	FN-koncert fra New York. U Thant taler.
	21.20	tv	FN i 20 år. Peter Dalhoff.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Nedenstående billede er fra italieneren Pasolinis film »Matthæusevangeliet«. Selv om instruktøren er kommunist, følger filmen evangeliet meget loyalt, og værket er blevet hædret med både den katolske filmpris og Venedigs sølverne løve. På billedet ses en scene fra filmen: Jesus fortæller en lignelse.

katolsk uge blad 43

23. OKTOBER 1964
112. ÅRGANG

Den alvorlige krise på koncilet

NÅR MAN STEMMER PÅ KIRKEMØDET

FRANÇOISE SAGANS USIKRE SMIL

Matthæusevangeliet som filmmanus

Er skyerne drevet over?

Officiel meddelelse om pavens Bombay-rejse.

I henhold til de seneste rapporter skulle den svære krise, som koncilet i den sidste tid har gennemgået, være ved at drive over. Der er også forlydender, der lader ane, at krisen ikke var nær så alvorlig, som en stor del af verdenspressen gav udtryk for.

Vor Rom-korrespondent udtrykker det således, at der *kunne have været tale om en alvorlig krise, hvis ikke de 16 kardinaler havde appelleret til paven* (se artiklen nederst på side 3).

Onsdag den 14. oktober havde Kölner-kardinalen, Frings, en lang samtale med pave Paul VI. Kardinalen har ikke udtalt sig offentligt om indholdet af samtalen eller udfaldet, men øjenvidner fortalte, at kardinal Frings så yderst lettet ud, da han forlod pavens bolig. Fra sædvanligvis velunderrettet kilde forlyder det, at paven skulle have understreget, at der ikke på nogen måde måtte beskæres i koncilets ret til at træffe afgørelser.

På en pressekonference torsdag den 15. oktober kom kardinal Döpfner, München, ind på spørgsmålet om, hvorvidt der ville blive tale om en snarlig afslutning på koncilet. Kardinalen gik ind for tanken om en fjerde samling.

Torsdag og fredag førtes iøvrigt i Peterskirken en overordentlig vigtig debat, hvis udfald menes at komme til at betyde en hel del i

Fortsættes side 19

Protest mod Alvarez-dommen

Katolsk Arbejder Aktion og Unge katolske Arbejdere, har over for general Franco protesteret mod retssagen mod den spanske digter Carlos Alvarez.

I protestskrivelsen siges det bl.a., at de mange arrestationer af arbejdere og akademikere, som går imod den spanske regerings økonomiske politik, modbeviser påstanden om tros- og ytringsfrihed i Spanien.

Protesten til general Franco er sendt til den spanske ambassade i København.

Det ulyksalige tempo

Koncilet drøfter økumenikken og lægfolket

Rom, 10. okt. I denne uge har koncilet stemt om de tre kapitler i skemaet om de økumeniske spørgsmål. Man vedtog med stort flertal alle tre kapitler, der siden anden samlings begyndelse er blevet betydeligt forbedrede.

Man skal dog senere stemme om yderligere forandringer i skemaet, idet et stort antal stemmer for forslaget var afgivet med forbehold — de såkaldte placet-juxta-modumstemmer udgjorde således 564 for det andet kapitels og 296 for det tredje kapitels vedkommende. Disse ændringsforslag skal nu sorteres og eventuelt indarbejdes i forslaget inden den endelige afstemning. Man kan derfor ikke på nuværende tidspunkt bedømme skemaet i dets helhed.

Men man kan uden tvivl allerede nu sige, at tendensen hen imod en økumenisk åbning, sådan som sidste års diskussion under den anden samling forstod det, er blevet uddybet. Det er således betegnende, at det første kapitels overskrift er blevet ændret. Tidligere lød den: »Om den katolske økumeniks principper.« Men nu er den lavet om til: »Om de katolske principper for økumenikken.« I sådanne nuancer ligger der meget mere end blot et ubetydeligt ordspil. Der ligger nemlig heri en anerkendelse af, at der kun findes *én* økumenik, som katolikkerne i troskab mod deres egne principper må samarbejde i.

Der er altså tale om en virkelig omsindelse fra Kirkens side — en conversio cordis, hvorom det andet kapitel udtaler sig med stor oprigtighed. Endnu mere karakteristisk er det, når det tredje kapitel nu uden videre bærer titlen: »Om de fra den apostoliske stol adskilte kirker og kirkesamfund.« Ærkebiskop Heenan af Westminster bemærkede hertil under sin forelæggelsestale: »De samfund, der er opstået ved den vestlige kirkespaltning, er ikke blot en sum af enkeltkristne, men disse samfund opviser kirkedannende fællesskabselementer, som de har bevaret fra den fælles arv, og som giver dem en virkelig *kirkelig* karakter. Med betegnelsen 'kirker og kirkesamfund' går man dog ikke ind på det omstridte spørgsmål om, hvad der kræves for, at et kristent samfund teologisk kan betegnes som kirke.«

Endelig har koncilet også taget det vanskelige spørgsmål op om den såkaldte »communicatio in sacris«, d.v.s. katolikkers adgang under visse omstændigheder til andre trossamfunds sakramenter. Spørgsmålet er af særlig betydning for forholdet til de østlige kirker. Ganske vist har man kun forsigtigt skitseret de principper, man skal gå frem efter. Men det er af betydning, at sådanne svære spørgsmål ikke simpelt hen bliver forbigået. Naturligvis er det hele — og det behøver man vel egentlig ikke at betone

KONCILKALENDER

Plenarmøde	Dato	Emne
94.	MANDAG 5.	Afstemning om skemaet »De katolske principper for det økumeniske Arbejde«. Debatten om skemaet »Den guddommelige Åbenbaring« fortsætter.
95.	TIRSDAG 6.	Koncilet vedtager interkommunion med den ortodokse kirke. Debatten om Åbenbaringen afsluttes. Kardinal Cento forelægger skemaet om lægfolket. Paven inviterer sognepræster til koncilet.
96.	ONSDAG 7.	Kardinal Ritter fra St. Louis, USA, kritiserer skemaet om lægfolket for at være klerikalt, énsidigt juridisk og gammeldags.
97.	TORSDAG 8.	De tyske og skandinaviske biskopper ønsker, at lægfolket selv skal komme til orde i debatten.
98.	FREDAG 9.	De voldsomme angreb på skemaet om lægfolket fortsætter. En radikal omarbejdelse er nødvendig, siger ærkebiskoppen af Durban, Sydafrika.
	LØRDAG 10.	Intet plenarmøde. Paven sender budskab til olympiaden i Tokyo. Alvorlig koncilkrise på vej.
	SØNDAG 11.	

Paven hilser olympiaden

Rom. Paul VI har i anledning af den 18. olympiades åbning sendt ærkebiskoppen af Tokyo, kardinal Tatsuo Doi, et budskab forfattet på engelsk. Paven erindrer i skrivelsen om den interesse, hans forgængere har vist for olympiaderne i tidens løb. Allerede Pius X modtog i 1905 ophavsmanden til de moderne olympiader, De Coubertin. Sidst var det Johannes XXIII, der i 1960 modtog deltagerne i den sidste olympiade på Peterskirkens trappe. Paul VI sender sin hilsen til alle deltagerne i Tokyo og siger, at »Kirken opmuntrer sporten som et middel til menneskets ophøjelse — et middel, der også kan føre menneskets sjæl frem til åndens skønne og store realiteter.« Paven slutter sit brev med at skrive: »Sportsfolkene må trods forskel i race og nationalitet erkende sig som brødre og handle således i deres kald, at de kan give et godt bidrag til menneskehedens moralske og sociale fremskridt, til gensidig forståelse og til freden i verden. Når sportsfolkene således giver det menneskelige samfund et overbevisende eksempel, vil den olympiske ild blive til et vartegn for broderlighed og ungdom.«

Koncilets tempo

Fortsat fra siden overfor

— nedlagt i det klare katolske kirkebegreb.

Ud fra dette vil man ikke kunne gøre sig nogen illusioner om, at man allerede snart skulle kunne vente resultater i retning af kirkernes genforening. Men Kirkens åndelige opbrud hen imod det økumeniske er ligefrem til at tage og føle på i dette dokument.

Hvad med tempoet?

Et spørgsmål optager i disse dage sindene her i Rom. Har koncilet ikke anlagt et overilet tempo? Er denne trængen på for at opnå en afslutning af arbejdet ikke alt for forceret og til skade for resultatet? Havde et roligere tempo for eksempel ikke været gavnligt for behandlingen af forskellige skemaer som for eksempel skemaet om Kirken og om biskoppernes ansvar eller erklæringen om religionsfriheden?

Fortsættes side 17

•

På Skt. Ansgars Forlag kommer om kort tid Gunnel Vallquists bog om koncilets første samling. Gennem kredsen »Koncilskrifter« kan man erhverve bogen for ca. ¾ af bogladeprisen.

JESUITER-GENERALEN AFGÅET VED DØDEN

Jean Baptiste Janssens S.J.

Pater Jean Baptiste Janssens S.J., Jesu Selskabs 27. general, er i en alder af 71 år død i Vatikanstaden den 5. oktober, kun få minutter efter at han havde modtaget den sidste syndsforladelse af pave Paul VI.

Pater Janssens har siden 1946 været general for jesuiterordenen, der er Kirkens største ordenssamfund. Indtil en ny general udnævnes, er vicegeneralen, pater John L. Swain S.J., Port Townsend, Washington, konstitueret som general.

Pater Janssens har i adskillige år haft et dårligt helbred. Begravelsen, der blev foretaget af dominikanerordenens generalmagister, foregik fra jesuiternes kirke Gesu i Rom.

Pater Janssens var født den 22. december 1889 i Malines, Belgien. Han indtrådte i jesuiterordenen den 23. september 1907 og blev præsteviet den 7. september 1919. Han har studeret såvel borgerlig som kanonisk ret, og var rektor for universitetet i Louvain fra 1929 til 1935. I 1938 blev han udnævnt til provincial for den nordbelgiske jesuiterprovins, hvor han virkede, indtil han i 1946 blev valgt til ordenens general.

•

Jesuiterordenen har mere end 35.000 medlemmer i hele verden. I De forenede Stater har ordenen 5365 præster, 2740 præstestuderende og 680 lægbrødre.

»Attentat mod koncilet«

De 16 kardinalers bønskrift til Paul VI

Rom, 12. okt. »Magno cum dolore« – »med stor smerte«! Således lyder overskriften på den skrivelse som 16 kardinaler har sendt til pave Paul VI for at udtrykke deres uro over, hvad man i Rom kalder »et attentat mod koncilet«.

Årsagen til det hele var et brev fra koncilets generalsekretær, mgr. Felici, til kardinal Bea, der er leder af sekretariatet for de kristnes enhed. Heri forlangtes »efter ordre fra oven« følgende:

1) Erklæringen om jøderne skulle undersøges på ny af en kommission, hvortil også kardinal Ottaviani skulle kunne udnævne medlemmer. Erklæringen skulle så inkorporeres i kirkeskemaet. Hidtil har det været enhedssekretariatet under kardinal Bea, der har behandlet erklæringen om jøderne.

2) Erklæringen om religionsfriheden skulle ligeledes overgives til en særlig kommission til omarbejdelse. Kommissionens sammensætning skulle være sådan, at forslagets modstandere kom i flertal.

I de 16 kardinalers brev til paven står der sætninger som denne: »Koncilets rettigheder må respekteres fuldt ud, så at koncilet kan få et ordentligt forløb.« Man beklager sig dels over de to ovennævnte forslag, der i praksis ville reducere erklæringen om jøderne til en enkelt passus i kirkeskemaet og tømme erklæringen om religionsfriheden for dens væsentligste indhold, dels over at kardinal Marella fra kurien har forandret en vigtig passage i teksten om biskoppernes kollegialitet endskønt den blev vedtaget

Fortsættes side 17

SE ENDVIDERE ARTIKLEN PÅ SIDE 6 OG KONCILKRONIKKEN PÅ SIDE 8

Så er det offerdag!

Sankt Knuds Gildernes offerdag holdes i år på Allehelgensdag, søndag den 1. november. Offerdagens indtægter samt alle de beløb, der i årets løb indgår på Sankt Knuds Gildernes girokonto, går som bekendt til at støtte bispedømmets økonomi.

Nu løb ordet »alle« os i pennen, men det bør ikke forlede nogen til at tro, at der ved et mirakel er strømmet enorme summer til huse, siden vi sidst bragte dette lidt pinlige emne på bane.

Vi skylder fortsat Sankt Knuds Gildernes ansvarsbevidste stiftere og de mange, der er fulgt i deres spor, stor tak. De påtog sig i vanskelige tider et ansvar for at holde Kirken i Danmark flydende, men vi bør ikke glemme, at dette langtfra er en sag, der skal påhvile en *kreds*. Det bør være et fælles anliggende for alle danske katolikker.

De fleste af os er vist enige om, at det er godt at tilhøre en kirke, som er uafhængig af staten. På den anden side er det også værd at tænke på, at adskillige af vore institutioner er af en sådan standard, at den danske stat har fundet det naturligt at støtte dem med tilskud. Den danske stat må altså siges at gøre sin pligt over for vore institutioner, men gør vi vor pligt over for selve Kirken, som jo dog bør stå over institutionerne?

Vor biskop, der siden sin tiltrædelse har levet under så beskedne kår, at han dårligt kunne modtage gæster i sit hus og måtte nøjes med såre beskedne lokaler til sit kontorhold, har *fra udlandet* modtaget midler til at skabe en mere formålstjenlig ramme om bispedømmets administrative centrum. Hverken biskoppen eller hans præster kræver eller skal have embedsmandsgager. Ej heller har hans alt for få funktionærer lønninger, der svarer til dem, deres kolleger i det »civile« liv har, selv om ansvar og arbejdstid ofte er større og længere. Men her ligger problemet heller ikke. Det ligger ganske simpelt i at få det hele til at fungere bare nogenlunde i overensstemmelse med tidens krav. Det var en af de ting, vi skulle spekulere over inden offerdagen, og som vi gerne skulle se resultater af den 1. november.

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Af en ganske anden art end de kulørte bibelfilm er italieneren Pasolinis »Matthæusevangeliet«, der både har modtaget biennalens sølvløve og den katolske OCIC-pris. Her fortæller redaktør, mag. art. Bjørn Rasmussen om filmen.

Fornylig sluttede den venetianske filmfest, der præsenterede tolv film, én hver dag. Det var 25. gang, Venedig indbød til filmfest, ét blandt biennalens mange arrangementer.

Italieneren Pasolinis »Matthæusevangeliet« fik den ene af de to sølvløver, som juryen i år uddelte — andenpræmier, der mest gives for instruktørindsats.

Pasolinis italienske film »Matthæusevangeliet« imødesås fra alle lejre med største spænding. Instruktøren er kendt som militant kommunist, og følgelig lå alle katolikkerne på lur for at finde skjulte blasfemier i filmen (men dem var der ikke nogen af). Kommunisterne lå til gengæld også på lur for at se om Pasolini forrådte marxisternes sag og gik katolikkernes ærinde. Der var kort sagt en ualmindelig usympatisk atmosfære i salen, da spillet begyndte.

Da den første tekst viste sig at være en hyldest til pave Johannes XXIII's minde, følte begge lejre sig inderligt utrygge.

Filmen, der er klippet ned til 110 minutter fra noget, der en overgang truede med at blive fire timer, følger evangeliet

Jesu legeme bæres til graven.

En kommunists opfattelse af Kristus

med tydelig diskretion, dog sådan, at adskillige episoder er udeladt (instruktøren sagde, det var af pladshensyn), mens nogle få supplerende nærmest understreger stedsatmosfæren. Praktisk talt udeoptagelser hele vejen. Jerusalemscenerne er taget i Matea, mens Betlehem blev fundet i Varile i den italienske fattigprovins Lucania. Ingen professionelle medvirker, men Enrico Maria Salerne har indtalt Jesu replikker. En spansk student, der temmelig traditionelt ligner billedkunstens vante gengivelser af Kristus, spiller frelserens rolle, og ligeså maleritraditionel er den unge Maria, hvorimod den aldrende Maria er typen på en italiensk proletarkone, iøvrigt er det instruktørens egen moder. Filmens ene producent fremstiller Josef fra Arimatæa, der fik Jesu legeme udleveret. Diverse digtere, forfattere, studenter og personlige venner af instruktøren ses i de øvrige roller. Mærkeligt nok har Pasolini, der givetvis har tilstræbt en moderne realisme i hele milieuet, der skulle gøre emnet nærværende, ikke ønsket at bevare et specielt jødisk præg. Vi er bestandig, og vi glemmer det intetsteds, i fattigdommens Italien.

Det, at vi snart ser optrin, der svarer til de billedlige fremstillinger ned gennem århundreder, og snart ser optrin, der kunne være en slags TV-reportage af i dag, giver filmen en noget svingende stil, som understreges af musikvalget. Til de oprørske situationer hører vi Prokofievs og Weberns musik, til de roligere eller alvorligt gribende afsnit hører vi Mozart eller Bach.

At kun få af de medvirkende evner at yde mere end en mere eller mindre træffende tilsynekomst på lærredet, kaster et gråt og tørt lys ind over filmens dramatiske situationer, der slet ikke får den kunstneriske vægt, de har krav på. Således blev Bjergprædikenens tre bibelkapitler til en endeløs kæde af nær-

Fortsættes side 14

Når biskopperne stemmer

Folkets røst er Guds røst, siger et gammelt ord, og i vore dage, hvor alt lige fra landets styrelse til valget af den lokale skønhedsdronning afgøres ved afstemning, er der mere sandhed i det end nogen sinde før. Og dog er der områder, hvor denne måde at afgøre på, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert, endnu ikke har vundet indpas. På universiteterne stemmer man for eksempel om, hvem der skal være rektor, men ikke om de videnskabelige teorier. Både Kopernikus og Galilei ville have oplevet alle tiders fiasko, hvis deres teorier var blevet udsat for en folkeafstemning. Men ikke desto mindre var det dem, der havde ret. Det ser altså ikke ud til, at sandheden kan hentes op af stemmeurnerne!

Men hvad så med elektron-voteringsmaskinerne i Peterskirken? De er flittigt i brug for tiden – 4-5 gange daglig. Er det ikke en lidt mærkelig måde at afgøre Åbenbaringens indhold på? Lad os en gang gå ud fra den hypotese – som ikke er helt utænkelig – at en tekst vedtages med kun én stemmes majoritet: Er der ikke noget foruroligende i den tanke, at hvis netop denne ene koncilfader netop den dag var blevet forkølet, ville den pågældende tekst ikke have opnået det antal stemmer, der skal til, for at den er sand? Man kan vist godt sige, at det er mildest talt forbløffende at se, hvor stor indflydelse en enkelt lille bacille kunne have på den ellers urokkelige sandhed! Det er da også for galt! Lad gå med, at man stemmer om konkrete forslag, der kun berører Kirkens praktiske liv, – men at man også stemmer om, hvad der er Kristi vilje og lære . . . ? !

Det er en indvending, man ikke så sjældent møder, men den hviler på en hel del misforståelser. Den første misforståelse drejer sig om selve hensigten med de dogmatiske tekster, der bliver vedtaget på et koncil. Man stemmer ikke om, hvad der er Kristi lære, men om, hvordan man bedst kan give denne lære et menneskeligt udtryk. Et dogme er ikke bestemmende for Åbenbaringens indhold – det udtrykker det blot på en ny og mere præcis måde. Det spørgsmål, der stilles biskopperne, kan udtrykkes således: Genkender De i denne formulering indholdet af den tro, som er blevet Kirken betroet, og stemmer den overens med troen i den hjord, De er hyrde for?

En anden misforståelse tager sigte på fremgangsmåden. Det ville være utænkeligt, at en tekst blev vedtaget med kun en stemmes flertal. For det første kræves det, at to tredjedele stemmer for, før der kan blive tale om en endelig vedtagelse. Og før den endelige afstemning er der allerede flere gange blevet stemt om teksten for at afprøve den stykke for stykke. Mange ledsager desuden deres ja-stemme med forbehold og ændringsforslag. På den måde kan man efterhånden nå frem til en tekst, som ikke alene flertallet kan godkende, men som også formår at samle en vis moralsk enstemmighed om sig. Gør man ikke det, er det tvivlsomt, om en sådan tekst overhovedet når frem til en endelig afstemning. Som en ekstra sikkerhedsforanstaltning over for en eventuel sejrsberust majoritet kræves det endelig, at paven godkender teksten. Den måde, hvorpå Paul VI selv har formuleret denne »godkendelse«, viser klart, at paven ikke betragter sig som stående »over« bispekollegiet, men som den første inden for det. »Vi bifalder, lovfæster og fastlægger i Helligånden sammen med koncilfædrene . . .« Pavens medvirken har en særlig betydning for det her behandlede spørgsmål, idet hans opgave netop består i at vogte Kirkens enhed i troen, og at yde garanti for, at alt, hvad der fra minoritetens side er fremkommet af gavnligt og rigtigt under diskussionerne, er blevet taget med i betragtning. Ikke så få iagttagere har udtrykt deres forundring over, at paverne, Johannes XXIII som Paul VI, altid har nægtet at tage parti, og at de ikke på nogen måde har støttet den reformvenlige majoritet, hvis meninger rent umiddelbart stemmer bedst overens med deres egne ønsker. En sådan undren er ganske uberettiget. Det er netop pavens rolle at sørge for, at der ikke opstår en uoverstigelig kløft mellem majoriteten og minoriteten, for på den måde at skaffe betingelser for den nødvendige moralske enstemmighed.

Det er ganske naturligt, at diskussionerne afslører dybtgående meningsforskelle mellem koncilfædrene. Et koncil består af mennesker og er derfor også underkastet de almene psykologiske love, der

Hvad med elektron-voteringsmaskinerne i Peterskirken? Er det ikke en lidt mærkelig måde at afgøre åbenbaringens indhold på? Dette og andre spørgsmål vedrørende forhandlingerne i Peterskirken, besvarer dominikanerpater V. Duclos i denne artikel.

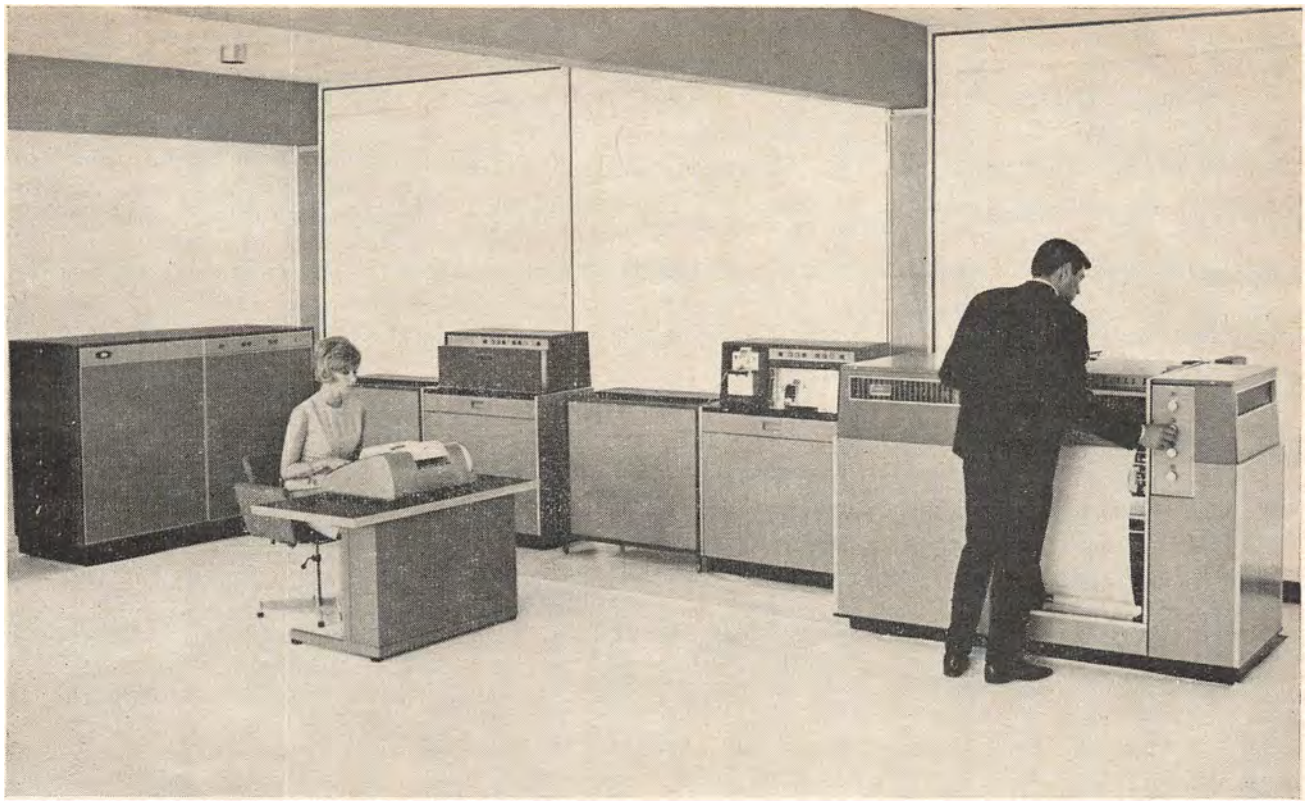

Når et af de vigtige punkter på koncilets dagsorden er Kirkens forhold til den moderne verden, er det egentlig ikke så mærkeligt, at koncilfædrene benytter sig af data-behandlingsmaskiner til at opgøre afstemningsresultaterne. Dette er ikke elektronvoteringsmaskinen i Peterskirken, men sidste skrig i den række af elektronhjerner, der har været med til at revolutionere erhvervslivet — nemlig den nye ICT-model, der kom på markedet i forrige uge.

gælder for enhver menneskelig forsamling. Der er på koncilet en »majoritet« og en »minoritet«, og man husker stadig, hvor overraskende det virkede, da man under første samling opdagede, at flertallet gik i en helt anden retning end den, man på forhånd havde regnet med. Det ville imidlertid være en absolut misforståelse at forklare det, der foregår på koncilet, som en kamp mellem to partier og for eksempel at tale om en »sejr« for reformpartisanerne. Det er ikke koncilfædrenes mål at føre deres egne personlige meninger frem til sejr, men deres synspunkter skal bidrage til at åbne de øvrige biskoppers øjne for sider af Åbenbaringen, som de måske hidtil har overset. Åbenbaringen er nemlig ikke blevet betroet nogle få udvalgte, men Kirken i dens helhed, og den kan derfor leve videre inden for de troendes fællesskab. Helligånden gives ikke til de enkelte troende hver for sig, – han er i os, fordi han er i Kirken som helhed. Dette er den afgørende forskel på troen og de jordiske videnskaber. Et enkelt geni som for eksempel en Einstein eller en Niels Bohr kan opdage noget, som andre mennesker overhovedet ikke kan se. Derfor er flertallets opfattelse absolut heller ikke noget argument. Men heldigvis er det ikke den enkeltes personlige begavelse, der sikrer Åbenbaringens beståen. En teolog kan meget vel være et geni, men han må ikke være et isoleret geni. Kun i fællesskab med hele Kirken kan han bidrage til en sikrere erkendelse af Åbenbaringens indhold. En enkelt biskop alene kan ikke have ret imod alle de andre. Selv ikke paven kan alene have ret imod alle de øvrige biskopper. Guds ord er blevet betroet dem alle i fællesskab. Derfor har afstemningen som den fremgangsmåde, hvor fællesskabet bedst kommer til orde, sin berettigelse på koncilet.

▪

At en enkelt biskop ikke kan have ret alene imod alle de øvrige betyder ikke, at alt, hvad han siger, behøver at være galt. Han kan meget godt være blevet opmærksom på noget, de andre har overset. Man må derfor forsøge at føje hans bidrag med ind i en højere syntese. Det drejer sig hverken om at komme til et kompromis på grundlag af den mindste fællesnævner eller om at overdøve »oppositionen« ved at demonstrere sin magt, men om at nå til en mere fyldig erkendelse af troens indhold. Kan man ikke nå til en sådan erkendelse, betyder det, at spørgsmålet endnu ikke er tilstrækkelig afklaret, til at der kan tages endelig stilling til det. I et sådant tilfælde vil koncilet lade spørgsmålet stå åbent, for at det kan modnes, som man gjorde det i forbindelse med striden om »Åbenbaringens to kilder« på koncilets første samling.

En sådan modningsproces kræver både tid og ytringsfrihed. Når

man læser referaterne af de utallige taler, der blev holdt på koncilets to første samlinger, får man indtryk af et umådeligt tidsspilde. Og ikke mindst er der en enorm forskel på det indtryk, man kan danne sig ud fra disse taler, og de endelige resultater af afstemningerne. Det hændte, at en tekst, der var blevet angrebet på det heftigste af de to tredjedele eller de tre fjerdedele af talerne, straks efter blev vedtaget med et tilsvarende flertal. Og dog er der ingen tvivl om, at disse diskussioner havde deres store betydning. En af observatørerne, som er meget godt kendt her til lands, sagde engang til mig: »Majoriteten blandt koncilfædrene burde efter koncilet rejse en mindesten til ære for kardinal Ottaviani og hans fløj, som gennem deres indvendinger og kritik har tvunget majoriteten til at uddybe og præcisere sine positioner.« Et koncil er et fælles værk, og afstemningen er fællesskabets værktøj.

Et godt eksempel på den her nævnte fremgangsmåde er diskussionerne omkring kollegialiteten, d.v.s. biskoppernes fælles ansvar sammen med paven for hele Kirkens liv. De første afstemninger om kapitel 3 i skemaet om Kirken, som netop omhandler dette emne, har lige fundet sted med et flertal på mellem 80 og 99 pct. for teksten. Før afstemningen kunne tage sin begyndelse, skulle to referenter tale henholdsvis for og imod teksten. Den, der på den teologiske kommissions vegne talte *for* skemaet, var en af de højeste embedsmænd inden for Det hellige Officium, biskop Parente, som tidligere var en afgjort modstander af læren om biskoppernes kollegialitet, men diskussionerne havde ført ham til en dybere erkendelse på dette punkt. En sådan udvikling føles slet ikke hverken som en sejr eller som et nederlag, således som det måske var tilfældet ved afstemningen om moderatorernes fem spørgsmål på koncilets anden samling. Det nye synspunkt var i dette tilfælde simpelt hen resultatet af et normalt forløb. Modningsprocessen var i øvrigt gået så vidt, at det var umuligt at finde bare et eneste medlem af den teologiske kommission, der ville tale imod teksten, så det blev en anden biskop, der måtte gøre det.

En tilsvarende modning vil forhåbentlig finde sted, hvad angår de resterende emner på programmet, som lige har været drøftet for første gang, nemlig kapitlet om Maria i skemaet om Kirken og erklæringen om religionsfriheden. Man kan kun håbe, at den endelige vedtagelse af disse tekster må blive udskudt til en – i høj grad ønskværdig – fjerde samling. De fleste af talerne synes først og fremmest at have gjort sig til talsmænd for lokalt prægede synspunkter. Nogle brød en lanse for spansk og polsk Mariafromhed, – andre gik i brechen for et middelalderligt sydeuropæisk syn på forholdet mellem kirke og stat. Det virkede, som om disse talere kom med et par ekstra småsten, som de gerne ville have føjet ind i den endelige mosaik. Biskopperne vidnede i deres taler om deres lokale menigheders tro, men når de først skal til at stemme, bliver det som ansvarlige for Kirken i dens helhed. Det kræver en vis modningstid, før man fra de – berettigede – særsynspunkter kan komme til et helhedsbillede. En sådan modning har allerede fundet sted for de øvrige emners vedkommende, og vi kan trygt stole på, at der vil ske en tilsvarende udvikling på disse sidste områder. En koncilforsamling er ikke parlamentarisk i samme forstand som andre forsamlinger af denne art: Det er Helligånden selv, der leder spillets gang.

V. Duclos O.P.

Oplys i god tid Ugebladet om arrangementer af almen interesse.

KONCILKRONIK

Når man tænker tilbage på den mindeværdige afstemning den 20. november 1963 under koncilets anden samling, hvor man tog stilling til skemaet »Om Åbenbaringens Kilder«, og sammenligner dette forslag med diskussionen i dag angående det nye skema »Om den guddommelige Åbenbaring«, bliver man eftertrykkeligt overtydet om, hvilken sceneforandring der her er sket. Dengang afslog et flertal på næsten to tredjedele et forslag, der endnu helt var holdt i den stive modreformatoriske ånd. I dag hilser et tydeligt flertal på koncilet i positive vendinger et forslag, der for nogle dage siden, som det tredje omarbejdede udkast, blev forelagt koncilet. Blev den daværende tekst til en af koncilets første store belastningsprøver, så er det nuværende forslag et klassisk eksempel på en modningsproces i Kirkens indre. Kirkens selvbesindelse gennem de sidste to år viser sig her i alle sine vækstfaser som vel i intet andet koncildokument.

Det første udkast til dette dokument stod i modsætningernes tegn: anbefalet af den ene gruppe som Kirkens autentiske lære og resolut afvist af den anden gruppe som en indsnævring af denne lære. Udkast nr. 2 blev til et tyndt kompromis, der manglede inspiration og indhold, fordi man nu en gang måtte se at enes. Man forstår bedre nu bagefter, at koordineringskommissionen ikke vovede at forelægge koncilet dette forslag sidste år, men på ny lod det omarbejde endnu en gang. I det tredje udkast, der nu er forelagt koncilet, har dokumentet nu endelig fundet sin form og sin mening som en positiv stillingtagen til de moderne problemer og som et forslag, der i sandhed kan siges at være koncilmodent. Her ser man, hvorledes et uendelig møjsommeligt og tilbundsgående koncilarbejde til syvende og sidst lønner sig.

Hvad er det, der står på spil i dette dokument? Ved første øjekast synes det at ligge milevidt fra vor tids brændende aktuelle problemer. Det taler om åbenbaringens væsen — om det allerinderste i Kirkens bevidsthed, nemlig at Gud selv har åbnet sig for os, og at Hans Ord stadig er levende i Kirken, der eksisterer i kraft af dette Ords nærvær. Det taler om den hellige Skrifts inspiration og fortolkning o.s.v. Tilsyneladende er alt dette emner, der i første række må interessere teologerne. Men ser man nærmere til, så forholder det sig anderledes. Dette koncil stiller Kirkens fornyelse i centrum for sine bestræbelser. Fornyelse og uddybelse af Kirken i dens gudstjeneste, i forståelsen af Kirkens kollegiale struktur. Fornyelse og uddybelse af Kirken i dens dialog med verden af i

Blandt de nye ansigter på observatørernes bænk i Peterskirken er den kendte fransk-reformerte pastor Marc Boegner, der her ses sammen med kardinal Tisserant.

dag, med de adskilte kirker, med de ikke-kristne religioner. Hele denne fornyelse ville til syvende og sidst risikere at blive stikkende i det ydre. Fornyelsen må støde helt frem til dens inderste kerne, nemlig til Guds Ord, hvorfra al fornyelse må komme. Her forstår man, at sådan betragtet har dette tema en

Dette dokument skulle også være et udråbstegn sat midt i den sækulariserede verden. Ikke at man uden videre ville forstå et sådant tegn. Men der findes en generation, der på én eller anden måde begynder at blive klar over tomheden og ufrugtbarheden i en dialog med en blot dennesidig verden. Måske kan man

en samling tørre læresætninger, som Gud har meddelt os, og heller ikke blot sandheder, som Gud har sagt til os og for os, men åbenbaringen er Guds personlige hengiven sig til os mennesker igennem ord og handlinger. Denne åbenbaring kommer til orde i historien og bevirker uophørlig vor frelse. Her bliver altså åben-

Hvad der står på spil

særlig økumenisk betydning som for eksempel i spørgsmålene om forholdet mellem Skrift og Tradition, om Bibelens stilling i forholdet til troslæren og Kirken, om den hellige Skrifts inspiration og ufejlbarhed o.s.v. Vil det lykkes koncilet at opretholde og uddybe en samtale med de adskilte kirker på dette område? Eller vil dette skemas formuleringer tårne nye og større vanskeligheder op i fremtiden for en sådan samtale? Det er disse spørgsmål, som de ikke-katolske iagttagere på koncilet og også koncilfædrene selv stiller med tydelig spænding.

Men forslaget har tillige en mere almindelig side, som man ikke må overse.

få en sådan generation til at lytte. Måske kunne i det mindste en anelse af dialog dukke op — den dialog, som Gud har bogyndt og vil fortsætte. Det vil ske, hvis det lykkes koncilet at finde en måde at fremstille åbenbaringen og troen på, der også formår at røre ved nutiden og dens tænkemåde.

Her ligger dette dokuments spørgsmål og problemer gemt. Hvilke svar søges der givet på disse spørgsmål og hvori består det nye? Hertil kan man svare tre ting:

1) Dokumentet søger at give *et mere fuldstændigt begreb om den guddommelige åbenbaring*. Åbenbaringen er ikke

baringens personlige og eksistentielle side stærkere betonet end tidligere. I lyset af dette er Kristi død og opstandelse ikke blot en historisk begivenhed, som man kan udtale sig om i menneskelige ord. Der findes også en anden tydning: Gennem åbenbaringens ord lærer vi, at meningen med Jesu liv ikke tilintetgøres ved hans død, men tværtimod når sin fuldendelse i døden, der for os betyder, at vi på ny bliver indlemmet i Guds kærlighed og frelse. Denne frelse bliver endegyldigt synlig i Herrens opstandelse og herliggørelse. Vi behøver altså Guds Ord for at Guds handlen i historien kan blive tydelig og forståelig. Men vi har

også brug for Guds handlen, for hvis Gud ikke handlede, ville al tale til syvende og sidst kun være en ligegyldig snak, der ikke ville løse vore menneskelige problemer. Men Gud gør begge dele: Han handler og taler. Åbenbaringens Ord er et skabende Ord, der vækker liv, og i hvilket Gud selv meddeler sig til os i ord og handling.

2) i denne sammenhæng melder der sig endnu et spørgsmål: Hvorledes er denne Guds åbenbaring nærværende i Kirken endnu i dag efter 2000 års forløb? Koncilet svarer: Gennem den hellige Skrift og Traditionen. Det er velkendt, at det netop var på dette punkt, at ånderne skiltes under den første samling. Skal og må man nu forstå det således, at en del af den åbenbarede sandhed bliver givet videre i den hellige Skrift og en anden del i den mundtlige overlevering? Eller skal man forstå det således, at det her kun drejer sig om *to måder* at give åbenbaringen videre på, nemlig den skriftlige optegnelse og den mundtlige overlevering i menigheden? Denne sidste opfattelse har koncilet med rette gjort til sin i det nu foreliggende dokument. Men dermed står spørgsmålet endnu åbent, om ikke *alle* åbenbarede sandheder findes et eller andet sted i Skriften, så at der fra denne side i det mindste er åbnet en mulighed for en tilnærmelse til protestanterne.

Konkret betyder dette: Kristus sender sine disciple ud i verden med den opgave, at forkynde og videregive evangeliet. Således står »Traditionen«, d.v.s. overleveringen taget i videste betydning, ved begyndelsen af al videregivelse af åbenbaringen. Denne opgave har apostlene opfyldt såvel gennem optegnelsen af Skrifterne som gennem deres mundtlige prædiken i menighederne. Således lever åbenbaringen altså videre i Skriftens og Traditionens skikkelse, hvori overleveringen væsentligt har en fortolkende og tydende funktion. Man lægger her mærke til, at åbenbaringen beskrives som en organisme. Ud af dette organiske hele vokser så de enkelte trosenheder som troens artikulationer. I denne betydning kan man tale om en vækst i Kirkens levende overlevering, thi vor erkendelse af åbenbaringen er ikke noget statisk, men noget der vokser i historiens løb. Der føjes ikke noget nyt, noget »ekstra« til trosskatten i dens overlevering, men den udfolder sig.

Her ser man, at koncilet er nået frem til en ny og mere dybtgående forståelse af begrebet Tradition. Denne forståelse er af den allerstørste betydning.

3) Endelig erkender man herudfra meget tydeligere end før, at åbenbaringen som Skrift såvel som Tradition er betroet *Kirken*, og derfor også må fortolkes af Kirken. Der findes altså ikke noget Guds Ord, der skulle kunne forblive udenfor Kirken, og til hvilket man skulle kunne appellere hen over Kirken. Kun i Kirken *kan* Guds Ord findes i sin hele fylde. Jeg siger kan, thi her ligger også Kirkens hele ansvar for, at Guds Ord bliver bevaret uforkortet og uforfalsket og kommer til udtryk ikke blot i højtidelige læreafgørelser, men tillige i Kirkens daglige liv.

Man kunne herudfra henvise til en hel række enkeltpunkter, på hvilke dette dokument er trængt forbavsende langt frem, for eksempel når det anbefales, at udgive oversættelser af Bibelen i samarbejde med ikke-katolske kristne. Vigtigere er imidlertid snarere noget andet, der ikke umiddelbart står i skemaet, men som kan vokse ud af det som en frugt af Kirkens brug af det, nemlig at kærligheden til den hellige Skrift må uddybes mere og mere, at Bibelen mere og mere må rykke ind i centrum af Kirkens bøn, betragtning og studium. Helt på linje hermed ligger den usædvanlig indtrængende opfordring til, at alle — teologer og lægfolk — bør lægge sig bibellæsningen på sinde.

Det var overordentlig instruktivt at følge forhandlingerne om dette skema. Naturligvis drejede det sig ikke i de forskellige standpunkter, der kom til udtryk i debatten, om forskelle i den katolske troslære som sådan. Derimod snarere om meget forskellige accentueringer og forskellige måder at se på disse sandheder på. Også mindretallets ordfører, biskop Franic, måtte vedgå dette til slut. Men netop den forskellige accentuering og den forskellige synsmåde er jo interessant, idet et overvældende flertal af koncilfædrene går ind for en åbning fremad, som man ikke havde anet mulig. Også professor Cullmann, én af de kendteste protestantiske observatører på koncilet, indrømmede i et interview med »Le Monde«, at her, som i andre forslag behandlet på den tredje samling, er der »et udgangspunkt og en stimulans« for dialogen mellem konfessionerne.

Et lille træk er betegnende for koncilfædrenes intensive arbejde. En brasiliansk biskop svarede mig en dag på spørgsmålet, om han i weekenden ville tage ud og se på Roms seværdigheder: »Det har jeg ikke tid til.« Han ville fordybe sig i læsningen af Karl Rahner, for at forberede sig til forhandlingerne i den kommende uge. Også det hører med til koncilets åndelige billede.

Dr. Hermann Seiler. Rom.

Bliv abonnent.
Det betaler sig for Dem.

Da Pius XI i 1925 indførte Krist Konges fest i liturgien, var det mere end en tilfældig begivenhed. Vi, som dengang for første gang fejrede denne strålende fest, havde en – omend dunkel – fornemmelse af, at der i Kirkens bevidsthed var sket noget stort og banebrydende. Vi husker endnu den begejstrede modtagelse, som festen fik overalt, men især af den unge generation. Den var simpelt hen ungdommens fest. Ser man tilbage på den tid, der er gået siden den 11. december 1925, da Pius XI offentliggjorde sin rundskrivelse om Kristus Kongen, hvori han indstiftede festen, kan man endnu bedre se, hvad denne begivenhed har betydet for Kirkens udvikling. Den var den første svage begyndelse til den udviklingsproces, hvis højdepunkt vi oplever i det andet Vatikankoncil. Da denne fest blev proklameret, var det, som om Kirken forlod en åndelig ghetto. Den vendte tilbage fra eksilet. Kirken, det var ikke en »konfession« ved siden af andre. Det var Guds folk. Alle mennesker var kaldet til den. Og denne menigheds midtpunkt var Kristus, alle tings alfa og omega. De berømte ord, Paul VI udtalte ved åbningen af koncilets andet møde om Kristus som hele kristendommens centrum, var som et ekko fra Krist Konge festens liturgi. Og den tanke,, at Kirken er Guds folk på vandring mod historiens afslutning, som man i diskussionerne på det indeværende møde har lagt så stor vægt på, har paven allerede dengang understreget ved at give festen dens plads i slutningen af kirkeåret. Vor kirke er ikke en triumferende kirke, – sejren indtræder først, når Kristus, vor Konge, vender tilbage og lægger hele den forløste menneskehed i Faderens hænder.

Samtidig understregede denne fest Kristi universelle stilling. Den Kristus, vi lærte at kende i festens liturgi, var ikke den »borgerlige« Kristus, gipsfigurernes Kristus.

HVORDAN STÅR DET TIL I DAG?

Krist Konges fest er de unges fest. Men hvordan med det moderne menneskes gudserfaring?

Det var dengang, ungdommen begyndte at bruge ordet »Kristus« i stedet for »Jesus«. Det var denne vældige Kristusskikkelse, som vi kender fra de romanske basilikaers apsis, Kolossenserbrevets Kristus: »den usynlige Guds billede, førstefødt forud for al skabningen; thi i ham skabtes alt i Himlene og på jorden, det synlige og det usynlige . . . ; alt er skabt ved ham og til ham; og han er før alt, og alt består ved ham« (1,15-17). Vi lever i dag i en planetarisk verden. Jorden er blevet for lille i rumforskningens tid. Snart vil måske mennesket lande på fremmede planeter. Men Kristus er der, før vi kommer. Thi alt er skabt »til ham«. Hele skabelsen med dens kolossale udvikling i årmillioner er planlagt fra Guds side med henblik på menneskevordelsen. Dens »punkt omega« er Kristus. Festens kirkebøn siger det med et udtryk, som er lånt fra brevet til Efeserne: »Gud har besluttet at samle alt, at sammenfatte alt (»instaurare«) i sin elskede Søn, universets Konge.«

Kristus er ikke blot menneskenes Konge. Han har ikke kun psykologisk betydning for vort fromhedsliv, som man mente i pietismens tid. Han er universets Konge. Vel at mærke: ikke blot den universelle Konge, men *universets* Konge. Hele skabningen samles i ham. Hvilke vide perspektiver åbner ikke denne trossandhed! Den sprænger vore smålige og snævre horisonter. Den udvider vort stakkels hjerte til Guds uendelighed. Thi det drejer sig jo om Guds virkelighed. Ganske vist er Kristus, vor Konge, sandt menneske, men han er også sand Gud. Han er Guds åbenbaring. I ham og i ham alene møder vi nu det guddommelige. Der findes ingen anden vej til Gud end ham.

Hvordan står det så til med det moderne menneskes gudserfaring? Allerede det antikke, førkristne menneske følte Guds nærvær i alle ting. Da Paulus på areopag i Athen for første gang mødte den græske kultur, mindede han athenerne om deres medfødte gudserfaring. De søger Gud, siger han, »om de dog kunne famle sig frem til ham og finde ham« (Apg. 17,27). Sammen med dem ved Paulus (han citerer her en af deres digtere), at Gud »ikke er langt fra en eneste af os; thi i ham lever og røres og er vi«. Da han i Romerbrevet atter taler til hedningerne, siger han til dem, at Guds »usynlige væsen, både hans evige kraft og hans guddommelighed, har kunnet ses fra verdens skabelse«. Gudsfornægtelsens tragedie kan kun finde sted under forudsætning af denne oprindelige gudserfaring.

Denne oprindelige gudserfaring, som er identisk med menneskeånden, blev ophøjet, forædlet og ført til sit højdepunkt i den kristne åbenbaring. Gud er den ubegribegribelige, ufattelige, unævnelige, og dog er han kommet os nær i sin Søn, den menneskevordne. Både den kristne oldtid, middelalderen og barokken har vidnet om den dobbelte gudserfaring: Gud er os i Kristus nærmere end alt, og alligevel er han hævet over alt, hvad vi kan fatte og begribe om ham.

Men hvordan ser det ud med gudserfaringen i vor tid? Karakteriseres den ikke ved en gudsforglemmelse, ved Guds fravær? Det moderne menneske fornemmer ikke mere Gud, – det har næsten mistet organet for Gud. Vi er allesammen omgivet af et usynligt tæppe af meninger og anskuelser, som vi får serveret færdige. Dette tæppe er knyttet af den offentlige mening, som vi møder den i aviserne, radioen, fjernsynet og den moderne civilisation i kunst og

kultur. I dette tæppe, som vi hylles i, finder vi ikke mere Gud. Guds stemme er tavs. Ja, Nietzsche siger endog: han er død. Det, den hellige Paulus forudsætter om, at vi kan »se« Gud i hans værker, at vi søger ham, »om vi dog kunne famle os frem til ham og finde ham«, er blevet sjældent i vor kultur. Af *denne* grund mente for øvrigt en betydelig protestantisk teolog, Karl Barth, at måtte benægte den naturlige gudserkendelse.

Men findes der da ingen anden vej til Gud? Vi finder ham ikke mere ud fra en næsten instinktiv fornemmelse i naturen, som vore forfædre endnu gjorde det. Den svejtsiske teolog Hans Urs von Balthasar har i sine bøger gjort opmærksom på en anden vej til Gud. *Det er næsten.* Når vi som kristne indlader os med næsten, et andet menneske, et du – og hvem gør ikke det? – føler vi vor egen begrænsning. »Hvad du vil sige, hvad du vil gøre, ved jeg ikke.« Jeg ved ikke engang, hvem du er, medmindre du åbner dig for mig. I det andet menneskes frihed kan vi opleve Guds mysterium. Når den anden reagerer positivt på os, er det Gud, som gør det. Har vi ikke alle mindst en gang oplevet, at et andet menneske har givet – ikke blot en gave, men sig selv? Og har denne oplevelse ikke rystet os helt ind i hjertekulen? Har vi ikke haft fornemmelsen af, at her var der noget, som var mere end kun menneskeligt? Og tager vi Kristi centrale lære alvorligt, møder vi Kristus i næsten. Også i skuffelse, modgang og troløshed! Kristus har elsket mig og hengivet sig for mig, før jeg kendte ham, og da jeg endnu var synder. Jeg bør gøre det samme. Kristi kærlighed er en kærlighed »indtil det sidste« (Joh. 13,1). Tager vi denne os pålagte kærlighed alvorligt, møder vi selv i det hårdeste, i det mest fortabte, i det dunkle og mørke endnu stråler af Kristi kærlighed. Bagved alt dette står han, som på korset har smagt fortvivlelsens beske bæger. Guds fravær i vor tid kan kun overvindes i et nyt, af Kristi kærlighed inspireret forhold til næsten.

H. Roos S.J.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 25.: Krist Konges Fest (s. 1130, hvid).

MANDAG den 26.: Søndagens messe (s. 751, grøn). Ihukommelse af Evaristus (s. 1122), pave og martyr.
Eller: Evaristus (s. 1122, rød) pave og martyr.

TIRSDAG den 27.: Søndagens messe (s. 751, grøn).

ONSDAG den 28.: Simon og Judas (s. 1124, rød), apostle.

TORSDAG den 29.: Søndagens messe (s. 751, grøn).

FREDAG den 30.: Søndagens messe (s. 751, grøn).

LØRDAG den 31.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid).

SØNDAG den 1. november: Allehelgensdag (s. 1135, hvid). Ihukommelse af søndagens messe (s. 93).

Albert Ströyer in memoriam

En god ven og kammerat er død. Hovedkasserer i Skt. Knuds Gilderne, ekspeditionssekretær Albert Ströyer, døde den 21. juli 1964 kun 43 år gammel, efter et års alvorlig og håbløs sygdom.

Fra sin tidligste ungdom var han aktiv i arbejdet for vor kirke. I en periode under krigen var han formand for KUK, men hovedparten af sit arbejde for Kirken lagde han i Skt. Knuds Gilderne.

Albert Ströyer var knyttet til Gilderne næsten fra begyndelsen, og da Henning Valeur Fausbøll døde i 1957, overtog han posten som hovedkasserer, et hverv han til sin død udførte med stor energi og glæde.

De mange, der i årenes løb har haft kontakt med ham, har værdsat hans venlige og dygtige måde at tage tingene på. Som medarbejder og kammerat var Albert Ströyer hjælpsom og pligtopfyldende, og man kunne altid stole på, at de opgaver, han påtog sig, blev udført på bedste måde.

Gennem årene udvikledes samarbejdet med ham til et virkeligt venskab, og det er for os i hovedkomiteen et stort tab at have mistet ham.

Skt. Knuds Gilderne
Hovedkomiteen

I DEN KOMMENDE TID

PETER SCHINDLER PÅ AMAGER

Mgr. *Peter Schindler* har påtaget sig at holde en foredragsserie for Skt. Annæ menighed på Amager. Det første møde, som fandt sted onsdag d. 23. september, havde som emne: »Koncilet, set fra Helligåndens synspunkt«. Det var et meget interessant foredrag, som alle, både katolikker og protestanter, var meget glade for.

Foredragsserien, som er tilgængelig for alle, fortsætter:

onsdag d. 28. okt. »Bibel og bibellæsning«.

onsdag d. 18. nov. »Bønnen og det kristne liv«.

onsdag d. 9. dec. »VOR messe«.

Møderne holdes i den store festsal under kirken (indgang Dr. Elisabeths Allé 3) og begynder kl. 19.30. Alle er velkomne!

PAUL D'AUCHAMP OM MOSAIKKER

Lørdag d. 31. oktober holder pastor Paul d'Auchamp, Søborg, et lysbilledforedrag i Englesalen på Niels Steensens Gymnasium (Jagtvej 183B — indgang mkr. »Gymnasieskolernes Lærerforening«) om »Mosaikkerne i Ravenna«.

På sine rejser i Italien har pastor d'Auchamp fået særlig interesse for mosaikkunstens udvikling. »Mosaikkunsten forbinder mere intimt end nogen anden kunstart oldtidens kultur og religiøse forestillinger med den kristne middelalder; intetsteds oplever man denne kontakt så rigt og skønt som i Ravenna,« mener pastor d'Auchamp.

I forbindelse med foredraget bliver der en udstilling af en 20-30 etruskiske og andre olditalienske vaser og krukker, som den finske kunstnerinde Birgitta Ricksén har opkøbt til fordel for kirkebyggeriet i Søborg og fået anerkendt af Nationalmuseet. Samlingen tænkes afhændet til højeste bud — privat eller på auktion.

Efter foredraget, der er gratis, vil der blive skænket kaffe, the og serveret brød. Alle er velkomne.

SKT. FRANS' 3. ORDEN

Den hellige Frans' 3. Orden har møde i St. Annæ Kirke, Amager, onsdag den 28. oktober kl. 19.30.

HUSK OFFERDAGEN
SØNDAG DEN
1. NOVEMBER

Françoise Sagan

DET USIKRE SMIL

Françoise Sagans teaterstykke »Slottet i Sverige« afslører den usikkerhed, der præger den unge forfatterindes livsholdning. I sine tidligere romaner var hun meget ærlig, og bøgerne indeholdt ikke så lidt stof til eftertanke. Nu er »Slottet i Sverige« blevet filmatiseret. Filmen er noget ujævn, men har dog inspireret Helge Kristensen til nogle betragtninger over tilfældet Sagan.

Hvis man undlader at se *Françoise Sagans* »Slottet i Sverige«, der for et par år siden blev opført på »Det ny Teater« og reddede sig en solid succes, i sammenhæng med forfatterindens øvrige produktion, vil man måske være tilbøjelig til at stemple stykket som en kynisk, pirrende og amoralsk leg med menneskelige drifter — sat op med et vist raffinement og en portion tillært dygtighed.

Men mangen en læser af den unge forfatterindes bøger — hun vakte jo enorm opsigt, da hun som kun attenårig debuterede med »Farlig sommerleg«, der snart efterfulgtes af den efter min mening endnu bedre »Et usikkert smil« — vil vide, at Sagan trods sit noget flakkende livssyn *vil* noget mere. I hvert fald er hun forbavsende ærlig, og i de bedste af sine bøger — de første — afslører hun, at *den* depraverede spillen bold med menneskelige værdier, som kendetegner vide kredse af livsnydere — kredse som hun måske selv har en vis svaghed for — i virkeligheden kun fører til livslede, tristesse.

Desværre har man måttet konstatere, at den unge dames svagheder har taget overhånd, hvormed menes, at hun til sit eget kunstneriske fordærv gav sig til at skele til, hvordan hendes uomtvistelige skrivefærdighed og hendes kendte navn kunne omsættes i penge. Et af resultaterne er magasinromanen »Holder De af Brahms?«

Teaterstykket »Slottet i Sverige« viser en anden side af den interessante unge kvindes karakter: den ambitiøse. Hun ville skabe sig et navn også hos den teaterglade del af verdenspublikummet — de vide kredse, der gang på gang har ladet sig fængsle (og ind imellem tage ved næsen) af en dramatiker som hendes landsmand Anouilh. Vi fik »Slottet i Sverige«, og måtte konstatere, at den ambitiøse side af Sagans karakter for så vidt er ret frugtbar.

I »Slottet« finder vi noget af det stof, der kendetegnede hendes tidlige romaner — bare spaltet ud i lidt forskruede elementer, men dog vidnende om et fast greb og en gennemført klar linje.

Det er en erotisk legen katten med musen. Den »normale« unge mand af god familie har gjort skandale og må skjule sig hos nogle slægtninge, der dyrker ensomheden som last, klæder sig i fortidigt tøj og i det hele taget isolerer sig — både fra tiden og verden. For dem er kun deres eget helligt. Dette har til følge, at de piner livet af enhver, der kommer til slottet.

Françoise Sagan lægger i sit teaterstykke ikke skjul på den dobbeltbundethed (eller usikkerhed), der præger hendes livsholdning. Tragedien på slottet er skildret med et vist vid, der lader ane forbilledet, Anouilh, og somme steder tager hun rent farceagtige virkemidler i

Musen og katten: Jean-Louis Trintigant og Monica Vitti.

brug. Hun har tilsyneladende en masse til overs for de perverterede ensomme til trods for deres katteleg. For samtidig med, at hun afslører dem, stiller hun deres tristesse patetisk i relief.

Alt dette har det snart godt kendte navn i europæisk film, *Roger Vadim*, prøvet at overføre til filmstrimmelen. Allerede i filmens optakt træder imidlertid en svaghed i opfattelsen af grundstoffet frem: han har opfattet »Sverige« bogstaveligt og lavet udendørsoptagelserne på stedet. Det er i parentes bemærket nogle aldeles dejlige billeder, han har fået ud af det, og i det hele taget er farverne på det brede lærred en fryd for øjet. Men ved Sverige forstår forfatterinden ikke noget konkret, men det Thule, som Skandinavien ofte er i galleres og latineres bevidsthed. Hun har ganske simpelt villet operere med laster, som har været kendt fra tidernes morgen. Og så har hun jo villet være med på noderne. Hun funderer en hel del over den forfaldsperiode, som vor europæiske kultur skal være inde i. Sådan noget med blodskam, som vi blandt andet kender fra Sarvigs »De sovende«.

Er Vadims fejltolkning, hvad lokaliseringen angår, en lille ting, så er det faktum, at filmen i væsentlige passager er skrupkedelig, en alvorligere historie. Det lykkes ham dårligt at skabe gyserstemning til at begynde med (hvad der vist ellers har været hans hensigt). Faktisk vågner han først rigtig op til dåd i de morsommere afsnit, men så er det ved at være for sent.

Dog redder de fortræffelige skuespillere mange stumper i land. Først og fremmest er der den dejlige og meget spændende italienerinde *Monica Vitti*, der er på vej til at blive en ny Jeanne Moreau. Hun sekunderes på udmærket vis af *Jean-Claude Brialy*, som spiller hendes broder. Husherrens rolle er lagt i hænderne på tyskeren *Curt Jürgens*, der ikke plejer at udmærke sig. Her skal han imidlertid være en kæmpefrikadelle, og det egner han sig udmærket til.

»Slottet i Sverige« er en meget ujævn affære, men den inspirerer på den anden side til betragtninger over tilfældet Sagan.

Helge Kristensen

NEDSLÅENDE RESULTATER

10.000 kvinder arbejder i konservesindustrien i Murcia under meget dårlige betingelser. Det fremgår af en undersøgelse, foretaget af den lokale U.K.A. (Unge Katolske Arbejdere) og offentliggjort af »Signo«, der er organ for de forskellige grene af Katolsk Aktion. Industrikvinderne i Murcia klager ikke blot over for ringe løn, — lønnen svarer omtrent til det, der blev betalt kvinderne i det øvrige Europa for 100 år siden — men over den måde, de behandles på. De har en arbejdsdag, der varierer fra 9 til 12-14 timer. Over halvdelen af dem får kun 10 pesetas (kr. 1,30) i timen, og i nogle tilfælde går timelønnen helt ned til 3,5 pesetas. De fleste får ingen lønseddel og er derfor ikke berettigede til sygeforsikring m.m. De ved dårligt nok, hvad en fagforening er.

Flere af arbejdsgiverne i denne industri forbød under trussel om afsked kvinderne at besvare spørgsmålene i U.K.A.s undersøgelse. Derfor blev kun 1131 af de 7000 udsendte skemaer udfyldt.

Den katolske aktion blandt bønderne har foretaget en undersøgelse med et lige så nedslående resultat. Fattigdommen skyldes strukturfejl i landbruget og manglende bondeorganisationer (landbrugerne er tvangsindlagt i statens »syndikater«). Denne undersøgelse har intet blad i Madrid omtalt. Den kom kun frem i Katolsk Aktions blad »Ecclesia«.

»MATTHÆUSEVANGELIET«

(Fortsat fra side 5)

billeder, der tydeligt skulle prøve at kvæge øjet, mens øret lyttede. Uhyre primitivt, filmisk uelegant. Smukkest virkede de rene atmosfærebilleder, Jesu glæde over børnene, og Marias smerte ved korsfæstelsen.

Under pressemødet, der sommetider antog en truende karakter, meddelte Pasolini, at en marxist godt kan være religiøs, og at han var religiøs, men at hans personlige religiøsitet ikke var den samme som hos de fremstillede. Dette budskab tog begge lejre som udtryk for en vis fejghed. Dedikationen til den afdøde pave skyldtes bl.a., at Johannes XXIII var den første der så, at katolikker og marxister kunne tale sammen. Pressemødet vidnede om at paven ikke altid havde ret.

»Matthæusevangeliet« har nu også modtaget den katolske filmpris — OCIC-prisen. *(Uddrag af en kronik i »Aktuelt«)*

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Kirkelån fra græsk

Det nye Testamente er som bekendt overvejende affattet på græsk, og med Gutenbergs opfindelse og evangeliernes oversættelse til dansk vandt mange oprindeligt græske ord indpas i vort sprog. Disse låneord, der så godt som alle hører hjemme i den kirkelige sprogbrug, har fået hjemstedsret i vort sprog i en sådan grad, at vi, når vi bruger dem, ikke skænker det en tanke, at de engang har været følt som fremmede.

Indre Missions formand, sognepræst Kr. Friis, Farsø, har plukket og i Aalborg Stiftstidende præsenteret en buket af disse ord: bibel, evangelium, epistel, apostel, salme, disk, pinse, præst, biskop, diakon og — det hyppigst anvendte — kirke.

Kr. Friis finder dog at måtte foretage en kontraprøve og skriver: I samme grad som evangeliet, det glædelige budskab, finder ind i hjerterne og får magt over sindene, i samme grad bliver disse ord fortrolige og hjemlige. Omvendt: i samme grad som man vender sig bort fra frelsens ord og lever sit liv uden for apostlenes og profeternes grundvold, bliver disse udtryk påny fremmede for mennesker, sådan som de var det, da evangeliet første gang lød for vore hedenske forfædres ører. Hvis nogen er på vej til at opfatte disse ord som fremmedord, hvad kan grunden så være? Hvis nogen med hovedrysten taler om Kanaans tungemål i en tid, hvor ord som design, lay-out, feature, producer, marketing, offset, shaver, lighter og mange andre uden videre glider med, hvad er så årsagen?

Omslag i Japan

I 1948 gik man i Japan officielt ind for systematisk fødselskontrol og oplæring af befolkningen i brug af præventive midler med den såkaldte eugeniske beskyttelseslov. Loven tillader også svangerskabsafbrydelser på visse betingelser.

På basis af FN-rapporter og japanske sagkyndiges oplysninger har kontorchef, cand. psych. Hans Jørgen Johansen i Information givet, hvad han kalder »et lille indblik i virkningen af dette storstilede forsøg på at løse befolknings- og abortproblemet«.

I det forløbne åremål har det japanske velfærdsministerium registreret 13 millioner legale aborter. Det anslås, at yderligere mindst 6 millioner aborter er fremkaldt uden at være registrerede. Det betyder, at antallet af svangerskabsafbrydelser nu overstiger antallet af fødsler — og det på trods af den samtidige intensive kampagne for anvendelse af præventive midler.

Forklaringen herpå kan være psykologisk: Den mand og kvinde, som benytter præventive midler, tager derved på forhånd afstand fra barnet. Det personlige ansvar for barnets mulige undfangelse vil man ikke vedkende sig, fordi man helt forlader sig på præventionsteknikken. Svigter denne teknik, kræver det ikke større overvejelser at gribe til den næste teknik — at få fremkaldt abort. Det er i og for sig en logisk konsekvens af den holdning til kønsakten, som man oprindelig har indtaget.

Det japanske velfærdsministerium regner med, at ca. to millioner japanske kvinder har lidt større eller mindre skade på grund af aborterne. Et andet påtrængende problem er samfundsøkonomien, som trues af en betydelig mangel på arbejdskraft som følge af aborternes og præventionens voldsomme decimering af befolkningen.

Der er imidlertid tegn på et nyt omslag i den japanske befolkningspolitik. Blandt andet søger velfærdsministeriet i samarbejde med arbejdsministeriet nu at få gennemført en lov, der sikrer rigelig understøttelse til familier med børn. Man er omsider nået til den erkendelse, at familieunderstøttelse er det eneste effektive middel mod aborterne — og desuden den eneste måde, hvorpå man kan fjerne behovet for fødselskontrol, slutter Hans Jørgen Johansen sin artikel.

De frisindede — og de andre

På et tidspunkt, hvor man i Japan som det ses overvejer en befolkningspolitik efter vestligt velfærdsmønster, arbejder en række danske skævøjede på at få dannet et nyt politisk parti »De frisindede«.

Det foreløbige program synes ikke udarbejdet af vismænd, hvilket erfaringsvis ingenlunde udelukker de fornødne 10.000 underskrifter.

Af interesse i nærværende forbindelse er, at »De frisindede« går ind for at fremme adgangen til legal abort. I sociallovgivningen vil man fjerne »præmieringen« af børnerigeligheden i form af bidrag og skattefradrag »af hensyn til den truende overbefolkning«. Videre vil man afskaffe alle diskriminerende lovbestemmelser på det seksuelle område og love vedrørende blufærdighedskrænkelse og pornografi.

Den gruppe homofile, der står bag underskriftindsamlingen, finder, at de har mødt en negativ holdning fra samtlige politiske partiers side i spørgsmålet om revision af »den grimme lov« — den skærpede lovbestemmelse om homoseksuel prostitution. Parti-kampagnen startes under slagordet »En kvart million vælgere ignoreres ved hvert folketingsvalg af vore politiske partiers«.

Man læser om »De frisindede« og deres stærkt særprægede program og spørger sig: Er her en mishandlet gruppe, der famler efter et fortvivlelsens nødværge? Er befolkningens flertal gået videre i sin selvbeskyttelse end nødvendigt er?

Sikkert er det, at når påstået frisind akkumuleres i et politisk parti med det mål at gøre den seksuelle frihed grænseløs, vil modstanden rejse sig.

Så langt kan frisindet ikke række. Hverken i Japan eller her.

Der arbejdes flittigt på koncilet, og diskussionerne er livlige og effektive.

På billedet, der viser et udsnit af koncilaulaen, genkender man kardinalerne Marella og Feltin.

De fire hundrede forargede

I anledning af, at 400 svenske præster kræver redaktøren af »Vår Kyrka« sat på porten, fordi han ikke har villet gå ind for, at »samliv før ægteskabet« er forbudt, konstaterer den fhv. kirkeminister Carl Hermansen med beklagelse, at kirken på ny benytter sig af lejligheden til at kompromittere sig. I Vendsyssel Tidende svinger Hermansen krabasken over de formastelige og lad så være, at han i det følgende citat efter vor mening røber en noget forenklet opfattelse af katolsk skriftemålspraksis:

— De fire hundrede forargede kunne passende dukke ned i deres kirkehistorie, hvor de ville finde gamle kirkelige, kanoniske love fra den tidlige middelalder. De ville her lære, at det, som er det egentlige ægteskabsstiftende, er de to parters »consensus«, d.v.s. deres vilje til at ville dele livet med hinanden. Skal der tales om synd i kristelig betydning på dette område, så er der én ting, der er synd, nemlig at svigte det menneske, man én gang har lovet troskab, at rende fra givne løfter og svigte hellige eder, det er ikke blot synd, men en af de største synder, et menneske kan begå.

Det andet er bare et spørgsmål om mentalhygiejne. Og her kunne det måske være godt at spørge en meget erfaren, nemlig den katolske kirke, som med sin tusindårige skriftemålspraksis har et enestående kendskab til mennesket. Spørger man denne praksis om dens mening om »samliv før ægteskabet«, så svarer den kort og godt: »ikke forbudt, ikke tilrådeligt«. Færdig. Men alligevel bliver man ved med at køre videre ad baner, hvor Kirken skal være moralens vogter. Det som er ensbetydende med, at Kirken svigter sit egentlige kald. Kirkens kald er at forkynde et ord, som gør alting nyt, at sætte et håb ind i en håbløs verden, og ikke noget med at passe moralbegreber, som kan svinge fra land til land fra tidsalder til tidsalder, og da allermindst en moral, som er typisk for det nittende århundrede.

Smuler

Dansk nationalreligion er, siger Jens Kruuse, at Vorherre er en fornuftig mand, man kan gå på akkord med.

Vi er lykkeligt nået frem til velfærdsstaten og dermed kommet så vidt, at når vi folder vore hænder og beder om det daglige brød, er det underforstået, at det skal være med fersk røget laks.

(Bro Brille i Ekstrabladet)

Der er mennesker, som er noget helt for

Aarhus

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

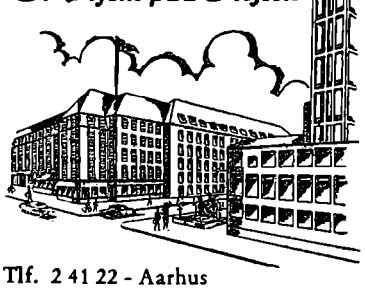

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vestebro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 ?? 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10
Kul - Koks - Olie

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos
JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Odense

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR TRYKLUFT OG VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

LÆST OG HØRT

Fortsat fra side 15

sig selv. Det er dem, der er noget for andre.

(Lodvi' i Aktuelt)

Vi lægger alt for lidt vægt på, hvad vi siger om andre, og alt for stor vægt på, hvad andre siger om os.

Chesterton.

KONCILETS TEMPO

(Fortsat fra side 3)

Et sådant roligere tempo ville uden tvivl have åbnet mulighed for en ikke uvæsentlig uddybning og forbedring. Man må vist indrømme, at stramningen af koncilets reglement ikke kun har haft positive virkninger. Femdagesfristen for anmeldelse af indlæg har frataget debatten dens karakter af diskussion. Indlæggene, der mere og mere sker på hele grupper af biskoppers vegne, er en slags offentliggørelse af disse gruppers stillingtagen og ikke — som tidligere — en replik på tilkendegivne meninger. Forhandlingerne bliver således på mange måder mindre umiddelbare og eksistentielle.

På den anden side har de sidste fire uger af denne tredje samling dog frem for alt været en høst af de frugter, der er vokset frem af de to tidligere samlinger. Positionerne var i alt væsentligt afklarede, og derfor har der i hvert fald indtil nu — heller ikke været overraskelser som under de tidligere samlinger. Debatterne behøvede ikke mere at gå for sig »på liv og død«. Stemmesedlerne har derfor haft førsterang i disse første uger. Men jeg må straks korrigere mig selv. Alt dette har været gyldigt indtil nu, hvor det har drejet sig om forslag, der allerede var blevet gennemdebatteret på koncilet. Men nu er man med *skemaet om lægfolket* kommet ind på et nyt område. Biskop Hengsbach af Essen kom allerede under anden samling med et kort indlæg om dette skema, men det kom ikke til virkelig behandling på det tidspunkt. Her må koncildebatten altså begynde på bar bund.

Hvis der virkelig skal komme en debat ud af det, vil der dog uden tvivl blive brug for mere bevægelsesfrihed og tid, end det har været tilfældet de sidste uger. Dette kommer til at gælde i endnu højere grad for skema 13 om Kirkens forhold til den moderne verden og især for dette skemas enkelte tillæg. Ellers vil det komme til at gå som det gik med dekretet om meddelelsesmidlerne, nemlig at et ikke helt tilfredsstillende dokument for hurtigt bliver taget ud af diskussionen.

Her bliver det altså nødvendigt med et mere afdæmpet tempo eller bedre udtrykt: med en indgående debat om teksterne. Endnu er det ikke helt klart, om koncilet vil kunne finde frem til denne ændrede rytme. Meget tyder på, at man fremdeles vil haste videre. Her står koncilfædrene altså over for en ny dueligheds prøve i denne samlings anden fase.

Et spørgsmål, som jeg allerede har været inde på, må her gentages. Ville forslagene om Kirken, om biskopperne, om religionsfriheden o.s.v. ikke være blevet bedre uddybet og forbedret med en større tidsmargin til rådighed? Man vil bagefter finde mange åbne ønsker i alle disse tekster. Men man må heller ikke glemme, at dette koncil stod over for grænser, som det i øjeblikket ikke var muligt at overskride på grund af det konkrete historiske kræfternes spil. Når man ser på situationen som helhed var meget først lige ved at være modent til et gennembrud på områder, hvor de videre skridt nu må komme på organisk måde i de kommende årtier. At dette gennembrud i væsentlige spørgsmål er lykkedes, står uden tvivl fast. På dette koncil er en proces kommet i gang, som man ikke kan standse eller få til at vende sig. Det må også give tillid til den kommende udvikling.

Dr. Hermann Seiler S.J.

ATTENTAT MOD KONCILET

(Fortsat fra side 3)

med kun 292 stemmer imod. I den sidste del af brevet til paven henviser de 16 kardinaler endvidere til, at det ikke vil være muligt at afslutte koncilarbejdet med den nuværende samling, medmindre man ofrer skema 13 om Kirkens forhold til den moderne verden. Dette skema, mener kardinalerne, er så vigtigt, at det fortjener en grundig behandling på en kommende samling til foråret.

I få ord . . .

Rom. Under koncilets åbningsmesse blev en af de koncelebrerende biskopper, kardinal Mc Intyre fra Los Angeles, pludselig syg. Kardinalen menes at være blevet ramt af et ildebefindende forårsaget af fjernsynets projektører. En af de protestantiske observatører, professor Cullmann blev også syg og måtte under lægebehandling.

▪

Rom. De amerikanske og canadiske biskopper vil under koncilet stå i radiofonisk forbindelse med deres bispedømmer. Der er tale om et samarbejde mellem Vatikanets radio og de amerikanske og canadiske radiofonier. En jesuit fra Californien har fået til opgave at lave disse udsendelser. Foruden biskopperne selv vil også koncileksperter og observatører komme til orde i udsendelserne.

▪

Pittermaritzburg. Den sydafrikanske katolske studenterforening har enstemmigt vedtaget en resolution, i hvilken de erklærer racediskrimination for ukristelig. I erklæringen opfordres biskopperne til klart at definere deres stilling til regeringens apartheidpolitik. (KIPA)

Vejen til enhed

I Det danske Missionsselskabs årbog har professor, dr. theol Kaj Baagø under overskriften: »På vej mod enhed?« skrevet om forholdet mellem protestanter og katolikker i Indien. Afhandlingen slutter:

— Enigheden nås ikke på den brede tolerances vej, hvor vore uenigheder bagatelliseres, og hvor det hedder, at »der jo er noget sandt i både katolicismen og protestantisme«. Men den nås heller ikke på den snæversynede konfessionalismes vej, hvor man er sikker på at eje sandheden, og hvor man forventer, at de andre skal »overgive« sig. Vejen til enighed begynder snarere dér, hvor man indser, at sandheden ikke er en kirkelære, et system, et sæt dogmer eller en bog, men en person, Jesus Kristus, og hvor man erkender, at sandheden ikke er noget, vi kan beherske. Vejen til katolsk-protestantisk enighed vil ikke blive tiltrækkende for nogen af os, for den fører ikke til sejr for vort parti eller vore meninger. Tværtimod bliver den nederlagets og overgivelsens vej, ikke den ene part til den anden, men begge parter til Ham, som er sandheden.

Det har jeg ikke tid til

Lignelsen om den barmhjertige samaritan kobles af »Bror Søren« i Ny Tid sammen med en avisnotits om en bilist, der kørte en cyklist ned og lod ham ligge, fordi han ikke »havde tid til« at køre den tilskadekomne til hospitalet.

— Også i andre af livets forhold haster vi vor næste forbi. Der var utallige lejligheder, hvor vi kunne hjælpe et medmenneske. Mange gange blot ved at tale med det, men »det har man ikke tid til«.

Det med »tiden« er blevet et forfærdeligt motto for mange menneskers tilværelse. Man har ikke »tid« til hverken det ene eller det andet, skønt arbejdstiden aldrig har været så kort som netop i vor tid, men alligevel kniber det altså med tiden. Undertiden spørger man sig

Fortsættes side 19

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

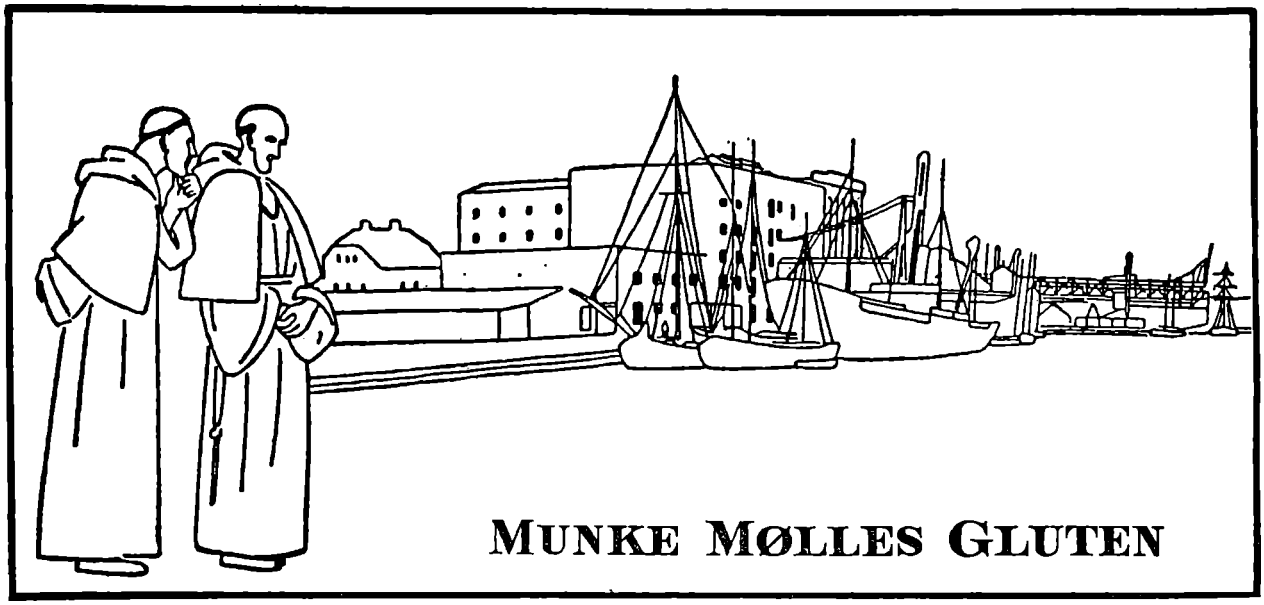

selv, om vedkommende ikke har orden i sin arbejdsplan eller arbejder ganske utrolig langsomt.

Men tid til vore omgivelser har vi alt for lidt af, og det medfører også, at vi har for lidt tid til os selv. Vi har ikke tid til som inderen at »meditere« — til at dykke ned i os selv og få orden på vor egen tilværelse.

Mon der ikke i denne »mangel på tid« for de flestes vedkommende ligger noget af det, at man er bange for at tage sit eget op til revision. Det kan være en blandet fornøjelse, men som mennesker må vi have tid til det.

Gjorde vi det, så fik vi også »tid« til at tænke på andre. Men det er måske netop det, vi er bange for.

Sostrups skelende engel

Da et selskab af turister besøgte Sostrup Slot og fik kaffen serveret af nonner i den traditionelle dragt, undrede en lille amerikansk dreng sig såre. Mens kaffe blev drukket, så han sig nøje omkring. Han lagde også hovedet tilbage og studerede omhyggeligt loftet i spisesalen. Det var dekoreret med gamle malerier, hvoraf flere havde engle som motiv. Og pludselig udbrød drengen så højt, at de omkringsiddende ikke kunne undgå at høre ham:

— Næ, far og mor, har I set den engel dér. Det er alle tiders engel! Jeg har aldrig før set noget lignende.

Alle kiggede mod loftet, og drengen fortsatte:

— Jo, for englen er skeløjet!

Ganske rigtigt. Englens øjne var virkelig skelende. Og Sostrup Slot var dermed blevet nok en seværdighed rigere.

Er skyerne drevet over

(Fortsat fra side 2)

retning af et endnu bedre forhold til den ortodokse kirke. Det var sakramentsfællesskabet med østkirkerne, der var på programmet – et spørgsmål, der længe har trængt sig på.

Om lørdagen bragte »L'Osservatore Romano« en forordning om, at en række liturgiske reformer kunne træde i kraft 7. marts 1965 – første søndag i fasten. Man bemærkede, at Rituskongregationens præfekt var medunderskriver på dokumentet, men at kardinal Lercaro, der er formand for koncilets liturgiske kommission, dog havde forrang.

Og søndag den 18. forelå så den officielle meddelelse om pavens rejse til Bombay. Pave Paul gav selv meddelelsen i en tale, han holdt ved helgenkåringen af 22 afrikanere fra Uganda, der led martyrdøden i tiden 1886-88.

Paven vil under sin rejse til Indien i slutningen af november eller i begyndelsen af december, kun besøge Bombay, hvor den eukaristiske kongres skal holdes.

TIL BØRNEPASNING
søges dame 3 gange ugentlig fra kl. 9.30-12. Nær Østerport St. Henv. tlf. Tria 130 (bedst inden 12 og efter 15).

Georg Larsson
Det danske hospitalsinventar
Fyensgade 6, København N.
Hospitalssenge, madvogne, transportvogne, klinikinventar.
Specialitet: Gummihjul.

Støt vore annoncører

Anlægsgartner
L. Suvalski
Hovedgaden 23,
Hedehusene
Telefon 161
Alt vedr. haver overalt

SCT. MICHAELS SKOLES BASAR, RANDERS
Store lodsedler: Kaffestel 192. Løbehjul 1193. Sølvfad 809. Pudebetræk 270. Ragout-ske 1204. Indkøbstaske 123. Skjorte 1005. Friturestang 485. Kittel 279. Dækkeservietter 854. Forklæde 1274. Vase 424.

Amerikansk lotteri: Mørkegrønne 83. Mørkerød 38. Rosa 26 - 27 - 28. Orange 48. Grå 41. Lyseblå 50 - 51 - 52. Gule 52. Lysegrønne 63. Hvid Ø 65. Trehj. cykel 94. Dukke + seng 5996.

Gevinster kan afhentes Udbyhøjvej 26, senest den 1. nov. 1964.

UNG KATOLSK LÆRER
under uddannelse, p.t. i udlandet, søger stilling ved katolsk skole straks eller efter 1. november. Fuldt skema ikke nødvendigt. Fagønsker: sang, tysk, dansk, engelsk, formn.
Billet mrk. K.U. til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

ALTERLYS
i alle størrelser
og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art
ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

SCT. ANNÆ REJSER 1965

Palæstina: Påsken — 5.-20. april — 16 dages flyverejse til Israel (Tiberias) — Jordan (Jerusalem) — Hjemrejse via Damaskus, Baalbek, Beiruth. Pris: Kr. 2565 — incl. udflugter. Rejseledere pater T. Langsted og Annie Rastrup.

Italien: 23. juni-10. juli — 18 dages togrejse — Rom — Sorrento (besøg på Monte Cassino, Capri, Amalfi) — Firenze. Pris: Kr. 1135 — incl. sovevogn og udflugter. Rejseledere pater Leo Drzal og Annie Rastrup.

Lourdes: 3.-10. august — 8 dages flyverejse til Lourdes. Rejsen er beregnet for raske. Pris: Kr. 825. Rejseledere pater Jacob Adams og Annie Rastrup.

Program og alle oplysninger fås hos Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, København S. — Telefon Sundby 86.

RADIO OG TV

Ros til radioen

Danmarks Radio fortjener ros for den udmærkede måde danske seere og lyttere fik lejlighed til at følge Nyborg IV, den europæiske kirkekonference om bord på M/S Bornholm. Ofte hører man katolikker og folkekirke-kristne spørge, hvordan vi kan opnå en bedre placering i programmerne. Her har vi svaret. Det lyder: »Lad der ske noget i kirken — så skal det også nok komme ud.« Man kan kun takke forsynet for de mange vanskeligheder, der lagde sig i vejen for denne økumeniske konference. Her fik den kristne kirke i alle sine forskellige afskygninger lejlighed til at vise noget væsentligt i kirkens karakter: at kirken trodser alle menneskelige grænser — det være sig geografiske eller ideologiske. Billedet af skibet Bornholm, som det tonede frem på fjernsynsskærmen, viste kirkens evigt unge væsen under det gamle bibelske symbol, båden, der får alle kristne til at tænke på apostlene om bord på deres fartøj, som det beskrives så mange steder i Det nye Testamente.

Tv-reportagen

Det ser ud til, at radioens kirkelige medarbejder Kaj Erik Lindqvist er ved at få et ben indenfor i fjernsynet. Så vidt vides er der endnu ikke udnævnt nogen kirkelig medarbejder i dansk tv, som det er sket på andre områder efter opdelingen af Danmarks Radio i to adskilte afdelinger for henholdsvis radio og tv. Udsendelsen og kirkekonferencen var udtryk for et dygtigt samarbejde mellem medlemmerne af den ekspedition, man havde ladet gå om bord. Baggrunden for konferencen var trukket op i stærke journalistiske farver. Vi så de tomme stole i Nyborg og glimt af sommerens udenrigspolitiske krise omkring kirkeministeren Bodil Kochs henvendelse i Berlin. Pastor Henning Thalman redegjorde, som konferencens praktiske tilrettelægger og som ophavsmanden til den strålende idé med skibet, for omkostningerne ved arrangementet. I stedet for 30.000 kr. som oprindeligt budgetteret for mødets afholdelse i Nyborg kom man op på 70.000 kr. for leje af Bornholm. Men som biskop Noth, én af de østtyske deltagere, sagde: Det lønner sig. Lindqvists interview med denne biskop var udmærket tv-journalistik. I særdeleshed var der en god støj i baggrunden under hele interviewet. Det har nok irriteret nogle, men i virkeligheden er det jo den slags ting, der gør en reportage levende, særlig da når det drejer sig om vanskelige religiøse og teologiske emner. De har godt af at blive serveret en gang imellem med en god portion verdslig støj i baggrunden, med skibstelegraf og styrmandsordrer i blæsten som et tegn på kirkens nærvær i verden. Alt for ofte ser man jo teologer begravet i biblioteker og studerekamre. Vi overværede åbningsgudstjenesten, og tv-fotografen sendte os et glimrende overgangsbillede med gudstjenesterummets store kors og den høje radarmast. Vi så kirkeministeren i motorbåden på vej ud til Bornholm. Dejligt at have en minister, der ikke lader diplomatiet gå for meget ud over overbevisningen og initiativet. »Det stivnede mønster fra den kolde krigs tid kan ikke blive ved med at beherske os, hvis den menneskelige fornuft skal råde,« sagde ministeren blandt andet.

Pastor Ib Andersens indlæg

Efter at den kendte tyske biskop Hans Lilje havde redegjort for konferencens indhold havde Lindqvist endnu to interviews, der på en udmærket måde supplerede hinanden. En repræsentant for et religiøst mindretal i henholdsvis Italien og Danmark blev spurgt om de havde fuld religionsfrihed. Den italienske protestantiske præst Carlo Gay mente, der var religionsfrihed i Italien, men at det nok kunne knibe i praksis.

Pastor Ib Andersen svarede som repræsentant for det katolske mindretal i Danmark lige så nuanceret som den italienske pastor: »Efter vore erfaringer har vi total religionsfrihed i Danmark, men religionsfrihed kan jo betyde så meget. For eksempel er folkekirkens økonomiske privilegier jo indlysende.« Det var en glimrende parallel med de to interviews. De har sikkert givet mange danske seere et mere nuanceret billede af kirkens kår som mindretalskirke rundt omkring i verden.

Radioreportagen

Pastor Ib Andersen fik også ordet i en radioudsendelse dagen efter. Ib Andersen udtrykte sin glæde over at have været med om bord som observatør. På et spørgsmål om mødets resultat sagde han: »Her er indtrykket ret blandet. Naturligvis foreligger der et uhyre betydningsfuldt resultat i oprettelsen af en selvstændig konference af europæiske kirker — et sted, hvor repræsentanter for kirkesamfund, der ikke alle er med i Kirkernes Verdensråd kan mødes, og ganske særlig et sted, hvor repræsentanter for kirker i øst og vest kan forhandle med hinanden. Men det har skuffet mig, at konferencens to hovedemner ikke er blevet behandlet ret indgående.« På et spørgsmål om også den katolske kirke kunne tænkes at komme direkte med i arbejdet på den europæiske kirkekonference svarede Ib Andersen bekræftende: »Koncilet vil give de lokale katolske kirker større selvstændighed, og for eksempel kunne det tænkes, at den franske eller andre katolske kirker i Europa vil anmode om optagelse. Nu sender vi en rapport til Rom.« *J.M.*

Ugens tv og radio (25. - 31. okt.)

SØNDAG	20.20	P1	USA - Sovjet. Status 1964. Filosofien bag samfundene.
MANDAG	19.45	P1	USA - Sovjet. Status 1964. Uddannelsesproblemer.
	20.20	tv	Er demokratiets forsvar demokratisk? Studiekreds.
TIRSDAG	19.05	P2	USA - Sovjet. Status 1964. Teknik og industri.
	21.25	tv	Horisont. Udenrigspolitisk magasin.
ONSDAG	16.20	P1	Udkigsposten. Ny serie om piger og drenge i alverdens lande.
	19.00	P2	USA - Sovjet. Status 1964. Landbrugsproblemer.
	20.20	tv	Natteherberget. Skuespil af Maxim Gorkij.
TORSDAG	20.00	P2	USA - Sovjet. Status 1964. Den økonomiske tænkning.
FREDAG	19.30	tv	FN's opbygning. 1.
	19.45	P1	USA - Sovjet. Status 1964. Det kulturelle liv.
	21.20	tv	Filmorientering. Bjørn Rasmussen.
LØRDAG	16.00	tv	Hvad er en melodi. Leonard Bernstein.
	19.30	P2	USA - Sovjet. Status 1964. Menigmands kår.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad 44
30. OKTOBER 1964
112. ÅRGANG

Når rejsen til Bombay har ligget paven så stærkt på sinde, er det uden tvivl, fordi han mener, at denne færd virkeliggør en af koncilets grundlæggende ideer: Kirkens solidaritet med de store masser, der ikke nyder godt af den velstandsbølge, som kendetegner situationen her i Europa. Billedet nedenfor er taget i det Indien, som Paul VI nu vil besøge.

Et lyspunkt i Firenze

Økumenik i Afrika og Indien

Pave Paul VI's rejse til Bombay

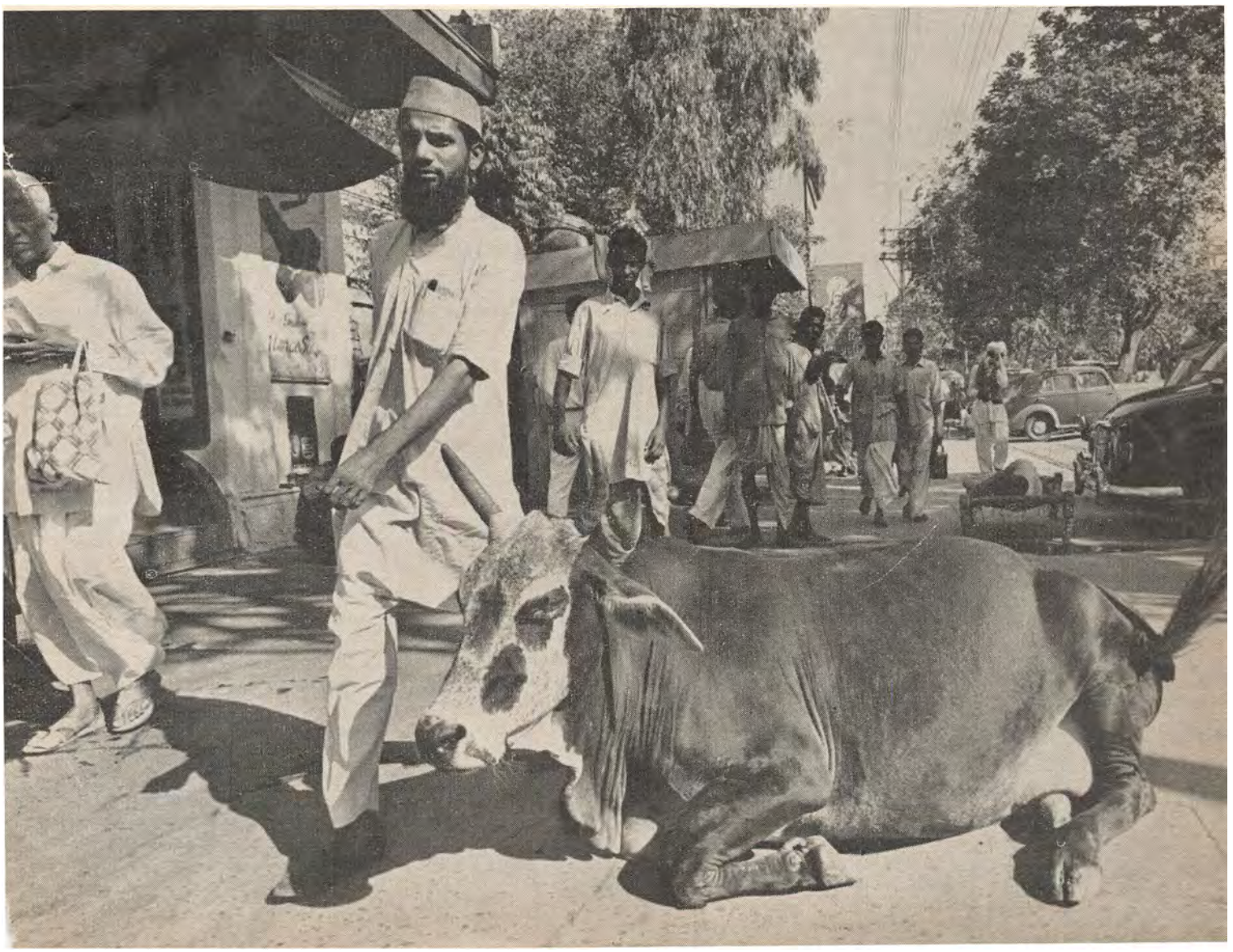

Endelig kom den!

Instruktionen om liturgien offentliggjort

Den nye romerske instruktion angående liturgien blev fredag den 16. oktober overrakt koncilfædrene med flere måneders forsinkelse muligvis på grund af en kompetencestrid mellem det nye liturgiske råd bestående af biskopper fra hele verden og den gamle Rituskongregation. Instruktionen, der er på over tyve sider, er undertegnet af kardinal Lercaro fra Liturgirådet og kardinal Larraona fra Rituskongregationen.

Instruktionen har et dobbelt formål. For det første drejer det sig om at sætte nogle af liturgikonstitutionens artikler i kraft, hvilket flere steder kræver præciseringer angående deres rækkevidde (for eksempel hvad angår modersmål i messen) og en definition af de nye liturgiske strukturer (for eksempel hvordan man holder en Ordets gudstjeneste uden nadver). Men for det andet har instruktionen også til formål at gøre et nyt skridt fremad i den liturgiske reform uden at afvente udgivelsen af et nyt Missale Romanum.

For at fremme menighedens aktive deltagelse i gudstjenesten udstrækkes brugen af modersmålet til næsten alle væsentlige dele af messen — altså ikke kun til læsninger, epistel og evangelium og forbønner, som det allerede er skik og brug i Frankrig og de tysksprogede lande. Alt efter de stedlige forhold kan også Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei, antifonen i indgangsverset, offertoriet og kommunionsverset samt de sungne tekster mellem læsningerne bedes eller synges på modersmålet. Det samme gælder Fadervor, som også i de såkaldte stille messer kan bedes af menigheden sammen med præsten ved alteret, og for ordene ved uddelingen af kommunionen. Derimod forbliver kanon, der bedes i forbindelse med konsekrationen, i det væsentligste på latin. Kun paven, hedder det i instruktionen, kan give tilladelse til brug af modersmålet i disse andre dele af messen. De ansvarlige lokale biskopper kan indføre modersmålet i ritualerne for dåb, firmelse, bodens sakramente og ægtevielsen (selve vielsesordene indbefattet) samt i dele af præste- og bispevielsen. Der er foretaget enkelte mindre ændringer i messens tekst. I trinbønnen udgår salmen »Judica me«. Desuden bortfalder slutningsevangeliet.

Højalteret skal være skilt fra kirkens bageste væg, for at man let skal kunne gå rundt om det, og for at præsten kan fejre messen vendt imod menigheden. Præsten skal stå på et sted, hvor han danner det naturlige midtpunkt for forsamlingen.

Der tales i teksten ikke alene om de nationale bispekonferencer, men også om sammenslutningen af biskopper fra forskellige lande med samme sprog og kultur. De tysksprogede biskopper har som bekendt dannet en konference i forbindelse med koncilet. Alle disse konferencer får mulighed for med en majoritet på to tredjedele af det samlede stemmetal at træffe bindende beslutninger angående liturgien. Dermed er der inden for Kirkens forfatning skabt betingelser for et større åndeligt spillerum. De beslutninger, bispekonferencerne træffer i liturgiske spørgsmål, skal godkendes eller bekræftes af paven. Hver enkelt bispekonference skal indsætte en liturgisk kommission, hvis opgave det skal være at sørge for, at den liturgiske reform bliver gennemført inden for dens myndighedsområde. Man må i denne forbindelse heller ikke glemme bestræbelserne for at fremme bibellæsning, katekese, sjælesorg, kirkemusik og kirkekunst. Endvidere må man ikke glemme det katolske foreningsliv.

Dette er kun nogle af de vigtigste af de mange bestemmelser i instruktionen. Man får af teksten et overordentlig klart indtryk af, hvad det vil sige, at der gennem liturgikonstitutionen er indledt en ny dynamisk proces i den katolske kirke.

»Instruktionen«s bestemmelser træder i kraft på den første søndag i fasten den 7. marts 1965.

KONCILKALENDER

Plenarmøde	Dato		Emne
99.	MANDAG	12.	Alarm på koncilet: Dets frihed trues af manøvrer. 16. kardinaler har appelleret til paven. Koncilet drøfter katolsk aktion. Paven modtager Indonesiens præsident Sukarno.
100.	TIRSDAG	13.	En arbejder — Patrick Keegan fra Katolsk Arbejderaktion taler til koncilet på engelsk. Vi venter på skema 13! Man afslutter debatten om lægfolket og sætter præsterne på dagsordenen.
101.	ONSDAG	14.	Mgr. Gomez, Brasilien, ønsker helt nyt skema om præsterne forelagt på en fjerde samling. Stort bifald.
102.	TORSDAG	15.	Patriarken af Antiokia, Maximos IV, taler på fransk for patriarkatets genoprettelse i Kirken.
103.	FREDAG	16.	Ny liturgiinstruktion endelig offentliggjort. Mgr. Slipyi fra Ukraine angriber latiniseringen af Østkirken.
	LØRDAG	17.	Intet plenarmøde..
	SØNDAG	18.	Paven kanoniserer 22 unge negre og meddeler rejse til Bombay.

En lægmand taler til koncilet

Præsidenten for Katolsk Arbejderaktion, Patrick Keegan, som er en af de læge tilhørere på koncilet, talte for nylig på egne og de øvrige tilstedeværende lægfolks vegne i koncilaulaen. Vi bringer her et uddrag af hans tale:

»Dette skema (om Kirken og den moderne verden) betegner for os et afgørende punkt på vejen i lægapostolatets historiske udvikling. Vi håber oprigtigt, at det samtidig markerer indledningen til et helt nyt stadium i denne udvikling.

Skemaet er det naturlige resultat af den nye selvbesindelse i Kirken, og samtidig er det resultatet af, at både mænd og kvinder efterhånden har opdaget deres ansvar og deres opgave i hele Kirkens apostolat. Alle de lægfolk, der arbejder på de forskellige områder inden for apostolatet, vil hilse den igangværende debat som en betydelig anerkendelse af deres indsats. Selve tilstedeværelsen af det skema, der nu er under debat, er et bevis på, at lægfolkets apostolat ikke er en overflødig eller forbigående modesag....

Ved den almindelige gennemgang af skemaet hørte vi med stor interesse, at kommissionen havde til hensigt at knytte dette skema til andre koncildokumenter, der direkte drejer sig om lægfolket, for eksempel til kapitlet om lægfolket i skemaet om Kirken og til dekretet om meddelelsesmidlerne. Vi imødeser med særlig

spænding diskussionen om Kirken i den moderne verden. Alle disse punkter har stor tilknytning til lægfolkets ansvar og indsats både på det åndelige og på det timelige plan.

Men selv om alle kristne ved dåben og firmelsen er kaldet til apostolatet, må vi se i øjnene, at kun få svarer på denne kaldelse.

Hvordan skal vi gøre det klart for det langt overvejende flertal af katolikkerne, at det er deres apostoliske ansvar at vidne i deres daglige liv, i deres familie, som medlemmer af Kirkens fællesskab og i hele samfundet?

Denne udfordring gælder alle, der er ansvarlige for kristendommens udbredelse — forældre, lærere, præster og ledere af katolske grupper og organisationer.«

Se endvidere koncilkronikken på side 12.

Græsk synode opgiver antiromersk holdning

Den nye synode for den ortodokse kirke i Grækenland (oktober 1964 — oktober 1965) lover, at den vil være mindre fjendtlig i sin indstilling over for Rom end den foregående. (Hvert år i oktober udskiftes biskopperne i den synode på tolv medlemmer, der styrer kirken i Grækenland.) På et af sine første møder, der fandt sted den 8. oktober i år, besluttede den nye synode at forøge antallet af medlemmer i den græske kirkes delegation til den tredje pan-ortodokse konference fra fem til otte. De fem medlemmer, den gamle synode havde udvalgt, er kendt for deres misbilligelse af den økumeniske patriarks holdning, hvad angår en tilnærmelse til Rom. De tre nye udsendinge, biskop Panteleimon af Saloniki, biskop Iakovos af Mytilene og professor Alivizatos, er langt mere åbne over for en kontakt med den romerskkatolske kirke. Biskoppen af Argolis, der ledede den tidligere delegation, skal i denne egenskab erstattes af biskop Panteleimon af Saloniki. Under biskop Panteleimons ledelse kan den græske kirkes delegation meget vel komme til at spille en konstruktiv rolle ved forhandlingerne på den tredje pan-ortodokse konference, der er indkaldt af den økumeniske patriark Athenagoras »for at forberede en dialog med den katolske kirke«. Konferencen skal efter planerne begynde på den græske ø Rhodos den 1. november.

Anglikanere besøger paven

Den 7. oktober besøgte en gruppe på tres anglikanere fra Storbritannien med den anglikanske biskop Luxton af Huron i spidsen pave Paul VI. I sin tale til gruppen sagde paven:

»Vi vil gerne endnu en gang udtrykke vor taknemmelighed og vor påskønnelse af, at den store kristne kirke, De tilhører, har sendt repræsentanter til det økumeniske koncil, der for tiden afholdes i Peterskirken. Sammen med koncilfædrene kan de samlet omkring apostelfyrstens grav lytte til hans ord, der nu som dengang lyder til os: 'Sæt derfor al iver ind på i jeres tro at vise dyd, i dyden indsigt, i indsigten afholdenhed, i afholdenheden udholdenhed, i udholdenheden gudsfrygt, i gudsfrygten broderkærlighed og i broderkærligheden kærlighed til alle... Jeg vil også bestræbe mig for, at I til enhver tid efter min bortgang skal kunne drage jer dette til minde' (2. Petr. 1,5-15).

Vi beder i kærlighed og broderkærlighed for alles genforening, og vi nedkalder over jer selv, jeres familier og jeres kirke vor Guds, Faderens, Sønnens og Helligåndens rigeste velsignelse.«

Søndag den 18. oktober kanoniserede paven 22 unge negre. Samtidig gav han meddelelsen om sin forestående rejse til Bombay. I forbindelse med planerne om rejsen har pave Paul efter sigende nævnt religiøse ledere som Gandhi og Martin Luther King.

Kardinal siger, at pavens ophold i Bombay vil vare 3 dage

Kardinal-ærkebiskoppen af Bombay, Valerian Gracias, har sagt, at paven sandsynligvis kommer til Bombay den 3. december og bliver der tre dage. Man regner foreløbig med, at Paul VI under opholdet vil bo i ærkebiskoppens hus. Pave Paul menes at ville flyve direkte fra Rom til Bombay.

REDAKTIONELT

Den 1. november træder Egon Duvå ud af Katolsk Ugeblads redaktion. Ændrede arbejdsforhold har resulteret i, at redaktør Duvå ikke længere ser sig i stand til at afse den tid, redaktionelt medarbejderskab kræver.

Det er med stor beklagelse, de to øvrige redaktører stryger Egon Duvås navn i kolofonen. Hans journalistiske erfaring og dygtighed har været til uvurderlig hjælp i forsøget på at lave et blad, der taler vor tids sprog.

Der er dog chance for, at Egon Duvå i begrænset omfang vil kunne fortsætte med at yde bidrag til bladet.

KATOLSK UGEBLAD

Paven rejser til Indien

Hvad man allerede anede først på året, er nu blevet bekræftet: *Paul VI's* rejse til Det hellige Land blev ikke den sidste paverejse udenlands. De to rejser har dog forskellig karakter. Selv om paven i Jerusalem mødtes med de ortodokses store gamle mand, patriark Athenagoras, og herved førte en af koncilets bærende ideer ud i livet, var der først og fremmest tale om en personlig pilgrimsfærd.

Med rejsen til Bombay forholder det sig anderledes. Naturligvis må man ikke glemme, at selve formålet med en eukaristisk kongres er at samle sindene om nadverens mysterium, men man kan ikke komme uden om, at også stedet, der er valgt til ramme om kongressen, giver stof til eftertanke. Da den indiske kardinal *Gracias* for nylig gjorde rede for kongressens opgave, understregede han da også, at et af kongressens formål er at gøre en indsats for at fremme forståelsen mellem de forskellige racer, konfessioner og kulturer.

Endnu er en paverejse noget af en sensation, behæftet med alt det besvær og al den ståhej, der kendetegner sensationer. At Paul VI sætter alt dette i gang så forholdsvis kort tid efter sin første rejse viser, at Bombay-sagen ligger ham stærkt på sinde. *Her* er det primære at føre koncilets ideer ud i livet – at give udtryk for Kirkens oprigtige ønske om at komme i direkte kontakt med verden af i dag. Det er i denne forbindelse interessant, at paven i sin tid blev indbudt af en af vor tids ædleste og mest fremtrædende ateister – den store statsmand *Nehru*.

Paven ved, at man ikke kan være part i en realistisk dialog, hvis man sidder i et elfenbenstårn. Man må i kontakt med virkeligheden. Virkeligheden er så mange forskellige ting. Her i Europa er virkeligheden for eksempel i vid udstrækning velstand. I Indien er virkeligheden i vid udstrækning den bitreste nød.

Kongressen i Bombay vil give rig lejlighed til fordybelse i nødvendigheden af begge slags brød: det eukaristiske og det, der skal til for at stille den rent materielle hunger.

Redaktion: Egon Duvå, Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K., tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

På en rejse ned gennem Europa er cand. mag. Ellen Nielsen blevet stillet over for en række påmindelser om, hvor svært det vil blive at få koncilets principper til at trænge igennem.
Men i Firenze oplevede hun dog et gribende øjeblik . . .

Koncilet skrider frem, og fra det begynder ringene så småt at brede sig ud i alle dele af verden. Det at få reformerne ud i lægfolket overalt skal nok vise sig at være den alvorligste og mest møjsommelige ende af den tilsigtede »aggiornamento«, ajourføring, af Kirken.

De vanskeligheder, processen møder i et konvertitland som Danmark, er vistnok for intet at regne i sammenligning med de problemer, der opstår i egne med århundredgamle traditioner, som oven i købet er sammenvokset med sociologiske og politiske. Det bliver nok meget svært at skære i vaner, som har nedfældet sig gennem mange generationer.

Sådanne tanker opstår, når man på tilfældige ophold et par steder sydpå møder Kirken i dens søndagsgudstjenester. Debatten fra de to første koncilsamlinger har ligesom rykket noget i én, så man nu kan se ting, der for ti år siden nok ville være gået mere ubemærket forbi, men som i dag synes påfaldende uevangeliske og choke-

Et lyspunkt i

FIRENZE

rende i deres form, og som derved røber et indre tomrum i de troendes forestillinger om, hvad det hele egentlig går ud på i gudstjenesten, i messen.

Det er måske nødvendigt at sige, at jeg her på enhver måde søger at holde al moralsk forargelse ude, al seen ned på koner, der rasler med rosenkranse, eller præster, som japper liturgien igennem. De gør det, som de har lært, i subjektiv god tro. Det er der ingen grund til at tvivle om. Men Kirken må nu til at lære dem noget bedre. Denne proces er da også i gang mange steder, sikkert også i de tre byer, som er udgangspunktet for nedenstående betragtninger.

I München, hvor jeg ved et tilfælde kom til at overvære kardinal Döpfners messe ved en søsterordens jubilæum og glædede mig over en fyldt kirke og en god prædiken, gik jeg siden på opdagelse i domkirken. Krigen har renset den ud, ser det ud til, og rummet er blevet rent og smukt. Farverne i den abstrakte udsmykning af prædikestolen fandt jeg tiltalende. Her er virkelig et forsøg på at lade kirkerummet tale et moderne sprog. På spørgsmålet om et foto af kirkens indre fik jeg først det svar, at det var så grimt nu, at man ikke ville have billeder af det! Det lykkedes dog at finde et. Når man så fra disse skønne hvælvinger kommer ind i en af de vildeste barokkirker, dukker den måske upassende tanke op i en, at det kunne gavne Kirken, hvis staten gjorde de fleste af disse fortidsmonumenter til museer, som det er sket i Sovjet – NB mod til gengæld at bygge nye rum til gudstjenesten for vor tids mennesker. Det må være frygtelig svært hver søndag at skulle finde Gud i omgivelser, der er så belastede af århundreders ophobning af udsmykning, lad den så være så høj kunst den vil.

På domkirkens boghylde fandt jeg to mærkelige ting, som gav et glimt af Münchens og Bayerns særlige politiske farve. En bunke

»Det må være frygtelig svært at skulle finde Gud i omgivelser der er så belastede af århundreders ophobning.«

(Theatinerkirken, München)

aviser var fremlagt til salg. Ikke noget religiøst blad, heller ikke noget Münchenerblad: *»Neue Bildpost«* er en »avis for enhver«. Jeg tog et nummer fra 10. maj, som lå øverst, og læste et stort interview med den omstridte fhv. minister Franz-Josef Strauss, som naturligvis rasede mod Sovjet og tvivlede på den fredelige sameksistens, foruden andre højreorienterede politiske artikler og desuden et par religiøse og underholdende opsatser. Kan det virkelig være en kirkes opgave at sælge politiske blade fra sin boghylde, eller var aviserne lagt der uden tilladelse? Der lå også en Fatima-brochure (med kirkelig trykketilladelse): »På højeste tid at vide dette!«. Tonen var ubehagelig, med beskyldning mod dem, der ignorerede »Guds budskab gennem Maria i Fatima«, for at tage stilling imod Gud. I opremsningen af tidens tragedier savnedes ganske en hentydning til de 6 millioner jøder i gaskamrene... Bøn for freden kan vi naturligvis alle være med i og ligeså for synderne – men hvorfor særlig for Ruslands? Der skal da nok være en hel del i USA også. Og hvorfor skal folk sende deres navn og adresse til Regensburg – er det til et hemmeligt kartotek?

Næste station var en lille alpeby i Østrig. Lille, men kirken fyldtes til sidste plads to gange hver søndag formiddag. Tilsyneladende et katolsk idealsogn. Salmesangen ville have frydet enhver nordisk protestant. Gregoriansk højmesse bruges sjældent, sagde sognepræsten senere. Kyrie recitеres, men hverken Gloria eller Credo. I øvrigt var man mere fremskredne end vi i Danmark: Alt læstes på tysk af en ekstra præst. *Under* slutningsevangeliet oplæste samme præst imidlertid til ens forfærdelse en række meddelelser om næste uges gudstjenester!

Jeg lånte en nylig udkommet messe- og bønnebog (1958). Den var indrettet efter det mærkelige princip, at der indledtes med faste- og påsketid, derefter fulgte pinsen og sommeren, og endelig advent og jul som afslutning. Tanken at følge året i naturen er måske nærliggende i et bjergland, men fremmer det egentlig forståelsen af troens mysterier? Og den individualistiske jeg-centrethed: ligesom i vore danske bønnebøger siges der meget »jeg« og mindre »vi«. For første gang hæftede jeg mig ved, at præsten jo også i den latinske tekst siger »jeg« ved brødets frembærelse, men »vi«, når det siden gælder kalken. Måske har det en historisk forklaring. Og så møder man i en ellers så smukt redigeret bønnebog dette taktløse og uhøflige »hl.«, som ikke engang Helligånden skånes for, mens der dog er fundet plads til at skrive ordet helt ud i »Heilige Maria«.

Megen latin er der ikke tilbage i den østrigske messebogs tekst, så her vil den fuldstændige indførelse af tysk (man kan ikke sige modersmålet, for i alle alpebyer tales der jo dialekt) næppe volde kvaler, undtagen altså hvis salmerne skal have mindre plads. Sognepræsten viser mig den meget smukke nye tysksprogede liturgioversættelse, som Herder har udsendt, og som han glæder sig til at anvende.

På mit spørgsmål om individualismen blandt bønder og håndværkere i sådan et lille bjergsamfund, der har ligget isoleret i århundreder, indrømmer præsten, at en omstilling kan blive svær – de »indfødte« sognebørn vil for eksempel ikke have noget at gøre med de mange tilflyttede arbejdere, som den voksende industri kræver, og som er tilbøjelige til at glide væk fra Kirken, når de rejser fra deres hjemegn. Denne situation må genfindes i utallige sogne på disse kanter. Ærkebiskoppen af Innsbruck har da også opfordret katolikkerne til at vise mere åbenhed – ikke stå sammen i en lukket kreds med ryggen imod verden, men med ryggen indefter og armene åbne ud mod andre mennesker.

Østrig er et næsten totalt katolsk land. Der ringes med kirkeklokker i et helt utroligt omfang. Alligevel er det en stor bekymring for sognepræsten i den lille alpeby, at folk i stigende grad mener at kunne nøjes med den borgerlige vielse i stedet for den kirkelige. Jeg tænker på, hvad en kirkelig sociolog har sagt: Denne borgerlige vielse er jo kun et ydre vidnesbyrd om, at mennesker allerede er gledet fra Kirken. Skredet er sket *forinden*. Det ville være der alligevel, selv om de unge af hensyn til skik og brug lod sig vie i Kirken. Det er et andet sted, der må sættes ind.

Fortsættes side 8

»Krigen har renset ud... og rummet er blevet rent og smukt.«

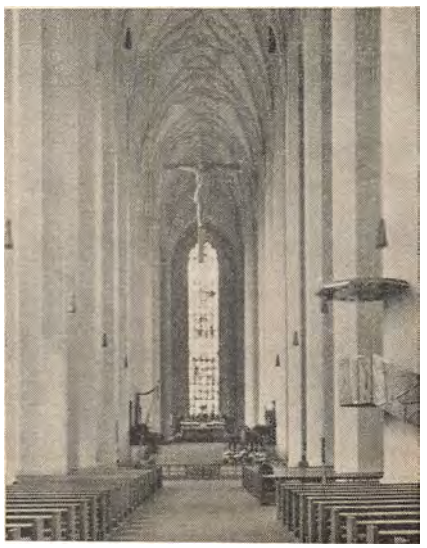

IKKE BLOT DEN KÆMPENDE KIRKE

Tilbedende helgener. (Udsnit af Fra Angelicos dommedagsbillede.)

I trosbekendelsen bekender vi vor tro på de helliges samfund, de kristnes samhørighed, fordi vi i dåben har fået det samme kald, den samme tro, – »ét håb, én herre, én tro, én Gud, alles Fader« (Ef. 4,4-5).

Men de helliges samfund omfatter ikke blot de kristne, der nu i dette liv prøver at virkeliggøre deres kristne kald. Til de helliges samfund hører også vore afdøde. Kirken er ikke blot den kæmpende Kirke her på jorden, men også den lidende og den triumferende Kirke. Vi har samhørighed med de kristne, der lever i Guds salighed, og med alle dem, der er på vej hjem til livets fylde i Gud.

Hvad forstår vi ved Skærsilden? Går vi ikke alle rundt med mere eller mindre forkerte forestillinger, – vi er måske præget af kunstens fremstillinger, tænk blot på vore landsbykirkers kalkmalerier, hvor middelalderens rige fantasi har haft frit spil.

Og dog er læren om Skærsilden et dogme, vi *lever* i vort daglige kristne liv. Under hver messe beder vi for vore afdøde.

Hvad lærer Kirken os da om Skærsilden? – Luther forkastede i sin tid læren om Skærsilden, fordi han hævdede, at dette dogme var uden bibelsk grundlag. Og vi må indrømme, at et nøjere studium af de bibeltekster, man i reglen trækker frem som argumenter, ikke er tilstrækkelige som bevisførelse, hvis de tages isoleret. Men hvad vi finder i Bibelen, er overbevisningen om, at vi kan hjælpe de afdøde med vor forbøn. Og bønnen for de afdøde er meningsløs, hvis man ikke tror på Skærsilden. Kirken har lige fra begyndelsen levet dette dogme, men først langt senere er det blevet defineret som en trossandhed. Hvad er da Kirkens lære herom?

Kirken lærer: – at de troende, som dør i Guds nåde, men som er syndere, må sone deres synder efter døden,
– at de levende troendes forbønner, og især det hellige messeoffer, kan mildne denne sone,
– at de hellige sjæle, som er blevet renset enten i dette liv eller efter deres død, modtages ufortøvet i Himlen.

Dette er i få ord Kirkens lære om Skærsilden, og hvad vi ellers måtte høre om Skærsilden, hører i bedste fald hjemme i de private åbenbaringer, som vi ikke er forpligtede til at tro på, eller – hvad værre er – i en religiøs folklore.

Når vi taler om Skærsilden, om den rensende ild, bør det jo opfattes symbolsk. Den er jo ikke et sted, men en *tilstand,* hvor sjælen renses. Vi er skabt i Guds billede, vi er i dåben blevet lemmer på Kristi mystiske legeme, men ved vor egen skyld er Guds billede i os blevet sløret, måske tilsmudset. Dette billede skal igen stå klart i os, førend vi skal se Gud ansigt til ansigt i den himmelske herlighed. Ved vor synd har vi sagt nej til Guds kærlighed, vi har krænket Guds retfærdighed. Gud har tilgivet os, men vi skal sone, førend vi kan modtage hans belønning, livet i det himmelske Jerusalem. Og lidelsen kommer dels fra erkendelsen af vor synd, fordi vi da vil se den, som Gud ser den, – og ligger dels i selve længslen efter Gud. Skærsilden er ikke en straf eller en hævn fra Gud, men den tilstand, hvor sjælen i længsel

Fortsættes næste side

vender sig hen mod Gud, sin Skaber og Frelser.

Har Kristus da ikke ved sin død sonet verdens synd, *vor* synd. Jo, men vi er mennesker, der af Gud er fundet værdige til at bære et ansvar: at tage imod eller at afslå denne frelse, som er opnået ved Kristus alene. Vort personlige ja til frelsen kan være mere eller mindre fuldkomment. Men fordi vi i dåben er blevet indlemmet i Kristi mystiske legeme, er vi alle ansvarlige for hverandre. Paulus siger: »Enhver skal bære sin egen byrde,« men han tilføjer straks: »Bær hverandres byrder, således opfylder I Kristi lov.« (Gal. 6. 5,2). Og vort fællesskab hører ikke op ved graven. Den stridende Kirke er ansvarlig for den lidende Kirke. Og det er ved vor forbøn for de afdøde, at dette fællesskab udtrykkes i Kirken, hvor Kristus fortsætter sit frelsesværk.

Vi må dog aldrig glemme, at det er Kristus alene, der giver værdi til den bod, som Kirken bærer frem for Gud. Vor forbøn føjer intet til Kristi kors, men det er Kristi kors, der fortsætter sit forløsende virke i Kristi mystiske legeme. Det er ikke for at ændre Guds plan, vi i Kristi navn beder for de afdøde, der er på vej hjem. Men vi beder for at opnå, hvad Gud har besluttet at virkeliggøre ved vor bøn. Og Gud, der ønsker at bruge os som sine redskaber i sit frelsesværk har kun ét ønske: at alle hans børn skal komme hjem.

Vor bøn bør være: Herre, giv dem den evige hvile og lad det evige lys lyse for dem. Skænk dem saligheden, lysets og fredens bolig. Gennem vor bøn virkeliggør vi Kirkens fællesskab, vi er os vort ansvar bevidst overfor dem, som er gået forud for os mærket med troens tegn og gennemtrængt af håbets dyd. – Og andre vil følge, som vil bede den samme bøn for os, – indtil den dag, hvor »det ny Jerusalem skal komme ned fra Himlen fra Gud, rede som en brud, smykket for sin brudgom« (Johs. Åbenb. 21,2), – indtil den dag, hvor Gud er alt i alle.

V.H.

Et lyspunkt i Firenze

Fortsat fra side 6

Og nu Italien. Vi er jo mange, der har fået flere chok over italiensk katolicisme i årenes løb. Men når lyset fra koncilet nu falder på de fænomener, man stadig møder dernede, kommer nye grelle ting frem.

Firenze er en af de byer, hvor danske turister er flest, også ikke-katolske. Det kan blandt andet konstateres, når man står ved Niels Stensens sarkofag, et af de mest gribende øjeblikke, der kan opleves i denne by. Mellem de mange små sedler med bønner om hjælp og tak på italiensk ligger der andre med den blufærdige påskrift »hilsen fra« danske på besøg. Det er næsten, som om Steno er det levende midtpunkt i den ellers så døde renæssancekirke San Lorenzo.

Går man nu sidst på eftermiddagen til messe i en af de store kirker, hvad venter der så? Lad os for en gangs skyld se bort fra afliringen af rosenkranse (på latin) af de fromme, men snakkende og nysgerrige damer. En præst læser stille messe, mens en anden kommenterer på italiensk. Udmærket. Præfationen, der ikke oversættes, efterfølges ved alteret af »Sanctus, sanctus . . .«, – og netop dette øjeblik griber den kommenterende præst til imens at meddele de tilstedeværende, hvilke gudstjenester og kirkelige fester den næste uge vil bringe! Efter messen kommer så det, der synes den egentlige højtidelighed, nemlig den sakramentale velsignelse med tre præster i stort skrud og masser af lys på alteret. Og nu chok'et: da monstransen er stillet frem, knæler de tre præster, og en af dem beder – ikke til Kristus i sakramentet, men til den hellige Anna, hvis festdag det er, og derefter til den hellige Dominikus, som også snart skal fejres . . .

Er der en sammenhæng mellem denne forskubbelse af opmærksomheden fra det centrale hen på barnlige og kuriøse detaljer og så det ghettoagtige ved hele optrinet? Det minder om en lille sekt samlet om sine selvlavede ritualer, bortset fra den manglende respekt for Guds ord og for den hellige handling. Man konstaterer det komplette fravær af noget, der kunne give udtryk for, at der er en forbindelse mellem det, som foregår ved alteret, og så den store moderne verden udenfor med dens problemer og kampe og sejre, dens vej fremad i historien. Hvis italienske arbejdere og intellektuelle vender dette ryggen, er det ikke uforståeligt.

Det er synet på verden og livet, der er blevet et andet end i middelalder og renæssance. Vor tids mennesker kan nok frygte atombomben og krigen, men vi nægter at se verden som en »tårernes dal«, og så skøn »Salve Regina«, sunget på latin, kan være, så helt ude af takt med vor nutidige religiøse følemåde er denne bøn, at den burde fuldstændig omredigeres, så vel som en hel mængde andre superindividualistiske, selvoptagne, småtskårne og negativt-pessimistiske bønner, vi også her i Danmark er henvist til, så snart det ikke drejer sig om selve messeteksterne.

Hvorledes skal da vi og navnlig katolikker i de traditionstyngede mellem- og sydeuropæiske samfund komme ud af denne ghetto af saneringsmoden folklore? Vi kan jo ikke ønske, der skal renses ud med bomber som i Münchens domkirke eller ved voldelig kirkeforfølgelse. Vi er nødt til at gå frem med varsomhed, og som kardinalærkebiskoppen af Wien, Franz König, nylig sagde: »Vi må ikke

Fortsættes side 14

OVER HELE LANDET

Sankt Knuds Gilderne

DERES BIDRAG
ER
AFGØRENDE
FOR
KIRKENS TRIVSEL

OFFERDAG

SØNDAG

1. NOVEMBER

Det økumeniske arbejde i u-landene

Der er blomstring at spore i det økumeniske arbejde i udviklingslandene. Og hvor brændende nødvendig en stærkere tilnærmelse mellem de kristne kirker er netop her, fremgår med al ønskelig tydelighed af en udtalelse af den indiske folkeleder, dr. Ambedkar.

Dr. Ambedkar er en af de mest indflydelsesrige personligheder blandt Indiens ca. 60 millioner kasteløse og andre tilbagestående befolkningsgrupper. Hans ønske var at frigøre disse grupper for hinduismen, der havde undertrykt dem gennem årtusinder, og give dem en anden religion. Det havde været naturligt, om han havde valgt kristendommen, for ingen har gennem de sidste årtier gjort så meget for netop disse befolkningsgrupper som de kristne.

Men dr. Ambedkar førte sine tilhængere til buddhismen. Hans begrundelse kendetegnede det billede, kristendommen frembyder i Indien:

– I dag har vi kasteløse et fællesskab, der rækker over hele Indien. Vor enhed er vor styrke. Kan den kristne kirke byde os den samme enhed? Kunne vi fortsat bevare et virkeligt fællesskab i den.

Dr. Ambedkar havde klart set, at de kasteløse i katolske områder af Indien ville blive katolikker, i protestantiske områder protestantiske, o.s.v. – og til slut ville han stå med en tilhængerskare, der var splittet.

Nu kan man vel næppe antage, at denne begrundelse er den fulde sandhed bag dr. Ambedkars valg, men den fortæller dog en del om trosspaltningens dybe tragedie i Indien og i talrige andre missionslande. I årevis er evangeliet blevet forkyndt, fra hvert af dets sider er der blevet tegnet et billede af menneskelig forening og kærlighed. Men de mennesker, kristendommen forkyndtes for, så kun adskilte, rivaliserende grupper netop inden for kristendommens rammer.

Intetsteds er derfor økumenisk forståelse mere påtrængende, end i missionsmarken. Hvis man ikke modigt kaster sig over denne opgave og går i gang med at løse den, mangler en yderst nødvendig forudsætning for missioneringen totalt.

Man må ikke vente, problemerne lader sig løse i en håndevending. Ved Kirkernes Verdensråds samling i New Delhi i 1961 udtalte ærkebiskoppen af Calcutta, Vivian Dyer, som i øvrigt året efter afgik ved døden:

– Her i Indien træder det økumeniske arbejde med protestanterne endnu sine børnesko. Faktisk må man sige, at det indtil for kort tid siden slet ikke har eksisteret.

Og Dyer lagde ikke skjul på sin mening om årsagen til denne langsomhed. Han sagde senere i sit foredrag:

– Den væsentligste hindring for et virkningsfuldt økumenisk arbejde er mangelen på kendskab til og interesse for spørgsmål, der angår ikke-katolske kristne, navnlig med hensyn til økumeniske spørgsmål, hos såvel kirkelige som lægmænd.

Det er skarpe ord, men man skal ikke lade sig forskrække af dem. Det er klart, at det i missionslandene *må* vare længere end normalt, før nye tanker skaber lydhørhed, dels fordi man er mere eller mindre isoleret fra moderkirken, dels fordi traditionelle tanker hænger mere hårdnakket fast. Og hertil kommer, at økumeniske spørgsmål i et land som Indien er mere komplicerede end for eksempel i Europa, fordi man ikke blot står over for gamle, kirkelige fællesskaber som anglikanere eller lutheranere, men ofte også aggressive sekter, der er lige så radikalt forskellige fra katolikker som fra protestanter.

I disse komplicerede spørgsmål, der sædvanligvis kræver løsning midt i en atmosfære af afstande, som har hersket i årevis, må man ikke mindst lægge vægt på meningsdannelsen gennem præstetidsskrifter og almindelige katolske blade, og det er glædeligt at konstatere, at tonen og indholdet i den katolske presse i almindelighed befordrer den økumeniske holdning.

Af størst betydning er vel nok arbejdet i præsteseminarierne. På et indisk seminarium – midt i et område, hvor spændingen mellem katolikker og protestanter tidligere var meget udtalt – samarbejder man i dag om talrige problemer, som jo ofte er de samme. På flere seminarier holdes kurser om økumeniske spørgsmål, og på visse steder »udveksles« forelæsninger de kirkelige retninger imellem.

I Poona, Indien, er der regelmæssige møder mellem de anglikanske Cowley Fathers og katolske professorer. I forskellige, indiske områder er der et særdeles nyttigt samarbejde i gang om moralundervisning af ikke-kristne elever i kristne skoler.

Særlig betydningsfuld er kontakten under den fælles bedeuge i januar, der i forskellig form gennemføres i stadig flere landsbyer. I missionsområdet Ahmednagar i Indien har missionærer fra forskellige konfessioner sluttet sig sammen i en slags forening, der regelmæssigt mødes for at drøfte

Hvor brændende nødvendig en stærkere tilnærmelse mellem de kristne kirker er netop i u-landene, fremgår med al tydelighed af en udtalelse, som en indisk folkeleder er kommet med. Men heldigvis er der en blomstring at spore ...

spørgsmål af fælles interesse og for at bede sammen. Det er et vældigt fremskridt i et område, hvor voldsomme spændinger mellem katolikker og protestanter før hørte til traditionerne.

▪

Omend der er lang vej igen, giver ovenstående eksempler på det økumeniske arbejde i Indien et billede af den blomstring, der her er i gang. Eksemplernes tal bliver netop i disse år flere og flere, og der er al grund til at tro, at forståelsens og den gensidige agtelses ånd med tiden vil slå igennem.

Denne formodning styrkes af den vilje, der kom til udtryk ved en præstekonference i Allahabad i Nordindien i marts 1963, hvor fem katolske biskopper og 65 præster deltog. Det var betegnende for konferencen, at man havde anmodet to protestantiske gejstlige om forelæsninger om, hvad protestanterne ventede sig af koncilet.

Ved konferencen kom man bl.a. ind på de mere praktiske sider af årsagerne til spænding mellem katolske og protestantiske missionærer, herunder ikke mindst den hyppige klage over »tyveri af sjæle«, for eksempel ved at katolske missionærer trænger ind i protestantiske områder for at hverve konvertitter. Der kan være mange grunde til, at protestantiske indere konverterer til katolicismen og omvendt, men for at nå nærmere til forebyggelse af eventuelle misforståelser i den forbindelse, nedfældede man en række grundsætninger, som naturligvis ikke kan *kræves* gennemført, men som i det mindste fortæller om en kreds af missionærers opfattelse.

I grundsætningerne opfordres naturligvis først og fremmest til et samarbejde med andre konfessioner, hvor dette overhovedet lader sig praktisere. Det påpeges desuden, at hvor spændinger og konflikter skulle opstå, må disse løses i gensidig forståelse og ikke for offentlighedens åsyn. For den ikke-kristne verden bør alle kristne stå som en enhed. Og, siges det, og det må betragtes som et meget væsentligt punkt, missionæren bør betragte sin opgave som værende blandt ikke-kristne. Kun hvis han direkte anmodes om at optage en protestantisk kristen i den katolske kirke, bør han se det som sin opgave – og det bør i så fald ikke ske bag ryggen af den protestantiske missionær!

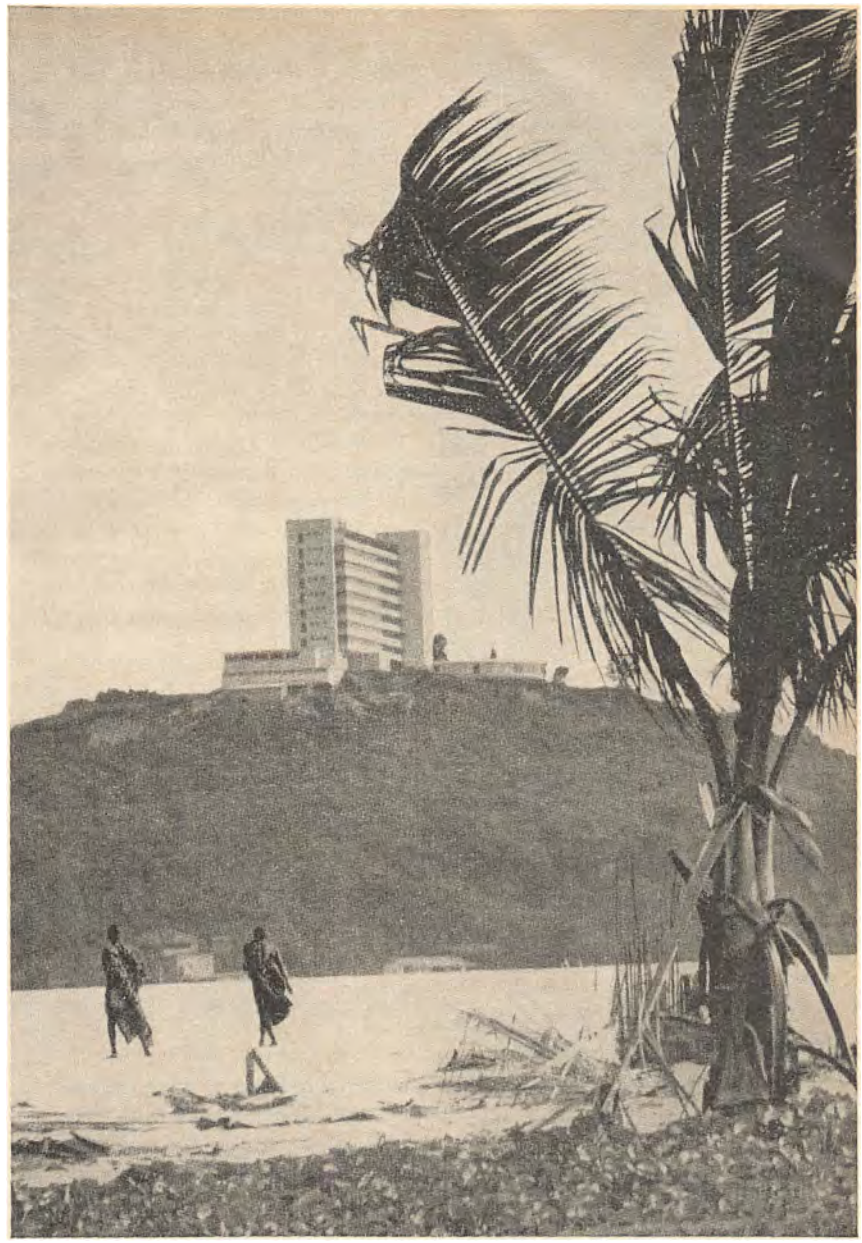

Lever kirkerne op til deres ansvar i disse vanskelige tider, hvor gammelt brydes med nyt?

I Afrika har den omstændighed, at kolonisystemet ofte monopoliserede eller protegerede bestemte konfessioner, kun virket skærpende på den gensidige mistillid, der i årevis har hersket i missionsarbejdet. Vanskelighederne ved at få et økumenisk arbejde i gang her, har altså på ingen måde være mindre, men en række eksempler viser alligevel gennem de sidste år, at man gør sig forenede anstrengelser. Eksemplerne er hentet i Kamerun, men kunne for så vidt også gælde for en række andre afrikanske stater.

Fra katolsk side blev det økumeniske arbejde først praktiseret i mindre, religiøse samfund, som det for eksempel var tilfældet i præsteseminariet i Yaoundé/Otele, hvor man fra 1950 regelmæssigt har deltaget i verdensbedeugerne for de kristnes enhed.

Et forsøg på også at sætte det økumeniske arbejde i gang i offentligheden bestod deri, at seminaristerne om søndagen i bedeugen besøgte alle Gudshuse i Yaoundé for der at bede om religiøs enhed. I starten stødte denne økumeniske »valfart« naturligt på mistro og ringe forståelse, og i øvrigt ikke blot hos de anderledes troende, men også ofte hos seminaristerne selv, som kviede sig ved at betræde »det reformerte tempel« eller ved i moskeen at anråbe Abrahams Gud.

Fortsættes side 15

Kardinal Döpfner

Ikke koncilkrise, men...

der kunne være blevet det, hvis ikke 17 kardinaler havde handlet resolut

Rom, den 16. okt.

Under en relativt rolig overflade fortsætter koncilet nu med en bevæget uge bag sig, hvor det var ved at trække op til torden. Verdenspressen har i mellemtiden — i meget forskellige tonearter — berettet om de begivenheder, der har udspillet sig bag kulisserne. Herunder må bemærkes, at den romerske presse i almindelighed har bestræbt sig på en meget saglig fremstilling. Det var sikkert overdrevet at tale om »koncilkrise«, om teaterkup og lignende. På den anden side går det heller ikke an at ville gøre det hele til noget harmløst. Man må ganske åbent lægge fingeren på det ømme sted: De begivenheder, hvorom sagen drejer sig, kunne let have ført til en alvorlig krise for koncilet selv og for hele verdensoffentligheden, om ikke en række højt ansete kardinaler i en skrivelse til paven havde grebet hurtigt og energisk ind. Dette kan og må fastholdes.

Lad os kort sammenfatte begivenhederne i deres væsentligste træk og for så vidt, man har kunnet få dem bekræftet: Sidste fredag modtog kardinal Bea i enhedssekretariatet fra koncilets generalsekretær to breve, som denne havde skrevet efter henstilling fra statssekretæren, kardinal Cicognani, og som man påstod også efter ønske fra paven. Heri gav man enhedssekretariatet pålæg om at indføje erklæringen om jøderne og de ikkekristne i kirkeskemaets andet kapitel i væsentligt afkortet form. Erklæringen skulle derfor endnu en gang omarbejdes af en blandet kommission bestående af medlemmer af den teologiske kommission og fra enhedssekretariatet. Det andet brev omhandlede erklæringen om religionsfrihed, og det forlangtes, at også dette dokument på ny skulle omarbejdes og det endda af en kommission på 10 medlemmer, hvoraf de fire første var nævnt (kardinal Browne, dominikanernes generalmagister, P. Fernandez, biskop Lefebvre — ikke kardinal Lefebvre, som man først fejlagtigt havde meddelt — og biskop Colombo) og hvis seks øvrige medlemmer skulle hentes fra den teologiske kommission og fra enhedssekretariatet.

Man forstår, at denne meddelelse fremkaldte overordentlig opstandelse, ja ligefrem et chok og dette så meget mere, som det snart sivede ud, at man ved denne afgørelse hverken havde taget hensyn til moderatorerne eller koncilets præsidium, ja, at disse to myndigheder overhovedet intet vidste om afgørelsen.

Allerede lørdag aften forsamledes en række kardinaler i det tyske præstekollegium på Via dell'Anima hos kardinal Frings og forfattede et brev til paven. Brevet begynder med ordene »Magno cum dolore« d.v.s. »Med stor smerte«. Heri beder de tillidsfuldt paven om, at »koncilets rettigheder må bevares helt og fuldstændigt«. En forkortelse af erklæringen om jøderne ville fratage koncilets stillingtagen til dette dokument enhver betydning, medens forholdsreglerne mod erklæringen om religionsfriheden ville resultere i et negativt resultat i betragtning af flere af de udpegede kommissionsmedlemmers indstilling. Hvad brevets underskrivere angår nævnes 17 navne, heriblandt kardinalerne Frings, Döpfner, Silva Henriques, König, Liénart, Lefebvre, Alfrink, Ritter og Meyer. Resultatet af skrivelsen lod ikke vente på sig. Allerede tirsdag aften bredte sig som en løbeild efterretningen om pavens afgørelse: Erklæringen om jøderne skulle *uforkortet* overføres til kirkeskemaets andet kapitel. Ved udførelsen af dette arbejde skal medvirke medlemmer af den teologiske kommission. Dokumentet om religionsfriheden skal forblive i enhedssekretariatets hænder og uforandret bibeholdes som et tillæg til skemaet om de økumeniske spørgsmål. Dette er i korthed de ydre fakta.

Naturligvis stiller man sig det foruroligende spørgsmål om den personlige baggrund for dette intermezzo, og hvad det faktisk betød. Lad os tage det andet af disse to spørgsmål. Det er det letteste at besvare. Saglige og andre motiver synes på sælsom vis blandet ind imellem hinanden. Hvad jødespørgsmålet angår, var det kendt, at der fra arabiske staters side blev udøvet et massivt tryk i Vatikanet mod erklæringen, og at biskopper fra disse stater på koncilet havde advaret mod de mulige politiske følger af erklæringen. Her forelå altså faktisk et problem, der åbenbart ikke blev taget let i pavens statssekretariat. Situationen tegnede sig anderledes, hvad angår erklæringen om religionsfrihed. Her var der tydeligt tale om et forsøg på fra en lille (kurial) gruppes side at udhule eller undergrave et dokument i sidste øjeblik, efter at det allerede med held var passeret igennem plenarforsamlingen. Dette forsøg var sket ad lidet gennemsigtige veje. At alt dette skete under en uden tvivl falsk påberåbelse af pavens vilje, gjorde manøvren endnu pinligere, og giver indtryk af virkelig obstruktion mod koncilet og dets altovervældende flertal. Dette indtryk forstærkes ved en række andre manøvrer i baggrunden, der er lige så lidt opmuntrende. Således er liturgirådets dekret, der allerede for flere måneder siden lå færdigt til offentliggørelse, og som indeholder en række bestemmelser angående iværksættelsen af koncilkonstitutionen om liturgien, først blevet offentliggjort i dag.

Fortsættes side 13 nederst

Kardinal Frings, i hvis lejlighed det vigtige møde blev holdt.

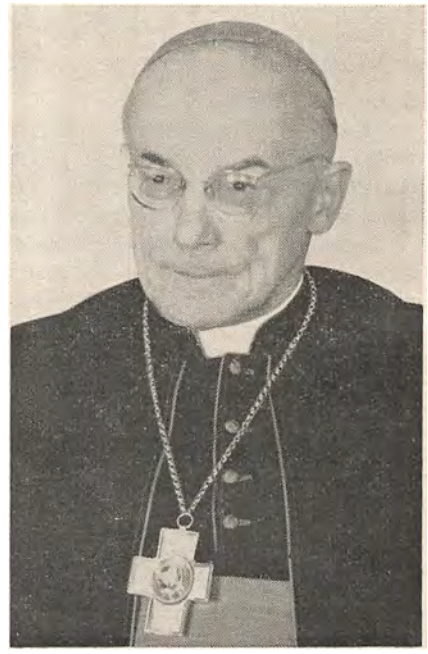

HUN SKRIVER OM FORNYELSEN

GUNNEL VALLQUISTS KONCILDAGBOG PÅ DANSK

Vi har tidligere omtalt den svenske katolske journalist, *Gunnel Vallquists* »Dagbok från Rom«, hvori den velorienterede dame med megen sans for atmosfære skildrer Vatikankoncilets bevægede forløb. Bogen om 1. samling er blevet fulgt op med én om 2. samling, og en beretning om 3. samling er under forberedelse.

Gunnel Vallquist er den eneste skandinaviske katolske journalist, der har fulgt koncilet på stedet. Hun er ikke neutral i kampen mellem de kræfter, der brydes. Hun er tværtimod en lidenskabelig reformernes forkæmper.

Indtil videre må man imidlertid regne med, at »Dagbok från Rom« er selve værket om det andet Vatikankoncil fra skandinavisk hånd, og det må derfor hilses med glæde, at Sankt Ansgars Forlag har påtaget sig at udgive bøgerne.

Man har på dansk foretrukket at udgive bøgerne under fællestitelen »Gunnel Vallquist: Det andet Vatikankoncil«. Oversættelsen er foretaget af *Tove Rasmussen*, og om kort tid udkommer bogen om første samling. Derefter udkommer »Anden samling« (foråret 1965) og »Tredie samling« (efteråret 1965).

Den almindelige bogladepris er pr. bog kr. 24,00, men det er dog lykkedes kredsen »Koncilskrifter« at sikre danske katolikker disse bøger til en særpris ved indtegning som medlem af kredsen. Man får på denne måde bøgerne til ca. 3/4 af bogladeprisen.

▪

Der er ikke så forfærdelig mange katolikker i Danmark, og alligevel er der her på bjerget noget af en tradition, hvad angår værdifuld katolsk litteratur på vort modersmål. Sankt Ansgars Forlag sørger nu for, at denne tradition videreføres.

Man bør ikke dramatisere disse hændelser. Jeg var forbavset over flere kendte ikke-katolske koncilobservatørers bedømmelse heraf de sidste dage. De udtalte sig klogt og sindigt, idet de ikke fandt sådanne kritiske øjeblikke usædvanlige på en koncilsamling, men derimod udtryk for en modenhedsprøve, som koncilfædrene i dette tilfælde på eftertrykkelig vis er blevet sat på. Hvad angår den løsning, der er blevet truffet vedrørende erklæringen om jøderne er den helt igennem forsvarlig, idet man understreger erklæringens teologiske og ikke-politiske karakter ved at indføje den i skemaet om Kirken. Det er ganske vist i øjeblikket endnu ikke helt til at overskue, hvordan man i praksis skal foretage denne indføjelse uden at dokumentets indhold bliver forkortet. Her bliver der stillet de teologiske eksperter en ikke helt let opgave, som man kun må håbe, de kan finde en overbevisende løsning på.

Det er min overbevisning, at man til slut må turde sige, at koncilet er kommet igennem disse kritiske dage uden at lide overlast. Måske har det netop i disse timer først rigtig vist sin kollegiale styrke og rusket op i de trætte. Således tyder mange tegn allerede nu på, at vi går ind i en endnu livligere anden fase i denne samling. Samtidig er det uløste problem med kuriereformen pany rykket ind i billedet med forstærket vægt. Man sporer hvad dette angår en tydelig bekymring hos koncilfædrene og anstrengelser for at nå frem til et eller andet resultat inden koncilets definitive afslutning. Uden tvivl vil udnævnelsen af et bispesenat formå at skabe en betydningsfuld begyndelse til en løsning. Men der er virkelig særdeles mange spørgsmål — af hvilke også koncilets resultater i praksis vil afhænge — der endnu venter på en løsning.

Et manuskript afleveret i tide kan få en god placering. Et manuskript afleveret for sent får i bedste fald en tilfældig placering.

Igen i 1965 arrangerer vi for katolikker en

PÅSKEREJSE

med fly til

DET HELLIGE LAND

Scanair DC-7C fra SAS

Rejseleder: Viceprovincial for dominikanerordenen i Norden, pater P. Grégoire O.P., Ordrup

Da man på grund af de israelske og skandinaviske luftfartsmyndigheders forbud ikke kan flyve med charterfly til Israel går rejsen i 1965 til

Ægypten: *Cairo* (Nationalmuseet, Salah el-Din citadellet, Alabastmoskeen, Khan al-Khalil bazarerne m.m.), *Pyramiderne* og *Sfinxen.*

Jordan: *Jerusalem* (Via Dolorosa, Den hellige Gravs Kirke, Tempelpladsen, El Aqsamoskeen, Klippemoskeen, Grædemuren, Palæstinske Museum, Oliebjerget, Pater Nosterkirken, Getsemane Have m.m.), *Nablus* (Jakobs Brønd, Samaritanske Synagoge m.m.), *Sebaste, Betlehem* (Fødselskirken, Rakels Grav, Hyrdernes Mark m.m.), *Jordanfloden, Jeriko, Tell es Sultan, Døde Hav, Khirbet Qumran* m.m.
Langfredag deltagelse i processionen ad Via Dolorosa.

Syrien: *Damaskus* (Lige Gade, Ananias' Hus, Ommayad moskeen m.m.)

Libanon: *Baalbek, Beirut.*

Athen: Rundtur i byen, besøg på Akropolis og frokost i Piræus.

5. april til 20. april — kr. 2.675,-

I PRISEN ER INKLUDERET: Flytransport Kastrup-Cairo-Jerusalem og Beirut-Athen-Kastrup. Ophold på 1. kl. hoteller med helpension. Alle udflugter og rundture, visum, alle lufthavnsafgifter (også i Kastrup), syge- og hjemtransportforsikring samt alle entréafgifter. Ikke inkluderet er: Drikkevarer til måltiderne.

Forlang program hos

ABSALON

NORDISK KRISTEN REJSETJENESTE

Vandkunsten 4, København K. - Telefon: Byen 9108

Eneste danske specialbureau for flyverejser til Bibelens lande.

GRATIS TEKNISK VEJLEDNING VED VALG AF

ALLE MÆRKER OLIEFYR

DANMARKS FORDELAGTIGSTE FINANSIERING

K K K K

ISLANDS BRYGGE 22, S — TELF. ASTA 6300

Sakramentskirkens menighedsbasar 18. oktober 1964

Store lodseddel (udtrækning ved Notarius Publicus den 19. oktober 1964):

1) 0.944 2) 6.205 3) 4.247 4) 2.374
5) 6.852 6) 7.208 7) 0.105 8) 4.077
9) 6.489 10) 7.513 11) 1.240 12) 3.784
13) 0.210 14) 6.138 15) 1.801 16) 2.486
17) 1.419 18) 4.486 19) 5.819 20) 6.342
21) 3.512 22) 0.631 23) 1.363 24) 4.827
25) 7.613.

Amerikanske lotterier: A (orange) nr. 47 - B (rød) nr. 64 - C (lyseblå) nr. 33 - D (hvid) nr. 58 - E (gul) nr. 57 - F (grøn) nr. 32 - G (lyserød) nr. 49 - H (brun) nr. 37 - K (stor lyserød) nr. 32 - L (blå) nr. 32. 1 rejseplaid (rød) nr. 25. *Hulspillet:* Tove Nielsen. *Ærtespillet:* Aage Pettersson.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 1. november: Allehelgensdag (s. 1135, hvid). Ihukommelse af søndagens messe (s. 93).
MANDAG den 2.: Allesjælesdag (s. 1139, sort).
TIRSDAG den 3.: Søndagens messe (s. 93, grøn).
ONSDAG den 4.: Karl Borromæus (s. 1150, hvid). Ihukommelse af Vitalis og Agricola (s. 1150), martyrer.
TORSDAG den 5.: Søndagens messe (s. 93, grøn).
FREDAG den 6.: Søndagens messe (s. 93, grøn).
LØRDAG den 7.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid).
SØNDAG den 8.: 25. søndag efter pinse (5. søndag efter helligtrekonger) (s. 95. grøn).

I DEN KOMMENDE TID

Sankt Ansgars Kirke

1. november, Allehelgensdag: Messer som på almindelige søndage. 2. november, Allesjælesdag: Messe kl. 8 og kl. 16.30. Levitrekviemmesse kl. 20.

Pastor d'Auchamp om mosaikkerne i Ravenna

Lørdag den 31. oktober holder pastor Paul d'Auchamp, Søborg, et lysbilledforedrag i Englesalen på Niels Steensens Gymnasium (Jagtvej 183B — indgang mrk. »Gymnasieskolernes Lærerforening«).

Et lyspunkt . . .

Fortsat fra side 8

foragte dem, der er bekymrede, og som i Kirkens åbningsproces og nedbrydningen af gamle mure ser en fare for Kirkens eksistens.« Nej, men vi må samtidig sætte ind med stor energi, for at fornyelsesprocessen kan nå ud i alle kroge af Kirken. Et af midlerne er oplysning og kontakt med trosfæller i andre lande. Trænger de katolikker i Mellemeuropa ikke til lidt gennemtræk? Måske har vi fra et nordisk protestantisk land vore særlige pligter i retning af at formidle.

Som et eksempel på frugtbar samvirken mellem katolikker i to lande kan jeg nævne gruppen og tidsskriftet »Testimonianze« i Fi-

renze, der er inspireret af personalisme og ny teologi i Frankrig. Gruppen arbejder i tilknytning til Sct. Vincentordenen blandt de fattige. Tidsskriftet ledes af den unge professor i teologi Ernesto Balducci. Jeg vil gerne senere komme tilbage til dette foretagende. Her er en af kilderne til fremtidens italienske katolicisme.

Ellen Nielsen

Det økumeniske arbejde i u-landene

Fortsat fra side 11

Tiden og menneskene har imidlertid ændret sig. Sidste år førte en lignende valfart, arrangeret af katolske kvinder, dertil, at ortodokse og protestanter i de gudshuse, de besøgte, sluttede sig til deres bønner. Selv i offentlige skoler finder i dag fælles bønnehøjtideligheder sted for at fremme trosenheden. I de senere år har katolske og protestantiske kirkekor haft fælles julekoncerter.

Fra protestantisk side er det i første række den frisiske pastor Y. Schaafs fortjeneste, at der er kommet bevægelse i det økumeniske arbejde i Kamerun. Pastor Schaaf leder et bibelselskab, Sociétés Bibliques, der i 1962 tog initiativet til gennemførelse af en bibeluge for både katolikker og protestanter. Man holdt en række foredrag, bl.a. over Bibelens stilling i de to konfessioners opfattelse – et væsentligt aktiv i forsøget på at fremme den gensidige forståelse.

Endvidere har Sociétés Bibliques erklæret sig villig til at finansiere en fælles bibeloversættelse i Yaoundé-sproget, og man er i øjeblikket ved at tilrettelægge enkelthederne i forbindelse med dette projekt.

For tiden undersøges mulighederne for i Yaoundé at oprette et sekretariat for kristnes enhed, sammensat af præster og lægfolk med det formål at tage vare på folkets økumeniske opdragelse. I virkeligheden har katolske og protestantiske præster allerede taget opgaven op, og det protestantiske fakultet i Yaoundé har åbnet dørene for de månedlige møder, der holdes om problemerne.

Et andet tegn på forsøget på at realisere økumenisk samarbejde så man i dagene 7.-10. juni ved den første, ækvatorial-afrikanske bispekonference, et slags provinskoncil, der havde til opgave at tage skridt til, at de hidtidige koncilbeslutninger føres ud i livet.

Som optakt til denne historiske, afrikanske kirkebegivenhed lod ærkebiskoppen af Yaoundé repræsentanter for alle religiøse retninger i Kamerun indbyde til en fælles middag, hvor man så ortodokse, evangeliske og romerske kristne i broderlig samtale med tilhængere af Muhamed.

Eksemplerne viser, at interessen for at lære hinanden at kende er til stede. Man bliver langsomt modne til en frugtbar dialog. Der er heller ingen tvivl om, at det andet Vatikankoncil har slået en breche i de adskilte kirkers stivnede standpunkter i missionslandene. Man begynder at indse, at de kristnes enhed ikke nås ved kamp, men ved sandhed og kærlighed.

Og det er sikkert rigtigt, at man i talen om økumenisk arbejde i ulandene må erindre sig ærkebiskoppen af Yaoundé, mgr. Johannes Zoa's ord ved en pressekonference forud for det andet Vatikankoncil:

– Økumenisk arbejde er kun muligt mellem kirker, som teologisk har gennemtænkt og formuleret deres tro. Vore kristne i Afrika er endnu ikke nået til stadiet af teologisk refleksion. Derfor består vor økumeniske opgave i at bibringe vore kristne muligheder for at tænke i teologiske baner, for at de derved kan blive i stand til at føre en ægte dialog med anderledes troende.

Og ærkebiskoppen sluttede: – Økumenisk arbejde er ingen barneleg . . .

Har De husket at forny Deres abonnement? Og er Olsen blevet abonnent?

LÆST OG HØRT

ved E. D.

Kludder i almanakken

På universitetets astronomiske observatorium har man et øjeblik holdt kikkerten for det blinde øje, og resultatet er blevet kludder i almanakken. Fejlen er heldigvis ikke katastrofal, men da Universitetsalmanakken er grundlag for alle andre almanakker i Danmark turde det være rimeligt, at enhver oplysning i denne almanak var uanfægtelig.

Det har imidlertid vist sig, at universitetsalmanakken for 1965 optrykker den flere år forældede liste over påbudte katolske helligdage. Man har vel ikke troet det muligt, at her var fare for ændringer, men den må have en vid horisont, der vil følge med nu om stunder.

Tegn i sol og måne — foruden direkte telefonisk underretning — borger da også for, at 1966-almanakken vil udelade følgende datoer af listen: Nytårsdag 1. januar, Kristi Legemsfest 1. juni og Allehelgensdag 1. november.

Lille frøken Sherry

En liste af anden art er også blevet anfægtet fra tid til anden. Det gælder den officielle navneliste, hvorefter alle sig haver at rette.

Da et forældrepar således ønskede at få en datter døbt Sherry, fandt præsten det tilrådeligt at spørge i kirkeministeriet, om et sådant sødt duftende navn kunne tillades. Det blev til et afslag. Ministeriet finder ikke, at Sherry kan bruges hverken som eneste navn til en pige eller sammen med et utvetydigt pigenavn.

Derimod har kirkeministeriet kunnet godkende, at en pige fik navnene Charmaine og Lana. Som eneste fornavn til en pige godkendtes også navnet Diddi, hvorimod Perny ikke kan bruges som eneste fornavn til en pige.

En kirkeministeriel sag afslører, at der kan være problemer forbundet med dåbsattesten udover selve navnet. Således havde en præst inddraget en fødsels- og dåbsattest, som indehaveren havde forsynet med sit fotografi. Attesten havde på den måde gjort fyldest som legitimation under en grupperejse i udlandet.

Ministeriet gav præsten besked om at tilbagelevere attesten, »idet der kun haves hjemmel til at skride ind, såfremt attesten uretmæssigt forsynes med rettelser eller tilføjelser, der indebærer en ændring eller forvanskning af dens oprindelige indhold«.

Så vidt vi kan skønne indebærer denne afgørelse, at dåbsattester på fuldt lovlig måde kan prydes med ihændehaverens fotografi — med eller uden dåbskjole.

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/S

☆

Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093
Minerva 6999

Sparekassen
for Lyngby og Omegn

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Tove Ditlevsen og salmerne

Just nu har man hyldet Tove Ditlevsen for 25 flittige år bag skrivemaskinen, hvilket har givet anledning til mangen dybsindig kommentar, men se om der ikke stadig er kilder at øse af.

En udmærket lærebog for de litterære stifindere burde — mener »bris« i B.T. — være den samling »Yndlingslæsning«, digterinden netop har udgivet. I forordet til disse udvalgte læsestykker, som står Tove Ditlevsen særlig nær, bekender hun sig til — salmerne.

De forsødede, siger hun, en ellers mørk og krumbøjet skoletid. Og det er en bekendelse, som nok skal få nogle af de kloge til at fare i blækhuset på ny — nu var mønsteret af den rabiate Vesterbro-pige ellers så smukt tegnet ud.

Er det en salme?

Hvordan ser forresten »opskriften« på en salme ud? Er det for enkelt at sige, at enhver sangbar henvendelse til Gud er en salme?

I så fald har vor store afdøde forfatter Martin A. Hansen også skrevet salmer. »Der ruller så mange måner« var et af de sidste digte, han skrev. Han skriver om det bestandige kredsløb og om opstandelse:

»Der falmer så mange marker
og falmer så mangt et liv,
O, Fader, som ejer Himmerige,
hold min elskedes glæde grøn.
O, Skaber, som gav os,
som gav os min elskedes glæde.

Der bleges så mange sole
men vår er vinterens barn
Der fødes hver nat en morgen,
hver eneste, eneste nat,
lad fødes, o Skaber, i nat
min elskedes glædesmorgen.«

Djævelen i Fanefjord

At kalkmalerierne i vore gamle kirker skal illustrere bibelske beretninger har der aldrig været tvivl om. Enkelte motiver kan dog volde vanskeligheder. I Fanefjord kirke på Møen, hvis kalkmalerier først fremdroges i 1930'erne, var der således ét billede, som man måtte opgive at forklare: To kvinder siddende på en bænk og ved siden af dem en djævel, der skriver på et stykke papir eller pergament.

I en række andre europæiske kirker findes tilsvarende fremstillinger enten malet på væggen eller hugget i sten.

I det kvikke tidsskrift SKALK, der bringer nyt om gammelt, fremlægger Holger Rasmussen resultatet af sin jagt på motivet bag disse billeder. Det viser sig, at motivet illustrerer en historie, der var levende i den folkelige overlevering i 1400-tallet. Også i en munter folkebog forfattet først i 1500-tallet af den franske digter Rabelais findes et spor, som endog leder helt frem til jyske fortællinger fra 1880'erne optegnet af Evald Tang Kristensen. En svejtsisk videnskabsmand Robert Wildhaber har eftersporet motivet over alle grænser og fundet god overensstemmelse. Det går kort ud på følgende:

En djævel opholder sig under gudstjenesten et eller andet sted i kirken og nedskriver på en dyrehud navnene på dem, der enten sover, laver uro eller sladrer sammen. Huden viser sig da næsten altid at være for kort, for syndernes antal er meget stort, og djævelen må derfor forsøge at trække den længere, hvorved han slår sit hoved. En af kirkegængerne, der kan se djævelen, kommer derved til at le og forsynder sig således mod gudstjenesteordenen og bliver derefter selv noteret på huden.

Holger Rasmussen mener — sikkert med rette — at det oprindelige motiv må være hentet i Johannes Åbenbaring, hvor det hedder: »Og jeg så de døde, små og store, stående for Gud, og bøgerne blev opladte, — og de døde blev dømte efter det, som er skrevet i bøgerne efter deres gerninger.«

Partierne og folkekirken

I tidsskriftet »Kirkens Verden« gennemgår programredaktør Poul Erik Søe de danske politiske partiers stillingtagen til folkekirken. Politisk set omgærdes den danske folkekirke af overvældende velvilje, idet dog partiernes formulerede syn på kirke og kristendom varierer ganske stærkt. Men i dag ønsker kun Socialistisk Folkeparti, Danmarks kommunistiske Parti og Danmarks Retsforbund adskillelse af stat og kirke.

De glade ansigter

Man går i biografen og tvangsindlægges til en snes minutters reklamefilm for tandpasta, sæbe, bildæk og smøreost, en harsk blanding kort sagt. Selv om man ankommer forventningsfuld og i godt humør, kan man vanskeligt undgå at blive ganske nedslået over den syntetiske glæde, der møder en i disse reklamefilm. Den er af samme skuffe som det larmende bifald, der forstyrrer de amerikanske underholdningsserier i vort eget tv.

En dag blev »ulla« så vred over de danske reklamefilm, at hun skrev i Demokraten:

Udover det monotone, forløjede og ubegavede, der er ved disse reklamefilm, er der især en ting, man efterhånden er ved at få en prop af. Det er de smilende ansigter. Samtlige medvirkende i reklamefilm smiler over hele fjæset, de er ved at vride halsen af led for at vise, hvor henrykte de er. Manden med succes, ham, der er i centrum, husmoderen der kan vaske hvidt, teenageren med de børstede tænder og ham, der ikke mere lugter under armene — allesammen er de så utrolig lykkelige. De har ikke længere problemer, de er kort sagt: Glade og tilfredse.

Man har lyst til at råbe: Bah! eller lignende upassende udbrud op i hovedet på disse himmelhenrykte standard-indi-

LÆGFOLKETS APOSTOLAT

Koncilets behandling af det vigtige emne har været grundig og udtømmende, skriver d. H. Seiler fra Rom

Skemaet om lægfolket led visse mangler, der kun til dels kan føres tilbage på den forberedende kommissions konto. Værdifulde dele af udkastet blev overført til kapitel 3 i kirkeskemaet, hvor de danner det teologiske grundlag for lægfolkets stilling og opgave. Andre dele er blevet henvist til skema 13 om Kirkens forhold til den moderne verden. Dokumentet vil således i sin endelige form kun kunne ses og bedømmes rigtigt, hvis det sammenholdes med kirkeskemaet og skema 13. Hertil kom en rigorøs afkortelse af skemaet, der i sin nuværende form udgør 14 sider, heri ikke medregnet noter. Dette forhold har gjort, at mange problemer mere er antydet end egentlig behandlet. Med denne koncentration om det væsentligste fulgte næsten af sig selv en vis mangel på konkret formulering. Endelig kan man spørge sig selv, om ikke det ville have været bedre og mere frugtbart, om man havde ladet Kirkens holdning over og stillingtagen til den moderne verden (skema 13) komme til behandling først, for så ud fra dette synspunkt at udvikle lægfolkets sendelse og ansvar. Skemaet ville herved uden tvivl have vundet i slagkraft.

Bortset herfra må man fastholde, at bekymringen for at koncilets ledelse skulle piske behandlingen af dette forslag for hurtigt igennem, i det store og hele har vist sig ubegrundet. Debatten foregik fra den 7. til den 13. oktober og spændte over fem plenarmøder. Den har givet en helt igennem udtømmende fremstilling af de væsentligste synspunkter. Og det var noget helt enestående i Kirkens koncilhistorie, da en af lægfolkene på koncilet, præsidenten for verdensforfundet af kristne arbejdere, Patrick Keegan, fik ordet for at tale til koncilets plenarforsamling på engelsk.

Lad os først kort antyde skemaets indhold:

I. — Første del udvikler lægfolkets apostoliske kald: Lægfolkets deltagelse i Kirkens sendelse, apostolatet, der bør udøves af alle. Skolingen til dette apostolat.

II. — Anden del opridser apostolatets områder i de forskellige milieuer: I familien, i de kirkelige foreninger, i ens eget milieu og frem for alt i de neutrale grupperinger.

III. — Tredje del viser apostolatets mål: At føre menneskene til Gud, at omskabe de jordiske forhold i kristen skikkelse, at udøve næstekærlighed.

IV. — Fjerde del omhandler foreningsformerne, deres betydning og deres mangfoldighed. Foreninger på kirkerettens grundlag og katolsk aktion.

V. — Femte del udvikler principperne for lægapostolatets tilrettelæggelse: Forholdet til hierarkiet. Samarbejdet med præsterne og med andre kristne og ikkekristne.

Jeg skal her på dette sted indskrænke mig til at behandle *ét* punkt i skemaet. Det er af betydning, at lægapostolatet i det foreliggende udkast ikke alene fremstilles som en deltagelse i det hierarkiske apostolats sendelse, men som en deltagelse i *Kirkens* sendelse. Her forlader koncilet altså tydeligt et alt for snævert begreb og forsøger at give lægapostolatet en bredere og mere dybtgående basis, idet det nu ses i forbindelse med kirkeskemaet. Dette er uden tvivl en skabende begyndelse, hvis rækkevidde ikke let kan overvurderes. Lægmanden deltager i Kirkens sendelse på to måder. For det første primært og ubetinget ved sin virken og sin sendelse på det jordiske område, i ægteskabet, i familien, på arbejdspladsen, i sit almindelige livsmilieu og i verdens sociale, kulturelle, erhvervsmæssige og politiske strukturer. Det er hans arbejde og opgave i verden som kristen. Herudover deltager han desuden i den evangelisering af verden, der direkte og umiddelbart er en hierarkisk opgave, som lægmanden imidlertid tager del i som medlem af Kirken. Ud fra denne synsvinkel ser man fuldt ud lægmandens opgave og ansvar i hele dets omfang og rækkevidde.

Det skal siges med det samme, at det alt sammen på en eller anden måde er indbefattet i skemaet, der indeholder virkelige guldkorn. Men man mærker, at skemaet i sin nuværende form endnu ikke er nået frem til en klar syntese, at mangt og meget endnu står side om side uden indbyrdes sammenhæng, og fremfor alt at man endnu ikke har været tilstrækkelig konsekvent med hensyn til at tage indsigten i lægfolkets opgave i verden alvorligt. Det var derfor ikke med urette, at man i debatten meget åbenhjertigt gjorde opmærksom på, at skemaet på sine steder endnu var tænkt i alt for klerikale baner, alt for paternalistisk, alt for lidt dynamisk og med for lidt hensyntagen til lægmanden i hans konkrete situation. Skemaet bevæger sig endnu alt for lidt i internationale og verdensomfattende baner, der tales endnu alt for meget om lydighed, og der appelleres alt for lidt til lægfolkets initiativ og ansvar. Det var forfriskende at høre alt dette blive sagt redeligt og uforblommet, når man ser bort fra enkelte konservative røster. Her ser man endnu en gang, at først koncildebatten formår at give et skema sjæl og at yde afgørende hjælp til den videre modningsproces.

Så står koncilet, hvilket i dette tilfælde vil sige kommissionen, der nu skal arbejde videre med skemaet i overensstemmelse med koncilets ønsker, da på ny over for en prøve. Man kan udtale et begrundet håb om, at udgangen på denne prøve vil tage endelig form i et omredigeret skema. Man må i denne forbindelse huske på, at det er første gang, Kirken og et almindeligt koncil har sat sig for at udtale sig på en sammenfattende måde om lægfolket og dets sendelse.

Problemet med »propositionerne«

Endnu et par ord om de sidste dages arbejde, der har kredset om de første to såkaldte propositioner, nemlig den, der handler om præsterne, og den, der handler om Østkirken. Efter disse to korte forslag venter man, at koncilet i næste uge vil gå over til at behandle skema 13.

Disse propositioner har en lang lidelseshistorie bag sig, idet de på radikal vis er blevet taget ud af større skemaer for at blive forkortet til en sammenfatning af almindelige retningslinier. Efter nogen tøven i begyndelsen har koncilets ledelse imidlertid besluttet sig til også at gøre disse propositioner til genstand for en mere udførlig diskussion. Dette er et tegn på, at man nu ikke mere afviser nødvendigheden af en fjerde samling.

Propositionerne stiller koncilet over for et dilemma, der ikke så let lader sig løse. Det er allerede trådt tydeligt frem i disse dage. På den ene side behandler teksterne problemer, der er vigtige og afgørende for Kirken. Man behøver her

---

LÆST OG HØRT

vider, der på grund af en eller anden lille ydre ting lever i den komplette idyl. Det er jo bare trist, at de ikke ville kunne høre det.

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

Farvemessen
Vestergade 21, Maribo
Telefon 989

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted, aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Aalborg

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af I.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

Mathias Christensen
ABSALONSGADE 14
AALBORG

København

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Kbenh. N. Tlf. 35 17 02
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

blot at tænke på spørgsmålet om præsternes uddannelse, om deres fordeling i den moderne verden og på missionsproblemet. På den anden side er det umuligt på ganske få sider — det drejer sig stort set om tekster på fra to til fire sider — at fremkomme med andet og mere end nogle ikke fyldestgørende almindeligheder. Hvilken vej skal koncilet nu vælge for at komme ud af denne blindgyde? Det er endnu ikke helt klart, hvordan man vil løse dette dilemma på en måde, så koncilet også her kan stå sin prøve. Kardinal Alfrink talte i går meget åbenhjertigt om forslaget om præsterne: Teksten svarer ikke til de forventninger, præsterne med rette kan stille til koncilet. Teksten taler kun overfladisk om spørgsmål, der i dag hensætter mange præster i usikkerhed og bekymring. Dette gælder frem for alt spørgsmålet om, hvordan sjælesorgen skal forme sig i verden af i dag, hvis den skal svare til tidens krav.

Alt i alt må man sige, at det ville være ønskeligt, om koncilet endnu en gang ville koncentrere sig om nogle få, men brændende spørgsmål. Først da vil det sikkert være muligt, at udarbejde virkelig slagkraftige dokumenter.

Dr. H. Seiler S.J.

»De fire hundrede forargede«

Under rubrikken »Læst og Hørt« bragte vi i sidste nummer et citat fra »Vendsyssel Tidende«, hvori provst Carl Hermansen havde skrevet lidt om katolsk skriftemålspraksis. Bl.a. stod der følgende i citatet:

»Spørger man denne praksis om dens mening om 'samliv før ægteskabet', så svarer den kort og godt: 'ikke forbudt, ikke tilrådeligt'.«

Vi er blevet spurgt, om det nys citerede kunne have sin rigtighed. Hertil er svaret naturligvis nej, hvilket vi anså for så indlysende, at vi mente vi passende kunne nøjes med at karakterisere passagen som »en noget forenklet opfattelse af katolsk skriftemålspraksis«.

Sidste frist for aflevering af manuskripter til et bestemt nummer af bladet: 3 uger før bladet udkommer. Kortere manuskripter: 14 dage før!

Langt ude —

— Hr. Tobiassen, det er banken, er De i familie med den Tobiassen, der vil låne penge hos os.

— Ja, lidt langt ude.

— Langt ude, hvordan?

— Vi er brødre.

— Brødre, og det kalder De langt ude.

— Ja, der er 10 søskende imellem os.

*

SANKT ANTONI KIRKES SOMMERMARKED

Lodsedler: 1000 kr. 2.775; Grill 8.034; Foto 681; H. C. Andersen 5.116; Ovn 4.926; Maleri 1.847; Tørrehjelm 7.412. Telefonisk aftale om afhentning BE 1700. Tak til alle.

MGR. SCHINDLER I AC

Onsdag d. 4. november kl. 20 taler mgr. Peter Schindler i Englesalen, Jagtvej 183 B, Ø., om: »Koncilet set i Due-Perspektiv«.

NYE FILM

Fortsat fra bagsiden

tion, der på det smukkeste støttes af Michel Legrands musik. Og skuespillerne leger med, så det er en lyst. Der er først og fremmest den kære Catherine Deneuve som pigen. Så er der Nino Castelnuovo som hendes unge mand og Marc Michel som ham, man gifter sig med. Anne Vernon er den kønne enke — hendes moder.

•

Det er en film, der kvæger ved sin skønhed og poesi, — og som samtidig overbeviser ved sin realistiske holdning til tilværelsen. Kort sagt: god kunst.

Blake.

Originaltitel: Les Paraplui de Cherbourg
Instruktør: Jacques Demy

FOR ÆLDRE SVAGELIG DAME
er plads på 2-sengs stue ledig på mindre hvilehjem på Fyn.
Stuens anden beboer er knap 50 år og katolik.
Alle oplysninger tilsendes gerne.
Billet mrk. O. 44 til bladets annonceekspedition Hauchsvej 8. København V.

HVEM VIL HJÆLPE
Sct. Ansgars præstegård mangler hushjælp — 3-4 timer daglig. Der gives en pæn løn. Ring venligst eller aflæg et besøg og lad os tale om, hvori arbejdet består.
Tlf. Palæ 59 eller husbestyrerindens private nummer 14 05 20

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Anr 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Anlægsgartner
L. Suvalski
Hovedgaden 23,
Hedehusene
Telefon 161
Alt vedr. haver overalt

Alt i gulvbelægning
Dansk Gulventreprise A/S
Studiestræde 15
Tlf. Byen 5800 og 5151

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

SKUMGUMMI HYNDER
AARHUS SKUM-GUMMI
Vor specialfabrik fremstiller hynder og sæder til bænke, stole og knæskamler udfærdiget i nøjagtige individuelle mål — eller efter Deres ønske.
Benyt Dem af vor gratis faglige vejledning. Vi kommer — uden forbindende — over hele landet og måler op og giver tilbud eller fremsender prøvehynde. De skal blot skrive eller ringe til
SPECIALFABRIK
Vestergade 45, Århus C.
TLF. (061) 2 12 60

NYE FILM

12 millioner

Haanstras film om hans landsmænd er en såkaldt dokumentarfilm, men den er mere end det, den er en varm hyldest til livet, en kærlighedserklæring til hele menneskeheden som sådan, her repræsenteret af Hollands 12 millioner.

Til optagelserne har man benyttet skjulte kameraer, og resultaterne er virkelig forbløffende — rørende og grinagtige situationer afløser hinanden i kvikt tempo. Men selv om Haanstra afslører mange komiske for ikke at sige latterlige træk i folks adfærd, bliver han aldrig ondskabsfuld — tværtimod fornemmer man hele filmen igennem instruktørens varme sympati for eller rettere kærlighed til mennesket i alle dets afskygninger.

Film af den art og af den kvalitet kunne man ønske sig mange flere af — til skolebio er den selvskreven med sit budskab om samhørighed, om de mange fælles træk, der går igen tværs over landegrænser. Vist ser vi nationale særpræg, men i sorgen og glæden, i venskabet og kærligheden, i fødsel og død må det nationale vige for de fælles menneskelige træk.

Uvilkårlig kommer man til at tænke på den dejlige fotovandreudstilling, vi også herhjemme fik lejlighed til at se for nogle år siden, »The Family of Man«, en stor samling af smukke billeder med fælles motiver som »fødsel«, »død«, »leg«, »bøn«, »sult« etc. fra alverdens lande. Som motto for denne udstilling kunne man læse et vers, der lige så godt kunne bruges til at karakterisere denne film:

There is only one man in the world
and his name is All Men.
There is only one woman in the world
and her name is All Women.
There is only one child in the world
and the child's name is All Children.

Det er en film, man går glad og beriget fra.

ebm.

Originaltitel: The Human Dutch
Instruktør: Bert Haanstra

Catherine Deneiwe og Nino Castelnuovo i »Pigen med paraplyerne«.

Pigen med paraplyerne

»Pigen med paraplyerne« — denne højt berømmede franske film, der fik en uforskammet dårlig behandling af det danske publikum — minus de mennesker, der så den — er et meget prisværdigt og yderst vellykket forsøg på at få poesi ud af hverdagsmennesker. Hovedpersonerne er hverken kunstnere eller folk fra villakvartererne. Det er tværtimod en ung mand fra en tankstation og hans pige, og hun er ansat i en paraplyforretning.

Filmen er optaget i de dejligste farver, der — og det er en sjældenhed — ses udnyttet kunstnerisk. Men det poetiske kup, som danskerne tilsyneladende har ladet sig afskrække af, er, at dagligdagens småsnak ikke bliver talt. Alt i filmen *synges* — fra første til sidste billede.

Ikke desto mindre lever man dog med i det alt sammen — måske netop fordi det er blevet så menneskeligt rigtigt. De unge og forelskede vil især genkende de små tossede ting, man går og siger til hinanden, når man er i den tilstand. Her er banaliteterne gjort til kunst, og det er noget forholdsvis nyt, selv om det ikke burde være det. Vi kan ikke komme uden om, at det modsatte snarere er normen.

Filmen er en kærlighedshistorie om to, der ikke fik hinanden — og blev lykkelige alligevel. Moralen, der for en gangs skyld virker underbygget, er den, at det ikke altid drejer sig om at få den, man vil have, men om at blive glad for den, man får. Det hele gøres troværdigt gennem Jacques Demys følsomme instruk-

Fortsættes side 19

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Biskop Suhr bevilget afsked

Selvbyggeri i Søborg?

Europas Kirker mødes

Paven i Monte Cassino

Skema 13 og sulten i verden

katolsk uge blad 45

6. NOVEMBER 1964
112. ÅRGANG

- PÅ BILLEDET SES BISKOP SUHR FORLADE SIN DOMKIRKE EFTER EN PRÆSTEVIELSE

Paven har taget biskop Suhrs afskedsansøgning til følge

Det var egentlig ikke nogen overraskelse, da meddelelsen kom, om at benediktinerprioren, pater Ansgar Suhr, som han kaldtes i sit kloster, var blevet udnævnt til apostolisk vikar for Danmark og efterfølger af biskop Josef Brems. Vi var en ikke helt lille kreds af præster og lægfolk, som gennem flere år havde samarbejdet med benediktinerklosteret Clervaux i Luxembourg om oprettelsen af et kontemplativt kloster i Danmark, og det var heller ikke få kilometer, man havde tilbagelagt i Danmark for at finde det mest egnede sted. Mange grunde hindrede dengang virkeliggørelsen af vore planer, og pave Pius XI afskar ideen fra dens virkeliggørelse ved at kalde et stort antal af munkene til en større opgave i det nybyggede kloster San Girolamo i Rom. Man kendte den store organisatoriske rolle, San Girolamos prior havde spillet i det nyoprettede kloster, og man vidste om de omfattende bekendtskaber, den danske munk havde samlet om sig. Der var derfor ikke noget forbavsende i, at ønskerne fra såvel de nordiske som fra andre lande samlede sig om pater Suhr, da Kongregationen til Troens Udbredelse spejdede efter et nyt overhoved for Kirken i Danmark. Og hvis nogen var i tvivl om de kontakter, som denne nye mand – kun 13 år gammel som katolik – havde skabt sig, behøvede han kun at snige sig ind i en stopfyldt kirke i San Girolamoklosteret den 15. januar 1939, hvor biskop Suhr omgivet af kardinaler, bisper, præster, munke, nonner og adskillige lægfolk fra de forskelligste lande modtog bispevielsen af propagandakongregationens chef, kardinal Fumasoni Biondi.

Ifølge Ritzaus Bureau har pave Paul VI den 28. oktober bevilget vor biskop gennem 25 år, Theodor Suhr, sin afsked. Biskoppen har til gengæld fået tildelt titulærsædet Apisa Majus. Den katolske kirke i Danmark må altså give afkald på sin gode biskop, ligesom Ugebladets funktionærer hermed står uden deres øverste, afholdte chef. Vi har bedt vor medarbejder, pastor Knud Ballin, føre pennen til denne afskedsartikel, der giver et overblik over bispedømmets udvikling under biskop Suhr.

Det må vel siges at have været en kolbøtte af de helt store, den nyviede biskop måtte præstere, da han fra en stille klostercelle og et regelmæssigt kontemplativt liv blev kastet ud i et næsten uoverskueligt arbejdsområde, hvor der ikke undtes den tidligere munk mange timer til stille bøn og betragtning, ja, hvor han ligefrem måtte flygte fra sine stuer, telefon og dør for at få nogle stille øjeblikke ved et lille bord i soveværelset for der at finde sig selv, så han blev i stand til at yde det, som time efter time, dag efter dag forlangtes af ham.

Det var et stort rekonstruktionsarbejde, der måtte gøres. Kirken i Danmark havde i adskillige måneder været uden biskop, og tiderne havde forandret sig så væsentligt, at de gamle rammer måtte ændres totalt. Kirkens ansigt trængte til nye linier både indadtil og udadtil. Den ilsomt fremadskridende hedenskab, repræsenteret af nazismen, og den ulidelige besættelsestid i Danmark tvang den danske katolske kirke til at gøre sig selvstændig og finde sin plads i tilværelsen. Talrige åndelige krav stilledes til den, der var blevet kaldet til at føre skibet frem gennem storm og frådende vande. Var det mon ikke netop der, man havde brug for en mand, der formåede ikke at lade sig rive med, – som stod stille midt i stormen og med forståelse for den enkeltes ønske om at yde sit bedste lod initiativ vokse og komme til udfoldelse, selv om det måske for mange kunne se ud som spredt fægtning. Trykket, som hvilede over alle, krævede simpelt hen en ekspansion, og det fik en sådan i de svære år under den nye biskops ledelse.

Men Kirken har også en anden side. Den er sat her i verden og skal eksistere under de samme praktiske vilkår som andre organisationer, sammenslutninger og bevægelser. I Rom havde den nye biskop haft rig lejlighed til at vise sine evner til at administrere og tage standpunkt til de rent materielle sider af tilværelsen. Det skulle ikke vare mange år, før præst og lægmand fandt ud af, at også denne side af Kirken er væsentlig, og før det gik op for én, at der nu blev skabt klare og faste rammer, som muliggjorde en øget udvikling af sjælesorgen i by og på land.

Skal et firma grundlægges, må man vide, hvad man har af ressourcer. Det samme gælder et samfund som den katolske kirke. Her er der dog ikke først og fremmest tale om den reelle kapital, om formue og legater, om ejen-

domme og institutioner, men om mennesker. Og selv om det for mangen en præst var en hård kamp at nå frem til en virkelig og effektiv kortlægning af, hvem vi kunne regne med i vort arbejde, så vil ingen sognepræst i dag kunne underkende den grundlæggende værdi, som det fælles kartoteks-system kom til at betyde for hele Kirkens effektive arbejde. En sognepræst i folkekirken nævnte med en vis misundelse en iagttagelse han havde gjort vedrørende den systematiske ledsagelse af de troende fra sted til sted hele landet over gennem kartotekernes normale virke og tilmeldingen af adresseændringer til det nye sogn.

Biskop Suhr skabte, hvad der er afgørende for enhver organisation, som har en menneskelig side, en urokkelig tillid til administrationen – en tillid, som gjorde, at mange storstilede gaver muliggjorde gennemførelsen af de ofte næsten sprælske foretagender, fordi giverne vidste, at gaverne blev anvendt helt og fuldt efter deres personlige ønske.

At bygge noget sådant op, kræver store økonomiske ofre. Det har ikke været nogen hemmelighed for hverken gejstlige eller lægfolk, at Danmarks biskop forstod, hvad det drejede sig om, og indskrænkede sine personlige krav til et minimum. Der er vist få chefer for så store foretagender, der i lighed med biskop Suhr har måttet nøjes med så snævre boligforhold og en så beskeden økonomi. Det er derfor heller ikke underligt, at forstående mennesker fra ind- og udland nu har ønsket at give biskoppen en værdig ramme, og omend biskop Suhr selv næppe har fået alt for megen glæde af den, så har han dog herigennem skabt gode arbejdsforhold for sin efterfølger, når nye opgaver kræver større forhold og lidt bedre bekvemmeligheder, end Danmarks biskop har haft i de mange år i præsteboligen ved Sct. Ansgars Kirke.

Tidernes ugunst og den økonomiske situation i en lukket krigshærget verden har ikke gjort biskop Suhr til kirkebyggeren i ordets materielle betydning. De to forgængere havde den lykke næsten årlig under deres virke at kunne indvie en ny kirke eller en ny institution. Og dog er der ikke så helt få steder, der i deres dokumenter bærer navnet biskop Theodor Suhr som udtryk for den periode, hvor de blev til. Betegnelsen rekonstruktion vil dog snarest være det historiske kendemærke for biskop Suhrs ledelse af Kirken i Danmark.

En ting skal endnu tilføjes. Det er så let at sidde som kritiker over for større eller mindre projekter. Mangt og meget ser lyst ud, når det præsenteres, men enhver ved, hvordan tiderne kan skifte, og betingelserne for gennemførelsen kan blive totalt ændrede på få år. Det skal mindes i taknemmelighed, at biskop Suhr ikke var bange for at gøre visse forsøg, som måske kunne være blevet til succes, men som senere måtte opgives. Men hvor i menneskelivet er det ikke tilfældet, at en leder må eksperimentere sig frem, og den dygtige leder er ikke alene den, som kan bygge noget nyt op, men også den, som, når udviklingen fordrer det, kan opgive selv den plan, som han måske selv havde allermest lyst til at få gennemført.

Det har ikke sjældent lydt fra biskop Suhrs mund, at den katolske kirke i Danmark har for store rammer, for store institutioner, som menneskeligt svært lader sig gennemføre nu, hvor offerviljen blandt mennesker ikke mere er så stor, og der ikke er så mange, der har lyst til at vie deres liv og deres kræfter til et tilbagetrukkent liv i næstekærlighedens tjeneste. Sorte og truende skyer er ved at trække sig sammen på den danske katolske kirkes himmel. Vi vil komme til at opleve, at den ene institution efter den anden må lukke sine døre, fordi forholdene

Biskop Suhr i strålende form under et pressemøde i København efter koncilets 1. samling. Et af eksemplerne på biskop Suhrs sans for hvad tiden kræver var, at han oprettede et katolsk pressekontor i København: Katolsk Pressetjeneste — KAP.

har ændret sig så totalt, og behovet er blevet et fuldkommen andet. Det bør dog ikke slå nogen ud. Er det Guds værk, der skal bygges op, vil Helligånden også føre skibet frelst gennem denne krise, og den opgave, en biskop og hans præster, ordensfolk og lægfolk ønsker at videreføre, er og kan kun være håndlangerens. Bygmesteren selv er Kristus.

Knud Ballin

Bispedømmets administration

Der foreligger ikke ved redaktionens afslutning nogen officiel meddelelse om, hvem der skal administrere bispedømmet, indtil paven har udnævnt en efterfølger for biskop Suhr. Det er ikke usandsynligt, at det bliver biskop Suhr selv, der kommer til at tage vare på administrationen, men der er også i vid udstrækning praksis for, at lade det biskoppelige råd tage sig af arbejdet i en overgangsperiode. Det biskoppelige råd består for tiden af pastorerne Ib Andersen, Thomas King og Niels R. M. Oppermann.

KATOLSK UGEBLAD

Skema 13 og vore indgroede vaner

I forbindelse med sin rejse til Bombay betoner pave Paul de sociale spørgsmål; der er håb om, at Vatikankoncilet vil tale de elendigt stilledes sag, så det batter; og visse planer om, hvordan et praktisk og reelt hjælpeprogram skal gribes an, er nu blevet bragt på bane i Rom.

Forslagene går ud på, at koncilet skal oprette et permanent sekretariat bestående af højt kvalificerede eksperter. Disse skulle have til opgave at samordne de forskellige kræfter, der bekæmper sulten i verden. Det foreslås at indbyde til en økumenisk konference, hvor overhovederne for de forskellige kristne samfund kan drøfte spørgsmålene. Et af disse er at få verdensøkonomien draget aktivt ind i bestræbelserne. Men der skal ikke bare sættes ind på det materielle plan. Den åndelige side af sagen er mindst lige så vigtig.

Der kan ikke på nuværende tidspunkt siges noget om, hvorvidt den løbende diskussion om fødselskontrol vil munde ud i en erklæring af doktrinær karakter. Men hvis katolikker fortsat må afstå fra at deltage i en absolut nødvendig familieplanlægningskampagne på det internationale plan, fordi der mellem den katolske og den ikke-katolske verden hersker uenighed om midlerne, har de til gengæld en dobbelt pligt til at sætte ind i kampen for at skaffe føde til de sultende.

Den katolske verden er ved på ny at få opfattelsen af, at sand kristendom først og fremmest består i broderskab. Alt det, vi i Kirken oplever for tiden, peger på dette: biskoppernes kollegialitet, økumenikken, oprettelsen af sekretariatet til kontakt med de ikke-kristne religioner, de troende, der samles omkring alteret med en fornyet liturgi o.s.v.

Resultatet af debatten omkring skema 13 kan muligvis få os til at gøre op med indgroede vaner – specielt dem, der har noget med vor magelighed at gøre. Og måske vil det gå op for os, at vi hidtil i nogen grad har været urealistiske i vor syndsbekendelse. Det kan meget vel vise sig, at en del af det, vi indtil nu har været tilbøjelige til at betragte som mindre synder, i virkeligheden er alvorligere synder.

Redaktion: Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055 fra kl. 10-14. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K:. tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Succes'en med selvbyggerkirken i Øm og rygtet om gode erfaringer i folkekirken har givet flere danske katolikker blod på tanden. Blandt dem er præsten ved Sankt Michaels Kapel i Søborg, pastor Paul d'Auchamp.

I 1943 indrettedes Sankt Michaels Kapel i det nyerhvervede 200-årige bondehus, Vandtårnsvej 7-9. Huset var oprindelig hovedbygning til en gård, hvis have og jorder for 40 år siden stødte op til andre landejendomme ved den gamle Frederiksborgvej. Hver søndag kom der en præst fra Sankt Antoni Kirke i Brønshøj og læste messe i det lille kapel, til hvis udsmykning malerinden Birgitte West havde bidraget med et billede af Jesus efter nedtagelsen fra korset i sin moders arme. Biskop Suhr bestemte i 1963, at menigheden i Søborg skulle have egen præst, og at der skulle bygges en »rigtig« kirke. Præsten blev pastor Paul d'Auchamp. Han samlede menigheden til et møde og gjorde rede for planerne om at lade det gamle skrøbelige kapel erstatte af en ny kirkebygning.

Foreløbig ville man dog sætte det nuværende kapel i stand. Dermed havde man jo nok den (som det skal indrømmes meget sunde) bagtanke, at man ønskede at vække interesse for det fremtidige kirkebyggeri ved at vise, at man kunne få noget tiltalende ud af det, man havde. De yngre familier i menigheden gjorde et stort arbejde, den finske malerinde fru Birgitta Ricksén stillede ligeledes sine evner til rådighed, og præsterne i Birkerød udlånte inventar.

Vi er taget derud for at se på lokaliteterne, og pastor Paul d'Auchamp fortæller glad og gerne. Det, han siger, er præget af både lune og entusiasme. Pastor Paul d'Auchamp er trods sit franskklingende navn pæredansk – hvilket ikke mindst fremgår af hans københavnske vittigheder.

Det er ikke, fordi præstegården vidner om noget pionérliv. Det er

tværtimod en nymalet Søborg-villa, der ligner de øvrige huse på vejen.

– *Hvordan er det gået til, pastor d'Auchamp?*

– Jo, ser De, for tre år siden bestemte nogle damer herude – fru Olsen, der passede kapellet, fru Plough og frøken Messerschmidt – at bispedømmet skulle købe villaen Andersen Nexøs Vej 10, hvis have støder op til kapellets grund. Og så købte bispedømmet huset, der var i en meget sørgelig forfatning – ja, nærmest noget af en ruin indtil her i foråret. Men så tog sognets unge fat, og nu er det en særdeles præsentabel villa. Den første måned, efter at jeg var flyttet ind, havde jeg i høj grad fornemmelsen af at have en snes værtsfolk herude, men gudskelov har de da ikke sagt mig op. Vi har det dejligt – bortset fra at kapellet altså er for lille.

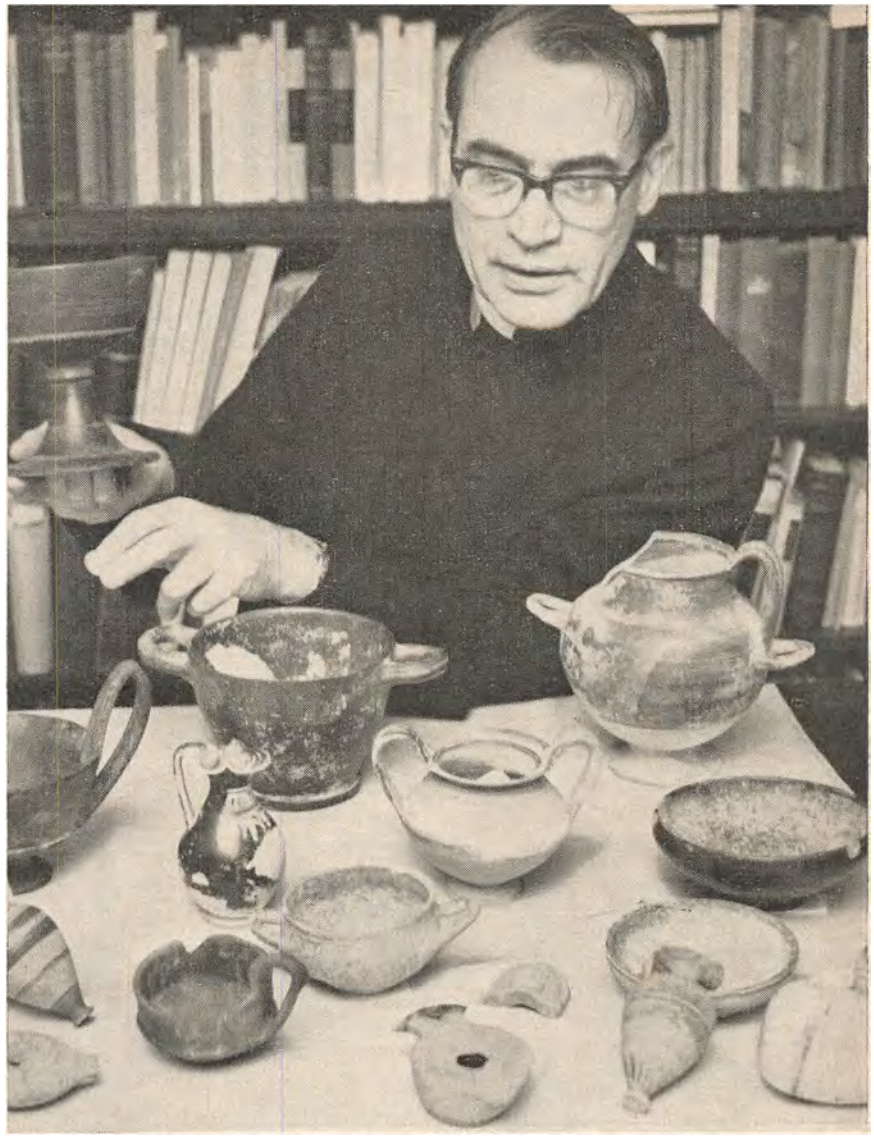

EN SUCCES FØLGES OP

AF DEN KATOLSKE MENIGHED I SØBORG, HVIS PRÆST, PASTOR D'AUCHAMP FORTÆLLER OM PLANERNE MED SELVBYGGERI OG MÅDEN DET GØRES PÅ.

Vi går gennem præstegårdens have og ned mod kapellet. Man kan godt sige, at her er albuerum for driftige og aktive sognemedlemmer. Pastor d'Auchamp fortsætter: *Fortsættes næste side*

På billedet øverst ses pastor Paul d'Auchamp med nogle etruskiske vaser, som skal sælges til fordel for byggefonden. Nationalmuseet har sagt god for dem... Nederst ses den finske kunstnerinde Birgitta Ricksén i Sankt Mikaels kapel, til hvis udsmykning hun har bidraget.

– Vi har været så heldige (og det var på kirkebyggefondens opfordring) at få overtalt arkitekt Holger Jensen til at bygge for os. Han havde faktisk mod på opgaven. Holger Jensen har bygget 25 kirker i forvejen, men aldrig nogen katolsk. Han fortalte mig, at han under et ophold i Frankrig havde *set* sig til en hel del – blandt andet til, at katolikker ikke behøvede at sidde ned i kirken, hvis de var regelmæssige kirkegængere. Denne iagttagelse overbeviste mig mere end mange tegninger om, at han forstod sit fags finesser! For øvrigt fremgik det klart af billeder, jeg så i »Kirkens Verden« og hjemme hos ham selv, at han har en særlig evne til at passe sine bygninger ind i omgivelserne.

Vi ser på kirkemodellen, der står i bunden af kapellet.

– De ser her en trekantet gavl, der skal vende mod gaden. Den svarer til vejens øvrige gavle, men er præget af et kors, der fremhæver bygningen som KIRKE – blandt venligtsindede huse. Vi havde et møde med de nærmestboende villaejere. De udtrykte deres tilfredshed med tegningen, der harmonerer godt med den lokale stil... De ser her ved siden af kirken en åben pergola – beregnet til barnevogne og kritik af prædikenen, og man regner med at få bilparkering *bag* kirken – på terrænet mellem kirken og præstens villa. Kirkens indre må De tale med arkitekten om. Jeg ved kun, at rummet bliver ligesom gavlen: en trekant, der rager op over 120 siddepladser. Og så at alteret skal være sådan, at præsten læser messen med ansigtet mod menigheden.

– *Hvad så med selvbyggertanken?*

– Ja, arkitekten håber at kunne skaffe os byggetilladelse på det grundlag, og en tysk præst har stillet i udsigt, at vi kan få hjælp dernedefra. Vi håber da også at kunne finde frem til nogle frivillige hjælpere her i landet!

– *Pengene? Nåh, De har jo for resten været bankassistent...*

– Jamen det er ikke småbeløb for mig alligevel, det, der skal til. Små 400.000 kroner! Dertil kommer eventuelt udgiften til en *sal.* Vi har 200.000 kroner, så vi skal altså stampe yderligere 200.000–300.000 op af jorden. Ja, vi slider faktisk i det herude, stamper i mælken som tudsen. Hvornår vi får vores smør, må tiden vise... Nu skal vi imidlertid i gang med en julegaveidé – et mærkatark, som Holger Jensen skænker os. Arkitekten har som bekendt tegnet flere af vore bedste julemærker – blandt andet Danmarkskortet. Vi valgte at bede om 15 illustrationer til den katolske kirkes udvikling herhjemme siden grundloven i 1849. Jeg håber at have arket i handelen fra den 1. november. Flere katolske boghandlere har lovet at forhandle mærkaterne over disken – og de, der vil have dem direkte, kan skrive til Johanneskirkens byggefond, postbox 1036...

Og nu venter menigheden i Søborg på byggetilladelse. Arkitekten, der netop i øjeblikket arbejder på en kirke i nabolaget, Søbymagle Kirke, som også opføres ved hjælp af frivillig arbejdskraft er meget optimistisk, hvad hele projektet angår. Så vi ønsker held og lykke...

Blake.

■

SOS FRA CARITAS

S.O.S. nr. 42: Joseph Koodallil, teologistuderende i St. Alberts Seminary, Ranchi, Indien, kan gennemføre sine præstestudier hvis danske venner vil hjælpe ham månedlig med 50-60 kr. Selv små beløb kan løse store opgaver. Postgiro 439 79, Caritas København Brh.

S.O.S. nr. 43: Moder Terese i Calcutta kan modtage adskillige kvinder, som er villige til at hjælpe de døende i byens gader, men hun må først skaffe dem tag over hovedet. Det kan vi hjælpe med til. Selv små beløb løser store opgaver. Postgiro 439 79, Caritas København Brh.

På efterårsferiens tre første dage samledes 150 forældre, lærere, søstre og præster om emnet: Hvordan giver vi troen videre. Kateketstævnet var tilrettelagt som et arbejdsfællesskab, hvor man dels hørte foredrag og dels arbejdede i 10 grupper med hver 10-15 deltagere.

Man plejer altid at sige, at der ikke kommer meget ud af den slags stævner og kongresser, men det modsatte syntes at være tilfældet her. Man enedes om at oprette en kateketcentral, som får til huse hos assumptionssøstrene på Bernstorffsvej, og som efterhånden skal formidle nye bøger og materialer, lydbånd, film, lysbilleder etc. til religionslærere over hele landet. For at skabe et effektivt samarbejde i en tid, hvor religionsundervisning er en uhyre vanskelig opgave, blev der ved stævnet aftalt et konkret samarbejde mellem Danmarks Katolske Lærerforbund og Religionspædagogisk Udvalg: for fremtiden vil Lærerforbundets blad være forbindelsesled mellem RPU og religionslærere over hele landet.

Kateketstævnet gav ikke nogen lette løsninger, men fremlagde en række problemer, som blev diskuteret og gennemarbejdet. De 150 deltagere fra hele landet og med deltagelse fra Sverige og Norge lærte hinanden at kende, udvekslede erfaringer og fremkom med konstruktiv kritik. Stævnet blev et arbejdsgrundlag og en inspiration for det religionspædagogiske arbejde, og på sin vis kan man sige, at en ny fase blev indledet for religionsundervisningen i Danmark: Man blev klar over, at et vidtgående samarbejde ikke blot var nødvendigt, — men også muligt!

Skolebestyrer Erling Tiedemann indledte den første dag over emnet: »Er vor religion en lære eller et liv?« og gjorde gældende, at læren er et produkt af livet, ikke en modsætning til det, — det drejer sig i virkeligheden om to sider af samme sag. For positivt og med mod at kunne gå verdensudviklingen i møde er det nødvendigt, at man søger tilbage til kilderne, til Bibelen.

Pater Dekkers tog temaet op og førte det videre i eftermiddagens emne: »Hvorledes udtrykker dette liv sig i Kirken?«, og han understregede meget stærkt, at Kirken ikke er et særskilt livsmiljø. Vi skal »gå ud i verden«, som jo er stedet, hvor vi skal leve vort liv som kristne, — et liv, der, når alt kommer til alt, er vort ganske almindelige hverdagsliv, levet i et nyt lys, i et nyt perspektiv, som gør det til et kald. Derfor kan vi have en positiv indstilling over for de menneskelige værdier, over for livet, fordi vi tror på det og på, at vi er på vej frem mod noget godt.

Her kom der noget ud af det!

En ny fase for religionsundervisningen i Danmark blev indledt på kateketstævnet i efterårsferien. Der er oprettet en kateketcentral, som skal samordne religionslærernes arbejde.

Ægteparret Frandsen på slap line for åbent tæppe.

Pastor Jørgen Hviid indledte den anden studiedag med at give en karakteristik af barnets psyke på de forskellige alderstrin og fremhævede at psykologien ikke giver os patentløsninger, men at den kan være en værdifuld hjælp til at forstå barnets udvikling og tilpasse religionsundervisningen efter de forskellige udviklingstrin. Han begyndte med det helt spæde barn, der er fuldkommen afhængigt af sin mor og følelsesmæssigt egocentrisk, og fortsatte med det skolemodne barn, der gradvis går fra leg til arbejde, og for hvem næsten kommer til at spille en stadig mere fremtrædende rolle, — det lidt større barn, barnet i pubertetsalderen, og endelig den unge, hos hvem modningsprocessen fra barn til voksen finder sted, både hvad det fysiske, det psykiske og det religiøse angår.

Pastor Hviid understregede noget, der utallige gange kom frem under gruppediskussionerne, nemlig forældrenes rolle i denne udvikling. Det er gennem at modtage hjemmets kærlighed, det kan nå til selv at udvikle en ægte kærlighed til Gud og næsten.

Om eftermiddagen blev dette på en morsom og konkret måde anskueliggjort for os gennem en hyggelig og spændende samtale mellem ægteparret Vivian og Preben Frandsen. Her fik vi del i deres erfaringer med hensyn til, hvordan man giver troen videre i hjemmet. Forældre, der havde håbet, at de her havde chancen for at lære den rette metode til at opdrage børnene til »gode katolikker«, er sikkert gået skuffede hjem, for ægteparret Frandsen kom til det resultat, at der faktisk ingen ufejlbar »metode« kan gives på dette område. Man kan, for så vidt troen findes i hjemmet, skabe et positivt miljø som grobund for børnenes tro, — og dette blev belyst med mange gode og konkrete eksempler: familiens fælles aftenbøn (komplet med blokfløjteledsagelse!), lange middagssamtaler, forældrenes forberedelse af børnenes første hellige kommunion og første skriftemål, hvor det fælles »familiesprog« og de fælles oplevelser brugt som eksempler, spiller en stor rolle.

Tirsdag aften havde Sankt Josef Søstrene forberedt en festlig aften med et traktement fra to af byens bedste bagere. Snakken gik livligt, og der blev i korte indlæg givet en oversigt over børne- og ungdomsarbejdet i bispedømmet.

Pastor Kreienbühl gav i sit foredrag onsdag morgen en kort beskrivelse af troens udvikling, anskueliggjort ved de to bibelske skikkelser Abraham og Paulus, og kom derefter ind på religionsundervisningens betydning og uundværlige plads i troens udvikling. Undervisningen har som opgave og mål at opdrage til troen og ikke til små lærde. Derfor skal den foregå i troens atmosfære og benytte sig af de muligheder, som er privilegerede til dette formål.

Onsdag eftermiddag fremlagde søster Johanne og pater van Schaik deres erfaringer med unge i pubertetsalderen. Søster Johanne understregede, at denne periode måske var den vanskeligste, men også den mest interessante set fra lærerens synspunkt. Religionsundervisningen må tilpasses den unges længsler og behov, og dialogen mellem lærer og elev er af allerstørste betydning. Pater van Schaik understregede samme synspunkt, men forklarede samtidig, hvor vanskeligt det er for de unge at åbne sig. Der er tale om en stærk blufærdighed og usikkerhed, som man må respektere og omgås med varsomhed.

Foredragene blev diskuteret livligt i grupperne. Der var først og fremmest fuldstændig enighed om, hvor stor og uerstattelig forældrenes rolle er i barnets religiøse opdragelse, og ligeledes om, hvor vigtigt samarbejdet mellem hjem, præst og religionslærer er.

Forståelse af og respekt for barnets personlighed kom gentagne gange frem, ligesom glæden og det positive i kristendommen blev kraftigt og hyppigt understreget. Denne positive indstilling kom i

det hele taget så stærkt til udtryk, at man endog bestræbte sig for at finde det positive i synden!

Til forskel fra tidligere studiedage begyndte man i år hver morgen kl. 8.00 med fælles messe. Ved de efterfølgende morgen- og frokostborde var der rig lejlighed til at knytte kontakter og udveksle erfaringer ud over det, der allerede var opnået ved gruppediskussionerne.

Den fint arrangerede bogudstilling med ca. 330 bøger på dansk og på hovedsprogene vakte stor interesse, og det samme var tilfældet med den udarbejdede bogfortegnelse, der sikkert vil vise sig nyttig, når man skal på jagt efter materialer til sin undervisning.

Både Sankt Josef Søstrene, udvalgets formand, pater Leslie Dorn S.J. og Michael Halatyn, RPU's sekretær, havde lagt et stort arbejde i arrangementet af dette stævne. Hvis man ganske kort skal karakterisere disse dage, kan det vist ikke gøres bedre end med det citat af Konfutse, som Erling Tiedeman brugte i sin indledning: »Det er bedre at tænde et lys end at forbande mørket.«

At alle prøvede at tage sig disse vise ord efterretteligt, sås af hele den ånd, der hvilede over både foredragene og diskussionerne.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 8.: 25. søndag efter pinse (5. søndag efter helligtrekonger) (s. 95, grøn).

MANDAG den 9.: Laterankirkens indvielse (s. 1153, hvid). Ihukommelse af Theodor (s. 1153), martyr.

TIRSDAG den 10.: Andreas Avellinus (s. 1153, hvid), bekender. Ihukommelse af Tryphon, Respicius og Nympha (s. 1153), martyrer.

ONSDAG den 11.: Martin af Tours (s. 1154, hvid), biskop. Ihukommelse af Mennas (s. 1154), martyr.

TORSDAG den 12.: Martin I (s. 1156, rød), pave og martyr.

FREDAG den 13.: Didacus (s. 1157, hvid), franciskanerlægbroder.

LØRDAG den 14.: Josafat (s. 1158, rød), martyr.

SØNDAG den 15.: 26. søndag efter pinse (6. søndag efter helligtrekonger) (s. 97, grøn).

SOS FRA CARITAS

S.O.S. nr. 41: Bidrag søges til en dansk agape (kærlighedsmåltid) i Bombay i forbindelse med den eukaristiske kongres. Selv små beløb løser store opgaver. Postgiro 439 79, Caritas København Brh.

Ukrudtet på marken

Når man er bymenneske, kan man kun dårligt forestille sig, hvor stor en skuffelse, ja, ærgrelse det må være for en landmand, der har pløjet og renset sin mark og har brugt det dyreste og reneste sædekorn, en skønne dag at opdage, at marken er fuld af ukrudt.

En lignende kedelig opdagelse har trofaste kristne utallige gange gjort i Guds kirkes historie. Det onde i Guds rige er desværre en kendsgerning. Det må dog ikke forskrække os. Hvis vi kristne lod os gribe af panik på grund af det onde, ville ulykken bare blive endnu større. Jesus selv – han er nemlig ifølge sin egen forklaring manden, der sår den gode sæd – tager ulykken med ro, med en næsten uhyggelig ro! Gud tåler (uden dog at billige det) det onde i sin verden, i sin kirke. Jesus siger engang, at forargelserne må komme, at de ikke kan undgås; men han udråber også et »ve« over dem, der er skyld i det onde, der sker. Han har nemlig tålmodighed med os syndere og giver os tid til besindelse og omvendelse; derfor siger han: »Lad kun begge dele, det gode og det onde, gro side om side indtil høsten!«

Denne tålmodighed er desværre fremmed for mange af os. Alle tiders inkvisitorer og farisæere har næret deres forargelse ved det onde, der er sket i Kirken. Fanatikere har prøvet på at udrydde det og har derved skabt nye onder. Sekterne har tit drømt om at skabe en kirke uden forargelser; intet samfund kalder så tit sine medlemmer for »hellige« som sekterne – med det resultat, at de afsondrer sig og giver splittelsens forargelse. Også »reformationen« voksede frem af »protesten« mod det onde i Kirken og førte til trosspaltningen. Kæmper vi ikke så meget for at nå til enighed og enhed i vore dage, fordi vi så uhyggeligt klart kan se, at trosforvirringen er et meget farligere ukrudt end den synd, man ville bekæmpe?

Hvor megen uro, kamp, kritik og sladder har forargelsen ikke frembragt i Kirken! »Mens folkene sov«, var det onde blevet sået på Guds mark. Når de så (som regel for sent!) vågnede, var de ivrige efter at udrydde det onde, de ofte selv ved deres manglende årvågenhed havde ladet få indpas. Hvor mangen »hellig krig« i stort eller lille format kunne have været undgået, hvis tjenerne ikke havde sovet, og hvis de ikke først ved deres opvågnen havde istemt krigsråbet: Til kamp mod det onde! Over al denne utidige reformiver lyder Herrens stemme ganske roligt: »Nej, lad det være, for at I ikke, når I samler klinten fra, skal rykke hveden op tillige med den.« Det kan godt være, at de ivrige tjenere knurrer mod Herren; men han kender ukrudtet og ved, hvorfra det kommer.

Det må være en beroligelse for os at se, hvor roligt Herren tager efterretningen om det onde. Det trøster og giver håb og mod.

Når de kristne føler, hvor få de er, og hvorledes Kristi budskab synes at drukne i verdens larm, kan de tit få lyst til at råbe: Hvor er dit rige blevet af? Vi beder og beder: Til os komme dit rige; og alligevel ser vi så lidt fremgang, mens modstanderen vinder terræn. Hvor er din sandheds rene hvede blevet af? Har din Ånd, kærlighedens, retfærdighedens og fredens Ånd, har urkirkens martyr- og helteånd forladt din kirke?» Hvorfor sover du, Herre?« siger de med salmisten. Hvorfor lader du fjenden trampe ned, hvad dine apostle har sået?

Herrens røst taler altid beroligende til de bekymrede tjenere. Da Paulus syg og mishandlet, fuld af sorg, ikke så vejen mere, hørte han Herrens ord: »Min nåde er dig nok.«

Urkirken, jaget af romerrigets politi og ædt op af vilde dyr i cirkus, råbte til Herren: »Hvor længe, Herre, du hellige og sanddru! vil du tøve med at dømme og hævne vort blod på dem, der bor på jorden?« Og der blev sagt til dem, »at de skulle hvile endnu en liden stund, indtil tallet blev fuldt på deres medtjenere og deres brødre, der skulle ihjelslås ligesom de« (Joh. Åbenb. 6,10 f.).

Næppe var de første forfølgelser overstået, så begyndte vranglæren for alvor at løfte sit hoved: Den hellige Hieronymus klager over, at jordkredsen sukkende og undrende opdagede, at den var ved at blive ariansk.

Kirken stod våbenløs over for folkevandringens flod – kun udrustet med evangeliet om fredens konge.

Da middelalderens partikampe, afgrunden mellem øst og vest og den store kirkerevolution splittede Kirken, måtte den se, hvordan klinten bredte sig på dens egen grund.

Og når vi opdager strid og uro i hverdagen, så megen usselhed i vor egen sjæl, når vi ser, at også Guds børn kan blive vredagtige, svage og lunefulde, sanselige og uærlige, så er det ukrudtet, vi har opdaget.

Vi råber ild ned fra Himlen, mens vi selv trænger til barmhjertighed. Herren er så stor, at han kan vente. For ham er tusind år som én dag. Han elsker alt liv og skåner sin ejendom. Hvad vi tit udlægger som svaghed, er storhed hos Gud. Jesus tålte endog sin forræders giftige ukrudt ved siden af sig lige til et par timer før sin død.

Gud giver ikke op; han bliver ved med at bejle om vor kærlighed og vor ro, selv om vi slår ham i ansigtet. Han tvinger os ikke, han vil kun én sejr: At mennesket frivilligt bøjer sig for ham, evighedens Konge, for at modtage hans nåde. Han bryder ikke det knækkede rør, og han vil ikke slukke den rygende tande. Han kan vente, og han venter. Også Kirken kan vente, Kirken, som i sin mund bærer evighedens ord og martyrernes Te Deum, som i sin hånd bærer udødelighedens brød, og som i sit hjerte bærer den evige Guds Ånd og Frelserens kærlighed til og bøn for sine fjender; også Kirken kan vente, indtil Menneskesønnen kommer på himlens skyer og forkynder den sidste sejr.

»Hvor er dit rige blevet af?« (Billede fra filmen om den russiske digter Gorkij.)

Er Kirken da ikke den »hellige Kirke« før engang ved verdens ende? Jo, den er netop den hellige livsskabende organisme, hvorved Guds kærlighed og sandhed har rodfæstet sig i menneskeheden for at løfte den op, omforme og hellige den. Forløsning forudsætter kontakt med synden og syndere, liv blandt synderne (som Jesus var syndernes ven). Forvandlingen sker ikke på én dag. Lignelsen om surdejen og sennepskornet belærer os derom. Verdens helliggørelse tager tid, koster kamp med den frie vilje.

Forvandlingen opnås ikke ved tvang og ikke ved trolddom. Kirken skammer sig ikke over synderne, – den opsøger dem, så længe de ved troen forbliver hos den. Kirken er ikke en udstilling af hellighed i denne verden, men et værk, der skal formidle Guds helliggørende nåde til en syndig verden. Også synderen kan blive til en helgen, ligesom ukrudtet kan forædles og blive til en nytteplante. Omvendte syndere har tit hørt til Kirkens bedste børn og dens mest glødende apostle. Lad os give tid. Først i døden er det helt afgjort, hvem der er ukrudt, og hvem der hører til Guds hvede.

Menneskers forsøg på at rense Guds mark ligner engang imellem molboernes tåbelige kamp mod den onde stork. Gud derimod, som kan vække Abraham børn af stene, kan også forvandle ukrudt til kostelige planter. Han har magt til at virke omvendelsens mirakel.

J. Coenen S.J.

I nattens mulm og mørke kommer de østtyske deltagere om bord.

Den romersk-katolske kirkes koncil i Rom og Den Europæiske Kirkekonferences nylige møde, Nyborg IV, om bord på M/S Bornholm i Kattegat kan egentlig ikke sammenlignes. Og dog . . .

For den, der nu flere gange har deltaget i disse europæiske kirkemøder, og som har forsøgt nogenlunde opmærksomt og med tilforladelige kilder at holde sig orienteret om forhandlingerne i Peterskirken, kunne godt en enkelt lighed blive karakteristisk, fordi den begge steder spiller en afgørende, om end måske ofte uofficiel rolle. Nemlig den kulturelle, historiske og psykologiske forskel, som præger deltagerne i Rom i forholdet til hinanden, og som præger deltagerne i Den europæiske Kirkekonference i forholdet til hinanden, men som i sammenligninger mellem de to former for kirkemøde i stedet for at blive en forskel snarere bliver en lighed.

Denne forskel på tradition, historie og psykologi, som kan bestå inden for en konfession, delt af nationale og i endnu højere grad af folkelige grænser, har til tider i de protestantiske kirker været dyrket til overdrivelse. Men til gengæld har den nok i den romersk-katolske kirke ofte i tilsvarende grad været undervurderet. Nu oplever vi et århundrede, der kirkehistorisk er så mærkeligt som måske intet andet tilbage til Konstantins dage. I den protestantiske verden begyndte det med bevægelser som Evangelisk Alliance, der – født af en tid, hvor verden syntes at åbne sig under indflydelse af en ny teknisk tidsalders samfærdselsmuligheder – søgte fællesskabet mellem kristne på trods af alle forskelligheder. Det var fromme, oftest meget idealistiske kristne, som så splittelsens nød, og som under indflydelse af en pietistisk forkyndelses centrering om den enkeltes personlighed

Vort kontinent lever i en efterkristen tid, hvis livsværdier dog stadig har deres rod i kristen tradition, sagde Kirkernes Verdensråds generalsekretær, dr. Visser't Hooft, i sin tale til Nyborg IV om bord på M/S Bornholm. Vor verdensdels ortodokse, anglikanske, gammel-katolske og protestantiske kirker, fælles i bekendelsen af Vor Herre Jesus Kristus som frelser og forsoner, står derfor også i et fælles ansvar på tværs af forskellige traditioner og forskellig folkelig og national baggrund i et politisk splittet Europa. Den Europæiske Kirkekonference er udtryk for, at dette ansvar er aktuelt. Redaktør Jens Ravn Olesen, der som pressemand har fulgt dette kirkelige fællesskabs udvikling, giver i kronikken en introduktion til den nye organisation, som blev stiftet om bord på M/S Bornholm. En sammenligning med den romersk-katolske kirkes 2. Vatikankoncil fremhæver både en række psykologiske paralleller og en væsensforskellig baggrund for de to kirkemøder.

EUROPAS KIRKER MØDES

Hvorfor og hvordan?

og personlige frelsesbevidsthed søgte – og søger – at overvinde grænserne og barriererne i fælles bøn og fromhedsliv.

Men ud af dette groede også en anden stræben, et mere teoretisk, men samtidig også mere historisk bundet arbejde for kristen enhed. Den blev til den økumeniske bevægelse, hvor man ikke mødtes på trods af, men netop på grund af forskellighederne. Det er den, der i dag manifesterer sig i for eksempel Kirkernes Verdensråd og Den Europæiske Kirkekonference. Og det er også den, der har muliggjort såvel observatører ved koncilet i Rom som observatører fra Rom ved andre kirkers møder. Heri ligger fra ortodoks, anglikansk og protestantisk side en selvbesindelse, der samtidig er blevet et opgør med den overdrevne vægt på individuelle forskelligheder.

Men tager jeg fejl, når jeg i Vatikankoncilets forhandlinger i Rom synes at ane en modsat selvbesindelse fra romersk-katolsk side. En ny åbenhed over for den folkelige, nationale og kulturelle baggrund, som altid må være for at give Evangeliet resonans i et samfund? Er ikke for eksempel forskellene mellem romersk-katolsk tradition i den latinske verden – her først og fremmest Italien og Spanien samt det Sydamerika, som modtog såvel kulturel som religiøs påvirkning fra denne del af Europa – og romersk-katolsk tradition i Nordeuropa kommet til klart udtryk. Og er ikke forhandlingerne om biskoppernes rolle i kirken – herunder muligheden for nationale eller regionale bispekonferencer – en tribut til denne opfattelse?

Denne lange indledning med dens spørgsmålstegn bedes taget i betragtning ved læsningen af det følgende, hvor jeg – med stor betænkelighed – vil prøve at tage Dem med ind i den verden, som er Den Europæiske Kirkekonference. Det er altid svært at skrive for og til udenforstående om det, som er en del af ens eget. Og ved at knytte dette berøringspunkt mellem romersk-katolsk og først og fremmest protestantisk, men i nogen grad også anglikansk og ortodoks bundethed til kultur og tradition, har jeg måske givet Dem en mulighed for bedre at forstå, hvad ordene rent dialektisk betyder. For vitterligt bruger vi jo ofte de samme ord uden at give dem helt det samme indhold.

Den Europæiske Kirkekonference er, som så meget i Europa i de sidste 25 år, vokset ud af den første efterkrigstids trang til hos kristne at overvinde de skel og grænser, som krigen brutalt drog gennem vor verdensdel. De konventer, som danske, hollandske og tyske kirkefolk fik i stand, voksede under indtryk af bl.a. Kirkernes Verdensråds stiftelse til et større, økumenisk fællesskab i Europa, og i 1957 samledes man på Liselund ved Slagelse for at stifte Den Europæiske Kirkekonference. I første omgang bevarede man arbejdets karakter af uforpligtende samtale, og først med konferencen i år var tiden moden til stiftelsen af organisationen Den Europæiske Kirkekonference med fast medlemskab. Og selv med denne konstitution er den oprindelige karakter bibeholdt så langt, at Den Europæiske Kirkekonference, skønt dens delegerede officielt repræsenterer deres kirker, ikke på nogen måde kan binde sine medlemmer.

Derfor er Den Europæiske Kirkekonference – som for eksempel også Kirkernes Verdensråd – stadig kun et fællesskab. Man fristes til at bruge ordene »ikke herre over hinandens tro, men medarbejdere på hinandens glæde«. Den konstitution, som blev vedtaget, siger egentlig kun, at »Den Europæiske Kirkekonference er et fællesskab af kirker i Europa, der bekender sig til Vor Herre Jesus Kristus som Gud og Frelser i overensstemmelse med Den hellige Skrift, og som derfor søger at opfylde deres fælles kald til forherligelse af Gud, Fader, Søn og Helligånd«.

Derefter fastsætter konstitutionen regler for medlemskab, for ledelse – generalforsamlingen hvert andet år, præsidium, rådgivende komité og sekretariat – og om økonomi. Endelig gives der mulighed for at etablere arbejdsgrupper og for at opretholde kontakt med andre økumeniske og konfessionelle organisationer.

Om generalforsamlingen, den øverste myndighed, hedder det, at den vælger præsidium og rådgivende komité. De vælges for en seksårig periode, således at en tredjedel afgår hvert år. Ved valget skal der tages regionale og konfessionelle hensyn. Om Den Europæiske Kirkekonferences beslutninger hedder det, at »udtalelser og beslutninger fra konferencen binder kun en kirke, der deltager i arbejdet, såfremt dette er direkte accepteret og udtrykt af den pågældende kirke i hvert enkelt tilfælde«.

Som man vil forstå, må samarbejdet inden for disse rammer i høj grad blive afhængigt af medlemskirkernes egen vilje til gensidighed. Og ud fra en protestantisk tradition må man nok også fastslå, at denne samarbejdsform er den eneste, der muliggør en sådan organisation. Små minoritetskirker, som gennem Den Europæiske Kirkekonference har fundet fællesskab og samtalemulighed, bindes ikke af denne nye organisationsform. Store nationale kirker som for eksempel de skandinaviske folkekirker eller Tysklands EKD får ingen mulighed for at dominere den kirkelige udvikling uhæmmet – om de skulle fristes dertil.

Et karakteristisk træk fra alle de hidtidige møder siger måske lidt om betydningen af, at Europas minoritetskirker her har et forum, hvor deres røst kan lyde. På hver konference har deltagere fra for eksempel Spaniens og Italiens protestantiske kirker haft lejlighed til i indlæg at give deres kirkers vurdering og problematik. Før-

Fortsættes side 14

Anden halvleg

Dr. Hermann Seiler S. J. skriver fra Rom om de forskellige måder at lave koncilreportage på. Ved begyndelsen af 3. samlings anden halvdel er i øvrigt skemaet om præsterne og skemaet om østkirkerne blevet behandlet.

Rom, den 23. okt.

Man kan skrive koncilkommentarer ud fra mange forskellige synspunkter. For eksempel kan man skrive ud fra den journalists synsvinkel, der står uden for koncilaulaen. Hans kommentarer vil da lægge vægt på det spændende omkring koncilet og den romerske atmosfære. Måske også nu og da overdrive noget. Men man kan også skrive koncilkommentarer ud fra dens synspunkt, der sidder i selve aulaen. Man vil da forsøge, at uddrage det gyldige af selve forhandlingerne og fremhæve de væsentlige træk. Man vil herunder gentagne gange spørge selve udkastene til koncildokumenterne og forsøge at indordne deres problemstilling i koncilets hele forløb. Mange pikante detailler vil ud fra dette synspunkt træde mere afdæmpet frem og forekomme mindre sensationelle. Mangen en isoleret strømning vil da i lyset af helheden ikke mere synes så vigtig. Mangen en kritik, der måtte komme til orde, vil man gentagne gange kontrollere og sigte ud fra et dybere kendskab til koncilets gang.

Måske er det ikke uden betydning at forudskikke et par ord om disse journalistiske perspektiver her ved begyndelsen af den tredje samlings anden halvdel. Det vil da påhvile læseren selv at skabe sig et mere fuldstændigt billede af dette koncil ud fra begge fremstillingsmåder. Det er nemlig hævet over enhver tvivl, at dette koncil er så rigt på forskellige aspekter, at det kun er ud fra et samlet indtryk fra forskellige synsvinkler, at man når frem til et tilfredsstillende billede.

Et negativt afstemningsresultat set som noget positivt

Ved begyndelsen af denne uge fik koncilfædrene forelagt et spørgsmål til afstemning. Det drejede sig om at afgøre, om man efter den afsluttende debat om præsteskemaet ville godkende udkastet hertil som forhandlingsgrundlag eller helt afvise det. Med 1199 stemmer mod 930 blev det forelagte udkast afvist. Det går altså tilbage til kommissionen til ny bearbejdelse. Dette er på mange måder et glædeligt resultat. Med denne afstemning er terningerne kastet til en fjerde samling. Koncilet har modigt påtaget sig den hårde anstrengelse som en fjerde samling vil betyde — og hvem der har været med på koncilet ved, hvad det vil sige for mange koncilfædre. Endnu glædeligere er afstemningens resultat i betragtning af dét, sagen drejede sig om, nemlig om en konciltekst om præsternes liv og embede i verden af i dag. Et tydeligt flertal af koncilfædrene kunne simpelthen ikke affinde sig med en så bleg og intetsigende behandling af et for Kirken så fundamentalt spørgsmål. Interessant nok kom et af de skarpeste indlæg mod skemaet fra ærkebiskop Fernando Gomes dos Santos, der talte på 112 biskoppers vegne, til dels brasilianske, til dels andre steder fra. Han sagde: »Skemaet er en stor skuffelse for os og for mange andre. Ikke sjældent forlanges der i dette skema ting af præsterne, som vi ikke ville vove at forlange af os selv, for eksempel når der tales om fattigdom, om fællesliv, om at undgå forfængelighed i klædedragt såvel som stræben efter titler og ære.« Sådanne mandige ord minder om den første kristne tids uforfærdede kirkefædre.

Kardinal Alfrink drog så de praktiske resultater af diskussionen: Foruden en mere uddybet teologi om præstedømmet må skemaet tage de egentlige problemer op, der vedrører præsternes liv og tjeneste i dag. Kirkens dybere forståelse af sig selv, den nye missionsånd, det nye syn på verden og dens forhold til Gudsriget, den økumeniske indstilling — alt dette opkaster nye pastoralproblemer, særlig hvad angår sognearbejdet. Det samme gælder for lægapostolatet. Dette burde beskrives i skemaet. Også præsternes samarbejde må tænkes grundigere igennem. Det må planlægges og organiseres for eksempel ved at oprette et regionalråd, i hvilket også lægfolk med sagkundskab skulle have sæde. Ved hjælp af et sådant »råd« kunne de gamle provstier genoplives, og man ville nå frem til nye strukturer i sjælesorgen — strukturer, der også måtte stå åbne for eksperimenter. Endelig måtte også præsternes ugifte stand fremstilles mere udførligt og dens betydning uddybes mere end det er tilfældet i skemaet. Krisen omkring dette spørgsmål kan ikke forbigås af koncilet i tavshed, selv om det måske ikke er i stand til at løse det, og så videre.

Man ser heraf, at koncilet har fået ny livskraft efter de kritiske dage i sidste uge. Denne nye livskraft ytrer sig kraftigt.

Skemaet om Østkirken

Væsentlig anderledes tegnede situationen sig for østkirkeskemaet, der kom til behandling på fire plenarmøder i denne uge. Udkastet beskæftiger sig ikke med de adskilte østkirker, men kun med de såkaldte »unerede« østkirker, d.v.s. dem, der har forbindelse med paven i Rom. Dog indeholder det spørgsmål, der er af stor betydning for den kommende udvikling i forholdet til de ortodokse kirker.

Også dette afkortede skema har en besværlig forhistorie, der ikke mindst hænger sammen med, at koncilet i sine første stadier manglede en åndelig arkitekt. Koncilets forberedende kommission havde tilrettelagt 11 udkast om de østlige kirker, hvoraf kun ét blev forelagt koncilet i november 1962 under den første samling med titlen: »Om Kirkens enhed«. Under den samme samling blev det så besluttet, at forberede et samlet skema om de økumeniske forhold. Dette skema skulle bestå af det forelagte udkast og det af enhedssekretariatet udarbejdede forslag, hvortil man føjede uddrag af det daværende kirkeskemas kapitel 11. I tiden mellem den første og den anden samling bestemte så koordineringskommissionen, at de foreliggende udkast vedrørende østkirkerne skulle omarbejdes til ét skema med »almindelige principper«. I en tredje fase måtte endelig også denne tekst reduceres endnu en gang til nogle enkelte fundamentale punkter. Men det var ikke det, der var hovedgrunden til kritikken af skemaet.

Udkastet er uden tvivl endnu alt for præget af den romerske kurie, hvad angår hovedtendensen. Østkirken fremstilles heri på en skæv måde som et undtagelsestilfælde fra det almindelige, d.v.s. den latinske kirkelige ordning. Derigennem opstår det indtryk, at østkirkerne kun skulle være »delkirker«, mens i virkeligheden også den latinske del af Kirken består af »delkirker«. Vel taler skemaet om at bevare de østlige kirkers åndelige arvegods. Men dermed synes man mere at tale om at beskytte en særlig partikularisme end om at fremhæve hele Kirkens ældste fælles tradition. I det centrale spørgsmål om patriarkatet taler teksten endog med ros og ærbødighed om denne institution. Men først langt om

Fortsættes side 14

Ny fredsappel fra pave Paul VI

Fra indvielsen af Monte Cassino klosteret

I anledning af indvielsen af den nye basilika til klosteret på Monte Cassino har pave Paul VI fremsat en appel om definitiv fred mellem menneskene. Paven udtalte sin sorg over, at »civiliserede mennesker havde været så skamløse at gøre den hellige Benedikts grav til genstand for en så ubarmhjertig voldshandling«.

Paul VI ville i genopbyggelsen af Monte Cassino se symbolet på en ny tid. »Det er freden, der har fuldbyrdet dette under,« sagde paven. »Derfor vil vi her på dette sted holde epilog over krigen og – om Gud vil – over alle krige. Her vil vi 'lave sværdene om til plovjern og lanserne om til leer' og omdanne de umådelige energimængder, der forbruges af våben, hvis formål det er at sprede død og ødelæggelse, til redskaber for en fredelig opbygning. For at opnå dette vil vi gennem tilgivelsen genføde broderskabet mellem menneskene, og vi vil afskaffe den mentalitet, der i had, hovmod og misundelse arbejder for krigen, og erstatte den med beslutningen og håbet om enighed og samarbejde. Vi vil her opfordre menneske til kristen fred og til frihed og indbyrdes kærlighed.«

General Clark, den tidligere kommandant over den 5. amerikanske armé, har udtalt, at han var af samme mening som Paul VI, og at bombardementet på Monte Cassino havde været et alvorligt overgreb og en af krigens mest meningsløse handlinger.

Europas kirker mødes

Fortsat fra side 11

ste gang man hører et sådant indlæg, kan man knap frigøre sig for en følelse af ligegyldighed. Det er lokale vanskeligheder og glæder, man knap nok ser betydningen af. Men senere går det klart op for mange, at dette er *muligheden* for at tale. Disse minoritetskirkers folk er for en stund sluppet ud af isolationen, og så kan de simpelt hen ikke tie stille. At det, vi andre i Europa diskuterer så nidkært – bundet til bl.a. øst-vest problematikken – ikke vedrører eller i det hele taget er problemer, når selve eksistens- og religionsfriheds-problemet brænder på for for eksempel en spansk protestantisk kirke, må tages med i betragtningerne. Men de kommer alligevel, hører på os, forstår næppe, at vi har tid til at tale så meget om så verdslige problemer. Og så får de altså lejlighed til at lade også deres røst høre.

Karakteristisk for Den Europæiske Kirkekonferences første fire møder – 1959, 1960, 1962 og 1964 – er, at de alle beskæftiger sig med kirkens ansvar i den konkrete verden. Titlerne for hovedtemaerne for de fire konferencer lyder:

1959: Den europæiske kristenhed i vor tids sækulariserede verden.
1960: Kirkens tjeneste i en verden under omformning.
1962: Europas kirke og det moderne menneskes krise.
1964: At leve sammen – som kontinenter og som generationer.

Pastor Ib Andersen, der var romersk-katolsk observatør ved mødet på M/S Bornholm, sagde i en samtale med Danmarks Radio om diskussionerne om hovedtemaet for 1964, at samtalen, drøftelserne, forekom noget overfladiske. Jeg skal for så vidt ikke imødegå ham, men medgive, at det samme indtryk ville være blevet resultatet, om Ib Andersen havde deltaget i nogle af de foregående møder.

Og dog, bedømmelsens retfærdighed afhænger nok af øjnene, der ser. Og her tillader jeg mig igen at skele til Vatikankoncilet i Rom. Her arbejdes, forekommer det, grundigt, selv om behandlingen under den nuværende tredje samling kan forekomme hastig. Et forarbejde af stor grundighed muliggør åbenbart dette. Men baggrunden er så naturligvis også, at her sidder alle den romersk-katolske kirkes biskopper, Kirkens ansvarlige myndighed, hvis vedtagelser og drøftelser har bindende betydning for hele Kirken. De taler – trods de kulturelt-traditionelle bånd, jeg nævnte i indledningen – til en kirke, som forskelle til trods er bundet i troskaben til Rom.

På den Europæiske Kirkekonferences møder mødes delegerede fra forskellige konfessioner for i fællesskab at drøfte problemerne – netop ud fra deres forskellighed. Og deres ord og vedtagelser kan ikke binde medlemskirkerne. Her er tale om en væsensforskel i såvel baggrund og muligheder for samtalen, som i forpligtelsen.

Og én ting gælder i hvert fald for de samtaler, som nu på fire europæiske kirkemøder er blevet ført: Det har været en undtagelse fra efterkrigstidens almindelige mangel på samtale på tværs af Europas politiske splittelse. Det er gået langsomt, fra den russisk-ortodokse kirke i 1959 sendte en tavs observatør, til ærkebiskop Alexis fra Talinn på konferencen i år gentagne gange tog ordet og udviklede sin kirkes synspunkter i debatten. Men der har været megen god vilje til at overkomme vanskelighederne, og vedtagelsen denne gang af en konstitution er et stort skridt fremad.

Den danske folkekirkes officielle delegerede, biskop Henning Høirup, undlod at stemme. Der er i de skandinaviske lande – og da især i Norge – en ængstelse ved vor tids økumeniske udvikling – ikke først og fremmest en angst for samtalen, men en usikkerhed over for, hvad den institutionelle karakter, som den økumeniske bevægelse mere og mere antager, kan betyde for den videre udvikling. Institutionerne, skabt af mennesker, har en trang til at sætte mål og skabe resultater. Forskellen mellem det europæiske kirkelige fællesskab, som hidtil har været Den Europæiske Kirkekonference, og institutionen af samme navn er vel ikke i øjeblikket stor, men mulighederne for institutions-attituder i fremtiden kan ikke afvises. Kravet udefra om at høre »kirkens røst« har altid været en fristelse.

Konferencen på Kattegat blev et vidnesbyrd til verden om, at man kan leve sammen. Selv når verdens politiske vanskeligheder gør normale løsninger umulige, kan god vilje og stædig energi finde løsninger. Måske denne rent praktiske manifestation i højere grad var røsten fra Hans kirke, der sendte sine disciple til alle folkeslagene, end nogen officiel udtalelse eller noget dokument, man kunne have udsendt fra dette kirkemøde.

Jens Ravn Olesen

KONCILKRONIK

Fortsat fra side 12

længe besluttede man sig til at lave et supplement, der i nogen grad sikrer patriarkernes autonomi i deres indre anliggender. Endelig er Kirkens forhold til de ortodokse brødre næsten udelukkende behandlet under synspunktet konversion og tilbagevenden til den katolske kirke og ikke under et sandt økumenisk synspunkt.

Det hele viser, at den fuldstændige åbning overfor den østkirkelige kirkeopfattelse og forståelse for deres særlige situation endnu ikke er fundet med dette skema. Igennem hele udkastet spøger noget af den opfattelse, at de østlige kirker trods alt er noget i retning af tolererede »randkirker« i sammenligning med den katolske kirke — hvorved man forstår den latinske.

Men nu opstod der en ejendommelig situation under koncildebatten. Koncilfædrene fra østen fremkom ganske vist enkeltvis med hård kritik af skemaet. Men i det store og hele står det fast, at den største del af de østlige fædre næsten énstemmigt har godkendt forslaget og har ment, at det var, om ikke fuldkomment, så dog acceptabelt. Dette indrømmede også den melkitiske titularærkebiskop Edelby under debatten i Peterskirken. Om det så er sket med et let hjerte, eller fordi det nu ikke kunne være anderledes, er ikke nemt at vide.

Vestens koncilfædre havde derimod været parat til at vise sig meget mere imødekommende overfor østkirken, ja under visse omstændigheder til at lade hele skemaet fuldstændig omarbejde på ny i en sådan imødekommenheds interesse. Abbed Hoeck, forstander for den bayriske benediktinerkongregation, kom i denne forbindelse med et fremragende indlæg, i hvilket han besvor koncilet om ikke at forpasse den historiske stund for et sådant afgørende skridt. Men østens koncilfædre var ikke enige indbyrdes i enkelte spørgsmål og der kom forskellige opfattelser frem, sågar i spørgsmålet om patriarkatet, rituspørgsmål og så videre. Derfor blev det

Generaldebat om skema 13

Der viste sig fornyet iver og større livlighed hos koncilfædrene, da man tog fat på emnet: »Kirken i den moderne verden«, skriver Hermann Seiler fra Rom.

Tirsdag den 20. oktober begyndte et nyt afsnit af det andet Vatikankoncil med generaldebatten om skemaet »Kirken i verden af i dag«.

Det sidste af dette koncils hovedtemaer er hermed kommet på dagsordenen i plenarforsamlingen. Straks viste der sig fornyet livlighed og større iver fra koncilfædrenes side. Samtidig har de »åndelige fronter« inden for koncilet igen helt forskudt sig — og det er højst interessant at iagttage dette fænomen. Velvillig eller afvisende indstilling til skemaet går på tværs af de traditionelle teologiske skoler, men også på tværs af af de tidligere grupperinger af såkaldte »konservative« og »fremskridtsvenlige«

---

bestemmende for udfaldet, da ærkebiskop Edelby udtrykte de østlige kirkers ønske således: »Helt at forkaste skemaet, ville betyde en fare for, at nødvendige reformer måtte udskydes på ubestemt tid.«

I den følgende afstemning blev teksten vedtaget med 1911 stemmer for og kun 265 imod. Utvivlsomt er denne afstemning ikke faldet mange vestlige koncilfædre nemt. Dens resultat udtrykker kun respekten for østens egne ønsker.

Det er så et andet spørgsmål om ikke østens koncilfædre dermed har forpasset en historisk time, der kunne have bragt spørgsmålet et afgørende skridt frem. Det synes mig som om, der her foreliggen en test: Tillid modnes kun ved lang erfaring. Sårene, der var et resultat af vestens uforstående holdning gennem generationer, var endnu for dybe til, at et koncil alene gennem en udtryksfuld gestus kunne hele dem. Der skal virkelige *kendsgerninger* til, specielt fra den romerske kuries side, for langsomt at lade et mere fortroligt klima vokse frem. At der så også er åbnet muligheder herfor i det ufuldkomne skema, vil man uden vanskelighed kunne anerkende.

Hermann Seiler S.J.

koncilfædre og eksperter. Således har den kendte hollandske dominikanerteolog professor Schillebeeckx, der er kendt som meget fremskridtsvenlig, for nylig i et foredrag udtrykt skarp kritik af det foreliggende skemas grundlæggende ideer, mens kardinal Ottaviani ikke skal stå afvisende overfor forslaget taget som et hele. Her viser koncilet sig altså igen fra en helt ny åndelig side.

Skemaet har sin egen forhistorie, som det er vigtigt at kende for at forstå den nuværende situation. Det blev ikke forberedt før koncilet, som de andre skemaer. Temaet »Kirken i den moderne verden« dukkede først op ved slutningen af den første koncilsamling for to år siden og fandt fremfor alt en ivrig fortaler i kardinal Suenens, der ville udvide koncilets program med en dialog med verden af i dag. »Det ville være utænkeligt«, sagde han dengang, »at det andet Vatikankoncil skulle slutte uden at behandle de grundlæggende problemer, der hensætter vor tids mennesker i angst og uro.«

Paul VI tog temaet op i sin store programtale, som han holdt til koncilet ved begyndelsen af den anden samling og talte om den »dialog med verden«, som dette koncil måtte føre, og om den bro, man måtte bygge mellem Kirken og vore dages menneskelige samfund. Først ret sent — i de første måneder af året 1963 — begyndte det forberedende arbejde med skemaet, der i dag foreligger i andet udkast, om hvilket man allerede nu kan sige, at det højst kan blive et udgangspunkt for koncilets videre arbejde med dette tema. Man må i denne forbindelse ikke glemme, at det er første gang i Kirkens historie, et koncil beskæftiger sig med et sådant problemkompleks og med et sådant tema. Hverken dokumentets litterære skikkelse eller selve måden, man skal gribe problemet an på, ligger klart for øjeblikket. Man mærker blot temaets uhyre betydning for menneskene inden for og uden for Kirken. Og koncilet er øjensynlig villigt til ikke at tage sig ansvaret for let, men behandle det vældige spørgsmål med omhu.

Det nuværende udkast omfatter 29 sider, hvortil kommer 50 sider med forskellige tillæg. Disse udgør et problem for sig, idet de ikke bliver forelagt koncilet som egentlig officiel konciltekst, men som en slags konkret kommentar til skemaets 4. kapitel. Det står endnu åbent, om disse tillæg vil indgå i det egentlige skema og i så fald i hvilket omfang.

■

Skemaet omfatter foruden en indledning fire kapitler. *Indledningen* erindrer om nødvendigheden af, at koncilet mødes med verden og dens mange problemer. Kirken iagttager »tidens tegn« for at forstå situationen i dag. Den henvender sig til katolikkerne, til de andre kristne kirker, til alle, der tror på Gud, og overhovedet til alle mennesker, der spørger os om vort håb og vor indsats i den fælles opbygning af verden.

Det første kapitel taler om menneskets »fuldstændige kald«. Det viser de positive værdier i hele skabningen og Kristi genoprettelse af det nye menneske som kristen person. Dette kristne menneske må erkende, at det også har verdslige opgaver og må udfylde dem i lyset af det kristne kald som helhed.

Det andet kapitel giver et billede af »Kirken i Guds og menneskets tjeneste« i dens sendelse og indstilling til den verdslige verden. I denne tjenestens ånd vil Kirken forme sit mangesidede forhold til den profane verden, så at ikke kun den åndelige karakter af Kirkens sendelse fremhæves, men også dens indsats for hele menneskeslægtens vel.

Det tredje kapitel taler om »de kristnes forhold til den verden, de lever i«. I dette kapitel drejer det sig altså om den enkelte kristnes personlige holdning og stillingtagen til verden af i dag. De kristne skal vidne om Kristus gennem et oprigtigt, højsindet, broderligt og beredvilligt samarbejde med alle mennesker. Kristus lever midt iblandt sine brødre.

Det fjerde kapitel taler endelig om de hovedopgaver, der i dag stilles de kristne: Beskyttelse og fremme af den menneskelige værdighed, af ægteskabets og familiens værdighed, fremme af solidariteten mellem folkene, sikring af freden, herunder problemet atomvåben, afrustning og så videre. Dette kapitel går altså ind på en række af vor tids større og mere påtrængende problemer for at belyse dem ud fra en ansvarsbevidsthed, der svarer til dem. Dokumentet slutter med et opråb til alle mennesker.

Fortsættes side 17

Dansk
KLICHE FABRIK

Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Skal De flytte?
AMAGER
FLYTTEFORRETNING
Jul. Larsen & Sønner
AMAGERBROGADE 221
* 55 66 47

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens *Restaurant*
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

MEJERIET **Vesterbro**
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

Her er 160 punkter
og der er 160 steder i landet hvor
der ydes HANDELSBANK-service
KJØBENHAVNS HANDELSBANK
AKTIESELSKABET
1873
HANDELSBANKEN
altid med i billedet

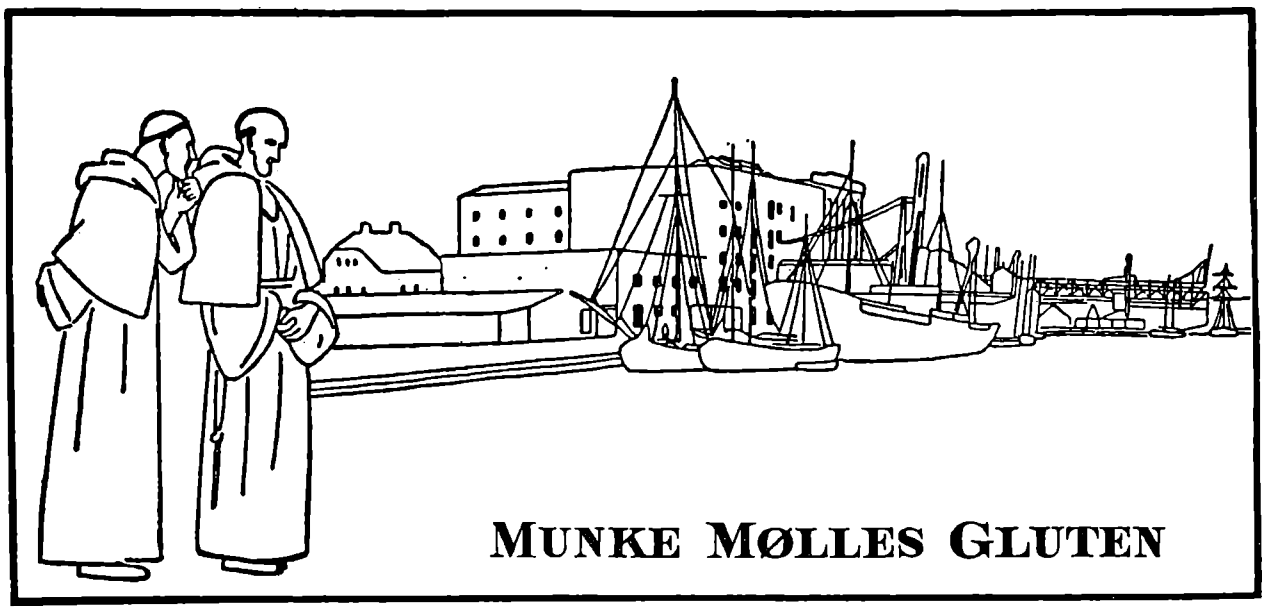

Skema 13

Fortsat fra side 15

Et par ord om selve debatten, som den hidtil er forløbet: Allerede nu er det blevet klart, at koncilets flertal ud fra visse praktiske overvejelser ikke vil afvise udkastet totalt. Dette ville nemlig tilintetgøre udsigterne til, at dokumentet skulle kunne færdigbehandles på en kommende fjerde samling. Koncilets komplicerede apparat tåler simpelt hen ikke at forceres yderligere. Trods dette synes alle ting at pege hen på, at udkastet, også efter at det i grundtrækkene er blevet accepteret, vil blive udsat for en omfattende og gennemgribende omredigering.

Det vil ske gennem de intensive debatter, der føres på plenarforsamlingerne. De hidtidige indlæg har ganske vist været meget modstridende i deres ønsker.

På den ene side forlanger man en dybere og klarere teologisk begrundelse for hele temaet. På den anden side ønsker man, at man skal gå mere direkte ud fra de aktuelle brændende problemer.

Mange røster hæver sig imod udkastets moraliserende stil og ønsker en ægte dialog med verden om dens problemer i dag på den måde, at Kirken virkelig tager nutidsmenneskets problemer til sig som sine egne. Dette skulle dokumentet udtrykke i spørgsmål som for eksempel: Kirke, hvad vil du gøre for menneskene af i dag? Hvorledes stiller du dig til de jordiske værdier og menneskehedens stræben i vor tid?

Bag alle disse ytringer og ønsker ligger der endnu et problem, der vel næppe er løst tilstrækkelig klart i det nuværende skema: Hvem henvender dette dokument sig egentlig til? Til menneskene uden for Kirken, eller til katolikkerne selv for at ridse principperne op for deres arbejde i verden?

Svaret på dette spørgsmål vil naturligvis være afgørende for, om dokumentets stil og hele opbygning skal være anderledes. Mange røster i debatten henviser til, at skemaets målsætning endnu ikke er præciseret tydeligt nok.

Det er i øjeblikket ikke let at give en fremtidsprognose for dette dokument. Biskop Charue fra Namur bemærkede i går med ret: »Skemaet er alt for tidligt født. Derfor må det i kuvøse.« Heri er vel ikke alle enige. Men hvad dette så vel som alle enkeltspørgsmålene angår, vil først de kommende uger kunne bringe en afgørelse. Man må derfor håbe, at denne samlings debat om emnet i det mindste må være i stand til at afklare grundtrækkene i udkastet. I tiden mellem den tredje og den fjerde samling må eksperterne så udarbejde og forberede alle enkeltspørgsmålene, og disse eksperter må ikke blot omfatte teologer, men også sociologer, videnskabsmænd, erhvervsfolk og så videre. Deres arbejde kan ikke foregå i en forsamling på over 2000 biskopper, men må ske i små ekspertgrupper. Der har allerede været forslag fremme i denne retning.

»De vanskelige spørgsmål i kapitel 4 må behandles udførligt og med bistand af lægfolk, selv ikke-katolikker og ikkekristne, samt repræsentanter for FN,« sagde biskop Stimple fra Augsburg. Men ét er sikkert: »Ikke blot ventes der overalt på dette skema — både af vore egne troende og af alle andre. Men det hører med til koncilets vigtigste sjælesorgsopgaver.« (Kardinal Döpfner).

Hermann Seiler S.J.

I få ord . . .

Bombay. Guvernøren over staten Maharashtra har udtalt sin varmeste påskønnelse af de kristnes indsats på det sociale område og deres bidrag til at bedre de nødlidendes kår.

Mrs. Vijayalakshmi Pandit, der er en søster til den tidligere premierminister Jawaharlal Nehru, udtalte i en tale ved indvielsen af en ny fløj i »Cheshire Home« for uhelbredeligt syge sin anerkendelse af de menneskers indsats, som bidrager til at give de lidende ny tro og nyt håb.

»Cheshire Home« i Bombay er en af de 11 institutioner i Indien, som er grundlagt af kaptajn Leonard Cheshire, der som flyver deltog i den anden verdenskrig, og som nu er katolik.

▪

Rom. Biskop Lawrence Trevor Picachy S.J. af Jamshedpur har fremsat forslag om, at der skal gives ægtepar adgang til koncilaulaen, når koncilet skal drøfte kapitlet om ægteskabet. »Millioner af familier verden over ville være taknemmelige og rørte, hvis koncilet indbød et eller to ægtepar til at overvære drøftelserne af ægteskabet. Det ville være en symbolsk gestus, der ville tilkendegive, at koncilet anerkender ægteskabets og familielivets værdighed,« udtalte biskoppen.

▪

Rom. Elleve medlemmer af den internationale sammenslutning af katolske pressebureauer vil den 11. november mødes i Rom for at vælge en ny formand.

Formandsposten blev ledig, da Frank A. Hall nedlagde sit embede, samtidig med at han trak sig tilbage som direktør for det katolske pressebureau N.C. i Washington. Vicepræsidenten, pater G. F. Heinzmann M.M., der er direktør for International Fides News Service, har siden da fungeret som formand. I mødet vil deltage repræsentanter for de katolske pressebureauer i USA, Canada, Congo, Belgien, Tyskland, Østrig, Spanien, Holland, Schweiz, Italien og Argentina.

✳

Et manuskript afleveret i tide kan få en god placering. Et manuskript afleveret for sent får i bedste fald en tilfældig placering.

Ugens tv og radio (8. - 14. nov.)

SØNDAG	14.00	P1	Katolsk gudstjeneste i Sankt Albani Kirke, Odense.
	20.00	P1	Chaplin som filmkunstner. Bent Grasten.
	21.00	P1	Chaplin som forfatter. Ib Monty.
MANDAG	20.20	tv	Værnepligtig. 4. Den etiske konflikt.
	20.45	tv	Nordisk teater i tv. Idolen. Nordvision.
TIRSDAG	20.20	tv	Angsten for og flugten fra præstegerningen.
	21.45	tv	Horisont. Udenrigspolitisk magasin.
ONSDAG	20.10	P1	Rejse i det nye Kina. 1. Preben Dollerup.
	20.50	tv	Den skeløjede lykke. Polsk film fra 1960.
TORSDAG	21.10	tv	Hjemme hos Palle Lauring.
	21.30	P2	Familiespejlet.
FREDAG	19.30	tv	WHO og FAO.
	21.05	tv	Martin Luther King. Eurovision.
	21.45	tv	Filmorientering ved Bjørn Rasmussen.
LØRDAG	16.00	tv	Leonard Bernstein dirigerer og fortæller.
	21.25	P2	Pilatus. Kantate af Frank Martin i uropførelse.
	22.10	tv	Koncert fra Rom. Johs. Brahms: Symfoni nr. 4.

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Niels Steensens Bibliotek
Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 21888
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

EBM
ENGELSK BEKLÆDNINGS MAGASIN
Christian Walther
HORSENS

I DEN KOMMENDE TID

DANMARKS KATOLSKE KVINDEFORBUND

Lørdag d. 14. november kl. 14.30 fortsætter forbundet med succes'en: De litteræ re lørdageftermiddage. Denne lørdag behandler bibliotekar, cand. mag. E. A. Møldrup, Morris West: Fiskerens sko. Disse møder er åbne for alle, der er interesserede — både mænd og kvinder. Møderne finder sted i biblioteksalen, Bredgade 67, 1. sal. Efter mødet er Niels Steensens bibliotek til deltagernes rådighed.

FOREDRAGET OM MOSAIKKERNE I RAVENNA GENTAGES

På grund af overvældende interesse for det første foredrag gentager pastor Paul d'Auchamp sit lysbilledforedrag om mosaikkerne i Ravenna. Det sker tirsdag den 24. november kl. 20 i Englesalen på Niels Steensens Gymnasium (Jagtvej 183B — indgang mrk. »Gymnasieskolernes Lærerforening«).

Efter foredraget serveres kaffe og the. Alle interesserede er velkomne.

I forbindelse med foredraget udstilles ca. 40 etruskiske vaser, som vil blive solgt ved Katolske Menighedsplejers basar.

VERDEN RUNDT

Det jordanske postvæsen har udgivet endnu en serie frimærker til minde om pave Paul VI's pilgrimsfærd til Det hellige Land. Den nye serie omfatter 5 farver, og motiverne koncentrerer sig især om pavens møde med patriarken af Konstantinopel.

▪

Et nyt internationalt tidsskrift, »Concilium«, vil blive udgivet fra januar 1965. Det skal hovedsagelig behandle de spørgsmål, som det andet Vatikankoncil beskæftiger sig med. Tidsskriftet vil komme 10 gange om året, og redaktionen har til hensigt at give formuleringen af stoffet en klar og letfattelig form. Blandt de europæiske teologer, der har lovet at levere bidrag, ser man navne som Küng, Rahner, Congar og Schillebeeck. Udgivelsesstedet menes at blive Mainz i Vesttyskland, og man planlægger udgaver på 6 forskellige sprog.

▪

»Telebibelen i Zürich« har i disse dage fungeret et år. Det er et lille jubilæum, kan man sige, men man kan dog allerede godt slå fast, at der er tale om en succes. Ikke mindst bemærker man et forbilledligt samarbejde mellem den reformerte og den katolske kirke i Schweiz. Det er katolske og reformerte teologer, der skiftes til at give udlægninger af dagens bibeltekst. Antallet af opringninger er gennemsnitligt 445 om dagen.

▪

Den anglikanske biskop af Ripon, dr. John Moorman, har på Faith-and-Order-konferencen i Nottingham rettet et skarpt angreb på den protestantiske økumenik i England. Biskoppen henviste til de tryksager, der var udgivet som forberedelse til konferencen og påpegede, at man var mere optaget af lokale spørgsmål, end den egentlige økumenik. Og man havde heller ikke taget megen notits af de fremstød, den katolske kirke gjorde på det økumeniske område.

▪

Pave Johannes XXIII's rundskrivelse »Fred på Jord« er udkommet på hebræisk. Initiativet er taget af den israelske komité til fremmelse af det gode forhold mellem de forskellige trossamfund i Israel. Det er første gang i historien, at en pavelig rundskrivelse er blevet oversat til hebræisk.

Oplys i god tid Ugebladet om arrangementer af almen interesse.

Har De husket at forny Deres abonnement? Og er Olsen blevet abonnent?

DELVIS MØBL. VÆRELSE
søges af lægedatter fra provinsen (katolik), der studerer i København.
Kirsten Hatting
Bissensgade 8, København V.

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

SCT. ANNÆ REJSER 1965

Palæstina: Påsken — 5.-20. april — 16 dages flyverejse til Israel (Tiberias) — Jordan (Jerusalem) — Hjemrejse via Damaskus, Baalbek, Beiruth. Pris: Kr. 2565 — incl. udflugter. Rejseledere pater T. Langsted og Annie Rastrup.

Italien: 23. juni-10. juli — 18 dages togrejse — Rom — Sorrento (besøg på Monte Cassino, Capri, Amalfi) — Firenze. Pris: Kr. 1135 — incl. sovevogn og udflugter. Rejseledere pater Leo Drzal og Annie Rastrup.

Lourdes: 3.-10. august — 8 dages flyverejse til Lourdes. Rejsen er beregnet for raske. Pris: Kr. 825. Rejseledere pater Jacob Adams og Annie Rastrup.

Program og alle oplysninger fås hos Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, København S. — Telefon Sundby 86.

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

APROPOS SKEMA 13

Wien. Kardinal Franz König har over for en kreds af journalister udtalt, at han for tiden har opgivet sin plan om at besøge biskop Aaron Marton af Alba Julia i Rumænien. Kardinalen nævnte i denne forbindelse, at de rumænske myndigheder endnu ikke havde reageret på en ansøgning om visum, som han havde indgivet for to måneder siden.

Den 78-årige rumænske biskop har en tid været fængslet, og siden hans løsladelse for ni år siden har kraftige restriktioner hæmmet ham i udførelsen af hans embedspligter.

▪

Frankfurt. Biskop Joseph Höffner af Münster, der leder den tyske bispekonferences kommission for sociale problemer, har støttet et af den tyske handelsunion fremsat forslag om, at en del af udbyttet inden for industrien skal gå til et specielt fond, der skal benyttes til at øge de pensionsbeløb, der udbetales til gamle arbejdere og funktionærer.

Billedet: »Kirken i den moderne verden«. Amerikanske biskopper på hotel i Rom.

KONCILKALENDER

Plenar-møde	Dato		Emne
104.	MANDAG	19.	Med 1199 stemmer forkaster koncilet forslaget til et skema om præsterne. 930 biskopper stemte ja. Man afslutter debatten om østkirken.
105.	TIRSDAG	20.	Koncilet godkender skemaet om østkirken med 1911 ja-stemmer og 265 nej-stemmer. Kardinal Cento forelægger skema 13 om Kirkens forhold til den moderne verden.
106.	ONSDAG	21.	»Ikke nok at fordømme ateismen — vi må også søge at finde ud af hvad det er for en gud, man fornægter«, siger kardinal Suenens om skema 13. »Skemaet må gøres mere bibelsk, særlig hvad angår begrebet 'Verden'«, siger kardinal Bea.
107.	TORSDAG	22.	»Kirken er ikke bundet til noget system eller noget regime hverken i øst eller i vest — den bør søge at skabe enhed«, siger den nyudnævnte biskop Hamvas, Ungarn. Koncilets pressekomité erklærer: »Der har ikke været nogen manøvrer omkring koncilet.«
108.	FREDAG	23.	Officiel meddelelse om, at der bliver en fjerde samling. Den tredje samling afsluttes den 21. november. Fortsat debat om skema 13.
	LØRDAG	24.	Pave Paul VI til Monte Cassino. Skarp fordømmelse af krigen.

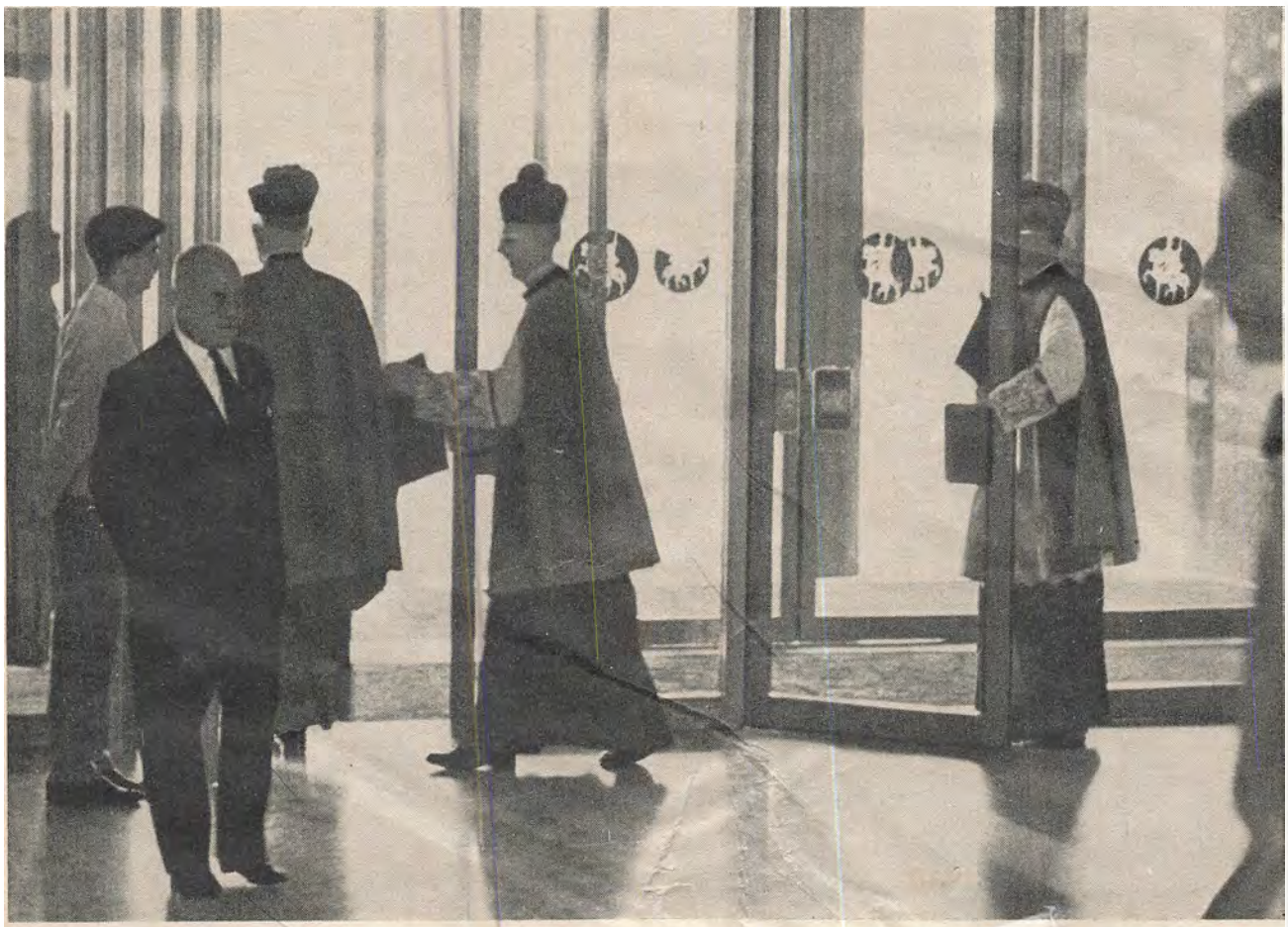

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

I tirsdags havde Arthur Millers skuespil »Efter syndefaldet«, der er baseret på Marilyn Monroes tragedie, premiere her i landet. Det omdiskuterede stykke giver stof til eftertanke, og dets baggrund viser, at Marilyn Monroe på mange måder var et stort og værdifuldt menneske. På billedet ses hun sammen med Laurence Olivier i det vittige lystspil »Prinsen og korpigen«.

katolsk uge blad
46
13. NOVEMBER 1964
112. ÅRGANG

Hvad skal der ske i Bombay?

Skema 13 overskygger alt andet

Pressemand gjort til syndebuk?

Marilyn Monroes tragedie

PAVEHILSEN TIL DE ORTODOKSE

I søndags begyndte den tredje panortodokse konference på Rhodos. Til konferencen er kommet repræsentanter for fjorten ortodokse kirker. Dens formål er at undersøge muligheden for at indlede en officiel dialog med den romersk-katolske kirke.

Pave Paul VI har sendt konferencen et budskab på fransk, hvori det hedder: »Af vort inderste hjerte sender vi Dem en broderlig hilsen i dette øjeblik, hvor Deres brødre i den romersk-katolske kirke, samlet til koncil, søger at finde de veje, vi må følge for i fuld troskab at udføre det, der er Guds vilje med Kirken. I denne tid, der er så rig både på muligheder og på fristelser og prøvelser, forbereder også De Dem, som svar på denne Guds vilje, på at beskæftige Dem med de samme problemer. Vor overbevisning om Deres hellige mødes betydning får os til indtrængende at bede Helligånden om at sende sit lys ned over det. Måtte den hellige Jomfru, vor fælles Moder, som vi påkalder og ærer med den samme iver, gå i forbøn for Dem, for at De altid og i alt må vokse i kærlighed til hendes Søn, vor Frelser og eneste Herre. Gid den kærlighed, som vi øser ved Herrens bord, må lede os, så vi for hver dag i stadig højere grad må bevare åndens enhed i indbyrdes fred.

Vatikanet, den 29. oktober 1964. Paul VI, pave, biskop af Rom.«

Paul VI's budskab blev modtaget med glæde af mødets deltagere. Pavens gestus betragtes som et forvarsel om en tilbagevenden til tiden før skismaet.

Ifølge en plan, der er udkastet af patriark Athenagoras, skulle man danne en kommission, der repræsenterer de 14 ortodokse delegationer. Denne kommission skulle rejse til Rom for officielt at meddele Vatikanet beslutningen om at indlede en dialog på lige fod mellem den ortodokse og den katolske kirke.

•

Rom. I overværelse af kong Gustav Adolf af Sverige er en statue af den hellige Birgitta af Vadstena blevet indviet i den indre gård i den romerske kirke San Lorenzo in Panisperna. Kardinal Ottaviani, den italienske undervisningsminister og den svenske ambassadør i Rom var til stede ved den festlige indvielse.

KONCILDAGBOG

»Koncilets Telstar«

siger ærkebiskop Camara om skema 13

Onsdag 28. okt. — Dagens begivenhed foregik uden for Peterskirken. Det var en pressekonference, der blev givet af den kendte brasilianske ærkebiskop Helder Camara. Ærkebiskoppen takkede presse, radio og fjernsyn, »fordi de hjalp koncilet med at gå fremad.« »Vi skylder Dem tak,« fortsatte han, »ikke blot fordi De informerer verdensoffentligheden om, hvad der sker på koncilet, men også fordi De ikke runder hjørnerne af. Kirken har ikke brug for fromme løgne,« sagde Camara med tydelig adresse til visse skaktræk bag kulisserne og koncilets pressekomités forsøg på at lægge røgslør over begivenhederne. I et communiqué af 21. oktober hævdede man direkte, at der ingen manøvrer havde fundet sted, og man kritiserede endog pressens repræsentanter for uvederhæftighed. Dette medførte naturligvis protest fra journalisterne; bl.a. udsendte 25 medlemmer af den amerikanske presse en officiel protest. Dette medførte et nyt communiqué fra koncilets pressekomité den 25. oktober, hvori man ikke alene udtrykte »tilfredshed« med journalisternes arbejde, men også tillid til mgr. O'Connor og mgr. Vallainc, der står i spidsen for komiteen. Dette var efter manges opfattelse at blæse med mel i munden. Nu satte Camara tingene på plads.

Ærkebiskoppen udtalte i øvrigt, at han foretrak at komme med sit indlæg om skema 13 på en pressekonference og ikke på plenarforsamlingen i Peterskirken. Man kan ikke drøfte nutidens og fremtidens problemer på et fortidssprog, sagde han.

Helder Camara kaldte skema 13 for koncilets »Telstar«, der som kommunikationssatellitten skal få hele verden i tale. Johannes XXIII var den første, der udtrykte sig, så folk kunne forstå det. Hans sprog for eksempel i rundskrivelsen »Fred på jorden« er næsten journalistisk. Det må vi efterligne i skema 13, sagde Camara. I øvrigt fremsatte ærkebiskoppen en tak til den nylig afdøde jesuitergeneral, fordi han havde holdt hånden over Teilhard de Chardin. Helder Camara håbede, at ordenens nye general ville medvirke til, at den store mands værk blev yderligere uddybet. Camara sluttede med et lille hip til sine bispekolleger: »Vi har bedt ordenssøstrene forenkle deres klædedragt. Hvad med vor egen?«

KONCILKALENDER

109.	MANDAG 26.	Debatten om skema 13 fortsætter med omtale af kapitel 1 og 2. Ærkebiskop Pogacnik af Ljublana, Jugoslavien: Den Helligånd virker også i verden. Derfor må vi forstå tidens tegn. Den virker også i lægfolket. Derfor må biskopperne være lydhøre overfor den.
110.	TIRSDAG 27.	Maximo IV: Lad os forenkle Kirkens positive lovgivning for eksempel angående abstinens, gejstlig klædedragt etc. og insistere på ansvar og frihed. (kapitel 3). Biskop Huyghe, Frankrig: Lad os først etablere en dialog i tillid og frihed indenfor Kirken. Det er betingelsen for en tilsvarende dialog med verden. Index for eksempel bør ophæves.
111.	ONSDAG 28.	12 sognepræster koncelebrerer ved mødets åbning. Det er 6-årsdagen for Johannes XXIII's valg. Amerikanske og andre biskopper fordømmer apartheid og enhver form for racediskrimination. (kapitel 4).
112.	TORSDAG 29.	Kardinalerne Ruffini, Leger og Suenens om ægteskabet. Denne sidste kræver mere offentlighed om den ekspertkommission, der arbejder med fødselsbegrænsning.
113.	FREDAG 30.	Kardinal Ottaviani advarer mod fødselsbegrænsning og giver et personligt vidnesbyrd som det ellevte barn ud af en arbejderfamilie på 12. Debatten om ægteskabet afsluttes og man begynder drøftelsen af Kirkens forhold til kulturen.
	SØNDAG 1. nov.	Den pan-ortodokse kirkekonference træder sammen på Rhodos.

Apartheid i kristne lande en skandale

I Peterskirken forelagde mgr. Wrigt, Pittsburgh, USA, skema 13's kapitel IV, der behandler forskellige konkrete problemer, som den moderne verden stiller os overfor. Biskoppen sagde, at dokumentet kun var tænkt som en begyndelse, og de enkelte lokale bispekonferencer rundt omkring i verden måtte følge skemaet op med hyrdeskrivelser, der udmønter dokumentets indhold efter de særlige lokale omstændigheder.

Herefter fik biskopperne ordet for bemærkninger til kapitlet.

Indlæggene koncentrerede sig om racediskrimination og kvindens stilling. Den spanske biskop Gonzales fra Astorga, der er kendt på koncilet som den prælat, der har forladt sit biskoppelige palæ og lejet en lejlighed til sig selv og sine kontorer, udtalte: Lad os slå fast, at Kirken ikke kan give verden noget svar, før vi virkelig har reformeret Kirken. Den indiske biskop Athaide sagde: »Det er en skandale, at apartheid kan eksistere i lande, der kalder sig kristne. Der eksisterer i verden stadig utrolige ting såsom slaveri, salg og køb af menneskelige personer. Sådanne misbrug kræver, at Kirken viser fasthed. Lad os vække Kirkens samvittighed. Hvorfor ikke tage eksemplet op efter Gandhi? Kennedy gik imod racediskrimination. Paul VI støtter Martin Luther King.«

Biskop Grutka af Gary, USA, sagde: »Lad os blæse i trompet som ved Jeriko og fordømme racediskriminationen. Det er en skandale at se præster forlade en forsamling, når der kommer farvede personer til stede.« Mgr. O'Boyle, ærkebiskoppen af Washington, talte i det samlede amerikanske episkopats navn og sagde: »Racespørgsmålet er vor tids vigtigste spørgsmål. Lad os højtideligt forkynde det for verden.«

En afrikansk biskop, Malula fra Leopoldville i Congo, talte om kvindens stilling. Hun bør ikke være et redskab for vellyst og gøres til slavinde. Flerkoneriet tager til i Afrika. Den canadiske biskop Coderre talte i 40 biskoppers navn for kvindens selvstændiggørelse — også i den vestlige verden.

Er den teologiske fremstilling af ægteskabet gået i stå?

Torsdag 29. okt. — Koncilet begyndte i dag behandlingen af spørgsmålene i relation til familien. Det var især ægteskabets teologi, der kom under debat. Kardinal Ruffini kritiserede, at skema 13 ikke taler om ægteskabet som sakramente. Det er jo derfra hele dets værdighed kommer. Man vil sikkert indvende, at det er, fordi skemaet også henvender sig til ikke-katolikker. Men kan man fordømme ting som flerkoneri, skilsmisse, abort og prostitution, hvis ikke det sker i kraft af ægteskabets sakramentale stilling, spurgte kardinalen.

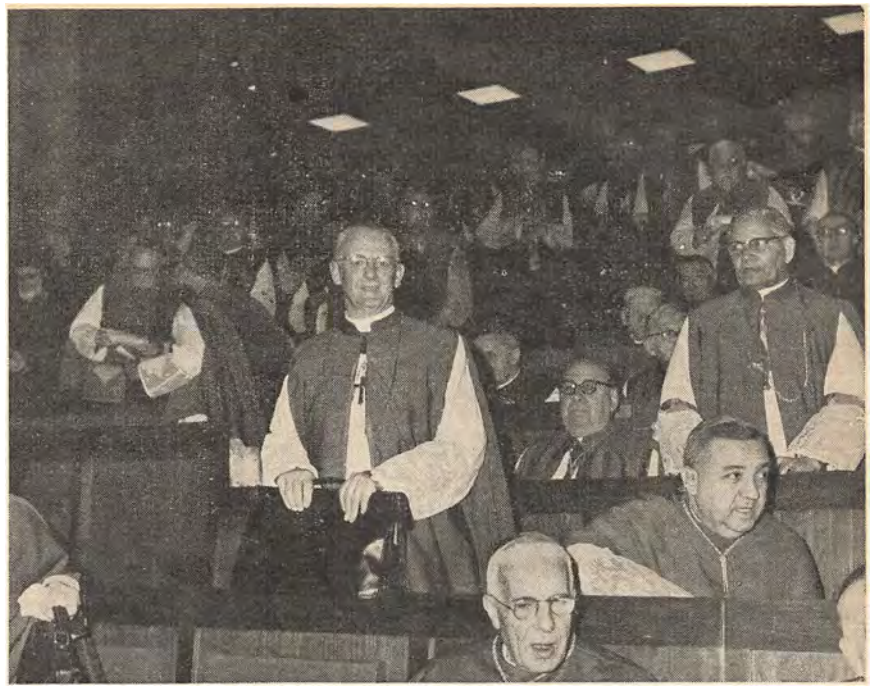

En af denne koncilsamlings markante skikkelser er Westminster-ærkebiskoppen, dr. Heenan. Han har både sagt nogle borgerlige ord om skemaet om jøderne og skema 13.

Kardinal Leger, ærkebiskop af Montreal, Canada, beklagede, at katolske lægfolk ikke kan slå sig til tåls med de svar, vi giver dem på spørgsmål vedrørende ægteskabet. Vi er inde i en alvorlig krise på dette område. Kardinalen kritiserede skema 13 for ikke at gå langt nok i sin teologi. Vi præsenterer ægteskabets to formål: børnenes opdragelse og ægtefællernes gensidige kærlighed. Men hvad det sidste angår, nævner man ikke denne kærligheds konkrete manifestationer. Man taler om ægteskabets frugtbarhed, og der eksisterer en sådan pligt til frugtbarhed. Men hvad denne angår, bør man ikke isolere den enkelte seksuelle handling, men se på ægteskabet som helhed. I øvrigt burde man fremhæve den moderlige og faderlige værdighed.

Kardinal Suenens fra Belgien stillede spørgsmålet, om man i den gængse katolske fremstilling af ægteskabet ikke er gået teologisk i stå. Har vi tilstrækkeligt studeret alle ægteskabets aspekter, sagde han. Der har altid været fremskridt i teologien i form af en dybere forståelse af problemerne under Helligåndens ledelse. Denne fører os lidt efter lidt ind i hele sandheden. Er der for eksempel balance i vor fremstilling af ægteskabets forskellige aspekter? Har vi ikke overdrevent insisteret på 1. Mosebogs »Bliv frugtbare og mangfoldige og opfyld jorden« og glemt det andet ord: »De to skal være ét kød.« Disse to sandheder bør udforskes i sammenhæng. De belyser gensidigt hinanden. Der er et andet formål med ægteskabet end børnenes opdragelse alene. Der er også personernes samliv. Lad os få balance i tingene.

Beskyld os nu ikke for laxisme, sagde kardinalen. Det drejer sig udelukkende om at finde ud af, hvad Jesus Kristus har villet. På Aristoteles' og Augustins tid havde man ikke det samme kendskab som nu til naturens love. I dag forstår man bedre formålet med ægteskabet. Man har også en bedre forståelse af, at sjæl og legeme er uløseligt forbundet med hinanden — perspektiver, der i øvrigt er strengt i overensstemmelse med den hellige Thomas af Aquin. Vi må ikke gentage manikæismens vildfarelse, og vi bør undgå en ny Galileiproces. Det er nok, at der har været én proces af den slags i Kirken.

Fortsættes side 17

BISPEDØMMETS ADMINISTRATION

Gennem mgr. C. Flandrup har biskop Theodor Suhr officielt bekræftet, at han af paven har fået bevilget sin afsked og er udnævnt til titular biskop. Biskop Suhr er desuden udnævnt til apostolisk administrator for bispedømmet København indtil hans efterfølgers kanoniske overtagelse af bispedømmet. Indtil da er mgr. C. Flandrup stadig generalvikar med de hidtidige fuldmagter.

KATOLSK UGEBLAD

Blev han syndebuk?

Det meddeles fra Rom at lederen af det sydamerikanske episkopats pressetjeneste, chilenseren Gaston Cruzat, er trådt tilbage fra sin stilling. Det var denne lægmands fortjeneste, at verdensoffentligheden – herunder den samlede katolske kirke – fik besked om de manøvrer, der nu officielt benægtes af koncilets pressekontor. Officielt kender koncilet og dets generalsekretær mgr. Felici ikke til fortrolige manøvrer. Officielt kender vi kun til den katolske lægmand og journalist Gaston Cruzats afgang. Lad os da beskæftige os med det officielle!

Det gør det kendte tyske katolske blad »Rheinischer Merkur« i form af et indlæg af bladets udgiver professor, dr. Otto B. Roegele. Denne skriver: »Cruzat, hvem verdensoffentligheden skylder kendskabet til kuriens manøvrer, har tilbudt at træde tilbage. Hans overordnede har taget imod dette tilbud. Her står vi over for en fremgangsmåde, som man simpelthen ikke kan forbigå i tavshed, hvis man tror, at koncilfædrene selv tager højtideligt, hvad de har sagt i dekretet om meddelelsesmidlerne om pligten til sandhed og beskyttelse af pressefriheden.«

Roegele forsætter: »Måske finder komplottets ophavsmænd, at det er en elegant løsning at lade, som om intet er hændt. Men kan en af koncilets spidsfunktionærer fortsætte i sit embede, som om intet var hændt, når han dog har skabt mistanke om sin person ved at skrive breve med tvetydige formuleringer som for eksempel »efter højere ordre«, der skulle give indtryk af, at han handlede i pavens navn, mens han i virkeligheden kun talte i statssekretærens navn? Denne sidste deltager i koncilet på lige fod med alle andre biskopper.«

Vi kan kun tilslutte os vor tyske katolske pressekollegas synspunkt i denne sag. Det er ikke blot mærkeligt, at en lægmand skal være offer for en strid mellem biskopper i en tid, hvor man forsøger at erkende lægfolkets rette plads i Kirken. Det er også mærkeligt, at det højtideligt vedtagne koncildekret om meddelelsesmidlerne ikke sætter tydeligere spor blandt koncilets højere funktionærer. Skal der være en offentlig mening i Kirken, som allerede Pius XII forlangte det, og som det andet Vatikankoncil højtideligt har gentaget det? I så fald må vi alle være med til at forsvare den!

Redaktion: Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055 fra kl. 10-14. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K:. tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

VERDEN RUNDT

Bombay. Tanganyikas præsident Julius Nyerere bliver en af hovedtalerne på et lægmandsstævne i forbindelse med den 38. eukaristiske verdenskongres i Bombay. Også rektoren for det filippinske nationaluniversitet, Carlos Romulo, vil tale på stævnet, som er fastsat til den 2. december. Desuden vil der blive taler af Leonard Cheshire, en britisk flyverkaptajn fra den anden verdenskrig, som er gået over til katolicismen, og som i forskellige lande, deriblandt Indien, har grundlagt »Cheshire Hjem« for uhelbredeligt syge, og af den australske forlægger og teolog Franz Sheed samt af den amerikanske katolske forfatter og pædagog Barry Ulanov.

Ærkebiskoppen af Bombay, kardinal Valerian Gracias, har på en pressekonference i New Delhi endnu en gang gjort opmærksom på, at verdenskongressens mål er af rent religiøs art. Den katolske kirke har, siger kardinalen, ikke til hensigt at påtvinge verden politiske eller kulturelle synspunkter. Der hai især fra det yderligtgående højreorienterede hindupartis side i de sidste uger været fremsat bange anelser i forbindelse med verdenskongressens afholdelse i Bombay.

▪

New Delhi. I indiske regeringskredse forlyder det, at den indiske statspræsident Radhakrishnan vil modtage pave Paul ved hans ankomst til Bombay. Efter de seneste mishagsytringer fra fanatiske hinduer i forbindelse med det forestående pavebesøg har »Nationalkomiteen for solidariteten mellem borgerne i New Delhi« udtalt sig velvilligt om Paul VI's komme til landet. Pavens »historiske« besøg er for Indien — hedder det i komiteens erklæring — en »hyldest til landets gamle traditioner og en ganske særlig ære«.

▪

Mexico City. Ca. 200 delegerede, der repræsenterer de 60 katolske organisationer i Mexico, har som afslutning på den første kongres for økonomisk udvikling, som blev afholdt i Mexico City, vedtaget et socialt manifest. I manifestet betones nødvendigheden af, at katolikkerne inden for de bestående sociale rammer arbejder med på at højne levestandarden for alle borgere i staten. »Det eneste privilegium, vi som kristne kan og skal stræbe efter at opnå, »hedder det i manifestet, »er at få lov til at tjene vor næste bedre og at give os i kast med de yderst vanskelige sociale problemer. Hertil behøves en videnskabelig forberedelse forbundet med teknisk dygtighed og faglig erfaring.«

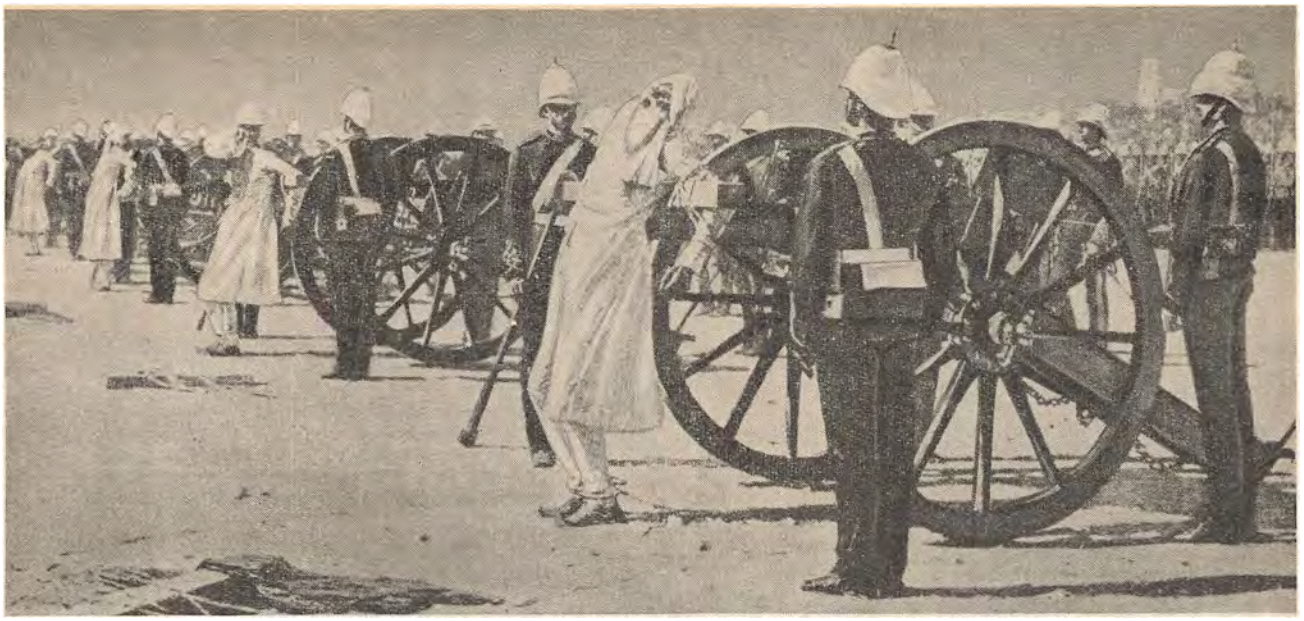

Indere henrettes efter Sepoy-oprøret i 1857

BLADE AF IMPERIALISMENS DAGBOG

VED ÅBNINGEN AF KONCILETS ANDEN SAMLING BAD PAVEN PÅ HELE DEN KATOLSKE KIRKES VEGNE PROTESTANTERNE OM TILGIVELSE.

■

I INDIEN, DER DANNER RAMMEN OM KONGRESSEN I SLUTNINGEN AF DENNE MÅNED, HAR EUROPÆERNE - KATOLIKKER SOM IKKE-KATOLIKKER - OGSÅ EN DEL AT BEDE OM TILGIVELSE FOR

Om portugiseren Vasco da Gama ved vi, at han fandt søvejen til Indien. Det skete i slutningen af 1400-tallet. Han dukkede imidlertid op på skuepladsen en gang til – nemlig i 1502, da han blev udpeget til at lede en ny ekspedition. Under sin første rejse havde han stort set faret med list og med lempe, men denne gang ville han sætte sig i respekt blandt hinduer og muhamedanere fra begyndelsen. På vej til Indien stødte han på et skib med muhamedanske pilgrimme, der var kommet fra Mekka. Om bord på skibet befandt der sig både mænd, kvinder og børn samt 12.000 dukater. Pengene tog portugiserne, og skibet blev brændt af – med alle mennesker om bord. Efter disse principper blev det europæiske herredømme i Indien grundlagt.

De engelske handelsfolk, der fulgte i portugisernes kølvand, drømte egentlig ikke om nogen politisk magt i Indien. Tværtimod var de besværligheder, som det at føre krig og lirke sig frem ad diplomatisk vej førte med sig, dem inderligt imod. De ville bare handle, men det gjorde de efterhånden så godt, at politikerne med deres magtmidler en skønne dag måtte træde til. Imperiebyggernes tid var inde; den hårde, faste hånd tog fat. Et af resultaterne var det skrækkelige oprør i 1857, som blev iværksat af religiøse grunde.

Ikke mindst var inderne blevet forfærdet over at de vestlige missionærer fremhævede den nye teknik, jernbanerne, dampskibene og telegrafen som redskaber for kristendommen, den eneste sande lære, som alle mennesker skulle bekende sig til.

Engelske mænd, kvinder og børn blev myrdet i fæstningen Cawnpore. Englænderne gik lige så konsekvent til værks under afstraffelsen. Oprørerne blev bundet foran kanonmundingerne, hvorefter skytset fyredes af.

Vor danske kolonihistorie tæller ikke begivenheder, der stikker i øjnene som dem, vi lige har berettet om, men mgr. Schindler kan i en af sine bøger berette om noget andet. En ung mand, der var ansat i et højt anset dansk firma, måtte ikke gifte sig med en ung pige, selv om hun tilhørte en af stedets gode familier, for hun var altså »farvet«. Men firmaet ville dog tillade ham at have hende på et værelse ude i byen...

Fra en indisk landsby.

Paven har ønsket, at hans rejse til Bombay skal være præget af den enkelhed, der var kendetegnende for Ghandis virke og som også præger Martin Luther Kings arbejde. I øvrigt viser det officielle Indien den eukaristiske kongres stor opmærksomhed.

Det hinduistiske Bombay...

Fra den 28. november til den 6. december vil det hinduistiske Bombay komme til at stå i en katolsk kongres' tegn. Dette er i sig selv noget af et paradoks, men konstellationen er blevet endnu mere interessant ved den officielle meddelelse om pave Paul VI's deltagelse i kongressen. Det ventes, at paven vil være til stede i tiden 3.-6. december.

Der er noget nyt i tanken om Asien som rammen om et kristent projekt af denne art, men på den anden side harmonerer det meget godt med den kurs, de store kirker på alle mulige måder understreger: solidariteten med de store masser, der ikke nyder godt af den velstandsbølge, som – når alt kommer til alt – kun kommer en lille del af jordens befolkning til gode.

Kongressens officielle navn er »Den 38. eukaristiske kongres«. Kongresser af denne art har til opgave at samle sindene om alterets sakramente. En eukaristisk kongres afholdes almindeligvis hvert femte år. Den sidste blev dog afholdt i München i sommeren 1960. Danmarks katolikker var værter for en eukaristisk kongres i København i 1932. Kongressen i Bombay er den første i sin art, der holdes i et land, hvor de kristne udgør en så lille minoritet. Man venter 25.000 deltagere fra hele verden, naturligvis først og fremmest fra lande i Europa og Amerika med gammel kristen tradition, men også fra områder som Pakistan, Ceylon, Burma, Indonesien, Vietnam, Laos, Cambodia og Japan. Kongressens officielle sprog bliver engelsk, og hovedtalen ved åbningen bliver holdt af den katolske ærkebiskop af Westminster, John C. Heenan. Det ventes, at den indiske præsident, Radhakrishnan, vil overvære højtideligheden.

Ærkebiskoppen af Bombay, den indiske kardinal Gracias, gjorde for nylig rede for kongressens opgave, og det fremgik, at et af formålene var at gøre en indsats for forståelsen mellem de forskellige racer, konfessioner og kulturer. Således omfattede kongressens program arrangementer, som skulle give deltagerne bedre kendskab til Indiens folk og kultur og omvendt give inderne forståelse for de særpræg, som kendetegnede gæsternes hjemland. »På den måde,« mener kardinal Gracias, »skabes der forudsætninger for gensidig respekt og forståelse, og derigennem styrkes den nationale solidaritet, samtidig med at det internationale samarbejde fremmes.«

Skueplads for en række af kongressens store arrangementer bliver en kæmpestor græsplæne, kaldet »The Oval«, som ligger i hjertet af tremillionbyens forretningskvarter. Kæmpegræsplænen skal først og fremmest bruges til gudstjenesterne, mens de øvrige arrangementer bliver holdt på et stadion i dens umiddelbare nærhed.

•

Indiens katolske kirker har under forberedelserne til kongressen modtaget al tænkelig hjælp fra statslige og kommunale myndigheder. Da kardinal Gracias i sin tid havde et møde med den nu afdøde ministerpræsident Nehru og flere andre ministre for at informere om forberedelsernes gang, modtog han opmuntrende forsikringer fra regeringen om, at man efter bedste evne ville bistå med organisatorisk hjælp. Dette havde bl.a. lettelser i bevillingen af visum, forenkling af told- og kontrolformaliteter og hjælp med transport og indkvartering til følge. Det forberedende arbejde følges desuden med stor interesse af de indiske aviser.

Meddelelsen om pavens besøg i Bombay er blevet godt modtaget af den indiske presse. Blandt andet skriver det hinduistisk-orienterede dagblad »Mathruhoomi« (Moderland), at Indien hilser paven velkommen med den begrundelse, at han har et budskab om de grundlæggende religiøse principper at komme med. Den protestantiske avis »Dhwani« (Stemmen) fastslår, at Paul VI's besøg vil være en historisk begivenhed.

Det er sandsynligt, at paven efter sit besøg i Bombay vil tage til New Delhi for at aflægge et officielt besøg hos Indiens præsident, Sarvepalli Radhakrishnan. Måske vil Paul VI også besøge Goa, hvor den store katolske missionær, Frans Xavier, har fundet sit sidste hvilested.

•

Paven har i øvrigt udtalt, at han vil tilbringe en dag hos de fattige uanset trosbekendelse. Som udtryk for sin taknemmelighed over den indiske regerings store hjælpsomhed, hvad forberedelserne til kongressen angår, lovede paven allerede i Nehrus tid at uddele en stor mængde klæder og fødevarer til de fattige i Bombay. I det hele taget spiller det sociale element en stor rolle i forberedelserne til kongressen. Præster og ordenssøstre har i lang tid været beskæftiget med at forberede og overvåge opførelsen af flere nye hjem for de fattige, sygehuse, klinikker for de spedalske og centre for socialt arbejde og uddeling af levnedsmidler.

... i ni dage katolicismens hovedstad

Det er interessant at tænke på, at det var Nehru, en af vor tids store ateister, der i sin tid indbød paven til at komme til Bombay. Det er også interessant at lægge mærke til, at pave Paul under omtalen af sin rejse, som han kalder en »pilgrimsrejse i overensstemmelse med Indiens åndelige traditioner«, har nævnt det eksempel, religiøse ledere som Mahatma Ghandi og pastor Martin Luther King har givet verden.

FESTSKRIFTET TIL PATER ROOS

Fides quærens intellectum,
Festskrift tilegnet Heinrich Roos S.J.
Særnummer af Catholica
Arne Frost-Hansens Forlag 1964, 111 s.

I det franske kloster, hvor jeg bor, måtte jeg forleden hjælpe en af mine medbrødre med at udfylde en rekvisition til et dansk forlag. Det var en af vore specialister i det XIII århundredes filosofi, der havde brug for det festskrift, som i sidste måned udkom i København i anledning af pater Roos' 60 års fødselsdag.

Dette som indledning til en præsentation af festskriftet og for at vise, at dets fremkomst interesserer langt videre end vore landegrænser; ja, det vil måske endda blive læst grundigere uden for Danmark, fordi det indeholder artikler som forskere verden over vil have brug for: de vil for øvrigt blive hjulpet i deres arbejde af det, som er en hindring for den danske læser, nemlig at de fleste bidrag er skrevet på tysk eller på engelsk.

»Fides quærens intellectum«, således lyder skriftets titel. Det er teologiens gamle valgsprog: *troen, der søger indsigt,* en titel, som netop dækker pater Roos' indsats i Danmark. Hvad det drejer sig om, er for den troende ikke at se ned på den fornuft, som han også har fået fra Gud, ikke at sætte splid mellem tro og viden, men netop at lade sin viden arbejde loyalt i troens tjeneste – uden at fornedre den ved at give den problemer at løse, hvis resultat er givet på forhånd, men ved frit at lade den virke. *Troen, der søger indsigt:* hvis dette ord gælder for den, der hædres ved dette festskrift, gælder det til et vist mål også skriftets indhold: det er alvorlig forskning, der danner kernen i det. – Bidragene dertil kommer fra vidt forskellige sider, og det vil naturligvis ikke her være muligt at tale om hvert enkelt. Men der er fælles linjer i dem, for skriftets tilrettelæggere har ønsket, at det skulle afspejle

Fortsættes side 15

Marilyn Monroes tragedie

Da det forkælede sex-symbol, Marilyn Monroe, døde, rystede det sindene. Men der var selvfølgelig også dem, der sagde, at nu var der en tomhjernet filmstjerne mindre. I anledning af den forestående premiere på Arthur Millers omdiskuterede skuespil »Efter syndefaldet«, der i en let forklædning handler om Miller selv og Marilyn Monroe, fortæller Lis Thorbjørnsen lidt om den menneskelige baggrund for tragedien.

I november får Arthur Millers nye skuespil »Efter syndefaldet« premiere på Det kongelige Teater, forsinket på grund af ændringer, Miller kom med i alt for sidste øjeblik, og som Det kongelige Teater alligevel ønskede at rette sig efter.

At stykket i let forklædning handler om Miller selv og Marilyn Monroe er blevet forskelligt bedømt. Nogle har fundet dette emnevalg smagløst, men det er også blevet udtalt, at en tomhjernet filmskuespillerindes liv og død ikke betyder noget, men hvad der betyder noget er, at en stor forfatter efter års tavshed lader høre fra sig igen.

Andre filmstjerner har søgt døden for egen hånd. Men Marilyn Monroes selvmord gjorde (på de fleste; undtagelser er lige nævnt) et stærkt indtryk, der ville have været varigt også uden Millers skuespil.

Amerikas og Europas forkælede »sex-symbol«, med millioner af fans verden over, var helt alene den aften, hun tog for mange piller – og vel ikke blot den aften. Uden en ven eller veninde, der var fortrolig nok til at kunne hindre hende i det. Det rystede sindene.

Den første reaktion på Marilyn Monroes selvmord var, at det var »Hollywood«, der havde taget livet af hende. Men hendes psyke var anderledes. Det var et spørgsmål om kærlighed. Dette stod helt klart for alle, da Arthur Miller – samtidig med at erklære, at det *måtte* gå hende således, og fralægge sig alt ansvar – viste sig så foruroliget over sin mulige andel i hendes skæbne, at han måtte igennem en selvprøvelse, et indre opgør, der gav ham kunstnerisk impuls og formuleredes i et skuespil. At digte er at holde dommedag over sig selv, sagde Ibsen. Også han havde, for eksempel i »Bygmester Solness«, privat baggrund for sit drama.

Marilyn Monroes skæbne har direkte interesse for katolikker, fordi her berøres noget dybt væsentligt: mandens ansvar for kvinden i ægteskabet.

Inden Marilyn Monroe mødte Arthur Miller, havde hun været gift to gange. Hendes barndom havde været ulykkelig og kærlighedsløs; hun var født uden for ægteskab og vokset op i flere forskellige, mindre gode private plejehjem. Så snart hun var ved at blive ung pige og fik kvindelige former, trak hun i stramme sweaters, som et barn, hvis forældre har bagerbutik, byder wienerbrød, for at blive elsket.

Hun kom på fabrik og traf her sin første mand. Hun giftede sig for endelig at opleve glæden ved at høre sammen med nogen. Han var en solid og stabil mand, senere politibetjent. Han har siden udtalt, at Marilyn – dengang Norma Mortensen – kunne lave mad, men ikke stimulere hans selvtillid. De skiltes uden tårer.

Hun tog arbejde i et stormagasin, til hun blev fotomodel og filmstatist. I starten var hendes kometagtige filmkarriere nær ved at blive standset af skandalen, da det kom frem, at hun, dengang hun var fotomodel, havde ladet sig fotografere som nøgenbillede til en kalender; men i stedet blev skandalen, som så ofte med den slags skandaler, til reklame.

I løbet af sin filmkarriere traf Marilyn Monroe baseballspilleren

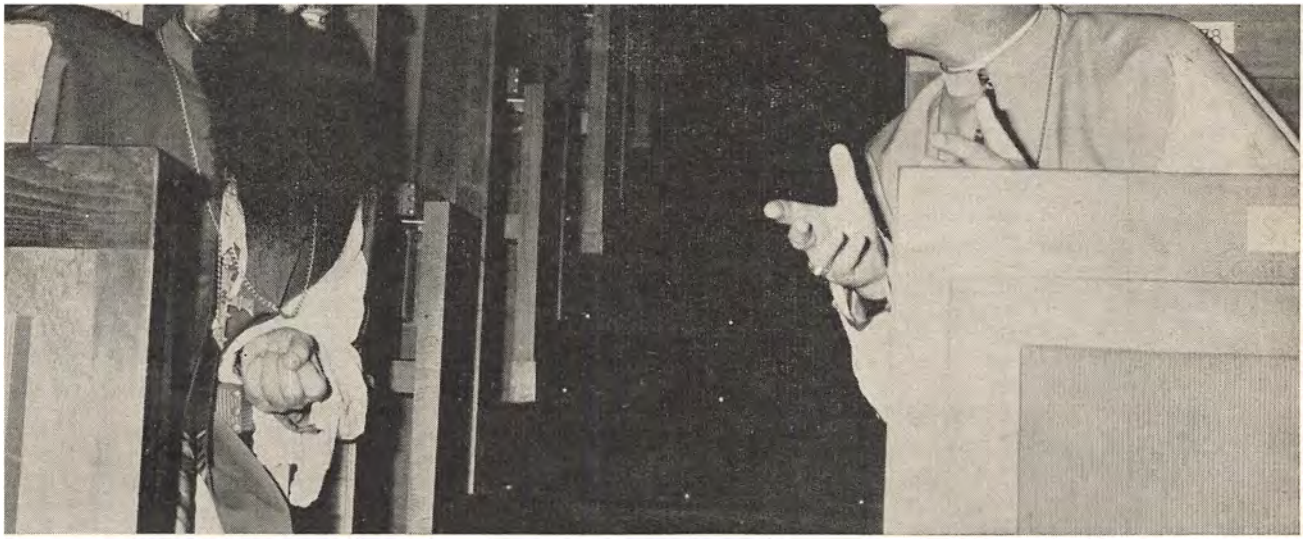

»Kunne vi dog holde vore møder i almindeligt tøj.«

Skema 13 overskygger alt andet

For mange kristne og især for de mange udenforstående, der interesserer sig for koncilet, er dette først rigtigt begyndt den dag, man indledte debatten om skema 13: Kirkens forhold til den moderne verden. Dette skema blev forelagt plenarforsamlingen tirsdag den 20. oktober, og regner man med den 21. november som denne samlings afslutningsdag, vil det altså sige, at man vier en måneds koncilarbejde på dette skema. Hermed er alle pessimistiske forlydender om, at man ville forbigå denne vigtige sag, gjort til skamme. Man lever op til Johannes XXIII's ånd.

Mandag 26. okt. – Plenarmødet i dag har været et af koncilets mest interessante. Skema 13 giver det andet Vatikankoncil lejlighed til at sige sandheder, som man længe har måttet fortie. For tredie gang i løbet af få dage er Teilhard de Chardin blevet omtalt i rosende vendinger. Man forstår nu bedre de konservative biskoppers energiske forsøg på at styre uden om dette skema, der giver Kirkens fornyelse sin virkelige betydning. Kirken er i færd med at lægge sin teologiske balance om i retning af en udviklings- og fremskridts-teologi, der sønderknuser hvad der endnu måtte være tilbage af jansenismens falske dualitet mellem det naturlige og det overnaturlige. Kirken er ved at overvinde en indgroet mistillid til de jordiske værdier. Den nye generation vil opleve en teologi om Kirkens forhold til verden, som i høj grad vil kunne takke skema 13 for sit gennembrud. Denne fornyelse og revision har kun været mulig takket være Johannes XXIII, der med tålmodighed og styrke lidt efter lidt har revet Kirken ud af juristernes og skrivebordsfolkenes mentalitet for at lægge den i hænderne på sjælesørgerne i kontakt med den moderne verden.

Så stor er dette skemas betydning, at det risikerer at stille hele koncilets hidtidige arbejde i skygge. Man kan kun give dem ret, der som den kendte franske jesuit, pater de Lubac, forsøger at sætte tingene lidt på plads. Han fremhæver med rette, at koncilets hidtidige arbejde dog også har betydning. Således angår liturgireformen alle kristne – kirkeskemaet har sat Gudsfolket i centrum – skemaet om den guddommelige åbenbaring sætter Bibelen på dens rette plads – det vil sige førstepladsen – og viser dermed klart, at Kirken vender tilbage til sine kilder. Det ville også være uretfærdigt, siger pater de Lubac, om man forsøgte at få folk til at tro, at Kirken har ventet på skema 13 for at tage stilling til verdens problemer. De store rundskrivelser fra Leo XIII's til Johannes XXIII's så populære »Fred på jorden« modbeviser en sådan påstand. Pius XI's Katolske Aktion, der skulle kristne samfundet klasse for klasse, er et andet praktisk eksempel på Kirkens interesse for den moderne verden.

Koncilkronikken er i denne uge skrevet af pater Jens Oluf Lund O. P., der ud fra referaterne af drøftelserne i Rom fortæller om den livlige debat om »Skema 13«.

Alligevel kan man sige, at der nu for alvor blæser en ny vind gennem Kirken. Således kommer nu også den såkaldte »Tavshedens Kirke« til orde på koncilet. Et af dagens mest fremragende indlæg kom fra ærkebiskoppen af Ljubljana i Jugoslavien, Pogacnik. Denne sagde: »Det er ikke nok at have en social lære. Vi må omsætte den i praksis. De pavelige rundskrivelser og biskoppernes hyrdeskrivelser om disse spørgsmål fører sjældent til handling. Mater et magistra for eksempel er blevet studeret mere indgående af kommunisterne end af visse biskopper. Det andet Vatikankoncil må spørge sig selv, mens hele verden hører på det, hvorfor Kir-

kcn indtil nu ikke har forstået tidens tegn. Flere ordensgrundlæggere er ikke blevet forstået af Kirken men derimod mistænkeliggjort. Hvordan skal man undgå det?

Det kan vi kun, fortsatte den jugoslaviske ærkebiskop, ved at forny vor teologi om Helligånden. Den Helligånd er til stede ikke blot i Kirken, men også i verden. Vi må tro på Gudsfolkets nådegaver. Lad os gå frem med kærlighed og vidsyn. Vor ængstelse for hele tiden at sikre autoritetens rettigheder indenfor Kirken har ført til en servil form for lydighed. Det andet Vatikankoncil må udtale sig klart om biskoppernes pligt til at respektere Helligånden overalt, hvor den viser sig.

En anden repræsentant for »Tavshedens Kirke« biskop Spülbeck fra Meissen i Østtyskland kom ind på Kirkens holdning til videnskaben. Biskoppen der selv er videnskabsmand sagde: »Kirken bruger endnu forældede begreber, der gør at videnskabsmænd bittert må beklage ikke at kunne føre en samtale med Kirken. Alligevel venter de sig meget af Kirken. Hvorfra kommer for eksempel Teilhards usædvanlige indflydelse? Netop af den grund, at han taler et sprog, der er tilgængeligt for disse mennesker. Derfor betragtes han hos os i Østtyskland som fjende nr. 1 fordi han forstår at nærme den moderne verden til troen. Galilei er blevet fordømt på grund af vor fejl.

En anden biskop, denne gang fra Brasilien, mgr. Golland, talte også om kommunisterne: »Det er mit ønske, at Kirken må udvandre fra sine palæer og stige ned fra sine troner. Hver dag, her i Roms gader, ser man os biskopper gå rundt i vort skrud. Der er her i Italien mere end 7 millioner kommunister, der ser afstanden mellem os og folket, og som glæder sig herover. Kunne vi dog holde vore møder i almindeligt tøj. Dette ønske blev allerede udtrykt på Tridentinerkoncilet. Vi ser rige ud om vi end ikke altid er det,« sluttede han.

En spansk biskop, Guerra, fra Madrid, kom med et overraskende indlæg om Marxismen. Hans konklusion lød: Lad os ikke drive billig apologetik. Hvis vi vil dialogere så lad os begynde med at forstå Marxismen. Den marxistiske materialisme er subtil. Den tilbyder en veritabel humanisme, som vi må forstå indefra: Mennesket skal ved egne kræfter gøre hvad andre venter af religionen. Men den marxistiske forblindelse kan skyldes mangler i vor opfattelse af religionen. Kristendommen er ikke nogen ideologi.

En ung italiensk biskop, Quardri, foreslog at lave en særlig paragraf i skema 13 om arbejdet. Det er arbejdet, der forvandler tingene og at arbejde er allerede en form for deltagelse i Kristi præstedømme. Mennesket hæver også sig selv ved sit arbejde. Lad os få en arbejdets spiritualitet. Det store problem er forholdet mellem vor indsats og Gudsrigets komme.

Tirsdag 27. okt. – Plenarmødet i dag var præget af fire store indlæg. Det første var den melktiske patriark Maximos IV, der på fransk, som altid når han tager ordet, forlangte en forenkling af Kirkens lovgivning. Det andet var den italienske biskop Garneri, der gjorde koncilet opmærksom på turismens betydning for Kirkens fornyelse. Dette indlæg vakte almindelig jubel blandt biskopperne alt imens man tog sagen til efterretning. Det tredje betydende indlæg kom fra den mexikanske biskop Arceo Mendez, der kritiserede Kirkens letfærdige omgang med begrebet dødssynd. Endelig talte den franske biskop Huyghe hilst af stort bifald om friheden i Kirken som en forudsætning for dialog med verden. Han krævede indexets ophævelse.

Maximos IV sagde bl.a.: »Middelalderen er forbi. Det var en periode hvor mennesket endnu var barn. I dag træder vi ind i en modenhedens tid. Lad os derfor ikke give nogen lov uden at forklare dens berettigelse. Lad os radikalt ændre vor måde at undervise på i moralske spørgsmål. Kirkebudene skal være veje til salighed – ikke til fordømmelse. Men vi påbyder abstinens om fredagen og messepligt om søndagen under dødssynd. Det kan ikke tages alvorligt.«

Med biskop Garneris indlæg skiftede tonen og forsamlingen gav latteren frit løb. Biskoppen, der talte i 80 af sine kollegers navn fra både Europa, Asien og Sydamerika, begyndte sin tale således: »Turismen er en følge af inkarnationen. Det er et tidens tegn. Det er yderst beklageligt, at skema 13 ikke omtaler det problem. Sidste år var der 600 millioner turister i verden uden at tale om sportsfolkene og dem, der holder weekend. Ikke nogen fornyelse i Kirken uden turismen! Johannes XXIII har for øvrigt talt om turismen for at understrege dens betydning for udveksling af ideer og for omskabelsen af folks mentalitet. Turismen bør være et instrument for dialogen,« sluttede han.

Den mexikanske biskop Arceo Mendez talte derefter: »Jeg er helt enig med Maximos IV. Et af vor tids særlige kendetegn er den voksende ansvarsfølelse og frihedsfølelse. Kirken bør ikke blot forsvare den religiøse frihed, men slet og ret friheden. Men hvad lærer vi seminaristerne (præsteeleverne)? I de gængse lærebøger i moral påbyder Kirken ikke mindre end 200 forskellige positive love herunder forpligtelsen for præster til at bære gejstlig dragt – og det under dødssynd. For ikke så længe siden truede man de troende med helvede blot for en dråbe vand indtaget før kommunionen. Derimod var lettere overtrædelser af den guddommelige lov ikke ledsaget af nogen sanktioner. Lad os revidere disse ting,« sluttede biskoppen.

Det sidste vigtige indlæg kom fra den franske biskop Huyghe, der sagde: »Det er ikke muligt at føre nogen form for dialog med de ikke-kristne, hvis der ikke forinden etableres en dialog mellem de kristne og den Helligånd. Dialogen er kun mulig, hvis alle Kirkens medlemmer – hvem de end måtte være – sætter sig selv i dialog-tilstand. Det er nødvendigt, at vi lærer at lytte. Vi bør tro på den Helligånds nærvær hos dem vi taler med. Kirken må selv blive en forsamling af mennesker, der kan dialogere. Lad os først skabe dialog indenfor Kirken i venskabets, tillidens og frihedens navn. Så kan vi bagefter henvende os til verden. Sådanne ting som index strider imod Guds børns værdighed og bør afskaffes, sluttede biskoppen, hvis tale hilstes med stormende bifald.

■

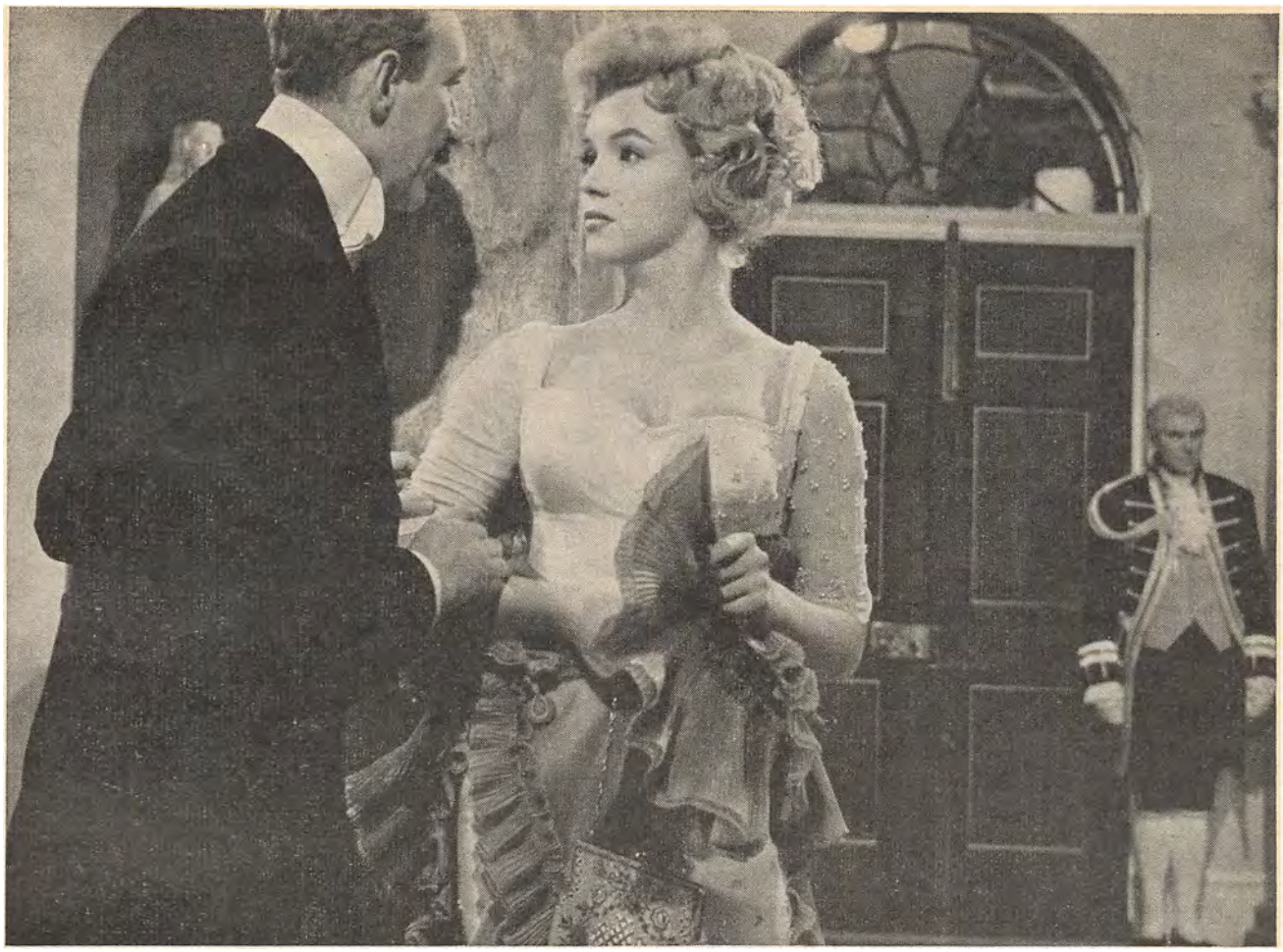

I filmatiseringen af Terence Rattigans kroningsspil »The Sleeping Prince« (Prinsen og korpigen), som hun selv producerede, havde Marilyn Monroe en af sine bedste roller. Hun beviste her, at hun var en stor kunstnerinde.

Joe di Maggio og blev gift med ham; et kortvarigt ægteskab, der opløstes uden scener. Han vedblev at føle venskab for hende. Efter hendes død blev det ham, der på eget initiativ ordnede hendes begravelse og bo, indtil fjerne slægtninge af hende dukkede op og tog sig af det.

Den fredelige måde, hvorpå hendes ægteskaber med disse to mænd afvikledes, viser, sammen med udtalelser fra mennesker, der har kendt hende, at Marilyn Monroe udmærket formåede at være ven og kammerat. Når hun den aften, hun begik selvmord, var alene, skyldtes det ikke, at hun manglede evnen til at få venner og bevare dem, men at hun ikke kunne gennemføre nogen relationer, når ikke den relation var i orden, som virkelig betød noget, kærligheden til en mand og hans kærlighed til hende.

De to ægteskaber gled ret let hen over hende, fordi de to mænd ikke havde kunnet vække den virkelige forventning i hende.

Det var Marilyn, der først forelskede sig i Arthur Miller, ikke ham i hende. Hun startede med beundring for ham som forfatter, men det vil ikke sige, at hendes forelskelse var litterært snobberi, selv om hun allerede før hun traf ham var begyndt at gå til universitetskurser i sin sparsomme fritid fra filmarbejdet. Hvad hun beundrede var kvaliteterne hos mennesket bag forfatterskabet. Hun ønskede en mand, der kunne opdrage hende, en mand, hun kunne se op til.

Havde hun kun været en intellektuel snob, ville hun nok have valgt en anden og nemmere at kaste sin kærlighed på. Miller var ganske vist berømt, men han havde været for den »uamerikanske« komité; han var en humanist med meninger, han ikke gik på akkord med. Som hustru til ham ville en kvinde ikke kunne regne med en let tilværelse. Udtalelser fra Marilyn Monroe viser, at det var hun klar over, og at hun var rede til at dele de vilkår, som kunne følge med hans liv som kæmpende humanist.

På et fotografi fra deres ægteskabs første tid lægger Marilyn Monroe hengivent armene om Millers hals, mens han ser ud mod beskueren med et bredt smil, der synes at sige: Ja, jeg har fået en dejlig pige at gå i seng med. Men dermed var et ægteskab med Marilyn Monroe nu ikke afgjort. Arthur Miller vidste også, allerede inden de blev gift, at hun ikke ville blive nogen nem hustru. Kærligheden til Marilyn stillede krav, tog kræfter.

Det var ikke blot et spørgsmål om, misundt af mange, at have fået en sexbombe i huset. Hun var

til stede som menneske, et kompliceret og problematisk væsen, der søgte hans støtte. Han følte ansvar for hende.

Igen skal det understreges, at det var en situation, Arthur Miller egentlig ikke selv havde ønsket sig bragt i; de første tilnærmelser kom ikke fra ham, det oprindelige initiativ var hendes. Hvad Miller i virkeligheden ønskede, ses af hans valg af livsledsagerinde efter Marilyn. Det har hele tiden ubevidst ligget på bunden af hans sind: Jeg kunne jo have det meget lettere. Ubevidst, nemlig på grund af Millers frisind.

Som samfundet er indrettet, kan en mand vente at få en kone, der er hans husbestyrerinde, sekretær, elskerinde, som kort sagt fjerner alle praktiske vanskeligheder fra hans liv – og børnene fra hans nærhed, når han skal have ro. En kvindes vilkår er vanskeligere. Selv om hun har et arbejde, hvorved hun kan tjene penge nok til at forsørge ham, kan hun ikke få en ægtemand, der er husbestyrer, sekretær, elsker – fjerner alle praktiske vanskeligheder fra hendes vej og børnene fra hendes nærhed, når hun skal have ro. Mændene er den besiddende klasse, og de privilegier, som følger med dette, har de svært ved at slippe. »Ligeberettigelsen«, dette virkelig at bære byrderne i fællesskab, betyder for den født privilegerede et afkald, som er menneskeligt svært.

Marilyn udtalte offentligt inden sit ægteskab med Miller, at hun satte kærlighed før filmarbejde, hvis det kom til et valg. Skønt det ikke kom til et valg, for Miller krævede ikke af hende, at hun skulle opgive filmen, tilbød hun selv at gøre det, og der er ingen tvivl om, at det var et alvorligt ønske hos hende. Men Miller ville ikke tage imod det. Hans fornuft sagde ham, at det ikke ville være det rigtige for hende. Han var frisindet og mente, at kvinder skulle have lov at differentiere ligesom mænd, udnytte eventuelle evner og anlæg og ikke henvises til et bestemt arbejde på grund af deres køn. At tillade Marilyn at afbryde sit filmarbejde for udelukkende at være hans kone ville være en egoisme, han ikke ville være bekendt hverken over for verden eller over for sig selv.

Imidlertid kunne han i praksis ikke leve op til konsekvenserne af denne indstilling. Det, at hun havde et selvstændigt arbejde i stedet for at koncentrere sig om at lette hans liv for ham, forstyrrede hans arbejdsro. Mennesker søgte ikke blot ham, men også hende. Mens en kvinde ikke såres af, at hun er dens eller dens kone, sårede det hans maskuline forfængelighed, at han i manges øjne var »Marilyn Monroes mand«.

Marilyn ønskede børn og fødte to gange, men begge børn var dødfødte. Der var ingenting til at mildne situationen: at de var to mennesker, som skulle finde hinanden.

»Ligesom Kirken underordner sig under Kristus, skal også hustruerne underordne sig under deres mænd i alt.« Arthur Miller var frisindet, men han var vokset op i et samfund, der ganske enkelt går ud fra, at mandens magt over kvinden skal bruges til fordel for hans personlige egoisme. Det står der jo ikke noget om hos Paulus; at have magt er ikke ensbetydende med at være forpligtet til at bruge den til sin egen fordel, til undertrykkelse af et andet menneske.

Manden i vort nuværende samfund opfatter sin indsats for kvinden i ægteskabet indeholdt i det at være forsørger. Han vender hver dag fra sit over- eller underordnede arbejde hjem til et tyende, en tjenestepige, selv om forholdet naturligvis tilsløres af den følelsesmæssige baggrund, kvindens kærlighed og dermed hendes ønske om at gøre ting for ham. Manden er den opvartede. Mon aftenkaffen laver sig selv? Nu trænger... (prikkerne står for ægtemandens navn) til en kop kaffe!

Denne tjenende rolle behøver ikke i sig selv at være til skade for kvinden; hun får hermed foræret et kald til selvopofrelse, til at være noget for andre. Et langt rigere og større liv, en dybere personlighedsudvikling end hun ville kunne få gennem den individuelle selvudfoldelse i frit arbejdsvalg, som hun giver afkald på. Men for *manden* er denne robuste rollefordeling til skade; han afstumpes ved at leve sit dagligliv som egoist. Og den forlangte lydighed, hvormed han, overhovedet, udsletter kvindens individuelle selvudfoldelse, skader kærligheden mellem mand og kvinde; han mærker det måske ikke, for han elsker jo. Men han elsker en behagelighed, ikke et menneske.

At det stiller krav at elske et menneske, er forholdet mellem Marilyn Monroe og Arthur Miller et eksempel på.

Miller gik ind i ægteskabet med den bedste vilje. Han var – hvad der måske med en nemmere pige ville være undgået hans opmærksomhed - klar over, at det betød et ansvar for hende som menneske.

Og han opdagede, at dette ansvar oversteg hans kræfter, han måtte frasige sig det.

Manden er så vant til kvindens tjenende rolle, så vant til, at *hans* udfoldelse er det, deres fælles bestræbelser går ud på, så vant til, at hun sørger for alle dagliglivets ydre ting og også tager sig af dets indre anliggender, deriblandt kærlighedslivet mellem ham og hende. Han er ikke vant til at yde i kærlighed. Arthur Miller begyndte ærligt på det; men der måtte være en grænse.

I den katolske ægteskabsopfattelse anerkendes ikke en sådan grænse. Ægtefællernes opgave over for hinanden er at hjælpe hinanden frem mod Gud. Kvinden har fået opgaven ved at blive kaldet til medhjælp; manden er den direkte blevet pålagt. »En mand er

Fortsættes side 14

»Denne angst, som er det moderne menneskes mareridt . . .«

Tanker ved oplæsning af en epistel

Præsten havde bedt kirkebønnen, og menigheden svarede med et klart og kraftigt »Amen« for at bekræfte og stadfæste det, som Herrens tjener på forsamlingens vegne havde udtalt over for Gud. Derefter greb præsten efter perikopebogen og vendte sig om mod menigheden. I samme øjeblik satte den sig ned for at lytte til Herrens ord. Der opstod nogen uro i kirken; de enkelte måtte først falde til ro på deres siddepladser. Præsten begyndte ikke straks med sin oplæsning. Han ventede et øjeblik. Han så ud over sin menighed for ligesom at fange dens opmærksomhed. Menighedens tanker var endnu ikke samlede, og den var endnu ikke lydhør til at tage imod det, Gud ville sige til den på denne søndag. Præsten bemærkede, at fru Hansen kiggede over til den anden side, hvor hun lagde mærke til, at fru Pedersen havde fået ny vinterfrakke. Folk var endnu ikke helt afslappede. Han indlagde endnu en lille pause, og først derefter læste han den hellige tekst. Han læste langsomt og eftertænksomt. Hvert ord stod som mejslet i rummet. Hvert ord kunne forstås. Lidt efter lidt trængte ordene ind i de lyttende sind. Stilheden var mageløs. Gud selv talte til sin forsamlede menighed.

Det var det 1. kapitel af I. brev til tessalonikerne, præsten læste op. Sammen med Silas og Timoteus var Paulus på sin anden missionsrejse kommet til Tessalonika. Byen var grundlagt af Kassander, som var Filip II's svigersøn, og var opkaldt efter hans hustru, Aleksander den Stores halvsøster. Da Paulus kom til Tessalonika, betrådte han for første gang en europæisk storby. Han havde held med sit arbejde og kunne grundlægge en anselig menighed af kristne (Ap. Gern. 17,1-9). Disse kristne stod altid hans hjerte meget nær. Flere gange tænkte han på at vende tilbage til byen. Men da dette ikke lod sig gøre, sendte han fra Athen Timoteus dertil. På grundlag af Timoteus' beretning skrev nu Paulus sit brev for med egne ord at befæste forbindelsen mellem menigheden og dens grundlægger-apostel og for at hjælpe til klaring og overvindelse af visse problemer og vanskeligheder, som havde vist sig efter apostelens bortrejse. Brevet skal ifølge Paulus' ønske læses op i menigheden (5,27). Det er et af de ældste breve – måske det ældste – Paulus har skrevet. Brevet er affattet i Korint ca. 51 e. Kr.

Præsten læste nu brevet op, og pludselig fængede ordene. Det var nu ikke mere et historisk dokument, skrevet i midten af det 1. kristne århundrede – knap 20 år efter Kristi død –: det var ikke mere menigheden i Tessalonika, der lyttede til det. Gud taler til os, nu, her i Danmark, i det Herrens år 1964. De skrifter, som hører til Det nye Testamente, er ganske vist rettet til den første kristne menighed. Men denne apostoliske menighed har en priviligeret stil-

ling. Hvad der er sagt til den, er normgivende for alle senere menigheder, for hele Kirken. Det er det mønster, hvorefter vi skal leve vort kristne liv og opbygge vore kristne menigheder.

Hvad siger da Paulus? For det første roser han menigheden, han mindes med glæde den måde, hvorpå den har antaget Kristi budskab. Dette må ikke opfattes som en uforpligtende venlighed, hvormed han vil vinde læsernes gunst. Med andre menigheder kan han gå i rette, – han kritiserer, ja revser dem ligefrem som for eksempel i brevene til korinterne. Der siger han: »På dette punkt roser jeg jer ikke.« Men menigheden i Tessalonika roser han for dens »gerninger i troen«, dens »arbejde i kærligheden« og dens »udholdenhed i håbet på vor Herre Jesus Kristus«. Ved disse ord gjorde præsten en lille, næsten umærkelig pause. Som om han ville spørge: »Kan man også sige det om vor menighed?« En og anden blandt tilhørerne tænkte ved sig selv: »Kan man egentlig sige det om mit kristne liv? Er troen, håbet og kærligheden de bærende faktorer i min eksistens som kristen?« Præsten fortsætter med teksten: »Brødre, elskede af Gud! vi ved, at I er udvalgte«. Atter slog det ned i lydhøre tilhørere. »Er vi brødre og søstre her? Hvorfor har vi så mange kliker og grupper, som bekæmper hinanden? Vi er Guds elskede børn; burde vi så ikke også elske vore medmennesker? Vi er udvalgte! Hvorfor går vi så rundt med disse mindreværdskomplekser og skammer os over vor tro?«

Under den store tavshed rammer andre ord menighedens øre. »I blev vore efterfølgere, ja Herrens, da I under stor trængsel tog imod ordet med glæde i Helligånden«. Med ordet »trængsel« henviser Paulus til de store vanskeligheder, menigheden havde mødt fra jødernes side. Og da Paulus nævner »Herrens« eksempel, minder han os om, at »trængslen« på den ene eller den anden måde hører med til et kristent liv. Den er ikke et modargument mod kristendommen, men tværtimod dens garanti. Uden den kan det kristne liv ikke udfolde sig.

Ja, Paulus går endnu et skridt videre. Han siger, at menigheden i Tessalonika er blevet et »forbillede for alle troende i Makedonien og Akaja«. Her standsede præsten atter et øjeblik, som om han ville sige: »Gid man kunne sige det samme om vor menighed!«

Hvad var det da, der gjorde, at menighedens tro blev kendt alle vegne? Paulus siger det i epistelens sidste sætning. »I vendte om til Gud fra afguderne for at tjene den levende og sande Gud og fra Himlene vente hans Søn, som han opvakte fra de døde, Jesus, der frier os fra den kommende vrede.« Det er, som om Paulus i denne sætning sammenfatter hele sin prædiken i Tessalonika: troen på den ene Gud og troen på Jesus, hans Søn og vor Frelser.

Denne sætning vakte imidlertid en indre uro, en vis forvirring hos nogle af dem, der lyttede. »I vendte om til Gud fra afguderne.« Det må jo betyde, at størstedelen af menigheden bestod af hedninger. Dette kan i det mindste ikke gælde os, for vi er jo kristne og tror på den ene Gud.

Det er rigtigt, hvis man med denne sætning mener, at vi er monoteister og ikke polyteister. Teoretisk tror vi på den ene Gud. Men har vi ikke alle nogle »afguder« i vort liv? Penge, karriere, forlystelser, adspredelse: er dette ikke vort livs praktiske afguder? Kan jeg virkelig sige: Mit liv kredser kun om den ene og sande Gud; mit liv kender ingen »guder«?

Og ganske vist er vi kristne. Vi bekender troen på Jesus Kristus, Guds Søn og vor Frelser. Men »venter« vi fra Himlene Guds Søn? En kristen burde i og for sig være et forventningens menneske. Ganske vist lever han i nutiden. Men hans længsel er rettet mod fremtiden. Fremtiden kommer ham stadig i møde. Denne kendsgerning løser de stærke bånd, som knytter ethvert menneske til nuet. Denne bevidsthed gør os frie. Det, som Paulus kalder den »kommende vrede«, oplever det moderne menneske i »angsten«. Denne angst, som er den moderne menneskeheds mareridt, befries vi for, når vi helt og holdent overgiver os til Jesus Kristus, vor Frelser, i tro og kærlighed.

Præsten var holdt op med at læse. Men tankerne gik videre. Guds Ord havde fået magt over den lyttende menighed. »Thi Guds ord er levende og virkende og skarpere end noget tveægget sværd og trænger så dybt ind, at det sønderdeler sjæl og ånd, marv og ben og er dommer over hjertets tanker og meninger« (Hebr. 4,12). Det er virksomt, fordi det bevirker det i os, som det betegner.

H. Roos S.J.

Marilyn Monroes tragedie

Fortsat fra side 9

sin hustrus hoved, ligesom Kristus er Kirkens hoved . . . I mænd! elsk jeres hustruer, ligesom Kristus elskede Kirken og gav sig selv hen for den, for at han kunne hellige den.«

Marilyn Monroes tragedie var, at hun søgte grænseløs kærlighed. Hun døde, fordi hun ikke vidste, hvor hun skulle søge denne grænseløse kærlighed, når hun ikke fandt den hos den højtbegavede humanist. Uden at vide det og være i stand til at udtrykke det søgte hun en mand, der kunne føre hende nærmere til Gud. Og uden denne kærlighed var for hende al kamp for »karriere« hul, livet tomt.

■

FESTSKRIFTET . . .

Fortsat fra side 7

de forskellige sider af pater Roos' indsats herhjemme.

Disciplene møder op med tre lærde afhandlinger: to om middelalderlige sproglige problemer og en om moderne tysk litteraturforståelse. Som man ved, har pater Roos på Københavns Universitet netop beklædt poster i disse to fag, og det er grunden til, at vi finder to meget tekniske artikler fra unge universitetsfolk *(Jan Pinborg* og *Søren Skovgård Jensen)* om ordet »congruitas« og om »middelalderlige sprogteorier«, nærmere betegnet om de grammatiske afhandlinger som de danske skolastikere var bekendt for i middelalderen, og som nu bliver taget op til fornyet behandling gennem pater Roos' videnskabelige udgaver af dem. (Det var for resten på grund af disse to bidrag, min medbroder forleden havde brug for skriftet). I området vedrørende tysk litteratur giver Svend-Aage Jørgensen en meget interessant analyse af Gotthelf's forfatterskab (1797-1854) under titlen »Digtning og forkyndelse« og fastslår dets religiøse indhold.

Professor *Hammerich*, som dr. Roos er discipel af, skriver om sit speciale, forfatteren til »Der Ackermann aus Böhmen«. Han har identificeret dennes hånd i nogle gamle formularbøger på latin. Hvis De tror, det er kedeligt, så læs den tyske oversættelse af en skrivelse, som en skolemester i det 14. århundrede kunne sende ud, da en af hans elever var stukket af med pengekassen m.v.: »en dårlig tjener, som kalder sig Johannes Merdnir fra Kemnitz, som er ret høj, krumrygget, sortsmudsket, med et stort ar fra højre øje til ned på næsen, med dårlig ånde, som pludrer på en blanding af meisnisk, polsk og slavisk, med indsmigrende tale«, og hvor han blandt tyvekosterne nævner »min lange og vide grå kåbe og en gul, endnu længere, som var min kones, og som hun gik i daglig, . . .nogle pilekoggere og nogle mindre nyttige dåser . . .!«

Blandt *kollegerne* tegner *Jørgen Raasted* fra Instituttet for græsk og latinsk middelalderfilologi sig for en interessant note om en græsk oversættelse af *Stabat Mater*, en oversættelse han har fundet nedskrevet i et manuskript fra Katharinaklosteret på Sinai. Raasted påviser, hvordan denne berømte latinske sekvens (som vi endnu bruger i messen den 15. september) har kunnet svare til den byzantinske fromhedsform, som hos grækerne kaldes »penthos«, hvad man vel på dansk bedst kan gengive med »ruelse«. – Og mens vi er ved liturgien, giver *Tryggve Lundén* en udgave og en oversættelse af Knud den Helliges officium fra det gamle Roskildebreviar. Pater D. Steidl kom allerede i 1908 med en latinsk udgave af de forskellige Knudsofficier i anledning af Sankt Albani Kirkes konsekration, men denne udgave er nu sjælden, og den giver ikke nogen oversættelse, som Lundéns gør det. De to udgaver kan fra nu af nyttigt komplettere hinanden.

Fra *økumenikernes* side foreligger der to bidrag (foruden Raasteds allerede omtalte), et fra katolsk og et fra protestantisk side. Pater *Refoulé* giver på 7 sider en fremstilling af debatten om retfærdiggørelsen ved Det lutherske Verdensforbunds generalforsamling i Helsinki i 1963: nemlig spørgsmålet, om Luther ikke havde taget fejl, når han så hele Bibelen i lyset af retfærdiggørelsen? Det kan man da kalde et fundamentalt spørgsmål! Men så meget desto mere beklageligt forekommer det, at det affærdiges med en så kort behandling: man ville gerne have set det belyst på en bredere basis. Det protestantiske bidrag derimod optager 14 sider; det er professor *Prenters* studier over »Den danske folkekirkes præsteembede i lyset af dets præsteløfte«. Det er en overmåde interessant behandling (på dansk . . .) af et emne, der ikke er uden aktualitet: om den danske folkekirkepræsts embedspligter. To konklusioner melder sig ved læsningen: den ene, at den økumeniske dialog lettes dér, hvor man opfatter præsteembedet mere i lyset af den kristne tradition end ifølge »demokratisk sækulariseret ret«; den anden drejer sig om en fornyelse af kirkerettens teori, en fornyelse, som kunne være nyttig at bringe frem i lyset også inden for vor Kirke: en nådens ret, »som i det fællesskab af mennesker, kirken udgør, sikrer dens medlemmer, lægfolk og embedsindehavere, udfoldelsen af de livsmuligheder, som deres stilling i kirken betinger, samtidig med at den sikrer det kirkelige fællesskabs styrelse«. Man kan kun ønske, at dette bidrag vil vække til videre diskus-

Fortsættes side 17

STORE OG SMÅ KRUKKER

OLDITALIENSKE ANTIKVITETER SÆLGES TIL FORDEL FOR JOHANNESKIRKENS BYGGEFOND

Tirsdag den 24. november udstilles i Englesalen på Niels Steensens Gymnasium en samling etruskiske og andre olditalienske antikviteter. Det drejer sig om ca. 40 krukker, vaser og kander, som den kendte finske kirkekunstner, Birgitta Ricksén, har taget hjem fra Italien for at lade dem sælge til fordel for opførelsen af den nye Johanneskirke i Søborg.

Fruen har gjort det kunststykke at opsnuse denne betydelige samling uden at tage fejl i sine vurderinger en eneste gang. Nationalmuseet har godkendt alle de udstillede genstande, og en specialist fra Bruun Rasmussens Kunstauktioner har vurderet dem.

Udstillingen er åben fra kl. 16 til kl. 20, hvor pastor Paul d'Auchamp gentager sit lysbilledforedrag om Ravennas mosaikker. Alle er velkomne til foredraget, der slutter med kaffe og te.

Varerne kan bestilles allerede den 24., men det endelige salg finder først sted søndag den 29. november på Menighedsplejernes julemarked — ved en bod som man venligst har stillet til disposition for Johanneskirkens byggefond. (Giro 13-29-29.)

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. 55 57 80.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

Det ska' være -
Schulstads maltede

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Har De husket at forny Deres abonnement?
Og er Olsen blevet abonnent?

J. Ingemann Gregersen
Rådg. ingeniør, M. af I.
Bellevuegade 10, Kolding
Telefon 2 34 21

RYBERG's *Bageri & Conditori*
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 588
Filial: Agtrupvej 133
Telefon 4033
Rybergs brød — bid mærke i det!

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

OM GUD OG VOR FRELSE
Teologiske betragtninger og katekeser
af Franz Schreibmayr og Klemens Tilmann
1. bind (15×22) 224 sider + 14 helsides farveillustrationer, indbundet.
Udkommer omkring 1. dec. 1964.
Subskriptionspris: 10,- kr.

Dr. H. Roos S.J., universitetslektor ... Med stor glæde har jeg læst kapitlet om Guds rige. En klar og enkel fremstilling ...

Cicely Maria Worster, mag. art. ... et alvorligt og grundigt forsøg på at forbinde den ny salighed med den gamle ærefrygt ... undgået både modernismens og sentimentalitetens grøft ... opbygge et sundt religiøst liv.

Bestillinger modtages af
Religions-pædagogisk Udvalg
Sct. Kjeldsgade 3, København Ø.

FESTSKRIFTET . . .

Fortsat fra side 15

sion – såvel fra katolsk som fra protestantisk side.

Endelig indeholder festskriftet to bidrag som står alene: *medbroderen A. Thiadens'* afhandling om »Nucleinsyrernes betydning for mennesket og dets efterkommere«. Hvis disse sider ikke er blevet forstået fuldt ud af anmelderen, har det i hvert fald mindet ham om, at Jesu Selskab er vidtfavnende nok til både at rumme medlemmer af Bollandisternes støbning og af Teilhard de Chardins. Og endelig er der *vennens*, den svejtsiske digter *Werner Bergengruens* digt »Die Schritte«, som indleder festskriftet, og som er så smukt, at jeg nok skal undlade at forsøge en oversættelse. Digtet er kort før Bergengruens død skrevet specielt til denne lejlighed.

Niels Krogh Rasmussen

KONCILDAGBOGEN

Fortsat fra side 3

Kardinal Suenens sluttede med at kræve mere offentlighed omkring den kommission af eksperter, der arbejder med spørgsmålet om fødselsplanlægning. Kommissionen er nedsat af paven, men har privat karakter og kan derfor ikke konsulteres. Kardinalen henstillede at kommissionen fik international og officiel karakter. Den burde blandt sine medlemmer tælle alle slags eksperter: læger, teologer, sociologer, psykologer etc. og være åben for både mænd og kvinder, gifte og ugifte.

Maximos IV fortsatte debatten med et indlæg om det bibelske grundlag for Kirkens lære om ægteskabet. 1. Mosebogs ord »Bliv frugtbare og mangfoldige og opfyld jorden« går på menneskeheden i almindelighed mere end på den enkelte person. Hvad angår passagen om Onans synd i Det gamle Testamente bruges den med urette om, hvad vi moderne mennesker kalder onani. I øvrigt er jeg enig med kardinal Leger og kardinal Suenens i deres henstilling om at få nedsat en officiel kommission af eksperter til at behandle spørgsmålet, men der bør i denne kommission også sidde repræsentanter for andre religioner end den kristne. Dette spørgsmål angår jo hele menneskeheden, sluttede Maximos, hvis tale hilstes med bifald, der dog blev afbrudt af moderatoren, som straks gav ordet videre til den næste taler. Det var den indonesiske biskop Staverman, der advarede mod at tale om naturloven og specielt om ægteskabet som noget uforanderligt, når det netop er noget menneskeligt og dermed underkastet historien og udviklingen.

Kardinal Ottavianis ord kom fra hjertet

Fredag 30. okt. — Koncilet sluttede i dag debatten om skema 13's behandling af ægteskabet. Man kan kun rose koncilet, for at det gør opmærksom på spørgsmålets uhyre komplicerede natur, og for at det ikke opstiller forenklede og dermed forkerte opskrifter på, hvordan man skal løse et problem, hvor de menneskelige videnskaber endnu ikke ser klart. Dette gælder både psykologer, biologer, læger, sociologer etc. Selv den famøse »pille« løser ikke magisk alle problemer, og dens opreklamering er mere kommercielt end videnskabeligt betonet. Koncilet kan revidere visse forældede synspunkter, men ikke give præcise løsninger. »Skal vi gøre verden til et umådeligt kloster og dekretere cølibat for alle?« spurgte en biskop. Dagens vigtigste indlæg kom fra den hollandske kardinal Alfrink og fra kardinal Ottaviani, hvis dybt personlige forsvar for den talrige familie vakte en opmærksomhed og et gehør, som det endnu ikke har været tilfældet med den gamle kardinals taler. Ottaviani sagde: Dette er mit personlige vidnesbyrd. Jeg er født som ellevte barn i en familie med 12 børn. Vi var fattige. Min far arbejdede med sine hænder. Mine forældre har aldrig tvivlet på Forsynets hjælp, og trods vor fattigdom har Forsynet altid hjulpet os ud af vanskelige situationer. Mine forældre troede på Bibelens ord om himlens fugle og markens liljer, der ikke sår og høster og ikke arbejder og ikke spinder, og dog giver den himmelske Fader dem føde og klæder dem i al sin pragt. Vi må først søge Guds rige, — så vil alt andet blive os givet i overflod. Davids salmer taler om glæden ved at se sine unge sønner samlet omkring bordet som unge oliventræer. De forsamlede biskopper er ufejlbare i deres lære angående tro og moral. Lad os passe på, at vi ikke svigter den sande lære. Det, skema 13 siger om forældrenes ansvar med hensyn til at bestemme, hvor mange børn der skal være i ægteskabet, er en hidtil uhørt (inauditu) lære i den katolske kirke. Jeg kan ikke lide den.

Kardinal Ottavianis indlæg vil sikkert glæde mange katolske familier med en stor børneflok. Hans ord kom fra hjertet. Kardinal Alfrink sluttede sig til gårsdagens talere, der forlangte en kommission nedsat. Han spurgte om afholdenhed virkelig er den eneste løsning på spørgsmålet om fødselsbegrænsning. Kirken må stræbe efter en virkelig løsning, der kan tilfredsstille og berolige de mange urolige samvittigheder.

På side 11 kan læses om debatten de foregående dage.

Fagforeningsstrid i Brasilien

Den »Latinamerikanske sammenslutning af kristelige fagforeninger« (CLASC) har udelukket »Sammenslutningen af arbejderforbund i Brasilien« af det fælles forbund. I et otte sider langt dokument hævdes det, at den understøttelse, som de brasilianske arbejderforbund ydede til revolutionen i marts-april måned, er uforenelig med et »ægte kristent fagforeningsvæsen«. CLASC kan ikke understøtte en politik, som i antikommunismens tegn i virkeligheden vil opretholde den nuværende sociale orden.

Dokumentet kritiserer skarpt revolutionen, og det hævdes deri, at den blev gennemført »af reaktionære kræfter i og uden for landet.« Præster og ledende katolske lægfolk var ifølge dokumentet blevet fængslet og underkastet tortur.

Lægmandskongres i 1966?

R o m. Ifølge præsidenten for det øverste råd for den permanente komité for de internationale kongresser for lægapostolat, professor Silvio Golzio, vil den tredie verdenskongres for lægapostolatet formodentlig blive afholdt i slutningen af 1966. Kongressens hovedtema »At alle må være ét . . ., for at verden skal tro« vil blive behandlet ud fra tre synsvinkler: den ene og almindelige kirkes indre fornyelse, tilnærmelsen mellem de kristne indbyrdes og Kirkens virksomme tilstedeværelse i den moderne verden.

SKUMGUMMI HYNDER

AARHUS SKUM-GUMMI

Vor specialfabrik fremstiller hynder og sæder til bænke, stole og knæskamler udfærdiget i nøjagtige individuelle mål — eller efter Deres ønske.
Benyt Dem af vor gratis faglige vejledning. Vi kommer — uden forbindende — over hele landet og måler op og giver tilbud eller fremsender prøvehynde. De skal blot skrive eller ringe til

SPECIALFABRIK
Vestergade 45, Århus C.
TLF. (061) 2 12 60

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter -
Billedbøger - Skønlitteratur - Papir
Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

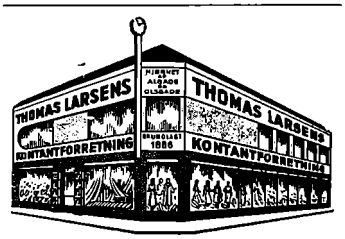

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør-
& Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk
og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK KOLDING KOLDING 1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 15.: 26. søndag efter pinse (6. søndag efter helligtrekonger) (s. 97, grøn).
MANDAG den 16.: Gertrud (s. 1159, hvid), benediktinerinde.
TIRSDAG den 17.: Gregor Undergøreren (s. 1159, hvid), biskop.
ONSDAG den 18.: Peters- og Paulskirkens indvielse (s. 1160, hvid).
TORSDAG den 19.: Elisabeth af Thyringen (s. 1160, hvid), enke. Ihukommelse af Pontian (s. 1160, hvid), pave og martyr.
FREDAG den 20: Felix af Valois (s. 1161, hvid), ordensstifter.
LØRDAG den 21.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid).
SØNDAG den 22.: 27. (og sidste) søndag efter pinse (s. 755, grøn).

I DEN KOMMENDE TID

MØDER I AC

Lørdag den 28. november kl. 20: *Åbent hus* hos landsretssagfører G. Garth-Grüner, St. Kjeldsgade 14. Et gæstfrit AC-hjem indbyder til hyggeligt samvær under tvangfrie former. I aftenens løb viser dr. phil. Claus Munk Plum lysbilleder fra Japan og causerer over Kirkens forbavsende udvikling i dette land, hvor han netop har været indbudt til at give en række gæsteforelæsninger ved universiteterne i Osaka, Okayama og Tokio.

Onsdag den 2. december kl. 20: Dr. phil *Vagn Lundgaard Simonsen:* Er der en filosofi bag den lyriske modernisme? — Englesalen, Jagtvej 183 B.

STUDIEKREDSE

Tænkning som troens forudsætning: I dialogen med de livsanskuelser, som vi stadig møder i den moderne verden, er det vigtigt, at vi klargør os vore begreber. Det er navnlig vigtigt for den katolske student. Hertil tjener denne studiekreds, der er ment som en indføring i den kristne filosofis problemer. Leder: Pater Roos. Kredsen har haft sit første møde. Det er endnu muligt at slutte sig til ved næste møde, tirsdag 3. november kl. 20.

Interpretation: Der gennemgås Teilhard de Chardin: Fænomenet Menneske. Bogen er vanskeligt tilgængelig, men indtager en central plads i et vigtigt forfatterskab. Leder: Pater Roos. Næste gang: onsdag den 11. november kl. 20 pr. Studiekredsene foregår i Newman-stuen, St. Kjeldsgade 3.

GRATIS TEKNISK VEJLEDNING VED VALG AF

ALLE MÆRKER OLIEFYR

DANMARKS FORDELAGTIGSTE FINANSIERING

K K K K

ISLANDS BRYGGE 22, S — TELF. ASTA 6300

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

Igen i 1965 arrangerer vi for katolikker en

PÅSKEREJSE

med fly til

DET HELLIGE LAND

Scanair DC-7C fra SAS

Rejseleder: Viceprovincial for dominikanerordenen i Norden, pater P. Grégoire O.P., Ordrup

Da man på grund af de israelske og skandinaviske luftfartsmyndigheders forbud ikke kan flyve med charterfly til Israel går rejsen i 1965 til

Ægypten: *Cairo* (Nationalmuseet, Salah el-Din citadellet, Alabastmoskeen, Khan al-Khalil bazarerne m.m.), *Pyramiderne* og *Sfinxen.*

Jordan: *Jerusalem* (Via Dolorosa, Den hellige Gravs Kirke, Tempelpladsen, El Aqsamoskeen, Klippemoskeen, Grædemuren, Palæstinske Museum, Oliebjerget, Pater Nosterkirken, Getsemane Have m.m.), *Nablus* (Jakobs Brønd, Samaritanske Synagoge m.m.), *Sebaste, Betlehem* (Fødselskirken, Rakels Grav, Hyrdernes Mark m.m.), *Jordanfloden, Jeriko, Tell es Sultan, Døde Hav, Khirbet Qumran* m.m.
Langfredag deltagelse i processionen ad Via Dolorosa.

Syrien: *Damaskus* (Lige Gade, Ananias' Hus, Ommayad moskeen m.m.)

Libanon: *Baalbek, Beirut.*

Athen: Rundtur i byen, besøg på Akropolis og frokost i Piræus.

5. april til 20. april — kr. 2.675,-

I PRISEN ER INKLUDERET: Flytransport Kastrup-Cairo-Jerusalem og Beirut-Athen-Kastrup. Ophold på 1. kl. hoteller med helpension. Alle udflugter og rundture, visum, alle lufthavnsafgifter (også i Kastrup), syge- og hjemtransportforsikring samt alle entréafgifter. Ikke inkluderet er: Drikkevarer til måltiderne.

Forlang program hos

ABSALON

NORDISK KRISTEN REJSETJENESTE

Vandkunsten 4, København K. - Telefon: Byen 9108

Eneste danske specialbureau for flyverejser til Bibelens lande.

RADIO OG TV

Første Tele-Club startet

Vor idé med Tele-Clubber, der først blev lanceret her i bladet den 9. okt. (se nr. 41) har sandt at sige ikke ført til noget sammenbrud af hverken post-, telegraf- eller telefonvæsen. Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund har modtaget én henvendelse. Den kom fra Sankt Annæ sogn på Amager, hvor den første Tele-Club lægger ud på mandag den 16. nov. med tv-serien »Vore børns skole« på programmet. Clubben ledes af cand. jur. Frans Larsen, der er Katolsk Radio- og Fjernsynsforbunds tillidsmand på Amager. Det drejer sig om en familiekreds, der allerede fungerede, og som altså nu griber chancen for denne første kontakt mellem seere og producere. Der skal her lyde en tak til programsekretær Bent Pihl for hans beredvillighed til at gå ind på dette eksperiment. Vi håber at han også selv må kunne drage fordel af at høre ganske almindelige seeres mening om udsendelserne. Her i bladet vil vi følge eksperimentet og bringe uddrag af Tele-Clubbens kommentarer til udsendelserne.

Ikke for sent at komme med

Skulle der være andre interesserede rundt omkring i Danmark, der er villige til at lave en Tele-Club om den nye tv-serie »Vore børns skole«, er det ikke for sent. Det kræves blot, at man kan følge de fem udsendelser regelmæssigt — enten hjemme hver for sig eller i fællesskab. I det sidste tilfælde kan man gå i gang med at gennemdrøfte udsendelsen med det samme. Ellers vælger man blot en dag i ugen til mødet. Det har den fordel at man bedre fordøjer udsendelsen og evt. kan læse kritikken af den i bladene. Diskussion og spørgsmål optages på bånd og indsendes til Katolsk Radio- og Fjernsynsforbund, der giver det videre til produceren, der så hører båndet og svarer på kritik og spørgsmål.

Præsentation af programmet

Danmarks Radio har udsendt en pjece om tv-serien. Den kan fås på alle biblioteker. Heri findes ikke blot forhåndsomtale af hver enkelt udsendelse, men tillige studiekredsopgaver og litteraturhenvisninger. Vi giver her et uddrag af denne pjece til orientering for Ugebladets læsere.. I en serie på fem udsendelser, hvor på 25-30 minutter, vil en lang række problemer omkring folkeskolen blive taget op til behandling. Udsendelserne vil rette søgelyset mod nogle af de spørgsmål, forældre tvinges til at beskæftige sig med, mens deres børn går i skole.

Mange af disse problemer klarer forældrene selv, efterhånden som de dukker op. Andre kan kun løses gennem fornuftigt samarbejde mellem skole og hjem. Det kan heller ikke undgås, at forældrene bliver nødt til at tage et klart standpunkt til de store principielle spørgsmål om skolens mål og indhold.

Udsendelserne forsøger ikke at give patentløsninger på disse problemer, men de kan give den interesserede mor og far et grundlag for at beskæftige sig med spørgsmålene og måske bringe emnerne til debat på forældremøder, i studiekredse og ved diskussionsmøder.

Første udsendelse: 16. november kl. 20.20

Denne første udsendelse handler om de mindste elever. Her behandles problemer som for eksempel spørgsmålet om vi skal have tidligere undervisningspligt, eventuelt i forbindelse med en obligatorisk børnehaveklasse med nogle få daglige timer. Eller spørgsmålet: Hvad er skolemodenhed? Eller hvad kan forældrene gøre for barnets skoleinteresse og eventuelle lærelyst, inden det begynder i skolen? Hvad kan forældrene gøre for at forbedre samarbejdet med skolen?

I seriens anden udsendelse, der kommer den 23. nov. behandles den udelte grundskole. Herunder vil også religionsundervisningen blive taget op. Iøvrigt behandles de nye undervisningsmetoder, børnenes hjemmearbejde, problemet med de dygtigste elevers kår, vort lærer- og lærerindeideal etc.

Den tredje udsendelse kommer mandag den 30. november. Her behandler man de ældste klassetrin og det brændende problem om sortering eller valgmuligheder. I 5. klasse afgøres barnets fremtid jo allerede. Man behandler de såkaldte A-, B- og C-linjer og de nye 8.-10. klasser.

Den fjerde udsendelse mandag den 7. dec. behandler det mere almene spørgsmål om skolens grundsætning under titlen: Skolen for livet. Nok møder erhvervslivet med sine bestemte krav til menneskene og deres skolekundskaber, men dette må ikke overskygge de krav, der stilles til mennesket fra andre sider.

Serien slutter den 14. december og behandler skolespørgsmålets politiske sider. Har forældrene tilstrækkelig indflydelse på deres børns skole? Hvis ikke, hvad kunne der så gøres? Gennem forældresamarbejde med skolen, via forældreforeninger og skolenævn, kan vi yde et direkte bidrag til udformningen af fremtidens skoler. Indirekte påvirker vi udviklingen gennem de folkevalgte instanser. Skolen er også politik.

Andre Tele-Clubber?

Skulle ovenstående emne ikke interessere Dem specielt er der mange andre muligheder for dannelse af Tele-Clubber. Børn kan lave én om børnetimerne assisteret af en lærer eller præst eller et forældrepar. Unge mennesker havde chancen for nylig med tv-serien om værnepligten. Til foråret kommer der en serie om de ældres problemer. Der er muligheder nok. Skriv til formandens adresse: Direktør Harald Guldager, Ejgårdsvej 26, Charlottenlund.

J.M.

Ugens tv og radio (15. - 21. nov.)

SØNDAG	14.00	tv	Bispeindvielse i Københavns Domkirke.
	20.00	tv	Leve Friheden. Skuespil af Slawomir Mrozek.
MANDAG	20.20	tv	Vore børns skole. 1. studiekredsserie.
	21.20	tv	Film i Polen. 1. Fra en reportagerejse i Polen.
TIRSDAG	21.05	tv	Børn i Mexico. UNICEF-film.
	21.25	tv	Spejlet. Magasin om litteratur og kunst.
ONSDAG	20.50	tv	Teatermagasinet.
	21.20	tv	BBC-serie om 1. verdenskrig. 1.
TORSDAG	20.20	tv	Er 40-årsalderen en opbrudsalder?
	21.10	tv	Nattoget. Polsk film fra 1959.
	22.15	P1	Kirkeligt magasin.
FREDAG	20.00	P2	Radioteatret. Det nye Polen. 4.
	20.45	tv	I rum sø. Skuespil af Slawomir Mrozek.
	21.20	tv	Ekko. Indenrigspolitisk magasin.
LØRDAG	17.30	P2	Prismet. Ungdomsudsendelse.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad 47

20. NOVEMBER 1964
112. ÅRGANG

Højskoleugen på Ledreborg:

Noget om kærlighed

- Storheden, afmagten og fuldkommenheden
- At elske og at lade sig elske
- Familielivets krav
- Skal man ynke de ugifte?

I en konciltid:

Noget om skema 13

- Kirken og kulturen
- Kirken og marxismen
- Kirken, når den forandrer sig

Dette nummer af Ugebladet er for en stor del helliget Højskoleugen – en af dette års begivenheder. Temaet var »Størst af alt er kærligheden«, og en foredragsholder, pastor Kaare Osorio, gik ud fra to meget kendte film: »West Side Story« og »Pigen med Paraplyerne«. Nedenstående billede er hentet fra »West Side Story«, hvori efter Kaare Osorios opfattelse skildres en smuk og ren kærlighed.

KARDINAL ALFRINK:

»Den praktiske materialisme er den farligste«

Livlig debat om skema 13

Koncilet har holdt en lille ferie i anledning af Alle Helgen. Der var således ingen plenarmøder mandag og tirsdag. Derimod holdt man møde lørdag for at indhente det forsømte. Ellers var den store begivenhed i begyndelsen af ugen åbningen af det store ortodokse kirkemøde på Rhodos, hvor alle ortodokse kirker er repræsenteret for at drøfte optagelsen af forhandlinger mellem Rom og de ortodokse kirker. Paven har udvekslet officielle hilsener med konferencen og modtaget den russiske biskop Vitaly Borovoj i audiens fredag den 6. november. Borovoj er observatør på koncilet for patriarkatet i Moskva. På koncilet har man bedt for Rhodosmødet under messen, der indledte plenarmødet onsdag den 4. november.

Dette første møde efter ferien havde på sin dagsorden afslutningen af debatten om Kirken og kulturen, der begyndte fredag den 30. oktober. Der var kun 7 indlæg om dette emne, hvis betydning er indlysende, når man tænker på Kirkens tidligere rolle som det intellektuelle fremskridts forkæmper, og på den nuværende situation, hvor Kirken ikke blot synes at sakke bagud, men til tider endog direkte at modarbejde forskningen. Siden renæssancen har en ny civilisation udviklet sig uafhængigt af Kirken. Det bedst kendte eksempel på denne nye civilisation og dens sammenstød med Kirken er Galileiaffæren. I denne forbindelse ønskede mgr. Elchinger fra Strasbourg en rehabilitering af Galilei. Han sagde herom: »Er vi ikke med til at opretholde en morbid frygt for rationalismen og den kritiske sans uden at anerkende deres gode sider? Galilei er blevet et symbol i den nyere tids kulturhistorie. Lad os ikke alt for hurtigt sige, at det hører historien til. Fordømmelsen af denne mands teorier er aldrig blevet annulleret. Mange videnskabsmænd giver i dag Kirken skylden for de teologers indstilling, der for fire hundrede år siden førte til denne store og ærlige videnskabsmands fordømmelse. Det ville være en talende gestus om Kirken i år, hvor man fejrer fire hundredåret for Galileis fødsel, ydmygt accepterede at rehabilitere ham.«

En anden af onsdagens talere var kardinal Lercaro, Bologna, som udtalte: »Denne paragraf om kulturen er hele skemaets centrum, fordi forholdet mellem Kirken og verden her kommer til udtryk i selve deres inderste natur. Åbenbaringen kan hjælpe den kulturelle forskning, og omvendt kan forskningen hjælpe Kirken til at uddybe sit budskab. Kirkens funktion er at være til stede i kulturen som en surdej. Kirken bør i højere grad drage næring af Bibelen. Lad os revidere undervisningen i præsteseminarierne i alle dens led. Den er i dag helt utilfredsstillende. Uden en sådan revision vil det ikke være muligt at skabe nogen dybtgående dialog med mennesket af i dag.

På 70 biskoppers vegne talte til slut mgr. Proano fra Ecuador i Sydamerika. Han sagde: »I Latinamerika er der 80 millioner analfabeter ud af en befolkning på 200 millioner. Af disse 80 millioner analfabeter er halvdelen unge mennesker. 15 millioner børn kan ikke få nogen skoleundervisning. Vi mangler 20.000 skoler om året. Dette skema er alt for vestligt præget. Det siger ikke et ord om analfabetismen.«

Under onsdagens møde blev der holdt afstemning om skemaet »Biskoppernes pastorale ansvar«. Det drejede sig kun om 1. kapitel. Det opnåede ikke den fornødne majoritet og blev sendt tilbage til omredigering. Årsagen menes at være, at kapitlet ikke tydeligt nok omtaler biskoppernes »fulde og øverste autoritet« i deres egenskab af bispekollegium, som det allerede er udtrykt i skemaet om Kirken.

Torsdagens møde omhandlede skema 13's artikel 23 om de økonomiske og sociale forhold. Der var også her kun 7 indlæg. Det er efter manges mening utilstrækkeligt. Det må dog bemærkes, at indlæggene var af kvalitet. Kardinal Wyszynski fra Polen indledte debatten: »Progressisterne påstår, at Kirken har svigtet de fattige. De er slet ikke klar over den skade, de således gør, og de våben, de således giver kommunisterne i hænde. Kirken bør tale om de falske politiske systemer, der ofrer mennesket for at opnå økonomiske mål.«

En spansk biskop, Herrera fra Malaga, sagde: »Skemaet er utilstrækkeligt. Lad os være mere praktiske. Lad os tale imod uretfærdigheden i godernes fordeling. Vi ønsker arbejderklassens økonomiske, kulturelle og politiske fremgang. Lad os sige det klart til vore landes herskere. Arbejderne ved intet om vor sociale lære, fordi denne ikke engang bliver omsat i praksis i vore egne bispedømmers liv.«

Mgr. Zambrano, Colombia, udtalte: »Kirken er ikke knyttet til noget bestemt økonomisk system. Den klassiske lære om den private ejendomsret er ikke den eneste mulige. Endnu i dag er det loven om udbud og efterspørgsel, der dominerer. Det er ikke acceptabelt. Lad os tale imod arbejdsgivernes vilkårlige afgørelser og forkynde nødvendigheden af det offentliges indgriben.«

En anden sydamerikansk biskop talte om befolkningseksplosionen i Latinamerika og bemærkede i denne forbindelse: »Det drejer sig om katolske områder.

KONCILKALENDER

Plenarmøde	Dato	Emne
	MANDAG 2. nov.	Koncilet holder Allehelgensferie. Det ortodokse kirkemøde på Rhodos besvarer pavens budskab.
	TIRSDAG 3. nov.	Intet plenarmøde. Paven udnævner en amerikaner, kardinal Meyer, og en franskmand, kardinal Lefebvre, til Det hellige Officium.
114.	ONSDAG 4. nov.	Koncilet beder for Rhodosmødet. Kulturen til debat (artikel 22 i skema 13). I denne forbindelse foreslår en koncilfader, at Kirken rehabiliterer Galilei.
115.	TORSDAG 5. nov.	Man drøfter artikel 23: Kirkens forhold til det økomiske og sociale liv. Kardinal Alfrink går stærkt imod en ny fordømmelse af den marxistiske kommunisme.
116.	FREDAG 6. nov.	Paven overværer koncilets plenarmøde, der i dag drøfter Kirkens mission. Senere modtager paven biskop Vitaly Borovoj, der er den russiske kirkes observatør på koncilet.
117.	LØRDAG 7. nov.	Missionsskemaet afvises blankt af 16 ud af 17 talere på dagens plenarmøde. De brasilianske biskoppers talsmand siger: »Rom er også en missionsmark.«

Vort eget ansvar er umådeligt. Det er vor pligt at kræve vidtgående reformer. Biskoppen, der var fra Paraguay, talte på 70 kollegers vegne.

En afrikansk biskop, Zoungrana, talte om prisforskellene mellem import og eksport, når det drejer sig om henholdsvis rige og fattige lande. Biskoppen bemærkede: »De riges overflod tilkommer de fattige i overensstemmelse med retfærdigheden.«

Kardinal Frings, Köln, foreslog, at de enkelte bispekonferencer nedsætter udvalg til at bistå de fattige klasser og lande. Disse organisationer burde være »mere sociale end karitative« og ikke gøre nogen forskel på grund af race eller religion. »Det vigtigste er at uddanne teknikere. Ikke mindre vigtigt er det, at Kirken giver synlige beviser på sin demokratiske holdning og sin iver efter at tjene. Jeg foreslår, at vi opgiver vor triumfalistiske klædedragt.« Denne sidste bemærkning hilstes med bifald.

Kardinal Alfrink, Holland, talte om Kirkens forhold til kommunismen: »De ateistiske og marxistiske ideer breder sig overalt. De er i indlysende modstrid med kristendommen. Men lad os ikke glemme, at vor pligt til næstekærlighed gælder alle mennesker af god vilje. Et stort antal mennesker slutter sig til det kommunistiske parti, ikke på grund af dets filosofiske lære, men af fortvivlelse og for den sociale retfærdigheds skyld. Lad os undgå enhver ny fordømmelse af den marxistiske kommunisme, selv om mange iblandt os ønsker det. Hvorfor? Fordi det allerede er blevet gjort talrige gange, og det er unyttigt at gøre det én gang til. Der er ikke noget at føje til det, paverne allerede har sagt desangående. Lad os for øvrigt ikke glemme, at det er den praktiske materialisme — og ikke den teoretiske — der er den farligste. Kompetente menneskers erfaring viser, at den slags fordømmelser er forgæves og munder ud i ingenting. Derimod kan dialogen betale sig. Lad os ikke forhindre denne dialog ved at fremsætte tordnende erklæringer. Hvad kan vi gøre? Lad os for det første lægge vægten på den religiøse frihed, der tilkommer ethvert menneske. For det andet er det uomgængelig nødvendigt, at de kristne gør en indsats for at uddybe deres tro. For det tredje må vi omsætte den sociale retfærdighed i praksis overalt, hvor det er nødvendigt, i stedet for at holde os til principper.«

Fredagens og lørdagens møder var viet Kirkens mission og betød således en afbrydelse af debatten om skema 13. Paul VI overværede fredagens møde, der indledtes med en messe efter ætiopisk ritus. Ved evangeliets frembærelse lød der trommer, mens de celebrerende biskopper klappede i hænderne, lidt efter lidt fulgt af mange af de øvrige biskopper, der ikke kunne modstå rytmen. Pave Paul talte ganske kort om missionens store betydning for Kirken og sendte en hilsen til alle missionærer. Paven talte ikke fra sin trone, men havde taget plads ved præsidiets bord. Kardinal Agagianian forelagde udkastet til skemaet om missionen. Han omtalte helgenkåringen af de 22 afrikanere og pavens rejse til Bombay. Kardinalen bemærkede, at der ikke var en eneste indfødt på det første Vatikankoncil i 1870. I dag er der 41 ærkebiskopper, 126 biskopper heraf fire kardinaler. 66 af biskopperne er fra Afrika — 97 fra Asien.

I den efterfølgende debat tog først kardinal Leger, Canada, ordet. Kardinalen fremhævede biskoppernes kollegialitet og dens særlige betydning for missionen. Biskopperne er i lige så høj grad indviet til at have omsorg for hele verdens frelse, som de er det til at have omsorg for deres eget bispedømme. I denne forbindelse ønskede kardinalen en klarere udtalelse i skemaet angående biskoppernes forhold til kuriens missionsafdeling »De Propaganda Fide«. »Kompetencespørgsmålet mellem kurien og et kommende bisperåd for missionen må klarlægges. De lokale kirker må have plads i selve kongregationen i Rom. På den måde vil begge parter blive bedre informeret,« sluttede kardinalen.

Kardinal Tatsuo Doi fra Japan og kardinal Rugambwa fra Tanganyika talte på henholdsvis Asiens og Afrikas vegne. »Kirken er blevet alt for vestligt præget,« sagde Rugambwa. »Gud har villet, at der skal være forskellige kulturer. Derfor må missionærerne kende disse kulturer og leve så meget som muligt på lige fod med landets egne. At være katolik vil sige at være tilstrækkeligt åben over for alle kulturer. Vi har meget at indhente på dette punkt,« sluttede kardinalen.

Kardinal Bea talte på flere afrikanske og asiatiske biskoppers vegne og mindede om Johannes XXIII's ønske, om at koncilet måtte sætte gang i missionen overalt i Kirken. Missionærerne bør ikke virke som den hvide races udsendinge, men være Kristi sande tjenere. Indførelsen af et nationalt hierarki bør ikke gøre missionsindsatsen mindre.

Lørdagens møde blev meget bevæget. 16 ud af 17 talere afviste blankt skemaet, til trods for at paven dagen før havde udtalt: »Vi mener, at De vil kunne godkende skemaet uden vanskelighed, dog ikke uden at gøre opmærksom på yderligere nødvendige forbedringer.« Kardinal Frings erklærede: »Missionsspørgsmålet er så alvorligt, at det er umuligt at behandle det, som det er tilfældet i det forelagte udkast. Vi må have et nyt skema forelagt på den fjerde samling. Kurien bør blive en dynamisk organisme.«

Kardinal Alfrink sagde: »Jeg tager ordet på mit lands biskoppers og missionærers vegne. Arbejdet med forkyndelsen af evangeliet er knap nok begyndt. 20 århundreder efter Kristus er vi skammelige (odiosi) vidner. Vi har brug for en virkelig teologisk fremstilling af missionen.«

Kardinal Suenens i samtlige afrikanske biskoppers navn: »Missionen er en del af Kirkens væsen. De kristne er i mindretal, og deres antal daler dag for dag i forhold til verdens samlede befolkning. Kirken er først virkelig grundlagt, når indfødte lægfolk tager deres ansvar. Måtte den dag snart komme.«

Fader Grotti erklærede i 38 brasilianske biskoppers navn: »Dette skema er ingen nytte til og ikke tilpasset omstændighederne. Lad os sende de eksperter, der har udarbejdet det, ud på missionsmarken.« Og taleren sluttede sit indlæg med at sige: »Rom er forøvrigt også en missionsmark.«

DØDSFALD

I lørdags begravedes fra Sankt Ansgars Kirke i København fru Ida Edouard Hansen, enke efter legationssekretær Edouard Hansen og moder til monsignore Kjeld Geertz-Hansen. Fru Edouard Hansen, kendt af mange katolikker som »Mor Ida«, døde mandag den 9. november efter kort tids sygdom. Hun blev 86 år gammel. Offentligheden vil især erindre hende for den støtte, hun ydede sin mand — ikke mindst da han under første verdenskrig udførte vigtige opgaver for de allieredes efterretningsvæsen. Vi katolikker mindes hende som en af dem, der i en årrække stod i spidsen for vort karitative arbejde.

I DEN KOMMENDE TID

KATOLSK ARBEJDER AKTION
afholder sin halvårlige retræte lørdag-søndag den 5.-6. december på Aasebakken. Retræteleder: pater H. van Schaik S.J. Tilmelding og yderligere oplysninger hos formanden, RY 9064 — senest søndag den 29. november. Alle lønmodtagere — også ikke-katolikker — er velkomne.

KATOLSK ARBEJDER AKTION
indkalder herved til ordinær generalforsamling lørdag den 21. november i salen ved Skt. Augustins Kirke, Jagtvej 183 B. Dagsorden ifølge lovene. Alle lønmodtagere er velkomne. Der er indmelding ved indgangen.

KATOLSK UGEBLAD

En kristenhed i støbeskeen

Blandt dette års hjemlige katolske begivenheder rager Højskoleugen op. Den fandt sted i begyndelsen af august på Ledreborg Slot, hvis ejer velvilligst havde stillet en af de smukke fløje til rådighed for sommermødet.

For at give en bredere kreds lejlighed til at stifte bekendtskab med det stof, der blev behandlet, har vi helliget Højskoleugen størstedelen af dette nummer. Og i det følgende lader vi socialinspektør Gerhard Bungerfeldt, Stockholm, fortælle lidt om, hvad begrebet *Nordisk katolsk højskoleuge* står for:

Efter krigens slutning i 1945 møder vi overalt en kristenhed i støbeskeen. Den skandinaviske katolicisme er ikke nogen undtagelse. Samarbejdet over grænserne har nærmet os til hinanden, drevet os ud af en flere-hundredårig isolation.

Det er, naturligt nok, unge mennesker, som er gået i spidsen. Det begyndte med de nordiske akademikerstævner – det første i Vadstena 1947. I 1948 startede de nordiske ungdomslederskoler, den første i Dalum. De fik stor betydning.

Skarer af unge katolikker fra isolerede milieuer stilledes år efter år på intensive skoleuger ansigt til ansigt med evangeliets krav om helhed. Det drejede sig alt i alt om adskillige hundrede. Mange af os modtog der afgørende indtryk for livet. Mange personlige venskabsbånd knyttedes. Mange ægteskaber blev grundlagt. Adskillige ordenskald modnedes. Det kan være på sin plads at minde om, at blandt de mest aktive i den første inderkreds var en lovende og glad ung filmmand, senere trappistmunk, nu biskop af Oslo – John Willem Gran.

Nordisk katolsk højskoleuge bygger på samme inspiration, men har helt sprængt den snævre ramme. Den står åben for alle voksne og har 1962, 1963 og 1964 haft deltagere fra de mest forskellige steder og samfundslag og med de mest forskellige forudsætninger. Højskolen har vist, at der blandt os katolikker i Norden findes et meget stærkt, men tidligere skjult behov for en retræte-mulighed af denne åbne type, hvor personlig åndelig problematik under fri debat konfronteres med Kirkens liv og en kristen holdning til verden.

I det andet Vatikankoncils dage er det mærkeligt at se, i hvor høj grad de skandinaviske samarbejdsbestræbelser fra allerførste færd har været båret af den samme længsel efter fornyelse, som er kommet til at præge verdensepiskopatets møde. Nordisk katolsk højskoleuge er i takt med tiden. Hvad den vil er at åbne veje for os ind til vor kristne tros centrum.

Redaktion: Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055 fra kl. 10-14. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K:. tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

UGENS PROGRAM

. . . STØRST AF ALT ER KÆRLIGHEDEN

Søndag d. 2. — *Hvad er kærlighed?* — 1. foredrag: Menneskets kærlighed (adj. Chr. West). 2. foredrag: Guds kærlighed — Hoseas, Højsangen, Kristus (pastor Lars Messerschmidt).

Mandag d. 3. — *Kærligheden er en gave og en opgave.* 3. foredrag: Kærligheden som gave og opgave, I (pastor Kaare Osorio). 4. foredrag: Kærligheden som gave og opgave, II (mag. art. Elsebet Kieler).

Tirsdag d. 4. — *Mangfoldighedens verden.* 5. foredrag: Apostlene Peter, Johannes og Paulus (mag. art. Elsebet Kieler). 6. foredrag: Typer, skæbner og karakterer (cand. psych., pastor Jørgen Hviid).

Onsdag d. 5. — *Kald i kærlighedens tjeneste.* 7. foredrag: Den ægteviede kærlighed (læge Flemming Kieler). 8. foredrag: Den gudviede kærlighed (cand. psych., søster Karen Marie C.S.J.).

Torsdag d. 6. — *Fællesskabet i kærlighed.* 9. foredrag: Kirken som kjærlighetssamfund (søster Marie-Louise O.P.). 10. foredrag: Världen — föremål för kyrkans kärlek (utenlandssekretär Göran Dahlin).

Fredag d. 7. — *Væksten i kærlighed.* 11. foredrag: Kærlighed og kontemplation (pastor Hubert Messerschmidt). 12. foredrag: Stadier på kærlighedens vej (pastor Hubert Messerschmidt).

Kl. 7 ringer skolens klokker til vækning, og praktisk leder banker på dørene (man sover 6-8 personer på hver stue) for at få de slumrende ud af fjerene – undskyld, af bundbrædderne. A-menneskene tager sig en dukkert i Borrevejlevig, B-menneskene stikker næsen under vandhanen 5 minutter, før der ringes til morgenbøn på plænen. De mere eksklusive deltagere ankommer nu fra Lindenborg kro og Roskilde motel. I spisesalen synger man bordbønnen, og efter morgenmad køres de 8 km til Ledreborg slot, – der har alle 3 år været privatbiler nok til at dække kørslen.

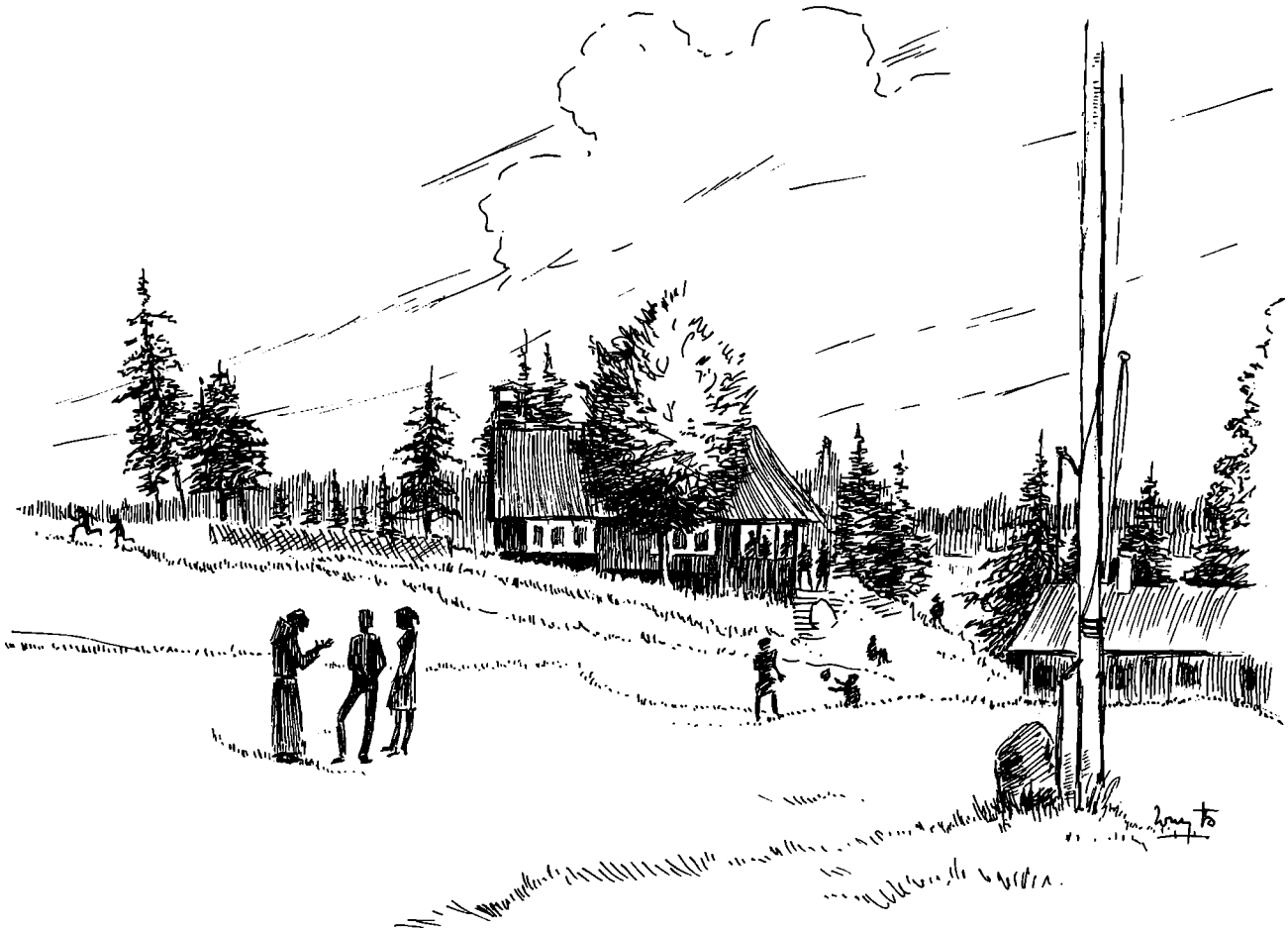

EN DAG I HØJSKOLEUGEN

Mens børnene flokkes om 3 søde piger og for nogle timer får Borrevejle for sig selv, tilbringer de voksne formiddagen på Ledreborg. Her får de dagens første foredrag i den smukke familiesal med de store familieportrætter ned langs væggene og solen ind ad alle vinduer. I frikvarterne samles man om boghandelen – der blev solgt for 1100 kr. bøger i år! – eller slapper af i »den skæve stue«. I den stille time er man stille, men foretager sig i øvrigt, hvad man vil: læser, går tur i den dejlige park eller beder i kapellet. Og endelig mødes man igen kl. 11.30 til messen, hvor skolepræsten, i år pater Andreas Rask O.S.B. fra Vadstena, samlede dagens tema i en hovedtanke, som han kort og storartet belyste ud fra evangeliet.

Efter frokosten på Borrevejle er der siesta til kl. 16.30 med god tid til både middagssøvn, badning, private udflugter, kaffedrikning og familieliv. Så følger – med flittig brug af højskolesangbogen – dagens 2. foredrag i pejsestuen på Borrevejle og middagen, som fortjener 3 stjerner, så god er den. Efter middagen er der tid til aftentur, til at lægge børnene i seng og til at ruste sig til aftenens rundbordssamtale kl. 20. Den afsluttes med en særdeles livlig aftenkaffe/the, og efter at man kl. 22 har sunget komplet på dansk – hvilket den svenske skolepræst viste sig at være helbefaren i – er der stille i lejren.

Små grupper rundt om på det store grønne område er endnu optaget af aftenens diskussion, andre nyder belysningen ud over vandet; oppe i pejsestuen stikker nogle unge hovederne sammen; men alt er dæmpet ned, og lidt efter lidt drysser man i seng. Endnu på sengekanten får man her og der lettet sit hjerte til naboen, – så falder der ro over gemytterne. I morgen er der atter en dag.

SELVTILSTRÆKKELIGHEDEN I KÆRLIGHEDEN

I Bibelen møder vi *selvtilstrækkeligheden hos mennesket i kærlighedens verden,* d.v.s. kærlighedens mulighed for og tendens til at degenerere til et vrangbillede af sig selv. Her demonstreres en dobbelthed i os: på den ene side det absolutte krav om at elske, som er grundfæstet i vor naturs dyb, og på den anden side den lige så dybe erfaring af kærlighedsdriftens egen utilstrækkelighed til at realisere sig selv. Det er præcis denne dobbelthed i os, der er *grundtemaet i hele den bibelske åbenbaringshistorie,* sagde pastor *Lars Messerschmidt.* Den er nøglen til forståelse af den megen syndighed, der møder os på hver side i den hellige Skrift. I den møder vi os selv på godt og ondt – især på ondt. Og uden denne afsløring af tingenes virkelige tilstand ville der ikke være tale om åbenbaring, men om urealistisk religiøs romantik.

Menneskeslægtens historie er således af Gud selv blevet belyst i et enkelt folks nationale udvikling. I det jødiske folks skæbne igennem 2000 år er der blevet sagt alt om menneskenes situation og om meningen med historien, nemlig den mening Gud har haft fra tidernes morgen: at knytte mennesket til sig i varig kærlighed ved at give det barnekår hos sig.

Da Gud slutter pagten med sit folk på *Sinaj,* er det som den suveræne *herre og dommer,* han gør det: mennesket er hans ejendom, og han tåler ikke, at hans ret til os trædes under fode. Han er hellig og derfor ukrænkelig, men samtidig bliver det klart, at han er kilden til velsignelse for hele menneskeheden. Pagtens politisk-juridiske karakter skal kun sikre og udbygge kærligheden og troskaben mellem Jahve og hans folk.

I det 8. årh., hos profeten *Hoseas,* suppleres billedet af Jahve som Herren og Dommeren med billedet af *Gud som en fader* for sit folk, ja, *som en ægtemand,* der må kæmpe for sin kærligheds ret hos en troløs hustru. Pagten er i virkeligheden en ægtepagt. Men samtidig arbejder synden, kærlighedens selvtilstrækkelighed, i det troløse folk; der lægges op til det store kærlighedsdrama med lidelse og modgang og lutring; menneskets selvtilstrækkelighed vil pany føre det ud på en ørkenvandring, nemlig i fangenskabet i Babylon, hvor det smertefuldt må lære at tørste efter livet i Gud.

•

Og nu er det *Guds kærlighed, der helt tager føringen.* Menneskets naturlige erfaringer om en fars kærlighed til sin søn, en mands til sin hustru, havde hjulpet det et stykke på vej i Gudserkendelsen; nu støder det for alvor på sin egen fundamentale afmagt og forstår derfor bedre end før, hvor vigtigt det er, at Guds kærlighed til menneskene er skabende og almægtig. Det kommer klart frem i *Højsangen,* hvor Gud hylder det syndige folk som sin uplettede brud – fordi han allerede for sit indre blik ser det sådan, som han har bestemt, det skal blive engang; Gud vil selv skabe det i os, der er godt, som er helt efter hans smag og derfor værd at elske.

•

Det har han gjort i *Maria,* den uplettet undfangne, og i hendes søn, Jesus Kristus. I ham er Guds egen kærlighed steget ned på jorden og har taget skikkelse i Kirken, så at det nye Gudsfolk gennem en overnaturlig nyskabelse i dåb og firmelse nu er sat i stand til at elske sin Gud og sin næste med Guds egen kærlighed.

»En film med tre S'er,« læste jeg for nylig i en filmannonce, sagde pastor *Kaare Osorio,* »spænding, slagsmål, sex. Hidtil alt udsolgt.« Jeg skyder vist ikke helt ved siden af, når jeg siger, at kærlighed for det moderne menneske mere eller mindre er identisk med en subjektiv nydelsestilstand, der har sin kilde i den umiddelbare dragning, materielle goder og det andet køn udøver på os.

Vi gør dog vor samtids mennesker stor uret, hvis vi tror, at de ikke forventer andet og mere af kærligheden end erotik. To, som elsker hinanden med en stærk og lidenskabelig kærlighed, vil uden tvivl vedkende sig et dybt menneskeligt behov for at supplere sig med den anden, knytte sit liv til og dele det med den anden. Denne form for kærlighed, som består i at række ud efter det attråværdige, efter det vi ikke selv er og har, men har behov for, kaldes i vore dage for *eros*aspektet i den menneskelige kærlighed og må for alt i verden ikke indsnævres til det blot erotiske, der kun er én side af sagen. Ganske vist udspringer eros af sanseindtrykkene, som vækker vor lidenskab, men den rækker allerede i sin første begyndelse ud over det, der kan sanses, videre ind mod den andens person.

Eros kan være smuk og ren (som for eksempel i den amerikanske storfilm »West Side Story«) og kan således være begyndelsen til ægte og varig kærlighed, men den er det ikke nødvendigvis. Dens kvalitet afslører sig ikke i nuet, hvor den forbliver tvetydig, men kun i tiden: på frugterne skal træet kendes. I den vidunderlige poetiske film *»Pigen med paraplyerne«* får en lang adskillelse mellem to elskende *hende* til at svigte og trøste sig i et ægteskab med en anden, mens *han* forbliver sin kærlighed tro og derfor trods en krise får en ny og bedre chance hos en anden, som han er bestemt til at »være paraply« for. Han har i sig reserver til – ikke at undgå faldet,

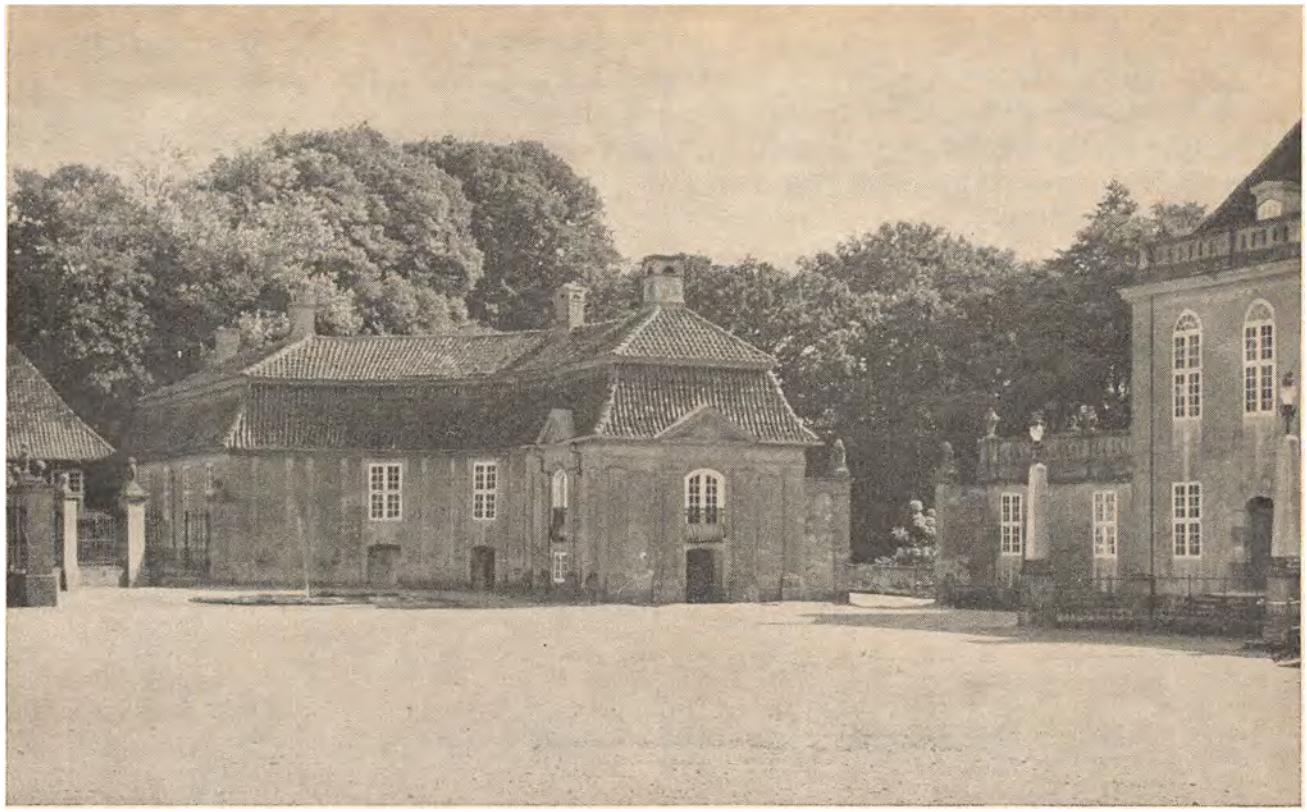

I sin velkomsttale sagde Ledreborg Slots ejer, lensgreve Knud Holstein-Ledreborg, bl.a.:

»Må I alle føle jer hjemme her — både I, der er her for første gang, og alle, der har været her før. Når man har samlet jer her, så er det fordi man håber, at naturen, bygningerne og haven må få lov at virke som inspiration. Og det er mit håb, at stedets atmosfære skal gøre det nemmere for jer at fatte det, hvorom ugen skal dreje sig. Skønheden kan virke som vinen — kan fjerne jeg'et fra bevidstheden om livet, men ikke længe. Den driver os videre, den store musik, det store maleri — det bedøver i nu'et, men vækker så tankerne og bringer os nærmere til forståelsen af det, som er uendelig meget større end vi. Må således den kærlighed, der søger Gud og derigennem hans skabninger fænge i enhver af os — om vi er ene eller blandt andre — for i den store blændende himmel bliver den den eneste virkelighed.«

---

for en tid dulmer han smerten med spiritus og piger – men til at stå krisen igennem og begynde forfra. Det skyldes, at der i hans kærlighed til den første pige var en åndelig dimension og kvalitet til stede, som manglede hos hende – en kvalitet, der bevirker, at han uden at bukke under for lidelsen kan gå styrket og renset igennem den, omend med et vist vemod. På frugterne skal træet kendes.

Denne åndelige dimension og kvalitet svarer til det, vi i vore dage kalder for *agape*-aspektet i den menneskelige kærlighed. Hermed menes endnu ikke den agape, Det nye Testamente taler om, d.v.s. Guds egen kærlighed, som ved Helligånden er udgydt i vore hjerter, men et naturligt anlæg hos mennesket til en form for kærlighed, der ikke som eros udspringer af sanseindtrykkene for at dække vore behov, men af erkendelsen af den andens værdi som person. Først når dette agape-aspekt er til stede i vor kærlighed er den fuldt ud menneskelig, d.v.s. skabende og livgivende. I erkendelsen af et andet menneskes objektive værdi, som når ud over den værdi, det har for mig, får jeg evne og vilje til at opelske mennesket i den anden, »være paraply« for det, d.v.s. drage omsorg for det, fylde det med liv, d.v.s. med stadig større evne til selv at elske. Ja, mere end det: gennem kærligheden til den anden er det alt, hvad der lever og ånder, vi får en skabende holdning til. Fra at være ureflekteret lidenskab bliver kærligheden til hyrdesind.

STORHEDEN, AFMAGTEN OG FULDKOMMENHEDEN

I Bergmans film »Sommerleg« er kærligheden for sanselig, en fælles egoisme, en eros, der tærer på kærlighedsevnen i stedet for at

At elske og at lade sig elske

opelske den, der udmatter og afkræfter i stedet for at give og skabe, kort sagt en kærlighed, der mangler agape-dimensionen. De fleste mennesker forveksler sanserus og lidenskab med kærlighed og idealiserer eros. Men eros, d.v.s. den modtagende kærlighed er kun begyndelsen til og grundlaget for en større og mere ægte form for kærlighed, agape, d.v.s. den skænkende kærlighed; thi man elsker kun virkeligt, når man elsker den anden for hans egen skyld, simpelt hen fordi han er kærlighed værd.

Dette gælder alle former for menneskelig kærlighed. Eros- og agapeanlægget i vor natur, den modtagende og givende kærlighed, er forbundet i vor persons enhed, og kan af denne grund ikke udvikles sundt og rigtigt, så personen kommer til sin fulde udfoldelse, hvis de ikke udvikles sammen; de svarer nemlig til de to fundamentale grunddrifter i den menneskelige persons vilje til selvudfoldelse: viljen til fællesskab og viljen til magt og frihed.

Når vi mennesker lider så skrækkeligt under ensomhed og under vor begrænsning, er det, fordi vi af natur er kaldet til at supplere hinanden og således komme ud af vor enecelle; som personer er vi ifølge hele vort væsen lagt an på forholdet til en anden og til andre. Derfor er eros fællesskabskrævende, thi kun i et ægte personsforhold fuldbyrdes vort jegs mysterium. Men får eros lov til at udvikle sig alene i et menneske, bliver kærligheden til ren egoisme og går sin egen undergang i møde. Den må altså sammenholdes med en vilje til at blive herre over sig selv, få åndsmagt, så man kan realisere sig selv som åndsvæsen og hjælpe andre til det samme ved at drage dem ind i fællesskab med sig. Vi er jo også som personer lagt an på ifølge hele vort væsen at bære frugt i os selv og andre, d.v.s. gøre os selv og andre til medmennesker. Derfor er agape fællesskabsdannende. Men får agape på sin side lov at udvikle sig alene i et menneske, bliver kærligheden selvtilstrækkelig, hovmodig og tyrannisk og går sin egen undergang i møde: mennesket mister evnen til at modtage, lade sig elske. Vi kommer nemlig til vor ret som medmennesker, når *alle* får lov at være paraplyer for hinanden, drage omsorg for hinanden.

Det hører altså med til den menneskelige kærligheds struktur, at man både vil give og modtage, opelske og lade sig elske. Udvikler disse anlæg sig sammen i et menneske, så de gennemtrænger og supplerer hinanden, så står vi over for noget af det største, skønneste og kostbareste på denne jord. Skilles de derimod ad, går selve kærligheden til grunde. Og selv om de fleste mennesker sukker med salmisten: »For højt, Herre, jeg evner det ikke«, så er det dog dybest set dette, vi alle, bevidst eller ubevidst, forventer af kærligheden. Netop derfor har den så stor magt over os, netop derfor oplever vi den som tilværelsens midtpunkt.

•

Imidlertid – den menneskelige kærlighed er vanskelig at sikre og bevare, den er truet, ikke blot udefra af dårlige boligforhold, økonomiske vanskeligheder, ulykke, adskillelse, død eller andre uforudsete hændelser, men også indefra, fra mennesket selv, thi *syntesen mellem eros og agape,* som alene kan sikre en sand medmenneskelig holdning, er lige så sjælden som den er fin. I praksis synes der at være en konflikt mellem den fællesskabskrævende og den fællesskabsdannende vilje i os. Erfaringen lærer os nemlig, at det kun er meget få mennesker, som det lykkes at forblive menneskelige i alle livets kår, og at endnu færre er i stand til at påvirke andre, så de også bliver det. Ja, ikke blot har vi meget vanskeligt ved at forblive medmenneskelige, men historien viser os, at vi har forbistret let ved at blive umenneskelige, at det er det umenneskelige, der har præget alle samfund, folkeslag og riger ned gennem menneskehedens lange historie.

Hvor har der været et samfund, hvor de fleste ikke har sagt som Kain: »Er jeg min brors vogter?« Og hvem vil benægte, at erfarin-

Fil. kand. Torbjörn Lindelof, Sverige.

gen om den menneskelige kærlighed, ustabilitet og tvetydighed er en altdominerende faktor i det moderne menneskes liv? Skilsmissernes høje antal taler deres eget tydelige sprog, og moderne litteratur og filmkunst er fuld af eksempler på steril og afmægtig kærlighed. Alle oplever vi til daglig vor naturs begrænsning og tvetydighed. Den menneskelige kærlighed er tvetydig, ambivalent, d.v.s. den bærer i sig muligheden for en udvikling i to retninger: sanselighed og åndelighed, kærlighed og had.

Denne ambivalens opstår, fordi vi i kraft af vor åndelige natur, der jo er lagt an på det ubegrænsede, forventer mere af kærligheden end forholdet til et andet menneske kan honorere. Tænk blot på den konstante utilfredshed med andre menneskers ufuldkommenheder, der let gør os bitre og skuffede. Det er naturligvis ikke vor længsel efter fuldkommen kærlighed, vi skal give afkald på eller formindske, vi skal blot finde denne længsels rette genstand. Vi venter os jo faktisk mere af kærligheden, end vi af natur kan give hinanden, så meget at vi uafbrudt løber fare for at gøre medmennesket til vor gud – hvilket omgående bringer uorden i vort kærlighedsliv. Dertil kommer, at vi mennesker alt for ofte taler forbi hinanden, vi har ikke nøglen til vort eget og andre menneskers mysterium, til vort egentlige JEG, og føler os derfor hjælpeløst begrænsede. Vi kan hverken lodde verdens dybder i os eller omkring os. Vi er jo ikke selv kilden til vort eget liv og derfor heller ikke til vort fælles liv i kærlighed.

Eros kan være smuk og ren som for eksempel i den amerikanske film »West Side Story«, sagde Kaare Osorio.

Mennesket vakler mellem sin magt og sin afmagt i kærlighedens verden, snart i naiv tro på sine egne kræfter og erfaringer, snart i skuffelse, bitterhed og resignation over at være kommet til kort. Det naturalistiske menneske kender denne dobbelthed, men den forekommer ham absurd. Set med troens øjne har den imidlertid en vital funktion. De positive og negative erfaringer i vort kærlighedsliv disponerer os ikke blot til at tage imod frelsen i Kristus, men til aktivt at tage del i frelsesværket. Set med troens øjne er menneskenaturen med dens evner og muligheder kun et anlæg, d.v.s. lagt an på at blive optaget i, forvandlet af og fuldkommet gennem nådens liv. Menneskenaturen har en værdi i sig selv, men aldrig løsrevet fra det overnaturlige liv; i samme grad den løsrives, forfalder den og går sin opløsning i møde. Også vor naturlige kærlighedsevne er derfor kun et anlæg; af os selv har vi mennesker ikke magt til at skænke os til hinanden i fuldkommen gensidig kærlighed, d.v.s. harmoniseringen af eros- og agape-anlægget i vor natur. Denne magt har kun Gud, og han skænker os den gennem det uafbrudte livsfællesskab med sig, som er grundlagt i dåben. Her sker der nemlig en optagelse af vor naturlige kærlighedslængsel i Guds egen fuldkomne kærlighed. Han skænker os dermed det, der er målet for både vor eros og vor agape og ophæver således konflikten mellem den fællesskabskrævende og fællesskabsdannende vilje i os. I dåben udrustes vi med overnaturlige evner til at tage aktivt del i det kærlighedsliv, der er mellem Gud Fader og Gud Søn,

Er det hele sagen?

til at blive bevæget af deres fælles kærlighed også i vort forhold til hinanden, så vi som brødre og søstre kan være med til at inddrage hinanden i dette kærlighedens livsfællesskab med Gud.

Vi kan ikke selv løfte os op i dette livsfællesskab, vi kan kun med hele vort liv komme i et aktivt beredskab for det, som Gud kan og vil forløse. Imidlertid gør synden sig stadig gældende i vor faldne natur. Vi klynger os til vor egen iboende evne til at elske, klæber ved den, mætter os i den. Vi protesterer instinktivt mod vor egen indre afmagt; menneskenaturen må ikke komme til kort. I fortvivlende og afmægtige forsøg på selv at ville sikre og værne om det menneskelige i os, selv at ville klare syntesen mellem eros og agape, forløfter vi os, løber panden mod en mur og efterlades i en skiftende tilstand af rastløst, umætteligt og utilfredsstillet begær eller håbløs resignation og kynisme.

Denne faldne tendens til selv at ville magte kærligheden og således sikre sin eksistens er i den grad forbundet med menneskets selvopholdelsesdrift, at vi kun kan gå den lange bodfærdige vandring tilbage til livets Ophav og Herre ved langsomt, men sikkert at tømmes for vore egne kræfter, for til sidst at stå tomhændede og fattige foran Gud med et sønderknust og ydmygt hjerte i inderlig bøn om, at han i sin store fadergodhed vil samle os op og tage sig af os.

Hvad mennesket i dag derfor har behov for er ikke så meget moralsk oprustning som omvendelse til et liv hos Gud, hvor vi er mindre optaget af vore egne behov og præstationer, mere fængslet af det liv, der uafbrudt fra Fader og Søn i Helligånden strømmer ned i hele kirkelegemet til os. Kærligheden som opgave består netop i dette at samle alle kræfter i et vågent beredskab for aktivt og frugtbart at kunne videregive dette liv til verden.

Den tegnende pater Wuyts omgivet af en undrende skare.

Slottet på Sjælland i højskoleugen

Sr. Catharina, O.P., Stockholm.

Pater Rask og lensgreve Holstein-Ledreborg i hyggelig samtale.

Sr. Ansgaria for fulde sejl på vej til morgenbønnen. Foredragsholder Flemming Kieler giver en håndsrækning.

Værksted, Arnested, Offersted

Vi kender fra Kirkens belæring de høje tanker om Guds uendelige kærlighed, sagde læge *Flemming Kieler,* om at vi skal delagtiggøres i Faderens kærlighed til Sønnen og Sønnens til Faderen – om at vi skal lade os optage i kirkefællesskabet, møde trofast op, når Kirken kalder på sine børn, tjene den, fungere i den. Om at vi skal vende det timelige og verdslige ryggen og rette vor forventning mod det evige. Vi ved, at vi ikke må blive jordbundne materialistiske mennesker, der kun aflægger høflighedsvisit hos Vorherre om søndagen.

Og dog møder familielivet os med et lige så uafviseligt krav om menneskeligt og socialt engagement, om at det er her på jorden, her og nu i hverdagen, livet skal leves. Kravet er uafviseligt, for det er vor eksistens om at gøre, at vi engagerer os i det.

Og mange kristne tager da fat på hverdagens opgaver. Manden lægger kræfter og slid i sit arbejde. I tvivl på sig selv måske. I uklar forståelse af arbejdets åndelige værdi. Og husmoderen går i hjemmets isolation, betjener børnene i deres utallige små behov og fornødenheder – som den, der må give og tjene, stå til rådighed, være til disposition. Og dette i en følelse af mangel på menneskeligt og åndeligt overskud, mangel på kontakt med andre, mangel på inspiration.

De kristne ægtefolk står i et dobbelt engagement: søndagens og hverdagens, Kirkens og samfundets, Guds og menneskets. De forstår, at begge dele er nødvendigt, uafviseligt. Men hvordan realisere begge dele uforbeholdent?

Det er vort første problem, og erfaringen viser, det er tyngende. Det kan sognepræster tale med om. De må i årevis slås med den menneskelige træghed og inerti. De må trække og hale i deres flok for at holde den til Kirken. De må vejlede og formane, bønfalde og true, og de kan, hvis hele problemet tegner sig for dem som et spørgsmål om mere eller mindre god vilje, let fristes til træthedens resignation.

Og det kan *ægtefolk* tale med om. De må bære det praktiske hverdagslivs mange byrder, de må opgive blot at leve for sig selv, og i stedet leve for andre. Og samtidig må de skaffe tid og plads til kirkeliv og bøn. De må leve i verden og dog ikke være af verden, de må beskæftige sig med tingene og dog ikke binde sig til dem. De må lægge kræfter i et arbejde, der giver timeligt udbytte – og dog ikke falde til ro i det timelige, men sætte lid og forventning til det evige.

De står over for to engagementer, der begge kræver uforbeholden hengivelse og nidkær tjeneste, og de føler sig afmægtige, de slår ikke til. De opgiver måske at tjene Kirken uforbeholdent og bliver verdslige minimumskristne, der lader sig voldtage af det praktiske liv, samtidig forsøger de at sikre sig åndeligt i et lille goldt kirkemedlemsskab. Eller de flygter fra den verdslige resignation ind i en kristelig resignation over for det jordiske menneskelige engagement og binder sig i en livsfjern forloren sekterisk fromhed, der gør dem umenneskelige. Begge »løsninger« er falske og en anstødssten for den ikke-kristne

Elsebet Kieler og Borrevejle-rødgrøden. »Den vil jeg ikke stå model til«, sagde Bent Pyskov, for han er kok på d'Angleterre.

medborger, som kan have et forbavsende skarpt blik, også når det gælder den religiøse uærlighed.

Hvad er da svaret på vort problem? Svaret er, at vi skal virke og handle i Kristi navn. Familielivet er ikke en hindring på vejen til hellighed, men selve vejen for den, der har kald til det. Det kristne familieliv står i omvendelsens tegn. Det er en fælles venden sig bort fra det syndige menneskes trang til selv at være sit livs kilde og mål – og et fælles beredskab til at modtage livet af Gud og forvalte det på en sådan måde, at det kan vende tilbage til Gud med en rig og god høst.

Som værksted er det kristne familieliv derfor ikke delt mellem et religiøst og et verdsligt engagement; det sociale engagement ligger tværtimod i direkte forlængelse af det religiøse som dets virkeliggørelse og fuldendelse. Vi handler og virker dagen igennem i Kristi navn, hvilket vil sige mere end blot at sætte en kristen etikette på sin handling for at give den mere betydning end den ellers ville have; for det vil sige, at have Kristi kærlighed som udgangspunkt og endemål for vor handling, således at den bliver den dynamisk drivende kraft, der skaber handlingen, konstituerer værket, former stoffet, virker fællesskabet.

Derfor begynder den kristne familie sin dag med at samle sig om dette udgangspunkt, denne kilde til dagens travle virke. Det er som Kristi medmennesker, der er skabt for ham og til ham, at vi medfuldbyrder hans nyskabelse af verden ved at forvalte den i hans intention og kraft. Ved således at gå ind i Kristi værksted for at lade alt vort arbejde i hjemmet og samfundet være synlige tegn, panter på hans kærlighed og omsorg for os alle, bliver også det kristne hjem et værksted, hvor timelige goder forvaltes med en evig kærlighed og således løftes op til Gud som hans ejendom.

Derfor må vi, siger *Teilhard de Chardin*, aldrig nogensinde, hvad enten vi arbejder, spiser eller drikker, indvillige i at gøre noget som helst, hvis betydning og konstruktive værdi i Jesus Kristus vi ikke først har erkendt og derfor forfølger fremfor alt andet. Det er de kristne ægtefolks nødvendige og daglige kontemplation, som giver dem magt til at udføre selv det mest ydmyge og tilsyneladende uvæsentlige arbejde i Kristi lydighed mod Gud Faders skaberplan, der skal føres igennem til sin fuldbyrdelse.

▪

Borrevejle vig

Kærlighedens ørnested

Men at lade sig inddrage i Guds kærligheds livsbevægelse, forudsætter et kærlighedsberedskab hos mennesket – et beredskab, der ikke er selve kærligheden, men dens naturlige forudsætning. Det er som med gnisten i en bilmotors tænding. Tændrøret og tændingsanlægget skal være i orden, før gnisten kan fænge – og ofte må andre dreje i deres ansigts sved på startsvinget, før gnisten tænder, og motoren begynder at gå af sig selv. Det er det, forældrene gør, når de opdrager deres børn. Det er i hjemmet, børnenes naturlængsel og følelsesliv udvikles til et sundt kærlighedsberedskab, der kan fænge og slå an, når de bliver modne nok til at forstå deres plads i tilværelsen som Kristi medmennesker.

Eros- og agapeanlægget skal udvikles sammen hos barnet, for at der kan blive tale om et sundt og frugtbart kærlighedsberedskab. Udvikles de skævt, og det forekommer ofte, kan der blive tale om en svækkelse i kærlighedsberedskabet, så barnet i åndelig forstand invalideres for livet. Enhver erfaren præst og sjælesørger ved, hvordan tro og fornuft kan arbejde forgæves i et menneske, som er skævt og usundt disponeret i læng-

sel og følelsesliv. Og det bemærkelsesværdige, det foruroligende er, hvor bastant en jordbund det menneskelige længsels- og følelsesliv er. Det udvikler sig i en form, der unddrager sig øjeblikkelige virkninger af tro og fornuft. Mennesket må gøre sig klart, at dets personligheds undergrund er præget i en form, der ikke uden videre lader sig ændre. Det betyder ikke, at en skæv disposition i kærlighedsanlægget i alle tilfælde er uoprettelig, men den kræver en langvarig og tålmodig delagtiggørelse i et kærlighedsfællesskab for at kunne afsvækkes til en harmløs farvning af personligheden.

Hvad er det, der sker ved en skæv udvikling af kærlighedsberedskabet? Der kan ske det, at barnet for eksempel i trods mod en tyrannisk og dominerende far udvikler en abnorm selvhævdelsestrang, som i alle situationer og kontakter voldtager dets kærlighedsberedskab, dominerer dets holdning og perverterer dets motiv, så det gør alt og alle til redskab for sin egen selvudfoldelse.

Eller der kan ske det, at barnet lader sig kue og tilpasser sig milieuet ved selvudslettende at udvikle sin *eros* for i det mindste at opnå fællesskabet med forældrene. Også denne trang dominerer og voldtager menneskets kærlighedsberedskab, nivellerer dets personlighed, hindrer dens frie udfoldelse i selvrespekt, selvtillid og værdig individualitet.

Har forældrene tegnet sig for enten den religiøse eller den verdslige resignation, da vil skævheder i deres eget beredskab således kunne præge barnesindets bløde voks med modsvarende eller tilsvarende skævheder. Den bibelske tale om fædrenes synder, der nedarves på børnene i generation efter generation, er ikke en fortælling om en hævngerrig Gud, – det er virkelighedstale. Sådan er det, og det vil Gud advare os imod. Man må huske, at barnets kærlighedslængsel formes efter den åndelige

Ledreborg slotskapel er fra 1744-47. Det er I. C. Kriegers værk.

struktur, det åndelige klima i familien. Hjemmet kan være et arnested for en sund udvikling såvel som for svære karakterneuroser, som kan præge et menneske for livet. Det barn, der som arv og medgift fra hjemmet ikke blot får troens nådegave, men tillige et sundt kærlighedsberedskab, en sund sjælelig struktur og en afbalanceret livslængsel – et sådant barn har fået en uvurderlig gunstig forudsætning for det overnaturlige liv, der tilbyder sig i kirkefællesskabet.

Således tjener familien som arnested kærlighedens vækst i kirkefællesskabet.

Kærlighedens offersted

Hjemmet som offersted fuldender stadierne i det kristne familieliv. Offeret er en handling, der altid indebærer et positivt sigte, en kærlighedens fuldbyrdelse. Dets negative side, den askese, det afkald, den lidelse, der er forbundet med offeret, kan aldrig blive mål i sig selv. Ja, det negative er i sig selv noget, der med rette er mennesket imod. Det kan kun bøje sig under dets vilkår med henblik på noget positivt, med henblik på et større gode end det, der gives afkald på. Det rette offer bringes i kærlighed og håb, aldrig i livsfornægtelse og resignation.

Offeret indgår som integrerende bestanddel i et familieliv, hvor børn fødes under smerte, hvor forældre må give afkald på tid og ro til sig selv for at være noget for de andre, hvor manden må påtage sig arbejdets byrder, hvor mand og hustru sammen ældes til legemets afblomstring, til sygdoms og alderdoms byrde, og hvor døden hører med til hjemmets liv som slag i en rytme, der blot understreger livets ufattelige alvor.

Nøglen til forståelse af offerhandlingen ligger i Kristi offerdød. Kristus døde på korset, ikke for at forsone en hævngerrig Gud, der var krænket af menneskets synd, men for at give svar på

skaberhandlingens ufattelige kærlighed i en genkærlighed, der vil rense den for synd og fuldbyrde den i frelsens nyskabelse. Ved at blive menneske fuldt og helt, og ved at elske i sin Guddomskraft, men dog som menneske, genrejser Kristus skabningen, mennesket i Guds billede. Døden på korset bliver konsekvensen i en verden af synd. Men Guds visdom er det, at han formår at bruge selv det onde i sine planer; har Kristi kærlighed ikke netop i kraft af den ondskab, der naglede ham til korset, udfoldet sig og åbenbaret sig i en dimension, som ellers ville være forblevet skjult for mennesket? Her bliver Kristus i sand forstand den nye Adam, det sande menneske, der elsker Gud – ikke blot i en tilstand af uberørt uskyld, men som den, der kender synden og siger nej til den.

Det er denne kærlighed, der er vor gave og opgave, når vi bliver syge, ældes og skal dø. Legemets svækkelse og tilintetgørelse er syndens virkning, men denne byrde er af Gud vendt til kærlighedens våben, midlet der fuldbyrder vor forening med ham, ligedanner os med ham, oprejser os i ham, således at vi i hans ånd aktivt kan sige ja til at aftage i menneskelig funktion og betydning, for at vi nu helt kan søge ham, ikke i en tvetydig trang til selvudfoldelse, den være sig nok så åndelig, men for hans egen skyld.

Det er barmhjertigt, når den syge eller den gamle her får et våben i hænde, som kan formidle den kærlighed, man ikke har formået at formidle i de aktive års handling. Thi selv om man i sit livsværk har villet handle i Kristi navn, forbliver der dog i dette værk et element af selvudfoldelse, som man endnu mangler at opgive, for at Kristi kærlighed helt kan komme til sin ret i vort liv. Det bliver ikke længere os, der har virket, men Kristus i os.

Kristne ægtefolk skal her opleve et samarbejde og sammenhold, som har sit forbillede i solidariteten mellem Kristus på korset og Maria ved korsets fod. De skal hjælpe hinanden til at give afkald på børnene i deres naturlige frigørelse fra hjemmet. De har været enige om at lade sig bruge som støttepunkt i børnenes egen, efterhånden selvstændige opstigning, hvor man må give slip for at komme videre. Og de har selv sammen på deres vandring passeret det ene støttepunkt efter det andet, lært under lidelse ikke at klæbe ved dem, men give slip – på arbejde og venner, indflydelse og position, måske velstand og helbred. Nu skal de også hjælpe hinanden til at tage det sidste skridt hinsides al synlig virkelighed og erfaring, skridtet ud over døden ind i opstandelsen, som Kristi egen opstandelse og Marias ophøjelse er pantet på.

Således bliver korset den kristne families livsvej til kærlighedens fuldbyrdelse.

Sr. Ansgaria, Norge, i pater Wuyts' streg.

Der er ingen grund til at ynke de ugifte

hed det i en diskussion, hvoraf vi her bringer et uddrag

Overlæge Karl Søndergaard: Kan man trods det psyko-fysiske forfald tænke sig en åndelig udvikling i alderdommen? følger med andre ord det åndelige liv andre love end det psyko-fysiske liv?

Flemming Kieler: Ja, for så vidt et menneske i sit åndelige liv har lært at øse af overnaturlige kilder, unddrager dets åndelige udvikling sig naturens forfald. Der sker ydermere det, at det naturlige forfald tvinger livslængslen i vejret, så mennesket renere og mere eksklusivt end før søger sin livsudfoldelse i den overnaturligt skænkede kærlighed. Således kan det psyko-fysiske forfald i alderdommen blive anledning til en afgørende personlig modning.

Kansliinspektör, fru Birgit Bungerfeldt: Man taler om de gudviedes og de ægteviedes kald og funktion i Kirken; men hvad med de ugifte, som ikke har disse kald? Jeg synes ikke, de har det let, heller ikke ude i samfundet, som ofte med nogen foragt taler om pebersvende og gammeljomfruer, »de på glasberget« o.s.v.

En anden svensk deltager: Ja, der er da virkelig ikke nogen grund til at ynke den ugifte stand. Vi kan jo have lige så godt arbejde, lige så gode hjem...

Pastor Jørgen Hviid: Kan den tanke ikke hjælpe, at vi alle, uanset stand, har et personligt kald fra Gud? Den har i hvert fald hjulpet mange handicappede børn.

Elsebet Kieler: Strengt taget kan man ikke tale om den ugifte stand, for en stand i Kirken er et fællesskab af mennesker, der afgiver et fælles vidnesbyrd om Kristus-Kirkemysteriet. Men om de ugifte gælder jo, at der kan være mange forskellige grunde til, at de ikke er gift. Mathæus-evangeliet siger, at der er gildinger (golde), som er født således, og der er gildinger, som er gildet af mennesker, og gildinger, som har gildet sig selv for Himmeriges riges skyld (19,12). D.v.s. at nogle fra fødslen er uegnet til ægteskab, andre er på grund af forholdene blevet forhindret i det, og endelig har nogle frivilligt givet afkald på det for således at tjene Gud.

Men dette er ud fra synspunktet »stand« i Kirken; ud fra synspunktet »kald« er vi derimod alle lige kaldet til

Fruerne Ruth Meyer, Inge Reiter og Bodil Egede-Andersen.

Ajourføringen og det kritiske lys

Kravet om ajourføring med den moderne verden og dens erkendelse i historisk og naturvidenskabelig henseende er især rettet til den lærende kirkes konservative kredse. Det er i sig selv et berettiget krav, sagde pastor *Hubert Messerschmidt*, men det er vigtigt ikke kun at kræve en ajourføring med den erkendelse og det fremskridt, der er nået i vor tid. Det er også og lige så nødvendigt at holde sig Kristus-Kirkemysteriet for øje.

Situationen i dag er jo principielt set ikke ny og ukendt. De førende ånder i Kirken har tværtimod fra arilds tid været meget åbne og modtagelige over for deres samtid, og det ikke blot for at følge med tiden og være moderne, men fordi de både følte, at den tid de levede i virkelig havde noget værdifuldt at give dem, og fordi de forstod, at de måtte tage disse værdier til sig, hvis de ville få deres samtid i tale med det kristne budskab.

Det er nøjagtigt den samme situation, vi står i i dag. Men det ville være tåbeligt at tro, at vi selv eller verden vil være tjent med en ukritisk modtagelse af det, den moderne verden har at give. Prøver vi det ikke kritisk i lys af vor kristne tro, vil vi tage skade på vor sjæl — ikke blot enkeltvis, men Kirken i sin helhed, også i de kommende generationer, og vi vil så naturligvis ikke kunne forkynde budskabet om Kristus, sådan som verden trænger til det.

Til en kritisk prøve kræves imidlertid andet og mere end et godt kendskab til tidens problematik og nidkærhed for troens udbredelse. Der kræves også kendskab til de erfaringer, som Guds folk har gjort ned gennem århundrederne — kostbare erfaringer, som alle fremtidige slægter skal leve på, hvis de vil forstå sig selv og deres tid og den historiske indsats, de indenfor Gudsfolkets større livssammenhæng skal gøre.

Jeg vil gerne insistere på dette punkt og på, at det bliver set i troens lys og ikke kun med den profane historikers øjne. Set i troens lys er der nemlig to ting af den allerstørste betydning at agte på: 1. Menneskehedens historie, folkenes, kulturernes og slægternes historie, ja, hvert eneste menneskes historie fra undfangelsens øjeblik til det i døden træder frem for sin Skaber for at stå til regnskab for sit liv, er forudset og bestemt af Gud. D.v.s. vi er hans hænders værk i den snævre forstand, at alt går hen over verdensscenen, optrin for optrin, akt for akt, således som han har bestemt sig til at lade det forløbe. For en ordens skyld tilføjer jeg, at denne Guds forudbestemmelse ikke udelukker, men tværtimod indbefatter vor valgfrihed og vort medansvar; Gud er selv kilden til vor frihed og derfor også i sine dispositioner med os på et andet plan end vi.

Guds hele og fulde tanke med mennesket bliver således først realiseret skridt for skridt, så at hver ny tid bringer noget nyt for dagen, idet den åbenbarede tro gennemtænkes og gennemleves i stadig nye sammenhæng, som tidligere tider og slægter ikke har vidst noget om. Først ved dagenes ende, når vi ser tilbage på historiens samlede forløb, vil vi derfor kunne erkende, med hvor stor visdom og magt Gud har gennemført sin plan med mennesket og verden.

2. Frelsesværket er fra evighed af Guds tanke indarbejdet i skaberværket, d.v.s. det bygger på skaberværket og dets konkrete historiske forløb og fuldender det ved at sammenfatte alt under Kristus som hele skabningens Hoved og Herre, den, i hvis billede alt er skabt, og til hvis forherligelse alt skal fuldendes.

På den ene side er altså hvert eneste tidsrum i menneskehedens historie, hver eneste kulturperiode, hvert eneste afsnit i folkenes og nationernes liv skabt og villet af Gud *med henblik på frelsesværkets gennemførelse* — og på den anden side skal frelsesværket gennemføres derved, at Kristus-Kirkemysteriet uafbrudt går ind i tiden for at optage og fuldende den i sig.

Verden og Kirken skal derfor konfronteres med hinanden i en stadig given og modtagen, og kun når dette sker, samarbejder mennesket med sin Gud på skaberværkets og frelsesværkets planmæssige gennemførelse.

---

hver sin personlige tjeneste af Gud og mennesker. Jeg synes i øvrigt, det er meget vigtigt, at vi er helt loyale overfor os selv i vor situation som ugifte; at vi altså ikke siger: »Jeg er da ligeglad,« hvis vi ikke er det; men at vi tværtimod accepterer det som en ufrivillig lidelse, et kors, Gud har lagt på os — korset er jo vejen til den fuldkomne kærlighed, også for de gifte, så det kan da bare være en chance for at komme der lidt før.

Jesu Hjerteandagten i nyt lys

Under 1. verdenskrig fortæller *Teilhard de Chardin* på en diskret måde (han lader det være en vens oplevelse), hvordan han under tilbedelsen af det udstillede sakramente så konturerne på den konsekrerede hostie udvide sig som en olieplet på et stykke tøj, blot meget hurtigere og mere lysende. Han så den brede sig mere og mere, indoptage i sig ham selv, rummet, ja hele universet.

I begyndelsen bredte denne mælkehvide klarhed sig uden at støde på nogen hindring eller vække nogen længsel. Men efterhånden som den lysende tåge nærmede sig ham selv, hørte han en mumlen, en umådelig summen, ligesom når algerne på havbunden udvider sig og skælver, når floden går hen over dem. Så indhylledes han selv i den hvide strøm; den gik hen over ham og gennemtrængte alle ting. Og skønt alt druknede i den, bevarede det dog sin egen skikkelse, sin autonome bevægelse. Ingen træk udviskes, ingen natur ændredes, men alt blev gennemtrængt i sit inderste, dybeste væsen. Det var som en mælkehvid klarhed, der indefra oplyste universet. Alt syntes at være gjort af samme gennemsigtige kød. Verden var blevet hvidglødende; den lignede en stor hostie. Dens fibre var strakt til bristepunktet, dens kræfter spændt til det yderste. »Jeg troede allerede, at kosmos i denne udfoldelse af sine kræfter havde

Pater Andreas Rask O.S.B.,
Vadstena, Sverige

ORDENSFOLK

nået sin fylde«, skriver Teilhard, »da jeg bemærkede et arbejde, langt mere fundamentalt, som fuldbyrdedes i den.«

Fra tid til anden dannedes funklende dråber af rent metal på den indvendige overflade af de levende væsener. De faldt ned i den dybe lyskilde, i brændpunktet, hvor de forsvandt. Og samtidig bortvejredes lidt slagger. En forvandling gik for sig på kærlighedens plan, oplivende, rensende, opfangende al den kærlighedsevne, som universet rummer. Den samme proces foregik også inden i ham selv. *Det hvide lys var aktivt!* Ad stoffets veje var det listet ind i det inderste af hjerterne, havde fyldt dem indtil bristepunktet for at optage i sig alle deres følelser og lidenskaber. Og nu da det var trængt helt ind i dem, førte det uimodståeligt alt mod sit centrum, mættet med den reneste kærligheds sødme.

Efter at have levendegjort, renset alt, trak den umådelige hostie sig nu langsomt sammen, som en blomst, der lukker sit bæger; og de skatte, den førte med sig, koncentrerede sig på den vidunderligste måde i dens levende lys.

Når floden falder eller flammen synker, efterlader de blinkende vandpytter eller gnister af ild på den flade, der for en stund var oversvømmet eller omspændt af flammer. Således blev her visse genstridige elementer i universet tilbage i mørket. Noget oplyste dem endnu, men det var med et perverteret, ætsende, giftigt lys. Disse oprørske elementer brændte som fakler eller ulmede som gløder.

»Da hørte jeg, at man sang Ave Verum.« (Hymne de l'Univers, s. 48f).

Redaktionen gør opmærksom på, at diskussionsindlæggene er citeret efter hukommelsen.

Den sidste aften drejede diskussionen ind på *forholdet mellem lægfolk og ordensfolk*. Dagens foredragsholder, pastor Hubert Messerschmidt, havde talt om »Kærlighed og Kontemplation«, og fik nu stillet følgende spørgsmål:

»Er der forskel på kontemplation i kloster og i verden?«

Pastor Messerschmidt: På koncilets anden samling stod der her to opfattelser over for hinanden, idet nogle mente, at ordensfolks hellighed væsentlig består i efterfølgelsen af de evangeliske råd: lydighed, kyskhed, fattigdom — og for så vidt har den anden karakter end det troende lægfolks, mens andre gjorde gældende — og jeg er enig med dem — at hellighed altid og for alles vedkommende er den samme; den består jo deri, at Gud ved Kristus har viet os til sig i dåben, og det er denne gudviethed, der forpligter os alle til Kristi efterfølgelse, d.v.s. til opfyldelse af kærlighedsbudet.

Forskellen mellem ordensfolks og lægfolks kaldelse kan derfor ifølge denne sidste opfattelse kun bestå i den forskellige livsform og funktion inden for det samme livsfællesskab, som er Kirken.

Knud Holstein-Ledreborg: Jeg forstår ikke, at nogen kan sige, de ikke er kaldet til et kontemplativt liv. Der er dog et element af kontemplation i al bøn!

Pastor Messerschmidt bekræftede dette, idet han kom ind på forskellen mellem meditation og kontemplation. Han sagde:

Ved *meditation* forstår man i almindelighed dette at overveje troens sandheder, især Jesu ord og gerninger i evangelierne, og lade sine overvejelser munde ud i et praktisk forsæt. Det er den blomsterbuket, siger Frans af Sales, som man frembærer til Gud for at bede om hans velsignelse til at opfylde sine forsætter. D.v.s. meditation, almindeligt forstået, består i, at man beskæftiger sig med noget, ting, der vedrører vort troesliv, og at meditation derfor er den bedendes *monolog* — enetale — med sig selv.

Også i *kontemplationen* beskæftiger den bedende sig med trossandhederne, men om denne beskæftigelse med det, Gud har åbenbaret os i Jesus Kristus, gælder nøjagtigt det samme som den hellige Thomas siger om vor fordybelse i troens sandheder: den troende bliver ikke stående ved sandhederne, men går gennem formuleringerne og tankerne til Gud, der har talt til os; d.v.s. at i kontemplationen fordyber vi os i Kristus selv, altså ikke kun i nog*et*, men i Nog*en*. Kontemplationen er derfor væsentligt en *dialog* — samtale — og i denne dialog er det den sig åbenbarende Gud, der taler til den bedende. Og den bedende lytter, tænker og fordyber sig i sin Gud, og det vil altid sige i Skriftens ord som Guds tale til den bedende her og nu. I modsætning til meditationen nærer kontemplationen altså direkte jeg-du-forholdet mellem Gud og den bedende.

Pastor Messerschmidt drog heraf den slutning, at kontemplation, således som her forklaret, er fælles for alle troende, og at der ikke her kan være nogen forskel på ordensfolk og lægfolk, på gamle og unge, på mennesker i det intellektuelle og i det praktiske liv, og at allerede børn og unge kan og skal indføres i dette bønsliv, d.v.s. i et ægte jeg-du-forhold til Gud. Erfaringen viser, at det er fuldkommen naturligt for ufordærvede børn.

De seks søstre, som deltog i skolen, havde diskuteret med hinanden, hvad det egentlig var, lægfolk i dag kritiserede hos ordensfolk, og hvad man forventede af dem, for at der kunne komme et virkeligt samarbejde i gang.

Søster Catharina O.P. fra Stockholm sagde, at adskillige søstre jo havde været

aktive i for eksempel ungdomsarbejdet, før de indtrådte. Men så gik de i kloster og blev borte i nogle år, og når de så vendte tilbage i deres ordensdragter, så var de altså blevet anderledes — så meget, at de følte de gamle kontakter med lægfolket glippe. Hun bad nu på alle de tilstedeværende søstres vegne, om man her på højskolen ville svare dem åbent og ærligt på, hvad der var grunden til denne afstand mellem os.

Pastor Messerschmidt: For de såkaldt blandede ordener, hvis formål er kontemplation og arbejde, tror jeg, at alle vanskeligheder til syvende og sidst kan føres tilbage til, at man ikke har fundet en tilfredsstillende løsning på sin egen situation. De blandede ordener har jo et dobbelt formål: som institution skal de løse ganske bestemte praktiske opgaver, hvor det kræves af dem, at de er på højde med lægfolket i uddannelse og arbejdets udførelse. Dette stiller så store krav til dem, at mange ordenssøstre ikke får tid og kræfter til at leve et virkelig åndeligt liv, skønt dette jo er deres første og vigtigste opgave. Deres opgave kan jo ikke bestå i at gøre bedre arbejde end lægfolket, men den må bestå i, at de som ordensfolk gør deres arbejde på en sådan måde, at de er troværdige vidner om Kristi kærlighed til menneskene.

Dette punkt er både de troende i Kirken og menneskene i verden yderst følsomme overfor, og skønt problemet er vanskeligt at løse, og der må tålmodighed, klogskab, indsigt, men også beslutsomhed til, så er jeg dog overbevist om, at det er vejen, og at alle andre problemer vedrørende kontakt og samarbejde med lægfolket vil løse sig i takt med det.

Læge Hanne Gregersen: Jeg er lykkelig over, at søstrene har bragt dette på bane; kan vi blot få en åben dialog i gang om dette punkt, så vil det allerede hjælpe meget. Dette er særlig vigtigt på de katolske institutioner, hvor katolske lægfolk og søstre arbejder sammen.

Elsebet Kieler: Det er jo ikke blot søstrene, der kender til overarbejde, også lægfolket er overbebyrdet. Nu har vi på denne skole talt meget om lægfolkets åndelige liv; nu skal vi hjem og realisere det. Og hvordan går det så derhjemme? Børnene river i mor, og opvasken tårner sig op, mens manden kommer sent hjem fra arbejde og må på hovedet i seng. *Jo, I kan tro, vi har brug for jer og jeres klosterhjem!* De fleste af os bor i små lejligheder, hvor der ikke er plads for mange til at komme sammen, når vi skal hjælpes ad med det åndelige liv. Vi har brug for at mødes hos jer, men ikke sådan, at I laver kaffen og ordner opvasken, mens vi drøfter vores ganske særlige spiritualitet. Nej, hvis kontemplation virkelig er den samme for os og for jer, så har vi brug for at sidde på bænk med jer, for at vi sammen kan arbejde på vort fælles åndelige liv.

Men ikke nok med det. Tænk om klostrenes korbøn efterhånden kunne få en sådan form, at vi lægfolk fra tid til anden kunne være med, fordi den simpelt hen havde gyldighed også for os! Og tænk om vi engang imellem kunne deltage også i jeres klosterliv! Vi har talt om hjemmets liturgi, som I jo er specialister i; tænk om vi hos jer kunne finde en form for kristent familieliv, som var lige til at tage med hjem og bruge hos os selv!

Pater Andreas Rask O.S.B.: Jeg er ganske enig i, at kontemplationen må være den samme hos jer og hos os. Det er også allerede sket i Frankrig, både i mands- og kvindeklostre, at de har åbnet adgang for besøgende lægfolk, som har deltaget på lige fod med kommunitetet i deres liv og bøn. Det er også sket, at man til korbønnen har lånt dem en enkel kappe, for at de helt kunne være med.

Hanne Gregersen: Den nye franske dominikanerorden »Betlehem« i Vaux har gjort det samme.

■

Her afbrød skolechefen, *Gerhard Bungerfeldt*, den spændende diskussion. Han havde selv indflettet en bemærkning i den om lægfolkets menneskelige ansvar for verdenspræsterne: »Der er ingen, der er så ensomme som de!« Men nu var det blevet sent. *Hanne Gregersen* havde tidligere på aftenen underholdt deltagerne med et udsøgt musikprogram, indspillet på bånd, der skulle vise, at også musikken kan være en vej til menneskesindet (ligesom al kunst – således som lensgreven i sin velkomsttale havde antydet det) og forløse bundne kræfter til kærlighedens liv og tjeneste. Nu brød man op for at slutte skolen med en natlig valfart op gennem alleen til Ledreborg og midnatsmesse i slotskapellet.

I nattens mørke gik den lange skare i procession, bedende rosenkransen sammen; det sidste stykke gik man i tavshed, samlede de fælles og de private intentioner til en værdig offergang. Så stod vi i

LÆGFOLK

Stud. mag. Anita Johansen

OG LAD OS SÅ SE PÅ NÆSTE ÅRS

PROGRAM!

Til næste sommer — 31. juli til 7. august 1965 — ser programmet for *Nordisk katolsk højskoleuge* således ud:

ARBEJDET

»Jeg har udkåret dig til tjener og vidne« (Apostlenes Gerninger 26,16).

Mennesket, der arbejder

Søndag d. 1. august: Gud skabte dem mand og kvinde (mag. art. Elsebet Kieler). Man och kvinna i en föränderlig värld (kansliinsp., fru Birgit Bungerfeldt).

Mandag d. 2. aug.: Individualist eller massemenneske? (pastor Kaare Osorio).

Arbejdet

Tirsdag d. 3. aug.: Arbetet som ett skapelsens verk (pastor Andreas Rask O.S.B.). Arbejdet som et frelsesværk (pater Hans Martensen S.J.).

Onsdag d. 4. aug.: En koncilie-journalist berättar (redaktør Gunnel Vallquist). Arbejdet som apostolat i kirke og samfund (læge Flemming Kieler).

Frugten af arbejdet

Torsdag d. 5. aug.: Oppbygningen av Kirken til Kristi fylde (pater A. Raulin O.P.). Samarbejdets kunst (Hrsagf. Vald. Hvidt).

Fredag d. 6. aug.: Samfundet — oplægget til Kirken (skoleinsp. Erling Tiedemann). Guds Rige (pastor Hubert Messerschmidt).

Skolechef bliver utenlandssekretär Göran Dahlin, Stockholm, og pater Raulin, Oslo, bliver skolens præst.

Alle interesserede voksne er velkomne. Børn under 7 år kan i begrænset omfang medbringes. Prisen bliver, med forbehold for evt. prisstigninger, 120 kr. pro persona. For dem, som måtte ønske enerværelser, kan henvises til Motel Roskilde eller Lindenborg kro. Foldere med nærmere oplysninger vil blive udsendt i januar og kan fås hos sognepræsterne.

Forespørgsler vedrørende skolen bedes rettet til faginsp. Povl Egede Andersen, Damstien 30, Vanløse, tlf. (01) 71 63 60, mellem kl. 17 og 17.30.

DEN SIDSTE AFTEN

Fortsat fra side 17

slotsgården, hvorfra levende lys i dejlige gamle sølvlysestager strålede ud gennem kapellets vinduer. Lidt efter brødes stilheden af orgel og sang – højmessen var begyndt.

Kan man tro på Kirken, mens den forandrer sig?

Ja, det kan man, sagde pastor *Hubert Messerschmidt*. Reformer og fornyelser i Kirken indebærer aldrig en revision af Kirkens og vor tro, men nok af den intellektuelle d.v.s. teologiske forståelse af den. Tro og teologi d.v.s. den refleksive forståelse af troen er jo ikke uden videre det samme. Mennesket kan godt være forankret i troen og i sin holdning inspireret og bestemt af den, og dog skulle kæmpe for også intellektuelt at forstå sig selv i den. Det er netop den intellektuelle kamp for en rigtig erkendelse af troens mysterier, som fører både Kirken og den enkelte til en stadig dybere, mere omfattende og nuanceret tilegnelse af den.

Der er således i kirkehistorien tale om en legitim udvikling af Kirkens troserkendelse og trosliv — en udvikling, som har stået under Guds helt personlige førelse, idet det både er ham, der har givet de historiske betingelser og den nødvendige nåde til at forstå tidens problematik og løse op for den på en sådan måde, at Kristus-Kirkemysteriet har åbenbaret sig for verden i stadig nye perspektiver.

Kirken er altså ikke ufejlbar i den forstand, at den i forhold til tiden, verden og Gud er selvtilstrækkelig, men den er ufejlbar i den forstand, at Gud leder den gennem tiden og verden med ufejlbarhed.

Det er altså med vor trosholdning over for Kirken som med vort forhold til et menneske, vi tror på og som står os nær. Dette forhold bygger ikke blot på vor stykvise overbevisning om rigtigheden af dette menneskes successive udtalelser og handlinger (hvilket ville være en rent intellektualistisk holdning), men på en samhørighed med og tillid til dette menneskes person, livsholdning og udvikling. I forhold til Kirken får denne tillid karakter af det absolutte, fordi vi i tro har en forhåndsforvisning om, at Gud er med den.

I tro bygger vi derfor uden forbehold på alt, hvad Kirken i tidernes løb har vidnet og lært om sit liv hos Gud. I tro forstår vi også disse selvvidnesbyrd som stadier i Gudsfolkets og derfor også i vor egen udvikling; stadier, som er uomstødelige og derfor må fastholdes, men også begrænsede og derfor må de suppleres. Her har vi vort ansvar og vor opgave.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 22.: 27. (og sidste) søndag efter pinse (s. 755, grøn).
MANDAG den 23.: Clemens I (s. 1163, rød), pave og martyr. Ihukommelse af Felicitas (s. 1163), martyr.
TIRSDAG den 24.: Johannes af Korset (s. 1165, hvid), karmelit. Ihukommelse af Chrysogones (s. 1165), martyr.
ONSDAG den 25.: Katharina af Alexandria (s. 1166, rød), martyr.
TORSDAG den 26.: Silvester (s. 1166, hvid), abbed. Ihukommelse af Petrus af Alexandria (s. 1166), biskop og martyr.
FREDAG den 27.: Søndagens messe (s. 755, grøn).
LØRDAG den 28.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [90], hvid).
SØNDAG den 29.: 1. søndag i advent (s. 2, violet).

Artiklerne om højskoleugen er skrevet af Elsebet Kieler og redigeret i samarbejde med Helge Kristensen. Willem Wuyts har leveret tegningerne og der er brugt fotos af bl.a. Marie Holstein-Ledreborg.

DANMARKS KATOLSKE KVINDEFORBUND

Adventsforberedelse *lørdag d. 28. nov. 1964 kl. 15* i Englesalen ved Niels Steensens Gymnasium, indgang: Jagtvej 183 B, første indgang t.h. Recitation, sang, adventsbetragtninger ved dr. phil. H. Roos S.J. Gæster er velkomne. Pris kr. 2,50 for medlemmer, kr. 3,50 for gæster.

Det gode budskab om dommen

Det var dommedag, da menneskene mistede paradiset.

Dommedagen« er blevet avis- og filmstof i vore dage. Med et selvsikkert håb om, at det ikke vil ramme vor tid, fortæller man os, hvordan en brintbombe-dommedag eller en kosmisk verdenskatastrofe kunne tage sig ud; man tror ikke rigtig på sine egne gyserromaner og trøster sig samtidig med, at de har visse berøringspunkter med evangeliets dommedagsskildring. Ja, der er sekter, som allerede ganske præcis ved, hvordan evangeliet vil gå i opfyldelse – og det er fantastisk at se, med hvilken behændighed de forstår at omkalfatre deres kommentarer, når deres mislykkede »bibelvidenskabelige« forudsigelser ikke slår til. Gud ler ad denne videnskab; han er nemlig enig med sin Søn, som siger (Mat. 24,36 ff.): »Den dag og time kender ingen, ikke engang Himlens engle, ja ikke engang Sønnen, kun Faderen alene. Thi ligesom i Noas dage, således skal det gå ved Menneskesønnens komme . . .; de åd og drak, tog til ægte og gav til ægte lige til den dag, da Noa gik ind i arken, og de ænsede intet, før syndfloden kom og rev dem alle bort.«

Dommedagen kan ikke regnes ud efter naturens regler, og dens skildring i evangeliet er ikke verdenshistorie skrevet på forhånd, men profeti, hvis billedsprog er i slægt med Det gamle Testamentes profeter og Det nye Testamentes profetiske skrift, Apokalypsen. Lige så forkert det er at søge naturhistorie eller verdenshistorie i dommedagsskildringen, lige så rigtigt er det altså at læse den som frelseshistorie, som afslutningen på frelsens historie; den er altså i egentligste forstand et evangelium, et godt budskab om Guds retfærdighed, om at alt skal blive løst til sidst, alle de gåder, alle de problemer, alle de ujævnheder, som vi ikke har kunnet forstå. Dommedag er den alhellige Guds store dag, men også hans barmhjertigheds åbenbaring: For hans helligheds kan intet urent bestå; det er ved hans barmhjertighed, de frelste når deres evige mål.

I Jesu beretning er verdensdommen blandet sammen med Jerusalems undergang. Hans samtidige kom til at opleve byens ødelæggelse; en anden generation af mennesker vil komme til at opleve profetiens øvrige forudsigelser. De første kristne ventede med en rørende levende længsel på verdens ende, på Herrens genkomst. I troen på ham, »som skal komme igen for at dømme de levende og de døde«, fandt de mod til at holde ud og håb om at sejre. Vi har i den lange ventetid, der fulgte, lært, at Guds verdensur regner med århundreder og årtusinder. Alligevel er dommen allerede over os. Den har været over os, så længe, der har været synd i verden. Der var dommedag, da menneskene mistede paradiset; der har været mange dommedage siden, – verdensdommen vil blot være den sidste af dem alle. Der var dommedag, da Jerusalem brød sammen under romernes stormløb, – og har vi ikke selv i vor egen tid oplevet en dommens tid, der var strengere, end hvad mennesker har oplevet før os?

Men – har vi lært af Guds dom? Eller har vi bare sagt: Nå, så er det overstået for denne gang! og heldigvis er der langt til den sidste dom! – Det kommer i øvrigt ikke an på, hvor lang tid, der går inden dommens dag; dommen er

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

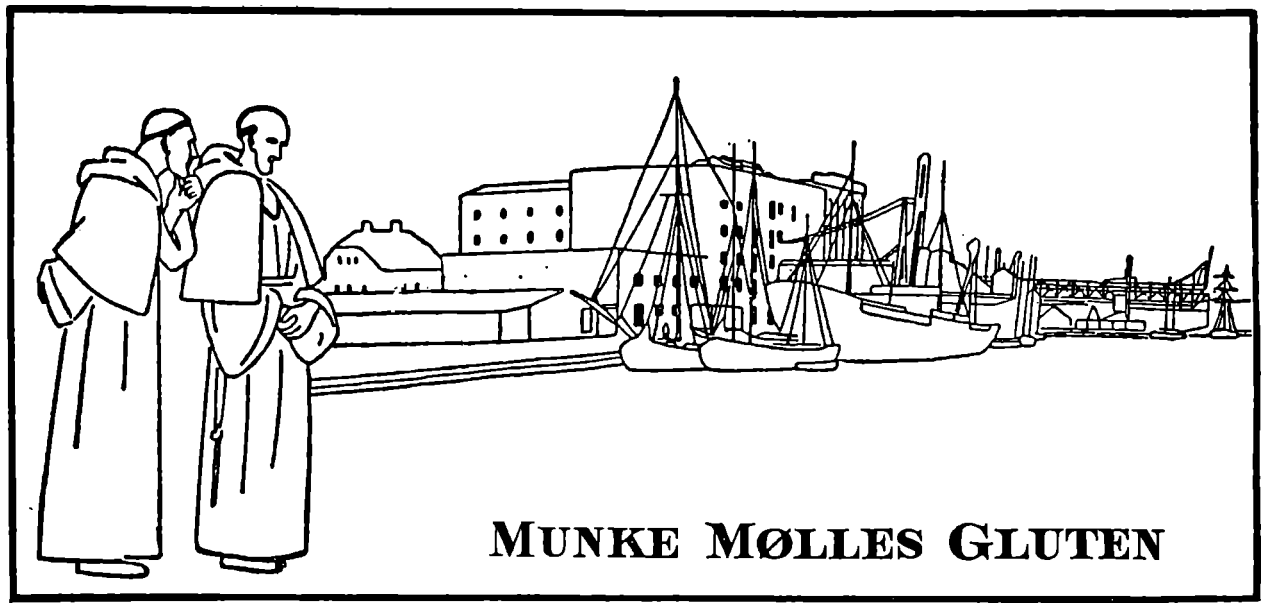

forlængst faldet – nemlig i vor egen samvittighed. Enhver god eller dårlig handling bærer sin dom i sig selv; dens værdi afhænger af den bedømmelse, vor samvittighed giver den i det øjeblik, den sker. Vor samvittigheds dom er inappellabel, endog Gud vil respektere den. Når vi så har dømt os selv retfærdigt i et godt og ærligt skriftemål og har betroet vort liv til den barmhjertige dommer i dødens time, behøver vi ikke i angst og bæven at gruble over, på hvilken side vor plads skal være på den sidste dommedag. Vi har jo selv ansvaret for dommens præmisser; Jesus har utvetydigt ladet os forstå (i fortsættelsen af samme evangelium, [Mat. 25,31 ff.]), at det er den praktiske næstekærlighed, der kommer til at give det afgørende udslag på dommens vægt:

Jeg var sulten, og I gav mig af det lidet, I selv havde. Jeg var fremmed og husvild, og I gav mig et værelse for rimelige penge. Jeg havde ikke tøj på kroppen, og I fandt altid en jakke og et par strømper til mig. Jeg var syg, og I kom og så til mig, trods dyre sporvognspenge, trods egen trathed, i jeres fritid, og I gav mig jeres bedste timer. Jeg blev bagtalt, og I forsvarede mig; jeg var ensom, og I havde et venligt ord til mig. Jeg var et spørgende barn, og I fortalte mig om Faderen i Himlen. Du mødte mig i den unge mand og den unge pige, og du viste mig ærbødighed og takt; du mødte mig i arbejdsmandens dragt, og du viste mig respekt; jeg tjente dig trofast i dit hus, og du sagde venligt tak til mig. Du var en god kammerat, en god ven, en god lærer, en god chef for mig. – Vi ved også, hvordan Herren vil forklare disse mærkelige påstande for de forløste, der ser på ham med spørgende blikke: »Hver gang, I gjorde noget for mine små brødre, har I gjort det for mig.«

Og hvad vil dommeren sig til dem på den anden side? Jeg var en fredelig borger, og I vendte jeres våben imod mig. Jeg var en rolig fodgænger på jeres gader, og I truede mit liv ved jeres hensynsløse kørsel. Jeg boede i barakker og jernbanevogne, og I byggede dyre og store boliger til jer selv. Jeg var syg og invalid, og I tilkendte mig knap nok retten til at leve. Jeg var et nøgent og frysende barn, og I havde ikke råd og plads til mig. Jeg stod for jer som et hjemløst ægtepar, og I trak på skuldrene, når jeg søgte et lille hjem i den avis, I sad og læste ved jeres hyggelige aftenkaffe. Jeg tjente en lille løn, og I krævede en stor del af den for det lille værelse, I tilbød mig. Jeg var snavset og udslidt af dagens hårde gerning, og I viste, at I væmmedes ved mig. Jeg var proletar, og I betragtede det som en selvfølge, at det skulle være sådan. I skal vide, at hver gang, I har været afvisende, ligeglade, uretfærdige, da var det mig, I ramte med det.

Dommeren tilkender evig løn og evig straf, skønt kærlighedsgerningen og dens forsømmelse kun varer livets korte år.

Lev dit liv, som du ønsker at dommeren skal bedømme det på »hin dag, vredens dag, sorgens og ulykkens dag, hin store og såre bitre dag, når han kommer at dømme verden ved ild.« Lev livet i kærlighed, så vil dommen være en kærlig dom. »Se, jeg kommer snart, siger Herren i Apokalypsen, og jeg har min løn med mig, for at gengælde enhver, efter som hans gerning er.« (Åbenb. 22,12). Hvad skal vi så svare andet end det ord, den unge kristenhed råbte Herren imøde: »Amen, ja kom, Herre Jesus!« (Åbenb. 22,20).

Og hermed rækker dommedagsevangeliet hånden til næste søndag, første i Advent.

J. Coenen S.J.

SEND DERES MANUSKRIPT I GOD TID!

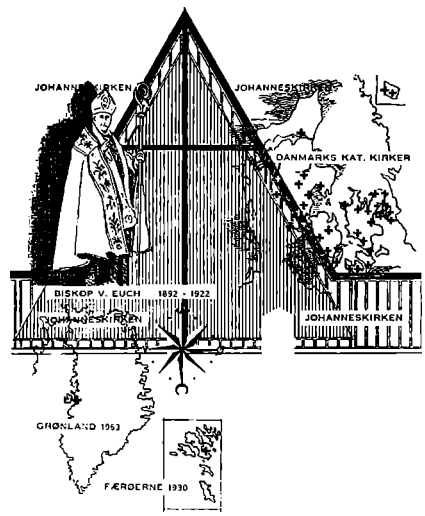

HOLGER JENSEN-MÆRKAT TIL FORDEL FOR KIRKEN I SØBORG

»Johanneskirkens Byggefond« i Søborg har ved gode venners hjælp ladet fremstille to smukke tryksager, der skal sælges til fordel for den nye kirke. Det drejer sig om et ark mærkater og en redegørelse for den katolske kirkes historie herhjemme siden grundloven. Tegneren er Johanneskirkens kendte arkitekt, Holger Jensen, der har fremstillet nogle af vore mest priste julemærker. Trykkeren er Paul Uttenthal, Nærum.

Mærkatet består af 15 illustrationer til de sidste 115 års katolske kirkehistorie i Danmark. Det er små klare vignetter; for de flestes vedkommende er emnet ganske klart — men vil man have nærmere besked, finder man den i det tilhørende hæfte med:

Kirkehistorien. Det er en klar oversigt på ca. 1200 ord. Den er kontrolleret af to historikere — det er forbløffende, hvor meget, der er kommet med, og hvor meget, der vil være nyt for flertallet af læserne.

Mærkaterne kan jo bruges sammen med julemærket og pynte på Deres breve. Men sammen med et lille historiehæfte vil det være en ideel julegave, som vil glæde venner af vor kirke i Danmark. Da det er så svært at finde på gaver til venner i udlandet, har man ment at burde trykke historien i forskellige udenlandske udgaver; hermed tilbyder vi Dem altså en virkelig smuk og praktisk julegaveidé. Til »hjemmemarkedet« foreligger hæfterne på 2 sprog: dansk og polsk. Det vil utvivlsomt interessere og glæde vore polske menighedsmedlemmer at læse bl.a. om deres egne kår i Danmark på deres eget sprog. Dertil foreligger der udgaver på følgende sprog: engelsk, fransk, italiensk, nederlandsk, spansk og tysk. Den sidste udgave er omarbejdet med henblik på salg i Tysk-

Aarhus

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

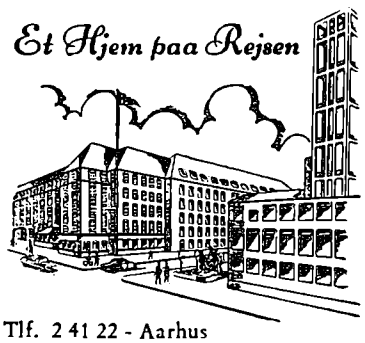

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vestebro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 97 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10
Kul - Koks - Olie

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Holbæk

Axel Smith's Efif.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos

JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Odense

Odense Taxa
Tlf. 13 22 13
— *kun Taxa fører grøn frilygte*

TIL BYEN
FRA BYEN
i byen
smut ind i
Banegårdens Restaurant
v/ Fritz Kapper
Odense H.
tlf. 12 27 75

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR TRYKLUFT OG VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. A/S
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

land af Danmarks gode ven dernede, dr. Helmut Holzapfel.

Hæfterne koster kr. 3,- og mærkaterne koster det samme. De kan købes ved henvendelse til: Johanneskirkens Byggefond, Postbox 1036, Kbh. K. Bestillingen kan gøres og beløbet betales over Fondens postgiro nr. 132929. Også frimærker modtages som betaling. Desuden forhandles begge tryksager over disken af de danske katolske boghandlere, ligesom de katolske sognepræster vil få dem tilbudt til forhandling.

DEN HELLIGE FRANS' 3. ORDEN

Den hellige Frans' 3. orden har møde i Sct. Annæ Kirke, Amager, onsdag den 25. november kl. 19.30.

PAVEN MODTAGER RUSSER

Rom. Paul VI har modtaget den russiske Vitali Borovoj i audiens. Borovoj er observatør på koncilet for patriarkatet i Moskva. Audiensen anses for vigtig på baggrund af det ortodokse kirkemøde på Rhodos.

MALERI AF WILHELM WILS TIL SALG

Motiv: Pavelig procession, str. 100×90.

Det var Wilhelm Wils, der malede portrættet af Nicolaus Steno som jubilæumsgave til Vatikanet.

Telf.: 58 03 97 efter kl. 16.

ELISABETHFORENINGEN

På søndag d. 22. nov. vil kollekten i alle hovedstadens katolske kirker og kapeller tilfalde Elisabethforeningen, hvis opgave er at tage sig af forældreløse og vanskeligt stillede børn. Kollekten holdes hvert år søndagen efter den hl. Elisabeths festdag, 19. nov.

Vi siger hjertelig tak for hver gave, der med kærlighed gives til kollekten og dermed støtter vort arbejde.

På bestyrelsens vegne
Angela Osterhammel.
Formand.

Valby Langgade 117 B, 1. Elisabethforeningens gironummer 20894 samme adresse.

Onsdag den 25. nov. kl. 8 læses i Sankt Maria Kirken, Jens Jessensvej en sjælemesse for Elisabethforeningens afdøde medlemmer.

F. Fechtenburg & Søn

autoriseret installatør

Tlf. 12 86 00

Hjallesvej 46, Odense

VERDEN RUNDT

Rom. Paul VI har udnævnt ærkebiskoppen af Chicago, kardinal Meyer, til medlem af Det hellige Officium. Kardinal Meyer er kendt som en af det andet Vatikankoncils ledende fremskridtsvenlige personligheder. To andre kardinaler, Traglia, Italien, og Lefebvre, Frankrig, er også blevet medlemmer. De regnes for at indtage en midterstilling på koncilet. Udnævnelserne må ses i lyset af pavens bestræbelser for at internationalisere den romerske kurie, og udnævnelserne betragtes på koncilet som et fremskridt i denne retning.

▪

Washington. Jøder, katolikker og protestanter er blevet enige om at udgive en ny bibeloversættelse i De forenede Stater. Bibelen vil udkomme med seks bøger om året under titlen »The Anchor Bible«. Oversættelsen vil i alt omfatte 38 bind, hvoraf de to første er udkommet. Der ligger otte års arbejde bag oversættelsen, hvori tolv protestantiske, syv katolske og fem jødiske bibelforskere har deltaget.

▪

Prag. Det katolske blad »Katolicke Noviny«, der udkommer i Prag, går i et af de sidste numre ind for Johannes XXIII's saligkåring. Lederen af det czekoslovakiske Caritasforbund, Jan Mara, betoner i denne forbindelse Johannes XXIII's indsats for forståelsen mellem folkene, alle kristnes genforening og verdensfreden.

Pastor d'Auchamps rejser 1965

30. gruppe. Rom-Assisi 19.. maj - 5 juni ..... 18 dage kr. 1000

31. gruppe. Ravenna-Rom-Assisi 28. juni - 19. juli .... 23 dage kr. 1250

32. gruppe. Rom-Assisi 5. sept. (kl. 16) - 22. sept .... 18 dage kr. 1000

Program: E. Schwartz, Ø. Farimagsgade 18. Øbro 4642 x (bedst kl. 18-20).

En rejse i efterårsferien, hvis en skole melder sig.

Den officielle danske deltagelse i festlighederne for 1100 året for St. Ansgar's død: Hamburg 16.-20. juni 1965. Forespørgsler: Fru Tradsborg, Hostrup Have 46, København V. Tlf. om aftenen: 35 48 96.

ALTERLYS

i alle størrelser

og i øvrigt

stearinlys og vokslys

af enhver art

ASP-HOLMBLAD

STEARINLYSFABRIKER

København

SCT. ANNÆ REJSER 1965

Palæstina: Påsken — 5.-20. april — 16 dages flyverejse til Israel (Tiberias) — Jordan (Jerusalem) — Hjemrejse via Damaskus, Baalbek, Beiruth. Pris: Kr. 2565 — incl. udflugter. Rejseledere pater T. Langsted og Annie Rastrup.

Italien: 23. juni-10. juli — 18 dages togrejse — Rom — Sorrento (besøg på Monte Cassino, Capri, Amalfi) — Firenze. Pris: Kr. 1135 — incl. sovevogn og udflugter. Rejseledere pater Leo Drzal og Annie Rastrup.

Lourdes: 3.-10. august — 8 dages flyverejse til Lourdes. Rejsen er beregnet for raske. Pris: Kr. 825. Rejseledere pater Jacob Adams og Annie Rastrup.

Program og alle oplysninger fås hos Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, København S. — Telefon Sundby 86.

RADIO OG TV

Søster Benedicte i Musikradioen

Program 3 — også kaldet Musikradioen — er Danmarks mest aflyttede radioprogram. Mange store virksomheder sender programmet ud over højttalerne på værksteder og kontorer i arbejdstiden. Det var således sikkert et stort publikum søster Benedicte havde, da hun torsdag den 12. november blev inviteret til mikrofonen i »Dags Dato« og stillet overfor følgende spørgsmål:

Ifølge telegrammer fra Vatikanet har en af lederne af den liberale fløj i Vatikankoncilet rettet en opsigtsvækkende kritik af forholdene indenfor de katolske nonne- og munkeordener, men det er nu mest nonnerne, der har måttet stå for skud. Kardinal Suenens hævdede, at nonnernes klædedragt er håbløst forældet og gør dem til grin på gaderne, og så har han også angrebet priorinderne for deres — som han kalder det — urimelige krav om lydighed fra nonnernes side. Han siger lige ud, at lydighedsprincippet er barnagtigt. Vi har bedt om at få en dansk kommentar til disse udtalelser, og vi har her siddende foran os søster Benedicte, forstanderinde for Sct. Josef Sygeplejeskole. Søster Benedicte, lad os først tage spørgsmålet om klædedragten.

Søster Benedicte: »Ja, jeg er ganske enig med kardinal Suenens i, at den i mange tilfælde er håbløst forældet, og at vi bør ændre den til en mere tidssvarende dragt, hvor stof og snit svarer mere til det, man bruger i dag — både af hensyn til det rent praktiske ude i trafikken og i det hele taget når vi færdes, men også for at være mere ligesom alle dem, vi færdes iblandt. På den anden side vil jeg hævde, at vi skal bevare det religiøse præg af dragten på den ene eller den anden vis, således at man kan se, hvad vi står inde for. Når vi færdes ude omkring er det ofte vores erfaring, at dragten indgyder mest tillid til mennesker, og de henvender sig til os, og vi kan få lov at hjælpe dem. Det vil vi ikke undvære.«

Dags Dato: Men der er jo allerede sket en vis forenkling nogen steder herhjemme, i Helsingør for eksempel har man afskaffet den store hat.

Søster Benedicte: Ja, det har man, og man har forenklet selve dragten. Det er jo Christian Dior, den kendte modeekspert fra Paris, der har gjort det på opfordring fra generalpriorinden for Sct. Vincentsøstrene. De er så vidt jeg ved en 45.000 søstre spredt over hele kloden, så det var meget svært at finde frem til, og det er lidt af et kompromis. Man er vel heller ikke sikker på, at det er det blivende, men det har jo ændret dragten meget væsentligt, gjort den mere praktisk, men ikke helt tidssvarende endnu.

Dags Dato: Er De tilfreds med den dragt, De nu har på, søster Benedicte? De har det sorte slør og den sorte frakke ...

Søster Benedicte: Jah — jeg ville jo gerne have den mere moderne, når jeg skal give min personlige mening om det, og det er der vel en del søstre, der vil. Men da vi også er en meget stor kongregation spredt over hele verden, så må vi jo blive enige om det først. Det er noget, der er under overvejelse på vort generalkapitel. Det er en forsamling af de ledende søstre, der samles hvert sjette år i Rom til en drøftelse af de ting, som kan tænkes ændret i vor regel. Dér kan alle vi søstre give vor mening til kende, og når der bliver tilstrækkeligt ønske om det, så vil jeg tro, at det bliver ændret, og man har det under overvejelse.

Dags Dato: Så er der lydighedsprincippet. Er De også enig med kardinalen i det spørgsmål?

Søster Benedicte: Ja, for så vidt som jeg tror, at aviserne har har sat hans mening lidt på spidsen, således at man let kan misforstå ham. Jeg tror ikke, at kardinalen vil væk fra lydighedsprincippet som sådant. Den evangeliske lydighed som vi følger, den vil vi sandelig stadig følge. Det er noget, som vi lægger meget stor vægt på. Men den passive — den lydighed, der gør os til passive, ligegyldige mennesker, *den* angriber han. Det er jo en fare dette at man siger, at de andre kan bestemme for én, og man så glider over i en passivitet og en ligegyldighed over for problemerne og lader andre bestemme. Det er det kardinalen vil angribe. Men den lydighed hvormed vi følger de bestemmelser, der tages af vore foresatte med hensyn til hvilke opgaver, vi påtager os, den vil vi absolut fortsat følge.

Dags Dato: Kardinalen angriber også det forhold, at nonnerne holder fast ved den gamle skik kun at forlade klosteret sammen med en ledsager, selv om der faktisk ikke er brug for én. Almindeligvis færdes nonner ude parvis eller i gruppe — ikke alene.

Søster Benedicte: Ja. det har vi jo i hvert fald her i Danmark forlængst forladt. Hvis De ser søstrene færdes rundt omkring, tror jeg oftest, De ser en søster alene. Vi har hverken tid eller kræfter til at skulle gå to ud. En gang imellem gør vi det. Så er det fordi, en søster trænger til at have en ledsager. Men jeg har da for mit vedkommende lige været fem måneder på rejse i Canada og USA ganske alene og færdedes ganske alene i New York og Philadelphia og alle storbyerne dér. Så det kan udmærket lade sig gøre, og der er ikke sket mig nogen overlast. Og det er med fuld approbation af ordenen.

Dags Dato: De synes det er rigtigt, der bliver talt åbent om alle disse ting?

Søster Benedicte: Ja, ganske givet. Vi er jo selv vågne over for tidens problemer, og tiden er jo inde i en så voldsom udvikling, at hvis vi vil følge med, så må vi ganske givet være med til ændringer — og radikale ændringer.

J.M.

Ugens tv og radio (22. - 28. nov.)

SØNDAG	20.05	P1	Københavns Drengekors jubilæumskoncert.
	21.15	tv	John Fitzgerald Kennedy. Mindeprogram.
MANDAG	20.20	tv	Vore børns skole. 2. Studiekreds.
	21.10	P1	Samtale med Abbé Pierre.
	20.50	tv	Uskyldige troldmænd. Polsk film fra 1960.
TIRSDAG	19.50	P2	Kristendom og kirke. Gerhard Pedersen.
	21.20	tv	Horisont. Udenrigsmagasin.
ONSDAG	20.20	tv	Focus. Ungdomsprogram.
TORSDAG	21.15	tv	Teater i Polen. 2. Reportage.
FREDAG	19.00	P1	Kirkens ja og nej. Samtale med bl.a. kulturminister Sølvhøj.
	20.50	tv	BBC-serie om 1. verdenskrig. 2.
LØRDAG	17.40	P2	Skolebørn synger advent ind.

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

Sidste fra Rom

Fra Loires bred

Der sker noget på Amager

Brev fra Burundi

Nyt fra London

katolsk uge blad 48

27. NOVEMBER 1964
112. ÅRGANG

BISKOP JOHN TAYLOR AF STOCKHOLM, TIDLIGERE PRÆST I HERLEV, FYLDTE FOR NYLIG 50. LÆS LEDEREN PÅ SIDE 4.

Skal virke som en snebold

Afslutningen på »Skema 13«-debatten

Så er debatten om skema 13 afsluttet for denne samlings vedkommende. Sidste punkt var artiklerne 24 og 25 om henholdsvis u-landsproblemet og atom- og brintbomben. Mange vil mene, at koncilet har talt yderst flygtigt om vor tids mest brændende problemer. Med kun fire indlæg mandag og fire indlæg tirsdag – hvert på cirka 10 minutter – afsluttedes debatten. Det er i alt 1 time og tyve minutter! Der var ganske vist endnu 10 biskopper, der ønskede at komme til orde, men de måtte aflevere deres indlæg skriftligt. Dette gælder for eksempel den tidligere ærkebiskop af Bombay, mgr. Roberts, der blandt andet ville have talt om retten til at være militærnægter. Til gengæld vil denne konciluge også gå over i historien som den uge, da paven skænkede sin krone til de fattige i Indien. Denne profetiske handling vedrører direkte det første af de to emner, nemlig u-landsproblemet.

Det første Vatikankoncil glemte arbejderspørgsmålet

Mandag. »To år før det første Vatikankoncil udkom Karl Marx' berømte bog 'Kapitalen'. Men på Vatikankoncilet blev der ikke talt ét ord om den sociale retfærdighed og arbejdernes ulykkelige situation.« Med denne bemærkning indledte Fader Mahon fra Mill-Hill-kongregationen sin tale om u-landsproblemet. »Det første Vatikankoncil var ikke på højde med datidens problemer«, sagde han videre, og han fortsatte: »Hvad kunne definitionen af pavens ufejlbarhed have at sige mennesker, der led sult? Det andet Vatikankoncil har nu i over to og et halvt år talt om Kirkens indre problemer. Men heldigvis går vi ikke denne gang helt uden om nøgleproblemer som social retfærdighed og international forståelse. Det er et stort fremskridt. Det, der i 1870 var det store problem, nemlig klassekampen, er i dag blevet til proletarlandenes forhold til de rige nationer. Hvert år dør adskillige millioner mennesker af sult, og mere end 1 milliard mennesker får utilstrækkelig ernæring. Lad os tage klart og utvetydigt stilling til disse problemer. Herved vil vi kun efterligne evangeliet, især lignelsen om den barmhjertige samaritan. Menneskene lider ikke blot af åndelig sult. Jeg foreslår, at det, man siger i skema 13 om sulten og elendigheden, bliver mere klart formuleret, så at det kommer til at fremstå som et af det andet Vatikankoncils vigtigste punkter. Det er koncilets pligt at opdrage de kristne til at tage deres ansvar op, hvad angår den sociale retfærdighed landene imellem. Det er en skandale, at man forgæves beder de rige lande hjælpe de fattige lande,« sluttede missionæren.

Blandt de andre talere om emnet var kardinal Rugambwa, Tanganyika, ærkebiskoppen af Zagreb, mgr. Seper, kardinal Richaud, Bordeaux, og 20 andre biskopper, der imidlertid ikke kom til orde, da koncilets moderatorer har bestemt, at alle resterende skemaer skal behandles inden denne samlings slutning. Man må så håbe, at skema 13 får revanche på den næste samling.

Koncilet og bomben

Mandagens møde beskæftigede sig også med skema 13's sidste artikel, der behandler spørgsmålet om fredens bevarelse. Det ser ud, som om koncilet er bange for dette emne, specielt når det gælder en klar fordømmelse af atomvåbnene. Denne frygt varsler ikke godt. Koncilet synes ikke at gøre sig helt klart, hvilken skuffelse det vil blive for verdensoffentligheden, hvis Kirken svigter her. Det tjener østkirken til ære, at det var en af dens fornemste repræsentanter, Maximos IV, der tydeligst tog afstand fra bomben ved at opfordre Kirken til at vise det samme mod som Johannes Døberen over for Herodes eller som den hellige Ambrosius over for kejseren.

Maximos IV udtalte: »Kærnevåbnene hænger som en frygtelig trussel over vore hoveder. Denne trussel vokser uophørlig på grund af disse våbens spredning til flere og flere lande (det var under denne samling, at kineserne for eksempel fik deres bombe). Koncilet skal ikke udtale sig på det tekni-

KONCILKALENDER

Plenarmøde	Dato	Emne
118.	MANDAG d. 9.	Debat om skema 13's to sidste punkter: U-landsproblemet og atomvåbnene. Fader Mahon: Det første Vatikankoncil glemte arbejderne. Det andet Vatikankoncil må ikke glemme u-landene. Kardinal Alfrink: Hvis vi ikke ødelægger atomvåbnene, vil de ødelægge os.
119.	TIRSDAG d. 10.	Efter to dages debat om u-landene og afrustningen afslutter koncilet diskussionen af skema 13, der går tilbage til omredigering inden næste samling. Maximos IV: De uhyre summer, der bruges på atomoprustning, bør anvendes til fordel for de sultende. 2000 biskopper kan måske ændre historiens gang.
120.	ONSDAG d. 11.	Koncilet kræver reform af ordenslivet. Kardinal Suenens: Mange ordensdragter vidner mere om en aldrende ånd end om en ung kirke. Koncilet vedtager det økumeniske skema med kun 85 nejstemmer.
121.	TORSDAG d. 12.	Man begynder drøftelsen af skemaet om præsteuddannelsen. Ærkebiskoppen af Milano, Colombo: Mere frihed på præsteseminarierne.
	FREDAG d. 13.	Paven skænker sin krone til fordel for de fattige under en messe fejret af Maximos IV efter byzantinsk ritus.
122.	LØRDAG d. 14.	Koncilet afviser skemaet om ordenslivet. Det skal behandles på næste samling. Koncilfædrene udtrykker deres tilfredshed med skemaet om præsteuddannelsen.

ske plan, men vi bør hæve vor røst på det åndelige og moralske plan. Menneskeheden er undertrykt. Lad os gøre alt, hvad der står i vor magt, for at afværge katastrofen. Alene 2000 biskoppers indgriben kan forandre historiens gang og måske menneskehedens skæbne. Hvordan kan man under de nuværende omstændigheder endnu *tale* om retfærdig krig? Hvilke argumenter skulle kunne retfærdigøre en sådan katastrofe? Hvis menneskene skal forsvinde, til hvad nytte er så vore pastorale bestræbelser? Lad os på ny gennemtænke vor opfattelse af den retfærdige krig ud fra den aktuelle situation, og lad os tilbagevise de argumenter, der fremføres af mennesker, der risikerer at slå den halve menneskehed ihjel under påskud af at ville forsvare den anden halvdel.

Vi bør tale som Johannes Døberen foran Herodes eller som den hellige Ambrosius der nægtede kejseren adgang til kirken, fordi denne havde udslettet en uskyldig befolkning i Tessalonika med våbenbagt. Det er sådan Johannes XXIII taler i sin rundskrivelse 'Fred på jorden. Vort skema 13 er noget højtflyvende. Vi må gå længere end 'Fred på jorden' og være endnu mere præcise. Så vil skema 13 kunne virke som en snebold, for enhver sandhed indeholder en særlig slagkraft. Vi kan fremkalde en verdensopstand i den offentlige mening og slå de overdrevne former for nationalisme tilbage. Kirken havde måske endda ret til at iværksætte sanktioner. Koncilet bør højtideligt og energisk fordømme enhver form for krig med atomvåben, bakteriologiske og kemiske våben (ABC-krig). Lad os sende et budskab til menneskeheden. De uhyre summer, der bruges på atomoprustning, bør anvendes til fordel for de sultende, d.v.s. to mennesker ud af tre.«

En tysk biskop, mgr. Hengsbach fra Essen, udtalte: »Dette skema er udmærket. Det hviler på principper, der stammer fra Pius XII og Johannes XXIII, der havde en præcis og saglig lære om forsvarskrigen. Lad os holde os til det. Man må indrømme, at vort skema ikke går ud over dette. Men kan vi gå længere?«

En amerikansk biskop, mgr. Hannan, Washington, var endnu mere tilbageholdende: »Dette skema er tilfredsstillende. Men man

Paven giver sin krone til de fattige. Biskopper ønsker at slippe af med deres »triumfalistiske« klædedragt og vil ikke længere konkurrere med lægfolket, hvad angår kors, bånd og stjerner. Disse herrer tynges dog ikke af pragten, men morer sig — kongeligt.

må klart definere betingelserne for en retfærdig krig. Krigen er ganske vist altid noget forfærdeligt, men vi må præcisere, hvilke betingelser krigen bør opfylde for at forblive inden for retfærdighedens grænser. Man siger om atomvåbnene, at deres virkninger er uoverskuelige. Men i visse tilfælde kan man udmærket kontrollere atomvåbnenes virkninger. Når vi alle bliver gjort til slaver, vil der ikke være nogen mulighed for en dialog med kæmpende ateister. Lad os tale om vor pligt til at forsvare friheden,« sluttede amerikaneren.

Den engelske biskop, mgr. Bech, Liverpool, udtalte sig i samme retning: Lad os ikke kræve énsidig nedrustning, og ikke énsidigt afvise brugen af atomvåben. Det ville fremskynde krigen. At vende den venstre kind til, når man er blevet slået på den højre, er et evangelisk råd, der gælder for enkeltpersoner, men ikke for statsoverhoveder, der har den alvorlige pligt at forsvare deres borgere.

En repræsentant for ungdommen taler

En argentinsk lægmand, Juan Vasquez, talte derefter på den internationale katolske ungdoms vegne: »Sproget ude i verden er levende. Det er undertiden hårdt. Det kræver fremfor alt, at man står inde for, hvad man siger. Det er det sprog, verden venter at høre fra koncilet. Hvorfor taler koncilet ikke de levende sprog? (Vasquez talte selv på spansk.) Verden venter, at koncilet siger noget om fremskridtets positive og strålende sider, ligesom man venter at høre et ord om de negative sider,

Fortsættes side 17

LÆS OM 3. SAMLINGS AFSLUTNING. PÅ BAGSIDEN

I FÅ ORD

Roms 5000 muhamedanere vil bygge en moske. De mener, at den vil falde godt i tråd med det universelle præg, der i forvejen hviler over apostelen Peters stad.

▪

Den indonesiske stat har bidraget til opførelsen af en katolsk skole på Sumatra med en million rupier, d.v.s. ca. 150.000 danske kroner.

En hjertesag

Søndag den 29. november 1964 afholder Katolske Menighedsplejer atter det gigantiske JULEMARKED på Niels Steensens Gymnasium ved Sct. Augustin, Jagtvej, indgang: Australiensvej fra kl. 9.00 til kl. 19.00.

Kl. 13.00 vises den vidunderlige amerikanske farvefilm »Skabelsens Gud«.

Kl. 14.00 synger *Institut Sct. Joseph's* kor under ledelse af musikpædagog, fru Aase Steffensen.

Kl. 15.00 underholdning af skuespiller ved Det kgl. Teater *Erik Mørk*.

Kl. 17.00 Pater van Schaik synger mellem bordene i den hyggelige restaurant.

I dagens anledning er der *eftermiddagsmesse* kl. 16.00 i Sct. Augustin, foruden de sædvanlige messer kl. 8.00 - 9.00 - 11.00.

Østerbro KUK har underholdning for børnene hele dagen.

Håndarbejdsbod - salgsboder - tombolaer - »Granbod, hvor De kan købe Deres adventskrans« - marionetteater - lækkert smørrebrød i restauranten - julegløgg - ægleskiver - pølsevogn.

Fri adgang for alle. Hjertelig velkommen.

KATOLSK UGEBLAD

Apropos Ansgarsåret:

Det nordiske samarbejde

Som de nordtyske og de skandinaviske biskopper har meddelt os i deres fælles hyrdebrev bliver 1965 et Ansgarsår – et 1100-års jubilæum. Nordens apostel døde nemlig den 3. februar 865 i Bremen. Et af Ansgarsårets højdepunkter bliver den såkaldte »Nordischer Katholikentag«, der skal holdes i Hamburg fra den 18. til den 20. juni 1965. Kongressens ledemotiv bliver *den* diasporasituation, som vore nordiske landes katolikker befinder sig i, og ikke mindst interessant er det, at den også blandt protestanter så højt ansete professor Karl Rahner S.J. bliver en af hovedtalerne.

Når vi står midt i forberedelserne til Ansgarsåret, er det nok på sin plads at skænke det nordiske katolske samarbejde en tanke. Hvad nordisk samarbejde i det hele taget angår, er man for længst kommet så vidt, at man kan tale om dette som en realitet. De nordiske lande er sig indbyrdes så mange fælles træk bevidst, at man ganske simpelt ikke kan andet end lade familieføelsen komme i højsædet. Men så må man også se i øjnene, at man efter at være kommet til dette glædelige punkt på fællesskabets vej må til at slås med de vanskeligheder, som det at være sammen altid fører med sig – fordi vi jo alligevel er forskellige. Tænk bare på sprogvanskelighederne for eksempel. Hvor mange af os bryder sig om at læse en bog på svensk?

Ikke mindst har de katolske kirker i de nordiske lande forskelligartede problemer. Norges få katolikker er spredt over store landområder. Det samme er tilfældet i Finland, hvor de to sproggrupper – finsk og svensk – repræsenterer to vidt forskellige nationale indstillinger. I Sverige er der betydeligt flere katolikker, men de indfødte svenskere er til gengæld i mindretal. I Island er den store vanskelighed, at katolikkerne er så få. Den katolske kirke i Danmark siges at være forholdsvis godt funderet, men gør vi os så til gengæld de anstrengelser, vi kan, for at hjælpe vore brødrekirker så nogenlunde over deres nærmeste vanskeligheder?

Når vi her taler om nordiske biskopper, bør vi nævne disse dages fødselar, biskop John E. Taylor af Stockholm. Hans evne til at sætte sig ind i sit bispedømmes specielle diasporasituation er nok værd at fremhæve, og hans arbejde er ikke mindre værd at støtte.

At det katolske samarbejde i Norden trives – trods forskellighederne – er der dog flere eksempler på. Vi har lige beskæftiget os med højskoleugen på Ledreborg, der så rigeligt beviste, at de fælles træk ganske overstråler forskellighederne. Man kan også nævne A.C.-lejre og nordiske skoler, for eksempel i Øm.

Redaktion: Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055 fra kl. 10-14. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K:. tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

- Man skal lytte med ydmyghed. Der findes ikke noget menneske, vi ikke kan lære noget af, sagde gamle Hubert til Børge Rudbeck, der har sendt os denne lille beretning fra Loires bred. Hubert lytter også til flodens stilhed, til stilheden, til universets princip.

Loirefloden er bred, og dens tilsyneladende ro kan være af kongelig vælde. Men det, vi ser og kan lodde, er kun en ringe del af flodens virkelige volumen. Det meste af floden løber usynligt under dalens marker. Hist og her kan det hænde, at lidt af den kommer frem som en kilde, et vandløb, og dele af Loire'n rinder på jordens overflade som selvstændige floder, – det gælder for eksempel den anselige Loiretflod. Nogle af vandløbene forsvinder igen i jorden, i en slugts vældige sug, helvedes port, siger folkesagnene.

Markerne omkring en lille Loireby, jeg kender, er så frugtbare, at de næsten udelukkende anvendes til dyrkning af grøntsager af særlig kvalitet. Er sommeren tør, og det har den været i år, hentes den kunstige regn uden vanskelighed op af jorden. Så langt øjet rækker står geledder af standere, der spreder den livsalige væde i fygende byger over markens grøde. Den tidlige morgensol brydes i dråberne, og deres milde fald mod jord og blade er et puslende akkompagnement til lærkernes sang.

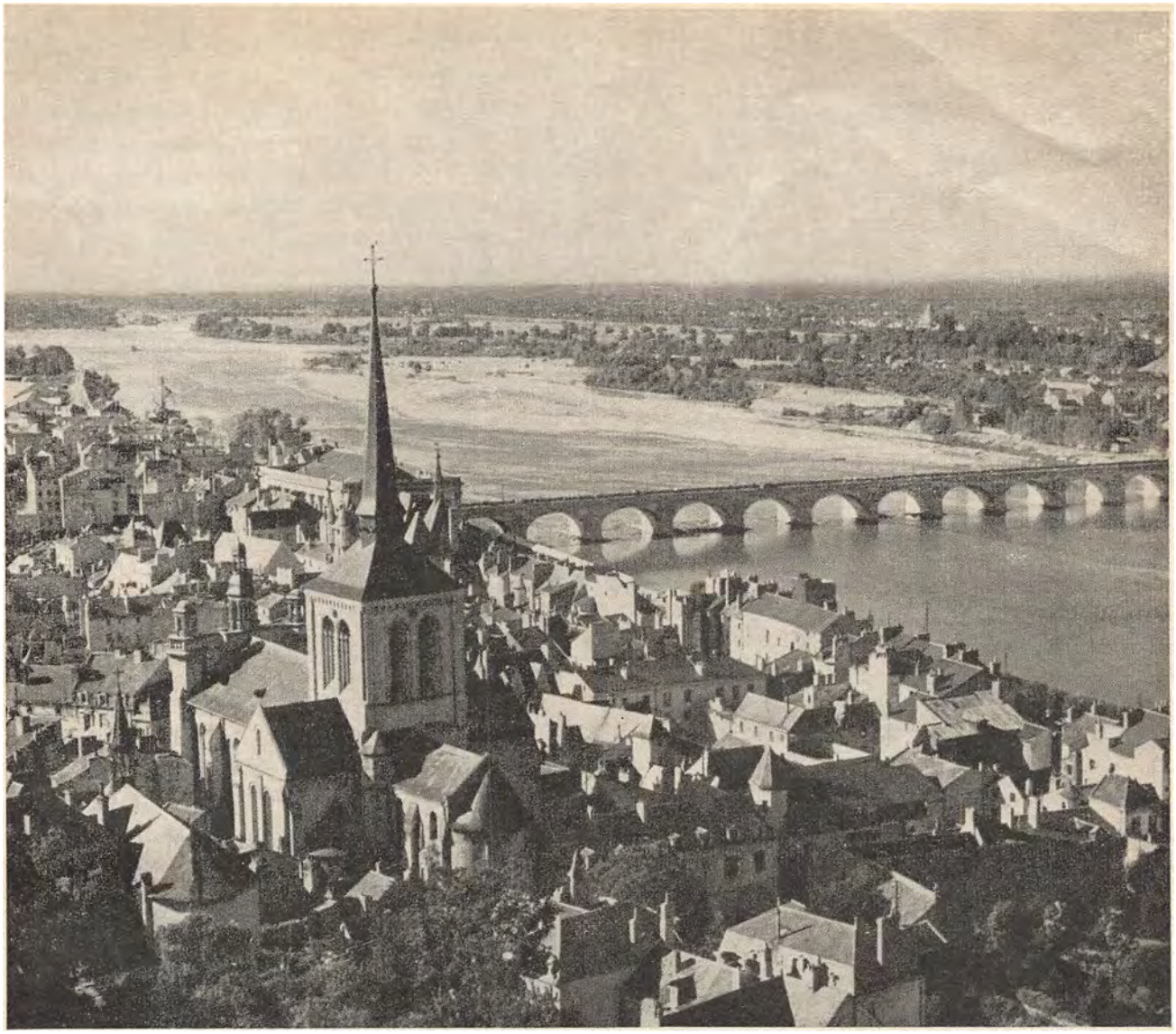

Loirefloden er bred, og dens tilsyneladende ro kan være af kongelig vælde.

Nede ved floden ligger en lille samling huse, der fra gammel tid kaldes havnen. Nu hindrer sandbankerne sejlads på floden, men engang var den erhvervslivets vigtigste – undertiden eneste – transportvej.

Jo, gamle Hubert sidder allerede på sin bænk og bakker på piben. Han gør tegn, at man vil være velkommen ved hans side, og det er et privilegium, der ikke kan afvises. Gamle Hubert er stedets vise mand, – han taler kun sjældent, men når han taler, siger han noget. Hubert er gammel, hvidt hår, hvidt skæg. Men man må ikke tro, at det er derfor, han er viis. Der findes mennesker, der mener, de er blevet vise, men som bare er blevet gamle, og det er ikke det samme. Også purunge mennesker kan have visdommens gave. Det er godt at lytte til de gamle, der har forstået at blive gamle af år, men ikke af sind. Men den, der ikke længere er helt ung, og som har set og oplevet meget, gør vel i også at lytte til de unge. De bedste af dem har deres form for visdom; og det kan være ganske trøsterigt at føle sig enig med de 20-25-årige, dem af dem, der tænker over tingene, forstår sig, dem af dem, som er åbne over for mennesker og Gud.

Sidst, jeg mødte gamle Hubert, gik han tur i den lille skov, der ligger langs floden mod syd. To familier havde slået deres telte op i skovbrynet, og en tredje sad ved bilen og spiste frokost. Alle tre

Om at lytte

havde kraftige transistor-radioer, der brølede hver sit program, det gav et stort spektakel, som ingen lyttede til, men som medførte, at samtalerne måtte foregå med høje skingrende stemmer. Det var samtaler af den slags, hvor hver enkelt sidder og venter på, at der skal blive en pause, så han kan få afleveret sin ordstrøm, der ikke har stort at skaffe med, hvad de andre har sagt.

– Vi har glemt at lytte, sagde gamle Hubert. – Og visdommens grundlag er, tror jeg, at lytte. Lytte til medmennesket. Og lytte til Den Anden.

I dag gik han med til at uddybe sin tanke. Vinden raslede i poplerne bag os. Et firben kom frem fra et hul i stensætningen. Flodens bleggrå vand gled stille forbi os, på vej mod Atlanterhavet. Gamle Hubert stoppede piben, og i nogle minutter sagde han ikke noget – så bare røgen fra piben.

Så brød han tavsheden:

– Det at lytte, sagde han, lytte som man bør lytte, er svært. Og de fleste af os har glemt det. Det er ikke nok at lytte med det, vi kalder opmærksomhed. Man skal lytte med hele sit sind, hele sit væsen. Det er sindelaget, det kommer an på. Man skal lytte med ydmyghed. Der findes ikke noget menneske, vi ikke kan lære noget af. Og vi skal lytte med kærlighed, lytte for at holde af medmennesket, hvem dette medmenneske så måtte være. Vort blik, vor holdning skal være sådan, at den anden får tillid. Så undgår man, at samtalen bliver konversation. – Enhver virkelig samtale er fortrolig, ellers er kontakt umulig. Og når et medmenneske bliver fortrolig for os, viser det sig altid, at det indeholder meget mere, end vi troede – eller rettere, vi anede jo nok, at der var noget andet end det, der til daglig kommer til udtryk. Ved at lytte rigtigt, ved at lytte aktivt, kan vi kalde på dette andet, det egentlige i medmennesket – det han skulle have været.

Vi skal lytte med tålmod. Der skal tid til at forstå et andet menneske. Hvis noget af det, han siger, forbavser os eller er ubehageligt for vore øren, så skal vi ikke vise det, men med tålmodighed høre på, lytte til den videre udvikling. Vi blev måske forbavsede, fordi der manglede en dimension i vor forståelse af mennesker.

Vi skal lytte med hjertet. Naturligvis også med vor intelligens. Men det er med hjertet, vi forstår det dybeste hos vore medmennesker. Vi skal nære et brændende ønske om virkelig at forstå den anden, ikke vurdere eller dømme ham, men forstå dette sind, der måske er meget forskelligt fra vort, men som har krav på samme forståelse.

Det følger heraf, at når vi lytter, skal vi helt renoncere på os selv, glemme vore egne meninger og teorier. Vi skal være som en perfekt modtager, der hører, ikke blot det, den anden siger, men også og især det, han antyder, det, der ligger mellem linjerne, mellem ordene – vi skal opfatte bølgerne, der udgår fra den anden, og vi skal opfatte dem med sympati. Har man ikke den indstilling, så lytter man ikke – man tolker, man kontrollerer, uden at ville det ændrer man det, den anden siger, efter sine egne teorier, – man lægger kun mærke til, at han ikke passer ind i vort mønster.

Visdom er selvovervindelse, ikke selvudfoldelse. Indtil vi har lært at lytte, hører vi tit på andre, på den anden, med en slags mistro, vi hører på ham for at kunne svare, tilbagevise ham, forsvare vort eget tankemønster. Eller vi hører på de andre for at opdrage dem, i realiteten: dominere dem. Er vi i langvarig forbindelse med et menneske, kan det godt være, at det er eller bliver vor opgave at bidrage til dette menneskes opdragelse, dets berigelse. – Men det at lytte er én ting, det at opdrage er noget andet. Og vi må først lytte.

– Hubert, man kan også lytte til andet end mennesker –.

– Jo. Her hvor jeg bor, lytter jeg til flodens stilhed, til stilheden, til universets princip, til Gud. De ved, at jeg går i kirke, og det anser jeg for at være en nødvendighed, en dobbelt nødvendighed, et led i vor lytten, vi kan sige: en vertikal og en horisontal nødvendighed: opad, lovsyngelsen af og forbindelsen med Gud. Horisontalt, forbindelsen med, samfølelsen med de andre. Men også i naturen er jeg i forbindelse med Gud, også når jeg lytter til medmennesket. Jeg tror, at alting har et budskab til os. Også det, vi tror er tilfældigt, har en mening. Når vi møder et andet menneske, ligegyldigt hvem dette menneske er, så har det noget at sige os, at give os. De kender de øjeblikke, de stille, lyttende øjeblikke, hvor vi på en måde, vi ikke kan forklare, aner tingenes sammenhæng, fornemmer evigheden. Det er vel almindeligt at opleve de korte øjeblikke i naturen, ved en flod, i en skov, i bjergene, ved havet. Det kan også ske i en by. Eller ved læsning. Har De lagt mærke til, at noget helt tilsvarende kan komme til os, når vi lytter til et menneske? Forleden var her en tysker, og vi kom i samtale. Nu er det tyve år siden, vort land blev befriet fra nazisterne. Men jeg tilstår med skam, at jeg må overvinde mit instinkt, når jeg hører det tyske sprog. Det er urimeligt, jeg ved det, og også på det punkt lykkes det mig at sejre over mig selv. Under min samtale med tyskeren kom vi ind på hans hjemlands store digtere, nogle af dem, Hölderlin, Rilke. Han citerede et par linjer, og siden sad vi tavse og så på den glidende flod. Og så skete der det, at mens vi lyttede til stilheden, greb evigheden ind i tiden og gjorde øjeblikket tidløst. Begge havde vi først lyttet til et menne-

DER SKER NOGET PÅ AMAGER

TORDENSKJOLDS SOLDATER HAR RUSTET SIG TIL ET FELTTOG, OG DER ER NEDSAT ET KONTAKTUDVALG, SOM SKAL SAMORDNE AL AKTIVITET I SOGNET, FORTÆLLER PATER JAC. ADAMS

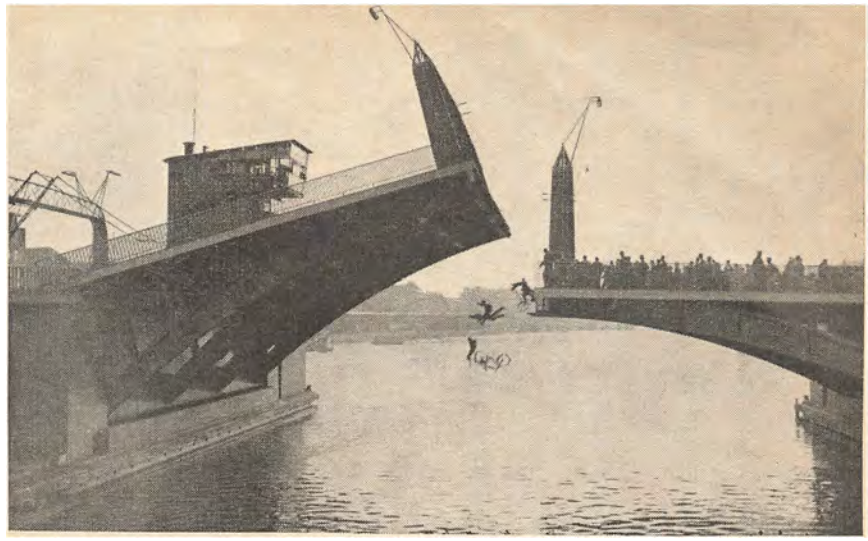

Man kan ikke sige andet — der sker ofte noget på Amager.

Man kan ikke sige andet – der sker ofte noget på Amager. Lufthavnen og dens problemer har i flere år optaget sindene, og meningerne har været stærkt delte om placeringen: Kastrup eller Saltholm. Projekterne er store, bebyggelse af Amager Fælled, opførelse af storhoteller etc. Det er, som om denne stadige uro på øen inspirerer »amagerkanerne« til større aktivitet. Også den katolske Skt. Annæ Kirke prøver at følge med de nye strømninger. Bestræbelserne på at forny sognearbejdet er i stor udvikling, resultater er allerede opnået, og en del planer er ved at blive prøvet i praktisk arbejde. Vi er inviteret til kontaktudvalgsmøde med 6 lægfolk og sognepræsten og spørger pater Jac. Adams:

– *Hvad er det egentlig, der sker i Skt. Annæ sogn?*

– Sagen er vel nok den, at vi her på Amager, som så mange andre steder, har måttet se, at kirkegangen ikke passes tilstrækkeligt. Der er ca. 1600 katolikker på Amager, hvoraf, så vidt vi ved, ca. 400 deltager i messen hver søndag. Det er sikkert, fordi troen ikke rigtig er forankret i den daglige tilværelse.

Det samme er tilfældet i de studiekredse, vi arrangerer, og andet arbejde, vi har – og det er ofte Tordenskjolds soldater, de samme mennesker, som atter og atter kommer igen. Vi har prøvet, at finde årsagen til denne ligegyldighed hos mange katolikker. Derfor har vi – i marts 1964 – inviteret hele menigheden til et sognemøde, hvor vi i en åbenhjertig samtale har drøftet sognets problemer, og for at gøre det konkret har vi forelagt et spørgeskema, i hvilket vi direkte har spurgt om hver enkelts syn på gudstjenesten og tiderne for disse gudstjenester – prædikener – husbesøg – ungdomsarbejde – foreninger – o.s.v.

Vi har ikke alene bedt om kritik, men også om positive forslag til forbedringer. Begejstringen var så stor, at man omgående besluttede, at udsende dette spørgeskema til hele menigheden, hvad vi så gjorde. Vi fik ca. 10 pct. af vore spørgeskemaer udfyldt tilbage. En dygtig forretningsmand fortalte, at det var en god svarprocent. Der kom mange gode forslag, ting, som vi blandt andet byggede videre på ved vort næste sognemøde.

– *Hvordan har man så praktisk gjort brug af disse svar?*

– Vi har nedsat et kontaktudvalg, bestående af 6 menighedsmedlemmer, 3 herrer og 3 damer, mennesker, som gerne vil gøre en positiv indsats i sognelivet. Det er dette udvalg, som sammen med sognepræsten udarbejder en plan, som skal koordinere al aktivitet i sognet. Vi begynder med sociale og karitative opgaver, og foreløbig eksisterer følgende grupper:

De gamle i sognet, besøg af syge og gamle, baby-sitting, transport, herunder skovture med private biler for ældre og syge, Sankt Vincent Gruppen, hjælp til missionslande, pressetjeneste og kontorarbejde.

– *Hvordan arbejder grupperne?*

– De arbejder selvstændigt, men er ansvarlige over for kontaktudvalget og sognepræsten. Indtil nu er det hele dog i sin vorden, og de store resultater har vi endnu ikke opnået, men viljen og interessen hos mange er til stede. Kontaktudvalgets specielle opgaver er at komme med nye ideer og virke inspirerende på de forskellige grupper. Og at foranstalte arrangementer af forskellig art, deriblandt foredrag. Vi har for eksempel formået at få mgr. Peter Schindler til at komme til Amager, hvor han for tiden holder en serie foredrag. Først og ikke mindst i den senere tid har man arbejdet med to projekter, – nemlig et kapel i Dragør og fortsættelsen af opbygningen af den nye Skt. Annæ Skole på Peder Lykkesvej.

– *Er det ikke en stor økonomisk belastning at lægge på menigheden?*

– Vi er blevet klar over, at man i dag selv må skaffe de penge, der er nødvendige til gennemførelse af så store planer.

Fortsættes næste side

---

ske. Og til sidst hørte vi Den Anden.

Gamle Huberts pibe er gået ud, han tænder den ikke igen. Vinden rasler i poplerne bag os. Flodens bleggrå vand glider stille forbi os, på vej mod Atlanterhavet. I fygende byger falder den livsalige væde over markens grøde. Den tidlige morgensol brydes i dråberne, og deres milde fald mod jord og blade er et puslende akkompagnement til lærkernes sang.

Børge Rudbeck

– *Var det derfor, De lavede »hostel« i sommer?*

– Ja, det var vel nok en flersidig opgave. Vi er nødt til at skaffe midler til de planlagte projekter. Derfor vil vi gerne udnytte skolen i de måneder, den står tom. Vort hostel viste sig at være et udmærket middel til at skabe et arbejdsfællesskab mellem unge og gamle i sognet. Og derigennem kunne man bane vejen for en bedre forståelse af de gensidige problemer.

Men ud over det er det gavnligt for vore danske katolikker at komme i kontakt med unge mennesker fra andre lande: katolikker, protestanter, mormoner og buddhister. Det gik utrolig godt! Mange, både unge og gamle, ofrede deres fritid, nogle endda deres ferie, for at løse opgaven. De fik ingen betaling for det, men der opstod en meget værdifuld gensidig respekt hos alle hjælpere, en respekt, der vil komme til at betyde meget for det fremtidige arbejde. Det har givet et betydeligt overskud. Det var så stor en succes, at vi har bestemt at gøre det til en fast institution, som hver sommer kan give plads til omkring 4500 tilrejsende. Det første år havde vi 2800 senge belagt med unge fra 48 nationer.

– *Har De fremtidsplaner?*

– Den tredje etape i opførelsen af Skt. Annæ Skole står for døren, og udvalget har besluttet at hjælpe så meget, det kan, da det først og fremmest skal være en skole for vore katolske børn. Her er mange indstillet på at hjælpe, fordi det gælder vore børns katolske opdragelse. Derigennem kan vi udbygge et større fællesskab – en større kontakt – mellem den danske befolkning og den katolske kirke. Gennem alle disse aktiviteter, alle disse forskellige små og større opgaver, hvor vi søger at give plads for så mange som muligt, håber vi en dag at kunne knytte stærkere bånd mellem den enkelte i sognet og – Kirken.

En lægmandsgruppe sammen med præsten på Amager.

KARDINAL GRACIAS MED TIL AT HÆDRE NEHRU

New Delhi. Kardinal Gracias deltager sammen med syv andre prominente indere i en radioserie til minde om afdøde statsminister Nehru. En anden deltager i udsendelserne er Frank Moraes, en katolsk lægmand, der udgiver dagbladet »India Express«.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 29.: 1. søndag i advent (s. 2, violet).

MANDAG den 30.: Andreas (s. 766, rød), apostel. Ihukommelse af søndagens messe (s. 2).

TIRSDAG den 1. dec.: Søndagens messe (s. 2, violet).

ONSDAG den 2.: Bibiana (s. 770, rød), martyr. Ihukommelse af søndagens messe (s. 2).

TORSDAG den 3.: Frans Xaver (s. 770, hvid), missionernes skytshelgen. Ihukommelse af søndagens messe (s. 2).

FREDAG den 4.: Petrus Chrysologus (s. 771, hvid), biskop og kirkelærer. Ihukommelse af søndagens messe (s. 2) og af Barbara (s. 771), martyr.

LØRDAG den 5.: Søndagens messe (s. 2, violet). Ihukommelse af Sabbas (s. 772), eneboer.

SØNDAG den 6.: 2. søndag i advent (s. 5, violet).

DE SYGES VALFART TIL LOURDES

Som svar på flere forespørgsler beder »De syges katolske forbund« os meddele, at forbundets årlige pilgrimsrejse pr. fly til Lourdes i 1965 vil finde sted i dagene 10. til 16. august. Udførligt program vil fremkomme senere, men det kan allerede nu oplyses, at valfartens gejstlige leder bliver pastor Paul d'Auchamp, Søborg.

SAGLIGE BETRAGTNINGER

Religionspædagogisk udvalg udgiver en række teologiske betragtninger og katekeser »Om Gud og vor frelse«, der skal være et alvorligt og grundigt forsøg på at forbinde den nye saglighed med det bedste fra tidligere tider. Forfatterne er Franz Schreibmayr og Klemens Tilmann. Første bind, der er på 224 sider og desuden indeholder 14 helsides farveillustrationer, udkommer omkring 1. december.

Bestillinger modtages af Religionspædagogisk udvalg, Sct. Kjeldsgade 3, København Ø, og subskriptionsprisen er kr. 10,00.

Det bør understreges, at udgiverne er af den opfattelse, at det er et værk, som vil kunne gøre nytte i ethvert katolsk hjem og altså ikke bare er en udgivelse, der sigter på en bestemt kreds. Værket vil senere blive fyldigere omtalt her i bladet.

PAX ROMANA-MØDET I ÅRHUS 1965

Indbydelse til den internationale katolske akademikerbevægelses møde på Århus Universitet den 25. juli til 1. august 1965 vil snart blive udsendt. Emnet er af Pax Romanas bestyrelse foreløbig formuleret således: Det moderne menneske og lykken. Forhandlingssprogene bliver engelsk, fransk og måske tysk. Der bliver simultantolkning. Indkvartering arrangeres i studenterkollegierne, på hoteller og privat.

SAGT PÅ KONCILET

Vi ved til fulde i Latinamerika, at der er andre måder at træde den menneskelige personlighed under fode på end dem, der bruges bag jerntæppet.

Ærkebiskop Helder Camara (Brasilien)

Katolikker har ikke været, som de burde, over for jøderne. De gør sig ofte skyldige i ligegyldigheder, undertiden i forbrydelser. Vi må bede om tilgivelse for vore fejl.

Kardinal Cushing (USA)

Brev fra Burundi

Ægteparret West er nu i fuld gang med arbejdet i den afrikanske skole, der fornylig fik statsanerkendelse. Her beretter Bente og Christian West om de første indtryk

Gymnastiksal — i det fri.

Disse linjer skrives i Burundi — ca. 7 grader syd for Ækvator. Hovedstaden Usumbura ved nordenden af Tanganyikasøen har tropisk klima, men da landet er bjergrigt, kommer vi meget nemt op i højder, hvor klimaet er som en mild juni måned hjemme. Ja, nu i regntiden kan man godt sammenligne det med den »normale« danske sommer, også hvad regnmængden angår. Det er et landbrugsland, men landmændene og konerne må med deres hakker kravle op og ned ad stejle skråninger for at passe deres bananpalmer, kaffetræer og grønsager. Bønner er nationalret, og de kan under normale forhold høstes 2-3 gange om året. I øjeblikket er der gået biller i bønnerne, så det er et problem for os, hvad vi skal give eleverne at spise i stedet. Det er sjældent at se en hel tønde land flad jord. Vores skole ligger 3-4 m fra sådan en skråning, men hvis man sparker for langt i fodbold, må man 2 km ned for at hente bolden tilbage. Nu skal vi til at anlægge fodboldbane i bunden af dalen, og dernede har eleverne også nogle timer i praktisk arbejde. En hel klasse bliver stillet på række med hakker i hænderne, og på lærerens signal hakker de på livet løs under munter pludren. Om et par måneder, når majs og bønner og tomater, som de lige har sået, er modne, kommer der inspektion og bedømmer resultatet. Alle har sået før regntiden, og det bliver spændende at følge med i, hvor hurtigt man kan få ærter og gulerødder hernede.

Flittig må man være i Burundis skoler. Fransk er hovedsproget. Deres eget sprog kirundi undervises der kun i et par timer om ugen i hver klasse, — alle andre fag foregår på fransk! Hvis et barn ikke efter 7 års skolegang består sin afsluttende eksamen, er der ikke flere chancer, — så må det ud i det praktiske liv, hvor arbejdsløsheden er stor. Men der er run for at komme ind i skolerne. Vi måtte afvise 44 elever, hvoraf nogle havde gået 200 km for at komme til vores skole. Her er slet ingen jernbaner eller rutebiler, højst lastbiler, der ofte går i stykker på de dårlige veje. Det er med al mulig respekt for befolkningens flid, at vi er med til at hjælpe dem ud af fattigdommen. Vores elever elsker at lære sprog, for så kan de klare sig i Europa, og det er mange drenges store drøm at få et legat i Europa og komme hjem med en uddannelse. Ganske vist er her et universitet, men der er ikke lærerkræfter nok, til at man kan gennemføre

Et malerisk folkefærd.

en uddannelse ved det filosofiske fakultet.

Burundi er et kongedømme, som har været selvstændigt i 2 år, og det er et kristent land. På vejene bliver vi hilst med 3 oprakte fingre: Gud, konge og fædreland. Både de katolske og de protestantiske kirker er fyldt hver søndag, — det er en oplevelse at være til messe med afrikanerne. Det er så tydeligt en festdag for dem. Der er et livligt folkeliv uden for kirkerne omkring messetid, og man er slet ikke nået til det udviklingstrin, hvor radio, fjernsyn eller søndagsbiltur tager konkurrencen op. — Man vandrer ad vejene km efter km, ofte med tunge byrder på hovedet og mødrene samtidig med de små på ryggen. De kan se graciøse og yndige ud i deres draperede stoffer med kønne krukker eller kurve på hovedet og et lille rundt hoved stikkende frem. På vejen, som er hullet, stenet og fuld af bratte stigninger og voldsomme hårnålesving, er der ingen reparationsværksteder og ingen benzintanke. Når dertil kommer, at den lerede jord bliver meget glat i regntiden, har vi virkelig brug for St. Kristoforus' assistance på turen. Hvis bilen går i stå, har vi straks en tavs skare afrikanere med deres vandringsstav i hånden omkring os, og det er tydeligt, at det er lige så spændende for dem som for os, om vi kan få bilen startet igen. — Vi er nu i stand til at komme til messe her langt ude på landet. Vores nabosogn er katolsk med en stor kirke og menighed. De hvide fædre har overladt stedet til tre afrikanske verdenspræster. Det var første gang, vi var til en rent afrikansk messe i søndags, og vi vakte sandelig opmærksomhed, da vi som de eneste europæere kom i vores lille Renault med to små katolikker på bagsædet (vores elever fra gymnasiet). Kirken var smuk, lang og lav og stuvende fuld af børn; de havde en folkeskole med 1200 børn ved siden af kirken. Messen blev læst værdigt og smukt, og en ung præst bad for på kirundi, mens et væld af barnestemmer svarede. Det optog dem meget, når vi kunne svare på latin sammen med dem, og efter messen blev der hentet to mægtige ciborier frem til kommunionsuddelingen. Da vi kørte bort, blev vi fulgt på vej af en tæt skare børn i fuldt firspring. — Vi starter vores skole kl. 7.50 med morgensang, og De kan tro, der bliver sunget — ofte flerstemmigt. Trods de meget primitive forhold i elevernes sove- og spiserum er de utrolig taknemmelige for hvert fremskridt, der sker på deres skole. Først i forgårs, da regntiden rigtig satte ind, fik vi råd til at give dem et tæppe hver. Endnu har kun halvdelen hver sin seng, og den eneste trøst for os er, at de ikke er bedre vant hjemmefra. Da skolen i år er vokset fra 22 til 90 elever, har vi manglet skolemateriel i uhyggelig grad. Vores Renault har, lastet med stilehæfter, kridt, bøger og meget andet, været flere gange i Usumbura for at udfylde de værste huller, og når vi giver dem en ny bog, tager de imod med begge hænder, — det er tegnet på taknemmelighed. Forleden dag fik de for første gang sæbe at vaske sig med. Hernede er det direkte sundhedsfarligt at være urenlig, og vi har mange sygdomme at kæmpe med blandt eleverne. Trods det er der meget at være glad for, — for eksempel fik skolen statsanerkendelse for ti dage siden.

Bente og Christian West

SAGT PÅ KONCILET

Kirkens syn er eskatologisk. Den er ikke på jorden for at styre verden.

Mgr. Meuchi (Antiokia)

Vi må først anskue tingene ud fra de naturlige værdiers synspunkt, for dem tror jo alle mennesker på. Derefter om de er kristne eller ej. Og endelig må vi stille disse værdier under troens lys, der netop viser os, at menneskets værd er uendelig ophøjet.

Kardinal Liénart (Frankrig)

Den bedste måde, Kirken kan besvare menneskenes forventning på, er ved at reformere sig selv. Det er det væsentlige.

Kardinal Lercaro (Italien)

Målet for Kirkens »aggiornamento« bør være at omvende de kristne til en større troskab mod Kristus.

Kardinal Léger (Canada)

Det er hele verdensaltet, der skal opløftes til herlighed, og ikke blot mennesket. Al skabningen sukker i forventning... Kristi genkomst er dagen for verdensaltets omdannelse. Vi må tale om det menneskelige i lys af den kommende forklaring. I dette lys må vi bedømme vor dennesidige stræben, den økonomiske, sociale, politiske o.s.v.

Kardinal Meyer (USA)

Den første søndag i advent har en ejendommelig stemning over sig. Når præsten i den violette messehagel går op til alteret, læser han helt foran i messebogen den smukke indgangsbøn: »Til dig løfter jeg min sjæl, min Gud, på dig stoler jeg, lad mig ikke beskæmmes, lad ej mine fjender fryde sig over mig. Nej, ingen, som bier på dig, skal beskæmmes«. Vi løfter vor sjæl op til Gud, – det er det første, vi gør i det nye kirkeår, som nu begynder. Den smukke epistel, som var den umiddelbare anledning til Skt. Augustins omvendelse, taler til os om en ny besindelse. »Nu er det på tide, at I skal stå op af søvne; thi frelsen er os nærmere nu, end da vi blev troende. Natten lider, dagen er nær.« Noget nyt begynder i kirkeåret, noget nyt skal begynde i vort liv. Begyndertimen har altid noget hemmelighedsfuldt over sig. Hvor er det godt, at vi, så længe vi lever, stadig kan begynde forfra. De gode og de onde engles skæbne er urokkeligt fastlagt. Vor skæbne bliver afgjort i døden. Men så længe vi lever, kan vi, de skrøbeligste af alle åndelige væsener, stadig begynde forfra, stadig rejse os. Kirken giver os på denne første adventssøndag atter begyndelsens chance. Vi skal genopvække den nåde, som er i os ved dåbens sakramente.

Det er begyndelsen, den første morgentime på en lang rejsedag. Hvad er målet? Kirken er som et menneske, der venter på en, der skal komme. Den er som et menneske, der er gået ud af sit hus for at se, om den, han venter på, ikke snart kommer. Han lægger skyggende hånden over øjnene og spejder ud i det fjerne. Mon han kommer? Hvem er det, der skal komme? Det er Kristi genkomst, Kirken venter på. Derom taler evangeliet. Kirken lever imellem disse to ankomster: Kristi komme i Betlehems stald og Kristi genkomst på himlens skyer. Derfor er det altid advent i Kirken. Den er

Advent - en begyndelse

Dommedag (Michel Angelo, Det sixtinske kapel, Vatikanet).

altid på vej, aldrig ved vejs ende, dens opgave er at gøre sig selv overflødig. Når Herren kommer, vil Kirken som institution forsvinde. Så vil lammet være dens lys.

Herrens genkomst er en sandhed, som vi nok bekender i vor trosbekendelse, og som vi har lært os i vor katekismus, men den indtager ikke en plads i vort hjertes katekismus. Det er for de fleste en teoretisk sandhed, men ikke en praktisk, som præger deres liv. I den første kristenhed var det anderledes. Da regnede de endog med Kristi nær forestående genkomst. Da det viste sig, at dette var en fejltagelse, var deres liv dog stadig spændt i forventningen om Kristi genkomst. De var i bogstavelig forstand »ventende« mennesker. Vi derimod har indrettet os på denne jord. Vi lever i øjeblikket, som om vi skulle leve i al evighed. Ganske vist forskrækker døden os. Men vi holder tanken om den nede. Det moderne liv har omgivet sig med et tætsluttende lag af sikkerhedsforanstaltninger, som holder døden uden for vor bevidsthed. Også tanken om Kristi genkomst hører til de glemte sandheder. Men den hører med til den kristne frelseshistorie. Den er et moment i Jesu Kristi historie. Verdens ende er frelseshistoriens fuldendelse, den frelseshistorie, som i Jesus Kristus og hans opstandelse allerede har nået sit afgørende gennembrud og sin sejr. Derfor kommer han i magt og herlighed. Den er åbenbaringen af hans sejr, den erfaring, at hele verden og dens historie munder ud i opstandelsen og forklarelsen af hans legeme, som er den forløste menneskehed. Tror vi på Jesu Kristi sejr i hans opstandelse, tror vi også på den sejr, hvorved Gudmennesket bliver åbenbar for hele verden som denne verdens inderste midtpunkt og hemmelighed.

Herrens genkomst er en begivenhed i historien, ja, den er hele historiens slutpunkt. Men den kan ikke udtømmende beskrives med begreber, som er hentet fra vor historiske verden. De billeder og forestillinger, hvormed denne begivenhed beskrives af Vor Herre og evangelisterne, er hentet fra den semitiske omverden. Senjødedommen havde en vis forkærlighed for disse apokalyptiske billeder (Dan. 12,2 f.; 2 Mak. 7). Det nye Testamente benytter sig af dem. Man udmaler i alle enkeltheder en kosmisk katastrofe. Men vi spørger i dag, hvad disse billeder står for. Det moderne menneske, som har vænnet sig til den irreversible udviklingstanke, har svært ved at fatte den sandhed, at det, som Gud har ladet udvikles gennem milliarder af år, pludselig skal forsvinde og gøres til intet. Det ville også være en ligefrem blasfemisk tanke at antage, at Kristi genkomst ville ske på skyen af en brintbombe, som en forbryder eller et uheld lod springe i luften. At Kristi genkomst vil være begyndelsen til en total forandring af vor tilværelsesform er givet. At den ikke er et resultat af de kræfter, som ligger i naturen, men af et suverænt indgreb fra Kristi side, er ligeledes hævet over al tvivl. Men om der virkelig er tale om en kosmisk *katastrofe,* kan man med rette spørge. Skal Gud, som er det levendes Gud, og som elsker det værende, vise sin højhed ved at destruere det, han har skabt? Dette problem har i særlig grad beskæftiget Teilhard de Chardin. Der er nogle teologer, som mener, at denne katastrofe ikke foregår i tingene, men i vort sind. Når vi pludselig bliver revet ud af vore vante forestillinger og med uafviselig klarhed ser, at Gudmennesket, Jesus Kristus, er alle tings midtpunkt, så virker denne erken-

delse som et chok. Den er som en ekstase. Og den er som alle disse oplevelser, som fører os til tilværelsens grænse, samtidig smertelige og lykkebringende.

Bonaventura har en tanke, som lader os forstå, hvad der menes hermed. Han siger, at det paradisiske menneske så Treenighedens billede i alle ting. Adam og Eva gjorde det før syndefaldet uden besvær og ganske naturligt. De læste i Guds bog, som er naturen, med en lethed, som ikke kostede dem nogen anstrengelse. De så Gud *i* alle ting og ikke – som vi – *bagved* dem. Men i syndefaldet blev denne Guds bog lukket, den mistede sin kraft. Guds nærværelse i alle ting blev skjult. Mennesket kan forklare tilværelsen, som om Gud ikke eksisterede. Men da Kristi genkomst genopretter den tilstand, som var i paradiset, betyder det jo også, at vi atter vil kunne læse Guds bog. Vi skal se, hvordan Treenigheden er alle tings hjerte, hvordan Kristus, Gudmennesket, er alle tings inderste centrum. Denne nye erkendelse er saliggørende, men den er samtidig smertelig. Thi den betyder, at vi rives ud af vore vante forestillinger. Alt vil blive nyt. Den vil virke som en katastrofe på det gamle menneske. Noget lignende kan man måske sige om menneskets anden fundamentale ytringsform, viljen. Allerede nu stræber vi efter Gud i alt, hvad vi gør. I al erkendelse og al stræben rækker vi, os selv ubevidst, ud efter Gud. Men vi er ikke klar over det. Først en bevidst analyse, som er vanskelig at foretage, afdækker denne immanente dynamik i al vor handling. Men når Kristus kommer igen, når alle de tusinde ting, som nu adspreder os og tildækker Guds skjulte nærværelse, er fjernet, rives vi med uimodståelig indre kraft mod alt livets pol, som er Gudmennesket, Kristus. Dette er himlen eller helvede, Guds nærhed eller fjernhed. Men denne »ekstase« er smertelig, ikke blot for dem, som selv har udelukket sig fra Guds nærværelse, men også for de andre. Der sker en katastrofe i vort indre.

Vi ved meget lidt om disse ting. Ud fra det, vi allerede ved gennem åbenbaringen, kan vi mojsommeligt famle os frem til sandheden om de sidste ting. Men en ting er givet: ikke blot livets afslutning, vor død, men også historiens afslutning, verdens ende, betyder et højdepunkt i udviklingen. Måske må vi omtolke vor livsforståelse ud fra disse to yderpunkter. Vi kristne er mennesker, som har noget at glæde os til. Vi er »ventende« mennesker. Vi lever i »håbet«. »Finis initium«, skrev Maria Stuart i sin dagbog. »Enden er en begyndelse«. Døden og Kristi genkomst (de to ting hører sammen) er vor sande »fødselsdag«, begyndelsen.

H. Roos S.J.

VERDEN RUNDT

MAGERT RESULTAT PÅ RHODOS

Rhodos. Det ortodokse kirkemøde på Rhodos, hvor alle ortodokse kirker er repræsenterede, og som blev åbnet den 1. nov., er tilsyneladende endt med et meget magert resultat. Mødets program var at undersøge mulighederne for direkte forhandlinger med den romersk-katolske kirke angående kirkens enhed. Seks kirker går ind for en øjeblikkelig optagelse af sådanne forhandlinger. Det drejer sig om Konstantinopel, Alexandria, Jerusalem, Cypern, Finland og Grækenland. Denne sidste kirke tog dog forbehold med hensyn til fastsættelsen af tidspunktet for forhandlingerne. Seks kirker derimod har udtalt sig imod optagelse af forhandlinger på nuværende tidspunkt. Det er Moskva, Rumænien, Polen, Georgien og Czekoslovakiet. To kirker, nemlig Serbien og Bulgarien, indtager et mellemstandpunkt.

Den græske presse anklager den russiske kirke for at ville blokere forhandlinger med Rom. Sikkert er det, at den russiske kirke ikke vil tillade nogen enkelt kirke — heller ikke patriarkatet i Konstantinopel — at overtage førerstillingen blandt de ortodokse kirker. Moskvas stilling synes at være, at man ikke bør forhaste sig: »Lad os se, om Rom fortsætter med at kalde os 'adskilte brødre', om man fortsætter med at gøre sig skyldig i proselytisme og propagandavirksomhed. Lad os derfor afvente det andet Vatikankoncils afslutning. Sidst på året 1965 vil situationen være mere afklaret, og et nyt ortodokst kirkemøde vil kunne tage stilling på bedre betingelser end de nuværende.«

Denne reserverede holdning fra den russiske kirkes side kan forklares ved den politisk ustabile situation, flere ortodokse kirker befinder sig i. En dybereliggende årsag er de ortodokse kirkers overbevisning om at være kirker i ordets fulde betydning. Selv om de ortodokse kirker er adskilt fra den apostoliske stol i Rom, accepterer de ikke at blive betragtet som adskilt fra kirken. De vil kaldes ortodokse brødre — ikke adskilte brødre. I denne forbindelse er det nylig vedtagne skema om Østkirkerne (de såkaldt unerede kirker) et irritationsmoment. Disse kirkers eksistens betragtes af alle ortodokse kirker som noget unormalt. Indstillingen synes derfor i øjeblikket at være afventende. Hellere gøre små, men sikre skridt.

NY VESTTYSK AMBASSADØR VED PAVESTOLEN

Bonn. Den tyske Forbundsrepubliks repræsentant ved pavestolen Van Scherpenberg falder for aldersgrænsen og må derfor træde tilbage. Til hans efterfølger er udnævnt dr. Josef Jansen fra forbundsregeringens udsenrigsministerium. Jansen er katolik og kommer til at efterfølge en protestant, idet Scherpenberg tilhører den protestantiske kirke. Denne skiften mellem de to konfessioner er en uskreven lov, der altid er blevet iagttaget ved Forbundsrepublikkens diplomatiske udnævnelser til embedet ved Vatikanet.

Rom. Biskopperne Hengsbach, Essen, og Høffner, Münster, har i anledning af kulkrisen sendt enslydende telegrammer til forbundskansler Erhard, ministerpræsident Meyers og generaldirektør Burckhardt, Ruhrbergbau, Essen, hvori det hedder: »Opfyldt af dyb sorg over trussel om tab af arbejdsplads for tusinder af bjergarbejdere i området Essen, Bochum, Marl beder vi først og fremmest om effektive forholdsregler til imødegåelse af den største menneskelige, familiemæssige og sociale nød.«

Brüssel. Den i Belgien oprettede »Radio Omega«, der har til formål at formidle religiøse nyheder til landene på den anden side af jerntæppet, vil nu oprette en selvstændig sendestation, der skal sende nyheder på atten forskellige sprog. Den nye station vil være parat til at tages i brug den 1. januar 1966.

Ærkebiskoppen af Canterbury har i et engelsk tidsskrift udtalt sig om mulighederne for genforening med Rom. Den kommende union mellem metodister og anglikanere menes ikke at få nogen indflydelse på spørgsmålet. Et andet problem, der optager den engelske kirke er biskop Robinsons bog "Honest to God . . ."

I et interview med tidsskriftet »The Economist« har ærkebiskoppen af Canterbury, dr. Ramsey, der er den verdensomspændende anglikanske kirkes overhoved, udtalt sig om mulighederne for en genforening med Rom.

Afgørende for en genforening ville for det første være den romersk-katolske kirkes syn på begrebet »den katolske kirke« — om man fra Roms side ville betragte de ortodokse kirker og den anglikanske eller »biskoppelige« kirke som værende katolske d.v.s. almindelige — i den betydning, man har det i trosbekendelsens »den hellige almindelige kirke«.

Lige så afgørende for — og hindrende på vejen *mod* genforening var den romersk-katolske kirkes lære om pavens ufejlbarhed, som den sædvanligvis udlægges, og proklameringen af nye læresætninger som læren om Jomfru Marias uplettede undfangelse og læren om Marias optagelse i Himlen. »Det, der er svært for mig,« sagde ærkebiskoppen, »er at tænke på disse dogmer som lige så væsentlige for den kristne tro som selve Guds menneskevordelse. Hvis disse uenigheder kunne overvindes, var det muligt, at genforeningen ville blive en realitet.« En union kunne eventuelt komme i stand, hvis man kom til dogmatisk forståelse med Rom. Man ville kunne acceptere paven som kristenhedens ledende (»presiding«) biskop, hvis den anglikanske kirke måtte bevare sit særpræg — herunder også tilladelsen til at have egen liturgi, gifte præster og i det hele taget de kirkeskikke, den i øjeblikket har. Der ville kort sagt kunne blive tale om et forhold, der svarer til det, de såkaldte unerede kirker har til Rom, sagde dr. Ramsey. (De unerede kirker er østlige kirker, der minder meget om de græsk-ortodokse, men som i modsætning til disse anerkender paven som overhoved.)

Når man af det foregående ser, hvilke spørgsmål der ligger den anglikanske kirke på sinde, forstår man den fortrydelse, der var tale om hos anglikanerne, da man så det skema om økumenikken, som Vatikankoncilet oprindelig arbejdede med. Heri havde den anglikanske kirke ikke fået nogen særskilt plads. Den var kun indbefattet i »de samfund, der opstod omkring 1500-tallet«.

Den tydelige skuffelse hos anglikanerne fik imidlertid konsekvenser. Man anede allerede ændringen i konciliteksten, da Paul VI skærtorsdag talte i Lateran-kirken i Rom. Her brugte han bl.a. udtrykket »hele den anglikanske kirke«. Og i konciliteksten hedder det nu »vesterlandske kirker og samfund«.

Fortsættes næste side

Anglikansk stræben mod enhed

ANGLIKANSK STRÆBEN MOD ENHED

Fornylig besøgte den russisk ortodokse patriark af Moskva, Aleksej, ærkebiskoppen af Canterbury, dr. Ramsey. Der var ikke tale om dogmatiske drøftelser, men — som man udtrykte det — en »officiel høflighedsvisit«.

Fortsat fra side 13

At forholdet til den anglikanske kirke betyder noget for Rom, viser udnævnelsen af ærkebiskop Igino Cardinale til apostolisk delegat for Storbritannien. Cardinale er velorienteret om britiske forhold og taler flydende engelsk. Umiddelbart efter at pavestolens repræsentant var blevet officielt modtaget ved en højtidelighed i Londons katolske domkirke Westminster Cathedral — en modtagelse, der blev overværet af bl.a. Canterbury-ærkebiskoppens personlige repræsentant, pastor F. Crack, og den anglikanske biskop af Southwark, Merwyn Stockwood — aflagde han visit hos dr. Ramsey i Lambeth Palace.

Ærkebiskoppen af Canterbury blev i det allerede omtalte interview med »The Economist« spurgt, om den kommende forening mellem anglikanere og metodister ville få nogen indflydelse på forholdet mellem Canterbury og Rom. Det mente dr. Ramsey ikke. For ligesom der hos medlemmer af den anglikanske kirke kunne findes synspunkter, som lå meget langt fra højkirkeliges og katolikkers opfattelse af for eksempel læren om sakramenterne, fandtes der metodister, som havde en opfattelse af de samme spørgsmål, der lå meget langt »til højre«. Stort set måtte man gå ud fra, at unionen med metodisterne ikke kom til at betyde at forholdet til Rom blev forrykket væsentligt, sagde den anglikanske kirkes overhoved.

En provokerende anglikaner

Den anglikanske verden blev rystet i sin religiøse grundvold, da en af dens biskopper, nemlig dr. John A. T. Robinson, Biskop af Woolwich, udsendte sin lille bog »Honest to God«. Det var af afgørende betydning, at det var en biskop og ikke en tilfældig fagteolog, der frembragte denne bog, thi i sin egenskab af biskop står han jo som en lærer og hyrde for sine kristne medbrødre; som troens rette forsvarer. Derfor virkede det også særlig provokerende, at han åbenhjertigt erklærede, at han i høj grad følte sig utilfredsstillet ved den gængse teologi og tænkemåde, og samtidig formulerede han nye tankesæt, der virkede yderst radikale — ja, næsten kætterske, for at bruge hans egne ord. Hvem er denne biskop, der har sat grundlæggende forestillinger hos de kristne under debat, og hvad vil han opnå ved det?

Nogen original tænker er Robinson ikke, sådan at forstå, at han egentlig ikke har frembragt noget, som ikke allerede fandtes. Dette indrømmer han da også selv — og han fremhæver de teologer, der har haft stor indflydelse på hans ideer — det er mænd som Rudolf Bultmann, Poul Tillich og Dietrich Bonhoeffer. Hvad er han da? Foruden at være biskop og teolog, er han på en vis måde også profet og missionær. Han har, ligesom kunstneren gør det, levet sig ind i sin samtid og har dér følt sig frem til, hvad »tiden« krævede, hvorledes kristendommen tog sig ud i »moderne øjne«, og hvilke rørelser og tendenser der langsomt arbejdede sig frem mod en fornyelse. Han fornemmede med al tydelighed, at kristendommen i sin nuværende skikkelse med dens bestemte sprogbrug og tænkemåde ikke var i stand til at tilfredsstille ham helt; den var ikke virkelig eksistentiel for ham. Der var gængse kristne forestillinger, som virkede hindrende på ham, og ud fra denne situation skrev han så sin bog »Honest to God«. Han anser selv denne bog for at være »et forsøg på formidling, på at skabe kontakt mellem et drøftelsesmilieu, hvori alt, hvad jeg har at sige, er yderst velkendt og uoriginalt, og en anden, folkelig verden, både inden for kirken og uden for den, hvori det er fuldkommen fremmed og næsten kættersk«. Det, han derefter ridser op, er et ærligt forsøg på at oversætte eller omformulere en række kristne grundforestillinger, således at de kan blive acceptable for »det moderne menneske«. Det er samtidig hans håb, at disse nye tankesæt kan komme andre til hjælp, kan virke stimulerende, således at mange igen er i stand til at etablere et reelt forhold til kristendommen.

Robinson gør bl.a. op med de vante gudsforestillinger — det være sig den bibelske om Gud »deroppe« eller den supernaturalistiske om Gud »derude«, ikke fordi han ønsker eller vil, at de mennesker, der har disse forestillinger og

er tilfredse med dem, skal opgive dem, men blot for at vise, at de kan være inacceptable for mange (deriblandt ham selv), og således bane vej for nye eller eventuelt for slet ingen. Det nye gudsbillede har han hentet fra Tillich, der i stedet for »højde«-dimensionen, der præger de førnævnte, indfører »dybde«-dimensionen i vor gudsforestiling. »Ordet 'dyb' har, når det bruges overført på åndelige ting, to betydninger. Det betyder enten det modsatte af 'flad' eller det modsatte af 'høj'. Sandheden er dyb og ikke flad. Lidelsen har dybde, ikke højde. Sandhedens lys og lidelsens mørke er dybe«, og »ordet 'Gud' betyder den sidste dybde i vort hele væsen, vor tilværelses skabende grund og mening«. Og ud fra 1. Joh. hævder Robinson nu, »at 'Gud er kærlighed' vil sige at tro, at i kærligheden kommer man i kontakt med den mest fundamentale virkelighed i universet, at væren i sig selv i sidste instans har denne karakter« og »at det er menneske og menneske imellem, at vi møder Gud«. Men i modsætning til en ting, der præger de mere traditionelle gudsforestillinger, nemlig billedet af »en personlig Gud« som et overnaturligt væsen, fjerner indførelsen af »dybde«-dimensionen noget sådant. Thi »at tro på Gud som kærlighed vil sige at tro, at vi i rent personlige forhold møder ikke blot det, der burde være, men det, der er den dybeste reneste sandhed om virkelighedens struktur... Men det er ikke det samme som at få sig selv til at tro på eksistensen af et over-væsen hinsides denne verden, udstyret med personlige egenskaber«.

Robinson vil hermed ikke benægte forestillingen om Gud som en person — han vil fjerne tanken om et over-væsen, der er adskilt fra denne verden, og den ny-fortolkning af det transcendente, som Robinson går ind for, er et forsøg på at genindsætte det transcendente i dets realitet og samtidig frigøre det fra den projektion, som den supernaturalistiske gudsforestilling indebærer. Robinson går dog videre end til at indføre et nyt gudsbillede, idet han hævder, at det meget let kan blive nødvendigt at fjerne enhver form for forestillingsbillede af Gud. Det er nemlig ikke afgørende, om vi har en forestilling om Gud, men om vi er i stand til »at hjælpe menneskene til at danne sig en overbevisning om den sidste og inderste virkelighed«. Og til dette formål er Robinson villig til at gå meget langt, og han hævder, at »'der er intet i døden eller i livet... i verden, som den er, eller i verden, som den vil blive, i universets kræfter eller i højderne eller dybderne — intet i al skabningen, som kan adskille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor Herre' (Romerbr. 8, 38f.). Det tror jeg med hele mit væsen, og det er, hvad det inderst inde betyder at være kristen. Hvad angår det øvrige, hvad angår billederne af Gud, af metal eller mentale, er jeg rede til at være agnostiker med agnostikerne, ja selv ateist med ateisterne. Så stor er den befrielse, jeg finder i fortællingen om Paulus' store møde med athenerne«.

Dette er blot et af Robinsons forsøg på en nyformulering af kristendommen, på en ny forståelse af visse kristne grundbegreber. Han har mange flere, men det afgørende er den problemstilling, der er det gennemgående tema i hans ideer, nemlig at vi i dag står i en helt ny situation, fordi vi nærmer os den fuldstændige sækularisering af omverdenen, og at vi derfor er nødt til radikalt at omformulere de kristne grundbegreber, hvis de skal blive forståelige for de mennesker, der ikke er vokset op i en kristen begrebsverden. Dette er en nødvendighed, hvis kristen forkyndelse skal kunne få nogen som helst betydning i fremtiden, for eksempel hvad skal man svare på spørgsmålet: »Hvad er Gud«? Alle de traditionelle svar er ikke længere brugbare, hvis man ønsker at komme i kontakt med den store gruppe mennesker, for hvem den almindelige kristne sprogbrug er ukendt eller meningstom. Robinson har et vigtigt budskab til mange kristne. Hans positive løsninger af problemet kan måske kun fængsle de mennesker, der ligger i yderkanten af kristendommen, men kernen i hele Robinsons problemstilling er et sprogproblem, hvis løsning er en betingelse for kristendommens videre frugtbare eksistens.

Robinson er blevet mødt med begejstring og afsky, nogle har endda krævet hans tilbagetræden som biskop. Men intet har rokket ham i hans tro på, at han har fået fat i den rigtige ende, og derfor står han stadig fast på sine standpunkter. Mødet med Robinson er dynamisk og engagerende — han har ikke løst problemet; men hans løsning kan virke som inspirationskilde for andre. Man kan være uenig med hans løsninger; men man kan ikke benægte, at han rører ved et afgørende problem, hvis løsning trænger sig mere og mere på dag for dag. Hans løsninger er nok radikale, men sikkert ikke radikale nok, hvis man ikke inden længe skal foretage endnu en »ansigtsløftning« af kristendommen. Samtidig giver Robinson et godt indblik i den moderne eksistentialteologi, hvorfra man sikkert kan lære meget om nye og tidssvarende formuleringer af kristendommen. Man kan mene, hvad man vil, om Robinson, blot man aldrig glemmer hans ærlige intention: »Jeg skrev denne bog, fordi jeg vil, at Gud skal være en lige så stor realitet i den moderne sækulariserede og videnskabelige verden, som han nogen sinde har været det på 'troens tid'«.

Litt. »Honest to God« (SCM - Press), dansk oversættelse »Oprigtig over for Gud« — (Jespersen & Pio) kr. 14,75. Der er ligeledes udgivet »The Honest to God Debate« (SCM - Press), der bl.a. indeholder en del artikler om bogen, samt en række anmeldelser af den, deriblandt også katolske.

LÆSERBREVE

ET LYSPUNKT I FIRENZE

I anledning af cand. mag. Ellen Nielsens artikel for nylig har vi modtaget to breve:

Hvorfor er det så frygtelig svært at finde Gud i en barok kirke, udsmykket med høj kunst — er det lettere at finde Gud i en udrenset og forenklet kirke?

Det er ufatteligt, når man tror på, at Gud er allestedsnærværende uanset omgivelserne.

De gamle barokkirker er udsmykket med kostbare malerier, metaller og træsorter, alt det bedste til Guds ære, og er udført af mænd, der elskede deres Gud og arbejdede uden vederlag. En nutidig håndværker med en meget høj timeløn er helt ude af stand til at udføre disse mesterværker.

Nutidens moderne kirker, der tit ligner træskure med deres overdrevne enkelhed, virker på mange som blasfemi og karikatur. Oprigtig talt tror jeg, de fleste foretrækker de gamle kirker — et tilfælde af Kejserens nye klæder. Korsvejen med ganske små kors med et nummer foroven er for billigt. I en moderne verden af stål og cement og hård konkurrence trænger vi til kunst og skønhed, når vi søger ind i Guds hus. Det moderne virker koldt og frastødende og ikke godt nok. Resultatet er til tider, at menighedens medlemmer udebliver, navnlig hvis det er den eneste lokale kirke. I storbyerne har folk tit deres yndlingskirker, som kan nås ad omveje.

I mange kirker er og var statuerne langtfra smukke, men når man så en træt arbejdsmand hen mod aften på en langfredag gå ind i en kirke i et fattigkvarter og lægge sin hånd på Kristi fod på Pietà'en med spontan varm inderlighed, så opfylder statuen hensigten med at være der — og netop den hensigt må bevares og sættes højt. Selvfølgelig er et feltalter sat op på en mark gribende, ligesom et stort vejkrucifix i en grotte på en ensom vej er gribende i al sin enkle stilhed. — Men fotografier af vore kære anbringer vi jo ikke i en billig enkel ramme — den skal da helst være smuk og af fint materiale.

Forhåbentlig vil en Murillo, en Rubens og mange andre få lov at blive, hvor de er, trods udluftningen. Om få år vil ingen bryde sig om teaktræsborde og stålpindestole. Men heldigvis har de barokke og andre gamle kirker med kunstskatte og udsmykninger overlevet århundreder, og forhåbentlig vil de — med ret og værdighed — bevares sådan.

Ella Halk.
Glyngøre, Jylland.

Fortsættes side 17

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

Farvemessen
Vestergade 21, Maribo
Telefon 989

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted, aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

FORNY DERES ABONNEMENT

København

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. 35 17 02
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

LÆSERBREVE

Fortsat fra side 15

Kære frk. Ellen Nielsen!

I Deres artikel »Et lyspunkt i Firenze«, som jeg har læst med interesse, er der et par punkter, hvor jeg, og sikkert mange med mig, ikke er enig med Dem.

De skriver: »Det må være frygteligt svært hver søndag at skulle finde Gud i omgivelser, der er så belastede af århundreders ophobning af udsmykning, lad den så være så høj kunst, den vil.« Jeg er netop kommet hjem fra Rom, hvor jeg, bortset fra Vatikanmuseet, helt helligede mig studierne af så mange kirkers udsmykning, som jeg kunne overkomme i den måned, jeg var der, og det var på ingen måde svært at finde Gud i nogen af dem, de være sig mere eller mindre kunstnerisk udsmykkede.

For det første, ER Gud lyslevende til stede, som vi alle ved, — og så jeg mindre kunstneriske, men velmente udtryk for tilbedelse, rørtes jeg over »kunstnerens« naive fromhed — og så jeg den virkelig benådede kunst, takkede jeg Gud for al den skønhed, jeg her fik lov at deltage i. Og da jeg er et ganske almindeligt menneske, tror jeg, at også andre almindelige mennesker vil kunne finde Gud uden vanskelighed, da det jo her, som overalt, er den gode vilje, det gælder.

Heller ikke tror jeg, det ville gavne kirken, hvis staten, efter Sovjets mønster, lod »de vildeste« barokkirker lave om til museer, for netop fattige mennesker glæder sig over deres kirkers udsmykning — de, som ikke har råd til at smykke deres egne hjem. Såvel i benediktinerkirken St. Anselmo, hvor jeg glædede mig over dens stilrene præg, som i Santa Maria in Trastevere med dens skønne udsmykning — og i mange andre kirker — fyldtes jeg af en dyb stille glæde.

Vi må jo heller ikke glemme at sydens mentalitet er en anden end vor, og — hånden på hjertet — er vor mentalitet bedre end de andres?

Angående særlig at bede for Ruslands syndere synes jeg, at blandt andet Ungarns tragedie er begrundelse nok, selv om USA og hele den øvrige verden også trænger til forbøn.

Og så kan jeg ærlig talt ikke indse, at en anden placering af kirkens tider, som De omtaler fra Østrig, har noget som helst at gøre med forståelsen af troens mysterier.

Efter min mening er det mere forståelse af andres opfattelse af troens udøvelse end kritik, vi trænger til i en tid, hvor pave Paul selv søger at udjævne meningsforskelle — til kirkens vel.

Venlig hilsen!

Ragnhild Binding,
Amagerbrogade 49, S.

I FÅ ORD

Gennem det østberlinske forlag »Union-Verlag« har man med et smukt redigeret billedhæfte »Genopbyggelsen af kirkerne i Østtyskland« forsøgt at give indtryk af, at der hersker religionsfrihed i landet.

▪

De katolske arbejdere i bispedømmet Speyer har påtaget sig at samle 200.000 DM til en håndværkerskole i Bombay.

(Fortsat fra side 3)

for eksempel om den forfærdelige uretfærdighed, der endnu hersker mange steder i verden.

Debatten om skema 13 sluttede med, at formanden for den forberedende kommission, mgr. Guano, lovede at tage koncilets kritik til efterretning. Der foreligger nu et langt og omstændeligt arbejde med en omredigering inden den næste samling, hvis dato endnu ikke er fastsat.

Ordensfolkenes stilling

Onsdag. – Efter mandagens og tirsdagens afsluttende debat om skema 13 gik man i dag over til at behandle ordensfolkenes stilling i Kirken. Under denne debat blev man klar over, i hvor høj grad den ene reform tvinger den anden med sig. Når man først er begyndt på en fornyelse, er det ikke længere muligt at standse op på halvvejen. Man så det med skemaet om Kirkens mission, der blev tilbagevist trods pavens anbefaling. Hvad specielt dagens emne angår, må man heller ikke glemme, at koncilet tæller ikke mindre end 1300 ordensfolk blandt sine medlemmer. Disse gav under dagens debat udtryk for deres ønske om en klar forbedring af det forelagte udkast. Mange ønskede endog et helt nyt skema. Pladsen tillader ikke at nævne mere end et beskedent uddrag af de i alt 17 indlæg i dagens debat. Det mest opsigtsvækkende kom fra kardinal Suenens, der bemærkede, at mange ordensdragter mere leder tanken hen på en aldrende end på en ung kirke. (Se forrige nummer – bagsiden.)

Mange biskopper beklagede iøvrigt, at ordenssøstrene ikke selv kom til orde under debatten. Når lægfolk kan tale på koncilet, forstår man ikke, at søstre ikke skulle kunne gøre det. I det hele taget var det meget kritiske røster, der kom til orde, ikke mindst fra to af koncilets mest fremtrædende personligheder: Kardinal Suenens og kardinal Döpfner. Det kom derfor ikke som nogen overraskelse, at koncilet ved afstemningen om lørdagen afviste forslaget. Det vil komme til behandling på den næste samling.

Præsteuddannelsen

En mere positiv modtagelse fik skemaet om præsteuddannelsen, der blev forelagt torsdag d. 12. november. Det er et af de bedste udkast, der hidtil er blevet forelagt koncilet. Den første paragraf er yderst vigtig, idet man her overlader til de enkelte bispekonferencer at organisere præsteuddannelsen. Denne decentralisering venter man sig meget af. De enkelte landes særlige forhold vil komme til at præge præsteuddannelsen i fremtiden. Dette har særlig betydning i de ikke-europæiske lande. Blandt de vigtigste indlæg var en tale af ærkebiskoppen af Milano, mgr. Colombo, der krævede mere frihed på præsteseminarerne.

Kirkens udvendige pragt

Fredag den 13. november vil blive stående som en mærkedag i den nyere kirkehistorie. Der var intet plenarmøde denne dag, men pave Paul VI overværede en messe fejret af Maximos IV efter byzantinsk ritus. Det var under denne messe, at paven overraskede koncilet og den hele verden ved at lægge pavekronen på alteret som en gav til de fattige. Denne profetiske handling, der har betydet mere for Kirken end mangfoldige prædikener, har givet genlyd i verdensoffentligheden. Det er en direkte optakt til pavens rejse til Bombay, der ifølge pavens egne ord vil komme til at stå i fattigdommens tegn. Når paven den 2. december kl. 5 om morgenen forlader Rom med det ordinære rutefly til Bombay er det for som hele

SKUMGUMMI HYNDER

AARHUS SKUM-GUMMI

Vor specialfabrik fremstiller hynder og sæder til bænke, stole og knæskamler udfærdiget i nøjagtige individuelle mål — eller efter Deres ønske.
Benyt Dem af vor gratis faglige vejledning. Vi kommer — uden forbindende — over hele landet og måler op og giver tilbud eller fremsender prøvehynde. De skal blot skrive eller ringe til

SPECIALFABRIK
Vestergade 45, Århus C.
TLF. (061) 2 12 60

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

AMAGERBANKEN
AKTIESELSKAB
Banken der dækker hele Amager

H. S. Friis
Malermester
Møllemarken 40, Bagsværd
Tlf. 98 38 35

Virklund Gymnastik- og Skolemontering A/S
Telefon Silkeborg 2900
Montering af gymnastiksale og alt i løse redskaber
Tilbud uden forbindende

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

Kaffefirmaet
Børge Kruse
Frederiksborggade 27
Tlf. CE 7609 A
Kaffe - The - Cacao

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/s
☆
Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093
Minerva 6999

Sparekassen for Lyngby og Omegn

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Bliv abonnent
Det betaler sig
for Dem

Kirkens repræsentant at vise sandheden i Johannes XXIII's ord: Kirken er alles kirke, men først og fremmest de fattiges. Mange biskopper har på koncilet direkte opfordret til en opgivelse af bispedragtens ydre pragt, således den tyske kardinal Frings så sent som den 5. november. Mange lægfolk har fulgt pavens eksempel og givet smykker og klæder, som de mente var luksus. I Kirken vil der blive tale om et »før Bombay« og et »efter Bombay«. Paven glemmer ikke sit navn.

NYE FILM

Bitter Frugt

Det er så langt fra alle noveller eller romaner, der egner sig til filmisk gengivelse. »The Pumpkin Eater« af Penelope Mortimer havde nok været bedre tjent med ikke at blive filmatiseret. Resultatet er i hvert fald blevet et overvældende sammensurium af problemer, der ved nærmere eftertanke slet ikke synes at eksistere, men blot påstås at eksistere.

Selvom Jo (Anne Bancroft) har lært at krænge mundvigene lige så livstræt som Jeanne Moreau og iøvrigt spiller overordentlig dygtigt, lykkes det hende ikke at engagere os i sit »problem«. Når hverken hendes mand eller psykologen, hun omsider henvises til, kan trænge ind til sagens evt. kærne, hvordan skulle vi andre så kunne?

I temmelig forvirrende flash-back-teknik får vi hendes livshistorie resumeret og erfarer, at hun pludselig brød ud af sit andet ægteskab for at gifte sig med forfatteren Jake Armitage, der beredvilligt overtager hendes 6 børn og hurtigt forøger familien med et syvende. Alt er dog lutter idyl, indtil »slangen i paradiset« dukker op i skikkelse af en ung kvinde, som Jake indbyder til at bo i deres overbefolkede hus, »fordi hun ikke har andre steder at være«. Det virker så lidet sandsynligt og skørt, at man helt opgiver at spille interesseret i de »problemer«, der nu opstår som følge heraf, og som den skarpsindige læser sikkert kan gætte sig til. Jo bliver jaloux og udvikler sig neurotisk, bliver en apatisk skygge af sit før så frodige Jeg.

Da hun venter sit ottende barn på et tidspunkt, da »de netop skulle til at have det godt og leve deres eget liv« takket være den efterhånden stigende velstand, de har opnået, overtaler Jake hende til at få barnet fjernet. Meget mod sit eget ønske, men i håb om at vinde Jakes kærlighed tilbage, indvilger hun. Filmens eneste kunstneriske og troværdige og

derfor også gribende scene er Jo's hysteriske »glæde« på grådens rand over »friheden« i forbindelse med sterilisationen. Til trods for den gru, der rummes i disse billeder, er det tvivlsomt, om folk fornemmer andet ved dette legaliserede mord end lidt forargelse over, at hun dog også kunne være så letsindig og tåbelig at blive gravid igen.

Ind imellem krydres filmen med pikanterier i form af en uhyggelig neger fra Jehovas Vidner — man spørger sig selv, om det er billig gysereffekt eller dårligt carmoufleret racediskrimination? Og efter en begravelse kommer Jo's ældste datter en passant med den dybsindige udtalelse, at »måske eksisterer Gud . . .«, hvorefter hun læser et par linier højt af selveste Thomas Aquin. Jo, der er skam nok at tage stilling til!

Nok en gang må man sande, at i begrænsningen viser mesteren sig. Og omvendt. *ebm.*

Originaltitel: The Pumpkin Eater. Instruktør: James Woolf & Jack Clayton. Forbudt for børn.

INSTITUT ST. JOSEPHS KOR

holder koncert i Jesu Hjerte Kirke den 15. december kl. 19.30 til fordel for Caritas Danmark. Nærmere i et af de kommende numre.

I FÅ ORD

I det spanske tv har ærkebiskoppen af Sevilla, kardinal Bueno y Monreal, klart bekendt sig til religionsfriheden.

UNG HUSHOLDNINGS-LÆRERINDE

katolik, søger lyst møbleret værelse m. bad, centralvarme, evt. køkkenadgang på Østerbro eller Hellerup, nær S-tog, medio januar 1965. Billet mrk. N. 27 til bladets annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V.

Støt vore annoncører

GRATIS TEKNISK VEJLEDNING VED VALG AF

ALLE MÆRKER OLIEFYR

DANMARKS FORDELAGTIGSTE FINANSIERING

K K K K

ISLANDS BRYGGE 22, S — TELF. ASTA 6300

JULEKRYBBER

i smukke, antikke farver fra kr. 16,50 for 12 figurer.

Sæt med 21 figurer, 12 cm, kr. 140,00, meget skønt udført (kan købes af flere gange).

Stalde i forskellige udførelser. Bestillinger modtages gerne fra hele landet.

Katolsk Boghandel

Stenosgade 3, Københavns V.
Tlf. Vester 3930

KATOLSK LÆGEFAMILIE

i Københavns omegn søger 1. jan. evt. før flink ung pige med interesse for småbørn — gerne fra provinsen. God løn, fast arbejdstid, henvendelse

E. Jensen
Aldershvilevej 59, Bagsværd

I/S Søndermarks Møbelfabrik

v/ Chr. Søndermark
& Mogens Jørgensen
Tarm. Tlf. (07 24) 168 - 188

Fremstilling af:
Skolemøbler
Skolekøkkeninventar
Fysikinventar
Efter ønske tilsender vi Dem gerne brochure og prisliste

Igen i 1965 arrangerer vi for katolikker en

PÅSKEREJSE

med fly til

DET HELLIGE LAND

Scanair DC-7C fra SAS

Rejseleder: Viceprovincial for dominikanerordenen i Norden, pater P. Grégoire O.P., Ordrup

Da man på grund af de israelske og skandinaviske luftfartsmyndigheders forbud ikke kan flyve med charterfly til Israel går rejsen i 1965 til

Ægypten: *Cairo* (Nationalmuseet, Salah el-Din citadellet, Alabastmoskeen, Khan al-Khalil bazarerne m.m.), *Pyramiderne* og *Sfinxen.*

Jordan: *Jerusalem* (Via Dolorosa, Den hellige Gravs Kirke, Tempelpladsen, El Aqsamoskeen, Klippemoskeen, Grædemuren, Palæstinske Museum, Oliebjerget, Pater Nosterkirken, Getsemane Have m.m.), *Nablus* (Jakobs Brønd, Samaritanske Synagoge m.m.), *Sebaste, Betlehem* (Fødselskirken, Rakels Grav, Hyrdernes Mark m.m.), *Jordanfloden, Jeriko, Tell es Sultan, Døde Hav, Khirbet Qumran* m.m.
Langfredag deltagelse i processionen ad Via Dolorosa.

Syrien: *Damaskus* (Lige Gade, Ananias' Hus, Ommayad moskeen m.m.)

Libanon: *Baalbek, Beirut.*

Athen: Rundtur i byen, besøg på Akropolis og frokost i Piræus.

5. april til 20. april — kr. 2.675,-

I PRISEN ER INKLUDERET: Flytransport Kastrup-Cairo-Jerusalem og Beirut-Athen-Kastrup. Ophold på 1. kl. hoteller med helpension. Alle udflugter og rundture, visum, alle lufthavnsafgifter (også i Kastrup), syge- og hjemtransportforsikring samt alle entréafgifter. Ikke inkluderet er: Drikkevarer til måltiderne.

Forlang program hos

ABSALON

NORDISK KRISTEN REJSETJENESTE

Vandkunsten 4, København K. - Telefon: Byen 9108

Eneste danske specialbureau for flyverejser til Bibelens lande.

SIDSTE FRA KONCILET:

Nogen bitterhed at spore

I lørdags sluttede 3. koncilsamling med at paven højtideligt forkyndte de tre dekreter »Om kirken«, »Om økumenikken« og »Om de østlige kirker«. I sin slutningstale tillagde Paul VI forøvrigt Jomfru Maria titlen »Kirkens Moder«.

De tre nævnte dekreter er som der står, godkendt, vedtaget og udsendt af paven »sammen med koncilfædrene«. Det er den samme formel, som allerede ved afslutningen af 2. koncilsamling blev benyttet ved forkyndelsen af liturgikonstitutionen og dekretet om meddelelsesmidlerne. Lige siden middelalderen, bortset fra koncilerne i Konstanz og Basel, har sådanne proklamationer ellers tilkommet paven alene. Kollegialitetsprincippet er blevet indført på det andet Vatikankoncil som en tilbagevenden til de tilstande, der rådede i den kristne kirke i det første årtusind.

Festlighederne i forbindelse med koncilsamlingens afslutning var iøvrigt præget af en vis bitterhed, fordi erklæringen om religionsfriheden i modstrid med over tusind koncilfædres ønske ikke var kommet til afstemning dagen før — til trods for, at der på foranledning af de amerikanske biskopper var blevet rettet et bønskrift til paven, hvori man anmodede om afstemningens gennemførelse. Erklæringen vil dog blive taget op til behandling som det første, når koncilets fjerde samling åbner. Koncilfædrene var ligeledes mærkbart utilfredse med pavens personlige tilføjelser til skemaet om økumenikken, som dog trods alt blev vedtaget med 2045 ja-stemmer, 44 nej-stemmer og 11 ugyldige.

Kirkeskemaet opnåede ved den endelige afstemning så godt som enstemmig tilslutning fra koncilfædrene, idet kun fem stemte nej. Det var dog påfaldende, at størstedelen af biskopperne undlod at give deres bifald til kende, da skemaet blev proklameret, skønt de netop havde set frem til vedtagelsen af dette skema som indledningen til en ny æra i den katolske kirkes historie.

Udkastet til ændringer i Kirkens lovgivning om ægteskabet er sammen med koncilfædrenes forslag blevet overgivet til paven. Da paven selv er indforstået med det nødvendige i en hurtig stillingtagen i dette spørgsmål, kan man se frem til en hurtig afgørelse. Udkastet er i den nu foreliggende formulering mere positivt, end man på forhånd havde ventet, men endnu mangler man den endelige godkendelse fra koncilet. Det hedder i udkastet bl.a., at man bør afskaffe den exkommunikation, der i følge den nuværende kirkeret rammer dem, der lader deres ægtevielse foretage af en ikke-katolsk præst. Et andet sted hedder det: »Blandede ægteskaber skal indgås efter den kanoniske lovs forskrifter. Man bør dog give de stedlige biskopper fuldmagt til at dispensere fra disse forskrifter i tilfælde, hvor deres overholdelse medfører store vanskeligheder, for ikke at unddrage de ægteskaber gyldighed, som er blevet indgået offentligt ved at to kristne mennesker har givet hinanden deres ja-ord. Der fremsættes desuden ønske om, at der i overensstemmelse med dekretet om religionsfriheden og dekretet om økumenikken for fremtiden skal gælde andre regler for en katoliks indgåelse af ægteskab med en døbt ikke-katolik end for en katoliks ægteskab med en udøbt.

I sin slutningstale lod paven forstå, at den fjerde koncilsamling bliver den sidste. Han meddelte dog ikke, hvornår den skulle finde sted, da dette endnu ikke er afgjort. Koncilets generalsekretær, Felici, har ønsket, at den skulle finde sted i juni næste år, hvorimod kommissionen for skemaet »Om kirken og den moderne verden«, som endnu behøver et år for at afslutte sit arbejde, ønsker at den afsluttende samling skal udsættes til 1966.

Hovedpunkterne i pavens tale var biskoppernes kollegialitet og erklæringen om Maria som Kirkens moder. Næsten halvdelen af talen handlede om dette sidste emne. Om koncilforhandlingerne sagde paven, at det havde været en vanskelig samling. Det vigtigste punkt havde været læren om biskoppernes kollegialitet. Paven havde været tilfreds med den måde, hvorpå dette arbejde var blevet udført. Paul VI gik derefter over til at tale om reformen af kurien. Også disse reformer ville blive indgående behandlet på koncilet, idet biskoppernes erfaring her kunne være af stor nytte, »eftersom kurien omfatter biskopper fra de forskellige lande i sit myndighedsområde.« Denne mangfoldighed i studier og diskussioner ville dog muligvis medføre visse praktiske vanskeligheder, eftersom det er mere kompliceret at arbejde i fællesskab end hver for sig.

Efter en fælles gudstjeneste i overværelse af paven i kirken Santa Maria Maggiore har koncilfædrene nu begivet sig til deres bispedømmer.

I FÅ ORD

Kirkernes Verdensråds observatør på koncilet, dr. Lahas Vischer, har udtalt, at den tredje koncilsamling har gjort store fremskridt på vejen til et samarbejde mellem kirkerne.

▪

Vatikanets postkontor udsender en ny serie frimærker i anledning af pavens rejse til Bombay.

▪

Det nordspanske blad »El Pensamiento Novarro«, som står Don Carlos Hugos carlist-bevægelse nær, har ytret sig mod den påtænkte protestantstatut og mod religionsfriheden.

Ugens tv og radio (29. nov. - 5. dec.)

SØNDAG	20.00	tv	Pernilles korte frøkenstand. Komedie af Holberg.
	20.25	P1	Eugen Onegin. Opera af Peter Tjaikovskij.
MANDAG	20.20	tv	Vore børns skole. 3. Studiekreds.
	21.50	tv	Malere i Polen. Reportage.
TIRSDAG	19.45	P1	Det nye Polen. 5. Filosoffernes hule. Radiospil.
	21.10	tv	Spejlet. Magasin om litteratur og kunst.
ONSDAG	17.45	tv	Intervision fra Prag: Europapokalen i fodbold.
	22.15	P1	Mosaik. Litteraturmagasin.
TORSDAG	19.20	P3	Den danske præst i London.
	21.05	tv	BBC-serie om 1. verdenskrig. 3.
FREDAG	19.30	P2	Kirkegangen steget med 6400 pct. Foredrag.
	21.05	tv	Ekko. Indenrigsmagasin.
LØRDAG	17.15	tv	Ny lørdagsserie for teenagere.
	20.00	P2	Ingmar Bergmans gudskompleks. Foredrag.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad 49

4. DECEMBER 1964
112. ÅRGANG

Et af højdepunkterne i det kommende Ansgarsår bliver det store kirkestævne i Hamborg, ved hvilket katolikker fra Nordeuropa skal mødes. For nylig udsendte de katolske biskopper i Nordtyskland og Skandinavien et fælles hyrdebrev. Dette bringes inde i bladet. Billedet nedenfor er taget i Ansgars gamle bispestad, der skal danne ramme om stævnet, som kommer til at stå i økumenikkens tegn. Programmet for Hamborg-dagene findes på side 15.

Amnesti for samvittighed

Den frugtbare og begivenhedsrige koncilsamling

Hvad skal vi læse i julen?

Kirkestævnet i Hamborg

Den sidste uge

Katolsk Ugeblad nåede i sidste nummer at berette om den tredje samlings afslutning lørdag den 21. november (se forrige nummers bagside). Derimod mangler vi at gøre rede for den sidste konciluges travle arbejde i øvrigt. Det er ikke for meget sagt, at koncilet i disse sidste dage har stået på gloende pæle. Det gælder ikke blot det dramatiske islæt, der kom til at præge koncilets afslutning, men også selve arbejdsrytmen, der blev forceret frem på grund af det forestående Bombay-møde. Mens paven nu flyver til Bombay, kan det måske være på sin plads at se tilbage på, hvad man nåede at gøre færdigt forinden. De dramatiske episoder skulle nødig stille koncilets virkelige arbejde i skyggen.

Præsteuddannelsen

Mandag. — Koncilfædrene hilste med bifald generalsekretær Felicis meddelelse om, at der ikke ville blive holdt plenarforsamling om eftermiddagen. Til gengæld ville møderne først slutte kl. 13 hele den sidste uge. Ellers plejer de at være forbi ved tolvtiden. Generalsekretæren rettede samtidig en tak til Vatikanets trykkeri, der har måttet arbejde i døgndrift for at få dokumenterne klar til afstemningerne. Derefter fortsattes den i forrige uge indledte debat om præsteuddannelsen. Netop dette emne er af stor betydning for koncilets fremtidige praktiske resultater »i marken«. Det forelagte udkast har fået en god modtagelse. Dog udtrykte flere af dagens 12 talere interessante ønsker, der efter deres mening ikke var tilstrækkeligt imødekommet i det forelagte udkast. Således ønskede en biskop »efteruddannelse« af præster, der har afsluttet deres egentlige uddannelse. Det var en afrikansk biskop, mgr. Komba, der i 40 biskoppers navn slog til lyd for dette. Han ønskede også, at alle præstestuderende skulle have civile akademiske grader, så at de kunne stå friere i samarbejdet med de civile myndigheder og især have lettere ved at finde andet arbejde, hvis de under studierne besluttede sig til at opgive præstekaldet. Præstekaldets frihed bør beskyttes på enhver tænkelig måde, sagde han.

Ærkebiskop Hurley, Durban i Sydafrika, slog til lyd for en bedre eksegetisk uddannelse af præsterne. Bibelen må stå i centrum af præsteuddannelsen, sagde han. De unge præstestuderende skulle også have praktisk uddannelse i præstegerningen. De burde lære selvkontrol, god brug af deres frihed og opøves i at tage selvstændigt initiativ.

Den franske biskop Schmitt fra Metz stillede spørgsmålet, om præsteuddannelsen bør foregå i lukkede klosterlignende seminarier, eller om den burde foregå i præstegårde, der ligner dem, man senere ville komme til at arbejde i. Biskoppen opfordrede alle overordnede i præsteseminarierne til at tage elevernes vanskeligheder og tvivl alvorligt. Man burde koncentrere opmærksomheden mere om de præstestuderendes gode sider end om deres eventuelle dårlige.

Et interessant forslag kom fra en spansk biskop, mgr. Benavent fra Malaga, der ønskede to års praktisk sognearbejde for alle præstestuderende inden deres ordination. Han foreslog også andre former for pastoralt og socialt arbejde i en sådan prøvetid og slog til lyd for arbejde på fabrikker og i miner i sommerferien. De unge præstestuderende burde specielt kende Kirkens sociale lære og de unges verden.

Præsternes cølibat

Tirsdag. — Selv om debatten om præsternes uddannelse var blevet afsluttet dagen før, fik to biskopper lov til at komme med indlæg om emnet på tirsdagens møde. Dette kan ifølge reglementet ske, når man taler i mindst 70 biskoppers navn. Dette var tilfældet med den mexikanske biskop Mendes Arceo, der gik ind på et emne, der længe har været undgået i koncildebatten, nemlig spørgsmålet om præsternes cølibat. Biskoppen sagde: På grund af det tabu, der har hersket omkring dette spørgsmål, har vi fået en haltende og alt for tøvende behandling af det i skemaet. Man savner en energisk og sammenfattende fremstilling af problemet. Vi må se at komme ud over en rent juridisk måde at stille det op på og vise cølibatets apostoliske dimension, sådan som den hellige Paulus gør det. Cølibatet er ikke i sig selv evigt, — det er et evangelisk råd, der bør modtages i frihed og eventuelt opgives i frihed, selv om den ugifte stand kan bekræftes ved et løfte. Lad os sige det klart, at den jomfruelige stand er en gave fra Gud, og som sådan bør den tilstræbes for Guds

KONCILKALENDER

123.	MANDAG	16.	Koncilet drøfter præsteuddannelsen. Spansk biskop foreslår to års prøvetid med praktisk arbejde før præstevielsen. En afrikansk biskop ønsker »efteruddannelse« for præsterne.
124.	TIRSDAG	17.	Biskoppernes kollegialitet vedtaget under afstemning om kirkeskemaets kapitel 3. Der var 2099 ja og 46 nej. Debatten om præsteuddannelsen fortsætter bl.a. med indlæg om cølibatet. Påbegyndelse af skemaet om den kristne opdragelse.
125.	ONSDAG	18.	De fleste katolske børn går i offentlige skoler, fastslår koncilet. Derfor må disse børn ikke overses til fordel for dem, der går i katolske skoler, siger sydamerikansk biskop, der også gør opmærksom på presse, tv og radios rolle i opdragelsen.
126.	TORSDAG	19.	Koncilets måske hidtil mest dramatiske plenarmøde i anledning af udskydelsen af trosfrihedsdokumentet til næste samling. De amerikanske biskopper protesterer hos paven.
127.	FREDAG	20.	Paven meddeler, at han ikke kan gribe ind i koncilets dagsorden, og at dokumentet om trosfriheden vil blive behandlet på næste samling. Mgr. De Smet aflægger rapport om dokumentet. Koncilet vedtager udtalelse om jødernes stilling. 185 nej-stemmer. Koncilet opfordrer paven til hurtig ændring af reglerne for blandede ægteskaber.
	LØRDAG	21.	Under dagens offentlige møde afsluttes tredje samling med endelig godkendelse og offentliggørelse af følgende: Konstitutionen om Kirken som Guds Folk. 5 nej-stemmer. Dekretet om de katolske østkirker. 39 nej-stemmer. Dekretet om de økumeniske forhold. 11 nej-stemmer.

skyld. Biskoppen burde med pavens bekræftelse kunne dispensere fra cølibatsløftet og føre sådanne præster tilbage til lægstanden. Hvis man gik denne vej ville cølibatet ikke længere skille østens og vestens kirke. Denne praksis ville ikke skade cølibatet, men tværtimod styrke det, give fred til mange hjerter og give flere præstekald.

Ærkebiskoppen af Toulouse, Garrone, talte også i over 70 biskoppers navn. Han slog til lyd for en reform af kurien — specielt hvad angår kongregationen, der beskæftiger sig med præsteuddannelsen. Det er meget heldigt, at skemaet giver de enkelte bispekonferencer mere selvstyre i disse sager. Men dette medfører som en konsekvens, at de tilsvarende kuriekontorer reorganiseres. Det er strukturforandringer, der må til, sluttede ærkebiskoppen.

Flest katolske børn i offentlige skoler

Koncilet gik efter behandlingen af præsteuddannelsen over til at diskutere skemaet om de katolske skoler eller, som det nu hedder, skemaet om den kristne opdragelse. Forandringen i titlen er vigtig. Man antyder hermed, at skemaet ikke blot vil behandle spørgsmålet om børnenes opdragelse inden for den konfessionelle skoles snævre rammer, men vil se den som en opgave for forældre og lærere overalt — altså også i de offentlige skoler, hvor for øvrigt de fleste katolske børn går. Det står dog i skemaet, at forældrene har pligt til at sende børnene i katolsk skole i det omfang, det måtte være muligt. Kardinal Spellman, New York, indledte debatten med at fremhæve Kirkens vanskeligheder ved selv at fremsætte ønske om økonomisk støtte til de katolske skoler. Det måtte forældrene selv gøre, sagde han. Mgr. Elchinger, Strasbourg, mente, at skemaet burde laves om. Det er blevet redigeret på et tidspunkt, hvor man ikke kunne tage hensyn hverken til skema 13, eller til de andre skemaer om lægfolket, om de økumeniske forhold eller om trosfriheden. Lad os understrege, at ingen ejer barnet fuldt ud — hverken staten eller Kirken — ja, ikke en gang forældrene. Evangeliet er imod enhver form for totalitarisme. Hvis den kristne opdragelse ikke reformeres grundigt, vil koncilet ikke kunne bære sine frugter, sluttede biskoppen.

Tirsdagens store begivenhed var vedtagelsen af biskoppernes kollegialitet, som den er udtrykt i kirkeskemaets kapitel 3, der blev vedtaget med 2099 ja og kun 46 nej. Pladsen tillader ikke at gå ind på de tekniske præcisioner, som paven har ladet udarbejde som en slags følgeskrivelse til kirkeskemaet.

Den eukaristiske kongres er nu i fuld gang i de store ikke-kristne religioners land, Indien.

Onsdag. — Debatten om den kristne opdragelse afsluttedes i dag med et meget kritisk indlæg af en sydamerikansk biskop, mgr. Henriques fra Venezuela, der udtalte: Dette skema er alt for konservativt, alt for præget af kanonisk lov. Frem for alt: Det siger intet alvorligt om den nødvendige modernisering af de katolske skoler. Man lader i alt for høj grad den kristne opdragelse afhænge af disse katolske skoler. Det er en alvorlig fejl trods ophavsmændenes gode hensigter. Men vejen til helvede er brolagt med gode forsætter. Lad os se tingene i øjnene: De fleste katolske børn i verden befinder sig uden for de katolske skoler. Det er en kendsgerning, vi må tage til efterretning. Det er Kirkens pligt at opdrage alle døbte uden forskel — altså ikke blot børnene i de katolske skoler. Disse skoler er ikke noget mål i sig selv, men et middel. Hvis de ikke opfylder deres hverv, eller hvis de ikke opfylder det ordentligt, bør vi reformere skolerne. Biskoppen, der talte i 112 biskoppers navn, sluttede: Lad os ikke glemme, at antallet af unge katolikker, der går i ikke-katolsk skole vil vokse. Det er tidens lov. Det er også en kendsgerning, at Kirken ofte ikke gør tilstrækkeligt for disse elever. I stedet betragter vi de offentlige skoler som rivaler. Lad os opfordre de unge til at vælge et kald som lærere og lærerinder i de offentlige skoler. Lad os heller ikke glemme de moderne meddelelsesmidler, presse, radio og tv's betydning for den kristne opdragelse, sluttede biskoppen.

ØKUMENIK I LYNGBY

Endnu inden koncilets dekret om det økumeniske arbejde var blevet endeligt vedtaget og forkyndt lørdag den 21. november havde den katolske Sankt Knud Lavards menighed i Lyngby taget initiativet til et offentligt møde mellem repræsentanter for folkekirken, baptistkirken og den katolske kirke. Det skete torsdag den 19. november. Pastor Bjørn Højbo, pastor Lund Pallesen, folkekirken, og pastor Wümpelmann, baptistkirken, talte for en fyldt gymnastiksal på den katolske skole i Lyngby. Pastor Højbo trak de historiske linjer op for bruddet mellem den østlige og den vestlige kirke i 1054. Pastor Lund Pallesen behandlede problemerne omkring vore særtraditioner. Vi kan ikke løse enhedsproblemet uden at regne med disse traditioner. Pastor Wümpelmann betegnede det økumeniske som en kædereaktion. Som praktisk økumenisk opgave nævnede han fælles arbejde med Bibelen og nævnede den nye amerikanske bibeloversættelse foretaget af jøder, protestanter og katolikker i fællesskab.

Ved den efterfølgende diskussion blev også nævnt muligheden for et samarbejde mellem katolikker og protestanter på det liturgiske område, for eksempel fornyelse af gudstjenestesproget. Hr. Hutters, der som medlem af sognets arbejdsudvalg havde indbudt til mødet sluttede med at opkaste ideen, at protestantiske og katolske familiegrupper burde mødes regelmæssigt. Pastor King sluttede mødet med en ægte skotsk vittighed og en tak for det store fremmøde.

KATOLSK UGEBLAD

Den frugtbare og begivenhedsrige samling

En række kommentatorer har hævdet, at det ved den højtidelighed, der dannede afslutningen på 3. koncilsamling, var så som så med feststemningen.

De nys omtalte iagttagere hæfter sig ved nogle punkter, der kan have været medvirkende årsager til den formodede mismodighed. Man mener, at det skal være kommet noget bag på koncilet, at paven helligede emnet Maria som Kirkens Moder en så stor del af sin tale, som tilfældet var. Mere opmærksomhed vier man dog uoverensstemmelserne med hensyn til dokumentet om religionsfriheden, som vide kredse gerne havde set bragt frem til afstemning inden hjemsendelsen i år. En appel til paven bragte imidlertid ikke noget resultat. Endelig mener man at vide, at der hos en betragtelig del af koncilfædrene har været nogen bekymring over en passus i en note, som Paul VI skal have ønsket forfattet – en note, der uddyber kirkemødets nøgleproblem: biskoppernes kollegialitet. I noten, der var godkendt af koncilets teologiske kommission, hed det ifølge sædvanligvis velunderrettede kilder, at man ville tage stilling til det omstridte spørgsmål om bispeembedet, der udøves uden forbindelse med paven. Denne passus ansås for at stå i nogen disharmoni med det økumeniske skema, som til en vis grad går ind for nadverfællesskab med den ortodokse kirke.

Den kommende tid vil uden tvivl bringe en uddybelse af ovenstående problemer. Det afgørende i øjeblikket er, at noten sikrede kirkeskemaet et alt overvejende flertal, til trods for at det hele tiden fra de mere traditionsbundne var blevet mødt med stærk modstand, fordi man mente, det stod i modstrid med dogmet om pavens ufejlbarhed. Hensigten med noten var bl.a. at slå fast, at paven i kollegiet beholder sin uindskrænkede myndighed som Kristi stedfortræder.

Ved nærmere eftertanke kan det se ud, som om Paul VI har handlet på samme måde, som pave Johannes gjorde det i sin tid, da han valgte ret traditionsbundne prælater ind i koncilets kommissioner, efter at kirkemødet næsten havde sat den traditionsbundne fløj ud af spillet. Begge paver har været sig deres ansvar bevidst, hvor det drejer sig om at lede ikke bare fløje, men hele Kirken aktivt ind i reformarbejdet.

Den epokegørende konstitution om Kirken er i hus, hvilket betyder, at koncilet har løst en væsentlig del af sin opgave. Udadtil er det af meget stor betydning, at der er vedtaget en positiv erklæring om jøderne. Og så sker der vist ikke noget forkert ved, at erklæringen om religionsfriheden får lov til at modnes. Tredje samling har i forvejen været frugtbar og begivenhedsrig nok.

Redaktion: Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055 fra kl. 10-14. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K:. tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

NYE BØGER

Franz Werfel: Sangen om Bernadette.
Steen Hasselbalchs Forlag.
400 sider, kr. 10,75.

Franz Werfels »Sangen om Bernadette« er udkommet som billigbog, og nu har en ny generation mulighed for at få læst denne roman, der rager op selv i en tidsalder, der har været rig på skønlitteratur af religiøs betydning. »Sangen om Bernadette« indeholder uden tvivl kvalitet, der vil få bogen til at overleve som klassiker.

En ny generation, sagde vi. Ja, for der er jo gået næsten fem og tyve år siden den jødisk-østrigske humanist, digteren Franz Werfel, med Gestapo i hælene måtte flygte ned gennem Frankrig. Det var en tid fuld af angst, skriver han. I Pau hørte han og hans kone, at *Lourdes* var det eneste sted, hvor man endnu kunne være så heldig at finde husly. De vovede da at banke på byens porte og fandt virkelig herberge. Men hver morgen, de vågnede, var det dog med tanken om, at de, før dagen var til ende, *kunne* være fanger og dømt til døden. For en paragraf i våbenstilstandsbetingelserne krævede, at Frankrig overgav visse civilpersoner til nazisterne. »Hvem kunne vel disse civilpersoner være andre end dem, der siden dens spæde begyndelse, havde bekæmpet pesten, der truede Europa,« skriver Franz Werfel.

I Lourdes lærte Franz Werfel Bernadette Soubirous' forunderlige historie at kende. I sin trykkede sindsstemning aflagde han da det løfte, at dersom han en dag skulle nå Amerikas frelsende kyst, ville han sætte alt andet til side for at synge sangen om Bernadette. Han ville, som han selv sagde »driste sig til« at gøre det, selv om han ikke var katolik, men jøde. Det, der gør »Sangen om Bernadette« så værdifuld, er måske netop det, at Werfel kan referere begivenhederne objektivt – uden at være bundet af nogen folkefrom tradition. Han kan som ikke-katolik se begivenhederne i et nyt lys.

»Sangen om Bernadette« er en beretning om kærlighed, og romanen bekræfter med mange kloge og dybsindige foredrag og samtaler om begreber som eros, caritas og agape i erindringen, at det dog er i skønlitteraturen, man når

Fra filmatiseringen af Werfels roman: Statsadvokaten prøver at få Bernadette til at indrømme, at hendes »dame« er opdigt. (Vincent Price og Jennifer Jones).

»Sangen om Bernadette« i ny udgave

længst i forståelsen og beskrivelsen af følelser og handlinger af denne art – når man vel at mærke vil tale til andet end en begrænset inderkreds.

Den fjortenårige Bernadette ser på Lourdes' losseplads en smuk dame. Hun vil gerne have synet for sig selv, men opfyldt som hun er af mødet, kan hun ikke tie stille. Det bliver samtaleemne. Fromme sjæle vil gerne være med og følger hende til grotten ved Massabielle. Andre anser hende for en lille forfængelig nar, der vil vække opsigt. Embedsmændene i Lourdes skumler, for de er bange for, at deres by skal blive til grin for hele Frankrig. Den slags tøjeri hører jo ikke hjemme i midten af det nittende århundrede. Kirken er lige så modvillig, for heller ikke den ønsker at lide prestigetab. Men damen udfordrer dem alle: jævne spottere, embedsmændene, sognepræsten, den kejserlige regering – selve kejseren. Sognepræsten ønsker, at damen skal få en rose til at blomstre endnu inden foråret har sat ind. Damen svarer skælmsk med at lade en kilde udspringe fra jordens dyb.

Det er Bernadette, Werfel tror på. Bernadette og hendes store kærlighed til den smukke dame. Ud fra øjenvidners beretninger tegner han et enestående portræt af den søde unge pige, der var alt andet end boglærd, men dog var i stand til at sætte selv de lærdeste til vægs og at forsvare sin kærlighed med næb og klør. Hendes fromhed var uden eksaltation. Hun havde begge ben på jorden, en evne til at skære igennem og gøre det rigtige, som da hun – da man har grebet den ene af hendes øretæveindbydende små brødre i at slå mønt af affæren, noget myndighederne med begærlighed prøver at udnytte – klarer hele historien ved at stikke fyren et par på skrinet. Myndighederne er skakmat og nærmest til grin, for det er dem, der har arrangeret bestikkelsen. Bernadette er folkets helt. Der er en ting, man måske især ved en fornyet gennemlæsning af bogen slås af: den sikre

Mens vi »juler«, kan vi passende kaste strejflys henover årets boghøst. Vi bringer derfor i dette og næste nummer en række litteraturanmeldelser, der måske kan vejlede læserne under gaveindkøbet. Ikke mindst samler interessen sig om den nye udgave af Werfels bog om Bernadette og om Morris L. Wests »Fiskerens sko«.

karakteristik også af de øvrige mennesker i det store persongalleri, der var impliceret i det frugtbare postyr, som Bernadettes dame forvoldte. Der er den på en gang sikre og usikre moder til Bernadette, der er hendes vege fader. Hvor man dog forstår ham, da han i et svirelag bekender, at det er en forbandelse at høre til den »hellige familie«. Alle, lige fra daglejerne til kejserinde og kejser (Napoleon III) er taget på kornet.

Bogen er på én gang redelig reportage og en dybtbeåndet digters værk. Den er Bernadette et værdigt monument, og kan få skeptikere, der klart forkaster Fatima, til at stoppe op og meditere ved Lourdes.

Bogen blev, kort efter at den udkom, filmet af amerikaneren Henry King, der skabte en loyal gendigtning i billeder. *Jennifer Jones* havde sit livs rolle som en aldeles yndig og helt rigtig Bernadette, og den typiske Hollywood-komponist, Alfred Newman, hævede én gang og aldrig mere filmbyens englekor og angelsaksiske Wagner-klange op i adelstanden. Musikken fik tilskueren til at føle sig nærværende ved grotten i Lourdes og overflødiggjorde ganske den rædselsfulde Hollywood-madonna, som man desværre lod tone frem på lærredet. Det havde været mere i Werfels ånd at lade os nøjes med Bernadettes vidnesbyrd. Hun kunne aldrig selv acceptere nogen billedgengivelse af den dame, der var hendes hele liv.

Hvor gærdet er lavest

»Fiskerens Sko« gjort med håndelag, men lidet overbevisende

Morris L. West: Fiskerens Sko.
Hasselbalchs Forlag.
270 sider, kr. 28,75.

Ved siden af et realistisk digterværk som Franz Werfels »Sangen om Bernadette« er Morris L. West's »Fiskerens Sko« det rene ingenting. Forfatteren havde stor succes med sin underholdende »Djævelens Advokat«, der var lavet med stor dygtighed, et håndelag der var lige ved at skjule den grove forenkling, som trods alt præger denne amerikanske forfatters produktion.

Naturligvis skal man ikke kaste vrag på den enorme viden, han har, hvad angår livet bag de kirkelige kulisser i Italien og den evige stad. Man skal heller ikke foragte hans klare sympati for de reformer, der er ved at præge vor kirke, eller hans ærlige forsøg på at bygge bro mellem kredse, der almindeligvis kaldes »højreorienterede« og dem der er »venstreorienterede«. Men hans personer er og bliver figurer uden kød og blod – brikker i et spil, der skal gå op, så den erfarne læser er i stand til at gætte hele spillet, før han er kommet ret langt ind i bogen.

Den forsoningens ånd, der kom til at kendetegne tiden under den gode pave Johannes' pontifikat, har været inspirationskilde for Morris L. West, hvad angår »Fiskerens Sko«. Forfatteren sætter imidlertid sagen på spidsen. Hans hovedperson er en opdigtet figur, en russer, der når så vidt som til Peters stol. Paven er en tidligere sovjetfange – en mand, der har været undergivet en sovjetembedsmand, der også har drevet det vidt: han er ministerpræsident hjemme i Rusland. Fange og fangevogter er nu begge åndelige ledere, og de har – når det kommer til stykket – betydet en masse for hinanden.

Parallelt med hovedtemaet løber en historie om en journalist der har en sag for ved rotaen. Han er forlovet med en ung pige, der har været gift med en stor kanon inden for det kristelige demokratiske parti i Italien. I denne historie indblandes forskellige politiske instanser, og affæren kan måske nok have en vis relation til de virkelige forhold, men forfatteren lader knuden løse ved at springe over, hvor gærdet er lavest, så heller ikke på dette punkt er bogen alt for spændende.

West har naturligt nok villet udnytte sin tidligere succes, men det er ikke det bedste grundlag for en roman.

Bogen kan nok hygge og opbygge lidt i juletiden, så køb den bare, men tro ikke De får et værk i bogreolen, der kan måle sig med Greene eller Waugh. Langt mindre med Werfel og Mauriac.

H.K.

Han vil ikke det onde, men han gør det!

Sigrid Undset:
Olav Audunsøn og hans børn.
Jespersen og Pios Forlag.
Hft. kr. 42,50, indb. kr. 53.

Sigrid Undset – Olav Audunsøn! Navn og bogtitel, der taler for sig selv. Anmelderen vil derfor hovedsagelig indskrænke sig til at gøre Ugebladets læsere opmærksomme på, at også anden halvdel af storværket om den norske storbondes og bygdehøvdings tragiske liv nu foreligger i nyt oplag: Jespersen og Pio 1963 i Peder Hesselaas' fine oversættelse.

Sigrid Undset hører jo ikke til de nye på parnasset, men til de evigtunge, og foreliggende værks aktualitet er tidløs. At handlingen er henlagt til et middelaldermiljø virker på ingen måde distancerende endsige kunstlet på den moderne læser af 1964. Med gennemført konsekvens på begge planer, det naturlige såvel som det overnaturlige, bevæger handlingen sig omkring og ud fra Olav – og hans uslettede brøde. Uden at ville det, men netop på grund af den bliver han ulykkernes ophav. Skønt han aldrig vil det onde, ender han alligevel altid med at stå med blodige hænder, manden, der følte sig kaldet til at skærme det svage. Usalige er de urene af hjertet.

Men læs selv bogen, hvis De ikke allerede har læst den! Med udgangen af Olavs liv vil De *ikke* blive stillet over for nogen happy-ending, men over for Nåden.

S.H.M.

Hvad ved vi om Islam?

Lille bog med gode oplysninger

Omar moskeen i Jerusalem.

Henny Harald Hansen: Islam. Søndagsuniversitetet, Munksgård 1964. Kr. 8,50.

Verden bliver mindre og mindre. Paven har oprettet et sekretariat for de ikke-kristne religioner. Bevæger vi os øst på, møder vi først og fremmest Islam eller som vi plejer at sige: Muhamedanismen, efter profetens navn.

I denne lille bog har forfatteren såre klart og koncist beskrevet denne religions historie og indhold. Den er naturligvis ret enkelt fremstillet, hvad der ikke kan undre, når det hele skal trænges sammen til 90 sider og et så forskelligartet stof fordeles over 6 foredrag. Kapitlernes titler giver en god oversigt over indholdet. Islam skabes, Islams historie, Islams fem søjler (det religiøse livs rammer og indhold), Islams sekter, Islams kvinder, Islam og Europa, hvori der er en udmærket lille oversigt over, hvad arabisk kultur har betydet for vor europæiske kultur. Endelig er der en litteraturfortegnelse samt en liste over de vigtigste navne og betegnelser. For dem, der ønsker at kigge ind til naboen, er her en udmærket lille håndsrækning. Specielt er kapitlet om Islams kvinder at anbefale. I dette kan man lære, hvor forsigtig man skal være med at bedømme en kulturs forhold.

Det er klart at europæiske kvinder har mere frihed end de orientalske, hvis vi ved frihed forstår friheden til at strejfe rundt og foretage sig, hvad man vil. Hvis vi derimod forstår friheden i betydningen at have magt og indflydelse og kunne bestemme i samfundet, så er det langt fra sikkert, at den europæiske kvinde kommer ind som nr. ét, efter bogens interessante oplysninger at dømme.

Bjørn Højbo

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 6.: 2. søndag i advent (s. 5, violet).

MANDAG den 7.: Ambrosius (s. 775, hvid), biskop og kirkelærer. Ihukommelse af søndagens messe (s. 5). *Faste- og abstinensdag.*

TIRSDAG den 8.: Marias uplettede undfangelse (s. 776, hvid). Ihukommelse af søndagens messe (s. 5).

ONSDAG den 9.: Søndagens messe (s. 5, violet).

TORSDAG den 10.: Søndagens messe (s. 5, violet). Ihukommelse af Melchiades (s. 781), pave.

FREDAG den 11.: Damasus I (s. 781, hvid), pave. Ihukommelse af søndagens messe (s. 5).

LØRDAG den 12.: Søndagens messe (s. 5, violet).

SØNDAG den 13.: 3. søndag i advent (s. 9, violet eller rosa).

LÆSERBREVE

Med beklagelse . . .

Hr. redaktør!

Det er med beklagelse, endskønt uden forundring, man i dagspressen ser omtalt, at Katolsk Arbejder Aktion nu igen har været på spil og sammen med marxistiske medaktører har deltaget i optøjer foran den spanske ambassade. Det meddeles, at man her fandt fornøjelse i at afbrænde en dukke, forestillende Franco.

Ved et pudsigt sammentræf fandt samtidig i Polen en hændelse sted, der var ganske analog med den »forbrydelse«, man protesterede imod. Nogen protest i den anledning kunne imidlertid ikke opfanges, ligesom man heller ikke iagttog nogen afbrænding af en »Gomulka«-dukke.

Forholdet er altså det, at Katolsk Arbejder Aktion ikke lader nogen lejlighed gå fra sig til at angribe, kritisere og nedgøre forholdene i et katolsk land; medens der åbenbart ikke er grænser for, hvad en ateistisk bolschevik-stat kan finde på, uden Katolsk Arbejder Aktion mener sig beføjet til at protestere. — Hvorledes skal en sådan optræden rettelig karakteriseres? — Det tyder i hvert fald på inkonsekvens og en ensidig opfattelse hos ledelsen.

En lignende mangel på sans for proportioner kan konstateres, når man iagttager den dybe tavshed, hvormed Katolsk Arbejder Aktion (og i øvrigt også resten af den danske katolske kirke) omgiver et så fundamentalt vigtigt problem, som den danske stats billigelse af drabene på de ufødte børn, som når op på et antal af 20.000 årligt. Er dette uhyrlige forhold ikke et mere nærliggende objekt for éns aktivitet og et medmenneskeligt problem, som i højeste grad bør kræve éns hele indsats, fremfor formålsløst at løbe rundt på gader og stræder og på naragtig vis afbrænde kludedukker?

Så længe man er lammet af uvirksomhed på dette område og foretrækker tavshed om sådanne utålelige forhold, er en hvilken som helst aktion mod en hvilken som helst foreteelse i udlandet malplaceret og uden den ringeste mening.

Hans P. Maack,
tandlæge,
Østerbrogade 115, 1., Ø.

I denne rubrik optages korte indlæg af almen interesse.

FORAN ANSGARSÅRET

Vi bringer her den fuldstændige tekst af de nordeuropæiske biskoppers hyrdebrev i anledning af det forestående Ansgarsår. Et af jubilæets højdepunkter bliver det nordiske kirkestævne i Hamborg, der vil få et stærkt økumenisk præg.

Kære Kristne! Fra Rom, den evige stad, midt under arbejdet på det andet Vatikankoncil, sender vi nordeuropæiske biskopper Dem denne fælles hilsen.

Det var her fra Rom, at *den hellige Ansgar* for mere end tusind år siden modtog sin sendelse til at forkynde det glade budskab i de vidtstrakte områder, der i vore dage er betroet til vor biskoppelige omsorg.

I nærheden af byen Slesvig begyndte Sankt Ansgar sit missionsarbejde. I Danmark og Sverige sådede han som den første missionær under store vanskeligheder evangeliets sædekorn. I Hamborg og Bremen virkede han som biskop; og da disse to bispedømmer blev slået sammen til ét ærkebispedømme, blev Sankt Ansgar dets første ærkebiskop. Dette ærkebispedømme skulle danne den faste basis for missionsarbejdet i de nordiske lande.

Til næste år på den 3. februar 1965 fejrer vi 1100-årsdagen for den hellige Ansgars død. Katolikkerne i alle de nordiske bispedømmer vil med stor taknemmelighed i deres sogne fejre dette jubilæumsår for Nordens apostel.

Disse festligheder i bispedømmerne og sognene vil hvert sted få sin særegne karakter. Netop derfor mener vi biskopper, der nu vogter Ansgars arv, at vi også sammen bør fejre jubilæet.

Som én stor familie, forenet i den samme tro, mødes vi i Ansgars gamle bispestad Hamborg for der at holde et nordisk kirkestævne i dagene fra den 18. til den 20. juni 1965.

Efter Herrens ord: »Hvor to eller tre er forsamlede om mit navn, der er jeg midt iblandt dem« (Matt. 18,20), bliver stævnets motto *»Kristus er midt iblandt os«*.

Katolikkerne i Hamborg forbereder sig allerede nu på at muliggøre deltagelse i stævnet for trosfæller, der lever i den mere udprægede diaspora i Danmark og Sverige, i Norge, Finland og Island, så de kan være med til denne katolske familiefest.

Der er allerede oprettet fadderskaber mellem sogne på tværs af landegrænserne, og deres antal vil vokse i de kommende måneder.

Fadderskaberne skal danne rammen om broderlig kærlighed og hjælp, og de skulle gerne formidle en vedvarende kontakt i tiden, der kommer.

Det »Nordiske Kirkestævne« er ikke tænkt som en demonstration udadtil, men derimod som et jævnt og ligefremt vidnesbyrd om troen til styrkelse for os alle.

Netop i vor udstrakte diaspora ønsker vi at understrege det, der er fælles, og som knytter alle kristne i vore lande sammen. Derfor vil kirkestævnet få et stærkt økumenisk præg. Kirkestævnet skulle gerne bringe os videre i vore ærlige bestræbelser henimod broderlig kontakt og bedre gensidig forståelse med alle, der sammen med os bærer Kristi navn.

Nu må vi omhyggeligt forberede os til Ansgarjubilæet. Hertil vil vi tage ham selv som forbillede.

I hans liv er der fremfor alt ét, vi lægger mærke til: *Sankt Ansgar forblev tro mod den opgave, han havde påtaget sig*, på trods af al modstand. Mere end én gang så det ud til, at alt havde sluttet sig sammen mod ham og mod hans arbejde; hans første missionsforsøg i Danmark strandede helt, – man jog ham ud af landet. Så vendte han sig til Sverige, men hans skib og alle hans ejendele blev sørøvernes bytte.

Resultatet af hans usigelige ofre og hans vældige møje var nedslående ringe. Hans bispestad Hamborg, støttepunktet for hele missionsarbejdet i Norden, blev lagt i aske af vikingerne. Aldrig oplevede han den glæde, at et folks konge eller leder omvendte sig til den levende Gud. Aldrig kom han til at stå over for store skarer, som var vundet for Kristus og var blevet forberedt til dåben. Han kom aldrig til at grundlægge store sogne eller indvie prægtige kirker.

Sankt Ansgar oplevede både det sande og det smertelige i Herrens ord: »I verden har I trængsel« (Joh. 16,33), men han levede med fuld overbevisning efter ordet hos Paulus: »Ligesom Kristuslidelserne i rigt mål kommer over os, således finder vi i rigt mål trøst ved Kristus. Når vi lider trængsel, sker det jer til trøst og frelse« (2. Kor. 1, 5-6).

Netop derved er han blevet et eksempel for os: altid begynde pånyt igen, – at gå Hans veje, uden afvigelser og uforsagt, trods

»Som en familie . . . mødes vi i Ansgars gamle bispestad Hamborg. . . «(Programmet for kirkestævnet bringes andetsteds i bladet.)

nederlag og skuffelser. Det er en kristen livsholdning, som vi ofte har brug for midt i vor diaspora.

Sankt Ansgar kom til vore lande som en jævn missionær. Han søgte ikke hjælp hos den borgerlige myndighed, han vogtede sig for omvendelser med magt. Hans eget liv skulle stå som et vidnesbyrd om sandheden i hans budskab. Han var streng mod sig selv og mild mod andre. Han stod urokket i sine egne lidelser, med faderlig godhed bøjede han sig over de lidende, han mødte. Vi læser om den ydmyghed, hvormed han søgte at skjule sine bodsøvelser og sine særlige nådegaver. De ekstraordinære tegn, hvormed Gud understøttede hans budskab, og som kom de syge til gode, kunne imidlertid ikke forblive skjulte. Men da en af hans venner gjorde ham opmærksom på, at folk kendte hans evne til at gøre undere, sagde han: »Hvis jeg fortjente det, ville jeg bede Gud om et under: at han ville gøre mig til et godt menneske.«

For Ansgar var kilden til al kraft og styrke hans dybe gudhengivenhed.

For ham som benediktinermunk var gudstjeneste og bøn det givne midtpunkt i hans liv.

Han vidste, at Herren stod ved hans side, Han, som også nu er midt iblandt os, som kirkestævnets motto så trøsterigt forkynder.

Når vi nu fejrer Ansgarjubilæet, ønsker vi af ganske hjerte, at han ligesom påny ville gå igennem vore nordiske lande med det samme budskab om Guds kærlighed, om forløsningen i Kristus og om Kirken, der ønsker at være en moder for alle troende.

Dette budskab er i vore dage betroet til os. På vort Nordiske Kirkestævne vil vi påny forkynde det for de lande, der sammen ærer Sankt Ansgar som deres værnehelgen.

Vi ønsker, at Ansgarfestlighederne må bære rig frugt, og derom vil vi alle bede.

Fra den evige stad sender vi Dem alle vor hilsen og velsignelse,
Deres biskopper

Theodor Suhr,
apostolisk administrator af
bispedømmet København

Johannes von Rudloff, Hamburg,
hjælpebiskop af Osnabrück

Bernhard Schräder, Schwerin,
hjælpebiskop af Osnabrück

Heinrich Maria Janssen,
biskop af Hildesheim

John E. Taylor,
biskop af Stockholm

Johannes Gunnarsson,
apostolisk vikar for Island

Johannes Rüth,
apostolisk vikar for Trondheim

John Willem Gran,
hjælpebiskop af Oslo

Heinrich Pachowiak,
hjælpebiskop af Hildesheim

Helmut Herman Wittler,
biskop af Osnabrück

Guillaume Cobben,
biskop af Helsinki

Johannes Wember,
apostolisk vikar for Nordnorge

Paul Verschuren,
hjælpebiskop af Helsinki

Da Johannes tændte adventslyset

Johannes Døberen. Vægmaleri fra 13. årh. i Mariekirken, Lübeck.

Når vi læser anden adventssøndags evangelium, der fortæller om Johannes Døber, kan det ske, at en from djævel kommer og hvisker os i øret: Hvad skal vi nu have det for? Det glade budskab skal da dreje sig om frelsen ved Jesus Kristus og ikke om et menneske, der roses og hæves helt op over skyerne, ja, helt op i Himmelen. Men så kommer Kirken og læser for os, hvad Paulus i sin tid skrev til Romerne: »Alt, hvad der forhen er skrevet, er jo skrevet, for at vi kan lære deraf, så vi ved udholdenhed og ved den trøst, Skrifterne giver, kan bevare vort håb« (i dagens epistel).

Johannes er jo adventstidens store skikkelse. Kirken forbereder ikke Kristi fødselsfest med fløjtetoner og hyrdespil, men ved at føre os til den barske prædikant, til »røsten af en, som råber i ørkenen: 'Ban Herrens vej, gør hans stier jævne!'« Johannes kunne forekomme os at være en anakronisme, en bibelhistorisk fejltagelse midt i vor danske juleforberedelse; men bodsprædikantens tilstedeværelse i denne tid og Kirkens violette dragt minder os om, at advent hverken er jul på forskud eller gave-indkøbstid, men først og fremmest bod, d.v.s. omvendelse, omsindelse, indre fornyelse, forberedelse til at møde ham, der i julenatten fødtes til sit frelserliv blandt os syndige mennesker.

Hvad lærer adventsprofeten os?

Allerede hos profeten Malakias er han forudsagt, og for sin fader Zakarias er han bebudet som den nye Elias, der »skal omvende mange af Israels børn til Herren, deres Gud. Selv skal han gå foran ham i Elias' ånd og kraft for at 'vende fædrenes hjerter til børnene' og de genstridige til retfærdiges sind, så han kan berede Herren et velskikket folk.« (Mal. 4, 5 f.; Luk. 1,16 f.) Allerede i moderskødet blev han helliget ved sit møde med Kristus, da Maria besøgte hans moder Elisabeth.

Også vi er helliggjorte ved vor dåb og viede ved vor firmelse og ved vort møde med Kristus i bibel og sakramenter. I denne indvielse ligger vor forpligtelse til at vidne om Kristus i den advent, som stadig omgiver os.

Vi møder vor læremester Johannes i ørkenen. For mange er den store prædikant, der er klædt i kamelhårsdragt og nærer sig af græshopper og vilde biers honning, en sensation, en kuriositet. Han er dog ikke gået bort fra sit hjem, fra civilisationen og fra sig selv for at leve som en fri fugl, men for at finde stilheden i Gud, for at modtage hans åbenbaring, for at bede til Herren i håb og for at lytte til hans ord i lydighed ...

Er der ikke så få apostle, så få vejberedere for Guds sag i vor tid, fordi så få i vor tid forstår at bede, fordi så få søger stilheden, fordi de fleste hellere vil råbe end lytte. De store vejberedere og førerskikkelser er som oftest modnet i ørkenen eller i klostrenes stilhed. Moses blev til lovgiver i Sinajs barske bjergensomhed; Jesus selv indledte sin forløsergerning med sit skjulte liv i Nazaret og sin fyrretyve dages retræte i Juda ørken; oldtidens og middelalderens store missionærer og kulturbærere kom tit fra enebo og kloster; nytidens religiøse banebryder, Ignatius af Loyola, begyndte i Manresa og fik sin åndelige form i eksercitierne. Før vi selv kan »råbe« i ørkenen, skal vi først have været tavse lyttere.

Indholdet af Johannes' prædiken var bod, omvendelse, – det mest upopulære, man kan kræve af mennesker, dengang og nu. Han krævede dog heller ikke blot omvendelse fra synd, men henviste også til ham, det Guds Lam, der bærer og borttager alverdens synd.

Uden bod, uden selvfornægtelse – intet kristent liv. Men det er også sandt, at ingen kan gå korsvejen til frelsens bjerg uden at være i følge med Kristus, der selv bærer verdens synd.

Bod alene gør det dog ikke; Johannes viser os også, hvad det er at være frelsens ydmyge tjener. »Efter mig,« siger Johannes, »kommer han, som er stærkere end jeg; jeg er end ikke værdig til at bøje mig ned og løse remmen på hans sko.« Han var den ydmyge apostel, der glæder sig, hver gang en af hans disciple forlader ham for at gå over til Kristus. »Han bør vokse, men jeg blive mindre.« Kan nogen give os noget bedre advents- og juleforsæt? Det lyder ydmygt; men det er mandfolkeydmyghed, som har formuleret

dette program. Tænk, om alle ægtemænd, alle hustruer, alle venner og kammerater i denne adventstid begyndte at leve efter ørkenstemmens motto og praktisere det over for Gud og over for deres nærmeste! Sikken en julemenighed vi kunne blive for Guds øjne!

Johannes er stærk i sin askese og streng i sin lærdom. Men – mon det ikke er netop derfor, at hans sind også rummer toner, der er dybe som mystikerens og varme som vennens. Han havde på mystikerens vis fået vished om, at Jesus var Messias og Guds Søn, at han var det Guds Lam, der borttager verdens synder. Derfor ville han også hindre Jesus, da han kom til ham fra Galilæa for at lade sig døbe: »Jeg trænger til at døbes af dig, og du kommer til mig!« Men Jesus svarede: »Lad det nu ske; thi således bør vi opfylde alt, hvad ret er.« Så havde Johannes givet efter i ydmyghedens kappestrid; thi han havde indset, at Jesus ville gå ind under syndernes kår for at være den syndige menneskeheds brudgom. »Den, som har bruden, er brudgom,« sagde Johannes til sine disciple; »men brudgommens ven, som står og hører på ham, glæder sig inderligt over brudgommens røst. Så er nu denne min glæde blevet fuldkommen« (Joh. 3,29). Det var hans ydmyge glæde at være brudgommens ven, at føre bruden til ham og selv stå tilbage. Han forstod at blive lille og lade vennen vokse. Når det gjaldt Herrens lov, var han også rede til at trodse en ægteskabsbryder på kongetrone, selv om det kostede ham friheden og livet. Hvor mange, der svnger i midsommernatten: »Men den skønneste krans er dog din, sankte Hans,« tænker på, at Johannes kom til at bære martyrkronen for ægteskabets renhed og hellighed. Endnu ligger han i Makærus-borgens skumle fangehul; måske aner han dog, at dansepigens mor, den kronede ægteskabsbryderske ved Herodes' side, snart vil kræve hans hoved på et fad. Det er derfor, han nu vil gøre sin vejberedergerning op, inden hans mund bliver helt stum i døden; han sender en deputation til sin Herre og ven og lader ham bekræfte, at han er den, alle venter på. Hvor må hans knugede hjerte have jublet, da vennen besvarede hans budskab med at henvise til, at Esajas' profeti var gået i opfyldelse: »Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser: blinde ser og lamme går, spedalske renses og døve hører, døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige.«

Dette budskab, som Esajas havde forudforkyndt for århundreder siden, som Jesus havde virkeliggjort ved sin almagtsgerning, og som nu gav genklang i den fængslede martyrs sind, er nu blevet til vor skønneste adventssalme:

»Blomstre som en rosengård
skal de øde vange,
blomstre i et gyldenår
under fuglesange . . .
Herren kommer, Gud med os,
troen på ham bier . . .«

Og så har Johannes også tændt adventslyset i vore hjerter.

J. Coenen S.J.

HJEMMEFRA

DEN HELLIGE FAMILIES KAPEL

Den hellige Families Kapel, Valby Langgade 117 C, er genåbnet fra 1. søndag i advent, den 29. november. Gudstjenesten er som sædvanlig både søndag og hverdag, kl. 8.

ABBÉ PIERRE I KØBENHAVN

Abbé Pierre var for nylig i København. Den kendte franske præst talte både i Alliance Française og i Vor Frue Kirke, og det lykkedes ham at samle fuldt hus i den store domkirke. Abbé Pierre gav udtryk for sin glæde over, at det i det katolske Latinamerika aldrig havde betydet nogen vanskelighed, at »svalerne« fortrinsvis kom fra det protestantiske Norden. Det er næstekærlighedens økumenik, sagde abbé Pierre. I Lima i Peru begyndte fem svenske »svaler« for fem år siden. Så kom der norske unge, og nu er fire danske draget til en lille by i Indien i nærheden af Madras. (U-landsforeningen »Svalerne« har giro nr. 1774. Adressen er Lundtoftevej 1 D, Lyngby.)

ADVENTVIGILIE

afholdes i Sct. Ansgars Kirke søndag den 6. december kl. 17. Der bliver prædiken, skriftslæsning og sakramental velsignelse.

S.V.G.-AMAGER SKRIVER:

Tøjindsamlingen til et meget fattigt område ved Angolagrænsen i Nedre-Congo har i år været så omfattende, at vi inden jul kan sende ca. 15 kv.m. af sted. Mange katolikker fra hele landet har bidraget dertil, og på redemptoristpater Roger Ampes vegne sender S.V.G. Amager Dem en hjertelig tak.

Vi fortsætter tøjindsamlingen. Brugt, men rent tøj (dog ikke strømper og sko) kan sendes til S.V.G. Amager, Hans Bogbinders allé 2, København S.

UDEFRA

Det pavelige videnskabelige institut har for nylig udgivet en bog om Galileo Galilei. Bogen, der hedder »Vita ed Opere di Galileo«, blev for 30 år siden nægtet imprimatur af de kirkelige myndigheder. Den er skrevet af den for nylig afdøde kendte kirkehistoriker og professor ved Lateranuniversitetet, mgr. Pio Paschini. Paschini, der af pave Johannes XXIII blev udnævnt til titulær biskop af Eudexias, udgav ikke selv manuskriptet, fordi de kirkelige myndigheder på daværende tidspunkt ikke ønskede, at man skulle beskæftige sig med Galilei. Man hviskede i krogene om den fejltagelse, de kirkelige domstole havde gjort sig skyldige i på Galileis tid, men man ønskede ikke at drøfte den offentligt. Det forlyder, at Paschini har behandlet emnet fuldstændig objektivt ud fra en rent historisk synsvinkel.

Oplys i god tid Ugebladet om arrangementer af almen interesse.

KAN DE HJÆLPE OS
til januar eller senere? Vi er et ungt katolsk ægtepar, (hvor manden skal fortsætte sine studier nogle år endnu) der søger en LEJLIGHED i København eller nærmeste omegn. To værelser med adgang til køkken har også interesse. Skriv venligst til billet mrk. D. 4 til bladets annonceekspedition, Hauchsvej, 8, København V.

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

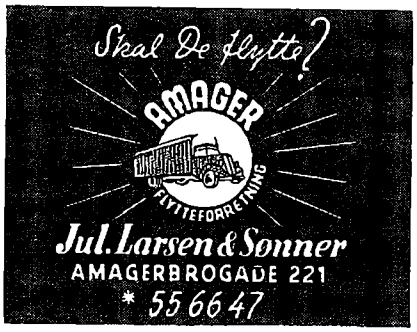

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842 Taga 5893.

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
Skjold
Amaliegade 27, København K
C. 799 - Telegramadr.: Forskjold

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

MEJERIET **Vesterbro**
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Fjords Blomster
Rosenvængets Allé 10
Øbro 9974
Blomster sendes overalt

KØDHALLE
Robert Hansen
1. kl. kød, flæsk og pålæg
Amagerbrogade 212 A
Amager 6390

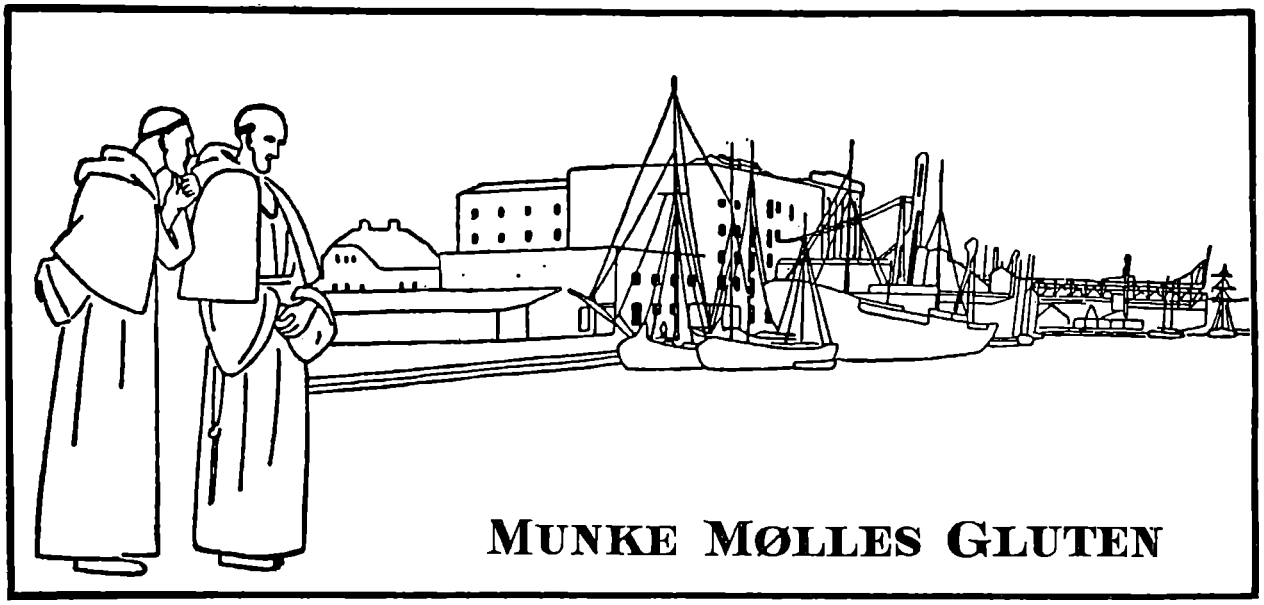

AMNESTI FOR SAMVITTIGHED

TUSINDER AF MENNESKER VERDEN OVER SIDDER I FÆNGSEL FOR DERES OVERBEVISNING. AMNESTY INTERNATIONAL ER EN ORGANISATION, DER ARBEJDER FOR DERES FRIGIVELSE. ORGANISATIONENS GENERALSEKRETÆR VAR FORNYLIG I KØBENHAVN, OG VI HAVDE EN SAMTALE MED HAM

Jack Halpern

Canterbury domkirke, 26. september 1964, i krypten, levende lys flakser op under de mørke hvælvinger. Dekanen istemmer i vekslen med forsamlingen, som er fra mange lande og fra forskellige racer, et litani:

De, der hjælpeløst griber om deres fængslers gitter, for at vi kan leve frit – er i vor tanke.

De, der rådner op i mørket, for at vi kan gå i solen – er i vor tanke.

De, hvis bryst er blevet kvæstet, for at vi kan trække vejret – er i vor tanke.

De, hvis ryg er blevet brudt, for at vi kan gå oprejst – er i vor tanke.

De, hvis stolthed ligger i laser på deres fængslers stengulv, for at vor stolthed kan forblive urørlig – er i vor tanke.

De, hvis land er i lænker, for at vort land kan være frit – er i vor tanke.

Og deres bødler og fangevogtere er i vor tanke, de ynkværdigste af alle, de som er de mest kvæstede, og som er uforberedte på dommens dag.

Gudstjenesten er led i et årsmøde, holdt af den kun tre år gamle organisation *Amnesty International.*

Organisationen var egentlig tænkt som en et-års-bevægelse i lighed med »flygtninge-året«. Man ville henlede verdens opmærksomhed på alle de mennesker, der på grund af deres overbevisning, politisk eller religiøs, er spærret inde i fængsel. Men interessen viste sig så stor, at bevægelsen ikke kunne standses på dato.

Den har nu medlemmer i 42 lande, i mange af landene illegalt. I 15 lande er der grupper, ialt 315. Gruppernes medlemsantal er gennemsnitligt seks; i Danmark er der 15 grupper, med medlemsantal fra fem til tretten.

Blandt organisationens hovedstøtter kan blandt andre verdenskendte personer nævnes: ærkebiskoppen af Canterbury; professor Martin Buber, Israel; nobelpristageren pater Dominique Pire, Belgien; dr. Albert Schweitzer; Firenzes borgmester, Giorgio La Pira.

Generalsekretæren, Jack Halpern, London, har for nylig været i Danmark, efter først at have besøgt Sverige og Norge.

– Hver af organisationens grupper, forklarer Jack Halpern, får ansvar for tre »samvittighedsfanger«, mennesker der sidder fængslet for deres overbevisnings skyld. En fra øst, en fra vest og en fra de stater, der nylig er blevet uafhængige. Hver gruppe arbejder, privat og offentligt, på at få sine adopterede fanger befriet. Indtil de er befriet, gør gruppen, hvad den kan, for at henlede opmærksomheden på deres situation og for at lette vilkårene for dem i fængslet og for deres familie udenfor.

Tusinder af mennesker verden over sidder i fængsel for deres overbevisning i Spanien, Sovjetunionen, Portugal, Indonesien ...

Mange af de fanger, vi er kommet i forbindelse med og har kæmpet for, er løsladt, men når det sker, gør vi ingen fordring på at få æren af det. Der er jo også andre kræfter i gang end vore. Hvis indsats der i det enkelte tilfælde har været den afgørende, kan være ligegyldigt. Det vigtigste er selve resultatet.

Når en fange er løsladt, hjælper vi også fremover, så vidt vi kan. Mange er blevet syge og svækkede af et fængselsophold, som myndighederne i det pågældende land har søgt at gøre nedbrydende ved fysisk eller åndelig tortur. Der kan være tale om materiel hjælp, men kontakt gennem korrespondance er i sig selv en støtte.

Jeg kommer lige fra Bergen. Gruppen dér har kontakt med en græker, som er blevet fri efter at have siddet i fængsel i atten år. Nu er han femogfyrre. Han er bonde og er vendt tilbage til sin landsby, hvor familie, søskende og nevøer hjælper ham. Et af ægteparrene i gruppen – vore gruppers gennemsnit på seks medlemmer er oftest tre ægtepar – fik brev fra ham, hvori han skrev:

»I vil have, at jeg skal fortælle om, hvordan der var i fængslet. Det er noget, jeg helst vil glemme, men for jer vil jeg ikke tie, når I vil høre.« Han fortæller dem om den ringe kost i fængslet og om hvordan fangernes mod og vilje søgtes knægtet. Han fortæller også om, hvordan han »med kærlig opmærksomhed« har studeret deres og deres børns ansigter på det tilsendte fotografi. Hans eget liv bliver, på grund af det langvarige fængselsophold, et liv uden børn, men dem og deres børn ønsker han mange lykkelige år. Senere i brevet skriver han: »Jeg er ikke bange for at bede jer om hjælp, for jeg ved, I vil hjælpe, hvis I kan. Send mig, hvis I har gammelt tøj, mine nevøer kan bruge det. Her må vi betale endog for luften. Hvordan vi har klaret os fra i går til i dag, ved jeg ikke, men vi må jo slå os igennem til høsten.« Så fortsætter han: »Jeg ved, at menneskers filosofi afspejles i deres handlinger. Derfor er jeg sikker på, at I ligesom jeg er disciple af Marx, Engels og Lenin. Hvis I ikke er det, så lad os få en samtale i gang om det, ikke for at bryde venskabet, men for bedre at forstå hinanden. Hvis I er, så vil I, fordi I er intellektuelle, kunne belære mig om mere, end jeg allerede ved.« Det norske sagførerpar, som den græske bonde skriver til, er konservative. I andre tilfælde kommer en socialist i den situation at hjælpe

Vejle

A/S Vejle Mælkekompagni
Fineste mejeriprodukter
Telefoner 335, 336 -
Kontor 507, Vejle

A/S TRÆLASTEN
(A/S Vejle Trælast- og Kulkompagni)
Toldbodvej - Telefon 68*
Vejle

Hansen Pærhøj & Søn
Glarmester - kunsthandel
Søndergade 4, Tlf. 1157
Vejle

Vejle Optik
v/ Anker Kastrup
Briller
Torvegade 8 - Tlf. 308 - Vejle

Raadhustorvet
Vejle
Tlf. 684 og 3711
Poul HENRIKSEN
Leverandør t. Sct. Maria Hospital

Hvidehus Boglade
Kai Jensen & Poul C. Thim
Nørregade 6, Vejle - Tlf. 360
Bogladen med de mange bøger...

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

RUTANA
Danmarks mest solgte rugbrød
Fællesbageriet
Vejle

Carl Petersen & Søn
Slagter & Fedevare Forretning
Telf. 1721 . Nørregade 2
Vejle

Frugtcentralen
Tlf. 926 - 1126 . Vejle
Kartofler - Frugt - Grøntsager - Konserves - Dybfrost
R. Hansen

Støt vore annoncører

Næstved

Lille Næstved Mejeri
Vordingborgvej 66
Næstved - Telf. 73 07 70

A. & P. G. Vintersborg
Snedker- og tømrermestre
Lindbjerggårdsvej, Næstved
Tlf. 72 16 28
72 08 18

Herlufsholm Brødfabrik
Næstved . Tlf. 72 40 31
Spis Herlufsholm Brød

C. Mortensen
Murermester
Gallemarksvej 23. Tlf. 72 13 49
Næstved

Arndt Nielsen
Ure og optik
Jernbanegade 2. Tlf. 72 05 43
Næstved

K. Blum Hansen
Boghandel
Næstved
Telefon 72 25 25

Gulvtæpper - Linoleum
Tapeter - Malervarer
Claudi Hansens Eftf.
Jernbanegade 3, Næstved
Telefon 72 00 60

Peter Mortensen
Statsaut. installatør
Østergade 8, Næstved
Telefoner 72 06 63
72 36 63

N. Juel Pedersen
Glarmester
Ramsherred 13. Tlf. 72 01 58
Næstved
Leverandør til katolske institutioner

E. Vergmann
Blikkenslager
aut. vang- og gasmester
Ringstedgade 56, Næstved
Tlf. 72 02 51

Frugtkælderen
Ny Østergade 3, Næstved
Tlf. 72 11 23

Emilie Christoffersen
Ringstedgade 25, Næstved
Alt vedrørende BEGRAVELSER ordnes personligt.
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
eller tlf. 72 08 14
72 08 74

Næstved Diskontobank
Hovedkontor: Axeltorv 4
Tlf. 72 15 00
Søndre afd.: Grønlandsvej
Tlf. 72 55 44

Niels Steensens Bibliotek
Bredgade 69, 1., København K.
Telefon PA 422
4000 bd. katolsk litteratur
(dansk og udenlandsk)
Åbent for udlån
tirsdag, onsdag, torsdag og fredag
kl. 16-19

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Horsens

Carl Bæk og Søn
El. Fagmanden
Vestergade 33, Horsens. Tlf. 2 18 88
Lys - kraft - oliefyr
Alt i el.-artikler

Edvard Petersen
Kul, koks, brændselsolier
Havnen 3, Horsens - Tlf. 2 38 88

I. P. Hansen & Kaj Hansen
Murermestre
Amaliegade 16 A . Horsens
Tlf. 2 19 20

EBM
ENGELSK BEKLÆDNINGS MAGASIN
Christian Walther
HORSENS

en fange, som efter hans anskuelse er reaktionær.

Amnesty International har fået konsultativ status under FN's økonomiske og sociale råd, især med henblik på komiteen for menneskerettighederne.

Den 9. december 1964, dagen før Menneskerettighedernes Dag, holdes i Sct. Pauls Katedral i London en højtidelig gudstjeneste, hvori det ovenfor citerede litani indgår. Her proklameres som »årets fange« en samvittighedsfange, man særlig ønsker at henlede offentlighedens opmærksomhed på, som et ekstra pres på den pågældende regering.

I 1962 var det Abdul Ghaffar Khan fra Pakistan, kaldet »muhamedanernes Ghandi«. I 1963 Heinz Brandt, socialdemokrat fra Østtyskland. De er nu begge løsladt.

Lis Thorbjørnsen

PROGRAM FOR NORDISK KIRKESTÆVNE I HAMBORG

Fredag den 18. juni 1965

Kl. 11. Kongressens officielle åbning. Taler: Professor, dr. Karl Rahner S.J.: »Kristen i diasporaen«.

Kl. 15. Studiegrupperne: »Hvor to eller tre er forsamlede i mit navn, der er jeg midt iblandt dem« (Mt. 18,20) påbegynder deres arbejde.

1. arbejdsgruppe: »Midt iblandt os — i familien«.
2. arbejdsgruppe: »Midt iblandt os — på arbejdspladsen«.
3. arbejdsgruppe: »Midt iblandt os — i sognet«.
4. arbejdsgruppe: »Midt i verden«.

Referaterne kommer til at strække sig over ca. 50 minutter. Derefter vil tilhørerne få lejlighed til at stille skriftlige spørgsmål til 4-5 fagfolk fra Tyskland og Skandinavien.

Kl. 20. Ordets gudstjeneste.

Lørdag den 19. juni 1965

Kl. 9.30. Messe for børnene. I byens sognekirker fejrer de tilstedeværende biskopper og abbedere pontifikalmesser. Gudstjenester for fadderskabssognene med deres skandinaviske gæster.

Eftermiddag. Landsmøder. Møder i de forskellige sammenslutninger.

Kl. 15. Ungdomsmøde.

Kl. 19. Økumenisk højtidelighed. Kardinal Augustin Bea, Rom, og en protestantisk teolog taler.

Søndag den 20. juni 1965

Kl. 10. Højtidelig pontifikalmesse. Celebrant: Pavelig nuntius, ærkebiskop Corrado Bafile. Prædikant: Biskop, dr. Helmut Hermann Wittler, Osnabrück.

Kl. 14.30. Afslutning.

Kl. ca. 17.00 er kongressen til ende.

I forbindelse med kongressen tænkes gennemført en udstilling: »Kirke i diasporaen«.

R.I.P.

Vor kære mor og farmor
LAURA ZACHARIASEN
er stille hensovet den 26. november 1964.

John og Jytte Zachariasen
Steen og Anker.

Bed for hendes sjæl.

JULEGAVEIDE
til venner i udlandet.
Husk vor folder om Kirkens historie i Danmark. Kr. 3,00.
Foreligger på 8 sprog.
Johanneskirkens Byggefond
Postbox 1036, København K.
Giro 13 29 29
N.B.: Mærkatark kr. 3,00.

JULEKRYBBER
i smukke, antikke farver fra kr. 16,50 for 12 figurer.
Sæt med 21 figurer, 12 cm, kr. 140,00, meget skønt udført (kan købes af flere gange).
Stalde i forskellige udførelser. Bestillinger modtages gerne fra hele landet.
Katolsk Boghandel
Stenosgade 3, København V.
Tlf. Vester 3930

Bliv abonnent.
Det betaler sig for Dem.

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

FJERDE SØ
Hovedagentur
Gratis rådgivning dag og aften
i alle enkle og kombinerede forsikringsarter:
Ulykke – Dagpenge – Familieindbo
Brand – Indbrud – Vandskade
Tyveri – Ansvar
Auto – Husejer – Forretning
Driftstab – Sanitet – Oliefyr m. m.
H. E. Pedersen, Søndervigvej 89
Vanløse . Tlf. 71 20 23
samt
Tegningsagentur
Statsanstalten for Livsforsikring

ROMAN KUSIER
Murermester
Telefon Nivå 150 . Nivå

Katolske begravelser
Benzon
Aut.
KATOLSK
BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

JULEKÆRTEN – Kr. 6,50
Nyt format, rigt illustreret, fås i enhver boghandel og ved enhver kirke.
Festnummer i anledning af Sct. Ansgars jubilæum.
Pauluskredsens Forlag

SCT. ANNÆ REJSER 1965

Palæstina: Påsken — 5.-20. april — 16 dages flyverejse til Israel (Tiberias) — Jordan (Jerusalem) — Hjemrejse via Damaskus, Baalbek, Beiruth. Pris: Kr. 2565 — incl. udflugter. Rejseledere pater T. Langsted og Annie Rastrup.

Italien: 23. juni-10. juli — 18 dages togrejse — Rom — Sorrento (besøg på Monte Cassino, Capri, Amalfi) — Firenze. Pris: Kr. 1135 — incl. sovevogn og udflugter. Rejseledere pater Leo Drzal og Annie Rastrup.

Lourdes: 3.-10. august — 8 dages flyverejse til Lourdes. Rejsen er beregnet for raske. Pris: Kr. 825. Rejseleder pater Johs. Langsted og Annie Rastrup.

Program og alle oplysninger fås hos Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, København S. — Telefon Sundby 86.

RADIO OG TV

Vore børns skole

I studiekredsserien »Vore børns skole« var religionsundervisningen forleden til debat. Det skete i udsendelsen mandag den 23. november. Den nystiftede Tele-Club på Amager så udsendelsen og vi overlader den her ordet for at give en kort anmeldelse af udsendelsen:

B. — Indslaget om religionsundervisningen skal absolut tjene produceren til ros, særlig for den måde hvorpå man sprang fra Bernadotteskolens larmende formiddagstime, hvor man så børn »for fuld udblæsning«, over til en stakkels tredive passive, sørgmodige børn, der sad og lirede Grundtvig af sig uden at forstå, hvad ordene betød, og uden at læreren tilsyneladende var i stand til at give dem den rigtige forklaring. Det gav et ryk i én, da man så den overgang på skærmen.

Sø. — Ja, det er måske den del af udsendelsen, der interesserer os mest som katolikker. Jeg har selv prøvet at gå i en protestantisk skole, og jeg synes alligevel, at den forklaring børnene fik, var udmærket, selv om man måske ikke kunne være helt enig. Det er da bedre end tidligere, hvor man sad og jappede det ene salmevers af efter det andet uden at forstå indholdet af det. Hvis dét bliver fremført i skolerne nu, så synes jeg, der er nået et vist fremskridt.

Si. — Da jeg gik i kommunal skole på Lolland-Falster havde vi den udmærkede ordning, at der var noget, der hed bibeltimer. Som katolik fik jeg som en selvfølge både af min far og min sognepræst lov til at deltage i disse timer, fordi Bibelen jo er ens på nær nogle små bagateller. Nu havde vi til denne bibelundervisning heldigvis en dygtig og levende lærer, som min far også kendte personligt. Udover bibeltimerne var der så undervisning i den specielle protestantiske lære, Luthers lille katekismus og så videre. Disse timer var holdt for sig, og dem var jeg fritaget for som katolik.

L. — Jeg tror blot, at det der mangler i folkeskolen, det er en virkelig indføring i Bibelen. Mange lærere er opdraget i et syn på Bibelen, der ikke tillader den videnskabelige forskning at komme til sin ret. Disse lærere fortæller, hvad man kalder for bibelhistorie, og det er noget der går udmærket, så længe man er i de mindre klasser. Men når man bliver ældre, mister man kontakten med Bibelen, fordi »historien« ikke længere fængsler så meget, og samtidig forsømmer man at give eleverne en teknisk indførelse i bibelstudiet.

La. — Det er helt rigtigt. Men det er jo i virkeligheden også et stort krav at stille. Men jeg tror, man må have lov at stille et sådant krav til de pågældende lærere. De må beskæftige sig med eksegese og med moderne tekstkritik. Hvad er nutidens opfattelse af det og det sted? Hvad siger moderne nytestamentlige teologer om det sted hos Paulus og så videre?

L. — Så er det i denne forbindelse stadigvæk et spørgsmål om folkeskolen kan blive ved med at bygge på en bestemt religiøs opfattelse, og om ikke religionsundervisningen burde henlægges til kirken, sådan som det er tilfældet i de fleste europæiske lande i dag. Erfaringen viser, at det går udmærket både for skolen og for kirken. I det mindste burde man gøre folk opmærksomme på, at hvis de ikke tilslutter sig den kristne overbevisning, så kan de få børnene fritaget for kristendomsundervisningen. Der er jo ingen mening i, at børnene skal indlægges til en undervisning, som ikke stemmer overens med hjemmets overbevisning. Ligesom en katolik kan fritages, mener jeg også at ikke-troende burde kunne få børnene fritaget.

La. — Nu er det jo nok lidt vanskeligt, fordi det altid har været den danske skoles målsætning, at religionsundervisningen er en integrerende del af undervisningen. Det er jo fortsat sådan, at skolen står på folkekirkens grund. Jeg kan godt se, der er noget rigtigt i det, men i Frankrig for eksempel er der jo fuldstændig adskillelse mellem stat og kirke. Det er der ikke herhjemme.

L. — Nej, vi lever jo, hvad det angår, under fuldstændig spanske forhold — undskyld jeg siger det. Jeg tror ikke, at vor sammenblanding af stat og kirke gavner hverken staten eller Kirken.

Producerens svar

Vi har forelagt resultatet af diskussionen for produceren af udsendelsen, hr. Bent Pihl, der svarer:

Ja, vi siger tak til Tele-Clubben for bemærkningerne. Der er nogen af dem, vi absolut føler os truffet af og vil prøve at tage ad notam. Vi er meget glade for at høre de meninger, der kommer frem, og hvordan vor udsendelse har virket. Spørgsmålet om religionsundervisningen kom naturligvis til at tage en stor plads i diskussionen, og det var der jo også lagt op til i udsendelsen. Jeg følte mig lidt truffet af bemærkningen om, at vi ikke oplyste, at man kan blive fritaget for religionsundervisningen. I første udsendelse gjorde vi jo for eksempel opmærksom på, at man ikke er forpligtet til at sende sine børn til folkeskolen, blot man sørger for at de bliver undervist. På samme måde burde vi jo nok have oplyst, at religionsundervisningen er frivillig. Problemet er jo blot, at man ikke her står frit. Når man beder om fritagelse for undervisning i religion, skal man oplyse hvilken anden form for undervisning, de får i stedet for. Det kan måske give nogle problemer for hjem, der har en rent materialistisk livsholdning, og som derfor ikke ønsker deres børn undervist i nogen form for relidion. Jeg kan også supplere med den oplysning, at Luthers lille katekismus, der med rette blev betegnet som et forkyndende element, ifølge »Den blå Betænkning« stadig skal anvendes i religionsundervisningen i de større klasser. *J.M.*

Ugens tv og radio (6. - 12. dec.)

SØNDAG	19.35	tv	Mor og søn. Ellen og Jørgen Reenberg.
	20.45	P2	Theater an der Wien.
MANDAG	20.20	tv	Vore børns skole. 4. Studiekreds.
	21.30	P2	En måned i klip. For de unge.
TIRSDAG	21.05	tv	Horisont. Udenrigspolitisk magasin.
	21.30	P3	Fra en anden vinkel. Poul Ifversen.
ONSDAG	21.10	tv	Kain og Abel. Tv-ballet.
	21.35	tv	Den første verdenskrig. 4.
TORSDAG	15.00	tv	Martin Luther King får Nobelprisen.
	16.30	P1	Ny udsendelsesrække om indiske børn.
FREDAG	20.10	P2	Ludvig Holberg: Den ellevte juni.
	21.40	tv	Filmorientering.
LØRDAG	16.00	tv	Vi unge. Jazz, filmjury og viser.
	21.30	P3	Perspektivkassen. Ugens begivenheder.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

katolsk uge blad 50
11. DECEMBER 1964
112. ÅRGANG

Bombay er ikke Jerusalem. Denne enkle kendsgerning er i sig selv tilstrækkelig indlysende til at fastslå forskellen mellem pave Paul VI's første og hans anden store rejse. I dette nummer er det dog begivenhederne før pavens ankomst til den eukaristiske kongres, vi koncentrerer os om. Billedet nedenfor viser en procession af lægfolk. Mange lod deres børn døbe i forbindelse med kongressen.

Det begyndte på den grønne ø
Den danske liturgireform
Kongressen i Bombay

HJEMME

NU FÅR VI EN SAMTALETJENESTE

En kreds af yngre præster og lægfolk med tilknytning til Sct. Ansgars sogn og til katolsk socialt arbejde har besluttet at indrette en samtaletjeneste, hvor katolikker — og også ikke-katolikker — kan henvende sig for at få hjælp og vejledning i sjælelige anliggender og i vanskeligheder af mere almen karakter. Mange af en storbys indbyggere trænger ofte til blot at kunne samtale med et medmenneske.

Man ser også, at vanskeligheder, der i sig selv ikke er store, er vokset op til at blive »problemer«, som et behjertet menneske er i stand til at hjælpe ud af.

Et par passende samtalerum er ved at blive indrettet i Bredgade 67, 1. Man begynder småt, idet man kun holder åbent én gang ugentligt: hver mandag kl. 19-21.

De, der søger samtaletjenesten, vil kunne komme til at tale enten med en præst eller en lægmand, mandlig eller kvindelig. Flere lægfolk har tilsagt deres bistand i særlige tilfælde. Tjenesten begynder *1. mandag i januar 1965.*

K.G.-H.

35 ÅRS JUBILÆUM

Pastor E. G. Boekenoogen, Sct. Marie Kirke, Haderslev, havde tirsdag den 8. december været præst i 35 år. — Pastor Boekenoogen er en af de mange hollandsk-fødte præster, der gennem årene har udført et ihærdigt arbejde for Kirken i Danmark. Meget havde været langt lettere, hvis en præstegerning var blevet levet i den store katolske befolkningsgruppe i hjemlandet, men også pastor Boekenoogen valgte den skandinaviske mission i fattige diaspora-menigheder.

Født i en katolsk familie i Amersfoort, Midtholland, i 1902 modtog han som ung kaldet til præstegerningen, studerede på Athenaeum Urbanum og blev den 8. december 1929 præsteviet i Rom.

Først opholdt pastor Boekenoogen sig i Norge, men fra 1931 begyndte han sammen med pastor Th. King, nu Sct. Knud Lavards Kirke i Lyngby, på ny den katolske mission i Thorshavn på Færøerne, hvor der tidligere havde været katolsk station. Her lå en pionergerning i ordets sande betydning, men både skole, kapel og præstegård blev rejst.

Det banebrydende arbejde varede til omkring 1950, da Jesu Hjerte sogn i Randers blev virkefeltet, og her havde pastor Boekenoogen den glæde tillige med menigheden at kunne udvide Sct. Michaels Skole, så denne både har fået dobbelt så mange elever og dobbelt så stor plads i en stor villa på Udbyhøjvej.

Menigheden hyldede pastor Boekenoogen, da han til oktober sidste år blev forflyttet fra det forholdsvis store sogn med en god halv snes års udvikling bag sig til Sct. Ansgars Kirke i Aabenraa. For kort tid siden skete der på ny en forflyttelse. Denne gang til Sct. Maria Kirke i Haderslev.

Tirsdagen har sikkert bragt mange hilsener til Mariegade i Haderslev fra menighederne i Thorshavn, Randers, Aabenraa og Haderslev.

a.d.

SCT. NORBERTS SKOLES LOTTERI

Følgende numre er udtrukket:

226 - 323 - 381 - 638 - 745 - 991
1302 - 1385 - 1565 - 1572 - 2018 - 2057
2198 - 2513 - 2591 - 2624 - 2762 - 2887
2928 - 3047 - 3457 - 3522 - 3584 - 3697
3892 - 3902 - 3953 - 4085 - 4109 - 4427
4520 - 4527 - 4910 - 4928.

EN HJERTESAG

På Katolske Menighedsplejers julemarked 29. november 1964 blev i amerikansk lotteri følgende numre udtrukket: rød A, konserveskurv nr. 42, gul B, konserveskurv nr. 72, blå C, ostekurv nr. 31, gul Q, vinkurv ner 116, orange F, cognac nr. 98, lyseblå E, cigarer nr. 71, gul A, kagehus nr. 38, blå, taburet nr. 84, gul serie 2, slumretæppe nr. 85, rød serie 6, sengetæppe nr. 145, hvid serie 10, plaid nr. 65. Gevinsterne kan efter aftale på Palæ 6936 kl. 9-12 afhentes hos fru B. Nygaard Hansen, St. Kongensgade 88, 1., inden den 20. december 1964.

Tak til medarbejdere og til alle, der har bidraget til julemarkedets succes.

Bente Nygaard Hansen

DANMARKS KATOLSKE KVINDEFORBUND

3. litteræreløfdagseftermiddag: 12. december 1964, kl. 14.30.

Sted: biblioteksalen, Bredgade 67, 1. sal.

Emne: Konvertitromanen: »Fyrtio dager i öknen« af forfatteren Eva Alexanderson. Tove Rasmussen redegør for Eva Alexandersons forfatterskab og konversionshistorie.

Alle er velkomne. Der serveres som sædvanlig en kop the eller kaffe (1,50 kr. for medlemmer, 2,50 kr. for ikkemedlemmer).

▪

Den hellige Frans' 3. orden har møde i St. Annæ Kirke, Amager, onsdag den 16. december kl. 19.30.

UDE

SPELLMAN FIK KRONEN

Det har vakt nogen forbavselse, at pavens krone fornylig blev overdraget kardinal Spellman. Det skete den 18. november ved kardinalens hjemrejse fra koncilet. Det franske pressebureau AFP meddeler i denne forbindelse følgende forklaring fremsat i kirkelige kredse i Rom:

Pavens krone har trods sin kostbarhed kun ringe værdi i sammenligning med de uhyre summer, den sultende menneskehed har brug for til udvikling af deres produktionsapparat. Derfor foretrak man, at denne symbolske gave blev givet til jordens rigeste folk – det amerikanske – for i dette folk at sætte en kampagne i gang til fordel for udviklingslandene. Paven vil med sit eksempel opfordre til en universel kampagne. Det er i denne forbindelse værd at bemærke, at kronen vil blive udstillet på den internationale verdensudstilling i New York, hvor Vatikanet også er repræsenteret.

Man tilføjer, at pavens gestus over for det amerikanske folk måske også skal ses som et svar på den skuffelse, der kom til udtryk især blandt amerikanske biskopper over den udskudte afstemning om trosfrihedserklæringen. Paven skulle således have til hensigt med denne gave at vise de amerikanske katolikker sin velvilje.

▪

Bombay. — I anledning af pavebesøget har det indiske postvæsen udgivet et 15-cents frimærke, der bærer apostlen Thomas' billede. Som bekendt var det apostlen Thomas, der ifølge overleveringen bragte kristendommen til Indien.

Hjælp Dem!

Institut Saint Joseph's Kor.

Julekoncert til fordel for Caritas Danmark tirsdag den 15. december kl. 19.30 i Jesu Hjerte Kirke i Stenosgade, København.

DE FØRSTE DAGE I BOMBAY

Pave Paul VI fik en enestående modtagelse i det overvejende ikke kristne Indien. Verdensbegivenheden vil for en stor del præge vort julenummer, der kommer den 18. december.

Bombay, søndag den 29. november. – Den 38. eukaristiske Verdenskongres åbnedes i går, lørdag, af pavens udsending, kardinal Agagianian. En stor park i byens centrum er blevet omdannet til en kæmpemæssig friluftskatedral, hvor palmerne danner søjlerne, og det hvide alter danner midtpunktet, selv domineret af et kors i neon, der næsten synes at forsvinde i Bombays klare himmel. På tilskuerpladserne indtager 125 kardinaler, ærkebiskopper og biskopper deres pladser, illumineret af solen om dagen og af kraftige projektører, når natten falder på. Dr. Hussein, der er vicepræsident for Den indiske Union, udtalte ved åbningen sin glæde over kongressen og udtrykte håbet om, at den måtte blive et vægtigt bidrag til bedre forståelse mellem folkene. Vicepræsidenten fortsatte: »Denne kongres er et svar på millioner af menneskers håb om et samfund, der er befriet for racediskrimination, økonomisk udnyttelse og intolerance.« Vicepræsidenten, der selv er muhamedaner, mindede om kristendommens traditioner i Indien, der går helt tilbage til kristendommens første tid, eftersom traditionen vil vide, at det var apostelen Thomas, der som den første, bragte budskabet om Kristus til Indien. Vicepræsidenten udtrykte sin tilfredshed med det samarbejde, der vil finde sted under kongressen mellem den katolske kirke og repræsentanter for FN, i særdeleshed FAO-organisationen, der vil arrangere møder til studium af underernæringen og sultproblemet. Dr. Hussein sluttede sin tale med at lykønske koncilet og i særdeleshed de mange biskopper, der under behandlingen af skema 13 resolut gik imod atomvåbnene.

Kardinal Agagianian besvarede som pavens udsending den indiske regerings velkomst med følgende ord: »Som søn af Asien er det en særlig glæde for mig at komme som pavens repræsentant til dette store og gamle asiatiske land.« (Kardinalen er født i byen Tiflis i Armenien i 1895.) Kardinalen fortsatte: »Det mest iøjnefaldende ved denne kongres er stedet, hvor den afholdes. Det har hidtil været skik, at sådanne kongresser blev afholdt i byer eller lande med kristen tradition. Men Indien er også et dybt religiøst land, og på en så hellig jord vil Kristi stedfortræder med tillid kunne sætte sin fod.«

•

Bombay, mandag den 30. november. – På et massemøde i går, søndag, talte FAO's generaldirektør, Sen. (FAO er FN's organisation for ernæring og landbrug.) Sen udtalte efter at have takket Den eukaristiske Verdenskongres for invitationen: »De hungrende menneskers situation i verden i dag er ikke blot moralsk uforsvarlig, men betyder også en alvorlig trussel for den sociale orden og den internationale fred. I en verden, der undergår en hurtig forandring, har den katolske kirke vist sig forstående over for disse menneskelige problemer og har desuden i praksis vist omsorg ikke blot for menneskers åndelige velfærd, men også for deres materielle tilstand. Dette gælder især de landområder, hvor der er flest ofre for sulten.« Sen fortsatte: »Begrebet 'den suveræne stat' anses i vore dage for helligt og urørligt, medens derimod verdenssamfundet stadig betragtes som et abstrakt begreb. Under navn af nationalisme er det i virkeligheden en slags stammekrig, der fortsætter med at formørke håbet om menneskeligt broderskab. De forenede Nationer kan til syvende og sidst ikke gå længere, end organisationens medlemmer selv bestemmer. Den triste sandhed er, at der endnu ikke eksisterer en virkelig forståelse for nødvendigheden af et virkeligt verdenssamfund. Hvad dette angår, synes de enkelte landes regeringer endog at være bag efter den offentlige mening i mange lande.«

»FAO's statistikker viser klart, at der ikke har været nogen fremgang i fødevareproduktionen pr. indbygger i verden siden 1958-59. Derimod har man i de sidste år konstateret en direkte tilbagegang inden for tre vigtige områder, nemlig Afrika, Sydamerika og Det fjerne Østen,« fortsatte FAO's generaldirektør, og han sluttede med at stille spørgsmålet: »Kan vi fortsætte med at sige nej til familieplanlægning, når alternativet er hungersnød eller død? Det er et spørgsmål, hvorom vi venter at høre en klar udtalelse fra verdens højeste åndelige og moralske autoriteter. De religiøse myndigheder kan med overbevisning og autoritet tale om det menneskelige broderskab – ikke som en fjern utopi, men som noget, der kan praktiseres i det daglige liv. Vi vil høre på jer med endnu større respekt, når I taler om nødvendigheden af sociale reformer og opfordrer befolkningerne til at forandre deres forældede levevis,« sluttede FN's repræsentant.

KATOLSK UGEBLAD

Bombay er ikke Jerusalem

Bombay er ikke Jerusalem. Denne enkle kendsgerning er i sig selv tilstrækkelig indlysende til at fastslå forskellen mellem pave Paul VI's første og hans anden store rejse. Men hvori består egentlig denne forskel? Er den andet end geografisk? Ja, ser man de to rejser i lyset af koncilets arbejde, tegner forskellen sig mellem dem tillige som både åndelig og teologisk.

Rejsen til Jerusalem havde økumenisk sigte. Formålet var at opnå kontakt med de ortodokse kristne brødre i øst. Til dette formål kunne intet mødested passe bedre end netop Jerusalem, hvor østlige og vestlige kirker kunne mødes i fælles ærbødighed for deres fælles herre, der her havde lidt døden og var stået op af graven. Med koncilets vedtagelse for nylig af skemaet om de økumeniske forhold har man sat en foreløbig milepæl på vejen frem mod enhed. Det ortodokse koncil på Rhodos, der sluttede omtrent samtidig, betegner ligeledes en etape på denne vej. Over alt dette har Jerusalemrejsen stået som et lysende symbol. Den var en station på vejen mod de kristnes enhed.

Men nu er Paul VI fløjet til Bombay. Det er mere end dobbelt så langt i geografisk henseende. Pavens flyvemaskine mellemlandede i Beirut ikke langt fra Jerusalem. Men vejen til Bombay er ikke blot længere geografisk set. Den er det også i åndelig henseende. Da paven landede i Bombay »ved porten til det umådelige Asien«, som han selv udtrykte det, var det for at møde en ikke kristen verden. Dette er ikke nogen tilfældighed, men må ses som en bevidst handling fra pavens side. Denne handling udtrykker noget væsentligt i vort økumeniske arbejde. Det er ikke noget mål i sig selv, ligesom Jerusalem ikke var noget endemål, men en station på vejen. De kristnes enhed er nødvendig af én bestemt årsag, nemlig for at demonstrere evangeliet for den ikke-troende verden: »At de må blive ét for at verden må tro.« Kirken er ikke til for sin egen skyld. Den er til for at tjene verden. Ellers opfylder den ikke sin mission. Ellers *er* den slet ikke kirke. Sådan sagde koncilet under behandlingen af skema 13.

Kort før sin afrejse til Bombay sagde paven herom: »Kirken er ikke noget museum. Den er heller ikke afskåret fra den sociale og politiske virkelighed, hvori vi lever. Kirken vil tværtimod hjælpe os til at forstå denne virkelighed og reagere på den som mennesker og som kristne. Derfor skal vi hver især være sunde og aktive medlemmer af kirken – og ikke døde, syge eller uvirksomme medlemmer.« Derfor tog paven til Bombay. Bombay er ikke Jerusalem, men Jerusalem forberedte Bombay.

Redaktion: Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055 fra kl. 10-14. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K:. tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

Blandt Europas lande modtog »den grønne ø« meget tidligt kristendommen, og efter en mageløs opblomstring i kunst og boglig kultur påtog irerne sig en missionsopgave som endnu huskes. Mange af de senere berømte klostre i Frankrig, Tyskland og Italien er grundlagt af dem som centrer for dette arbejde. I nutiden ligger opgaverne anderledes, men irerne har stadig lidt af inspirationen fra Sankt Columbanus dage i sig. En meget stor indsats gøres af moderne organisationer som for eksempel Afrikamissionens uddannelsescentrum *Kiltegan*, hvorfra tidsskriftet »Africa« udsendes, og der er etableret et nært samarbejde mellem »the Kiltegan Fathers« og de såkaldte MMM-søstre, stammende fra den mest forbløffende af alle moderne ordener. Forbløffende ved sin ungdom – 25-års jubilæet kunne fejres i 1962 – og frugtbringende ved ordenens grundidé, at forene klosterliv med humanitær indsats med særlig vægt på hospitalsarbejde og med en ekstra understregning af kvaliteten i det medicinske arbejde.

MMM-søstrenes arbejde er en »succes-story« i den kristne inspirations tegn. Succes er måske ikke noget rart ord, fordi det er et af den materielle velstands modeord – gerne synonymt med smartness og albuer – men i Mother Mary Martins tilfælde betegner det en eksempelløs fremgang fra en alt andet end lovende begyndelse. Hindringerne var fra starten formidable, og en smule kendskab til Mother Marys personlige historie gør et besøg i Drogheda endnu mere inspirerende end selve stedet som sådant. Drogheda er en moderne, temmelig angliseret havneby i Dublins nærhed med en nok så barsk tone over miljøet, men en tidlig donation har gjort byen til ordenens centrum, Mother Marys centrale arbejdssted. Her findes moderklostret, her knejser et stort moderne hospital endnu under udvidelse, her ligger gæstehu-

MMM-søstrene stammer fra den mest forbløffende af alle moderne ordener. MMM-søstrenes arbejde er en »succes-story« i den kristne inspirations tegn, skriver programsekretær Jørgen Andersen i denne artikel om den unge kongregation og dens stifter, Mother Mary

Fra MMM-søstrenes vidtforgrenede arbejdsfelt.

Det begyndte på den grønne ø

set for søstre af andre ordener som søger MMM for en sygeplejeuddannelse, tiltrukket af ordenens medicinske renommé. Hospitalet er specialiseret på flere områder, – der er en meget besøgt fødeafdeling, og der er en afdeling for tropemedicin.

Ordensgrundlæggeren er født i 1892. Hun var sygeplejerske i første verdenskrig ved militærhospitaler i Frankrig og på Malta, men ved krigens slutning stod det hende klart, at behovet for medicinsk hjælp og missionsarbejde var større på andre »fronter«, uden for Europa. I 1918 mødte hun biskoppen over Calabar-provinsen i det sydlige Nigeria. Efter at have hørt hans beretning om det behov, der var for hjælp, især for de indfødte mødre og børn, besluttede Miss Martin at forberede sig gennem en uddannelse som jordemoder ved et kendt hospital i Dublin. I 1921 kunne hun så sejle til Calabar, ledsaget af en bekendt fra hospitalstræningen. Miss Martin, som hun stadig var, tilbragte tre år derude under primitive forhold, men måtte så forlade Nigeria på grund af svigtende helbred. De næste ti år var præget af sygdom, og dette skulle vare indtil 1933, da hun fik lejlighed til at komme frem med sin plan om grundlæggelse af en medicinsk orden af søstre i missionen. Vanskeligheden var bl.a., at der ikke fra Rom forelå nogen direktiver angående søstres beskæftigelse med kirurgi og obstetrik, og forberedelsen til klosterliv under verdslige forhold var i sig selv heller ikke nogen nem opgave.

I 1934 kom Miss Martin og en lille gruppe ligesindede til en skole grundlagt af benediktinere. De forestod husholdningen, men deltog samtidig som lærlinge i klosterlivet. De studerede sangen og den benediktinske klosterregel. I 1936 ændredes så pludselig hele grundlaget ved en bestemmelse (»Constans ac Sedula«) fra Rom om betydningen af det medicinske

arbejde, specielt moderhjælpen, i missionsarbejdet. Missionens biskopper rundt om havde klargjort behovet i rapporter til pavestolen, og resultatet var et arbejdsgrundlag, som netop egnede sig for MMM-søstrene i deres uddannelsesplaner. Det var som svaret på en bøn og på års venten for Mother Mary. I 1936 kunne gruppen tage af sted til Calabar, men kort efter ankomsten fik lederen malaria. Hun fik de syges salvelse og blev bragt til et europæisk hospital i Port Harcourt, hvor hun aflagde sit ordensløfte på sygesengen, og ordenen indstiftedes kanonisk. Man tvivlede på, at hun kunne nå tilbage til Irland i live, men ved tilbagekomsten forbedredes hendes tilstand.

Mother Marys bror donerede et hus til den nye orden, og der blev indrettet et kollegium for de kommende lægestuderende blandt søstrene. I en lille georgiansk præget by i Louth blev et ledigt beboelseshus indrettet til noviciat. Det blev indviet i 1938, og året efter kaldtes de nye nonner til Drogheda til et nyt hjem for katolske mødre i byen. Hermed var begyndelsen gjort til det nu så storartet indrettede Our Lady of Lourdes hospital. Modgangens tid var dog ikke forbi. I 1952 – midt under alle udvidelserne – udbrød der brand i noviciatet. Det måtte bygges op fra grunden, men siden kom der nye bekymringer.

MMM-søstrenes arbejde synes nu vel sikret. Men for den aldrende Mother Mary er arbejdsbyrden stadig tung. Ansvaret for økonomien er måske mindre, men med »succesen« er rekruteringen vokset, og med rekruteringen er behovet vokset, således at pave Paul selv har ønsket MMM-søstre som stab ved et nyt universitetshospital i Rom. Ansvaret for de unge kvinder under uddannelse tager Mother Mary sig heller ikke let. Man må opleve hende, når et nyt kuld, gerne fra mange forskellige nationer (Nigeria, Portugal, Malta, Irland ved en modtagelse for nylig) bliver optaget, eller når et kuld unge søstre aflægger ordensløftet. Lidt foroverbøjet, utrætteligt venlig, hilser den aldrende dame, i sin ordens enkle, men moderne dragt, på slægt og venner. Det er ganske åbenbart, at hun er en inspiration for de unge søstre, der omgiver hende. Kommer man i snak med dem, får man at høre, hvorledes hun holdt klostret underrettet under daglange bønner for MMM-søstre, hvis liv var i fare under en naturkatastrofe i missionen i Afrika. Klosterlivet er præget af den moderne åbenhed, som næppe altid gør ordenslivet lettere. Det har i visse tilfælde været nødvendigt for de unge kvinder under deres fortsatte medicinske studier at aflægge ordensdragten og færdes på lige fod blandt medstuderende af begge køn, uden at give deres kald til kende for andre end lærerkræfterne. De unge MMM-søstre er sig bevidst, at de er led i en forandring, hvorunder klosterlivet forvandles fra from afsondring til et mere aktivt liv i humanitært arbejde. »De åbner alle døre,« sagde en af de unge, »og ingen ved, om det er til bedste for verden eller for søstrene eller begge dele«.

Jørgen Andersen

Ugebladets julenummer udkommer den 18. december. Dets hovedtema bliver Guds indgriben i 1964 – årets katolske begivenheder set i lyset af juleevangeliet.

Julenummeret er årets sidste nummer. Det første ugeblad i 1965 kommer den 8. januar og er ligeledes et dobbeltnummer.

Sidste søndag havde Kirken valgt som epistel et uddrag af Pauli brev til romerne. Denne læsning sluttede med Pauli ønske: »Håbets Gud fylde jer med al glæde og fred i troen, så I må blive rige i håbet ved Helligåndens kraft.«

Rige i håbet! Advent er gennemtrængt af håbet, der består i tilliden til Gud: »Til dig opløfter jeg min sjæl, min Gud, til dig sætter jeg min lid.« Og det er håbets Gud, der vil fylde os med glæde og fred.

Denne tredje søndag i advent er glædens søndag. Gaudete in Domino semper: det er med disse ord, at messens indgangsvers begynder: »Glæd eder altid i Herren. Atter siger jeg: glæd eder.« Og Paulus fortsætter: »Lad alle mennesker mærke, at I har et mildt sind.« Hvorfor? Jo, Herren er nær. Og da vil I mærke, at I ikke behøver at være bekymrede for noget. Selv om angsten er i jeres hjerte, selv om ufred, egoisme, ja had hersker i verden, bør I lade jeres ønsker i alle ting komme frem for Gud i en bøn, som ikke er et håbløst råb til en ukendt magt, men et råb i tillid til vor himmelske Fader, en bøn i taksigelse for alt det, I allerede har modtaget, og for alt det, I skal modtage.

Og Paulus slutter med disse ord: »Da skal Guds fred, som overgår al forstand, bevare jeres hjerter og jeres tanker i Kristus Jesus.«

I denne korte tekst, der er taget fra Pauli brev til filipperne (4, 4-7), finder vi hele den kristne lære om *freden.*

For det første er det *Guds fred,* der kommer til os, fordi Herren er nær. Freden er ikke noget selvfølgeligt, noget naturligt, noget letkøbt. Freden er en gave, der er så vidunderlig, så sjælden, at den kun kan komme fra Gud selv, eller som Paulus udtrykker det: »Guds fred overgår al forstand.« Når profeterne i Det gamle Testamente forkynder Messias, der skal

FREDEN ER IKKE NOGET SELV-FØLGE-LIGT

»... selv om ufred, egoisme, ja had hersker i verden, bør I lade jeres ønsker i alle ting komme frem ...« (Billedet forestiller en krigsinvalid.)

komme, fremstiller de ham altid som en fredens budbringer. De vender menneskene bort fra angsten, fra det håbløse, som Esajas gør det i denne messes kommunionsvers: »Sig til de ængstede hjerter: Vær stærke, vær uden frygt. Se, eders Gud kommer og frelser jer.« (Es. 35,4). Og Esajas fremstiller Messias' kongedømme som et fredens rige: »Da dømmer han folk imellem, skifter ret mellem talrige folkeslag, deres sværd skal de smede til plovjern, deres spyd til vingårdsknive, folk skal ej løfte sværd mod folk, ej øve sig i våbenfærd mere.« »Og ulven skal gå hos lammet, panteren hvile hos kiddet, kalven og ungløven græsse sammen, dem driver en lille dreng. Kvien og bjørnen bliver venner, og løven æder strå som oksen.« (11,6-7). Hvorfor? Jo, »thi et barn er os født, en søn er os givet, på hans skuldre skal herredømmet hvile: hans navn skal være fredsfyrste. (9,6).

Og Johannes Døberen, der forkynder Messias' umiddelbare komme, skal lede vore skridt på vejen, der fører frem til fred med Gud. (Luk. 1,79). Og da Jesus fødes i Betlehem, synger englene: »Ære være Gud i det højeste, og på jorden fred i menneskene, der har hans velbehag.« (2,14). Jesus, Messias, bringer os freden, eller rettere sagt, som Paulus siger det i brevet til efeserne: »Kristus *er* vor fred«, han som gjorde begge parter til ét og nedrev det gærde, som skiller, nemlig fjendskabet, og han kom og forkyndte fred for jer, som var langt borte, og fred for dem, som var nær.« (Ef. 2,14-17).

Hvorfor *er* Kristus vor fred? Jo, fordi det modsatte af freden er synden, menneskets oprør mod Gud og menneskenes splid indbyrdes. Jesus er vor fred, fordi han er Guds kærligheds største gave: ved sit komme lærer han os, at Gud elsker os, og at Gud ønsker at knytte venskabets bånd med os. Og han byder os, at vi skal elske hverandre, som han har elsket os. Kærligheden, Guds kærlighed til os, vor kærlighed til Gud og vor kærlighed til vor næste, skaber freden.

Vi ved, at Jesus Kristus er Messias, der var lovet af Gud. Og dog

synes profetierne, der skulle opfyldes ved Messias' komme, endnu at være langt borte. Løverne æder endnu ikke strå, sværdene er endnu ikke lavet om til plovjern, tanks til traktorer, vil det da sige, at Messias endnu ikke er kommet, og at vi skal vente en anden? Nej, Messias *er* kommet, men hans første komme i stalden i Betlehem er som en begyndelse. Så længe denne verden varer, hvor synden hersker, vil vi trods Kristi komme endnu ikke opnå den endelige fred. Det er først ved tidernes ende, når Kristus kommer tilbage, når synden og døden ikke vil være mere, når Gud vil være alt i alle, først da vil vi modtage den fuldkomne og vedvarende fred. Det er dette, vi venter i advent. Kristi fødsel er for os en garanti for denne endelige sejr.

Men skal vi heraf slutte – eftersom den sande fred jo først kan opnås ved verdens ende – at vi blot skal sidde og dreje tommelfingre?

På ingen måde! Paulus viser os jo i epistlen, at freden er en gave fra Gud, men også at freden er menneskets værk. Paulus siger: »Alt, hvad der er sandt, hvad der er sømmeligt, hvad der er retskaffent, hvad der er rent, hvad der er elskeligt, hvad der har godt lov, al dyd og alt, hvad der er ros værd: det skal I have i tanke. Det skal I gøre, så vil fredens Gud være med jer.« Vi skal ikke blot vente på freden som en gave, der ufortjent dumper ned i vort skød, nej, vi skal være med til at bygge freden op. Det er Kristus selv, der har lært os i en af saligprisningerne, at salige er de, der skaber fred, thi de skal kaldes Guds børn.

Denne tredje uge i advent med dens tamperdage bør være en uge, der på en særlig måde hjælper os til at skabe fred, fred i os selv, fred med andre. Og denne fred opnås kun *gennem bøn og bod i kærlighed.*

Først og fremmest bøn. Paulus siger til os: »Vær ikke bekymrede for noget, men lad i alle ting jeres ønsker komme frem for Gud, idet I beder og bønfalder under taksigelse.« (4,6).

Eftersom freden er en gave fra Gud, kan den kun opnås ved bønnen. Angst, mismod, resignation er fredens fjender, men bønnen giver os den indre fred, giver os mod og styrke, og håb.

Dernæst bod, d.v.s. konversion, at vende sig bort fra alt det, der fjerner en fra Gud for dernæst at klamre sig til Guds kærlighed. Vi har alle syndet mod freden, vi har været jaloux, egoistiske, for alt dette bør vi gøre bod. Og for en kristen vil bod sige at søge hjælp i bodens sakramente. Ikke for endnu en gang at anklage sig, uden større anger, for de sædvanlige synder, man har begået, men for i bodens ånd at opdage i sig alt det, der ved handling eller mangel på handling (undladelsessynder) har fremmet strid, splid, ja had. Lad Kristi ord til synderne: »Gå bort i fred,« virkelig få en mening for os. Og lad vor bod få dette positive: at ville gøre det gode, at hjælpe dem, som lider, lad os finde glæden ved at give til dem, som er alene, som er fattige, som er landflygtige.

Det er på denne måde, at vi i disse dage skal forberede julen, thi da har vi taget imod og forstået Pauli ord til os i denne epistel:

»Glæd jer alle i Herren, jeg siger jer igen: glæd jer.

Lad alle mennesker mærke, at I har et mildt sind. Herren er nær.

Vær ikke bekymrede for noget, men lad i alle ting jeres ønsker komme frem for Gud, idet I beder og bønfalder under taksigelse. Så skal Guds fred, som overgår al forstand, bevare jeres hjerter og jeres tanker i Kristus Jesus.«

V.H.

SEND DERES MANUSKRIPT
I GOD TID!

NYE BØGER

Overalt i Kirken spores der en øget aktivitet blandt lægfolk. Også herhjemme vidner talrige familiegrupper, studiekredse, det nye kateketkursus og efterårets kateketstævne om voksende interesse. For at imødekomme nogle af de krav, denne aktivitet fører med sig, har *Religions-pædagogisk Udvalg* påtaget sig at udgive nogle teologiske betragtninger og katekeser af to kendte religionspædagoger, Franz Schreibmayr og Klemens Tilmann.

Værket, der på dansk har fået titelen »Om Gud og vor frelse«, omfatter to bind. Det fremgår af forordet til det første bind, der lige er udkommet, at bogen ikke blot henvender sig til religionslærere og kateketer, men til »alle, som er kaldet til at give troen videre til andre, eller som ønsker ved Bibelens ord og Kirkens forkyndelse at trænge dybere ind i troens verden«. Det vil med andre ord sige, at der er tænkt på dem, der på grund af lange afstande er afskåret fra at være med i arrangementer af den art, som ovenfor beskrevet, og på konvertitter, som gerne vil fordybe sig i Kirkens tro på en ny måde, på forældre, som føler et vågent ansvar for børne-

OM GUD OG VOR FRELSE

Teologiske betragtninger
og katekeser

af Franz Schreibmayr
og Klemens Tilmann

1. bind (15×22) 224 sider
+ 14 helsides farveillustrationer,
indbundet.
Udkommer omkring 1. dec. 1964.

1. bind: 12,- kr.

Dr. H. Roos S.J., universitetslektor
... Med stor glæde har jeg læst kapitlet om Guds rige. En klar og enkel fremstilling ...

Cicely Maria Worster, mag. art.
... et alvorligt og grundigt forsøg på at forbinde den ny saglighed med den gamle ærefrygt ... undgået både modernismens og sentimentalitetens grøft ... opbygge et sundt religiøst liv.

Bestillinger modtages af
Religions-pædagogisk Udvalg
Sct. Kjeldsgade 3, København Ø.

»Ikke for højt for almindelige mennesker«,

siger pater Keller om en ny samling teologiske betragtninger

nes religiøse opdragelse, og på søgende mennesker, som vil sætte sig ind i Kirkens lære.

Pater Paul Keller S.J., der hører til den kreds, der står bag værkets udgivelse, siger bl.a.:

»Når kardinal Bea lader forstå, at enheden i troen må forberedes gennem en dybere forståelse af Bibelens ord, ikke blot hos teologerne, men også i videre kredse, må en bog som denne siges at være i høj grad aktuel, fordi den nemlig ud fra Guds åbenbaring viser, hvor stor en rigdom der er skænket os i den kristne tro.

En af bogens anliggender er dette, at Kristus mere og mere må blive midtpunktet i vort kristne liv.«

»Foruden at værket er bibelsk, frelseshistorisk, kristocentrisk, eskatologisk . . . kunne der nævnes dets mange små afsnit om barnets og det unge menneskes psykologiske forudsætninger. Måske er der nogen, der tænker: Det er alt for højt for almindelige mennesker,« siger pater Keller, der imidlertid understreger, at forfatterne tillige har den evne til med ganske jævne ord at kunne føre hen til troens dybeste mysterier. Således supplerer katekeserne de teologiske kapitler. Men begge steder fornemmer man ligesom en genklang af »Det glade Budskab«.

»Den danske udgave er ikke ment som en litterær frembringelse, men nærmest som et arbejdsredskab, der skal formidle kontakt med Kirkens rigdom. Den skabende syntese overlades til læseren,« slutter pateren.

Forfatternes navne er ikke ukendte i Danmark. Franz Schreibmayrs navn er knyttet til RPU's studiedage i efteråret 1964, og Klemens Tilmann har forfattet Pauluskredsens lille skrift: »Det skønneste af alt«.

RPU skylder en særlig tak til forlagene Herder i Tyskland og Benziger i Schweiz, som henholdsvis har stillet tekst og billeder til rådighed og hermed ydet RPU en stor tjeneste. Det har på denne måde været muligt at fremstille en smukt illustreret udgave.

Blake.

Hyrden med sin hjord. En af illustrationerne fra »Om Gud og vor frelse«.

Bør ikke skræmme!

Ordet teologi skræmmer mange danskere. De tror, det er en lærd hobby for folk, der har gjort Gud til speciale.

Med en oversættelse af F. J. Sheeds »Teologi for begyndere«, som man på dansk har givet titelen »Teologi for enhver«, har Pauluskredsen forsøgt at ændre denne opfattelse.

Forfatteren vil være danske læsere bekendt blandt andet fra den lille bog »Et kort over livet«, som udkom for nogle år siden. »Teologi for enhver« ligger på samme populære plan. Den er skrevet nogle år før det andet Vatikankoncil – i 1958. Erik Worm Reinhardt har forsynet den danske udgave med et appetitvækkende omslag.

▪

På Sankt Ansgars Forlag er kommet en bog, hvis titel er »Jesus — enkle betragtninger over Frelserens skikkelse skrevet af en munk fra østkirken.« Det er et lille værk, der nok fortjener vor opmærksomhed, når vi tænker på det smukke Kristusbillede, som netop østkirken har givet verden. Man behøver bare at tænke på den tradition, digtere som Tolstoj og Dostojefskij repræsenterer.

At leve op til sit eget ry

Willy-August Linnemann:
Alle skal tjene to Herrer.
Gyldendal. 243 sider, kr. 24,50.

Så er vi nået til fjerde del af Willy-August Linnemanns bog om det skjulte ansigt. Der er lidt feststemning omkring denne samlings fortællinger, idet Linnemann fyldte 50 i sommer. Ved denne lejlighed optrykte man i øvrigt hans debutroman »Sangen om de lyse Nætter«, der kom i 1939 og lod ane, at Danmark havde fået en ny stor forfatter.

Som bekendt bekræftede første bind i fortællingscyklus'en »Bogen om det skjulte Ansigt« den særprægede forfatters ry. Der var noget livsnært over hans måde at udlægge sit kristelige grundsyn på, og der er ingen tvivl om, at der i mange af de historier, som de tilstedeværende i det nordtyske beskyttelsesrum kunne fortælle, var udtrykt noget sandt om den moderne europæers situation.

Dog er der noget, der tyder på, at Linnemann skulle have sagt amen for lidt siden. Vi er ved at blive lidt trætte af hans fortællinger, og det er synd for Linnemann, der i sine gode øjeblikke har kunnet tåle sammenligning med så vidt forskellige ånder som Karen Blixen og Thomas Mann.

Ikke sådan at forstå, at »Alle skal tjene to Herrer« – en ægte, underfundig Linnemann-titel – er dårlig læsning Det er bare lidt svært at holde interessen samlet om politiken Joseph Ecksler, hvis liv uddybes gennem de forskellige personers beretninger. På den anden side er bogen dog betydelig bedre end meget andet, der kommer frem. Og noget af det svære her i livet er jo også at skulle leve op til sit eget ry.

HK

Willy-August Linnemann

Så er koncildagbogen kommet!

Gunnel Vallquist:
Det andet Vatikankoncil dag for dag — Første samling: Tøbrud.
Sankt Ansgars Forlag.
165 sider, kr. 24,00.

Gunnel Vallquists romerske dagbog, som vi tidligere har omtalt her i bladet, foreligger nu på dansk – i en flydende og loyal oversættelse ved cand. polit. Tove Rasmussen.

Det tjener det lille katolske Sankt Ansgars Forlag til ære, at man har turdet binde an med en så stor og krævende opgave som at udgive en serie bøger, der skal dække hele det store kirkemøde. Det er sikkert også et rigtigt valg at anvende et forlæg, skrevet af en *journalist.* Den velorienterede svenske forfatterindes koncilberetning er spændende som en roman og er altså i besiddelse af sådanne underholdende kvaliteter, der skulle give det svære stof mulighed for at nå ud til de bredest mulige kredse. Læsere, som kunne tænke sig at gå i dybden rent teologisk, vil sikkert stort set kunne tyde sig igennem de mange fremragende værker på fremmede sprog, der er udgivet i forbindelse med koncilet.

Bogen fremtræder i et smukt udstyr, der giver appetit på indholdet. Dette er – som vi allerede tidligere har bemærket, og som forfatterinden selv i sit forord gør opmærksom på – præget af selve koncildebatten, der som bekendt går ud på at *kritisere* forhandlingsgrundlaget. Hertil kommer, at Gunnel Vallquist så afgjort står yderst til venstre på de reformivriges fløj.

Hendes koncildagbog er et yderst personligt subjektivt værk, præget af en feminin lidenskab, der efter min opfattelse er en charme mere.

HK

Dødens mysterium og dødens realitet

Hvad helgener og dødsdømte frihedskæmpere kan berette

Ånd og liv nr. 23 er udkommet til adventstiden. Emnet er »Dødens Mysterium«, og det kan måske godt kaste en skygge midt i lyset fra guirlanderne, men det er sikkert kun udmærket, at stemningen – nej *erfaringen* – fra november, dødens og de dødes måned, får lov til at virke i os netop her i adventstiden, for at vi – op mod den livsbekræftende juletid – af disciplenes vandring til Emmaus kan lære at forstå, »at også vi må gennem graven, før vi kan indgå til herligheden«.

Det nye hæfte fra Pauluskredsen lever op til det mål, udgiverne har sat sig: at bidrage til at føre vor tro tilbage til de levende kilder: den hellige Skrift, Kirkens og kirkefædrenes tradition, helgenernes liv og skrifter.

Blandt forfatterne er dr. phil. H. Roos S.J. og Vagn Hansen O.P. Der er benyttet tekster af bl.a. Ignatius af Antiokia, Gregor af Nyssa og R. Voillaume.

■

De sidste breve fra dødsdømte frihedskæmpere i Europa 1940-45.
Forlaget Spektrum.
233 sider, kr. 26,50.

En af de mest gribende bøger, der er udkommet i dette efterår, er »De sidste breve fra dødsdømte frihedskæmpere i Europa 1940-

Jesus

ENKLE BETRAGTNINGER OVER FRELSERENS LIV

Bogen, som er skrevet af en ukendt munk fra Østkirken, er en ny Thomas à Kempis, siger pastor Oppermann.

Kr. 17,75

GUNNEL VALLQUIST

Det andet Vatikankoncil
Første samling
Tøbrud

Første bind af den svenske katolske journalists værk om koncilet.

Sankt Ansgars Forlag
BREDGADE 67
PA 4777

45«. De værdifulde dokumenter er samlet af italienerne Malvezzi og Pirelli, og Karina Windfeld-Hansen har stået for den danske oversættelse.

Det er en bog, der vidner om menneskelig grusomhed og menneskelig storhed. Den store tyske forfatter og humanist, Thomas Mann, har skrevet et forord til bogen.

Vi møder en række mennesker, troende og ikke troende mellem hinanden, der står i den ufattelige situation at skulle ombringes af medmennesker. Hvilke medmennesker, fristes man til at sige. For ikke blot er de bødler. De har i utallige tilfælde prøvet at afpresse deres ofre tilståelser ved brug af midler, som er svære at beskrive – men ikke desto mindre *er* beskrevet.

Her er stof til eftertanke 20 år efter, at den anden verdenskrig holdt op. I en tid, hvor en retspleje, som den der lige er omtalt endnu er i brug forskellige steder i verden.

Og endnu udvises det samme mod – endnu er vi vidne til den menneskelige storhed, der står ansigt til ansigt med evigheden.

HK

Kendskabet til Orienten, de arkæologiske fund o.s.v. hjælper Kirken at forstå og stadig bedre forklare åbenbaringens indhold. Lad os ikke glemme, at forfatterne af de hellige bøger har taget fejl forskellige steder. Vi må sige det klart, for at man ikke skal fristes til at fremstille noget urigtigt som en trossandhed.

Kardinal König (Wien)

JULEGAVEIDE

til venner i udlandet.

Husk vor folder om Kirkens historie i Danmark. Kr. 3,00.
Foreligger på 8 sprog.

Johanneskirkens Byggefond
Postbox 1036, København K.
Giro 13 29 29
N.B.: Mærkatark kr. 3,00.

KAN DE HJÆLPE OS

til januar eller senere? Vi er et ungt katolsk ægtepar, (hvor manden skal fortsætte sine studier nogle år endnu) der søger en LEJLIGHED i København eller nærmeste omegn. To værelser med adgang til køkken har også interesse. Skriv venligst til billet mrk. D. 4 til bladets annonceekspedition, Hauchsvej, 8, København V.

En succes følges op

Et smukt illustreret værk, der kan give bibelinteresserede mange gode timer

En af bogen mange illustrationer.

W. Keller: Bibelen har alligevel ret — i billeder.
Jespersen og Pio 1964.
360 sider, kr. 79,50.

Den tyske forfatter Werner Keller udgav i 1955 en bog, Bibelen har alligevel ret, som fik en mægtig succes også her i landet. Uden selv at være specialist i arkæologi er Keller vel bevandret i dette fag og hans kundskabers omfang er imponerende, selv om han ofte er lovlig optimistisk i sine fortolkninger og ikke altid skelner tilstrækkeligt mellem hypoteser og kendsgerninger. Det, som efter anmelderens mening var denne første bogs alvorlige mangel, var dens perspektiv. Ved at ville påvise, at Bibelen på nogle punkter, hvor den tilsyneladende går imod historiens lære, alligevel har ret, reducerer man let Bibelen til et historisk dokument og glemmer, at den først og fremmest er en religiøs åbenbaring. Bibelen har hverken ret eller uret, – den taler om noget andet og i et sprog og i en stil, som ikke er moderne historikeres og videnskabsmænds. Denne form for apologetik kan hjælpe de lidet troende, så længe de endnu ikke har opdaget de mange andre alvorlige tilfælde, hvor det alligevel ikke ser ud til, at Bibelen har »ret«. Man er vokset fra disse forsøg på at bringe tingene i overensstemmelse med hinanden, hvor man sammenlignede dagene i skabelsesberetningen i 1. Mosebog med de forskellige tidsaldre i jordens og de levende væseners udvikling. Men der findes desuden en tilsvarende historisk indstilling, som ikke bliver mindre faglig af, at den er mindre naiv. Kellers første bog manglede den baggrund, et mere indgående kendskab til den litterære bibelkritik ville have givet den.

Denne mangel er heldigvis ikke så mærkbar i hans nye værk, som – formodentlig af kommercielle grunde – har samme titel som den foregående, selv om det drejer sig om noget helt nyt. Værket er en pragtfuld billedbog, som illustrerer bibelhistorien fra patriarkerne til Jerusalems fald i 70 e.Kr. Det indeholder 337 billeder, deraf 8 i farver, hvert enkelt kommenteret af et ganske kort bibelcitat. Forfatteren forklarer desuden i en lille notits forbindelsen mellem teksten og billedet. Dette er den rigtige måde at benytte arkæologien på. Bibelen er ikke først og fremmest et historisk dokument, den er Guds ord, men Gud taler til os gennem historien, og vi kan derfor ikke forstå hans åbenbaring uden at tage denne historiske dimension med i betragtning. Forfatteren fortjener tak for den måde, på hvilken han her hjælper Bibelens læsere til at trænge ind i denne historiske baggrund, selv om hans værk indtager så original en plads blandt de mange billedværker om Bibelen, der i de sidste årtier har set dagens lys, som han selv i sit forord hævder.

Der er ganske vist andre værker, der byder på et større billedmateriale, men kun meget få af dem kan sammenlignes med denne bog, hvad billedernes kvalitet angår. Forfatteren har muligvis i valget af dem taget mere hensyn

Fortsættes side 15

Malerfirma
Holger Jørgensen
Morsøgade 9
Esbjerg
Telefon 2 38 51

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Roskilde

Firma Hans Møller
v/ Ib Møller
Sct. Olsgade 22, Roskilde
Telefon 35 18 77
Blikkenslagerarbejde - Gas - Vand
Sanitet - Centralvarme og oliefyr

P. F. Kjeldsen
Skomagergade 34
Telf. Roskilde 35 75 75
Byens største specialforretning i URE og OPTIK

Skolebøger - Skolerekvisitter -
Billedbøger - Skønlitteratur - Papir
Fyldepenne - Foto i stort udvalg
Roskilde Boghandel
Sct. Olsgade 24 - Tlf. 35 31 31

Roskilde Mejeri
Borgerdiget - Tlf. 35 03 49

Ejegod Jørgensen
Slagtermester
Kød - Flæsk - Pålæg
Sct. Olsgade 13, Roskilde
Telf. 35 01 57

Malerfirmaet
Edvard A. Petersen
Kornerupsvænge 5 - Roskilde
Telefon 35 16 94

C. J. Gerlachs eftf.
Hersegade 9, Roskilde
Tlf. 35 27 77
Aut. leverandør af kirkevine

Hjørnet af Algade og Olsgade
Bedste indkøbssted i Roskilde

Esbjerg

Interessentselskabet
Nis Petersen
Tømrer- og Snedkerforretning
Danmarksgade 12
Esbjerg
Telefon 2 84 48

H. Johansen
Murermester
Kronprinsensgade 57
Esbjerg
Telefon 2 15 45

K. Højland
Aut. vand- og gasmester
Kronprinsensgade 82, Esbjerg
Telefon 2 67 08

Viggo Christensen
Urmager, optiker, guldsmed
Telefon 2 08 29
Kongensgade 64, Esbjerg

Gunnar Skov
Kaffe - vin - konserves
Hj. af Nørreg. og Jyllandsg.
Esbjerg
Telefon 2 05 76

Vestjydsk Rør-
& Sanitetslager A/S
Kirkegade 6, Esbjerg
Telefon 051 2 13 11

Drik homogeniseret mælk
og spis youghurt
Esbjerg Andelsmejeri
Skolegade 39, Esbjerg
Telefon 2 01 44

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Helsingør

Tømrermester
Ejnar J. Nielsen
Frejasgade 20. Tlf. 21 03 11
Værksted og plads, Nygade 2
Helsingør. Tlf. 21 00 81

Georg Poulsen & Søn
Blikkenslagermestre
Sct. Annagade 19
Helsingør. Tlf. 21 01 64

Kolding

P. Jeppesen & Søn
Murermestre
Zahnsgade 4, Kolding
Telefon 2 06 93

Barkholt boghandel
Bogladen med de mange bøger
Telefon: 2 15 33
Kolding

H. Overbeck
Elektroinstallatør
Telefon 2 35 55

J. Krenk
Ingeniørfirma
Varme - Sanitet
Kolding. Tlf. 2 33 44

Brdr. Andersen
Tømrermestre
V. Kjørbosvej 1, Kolding
Telefon 2 02 81
Tømrer- & snedkerarbejde udføres

Kolding Andelsmejeri
Haderslevvej 5, Kolding
2 01 55

Peter From
Kolonialhandler
Domhusgade 27, Kolding
Telefon 2 32 10

Slagteriudsalget
Haderslevvej 7, Tlf. 2 33 77
Kolding
1. kl. okse-, kalve- og svinekød, konserves

FOLKEBANK
KOLDING
KB
KOLDING
1873

Walenty Patrzalek
Malermester
Haderslevvej 24
Kolding
Telefon 2 08 02

Er vi blevet klogere?

Endnu et tysk filmopgør med fortiden

Den tyske instruktør Wolfgang Staudte har skabt endnu en film. Han vil herhjemme først og fremmest være kendt for »Kirmes«. Staudte anklager i sin nye film »Byen uden mænd« endnu en gang krigsgenerationen af sine landsmænd.

Et lille rejseselskab, bestående af de satte medlemmer af en herresangforening i Neustadt, og en ung mand, søn af det ene af medlemmerne, har begivet sig på ferierejse til Jugoslavien i deres egen bus. Efter muntre dage ved et turistfyldt badested ved Adriaterhavet begiver man sig på hjemvejen til Tyskland. Oppe i bjergene farer man vild og løber tør for benzin. Medlemmerne går til en nærliggende landsby for at fouragere og skaffe sig husly, og her mødes de af en skare tavse sortklædte kvinder, som, da de hører, at selskabet er tysk, vender det ryggen og nægter enhver hjælp. Det viser sig, at landsbyen under krigen har været ude for en af tyskernes gidselhenrettelser, hvor hele stedets mandlige befolkning er blevet skudt ned. Sangerne forsøger at mildne sindene med sang og gode DM, men intet hjælper. D'herrer træffer derefter, som i krigens tid, de nødvendige forholdsregler — bryder ind i en kro og slår sig ned — »rekvirerer« et får på marken og holder et festmåltid med ledsagende overdådige mængder af slivovic. Efter måltidet afsynges et par gamle soldatersange fra krigens tid, da man pludselig hører et brag og ser, at den parkerede bus af landsbyens kvinder er blevet styrtet i afgrunden. Mændene bliver nu klar over, at det er alvor fra kvindernes side, og at det er bedst at forsvinde. De begiver sig derfor på vej til den nærmeste landsby over bjergene, hvor de bliver afskåret på en afsats, ved at kvinderne sprænger en bro i luften. En ung pige er imidlertid kommet til landsbyen. Hun forfærdes over kvindernes hadefulde selvtægt, og ved hendes mellemkomst reddes mændene ned igen.

Filmen udleverer ubarmhjertigt den del af den tyske krigsgeneration, som intet har lært af krigen. Latterlige, som mændene er i deres kabaretagtige kostumer — T-shirts og shorts over det velnærede korpus — komiske stråhatte på de halvskaldede hoveder — er de af wirtschaftswunder blevet berøvet enhver evne til forståelse af de problemer, som de har skabt med deres krig. Det hele går efter princippet: hvor parløren og Shells automobilatlas ikke hjælper, skal D-markene nok virke. Betegnende nok er den unge mand, Herbert, (Götz George), han som ikke er medansvarlig, den eneste som har en smule common sense, den eneste, som hele tiden går med lange bukser — og ikke synger med på de frejdige lieder. Da selskabet er indesluttet på bjergafsatsen — der, hvor de jugoslaviske gidsler blev henrettet — kommer det til en modbydelig scene, hvor sangerne gensidig beskylder hinanden for deres stillingtagen under krigen — vi hører deres motiv for at gå med i nazismen — adjunkten gik med af idealisme! de andre blot fordi, som vi altid får som svar, de kunne ikke andet — de vidste ikke etc.

De jugoslaviske kvinder er skildret med stor styrke og patos, vi kan ikke lade være med at tænke på, om ikke Staudte har haft »Elektra« i tankerne, da han skabte disse skikkelser. Den meget patetiske skildring af kvindeskaren i de ensformige sorte klæder minder os om den klassiske tragedie — Staudte har skabt et smukt sceneri, der virker som en bekræftende ramme om de følelser, kvinderne står for. Staudte har i begge lejre snedigt anbragt en repræsentant for efterkrigsgenerationen — i det tyske rejseselskab den unge Herbert, i den jugoslaviske landsby en ung pige. Hun betyder ikke det samme som Herbert for filmen, men vi ser i dem begge en indstilling, som betinges af, at de ikke har været impliceret i krigsbegivenhederne — de kan mere objektivt bedømme situationen og skære igennem — for Herberts vedkommende i anklagen mod sin forældregeneration — for pigens i hendes gyden olie på de sortklædte kvinders oprørte vande. Vi synes, at de to grupper i filmen er beskrevet mere som typer end som mennesker, — hvis filmen har nogen svaghed, skulle det være denne, men måske er det bevidst fra Staudtes side — i hvert fald er de to unge skildret som rigtige mennesker.

Filmen er god, fordi den endnu en gang konfronterer os med en satanisk krigs følger — god, fordi vi ser en ærlig tysk selvkritik, som maner os til beherskelse i vor beundring for det tyske wirtschaftswunder.

NBP

Originaltitel: Herrenpartie.
Instruktør: Wolfgang Staudte.

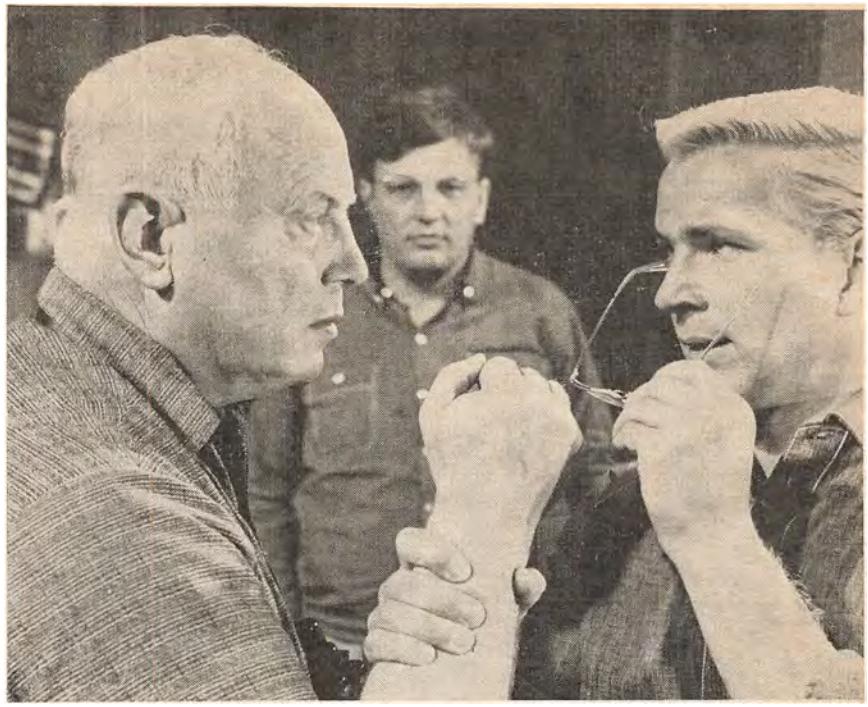

Fader og søn. Hans Nielsen og Götz George i »Byen uden mænd«.

NYE FILM

Verden vil bedrages

Med særdeles bange anelser modtog man meddelelsen om, at nu kom Mondo cane nr. 2. Hvorfor nu det? Jo, simpelthen af den grund, at hvis Mondo cane nr. 1 havde været et ærligt stykke dokumentarisk filmarbejde, hvis mission det netop var at åbne tilskuerens øjne for denne verdens uhyrligheder for derigennem at kunne betragte mennesket med større forståelse og medfølelse, ja, så havde Mondo cane nr. 1 været fuldt tilstræk-

Fortsættes side 14

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Brødr. Zøllner
Nørrebrogade 174
København N.
Telefon Taga 50
Kød og flæsk

P. Juul & Co. A/S
Bygmestre
Bistrupvej 93
Birkerød Tlf. 81 06 72
Alt bygningsarbejde samt reparationer udføres

Schjøth's Farvehandel
Amagerbrogade 160.
Tlf. 55 57 80.

Glarmester
POUL V. JOOST
Slotsgade 7, København N
Nora 7977
Stort udvalg i fotografirammer

Bistrup Olie & Kul
Vasevej 70
Birkerød Tlf. 81 35 70
Alt i brændselsolier

Alt i moderne belysning
Karl A. Keblov
aut. elektroinstallatør
Hvidovrevej 275
Tlf. 78 15 23

D. Plate Petersen
Malermester
Tlf. Fasan 2718

Ove Juel-Christensen
Tria *6408
Kaffe og kolonial en gros

P. A. Nielsen & Co.
Skindergade 28, København K.
Tlf. C. 828
Udlejning af service, borde og stole
Alt til festen.
Lev. til katolske institutioner.

Karl A. Hansen
Murermester
Bjergstedvej 10, Brønshøj
Tlf. Bella 2521

Mogens Larsen
El. Installatør
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

Fiskehuset PARCEL
Griffenfeldsgade 45,
København N.
Telefon Nora 4755.

Verden må absolut have at vide, at vi ønsker religionsfrihed for alle mennesker uden undtagelse.

Mgr. Heenan (England)

Det er ikke jødernes omvendelse, vi skal tale om, men om deres vej frem til noget nyt. Lad os opfordre dem til at fordybe sig i deres tro.

Kardinal Léger (Canada)

LÆSERBREVE

En lille, men ikke ubetydelig rettelse

Hr. redaktør!

Må det være mig tilladt at komme med en lille — men ikke ubetydelig rettelse til Katolsk Ugeblads kommentar på forsiden af nummer 47.

Der står, at »West Side Story« efter min opfattelse skulle skildre en smuk og ren kærlighed. I mit foredrag på Højskolen sagde jeg, at Marias og Tonys kærlighed er fremstillet både smukt og gribende, og at den *kan* være både smuk og ren, men den er ikke hele sandheden om den menneskelige kærlighed.

Pointen i mit foredrag var, at eros — og filmen skildrer netop eros i renkultur — *ikke* afslører sin kvalitet i nuet, hvor den forbliver tvetydig, men *kun* i tiden: på frugterne skal træet kendes. Jeg ønsker ikke, at læseren af Ugebladets forside skal få den opfattelse, at jeg uforbeholdent går ind for den kærlighedsopfattelse, »West Side Story« fremstiller for os.

Kaare Osorio

✳

NYE FILM

Fortsat fra side 13

kelig. Den henfaldt ganske vist til pjattet sensationslyst, men man tilgav på grund af de optagelser, som talte til én.

Men verden vil bedrages, og vi blev det. I »Mondo cane nr. 2« er det evident, at der kun skal leves op til publikums dumhed, snæversyn og forargelse, — i denne ene henseende er filmen ærlig og kan ikke siges at føre nogen bag lyset. Vi får serveret et sammensurium af ulækre episoder med dyremishandling, tortur, religiøst vanvid o.s.v., det meste smurt godt ind i blod (dog nogle steder vist nok tomatsaft). I tilgift hertil får vi desuden en kommentators »åh det er så forargeligt« docerende stemme samt stemningsfuld, korlignende englemusik.

Et optrin viser nogle børn, der af voksne er blevet groft lemlæstede, for at de derved kunne blive medynkvækkende krøblinge. Her bliver man i sandhed forarget, men ens forargelse rammer først og fremmest de mennesker, som har vovet at bruge disse ulykkelige børn i den beskidte forretning, som denne film er.

Utilsigtet gør »Mondo cane nr. 2« op med menneskets dumhed, idet filmens producenter har overset, at i rækken af de uhyrligheder, som serveres, kommer selve filmen ind som en flot nr. 1.

Til slut kan man spørge sig selv: »Har filmcensuren slet ikke set denne film?«

Jytte Bonnesen

Den mærkelige gæst

»Den mærkelige gæst« er filmatiseringen af den kendte engelske dramatiker Harold Pinters skuespil »The Caretaker« (Gæsten). Resultatet er blevet godt, men egentlig filmisk er det ikke. Det er en teatralsk film, hvilket Clive Donner i sin instruktion heller ikke lægger skjul på.

Rammen om handlingsforløbet er et pulterkammeragtigt loftværelse, hvor hele dramaet udspilles i en indeklemt og trykkende atmosfære, som Donner fint har fanget ind ved næsten udelukkende at bruge nærbilleder. De enkelte udendørsoptagelser sørger blot for, at handlingen ikke bliver isoleret fra omverdenens begivenheder, men tværtimod er i kontakt med disse. Filmen beskriver en kort episode, hvor tre mænds livsbaner mødes og flettes sammen for igen at adskilles. Filmens tre personer er på hver sin måde drømmere: Aston — rolig, indadvendt og arbejdssky — Mick, hans broder — overfladisk, udadvendt og præget af fræk og ondskabsfuld humor, og endelig Davies, en tilfældig ærekær og fattigfin bums, der som snylteren efter bedste evne søger at udnytte de to brødre, først Aston og senere Mick, alt efter hvad der bedst kan betale sig for ham.

Mødet mellem disse tre livsløgnere er yderst spændingsfuldt; den godmodige (Aston) og den ondskabsfulde (Mick), renheden (Aston) og råddenskaben (Davies), magtstræbet (Davies) og eftergivenheden (Aston) — alle disse momenter spilles ud mod hinanden, dog uden at det kommer til åbenlys kamp, kun til en række voldsomme brydninger. Filmen indeholder også en række virkelig fine humoristiske og barokke momenter for eksempel den frækkes (Micks) leg med den skrækslagne (Davies) eller de tres kamp om en værdiløs taske; men disse får dog aldrig overtaget, idet den alvorlige undertone fastholdes og uddybes ved hjælp af særlige lydeffekter. De menneskelige problemer, som filmen behandler, gennemleves på en intens og virkelighedsnær måde, men de søges eller bliver ikke løst i filmen.

Alt i alt viser Pinter os menneskers dynamiske møde med de brydninger, spændinger og problemer, som et sådant møde nødvendigvis må indeholde. Pinter siger ikke noget afgørende nyt om vor menneskelige situation, men han beskriver den dygtigt og effektfuldt.

Alle tre skuespillere slipper godt fra opgaven, dog skal Donald Pleasence i rollen som bumsen Davies særlig fremhæves. Med sit mimiske register, der udfolder sig med stor virtuositet, giver Pleasence en virkelig fin og realitetsfyldt fortolkning af snylteren, der til stadighed skifter væremåde i sit forsøg på at tilrive sig herredømmet i loftsværelset.

bej.

Originaltitel: The Caretaker.
Instruktør: Clive Donner.

Bibelen har alligevel . . .

Fortsat fra side 11

til deres æstetiske værdi end til deres arkæologiske interesse. Men de fund, man har gjort i Palæstina, har desværre ofte kun noget at sige fagfolk – jøderne har aldrig været store bygherrer – og denne bog henvender sig jo netop til ikke-fagfolk, selv om det nøjagtigt redigerede person- og sagregister gør det muligt at anvende billedmaterialet til videregående studier. Jeg kan love alle bibelinteresserede mange glade timer med denne bog, som varmt anbefales, og som vil være en fortræffelig julegave.

V.D.

Indien og pavestolen

Rom. — Indien har udnævnt en ny gesandt ved pavestolen. Det drejer sig om Vishnuprasad Chunchialal Trivedi, der efterfølger Mohamed Abdul Rauf. Pavestolen er i Indien repræsenteret af mgr. Knox, der har sit kontor i New Delhi.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 13.: 3. søndag i advent (s. 9, violet eller rosa).
MANDAG den 14.: Søndagens messe (s. 9, violet).
TIRSDAG den 15.: Søndagens messe (s. 9, violet).
ONSDAG den 16.: Tamperonsdag i advent (s. 13, violet). Ihukommelse af Eusebius (s. 782), biskop og martyr.
TORSDAG den 17.: Søndagens messe (s. 9, violet).
FREDAG den 18. Tamperfredag i advent (s. 15, violet).
LØRDAG den 19.: Tamperlørdag i fasten (s. 17, violet).
SØNDAG den 20.: 4. søndag i advent (s. 27, violet).

Katolske begravelser

Benzon

Aut. KATOLSK BEDEMAND
København

Alle aftaler kan træffes i hjemmet
*** 34 46 01**

Vort vidnesbyrd kan ikke trænge igennem til verden i dag uden at det sker i jævnhed og beskedenhed og i direkte kontakt med de fattige.

Mgr. Zoghby (Ægypten)

JULEKÆRTEN – Kr. 6,50

Nyt format, rigt illustreret, fås i enhver boghandel og ved enhver kirke.
Festnummer i anledning af Sct. Ansgars jubilæum.
Pauluskredsens Forlag

SKUMGUMMI HYNDER

AARHUS SKUM-GUMMI

Vor specialfabrik fremstiller hynder og sæder til bænke, stole og knæskamler udfærdiget i nøjagtige individuelle mål — eller efter Deres ønske.
Benyt Dem af vor gratis faglige vejledning. Vi kommer — uden forbindende — over hele landet og måler op og giver tilbud eller fremsender prøvehynde. De skal blot skrive eller ringe til

SPECIALFABRIK
Vestergade 45, Århus C.
TLF. (061) 2 12 60

GARDINER-BØRNEKONFEKTION
SENGEUDSTYR - TRICOTAGE
TEXTIL VAREHUSET
SLOTSGADE 17 - KØBENHAVN N - CE 15311
- hvor gode varer sælges billigt

De nye liturgiske bestemmelser

I overensstemmelse med liturgikonstitutionen og den nye Instructio af 26. september 1964 indføres brugen af modersmålet i bispedømmet København. Nedenstående dekret er blevet godkendt af det liturgiske råd i Rom den 17. november 1964.

Imidlertid kræver en sådan reform en del nye hjælpemidler til brug ved gudstjenesten, og der kan derfor ikke på nuværende tidspunkt fastsættes en dato, hvor disse nye regler kan træde i kraft. Liturgikommissionen arbejder med udgivelsen af de nødvendige trykte tekster og regner med at være færdig i begyndelsen af året 1965. Vi er alle enige om, at de eksisterende oversættelser ikke er tilfredsstillende, men vi er nødt til indtil videre at bruge dem, d.v.s. Salme- og Bønnebogens oversættelse til messens Ordinarium og Messebogens (Søndagsmessebogens eller Bibelselskabets [1948]) oversættelse til messens Proprium. Et oversættelsesudvalg har som opgave efterhånden at forbedre oversættelsen af de liturgiske tekster. Liturgikommissionen tager iøvrigt med glæde imod alle gode forslag.

DEKRET

I messen

1. I alle messer

a. I trinbønnen udgår salme 42. Hele trinbønnen udgår, hvor en anden liturgisk handling går umiddelbart forud for messen.
b. Slutningsevangeliet bortfalder.

2. Højmessen

a. Højmessen forbliver indtil videre uændret. De dele af messen, der synges eller reciteres af koret eller menigheden, læses dog ikke af celebranten.
b. Epistlen og evangeliet læses på modersmålet.
c. Secreta synges på samme måde som Oratio og slutningsbønnen.
d. Pater noster kan synges af menigheden sammen med celebranten.

3. De læste messer

a. Hele begyndelsen af messen indtil og med offertorieverset læses på modersmålet. (Det er dog tilladt at bibeholde Kyrie eleison på græsk).
b. Anden del af messen (Offertorium og Canon) læses på latin med undtagelse af Orate fratres og menighedens svar, samt Secreta, som skal læses højt.
d. I den tredie del af messen (Kommunion) læses på modersmålet Pater noster med indledning og tilsluttende bøn (som læses højt), Pax Domini sit semper vobiscum, Agnus Dei, menighedens kommunion, d.v.s. Ecce Agnus Dei, Domine non sum dignus og Corpus Christi (= Kristi legeme), kommunionsverset, slutningsbønnen og velsignelsen.
d. Disse nye regler kan anvendes i alle læste messer og skal normalt anvendes i de læste søndagsmesser og i andre messer med menighedsdeltagelse.

II. De øvrige sakramenter

Ved forvaltning af dåben, bodens sakramente og de syges salvelse kan modersmålet anvendes. Som dansk tekst benyttes indtil videre Salme- og Bønnebogens oversættelse.

III. Sproget

Ved anvendelse af et andet sprog må kun en officielt anerkendt tekst benyttes.

IV. Eukaristisk faste

Ifølge pavelig bestemmelse gælder den eukaristiske faste for fremtiden kun én time før kommunionen. Bestemmelsen træder i kraft med det samme.

København, den 5. december 1964.

Theodor Suhr
Titulær biskop af Apisa Major
apostolisk administrator af
bispedømmet København.

Ugens tv og radio (13. - 19. dec.)

SØNDAG	20.00	tv	Tosca. Opera i tre akter af Puccini.
	20.40	P1	Sort aftenvandring i New York. Hørebillede.
MANDAG	19.45	P1	England. Helaftensudsendelse.
	20.20	tv	Vore børns skole. 5. Studiekreds.
TIRSDAG	21.10	tv	Spejlet. Litteratur og kunst.
	21.50	tv	Martin Luther King i Studenterforeningen.
	22.15	P1	Thorkild Bjørnvig disputerer.
ONSDAG	20.20	tv	Sydafrika foran opgør. Reportage.
	20.50	tv	Teatermagasinet.
	21.30	tv	BBC-serien om 1. verdenskrig. 5.
TORSDAG	20.00	P1	Händels oratorium »Messias«.
	20.20	tv	Vejen til Beatles-»hysteriet«.
FREDAG	21.25	tv	Ekko. Indenrigsmagasin.
LØRDAG	16.00	tv	Leonard Bernstein fortæller og dirigerer.
	19.00	P1	Niels-Jørgen Kaiser om Poul Reumert.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY

KATOLSK UGEBLAD

Julen 1964

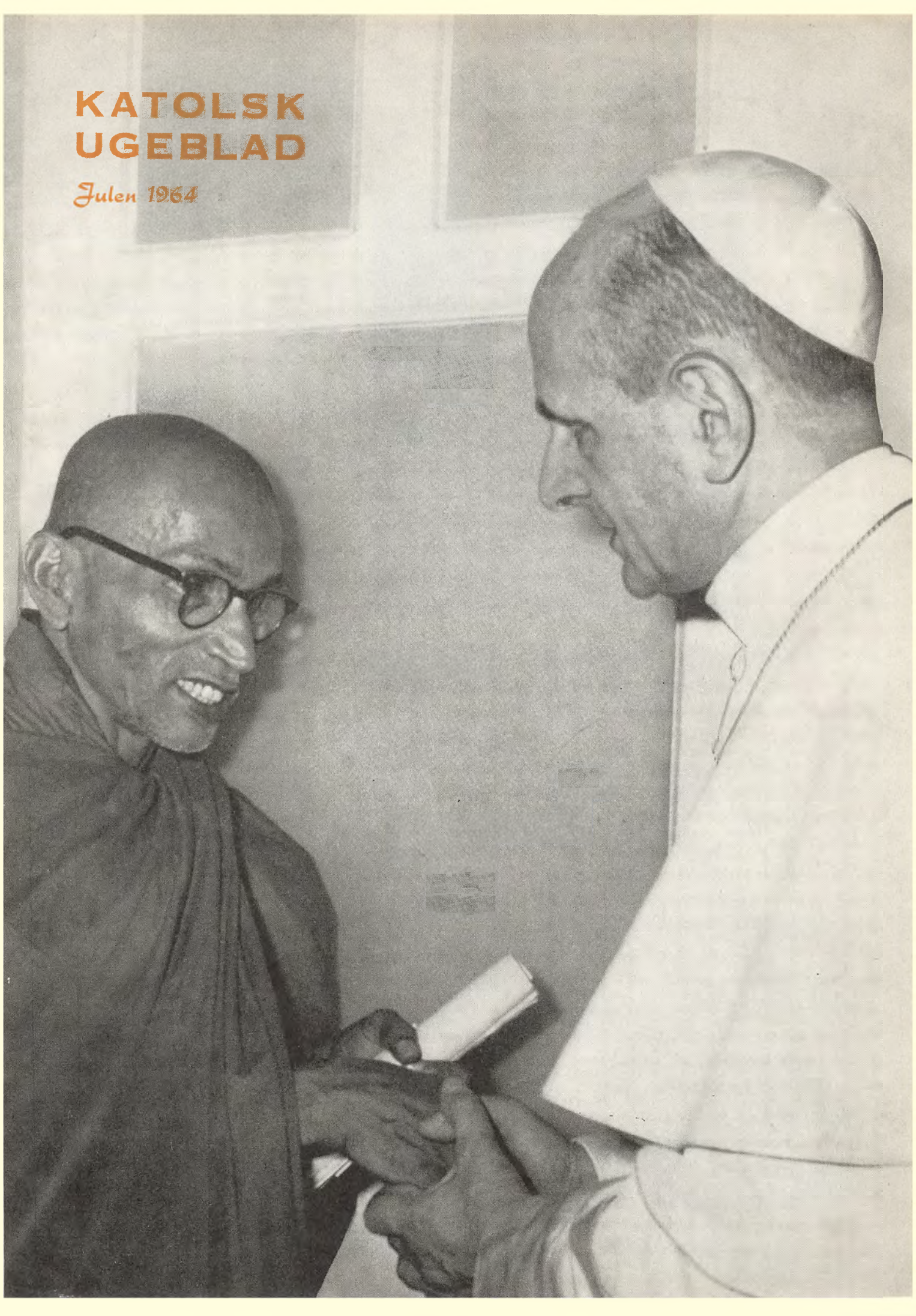

DET SKE

Julen er Guds indgriben i historien gennem Jesu Kristi fødsel på jord. Den er intimt forbundet med tiden. Derfor begynder juleevangeliet med ordene: »Det skete i de dage...« (Lukas 2,1). I Lukasevangeliet fremstilles Jesu liv på baggrund af tidens historiske begivenheder. Jesus blev født under Octavian, som var romersk kejser fra 31 før Kristus til 14 efter Kristus, og som man gav hæderstitlen Augustus. Derfor nævner evangelisten også straks kejseren: »... der udgik en befaling fra kejser Augustus, at hele verden skulle skrives i mandtal.« Vi er så vant til at forbinde juleevangeliet med en flugt fra hverdagen og den ydre verden, at vi synes det lyder hyggeligt. En sådan kejserlig folketælling har sikkert fyldt datidens befolkning i det romerske imperium med alt andet end hygge. Folketællingen var som regel en militær foranstaltning. En optakt til soldaterudskrivning eller i det mindste til strengere beskatning af de undertvungne lande, hvoriblandt befandt sig provinsen Judæa, hvor Jesus skulle opleve at blive indregistreret i folkeregistret ved sin fødsel. I hvert fald var det af rent civile og administrative grunde, at Jesus blev født i Betlehem i Judæa og ikke i Nazaret i Galilæa: »Og alle gik hen for at lade sig indskrive, hver i sin by. Og fordi Josef var af Davids hus og slægt, drog også han op fra Galilæa, fra byen Nazaret, til Judæa, til Davids by, som hedder Betlehem, for at lade sig indskrive tillige med Maria, sin forlovede, som var frugtsommelig. Og det skete, medens de var der, kom tiden, da hun skulle føde.« (Lukas 2,3-6). Den berømte krybbe, som vi jo også synes er forfærdelig hyggelig, og som vi romantiserer rundt omkring i vore kirker med de såkaldte »julekrybber«, var også simpelt hen et udslag af datidens bolignød, der trådte endnu mere grelt frem ved denne lejlighed: »Og hun fødte sin søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en krybbe, for der var ikke plads til dem i herberget.« (Lukas 2,7). Jesus blev altså født ind i tiden med dens romerske imperialisme og dens sociale nød. Han blev »indskrevet« i historien i mere end én forstand.

Vi går den modsatte vej. Blev Jesus født ind i datidens politiske og økonomiske historie, som det klart fremgår af juleevangeliet efter Lukas, går vi moderne mennesker den modsatte vej: Vi bærer Jesus ud af historien. Det må sikkert ses som et tegn på evangeliets svækkelse i moderne tid, at det efterhånden er nået til at gøre specielt juleevangeliet til en familie- og hyggelegende. Er det ikke netop tilfældet, når vi lukker dørene bag os ud til den forjagede og udvendige »verden« med dens nyhedsbulletiner og ubehagelige telegrammer for i ro i familiens skød at nyde »julefreden«. Er dette begreb, julefreden, ikke blevet noget skurrende falsk? Under de to sidste verdenskrige tav våbnene julenat. Men det var for at larme videre i dagene derefter. Julen er blevet til en parentes, hvor den skulle være en begyndelse til noget varigt. Den er blevet til hjemlig »hyggefred« – ikke til en begyndelse på den fred, der tales om i juleevangeliet: »Ære være Gud i det høje, og på jorden fred for mennesker, der har hans velbehag.« (Lukas 2,14). Peter Schindler oversætter: »Velfærd til mennesker, som fortjener Guds gunst.« Det er nok, fordi vi ikke fortjener denne fred, at vi ikke har den. Vi bebrejder forretningsverdenen, at den ødelægger den kristne jul ved

TE I DE DAGE...

at kommercialisere den. Men vi har den forretningsverden, vi fortjener. Vi har den julereklame, vi fortjener. Vi har den jul, vi fortjener. Vi kan forlade os på reklamespecialisterne. De giver os netop det, vi ønsker. Og så længe ingen protesterer, vil det være sådan. Vel at mærke protesterer mod vor egen måde at fejre jul på. Også den religiøse hjemlige jul, når den kun er en parentes i hverdagen. Det er, fordi vi bærer Jesus ud af historien med en rendyrket individualistisk og verdensfjern kristendom, at reklamerne til jul ser ud, som de gør. Vi flygter fra historien og fra verden med juleevangeliet i stedet for at bære det ud mellem nyhedsbulletinerne og telegrammerne, der er vor tids historie. Julen er ikke længere skrevet ind i historien, men taget ud af historien. Havde Lukas haft aviser at holde sig til, havde han sikkert gjort uddrag af dem i juleevangeliet. Det er nemlig først og fremmest en n y h e d. Det er den altid aktuelle nyhed, som vi gør til en legende.

Lad os bare indrømme, at denne afsvækkede og afblegede jul hænger os alle langt ud af halsen. Ikke blot os selv som kristne, fordi vi forråder juleevangeliet. Men også hele den ikke-kristne eller afkristnede verden, som efterhånden trættes af den religiøse farvelade, vi omgiver hjemmets og hyggens fest med. Derfor nisserne. De er dog bedre end Jesusbarnet i den sammenhæng, når galt skal være. Alle ønsker derfor en forandring. Lad de andre bare begynde med nisserne. Så kunne vi passende begynde med Jesus Kristus, som Han selv ville være, nemlig i h i s t o r i e n. Lad os på ny »indskrive« Jesus i vor egen historie. Vi må til at se på historien og verden som noget, der kommer os ved. Ikke blot som mennesker, hvis hverdag præges af vor tids store og små begivenheder, men også som kristne, der forstår at tyde »tidens tegn« (Mattæus 16,1-5).

I den citerede passage fra Mattæus står der: »Farisæerne og Saddukæerne kom nu hen til ham, og for at sætte ham på prøve bad de ham vise dem et tegn fra Himmelen. Men han svarede og sagde til dem: Om aftenen siger I: 'Det bliver smukt vejr, for himlen er rød,' og om morgenen: 'I dag bliver det uroligt vejr, for himlen er rød og mørk.' Himmelens udseende forstår I at tyde, tidernes tegn derimod ikke.« Jesu bebrejdelse til jøderne er højaktuel for os kristne i dag. Lige så aktuel eftersom det er den samme historie, vi oplever, som den, Jesus fødtes ind i »i de dage«. Lige så aktuel eftersom det er den samme Kristus, vi skal stå til regnskab ved tidernes ende, som allerede er begyndt. Forstår v i tidernes tegn? Johannes XXIII har talt om dem i rundskrivelsen »Fred på jorden« og nævner konkrete eksempler: Arbejderklassens økonomiske, politiske og kulturelle fremgang – kvindernes deltagelse i det offentlige liv – kolonialismens endeligt (Fred på jorden. Dansk udgave s. 16). Eller konflikters afgørelse ikke ved våbenmagt, men gennem forhandlinger (s. 41). Eller FN's omdannelse til en effektiv verdensregering (side 48).

Det er disse tegn, vi må tyde og gøre til virkelighed. Pave Paul VI har gjort sit ved i koncilets kølvand at rejse til Indien og der udstøde sit »kvalfulde råb«: At udviklingslandenes nød må løses ved afrustning, og pengene, der bruges til oprustning, i stedet må indsættes i en fælles fond til støtte for udviklingslandene. I denne forbindelse kan også nævnes pavens symbolske gave af pavekronen – det nu forladte symbol på verdslig magt – til det amerikanske folk. Pavekronen skulle minde verdens rigeste folk, der i parentes bemærket bruger over halvdelen af sit budget til militær, om pligten til at hjælpe de hungrende mennesker jorden over. Johannes XXIII gjorde allerede opmærksom på, at man ikke kan klare begge poster: oprustningen og hjælpen til udviklingslandene.

•

Menneskeheden må vælge. V i må vælge. Evangeliet stiller os over for et valg. Juleevangeliet blev indskrevet i historien. Gud valgte den, som den var. Men det var for at forandre den. Derfor julebudskabet om fred. Julen i år skal mere end nogen sinde stå i dette tegn. Hører vi juleevangeliet? Det er betingelsen, for at det på ny kan blive aktuelt. Det er betingelsen, for at julen på ny kan blive reel: En begyndelse, ikke en parentes. Lad os ikke bære julen ud, men gå ind i vor tid med den. Lad os fortjene julen, som Peter Schindler skriver i sin oversættelse af juleevangeliet: »Velfærd til mennesker, som fortjener Guds gunst.«

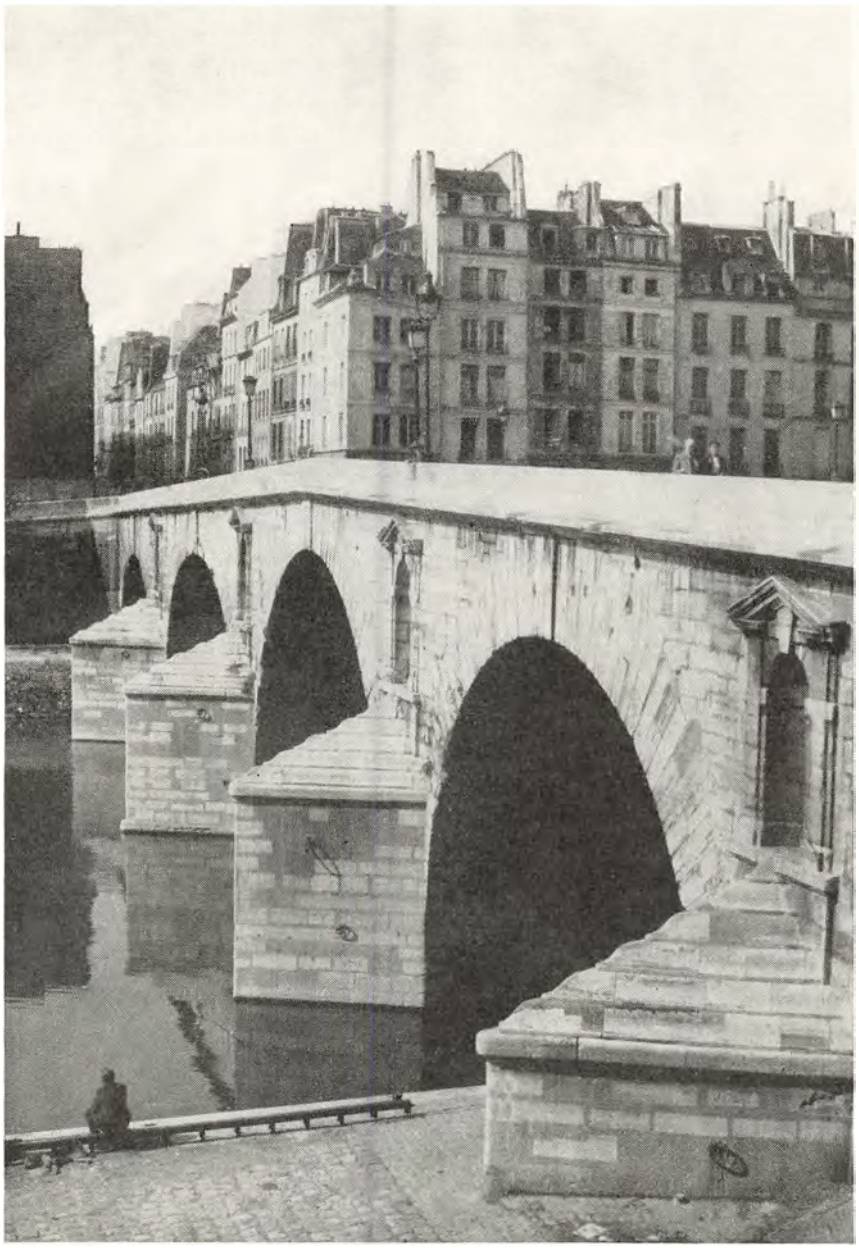

LUKKEDE DØRE

Af Børge Rudbeck

Jeg takker Gud for de lukkede døre.

Man var vel fjorten år, da man ved juletræet i en jysk provinsby, hørte en af gæsterne, en mand i en beskeden stilling, sige den sætning. I sin ungdom havde han villet være journalist og forfatter. Men artiklerne kom tilbage fra redaktionerne, og det første romanmanuskript vandrede hvileløst fra forlag til forlag. Dørene, han ville ind ad, lukkede sig foran ham. Så havde han fået en lille stilling i stedet for, og i dag var han taknemmelig for, at det var gået sådan.

Den fjortenårige forstod det ikke. Manden, der havde haft ambitioner, sad nu i en stilling, hvor han først og fremmest skulle være andre til nytte. Nej, man skulle storme frem, og de døre, man ville ind ad, skulle værsgo åbne sig, ellers måtte man stemme skulder (samt albuer) mod de genstridige.

En halv snes år senere tog den unge mand ophold i Paris, og han glædede sig svært til at opleve fransk jul, om hvilken han havde hørt, at den særdeles usentimentalt foregik på restaurant, hvor lidt elskværdig fuldskab var nogenledes obligatorisk. Det lød da opmuntrende og skægt (sådan sagde vi den gang, og det ser ud til, at ordet er kommet til ære og viderværdighed igen). Man besluttede at holde fransk jul på restaurant »Au vieux Paris«, dels fordi man dér endnu kan se det bord, hvor Paul Verlaine ved morgengry fik en sidste absinth, inden han vaklede hjem til det usle logi i rue Lhomond, dels fordi kalkunen og champagnen dér kunne anskaffes for de i tegnebogen forhåndenværende, begrænsede, midler. På vejen til restauranten, op ad rue de la Montagne-Sainte-Geneviève, troens og visdommens bjerg, kom man forbi adskillige slagterbutikker, der holdt åbent den halve julenat for at komme af med endnu ikke afsat, blomsterprydet fjerkræ. Og købmænd, der

stod på fortovet foran deres butik og sagde, oh là là, har De glemt at købe en stor vin til den Store Nat?

På »Vieux Paris« havde værten anbragt sig bred og fed i døren: Ingen plads, unge mand, alt er forudbestilt. Og så blev døren lukket for harmonikamusik, varme, kalkun, champagne og julemennesker med julepapnæser mellem øjnene og julepapirshatte i nakken. Nabobeværtningerne blev afprøvede, med samme resultat. Overalt lukkede dørene sig for den, der ikke havde bestilt bord, og som sikkert heller ikke så ud til at eje interessante rigdomme.

Man stod og hundefrøs mellem Panthéon og det dejlige gamle Clovis-tårn i Henri IV-latinskolen. Man var 24, ville holde fransk jul, og de døre, man ville ind ad, var lukkede, alle tilhobe.

Fra kirken Saint-Étienne-du-Mont, hvor Paris' skytshelgen Sainte Généviève ligger begravet, kom en varm gul lysstråle ud på den kolde plads. Den kom fra, jo minsandten en dør, der stod åben. Mon der ikke skulle være opvarmet derinde, i hvert fald?

Det var der. Og sådan gik det til, at jeg første gang kom til midnatsmesse, og oplevede julenat som en religiøs højtid af en intensitet, jeg ikke før havde kendt. Kirken var overfyldt, det er alle kirker i Paris julenat. Sådan kunne man altså også fejre fransk jul. Og det har jeg gjort hvert år siden da. Uden at savne restaurant »Au Vieux Paris« og julepapnæserne.

Er man kommet så langt hen i livet, at det bliver naturligt fra tid til anden (ikke altid!) at se tilbage, opdager man, at det ofte var de lukkede døre, der gav vores tilværelse en ny og bedre retning. Meget af dét, der lige i øjeblikket virkede irriterende eller undertiden næsten tragisk, viser sig at være noget, vi kan takke for, mere end for medgangen og for de døre, der sprang op foran os. Sygdom kan give os nyt klarsyn. En lang periode, vi ikke kan arbejde, kan skænke os en fordybelse, der forædler dét, vi senere får lov at arbejde med. Et øjeblikkeligt nederlag kan vise sig at være en sejr i det lange løb. Ja, selv vore svagheder og vor synd – *o felix culpa* – kan føre os nærmere tilværelsens princip, nærmere den som ER.

Da vi var børn sad vi juleaften i et mørkt værelse, mens mor og far tændte træet bag den lukkede dør. Livet igennem bliver vi ofte mod vor vilje anbragt i et dystert rum og vi stirrer på og rusker i den dør, vi gerne vil ind ad. Tit forbliver den lukket. Og et helt andet sted i rummet åbner der sig en dør til noget, vi slet ikke ventede og ikke ønskede. Først bliver vi godt gale i hovedet. Siden lærer vi at takke for de lukkede døre.

Se, det var den julehistorie fra Paris, jeg havde at fortælle.

Børge Rudbeck

Alle Paris' kirker er overfyldt julenat. Man kan godt fejre fransk jul uden at gå på restaurant og have papnæse på.

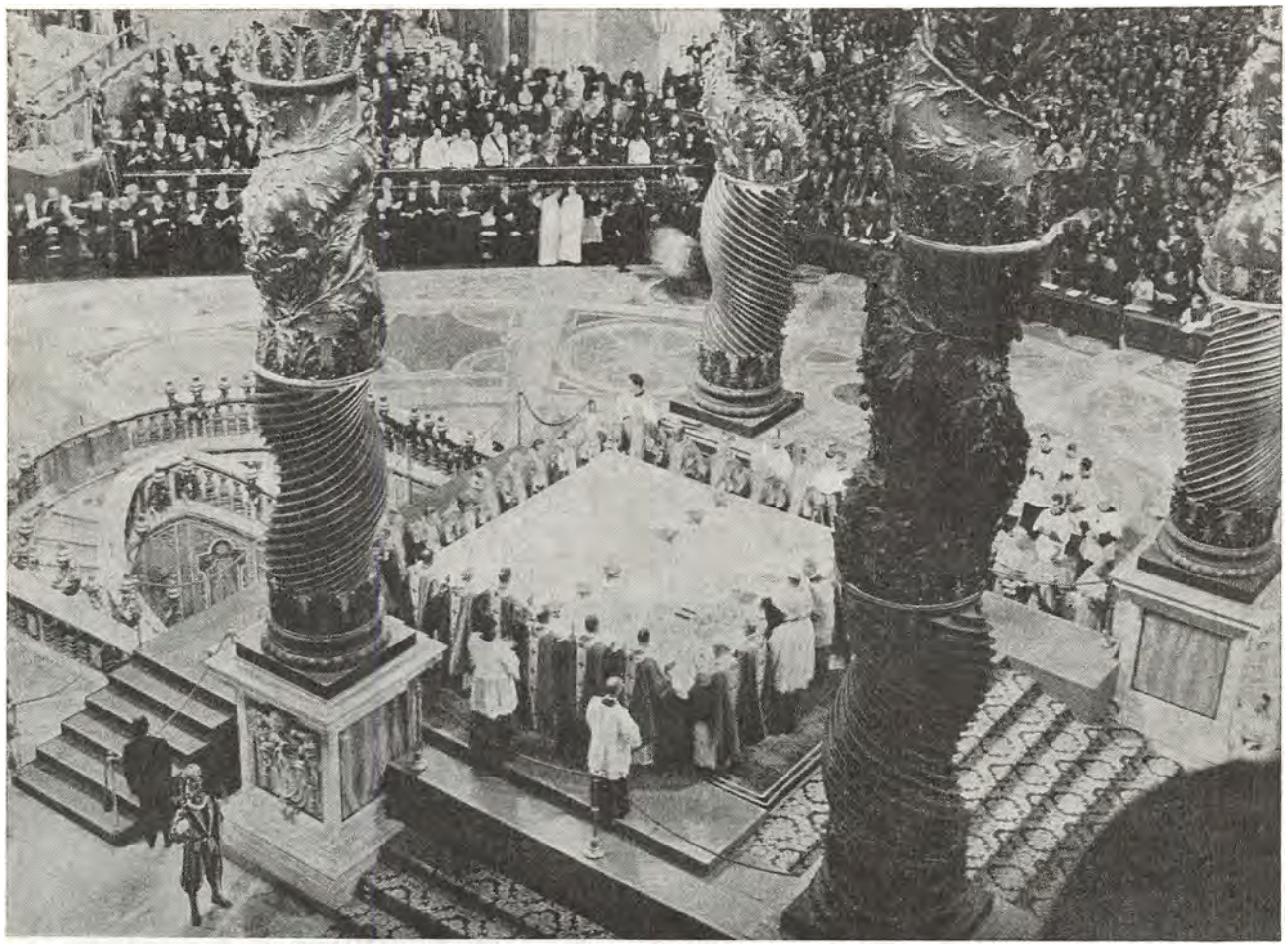

På få dage kunne Peterskirkens højalter ændres, så paven blev i stand til at koncelebrere med en række bispebrødre.

Kun en journalist kan vel finde på at bede én om at skrive en opgørelse over koncilets tredje samling dagen efter, at den er forbi. De tekster, der er blevet vedtaget på samlingen, er endnu ikke nået hertil, og de øvrige, der har været til drøftelse, er endnu ikke offentliggjort. Først historikerne af år 2000 vil kunne gøre det på den rigtige måde – fordi de til den tid kender både teksterne og deres frugter. For øjeblikket må vi lade os nøje med en meget løselig opgørelse både over de tekster, der er blevet drøftet, og over dem, der er blevet vedtaget.

2½ måneds heftig aktivitet er mundet ud i et forholdsvis ringe resultat, – kun en konstitution, to dekreter og et votum er blevet vedtaget, idet konstitutionen om Kirken, som er koncilets hovedværk, blev vedtaget med 2151 stemmer mod 5, dekretet om økumenikken med 2137 mod 11 og dekretet om de østlige unerede kirker med 2110 mod 14. Og endelig er et votum om ægteskabslovgivningens fornyelse, især hvad angår de blandede ægeskaber, blevet tilsendt paven med 1592 koncilfædres samtykke mod 427.

I en sådan opgørelse må desuden medtages alle de tekster, koncilfædrene har diskuteret, uden at man har kunnet nå til en endelig formulering af dem. For nogle af disse teksters vedkommende er man nået så vidt, at de moralsk set betragtes som godkendt, selv om de må gennem en sidste afpudsning før koncilets fjerde og sidste samling. Det drejer sig først og fremmest om de to erklæringer, der knytter sig til dekretet om økumenikken. Dekretet om jøderne og de ikke-kristne religioner fik ved sidste afstemning 1651 stemmer mod 99, mens 242 koncilfædre lod deres ja ledsage af ændringsforslag. Dekretet om religionsfriheden blev tilstillet koncilfædrene i revideret udgave kun to dage før samlingens afslutning, og koncilets ledelse tog i denne forbindelse hensyn til minoritetens berettigede ønske om at få tid til at sætte sig ind i den nye tekst. En sådan modningsproces har, hvor det drejede sig om andre omdiskuterede tekster som for eksempel 3. kapitel af konstitutionen om Kirken, gjort det muligt at opnå den moralske enstemmighed, som er koncilets mål. Og endelig

det skete på kirkemødet

Hovedrystende er dominikanerpater V. Duclos gået i gang med den opgave at skulle skrive om 3. koncilsamling dagen efter dens afslutning. Det kan kun en redaktør finde på . . .

er der dekretet om præsteuddannelsen.

På koncilets næste samling vil koncilfædrene ikke alene tage stilling til disse praktisk talt færdige skemaer, men også til otte andre, hvoraf de to, nemlig skemaet om præsterne og skemaet om missionerne endnu ikke er blevet drøftet, eftersom de første forslag blev kasseret. De øvrige skemaer om Kirken og verden, om biskoppernes funktion, om lægmandsapostolatet og om åbenbaringen samt de to rækker votaer om de katolske skoler og om ordensfolkene er blevet drøftet, og kommissionerne har derigennem fået visse retningslinjer for deres bearbejdelse af teksterne. Det skal indrømmes, at diskussionen undertiden gik for sig med syvmilestøvler, men koncilfædrene skulle nå hele stoffet igennem i løbet af samlingen, og mange af biskopperne måtte nøjes med at afgive deres forslag og anmærkninger skriftligt. Skema 13 om Kirken og den moderne verden, som optog koncilfædrene enormt, vil sikkert blive taget op til en mere indgående drøftelse på sidste samling.

Dette er kun en oversigt over det, der – langt mere detaljeret – har stået i Katolsk Ugeblad uge for uge. Men kan man da ikke prøve at gå lidt ud over denne rent materielle opgørelse og indlade sig på en slags vurdering af arbejdet?

Hvis jeg skal sige min personlige mening, synes jeg, at denne samling både høstede og såede. Det lyder banalt, men ordene skal her tages i deres fulde betydning. Tredje samling har høstet resultaterne af de to første: organisationen har været bedre og arbejdstempoet hurtigere. Koncilfædrene havde efterhånden vænnet sig til at samarbejde – og det gjorde de. Fremtidens historikere får deres sag for, når de skal til at sætte sig ind i hele det materiale, der foreligger fra bare denne ene samling, selv om de slipper for at overholde så stram en tidsfrist. Det er værdige frugter, koncilfædrene nu i fællesskab kan høste af deres arbejde i konstitutionen om Kirken og dekretet om økumenikken.

Men de høster ikke alene, hvad de selv har sået. De fører også videre, hvad andre har begyndt. 3. kapitel i skemaet om Kirken, som handler om kollegialiteten, d.v.s. biskoppernes fælles ansvar omkring paven for alle Kirkens anliggender, blev i sidste øjeblik vedtaget med moralsk enstemmighed (2099 ja, 46 nej). Et mindre antal af koncilfædrene måtte først overbevises om, at der ikke var tale om noget nyt, men om en klarlæggelse af noget, som altid havde eksisteret. Pave Paul, som i sin slutningstale især kom ind på denne konstitution, nævn-

Den bærer kronen . . .

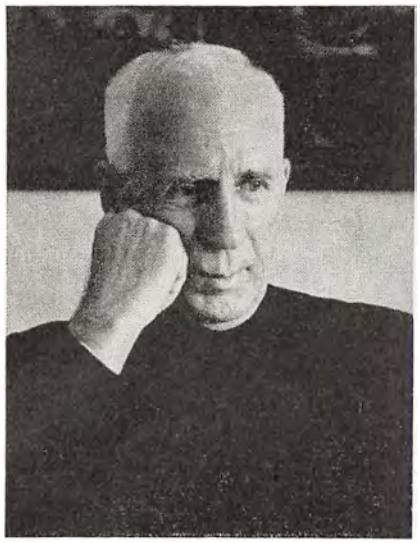

Tænksomme pater de Lubac, koncilkonsulent.

Man sådede og høstede

nede også denne side af sagen: »Det forekommer os, at man bedst kan kommentere det ved at sige, at denne officielle erklæring på ingen måde ændrer noget ved Kirkens traditionelle lære. Hvad Kristus vil, vil også vi. Det, som hidtil har været, vil også være i fremtiden: Hvad Kirken i århundreder har lært, lærer også vi. Det, man hidtil kun har levet, er nu blevet udtrykt i ord; det, som har været usikkert, er nu slået fast; det, som er blevet drøftet, overvejet og til dels angrebet, har nu fået en fredelig formulering.« Således kan man altså sige, at koncilet høster, hvad andre har sået.

Det andet Vatikankoncil er en fortsættelse og en fuldbyrdelse af det første, sagde paven udtrykkeligt. Ikke så få katolikker er foruroligede over alt det nye, der tilsyneladende dukker op, men Kirkens tradition begynder ikke med 1870 (d.v.s. med det første Vatikankoncil). Ting, der virker nye på dem, der kun kender til den teologi, der opstod i slutningen af det 19. århundrede, var ganske selvfølgelige for en Augustin eller en Thomas af Aquin. Kirkens lære har rod i hele traditionen og ikke kun i dens øverste lag. Kender man bare en lille smule til Kirkens og især til koncilets historie, virker vor tids gæring og brydninger i Kirken med alle de forhåbninger, men også med al den uro, de medfører, absolut ikke som noget enestående. Kirkens historie er altid gået mere eller mindre i siksak, men Gud kan skrive lige på krumme linjer.

Tredje samling var en høst, men det skal samtidig siges, at der snarere blev høstet udsæd til en ny høst end korn til vort daglige brød. Paven sagde videre i sin kommentar til konstitutionen om Kirken: »Det er svært at forudse alle de praktiske konsekvenser, denne afklaring af læren kan føre med sig. Men det er ikke vanskeligt at forudse, at den vil bære frugt ved at uddybe det åndelige liv og give anledning til nye juridiske former. Dekreternes anvendelse i praksis vil imidlertid kræve et helt system af postkonciliære kommissioner, for hvilke et samarbejde med biskopperne vil være en absolut nødvendighed.« Koncilet har høstet, men nu vil koncilfædrene så, hvad de har høstet, for senere at få hundrede fold. Derfor er det endnu alt for tidligt at prøve på at vurdere deres arbejde.

Nogle katolikker er foruroligede over de hidtidige resultater. De synes, at koncilet går for vidt. Dette gælder for eksempel konvertitter, som ser, hvordan netop det aspekt, der i sin tid fik dem til at konvertere, nu er kommet til at indtage en mindre fremtrædende plads. Det let forståelige usikkerhedsmoment, dette medfører, bør dog ikke afholde dem fra at tilegne sig et dybere og mere harmonisk helhedssyn på hele Kirkens lære. Og det samme gælder de utålmodige, som synes, at koncilet ikke hurtigt nok fastslår det,

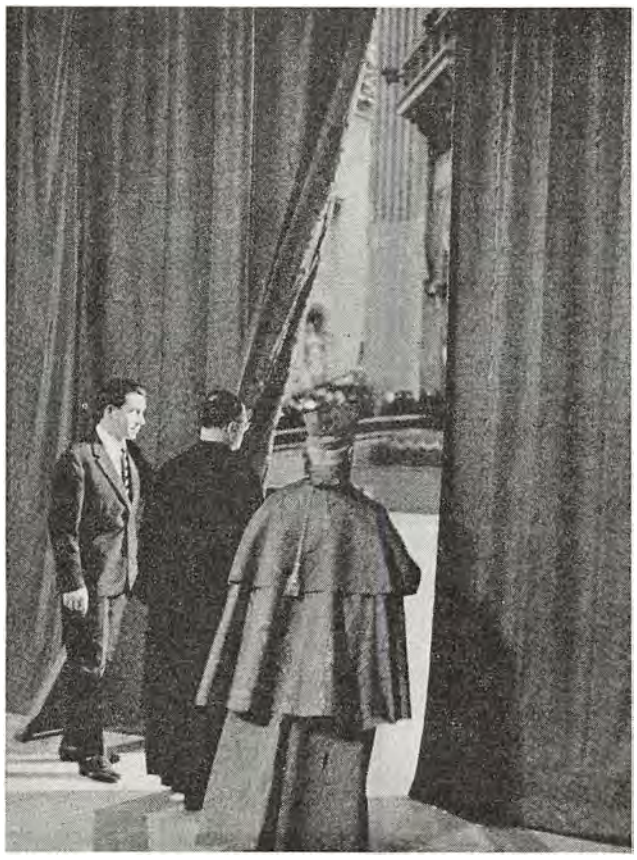

En af de markante skikkelser på koncilet, kardinal Ottaviani, gør en dramatisk entré.

der for dem er det væsentlige. Jeg tror, at begge parter ville have godt af at opfriske deres kundskaber på det kirkehistoriske område. Det andet Vatikankoncil er så afgjort et vendepunkt i Kirkens historie, men det er hverken det første eller det sidste vendepunkt, Kirken kommer til at opleve. En del af den romerske kuries mere konservative elementer har imidlertid i den bedste hensigt af verden forhalet denne drejning så længe, at den nu må foregå lidt brattere, end det ellers havde været nødvendigt, og det medfører faktisk lidt knirken og knagen: differentialet i Kirkens vogn er ikke helt i orden, og hjulene har hver for sig en vis tilbøjelighed til at forlange, at de øvrige skal rulle i nøjagtig det samme tempo som de selv, men koncilet er netop nu i fuld gang med at indføre lidt større smidighed og lidt flere nuancer over det hele. En brat vending kræver for øvrigt også, at man sætter farten lidt ned – noget, ikke alle forstår. Men Kirken er desuden en menneskelig størrelse, som ikke kan unddrage sig de almindelige naturlove. De utålmodige må ikke gå så hurtigt, at resten ikke kan følge med. De gør vel i at fordybe sig lidt i det første kapitel af konstitutionen om Kirken, hvor den omtales som Guds folk. Det er som på Åsebakken eller på Øm valfarten: de gamle, der går med stok, og barnevognene skal også være med til at bestemme farten. Teologerne i deres studerekammer kan glemme dem, men sjælesørgeren og menigheden kan ikke glemme dem, fordi de både har dem for kær – og for nær ind på livet.

De to vigtigste af de tekster, der blev vedtaget på tredje samling, skal absolut ses i dette perspektiv. Først om nogle årtier vil vi rigtig kunne se al den rigdom, de indeholder, og som paven bebuder i den ovenfor citerede tale. Tag for eksempel konstitutionen om Kirken, – den skal ses som en etape i en dogmatisk udvikling. Derfor har man heller ikke villet give denne tekst den samme højtidelige karakter, som man har givet tidligere koncilers ufejlbare definitioner. Den katolske teologi om Kirken er nu i fuld gæring, og det er endnu for tidligt at slå den fast i en endelig formulering. En af de kyndigste på dette område, koncilteologen, pater Y. Congar har udtalt, at teksten om kollegialiteten kommer en snes år for tidligt. De, som har lyst til at tage denne udvikling lidt nærmere i øjesyn, kan læse om den i pater Roos' lille bog om emnets behandling på det første Vatikankoncil. De vil i den kunne lære en hel del om den afklaring, Paul VI taler om, og som allerede er godt i gang, men som endnu ikke har nået sin afslutning, og som koncilet bidrager til at føre videre. Men det drejer sig ikke alene om den rent læremæssige formulering, som er det eneste, der foretages af koncilet. Det drejer sig også om de konkrete juridiske former, kollegialiteten vil komme til at antage, når den først skal udøves i praksis. Livet må gå sin gang, og hastværk er lastværk. Koncilet sår. Det er hele Kirken, som i Helligånden skal få sæden til at spire og sætte frugt.

Det samme må siges om de to tekster om dialogen med vore kristne brødre og dialogen med verden. Katolikkerne kan ikke føre en dialog alene, og det er heller ikke koncilets opgave selv at gøre det. Det skal snarere få de enkelte til at føre en sådan dialog. P. Congar plejer gerne at sige, at når nogle dyr har et skjold, er det, fordi de ikke har nogen rygrad. Anatomisk set er det forkert, men psykologisk set er det helt i sin orden. Koncilet er for øjeblikket i færd med at bore et utal af huller i det skjold, katolikkerne hidtil har dækket sig under, for at hjælpe dem til at opdage, at de også har en rygrad. Derfor må vi heller ikke vurdere disse tekster ud fra, hvad de i øjeblikket siger – selv om de i virkeligheden siger langt mere, end selv de mest optimistiske havde turdet vente. Vi skal vurdere dem efter, hvad de får *os* til at *gøre*. Stakkels os, hvis vi i den ringe sæd ikke kan se den kommende høst. Himmeriget er som et sennepsfrø,

Også observatørerne udgør et malerisk skue.

– det er mindre end alt andet frø . . .

Nogle vil måske sige, at vi ikke behøver at vente på resultaterne, – de er allerede tydelige nok. En hel del urolige og utålmodige sjæle har i teksterne set grønt lys for de mest forrykte ideer og de mest hasarderede eksperimenter. De skader i deres iver mere, end de gavner. Kirken vil naturligvis overleve også denne krise, men kunne den ikke have været forskånet for den? Det er sandt, at koncilet sår, men et fransk ordsprog siger med rette: Den, som sår vind, høster storm!

Det er sandt, at den, som sår vind, høster storm, og det passer også, at koncilet sår vind, men det gør det netop i håb om, at stormen vil komme, pinsedagens storm. – Liturgien kalder for øvrigt Helligånden »Forstyrreren«. – Da Johannes XXIII indkaldte koncilet, talte han om at åbne vinduerne for at få frisk luft ind i huset. Han var selv klar over, at denne hårdt tiltrængte friske luft ville medføre en hel del forandringer i Kirkens menneskelige organisation, som stadig kørte i de gamle baner fra Tridentinerkoncilets tid. Men der er sket en hel del i de sidste tre århundreder, selv om Kirkens mænd undertiden kan være ret langsomme til at opfatte det. Lad os ikke være bange for at lade os føre med af blæsten. Det vil sikkert gribe forstyrrende ind i en del af vore gamle vaner, men det har vi kun godt af, vi, som hører til Guds folk, folket på vandring mod Guds rige.

V. Duclos O.P.

Ugebladet ønsker læsere og medarbejdere glædelig jul og velsignet nytår

DET ER ET HEL

I september vedtog Vatikankoncilet med den udkrævede to tredjedeles majoritet at genindføre diakonatet i Kirken som en permanent gerning. Nu vil de kommende bispekonferencer hver især kunne bestemme, om de finder det formålstjenligt at anvende diakoner inden for deres områder.

Blandt andre er det især de indiske biskopper, der har været ivrige i denne sag. I Indien har der ligesom i Afrika og Latinamerika allerede været forsøg i gang med en slags indfødte diakoner eller kateketer som støtte for præsterne, der er alt for få i tallet.

I staten Madras (eller Tamilnad, som inderne siger) med dens 12 bispedømmer er den katolske befolkning den tætteste i hele Indien: 1.350.000 sjæle eller 4 pct. Det er her, man ærer apostlen Thomas' grav. Her missionerede den hellige Franz Xaver. Herfra er der sendt 4-5 katolske delegerede til det indiske parlament. Det var her på Madraskysten, Danmark i mange år havde kolonien Trankebar.

I Madras findes et meget kendt kateketinstitut, Tindivanam, som i løbet af 42 år har uddannet over 2000 indere til at undervise i religion. Instituttet ledes af fader Becker fra Paris og den indiske fader Amalor Pavadass med bistand af en lærerstab af både præster og lægfolk. Stifteren var den irske fader Gavan Duffy, der døde i 1941, og som på et tidligt tidspunkt forstod, hvilken overordentlig betydning det kunne få, hvis man kunne anvende indiske katolske lægfolk til undervisning ved at uddanne dem til lærer-kateketer.

I begyndelsen kombineredes altså en almindelig lærergerning med kateketvirksomheden. Nu uddannes også professionelle kateketer. De første 25 blev dimitteret i april 1964 og fik *missio* af deres biskop, hvorefter de blev sendt ud i forskellige sogne. De får en beskeden løn på linje med den, som er almindelig blandt jævne folk i Indien.

Fader Duffy havde i 1950 bedt paven om at få oprettet et paveligt organ for kateketuddannelse, men fik afslag. Man frygtede, det ville skade præstetilgangen. Først i juni 1961 lysnede det for planen. Man påpegede over for Rom den store værdi det ville have, hvis virkelig solide kateketer kunne vies til diakoner. Da præster fra mange lande sendte en anmodning til koncilfædrene om at gå ind for diakoner, var tre af underskriverne fra Tindivanam. Nu vil deres ønske altså gå i opfyldelse.

De nye indiske diakoners virke bliver måske ikke så forskelligt fra, hvad kateketerne nu foretager sig. De har nemlig allerede længe udført store dele af en almindelig sognepræsts gerning. Det vil vi forstå, hvis vi følger kateketen Sinnasamy gennem et par af ugens dage.

Sinnasamy må op hver morgen klokken et kvarter i fem for at ringe Angelus. I kirken møder han sognepræsten, og nu begynder deres dag. Sinnasamy beder morgenbøn med skolebørn og voksne, der fylder kirken trods det tidlige tidspunkt. Så er der messe, hvor Sinnasamy beder for og forklarer. Efter messen får han af præsten en liste med dagens program. Men først må han hjem og spise og tage

AGSJOB

Hvordan evangeliet forkyndes i Indien - et af de lande, der kommer til at nyde godt af koncil-bestemmelserne om diakoner.

Da paven var i Bombay, ventede folk ofte tålmodigt på at få ham at se. Man fordrev tiden på mange måder. Denne mand har fremstillet en speciel trompet, så han kan blæse en fanfare for den høje gæst.

AT VÆRE KATEKET I INDIEN

sig lidt af sin egen familie og sine børn med deres problemer.

Nu cykler eller vandrer Sinnasamy så ud til en landsby for at tilse arbejdet ved en kirke, der er under opførelse. Videre til en anden landsby, hvorfra børn skal sendes til kommunionsforberedelse i centret. Et tredje sted må Sinnasamy mægle mellem nogle uenige trosfæller – den slags kan somme tider tage flere dage. I en fjerde landsby skal han forestå en begravelse, bede for og lede højtideligheden. Nogle hindufamilier tænker måske på at konvertere og får besøg af kateketen. Inden Sinnasamy er hjemme igen, er det mørk nat.

Næste dag skal 100 børn undervises i religion. Sinnasamy har fire timer om formiddagen og fire om eftermiddagen. Han skal også ordne børnenes indkvartering og sørge for mad til dem.

Om aftenen leder Sinnasamy de troendes aftenbøn i kirken. Den varer 30-45 minutter. Bagefter kan han være sammen med sin familie, hvis præsten da ikke skal drøfte sogneproblemer med ham. Et bryllup betyder, at Sinnasamy skal undersøge, om der eventuelt er nogen hindringer for forbindelsen, og det er også ham, der giver brudefolkene undervisning om den katolske ægteskabslære.

Eller Sinnasamy tager med sognepræsten ud på turné. Måske er det til en fjerntliggende landsby. På cykel når de først frem hen mod aften, når beboerne er på vej hjem fra arbejdet i marken. De begynder med husbesøg rundt om. Derefter ringer Sinnasamy med kirkeklokken, og de troende strømmer til kirken. Her forbereder kateketen dem gruppevis til skrifte. Skriftemålene kan tage flere timer. Næste morgen er der messe i stor fest og glæde, og mange kommer til kommunion.

Om søndagen er der i reglen tre messer i tre forskellige landsbyer. Sinnasamy må stadig lede skrifteforberedelsen, og han assisterer naturligvis under messen. Derefter hjælper han præsten med dåbshandlinger, som skal forklares for inderne, selv om de foregår på deres eget sprog, tamul. Til slut uddeler Sinnasamy medaljer, og så kan han spise middag og hvile en stund. Senere er der den regulære religionsundervisning for voksne, som ligeledes er hans opgave. Endelig holder han aftenbøn med de troende i kirken.

▪

Som det ses, er det unægtelig et heldagsjob at være kateket. Det bliver det næppe mindre, når kateketerne nu skal til at være diakoner.

E.N.

Det skete i Bombay!

Paul VI drikker morgenkaffe med de forældreløse i et arbejderkvarter i Bombay. Børnehjemmet er kommunalt, men drives af katolske søstre (4. december).

Mad til de sultende

Stop rustningskapløbet – hjælp i stedet udviklingslandene. Dette »kvalfulde råb« for nu at bruge pavens eget udtryk, kom fra en mand, der var taget til Indien for at få fysisk kontakt med den sultende verden, og som er gået rystet ud af denne oplevelse. Det er pave Paul VI's råb til verden i denne jul 1964. Det er Guds indgriben i historien gennem Hans kirke og gennem denne kirkes fornemste repræsentant. Paven beder alle regeringer i verden, der »nærer tanker om fred og ikke om sorg og krig«, oprette et internationalt fond for udviklingslandene. Dette fonds midler skulle komme direkte fra disse landes rustningsbudgetter. Hvad dette ville betyde, får man et indtryk af, når man ved, at for eksempel over halvdelen af USA's budget går til militære formål.

PAVENS FREDSAPPEL

Her er den nøjagtige ordlyd af pavens budskab, der blev overgivet til journalisterne i Bombay

Paven til alverdens regeringer:

eller jagere og bombefly?

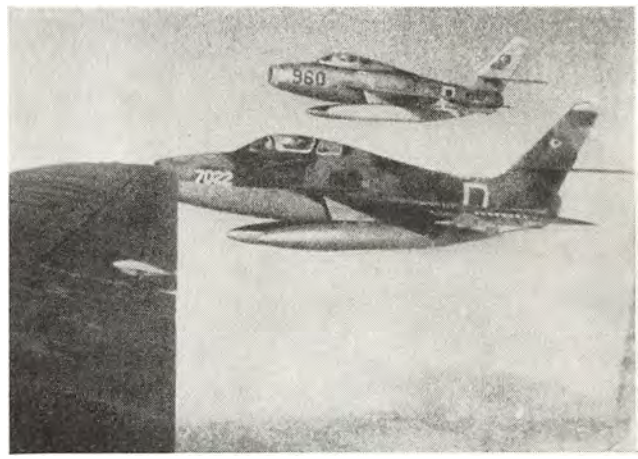

Under overflyvningen af tyrkisk territorium kom en tyrkisk jetjager pavens maskine farligt nær (5. december).

fredag den 4. december ved en pressekonference:

Kære journalister! Selv om Vor pilgrimsfærd er kortvarig og opfyldt af mange forpligtelser, har vi ønsket at vie nogle øjeblikke til et møde med Dem. Vi takker Dem for det umådelige arbejde i anledning af Vort besøg, idet Vi minder Dem om, at pressen, som De repræsenterer, kan været et instrument af kolossal styrke for det Godes sag.

Vær altid tro imod sandheden. Glem ikke Deres ansvar over for offentligheden og sidst, men ikke mindst over for historien. *Vi betror Dem vort særlige budskab til verden. Måtte verdens nationer standse rustningskapløbet og til gengæld vie deres ressourcer og deres energi til broderlig hjælp til udviklingslandene. Måtte enhver nation, der »nærer tanker om fred og ikke om sorg eller krig«, afsætte i det mindste en del af sine militærudgifter til en stor verdensfond til løsning af de talrige problemer, der rejser sig for de fattige: brød, klæder, lægehjælp.*

Fra den eukaristiske kongres' fredsalter lader vi vort kvalfulde råb lyde og håber, at det må nå frem til alle verdens regeringer. Måtte Gud inspirere dem til at begynde denne fredelige offensiv mod vore mindre heldigt stillede brødres lidelser.

Paven hilser på Indiens præsident Radhakrishnan (3. december).

Pavens indtog i Bombay den 2. december. Den indiske kardinal, Gracias, står ved hans side i den hvide jeep. Indiske spejdere holder orden.

Hvad paven ikke ventede

Da paven steg ud af maskinen – billedet overfor – havde han ikke ventet den helt overdådige velkomst, som Bombays ikke-kristne befolkning gav ham. Man har nævnt tal som to eller tre millioner, men mange journalister og politifolk opgav at fremsætte noget skøn. Der var en forventning i denne folkemængde, som rørte paven så dybt, at han flere gange græd under turen ind til Bombay. I kirken vil der blive et FØR BOMBAY og et EFTER BOMBAY. Evangeliet prædikes for de fattige.

Paven bekranses med blomster ved ankomsten (2. december).

Dr. Julieta Gandara valgt til årets fange af Amnesty International

Ved en ceremoni den 9. december i St. Pauls Kirken i London tændtes det store Amnesty-lys, der er omviklet med pigtråd, af tyskeren Heinz Brandt. Det lyste for årets fange 1964, dr. Julieta Gandara, som på femte år befinder sig i et portugisisk fængsel. Heinz Brandt var som omtalt i Katolsk Ugeblad nr. 49 årets fange sidste år og blev kort efter løsladt af de østtyske myndigheder.

Hvem er da Julieta Gandara?

I 50'erne virkede hun som læge i Angola i Afrika. Gandara var rejst ud for at bekæmpe tropesygdommene, som hærgede den stedlige befolkning. Gennem sit arbejde og først og fremmest ved sin stærke personlighed blev hun elsket og respekteret i vide kredse. Det portugisiske styre i Angola er ikke befængt med racefordomme, men Julieta Gandara så mange andre skyggesider: et styre som benytter sig af strafarbejde, som nægter at opfylde de demokratiske rettigheder, og som benytter tortur og andre afskyvækkende straffe over for dem, der mistænkes for at være imod regeringen.

Gandara udtalte sig gentagne gange mod disse forhold, hvilket resulterede i, at hun i 1959 blev arresteret af det politiske politi P.I.D.E. og derefter blev stillet for en hemmelig undersøgelsesdomstol. Straffen blev to års fængsel, som skulle efterfølges af sikkerhedsforvaring. Dr. Gandara appellerede til Portugals Højesteret, som forhøjede straffen til fire års fængsel efterfulgt af sikkerhedsforvaring og tab af de borgerlige rettigheder. Meget er i den senere tid hørt om den såkaldte 90-dages lov i Sydafrika, men i Portugal kan myndighederne holde enhver i fængsel i tre *år* ad gangen, og ikke blot i tre måneder som i Sydafrika.

I begyndelsen af 1964 havde Gandara udstået sin 4-års straf og venter nu på at få overstået tre års sikkerhedsforvaring. Fra førstehåndsberetninger ved man, at hun har lidt meget under det langvarige fængselsophold i Caxias-fængslet ved Lissabon. Hun har haft mavesår og lidt af en leversygdom. Hun har mistet det meste af håret og er frygtelig nervenedbrudt. Hendes halvvoksne søn, som for nogen tid siden besøgte hende, kunne ikke genkende hende.

En tregruppe i Bristol har gennem to år søgt at hjælpe hende, men de portugisiske myndigheder har ikke ladet sig bevæge af dens mange henvendelser, men har tværtimod erklæret, at Gandara var ved godt helbred og fik al den medicinske hjælp, hun havde behov for.

Det er AMNESTY's håb, at den omtale, Gandara vil få i alverdens presse, efter at hun er blevet valgt som »Årets Fange«, vil resultere i, at myndighederne løslader hende, ligesom andre landes regeringer tidligere har løsladt årets fanger af 1963 og 64.

Men Julieta Gandara er kun en af de flere hundrede tusinde fanger, som må lide for deres politiske og religiøse overbevisning. AMNESTY INTERNATIONAL søger på alle måder at vække verdens samvittighed til fordel for disse »glemte« fanger. Enhver, som ønsker nærmere oplysninger, kan få dem ved henvendelse til: *Amnesty International*, Dansk afdeling, Hyttevænget 10, Brøndby Strand.

Bent Østergaard

Biskop J. Mangers

Bispeskifte i Oslo

Det meddeles fra Oslo, at biskop, dr. Jac. Mangers har fået sin afskedsansøgning bevilget af Rom.

Biskop John W. Gran tiltrådte sit embede som biskop af Oslo søndag den 13. december. Overtagelsen fandt sted i forbindelse med en pontifikalmesse i St. Olavs Kirke i den norske hovedstad.

Den nye biskop af Oslo, John Willem Gran, stammer fra Bergen. Han konverterede i 1941 mens han studerede kunst og musik i Rom. Da den britiske hær drog op gennem Italien, sluttede han sig til den og blev i 1944 sendt til England, hvor han blev indrulleret i den norske hærs efterretningstjeneste. Efter Norges befrielse var han forbindelsesofficer i Oslo, og da krigen sluttede, blev han ansat ved et norsk filmselskab. Han medvirkede bl.a. ved optagelsen af den kendte norske modstandsfilm »Kampen om det tunge vand«. Derefter rejste John Gran til England for at lade sig optage i et trappistkloster. I 1957 blev han præsteviet af biskop Theodor Suhr.

I 1962 blev pater Gran udset til at efterfølge biskop Mangers, som ønskede at trække sig tilbage på grund af alder.

det skete herhjemme

Det forløbne år har været præget af biskop Suhrs sygdom. Vi havde glædet os til biskoppens 25-års jubilæum i januar måned, men dagen måtte fejres i stilhed i sygeværelset på Sct. Josephs Hospital. Mange sendte hilsener, og endnu flere fulgte biskoppen med deres forbøn. Pengegaven på 100.000 kr. var et udtryk for danske katolikkers taknemmelighed over for deres biskop.

På mange områder mærkede man i 1964 biskop Suhrs fravær. Mange afgørelser måtte udsættes, og opgaver måtte vente.

Endnu en sørgelig tildragelse kom til at sætte sit præg på året, idet Sakramentskirken på Nørrebro mistede sin afholdte sognepræst. Cay Benzon døde pludselig i maj måned.

Selv om disse triste begivenheder kastede deres skygge over 1964, skete der dog også meget glædeligt. I juli måned var der familielejr på Klitborg, og her arbejdede lægfolk, ordensfolk og præster i fællesskab på at trænge dybere ind i den verden, der hedder barnets religiøse liv. – I Borrevejle samledes man fra Norge, Sverige og Danmark for i fællesskab at søge en større forståelse af kærligheden. Den nordiske højskoleuge havde et meget blandet publikum; lærlinge, sagførere, arbejdere, lærere, søstre fra forskellige ordener, verdenspræster og ordensfolk, unge og ældre fandt her sammen, og det største udbytte af ugen var vel den dialog, der førtes mellem alle deltagerne. – En anden form for dialog fandt sted på den økumeniske lejr i Øm, hvor medlemmer af forskellige trossamfund mødtes i bøn og samtale for bedre at forstå Kristi kald til alle mennesker.

I august fik bispedømmet en ny dansk præst, idet biskop Suhr præsteviede Kaare Osorio i Sct. Ansgars Kirke. Umiddelbart efter kom en anden ung dansk præst hjem fra udlandet: Det var Finn Lynge, der vendte tilbage fra studiet i Amerika og nu arbejder som kapellan i Randers.

I september måned begyndte kateketkursus, og en større gruppe lægfolk og søstre meldte sig til dette krævende program for at kvalificere sig til religionsundervisning af børn og voksne i bispedømmet. – I samme måned begyndte atter et omfattende kursus for søstre for at hjælpe dem til i stadig højere grad at kvalificere sig til de mange nye opgaver, de stilles overfor.

I oktober måned blev der afholdt kateketstævne i København med deltagelse af lægfolk, søstre og præster fra hele landet og med repræsentanter fra Norge og Sverige. Stævnet blev til et smukt og effektivt samarbejde mellem de 150 deltagere, hvoraf ingen søgte at fremkalde patentløsninger, hvorimod alle i fællesskab arbejdede på at nå et skridt videre i religionsundervisningen af børn og unge.

•

I sognene har der været afholdt møder og kurser af forskellig art. Man behøver her blot at tænke på Katolsk Forum, som i Århus samlede mange mennesker. Familiegrupper blomstrer mange steder, og deltagerne støtter hinanden i menneskelig og religiøs udvikling. – 1964 bragte mange begivenheder, som man kan glæde sig over, og man synes at kunne spore et stadig stærkere ønske om samarbejde. Flere og flere bliver klar over, at et enkelt menneske eller en enkelt gruppe ikke er i stand til at løse problemer, som angår de mange. Samtidig mærker man et stadig stigende behov for uddannelse og efteruddannelse blandt lægfolk, søstre og præster; det er måske til en vis grad dønninger fra koncilet, der gør sig gældende. Alt dette giver grund til optimisme, men ikke til tilfredshed. Samarbejde og efteruddannelse har i mange år været på programmet inden for industri og handel, inden for erhvervslivet og i de liberale erhverv. Her har man haft øjnene åbne for, at samfundet skifter struktur, og at man er nødt til at udvikle sig og tilpasse sig, hvis man vil overleve. Kravene bliver stadig større. Det er de samme problemer, der blandt andet har gjort sig gældende på koncilet. Kirken må følge med i udviklingen og tale et sprog, som verden i dag forstår. Derfor stiger kravene til alle dem, til hvem Kristus sagde: »Gå derfor hen og gør alle folkeslag til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, jeg har befalet jer« (Matt. 28,19). Dette gælder både lægfolk, søstre og præster. Vi må være vågne over for de krav, verden i dag stiller til os, og vi kan ikke længere arbejde på samme måde, som vi gjorde for 50 eller blot for 20 år siden. Kravet om samarbejde og efteruddannelse stiller sig ubønhørligt.

I november måned fik biskop Suhr bevilget sin afsked, og mens disse linier skrives, venter vi på en ny biskop. Vi vil modtage ham med tillid og med vilje til sammen at prøve at løse de mange opgaver, som de næste år vil stille os overfor.

Trods det, at triste begivenheder har kastet deres skygge over 1964, er der dog sket meget glædeligt for kirken i Danmark i dette år. Blandt nye initiativer bør blandt andet Katolsk Forum i Århus nævnes.

Åsebakken i vinterdragt.

En ny biskop - hvorfor ikke tre?

Af Martin Ghisler

I en tid, hvor udviklingen inden for den katolske kirke skrider så hurtigt fremad, at reformer, som ved udformningen syntes dristige, allerede virker naturlige efter trykningen ved offentliggørelsen, skal man ikke forsværge noget som helst. Takket være den udvikling vover jeg at fremkomme med denne artikel, som stort set er et referat af de synspunkter, som kom frem ved en diskussion blandt unge katolikker om spørgsmålet: Var det ikke bedre at få tre nye biskopper i Danmark i stedet for én?

Denne tanke synes måske i første øjeblik noget fremmed for os herhjemme, hvor vi er så vant til at betragte os selv som et religiøst mindretal i et lille land. Men skal antallet af biskopper da være afhængigt af antallet af katolikker, eller måske endda af landets areal? Kirken synes ikke at anlægge denne vurdering. Vi kender på den ene side bispedømmer med flere millioner sjæle, omfattende enorme arealer, men på den anden side også ganske små, både hvad folketal og areal angår. Tænk bare på Norge, hvor tre biskopper har langt færre troende end her at drage omsorg for, og hvis areal er 6 gange mindre end det danske rige, som således skulle udstyres med 18 biskopper! Det kan hverken være antallet af de troende eller af landets indbyggere i det hele taget, eller arealet, der er afgørende, altså ikke nogen kvantitativ vurdering, men en almen bedømmelse af, hvad der bedst tjener Kirkens sag. Jeg vil fremføre nogle argumenter, der kunne tale for at Danmark for fremtiden har tre katolske biskopper og bispedømmer.

Bispekonferencerne kommer ifølge koncilet til at indtage en vigtig plads i Kirkens fremtidige liv. Hvor bliver vor placering i dette mønster? En mulighed er en tilknytning til det fremskridtsvenlige Tyskland, men det ville næppe være en tilfredsstillende løsning. Forholdene i Danmark er så forskellige fra dem i Tyskland, hvor vi endnu kun betragtes som et Diasporaland. Og hvad med de sproglige spørgsmål? Modersmålet vil indtage en central plads i den kommende liturgi, men de tekster der skal godkendes kan vel næppe vurderes af andre end af danske eksperter. En anden mulighed var en nordisk bispekonference, men dette er kun følelsesmæssigt en god løsning. Problemerne er vidt forskellige i de nordiske lande, Kirken har meget divergerende vilkår, og af måske endnu mere forskelligartet karakter end i forhold til Tyskland. Der er også afvigende betingelser for et økumenisk arbejde, idet den danske folkekirke på mange punkter har en anden tradition end de øvrige. En dansk bispekonference, biskoppernes kollegialitet på nationalt plan, synes at være den bedste løsning for den katolske kirkes liv.

Det må være svært for de ansvarlige i Rom at finde én mand, der har de nødvendige egenskaber til at tage arven op efter biskop Suhr og fortsætte og intensivere arbejdet. Fremtiden vil nemlig stille endnu større krav til biskoppen end hidtil, hvis koncilets reformer skal føres ud i virkeligheden og blive levende i Kirken herhjemme. Men det må være muligt at finde tre biskopper, som *tilsammen* har de nødvendige egenskaber til at imødekomme tidens krav. De vil kunne støtte hinanden i vigtige og vanskelige afgørelser, mens man på den anden side sikrer sig imod manglende initiativ. Fremtidens biskopper får langt mere magt end tidligere. Hvad er bedre end et triumvirat for at undgå ensidighed?

Vi har med sorg taget afsked med vor biskop gennem 25 år, der måtte træde tilbage af helbredshensyn. Lad dette være en formaning til os, om hellere at for-

dele den voksende arbejdsbyrde på tre biskoppers skuldre, end at én slides op i utide. Samtidig sikrer vi kontinuiteten og undgår, at hele landets kirkelige forretninger går i stå i tilfælde af biskoppens eventuelle sygdom, hvor ingen andre har fuldmagt til at tage afgørende stilling til vigtige problemer og spørgsmål.

Pastoralt vil det betyde et mere levende forhold mellem biskopperne og deres præster og menigheder. Det er biskoppen, der er folkets egentlige præst og hyrde, de andre præster er hans hjælpere og har fuldmagter fra ham. Mange planer, som ikke kan realiseres med kun én biskop, kunne føres ud i livet, hvis der var tre. For kun at nævne et eksempel: Koncilet ønsker, at konvertitters optagelse i Kirken skal foregå under en form, der virkelig giver udtryk for, at vedkommende optages i menigheden, og tanken har været fremme herhjemme, at det skulle ske ved, at biskoppen meddeler firmelsens sakramente — naturligvis under højmessen, som biskoppen fejrer sammen med menigheden. Dette — og andre mere tiltrængte fornyelser — kan kun gennemføres, når biskoppen er i stand til ret hyppigt at besøge de enkelte sogne.

Udadtil bliver der større kontaktflade med omverdenen. Koncildekretet om massemedierne anbefaler, at presse, radio og tv benyttes som midler til at bringe det kristne budskab ud i verden. Offentlighedens indtryk af den katolske kirke bliver mere nuanceret, når tre biskopper kan udtale sig. Desuden vil der i den økumeniske dialog opnås større ligevægt i forhold til folkekirkens bisper.

Der vil sikkert være mange indvendinger mod alt dette, bl.a. med hensyn til hvad det vil koste og hvor vi skal få pengene fra. På koncilet taler man om »de fattiges kirke«, vi hører om en biskop i Spanien, der flytter ud af sit episkopale palæ, paven selv giver eksemplet ved at forære sin guldkrone bort, en gestus, der indebærer noget værdifuldt i symbolikken. Selv om den katolske kirke i Danmark efter reformationen aldrig har været præget af rigdom og pragtudfoldelse, har de fleste danske katolikker en forestilling om, at »vor biskop bør leve standsmæssigt«, men ingen tror vel, at det er en betingelse for, at det kristne budskab trænger ud til menneskene, selv i et materialistisk samfund. Jeg er overbevist om, at tre biskopper tilhørende »de fattiges kirke« ikke vil belaste danske katolikkers pengepung ud over det overkommelige.

Det er mit håb, at denne artikel vil føre til debat om spørgsmålet blandt vore katolikker. Den friske vind, der blæser fra Rom i denne tid, fortæller om voksende lydhørhed overfor lægmanden. Måske er den tid ikke så fjern, hvor man som det selvfølgeligste i verden vil tale f.eks. — om en katolsk Københavnerbisp, om en biskop af Odense og om en biskop for Jylland.

Martin Ghisler

LITURGISK KALENDER

SØNDAG den 20.: 4. søndag i advent (s. 27, violet).

MANDAG den 21.: Thomas (s.782, rød), apostel. Ihukommelse af søndagens messe (s. 27).

TIRSDAG den 22.: Søndagens messe (s. 27, violet).

ONSDAG den 23.: Søndagens messe (s. 27, violet).
Faste- og abstinensdag.

TORSDAG den 24.: Vigilien til jul (s. 30, violet).

FREDAG den 25.: JULEDAG (s. 35, hvid). 2. julemesse (s. 38, hvid). Ihukommelse af Anastasia (s. 39), martyr. 3. julemesse (s. 42, hvid).

LØRDAG den 26.: Stefan (s. 45, rød), martyr. Ihukommelse af julens messe (s. 42).

▪

SØNDAG den 27.: Søndag i juleugen (s. 59, hvid).

MANDAG den 28.: De uskyldige børn (s. 52, rød). Ihukommelse af julens messe (s. 42).

TIRSDAG den 29.: Messe som 30. december (s. 63, hvid). Ihukommelse af Thomas af Canterbury (s. 57), biskop og martyr.

ONSDAG den 30.: Messe som 30. december (s. 63, hvid).

TORSDAG den 31.: Messe som 30. december (s. 63, hvid). Ihukommelse af Silvester (s. 63), pave.

FREDAG den 1. januar: Julens oktavdag (s. 64, hvid).

LØRDAG den 2.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [87], hvid).

▪

SØNDAG den 3.: Jesu Navns Fest (s. 65, hvid).

MANDAG den 4.: Søndagens messe (s. 65, hvid).

TIRSDAG den 5.: Søndagens messe (s. 65, hvid).

ONSDAG den 6.: Helligtrekongersdag (s. 72, hvid).

TORSDAG den 7.: Messe som onsdag (s. 72, hvid).

FREDAG den 8.: Messe som onsdag (s. 72, hvid).

LØRDAG den 9.: Gudsmoders lørdagsmesse (s. [87], hvid).

SØNDAG den 10.: Den hellige Families Fest (s. 76, hvid).

Julekærten 1964

»Julekærten« i år er tilegnet Ansgarsjubilæet, der stunder til. Derfor prydes omslaget af et billede som viser Ansgar knælende foran abbed Vale, der velsigner ham til hans gerning i nord. På forsiden har man desuden et digt af Kai Flor, der hylder Ansgar, livsforkynderen.

Ansgarsartiklen inde i bladet er skrevet af Lis Thorbjørnsen, som klogt har valgt novelleformen til at gengive de historiske begivenheder.

I øvrigt indeholder det alsidige hæfte bl.a. en juleprædiken af pater Roos, og vi får en god forsmag på monsignore Schindlers bog om Filip Neri. Karen Plovgaard er repræsenteret med en historisk novelle – »En barnebrud« illustreret af Axel Mathiesen. Pauluskredsens energiske leder, pastor Knud Ballin, fortæller et nyt kapitel af familien Trapps begivenhedsrige historie: »Fra sangertribunen til Sydhavsøernes missionsmarker«.

En fremtrædende plads i hæftet har et efterladt digt af Bene Larsen. I digtet, der sætter Farumgaard et smukt minde, får Bene Larsen tonen fra San Cataldo til at smelte sammen med stemningen i det smukke og fredfyldte Farum.

Endelig er der bidrag af Aage Falk Hansen og pater Michael Wolfe fra Grønland. Der sluttes af med en morsom lille ting af Inger Schiørring: Heraldikerens juleaften.

Som sagt: et alsidigt julehæfte. Lødigt er det også.

Næste nummer af Ugebladet udkommer den 8. januar 1965

Hvad er Katolsk Forum?

Ingen mødetræthed i Århus

I januar 1964 startedes i Århus en møderække, som man gav navnet: Katolsk Forum. At dette forum med uformindsket livskraft er gået ind i sin anden sæson gør det forståeligt, at Katolsk Ugeblad har ønsket at høre om vore erfaringer.

Baggrunden for Katolsk Forums tilblivelse var en konstateren af, at vor traditionelle katolske tænkning og især dens udtryksform ikke er på umiddelbar bølgelængde med verden af i dag, og at vi derfor som katolikker har svært ved at få en dialog i gang med moderne mennesker.

En vågnende ansvarsfølelse hos lægfolket gør dette til et eksistentielt problem, som vi her i Århus besluttede at gå sammen om at drøfte i dets forskellige nuancer.

Ønsket om at gøre flest muligt aktive har bestemt arbejdsformen. En uge før mødet afholdes, sendes der spørgsmål ud til deltagerne, for at disse kan sætte sig ind i emnets problemstilling. Man begynder aftenen med et ret kort indlæg om emnet. Derefter deles forsamlingen op i 4-5 grupper med ca. 20 deltagere i hver. Ca. en time er afsat til gruppediskussion, hvorefter alle samles for at høre referat fra grupperne og eventuelle afsluttende bemærkninger fra indlederen.

Det første møde formede sig som et tilbageblik i Kirkens historie, hvor det blev påvist, at Kirken altid har set det som sin opgave at »inkarnere sig« i verden, men at denne opgave ofte er mislykkedes, især i slutningen af middelalderen.

Næste mødeaften fulgtes linien op med en betragtning over verden i dag og Kirkens stilling i den. Denne aften blev en understregning af vor pligt til at kende den verden, vi lever i.

Til forårets sidste aften kom pastor Hubert Messerschmidt, der lige var vendt hjem fra koncilets anden samling, og gav os en yderst levende skildring af Kirkens forsøg på at ajourføre sig.

Denne aften efterlod i sindene spørgsmålet: »Hvad og hvem er Kirken?« — Derfor var det naturligt at sætte dette emne på programmet for denne sæsons første aften.

At dette spørgsmål rejses, er symptomatisk for hele udviklingen i Kirken. Mange udtalelser har afsløret, at lægfolk måske ret ubevidst har identificeret Kirken med gejstligheden. I den erkendelse, at Kirken er os alle, ligger der en kolossal udfordring til både gejstlighed og lægfolk.

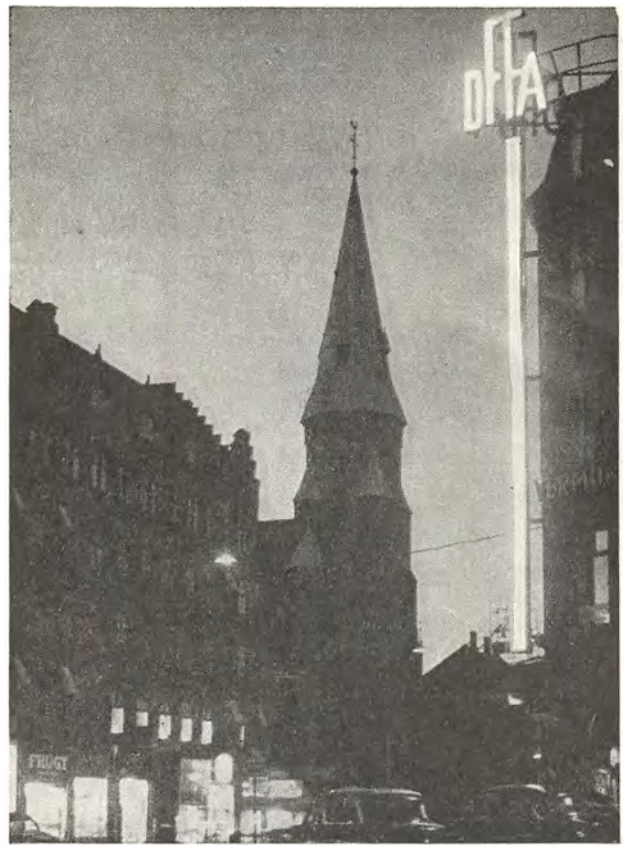

Vor Frue Kirke i Århus ved juletid.

Det går som en rød tråd gennem disse aftener, at lægfolket skal aktiviseres i Kirken og engagere sig i verden og dens problemer.

Det første er sikkert ikke svært at opnå, når blot de opgaver, lægfolk opfordres til at tage op, står i et rimeligt forhold til deres kvalifikationer, og opfordringen gives ud fra en ubetinget tillid. Mange præster bruger de fleste af dagens timer til arbejde, lægfolk kunne udføre lige så godt — eller bedre. Har vi ikke behov for, at også disse timer inddrages til den præstelige funktion?

Måske er det for manges vedkommende sværere at forstå, at vi skal engagere os i verden. Ved vort sidste møde var emnet: »Katolikker i politik«. Det var tydeligt, at det for mange var noget nyt at beskæftige sig med konkrete politiske problemer. Men vi må ikke passivt vente på, at koncilet bliver færdigt med skema 13, i håb om at dette skal give os en fuldt færdig opskrift på, hvordan vort forhold til den moderne verden bør være. Kristus var menneske af sin tid. Som Kirke skal vi fortsætte inkarnationen. Vi må leve lidenskabeligt med i verden, tage dens problemer på os som vore egne og kæmpe på lige fod med andre for at løse dem. Ja, faktisk må vi kæmpe med større begejstring end ikke-kristne i bevidstheden om, at vi i vor stræben søger Gud, og at vor stræben er med til at fremskynde fuldbyrdelsen — er ensbetydende med at leve det kristne håb.

Det ville være naturligt at spørge, om Katolsk Forum har levet op til de høje idealer, man startede med.

Der er noget meget positivt i den kendsgerning, at vi er kommet i gang med at drøfte problemerne, og at et stigende antal deltager aktivt i debatten. Man sporer også, at det ikke bare er ved møderne, der diskuteres. Mange drøfter spørgsmålene hjemme og er derfor i stand til at komme med velovervejede udtalelser.

Det skal dog ikke nægtes, at noget også har skuffet. Diskussionen har undertiden tendens til at synke ned i petitesser. Af og til har negativ kritik stukket hovedet frem. — Ofte dukker den tanke op, om vi lægfolk skal anvende pubertetsalderens psykologi på os selv. — Findes der i underbevidstheden hos det katolske lægfolk reminiscenser fra tidligere tiders præsteherredømme? Spørgsmål som: »Hvorfor skal der være præster ved alle møder?« »Hvorfor skal alle foreninger have gejstlig vejleder?« »Sidder præsten der for at censurere?« o.l. tyder på det.

Måske må vi beskæftige os med disse pubertetsproblemer, før vi kan finde en balance. I en familie kan disse problemer slå skår i det gode forhold, men de

kan også indebære noget meget værdifuldt — en udveksling af tanker, et samarbejde på et mere modent plan. Men ikke det samme gælder i forholdet gejstlighed-lægfolk.

Man kan undertiden nære betænkeligheder med hensyn til sådanne diskussionsaftener. Skaber diskussionen noget af værdi — eller spilder man bare sin tid?

Kan det ikke være farligt aften efter aften ensidigt at opfordre mennesker til et udadrettet engagement? Ofte sporer man en næsten nervøs aktivitetsmentalitet hos moderne katolikker — en angst for, at vi ikke skal gøre os tilstrækkeligt gældende.

Det ville sikkert være sundt, om udfordringen også kaldte i modsat retning — ind i stilheden — for der at finde klarhed over målet for vor aktivitet og i lydighed finde netop den plads, hvor hver enkelt skal engagere sig.

G. Livbjerg

*

VERDEN RUNDT

Rom. I forbindelse med vielsen af de fem nyudnævnte ungarske biskopper har pave Paul VI sendt en »faderlig hilsen« til »alle medlemmer af denne ædle nation«. Ærkebiskop Hamvas oplæste pavens budskab i Stefansdomen i Budapest. Paven formaner i sit budskab alle til at »bevidne deres fædrelandskærlighed ved fremfor alt at bevare de kristne traditioner i god behold og ved trofast at give dem videre til de kommende slægter«. Disse traditioner har skaffet »Ungarn dets tusindårige ry og vil århundrederne igennem være en beskyttelse og garanti for velstand og fremskridt«.

Vielsen af de fem biskopper i Budapest var den første ungarske bispevielse siden 1951. Over fem tusind mennesker overværede ceremonien i Stefansdomen, og andre tusinder, som ikke kunne få plads i den overfyldte kirke, fulgte vielsen fra pladsen foran domkirken. Fra officiel ungarsk side mødte præsidenten for departementet for kirkelige anliggender, minister Prantner.

▪

Den jugoslaviske regering har lovet at bidrage til omkostningerne ved restaureringen af benediktinerindeklosteret Zara.

▪

Skønt trykt i et usædvanlig stort oplag blev den serbokroatiske udgave af Johannes XXIII's rundskrivelse »Fred på jorden« på få dage udsolgt i Jugoslavien.

Juleaften til søs

Af Peter Schindler

Monsignore Peter Schindler er – samtidig med at han har kunnet fejre 40 års jubilæet for sin konversion – vendt tilbage fra Rom. Med forfatterens tilladelse bringer vi her et afsnit af hans erindringsbog »Vejen til Rom«. – Situationen er den, at Peter Schindler som ung student er kommet til søs. Det var umagen værd, fortæller han; han var blevet voksen. Den unge student har vundet selvrespekt, fordi han har aftvunget sine kammerater respekt. De giver sig ikke ud for mere, end de er: svin og drukkenbolte, når de har penge, og lus, når døden banker på. Men de er reelle . . .

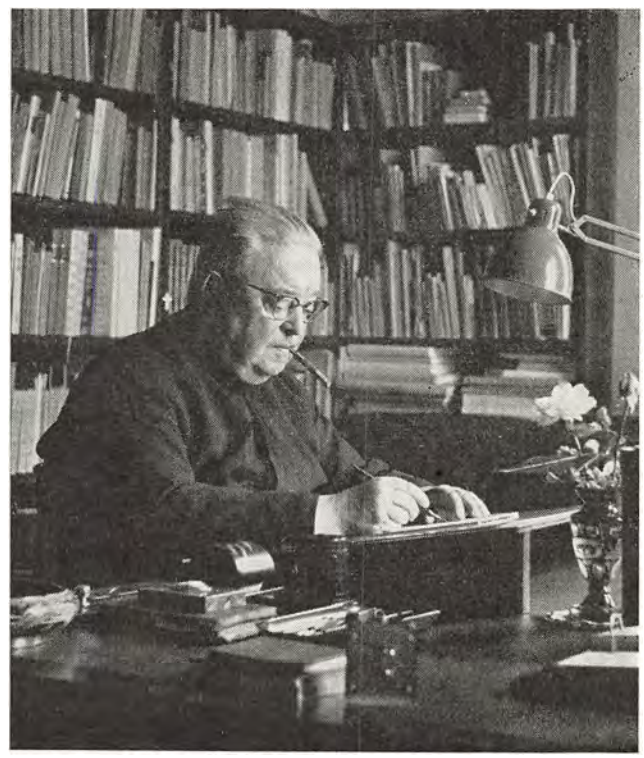

Jeg fik mange af dem paa nært Hold, da Døden kom ombord! Om jeg troede, det var Alvor? Bestemt! Om jeg i denne Situation vilde sværge paa, at Gud var til! Sikkert! Ja, for saa var der jo »det med Synden, Du véd!« Joh, jeg forstod. Om der var Haab for saadan En som mig, der... (og saa fulgte der et krabat, bundærligt Skriftemaal)? Det var jeg vis paa! Jamen, hvordan skal jeg klare den? Jesus har klaret den for Dig paa Korset! Det var sgu' pænt af ham, men hvad nu, hvis man skal kradse af? Bed og stol paa Kristus! Jamen, skal jeg ikke love ham at forbedre mig; hvis jeg nu lover ham, at jeg ikke vil drikke mig fuld mere og ikke gaa til Piger mere i Havnene? Kan du holde det? Næ, for Resten, og han er jo lige saa klog som en anden En, ja han er jo »en Satans gammel Dreng« (i theologisk Tungemaal: Gud er alvidende og altskuende!), saa den gaar jo ikke med at binde ham saadan en paa Ærmet! Næ, det tror jeg hellerikke... og saa bad man om at laane et Nyt Testamente og en Salmebog, og inde fra mit Lukaf hørte jeg kendte Salmetoner i Mandskabslukaf'et, men Skriften gik det ikke saa godt med; en Fyrbøder slog op paa Maa og Faa i Brevene og læste op med gravitetisk Røst; en Matros afbrød ham: »Det forstaar jeg faneme ikke et Pip af, kast op et andet Sted«; der blev forsøgt med Apokalypsen, men Resultatet var pauvert; saa maatte jeg op og tilbyde mig, for at »Ordet« ikke skulde gøre Fiasko; jeg fandt »den forlorne Søn«, det begreb de, og jeg fandt Korsfæstelsen, og de var som i en Kirke. »Petter, Du ku' faneme godt ta' og be' Fadervor!« Det gjorde jeg saa, og jeg tror ikke, Satan havde gjort nogen rig Høst ved flere Dødsfald, om de var indtraadt.

Til Jul fik de en Overraskelse: i Port Said laa der et Julehæfte og strikkede Ting til hver Matros og Fyrbøder fra mine Forældre og Søstre, de blev uddelt, og man var meget rørt over, at nogen havde tænkt paa »saadan nogle som os«. Jeg stod selv, Juleaften, oppe i Forstavnen og holdt min Andagt med Udsigt over Middelhavet, da et Par af Mandskabet kom op i Deputation og skulde spørge fra Kammeraterne, om jeg ikke vilde komme ned og synge en Salme med dem og sige et par

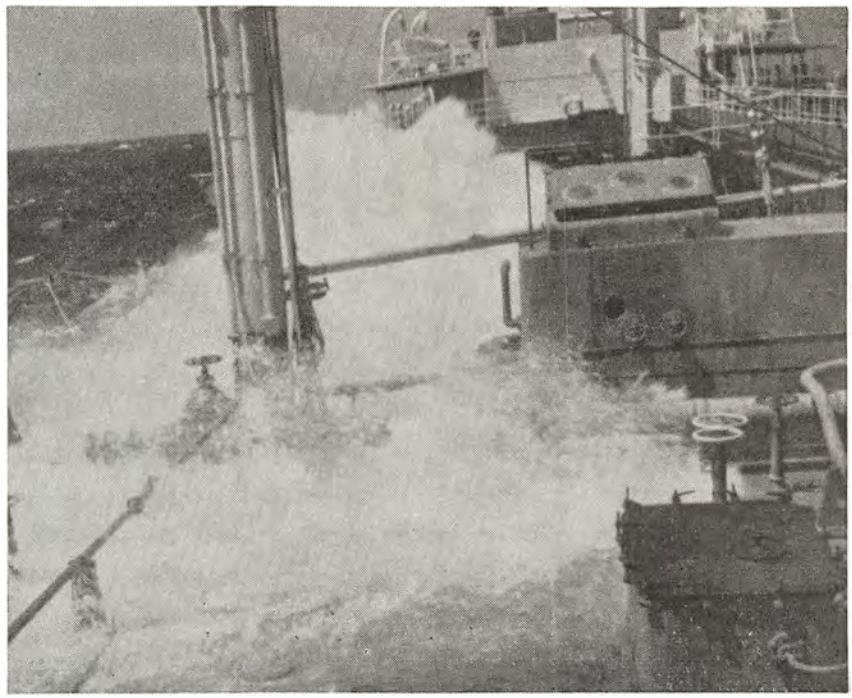

»Alt dette ser strængt, men rimeligt og sundt ud, og vær vis paa, at jeg havde godt af det – allerede i Køge Bugt stod Gulvet 30° paa Højkant.«

Ord? Det vilde jeg gærne, og 20 Mand sang efter min Salmebog og en fjærn Hukommelse »Et Barn er født i Bethlehem«, og der blev snøftet og vidsket noget fra Øjet, harket dybt i Halsen og »tænkt paa dem derhjemme«, og saa læste jeg Juleevangeliet (»Det er Satans saa hurtigt, Du kan finde Stederne, Petter,« afbrød en; »det er Øvelsen, der gør'et« svarede jeg), og saa holdt jeg en lille Julepræditen i det Sprog, de nu kunde forstaa. »Du *bliver* bestemt Præst, Petter!« mente Lampemanden, og saa fik vi Øl og Cognak (om man da tør tro Etiketten), og saa sang de en, som bestemt ikke staar i Søndagsskolesangbogen, og hvis Titel jeg end ikke tør røbe... »for nu skal vi være glade, ikke Petter? nu er det jo Jul, og saa skal Du sg'u for Resten have Tak, Pastor!« Jeg trak mig tilbage for ikke at lægge en Dæmper paa deres Form for Festglæde. Men jeg véd, at det ikke var ondt ment, de yttrer sig bare anderledes end vi andre, ligesom Jøderne, der tager Hatten paa i Kirken for at vise Ærbødighed. Jo, jeg kunde lide dem, og der var aldrig den mindste Mislyd mellem os; kom jeg ind, afbrød man visse Anekdoter: »Ta' og hold Kæft, Larsen, Du véd jo, at Petter ikke kan li' og høre om den Slags« – men jeg véd ogsaa, at havde jeg »stukket op« og ikke klaret Job'et trods Søsygen, havde jeg ikke haft Skygge af Respekt mellem dem. Min Religion tog de med paa Købet: »Det maa være Søndag idag, for Petter har grønt Slips paa,« ja en saadan Luxus som Flip og Slips anlagdes kun paa de hellige Dage, og andet synligt Tegn paa dem var ikke at se ombord. Af og til kunde en og anden af dem indlede en helt theologisk Samtale paa Tomandshaand: Hvorfor mon Din Vorherre har skabt Myggene, for det kan jo ikke være bare for at ærgre os Mennesker? Eller, hvordan det nu var med Israels Overgang over Det røde Hav, som vi netop besejlede? Eller, om alle Præster ikke var nogle grusomme Hyklere, der bare talte for Penge? Det var saamænd ærligt nok tænkt, men bare grusomt forvirret – tjener Religionen i Skolen da sletikke til andet end anekdotisk Bibelhistorie? Jeg tog det altid alvorligt og prøvede at give rimelige Svar. »Ja, Du kan tale, saa En begriber det, hvorfor staar Præsterne saa og skaber sig med saadant nogle sære Ord?« Ja, hvorfor? Mit Had til Klichéer og »Zions Tungemaal« fik hær sin Næring: Religion skal udtrykkes saadan, at de, det angaar, forstaar det!

Peter Schindler

Kære Johannes

Kære St. Johannes! For 14 dage siden talte jeg om dig til mine medmennesker. Jeg kan så godt lide dig i din barskhed og ensomhed, som du står der mellem dine landsmænd, der flokkes om dig i tusindvis, fordi de synes, du er »morsom« at høre på, du ser så sjov ud i din kamelhårsdragt – og sig mig: Får du heller ikke juleaften anden mad end græshopper og honning? Jeg tror, mange af os ville mene, at det slet ikke var juleaften, hvis vi ikke fik noget andet. Spiser du det, fordi du ikke har andet – eller faster du i denne søde »juletid«? (Johannes smiler bare. Jeg tror nok, han kan lide juleknas; men han venter, til det bliver jul.) Johannes, generer du dig ikke for midt i juleforberedelserne at komme og tale til folk om så alvorlige ting? Man kan da ikke gå og faste mellem alle de julelys og al den juleglæde! – Jamen det er det, der skal til, hvis man vil være glad i julen, siger han. Man skal være fattig og stille i sin sjæl, hvis man skal kunne rumme lykken over Herrens komme.

Oplevede du hans komme? Så du ham i krybben i Betlehem? Vi siger jo hele tiden, at du gik forud for ham, at du forkyndte hans komme for dit folk. Denne gang ikke blot smiler Johannes, – han ler højt: Hvor gammel tror du, jeg var, da han blev født? Jeg var en baby på seks måneder, da han kom til Betlehem. Jeg lå nok og sov i min seng; da han kom, var der ingen, der tog imod ham. Altså heller ikke du? siger jeg. Nej, ikke sådan rigtig. Tre måneder før min fødsel besøgte hans mor Maria min mor Elisabeth, og min mor har fortalt mig, at jeg sprællede af lykke i hendes skød. Så stor var den velsignelse, hans mor bragte over vort hus, over min mor og mig, bare ved at hilse på os; du forstår – det var jo, fordi hun bar Messias, Guds Søn, i sit moderliv.

Der gik næsten 30 år, før jeg fik ham at se med mine egne øjne. Det var sandelig et stort øjeblik i mit liv, og ikke blot i mit, men i hele menneskehedens liv. Har du læst Lukasevangeliet? Han forstod, hvor vigtigt øjeblikket var: Han placerer det ind i romernes kejserlige historie i sammenhæng med mit eget lands historie og templets historie, – ja, under Annas og Kajfas; det er smerteligt for mig at nævne disse navne, der minder så meget om hans død. Men det er jo hans fødsel, vi skal forberede os til. Er det ikke mærkeligt, hvor meget der er ved hans fødsel, der minder om hans død? Har du aldrig tænkt over det? Jeg har gennem så mange århundreder været hans fødsels profet; derfor kan jeg ikke lade være med at tænke over sammenhængen i hans liv.

Men alligevel – er det så ikke netop godt, at menneskene i vore dage glæder sig så meget over julen, at de helt glemmer det strenge, det bitre ved den første jul. – Glæder sig over julen? siger Johannes forbavset. – Ja, måske kan

man sige, at de glæder sig til julen. Men når festen kommer, er de så trætte, at de slet ikke kan huske, hvem de holder jul for.

Ja, jeg har ondt af alle de trætte mennesker, siger Johannes. Men jeg må indrømme, jeg altid har haft meget mere ondt af min Herres og vens mor; da min mor skulle føde mig, havde Maria hele besværet med forberedelsen allerede tre måneder i forvejen; og da hendes egen julenat nærmede sig, måtte hun forlade sin pyntede stue, og barnets allerede beredte vugge – fordi værnemagten havde bestemt, at hun skulle rejse til Betlehem! Josef måtte tage fri fra arbejde, så de manglede penge, og da de kom til målet, havde de heller ikke noget sted at bo. Kunne du tænke dig at holde jul i en af byens tomme bunkers fra krigens tid eller i en kold garage? Nej, siger jeg, men det gør vi jo heller ikke.

Så går jeg en tur ned ad Strøget med St. Johannes. Det vrimler med julestjerner og julegran, juletræer og julebukke. Bare Josef havde haft sådan en julebuk, så havde han haft noget at fyre med i den kolde stald, siger Johannes. Og – med øjnene på alle guirlanderne og de kunstige granskove – kunne vi ikke fjerne alt det der? Det forekommer mig, at det er som et hegn, der skiller os fra Betlehems sande julemysterium. »Gør plads for Gud, Herren,« råber han, »bered hans vej.« Og fra alle vinduerne skriger det: Julegaver – juleideer – julevin – julekager – julefrokost – juleforestilling! Julenisser færdes alle vegne, store mænd og små røde piberensere af plys, der kravler rundt på hver eneste ting i udstillingsvinduerne. Har man ikke opfundet en slags DDT til at udrydde alt det røde kryb med, siger profeten alvorligt? Så hellere en julefrokost med græshopper og vilde biers honning i ørkenen end denne »advent« uden tro, uden bod og uden længsel. – Vil du ikke høre en katolsk juleplade, vover jeg at sige til min trætte gæst. Nej tak, siger Johannes, jeg længes tilbage til ørkenen, – og i et nu er han forsvundet. Kun i det fjerne – et sted i Bibelen – hører jeg profeten råbe: »Hver dal skal fyldes, hvert bjerg og hver høj skal sænkes; det krogede skal rettes ud og de knudrede veje jævnes, og alt kød skal skue Guds frelse.« Åh, hvor jeg misunder ham, profeten i hans ørken – og jeg aner, at hans prædiken stadig gælder os, mig og dig, os alle i vor juletossede by ...

Men, Gud ske lov, der findes også en anden advent og en anden form for juleforberedelse! Hvor de findes, skal Johannes med glæde vise Herren vej, en vej, der er snæver og beskeden, en sti, der er jævn og lige, og som fører lige ind i forventningsfulde menneskesjæle.

Der er den gamle mor, der med rystende hånd skriver et kærligt varmende brev til sønnen, der holder jul i den fjerne havn hinsides de store have, – den pige, der kærligt strikker maske efter maske på den trøje, vennen skal have på julebordet, – manden, der i stille aftenstunder har lyttet til sin kones tavse ønsker og nu er på en ensom indkøbstur, kejtet og genert, fordi han er bange for, at det ikke er det rigtige, ikke det bedste, man lægger frem for ham, – den fattige, der samler den kasserede tabte grangren op fra gaden for at smykke sin billige papirskrybbe med den – familien, der indbyder den ensomme til sit julebord, – barnet, der samler strå til krybben ved at være ekstra lydigt og villigt til at hjælpe sin trætte mor – jo, der findes stadig julekærlighed, der ligner den, der omgav Jesu krybbe i Betlehem, og juletravlhed, der er i slægt med Josefs stille og kyske tjenersind.

Ægte jul vil der også være hos det menneske, der efter travle juleforberedelser i stille tavse aftentimer har fejret advent med sin Bibel, sin messebog og sin rosenkrans, – jul vil det endelig også være for den synder, der en mørk decemberaften er listet ind i kirken for i skriftemålet at finde den fred, Guds engle lovede ham på Betlehems mark.

Så mange leder fortvivlet efter den blomst, de vil skænke julens

Der findes stadig julekærlighed, der ligner den, der omgav Jesu krybbe i Betlehem.

barn, til de finder julerosen og alt, hvad den symboliserer af lykke og smerte:

Barn Jesus, jeg vil skænke dig en blomst
og vover kun at vælge årets sidste,
den hvide, blege, født af nat og sne.
Jeg bryder tøvende de skøre kviste
og samler med dem al mit hjærtes ve.
Så må det bære, eller det må briste,
om du vil nådig til min gave se!
(Johs. Jørgensen).
J. Coenen S.J.

LEGATER

HELGE JACOBSENS LEGAT

I løbet af marts måned vil uddelingen af Helge Jacobsens Legat finde sted. Dette legat kan søges som bidrag til bygning eller restaurering af katolske kirker — fortrinsvis sognekirker — under forudsætning af, at der ved bygning af kirken alene medvirker danskfødt arkitekt, og at den pågældende menighed selv viser offervilje.

Eventuelt vil der endvidere kunne uddeles mindre beløb til hjælp til dækning af udgifter ved religionsundervisning for katolske børn. Eventuelle ansøgninger indsendes inden 31. januar 1965 til Den Katolske Kirkes Kancelli, Laurids Bings Allé 16, København F, og skal i specificeret form indeholde alle de nødvendige oplysninger.

ANSGARIUS BONIFACIUS

Ansøgninger om tilskud fra foreningen til de respektive kirker og kapeller bedes indsendt inden den 31. december 1964 til Den Katolske Kirkes Kancelli, Laurids Bings Allé 16, København F.

BARONESSE ROSENKRANZ CHARISIUS F. OXHOLMS LEGAT

til hjælp for trængende, indfødte medlemmer, mænd eller kvinder, af de her i landet værende katolske menigheder, uddeles af biskoppen i løbet af januar måned 1965.

Ansøgninger indeholdende fulde navn, stilling, alder og bopæl, skal med hensyn til trang, værdighed og medlemsforhold til en herværende katolsk menighed attesteres af to personer, hvoraf den ene *skal* være katolsk gejstlig.

Legatportioner uddeles *ikke* for livstid, hvorfor tidligere legatnydere må indsende ny ansøgning. Ansøgningsfristen udløber den 31. december 1964. Andragender, som er indsendt efter dette tidspunkt, kan ikke komme i betragtning. Ansøgning stiles og indsendes til Den Katolske Kirkes Kancelli, Laurids Bings Allé 16, København F.

Nu startes et ægteskabskursus

I vore dage er ægteskabet under angreb og pres fra mange sider. Det er derfor af stor betydning, at man allerede i forlovelsestiden gør sig sin stilling klar og helt og fuldt går ind for den ægte kærlighed, der virkelig vil gøre alt for den anden.

I begyndelsen af forlovelsestiden forestiller man sig, at alt går af sig selv, men snart begynder problemerne at melde sig — menneskelige, religiøse, praktiske. Dette er baggrunden for, at man nu også herhjemme begynder et katolsk ægteskabskursus, der lægger ud den 13. januar i København.

Hvad mener de unge i øvrigt om et sådant kursus? Vi stiller spørgsmålet til nogle forlovede par. Per og Lise ser på hinanden og smiler: »Vi glæder os i hvert fald til det,« siger Lise, »man kan ikke forberede sig godt nok til et så vigtigt skridt, som det er at gifte sig.« »Er et af de største problemer ellers ikke, hvordan man får en lejlighed?« »Jo, men jeg tror, det er klogest at spare sammen, så man kan bygge selv,« siger Per, »men det er for øvrigt et af de praktiske spørgsmål, der også behandles på kurset, har jeg set i brochuren.« »At spare op til et hus tager vel sin tid, og så kommer vi ind på spørgsmålet om kort eller lang forlovelse.« »Der er vel ingen, der bryder sig om at være forlovet alt for længe,« siger Gudrun, »man vil jo gerne giftes og have sit eget hjem — på den anden side må man jo også lære hinanden at kende, om man er på bølgelængde og sådan.« »Ja, det er rigtigt,« siger Jens, »man ser jo, hvor mange der bliver skilt igen efter nogle år — der må jo være noget galt et eller andet sted. De forstår ikke at tilpasse sig hinanden, og de har ikke noget grundlag. Jeg vil påstå, at det i mange tilfælde er deres forældres skyld — og så tiden selvfølgelig.«

»Selv om vi uden tvivl skal søge fejlen i et manglende åndeligt grundlag,« siger John, så er det samtidig blevet klart for mange, at samliv før ægteskabet, for at se om man seksuelt passer sammen, ikke løser noget problem, tværtimod — det er kun et skalkeskjul, og mange lever i stadig utryghed for, at de skal have et barn.« »Og man må jo også kunne give afkald på nogle af sine interesser,« siger Anne, »jeg ville da ikke bryde mig om, at min mand gik til fodbold eller møder hveranden dag, — der kan jo blive nok at skændes om foruden.« »Ja, skænderier kan man jo ikke undgå, — det kommer vist ind under psykologien, der også er et emne på kurset.«

»Jeg ved jo godt, det skal være kirkelig vielse,« siger Benny — men hvorfor egentlig?« »Hvis du ikke ved det,« ler Anne, »så kan jeg betro dig, at du nok

Fortsættes side 27

NYE BØGER

Versets time

En digtsamling, man kan forære dem, der står en nær

Aage Dyrkjøb: Ambra
Sankt Ansgars Forlag
45 sider, kr. 12,75

Dette er en digtsamling, der er egnet til gave mellem mennesker, der står hinanden nær, ægtefæller eller gode venner, så bogen er let at tage ned fra hylden, til samtale. Her har jeg et menneske til dig!

Digtet om Kirken i Bramberg føjer sig lige ind i den aktuelle debat og er måske det bedste i samlingen.

Jeg vil gaa til Sakramenterne
trods en lammende Stivhed.
Varmen eksisterer alligevel
uden mig.
Kærligheden brænder
bag Islaget.
Jeg tørster
efter de kolde Flammer
fra Barokalteret.

Også Ode til en Ø i det indiske Ocean må fremhæves, især for sin slutningslinje om tiden, der står stille i løvets skælven. Der er i digtsamlingen mange linjer og billeder at vende tilbage til:

De Aftner er fjærne
som gammelt Tin,
som Krus,
der er slidt og ude af Brug.

Aage Dyrkjøb er ikke modernist. En lyriker, som står udenfor hvad der i hans samtid er gængs på bjerget, er isoleret og løber den fare, at mangelen på inciterende modspil kommer til at betyde, at evnen ikke når sin yderste anspændelse. Selv om isolation nok for visse temperamenter kan være gavnlig, styrke dem i at samle sig om sit eget væsen. »Dybest er alle ene,« skriver Aage Dyrkjøb i digtet Versets Time. Også her er anledning til samtale: Ud fra steder i bogen at finde frem til, hvad der ophæver ensomhed – ikke den specielt litterære, det må især blive kunstnernes anliggende – men den menneskelige.

Lis Thorbjørnsen

Lommekalenderen

Også den nye redaktør af »Katolsk Lommekalender«, pastor Ebbe Simonsen, har et godt hold på den værdifulde lommebog, der i en årrække blev sat kyndigt op af den energiske frøken Ulla Andersen. En værdifuld fornyelse er det, at man har fået telefonkaldenumrene med, og å er placeret, hvor det hører hjemme – i slutningen af alfabetet. Præstefortegnelsen minder på ny lommebogens indehaver om, at vi ikke har præstemangel i Danmark.

▪

Første Vatikankoncil i økumenisk belysning

Det andet hæfte af DIALOGER er nu udkommet.

I et forord fortæller provst Johann Exner om, hvordan en lille kreds af romersk-katolske og lutherske teologer for tre år siden blev enige om at mødes med regelmæssige mellemrum for sammen at drøfte fælles teologiske spørgsmål i erkendelse af, at vi trængte til at få talt ud om vore gensidige problemer.

Den rette forståelse af Kirken og dens væsen er et af hovedtemaerne for de ovennævnte sammenkomster, og det var derfor ganske naturligt, at man ved de to møder i 1963 drøftede det kirkebegreb, som var udformet i det betydningsfulde »skema om Kirken«, der blev udarbejdet til det første Vatikankoncil i 1870. Det økumeniske tidsskrift »Dialoger« har taget emnet op og overdraget universitetslektor, dr. phil. H. Roos S.J. og pastor Lund Pallesen at gennemgå og kommentere det ud fra et katolsk og et luthersk synspunkt. »Dialoger« nr. 2 indledes med skemaet fra det første Vatikankoncil og man bringer både den latinske tekst og en oversættelse ved Jan Pinborg.

▪

Lumen

Det nye nummer af »Lumen« – det fællesnordiske katolske tidsskrift – indeholder en katolsk vurdering af lutherske embedshandlinger ved F. D. Thorn. A.Fiolet skriver om Kirken som den herliggjorte Herres frelsesredskab. Koncilets liturgikonstitution behandles af I. Dalmais og endelig skriver Wilhelm Köster om Augustins nøgleposition i filosofien.

Jeg synes, det er min pligt at fortælle Dem, monsignore Canteloupe, at det er den almindelige antagelse her i club'en, at Deres stilling til spørgsmålet paraplyer er meget for økumenisk.

STATUS VED JULETID

München. — Det europæiske Epoca, der udkommer i München, bringer i sit julenummer en analyse af de kristnes stilling i Vesteuropa. I artiklen hedder det: »De kristnes fremtidige betydning for det politiske liv i Tyskland og i hele Vesteuropa vil afhænge af, om de kristne lærer at betragte sig som en gruppe mellem mange andre i et pluralistisk samfund og en gang for alle ophører med at udlede forrettigheder af en svunden tid. Debatten om religionsfriheden på koncilet har tydeligt vist, at et ikke ringe antal kristne allerede har en sådan forståelse. Lykkes det den katolske kirke at tilpasse sig den moderne tid, og går de andre kirker med ind i en sådan bevægelse og opgiver deres utidssvarende konfessionalisme, vil verden netop kunne vente afgørende impulser fra kristen side til en fornyelse af det politiske liv. Tidsskriftet citerer i denne fobrindelse den franske filosof, Immanuel Mounier, der i 1946 skrev: »Kristendommen trues ikke af kætteri. Kætteri formår ikke mere at vække lidenskaberne. Kristendommen trues derimod af et tavst frafald, der er en følge af den ligegyldighed, der omgiver kristendommen, og af kristendommens egen splittethed. Disse tegn bedrager ikke. Døden er nær. Ikke kristendommens død, men den vesteuropæiske, feudale og borgerlige kristendoms død.«

Dansk
KLICHE FABRIK
Rådhusstræde 4 - København K
Telf.: *MI 2557

Carl Moberg
Frederiksborgvej 201, NV
Søborg 1845 - 1871
Centralvarme
Fjernvarme
Sanitetsanlæg
Ventilation
Varmluftanlæg

BLOCH's BOG CLEARING
K. V. BLOCH
(FORHEN BOGBANKEN)
Fiolstræde 34, København K
Tlf. Byen 2462 - 6556 - 7804
Postkonto 2901
Nordens største lager af skolebøger
Omindbindinger.

Bliv børnehavelærerinde!
Nordisk Montessori Kursus Statsanerkendt - Statsunderstøttet
Seminarieforstander: R. Hoff, Hellerupgaardsvej 13. Tlf. Helrup 7894 - 7842
Taga 5893.

Katolske begravelser
Benzon
Aut. KATOLSK BEDEMAND
København
Alle aftaler kan træffes i hjemmet
* 34 46 01

Viggo Høgsgaard
Landsretssagfører
Studiestræde 15, København
Minerva 6761
Kontortid 9—16 - Lørdag lukket

BRDR. MEYER
Blikkenslagermestre
aut. Gas-, Vand- & Sanitetsmestre
P. Skramsgade 27
Byen 7920 - Am 1248
Per Meyer 94 33 66

KBK
Aktieselskab
KØBENHAVNS
BRÆNDSELS KOMPAGNI
Nørregade 15 - Tlf. Central 9270

Holger Dall
Malermester
Paludan Müllersvej 1,
København V.
Tlf. Eva 4151

Kaj F. Fjording
Murermester
Christiansholmsvej 2 A.
Klampenborg.
Tlf. Ordrup 5722 og 6850.

G. GARTH-GRÜNER
Landsretssagfører
Bredgade 25
København K
Telefon Minerva *408

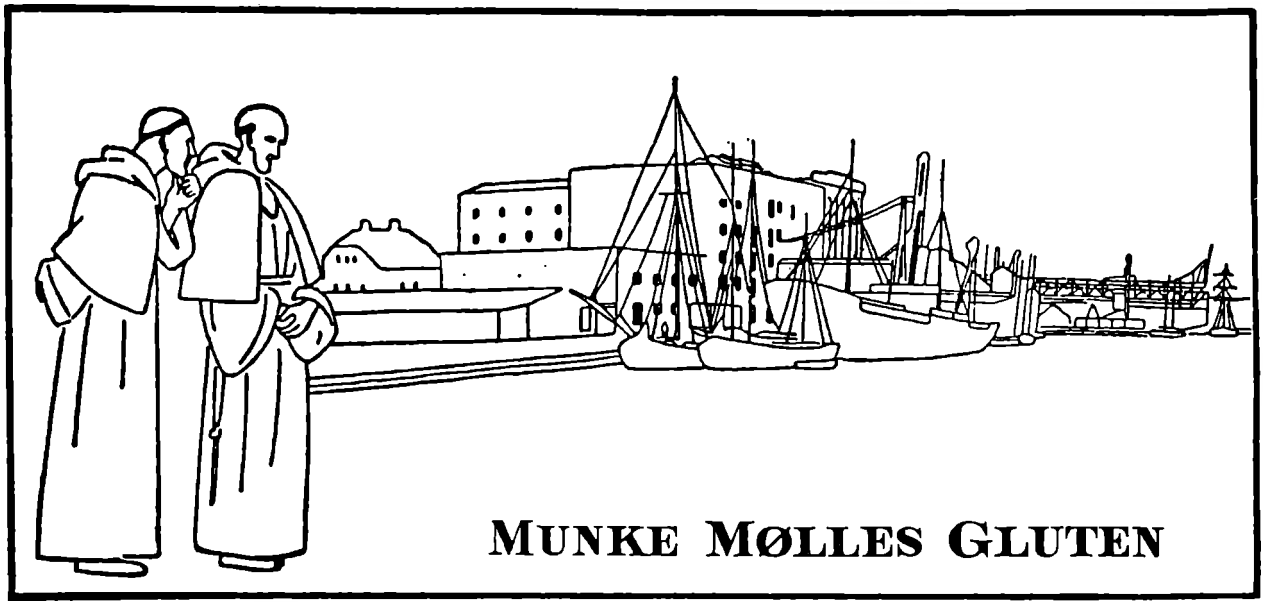

Ægteskabskursus

Fortsat fra side 24

får det at vide under emnet 'Ægteskabets sakramente'.«

»Jeg ser, at man også vil behandle familieplanlægning,« siger John, »og det tror jeg også er rigtigt. I det hele taget synes jeg, at kurset omfatter alle væsentlige emner, og vi glæder os til at komme for at lære mere — og så er det en god idé, at der er lejlighed til samtale og diskussion efter de enkelte foredrag.« »Og hvor kan man så tilmelde sig til dette kursus?«

Man tilmelder sig ved at indsende kuponen i kursusbrochuren i udfyldt stand til Katolsk Ægteskabskursus, Religionspædagogisk Udvalg, Sct. Kjeldsgade 3, København Ø. Disse brochurer kan fås ved de katolske kirker i Storkøbenhavn, Helsingør, Hillerød, Køge og Roskilde.

Kursus afholdes i bibliotekssalen, Bredgade 67, København K., fem på hinanden følgende onsdage, første gang den 13. januar 1965. Det begynder hver gang kl. 19.30 og slutter ca. kl. 22. Kursusafgiften er kr. 15,00 pro persona.

PROGRAM:

13. januar: *Vi stifter hjem.* Fru Kirsten Bjørrild, landsretssagfører Poul Høyer.

20. januar: *Kærlighed og fællesskab.* Gurli og Filip Lange.

Det psykologiske miljø. Cand. psych., pastor Jørgen Hviid.

27. januar: *Ægteskabets sakramente.* Pater H. Leenders S.J.

Ordenskald. Cand. psych., søster Karen Marie.

3. februar: *Kærlighedens udfoldelse i det ægteskabelige samliv og familieplanlægning.* Overlæge Inger Høyer, læge Ole Lund Søgård. Susan og Troels Fode.

10. februar: *Blandede ægteskaber.* René Allbeck, Martin Ghisler.

Børn og opdragelse. Lærerparret Bitten og Preben G. Frandsen.

Sct. Ib's Skole, Horsens

Følgende numre er udtrukket:

226 - 323 - 381 - 638 - 745 - 991
1302 - 1385 - 1565 - 1572 - 2018 - 2057
2198 - 2513 - 2591 - 2624 - 2762 - 2887
2928 - 3047 - 3457 - 3522 - 3584 - 3697
3892 - 3902 - 3953 - 4085 - 4109 - 4427
4520 - 4527 - 4910 - 4928.

Ved en beklagelig fejltagelse havde vi i det sidste nummer af Katolsk Ugeblad bragt ovenstående trækningsliste under overskriften Sct. Norberts Skoles lotteri.

Hellig Tre Kongersvandring

tirsdag den 5. januar 1965 kl. 20 præcis. Man mødes ved den røde port i Klampenborg. Medbring 4 mønter af mindst 25 øres værdi. Tag en lommelygte med. På gensyn,

Bjørn Højbo

•

SAGT PÅ KONCILET

Om religionsfrihed: Vi må acceptere faren for vildfarelse. Man får ikke fat på sandheden uden at have en vis erfaring om vildfarelse. Vi må altså tale om retten til at søge og tage fejl. Jeg kræver frihed for at erobre sandheden!

Mgr. Hurley (Nordafrika)

•

Fordelingen af præster verden over er skandaløs ujævn. Ingen stat udnytter sit personel så dårligt som Kirken.

Mgr. Kaiser (Peru)

MARIUS PETERSEN

Ringsted isenkramhandel

Tinggade 5, tlf. (03 615) 2454

KATOLSK UGEBLAD

NR. 51-52 · 18. DECEMBER 1964

Forsidebilledet viser en situation fra pavens rejse til Bombay. Overhovedet for Indiens buddhister hilser på Paul VI.

Redaktion: Jørgen Hviid og Helge Kristensen (ansvarh.). Redaktionskontor: Bredgade 69 A, København K., tlf. MI 9055 fra kl. 10-14. Redaktionssekretær: Elli Gambell (tlf. mandag og torsdag MI 9055). Annonce-afdeling: Katolsk Ugeblads annonceekspedition, Hauchsvej 8, København V., tlf. EVa 2997 (kl. 8-10), postgiro 589 65. Abonnementsafdeling: Katolsk Ugeblads ekspedition v/ A. Prüser, Sankt Annæ Plads 28, København K:. tlf. CEntral 9528 (9-16, lørdag kl. 9-12) postgiro nr. 570 42. Bladet koster såvel i Skandinavien som i andre lande pr. kvartal 11 kr. I løssalg 1 kr.

I/S Søndermarks Møbelfabrik

v/ Chr. Søndermark
& Mogens Jørgensen
Tarm. Tlf. (07 24) 168 - 188

Fremstilling af:
Skolemøbler
Skolekøkkeninventar
Fysikinventar
Efter ønske tilsender vi Dem gerne brochure og prisliste

Alt i gulvbelægning
Dansk Gulventreprise A/S
Studiestræde 15
Tlf. Byen 5800 og 5151

JULEGAVEIDE
til venner i udlandet.
Husk vor folder om Kirkens historie i Danmark. Kr. 3,00.
Foreligger på 8 sprog.
Johanneskirkens Byggefond
Postbox 1036, København K.
Giro 13 29 29
N.B.: Mærkatark kr. 3,00.

Kan De hjælpe os?
Vi er et ungt katolsk ægtepar (hvor manden skal fortsætte sine studier nogle år endnu) der søger en *lejlighed* i København eller anden by på Sjælland. To værelser med adgang til køkken og bad har også interesse.
Skriv eller ring venligst til Finn Kapper, KFUM, Rosenborggade 15, København K.

Jesus
ENKLE BETRAGTNINGER OVER FRELSERENS LIV
Bogen, som er skrevet af en ukendt munk fra Østkirken, er en ny Thomas à Kempis, siger pastor Oppermann.
Kr. 17,75

GUNNEL VALLQUIST
Det andet Vatikankoncil
Første samling
Tøbrud
Første bind af den svenske katolske journalists værk om koncilet.
Sankt Ansgars Forlag
BREDGADE 67
PA 4777

Aarhus

M. Jørgensen & Søn
Slagterforretning
Aaboulevarden 47, Århus
Tlf. 2 30 27

Sjøreen & Co.
Malerfirma
Aarhus

Et Hjem paa Rejsen

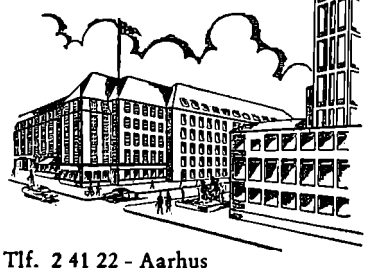

Tlf. 2 41 22 - Aarhus
Missionshotellet ANSGAR

A. Mougaard A/S
Entreprenør - murermester
Århus C
Tlf. 4 20 23 - 4 66 25

El- og installationsfirma
V. Svenstrup
aut. elektro-installatør
Telefon 2 15 57
Hans Brogesgade 4, Aarhus

Katolske begravelser
Ring til 2 28 66
H. J. Madsens
begravelsesforretning
Jægersborgvej 17-19, Aarhus

MEJERIET Vestebro
Aarhus by's førende
TELEFON 2 87 00 (4 lin.)

Jydsk
Orgelbyggeri I/S
Herluf Trollesgade 36 A
Aarhus
Telefon 6 94 01

Største udvalg i radio - fjernsyn - båndoptagere og grammofoner finder De hos
Radio Thygesen
Ryesgade 24, Århus. Tlf. 2 00 99
lige ved katolsk kirke og
Rådhuspladsen 1, Århus.
Tlf. 2 10 11. overfor Grisebrønden

Svend Erik Laursen
GAS - VAND - VARME - BLIKKENSLAGER - SMEDE- & MASKINVÆRKSTED
Tordenskjoldsgade 23a . Aarhus
Telefon (061) 68931 . Giro 17117

Aktieselskabet
Købmands- og Haandværkerbanken, Aarhus
Hovedkontor:
Store Torv 12, tlf. 2 47 77
Indenbys afdelinger:
Søndre afd.:
Aarhus hovedbanegård, tlf. 2 40 88
Vekselkontor i banegårdshallen.
Langenæs afd.:
Skanderborgvej 16, tlf. 4 55 22

Svendborg

Niels Madsens Maskinsnedkeri
Vestergade 24 - Svendborg
Telf. 21 01 97
Lev. til de katolske institutioner

Svendborg Ligkistemagasin
Katolsk Bedemand
v/ Hans Nielsen & Søn
Fruestræde 10, Svendborg
Telf. 21 02 64

Kulkranen
Frederiksgade 2, Svendborg
Telefon 21 14 10
Kul - Koks - Olie

Malermestre
L. Larsen & Søn
Brogade 10 - Svendborg
Telefon 21 10 16

Flytteforretningen
2021
Skattergade 5-7 . Svendborg
Tlf. 21 20 21
Kontor i København:
Kongelysvej 10-12, Gentofte
*Tlf. *GE 7166*
Svendborg-København hver dag
Flytter alt overalt

Chr. Hansens kødudsalg
København F
Telefon Eva 6465 - 6466
Gl. Kongevej 163

Vejle Mineralvandsfabrik
A/S P. C. NIELSEN
Telefon 121, 205

Holbæk

Axel Smith's Eftf.
v. Niels Hansen
Exam. aut. gas- og vandmester
Labæk 47 . Holbæk
Telefon 136

A. P. Pedersens Søn
Murermester
Tværvej 4,
Holbæk,
Telefon 239

THERMALIND-varmetæppe lindrer mod smerter fra gigt, ischias og sygdomme som kræver varme. - Oplysninger hos

JENSEN & OLSEN
Holbæk . Telf. 365

Odense

M-A

SANITÆRE ANLÆG
VARMEANLÆG
OLIEFYRINGSANLÆG
HØJTRYKSANLÆG
ANLÆG FOR
TRYKLUFT OG
VACUM
M-A-SKINNER

Monies & Andersens Eftf. ½
K. K. L. Simonsen's eftf.
Frederiksborggade 22
København K.
Tlf. *Minerva 2314

FORNY DERES ABONNEMENT

MENNESKER

Forfulgt af Gud

For et års tid siden døde den 79-årige fransk-belgiske videnskabsmand, professor *Gustave Cohen*. Navnet klinger jødisk, og Gustave Cohen var jøde. Fra sine forældre havde han overtaget en fuldstændig irreligiøs indstilling, og skønt han som dreng ofte stak hovedet indenfor i en af Bruxelles kirker, forstod han ikke et ord af den liturgiske handling. Han kom kun for at høre orgelspillet. Af sin lærer havde han også fået opstillet de fjorten såkaldte beviser for Guds ikke-eksistens. Men det var ikke nødvendigt — han troede ikke på Gud — hverken med eller uden bevis.

Da Cohen havde taget den filosofiske doktorgrad, blev han docent i fransk litteratur ved universitetet i Leipzig, og hans første bog handlede om de middelalderlige franske mysteriespil, der bjergtog ham fra det øjeblik, han lærte dem at kende, og siden bragte ham hans livs største sejre. Men det første praktiske kendskab til den katolske kirke fik han, da han som såret på et lazaret under første verdenskrig blev plejet af nonner. De tiltalte ham så meget, at han — da han oprettede en hjælpeinstitution for franske flygtningebørn i Amsterdam — betroede børnene i nonnernes varetægt.

De franske mysteriespil øvede en mere og mere magnetisk tiltrækning på ham, og da han som lærer ved Sorbonne oversatte »Theofilus' mirakel« til fransk og lod sine studenter opføre det i universitetets aula, var succes'en overvældende. Skuespillet handler om studenten, der sælger sin sjæl til djævelen, men bliver friet ud af hans kløer af Guds Moder. Af succes'en udsprang en gruppe studenterskuespillere, som drog fra land til land med Cohens stykker og overalt vakte den største opmærksomhed.

Under nazisternes regime flygtede Cohen til Nizza, hvorfra jesuiterpateren *Auguste Valencin* hjalp ham videre til New York, og her stiftede han de Gaulle-universitetet. Dets lærerkollegium og tre fakulteter bestod udelukkende af flygtninge med den store franske filosof, konvertitten *Jacques Maritain* i spidsen. Cohen sluttede sig stærkt til Maritain og til en anden betydelig personlighed, pater *Ducatillon*. Da de Gaulle i 1945 kaldte ham tilbage til Europa, lod han sig døbe hos pater Ducatillon med Maritain som fadder, før han begav sig ud i minefelter og u-bådsspærringer.

I sin bog »Forfulgt af Gud« har han gjort rede for sit liv. Han blev en forbilledlig katolik, og efter sin død vil han blive ved med at leve i den europæiske kultur ved sin genopdagelse af rigdommen i de middelalderlige franske skuespil.

Lambert Swerts

Pastor d'Auchamps rejser 1965

30. gruppe. Rom-Assisi 19.. maj - 5 juni ..... 18 dage kr. 1000
31. gruppe. Ravenna-Rom-Assisi 28. juni - 19. juli .... 22 dage kr. 1250
32. gruppe. Rom-Assisi 5. sept. (kl. 16) - 22. sept .... 18 dage kr. 1000
Program: E. Schwartz, Ø. Farimagsgade 18. Øbro 4642 x (bedst kl. 18-20).

En rejse i efterårsferien, hvis en skole melder sig.

Den officielle danske deltagelse i festlighederne for 1100 året for St. Ansgar's død: Hamburg 16.-20. juni 1965. Forespørgsler: Fru Tradsborg, Hostrup Have 46, København V. Tlf. om aftenen: 35 48 96.

ALTERLYS
i alle størrelser
og i øvrigt
stearinlys og vokslys
af enhver art
ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
København

SCT. ANNÆ REJSER 1965

Palæstina: Påsken — 5.-20. april — 16 dages flyverejse til Israel (Tiberias) — Jordan (Jerusalem) — Hjemrejse via Damaskus, Baalbek, Beiruth. Pris: Kr. 2565 — incl. udflugter. Rejseledere pater T. Langsted og Annie Rastrup.

Italien: 23. juni-10. juli — 18 dages togrejse — Rom — Sorrento (besøg på Monte Cassino, Capri, Amalfi) — Firenze. Pris: Kr. 1135 — incl. sovevogn og udflugter. Rejseledere pater Leo Drzal og Annie Rastrup.

Lourdes: 3.-10. august — 8 dages flyverejse til Lourdes. Rejsen er beregnet for raske. Pris: Kr. 825. Rejseleder pater Johs. Langsted og Annie Rastrup.

Program og alle oplysninger fås hos Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, København S. — Telefon Sundby 86.

JULEKÆRTEN – Kr. 6,50

Nyt format, rigt illustreret, fås i enhver boghandel og ved enhver kirke.
Festnummer i anledning af Sct. Ansgars jubilæum.
Pauluskredsens Forlag

De sydlige øer

W. Wulff & Søn
v/ Hans Wulff
Murermester
Grønningen 13, Maribo.
Telefon 238

Im. Nielsen
Snedkermester
Brødregade 1, Maribo. Tlf. 759
Begravelser ordnes — alle aftaler kan træffes i hjemmet.

Farvemessen
Vestergade 21, Maribo
Telefon 989

Ingemann Jensen
Malermester
Maribovej 139, Nakskov
Telefon 308

Handelsbanken i Nakskov
Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank
Nytorv, Nakskov. Tlf. 7
Horslunde - Birket - Vesterborg

Chr. Steffensen
Herreekvipering
Søndergade 2. Telefon 796
Nakskov

GIV BØGER som gaver
Richard Jensens
boghandel
Østre Boulevard 1, Nakskov
Telefon 1421

Fisk og vildt
Axel Pryds A/S
Telefoner 85 03 00 - 85 02 78
Nykøbing F.

Smede- og maskinværksted, aut. vand- og gasmester. Spec.: Centralvarme
Chr. Lauritzen
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.
Telefon 85 05 11

K. E. Petterson
Tværgade 6, Nykøbing F.
Telf. 85 01 32
Autoriseret elektro installatør

Aalborg

RYØ A/S
Ingeniør- og handelsfirma
Aalborg Nytorv 14. Tlf. 2 88 88
El-installationer - El-artikler
Radio og fjernsyn
Fjernvarme - køleanlæg
Vand - Gas - Sanitet

Fiskehallen
Kastetvej 57, Aalborg
Telefon 3 44 84

FOLMER OLSEN
Begravelser ordnes
Reberbansgade 37
Aalborg - Tlf. 2 15 57

Tømrermester
Ferd. Færch & Co. A/S
Strandvejen, Aalborg
Tlf. 2 03 01

Murermester- og entreprenørforr.
M. Thomsen Støtt & Søn
Kong Christians Allé 6, Aalborg
Telefon 3 42 33 og 3 43 37

Køb hjemmets udstyr hos
THUEN
Gravensgade 2
Aalborg

Slagtermester
Leo Nielsen
Danebrogsgade 21, Aalborg
Tlf. 2 41 29
Det Hele af Øffen — og det bedste til Bøffen

Laurits Bageri
Borgergade 32, Aalborg
Telefon 2 69 13
Kun 1. kl. varer anvendes

Sanitet *Centralvarme*
Nielsen & Brostrøm
Algade 58, Aalborg, tlf. 3 04 33
Indeh. A. Brostrøm, ing. M. af I.
Aut. vand,- gas- og blikkenslagermester

København

Drost & Rye Petersen
Heimdalsgade 4-6, København N
Tlf. Taga 5353
Centralvarme
Sanitet - Vandanlæg

Lars B's Isenkram
Farum. Telefon 95 03 61
og 95 00 83

Oliefyr
Centralvarme
Brændselsolie
Cinders
NORDISK KUL A/S
Rødovrevej 381-389
Vanløse
Telefon *70 45 30

B. J. Leanders Eftf.
B. Vranov, glarmester
Rantzausgade 14,
Københ. N. Tlf. 35 17 02
Specialitet: Blyindfatning

Kaj Uth
Snedkermester
Hyldegaardsvej 14-16
Ordrup, Tlf. 10225
Privat adr.: Nymosevej 14,
Gentofte. Tlf. Søborg 8109.

Kød, flæsk og pålæg
Farum Slagterforretning
Poul Andersen
Telefon 95 00 36
Fineste hjemmelavet pålæg

V. Sæmer & Søn
Blikkenslagermestre
Dybbølsgade 17,
København V.
Tlf. Vester 7001 og 8581

Kronborg Margarinefabrik
Niels Brocksgade 4
København V.
Tlf. CE 7840 og 1254

Julen i Storkøbenhavns kirker

SANKT ANSGARS KIRKE. *Julenat:* Kl. 24: Levitmesse. *Juledag:* Kl. 8 og 11.30: Messe. Kl. 10: Levitmesse. *2. juledag:* Kl. 8: Messe. Kl. 10: Højmesse. *Nytårsaften:* Kl. 16.30: Festandagt med Te Deum. *Nytårsdag:* Kl. 8, 10 og 11.30: Messe.

SANKT ANDREAS KIRKE. *Juleaftensdag:* Kl. 16: Julegudstjeneste for børnene. Messe og procession til krybben. Kl. 22.45: Matutin. Kl. 24: Procession til krybben og højmesse. *Juledag:* Kl. 8.30: Messe. Kl. 11: Højmesse. *2. juledag:* Kl. 7, 9.30 og 11: Reciteret messe. *Nytårsaften:* Kl. 17: Takkeandagt. *Nytårsdag:* Som om søndagen.

SANKT ANNÆ KIRKE. *Julenat:* Kl. 24: Levitmesse. *Juledag:* Kl. 8.30: Messe. Kl. 10: Levitmesse. *2. juledag:* Kl. 8.30: Messe Kl. 10: Højmesse. *Nytårsaften:* Kl. 17: Andagt med prædiken og Te Deum. *Nytårsdag:* Kl. 8.30, 11.30 og 17: Messe. Kl. 10: Levitmesse.

SANKT ANTONI KIRKE. *Julenat:* Kl. 24: Julebudskab og festgudstjeneste. *Juledag:* Kl. 9: Reciteret messe. Kl. 11: Festgudstjeneste. *2. juledag:* Kl. 9: Reciteret messe. *Nytårsaften:* Kl. 17: Takkeandagt. *Nytårsdag:* Kl. 8 og 11: Reciteret messe.

JESU HJERTE KIRKE. *Julenat:* Kl. 24: Levitmesse, derefter stille messer. *Juledag:* Fra kl. 7 stille messer. Kl. 8.30: Første julemesse. Kl. 9: Anden julemesse. Kl. 10: Levitmesse. Kl. 11.30: Stille messe. Ingen aftenmesse. Kl. 17: Juleandagt. *2. juledag:* Kl. 6, 7 og 8.30: Stille messer. Kl. 10: Højmesse m. prædiken, ingen senere messe. *Nytårsaften:* Kl. 17: Takkeandagt med prædiken. *Nytårsdag:* Messer som om søndagen.

SANKT JOSEPHS KIRKE. *Julenat:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Kl. 6.45: Messe. Kl. 9: Levitmesse med prædiken. Kl. 15: Andagt med sakramental velsignelse. *2. juledag:* Kl. 5.40 og 6.45: Messe. Kl. 9: Højmesse. *Nytårsaften:* Kl. 18.45: Takkegudstjeneste med prædiken. *Nytårsdag:* Kl. 5.40 og 6.45: Messe. Kl. 9: Højmesse. Kl. 15: Andagt med sakramental velsignelse.

SANKT KNUD LAVARDS KIRKE. *Julenat:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Kl. 8, 11.30 og 17: Reciteret messe. Kl. 9.30: Højmesse. *2. juledag:* Kl. 8: Reciteret messe. Kl. 9.30: Højmesse. *Nytårsaften:* Kl. 19.30: Takkegudstjeneste med prædiken. *Nytårsdag:* Kl. 9.30: Højmesse. Kl. 11.30 og 17: Reciteret messe.

SANKT MARIÆ KIRKE. *Juleaften:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Kl. 8 og 11.30: Messe. Kl. 10: Levitmesse. Kl. 16.30: Højtidelig vesper. *2. juledag:* Kl. 8 og 9: Messe. Kl. 10: Højmesse. *Nytårsaften:* Kl. 17: Nytårsandagt. *Nytårsdag:* Kl. 8 og 11.30: Messe. Kl. 10: Højmesse

SANKT NIKOLAJ KIRKE. *Julenat:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Kl. 9: Stille messe. Kl. 10: Højmesse, *2. juledag:* Kl. 8: Stille messe. *Nytårsdag:* Kl. 10: Messe. Kl. 17: Højmesse.

SAKRAMENTSKIRKEN. *Juleaften:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Kl. 8.30 og 17: Reciteret messe. Kl. 10: Højmesse. *Nytårsdag:* Kl. 8.30 og 17: Reciteret messe. Kl. 10: Sangmesse.

SANKT THERESE KIRKE. *Juleaften:* Kl. 23.45: Procession til krybben og midnatsmesse. *Juledag:* Gudstjenester som om søndagen. *2. juledag:* Kl. 8: Reciteret messe (ingen messe kl. 11.30). *Nytårsdag:* Kl. 7.30 og 11: Messe. Kl. 9: Højmesse.

IMMACULATA KIRKE. *Juleaften:* Kl. 24: Højmesse. *Juledag:* Kl. 10: Højmesse. Kl. 16.30: Andagt. *2. juledag:* Kl. 9: Højmesse. *Nytårsaften:* Kl. 17: Takkeandagt. *Nytårsdag:* Kl. 7: Stille messe. Kl. 10: Højmesse.

SANKT MICHAELS KAPEL. *Juleaften:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Kl. 9.30 og 11: Messe. *2. juledag:* Kl. 9.30 og 17: Messe. *Nytårsaften:* Kl. 17: Messe. *Nytårsdag:* Kl. 9.30 og 17: Messe.

VOR FRUE KAPEL. *Juleaften:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Kl. 8, 11 og 12.15: Messe. Ingen aftenmesse. *2. juledag:* Kl. 8 og 11: Messe. *Nytårsaften:* Kl. 17: Takkegudstjeneste. *Nytårsdag:* Kl. 8 og 11: Messe.

ITALIENSK GUDSTJENESTE. Skt. Augustins Kirke: *Julenat:* Kl. 24: Messe. *2. juledag:* Kl. 11: Messe. *Nytårsdag:* Kl. 11: Messe.

BIRKERØD. *Julenat:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Som om søndagen. *2. juledag:* Som om søndagen. *Nytårsaften:* Kl. 17: Takkeandagt.

HILLERØD. *Julenat:* Kl. 24: Midnatsmesse. *Juledag:* Som om søndagen. *2. juledag:* Som om søndagen.

HØRSHOLM. *Juledag:* Kl. 8.30: Højmesse. *2. juledag:* Som om søndagen.

Kaffefirmaet
Børge Kruse
Frederiksborggade 27
Tlf. CE 7609 A
Kaffe - The - Cacao

FORSIKRINGS COMPAGNIET
FOR KONGERIGET DANMARK A/S
☆
Hovedkontor:
St. Kongensgade 68, København K
Telefon Central 10.093
Minerva 6999

Sparekassen
for Lyngby og Omegn

Mogens Larsen
Ramsherred 31
Aabenraa
Tlf. 2 25 30 og 2 34 27
Lys - Kraft - Varme

Aabenraa Brugsforening
Søndergade 15
Aabenraa. Tlf. 2 23 68
Leverandør til St. Ansgars Klinik

R. Schulik
Slagterforretning
Nørrebrogade 46, Esbjerg
Telefon 2 02 14

Ernst Grell & Co.
aut. elektroinstallatører
Smallegade 4, København F.
Tlf. Godthåb 2638 - 2678

Georg Larsson
Det danske hospitalsinventar
Fyensgade 6, København N.
Hospitalssenge, madvogne, transportvogne, klinikinventar.
Specialitet: Gummihjul.

Støt vore annoncører

»Da stod han op og tog barnet og dets moder med sig ved nattetid og drog bort til Ægypten«

Matt. 2,14.

Fra filmen »Mattæus-evangeliet«.

Kr. 1,00

K. LARSEN & SØN - LYNGBY